

1 INTERNATIONAL HEALTH SCIENCE AND LIFE CONGRESS

1st ULUSLARARASI SAĞLIK BİLİMLERİ ve YAŞAM
KONGRESİ

ABSTRACT BOOK (Oral Presentation)

1st INTERNATIONAL HEALTH SCIENCE and LIFE CONGRESS (IHSLC 2018)

02-05 MAY 2018 / BURDUR-TURKEY

ABSTRACT BOOK

(Oral Presentation)

Edited by
Asst. Prof. Dr. Mümin POLAT

2018
BURDUR

1st INTERNATIONAL HEALTH SCIENCE and LIFE CONGRESS (IHSLC 2018)

02-05 MAY 2018 / BURDUR-TURKEY

This book is subject to copyright. All rights are reserved, whether the whole or part of the material is concerned. Nothing from this publication may be translated, reproduced, stored in a computerized system or published in any form or in any manner, including, but not limited to electronic, mechanical, reprographic or photographic, without prior written permission from the publisher.

The individual contributions in this publication and any liabilities arising from them remain the responsibility of the authors. The publisher is not responsible for possible damages, which could be a result of content derived from this publication.

Published, May 2018

www.ihscl.org

www.ihscl.mehmetakif.edu.tr

ihscl2018@gmail.com

ihscl@mehmetakif.edu.tr

IHSLC
2018

1st. INTERNATIONAL HEALTH SCIENCE and LIFE CONGRESS (IHSLC 2018)

02-05 MAY 2018 / BURDUR-TURKEY

ORGANIZATION COMMITTEE

HONORARY PRESIDENT

PROF. DR. ADEM KORKMAZ - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY RECTOR

CONGRESS PRESIDENT

ASST. PROF. DR. MÜMİN POLAT - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY

MEMBERS OF THE ORGANISATION COMMITTEE

ASST. PROF. DR. ÇİĞDEM AYDIN ACAR- MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY

ASST. PROF. DR. CANAN DEMİR BARUTCU- MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY

ASST. PROF. DR. SONER DÖNMEZ- MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY

ASST. PROF. DR. MUSTAFA KILINÇ- MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY

ASST. PROF. DR. ŞÜKRİYE YEŞİLOT- MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY

RESEARCH ASST. DENİZ DEMET- MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY

RESEARCH ASST. AYŞE YACAN KÖK- MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY

MASTER STUDENT GÜLCİHAN AYBİKE DİLEK- MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY

MASTER STUDENT ÜMMÜHAN ÇİFTÇİ- MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY

MASTER STUDENT ALİ SERT- MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY

SCIENTIFIC SECRETARY

ASST. PROF. DR. CANAN DEMİR BARUTCU - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY

ASST. PROF. DR.ŞÜKRİYE YEŞİLOT - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY

LECTURER HATICE CEYLAN - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY

RESEARCH ASST. DENİZ DEMET - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY

ADVISORY BOARD

PROF. DR. MEHMET KARACA - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
PROF. DR. HÜSEYİN DALĞAR - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
PROF. DR. ÖZCAN ÖZGEL - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
PROF. DR. HAKAN ÖNER - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
PROF. DR. SABAHAT GÖZÜM - AKDENİZ UNIVERSITY
PROF. DR. MUSTAFA DOĞA TEMİZSOYLU - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
PROF. DR. KÜRŞAT ÖZDAŞLI - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
PROF. DR. GAMZE EKİNCİ - HACETTEPE UNIVERSITY
PROF. DR. MEHMET ZEKİ YILDIRIM - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
PROF. DR. HİLMİ KARATOSUN - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
PROF. DR. MURAT KAYALAR - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
PROF. DR. AYNUR BAŞALP - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
PROF. DR. FÜSUN EROĞLU - SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY
PROF. DR. HASAN YASAN - SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY
PROF. DR. NİLÜFER CALAPOĞLU - SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY
PROF. DR. MUSTAFA CALAPOĞLU - SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY
PROF. DR. İSMAİL ÖZMEN - SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY
PROF. DR. HİCRAN BEKTAŞ - AKDENİZ UNIVERSITY
PROF. DR. AYŞEGÜL İŞLER DALGIÇ - AKDENİZ UNIVERSITY
PROF. DR. EMİNE EFE - AKDENİZ UNIVERSITY
PROF. DR. ZEYNEP ÖZER - AKDENİZ UNIVERSITY
PROF. DR. NALAN TÜZMEN - DOKUZ EYLÜL UNIVERSITY
PROF. DR. GÜLSEREN KOCAMAN - DOKUZ EYLÜL UNIVERSITY
PROF. DR. HÜLYA OKUMUŞ - DOKUZ EYLÜL UNIVERSITY
PROF. DR. ABDULLAH RUHİ SOYLU - HACETTEPE UNIVERSITY
PROF. DR. GÜNHAN ERDEM - GİRNE AMERİKAN UNIVERSITY
PROF. DR. AYNUR GÜL KARAHAN ÇAKMAKÇI - SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY
PROF. DR. MELEK GÜLSÜN ÖZENTÜRK - EGE UNIVERSITY
PROF. DR. İLHAN TOMANBAY - İSTİNYE UNIVERSITY

SCIENTIFIC BOARD *

ASSOC. PROF. DR. EMRAH ATAY - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASSOC. PROF. DR. FERDİ BAŞKURT - SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY
ASSOC. PROF. DR. ZELİHA BAŞKURT - SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY
ASSOC. PROF. DR. EBRU ÇUBUK DEMİRALAY - SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY
ASSOC. PROF. DR. AHMET HULUSİ DİNÇOĞLU - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASSOC. PROF. DR. EMEL TAŞÇI DURAN - SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY
ASSOC. PROF. DR. TÜZÜN FIRAT - HACETTEPE UNIVERSITY
ASSOC. PROF. DR. AFŞİN AHMET KAYA - GÜMÜŞHANE UNIVERSITY
ASSOC. PROF. DR. ŞÜKRAN ÖZKAHRAMAN KOÇ - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASSOC. PROF. DR. MUSTAFA LAMBA- MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASSOC. PROF. DR. HATİCE MERT - DOKUZ EYLÜL UNIVERSITY
ASSOC. PROF. DR. SERDAL ÖĞÜT - ADNAN MENDERES UNIVERSITY
ASSOC. PROF. DR. SAİME ŞAHİNÖZ - GÜMÜŞHANE UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. ÇİĞDEM AYDIN ACAR - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. ÇİĞDEM KARABACAK ATAY - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. BİLGE BAL ÖZKAPTAN - SİNOP UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. BURCU BAKIR - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. CANAN DEMİR BARUTCU - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. MURAT BAYEZİD - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. İLKAY BOZ - AKDENİZ UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. HALE SEÇİLMİŞ CANBAY - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. MERVE ÇAMLİBEL - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. SAADET ÇÖMEZ - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. ÖMER GÜRKAN DİLEK - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. BELGİN DİLMEN - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. SONER DÖNMEZ - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. SEMA ÖZMERT ERGİN - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. AYŞE DERİCİOĞLU ERGUN - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. GÜL ERGÜN - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. SERAP GÖKÇE ESKİN - ADNAN MENDERES UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. ÇİĞDEM GÜN - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. AYSUN GÜZEL - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. SARP KAYA - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. UMMAHAN KAYGISIZ - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. ERHAN KEYVAN - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY

ASST. PROF. DR. ŞEVKİNAZ KONAK - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. GÜLSÜM KORKUT - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. FATMA SELCAN KUŞ - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. MURAT ABDULGANİ KUŞ - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. SERCAN ÖZBEK - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. DİLEK SAĞIR - SİNOP UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. DERYA ŞAHİN - SİNOP UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. EMİNE HİLAL ŞENER - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. SİBEL ŞENTÜRK - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. SEVCAN ATAY TURAN - AKDENİZ UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. NEVİN USLU - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. ESİN ÇETİNKAYA USLUSOY - SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. MERİÇ ÜNAL - SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. HALİL YALÇIN - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. ŞÜKRİYE YEŞİLOT - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ASST. PROF. DR. ÜYESİ MELEK ZUBAROĞLU YANARDAĞ - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
DR. NAZİFE BAKIR - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
DR. ELÇİN ÜLKER EFTELİ - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
LECTURER NURVET BÜYÜKYÖRÜK - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
LECTURER HATİCE CEYLAN - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
LECTURER SENAN ERGİN - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
LECTURER İLKNUR MARAŞLI - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
LECTURER HATİCE ÖZSOY - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
LECTURER AKIN SÜZER - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
LECTURER DEMET TEKİN - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
LECTURER NEHİR UÇAR - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
LECTURER AYŞE YAMAN - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY

*** The Scientific Committee is listed alphabetically by surname.**

INTERNATIONAL SCIENTIFIC BOARD

PROF. DR. MURAT BEDANOKOV - MAIKOP STATE TECHNOLOGICAL UNIVERSITY; RUSSIA
PROF. DR. GÜNHAN ERDEM - GİRNE AMERİKAN ÜNİVERSİTESİ, KKTC
PROF. DR. VLADİMİR PEŠIĆ - UNIVERSITY OF MONTENEGRO; MONTENEGRO
ASSOC. PROF. DR. SOKOL DURO - AGRICULTURAL UNIVERSITY, ALBANIA
ASSOC. PROF. DR. ROSEN DIMITROV - TRAKIA UNIVERSITY, BULGARIA
ASST. PROF. DR. MOHAMMAD REZA HEIDARI - SHAHED UNIVERSITY, IRAN
ASST. PROF. DR. HOSSEIN ASGAR POUR – ÇOMÜ, TURKEY
ASST. PROF. DR. MAREK SOBOLEVSKI - UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, POLAND
ASST. PROF. DR. ALDONA MIGALA-WARCHOL - UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, POLAND
ASST. PROF. DR. PENKA YONKOVA - TRAKIA UNIVERSITY, BULGARIA
ASST. PROF. DR. KAMELIA STAMATOVA-YOVCHEVA - TRAKIA UNIVERSITY, BULGARIA
DR. MIKAS BALKEVICIUS - NGO INSTITUE, LITHUANIA
lecturer REZA NOROUZZADEH - SHAHED UNIVERSITY, IRAN

AWARD BOARD

PROF. DR. MEHMET KARACA (PRESIDENT OF THE AWARD BOARD)
PROF. DR. NİLÜFER CALAPOĞLU
ASSOC. PROF. DR. FERDİ BAŞTÜRK
ASSOC. PROF. DR. EBRU ÇUBUK DEMİRALAY
ASST. PROF. DR. PENKA YONKOVA
ASST. PROF. DR. ŞÜKRİYE YEŞİLOT
DR. MIKAS BALKEVICIUS

LAW CONSULTANT OF CONGRESS

LAWYER YUSUF ÇİFTÇİ - BURDUR LAWYER ASSOCIATION

WEB DESIGN

LECTURER HÜSEYİN KARAOĞLU - MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY

WELCOME TO IHSLC 2018

Dear Colleagues;

We are honored to announce that the 1st International Health Sciences and Life Congress will be held at Burdur Mehmet Akif Ersoy University Congress and Culture Center between May 2-5, 2018 and invite you to this scientific meeting.

The current situation and problems will be discussed by bringing together academicians, sectoral stakeholders and students working in the field of health sciences in Burdur, the charming city of the Mediterranean region, decorated with the historical and natural beauties of "Teke (Goat) region's capital". We aim to present you with the current information and proposals for future solutions at the congress.

Multi-disciplinary Health Science and Life-based conference; Conferences, panels, and courses will be organized and oral / poster notifications will be accepted in the fields of Nursing, Basic Medical Sciences, Midwifery, Nutrition and Dietetics, Child Development, Physiotherapy and Rehabilitation, Emergency and Disaster Management, Biological and Life Sciences, and other interdisciplinary fields.

We invite you to the scientific and social program of the 1st International Health Sciences and Life Congress to share with the your valuable contributions in our province where you can find motifs of a rooted nomadic folklore and present our respect and love.

Kind Regards...

Assist. Prof. Dr . Mümin POLAT
Congress President

CONTENT

GÜNCELİĞİNİ KAYBETMEYEN ZOONÖZ BİR HASTALIK; BRUSELLOZ	1
BİR TIP FAKÜLTESİ 5. VE 6. SINIF ÖĞRENCİLERİNDE KAYGI DÜZEYİ VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER ...	1
ANALYSIS OF EVOLUTIONARY BIOLOGY OF DISEASES IN THE CONTEXT OF PATHOGEN-HOST RELATIONSHIP	2
VÜCUT SEGMENTLERİNİN BİYOMEKANİKSEL FARKLILIKLARININ STATİK POSTÜRAL DENGEYE ETKİSİ	2
TÜRKİYE'DE GÖREV YAPMAKTA OLAN FİZYOTERAPİSTLERDE MESLEKİ TÜKENMİŞLİK SENDROMU VE İŞ DOYUMU'NUN İNCELENMESİ	3
HEMODİYALİZ HASTALARINA VERİLEN SIVI YÖNETİMİ EĞİTİMİNİN SIVI KONTROLÜ, DİYALİZ GİRİŞ ÇIKIŞ KURU AĞIRLIKLARI VE YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ	4
EVALUATION OF THE EFFECTS OF 50 HZ ELECTRIC FIELD ON BRAIN TISSUE BY IMMUNOHISTOCHEMICAL, ON BLOOD TISSUE BY BIOCHEMICAL, PHYSIOLOGICAL AND COMET METHOD	4
APİTERAPİNİN TARİHÇESİ	5
TÜRKİYE'DEKİ BALLARIN ÖZELLİKLERİ	6
USE OF VIRTUAL REALITY IN PAIN AND ANXIETY OF CHILDREN	6
BİR ÜNİVERSİTENİN TIP FAKÜLTESİ BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNDE AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞI VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER	7
ORUÇ TUTAN VE TUTMAYAN TİP 2 DİYABETLİ BİREYLERİN METABOLİK DEĞERLERİ VE ÖZBAKIM DAVRANIŞLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	8
VÜCUDUMUZUN RİTMİ: BİYOLOJİK SAAT	8
TİP 1 DİYABETLİ BİREYLERDE LİPOHİPERTROFİ SIKLIĞI VE RİSK FAKTÖRLERİNİN İNCELENMESİ	9
UNIVERSITY HOSPITAL'S HEALTH QUALITY STANDARDS EVALUATION JOURNEY	9
RHEUM RİBES BİLEŞENLERİNİN HASTALIKLAR ÜZERİNE ETKİSİ	10
KEMOTERAPİ ALAN KANSER HASTALARINDA TEDAVİYE YANIT İLE BESLENME DURUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	10
THE RELATIONSHIP BETWEEN THE CARE BURDEN AND THE LIFE SATISFACTION OF THE MOTHERS OF THE CHILDREN RECEIVED ACUTE LYMPHOBLASTIC LEUKEMIA (ALL) DIAGNOSIS AND CHEMOTHERAPY TREATMENT	11
KRONİK BÖBREK YETMEZLİĞİ TANILI HASTALARDA SERUM ALARİN SEVİYELERİNİN ARAŞTIRILMASI	11
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE NOMOFOBİ VE SOSYAL KAYGI DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	12
SİBERKONDRI ŞİDDETİ ÖLÇEĞİNİN TÜRKÇE GEÇERLİLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI	13
LEARNING AND MEMORY MODULATION WITH TRANSCRANIAL DIRECT CURRENT STIMULATION	13
GAP BETWEEN THEORY AND PRACTICE IN NURSING EDUCATION	14
MALPRACTICE IN PSYCHIATRY CLINICS AND THE ROLE OF NURSING	15

SEXUAL VIOLENCE IN UNIVERSITY	15
SAĞLIK OKURYAZARLIK DÜZEYİNİN VE İLİŞKİLİ SOSYO DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİN BELİRLENMESİ: BURDUR İLİ ALTINYAYLA İLÇESİ ÖRNEĞİ	16
OBSTRÜKTİF UYKU APNE SENDROMLU HASTALARDA BOYUN ÇEVRESİ ÖLÇÜMÜNÜN ANTROPOMETRİK DEĞERİ VE ÖNEMİ.....	17
AİLE HEKİMLİĞİ UZMANLIK EĞİTİMİ PROGRAMI İLE SAĞLIK YÖNETİMİ LİSANS PROGRAMININ YÖNETSEL UYGULAMA BECERİLERİ YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ	17
THE RELATIONSHIP BETWEEN GRADE AND DEPTH OF INVASION AMONG BLADDER TUMORS IN SOUTH AEGEAN	18
APİTERAPİ	18
INTELLECTUAL CAPITAL IN HEALTH INSTITUTIONS	19
APOPTOTIC EFFECT OF BORIC ACID ON HUMAN COLON CANCER CELL LINE SW-480: AN IN VITRO STUDY	19
<i>IN VIVO</i> EFFECTS OF CEFAZOLİN, CEFUROXİME, AND CEFOPERAZON ON THE CARBONİC ANHYDRASE ACTİVİTY İN DİFFERENT RAT TİSSUES, TİME DEPENDENTLY	20
IS DEMOCRACY GOOD FOR A HEALTHY LIFE: A UNIVERSAL PERSPECTIVE	20
PREMENSTRUAL SENDROM VE KALSİYUM	21
SIMULTANEOUS DETERMINATION OF MOXIFLOXACIN AND METRONIDAZOLE IN BINARY DRUG COMBINATIONS WITH CHEMOMETRIC CALIBRATION METHODS	21
GERİATRİK BİREYLERİN FİZİKSEL AKTİVİTELERİ İLE UYKU KALİTELERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ 22	
EARLY DETECTION ERA RISES, BUT THE PSA LEVELS OF THE PATIENTS WHO UNDERWENT PROSTATE BIOPSY ARE STILL UP HIGH: THE RESULTS OF A LARGE VOLUME CENTER IN THE SOUTH AEGEAN.	22
ATTITUDES AND BEHAVIORS OF NURSING STUDENTS TOWARDS INDIVIDUALS WITH MENTAL ILLNESS.....	23
ATTITUDES AND BEHAVIORS OF NURSING STUDENTS TOWARDS LGBTI INDIVIDUALS	23
MADDE BAĞIMLISI OLAN BİREYLERDE	24
USE OF MUSIC THERAPY IN DRUG ADDICTED INDIVIDUALS.....	24
EFFECTS OF ECOLOGICAL CHANGES ON THE EYE AND PRECAUTIONS TO BE TAKEN	24
HEMŞİRELERİN ÖRGÜTSEL ADALET ALGILARI VE ÖRGÜTSEL ADALETİN İŞ MOTİVASYONUNA ETKİSİ; ÖZEL HASTANELER ALAN ARAŞTIRMASI.....	25
ONKOLOJİ HASTALARININ KULLANDIKLARI TAMAMLAYICI VE ALTERNATİF TIP UYGULAMALARI	26
THE IMPORTANCE OF HISTOPATHOLOGICAL EXAMINATION OF THE UTERINE CERVIX IN HPV POSITIVE PATIENTS IN THE EARLY DIAGNOSIS OF THE PREINVASIVE LESIONS	26
EVALUATION OF BREAST LESİONS WITH TRUCUT BIOPSY İN WOMEN İN MUGLA AND ENVIRONMENTAL	27
THE HISTOPATHOLOGICAL FACTORS RELATED TO SURVIVAL IN LARYNGEAL SQUAMOUS CELL CARCINOMAS	27
EVALUATION OF NURSES' COMMUNICATION SKILLS AND COLLEAGUE SOLIDARITY	28
EVALUATION OF NURSES' PROFESSIONAL IMAGE PERCEPTIONS AND REASONS FOR CHOOSING PROFESSION.....	28

THE EVALUATION OF TREATMENT RELATED CARDIAC COMPLICATIONS IN ADULT CASES OF MEGALOBlastic ANEMIA	29
THE IMPACT OF THE PRACTICE OF THE MENTAL HEALTH AND ILLNESS NURSING LESSON ON STUDENT NURSES	29
THE IMPACT OF THE TRAINING STRUCTURED ACCORDING TO OREM'S SELF-CARE DEFICIT NURSING THEORY ON CORONARY ARTERY PATIENTS' SELF-CARE AGENCY AND QUALITY OF LIFE	30
SOSYAL HİZMET BAĞLAMINDA YAŞLI İHMAL-İSTİSMARI VE KÜLTÜREL AŞINMA	31
SOSYAL HİZMETTE SUÇA MARUZ KALMIŞ YAŞLI MAĞDURLARA YAKLAŞIM	31
DETERMINATION OF THE EFFICACY OF SOME BIOLOGICAL PREPARATIONS AGAINST POWDERY MILDEW DISEASE (<i>Leveillula taurica</i>)	32
D VİTAMİNİNİN OBEZİTE İLE İLİŞKİSİ	32
BİR ÜNİVERSİTE HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNE VERİLEN STRESLE BAŞETME DERSİNİN ÖĞRENCİLERİN STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARI ÜZERİNE ETKİSİ	33
HAYVAN DESTEKLİ UYGULAMALARIN TEDAVİ AMAÇLI KULLANIMINDA TÜRKİYE PROFİLİ ..	34
MELATONIN USED IN THE TREATMENT OF BREAST CANCER DECREASES ANXIETY	34
DIAGNOSTIC APPROACH TO MELANOMA	35
TRANSÜRETRAL REZEKSİYON OPERASYONLARINDA ULTRASON EŞLİĞİNDEYAPILAN OBTURATOR SİNİR BLOĞUNUN YERİ	35
18-37 YAŞ BİREYLERİN YEME TUTUMLARININ SAĞLIK YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARINA ETKİSİ.....	36
THE CHARACTERISTIC FEATURES OF COLON CANCER AMONG SOUTH EAGEAN	37
BAĞIRSAK MİKROBİYATASI VE PSİKİYATRİK HASTALIKLARDAKİ ETKİSİ	37
TİP 2 DİYABETES MELLİTUSLU HASTALARDA OTONOMİ DÜZEYİ, PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ VE BU İKİ DEĞİŞKEN ARASINDAKİ İLİŞKİ	38
YEŞİL HASTANE YAKLAŞIMI	38
BİR ÜNİVERSİTE HASTANESİNDE KULLANILAN HEMŞİRELİK BAKIM PLANINI İYİLEŞTİRME ÇALIŞMASI: NİCEL VE NİTEL ARAŞTIRMA	39
BURDUR İLİ'NİN ÇEVRE SAĞLIĞI PLANI KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ	40
LİPOLİSAKKARİT İLE OLUŞTURULAN SEPSİS MODELİNDE BEYİN HASARINA KARŞI PREGABALİNİN ETKİSİ.....	40
BİR ÜNİVERSİTE HASTANESİNİN SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA EKİP ÇALIŞMASI TUTUMUNUN İŞ DOYUMUNA ETKİSİ	41
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE CEP TELEFONU BAĞIMLILIĞI AKADEMİK ÖZYETERLİLİKLERİNİ ETKİLİYOR MU?	42
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KARDİYOVASKÜLER RİSK FAKTÖRLERİ BİLGİ DÜZEYLERİ VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER	42
CERRAHİ SERVİSLERİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN HEMŞİRELİK İMAJI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER	43
HEMŞİRELERDE MESLEKTAŞ DAYANIŞMASI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER	44
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN LEZBİYEN VE GEYLERE YÖNELİK TUTUMLARI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER	44

THE EVALUATION OF CONTRAST INDUCED NEPHROPATHY IN ACUTE CORONARY SYNDROME	45
THE INVESTIGATION OF TEACHERS' SENTIMENTS, ATTITUDES, AND CONCERNS ABOUT INCLUSIVE EDUCATION IN ÇATAK, VAN	46
GÖĞÜS TÜPÜ ÇIKARMA İŞLEMİ ÖNCESİ UYGULANAN PROGRESİF KAS GEVŞEME EGZERSİZİ, SOĞUK UYGULAMA VE LOKAL ANESTEZİNİN HASTANIN AĞRI, KONFOR DÜZEYİ VE YAŞAM BULGULARI ÜZERİNE ETKİSİ	46
PEDİATRİK CERRAHİ KLİNİKLERİNDE HASTA GÜVENLİĞİNİ TEHDİT EDEN HATA KAYNAKLARI: LİTERATÜR TARAMASI.....	47
İMMÜNNUTRİSYONDA n-3 YAĞ ASİTLERİNİN(YA) KULLANIMI	48
SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU FİZYOLOJİ EĞİTİMİNE ÖĞRENME BİÇEMLERİNİN ETKİSİ.....	48
LİSE ÖĞRENCİSİ ERGENLERİN SUÇA YÖNELİK TUTUMLARI VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER.....	49
A PROTON TRANSFER COMPOUND AND ITS METAL COMPLEXES AND THEIR ANTIFUNGAL ACTIVITY STUDIES	50
PATLAYICI MADDE ÜRETİMİ YAPAN TESİSLERDE ÇALIŞAN KADINLARIN SOLUNUM SİSTEMİ ETKİLENİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	50
EFFECTS OF REIKE TOUCH THERAPY ON LIFE QUALITY OF ELDERLY INDIVIDUALS WITH DEMANTIA	51
EFFECT OF THERAPEUTIC TOUCH ON LIFE QUALITY OF ELDERLY INDIVIDUALS.....	52
OSTEOARTİKÜLER BRUSELLOZDA RADYOLOJİK DEĞERLENDİRME	52
DETERMINATION OF LOSARTAN AND HYDROCHLOROTHIAZIDE IN A COMBINED PHARMACEUTICAL UV DERIVATIVE SPECTROPHOTOMETRIC METHODS	53
SPORCULARDA BESİNSEL ERGOJENİK DESTEKLER	53
YAŞLIDA BESİN-İLAÇ ETKİLEŞİMİ VE HEMŞİRELİK	54
HEMŞİRELER İÇİN BESİN-İLAÇ ETKİLEŞİMLERİNİN ÖNEMİ.....	54
HEMŞİRELİĞİN YANSIYAN YÜZÜ: HEMŞİRELİK İMAJI.....	55
EFFECT OF DELPHINIDIN CHLORIDE ON ALPHA-GLYCOSIDASE ENZYME	56
BİR TIP FAKÜLTESİNDE ÖĞRENİM GÖREN STAJYER VE İNTERN HEKİMLERDE SAĞLIK ANKSİYETESİ VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER.....	56
OMEGA-3 FATTY ACIDS AND DEPRESSION	57
AFTER ROUX-EN-Y GASTRIC BYPASS (RYGB), BILIOPANCREATIC DIVERSION (BPD), SLEEVE GASTREKTOMY (SG) METHODS THE CHANGE OF FOOD TOLERANCE, TASTE, SMELL AND APPETITE HORMONES.....	57
KOLESTEROL TEDAVİSİNDE KULLANILAN BAZI İLAÇ ETKEN MADDELERİN KEMOMETRİK YÖNTEMLERLE TAYİNİ	58
UŞAK ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ EĞİTİM VERİYORMU?.....	58
SDÜ TIP FAKÜLTESİ İNTERN ÖĞRENCİLERİNDE SİGARA, ALKOL VE UYUŞTURUCU İLE İLGİLİ BİLGİ DURUMLARI.....	59
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN ANKSİYETE VE DEPRESYON DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ ..	60
HEMŞİRELİK 1. SINIF VE 4.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRELİK MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUMLARININ BELİRLENMESİ	60

OBEZ BİREYLERE VERİLEN BESLENME EĞİTİMİNİN BEDEN İMGESİYLE UĞRAŞIYA, BESLENME DAVRANIŞINA VE KİLO VERMEYE ETKİSİ	61
AKUT KORONER SENDROM(AKS) TANISI ALMIŞ BİREYLERDE BEDEN KÜTLE İNDEKSİ (BKİ) VE GRACE RİSK SKORU ARASINDAKİ İLİŞKİ	62
OBEZİTE VE DEPRESYON ARASINDAKİ İLİŞKİ: DİYET POLİKLİNİĞİNE BAŞVURAN OBEZİTE TANISI ALMIŞ KİŞİLER ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA	62
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN KÜTLE İNDEKSİ(BKİ) VE BESLENME ALIŞKANLIKLARI KULLANILARAK OBEZİTE DURUMUNUN SAPTANMASI.....	63
VÜCUT GELİŞTİRME (BODY BUILDING) YAPAN SAĞLIKLI BİREYLERDE KAS PERFORMANSI İLE KOR STABİLİZASYON ARASINDAKİ İLİŞKİ: ÖN ÇALIŞMA.....	64
MARDİN DEVLET HASTANESİ DİYET POLİKLİNİĞİNE BAŞVURAN BİREYLERİN BESLENME ALIŞKANLIKLARI VE OBEZİTE DURUMUNUN İNCELENMESİ: KESİTSEL BİR ÇALIŞMA.....	64
İNTRAMÜSKÜLER ENJEKSİYON UYGULAMALARININ HASTA BAKIŞ AÇISIYLA DEĞERLENDİRİLMESİ	65
YOĞUN BAKIMDA HASTASI OLAN HASTA YAKINLARININ DİNİ TUTUM DÜZEYLERİ İLE STRESLE BAŞA ÇIKMA DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	66
ÜNİVERSİTE PERSONELİNE VERİLEN TEMEL İLK YARDIM EĞİTİMİNİN ETKİNLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	66
MALPRAKTİS	67
PARABENLER	67
CHANGE OF FOOD HABITS ACCORDING TO EMOTIONAL EATING MANNERS IN PATIENTS WITH INSULIN RESISTANCE.....	68
İÇ HASTALIKLARI KLİNİKLERİNDE YATAN HASTALARIN DÜŞME RİSKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	68
PİROTEKNİK MALZEME ÜRETİMİ YAPAN TESİSLERDEKİ ERKEK ÇALIŞANLARIN SOLUNUM FONKSİYONLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	69
DETERMINATION OF THE LEVEL OF KNOWLEDGE OF NURSES AND OBSTETRICIANS OPERATING PHENYLKETONURIA SCREENING PROGRAM AND THEIR OPINIONS ABOUT THE EFFICIENCY OF THE PROGRAM	70
PERFORMANCE EVALUATION OF POINT-OF-CARE BLOOD GLUCOSE MEASUREMENTS IN ONE YEAR PERIOD	70
INHIBITORY EFFECTS OF MELATONIN ON TRPM2 CHANNEL ACTIVITY INDUCED BY BEVACIZUMAB IN HUMAN BREAST CANCER CELL LINE	71
BURDUR ve ISPARTA İLLERİNİN BEŞ YILLIK HAVA KALİTESİ VERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	72
DOĞAL AFETLER SONRASI GÖRÜLEN BULAŞICI HASTALIKLAR	72
BİR ÜNİVERSİTE HASTANESİ DİYET POLİKLİNİĞİNE İKİ YIL İÇERİSİNDE BAŞVURAN HASTALARIN DM YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ-KESİTSEL ÇALIŞMA.....	73
DİYABETLİ HASTALARDA DİYET TEDAVİSİNE UYUM VE EĞİTİM GEREKSİNİMİ.....	73
MARAŞ OTUNUN AĞRI EŞİĞİ, AĞRI TOLERANSI VE AĞRI ŞİDDETİ ÜZERİNE ETKİSİ	74
ÖTANAZİ VE YAŞAMA HAKKI.....	75
AİLE SAĞLIĞI MERKEZİNE BAŞVURAN BİREYLERE UYGULANAN HEMŞİRELİK GİRİŞİMLERİNİN RETROSPEKTİF DEĞERLENDİRİLMESİ.....	75
PEDİATRİ HEMŞİRELERİNİN KİŞİLİK TİPLERİNİN ÇOCUK SEVME DÜZEYLERİNE ETKİSİ	77

ERGENLERDE ÇAĞIN HASTALIĞI: TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI	77
GLUTAMİNİN ÇEŞİTLİ EKSTREM DURUMLARDA VÜCUDU KORUMA VE KULLANIM MEKANİZMALARI	78
ÇOCUK SUPRAKONDÜLER KIRIĞI CERRAHİSİNDE ULTRASON EŞLİĞİNDE İNFRAKLAVİKULAR SİNİR BLOĞUNUN POSTOPERATİF AĞRI ÜZERİNE ETKİSİ.....	79
VENÖZ AYAK ÜLSER TEDAVİSİNDE GÜNCEL YAKLAŞIMLAR.....	79
HALK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ STAJINA ÇIKAN İNTÖRN HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN SAHA UYGULAMALARINA YÖNELİK DENEYİMLERİ.....	80
HALK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ STAJINA ÇIKAN İNTÖRN HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN SAHA UYGULAMALARINA YÖNELİK DENEYİMLERİ.....	80
HALK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ STAJINA ÇIKAN İNTÖRN HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN SAHA UYGULAMALARINA YÖNELİK DENEYİMLERİ.....	81
TEMPOROMANDİBULAR EKLEM RAHATSIZLIKLARININ FARKLI GRUPLARINDA FİZİKSEL AKTİVİTENİN İNCELENMESİ	82
TEMPOROMANDİBULAR EKLEM RAHATSIZLIKLARINDA YAŞ İLE İLİŞKİLİ PARAMETRELERİN İNCELENMESİ	82
OKSİDATİF STRES VE ANTİOKSİDAN KAPASİTE.....	83
DEMRE ÇAYI'IN TRICHOPTERA (INSECTA) FAUNASI	84
RATLARDA CERRAHİ MÜDAHALESİZ YENİ BİR DENEYSEL ASHERMAN SENDROMU MODELİ ..	84
ÇOCUKLARDA OBEZİTE FARKINDALIĞI VE DUYGUSAL YEME DURUMUNUN BEDEN KİTLE İNDEKSİNE ETKİSİ.....	85
BİR AİLE SAĞLIĞI MERKEZİNE BAŞVURAN KADINLARIN MAMOGRAFİ VE SMEAR TARAMALARINA YÖNELİK ENGEL ALGILARINA BAKIŞ	86
ÖTEKİLEŞTİRDİKLERİMİZ: EŞCİNSEL BİREYLER	87
YOĞUN BAKIM HASTALARINDA UYGULANAN SÜREKLİ RENAL REPLASMAN TEDAVİSİNİN NÖTROFİL LENFOSİT ORANI ÜZERİNE ETKİSİ.....	87
İMMUNOHİSTOKİMYASAL ÇALIŞMALAR İÇİN ANTİJEN RETRIEVAL YÖNTEMİ	88
TERÖRİZM KAYNAKLI HALK SAĞLIĞI SORUNLARI.....	89
TERÖRİZM VE HALK SAĞLIĞI	89
ÇOCUKLARIN SİBER CİNSEL TACİZİ	90
SAĞLIK BİLİMLERİNDE RADYOLOJİK ANATOMİ EĞİTİMİNİN ÖNEMİ.....	90
OKULLAR DA AFET EĞİTİMİNİN PROAKTİF ROLÜ	91
EBEVEYNLERİN BESLENME UYGULAMALARININ ÇOCUKLARIN YEME DAVRANIŞI ÜZERİNE ETKİSİ.....	91
BESLENME ALIŞKANLIKLARININ ASTİM KARAKTERİSTİKLERİ ÜZERİNE ETKİSİ.....	92
CLASSIFICATION OF IMMUNOTHERAPY WITH DECISION TREES	92
ESTIMATION OF CRYOTHERAPY WITH ARTIFICIAL NEURAL NETWORK.....	93
ULTRASON EŞLİNDE LATERAL SAGİTAL TEKNİK İLE YAPILAN İNFRAKLAVİKULAR BLOK DENEYİMLERİMİZ.....	93
TÜRKİYE'DE HEMŞİRELERİN PROFESYONELLİK ALGISI: DURUM ANALİZİ.....	93
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE PROBLEM ÇÖZME LİTERATÜRÜNÜN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ	94

SOSYAL AĞ ANALİZİ İLE HEMŞİRELİK EĞİTİMİ ARAŞTIRMALARININ İNCELENMESİ.....	95
ORTODONTİK TEDAVİNİN SIÇANLARDA ANKSİYETE, ÖĞRENME VE BELLEK FONKSİYONLARI ÜZERİNE ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	95
IN UTERO VALPROİK ASİT MARUZİYETİNİN SIÇANLARDA SOSYAL DAVRANIŞLAR ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ	96
SITMA	96
KOLERA	97
EBEVEYNLERİN BESLENME UYGULAMALARININ ÇOCUKLARIN YEME DAVRANIŞI ÜZERİNE ETKİSİ.....	98
SON TRİMESTER GEBELERDE DOĞUM KORKUSU VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER	98
LİSE ÖĞRENCİSİ ERGENLERİN RUHSAL HASTALIKLARA YÖNELİK İNANÇ VE SOSYAL MESAFELERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER	99
THE ROLE OF IMAGING ANATOMY IN THE CONTEMPORARY ANATOMICAL STUDIES.....	100
ÇOCUK YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE TEDAVİ GÖREN ÇOCUKLARIN AİLELERİNİN GÖRÜŞ VE BEKLENTİLERİNİN BELİRLENMESİ.....	101
SAĞLIK İÇİN GIDA TAKVİYESİ OLARAK GABA.....	101
ÖĞRENCİLERİN ÖTENAZİYE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ.....	102
HEPATİT C HASTALARINDA DİNAMİK TİYOL/DİSÜLFİD DENGESİNİN HCV RNA DÜZEYLERİ İLE İLİŞKİSİNİN ARAŞTIRILMASI.....	102
GAZİANTEP 112 ACİL SAĞLIK ÇALIŞANLARININ MARUZ KALDIĞI ŞİDDETİN BELİRLENMESİ .	103
KÖPEKLERDE DIŞLERİN ANATOMİK YERLEŞİMİ VE UYGUN RADYOGRAFİ POZİSYONLARI	104
KİNESİOTAPE BANTLAMA UYGULAMASI İLE GELENEKSEL FİZİK TEDAVİ UYGULAMALARININ ETKİSİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	105
BEDENSEL ENGELLİLERDE SPOR AKTİVİTELERİNİN FİZİKSEL ETKİSİNİN VE İYİLİK HALİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	105
THE EFFECT OF LOW BACK CIRCUMFERENCE FAT ON TYPE 2 DIABETES.....	106
ORTODONTİK DEBONDİNG İŞLEMLERİ SONRASI OLUŞAN BAKTERİYEMİNİN İNCELENMESİ ..	106
TÜRK HALKININ OTURMA POSTÜRÜ TERCİHLERİNİN BELİRLENMESİ	107
FİZYOTERAPİ ÖĞRENCİLERİNDE BEL AĞRISI İLE İLGİLİ TUTUM VE İNANIŞLARIN İNCELENMESİ	107
HYPERICUM PERFORATUM' UN GEBE SIÇANLARDA EMBRİYOTOKSİK VE TERATOJENİK ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI	108
YENİDOĞANIN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ GELİŞİMSEL BAKIM UYGULAMALARI KAPSAMINDA FİZİKSEL ÇEVRENİN DÜZENLENMESİ.....	108
DÜZENLİ FİZİKSEL AKTİVİTENİN KANSER RİSKİNİ AZALTMADAKİ YERİ.....	109
İLKOKULLARDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN BESLENME KONUSUNA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	110
ARTVİN İTFAİYE MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN 2008-2017 YILLARI ARASINDA MÜDAHALE ETTİĞİ KÖY YANGINLARININ İNCELENMESİ	110
UTERUS KONTRAKSİYONUNA BAĞLI POSTPARTUM AĞRININ.....	111
EMZİRME ÖZ YETERLİLİĞİNE ETKİSİ.....	111
İTFAİYE MEMURLUĞU HİZMET SINIFININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	112

SAĞLIK EĞİTİMİ ALAN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE DUYGUSAL YEME VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER	113
PROBLEMATIC INTERNET USE, SLEEP QUALITY AND ACADEMIC ACHIEVEMENT	113
BETWEEN TURKISH UNIVERSITY STUDENTS	113
WET NURSE.....	114
KORONER ARTER HASTALARINDA ORTA DERECEDE KİLO KAYBININ ENDOTEL FONKSİYONLARINA ETKİSİ.....	115
PHYSIOTHERAPY AND REHABILITATION IN A CASE WITH MULTISYSTEM ATROPHY	115
SAĞLIKLI YETİŞKİNLERDE HİPERMOBİLİTE, TEMPOROMANDİBULAR EKLEM DİSFONKSİYONU VE SERVİKAL POSTÜRÜN İNCELENMESİ	116
EV YAPIMI ALKOL TÜKETİMİ GELENEĞİ “BOĞMA RAKI”	117
ENERJİ İÇECEĞİ TÜKETİMİ ve HALK SAĞLIĞI.....	117
EVALUATION OF ANATOMY EDUCATION BY STUDENTS IN NURSERY AND PHYSIOTHERAPY AND REHABILITATION.....	118
KRONİK BEL AĞRILI HASTALARDA OKSİKODONUN ETKİNLİĞİ	118
AİLE SAĞLIĞI MERKEZİNE BAŞVURAN YETİŞKİNLERİN HİJYEN UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	119
DETERMINING THE EFFECTIVENESS OF THE GENERAL COMPLIANCE TRAINING WHICH WAS PROVIDED FOR THE NOVICE HOSPITAL STAFF IN ESKİSEHIR STATE HOSPITAL	120
SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU SON SINIF ÖĞRENCİLERİNDE UMUTSUZLUK DÜZEYİ VE İLİŞKİLİ ETMENLER	120
DETERMINING THE RELATIONSHIP OF EXERCISE DEPENDENCE TO SMARTPHONE ADDICTION AND EMOTIONAL INTELLIGENCE LEVELS IN GYM-GOERS: THE EXAMPLE OF BURDUR, TURKEY	121
ANTİOKSİDAN SİSTEMLERİN DOSTU, KORUYUCU BİR BESİN DESTEĞİ: BETA GLUKAN	122
PHYSIOPATHOLOGICAL ASSESSMENT OF EFFECTS OF THE QUERCETIN ON OXIDATIVE STRESS IN RADIATION OF 4.5 G MOBILE PHONE EXPOSED KIDNEY TISSUE OF RAT AND DNA DAMAGE ANALYSIS ON BLOOD TISSUE BY COMET ASSAY METHOD.....	122
ASETONİTRİL-SU ORTAMINDA BAZI BENZOİK ASİT BİLEŞİKLERİNİN UV SPEKTROFOTOMETRİSİ METODUYLA BİR ARADA MİKTAR TAYİNLERİ VE ELDE EDİLEN VERİLERİN KEMOMETRİK YÖNTEMLERLE DEĞERLENDİRİLMESİ	123
SAĞLIK KURULUŞLARINDA ÖRGÜT İKLİMİ ÇALIŞMALARI.....	124
İTFAİYE ÇALIŞANLARINDA GÖRÜLEN MESLEKİ HASTALIKLAR	124
ERGENLERİN SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISI İLE SPORA KATILIM GÜDÜSÜ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	125
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DUYGUSAL İŞTAH ve YEME TUTUMU DAVRANIŞLARININ BKİ ÜZERİNE ETKİSİ.....	125
BİLGİ İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ (BİT) VE ÇOCUK İSTİSMARI	126
ÇEVRE KİRLİLİĞİ VE FETAL GELİŞİME ETKİLERİ	127
DEMRE ÇAYI'NIN COLEOPTERA FAUNASI	127
DOĞRU PARK ET HAYATA DEVAM ET	128
BASINÇ YARASI GELİŞME RİSKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNDE YENİ BİR RİSK DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ.....	128

HİPOTİROİDİ VEYA HİPERTİROİDİLİ KADIN HASTALARIN CİNSEL İŞLEVLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	129
SEKRETERYA ÇALIŞANLARININ PAKETLİ BESİN TÜKETİMİ VE BESLENME BİLGİ DÜZEYİNİN SAPTANMASI	130
DUYGUSAL YEME ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKÇE SÜRÜMÜNÜN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI	130
ENGEL TANIMAYAN TERAPİ: HİPPOTERAPİ.....	131
BEDENSEL VE ZİHİNSEL ENGELLİ OLGULARDA HİPPOTERAPİ UYGULAMALARI VE BU OLGULARIN ÖZEL BESLENME İLE DESTEKLENMESİ.....	131
DİZ OSTEOARTRİTİ OLAN HASTALARIN UYKU KALİTESİ VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER	132
ÇOCUKLARDA ZOR DAMAR YOLUNUN KORKU VE ANKSİYETE DÜZEYİNİN FLEBOTOMİ BAŞARISI ÜZERİNE ETKİSİ	132
STUDY OF OXIDATION MECHANISMS OF CUBIC ZIRCONIA (ZrO ₂) SINGLE CRYSTALS DOPED WITH NIAL.....	133
KADINLARDA ŞİDDET ÖYKÜSÜ: "ANKET ÇALIŞMASI"	133
ACİL SERVİSTE TRAVMA İLE İZLENEN ÇOCUK HASTALARIN RETROSPEKTİF DEĞERLENDİRİLMESİ	134
TÜRKİYE'DE YAYIMLANAN TEORİYE/MODELE DAYALI VAKA SUNUM MAKALELERİNİN BAZI ÖZELLİKLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	135
EBELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNDE ÖĞRENME BİÇEMİ	135
ACİL DURUM AFET YÖNETİMİ ÖĞRENCİLERİNİN AFET BİLİNCİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ (MEHMET TUĞRUL MYO ÖRNEĞİ)	136
MAKÜ ÖĞRENCİLERİNDE AFET VE ACİL DURUMLARIN FARKINDALIĞININ ARAŞTIRILMASI .	136
İLKOKULLARDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN BESLENME KONUSUNA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	137
HYSTEROSALPINGOGRAPHIC STUDY OF UTERINE MALFORMATIONS	138
SLEEP DISORDERS AND HEALTH RELATED QUALITY OF LIFE IN PATIENTS WITH CANCER	138
EVALUATION OF THE RAPID PLASMA REAGIN (RPR) AND <i>TREPONEMA PALLIDUM</i> HEMAGGLUTINATION ASSAY (TPHA) TEST RESULTS, WHICH USED IN DIAGNOSIS OF SYPHILIS INFECTIONS BETWEEN 2009-2017 IN A TERTIARY CARE CENTER	139
DETERMINATION OF THE SKILL AND KNOWLEDGE LEVEL OF AMBULANCE SERVICE STAFF ON START TRIAGE: GÜMÜŞHANE PROVINCE CASE	140
İNME Lİ HASTALARDA ALT EKSTREMİTEYE UYGULANAN MODİFİYE KISITLAYARAK ZORLAYICI HAREKET TEDAVİSİNİN ETKİNLİĞİ: YAŞAM KALİTESİ SONUÇLARI	141
YAŞLI BİREYLERDE QUADRİCEPSE FARKLI UYGULANAN NÖROMUSKÜLER ELEKTRİK STİMÜLASYONUNUN KAS KUVVETİ, YORGUNLUK VE FİZİKSEL PERFORMANS ÜZERİNE ETKİSİ	142
YAŞLILARIN İLAÇ KULLANIMI TUTUMLARI VE KULLANILAN İLAÇLARIN İNCELENMESİ.....	143
EMZİRME DÖNEMİNDE MEME BAŞI SORUNLARININ YÖNETİMİNDE KULLANILAN YÖNTEMLER: BİR SİSTEMATİK EŞLEŞME ÇALIŞMASI	144
NÜKLEER TEHLİKELERİN İNSAN SAĞLIĞI VE ÇEVRE ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	144
HEMODİYALİZ UYGULANAN BİREYLERDE TEDAVİYE UYUMDA MOTİVASYONEL GÖRÜŞMENİN ETKİSİ.....	145

HEMODİYALİZLE İLİŞKİLİ KOMPLİKASYONLARIN YÖNETİMİNDE MÜZİK TERAPİNİN ETKİSİ	146
DİKKAT EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVİTE TANISI OLAN ÇOCUKLARIN AİLE İLİŞKİLERİ	146
ANNE BABALARIN SIKINTIYI TOLERE ETME DURUMLARI İLE İSTİSMAR FARKINDALIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	147
BEBEK BEKLEYEN AİLELERİN ERKEN MÜDAHALE HAKKINDAKİ FARKINDALIĞININ İNCELENMESİ	148
TIP FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNDE GECE YEME SENDROMU, DÜRTÜSELLİK VE YAŞAM KALİTESİ.....	149
EVALUATION THE EFFECTS OF PROPRIOCEPTIVE NEUROMUSCULAR FACILITATION EXERCISES MYOFASCIAL RELEASING MANEUVERS AND HOME EXERCISES ON ORAL BEHAVIOUR CHECKLIST IN PATIENTS WITH BRUXISM	149
TORAKAL KİFOZ DERECEŚİ SOLUNUM FONKSİYON PARAMETRELERİ ÜZERİNE ETKİLİ MİDİR?	150
CHEMICAL COMPOSITION, ANTIOXIDANT, ANTI-INFLAMMATORY AND ANTICANCER PROPERTIES OF THE <i>FERULA ELAECHYTRIS</i> ROOT EXTRACTS	151
REAKSİYON ZAMANI İLE EL BECERİ DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ARAŞTIRILMASI	151
HEMŞİRELİKTE ŞİDDET ÇALIŞMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: BİBLİYOMETRİK ANALİZ ..	152
OBEZİTE Mİ D VİTAMİNİ YETERSİZLİĞİNE NEDEN OLUR YOKSA D VİTAMİNİ YETERSİZLİĞİ Mİ OBEZİTEYE YOL AÇAR?.....	153
AĞIRLIK KAYBININ AÇLIK KAN GLİKOZU ÜZERİNE ETKİSİ.....	153
EFFECT ON THE FASTING BLOOD GLUCOSE OF WEIGHT LOSS.....	154
PEDİATRİ HEMŞİRELERİNİN HEMŞİRE-HASTA ETKİLEŞİMLERİNE YÖNELİK TUTUM VE DAVRANIŞLARI VE ÇOCUK SEVME DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ	154
SİGARA KULLANIMI, AĞRI VE BOZULMUŞ UYKU KALİTESİ	155
SMOKING, PAIN AND IMPAIRED SLEEP QUALITY	156
KADIN VE ERKEK BİREYLER ARASINDAKİ EGZERSİZ MOTİVASYONU VE FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYİ FARKLILIKLARININ ARAŞTIRILMASI.....	156
METHODS AND MATERIALS HAVE BEEN USED FOR CLEANING OF REMOVABLE INTRAORAL APPLIANCES	157
AKCİĞER KANSERİ TANISI ALAN HASTALARDA SEMPTOM YÖNETİMİNİN DESTEKLENMESİ AMACIYLA OLUŞTURULAN WEB SİTESİNİN ETKİNLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	158
PARKİNSON HASTALARINDA YÜRÜRKEN DONMA ÖLÇEĞİ TÜRKÇE VERSİYONU: GEÇERLİLİK VE GÜVENİLİRLİK ÇALIŞMALARI	158
UÇAKLARIN YERDE GÜVENDE OLDUĞU YANILGISI: TENERİFE VAKASI DERLEMESİ	159
INVESTIGATION OF THE AWARENESS AND KNOWLEDGE LEVELS OF THE INDIVIDUALS, WHO WAS ADMINISTERED ELECTROTHERAPY, ABOUT ELECTROTHERAPY APPLICATIONS.....	160
TÜRKÇE KİŞİLERARASI İHTİYAÇLAR ANKETİ VE EDİNİLMİŞ İNTİHAR YETERLİLİĞİ- ÖLÜM KORKUSUZLUĞU ÖLÇEĞİNİN PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİ	160
SAĞLIK YÖNETİMİ LİSANS EĞİTİM PROGRAMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	161
KANSER ERKEN TEŞHİS TARAMA VE EĞİTİM MERKEZLERİ'NİN (KETEM) SAĞLIK BİLİMLERİ EĞİTİMLERİ YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ	162
SAPONİNLERİN ANTİKANSER ETKİ MEKANİZMALARININ ARAŞTIRILMASI.....	162
DİYABETLİLERDE TATLANDIRICI VE DİYET/DİYABETİK ÜRÜN KULLANIMI	163

YENİ TANI MULTİPL MİYELOM HASTALARINDA KEMİK İLİĞİNDE CD4+CD25+ FOXP3+ PD-1+ REGÜLATÖR T HÜCRELERİN DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ	163
MULTİPL MİYELOMDA PD1/PDL1 İNHİBİTÖRLERİ.....	164
IN VITRO GERMINATION AND SEEDLING DEVELOPMENT OF MICROMERIA DOLICHODONTHA P. H. DAVIS	165
DISEASE SEVERITY AND MOBILITY IN PATIENTS WITH PARKINSON'S DISEASE.....	165
ÖĞRENCİLERİN İLK VE ACİL YARDIM TEKNİKLERLİĞİ PROGRAMINI TERCİH ETME GEREKÇELERİ	166
DISEASE SEVERITY AND MOBILITY IN PATIENTS WITH PARKINSON'S DISEASE.....	166
KBY HASTALARININ BESLENME DURUMLARININ VE ANTROPOMETRİK ÖLÇÜMLERİNİN BELİRLENMESİ.....	167
SEBZELERİN ATIK OLARAK GÖRÜLEN KISIMLARININ ANTİOKSİDAN DEĞERLERİNİN İNCELENMESİ: BİBER (<i>CAPSICUM ANNUM</i>) ÖRNEĞİ	168
İLK VE ACİL YARDIM TEKNİKLERLİĞİ PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN YAZ STAJI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ.....	168
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN ELEŞTİREL DÜŞÜNME BECERİLERİNİN BELİRLENMESİ	169
TİMOL VE KARVAKROLUN A431 (EPİDERMAL KARSİNOM) HÜCRELERİNİN HÜCRE ZARI ÜZERİNE PROOKSİDAN ve ANTİOKSİDAN ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI.....	170
PROBİYOTİKLERİN KANSER TEDAVİSİNDEKİ ROLÜ	170
DEVELOPMENT AND VALIDATION OF RP-HPLC METHOD FOR THE DETERMINATION OF MELATONIN İN PHARMACEUTICAL DOSAGE FORM.....	171
TÜRKİYE'DEKİ PSİKİYATRİ HASTALARINDA İÇSELLEŞTİRİLMİŞ DAMGALANMA: SİSTEMATİK DERLEME.....	172
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK YARDIM ALMAYA İLİŞKİN TUTUMU VE RİSKLİ DAVRANIŞLARI.....	172
KOLON BAKTERİLERİ VE FİZYOLOJİK GÖREVLERİ	173
YOĞUN BAKIM HEMŞİRELERİNİN FİZİKSEL TESPİT KULLANIMINA İLİŞKİN BİLGİ, TUTUM VE UYGULAMALARININ İNCELENMESİ.....	174
ACİL SAĞLIK HİZMETLERİNDE ÇALIŞANLARIN GİYİLEBİLİR TEKNOLOJİLERİ KULLANMA DURUMU ÜZERİNE PİLOT ÇALIŞMA.....	174
HASTA VE HASTA YAKINLARININ ERKEK HEMŞİRELERE OLAN BAKIŞ AÇILARI	175
CYTOTOXICITY EVALUATION OF ROSE OIL ON NIH-3T3 FIBROBLASTS AND ITS ANTIMICROBIAL AND WOUND-HEALING POTENTIALS	176
ETKİLİ İLETİŞİM VE EMPATİ'NİN HEMŞİRELİK BAKIMINA YANSIMALARI.....	176
SARI KANTARON (HYPERICUM PERFORATUM)'UN OVER FONKSİYONLARI ÜZERİNE ZARARLI ETKİSİ.....	177
HASTANEDE YATAN HASTALARIN AKILCI İLAÇ KULLANIMINA YÖNELİK BİLGİ VE DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ	177
ÇOCUK KLİNİKLERİNDE AİLE MERKEZLİ BAKIM.....	178
ONKOLOJİ HEMŞİRELİĞİNDE HASTA NAVİGASYONU VE NAVİGATÖR HEMŞİRELİK	179
İDRAR KÜLTÜRLERİNDEN ELDE EDİLEN ENTEROKOK SUŞLARININ TÜR DAĞILIMLARI VE ANTİBİYOTİK DUYARLILIK ORANLARI.....	180

ÇEŞİTLİ KLİNİK ÖRNEKLERDEN ELDE EDİLEN <i>Serratia marcescens</i> İZOLATLARININ ANTİBİYOTİK DİRENÇ PROFİLİNİN BELİRLENMESİ.....	180
BİLGİSAYARLI TOMOGRAFİDE FARKLI RADYASYON DOZLARININ TAVUK EMBRİYOSUNDA NÖRAL TÜP DEFEKTİ GELİŞİMİNE ETKİSİ.....	181
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE SAĞLIKLI YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARI VE YAŞAM DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ.....	182
THE EVALUATION OF THE IN VITRO HEMOSTATIC AND ANTINFLAMMATORY ACTIVITIES OF <i>ASTRAEUS HYGROMETRICUS</i> (PERS.) MORGAN.....	182
DİŞ HEKİMLİĞİNDE GENEL ANESTEZİ VE SEDASYON.....	183
ARTİSTİK JİMNASTİKÇİLERDE ÜST EKSTREMİTE PERFORMANSI İLE İNCE EL BECERİSİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: ÖN ÇALIŞMA.....	183
OBEZ OLAN BİREYLERDE KİŞİSEL VE ÇEVRESEL EGZERSİZ BARIYERLERİNİN İNCELENMESİ	184
BEDENSEL VE ZİHİNSEL ENGELLİLİK.....	185
ADOLESAN DİŞİ SIÇANLARDA İZOTRETİNOİNİN OOSİT MATURASYONU ÜZERİNE ETKİSİ.....	185
FONKSİYONEL GIDA BİLEŞENİ OLARAK GIDA KAYNAKLI BİYOAKTİF PEPTİTLERİN KULLANIM POTANSİYELLERİ VE İNSAN SAĞLIĞI ÜZERİNE ETKİLERİ.....	186
GIDALARDA OKSİDATİF DEĞİŞİMLER SONUCUNDA OLUŞAN TOKSİK BİLEŞİKLERİN İNSAN SAĞLIĞI ÜZERİNE ETKİLERİ.....	187
İLERİ YAŞ AKCİĞER KANSERLERİNDE CERRAHİ TEDAVİNİN YERİ.....	187
OSTEOPETROZİS VE HEMŞİRELİK BAKIMI: OLGU SUNUMU.....	188
YAŞLI BİREYLERDE DİYET ASİT YÜKÜ VE YAŞAM KALİTESİ İLİŞKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	188
CETUXIMAB'IN EPİDURAL FİBROZİS GELİŞİMİNE ETKİSİNİN CD105 VE OSTEOPONTİN İMMUNHİSTOKİMYASAL BOYAMA İLE DEĞERLENDİRİLMESİ.....	189
İTFAİYE ÇALIŞANLARININ İŞ STRESLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	190
CAUSES OF BLINDNESS AND MODERATE-SEVERE VISUAL IMPAIRMENT IN CENTRAL ANATOLIA, TURKEY.....	190
RUNNING HEAD: BLINDNESS AND MSVI IN TURKEY.....	190
SAĞLIKLI YETİŞKİNLERDE YÜRÜYÜŞÜN ZAMAN MESAFE PARAMETRELERİ İLE BOY, KİLO VE VÜCUT KÜTLE İNDEKSİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ.....	191
VENTROGLUTEAL BÖLGENİN TESPİT EDİLMESİNDE KULLANILACAK BİR ARAÇ GELİŞTİRİLMESİ VE ARACIN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİĞİNİN BELİRLENMESİ.....	191
VENTROGLUTEAL ENJEKSİYON BÖLGESİNİN ANTROPOMETRİK ÖLÇÜMLERİ.....	192
TİP 2 DİYABETLİ HASTALARDA OSA SEMPTOMLARININ SIKLIĞI, BİRBİRİ İLE OLAN İLİŞKİSİ VE OSA RİSK FAKTÖRLERİ İLE SEMPTOMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	193
PİLONİDAL SİNUS EKSİZYONU SONRASI GELİŞEN DEFEKTLERİN REKONSTRUKSİYONUNDA YENİ BİR FLEP: OMEGA (Ω) İLERLETME FLEBİ.....	193
INVESTIGATION OF THE PRESENCE OF PHOSPHOLIPASE C IN <i>PSEUDOMONAS</i> BACTERIA ISOLATED FROM PATIENTS.....	194
ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİNİN HIV/CİNSEL YOLLA BULAŞAN HASTALIKLAR HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİ.....	194
HEMŞİRE VE HEKİMLERİN AĞRILI HASTAYA YAKLAŞIMLARINA İLİŞKİN HASTALARIN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ.....	195

OKUL ÖNCESİ KURUMLARDAKİ ÖĞRENCİ VELİLERİNİN ÇOCUĞA YÖNELİK ŞİDDET İSTİSMAR VE İHMAL KONUSUNDA Kİ GÖRÜŞLERİ.....	196
HEMŞİRELİKTE MÜZİK UYGULAMALARI: BİR SİSTEMATİK EŞLEŞME ÇALIŞMASI.....	196
ODONTOJENİK MAKSİLLER SİNÜS LEZYONLARININ PANORAMİK RADYOGRAFİLERLE BELİRLENMESİ.....	197
BEL AĞRILI OLGULARDA SİNİR MOBİLİZASYONU UYGULAMALARININ YERİ VE ÖNEMİ	198
TORASİK KAFES MOBİLİTESİ İLE İLİŞKİLİ FASYA UYGULAMASININ SAĞLIKLI GENÇ BİREYLERDE SOLUNUM KAS KUVVETİ ÜZERİNE ANLIK ETKİSİ: PİLOT ÇALIŞMA.....	198
THE EFFECT OF ACTIVITIES TARGETING AT MENTALLY DISABLED CHILDREN AND THEIR FAMILIES UPON ATTITUDES OF NURSING STUDENTS.....	199
DEPRESYONDA PROBİYOTİK KULLANIMININ ETKİSİ	200
DİŞ HEKİMLİĞİNDE GENEL ANESTEZİ VE SEDASYON.....	201
BRONŞEKTAZİDE CERRAHİ ÖNCESİ VE SONRASINDA UYGULANAN PULMONER REHABİLİTASYON YÖNTEMLERİ	201
İMLANT ÜSTÜ RESTORASYONLARIN İNCELENMESİ: 7 YILLIK RETROSPEKTİF ÇALIŞMA	202
NOKTÜRNAL BRUKSİZM VE NEDENLERİ?	203
SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA ÖRGÜTSEL YABANCILAŞMA VE MESLEKİ TÜKENMİŞLİĞİN İŞ STRESİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ.....	203
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN DERS ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARININ İNCELENMESİ: ATAMAN KIZ YURDU ÖRNEĞİ.....	204
GIDA KATKI MADDELERİNİN İNSAN SAĞLIĞINA ETKİLERİ	205
İNSAN SAĞLIĞI İÇİN DOĞRU BESLENMEDE YENİ BİLGİLER	205
PARKİNSON HASTALARINDA MOTOR VE BİLİŞSEL EK GÖREVLERİN EL FONKSİYONLARINA ETKİSİ.....	206
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE AMBULANSIN SEYRİ	206
HEMŞİRELİKTE YENİ BİR GÖREV ALANI: HEMOVİJİLANS SİSTEMİ.....	207
BİREYLERİN DİYABET KONTROL DURUMLARININ BESLENME ALIŞKANLIKLARI VE METABOLİK KONTROL PARAMETRELERİ İLE İLİŞKİSİ	207
LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİSYENLİĞE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI	208
HEMŞİRELİK BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TOLERANS DÜZEYLERİ VE ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ	208
ROY ADAPTASYON MODELİNİN KADIN SAĞLIĞI ÇALIŞMALARINDAKİ YERİ	209
BİREYLERİN DİYABET KONTROL DURUMLARININ BESLENME ALIŞKANLIKLARI İLE İLİŞKİSİ	210
KAHRAMANMARAŞ'DA TAKAYASU ARTERİTİ SIKLIĞI.....	210
YASIN AİLE ÜZERİNE ETKİLERİ VE YAS YAŞAYAN AİLELER İÇİN PSİKİYATRİ HEMŞİRELİĞİ UYGULAMALARI	211
KIRKLARELİ MERKEZDE ÖĞRENİM GÖREN DÖRDÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN BESLENME ALIŞKANLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	212
STATİN, PARASETAMOL VE STATİN-PARASETAMOL BERABER KULLANIMININ GÖZ DOKULARINA ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI.....	212

14-17 YAŞ GENÇ ERKEK BASKETBOL VE HENTBOLCULARIN FİZİKSEL VE MOTORİK ÖZELLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	213
MATERNAL OBEZİTENİN LAKTASYON ÜZERİNE ETKİSİ	214
HEMŞİRELERDE GÖZ ARDI EDİLEN ÖZELLİĞİ: ATILGANLIK	214
YAŞLI HASTALARIN YAŞLILIĞA UYUMU İLE GÜNLÜK YAŞAM AKTİVİTELERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ	215
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN İLETİŞİM BECERİSİ İLE GİRİŞİMCİLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ	216
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE BEL KALÇA ORANI İLE FİZİKSEL AKTİVİTE VE DENGİ İLİŞKİSİ	216
TIBBİ VE AROMATİK BİTKİLERİN GIDA SANAYİİNDE KULLANIMI	217
PHYSICAL ACTIVITY AND HEALTHY LIFE	217
COMPARISON OF DISASTER AND EMERGENCY PLANS PREPARED FOR SCHOOL, DORMITORY AND HOSPITAL: BURDUR SAMPLE, TURKEY	218
OBESEITY FREQUENCY AND PHYSICAL ACTIVITY LEVELS OF MALE STUDENTS WHO HAVE LEARNED EDUCATION IN HIGH SCHOOL	218
HAMSTRİNG KAS GRUBUNA UYGULANAN NÖRÜMÜSKÜLER ELEKTRİK STİMÜLASYONUNUN HAMSTRİNG VE QUADRİCEPS KASLARI VİSKOELASTİK ÖZELLİKLERİNE OLAN ETKİSİ: PİLOT ÇALIŞMA	219
NÖROLOJİK REHABİLİTASYONDA MÜZİK TERAPİNİN ROLÜ	219
KATETER İLİŞKİLİ KAN DOLAŞIMI ENFEKSİYONLARINDA ETKENLER	220
KARMAŞIKLIK TEORİSİ VE HEMŞİRELİK	221
BİR TIP FAKÜLTESİ HASTANESİ'NDE GÖREV ALAN ÖĞRETİM ÜYELERİ, ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİ VE TIP FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN YAŞAM BOYU ÖĞRENME EĞİLİMLERİ	221
MEASUREMENT OF PROVİNCIAL HEALTH PERFORMANCES: DATA ENVELOPMENT ANALYSIS METHOD	222
COMPARISON OF COUNTRIES WITH DEATH INDICATORS: DATA ENVELOPMENT ANALYSIS ..	222
SAĞLIK PERSONELLERİNİN ÖRGÜTSEL ADALET ALGI DÜZEYLERİNİN CİNSİYETLERİ İLE İLİŞKİSİ: BİR META-ANALİZ ÇALIŞMASI	223
SAĞ VE SOL HEMİPAZİLİ ÇOCUKLARIN FONKSİYONELLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI ..	224
TRICHOPTERA FAUNA OF LOTIC AND LENTIC SYSTEMS IN WESTERN MEDITERRANEAN BASIN	224
HIV POZİTİF BİREYLERDE HIV İLE ENFEKTE OLMA SÜRELERİ İLE BESLENME DURUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	225
GEBE KADINLARIN SİGARA KULLANIMINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER	226
KANSERİ ÖNLEMEDE VE TEDAVİ ETMEDE EGZERSİZ	226
POZİTİF GEBELİK DENEYİMİ İÇİN ANTENATAL BAKIMIN KULLANIMINI VE KALİTESİNİ ARTIRMADA	227
DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ'NÜN ÖNERİLERİ	227
ADİPOZ DOKU VE ADİPOZ DOKUDAN SALINAN BAZI PROTEİNLER	228
ANNELERİN EMZİRMEYE YÖNELİK SOSYAL MEDYA KULLANIM DURUMLARI	228
HAZ ODAKLI BESLENME(HEDONİK) VE OBEZİTE	229

SAĞLIK SEKTÖRÜNDE ÇALIŞAN MUTLULUĞUNU ARTTIRAN YÖNETİCİ ERDEMLERİ	230
TEMPOROMANDİBULER EKLEM (TME) TEDAVİSİNDE FİZYOTERAPİ	231
DEVELOPMENT AND VALIDATION OF FORCED DEGRADATION STUDIES OF JANUS KINASE INHIBITOR USING RPLC METHOD	231
KİST HİDATİK HALA ÖNEMLİ BİR SAĞLIK PROBLEMİDİR: 10 YILLIK TEK MERKEZ DENEYİMİ	232
GENÇLERİN HUZUREVLERİNE VE YAŞLILIĞA BAKIŞI	232
0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUĞU OLAN ANNELERİN EV KAZALARI VE ALDIKLARI ÖNLEMLER HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	233
EFFECT OF MILK POWDER ADDITION ON SENSORIAL AND FUNCTIONAL PROPERTIES OF BREAD	234
PREMATÜRE DOĞUM HİKAYESİ OLAN VE OLMAYAN İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DUYU-ALGI- MOTOR BÜTÜNLEŞME SEVİYELERİNİN ARAŞTIRILMASI	234
SAKRAL OTURUŞ SERGİLEYEN BİLATERAL SEREBRAL PALSİLİ ÇOCUKLARIN VERTİKAL KOL ERİŞİM MESAFELERİNİN ÖZÜRLÜLÜKLE OLAN İLİŞKİLERİ	235
THE EFFECTS OF LOSARTAN ON LIPID PEROXIDATION AND ANTIOXIDANT SYSTEM IN BONE TISSUE OF DIABETIC RATS	236
CHANGES IN THE NUTRITIONAL VALUE OF FERMENTED BLACK GARLIC AND ITS POSITIVE HEALTH FUNCTIONS	236
HAFİF-ORTA ÖZÜR DÜZEYİNDEKİ MULTİPL SKLEROZ HASTALARININ DEPRESYON DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ	237
MULTİPL SKLEROZ HASTALARINDA ÜST EKSTREMİTE FONKSİYONU VE OMUZ POZİSYON DUYUSU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ-PİLOT ÇALIŞMA	237
SAĞLIKLI BİREYLERDE TORAKOLUMBAL FASYAYA UYGULANAN KİNEZYOTERAPİ BANTLAMASININ TRANSVERSUS ABDOMİNUS KAS AKTİVASYON CEVABI VE ALT EKSTREMİTE FONKSİYON ÜZERİNE AKUT ETKİLERİ	238
PEYNİR ALTI SUYU PROTEİNLERİNİN SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ	238
PREMATÜRE DOĞUM HİKAYESİ OLAN VE OLMAYAN İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DUYU-ALGI- MOTOR BÜTÜNLEŞME SEVİYELERİNİN ARAŞTIRILMASI	239
ESTIMATION OF RETENTION BEHAVIOUR FOR SOME ANTIMETABOLITES AS CHEMOTHERAPY AGENTS WITH LSCM METHODOLOGY	240
PİYASADA SATILAN SURİMLERİN MİKROBİYOLOJİK KALİTESİNİN İNCELENMESİ	240
ACİL SERVİS VE 112'DE ÇALIŞAN SAĞLIK PERSONELİNİN YAŞADIĞI ROL ÇATIŞMASI VE ROL BELİRSİZLİĞİNİN İŞ STRESİ ÜZERİNE ETKİSİ	241
FARKLI POZİSYONLARDAKİ KAVRAMA KUVVETİNİN FİZİKSEL AKTİVİTE VE BEL KALÇA ORANI İLE İLİŞKİSİ	242
FTR. EGZERSİZLERİNİN DİZ OSTEOARTRİTLİ HASTALARIN AĞRI SEVİYESİ VE GÜNLÜK YAŞAM AKTİVİTELERİNE ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	242
DETERMINATION OF SOCIAL MEDIA USAGE BEHAVIORS IN ACADEMICS: PILOT STUDY	243
TRAVAYDA DUŞ ALMANIN ANNENİN DOĞUM VE DOĞUM SONRASI KONFORUNA ETKİSİ	244
ERGENLERE YÖNELİK UYGULANAN ERGEN FARKINDALIK EĞİTİMİNİN BENLİK SAYGISI VE VÜCUT ALGISINA ETKİSİ	244
İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN KİTLE İNDEKSLERİ VE SAĞLIKLI BESLENME DAVRANIŞLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	245

FACTOR AFFECTİNG QUANTİTY AND QUALİTY OF SECONDER METABOLİTE OF MEDİCAL SAGE PLANT; PHOTOPERİOD	246
KADIN VE GÖÇ	246
GERİATRİK BİREYLERDE AĞIZ VE DİŞ SAĞLIĞININ DEĞERLENDİRİLMESİ	247
TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ VE KADIN YOKSULLUĞU	247
SUPPORT PERCEIVES AND EFFECTIVE FACTORS OF THE NURSİNG STUDENTS	248
SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA PROFESYONELLEŞMENİN İŞ ETİĞİ ÜZERİNE ETKİSİ: AFYONKARAHİSAR'DA BİR UYGULAMA	249
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KESİCİ DELİCİ VE TIBBİ ALETLERİ GÜVENLİ KULLANIMINA YÖNELİK TUTUMLARI	249
ORGANIZATION EXPERIENCE OF NURSING STUDENTS: THE EXAMPLE OF NURSING STUDENT ASSOCIATION (ÖHDER).....	250
HEMŞİRELİK UYGULAMALARINDA ARAŞTIRMA SONUÇLARININ KULLANIMINDAKİ ENGELLER	251
DETERMINATION OF NUTRITIONAL HABITS AND NUTRITIONAL KNOWLEDGES OF WORKING WOMEN IN THE LEFKOSA	251
ERGENLERİN SEBZE VE MEYVE TÜKETİMİ YARAR VE ZARAR ALGILARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER	252
YENİDOĞANIN CİLT BAKIMINDA KANIT TEMELLİ HEMŞİRELİK YAKLAŞIMLARI	253
THE INFLUENCE OF INDIVIDUAL WORKLOAD PERCEPTION OF NURSES ON INDIVIDUALIZED CARE PERCEPTIONS.....	253
LOMBER DİSK HERNİSİ NEDENİ İLE OLUŞAN NÖROPATİK AĞRININ TEDAVİSİNDE TEK BAŞINA PREGABALİN TEDAVİSİ İLE PREGABALİN-B VİTAMİNİ KOMPLEKSİ- A-LİPOİK ASİT KOMBİNASYON TEDAVİSİNİN ETKİNLİĞİNİN KARŞILAŞTIRILMASI: RETROSPEKTİF ÇALIŞMA	254
LATERAL EPİKONDİLİTLİ HASTALARDA KAS KUVVETİ VE ENDURANSININ ÜST EKSTREMİTE FONKSİYONLARI ÜZERİNE OLAN ETKİSİ.....	255
İRRİTABLE BAĞIRSAK SENDROMUNDA KULLANILAN BİTKİSEL ÜRÜNLER VE DİYET DESTEKLERİ	255
BASINÇ YARASI RİSKİNİN BELİRLENMESİNDE HEMŞİRENİN KLİNİK KARARI MI YOKSA RİSK DEĞERLENDİRME ARAÇLARI MI?	256
INVESTIGATION OF THE AWARENESS AND KNOWLEDGE LEVELS OF THE INDIVIDUALS, WHO WAS ADMINISTERED ELECTROTHERAPY, ABOUT ELECTROTHERAPY APPLICATIONS.....	257
KADINLARA YÖNELİK KİŞİSEL GELİŞİM ÖLÇEĞİNİN (KYKGÖ) TÜRKÇE 'YE UYARLAMA ÇALIŞMASI	258
SİVİL SAVUNMA VE İTFAİyecİLİK ÖN LİSANS PROGRAMI DERS MÜFREDATININ, AFET PSİKOLOJİSİNE YÖNELİK DERSLER BAKIMINDAN İNCELENMESİ	259
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN BİREYSEL YENİLİKÇİLİK ÖZELLİKLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	259
FİZYOTERAPİ REHABİLİTASYON ÖĞRENCİLERİNİN GÜNLÜK SU İÇME ALIŞKANLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	260
PARTNER ŞİDDETİNİ ÖNLEMEDE ERKEKLERİN KATILIMI İÇİN CİNSİYET TEMELLİ TRANSFORMATİF GİRİŞİMLER: KAVRAMSAL MODELE DAYALI LİTERATÜR ARAŞTIRMASI....	261
EFFECT OF MANUAL LYMPHATIC DRAINAGE ON SECONDARY EDEMA AFTER ANTERİOR CRUCIATE LIGAMENT RECONSTRUCTION SURGERY: CASE REPORT	261

PNÖMONİLİ BUZAĞI AKCİĞERLERİNDEN VE KLİNİK MASTİTİSLİ SIĞIR SÜTLERİNDEN MYCOPLASMA SPP. İZOLASYONU	262
DETERMINATION OF HEALTH RISKS FOR HOSPITAL WORKING NURSES	263
OPINIONS OF STAFF WORKING IN WORKPLACE-VIOLENCE RELATED UNITS ON VIOLENCE AGAINST NURSES*	263
ORTA YAŞ ÜZERİ SAĞLIKLI ERKEKLERDE EGZERSİZ ALIŞKANLIĞININ	264
İKİLİ MOTOR GÖREV VE KOGNİTİF PERFORMANSA	264
ETKİSİNİN İNCELENMESİ	264
ANTIOXIDANT EFFECTS OF COENZYME Q10 ON MALE INFERTILITY	265
QUERCETIN AND MALE INFERTILITY	265
THE EFFECT OF THE GENDER ON PAIN SEVERITY, MUSCLE STRENGTH, FATIGUE AND FUNCTIONALITY IN PATIENT WITH GUILLAIN BARRE SYNDROME	266
AMELİYATHANE HEMŞİRELİĞİ EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖNEMİ	266
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN BAKIM VERMEYE İLİŞKİN ALGILARI	267
HUZUREVİNDE YAŞAYAN 65 YAŞ ÜZERİ DİNÇ YAŞLILARDA FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYİ VE UYKU KALİTESİ İLE YAŞAM KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ	268
AŞIRI TUZ TÜKETİMİNİN AZALTILMASI PROGRAMI'NIN KİŞİLER ÜZERİNDEKİ YANSIMASI... ..	268
BESİNLERDEKİ TUZ FARKINDALIĞI VE TÜKETİM DURUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	269
EBEVEYNİN BESLENME VE AKTİVİTEYE YÖNELİK YAKLAŞIMLARI ÖLÇEĞİNİN (PEAS) TÜRKÇE GEÇERLİK GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI	270
THE EFFECT OF BUBBLE FOAM APPLICATION ON REDUCING ACUTE PAIN DURING VACCINATION IN CHILDREN.....	270
ÜSTÜN YETENEKLİLİKTE AKADEMİK PERFORMANS ÜZERİNE BİR VAKA ANALİZİ.....	271
ALZHEİMER DEMANS'LI BİREYLERDE ALT EKSTREMİTE KAS KUVVETİ İLE YÜRÜME HIZI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	272
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN BÜTÜNCÜL TAMAMLAYICI VE ALTERNATİF TIBBA KARŞI TUTUMLARININ BELİRLENMESİ	273
ÇOCUKLARA YÖNELİK GÜNÜBİRLİK CERRAHİDE HAZIRLIK PROGRAMLARININ KULLANIMI VE HEMŞİRELİK SÜRECİ	273
SÜT TOPLAMA TANKLARINDA OKRATOKSİN A VARLIĞININ BELİRLENMESİ	274
KALP YETMEZLİĞİ OLAN HASTALARIN HAYATIN ANLAMINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN GÜNLÜK YAŞAM AKTİVİTESİ VE YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ	275
SEREBRAL PALSİLİ ÇOCUKLARDA ÇİFT GÖREVİN YÜRÜYÜŞ ÜZERİNE OLAN ETKİSİ	275
BİR GÖĞÜS HASTALIKLARI HASTANESİNDE YAPILAN BRONKOSKOPİ İŞLEMLERİNİN VE PATOLOJİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	276
GERİATRİK BİREYLERDE KOGNİTİF DURUM, MOTOR PERFORMANS VE İKİLİ GÖREV PERFORMANSI ARASINDAKİ İLİŞKİ: CİNSİYETLER ARASI FARK	276
GERİATRİK BİREYLERDE MOTOR-MOTOR VE MOTOR-KOGNİTİF ÇİFT GÖREV EGZERSİZLERİNİN DÜŞME ÜZERİNE ETKİSİ	277
PREOPERATIVE PREPARATION PROGRAMS IN OUTPATİENT PEDIATRIC SURGERY NURSING: A LITERATURE REVİEW.....	277

GERİATRİK HASTALARDA SERUM D VİTAMİNİ DÜZEYLERİ İLE KEMİK MİNERAL YOĞUNLUĞU ARASINDAKİ İLİŞKİ	278
ELEKTROSTATİK POLYESTER TOZ BOYA İŞÇİLERİNDE FEV ₁ /FVC ORANI VE EGZERSİZ KAPASİTESİ İLİŞKİSİ.....	279
PROTETİK DİŞ TEDAVİSİ KLİNİĞİNDE TEDAVİ GÖREN HASTALARIN DAĞILIMI VE KLİNİK İŞLEYİŞE ETKİLERİ	279
SELF-ESTEEM IN INDIVIDUALS WITH STOMA	280
POST-MASTECTOMY PERCEPTION OF BODY IMAGE IN WOMEN.....	280
NURSING STUDENTS ' SATISFACTION LEVELS AND EXPECTATIONS.....	281
YOĞUN BAKIMDA ENTERAL BESLENME KOMPLİKASYONLARI	281
MORPHOLOGICAL OBSERVATION OF THE DEVELOPMENT OF MOUSE BLASTOCYST STAGE EMBRYOS <i>IN VITRO</i>	282
SHUBAT (ŞUBAT) YAPIMINDA İNEK SÜTÜNÜN KULLANIM OLANAKLARI.....	283
ŞİZOFRENİ MODELİ OLUŞTURULAN DIŞI VE ERKEK SIÇANLARDA AÇIKALAN DAVRANIŞ PARAMETRELERİNİN VE I- LABİRENT CEVAPLARININ ARAŞTIRILMASI.....	283
HEMŞİRELİK FAKÜLTESİ SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN KARIYER PLANLARININ İNCELENMESİ	284
CERRAHİ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ DERSİ ALAN ÖĞRENCİ HEMŞİRELERİN SAĞLIKLI YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARI VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ”	284
CHEMERİN: KRONİK HASTALIKLAR İÇİN BİR BELİRTEÇ OLABİLİR Mİ?.....	285
USE OF CHLORHEXIDINE IN IMPROVING ORAL HYGIENE IN PATIENTS WITH FIXED ORTHODONTIC TREATMENTS.....	286
HEMŞİRE TARAFINDAN VERİLEN EĞİTİM AKUT KORONER SENDROMLU HASTALARDA SEMPTOM KONTROLÜ VE SAĞLIK DAVRANIŞLARINI ETKİLER Mİ?.....	286
HEMŞİRELİKTE KANITA DAYALI UYGULAMANIN ÖNEMİ	287
DERLEME: YATAĞA BAĞIMLI BİREYLERDE BASI YARALARININ ÖNLENMESİ.....	287
DİZ OSTEOARTRİTLİ HASTALARDA DİZLİK VE BANTLAMININ DENGE VE FONKSİYONELLİK ÜZERİNE ETKİNLİĞİNİN KARŞILAŞTIRILMASI: PİLOT ÇALIŞMA	288
SPORUN AĞRI VE YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ.....	289
IRRITABLE BAĞIRSAK SENDROMLU HASTALARDA GASTROINTESTİNAL SEMPTOMLARIN UMUTSUZLUK VE DEPRESYON DÜZEYİNE ETKİSİ.....	289
AİLE SAĞLIĞI MERKEZİNE BAŞVURAN TİP 2 DİYABETLİ HASTALARDA CİNSİYETLE İLİŞKİLİ FARKLILIKLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ	290
MEME KANSERİNE BAĞLI LENFÖDEMDE KOMPLEKS BOŞALTICI FİZİYOTERAPİNİN YÜRÜME, DENGE VE KLİNİK PARAMETRELER ÜZERİNE ETKİSİ: OLGU SUNUMU	290
PERKÜTAN KORONER GİRİŞİM ÖNCESİ VE SONRASI YAŞAM KALİTESİ	291
HALTERCİLERİN UYKU KALİTESİNİN İNCELENMESİ	292
SÜT TOPLAMA TANKLARINDA MEVSİMSSEL TMAB VE STAPHYLOCOCCUS SPP. VARLIĞININ BELİRLENMESİ.....	292
EXPRESSIONS OF P53, KAI1, PTEN AND THEIR USE AS PROGNOSTIC MARKERS IN UROTHELIAL CARCINOMA OF THE BLADDER.....	293
ELEKTROSTATİK POLYESTER TOZ BOYA İŞÇİLERİ İLE SAĞLIKLI BİREYLERİN EGZERSİZ KAPASİTELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	294

VÜCUT AĞIRLIĞININ AZALTILMASINDA YÜKSEK PROTEİNLİ DİYETLER NE KADAR GÜVENİLİRDİR?	294
CEP TELEFONU KAYNAKLI RADYOFREKANS RADYASYONUN SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ-SON ÇALIŞMALARDAN BİR DERLEME.....	295
FEMUR FRAKTÜRÜ NEDENİYLE OPERE OLAN GERİATRİK HASTALARDAKİ PERİFERİK BLOK DENEYİMLERİMİZ	295
GERGİN FLEPLE KAPATILAN GENİŞ DOKU DEFEKTİ YARALARDA FİBRİN DOKU YAPIŞTIRICISI VE OKSİTLENMİŞ EMİLEBİLİR SELÜLOZ POLİMER HEMOSTATİK AJAN KULLANIMININ FLEP SAĞ KALIMI ÜZERİNE ETKİSİ.....	296
BİR ERKEK ANOREKSİYA NERVOZA OLGUSUNA YÖNELİK HEMŞİRELİK BAKIMI: OLGU SUNUMU	297
RUHSAL BOZUKLUKLARIN GENETİK AKTARIMI VE VERİLECEK GENETİK DANIŞMADA PSİKİYATRİ HEMŞİRESİNİN ROLÜ.....	297
HEMŞİRELERİN ETİK DUYARLILIK DÜZEYLERİ İLE SAYGIN ÖLÜM İLKELERİNE İLİŞKİN TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ	298
IS EFFECTIVE MANUAL THERAPY OR ELECTROTHERAPY IN TREATMENT OF TRIGGER POINTS?	299
OBEZİTENİN TIBBİ BESLENME TEDAVİSİNDE DİYET PROTEİNİN MİKTARI MI ?- KALİTESİ Mİ? 299	
SİNOP İLİNDEKİ HAVA KİRLİLİĞİNİN KOAH'LI BİREYLERİN AKUT ALEVLENME İLE ACİL SERVİSE BAŞVURULARI VE HASTANEYE YATIŞLARIYLA İLİŞKİSİNİN BELİRLENMESİ	300
YETERSİZ BESLENEN ÇOCUKLARA YÖNELİK UYGULANAN “SAĞLIKLI BESLENME PROGRAMI”NIN ETKİSİ	301
USING MOULAGE TO ENHANCE NURSING EDUCATION	301
AMELİYAT ÖNCESİ, SIRASI VE SONRASI HASTA EĞİTİMİNDE MOBİL ÖĞRENME.....	302
HEMŞİRELERDE MESLEKİ TÜKENMİŞLİK VE YAŞAM KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	302
SPİNAL CERRAHİDE AĞRI YÖNETİMİ.....	303
HEMŞİRELERDE İŞ DOYUMU VE MESLEKİ TÜKENMİŞLİK ARASINDAKİ İLİŞKİ	303
KARDİYOVASKÜLER HASTALIKLARDA FARKLI ANTROPOMETRİK ÖLÇÜMLERİN KULLANILMASI: BEL/BOY ORANI, BOYUN ÇEVRESİ	304
TEMPOROMANDİBULAR EKLEM DİSFONKSİYONU OLAN HASTALARDA AĞRI VE KİNEZYOFOBİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	305
PRİMER DİSMENOREDE MİYOFASYAL GEVŞETME TEKNİKLERİNİN GENEL SAĞLIK ÜZERİNE ETKİSİ.....	306
HABİTÜEL ABORTUS HASTALARINDA PLAZMİNOJEN AKTİVATÖR İNHİBİTÖR –TİP1 (-675 4G/5G) MUTASYON SIKLIĞI.....	306
YÖNETİCİLERDE/SAĞLIK YÖNETİCİLERİNDE İŞ AHLÂKI: KAVRAMSAL BİR İNCELEME	307
ERKEK BİREYLERDE MULLİGAN TRAKSİYON DÜZ BACAK KALDIRMA TEKNİĞİNİN ESNEKLİK VE HAREKET AÇIKLIĞINA AKUT ETKİSİ.....	308
DÜZENLİ EGZERSİZ ALIŞKANLIĞI OLAN GENÇLERDE ÖZ YETERLİK, BENLİK SAYGISI VE VÜCUT FARKINDALIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ.....	308
SİSTEMİK SKLEROZİSTE İNTERSTİSYEL AKCİĞER HASTALIĞI VE PULMONER ARTERİYEL HİPERTANSİYON.....	309
ÇOCUK ACİL SERVİSİNE ZEHİRLENME NEDENİYLE BAŞVURAN OLGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ	310

AGE-RELATED ALTERATIONS IN PASSIVE MECHANIC PROPERTIES OF TWO DIFFERENT MUSCLES AND THEIR EFFECT ON LIMB FUNCTION IN CHILDREN WITH OBSTETRICAL BRACHIAL PLEXUS PALSY	310
SAĞLIKLI GENÇLERDE KALF KASLARINA UYGULANAN FOAM ROLLER VE KOMPRESİF MYOFASYAL GEVŞETMENİN AYAK BİLEĞİ DORSİFLEKSİYON HAREKET AÇIKLIĞI, VERTİKAL SIÇRAMA VE DİNAMİK DENGEE ETKİSİ	311
ÇOCUK ACİL SERVİSİNE GASTROENTERİT NEDENİYLE BAŞVURAN OLGULARIN RETROSPEKTİF DEĞERLENDİRİLMESİ	311
KRONİK BOYUN AĞRISI OLAN HASTALARDA BOYUN KAS ENDURANSININ GÖVDE KAS ENDURANSI İLE İLİŞKİSİNİN ARAŞTIRILMASI.....	312
ENTERAL NUTRİSYONDA GÜVENLİ İLAÇ UYGULAMALARI	313
BİNGÖL İL MERKEZİNDE YAŞAYAN FİBROMİYALJİ SENDROMLU KADIN HASTALARIN SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ	313
FİBROMİYALJİ SENDROMLU KADIN HASTALARDA YAŞAM KALİTESİ DÜZEYİ VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER.....	314
FİBROMİYALJİ SENDROMLU KADIN HASTALARIN YAŞAM KALİTESİ İLE BEDEN-KİTLE ENDEKSİ VE UYKU DÜZEYİ AÇISINDAN İNCELENMESİ.....	315
“İÇ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ” DERSİ ALAN 2. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN “HEMŞİRELİK SÜRECİ” FORMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	315
SKLEROZAN PERİNÖROM: LİTERATÜR BİLGİLERİNE GENEL BAKIŞ.....	316
BOZA.....	316
COMPARISON OF HAND FUNCTION BETWEEN CHILDREN WITH TYPE 1 DIABETES MELLITUS AND HEALTHY CHILDREN	317
BRUSELLOZ; ÜLKEMİZ İÇİN HALK SAĞLIĞI SORUNU OLUŞTURAN ÖNEMLİ BİR ZOONOTİK HASTALIK.....	318
EFFECT OF WEB BASED EDUCATION PROGRAMS FOR PATIENTS WITH TYPE 2 DIABETES: SYSTEMATIC REVIEW	318
BİLGİ GÜVENLİK SİSTEMLERİNDE AÇIK KAPI: ÖRGÜT KÜLTÜRÜ VE İNSAN DAVRANIŞLARININ ETKİSİ.....	319
THE IMPACT OF PERIODONTAL HEALTH ON QUALITY OF LIFE	320
CURCUMIN REDUCES THE EXPRESSIONS OF TNF- α AND NF- κ B PROTEINS IN LIVER CLONE 9 CELLS FOLLOWING OXIDATIVE STRESS INJURY BY HYDROGEN PEROXIDE.....	320
SPOR VE RUH SAĞLIĞI İLİŞKİSİ: TENİSİN ROLÜ	321
AKUT FAZ YANITTA PRO-İNFLAMATUAR SİTOKİNLER VE AKUT FAZ PROTEİNİ SERUM AMYLOİD A İLİŞKİSİ.....	321
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN E-SAĞLIK OKURYAZARLIĞI DÜZEYLERİNİN VE ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ	322
COMPARISON OF THE RESULTS OF AUTOMATIC AND MANUAL THROMBOCYTES COUNT IN SİVAS KANGAL DOGS	322
BUZAĞI VE İNEKLERDE SAPTANAN <i>CRYPTOSPORIDIUM PARVUM</i> PARAZİTİNİN SUBTİPLERİNİN BELİRLENMESİ.....	323
GÖVDE EKSTANSÖR KAS YORGUNLUĞUNUN LUMBAR BÖLGE POZİSYON HİSSİNE ETKİSİ	324

IDENTIFICATION AND ANTIMICROBIAL SUSCEPTIBILITIES OF GRAM POSITIVE BACTERIA ISOLATED FROM BLOOD CULTURES IN AFYON KOCATEPE UNIVERSITY PRACTICE AND RESEARCH HOSPITAL (2012-2016).....	324
CYTOMEGALOVIRUS SEROPREVALENCE IN PREGNANT WOMEN AND CHILDREN PATIENTS IN PROVINCE OF AFYONKARAHISAR, TURKEY.....	325
PREVALENCE OF INTESTINAL PARASITIC INFECTIONS IN PATIENTS OF AFYON KOCATEPE UNIVERSITY PRACTICE AND RESEARCH HOSPITAL	325
ORAL MİCROBİYOTA VE İMMUN SİSTEM ETKİLEŞİMİ	326
RELATIONSHIPS AND ROLES OF SERUM AMYLOID A AND PRO-INFLAMMATORY CYTOKINES IN THE ACUTE PHASE RESPONSE	327
PARATİROİT HÜCRE NAKLİNDE SERUM FİZYOLOJİK VE ALICININ KAN SERUMU VERİMLİLİĞİNİN IN VİTRO KARŞILAŞTIRILMASI	327
PARATİROİT HÜCRE İZOLASYONUNDA ENZİMATİK VE MEKANİK İZOLASYON YÖNTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	328
INVESTIGATION OF SELF ESTEEM, LIFE SATISFACTION AND PERCEPTION OF HEALTH IN YOUNG ADULTS.....	329
THE EFFECT OF DICLOFENAC SODIUM ON NEURAL TUBE DEVELOPMENT IN THE EARLY STAGE OF CHICK EMBRYOS	329
INVESTIGATION OF ELECTROCHEMICAL BEHAVIOR OF AMMONIUM O-PROPYL FERROCENYL DITHIOPHOSPHONATES IN ACETONITRILE ON THE PENCIL GRAPHITE, PLATINUM AND GLASSY CARBON ELECTRODES.....	330
YETİŞKİNLERDE İKİ FARKLI BİLİŞSEL DURUM ÖLÇEĞİ İLE VÜCUT FARKINDALIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	330
YAŞLILARDA KOGNİTİF DURUMUN DÜŞME ENDİŞESİ, FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYİ, FONKSİYONEL MOBİLİTE VE DENGİ ÜZERİNE ETKİSİ	331
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SİGARA KULLANIMI ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ	332
THE INVESTIGATION OF GENOTOXIC EFFECTS OF DI (2-ETHYLHEXYL)-PHTHALATE (DEHP) AT PRE-PUBERTAL MALE RATS	332
DE-NOVO PARKİNSONDA ALFA OSİLASYONLARININ GÖRSEL UYARANLAR SIRASINDA İNCELENMESİ	333
ÇOCUKLARDA TERAPÖTİK OYUN VE HEMŞİRELİK	334
THE EFFECT OF ISCHEMIC COMPRESSION IN CHRONIC PELVIC PAIN: A PILOT STUDY	334
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KÜLTÜRLERARASI DUYARLILIK VE TOPLUMSAL CİNSİYET ALGILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	335
DART ATMA HAREKETİNİN DEĞERLENDİRMESİNDE KULLANILAN YÖNTEMLERİN LİTERATÜR İNCELEMESİ	335
PROGRESİF GEVŞEME EGZERSİZLERİNİN HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KLİNİK KAYGI DÜZEYİNE ETKİSİ.....	336
ELEKTRİKSEL STİMULASYONUN KUADRİCEPS KAS GÜCÜ VE ALT EKSTREMİTE PERFORMANS ÜZERİNE ETKİSİ.....	337
SAĞLIKLI GENÇLERDE TÜM VÜCUT VİBRASYON EĞİTİMİNİN DENGİ VE PERFORMANS ÜZERİNE ETKİSİ.....	337
ÜNİVERSİTEDE GÖREV YAPAN AKADEMİK VE İDARİ PERSONELİN EKMEK TÜKETİM ALIŞKANLIKLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	338

GEBELİĞE BAĞLI PELVİK KUŞAK AĞRISI OLAN BİREYLERDE AKTİVİTE LİMİTASYONUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ	338
DETERMINATION OF SELECTED PHYSICAL AND MOTORIC FEATURES STUDENTS WITH SPECIAL NEEDS FROM 7-14 AGE GROUPS	339
GEBELİĞE BAĞLI PELVİK KUŞAK AĞRISI OLAN VE OLMAYAN BİREYLERİN KİNEZYOFİBİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	340
AN INVESTIGATION OF PHYSICAL AND MOTORIC PARAMETERS OF STUDENTS WITH SPECIAL NEEDS IN TERMS OF AGE AND GENDER VARIABLES	340
NÖROLOJİK REHABİLİTASYONDA GİYİLEBİLİR SENSÖRLERİN KULLANIMI İLE İLGİLİ YAPILMIŞ ÇALIŞMALARIN ANALİZİ	341
GENÇ ERİŞKİN BİREYLERİN SAĞLIKLI YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ	342
GEBELİĞE BAĞLI PELVİK KUŞAK AĞRISI OLAN VE OLMAYAN BİREYLERDE FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	342
DENEYSEL HİPOTİROİDİ OLUŞTURULAN RATLARIN ENDOMETRİYUMUNDAKİ EOZİNOFİL DEGRANÜLASYONU	343
VOLTAMMETRIC DETERMINATION OF SULFASALAZINE ON ELECTROPOLYMERIZED- MOLECULARLY IMPRINTED POLYPYRROLE MODIFIED PENCIL GRAPHITE ELECTRODE	344
HEMŞİRELERİN TERMİNAL DÖNEMDEKİ HASTALARA BAKIM VERMEYE İLİŞKİN TUTUMLARI: SİSTEMATİK DERLEME	344
SÜT SPORCU İÇECEĞİ OLABİLİR Mİ?	345
MEME KANSERİNDE KULLANILAN TAMAMLAYICI VE ALTERNATİF TEDAVİLER	346
VE KULLANIM NEDENLERİ: SİSTEMATİK DERLEME	346
EVALUATION OF MEDICAL ETHICS EDUCATION VIA WIT MOVIE: A QUALITATIVE STUDY	346
SAĞLIKLI BİREYLERDE LATERAL SUBTALAR ASKI BANTLAMASININ DENGE VE KUVVETE ETKİSİ	347
HİPOTİROİDİZMLİ GEBELERİN KAN LENFOSİTLERİNDE ANAE VE ACP-AZ POZİTİVİTELERİNİN BELİRLENMESİ	347
SPERM HAREKETLİLİĞİNİN BELİRLENMESİNDE MAKLER SAYIM KAMARASI VE ISLAK PREPARAT İLE ELDE EDİLEN SONUÇLARIN TUTARLILIK DÜZEYLERİ	348
GENÇ ERİŞKİNLERDE BENLİK SAYGISI, YAŞAM MEMNUNİYETİ VE SAĞLIK ALGISININ DEĞERLENDİRİLMESİ	349
SPORCULARDA ANTRENMAN VE MÜSABAKA ÖNCESİ ve SIRASINDA BESLENME NASIL OLMALIDIR?	349
SÜT SPORCU İÇECEĞİ OLABİLİR Mİ?	350
NEDEN İNSULİN DİRENCİ GELİŞİR?	351
MENOPOZ ÖNCESİ VE SONRASI KAS KUVVETİ, FONKSİYONEL KAPASİTE VE DÜŞME RİSKİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	351
POSTMENOPOZAL DÖNEMDE BEDEN FARKINDALIK TEDAVİSİNİN FONKSİYONEL KAPASİTE, DÜŞME RİSKİ VE DEPRESYON ÜZERİNE ETKİSİ: OLGU SUNUMU	352
BİR DEVLET ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNE EĞİTİMLERİ SÜRECİNDE VERİLEN AMBULANS SÜRÜŞ TEKNİKLERİ EĞİTİMİNİN ETKİNLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	352
YONCALI KAPLICALARINA PEYZAJ MİMARLIĞI AÇISINDAN BİR BAKIŞ	353
GELENEKSEL YOĞURTLARA ÖZGÜ MİKROORGANİZMALARLA YOĞURT ÜRETİMİ	353

DETERMINATION OF THE EFFECT OF ANXIETY ON CAREER DECISION-MAKING EFFICACY EXPECTATIONS IN NURSING STUDENTS.....	354
NÖROLOJİK YAŞLI HASTALARA UYGULANAN EGZERSİZLERİN DÜŞME KORKUSU, DENGE, MOBİLİTE VE YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ	355
BASKETBOL VE VOLEYBOLCULARDA DELTOİD KAS KANTİTATİF EMG AKTİVASYONUNUN İZOKİNETİK KUVVETE ETKİSİ	356
HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN YAŞAM DEĞER ALGISI İLE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	356
AKDENİZDEN TOPLANAN BAZI BALIKLARIN TOTAL YAĞ ASİTİ İÇERİĞİ.....	357
BALIKESİR SAĞLIK YÜKSEKOKULU EBELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNDE DİNDARLIK VE ŞİDDET EĞİLİMİ İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ.....	358
SERVİKAL DİSTONİ (SPAZMODİK TORTİKOLLİS) TEDAVİSİNDE BOTULİNUM TOKSİN ENJEKSİYONU; OLGU SUNUM.....	359
OLEOGEL TECHNOLOGY IN THE PRODUCTION OF STRUCTURED OILS.....	359
A STUDY ON THE DETERMINATION OF THE PATIENT COMPLAINTS RELATING TO COMMUNICATIONS AND THE SOLUTION PROPOSALS AFFECTING PATIENT'S SATISFACTION IN A HOSPITAL	360
DETERMINATION OF HEALTH LITERACY IN ACADEMICIANS IN TURKEY	360
EL BİLEĞİNDE KUVVETİN PROPRIYOSEPSİYONUN VE FONKSİYONUN İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ: PİLOT ÇALIŞMA.....	361
EL BİLEĞİ EKLEMİ PROPRIYOSEPSİYON DEĞERLENDİRMESİ İÇİN KULLANILAN ÜÇ FARKLI YÖNTEMİN GEÇERLİLİĞİNİN VE GÜVENİLİRLİĞİNİN KARŞILAŞTIRILMASI: PİLOT ÇALIŞMA ..	362
ANKİLOZAN SPONDİLİT' Lİ ERKEK HASTALARDA EL FONKSİYONLARI ETKİLENİR Mİ?	362
YOĞUN BAKIM ORTOPEDİ HASTALARININ SOSYODEMOGRAFİK VERİLERİ	363
GERİATRİK BİREYLERİN GÜNLÜK YAŞAM AKTİVİTELERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ	363
KADINLARDA FİZİKSEL AKTİVİTENİN UMUTSUZLUK VE SIKINTI DÜZEYİNE ETKİSİ.....	364
İRİSİN HORMONUNUN HASTALIKLARLA İLİŞKİSİ: GÜNCEL YAKLAŞIMLAR.....	365
GENÇ YETİŞKİN BİREYLERİN YEME TUTUM, DAVRANIŞLARI VE BESLENME ALIŞKANLIKLARI	366
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ İŞİĞİNDA KADIN SAĞLIĞI	366
18-65 YAŞ KADINLARIN BESİN HAZIRLAMA KONUSUNDA BİLGİ VE TUTUMLARI: MERAM İLÇESİ ÖRNEĞİ	367
EVALUATION OF MENTALIZATION AND RELIABLE ACTIVIST ROLE FROM THE PERSPECTIVE OF HUMAN RESOURCES MANAGEMENT	368
ÇOCUK CERRAHİ KLİNİKLERİNDE HASTA GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜNÜ GELİŞTİRMEYE YÖNELİK STRATEJİLER: LİTERATÜR TARAMASI	368
ŞİZOFRENİ MODELİ OLUŞTURULAN DIŞI VE ERKEK SIÇANLARDA AÇIKALAN DAVRANIŞ PARAMETRELERİNİN VE I- LABİRENT CEVAPLARININ ARAŞTIRILMASI	369
OTİZM VE HEMŞİRELİK.....	370
THE EFFECT OF KINESIO TAPING ON PROPRIOSEPTION	370
HEMŞİRELERİN REÇETE YAZMA KONUSUNDAKİ GÖRÜŞ VE YAKLAŞIMLARININ OTONOMİ VE İŞ DOYUMU İLE İLİŞKİSİ#	371

FAZLA KİLOLU OBEZ ADÖLESANLARIN METABOLİK SENDROM DURUMLARINA GÖRE VÜCUT ALGILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	372
MALE NURSERY IN SOCIETY	372
DETERMINATION OF HEALTH RISKS FOR HOSPITAL WORKING NURSES	373
KURKUMİNİN ANTIİNFLAMATUVAR ETKİSİ.....	373
KURUMSAL GİRİŞİMCİLİĞİN SAĞLANMASINDA ÇALIŞANLARIN	374
İÇ ÇEVRE ALGISI	374
BASINÇ ÜLSERLERİNİN ÖNLENMESİ VE BAKIMI.....	374
KÜNT TORAKS TRAVMALI HASTALARDA TORAKS TOMOGRAFİSİNİN YARALANMA AĞIRLIK SKORU ÜZERİNE ETKİLERİ	375
CHEMTRAILS: METEOROLOJİK AFET Mİ? PARANOYA MI?.....	375
GERİLİM TIP BAŞ AĞRISI OLAN BİREYLERDE AĞRI, UYKU KALİTESİ VE FİZİKSEL AKTİVİTE ARASINDAKİ İLİŞKİ	376
BAŞLIK: KRONİK BEL AĞRILI HASTALARDA KONVANSİYONEL FİZİK TEDAVİNİN AĞRI VE KİNEZYOFOBİ ÜZERİNE ERKEN DÖNEM ETKİSİ	376
MEKANİK BOYUN AĞRILI HASTALARDA UYGULANAN SERVİKO-TORASİK GEÇİŞ BÖLGESİ MANİPÜLASYONUNUN ETKİNLİĞİ	377
BURDUR DEVLET HASTANESİ ÇALIŞANLARININ AFETE HAZIRLIK DÜZEYLERİNİN ÖLÇÜLMESİ	377
BİR ÜNİVERSİTE HASTANESİNİN LABORATUVAR ÖRNEK ALMA MERKEZİNE BAŞVURAN HASTALARIN KAN YARALANMA FOBİ DURUMLARININ BEİRLENMESİ	378
HEMŞİRELİK BAKIMINDA YAŞAM BECERİLERİ	378
DİYET VE AEROBİK EGZERSİZİN PREMENSTRÜEL SENDROM ÜZERİNE ETKİSİ: RANDOMİZE KONTROLLÜ ÇALIŞMA	379
İN VİVO ENFEKSİYON MODELLERİNDE YENİ BİR ALTERNATİF; GALLERIA MELLONELLA	380
KRONİK BOYUN AĞRISI OLAN HASTALARDA BOYUN KAS ENDURANSININ SOLUNUM FONKSİYONLARI İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ.....	380
EBABİL KUŞUNDA (APUS APUS) BAZI SİNDİRİM SİSTEMİ ORGANLARININ MAKROANATOMİK OLARAK TANIMLANMASI.....	381
MOTHERS' TRADITIONAL PRACTICES RELATED TO CHILD CARE.....	381
SOCIOCULTURAL AND ECONOMIC DIMENSION OF PREPARATION BIRTH BAG IN PREGNANCY	382
DEVE DİKENİ VE DİYABET VE KOMPLİKASYONLARI ÜZERİNE ETKİLERİ	383
KALP DESTEK CİHAZI OLAN HASTALARDA HEMŞİRELİK YÖNETİMİ	383
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN FİZİK MUAYENE İLE İLGİLİ DENEYİMLERİ: NİTELİKSEL BİR ÇALIŞMA.....	384
GASTROİNTESTİNAL STROMAL TÜMÖRLERİN PROGNOZUNU BELİRLEMEK İÇİN KULLANILABİLECEK YENİ HİSTOPATOLOJİK PARAMETRELER NELER OLABİLİR?	385
DİYABETİK AYAK VE CERRAHİ YAKLAŞIM.....	385
ORAL VE MAKSİLLOFASİYAL CERRAHİ SONRASINDA YAŞAM KALİTESİNDEKİ DEĞİŞİKLİKLER	386

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKİYE'DEKİ MÜLTECİLERE KARŞI BAKIŞ AÇISI	386
BOLU İLİNDE YAŞAYAN ENGELLİ BİREYLERİN YAŞADIKLARI ÇEVREYİ DEĞERLENDİRMESİ: 387	
PROBLEMS OF STUDENT NURSES IN THE CARE OF SYRIAN REFUGEE WOMEN IN THE CLINICAL PRACTICE OF WOMEN'S OBSTETRICS COURSE	388
KEMAN ÇALAN MÜZİSYENLERDE KİNESİOTAPE UYGULAMASININ FONKSİYONELLİK, PERFORMANS, KAS GÜCÜ VE AĞRI ÜZERİNE ETKİSİ	388
GERİLİM TIP BAŞ AĞRISI OLAN BİREYLERDE AĞRI, UYKU KALİTESİ VE FİZİKSEL AKTİVİTE ARASINDAKİ İLİŞKİ	389
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN AMELİYATHANE DENEYİMİ ÖNCESİ STRES DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ	390
AĞRI KONTROLÜNDE TAMAMLAYICI VE ALTERNATİF TIP YÖNTEMLERİ VE GELENEKSEL YÖNTEMLERİN KULLANIMININ ARAŞTIRILMASI.....	390
MEMELİLERDE SPERM KAPASİTASYONU VE MOLEKÜLER MEKANİZMALARI	391
GEBELERDE AĞIRLIK KAZANIMI VE DİYET ÖRÜNTÜSÜ İLİŞKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	391
KORONER ANJİYOĞRAFI YAPILAN HASTALARIN VE EŞLERİNİN ANKSİYETELERİ	392
IS MERCURY IN DENTAL AMALGAMS A THREAT TO SOCIETY?	393
SAĞLIK AKADEMİSYENLİĞİNDE KADIN OLMAK	393
İRRİTABLE BAĞIRSAK SENDROMUNDA KULLANILAN BİTKİSEL ÜRÜNLER VE DİYET DESTEKLERİ	394
ONKOLOJİ HEMŞİRELERİNİN ETİK KARAR VERME DÜZEYİ	395
İNME Lİ BİREYLERDE KAS TONUSU DEĞİŞİKLİĞİNE BAĞLI OLARAK GELİŞEN ÜST EKSTREMİTE POZİSYONLARININ DENGİ VE YÜRÜYÜŞE ETKİSİNİN İNCELENMESİ: KARŞILAŞTIRMALI BİR ÇALIŞMA.....	395
SİĞIRLARDA TÜBERKÜLOZİS	396
KEÇİLERDE BRUSELLOZİS	396
LAPAROSCOPIC HYSTERECTOMY IN DISORDERS OF SEX DEVELOPMENT	397
THE EFFECTS OF HEALTH LEGISLATION ON PRIVATE HOSPITALS MARKETING APPLICATIONS	397
DİYABETE BAĞLI GELİŞEN AYAK ENFEKSİYONLARINDA HASTA EĞİTİMİNİN ÖNEMİ	398
KANSERLİ HASTALARDA STİGMATİZASYON	399
PROTECTIVE EFFECT OF QUERCETIN, RESVERATROL AND <i>RHEUM RIBES</i> L. ON TOTAL SIALIC ACID AND LIPID-BOUND SIALIC ACID LEVELS AGAINST CARBONTETRACHLORIDE INDUCED OXIDATIVE STRESS IN RATS	399
HAYVAN PROBİYOTİKLERİ VE SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ	400
YETİŞKİN OBEZ BİREYLERDE D VİTAMİNİ DÜZEYİNİN LİPİD PROFİLİ VE İNSÜLİN DİRENCİ ÜZERİNE ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	401
BÖBREK NAKLİ VE MALİGNİTELER	401
BÖBREK NAKLİ UYGULANAN HASTALARDA İMMÜNOSUPRESİF İLAÇ UYUMU	402
HALKIN 112 ACİL SAĞLIK HİZMETLERİ KONUSUNDAKİ FARKINDALIĞI	403
DEMANS Lİ BİREYLERDE AĞIZ VE DİŞ SAĞLIĞI	403

EFFECT OF ORGANIC SOLVENT COMPOSITION ON CHROMATOGRAPHIC BEHAVIOUR OF CYCLIZINE AND HYDROXYZINE	404
APOPTOTIC EFFECT OF <i>LINUM USITATISSIMUM</i> (SDG) ON COLON CANCER CELL LINES WITH TWO AND THREE DIMENSIONS	404
FİZİKSEL AKTİVİTE DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİ	405
TRANSTİBİAL AMPUTASYONU OLAN BİREYLERDE KİNEZYOFOBİ, DENGİ VE PERFORMANS ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	406
KRONİK BEL AĞRISI OLAN BİREYLERİN GÖVDE KASSAL ENDURANSIN POSTÜRAL KONTROL VE DENGİ ÜZERİNE ETKİSİ (PİLOT ÇALIŞMA)	406
İNME SONRASI SUBAKUT VE KRONİK DÖNEMDE FİZYOTERAPİ VE REHABİLİTASYON PROGRAMINA DAHİL EDİLEN BİREYLERİN TEDAVİDEN KAZANÇLARININ KARŞILAŞTIRILMASI: PİLOT ÇALIŞMA	407
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET BAĞIMLILIĞININ İNCELENMESİ	407
AİLE AİDİYETİ VE EVLİLİK UYUMU ÜZERİNE EVLİ BİREYLERLE BİR ARAŞTIRMA.....	408
YAŞLANAN KASLAR VE GENLER.....	409
GÖÇ EDEN KADINLARDA POSTPARTUM DEPRESYON: SİSTEMATİK DERLEMELERİN İNCELENMESİ	410
A NEW EVIDENCE BASED APPROACH TO NEONATAL HYPOGLYCEMIA: USE OF ORAL DEXTROSE GEL	410
EVALUTATION OF SERUM PARAOXANASE ACTIVITIES IN MIGRAINE WITHOUT AURA CASES .	411
IMMOBILIZATION OF HUMAN CARBONIC ANHYDRASE I	412
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KÜLTÜRLER ARASI DUYARLILIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	412
REVIEW OF THESIS STUDIES ON OPERATING ROOMS AND OPERATING-ROOM NURSING IN TURKEY (2007-2017).....	413
EVDE SAĞLIK HİZMETİNDE PERSONEL ÇİZELGELEME VE ARAÇ ROTALAMA PROBLEMİ: BİR DEVLET HASTANESİNDE UYGULAMA.....	414
KALP VE DAMAR CERRAHİSİ POLİKLİNİKLERİNİN ÇOK ÖLÇÜTLÜ KARAR VERME YÖNTEMLERİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ	414
LEVANT VOLE (<i>Microtus guentheri</i> – DANFORD AND ALSTON 1880), A NEW BIOMONITOR SPECIES FOR ECOGENOTOXICITY WITH COMET ASSAY: A STUDY IN THE SITES THAT POLLUTED BY MARBLE AND STONE QUARRIES IN KORKUTELİ, ANTALYA-TURKEY	415
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRELİK MESLEĞİNE YÖNELİK İMAJ ALGILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	415
ARTROSKOPİK ROTATOR MANŞON TAMİRİ SONRASI İMMOBİLİZASYON FAZINDA KULLANILABİLECEK ÖLÇEKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	416
OMUZ CERRAHİSİ SONRASINDA YAŞANILAN UYKU PROBLEMİNİN YAŞAM KALİTESİ VE AĞRI İLE İLİŞKİSİ : ÖN ÇALIŞMA.....	417
KALP YETERSİZLİĞİ OLAN HASTALARIN SEMPTOM YÖNETİMİNDE MOBİL TEKNOLOJİ KULLANIMI.....	418
LEAN APPLICATIONS IN HEALTH ENTERPRISES.....	418
MATERNAL OBEZİTENİN LAKTASYON ÜZERİNE ETKİSİ	419
TWO DIFFERENT PERSPECTIVES ON AGEISM: AGING FROM THE EYES OF THE ELDERY AND TO BE OLD FOR YOUNG PEOPLE.....	419

MEVSİMSSEL DEĞİŞİKLİKLERE GÖRE D VİTAMİNİ DÜZEYLERİNİN LİPİT PROFİLİ, HBA1C SEVİYESİ VE OBEZİTE ÜZERİNE ETKİSİ	420
POLİKİSTİK OVER SENDROMLU BİREYLERDE LİPİD PROFİLİ VE DVİTAMİNİ İLİŞKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	421
HEMŞİRELİKTE GÜÇLENDİRME.....	421
HEMŞİRELİKTE EĞİTİMİNDE FÜTÜRİZM, KAVRAM VE MODEL KULLANIMININ ÖNEMİ	422
ELAZIĞ İL POPÜLASYONUNU 15 STR LOKUSLARI İÇİN; HETEROZİGOTLUK, HOMOZİGOTLUK, DIŞLAMA GÜCÜ, TİPİK BABALIK İNDEKSİ, UYUŞMA OLASILIĞI, AYIRIMLAMA GÜCÜ VE POLİMORFİK BİLGİ İÇERİĞİ VERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	422
SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN İLK YARDIM UYGULAMALARINA İLİŞKİN BİLGİ DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	423
VENTİLATÖR İLİŞKİLİ PNOMONİ ENFEKSİYONLARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN ARAŞTIRILMASI VE HİZMET İÇİ EĞİTİMİN DEĞERLENDİRİLMESİ	424
SAĞLIK TURİZMİ AMAÇLI KULLANILAN MEKANLARDA PEYZAJ DÜZENLEMELERİNİN ÖNEMİ	424
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİ İÇİN WEB-TABANLI TIBBİ HATA BİLDİRİM SİSTEMİNİN GELİŞTİRİLMESİ.....	425
ERİŞKİN HASTALARDA VİDEOLARİNGOSKOP İLE OPTİK STİLENİN ENDOTRAKEAL ENTÜBASYON HEMODİNAMİK YANITI ÜZERİNE ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	425
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PROBİYOTİK BİLGİ DÜZEYİ VE TÜKETİM DURUMUNUN BELİRLENMESİ.....	426
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN AĞRI KONTROLÜNDE KULLANILAN NONFARMAKOLOJİK YÖNTEMLERE İLİŞKİN BİLGİLERİ.....	427
ISPARTA’NIN ESTETİK KAYGISI: DENTAL FLOROZİS	427
HEMŞİRELİK BÖLÜMLERİNDE KALİTE İLE İLGİLİ DERSLERİN YERİ VE ÖNEMİ.....	428
SAĞLIK SEKTÖRÜNDE İFŞA: 115 HAMİLE ÇOCUK OLAYI’NIN İFŞA BOYUTU.....	428
INVESTIGATION OF GRADUATE THESIS MADE IN THE FIELD OF INTENSIVE CARE NURSING IN TURKEY (1999-2017).....	429
MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİNDE STAJA ÇIKAN ÖĞRENCİLERİN BULAŞICI HASTALIKLARINDAN KORUNMA YOLLARI HAKKINDAKİ TUTUMLARI VE BİLGİ DÜZEYLERİ	429
TRAKEOSTOMİSİ OLAN HASTAYA KANITA DAYALI HEMŞİRELİK BAKIMI.....	430
AFET YÖNETİMİ KONUSUNDA LİSANSÜSTÜ DÜZEYDE YAYIMLANAN TEZ ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ (1998-2017), TÜRKİYE.....	431
CERRAHİ ASİSTANLARIN ANTİKOAGULAN/ANTİAGREGAN İLAÇLAR ve BU İLAÇLARIN PERİOPERATİF YÖNETİMİ İLE İLGİLİ TUTUMLARININ İNCELENMESİ.....	431
ANGLE SINIF III BİREYLERİN ORTODONTİK TEDAVİLERİ SONRASINDA YAŞAM KALİTESİNDE GÖZLENEN DEĞİŞİKLİKLER	432
YAŞLILARDA OTONOMİ, DEPRESYON VE ETKİLEYEN ETMENLER.....	433
UNOBSERVED BUT VERY IMPORTANT: NURSİNG AND POLİTİCS (A NARRATIVE REVIEW)	433
ÜLKEMİZDE TIBBİ OLARAK KULLANILAN <i>ALCEA DISSECTA</i> VE <i>CICHORIUM INTYBUS</i> BİTKİLERİNİN ANTİ-ÜREAZ VE ANTİKOLİNESTERAZ AKTİVİTELERİNİN İNCELENMESİ.....	434
SİNAPTİK PLASTİSİTE.....	434

SAĞLIK TEKNİKERLİĞİ ÖĞRENCİLERİ MADDE BAĞIMLILIĞINA NASIL BAKIYOR?	435
SON SINIF FİZYOTERAPİ VE REHABİLİTASYON BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN KARPAL TUNEL SENDROMU HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	436
YAŞLILARDA KAN AKIMI KISITLANMASI İLE KAS KUVVETLENDİRME UYGULAMASININ KAS-İSKELET SİSTEMİNE ETKİSİ: SİSTEMATİK DERLEME	436
EMAMECTIN BENZOATE: IS THERE ANY GENOTOXIC RISK?.....	437
TAYLORİZM VE FORDİZM'İN ETKİLERİNİN GÜNÜMÜZ PERSPEKTİFİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ	438
SAĞLIK SEKTÖRÜNDE DEĞİŞEN VE GELİŞEN YENİ TRENDLER: MEVCUT DURUM DEĞERLENDİRMESİ VE ÖNGÖRÜLER	438
ELAZIĞ İL POPÜLASYONU 15 STR LOKUSLARI İÇİN; HETEROZİGOTLUK, HOMOZİGOTLUK, DIŞLAMA GÜCÜ, TİPİK BABALIK İNDEKSİ, UYUŞMA OLASILIĞI, AYIRIMLAMA GÜCÜ VE POLİMORFİK BİLGİ İÇERİĞİ VERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	439
HEART RATE VARIABILITY IN PATIENTS WITH CORONARY SLOW FLOW	439
DETERMINATION OF THE INFORMATION REQUIREMENTS IN THE DISCHARGE STAGE OF DAY SURGERY PATIENTS'	440
EL YIKAMA MÜDAHALESİNİN ETKİNLİĞİ: İLKOKUL ÖĞRENCİLERİ ÖRNEĞİ	440
EL BİLEĞİ FLEKSİYON VE EKSTANSİYON HAREKETİNİN ÖLÇÜMÜ İÇİN BİR MOBİL APLİKASYONUNU GEÇERLİLİĞİNİN VE GÜVENİLİRLİĞİNİN İNCELENMESİ: PİLOT BİR ÇALIŞMA	441
EL YARALANMALI HASTALARDA KİNEZYOFOBİNİN ÖZÜR DÜZEYİNE, GÜNLÜK YAŞAM AKTİVİTELERİNE VE YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ	442
TENDON YARALANMASI GEÇİRMİŞ HASTALARDA YARALANMAYA İLİŞKİN FAKTÖRLERİN ÖZÜR DÜZEYİNE ETKİSİ	442
KAS İSKELET SİSTEMİ PROBLEMİ OLAN HASTALARIN FİZYOTERAPİ UYGULAMALARI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	443
KRONİK AKCİGER HASTALIKLARINDA MICROBIAL DİSBIYOSİS.....	444
HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRELİK MESLEĞİNE KARŞI TUTUMLARININ BELİRLENMESİ.....	444
İNMEMİŞ TESTİSİN TANI, TAKİP VE TEDAVİSİNDE GÜNCEL YAKLAŞIMLAR	445
FARKLI DİZİLİME SAHİP DİZ EKLEMLERİNDEKİ MENİSKÜSLERDE OLUŞAN STRESLERİN SONLU ELEMANLAR YÖNTEMİYLE BELİRLENMESİ	446
GÖKKUŞAĞI ALABALIKLARI (Oncorhynchus mykiss, Walbaum)' NDA Origanum onites L' in UÇUCU YAĞ VE TOZ FORMLARININ BÜYÜME PERFORMANSI VE Yersinia ruckeri' YE KARŞI DİRENÇ ÜZERİNE ETKİSİ.....	446
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE PROBLEMLİ CEP TELEFONU KULLANIMI	447
INVESTIGATION OF JOINTLY AND THERAPEUTIC EFFECT OF IMATINIB AND ASTAXSANTHIN ON MCF-7 BREAST CANCER CELL LINES: INVOLVEMENT OF TRPV1 CHANNELS	448
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE AKILLI TELEFON KULLANIMI VE BAŞ AĞRISI İLİŞKİSİ	448
SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN KENDİ KENDİNE MEME MUAYENESİ (KKMM) YAPMA DURUMLARI	449
KNOWLEDGE LEVELS OF LABOR HEALTH AND BEAUTY CENTER WORKERS ON HYGIENE AND INFERTILE DISEASES; SIIRT EXAMPLE	450
PALM YAĞININ ANTİOKSİDAN ETKİLERİ	450

ERİŞKİN KARDİYOLOJİ HASTALARININ MALNUTRİSYON DURUMLARININ BELİRLENMESİ	451
TREATMENT AND PROTECTIVE EFFECTS OF METALLOPROTEINASE INHIBITORS ALONE AND IN COMBINATION WITH NAC + VITAMIN E IN AFLATOXIN B1 EXPOSED RATS*	452
HEMŞİRELERİN TIBBİ HATALARI RAPOR ETMEME NEDENLERİ	452
MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ YAZ OKULU ÖĞRENCİLERİNİN ANATOMİ DERSLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	453
THE EFFECT OF HESPERETIN ON INFLAMMATORY AND OXIDATIVE STATUS IN EXPERIMENTAL COLITIS MODEL WITH TRINITROBENZENE SULPHONIC ACID	454
TÜRKİYE'DE DİYETİSYENLERİN İŞ DOYUM DÜZEYLERİ VE İŞ DOYUMUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ	454
HASTALARDA AĞRIYA İLİŞKİN MULTİDİSİPLİNER YAKLAŞIM	455
İNFERTİLİTE VE PSİKOSOSYO-KÜLTÜREL ETKİSİ	455
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN TEMEL İLK YARDIM UYGULAMALARINA İLİŞKİN BİLGİ DÜZEYLERİ	456
RELATIONSHIP BETWEEN FOUR DIFFERENT MOBILITY SCALES IN HOSPITALIZED OLDER ADULTS	457
TİROİD FONKSİYON TESTLERİ İLE İDRAR İYOT DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	457
PARAMEDİK ÖĞRENCİLERİNİN AĞIZ DIŞ SAĞLIĞI KONUSUNDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ	458
BURDUR İLİ 2017 YILI ACİL SAĞLIK HİZMETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	458
KADIN SAĞLIĞINDA APİTERAPİ'NİN YERİ	459
THE EFFECTS OF OBESITY ON MATERNAL AND FETAL HEALTH: LITERATURE REVIEW	460
AÇIK TÜTÜNLERDE BULUNAN AĞIR METALLER	460
RELATION OF ELECTIVE CESAREAN, FEAR OF BIRTH AND TOKOPHOBIA: LITERATURE REVIEW	461
PARABENLERİN İNSAN SAĞLIĞINA OLUMSUZ ETKİLERİ HAKKINDA MAKÜ SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN BİLİNÇ DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	461
SÜT VE SÜT ÜRÜNLERİNDEN İZOLE EDİLEN YÜKSEK SEVİYEDE AMİNOGLİKOZİD DİRENÇLİ (YSAD) ENTEROKOKLARDA AMİNOGLİKOZİD-MODİFİYE EDİCİ ENZİM (AME) GENLERİNİN VARLIĞININ ARAŞTIRILMASI	462
TAVUK ETİNDEN İZOLE EDİLEN YÜKSEK SEVİYEDE AMİNOGLİKOZİD DİRENÇLİ (YSAD) ENTEROCOCCUS İZOLATLARININ ANTİBİYOTİK DİRENÇ PROFİLLERİNİN VE MİK DEĞERLERİNİN BELİRLENMESİ	463
ENDOTRAKEAL ASPİRASYONDA KANITA DAYALI HEMŞİRELİK BAKIMININ ÖNEMİ	464
EFFECTS OF THE MAGNESIUM DIGLUTAMATE USED AS A FOOD ADDITIVE ON CHROMOSOMAL ABERRATION FORMATION	464
SAĞLIK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN HUMAN PAPİLLOMA VİRUS (HPV) VE HPV AŞISI İLE İLGİLİ BİLGİ VE GÖRÜŞLERİ	465
DIŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİNE BAŞVURAN YAŞLI BİREYLERİN SOSYODEMOGRAFİK VE KLİNİK ÖZELLİKLERİ	466
ALT ÇENE GELİŞİM GERİLİĞİ OLAN HASTALARDA UYGULANAN FORSUS FRD EZ2 VE BIOBITE CORRECTOR SABİT FONKSİYONEL APAREYLERİNİN ETKİNLİKLERİNİN SEFALOMETRİK OLARAK KARŞILAŞTIRILMASI	466

HEMŞİRELİK EĞİTİMİNDE BİLGİSAYAR DESTEKLİ HASTA SİMÜLATÖRÜ KULLANIMININ ÖĞRENCİLERİN UYGULAMA BECERİLERİNİ GELİŞTİRME ÜZERİNE ETKİSİ	467
SEPSİSİN AKCİĞER DOKUSUNA ETKİSİ VE PREGABALİNİN ROLÜ	468
AMELİYATHANE ORTAMINDAKİ ERGONOMİK RİSKLERİ ÖNLEME: BİR REHBER ÖNERİSİ.....	468
AMELİYATHANE KAYNAKLI BASINÇ YARALARI VE ÖNLENMESİNE YÖNELİK ÖNERİLER	469
GELECEĞİN DENİZCİLERİ DENİZDEN NE KADAR BESLENİYOR? (RİZE İLİ ÖRNEĞİ)	470
ATOPIK ÇOCUĞU OLAN AİLELERDE TAMAMLAYICI VE ALTERNATİF TIP YÖNTEMLERİNİN KULLANIMI	471
INVESTIGATING THE FACTORS AFFECTING BACTERIOCIN PRODUCTION IN STREPTOCOCCUS PNEUMONIAE	472
KIRK YAŞ ÜSTÜ KADINLARDA ÜRİNER İNKONTİNANS RİSK FAKTÖRLERİ VE YAŞAM KALİTESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	472
THE IMPACT OF KIDNEY DISEASE ON THE PATIENT, HIS/HER FAMILY AND THE HEALTHCARE PROVIDERS	473
PERCEPTION OF BODY IMAGE IN NURSING STUDENTS	473
İYON KANALLARI, İKİNCİ HABERCİLER VE KALSİYUMUN FİZYOPATOLOJİDEKİ YERİ	474
EPİLEPTİK EEG SİNYALLERİNİN KOHERENS ANALİZİ: ÖN SONUÇLAR	474
IS IT ABLE TO PREDICT ANEURYSM WITH THE CORRELATION ANALYSIS OF BLOOD FLOW VELOCITY? PRELIMINARY RESULTS:	475
FİZYOTERAPİSTLERDE EMPATİK EĞİLİM VE TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ.....	476
BİR SPOR MERKEZİNE BAŞVURAN KADINLARIN BESLENME ALIŞKANLIKLARI VE FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ	476
KENT MERKEZİ VE KIRSAL KESİMDE YAŞAYAN ÇOCUKLARIN FİZİKSEL AKTİVİTE SEVİYELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	477
ONKOLOJİDE KULLANILAN DİYET DESTEKLERİ VE ANTİOKSİDANLAR	478
SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN KAN BAĞIŞINA YÖNELİK BİLGİ VE TUTUMLARI	478
KURU İĞNELEMENİN KAS KUVVETİ VE KONTRAKSİYON KALINLIĞINA ETKİSİNİN BELİRLENMESİ: SİSTEMATİK İNCELEME	479
VERTABRAL OSTEOPHYTE	480
OBAMACARE ÇERÇEVESİNDE ABD SAĞLIK SİSTEMİ VE POLİTİKALARININ İNCELENMESİ.....	480
INVESTIGATION OF BURNOUT SYNDROME IN INTENSIVE CARE NURSES; AN EDUCATION AND RESEARCH HOSPITAL APPLICATION ON INTENSIVE CARE NURSES	481
HEMŞİRELİK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN LİSANSÜSTÜ EĞİTİME KARŞI TUTUMLARI	481
MATERNAL BESLENMENİN ANNE SÜTÜ OLİGOSAKKARİTLERİ ÜZERİNE ETKİLERİ	482
MATERNAL BESLENMENİN FETAL İMMÜN SİSTEM ÜZERİNE ETKİLERİ	483
Y KUŞAĞI HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET VE SOSYAL MEDYA KULLANIMI VE ETİK SORUNLAR	483
AN IMPORTANT BUT IGNORED GLAND AND HORMONE IN THE ENDOCRINE SYSTEM: PINEAL GLAND AND MELATONINE	484
SEZARYEN İLE İLGİLİ YAPILAN TEZLERİN LİTERATÜR İNCELENMESİ	484

HEMŞİRELİK/EBELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNDE AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞININ İŞLEVSEL OLMAYAN TUTUMLAR İLE İLİŞKİSİ	485
BİR DEVLET ÜNİVERSİTESİ HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNDE MALPRAKTİS EĞİLİMİ	486
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNE VERİLEN MEME KANSERİ VE KENDİ KENDİNE MEME MUAYENESİNE YÖNELİK EĞİTİMİN KAYGI DÜZEYİ VE SAĞLIK İNANÇ MODELİ ÜZERİNE ETKİSİ	486
MEME KANSERLİ HASTALARDA KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ	487
HEMŞİRELİK/EBELİK ÖĞRENCİLERİNİN PROBLEM ÇÖZME VE İLETİŞİM BECERİLERİNİN BELİRLENMESİ	488
ÜREME ÇAĞINDAKİ KADINLARDA GÖRÜLEN AĞIR MENSTRUAL KANAMANIN ANEMİ, YORGUNLUK VE YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ	489
YETİŞKİN KADINLARIN İŞTAH DURUMUNU ETKİLEYEN BAZI ETMENLER VE ÖĞÜNLERE GÖRE BESİN GRUBU TERCİHLERİNİN İNCELENMESİ	489
RADONUN HORMESİS ETKİSİ	490
SENTETİK GIDA KATKI MADDELERİ VE SAĞLIĞA ETKİLERİ	491
ADEZİV KAPSÜLİTLİ HASTALARDA KALP HASTALIĞININ SUBJEKTİF AĞRI ŞİDDETİ ÜZERİNE OLAN ETKİSİ	491
TÜRKİYE'DE İLK KEZ BİLDİRİLEN VE GÖLLER BÖLGEMİZDE YETİŞEN YENİ BİR MANTAR TÜRÜ İLE GÖRÜLEN ERİTROMELALJİ İLE NÖROPATİK AĞRI:	492
ZEHİRLENME OLGULARI EŞLİĞİNDE TARTIŞMA	492
ŞİZOFRENİ HASTALARININ BAKIMINA YÖNELİK BİR TELE HEMŞİRELİK UYGULAMASI: TELEFONLA PROBLEM ÇÖZME MÜDAHALESİ	494
MUĞLA İLİ GEBELERİNDE TORCH, HEPATİT B, HEPATİT C ve HIV SEROPOZİTİFLİK ORANLARI	494
SAĞLIK PERSONELİNİN TIBBİ CİHAZ KALİBRASYONUNA YÖNELİK DUYARLILIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	495
KNOWLEDGE ATTITUDES AND BEHAVIOR ABOUT KKMM AND BREAST CANCER IN WOMEN PRESENTING TO CANCER EARLY DIAGNOSIS SCREENING AND EDUCATION CENTRE	496
RATLARDA ANTİKOİL BİLEŞİMİNİN YARA İYİLEŞMESİNE ETKİSİ	496
DOKUNMA VE HİSSETMENİN BİLİMİ: HAPTONOMİ VE FETÜS ÜZERİNE ETKİLERİ	497
POSTPARTUM DÖNEM VE CİNSEL YAŞAM: YOK SAYILAN BİR GEREKSİNİM	498
TÜRKİYE'DE FLÖRT ŞİDDETİ İLE İLGİLİ LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ	498
BAZI BİYOKİMYASAL BİLEŞİKLERİN GAMA VEYA X-İŞINLARI İLE ETKİLEŞİMLERİ	499
ÇOCUK VE ERİŞKİN YAŞ GRUPLARINDA İNSAN KORONAVİRUS SUBTİPLERİNİN DAĞILIMI	500
SARKOPENİK OBEZİTEDE ELASTİK BANT EGZERSİZLERİNİN VÜCUT KOMPOZİSYONU VE FİZİKSEL KAPASİTE ÜZERİNE ETKİSİ	500
RELATIONSHIP BETWEEN EXERCISE CAPACITY, QUALITY OF LIFE AND FATIGUE LEVEL OF OBESITY IN CHRONIC OBSTRUCTIVE PULMONARY DISEASE	501
İNSUYU MAĞARASINDAN İZOLE EDİLEN BAKTERİLERİN ANTİBİYOTİK DİRENÇLİLİĞİNİN İNCELENMESİ	502
SOĞUK ORTAMDA ÇALIŞMA SÜRESİNİN KAS İSKELET SİSTEMİ VE KARPAL TÜNEL SENDROMU SEMPTOMLARI ÜZERİNE ETKİSİ	502
TİP 2 DİYABETTE MOBİL UYGULAMALARIN ETKİNLİĞİ: LİTERATÜR İNCELEMESİ	503

HİRUDO VERBANA BOTRYOİDAL DOKULARINDA BULUNAN GLİKOKONJUGATLARIN LEKTİN HİSTOKİMYASI İLE BELİRLENMESİ	504
İLKÖĞRETİM OKULLARININ AFET VE ACİL DURUMLARA YÖNELİK KURUMSAL HAZIRLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	504
PREDİYABETLİ BİREYLERDE DİYABETİN ÖNLENMESİ, GECİKTİRİLMESİNDE YAŞAM TARZI DEĞİŞİKLİKLERİNİN ETKİSİ: SİSTEMATİK DERLEME	505
RELATION OF DIFFERENT LACTATE LEVELS TO BLOOD pO ₂ AND pCO ₂ IN CALVES WITH ENTERITIS AND SEVERE METABOLIC ACIDOSIS	505
INTESTINAL DAMAGE BIOMARKERS IN CALVES WITH ATRESIA COLI	506
İĞNESİZ ENJEKSİYON TEKNOLOJİSİ.....	506
AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞININ FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYİNE ETKİSİ	507
MULTIDIMENSIONAL ASSESSMENTS OF PSYCHOPATHOLOGIES SOCIODEMOGRAPHIC AND SUICIDE BEHAVIOR CHARACTERISTICS IN CONSULTED CHILDREN AND ADOLESCENTS ATTEMPTING SUICIDE	507
PROPRİOSEPTİF NÖROMUSKÜLER FASİLİTASYON TEMELLİ AKTİF EKSTREMİTE EGZERSİZLERİ YOĞUN BAKIM HASTALARINDA HEMODİNAMİK ve SOLUNUMSAL YANITLARI ETKİLER Mİ? : PİLOT ÇALIŞMA	508
SİRKUMSİZYONDA UYGUN YAŞ VE ANESTEZİ TİPİ TERCİHİ; İKİNCİ BASAMAK SAĞLIK MERKEZİNDEKİ 4223 SÜNNET VAKASININ ANALİZİ.....	509
THE EFFECT OF URINE LEAKAGE AMOUNT ON THE PERCEIVED DRYNESS SENSATION AND QUALITY OF LIFE IN WOMEN WITH URGENCY URINARY INCONTINENCE: A RETROSPECTIVE STUDY	509
HEMŞİRELERİN HASTA GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜ ALGILAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	510
İKİ UÇLU DUYGUDURUM BOZUKLUĞUNU KONU ALAN KİTAPLARIN İNCELENMESİ	511
EKSTREMOFİLLER, METABOLİTLERİ ve SAĞLIK.....	512
PALİYATİF BAKIM ÜNİTESİNDEKİ HASTALARIN KÜLTÜR SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	512
AMATÖR ERKEK BASKETBOL OYUNCULARINDA KOL YORGUNLUĞUNUN VE BREYS KULLANIMININ ATIŞ YÜZDESİ İLE İLİŞKİSİ	514
FİTOÖSTROJENLERİN PREMENOPAZAL VE POSTMENOPAZAL DÖNEMLER ÜZERİNE ETKİLERİ	514
GEBELİKTE HEPATİT B AŞISI VE ADJUVANTLAR	515
PNÖMATİK TURNİKELER, SPİNAL ANESTEZİ ALTINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN ALT EKSTREMİTE CERRAHİLERİNDE GÖZİÇİ BASINCI NASIL ETKİLER?	516
KARPAL TÜNEL SENDROMUNA FİZYOTERAPİ YAKLAŞIMI	517
SÜNNET OPERASYONLARINDA SEDASYON AMACIYLA KULLANILAN KETEMİN-MİDAZOLAM VE KETAMİN-PROPOFOL KOMBİNASYONLARININ DERLENME ÜZERİNE ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	517
CİNSEL YOLLA BULAŞAN HASTALIKLAR İLE İLGİLİ YAPILAN YÜKSEK LİSANS VE DOKTORA TEZLERİNİN İNCELENMESİ	518
ÖĞRENCİ HEMŞİRELERİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ HAKKINDA BİLGİ VE GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	518
HATAY – REYHANLI PATLAMASINA MARUZ KALAN ADÖLESAN DÖNEM KİŞİLERİN DEPRESYON VE ANKSİYETE DURUMLARI (PİLOT ÇALIŞMA)	519

THE DETERMINATION OF HEALTHY LIVING BEHAVIORS AND OBESITY OF NURSING STUDENTS	520
A SIGNIFICANT PROBLEM THE ELDERLY IN NURSING AND REHABILITATION CENTERS FACE: SKIN DRYNESS	520
DİYALİZ HEMŞİRELERİNİN İŞ GÜCÜ	521
VERİMLİLİĞİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER	521
SAĞLIK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN ENGELLİ BİREYLERE YÖNELİK	521
TUTUM VE DAVRANIŞLARININ BELİRLENMESİ.....	521
THE VOICE DISORDER IN LOCAL ANESTHESIA TOXICITY FOLLOWING EPIDUROSCOPY	522
SON SINIF HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRELİKTE GELİŞMELERE VE ARAŞTIRMALARA İLİŞKİN FARKINDALIĞI VE TUTUMUNUN İNCELENMESİ	523
BESİNSEL LİF KAYNAĞI: GIDA SANAYİ ATIKLARI.....	523
ACIGÖL/DENİZLİ-TÜRKİYE MİKROFUNGUS ÇEŞİTLİLİĞİ	524
EVALUATION OF UNIVERSITY STUDENTS' AWARENESS, ATTITUDE AND BELIEFS TOWARDS TRADITIONAL AND COMPLEMENTARY MEDICINE PRACTICES	524
HASTANE ÖNCESİ ACİL SAĞLIK HİZMETLERİNDE SAĞLIK ÇALIŞANLARININ ÇALIŞMA KOŞULLARINDA KARŞILAŞABİLECEĞİ RİSK FAKTÖRLERİ	525
HEMŞİRELİK VE EBELİK SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ALTERNATİF/TAMAMLAYICI TEDAVİ YÖNTEMLERİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN VE DÜŞÜNCELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	526
ACİL YARDIM VE AFET YÖNETİMİ BÖLÜMÜ MEZUNLARININ İŞ VE KARIYER İMKÂNLARI.....	526
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İŞ YAŞAMINA İLİŞKİN KAYGI DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ.....	527
KAVRAM HARİTALARININ KULLANIMININ ÖĞRENCİLERİN BASINÇ ÜLSERLERİ KONUSUNDAKİ BAŞARISINA VE ÖĞRENMENİN KALICILIĞINA ETKİSİ	528
PREOPERATIVE PSYCHOLOGICAL PREPARATION IN CHILDREN: CURRENT APPROACHES	528
ANNELEİN EMZİRMEYİ SONLANDIRMAK İÇİN TOPLUMDA VAR OLAN YÖNTEMLERİ DUYMA VE KULLANMA DURUMLARI	529
BAĞIRSAK MİKROBİYOTASININ DEPRESYON ÜZERİNDEKİ ROLÜ	530
BİR ENDODONTİSTİN MALPRAKTİS KORKUSU	531
DİŞ HEKİMLİĞİNDE KARŞILAŞILAN UYGULAMA HATALARI VE YASAL SÜREÇ	532
“İÇ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ” DERSİ ALAN 2. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN “HEMŞİRELİK SÜRECİ” FORMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	533
SAĞLIKLI BİR ÇALIŞMA ORTAMININ YAŞAM KALİTESİ AÇISINDAN ÖNEMİ	533
THE EFFECT OF PRACTICE ON COMPATIBILITY OF STRAIN RATIO MEASUREMENTS IN SONOELASTOGRAPHY OF BREAS LESIONS	534
İNTRAVENÖZ KATETERİZASYON BECERİSİNİ KAZANDIRMADA SANAL SİMÜLATÖR VE VİDEO İLE ÖĞRETİMİN ETKİNLİĞİNİN KARŞILAŞTIRILMASI.....	534
THE INVESTIGATION OF PAIN, GRASP STRENGHT, FUNCTION AND BACK ENDURANCE AND RELATIONS IN LATERAL EPICONDYLITIS CASES: PRELIMINARY STUDY	535
DEXMEDETOMIDINE VERSUS MIDAZOLAM SEDATION FOR MORBIDLY OBESE PATIENTS IN INTENSIVE CARE UNIT.....	536
PLASMAPHERESIS, LIFESAVING TREATMENT IN SEVERE CASES OF HELLP SYNDROME: A BRIEF REVIEW	536

SAĞLIKLI VE KALİTELİ ET ÜRÜNLERİNİN ÜRETİLMESİNDE YENİ YAKLAŞIMLAR.....	537
SAVAŞTAYIZ: BAKTERİLER HIZLA DİRENÇ GELİŞTİRİYOR, BİZ NİYE AYNI HIZLA ANTİBİYOTİK GELİŞTİREMİYORUZ?	537
EVALUATION OF EFFECTS OF TANNING FACILITIES ON ENVIRONMENT AND COMMUNITY HEALTH.....	538
ANADOLU ADAÇAYI (<i>Salvia fruticosa</i> Mill.) VE BİBERİYENİN (<i>Rosmarinus officinalis</i> L.) UÇUCU BİLEŞEN ANALİZLERİ VE UÇUCU YAĞLARININ ANTİMİKROBİYAL ÖZELLİKLERİ	539
BACİLLUS CEREUS'UN RİSK PROFİLİ VE HALK SAĞLIĞI YÖNÜNDEN ETKİLERİ	539
TRİŞİNELLOZİSİN HALK SAĞLIĞI AÇISINDAN ÖNEMİ.....	540
SON SINIF HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRELİKTE GELİŞMELERE VE ARAŞTIRMALARA İLİŞKİN FARKINDALIĞI VE TUTUMUNUN İNCELENMESİ	540
MUĞLA İLİ GEBELERİNDE TORCH, HEPATİT B, HEPATİT C ve HIV SEROPOZİTİFLİK ORANLARI	541
PREMATÜRE BEBEKLERE YENİDOĞAN YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE UYGULANAN NÖROGELİŞİMSEL TEDAVİ YAKLAŞIMLARININ ETKİNLİĞİNDE BEBEĞİN AİLESİNİN SOSYOKÜLTÜREL STATÜSÜNÜN ROLÜ	541
KAMU SAĞLIK HİZMETLERİ YÖNETİCİLERİNİN PAZARLAMAYA BAKIŞ AÇILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: İSTANBUL ÖRNEĞİ.....	542
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İŞ YAŞAMINA İLİŞKİN KAYGI DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ.....	543
GEBE RESÜSİTASYONU	543
CYTOTOXIC EFFECT OF WERNER HELICASE INHIBITION IN CHRONIC MYELOID LEUKEMIA CELLS	544
GEBELERDE FEKAL İNKONTİNANS VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER	544
CRUCIFEROUS VEGETABLES AND BREAST CANCER RELATIONSHIP	545
EPIGALLOCATECHIN GALLATE AND EFFECT ON OBESITY	546
DOES FIBROMYALGIA AFFECT THE SENSORY INTERACTION ON BALANCE? A CROSS-SECTIONAL STUDY	546
YETİŞKİN BİREYLERİN İÇECEK TÜKETİM ALIŞKANLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	547
BİR YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN EKİP İŞBİRLİĞİ VE İLETİŞİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: KALİTATİF ÇALIŞMA	547
SOSYAL MEDYADA ÇOCUK HAKKI İHLALİ: SHARENTİNG	548
TOPLUMDA YAŞAYAN YAŞLI BİREYLERDE TOPLUMSAL KATILIM VE KİNEZYOFOBİNİN İNCELENMESİ	549
THE EFFECT OF TRANSVAGINAL DONOR NEPHRECTOMY ON FEMALE SEXUAL FUNCTION	549
INVESTIGATION OF INHIBITORY EFFECTS OF VARIOUS ARYLBENZOCOUMARIN DERIVATIVES ON HUMAN GLUTATHIONE S- TRANSFERASE	550
PEDİATRİ HEMŞİRELERİNİN AĞRIYA YÖNELİK BİLGİ DÜZEYLERİ, UYGULAMALARI VE İNANÇLARI.....	551
EV YAPIMI ALKOL TÜKETİMİ GELENEĞİ “BOĞMA RAKI”	551
GENE EXPRESSION PATTERN DIFFERENCES BETWEEN PRIMARY MESENCHYMAL STEM CELLS AND MESENCHYMAL STEM CELL LINES	553
KALİTELİ HEMŞİRELİK BAKIMI VERİLMESİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ: HEMŞİRELERE GÖRÜŞLERİ	554

KADINLARIN SÜTÜN YETERLİLİĞİ ALGISI İLE BEBEKLERİNİ BESLEME DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	555
KIRK YAŞ ALTI KADINLARDA MEME BİYOPSİSİ SONUÇLARI.....	556
AİLE HEKİMLİĞİNDE HASTA-HEKİM İLİŞKİSİNİN HASTALARIN BAKIŞ AÇISIYLA DEĞERLENDİRİLMESİ	556
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE DİSMENORE SIKLIĞI VE YAŞAM KALİTESİ İLE İLİŞKİSİ	557
FARKLI KUŞAKTAKİ HEMŞİRELERİN ÇALIŞMA ORTAMI ALGISI	557
ERKEN EVRE PARKİNSON HASTALARINDA PİLATES VE ELASTİK BANTLAMA UYGULAMALARININ ÜST EKSTREMİTE FONKSİYONLARINA ETKİSİ	558
POSTPARTUM DÖNEMDEKİ KADINLARDA MATERNAL BAĞLANMA VE MUTLULUK DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	559
65 YAŞ VE ÜZERİ ÜRİNER İNKONTİNANSI OLAN KADINLARDA YAŞAM KALİTESİ VE DEPRESYON DÜZEYLERİNİN BAŞA ÇIKMA DURUMLARIYLA İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ	560
GEBELERDE FEKAL İNKONTİNANS VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER	560
POSTPARTUM DÖNEMDEKİ KADINLARDA MATERNAL BAĞLANMA VE MUTLULUK DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	561
YAŞLI BİREYLERDE ÖZ-BAKIM GÜCÜ İLE YAŞAM DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: SAFRANBOLU ÖRNEĞİ	562
INVESTIGATION OF THE EFFECT OF CURRENT DISTURBANCES ON THE EVOLUTION OF <i>STOPHYLOCCUS AUREUS</i>	563
THE RELATIONSHIP BETWEEN OBESITY AND GUT MICROBIOTA: THE OTHER SIDE OF THE MEDALLION	563
AN IMPORTANT ACTOR IN THE GUT-BRAIN AXIS: NUTRITION	563
SEZARYEN OPERASYONU GEÇİREN HASTALARDA PREOPERATİF VE ERKEN POSTOPERATİF DÖNEMDE NÖTROFİL-LENFOSİT VE PLATELET-LENFOSİT ORANI İLE DURAL PONSİYON SONRASI BAŞ AĞRISI ARASINDAKİ İLİŞKİ	564
OTOİMMÜN TİROİD HASTALIKLARINDA RENKLİ DOPPLER ULTRASONOGRAFİNİN AYIRICI TANIDAKİ ETKİNLİĞİ	565
SEZARYEN GEÇİREN HASTALARDA İNTRATEKAL ENJEKSİYON HIZININ POST-DURAL PONSİYON BAŞ AĞRISI ÜZERİNE ETKİSİ: PROSPEKTİF, RANDOMİZE ÇALIŞMA	565
TÜRKİYE'DE ERGOTERAPİ	566
İLK VE ACİL YARDIM PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK VE BAŞETME YOLLARININ BELİRLENMESİ	567
DİZ OSTEOARTRİTLİ HASTALARDA AĞRININ; DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER, QUADRİCEPS FEMORİS KAS KUVVETİ VE DİZ FONKSİYONU İLE İLİŞKİSİ.....	567
SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN AYDINLATILMIŞ ONAMA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	568
TÜP BEBEK MERKEZİ'NE BAŞVURAN İNFERTİL VAKALARDA HORMONAL DEĞİŞİKLİKLERİN VE FOLİKÜL SAYILARININ GEBELİK OLUŞUMU ÜZERİNDEKİ ETKİSİ.....	569
HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN HASTA HAKLARINA YÖNELİK TUTUMLARI	570
STATUS OF THE MEDICINAL LEECH POPULATIONS IN LAKES REGION OF TURKEY	570
ALZHEİMER HASTALARINDA EVDE BAKIM HİZMETİNDE HEMŞİRELERİN ROLÜ	571

TEMPOROMANDİBULAR EKLEM DİSFONKSİYONU OLAN VE OLMAYAN BİREYLERDE AĞRI VE STATİK DENGİ PARAMETRELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI.....	572
SOĞUK ORTAMDA ÇALIŞMA SÜRESİNİN FİBROMİYALJİ SENDROMU SEMPTOMLARI ÜZERİNE ETKİSİ.....	573
POSTERİOR SPİNAL FÜZYON CERRAHİSİ ADELOSAN İDİOPATİK SKOLYOZLU BİREYLERDE DENGİ PARAMETRELERİNİ ETKİLER Mİ?.....	573
SİSTEMATİK DERLEME	573
İNME Lİ BİREYLERDE DENGİ İLE AKTİVİTE LİMİTASYONU VE EL BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ (PİLOT ÇALIŞMA).....	574
YARA BAKIMINDA BİTKİSEL YÖNTEMLERİN KULLANIMI	574
AKCİĞER ADENOKARSİNOMLARINDA DİFERANSİYASYON İLE TOTAL AGNOR ALANI/NÜKLEUS ALANI ORANI VE PCNA PROLİFERASYON İNDEKSİ ARASINDA İLİŞKİ VAR MIDIR?.....	575
THE USE OF MEDICAL AND AROMATIC PLANTS IN DIABETIC WOUND HEALING	576
ANKİLOZAN SPONDİLİTTE HEMŞİRELİK YÖNETİMİNE İLİŞKİN ÇALIŞMALAR ÜZERİNE SİSTEMATİK BİR DERLEME	576
THE BENDING TESTS USED FOR DETERMINING BONE STRENGTH IN THE EXPERIMENTAL STUDIES	577
KANSERDE BAKIM VERİCİLERİN FİZİKSEL, PSİKO-SOSYAL VE SPİRİTÜEL İHTİYAÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	578
SCAPULAR DYSKINESIS IN ELITE OVERHEAD ATHLETES	578
PULMONER REHABİLİTASYON ve HEMŞİRELİK	579
HEMŞİRELİK LİDERLİĞİNDE HİPERTANSİYON YÖNETİMİ	580
SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN DİYABET RİSKLERİNİN BELİRLENMESİ.....	580
FERULIC ACID INDUCES APOPTOSIS, CELL CYCLE ARREST AND INHIBITS INVASION, COLONY FORMATION AND MIGRATION IN SH-SY5Y NEUROBLASTOMA CELLS	582
GENE EXPRESSION PATTERN DIFFERENCES BETWEEN PRIMARY MESENCHYMAL STEM CELLS AND MESENCHYMAL STEM CELL LINES	582
EPIFİZ BEZİ, GLANDULA PİNEALİS, ÜÇÜNCÜ GÖZ, KUTSAL KOZALAK	583
TÜRKİYE'DEKİ FİZİYOTERAPİSTLERİN FİZİKSEL AKTİVİTEYE BAKIŞ AÇILARININ İNCELENMESİ	583
KÖK HÜCRELER.....	584
2018 YILI BUCAK DEVLET HASTANESİ YOĞUN BAKIM SERVİSİNE YATIŞI YAPILAN HASTALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ	585
ÇOCUK GELİŞİMİ PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİMDE MİZAH KULLANIMINA İLİŞKİN TUTUMLARI	585
KOYUNLARDA PRENATAL DÖNEMDE ENTERİK SİNİR SİSTEMİNDEKİ BAZI GLİAL VE NÖRON BELİRTEÇLERİNİN İNCELENMESİ	586
TÜRKİYE' DE YAŞAYAN KADINLARIN DOĞUM TİPİ TERCİHİ: BİR SİSTEMATİK DERLEME	587
OBEZİTE, BARIATRİK CERRAHİ VE GENETİK	588
KRONİK HASTALIK YÖNETİMİNDE ÇÖZÜM AKTİF BİREY: BİREYİN AKTİF OLMASINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER	588

DETERMINATION OF CONNECTION RESISTANCE OF CERAMIC RESTORATIONS TO FLUOROUS TEETH.....	589
GENETİĞİ DEĞİŞTİRİLMİŞ ORGANİZMALARIN İNSAN SAĞLIĞI ÜZERİNE ETKİLERİ	589
DİYABETİK AYAK ÖZ-BAKIM DAVRANIŞI ÖLÇEĞİ'NİN (DAÖD) TÜRKÇE GEÇERLİLİK VE GÜVENİLİRLİĞİ.....	590
TÜRKİYE'DE ACİL SERVİS ÜNİTELERİNDE HEMŞİRELİK ALANINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİNİN İNCELENMESİ.....	590
AROMATİK YAĞLAR İLE APLİKE EDİLMİŞ ANTİBAKTERİYEL SARGI BEZİ	591
RADYOLOJİK UYGULAMALARDA SAĞLIK ÇALIŞANLARINI KORUMAK ÜZERE KUMAŞ DESTEKLİ KOMPOZİT YAPILARIN GELİŞTİRİLMESİ.....	592
THE IMPORTANCE OF SCHOOL SOCIAL WORK AS A SOCIAL POLICY IMPLEMENTATION TO FIGHT AGAINST SUBSTANCE ADDICTION IN TURKEY	592
KANSERLİ HASTALARA BAKIM VERENLERİN UMUTSUZLUK DÜZEYİ VE YAŞAM KALİTELERİ	593
HEALTH POLICY IN TURKEY AND A SOCIOLOGICAL ANALYSE ON CONTEMPORARY DEVELOPMENTS	594
SAĞLIKLI YAŞAMDA KEÇİ SÜTÜ FARKINDALIĞI	594
GERİATRİK OLGULARDA ÜRİNER SİSTEM İNFEKSİYONU ETKENLERİ VE ANTİBİYOTİK DUYARLILIKLARI.....	595
TOKSOPLAZMOZİS	595
KRİPTOSPORİDİOZİS	596
FİZİYOTERAPİ ÖĞRENCİLERİNDE OBEZİTENİN SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISI ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ	597
SÜT SİĞİRLARINDA SICAKLIK STRESİ.....	597
TOPLAM HAZIR YEM (THY)'İN NÖTRAL DETERJAN LİF İLE OLAN İLİŞKİSİ.....	598
MUĞLA İLİNDE 2011-2015 YILLARI ARASINDAKİ BEBEK ÖLÜMLERİ DEĞERLENDİRİLMESİ	598
MUĞLA SAĞLIKLI BESLENME MERKEZİNE BAŞVURANLARIN OBEZİTE DÜZEYİ	599
SAĞLIK ÇALIŞANLARININ YARALANMA VE ENFEKSİYON BULAŞMA RİSKİ TAŞIYAN KAZA MARUZİYETLERİNİN İNCELENMESİ: BİR ÜNİVERSİTE HASTANESİ ÖRNEĞİ.....	600
SAĞLIK ÇALIŞANLARININ, İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ EĞİTİMLERİNE KATILIM DURUMLARINA GÖRE, İŞ GÜVENLİĞİ TEDBİRLERİNE UYUMLU DAVRANIŞLARI VE GÜVENLİK İKLİMİ ALGILARININ İNCELENMESİ	600
İŞ YAŞAMINDA FARKINDALIK KAVRAMI VE LİTERATÜRDE FARKINDALIĞIN İŞLE İLGİLİ SONUÇLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ	601
MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN BİYOLOJİK SAAT HAKKINDAKİ BİLİNÇ DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	601
SAĞLIK ÇALIŞANLARININ HUMAN PAPİLLOMA VİRÜS (HPV) AŞISI İLE İLGİLİ FARKINDALIKLARI VE BİLGİ DÜZEYLERİ	602
MOTOR İMGELEME BECERİSİNİN İNCELENMESİ	603
UYKU NİTELİĞİ VE FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYİ AKADEMİK BAŞARIYI ETKİLER Mİ?	603
NURSING DIAGNOSIS FOR URINARY SYSTEM DISEASES	604
ANNELERİN EV KAZALARINI ÖNLEMeye YÖNELİK BİLGİ DÜZEYLERİ, DAVRANIŞLARI VE UYGULAMALARI	604

COMPARISON OF THE BALANCE AND PHYSICAL ACTIVITY LEVEL IN PATIENTS WITH MUSCULOSKELETAL PAIN	605
BOYUN EKSTANSÖR VE FLEKSÖR KAS KUVVETİ İLE SKAPULAR KASSAL ENDURANS VE ÜST EKSTREMİTE STABİLİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ (PİLOT ÇALIŞMA) ..	606
INVESTIGATION OF THE AWARENESS AND KNOWLEDGE LEVELS OF THE INDIVIDUALS, WHO WAS ADMINISTERED ELECTROTHERAPY, ABOUT ELECTROTHERAPY APPLICATIONS	606
POLYNEUROPATHIE CAUSED BY A RARE TOXIC MUSHROOM IDENTIFIED FOR THE FIRST TIME IN TURKEY: TWO CASE REPORTS	607
INVESTIGATION OF RELATIONSHIP BETWEEN FUNCTIONAL INDEPENDENCE LEVEL, SOCIAL APPEARANCE ANXIETY AND HOSPITAL ANXIETY DEPRESSION IN NEUROLOGICAL DISABLED INDIVIDUALS	607
PERİTON DİYALİZİ UYGULANAN HASTALARDA SEMPTOM YÖNETİMİ	608
GENÇ ERİŞKİNLERDE FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYİNİN ALT EKSTREMİTE ANTİGRAVİTE KASLARI VE BEL AĞRISI ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ	609
KİTOSAN	609
GIDA ENDÜSTRİSİNDE FERMENTASYON UYGULAMALARI	610
PERİTON DİYALİZİ UYGULANAN HASTALARDA TELE-İZLEMİN ETKİSİ	611
SAĞLIKLI YAŞAMDA KOENZİM Q10 FAKTÖRÜ	611
VİRAL GIDA ENFEKSİYONLARINDA KORUNMA VE KONTROL	612
KANATLILARDA FERMENTE YEM KULLANIMI	612
GLUTENSİZ ÜRÜNLERDE KULLANILAN FARKLI KATKI MADDELERİ	613
OBEZİTE İLE İLİŞKİLİ KRONİK İNFLAMASYON	614
SAĞLIKLI YAŞAM İÇİN ORGANİK SÜT	614
HUZUREVİNDE YAŞAYAN YAŞLILARDA KONSTİPASYONU ETKİLEYEN FAKTÖRLER, SEMPTOMLAR VE KONSTİPASYON YAŞAM KALİTESİ	615
DİABETES MELLİTUS TANILI HASTALARDA ZOR HAVAYOLUNU ÖNGÖRMEDE FARKLI YÖNTEMLERİN KARŞILAŞTIRILMASI	616
HASTALIKLARIN TEŞHİSİ İÇİN NEFES ANALİZ METODUNUN KULLANILMASINDA MEVCUT DURUM	616
DOES THE PHYSICAL ACTIVITY LEVEL DECREASE BECAUSE OF FIBROMYALGIA?	617
ALOE VERA’NIN GIDA ENDÜSTRİSİNDE KULLANIMI	617
GIDALARDA TESPİT EDİLEN AĞIR METALLER VE TOKSİK ETKİLERİ	618
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KAN BAĞIŞINA KARŞI BİLGİ, TUTUM VE DAVRANIŞLARI	618
KARBON TETRAKLORÜR İLE OLUŞTURULAN DENEYSEL KARACİĞER HASARINDA <i>TRIBULUS TERRESTRIS</i> ’in İNFLAMASYON BELİRTECİ INTERLÖKİN-6 ÜZERİNE ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI	619
KADINLARDA METABOLİK SENDROMUN UYKU VE YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ	620
PERİFERİK ARTER HASTALARINDA, KAS KUVVETİ, DENGİ VE FONKSİYONEL MOBİLİTE DÜZEYİNİN YÜRÜME KAPASİTESİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	621
SİGARA İÇEN GENÇ ERKEK BİREYLERİN SEMPTOM PROFİLLERİNİN, KARBON MONOKSİT DÜZEYLERİNİN, KARDİYOPULMONER EGZERSİZ TESTİ VE SOLUNUM FONKSİYON TESTİ SONUÇLARININ İNCELENMESİ	621

SAĞLIKLI YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARININ ALZHEİMER HASTALIĞI ÜZERİNE ETKİSİ.....	622
ÇEŞİTLİ KLİNİKLERDE HİZMET VEREN HEMŞİRELERDE KÜLTÜREL FARKLILIKLARIN HEMŞİRELİK BAKIMINA YANSIMASI	623
CURCUMIN INHIBITS P53 AND CYTOSKELETON PROTEINS EXPRESSION IN GLIOBLASTOMA U373 CELLS IN A DOSE-DEPENDENT MANNER	623
HEMŞİRELERİN YABANCI HEMŞİRE İSTİHDAMINA İLİŞKİN TUTUMLARININ BELİRLENMESİ ..	624
PRECISION MEDICINE AND PERSONALIZED MEDICINE	625
BETA THALASSEMIA	625
PREPARATION OF THREE NEW SCHIFF BASE MOLECULES AND THEIR BIOLOGICAL APPLICATIONS	626
INCLUSION COMPLEXATION STUDIES OF WATER-SOLUBLE SOLUBLE CALIXARENE DERIVATIVES AND TOXIC ETHIDIUM BROMIDE.....	626
HEMŞİRELİK VE EBELİK SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN İŞ BULMA ENDİŞELERİNİN UMUTSUZLUK DÜZEYLERİNE ETKİSİNİN ÖLÇÜLMESİ.....	627
NANOTECHNOLOGY IN DENTISTRY	627
NANOTECHNOLOGICAL DEVELOPMENTS IN ENDODONTICS.....	628
THE EVALUATION OF ENDODONTIC TREATMENT SUCCESS.....	628
HEMŞİRELİKTE PROFESYONELLİK VE ETİK DUYARLILIK İLİŞKİSİ	629
STRESSFUL SITUATIONS IN NURSING STUDENTS AND COPING METHODS	629
GESTASYONEL YAŞIN BEYİN FELÇLİ ÇOCUKLAR ÜZERİNDEKİ KLİNİK ETKİLERİNİN İNCELENMESİ	630
DİABETES MELLİTUS ÜZERİNE HEMŞİRELİK LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ:	630
PARENTERAL BESLENME DESTEĞİNDE KANITA DAYALI HEMŞİRELİK: GÜNCEL BAKIŞ	631
HEMŞİRE ve EBELERİN ÇALIŞMA ORTAMLARI İLE İŞ DOYUMLARI ve ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	632
ANNE DOSTU HASTANE UYGULAMASI İLE DOĞAL DOĞUMLAR ARTAR MI?	632
GERİATRİK HASTALARDA ÇOĞUL DİRENÇLİ BAKTERİ KOLONİZASYONU VE RİSK FAKTÖRLERİ	633
HEMŞİRELERİN BAKIM UYGULAMALARINDA İNOVASYON (YENİLİKÇİLİK) OLUŞTURMAYA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ.....	634
AĞIZ SAĞLIĞI - SİSTEMİK SAĞLIK - YAŞAM KALİTESİ ÜÇGENİ	634
DO RADIOLOGICAL AND FUNCTIONAL OUTCOMES CORRELATED FOR PATIENTS RECEIVING PHYSIOTHERAPY AFTER VOLAR PLATING OF DISTAL RADIUS FRACTURE?	635
HEMŞİRELERİN PALYATİF BAKIM İLE İLGİLİ GÖRÜŞ VE UYGULAMALARI	635
KEMOTERAPİ TEDAVİSİ UYGULANAN ÇOCUKLARDA BULANTI VE KUSMA'YA UZAK DOĞU'DAN BİR YAKLAŞIM: AKUPRESÜR.....	636
LUMBAL DİSK HERNİLİ HASTALARDA HASTALIK EVRESİNİN DENGE ÜZERİNE ETKİSİ	637
DOKU TİPLENDİRME LABORATUVARINA GÖNDERİLMİŞ OLAN ÖRNEKLERDE HLA ANTİJENLERİNİN DAĞILIMININ ARAŞTIRILMASI	637
LOMBER DİSK HERNİSİ TANILI KADINLAR İLE SAĞLIKLI KADINLARIN AĞRI, YORGUNLUK ŞİDDETİ, UYKU VE YAŞAM KALİTELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	638

THE EFFECTS OF KINESIO TAPING ON FLEXIBILITY, MUSCLE STRENGTH AND BALANCE IN HEALTHY INDIVIDUALS: A PLACEBO CONTROLLED TRIAL	638
AĞIZ MUKOZASINDAKİ DİŞETİ BÜYÜMESİ: PYOJENİK GRANULOMA	639
HASTANIN TEDAVİYİ RET ETMESİNİN NEDENLERİ VE DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA: SAKARYA İLİ ÖRNEĞİ	640
SAĞLIKLI BİREYLER VE PARKİNSON HASTALARINDA BEDEN KİTLE İNDEKSİNİN FİZİKSEL AKTİVİTE İLE İLİŞKİSİ.....	640
HEMŞİRELİK 1. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN KLİNİK UYGULAMAYA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	641
THE RELATION BETWEEN SCORE OF DMFT, NUMBER OF ENDODONTICALLY TREATED TEETH AND PERIODONTAL HEALTH WITH OBESITY	642
SEPSİSİN AKCİĞER DOKUSUNA ETKİSİ VE LAKOZAMİDİN ROLÜ	642
ÇOCUKLARDA OBEZİTE ve AĞIZ-DİŞ SAĞLIĞI.....	643
ŞİDDET İÇEREN BİLGİSAYAR OYUNLARININ ÇOCUKLARDA SALDIRGAN DAVRANIŞ ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ: SİSTEMATİK DERLEME	643
TOTAL DİZ ARTROPLASTİLİ HASTALARIN CERRAHİ SONRASI ERKEN DÖNEMDE PERFORMANS DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	644
KOKSARTROZLU HASTALARIN YAŞAM KALİTELERİNİN İNCELENMESİ	645
EVALUATION OF STEM CELL MARKERS IN CD138+ AND CD138- CELLS OBTAINED FROM MULTIPLE MYELOMA PATIENTS.....	645
TRANSPORT HEMŞİRELİĞİNDE FARMAKOLOJİ EĞİTİMİNİN ÖNEMİ	646
METABOLISM OF ¹⁴ C LABELLED GLUCOSE AND FRUCTOSE İN HepG2 CELLS.....	647
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ PROTETİK DİŞ TEDAVİSİ KLİNİĞİNE BAŞVURAN HASTALARDA PROTEZ HİJYEN ALIŞKANLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: ÖNCÜL ÇALIŞMA	647
POSTMENAPOZAL DÖNEMDE FİZİKSEL AKTİVİTENİN ÖNEMİ.....	648
ASSESSMENT OF OPTIC NERVE DİAMETER İN PATİENTS UNDERGOİNG EPİDUROSCOPY	648
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN ÖZYETERLİLİK DÜZEYLERİ İLE PSİKOMOTOR BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	649
PREMETÜRE BEBEKLERE İNVAZİV İŞLEMLER SIRASINDA KULLANILAN İŞİTME DUYUSUNA (SESE) YÖNELİK GİRİŞİMLERİN AĞRI ÜZERİNE ETKİSİ: SİSTEMATİK DERLEME	650
MIKNATIS HASTANE KAVRAMI VE GELİŞİMİ	650
SOME FOOD-BORNE BACTERIAL INFECTIONS THAT ARE SEEN AT VICTIMS AFTER DISASTER	651
ACİL OBSTETRİK BAKIM NEDEN ÖNEMLİ?.....	652
ANTİOKSİDAN MEKANİZMANIN KARANLIK YÜZÜ: ANTİOKSİDAN GEN SESTRİN2 VE KARACİĞER KANSERİ PERSPEKTİFİ	652
DİKKAT EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU OLAN ÇOCUKLAR İLE NORMAL GELİŞİM GÖSTEREN ÇOCUKLARIN DİKKATSİZLİK, DÜRTÜSELLİK VE İŞLEME HIZLARININ KARŞILAŞTIRILMASI	653
İN VITRO KOŞULLARDA DOSETAKSEL VE ABİRATERON ASETAT UYGULAMASININ İNSAN PROSTAT KANSER HÜCRELERİNDEKİ NOTCH1, JAGGED1 VE HES1 EKSPRESYONLARINA ETKİSİ	654
GENÇ ERİŞKİN BİREYLERDE AKILLI TELEFON KULLANIM ALIŞKANLIKLARI VE KAS İSKELET SİSTEMİNE ETKİLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARININ İNCELENMESİ	654

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE EĞİTİM DÖNEMİNDEKİ BİR HAFTALIK BESLENME DURUMU, BESLENME ALIŞKANLIKLARININ VE FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYİNİN, BİYOELEKTRİK İMPEDANS ANALİZİ (BİA) YÖNTEMİ KULLANILARAK DEĞERLENDİRİLMESİ	655
GENÇ ERİŞKİN BİREYLERDE YAŞ, AKILLI TELEFON KULLANIM SÜRESİ VE UYKU KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	656
KALP YETMEZLİĞİ OLAN BİREYLERİN YAŞAM KALİTELERİ İLE BAKIM VEREN HASTA YAKINLARININ BAKIMA HAZIR OLUŞLUKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ.....	657
YENİ DOĞUM YAPMIŞ ANNELERİN, ANNE SÜTÜ VE EMZİRME HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİ	658
EVDE HEMODİYALİZ UYGULAYAN HASTALARIN DENEYİMLERİ VE DİYALİZ ETKİNLİĞİ	658
GENETICALLY MODIFIED CROPS. ARE THEY THREAT FOR HEALTH?	659
TÜRKİYE’DE DANA ETİ FİYATLARI İLE TÜFE ARASINDAKİ NEDENSELLİK İLİŞKİSİNİN BELİRLENMESİ.....	660
HÜCRE KÜLTÜRÜ ÇALIŞMALARINDA HÜCRE SAYISININ FİBER OPTİK SPEKTROSKOPİ SİSTEMİ İLE BELİRLENMESİ.....	660
KANSER HASTALARININ GELENEKSEL VE TAMAMLAYICI TIP BİLGİ DÜZEYİ VE KULLANIMLARI	661
EVDE SAĞLIK, EVDE BAKIM, PALYATİF BAKIM ÜZERİNE LİTERATÜR TARAMASI	662
SİĞIRLARDA TOPALLIK TESPİTİNDE BİLGİSAYAR DESTEKLİ SİSTEMLERİN KULLANIMI	662
ÇOCUKLARDAKİ BESLENME ALIŞKANLIKLARININ HALİTOZİS (AĞIZ KOKUSU) OLUŞUMU ÜZERİNE ETKİLERİ.....	663
AFETLERDEN ÖNCE SON ADIM HAZIRLIK EVRESİ	664
SERVİS HEMŞİRELERİNDE ZAMAN YÖNETİMİ BECERİLERİNİN KAZANDIRILMASI	664
ANNE SÜTÜ ve PESTİSİTLER	665
İDİYOPATİK PARKİNSON HASTALARINDA FİZİKSEL ETKİNLİK DÜZEYİ İLE DENGİ PERFORMANSLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	665
İNME HASTALARINDA GÖVDENİN KISITLANMIŞ POZİSYONUNDA VERİLEN UZANMA AKTİVİTELERİNİN ÜST EKSTREMİTE FONKSİYONLARI ÜZERİNE ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI : PİLOT ÇALIŞMA	666
GENÇ ERİŞKİN BİREYLERDE PEKTORALİS MİNÖR UZUNLUĞU İLE KOR ENDURANSI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: PİLOT ÇALIŞMA.....	667
İDİYOPATİK PARKİNSON HASTALARINDA BİRLEŞİK PARKİNSON HASTALIĞI DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ’NİN ÜST EKSTREMİTE MADDELERİYLE OBJEKTİF ÜST EKSTREMİTE PERFORMANS TESTLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	667
DİKKAT EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU (DEHB) BULUNAN ÇOCUKLARDA POSTÜRAL KONTROLÜN YÖNETİCİ İŞLEVLER ve SEÇİCİ DİKKAT İLE İLİŞKİSİ – ÖN ÇALIŞMA.	668
KRONİK HASTALIKLARDA BAKIMVEREN YÜKÜ: SİSTEMATİK DERLEME	669
DİKKAT EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU (DEHB) BULUNAN ÇOCUKLARDA OYUN BAĞIMLILIĞI ŞİDDETİNİN, DEHB SEMPTOMLARI ve BİLİŞSEL FONKSİYONLAR İLE İLİŞKİSİ	669
DİYABETİK AYAK RİSKİNİ AZALTMADA YENİ YAKLAŞIM:DİYABETİK AYAK TERMOMETRESİ	670
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ORGAN NAKLİ VE BAĞIŞINA İLİŞKİN BİLGİ, TUTUM VE DAVRANIŞLARI.....	671

MEME KANSERİ İLE İLİŞKİLİ LENFÖDEMLİ BİREYLERDE KOMPLEKS DEKONJESTİF FİZYOTERAPİNİN ÖDEM, YAŞAM KALİTESİ VE ÜST EKSTREMİTE FONKSİYONLARINA ETKİSİ: PİLOT ÇALIŞMA	671
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN GRUPLA PSİKOLOJİK DANIŞMANLIKLA KARİYER PLANLAMASININ SAĞLANMASI.....	672
ACİL OBSTETRİK BAKIM NEDEN ÖNEMLİ?.....	673
FETÜSÜN “YAŞAMA HAKKI” VE ETİK.....	673
GEBELİKTE ŞİDDET.....	674
DEĞİŞKEN ALANLI JEL ELEKTROFOREZİ (PULSE FIELD GEL ELECTROPHORESİS, PFGE) YÖNTEMİYLE <i>PSEUDOMONAS AERUGINOSA</i> KLİNİK İZOLATLARININ MOLEKÜLER TİPLENDİRİLMESİ.....	675
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE BESLENME, FİZİKSEL AKTİVİTE VE TEKNOLOJİ KULLANIM ALIŞKANLIKLARININ BEDEN KİTLE İNDEKSİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ	675
DİJİTAL HASTANE VE HEMŞİRELİK.....	676
KALP YETERSİZLİĞİ VE GEÇİŞ BAKIM UYGULAMALARI	677
KALP YETERSİZLİĞİ VE ÖZ-BAKIM	677
SELF-ESTEEM IN INDIVIDUALS WITH ORTHOPEDIC SURGERY	678
YANSIYAN KULAK AĞRISININ ÖNEMİ.....	678
PLANTAR FASİİTTE YOĞUN FİZYOTERAPİ PROGRAMININ ETKİLERİ – 12 HAFTALIK TAKİP PROGRAMI	679
AMELİYAT SONRASI PULMONER KOMPLİKASYONLARIN ÖNLENMESİNDE HEMŞİRE’NİN ROLLERİ.....	679
YALNIZLIĞIN MORTALİTE VE MORBİDİTİYE ETKİSİ.....	680
BEBEK LİDERLİĞİNDE BESLENME (BLW) VEYA KLASİK BESLEME İLE EK GIDAYA GEÇEN EBEVEYNLERİN DENEYİMLERİNİN VE BESLEME UYGULAMALARININ SOSYAL MEDYA ÜZERİNDEN İNCELENMESİ	681
PREVENTIVE EFFECT OF LACOSAMIDE IN LIPOPLISACCARIDE INDUCED PANCREATIC PATHOLOGY	682
HEMŞİRELİK ESASLARI DERSİNDE SİMÜLASYON KULLANIMI	682
DUAL EFFECT OF CURCUMIN ON CYTOSKELETON PROTEINS IN NORMAL AND STRESSED WITH HYDROGEN PEROXIDE RPE1 CELLS	683
EGZERSİZ ŞİDDETİNİN BAĞIŞIKLIK SİSTEMİ ÜZERİNE ETKİSİ.....	684
OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE GÖRÜLEN DAVRANIŞ PROBLEMLERİNİ ETKİLEYEN BAZI FAKTÖRLERE GENEL BİR BAKIŞ	685
AMELİYAT SONRASI ATEŞTE HASTA YÖNETİMİ	685
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN E- SAĞLIK OKURYAZARLIĞI DÜZEYLERİ VE SAĞLIKLA İLGİLİ BİLGİLERE ERİŞİMDE İNTERNET KULLANIMLARI	686
ACUT EXERCISE AND OXIDATIVE STRESS	687
TÜRKİYEDE SAĞLIK BİLİMLERİNDE (HEMŞİRELİK FAKÜLTESİ, SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ, SAĞLIK YÜKSEKOKULU ,SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU) HİSTOLOJİ VE EMBRİYOLOJİNİN YERİ.....	687
COMPARISON OF FALLING, PHYSICAL ACTIVITY AND FEAR AVOIDANCE BELIEFS IN ELDERLY PEOPLE WITH AND WITHOUT HYPERTENSION	688

BURDUR AFET MÜDAHALE PLANI VE AMAÇLARI	689
BURDUR BÖLGESİNDE BİR SIĞIR İŞLETMESİNDE MAVİDİL VE EPIZOOTIC HAEMORRHAGIC DISEASE İLE MİX ENFEKSİYON	689
SPORCULARIN SIK KULLANDIĞI BESLENME DESTEK ÜRÜNLERİ.....	690
MUĞLA AYDIN KIYI YAPILARI DEPREMSELLİĞİ	690
YAŞLILARDA BOCCE ANTRENMANLARININ SAĞLIKLA İLGİLİ YAŞAM KALİTESİ VE BİYOMOTORİK ÖZELLİKLER ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ	691
BURDUR BÖLGESİNDE BİR SIĞIR İŞLETMESİNDE MAVİDİL VE EPIZOOTIC HAEMORRHAGIC DISEASE İLE MİX ENFEKSİYON	691
GLYCOGEN BODY	692
INVESTIGATION OF HEALTHY LIFE IN URBAN OPEN AND GREEN AREAS	692
FUTBOLCULARDA FONKSİYONEL HAREKET VE BAZI PERFORMANS PARAMETRELERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	693
TIBBİ ATIK YÖNETİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: BİR KAMU HASTANESİ ÖRNEĞİ	693
URBAN EQUIPMENT AND ERGONOMICS FOR PEOPLE.....	694
KANSER HÜCRE ÖZELLİKLERİ VE KANSER PROGRESYONUNDAKİ ÖNEMİ	694
SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU KADIN ÖĞRENCİLERİNİN DEPRESYON DURUMU İLE MENSTRUAL SIKLUS VE DİĞER İLİŞKİLİ FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ	695
GUT MİKROBİYOTASI VE HİPOKAMPAL FONKSİYON ŞEMSİ GÜL YILMAZI*, MURAT ALTAN2, ASLI UÇAR3.....	696
PERİODONTAL HASTALIK İLE SERUM ALANİN AMİNOTRANSFERAZ SEVİYELERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	697
UŞAK ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYELERİNİN KAZANIMA YÖNELİK SORU YAZMA ALIŞKANLIKLARININ İNCELENMESİ	697
PERİODONTAL TEDAVİNİN SALYA OKSİDATİF STRES DÜZEYLERİNE OLAN ETKİLERİ	698
EKİNOKOKKOZİS (HİDATİDOZİS).....	698
UŞAK ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ KURAMSAL SINAV SORULARININ ZORLUK VE AYIRT EDİCİLİKLERİNİN ZAMANA GÖRE DEĞİŞİMİ	699
OMEGA-3 SUPPLEMENT ALIMININ NON-ALKOLİK KARACİĞER YAĞLANMASI ÜZERİNE ETKİSİ.....	700
EPİLEPSİ VE NÖBETLERDE SEFTRİAKSON'UN ETKİSİ	700
ORİBATİD AKARLARIN MORFOLOJİ, BİYOLOJİ VE MEDİKAL ÖNEMLERİ	701
KRONİK HASTALIĞI OLAN ÇOCUĞA SAHİP AİLELERDE HASTALIKLA BAŞA ÇIKMA TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ	702
THE INVESTIGATION OF THE EFFECT OF BEVACIZUMAB ON RANDOM-PATTERNED FLAP VIABILITY, IN RATS	702
ERKEK HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİN KADIN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ DERSİ KLİNİK UYGULAMASINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ.....	703
KRONİK HASTALIĞI OLAN ÇOCUĞA SAHİP AİLELERDE TAMAMLAYICI VE ALTERNATİF TEDAVİ YÖNTEMLERİNE BAŞVURU DURUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	704
TREATMENT APPROACH IN BURNED PATIENT	704
THE RELATIONSHIP BETWEEN THE ANTROPOMETRIC CHARACTERISTICS OF WHEELCHAIR AND USER PERFORMANCE	705

HEMŞİRELİK FAKÜLTESİ KIZ ÖĞRENCİLERİNDE ÜRİNER İNKONTİNANS PREVALANSI VE ÜRİNER İNKONTİNANSA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ.....	705
POLİKİSTİK OVER SENDROMU VE İNSÜLİN DİRENCİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	706
SAĞLIK BİLİMLERİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYLERİ İLE YAŞAM KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DİĞER BÖLÜMLERDE ÖĞRENİM GÖREN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİYLE KARŞILAŞTIRILMASI.....	707
HASTA DÜŞMELERİNİN ÖNLENMESİNDE EGZERSİZİN ÖNEMİ	708
PROGRESİF GEVŞEME EGZERSİZLERİNİN KEMOTERAPİ SEMPTOMLARINA ETKİSİ	708
SAĞLIKLI YETİŞKİNLERDE YAŞ İLE BİRLİKTE DENGE İLE İLİŞKİLİ DUYUSAL İNTEGRASYON DEĞİŞİMİNİN İNCELENMESİ	709
OYUN PARKI DÜZENLEMELERİNİN, ÇOCUKLARDA DENTAL YARALANMALAR ÜZERİNE ETKİSİ VE ACİL MÜDAHALE	709
HEMŞİRELERİN KLİNİKLERE GÖRE TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ	710
A RESEARCH ON THE INVESTIGATION OF HOSPITAL GARDENS.....	711
DOES CAROB PODS AND ROSEMARY EXTRACT PROTECTING RAM SPERMATOOZOA AGAINST FREEZE-THAWING PROTOCOL?.....	711
İLETİŞİM BECERİLERİ DERSİNİ ALAN VE ALMAYAN PARAMEDİK 1. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN İLETİŞİM BECERİ DÜZEYİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	712
ROBOT YARDIMLI RADİKAL PROSTATEKTOMİ SONRASI HEMŞİRELİK BAKIMI: OLGU SUNUMU	712
ONE HEALTH – ONE WELFARE: A HOLISTIC APPROACH FOR STRAY ANIMAL POPULATION CONTROL.....	713
HIGH SCHOOL STUDENTS' VIEW OF ORGAN DONATION	714
HEMŞİRELİK 3.VE 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DUYGUSAL ZEKÂ VE MESLEKİ GÜDÜLENME DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ.....	714
AMELİYATHANELERDE ÇALIŞAN GÜVENLİĞİNİ TEHDİT EDEN UNSURLAR ve İŞ GÜVENLİĞİ .	715
SAĞLIKLI YETİŞKİNLERDE UYGULANAN GLÜTENSİZ DİYETİN MAKRO VE MİKRO BESİN ÖĞESİ YETERSİZLİKLERİ ÜZERİNE ETKİSİ.....	715
KRONİK OBSTRÜKTİF AKCİĞER HASTALARINDA ADO İNDEKSİNİN PULMONER REHABİLİTASYON KAZANIMLARI İLE İLİŞKİSİ.....	716
CERRAHİ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ ALANINDA LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ALAN ERKEK ÖĞRENCİLERİN ARAŞTIRMA TERCİHLERİ.....	717
YAPAY SİNİR AĞI İLE OTİSTİK SPEKTRUM BOZUKLUĞUNUN TESPİTİ	717
2010-2018 YILLARI ARASINDA MEYDAN GELEN AFETLERİN DÜNYA EKONOMİSİNE ETKİLERİNİN İNCELENMESİ	718
ACİL YARDIM VE AFET YÖNETİMİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN TAKİM ÇALIŞMASI TUTUMLARI VE AFETLERE YÖNELİK GÖNÜLLÜLÜKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	719
HAFİF-ORTA EVRE ALZHEİMER HASTALARINDA EGZERSİZİN SOLUNUM FONKSİYONLARI VE EGZERSİZ KAPASİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ (OLGU SERİSİ).....	719
SAĞLIK KURULUŞUNA BAŞVURAN İŞ KAZASI VAKALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ; GÜMÜŞHANE DEVLET HASTANESİ 2015-2017 ÖRNEĞİ	720
SAĞLIKLI BİREYLERDE SERVİKAL BÖLGE EKLEM POZİSYON HİSSİ İLE YÜRÜYÜŞÜN ZAMAN-MESAFE ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: PİLOT ÇALIŞMA	721

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN İLK YARDIM BİLGİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ: BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ.....	722
MOUTH SYMPTOMS IN PEMPHYGUS VULGARIS PATIENTS	722
DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE IVF’İN KIRK YILLIK SERÜVENİ.....	723
OLGU SUNUMU: TULAREMİ TANILI BİR ÇOCUĞUN HEMŞİRELİK BAKIMI.....	723
KANSER TEDAVİSİ ALAN HASTALARDA GEVŞEME EGZERSİZLERİNİN YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ.....	724
AKROLEİNİN SIÇAN AKCİĞERİNDE OLUŞTURDUĞU HASAR ÜZERİNE SELENYUMUN KORUYUCU ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI.....	724
PROSTAT CERRAHİSİ SONRASI İNKONTİNANSTA TEDAVİ YAKLAŞIMLARI VE EGZERSİZİN ETKİSİ.....	725
AMELİYAT ÖNCESİ ORAL KARBONHİDRAT SOLÜSYON KULLANIMININ AMELİYAT SONRASI İNSÜLİN DİRENCİNE ETKİSİ.....	725
GERİATRİK ACİLLERE YAKLAŞIM.....	726
AMELİYATHANE HEMŞİRELERİNİN CERRAHİ DUMANA İLİŞKİN YAŞADIKLARI SAĞLIK SORUNLARI VE KORUNMAYA YÖNELİK KULLANDIKLARI YÖNTEMLER.....	726
COMBINATION OF RESVERATROL AND 5-FLUOROURACIL MODULATES PROGRAMMED CELL DEATH THROUGH TIGAR EXPRESSION IN A549 LUNG CANCER CELL LINE	727
YEŞİL YAPRAKLI SEBZELERE UYGULANAN BAZI DEZENFEKTANLARIN SEBZELERİN C VİTAMİNİ İÇERİĞİ ÜZERİNE ETKİSİ.....	728
İNME Lİ HASTALARDA DENGE PERFORMANSININ DÜŞME KORKUSU İLE İLİŞKİSİ	729
HEKİM VE HEMŞİRELERİN HASTALARIN SİGARA BIRAKMA GİRİŞİMİNE YÖNELİK GÖRÜŞ VE DAVRANIŞLARI.....	729
YETİŞKİN ERKEK KOBAYLARDA HUMERUS VE FEMUR’UN OSTEOMETRİK ANALİZİ.....	730
OSTEOMETRIC ANALYSIS OF HUMERUS AND FEMUR IN ADULT MALE GUINEA PIGS	731
MEDYA VE SAĞLIK	731
BİLATERAL TOTAL DİZ PROTEZİ UYGULANAN HASTALARINDA KAPALI KİNETİK ZİNCİR EGZERSİZLERİNİN AĞRI ŞİDDETİ VE EKLEM HAREKET AÇIKLIKLARINA ETKİSİ	732
ZİHİNSEL ENGELLİ ÇOCUĞA SAHİP ANNELERE YÖNELİK AİLE İÇİ DUYGUSAL ŞİDDET	732
EXAMINATION OF INFECTION DEVELOPMENT IN THE PATIENTS WHO ARE DIAGNOSED WITH ORGANOPHOSPHATE POISONING IN THE INTENSIVE CARE UNIT	733
HEMŞİRELİK SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN EKİP ÇALIŞMASINA YÖNELİK TUTUMLARININ BELİRLENMESİ.....	733
MEME KANSERİ TEDAVİSİNDE MULTİDİSİPLİNER TEDAVİ EKİBİNİN ÖNEMİ	734
HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRE YARDIMCILIĞI UNVANI HAKKINDAKİ BİLGİ VE GÖRÜŞLERİ.....	735
DONANIMLI BİR BECERİ LABORATUVARININ HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KLİNİK UYGULAMALARINA ETKİSİ.....	735
MİKROBİYAL DENTAL PLAĞIN KARYOJENİK GIDALAR İLE ETKİSİ.....	736
SYSTEMS PROVIDING COMMUNICATION WITH FIRST AID UNITS IN TRAFFIC ACCIDENT	737
INFORMATION PROVIDED FOR HIGH SCHOOL STUDENTS ABOUT BASIC LIFE SUPPORT	737
TÜRKİYE’DE BELEDİYELERİN GERÇEKLEŞTİRDİĞİ ENGELLİLERE YÖNELİK HİZMETLER	738

ŞİZOFRENİ TANISI ALMIŞ ÇOCUĞU OLAN BABALARIN TEDAVİ SÜRECİ DENEYİMİ	738
KRONİK PSİKİYATRİ SERVİSİNDE YATAN ŞİZOFRENİ TANILI HASTALARDA ÖLÜM ORANLARI VE ÖLÜM NEDENLERİ TARAMASI	739
İDİYOPATİK PARKİNSON HASTALARINDA YÜRÜMENİN DONMASIYLA DENGİ FONKSİYONU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	740
DARBELİ ELEKTROMANYETİK ALAN VE DARBELİ RADYOFREKANS UYGULAMALARININ YARA İYİLEŞTİRMESİNE ETKİSİNİN SENSÖR TEKNOLOJİSİYLE ARAŞTIRILMASI	740
AMELİYATHANEDE TEMİZLEME, PAKETLEME VE DEPOLAMA YÖNTEMLERİNDE KANITLAR	741
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN HASTA GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ	742
GAZETELERDE YAYINLANAN ÇOCUKLARA YÖNELİK FİZİKSEL ŞİDDET HABERLERİNİN İNCELENMESİ	742
İNME Lİ BİREYLERDE FİZİKSEL AKTİVİTE KATILIMI ve ALGILANAN İYİLEŞME ARASINDAKİ İLİŞKİ	743
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN BİREYSEL YENİLİKÇİLİK ÖZELLİKLERİ İLE BAKIM DAVRANIŞLARINI ALGILAMALARI ARASINDAKİ İLİŞKİ VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER	744
EVALUATION OF THE RELATIONSHIP OF NASOLACRIMAL DUCT WITH UNCINATE PROCESS: PRELIMINARY REPORT	744
KUVARS İLE GELİŞTİRİLMİŞ FOTO-AKUSTİK SENSÖRLER İLE NEFES ANALİZİ	745
ANTICANCER ACTIVITY OF GREEN AgNPs	745
YAŞLILARDA ÖLÜM FARKINDALIĞI VE SPİRİTÜEL İYİ OLUŞ	746
İDİYOPATİK PARKİNSON HASTALARINDA ZAMANLI KALK YÜRÜ TESTİ'NİN NORMAL VE KOGNİTİF FORMUNUN MENTAL VE KOGNİTİF FONKSİYONLARLA OLAN İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ	747
SAĞLIK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN İLAÇ KULLANMA ALIŞKANLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	747
10 YILLIK ÇİLE: GLUTEAL YERLEŞİMLİ YAYGIN HİDRADENİTİS SUPPURATİVA'LI OLGUNUN HEMŞİRELİK BAKIMI	748
2018 ICN TEMASI	749
SAĞLIK BİR İNSAN HAKKIDIR: HEMŞİRELER ÖNCÜ BİR SES	749
OBEZİTE CERRAHİSİ VE CİNSEL YAŞAM	749
VENTRİKÜL DESTEK CİHAZIYLA YAŞAMA UYUM	750
FAZLA KİLOLU VE OBEZ KADINLARDA AEROBİK EGZERSİZLE KOMBİNE DÖNGÜSEL DİRENÇLİ EGZERSİZİN VÜCUT KOMPOZİSYONU ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN İNCELENMESİ	750
DİZ OSTEOARTRİTİ OLAN HASTALARADA KAPLICA TEDAVİ SÜRESİNİN AĞRI, DİSABİLİTE VE YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİLERİ	751
HIV VE EGZERSİZ	752
SAĞLIK HİZMETLERİNDE BÜYÜK VERİ HAKKINDA YAPILAN LİTERATÜR TARAMALARINA DAİR LİTERATÜR TARAMASI	752
KRONİK İNME Lİ HASTALARDA FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	753
SPEKÜLATİF FLOR DİŞLER İÇİN YARARLI, SAĞLIK İÇİN ZARARLI MI?	754
MOLECULAR DOCKING STUDIES OF AZO DERIVATIVES AS POTENTIAL ANTIBACTERIAL AGENTS	755

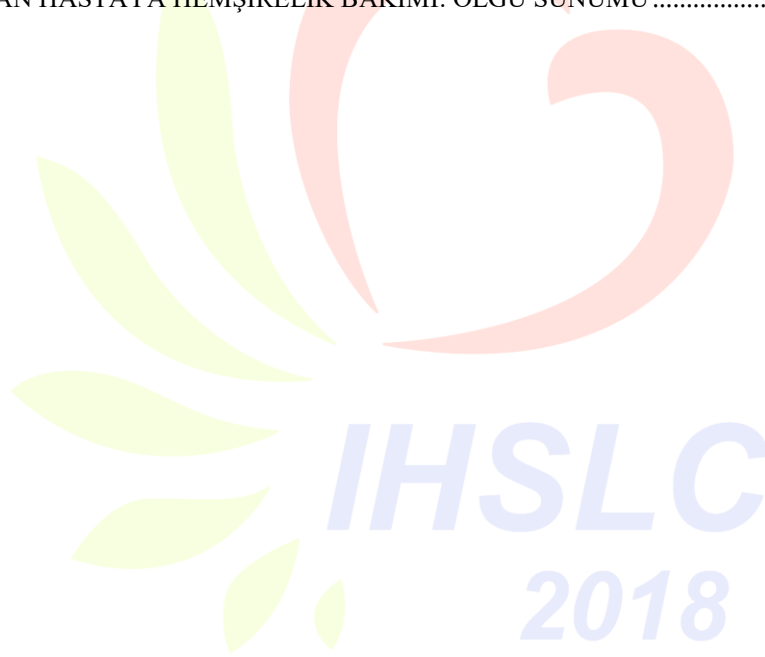
A NOVEL LIGAND INCLUDING AZO GROUP AND ITS MONONUCLEAR Cu(II) COMPLEX: SYNTHESIS, SPECTROSCOPIC PROPERTIES AND CATALASE-LIKE ENZYMATIC ACTIVITY STUDIES	755
USE OF AZO DERIVATIVES TO REMOVE SOME HEAVY METALS FROM AQUEOUS MEDIA BY APPLYING SOLVENT EXTRACTION METHOD	756
DETERMINATION OF ANTIOXIDANT CAPACITIES OF AZO MOLECULES USING DFT METHOD .	756
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ DEĞERLERİNE İLİŞKİN ALGILARI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER	757
SAĞLIKLI GENÇ ERİŞKİNLERDE ALT EKSTREMİTE, GÖVDE KAS KUVVETİ, ENDURANSI VE FİZİKSEL AKTİVİTE ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	758
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN MESLEK SEÇİMİ İLE SAĞLIK ALGISI ARASINDAKİ İLİŞKİ	758
EV KAZALARINDA YAPILAN İLK YARDIM BİLGİ DÜZEYİNİN ÖLÇÜLMESİ	759
YAŞLI İLE BİRLİKTE YAŞAYAN BİREYLERİN YAŞLILIK SÜRECİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ: GÖLHİSAR İLÇESİNDE YAŞAYAN YAŞLILAR ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA	759
LAPARASKOPİK KOLESİSTEKTOMİ SONRASINDA CİLT ALTINDA BEKLENMEYEN MİSAFİR? UNUTULMUŞ TAŞ	760
YAŞLILARLA ÇALIŞAN EVDE BAKIM SOSYAL HİZMET UZMANLARININ MESLEKİ ROLLERİ ...	760
YAŞLI BAKIMEVLERİNDE KALAN YAŞLI BİREYLERİN KURUMLA İLGİLİ BEKLENTİLERİ: ISPARTA AKTİF YAŞAM MERKEZİ VE ISPARTA HUZUREVİ ve YAŞLI BAKIM MERKEZİNDE KALAN YAŞLI BİREYLERİN KARŞILAŞTIRILMASI	761
SAĞLIKLI YETİŞKİNLERDE YORGUNLUK VE UYKU KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	762
POLİKİSTİK OVER SENDROMU VE OBEZİTE İLİŞKİSİ	762
KALP YETERSİZLİĞİNDE GORDON'UN FONKSİYONEL SAĞLIK ÖRÜNTÜLERİ MODELİ DOĞRULTUSUNDA HEMŞİRELİK BAKIMI: OLGU SUNUMU	763
PRACTICES THAT IMPROVE QUALITY OF LIFE IN FOOT DROP DISEASE	764
BALIKESİR BÖLGESİNDE YAŞAYAN İNFERTİL ERKEK HASTALARIN SEMEN PARAMETRELERİ	764
YAŞLILIKTA ENFEKSİYON HASTALIKLARI VE ÖNEMİ	765
TÜRKİYE'DEKİ ÜNİVERSİTELERDE YER ALAN ECZANE HİZMETLERİ PROGRAMINA GENEL BAKIŞ	765
TİP 2 DİABETES MELLİTUS'LU KADINLARDA FONKSİYONEL KAPASİTE VE EL KAVRAMA KUVVETİ ÖLÇÜMÜ SONUÇLARININ SAĞLIKLI KADINLARLA KARŞILAŞTIRILMASI	766
YAŞLILARDA DİYABETES MELLİTUS PATOFİZYOLOJİSİ	767
A REVIEW FOR PREVENTION OF CROSS INFECTION IN DENTAL LABORATORIES	767
DİZ OSTEOARTRİTİ OLAN HASTALARDA KUADRİSEPS KUVVETİ VE AĞRI SEVİYELERİNİN KORELASYONU	768
FİZYOTERAPİ VE REHABİLİTASYON BÖLÜMÜ SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TAMAMLAYICI VE ALTERNATİF TEDAVİLER HAKKINDAKİ BİLGİ, TUTUM VE İNANIŞLARININ İNCELENMESİ	768
INVESTIGATION OF KNOWLEDGE, ATTITUDES AND BELIEFS ABOUT COMPLEMENTARY AND ALTERNATIVE TREATMENTS OF PHYSIOTHERAPY AND REHABILITATION DEPARTMENT SENIOR STUDENTS	769
NURSING ROLE IN CONTROL OF PAIN IN OPERATING ROOM	769

HEMATÜRİ İLE YATIŞI YAPILAN, DEMANS HASTASININ HENDERSON HEMŞİRELİK MODELİNE GÖRE BAKIMIN İNCELENMESİ: OLGU SUNUMU	770
ÖĞRENCİLERİN SALDIRGANLIK VE ŞİDDETE YÖNELİK TUTUMLARININ BELİRLENMESİ	770
PULMONER REHABİLİTASYON PROGRAMI UYGULANAN KONTROLSÜZ ASTIM HASTALARINDA EGZERSİZ KAPASİTESİNDEKİ KAZANIM İLE İLİŞKİLİ FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ.....	771
MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ ACİL YARDIM VE AFET YÖNETİMİ VE HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN SAĞLIK BİLİMLERİ ALANINI SEÇME NEDENLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	772
BAĞIRSAK PERFORASYONU HEMŞİRELİK BAKIMI: OLGU SUNUMU.....	772
KEMOTERAPİ ALAN KANSER HASTALARINDA HEMŞİRELİK BAKIM MEMNUNİYETİNİN HASTALIK ALGISI VE YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ	773
ANNELERİN BEBEK BESLENMESİNE YÖNELİK TUTUMLARININ VE ETKİ EDEN FAKTÖRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	774
ANNELERİN İLK BİR YILDA BEBEK BAKIMINA İLİŞKİN SORUNLARI ÇÖZME BECERİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	774
DİZ OSTEOARTRİTİ OLAN HASTALARDA EGZERSİZ PROGRAMINA EK OLARAK UYGULANAN ESWT VE KİNEZYOTERAPİ BANTLAMASININ YÜRÜME SÜRESİNE ETKİLERİ	775
SAĞLIĞIN İYİLEŞTİRİLMESİNE GİDEN YOL: HEMŞİRELİKTE MOTİVASYONEL GÖRÜŞME	776
ENGELLİ ÇOCUĞU OLAN EBEVEYNLERİN ÖZ ETKİNLİK DÜZEYLERİNİN FONKSİYONEL OLMAYAN TUTUMLARDAN ETKİLENME DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	776
MASTEKTOMİLİ HASTADA HEMŞİRELİK YÖNETİMİ.....	777
DOĞUM ŞEKLİ VE MİKROBİYOTA GELİŞİMİ	778
İNANÇ AĞIRLIKLIL BAŞA ÇIKMA DURUMUNUN ENGELLİ ÇOCUĞU OLAN EBEVEYNLERİN GENEL BAŞA ÇIKMA BECERİLERİNE ETKİSİ.....	778
GLİOBLASTOMA HASTALARININ TEK ARK VE ÇİFT ARK TEKNİĞİ İLE YAPILAN VOLÜMETRİK AYARLI ARK TERAPİSİ PLANLARININ KARŞILAŞTIRILMASI	779
EVRENSEL TASARIM İLKELERİ BOYUTUNDA ENGELLİ BİREYLERİN SAĞLIK HİZMETLERİNDEKİ ERİŞİMİ.....	779
HEMŞİRELİK ARAŞTIRMALARINDA İHTİYAÇ ANALİZİNİN KULLANIMI: BİR LİTERATÜR İNCELEMESİ	780
ERGENLERİN MİZAH ALGISI İLE İYİ OLUŞ DURUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	781
SPORCULARDA OMUZ ÇIKIĞINA UYGULANAN İLK MÜDAHALE YÖNTEMLERİ	782
İSTENMEYEN HİPOTERMİ VE HEMŞİRELİK BAKIMI.....	782
THE LEVEL OF PHYSICAL ACTIVITY IN HEALTHY ADULTS AND THE CORRELATION BETWEEN THE SCALES USED.....	783
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRELİK MESLEĞİNİ SEÇME NEDENLERİ VE MESLEKLERİNE İLİŞKİN METAFOR ALGILARI	784
FİZİYOTERAPİSTLERİN TERAPATİK BANTLAMA HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİ.....	784
SEPSİS VE HEMŞİRELERİN SORUMLULUKLARI.....	785
THE POTENTIAL EFFECTS OF HISTONE DEACETYLASE INHIBITOR (HDACI) "ROMIDEPSIN" UPON TRAIL-SENSITIZATION AND APOPTOSIS ON GLİOBLASTOMA MULTIFORME (GBM) CELLS IN VITRO	786

DİKKAT EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU (DEHB) BULUNAN ÇOCUKLARDA OYUN BAĞIMLILIĞI ŞİDDETİNİN, DEHB SEMPTOMLARI ve BİLİŞSEL FONKSİYONLAR İLE İLİŞKİSİ	786
ANTİK ÇİN'DE TIP ANLAYIŞI.....	787
ANTİK YUNAN'DA TIP ANLAYIŞI	787
EVALUATION OF OXIDATIVE STRESS PARAMETERS AND EFFICACY OF DIFFERENT KV VALUES IN PULMONARY CT ANGIOGRAPHY	788
SAĞLIK HİZMETLERİ EĞİTİMİNDE ÇEVRE KORUMA DERSİNİN ÖĞRENCİLERİN ÇEVRE BİLİNCİNE ETKİSİ	789
RELATIONSHIP BETWEEN SLEEP QUALITY AND CHRONIC NECK PAIN IN ADULTS	790
DETERMINATION OF NURSING IMAGE ACCORDING TO DIFFERENT GENERATIONS	790
SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN KARIYER STRES DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ	791
SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN YEME FARKINDALIĞI DÜZEYLERİ VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER	791
APİGENİNİN FARMAKOLOJİK ETKİLERİ	792
VITAMINS AND CANCER-WHERE DO WE DO IT WRONG?	793
THE ROLE OF VITAMIN E IN THE TREATMENT OF COLORECTAL CANCER	793
KANSER HASTALARININ GELENEKSEL VE TAMAMLAYICI TIP BİLGİ DÜZEYİ VE KULLANIMLARI	793
EFFECTS OF DIAZEPAM ON BIOTESTER ORGANISMS	794
COMPARATIVE PHARMACO-CHEMICAL STUDY BETWEEN BACTERIOSTATIC SULPHAMIDES AND ANTIDIABETIC SULPHAMIDES	795
FEAR OF CANCER RECURRENCE AMONG WOMEN UNDERGONE COLPOSCOPY: A QUALITATIVE RESEARCH.....	795
KOLPOSKOPİ YAPTIRAN KADINLARDA KANSER REKÜRRENS KORKUSU: NİTEL BİR ARAŞTIRMA	796
LPRATROPİUM BROMİDE'İN NEDEN OLDUĞU ANİ GELİŞEN ANİZOKORİ	796
KOLOREKTAL KANSERİN TEDAVİSİNDE E VİTAMİNİNİN ROLÜ	796
FONKSİYONEL FERMENTE ÜRÜNLER VE SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ	797
NEW TECHNOLOGICAL APPROACHES ON PRODUCTION OF ESSENTIAL OILS FROM AROMATIC PLANTS	798
NEW TECHNOLOGICAL APPROACHES TO THE DRYING IN INDUSTRIAL FURNACES OF AROMATIC PLANTS	798
İŞİTME ENGELLİ BİREYLERİN SAĞLIK HİZMETLERİNDEN YARARLANMASI ÜZERİNE.....	799
TANIMLAYICI BİR ÇALIŞMA.....	799
AROMATİK YAĞLARIN ÇOCUKLARDA KULLANIMI	799
HÜMİK ASİT UYGULAMALARININ BÖRÜLCE TOHUMLARINDA ÇİMLENME ÜZERİNE ETKİLERİNİN BELİRLENMESİ	800
FERMENTE GIDALARIN ÜRETİMİNDE ETKİLİ OLAN MAYALARIN GIDA KORUYUCU VE FONKSİYONEL ÖZELLİKLERİ; SAĞLIK AÇISINDAN ÖNEMİ.....	800
EARLY EVENT-RELATED POTENTIAL DURING FACE AND FACE-PAREIDOLIA PROCESSES.....	801

ANNELERİN YEMEK ZAMANI DAVRANIŞLARI İLE ÇOCUKLARIN BEDEN KİTLE İNDEKSLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	802
METABOLITES OF JUGLONE AND RESVERATROL INDUCE LIVER APOPTOTIC MECHANISM IN THE EHRlich ASCITES TUMOR MODELLING.....	802
ECBALLIUM ELATERIUM (L.) RICH BİTKİSİNDEN ELDE EDİLEN EKSTRAKTLARIN ANTİOKSİDAN AKTİVİTESİNİN BELİRLENMESİ.....	803
BEŞİNCİ VE ALTINCI SINIF ÖĞRENCİLERİNİN	804
AİLE İÇİ İLİŞKİLERİNİN DUYGUSAL ZEKA SEVİYELERİNE ETKİSİ.....	804
DOES CHRONIC INFLAMMATION PREDISPOSE TO ISCHEMIC CEREBROVASCULAR DISEASE IN PATIENTS WITH DIABETES MELLITUS?.....	804
THE LEVEL OF PHYSICAL ACTIVITY IN HEALTHY ADULTS AND THE CORRELATION BETWEEN THE SCALES USED.....	805
LOHUSALARDA MATERNAL BAĞLANMA VE SAĞLIKLI YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	805
EVDE SAĞLIK, EVDE BAKIM, PALİYATİF BAKIM ÜZERİNE LİTERATÜR TARAMASI	806
İSTANBUL İLİNDE ÖZEL MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSELERİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNİN GELECEK BEKLENTİLERİ ÜZERİNE ETKİSİ.....	807
ONKOLOJİ ALANINDA NAVİGATÖR HEMŞİRELİK KAVRAMI	807
GENEL CERRAHİ KLİNİĞİNDE PERKUTAN ENDOSKOPİK GASTROSTOMİ UYGULAMA SONUÇLARIMIZ: 42 OLGUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	808
İLKEL TOPLUMLARDA TIP ANLAYIŞI	808
A FLAVONOID IN NATURAL PRODUCTS AND CANCER RELATIONSHIP: RUTIN	809
KURKUMİN EKSTRAKTININ ANTİMİKROBİYAL AKTİVİTESİNİN ARAŞTIRILMASI	810
KAN KÜLTÜRÜ ALIMININ KONTAMİNASYON ORANLARINA ETKİSİ	810
MERMER İŞÇİLERİNDE ARTAN TEHLİKE; ERASMUS SENDROMU	811
İŞİTME SAĞLIĞI, İŞİTME KAYBI FARKINDALIĞI VE BİLGİSİ.....	811
ERKEK FUTSAL OYUNCULARININ BAZI PERFORMANS PARAMETRELERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	812
THE EFFECTS OF MK-801 ON APOPTOSIS IN A TRAUMATIC BRAIN INJURY MODEL IN IMMATURE RATS.....	813
ANNE SÜTÜ VE OKSİDATİF STRES	813
TOPLUM SKOLYOZDAN HABERDAR MI?.....	814
İNTESTİNAL MİKROBİYOTANIN OTİZMDE ROLÜ OLABİLİR Mİ?	814
HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNDE ÖĞRENME BİÇİMİ	816
PRİMER DİSMENOREDE MİYOFASYAL GEVŞETME TEKNİKLERİNİN GENEL SAĞLIK ÜZERİNE ETKİSİ.....	816
KURKUMİN EKSTRAKTININ ANTİMİKROBİYAL AKTİVİTESİNİN ARAŞTIRILMASI	817
SOME FOOD-BORNE BACTERIAL INFECTIONS THAT ARE SEEN AT VICTIMS AFTER DISASTER	818
SAĞLIKLI BİREYLERDE TORAKOLUMBAL FASYAYA UYGULANAN KİNEZYOTERAPİ BANTLAMININ GÖVDE ESNEKLİĞİ ÜZERİNE AKUT ETKİLERİ	819
AFET SONRASI YAPILAN HASAR TESPİTİ VE ACİL YARDIMLAR.....	819

BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN CİNSEL YOLLA BULASAN HASTALIKLAR KONUSUNDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ: ATAMAN KIZ YURDU ÖRNEĞİ	820
EKSTRABİLİYER ASCARİS LUMBRİCOİDES KAYNAKLI KOLANJİOKARSİNOMU: OLGU SUNUMU	821
ÇOCUKLARDA HELİKOBAKTER PYLORİ ENFEKSİYON SIKLIĞI: 10 YILLIK TEK MERKEZ DENEYİMİ	821
A PROTON TRANSFER COMPOUND AND ITS METAL COMPLEXES AND THEIR ANTIBACTERIAL ACTIVITY STUDIES.	822
DİYET POLİKLİNİĞİNE BAŞVURAN BİREYLERİN BESLENME ALIŞKANLIKLARI VE OBEZİTE DURUMUNUN BELİRLENMESİ: AYDIN İLİ'NDE KESİTSEL BİR ÇALIŞMA	822
RADIOLOGY IN BREAST CANCER SCREENING	823
EFFECTS OF METFORMIN ON CANCER AND LONGEVITY; POSSIBLE TELOMERASE CONNECTION	824
GEBELERİN GEBELİKTE GRİP AŞISINA DAİR TUTUMLARI VE BİLGİ DÜZEYİ NEDİR?	825
PEPLAU'NUN KİŞİLER ARASI İLİŞKİLER KURAMI'NA GÖRE DİKKAT EKSİKLİĞİ HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU OLAN HASTAYA HEMŞİRELİK BAKIMI: OLGU SUNUMU	826

**GÜNCELLİĞİNİ KAYBETMEYEN ZOONOZ BİR
HASTALIK; BRUSELLOZ**

*Tuğçe DEMİRALAY *Betül KIRCA

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi*

Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü

İlk kez Danimarkalı bir Veteriner Hekim olan Bernhard Bang tarafından 1897 yılında tanımlanan Bruselloz, hayvanlardan insanlara bulaşan bir enfeksiyon hastalığıdır. Bruselloz Akdeniz ateşi ve Malta ateşi, peynir hastalığı olarak da anılmaktadır. Hayvanlardan insanlara bulaşı şekli; direk temas, pastörize edilmemiş süt ve süt ürünleri, hasta hayvanların salgıları, dışkıları ve enfekte damlacıkların inhalasyonu şeklindedir. Hastalığın kuluçka süresi 5 ila 60 gün arasında değişir. Bruselloz klasik olarak titreme ile yükselen ateş, aşırı terleme, baş ağrısı, kırıklık, halsizlik, kilo kaybı, bel ağrısı ve yaygın vücut ağrıları ile kendini gösterir. Hastalığın görülme oranı 15-35 yaş arasında en yüksektir. Gelişmiş ülkelerin çoğunda hastalık tamamen ortadan kaldırılmıştır. Gelişmekte olan ülkelerde bu hastalık hala devam etmektedir. Gelişmiş ülkelerde bruselloz bir meslek hastalığı şeklinde tanımlanmaktadır. Bu ülkelerde hastalık genellikle çiftçiler, veterinerler, laboratuvar çalışanları ve hayvan bakıcılarında görülmektedir. Türkiye’de ise Bruselloz özellikle İç Anadolu, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yaygındır.

Bruselloz, hafif belirtilerden ağır klinik tablolara kadar değişebilen, akut veya kronik seyrebilen bir hastalıktır. Brusellozun önlenmesinde canlı aşılar sadece hayvanlarda kullanılır. Günümüzde hastalığı önlemek için etkili bir aşı mevcut değildir. Hastalığın etkin tedavisi mevcut olmasına rağmen morbidite oranı yüksektir.

Bruselloz; komplikasyonlarının yaşam kalitesini önemli oranda azaltması, iş gücü kaybına neden olması sebebiyle önemini yitirmemektedir. Hayvancılık ile uğraşan ve bu nedenle özellikle risk grubunda yer alan insanların Bruselloz hakkında bilinç düzeyinin artırılması ve konu hakkında farkındalıklarının oluşturulması hastalığın önlenmesi açısından da büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bruselloz, Zoonoz, Farkındalık

**BİR TIP FAKÜLTESİ 5. VE 6. SINIF
ÖĞRENCİLERİNDE KAYGI DÜZEYİ VE İLİŞKİLİ
FAKTÖRLER**

Özgür BAŞARAN, İbrahim TAMAM, Giray KOLCU,
Ahmet Nesimi KİŞİOĞLU

Sevinç, öfke, korku ve üzüntü insanların temel duygularıdır. Bu temel duygulardan biri olan korkunun daha yaygınlaşmış ve kaynağı ya da nesnesi kaybolmuş olan türü “kaygı (anksiyete)” olarak adlandırılmaktadır. Kaygı sözcüğünün eski Yunanca’daki karşılığı “anxietas” olup endişe, korku, merak anlamına gelmektedir (1). Yaygınlığı ve bazı ruhsal hastalıklara yatkınlık yaratması nedeniyle önemli ruh sağlığı sorunlarından biri olarak kabul edilmektedir (2). Öğrenciler tıp eğitimi için tercihte bulunurken, tıp eğitimi alırken ve kariyer planlarken durumluk ve sürekli kaygı düzeyini etkileyen birçok faktörle baş etmek zorunda kalmaktadırlar (3).

Bu araştırmada bir üniversitenin tıp fakültesi 5. ve 6. sınıf öğrencilerinde kaygı düzeyinin Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri uygulanarak belirlenmesi ve ilişkili faktörlerin araştırılması amaçlanmıştır.

Kesitsel analitik tipteki çalışmamızın evreni tüm tıp fakültesi 5. ve 6. sınıf öğrencileri (N:352) olarak belirlenmiştir. Tüm evrene ulaşılması hedeflenerek örnek seçilmemiştir. Araştırmanın veri toplama aracı olan anketler gözlem altında uygulanmıştır.

Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri (STAI), durumluk kaygı ve sürekli kaygıyı ölçmek amacıyla Spielberger ve arkadaşları (1968) tarafından geliştirilmiş olup Türkiye için güvenilirlik ve geçerliği Öner ve Le Compte tarafından 1983’te yapılmıştır (4,5).

Araştırmada 330 öğrenciye ulaşılmıştır (n:330, ulaşma oranı %93,8). Bu öğrencilerin durumluk kaygı puanı ortalaması 41,3±10,7, sürekli kaygı puanı ortalaması 43,5±8,9 olarak hesaplanmıştır.

Durumluk ve sürekli kaygı puanı; hekimlik mesleğini kendine uygun görmeyenlerde, almakta olduğu tıp eğitiminin yeterli olmadığını düşünenlerde ve uzmanlık eğitimi almayı planlamayanlarda anlamlı olarak yüksek bulunmuştur.

Araştırmamızda lisans düzeyinde eğitim almayı planlayan öğrencilerin tercih sürecinde kendi görüşleri

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

değerlendirilmeden tıp fakültesinde eğitim alma hakkı elde ettiğinde eğitim sürecindeki motivasyonlarının ve kariyer planlarının olumsuz etkilendiği gözlenmiştir. Bu durumun öğrencilerin durumluk ve sürekli kaygı düzeylerini artırdığı ve yaşam kalitelerini azalttığı kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler:Kaygı, Tıp Eğitimi, Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri (STAI)

**ANALYSIS OF EVOLUTIONARY BIOLOGY OF
DISEASES IN THE CONTEXT OF PATHOGEN-
HOST RELATIONSHIP**

Şahin TOPRAK

*Harran University, Art and Science Faculty, Biology
Department*

There is a constant struggle with the host where they endeavor to kill or neutralize the pathogens (bacteria, viruses) that directly affect the public health. This struggle depends on the evolutionary aspects of the victorious parties, on the election pressure and on the success of the gene frequency.

The population growth and population density in the living world are often under the control of environmental conditions, and the ecological conditions determine the influence of internal factors (genetic, physiological, biochemical, etc.) on population growth. Along with the birth congenital mechanisms of the pathogen to reduce harmful effects on the host, anthropogenic interventions (treatment, medicine etc.) are used quite frequently today as well as improvements in medicine and biology. However, if anthropogenic interventions are needed for the pathogen or the inner fighting behavior of the field, the natural selection over pathogenic pupation causes the pressure to be manipulated against the host.

The resistance of the HIV virus, which is a compulsory cell parasite, to the developed drugs has arisen as anthropogenic intervention has created a natural selection pressure on the survival of the HIV-resistant viruses. While the mansion is trying to survive and fight against the pathogen, the pathogen responds with the pressure to survive in this battle and to change its influence. To overcome the influenza A virus infestation, the human

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

immunodeficiency virus has been strongly influenced by influenza viruses in the selection of hemagglutinin genes and is trying to reduce the effectiveness of the virus. However, as a result of the positive selection print that the human immune system causes, it also helps to build an increasingly resistant population by increasing the frequency of genes in the population of resistant individuals.

In the GAYA Hypothesis, "the living things are in the process of evolution together with their surroundings". Directed selection is the most common form of natural selection, providing the choice of the phenotype and genotype frequency to adapt to changing environmental conditions. It is seen that the successes of the parasite and the environmental harmony of the place, which developed a strong relationship between the pathogen and the host in the phylogenetic process, actually appeared as a result of the co-evolution process.

As a result, when the relationship between the pathogen and host is evaluated from an evolutionary standpoint, the future impact and condition of many diseases involving public health can be pre-modeled, and the risk of epidemic / pandemic can be reduced.

Key words: Pathogen, Host, HIV, Community Health, Evolutionary Biology

**VÜCUT SEGMENTLERİNİN BİYOMEKANİKSEL
FARKLILIKLARININ STATİK POSTÜRAL
DENGEYE ETKİSİ**

Ece Acar¹, Tuba Zoroğlu¹

*¹Karabük Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek
Okulu, Fizyoterapi Programı*

eceacar@karabuk.edu.tr

Statik postüral denge; vücut belli bir postürde sabit dururken proprioseptif, taktıl, vestibuler ve görsel mekanizmaların entegrasyonu ile dengenin sürdürülmesi anlamına gelmektedir. Vücut segmentlerinde meydana gelen değişimler kaslardaki fizyolojik değişiklikler ile birlikte basınç merkezini etkilemekte ve denge fonksiyonları bozulabilmektedir.

Çalışmanın amacı postür bozukluklarını vücut segmentleri bazında ele alarak biyomekaniksel

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

değişimlerin statik denge fonksiyonlarını nasıl etkilediğini belirlemekti.

Postür analizi New York Postür Değerlendirme Formu ile değerlendirildikten sonra, normale göre sapma miktarları akıllı telefon uygulaması PostureScreen Mobile aracılığı ile kaydedildi. Vücut segmentleri, baş, omuzlar, sternum, pelvis ve dizler olarak ele alındı. Statik postüral denge ölçümleri, iki ayak üzerinde gözler açık ve kapalı iken süngerli ve süngersiz zeminlerde Bertec Balance Legacy System ile değerlendirildi.

Araştırmaya yaş ortalaması $24,08 \pm 4,67$ olan 23 kişi (13 erkek, 10 kadın) katıldı. Baş pozisyonunun orta hatta göre lateral fleksiyon (LF) veya rotasyonda (R) dizilimi ile stabiite skoru arasında negatif yönlü orta düzeyde bir ilişki vardı ($p_{LF} = 0.001$, $r_{LF} = -0,655$ $p_R = 0,009$, $r_R = -0,541$). Pelvik tilt ile stabilite skoru arasında negatif yönlü orta düzey ilişki mevcuttu ($p = 0,007$, $r = -0,561$). Omuz protraksiyonu ile öne hareket alanı arasında negatif ($p = 0.014$, $r = -0,505$) , arkaya hareket alanı arasında pozitif yönlü zayıf ilişki ($p = 0,034$, $r = 0,444$) vardı.

Vücut bölümlerindeki biyomekanik değişimlerin statik postüral dengeye etkisini belirlemek amacıyla gerçekleştirdiğimiz çalışmada baş ve pelviste meydana gelen bozulmaların toplam stabilite alanını azalttığı görülmüştür. Omuz ve diz pozisyonundaki değişimler ise bireylerin öne veya arkaya hareket alanını etkilerken, stabilite alanında değişim oluşturmamaktadır. Bu durumda ekstremitelerde meydana gelen postüral değişimlerin statik denge açısından kompanse edildiği ancak baş ve pelviste meydana gelen değişimlerin denge kaybı ile sonuçlandığı söylenebilir. Buna ek olarak çalışmamız nörogelişimsel tedavinin temelini oluşturan proksimal motor noktaların önemini de göstermektedir. Statik dengenin geliştirilmesi gereken durumlarda, rehabilitasyon yaklaşımlarının baş ve pelvis hareketleri ve düzgünlüğü üzerine yoğunlaşmasının etkili olacağını düşünmekteyiz.

Anahtar Sözcükler: Postür, Baş boyun, Pelvis, Statik denge

**TÜRKİYE'DE GÖREV YAPMAKTA OLAN
FİZYOTERAPİSTLERDE MESLEKİ
TÜKENMİŞLİK SENDROMU VE İŞ
DOYUMU'NUN İNCELENMESİ**

Ece Acar¹, Tuba Zoroğlu¹, Ali Ramazan Benli²

¹Karabük Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu, Fizyoterapi Programı

²Karabük Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği ABD
eceacar@karabuk.edu.tr

Fizyoterapistler; pediatrik rehabilitasyon, sporcu sağlığı, geriatrik rehabilitasyon, kardiyopulmoner rehabilitasyon gibi pek çok bilim dalında görev alan, sağlıklı veya sağlığını yitirmiş bireylerde egzersiz programını planlayan sağlık personelleridir. Rehabilitasyon sürecinde bireylerin sağlığında istenen sonucun elde edilmesi uzun süreler alabilmektedir. Bu durum fizyoterapistlerin, rehabilitasyona aldıkları kişilerin duysal ve fiziksel sorunlarından etkilenmesine yol açabilir. Bu görüşle fizyoterapistler mesleki tükenmişlik sendromu açısından risk altında olabilirler.

Çalışmanın birincil amacı Türkiye'de görev yapmakta olan fizyoterapistlerde mesleki tükenmişlik sendromunu araştırmaktır. Bunun yanı sıra mesleki tükenmişlik sendromu ve iş doyumuna etki edebilecek faktörleri belirlemek amaçlandı.

Veri toplama aracı olarak tarafımızca oluşturulan ve üç bölüm içeren soru formu kullanıldı. Birinci bölümde katılımcıların sosyodemografik verileri ve mesleki özellikleri, ikinci bölümde Maslach Tükenmişlik Ölçeği, üçüncü bölümde ise Minnesota İş Doyum Ölçeği yer almaktaydı. Soru formu tamamlandıktan sonra Google forms aracılığı ile online hale getirilerek fizyoterapistlere ulaştırıldı.

Araştırmaya yaş ortalaması $28,44 \pm 5,95$ yıl olan 195 birey katıldı. Katılımcıların deneyim süresi ortalama $5,18 \pm 5,84$ yıldır. Duygusal tükenme normal ($18,47 \pm 8,39$ puan), duyarsızlaşma normal ($5,43 \pm 4,14$ puan) ve kişisel başarı yüksek ($19,65 \pm 5,4$ puan) elde edilmiş olup tükenmişlik riskinin düşük, genel doyum (GD) ($3,04 \pm 0,84$ puan) ve içsel doyum (İD) ($3,27 \pm 0,85$ puan) puanlarının normal, dışsal doyum (DD) puanlarının ise düşük ($2,68 \pm 0,92$) olduğu söylenebilir. Katılımcıların yaşı ile GD, İD, DD arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

vardı (p_{GD}=0,005, r_{GD}=0,199, p_{ID}=0,009 r_{ID}= 0,186, p_{DD}=0,006 r_{DD}= 0,195). Fizyoterapistlerin görev yaptıkları rehabilitasyon alanları açısından mesleki tükenmişlik ve iş doyumu boyutlarında anlamlı fark bulunmamıştır.

Türkiye’de çalışan fizyoterapistlerin mesleki tükenmişlik riski açısından normal sınırlarda olduğu görülmektedir. Ancak iş doyumu genç fizyoterapistlerde düşük olarak belirlenmiş olup bu durum literatür ile uyusmamaktadır. Özellikle iş güvencesi ve ücret gibi faktörlerden etkilenen dışsal iş doyumundaki azalma, ülkemizde fizyoterapist sayısının hızlı artışı ile bağdaştırılabilir.

Anahtar Kelimeler: Fizyoterapist, Mesleki Tükenmişlik, İş doyumu

**HEMODİYALİZ HASTALARINA VERİLEN SIVI
YÖNETİMİ EĞİTİMİNİN SIVI KONTROLÜ,
DİYALİZ GİRİŞ ÇIKIŞ KURU AĞIRLIKLARI VE
YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ**

*Tuba KARABEY, **Şerife KARAGÖZOĞLU

*Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı
Tokat, e-mail:tubakarabey@hotmail.com

**Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı
Sivas, e-mail:serifekaragozogl@gmail.com

GİRİŞ: Diyaliz vücutta birikmiş üre, kreatinin gibi zararlı maddelerin ve aşırı suyun bir membran aracılığıyla vücuttan uzaklaştırılması, ilerlemiş ve bozulmuş böbrek işlevlerinin bir kısmının düzeltilmesi işlemi olup, böbrek hastalarının yaşam süresini uzatan önemli bir tedavi metodudur. Son dönem böbrek yetmezliği olan hastalara uygulanan diyalizin temel amacı; hastayı üremik semptomlardan kurtararak, aşırı sıvı elektrolit ve asit baz bozukluklarını kontrol altına almak, hastaların iyilik halini ve yaşam kalitesini artırmaktır.

AMAÇ: Bu çalışma hemodiyaliz hastalarına verilen sıvı yönetimi eğitiminin, sıvı kontrolü diyaliz giriş çıkış kuru ağırlıkları ve yaşam kalitesi üzerine etkisinin değerlendirilmesi amacıyla deneysel ve kesitsel olarak yapılmıştır.

YÖNTEM: Çalışmanın evrenini 15 Haziran-15Aralık 2016 tarihleri arasında, Sivas Numune Hastanesi

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

Hemodiyaliz Ünitesi’nde diyalize giren hastalar oluşturmuştur. Çalışmanın örnekleminde çalışma kriterlerine uyan 80 hasta yer almıştır. Çalışma verilerinin toplanmasında; hastalara ait tanıtıcı bilgileri elde etmek amacıyla Hasta Bilgi Formu, hemodiyaliz hastalarının sıvı kısıtlaması hakkında bilgi, davranış ve tutumlarını ölçmek amacıyla Sıvı Kontrol Ölçeği ve hemodiyaliz sürecinde yaşam kalitelerini belirlemek amacıyla Short Form-36 Yaşam Kalitesi Ölçeği kullanılmıştır. Veriler SPSS 22.0 paket programına yüklenmiş ve istatistiksel analizde Ki-Kare, Friedman F, Mann-Whitney U testleri kullanılmıştır.

BULGULAR: Çalışmamızda müdahale grubundaki hastaların izlem öncesine göre özellikle ardışık son iki izlemde istatistiksel olarak önemli düzeyde sıvı alımlarının azaldığı, diyalize giriş - çıkış kuru ağırlıklarında düşüş olduğu ve sıvı kontrolü atıkça yaşam kalitelerinin yükseldiği saptanmıştır.

TARTIŞMA ve SONUÇ: Elde edilen bulgular doğrultusunda, hemodiyaliz hastalarına verilen sistematik sıvı yönetimi eğitiminin hastaların sıvı kontrolü, diyaliz giriş çıkış kuru ağırlıkları ve yaşam kalitesini pozitif yönde etkilediği söylenebilir. Bu bağlamda hemodiyaliz sürecinin niteliğini artırmada planlı ve sistematik eğitimin önemli olduğu ve hemşirelere de bu alanda büyük sorumlulukların düştüğü ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Hemodiyaliz, Hasta eğitimi, Sıvı kontrolü, Diyaliz giriş - çıkış kuru ağırlığı, Yaşam kalitesi

**EVALUATION OF THE EFFECTS OF 50 HZ
ELECTRIC FIELD ON BRAIN TISSUE BY
IMMUNOHISTOCHEMICAL, ON BLOOD TISSUE
BY BIOCHEMICAL, PHYSIOLOGICAL AND
COMET METHOD**

Erşan KAYA¹, Nurgül SENOL², Özlem COŞKUN³,
Rahime ASLANKOÇ⁴, Selçuk ÇÖMLEKÇİ³

¹Süleyman Demirel University, Institute of Science,
Department of Biology

²Süleyman Demirel University, Faculty of Health
Science, Department of Nutrition and Dietetics,

³Süleyman Demirel University, Faculty of Engineering,
Department of Electronic Communication

⁴Süleyman Demirel University, Faculty of Medical,
Department of Physiology

Abstract Book (Oral Presentation)

The aim of this study was to evaluate the possible effects of 50 Hz electric field (EF) on the brain tissue and positive effect of juglon (5-hidroksi-1,4-naftokinon) which has antioxidant property by immunohistochemical technique of male Wistar-Albino rats. The effects on blood tissue was also examined using biochemical, physiological and comet methods. Animals were randomly divided into three groups (8 in each group); group I: control, group II: electric field, group III: 50 Hz electric field+ juglon (5-hidroksi-1,4-naftokinon)/300 ppm. Each group was performed one juglone application per day by gavage during 30 days. At the end of the thirty day, the animals were sacrificed and brain tissue was subjected to routine histologic and immunohistochemical processes. As a result of histopathological examination; the brain tissue of 50 Hz electric field exposure rats showed severe histopathological changes. To evaluate of immunohistochemical process results Kruskal-Wallis was used and there was a significant ($p<0.05$) differences were detected between groups. While this significant difference was due to the EA group, it was determined that there was no significant difference between the EA+Juglon group and the Control group. When compare to caspase 3 and $\text{tnf-}\alpha$ immunoreactive cell density; there wasn't observed any difference. The difference between groups was statistically significant according to total comet score ($p=0.001$). In comparison between the groups; the difference between the control group and the electric field group was statistically significant and the comet score in the electric field group was increased ($p = 0.001$), although the comet score in the juglone group was lower than the control group, the difference was not statistically significant ($p>0.05$). It was found that the comet scor was reduced in the juglone group and the difference between the juglone group and the electric field group was statistically significant ($p=0.001$). Assessed to determine antioxidant parameters on the blood, although increasing in SOD activity in electric field group was found significant among all of the groups, we did not find significant differences in MDA, CAT activity level. Also there was no significant differences in glucose, ALT, Direct Bilirubin and BUN levels in blood between groups ($p>0.05$). Urea, AST, and

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

indirect bilirubin biochemical parameters were found to be significantly different among the groups, and this difference was determined to be due to the increase in the EA group. In our whole blood parameters, no statistically significant difference was observed between the groups.

Keywords: 50 Hz, Electric Field, Brain tissue, Blood tissue, Juglone

APİTERAPİNİN TARİHÇESİ

Betül BATTALOĞLU İNANÇ¹, Hatice TOPAL², Yaşar TOPAL²

¹. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Aile Hekimliği AD.

². Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD.

Apiterapi, bal, polen, propolis, arı sütü ve arı zehiri gibi ürünlerle yapılan tedavilerdir. Arı zehirinin hem akupunktur iğneleri ile birlikte kullanılması, hem de gerektiğinde o noktalara arı zehiri enjekte edilmesi yöntemi de apiterapinin içinde bulunan bir tedavi yöntemidir.

Apiterapinin ne olduğu tanımlanarak, tarihçesinin ve Ülkemiz toprakları ve özellikle Muğla ili ile olan ilintisi üzerinde durulacaktır. Literatür taranarak elde edilen bilgilerin interaktif sunumu planlanmaktadır. İnsanların varlığından önce, Paleozoik dönemin Karbonifer döneminde yeryüzünde böceklerin varlığına fosiller tanıklık etmektedir. Arılar, nispeten değişmemiş formda, 50 milyon yıl civarında varlardı. 12.000 yıl önce ilk arı resmi tasvir edilmiştir. MÖ 10 000 Avrupa'da mağara çizimlerinde hastalar için değerli ve tedavi edici bir ürün olan bal avlayan adam tasvir edilmiştir. 6,000 yıl önce, Kızılderililer, bir gıda olarak balı ve yara iyileştirici olarak propolisi kullanmışlardır. 5,000 yıl önce apiterapi üzerine ilk kitap çıkmıştır. En eski yazılı kayıt muhtemelen MÖ 3000 yılında deri enfeksiyonu veya ülser için bal kullanımını yazan bir Sümer tabletidir. Diğer taraftan 4,000 yıl önce, geleneksel Mısır tıbbında arı ürünleri, özellikle bal, balmumu ve propolis ("blackwax") kullanılmıştır ve o zamanın Papirüs yazıları Dr. Edwin Smith tarafından 19. yy da satın alınmıştır. İnsanların arı kolonileriyle doğrudan temas ettikleri gün Apiterapi tarihte yerini almıştır dersek doğru bir yaklaşım

Abstract Book (Oral Presentation)

olur. Daha sonra, ilk arıcılar özellikle tatlı bal, acı arı ekmeği ve tatlı-ekşi büzücü arı larvaları gibi arı ürünlerini ortaya çıkarmışlardır. 50 milyon yıl önce yer kürede varolan arıların ürünleri tüketilmeye başlandığında ve arı zehirine maruz kalındığında apiterapinin tarihi de kayıt altına alınmış oluyordu. Çin'den sonra, kovan sayısı bakımından, ikinci sırada yer alan Ülkemiz. Henüz bu ürünleri yeterince tanımamakta, sağlıkta kullanımlarının bilincine henüz varamamaktadır. Apiterapi tedavi Ünitemizin oluşmasıyla, Üniversitemiz bilgilendirmede gerekli öncülüğü yapacaktır, kanaatindeyiz.

Anahtar Sözcükler: Muğla, Apiterapi, Arı, Türkiye

TÜRKİYE'DEKİ BALLARIN ÖZELLİKLERİ

Betül BATTALOĞLU İNANÇ

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Aile Hekimliği AD.

Zengin bitki florası, ballarda farklı renk, tat ve kompozisyonları oluşturur. Anadolu toprakları, bu özelliği ile çok seçkindir.

Balın, fiziksel ve kimyasal kalite kriterleri, balın elde edilmesinden tüketilmesine kadar geçen sürede birçok koşuldandır etkilenmektedir. Balda beslenme ve sağlık açısından en önemli bileşenler karbonhidratlardır. Bal, temel monosakkaritler olan glukoz ve fruktozla birlikte 25 farklı oligosakkarit içermektedir. Aynı zamanda az miktarda protein, amino asit, enzim, mineral, iz element, vitamin, aroma bileşenleri ve polifenol gibi maddeler de bulunmaktadır. Balın birçok toplum tarafından bilinen tedavi edici özellikleri de bu maddelerden kaynaklanmaktadır. Ülkemiz ballarını bu bağlamda nasıl değerlendiririz?

Pub Med, Embase, Turkish Medicine Index'de taranan, 1995-16 Ağustos 2017 'ye kadar olan balların fiziksel ve kimyasal özelliklerini içeren, araştırma makaleleri tarandı, bilgiler analiz edildi.

Farklı botanik kaynaklardan elde edilen ballarda farklı renk, tat ve kompozisyonlar gözlemlenmektedir. Kristalizasyon, HMF (Hidroksimetilfurfural) miktarı ve diastaz sayısı gibi fiziksel ve kimyasal kalite kriterleri, balın elde edilmesinden tüketilmesine kadar geçen sürede birçok koşuldandır etkilenmektedir. Ayrıca bal tüketiminde,

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

glisemik indekse dikkat edilmesi kullanım şeklinde fark yaratabilir diye düşünmekteyiz. Türkiye'nin bal kalitesi, genel olarak apiterapi için uygun görünmektedir.

Bal arıcılığın niceliksel, ekonomik ve sağlık açısından en önemli birincil ürünüdür. Bal imalatçıları bal üretimine dikkat etmelidir. Sağlıksız durumlardan kaçınılmalı ve önem arz eden konuların, sağlığımızı direk etkileyen durumları yarattığı bilinmelidir.

Anahtar Sözcükler: Bal, Muğla, Türkiye, Apiterapi

USE OF VIRTUAL REALITY IN PAIN AND ANXIETY OF CHILDREN

Birsel MOLU, Halil İbrahim TUNA, Pınar TUNÇ TUNA

*Selçuk Üniversitesi Akşehir Kadir Yallagöz Sağlık
Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü*

Medical operations applied in hospitals are among the causes of preoperational anxiety and operation-related pain in children. The concept of operation-related pain and anxiety may create a fear in children towards the hospital and healthcare workers and consequently hinder the treatment. Therefore, healthcare workers should take precautions against this condition of children. Two methods are used for decreasing the pain and anxiety caused by medical operations. These methods are categorized as pharmacological method and non-pharmacological method. Among non-pharmacological methods, the distraction technique is preferred by parents and healthcare workers as it is cheaper and more comfortable. Being among the distraction techniques; virtual reality has been used by children in recent years. There is an increasing number of studies on the use of this method. This compilation will discuss the effect of using virtual reality on pain and anxiety of children.

The study is a compilation intended for evaluating the effectiveness of virtual reality applied during children's medical operations on pain and anxiety.

The study was conducted checking the Pubmed, Science Direct, ULAKBIM Medical Database and Turkey Ascription Index databases. Regarding keywords, MeSH (Medical Subject Headings) index and TST (Turkey Science Terms) index were used. A total of six articles were taken under review. Five of these articles were designed as randomized controlled studies (RCS),

whereas one was designed as an experimental study. According to the study findings evaluated within the scope of the compilation; it was observed that pain and anxiety of children significantly decreased in medical cares applying virtual reality glasses and they were distracted. This compilation revealed that the use of virtual reality applications in medical operations increased the pain threshold and removed the anxiety of children. The studies determined positive effects of virtual reality applications, which makes it necessary to plan studies in our country, increase the number of randomized controlled study and raise awareness on this subject.

Keywords: Virtual reality, Child, Pain, Anxiety

**BİR ÜNİVERSİTENİN TIP FAKÜLTESİ BİRİNCİ
SINIF ÖĞRENCİLERİNDE AKILLI TELEFON
BAĞIMLILIĞI VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER**

Serdar YILDIRIM¹, Giray KOLCU², Özgür BAŞARAN¹,
İbrahim TAMAM¹

¹Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk
Sağlığı Anabilim Dalı, Isparta

²Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi
Anabilim Dalı, Isparta

Hayatımıza birtakım kolaylıklar getiren akıllı telefonların birçok zararlarının olduğu bilinmektedir. Akıllı telefonların bakma takıntısına, problemlili kullanıma, anksiyete düzeyinde artmaya ve bağımlılığa neden olduğu bildirilmektedir. Akıllı telefonlar yetişkinlerin özellikle de gençlerin vazgeçilmezi olmuştur. Gençlerin bu cihazların zararları açısından en büyük risk grubunu oluşturduğu düşünülmektedir.

Bu araştırmanın amacı bir üniversitenin tıp fakültesi birinci sınıf öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığına etki eden faktörleri belirlemek ve buradan hareketle akıllı telefon bağımlılığı konusunda farkındalık oluşturmaktır.

Kesitsel-analitik tipteki bu çalışmada evrenin %81,0'ına (n=175) ulaşılmış, öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini ve akıllı telefon bağımlılığı ile ilgili olabileceği öngörülen özellikleri sorgulayan anket, "Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği", "Sosyal Ortamlarda Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği", "Utangaçlık Ölçeği" kullanılarak veriler toplanmıştır.

Tek değişkenli analizlerde sağlık algısı, başarı algısı, en uzun süre yaşadığı yer, aile gelir durumu algısı, baba eğitim durumu, aile bireyleriyle ilişki durumu, arkadaşlarıyla ilişki durumu, cep telefonu kullanım amacı, günlük cep telefonu kullanım süresi, günlük cep telefonu kullanım süresi algısı, günlük internet kullanım süresi, akıllı telefon bağımlısı olduğu algısı, günlük işlerini aksattığı algısı, uyku düzeninin bozulduğu algısı, günlük sosyal paylaşım siteleri kullanım süresi, Facebook hesabı olması durumu, Twitter hesabı olması durumu, Instagram hesabı olması durumu, arkadaşlık kurma sitelerinde hesabı olması durumu, gelişmeleri kaçırma korkusu ölçek puanı ve utangaçlık ölçek puanı akıllı telefon bağımlılığı ölçek puanı ile ilişkili değişkenler olarak belirlenmiştir.

Çoklu regresyon modelinde en uzun süreyle köy-kasaba- ilçede yaşamının, aile bireyleriyle ilişkinin orta-kötü düzeyde olmasının, günlük 3 saat ve üstünde internet kullanımının, uyku düzeninin bozulduğu algısının, arkadaşlık kurma sitelerinde hesabı olması durumunun, gelişmeleri kaçırma korkusu ölçek puanı artışının, utangaçlık ölçek puanı artışının akıllı telefon bağımlılığı ölçek puanını artıran risk faktörleri olabileceği belirlenmiştir.

Özellikle genç bireyler yoğun bir şekilde akıllı telefon bağımlılığı riskiyle karşı karşıya kalmaktadır. Yüz yüze iletişimin yerini artık sosyal ağ hesaplarından yapılan paylaşımlar almıştır. Bireylerin akıllı telefonlarını aşırı şekilde kullanımına neden olabilecek faktörler belirlenip düzeltilmelidir. Risk gruplarına yönelik farkındalık çalışmaları düzenlenmelidir.

Anahtar Sözcükler: Akıllı telefon, Bağımlılık, Tıp fakültesi öğrencileri

**ORUÇ TUTAN VE TUTMAYAN TİP 2 DİYABETLİ
BİREYLERİN METABOLİK DEĞERLERİ VE
ÖZBAKIM DAVRANIŞLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Hamdiye Arda Sürücü,

*Dicle Üniversitesi Atatürk Sağlık Yüksek Okulu,
Hemşirelik Bölümü, Diyarbakır*

Diyabet ilerleyici ve kronik bir hastalıktır. Diyabetli bireylerde önerilen tedavi; tıbbi beslenme tedavisi, fiziksel aktivite, kendi kendine kan glikozu izlemi ve oral antidiyabetik/insülin'dir. Önerilen tedavinin yaşam boyu uygulanması gerekmektedir. Müslüman diyabetli bireyler yılda bir kere ramazan ayında oruç tutmak istediği klinik gözlemlerde de sık karşılaşılan bir durumdur.

Oruç Tutan ve Tutmayan Tip 2 Diyabetli Bireylerin Metabolik Değerleri ve Özbakım Davranışlarının Karşılaştırılarak değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Tanımlayıcı kesitsel araştırma tasarımı kullanılmıştır. Araştırma; 1 Mayıs- 30 Haziran 2017 tarihleri arasında; Türkiye'de bir üniversite hastanesinin Diyabet Eğitim Merkezi ve Endokrin, Metabolizma Servisi'nde yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini, Tip 2 diyabet tanısı almış 148 hasta alınmıştır. Veri toplamak için Tanıtıcı Bilgiler Formu kullanılmıştır. Çalışmanın yapılacağı kurumdan izin ve Etik Kurulu'ndan etik onay alınmıştır. Araştırma sonucunda, elde edilen veriler değerlendirilirken bağımsız gruplarda student t testi ve ki-kare analizi kullanılmıştır.

Araştırmaya katılan Tip 2 diyabetli bireylerin yaş ortalaması 54.16(±15.77), %63.5'i kadın, %77.0'i evli, %37.2'si okur yazar değil, %81.8'si çalışmıyor, %46.6'u gelir gidere eşit olarak algılıyor, diyabet tanı süresi 10.31(±6.61), %55.4'inde diyabet kronik komplikasyon ve %12.2'inde diyabet dışı kronik komplikasyonu vardı.

Oruç tutan hastaların oruç tutmayan hastalara göre istatistiksel olarak anlamlı hipoglisemi yaşamayan hastaların oranı daha yüksek olduğu (%58.4; p<0.001) ve daha çok önerilen diyetle uyduğu (%51.1; p=0.011), sigara içmeyen hasta oranının daha yüksek olduğu (%49.6; p=0.006) belirlenmiştir. Oruç tutan diyabetlilerin oruç tutmayan hastalara göre en son AKŞ (Açlık Kan Şekeri) ortalamasının (145.00 ±41.06, p=0.013) ve

HbA1c (8.45±2.24, p<0.001) ortalamasının istatistiksel olarak anlamlı daha düşük olduğu saptanmıştır.

Oruç tutan tip 2 diyabetli bireylerin oruç tutmayan bireylere göre daha az hipoglisemi yaşadığı ve daha çok önerilen diyetle uyduğu ve daha az sigara içtiği belirlenmiştir. Oruç tutan diyabetlilerin oruç tutmayan bireylere göre en son AKŞ ortalamasının ve HbA1c ortalamasının daha düşük olduğu saptanmıştır. Diyabet hemşireleri tarafından Ramazan ayında diyabetli hastalara etkili tedavi planı konusunda danışmanlık yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: A1C, Hipoglisemi, Tip 2 Diyabetliler, Oruç Tutma, Özbakım.

VÜCUDUMUZUN RİTMİ: BİYOLOJİK SAAT

Vildan VARDAR

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü,
Burdur/TÜRKİYE*

Vücudumuzdaki değişimlerin belirli bir zaman aralığında meydana gelebilmesi için etkisi altında kaldığımız belli ritimler vardır. Bunlardan biri, 24 saat süren ve biyolojik saat olarak da adlandırılan sirkadiyen ritimdir. Sirkadiyen ritmin kumanda merkezi suprakiazmatik çekirdektir ve retina ışık gelmesi ile "retinohipotalamik yol" adı verilen bir sinir demeti üzerinden suprakiazmatik çekirdek aktive olmaktadır. Sirkadiyen ritim; BMAL1, CLOCK, Cryptochrome ve Period adı verilen dört gen/proteinden oluşan feedback döngüsüyle işlevlerini gerçekleştirmektedir. CLOCK ve BMAL 1 transkripsiyon faktörüdür, Period ve Cryptochrome da bunların hedefidir. Period ve Cryptochrome nükleusa girmek için sitoplazmada dimerize olur ve burada CLOCK/BMAL aktivitesini inhibe eder. Sirkadiyen ritmin hücre çoğalması, DNA hasar ve tamir mekanizmaları, kontrol noktaları, apoptoz ve kanserde önemli bir role sahip olduğu bildirilmiştir. Sirkadiyen ritmin işleyiş mekanizmasında meydana gelen bozulmalar sirkadiyen ritmin kontrolünde olan hücresel işlevlerde de bozulmalar meydana getirecek ve beraberinde pek çok hastalığa sebep olacaktır. Sirkadiyen ritim üzerine yapılan çalışmaların ve bireylerin bu konu hakkındaki farkındalık düzeyinin artırılması gerektiği kanaatindeyim.

Anahtar Kelimeler: Sirkadiyen ritim, Biyolojik saat, SCN

TİP 1 DİYABETLİ BİREYLERDE LİPOHİPERTROFİ SIKLIĞI VE RİSK FAKTÖRLERİNİN İNCELENMESİ

Hamdiye Arda Sürücü,

**Dicle Üniversitesi Atatürk Sağlık Yüksek Okulu,
Hemşirelik Bölümü, Diyarbakır*

Tip 1 diyabet çocukluk döneminin en sık görülen kronik hastalıklarından biridir ve son yıllarda diyabetin çocuk ve ergenlerde görülme oranı tüm dünyada artmaktadır. Tip 1 diyabetli bireylerde önerilen ilaç tedavisi, insülin'dir. İnsülin tedavi'sinin yaşam boyu devam etmesi gerekmekte ve bu tedavinin komplikasyonlarından biri de lipohipertrofi'dir. Bu çalışma ile tip 1 diyabetli bireylerde lipohipertrofi sıklığının ve etkileyen faktörlerin incelenmesiyle gerek diyabet eğitimlerine bir rehber olmak gerekse literatüre konu ile ilgili bilimsel veriler kazandırılması hedeflenmektedir.

Tip 1 diyabetli çocuklarda lipohipertrofi sıklığı ve risk faktörlerinin incelenmesidir.

Tanımlayıcı kesitsel araştırma tasarımı kullanılmıştır. Araştırma Haziran- Ekim 2017 tarihleri arasında; Türkiye'de bir Çocuk hastanesinin Diyabet Eğitim ve İzlem Merkezi'nde yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini 95 tip 1 diyabetli çocuk oluşturmuştur. Veri toplamak için Tanıtıcı bilgiler formu kullanılmıştır. Çalışmanın yapılacağı kurumlardan izin ve Etik Kurulu'ndan etik onay alınmıştır. Araştırma sonucunda, elde edilen veriler değerlendirilirken sayı, yüzde ve ki-kare analizi kullanılmıştır.

Örneklem grubunu oluşturan tip 1 diyabetli bireylerin sosyo-demografik özelliklerine bakıldığında; %53.7'si kız ve %46.3'ü erkek, %56.8'i 11 yaş üstü grubunda ve %76.8'i ilk okul mezunu olduğunu belirlenmiştir. Bu çalışmada hastaların %61.1'inde lipohipertrofi olduğu belirlenmiş ve belirlenen lipohipertrofi'nin %73.61'inin en fazla kollarda görülürken takiben %18.5'inin karın bölgesinde olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte lipohipertrofi gelişimini etkileyen faktörler olarak hastaların diyabet tanı süresi, diyabet tedavi süresi ve

alan rotasyonun önemli faktörler olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$).

Bu çalışmada Tip 1 diyabetli çocuklarda lipohipertrofi görülme sıklığının azımsanmayacak oranlarda olduğu ve lipohipertrofinin en fazla kollarda görüldüğü belirlenmiştir. Bunun yanı sıra Tip 1 diyabetli çocuklarda diyabet hemşirelerinin insülin eğitiminde; diyabet tanı süresi, insülin tedavi süresi ve alan rotasyonu yapma konusunda özellikle dikkat etmeleri gerektiği bulunmuştur. Lipohipertrofi gelişiminin nasıl önlenileceğiyle ilgili randomize kontrollü girişimsel çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tip 1 diyabetli çocuklar, lipohipertrofi, alan rotasyonu, iğnenin tekrar kullanımı.

UNIVERSITY HOSPITAL'S HEALTH QUALITY STANDARDS EVALUATION JOURNEY

Aynur TORAMAN¹, Ramazan ERDEM², Ertuğrul BAYER³, Didem EKER⁴

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi,

² Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Yönetimi,

³ Süleyman Demirel Üniversitesi Eğirdir MYO,

⁴ Süleyman Demirel Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi

Healthcare organizations must ensure that patient requests and community expectations are taken into consideration in quality assessment and development work and that the service provided is consistent with the values and expectations of patients and their relatives. Health Quality Standards (SKS) have been developed and put into practice in order to establish success targets in order to meet the standards firstly in all hospitals providing services in health field in Turkey and to ensure optimum quality level afterwards. Health Quality Assessment is to determine the level of quality based on structure, process and output in health institutions and organizations on the basis of SKS. Quality assessments are made and reported periodically reported by quality experts.

This study was conducted as a descriptive study of what contributes to university hospital evaluations of health

quality standards. By experts in the field authorized by the Ministry of Health, which is the most competent authority for health service provision the score taken on the evaluation affects the image of the health institution and also builds confidence in the patient, relatives and employees.

Key Words: Quality, Hospital, Evaluation

RHEUM RİBES BİLEŞENLERİNİN HASTALIKLAR ÜZERİNE ETKİSİ

Beyza Ögdem, Rabia Boz

*İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik*

Son yıllarda sentetik ilaçlarla ortaya çıkan ciddi yan etkilerin yol açtığı medikal ve ekonomik sorunlar gibi bir çok etmene bağlı olarak bitkisel tedavi yöntemleri popüler duruma gelmiştir. Üzerinde araştırmalar yapılan ve bir Ravent türü olan ışkın, uçkun, yayla muzu adlarıyla da bilinen Rheum ribes bu bitkilerden biridir. İçeriğindeki flavonoid, stillben ve antrakınon fenolik bileşenleri sayesinde antioksidan özellik kazanmış ve birçok hastalık üzerinde olumlu etkisi saptanmıştır. Yapılan araştırmalarda, Rheum ribes'in antioksidan özelliği sayesinde kemoterapötik bir ajan olan sisplatinin neden olduğu böbrek antioksidan seviyesinin azalmasını engelleyerek koruyucu etki gösterdiği tespit edilmiştir. İncelenen bir diğer araştırmada, vulvovajinit hastalığının temel sebebi olan trikomonas bakterisine karşı Rheum ribes çiçek suyu ekstraktının potansiyel kullanımının anti-trikomona ilaç olarak önerilebileceği ispatlanmıştır. Diyabetik sıçanlar üzerinde yapılan bir çalışmada ise Rheum ribes alan sıçanların serum glikoz seviyelerinde, trigliserit ve kolesterol düzeylerinde azalma gözlenmiştir. Bunlara ek olarak Rheum ribes'in, beynin kolinerjik fonksiyonunu arttıran ve alzheimer tedavisinde en önemli yöntem olan asetilkolinesteraz inhibisyonu etkisine sahip olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada, geçmişte yapılan araştırmalar doğrultusunda Rheum ribes'in hastalıklar üzerine etkisini değerlendirmek ve bitki hakkında yazılan makaleleri Türkçe'ye kazandırmak amaçlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Rheum ribes, ışkın, hastalık, fayda.

KEMOTERAPİ ALAN KANSER HASTALARINDA TEDAVİYE YANIT İLE BESLENME DURUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Fahriye PAZARCIKCI

*Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Isparta.*

Tümör yükü ve tümör tedavisinin en tipik sonuçlarından birisi beslenme bozukluğudur. Beslenme bozukluğu, kemoterapi alan kanser hastalarında mortalite ve morbiditenin önemli bir belirleyicisidir.

Bu çalışma, kemoterapi alan kanserli hastalarda tedavi yanıtının beslenme durumu ile olan ilişkisinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Çalışma, Süleyman Demirel Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastaneleri Zehra Ulusoy Onkoloji Merkezi kemoterapi ünitesine ayaktan kemoterapi almak için başvuran, evre I-III meme, kolon veya akciğer kanserli 30 olgu ile kesitsel olarak gerçekleştirilmiştir. Beslenme durumu ile ilgili veriler, tedavinin başlangıcında ve altıncı kür kemoterapi sonrasında toplanmıştır. Her kür arası süre 21 gündür ve ön test-son test arası geçen süre ortalama beş aydır. Veriler, Sosyodemografik Özellik Formu, Subjektif Global Değerlendirme Testi (SGA), Antropometrik Ölçüm Formu, Bioelektrik İmpedans Analizi (BİA) kullanılarak toplanmıştır. Olguların tedaviye yanıt durumlarına hasta dosyalarından ulaşılmıştır. Veriler arasındaki ilişkiler Willcoxon işaretli sıralar ve Mann-Whitney U testleri ile değerlendirilmiştir. İstatistiksel anlamlılık $p < 0,05$ kabul edilmiştir. Çalışmaya katılan bireylerin yaş ortalaması 52 ± 11 olup, %73,3'ü kadındır. Bireylerin %90'ı evli, %73,4'ü ilköğretim mezunu ve %86,7'si çekirdek aile özelliğine sahiptir. Olguların %76,7'sinin tedaviye yanıt verdiği saptanmıştır. Tedaviye yanıt veren olgularda SGA'ya göre beslenme durumu, kemoterapi öncesi %33,3 ve sonrası %36,7 olarak "iyi" statüde bulunmuştur. Tedaviye yanıt verenlerde üst orta kol çevresi ve subscapular deri kıvrım kalınlığı kemoterapi sonrasında anlamlı olarak yükselmiştir. BİA ile tespit edilen yağ kitlesi tedavi yanıtı olan hastalarda artarken, progressif hastalarda toplam vücut suyu ve bazal metabolik hız anlamlı şekilde artmıştır ($p < 0,05$). Meme kanserli hastaların kolon ve akciğer kanserli hastalara göre tedaviye daha iyi yanıt

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

verdikleri ve daha yüksek nütrisyonel duruma sahip oldukları bulunmuştur. Beslenme durumu ile tedavi yanıtı arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Araştırma sonuçları doğrultusunda, tedavi sürecinin tüm aşamalarında beslenme durumunun değerlendirilmesine ve hastaların bu açıdan desteklenmesi gerekmektedir. Farklı kanser türlerinde yapılan bu çalışmanın spesifik malignitelerde ve daha yüksek popülasyonla tekrarlanması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Kemoterapi, Kanser, Hemşire, Beslenme durumu, Tedavi yanıtı.

**THE RELATIONSHIP BETWEEN THE CARE
BURDEN AND THE LIFE SATISFACTION OF
THE MOTHERS OF THE CHILDREN RECEIVED
ACUTE LYMPHOBLASTIC LEUKEMIA (ALL)
DIAGNOSIS AND CHEMOTHERAPY
TREATMENT**

* Gülbeyaz BARAN

**Dicle Üniversitesi Atatürk Sağlık Yüksekokulu,
Diyarbakır*

The aim of the study was to determine the relationship between the burden of care and life satisfaction of the mothers of children who received acute lymphoblastic leukemia (ALL) diagnosis and chemotherapy treatment. The study is cross-sectional, relationship-seeking descriptive. The mothers of the 194 children who have received Acute Lymphoblastic Leukemia diagnoses, who applied to a chemotherapy polyclinic for chemotherapy treatment and received chemotherapy treatment in a childhood hematology clinic. "Introductory Information Form", "Zarit Caregiver Burden Scale" and "Life Satisfaction Scale" were applied especially to the mother who cares for the collection of the data. The data were statistically analyzed using the SPSS program, Student's t-test for independent groups, One-way ANOVA test, Mann Whitney U test, Kruskal Wallis, Regression tests. When we look at the socio-demographic characteristics of children with acute lymphoblastic leukemia (ALL), mean age was 7.26±3.78 (years), 53.6% were male and 64.4% were previously enrolled at school but could not

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

continue to study because of illness. A significant difference was found between the average life expectancy score and economic status of the mothers ($p<.001$). As the age of the mothers and the age of the children increased, the care burden decreased while the age of the mothers and the children decreased, the care burden increased ($p<0.01$).

Keywords: Acute lymphoblastic leukemia (ALL); care burden; life satisfaction; mother.

**KRONİK BÖBREK YETMEZLİĞİ TANILI
HASTALARDA SERUM ALARİN
SEVİYELERİNİN ARAŞTIRILMASI**

Nevzat G zel¹, Seda Toptal¹, Fethi Ahmet  zdemir²,
Ramazan Ulu³, Ayhan Doėukan³, Faruk Kılın ⁴,
Süleyman Aydın⁵, Emir D nder¹

¹Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi ,İç Hastalıkları Anabilim Dalı , Elazığ, Türkiye.

²Bing l Üniversitesi, Fen Fakültesi,Moleküler Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı,Bingöl ,Türkiye.

³Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi ,İç Hastalıkları Anabilim Dalı , Nefroloji Bilim Dalı, Elazığ, Türkiye.

⁴Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi ,İç Hastalıkları Anabilim Dalı ,Endokrinoloji Bilim Dalı, Elazığ, Türkiye.

⁵ Fırat Üniversitesi Biyokimya Anabilim Dalı , Elazığ, Türkiye..

Kronik böbrek yetmezliği (KBY) böbrek fonksiyonlarında progresif kötüleşme ile birlikte birçok klinik anormalliği tarif eder. Kronik böbrek yetmezliği birçok sistemik hastalık ile sonuçlanır. KBY'nın şiddeti glomerüler filtrasyon hızındaki azalmaya göre derecelendirilir. Kronik böbrek yetmezliği giderek sıklığı artmakta olan bir hastalıktır. Yapılan  alışmalar sonucunda Türkiye'de her 6-7 kişiden birinde çeşitli aşamalarda böbrek hasarının olduğunu göstermektedir. Aların ilk kez 2006'da insan nöroblastik t m rlерinin gangliosit hücrelerinden elde edilen oroksijenik bir n ropeptiddir.

Kronik böbrek yetmezliği ve serum aların düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi.

Çalışmamız farklı evrelerde olan 90 KBY hastası ve 30 kişiden oluşan sağlıklı kontrol grubu üzerinde yapılmıştır. Verilerin analizinde Kruskal Wallis testi, Mann Whitney-

U testi, Spearman Korelasyon testi kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 22 paket programı kullanılmıştır. Anlamlılık değeri $p \leq 0.05$ olarak alınmıştır.

Bütün hastaların ve kontrol grubunun aların değerlerine bakıldığında hasta grubunun aların değerleri kontrol grubundan yüksek ve istatistiksel açıdan anlamlı olarak bulunmuştur ($p=0.018$). Hasta grubunun GFR değerlerine göre yapılan evreleme alt grupları ile kontrol grubunun aların değerleri istatistiksel açıdan anlamlı derecede farklıdır ($p=0.014$). Alt gruplara bakıldığında istatistiksel farkın Evre 5 hastalar ve kontrol grubundan kaynaklandığı görülmektedir ($p=0.007$). Hasta evrelerine göre bakılan aların değerleri ile hasta evresi arasında pozitif yönde ve anlamlı korelasyon bulunmuştur. Korelasyon katsayısı $r=0.217$, $p=0.017$ olarak bulunmuştur. Demografik özellikler açısından bakıldığında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Sonuç olarak kronik böbrek yetmezliğinin evresi arttıkça ve GFR değeri düştükçe kan aların düzeylerinin arttığı görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Kronik, böbrek yetmezliği, Aların

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE NOMOFOBİ VE SOSYAL KAYGI DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Ayşe GÜROL¹, Serap EJDER APAY², Süreyya ÖZDEMİR¹, Okut. Seval USLU¹

¹ Atatürk Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Erzurum

² Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Erzurum

Mobil teknolojiler, günümüzde yaşamımızın bir parçası haline gelmiştir (1). Cep telefonu ile iletişim kurma yoğunluğu genç bireyler arasında oldukça fazladır (2, 3). Cep telefonun yaygınlaşmasına paralel olarak, aşırı kullanımdan bağımlılığa uzanan farklı sorunlar ortaya çıkmıştır (3). Modern çağın yeni fobisi olarak adlandırılan nomofobi, bireyin mobil cihazına erişemediğinde veya mobil cihaz üzerinde iletişim kuramadığında yaşadığı irrasyonel korku olarak tanımlanmaktadır (4, 5). Nomofobik birey, telefonunu yanına almayı unuttuğunda, telefonunun şarjı bittiğinde

ya da kapsama alanı dışında olduğunda kaygı duymaya başlar. Bu kaygı, bireyin yaşamında günlük işlere yoğunlaşmasını olumsuz yönde etkilemektedir (6).

Tanımlayıcı ve karşılaştırmalı araştırma modelinde olan bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin nomofobi ve sosyal kaygı düzeylerini belirlemek ve karşılaştırmaktır.

Araştırma, Nisan – Haziran 2017 tarihleri arasında, Atatürk Üniversitesinde 2016-2017 eğitim öğretim dönemi Bahar yarıyılında ders kaydı yapmış bütün öğrenciler üzerinde gerçekleştirildi. Araştırmanın örneklemini belirlemede tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak akıllı telefon kullanan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 703 öğrenci çalışmaya dahil edildi. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu, Nomofobi Ölçeği ve Liebowitz Sosyal Anksiyete Ölçeği kullanıldı. Araştırmaya başlamadan önce, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Etik Kurul Başkanlığı'ndan ve araştırmanın yapılacağı okullardan yazılı izin alındı. Veriler araştırmacı tarafından belirlenen sınıflarda herhangi bir ders saati bitiminde öğrenciler ile yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak toplandı. AGNO verisi Üniversite Yönetiminden resmi izin alınmak suretiyle temin edildi. Araştırmada analizler SPSS 20.0 paket programı kullanılarak gerçekleştirildi. Yapılan istatistiksel çözümlemelerde istatistiksel anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alındı.

Çalışmaya katılan öğrencilerin %78.4'ü kadın, %21.6'sı erkek cinsiyetine sahip, %54.6'sı 1. sınıf öğrencisi, %31.9'u 5 yıl ve üzeri akıllı cep telefonu kullandığını, %8.3'ü son bir yıldır akıllı telefon kullandığını bildirmiştir. Öğrencilerin genel ağırlıklı not ortalamalarının 2.57 ± 0.68 olduğu, Nomofobi Ölçeğinden 75.287 ± 25.382 puan, Liebowitz Sosyal Anksiyete Ölçeğinin sosyal fobik korku alt ölçeğinden 50.685 ± 12.673 puan ve sosyal fobik kaçınma alt ölçeğinden 50.00 ± 13.895 puan aldıkları belirlendi. Nomofobi ölçeği ile Liebowitz sosyal kaygı toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı olumlu yönde güçlü bir ilişki saptandı ($r=0.195$, $p<0.05$; $r=0.193$, $p<0.05$).

Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin nomofobi düzeylerinin ortalamasının üzerinde olduğu saptandı.

Abstract Book
(Oral Presentation)

Sonuç olarak, özellikle genç nüfusun mobil cihaz kullanma oranının yüksekliği düşünüldüğünde, genç neslin yeni bir tehlike ile karşı karşıya olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Nomofobi, Sosyal Kaygı, Üniversite, Öğrenci.

SİBERKONDRI ŞİDDETİ ÖLÇEĞİNİN TÜRKÇE GEÇERLİLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Ayşe GÜROL, Serap EJDER APAY, Süreyya ÖZDEMİR, Seval USLU

İnternet, pek çok kişi için sağlık bilgisi için yararlı bir bilgi kaynağı olmasına rağmen [1-3], çevrimiçi sağlık bilgisi arayışlarının sağlık kaygısını besleyebileceği öne sürülmüştür ve bu fenomeni tanımlamak için, ‘siberkondri’ terimi kullanılmıştır [4-6]. Bu terim, sağlıkla ilgili sıkıntı ya da kaygı nedeniyle internette sağlıkla ilgili bilgi için aşırı ya da tekrarlanan araştırma davranışı anlamına gelmektedir [7]. Sağlık kaygısı, hastalar ve çevrelerindeki insanlar için büyük sıkıntıya neden olabilmektedir [8]. Bu nedenle hem sağlık personelinin hem de sağlık hizmeti sunucularının, sağlık kaygılarına katkıda bulunan faktörleri anlaması öncelik taşır.

Bu çalışmanın amacı, McElroy ve Shevlin [9] tarafından geliştirilen Siberkondri Şiddeti Ölçeği’nin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını yaparak Türk toplumuna kazandırmaktır.

Bu çalışma, Atatürk Üniversitesinde Nisan – Haziran 2017 tarihleri arasında metodolojik olarak yapıldı. Çalışmanın evrenini 2016-2017 eğitim öğretim dönemi Bahar yarıyılında ders kaydı yapmış bütün öğrenciler oluşturdu. Araştırmanın örneklemini belirlemede tabakalı örnekleme yöntemi kullanıldı. Akıllı telefon kullanan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 411 öğrenci çalışmaya dahil edildi. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu, Siberkondri Şiddeti Ölçeği kullanıldı. Veriler araştırmacı tarafından ilgili sınıflarda öğrencilerin derslerinin bittiği bir zaman toplandı. Araştırmanın yapılabilmesi için Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Etik Kurulu’ndan onay, ölçeği geliştiren McElroy ve Shevlin’den ve Atatürk Üniversitesi Rektörlüğü’nden yazılı izin alındı. Geçerlilik-güvenilirlik analizinde dil,

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

kapsam, yapı geçerliği ve güvenilirlik analizleri kullanılmıştır.

Siberkondri Şiddeti Ölçeğinin çeviri-geri çeviri yöntemi ile dil geçerliliği analiz edilmiş ve uzman görüşleri ile kapsam geçerliliği yapılmıştır. Ölçek pilot uygulama sonrası örneklem grubuna uygulanmıştır. Açıklayıcı faktör analizinde KMO değeri 0.91 ve Barlett testi sonucu $\chi^2:5026,785$; $p<0.000$ bulunmuştur. Ölçeğin faktör analizi sonucunda tek faktörlü bir yapıda ve faktör yüklerinin uygun aralıkta olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık analizleri sonucunda madde toplam puan korelasyonlarının yeterli ve Cronbach alfa katsayısının 0.91 olduğu bulunmuştur.

Siberkondri Şiddeti Ölçeği’nin Türkçe geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelime: Siberkondri, Geçerlilik, Güvenilirlik, Üniversite, Öğrenci.

LEARNING AND MEMORY MODULATION WITH TRANSCRANIAL DIRECT CURRENT STIMULATION

Güven Akçay, Narin Derin

Akdeniz University, Faculty of Medicine, Department of Biophysics, Antalya, Turkey

guvenakcay@akdeniz.edu.tr

The use of electrical and magnetic field stimulation as a diagnostic and therapeutic method has been increasing in recent years. Transcranial Magnetic Stimulation (TMS), Electroconvulsive Therapy (ECT) and Transcranial Direct Current Stimulation (tDAS) are widely used as noninvasive treatment methods. tDAS has neuromodulatory effects in traumatic spinal cord injury, central pain, stroke, psychiatric and neurological diseases. There are many studies that strengthen cognitive functions such as working memory, episodic memory, decision making, language functions with tDAS stimulation. In this method, the current from the active electrode placed in the skull passes through the brain tissue and reaches the reference electrode. This current through the brain tissue has anodal or mitigating cathodal effect which increases excitability in the cortical area. In the cortex stimulated by anodal stimulation, cortical neurons increase the firing frequencies and depolarizing

effect on resting potential leads to local exciter potential in the cerebral cortex area. Cathodal stimulation, on the other hand, causes a hyperpolarising effect, resulting in a decrease in the firing of neurons and a local inhibitor potential. It is known that tDAS alter cortical excitability due to modulation of NMDA receptor-dependent glutaminergic and GABAergic neurons as a consequence of neocortex synaptic plasticity, long term potentiation and depression-like changes in the activation of sodium-calcium dependent channels in neurons. It is known that anodal tDAS effects are due to modulation in both GABAergic and glutaminergic synapses, whereas cathodal tDAS effects are due only to glutaminergic synapse modulation. Glutamate is the most important excitatory neurotransmitter in the central nervous system, which plays an active role in learning and memory formation in the hippocampus. The glutamate activity, the main neurotransmitter of the learner, and the NMDA receptor activity of the ionotropic glutamate receptor can be modulated by tDAS stimulation. Studies have shown that anodal tDAS has a behavioral performance improvement and an excitatory effect, while cathodal tDAS has an inhibitory effect on performance or neuronal activation.

As a result, learning and memory modulation can be achieved by stimulating the NMDA receptor by tDAS stimulation of the cognitive function that is disturbed by the disease end or any cause.

Key words: tDAS, Learning, Memory, NMDA, Glutamate

GAP BETWEEN THEORY AND PRACTICE IN NURSING EDUCATION

Hilal ALTUNDAL*, Serpil Türkleş *, Ali PAÇAL**,

Aynur PAÇAL***, Büşra YÜRÜK***, Melike

SEYRAN***, Selcan KOÇYİĞİT***, Tolga KAZEL***

**Mersin University, Faculty of Nursing, Department of
Mental Health and Diseases Nursing Department,*

*** Mersin University, School of Health, Department of
Health Management,*

**** Mersin University, Faculty of Nursing, Nursing
Department,*

Nursing education covering theoretical and practical experience; consist of cognitive, emotional and

psychomotor of the learning. Nurses must be involved in the theory and practice of being trained as a professional member. In a research done, students describe the information taught in theory and practice as complex.

It is aimed to examine the gap between theory and practice in nursing education in light of current literature information.

The gap between theory and practice in nursing education is presented in the light of current literature information and suggestions for solutions.

Only the existing space is defined in the researches done, and the developer strategies are scarce. Nurses and nurse academicians play an important role in integrating the theoretical knowledge of the students into the clinical environment. For autonomous nursing practices and the development of the nursing profession, the theory and practice should be conducted together. Students reported that fill in the gap between theory and practice the lack of the understanding of the teaching staff, the presence of the students in the clinical education, and the lack of support from the theoretical direction. It is also known that instructional members have no role model or inadequacy in the areas of care and treatment in their field of application and that students have difficulty in getting information about their care and treatment during clinical practice.

To fill the gap between the theory and practice in nursing education, it is necessary to inform the students before the clinical applications, to reveals the expectations, to increase the number of faculty members, to establish a common language by providing clinical mentors education, to increase the laboratory studies, to enable students to apply the theoretical knowledge in the areas they receive, to include theory-practice in developing strategies and school-hospital cooperation.

Key words: Nursing, Education, Theory, Practice, Gap

**MALPRACTICE IN PSYCHIATRY CLINICS AND
THE ROLE OF NURSING**

Hilal ALTUNDAL*, Serpil Türkleş*, Aynur PAÇAL**,

Buse DOĞANAY**, Büşra YÜRÜK**, Melike
SEYRAN**, Selcan KOÇYİĞİT**, Şebnem ULUN**,
Şeyda ÜNER**

**Mersin University, Faculty of Nursing, Department of
Mental Health and Diseases Nursing Department,*

*** Mersin University, Faculty of Nursing, Nursing
Department,*

Malpractice is the failure of health workers to perform care or treatment with haste or neglect, the lack of knowledge and skills, the application of faulty treatment and the facts or situations that harm the patient. The malpractice and legal aspects gained importance in the world, in Turkey there is no law against malpractice and negligence lawsuits are considered within the scope of negligence crimes. In particular, psychiatric nurses can be held accountable for malpractice claims within their own responsibilities and standards of care. In the world and Turkey, of individuals with mental illness, there is not enough quantitative data about malpractice faced during maintenance practices.

It is aimed to reveal the role of the nurse in preventing malpractice and malpractice in psychiatry clinics.

The role of nurses in the prevention of malpractice and malpractice in psychiatric clinics is investigated according to current literature.

While there is no standard classification of malpractice cases in the opened malpractice cases, malpractice issues in the literature information collected; the patient can be classified as sexuality, self-slaughter, failure to diagnose, problems related to electroconvulsive therapy, erroneous psycho-pharmacology, violation of confidentiality, inadequate observation, failure to warn third parties, failure to report abuse, failure informed consent and failure physical-chemical restriction. In order for nurses to decide for the benefit of the patient during these impasse, they need ethical principles, theories, codes and standards.

In order to avoid the allegations of malpractice related to the nursing practices in the psychiatry clinics; nurses should know what risks they may have in practice, who is

responsible for risks, how to manage risks, and how to mitigate risks with minimal damage. When nurses realized the mistakes they made during nursing interventions; the quality of the care offered will increase, and a therapeutic and healing environment will be provided where the faults are reported without fear.

Key Words: Malpractice, Nurse, Psychiatry, Clinic, Role

SEXUAL VIOLENCE IN UNIVERSITY

Hilal ALTUNDAL*, Serpil TÜRKLEŞ*, Evin ÇİÇEK**,
Mine KUŞ**, Tuba SAYIN**

**Mersin Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı
ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı,*

*** Mersin Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik
Bölümü,*

Sexual violence, a current and important problem, is widespread now. The World Health Organization (WHO) has defined sexual violence as 'the act of sexually engaging in work, home or any other place, involving in unwanted sexual behavior, disturbing, criticizing and speaking words are sexually explicit, and making unwanted sexual content.' From a legal standpoint, the term "sexual violence" is not used; criminal law includes the concepts of sexual assault, molestation, sexual abuse and sexual harassment. WHO report states sexual violence, including sexual harassment and assault, also occurs in institutions where the perpetrator is a peer or teacher and is thought to be safe such as a school.

It is aimed to reveal the current situation about sexual violence experienced in universities and to evaluate it with nursing dimension.

Current status and nursing dimension of sexual abuse experienced in universities are examined in the light of current literature information.

It is stated in the literature the sexual violence rate in universities has changed between 15-25% and gradually increased in recent years. In a research; physical (78.2%), verbal (90.4%) and nonverbal (80.0%) harassment were observed in university students. In other studies, it was determined that female students more frequently met sexual harassment, their physical health and their mental health. Although sexual violence is high on university campuses, the rate of reporting this is very low. For this

reason, providing the necessary support and primer protection becomes more important.

There are important responsibilities for ensuring school-family-community cooperation in health professionals in preventing sexual violence in universities. Nurses are tasked with professionally identifying and resolving the problems of the individual, family and community in terms of advocacy, counseling, education and care roles. It is necessary for universities to disseminate sexual violence prevention units and nurses should take an active role in these units.

Key Words: University, Sexuality, Violence, Nursing

**SAĞLIK OKURYAZARLIK DÜZEYİNİN VE
İLİŞKİLİ SOSYO DEMOGRAFİK
ÖZELLİKLERİN BELİRLENMESİ: BURDUR İLİ
ALTINYAYLA İLÇESİ ÖRNEĞİ**

Haluk AKTAY¹, Ebru İNAL²

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Altınyayla Mehmet Tuğrul Meslek Yüksekokulu, Acil Durum ve Afet Yönetimi Programı, Burdur, Türkiye

² Yalova Üniversitesi, Yalova Meslek Yüksekokulu, Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Yalova, Türkiye

Sağlık okuryazarlığı düzeyini etkileyen faktörlerin belirlenmesi sağlığı geliştirme politikalarının geliştirilmesi açısından önemlidir.

Bu çalışma, Burdur ili Altınyayla ilçesinde yaşayan halkın sağlık okuryazarlık düzeyini ve ilişkili sosyo demografik özelliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Tanımlayıcı bu araştırma Altınyayla’da yaşayan 15 yaş üzeri ve okur yazar olan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 760 kişi ile yapılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, sosyo-demografik özellikler veri formu ve 32 maddelik Türkiye Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmada sosyo demografik değişkenler ile toplam ölçek, tedavi ve hizmet alt boyutu ile hastalıklardan korunma/sağlığın geliştirilmesi alt boyutu arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. Veriler SPSS 17 ile analiz edilmiş olup, alt problemlerin çözümlenmesinde betimsel istatistik yöntem ve tekniklerle birlikte t testi, tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Araştırmaya katılanların yaş ortalaması 36,36±1,57 olup, %71,8’i erkek, %28,2’ü kadındır. Araştırmaya

katılanların ölçek toplam puan ortalaması 120,50±22,95’dir. Erkekler ile kadınların toplam ölçek ve hastalıklardan korunma/sağlığın geliştirilmesi alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı farkın ($p>0,05$) olmadığı yalnızca tedavi/hizmet alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark ($p<0,05$) olduğu saptanmıştır. Araştırmaya katılanların yaş grupları, medeni durum, öğrenim durumu karşılaştırıldığında ise toplam ölçek, tedavi/hizmet alt boyutu ve hastalıklardan korunma/sağlığın geliştirilmesi alt boyut puan ortalamaları arasında çok ileri düzeyde fark olduğu ($p<0,001$); sosyal güvenceye sahip olma durumu ile toplam ölçek, tedavi/hizmet alt boyutu ve hastalıklardan korunma/sağlığın geliştirilmesi alt boyut puan ortalamaları arasında ise anlamlı düzeyde fark olduğu ($p<0,05$) saptanmıştır. Araştırmaya katılanların gelir durumu değerlendirmesi ile yalnızca toplam ölçek ve tedavi/hizmet alt boyutu puan ortalamaları arasında ise anlamlı düzeyde fark olduğu ($p<0,05$) saptanmıştır.

Araştırmaya katılanların toplam ölçek puan ortalaması oldukça yüksektir. Eşi ölmüş, öğrenim durumu düşük, yaş grubu yüksek ve gelir durumunun giderden az olduğunu ifade eden bireylerin toplam ölçek puanları anlamlı olarak daha düşüktür. Bu gruplarda sağlık okuryazarlığı alanında ihtiyaç analiz tespitlerinin artırılması, medyanın önemli bir kitle iletişim aracı olarak kullanılması, ilgili eğitimlerin ve seminerlerin ulaştırılıp etkinliklerinin düzenli aralıklarla takip edilmesi sağlanmalıdır.

Anahtar Sözcükler: Altınyayla ilçesi, Burdur İli, Sosyodemografik özellikler, Türkiye Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği.

**OBSTRÜKTİF UYKU APNE SENDROMLU
HASTALARDA BOYUN ÇEVRESİ ÖLÇÜMÜNÜN
ANTROPOMETRİK DEĞERİ VE ÖNEMİ**

Faruk Kılınç¹, Nevzat Gözel²

¹Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastaluları Anabilim Dalı, Endokrinoloji Bilim Dalı, Elazığ, Türkiye.

²Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastaluları Anabilim Dalı, Elazığ, Türkiye.

Obstrüktif uyku apne sendromu (OSAS) toplumda sıklığı giderek artan, kişinin günlük aktivasyonunu ciddi oranda etkileyen ve metabolik hastalıkların yüksek oranlarda eşlik ettiği kronik ilerleyici bir hastalıktır. Bu çalışmamızda boyun çevresi ölçümü ile OSAS arasındaki ilişkiyi belirlemek ve erken tanı açısından riskli vakalar için önemini belirlemeyi amaçladık. Bu çalışmaya Ocak 2016 ile Mart 2017 tarihleri arasında Elazığ Eğitim ve Araştırma hastanesinde OSAS tanısıyla takip edilen, vücut kitle indeksi ≥ 40 olan 30 (14 kadın, 16 erkek) hasta ve vücut kitle indeksi ≥ 40 olan aktif hastalığı olmayan ve OSAS semptomları tariflemeyen 30 (15 kadın, 15 erkek) kontrol grubu amaçlı çalışmaya alındı. Hastaların yaş, cinsiyet, tanı tarihi, eşlik eden hastalıkları, boyun çevresi ile birlikte diğer antropometrik ölçümleri (boy, kilo, vücut kitle indeksi ve bel çevresi) kaydedildi. Kontrol grubu içinde aynı ölçümler alındı. Kontrol grubunun yaş ortalaması $44,76 \pm 8,36$; OSAS grubunun ise $46,18 \pm 5,15$ idi ($p > 0,05$). Vücut kitle indeksine göre kontrol grubu $43,77 \pm 12,26$; OSAS grubu ise $46,81 \pm 13,86$ idi. Bakılan boyun çevresi, kontrol grupta $40,21 \pm 2,17$; OSAS'lılarda $43,35 \pm 7,62$ idi. Bel çevresi ise kontrol grupta $119,28 \pm 23,5$; OSAS'lılarda $131,45 \pm 20,66$. Kontrol grubu ile OSAS'lı hastaları karşılaştırdığımızda, vücut kitle indeksine göre istatistiksel olarak farklılık bulunmazken, boyun ve bel çevresine göre istatistiksel olarak anlamlı bulundu. Özellikle boyun çevresine göre istatistiksel oran bel çevresinden daha yüksek oranlarda saptandı. OSAS tanılı hastalarda boyun ve bel çevresi oranları hastalığın şiddeti ile orantılı olarak artış göstermektedir. Özellikle erken tanı ve takip açısından maliyeti olmayan ölçümü son derece basit ve zaman istemeyen boyun çevresi ölçümleri önemli bir prediktif değer olarak ön plana çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Obstrüktif apne sendromu, Obezite, Boyun çevresi

**AİLE HEKİMLİĞİ UZMANLIK EĞİTİMİ
PROGRAMI İLE SAĞLIK YÖNETİMİ LİSANS
PROGRAMININ YÖNETSEL UYGULAMA
BECERİLERİ YÖNÜNDEN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Giray Kolcu¹

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi ve Bilişimi ABD, Isparta, Türkiye

Ülkemizde tıpta uzmanlık eğitimleri modern tıp eğitimi ilkelerine göre öğrenme çıktılarına göre tasarlanmaktadır. Bu tasarımlarda uzmandan beklenen yeterlikler için yetkinlik alanları belirlenmektedir. Aile hekimliği uzmanlık eğitim için de 7 yetkinlik alanı (yönetici, ekip üyesi, sağlık koruyucusu, iletişim kuran, değer ve sorumluluk sahibi, öğrenen ve öğretken, hizmet sunucusu) belirlenmiştir. Aile hekimliği uzmanlık eğitim programı içerisinde bazı yetkinlikler ile ilgili eğitim etkinlikleri eksik kalmaktadır. Bu eksikliklerin giderilmesi için üniversite bünyesindeki farklı eğitim programlarından faydalanılabilir. Çalışmamızda aile hekimliği uzmanlık eğitimi programındaki yönetsel uygulama becerilerinin sağlık yönetimi lisans programı ile karşılaştırılarak eğitim programı için faydalı olabilecek eğitim etkinliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Nitel araştırma deseniyle tasarlanmış olan bu çalışmada ders başlıklarından içerik analizi yöntemi ile doküman incelemesi yapılmıştır. Çalışma kapsamında Tıpta Uzmanlık Kurulu Müfredat Oluşturma Ve Standart Belirleme Sistemi (TUKMOS) tarafından 04.06.2013 tarihinde oluşturulmuş olan Aile Hekimliği alanındaki Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı ile SDÜ-İİBF Sağlık Yönetimi Lisans eğitim programı karşılaştırılmıştır. İki program araştırmacı tarafından hazırlanan matris üzerinde; X: az ilişkili, XX: ilişkili, XXX: çok ilişkili olarak değerlendirilmiştir.

Çalışmamızda Aile Hekimliği Uzmanlık eğitimi programındaki “yönetimsel uygulama becerileri” ile sağlık yönetimi lisans programı derslerinin bir kısmının uyumlu olduğunu tespit ettik. Hukukun Temel Kavramları, Sağlık Kurumlarında Yönetim, Sağlık Yönetiminde İstatistik,

Abstract Book (Oral Presentation)

Sağlık Yönetiminde Araştırma Yöntemleri, Yönetim Hukuku, Epidemiyoloji, Sağlık Kurumlarında Yönetim Bilgi Sistemleri, Sağlık Kurumlarında Yönetim, Sağlık Kurumlarında Örgütsel Davranış isimli derslerin aile hekimliği uzmanlık eğitimi programı ile yüksek ilişkili olarak değerlendirdik.

Çalışmamızda Aile Hekimliği Uzmanlık Eğitim Programının Yöneticilik yetkinliği ile sağlık yönetimi lisans programı içerisindeki bazı derslerin ilişkili olduğunu tespit ettik. Bu dersler gibi başka eğitim programlarında yer almayan fakat aile hekimliği uzmanlık eğitimini katkı sağlayabilecek yüksek ilişkili derslerin aile hekimliği uzmanlık eğitimi verilen anabilim dallarının olduğu üniversitelerde sağlık yönetimi lisans programından da dersler alınarak aile hekimliği uzmanlık eğitim programının zenginleştirilebileceği kanaatindeyiz.

THE RELATIONSHIP BETWEEN GRADE AND DEPTH OF INVASION AMONG BLADDER TUMORS IN SOUTH AEGEAN

Yelda Dere *

**:Muğla Sıtkı Koçman University, Faculty of Medicine,
Department of Pathology, Muğla, Turkey*

Bladder tumors are one of the most common tumors worldwide. Among all bladder tumors >90% are urothelial carcinomas graded as low and high grade and staged as invasive and non-invasive according to the WHO classification.

The aim of this study is to investigate the relation between the grade of urothelial carcinomas and depth of invasion.

A total of 255 transurethral resections(TURs) from 98 patients diagnosed as urothelial carcinomas between June 2013-June 2017 in South Aegean were included. The demographic data were obtained from hospital records and the histopathological features of TURs were obtained from pathology reports. All cases were revised histopathologically and grouped as low or high grade and invasive or non-invasive. Histopathological features, grades and depths of invasion were compared.

The mean age of 198 patients were 65.9. Among 255 TURs 123 (48.24%) were low grade, 132 (51.76%) were

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

high grade. Among all TURs, 94 (36.86%) cases were noninvasive (Ta), 102 (40%) were invading lamina propria (T1) and 59 (23.14%) were invading muscularis propria (T2). Eighty-three (67.48%) of low grade urothelial carcinomas were non-invasive whilst 39 (31.71%) were T1 and 1 (0.8%) case was T1. Non-invasive tumors were counted as 11 (8.33%), T1 tumors were 63 (47.72%) and T2 tumors were 58 (43.95%) in high grade group. When statistically compared high grade tumors were tend to be more invasive in contrast to low grade urothelial carcinomas.

Urothelial carcinomas are being graded as high or low grade according to the nuclear features and number and morphology of mitotic figures seen in different layers of the urothelium. Invasive urothelial carcinomas, although can histologically be variable, generally tend to be more commonly high grade. We found that low grade urothelial carcinomas are more commonly noninvasive whilst high grade tumors tend to be more invasive.

Keywords: Urothelial carcinoma, High grade, Low grade, Bladder

APİTERAPİ

Betül BATTALOĞLU İNANÇ, Ahmet KARA

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Aile Hekimliği AD

Apiterapi, bal arısı (*Apis mellifera* L.) ürünleri olan bal, polen, propolis, arı ekmeği (bee bread), arı sütü, apilarnil ve arı zehirinin hastalıkların+ önlenmesinde veya tedavisinde yardımcı olarak kullanılması tanımlanabilir.

Apiterapinin ne olduğu tanımlanarak, arı ürünlerinin neler olduğu bilinci uyarılacaktır. Özellikle Muğla ilinin bu bağlamda öneminden bahsedilecektir.

Literatür taranarak elde edilen bilgilerin interaktif sunumu planlanmaktadır.

Arıcılık faaliyetleri sonucu elde edilen ürünler; bal, bal mumu, polen, propolis, arı sütü, apilarnil ve arı zehiri gibi ürünlerdir. Bu ürünler halk arasında birçok hastalıklara karşı tedavi amacıyla kullanılmaktadır. Arı ürünlerinin sağlığa faydalı olduğu bilinmekle birlikte bu ürünlerin tıbbi özellikleriyle ilgili bilimsel çalışmalar çok da yeterli düzeyde değildir. Ancak, Üniversitemizde Apiterapi

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

merkezimiz tedavi ve hizmet vermeye en kısa zamanda başlayacaktır.

Ülkemiz yüzölçümü, topoğrafik yapısı, iklim, bitki örtüsü ve çok eskilere dayanan arıcılık geleneği dikkate alındığında, ciddi bir potansiyele sahiptir. Arı ürünlerinin de tanınırlığı ve bilinirliği arttıkça, hem halk sağlığı hem de Ülke ekonomisine katkısı daha da iyi boyutlarda olacaktır, düşüncesindeyiz.

Anahtar Sözcükler: Muğla, Apiterapi, Arı, Türkiye, Tedavi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

**INTELLECTUAL CAPITAL IN HEALTH
INSTITUTIONS**

M. A. İbrahim SARIAY

¹ Aksaray Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü

ibrahimsariay@gmail.com

Intellectual capital, which is expressed as valued information and that comes from the elements of consumer capital and structural capital, human capital owned by businesses, has appeared as a research topic that attracts attention with the rapid increase in the use of technology and information in recent years. Therefore, since the healthcare institutions operating in the service sector have used intensively information and technology is necessary to be handled the change of intellectual capital that has taken place over the years by reporting these hidden values and measuring, determining of the intellectual capital values of these enterprises. However, despite the fact that many sectors on intellectual capital in our country have been made researches, it is seen that there is no study on the health sector. The aim of this study is to draw a road map and attract attention to intellectual capital by healthcare managers of health institutions and researchers by laying out a general literature and to examine the researches made on the international field related to intellectual capital in health institutions.

Keywords: Health Institutions, Intellectual Capital

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

**APOPTOTIC EFFECT OF BORIC ACID ON
HUMAN COLON CANCER CELL LINE SW-480:
AN IN VITRO STUDY**

Murat SEVİMLİ¹, Dilek BAYRAM¹, Meltem
ÖZGÖÇMEN¹, İlkay ARMAĞAN¹

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Histoloji ve Embriyoloji A.D.

Colon cancer is the third most common cancer worldwide and has high mortality and morbidity rates. The first treatment option is surgery, followed by chemotherapy and radiotherapy. But it has poor prognosis and high recurrence rates. Therefore, it is necessary to develop new and effective treatment approaches. Boric Acid (BA) is the most common form of the “boron” in animals and is a part of a daily diet. Boric acid has some important chemical properties that support its use in cancer therapy. It has been shown that boric acid has antiproliferative and apoptotic properties in some cancer cell lines.

In this study we aimed to investigate the apoptotic effects of BA on sw480 human colon cancer cells in monolayer culture conditions.

Cells were exposed to BA for 24,48 and 72 hours. TUNEL assay was used to determine apoptotic cells and the proliferation status of cells were monitored with BrdU labelling index. Also to confirm apoptotic processes we used active caspase 3 and AIF immunohistochemical stainings.

The IC50 inhibition dose of BA on sw480 cells was 75 mM. After treatment with BA we detect TUNEL positive cells and the number of the dead cells was counted more than the control group. While control group had normal S- phase fraction, only few of BA treated cells nuclei were labelled with BrdU. We observed positive findings for both active caspase 3 and AIF in immunohistochemical stainings. In the light of these results we concluded that BA inhibit the proliferation of sw480 colon cancer cells and induces apoptosis. BA, which is already part of the daily diet and which can be regarded as relatively safe in terms of toxic effects; is an important potential anti-cancer agent.

Keywords: Boric acid, colon cancer, apoptosis, in vitro

**IN VIVO EFFECTS OF CEFAZOLIN,
CEFUROXIME, AND CEFOPERAZON ON THE
CARBONIC ANHYDRASE ACTIVITY IN
DIFFERENT RAT TISSUES, TIME
DEPENDENTLY**

Fikret Türkan¹, Zübeyir Huyut²

¹*Health Services Vocational School, Iğdır University,
76000-Iğdır, Turkey*

²*Department of Biochemistry, Medical Faculty, Yüzüncü
Yıl University, 65080-Van, Turkey*

Carbonic anhydrase isoenzymes (CAs) participate the some metabolic processes such as ureagenesis, gluconeogenesis, lipogenesis and acid-base balance. Also, they are associated with treatment of diseases such as cystic fibrosis, epilepsy, glaucoma, leukemia, and other diseases such as neurological. Antibiotics such as cefazolin are drugs derived from tendentious or wholly certain microorganisms that are used as therapy for bacterial infections. In vivo effects of some antibiotics including cefazolin, cefuroxime, and cefoperazon, on the activity of the carbonic anhydrase enzyme (CA) in heart, brain, eye, liver and kidney tissues of rats were evaluated time dependently (for at 1st, 3rd 5th and 7th hours). 16 groups were formed (n=6). Control groups; were decapitated at the 1st, 3rd, 5th and 7th hours, inhibitor groups; after from application at 50 mg/kg cefazolin, 25mg/kg cefuroxime and 100 mg/kg cefaperazon as intraperitoneal were decapitated at 1st, 3rd, 5th, and 7th hour, respectively for each of inhibitor groups. The CA activities were measured for each tissue using esterase activity method. CA activities of cefazolin and cefuroxime groups in heart and brain tissues were increased time dependently, but CA activities of cefazolin groups were decreased in heart and eye tissues (p<0.05). Also, CA activities of cefuroxime and cefaperazon groups in eye tissues were decreased within the first 3 hours and increased during the following hours (p<0.05). In addition, the CA activities of the cefoperazon groups in kidney tissues were increased time dependently (p<0.05). Furthermore, the CA activities of cefaperazon groups in cardiac tissues were increased considerably during the first 3 hours and decreased during the following hours (p<0.05). Antibiotics of this study

showed different effects on the CA activity at different time intervals and different tissues. Also, cefaperazon exhibited a more effective inhibition profile than the other antibiotics on the CA activity in heart and eye tissues. Thus, cefaperazon may be important in the treatment of diseases such as glaucoma associated with CA. But, tested antibiotics should be used more carefully, and dosage and application time should be adjusted correctly.

Key words: Activity; Carbonic anhydrase; Cefazolin; Cefoperazon; Cefuroxime; Enzyme inhibition

**IS DEMOCRACY GOOD FOR A HEALTHY LIFE:
A UNIVERSAL PERSPECTIVE**

Pınar AKARÇAY¹, Gökhan AK^{2,*}

¹*Trakya University, Edirne, Türkiye,*

²*Nişantaşı University, İstanbul, Türkiye,
gokhan.ak@nisantasi.edu.tr**

The many ways in which democracy has (and has not) taken root in extremely diverse parts of the world has led to a burgeoning scholarship on all aspects and contexts of democratisation. One of the most popular subjects for study has been the role of culture more broadly and political culture in particular. This study tries to explore the association between subjective well-being (health, life satisfaction and happiness) and the importance of living in a democracy from a universal perspective.

We will examine well-being as one possible indicator of the likelihood of a society's commitment to democracy.

In this study, we will make use of qualitative scientific research methods with analytics discussion and descriptive procedures as well as content analysis, secondary literature data research including various books, articles, reports and thesis.

We will try to find that there is indeed a relationship among being healthy, life satisfaction and the importance of living in a democracy. Countries with high levels of life satisfaction as being healthy tend to be secure democracies, while countries with lower levels of life satisfaction regarding being health tend to experience more political and economic challenges.

We will briefly discuss the unique socio-economic realities and historical trajectories -from a universal

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

approach- that may be responsible for varied levels of well-being and diverse sentiments on the importance of democracy. Selecting a wide range of diverse case studies in order to analyse possible results within varied political and socio-economic contexts is the issue of comparative politics, thus it could be purpose of an another research.

Key Words: Health, Democracy, Health Care, Right to Health Care, Allocation of Health Care Resources.

PREMENSTRUAL SENDROM VE KALSİYUM

Çakmak, Gökçe*, Garipağaoğlu Muazzez**

**Kırklareli Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Beslenme ve Diyetetik Bölümü*

***İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü*

gokcecakmak@klu.edu.tr

Premenstrual Sendrom (PMS), adet döngüsünün geç luteal evresinde (adetin 21-28. günleri) en az bir hafta süreyle görülen; fiziksel, duygusal ve davranışsal değişiklikleri kapsayan psikolojik bir hastalıktır. Bu psikolojik hastalığın kadınların özellikle adolesan çağıdaki kadınların yaşamlarını olumsuz yönde etkilediği hatta suça yönelmelerine ve trafikte, evde, iş yerlerinde vb. kaza yapmalarına neden olduğu bilinmektedir. Son yıllarda yapılan çalışmalarda PMS semptomlarının sağlıklı beslenme gibi küçük davranış değişiklikleriyle azaltılabileceği hatta önlenebileceği kanısına varılmıştır. Bu küçük davranış değişikliklerinin arasında en çok araştırılan konulardan biri de Kalsiyum tüketimi ve premenstrual sendrom ilişkisidir.

Bu makalenin amacı bilimsel veriler eşliğinde kadınların yaşamını önemli ölçüde etkileyen Premenstrual Sendrom ve Kalsiyum ilişkisi üzerine son gelişmeleri değerlendirmek ve tartışmaktır.

Adet öncesi sendromu (PMS) olan kadınlar menstrüel siklusun luteal fazı sırasında kalsiyum düzensizliğinden muzdarip olabilmektedir. Östrojenin döngüsel dalgalanmaları, kanda kalsiyum konsantrasyonlarında görülen değişikliklerle ilişkilidir. Bazı randomize klinik çalışmalar, kalsiyum desteğinin PMS için etkili bir tedavi olabileceğini göstermektedir. Diyette yüksek oranda kalsiyum alımının PMS riskinin azalttığına dair

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

çalışmalar mevcuttur. Çeşitli araştırmaların bulgularına dayanarak, klinisyenler PMS yaşayan kadınlara günlük 1,200 ila 1,600 mg kalsiyum takviyesi önermeyi düşünmelidirler.

Anahtar Kelime:Premenstrual Sendrom, Kalsiyum, Beslenme.

**SIMULTANEOUS DETERMINATION OF
MOXIFLOXACIN AND METRONIDAZOLE IN
BINARY DRUG COMBINATIONS WITH
CHEMOMETRIC CALIBRATION METHODS**

Güzide PEKCAN ERTOKUŞ, Ü. Murat ÇELİK

Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Kimya Bölümü, Isparta / Türkiye

guzideertokus@sdu.edu.tr

In this study, sensitive and accurate spectrophotometric-chemometric methods were developed for metronidazole and moxifloxacin without any separation step in pharmaceutical tablets. The used chemometric methods are partial least squares regression (PLS) and principal component regression (PCR). PLS and PCR were successfully applied for chemometric analysis of metronidazole and moxifloxacin in synthetic mixtures and pharmaceutical tablets. A concentration set including binary mixtures of metronidazole and moxifloxacin formed to 24 different combinations were randomly prepared in 0.1 M HCl. The accuracy and precision of the developed method were validated by analyzing synthetic mixtures containing the examined drugs. As a result of the determination, high recoveries and low standard deviations were found. Absorbance and concentration values were used in Minitab and other chemometric programs to calculate estimated concentrations with PCR and PLS. The second step, in drug tablets (Avelox and Flagyl), was calculated amounts for metronidazole and moxifloxacin.

Keywords: Metronidazole, moxifloxacin, PLS, PCR.

**GERİATRİK BİREYLERİN FİZİKSEL
AKTİVİTELERİ İLE UYKU KALİTELERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Özlem KERSU*, Güler BALCI ALPARSLAN**

**Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi
Hastanesi, Eskişehir*

***Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Eskişehir*

Yaşlanma ile kas-iskelet sisteminde meydana gelen değişiklikler nedeniyle yaşlı bireyde fiziksel aktivite düzeyi azalmaktadır. Yaşlı bireylerde fiziksel aktivite düzeyinin azalmasının yanı sıra uyku derinliği ve gece uykusu süresi azalmakta, uyku ihtiyacı ve düzeni dolayısıyla da yaşlı bireyin uyku kalitesi olumsuz yönde değişmektedir.

Bu çalışmada 65 yaş üstü bireylerin fiziksel aktivite düzeyleri ile uyku kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Tanımlayıcı nitelikte olan çalışma 15.09.2016 ile 30.11.2016 arasında iç hastalıkları servisinde yapılmıştır. Verilerin toplanmasında sosyodemografik özellikleri sorgulayan anket formu, uluslararası fiziksel aktivite anketi (IPAQ) ve pittsburg uyku kalitesi indeksi (PUKİ) kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzdelik, ki-kare ve korelasyon analizi kullanılmıştır.

Çalışmaya katılan geriatric bireylerin %56.2'sinin kadın, %29.9'unun normal kiloda, %66.4'ünün uyku kalitesinin kötü ve %54'ünün de inaktif olduğu saptandı. Sosyodemografik özellikler ile fiziksel aktivite düzeyleri (FAD) karşılaştırıldığında normal kiloda olanların %46.3'ünün, şişman olanlarında %57.3'ünün inaktif olduğu belirlendi ve istatistiksel olarak anlamlılık saptandı ($p<0.05$). Geriatric bireylerin IPAQ ve PUKİ skoru arasında negatif yönde zayıf bir ilişki olduğu belirlendi ($r=-0.178$ $p<0.05$).

Çalışmamızda beden kitle indeksinin, düşme öyküsünün ve tanı konulmuş hastalığa sahip olmasının geriatric bireylerin fiziksel aktivite düzeyini etkilediği belirlendi. İnaktif olan geriatric bireylerin uyku kalitelerinin iyi olduğu görüldü.

Anahtar Sözcükler: Yaşlı, Egzersiz, Aktivite, Uyku

**EARLY DETECTION ERA RISES, BUT THE PSA
LEVELS OF THE PATIENTS WHO UNDERWENT
PROSTATE BIOPSY ARE STILL UP HIGH: THE
RESULTS OF A LARGE VOLUME CENTER IN
THE SOUTH AEGEAN.**

İlker Akarken.

*Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Üroloji Anabilim Dalı,
Muğla*

Prostate cancer is the second most common cancer in men in Turkey. The invention of prostate-specific antigen(PSA) made a huge difference in prostate cancer diagnosis. To date, there is no specific PSA cutoff value for prostate biopsy. Some centers use PSA value >4.0 ng/mL, while the others suggest >2.5 ng/mL. There is a certain tendency to perform biopsy for lower PSA levels.

We aim to assess the results of our patients who underwent prostate biopsy regarding early detection and public health subjects.

We analyzed the data of 612 patients who underwent transrectal ultrasound guided prostate biopsy from September 2012 to December 2017. As recommended by the guidelines, minimum 12 core samples were obtained for diagnosis according to prostate volume. Biopsies were performed under sedation with midazolam and remifentanyl or with peri-prostatic nerve blockage while the patients were lying in the lateral decubitus position. The mean PSA levels, mean prostate volumes, and their correlations were calculated.

The mean PSA, prostate volume and age of the prostate biopsy patients were $13,11\pm23,41$ ng/mL, $49,82\pm22,27$ cc and $64,50\pm7,59$ years, respectively. A Pearson's correlation test was run to determine the relationship between PSA levels and prostate volume. There was a poor positive correlation, but that difference did not reach the statistically significant level ($r= .051$, $p= .208$). Our cancer detection rate was 30,6% via prostate biopsy.

Although it's specificity is low, PSA is a sensitive marker that is very useful for early detection and there is a significant trend to perform prostate biopsy for lower PSA values. In contrast, the mean PSA levels of the patients, who underwent prostate biopsy, are over 10ng/mL. Our results indicate the lack of successful

programs to increase public awareness about prostate cancer early detection.

Key Words: PSA, Prostate, Early, Detection, Biopsy

ATTITUDES AND BEHAVIORS OF NURSING STUDENTS TOWARDS INDIVIDUALS WITH MENTAL ILLNESS

Münevver BOĞAHAN*, Hazal YOLACAN**, Emine
İĞCİ**, Zeliha YAMAN*, Mualla YILMAZ***

* *Department of Mental Health Nursing, Mersin
University School of Health, Mersin, Turkey*

** *Mersin Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Mersin,
Turkey.*

*** *Department of Mental Health Nursing, Mersin
University School of Health, Mersin, Turkey*

munevverbghn@hotmail.com

Individuals with mental illness have difficulties in accepting and perceiving their illness, receiving medical help, and regularly using their medication. These difficulties have many reasons. The first of these reasons; the person with mental illness does not have an internal view of the disease; second is stigmatization. Stigmatization is a social process in which accused or exclusion as a result of experience or bad social judgment about an individual or group. Especially individuals who have been diagnosed with mental illness are among the most stigmatized groups in the society. This stigmatization is carried out not only by the community, but also by family, health professionals, nursing students.

In this review, the attitudes and behaviors of the student nurses towards the mental patients before and after the psychiatric nursing lesson are investigated in the light of the literature and the results obtained from the related studies are presented.

The studies about nursing students' attitudes and behaviors related to individuals with mental illnesses were searched. Turkish and English literature has been examined.

When the studies are examined; nursing students use expressions such as aggressive, insane, and mental patient towards individuals with mental illness before

taking psychiatric nursing lessons; it is observed that there are positive changes in the attitudes and behaviors of the students after the education. In addition, the practices carried out in conjunction with the psychiatric nursing lessons have resulted in the development of these positive attitudes and behaviors in the students, but in the change of the behaviors towards the psychiatric patients, the psychiatric nursing lesson and practice may be insufficient.

Psychiatric nursing lesson gives students positive attitudes and behaviors towards people with mental illness. However, interactive methods can be used to provide attitude and behavior change.

Keywords: Mental Illness, Stigmatization, Nursing Student, Attitude and Behavior

ATTITUDES AND BEHAVIORS OF NURSING STUDENTS TOWARDS LGBTI INDIVIDUALS

Münevver BOĞAHAN*, Muhammed Kerim
ÖZASLAN**, Merve ÇOŞKUNCA**, Emine İĞCİ**,
Zeliha YAMAN*, Mualla YILMAZ***

* *Department of Mental Health Nursing, Mersin
University School of Health, Mersin, Turkey*

** *Mersin Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Mersin,
Turkey.*

*** *Department of Mental Health Nursing, Mersin
University School of Health, Mersin, Turkey.*

munevverbghn@hotmail.com

Sexual orientation is a concept that refers to the individual's sexual impulses which tend to the genus. Individuals who are LGBTI (Lesbian, Gay, Bisexual, Transsexual, Intersex) who do not agree with this gender, are excluded from society; psychiatric problems such as anxiety, depression, substance abuse, suicide, and a number of problems in the life of work and education. LGBTI individuals may be exposed to discrimination in every part of the society.

It is important to determine what attitudes and behaviors of nursing students, who are part of society, towards LGBT individuals. This review examines the attitudes and behaviors of nursing students towards LGBT individuals.

The studies about attitudes and behaviors of nursing students towards LGBTI individuals were examined. By analyzing the obtained articles, results are presented in this review.

It has been determined that student nurses exhibit homophobic and transphobic attitudes towards these individuals in the examined articles. It has been found that student nurses think that LGBTI is a disease and it should be treated and homosexuality is an enthusiasm and that it begins with curiosity and that it will become a habit if not over time. Similarly, the nursing students feel themselves helpless to work with LGBT individuals and to offer effective care. In addition, it is stated in studies conducted that nursing education does not place enough emphasis on the health care needs of LGBTI individuals.

It is suggest to add lessons that increase awareness of student nursing to determine the health needs of LGBTI individuals and that will positively affect the negative attitudes towards LGBTI individuals in nursing education curriculum.

Key words: LGBTI, Nursing Students, Attitude, Behavior

**MADDE BAĞIMLISI OLAN BİREYLERDE
USE OF MUSIC THERAPY IN DRUG ADDICTED
INDIVIDUALS**

Zeliha YAMAN*, Rabia Ayça ÖRETEN**, Sultan
Cemre KARAGÖZ**, Münevver BOĞAHAN*, Mualla
YILMAZ**

* *Department of Mental Health Nursing, Mersin
University School of Health, Mersin, Turkey*

** *Mersin Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Mersin,
Turkey*

*** *Department of Mental Health Nursing, Mersin
University School of Health, Mersin, Turkey*

Substance abuse is an important public health issue that affects millions of people worldwide every year. Not only medical treatment is sufficient in the treatment of substance abuse, but therapies that included different psychosocial approaches during the rehabilitation period of addiction; they also prevent relapse and recurrent admission. One of the complementary and integrated

psychosocial therapies frequently used in drug addiction rehabilitation is music therapy. Music therapy, which is a noninvasive relaxation technique in nursing practice, is accepted as an aesthetic approach which allows patients to participate in their own care. The nurses who have completed the music therapy program and are certified are able to use music therapy in clinical practice.

In this compilation, it is aimed to evaluate its effects on individuals and use of music therapy in drug addicted individuals.

In this review, the literature on the use of music therapy in substance dependence is reviewed and current information on the topic is presented.

In studies conducted by using music therapy in individuals who are addicted to drugs; they emphasizes that music therapy is an important step in the rehabilitation of the patients, has a significant effect on the readiness for change in the individuals, decreases depression, anxiety, worry, anger, sadness emotions in individuals, has significant positive effects on their emotional states of individuals, helps the patients to express their feelings and thoughts more easily, motivates the individuals to be treated, reveals emotions that help the individuals to heal by removes negative situations that prevent the motivation of the individuals.

Studies on music therapy emphasize that music therapy is a useful, complementary and alternative therapy for individuals. Consequently, it is important to use music therapy in patients who are drug addicted by nurses specialized in music therapy.

Keywords: Substance Abuse, Music Therapy, Nursing.

**EFFECTS OF ECOLOGICAL CHANGES ON THE
EYE AND PRECAUTIONS TO BE TAKEN**

Mehmet Akif EROL, Mehmet Cem SABANER, Reşat
DUMAN, Rahmi DUMAN

*Afyon Kocatepe University Faculty of Medicine,
Department of Ophthalmology, Afyonkarahisar/TURKEY
dr.akiferol@gmail.com*

The review has no prior presentation or part of the work in a conference/seminar. This study has been recognized as a medical specialty thesis in ophthalmology. We declare that there is no financial support or relationships

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

that may pose a conflict of interest. Finally, there is no conflict of interest in connection with this submitted review, and the review has been read and approved by all the authors.

Effects of Ecological Changes on the Eye and Precautions to Be Taken

We herein show how our ecological changes are changing microanatomy and protective barriers of eye and how to take precautions in our presentation.

Although it is a small body of size, the eyes that are our windows opened to the world are the first of the organs that directly affect the quality of life. Therefore, ecological changes affect the eyes and also individuals. Especially in the recent years, air pollution, changes in the ozone layer and the increase in the number of people in the indoor environment increase the complaints about the eye. These complaints can be seen at different levels from mild eye flush to non-recycled keratitis sizes. These problems arise from individuality and lead to a problem at the social dimension and therefore to both material and spiritual harm.

When the air pollution map of Turkey is examined primarily in Istanbul, Ankara, and Izmir while faced with many cities, including air pollution danger emerges as a major issue in almost all the countries in the world.

Whether or not there is a significant relationship between ecological changes and eye health has been an important research topic among ophthalmologists. In this study, it was found that this relationship is clinically meaningful and that the diagnosis and treatment are necessary according to the severity of the problem. For this reason, awareness raising and preventive measures should be taken as soon as possible about the many of eye problems that result from the effects of air pollution and ecological changes.

Key words: Ecological changes, air pollution, eye disease

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

**HEMŞİRELERİN ÖRGÜTSEL ADALET
ALGILARI VE ÖRGÜTSEL ADALETİN İŞ
MOTİVASYONUNA ETKİSİ; ÖZEL
HASTANELER ALAN ARAŞTIRMASI**

Ramazan Özgür Çatar¹, Fatih Akman²

¹Marmara Üniversitesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, ,

²Marmara Üniversitesi, Sağlık Yönetimi Bölümü
roccatar@marmara.edu.tr

Son dönemlerde yönetim literatüründe, örgütün sahip olduğu kaynakların ve kazanımların çalışanlar arasında eşit ve adaletli dağıtılması, çalışanlara yönelik saygılı ve nazik yönetim uygulamalarının yaygınlaştırılması, etkileşimci ve paylaşımcı bir yönetim anlayışının doğması örgütsel adalet kavramını ortaya çıkarmıştır. Bu bağlamda; çalışanların örgütsel adalet algıları ile motivasyon arasındaki ilişki gündeme gelmekte, çalışanların motivasyonunu artırmak amacıyla çalışanların örgütsel adalet algıları takip edilmeye ve olumlu yönde geliştirilmeye çalışılmaktadır.

Araştırma sağlık çalışanlarının örgütsel adalet algılarının iş motivasyonuna etkisini incelemek için yapılmıştır. Bu bağlamda sağlık kurumlarına kurumsal amaçlarına ulaşmada destekleyici bazı öneriler sunulması planlanmaktadır.

Araştırma İstanbul'da faaliyet gösteren özel hastanelerde yapılmıştır. Araştırmadaki hastanelerin seçiminde mali ve zaman kısıtından dolayı örnekleme yoluna gidilmiş, tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Örnekleme dahil edilen 12 özel hastane Sağlık Bakanlığınca belirlenmiş olan özel hastane sınıflaması (A, B ve C olmak üzere) baz alınarak seçilmiştir. Araştırma her sınıftan 150'şer hemşire olmak üzere 450 hemşire ile gerçekleştirilmiştir. Ankette 7 tane çoktan seçmeli ve açık uçlu olarak hazırlanmış demografik ve mesleki özellikleri tanımlayan sorular ile örgütsel adalet algısına ilişkin 20, iş motivasyonuna ilişkin 29 sorudan oluşan ölçekler bulunmaktadır.

Araştırma kapsamında örgütsel adalet ile iş motivasyonu arasında pozitif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($P < 0.05$). Bu ilişki B ve C sınıfı özel hastanelerde gözlenirken, A sınıfı hastanelerde tespit edilmemiştir.

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

Günlük hayatta adalet kavramı bizim için ne kadar önemliyse, çalışma hayatında da önemi o kadar büyüktür. Örgütlerde çalışanların adalet algılarını ve motivasyon düzeylerini yükseltecek; kaynakların, ödüllerin ve cezai yaptırımların adil olarak dağıtıldığı bir yönetim modeli oluşturulmalıdır. Ayrıca örgüt içi görev ve sorumluluklar adil bir şekilde paylaştırılmalı ve çalışanlar karar alma sürecine dâhil edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel adalet, iş motivasyonu, özel hastane

**ONKOLOJİ HASTALARININ KULLANDIKLARI
TAMAMLAYICI VE ALTERNATİF TIP
UYGULAMALARI**

Funda Akduran*, Fügen Ak**

**Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği AD, Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sakarya*

***Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği AD, Toros Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Mersin*

Günümüzde hastalıkların tanı, tedavi ve bakımlarında gözlenen hızlı değişimlerle birlikte hastaların kendi tedavilerinde daha fazla kontrol ve sorumluluk almak istemeleri, semptomları azaltıcı girişimlere ulaşma istekleri, sağlık ekibinin istenilen ve yeterli zamanı ayıramayışı, güncel tedavilerin maliyetinin fazla olması, psikolojik olarak kendilerini daha iyi hissetme isteği ve modern tıp yöntemlerinden doyum sağlayamama gibi durumlar tamamlayıcı ve alternatif tıp (TAT) yöntemlerine olan ilginin artmasına sebep olmuştur. Kanser hastaları giderek artan sayıda, kanserin fiziksel, psikolojik ve ruhsal sonuçlarını yönetmek için aktif bir yol olarak TAT'ı seçmekte ve kanser tanısının her aşamasında bu yöntemleri uygulamaktadır. Tamamlayıcı terapiler kanserli hastaların bakımını tamamlarken, alternatif tedaviler tedavinin gecikmesi nedeniyle hastalığın gerilemesi ve tedavi olasılığını azaltabileceğinden onkoloji alanında sorun teşkil eder. Sık ve kontrolsüz kullanılan TAT yöntemlerinin zarar verme potansiyeli de göz önünde bulundurularak kullanımı konusunda güvenilir veriler sunmak son derece önemlidir. Bu çalışmanın amacı onkoloji hastalarının kullandıkları tamamlayıcı ve alternatif tıp uygulamaları hakkında bilgi paylaşımında bulunmaktır.

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

Anahtar Kelimeler: Tıbbi onkoloji; tamamlayıcı tedaviler; hemşirelik

**THE IMPORTANCE OF HISTOPATHOLOGICAL
EXAMINATION OF THE UTERINE CERVIX IN
HPV POSITIVE PATIENTS IN THE EARLY
DIAGNOSIS OF THE PREINVASIVE LESIONS**

Özgür İLHAN ÇELİK

*Muğla Sıtkı Koçman University, Faculty of Medicine,
Department of Pathology*

Uterine cervical cancer is the second most common cancer in women under 45 years of age in the world. It is the third leading cause of death after breast and lung cancers. However, it is the eighth rank in terms of the frequency of occurrences in our country. Screening with smear test allows early diagnosis and effective treatment.

We aimed to determine the extent of Preneoplastic and neoplastic lesion development in Human Papilloma Virus (HPV)-DNA, Type 16 and 18 positive patients.

We reviewed the cervical biopsies of 1358, microbiologically HPV-DNA Type 16 and 18 positive patients histopathologically, diagnosed at Muğla Sıtkı Koçman University Education and Research Hospital, between 2012 and 2018 retrospectively.

Among 1358 patients, the cervical biopsies of 720 patients (53.02%) were benign. The biopsies of 638 patients (46.98%) were preneoplastic or malignant. 428 patients (31.52%) had Low Grade Squamous Intraepithelial Lesion (LGSIL) and 163 patients (12.00%) had High Grade Squamous Intraepithelial Lesion (HGSIL). The diagnosis of 47 patients (3.46%) were malignant. 36 (2.65%) were Invasive Squamous cell carcinoma, 8 (0.59%) were Cervical Adenocarcinoma, one was Clear cell carcinoma, one was Rhabdomyosarcoma and one was Lymphoma.

The diagnosis of more than half of the patients were only cervicitis without HPV effect. Less than half of the HPV 16/18(+) patients (46.98%) developed preneoplastic or malignant lesions. Among these patients 43.52% were preinvasive lesions (lesions diagnosed as LGSIL or HGSIL) which were curable with local surgical resection. So early diagnosis is very important for effective

treatment to save the lives of these patients. In conclusion; after microbiological screening programs with HPV testing, cervical sampling of the HPV positive patients for histopathological examination have an important effect on the early diagnose and the reduction of cervical cancers.

Key words: HPV, Cervical Carcinoma, Squamous Intraepithelial Lesion

EVALUATION OF BREAST LESIONS WITH TRUCUT BIOPSY IN WOMEN IN MUGLA AND ENVIRONMENTAL

Leyla TEKİN

*Muğla Sıtkı Koçman University, Faculty of Medicine,
Department of Pathology*

Breast cancer is one of the most common cancers in women due to environmental and genetic etiologies. To investigate the diagnosis of tru-cut biopsy made under ultrasonography guidance in breast masses. In these surveys, BIRADS 3 and BIRADS 5 lesions are biopsied and evaluated histologically.

A retrospective review was made of the records of 930 consecutive female patients who underwent tru-cut biopsy under ultrasonography guidance for a mass lesion determined in the breast mammographically and ultrasonographically and evaluated histopathologically in our hospital between January 2016 and December 2017.

The mean age of the cases (16-89) was 45 years. Histopathological evaluation revealed 20,3% malignant diagnosis and the mean age of malignant diagnosis was 30-89. Among these, 10% consisted of invasive carcinoma of no special type (lobular, medullary, metaplastic, mucinous, mixed epithelial carcinoma), 90% were diagnosed as invasive carcinoma of no special type (NST). Histological grading of the tumors was made according to the Modified Bloom Richardson scoring system (tubul formation, number of mitosis and nuclear pleomorphism). Among malignant tumors grading 47% was grade 2, %32 was grade 1 and 19% was grade 3. Eighty five percent of the tumors were confirmed with radical surgical specimens, but 15% of the cases were not present in our hospital because radical surgeries were

performed in the external center. Seventy percent of the cases were benign. This group included fibroadenomatous, fibroadenomatoid changes, fibrocystic disease, intraductal papilloma and adenosis. Ultrasonography-guided tru-cut biopsies are used as a rapid and safe diagnostic method, and histopathologically the correct diagnosis rate is close to 100%. Breast cancer incidence in women in Mugla shows a parallel course to the public in Turkey.

Keywords: Breast masses, Tru-cut biopsy, evaluation of histopathologically

THE HISTOPATHOLOGICAL FACTORS RELATED TO SURVIVAL IN LARYNGEAL SQUAMOUS CELL CARCINOMAS

Sümeyye Ekmekci

*Health Sciences University Tepecik Training and
Research Hospital, Department of Pathology, Izmir,
TURKEY*

Squamous cell carcinoma (SCC) of the larynx is the most common malignant neoplasm of the upper respiratory tract and the second most common type of head and neck malignancy in adults. It accounts for about 1.5% of all malignancies. Many clinical and histopathological factors have been implicated in tumor recurrence and poor survival of the patients with laryngeal SCC.

Fifty-six patients with laryngeal carcinoma diagnosed and treated were evaluated. Patients were treated by partial or total laryngectomy. Age, gender, tumor localization, tumor stage and lymph node stage, perineural invasion (PNI), lymphovascular invasion (LVI), invasion of thyroid cartilage, necrosis, type of surgery, number of metastatic lymph nodes, and distant metastasis were determined.

The study consisted of 52 (92.9%) male and 4 (7.1%) female patients. The mean age was 60.4 years (min:42-max:78) (SD $\pm$ 9.4). Median survival time was 38 months (min:5-max:81) (SD $\pm$ 17.01). Pathologic diagnosis were SCC in all patients. Statistical analysis revealed that tumor localization was significantly associated with survival (p=0.017). No statistically significant relation was found between disease free survival, necrosis, LVI, PNI and LNM (p=0.287, p=0.386, p=0.069, p=0.584).

Abstract Book (Oral Presentation)

Laryngeal cancer is the second most common malignant tumor of the head and neck region and accounts for about 2.4% of all newly diagnosed malignancies world wide each year. We found that tumor localization had a significant relation to survival similar to the literature in contrast to other parameters which may occur due to different number of cases in each group. Larger series are needed to evaluate the prognostic value in laryngeal carcinomas.

EVALUATION OF NURSES' COMMUNICATION SKILLS AND COLLEAGUE SOLIDARITY

Yasemin ÇEKİÇ¹, Sinem SİLER², Ebrar KULAK³

¹Ankara University Faculty of Health Sciences, Nursing Department

²TOBB ETU Hospital, sinemsiler@gmail.com

³Ondokuz Mayıs University Health Practice and Research Center

Nursing, which is one of the professions dependent on human interaction, is completely based on communication. Effective communication skills among health care workers are said to improve the team work and cooperation. The aim of this study is to evaluate the relationship between the communication skills of the nurses and colleague solidarity.

The sample of the study is composed of 149 nurses working at Ankara University İbni Sina Hospital. Data were collected with the Personal Information Form developed by the researchers, Communication Skills Scale and Colleague Solidarity of Nurses' Scale. In the analysis of the data, descriptive statistic analysis and Spearman Correlation analysis were used.

A positive moderate correlation was found between the means score of communication skills and means score of colleague solidarity ($p < 0.001$, $r = 0.696$). There was no statistically significant difference between the average scores of the scales and age, gender, educational level, family type that they grew up in, the place they live for the longest, and whether they choose their profession with desire ($p > 0.05$).

Nursing is a profession that necessitates communicational skills, solidarity and team work. In the

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

study, reached result is that as the communication skills of the nurses increase, the colleagueal solidarity increase.

Key words: Communication skills, nurse, nursing, professional solidarity

EVALUATION OF NURSES' PROFESSIONAL IMAGE PERCEPTIONS AND REASONS FOR CHOOSING PROFESSION

Yasemin ÇEKİÇ, Hilal Nur AYPEK, Betül ŞAHİN,
Saadet KOÇ

Ankara University Faculty Of Health Sciences, Nursing Department,

The term "generation" is used for the people who were approximately born in the same years, had same-age conditions and were responsible for the similar duties. The generation X is consist of the people born in the years between 1965 and 1979, the generation Y is consist of the people born in the years between 1980 and 2000. The aim of this study is to evaluate the professional image perceptions and reasons for choosing profession of X-Y generation nurses who are working together.

The sample of study is composed of 151 nurses working at Ankara University İbni Sina Hospital. Data were collected with Personal Information Form developed by the researchers, Entering the Field of Nursing Scale and Scale for the Image of Nursing Profession. In analysis of data, descriptive statistic analysis and Spearman Correlation analysis were used.

%35,7 of nurses participating in study are X generation and %64,3 are Y generation. It is found that perception of professional image was poor for both generation X ($98,00 \pm 9,09$) and Y ($103,10 \pm 10,67$). The item "I always want to aid people in my life." had the highest mean score ($79,53 \pm 21,08$) among items of Entering The Field of Nursing Scale. The profession image mean score of nurses who work for 18 years or more ($96,32 \pm 8,25$) in nursing are found statistically meaningful lower than profession image mean score of nurses who work for 1-5 years ($103,20 \pm 11,40$).

At the end of study, it is stated that both X and Y generations' perception of professional image was poor

Abstract Book
(Oral Presentation)

and nursing is chosen for the reason of focusing on aiding people.

Key words: Nurse, professional image perception

**THE EVALUATION OF TREATMENT RELATED
CARDIAC COMPLICATIONS IN ADULT CASES
OF MEGALOBlastic ANEMIA**

Volkan Karakuş¹

¹ *Muğla Sıtkı Koçman University Training and Research
Hospital, Hematology Clinic*

The major risk factors of B12 deficiency is inadequate intake, malabsorptive disorders, metabolic disorders of cobalamine and transport disorders of transcobalamine. There is no study in the literature focusing on the cardiovascular effects of B12 replacement treatment. In this study we aimed to put forth the frequency, the risk factors and clinical presentation of hypopotasemia in addition to QTcd and other electrocardiographic(ECG) findings and early cardiovascular risk.

Patients applied to our hospital with severe anemic symptoms and diagnosed as megaloblastic anemia between June 2014-January 2017 with no history of medical illness or drug use which can cause electrolyte imbalance were revised retrospectively. Patients with cardiovascular disease or who didnot apply for controls were excluded. Cases were evaluated for the presence, the risk factors, and the clinical aspect of hypopotasemia in addition to the necessity of replacement of potassium. Nine male and eleven female patients were included. The median age was 66. Almost half of the cases had pancytopenia whilst all had at least one lineage cytopenia. The patients had a partial decrease of potassium levels at the 3rd day of the treatment but this decrease was not statistically significant. Neither significant change of laboratory results nor U wave was observed in the first 3 days of treatment. However, a significant increase was detected in PR distance. This increase resulted with no abnormal clinical symptoms and normalized during follow up. When QT distances were compared, one patient had increase in QT distance but this was not significant.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

The mortality of severe megaloblastic anemia was contemporary in the literature. Even there were results suggesting high mortality in older literature, the newer one didnot confirm this. Our study showed ECG changes in megaloblastic anemia but these changes had no effect on mortality.

Keywords: megaloblastic anemia, potassium, electrocardiography

**THE IMPACT OF THE PRACTICE OF THE
MENTAL HEALTH AND ILLNESS NURSING
LESSON ON STUDENT NURSES**

Hilal ALTUNDAL*, Serpil TÜRKLEŞ*, Evin ÇİÇEK**,
Tuğba SAYIN**, Mine Kuş**

* *Mersin University, High School of Health, Department
of Nursing, Division of Mental Health and Illness
Nursing, Mersin*

** *Mersin University, , High School of Health,
Department of Nursing*

The nursing education which makes the students ready to work professionally is composed of theoretical and practical fields. Mental health and illness nursing lesson; aims to teach the internal and external factors affecting man and human behaviors, ordinary coverings of behavior and abnormal deviation cases, maintain and improve mental health, improve and rehabilitate mental disorders, mental health and psychiatric nursing functions, roles and basic principles. In the acquisition of these basic knowledge and skills, the application phase of the education process is very important in the development of the professional identity of the student. Although this process is important, it is known that students are faced with many difficulties during clinical practice.

In this review, it is aimed to investigate the impact of mental health and illness nursing course on student nurses in accordance with literature information.

In this review, the impact of the course of mental health and illness nursing on student nurses is examined and the current literature is presented.

Students are known to experience difficulties, anxiety and stress during clinical practice. When developing positive and negative coping strategies to cope with stress, it is

necessary to develop and raise awareness among staff and students. Mental health and illness nursing practice has both positive and negative effects on nursing students. However, it is known that there are more positive results. While students are afraid of patients before they go to practice, do not know how to contact patients, think that prejudicial and psychiatric patients are different from other people; after the practice, they have become experienced students with necessary knowledge and equipments who are free of fear, anxiety and prejudice after application, who knows how to communicate with psychiatric disorders.

As a result; to reduce the negative effects of improving the positive effects of mental health and illness nursing practice on student nurses innovative and feasible teaching and learning methods must be integrated into the process. It is considered that taking the feelings, thoughts and feedback before and after the clinical applications of the students will increase the positive effects of the lesson.

Key Words: Mental health, Nursing, Practice, Student

**THE IMPACT OF THE TRAINING STRUCTURED
ACCORDING TO OREM'S SELF-CARE DEFICIT
NURSING THEORY ON CORONARY ARTERY
PATIENTS' SELF-CARE AGENCY AND QUALITY
OF LIFE**

Fatma TOK YILDIZ², Mağfiret KAŞIKÇI³

¹ Bu araştırma 215S093 Numaralı Proje olarak TÜBİTAK tarafından desteklenmiştir

² *Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı,
Sivas, fatmatok@yahoo.com*

³ *Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı,
Erzurum, magfiret@atauni.edu.tr*

This study aimed to determine the impact of training structured according to Orem's Self-Care Deficit Nursing Theory on coronary artery disease patients' self-care and quality of life.

The population of the study conducted between January 2015 and February 2017 was the patients with coronary

artery disease in a cardiology service of a university and a public hospital. 102 patients were evenly divided into experimental group and control group (each has 51 patients) randomized according to their gender, age, LDL cholesterol, Self-Care Agency Scale scores. Interviews with the patients in the experimental and control groups were conducted in two sessions: at the hospital and at home. Five Home visits after the discharge from the hospital following the 2nd, 8th weeks, 1st, 3rd and 6th months-polyclinic controls. The training was given in the hospital and at every home visit repeatedly in line with the requirements of the individual. There was no intervention in the control group; only blood pressure arterial values of the patients were measured and monitored at home visits. The research data were collected by using the Patient Description Form, Self-Care Agency Scale, MacNew Health-related Quality of Life Heart Disease Questionnaire (MacNew) and Life Quality Questionnaire (15D) at the 3rd interview in the hospital and at the 5th home visit at the end of 6th months. It was found out that there was no difference between the first measure mean scores of Self-Care Agency Scale, MacNew and 15D of experimental and control groups, but there was a difference between the mean scores of the final measurement, and this difference was statistically highly significant ($p < 0.01$). In the experimental groups Self-Care Agency Scale, MacNew and 15D were higher than those in the first measurements, but in the control group those were similar ($p > 0.05$). In the experimental group difference between them was statistically highly significant ($p < 0.01$).

As a conclusion of the study, it was revealed that the training structured according to Orem's Self-Care Deficit Nursing Theory improved the self-care agency, quality of life regarding the disease and overall quality of life of the patients with coronary artery disease.

Key words: Nursing, CAD, Orem's Self-Care Deficit Nursing Theory, Self-care agency, Quality of life

SOSYAL HİZMET BAĞLAMINDA YAŞLI İHMAL-İSTİSMARI VE KÜLTÜREL AŞINMA

Emine ÖZMETE, Pınar ÖZDEMİR

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Bölümü

Yaşlılık, bireysel, toplumsal, psikolojik, kültürel, ekonomik, politika yönlerinin olması sebebiyle geniş bir çalışma alanına sahiptir. Yaşlı ihmal ve istismarı, yaşlı nüfusunun hızla artması, sağlığın kötüleşmesi ve bakım ihtiyacının artması, sosyal güvenlik ve destek sistemlerinin yetersizliği, gelirin azalması, sosyal dışlanma gibi nedenlere bağlı olarak daha sık görülmektedir.

Son yıllarda bir çok ülkede yaşlı nüfusun artması nedeniyle, yaşlılık dönemi ile ilgili durumların ve ihtiyaçların karşılanması için gerekli program ve politikaların yeniden gözden geçirilmesi gündemi oluşturmaktadır. Yaşlılık, bireylerin bağımlılık ve kaza riskinin arttığı, fiziksel yeteneklerinin azaldığı, pek çok kronik hastalığın sık görüldüğü bir yaşam dönemidir. Artan bu bağımlılık ve yaşlının uzun süreli bakım ihtiyacı, bakım verenin tükenmişliği, yaşlıyı bakımını sağlayan kişi veya kurumların ihmali veya istismarına maruz bırakabilmektedir. Yaşlı ihmal ve istismarı aile içinde, sağlık ve sosyal hizmetlerin verildiği kurumlarda fiziksel ve psikolojik olarak yaşlıya zarar verme ve ondan faydalanma şeklinde kendini gösteren ciddi toplumsal bir sorundur. Ayrıca yaşlı istismarı, kültürel öğelerin değişiminden birebir etkilenen ve kültürel aşınma ile de sayısı artan bir olgudur. Bu bağlamda, kültürel aşınma, küreselleşme ile birlikte toplumun özünü oluşturan algıların yerini bambaşka kalıplara bırakarak toplumsal değerlerin yok olmasıdır. Yaşlılık olgusu da zamanla toplumdaki diğer değerler gibi soyut bir değer haline gelmiş ve tüketim kültürünün temel özellikleri aracılığıyla ihtiyaç hissedilmeyen bir değer olarak görülmeye ve değersizleştirilmeye başlanmıştır.

Kültürel aşınmaya neden olan ve yaşlılığa toplumsal bakışı etkileyen diğer faktörler arasında, aile yapısında meydana gelen değişimler, göç ve kentleşme ile birlikte gündelik yaşamda ortaya çıkan sorunlar, yoksulluk, yalnızlık, sosyal anlamda rol ve statü kayıpları, kuşaklararası çatışma, intihar, barınma ve sağlık sorunları

bulunmaktadır. Dolayısıyla bu sorunlar aynı zamanda sosyal hizmet müdahalesine ihtiyaç duyan alanlar haline gelmektedir. Bu çalışmada, kültürel değerlerin değişimi sürecinde ortaya çıkan yaşlı istismarını azaltmaya yönelik sosyal hizmet müdahalelerine değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlılık Dönemi Özellikleri, Yaşlı İhmal ve İstismarı, Kültürel Aşınma, Sosyal Hizmet.

SOSYAL HİZMETTE SUÇA MARUZ KALMIŞ YAŞLI MAĞDURLARA YAKLAŞIM

Emine ÖZMETE, Pınar ÖZDEMİR

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Bölümü

Sosyal, ekonomik, coğrafi bölge ayrımı olmaksızın yaşlılar da tıpkı kadın, çocuk, engelliler gibi fiziksel, psikolojik, duygusal ve ekonomik suçlarla karşı karşıya kalmakta ve mağduriyet yaşamaktadırlar. Ancak yaşlıların maruz kaldıkları suç karşısında adları pek anılmamaktadır. Yaşlı insanlar suça maruz kaldıklarında, savunmasızlıkları nedeniyle diğer yaş gruplarına göre genellikle daha fazla fiziksel, ruhsal ve maddi zararlara uğramaktadırlar. Çünkü yaşlıların korunma ve güvende hissetme gereksinimi daha çok artmakta, çevresiyle ilişkileri farklı nedenlere bağlı olarak azalmakta, toplumla doğrudan dayanışmaya girememekte, mevcut sosyal, kültürel ve ekonomik fırsatları yeterince kullanamamaktadırlar.

Yaşlılar suça maruz kaldıktan sonra fiziksel ve ruhsal olarak daha geç iyileşirler ya da kısmen iyileşebilirler. Ayrıca, yaşlıların maddi gelirleri genellikle az veya sabit olduğundan suçun her türlü zararını ortadan kaldırma konusunda sıkıntı yaşarlar. Yaşlıların suçtan korkmalarını ve endişe duymalarını gerektirecek başka nedenler de vardır. Birincisi, yaşlılar suç sonrasında polise yeterince yardımcı olamayacaklarını, polisin beklentilerini karşılayamayacaklarını ve bunun neticesi olarak polisin, kendilerinin yetersiz olduğunu düşünecekleri endişesini taşımaktadırlar. İkincisi, suçu öğrenen aile bireylerinin de kendilerinin yetersiz olduğunu düşünecekleri endişesini yaşamaktadırlar. Üçüncü olarak, eğer suçu ve suçluyu bildirirse suçlunun intikam alabileceği korkusu yaşamlarını etkilemektedir. Ayrıca, kendi kendilerinin mağdur olmasına izin verdikleri için suçluluk hissederek.

Abstract Book (Oral Presentation)

Yaşlı bireyler daha duygusal olmaları, hızlı hareket edememeleri ve reflekslerinin gençlere oranla zayıf olması nedeniyle kapkaç, yankesicilik ve dolandırıcılık suçlarına maruz kalmaktadırlar. Kapkaç, yankesicilik, dolandırıcılık, evden hırsızlık, gasp, elektrik veya doğalgaz görevlisi kılığında hırsızlık genellikle yaşlı bireyleri tanımayan yabancılar tarafından işlenen suçlardır. Aile bireyleri ya da tanıdıklar tarafından işlenen suçlar ise genellikle fiziksel şiddet, tehdit, zorla eşya ve paraların alınması, mülkiyet devri ve nadiren görülse de cinayet ve cinsel istismardır. Adli sosyal hizmet bağlamında, yaşlı mağdurlar sosyal hizmet mesleği çalışma alanı içerisinde yer alan önemli bir gruptur. Bu çalışmada, yaşlı mağdurlar ve adli sosyal hizmet bağlamında sosyal hizmet uzmanının yaşlılarla çalışırken yerine getirmesi gereken rolleri ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yaşlılık Dönemi Özellikleri, Yaşlı Mağdurlar, Yaşlı Mağdur Hakları, Sosyal Hizmet.

DETERMINATION OF THE EFFICACY OF SOME BIOLOGICAL PREPARATIONS AGAINST POWDERY MILDEW DISEASE (*Leveillula taurica*)

Ramazan ÖZKAYA^{1*}, Ş. Evrim ARICI¹

*1Süleyman Demirel University, Agricultural Faculty,
Department of Plant Pathology*

ramazanozkaya@gmail.com

Powdery mildew disease (*Leveillula taurica*), one of the most important fungal diseases of pepper, can cause serious economic damage on pepper production and it can also cause significant increase in the number of fungicide application on production. In recent years the number of active ingredient used on the production has become one of the most important factors of international trade and it can affect the economic value of vegetables. Biological control is accepted as an alternative and complimentary of chemical control on pest and disease control of vegetables, due to its positive effect on environment and food safety.

In this study efficacy of three plants extract and two bacterial products were investigated against powdery mildew on pepper.

In this study, Tea Tree Oil, (Timorex Gold), Orange Oil (Prev-am), *Reynoutria spp.* extract (Regalia), *Bacillus*

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

subtilis QST 713 (Serenade SC), *L. acidophilus*, *L. paracasei* (Vital) and Fluopyram+Tebuconazole (Luna Experience) (as a reference product) were applied on pepper plants to be determine the efficacy against powdery mildew on pepper. Evaluation was done at each plot with 5 elder leaves from 20 plants when the disease reached to 20 % on control plots. Trials were established according to randomized plots pattern with four replications. The disease severity was evaluated using Townsend-Heuberger's formula and the percentage effect of the applications was calculated using the Abbott formula. Data from each trial were analyzed by analysis of variance (ANNOVA) to detect differences between treatments. Mean comparisons were made using Tukey's tests; all statistical tests were conducted at a probability level of $P \leq 0.05$. All analyses were performed using the SPSS 22 software.

In the experiment, it was determined that the highest % efficacy values of the biological preparations against powdery mildew were for TIMOREX (80%), PREV-AM (45%), REGALIA (44.7%), SERENADE (26.3%) and VITANAL (26.2%), respectively. Efficacy of reference product, LUNA EXPERIENCE against powdery mildew on pepper was determined as 89%.

Biological control is considered as an alternative course of chemical control, by the reason of positive features on human and environmental health and food safety. According to our study, it's concluded that TIMOREX GOLD had performed enough efficacy on *Leveillula taurica* and can be safely used and offered against powdery mildew.

Key Words. Pepper, *Leveillula taurica*, Powdery Mildew, Biological Control.

D VİTAMİNİNİN OBEZİTE İLE İLİŞKİSİ

*Şeniz GENİŞ, *Damla ÖZALP, *Berce CEYLAN ve
*Aybüke KORKMAZ

**Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Beslenme ve Diyetetik Bölümü*

Obezite birçok ülkede yaygın bir halk sağlığı sorunudur. D vitamini eksikliği pandemidir ve çok çeşitli hastalık durumları ile ilişkilendirilmiştir. D vitamini için klasik fizyolojik rolleri arasında kalsiyum homeostazi ve kemik

metabolizması bulunmaktadır ancak son yıllarda D vitamini için daha çeşitli roller tespit edilmiştir. D vitamini adipoz dokuda da depolanır ve lipit birikiminde önemlidir. Adipositlerde vitamin D reseptörlerinin bulunması adipoz dokunun D vitaminine duyarlı olduğu düşündürmektedir. İnsülin seviyesinin düzenlenmesinde 25-OH vitamin D önemli rol oynar ve glukoz metabolizmasını destekler. Pankreas beta hücrelerinde hem D vitamini reseptörü, hem de 1-alfa hidroksilaz reseptör genleri mevcuttur. D vitamini eksikliği olan olgulara glikoz yüklemesi yapıldığında insülin cevabının bozulduğu bildirilmiştir. Popülasyon çalışmaları 25-OH vitamin D seviyesi yüksek bireylerde diyabet riskinin azaldığını göstermektedir. Literatürde 25-OH vitamin D yeterli olduğunda diyabetli hastalarda glisemik kontrolün daha iyi sağlandığı ve 25-OH vitamin D ile HbA1c düzeyleri arasında ters orantı olduğu bildirilmiştir. Yüksek doz D vitaminin diyabetlilerde metabolik kontrol üzerine pozitif etkisi olduğunu bildiren çalışmalar bulunmaktadır. Sonuç olarak D vitamini ve obeziteye yönelik çalışmalarda birçok kanıt elde edilmekle birlikte, yapılan klinik çalışmalar arz etmemektedir. Çünkü bu çalışmaların çoğu kesitsel olup, elde edilen verilerin standardize edilerek karşılaştırılması zordur. Bu nedenle birçok araştırma sonucu birbiriyle çelişmektedir. Bütün bu faktörler göz önünde bulundurularak çalışmalar artırılmalıdır.

**BİR ÜNİVERSİTE HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ
ÖĞRENCİLERİNE VERİLEN STRESLE
BAŞETME DERSİNİN ÖĞRENCİLERİN STRESLE
BAŞA ÇIKMA TARZLARI ÜZERİNE ETKİSİ**

Funda Gümüş¹, Gül Dikeç²

*1 Dicle Üniversitesi Atatürk Sağlık Yüksek Okulu,
Hemşirelik Bölümü*

*2 İstinye Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü.*

Bu çalışmanın amacı bir kamu üniversitesi hemşirelik bölümü 2. sınıf öğrencilerine verilen stresle baş etme dersinin öğrencilerin stresle başa çıkma tarzları üzerine etkisini belirlemektir. Çalışma ön test son test tek gruplu düzende yarı deneysel olarak planlandı.

Çalışmaya 2017-2018 eğitim ve öğretim yılı güz yarıyılında bir kamu üniversitesi hemşirelik bölümü 2. sınıf öğrencilerine verilen stres ve yönetimi dersini alan 37 kadın, 29 erkek olmak üzere 66 öğrenci katıldı. Öğrencilere dönemin ilk dersinde kişisel bilgi formu ve Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği uygulandı. Daha sonra 14 hafta boyunca haftada 2 saat olmak üzere stres ve yönetimi dersi verildi. Dersin içeriğinde stres ve emosyonları, kaynakları, semptomları, biyolojik, çevresel olay ve birey-çevre etkileşimi kapsamında stres modelleri, strese yatkınlık ve dayanıklılık, stres ve hastalıklar, stresli durumların yönetimi ve başetme süreci, stres yönetiminde zihinsel, davranışsal yaklaşımlar ve gevşeme teknikleri verildi. Ders interaktif sunum, uygulama egzersizleri, yaşayarak öğrenme, öz değerlendirme egzersizleri yöntemleri ile yürütüldü. Dersin son haftası öğrencilerden kişisel bilgi formu ve Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeğini tekrar doldurmaları istendi. Son testi doldurmayan 6 öğrenci ve derse devam etmeyen 3 öğrenci çalışmaya dâhil edilmedi.

Çalışmaya katılan öğrencilerin %56.1'i kadın, %43.9'unun erkek; yaş ortalamalarının 20.60±1.89; ortalama 5.86±2.69 kardeşinin olduğu; %93.9'unun bekar, %56.1'inin gelirin giderinden az; %90.9'unun çalışmadığı, %75.8'inin en uzun kentte yaşadığı; %74.2'sinin ailesi ile birlikte yaşadığı; % 81.8'inin çekirdek aileye sahip olduğu belirlendi. Çalışmaya katılan öğrencilerin ders öncesi Stresle Baş Çıkma Tarzları Ölçeği toplam puan ortalamasının 70.90±12.56, ders sonrası ise 76.96±9.16 olduğu; yapılan Wilcoxon İşaretli Sıra Testine göre öğrencilerin ders öncesi ve ders sonrası Stresle Baş Çıkma Tarzları Ölçeği toplam puan ortalamalarının anlamlı bir şekilde arttığı saptandı (Z:-3.08, p:0.002 < 0.05).

Çalışma sonuçları ışığında hemşirelik öğrencilerine verilen eğitimin stresle baş etme tarzlarını değiştirdiği ve becerilerini arttırdığı söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Stresle baş etme, Hemşirelik, Üniversite öğrencileri.

**HAYVAN DESTEKLİ UYGULAMALARIN
TEDAVİ AMAÇLI KULLANIMINDA TÜRKİYE
PROFİLİ**

Ayşegül YAVAŞ AYHAN, Fatma EKMEKÇİ.

*Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik
Bölümü.*

Hayvan destekli uygulamalar, yapılandırılmış bir program doğrultusunda uygun bir hayvanın, tedavi sürecine katıldığı belli bir hedefe yönelik yapılan girişimlerdir. Hayvan destekli uygulamaların psikolojik, duygusal, sosyal ve fiziksel yararlarının olduğunu vurgulanmaktadır. Hayvan destekli tedavilerin daima izlenerek, rehberler eşliğinde ve programın hedefleri doğrultusunda multidisipliner bir ekip ile yapılması gerektiği vurgulanmaktadır.

Türkiye’de yapılan hayvan destekli uygulamalara ilişkin çalışmaların belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Türkiye’de hayvan destekli çalışmalara, Türk Psikiyatri Dizini, Türk Medline, Yök Ulusal Tez Merkezi ve ULAKBİM Veri Tabanları; “Hayvan Destekli Tedavi”, “Hayvan Destekli Terapi”, “Hayvan Destekli Uygulama” ve “Pet terapi” anahtar kelimeleriyle taranarak ulaşılmıştır.

Toplam 252 çalışma belirlenmiştir. Bu çalışmalardan 9 tanesinin hayvan destekli uygulamalar ile ilişkili olduğu bulunmuş ve değerlendirme kapsamına alınmıştır.

Gözden geçirilen 9 çalışmada hayvan destekli uygulamaların; çocuklar için psikolojik, duygusal, sosyal ve fiziksel yararlarının olduğu, kaygıyı azalttığı, çocuğu mutlu ettiği, oyun oynama, etkinliklere katılma ve iletişim becerisine katkı sağladığı, kendine olan güveni ve dikkati arttırdığı belirtilirken, yaşlılarda ise evcil hayvanlar ile kurulan duygusal bağların stres, depresyon, demans, yalnızlık duygusu, anksiyete, ağrı düzeyini olumlu yönde etkilediği, enfeksiyon, yara iyileşmesi ve yaygın gelişimsel bozukluklar gibi psikolojik ve psikiyatrik hastalıkların tedavisi ile hipertansiyon, kardiyovasküler rahatsızlıklar, kanser ve AIDS gibi kronik hastalıkların iyileştirilmesinde artarak kullanıldığı vurgulanmaktadır.

Yurt dışında pek çok alan bu uygulamayı tedavi biçimi olarak kullansa da Türkiye’de hayvan destekli tedavi bir uzmanlık alanı olarak uygulanmamakta, yalnızca insan ve

hayvan etkileşiminin meydana getirdiği olumlu sonuçlara göre kısıtlı hizmetler sunulmaktadır. Ayrıca ülkemizde bu alanda yapılmış bilimsel kanıt sağlayacak bir araştırma da bulunmamaktadır. Hayvan destekli uygulamaların etki mekanizmasını ve uygun hasta grubunu belirlemeye yönelik araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hayvan Destekli Uygulama, Hayvan Destekli Tedavi, Pet Terapi .

**MELATONIN USED IN THE TREATMENT OF
BREAST CANCER DECREASES ANXIETY**

Güven Akçay¹, Asiye Kübra Göksu², Gamze Tanrıöver²,
Nuray Erin³, Narin Derin¹

1. Akdeniz University, Faculty of Medicine, Department of Biophysics, Antalya, Turkey
2. Akdeniz University, Faculty of Medicine, Department of Histology and Embryology, Antalya, Turkey
3. Akdeniz University, Faculty of Medicine, Department of Medical Pharmacology, Antalya, Turkey

Breast cancer is responsible for the higher cancer-related deaths in women. Melatonin hormone modulates circadian rhythms, behaves as a neuromodulator, biological response modifier.

The aim of the study is to investigate the effects of melatonin in metastatic breast carcinoma evaluating anxiety response were not studied before.

We previously isolated liver metastatic cells (4TLM) from 4T1 breast carcinoma. Tumor cells were inoculated in mammary pad. M1 melatonin (i.p 5 mg/kg 2 times a day; at 10.00 a.m, 17.00 p.m) or vehicle treatment started a month after inoculation, M2 (ip.15 mg/kg 2 times a day) started two days after inoculation of tumor cells. Mice were divided into 4 groups as M1+T, V+T, T+M2 and T+V and performed 26 days after tumor injection because of metastasis. Open Field Test (OFT) and Marble Burying Test (MBT) were performed to assess anxiety-like behavior before and a month after the tumor injection. ANOVA was used for statistical analysis and Tukey Test was used for multiple comparisons.

M1+T decreased the number of buried marbles sharply compared to V+T group, but between T+M2 and T+V groups there was no difference in the first test of MBT. Unlike V+T and T+V, the number of buried marbles of

Abstract Book (Oral Presentation)

M1+T and T+M2 groups declined at the second test. OF results were similar to those in the MBT. Although there was no difference in the first test of OF between M2, T+V groups, duration in external/internal quadrant and number of defecation of V+T increased significantly compared to M1+T. At the second test of OF, only M1+T and T+M2 groups decreased of duration in external/internal quadrant and number of defecation.

The results demonstrated the effects of melatonin administration before and after the inoculation of tumor cells. It was the first time that melatonin administration of the aggressive breast cancer reduces anxiety in mice.

Keywords: Melatonin, Metastatic Breast Cancer, Anxiety, Mice.

DIAGNOSTIC APPROACH TO MELANOMA

Serkan Yaşar ÇELİK

*Muğla Sıtkı Koçman University, Faculty of Medicine,
Department of Pathology*

Melanoma, a neoplasm of melanocytes is the most aggressive and life-threatening skin cancer as it has a very high tendency to spread to other parts of the body. The incidence of it is higher in fair people as the exposure to Ultraviolet-light is the most important risk factor with the malignant transformation of the nevi.

We aimed to determine the clinical and histopathological findings of Melanoma cases diagnosed in our Pathology Laboratory.

We reviewed the slides and the clinical data of the patients who received the diagnosis of Melanoma at Pathology Laboratory of Muğla Sıtkı Koçman University Education and Research Hospital, between 2011 and 2018 retrospectively.

There were 43 skin Melanoma cases. 21(48.8%) of the patients were female, 22(51.2%) of them were male. The median age at the time of diagnosis in females was 68, while 64 in males. 35(81.4%) of the 43 cases were Nodular Melanoma(NM), 3(7%) were Superficial-spreading melanoma(SSM) and 5(11.6%) were Melanoma-in-situ(MIS). None of the SSMs and MISs had metastasis to anywhere.

7(20%) of the NMs had lymph-node and 3(8.6%) had soft tissue metastasis at the time of initial diagnosis. Among

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

these metastatic patients, 4 developed lung, brain, stomach and nasopharynx metastases in the following 2 years. The ratio of the Clark Level 2,3,4,5 of NMs were 11.4%, 28.6%, 45.7% and 14.3% respectively. Most of the metastatic cases were Clark Level 3 or 4. The average Breslow's tumor thickness was 4.75mm in NMs.

This study showed that Melanoma is generally diagnosed at WHO-Stage 2 or 3 and this cause worse prognosis as the cure rates depend greatly on the stage. As a result it's very important to self-examine the existing nevi on our skin in order to detect the early malignant transformation to Melanoma and protect our skin from Ultraviolet-light.

Key words: Melanoma, Skin tumor.

TRANSÜRETRAL REZEKSİYON

OPERASYONLARINDA ULTRASON

EŞLİĞİNDEYAPILAN OBTURATOR SİNİR

BLOĞUNUN YERİ

Gözen Öksüz

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Tıp Fakültesi
Mesane tümörlerinde transüretal rezeksiyon (TUR) hem tanı hem de tedavi amaçlı kullanılan cerrahi bir yöntemdir. TUR operasyonu obturator sinirin uyarılmasına bağlı olarak adduktor kas spazmına bağlı zorluklar içerebilir ve komplikasyonlar gelişebilir. Bu komplikasyonları önlemek için kas gevşeticilerin kullanıldığı genel anestezi, tercih edilen yöntemdir. Obturator sinir blokajı diz ve femur operasyonlarında postoperatif analjezi için kullanıldığı gibi TUR operasyonlarında görülebilen obturator refleksi önlemek için de uygulanabilir.

Biz bu çalışmada kliniğimizde TUR operasyonu geçiren hastalarda spinal anestezi ile beraber uyguladığımız ultrason eşliğinde obturator bloğun etkinliğini araştırmayı amaçladık.

KSÜ etik kurulu onayı alındıktan sonra retrospektif olarak 2014 ekim- 2015 aralık arası TUR-M yapılmış olan hastaların anestezi kayıtları incelendi. Kayıtlardan hastaların yaş, cinsiyet operasyon süresi, anestezi yöntemi, obturator sinir blokajı uygulanıp uygulanmadığı, adduktor refleksi ve komplikasyon gözlenip gözlenmediği verileri kayıt edildi.

2014- 2015 yılı arası hastalar incelendiğinde toplam 98 hastanın TUR operasyonu olduğu bu ve bu hastaların 61 tanesinin genel anestezi altında opere olduğu, 37 hastaya spinal anestezi yapıldığı, spinal anestezi yapılan hastaların 20 tanesine ek olarak obturator sinir blokajı uygulandığı kayıtlardan anlaşıldı. Hastaların 13 tanesi kadın, 85 tanesi erkek ve hastaların yaş ortalaması 67,95+13.5 olduğu verilerden elde edildi. Obturator sinir blokajı yapılan hastalardan sadece bilateral blok yapılan bir hastada sağ tarafta obturator refleksi görüldü. Blok yapılmayan ve sadece spinal anestezi uygulanan 17 hastanın 3 tanesinde obturator refleksi gözüktüğü verilerden elde edildi. Hastaların hiçbirinde ek bir komplikasyon görülmedi.

Anatomik nokta tekniğiyle yapılan obturator bloğun uygulanan TUR operasyonlarında obturator refleksinin %20-30 civarında görüldüğünü bildirilen çalışmalar vardır. Obturator bloğu ultrason eşliğinde blok başarı oranının arttığı, blok başarısının %95 olduğu rapor edilmiştir. Ultrasonun kullanılmasıyla periferik blokların başarı oranını artırmış ve komplikasyon oranlarını düşmüştür.

Transüretal rezeksiyon operasyonlarında obturator refleksi önlemek için spinal anesteziye eklenen obturator sinir blokajı başarılı bir anestezi sağlar ve komplikasyonları azaltır. Ultrason kullanımı obturator bloğun başarı oranını artırmaktadır.

18-37 YAŞ BİREYLERİN YEME TUTUMLARININ SAĞLIK YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARINA ETKİSİ

AKGÜL BURCU, ŞENSOY FUNDA

*Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve
Diyetetik Bölümü İstanbul*

burcu.akgul@okan.edu.tr

Sağlıklı davranış edinimlerinin, günlük yaşama yerleştirilmesi; bireylerin gündelik alışkanlıklarıyla entegre edilmesiyle gerçekleşmektedir. Bu yeni sağlıklı davranışların günlük yaşama aktarılması; başlangıçta hedefe yönelik fazla çaba ve kararlılık ile alışılmış hale gelebilmektedir.

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin yeme tutum ve

sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının saptanması ve yeme tutumu oluşturan faktörlerin tespit edilmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırma, Haziran 2017 - Ekim 2017 tarihleri arasında İstanbul'da özel bir üniversitedeki Sağlık Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören 339 sağlıklı katılımcı üzerinde yürütülmüş ve örneklem "orantılı tabakalı örneklem seçimi" yöntemiyle seçilmiştir. Araştırma verileri, katılımcıların demografik ve kişisel özelliklerinin değerlendirildiği sosyo-demografik veri formu, Yeme Tutumu Testi (YTT) ve Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları (SYBD) ölçeği kullanılarak, yüz yüze anket uygulanarak toplanmıştır.

Araştırmaya katılan kadınların %12,3'ü; çalışmaya katılan erkeklerin %6,4'ü yeme tutum bozukluğuna sahipken; kadınların %87,7'sinde, erkeklerin %93,6'sında yeme bozukluğu saptanmamıştır. Bireylerin YTT' den aldığı puanlara göre sağlık sorumluluğu, fiziksel aktivite, beslenme, stres yönetimi alt boyut puan ortalamaları bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Buna göre; YTT puanı ≥ 30 olan bireylerin YTT puanı < 30 olan bireylere göre sağlık sorumluluğu, fiziksel aktivite, beslenme, stres yönetimi alt boyut puan ortalamaları bakımından anlamlı bir artış olduğu bulunmuştur.

YTT puanı ≥ 30 olan bireylerin sağlık sorumluluğu puanlarının yüksek olmasının sebebi; bireylerin yeme bozukluğunun yaratmış olduğu sağlık problemleriyle baş etme çabalarından kaynaklanabilmektedir. Aynı bireylerin fiziksel aktivite puanlarının fazla olması, zayıf kalma çabalarını desteklemek amacıyla aşırı derece egzersiz yapmaları sonucu ortaya çıkan egzersiz bağımlılığı da çoğunlukla yeme bozukluğu ile koordine edilir. Olumsuz yeme tutumu görülen bireylerin beslenme puanlarının yüksek olması bireylerin besinlerle kurdukları bağ, bakış açıları ile ilgilidir.

Anahtar Sözcükler :Yeme tutumu ve davranışı, Sağlıklı yaşam biçimi davranışları

**THE CHARACTERISTIC FEATURES OF COLON
CANCER AMONG SOUTH EAGEAN**

Özcan Dere*

**Mugla Sıtkı Kocman University, Faculty of Medicine,
Department of Surgery*

Colon cancer which is one of the most common cancers worldwide is generally associated to many different factors such as diet, tobacco use etc. The histopathological characteristic features of this type of cancer generally also effects prognosis.

To define the characteristic features of colon cancer among South Eagean region

Fifty five patients diagnosed as colon cancer were included in this study. Demographical data and histopathological features were revised retrospectively and noted from hospital records and pathology reports. The relation between histopathological factors and prognosis was investigated statistically.

Twenty female (36.4%) and 35 male (63.6%) patients with a mean age of 69.33 and mean follow up of 21.85 months were included. The mean diameter of tumors was 5.5cm. Among many features, the presence of perineural invasion, lymph node metastasis and distant metastasis was significantly related to survival. Lymphovascular invasion, lymphocytic response and lymph node metastasis was statistically related to distant metastasis.

Colon cancer which is one of the most common reason of cancer related deaths is also one of the curable cancers depending on the advances in surgery. Although many factors may effect prognosis, histopathological features are one of the major ones. Being aware of these important features may help surgeons and other clinicans managing patient based treatments.

**BAĞIRSAK MİKROBİYATASI VE PSİKİYATRİK
HASTALIKLARDAKİ ETKİSİ**

Birsel MOLU, Pınar TUNÇ TUNA

*Selçuk Üniversitesi Akşehir Kadir Yallagöz Sağlık
Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü*

Bağırsak mikrobiyatası beynin bilişsel gelişiminde ve davranışında önemli bir rol oynamaktadır. Bağırsak mikrobiyatası insan sağlığı için bağırsak ve beyin arasındaki çift yönlü iletişimi sağlar.

Amaç: Bu çalışma, bağırsak mikrobiyatası ve psikiyatrik bozukluklar konusunda halkın bilinçlenmesini sağlamak amacıyla yürütülmüştür.

Çalışmaya PubMed, ScienceDirect ve Google Scholar'da "bağırsak beyin eksenini", "bağırsak mikrobiyatası" ve "psikolojik bozukluklar" anahtar kelimeleriyle taranabilen ve 10 Ocak 2018'e kadar yayınlanan bağırsak mikrobiyotası ve psikiyatrik bozukluklarla ilgili tüm makaleler alınmıştır.

Çalışmamızda spesifik psikiyatrik bozukluklar üzerine yapılan araştırma güncellemesini sunmaktayız. Bağırsak mikrobiyatası-beyin eksenini, sadece sinir sistemi yoluyla değil aynı zamanda nöro endokrin sistem, bağışıklık sistemi ve metabolik sistemi aracılığıyla da beyni etkiler. Bağırsak mikrobiyatası bazı faktörler tarafından etkilenmektedir. Bu faktörler bireysel bağırsak mikrobiyatası, anne sütü, antibiyotik, stres ve enfeksiyonlardır. Yeni çalışmalar mikrobiyatanın gastrointestinal sistemde komensal, probiyotik ve patojen mikroorganizmalar da dahil olmak üzere bağışıklık sistemini, metabolik sistemi ve endokrin sistemini aktive edebildiğini ve beyin hastalıklarını iyileştirdiğini göstermektedir.

Psikiyatrik bozukluklarda bağırsak mikroorganizmasının rolünü destekleyen kanıtları ve bağırsak mikrobiyatasının beyin davranışı ve psikiyatrik bozukluklar üzerindeki etkisini gözden geçirdik. Mikrobiyata, diyet, probiyotik ve prebiyotik kullanımıyla birlikte zihinsel sağlıkta rol oynayabilir. Mikrobiyatanın yakın gelecekteki tedavi stratejileri sağlık durumunu iyileştirebilir ve psikiyatrik bozuklukları önleyebilir ve sağlık durumunu iyileştirebilir.

Anahtar kelimeler: Bağırsak-beyin eksenini, Mikrobiyata, Psikiyatrik bozukluklar.

**TİP 2 DİYABETES MELLİTUSLU HASTALARDA
OTONOMİ DÜZEYİ, PROBLEM ÇÖZME
BECERİSİ VE BU İKİ DEĞİŞKEN ARASINDAKİ
İLİŞKİ**

***Nurhayat Polat, **Şerife KARAGÖZOĞLU**

** Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü,
Sivas*

*** Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı,
Sivas*

Otonomi ve problem çözme diyabetin öz yönetiminde temel parametreler olup, öz yönetim hastalarda metabolik kontrolün sağlanması, komplikasyonların önlenmesi, yaşanan sorunlarla baş edilmesi, yaşam kalitesinin artırılması ve klinik sonuçlar açısından yaşamsal bir öneme sahiptir.

Bu çalışma tip 2 diyabetes mellituslu hastalarda otonomi düzeyi, problem çözme becerisi ve bu iki değişken arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Tanımlayıcı ve kesitsel nitelikteki çalışmanın örneklemini 01 Ağustos 2016- 01 Ocak 2017 tarihleri arasında, Sivas'ta bir devlet hastanesinin Dahiliye ve Endokrinoloji servislerinde tip 2 diyabet tanısı ile yatan ve çalışma kriterlerine uyan 258 hasta oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında; Kişisel Bilgi Formu, Sosyotropi-Otonomi Ölçeğinin Otonomi Alt Ölçeği (SOÖ-OA) Problem Çözme Envanteri (PÇE) kullanılmıştır. Veriler SPSS(ver:22.0) paket programına yüklenmiş, istatistiksel analizde Kruskal Wallis ve Mann-Whitney U testleri kullanılmıştır. Çalışma için etik kurul kararı ve katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Araştırmamız kapsamında yer alan hastaların %68.2'si kadın, %59.7'si 45-64 yaş grubunda, %82.9'u evli ve %45.3'ü ilköğretim mezunudur. Hastaların otonomi ölçeği puan ortalaması 81.06±17.52 ve problem çözme envanteri puan ortalaması 119.10±17.06'dır. Çalışmamızda erkek, evli, lise mezunu olan, işçi ve memur olarak çalışan bireylerin otonomi düzeyleri ve problem çözme becerileri (p<0.05) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

SOÖ' den alınabilecek toplam puan aralığı (0-120) ve puan arttıkça otonomi düzeyinin de yükseldiği, PÇE' inden alınabilecek toplam puan aralığı (32-192) ve

envanterden alınan puan düştükçe problem çözme becerisinin arttığı göz önüne alındığında, hastaların orta düzeyin üstünde otonomiye ve düşük düzeyde problem çözme becerisine sahip olduğu söylenebilir. Çalışmamızda SOÖ ve PÇE toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı ($r = -0.158$, $p = 0.005$), negatif yönlü ve zayıf bir ilişki saptanmıştır. Bu bağlamda hastaların otonomi düzeyi yükseldikçe problem çözme becerilerinin de arttığı söylenebilir. Bu sonuçlar doğrultusunda sağlık profesyonelleri tarafından diyabetik hastaların otonomi düzeyi ve problem çözme becerilerini artırmaya yönelik yaklaşımların benimsenmesi ve bireylerin bu yönde güçlendirilmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tip 2 diyabetes mellitus, Otonomi, Problem çözme becerisi

YEŞİL HASTANE YAKLAŞIMI

Bilal AK

*Toros Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu_ Sağlık
Yönetimi Bölümü Yenişehir MERSİN*

Her türlü değişim, hemen hemen bütün toplumları, sistemleri, kurum ve kuruluşları ve bu arada sağlık sistemini ve sağlık kurum ve kuruluşlarını bu alanda da özellikle de hastaneleri önemli derecede etkilemektedir.

Sağlık teknolojileri, tıbbi teşhis ve tedavi yöntemleri günümüzdeki hızlı değişimden etkilendikçe hastaneler de buna paralel olarak bir değişim geçirmektedirler. Entegre sağlık sistemleri ile sağlık hizmetlerinde etkililik, verimlilik, ekonomiklik, kalite, ulaşılabilirlik, hesap verilebilirlik ve şeffaflık konularında başarı amaçlanırken daha onun uygulaması sürerken , bilgi çağının ve bilgi toplumunun gereği olan dijital hastaneler ve sağlıkta mobilite uygulamaları yaklaşımı gündeme gelmiştir. Sağlık otoriteleri dijital hastane konusunda çalışırken ve gerekli alt yapı ve sistem tasarımlarını oluştururken şimdi de yeşil hastane yaklaşımlarından söz edilmek bir yana hızla yeşil hastane ve leed sertifikasyonu uygulamalarına rastlanılmaktadır. Sağlık Bakanlığı da şehir hastanesi projelerinde teknik şartnamelere yeşil hastane özelliklerini ve leed sertifikasyonu şartlarını koymaktadır. Bu nedenle Türkiye'de yeşil hastane yaklaşımı üst sağlık

otoritelerini, sağlık yöneticilerini, sağlık politika ve planlamacılarını ve hastane idarecilerini yakından ilgilendirmektedir.

Yeşil hastane yaklaşımı ile çevre dostu bir hastane oluşturmak amaçlanmaktadır. Yeşil hastane Projesinin birçok bileşeni söz konusudur. Önemli bileşenler olarak ;çevre, yeşil hastane binası ve malzemeleri, enerji, su, iklimlendirme, entegre hastane bilgi yönetim sistemleri, tıbbi tedavi ve bakımı, hijyen, atıklar ve maliyetler söz konusudur. Bu nedenle bu çalışmada yeşil hastane yaklaşımı ve uygulamaları hakkında gerekli bilgilerin aktarılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yeşil Hastane, Leed Sertifikasyonu, Sağlık Yönetimi.

BİR ÜNİVERSİTE HASTANESİNDE KULLANILAN HEMŞİRELİK BAKIM PLANINI İYİLEŞTİRME ÇALIŞMASI: NİCEL VE NİTEL ARAŞTIRMA

İlkay YURTSEVER¹, Şerife KARAGÖZOĞLU²

¹ Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Uygulama ve Araştırma Hastanesi, Hemovijilans Birimi, Sivas, Türkiye, ilkayyurtsever@hotmail.com

² Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Sivas, Türkiye

Hemşirelik süreci doğrultusunda hazırlanan bakım planı birey merkezli yaklaşımı ve bilgiye dayalı uygulamaları esas almaktadır. Tüm yararlarına rağmen, ülkemizde bakım planı ile çalışma çeşitli faktörlerin etkisiyle istendik düzeyde yürütülememektedir.

Çalışma bir üniversite hastanesinin kliniklerinde kullanılan hemşirelik bakım planlarını iyileştirmek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma nicel-nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma modelde tasarlanmış olup, tanımlayıcı ve kesitsel niteliktedir. Araştırmanın nitel boyutunda 3 ayrı grupta (25 sağlık çalışanı) odak grup görüşmeleri yapılmış, nicel boyutunda ise odak grup görüşmeleri ve ilgili literatür doğrultusunda oluşturulan soru formları bakım planı ile çalışan tüm profesyonellere uygulanmıştır. Araştırmanın örneklemini bir üniversite hastanesinde, Şubat 2016-Temmuz 2017 tarihleri arasında çalışan, 232 sağlık profesyoneli (220 hemşire, 6

ebe, 6 sağlık memuru) oluşturmuştur. Hemşire dışındaki profesyoneller kliniklerde hemşirelik bakım planı ile çalışmaları nedeniyle araştırma kapsamına alınmıştır. Nitel veriler içerik analizi ile üç ana tema altında, nicel veriler ise SPSS(ver:16) paket programı ile değerlendirilmiş, nitel verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemler (sayı, yüzde) ve Pearson Ki-kare testi kullanılmıştır. Çalışma için etik kurul kararı, katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

Katılımcılar genel olarak hemşirelik bakım planı ile çalışmanın yararlı olduğunu ifade etmiş olmakla birlikte, bakım planını isteksiz ve zorunlu olarak yaptıklarını, yapılan bakım planının etkin olmadığını ve bu duruma birçok faktörün neden olduğunu bildirmiştir. Bu faktörlerin başında hemşire sayısının az, hasta sayısının çok olması, zaman yetersizliği, bakım planı formatının kağıt-tabanlı olması, uygun/yeterli olmaması, kliniklere özgü tanımlamanın yapılamaması, daha çok fiziksel gereksinimlere odaklanılması, öğrencilik döneminde yaşanan olumsuz deneyimler ve bakım planının iş yükü olarak görülmesinin geldiğini ifade etmiştir. Bu bağlamda profesyoneller kurumda uygulanan hemşirelik bakım planının geliştirilmesi, bilimsel dayanaklar ve uzman desteğiyle yeniden yapılandırılması gerektiğini vurgulamış, bakım planı uygulamasını geliştirmeye yönelik kurum stratejilerinin belirlenmesini, düzenli ve sistematik hizmetiçi eğitim programlarının hayata geçirilmesini önermiştir.

Veriler profesyonellerin bakım planı ile çalışmayı yararlı bulduklarını, ancak uygulamada birçok engelle karşılaştıklarını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda kurumda bakım planının etkin kullanımına engel olan faktörlerin ortadan kaldırılması, profesyonellerin bu konudaki taleplerinin dikkate alınması önerilmiştir.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik, Bakım, Bakım planı, İyileştirme çalışması

**BURDUR İLİ'NİN ÇEVRE SAĞLIĞI PLANI
KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ**

Haluk AKTAY¹, Ebru İNAL²

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Altınyayla Mehmet
Tuğrul Meslek Yüksekokulu, Acil Durum ve Afet Yönetimi
Programı, Burdur, Türkiye

² Yalova Üniversitesi, Yalova Meslek Yüksekokulu, Sivil
Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Yalova, Türkiye

haktay@mehmetakif.edu.tr

Çevre, hastalıklar için zemin hazırlayan, hastalıkların yayılımını kolaylaştırabilen önemli bir faktördür. Bu çalışma Burdur İli'nde yer alan 4 farklı kurum tarafından afet öncesinde alınması gerekli önlemler açısından mevcut durumu ortaya koyarak Burdur İli'nin çevre sağlığı planını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. İnal ve Vaizoğlu tarafından geliştirilmiş bir kontrol listesi ile dilekçe yoluyla 5 kuruma başvuruda bulunulmuştur. Bu kurumlardan yalnızca Burdur İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, Burdur Belediye Başkanlığı, Burdur Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü ve Burdur İl Sağlık Müdürlüğü tarafından cevap alınmıştır. Kontrol listesi kurumsal düzenlemeler (5 kriter), toplum bireylerine yönelik önlemler (8 kriter), afet bölgesinde halk sağlığı hizmetleri (6 kriter), afet bölgesinde gerekli insan gücü planlaması (13 kriter), halk sağlığı laboratuvarı (7 kriter), kentteki kimyasal depolar (3 kriter) ve çadır kampı bölgeleri (20 kriter) başlığı altında toplam 62 kriterden oluşmaktadır. Verilerin değerlendirilmesi ise çalışma kapsamında kurumlar bazında sunulmuştur. Burdur İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü tarafından kurumsal düzenlemeler başlığı altında yer alan su sistemlerinin duyarlılık analizinin yapılması ve depolanmış arıtılmış suların kaybının önlenerek, yeterli içme suyunun sağlanmasının mevcut olmadığı belirtilmiştir. Burdur Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü tarafından, kentteki kimyasal depolar başlığı altında kentteki her türlü kimyasal deponun yerinin belirlenmesi ve afet dönemlerinde sızma, patlama, yayılma vb. riski olanların kent dışına taşınması konularında gerçekleştirilmemiş eylemler olduğu saptanmıştır. Burdur Belediye Başkanlığı ise kurumsal düzenlemeler açısından tüm kriterlerin mevcut olduğunu beyan etmiş olup, toplum bireylerine yönelik önlemler konusunda ise

yalnızca afetlerle ilgili önceden alınması gereken önlemlere yönelik kitap ve broşürlerin mevcut olmadığını belirtmişlerdir. Burdur İl Sağlık Müdürlüğü tarafından yeterli sayıda halk sağlığı uzmanları, bakım idame ve inşaat elemanlarının, teknik elemanların, cihazlardan sorumlu elemanların mevcut olmadığı belirlenmiştir. Kentteki kimyasal depolar ve çadır kampı bölgeleri başlığı altında yer alan tüm kriterlerin ise mevcut olmadığı saptanmıştır.

Bu çalışma, Burdur İli Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, Belediye Başkanlığı, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü ve İl Sağlık Müdürlüğü tarafından sunulan cevaplar doğrultusunda Burdur İli'nin çevre sağlığı planı açısından eksikliklerinin mevcut olduğunu ve yeterli olmadığını ortaya koymuştur. Afet bölgesinde gerekli insan gücü planlaması, halk sağlığı hizmetleri, kentteki kimyasal depolar ve çadır kampı bölgeleri konularında çok sayıda eksik kriter mevcuttur. İl'de yer alan tüm ilgili kurumların ve karar alıcıların bu eksiklikleri gidermesi konusunda işbirliği toplantıları ve eğitimleri gerçekleştirmeleri elzemdir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Burdur İli, Çevre Sağlığı, Kontrol listesi, Plan

**LİPOLİSAKKARİT İLE OLUŞTURULAN
SEPSİS MODELİNDE BEYİN HASARINA KARŞI
PREGABALİNİN ETKİSİ**

Rahime Aslankoc¹, Mehtap Savran², Özlem Özmen³,

¹Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji
Anabilim Dalı, Isparta

²Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi
Farmakoloji Anabilim Dalı, Isparta

³Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi
Patoloji Anabilim Dalı, Burdur

asrahime@hotmail.com

Pregabalin, nöropatik ağrıda, epilepside ve anksiyete bozukluklarında sıklıkla kullanılan farmakolojik bir ajandır. Etkisini glutamat, noradrenalin ve P maddesi gibi nörotransmitterlerin salınımını azaltarak gösterir.

Çalışmada, lipopolisakkarit ile oluşturulan sepsiste pregabalinin beyin hasarı üzerinde koruyucu etkilerinin araştırılması amaçlanmıştır.

Abstract Book
(Oral Presentation)

24 adet dişi Wistar Albino sıçan rastgele 3 gruba ayrıldı. Gruplar, kontrol, lipopolisakkarit (LPS) ve LPS+pregabalin olarak oluşturuldu. Kontrol grubuna, pregabaline eşdeğer hacimde salin solüsyonu oral ve LPS'ye eşdeğer hacimde salin solüsyonu, i.p. olarak uygulandı. LPS grubuna 5mg/kg LPS, i.p. tek doz verildi. LPS + Pregabalin grubuna ise, 30 mg/kg pregabalin, oral, ve 5mg/kg LPS, i.p. tek doz uygulandı. Hayvanlar LPS uygulamasından 6 saat sonra sakrifiye edildi. Deney sonunda beyin dokusu çıkarılarak histopatolojik ve immünohistokimyasal incelemeler için formaldehit içine kondu. İmmünopozitif hücre sayılarını analiz etmek için SPSS'in 15.0 yazılımı kullanıldı. Değişkenler Bonferroni testi ile değerlendirildi ve grupları karşılaştırmak içinde ANOVA testi kullanıldı. $P<0.05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

Histopatolojik analizde, kontrol grubundaki sıçanların beyin dokusu normal histolojik görünümde tespit edildi. LPS grubundaki sıçanlarda çok sayıda küçük kanama, nötrofil lökosit infiltrasyonu ve nöron dejenerasyonu arttı. Ayrıca endotel hücrelerinde deskuamasyon gözlemlendi. Pregabalin grubunda ise nöron dejenerasyonunun azaldığı tespit edildi. İmmünohistokimyasal incelemede LPS grubunda, Caspase-3, G-CSF, IL-6, SAA ve iNOS reaktiviteleri kontrol grubuna göre arttı ($p<0.001$). Pregabalin ile tedavi grubunda Caspase-3, G-CSF, IL-6, SAA ve iNOS reaktiviteleri LPS grubuna göre anlamlı olarak azaldı ($p<0.05$). Kontrol ve pregabalin grubu arasında anlamlı fark görülmedi.

Çalışmada, pregabalin sepsisle ortama salınan Caspase-3, G-CSF, IL-6, SAA ve iNOS mediyatörlerinin salınımı azalttı. Bu nedenle sepsisin tedavisinde bir seçenek olabilir.

Anahtar Sözcükler: Sepsis, Pregabalin, Beyin

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

BİR ÜNİVERSİTE HASTANESİNİN SAĞLIK
ÇALIŞANLARINDA EKİP ÇALIŞMASI
TUTUMUNUN İŞ DOYUMUNA ETKİSİ

Fatma BEKMEZ¹, *Şerife KARAGÖZÖĞLÜ²

¹ Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Uygulama ve Araştırma Hastanesi, Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği, Sivas, Türkiye,

² Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Sivas, Türkiye,

Günümüzde sayıları giderek artan sağlık kuruluşları varlıklarını sürdürebilmek için kaliteyi ön plana çıkarmakta, kaliteli hizmet sunumu ise çalışanlar arasındaki etkili ekip iş birliğini kaçınılmaz kılmaktadır. İyi bir ekip uyumunun da ekibi oluşturan profesyonellerin iş doyumunu artıracakı öngörülmektedir.

Bu çalışma sağlık çalışanlarının ekip çalışması tutumunun iş doyumuna etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Kesitsel ve tanımlayıcı nitelikte olan çalışmanın örneklemini bir üniversite hastanesinde 08 Mayıs-29 Eylül 2017 tarihleri arasında çalışan 381 sağlık profesyoneli (hekim, hemşire, teknisyen) oluşturmuştur. Araştırmanın verileri Kişisel Bilgi Formu, Ekip Çalışması Tutumu Anketi(EÇTA) ve Minosata İş Doyum Ölçeği(MİDÖ) ile toplanmıştır. Çalışma için etik kuruldan izin ve katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Veriler SPSS (ver:16) paket programında Kolmogorof-Smirnov, Varyans Analizi, Tukey Testi Man-Whitney U, Kraskal-Wallis ve Khi-kare testleri kullanılarak analiz edilmiş ve yanılma düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

Araştırmaya katılanların %8.1'i profesör, %3.9'u doçent, %6'sı yardımcı doçent, %23.6'sı araştırma görevlisi, %1.3'ü uzman hemşire, %39.6'sı hemşire ve %17.3'ü teknisyendir. Katılımcıların %37.8'i 20-29 yaş aralığında olup, %60.6'sı kadın, %68.8'i evli, %35.4'ü lisans mezunudur. Çalışanların %61.4'ü 1-5 yıldır bulundukları birimde ve %45.9'u haftalık 40 saatten fazla çalıştığını belirtmiştir. Araştırmamız kapsamında yer alan sağlık profesyonellerinin EÇTA ve MİDÖ puan ortalamaları sırasıyla 114.38 ± 14.40 ve 66.18 ± 14.98 olarak bulunmuştur. Çalışmamızda EÇTA ve MİDÖ toplam puan ortalamaları arasında pozitif yönde, zayıf ancak

istatistiksel olarak önemli düzeyde bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r=0,307$ - $p<0,00$).

EÇTA (40-140) ve MİDÖ'nden (20-100) alınabilecek toplam puan aralıkları, bu ölçeklerden alınan puan ortalamaları arttıkça olumlu ekip çalışması tutumu ve iş doyumunun artacağı ve iki ölçüm aracı arasındaki korelasyon göz önüne alındığında, çalışma kapsamında yer alan sağlık profesyonellerinin yüksek düzeyde olumlu ekip çalışması tutumu ve iş doyumuna sahip olduğu, aynı zamanda ekip çalışmasına yönelik tutumları artırttığı da arttığı söylenebilir. Bu sonuçlar doğrultusunda sağlık kurumlarında çalışan profesyonellerin ekip işbirliği tutumunu güçlendirecek yaklaşımların ön planda tutulması ve bu yaklaşımların kurum kültürüne yansıtılması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ekip Uyum, İş Doyumu, Sağlık Çalışanları.

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE CEP TELEFONU BAĞIMLILIĞI AKADEMİK ÖZYETERLİLİKLERİNİ ETKİLİYOR MU?

Esin ÇETİNKAYA USLUSOY

*Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü
esinuslusoys@sdu.edu.tr*

Günümüzde kullanımı yaygın hale gelen akıllı telefonların birçok özelliğe sahip olmasıyla birlikte bireylerde cihaza bağlılık, sürekli kontrol etme isteği ve bu isteğe engel olamama düşüncesi artmakta ve bu düşünceler bireyin akademik ve günlük yaşamını oldukça etkilemektedir.

Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinde cep telefonu bağımlılığının akademik öz yeterliliklerine etkisini belirlemek amacıyla yapıldı.

Tanımlayıcı olarak yapılan araştırmanın örneklemini Hemşirelik Bölümü 1. Sınıfın birinci ve ikinci öğretiminde okuyan 243 öğrenci oluşturdu. Veri toplamada sosyo-demografik verileri inceleme formu, akademik öz yeterlilik Ölçeği (AÖYÖ) ve cep telefonu bağımlılığı ölçeği (CTBÖ) kullanıldı. Verilerin analizinde frekans, Independent Sample t-Test, One Way ANOVA, pearson korelasyon analizleri kullanıldı.

Bulgular: Öğrencilerin %46.1'i 18 yaşında, % 79'u bayan ve % 33.3'ü devlet yurdunda kalmaktadır. Ayrıca, %92.6 sı orta düzey gelire sahip olup, %42.4'ü günde 4-5 saat kadar cep telefonu kullanmaktadır. Öğrencilerin cep telefonu bağımlılığı ölçeğinden aldıkları puan ortalaması 43.88 ± 16.1 , akademik öz yeterlilik ölçeği puan ortalaması ise 17.66 ± 3.1 'dir. Analiz sonuçlarına göre, bayan olan, ikinci öğretimde okuyan ve annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin CTBÖ puanları daha yüksek, ailesi ile birlikte ikamet edenlerin daha düşük bulunmuştur. Cep telefonu bağımlılığı ile akademik öz yeterlilik puan ortalamaları arasında negatif yönde istatistiksel ilişki saptanmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Öğrencilerde, bazı sosyo demografik verilerin cep telefonu bağımlılığını etkilediği ve cep telefonu bağımlılığının da akademik öz yeterliliği azalttığı belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre, cep telefonu bağımlılığının akademik öz yeterliliği azaltığının öğrencilere fark ettirilmesi bu konuda önlemler alınması sağlanmalıdır.

Cep Telefonu bağımlılığı, Akademik Öz Yeterlilik, Öğrenci Hemşire

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KARDİOVASKÜLER RİSK FAKTÖRLERİ BİLGİ DÜZEYLERİ VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Esin ÇETİNKAYA USLUSOY, Muhammet

GÜRDOĞAN

*Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü*

*Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Kardiyoloji Anabilim
Dalı*

Kardiyovasküler hastalıklara bağlı ölümler, son yıllarda genel toplumda ve genç nüfusta artış göstermektedir.

Bu çalışmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin kardiyovasküler risk faktörleri bilgi düzeylerini ve etkileyen faktörleri belirlemektir.

Çalışma Ocak - Şubat 2018 tarihleri arasında bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik bölümünde öğrenim gören 632 öğrenci ile gerçekleştirildi. Veriler öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini içeren anket formu ve Arıkan ve arkadaşları tarafından geliştirilen Kardiyovasküler Hastalıklar İle

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

İlgili Risk Faktörleri Bilgi Düzeyi (KARRİF-BD) ölçeği kullanılarak toplandı. Verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde, yüzdelik ve aritmetik ortalama, student t testi ve One way Anova testi kullanılarak yapıldı

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.74 ± 1.57 olup, %84.7'si kadın, %31'i 1. sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin %69'ı kardiyak risk faktörlerini bildiğini ifade etti. Hemşirelik öğrencilerinin KARRİF-BD ölçeği puan ortalamaları 18.02 ± 2.61 olarak bulundu. Üçüncü ve dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilerin KARRİF-BD puanları birinci sınıf öğrencilerinin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek bulundu ($p=0.000$). Ailesinde kardiyak hastalık öyküsü bulunan ($p=0.001$), kendisinde kronik hastalık bulunan ($p=0.047$) öğrencilerin kardiyovasküler hastalık risk faktörleri bilgi düzeyleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek bulundu. Kardiyovasküler risk faktörlerini bildiğini belirten öğrencilerin KARRİF-BD puanları da istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek idi ($p=0.000$).

Hemşirelik öğrencilerinin kardiyovasküler risk faktörleri bilgi düzeyleri ortalamasının üzerinde olup, eğitim gördükleri sınıf arttıkça bilgi düzeyi de artmaktadır. Ailesinde kardiyak hastalığın bulunan ve kronik hastalığı olan öğrencilerin bu konudaki farkındalıkları yüksek olduğu için bilgi düzeylerinin de yüksek olduğu düşünülmüştür. Kardiyovasküler hastalıkların önlenmesinde risk faktörlerine karşı alınabilecek tedbirler bu hastalıkların morbidite ve mortalitesini azaltabilir. Bu nedenle, bakımın yanı sıra eğitim ve danışmalık rolleri de bulunan hemşirelerin, öğrencilik yıllarından itibaren kardiyovasküler hastalıklara ilişkin farkındalıklarının ve bilgi düzeylerinin artırılması önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci Hemşire, Kardiyovasküler hastalıklar, kardiyak risk faktörleri

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

**CERRAHİ SERVİSLERİNDE ÇALIŞAN
HEMŞİRELERİN HEMŞİRELİK İMAJI VE
ETKİLEYEN FAKTÖRLER**

Burcu AŞCI*, Kerime Derya BEYDAĞ**

* *Şişli Florence Nightingale Hastanesi, İstanbul*

** *Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü, İstanbul*

Bu çalışma, cerrahi servislerinde çalışan hemşirelerin hemşirelik imajını ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. Tanımlayıcı ve kesitsel nitelikteki çalışmanın evrenini, Şişli Florence Nightingale Hastanesinin cerrahi servislerinde 30 Eylül-30 Ekim 2017 tarihlerinde çalışan 172 hemşire oluşturmuştur. Örneklem seçimine gidilmeden evren üzerinde çalışılmak istenmiş, ancak çalışmaya katılmak istemeyen/ raporlu-izinli hemşirelerin olması nedeniyle 155 (%90,1) hemşire örneklemini oluşturmuştur. Veri toplama işlemine başlamadan önce etik kurul onayı ve hastaneden çalışma izni alınmıştır. Veriler, tanımlayıcı veri toplama formu ve Hemşirelik İmajı Ölçeği ile elde edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde, sayı-yüzdelik hesaplamaları, Kruskal Wallis testi, Man Whitney U testi, Anova testi ve t testi kullanılmıştır. Çalışmaya katılan hemşirelerin %70,3'ü 20-25 yaş grubunda, %60,6'sı lisans mezunu, %74,2'si kadın, %85,2'si bekâr ve %84,5'inin çocuğu yoktur. Hemşirelerin %54,2'sinin 1-5 yıldır meslekte çalıştığı, %55,5'inin 1-5 yıldır kurumda çalıştığı, %78,1'inin bölümdeki hemşire sayısını yetersiz bulduğu, %86,5'inin gece/gündüz vardiyası şeklinde çalıştığı, %65,2'sinin mesleğinden memnun olduğu ve %60,6'sının mesleğini değiştirmeyi istemediği belirlenmiştir. Hemşirelerin Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği puan ortalaması $108,09 \pm 17,83$ olarak bulunmuştur. Hemşirelerin yaş grubu, öğrenim durumu, cinsiyeti, medeni durumu, çocuk sahibi olma durumu, meslekte çalışma yılı ve kurumda çalışma yılı ile Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0,05$). Hemşirelerin yaş grubu arttıkça Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği puan ortalamasının arttığı, öğrenim durumu arttıkça Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği puan ortalamasının azaldığı görülmüştür. Erkek hemşirelerin, evli ve çocuğu

olanların, meslekte ve kurumda çalışma süresi fazla olanların Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği puan ortalamasının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Hemşirelerin bölümdeki hemşire sayısını yeterli bulma durumları, çalışma şekli, mesleğinden memnun olma durumu ve mesleğini değiştirmeyi isteme durumları ile hemşirelik mesleğine yönelik imaj ölçeği puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

Anahtar kelimeler: Hemşirelik, İmaj, Hemşirelik imajı.

HEMŞİRELERDE MESLEKTAŞ DAYANIŞMASI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Meltem AĞIRMAN*, Kerime Derya BEYDAĞ**

** , İstanbul Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kartal Koşuyolu
Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi*

*** Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü, İstanbul*

Bu çalışma, hemşirelerde meslektaş dayanışmasını ve meslektaş dayanışmasına yönelik görüşlerine etki eden faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. Tanımlayıcı ve kesitsel nitelikteki çalışmanın evrenini, İstanbul İli Anadolu yakasında Sağlık Bakanlığı Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu'na bağlı olarak hizmet veren bir özel dal hastanesinde Ekim-Aralık 2017 tarihleri arasında çalışan 376 hemşire oluşturmuştur. Çalışmanın örnekleme, evren belli olduğu durumda örneklem hesaplama formülüne göre hesaplanmış ve 197 hemşire örnekleme dâhil edilmiştir. Veriler, demografik özelliklere yönelik anket formu ve Uslusoy tarafından (2010) geliştirilmiş olan Hemşirelerde Meslektaş Dayanışması Ölçeği (HMDÖ) ile elde edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde, sayı-yüzdelik hesaplamaları, Kruskal Wallis testi, t testi ve Anova testleri kullanılmıştır. Çalışmaya katılan hemşirelerin %50,3'ünün meslekte çalışma yılının 1-5 yıl olduğu, %28,9'unun çalıştığı birimde olmaktan memnun olmadığı, %71,6'sının mesleki örgütlere üye olmadığı, %51,3'ünün meslektaşlarından gerekli mesleği desteği görmediğini ifade ettiği ve %21,8'inin hemşirelik mesleğinde dayanışma olduğunu belirttiği saptanmıştır. Hemşirelerin HMDÖ'nden aldıkları genel puan ortalaması $93.87\pm3,06$ 'dır. Hemşirelerin yaş grubu,

öğrenim durumu, kardeş sayısı, memleketleri, çalıştıkları birim, çalıştıkları birimi tercih nedeni, mesleki örgütlere üye olma durumu ve hemşirelikte dayanışma olması konusundaki görüşleri ile HMDÖ genel toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). Hemşirelerin cinsiyetleri, medeni durumları, çocuğu olma durumu, meslekte çalışma yılı, çalıştığı birimde olmaktan memnun olma durumu, mesleğini sevmeye durumu, mesleki bilimsel faaliyetlerde aktif görev alma durumu ve mesleki dayanışma konusunda görüşleri ile HMDÖ genel toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0,05$). Çalışma sonucunda, meslektaş dayanışmasını arttırmaya yönelik kurum içerisinde planlamaların yapılması ve konu ile ilgili derinlemesine çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Meslektaş, Dayanışma, Meslektaş Dayanışması, Hemşire.

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN LEZBİYEN VE GEYLERE YÖNELİK TUTUMLARI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Ekin SADIC*, Kerime Derya BEYDAĞ**

** Amerikan Hastanesi, İstanbul*

*** Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü, İstanbul*

Bu çalışma, hemşirelik bölümü öğrencilerin lezbiyen ve geylere yönelik tutumlarını ve bu tutumlara etki eden faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Tanımlayıcı nitelikteki çalışmanın evrenini, Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik bölümüne devam eden 192 öğrenci oluşturmuştur. Örneklem seçimine gidilmeden evren üzerinde çalışılmak istenmiş, ancak veri toplama tarihlerinde devamsızlık yapan ve çalışmaya katılmak istemeyen öğrencilerin olması nedeniyle 162 (%84,4) öğrenci örnekleme oluşturmuştur. Veri toplama işlemine başlanmadan önce etik kurul onayı alınmış; araştırmanın verileri 8-31 Mayıs 2017 tarihleri arasında toplanmıştır. Veriler, demografik özelliklere yönelik anket formu ve bireylerin eşcinsellere yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla Herek (1998) tarafından geliştirilmiş, Duyan ve Gelbal (2004) tarafından Türkiye için geçerlik ve güvenirlik çalışması

Abstract Book
(Oral Presentation)

yapılmış olan “Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutum (LGYT) Ölçeği” ile elde edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde, sayı-yüzdelik hesaplamaları, Kruskal Wallis testi, Man Whitney U testi, t testi ve Anova testleri kullanılmıştır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin %35,8’inin tanıdığı gey/lezbiyen birey olduğu, %66’sının gey/lezbiyenlerle arkadaşlık edeceğini belirttiği, %79’unun ailesinde gey/lezbiyenler ile ilgili konuşulmadığı ve %40,1’inin ebeveynlerin gey/ lezbiyenlere yönelik görüşlerinin olumsuz olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin, %16’sı hemşire olarak gey/lezbiyen bireye bakım verdiğini ve %87,7’si gey/lezbiyen bireye bakım vermenin diğer bireylere bakım vermekten farklı olmadığını ifade etmiştir. Öğrencilerin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutum (LGYT) Ölçeği puan ortalaması 27,88±9,28 olarak bulunmuştur. Öğrencilerin cinsiyetleri, devam ettikleri sınıf, ailesinin sosyo-ekonomik durumu, gey/lezbiyen birey tanıma durumu, gey/lezbiyen birey ile arkadaşlık etme durumu, ailesinde gey/lezbiyenler ile ilgili konuşulma durumu, ebeveynlerin gey/ lezbiyenlere yönelik görüşleri ve gey/lezbiyen bireye bakım verme konusundaki görüşleri ile LGYT ölçeği puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmış ($p<0,05$), diğer değişkenlerle anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çalışma sonucunda, hemşirelik öğrencilerinin eğitimleri sırasında farklı cinsel tercihleri olan bireylere yaklaşım konusunun kapsamlı şekilde ele alınması ve bu bireylere yönelik önyargılarının giderilmesine yönelik eğitimlere yer verilmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Lezbiyen ve gey, Tutum, Ölçek, Hemşire, Öğrenci.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

**THE EVALUATION OF CONTRAST INDUCED
NEPHROPATHY IN ACUTE CORONARY
SYNDROME**

Cenk Ekmekci*

**Health Sciences University Tepecik Training and
Research Hospital Department of Cardiology, Izmir,
TURKEY*

Contrast-induced nephropathy (CIN) is defined as a renal dysfunction with an increase of creatinin level of 0.5 mg/dl or over 25% of the beginning value 48-72 hours after the IV infusion of the contrast. CIN is the third leading cause of new-onset renal failure in hospitalized patients which is a complication seen after coronary angiography and angioplasty that causes longer duration and more exposure of contrast.

To determine the risk factors of contrast-induced nephropathy and observe the predictive parameters of close follow-up and intense treatment before and after the percutaneous coronary approach.

A total of 121 cases of primary coronary approach diagnosed as acute myocardial infarction were included. The effect of the age, sex, presence of diabetes mellitus (DM), ejection fraction(EF) and the nature of the acute coronary syndrome on the evolution of CIN were assessed with statistical analysis that was done with IBM SPSS 24 version.

The study consisted of 95 (78.5%) male and 26 (21.5%) female patients. The mean age was 60.7 years. Fourty four cases (36.4%) had DM. Fifty three (43.8%) cases were Non ST-elevation myocardial infarction, 68 cases (56.2%) were ST-elevation myocardial infarction. In 59 cases, EF was under 50%. CIN was observed in 31 cases (25.6%) among which 17 were (58.4%) diabetic. Statistical analysis revealed that CIN were significantly associated with the presence of DM ($p=0.01$). No statistically significant relation was found between opaque nephropathy and age, gender, EF and the nature of the acute coronary syndrome.

Contrast nephropathy is an important cause of acute renal failure. Especially in cases of acute coronary syndrome treated percutaneously, it is important to define the risk factors of this phenomenon where contrast was used in

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

higher dose and longer duration in order to take precautions before treatment approach.

**THE INVESTIGATION OF TEACHERS'
SENTIMENTS, ATTITUDES, AND CONCERNS
ABOUT INCLUSIVE EDUCATION IN ÇATAK,
VAN**

Akın Bilgin, Behsat Savaş

The purpose of this study is to investigate teachers' sentiments, attitudes and concerns about inclusive education in Van/Çatak.

The sample group of this study consist of 121 teachers who have been working in Çatak in 2016-2017 academic years. Descriptive method is used in this study. In order to collect data, the researchers have used The Sentiments, Attitudes, and Concerns about Inclusive Education Scale Revised (SACIE-R) which has been developed by Chris Forlin, Chris Earle, Tim Loreman and Umesh Sharma (2011) and is adopted Bayar, Özaşkın and Bardak (2015). Descriptive statistics, T-test and Anova test are used for analyzing of the data.

According to research, it has seen that teachers' gender and education level that have been working do not affect sentiments, attitudes and concerns. However, the research show that teachers who work in villages, have more sentiments, attitudes and concerns than teachers who work in a town.

Keywords: Special education, Inclusive education, Attitude, Concern, Van, Çatak

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

**GÖĞÜS TÜPÜ ÇIKARMA İŞLEMİ ÖNCESİ
UYGULANAN PROGRESİF KAS GEVŞEME
EGZERSİZİ, SOĞUK UYGULAMA VE LOKAL
ANESTEZİNİN HASTANIN AĞRI, KONFOR
DÜZEYİ VE YAŞAM BULGULARI ÜZERİNE
ETKİSİ**

***Nurdan ÖZCAN , **Şerife KARAGÖZOĞLU**

** Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü,
Sivas*

*** Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı,*

ozcannurdan38@gmail.com

Göğüs tüpü çıkarma işlemi sırasında yaşanan ağrının etkili yönetimi önemlidir.

Çalışmanın amacı, göğüs tüpü çıkarma işlemi öncesinde uygulanan progresif kas gevşeme egzersizi, soğuk uygulama, lokal anestezinin hastanın ağrı, konfor düzeyi ve yaşam bulguları üzerine etkisini incelenmektir.

Kontrollü deneysel nitelikteki çalışmanın örneklemine bir üniversite hastanesinin göğüs cerrahi servisinde 01.09.2016 tarihinden itibaren göğüs tüpü yerleştirilmiş, çalışma kriterlerine uyan 160 hasta alınmıştır.Çalışmada üç müdahale(progresif kas gevşeme egzersizi grubu, soğuk uygulama grubu, lokal anestezi grubu) ve bir kontrol grubu oluşturulmuş, ağrı skor ortalaması birbirine yakın olacak şekilde randomizasyon ile her bir gruba 40 birey atanmıştır.Müdahale gruplarında her bir müdahale göğüs tüpü çıkarılması işleminden hemen önce uygulanmıştır.Tüm gruplarda göğüs tüpü çıkarılma işlemi başlamadan 5 dakika önce, tüp çıkarıldıktan hemen sonra ve 15 dakika sonrasında ağrı şiddeti, konfor düzeyi ölçülmüş ve hemodinamik göstergeler kaydedilmiştir.Verilerin toplanmasında Hasta Tanıtım Formu, Visüel Analog Skala(VAS), Konfor Skalası ve Yaşam Bulguları İzlem Formu kullanılmıştır.Veriler SPSS(ver:22.0) paket programına yüklenmiş, istatistiksel analizde Kruskal Wallis, Mann-Whitney U ve Friedman F testleri kullanılmıştır.Çalışma için etik kurul kararı ve katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

Göğüs tüpü çıkarılması işleminden önce tüm gruplarda ağrı ve konfor düzeyinin birbirine yakın olduğu ve aralarında istatistiksel olarak önemli bir fark

olmadığı($p>0.05$), tüp çıkartıldıktan hemen sonra gevşeme egzersizi ve kontrol grubunda öncesine göre ağrının artış gösterdiği, konforun azaldığı, soğuk uygulama ve lokal anestezi grubunda ise ağrının önemli düzeyde($p<0.05$) düştüğü ve konforun arttığı, 15 dakika sonrasında da bu durumun devam ettiği saptanmıştır. Çalışmamızda göğüs tüpü çıkarılması sürecinde soğuk uygulama ve lokal anestezinin ağrı ve konfor düzeyini diğer yöntemlere göre önemli derecede azalttığı görülmüştür. Göğüs tüpü çıkarılması sürecindeki ölçümlerde ağrı ve konfor düzeyi arasında istatistiksel olarak önemli derecede bir ilişkinin olduğu($p<0.001$) saptanmış ve ağrı azaldığında konforun arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda farklı yöntemlerin etkinliğine yönelik sağlık profesyonellerinin farkındalığının artırılması, göğüs tüpü çıkarma işleminde soğuk uygulama ve lokal anestezi yönteminin öncelikli kullanılması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Göğüs tüpü, ağrı, konfor, soğuk uygulama, progresif kas gevşeme egzersizi

PEDİATRİK CERRAHİ KLİNİKLERİNDE HASTA GÜVENLİĞİNİ TEHDİT EDEN HATA KAYNAKLARI: LİTERATÜR TARAMASI

Belgin DİLMEN¹, Fahriye PAZARCIKCI², Emine EFE³

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Burdur

²Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Isparta

³Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Antalya
fahriyepazarcikci@sdu.edu.tr

Pediyatrik cerrahi klinikleri hasta güvenliği uygulamaları konusunda daha fazla çaba harcanması gereken birimlerdir. Bu kliniklerde hasta güvenliğini tehdit eden, kaynak, işgücü, yaşam kalitesi ve can kaybına yol açabilen tıbbi hataların azaltılması ya da önlenmesi, hata kaynaklarının bilinmesi ile mümkün olabilir.

Bu çalışma, pediyatrik cerrahi kliniklerinde çalışan hemşirelerin hasta güvenliği ile ilgili sık karşılaştıkları sorunlar ve hata kaynakları konusunda bilgi ve farkındalık oluşturmak amacıyla yapılmıştır.

Çalışma “pediyatrik cerrahi, hasta güvenliği, tıbbi hata, hemşire” Türkçe anahtar kelimeleri ve “pediatric surgery,

patient safety, medical fault, nurse” İngilizce anahtar kelimeleri kullanılarak yapılan ulusal ve uluslararası literatür taraması sonucunda oluşturulmuştur.

Dünya Sağlık Örgütü tarafından hasta güvenliği, “hastaların sağlık bakımı ile ilgili hatalar ve istenmeyen durumlardan korunması” şeklinde tanımlanmaktadır. Pediyatrik cerrahi hastaları için hasta güvenliğini tehdit eden tıbbi hatalar sadece sağlığın kaybedilmesine neden olmamakta aynı zamanda, hastanede kalış süresini uzatmakta, mortalite ve morbiditede artış, hastane enfeksiyonları, hasta ve yakınlarının psikolojik rahatsızlıkları gibi sonuçlar doğurabilmekte, ek tedavi giderleri ve ciddi bir ekonomik yükü de beraberinde getirmektedir. Çocuklar yaşanabilecek herhangi bir tıbbi hata karşısında savunmasız grup olarak nitelendirilmektedir ve tıbbi hata ya da zarara maruz kaldıklarında çok daha ciddi sonuçlarla karşılaşmaktadır. Bu bağlamda araştırmacılar, çocukların bir yetiştikten farklı bakım ve tedaviye ihtiyaçları olduğunu bildirmektedir.

Yapılan literatür taraması sonucunda pediyatrik cerrahi kliniklerinde sık karşılaşılan hata kaynakları, hastaların doğru kimliklendirilmemesi, etkin iletişimin sağlanamaması, hasta teslimlerinden ve hasta transferinden kaynaklanan hatalar, ilaç güvenliği ile ilgili hatalar, güvenli cerrahi basamaklarına uyulmaması, hastada yabancı cisim unutulması, sağlık hizmeti ile ilişkili enfeksiyonlar, düşmeler, yanlış ve uygun olmayan malzeme kullanımı ile ilişkili saptanmıştır. Ülkemizde pediyatrik cerrahi kliniklerinde hasta güvenliği ile ilgili yapılan araştırma sayısı oldukça sınırlıdır. Bu konuda daha fazla çalışma yapılması, hasta güvenliği farkındalık eğitimlerinin hemşirelik lisans eğitiminden başlayarak, hizmet içi eğitim, kongre ve seminerle mesleki yaşam boyu devam ettirilmesi, uzman pediatri hemşirelerin klinikte çalışmalarının desteklenmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Pediyatrik Cerrahi, Hasta Güvenliği, Tıbbi Hata, Hemşire.

**İMMÜNÜTRİSYONDA n-3 YAĞ
ASİTLERİNİN(YA) KULLANIMI**

Nurgül Arslan

*Artuklu Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu,
MARDIN/TURKEY*

İmmün sistem üzerine olumlu etkileri olan besin öğelerinin enteral ve parenteral beslenme solüsyonlarında kullanılması ile oluşan beslenme tipi immünonütrisyona alanını oluşturmaktadır. İmmünonütrisyonda kullanımı hızlı bir şekilde artış gösteren ve insan vücudu için esansiyel bir YA olan n-3 YA'de özellikle anti-inflamatuar etkisinden dolayı bu alanda önemli bir yer edinmiştir.

Bu araştırmada immünonütrisyonda kullanılan n-3 YA'lerinin immün sistem üzerine olan etkileri güncel literatür taranarak elde edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada 'Science Direct, Pubmed, Medicine Science, Google Scholar' veri tabanları kullanılarak yapılan son 10 yıla ait çalışmalar incelenmiştir. Çalışmalarda özellikle immün sistemi üzerine etkileri olan çalışmalar taranmıştır.

Elzem yağ asitlerinden olan n-3 YA'den dokosaheksanoik asit (DHA) ve eikosapentanoik asit (EPA) oluşmaktadır. Oluşan bu metabolitlerin anti-inflamatuar özellik gösterdiği çalışmalarda vurgulanmıştır. n-3 YA'lerinin inflammatuar reaksiyonların şiddetini azalttığı, konakçı savunmasını güçlendirdiği, sepsiste splankinik kan akımını ve bağırsak bariyer fonksiyonlarını iyileştirdiği ve tümör büyümesini engellediği yönünde veriler yapılan klinik çalışma sonuçlarında saptanmıştır. ASPEN ve ESPEN önerilerinde enteral yada parenteral beslenme gerektiren özellikle gastrointestinal sistem kanserlerinde immün sistemi modüle edici n-3 YA'lerinin kullanımını önerilmiştir.

n-3 YA'lerinin sadece besin ögesi değil farmasötikal aktivitelerinin de olduğu çalışmalarda belirtilmiştir. Bu etkisini özellikle immün sistemi üzerinde anti-inflamatuar etki göstererek sağlamaktadır. Randomize kontrollü çalışmalarda n-3 YA'lerinin uygulandığı ve uygulanmadığı hasta grupları karşılaştırıldığında uygulanan hasta grubunun hastanede kalış süresinin daha

kısa olduğu saptanmıştır. Çalışmalarda özellikle parenteral uygulama ile verilen n-3 YA'lerinin etkisini daha hızlı bir şekilde gösterdiği vurgulanmıştır. Deney hayvanlarında oluşturulan kimyasal peritonit öncesi ve sırasında n-3 YA'lerinin, doğuştan gelen immün hücre sayısını veya fenotipini değiştirmeden, lipid mediatörlerin dengesini değiştirerek inflamasyon durumunu, anti-inflamatuar duruma kaydırıldığını göstermektedir. **Sonuç:** n-3 YA'lerinin saflaştırılmış ve parenteral yolla hastalara verilmesi iyileşme süreci üzerinde olumlu etkileri olmaktadır. Yapılan randomize klinik çalışmalarında n-3 YA'lerinin kullanımı hastaların hastane de kalış süresini de azaltmaktadır. Bu sonuçlar yapılan çalışmalar ile de desteklenmektedir.

Anahtar kelimeler: İmmünnütrisyona, n-3 Yağ Asitleri

**SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK
YÜKSEKOKULU FİZYOLOJİ EĞİTİMİNE
ÖĞRENME BİÇİMLERİNİN ETKİSİ**

Mustafa Saygın, Rahime Aslankoç, Arzu Yalçın, Ülker
Yağcı, Gurbet Pınar Polat

*Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji
AD, Isparta.*

Öğrenme stiline temel boyutlarından biri olarak öğrenme biçiminin 3 boyutu vardır. Bunlar bedensel (kinestetik), işitsel (auditory) ve görsel (visual) biçimlerdir. Bu araştırmada Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Fizyoloji dersini alan bölümlerdeki öğrencilerin öğrenme biçimlerini belirlemeyi amaçladık.

Çalışmamız Klinik Çalışmalar Etik Kurulu tarafından onaylandı. Öğrencilerin öğrenme biçimlerini değerlendirmek için BİG-16 anketini kullandık. BİG-16 anketinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. BİG-16 48 maddeden oluşan ve 3 alt grubu (görse, işitsel ve bedensel) temsil eden bir ankettir. Envanter "Kesinlikle Katılıyorum= 2, Katılıyorum= 1, Kararsızım= 0, Katılmıyorum= -1, Kesinlikle Katılmıyorum= -2" seçenek ve puanlarından oluşmaktadır. Buradaki Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum olumsuz yanıtları hangi öğrenme stiline

aitse o stilin öğrenci tarafından tercih edilmediğini, öğrencinin o stile tepkili olduğunu göstermektedir.

Çalışmamıza yaş ortalaması 19,04±1,45 olan 337 öğrenci (K: 241, E: 96) katıldı. Bölümlere göre dağılım; Aneztezi 39 (%11,6), İlk ve Acil Yardım 42 (% 12,5), Tıbbi Görüntüleme Teknikleri 39 (%11,6), Tıbbi Görüntüleme Teknikleri ikinci öğretim 47 (%13,9), Tıbbi Laboratuar Teknikleri 34 (%10,1), Tıbbi Laboratuar Teknikleri ikinci öğretim 42 (%12,5) Fizyoterapi 35 (%10,4), Fizyoterapi ikinci öğretim 35 (%10,4), Yaşlı Bakım 24 (%7,1). BİG-16 anketine göre öğrenciler; 32'si (% 9,5) Baskın stili olmayan, 47'si (% 13,9) Bedensel, 47'si (% 13,9) İşıtsel, 131'i (% 38,9) Görsel, 18'i (% 5,3) Bedensel görsel, 24'ü (% 7,1) İşıtsel görsel, 16'sı (% 4,76) Bedensel ışıtsel, 6'sı (% 1,8) Tepkili görsel, 6'sı (% 1,8) Tepkili ışıtsel, 10'u (% 3) Tepkili bedensel öğrenme biçemlerine sahipti. Bölümlere bakıldığında ağırlıklı olarak görsel, ışıtsel ve bedensel öğrenme biçemlerine sahip olduğu bulundu. Öğrencilerin bu envanter ile değerlendirilmesinde Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin ağırlıklı olarak görsel öğrenme biçemleri içerisinde olduğunu tespit ettik. Bu bilgiler doğrultusunda öğrencilerin bu öğrenme biçemleri göz önüne alınarak fizyoloji eğitiminde görsel materyallerin ağırlıklı kullanımının artırılmasının eğitimin daha etkin olmasına katkı sağlayabileceğini düşünmekteyiz.

Anahtar sözcükler: Öğrenme Biçemleri, BIG-16, görsel, ışıtsel, bedensel.

LİSE ÖĞRENCİSİ ERGENLERİN SUÇA YÖNELİK TUTUMLARI VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER

Ezgi SARI, Hülya ARSLANTAŞ

Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Aydın

ezgi-1890@hotmail.com

Gelişim ve değişimin yoğun olarak yaşandığı ergenlik dönemi için suç davranışının görülme riskinin artması göz önüne alınarak bu çalışma 14-18 yaş arası sağlıklı ergenlerin suça yönelik tutumlarını ve ilişkili faktörleri belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini 2016-2017 eğitim öğretim döneminde Aydın İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nde kayıtlı

12703 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem, her okul türünü temsilen seçilmiş 9 okulda öğrenim gören 1512 öğrenci olarak belirlenmiş ancak 1465 öğrenciye ulaşılmıştır. Veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu ve Suça Karşı Tutumlar Ölçeği (SKTÖ) kullanılmıştır. Verilerin analizinde, parametrik olmayan testlerden Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis Testinden yararlanılmıştır.

Çalışmaya katılan lise öğrencisi ergenlerin %58,5'inin (n=857) erkek, %29,7'sinin (n=435) 17 yaşında, %29,3'ünün (n=429) 9. sınıfta, %35,7'sinin (n=523) endüstri meslek lisesinde öğrenim gördükleri saptanmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; suça karşı tutumlar ile cinsiyet ($z=-4,958$ $p=0,000$), yaş ($KW=14,354$ $p=0,006$), öğrenim görülen okul türü ($KW=81,615$ $p=0,000$), anne-babanın öğrenim durumu ($KW=41,675$ $p=0,000$; $KW=32,730$ $p=0,000$), ailenin gelir düzeyi ($KW=15,193$ $p=0,001$), anne babanın ergene karşı tutumları ($KW=41,640$ $p=0,000$), ailede hükümlü birey varlığı ($KW=11,837$ $p=0,008$), ailenin yanlış bir davranış sonucunda ergene verdiği cezalar ($z=-3,745$ $p=0,000$), ergenin akademik başarı düzeyi ($KW=18,426$ $p=0,000$), okulda geçirilen disiplin soruşturmaları ($z=-6,103$ $p=0,000$) ve arkadaşlarıyla yanlış bir davranışta bulunma sıklıkları ($KW=83,033$ $p=0,000$) arasında önemli ilişkiler saptanmıştır.

Erkek ergenlerin kız ergenlere göre suç davranışlarını daha çok onayladıkları saptanmıştır. Kendilerine karşı aile tutumları baskıcı ve ilgisiz olan, aileleri tarafından problemli asi bir çocuk olarak tanımlanan, aile içi tartışmaları sık olan ve yanlış bir davranış sonucu şiddet içerikli cezalara maruz kalan ve aile içinde babaları hüküm giymiş olan ergenlerin suç davranışlarını daha çok onayladıkları saptanmıştır. Suç davranışına yönelik uygunsuz tutum gelişmesine sebep olan ve risk oluşturan aile, okul ve akran özelliklerine yönelik farkındalık kazandırma ve koruma çalışmaları elzemdir.

Anahtar Kelimeler: Ergen suçluluğu, suça yönelik tutum.

**A PROTON TRANSFER COMPOUND AND ITS
METAL COMPLEXES AND THEIR ANTIFUNGAL
ACTIVITY STUDIES**

Halil İlkimen¹, Aysel Gülbandır², Cengiz Yenikaya¹

¹Department of Chemistry, Faculty of Arts and Sciences,
Dumlupınar University, 43100 Kütahya, Turkey

²Department of Food Technology, Altıntaş Vocational
School, Dumlupınar University, 43800 Altıntaş Kütahya,
Turkey

2-Aminobenzothiazole and their simple metal complexes are well-known for their biological activities, such as antimicrobial, anticancer, antifungal, anti-inflammatory, anthelmintic, antiulcer, antitumor, and carbonic anhydrase inhibition.

A proton transfer compound and its Fe(III), Co(II), Ni(II) and Cu(II) complexes have been prepared. Furthermore, parent compounds, simple metal complexes of parent compounds, and the synthesised compounds were screened for their antifungal activities against *Candida krusei* (ATCC 6258), *Candida parapsilosis* (ATCC 22019) (yeast). The results were compared with the control compound Flucanazole as antifungal agents.

C. krusei and *C. parapsilosis* were prepared in Sabouraud dextrose broth for its antifungal activity tests.

The compounds were dissolved in DMSO at concentrations of 10 mg mL⁻¹ using a Millipore membrane filter (0.45 µm, Millipore). Approximately 1 mL of 24 h broth cultures containing 10⁶ cfu mL⁻¹ were placed in sterile Petri dishes. Moltent Mueller Hinton Agar (15 mL) kept at 45 °C was then poured into the Petri dishes and allowed to solidify. Six millimeter diameter holes were then punched carefully using a sterile cork borer and completely filled with the test solutions. The plates were incubated for 24 h at 37 °C. Then the inhibition zone that appeared around the holes in each plate was measured.

All compounds showed antifungal activity against the *Candida krusei* and *Candida parapsilosis*

Keywords: 2-Amino-6-nitrobenzothiazole, 2,6-pyridinedicarboxylic acid, proton transfer, metal complexes, antibacterial and antifungal activities

**PATLAYICI MADDE ÜRETİMİ YAPAN
TESİSLERDE ÇALIŞAN KADINLARIN SOLUNUM
SİSTEMİ ETKİLENİMLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Savaş KANBUR¹, Miraç Fatma UZUN,²

¹İstanbul Gedik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı, İstanbul.

²İstanbul Gedik Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı, İstanbul.

mirac.uzun@gedik.edu.tr

Patlayıcı madde ve piroteknik malzeme üretim tesislerinde farklı nitelikteki kimyasal maddelerden oluşan karışımlar kullanılarak patlayıcı maddeler üretilmektedir. Bu kimyasal maddelerin maruziyetine bağlı olarak çalışan kadınlarda mesleki solunum sistemi hastalıkları oluşabilmektedir [1]. Özellikle yüksek konsantrasyonda TNT maruziyeti karaciğer, kan, bağışıklık ve üreme sistemlerine de zarar vermektedir [2].

Patlayıcı madde ve piroteknik malzeme üretim sektöründe çalışan kadın işçilerin çalışma ortamındaki kimyasal risk etmenleri maruziyetlerine bağlı olarak solunum sisteminde gelişen solunum kapasitelerindeki farklılaşmaların incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışma, 22 Kasım 2016 ile 20 Mart 2017 tarihleri arasında Sakarya ilindeki bir patlayıcı madde üretim tesisinde gerçekleştirilmiştir. Tesiste çalışan 86 kadın işçi üzerinde gerçekleştirilen bu kesitsel araştırmada çalışanlara solunum fonksiyon testi gerçekleştirilerek, solunum fonksiyon kapasiteleri değerlendirilmiştir.

Elde edilen bulgular değerlendirilerek 2 tablo olarak sunulmuştur. Tablo1’ de çalışan kadınlara uygulanan anket formundan elde edilen demografik özelliklerine ait veri dağılımı, Tablo2’de ise çalışma süreleri, kronik hastalıklar, sigara kullanımı, BMI (Body mass index) ve alkol gibi değişkenler ile SFT (Solunum Fonksiyon Testi) parametlerinden FEV1 (Forced Expiratory Volume-1.Saniyedeki Zorlu Vital Kapasite) / FVC (Forced Vital Capacity-Zorlu Vital Kapasite) değerleri arasındaki ilişkilerin anlamlılık düzeyleri gösterilmiştir. Tablo 2 yorumlandığında ,86 kadın çalışanın çalışma ortam faktörlerine bağlı olarak solunum fonksiyon

kapasitelerinde istatistiksel olarak anlamlılık bulunduğu görülmektedir. Bu kapasite azalmasında sigara ve alkol kullanımının, kronik hastalık öyküsünün ve BMI'nın etkisinin anlamlı olmadığı da istatistiksel olarak ortaya konulmuştur.

Patlayıcı madde üretim tesislerinde çalışan kadınların çalışma ortam koşullarına ve maruz kaldıkları kimyasal ve fiziksel risk faktörlerine bağlı olarak solunum kapasitelerindeki azalmanın önlenbilmesinde, kaynakta önlem (Eliminasyon-ikame), gerekli yönetimsel düzenlemeler (Proses yaklaşımları, tecrit etme vb.) ve kişisel koruyucu donanımların kullanılmasının önemi vurgulanmıştır. Yapılan bu araştırma ile çalışma ortamındaki metal tozu, kimyasal vb. mevcut risk etmenlerinin ortamdaki ve kişisel maruziyet değer ölçümleri düzenli periyotlarda yapılması gerekliliğine ve yapılan bu ölçümlerle çalışanlardaki fizyolojik kapasite ölçümlerinin karşılaştırılmasının uygun olacağına dikkat çekmek istedik.

Patlayıcı üretim sektörü, İş sağlığı, Kadın çalışan sağlığı, İş ve meslek hastalıkları, Mesleki solunum sistemi hastalıkları.

EFFECTS OF REIKE TOUCH THERAPY ON LIFE QUALITY OF ELDERLY INDIVIDUALS WITH DEMANTIA

Zeliha YAMAN*, Emine İÇCİ**, Hazal YOLAÇAN**,

Münevver BOĞAHAN*, Mualla YILMAZ*

* *Department of Mental Health Nursing, Mersin
University School of Health, Mersin, Turkey:*

** *Mersin Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Mersin,
Turkey.*

zyaman15@gmail.com .

With technological advances in the field of health and the spread of health services, birth and death rates have declined and average human life has been prolonged, the elderly population has increased rapidly. Dementia, one of the main causes of disability and addiction among elderly individuals all over the world, is a leading chronic disease that reduces the quality of life by affecting elderly individuals in physical, mental, social and economic aspects. Pharmacological, non-pharmacological methods

and complementary alternative therapies (CAT) are used in the treatment of symptoms. Reiki is one of the effective methods of CAT. Energy transfer is applied as touch therapy with the palms of which energy is intense. However, Reiki is never a substitute for medical treatment, only increasing the success rate of treatment.

In this review, the effect of the reiki on the quality of life of the demented elderly are investigated in the light of the literature and the results obtained from the related studies are presented

The studies about the effect of the reiki on the quality of life of the demented elderly were searched. Turkish and English literature has been examined. The literature was presented and the findings were presented in this review

When the studies are examined; It is emphasized that reiki practice reduces the frequency, severity or symptoms, nervousness and insecurity in elderly individuals who are diagnosed with dementia. After this therapeutic touch, the majority of participants were found to feel better, more chatty and less depressed, less painful, less anxious, less anxious and anxious, more interactions with the group, and more willingness to participate in group activities.

There was a significant decrease in pain, discomfort and agitation, depression, anxiety anxiety levels, decreased memory and behavioral problems, increased mental functioning, strengthened immune system and decreased blood pressure.

When studies are examined, reiki therapy increases the quality of life in older people with dementia. However, Reiki therapy can not be used effectively due to the lack of professionals to apply Reiki in Turkey. This training can be given to health professionals during the undergraduate period so that Reiki can be used more widely in health services.

Key words: Elderly, Dementia, Reiki, Quality of life

**EFFECT OF THERAPEUTIC TOUCH ON LIFE
QUALITY OF ELDERLY INDIVIDUALS**

Münevver BOĞAHAN*, Muhammed Kerim
ÖZASLAN**, Merve ÇOŞKUNCA**, Zeliha
YAMAN*, Mualla YILMAZ*

* *Department of Mental Health Nursing, Mersin
University School of Health, Mersin, Turkey*

** *Mersin Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Mersin,
Turkey.*

muneverbgahn@hotmail.com

Population of elderly people has increased rapidly because of increase access to health services, decrease in childhood and newborn deaths and technological advances in the health field. Therapeutic touch is one of the complementary therapies that has increased in importance and use among nurses in recent years, which is believed to have therapeutic, healing and relieving effects. Therapeutic touch is a holistic, evidence-based therapy that using universal energy for purpose to increase balance and prosperity of the individual in all aspects including body, mind and spirit to facilitate the healing process.

In this review, the influence of the fragile group of elderly individuals on the quality of life of the therapeutic touch that gives the message of acceptance, interest and support is examined in the light of the literature and the results of the studies are presented.

In Turkish and English literature, studies investigating the efficacy of therapeutic touch on the quality of life of elderly individuals reviewed, current information about the subject was presented.

In the studies, it is determined that therapeutic touch is effective in decrease of levels stress, anxiety and the frequency of behaviors such as discomfort and agitation in elderly individuals, patient with alzheimer and dementia patients. The participants stated that felt angry before the treatment, they felt comfortable and enjoyed themselves, if there was pain before the intervention, there was no pain, that they could breathe deeply, relaxed, and less restlessness after treatment. There was a decrease in the number of patients receiving psychotropic medication during the intervention.

Studies have shown that use of therapeutic touch in elderly individuals increases quality of life. It is recommend that studies should be increased in order to raise awareness, in nursing interventions and training should be given to individuals in energy therapies.

Keywords: Therapeutic Touch, Elderly Individuals, Nursing

**OSTEOARTİKÜLER BRUSELLOZDA
RADYOLOJİK DEĞERLENDİRME**

Orhan Akpınar¹, Veysel Atilla Ayyıldız²

*1SDÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıbbi Mikrobiyoloji AD.
2SDÜ Tıp Fakültesi Radyoloji AD.*

Bruselloz tüm dünyada yaygın görülen, birçok organ ve sistem tutulumu gösteren bir hastalıktır. Ülkemizde ve gelişmekte olan ülkelerde yaygın görülen, ekonomik kayıplara neden olan ve gıda güvenliğini doğrudan etkileyen zoonotik hastalıktır. En sık komplikasyon kas iskelet sistemi tutulumudur. Osteoartiküler komplikasyonlar hastaların %10-85'inde görülmektedir. En sık artrit, spondilit, sakroileit, osteomyelit, tenosinovit ve bursit görülür. Diz, omuz, kalça, sternoklavikular eklem, dirsek, el ve ayak bileği sırasıyla sık tutulan eklemlerdir. En sık rastlanan ve en önemli osteoartiküler komplikasyon sakroileit ve spondilittir.

Brusellozda sakroileit çoğu kez tek taraflıdır. Sakroiliak eklem radyografisi erken dönemde normal olabilir. Erken dönemde teknesyum 99 ile yapılan kemik taraması geleneksel radyografiden daha duyarlıdır. Sintigrafi lezyonun lokalizasyonu, yayılımı ve osteoartiküler tutulumun seyri hakkında bilgi verir. Bununla birlikte radyografi, bilgisayarlı tomografi (BT), magnetik rezonans görüntüleme (MRG) yöntemleri de sintigrafide tutulan bölgeleri değerlendirmede oldukça değerlidir.

Spondilitte en sık lomber vertebra olmak üzere sırasıyla servikal ve torakal vertebra tutulur. Spinal deformite ve paraspinal kaslarda abse nadir görülür. Nörolojik defisitler birlikte gözlemlenebilir. Brusella spondilitli olguların ilk 3-6. aylarında radyografilerin %30-40'ı normaldir. Bu dönemde sintigrafi ile tutulum gözlemlenebilir. Spondilit tutulumunu görüntülemeye en yaygın kullanılan yöntem MRG olup enfeksiyon varlığının saptanması için diğer

Abstract Book (Oral Presentation)

görüntüleme yöntemlerinden daha duyarlıdır. MRG’de vertebra korpusunun kortikal destrüksiyonu, diskte fokal enfeksiyonu düşündürürken, paravertebral bölgede mikroabse oluşumu spondilodiskiti düşündürmelidir. Paravertebral mikroabse örneğinin kültürünün değerlendirilmesi sonucunda kesin tanıya ulaşılabilir. Genellikle radyografide vertebranın birçok seviyesinde destrüktif değişiklikler ve reaktif kemik sklerozu gözlemlenebilir. Vertebra cisminin köşe yuvarlaklaşması veya basamak deformitesi ile birlikte olan ön ve üst köşe erozyonu “Pedro Pons” bulgusu olarak bilinir ve brusella spondilitinin karakteristik radyolojik bulgusudur. Osteoartiküler brusellozda tanı için öncelikle klinik şüphe duyulması, bunun laboratuvar ve görüntüleme yöntemleriyle desteklenmesi gerekmektedir. Brusellar spondilitin görüntülenmesinde direkt grafiler erken dönemde bulgu vermeyebilir. BT yumuşak doku detaylarını göstermekte yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle görüntülemeye tercih edilecek yöntem MRG olmalıdır.

DETERMINATION OF LOSARTAN AND HYDROCHLOROTHIAZIDE IN A COMBINED PHARMACEUTICAL UV DERIVATIVE SPECTROPHOTOMETRIC METHODS

A. Hakan AKTAŞ¹*Abdulhakeem Abdullah
Mohammed AL-BAZI,

¹Department of Chemistry, Faculty of Science and Arts,
Süleyman Demirel University, Isparta, Turkey

A new spectrophotometric methods for determination Losartan (LOS) and Hydrochlorothiazide (HCTZ) depends on 1st and 2nd derivative spectrum of the two drugs by using (Water: methanol: ethanol 60:20:20) as a solvent. Many techniques were proportionate with concentration (peak to base line, peak to peak and peak area). The linearity of the methods ranged between (5-50µg.ml⁻¹). The results were precise and accurate throw RSD% were between (0.229-0.994%) and (0.228-0.995%), Rec % values between (98.23-102.64 %) and (97.91-102.50%) while the LOD between (0.0510-0.2310 µg.ml⁻¹) and (0.055-0.316 µg.ml⁻¹) and LOQ between (0.17-0.77µg.ml⁻¹) and (0.183-1.130 µg.ml⁻¹) of (LOS)

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

and of (HCTZ) respectively. These methods were successfully Applied to determination of (LOS) and (HCTZ) in the pharmaceutical preparations.

Keywords: Spectrophotometric, determination, Losartan and Hydrochlorothiazide, First and second order derivative of spectrum

SPORCULARDA BESİNSEL ERGOJENİK DESTEKLER

Nurgül Arslan, Sedat Coşkunso

*Mardin Artuklu Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu,
Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Mardin/ Türkiye*

nuracar_1986@hotmail.com

Besin kaynaklı ergojenik destekler bireysel enerji kullanımını, üretimini veya yenilenmesini arttıran maddeler olarak tanımlanmaktadır. Yapılan çalışmalarda genel popülasyonun %50’si, genç sporcuların %76’sı ve vücut geliştiricilerin %100’ü besin desteklerini kullandığı saptanmıştır. Besinsel ergojenik desteklerinin öncelikli amacı performansı arttırmak ve toparlanma sürecini hızlandırmak, vücutta bulunan belli orandaki yağ yüzdesini korumak ve protein sentezi mekanizmalarını aktif tutmaktır.

Bu araştırma kullanımı son 50 yıldır gündemde olan ancak günümüzde kullanımı hızlı bir artış gösteren besinsel ergojenik destek ürünlerinin güncel literatürdeki durumu araştırılmak istenmiştir.

Araştırmada ‘Science Direct, Pubmed, Medicine Science, Google Scholar’ veri tabanları kullanılarak yapılan son 10 yıla ait çalışmalar incelenmiştir.

Randomize kontrollü klinik çalışmaları ile de desteklenen çalışmalarda en çok kullanılan besin kaynaklı ergojenik destekler olarak kreatin monohidrat, sodyum bikarbonat antioksidan besin öğeleri olan C ve E vitamini, ginseng ve L- karnitin ile ilgili sonuçlar ve etki mekanizmaları incelenmiştir. Literatür verileri incelendiğinde son yıllarda özellikle ginseng ve L- karnitin üzerinde çalışmalar yoğunlaşmaktadır.

Sporcularda kullanılan kreatin monohidrat desteğinin, özellikle yoğun çalışmalarda kas gücünü, yağsız vücut kütlelerini ve egzersiz performansını belirgin şekilde

artırdığı, sodyum bikarbonatın performans sırasında dokularda biriken hidrojeni ortamdaki uzaklaştırma yöntemlerinin en önemlisi “Sodyum Bikarbonat Tamponlama Sistemi” olduğu vurgulanmıştır. Antioksidan besin öğelerinden olan C ve E vitaminin antrenman ve performans öncesi-sonrası toparlanmayı hızlandırdığı ve özellikle uzun zincirli yağ asitlerinin enerji metabolizmasında kullanılması için ortamda bulunması gereken karnitin hücrelerde yeterince sentezlenebilmesi için C vitaminine ihtiyacın arttığı bildirilmiştir. Ginsengin besinsel ergojenik olarak kullanılması yağ asidi oksidasyonunu artırmasından ve glikojen depolarını korumasından kaynaklandığı savunulmuştur. L-karnitin aerobik kapasiteyi ve yağ asitlerinin yıkımını arttırdığı bunun yanı sıra glikojen depolarını koruduğu bildirilmiştir.

Çalışmalarda özellikle performans sonrasında hızlı toparlanmayı sağlayan ve vücutta yağsız dokunun kullanımını azaltan, yağ asitlerinin enerji metabolizmasında kullanımını artıran besinsel kaynaklı desteklere ilginin ve kullanımının arttığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sporcu, Besin, Ergojenik Destek

YAŞLIDA BESİN-İLAÇ ETKİLEŞİMİ VE HEMŞİRELİK

Halil İbrahim TUNA* Pınar TUNÇ TUNA* Birsal
MOLU*

* Selçuk Üniversitesi Akşehir Kadir Yallagöz Sağlık
Yüksekokulu

Yaşlanma ile ortaya çıkan farmakokinetik ve farmakodinamik değişiklikler ile beraber bu hasta grubunda sık rastlanılan sorunların başında *çoklu ilaç kullanımı* (polifarmasi), ilaç-ilaç etkileşimleri ve besin-ilaç etkileşimleri gelmektedir. Çoklu tedavide görülen ilacın istenmeyen etkisi sayısı, eşzamanlı olarak alınan ilaçların sayısı ile (5 ilaçla % 50'den, 7 veya daha fazla ilaçla % 80'den fazla) artmaktadır. Bununla beraber yaşlı hastalarda alternatif ilaç kullanımının artışı hastaneye yatışların % 30'dan fazlasını oluşturmaktadır. Bitkisel ilaçlar, diyet takviyeleri, besin maddeleri veya vitaminler süpermarketlerden eczanelerden veya aktarlardan rahatça

temin edilebilmektedir. Bu nedenle dünya genelinde giderek kullanımı artmaktadır. Hemşireler, hastanın belirli yiyecekleri veya ürünleri düzenli olarak tüketip tüketmediğini ve hastanın beslenme şeklinin ilaçlarıyla ilişkisi olup olmadığını öğrenmelidirler. Bu derleme geriatrik hastalarda görülebilecek besin-ilaç etkileşimlerini incelemek ve hemşirelik girişimlerini belirleyebilmek amacıyla yazılmıştır.

Derlemenin yazılmasında; Pubmed, scienceDirect, EBSCO, google akademi veri tabanlarında “besin-ilaç etkileşimi, ilaç etkileşimleri, hemşirelik” anahtar kelimeleriyle taranan makalelerden faydalanılmıştır.

Kullanılan ilaç sayısı, kötübeslenme, böbrek yetmezliği, HIV enfeksiyonu ve enteral/parenteral besin verilenler yaşlı hastalar, besin-ilaç etkileşimi açısından risk altındadırlar. Dar terapötik indeksi veya potansiyel yaşamı tehdit edici toksisitesi olan ilaçlar, örneğin non steroid anti-inflamatuar ilaçlar, opioid analjezikler, kardiyovasküler ilaçlar, varfarin, kanser ilaçları ve immünoşüpresanlar, önemli besin-ilaç etkileşimlerine sebep olabilir. Hemşireler, hastanın ve ailesinin bilgilerini arttırmalı, besin-ilaç etkileşimine yönelik bakımı klinikte uygulamalı, besin-ilaç etkileşiminin ortaya çıkmasını önlemelidir. Hemşireler hastalarından ayrıntılı bir sağlık öyküsü almalı ve hastalarının diyet özelliklerini incelemelidir.

HEMŞİRELER İÇİN BESİN-İLAÇ ETKİLEŞİMLERİNİN ÖNEMİ

Halil İbrahim Tuna* Pınar Tunç Tuna* Güler Balcı
Alparslan**

* Selçuk Üniversitesi Akşehir Kadir Yallagöz SYO

** Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi

İlacın; yemek, bitkiler ve diyet takviyeleri ile etkileşimi genellikle besin-ilaç arasındaki fiziksel, kimyasal veya fizyolojik bir ilişkinin sonucudur. Bitkisel ilaçlar, diyet takviyeleri, besin maddeleri veya vitaminler süpermarketlerden eczanelerden veya aktarlardan rahatça temin edilebilmektedir. Bu nedenle dünya genelinde giderek kullanımı artmaktadır. Hemşireler, hastanın belirli yiyecekleri veya ürünleri düzenli olarak tüketip

tüketmediğini ve hastanın beslenme şeklinin ilaçlarıyla ilişkisi olup olmadığını öğrenmelidirler. İlaç toksisitesi, etkinliği ve/veya yan etkiler hemşire tarafından araştırılmalıdır. Bu derleme besin-ilaç etkileşimlerini incelemek ve hemşirelik bakımındaki yerini vurgulamak amacıyla yazılmıştır.

Bu derleme, Pubmed, scienceDirect, EBSCO, google akademi veri tabanlarında “besin-ilaç etkileşimi, ilaç etkileşimleri, hemşirelik” anahtar kelimeleriyle taranan makalelerle yazılmıştır.

Bu derleme sonucunda, özellikle nonsteroid anti-inflamatuar ilaçlar, opioid analjezikler, kardiyovasküler ilaçlar, varfarin, kanser ilaçları ve immünoşüpresanlar gibi toksisitesi olan ilaçlar hastalara verilirken besin-ilaç etkileşimleri konusunda dikkatli olunması gerektiği saptanmıştır. Ek olarak besin ilaç etkileşimi konusunda hemşirelerin önemli sorumluluklarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İncelenen veri tabanlarında besin-ilaç etkileşimleri konusunda yapılan çalışmaların sınırlı olduğu görülmüştür. Bununla birlikte dahil edilen çalışmalarda hemşirelik çalışmalarına rastlanmamıştır. Bu nedenle bu alanda yapılan çalışmaların artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Besin-ilaç etkileşimi, İlaç etkileşimleri, Hemşirelik

HEMŞİRELİĞİN YANSIYAN YÜZÜ:

HEMŞİRELİK İMAJİ

Ayşe Gül YAVAŞ AYHAN, Fatmagül SAYIN.

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü.

Duyularla algılanan, bilinçte beliren, obje, olay ya da kişilerin bıraktığı izlenim, yansıma olarak tanımlanan imaj, kişinin yaşantısında önemli bir yere sahiptir ve diğerlerinin kişiyi nasıl gördüğüne ilişkin mesajları içerir. Bir mesleğin statüsü, o mesleği oluşturan grubun toplumdaki imajı ile yakından ilişkilidir ve o mesleğin ayrılmaz bir parçasıdır bu sebeple meslek üyeleri için büyük önem taşır. Gerek cinsiyet sosyalizasyonu, gerek eğitimsel farklılıklar, gerekse medya etkisi ve üniforma, hemşirelik imajının 18. y.y. sonlarından bu yana mücadele edilen bir alan olmasına sebep olmuştur. Bu

nedenle uzun tarihsel süreç içerisinde her zaman tartışılan ve çözüm önerileri getirilen hemşirelik imajı, günümüzde de tartışılan bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çalışma, Türkiye’de yapılan hemşirelik imajına yönelik çalışmaların belirlenmesi ve bu konuya yönelik farkındalık kazandırılması amacıyla yapılmıştır.

Türkiye’de hemşirelik imajı ile ilgili çalışmalara, Türk Psikiyatri Dizini, Türk Medline, Yök Ulusal Tez Merkezi ve ULAKBİM Veri Tabanları; “Hemşirelik”, “Hemşirelik İmajı” ve “Mesleki İmaj anahtar kelimeleriyle taranarak ulaşılmıştır.

Toplam 59 çalışma belirlenmiştir. Bu çalışmalardan 14 tanesinin hemşirelik imajı ile doğrudan ilişkili olduğu bulunmuş ve değerlendirme kapsamına alınmıştır.

Gözden geçirilen 14 çalışma sonucunda; toplumda hemşirelik imajının düzeyinde artış olduğu, demografik özellikler, ailede hemşire olma durumu, daha önce hemşireden hizmet alma durumu ve refakatçi kalma durumu ile ilişkili olduğu, hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik imaj algısının orta düzeyde olduğu, mesleki imaj algısının meslekte kalma niyeti ile ilişkili olduğu, toplumun hemşirelik mesleğini her iki cinsiyetinde yapabileceğini düşündüğü bulunmuştur. Yasal düzenlemeler ile birlikte hemşirelerin özel uzmanlık alanlarına yönelik görev tanımlarının bulunmasının hemşirelerin profesyonel rollerini daha iyi benimsemesini sağladığı ve hem toplum hem de hemşireler tarafından algılanan hemşirelik imajının daha iyi bir düzeye yükselttiği söylenebilir. Hemşirelik imajının geliştirilebilmesinde akademisyen ve klinik hemşirelerinin öğrencilere rol model ve yol gösterici olmaları önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Mesleki İmaj.

**EFFECT OF DELPHINIDIN CHLORIDE ON
ALPHA-GLYCOSIDASE ENZYME**

Parham TASLIMI¹, Lokman DURMAZ², İlhami
GÜLÇİN¹

¹ *Erzincan University, Çayırılı Vocational School,
Medical Services and Technics. Department, Erzincan*

² *Atatürk University, Faculty of Science, Department of
Chemistry, Erzurum*

The α -glycosidase enzyme is an important enzyme that converts glycogen to glycoside in metabolism. The α -glycosidase enzyme is an enzyme that increases the blood glucose level. The inhibition of the enzyme α -glucosidase is important because of the antidiabetic effect. In this study, the inhibitory effect of Delphinidin chloride on α -glycosidase was examined and compared with Acarbose, a standard.

α -Glycosidase was used as substrate for β -NPG to determine enzyme activity. First, 250 mL of phosphate buffer (0.15 U / mL, pH 7.4) was prepared. Then 20 μ L of enzyme in 5 μ L sample was added. p-NPG (5 mM, pH 7.4) for 10 minutes at 35 ° C. Acarbose was used as a positive control. Absorbances were measured spectrophotometrically at 405 nm. An α -glycosidase unit was calculated based on the amount of enzyme catalyzing 1.0 molar substrate hydrolysis (pH = 7.4) per minute. IC50 values were calculated from the Delphinidin chloride -Induced Activity (%) - [Delphinidin chloride] graph and from the Lineweaver-Burk graph.

In this study, the inhibitory effect of Delphinidin chloride on α -glycosidase was examined. According to the results, the IC50 value of Delphinidin chloride was 268.41 nM, while the mean Ki value was 213.78 nM. The results obtained are expected to make an important contribution to drug design and pharmacological applications.

Key words: Delphinidin chloride, α -Glycosidase, enzyme inhibition

**BİR TIP FAKÜLTESİNDE ÖĞRENİM GÖREN
STAJYER VE İNTERN HEKİMLERDE SAĞLIK
ANKSİYETESİ VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER**

Öznur SEZGİN¹, Serdar YILDIRIM¹, Ersin USKUN¹, A.
Nesimi KİŞİOĞLU¹, Giray KOLCU²,

¹*Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk
Sağlığı Anabilim Dalı, Isparta*

²*Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi
Anabilim Dalı, Isparta*

Sağlık anksiyetesi kişide herhangi bir bedensel hastalık bulunmadığı durumlarda olağan bedensel duyuların olumsuz yönde aşırı yorumlamasıdır.

Bu çalışmada SDÜ Tıp Fakültesi'nde öğrenim gören stajyer ve intern hekimlerin sağlık anksiyeteleri ve bununla ilişkili faktörlerin araştırılması hedeflendi.

Kesitsel analitik tipteki çalışmanın evreni tüm SDÜ Tıp Fakültesi stajyer ve intern hekimleri (N:678) olarak belirlendi. Çalışmada evrene ulaşılması hedeflendiği için örneklem seçilmedi. Çalışmada 591 kişiye (%87,2) ulaşıldı. Veri toplama aracı olan anket, gözlem altında veri toplama yöntemiyle elde edildi.

Araştırmanın bağımlı değişkeni olarak "sağlık anksiyetesi ölçek puanı", araştırmanın bağımsız değişkenleri olarak "sosyodemografik özellikleri sorgulayan sorular, sağlık anksiyetesine neden olabilecek faktörleri sorgulayan sorular, genel sağlık anketi ve sağlık anksiyetesi ölçeği" seçildi.

Araştırma grubunu oluşturan 591 kişinin 322'si (% 55,4) kadın, 259'u (% 44,6) erkek, yaş ortalaması 22,8±1,4'tü.

Sağlık anksiyetesi ölçeği ile genel sağlık anketi puanları birbirleri ile pozitif yönde korele bulundu (p<0,001).

Regresyon analizi sonuçlarına göre sağlık anksiyetesi ölçeği puanları; derslerdeki başarısını kötü olarak değerlendirenlerde (p=0,001), baba eğitim durumu ilkökul ve altı olanlarda (p=0,014), aktif şikayeti olmadan doktora gidenlerde (p=0,009), yılda 3 veya üzeri kez doktora gidenlerde (p=0,046), hekim önerisi olmadan ilaç

Abstract Book (Oral Presentation)

kullananlarda ($p=0,013$), yeni bir hastalık öğrenildiğinde hastalığın semptomlarının kendinde olduğunu düşünenlerde ($p<0,001$), yeni bir hastalığı geçirmekten endişe duyanlarda ($p=0,001$) anlamlı yüksek bulundu. ($R^2= 0,4$)

Tıp fakültesi öğrencilerinin bilgi yükleri, ölçme/değerlendirme yöntemleri ve yeni klinik deneyimleri vücut durumlarıyla daha fazla ilgilenmelerine neden olmaktadır. Öğrencilerin kaygı düzeylerinin azaltılması için sağlık anksiyetesi konusundaki farkındalıklarını geliştirecek eğitim programlarının planlanmasının uygun olacağı kanaatindeyiz.

Anahtar Sözcükler:Sağlık Anksiyetesi, Genel Sağlık Anketi, Tıp Fakültesi Öğrencileri,

OMEGA-3 FATTY ACIDS AND DEPRESSION

Cakmak G.*, Şanlıtürk, E.K.*

** Kırklareli Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Beslenme ve Diyetetik Bölümü*

gokcecakmak@klu.edu.tr

One of the most common diseases worldwide is depression. Depression is a complex, polygenic, heterogeneous, multifactorial brain disorder in which one's mood is affected, so it is also known as mood disorder. It includes indications such as depression, anxiety, drowsiness, restlessness or guilt, difficulty in health, little or no enjoyment in life, fatigue, loss of interest in daily activities, and activities of loss enjoyment. Depression disorders are common in the general population; it is seen together with other disorders, the load increases. One or more antidepressants used in the treatment of depression. On the last day, omega-3 fatty acids have received special attention in terms of activities in the treatment of depression. Fundamental, translation and clinical research efforts are undertaken to clarify that these important nutritional factors do not play a role in mental illness and health.

This article is intended to evaluate and discuss recent developments in various types of depression and omega-3 relationships that significantly affect people's lives in the context of scientific evidence.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

There are some epidemiological data that emphasize that people who consume a diet with rich omega-3 fatty acids have a lower risk of major depression, perinatal depression, and bipolar depression. In addition, consumption of daily omega-3 fatty acid supplements containing 1.5-2.0 grams of EPA has been shown to stimulate emotional uptake in depression findings.

Keyword: *Depression, Omega-3 Fatty Acids, Nutrition.*

AFTER ROUX-EN-Y GASTRIC BYPASS (RYGB), BILIOPANCREATIC DIVERSION (BPD), SLEEVE GASTRECTOMY (SG) METHODS THE CHANGE OF FOOD TOLERANCE, TASTE, SMELL AND APPETITE HORMONES

Cakmak G.*, Şanlıtürk, E.K.*

** Kırklareli Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Beslenme ve Diyetetik Bölümü*

gokcecakmak@klu.edu.tr

Obesity; is one of the most important health and nutrition problems affecting public health and health expenditures at an important rate, which is increasing rapidly in developed and developing countries. Surgical treatment may be effective for the treatment of morbid obese patients and it is the most effective weight loss method for patients with morbid obesity. Several of the bariatric surgical methods are Roux-en-Y Gastric Bypass (RYGB), Sleeve Gastrectomy (SG) and Biliopancreatic Diversion (BPD). The RYGB method is the most widely used and accepted standard. After this method commonly used is LSG. BPD method is not often preferred because it is a difficult method to apply.

After bariatric surgery methods as a result of the studies made, it has been determined that there are some changes in food tolerance, taste, smell and appetite hormones. These changes provide weight loss. The purpose of this article is to analyze and evaluate these changes after the RYGB, BPD and SG methods.

Although subjective changes in appetite, taste, odor, and food aversions are common after both RYGB and SG, significant differences between them arise in relation to odor, taste, variability, sex effect and variation in WL%.

Abstract Book (Oral Presentation)

After the LSG method, a more significant decrease in ghrelin level and increased concentrations of CCK, GLP-1 and PYY3-36 were observed. Also postoperative ghrelin levels homeostasis is depend on the remaining fundic functional integrity, gastric pouch size, Roux limb or bilopancreatic limb length and/or adaptive responses of body weight. In addition, the underlying cause of differences in intestinal hormone changes observed after RYGB and SG may be appetite, taste, and olfactory procedure after surgery. In addition, the changes in intestinal hormones observed after RYGB and SG may cause differences in appetite, taste and smell.

Key words: Bariatric surgery, food intolerance, taste, smell, appetite hormones.

KOLESTEROL TEDAVİSİNDE KULLANILAN BAZI İLAÇ ETKEN MADDELERİN KEMOMETRİK YÖNTEMLERLE TAYİNİ

Ümit UÇAR, A. Hakan Aktaş

*Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi,
Kimya Bölümü, Isparta/Türkiye*

Ezetimib, 1 - (4-florofenil) - 3(R) - [3 - (4-florofenil) - 3 (S) - hidroksipropil] - 4 (S) - (4-hidroksifenil) - 2 - azetidinon. Ampirik formülü $C_{24}H_{21}F_2NO_3$. Molekül ağırlığı 409.4'dür. Kolesterol ve bununla ilgili bitki sterollerinin bağırsak emilimini inhibe eden, lipit modifiye edici bir bileşik sınıfındandır. Ezetimibin moleküler hedefi ise hepatik kolesterol taşınmasında görev alan, sterol taşıyıcı bağırsak proteini Niemann-Pick C1-Like 1 (NPC1L1)' dir. Ezetimib böylelikle bağırsak kolesterolünün karaciğere taşınmasında azalmaya neden olur. Böylece kandaki kolesterolün temizlenmesini sağlar. Ezetimib safra asidi atılımını arttırmaz ve de karaciğerdeki kolesterol sentezini inhibe etmez. Rosuvastatin, bis[(E)-7-[4-(4-florofenil)-6-izopropil-2-[metil (metilsülfonil) amino] pirimidin-5-il] (3 R,5 S)-3,5-dihidroksihept-6-enoik asit] kalsiyum tuzu. Ampirik formülü $(C_{22}H_{27}FN_3O_6S)_2Ca$. Molekül ağırlığı 1001.14'tür. Rosuvastatin 3-hidroksi-3-metilglutaril koenzim A'yı kolesterolün öncüsü ve hız sınırlayıcı olan mevalonat'a dönüştüren sentetik bir HMG-CoA inhibitörüdür.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Bu çalışmada, kemometrik kalibrasyon yöntemlerinden temel bileşen analizi (PCA), temel bileşen regresyonu yöntemi (PCR), kısmi en küçük kareler yöntemi (PLS), farmasötik ezetimib ve rosuvastatinin aynı anda miktarlarının tayininde herhangi bir ayırma işlemi yapılmadan başarıyla uygulanmış ve bu yöntemler UV Görünür Alan Spektroskopisi yöntemlerinden elde edilen veriler ile birlikte kemometrik olarak değerlendirilmiş ve UV Spektroskopisi yöntemi ile bir ilaç numunesinde bulunan ezetimib ile rosuvastatin miktarlarının tayini amaçlanmıştır. PLS sonuçlarına göre ezetimib için % Geri Kazanım; 100,0019 Standart Sapma değeri 0,199549, ve rosuvastatin için % Geri Kazanım; 99,85752 Standart Sapma değeri 1,326262 olarak bulunmuştur. PCR sonuçlarına göre ezetimib için % Geri Kazanım; 100,0019 Standart Sapma değeri 0,009664527, LOD; 0,03189294, LOQ; 0,096645272 ve rosuvastatin için % Geri Kazanım; 99,93254 Standart Sapma değeri 0,020461243, LOD; 0,06756264, LOQ; 0,204735272 olarak bulunmuştur

Anahtar Kelimeler: Kolesterol tedavisi, ilaç, kemometri, ezetimib, rosuvastatin, PCA, PCR, PLS, UV spektrofotometre,

UŞAK ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ EĞİTİM VERİYORMU?

Bariş Uzunok

Uşak Üniversitesi, Tıp Fakültesi

Uşak Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi'ne bağlı iken 5467 sayılı kanunla adı ve bağlantısı değiştirilen bazı fakülte ve yüksekokulları alarak 17.03.2006 tarihinde kurulmuştur. Ege Bölgesinde tıp fakültesi olmayan tek il Uşak iken, 2015 yılı itibarı ile Uşak İli toplam nüfusunun 342.269 olmasına karşı çevre illere bağlı olan, Uşak İli'ne daha yakın olması nedeniyle sağlık hizmetlerini Uşak İlinden alan ilçeler nedeni ile, Uşak İli'nin sağlık nüfusu yaklaşık 663.896 olarak belirlenmiştir. Bu iki husus gerekçe gösterilerek başta kent konseyi olmak üzere sivil toplum kuruluşları (STK) Uşak Üniversitesi bünyesinde tıp fakültesi açılmasını talep etmişlerdir. Talepler, gerek STK'lar gerekse Uşak Üniversitesi Rektörlüğü tarafından yetkililere iletilmiştir.

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

Bu talep ve çalışmalar olumlu sonuçlanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığının teklif yazıları üzerine, 28/3/1983 tarihli ve 2809 sayılı Kanunun ek 30 uncu maddesine göre, 20/8/2015 tarihinde Bakanlar Kurulu'na Uşak Üniversitesi Tıp Fakültesi kurulması kararlaştırılmıştır. Uşak Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığına 24 Şubat 2016 tarihinde Prof. Dr. Ömer KARAHAN başlamıştır. 15 Şubat 2018 tarihi itibarı ile fakültemizde 39 akademisyen göreve başlamıştır. 2017-2018 eğitim ve öğretim yılında ilk öğrencilerini alan Uşak Üniversitesi Tıp Fakültesi Temel tıp eğitimini Uşak Üniversitesi 1 Eylül kampüsü bünyesinde başlatmış ve sürdürmektedir. Daha önceki deneyimler göstermektedir ki eğitim ve öğretime yeni başlamış Tıp Fakülteleri ilk yıl öğrencilerini yakın civardaki Tıp Fakültelerine yönlendirmiştir. Bu süreçteki zorlukları bilen herkes ilk olarak “öğrencileriniz hangi üniversitede okumaktadır” diye sormaktadır. Öğrencilerimiz bu süreç içerisinde 3 komite sınavı olmuşlardır. Yapılan sınavlardan ilki basılı metin üzerinden yapılmış olup diğer iki sınavımız KEYPS yazılımı ile online olmuştur. İlerleyen zamanlarda da bu konudaki deneyimlerimizi aktarmak ümidindeyiz.

**SDÜ TIP FAKÜLTESİ İTERN
ÖĞRENCİLERİNDE SİGARA, ALKOL VE
UYUŞTURUCU İLE İLGİLİ BİLGİ DURUMLARI**

Öznur SEZGİN, Mustafa Volkan Yürekli, Serdar
YILDIRIM, A. Nesimi KİŞİOĞLU

*Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk
Sağlığı Anabilim Dalı, Isparta*

Sigara alkol ve uyuşturucu kullanımı hem tek başına hem de birbirlerini tetikleyen bağımlılık nedenleri olup giderek önemi artan halk sağlığı sorunlarıdır.

Bu çalışmada SDÜ 6. Sınıf öğrencilerinin bu maddeler hakkındaki bilgi düzeylerini tespit etmek, kullanım sıklıklarını belirlemek amaçlandı.

Kesitsel analitik tipteki çalışmanın evreni SDÜ Tıp Fakültesi 6. Sınıf öğrencileridir (N:164). Çalışmada evrene ulaşılması hedeflendiği için örneklem seçimine gerek duyulmadı. Çalışmada 157 kişiye (%95,7) ulaşıldı.

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

Veri toplama aracı olan anket, gözlem altında veri toplama yöntemiyle elde edildi.

Araştırmanın bağımsız değişkenleri sosyodemografik özellikleri sorgulayan sorular, sigara alkol uyuşturucu kullanım durumunu sorgulayan sorular; bağımlı değişkenleri sigara, alkol ve uyuşturucu ile ilgili bilgi sorulardır.

Araştırma grubundaki 157 kişinin 81'i (% 51,6) kadın, 76'sı (% 48,4) erkek, yaş ortalaması $23,7 \pm 1,1$ 'di. Erkeklerin % 37,2'si, kadınların % 4,9'u sigara kullanıyordu. Erkeklerin % 44,7'si, kadınların % 23,5'i alkol kullanıyordu. Sigara ve alkol kullanma varlığı ile sigara ve alkol bilgi soruları puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmadı. Alkol kullanmayanlarda uyuşturucu bilgi puan ortalamaları daha yüksekti ($p=0,019$). Ailesinde sigara içenlerin % 31,1'i, içmeyenlerin %7,5'i sigara içmekteydi ($p<0,001$). Ailesinde alkol kullananların % 80,0'i, kullanmayanların % 20,5'i alkol kullanmaktaydı ($p<0,001$). Aile geliri yüksek olanlarda sigara ile ilgili bilgi puanı daha yüksekti ($p=0,048$). Sigara ve alkol kullanmanın harika hissettirdiğini veya kişiyi havalı gösterdiğini belirtenlerde sigara ve alkol kullanma oranları anlamlı yüksekti ($p<0,001$).

Bağımlılık yapıcı maddeler konusunda bilgi sahibi olmak bu maddeleri kullanmamak için tek başına yeterli bir faktör değildir. Ailede bu maddelerin kullanılmaması kişide bu maddelere karşı olumsuz tavır oluşturduğu için hem gençler hem de ailelerdeki bilinç düzeyinin artırılmasına yönelik eğitim programları tasarlanmalıdır.

Anahtar Sözcükler: Sigara, Alkol, Uyuşturucu, Tıp Fakültesi Öğrencileri,

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN ANKSİYETE
VE DEPRESYON DÜZEYLERİNİN
BELİRLENMESİ**

Funda Gümüş, Leyla Zengin

*Dicle Üniversitesi Atatürk Sağlık Yüksek Okulu,
Hemşirelik Bölümü.*

fcamuz@hotmail.com

Üniversiteler, öğrencileri bir mesleğe yönelten ve geleceğe hazırlayan eğitim-öğretim kuruluşlarıdır. Hemşirelik, kuramsal bilgi ve beceriyi içeren uygulamalı bir sağlık disiplini. Öğrencilerde akademik yaşam, gelecek kaygısı ve ekonomik sıkıntılar gibi sorunlar anksiyete ve depresyona neden olmaktadır. Hemşirelik öğrencileri ise bu sorunlar ile birlikte mesleki derslere ve klinik uygulamalara uyum sorunları, teorikte öğrenilenleri uygulamaya aktaramama, hasta bireylerle olan iletişim sorunları ümitsizlik gibi olumsuz duygularla sıklıkla karşılaşır. Bu sorunlar ayrıca öğrencileri sosyal aktivitelerden uzaklaştırır. Bu çalışma; hemşirelik öğrencilerinde depresyon ve anksiyete düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Bu araştırma; Dicle Üniversitesi Atatürk Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim görmekte olan 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerinde 03-25 Ocak 2018 tarihleri arasında tanımlayıcı ve ilişki arayıcı olarak yürütülmüştür. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeden araştırmaya katılmayı kabul eden 295 öğrenci ile araştırma tamamlanmıştır. Veriler, Beck Depresyon Envanteri, Beck Anksiyete Ölçeği ve araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu kullanılarak toplanmış ve SPSS 21.0 paket programı kullanılarak sayı-yüzde-ortalama ve korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 22.01 ± 2.01 , %58'i kadın, %30.8'i 3.sınıf, %55.9'u gelirin orta düzeyde olduğu, %46.8'inin annesinin okuryazar olmadığı, % 29.2'nin babasının ilkökul mezunu olduğu, %75.6'nın çekirdek aile tipine sahip olduğu, %50.8'nin ise 5'in üzerinde kardeşi olduğu ve %67.5'nin ailesi ile birlikte yaşadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin, %27.5'nin hafif düzeyde depresyonunun olduğu, Beck Depresyon Envanteri Puan Ortalaması 17.1 ± 15.5 'dir. Öğrencilerin, %30.2'nin şiddetli düzeyde

anksiyetesinin olduğu, Beck Anksiyete Ölçeği Puan Ortalaması 19.7 ± 15.7 'tür. Öğrencilerde Beck Depresyon Envanteri toplam puanı ile Beck Anksiyete Ölçeği toplam Puan toplam puanı arasında pozitif yönlü önemli bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p=0.000$).

Hemşirelik öğrencilerinde hafif düzeyde depresyon ve şiddetli düzeyde anksiyete yaşadıkları, depresyon arttıkça anksiyete düzeyinin arttığı saptanmıştır. Hemşirelik öğrencilerinin anksiyete ve depresyon düzeylerinin belirlenmesi ve öğrencilerin olumlu biçimde yönlendirilmesini sağlar.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Beck Depresyon Envanteri, Beck Anksiyete Ölçeği

**HEMŞİRELİK 1. SINIF VE 4.SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRELİK MESLEĞİNE
YÖNELİK TUTUMLARININ BELİRLENMESİ**

Leyla Zengin, Funda Gümüş

*Dicle Üniversitesi Atatürk Sağlık Yüksek Okulu,
Hemşirelik Bölümü.*

e-mail: leyla_zen@hotmail.com

Kuramsal bilgi ve beceriyi içeren uygulamalı bir sağlık disiplini olan hemşirelik, sağlık bakım sistemi içinde önemli bir yere sahiptir. Eğitimciler, eğitim süresince nitelikli bir eğitim-öğretim programı öğrencilerin mesleğe yönelik olumlu tutum geliştirmelerini sağlarlar. Mesleğe yönelik olumlu tutum geliştiren öğrenciler, sağlık bakım hizmetleri kalitesinde yükselme, mesleki birliğin sağlanması ve mesleki statünün artmasına katkı sağlarlar. Hemşirelikteki profesyonel tutum ve değerler, hemşirelik uygulamaları için temel sağlar. Bu çalışma; hemşirelik 1. sınıf ve 4.sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Çalışma Dicle Üniversitesi Atatürk Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim görmekte olan 1. ve 4. sınıf öğrencilerinde 12-28 Ocak 2018 tarihleri arasında tanımlayıcı olarak yürütülmüştür. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeden araştırmaya katılmayı kabul eden 169 (1.sınıf 74 ve 4. sınıf 95) öğrenci ile araştırma tamamlanmıştır. Veriler, Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği (HMTÖ) ve araştırmacı tarafından oluşturulan anket formu kullanılarak toplanmıştır. Veriler

yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmış, bilgisayar ortamında istatistiksel yazılım programı kullanılarak sayı-yüzde-ortalama ile değerlendirilmiştir.

Araştırmaya katılan 1. Sınıf öğrencilerinin; yaş ortalaması 19.1 ± 1.4 , %64.8'i kadın, %47.2'sinin annesinin okuryazar olmadığı, % 29.7'sinin babasının ilkökul mezunu olduğu, %78.3'nün çekirdek aile tipine sahip olduğu ve %70.2'sinin ailesi ile birlikte yaşadığı belirlenmiştir. Araştırmaya katılan 4. Sınıf öğrencilerinin; yaş ortalaması 22.4 ± 1.1 , %52.6'sının kadın, %36.8'nin annesinin okuryazar olmadığı, % 26.3'nün babasının ilkökul mezunu olduğu, %758.7'sinin çekirdek aile tipine sahip olduğu ve %60'nın ailesi ile birlikte yaşadığı belirlenmiştir. 1. Sınıf öğrencilerinin HMTÖ toplam puan ortalaması 3.6 ± 0.5 , alt boyut puan ortalamaları; hemşirelik mesleğinin özellikleri 4.0 ± 0.6 , hemşirelik mesleğini tercih etme durumu 3.3 ± 0.7 ve hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum 3.5 ± 0.5 'dir. 4. Sınıf öğrencilerinin HMTÖ toplam puan ortalaması 3.5 ± 0.5 , alt boyut puan ortalamaları; hemşirelik mesleğinin özellikleri 4.0 ± 0.8 , hemşirelik mesleğini tercih etme durumu 3.1 ± 0.5 ve hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum 3.3 ± 0.5 'dir. Öğrencilerin, hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: hemşire, Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği-HMTÖ ve Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği,

OBEZ BİREYLERE VERİLEN BESLENME EĞİTİMİNİN BEDEN İMGESİYLE UĞRAŞIYA, BESLENME DAVRANIŞINA VE KİLO VERMEYE ETKİSİ

Hande ÖNGÜN YILMAZ¹, Ahmet TOPUZOĞLU²

¹*Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü*

²*Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı*

hande.ongun@okan.edu.tr

Obezite tekrar ortaya çıkma potansiyeline sahip, uzun süre tedaviye ihtiyaç duyulan kronik bir hastalıktır. Birçok obez birey için sadece diyet tedavisi ve fiziksel aktivite ağırlık kaybı ve korunması için yeterli

olmamaktadır. Obezitede diyet tedavisinin yanı sıra davranış değişikliğine yönelik tedaviler önem kazanmaktadır.

Bu çalışmada diyet tedavisine ek olarak kendi kendini gözlemleme, beslenme eğitimi, iştah kontrolü gibi davranış değişikliğine yönelik yöntemlerin kullanılmasının kısa dönemde sadece kişiye özgü diyet tedavisi uygulanmasına göre beslenme davranışları, beden imgesiyle uğraşmaları ve kilo verme üzerine etkinliğinin araştırılması amaçlanmıştır.

Araştırmaya beden kütle indeksi 27 kg/m^2 üzerinde olan 60 kadın birey katılmıştır. Bireyler kontrol ve müdahale grubu olarak ikiye ayrılmıştır. Müdahale grubuna bir aylık diyet tedavisine ek olarak davranış değiştirmeye yönelik beslenme eğitimi verilmiştir. Katılımcıların yeme davranışlarında, beden imgesiyle uğraşlarında ve kilo kayıplarındaki değişikliğin ölçülmesi amacıyla, araştırmanın başında ve sonunda beslenme davranışlarını soruşturan anket formu ile beden imgesi ile uğraşı ölçeği uygulanmış, antropometrik ölçümleri alınmıştır. Veriler SPSS istatistik programı ile değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonunda ortalama kilo kaybı müdahale grubunda $3,19 \pm 1,70 \text{ kg}$, kontrol grubunda $3,27 \pm 2,33 \text{ kg}$ olarak bulunmuştur ($p > 0,05$). Müdahale grubunda iki kilodan fazla kilo kaybeden bireyler kontrol grubuna göre %12,1 daha fazladır. Bir aylık diyet tedavisi sonunda beden imgesi ile uğraşı puanlarında, kontrol grubunda 6,3, müdahale grubunda ise 4,3 puanlık düşüş saptanmıştır ($p > 0,05$). Tüm katılımcıların besin seçimlerinde olumlu değişiklikler gözlenmiş, öğün sayılarında, fiziksel aktivite düzeylerinde, sıvı tüketimlerinde artış; öğün atlama durumlarında, duygu durumuna göre daha fazla besin tüketme eğiliminde, yemek yeme hızlarında düşüş saptanmıştır.

Toplunun obezite sıklığının artmasında besin alımı ve hatalı yeme davranışı önemlidir. Kapsamlı bir kilo kontrol programının amacı sadece kilo kaybı değil, bireylerin yeme alışkanlıklarını, egzersiz seviyelerini, kendileri ve kendi bedenleri hakkında olumsuz inançlarını değiştirerek davranış ve yaşam tarzı değişikliğini sağlamaktır. Bu amaçla diyet tedavisine ek olarak davranış değişikliğine yönelik beslenme eğitimi

verilmesinin obezite tedavisinde başarıyı arttırmada etkili olduğu bilinmektedir.

Anahtar Sözcükler: Beden imgesi, Beslenme eğitimi, Davranış değişikliği, Diyet tedavisi, Obezite

**AKUT KORONER SENDROM(AKS) TANISI
ALMIŞ BİREYLERDE BEDEN KÜTLE İNDEKSİ
(BKİ) VE GRACE RİSK SKORU ARASINDAKİ
İLİŞKİ**

Nurgül ARSLAN¹, Gamze AKBULUT²

¹Mardin Artuklu Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik
Bölümü

²Gazi Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü
nrglarlan@ankara.edu.tr

Kardiyovasküler hastalığı olan fazla kilolu ve obez hastalarda mortalitenin, BKİ'si normal olanlara oranla daha az olduğu ve bu hastaların prognozunun daha iyi olduğu gösterildi ve bu durum “obezite paradoksu” olarak adlandırıldı. GRACE risk skorlama sistemi, hastane içi ve altı ay içerisindeki ölüm oranlarını bağımsız olarak tahmin etme olanağını veren risk faktörlerini içerir ve yeni kılavuzlarda kullanımı önerilen temel skorlama sistemidir.

Bu çalışmada akut koroner sendrom tanısı almış bireylerde BKİ ile GRACE skorunun karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Çalışmaya AKS tanısı almış 48 birey katılmıştır. Bireyler 35 yaş üstü erkek birey BKİ değerleri kendi içerisinde eşit dağılacak şekilde çalışma planlanmıştır. Bireylerden hastalık durumu, antropometrik veriler ve beslenme durumunu bilgi toplama formu ile elde edilmiştir.

Çalışma bulgularında bireylerin beslenme durumu, antropometrik ölçümleri ve GRACE risk skorları saptanmış ve karşılaştırma yapılmıştır. Çalışmaya katılan bireylerin ortalama yaşı 61,32±11,04'dır. Bireylerin ortalama BKİ değerleri 25,05±6,08 olarak bulunmuştur. GRACE risk skoru değerleri ortalaması 106,21± 23,90 olarak bulunmuştur.

Bireylerin Koroner Arter Hastalığı (KAH)'na bağlı mortalite düzeylerinin BKİ ile ilişkisi incelenmiştir. Hastalarda obezite ile toplam mortalite arasındaki

ilişkinin çelişkili olduğu saptanmıştır. Bu çelişki, obezite ve kardiyovasküler olaylar arasında da görülmüştür. Çalışmada sonuç olarak, düşük BKİ'ye sahip bireylerin kardiyovasküler ölümleri ile toplam mortalite riski arasında kuvvetli bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Buna göre GRACE sınıflarına göre BKİ dağılımları incelendiğinde, GRACE skoru en düşük olan grupta, şişman birey sayısının en yüksek olduğu görülmektedir. Yapılan bu çalışmada GRACE skorlarının antropometrik ölçümleri ve biyokimyasal parametrelerinin GRACE skorları ile olan ilişkileri incelenmiştir. Bütün ilişkiler GRACE skorları ile negatif ilişkilidir. Yapılan analiz sonucunda bireylerin belli antropometrik ölçümleri (vücut ağırlığı, BKİ, bel çevresi, kalça çevresi, bel/kalça oranı) arttıkça GRACE risk skorunun azaldığı söylenebilir (p<0,05).

Bireylerin BKİ'si ile GRACE risk skorları arasında ters bir ilişki saptanmıştır. BKİ'si çok düşük olan bireylerin ölüm risk değeri daha yüksek çıkmıştır ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: Akut Koroner Sendrom, Beden Kütle İndeksi, GRACE Skorunun

**OBEZİTE VE DEPRESYON ARASINDAKİ İLİŞKİ:
DİYET POLİKLİNİĞİNE BAŞVURAN OBEZİTE
TANISI ALMIŞ KİŞİLER ÜZERİNDE BİR
ARAŞTIRMA**

Cahit ERKUL, Hande ÖNGÜN YILMAZ

¹Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beslenme ve
Diyetetik Anabilim Dalı

dyt.cahit@gmail.com

Obezite ile depresyon arasında güçlü bir ilişki olduğu ve depresyondaki bireylerin besin tüketimlerinin psikolojik durumları ile değişkenlik gösterdiği bilinmektedir.

Bu araştırmanın amacı obezite ve depresyon arasındaki ilişkinin ortaya konmasıdır.

Gözleme dayalı ve tanımlayıcı olarak planlanan araştırma, Şubat-Mart 2017 tarihleri arasında Muğla'nın Marmaris ilçesinde yaşları 19-84 arasında değişen 41 erkek ve 39 kadınla yapılmıştır. Araştırma obezite tanısı almış bireyler ile sınırlandırılmıştır. Araştırma verileri, karşılıklı görüşme yöntemi ile anket formu kullanılarak

toplanmıştır. Anket formu; danışanların sosyo-demografik özellikleri, sigara-alkol kullanımları, sağlık durumları, beslenme alışkanlıkları, fiziksel aktivite düzeyi, beden algısı ölçeği, Beck depresyon ölçeği ve besin tüketim sıklığı testini içermektedir. Besin tüketim kaydı sonuçları, Beslenme Bilgi Sistemi (BEBİS) 7 tam versiyon programı kullanılarak değerlendirilmiştir. İstatistiksel analizler SPSS 22.0 programı ile yapılmış olup, istatistik analizlerde anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak dikkate alınmıştır.

Bireylerin depresyon durumu ile beden algısı puanları karşılaştırıldığında orta ve ciddi düzey depresyona sahip olan bireylerin beden algısı puan ortalamasının diğer düzeylere oranla daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p < 0.05$). Beden kütle indeksi ile depresyon durumu ve beden algısı puanları karşılaştırıldığında, II. Derece Obez katılımcıların toplam depresyon ve beden algısı puan ortalamalarının diğerlerine oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Araştırmanın önemli sonuçları arasında depresyon düzeyi arttıkça beden algısının bozulduğu, beden kütle indeksi arttıkça depresyon düzeyinin arttığı yer almaktadır.

Elde edilen sonuçlar depresyon, beden algısı ve obezite arasında önemli önemli bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bu nedenle obezite tedavisinde diyetisyen ve psikologların işbirliği içinde çalışmaları tedavinin etkinliği açısından büyük önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Beden algısı, Beden kütle indeksi, Depresyon, Obezite

**ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ
ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN KÜTLE
İNDEKSİ(BKİ) VE BESLENME
ALİŞKANLIKLARI KULLANILARAK OBEZİTE
DURUMUNUN SAPTANMASI**

Nurgül Arslan

Artuklu Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Mardin, Turkey
Özellikle üniversite öğrencilerinin oluşturduğu 18-24 yaş arası gençler ülke nüfusunun büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Toplumu bu kadar kapsayan yaş grubunun beslenme alışkanlıkları da araştırmacıların dikkatini çekmektedir. Özellikle bu yaş grubu bireylerin

üniversite hayatı boyunca edinmiş oldukları beslenme alışkanlıkları hayatlarının ilerleyen dönemlerini de olumlu veya olumsuz etkilediği görülmüştür.

Bu araştırma Artvin Çoruh Üniversitesi öğrencilerinin beslenme alışkanlıkları ve beden kitle indeksi kullanılarak obezite durumunun saptanması amacıyla yapılmıştır.

Araştırma 2016-2017 eğitim öğretim yılında öğrenim gören öğrenciler üzerinde yürütülmüş kesitsel bir çalışmadır. Bu çalışma 837 öğrencinin gönüllü katılımı ile yapılmış olup veriler öğrencilerin sosyo-demografik bilgileri ile birlikte beslenme alışkanlıkları, fiziksel aktivite durumları ve antropometrik ölçümlerini içeren bilgi toplama formu ile birebir görüşülerek elde edilmiştir.

Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyet dağılımı %64.4'ü kız, %35.6'sı erkektir. Araştırmaya katılan kız öğrencilerin yaş ortalaması 20.18 ± 1.76 yıl olup erkek öğrencilerin 21.09 ± 2.02 yıl olarak saptanmıştır. Öğrencilerin %45.0'ı 'üç ana öğün' yapmaktadır. Öğrencilerin %7.2'sinin ise günde sadece 'bir ana öğün' yaptığı belirlenmiştir. Öğrencilerin %65.0'ı süt grubu besinleri nadiren veya hiç tüketmemektedir. Öğrencilerin %70.0'ı kahvaltıda peynir, %56.8'i yumurta tüketmektedir. Öğrencilerin kahvaltı yapma alışkanlığı ve BKİ değerleri arasındaki ilişki cinsiyete göre incelenmiş, BKİ değeri normal aralıkta olan ($18.5-24.99 \text{ kg/m}^2$) kız öğrencilerin oranı %60.5, erkek öğrencilerin oranı %57.0 olarak saptanmış ancak bu ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Araştırmamızda öğrencilerin öğün atlama nedenleri, yemek seçiminde dikkat ettikleri hususlar, beslenmelerindeki besin çeşitliliği saptanmıştır. Öğrencilerin öğün atlama nedenlerinin çeşitli olduğu görülmüştür. Öğrencilerin cinsiyete göre BKİ'leri ile kahvaltı yapma alışkanlığı, yemek yapma alışkanlığı incelenmiş olup istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç bulunamamıştır.

Üniversite dönemindeki beslenme alışkanlıklarının bireyin sonraki yaşantısını etkilemekte bu yüzden bu dönemde doğru beslenme alışkanlıkları kazanılması gerektiği çalışma sonuçlarındandır.

Anahtar Kelimeler: Obezite, Beden Kütle İndeksi, Beslenme Alışkanlıkları.

VÜCUT GELİŞTİRME (BODY BUILDING) YAPAN SAĞLIKLI BİREYLERDE KAS PERFORMANSI İLE KOR STABİLİZASYON ARASINDAKİ İLİŞKİ: ÖN ÇALIŞMA

Ayşe Neriman Narin¹, Beyza Yazgan¹, Numan Yener²

¹Abant İzzet Baysal Üniversitesi Kemal Demir Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksek Okulu

²Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon ABD

Amaç: Çalışmanın amacı Body Building(BB) yapan erkeklerde, kor stabilizasyonun(KS) değerlendirilmesi ve bunun kas performansı ile ilişkisini incelemektir.

Yöntem: Minimum 6 ay BB yapan 19 kişinin demografik bilgileri kaydedilmiştir. KS; Lateral Köprü Testi(LKT), Yüzüstü Köprü Testi(YKT), derin kas kuvveti; Stabilizer Pressure Biofeedback(SPB) kullanılarak sırtüstü ve yüzüstü pozisyonda ölçülmüştür. Kas performansı için; Vertikal Sıçrama(VS), Squat ve Yatarak Halter (BenchPress/BP) egzersizinde 10 tekrarda kaldırabildiği ağırlık kaydedilmiştir. Veri analizinde SPSS 20.00 kullanılmış, $p \leq 0,05$ olan değerler istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Bulgular: Katılımcıların Yaş ortalaması $26,6 \pm 2,6$ yıl, Beden Kitle İndeksi $25, \pm 2,4 \text{ kg/m}^2$ dir. LKT $35,4 \pm 13,7$ sn, YKT $77,6 \pm 43,4$ sn bulunmuştur. Katılımcıların %12,5'u Sırtüstü pozisyonda SPB ile KS sağlarken yüzüstü pozisyonda testi anlayamamışlardır. VS $32,7 \pm 8,7$ cm, Squat'ta $63,8 \pm 42,4$ kg, BP'de $72,7 \pm 30,3$ kg'dır. LKT ile VS, Squat, BP arasında anlamlı fark bulunmamaktadır ($p:0,442/r:0,215$, $p:0,126/r:0,399$, $p:0,568/r:0,154$). YKT ile Squat ve BP arasında anlamlı ilişki bulunmazken ($p:0,621/r:0,129$, $p:0,452/r:-196$); VS arasında pozitif korelasyonlu anlamlı ilişki bulunmuştur ($p:0,31/r:0,523$).

Sonuç: YKT sonuçları literatürle paralellik gösterirken, LKT sonuçları oldukça düşüktür. KS, Performans testleriyle ilişkisinde VS hariç, diğer parametrelerle anlamlı sonuçlar ortaya koyamamaktadır. VS'nin anlamlı olması alt ekstremitenin dinamik hareketi sırasında kor kaslarının izometrik kontraksiyonu sağlanması anlamına

gelebilir. BB yapan katılımcılar antremanlarda yüzeyel, büyük kas gruplarını yüksek dirence maruz bırakırken, derin kas gruplarını kullanmadıklarından kor endurans ve stabilitede düşüktür. Katılımcıların sırtüstü ve yüzüstü pozisyonda SPB'yi başaramaması, KS ile ilgili farkındalıklarını olmadığını göstermektedir. Sonuç olarak, daha iyi kas performansına sahip olabilmek, olası travmalardan kaçınabilmek ve sinerjik koordinasyon için kor kasları antreman programlarının içerisine dahil edilmelidir.

MARDİN DEVLET HASTANESİ DİYET POLİKLİNİĞİNE BAŞVURAN BİREYLERİN BESLENME ALIŞKANLIKLARI VE OBEZİTE DURUMUNUN İNCELENMESİ: KESİTSEL BİR ÇALIŞMA

Erkan Polat¹, Nurgül Arslan², Ayşe Demet Karaman³, Serdal Ögüt⁴, Sedat Coskunsu⁵

¹⁻²⁻⁵Artuklu Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu

³Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Aydın, Türkiye.

⁴Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Aydın, Türkiye

Sanayileşmenin arttığı global dünyada obezitenin görülme prevalansı da artmaktadır. Önceki zamanlarda açlıkla mücadele eden toplumlar günümüz çağında obezite ile karşı karşıya kalabilmektedir. Yapılan Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) verilerine bakıldığında 1998 yılında kadınların ortalama beden kitle indeksi (BKİ) değeri $26,0 \text{ kg/cm}^2$ iken 2013 TNSA verilerine göre bu ortalama $26,7 \text{ kg/cm}^2$ olarak saptanmıştır. Özellikle doğu anadolu ve güneydoğu anadolu bölgesinde bireylerin obezite prevalansının arttığı görülmüştür. Bu araştırma Mardin Devlet hastanesi diyet polikliniğine başvuran bireylerin beslenme alışkanlıkları ve beden kitle indeksi kullanılarak obezite durumunun saptanması amacıyla yapılmıştır. Araştırma 2017 yılı eylül-ekim-kasım aylarında diyet polikliniğine başvuran 86 yetişkin birey üzerinden yürütülmüş kesitsel bir çalışmadır. Araştırma katılan bireylerin sosyo-demografik bilgileri ile birlikte beslenme alışkanlıkları, fiziksel aktivite durumları ve antropometrik ölçümlerini içeren bilgi toplama formu ile elde edilmiştir.

Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyet dağılımı %66,6'sı kadın, %33,3'ü erkektir, kadınların yaş ortalaması 35,7±12,96 yıl olup erkeklerin 37,4±12,98 yıl olarak saptanmıştır, ortalama BKİ değerleri 28,49±5,96 kg/cm²'dir, bireylerin %55,8'i günde 3 ana öğün yapmaktadır. Bireylerin ortalama günlük ekmek tüketimi 6,47±3,46 dilim ekmek tüketmekte. Bireylerin %43.0'ı süt-yogurt grubu besinleri hergün tüketmektedir. Bireylerin öğün yapma alışkanlığı ve BKİ, kan lipitleri (TG,HDL-K, LDL-K, toplam kolesterol) arasındaki ilişki cinsiyete göre incelenmiş olup istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de her geçen gün obezite prevalansı artmakta ve beraberinde bir çok sağlık sorununu getirmektedir. Yapılan bu çalışmada bireylerin beslenme alışkanlıkları, besin tüketim sıklıkları ve dikkat ettikleri hususlar, öğünlerdeki besin çeşitliliği saptanmıştır. Bireylerin öğün atlama nedenlerinin çeşitli olduğu görülmüştür. Bireylerin cinsiyete göre BKİ'leri ile düzenli öğün yapma alışkanlığı, öğün atlama alışkanlığı incelenmiş olup istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç bulunamamıştır. Bireyleri obezite durumu ve kardiyovasküler risk durumları arasında paralel bir ilişki saptanmıştır. **Sonuç:** Çalışma sonuçlarına göre tüm Türkiye de olduğu gibi Mardin ilinde de obezite ve obezitenin neden olduğu sağlık sorunlarında artış görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Obezite, Beden Kütle İndeksi, Beslenme Alışkanlıkları.

İNTRAMÜSKÜLER ENJEKSİYON UYGULAMALARININ HASTA BAKIŞ AÇISIYLA DEĞERLENDİRİLMESİ

Afife YURTTAŞ* Selçen KARABEKİROĞLU**

*Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Erzurum

** Celal Ertuğ Etimesgut Devlet Hastanesi Ankara

afife-72@hotmail.com

Bu araştırma hastaların intra müsküler enjeksiyon uygulamalarına bakış açılarının değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırma evrenini Ekim-Aralık 2014 tarihleri arasında Ankara ili Prof. Dr. Celal Ertuğ Etimesgut Devlet

Hastanesinde, 18 yaş ve üzerinde, konuşma ve işitme problemi olmayan, araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden, kurumda en az bir kez intramüsküler enjeksiyon yaptırmış olan hastalar oluşturmuştur. Örneklem ise, araştırma kriterlerine uyan ve acil servis enjeksiyon odasında intramüsküler enjeksiyon tedavisi devam etmekte olan 100 hastadan oluşmuştur. Veriler ilgili literatür bilgilerine dayanarak hazırlanan anket formu aracılığı ile toplanmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için gerekli kurumlardan yazılı ve hastalardan sözlü onam alınmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler The Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 16 paket programında değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde; sayı, yüzdelik dağılım ve ki-kare önemlilik testi kullanılmıştır.

Araştırma kapsamına alınan hastaların tanıtıcı özelliklerinin dağılımı incelendiğinde, hastaların çoğunluğunun kadın (%65.0), 46 ve üzeri yaş aralığında (%40.2), lise mezunu (%41.0) ve evli (%60.0) olduğu belirlenmiştir. Hastaların %70.0'inin enjeksiyona özgü yaygın komplikasyonlar hakkında bilgi sahibi olmadığı, %88.0'inin fiziki şartların yetersizliğinin enjeksiyonda gerginliği artırdığı, %83.0'ünün enjeksiyon uygulamalarını en çok acil kliniklerde yaptırdığı, %82.0'sinin sağlık kuruluşlarında enjeksiyon yaptırmadan önce bilgilendirme formu imzalamadığı ve %71.0'inin enjeksiyon uygulamalarında kendilerine yeterli zaman ayrılmadığı saptanmıştır. Hastaların eğitim durumlarına ile enjeksiyon uygulamalarında yeterli zaman ayrılıyor mu sorusuna verdikleri cevapları arasındaki istatistiksel anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir (p=0.02).

Yapılan araştırma sonuçlarına göre, hastaların enjeksiyon sonrası komplikasyonlar hakkında bilgilerinin yetersiz olduğu, hasta ve çalışan güvenliği kapsamında bilgilendirme/onam formlarının etkin kullanılmadığı, hastalara uygulamalarda yeterli zaman ayrılmadığı görülmüştür. Ayrıca araştırma sonuçlarına göre fiziki şartların yetersizliği, sıra bekleme, gürültü, kalabalık gibi unsurların enjeksiyon uygulamalarında gerginliği artırdığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İntamüsküler enjeksiyon, hasta, hemşire

**YOĞUN BAKIMDA HASTASI OLAN HASTA
YAKINLARININ DİNİ TUTUM DÜZEYLERİ İLE
STRESLE BAŞA ÇIKMA DÜZEYLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Leyla Arslan* Afife Yurttaş**

*Mardin Devlet Hastanesi Mardin

**Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Erzurum

afife-72@hotmail.com

Bu araştırma yoğun bakımda hastası olan hasta yakınlarının dini tutum düzeyleri ile stresle başa çıkma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Tanımlayıcı türde olan araştırma 25.01.2016-29.02.2016 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini Mardin Devlet Hastanesi Genel ve Koroner Yoğun Bakıma yatışı yapılan hastaların tüm hasta yakınları örneklemini ise araştırmaya alınma kriterlerine uyan 104 hasta yakını oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu, Stresle Başa Çıkma Tutum Envanteri, Ok-Dini Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik dağılım, ortalama, Varyans Analizi, t-Testi ve Pearson Korelasyon testleri kullanılmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için etik kurul izni, kurum izni ve hasta yakınlarından gönüllülerin bilgilendirilmiş olur formu ile etik ilkeler yerine getirilmiştir.

Hasta yakınlarının dini tutum ortalamaları 4.271 ± 0.712 (yüksek düzeyde), stresle başa çıkma tutum ortalamaları 2.254 ± 0.459 (orta düzeyde) bulunmuştur. Dini tutum puanı ortalamaları ile stresle başa çıkma tutum puanı ortalamaları arasında pozitif yönde zayıf ilişkinin olduğu tespit edilmiştir ($p=0.026$). Hasta yakınlarının demografik değişkenlere göre dini tutumların incelenmesinde evli kişilerin bekar kişilere nazaran daha yüksek dini tutuma sahip olduğu görülmüştür ($p < 0.05$).

Araştırmada hasta yakınlarının stresle başa çıkma ile dini tutum arasında bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dini tutum, hasta yakını, stres, yoğun bakım.

**ÜNİVERSİTE PERSONELİNE VERİLEN TEMEL
İLK YARDIM EĞİTİMİNİN ETKİNLİĞİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Selda MERT BOĞA¹, Serap ARSAL YILDIRIM², Canan

BAYDEMİR³, Nurhan KÜLCÜ⁴

¹Kocaeli Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Anestezi Programı, Kocaeli-TÜRKİYE, Email:

²Kocaeli Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, İlk ve Acil Yardım Programı, Kocaeli-TÜRKİYE

³Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyoistatistik ve Tıp Bilişimi A.B.D, Kocaeli-TÜRKİYE

⁴Kocaeli Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Laboratuvar Teknikeri, Kocaeli-TÜRKİYE

seldamertboga@gmail.com

İnsan hayatını tehlikeye atan durumlarda müdahale edebilen bir toplum oluşturmak için etkin ilk yardım eğitimleri gerekmektedir. Bu çalışmada, bir devlet üniversitesinde çalışan personellere verilen temel ilkyardım eğitiminin etkinliğini değerlendirmek amaçlanmıştır.

Araştırma örneklemini, 15.12.2017 ve 22.12.2017 tarihlerinde ilk yardım eğitimine katılan ve anket sorularını cevaplayan 318 kişi oluşturmuştur. Katılımcılara, araştırmacı eğitimciler tarafından yaklaşık 2 saat süren, temel ilk yardım bilgilerini içeren eğitim verilmiş olup, eğitim öncesi ve sonrası 20 soruluk anket formu uygulanmıştır. Verilerin istatistiksel değerlendirmesinde frekans, ortalama, Mann Whitney U Testi, Kruskal Wallis Varyans Analizi, Wilcoxon t testi, McNemar kıkare analizi ve değişkenler arasındaki ilişkilerin analizinde Spearman korelasyon analizleri kullanılmıştır.

Katılımcıların yaş ortalamasının $35,96 \pm 8.96$ olduğu, %68,6'sının kadın, %54,7'sinin lisans mezunu, %66,7'sinin evli olduğu, %56,3'ünün daha önce ilk yardım eğitimi aldığı ve %97,5'inin ilk yardım hakkında bilgi sahibi olmak istediği saptandı. Katılımcıların son test uygulamasında temel yaşam desteği, delici-kesici alet yaralanmaları, epilepsi nöbeti, kalp krizi, yanık ve koma durumundaki hastaya uygulanacak girişim ile ilgili sorulara doğru cevap verme oranının ön test test uygulamasına göre anlamlı olarak artış gösterdiği

Abstract Book
(Oral Presentation)

($p<0,001$); genel olarak katılımcıların aldıkları son test puan ortalamasının ($75\pm15,6$) ön test puan ortalamasından ($60,0\pm14,5$) anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,001$).

Çalışma sonucunda, verilen ilk yardım eğitiminin katılımcıların bilgi seviyelerini önemli derecede arttırdığı ve eğitimin etkili olduğu belirlenmiş olup, eğitimin belirli aralıklarla tekrarlanması, ayrıca ilkyardım eğitim programlarının çeşitli kurum ve kuruluşların işbirliği ile toplumun tüm kesimlerine yaygınlaştırılması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite personeli, ilk yardım, eğitim.

MALPRAKTİS

Gülistan KÖSE, Mürüvvet Gül TANRIÖVER

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü,*

Burdur-Türkiye

Malpraktis, Latince kökenli “Male” ve “Praxis” kelimelerinden türemiş olup “hatalı uygulama” anlamına gelir. Birçok kaynakta malpraktis, sağlık profesyonelleri tarafından gerçekleştirilmek suretiyle hastaya zarar veren ve/veya komplikasyonlara neden olan ihmali ya da icrai bir hareket şeklinde tanımlanmaktadır. Komplikasyon kavramı; özen ve dikkat yükümlülüğünün yerine getirilmesine rağmen ortaya çıkan istenmeyen sonuçtur. Malpraktis iddiası ile ilgili olarak ortaya çıkan zararın komplikasyon mu yoksa malpraktis mi olduğunu belirlemek incelemelerin en önemli aşamasıdır. Zararın, özen ve dikkat yükümlülüğünün yerine getirilmemesi, yani kusurlu davranış sonucu ortaya çıkmış olması malpraktis olarak değerlendirilmektedir. Zira yükümlülüğün yerine getirilmesine rağmen ortaya çıkan istenmeyen sonuç, tıbbın kabul ettiği risk içinde olup komplikasyon olarak kabul edilir. Tıbbi hatalar ayrıca sağlık hizmeti sunucularında moral ve motivasyon kaybına, hastalarda, hekimlerde güvensizliğe ve toplumda sağlık sisteminden memnuniyetsizliğe neden olmaktadır. Bütün bunlar sağlık çalışanlarında verimsizliğe ve nihayetinde toplumun sağlık statüsünde olumsuzluklara yol açmaktadır. Tıbbi hatalarda tıp mesleğinin kendi doğasından kaynaklanan temel faktörler vardır. Sağlık hizmetleri oldukça stresli ve iş değişkenliği

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

veya iş kompleksliği oldukça yoğun bir uygulama alanıdır. Bundan dolayı hekimlerin yaşadığı aşırı stres, iş yükünün fazla olması, hekimler ve hasta arasında yaşanan iletişimsizlik gibi faktörler de önemli birer tıbbi hata kaynağıdır. Türkiye’de sağlık hizmetlerinin sunumu sırasında ortaya çıkan malpraktisin önlenmesi öncelikli hedef olmakla birlikte hasta haklarının insan haklarının sağlık alanındaki bir yansıması olduğunun bilinci ile yaşama hakkının ve adil yargılanma hakkının korunması adına özellikle ölümle sonuçlanan hatalı tıbbi uygulamaları iddialarında adli ölü muayenesi ve otopsi işleminin standartlara uygun bir şekilde yapılmasının ve denetlenmesinin büyük önem arz etmektedir.

Sonuç olarak; malpraktis vakalarını azaltmak için; tıp ve sağlık eğitimini üst düzeyde tutarak standardize etmek, hasta tedavisinde hekim-hasta, hekim-hekim ve hekim-yardımcı sağlık personeli iletişimini ve entegrasyonunu geliştirmek, tedavi kararlarına hastaları dahil etmek ve sağlık personelinin bilgi, beceri ve yeteneklerini geliştirici hizmet içi eğitimlere önem vermek, takım çalışması kültürünü güçlendirmek, tıbbi hataları azaltma adına önemli birer strateji noktası olarak değerlendirilmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Malpraktis, Sağlık Çalışanları, Komplikasyon.

PARABENLER

Özlem ARICAN*

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Hemşirelik Bölümü*

Üreticiler, koruyucu katkı maddeleri kullanarak, ürünlerin saklanma sürelerini uzatmak istemişlerdir. Parabenler; kozmetik, gıda ve ilaç sektöründe en çok kullanılan koruyucu maddelerdendir. Mantar ve bakteri oluşumunu önleyerek ürünün uzun süre muhafaza edilmesini sağlar. Vücudumuzun çok sık temas ettiği parabenle ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Yapılan araştırmalarda, sağlığa olumsuz etkilerinin olduğu ortaya çıkmıştır. Parabenin, mikroorganizmaların zar geçirgenliği ya da mitokondriyal fonksiyonlarını bozarak etki ettiği belirtilmiştir. Cilt ve bağırsak tarafından kolaylıkla emilir ve idrarla atılır. Hayvanlar üzerinde

Abstract Book (Oral Presentation)

yapılan deneysel çalışmalarda parabenlerin, hormonlar üzerinde olumsuz etkilerinin olabileceği tespit edilmiştir. Özellikle kozmetik alanlarında, parabenlerle çok sık karşılaşmaktayız. Paraben bileşikler vücutta kalabilir. Toksik özellik taşımaktadır. Vücutta depolanarak oradan dokulara, kana ve idrara geçebilmektedir. Paraben içeren kremler temas sonucu deride egzama, tahriş ve alerjik tepkimelere neden olur. Parabenlerin, erkeklerin sperm sayısında ciddi bir düşüş oluşturduğu ve testosteron düzeyinde azalmaya sebep olduğu ortaya çıkmıştır. Kadınlarda ise östrojeni taklit ederek meme kanseri riskinin artmasına neden olduğu öne sürülmüş fakat bu konuda kesin bir sonuca ulaşamamıştır. Endokrin sistem dışında DNA hasarına da yol açabilmektedir. Danimarka'da gerçekleştirilen bir araştırmada ise 3 yaş altı çocuklarda parabenin endokrin sisteme hasar verici etkisi kanıtlanmış, propyl ve butylparaben 3 yaş altı çocuklara özel tüm ürünlerde yasaklanmıştır. Bebek ürünlerinde parabensiz ürünlerin tercih edilmesi konusunda ailelerde gerekli bilinç oluşturulmalı, bebeklerin parabenle teması en aza indirilmelidir. Alınan ürünlerde paraben varlığına dikkat çekilerek, bireylerde farkındalık oluşturulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Paraben, koruyucu madde, endokrin sistem, halk sağlığı, farkındalık

CHANGE OF FOOD HABITS ACCORDING TO EMOTIONAL EATING MANNERS IN PATIENTS WITH INSULIN RESISTANCE

Kübra PEKKAN GÖKTUĞ, Funda ŞENSOY

This research has been programed in order to determine when bring patients who have insulin resistance, in true eating habits at the same time emotional eating disorder is treated.

This research has been run between the dates of July 2014-July 2015 in İstanbul, on patients whose age range between 17-66, 85 women and 24 men totally 109 individuals who applied a private healthiness clinic. Personal features and eating habits of these individuals have been examined by questionnaire form. Eating in Emotional Situations Questionnaire (EESQ) has been

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

used to determine the food habits of people who took part of the research.

Participants' average age between 36,08±11,94, BMI average rates in the beginning of the treatment 38.59±7.04 kg/m2, BMI average rates at the sixth month of the treatment 34.07±6.85 kg/m2, HOMA-IR average rates 3.59±1.99 are studied out. Scores of Eating in Emotional Situations Questionnaire which is used to state eating habits of people change between 0-100. Score in the begins of the treatment 70.26±28.96, score at the sixth month of treatment 32.03±30.91 are figured out. It has been found meaningful variation between starting and on the sixth month of treatment in terms of statistic, on individuals who received treatment regularly during six month period (p:0.007; p<0.05). But it couldn't be found out statistical difference between on conditions of working, marital status, alcohol and cigarette consumption, water consumption, physical activity, number of previously diets and emotional eating attitudes (p>0.05). And there has been a significant statistical variation between emotional eating manners and gender, medication conditions, number of meals per day and snacking habits (p<0.05).

Keywords: Emotional Eating, Eating Attitudes and Behaviors, EESQ, Eating Habits, Obesity

İÇ HASTALIKLARI KLİNİKLERİNDE YATAN HASTALARIN DÜŞME RİSKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İdris BİÇER* Birsen Yürüen**

İstanbul Üniversitesi Hast. İç Hastalıkları Okan Üni. SBF

Bu araştırma, bir üniversite hastanesinde İç Hastalıkları Anabilim Dalında yatan hastaların düşme risklerinin belirlenmesi amacıyla 1 Ocak 2017-1 Nisan 2017 tarihleri arasında tanımlayıcı ve kesitsel türde yapılan bir araştırmadır.

Araştırmada örneklem seçimine gidilmeyip; İç Hastalıkları Kliniklerinde yatan, ulaşılabilen, araştırmayı kabul eden 135 hasta örneklemini oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında bireylerin sosyo-demografik özelliklerini ve düşmeyle ilgili risk faktörlerini içeren Tanıtıcı

Özellikler Formu, İtaki Düşme Riski Ölçeği Formları kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır. İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Man Whitney-u testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Kruskal Wallis testi sonrasında farklılıkları belirlemek üzere tamamlayıcı olarak Man Whitney-u testi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

Araştırmaya katılan hastaların %63'ü erkek,%37'si kadın ve %63,7 si yüksek düşme riskine sahiptir. Düşme riski düzeyi ile hastanın yaşı, kronik hastalığının bulunması, bulunduğu klinik arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu bulundu. Araştırmaya katılan hastaların düşme risk puan ortalaması 8,311±6,932 olarak saptanmıştır.

İç Hastalıkları Kliniklerinde yatan hastaların önemli bir bölümü düşme açısından risklidir. Özellikle hastaların bireysel özellikleri, kronik hastalık durumu, bulunduğu birim, çevresel faktörler düşme riskini etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: İç Hastalıkları, Düşme Riski, Hasta Güvenliği.

**PIROTEKNİK MALZEME ÜRETİMİ YAPAN
TESİSLERDEKİ ERKEK ÇALIŞANLARIN
SOLUNUM FONKSİYONLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Savaş KANBUR¹, Miraç Fatma UZUN, ², Hilal

¹*İstanbul Gedik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı,*

²*İstanbul Gedik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı,*

³*İstanbul Gedik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi İş Sağlığı ve Güvenliği Bölümü*

Patlayıcı madde ve piroteknik üretim merkezlerinde farklı kimyasal maddelerden oluşan karışımlarla üretim yapılmaktadır. Patlayıcı maddelerin içerisinde bulunan TNT (2,4,6-trinitrotoluene), RDX (hexahydro-1,3,5-trinitro-1,3,5-triazine) ve HMX (octahydro-1,3,5,7-

tetranitro1,3,5,7-tetrazocine) zehirlidir [1]. Üretim sırasında ortamda Potasyum Klorat, Kırmızı fosfor, Baryum Nitrat, Potasyum Nitrat, Alüminyum tozu, Bakır oksit, Sodyum benzoat, Demir tozu, Laktoz, Kömür tozu, Stronsiyum Nitrat, Potasyum perklorat, Nitro gliserin, trinitro toluen, nitro selüloz, ANFO (Amonyum Nitrat – Fuel oil) Kurşun azotür, Kurşun stiftat, civa fulminat gibi kimyasal maddeler bulunur [2]. Bu maddelere maruz kalan çalışanlarda mesleki solunum sistemi hastalıkları (kronik bronşit, akciğer fibrozisi, reaktif havayolu disfonksiyonu sendromu, kronik obstrüktif akciğer hastalığı ve akut inhalasyon sendromu) gelişebilmektedir [3].

Patlayıcı madde üretim sektöründe çalışan erkek işçilerin çalışma ortamındaki maruziyetlerine bağlı olarak solunum sisteminde meydana gelen solunum kapasitelerindeki değişikliklerin incelenmesi amaçlanmıştır.

22 Kasım 2016 ile 20 Mart 2017 tarihleri arasındaki geçen süre içerisinde bir patlayıcı madde üretim tesisinde çalışan 56 erkek üzerinde gerçekleştirilen bu kesitsel araştırmada çalışanlara solunum fonksiyon testi yapılarak, solunum fonksiyon kapasiteleri değerlendirilmiştir.

Çalışma sonrasında erkek çalışanlardan elde edilen bulgular 2 tablo halinde gösterilmiştir. Tablo 1'de çalışan erkeklere uygulanan anket formundan elde edilen demografik özelliklerin dağılımı, Tablo2'de ise çalışan erkeklerin çalışma süreleri, kronik hastalıklar, sigara kullanımı, BMI (Body mass index) ve alkol ile SFT arasındaki ilişkilerin anlamlılık düzeyleri gösterilmiştir. Tablolarda patlayıcı sektörde çalışan 56 erkek çalışanın çalışma ortam faktörlerine bağlı yıllar içerisinde solunum fonksiyon kapasitelerinde oluşan istatistiksel olarak anlamlılık gösterdiği görülmektedir. Oluşan bu kapasite azalmasında sigara ve alkol kullanımının, kronik hastalık öyküsünün ve BMI'nın etkisinin anlamlı olmadığı da istatistiksel olarak gösterilmiştir.

Özetle, patlayıcı üretim tesislerinde çalışan erkeklerin çalışma ortam koşullarına bağlı olarak solunum kapasitelerindeki azalmanın önlenmesi için kaynakta önlem, gerekli yönetsel düzenlemeler ve kişisel koruyucu donanımların kullanılmasının önemine vurgu

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

yaparak çalışma ortam maruziyet ölçümlerinin düzenli aralıklarla yapılmasının ve yapılan bu ölçümlerle çalışanlardaki fizyolojik kapasite ölçümlerinin karşılaştırılmasının uygun olacağını düşünmekteyiz.

Patlayıcı üretim sektörü, Erkek çalışan sağlığı, İş sağlığı, İş ve meslek hastalıkları, Mesleki solunum sistemi hastalıkları.

**DETERMINATION OF THE LEVEL OF
KNOWLEDGE OF NURSES AND
OBSTETRICIANS OPERATING
PHENYLKETONURIA SCREENING PROGRAM
AND THEIR OPINIONS ABOUT THE
EFFICIENCY OF THE PROGRAM**

Ülkü ŞAHİNKANAT, Funda SENSOY

The aim of this study is to determine the level of knowledge of nurses and obstetricians operating phenylketonuria screening program about phenylketonuria and the evaluation of their opinions about the efficiency of the screening program. The study is a sectional type study. The area of the study was the nurses and obstetricians operating the phenylketonuria screening program in Samsun city center; the samples were constituted of 235 nurses and obstetricians.

In the study, a survey containing many questions such as the socio-demographic properties of nurses and obstetricians, their level of knowledge about phenylketonuria disease and neonatal screening application prepared by Tunç (2006) has been used as a data collection tool. The data obtained from the study have been analyzed using the SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 17.0 software. Number, percent, average, standard deviation, T-test and ANOVA have been used as statistics method for the evaluation of data.

As a result, 151 nurses and 84 obstetricians, i.e. a total of 235 persons have been included in the study. 105 individuals included in the study declared having been informed about phenylketonuria disease during in-company training course. It has been observed that obstetricians and nurses gave wrong answers to the

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

questions about the procedure to perform after breast milk and blood taking from mother subject to phenylketonuria. There was no difference between the graduation institution and the level of knowledge of nurses and obstetricians; a relation has been established between the level of knowledge and the time of use of phenylketonuria screening program. It has been observed that there was a lack of information of nurses and obstetricians between the utilization of sample paper and the timely delivery of sample papers.

Keywords: Nurses and Obstetricians, Phenylketonuria, Phenylketonuria Screening Program

**PERFORMANCE EVALUATION OF POINT-OF-
CARE BLOOD GLUCOSE MEASUREMENTS IN
ONE YEAR PERIOD**

Hamit Hakan ALP

*Van Yüzüncü Yıl University, Medicine Faculty,
Department of Biochemistry*

Point-of-care glucometers use for tightly monitoring blood glucose levels. The evaluation of the accuracy of the measurements of glucometers is performed by comparing the glucose concentrations in venous blood measured by autoanalyzer and concentration of capillary blood measured by glucometer on same day and same patient.

The aim of our study was to evaluate the accuracy of measurements of point-of-care glucometers used for glucose monitoring in Van Yüzüncü Yıl university medical faculty departments in one year period.

Our study included a total of 772 results, sent in 2015 to determine the accuracy of the measurement of the glucometers. The capillary and venous blood samples obtained at the same time from the same patient were used for glucometer analysis and autoanalyzer measurements, respectively. The measurement accuracy was evaluated according to ISO15197 requirements.

22.4% (173) of the total of 772 results were determined to be out of acceptable limits. There was no significant difference between the values obtained from the autoanalyzer and the values obtained from the glucometer. There was also a significant correlation

between the results obtained from both devices. When 100 mg / dL glucose concentration was taken as the cut-off value, a significant difference was found between the measurements of the glucometer and the autoanalyzer in the results below 100 mg / dL, a significant difference in the results above 100 mg / dL were not detected. There was also poor correlation between two devices in the results below 100 mg / dL.

In general, it was observed that the results of the autoanalyzer were compatible with the glucometer. However, it is important to perform cross-control with autoanalyzer more frequently, especially in normo or hypoglycemic conditions where the glucose concentration is below 100 mg / dL.

Key Words: Glucometer, Glucose monitoring systems, Glucose, Performance

**INHIBITORY EFFECTS OF MELATONIN ON
TRPM2 CHANNEL ACTIVITY INDUCED BY
BEVACIZUMAB IN HUMAN BREAST CANCER
CELL LINE**

İshak Suat ÖVEY¹, Dilara Nemutlu Samur², Erkan Maytalan², Ömer Çelik³

¹Department of Physiology, School of Medicine, Alanya Alaaddin Keykubat University, Antalya, TURKEY

²Department of Pharmacology, School of Medicine, Alanya Alaaddin Keykubat University, Antalya, TURKEY

³Department of Biophysics, School of Medicine, Süleyman Demirel University, Isparta, TURKEY

The importance of Ca²⁺ homeostasis is well-known in many cancer types including breast cancer. Disrupted Ca²⁺ balance causes excessive production of oxidative stress and activates cell death pathways. Activation of transient receptor potential melastatin 2 (TRPM2) via oxidative stress has been found to related with the increase of Ca²⁺ influx, apoptosis and caspase-dependent cell death pathways. It has also been shown previously that the inhibition of TRPM2 channels improved the cytotoxic effects of currently used chemotherapeutic agents against triple-negative and estrogen receptor-positive breast cancer. *Bevacizumab (BEV)* is the first approved anti-angiogenic agent that is currently used for anti-tumor therapy, and melatonin (MEL) is a neurohormone with the free radical scavenger and broad-

spectrum antioxidant properties. It has been previously shown that TRPM2 channel activation was involved in its modulatory effects on excessive oxidative stress, cell death and Ca²⁺ homeostasis. Because TRPM2 cation channels are activated by oxidative stress and mediate oxidative stress-induced cell death via excess Ca²⁺ influx, in this present study, we evaluated the effects of BEV and MEL on Ca²⁺ release from intracellular stores, apoptosis and oxidative stress in human MCF-7 cells. To assess these effects, the cells were divided 16 groups which were incubated with the drugs (BEV and MEL) for 24 hours. Cumene hydro peroxide was used as a stimulator of TRPM2 channels while ACA was used as an inhibitor. The cytosolic Ca²⁺ concentration was increased in BEV, MEL and BEV+MEL groups treated with CUM while it was reduced with pre-treatment of MEL. The increased apoptosis levels, caspase 3 and caspase 9 activities and reactive oxygen species (ROS) levels through TRPM2 channels was decreased in combination group by MEL administration, however, the apoptosis levels, caspase 3 and caspase 9 activities, and ROS levels in this group retained high compared to control. MEL pre-treatment of MCF7 cells also decreased the mitochondrial depolarization and increased cell viability. In conclusion, we observed that CUM and BEV-induced apoptosis, mitochondrial oxidative stress, and calcium influx are decreased in human MCF-7 cell line by the MEL treatment probably with the modulation of TRPM2 channels.

Keywords: Bevacizumab, TRPM2 Channels, Breast Cancer, cytosolic Ca²⁺ concentration, Apoptosis

Note: Full text of this summary will be submitted an international Journal indexed by SCI-SCI Expanded.

**BURDUR ve ISPARTA İLLERİNİN BEŞ YILLIK
HAVA KALİTESİ VERİLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Ayşenur BEYAZIT ÜÇGÜN¹, Giray KOLCU², A.
Nesimi KİŞİOĞLU³

*Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi 1: Halk
Sağlığı A.D. 2: Tıp Eğitimi A.D.3: Halk Sağlığı A.D.*

Hava kirliliği, canlı hayatına ve ekolojik dengeye zarar verebilecek şekilde havanın bileşiminin bozulmasıdır(1). DSÖ hava kirliliğinin olumsuz etkileri sebebiyle her yıl 6 milyondan fazla insanın yaşam beklentisinin kısaldığını bildirmektedir(2).

Bu çalışmanın amacı Burdur ve Isparta illerinin 5 yıllık hava kalitesi verilerinin incelenmesidir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Hava Kalitesi İzleme İstasyonu web sitesinden yayınlanan 01 Ocak 2013-31Aralık 2017 tarihleri arası Burdur ve Isparta illerinin 24 saatlik Partikül Madde (PM10) ve Sülfürdioksit (SO2) değerleri incelenmiştir. Çalışmanın bağımlı değişkenleri PM10 ve SO2 düzeyleri, bağımsız değişkenleri ise yıl, ay, sezon ve şehirlerdir. Veriler istatistik paket programında; tanımlayıcı istatistikler (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) ile Ki-Kare, Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis testleri kullanılarak değerlendirildi. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edildi. Normal dağılıma uygunluk Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri ile değerlendirildi.

PM10 düzeyi için Burdur'da beş yıllık aralığın %95,1'inde, Isparta'da %93,9'unda, SO2 düzeyi için Burdur'da beş yıllık aralığın %97,6'sında, Isparta'da %88,4'ünde ölçüm yapılmıştır. Beş yıllık PM10 düzeyi ortalaması Burdur'da $60,5\pm1,6$, Isparta'da $64,2\pm1,3$ bulundu. EPA sınıflamasına göre Burdur'da ölçüm yapılan günlerin %51,6'sı iyi, %31,2'si orta, %11,4'ü hassas,%0,9'u sağlıksız bulundu. Isparta'da ölçüm yapılan günlerin %50,0'si iyi, %29,8'i orta, %12,7'si hassas, %1,1'i sağlıksız, %0,3'ü kötü bulundu. Beş yıllık SO2 düzeyi ortalaması Burdur'da $11,0\pm0,3$, Isparta'da $17,0\pm0,4$ bulundu. Burdur ve Isparta'nın PM10 düzeyleri benzer bulundu ($p=0,882$). Isparta SO2 düzeyi hem kış sezonunda, hem de yaz sezonunda Burdur'dan anlamlı olarak yüksek bulundu ($p<0,001$).

Çalışmamızda hava kirleticilerinin düzeyi bakımından yıllar içinde anlamlı bir değişiklik bulunmamaktadır. Bu durum doğalgaz kullanımına geçişe rağmen farklı nedenlerle de ilişkili olabilir. Hava kirliliği parametrelerinin ölçümlerinin özellikle kış aylarında uzun süreler yapılamaması ve diğer bazı nedenlerin hava kalitesi ile ilgili bilgilerimizi etkileyebileceği kanaatindeyiz..

Anahtar Kelimeler: Burdur, Isparta, Hava Kalitesi, PM, SO2

**DOĞAL AFETLER SONRASI GÖRÜLEN
BULAŞICI HASTALIKLAR**

*Elif Sümeyye TOPAL

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü*

Doğal afetler; kontrol edilemeyen ve aniden gelişen mal ve can kaybına yol açan doğal kaynaklı olaylardır. Doğal afetler sonrası ortaya çıkan bulaşıcı hastalıklar önemli bir sorun haline gelmiştir. Bulaşıcı bir hastalığın bir yörede, bir ülkede veya bütün dünyada birden ortaya çıktıktan sonra, süratle yayılarak çok sayıda kişiyi etkileyen salgınlar aniden patlak verirler. Deprem gibi doğal afetlerde sağlıklı içme suyu elde edilememesi, bulaşıcı hastalıkların gelişimine zemin hazırlamaktadır. Bu hastalıklar, kontamine su ve gıda kaynaklı olabileceği gibi solunum yolu enfeksiyonları, vektör kaynaklı hastalıklar ve yaralanmalara bağlı olarak gelişebilmektedir. Bakteriler, virüsler, protozoonlar, küf şeklindeki mantarlar, helmintler, prionlar, biyolojik veya çevresel toksinler gibi çok çeşitli enfeksiyon etkenleri su ve gıda kaynaklı etkenler arasında yer almaktadır. Sel baskınları sonrası etrafta biriken su ve çamur vektörlerin hızla çoğalmasına ve salgınlara neden olabilir. Salgınlar sivrisineklerin hızla çoğalacak ortam bulması kadar, açık havada yatma, aşırı kalabalık yaşam koşulları, ilaçlama eksikliği gibi koşullarla ilişkilendirilebilir. Soğuk suyla uzun süre temas ve yetersiz barınma koşullarına bağlı solunum yolu enfeksiyonlarında artış saptanabilir. Solunum yolu enfeksiyonları genellikle çok etkenli olup, pulmoner nekroz, ampiyem, pulmoner apse ile beraber görülür. Gıdalarla geçen hastalıklar; su kontaminasyonu, kişisel hijyen eksikliği, pişirme ve saklama eksikliğine

Abstract Book
(Oral Presentation)

bağlıdır. 2004 yılında Bangladeş'te muson yağmurları sonrası onbinlerce hastada ishal gelişmiş ve en sık etken olarak kolera ve rotavirüs saptanmış, Sudan'da ise aşırı yağışlar sonrası hepatit E salgını bildirilmiştir. Hava ve su kaynaklı felaketler sonrası uzun vadede oluşan bir diğer risk, tüberküloz insidansındaki artıştır. Tsunami sonrası Hint Okyanusu'nda tüberkülozdan ölüm oranı iki-üç kat artmıştır. Deprem sonrasında da kurtarma ve enkaz kaldırma sırasında birçok bulaşıcı hastalıkların görülmektedir. Sonuç olarak; özellikle afet sonrası görülebilecek bulaşıcı hastalıklara karşı önlemlerin artırılması ve halkta farkındalık oluşturulması, afetler sonrasında temiz su kaynaklarının oluşturulması, atık su ve kanalizasyonlara karşı dikkatli olunması büyük önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Enfeksiyonlar, Salgın, Toksin, Doğal Afet

**BİR ÜNİVERSİTE HASTANESİ DİYET
POLİKLİNİĞİNE İKİ YIL İÇERİSİNDE
BAŞVURAN HASTALARIN DM YÖNÜNDEN
DEĞERLENDİRİLMESİ-KESİTSEL ÇALIŞMA**

Saliha Betül Öz mumcu¹, Özgür Başaran², Servet Derya Yılmaz², Ayşenur Beyazıt Üçgün², Giray Kolcu³, Ahmet Nesimi Kışioğlu², Aliye Carus¹, Hatice Yıldız¹

1-Süleyman Demirel Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi, Isparta, Türkiye

2-Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye

3-Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Eğitimi ve Bilişimi Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye

Ülkemizde Diabetes Mellitus (DM) %13,7 oranı ile prevalansı giderek artan önemli bir halk sağlığı sorunudur (1, 2). Bu nedenle hastanelerin diyet polikliniklerinin iş yüklerinin önemli bir bölümünü DM hastaları oluşturmaktadır. Çalışmamızda 2016-2017 yılları arasında bir üniversite hastanesi diyet polikliniğine başvuran hastalarının DM yönünden değerlendirilmesi amaçlandı.

Bu çalışma kesitsel tanımlayıcı bir çalışmadır. Çalışmamızda bir üniversite hastanesi diyet polikliniğinin 2016-2017 verileri değerlendirildi.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Çalışmamıza, 2016 yılında 3178 ve 2017 yılında 2853 olmak üzere toplamda diyet polikliniğine ilk kez başvuran 6031 hasta dahil edildi. Bu hastaların 2103'ü DM tanısı ile başvurdu. Toplam başvuruların %34,9'unu DM hastaları oluşturmaktaydı. Hastaların 1887'si (%31,3) bahar aylarında başvurdu. DM hastalarının da, 670'i (%31,9) bahar aylarında geldi.

Çalışmamızda diyet polikliniğine başvuran hastaların DM tanısı olan hastaların poliklinik iş yüküne önemli oranda etkisi olduğu görülmüştür. Bu durumun sağlık hizmet sunumunun planlanması ve yönetimi açısından değerlendirilmesi açısından önemli olduğu kanaatindeyiz.

**DİYABETLİ HASTALARDA DİYET TEDAVİSİNE
UYUM VE EĞİTİM GEREKSİNİMİ**

Safiye ÇOBAN EROĞLU*, Funda ŞENSOY*, Burcu AKGÜL**

** Hemşire,*

*** Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü,*

Diabetes Mellitus (DM) bütün dünyada gittikçe artış gösteren ve hastaların yaşam kalitesini olumsuz etkileyen önemli bir sağlık sorunudur. DM hastalarının sayısının artması ve hastalığa uyumu kolaylaştırması ve yaşam kalitesini yükseltmesi için hasta eğitimi önemli hale gelmektedir.

Araştırma, hastanede DM hastalarına uygulanan diyabetli hasta eğitimi sonrasında hastaların diyabete ve önerilen diyetle uyumunu görmek, hastaların almak istedikleri eğitim konularını belirlemek amacıyla tanımlayıcı tipte gerçekleştirilmiştir.

Veriler, araştırmacılar tarafından konu ile ilgili literatürden yararlanarak geliştirilen 38 adet çoktan seçmeli sorudan oluşan anket formu ile toplanmıştır. Çalışma, devlet hastanesinde yatan, endokrin ve dahiliye polikliniklerinde muayene olan hastalarla gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılarak SPSS 16.0 paket programı ile analiz edilmiştir.

Araştırmaya katılan hastaların çoğunluğu kadın, evli, ilkökul mezunu, ev hanımı, %49,4'ü 53 yaş – 70 yaş arasında, gelirinin giderine eşit ve tamamına yakınının sosyal güvencesi olduğu belirlenmiştir. Hastaların DM

hastalığı dışında en çok hipertansiyon hastalığı bulunmakta ve hastaların çoğunluğu doktor kontrolüne gitmektedir.

Hastaların BKİ sınıflamasına göre çoğunluğunun 1. derece fazla kilo sınıfında olduğu saptanmıştır. Çalışmada araştırmaya katılan hastaların çoğunluğunun DM hastalığı süresi 10 yıl ve üzerindedir. Hastaların büyük çoğunluğunun DM hastalığının tipi Tip 2 diyabettir. Hastaların yaklaşık yarısı ağızdan alınan şeker düşürücü hap (tatlandırıcı hariç), şeklinde DM tedavisi görmektedir. Ayrıca hastaların yaklaşık yarısı DM hastalığının tedavisine uyumlarının orta düzeyde olduğunu ifade etmişlerdir. Hastaların %7,1'inin şuan ki DM hastalığının tedavisi sadece diyet tedavisi, %44,7'sinin ağızdan alınan şeker düşürücü hap (tatlandırıcı hariç), %27,6'sının insülin ve %20,6'sının ağızdan alınan şeker düşürücü hap+insülin tedavisi aldıkları bulunmuştur. Hastaların %70,0'ine DM hastalığına yönelik özel bir diyet verildiği, %30,0'una ise verilmediği bulunmuştur. Diyet verilenlerin %52,1'i diyeti doktorun verdiği, %47,9'u diyetisyenin verdiği; ayrıca diyet verilen hastaların %68,1'i verilen diyeti uyguladığını ve %31,9'u uygulamadığını belirtmiştir.

Araştırmaya katılan hastaların DM hastalığına yönelik eğitim alma, eğitim almayı isteme durumları ve almak istedikleri eğitim konuları değerlendirilmiş ve hastaların %46,5'i DM ile ilgili daha önceden eğitim almışken, %53,5'i eğitim almamıştır. Eğitim alan hastaların %38,0'i doktordan, %44,3'ü hemşireden ve %17,7'si diyetisyenden eğitim almıştır. Eğitim almak isteyenlerin çoğunluğu komplikasyonların önlenmesi için yapılması gerekenler konusunda eğitim almak istemektedirler.

DM hastalarının diyabete özel diyet verilen hastaların diyeti uygulama durumları ile diyabete özel diyet konusunda eğitim almayı isteme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. DM hastalarının BKİ sınıflaması ile hastaların diyabete özel verilen diyeti uygulama durumları ve hastaların egzersiz yapma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur. DM hastalarının hangi BKİ sınıfında olursa olsun verilen özel diyeti uygulamasını ve egzersiz yapmasını etkilemediği görülmüştür.

Çalışmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda çıkartılan öneriler ise şunlardır; hastaların kilo kontrolü için diyetisyene yönlendirilmesi, düzenli olarak kan şekerini ölçmesi/ölçtürmesi konusunda bilinçlendirilmesi çalışmaları yapılması, belli günlerde toplu olarak hasta eğitimlerinin düzenlenmesi, hasta eğitimlerinde düzenli hekim kontrolünün, diyetin, egzersizin önemi ve tedavilerin aksamamasının gerekliliğinin vurgulanması, hasta eğitimleri planlanırken hastaların eğitim almak istedikleri konulara öncelik verilmesi, eğitimi verecek kişilerin konusunda uzman olması ve DM eğitiminin teorik içerikten çok uygulamaya ağırlık verilen eğitim yöntemlerinin tercih edilmesidir.

Anahtar Kelimeler: Diabetes Mellitus, Eğitim, Diyabetli Hasta Eğitimi

MARAŞ OTUNUN AĞRI EŞİĞİ, AĞRI TOLERANSI VE AĞRI ŞİDDETİ ÜZERİNE ETKİSİ

Nurten SERİNGEÇ AKKEÇECİ

*Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Fizyoloji Anabilim Dalı*

Giriş: Maraş otu, Kahramanmaraş ve Gaziantep illeri başta olmak üzere, ülkemizin Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Maraş otu deli tütün olarak bilinen *Nicotiana Rustica Linn.* bitkisinin kurutulmuş yapraklarından elde edilmektedir. Ağrı kişiden kişiye değişkenlik gösteren emosyonel bir deneyimdir.

Amaç: Bu çalışma, dumsansız bir tütün formu olan maraş otu kullanımının ağrı eşiği, ağrı toleransı ve ağrı şiddeti üzerine herhangi bir etkisinin olup olmadığını belirlemek amacı ile planlanmıştır.

Yöntem: Çalışmaya herhangi bir hastalığı bulunmayan 18-39 yaş arası, en az 5 yıldır maraş otu kullanan 10 kişi ve maraş otu ya da herhangi bir tütün ürünü kullanmayan 10 kişi olmak üzere toplam 20 sağlıklı erkek dahil edildi. Maraş otu kullanan ve kullanmayan kişilerin ağrı eşikleri, ağrı toleransları ve ağrı şiddetleri karşılaştırıldı. Ağrı eşiği ve ağrı toleransı soğuk pressör testi ile ölçüldü. Ağrı şiddeti vizüel analog skala (VAS) ile değerlendirildi. Çalışmanın sonuçları Mann-Whitney U testi kullanılarak analiz edildi.

Bulgular: Maraş otu kullanan kişilerde ağrı eşiği $17,11 \pm 4,59$, ağrı toleransı $47,82 \pm 16,27$ ve VAS $5,78 \pm 0,83$; Maraş otu ya da herhangi bir tütün ürünü kullanmayan kişilerde ise ağrı eşiği $21,79 \pm 6,11$, ağrı toleransı $72,82 \pm 22,36$ ve VAS $3,78 \pm 0,97$ olarak tespit edildi. Maraş otu kullanan kişilerin kullanmayanlara göre ağrı eşiği ve ağrı toleransı anlamlı olarak düşük bulunurken ($p < 0,05$); VAS değerleri anlamlı olarak yüksek bulundu ($p < 0,05$).

Tartışma ve Sonuç: Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar maraş otu kullanan kişilerin kullanmayanlara göre ağrı eşiği ve ağrı toleranslarının daha düşük, hissettikleri ağrı şiddetinin ise daha yüksek olduğunu göstermiştir. Tütün ürünlerinin ağrı üzerine etkilerini araştıran daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Maraş otu, Ağrı eşiği, Ağrı toleransı, Ağrı şiddeti, Vizüel analog skala (VAS)

ÖTANAZİ VE YAŞAMA HAKKI

Büşra ARIKAN*, Canan DEMİR BARUTCU*

* Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi

Ötanazi; tedavisi mümkün olmayan bir hastalığa yakalanmış kimsenin acılarını dindirmek için hayatına son verilmesi olarak tanımlanmaktadır. Ötanazi; iradeye bağlı ve irade dışı ötanazi olmak üzere iki şekilde sınıflandırılabilir. İradeye bağlı ötanazi, bilinci yerinde olan bir hastanın isteği doğrultusunda yapılan ötanazidir. İradeye bağlı ötanazide doktor etken konumdadır ve ölümle sonuçlanan eylemi kendi uygular. İradeye bağlı ötanazi, kişinin kendi bedeni, yaşamı ve ölümü üzerinde karar verme hakkının bir parçasıdır, buna karşın irade dışı ötanazi ise bilinç kaybı olan bir hastada yakınlarının iradesi ile gerçekleşen ötanazi isteğidir. Bu sınıflandırmanın yanı sıra ötanazi aktif veya pasif yolla uygulanabilir. Ölümü sağlayan tıbbi yöntemlerin doğrudan doğruya kullanılması aktif ötanazidir. Örneğin, hastanın acı ve ıstıraplarını yok etmek için ölüm sonucunu doğuracak ilacın bilerek kullanılması aktif ötanazi olarak değerlendirilir. Pasif ötanazi ise, hastanın bir müddet daha yaşamasını sağlayan yaşam destekleyici

tedaviyi sunmayarak veya yaşam destekleyici tedaviyi sona erdirerek ölümü hızlandırmak olarak kabul edilmektedir. Sağlık personelinin her iki ötanazi türünde de amacı acıyı dindirmektir.

Ötanazi uygulanan ülkelerin bir kısmında ötanazi mahkeme kararı ile uygulanabilir. Buna kazai ötanazi denir. Buna karşılık, ötanaziye izin verilen bazı ülkelerde sadece hekim kararıyla ötanazinin gerçekleştirilmesi mümkündür. Bu durumda medikal ötanazi söz konusudur. Ötanazinin yasal olarak uygulandığı Hollanda'da mahkeme kararı olmaksızın doktorun bir başka meslektaşı ile yaptığı konsültasyon sonucunda alacağı karar ile ötanaziye izin verilmektedir. Dünyada; Hollanda, Belçika, Kolombiya ve Lüksemburg gibi ülkelerle ABD ve Kanada'nın belli bölgelerinde ötanazi yasaldir ve sıklıkla uygulanır. Çin ile İsviçre'de ise özel kliniklerde ötanazi yapılabilmektedir. Türkiye gibi ötanazinin yasak olduğu ülkelerde uygulayanlar adam öldürme suçuyla yargılanırken Almanya gibi bazı ülkelerde durum istek üzerine adam öldürme olarak tanımlanır ve daha hafif cezalandırılır.

Anahtar Kelimeler: Ötanazi, İnsan, Yaşam Hakkı, Ölüm Hakkı

AİLE SAĞLIĞI MERKEZİNE BAŞVURAN BİREYLERE UYGULANAN HEMŞİRELİK GİRİŞİMLERİNİN RETROSPEKTİF DEĞERLENDİRİLMESİ

Şerife Zehra ALTUNKÜREK¹, Kezban KAYA²

¹ Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Hemşirelik
Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği, Ankara/ Türkiye

² Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Hemşirelik
Fakültesi, Ankara/Türkiye

kzbn.kayaa@gmail.com

Ülkemizde sağlıkta dönüşüm çerçevesinde sağlık hizmetlerinde önemli değişiklikler olmuştur. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) üyesi olan Türkiye, 1978'de temeli atılan "Herkese Sağlık Hedefleri ve Stratejilerinin" güncellenmesi ve 21. yy. hedeflerinin belirlenmesinde aktif rol almıştır. 2004 yılında sağlık sistemi "Aile Hekimliği Pilot Uygulaması" yönünde değişikliğe uğramıştır. Aile Hekimliğinin amacı, birinci basamak sağlık hizmetlerinin devamlı geliştirilmesi ve

güçlendirilmesi, bireylerin ihtiyaçlarını belirleyerek koruyucu sağlık hizmetlerine ağırlık verilmesi, sevk sisteminin uygulanması ana ilkelerdir. Bu sistem ile ikinci ve üçüncü basamakta yığılmalar önlenecektir. Sağlık sistemi içinde birinci basamak sağlık kuruluşlarının en temel işlevi herkes için koruyucu sağlık hizmeti sunmak olmalıdır. Koruyucu sağlık hizmeti temel sağlık hizmetleri çerçevesinde aile planlaması, bebek izlemi, çocuk izlemi, gebe izlemi, aşılama gibi minimal bakımın bileşenlerini oluşturmaktadır. Bu hizmet sayesinde hastaların bakım sürecinde sağlık ve rahatsızlık durumlarını değerlendirirken fiziksel, psikolojik ve toplumsal hallerini dikkate almaktadır ve bütüncül olarak yaklaşmaktadır. Sağlığın korunmasında en temel basamak, kişinin kendi sağlığını koruma yönünde yapacağı uygulamalardır. Bu da ancak etkili bir sağlık ekibinin verdiği eğitim ve bireylerin takibi ile mümkün olabilmektedir. Halk sağlığı hemşiresi kişiler ile aileleri, toplumları, kültürleri bağlamında ve yaşam süreleri boyunca sürekli, koordineli ve kapsamlı bakım sunarak bireylerle en yakın, en sık ve en uzun süreli ilişki kuran sağlık çalışanıdır. Bu nedenle halk sağlığı hemşiresi kendisine kayıtlı her bireye sağlıklı yaşam biçimi değişikliklerini önerir ve destekler; periyodik sağlık izlemlerini takip ederek sağlığı geliştirir ve hastalıkları önler. Bu çalışma da geriye dönük araştırma yapılarak aile hekimliği sistemi ile halk sağlığı hemşirelerinin sahadaki görev ve sorumluluklarının neler olduğunu, hemşirelerin bu görevlerin ne kadarını aktif olarak uyguladığını, etkinliği ve sürekliliği değerlendirilmiştir. Bir halk sağlığı hemşiresi bünyesinde bulunan bireylerin sağlığını koruma ve geliştirmeye yönelik görevlerini düzenli olarak uyguladığında ve bunun takibini yaptığında toplum sağlığı üzerinde büyük oranda olumlu etkiler oluşturmaktadır. Bu durumda toplum sağlığı merkezlerinde ve aile sağlığı merkezlerinde bulunan hemşirelerin etkinliklerinin geliştirilmesi desteklenmelidir.

Aile sağlığı merkezlerinde görev alan halk sağlığı hemşirelerinin yönetmelikte belirtilen gebe takibi, bebek izlem, riskli altındaki grubu koruma, sağlığı geliştirme ve koruma, bireyleri yaşadıkları yerde değerlendirme vb. görevleri bulunmaktadır. Bu çalışmada bir halk sağlığı

hemşiresinin sorumluluğunda olan bu izlemlerin niteliği ve sürekliliği değerlendirilmiş ve etkinliğinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmamız Ankara ilinde bulunan Aydınlikevler Aile Sağlığı Merkezi'nde (ASM) yürütülmüştür. Tanımlayıcı, retrospektif tipte olan araştırmanın evrenini 2014-2017 tarihleri arasında 3 yıl boyunca Aydınlikevler ASM'ne başvuran bireylerin dosya kayıtları oluşturmaktadır. Verilere, Aydınlikevler ASM'nde görev yapmakta olan beş hemşirenin 2015, 2016, 2017 yıllarında başvuran bireylere yaptıkları hemşirelik uygulamalarının yıllara göre dağılımı bilgisayar kayıtlarından ulaşılarak değerlendirilmiştir. Araştırma 3 ay sürmüştür. Araştırma için Aydınlikevler ASM ve Sağlık Bilimleri Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan Sayı: 46418926 16/01/2018 tarihinde izin alınmıştır.

Aydınlikevler ASM'nde bulunan hemşirelerin 2014-2017 yılları arasında uyguladıkları ve araştırmamıza dahil edilen 16 sağlık hizmeti vardır. Bu hizmetler gebe ve kadın sağlığı, bebek ve çocuk sağlığı, erken tanı ve tedavi olarak kategorize edilmiştir. 2014-2015, 2015-2016, 2016-2017 yılları arasında beş ayrı hemşire tarafından verilen bu hizmetlerin toplam sayısına ulaşılmıştır. Gebe ve kadın sağlığına (gebelikte demir desteği, gebelikte d vitamini desteği, gebe izlem, gebe psikososyal izlem vb.) yönelik 3 yılda toplam 9840 kişiye hizmet verildiği bulunmuştur. Bebek ve çocuk sağlığı (d vitamini ve demir desteği alan bebek-çocuk, iştme taraması yapılan bebek, bebek-çocuk aşı takibi, vb.) için 3 yılda toplam 13917 kişiye, erken tanı ve tedavi (GGK testi, serviks-mamografi testi yapılan, obezite izlem) için 3 yılda toplam 1760 kişi sayısına ulaşılmıştır. ASM'nde bebek ve çocuklara verilen hizmet en yüksek orandadır.

Literatür incelendiğinde sağlıkta dönüşüm ile kurulan aile sağlığı merkezlerinde çalışan aile hekimlerinin hastaların tanılarına yönelik retrospektif araştırmalara, sağlıkta dönüşüm programı hakkında sağlık personelinin ve hastaların düşüncelerini belirlemeyi amaçlayan araştırmalara ulaşılmıştır. Ancak aile sağlığı elemanı olarak görev yapmakta olan halk sağlığı hemşirelerin hizmetlerinin etkinliğini değerlendiren araştırmalara rastlanmamıştır. Bu çalışmanın sonucunda verilen

hizmetlerin yanında bireylerin sağılığını korumak ve geliştirmek adına sağılık eğıtimi planlamalarının eksik kaldığı saptanmıştır. Sağılık eğıtimi için planlamalar yapılmasının bireylerin sağılığını geliştirmek açısından önemli olduğı düşünölmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Halk Sağılığı, Koruyucu Sağılık, Retrospektif, Sağılığı Geliştirme.

PEDİATRİ HEMşİRELERİNİN KİşİLİK TİPLERİNİN ÇOCUK SEVME DÜZEYLERİNE ETKİSİ

Ayşegöl KARACA¹, Ayfer AÇIKGÖZ²

¹Hacettepe Üniversitesi Tıp Faköltesi İhsan Doğramacı
Çocuk Hastanesi, Ankara/ Türkiye

²Eskiřehir Osmangazi Üniversitesi Sağılık Bilimleri
Faköltesi, Eskişehir/ Türkiye

Çocuklarla çalışan sağılık ekibinin çocukları sevmesi gerekir. Çocuklarla en uzun süre vakit geçiren sağılık çalışanları ise pediatri hemşireleridir. Pediatri hemşireleri seğıilirken çocuk sevmeye davranışlarının ve bunu etkileyen diğere faktörlerin bilinmesi önemlidir.

Bu çalışma pediatri hemşirelerinin kişilik tiplerinin belirlenmesi ve kişilik tiplerinin çocuk sevmeye düzeylerine etkisinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Çalışma Eskişehir ilinde 3. basamak bir hastane ve Konya ilinde 2. ve 3. basamak iki hastanede çalışan pediatri hemşireleri ile yapıldı. Araştırmanın örneklemini evrenin tümü içinden çalışmaya katılmayı kabul eden 102 hemşire oluştırdı. Doldurulan anketlerden 2 tanesinde eksik bilgiler olması nedeniyle çalışma 100 hemşireyle tamamlandı. Çalışma yapılmadan önce etik kurul izni ve kurum izinleri alınmıştır. Çalışmada araştırmacılar tarafından geliştirilen tanımlayıcı bilgi formu, Beş Faktör Kişilik Tipi Ölçeğı ve Barnet Çocuk Sevmeye Ölçeğı kullanıldı. Çalışma bitiminde yapılan güç analizinde $\alpha=0,05$ $\beta=0,80$ için çalışmanın gücü = %99 olarak bulundu. Verilerin analizi IBM SPSS 21 paket programı ile gerçekleştirildi. Çalışmada $p<0,05$ anlamlı kabul edildi.

Katılımcıların çoğunluğunun kadın ve 19-29 yaş aralığında olduğı, yarısının evli olduğı, %37'sinin en az bir çocuğı sağıp olduğı ve % 82'sinin klinik hemşiresi olduğı saptandı. Hemşirelerin çalıştığı klinikten memnun

olma durumlarıyla çocuk sevmeye düzeyleri arasında anlamlı ilişki tespit edildi. Dışadönük, yumuşak başlı, öz denetim/ sorumluluk sağıbi, gelişime açık ve sosyal istenirlik boyutu yüksek olan kişiliğı sağıp bireylerle çocuk sevmeye düzeyleri arasında pozitif yönde istatistiksel anlamlılık, duygusal tutarsız kişiliğı sağıp bireyler ile çocuk sevmeye düzeyleri arasında negatif yönde istatistiksel anlamlılık bulundu.

Hemşirelerin kişilik tipleri ile çocuk sevmeye düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Pediatri kliniklerinde çalışacak hemşirelerin belirlenmesinde kişilik tiplerinin göz önünde bulundurulması önerimizdir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Çocuk Sevmeye Düzeyi, Kişilik Tipleri

ERGENLERDE ÇAĞIN HASTALIĞI: TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI

Hülya ARSLANTAŞ, Cihan EKTİRİCİOĞLU, Rüyeyda
YÜKSEL

Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Faköltesi, Ruh
Sağılığı ve Hastalıkları Hemşireliğı, Aydın

hulyaars@yahoo.com

Bir nesne veya davranışa aşırı düşkünlük olarak tanımlanan bağımlılık kavramı genellikle sigara, alkol, uyuşturucu gibi maddelerin kullanımı ile ilişkili olarak değeriendirilmektedir. Ancak son yıllarda kumar, egzersiz, yeme, uyuma gibi bazı davranışların da bağımlılık yaptığı savunulmaktadır. Benzer durum bilgisayar, internet, çevrimiçi oyun, tablet, mobil telefon gibi teknolojik cihazlar ve uygulamalar için de geçerlidir. Bu teknolojilerin aşırı kullanımları kişilerde teknoloji bağımlılığına yol açabilmektedir.

Bilgisayar, internet ve akıllı telefonlar günlük yaşamın önemli bir parçası haline gelmiştir. “We Are Social” 2017 “İnternet ve Sosyal Medya Kullanıcı İstatistikleri” raporuna göre dünya nüfusunun %50’si internet, %37’si aktif sosyal medya ve %66’sı akıllı telefon kullanıcısıdır. Bu durum Türkiye’de de benzerlik göstermektedir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2016 yılı verilerine göre Türkiye nüfusunun %61’i internet kullanmakta ve internet kullanım amaçları arasında sosyal medya ilk

sırada yer almaktadır. Ayrıca Türkiye’de hanelerin %96’sında cep telefonu bulunmaktadır.

Ergenlik döneminde görülen risk alma ve heyecan arama davranışları, ergenin bağımlılıklara yatkınlığını arttırmaktadır. İnternet ve sosyal medya gibi teknolojilerin kullanımı ergenler arasında yetişkinlerden daha yaygındır. Ergenlik dönemi internet bağımlılığı, sosyal medya bağımlılığı, dijital oyun bağımlılığı ve akıllı telefon bağımlılığı gibi teknolojik bağımlılıklar açısından kritik bir dönem olarak değerlendirilmektedir. Dünyada yapılan çalışmalarda ergenlik dönemindeki teknoloji bağımlılığının %4.2 ile %21, ülkemizde yapılan araştırmalarda ise %2.33 ile %14 arasında değiştiği bildirilmektedir.

Ergenlik kimlik ve kişilik gelişimi açısından önemli bir dönemdir. Bir grubun üyesi olma ihtiyacı, yalnızlaşma riski, depresif eğilimlerin artması, yüzyıl eğilimi v.b gibi durumlar göz önüne alındığında teknoloji bağımlılığı açısından risk altında olabilirler. Bu nedenle bu derlemede ergenlerde teknoloji bağımlılığı, teknoloji bağımlılığını etkileyen faktörler, teknoloji bağımlılığını önleme ve müdahale çalışmaları ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ergenlik, teknoloji, bağımlılık.

GLUTAMİNİN ÇEŞİTLİ EKSTREM DURUMLARDA VÜCUDU KORUMA VE KULLANIM MEKANİZMALARI

Nurgül Arslan, Erkan Polat, Sedat Coşkunsu , Serap
Toprak Döşlü

*Mardin Artuklu Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu,
Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Mardin/ Türkiye*

polaterkn@gmail.com

Proteinlerin yapı taşı olan aminoasitlerin vücudumuzda birçok önemli işlevi vardır. Bu aminoasitlerin bir kısmı vücutta çeşitli yollarla üretilebilirken bir kısmı da vücuda dışarıdan alınmalıdır. Bu aminoasitlerden glutamin; vücut homeostazı sağlanmışken vücutta üretilmekte ve bu üretim dokuların ihtiyacını karşılamaktadır. Fakat homeostazın bozulduğu büyük yanıklar, kanser, enflamasyon, travma gibi durumlarda glutaminin etkisi ve metabolizması bilim dünyasının dikkatini çekmektedir. **Amaç:** Bu çalışmada glutaminin ekstrem

durumlarda, vücutta salınım mekanizması ve metabolizmasını incelemek amaçlanmıştır. Araştırmada uluslararası indekslerde taranan makaleler ve ‘Science Direct, Pubmed, Medicine’ gibi veri tabanları kullanılmıştır. Yapılan son 10 yılla ait randomize kontrollü klinik çalışmaları incelenmiştir. Glutamin hücre, doku ve organları stres ve yaralanma gibi ekstrem durumlardan çeşitli mekanizmalarla koruduğu çalışmalarda belirtilmektedir. Glutaminin yanık, kanser gibi durumlarda kullanılma nedeni daha çok şu şekilde sıralanabilir; nükleer faktör kappa b aktivasyonunun zayıflatılması, pro ve antiinflamatuvar sitokinler arasındaki dengeyi sağlama, nötrofil birikiminde azalma, bağırsak bütünlüğünde ve bağışıklık hücre fonksiyonunda iyileşme sağlaması, ısı şoku proteinleri ekspresyonunda artış sağlamasıdır. Glutamin özellikle hızlı çoğalan hücrelerden; gastrointestinal sistem mukozası hücreleri, kanser hücreleri, bağışıklık sistemi hücreleri tarafından gerek azot kaynağı gerekse trikarboksilik asit (TCA) siklusunda enerji kaynağı olarak kullanılmaktadır. Günümüzde kanser tedavilerinde kullanılan yöntemlerde hem kemoterapinin hem de radyoterapinin çeşitli yan etkileri görülmektedir. Bu tedaviler özellikle gastrointestinal sistemde; lezyonlar (mukozit, stomatit), ishal, kabızlık gibi yan etkiler oluşturabilmektedir. Bu durum hastalarda; artan katabolizma, iştahsızlık, kaşeksi gibi durumlara neden olabilmektedir. Hızlı çoğalan hücrelere sahip olan gastrointestinal sistem; yüksek miktarlarda glutamin kullanmaktadır. Bu durum göz önünde bulundurularak yapılan çalışmalarda; glutamin takviyesinin hasarlı mukozayı iyileştirdiği, ishali azalttığı, bağırsak bağlantılı bağışıklık sistemini de geliştirdiği görülmüştür. Kanser hücrelerinin glutamine olan ihtiyacı göz önünde bulundurularak; bu hücrelerde glutamin metabolizmasını baskılamayı hedefleyen terapötik amaçlar geliştirilmiştir. Glutamin takviyesiyle, bağırsak hücrelerinin mukozası düzenlenmiş ve gram negatif bakteri translokasyonunun azaldığı görülmüştür. Ayrıca lenfositlerin de glutamini kullanımı sonucu bağışık yanıtta artışlar görülmüştür. Yanıkta glutaminin etkisi özellikle yara oluşumunu desteklemesi olarak bildirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Glutamin, Yanık, Kanser

**ÇOCUK SUPRAKONDÜLER KIRIĞI
CERRAHİSİNDE ULTRASON EŞLİĞİNDE
İNFRAKLAVİKULAR SİNİR BLOĞUNUN
POSTOPERATİF AĞRI ÜZERİNE ETKİSİ**

Faruk Çiçekci

Selçuk Üniversitesi, Tıp Fakültesi

Çocuklarda cerrahi işlemler genellikle genel anestezi gerektirse de, bölgesel anestezi giderek daha fazla kullanılmaktadır. Son yıllarda, brakial pleksus anestezi çocuklarda üst ekstremitenin cerrahi tedavisinde değerli bir seçenek haline gelmiştir. Ultrasonografi, pediatrik bölgesel anestezi pratiğinde girmesi ile sinirlerin tanımlanması için önemli bir araç haline gelmiştir.

Suprakondüler kırık nedeni ile dirsek cerrahisi geçiren çocuk hastalarda, ultrason kılavuzluğunda tek enjeksiyon infraklaviküler sinir bloğunun postoperatif ağrı skorlarını değerlendirmek.

Bu çalışma, Kasım 2016 ile Kasım 2017 tarihleri arasında suprakondüler dirsek kırığı nedeni ile operasyona alınan, genel anestezi (Grup GA, n = 24) ve ultrason eşliğinde infraklaviküler sinir bloğu (Grup İKB, n = 17) uygulanan 6-12 yaş ASA I-II çocuklar da retrospektif olarak planlandı. Grup GA'ya genel anestezi, Grup İKB'ye genel anestezi + ultrason eşliğinde tek enjeksiyon infraklavikular sinir bloğu uygulandı. Postoperatif 30 dk, 2., 6., 12. ve 24. saatlerde Görsel Analog Skalası (VAS) ile ağrı skorları, tüketilen toplam parasetamol ve petidin miktarı ve ilk analjezi gereksinimi zamanı kaydedildi. Ek olarak postoperatif komplikasyonlar da kaydedildi.

Hastaların sosyo-demografik özellikleri benzerdi ($p>0.05$). Postoperatif ilk 12 saate VAS skorları ve toplam tüketilen parasetamol ve petidin miktarı İKB grubunda GA grubuna göre daha düşüktü ($p<0.001$). Ancak, ilk analjezi gereksinimi zamanı İKB grubunda GA grubuna göre daha uzundu ($p=0.021$). Her iki grup arasındaki komplikasyonlarda anlamlı fark yoktu ($p>0.05$).

Suprakondüler dirsek kırığı cerrahisi sonrası ağrı düzeyi, İKB'nun analjezi tedavisinde GA'ye üstün etkisi olduğunu, ancak İKB'nin postoperatif komplikasyonlar açısından GA'ye benzer olduğunu gösterilmiştir.

Anahtar kelimeler: Suprakondüler kırık, infraklavikular sinir bloğu, ultrasonografi, genel anestezi, vizüel analog skor.

**VENÖZ AYAK ÜLSER TEDAVİSİNDE GÜNCEL
YAKLAŞIMLAR**

*Hossein ASGAR POUR, **Hatice ÖZSOY

** Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi,
Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı*

*** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Gölhisar Sağlık
Hizmetleri Meslek Yüksekokulu*

Venöz ayak ülser, alt ekstremitte ülselerinin etiolojisinde en yaygın görülen ülser olarak venöz kaynaklı açık bir lezyon şeklinde 4 hafta süresince iyileşmeyen ve diz ile ayak bileği arasında gelişen ülselerdir. Tüm yaşlar için görülme oranı %1 iken, 65 yaş üstü kişilerde %3-5 arasındadır. Yaranın tedaviye başlamadan önce yaranın ilk oluştuğu zaman, yaranın çapı, yaranın yeri, yara yatağındaki doku tipi, eksuda türü ve miktarı, yara kenarları ve çevresinin cilt durumu, temizleme sonrası koku durumu, büyüklüğü ve sayısı, CEAP sistemine göre yaranın evresi değerlendirilmesinin yanı sıra ayak bileği-kol basıncı indeksi, ayak nabızlarının değerlendirilmesi ve ayak lenfödem değerlendirilmesi gerekir. Tedavide amaç, ödemi azaltmak, yara iyileşmesini sağlamak ve tekrarlamasını önlemektir. Çeşitli tedavi yöntemleri mevcut olmasına rağmen, tedavileri destekleyen sınırlı veriler mevcuttur. Venöz ülselerde kanıta dayalı uygulamalar ayak elevasyonu, yüksek basınçlı kompresyonlar, pansuman, pentoksifilin, mikronize arıtılmış flavanoid fraksiyonu, topikal işlenmemiş petrol yağı, kalsiyum dobesilat ve aspirin önerilmektedir. Çinko emdirilmiş bandajların epitelizeasyonu uyarma özelliği saptanmıştır. Venöz ayak ülser tedavisinde hiperbarik oksijen terapi ve VAC birlikte uygulanması için kanıtlar yetersiz olmakla birlikte VAC ve kompresyon tedavinin birlikte uygulanması önerilmemektedir. Yara debrid için cerrahi ve mekanik yöntemler önerilmektedir. Venöz yetersizliği cerrahi yöntemler arasında safen ven ablasyonu, subfasial endoskopik cerrahi ile perforatör venlerin kesilmesi (SEPS), iliak stent, flebektomi, skleroterapi ve

lazerterapi yer almaktadır. Pinch ya da Mesh greftler 6 aydan fazla diğer tedavilere dirençli ve yara çapı > 10 cm² olan ülserlerde kullanılabilir. Sitokin büyüme faktörlerin kullanımı, elektroterapi ve skleroterapi ile birlikte kompresyon tedavi uygulanmasına yönelik çalışmalar mevcuttur. Tedavi sürecinde aktif planter fleksiyona direnç ve topuk kaldırma egzersizlerin belirlenen sürelerce yapılması, protein ve sıvı ihtiyacının dikkatli izlenmeli, elektrolit ve albümin değerler yakından takip edilmesi, düzenli ayak bakımı için hasta-aile eğitimi ve psikososyal destek önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Venöz ayak ülser, ayak bileği-kol basıncı indeksi, ayak bakımı

HALK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ STAJINA ÇIKAN İNTÖRN HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN SAHA UYGULAMALARINA YÖNELİK DENEYİMLERİ

Şerife Zehra ALTUNKÜREK¹, Sema BABAT²

¹ Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Hemşirelik
Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği, Ankara/ Türkiye

² Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Hemşirelik
Fakültesi, Ankara/Türkiye

Halk sağlığı hemşireliğinin bel kemiğini oluşturan saha uygulamalarının hizmet hedefi “sağlıklı nüfus”, hizmet alanı “bu nüfusun yaşadığı her yer”dir. Gerekli literatür taraması yapıldığında intörnlerin klinik uygulama sürecini, uyumlarını, deneyimlerini ve bakış açılarını sorgulayan birçok araştırmaya ulaşıldı. Fakat öğrencilerin hastane dışında birinci basamak sağlık hizmetlerinde olan intörlük deneyimlerini yansıtan yeterli çalışmaya ulaşılamamıştır.

Hemşirelik eğitimi kapsamında halk sağlığı hemşireliği dersini alan son sınıf intörn hemşire öğrencilerin ilk kez saha uygulamasına katılmaları ile ilgili yaşadıkları olumlu ve olumsuz deneyimlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan niteliksel tipte bir çalışmadır.

Bu tanımlayıcı-nitel araştırma; yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak yapılmıştır. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Hemşirelik Fakültesi son sınıf intörn hemşirelere anket yapılarak toplanmıştır. 2017-2018 eğitim-öğretim döneminin halk sağlığı staj grubunda toplam 30 intörn hemşire öğrenciye yapılan bir çalışmadır. Veriler, intörn uygulama sonunda

araştırmacılar tarafından hazırlanan anket formu ile elde edilmiştir. Anket soruları, hemşirelerin intörn saha uygulamalarına ilişkin görüşleri, deneyimleri ve halk sağlığı stajının kendilerine neler kattığını sorgulayan on sorudan oluşmuştur.

İntörn hemşire öğrencilerle yapılan odak grup görüşmeleri sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda, halk sağlığı stajı sırasındaki saha uygulamaları ile ilgili görüşleri "Saha uygulamalarına intörn hemşire yaklaşımı", "Saha uygulamalarının intörn hemşire öğrencilerin mesleki yeterliliğe olan katkısı" ve "İntörn hemşire öğrencilerin saha uygulaması geribildirimleri" olarak üç temaya ayrıldı. İntörn hemşire öğrenciler, halk sağlığı stajının klinik uygulamalardan farklı olduğunu, staj öncesi kaygılı ve endişeli olduklarını ifade ettiler. Ayrıca saha uygulamalarında halkla iletişim kurmaktan mutlu olduklarını, eğitici rollerini aktif şekilde kullandıklarını ifade ettiler.

Araştırmamızda saha uygulamaları sırasında hasta kavramının yanı sıra "birey" kavramını da ele almayı öğrenen hemşire öğrenciler holistik ve humanistik bakış açısıyla bireyleri kültür, aile yapısı, din, dil, mezhep ayrımı yapmadan savunucu, koruyucu, eğitici rolüyle ele almayı deneyimlemişlerdir.

Bu araştırma, öğrencilere saha uygulamalarına yönelik endişelerini azaltmak ve saha çalışmalarına uyumu sağlamak amacıyla verilecek eğitimlerin yararlı olacağını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Saha uygulamaları, İntörn, Öğrenci, Halk sağlığı, Deneyim, Niteliksel çalışma

HALK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ STAJINA ÇIKAN İNTÖRN HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN SAHA UYGULAMALARINA YÖNELİK DENEYİMLERİ

Şerife Zehra ALTUNKÜREK¹, Sema BABAT²

¹ Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Hemşirelik
Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği, Ankara/ Türkiye

² Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Hemşirelik
Fakültesi, Ankara/Türkiye

Halk sağlığı hemşireliğinin bel kemiğini oluşturan saha uygulamalarının hizmet hedefi “sağlıklı nüfus”, hizmet alanı “bu nüfusun yaşadığı her yer”dir. Gerekli literatür taraması yapıldığında intörnlerin klinik uygulama

sürecini, uyumlarını, deneyimlerini ve bakış açılarını sorgulayan birçok araştırmaya ulaşıldı. Fakat öğrencilerin hastane dışında birinci basamak sağlık hizmetlerinde olan intörlük deneyimlerini yansıtan yeterli çalışmaya ulaşılamamıştır.

Hemşirelik eğitimi kapsamında halk sağlığı hemşireliği dersini alan son sınıf intörn hemşire öğrencilerin ilk kez saha uygulamasına katılmaları ile ilgili yaşadıkları olumlu ve olumsuz deneyimlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan niteliksel tipte bir çalışmadır.

Bu tanımlayıcı-nitel araştırma; yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak yapılmıştır. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Hemşirelik Fakültesi son sınıf intörn hemşirelere anket yapılarak toplanmıştır. 2017-2018 eğitim-öğretim döneminin halk sağlığı staj grubunda toplam 30 intörn hemşire öğrenciye yapılan bir çalışmadır. Veriler, intörn uygulama sonunda araştırmacılar tarafından hazırlanan anket formu ile elde edilmiştir. Anket soruları, hemşirelerin intörn saha uygulamalarına ilişkin görüşleri, deneyimleri ve halk sağlığı stajının kendilerine neler kattığını sorgulayan on sorudan oluşmuştur.

Intörn hemşire öğrencilerle yapılan odak grup görüşmeleri sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda, halk sağlığı stajı sırasındaki saha uygulamaları ile ilgili görüşleri "Saha uygulamalarına intörn hemşire yaklaşımı", "Saha uygulamalarının intörn hemşire öğrencilerin mesleki yeterliliğe olan katkısı" ve "Intörn hemşire öğrencilerin saha uygulaması geribildirimleri" olarak üç temaya ayrıldı. Intörn hemşire öğrenciler, halk sağlığı stajının klinik uygulamalardan farklı olduğunu, staj öncesi kaygılı ve endişeli olduklarını ifade ettiler. Ayrıca saha uygulamalarında halkla iletişim kurmaktan mutlu olduklarını, eğitici rollerini aktif şekilde kullandıklarını ifade ettiler.

Araştırmamızda saha uygulamaları sırasında hasta kavramının yanı sıra "birey" kavramını da ele almayı öğrenen hemşire öğrenciler holistik ve hümanistik bakış açısıyla bireyleri kültür, aile yapısı, din, dil, mezhep ayrımı yapmadan savunucu, koruyucu, eğitici rolüyle ele almayı deneyimlemiştir.

Bu araştırma, öğrencilere saha uygulamalarına yönelik endişelerini azaltmak ve saha çalışmalarına uyumu

sağlamak amacıyla verilecek eğitimlerin yararlı olacağını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Saha uygulamaları, Intörn, Öğrenci, Halk sağlığı, Deneyim, Niteliksel çalışma

HALK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ STAJINA ÇIKAN İNTÖRN HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN SAHA UYGULAMALARINA YÖNELİK DENEYİMLERİ

Şerife Zehra ALTUNKÜREK¹, Sema BABAT²

*1 Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Hemşirelik
Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği, Ankara/ Türkiye*

*2 Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Hemşirelik
Fakültesi, Ankara/Türkiye*

Halk sağlığı hemşireliğinin bel kemiğini oluşturan saha uygulamalarının hizmet hedefi "sağlıklı nüfus", hizmet alanı "bu nüfusun yaşadığı her yer"dir. Gerekli literatür taraması yapıldığında intörnlerin klinik uygulama sürecini, uyumlarını, deneyimlerini ve bakış açılarını sorgulayan birçok araştırmaya ulaşıldı. Fakat öğrencilerin hastane dışında birinci basamak sağlık hizmetlerinde olan intörlük deneyimlerini yansıtan yeterli çalışmaya ulaşılamamıştır.

Hemşirelik eğitimi kapsamında halk sağlığı hemşireliği dersini alan son sınıf intörn hemşire öğrencilerin ilk kez saha uygulamasına katılmaları ile ilgili yaşadıkları olumlu ve olumsuz deneyimlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan niteliksel tipte bir çalışmadır.

Bu tanımlayıcı-nitel araştırma; yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak yapılmıştır. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Hemşirelik Fakültesi son sınıf intörn hemşirelere anket yapılarak toplanmıştır. 2017-2018 eğitim-öğretim döneminin halk sağlığı staj grubunda toplam 30 intörn hemşire öğrenciye yapılan bir çalışmadır. Veriler, intörn uygulama sonunda araştırmacılar tarafından hazırlanan anket formu ile elde edilmiştir. Anket soruları, hemşirelerin intörn saha uygulamalarına ilişkin görüşleri, deneyimleri ve halk sağlığı stajının kendilerine neler kattığını sorgulayan on sorudan oluşmuştur.

Intörn hemşire öğrencilerle yapılan odak grup görüşmeleri sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda, halk sağlığı stajı sırasındaki saha uygulamaları ile ilgili görüşleri "Saha uygulamalarına intörn hemşire

yaklaşımı”, "Saha uygulamalarının intörn hemşire öğrencilerin mesleki yeterliliğe olan katkısı" ve "İntörn hemşire öğrencilerin saha uygulaması geribildirimleri" olarak üç temaya ayrıldı. İntörn hemşire öğrenciler, halk sağlığı stajının klinik uygulamalardan farklı olduğunu, staj öncesi kaygılı ve endişeli olduklarını ifade ettiler. Ayrıca saha uygulamalarında halkla iletişim kurmaktan mutlu olduklarını, eğitici rollerini aktif şekilde kullandıklarını ifade ettiler.

Araştırmamızda saha uygulamaları sırasında hasta kavramının yanı sıra "birey" kavramını da ele almayı öğrenen hemşire öğrenciler holistik ve hümanistik bakış açısıyla bireyleri kültür, aile yapısı, din, dil, mezhep ayrımı yapmadan savunucu, koruyucu, eğitici rolüyle ele almayı deneyimlemişlerdir.

Bu araştırma, öğrencilere saha uygulamalarına yönelik endişelerini azaltmak ve saha çalışmalarına uyumu sağlamak amacıyla verilecek eğitimlerin yararlı olacağını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Saha uygulamaları, İntörn, Öğrenci, Halk sağlığı, Deneyim, Niteliksel çalışma

TEMPOROMANDİBULAR EKLEM RAHATSIZLIKLARININ FARKLI GRUPLARINDA FİZİKSEL AKTİVİTENİN İNCELENMESİ

Halime ARIKAN¹, Meral SERTEL², Burcu Baş³

¹ Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, ANKARA,

² Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, KIRIKKALE,

³ Ondokuz Mayıs Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi Anabilim Dalı, SAMSUN

Temporomandibular eklem (TME) rahatsızlıkları (TMER) sıklıkla yorgunluk, uyku bozuklukları, anksiyete ve depresyonu içeren somatik ve psikolojik şikayetlerle ilişkilendirilmektedir. Fiziksel aktivitenin depresyon ve anksiyete üzerindeki azaltıcı etkisi bilinmektedir.

Bu çalışmanın amacı TMER olan bireylerde fiziksel aktivite düzeylerini incelemek ve TMER'nin farklı grupları arasında bu parametre açısından fark olup olmadığını belirlemektir.

Çalışmaya 15-65 (32,69 ± 13,64) yaş arasında 77 birey alındı. Bireyler TMER/Araştırma Teşhis Kriterleri (ATK)' ne göre 3 gruba ayrıldı. Kas rahatsızlıklarına bağlı TMER olan grup 1 (n=25), disk deplasmanlarına bağlı TMER olan grup 2 (n=27) ve TME'sinde osteoartrit ve osteoartrozu olan diğer eklem rahatsızlıklarının görüldüğü grup 3 (n=25) şeklinde sınıflandırıldı. Bireylerin fiziksel aktivite düzeyleri Uluslararası Fiziksel Aktivite Anketi (UFAA) ile değerlendirildi.

Çalışmanın sonucunda tüm TMER'li bireylerde 42 birey (% 55) düşük düzey fiziksel aktivite (DDFA), 28 birey (% 36) orta düzey fiziksel aktivite (ODFA), 7 birey (% 9) yüksek düzey fiziksel aktivite (YDFA) gösterdi. Grup 1'de 13 birey (% 52) DDFA, 7 birey ODFA (% 28), 5 birey (% 20) YDFA; grup 2'de 17 birey (% 63) DDFA, 8 birey (% 30) ODFA, 2 birey (% 7) YDFA ve grup 3'te 12 birey (% 48) DDFA, 13 birey (% 52) ODFA gösterdi. Yapılan istatistiksel analiz sonucunda gruplar arasında MET-dk/hf değerleri arasında fark görülmedi.

Bu sonuçlar bize TMER'li bireylerde fiziksel aktivite düzeyinin düşük olduğunu gösterdi. TMER tanılı bireylerin tedavilerinde fiziksel aktivitelerini arttırmaya yönelik yapılacak olan egzersiz tedavisinin bu bireylerde somatik ve psikolojik semptomlarını azaltması yönünde olumlu sonuçlar alınacağını düşünmekteyiz. Ayrıca TMER'li bireylerde fiziksel aktivitenin geliştirilmesinin belirti ve semptomlar üzerine etkisini araştıran çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Sözcükler: TME, TMER, Fiziksel aktivite

TEMPOROMANDİBULAR EKLEM RAHATSIZLIKLARINDA YAŞ İLE İLİŞKİLİ PARAMETRELERİN İNCELENMESİ

Halime ARIKAN¹, Meral SERTEL², Burcu Baş³

¹ Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, ANKARA,

² Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, KIRIKKALE,

³ Ondokuz Mayıs Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi Anabilim Dalı, SAMSUN

Temporomandibular eklem (TME) rahatsızlıklarının (TMER) etiyolojisi tam bilinmemekle birlikte yapısal, mandibular kas hiperaktivitesine neden olan fonksiyonel,

eksternal travma, artritik değişiklikler, psikolojik durum gibi multifaktöriyel etkenler söz konusudur.

Bu çalışmanın amacı, TMER olan bireylerde temporomandibular eklem mobilitesi, servikal mobilite, baş pozisyonu, eklem yorgunluğu, baş ağrısı ve kinezyofobi parametrelerinden hangilerinin yaş ile ilişkili olduğunu belirlemektir.

Çalışmaya yaş ortalaması $32,69 \pm 13,64$ yıl olan toplam TMER tanılı 77 birey alındı. Eklem mobilitesi maksimum ağız açıklığının cetvel ile ölçülerek mm cinsinden, servikal mobilite servikal fleksiyon-ekstansiyon, lateral fleksiyon, rotasyon hareketlerinin gonyometrik ölçümüyle derece cinsinden, baş pozisyonu tragus-C7-horizantal plan arasındaki açının gonyometrik ölçümüyle derece cinsinden ölçülerek kaydedildi. Eklem yorgunluğu 5 dk. sakız çiğneme testiyle, baş ağrısı Baş Ağrısı Etki Testi-6 (BET-6) ile ve kinezyofobi Tampa Kinezyofobi Ölçeği (TKÖ) ile değerlendirildi.

Yapılan istatistiksel analiz sonucunda TMER'li bireylerde yaş ile servikal mobilite ($r=-0,247$, $p=0,030$) ve kinezyofobi ($r=0,409$, $p=0,000$) arasında ilişki bulundu. Yaş ile temporomandibular eklem mobilitesi ($r=-0,200$, $p=0,082$), baş pozisyonu ($r=-0,093$, $p=0,419$) eklem yorgunluğu ((sağ $r=-0,062$, $p=0,594$), (sol $r=0,113$, $p=0,328$))) ve baş ağrısı ($r=0,111$, $p=0,335$) arasında ilişki görülmedi ($p>0,05$).

Çalışmamız sonucunda TMER'de yaşlanmayla ilişkili faktörler olduğu bulundu. TMER'li bireylerde özellikle ileri yaşlarda servikal mobilitede azalma ve hareket korkusu gibi semptomlarda artma olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Anahtar Sözcükler: TMER, Yaş, Servikal mobilite, Kinezyofobi

OKSİDATİF STRES VE ANTİOKSİDAN KAPASİTE

***Burcu ATEŞ ÖZCAN**

Okan Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü

Çevresel etmenler ve/veya hücrel metabolizma sonucu yan ürün olarak hidroksi radikali, süperoksit radikali ve hidrojen peroksit gibi reaktif oksijen türleri (ROS) ve nitrik oksit ve nitrojen dioksit gibi reaktif nitrojen türleri

oluşur. Bu unsurların artması ya da antioksidan kapasitenin azalması ile oksidatif denge bozulur. Bu durum oksidatif stres olarak tanımlanır.

Çoğunluğunu serbest radikallerin oluşturduğu ROS'ların, normal oksijen molekülüne kıyasla, kimyasal reaktivitesi daha yüksek oksijen formları vardır. Serbest radikaller bir elektronunu kaybetmiş oksijen atomu içeren moleküllerdir ve bu durum kararsız (reaktif) olmalarına sebep olur. Bu sebeple kararlı hale geçmek amacıyla diğer moleküllerin (DNA, protein ve lipidler) elektronlarını alma eğilimi ile onlara saldırarak zarar verirler. Bu zararın, yaşlanma sürecini hızlandırdığına (serbest radikal sonucu yaşlanma teorisi), kalp ve damar hastalıkları, onkolojik hastalıklar, katarakt, maküler dejenerasyon, Alzheimer, Parkinson gibi hastalıkların ve bağışıklık sisteminin zayıflamasının nedeni olduğuna dair çalışmalar mevcuttur.

ROS'ların endojen ve ekzojen olmak üzere çeşitli oluşum nedenleri vardır. Enerji üretimi sırasında glikoliz yıkıcı yan ürünleri olarak oksijen radikalleri, ROS'lar oluşur. Yağlı gıdaların yüksek sıcaklıkta işlenmesi ile lipid peroksitler, alkol tüketiminin fazla olması ile alkoksitler oluşur. Besinlerle gelen kimyasallar, elektromanyetik radyasyon, ultraviyole ışınlar, hava kirliliği, böcek ilaçları ve sigara gibi çevresel etmenler, kemoterapi, radyoterapi ve kullanılan diğer birçok ilaç, yoğun egzersiz ve stres serbest radikal oluşumuna yol açabilen etmenlerdendir.

Serbest radikallerin yoğunluğu düşük olduğu zaman yararlı etkileri de mevcuttur. Özellikle enfeksiyonel hastalıklarda serbest radikaller bakteri ve virüsleri çevreleyerek onları toksik bombardmana uğratar ve karşı savunma sistemi oluştururlar.

ROS ve serbest radikallerin karşı savunma sisteminde enzimler ve besinlerin antioksidan kapasitesi rol oynar. Antioksidanlar, ROS ve serbest radikallerin zararlı etkilerini azaltır, onları detoksifiye eder. Vücut bu döngüyü sağlayarak oksidatif dengeyi oluşturur. C ve E vitaminleri, bioflavonoidler, Selenyum, Resveratrol, likopen, β -karoten, antosiyanin vb unsurlar oksijen radikallerin elektron açlığını doyurarak zararlı etkilerini azaltır, antioksidan görev yaparlar.

Anahtar sözcükler: Oksidatif Stres, Reaktif Oksijen Türleri, Reaktif Nitrojen Türleri, Serbest Radikaller, Antioksidan Kapasite

DEMRE ÇAYI'N TRICHOPTERA (INSECTA)

FAUNASI

Fusun KILÇIK¹, Selda TEKİN-ÖZAN²

¹Süleyman Demirel Üniversitesi, Su Enstitüsü, Isparta, Türkiye

²Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Isparta, Türkiye

Trichoptera, Dünya üzerinde tanımlanmış 49 familya ve 14548 türle temsil edilen bir takımdır. Bu takıma ait organizmalar, tatlı su ekosistemlerinin en önemli biyotik bileşenlerindendir.

Nisan 2015-Aralık 2015 tarihleri arasında gerçekleştirilen bu çalışmanın amacı, Demre Çayı'nın Trichoptera faunasını belirlemektir.

Trichoptera takımına ait örnekler, Demre Çayı üzerinde belirlenen toplam 12 istasyondan mevsimsel olarak alınmıştır. Örneklem, standart bir el neti kullanılarak (30x50cm ebatlı ve 500µ göz açıklığında) mümkün olan tüm mikrohabitatı kapsayacak ve dere boyunca 100 m'lik bir bölümü tarayacak şekilde yapılmıştır. Toplanan organizmalar %70'lik etilalkolle fikse edilerek laboratuvara getirilmiş ve mümkün olan en küçük taksonomik basamağa kadar teşhisleri yapılmıştır.

Bu çalışma sonucunda, Hydropsychidae ve Hyroptilidae familyalarına ait toplam 12 tür belirlenmiştir. 1, 2, 3 ve 7. istasyonlarda Trichoptera takımına ait herhangi bir üyeye rastlanmamıştır. Hydropsychidae familyası üyeleri diğer tüm istasyonlarda bulunurken, Hyroptilidae familyasına ait bireyler yalnızca 8. ve 9 istasyonlarda bulunmuştur. 10. istasyon tür çeşitliliği bakımından en zengin istasyon olmuştur. En az çeşitlilikle temsil edilen istasyon ise 6. istasyon olarak ortaya çıkmıştır. 8. istasyon toplam birey sayısı bakımından en zengin istasyon olurken, 6 istasyonda sadece tek bir birey elde edilmiştir.

1, 2, 3 ve 7. istasyonlarda, Trichoptera takımına ait herhangi bir üyeye rastlanmaması, bu istasyonların bazı mevsimlerde kuru olması, dere yatağı çevresinde yerleşim ve tarım alanlarının varlığı ve Trichoptera takımı üyelerinin kirliliğe karşı hassas olmaları ile

açıklanabilir. En yüksek birey sayısına 8. istasyonda ulaşılmış olması bu istasyonun diğer istasyonlara göre nispeten daha temiz olmasıyla ilişkilendirilebilir. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, Trichoptera üyeleri temiz bölgelerde yaygın olarak bulunurken kirli bölgelerde ya nadir olarak bulunur ya da hiç bulunmazlar. Bu çalışma, Süleyman Demirel Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Yönetim Birimi tarafından SDUBAP 4267-D2-15 nolu proje ile desteklenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Insecta, Trichoptera, Demre Çayı, Türkiye

RATLARDA CERRAHİ MÜDAHALESİZ YENİ BİR DENEYSEL ASHERMAN SENDROMU MODELİ

¹Başak BÜYÜK, ²Hüseyin Avni EROĞLU

¹Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi Histoloji Embriyoloji AD, Çanakkale, Türkiye

²Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji AD, Çanakkale, Türkiye

İntrauterin Adezyonlar(IUA), Rahim içi yapışıklıklar Asherman Sendromu(AS), travma, küretaj, spontan düşüklükler, enfeksiyon ve intrauterin cerrahiler sonucu uterin kavitede parsiyel veya tam tıkanıklık oluşması sonucu menstruasyon bozukluğu ve infertilite ile karakterize hastalıktır.

Kesin tedavisi olmayan bu hastalık araştırmacılar tarafından sıklıkla çalışılmakta ve yeni tedavi metodları özellikle hayvan çalışmalarında denenmektedir. Ratlarda AS modeli oluşturmak üzere literatürde çeşitli teknikler bulunmaktadır. Bunların tamamı açık cerrahi ile gerçekleştirilmektedir. Kullanılan yöntemlerde, hayvanlarda batın orta hat insizyonu ile uterusu ulaşılarak, uterus duvarına mekanik yada kimyasal travma oluşturulup kapatılmaktadır. Bu model oluşturulurken gerek batının açılması nedeniyle enfeksiyonlara zemin oluşturulması, gerekse mekanik travma ile uterus perforasyonuna neden olunabilmesi sebebiyle hayvan kayıpları çok yaşanmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, hayvanlarda AS modeli için cerrahi uygulamaksızın yeni bir modelleme oluşturmaktır.

Deneyde kullanılan 4 adet rat 2 adet kontrol 2 adet deney grubu olmak üzere rastgele 2 gruba ayrılmıştır. Hayvanlara 50 mg/kg ketamine hidroklorid ve

Abstract Book
(Oral Presentation)

10 mg/kg ksilazin ile anestezi verildikten sonra pembe renk(20 gauge) anjiyoketle (Deneye başlamadan önce anjiyoketin iğnesi çıkarıldı ve fleksibl dış parçanın ucu hafifçe sola büküldü)transvajinal yoldan sol uterin hornuya ulaşıldı.Deney grubundaki hayvanlara 0,2 ml triklorasetik asit(TCA) uygulandı,kontrol grubundakilere 0,2 ml serum fizyolojik verildi.Her 2 grupta da sağ uterin hornuya işlem yapılmadan bırakıldı. 3 menstrual siklus beklendi ve hayvanların uterusları çıkarılıp histopatolojik olarak değerlendirildi.

Her 2 gruba ait hayvanların sağ uterin hornuları normal olarak değerlendirilirken kontrol grubuna ait sol uterin hornular da normaldi.Deney grubu sol uterin hornu dokularında İUA'lar gözlendi. Her iki hayvanda da fibrozis ve inflamasyon değerleri yüksekti.

Hastalık modelleri hayvan çalışmaları için en önemli kısımlardan biridir. Modellemenin kolay yapılması,noninvaziv olması,enfeksiyon ve hayvan kaybı riskinin düşük olması önem arz etmektedir.AS modellemesi için de şimdiye kadar kullanılan cerrahi yöntemlere alternatif olarak non-operatif yöntem geliştirilmesi araştırmacıların iş yükünü azaltabilecek bir süreçtir.

Sonuçta,geliştirdiğimiz modelde vaginal yoldan TCA uygulaması ile AS modeli oluşturulmuş ve histopatolojik olarak gösterilmiştir.

Anahtar Sözcükler: İntrauterin Adezyon, Asherman Sendromu, modelleme

ÇOCUKLARDA OBEZİTE FARKINDALIĞI VE DUYGUSAL YEME DURUMUNUN BEDEN KİTLE İNDEKSİNE ETKİSİ

Gülçin Özalp Gerçekler*, Murat Bektaş*

**Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD,*

Kişinin yaşadığı duygusal duruma yanıt olarak ortaya çıkan yeme davranışı, “Duygusal Yeme” olarak adlandırılmaktadır. Açlık hissetmeksizin ortaya çıkan bu yeme davranışı, obeziteye yol açabilmektedir. Obeziteyi önlemek tedavi etmekten çok daha kolaydır, toplum bazı önlemlerle farkındalık artırılarak çocukluk çağı obezitesi önlenabilir.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Bu araştırma; ortaokul öğrencilerinde obezite farkındalık ve duygusal yemenin BMI üzerine etkisini değerlendirmek amacıyla tanımlayıcı-kesitsel ve korelasyonel olarak yapılmıştır.

Araştırmanın örneklemini Türkiye’nin batı bölgesinde, büyükşehirde yer alan bir ortaokulda öğrenim gören 10-14 yaş arası 5., 6., 7. Ve 8. Sınıfa devam eden, çalışmaya katılmayı kabul eden, örnekleme dahil etme kriterlerine uyan ve verilerine ulaşılabilen 421 ortaokul öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından Şubat-Haziran 2017 tarihleri arasında okula gidilerek yüz yüze toplanılmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında Sosyo-Demografik Veri Toplama Formu, Obezite Farkındalık Ölçeği ve Duygusal Yeme Ölçeği kullanılmıştır. Çocukların boy ve kilosu araştırmacı tarafından ölçülerek, demografik veri toplama formuna kaydedilmiş ve BMI değeri hesaplanmıştır. Obezite farkındalık, duygusal yeme ölçeği ve alt boyutları ile BMI düzeyleri arasında ilişki pearson korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir. Obezite farkındalık ve duygusal yemenin öğrencilerin BMI etkisi lojistik regresyon analizi ile değerlendirilmiştir.

BMI değerlerine göre çocukların %5.2’si kilolu (n=22) ve %1.9’u obezdir (n=8). BMI ile depresyon alt boyutu arasında negatif yönde düşük düzeyde, BMI ve obezite farkındalığı arasında pozitif yönde düşük düzeyde bir ilişki saptanmıştır. Obezite farkındalığı ve duygusal yeme arasında ilişki saptanmamıştır.

Bu çalışma ortaokul çocuklarında depresyon ve obezite farkındalığının BMI etkilediğini ortaya koymuştur.

Anahtar Sözcükler: Obezite farkındalığı, duygusal yeme, çocuk, beden kitle indeksi.

**BİR AİLE SAĞLIĞI MERKEZİNE BAŞVURAN
KADINLARIN MAMOGRAFİ VE SMEAR
TARAMALARINA YÖNELİK ENGEL
ALGILARINA BAKIŞ**

Şerife Zehra ALTUNKÜREK¹, Ezgi YILMAZ²

¹ Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Hemşirelik
Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği, Ankara/ Türkiye

² Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Hemşirelik
Fakültesi, Ankara/Türkiye

Dünyada her yıl 14 milyon kişinin yakalandığı ve 8,2 milyon kişinin ölümüne sebep olan kanserin gün geçtikçe görülme sıklığı artmaktadır. Dünyada kadınlar arasında tüm kanserler göz önünde bulundurulduğunda %23 ile en sık meme kanseri, %8,8 ile 3. Sırada serviks kanseri yer almaktadır. Kadınlarda en sık görülen meme kanseri, her 4 kadın kanserinden birisi olmaya devam etmektedir. 2015 yılı içerisinde, kadınlarda meme kanseri 3.853 kişi ile en yüksek sayıda ölüme neden olmuştur. Yine dünya çapında 2 dakikada bir, bir kadın serviks kanserinden ölmektedir. Mortaliteyi azaltmanın en güvenli yolu erken tanı, tarama ve tedavidir. Pek çok uluslararası çalışma meme kanseri ve serviks kanserinin taramaları ile; serviks kanseri mortalitesini yaklaşık %75 oranında, meme kanseri mortalitesini ise %30-60 oranında azalttığını göstermiştir. Ülkemizde tarama programı kapsamında yer alan mamografi ve pap smear; kolay uygulanabilen ve erişilebilen, maliyet açısından etkin, kanserin saptanmasında oldukça uygun olan tetkiklerdir. Ancak yapılan çalışmalar erken tanı davranışlarının ve taramalara katılımın yeterli olmadığını göstermektedir. Kadınların mamografi ve smear taramalarını yaptırmaya davranışları kültürel, sosyoekonomik, eğitim düzeyi, inanç gibi özelliklerine göre değişebilmektedir. Bu özelliklerin altında yatan nedenler ortaya çıkarılırsa, nedene yönelik çözümler geliştirilebilir. Yapılan bütün çalışmalar eğitimin etkinliğini desteklemektedir. Davranış değişikliği sağlamanın yolu bireyin bilinçlenmesi ve eğitimden geçmektedir. Erken tanı davranışlarının gerçekleştirilmesi için; kadınların bu davranışları gerçekleştirmesinde engel algılarının belirlenmesi, daha sonra eğitim programlarının düzenlenmesi ve bu eğitimlerin hatırlatıcılarla desteklenmesi önem taşımaktadır. Yapılan çalışmada

kadınların kanser taramalarını yaptırmama nedenlerine ve taramalar hakkındaki olumsuz düşüncelerine ulaşılarak, halk sağlığı hemşiresine kadınlara bireysel yaklaşımda yol göstereceği düşünülmektedir. Toplum ve bireyle sürekli iletişim içinde bulunan halk sağlığı hemşireleri sağlık eğitimi ile kadınların olumlu sağlık davranışını geliştirmelerini ve devamlılığını sağlamalıdır.

Bu çalışma Aydınlikevler Aile Sağlığı Merkezi aracılığıyla yürütülen ve KETEM’ de kadınlara sunulan mamografi, smear taramalarına katılmayı kabul etmeyen kadınlarla derinleme görüşme yapılması planlanarak engel algılarını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

Araştırma tek merkezli ve niteliksel tiptedir. Veriler, yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak yarı yapılandırılmış derinlemesine bireysel görüşme ile toplanmıştır. Kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme rehberi, araştırmanın amaçları doğrultusunda konu ile ilgili literatür araştırması yapılarak hazırlanmıştır. Araştırma için Aydınlikevler ASM ve Sağlık Bilimleri Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu’ndan Sayı: 46418926 06/02/2018 tarihinde izin alınmıştır.

Rahatsızlık Hissetmeme/Kadercilik; “Mamografi hiç yaptırmadım, çünkü kendimde bir rahatsızlık hissetmiyorum. Göğüslerimde bir ağrı şişlik hiçbir şey yok. O nedenle yaptırmayı düşünmedim. Kendimde bir rahatsızlık duysaydım yaptırırdım...” Korku; “Mamografi taramasından korkuyorum. O ışınların zararlı olduğunu söylüyorlar. Televizyondan profesörlerden dinledim...” Önemsememe; “Aslında belirli bir yaştan sonra yaptırılması gerektiğini biliyorum. Ama fırsatım olmadı, başka işlerim çıkıyor”.

Bu çalışma kadınların mamografi ve pap smear taramalarını yaptırmamasının; korku, kadercilik, hastalığı önemsememe bu nedenle zaman ayıramama gibi nedenlerden kaynaklandığını göstermektedir. Bu araştırmada kadınların bilgilendirilme beklentilerinin olduğu saptanmıştır. Sağlık eğitimi ve hatırlatıcılarla tarama programlarına katılımın desteklenmesinin büyük bir önem taşıyacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler:

Mamografi, Pap smear, Tarama, Kanser, Niteliksel Araştırma.

**ÖTEKİLEŞTİRDİKLERİMİZ: EŞCİNSEL
BİREYLER**

Rüveyda YÜKSEL¹, Hülya ARSLANTAŞ¹

¹*Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Ruh
Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Aydın /*

Cinsel yönelim, bireyin diğerlerine karşı olan erotik davranış eğilimidir. Cinsel yönelimin üç farklı biçiminden söz edilir: Cinsel ilginin karşı cinse yönelik olması karşı cinsel yönelim(heterosexuality) biçimini belirtirken, cinsel ilginin aynı cinsiyetten bireylere yönelik olması eşcinsellik(homosexuality), hem kadın hem erkeklerle yönelik olması ise çift cinsel yönelimi(bisexuality) ifade etmektedir.

Eşcinsellik; 1973'te Amerikan Psikiyatri Birliği'nce, "Hastalık Sınıflandırması" ve 1992'de DSÖ tarafından "Uluslararası Hastalıklar Sınıflandırması"ndan çıkartılmıştır. Buna rağmen eşcinsel bireyler hala toplumdaki ahlaki değer yargıları, önkabuller, kültürel kabullenmeler gibi sebeplerle hayatın birçok alanında baskı ve ayrımcılığa maruz kalmaktadır. Eşcinsellere karşı olan tutumlar toplumsal yargılara, kalıplara ve bireyin toplumsallaşma sürecine dayanmaktadır. Bu toplumsallaşma sürecini aile, dini kurallar, kuşak aidiyeti/akranlar ve medya farklı şekillerde etkilemektedir.

Ülkemizde eşcinselliğe toplumsal bakış ve eşcinsellik algısı son derece olumsuz bir seyir izlemektedir. Bu seyrin en önemli nedenlerinden biri, toplumsal cinsiyet ve ataerkil yapının etkisiyle olumsuz eşcinsellik yargısının kuşaktan kuşağa aktarılmasıdır. Bu aktarım ve sosyal öğrenme sonucu eşcinseller reddedilme, yanlış anlaşılma, baskı ve kınama ile karşılaşabilmektedirler. Bu durum barınma, istihdam, sağlık bakımı, sosyal hizmetlere ulaşımını engelleyen bir ayrımcılık yaratmaktadır. Toplumlardaki heteroseksist anlayışın genel kabul görmesi ve homofobik tutumların güçlü olması, eşcinsellerin giderek toplumdan izole olmasını beraberinde getirmektedir. Toplumdaki eşcinsellere yönelik olumsuz tutumun oluşmasındaki önemli etkenlerden bir diğeri ise; eşcinseller ve eşcinsellik ile ilgili sahip olunan bilgilerin eksikliği ya da

yanlışlığıdır. Bu doğrultuda; eşcinsellik sadece eşcinsel bireyler bağlamında düşünülebilecek bir konu değildir. Eşcinsellik ile birlikte değerlendirilmesi gereken kavramlar arasında toplumsal algı ve inançlar özellikle önem taşır.

Cinsel önyargı cinsiyetçilik ve kalıp yargısal tutumlarla yakından ilişkilidir. Eşcinsellerle kurulacak olumlu toplumsal temasın önyargıların azaltılmasında önemli bir rolü vardır. Eşcinselliğe yönelik toplumsal tutumların şekillenmesinde eğitim ve medya bir araç olarak kullanılabilir. Toplumun her kesimine yönelik olarak eşcinselliğin hastalık olmadığı, bunun bir tercih değil de doğal bir yönelim olduğu yönünde bilgilendirme çalışmaları yapılması eşcinsellere yönelik algı ve inançların şekillenmesinde son derece önemlidir. Bu nedenle bu derleme eşcinsel bireylerin karşılaştığı sorunları, toplum düzeyinde eşcinsellere yönelik olumsuz tutum ve algıların değiştirilmesi için yapılabilecek girişimleri ve bu girişimlerin önemini vurgulamak amacıyla yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cinsel yönelim, eşcinsellik, eşcinsel bireyler.

**YOĞUN BAKIM HASTALARINDA UYGULANAN
SÜREKLİ RENAL REPLASMAN TEDAVİSİNİN
NÖTROFİL LENFOSİT ORANI ÜZERİNE ETKİSİ**

Mahmut Arslan

*Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Anesteziyoloji ve Reanimasyon*

Nötrofil lenfosit oranı (NLR), ilk kez 2001 yılında Zahorec ve ark. (1) tarafından bildirilmesinden bu yana pek çok çalışmada inflamasyon durumunun değerlendirilmesinde kullanılmaktadır. Onkoloji hastalarında olduğu gibi, yoğun bakım hastalarında da NLR artışının mortalite ile ilişkisi ortaya konmuştur (1,2). Yoğun bakımlarda sıkça uygulanan sürekli renal replasman tedavilerinin (SRRT) inflamatuvar mediatörleri uzaklaştırabileceği düşünülmektedir (3).

Bu çalışmanın amacı SRRT uygulamasının bir inflamasyon belirteci olan NLR üzerine etkisi olup olmadığını araştırmaktır.

Abstract Book (Oral Presentation)

Hastanemiz reanimasyon ünitesinde 2017 nisan-aralık tarihleri arasında SRRT uygulanan hastaların dosyaları retrospektif olarak incelendi. Hastaların demografik verileri, teşhisleri, SRRT öncesi ve sonrası NLR değerleri ve mortalite durumları kaydedildi ve istatistiksel analiz için SPSS 19 programı kullanıldı.

Toplam 38 hastanın kayıtlarına ulaşıldı. Hastaların 15'i kadın, 23'ü erkekti. Ortalama yaş $65 \pm 19,36$ ve ortalama vücut kitle indeksi $27,08 \pm 3,63$ idi. Hastaların 16'sında sepsis mevcuttu, 7 hastaya KPR uygulanmıştı. SRRT öncesi ve sonrası NLR değerleri incelendiğinde, 18 hastada NLR' de azalma 20 hastada ise artış saptandı. SRRT öncesi NLR median değeri 13,70(min:2,21; maksimum:108,17) iken SRRT sonrası ortalama 13,66(min:1,99; maksimum: 94,47) idi. Wilcoxon signed rank testi ile değerlendirildiğinde SRRT öncesi ve sonrası NLR değerleri arasında anlamlı fark yoktu (p: 0,404). Mortalite oranı 28/38(%73) idi.

Bu retrospektif çalışmada NLR değerlerinde SRRT uygulanması sonrasında anlamlı değişiklik gösterilemedi. Kalp cerrahisi sonrası akut böbrek yetmezliği gelişen hastalarda yapılan bir çalışmada, tüm hastalara SRRT uygulanmış ve TNF alfa ve IL-6 değerlerinin sağ kalan hastalarda SRRT sonrası anlamlı derecede azalırken excitus olanlarda anlamlı değişiklik olmadığı gösterilmiştir (4). Bizim hastalarımızda da SRRT sonrası NLR azalmadı ve mortalite çok yüksek seyretti(%73).

Non spesifik bir işlem olan SRRT'nin pro- ve anti-inflamatuvar sistemler üzerindeki toplam etkisinin NLR ile değerlendirilmesi daha uygun olabilir. SRRT'nin NLR üzerine etkisini değerlendirmek için daha geniş ve prospektif çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar sözcükler: Nötrofil Lenfosit Oranı, Sürekli Renal Replasman Tedavisi, İnflamasyon

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

İMMUNOHİSTOKİMYASAL ÇALIŞMALAR İÇİN ANTİJEN RETRIEVAL YÖNTEMİ

Başak Büyük

¹Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Histoloji Embriyoloji AD, Çanakkale, Türkiye

Histolojik çalışmalarda dokuların canlı organizmadan çıkarıldıktan sonra vakit kaybetmeden tespit işlemine başlanması, dokuların canlılığının ve bütünlüğünün kaybedilmemesi için önem arz etmektedir. Ancak bu iş için kullanılan fiksatifler doku içerisindeki çeşitli yapılarla çapraz bağlar kurarak antijenlerin reaktivitesinin azalmasına neden olmaktadır. Özellikle sık kullanılan formaldehit, immunoreaktivite kaybına neden olabilmekte ve immunohistokimyasal boyamalarda antikorların spesifik antijene bağlanmasını zorlaştırabilmektedir.

Dokuda oluşan bu antijen maskeleye işlemi bazı yöntemlerle geri dönüştürülebilir. Bu yöntemlerden bir tanesi de antijen retrievaldir. Antijen retrieval uygulamaları arasında enzim, protein denatüre ediciler ve ısı kullanılmaktadır. Çalışılacak doku kesitlerine seçilen solüsyonlar içerisinde ısı uygulanmasının formaldehit fiksasyonu sonucu oluşan çapraz bağları açtığı ve formalinde fikse edilmiş ve parafine gömülmüş doku kesitlerinde birçok antijenin immün boyanma özelliğini artırdığı belirtilmektedir.

Bu çalışmanın amacı, literatürde farklı yöntemler ile uygulandığı bildirilen antijen retrieval metodunun önemi ve modifiye yöntemlerin birbirine üstünlüğü hakkında bilgi sunmaktır.

Antijen retrieval aşaması antijen epitoplarının yeniden serbest bırakılmasını sağlar ki; bunu da fiksasyon tarafından değiştirilen protein konformasyonunu remodifiye ederek gerçekleştirir. Bunlardan bazıları enzim veya ısı uygulama teknikleridir. Antijen retrieval aşamasında ısı uygulaması için mikrodalga fırın, etüv, düdüklü tencere ve otoklavdan yararlanılmaktadır.

Mikrodalga fırınlarda yaklaşık 2,45 GHz'lik frekans kullanılır. Kullanılan bu frekans su içeren materyaller tarafından absorbe edilir. Gıda maddelerinde su bulunması nedeni ile bu maddeler ısınır. Bu şekilde antijenlerin açığa çıkarılması sağlanmaktadır.

Düdüklü tencerede yüksek basınçta uygulanan ısı ile de antijenlerin açığa çıkarılabildiği, bu şekilde immunohistokimyasal boyamalarda başarı şansının arttığı bilinmektedir.

Fiksasyon işlemi ile maskelenen antijenlerin immunohistokimyasal çalışmalar için tekrar açığa çıkarılmasında birçok yöntem kullanılmaktadır. Antijen retrieval olarak bilinen bu yöntemler immunohistokimyasal çalışmaların geçerliliğini artırmakta ve immunoreaktivitenin yeniden kazanılmasını sağlamaktadır.

Anahtar kelimeler: İmmunohistokimya, Antijen retrieval

TERÖRİZM KAYNAKLI HALK SAĞLIĞI SORUNLARI

Deniz KARABALIK

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü*

Terörizmde stratejiler her zaman daha fazla kitlesel hasar için oluşturulmaktadır. Yerel, bölgesel hatta ülke kaynaklarının (Askeri, Arama-Kurtarma, Tıbbi Müdahale vs) yetersiz kalabileceği bir durumdur. Bu yüzden terörizm kaynaklı patlamalar daima farklı bir yöntemle önümüze çıkmaktadır. Meydana gelen patlamada olay yerinde büyük bir kargaşa, panik ve ölümler meydana gelir. Ölümlerin yaklaşık yarısı olay yerinde gelişir ve oluşan yaralanmaların önemli bir kısmında, hızlı ve iyi organize olmuş bir hastane öncesi acil sağlık sistemi mortalitede belirleyicidir. Hastane öncesinde, olay yeri güvenliği, tiraj, iletişim, nitelikli travma bakımı ve hastane nakil organizasyonu ön plana çıkmaktadır, çünkü terör/terörizm olaylarında özellikle güvenlik önlemleri yeterli sağlanmayan olay yerlerinde bulunabilecek ikincil patlayıcılar, kitlesel hasarı arttırabileceği gibi müdahale personeline de hasar oluşturabilir veya hastaneye nakil sırasında ikinci bir saldırı nakil araçlarına yapılabilir. Terör/terörizm zorunlu göçlere, mülteci sorunlarını ortaya çıkarmakta ve travma sonrası stres bozukluğuna neden olmaktadır. Travmatik olayların ardından olaya doğrudan maruz kalanların yanı sıra, aileleri, yakınları, yardım çalışanları

ve gönüllüler ile olayın etkilerini medyadan takip eden bireylerin de travma-ya dolaylı olarak maruz kaldığı söylenebilmekte. Mağdurlarda yaralanma, şok, kalp atışlarında düzensizlik, korku, öfke, suçluluk, kaygı, çaresizlik ve umutsuzluk, gerginlik, yorgunluk, uyku sorunları, yeme bozuklukları ve ani irkilmeler, huzursuzluk, güvensizlik, gibi ruhsal sorunlar görülmektedir. Bu çalışmada her geçen gün daha büyük risk oluşturan terör kaynaklı afet oluşturabilecek olaylarda, olay yeri ve hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinin etkin yönetimi için yapılması gereken müdahale eylemleri ile ilgili kavramsal bir çerçevenin oluşturulması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Terörizm, Olay Yeri ve Hastane Öncesi Acil Sağlık Hizmetleri

TERÖRİZM VE HALK SAĞLIĞI

Fatma TOPAL

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Acil Yardım Ve Afet Yönetimi Bölümü*

Terörizm başlı başına insan kaynaklı bir afettir. Terörizm günümüzde sadece ülkemizi etkileyen bir sorun olmaktan çıkıp uluslararası bir problem haline gelmiştir. Bu nedenle ülkeler terör olayları öncesinde ve sonrasında gerek sağlık gerekse sosyal gereksinimler için organizasyonlar oluşturmalı ve çok ciddi önlemler almalıdır. Terör saldırılarında insan kaybını azaltmak için saldırı gerçekleşmeden önce iyi planlanmış bir hastane öncesi sağlık sistemi oluşturulmalıdır. Terörist saldırıları, en yüksek psikolojik etkiye neden olabilecek şekilde tasarlanan bir savaşma biçimidir. Terörizm mağduru kişilerde yılgınlık, travma sonrası stres bozukluğu, büyük çaplı korku, huzursuzluk, panik atak, titreme ağlama şok gibi ruhsal sağlık problemleri gözlemlenmiştir. Terör olayına maruz kalmış çocuklarda yetişkinlere göre daha ciddi psikolojik problemler görülmektedir. Teröre doğrudan ya da dolaylı yoldan maruz kalanların tepkileri ilgilenmeme, empati/sempati ve travma gibi durumlar görülmektedir. Terör saldırılarına maruz kalınmasını takip eden günlerde, kişilerde yüksek oranda travma sonrası stres bozukluğu ve depresyon belirtileri gözlemlenir. Çocuklar doğrudan terör olayının içerisinde

olmasa bile psikolojik olarak etkilendikleri gözlemlenmiştir. Terörizmden etkilenen çocuklarda ağır anksiyete bozuklukları ve depresyon görülmektedir. Terör olayları sonrasında sunulacak hizmetlerde, ruhsal tepkilerin kalıcı ruhsal bozukluklara dönüşmesini önlemek gerekir. Terör olaylarında hastane öncesi acil sağlık personelleri için olay yeri güvenliği çok önemli yer tutar. Son zamanlardaki terör olaylarında yaralanan ya da hayatını kaybeden sağlık personellerinin sayısındaki artış hastane öncesi acil sağlık hizmetleri yöntemlerinin gözden geçirilmesi gerektiğini gösterir.

Anahtar Kelimeler: Terörizm, acil sağlık hizmetleri, travma sonrası stres bozukluğu, halk sağlığı

ÇOCUKLARIN SİBER CİNSEL TACİZİ

Fahriye PAZARCIKCI¹, Emine EFE²

¹Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Isparta,

²Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Antalya,

Çocukların siber cinsel tacizi (ÇSCT), tüm dünya çocuklarını tehdit eden oldukça önemli ve giderek yaygınlaşan bir istismar türü olarak karşımızdadır. Bu bildiride, ÇSCT konusunda farkındalık oluşturmak amaçlanmıştır.

Google Akademik ve PubMed veri tabanlarından “Çocuk istismarı, cinsel istismar, siber taciz, internet, çocuk” anahtar kelimeleri taranmış ve ulaşılan kaynaklardan konuyla ilgili 2010-2017 yılları arasındaki çalışmalar araştırma kapsamına alınmıştır.

Dünya genelinde, tüm yaş gruplarında çevrimiçi vakit geçirme oranlarının giderek artış gösterdiği bilinmektedir. Ebeveynlerin pek çoğunun güvenli internet kullanımı konusunda gereken ölçüde bilgiye sahip olmadığı, çocuğun denetimsiz bir şekilde çevrimiçi vakit geçirebildiği bilinmektedir. Sosyal paylaşım ağları ve sohbet odalarının çocukların yoğun ilgisini çektiği, çocukların yaşını ve kimliğini saklayarak sosyal paylaşım ağlarını kullandığı ile ilgili veriler bulunmaktadır. Bunun dışında, bazı sohbet odalarının cinsel içerikli olabildiği, zararsız gibi görünen bazı oyunların bile istismarcılar tarafından kullanılabilirdiği yönünde yapılmış haber sayısı artış göstermektedir. Çocuğun kişisel bilgilerinin ele

geçirilmesi ya da buluşmaya ikna edilmesi olumsuz sonuçlar doğurabilmekte, çocuklar reklamlar aracılığıyla yanlış yönlendirilebilmekte ve zararlı (şiddet, pornografi) içeriklerle karşı karşıya kalabilmekte, ödül, oyun, hediye gibi vaatlerle çocuklar sanal ortamda kandırılabilir. Çocuklar, tehdit edilme, oluşan travmatik duygularla baş edemeyip olayı yok sayma, kendini suçlama, damgalanma, kültürel öğeler, olumsuz aile tutumları, istismarın farkında olamama ya da “sosyal istenirlik” gibi nedenlerden dolayı siber cinsel tacize uğradıklarını açıklayamadıkları düşünülmektedir ve vakalar tahmin edilenden çok daha düşük oranlarda bildirilmektedir.

Çocukların siber cinsel tacizi konusunda farkındalık oluşturmak, güvenli çevrimiçi vakit geçirme konusunda çocuk ve ebeveynin eğitimi, konu ile ilgili ulusal ve uluslararası sağlık politikası geliştirmek pediatri hemşiresinin görev ve sorumlulukları dahilinde olup, bu girişimler ÇSCT oranlarını azaltabilir.

Anahtar kelimeler: Çocuk İstismarı, Cinsel İstismar, Siber Taciz, İnternet, Çocuk.

SAĞLIK BİLİMLERİNDE RADYOLOJİK

ANATOMİ EĞİTİMİNİN ÖNEMİ

Tuğba OKTAY¹, Yasin DEMİRASLAN²

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Enstitüsü Anatomi Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye

²Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Anatomi Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye

Anatomi, insan vücudunun normal yapısını, şeklini, bu yapıyı oluşturan organları ve organların birbiriyle olan ilişkilerini inceleyen görsel bir bilim dalıdır. Radyolojik anatomi ise çeşitli görüntüleme teknikleri kullanılarak elde edilen radyogramda organların yapısını ve birbirleri ile olan ilişkilerin incelenmesine olanak sağlayan bir anatomi eğitim metodudur. Anatomi eğitimi temelde ders kitapları, dersler ve kadavra diseksiyonlarına dayandırılmaktadır. Ancak günümüzde anatomi eğitiminde sadece kadavra ve maketler üzerinde yapılan uygulamalarla değil, canlı üzerinde çeşitli görüntüleme yöntemleri kullanılarak eğitim gerçekleştirilir duruma gelmiştir.

Abstract Book (Oral Presentation)

Anatominin görsel bir bilim dalı olması sebebiyle radyolojik görüntüleme tekniklerinin önemi oldukça fazladır. Literatürde anatomi dersi içerisinde radyolojik ve klinik anatomik bilgilere yer verilmesinin öğrencinin anatomi dersini daha iyi öğrenmesi ve anlamasını sağlayacağı belirtilmektedir. Ayrıca araştırmalarda anatomi eğitiminin klinik ve radyolojik bilgilerle harmanlanması, anatominin daha anlaşılır olmasına katkı sağlayacağı, doğru tanının konmasını ve dolayısıyla doğru tedavi yönteminin belirlenmesine yardımcı olacağı ifade edilmektedir. Anatomi eğitimine katkısı olan radyolojik görüntüleme teknikleri arasında manyetik rezonans görüntüleme, bilgisayarlı tomografi, radyografi ve ultrasonografi gibi teknikler bulunmaktadır.

Sonuç olarak anatominin görsele dayalı bir bilim dalı olması sebebiyle hastalıklarda erken ve doğru tanı konulabilmesi, hastaya doğru yaklaşımın sergilenmesi, dolayısıyla da erken ve etkili tedaviye başlanabilmesi için anatomi eğitiminde radyolojik tekniklerin kullanımı vazgeçilmez nitelik taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: Anatomi eğitimi, Radyolojik anatomi

OKULLAR DA AFET EĞİTİMİNİN PROAKTİF ROLÜ

Jale YAZGAN¹, Eda YETİMOĞLU²

¹Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Acil Durum ve Afet Yönetimi Programı

²Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Patoloji Teknikleri Programı

İnsanların yaşamlarını, sosyal, kültürel, ekonomik ve psikolojik olarak sekteye uğratan, maddi ve manevi kayıplara yol açan, beklenmedik bir anda meydana gelen olağan dışı olaylara afet denilmektedir. Afetler; insan kaynaklı, doğal kaynaklı ve teknolojik kaynaklı olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Afetler başa geldikten sonra meydana gelen olağan üstü durum esnasında yönetimde farklılaşmalar olabilmektedir. Afet kültürünün oluşturulması ve afet esnasında da uygulamaların devam etmesi gerekmektedir. Afete hazır birey, aile, okul, toplum kültürü oluşturabilmek için, afet farkındalığının oluşturulması gerekmektedir.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Okullarda afet kültürünün oluşturulması, daha bilinçli afete hazır bir toplumun oluşturulabilmesi öncelikle gençlerin bilinçlendirilmesi ile olmaktadır. Bu çalışmada değişen afet yönetim şekli ve mevzuatta getirilen yeniliklerle beraber okullarda ne gibi değişiklikler olmuş onlar incelenecektir.

Anahtar Kelimeler; Afet, Eğitim, Afet Yönetimi, Mevzuat, Afet Eğitimi

EBEVEYNLERİN BESLENME UYGULAMALARININ ÇOCUKLARIN YEME DAVRANIŞI ÜZERİNE ETKİSİ

Ümüş Özbey, Aslı Uçar

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye.

Okul öncesi dönemde beslenme, çocukların psiko-motor ve bilişsel gelişimlerinin sağlıklı bir şekilde devam etmesi açısından çok önemlidir. Ebeveynlerin bu dönemdeki besleme uygulamaları ve çocuklarıyla iletişimi çocuklarının beslenme davranışını etkilemektedir.

Bu araştırma ebeveynlerin öncesi dönemdeki çocuklarını besleme uygulamalarının, çocukların beslenme davranışına etkisini saptamak amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın örneklemini, Ankara Üniversitesi'ne bağlı anaokullarında eğitim gören 206 öğrenci ve onların ebeveynleri oluşturmuştur. Araştırma verileri anket formu aracılığı ile ebeveynlerden toplanmıştır. Anket formunda ebeveyn ve çocuklara ait demografik ve antropometrik bilgiler, Çocuklarda Yeme Davranışı Anketi (ÇYDA), ve Ebeveyn Besleme Tarzı Anketi (EBTA) bulunmuştur.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin %56.8'i üniversite mezunu ve 30-39 yaşları arasındadır. Ebeveynlerin çoğunluğu çocuklarının günde ortalama 3 öğün beslendiğini (%61.2) ancak en sık atladıkları öğünün sabah kahvaltısı (%14.6) olduğunu belirtmiştir. Ebeveynlerin eğitim-yaş seviyesi düştükçe çocuklarını duygusal ve toleranslı besleme eğilimleri artmaktadır. Hafif şişman-obez çocukların büyük çoğunluğu ebeveynleri tarafından normal kiloda (%77.4) ve normal iştahta (%67.0) olarak algılanmaktadır. Çocuğun persentil

değerleri arttıkça ‘gıda heveslisi’ ve ‘aşırı yeme’ ölçek puanları artmıştır.

Bu çalışmada ebeveynlerin eğitim seviyesi yükseldikçe çocukları üzerindeki kontrolleri de artmaktadır. Buna rağmen hafif şişman ve obez çocukların büyük kısmı aileleri tarafından normal kiloda olarak değerlendirilmiştir. Çocukluk çağı obezitesinin giderek arttığı günümüzde bu sonuç dikkate alınmalı ve ebeveyn besleme tarzının çocuk beslenmesi üzerinde büyük etkisi olduğu unutulmamalıdır.

Anahtar sözcükler: Besleme uygulamaları, Çocukluk çağı, Obezite.

BESLENME ALIŞKANLIKLARININ ASTIM KARAKTERİSTİKLERİ ÜZERİNE ETKİSİ

Ümüþ Özbey, Aslı Uçar

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye.

Günümüzde görülme sıklığı giderek artan bir solunum sistemi hastalığı olan astım son yıllarda yapılan çalışmalarda sıkça beslenme ile ilişkilendirilmektedir. Astımla ilişkili olarak birçok diyet hipotezi ortaya atılmakta ve değişen diyet içeriği astım hastalığına neden olan önemli çevresel faktörlerden biri olarak gösterilmektedir.

Bu çalışma beslenme alışkanlıklarının astım üzerine etkisini gözlemek amacıyla yürütülmüştür.

Bu araştırma 20-65 yaş arası yetişkin bireylerde astım ve beslenme durumu ilişkisini saptamak amacıyla yürütülmüştür. Kırşehir Ahi Evran Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Bölümü’ne 2 ay süresince başvuran 120 birey araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırma verileri anket formu yardımıyla toplanmıştır. Anket formunda bireylere ait genel bilgiler, astım hastalığına ilişkin bilgiler, beslenme alışkanlıkları, 1 günlük besin tüketim kaydı ve besin tüketim sıklığı yer almıştır.

Çalışmadaki bireylerin %16,7’si erkek %83,3’ü kadındır ve %96,7’si astım için koruyucu bir ilaç kullanmaktadır. İlaç kullanan bireylerin %30,8’i kullandıkları ilaçların vücut ağırlığını arttırdığını, %20,8’i ise iştahını arttırdığını belirtmiştir. Bireylerin çoğunlukla günde 3

öğün beslendiği (sırasıyla %71,7 ve %65,0) ve en çok atladıkları öğünün öğle öğünü olduğu belirlenmiştir (sırasıyla %20,0 ve %26,7). BKİ’si normal olan bireylerin enerji, karbonhidrat ve protein tüketimleri obez bireylere göre yüksektir ($p<0,05$). Çalışmada BKİ’si normal olan bireylerin süt, balık ve koyu yeşil yapraklı sebze tüketim sıklıkları obez bireylere göre daha yüksektir ($p<0,05$). Bireylerin günlük aldıkları enerji, karbonhidrat, protein, omega 3, D vitamini, pantotenik asit ve biotin gibi makro ve mikro besin öğeleri ile AKT puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$).

Çalışmada obez astımlı bireylerin omega-3 ve antioksidanlardan zengin sebze tüketiminin BKİ’si normal olanlara göre daha düşük olduğu bulunmuştur. Bu bireylerin obezite ile yanlış beslenme şeklinin düzeltilmesi için diyet kliniğine yönlendirilmeleri gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: Astım, Beslenme, Obezite.

CLASSIFICATION OF IMMUNOTHERAPY WITH DECISION TREES

İlhan UYSAL, Sami ULUKUŞ, Ahmet ÇİÇEK

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, Türkiye,

Data mining is an effective method for data analysis and good for decision making. Decision trees, one of the data mining methods, are used to classify problems. Decision trees make it easy to create rules that go beyond reasoning. Immunotherapy is a treatment that increases the body's immune system against cancerous cells. Data mining methods are frequently used in the classification of large quantities of biological data. In this study, the open-source software written in Java, RapidMiner, is used to estimate the immunotherapy data set with decision trees. In the solution of the problem, the quality value of each knot is measured in this strategy, which is at the lowest point and which is similar to the flow diagram. Branches are formed by the value obtained from the measurement result. As a result of estimation, the correct classification success rate has been obtain as 70.37%.

Keywords : RapidMiner, Decision Trees, Immunotherapy, Classification

**ESTIMATION OF CRYOTHERAPY WITH
ARTIFICIAL NEURAL NETWORK**

İlhan UYSAL, Mehmet BİLEN, Ahmet ÇİÇEK

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, Türkiye

Cryotherapy, known as cold therapy, is a method used to destroy diseased tissues in the affected area. It is used in diseases such as warts, sun spot, severe acne, nail plucking and basal cell skin cancer. Data mining methods are often used to analyze large-scale biological data. Artificial neural networks are a model that decides on unknown samples from known samples. In this study, machine learning was estimated by artificial neural networks of the cryotherapy data set with the RapidMiner program, a software developed for data mining predictive analysis purposes. As a result of the study, the prediction success rate has been found as 92.59%.

Keywords : Cryotherapy, Artificial Neural Network, RapidMiner, Data Mining

**ULTRASON EŞLİNDE LATERAL SAGİTAL
TEKNİK İLE YAPILAN İNFRACLAVİKULAR
BLOK DENEYİMLERİMİZ**

Gözen Öksüz

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Tıp Fakültesi

İnfraklavikular Blok (İKB); omuz dışındaki kalan üst ekstremitenin cerrahisinde anestezi ve analjezi amaçlı kullanılır. Ultrason ile sinirin lokalizasyonu, iğnenin ilerlemesi ve lokal anestezinin yayılımı eş zamanlı olarak görüntülenebilir. Ultrasonun rejyonel anestezi uygulanmasındaki en önemli avantajı lokal anestezi dozunun ve blok komplikasyonlarının azaltılmasıdır.

Çalışmamızda İKB tekniklerinden ultrason eşliğinde lateral sagittal teknikle infraklavikular blok (LSİB) ile 2010 Mayıs ve 2011 Mayıs arasında 1 yıl içinde opere olmuş olgularının kayıtlarını incelendi. Duyu ve motor blok zamanı, blok uygulama zamanı ve komplikasyonlar (ağrı, vasküler ponksiyon, pnömotoraks veya lokal anestezi toksisite) formlarda gözlenen verilerle değerlendirildi.

Kayıtlardan 70 hastanın verilerine ulaşıldı. 37 hastaya 30 ml ve 33 hastada 20 ml lokal anestezi kullanıldığı görülmüştür. Bu olgular lokal anestezi dozuna göre 2

gruba ayrılmıştır. Genel olarak blok başarımları %97.2 olduğu, 30 ml kullanılan 37 olgunun 36 tanesinde 10 dakikada blok başlangıcı görülmüş, 1 olguda ise 20 dakikada blok başlangıcı gözlenmiştir. 20 ml kullanılan 33 olgunun 13 tanesinde 10 dakikada bloğun başladığı gözlenirken 20 olguda blok başlangıcının 20 dakika olduğu gözlenmiştir. Blok işlem süreleri ve cerrahi anestezi için gerekli süre her iki grupta da benzer, komplikasyon her iki gruptaki hiç bir olguda görülmemiştir.

Sauter ve ark. MR destekli 20 gönüllü ile yaptıkları çalışmada; LSİB’da üç kordun merkezinin aksiler artere göre saat 8 hizasında olduğunu saptamışlar, başarılı blok uygulaması için ilaç dağılımının aksiler arter çevresinde saat 3-11 arasında U şeklinde olması önermektedirler. Ayrıca US eşliğinde tek enjeksiyon yöntemiyle lokal anestezinin dozunun azaltılabileceği düşüncesinden yola çıkılarak düşük doz uygulanan çalışmalar mevcuttur. Bizim kliniğimizde LSİB yapılan olgularda teknik olarak lokal anestezi tek yere 3 ve 11 arasında yayılması amaçlanarak uygulanmıştır.

Sonuç olarak ultrason eşliğinde LSİB yaparken daha düşük dozda lokal anestezi kullanımı ile başarılı blok yapılabilir, komplikasyonları azaltabiliriz.

**TÜRKİYE’DE HEMŞİRELERİN
PROFESYONELLİK ALGISI: DURUM ANALİZİ**
Filiz KANTEK, Hande YEŞİLBAŞ

Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Antalya

Kaliteli hemşirelik hizmeti sunulabilmesi, hemşirelik uygulamalarına ilişkin geniş bakış açısına sahip, araştırmalar yapan, bilimsel gelişmeleri takip eden, nitelikli hemşireler ile mümkündür. Bu araştırmada hemşirelerin profesyonellik algısını araştıran çalışmaları inceleyerek mevcut durumu ve araştırma gereksinimlerini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Araştırmada retrospektif tanımlayıcı tasarım kullanılmıştır. Hemşirelikte profesyonellik konusunda yapılan çalışmalara Web of Science, Scopus, Google Akademik, Pubmed, EBSCO Host, Ulakbim, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve Akdeniz Üniversitesi Kütüphanesi abone veri tabanlarından ulaşılmıştır. Tarama yapılırken

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

‘profesyonellik’, ‘hemşire’, ‘hemşirelik’, ‘Türkiye’ anahtar sözcükleri Türkçe ve İngilizce olarak kullanılmıştır. 2018 yılına kadar yapılmış ve dahil edilme kriterlerine uygun 15 çalışmanın olduğu belirlenmiştir. Veriler bibliyometrik ve sosyal ağ analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde Microsoft Excel ve UCINET (Netdraw) programları kullanılmıştır.

Araştırmaya dahil edilen çalışmaların 2007-2017 yılları yapıldığı, çoğunluğunun (11 çalışma) makale, yayın dilinin Türkçe (12 çalışma), çalışmanın yapıldığı kurumların hastaneler (14 çalışma) ve kullanılan ölçüm aracının Hemşirelikte Profesyonelliğe İlişkin Davranışsal Envanter (HPDE) (9 çalışma) olduğu belirlenmiştir. Çalışmalarda hemşirelerin profesyonellik düzeyinin düşük (7 çalışma) ve yüksek (7 çalışma) düzeyde olduğu belirlenmiştir. 2011 yılına kadar yapılan çalışmalarda profesyonellik düzeyi düşük, 2015’ten sonraki çalışmalarda profesyonellik düzeyinin yüksek olarak belirlendiği, Mesleki Profesyonel Tutum Envanterinin (MPTE) kullanıldığı tüm çalışmalarda (6 çalışma) profesyonellik düzeyinin yüksek olduğu saptanmıştır.

Hemşirelik mesleğinin gelişiminin sağlanmasında hemşirelerin profesyonellik düzeylerini nasıl algıladıklarının bilinmesi önemli olmakla birlikte, araştırma sonuçlarımız bu konuda genelleme yapmanın mümkün olmadığını ortaya koymuştur. Belirli bir yıla kadar yapılan çalışmalarda profesyonellik düzeyinin düşük, belirli bir yıldan sonraki çalışmalarda ise yüksek olması ve belirli bir ölçüm aracı ile yapılan tüm çalışmalarda profesyonellik düzeyinin yüksek bulunması araştırılması gereken bir konudur. Hemşirelerin profesyonellik algı düzeyini inceleyen daha çok çalışmaya ihtiyaç olduğu açıktır. Ayrıca mevcut ölçüm araçlarının birlikte kullanıldığı çalışmaların yapılması, ölçümlerin güvenilirliğini ortaya koymasından yararlı olacaktır.

Anahtar kelimeler: Profesyonellik, Hemşire, Durum Analizi, Türkiye

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE PROBLEM
ÇÖZME LİTERATÜRÜNÜN BİBLİYOMETRİK
ANALİZİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ**

Filiz KANTEK, Hande YEŞİLBAŞ

Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Antalya

Hemşirelerin problem çözme becerisine sahip olması mesleğin içeriğine ve niteliğine dinamiklik kazandırması açısından önemli bir konudur. Problem çözme konusundaki bilgi ve beceri ancak bunu dikkate alan bir eğitimle kazandırılabilir ve artırılabilir. Öğrenci hemşirelerin problem çözme beceri düzeyi hemşirelik eğitiminin en önemli çıktılarıdır. Bu çalışmanın amacı ülkemizdeki hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerisiyle ilgili çalışmaları bibliyometrik özellikler açısından inceleyerek mevcut durumu ortaya koymak ve gelecek çalışmalara yol göstermektir.

Araştırmada retrospektif tanımlayıcı araştırma modeli kullanılmıştır. Hemşirelik öğrencilerinde problem çözme alanındaki çalışmalara Web of Science, Scopus, EBSCO Host, Pubmed, Google Akademik, Ulakbim, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve Akdeniz Üniversitesi Kütüphanesi abone veri tabanlarından ulaşılmıştır. Taramada ‘problem çözme’, ‘öğrenci’ ‘hemşire’, ‘Türkiye’, ‘problem çözme becerisi’ anahtar sözcükleri Türkçe ve İngilizce olarak kullanılmıştır. Araştırmaya çalışmaların dahil edilmesinde; çalışmanın Türkiye’de yapılmış olması, öğrenci hemşirelerin problem çözme becerisini incelemesi, yayının Türkçe veya İngilizce dillerinde olması ve tam metine sahip olması kriterleri kullanılmıştır. Tarama sonucunda 2018 yılına kadar toplam 45 çalışmanın olduğu belirlenmiştir. Bunlardan 36’sının dahil etme kriterlerine uygun olduğu saptanmıştır. Verilerin analizinde Microsoft Excel ve UCINET (Netdraw) programları kullanılmıştır.

Araştırmaya dahil edilen çalışmaların 2003-2017 yılları arasında yapıldığı, araştırmacı yazar sayısının bir ile altı arasında değiştiği, en fazla 3 yazarlı (10 çalışma) çalışmanın üretildiği belirlendi. Çalışmaların 28’inin Türkçe ve 8’inin İngilizce dilinde yayınlandığı, çalışmaların çoğunluğunun araştırma makalesi (32 çalışma) olduğu, lisansüstü tezlerin (4 çalışma) 4 farklı

Abstract Book (Oral Presentation)

üniversitede üretildiği ve en fazla yayının Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi'nde yer aldığı saptandı. Sosyal ağ analizi ile çalışmaların anahtar kelimeleri incelendiğinde, “problem çözme”, “hemşirelik öğrencileri”, “hemşirelik” ve “öğrenci” kelimelerinin yoğun olarak kullanıldığı belirlendi. En çok incelenen değişkenlerin ise “sınıf”, “yaş”, “cinsiyet” ve “yaşadığı yer” olduğu saptandı.

Hemşirelik öğrencilerinde problem çözmeye yönelik makale ve lisansüstü tez çalışmalarının yeterli sayıda olmadığı görülmüştür. Ayrıca mevcut çalışmaların daha çok hemşirelik öğrencilerin problem çözme düzeylerini konu aldığı saptanmıştır. Bu nedenle daha fazla sayıda ve kapsayıcı çalışmaların yapılması yararlı olacaktır.

Anahtar Sözcükler: Problem çözme, Hemşire öğrenci, Sosyal ağ analizi, Bibliyometrik analiz, Türkiye

SOSYAL AĞ ANALİZİ İLE HEMŞİRELİK EĞİTİMİ ARAŞTIRMALARININ İNCELENMESİ

Hande YEŞİLBAS, Filiz KANTEK

Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Antalya

Bu çalışmanın amacı sosyal ağ analizi yöntemini kullanarak son beş yıldaki hemşirelik eğitimi araştırmalarını incelemektir.

Çalışmada retrospektif tanımlayıcı tasarım kullanılmıştır. Araştırma verileri Web of Science (WoS) veri tabanından elde edilmiştir. WOS'da tarama verilerinin filtrelenmesinde basic research (temel arama) kapsamında topic (konu) “nursing education” (hemşirelik eğitimi) terimi girilerek tarama yapılmıştır. Araştırmada son beş yıllık süreçte üretilen yayınlardaki eğilimlerin belirlenmesi amaçlandığından tarama 2013-2017 yılları arasındaki yayınlar ile sınırlandırılmıştır. Elde edilen çalışmaların analizinde Microsoft Excel, SPSS 20.0 ve CiteSpace 2.0 programları kullanılmıştır.

Tarama sonucunda 1981 çalışmaya ulaşılmıştır. Çalışmaların büyük çoğunluğu İngilizce (%97.57) dilinde olmakla birlikte, bunu Almanca, İspanyolca ve Portekizce izlemektedir. Çalışmaların büyük çoğunluğunun araştırma makalesi (%59.21) olduğu, en fazla yayının 2016 yılında üretildiği (%23.27) ve en fazla yayın üreten

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

ülkenin Amerika Birleşik Devletleri (%44.42) olduğu belirlenmiştir. Hemşirelik eğitimi konusundaki en fazla yayının yapıldığı bilimsel dergi ise Nurse Education Today (%10.19) olarak belirlenmiştir. En güçlü atıf patlaması (Strongest Citation Burst) olan kelimeler incelendiğinde, 2013-2014 yılları arasında “environment”, “perspective”, “community”, “clinical education” kelimelerinin, 2014-2015 yılları arasında “stres”, “system”, “continuing education” kelimelerinin ve 2015-2017 yılları arasında ise “hospital” kelimesinin olduğu belirlenmiştir.

Çalışma son beş yıldaki hemşirelik eğitime yönelik literatürün genel özelliklerini ortaya koymuştur. Çalışma sonuçları gelecek araştırmalar için yol gösterici olacaktır.

Anahtar Sözcükler: Hemşirelik eğitimi, Hemşirelik, Sosyal Ağ Analizi, Bibliyometrik Analiz

ORTODONTİK TEDAVİNİN SIÇANLARDA ANKSİYETE, ÖĞRENME VE BELLEK FONKSİYONLARI ÜZERİNE ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Mine GEGELEN CESUR¹, Cenk ORAK²

¹*Adnan Menderes Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi
Ortodonti Anabilim Dalı*

²*Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji
Anabilim Dalı*

Ağrı ortodontik tedavinin en önemli yan etkilerinden olmakla birlikte hekim ve hastaların sıklıkla şikayet ettiği konuların başında gelmektedir. Ortodontik tedavi kaynaklı ağrının hastanın tedaviye uyumunu, günlük yaşamını, öğrenme ve bellek fonksiyonlarını olumsuz yönde etkilediği bildirilmiştir.

Bu çalışmanın amacı ortodontik tedavi uygulanmış sıçanların öğrenme ve bellek fonksiyonları ile anksiyete düzeylerini nörokognitif testler ile değerlendirmektir.

16 adet, 3 aylık erişkin erkek Wistar Albino cinsi ratlar rastgele olarak 2 gruba ayrılmıştır: aparey yerleştirilmeyen kontrol grubu (n=8) ve ortodontik diş hareketi grubu (n=8). Maksiller 1. molarlarda diş hareketi oluşturmak için, tek taraflı 1. molar ve keser dişler arasına aktif kapalı yaylar yerleştirilmiştir ve 15 gün deney süreci devam etmiştir. Morris su labirenti testi 5.,

Abstract Book
(Oral Presentation)

10. ve 15. günlerde; açık alan testi 1., 5. ve 15. günlerde uygulanmıştır.

Morris su labirenti testi süre skorları ve açık alan testinde line crossing skorları tedavinin farklı günlerinde kontrol grubu ve ortodontik diş hareketi grubu arasında istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0.05$). Açık alan testinde rearing skorları gruplar arasında 1. ve 5. günlerde anlamlı farklılık gösterirken, grooming skorları yalnızca 1. günde anlamlı farklılık göstermiştir ($p<0.05$).

Morris su labirenti testi ve açık alan testi sonuçları, ortodontik tedavi kaynaklı ağrı ve emosyonel stresin öğrenme fonksiyonlarında geçici azalmaya ve anksiyete seviyelerinde artışa neden olduğunu düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ortodontik tedavi, ağrı, anksiyete, öğrenme.

IN UTERO VALPROİK ASİT MARUZİYETİNİN
SİÇANLARDA SOSYAL DAVRANIŞLAR
ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Cenk ORAK, Ferhat ŞİRİNİLDİZ, Gül TAŞLI
YEŞİLÇAYIR, Gökhan CESUR, Rauf Onur EK

Anan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji AD

Valproik asit on yıllardan beri jeneralize ve parsiyel epileptik nöbetlerin bir çoğunun tedavisinde ve bipolar bozukluğun manik dönem semptomlarının giderilmesinde kullanılan bir farmakolojik ajandır. Tedavi edici etkinliğini, inhibitör bir nörotransmitter olan GABA'nın beyindeki miktarını artırmak suretiyle göstermektedir. Gebelik esnasında valproik asit kullanımının pek çok teratojenik etkisi bildirilmiş olup bunlardan en sık görülenleri başta nöral tüp defektleri olmak üzere, nörolojik ve kardiyovasküler anomaliler, baş-boyun-yüz defektleri, dermatolojik sorunlar ve kas-iskelet deformiteleridir. Teratojen etkinin plazma folik asit konsantrasyonundaki azalma ve folat metabolizmasındaki aksaklıklardan kaynaklı olduğu bilinmektedir.

Çalışmamızda geç dönem maternal valproik asit maruziyetinin sıçanların sosyal davranışları üzerine etkisini incelemek amaçlanmıştır.

Valproik asit ve saf kontrol olmak üzere 2 eşit grupta toplam 20 hayvan ($n=10$) çalışmaya dahil edilmiştir.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Valproik asit grubundaki hayvanların annelerine gebeliğin 12,5. gününde 500mg/kg parenteral valproik asit uygulanmıştır. Postnatal 6. haftada sosyal davranışların değerlendirilmesi için üç oda testi ve açık alan testi kullanılmıştır.

Üç oda testinde valproik asit grubundaki hayvanların sosyallik indeksi (yabancı hayvan içeren odada geçirilen zamanın boş odada geçirilen zamana oranı) ve sosyal tercih indeksi (yeni hayvan içeren odada geçen zamanın bilindik hayvan içeren odada geçirilen zamanı oranı) saf kontrol grubundaki hayvanların skorlarına göre anlamlı derecede düşüktür ($p \leq 0.0001$). Açık alan testinde valproik asit grubundaki hayvanların, periferal süre skorları saf kontrol grubuna göre anlamlı derecede yüksektir ($p \leq 0.001$)

Hem açık alan testi hem de üç oda testinde elde edilen sonuçlar; in utero valproik asit maruziyetinin bilinen morfolojik bozukluklara neden olmasının haricinde, yavru sıçanlarda aynı zamanda sosyal etkileşimi baskılayıcı ve sosyal anksiyeteyi artırıcı etkisi olabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Valproat, Sıçan, Sosyallik, Anksiyete

SITMA

* Rabia KIRTAY *Hatice CAN

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık
Yüksekokulu*

Sıtma; yerüstü su kaynakları yakınında bulunan veya yaşayan böcekler vasıtasıyla yayılan enfeksiyonlardır, çocuklarda yüksek ölümlülük ve hastalık nedenlerindendir. Toplumun yerinden edilmesi, evlerin yıkılması, sivrisinek üreme alanlarının artması ve sağlık hizmetlerinin çökmesi afetlerde sıtma riskini arttıran temel faktörlerdir. Toplumun özellikle çocukların sıtmadan korunması için barınakların uygun olduğu yerlerde cebinlik kullanılmalı, battaniye ve çarşaf lar sivrisineklere karşı ilaçlanmalıdır. Ayrıca hızlı bir teşhis ve etkili bir vaka yönetimi sıtmanın bulaşmasını önlemede hayati önem taşımaktadır. Sıtma eski çağlardan beri tanınan ve günümüzde tropikal bölgelerdeki gelişmekte olan ülkelerde yılda 300-500 milyon kişide görülen bir hastalıktır. Sıtma ihbarı zorunlu bir hastalıktır. İhbar doğrudan Sıtma Savaş Örgütü'ne (SSÖ)

yapılır. Bu hastaların 2-3 milyonunun öldüğü ve bulaşıcı enfeksiyon hastalıkları arasında sıtma nedeni ile ölümün dünyada 6 ile 8. sırada yer aldığı belirtilmiştir. *P.falciparum* sıtma kaynaklı ölümlerin en önemli sebebidir. *P.vivax*, *P.ovale* ve *P.malaria* enfeksiyonları genellikle ölümcül seyretmez. *P. vivax*, dünyada geniş bir yayılım gösterir; tropikal, subtropikal ve ılıman bölgelerde, *P. falciparum* ise genel olarak tropikal bölgelerde görülür. *P. malariae*'nin dağılımı sporadiktir. *P. ovale* ise daha çok Batı Afrika ve bazı Güney Pasifik adalarında görülür. Sıtma sivrisinek ısırması dışında anneden bebeğe (konjenital), kan ve kan ürünü transfüzyonları, organ nakli ve paylaşılan enjektörler ile de bulaşabilmektedir. Bugün Türkiye'de yerli vakalarda görülen sıtma paraziti de *P. vivax*'tır. *P. malariae* dört günde bir gelen nöbetlerle seyretmektedir ve "quartana sıtması" olarak isimlendirilmektedir. *P. falciparum*da sıtmasında görülen nöbetler ise belirgin değildir. *P. falciparum* ile oluşan sıtma fatalitesi en yüksek olan türdür ve literatürde "malign sıtma" olarak da anılmaktadır. Daha çok Afrika, Uzakdoğu ve Güney Amerika gibi tropik bölgelerde yaygındır. *P.ovale*'nin yaptığı sıtma ise, yalnızca Batı Afrika'da görülmektedir. Quartana sıtması ve malign sıtma türlerine yabancı ülkelerden Türkiye'ye giriş yapan kişilerde rastlanmaktadır. Sonuç olarak: Hastalık kontrol altına alınmasına rağmen sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan yerlerde görülebilir. Bu bölgelerde eğitim çalışmaları yapılmalı ,gerekli su sanitasyonlarının sağlanması gerektiğini düşünüyoruz.

Anahtar Kelimeler : Sıtma, Salgın, Korunma, Bulaşıcı

KOLERA

*Hatice CAN *Rabia KIRTAY **Ali SERT

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık
Yüksekokulu

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Enstitüsü

Kolera insanlarda akut başlangıçlı bulantısız kusma, karın ağrısız şiddetli ishal, kısa zamanda su ve elektrolit kaybına bağlı olarak gelişen ve kısa sürede müdahale edilmezse oldukça öldürücü olan bir enfeksiyon hastalığıdır. Kolera hastalığı ilk defa 1817'de

Hindistan'da ortaya çıktıktan sonra İngilizler tarafından dünyanın diğer bölgelerine olduğu gibi Osmanlı topraklarına da taşınmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nda ilk kolera salgını 1831 yılında ortaya çıkmış, İstanbul'a deniz yoluyla gelen hastalık kısa zamanda bütün imparatorluğa yayılmıştır. Avrupa'da o dönem büyük tahribat yapan koleradan korunmak amacıyla 1866'da İstanbul'da Uluslararası İstanbul Sağlık Konferansı düzenlenmiş ve burada bilimsel karantinanın esasları tespit edilmiştir. Kolera virüsü, düşük sıcaklıklarda yaşayabildiği gibi, ılık ve nemli ortamları daha çok sever, kolayca çoğalır. Kolera hijyen şartlarının yetersiz oluşundan kaynaklanan bulaşıcı bir hastalık olup, bu hastalıktan korunmanın en önemli yolu temizliktir. Afet sonrası ortaya çıkan kolerada yapılması gereken temiz su kaynaklarının sağlanmasıdır. Hastalığın etkeni olan *Vibrio cholerae*, bağırsaklara yerleşerek uygun ortamda üremekle birlikte aşırı dışkı ve kusmaya neden olup hastanın su ve tuz kaybetmesine yol açar. Yaşanan su ve tuz kaybı neticesinde vücutta kuruma, kanda koyulaşma ve ürenin yükselmesi, kan basıncının düşmesi, idrarın azalması ve kesilmesi, kaslarda başlayan kramplar hastalığın başlıca belirtileri olup uygun tedavi yapılmazsa hastalık ölümle sonuçlanır. Kanalizasyonlar ve diğer atık suların akarsulara karışması ve bu kirli suların denizlere dökülmesi sonucunda uluslararası taşımacılık yapan gemiler hastalığın farklı bölgelere taşınmasında aracı rol oynamışlardır. Sonuç olarak; Kolera tarih boyunca salgınlar yaparak pandemiye yol açmıştır. Hastalık ortaya çıktıktan sonra temiz su kaynakları oluşturulmalı, kanalizasyon temizliğinin sağlanması ve çevre temizliği konusunda farkındalık yaratmanın önemli olduğu kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Kolera, Salgın, Temizlik, Karantina

**EBEVEYNLERİN BESLENME
UYGULAMALARININ ÇOCUKLARIN YEME
DAVRANIŞI ÜZERİNE ETKİSİ**

Ümüş ÖZBEY¹, Serap BALABAN², Aslı UÇAR³

*Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme
ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye.*

Okul öncesi dönemde beslenme, çocukların psiko-motor ve bilişsel gelişimlerinin sağlıklı bir şekilde devam etmesi açısından çok önemlidir. Ebeveynlerin bu dönemdeki besleme uygulamaları ve çocuklarıyla iletişimi çocuklarının beslenme davranışını etkilemektedir.

Bu araştırma ebeveynlerin öncesi dönemdeki çocuklarını besleme uygulamalarının, çocukların beslenme davranışına etkisini saptamak amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın örneklemini, Ankara Üniversitesi'ne bağlı anaokullarında eğitim gören 206 öğrenci ve onların ebeveynleri oluşturmuştur. Araştırma verileri anket formu aracılığı ile ebeveynlerden toplanmıştır. Anket formunda ebeveyn ve çocuklara ait demografik ve antropometrik bilgiler, Çocuklarda Yeme Davranışı Anketi (ÇYDA), ve Ebeveyn Besleme Tarzı Anketi (EBTA) bulunmuştur.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin %56.8'i üniversite mezunu ve 30-39 yaşları arasındadır. Ebeveynlerin çoğunluğu çocuklarının günde ortalama 3 öğün beslendiğini (%61.2) ancak en sık atladıkları öğünün sabah kahvaltısı (%14.6) olduğunu belirtmiştir. Ebeveynlerin eğitim-yaş seviyesi düştükçe çocuklarını duygusal ve toleranslı besleme eğilimleri artmaktadır. Hafif şişman-obez çocukların büyük çoğunluğu ebeveynleri tarafından normal kiloda (%77.4) ve normal iştahla (%67.0) olarak algılanmaktadır. Çocuğun persentil değerleri arttıkça 'gıda heveslisi' ve 'aşırı yeme' ölçek puanları artmıştır.

Bu çalışmada ebeveynlerin eğitim seviyesi yükseldikçe çocukları üzerindeki kontrolleri de artmaktadır. Buna rağmen hafif şişman ve obez çocukların büyük kısmı aileleri tarafından normal kiloda olarak değerlendirilmiştir. Çocukluk çağı obezitesinin giderek arttığı günümüzde bu sonuç dikkate alınmalı ve ebeveyn besleme tarzının çocuk beslenmesi üzerinde büyük etkisi olduğu unutulmamalıdır.

Anahtar sözcükler: Besleme uygulamaları, Çocukluk çağı, Obezite.

**SON TRİMESTER GEBELERDE DOĞUM
KORKUSU VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER**

Prof. Dr. Hülya ARSLANTAŞ¹, Doç.Dr.Ayden ÇOBAN², Prof. Dr. İ. Ferhan DEREBOY³, Arş.Gör. Ezgi SARI¹, Öğr.Gör. Muazzez ŞAHBAZ⁴, Uzm Ebe Döndü KURNAZ⁵

¹Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

²Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

³Adnan Menderes Üniversitesi, Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı

⁴Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı

⁵Aydın Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi

Bu çalışma son trimester gebe kadınların doğum korkularını ve etkileyen faktörlerini belirlemek amacı ile tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırma batıda bir ilde bir üniversite ve bir devlet hastanesinin kadın doğum klinik ve polikliniklerinde 2014-2016 yılları arasında yapılmıştır. Araştırma bu tarihler arasında ilgili kurumlara başvuran gebe kadınlarda, araştırmanın alım kriterlerine uyan 163 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verilerinin toplanmasında gebelerin sosyo-demografik özelliklerini ve doğum korkusunu etkileyeceği düşünülen literatür bilgisi doğrultusunda oluşturulan 29 sorunun bulunduğu anket formu, Wijma Doğum Beklentisi Deneyimi Ölçeği (W-DEQ) kullanılmıştır. W-DEQ doğum esnasındaki stres ve korkuyu ölçen 33 ifadeden oluşan likert tipte bir ölçektir. W-DEQ hem alt ölçeklerle hemde toplam puan üzerinden değerlendirilebilmektedir Puanların yüksek olması kadınların yaşadığı doğum korkusunun yüksek olduğunu göstermektedir. Verilerin istatistik çözümlemesi SPSS 18 programında yapılmış olup, verilerin dökümünde tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra varyans analizi, bağımsız gruplarda t testi ve MWU testinden yararlanılmıştır.

Abstract Book
(Oral Presentation)

Kadınların yaş ortalaması 26,11±5,30, %79,1 i (n=129) ev hanımı, %31,9' u (n=52) ortaokul mezunu, %42,3'ünün (n=69) eşi işçi olarak çalışmakta, %28,8'ünün (n=47) eşi ortaokul mezunu, %73,6'sinin (n=120) geliri giderine denk, % 39,3'ü (n=64) eşi ve çocukları ile birlikte yaşamakta, %96,9'u (n=158) gebeliğinde profesyonel olarak takip edilmekte, %83,4'ünün (n=136) herhangi bir sağlık problemi bulunmamakta, %67,5'i (n=110) doğumla ilgili yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünmekte, %91,ü (n=149) eşinden psikolojik destek almakta, %84,7'si (n= 138) çevresinden manevi destek almaktadır. Gebelerin doğum korkusu puan ortalaması 66,22±28,07'dir. Aile tipinin (t=1,232; p=0,220), gelir düzeyinin (t=-1,846; p=0,067), eğitim düzeyinin (F=1,193; p=0,306), doğum şeklinin (MWU=748.0; p=0,767), çevreden psikolojik destek almanın (MWU=1589.0; p=0,752), çevreden manevi destek almanın (MWU=1698,50; p=0,948), eşin psikolojik destek olmasının (MWU=678,50; p=0,074), isteyerek gebe kalmanın (MWU=1697.50; p=0,792), gebelikten önce olan ve devam eden sağlık probleminin (MWU=1589.0; p=0,752), gebelik takibi için sağlık kuruluşuna gitme durumunun (MWU=751.00; p=0,180) doğum korkusunu etkilemediği bulunmuştur. Doğumla ilgili yeterli bilgiye sahip olmanın (t=3,801; p=0,000) doğum korkusunu azalttığı bulunmuştur.

Gebelerin doğum korkusunun gebeleri sosyo demografik ve klinik değişkenlerinden etkilenmediği doğuma ilişkin yeterli eğitime sahip olduğu düşüncesinin doğum korkusunu azalttığı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Gebe, doğum korkusu, etkileyen faktör.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

**LİSE ÖĞRENCİSİ ERGENLERİN RUHSAL
HASTALIKLARA YÖNELİK İNANÇ VE SOSYAL
MESAFELERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER**

Prof. Dr. Hülya ARSLANTAŞ¹, Uzman Hemşire Hatice
ÇALIK KOYAK²

¹Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Ruh
Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

²Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Antalya Eğitim ve
Araştırma Hastanesi Kalite Yönetim Birimi

Bu çalışma lise öğrencisi ergenlerin ruhsal hastalıklara yönelik inanç ve sosyal mesafelerini etkileyen faktörleri belirlemek amacı ile tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırma batıda bir ilin bir ilçesinde İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı dört lisesinde 2014-2015 öğretim yılının bahar yarıyılında yapılmıştır. Araştırmanın evrenini ilçede öğrenim gören 727 lise öğrencisi, örneklemini ise araştırmanın verilerinin toplandığı günlerde okulda bulunan 480 kişi oluşturmuştur. Araştırmada öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini ve ruhsal hastalığa yönelik inançlarını ve sosyal mesafelerini etkileyeceği düşünülen literatür bilgisi doğrultusunda oluşturulan 26 sorunun bulunduğu anket formu, Ruhsal Hastalığa Yönelik İnançlar Ölçeği (RHYİÖ) ve Sosyal Mesafe Ölçeği (SMÖ) kullanılmıştır. RHYİÖ yirmibir sorudan, SMÖ ise on dört sorudan oluşmaktadır. Her iki ölçekte de yüksek puan alınması olumsuz bakış açısını ifade etmektedir. Verilerin çözümlenmesinde SPSS 18 programından ve değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra varyans analizi, bağımsız gruplarda t testi ve Pearson korelasyon analizinden yararlanılmıştır.

Öğrencilerin yaş ortalaması 16,02±0,98, %52,1'i (n=250) kadın, %36,3'ü (n=174) 9.sınıfta okumakta, %64'ü (n=307) ailesi ile birlikte yaşamakta, %78,5'i (n=377) çekirdek aileye sahip, %55,4'ü (n=266) köyde yaşamakta, %69,8'inin (n=335) geliri giderine denk, %45'inin (n=216) babası ilköğretim mezunu, %36,9'u (n=177) çiftçi, %33,3'ünün (n=318) annesi ilköğretim mezunu, %84,6'sı (n=406) ev hanımı, %97,7'sinin (n=469) ailesinde ruhsal hastalığı olan yok, %61,3'ü (n= 294) herhangi bir yakını psikiyatrik bir hastalığa sahip olduğu takdirde psikiyatri dal hastanesine

götüreceğini, %54,2'si (n=260) yakınında psikiyatrik bir hastalık olduğunda psikoloğa başvuracağını, %49'unun (n=235) ruhsal hastalığı akli dengesi bozulmuşluk olarak tanımladığı bulunmuştur. Öğrencilerin RHYİÖ puan ortalamasının 54,17±16,56; SMÖ puan ortalamasının ise 68,11±20,89 olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin okudukları sınıfın (F=0.800;p=0,888), gelir düzeylerinin (F=0,874;p=0,766), babanın eğitiminin (F=0.826;p=0,851), babanın işinin (F=1,025;p=0,428), annenin eğitiminin (F=0,384;p=0,681) ve annenin işinin (F=1.068;p=0,338) RHYİÖ etkilemediği bulunmuştur. Erkeklerde ruhsal hastalıklara yönelik olumsuz inanç daha fazladır (t=-2,747;p=0,006). Öğrencilerin okudukları sınıfın (F=1,158;p=0,188), gelir düzeylerinin (F=0.922;p=0,662), babanın eğitiminin (F=0,830;p=0,841), annenin eğitiminin (F=0,785;p=0,903), babanın işinin (F=1,047;p=0,381), annenin işinin (F=0.939;p=0,624), RHYİÖ etkilemediği bulunmuştur. Erkek ve kadınlarda ruhsal hastalıklara yönelik SM açısından fark yoktur (t=0,889;p=0,375). Öğrencilerin ruhsal hastalıklara yönelik inançları ile sosyal mesafeleri arasında pozitif yönde zayıf düzeyde ilişki vardır (r=0,299;p=0,000). Annelerinin eğitim düzeyi yüksek olan ergenler ruhsal hastalıklara karşı daha olumlu bakış açısına sahiptirler. Anahtar Kelimeler: Ergen, Ruhsal Hastalıklara Yönelik İnanç, Sosyal Mesafe.

THE ROLE OF IMAGING ANATOMY IN THE CONTEMPORARY ANATOMICAL STUDIES

Ömer Gürkan Dilek¹, Rosen Dimitrov², Kamelia Stamatova-Yovcheva²

¹Department of Anatomy, Faculty of Veterinary Medicine, University of Mehmet Akif Ersoy, Örtülü Burdur, Turkey

²Department of Veterinary Anatomy, Histology and Embryology,

Faculty of Veterinary Medicine, Trakia University, 6000 Stara Zagora, Bulgaria

The development of information technology allows anatomy to be transformed into an interdisciplinary science that includes as principles of research both

classical anatomical methods and those applied in clinical disciplines. These facts are motifs for the development of a relatively new branch in the anatomical science- Imaging Anatomy. It is a contemporary trend in Anatomy, which investigates the normal images of the anatomical objects. Anatomical findings are interpreted by the imaging methods – Conventional Radiology, CT, 2D and 3D US, Doppler US, Endoscopy and MRI.

Imaging anatomy interprets images of normal anatomical structures, as is done modern computer methodical dissection of the studied objects.

The research algorithm of Imaging anatomy is consistent with national and European regulations that regulate animal welfare and protection principles because animals are not killed for anatomical dissection. The alive non-invasive imaging methods allow investigation of the anatomical findings, while with the invasive methods the images are resulted by the invasive approach of the studied object. Imaging anatomical study can be carried out *post-mortem*, which is only focused to confirm the results, having been obtained alive.

There were many discussions worldwide about the anatomical education, recommended by the World Association of Cadre, the education in anatomy has been varied. Therein have been involved the imaging methods to the classical anatomical methods –euthanasia, dissection and preparation.

In the modern education in Anatomy in the high medical schools in European Union and US, when is necessary is forward a professional competence of anatomist. That imposes a total modernization of the anatomical science and when is possible to eliminate most of the trivial methods, which have been recognized yet in the anatomical education.

Imaging Anatomy is appropriate, contemporary and safe alternative for alive anatomical investigation of the normal animal structures.

Keywords: Imaging anatomy, Veterinary medicine

**ÇOCUK YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE TEDAVİ
GÖREN ÇOCUKLARIN AİLELERİNİN GÖRÜŞ
VE BEKLENTİLERİNİN BELİRLENMESİ**

ELİF NİLAY KIZILAY

*Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi*

Bu araştırma, çocuk yoğun bakım ünitesinde tedavi gören çocukların ebeveynlerinin duygu ve düşüncelerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Nitel bir çalışmadır. Örneklemi Nisan- Haziran 2017 tarihleri arasında bir hastanenin çocuk yoğun bakım ünitesinde tedavi gören 6 çocuğun anne ya da babası oluşturmıştır. Veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılmıştır. Yapılan görüşmeler sonucunda aileler, çocuklarının hastalıkları konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarını, ancak çocuklarından uzun süreli ayrı kalmanın yaşadıkları başlıca sorunlardan biri olduğunu belirtmiştir. Tedavi süreci boyunca yoğun bakım ünitesinde yatan çocukların ailelerinin iş hayatı, sosyal hayat, aile yaşantısı ve psikolojik olarak birçok yönden etkilendiği ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda, ailelere yönelik uyum programları düzenlenmesi önerilmektedir.

SAĞLIK İÇİN GIDA TAKVİYESİ OLARAK GABA

Seda YALÇINKAYA¹, Gülden BAŞYİĞİT KILIÇ²,
Aynur Gül KARAHAN ÇAKMAKÇI³

*1Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü,
Gıda Müh. Anabilim Dalı, ISPARTA*

*2Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Mühendislik-Mimarlık
Fakültesi, Gıda Müh. Bölümü, BURDUR*

*3Süleyman Demirel Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi,
Gıda Müh. Bölümü, ISPARTA*

Gamma aminobütirik asit (GABA), merkezi sinir sisteminde aktif rol oynayan önemli bir inhibitör nörotransmitterdir. GABA'nın gıda takviyesi şeklinde kullanımı ile insanlarda psikolojik rahatsızlıklar başta olmak üzere uykusuzluk, stres, bağışıklık sistemi zayıflıkları gibi sağlık sorunlarında önemli düzeyde azalma meydana geldiği gözlenmiştir. Yapılmış *in vivo* ve *in vitro* çalışmalar, GABA'nın sağlığı olumlu etkiler sağladığını ispat etmiştir. Son yıllarda çeşitli hastalıkların önlenmesi ve koruyucu hekimlik politikalarının

geliştirilmesi amacıyla bazı biyoaktif bileşenlerle takviye edilmiş gıda maddelerinin üretimi teşvik edilmekte ve bu tür ürünlere tüketici talebi hızla artmaktadır. Yapılmış bazı araştırmalarda laktik asit bakterileri (LAB)'ın GABA üretebildiği belirlenmiştir. Bu çalışmalarda, LAB tarafından sentezlenen GABA'nın yan etkilerinin çok az olduğu ifadelerine yer verilmiştir. Bu sebeplerle, daha doğal olan GABA ile zenginleştirilmiş ürünler üretilerek sağlığın korunması ve geliştirilmesi hedeflenmektedir. GABA üreten LAB'ın bağırsak mikrobiyotasında yer alması yoluyla beyin işlevlerini düzenleme ve stres yönetimi şeklindeki yaklaşım olan psikobiyotik kavramı önem kazanmaya başlamıştır.

Bu derleme çalışmasında, GABA'nın öneminden, fermente gıdalardan izole edilen LAB'ın GABA üretiminden bahsedilmiş ve yapılmış çalışmalardan örnekler sunulmuştur.

Huntington, epilepsi hastaları ve psikolojik yorgunluğa sahip gönüllüler üzerinde yapılan araştırmalarda GABA takviyesinin olumlu etkileri, bağışıklığı zayıf olan gönüllülerde de bağışıklık sistemi hücrelerini uyarak faydalı etki gösterdiği belirlenmiştir. GABA'nın sağlık alanındaki doğrudan uygulamalarının getirdiği yararların yanı sıra bazı gıdalardan izole edilen LAB'ın ürettiği GABA'nın fonksiyonel ürün geliştirme konusunda gıda endüstrisinde kullanım imkânının olacağı yapılan çalışmalar ile ifade edilmiştir.

Yapılan araştırmalar sonucunda yeni gelişmekte olan bu alan gelecek vadetmektedir. Ülkemizde GABA üreten LAB ile ilgili henüz yapılmış deneysel çalışma bulunmamaktadır. Yukarıda da açıklandığı gibi GABA beyinde bir inhibitör nörotransmitter olarak da kullanılabilir. 20.yüzyılda, mikrobiyolojik araştırmaların hedefi, antibiyotiklerle zararlı mikroorganizmaları (bakterileri) öldürmekti. Yüzyılımızın hedefi ise, toplum bilincinin bakterilerden yararlanma yönüne kaymasıdır. Bu noktada psikobiyotik devrim köklerini salacak ve sağlıklı bir bağırsak mikrobiyomunun mutluluk için gerekli olduğu anlaşılabacaktır.

Anahtar Sözcükler: GABA, Laktik asit bakterileri, Sağlık

*Bu çalışma Seda YALÇINKAYA'nın 25.12.2017 tarihinde sunulan doktora seminerinden hazırlanmıştır.

ÖĞRENCİLERİN ÖTENAZİYE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

¹Fatma KARASU, ²Aysun GÖLLÜCE, ³Elif GÜVENÇ

*1Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Yusuf Şerefoğlu Sağlık
Yüksekokulu, Kilis, Türkiye*

*2Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu, Kilis, Türkiye*

3Pazarcık Devlet Hastanesi, Kahramanmaraş, Türkiye.

Tıbbi bilgi ve teknolojiadaki hızlı gelişmelerin ışığında insanların dünyaya bakış açısı, yaşam beklentileri değişmiş ve beklenen yaşam süresi pek çok ülkede ileri yaşlara ulaşmış ve insan yaşamındaki bu hızlı değişimler ötenaziye tartışılır hale getirmiştir. Hastane ortamında yaşanan ölümle nerede karşılaşmış olursa olsun sağlık çalışanları ölüm sürecine en yakın tanıklığı yapanlardır. Bu araştırma bir Vakıf üniversitesin de okuyan öğrencilerinin ötenaziye ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini, bir vakıf Üniversitesinde 2014-2015 öğretim yılına devam eden lisans öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini Sağlık Bilimler Fakültesinde Hemşirelik, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon, Beslenme ve Diyetetik bölümlerinde öğrenimine devam eden toplam 370 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formunda, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini ve ötenaziye ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla toplam 24 sorudan oluşturulmuştur. Öğrencilerden toplanan veriler SPSS 18.00 paket programında, yüzde, ortalama, chi-square testleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın yürütülebilmesi için etik ve yasal izinlerle birlikte çalışmaya katılan öğrencilerden sözel onamları alınmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %67.3'ünün kız; %35.4'ünün Beslenme, %33.2'sinin FTR, %31.4'ünün Hemşirelik bölümünden okuduğu; %36.2'sinin 2., %21.9'unun 3., %21.6'sının 1., %20.3'ünün 4. sınıfa da öğrenim gördüğü; %52.2'sinin ilde yaşadığı; %74.6'sının çekirdek aileye sahip; annelerin %28.9'unun lise mezunu; babaların %40.5'inin lise mezunu; %58.6'sının

ötenazinin ne olduğunu bildiği, %20.0'mın ötenazinin olması gerektiğini ifade ettiği; ötenazinin %48.4'ünün hastanın acı çekmemesi için, %18.1'inin tedavi olanağı olmayan bir hastalığı bulunanlarda uygulanması; %41.1'inin ötenazinin yasallaşmaması gerektiği; ötenazi yasallaşırsa uygulamanın %53.5'inin yasalarda belirtilen bir ekip tarafından uygulanması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin büyük bir kısmı ötenazinin uygulanmaması gerektiğini, yaklaşık yarısının ötenazinin yasallaşmaması gerektiğini ifade ederken, şayet ötenazi yasallaşırsa, yasalarla belirtilen bir ekip tarafından yapılmasının uygun olduğu, çoğunluğunun bilinci kapalı yakınlarına ötenazi istemediği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ötenazi; Üniversite Öğrencileri; Yaşam Hakkım.

HEPATİT C HASTALARINDA DİNAMİK TİYOL/DİSÜLFİD DENGESİNİN HCV RNA DÜZEYLERİ İLE İLİŞKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

Lokman Hızmal¹, Rukiye NAR^{2*}, Fikriye Milletli Sezgin³

¹Ahi Evran Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji, Kırşehir, Türkiye

²Ahi Evran Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyokimya, Kırşehir, Türkiye

³Ahi Evran Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji, Kırşehir, Türkiye

Hepatit C virüsü (HCV), tüm dünyada yaygın olarak görüldüğü gibi ülkemizi de yakından ilgilendiren önemli bir sağlık sorunudur. HCV ile oluşan akut ve kronik infeksiyonlarda karaciğer hasarından sorumlu mekanizma halen tam olarak anlaşılamamış, hastalığın doğal seyri de tam olarak çözülememiştir. Viral hepatitin gelişimi ve hastalığın progresyonunda, serbest oksijen radikalleri etkili olmaktadır. Bu çalışmadaki amacımız hepatit C hastalarında HCV RNA düzeyleri ile dinamik tiyol/disulfid homeostaz parametreleri arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

Çalışmaya Hepatit C tanısıyla takipli 66 hasta alınmıştır. Kontrol grubu Anti HCV antikoruna negatif sağlıklı 42 gönüllüden oluşmaktadır. HCV RNA düzeylerinin ölçümü otomatik sistem (ROCHE / COBAS® TaqMan®

Abstract Book
(Oral Presentation)

Sistemi) ile real time polimeraz zincir reaksiyonu (PCR) ile gerçekleştirildi. Tiyo / disülfid homeostaz parametrelerinden nativ tiyo, total tiyo, ve disülfid seviyeleri ile disülfid-nativ tiyo, disülfid-total tiyo, ve nativ tiyo-total tiyo oranları, Erel ve Neselioglu tarafından yeni geliştirilen tam otomatik ve spektrofotometrik bir yöntemle ölçüldü. Bu çalışma, Helsinki İyi Klinik Uygulama Yönergeleri Bildirgesi'ne uygun olarak yapılmış olup, Ahi Evran Üniversitesi Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (2017-12/117).

Toplamda 66 HCV hastasının 30' u erkek, 36' sı kadındı, yaş ortalamaları 43.8 ± 13.9 yıl idi. Kontrol grubu 19 erkek, 23 kadın olup, yaş ortalamaları 41.3 ± 15.6 yıl idi. Yaş ve cinsiyete göre hasta ve kontrol grubu arasında anlamlı fark bulunmamaktadır ($p > 0.05$). Tüm tiyo/disülfid homeostaz parametreleri seviyeleri hastalarda kontrol grubuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0.05$, Tablo I). HCV-RNA düzeyleri ile disülfid arasında anlamlı negatif korelasyon saptanmıştır ($p < 0.05$, Tablo II).

HCV RNA düzeylerine göre demografik özellikleri ve laboratuvar bulguları Tablo I 'de ayrıntılı olarak gösterilmiştir. Hastaların HCV RNA düzeyleri ile tiyo/disülfid homeostaz parametreleri arasındaki korelasyon analizi Tablo II' de ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Sonuç olarak; tiyo/disülfid homeostaz parametreleri, hepatit C hastalığında yeni bir oksidatif stres belirteci olarak kullanılabilir, ancak hastalığın patogenezi ve progresyona etkisini belirlemek açısından ileri çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Hepatit C, Tiyo/Disülfid Dengesi, HCV RNA, Oksidatif stress

Tablo I. Hepatit C hastalarının ve kontrol grubunun demografik özellikleri ve laboratuvar bulguları.

Değişkenler	Hasta (n = 66)	Kontrol (n = 42)	p değeri
Yaş (yıl)	43.8 ± 13.9	41.3 ± 15.6	0.292
Cinsiyet (E/K)	30/36	19/23	0.179
Nativ Tiyo ($\mu\text{mol/l}$)	211.1 ± 83.1	376.5 ± 86.9	$<0.001^*$
Total Tiyo ($\mu\text{mol/L}$)	315.1 ± 118.5	555.9 ± 125.1	$<0.001^*$
Disulfide ($\mu\text{mol/l}$)	52.0 ± 18.1	89.7 ± 19.4	$<0.001^*$
Disulfid/Nativ Tiyo (%)	$25.5 \pm$	23.9 ± 1.3	0.021^*

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

	5.1		
Disulfid/Total Tiyo (%)	16.8 ± 1.7	16.1 ± 0.6	0.022^*
Nativ Tiyo /Total Tiyo (%)	66.4 ± 3.5	67.6 ± 1.2	0.021^*

Tablo II. HCV RNA düzeyleri ile tiyo / disülfid dengesinin parametreleri arasındaki korelasyon katsayıları.

Değişkenler	r	p value
Nativ Tiyo ($\mu\text{mol/l}$)	-0.215	0.083
Total Tiyo ($\mu\text{mol/L}$)	-0.219	0.077
Disulfide ($\mu\text{mol/l}$)	-0.264	0.032^*
Disulfid/Nativ Tiyo (%)	-0.088	0.484
Disulfid/Total Tiyo (%)	-0.088	0.481
Nativ Tiyo /Total Tiyo (%)	0.088	0.481

**GAZİANTEP 112 ACİL SAĞLIK
ÇALIŞANLARININ MARUZ KALDIĞI ŞİDDETİN
BELİRLENMESİ**

¹Aysun GÖLLÜCE, ²Fatma KARASU,³Hakan AVAN

¹Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Kilis, Türkiye

²Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Yusuf Şerefoğlu Sağlık Yüksekokulu, Kilis, Türkiye

³Sütçü İmam Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Kahramanmaraş, Türkiye

Şiddet; insanlık tarihi boyunca varlığını sürdüren ve dar anlamıyla yalnızca fiziksel şiddeti içeren bir kavramdır. Genel olarak bakıldığında; kendine ya da bir başkasına, grup ya da topluluğa yönelik olarak ölüm, yaralama, ruhsal zedelenme, gelişimsel bozukluğa yol açabilecek fiziksel zorlama, güç kullanımı ya da tehdidin amaçlı olarak uygulanması durumudur.

Tanımlayıcı-kesitsel tipteki araştırma Gaziantep ili 112 Acil Sağlık Hizmetleri'nde çalışanların görevleri sırasında maruz kaldıkları şiddetin belirlenmesi amacıyla planlanmıştır.

Araştırmanın evrenini 08.02-15.04.2016 tarihleri arasında görev yapan tüm çalışanlar oluşturmuştur. Evren grubundaki çalışanlardan araştırmaya katılmayı kabul eden 271 kişi çalışmaya dahil edilmiştir. Araştırma verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen sosyo-demografik ve şiddete maruz kalma ile ilgili soruları içeren veri formu kullanılarak yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 20.0 istatistik programında sayı ve yüzde dağılımları

değerlendirilmiştir. Araştırmanın yürütülebilmesi için etik kuruldan ve Gaziantep İl Sağlık Müdürlüğü'nden yazılı izinler alınmıştır. Katılımcılara araştırmanın amacı açıklanmış ve katılımcıların sözel onamları alınmıştır.

Araştırmaya katılanların %51,3'ünün 18-27 yaşlarında, %52,4'ünün erkek, %37,6'sinin paramedik olduğu; %69,7'sinin şiddete maruz kaldığı, %86,8'inin sözel şiddete maruz kaldığı saptanmıştır. Şiddet sonrasında katılımcıların %16,9'unda yaralanma olduğu; şiddeti uygulayan kişilerin %40,8'inin hasta yakını olduğu; şiddetten sonra katılımcıların %27,0'ının mesleğe bakışının değiştiği; %44,4'ünün tükenmişlik hissettiği; %67,2'sinin öfke duyduğu; %55,0'ında stresin arttığı belirlenmiştir. Araştırmaya katılan çalışanların %69,7'sinin meslek hayatları boyunca en az bir kere herhangi bir şiddet türüne maruz kaldıkları ve en sık maruz kalınan şiddet türünün sözel şiddet olduğu, şiddeti uygulayan kişilerin ise çoğunlukla hasta yakını olduğu saptandı.

En çok maruz kalınan şiddet türünün sözel olduğu, şiddet sonrası sağlıkçılarda öfke, stres gibi sorunlara ek olarak mesleğe olan bakış açılarında da değişiklikler olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelime: İş yeri şiddeti, sağlıkta şiddet, 112 çalışanlarına karşı şiddet.

KÖPEKLERDE DİŞLERİN ANATOMİK YERLEŞİMİ VE UYGUN RADYOGRAFI POZİSYONLARI

Mehmet Akif TOPÇUOĞLU¹, Ömer Gürkan DİLEK²

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Enstitüsü, 15030, İstiklal Yerleşkesi, Burdur*

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Anatomi AD, 15030, İstiklal Yerleşkesi, Burdur*

Son yıllarda pet hekimliğinde radyografi alanında önemli gelişmeler kaydedilmekte ve birçok klinikte dental radyografi çekimi yapılabilmektedir. Veteriner Hekimlerin bu uygulamaları yaparken, köpeklerde diş anatomisini iyi bilmesi de vazgeçilmezdir. Bunun yanı sıra dişler için uygun yatış pozisyonunda röntgen çekimi yapılması gerekliliği, teşhise yönelik önemli bir husustur. Bu çalışma ile Veteriner Hekimlikte önemi giderek artan

dental radyografi de göz önünde bulundurulması gereken noktalara temas edilmiştir.

Köpeklerde dişler dentes decidui ve dentes permanentes olarak farklı yaş dönemlerinde gruplandırılmaktadır. Dental radyografi ise çoğunlukla dentes permanentes döneminde başvurulmaktadır. Dentes permanentes, üst çenede; Dentes incisivi 6, dentes canini 2, dentes premolares 8, dentes molares 4 ve alt çenede; Dentes incisivi 6, dentes canini 2, dentes premolares 8, dentes molares 6 adet olmak üzere toplam 42 adet dişten oluşmaktadır.

Mandibular dentes premolares ve dentes molares röntgen çekimi için köpekler latero lateral konumda yatırılır. Film, dişlerin lingual yüzeyine yerleştirilir, x ışını tüpünün ucu dişlere ve filme dik konumlandırılmalıdır.

Mandibular dentes incisivi ve mandibular dentes canini'nin görüntülenmesi için köpekler ventro dorsal konumda yatırılır. X ışını tüpünün ucu rostro caudal düzlemde filme dik, craniuma paralel yerleştirilir. Ardından tüpün ucu, cranium ile aynı hizada, filme yaklaşık 75° açıyla döndürülür.

Maksillar dentes premolares ve dentes molares'in görüntülenmesi amacıyla köpekler dorso ventral konumda yatırılır. Görüntülenecek dişlerin tüberkül uçları, palatuma karşı film ile temas etmelidir. X ışını tüpünün ucu, görüntülenmesi istenen dişin üzerinde ortalanır ve filme yaklaşık 45° açıyla yerleştirilir.

Maksillar dentes incisivi ve maksillar dentes canini röntgen çekimi için, köpekler dorso ventral konumda yerleştirilir. Film ise cavum oris propriumun lateralinde, filmin az bir kısmı dentes incisivi'nin önünde olacak şekilde konumlandırılır. X ışını tüpünün ucu yatay düzlemde cranium ile paralel konumlandırılarak rostro caudal düzlemde filme yaklaşık 80° açılmalıdır.

Bu bilgilerin derlenmesiyle, dişlerin anatomik yerleşimi ve radyografi çekim pozisyonlarına değinilerek Veteriner hekimlikte dental hastalıkların teşhisine yardımcı olabileceği düşünülen bilgiler sunulmuştur.

**KİNESİOTAPE BANTLAMA UYGULAMASI İLE
GELENEKSEL FİZİK TEDAVİ
UYGULAMALARININ ETKİSİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI**

Muhammed YILDIZ

Artvin Çoruh Üniversitesi/Yaşlı Bakım Programı/Türkiye

Geleneksel fizik tedavi uygulamalarının dışında kullanılmakta olan kinesiotape bantlama(KT) uygulamasının etkisi ve etkinliği tartışılmaya başlanmaktadır. KT uygulamasının etkinliği ve katkısı tartışma konusu olmaya başlanmaktadır.

Kinesiotape bantlama uygulaması ile geleneksel fizik tedavi uygulamalarının etkisinin karşılaştırılması hedeflenmektedir.

Çalışmamız tanımlayıcı tipte bir çalışma olarak planlanmıştır. Araştırmanın verileri kaynak kitaplardan ve Google arama motoru üzerinden “Kinesiotape bantlama, Fizik tedavi ” anahtar kelimeleri ile arama yapılarak elde edilmiştir.

Yapılan araştırma sonucunda elde edilen çalışmalarda kas iskelet sistemi hastalıklarında geleneksel fizik tedavi uygulamalarının dışında uygulanan KT uygulamasıyla akut süreçte anlamlı gelişmeler gözlemlenmektedir. Ayrıca uzun süreli etkinliği kıyaslandığında ise anlamlı bir fark gözlenmemektedir. El bileği çevresi ödem durumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir düşüş gözlenmemektedir.

Fizik tedavi de belirlenmiş programların dışında yapılan Kinesiotaping bantlama uygulaması etkinliği yadsınamaz durumdadır. Sadece bantlama uygulamasının kullanılmasıyla anlamlı bir gelişme görülmemektedir. Fakat geleneksel fizik tedavi uygulamalarıyla birlikte kullanıldığında ise tedavi daha hale gelmektedir.

Anahtar Sözcükler: Kinesiotaping bantlama, Fizik tedavi

**BEDENSEL ENGELLİLERDE SPOR
AKTİVİTELERİNİN FİZİKSEL ETKİSİNİN VE
İYİLİK HALİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Muhammed YILDIZ

Artvin Çoruh Üniversitesi/Yaşlı Bakım Programı/Türkiye

Engelli bireylerin egzersiz ve spor aktivitelerini sadece fiziksel gelişimlerine katkı sağlamadığını aynı zamanda kişisel gelişimlerine de katkı sağladığı tartışma konusu olmaktadır ve bu durumun değerlendirilmesi düşünülmektedir.

Engelli bireylerde toplumda daha aktif ve kendine güven içerisinde rol oynaması için bedensel gelişime ihtiyacı olmaktadır. Bu ihtiyacın karşılanabilmesi için egzersiz ve spor aktiviteleri yapılması hedeflenmelidir. Bu çalışmamızla birlikte bedensel engelli bireylerde egzersiz ve spor aktivitelerinin bireyde oluşturmakta olduğu fiziksel etkisinin ve iyilik halinin değerlendirilmesi amacıyla çalışma yapılmaktadır.

Çalışmamız tanımlayıcı tipte bir çalışma olarak planlanmıştır. Araştırmanın verileri kaynak kitaplardan ve Google arama motoru üzerinden “Bedensel engelliler, İyilik hali, Engellilerde spor” anahtar kelimeleri ile arama yapılarak elde edilmiştir.

Kaynak taramaları yapıldığında bedensel engelli bireylerde ekstremitelerde egzersizleri ve spor aktiviteleri ile birey ekstremitelerde sporlarında başarı elde ettiği görülmektedir fakat denge isteyen sporlarda korku hali görülmektedir. Denge ve koordinasyon sporları ve egzersizleri çalışıldığında bireylerde vücut kontrolü artmış ve gövde hareketleri daha güven içerisinde yaptığı gözlenmektedir.

Sonuç olarak bedensel engelli bireylerde çalışılmakta olan egzersiz ve spor aktivitelerinin çok yönlü olması durumunda bireylerin fiziksel gelişimleri çok yönlü olacağı ve iyilik halinin daha da artacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bedensel engelliler, İyilik hali, Engellilerde spor

**THE EFFECT OF LOW BACK CIRCUMFERENCE
FAT ON TYPE 2 DIABETES**

Zeynep AK

*Fırat üniversitesi Sağlık bilimleri Fakültesi Beslenme ve
Diyetetik*

INTRODUCTION: Person who eat irregular and inadequately fort he purpose of require his/her daily energy need.As a result of this his/her abdomen getting anointment in time.Because of this blood sugar start get affect in a badly way.Because of the abdominal ats insulin can not go the cell which one is aim.pancreas stop provide insulin nd this cause two types of diabets.

PURPOSE: This research, aimed at determining that fat around the waist can be risky for 2 type diabetes.

METHOD: Fasting blood sugar and waist circumference of patients with type 2 diabetes diagnosed at the Fırat University Hospital Endocrine service were measured.

RESULT: It was found that the fasting blood sugar (normal value 70-110 mg/dl) was above 200 mg/dl and the waist circumference (upper limit of males 94 cm, females 88 cm) exceeded the upper limit.In this research,waist circumference was found to be significant in term of type 2 diabetes.

DISCUSSION AND CONCLUSION: Previous nutritional mistakes must be found, to prepare a special diabetes diet, physical activity should be increased and waist circumference should be controlled

KEYWORDS: 2 types of diabetes, Waist circumference lubrication, Physical activity,

**ORTODONTİK DEBONDİNG İŞLEMLERİ
SONRASI OLUŞAN BAKTERİYEMİNİN
İNCELENMESİ**

Yasin AKBULUT

Gaziantep Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi

Sayıları genellikle 10 CFU/ml'den daha düşük olan az sayıda bakterinin vücuttaki bir giriş yolundan steril olarak kabul edilen sistemik kan dolaşımına geçmesi ve 30 dakika kadar dolaşımda bulunmasına bakteriyemi denir.

Geçici bakteriyemi, oral kavite, ürogenital sistem veya gastrointestinal sistem gibi çok sayıda bakteri içeren müköz membranlarda yapılan tıbbi işlemler sonrasında oluşan minör travma veya kanama sonucunda meydana gelebilir. Sağlıklı olan bireylerde sistemik kan dolaşımına geçen mikroorganizmalar retiküloendotelial sistem tarafından temizlenirken, bazı kalp hastalığına sahip bireylerde bakteriyel endokardit oluşma ihtimali vardır. Bu çalışmanın amacı ortodontik tedavi bitiminde yapılan debonding işlemlerinin bakteriyemiye olan etkisinin araştırılmasıdır.

Gaziantep Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ortodonti Anabilim Dalı'nda sabit ortodontik tedavi gören ve debonding endikasyonu olan 28 hasta seçildi ve farklı zamanlarda bu hastaların kanları alınarak bakteriyemi açısından araştırıldı.

Debonding öncesinde (T₀), braket sökülmesinden hemen sonra (T₁) ve mine yüzeyinde kalan kompozit kalıntıları ile plak birikintilerinin temizlenmesinden hemen sonra (T₂) hastaların antekübital venlerinden kanları alındı. Alınan kan örneklerinin kan kültür şişesine ekimi yapıp bakteri üremesi olup olmadığı araştırıldı.

Elde edilen sonuçlara göre T₀ ve T₁ zamanlarında alınan kan örneklerinin hiçbirinde bakteri üremesine rastlanmazken, T₂ zamanında alınan kan örneklerinden 10'unda bakteri üremesi tespit edildi. Üreyen bu bakteriler arasında *Streptococcus viridans*, *Streptococcus mitis*, *Streptococcus parasanguinis*, *Streptococcus salivarius*, *Streptococcus oralis*, *Staphylococcus aureus*, *Actinomyces oris*, *Actinomyces naeslundii* ve *Klebsiella pnömonie* tespit edilmiştir. Normalde steril olan kanda bu bakterilerin var olması bakteriyel endokardit oluşma ihtimalini düşündürmüştür.

Sonuç olarak risk grubundaki hastalarda debonding işlemleri esnasında bakteriyemiye yol açılabilmektedir.

Anahtar sözcükler: Debonding, Bakteriyemi, Bakteriyel Endokardit, Antibiyotik Profilaksisi, Kan Kültür Sistemleri

**TÜRK HALKININ OTURMA POSTÜRÜ
TERCİHLERİNİN BELİRLENMESİ**

Özlem Özer¹, Ece Acar², Tuba Zoroğlu²

¹*Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Kemal Demir Fizik
Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu,*

²*Karabük Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek
Okulu, Fizyoterapi Programı,*

Oturmak günlük yaşam aktiviteleri sırasında sürekli olarak ihtiyaç duyulan fonksiyonel bir pozisyonudur. Pek çok eylemin oturma pozisyonu sırasında gerçekleştirildiği düşünüldüğünde yanlış veya kötü oturma pek çok kas iskelet problemlerine neden olabileceği düşünülebilir. Amaca yönelik olarak farklı oturma pozisyonları olmakla birlikte sosyal ortam ve kültürel alışkanlıklar da bu pozisyonları etkileyebilmektedir.

Çalışmanın amacı Türkiye’de bireylerin sıklıkla tercih ettiği oturma pozisyonlarını belirlemektir. Buna ek olarak araştırmamız ortaya çıkabilecek mekanik bozuklukların da analizinin yapılabilmesine yönelik bir ön çalışma niteliği taşımaktadır.

Çalışmada veri toplama aracı olarak tarafımızca oluşturulan gözlem formu kullanıldı. Gözlem formunun birinci kısmında Sandalye/Taburede oturma pozisyonlarını içeren 9 seçenek (STO), Koltuk/Kanepede oturma (KO) pozisyonlarının tanımlandığı 11 seçenek ile yerde oturma (YO) pozisyonlarını içeren 11 seçenek bulunmaktaydı. Formun ikinci kısmı ise baş, omurga ve ekstremitelerin pozisyonlarını, kişilere ait sosyodemografik veriler ile gözlem sırada gerçekleştirmekte olduğu eylem kısmını içermekteydi. Katılımcılardan çalışma izni alındıktan sonra kendilerine haber verilmeden takip eden iki gün içerisinde herhangi bir anda gözlemler gerçekleştirildi.

Araştırmaya yaş ortalaması 32,05±15,23 olan 103 kişi (51 kadın, 52 erkek) dahil edildi. STO açısından 68 gözlem, KO seçenekleri açısından 79 gözlem ve YO seçenekleri için 48 gözlem gerçekleştirildi. STO pozisyonları arasında en fazla omurga gevşek pozisyondayken bacak bacak üzerine atarak oturma tercih edildiği (%26,5) KO pozisyonları arasında uzun oturma pozisyonu (%22,8), ve YO seçenekleri arasında ise bağdaş pozisyonunda öne eğik oturma (%32,7) tercih edildiği görüldü. Oturma pozisyonları sırasında

başın ve torakal omurganın fleksiyon pozisyonunda (%51,5, %64,1), lumbal omurganın azalmış lordozu (%45,6) ile birlikte olduğu belirlendi.

Oturma pozisyonu rehabilitasyon sürecinde, kişinin özellikle bir şikayeti yoksa, sıklıkla ihmal edilen bir durumdur. Postüral bozuklukların düzeltilmesini gerektiren rehabilitasyon süresince spontan oturma pozisyonlarının da göz önünde bulundurulması yararlı olabilir. En sık tercih edilen oturma pozisyonları sırasında kas aktivasyonları belirlenerek çalışma ileri aşamaya taşınacaktır.

Anahtar Sözcükler: Oturma postürü, Kas iskelet problemleri, Günlük yaşam aktiviteleri

**FİZYOTERAPİ ÖĞRENCİLERİNDE BEL AĞRISI
İLE İLGİLİ TUTUM VE İNANISLARIN
İNCELENMESİ**

Hakan AKKAN*, Nilay Yürekdeler ŞAHİN*

**Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, KÜTAHYA*

Sağlık profesyonellerinin tutumlarının, tedavi sonuçlarına etkisi olduğu ve hastaların tutumlarına etki ettiği bilinmektedir. Bu durum özellikle bel ağrısının tedavisinde önem kazanmaktadır çünkü bel ağrısında sağlık profesyonelinin vereceği uygun önerilerin pozitif sonuçlarla korele olduğu gösterilmiştir.

Dört yıllık fizyoterapi eğitimi sırasında birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin bel ağrısı ile ilgili tutum ve inanışları arasındaki farklılıkları araştırmaktır.

Kesitsel tipteki bu araştırmaya Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümünde eğitim gören 1. (n=112), 2. (n=119), 3. (n=88) ve 4. sınıf (n=95) öğrencileri dahil edilmiştir. Araştırmanın Etik Onayı, Dumlupınar Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurul’undan alınmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere “Fizyoterapistlerin Bel Ağrısı İle İlgili Tutum Ve İnanışları Anketi (PABS-PT-TR)” uygulanmıştır.

Tek yönlü varyans analizi sonucunda sınıfların biyomedikal yönelim (p<0.001) ve biyopsikososyal yönelim (p<0.001) puan ortalamaları arasında anlamlı

fark olduğu bulundu. Tukey testi sonucuna göre, biyomedikal yönelim puan ortalamaları arasındaki farkın 1.sınıf ile 4.sınıf ($p=0.019$), 2.sınıf ile 3.sınıf ($p=0.001$) ve 2.sınıf ile 4.sınıf ($p=0.000$) arasındaki istatistiksel farktan kaynaklandığı görüldü. Yine Tukey testi sonucuna göre biyopsikososyal yönelim puan ortalamaları arasındaki farkın 1.sınıf ile 4.sınıf ($p=0.021$), 2.sınıf ile 3.sınıf ($p=0.016$) ve 2.sınıf ile 4.sınıf ($p=0.000$) arasındaki istatistiksel farktan kaynaklandığı görüldü.

Bu araştırma dört yıllık fizyoterapi lisans eğitiminde öğrencilerin bel ağrısı hakkındaki tutum ve inanışlarının nasıl geliştiğine dair bir fikir vermiştir. Öğrencilerin klinik rehberlerle uyumlu olarak yetiştirilebilmesi ve kronik bel ağrısı epidemisinde üzerlerine düşen görevi en iyi şekilde gerçekleştirebilmeleri için biyopsikososyal yönelimler hakkında daha fazla bilgilendirilmeli, klinik pratiklerinde bu uygulamalara daha fazla yer vermeleri sağlanmalıdır.

Anahtar Sözcükler: Bel ağrısı, Tutum ve İnanışlar, Fizyoterapi, Öğrenci, Türkiye.

HYPERICUM PERFORATUM' UN GEBE SIÇANLARDA EMBRİYOTOKSİK VE TERATOJENİK ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

Fadime KAHYAOGULU¹, Alpaslan GOKCIMEN², Buket DEMIRCI³

¹Patoloji Laboratuvar Teknikleri Programı, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Avrasya Üniversitesi, Trabzon

²Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı, Tıp Fakültesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın

³Tıbbi Farmakoloji Anabilim Dalı, Tıp Fakültesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın

Depresyon her yaşta toplumun tamamını etkileyen önemli bir hastalıktır ve gebelik döneminde görülme oranı %18-19 olarak bildirilmektedir. *Hypericum perforatum* (HP) son zamanlarda yara iyileşmesi, inflamatuvar barsak hastalığı veya depresyonda kullanılan anti-inflamatuvar ve antiviral özelliklere sahip olduğu kanıtlanmış bitkisel bir üründür.

Bildiğimiz kadarıyla, *Hypericum Perforatum*'un fetal gelişimi, fetal sağlığı ve doğum oranını etkilediği ilk çalışmadır.

Hamilelikte "bitkisel ürünler daha zararsız" ön görüşüyle, HP depresyon ve fetal maruziyet kullanımının güvenilirliğini değerlendiren kontrollü klinik araştırmalar yoktur. Bu nedenle fetal klinik, morfolojik ve histolojik bulgulara göre *Hypericum perforatum*'un teratojenik etkilerini araştırmayı amaçladık.

4-5 aylık 54 Wistar sıçanla yapılan in vivo çalışmamızda, oral gavaj ile sıçanlara *Hypericum perforatum* uygulandı. Düşük ve yüksek dozlarda, 100 mg / kg ve 300 mg / kg uygulandı.

Tedaviye gebelikten bir hafta önce başlanmış ve gebelik üzerindeki etkisi değerlendirilmiştir. Ek olarak, morfolojik değerlendirme, karaciğer ve böbrek dokularının genel yapısını değerlendiren H&E boyama ve oksidatif hasarı değerlendirmek için iNOS IHC (immünohistokimyasal olarak) uygulandı.

Düşük ve yüksek doz *Hypericum perforatum* ile tedavi edilen sıçanların fetuslarının karaciğer ve böbrek dokularında oksidatif hasar ve yapısal bozulma meydana geldi.

: Prenatal ve postnatal HP'ye maruziyet hem fetal gelişim hem de anne sağlığını olumsuz şekilde etkiler.

Anahtar Kelimeler: *Hypericum perforatum*, Teratojenite, Karaciğer, Böbrek, Gebelik

YENİDOĞANIN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ GELİŞİMSEL BAKIM UYGULAMALARI KAPSAMINDA FİZİKSEL ÇEVRENİN DÜZENLENMESİ

Ayla KAYA¹, Şerife TUTAR GÜVEN¹, Aysegül İŞLER DALGIÇ¹

¹Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Yenidoğan bebekler için doğumdan itibaren olumlu bir fiziksel çevre yaratmak bebeğin kendini güvende hissetmesi, ebeveynleriyle güçlü bağ kurması, fiziksel ve psikososyal gelişimi için önemlidir. Yenidoğanın fiziksel çevre düzenlenmesinde amaç, bebeğin çevresinin yeni ayrıldığı uterus ortamına benzetilmesidir. Yapılan çalışmalarda yenidoğanın beyin gelişiminde çevresel faktörlerin önemli etkisi olduğu belirtilmiştir.

Abstract Book (Oral Presentation)

Bu derlemenin amacı, yenidoğanın bireyselleştirilmiş gelişimsel bakım uygulamaları kapsamında fiziksel çevrenin düzenlenmesine ilişkin verilerin kavram haritası ile sunulmasıdır.

Bu derlemedeki verilerin kavram haritası olarak sunulması planlanmıştır.

Dokunma, bebeklerde ilk gelişen duyudur ve yenidoğanın önemli çevresel girdilerindendir. Yenidoğan bebekler dokunulmaktan ve okşanmaktan çok hoşlanırlar. Tüm bu nazik uyarılar yenidoğanın güvende olma duygusu ve anne-bebek bağlanması açısından önemlidir. Bebeğe dokunurken nazik olmalı, ani tutma ve çekme davranışlarından kaçınılmalıdır. Aşırı ışık/gürültü gibi uyarılar yenidoğan için çevresel tehlikelerdendir. Yenidoğanın dokunmadan sonra en iyi gelişen duyusu işitmedir. Yenidoğan anne karnındayken onun kalp atışlarını, sesini vb. algılar ve bu sesleri tekrar duyduğunda sakinleşir. Yenidoğanın yanında çalan cep telefonu, televizyon, yüksek sesle konuşmak, kapıların çarpılması vb. etmenler yenidoğanın rahatsız olmasına ve ileride davranış problemleri, motor becerilerde azalma gibi durumlara neden olabilmektedir. Dokunma ve işitmeden sonra yenidoğanı en çok etkileyen çevresel etken görmedir. Uterus içinde ışıktan korunan bebek doğduğunda yoğun ışığa maruz kalır. Sürekli parlak ışık yenidoğanın uyku düzenini ve kilo alımını olumsuz etkiler. Ortamdaki ışık ve gürültünün azaltıldığı çalışmalarda, yenidoğanın daha hızlı kilo aldığı, beslenme süresi ve uykusunun daha düzenli olduğu bulunmuştur. Koku ve tat birbirinden ayrılmaz iki duyudur ve yenidoğanın çevresini deneyimlemesinde önemlidir. Her yenidoğan annesinin sütünün kokusunu ve tadını ayırt edebilir. Hoş olmayan kokularda tepki gösterir, kalp ritminde artma gibi değişiklikler olur. Bu nedenle yenidoğan deodorant, alkol gibi keskin kokulardan uzak tutulmalıdır. Yenidoğan bebek tatlı solüsyonları tercih ederken ekşi, acı tatlardan hoşlanmaz, strese girer. Bu bağlamda yenidoğan hemşiresinin tüm bu konularla ilgili ebeveynleri ve diğer sağlık çalışanlarını bilgilendirmesi yenidoğan sağlığı açısından önemlidir.

Anahtar Sözcükler: Yenidoğan, Gelişimsel Bakım, Fiziksel Çevre, Hemşire

DÜZENLİ FİZİKSEL AKTİVİTENİN KANSER RİSKİNİ AZALTMADAKİ YERİ

Fügen ÖZCANARSLAN¹, Funda AKDURAN²

¹ *Toros Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu,*

² *Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,*

Düzenli fiziksel aktivite; fiziksel uygunluğun bir veya daha fazla bileşeninin korunmasını veya geliştirilmesini amaçlayan düzenli, planlanmış ve tekrarlı fiziksel aktiviteler olarak tanımlanmakla birlikte psikolojik ve fiziksel olarak iyi olma halini geliştirir ve hayatı tehdit eden kanser riskini azaltır. Dünya kanser istatistiklerine göre kanser, en sık görülen ikinci ölüm sebebidir. Dünyada toplam 14,1 milyon yeni kanser vakası gelişmiş ve 8,2 milyon kansere bağlı ölüm görülmüştür. Çalışmalar, yetişkinlerde haftada 150 dakikalık fiziksel aktivitenin meme ve kolorektal kanser olmak üzere birçok kanserin insidansını önemli düzeyde azalttığını bilimsel olarak kanıtlamıştır. “Kronik Hastalıklar Risk Faktörleri Araştırması”na göre (2011); Türkiye genelinde kadınların %87’sinin, erkeklerin ise %77’sinin yeterli ölçüde fiziksel aktivite yapmadığı görülmüş dolayısıyla hareketsiz yaşam tarzı ülkemiz için ciddi boyutlara ulaşmıştır.

Bu derlemenin amacı düzenli fiziksel aktivitenin kanserin önlenmesi üzerindeki etkileri hakkında bilgi vermektir.

Aktivitenin kanserden nasıl koruma sağladığı bugüne kadar tam olarak açıklanamamasına rağmen, çeşitli mekanizmalar öne sürülmüştür. Aktivite ve kanserden korunma arasında ilişki sağlayan en önemli mekanizmalardan biri kilo kontrolü ve özellikle karın bölgesindeki yağlanmayı azaltmaktır. Karın bölgesinde meydana gelen yağlanma, hormonlardaki artışa sebep olarak endometrium, meme ve prostat kanserleri riskini arttırabilir. Düzenli yapılan fizik aktivite dolaşımdaki insülin ve “insulin-like growth factor-1” (IGF-1) düzeylerinin azalmasını sağlayabilir. IGF-1’in özellikle meme dokusunda hücre bölünmesini arttırarak hücrelerin çoğalmasına neden olabildiği, kanserli hücrelerin ölümünü azaltabildiği ve böylece bir mitojen olarak rol oynayabildiği çeşitli çalışmalarda gösterilmiştir. Kolon kanseri riskini ise, zararlı gıdaların kolon iç yüzeyindeki

kimyasallarla temasa bağı geçiş zamanını azaltarak kansere neden olabilecek hasarı engellemesi ile sağlamaktadır.

Düzenli fiziksel aktivite bazı kanser türlerinden korunmada en etkin ve en ucuz ilaçtır. Bu nedenle özellikle kanser açısından yüksek riske sahip kişiler başta olmak üzere tüm popülasyonda desteklenmeli, hastaların rutin klinik bakımına eklenerek hem yaşam kalitesini arttırmak, hem de hastalık ve ölüm oranını azaltmak amacıyla tedavinin bir parçası olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Düzenli fiziksel aktivite, kanser riski

İLKOKULLARDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN BESLENME KONUSUNA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Mukaddes Örs

*Amasya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Beslenme ve Diyetetik Bölümü*

Çocuğun beslenmesi, çevre koşulları, ailesinin sosyo-ekonomik durumu ve çocuğa verilen eğitimle yakından ilgilidir. Bu eğitimde en büyük katkı evde ailenin, okulda ise öğretmenlerindir. Bu nedenle öğretmenlerin kendi beslenme bilgilerinin iyi olması ve bunu öğrencisine doğru uygulatarak yansıtabilmesi önem taşır. Beslenme eğitimi özellikle ilköğretim çağındaki çocuklar için çok önemlidir. Çocuklar büyüme ve gelişmeleri için gereksinimi olan besinlerin neler olduğunu öğrenmelidirler

Bu araştırmanın amacı, Amasya İl merkezinde bulunan kamu ilkokullarında görev yapan öğretmenlerin beslenme konusuna ilişkin görüşlerini değerlendirmektir.

Bu araştırma, durum saptamaya yönelik betimsel bir çalışma olup, tarama modeli esas alınarak yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini Amasya İl merkezinde bulunan 15 kamu ilkokulunda çeşitli branşlarda görev yapan öğretmenler 372 oluşturmuştur. Araştırmada herhangi bir örneklem seçim yöntemi kullanılmadan evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Ölçek iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm öğretmenlerin kişisel bilgilerine dair sorulardan, ikinci bölüm ise öğretmenlerin beslenme konusundaki eğitim ihtiyaçlarını ölçmeye ilişkin veri sağlamaya yönelik maddelerden oluşmaktadır.

Araştırma verileri SPSS-20.0 paket programı ile analiz edilmiş, verilerin çözümlenmesinde frekans ve yüzde kullanılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, araştırmaya katılan öğretmenlerin %66,86'sı beslenme ile ilgili herhangi bir ders almadıklarını, %73,43'ü ilkokul programlarında beslenme ile ilgili bölümleri yetersiz bulduklarını ve yaklaşık %64'ü yeterli ve dengeli beslenme kurallarının ilkokullarda beslenme eğitime dahil edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Öğretmenlerin %9,43'ü beslenme konuları ile hiç ilgilenmediklerini ifade etmiştir. Öğretmenlerin, beslenme ile ilgili haberleri en çok izlediği kaynaklar sırasıyla; televizyon (% 74,27), gazete (% 58,3), kitap (% 49,34), bilimsel dergi (% 46,43), magazin dergisi (% 33,33) , radyo (% 28,3, ve video-kaset (% 20,57)'dir.

Araştırma sonuçlarından yola çıkarak, öğretmenlerin yeterli ve dengeli beslenme konusundaki bilgilerini artırmak amacıyla eğitim programları düzenlenebilir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, ilkokul, beslenme, bilgi

ARTVİN İTFAİYE MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN 2008-2017 YILLARI ARASINDA MÜDAHALE ETTİĞİ KÖY YANGINLARININ İNCELENMESİ

Gürkan YILMAZ¹, Kemal TORPUŞ¹, Galip USTA²

¹Öğr. Gör., Artvin Çoruh Üniversitesi, Artvin Meslek Yüksekokulu, Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, ARTVİN, TÜRKİYE

²Öğr. Gör., Artvin Çoruh Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, İlk ve Acil Yardım Programı, ARTVİN, TÜRKİYE

Yanma reaksiyon kontrol dışına çıkması sonucunda meydana gelen acil duruma yangın denir. Yangınların fazla yaşandığı kırsal kesimlerde ki ahşap yapı durumu ekiplerin yangınla mücadelesini önemli ölçüde etkilemektedir.

Çalışmamızda Artvin İtfaiye Müdürlüğü'nün müdahale ettiği köy yangınlarına ait yangın raporları incelenerek, yerleşim yerlerine göre olay sıklığı, ulaşım süresi, yangın türü, yangın nedeni, etkilenen yapının inşaat malzemesi ve yanma derecesinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Artvin İtfaiye Müdürlüğü'nün 2008-2017 yılları arasındaki 305 yangın raporu incelenmiş olup 89 adet köy

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

yangınlarına ait rapor çalışmaya dahil edilmiştir. Veriler SPSS 24.0 istatistik paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir.

Müdahale edilen köy yangınları incelendiğinde; yangın sıklığı bakımından Seyitler Köyü %28,1 (n=25) ile diğer köyler arasında ilk sırada yer almaktadır. Yangın türü bakımından konut yangınlarının %55,1 (n=49) ile diğer yangın türleri arasında ilk sırada yer aldığı tespit edilmiştir. Etkilenen yapı türünün %69,9'u (n=116) konut ve %25,3'ü (n=42) ahır-samanlıktır. Olay yerine ulaşım süreleri incelendiğinde %48,3'üne (n=43) 11-30 ve %14,6'sına (n=13) 0-10 dakika arasında ulaşıldığı görülmüştür. Etkilenen yapıların yanma dereceleri değerlendirildiğinde %84,9'unun (n=141) tamamen yandığı ve % 15,1'inin (n=25) kısmen zarar gördüğü belirlenmiştir. Yangın nedenleri değerlendirildiğinde; yapıların, %33,7'sinin (n=30) tamamen yanmasından dolayı yangın nedeninin tespit edilemediği belirlenmiştir.

Kırsal alanlarda meydana gelen yangınlarda itfaiyenin olay yerine ulaşım süresinin 11-30 dakika arasında olduğu ve yapıların %84,9'unun tamamen yandığı tespit edilmiştir. Köylerde mevcut yangın hidrant sistemlerinin geliştirilmesi veya olmayan köylere hidrant sistemlerinin kurulması yangınla mücadele açısından önemlidir. Kurulan hidrant sistemlerini aktive edebilecek gönüllü itfaiyecilerin yetiştirilerek sisteme dahil edilmesi yangınla mücadeleye katkı sağlayacağı gibi can ve mal kayıplarının en aza indirgenmesinde de önemli bir yere sahip olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Köy Yangınları, Yangınla Mücadele, İtfaiye, İtfaiye Teşkilatı

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

**UTERUS KONTRAKSİYONUNA BAĞLI
POSTPARTUM AĞRININ
EMZİRME ÖZ YETERLİLİĞİNE ETKİSİ**

Funda Evcili¹, İlkay Yurtsever²

¹Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Bölümü, Sivas, Türkiye

²Hemşire, Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi, Sivas, Türkiye

Doğum sonu uterin kontraksiyonlar, abdomende kramp tarzında ağrı (afterpain) şeklinde algılanmaktadır. Ağrılar ilk 12 saat içinde oldukça şiddetli olabilmekte, ortalama ilk dört gün boyunca kadın tarafından belirgin olarak hissedilmektedir. Emzirme ile artış gösteren postpartum ağrı, kadınların emzirme konusunda isteksizlik yaşamasına neden olabilmektedir.

Bu araştırmanın amacı, uterus kontraksiyonlarının neden olduğu postpartum ağrının emzirme öz yeterliliğine etkisini belirlemektir.

Araştırma, kesitsel araştırma türündedir. Araştırmanın evrenini, 2017 yılında bir devlet hastanesinde doğum yapan 3981 kadın oluşturmuştur. Örneklem, Temmuz-Aralık 2017 tarihleri arasında doğum yapan, araştırma kriterlerine uyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 376 kadın alınmıştır. Araştırmanın verileri, Kişisel Bilgi Formu, McGill Ağrı Ölçeği (MAÖ) ve Emzirme Öz Yeterlilik Ölçeği (EÖYÖ) ile toplanmıştır.

Kadınların yaş ortalaması 27.35±5.32; doğum sonu ilk 12 saat içinde EÖYÖ puan ortalamaları 36.88±8.54 (min:14, max:70)'dür. Kadınların MAÖ'nin duyuşal ve algısal ağrı, mevcut ağrı indeksi ve görsel kıyaslama ölçeği alt boyutlarının puan ortalamaları sırasıyla 33.53 ± 4.18 (min:0, max:45), 2.60 ± 1.39 (min:0, max:5) ve 6.23 ± 1.91 (min:0, max:10)'dir. Araştırmada, 18-34 yaşlar arasında olan, lise ve üzerinde öğrenim düzeyine sahip, gebeliği planlanmış, doğum öncesi bakım alan, ağrı sıklığını "kısa, anlık geçici" olarak tanımlayan ve analjeziğe ihtiyaç duymayan kadınların emzirme öz yeterlilikleri yüksek bulunmuştur (p<0.05). Ekonomik durum algısı, parite, gebelikte sağlık probleminin varlığı, bebeğin doğum ağırlığına göre EÖYÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır (p>0.05). Araştırmada, multipar,

gebelikte sağlık problemi öyküsü olan, emzirme ile ilişkili bilgi almayan kadınların MAÖ'nin duyuşsal ve algısal ağrı, mevcut ağrı indeksi, görsel kıyaslama ölçeğı alt boyut puan ortalamaları yüksektir ($p<0.05$). EÖYÖ ile MAÖ alt boyut puanları arasında istatistiksel açıdan negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p<0.05$).

Postpartum kliniklerde çalışan hemşireler ve ebeler, doğum sonu ağrının anne ve yenidoğan üzerinde olumsuz etkilerini önlemede önemli sorumluluklara sahiptir. Doğum sonu uterin kontraksiyonlara bağılı ağrı nedeniyle emzirme sürecinde yaşanabilecek problemler, sağlık profesyonellerinin dikkati ile erken dönemde tanılanabilir ve bireyselleştirilmiş bakım girişimleri ile çözümlenebilir.

Anahtar Kelimeler: Postpartum Dönem, Uterus, Kontraksiyon, Ağrı, Emzirme, Öz Yeterlilik

İTFAİYE MEMURLUĞU HİZMET SINIFININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Gürkan YILMAZ¹, Kemal TORPUŞ¹, Galip USTA²

¹Artvin Çoruh Üniversitesi, Artvin Meslek Yüksekokulu,
Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, ARTVİN,
TÜRKİYE

²Artvin Çoruh Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu, İlk ve Acil Yardım Programı, ARTVİN,
TÜRKİYE

İtfaiye; söndürme anlamına gelen Arapça kökenli "itfa" s özcüğünden Türkçemize girmiştir. İtfaiye; söndürme, arama - kurtarma hizmetlerini yerine getirmek ve bu konularda eğitim- denetim görevlerini yürütmek üzere kurulmuş teşkilatlardır. İtfaiyeci, T.C. İçişleri Bakanlığı tarafından yayımlanmış "Belediye İtfaiye Yönetmeliğı" ile itfaiye teşkilatlarına verilmiş olan görevleri uygulamakla yükümlü ve bu konuda gerekli olan asgari eğitimleri almış personele verilen ünvanıdır. Yönetmeliğın 15. Maddesi incelendiğinde; en az lise veya dengi okul mezunu olmak, sağlık açısından kapalı mekan, dar alan ve yükseklik gibi fobisi olmamak kaydıyla itfaiye teşkilatının çalışma şartlarına uygun olmak, tartılma ve ölçölme aç karnına, soyunuk ve çıplak ayakla olmak kaydıyla erkeklerde en az 1.67 m, kadınlarda en az 1.60 m boyunda olmak ve boyun 1 m den fazla olan

kısmı ile kilosu arasında (+,-) 10 kg. dan fazla fark olmamak, 25 yaşını doldurmamış olmak gibi özel niteliklerin arandığı görölmüştür. Bu yönetmeliğın 6. Maddesine göre itfaiyeci; yangınlara müdahale etmek ve söndürmek, Su baskınlarına müdahale etmek, Doğal afetler ve olağanüstü durumlarda kurtarma çalışmalarına katılmak, Her türlü kaza, çökme, patlama, mahsur kalma ve benzeri durumlarda teknik kurtarma gerektiren olaylara müdahale etmek ve ilk yardım hizmetlerini yürütmek; arazide, su üstü ve su altında her türlü arama ve kurtarma çalışmalarını yapmak ve yönetmelikte belirtilen diğer görevleri yerine getirmektedir. Aynı yönetmeliğın 36. maddesinde Türk Standartları Enstitüsü (TSE) veya Avrupa Normları (EN) standartlarına uygun olarak yangın, sel, çığ, nükleer, biyolojik, kimyasal ve benzeri tehlikelere karşı özel teçhizat ve kıyafet de verilmektedir. Ayrıca, 18.04.2014 Tarih ve 28976 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğde" İtfaiye hizmetleri (hava taşıtlarıyla yapılanlar ile orman yangınlarıyla mücadele ve koruma faaliyetleri hariç) 84.25.01 koduyla "Çok Tehlikeli" tehlike sınıfındadır. Belediye itfaiye yönetmeliğının 6, 15 ve 36 maddelerine ek olarak Çalışma Sosyal Güvenlik Bakanlığı itfaiye hizmetlerini 84.25.01 koduyla tehlike sınıflandırmasını "çok tehlikeli" olarak belirlemiştir. 84.25.01 koduyla "çok tehlikeli" olarak tehlike sınıflandırması yapılan itfaiye memurları, yerine getirilen görevler, memurluğa atanma şartları ve kullandığı özel kıyafetler göstermektedir ki yapılan fiili çalışma için mesleğe özgü eğitim almaları ve teknik bilgi ışığında mesleğın gerektirdiğı özel araç-gereçleri ve kıyafetleri kullanarak görevlerini yerine getirmektedirler. Bu bağlamda teknik hizmet sınıfında yer alması gereken itfaiyecilerin genel idari hizmetler sınıfında yer aldığı görölmektedir. Genel idari hizmetler ise 657 sayılı devlet memurları kanunun 36. Maddesinde "Bu Kanunun kapsamına dahil kurumlarda yönetim, icra, büro ve benzeri hizmetleri gören ve bu Kanunla tespit edilen diğer sınıflara girmeyen memurlar Genel İdare Hizmetleri sınıfını teşkil eder" şeklinde belirtilmiştir.

Sonuç ve öneri; mesleğe özgü eğitim alan ve özel araç-gereçleri kullanarak tehlikeli alanda çalışan itfaiye

Abstract Book
(Oral Presentation)

memurlarının hizmet sınıfının genel idari hizmetler sınıfından teknik hizmetler sınıfına dönüştürülmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İtfaiye Memuru, Teknik Hizmet Sınıfı, Genel İdari Hizmet Sınıfı, Tehlike Sınıfları

**SAĞLIK EĞİTİMİ ALAN ÜNİVERSİTE
ÖĞRENCİLERİNDE DUYGUSAL YEME VE
ETKİLEYEN FAKTÖRLER**

Hülya ARSLANTAŞ¹, Seher İNALKAÇ², İ.Ferhan
DEREBOY³, Rüveyda YÜKSEL⁴

¹Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

²Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

³Adnan Menderes Üniversitesi, Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı

⁴Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu çalışma sağlık eğitimi alan üniversite öğrencilerin de duygusal yemeyi etkileyen faktörleri belirlemek amacı ile tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırma batıda bir ilin bir üniversitesinde sağlık eğitimi veren bir okulunun hemşirelik ve ebelik bölümü öğrencilerinde 2016-2017 öğretim yılının bahar yarıyılında yapılmıştır. Araştırmanın evrenini her iki bölümde öğrenim gören 970 üniversite öğrencisi, örneklemini ise araştırmanın verilerinin toplandığı günlerde okulda bulunan 687 kişi oluşturmuştur. Araştırmada verilerin toplanmasında öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini içeren ve duygusal yemeyi etkileyeceği düşünülen literatür bilgisi doğrultusunda oluşturulan 30 sorunun bulunduğu anket formu ve Duygusal Yeme Ölçeği (DYÖ) kullanılmıştır. DYÖ'den yüksek puan alınması duygusal yemenin fazla olduğu anlamına gelmekte olup ölçekten alınabilecek minimum puan "0" maksimum puan ise "30"dur. Verilerin çözümlenmesinde SPSS 18 programından yararlanılmıştır. Verilerin dökümünde tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra, varyans analizi, bağımsız gruplarda t testi ve Mann Whitney U testinden yararlanılmıştır.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Öğrencilerin yaş ortalaması 20,67±1,77, %79,0'ı kadın, %78,9'u hemşirelik bölümünde okumakta, %98'i bekar, %50,5'i yurttta kalmakta, %67,2'si tek kalmamakta, %72,1'inin geliri giderine denk, %55,5'inin babasının ilkökul ve altı eğitime, %76,5'inin ise annesinin ilkökul ve altı eğitime sahip olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin DYÖ puan ortalaması 12,71±6,40 olarak bulunmuştur. Öğrencilerin baba(F=0,680;p=0,507) ve anne eğitiminin (F=2,460;p=0,087), gelir düzeylerinin (F=0,667;p=0,514) duygusal yemeyi etkilemediği bulunmuştur. Kadın öğrencilerde duygusal yemede daha fazladır (t=6,910;p=0,000). Hemşirelik ve ebelik öğrencileri arasında duygusal yeme açısından fark olmadığı (t=1,590;p=0,247), yurttta kalanlarda, tek kalmayanlarda ve bekar olanlarda duygusal yemenin daha fazla olduğu bulunmuştur (Sırasıyla: t=-1,964, p=0,05; t=2,420, p=0,016; MWU=1601,50, p=0,008).

Üniversitede sağlık eğitimi alan öğrencilerinde duygusal yeme kadınlarda ve bekar olanlarda daha fazla görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Eğitimi, Öğrenci, Duygusal Yeme, Etkileyen Faktör.

**PROBLEMATIC INTERNET USE, SLEEP
QUALITY AND ACADEMIC ACHIEVEMENT
BETWEEN TURKISH UNIVERSITY STUDENTS**

Funda Evcili¹, İlkey Yurtsever²

¹ Cumhuriyet University, Vocational School of Health Care Services, Child Development Department, Sivas, Turkey

² Cumhuriyet University, Institute of Health Sciences, Fundamentals of Nursing Department, Master Student, Sivas, Turkey

Problematic use of the internet is "continuous failure to control the use of the internet by individuals themselves along with the impairment of their lives in important dimensions such as health, family and business". Problematic internet use causes psychological, social and physical health problems especially between young people.

This study investigates the relationship between problematic internet use, sleep quality and academic achievement in Turkish university students.

The research is a descriptive research. This research was performed in a state university located of Turkey at 2016-2017 academic year. The study sample consisted of 912 university students. Data were collected using the Personal Information Form, Pittsburgh Sleep Quality Index (PSQI), Problematic Internet Use Scale (PIUS).

The mean age of the students was 21.6 ± 1.2 years. 70.7% used the internet "everyday" and the mean length of the internet use in 54.4% of the students varied from 61-120 minutes. The mean total scores the students obtained were 92.2 ± 2.0 (min: 33, max: 165) for the PIUS and 6.8 ± 1.4 (min: 0, max: 21) for the PSQI. 78.9% of the students had "poor" sleep quality. Problematic internet use was more common among the students who used the internet "every day", who spent at least " ≤ 121 dk" on the internet at each use, who preferred to use the internet at "24:00-08:00", whose academic achievement score was ≤ 2.5 and whose mothers had the primary school and lower education level. There was a significant negative correlation statistically significant between PSQI and PIUS.

Health professionals should not ignore the effects of today's developing technologies on young people's health and they should inform young people about the safe use of the internet through health trainings.

Key Words: Problematic Internet Use, Sleep Quality, Academic Achievement, University Students

WET NURSE

Dilek ŞAYIK¹, Deniz YİĞİT², Ayfer AÇIKGÖZ³

¹Training Unit, Eskisehir State Hospital

²Department of Pediatric Nursing, Kutahya School of Health Sciences, Dumlupınar University

³Department of Pediatric Nursing, Faculty of Health Sciences, Eskisehir Osmangazi University

Breastmilk is a natural, easy-to-digest food with high-bioavailability that meets the neonate's optimum growth and development needs in terms of the components it contains. *Breastmilk and breastfeeding* have many benefits for both the baby and the mother. The World Health Organization (WHO) and The Ministry of Health (Turkey) recommend that the infants should only be breastfed for the first 6 months. However, some infants

cannot be breastfed after birth for various reasons (mother's death etc.). For such situations, the WHO, UNICEF and the Ministry of Health (Turkey) propose that another mother can breastfeed the infant.

The aim of this study is to draw the attention of the community and the health personnel to the concept of wet nurse which was widely practiced in the past but has sunk into oblivion due to various reasons today. In order to collect data, Google Scholar, CINAHL, the Cochrane Library and EbscoHost databases have been searched by the "wet nurse, milk sibling" and "sütannelik, süt kardeşlik" keywords both in Turkish and English for the studies made over the last decade between September and November 2017.

Breast milk has always been considered as the most important nutrient for the infant. Wet nurse has become an effective solution for the infants who can not benefit from their own mothers' breast milk for various reasons. In ancient Mesopotamia, wet nurse service showed similarities to the practices mentioned in holy scripts, and sharing breast milk was considered to be a virtue and it was encouraged. The concepts of wet nurse and milk siblings has been practiced by the Muslims throughout the history. The spread of infectious diseases and the development of the food industry have caused this practice to be abandoned over time. But no food can substitute breast milk. Many countries have established mother's milk banks to solve this problem. However, there is not yet a consensus on milk banks in our country, the majority of which are Muslims. The most important underlying reason is that the milk siblings are now allowed to marry each other.

As a result, instead of the mother's milk banks, "wet nurse centers" can be established to offer the same service in Turkey. Thus, the project of reviving "wet nurse and milk sibling" can be an effective solution.

Key words: Breast milk, wet nurse, milk sibling, wet nurse centers

**KORONER ARTER HASTALARINDA ORTA
DERECEDE KİLO KAYBININ ENDOTEL
FONKSİYONLARINA ETKİSİ**

Özlem Persil Özkan*, Ece Yiğit Taşkın**, Zerrin
Yiğit***

*İstanbul Arel Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik
Bölümü

**İzmir Devlet Hastanesi, Genel Dahiliye Kliniği

***İstanbul Üniversitesi Kardiyoloji Enstitüsü,
Kardiyoloji ABD,

Toplumda obezite prevalansı giderek artmaktadır. Obezite, koroner arter hastalığının bağımsız risk faktörlerinden birisi olarak kabul edilmektedir. Bununla birlikte obezite ile kardiyovasküler hastalığın diğer risk faktörleri arasında karmaşık ve karşılıklı bir ilişki vardır. Bu çalışmanın amacı obez ve non-obez koroner arter hastalarında endotel fonksiyonlarını incelemek ve orta derecede kilo kaybının bu fonksiyonlara etkisini araştırmaktır.

Bu çalışmada, koroner arter hastalığı tanısı ile kardiyoloji polikliniğine başvuran ve endotel fonksiyonlarına bakılmış 100 ardışık hasta (42 erkek ve 58 kadın; yaş ortalaması $62,88 \pm 10,82$ yıl) retrospektif olarak değerlendirilmiştir. Klinik değerlendirmeden sonra, hastalar beden kitle indekslerine (BKİ) göre, 53 hasta obez (BKİ : $35,08 \pm 4,29$ kg/m²) ve 47 hasta obez olmayan (BKİ : $25,99 \pm 1,70$) olarak 2 gruba ayrılmıştır. Obez hastalara zayıflamaları açısından enerjisi kısıtlanmış tıbbi beslenme tedavisi verilerek 6 ay süresince takip edilmiştir. Diyet uygulamaya başlamadan öncesi ve sonrası biyokimyasal parametreler (total kolesterol, HDL kolesterol, LDL kolesterol, trigliseritler, açlık kan şekeri, HbA1-C, açlık insülini, ürik asit, fibrinojen, high-sensitive CRP (h-CRP), homosistein, nitrik oksit (NO), plazminojen aktivatör-1 (PAI-1) ve leptin seviyeleri incelenmiştir. İstatistik incelemede Student's t testi ve ki-kare test kullanılmıştır.

İki grup arasında hipertansiyon ve tip 2 diyabet prevalansı açısından fark görülmemiştir. İki grup arasında diyet öncesi total kolesterol, HDL kolesterol, LDL kolesterol, trigliseritler, açlık kan şekeri, açlık insülini, ürik asit, fibrinojen ve NO düzeyleri açısından fark bulunmamıştır. Obez grupta homosistein, HbA1-C, h-

CRP, PAI-1 ve leptin düzeyleri non-obez gruba göre anlamlı olarak yüksek bulunmuştur (sırasıyla; $p=0,042$, $p=0,048$, $p=0,042$, $p=0,025$, $p=0,042$ ve $p=0,05$). Diyet uygulamaya başlanmasından 6 ay sonra, obez hastalar vücut ağırlıklarının %10,5' ini kaybetmişlerdir. Obez grupta diyet öncesi ve sonrası tüm biyokimyasal parametreler gözden geçirildiğinde diyet sonrası değerler anlamlı olarak düzelmiştir (total kolesterol $p=0,00018$, HDL kolesterol $p=0,0067$, LDL kolesterol $p<0,0001$, trigliseritler $p=0,045$, açlık kan şekeri $p=0,00098$, ürik asit $p=0,0031$, fibrinojen $p=0,0039$, homosistein $p=0,022$, HbA1-C $p=0,0077$, h-CRP $p=0,028$, açlık insülini $p=0,0017$, NO $p=0,031$, PAI-1 $p=0,0014$ ve leptin $p=0,016$).

Zayıflamaya uygun olarak verilen diyet tedavisi ile hastalar altı ayın sonunda kilo kaybetmişlerdir, aynı zamanda tüm majör kardiyovasküler risk faktörlerinde ve endotel fonksiyonlarında belirgin düzelme gözlenmiştir.

**PHYSIOTHERAPY AND REHABILITATION IN A
CASE WITH MULTISYSTEM ATROPHY**

Furkan BİLEK¹, Nilufer CETİSLİ KORKMAZ²,

¹Firat University, Faculty of Health Sciences,
Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Elazığ,
TURKEY.

²Pamukkale University, School of Physiotherapy and
Rehabilitation, Denizli, TURKEY.

Multiple System Atrophy(MSA) is a neurodegenerative disease with sporadic, progressive, cerebellar ataxia as well as urogenital dysfunction, parkinsonism and autonomic insufficiency.

The main purpose of this report with a case MSA, which has incidence of 1.9-4.9/100.000, is to investigate the effectiveness of physiotherapy and rehabilitation approaches on balance and walking.

A 64 years old male case diagnosed as MSA in 2016, referred to the neurology service with increasing balance and gait problems. The physiotherapy and rehabilitation program applied for 3 days/week for a total of 28 sessions following the assessment with Canadian Neurological Scale(CNS), Mini Mental Test(MMT), Berg Balance Scale(BBS), Barthel Index(BI) and Functional

Independence Scale(FIM) in addition to the coordination and gait analysis.

It was found that incontinence, inability to stop walking, decreased knee control, 4 way sitting/standing balance problems were significant, while the coordination, orientation and cooperation problems were moderately worse. Although there were no pattern, balance and control gains in gait, it was found that sitting balance improved minimally following program. Pre- and post-treatment assessments' results (percentile changes) were 8.5-9.5(8.7%) in CNS, 14-15(3.33%) in MMT, 0-2(3.57%) in BBS, 10-15(05%) in BI and 37-40(2.38%) in FIM, respectively.

The disease activity cannot be controlled in majority of cases, despite the medical treatment approaches in MSA. We concluded that physiotherapy and rehabilitation approaches, with long-terms, were one of the important choice in preventing functional deterioration and gaining improvements in despite of degenerative progression of MSA.

Key Words: Balance; Coordination; Gait; Multisystem Atrophy; Physiotherapy and Rehabilitation.

SAĞLIKLI YETİŞKİNLERDE HİPERMOBİLİTE, TEMPOROMANDİBULAR EKLEM DİSFONKSİYONU VE SERVİKAL POSTÜRÜN İNCELENMESİ

Derya Azim Rezaei, Tülay Çevik Saldıran, Begüm Sarıpınarlı, Gamze Tosun, Laçın Naz Taşçılar, Ahmet Cüneyt Akgöl

Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Kalıtsal bağ dokusu bozukluğu olarak bilinen Genel Eklem Hipermobilitesi (GEH): cilt ve vasküler kırılganlık ile bir dizi hücre dışı matris geninde genetik kusurların yol açtığı bir durumdur. Genel eklem hipermobilitesi ile normal popülasyon arasında postürde anlamlı değişiklikler olduğu literatürde belirtilmektedir.

Çalışmamızın amacı yetişkinlerde, hipermobilitate, temporomandibular eklem disfonksiyonu ve servikal postural değişimin incelenmesidir.

Tanımlayıcı-kesitsel araştırma planında düzenlenmiş araştırmanın örneklemini Okan Üniversitesi'nde çalışan ve okuyan 97 gönüllü sağlıklı yetişkin birey oluşturmuştur. Çalışmaya 18-65 yaş arasında gönüllü bireyler dahil edilmiştir. Katılımcıların sosyo-demografik bilgileri Demografik Veri Formu'na kaydedildi. Beighton Hipermobilitate Skorlaması ile genel eklem hipermobilitate değerlendirmesi yapıldı. Temporomandibular eklem disfonksiyonu (TMEDS) incelemesinde; ağız açıklığı (cm), mandibulanın sağ/sol lateral deviasyonu (cm) cetvel kullanılarak santimetre cinsinden kaydedildi. Mandibulanın ağız açma sırasında defleksiyon (s) veya deviasyon (c) gösterip göstermediği gözlemsel olarak değerlendirilip kaydedildi. Postur değerlendirmesi; gözlemsel olarak yapıldı.

97 katılımcının yaş ortalaması $\pm$ standart deviasyon (SD) 35.03 ± 12.24 iken, katılımcıların 55 (56.7%) tanesini kadınlar oluşturmaktaydı. Genel eklem hipermobilitesi (GEH) olan kişi sayısı 24 (29.2%) iken TME disfonksiyonu görülen kişi sayısı 24 (%24,7) idi. Katılımcıların hipermobilitate skoru ortalamaları 2.14 ± 2.23 , maksimum ağız açıklığı ortalamaları 4.41 ± 0.77 bulundu. Katılımcıların %52,6'ında servikal anterior tilt gözlemlendi. 26 katılımcıda (%26,8) çene açılırken ses geldiği, 25 katılımcıda (%25,8) çene kapanırken ses geldiği bulundu. Çene açılırken atlama hissi 28 katılımcıda (%28,9) gözlemlendi. GEH ile servikal anterior tilt ve maksimal ağız açıklığı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamadı ($p>0,05$).

Genel eklem hipermobilitesi ile normal popülasyon arasında postürde anlamlı değişiklikler olduğu literatürde belirtilmektedir. Ancak literatürde baş ve boyun pozisyonu ile hipermobilitate ilişkisi arasında ortak bir görüş birliği yoktur. Çalışmamızda GEH ile servikal anterior tilt arasında bir ilişki bulunamamıştır. Baş ve boyun pozisyonu ve hipermobilitate arasında daha spesifik değerlendirmeler ve daha büyük katılımcı sayısı ile planlanmış çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Sözcükler: Hipermobilitate, Servikal Anterior Tilt, Temporomandibular Eklem Disfonksiyonu

**EV YAPIMI ALKOL TÜKETİMİ GELENEĞİ
“BOĞMA RAKI”**

Serkan KÖKSOY*, Seren ÇINAR*

**Mehmet Akif Ersoy Sağlık Bilimleri Fakültesi*

Alkol tüketimi önemli bir halk sağlığı sorunudur. Dünya Sağlık Örgütü hastalık oluşturan nedenler üzerine yaptığı çalışmada alkole 5. sırada yer vermiştir. Alkol tüketiminin çok farklı nedenleri bulunmaktadır. Bu nedenler genel olarak kişi ve çevresi ile ilgilidir. Bireyin yetişmiş olduğu ortamda bu ürünün kullanılıyor olması, o kişiyi ileride deneme ve kullanmaya itebilmektedir. Özellikle sosyoekonomik yapının düşük olduğu bölgelerde alkollü içkilere uygulanan yüksek vergilerin eklenmesi neticesinde, kişiler kendi alkollü içkilerini üretebilmektedir. Ülkemizde özellikle Hatay, Adana, Gaziantep, Mersin gibi illerimizde evlerde kişilerin kendi içkilerini yaptıkları bilinmektedir. Bu içkilerin yapımında üzüm, incir, erik, hurma vb. meyveler kullanılmaktadır. Bu meyveler genel olarak bu illerde yetişmektedir. Bu meyvelerden ne kadar alkollü içki üretildiği ve tüketildiği ise tam olarak bilinmemektedir. Ev yapımı alkollü içkilerin aroması ve tadını etkileyen bazı faktörler söz konusudur. Tüketenlerin bu durumu göz önünde bulundurdıkları tahmin edilmektedir. Bu içkilerin en çok bilineni ise ‘boğma rakı’ olarak bilinmektedir. Yapılan literatür araştırmalarında bu içeceğin içeriğindeki bileşenler üzerine yapılan yayın sayısı son derece kısıtlıdır. Kullanılan teçhizat ve metot farklılıkları neticesinde elde edilen ürünün içeriğinde bulunan ethanol, methanol, propanol, butanol, isobutanol ve isoamyl alcohol gibi maddelerin miktarının bilinmeyişi ortaya çıkabilecek sağlık sorunlarının anlaşılmasını güçleştirecektir.

Sonuç olarak fabrikasyon olmayıp elde üretilen alkollü içkilerin fabrikasyon ürünlere göre daha tehlikeli olduğu kanaatindeyiz. Bu ürünlerin üretim ve kullanımının yasaklanması veya kısıtlanması ileride görülebilecek sağlık sorunlarının azaltılmasında ve çözümünde faydalı olabileceği kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Hatay, Gelenek, Boğma Rakı, Halk Sağlığı

ENERJİ İÇECEĞİ TÜKETİMİ ve HALK SAĞLIĞI

Serkan KÖKSOY*, Hatice DİPİ**

**Mehmet Akif Ersoy Sağlık Bilimleri Fakültesi*

***Kocaeli, Kartepe Köseköy Merkez Aile Sağlığı Merkezi*

Ülkemizde 1990’lı yıllardan itibaren tüketime sunulmuş, fiziki ve mental performansı arttırdığı yönünde reklamlarla kendine piyasada yer edinmiş içeceklerdir. İçeceklerin yapısında farklı materyaller bulunabilmektedir. Bazı ülkelerde ise bu içeceklerin içerisine alkol karıştırılabilmektedir. Ülkemizde yayınlanan bir tebliğ ile içeriğinde bulunması gereken maddeleri ve miktarları belirtilmiştir. Enerji içecekleri ile ilgili yapılan reklam, tanıtım ve sponsorluk kampanyalarında fiziksel, zihinsel ve psikomotor fonksiyonlar üzerinde pozitif etkileri olduğu belirtilmiştir. Yapılan bazı bilimsel çalışmaların bu verileri desteklemesi ile birlikte genç nüfus arasında tüketim artmıştır. Genç nüfusun enerji içeceklerine olan ilgisi farklı materyallerle karıştırılmasına, aşırı derecede tüketilmesine neden olmuştur. Bu durum sonucunda bazı sağlık sorunları gözlemlenmiştir. Gözlenen bu sağlık sorunlarının enerji içeceklerinden mi kaynaklandığı, aşırı derecede tüketilmesinden mi kaynaklandığı, yoksa kişinin bedeninde var olan ve henüz belirti vermemiş bir hastalığın mı tetiklendiği ise henüz net değildir. Yapılan bazı çalışmalarda enerji içeceklerinin içeriğinde bulunan bazı materyallerin insanda merkezi sinir sistemini etkileyebileceği ve bazı psikiyatrik bozukluklara yol açabileceği bildirilmiştir. Bu durumun tam aksi olarak fiziki ve mental kuvvet artışı oluşturabileceği de bildirilmiştir. Bizim araştırmamızın amacı her iki durumu bir arada irdelemektir.

Enerji içecekleri içeriğindeki kafein, taurin, glukronolakton, guarana, gingseng ve inositol vb maddelerin her birinin merkezi sinir sistemini farklı yollarla etkilediği yönünde bilimsel çalışmalar mevcuttur. Bu maddelerin tamamının bir arada bulunduğu bir içeceği aç karnına, yüksek miktarda veya alkolle birlikte tüketilmesinin sağlık açısından zararlı olabileceği kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Enerji İçeceği, Genç Nüfus, Tüketim, Sağlık

**EVALUATION OF ANATOMY EDUCATION BY
STUDENTS IN NURSERY AND PHYSIOTHERAPY
AND REHABILITATION**

Ceren UĞUZ GENÇER*

* *Muğla Sıtkı Koçman University, Faculty of Medicine,
Department of Anatomy , Muğla*

The traditional architecture of anatomy which is a part of medicine education is already being discussed by many authorities due to rapid rise of knowledge in science. As being one of the oldest medical sciences and forming a common language among health professionals, anatomy needs to be improved and kept up to date not only in medical faculties also in other departments giving health service.

To determine the proposals and thoughts about anatomy lessons of students from the departments of nursery and physiotherapy and rehabilitation of the Faculty of Medical Sciences in order to improve a more functional and up to date model of anatomy education.

A questionnaire is prepared for 1st year students of Mugla Sıtkı Kocman University Faculty of Medical Sciences Departments of Nursery and Physiotherapy and Rehabilitation(PR) who took anatomy lessons in 2017-2018 educational year.

The questionnaire is designed same for both departments as 36 questions about theoretical, practical lessons and anatomy exams. Likert type evaluation scale is used for the answers. Participation in the study is optional and no information about personal data is asked to the participants.

We included 54.7% (n=230) and 79.5% (n=132) of students from the Nursery and PR Departments ,respectively. The continuity of courses is thought to be necessary by 91.4% and 79.9% of students from Nursery And PR, respectively.

Among Nursery students 34.3% think that theoretical lessons are enough whilst 9.52% think as the same way in Department of PR. When practical lessons are evaluated, both groups think that practical lessons are complementary (84.3% of Nursery and 79% of PR) but not enough (30.46% of Nursery and 43.8% of PR).

We found that student had a moderate satisfaction of anatomy lessons. We also think that new educational arrangements may rise this rate of satisfaction.

Key words: Anatomy, Student, Satisfaction Survey

**KRONİK BEL AĞRILI HASTALARDA
OKSİKODONUN ETKİNLİĞİ**

SULE ARICAN

*Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi
Anesteziyoloji ve Reanimasyon BD. Konya/Türkiye*

Kronik bel ağrısı 12 haftadan uzun süren genellikle mekanik sebeplerden kaynaklanan bir durumdur. Oksikodon morfine oranla daha hızlı etki gösteren ve iki saat boyunca stabil bir analjezi sağlayan opioiddir. Morfin gibi mental durumda değişikliklere ve sedasyona yol açmadığından kronik ağrı tedavisinde iyi bir seçenektir.

Bu çalışmanın amacı kronik bel ağrı tedavisinde oksikodonun etkinliği ve güvenilirliğini araştırmaktır.

Çalışma, Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram tıp Fakültesinde gerçekleştirildi. Bu çalışmada prospektif olarak muhafaza edilen bir veritabanı ile tıbbi kayıtlar geriye dönük olarak gözden geçirilmiştir. Çalışmaya ağrı polikliniğimizde kronik bel ağrısı tanısı ile takip edilen cerrahi müdahaleyi kabul etmeyen, VAS değerlerinin yüksek olması nedeniyle oksikodon tedavisi başlanan hastalar dahil edilmiştir.

Hastaların morfometrik ve demografik verileri dosyalarından kayıt edilmiştir. Kısa Form McGill Ağrı Anketi (SF-MPQ) ağrıyı ölçmede kullanılmıştır. Bunun yanı sıra ölçümün yapılacağı zamanda hissedilen ağrı Visuel Analog Skala (VAS) ile, hastaların kısıtlılık düzeyleri ise Oswestry bel ağrısı engellilik anketi ile oksikodon öncesi ve sonrası 4. ve 12. haftalarda değerlendirilmiştir.

Hastaların daha önceki kullandığı ilaçlar ve Oksidokon kullanıma bağlı komplikasyonlar kaydedilmiştir.

Bağımlı grupların karşılaştırılmasında tek yönlü ANOVA, normal dağılıma uygun olmayan bağımlı grupların karşılaştırılmasında ise Friedman testi kullanıldı.

Çalışmaya dahil edilen hastaların mevcut tedavileriyle ortalama VAS değerleri 4 olarak kaydedilmiştir. Hastalara oksikodon (2*5mg) tedavisi başlanmasının ardından 4.haftanın sonunda VAS 2 ve 12.haftanın sonunda VAS 1 olarak anlamlı bir azalma kaydedilmiştir. Kısa Form McGill Ağrı Anketi (SF-MPQ) değerlendirmesinde oksikodon öncesi ve tedavi sonrası hem kısa hem uzun dönemde oldukça anlamlı düzelme olduğu gözlenmiştir ($p<0.001$). Oswestry bel ağrısı engellilik anketi ile hastaların kısıtlılık düzeyleri oksikodon tedavisi öncesi %58, oksikodon tedavisi sonrası hem kısa hemde uzun dönemde sırasıyla %40 / %35 olarak istatistiksel anlamlı olduğu gözlenmiştir ($p<0.001$). Hastaların hiçbirinde herhangi bir yan etki ve komplikasyona rastlanmamıştır. Oksikodon titre edilebilmesi, etkisinin hızlı başlaması, aktif metabolitinin olmaması, yarılanma ömrünün kısa olması, etki süresinin uzun olması ve yan etkilerinin az olması nedeniyle kronik bel ağrısı tedavisinde etkin ve güvenilir olduğu kanaatindeyiz.

Anahtar Sözcükler; Kronik bel ağrısı, Oksikodon, Oswestry, McGill ağrı anketi

AİLE SAĞLIĞI MERKEZİNE BAŞVURAN YETİŞKİNLERİN HİJYEN UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Fatma TOK YILDIZ¹, Şerife KARAGÖZOĞLU², Zehra GÖLBAŞI³

¹Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı,
Sivas

²Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı,
Sivas

³Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü Kadın Sağlığı ve Hastalıkları
Hemşireliği Anabilim Dalı, Sivas

Bu araştırma yetişkinlerin kişisel hijyen uygulamalarının belirlenmesi amacıyla yapıldı.

Tanımlayıcı nitelikteki bu araştırmanın evrenini 01.12.2017-01.02.2018 tarihleri arasında Sivas Merkez’de üç Aile Sağlığı Merkezlerine(ASM) başvuran yetişkinler, örneklemini(n=229) ise araştırmaya katılmayı kabul eden bireyler oluşturdu.Verilerinin toplanmasında

Tanıttıcı Özellikler Formu ve Hijyen Uygulamaları Kontrol Formu,verilerin değerlendirilmesinde sayı,yüzde ve ortalama ölçütleri kullanıldı.Çalışma için etik kurul kararı, katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alındı.

Yetişkinlerin yaş ortalaması 35.44±12.4, %82.5’i kadın,%45’i ortaöğretim mezunu ve %63.3’ü ev hanımıdır.Yetişkinlerin %71.2’sinin gelir-giderinin dengeli,% 77.7’si evli ve %73.4’ü çocuk sahibi olduğu belirlendi.Araştırmaya katılan yetişkinlerin %79’unun çekirdek aile tipinde olduğu, %70.7’sinin apartman dairesinde oturduğu, %76.9’unun kalorifer kullandığı ve %72.9’unun doğalgazı yakıt olarak kullandığı saptandı. Yetişkinlerin %99.1’inin evinde şebeke suyu kullandığı, %97.8’inin çeşmesinin, %99.6’sının banyosunun ve %97.8’inin tuvaletinin ev içinde yer aldığı belirlendi.Araştırmaya katılan yetişkinleri el yıkamaya yönelik hijyen uygulamalarında %86.9’unun sabah kalktığında, %72.9’unun yemekten önce, %69’unun yemekten sonra, %69.4’ünün eve gelince,%25.8’inin tuvalete girmeden önce, %98.3’ünün tuvaletten çıktıktan sonra ellerini her zaman yıkadığı ve %80.3’ünün el yıkamada su- sıvı sabun kullandığı saptandı.Yetişkinlerin %97.8’inin sabah kalkınca, %38.4’ünün eve gelince ve %31.4’ünün yatmadan önce her zaman yüz yıkadığı tespit edildi.Araştırmaya katılan yetişkinlerin %38’inin sabah kalkınca, %34.1’inin yemekten sonra, %45.4’ünün yatmadan önce dişlerini fırçaladığı ve %9.6’sının diş ipini her zaman kullandığı belirlendi.Araştırmaya katılan yetişkinlerin %47.6’sının haftada 1-2 kez banyo yaptığı, %50.7’sinin hergün iç çamaşırını değiştirdiği, %58.1’inin banyo yaptıkça kulaklarını temizlediği, %74.2’sinin haftada bir kez tırnaklarını kestigi, %75.5’inin her gün ayaklarını yıkadığı ve %83.4’ünün her gün çoraplarını değiştirdiği saptandı.Yetişkinlerin kişisel hijyen malzemelerinden kendine ait tarak, el havlusu, banyo havlusu, diş fırçası ve tırnak makasına sahip olma durumlarının ise sırasıyla %86, %64.2, %94.8, %98.7 ve %64.6 olduğu tespit edildi.

Bulgularımız doğrultusunda araştırma kapsamındaki yetişkinlerin genel olarak hijyenlerinin iyi olduğu, ancak y diş fırçalama ve diş ipi kullanımına yönelik alışkanlıklarının yeterli olmadığı söylenebilir.Bu doğrultuda ASM’lerde çalışan başta hemşireler olmak

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

üzere sağlık çalışanlarının dış sağlığına yönelik hijyen alışkanlığını iyileştirici eğitimlerini arttırması önerilir.

Anahtar Kelimeler: Aile Sağlığı Merkezi, Yetişkin Birey, Hijyenik Uygulamalar

**DETERMINING THE EFFECTIVENESS OF THE
GENERAL COMPLIANCE TRAINING WHICH
WAS PROVIDED FOR THE NOVICE HOSPITAL
STAFF IN ESKİSEHİR STATE HOSPITAL**

SAYIK Dilek¹, ACIKGÖZ Ayfer², BURMA Meral¹,
TATOGLU Sengül¹, YİĞİT Deniz²

¹ *Eskisehir State Hospital, Training Unit, Eskisehir,
Turkey*

² *Eskisehir Osmangazi University, Department of
Pediatric Nursing, Faculty of Health Sciences, Eskisehir,
Turkey*

This study is a intervened research which was carried out in order to determine the effectiveness of the compliance training which was provided for the novice permanent staff, and also, in order to improve feasible suggestions.

The novice staff (N=178) who started working in the state hospital in Eskisehir was mostly reached between March 1, 2016 and December 30, 2016. The people who started working in the hospital actively (n: 156) were chosen as the sample of the study. The self description form and the pretest-posttest scores of 4-hour general compliance training (The Organization Chart of Ministry of Health, the Introduction of the Hospital, Employee Rights and Safety, Patients rights and Responsibilities, Hospital Quality Standards and the forms that are used, Patient and Staff Safety Applications, Infection control, accrued revenues and Clinical Decoding, The Introduction of Hospital Module) were used in order to identify the socio-demographic features while collecting the data. All the analyses of the data were made via IBM SPSS statistics 22 program. The p<0.05 possibility value was accepted as significant.

Statistical difference (p=0.044) was found between the pretest (69.29±15.58) and posttest (93.46±9.95) scores of the hospital staff who were chosen to take compliance training, and also between their first place in the organization and their pretest scores. The pretest scores of the newly appointed hospital staff (42.55±15.00) were

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

lower than the scores of the staff coming from other organizations. Moreover, it was found out that the pretest (56.67±5.77) and posttest (90.00±10.00), scores of the hospital staff aged between 50-59 were lower than the scores of staff aged between 20-49.

It can be said that the compliance training which the novice staff got increased the knowledge level, made the compliance of the staff to the organization easy and the training had positive effects.

Key words: Compliance training, Health Staff, Training Program

**SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK
YÜKSEKOKULU SON SINIF ÖĞRENCİLERİNDE
UMUTSUZLUK DÜZEYİ VE İLİŞKİLİ**

ETMENLER

Ayla AÇIKGÖZ

*Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu*

Umutsuzluk, bireyin hem ruh sağlığını olumsuz etkileyen, hem de depresyon gibi ruhsal sorunlara neden olabilen bir duygudur. Bu çalışma, geleceğin sağlık teknikerlerinin umutsuzluğunu etkileyen etmenlerin mezuniyet öncesi dönemde saptanarak, multidisipliner bir yaklaşımla sorunlara yönelik çözümler aranması bakımından yol göstericidir.

Bu çalışmada Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda okuyan son sınıf öğrencilerinde umutsuzluk düzeyinin belirlenmesi ve umutsuzluk düzeyinin sosyodemografik ve bireysel özellikler, benlik saygısı ve okudukları programa yönelik düşünceleri ile ilişkisinin araştırılması amaçlanmıştır.

Bu çalışma Dokuz Eylül Üniversitesi (DEÜ) Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda (SHMYO) yapılan kesitsel tipte bir araştırmadır. Araştırmanın evreni (N=284), DEÜ SHMYO'nun sekiz farklı programında öğrenim gören ikinci sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Bu araştırmada örneklem seçimi yapılmaksızın evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Araştırmanın verileri literatürden yararlanarak oluşturulmuş olan bir anket, Beck Umutsuzluk Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

Ölçeği'yle toplanmıştır. Araştırmaya 266 öğrenci katılmıştır.

Araştırmaya katılan kız öğrencilerin umutsuzluk düzeyi daha yüksektir ($p<0.01$). Çocukluğunda köyde yaşayanlarda, yaşam kalitesini kötü olarak algılayanlarda, genel olarak sağlığından hoşnut olmayanlarda umutsuzluk düzeyi daha yüksektir ($p<0.05$). Ailesinin ekonomik durumunu iyi olarak algılayanlarda umutsuzluk düzeyi daha düşüktür ($p<0.05$). Ailenin ve diğer yakınlarının öğrencinin okuduğu programa yönelik olumsuz yönde tepkileri umutsuzluk düzeyini artırmaktadır ($p<0.05$). Kendini bu mesleğe uygun bulmayanlarda, bu okulda aradığını bulamayanlarda, idealindeki mesleğin bu meslek olmadığını düşünenlerde, mesleği yaparken şiddete uğrama ve ağır koşullarda çalışma kaygısı olanlarda umutsuzluk düzeyi daha yüksektir ($p<0.05$). Genel olarak okulun ortamı ve okuduğu programın eğitim kalitesinden memnun olmayanlarda, barınma ve beslenme sorunu olanlarda umutsuzluk düzeyi daha yüksektir ($p<0.05$). Benlik saygısının yüksek olması ise umutsuzluğu azaltmaktadır ($p<0.001$).

Öğrencilerin sosyodemografik özellikleri, benlik saygısı, okula ve okudukları programa yönelik düşünceleri ve sorunları, çevreden olumsuz etkilenmeleri ve mesleğe yönelik kaygılarının olması geleceğe yönelik olumsuz beklentilere neden olmaktadır. Umutsuzluk yaratan eğitsel ve sosyal sorunların çözülmesi için daha fazla çaba harcanması ve gençler için ruh sağlığını koruyucu bir eğitim ortamı oluşturulması gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Umutsuzluk, Benlik saygısı, Öğrenci, Beck Umutsuzluk Ölçeği.

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

**DETERMINING THE RELATIONSHIP OF
EXERCISE DEPENDENCE TO SMARTPHONE
ADDICTION AND EMOTIONAL INTELLIGENCE
LEVELS IN GYM-GOERS: THE EXAMPLE OF
BURDUR, TURKEY**

Gül ERGÜN¹, Aysun GÜZEL²

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Burdur/Turkey

²Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü,
Burdur/Turkey

Exercise is repetitive body movements which are performed according to a plan and program in order to improve or maintain one or more components of physical fitness. The goals of individuals who start exercising include controlling body weight; protecting the body against chronic conditions such as hypertension, heart problems, osteoporosis, diabetes, stroke, stress and depression; having fun; developing a positive attitude; and socializing. Exercise has positive effects on the individual, helps them recover from cardiovascular diseases, and reduces the risk of obesity, osteoporosis, and death. Performed regularly, exercise improves physical and mental health, although excessive exercise may have negative effects on both physical and mental health.

This study aims to determine the relationship of exercise dependence to smartphone addiction and the emotional intelligence levels of gym-goers in the province of Burdur, Turkey.

The study is a cross-sectional epidemiological research study. The research data were collected between 15 March, and 1 June, 2017.

The population of the study consisted of 822 individuals who exercised regularly (at least three times a week) in fitness centers located in the province of Burdur. An attempt was made to reach the entire population without sample selection. 778 individuals were reached. The participation level of the study was 94.6%. The "Personal Information Form", the "Exercise Dependence Scale-21" (EDS-21), the "Smartphone Addiction Scale Short Form-II" (SAS-SF), and the "Schutte Emotional Intelligence Scale" (SEIS) were used for data collection.

Abstract Book
(Oral Presentation)

It was found that the individuals with exercise dependence had a high level of smartphone addiction and a low level of utilization of emotions.

Keywords: Emotional intelligence, Exercise dependence, Fitness center, Smartphone addiction

**ANTIÖKSİDAN SİSTEMLERİN DOSTU,
KORUYUCU BİR BESİN DESTEĞİ: BETA
GLUKAN**

Ferhat ŞİRİNİLDİZ, Cenk ORAK, Gül TAŞLI
YEŞİLÇAYIR, Gökhan CESUR, Rauf Onur EK

Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji AD

Beta glukanlar; ekmek mayasının hücre duvarındanelde edilen glukoz polimerleridir. Beta glukan güçlü bir immünostimülatör olarak tanımlanmıştır, antioksidan ve organ koruyucu özelliği bildirilmiştir. İskemi, arteriyelveya venöz kan akımının azalmasıyla organ ve dokunun yetersiz kanlanması sonucunda oluşan oksijen yoksunluğudur.İskemik dönemde hücrede metabolik ve yapısal değişiklikler meydana gelirken iskemik dokunun reperfüzyonu dokuda iskemi ile oluşan hasara kıyasla çok daha ciddi hasara yol açar. İnflamatuar bağırsak hastalığıgastrointestinal sistem üzerinde büyük etkisi olan kronik, yaygın, tekrarlayıcı gastrointestinalinflamasyonlakareketerize sistemik bir hastalıktır.Trinitrobenzen Sülfonik Asid (TNBS) ile oluşturulmuş kolit, hastalığın deneysel uyarlamalarından birisidir.

Çalışmamızda besin desteği olarak uygulanan 100mg/kg beta glukanın farklı deneysel modellerde gösterdiği koruyucu etkilerin karşılaştırılması amaçlanmıştır.

2 farklı deneysel modelden ilki, TNBS ile oluşturulmuş kolit modelidir. Deney grubu, TNBS uygulanarak oluşturulmuş kolitli sıçanların olduğu TNBS grubudur.Tedavi grubu, 10 günde 100mg/kg beta glukan uygulanan TNBS-BGgrubudur (Kolit öncesi 7, kolit sonrası 3 gün).İkinci deneysel model; sol nefrektomi yapıldıktan sonra, klemp vasıtasıyla sağ böbrek kan akımı 45 dakikalık kesilen ve ardından 60 dakika reperfüze edilenrenaliskemireperfüzyon(IR) hasarı modelidir. Bu model için deney grubu yalnızca IR hasarlı

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

gruptur. Tedavi grubu, IR hasarından önceki 10 gün boyunca 100mg/kg beta glukan uygulanan IR+BG grubudur. Tüm çalışmalarda gruplar 8/10'ar hayvandır ve BG oral gavaj yoluyla intragastrik olarak uygulanmıştır.

Çalışmada deney grupları tedavi gruplarıyla karşılaştırılmış ve BG uygulanan gruplarda deney gruplarına göre lipidperoksidasyonunun göstergesi olan doku MDA düzeylerinde anlamlı azalma görülürken, antioksidan bir belirteç olan GSH-Px düzeylerinde anlamlı artış saptanmıştır ($p<0,05$). Ayrıca mikroskopik düzeyde tedavi gruplarında daha iyi skorlar saptanmıştır.

Beta glukan uygulamasının birbirinden farklı iki deneysel model üzerinde hem yapısal iyileşmeyi artırıcı hem de oksidatif hasarı azaltıp antioksidan gücü artırıcı etkisi saptanmıştır. Bu yüzden beta glukanın ileri çalışmalarda farklı sistemler üzerine etkilerinin araştırılması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Betaglukan, kolit, renaliskemireperfüzyon hasarı, antioksidan.

**PHYSIOPATHOLOGICAL ASSESSMENT OF
EFFECTS OF THE QUERCETIN ON OXIDATIVE
STRESS IN RADIATION OF 4.5 G MOBILE
PHONE EXPOSED KIDNEY TISSUE OF RAT AND
DNA DAMAGE ANALYSIS ON BLOOD TISSUE
BY COMET ASSAY METHOD**

İrem Postacı¹, Özlem Coşkun², Nurgül Şenol³, Rahime Aslankoç⁴, Selçuk Çömlekçi²

¹Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyomühendislik Anabilim Dalı

²Süleyman Demirel Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Elektronik ve Haberleşme Mühendisliği Bölümü

³Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü

⁴Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoloji Bölümü

The aim of this study was to evaluate the physiopathological consideration of the effects of EMF from the radiation of 4.5 G mobile phones on the kidney tissue of rats and quercetin (3,3', 4', 5,7-pentane hydroxy flavone) to be applied as an antioxidant for reducing these effects and analyze DNA damage on blood tissue by comet assay method. Thirty-two male Wistar-Albino

rats were divided into four groups with 8 rats in each group. No procedure was performed in Group 1 (control group). Group 2 (sham group) was kept in a EMF setup for 1 hour at the same time every day for 30 days but was not exposed to EMF. Group 3 (EMF group) was exposed to a 2600 MHz EMF in the EMF setup for 1 hour at the same time every day for 30 days. Group 4 (EMF + Qu) were given 100 mg/kg/day of quercetin by gavage once daily on a daily basis and then subjected to an effect of 2600 MHz EMA for one hour. From the animals sacrificed at the end of the 30th day; kidney tissues for physiopathological examinations and blood samples for DNA damage analysis by Comet assay method were taken. When the kidney tissue is assessed histopathologically; tubular dilatation damage at low level appeared in all groups. Immunohistochemical evaluation showed similar results in all groups. There was no significant change in MDA, CAT and SOD values. In addition, in the electromagnetic field applied group, it was observed that DNA damage occurred on lymphocytes ($p = 0.007 < 0.05$).

Keywords: 4.5 G, Comet Assay, Kidney, Mobile Phone, Quercetin, Rat

**ASETONİTRİL-SU ORTAMINDA BAZI BENZOİK
ASİT BİLEŞİKLERİNİN UV
SPEKTROFOTOMETRİSİ METODUYLA BİR
ARADA MİKTAR TAYİNLERİ VE ELDE EDİLEN
VERİLERİN KEMOMETRİK YÖNTEMLERLE
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Tuğçe PEKUZ, Enes CİRACI, A. Hakan AKTAŞ

*Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi,
Kimya Bölümü, Isparta / Türkiye*

Benzoik asit, (C_6H_5COOH) Molekül ağırlığı 122.12'dir ve aromatik asitlerin en basit örneğidir. Beyaz pulcuk ya da küçük kristaller halinde bulunur. Organik çözücü karışımında veya sıcak suda kolaylıkla çözölebilmektedir. Benzoik asit; alkol, eter, benzen, kloroform, karbon disülfid ve karbon tetraklorid içerisinde yüksek çözünürlük gösterir fakat suda çok az bir çözünme özelliğine sahiptir.

3-bromobenzoik asit(3.81 pKa); $C_7H_5BrO_2$ molekül yapısındadır. Molekül ağırlığı 201,02 g/mol, erime sıcaklığı 155-158 °C' dir. Potasyum permanganatın oksitlenmesi yoluyla m-bromotoluen ile elde edilebilir. Suyun kaynama sıcaklığında M-bromotoluen, potasyum hidroksit karıştırılır. Potasyum permanganat yavaşça ilave edilir, sonra 4 saat geri akışla ısıtılır. Süzüntü ve asitleştirmeden sonra, ham elde etmek için filtrleme yapılır. Hamuru etanol içinde çözmek için amonyak kullanılır ve daha sonra asitleştirmek için hidroklorik asit kullanılır. Filtrasyon ve yıkamanın sonunda ürünü alabiliriz.

4-bromobenzoik asit; 201.019 g/mol molekül ağırlığına ve $C_7H_5BrO_2$ molekül yapısına sahiptir. Erime sıcaklığı 252-254 °C'dir. Genel olarak karboksilik asitler, bunları kabul edecek bir baz varsa hidrojen iyonlarını bağışlarlar. Bu şekilde, hem organik hem de inorganik bazlarla reaksiyona girerler. Bazlarla olan reaksiyonları, önemli miktarlarda ısı açığa çıkar. Bir asit ile bir baz arasındaki nötralizasyon, su artı bir tuz oluşturur.

Bu çalışmada bazı benzoik asit türevlerinin tek ve iki protonlu bileşiklerinin su-organik çözücü ortamlarında UV spektrofotometrisi metoduyla tayinleri yapılmıştır. Deneyde PLS sonuçlarında benzoik asit için standart sapma 15,3708, % geri kazanım 101,1555; 3-bromo benzoik asit için standart sapma 4,663562, % geri kazanım 100,2915; 4-bromo benzoik asit için standart sapma 4,949036 % geri kazanım 100,1411 olarak bulunmuştur. PCR sonuçlarına göre ise benzoik asit için standart sapma 15,33757, % geri kazanım 100,5205; 3-bromo benzoik asit için standart sapma 4,659246, % geri kazanım 100,2493; 4-bromo benzoik asit için standart sapma 4,8753, % geri kazanım 100,4427 olarak bulunmuştur. Deney sonuçlarında benzoik asit için LOD 52,63518, LOQ 159,5005; 3-bromo benzoik asit için, LOD 15,42952, LOQ 46,75611; 4-bromo benzoik asit için LOD 16,22969, LOQ 49,18087 olarak hesaplanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Benzoik asit, benzoik asit türevleri, asetonitril-su, spektrofotometri, kemometri.

**SAĞLIK KURULUŞLARINDA ÖRGÜT İKLİMİ
ÇALIŞMALARI**

Belkis Can¹, Servet Derya Yılmaz¹, Giray Kolcu², Ahmet Nesimi Kişoğlu¹

*Süleyman Demirel Üniversitesi Halk Sağlığı ABD,
Isparta, Türkiye*

*Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Eğitim ve Bilişimi
ABD, Isparta, Türkiye*

İnsan faaliyetlerinin hiyerarşik bir amaç doğrultusunda iş bölümü ile gerçekleştirildiği ussal eş güdüme örgüt denir (1) . İklim kavramı ise kişinin çevreyi nasıl betimlediğini ifade etmektedir (2,3). Örgüt iklimi çalışanların örgüte yönelik algılarını yansıtan bir kavramdır (K) .

Sağlıkta dönüşüm programı çerçevesinde çalışanların motivasyonları, iş tatminleri, örgütsel güven ve örgüte bağlılıklarının için örgüt ikliminin geliştirmesi önerilmektedir.

Sağlık kuruluşlarında örgüt iklimin incelenmesinde, örgütsel bağlılık, verimlilik, takım çalışması ve ekip olma, iş birliği, iş tatmini, moral, motivasyon, iş performansı, doyum düzeyleri, iş gücü devri, işe devamsızlık, örgüte karşı yabancılaşma, risk alma, örgütte çatışma, değişime karşı direnç, stres düzeyleri ile ilgili anket ve ölçekler kullanılmaktadır (4).

Günümüzde sağlık bilimleri alanında örgüt iklimi üzerine çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Sağlık kuruluşlarında örgüt iklimi ile ilgili tanımlayıcı çalışmalar ve örgüt iklimi ile çeşitli örgütsel davranışlar arasında arasındaki ilişki değerlendirilmektedir (5-7). Bu çalışmalar sağlık kuruluşlarının yöneticilerine örgüt ikliminin durum tespiti ve geliştirilmesi için bilimsel bilgi oluşturmaktadır.

Sağlık bilimleri alanında örgüt iklimi ile ilgili kapsamlı çalışmaların planlanmasının sağlık kurumlarının işleyişine katkısı olacağı kanaatindeyiz.

**İTFAİYE ÇALIŞANLARINDA GÖRÜLEN
MESLEKİ HASTALIKLAR**

Eray CAN¹, Serhan AÇIKER^{1,1}

*^{1-1,1}Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü*

İtfaiyecilik gerek çalışmanın niteliğinden kaynaklanan stres ve fazla miktarda fiziksel güç harcanması gibi özellikleri, gerekse yangın ortamında bulunan çeşitli

kimyasal ve fiziksel riskleri ile kendine özgü sağlık ve güvenlik konuları olan bir çalışma alanıdır. Bu araştırmada; İtfaiyecilerin mesleki kaza geçirme durumları ve mesleki hastalıklarının değerlendirilmesi ve tanımlanması, amaçlanmıştır.

İzmir ve Hatay Büyükşehir Belediye'si İtfaiye Teşkilatlarının Mesleki Kaza ve Hastalıklarının değerlendirilmesi adına 'İTFAİYE ÇALIŞANLARININ İŞ KAZASI GEÇİRME ve SAĞLIK DURUMLARI ANKET FORMU' kullanılmıştır. İzmir ve Hatay Büyükşehir Belediye'si İtfaiye Müdürlüğü'nde personelin 50'sine ulaşılmıştır. Katılımcılara 15 soru yöneltilmiştir.

Katılımcıların %8'i kadın (n=4), %92'si erkektir (n=46). Yine katılımcıların öğrenim durumları %26 üniversite (n=13), %20 meslek yüksek okulu (n=10), %30 lise (n=15), %8 ortaokul (n=4), %16 ilkokul (n=8) mezunudur. Katılımcıların %50'si er (n=25), %20'si şoför (n=10), %12'si çavuş (n=6), %14'ü memur (n=7), %4 idarecidir (n=2). 'Sigara kullanıyor musunuz?' sorusuna %44'ü evet (n=22), %36'sı hayır (n=18), %20'si kullanıyordum bıraktım (n=10). 28 katılımcı iş kazası geçirmezken 22 katılımcı iş kazası geçirdiklerini belirttiler. Bu iş kazalarının %50'si düşme (n=11), %31.82'si cisim çarpması (n=7), %13.64'ü trafik kazası (n=3), %4.55'inde zehirlenme (n=1) bulgularına ulaşılmıştır. Katılımcılara 'mesleğinizin herhangi bir döneminde meslek hastalığı tanısı aldınız mı?' sorusuna %96'sı hayır (n=48), %4'ü evet (n=2). Katılımcılar 'çeşitli kimyasallara maruz kaldınız mı?' sorusuna %70'i hayır (35), %6'sı bilmiyorum (n=3), %24'ü (n=12) evet demiştir.

KBRN konusunda uzman kişiler görevlendirilmeli ve personel bilinçlendirilmelidir. Koroner kalp hastalığı risk faktörü olarak sigaranın önemli derecede risk faktörü olduğu bilinmektedir. Dumanlı yangınlarda kişisel solunum cihazı ve maske kullanılmakta ancak bu yolla ortam faktörlerinden tam olarak korunmak mümkün olmamaktadır ve böylece çalışanlarda ilerleyen yıllarda koku alma sorunları ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: İtfaiye, İş Kazası, Meslek Hastalığı

**ERGENLERİN SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISI İLE
SPORA KATILIM GÜDÜSÜ ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Emin DEMİR, Tunahan BIÇKI, Arş. Gör. Selim
TOSUN, Prof. Dr. Neriman ARAL

Ankara Üniversitesi - emindemir033@gmail.com
Ankara Üniversitesi - tunabicki@gmail.com
Ankara Üniversitesi - selim.tosun@hotmail.com
Ankara Üniversitesi - aralneriman@gmail.com

Gelişim sürecinde bireyin hayatını etkileyen birçok kritik dönem bulunmaktadır. Bu kritik dönemler arasında yer alan ergenlik dönemi ikinci doğum olarak da adlandırılmaktadır. Kritik dönemde olan olaylar olumlu sonuçlar doğuracağı gibi olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Ergenlik döneminde bireyin sosyal, bilişsel, fiziksel, cinsel ve ahlak gelişimi hızla devam etmektedir. Sosyal, fiziksel ve cinsel gelişimle birlikte bireyler karşı cinse ilgi duymaktadır. Ergenler toplum içinde dikkat çekmek ve karşı cinste etki uyandırmak amacıyla sosyal görünüş kaygısı taşımaktadır. Sosyal görünüş kaygısı, ergenin beden algısı ve insanların değerlendirmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Sosyal görünüş kaygısı fazla olan ergenlerde toplum içine çıkmayı reddetme, iletişim kurmaktan kaçınma davranışları gözlenebilmektedir. Ergenler sosyal görünüş kaygısını azaltmak için beden imajlarını değiştirmek çabasına girebilmektedir. Bu çabayla ergenler beden imajını değiştirmek için spora yönlenebilmektedir. Ergenlerin spora yönelik güdülenmesinde beden imajını değiştirme dışında başarı duygusuna erişme isteği, arkadaş edinme isteği, rekabet isteği, enerji boşaltma isteği, aktif olma isteği gibi nedenler bulunmaktadır. Ergenlere destek olabilmek için konunun incelenerek önerilerin oluşturulması önemli görülmektedir. Bu düşünceden hareketle araştırmada ergenlerde spora katılım güdüsü ile sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak katılan, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı liselerde eğitim gören ergenler dahil edilmiştir. Ergenlerin sosyo demografik özelliklerini tespit etmek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan

“Kişisel Bilgi Formu” ile ergenlerin sosyal görünüş kaygısı seviyesini belirlemek için Doğan (2001) tarafından geçerlik güvenirlik çalışması yapılmış olan “Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ)”, ergenlerin spora katılım güdüsünü belirlemek için Oyar ve arkadaşları (2001) tarafından geçerlik güvenirlik çalışması yapılmış olan “Spora Katılım Güdüsü Ölçeği” veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler uygun istatistik yöntemler ile analiz edilmiş, sonuçlar ilgili araştırmalarla desteklenerek tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ergenlik, Spor, Görünüş, Kaygı

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DUYGUSAL
İŞTAH ve YEME TUTUMU DAVRANIŞLARININ
BKİ ÜZERİNE ETKİSİ**

Serap BALABAN, Ümüş ÖZBEY, Aslı UÇAR

Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme
ve Diyetetik Bölümü,
Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme
ve Diyetetik Bölümü,
Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme
ve Diyetetik Bölümü,

Yeme bozukluklarının görülme sıklığı toplumumuzda giderek artmakta ve ciddi bir sağlık sorunu haline gelmektedir. Yeme bozuklukları ve obezite ile ilgili çalışmalara literatürde geniş yer bulunmaktadır. Duygusal durumların yeme davranışı üzerinde önemli etkileri olabilmekte ve aşırı ya da yetersiz beslenmeye sebep olabilmektedir. Bu bağlamda duygusal yemenin aşırı yeme, tıkanırcasına yeme, bulimia nervosa, anoreksia nervosa ve obezite ile ilişkili olduğu belirlenmiştir.

Bu araştırma üniversite öğrencilerinin duygusal yeme durumu ve yeme tutumu davranışları ile BKİ (Beden Kütle İndeksi) arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılmıştır.

Bu araştırma gönüllü 600 üniversite öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Çalışma verilerinin toplanmasında anket yöntemi kullanılmıştır. Bireylerin demografik bilgileri, beslenme alışkanlıkları, yeme tutumu davranışları ile duygusal iştah durumu ve yeme durumu ile ilgili verileri alınmıştır.

Araştırmaya katılan bireyler 17-29 yaş aralığında ve yaş ortalaması $20,6 \pm 1,6$ yıldır. Bireylerin %15,8'i zayıf, %73,2'si normal vücut ağırlığına sahip ve %11,0'ı hafif kilolu ve şişmandır. Bireylerin BKİ ortalaması $21,3 \pm 2,9$ kg/m^2 ($15,4 - 37,9 \text{ kg/m}^2$) olarak belirlenmiştir. Bireylerin %84,2'sinin öğün atladığı ve atlanılan öğünün çoğunlukla öğle (%26,3) öğünü olduğu belirlenmiştir. Bireylerin yeme tutumu toplam puanları ile BKİ arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ilişki olduğu belirlenmiştir ($r=0,114$, $p=0,000$). Olumsuz duygu ve durum toplam puanı ile BKİ arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r=0,295$, $p=0,000$). Olumlu duygu ve durum toplam puanı ile BKİ arasında ters yönde anlamlı ilişki saptanmıştır ($r=-0,204$, $p=0,000$).

Bireyler vücut ağırlığı düştükçe olumlu duygu ve durumlarda daha fazla yeme eğilimi gösterirken negatif duygu ve durumlara maruz kaldıklarında ise daha az yeme eğilimi göstermektedir. Hafif kilolu ve şişman bireylerin daha fazla yeme bozukluğu yaşadığı ve olumsuz duygu ve durumlara maruz kaldıklarında daha fazla yeme eğilimi gösterdikleri belirlenmiştir. Bu bağlamda olumsuz duygu ve durumlarla baş etmek amacıyla ortaya çıkan yemek yeme davranışının obeziteye yol açabileceği belirtilmiştir.

Anahtar Sözcükler:Duygusal iştah, yeme davranışı, iştah, obezite

BİLGİ İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ (BİT) VE ÇOCUK İSTİSMARI

Yaşar TOPAL¹

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD

Bilgi iletişim teknolojileri(BİT) çocukların bilgi ve becerileri arttırılmasına, yaratıcı araştırma ve kültürel etkinlikler gerçekleştirmesine, oyun, sosyalleşme ve eğlenceyle uğraşması için katkı sağlarken, aynı zamanda cinsel istismar gibi bir çok sömürüleri de beraberinde taşımaktadır.

Günümüzde önemli bir toplum sağlığı problemi olan BİT kullanımı ile ilişkili olan cinsel istismar konusunda farkındalığın artırılması amaçlanmıştır

BİT ve çocukların cinsel istismarı ile ilgili ayrıntılı bir literatür taraması yapıldı ve dünyada ,bu konuda çocukların maruz kaldıkları sorunlar ve cinsel istismar riskleri araştırıldı. Elde edilen bilgiler ışığında derleme yapıldı.

BİT ile işlenen suçlar özellikle de çocuklara yönelik cinsel içerikleri nedeniyle ortaya çıkan suçlar gün geçtikçe artmaktadır. Bu istismara maruz kalan çocukların sayısında artma olduğu gibi, gün geçtikçe daha küçük yaştaki çocukların oranı da artmaktadır. Genellikle cinsel içerikli tehlikeler, çocukların tanımadıkları kişilerden ziyade, yakın arkadaşlarından ve iletişim kurdukları, mesajlaştıkları arkadaşlarından gelmektedir. Cinsel içerikli mesaj üreten ya da alan gençler genellikle büyüklerine bunları bildirmediği bilinmektedir. En son çare olarak ebeveyn veya öğretmenine başvurduğu görülmektedir. Bu yolla işlenen suçlardan biri olan siber zorbalık, çocukların sıklıkla kaygı, korku, sıkıntı, karışıklık, öfke, güvensizlik yaşamalarına, benlik saygısının azalmasına , büyük bir utanç ve hatta intihar düşüncelerinin ortaya çıkmasına neden olduğu görülmüştür.

Günümüzde, hızla gelişen alanlardan birisi olan bilgi iletişim teknolojileri, günlük yaşamın kolaylaşmasına sunduğu kolaylıklar yanında, başta cinsel istismar olmak üzere çocuk istismarı açısından önemli riskleri de beraberinde getirmektedir. BİT'in bilinçli kullanımı özendirilirken cinsel istismar gibi olası risklerine karşı çocukların eğitilmesi ve bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: Bilgi iletişim teknolojileri, cinsel istismar, çocuklar

**ÇEVRE KİRLİLİĞİ VE FETAL GELİŞİME
ETKİLERİ**

Yaşar TOPAL¹, Hatice TOPAL

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk
Sağlığı ve Hastalıkları AD

Fetal dönemde annenin maruz kaldığı bir çok kimyasal toksinin, plasentayı geçerek fetal gelişimi olumsuz etkilediği ve bazılarının ağır doğumsal anomalilere neden olabildiği bilinmektedir. Bu kimyasallar, yaşamın diğer dönemlerine oranla fetusa daha fazla zarar vermekte ve kalıcı hasarlara neden olabilmektedir. Bu çalışmada, bir çok doğumsal ve gelişimsel sorunlara neden olan çevresel toksinler konusunda duyarlılığı arttırmak amaçlanmıştır.

Kimyasal toksinlerin fetal dönemde fetus üzerine etkilerinin konu edinildiği literatürler incelendi ve bu kimyasal toksinlerin öncelikli olarak etkilediği sistemler ve etki mekanizmaları araştırıldı. Elde edilen bilgiler derlenerek sunuldu.

Kord kanında saptanan kimyasalların çoğu aynı zamanda hormonların fonksiyonlarını bozan ya da onların ortadan kaldırılmasını etkileyen endokrin bozuculardır. Çocuklar konsepsiyondan itibaren bu kimyasallara maruz kalmaktadırlar. Bazı kimyasallar(özellikle yağda eriyenler), plasentadan geçiş kolaylığı dolayısıyla fetusta daha fazla birikerek, daha zararlı olabilmektedir. Gelişmesi devam eden fetal beyin, toksinlerden en fazla etkilenen organlardandır. Nöronların çoğalması, migrasyonu, miyelinizasyonu ya da apoptozisi gibi aşamalarında bozucu etki gösterebilmektedirler. Beyin gelişimin kritik bir dönemi olan fetal dönemde, kuşun, civa ve etanol gibi kimyasallar apoptoziz üzerine olumsuz etki göstererek ileriki yaşamda bazı nörodejeneratif hastalıklarla sonuçlanabilir.

Günümüzde giderek artan kimyasal kirlilik, fetal yaşamdan itibaren etkilemeye başlamaktadır. Özellikle büyüme ve gelişimin en hassas döneminde bu kimyasal toksinlere maruz kalmak, geri dönüşümsüz hasarlara ve gelişimsel problemlere neden olabilmektedir. Bilerek ya da farkında olmadan alınan bu kimyasal bozucuların farkındalığının artırılarak, onlara maruz kalmanın azaltılması, yaşanabilecek olası etkilenimlerin erkenden önlenmesine katkı sağlayacaktır.

Anahtar kelimeler: Çevre kirliliği, kimyasal toksinler, fetal etkilenim

DEMRE ÇAYI'NIN COLEOPTERA FAUNASI

Fusun KILÇIK¹, Selda TEKİN-ÖZAN²

¹Süleyman Demirel Üniversitesi, Su Enstitüsü, Isparta,
Türkiye

²Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi,
Biyoloji Bölümü, Isparta, Türkiye

Coleoptera, insecta sınıfına ait en büyük takımdır. Insecta sınıfının %40'ını, tüm hayvanlar aleminin ise yaklaşık %30'unu oluştururlar. Bu takıma ait organizmalar, sucul ve karasal ekosistemlerin önemli biyotik bileşenlerindendir.

Nisan 2015-Aralık 2015 tarihleri arasında gerçekleştirilen bu çalışmanın amacı, Demre Çayı'nın Coleoptera faunasını belirlemektir.

Coleoptera takımına ait örnekler, Demre Çayı üzerinde belirlenen toplam 12 istasyondan mevsimsel olarak alınmıştır. Örnekleme, standart bir el neti kullanılarak (30x50cm ebatlı ve 500µ göz açıklığında) mümkün olan tüm mikrohabitatı kapsayacak ve dere boyunca 100 m'lik bir bölümü tarayacak şekilde yapılmıştır. Toplanan organizmalar %70'lik etilalkolle fikse edilerek laboratuvara getirilmiş ve mümkün olan en küçük taksonomik basamağa kadar teşhisleri yapılmıştır.

Bu çalışma sonucunda Elmidae, Haliplidae ve Dytiscidae familyalarına ait toplam 254 birey elde edilmiştir. *Hydroporinae* sp., *Deronectes* sp., *Nebrioporus* sp., *Stictotarsus* sp., *Laccophilus* sp., *Agabus bipustulatus* ve *Elmis* sp. türleri sadece birer istasyonda belirlenirken, *Elmis maugetti* 2.,3. ve 10. istasyonlar hariç diğer tüm istasyonlarda saptanmıştır. 10. istasyonda Coleoptera takımına ait birey bulunmamıştır. 4. istasyonda ise 126 bireyle en yüksek sayıda temsil edilmiştir.

Elmidae familyasına ait üyeler 10. istasyon hariç diğer tüm istasyonlarda belirlenmiştir. Dytiscidae familyası üyeleri ise bazı mevsimlerde kuru olan, dere yatağı çevresinde yerleşim ve tarım alanları bulunan ilk 6 istasyonda ortaya çıkmıştır. Bu durum familya üyelerinin kirliliğe karşı nispeten daha toleranslı olmalarıyla açıklanabilir. Haliplidae üyeleriye kısmen daha temiz

Abstract Book
(Oral Presentation)

olan 1., 8. ve 11. istasyonlarda ortaya çıkmıştır. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, Elmidae ve Dytiscidae üyeleri nispeten daha kirli sularda, Haliplidae üyeleri ise daha temiz sularda yayılış göstermektedir.

Bu çalışma, Süleyman Demirel Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Yönetim Birimi tarafından SDUBAP 4267-D2-15 nolu proje ile desteklenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Insecta, Coleoptera, Demre Çayı, Türkiye

DOĞRU PARK ET HAYATA DEVAM ET

Sultan Aydın, Murat Kuş, İsmigül Çelik, Ronahi Ensen

sultanadin@outlook.com

mkus@mehmetakif.edu.tr

gul.celik26@hotmail.com

ronahiensen@gmail.com

Türk Dil Kurumuna göre “taşıtların trafik bakımından uygun olan ve belli bir süre bırakıldıkları açık veya kapalı yer” olarak tanımlanan otoparkların afet risk yönetimi bilimine göre de belirli bir düzende olması gerekmektedir. Kamu veya özel kuruluşlarda, özellikle insan sirkülasyonunun yoğun olarak yaşandığı üniversite yerleşkelerinde acil tahliye esnasında sürece engel teşkil edebilecek önemli unsurların başında çıkış kapısına yakın araçların alacağı park pozisyonudur.

Bu çalışmada, afet veya acil durum esnasında binalara yakın olarak tasarlanmış olan otoparklardaki araçların hızlı şekilde tahliye edilebilmesi için doğru park etme metodunun öğretilmesi ve olası risklerin önüne geçilmesi hedeflenmiştir.

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İstiklal Yerleşkesi’ndeki Fen Edebiyat Fakültesi otoparkı ile Rektörlük Binası arka otoparkı araştırma için pilot alanlar olarak seçilmiştir. Doğru park etme metodunun birincisi olan, kaçış yönüne aracın ön tarafı gelecek şekilde park edilmesi belirleyici kriter olarak kabul edilmiştir. Bir hafta süresince otoparkların en yoğun olduğu gün ve saatler gözlenmiş; 2 hafta boyunca Salı, Çarşamba ve Perşembe günleri 10:30-11:00 ile 14:00-14:30 saatleri arasında sayım işlemleri yapılmıştır. Çalışma yapılan otoparklarda tüm araçların camlarına bilgilendirme yazıları bırakılmıştır.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Fen Edebiyat Fakültesi otoparkında çalışma süresince park edilen araç sayısı ortalaması 26 olarak bulunmuş olup, doğru park edilen araç sayısı ortalaması ise 4 olarak belirlenmiştir. Rektörlük binası arka otoparkında çalışma süresince park edilen araç sayısı ortalaması 39, doğru park eden araç sayısı ise ortalama 5 olarak tespit edilmiştir. Doğru park etme oranları Fen-Edebiyat Fakültesi için %15,3 ve Rektörlük binası arka otoparkı için 12,8 olarak hesaplanmıştır. Bilgilendirme notlarının 2 hafta süresince araçların ön camına bırakılmasından sonra ise oranlar Fen-Edebiyat Fakültesi için %28,5 ve Rektörlük binası arka otoparkı için 27,3 olarak değişmiştir.

Afet sonucunu doğurabilecek olayların önlenmesi veya zararlarının azaltılması amacıyla, afetlere hazırlık ve onların olası risk ve zararların azaltılması ile birlikte afetlerden sonra müdahale etme ve iyileştirme gibi çalışmalarında özellikle binalara yakın tasarlanmış otoparkların da değerlendirmeye alınması gerekmektedir. Bu işlemlerin başında araçların otopark kurallarının da ötesinde acil durumlara da uygun olacak şekilde park edilmesi öğrenilmelidir. Çalışmamızda görülmektedir ki kısa süreli bir bilgilendirme ve farkındalık dahi zarar azaltma çalışmalarında çok önem arz etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Afet, Tahliye, Zarar Azaltma, Otopark.

BASINÇ YARASI GELİŞME RİSKİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİNDE YENİ BİR RİSK
DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİNİN
GELİŞTİRİLMESİ

Elçin EFTELİ*, Ülkü GÜNEŞ**

** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı*

*** Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı*

Yoğun bakım birimlerinde yatan hastaların basınç yarısı gelişme riskinin belirlenmesi için çeşitli risk değerlendirme ölçekleri geliştirilmiştir. Ancak yaygın olarak kullanılan risk değerlendirme ölçeklerinin riskli hastaları belirleme ve koruyucu önlemleri almada pek çok hastada etkisiz ve yetersiz kalabilmektedir.

Bu çalışmada yoğun bakım hastaları için geliştirilen “EFGU Basınç Yarası Risk Değerlendirme Ölçeği”nin güvenilirliğini ve yordama geçerliliğini değerlendirmek amaçlanmıştır.

Hastaneye kabul sırasında basınç yarası olmayan 207 yoğun bakım hastası örnekleme alınmış ve hastalar maksimum 12 hafta boyunca basınç yarası gelişimi açısından izlenmişlerdir. Sekiz maddeden oluşan “EFGU Basınç Yarası Risk Değerlendirme Ölçeği”nin iç tutarlılığını değerlendirmek için Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı, madde-madde korelasyonu, düzeltilmiş madde-toplam korelasyonu hesaplanmıştır. Gözlemciler arası uyumu değerlendirmek için intraclass correlation (ICC) kullanılmıştır. Yapı geçerliği için açıklayıcı faktör analizi yapılmış, prediktif geçerliliğinde duyarlılık, özgüllük, pozitif ve negatif yordama değerleri hesaplanmıştır.

Ölçeğin iç tutarlılığının 0.81 cronbach alpha katsayısı ile yeterli olduğu bulunmuştur. Ölçeğin intraclass correlation katsayısı 0.99’dur. Kesme puanının 6 alındığı noktada; ölçeğin duyarlılığı 0.97 ve özgüllüğü 0.83, pozitif yordama geçerliliği 0.69, negatif yordama geçerliliği 0.99’dur. Ölçeğin ayırt ediciliğinin mükemmel olduğu belirlenmiştir (EAA= 0.95, %95 CI:0.93-0.97 p<0.001)

Yoğun bakım hastalarının basınç yarası riskinin belirlenmesinde “EFGU Basınç Yarası Risk Değerlendirme Ölçeği” istatistiksel olarak güvenilir ve geçerli bir ölçektir. Yüksek güvenilirlik ve geçerlik düzeylerine sahip, kısa ve kolay uygulanabilir olan bu ölçek yoğun bakım hastalarının basınç yarası riskinin belirlenmesinde hemşireler tarafından rahatlıkla kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: basınç yarası, risk değerlendirme, ölçek

HİPOTİROİDİ VEYA HİPERTİROİDİLİ KADIN HASTALARIN CİNSEL İŞLEVLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sevgi Demir¹, Emine Kıyak²

¹Artvin Çoruh Üniversitesi, Şaşırt Meslek Yüksekokulu,
Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Artvin, Türkiye

²Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç
Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Erzurum,
Türkiye

Cinsellik yaşam kalitesinin ve genel iyilik halinin önemli bir parçasıdır. Troid hastalıkları cinsel sağlık için önemli bir risk faktörüdür. Hipotiroidi ve hipertiroidi kadınların cinsel fonksiyonlarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Bu araştırma hipotiroidi veya hipertiroidisi olan kadın hastaların cinsel işlevlerinin değerlendirilmesi amacıyla yapıldı.

Tanımlayıcı özellikteki araştırma 10 Ekim 2016- 10 Şubat 2017 tarihleri arasında Artvin Devlet Hastanesi genel cerrahi polikliniğine gelen 166 hipotiroidi veya hipertiroidili kadın hastada yapıldı. Verilerin toplanmasında; anket formu ve kadın cinsel işlev ölçeği kullanıldı. Verilerin değerlendirilmesinde varyans analizi, bağımsız gruplarda t testi ve pearson korelasyon analizi kullanıldı.

Hastaların cinsel işlev puan ortalamasının 11.48±9.44 ve %96.4’ ünde cinsel disfonksiyon olduğu tespit edildi. Eğitim seviyesi düşük (F =16.109; p =0.000), ev hanımı (t=-2.822; p =0.005), kırsal bölgede yaşayan (F=5.084; p =0.007), obez olan (F=5.671; p =0.000), sigara içmeyen (t=2.335; p=0.021), görücü usulü ile evlenen (t=-7.980; p=0.000), cinselliğin önemli olmadığını düşünen (F=76.893; p =0.000) ve cinsellikle ilgili eğitim almayanların (t=-2.675; p =0.008) cinsel işlev puan ortalamalarının önemli bir şekilde düşük olduğu bulundu. Evlenme yaşı (r =0.285; p =0.000) ile cinsel işlev puanı arasında pozitif, bel çevresi (r=-0.245; p =0.043) ve hastalık süresi (r=-0.331; p =0.005) ile negatif yönde önemli bir ilişki olduğu tespit edildi.

Hastaların büyük çoğunluğunda (% 96.4) cinsel disfonksiyon olduğu tespit edildi. Eğitim seviyesi düşük, kırsal bölgede yaşayan, obez olan, sigara içmeyen, cinselliğin önemli olmadığını düşünen, cinsellikle ilgili eğitim almayan ve görücü usulü ile evlenenlerde cinsel disfonksiyonun önemli bir şekilde fazla olduğu tespit edildi.

Bu sonuçlar doğrultusunda hemşirelerin hipo veya hipertiroidili kadın hastaların cinsel sorunlarının saptanması ve cinsellik konusunda bilgilerinin artırılmasına yönelik eğitim verilmelerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu eğitimlerde özellikle eğitim seviyesi düşük, kırsal bölgede yaşayan, obez olan, cinselliğin önemli olmadığını düşünen, cinsellikle ilgili

Abstract Book
(Oral Presentation)

eğitim almayan ve görücü usulü ile evlenen hastalara ağırlık verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Hipotiroidi, Hipertiroidi, Cinsel işlev, Kadın

**SEKRETERYA ÇALIŞANLARININ PAKETLİ
BESİN TÜKETİMİ VE BESLENME BİLGİ
DÜZEYİNİN SAPTANMASI**

¹Gülşen Delikanlı Akbay

*Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Trabzon*

Hastanedeki sekreteryaya görevlilerinin beslenme bilgi düzeyleri düşük ve çalışma koşullarından dolayı paketli besin tüketimleri fazla olabilmektedir.

Sekreteryaya çalışanlarının paketli besin tüketimi ve beslenme bilgi düzeylerini belirlemektir.

Çalışma bir özel hastanede çalışan 50 sekreteryaya görevlisi ile yürütülmüştür. Bireylere demografik özelliklerini, beslenme alışkanlıklarını, paketli besin tüketim sıklıklarını ve beslenme bilgi düzeylerini belirlemek için soru kâğıdı uygulanmıştır.

Bireylerin %90'ı kadın, %10'u erkektir ve genel yaş ortalaması 29.9±6.7'dir. Sekreteryaya çalışanlarının %94'ü şehir merkezinde yaşamaktadır ve %48'i lise mezunudur. Katılımcıların %68'i öğün atladıklarını belirtirken, en sık atlanan öğünlerden biri sabah öğünüdür ve bireyler canları istemediği / fırsat bulamadıkları için öğünlerini atlamaktadır. Bireylerin ana öğün sayısı ortalama 2.7±0.5, ara öğün sayısı ortalama 1.5±0.7'dir. Ara öğünlerde en sık kuru/taze meyve ile çay ve kahve tüketilmektedir. Katılımcıların süt grubu, bisküvi kraker vb, çikolata, et ürünleri, nescafe meşrubatlar, poşet ve bitki çayları tüketim sıklıkları belirlenmiştir. Beslenme bilgi düzeyinin belirlenmesine dair sorulara genelde bireylerin %53.2'si doğru yanıtlarken %37.4'ü yanlış yanıtlamış ve %9.4'ü kararsız olduğunu belirtmiştir.

Hastane sekreteryaya çalışanlarının beslenme bilgi düzeylerinin ve tüketim alışkanlıklarının iyileştirilmesi gerekmektedir. Bu amaçla gerekli eğitimler verilmeli ve yönlendirmeler yapılmalıdır.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

**DUYGUSAL YEME ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKÇE
SÜRÜMÜNÜN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK
ÇALIŞMASI**

Hülya ARSLANTAŞ¹, İ.Ferhan DEREBOY², Rüveyda
YÜKSEL³, Seher İNALKAÇ⁴

¹ Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları
Hemşireliği AD,

² Adnan Menderes Üniversitesi, Tıp Fakültesi Psikiyatri
Anabilim Dalı,

³ Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları
Hemşireliği AD,

⁴ Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Ruh sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi,

Bu çalışmada Duygusal Yeme Ölçeği (DYÖ) Türkçeye çevrilerek geçerlik ve güvenirliğinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın örneklemine bir üniversitenin sağlık eğitimi verilen bölümlerinde eğitimlerine devam eden 687 lisans öğrencisi alınmıştır. Öğrencilere DYÖ'ne ek olarak Oxford Mutluluk Ölçeği (OMÖ), Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ), Yeme Tutum Testi (YTT), Ortoreksiya Nervosa Ölçeği-11 (ON-11) uygulanmıştır.

DYÖ'nün Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,803 olarak hesaplanmıştır. Düzeltilmiş madde-toplam puan korelasyon katsayıları 0,30 düzeyinin üzerinde bulunmuştur. DYÖ ile OMÖ, BDÖ ve ON-11 arasında zayıf korelasyonlar (sırasıyla r=- 0,13, 0,16 ve 0,15) gözlenmesine karşılık, DYÖ ile YTT arasında orta-yüksek düzeyde (r= -0,45) korelasyon gözlenmiştir.

Tartışma: DYÖ Türkçe formunun iç sürekliliğinin yüksek bulunması hem güvenirliğini hem de kurultu geçerliğini destekleyen bir bulgu olarak yorumlanmıştır. Ölçeğin YTT ile orta- yüksek korelasyon göstermesi uyuma geçerliği bulunduğunu; OMÖ ve BDÖ ile zayıf korelasyon göstermesi ise ayrışma geçerliği bulunduğunu düşündürmektedir.

Bu çalışmanın verilerine dayanarak, DYÖ Türkçe formunun psikometrik özelliklerinin ülkemizde gençlerde duygusal yeme eğiliminin değerlendirilmesi amacıyla kullanım için yeterli olduğu söylenebilir.

Anahtar sözcükler: Duygusal Yeme Ölçeği (DYÖ),
geçerlik, güvenilirlik.

ENGEL TANIMAYAN TERAPİ: HİPPOTERAPİ

Erdener BALIKÇI¹, Dilek DÜLGER ALTINER², Selda
UCA³

¹Kocaeli Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Klinik Mikrobiyoloji
& Kartepe Atçılık Meslek Yüksekokulu, Kocaeli/Türkiye

^{2,3}Kocaeli Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik
Yüksekokulu, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü,
Kocaeli/Türkiye

Atların sağlığa olan faydalarının kayıtları M.Ö. 5. yüzyıla kadar uzanmaktadır. İlk olarak savaşlarda yaralanan Grek ve Romalı askerlerin hareket tedavilerinde kullanılmıştır. Ata binmenin psikolojik, fizyolojik, fiziksel ve sosyal kazanımları çok yönlüdür. Biyomekanik ve psikojenik etki mekanizmaları insanlardaki farklı sağlık sorunlarında tedaviye ek olarak destekleyici terapi niteliği taşıyabilme özelliğindedir. İnsan sağlığı üzerinde atın hareket, vücut ısı, fizyolojisi, fiziki gücü ve psikolojik etkileşimi gibi olumlu etkilerinden faydalanılarak yapılan terapiye atla terapi (Hippoterapi) denilmektedir. Bu yöntem, serebralpalsi, otizm, beyin travmaları, felç gibi hastalıklar ve psikolojik sorunlar yaşayan farklı hasta gruplarında (2-60 yaş) ana tedaviyi destekleyici terapi uygulamasıdır. Başka bir ifadeyle Hippoterapi, motor ve duyu girdileri sağlamak için atın karakteristik hareketlerinin kullanıldığı özel bir terapi biçimidir.

Hippoterapi uygulamasında 3 ana unsur önem arz etmektedir. Bunlar; uzman hekim tarafından terapiye uygunluğu tanımlanmış hastalar, hastaların yaşına ve gelişmelerine uygun terapi atı ve destekleyici yan unsurlardan oluşmaktadır. Birbirinden bağımsız gibi görünseler de, terapinin amacına ulaşabilmesi için her bir unsurun diğeriyle örtüşmesi gerekmektedir.

Bu çalışmanın amacı; Türkiye’de yeni uygulanmaya başlayan bu yöntemin bilimsel veriler ve istatistiklerle irdelenip, sonuç ve etkilerinin ortaya konulmasıdır. Bu kapsamda, öncelikle Hippoterapi yöntemi ile ilgili kavramsal çerçeve ve dünyadaki gelişimi ile ilgili bilgilere yer verilecektir. Çalışmanın analiz birimini Kocaeli Üniversitesi bünyesinde yer alan Kartepe Atçılık Meslek Yüksekokulu’nda gerçekleştirilen Hippoterapi uygulamaları oluşturmaktadır. Bu kurumda

gerçekleştirilen Hippoterapi uygulamaları; terapiyi oluşturan her bir unsur, bu unsurlar arasındaki etkileşim ve terapinin etkileri doğrultusunda değerlendirilecektir. Böylece, Hippoterapi yönteminin Türkiye’deki gelişimi ve geliştirilebilirliği ile ilgili perspektifler ortaya konulacak ve uygulamaya yönelik önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hippoterapi, at, Kartepe Atçılık MYO, Kocaeli

BEDENSEL VE ZİHİNSEL ENGELLİ OLGULARDA HİPPOTERAPİ UYGULAMALARI VE BU OLGULARIN ÖZEL BESLENME İLE DESTEKLENMESİ

Dilek DÜLGER ALTINER¹, Erdener BALIKÇI², Selda
UCA³

^{1,3}Kocaeli Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik
Yüksekokulu, Gastronomi ve Mutfak Sanatları,
Kocaeli/Türkiye

²Kocaeli Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Klinik Mikrobiyoloji
& Kartepe Atçılık Meslek Yüksekokulu, Kocaeli/Türkiye

Hippoterapi (Atla terapi) önemi yeni anlaşılan, zihinsel ve bedensel sorunlu olgularda yan terapi yöntemi. Özellikle otizm-down sendromlu, serebral palsili, gelişme, işitme, görme, konuşma ve öğrenme güçlüğü, mental retard, omurilik yaralanmaları, skolyoz, multiple skleroz, kafa travması, spina bifida, beyin kanamaları gibi olgularda uygulanmaktadır. Atların hareketleri, vücut ısıları, bedensel güçleri, kullanılarak olguların gelişimi desteklenerek, terapi teknikleri hippoterapi seansları esnasında uygulanır. Denge, koordinasyon, duruş kontrolü, bedensel, duysal ve ince motor becerilerin gelişimini destekleyerek tedavinin olumlu devam etmesi sağlanmaktadır.

Hayatımız boyunca, bedensel ve zihinsel yönden sağlıklı olmak ve sağlığı devam ettirmek yeterli ve dengeli beslenme ile mümkündür. Yukarıda saydığımız olgularda beslenme bozuklukları, gelişme geriliği ve fiziksel aktivite eksikliği nedeniyle obezite gelişmekte ve gereksinim duyulan besinlerin uzun süre eksik alınması sonucu malnütrisyon oluşmaktadır. Bu nedenle, hippoterapi tedavisi sürerken bir yandan da vücut direncinin artırılması, bağışıklık sisteminin güçlendirilmesi ile büyüme ve gelişmenin sağlanması için

Abstract Book
(Oral Presentation)

sağlıklı bir beslenme ile terapiye devam edilmelidir. Terapiye katılan olguların diyetlerinde yeterli enerji ve protein içeren gıdalar, omega-3 yağ asitleri açısından zengin deniz ürünleri, mineraller, vitaminler açısından zengin meyve sebzeler ve diğer önemli elzem besin öğeleri yer almalıdır.

Bu çalışma ile amacımız Türkiye’de Hippoterapi uygulanan olgulara özel beslenme bilinci kazandırmak ve ailelerinin bu konuda bilinçlendirilmesini sağlamaktır. Bu kapsamda dengeli ve yeterli beslenmeye yönelik önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hippoterapi, Bedensel ve zihinsel sorunlu olgular, yeterli beslenme, beslenme bozuklukları,

DİZ OSTEOARTRİTİ OLAN HASTALARIN UYKU KALİTESİ VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Ciğdem Kuralay¹ Emine Kıyak²

¹Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tonya Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Trabzon, Türkiye

²Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Erzurum, Türkiye

Osteoartrit (OA) ağrının eşlik ettiği fonksiyonel sınırlılığa ve yaşam kalitesinde düşmeye neden olan dejeneratif bir eklemler hastalığıdır. OA’de en çok etkilenen eklemler dizlerdir. Uyku bozukluklarının osteoartrit hastalarında önemli bir sorun olduğu belirtilmektedir. Uyku sorunlarının artritli hastaların büyük çoğunluğunda görüldüğü rapor edilmiştir.

Bu araştırma, diz osteoartriti olan hastaların uyku kalitesini ve etkileyen faktörleri değerlendirmek amacıyla yapıldı.

Tanımlayıcı özellikteki araştırmanın verileri Ekim 2016-Ocak 2017 tarihleri arasında toplandı. Araştırmaya Ordu’da bulunan bir hastanenin fizik tedavi ve rehabilitasyon ünitesinde diz OA tanısı ile takip edilen 90 hasta alındı. Verilerin toplanmasında anket formu, Pittsburgh uyku kalitesi ölçeği, Ağrı skalası (VAS) ve SF-36 Yaşam kalitesi ölçeği kullanıldı. Verilerin değerlendirilmesinde one way anova, independent t test, pearson’s ve spearman’s correlation testleri kullanıldı.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Hastaların global PSQI skor ortalamasının 7.6 (SD=2.62; range1-16) olduğu bulundu. Hastaların %81.1’unun (PSQI skoru >5) uyku kalitesinin kötü olduğu tespit edildi. Diz OA’lı kadın hastaların (t=2.020; p=0.046), soğuktan etkilenenlerin (t=2.684; p=0.009) ve komorbidi olan hastaların uyku kalitesinin önemli bir şekilde kötü olduğu bulundu (t=2.217; p=0.029). Hastaların uyku kalitesi ile ağrı puanı arasında (r=0.303; p=0.004) pozitif yönde, SF-36 fiziksel sağlıkla (r=-0.387; p=0.000) ve SF-36 mental sağlıkla negatif yönde (r=-0.470) anlamlı bir ilişki olduğu bulundu (p=0.000).

Diz OA hastalarının uyku kalitelerinin kötü olduğu tespit edildi. Kadın, soğuktan etkilenen ve komorbidi olan hastaların uyku kalitelerinin önemli bir şekilde kötü olduğu tespit edildi. Hastaların uyku kalitesi ile ağrı ve yaşam kalitesi arasında önemli bir ilişki olduğu tespit edildi.

Anahtar Sözcükler:Diz osteoartriti, Uyku kalitesi, Yaşam kalitesi, Ağrı

ÇOCUKLARDA ZOR DAMAR YOLUNUN KORKU VE ANKSİYETE DÜZEYİNİN FLEBOTOMİ BAŞARISI ÜZERİNE ETKİSİ

Gülçin Özalp Gerçekler, Dijle Ayar, Emine Zahide Özdemir, Murat Bektaş

**Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD*

Hastane ortamında çocuklar birçok korku ve anksiyete yaratan durumla karşılaşmaktadırlar. Flebotomi/kan alma işlemi, invaziv bir girişim olup çocuklar için en stresli işlemlerden biridir, ve genellikle korku ve anksiyeteye yol açar.

4-10 yaş arası flebotomi uygulanan çocuklarda ilk girişim başarısı ve etkileyen etmenlerin incelenmesi amaçlanmıştır.

Tanımlayıcı, karşılaştırmalı kesitsel tipteki araştırmanın örneklemini, flebotomi uygulanan 155 çocuk oluşturmuştur. Araştırma verilerinin toplanmasında, Sosyodemografik veri formu, Çocuk Anksiyete Skalası-Durumluluk (ÇAS-D), Çocuk Korku Ölçeği (ÇKÖ), Zorlu İntravenöz Girişim Skoru (ZIVG) kullanılmıştır. İlk girişim başarısı, girişim öncesi korku ve anksiyete puan ortalamaları ve ZIVG skoru arasında ilişki

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

incelenmiştir. Flebotomi girişim başarısını etkileyen değişkenler regresyon analiziyle değerlendirilmiştir.

Çocukların %18.1'inde flebotomi işlemi başarısız olmuştur. Girişim başarısı ile ÇAS-D, araştırmacılar tarafından değerlendirilen ÇKÖ puan ortalamaları ve ZIVG skoru arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Girişim başarısını etkileyen faktörlerin %42'sinin sırasıyla zor damar yolu, yaş, ÇAS-D puan ortalaması, ZIVG skoru ve en son flebotominin gerçekleştirildiği süre ile açıklandığı bulunmuştur.

Flebotomi işlemi öncesi çocuğun korku ve anksiyetesi girişim başarısını etkilemektedir. Girişim başarısını primer etkileyen etmen, çocukta zor damar yolu varlığıdır.

Anahtar Sözcükler: Çocuk, zor damar yolu, anksiyete, korku, flebotomi.

**STUDY OF OXIDATION MECHANISMS OF
CUBIC ZIRCONIA (ZrO₂) SINGLE CRYSTALS
DOPED WITH NIAL**

N. Sarikavakli¹, M. Ayaz Ahmad²

¹Department of Chemistry, Faculty of Sciences, and Arts,
Adnan Menderes University, Aydın-Turkey

²Physics Department, Faculty of Sciences, P.O. Box
741, University of Tabuk, 71491, Saudi Arabia

An attempt has been made to find some important features for the oxidation mechanism of cubic zirconia (ZrO₂) single crystals dopping with β -NiAl. The pure zirconia (ZrO₂) endures two crystallographic transformations between the room temperature and its melting point; for monoclinic to tetragonal at ≈ 1170 °C and for tetragonal to cubic at ≈ 2370 °C. The volume changes associated with these transformations are adequately large, so that thermal deviations through the transformations tend to shatter objects made of pure zirconia. In our present experimental work, we determined the oxidation mechanisms of the single crystal (ZrO₂) doped with β -NiAl within the temperature range from 900 °C to 1300 °C by using a new advanced optical technique; primarily secondary ion mass spectrometry (SIMS) imaging and depth profiling. The

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

present experimental findings were found within a good agreement with some other workers.

The scientific importance and main purpose of present work were to improve the material strength which boosted up to high biocompatibility of zirconia (ZrO₂). Some updated applications of zirconia ceramics seem to gain a well established place in dental clinical today, due to its exceptional physical and biological properties and the great enhancement in CAD-CAM technology.

Keywords:- Oxidation mechanics, zirconia (ZrO₂) , crystallographic transformations

**KADINLARDA ŞİDDET ÖYKÜSÜ: “ANKET
ÇALIŞMASI”**

Fatmagül ASLAN

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi Antalya Eğitim ve Araştırma
Hastanesi Adli Tıp Birimi*

Dünya Sağlık Örgütü; cinsiyete dayanan, kadını inciten, ona zarar veren, fiziksel, cinsel, ruhsal hasarla sonuçlanma olasılığı bulunan, toplum içerisinde ya da özel yaşamında baskı görmesine ve kısıtlanmasına neden olan her türlü davranışı kadına yönelik şiddet kapsamına almıştır. Aile içi şiddet kapsamında ele alınan partner şiddeti de temel olarak fiziksel, cinsel, emosyonel şiddet türlerinin görülebileceği ayrı bir form olarak ele alınmaktadır.

Bu çalışma, kadınların ve özellikle de gebelik dönemindeki kadınların şiddet öykülerinden yola çıkarak, bunların sosyo-demografik özellikleri, şiddet sıklığı, genel sağlık durumları ve gördükleri şiddettin etkisini ortaya koyacak veri oluşturmak amacıyla yapılmıştır.

Veri toplama aracı olarak sosyo-demografik özellikleri içeren soru formu, geçerliliği ve güvenilirliği kanıtlanmış iki farklı psikiyatrik ön test (SCL-90-R ve Genel Sağlık Anketi-12) ve Şiddet Davranış Ölçeği kullanılmıştır. Veriler Pearson korelasyon analizi, t testi, ki-kare testi, Mann-Whitney U testi, tek ve çok yönlü varyans analizi ile istatistiksel olarak değerlendirilmiştir.

Gebe kadınların uğradıkları şiddet sıklığı kaynaklara oranla daha yüksek bulunmuştur. Gebelik öncesi dönemde eş / partner tarafından uygulanan psikolojik,

fiziksel ve cinsel şiddetin prevalansları sırasıyla; %45,8, %21,7 ve %7; gebelik döneminde %46, %18,6 ve %6,3 olarak saptanmıştır. Çalışmayan gebelerde fiziksel eş / partner şiddeti sıklığı, çalışanlara oranla daha yüksek bulunmuştur. Gebelerin eğitim düzeyleri ile gebelik öncesi dönemde ve gebelik döneminde eş / partner şiddeti arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Ancak eş / partner eğitim düzeyi arttıkça şiddet sıklığının azaldığı belirlenmiştir. Çekirdek aile yapısında, gebenin daha az sıklıkta şiddet öyküsü olduğu, aynı hanede yaşayan başka kişilerin varlığının ise kadınlar açısından şiddeti artırıcı ayrı bir risk faktörü olduğu anlaşılmaktadır. Partner şiddetinin gebelik döneminde azaldığı, ancak gebelik öncesi dönemde şiddet görmüş kadınların gebelikte de şiddete uğrama olasılığının yüksek olduğu saptanmıştır. Çalışmada elde edilen veriler, aile içi şiddetin toplumumuzun önemli bir problemi olduğunu göstermektedir. Bu noktada adli makamlara olduğu kadar, tüm sağlık çalışanlarına da önemli görevler düşmektedir.

Anahtar Sözcükler: Partner şiddeti, eş şiddeti, gebelik, SCL-90-R, GSA-12, ŞDÖ

ACİL SERVİSTE TRAVMA İLE İZLENEN ÇOCUK HASTALARIN RETROSPEKTİF DEĞERLENDİRİLMESİ BANU BENDÇİ

Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Bu araştırma, acil serviste travma ile izlenen çocuk hastaların değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veriler Ocak 2014-Ocak 2017 tarihleri arasında acil serviste travma nedeniyle izlenen 0-72 ay grubu 1237 çocuğun acil servis kayıt defteri, hekim-hemşire izlem formlarının araştırmacı tarafından hazırlanan “Veri Toplama Formu” kullanılarak retrospektif olarak incelenmesiyle toplanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırmaya dahil edilen çocukların %57,2’si erkek, %35,7’si 0-12 ay grubunda olduğu belirlenmiştir. Çocuk hastaların %48,7’si kendi mesafesinden düşme, %13,6’sı çarpma, %13,4’ü yüksekten düşme nedeni ile acile

başvurmuştur. Çocukların %67,4’ünün baş boyun yaralanması, %28,9’unun ekstremiteler yaralanması ile acile getirildikleri saptanmıştır. Çocukların cinsiyeti ile; acile başvurduğu mevsim, başvurma sıklığı, acilde kalma süresi ve tedavi sonrası durum arasında ilişki olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Çocukların başvuru nedenleri ile cinsiyetleri arasındaki ilişki incelendiğinde; kız çocukların daha çok kolunu çekerek travma; erkek çocukların ise yabancı cisim yutma, baş boyun, ekstremiteler ve toraks yaralanması yaşadıkları belirlenmiştir ($p<0,05$). Diğer başvuru nedenleri ile cinsiyet değişkeni arasındaki fark anlamsızdır ($p>0,05$). Çocukların yaş grupları ile diğer değişkenler karşılaştırıldığında; 0-12 ay grubunun diğer yaş gruplarına göre daha uzun süre acilde kaldığı; 0-12 ay grubunun en sık yüksekten düşme; 13-36 ay grubunun kolunu çekme ve göze kulağa buruna yabancı cisim kaçması; 37-72 ay grubu çocukların daha sık çarpma, sıkışma ve burkulma nedeniyle acile başvurdıkları belirlenmiştir ($p<0,05$). Çocukların tedavi sonrası taburculuk, sevk ya da yatışları ile yaş grupları arasında bir ilişki yoktur ($p>0,05$). Çocukların yaş gruplarına göre yaralanma bölgelerine bakıldığında; baş boyun yaralanmasının 0-12 ay grubunda en yüksek olduğu, yaş arttıkça ise ekstremiteler yaralanmalarının arttığı, toraks yaralanmalarında ise 0-12 ay grubu ve 37-72 ay gruplarında daha sık görüldüğü dikkati çekmektedir ($p<0,05$).

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda 0-72 yaş grubunda karşılaşılan bu travmaların, ailenin çocuğun gelişim özelliklerini göz önünde bulundurarak alacağı bazı önlemler ile engellenebileceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Çocuk, Travma, Çocuk acil.

**TÜRKİYE’DE YAYIMLANAN
TEORİYE/MODELE DAYALI VAKA SUNUM
MAKALELERİNİN BAZI ÖZELLİKLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Handan EREN*, Nurcan ÇALIŞKAN**

**Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü*

***Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü*

Hemşirelik teori ve modelleri bireylerin iyilik haline ulaşmaları ve bu hali korumak için uygulanan hemşirelik girişimlerinin geliştirilmesinde esastır.

Bu çalışma, Türkiye’de yayımlanan teoriye/modele dayalı vaka sunum makalelerinin bazı özellikler açısından incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Çalışmalara ulaşmak için; Şubat-Mart 2018 tarihleri arasında “model”, “kuram”, “teori”, “hemşirelik”, “vaka sunumu”, “olgu sunumu” Türkçe anahtar kelimeleri, “model, theory, nursing ve case report” İngilizce anahtar kelimeleriyle CINAHL Plus, Medline, Türk Veri Tabanı ve Türkiye Atif Dizini veri tabanları ile Google Scholar kaynaklarından taranarak seçilmiştir. Çalışma kapsamına alınacak makalelerin seçim kriterleri; teoriye/modele dayalı vaka sunum olması, yayın dilinin Türkçe ya da İngilizce olması, tam metin makaleye ulaşılmasıdır. Tarama sonucu 48 makale değerlendirmeye alınmıştır.

Makalelerin çoğunda (17) Roy’un Adaptasyon Modeli’nin kullanıldığı ve çoğunlukla kronik bir hastalığa sahip yetişkin vakaların tercih edildiği görülmüştür. Adaptasyon Modeli’nin dışında Gordon’un Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri Modeli (7) ve Neuman Sistemler Modeli’nin (7) sık kullanılan modeller arasında yer aldığı görülmüştür. Yazarlar, nitelikli hemşirelik bakımının sunumunda teori/modellerin kullanımının gerekli olduğunu ve sunulan vakalarda uygulanabilir olduklarını belirtmişlerdir.

Bu çalışma sonuçlarından farklı olarak, İnan ve arkadaşlarının (2008) Türkiye’deki kuram ve modele dayalı lisansüstü tez ve araştırma makalelerini incelediği çalışmada çoğunlukla Orem’in öz bakım yetersizliği teorisinin kullanıldığı görülmüştür. Aynı çalışmada, bu çalışmadakine paralel olarak ise örneklemin daha çok erişkin hastalardan oluştuğu görülmüştür. Sonuç olarak

teoriye/modele dayalı vaka sunumları klinik hemşireleri ve hemşirelik öğrencilerine bakım verme sürecinde rehber olacağından, teoriye/modele dayalı vaka sunumlarında vaka ve teori/model çeşitliliğinin artırılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Model, Kuram, Teori, Hemşirelik, Olgu sunumu

**EBELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNDE
ÖĞRENME BİÇEMİ**

Arzu Yalçın, Ülker Yağcı, Rahime Aslankoç, Gurbet
pınar Polat, Mustafa Saygın

*Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji
AD, Isparta.*

Öğrenme stiline temel boyutlarından biri olarak öğrenme biçiminin 3 boyutu vardır. Bunlar bedensel (kinestetik), işitsel (auditory) ve görsel (visual) biçimlerdir. Bu çalışmada Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik bölümünde Fizyoloji dersini alan öğrencilerin öğrenme biçimlerini belirlemeyi amaçladık.

Çalışmamız Klinik Çalışmalar Etik Kurulu tarafından onaylandı. Öğrencilerin öğrenme biçimlerini değerlendirmek için BİG-16 anketini kullandık. BİG-16 anketinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. BİG-16 48 maddeden oluşan ve 3 alt grubu (görse, işitsel ve bedensel) temsil eden bir ankettir. Envanter “Kesinlikle Katılıyorum= 2, Katılıyorum= 1, Kararsızım= 0, Katılmıyorum= -1, Kesinlikle Katılmıyorum= -2” seçenek ve puanlarından oluşmaktadır. Buradaki Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum olumsuz yanıtları hangi öğrenme stiline aitse o stiline öğrenci tarafından tercih edilmediğini, öğrencinin o stile tepkili olduğunu göstermektedir.

Çalışmamıza yaş ortalaması 19,01±1,31 olan 58 öğrenci kız öğrenci katıldı. BİG-16 anketine göre öğrenciler; 3’i (% 5,2) Baskın stili olmayan, 4’ü (% 6,9) Bedensel, 11’i (% 19) İşitsel, 27’si (% 46,6) Görsel, 6’sı (% 1,8) Bedensel görsel, 5’i (% 8,6) İşitsel görsel, 2’si (% 3,4) Bedensel işitsel öğrenme biçimlerine sahipti.

Öğrencilerin bu envanter ile değerlendirilmesinde Ebelik bölümü öğrencilerinin ağırlıklı olarak görsel, işitsel ve

Abstract Book
(Oral Presentation)

bedensel görsel öğrenme biçimleri içerisinde olduğunu tespit ettik. Öğrenme biçimleri göz önüne alınarak fizyoloji eğitiminde baskın stillerin göz önüne alınmasının başarıyı artıracığını öngörmekteyiz.

Anahtar sözcükler: Öğrenme Biçimleri, BIG-16, Görsel, İşitsel, Bedensel

ACİL DURUM AFET YÖNETİMİ
ÖĞRENCİLERİNİN AFET BİLİNCİ BİLGİ
DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
(MEHMET TUĞRUL MYO ÖRNEĞİ)

Murat TATOĞLU¹ Mehmet Zeki YILDIRIM² Vildan ORAL³ Sümeyye GÜLER⁴

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
mtatoglu@mehmetakif.edu.tr

²Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
mzekiyildirim@mehmetakif.edu.tr

³Gümüşhane Üniversitesi voral@mehmetakif.edu.tr

⁴Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
sumeyyeguler1995@gmail.com

Ülke olarak, afetlerde yaşadığımız ağır fiziksel, sosyo-kültürel ve ekonomik kayıplar ile psiko-sosyal travmalar bize afet eğitimi ve yönetiminde yeni bir boyut kazandırmış ve bu alanda profesyonel çalışmaya duyulan ihtiyacı ortaya koymuştur.

Türkiye’de Afet Yönetimi giderek daha profesyonel bir hal almaya başlamış, bu kapsamda birçok üniversitenin fakülte ve yüksekokullarında Afet Yönetimi ile ilgili bölümler açılmıştır. Bu çalışmanın amacı ileride bu ülkenin Afet Yönetiminde söz sahibi olacak Acil Durum ve Afet Yönetimi (ADAY) programı öğrencilerinin Afet Bilinci Bilgi Düzeylerinin ölçülmesidir.

Araştırma tanımlayıcı nitelikte yürütülmüş olup, örnekleme oluşturan 61 katılımcıya alınan izinler doğrultusunda Kandilli Rasathanesi’nin geliştirmiş olduğu 25 sorudan oluşan Temel Afet Bilinci Eğitimi Bilgi Düzeyi Testi uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 17.0 Paket Programı ile analiz edilmiştir.

Katılımcıların %55,7’si (34) kadın, %44,3’ü (27) ise erkeklerden oluşmaktadır. Katılımcılardan %34,4’ü daha önce bir afete maruz kalmış buna rağmen sadece 3 katılımcının yaşadığı yerde bir afet çantası

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

bulunmaktadır. Katılımcıların %49,2’si (30) afet eğitimi aldığını belirtmiştir. Katılımcıların puan ortalamaları 100 üzerinden 71,87+-1,56 olarak saptanmış, 18 katılımcı ortalamanın altında 43 katılımcı ise ortalamanın üstünde puan almıştır. En düşük puan 36, en yüksek puan ise 92 olarak bulunmuştur.

Katılımcıların büyük bir kısmının ortalamanın üzerinde puan alması bu alana duydukları ilgiyi göstermekte, buda yetişen profesyonel ekiplerin afet eğitimi ve yönetimi konusunda eskiye nazaran çok daha başarılı olabileceğinin bir göstergesi kabul edilebilir.

Katılımcıların bilgi düzeylerinin yüksek çıkması Türkiye’de afet yönetiminin zamanla daha üst seviyelere ulaşacağı konusunda umut vaat etmektedir, lakin katılımcıların %95,1’nin (58) yaşadığı yerde afet çantasının olmaması, %93,4’nün (57) ise yaşadığı yerde afet planının olmaması toplum olarak olası bir afeti kendimizden ne kadar uzak gördüğümüzün bir göstergesi niteliğindedir.

Anahtar Sözcükler: Afet Eğitimi, Afet Bilinci, ADAY, Deprem

MAKÜ ÖĞRENCİLERİNDE AFET VE ACİL
DURUMLARIN FARKINDALIĞININ
ARAŞTIRILMASI

Tuğba Seyhan, Melek Zehra Zoravali, Ömür Dadak

MAKÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi, Burdur,
seyhantugba19@gmail.com

MAKÜ SBF, Burdur, melekzehrazoravali@hotmail.com

MAKÜ SBF, Burdur, omurdadak80@gmail.com

Afet; aniden oluşan, başladığında insanlar tarafından engellenemeyen, can ve mal kayıplarına neden olan, devletleri sosyoekonomi yönünden zorlayan olaylardır. Acil durum; beklenmedik anlarda gelişebilen hemen müdahale gerektiren olay ya da durumlardır. Araştırmamızda katılımcıların afet ve acil durumlara karşı farkındalık oluşturmalarını hedefledik. Verilerimize göre katılımcıların konuyla ilgili bilinçsizliklerinin giderilebileceğini saptadık.

MAKÜ öğrencilerinde afet ve acil durumların farkındalığının araştırılması.

Nitel araştırma modellerinden bireysel görüşme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubunu Sağlık Bilimleri Fakültesi

öğrencileri hariç, rastgele seçilen 120 MAKÜ öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formuyla toplanılmıştır. İçerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir.

Araştırmaya katılan 120 katılımcıdan 83'ü herhangi bir afetle karşılaşmışlardır neler yapacaklarını bildiklerini belirttiler ancak bu 83 katılımcının 71'inin evinde afet çantası yok, 18'i afetin çeşitleri olduğunu bilmediklerini ve afeti deprem olarak algıladıklarını belirttiler. 49 katılımcının ailesinde onsekiz yaşından küçük birey var ve bu katılımcılardan 40'ının ailesindeki onsekiz yaşından küçük bireylerin afet ve acil durumlara karşı bilinçsiz oldukları saptandı. Katılımcılardan 96'sı posta kutusunda nereden geldiği belirsiz olan zarfların açabileceklerini belirttiler. 54 katılımcının aşı ve enjeksiyonun farkını bilmedikleri saptandı. 33 katılımcı depremle karşılaştığını belirtti. Depremi yaşayan katılımcılardan 14'ünün evinde afet çantasının olmadığı saptandı.

Elde ettiğimiz verilerin acil yardım ve afet yönetiminin öğrencilerine iş imkanı sunan kapasiteye sahip olabileceğini düşünüyoruz. Katılımcıların afet ve acil durumlara karşı tedbirli olmadıklarını, afet çeşitlerinin, terör silahlarının tanınmadığını, afet çantasının önemini afet yaşandıktan sonra bile farkedilememesini, onsekiz yaşından küçük bireylerin afet ve acil durumlara karşı bilinçsiz olduklarını farkettiler. Katılımcıların afet ve acil durumlara yönelik eğitim, tedbir ve korunma amaçlı imkanlara sahip olmayı istemeleri, konuyla ilgili bilinçsizliğin giderilebileceğini aksine geliştirilebileceğini gösteriyor.

Anahtar Sözcükler: Afet, Acil durum, Afet çeşitleri, Terör silahları

**İLKOKULLARDA GÖREV YAPAN
ÖĞRETMENLERİN BESLENME KONUSUNA
İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Mukaddes Örs

*Amasya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Beslenme ve Diyetetik Bölümü*

Çocuğun beslenmesi, çevre koşulları, ailesinin sosyo-ekonomik durumu ve çocuğa verilen eğitimle yakından

ilgilidir. Bu eğitimde en büyük katkı evde ailenin, okulda ise öğretmenlerindir. Bu nedenle öğretmenlerin kendi beslenme bilgilerinin iyi olması ve bunu öğrencisine doğru uygulatarak yansıtabilmesi önem taşır. Beslenme eğitimi özellikle ilköğretim çağındaki çocuklar için çok önemlidir. Çocuklar büyüme ve gelişmeleri için gereksinimi olan besinlerin neler olduğunu öğrenmelidirler

Bu araştırmanın amacı, Amasya İl merkezinde bulunan kamu ilkokullarında görev yapan öğretmenlerin beslenme konusuna ilişkin görüşlerini değerlendirmektir.

Bu araştırma, durum saptamaya yönelik betimsel bir çalışma olup, tarama modeli esas alınarak yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini Amasya İl merkezinde bulunan 15 kamu ilkokulunda çeşitli branşlarda görev yapan öğretmenler 372 oluşturmıştır. Araştırmada herhangi bir örneklem seçim yöntemi kullanılmadan evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Ölçek iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm öğretmenlerin kişisel bilgilerine dair sorulardan, ikinci bölüm ise öğretmenlerin beslenme konusundaki eğitim ihtiyaçlarını ölçmeye ilişkin veri sağlamaya yönelik maddelerden oluşmaktadır. Araştırma verileri SPSS-20.0 paket programı ile analiz edilmiş, verilerin çözümlenmesinde frekans ve yüzde kullanılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, araştırmaya katılan öğretmenlerin %66,86'sı beslenme ile ilgili herhangi bir ders almadıklarını, %73,43'ü ilkokul programlarında beslenme ile ilgili bölümleri yetersiz bulduklarını ve yaklaşık %64'ü yeterli ve dengeli beslenme kurallarının ilkokullarda beslenme eğitime dahil edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Öğretmenlerin %9,43'ü beslenme konuları ile hiç ilgilenmediklerini ifade etmiştir. Öğretmenlerin, beslenme ile ilgili haberleri en çok izlediği kaynaklar sırasıyla; televizyon (% 74,27), gazete (% 58,3), kitap (% 49,34), bilimsel dergi (% 46,43), magazin dergisi (% 33,33) , radyo (% 28,3, ve video-kaset (% 20,57)'dir.

Tartışma ve Sonuç: Araştırma sonuçlarından yola çıkarak, öğretmenlerin yeterli ve dengeli beslenme konusundaki bilgilerini artırmak amacıyla eğitim programları düzenlenebilir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, ilkokul, beslenme, bilgi

**HYSTEROSALPINGOGRAPHIC STUDY OF
UTERINE MALFORMATIONS**

Nazan OKUR¹, Erol AKGUL², Figen BINOKAY³,
Sureyya SOYUPAK³, Mehmet INAL³, Mahmut OĞUZ³

¹ *Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Radyoloji
AD*

² *İstanbul Medipol Üniversitesi Radyoloji AD*

³ *Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Radyoloji AD*

Hysterosalpingography is a valuable technique routinely performed as the first-line radiologic examination of the infertile couple. While remaining the main examination for the study of fallopian tubes despite the development of other diagnostic tools such as MR imaging, hysteroscopy and laparoscopy, HSG also provides useful information outlining the uterine cavity and intrauterine abnormalities. In this study, we retrospectively reviewed the files of 1215 patients referred to the Radiology Department of Çukurova University Medical School for hysterosalpingographic examination between June 1999 and June 2003. HSG was performed either for the evaluation of the infertile patient or for more specific indications like repeated abortions, amenorrhea unresponsive to hormonal stimulation, abnormal uterine bleeding, postsurgical evaluation and as a technique prior to using assisted reproductive methods. The age range of the patients was between 16 and 47. The patients with uterine body abnormalities were selected and pathologies were classified as congenital or acquired.

We aimed at illustrating the hysterosalpingographic findings of Müllerian canal anomalies supplemented by ultrasonographic and MR imaging as well as illustrating acquired abnormalities like intrauterine adhesions, endometrial infections (especially tuberculosis), endometrial polyps, leiomyoma and postoperative changes.

Key words: Hysterosalpingography, Infertility, Müllerian anomalies, Uterus

**SLEEP DISORDERS AND HEALTH RELATED
QUALITY OF LIFE IN PATIENTS WITH CANCER**

Vesile ŞENOL, Pelin Nar ŞENOL,

*Kapadokya University, School of Health Sciences,
Nevşehir Neurologist at Istinye University Liv Hospital
BAVİM, Istanbul*

Healthy sleep is an essential to the maintenance of current physiological and mental health in cancer patients. Insomnia is a significant problem in these patients with detrimental effect on health outcome, which accompanies a decline in functional status, reduces quality of life.

This study was designed to determine sleep quality and sleep disorders and its association with health-related quality of life (HRQoL) in cancer patients.

In this cross-sectional multicentre study, 333 patients were recruited. Data were collected using Short Form Health Survey (SF-36), Pittsburgh Sleep Quality Index (PSQI), Epworth Sleepiness Scale (ESS), Berlin Sleep Questionnaire and questions of diagnostic criteria for parasomnias, sleep-breathing and sleep movement disorders. Data were analysed using the SPSS version 22.0 statistical software program. In statistical analysis chi-square test, t-test and multiple logistic regression analysis were used.

Most participants were female (56.5%), married (87.4%) and older than 45 years of age (72.6%). Breast-endocrine (23.4%), lung-otorinolarengeal (17.4%) and hematologic (16.2%) cancers were the first three types of cancer. The mean PSQI score was 6.17±3.83 and 59.2% of the patients was poor sleepers. Daytime sleepiness, sleep-breathing disorders, insomnias, parasomnias, restless legs syndrome and bruxism were the main symptoms reported by 36.9%, 34.8%, 29.4%, 28.8%, 19.9%, 18.8% of the patients, respectively. Physical and mental component summary scores were 36.07±9.56 and 40.38±8.24, respectively. Physical and mental health QoL were significantly lower in patients with poor sleepers (p<0.001), daytime sleepiness (p<0.001) restless legs syndrome (p<0.05), insomnias (p<0.05), sleep-breathing disorders (p<0.05) and bruxism (p<0.001). Sleep quality (p<0.001) and daytime sleepiness (p< 0.001) were the main determinants of physical and mental health QoL.

More than half of patients have low sleep quality. Sleep disorders were common and had a negative effect on QoL; sleep quality and daytime sleepiness were the main determinants of impaired HRQoL.

Keywords: Cancer, Sleep Disorders, Pittsburgh Sleep Quality Index, Health Related Quality of Life

**EVALUATION OF THE RAPID PLASMA REAGIN
(RPR) AND *TREPONEMA PALLIDUM*
HEMAGGLUTINATION ASSAY (TPHA) TEST
RESULTS, WHICH USED IN DIAGNOSIS OF
SYPHILIS INFECTIONS BETWEEN 2009-2017 IN
A TERTIARY CARE CENTER**

Serdar Güngör^{1,2}, Hüseyin Haydar Kutlu^{1,2}

¹ *Uşak University Medical Faculty Medical Microbiology
Department*
serdar.gungor@usak.edu.tr

² *Uşak University Training and Research Hospital
Medical Microbiology Laboratory*
huseyin.kutlu@usak.edu.tr

Introduction: Syphilis is a bacterial sexually transmitted infection caused by the spirochaete *Treponema pallidum* subspecies *pallidum*, which affects at least 11 million people worldwide every year.

The pathogenic members of this genus include *T. pallidum* subspecies *pallidum* (venereal syphilis), *T. pallidum* subspecies *pertenue* (yaws), *T. pallidum* subspecies *endemicum* (bejel or endemic syphilis), and *T. pallidum* subspecies *carateum* (pinta). *T. pallidum* cannot be cultured in vitro. Syphilis can be transmitted by oral, anal and genital sexual contact, vertically during pregnancy, and by blood transfusion. Interpretation of serological tests for syphilis requires expertise to distinguish true infection from false-reactive tests. For this reason, patients found to have positive syphilis serological tests should be managed by those with relevant experience. We aimed to evaluate the RPR and TPHA test results retrospectively in relation of these tests with demographic data. serum samples derived from potential blood donors or patients during pre-operation and antenatal routine testing were examined for syphilis. The examinations took place in the Serology Laboratory,

Department of Medical Microbiology, Uşak University Training and Research Hospital.

Materials and methods: In this study, serology laboratory records of Uşak University Training and Research Hospital between January 2009 - December 2017 were examined retrospectively. The syphilis screening test examined the number of samples studied, the male / female ratios of these patients, and the distribution of positive and negative samples by sex. The TPHA test was run with the commercial kit of Immutrep TPHA, (Plasmatec Healthcare Ltd, UK). The principle of testing is based on the comparison of patient sera with sensitized and non-sensitized erythrocytes in base micropits. RPR test (Plasmatec, UK; Syphilis Ultra Rapid Test Device, Acon, USA and Syphilis Rapid Test Device Assure Tech (Hangzhou) Co., Ltd China) was also performed. The RPR set is a non-treponemal flocculation test used for the qualitative and semi-quantitative determination of serum or plasma reactive antibodies from syphilis. Test principle; comparing the patient sample with a reagent containing cardiolipin / lecithin is based on the detection of aggregation in samples containing antibodies against the reagents. If there is a Syphilis antibody, agglutination occurs by clotting of the carbon particles present in the antigen suspension appearing as black clusters.

Results: Between 2009-2017, a total of 19845 RPR tests were performed and 19725 (99.4%) were negative. Only RPR test was found positive in 120 (0.6%) sample. RPR test was 15907 (80%) of the patients who were working females. Of the 120 positive patients, 43 (35.8%) were females. The distribution of RPR positivity by age is given in table 1. (10406 patients' age information was available through the information processing system, 9439 patients were not). The number of RPR positive specimens according to years is given in table 2. Between 2009-2017, a total of 245 TPHA tests were performed and 190 (77.5%) of them were negative. Only TPHA test was found to be positive in 55 (22.5%) samples. 158 patients (64%) of the patients who underwent TPHA test. Of the 55 positive patients, 16 (35.8%) were females. The distribution of TPHA positivity by age is given in table 3. (Although the age information of 109 patients could be

reached by the information processing system, the age of 136 patients could not be found in the system). The distribution according to the result of the TPHA samples is given in table 4. The number of TPHA positive samples according to years is given in table 5.

distributed by TPHA test worked example of the results is given in Table 4. The number of TPHA positive samples according to years is given in table 5.

Discussion: In our hospital, the syphilis test was used as a routine screening test in women who were monitored for pregnancy. For this reason, the number of female patients is high. The TPHA test was also found to be positive in all patients with RPR test positive. The observation of agglutination inpatient of 1/80 dilutions was evaluated as positive. The most important performance measure required in a screening test is the ability to detect real patients, that is, their sensitivity is high. In general, when sensitivity is higher than 95% in screening tests, it is usual that the specificity is lower than invalidation tests. False-positive reactions can also occur with treponemal tests, but this is less common than with nontreponemal tests. Rapid Plasma Reagin (RPR) tests often screening purpose. In the figure below the traditional laboratory test algorithm for syphilis is shown. The traditional algorithm using a nontreponemal test followed by a treponemal test remains the standard in many parts of the world.

TPHA is a test that measures specific treponemal antibodies and can result in easy to set up. However, it remains positive for life in treated patients. VDRL are used for initial screening, whereas specific treponemal tests such as the TPHA are used to confirm the diagnosis. RPR is a nonspecific test but it is useful in the following treatment since the antibody titer declines on successful therapy. It is a qualitative test for screening of syphilis, and currently, all nontreponemal tests are flocculation tests and RPR tests are the modification of original Wasserman reaction. Nontreponemal screening tests have a sensitivity of 70–90% in primary syphilis. It needs to be confirmed by a treponemal test. When a titer of nontreponemal test $<1/8$, the test should be repeated and a treponemal test should also be performed. The causes of false positive results in the treponemal tests are listed as

autoimmune diseases, HIV infection, pregnancy and intravenous drug use. Nontreponemal tests are recommended for screening purposes only in populations like ours where the incidence of syphilis is high. Positive tests should be verified by a treponemal test such as TPHA. However, these tests may give more false-positive results in cases such as tuberculosis, red pneumonia, leprosy, leptospirosis, mumps, hepatitis, cirrhosis, pregnancy, Hashimoto thyroiditis, various connective tissue diseases. The combination of TPHA and RPR deviates all treponemal infections except early primer syphilis and, rarely, is difficult to diagnose in low-risk populations (blood donors) in primary syphilis, requiring additional tests such as ELISA. Knowing the profile of the disease in the working hospital is important in terms of differential diagnosis. Unfortunately, no current laboratory test can distinguish one treponematosi from another, and this must be considered in serology.

Key Words: *Treponema pallidum*, *Treponema pallidum* hemagglutination assay (TPHA), Rapid plasma reagin (RPR), Syphilis infection

**DETERMINATION OF THE SKILL AND
KNOWLEDGE LEVEL OF AMBULANCE
SERVICE STAFF ON START TRIAGE:
GÜMÜŞHANE PROVINCE CASE**

Ramazan ASLAN, Saime ŞAHİNÖZ

*Gümüşhane Üniversitesi Sağlık B.F. Acil Yardım ve Afet
Yönetimi Bölümü*

*Gümüşhane Üniversitesi Sağlık B.F. Acil Yardım ve Afet
Yönetimi Bölümü*

Triage is briefly defined as the prioritization of individuals who need emergency care based on certain criteria. Emergency personnel may encounter incidents that require triage practice in their professional lives. These incidents could be a traffic accident involving two casualties or could be a much greater disaster. Emergency health personels aim to raise the survival rate to the highest level by applying triage in such cases. Undoubtedly, a proper triage is necessary to increase survival rate.

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

The aim of the study in this context is to determine the START triage knowledge and skill level of emergency health personnel who may encounter Mass casualty incident at any time.

The study was designed as a cross-sectional study on emergency health workers. The research was carried out in Gümüşhane province between September and November 2017 on 127 staff who accepted to fill out the questionnaire and filled the questionnaires completely among the 178 personnel who had the potential to go incident by ambulance. As a data gathering tool, Aghababaeian et al.'s (2012) instrument that was original English, Triage Knowledge Level and Triage Skill Level determination scales were adapted to Turkish and it was used. Analyzes of the data were analyzed with the SPSS 22 package program.

it was determined that participants had a moderate level of knowledge (65,7) and skill (59,2) about START triage, the skill level was significantly higher in those who received UMKE basic education and TRK in-service training. Also, it was determined that the level of knowledge varies according to age, title, last graduated program, and workplace. Moreover level of knowledge has an effect on the Level of Triage Skill.

Triage knowledge and skill levels were similar to other studies conducted worldwide. To increase these levels, TRK training should be given to all the staff and the UMKE training should be made more accessible. Personnel receiving academic training in this area should be employed in the prehospital area, and if they are not employed, other personnel employed should be supported with in-service training. Drill should be organized for situations that are not very common and require triage.

Key Words: Prehospital, Disaster, Triage, START Triage, Level of Knowledge and Skill

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

**İNME Lİ HASTALARDA ALT EKSTREMİTEYE
UYGULANAN MODİFİYE KISITLAYARAK
ZORLAYICI HAREKET TEDAVİSİNİN
ETKİNLİĞİ: YAŞAM KALİTESİ SONUÇLARI**

Sevim Acaröz Candan¹, Ayşe Livanelioğlu

¹Ordu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü.
fzt_acaroz@hotmail.com

Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü.
alivanelioglu@yahoo.com

İnme, Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre gelişmekte olan toplumlarda en çok ölüme neden olan üçüncü hastalık iken, inme sonrası gelişen hemiparezi nedeniyle de en sık engellilik durumuna yol açan hastalıktır. İnme sonrası özellikle alt ekstremitte etkilenimine bağlı motor fonksiyon kayıpları bireyin yaşam kalitesini önemli ölçüde azaltmaktadır. Modifiye Kısıtlayarak Zorlayıcı Hareket Tedavisi (mKZHT), sağlam ekstremitenin belirli süre kısıtlanması ve hemiparetik ekstremitenin ise yoğun olarak fonksiyonel aktiviteler sırasında kullanılmasının teşvik edilmesi prensibine dayalı, motor fonksiyonu geliştirmeye yönelik uygulanan bir tedavi yaklaşımıdır.

Bu çalışmanın amacı inmeli hastalarda alt ekstremitteye uygulanan mKZHT'nin sağlıkla ilişkili yaşam kalitesi üzerine etkisini araştırmaktır.

Çalışmaya katılan 30 inmeli hasta randomize olarak 2 gruba ayrıldı. Her 2 gruba başlangıç tedavisi olarak 4 hafta boyunca, haftada 3 seans aynı nörorehabilitasyon tedavisi (NGT) programı uygulanırken takip eden 2 haftada ise deneysel tedavi olarak çalışma grubuna mKZHT, kontrol grubuna ise NGT uygulandı. Yaşam kalitesi İnme Etki Skalası (İES) ve İnme Özgü Yaşam Kalitesi Anketi (İÖYKA) ile değerlendirildi.

Özellikle deneysel tedavi süresince, çalışma grubunda İÖYKA toplam puanı; mobilite, özbakım, üst ekstremitte fonksiyonu, düşünme, duygu durum, aile ve sosyal rollerin alt alan puanları kontrol grubuna göre arttı ($p < 0.05$). 6 haftalık tedavi sonrası İES alt ekstremitte kuvveti ve mobilite puanı çalışma grubunda daha fazla iyileşme gösterdi ($p = 0.017$). Çalışma grubunda hem deneysel hem de toplam tedavi periyodunda İES algılanan iyileşme miktarı daha fazlaydı ($p = 0.000$).

Bu çalışma inmeli hastalarda sağlıkla ilişkili yaşam kalitesini geliştirmede alt ekstremiteye uygulanan mKZHT 'nin NGT'den daha etkin olduğunu gösterdi.

Anahtar Sözcükler: Alt ekstremita, İnme, Modifiye kısıtlayarak zorlayıcı hareket tedavisi, Nörogelişimsel hareket tedavisi, Yaşam Kalitesi.

**YAŞLI BİREYLERDE QUADRİCEPSE FARKLI
UYGULANAN NÖROMUSKÜLER ELEKTRİK
STİMÜLASYONUNUN KAS KUVVETİ,
YORGUNLUK VE FİZİKSEL PERFORMANS
ÜZERİNE ETKİSİ**

Sevim Acaröz Candan¹, Abdullah Sinan Akoğlu², Sema Büğüşan³, Fuat Yüksel⁴

¹Ordu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü.
fzt_acaroz@hotmail.com

²Ordu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü.

³Ordu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü.

⁴Ordu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü.

Yaşlanma sürecinde merkezi ve periferik sistemlerdeki fizyolojik değişiklikler sonucunda yaşlı bireyin kas kuvveti azalmakta, yorgunluk düzeyi artmakta ve fiziksel performansı düşmektedir. Sağlıklı yaş almayı sağlamak ve yaşlılıkla birlikte görülen kayıpları minimuma indirmek için kişiye uygun rehabilitasyon yaklaşımlarından yararlanılmalıdır. Rehabilitasyonda Nöromusküler Elektrik Stimülasyonu (NMES) uygulamaları sıklıkla kullanılmaktadır. Ancak NMES yaygın kullanılmasına rağmen geriatric popülasyonda uygulama parametreleri ve yöntemleri tartışmalıdır. Bu çalışma yaşlı bireylerde Quadriceps kasına farklı stimülasyon periyotları ile uygulanan 100 Hz'lik NMES'in kuvvet, yorgunluk ve fiziksel performans üzerine etkisini belirlemek amacıyla planlandı.

Çalışmaya toplam 44 yaşlı birey dahil edildi ve bu bireyler randomize olarak 2 gruba ayrıldı. 100 Hz'lik bifazik, simetrik dalga formuna sahip NMES her iki gruba da 6 hafta boyunca haftada 3 seans olarak her seansta 20 dakika aktif stimülasyon süresi olacak şekilde Quadriceps kasına uygulandı. Buna göre 1. Grup 5

dakika x 4 periyot ile 2. Grup ise 10 dakika x 2 periyot ile stimüle edildi. Quadriceps izometrik kas kuvveti dijital el dinamometresi (Lafayette Instruments Co, Lafayette, IN, ABD) ile ölçüldü. Yorgunluk, Yorgunluk Şiddet Ölçeği (YŞÖ) ile, fiziksel performans ise 6 dakika Yürüme Testi (6YT), 30 saniye Süreli Otur ve Kalk Testi (SOKT) ve Berg Denge Ölçeği (BDÖ) ile değerlendirildi. Değerlendirmeler tedavi öncesinde ve sonrasında yapıldı.

Tedavi öncesinde değerlendirme parametreleri açısından gruplar arasında fark yoktu ($p > 0.05$). Tedavi sonrası iki grupta da YŞÖ puanları azaldı, 6YT mesafesi, SOKT tekrar sayısı ve BDÖ puanları arttı ($p < 0.05$), ancak Quadriceps kas kuvveti açısından fark yoktu ($p > 0.05$). Tedavi ile elde edilen gelişmeler ise gruplar arasında benzerdi ($p > 0.05$).

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar NMES'in hem 5 dakikalık hem de 10 dakikalık uygulama periyotlarının mobilitayı ve denge becerilerini geliştirmek, enduransı artırmak, günlük yaşam aktiviteleri sırasında hissedilen yorgunluk miktarını azaltmak için yaşlı bireylerde kullanılabileceğini gösterdi. Kas kuvvetini geliştirmek için ise farklı akım şiddetinin kullanıldığı ileri çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Fiziksel performans, Geriatri, Nöromusküler elektrik stimülasyonu, Quadriceps, Yorgunluk

**YAŞLILARIN İLAÇ KULLANIMI TUTUMLARI
VE KULLANILAN İLAÇLARIN İNCELENMESİ**

Özgür ÖNAL, Alper TEKER, Elif DURUKAN, Ahmet
Selçuk KILINÇ, Yeliz AKYOL, Zuhale ÖZÇIRAK

*Burdur Merkez Toplum Sağlığı Merkezi
ozgurional@hotmail.com*

*Burdur İl Sağlık Müdürlüğü Akılcı İlaç İl
Koordinatörlüğü alperteker1@gmail.com*

*Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı A.D.
elifdurukan@yahoo.com*

*Burdur Merkez Toplum Sağlığı Merkezi
selcuk.kilinc@hotmail.com*

*Burdur İl Sağlık Müdürlüğü Akılcı İlaç İl
Koordinatörlüğü ylzakyl@hotmail.com*

*Burdur İl Sağlık Müdürlüğü Akılcı İlaç İl
Koordinatörlüğü zuhal.ozcirak@saglik.gov.tr*

Dünyada ve ülkemizde yaşlı nüfus sayısı, kronik hastalık görülme sıklığı artmakta ve bunların sonucu olarak yaşlılarda uygunsuz ilaç kullanımı önemli bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Araştırmanın amacı yaşlıların kullandığı ilaçların türlerini ve ilaç kullanımına karşı tutumlarını belirlemektir.

Tanımlayıcı tipte planlanan bu araştırmanın evrenini Burdur ili merkezde çalışan 28 aile hekimine kayıtlı 65 yaş ve üzeri 11900 kişiden; cezaevinde bulunan (21 kişi) ve ikameti il merkezi dışında olan (519 kişi) kişiler çıkartıldıktan sonra geriye kalan 11360 kişi oluşturmaktadır. Epi info programında evreni temsil eden, ulaşılması gereken minimum örneklem büyüklüğü evren sayısı 11360, %50 prevalans, örneklem hata oranı 0.05, güven aralığı %95 olarak alındığında 378 olarak hesaplanmıştır. Araştırmaya 400 kişi alınmasına karar verildi. Örneklem alınacak kişiler 1. aile hekimine kayıtlı olanlardan 28. Aile hekimine kayıtlı olanlar olarak sıralanarak (mümkün olduğu kadar bölgeselliğin korunması için) ve sistematik örneklem yöntemi ile seçildi. Her bir kişinin bir öncesi de yedek olarak belirlendi. Örneklem çıkan 13 kişiye ulaşılmasından dolayı önceden belirlenmiş olan yedek kişilere ulaşıldı. Araştırma öncesi seçilen örneklem ve yedekleri dışında kalan 10 kişiye (65 yaş üstü) ön test yapıldı ve sorular revize edildi. Veri toplama işi 2016 yılı Mayıs-Haziran aylarında gerçekleşti. Kişilerin evlerinde yüz yüze görüşme tekniği ile anket uygulandı. Kişilere evlerinde

bulunan ve kendilerine ait olan, aktif olarak kullandıkları veya şu an kullanmadıkları ilaçları getirmeleri talep edildi ve ilaçları kullanma ile ilgili tutumları belirli sorularla irdelendi, ilaçlar kimyasal bileşiklerin sınıflandırılması için kullanılan “Anatomik ve Terapötik kimyasal Sınıflandırma sistemine (ATC) göre gruplara ayrıldı. Kullanılan ilaçların sınıflandırılması ve diğer özellikler sayı yüzde olarak hesaplandı. Verilerin incelenmesinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Başkent Üniversitesi Tıp ve Sağlık Bilimlerinden tıbbi etik kurul onayı ve Burdur Valiliği Halk Sağlığı Müdürlüğü’nden de uygulama izni alınmıştır.

Çalışmaya 65 yaş ve üzeri 400 kişi dahil edilmiştir. Katılımcıların %64.0’ı il merkezinde yaşamakta ve %57.0’ı kadın, %45.2’si 75 yaş ve üstü gruptadır. Kişilerin %64.2’si evlidir ve %25.2’sinin sosyal güvencesi yoktur. Katılımcıların sadece %9.7’si ortaokul ve üzeri bir eğitim kurumundan mezundur. Çalışmada, 65 yaş üstü kişilere evde kendilerine ait olan bütün ilaçları getirmeleri istenmiş ve ilaçlar farklı türlerine göre kaydedilmiştir. Çalışmaya katılan 400 kişiye ait toplam 2378 farklı ilaç bulunduğu saptanmıştır. Kişilerin evlerinde kendilerine ait yaklaşık olarak ortalama 6 farklı etken maddeli ilaç (5.95 ± 4.30) bulunmaktadır. İlaçların %64.9’unu düzenli olarak, %21.3’ünü ara sıra kullanılmakta ve %13.1’ini önceden kullanmış fakat şu anda kullanılmamaktadır. İlaçların yaklaşık olarak %80.0’ı ATC sınıflamasına göre 5 grupta bulunmaktadır (sırasıyla, C grubu (kardiyovasküler sistem) :%20.1, A grubu (sindirim sistemi ve metabolizma) :%19.2, M grubu (kas-iskelet sistemi) :%16.3, N grubu (sinir sistemi):%14.3, R grubu (solunum sistemi):%9.4). İlaçların büyük çoğunluğu enteral (%84.2) ve lokal (%11.0) yoldan kullanılmaktadır. İlaçların %13.2’sinin hangi hastalık veya belirti için kullanıldığını bilinmiyor veya yanlış biliniyordu. İlaçların %6,1’i uygunsuz şartlarda saklanıyordu. İlaçlarının %43.0’ı heyet raporu şeklinde ve %36.0’ı hastanede uzman doktor tarafından ve %16,3’ü aile hekimleri tarafından yazılmış ve %4.7’si eczaneden direkt alınmıştır. İlaçların %4.9’unu ailenin diğer fertleri ile ortak kullanmaktadırlar. En yüksek sıklıkta, J Grubunda bulunan sistemik kullanım için genel antiinfektiflerin (%1.5), %38.9’u, D grubunda bulunan

dermatolojik ilaçların (%3.2), %30.8'i önceden kullanmış fakat şu anda kullanılmamaktadır. İlimizde "yaşlı bireylerde çoklu ilaç kullanımı" ülkemize benzer şekilde, önemli bir halk sağlığı problemi olarak saptanmıştır ve gerekli müdahaleler tüm sektörlerin iş birliği içinde gerçekleştirilmelidir.

**EMZİRME DÖNEMİNDE MEME BAŞI
SORUNLARININ YÖNETİMİNDE KULLANILAN
YÖNTEMLER: BİR SİSTEMATİK EŞLEŞME
ÇALIŞMASI**

Öznur GÜRLEK KISACIK¹ Yeliz CİĞERCİ¹
Derya KAYA SAĞLIK²

¹ Afyon Kocatepe Üniversitesi Afyon Sağlık Yüksek Okulu
Hemşirelik Bölümü, Afyonkarahisar

² Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Kadın Hastalıkları ve Doğum Yüksek Lisans Öğrencisi

Emzirme bebeklerin sağlıklı büyümesi ve gelişmesi için en uygun ve eşi bulunmaz bir beslenme yöntemidir. Doğum sonrası dönemde bazen anneden bazen de bebekten kaynaklanan nedenlerle emzirmede problemler yaşanmaktadır. Anneden kaynaklanan nedenlerin başında, genellikle emzirmenin başladığı ilk 1-2 haftalık dönemde ortaya çıkan meme ucu ağrısı ve çatlaklarının neden olduğu meme başı sorunları gelmektedir.

Bu çalışmanın amacı, emzirme döneminde meme başı sorunlarının yönetimi alanında yapılan çalışmaların sistematik eşleşme yöntemi kullanılarak incelenmesi ve bu alandaki eğilimlerin ortaya konmasıdır.

çalışmanın evrenini 2000-2017 tarihleri arasında "nipple crack", "nipple sore", "nipple pain" "breastfeeding problems" anahtar kelimeleri ile "web of science", "sciences direct", "pubmed", "scopus", "ebsohost" veri tabanları kullanılarak ulaşılan 132 makale oluşturmuştur. Dahil edilme kriterleri olarak; emzirme döneminde meme başı sorunlarının önlenmesi ve tedavisi amaçlı planlanmış, yayın dili Türkçe ve İngilizce olan, tam metnine ulaşılabilen ve 2000-2017 tarihleri arasında yapılmış 27 araştırma bu çalışmanın örneklemi oluşturmuştur.

Yıllara göre yapılan çalışmaların sayısı incelendiğinde, 2013 yılından itibaren bir artış eğiliminin olduğu, çalışmaların %37'sinin İran'da, %14.7'lik bir oranla

ikinci sıklıkta Türkiye'de, büyük çoğunluğunun (%66.7) randomize kontrollü çalışma şeklinde yapıldığı görülmüştür. Çalışmaların %37'sinde örneklemin normal doğum yapan primiparlardan oluştuğu ve %55.6'sının bir deney-bir kontrol grubu olmak üzere 2 örneklem grubundan oluştuğu, çalışmalara dahil edilen örneklem sayısı ortalamasının 120±50.9 olduğu görülmektedir. Çalışmalarda etkinliği incelenen yöntemlere ilişkin veriler incelendiğinde; %25.4'ünde anne sütünün, %23.7'sinde lanolinin etkinliği değerlendirilmekle birlikte, %30.6'sında alternatif yöntemlerin (%6.8'ini zeytinyağı, %5,1 nane suyu, %3.4 nane jeli ve mentol esansı gibi) meme başı sorunlarının önlenmesi ve tedavisindeki etkinliğinin incelendiği tespit edilmiştir. Çalışmaların %59.3'ü hemşirelik alanında gerçekleştirilmiştir.

Çalışmaların %34.1'inde etkinliği değerlendirilen yöntemin meme ucu ağrısında, %29.3'ünün meme ucu çatlak tedavisinde, %17.1'inin ise meme ucu çatlak oluşumunun önlenmesinde etkili olduğu görülmekle birlikte, etkinliği değerlendirilen alternatif yöntemlerin, emzirme dönemindeki annelerde meme başı sorunlarının önlenmesi ve tedavisinde alternatif bir seçenek olabileceği vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Meme başı sorunları, Meme ucu çatlağı, Meme ucu ağrısı, Emzirme dönemi problemleri

**NÜKLEER TEHLİKELERİN İNSAN SAĞLIĞI VE
ÇEVRE ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ**

*Emrah GÜLSÜN

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü
Dünyanın oluşumundan bu güne kadar geliştirilmiş ve geliştirilmekte olan en büyük yıkıcı etkiye nükleer silahlar sebep olmaktadır. Nükleer silahlar ilk defa ABD tarafından 2. Dünya Savaşı sırasında 1945 yılında 2 defa Japonya ya karşı kullanılmış olup bu silahlar o tarihten itibaren uluslar arası güvenlik tartışmalarının da ilk sıralarında yer almaktadır. Nükleer silaha sahip olan ülkelerin daha fazla artmaması için uluslararası alanda büyük bir mücadele yürütülmüş olup Cenevre protokolü ile yasaklanmıştır. Bunların yayılıp daha çok insanların

ve çevrenin zarar görmemesi için her zaman dünya gündeminde yer almıştır. Nükleer silahların çevre ve insan sağlığı üzerindeki etkilerinden en önemlisi radyoaktif maddelerdir. Bu maddeler insanlarda hareket yeteneğinin kaybolması, ileri dönemlerde lösemiler, kuşaklar boyu süregelen anormal çocuk doğumları, iklim ve mevsim değişikliği gibi daha bir çok kronik, kalıcı etkiye sahiptir. Nükleer silahların çıkardığı gaz ve parçacık şeklinde çok geniş alanlara yayılarak insan ve çevreye çok ciddi zararlar verebilmektedir. Bu radyoaktif maddelerin insan sağlığına ve çevreye zarar vermeden sadece uzmanların değil tüm sivil vatandaşlarında KBRN olaylarına karşı bilinçlendirilmesi ve nükleer silah yapımına karşı yürütülen mücadeleye katkı sağlaması gerekmektedir. Çalışmamızda nükleer silahların çevreye ve insanlara verdiği zararları ele alınmıştır. Öncelikle insan sağlığını ve çevreyi korumak için alınması gereken önlemler, nükleer silahlar konusunda sadece uzmanların değil daha çok sivil halkın bilinçlendirilmesi, nükleer silahlardan korunma yolları ve nükleer silahlara sahip olan ülkelerin artmaması için uluslararası sistemde verilen mücadelenin önemi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu konuda medyaya büyük iş düşmektedir. Medyanın vatandaşlarımızı nükleer tehlikeler konusunda bilgilendiren yazı ve makaleler yayımlayarak tehdit boyutlarını ortaya koyması gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: Nükleer silahlar, insan sağlığı ve çevre,

HEMODİYALİZ UYGULANAN BİREYLERDE TEDAVİYE UYUMDA MOTİVASYONEL GÖRÜŞMENİN ETKİSİ

Sefika Tuğba Yangöz¹, Zeynep Özer²

¹Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
tugbayangoz@gmail.com

²Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi,
zeynepcanli@akdeniz.edu.tr

Hemodiyaliz tedavi yöntemindeki başarı, hastaların tedaviye uyumlarına bağlıdır. Tedaviye uyum göstergeleri ise diyet, sıvı kısıtlaması, ilaç yönetimine uyma ve diyaliz seanslarına katılımdır. Hastaların tedaviye uyumunu artırmak amacıyla birçok yöntem

kullanılmaktadır ve bu yöntemlerden biri de motivasyonel görüşmedir.

Bu derlemenin amacı, hemodiyalize uygulanan bireylerde tedaviye uyumda motivasyonel görüşme yönteminin etkisini incelemektir.

Çalışma kapsamına alınacak makaleler, yıl sınırlaması olmaksızın Science Direct, Web of Science, Springer Link, The Networked Digital Library of Theses & Dissertations, Ovid, CINAHL, Pubmed, Cochrane library, Proquest, YÖK Ulusal Tez Merkezi, ULAKBİM veri tabanlarında taranmıştır. Tarama İngilizce dilinde yapılmıştır. Taramada “hemodialysis”, “patient adherence”, “motivational interviewing” terimleri ve kombinasyonları kullanılarak Mart 2018 tarihinde yapılmıştır. Tarama sonucunda 261 araştırma ve 67 duplikasyon bulunmuştur. Araştırmaların başlıkları ile özeti bir araştırmacı tarafından gözden geçirilmiş ve 6 çalışma sistematik incelemeye dahil edilmiştir.

Derlemeye altı çalışma alınmıştır. Bir çalışma randomize kontrollü, iki çalışma pilot çalışma, bir çalışma nonrandomize, bir çalışma deneysel araştırma ve bir çalışmanın ise dizaynı belirtilmemiştir. Bir çalışmada hipertansiyonu olan hemodiyaliz hastalarında öz yönetim programının içerisinde, iki çalışmada interdiyalitik kilo artışını düzeltmek amacıyla, bir çalışmada ilaç tedavisine uyum ve iyilik halini arttırmak için, iki çalışmada da genel olarak hastaların tedaviye uyumunu arttırmak için motivasyonel görüşme yöntemi uygulanmıştır. Çalışmalarda motivasyonel görüşme yöntemi genel olarak bireysel ve hemodiyaliz işleminden önce uygulanmış, bir çalışmada hemodiyaliz işlemi sırasında diğer hastalara kulaklık takılarak, bir başka çalışmada ise pre-diyaliz hastalarına uygulanmıştır. Çalışmalarda motivasyonel görüşme seansları 3-6 seans, seans süreleri ise 15-90 dakika arasında değişmektedir. Çalışmaların sonucunda ise motivasyonel görüşme yönteminin genel olarak bireylerin uyum düzeylerini olumlu yönde artırdığı belirtilmiştir.

Bu derlemenin sonucunda, motivasyonel görüşmenin tedaviye uyum üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu gösterilmiştir. Hastalar motivasyonel görüşme yönteminden memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Motivasyonel görüşmenin hemodiyaliz hastalarında

etkilerine ilişkin kanıta dayalı çalışmaların planlanması, bakım uygulamalarında kullanılabilmesi, hemşirelikte motivasyonel görüşme yöntemi ile ilgili farkındalığın oluşturulması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Hemodiyaliz, Motivasyonel Görüşme, Tedaviye uyum, Hemşirelik

HEMODİYALİZLE İLİŞKİLİ KOMPLİKASYONLARIN YÖNETİMİNDE MÜZİK TERAPİNİN ETKİSİ

Şefika Tuğba Yangöz¹, Hatice Ceylan², Zeynep Özer³

¹Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
tugbayangoz@gmail.com

²Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık
Yüksekokulu, haticedorum@hotmail.com

³Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi,
zeynepcanli@akdeniz.edu.tr

Hemodiyaliz uygulanan bireylerde hipotansiyon, bulantı ve kusma, baş ağrısı, kas krampları, anksiyete, depresyon, hipertansiyon, senkop, aritmi gibi komplikasyonlar görülebilmektedir. Bu komplikasyonların yönetiminde nonfarmakolojik yöntemlerden de yararlanılabilmektedir. Müzik terapi de kullanılan nonfarmakolojik yöntemlerden biridir.

Bu derlemenin amacı, hemodiyaliz uygulanan bireylerde sık görülen komplikasyonların yönetiminde müzik terapinin etkisini incelemektir.

Çalışma kapsamına alınacak makaleler, yıl sınırlaması olmaksızın Science Direct, Web of Science, Springer Link, The Networked Digital Library of Theses & Dissertations, Ovid, CINAHL, Pubmed, Cochrane library, Proquest, YÖK Ulusal Tez Merkezi, ULAKBİM veri tabanlarında taranmıştır. Tarama İngilizce dilinde, “hemodialysis”, “music therapy”, “music” terimleri ve kombinasyonları kullanılarak Mart 2018 tarihinde yapılmıştır. Tarama sonucunda 1457 araştırma ve 206 duplikasyon bulunmuştur. Araştırmaların başlıkları ile özeti bir araştırmacı tarafından gözden geçirilmiş ve 10 çalışma sistematik incelemeye dahil edilmiştir.

Sekiz çalışma randomize kontrollü ve iki çalışma deneysel çalışmadır. İncelenen çalışmalarda hemodiyalize bağlı ağrı, kramp, bulantı-kusma, anksiyete, depresyon, uyku bozuklukları, kaşıntı gibi

komplikasyonların yönetiminde müzik terapinin etkisi incelenmiştir. Altı çalışmada enstrümantal müzik türü, kulaklıkla hastalara dinletilmiştir. Bu çalışmalarda müzik terapi ortalama 2-12 seans uygulanmıştır. Bir çalışmada ise seans sayısı belirtilmemiştir. Bir çalışmada müzik terapi, hemodiyaliz seansının başlangıcının 3. saatinde 30 dakika, bir çalışmada hemodiyaliz başladıktan bir saat sonra, iki çalışmada ise hastaların tercihinine göre uygulanmıştır. Bir çalışmada ise saksofon ile canlı müzik, 30 dakika dört seans uygulanmıştır. Üç çalışmada Kuran’dan bir ayedin kaydı hastalara kulak ile dinletilmiş. Bu çalışmaların ikisinde müzik terapi 12 seans, birinde ise 72 seans, diyaliz başlangıcından beş dakika önce ve başlangıcından 15 dakika sonra olmak üzere 20 dakika dinletilmiştir. Çalışmaların sonucunda müzik terapinin hemodiyalize bağlı komplikasyonlar üzerinde olumlu yönde etkisinin olduğu, sadece bir çalışmada hastaların depresyon ve anksiyete düzeyini azaltmadığı bildirilmiştir.

Bu derlemenin sonucunda, müzik terapinin hemodiyalize bağlı komplikasyonlar üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu gösterilmiştir. Diğer komplikasyonlara yönelik kanıta dayalı çalışmaların planlanması önerilmektedir. Müzik terapi hemodiyaliz hastalarında komplikasyonların azaltılması için bir hemşirelik uygulaması olarak kullanılabilir.

Anahtar kelimeler: Hemodiyaliz, Müzik terapi, Müzik, Hemşirelik

DİKKAT EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVİTE TANISI OLAN ÇOCUKLARIN AİLE İLİŞKİLERİ

Emin DEMİR¹, Tunahan BİCKİ², Arş. Gör. Selim
TOSUN³, Prof. Dr. Neriman ARAL⁴,

¹Ankara Üniversitesi, Çocuk Gelişimi, Ankara, Türkiye,
emindemir033@gmail.com

²Ankara Üniversitesi, Çocuk Gelişimi, Ankara, Türkiye,
tunabicki@gmail.com

³Ankara Üniversitesi, Çocuk Gelişimi, Ankara, Türkiye,
selim.tosun@hotmail.com

⁴Ankara Üniversitesi, Çocuk Gelişimi, Ankara, Türkiye,
aralneriman@gmail.com

Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu; verilen komutları izlemekte güçlük çekme, eşyalarını kaybetme,

günlük işlerini unutma ve durduğu yerde duramama, uzun süre oturmada güçlük çekme, motor takılmış gibi sürekli hareket halinde olma gibi belirtilerle ortaya çıkan ömür boyu süren nörofizyolojik bir bozukluktur. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğunun tanısının konulabilmesi için yukarıda belirtilen belirtilerin yedi yaşından önce gözlenmesi ve birden fazla ortamda ortaya çıkması gerekmektedir. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğunun sebebi tam olarak bilinmemekle birlikte genetik faktörlerin büyük rolünün olduğu düşünülmektedir. Erkek çocuklarında kız çocuklarına göre daha fazla görüldüğü yapılan çalışmalarla da desteklenmiştir. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu tanısı olan çocuğa/çocuklara sahip olan aileler çocuklarının sürekli hareket halinde olmasından yakınabilmektedirler. Çocuğa/çocuklarına tanı konulduktan sonra aile, çocuklarının etiketlenmesinden korkarak çocuklarına konulan tanılamayı kabul etmeyebilmektedir. Anne-babanın sürekli olarak Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu tanısı olan çocuğuyla ilgilenmesi veya sadece ebeveynlerinden birinin ilgilenmesi ikili ilişkilerinin ihmaline, iletişimlerinin bozulmasına ve kendilerine yeterli zamanı ayırmamalarına ve bunun sonucunda psikolojik olarak tükenmelerine sebep olabilmektedir. Eşler arasında yaşanabilecek bu problemler aile içerisindeki iletişimi olumsuz etkileyebilmekte ve çocuğun kendisini suçlu hissetmesine yol açabilmektedir. Bu çocuklara sahip olan aileler çocuğun tanısından dolayı sosyal çevresinden kendisini soyutlayabilmektedir. Çocuklarından beklentisi yüksek olan aileler çocuklarına sürekli baskı yapabilmekte ve akranlarıyla kıyaslamaya gidebilmektedir. Bunun sonucunda çocuğun özgüven düşüklüğü yaşamasına ve akranlarından uzak durmasına sebep olabilmektedir. Ailede eğer başka çocuk ya da çocuklar varsa ilginin tanısı olan çocuğun üzerinde yoğunlaşması kardeş kıskançlığına ve diğer çocuğun ihmaline neden olabilmektedir. Kardeşinin tanısının olduğunu bilen ve aile ilgisinin tanısı olan çocuk üzerinde olması diğer çocuğun kardeşini kabullenmemesine neden olabilmektedir. Ayrıca ebeveynlerin birbirine uymayan tutumları çocukta karmaşa yaratabilmekte ve nerede nasıl davranacağı konusunda ikilemde kalabilmektedir. Bir

tarafıta aşırı kuralcı tutum diğer tarafıta aşırı serbest tutum çocuğun bir ebeveyninden uzaklaşıp diğerine yaklaşmasına yol açabilmektedir. Bu noktadan hareketle Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu tanısına sahip çocukların aile ilişkilerinin irdelenmesi gerekmektedir. Bu çalışmada Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu tanısı olan çocukların aile ilişkileri ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.

Dikkat Eksikliği, Hiperaktivite Bozukluğu, Aile İlişkileri

ANNE BABALARIN SIKINTIYI TOLERE ETME DURUMLARI İLE İSTİSMAR FARKINDALIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Ars. Gör. Selim TOSUN¹, Emin DEMİR², Tunahan
BIÇKI³, Prof. Dr. Neriman ARAL⁴

¹Ankara Üniversitesi, Çocuk Gelişimi, Ankara, Türkiye,
selim.tosun@hotmail.com

²Ankara Üniversitesi, Çocuk Gelişimi, Ankara, Türkiye,
emindemir033@gmail.com

³Ankara Üniversitesi, Çocuk Gelişimi, Ankara, Türkiye,
tunabicki@gmail.com

⁴Ankara Üniversitesi, Çocuk Gelişimi, Ankara, Türkiye,
aralneriman@gmail.com

Bireyler günlük yaşam akışında olumsuz durum ya da olaylarla karşı karşıya gelebilmektedir. Bu durum ya da olaylar bireylerde sıkıntıya yol açabilmektedir. Psikolojik olarak sağlıklı duruma sahip bireyler bu sıkıntılarla uygun baş etme yolları geliştirebilmektedir. Uygun baş etme yolları geliştiremeyip sıkıntıyı tolere edemeyen bireyler bu durumu çevrelerine yansıtabilmektedir. Bu sürecin olumsuz etkilerine en çok bireyin yakın çevresi olan aile maruz kalabilmektedir. Bu durum eşler arasında problemlere yol açabilmekte varsa çocukları olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Sıkıntıyı tolere edememe durumlarında bireyin çevresine olan davranışları değişebilmektedir. Bu bağlamda birey günlük hayattaki sorumluluklarını aksatabilmektedir. Çocukların ihtiyaç ve isteklerine uygun geri dönütler veremeyebilmektedir. Çocuğun davranışlarına aşırı tepki gösterilebilir veya tepkisiz kalabilir. Çocuk bu davranış değişikliğine kendilerinin sebep olduğunu düşünerek suçluluk psikolojisine girebilmektedir. Değişen bu davranışlar doğrultusunda çocuklar fiziksel ve duygusal olarak

Abstract Book
(Oral Presentation)

istismar edilebilir ya da ihtiyaçları ihmal edilebilir. Bu süreçlerin sonucunda çocuk arka plana atılabilir ve çocuk sevilmediği duygusuna kapılabilmektedir.

Bu araştırma kapsamında anne babaların sıkıntıyı tolere etme durumları ile istismar farkındalığı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma ilişkisel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen üç-altı yaş arasında çocuğu olan anne babalar dahil edilmiştir. Araştırmada, anne babaların sosyo demografik özelliklerini tespit etmek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” ile anne babaların sıkıntıyı tolere etme durumunu belirlemek amacıyla Akın ve arkadaşları (2015) tarafından geliştirilen geçerlik güvenirlik çalışması yapılmış olan “Sıkıntıyı Tolere Etme Ölçeği” ve ebeveynlerin istismar farkındalığını saptamak amacıyla Pekdoğan (2016) tarafından geliştirilen geçerlik güvenirlik çalışması yapılmış olan “İstismar Farkındalık Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler uygun istatistik yöntemler ile analiz edilmiş, sonuçlar ilgili araştırmalarla desteklenerek tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sıkıntı Tolere, İstismar, Farkındalık

**BEBEK BEKLEYEN AİLELERİN ERKEN
MÜDAHALE HAKKINDAKİ FARKINDALIĞININ
İNCELENMESİ**

Tunahan BİÇKİ¹, Emin DEMİR², Arş. Gör. Selim
TOSUN³, Prof. Dr. Neriman ARAL⁴

¹Ankara Üniversitesi, Çocuk Gelişimi, Ankara, Türkiye,
tunabicki@gmail.com

²Ankara Üniversitesi, Çocuk Gelişimi, Ankara, Türkiye,
emindemir033@gmail.com

³Ankara Üniversitesi, Çocuk Gelişimi, Ankara, Türkiye,
selim.tosun@hotmail.com

⁴Ankara Üniversitesi, Çocuk Gelişimi, Ankara, Türkiye,
aralneriman@gmail.com

Erken müdahale, kendi yaş grubundan beklenen gelişim düzeyinden daha farklı bir gelişim göstererek risk grubunda olan veya gelişim geriliği/yetersizliği tanısı almış 0-3 yaş grubu çocuk ve ailelerine yönelik geliştirilen, gelişim geriliği/yetersizliği tanısı almış çocukların gelişimlerini yaşatlarından beklenen olası

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

gelişim düzeyine ulaştırmak için birçok disiplinin iç içe olmasıyla katkı sağladığı programları ifade etmektedir.

Bebekle en çok zaman geçiren kişiler olarak anne ve babalar çocuğun gelişimini en iyi bilen ve takip eden bireylerdir. Bu yüzden çocuğun gelişiminde gerilik/yetersizlik durumunu en iyi anlayabilecek kişiler anne-babalardır. Erken müdahale kapsamında gelişim alanında saptanan herhangi bir sorun ne kadar erken fark edilirse programın başarı oranının artacağı düşünülmektedir. Bu düşünceden yola çıkarak öncelikle anne-babaların daha sonra diğer çocukla ilgilenen disiplinlerin çocuğun gelişimini gözlemlemesi ve çocuğun gelişimindeki gerilik/yetersizlik durumunu saptaması büyük önem arz etmektedir.

Bu noktadan hareketle çalışmada bebek bekleyen ailelerin erken müdahale hakkındaki farkındalığı incelenmiştir.

Bebek bekleyen ailelerin erken müdahale konusunda farkındalığının incelenmesi planlanan bu çalışmada nitel yöntem kullanılmıştır. Çalışmaya Ankara ilinde bulunan ve bebek bekleyen anne ve babalar dahil edilmiştir. Çalışmada gönüllü katılım esas alınmıştır. Çalışmada veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından uzman görüşü alınarak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile anne babaların sosyo-demografi özelliklerinin belirlemek amacıyla hazırlanan Genel Bilgi formu kullanılmıştır. Veri toplama araçları anne babalarla yüz yüze görüşülerek uygulanmıştır. Verilerin analizi için MAXQDA12 nitel veri analiz paket programından destek alınmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler uygun istatistik yöntemler ile analiz edilmiş sonuçlar ilgili araştırmalarla desteklenerek tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Erken Müdahale, Yetersizlik, Gelişim

**TIP FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNDE GECE
YEME SENDROMU, DÜRTÜSELLİK VE YAŞAM
KALİTESİ**

Faruk KILIÇ*

*Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri
AD, Isparta, Türkiye*

drfarukk33@hotmail.com

Gece yeme sendromu (GYS) günlük alınması gereken kalorinin çoğunun akşam ve gece uyanıp yemek yiyerek alınması şeklinde görülen gecikmiş yeme örüntüsü ile belirli bir bozukluktur. Genel popülasyonda yaygınlığı % 1.5 olarak tahmin edilmektedir.

Çalışmamızın amacı tıp öğrencilerinde GYS riskini belirlemek ve GYS'nin dürtüsellik ve yaşam kalitesi üzerine olan etkilerini araştırmaktır.

Araştırmamız Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde okuyan 200 öğrenci ile yapıldı. Çalışmada beden kitle indeksi (BKİ) hesaplanan olgulara, sosyodemografik form, Gece Yeme Anketi, Barret Dürtüsellik Ölçeği-11, Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği-Kısa Form (WHOQOL-BREF-TR) uygulandı.

Katılımcıların %52'si kadın %48'i erkekti. Olguların %6'sında GYS riski saptandı. GYS riski olanların BKİ göre %41.7'si normal kilolu, %25'i fazla kilolu ve % 33.3'ü obez olarak bulunmuştur. GYS riski olanların dikkat, motor, planlanmamış ve toplam dürtüsellik puanları anlamlı olarak daha yüksekti ($p<0.005$). GYS riski olanların yaşam kalitesi bedensel, ruhsal ve çevresel iyilik açısından istatistiksel olarak daha düşüktü ($p<0.005$). Toplam dürtüsellik düzeyi ile bedensel, ruhsal ve çevresel iyilik arasında negatif korelasyon saptandı ($p<0.001$). GYA puanları ile toplam dürtüsellik puanları arasında pozitif korelasyon saptandı. ($p<0.001$). GYA puanları ile beden sağlığı, ruhsal sağlık ve çevresel sağlık yaşam kalitesinde negatif korelasyon saptandı ($p<0.001$). Sınıflar arasında GYA puanları açısından anlamlı farklılık saptandı ($p<0.001$). GYA puanları özellikle 6. sınıf öğrencilerinde 1. 2. ve 3. sınıf öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksekti. Ayrıca 4. ve 5. sınıfların GYA puanları 1. sınıflara göre anlamlı olarak daha yüksekti.

Sınıflar arasında toplam dürtüsellik puanları açısından anlamlı farklılık saptandı ($p=0.007$). Birinci sınıf öğrencilerinde toplam dürtüsellik puanları diğer sınıflara göre anlamlı olarak daha düşüktü.

Bu çalışmada GYS riskinin tıp fakültesi öğrencilerinde genel popülasyonda görülme sıklığından daha fazla olduğu bulunmuştur. Gece yeme davranışı dürtüsellik ve yaşam kalitesinde azalma ile ilişkili olabilir. Tıp fakültesi öğrencilerinde GYS'nin tespit edilmesi, bu davranışa bağlı gelişen yaşam kalitesini düzeltmeye yardımcı olabilir.

Anahtar Sözcükler: Gece Yeme Sendromu, Tıp Öğrencisi, Dürtüsellik, Yaşam Kalitesi

**EVALUATION THE EFFECTS OF
PROPRIOCEPTIVE NEUROMUSCULAR
FACILITATION EXERCISES MYOFASCIAL
RELEASING MANEUVERS AND HOME
EXERCISES ON ORAL BEHAVIOUR CHECKLIST
IN PATIENTS WITH BRUXISM**

Elisa Caliskan¹, Burcu Talu², Oğuzhan Altun³, Numan
Dedeoğlu⁴, Burak Duman⁵

¹Kahramanmaraş Sutcu Imam University, Health High School, Department of Physical Therapy and Rehabilitation, Kahramanmaraş, Turkey

²Inonu University, Faculty of Health Science, Department of Physical Therapy and Rehabilitation, Malatya, Turkey

³Inonu University, Faculty of Dentistry, Department of Oral and Maxillofacial Radiology, Malatya, Turkey

⁴Inonu University, Faculty of Dentistry, Department of Oral and Maxillofacial Radiology, Malatya, Turkey

⁵Inonu University, Faculty of Dentistry, Department of Oral and Maxillofacial Radiology, Malatya, Turkey

Bruxism is disease that is seen as nocturnal and diurnal and is a paradoxical activity. Treatment for antipsychotic medication is used in addition to bruxism due to anxiety and depression, occlusal splint and botox on masseter muscle. The aim of study was evaluation the effects of proprioceptive neuromuscular facilitation exercises myofascial releasing maneuvers and home exercises on oral behaviour checklist in patients with bruxism.

Abstract Book (Oral Presentation)

Our randomized, blinded, controlled included 52 in patients aged 16 to 50 years with bruxism and divided three groups. One of the these grup treated PNF (Proprioceptive Neuromusculer Facilitation Exercises)+ Myofacial relaxion + Home exercise. Other group was treated with myofacial relaxion + home exercise. Control group treated normal method such as occlusal splint, antidepressant drugs and botox. We evaluated these group the end of 2 weeks and end of the 6 weeks. Facial muscle exercises and PNF prevent contracture and muscle spasms are resolved and normal agonist - antagonist contractile cycle is returned. It is preferred as non-invasive method. In bruxism, relaxation, mobilization and manupulation are applied for improving oral behaviours. Myofascial relaxation is applied to the upper part of the longis parcel, cervical erector spinal muscles and trapezium. As home exercises, 10 repetition exercises are given to the patient and anterior tilting of the mandible and waiting for 10 seconds, internal tilt of the tongue in the anterior tilt position, masseter deep friction, neck and back extensor stretching and strengthening exercises.

Many studies have demonstrated in vivo and in vitro evidence of the ability to control neck motion of the neck extensor and scalene muscles. Contraction of the diaphragm contributes to cervical spinal stability by increasing intraabdominal pressure. For this reason, abdominal and diaphragmatic breathing is given with pursed lip as a relaxation exercise. A large effect was found treatment of Group 1 and Group 2 on oral behaviours ($p<0.05$). The largest difference istatistically was found in the Group 1 on oral behaviour parameter ($p<0.001$). Oral behaviours parameter was $p>0.05$ for Group 3.

In shortly, Group 1 had better prognosis about decreasing on restriction of jaw movements than Group 2. However, Group 2 had significantly difference about oral behaviours than Group 3.

Key Words: Bruxism, oral, behaviour , home exercises, myofascial relaxation

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

TORAKAL KİFOZ DERECESESİ SOLUNUM FONKSİYON PARAMETRELERİ ÜZERİNE ETKİLİ MİDİR?

Necati Özler*, Serkan Bakırhan*, Gülbin Ergin*

**Lefke Avrupa Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Lefke/ KKTC*

Omurganın posterior kısmının konvekslik derecesinin artması sonucu meydana gelen kifoz derecesinin artışı, kostovertebral eklemlerin öne doğru yer değiştirmesi kostovertebral ve kostotransvers ligamanlarda gerilmeye, kostaların mobilitesinde azalmaya ve biomekaniksel değişikliklere bağlı olarak solunum problemlerinin ortaya çıkmasına neden olur.

Bu çalışma sağlıklı kişilerde torakal kifoz derecesinin solunum parametreleri üzerine etkisini değerlendirmek amacı ile planlandı.

Çalışmaya 15'i erkek, 27'si kadın toplam 42 sağlıklı üniversite öğrencisi dahil edildi. Olguların kifoz dereceleri, Th1 ve Th12 spinöz çıkıntıları referans alınarak inklinometre cihazı ile ölçüldü. Akciğer kapasitelerini belirlemek için ise Solunum Fonksiyon Testleri (SFT) yapıldı. Olguların SFT testlerinden, birinci saniyedeki zorlu vital kapasite (FEV₁), zorlu vital kapasite (FVC), FEV₁/FVC (%) oranı, tepe akım hızı (PEF), inspiratuar kas kuvveti (MIP) ve ekspiratuar kas kuvveti (MEP) değerlendirildi.

Olguların yaş ortalaması 21.67 ± 1.72 (18-25) ve vücut kitle indeksleri 23.48 ± 3.76 idi. Torakal kifoz açıları ve SFT parametreleri arasındaki ilişki incelendiğinde; torakal kifoz açısı ile MEP değerleri arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu görüldü ($p<0,05$). Diğer parametreler ile torakal kifoz açısı arasında anlamlı ilişki olmadığı belirlendi ($p>0,05$).

Sağlıklı üniversite öğrencilerinde torakal kifoz derecesinin solunum parametreleri üzerine olan etkisini değerlendirdiğimiz çalışmamızda torakal kifoz derecesi artışına bağlı olarak ekspiratuar kas kuvvetinde azalma olduğu saptandı. Buna göre torakal kifoz ile kostovertebral eklemlerin öne doğru yer değiştirmesi abdominal kasların uzunluk-gerilim ilişkisini negatif yönde etkilerken, ekspiratuar akış için yeterli düzeyde kas kuvvetini sağlayamadığını düşünmekteyiz. Bu nedenle genç yaştan itibaren postural düzgünlüğün devamlılığının

Abstract Book
(Oral Presentation)

sağlanması için uygun egzersiz programlarının uygulanması, gençlere postural düzgünlük eğitimlerinin verilmesi, ileriki yaşlarda ortaya çıkabilecek solunumsal problemlerin önlenmesinde önem arz etmektedir. Torakal kifoza derecesinin diğer parametrelerle olan ilişkisini daha objektif analiz edebilmek için daha fazla olguda değerlendirme gerektiği kanısındayız.

Anahtar Kelimeler: Torakal kifoza açısı, solunum fonksiyon testi, solunum parametreleri

**CHEMICAL COMPOSITION, ANTIOXIDANT,
ANTI-INFLAMMATORY AND ANTICANCER
PROPERTIES OF THE *FERULA ELAEOCHYTRIS*
ROOT EXTRACTS**

Nadire ESER

*Kahramanmaraş Sütçüimam Üniversitesi, Tıbbi
Farmakoloji Anabilim Dalı, Türkiye.*

Email: esernadire01@hotmail.com

Ferula elaeochytris Korovin is an endemic plant known as 'çakşır' by the locals. It is a perennial plant with digitate leaves that is found in the Southeastern Anatolia and Mediterranean regions of Turkey. The root extract of the plant *Ferula elaeochytris*, which is used as an aphrodisiac in some regions, is thought to have potent antioxidant and antiinflammatory properties in addition to its effects on fertility.

It was aimed to determine the contents of *Ferula elaeochytris* and emphasize their the possible benefits, which has been used for centuries by the local people.

For this purpose, *Ferula elaeochytris* plants were collected from the Engizek plateau of Kahramanmaraş in the first week of June. Soxhlet extractor was used for the extraction of the roots. Obtained root extracts were analyzed with GC/MS to reveal the components.

Thirty-six different substances were detected. Khusinol, which is considered an effective anti-inflammatory substance, was found in high levels (25.9%). In addition, beta-ionone, reported as an anti-carcinogenic agent, was found in lower levels (22.9%). α -pinene (12,8%) presence in our material, which have a variety of interesting pharmacological properties such as strong anti-inflammatory, bronchodilator, hypoglycemic,

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

sedative, antioxidant and broad-spectrum antibiotic activities.

We have obtained some of remarkable substance from root of *Ferula elaeochytris*. It has been shown that these components have a wide spectrum of biological actions such as anti-inflammatory, antioxidant, anticarcinogenic, antimutagenic, anticoagulant, antifertility, antidiabetic, antibacterial, antifungal, antiprotozoal, antiviral, antivenom, antiulcer, antialzheimer and hypocholesteremic activities

Taking all these into consideration, the mechanism of action of the *Ferula elaeochytris* plant extract can be better illuminated by planning different studies with the components highly found in the plant.

Keywords: *Ferula elaeochytris*, GC-MS, Plant extraction

**REAKSİYON ZAMANI İLE EL BECERİ DÜZEYİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ARAŞTIRILMASI**

Arzu Keskin-Aktan¹, Nilhan Mutlu¹, Havva Şen¹, Nilüfer Keskin-Dilbay², Meltem Yazıcı¹, Utku Şırayder¹, Özlem Menevşe¹

¹Nuh Naci Yazgan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü,
Kayseri.

E-posta: aaktan@nny.edu.tr,
nilhan_56@windowslive.com,
havvasen3339@gmail.com, myazici@nny.edu.tr,
usirayder@nny.edu.tr, omenevse@nny.edu.tr

²Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul.

E-posta: nilufer.keskin@marmara.edu.tr

Reaksiyon zamanı, bir uyarının uygulandığı an ile bu uyarıya karşılık oluşturulan cevabın başladığı an arasında geçen süredir. İstemli motor becerilerin uygun hız, mesafe ve sürelerde yapılarak amaca uygun reaksiyonların oluşturulması duyuşal sistem ile motor sistemin işbirliğini, bütünlüğünü gerektirir.

Çalışmadaki amacımız elin reaksiyon zamanı ile unilateral yada bilateral el becerileri arasındaki ilişkinin araştırılmasıdır.

Çalışmamıza 18-25 yaş arasında, sağ dominant, herhangi bir fiziksel yada ruşsal rahatsızlığı bulunmayan, alkol-sigara vb madde bağımlılığı olmayan toplam 40

Abstract Book (Oral Presentation)

gönüllü (20 kadın, 20 erkek) katıldı. Katılımcıların el-parmak reaksiyon zamanları Ruler-Drop testi ile değerlendirildi ve sonuçlar ($d=\frac{1}{2}gt^2$) formülü kullanılarak msn cinsine dönüştürüldü. El becerisinin değerlendirilmesinde kullanılan Purdue-Pegboard el beceri testinin tüm basamakları uygulanarak 5 ayrı puan hesaplandı; (1) Sağ el, (2) Sol el, (3) Çift el, (4) Sağ, sol ve çift el toplamı, (5) Birleştirme. Tüm değişkenler arasında ilişkilerin saptanması için Pearson r' si hesaplandı ve $p<0,05$ düzeyi istatistiki olarak anlamlı kabul edildi.

Parmakların reaksiyon zamanı ile sağ el ve sol el için ayrı ayrı yapılan el beceri test puanları arasında anlamlı ilişki saptanmadı, ancak reaksiyon zamanı ile bilateral el kullanımını gerektiren çift el, toplam (sağ, sol ve çift el puanları) ve birleştirme test puanları arasında negatif yönde ilişki saptandı (sırasıyla, $r=-0.424$, $p=0,006$; $r=-0.340$, $p=0.032$; $r=-0.372$, $p=0.018$).

Çalışma bulgularımızdan yola çıkarak el becerisindeki artışa, kısalmış reaksiyon zamanının eşlik edeceği söylenebilir. Ayrıca bulgularımız reaksiyon zamanı ile el becerisi arasındaki bu ilişkinin unilateral el aktivitelerinden ziyade bilateral el aktivitesi gerektiren ince motor becerilerde gözlemlendiğine işaret etmektedir.

Anahtar sözcükler: El becerisi, Purdue-Pegboard, Reaksiyon zamanı, Ruler-Drop testi

HEMŞİRELİKTE ŞİDDET ÇALIŞMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: BIBLİYOMETRİK ANALİZ

Hande YEŞİLBAS, Filiz KANTEK

Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Antalya
handeyslbs@gmail.com

Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Antalya
fkantek@akdeniz.edu.tr

Şiddet günümüzde hemşirelerin sıklıkla karşılaştıkları en önemli problemlerinden biridir. Bu çalışmada hemşirelikte şiddet konusunda yayınlanan akademik çalışmaların bibliyometrik analizi amaçlanmıştır.

Çalışmada retrospektif tanımlayıcı tasarım kullanılmıştır. Araştırma verileri Web of Science (WoS) veri tabanından elde edilmiştir. WOS'da tarama verilerinin

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

filtrenmesinde temel arama (basic research) kapsamında konu (topic) için “hemşirelik” (nursing) terimi ve başlık (title) için ise “şiddet” (violence) terimi kullanılarak tarama yapılmıştır. 2018 yılına kadar yapılmış olan hemşirelikte şiddet ile ilgili makale, derleme, toplantı özeti ve bildiri özeti çalışmaları araştırmaya dahil edilmiştir. Elde edilen çalışmaların analizinde Microsoft Excel ve CiteSpace 2.0 programları kullanılmıştır.

Tarama sonucunda hemşirelikte şiddet alanında 1976-2017 yılları dahil olmak üzere 1121 bilimsel çalışmaya ulaşılmıştır. Çalışmaların büyük çoğunluğu İngilizce (%93.93) dilinde olmakla birlikte, Fransızca, Almanca, İtalyanca şeklinde sıralanmaktadır. Çalışmaların %90.63'ünün araştırma makalesi olduğu, yayın yılına göre dağılımı yapıldığında en fazla çalışmanın 2017 yılında üretildiği (137 çalışma) ve bu alanda en fazla yayın (424 çalışma) üreten ülkenin Amerika Birleşik Devletleri olduğu belirlenmiştir. Hemşirelikte şiddet konusunda en fazla yayının yapıldığı bilimsel dergi ise Journal of Clinical Nursing (45 çalışma) olarak belirlenmiştir. Çalışmalarda en sık kullanılan anahtar kelimelerin “nurse (hemşire)”, “domestic violence (aile içi şiddet)”, “violence (şiddet)”, ve “aggression (saldırganlık)” olduğu saptanmıştır.

Hemşirelikte şiddet konusunun geçmişten günümüze popüler bir araştırma alanı olduğu, çalışmalara yön veren ülkenin Amerika birleşik devletleri olduğu ve bu konuda en fazla yayının Journal of Clinical Nursing'de yayınlandığı saptanmıştır. Araştırmacıların bu çalışma sonuçlarını dikkate alarak gelecek çalışmalarını planlaması yararlı olacaktır.

Anahtar Sözcükler: Hemşirelik, Şiddet, Sosyal Ağ Analizi, Hemşirelikte Şiddet, Bibliyometrik Analiz

**OBEZİTE Mİ D VİTAMİNİ YETERSİZLİĞİNE
NEDEN OLUR YOKSA D VİTAMİNİ
YETERSİZLİĞİ Mİ OBEZİTEYE YOL AÇAR?**

Şeniz GENİŞ¹ Gülşah KANER²

*İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Öğrenci,
senizgenis32@gmail.com*

*İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Doç.Dr.,
kanergulsah@gmail.com*

Hafif şişmanlık ya da obezite, kardiyovasküler hastalıklar ve birçok kanser türü için risk etmeni olmakla birlikte altında yatan mekanizma henüz aydınlatılamamıştır. Vitamin D eksikliğinin hipertansiyon, kardiyovasküler hastalıklar, inme, diyabet, konjestif kalp yetmezliği, periferik damar hastalıkları ateroskleroz, endotel disfonksiyonu ve obeziteye kadar çok sayıda hastalıkla olan birlikteliği son yılların popüler araştırma konuları arasına girmiştir. Obezite ve vitamin D eksikliği ayrı ayrı hemen tüm toplumlarda sık görülen bir durumdur. Genel olarak yapılan araştırmalarda, obezitenin mi vitamin D eksikliğine neden olduğu yoksa vitamin D eksikliğinin mi obeziteye yol açtığı konusu açık değildir. Vitamin D yağda eriyen bir molekül olduğundan, obezlerde yağ dokusunda tutulup dolaşımdan çekilmiş olabileceği ve bu nedenle aslında vücutta yeterli miktarda olmasına rağmen serum düzeyi düşük olarak ölçülebileceği belirtilmektedir. Bu konu ile ilgili farklı bir görüş; obezlerin daha az aktif oldukları, ev dışı ortamlara daha az çıktıkları için güneş ışınları ile yeterince karşılaşamadıklarına yöneliktir, ancak bu bulguyu destekleyecek kanıta dayalı çalışma yoktur. Ayrıca, obezlerin Vitamin D'den fakir, enerjisi yüksek sıvı ve abur-cubur gıdalarla beslenme alışkanlıklarının olduğu öne sürülebilir, ancak bu durum da her obez için genellenemez. İleri sürülen bir başka görüş ise; obezlerde sekonder hiperparatiroidinin sık olduğu, parathormonun (PTH) 25(OH) Vitamin D'nin 1,25(OH)₂ Vitamin D'ye dönüşümünün arttırması ve artan 1,25(OH)₂ Vitamin D'nin, karaciğerde 25(OH) Vitamin D sentezini baskılamasına yöneliktir. Çocuk ve yetişkinlerde, obezite ile vitamin D düzeyi arasındaki ilişki birçok çalışma ile gösterilmiş olup, obez bireylerde vitamin D eksikliği ve

yetersizliğinin normal vücut ağırlığındaki bireylere göre daha yaygın olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Hafif şişmanlık, obezite, vitamin D yetersizliği

**AĞIRLIK KAYBININ AÇLIK KAN GLİKOZU
ÜZERİNE ETKİSİ**

Büşra DİLER ORAKCI¹, Elif Şeyma DEMİROK²

¹ *Uludağ Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Besin
Hijyeni ABD, Görükle-BURSA*

² *Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü,
Biyokimya ABD, Selçuklu-KONYA*

nesibebusradiler@gmail.com

Açlık kan glikozu, Diabetes Mellitus (DM) olarak adlandırılır. Vücutta; insülin eksikliği veya insülinin hiç bulunmaması ile ortaya çıkan, metabolizmanın karbonhidrat, protein ve yağlardan yeterince faydalanamadığı, devamlı tıbbi kontrol gerektiren kronik bir hastalıktır. Bu çalışmanın amacı; diabetes mellitus tanılı hastalarda ilerleyen yıllarda görülebilecek olan kronik kalp hastaları, hipertansiyon, hiperlipidemi, nefrotik sendromlar, metabolik sendrom gibi kronik rahatsızlıklara komplikasyon geliştirmemesi için tedavinin ilk basamağı olan tıbbi beslenme tedavisi ve yaşam şekli değişikliği ile açlık kan glikoz düzeyinin düzenlenmesidir. Çalışmaya, kilo verme amaçlı tıbbi beslenme tedavisine başlamış olan 100 kişi alınmıştır. Kişilerin antropometrik ölçümleri ve kan değerleri kaydedildikten sonra 3 ay süreyle karbonhidrat (%50-55), protein (%15-20) ve yağ (<%30) oranları ayarlanarak diyet müdahalesi yapılırken aynı zamanda beslenme eğitimleri verilmiştir. Beslenme programlarında kullanılan karbonhidratların tamamen kompleks karbonhidrat olmasına dikkat edilmiştir. 3 ayın sonunda antropometrik ölçümleri ve kan değerleri ikinci ölçüm olarak kaydedilmiştir.

Çalışma bulgularına göre; 3 ay süre ile diyet müdahalesine maruz bırakılan kişilerin açlık kan glikozu değerleri 108.9± 34.9 mg/dL'den 93.96±18.4 mg/dL 'ye gerilemiştir. Bunun yanı sıra ağırlıkları 86.2± 11.9 kg olan bireylerin, 3 ay süreli beslenme programı uyguladıklarında 72.7±10.7 kg olarak ikinci ölçümleri alınmıştır. 3 ay sonunda ortalama 13.6±2.9 kg kayıp

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

yaşamışlardır. Ağırlık kayıplarının yağ külesinden olma durumları ise anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Bununla beraber diyet uygulayan katılımcıların vücut kütleleri, vücut kitle indeksi (BKİ), bel, kalça, bel/kalça oranı değerlerinde düşüşler kaydedilmiştir ($p<0,05$).

Yapılan çalışma sonucunda tıbbi beslenme tedavisi ve beslenme eğitiminin açlık kan glikozu, vücut ağırlığı, beden kitle indeksi (BKİ), bel/kalça oranı üzerinde olumlu etkilerinin olduğu görülmüştür ($p<0,05$).

Anahtar Kelimeler: Diyet, glikoz, kilo kaybı, diabetes mellitus.

**EFFECT ON THE FASTING BLOOD GLUCOSE
OF WEIGHT LOSS**

Busra DILER ORAKCI¹, Elif Seyma DEMIROK²

¹ *University of Uludağ, Institute of Health Science, Dep. of Food Hygiene and Techn., Görükle-BURSA*

² *University of Selçuk, Institute of Health Science, Department of Biochemistry, Selçuklu-KONYA*

*nesibebusradiler@gmail.com
elifsdemirok@gmail.com*

The fasting blood glucose is called as Diabetes Mellitus (DM). It is a chronic illness that requires continuous medical control and it shows up with lack of ensuline or without ensuline. It can not utility enough from carbohydrate, protein and lipid. The aim of study; fix the level of glucose with medical nutrition treatment and changing life style as first step of cure, on the patients with diabetes mellitus in order to prevent to development of the complication to chronic cardiac disease, hypertension, hyderlipidemia, nephrotic syndrome, metabolic syndrome. In this study have been included 100 people which have started to medical nutrition treatment in order to loss weight. After recorded fatfold test and blood values results, adjusted rates of carbohydrate (50-55%), protein (15-20%) and lipid ($< 30\%$) have been fixed for 3 months period. At the same time dietetics has been trained. It has been noted to use only complex carbohydrate in this nutrition programme. They have been recorded fatfold test results and blood values as second measurement end of 3 months.

According to results, fasting glucose values of people who has exposed to diet intervention have been decreased from 108.9 ± 34.9 mg/dL to 93.96 ± 18.4 mg/dL for 3 monhts. Besides that weight of peoples have been decreased from

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

86.2 ± 11.9 kg to 72.7 ± 10.7 and they have lost average 13.6 ± 2.9 kg end of 3 months. It has been found meaningful to lost in weight from body fat ($p<0,05$). At the same time, it has been detected to decreasing on body weight, body mass index (BMI), waist, hip, waist/hip ratio ($p<0,05$).

According to study results, medical nutrition therapy and nutrition education have been positive effected on fasting blood glucose, body weight, body mass index (BMI), waist/hip ratio.

Key Words: Diet, glucose, weight loss, diabetes mellitus.

**PEDİATRİ HEMŞİRELERİNİN HEMŞİRE-HASTA
ETKİLEŞİMLERİNE YÖNELİK TUTUM VE
DAVRANIŞLARI VE ÇOCUK SEVME
DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ**

Dilek Gündoğan*, Gülzade Uysal**

**Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi*

***Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı Öğretim Üyesi*

Amacı aile ve toplum içinde çocuğun fiziksel, ruhsal, zihinsel ve sosyal yönden sağlık ve esenliğini yükseltme, geliştirme, hastalık oluşumunda iyileştirmeye yönelik kapsamlı hemşirelik bakımı vermektir, çocuğun erişkinden farklı fiziksel, fizyolojik ve psikolojik özelliklerinin olduğunu kavrayıp, algılama sürecinin yeterli düzeyde gelişmemiş olduğunu fakat devamlı bir gelişme gösterdiğini, hastalığı algılama ve hastalığa tepkisinin, yaş ve gelişimsel özelliklerine göre farklılık gösterdiğini bilmelidir (Al-Ma'atiah ve Gharaibeh, 1996; Beytut ve ark., 2009; Akkavak, 2015).

Hemşirelik mesleğinde karşılıklı güven içerisinde etkili bir iletişim sağlayarak etkileşimi devam ettirmek, bütüncül bir yaklaşımla ona odaklı değerlendirme yaparak, bakım gereksinimlerini tanımlayarak, planlama yapmak, uygulamak ve bireyin gereksinimlerini kendisinin karşılayabilir hale gelmesini sağlamaktır (Tutuk ve diğ., 2002; Atar ve Aştı, 2011; Zaybakoğlu ve diğ., 2014).

Pediatric hemşirelerinde bakım odaklı hasta - hemşire etkileşiminde istendik tutum ve davranışların kazandırılması ve mesleki gelişimin sağlanması için gerekli değerlendirilmelerin yapılması önemlidir.

Abstract Book (Oral Presentation)

Araştırma pediatri hemşirelerinin hemşire-hasta etkileşimlerine yönelik tutum ve davranışları ve çocuk sevmeye düzeylerinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırmanın örneklem büyüklüğü, evrendeki birey sayısı bilinen örneklem hesabına göre belirlenmiş olup 294 pediatri hemşiresi örnekleme oluşturmuştur. Veriler SPSS 21.0 paket programında uygun istatistiksel analizler kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırma verileri “Veri Toplama Formu”, “BOHHEÖ” ve “BÇSÖ” kullanılarak toplanmıştır.

Ölçeğin “önemlilik, yeterlilik ve uygulanabilirlik” düzeyleri için sırasıyla toplam puan ortalamalarının, 319,93±33,931, 291,01±42,360, 267,29±53,673 olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan hemşirelerin BOHHE yaş, medeni durum, öğrenim durumu, çalışılan bölüm, çalışma yılı ve çocuk hemşiresi olarak çalışma yılı değişkenlerinin etkilediği belirlenmiştir ($p<0,05$). Hemşirelerin BÇSÖ puan ortalaması 85,80±13,74 olarak belirlenmiştir. Hemşirelerin çocuk sevmeye puanlarının çalıştıkları birime göre değiştiği belirlenmiştir ($p<0,05$). Hemşirelerin BÇSÖ ile BOHHEÖ puan ortalamaları arasında pozitif yönde güçlü bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0,000$).

Bu araştırmanın sonucunda çocuk sevmeye düzeyi yüksek olan hemşirelerin bakım odaklı hemşire hasta etkileşimini önemli buldukları; tutum ve davranışlarının da olumlu yönde olduğu, bu alanda kendilerini yeterli hissettikleri ve uygulanabilir buldukları saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Bakım, Hemşire-hasta etkileşimi, Çocuk hemşireliği, Çocuk sevmeye

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

SİGARA KULLANIMI, AĞRI VE BOZULMUŞ UYKU KALİTESİ

Mehmet Duray, Uzm.Fzt.¹, Nilüfer ÇETİŞLİ
KORKMAZ, Doç.Dr.¹, Furkan BİLEK, Uzm.Fzt.², Esra
DOGRU HUZMELİ, YrD.Doç.Dr.³

¹Pamukkale Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu, Denizli/TÜRKİYE.

²Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Elazığ/TÜRKİYE.

³Mustafa Kemal Üniversitesi, Fizik Tedavi ve
Rehabilitasyon Yüksekokulu, Hatay/TÜRKİYE.

Günlük yaşamı doğrudan etkileyen uyku insan hayatında önemli yere sahiptir. Sigara kullanımı ise kanser, akciğer hastalıkları, fonksiyonel kapasitede azalmanın yanı sıra bozulmuş uyku kalitesine neden olmaktadır.

Bu çalışma; sigara kullanımının genç olmalarına rağmen üniversite öğrencilerinde de ağrıya ve bozulmuş uyku kalitesine sebep olup olmadığını incelemek amacıyla planlanmıştır.

Çalışmamıza 100 sigara içen (50 Kadın; 50 Erkek) ve 101 sigara içmeyen (51 Kadın; 50 Erkek) gönüllü üniversite öğrencisi dâhil edildi. Katılımcıların istirahat ve palpasyon sırasındaki ağrı düzeyleri Görsel Analog Ölçeği (VAS) ile değerlendirildi. Katılımcıların uyku kalitesinin değerlendirilmesi için ise Pittsburgh Uyku Kalitesi İndeksi (PUKI) kullanıldı.

Sigara içenlerin yaş ortalaması 21.86±1.42 yıl iken içmeyenlerin 21.41±1.69 yılı. Gruplar ağrı düzeyi ve uyku kalitesi açısından karşılaştırıldıklarında sigara içenlerin istirahat ağrı düzeyinin içmeyenlere göre anlamlı derecede daha kötü olduğu belirlenirken ($p=0.001$), gruplar arasında palpasyon sırasındaki ağrı düzeyi ve uyku kalitesi açısından anlamlı farklılık yoktu ($p>0.05$). Aynı zamanda sigara içenlerde hem istirahat hem de palpasyon sırasındaki ağrı düzeyinin uyku bozukluğu (sırasıyla, $r=0.274$ ve $r=0.204$) ve uyku ilacı kullanımı (sırasıyla, $r=0.296$ ve $r=0.259$) ile, içmeyenlerde ise yalnızca palpasyon sırasındaki ağrı düzeyinin uyku bozukluğu ile ilişkili olduğu saptandı ($r=0.212$).

Çalışmamızda sigara içen üniversite öğrencilerinde, genç olmalarına rağmen, istirahat ağrı düzeyinin arttığı ve sigara içiminin ağrıyla ilişkili uyku bozukluğuna ve ilaç

Abstract Book
(Oral Presentation)

kullanımına yatkınlığı arttırdığı belirlenmiştir. Uykuya dalamama, derin uyku fazına geçememe ve sabah yorgun kalkma gibi şikâyetlerin eşlik ettiği uyku kalitesi bozukluğunun genç olmalarına rağmen sigara içen üniversite öğrencilerinde de görülmesi, sorunun ciddiyetle ele alınması gerektiği kanısına varmamızı sağlamıştır. Bu sonuçlar, sigara kullanımı ile ilişkili hastalıkların ve de uyku problemlerinin azaltılmasına yönelik hem halk sağlığı hem de kliniksel açıdan ele alınacak yaklaşımlarda gençlere de odaklanılması gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Sigara, Ağrı, Uyku kalitesi, Üniversite Öğrencisi, Gençler.

**SMOKING, PAIN AND IMPAIRED SLEEP
QUALITY**

Mehmet DURUAY¹ PT.MSc., Nilufer CETISLI
KORKMAZ¹, PT.PhD.Assoc.Prof., Furkan BİLEK²,
PT.MSc., Esra DOGRU HUZMELI,
PT.PhD.Assist.Prof.³

¹*Pamukkale University, School of Physiotherapy and Rehabilitation, Denizli/TURKEY.*

²*Firat University, Faculty of Health Sciences,
Department of Physiotherapy and Rehabilitation,
Elazığ/TURKEY.*

³*Mustafa Kemal University, School of Physiotherapy and Rehabilitation, Hatay/TURKEY.*

Sleep, which has a direct impact on daily life, has an important place in human beings' lives. Smoking causes impaired sleep quality besides the cancer, lung diseases, reduced functional capacity.

This study was planned to investigate whether smoking causes pain and impaired sleep quality in university students, despite being young.

This study included 100 smoker(50women-50men) and 101 non-smoker(51women-50men) volunteer university students. The pain severity during rest and palpation were evaluated by Visual Analog Scale(VAS). The Pittsburgh Sleep Quality Index(PUKI) was used to assess the sleep quality of the participants.

The mean age of the smokers was 21.86±1.42years while the non-smokers' were 21.41±1.69years. In terms of pain severity and quality of sleep, we recorded that pain

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

severity during rest was worse in smokers($p=0.001$), whereas there was no difference between the groups for pain severity with palpation and quality of sleep scores($p>0.05$). We also found that the severity of pain both during rest and palpation in smokers were correlated with sleep impairments($r=0.274$ and $r=0.204$, respectively) and sleep medication usage($r=0.296$ and $r=0.259$, respectively). Meanwhile, the severity of pain with palpitation was correlated just with the sleep impairments in non-smokers($r=0.212$).

our study, it was recorded that smoking increased the severity of pain during rest, caused sleeping impairments associated with the pain and increased the tendency to usage of sleeping-drugs in smoker university students, while they were young. We concluded that the smoking should be taken seriously, because the sleeping quality problems, which were accompanied with complaints in falling asleep, falling into deep sleeping phase and getting-up tired, were seen despite the fact that smoker students are young. These results showed that for both public and clinical health approaches aiming to reduce smoking-related illnesses and sleeping problems, needed to be focused on young people, too.

Key Words: Smoking, Pain, Sleep Quality, University Student, Youth.

**KADIN VE ERKEK BİREYLER ARASINDAKİ
EGZERSİZ MOTİVASYONU VE FİZİKSEL
AKTİVİTE DÜZEYİ FARKLILIKLARININ
ARAŞTIRILMASI**

Şeyda Toprak Çelenay 1, Habib Özsoy 2, Başak Kavalcı
3, Ahmet Buğra Selvi 1

¹ *Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü,
Ankara; Mailler: sydtoprak@hotmail.com,
ahmet.selvi93@gmail.com*

² *Özel Etimesgut Ümit Tıp Merkezi, Ankara; Mail:
hbbzsy18@gmail.com*

³ *Gümüşhane Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu, Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü,
Gümüşhane; Mail: kavalcibasak@gmail.com*

Günümüzde sık görülen hareketsiz yaşam tarzı, sağlık üzerine olumsuz etkileri nedeniyle önemli bir halk sağlığı problemidir. Farklı yaşam koşullarına bağlı olarak cinsiyetlere göre toplumdaki bireylerin fiziksel aktivite

Abstract Book
(Oral Presentation)

düzeyleri değişebilmekte ve bu bireyleri egzersize motive eden farklı sebepler olabilmektedir.

Çalışmamızın amacı, kadın ve erkek bireylerde egzersiz motivasyonu ve fiziksel aktivite düzeyi arasındaki farklılıkları araştırmaktır.

Çalışmaya kadın (n=141) ve erkek (n=100) bireyler dâhil edildi. Bireylerin egzersiz motivasyonları Rekreatif Egzersiz Motivasyon Ölçeği (REMÖ) ile değerlendirildi. Bu ölçek 66 soru ve toplam beş alt boyuttan (sağlık, beceri gelişimi, vücut ve dış görünüm, rekabet, sosyal ve eğlence) oluşmaktadır. Fiziksel aktivite düzeyi ise Uluslararası Fiziksel Aktivite Anketi-7 (UFAA-7, MET-dk/hafta) ile değerlendirildi. Bu anket yedi sorudan oluşmaktadır ve oturma, yürüme, orta düzeyde şiddetli aktiviteler ve şiddetli aktivitelerde harcanan zaman hakkında bilgi sağlamaktadır. İstatistiksel analiz için t ve Mann-Whitney U testleri kullanıldı.

Kadın (yaş= 34,44±11,96 yıl) ve erkeklerin yaşları (yaş=37,61±13,13 yıl) benzerdi (p>0,05). Kadınlarda REMÖ'nün alt parametreleri olan sağlık, beceri gelişimi, vücut ve dış görünüm, rekabet, sosyal ve eğlence skorları ile UFAA-7 skoru sırasıyla 3,88±0,73; 3,34±0,89; 3,33±0,82; 2,39±0,84; 2,88±0,87; ile 792,0 (1252,75) MET-dk/hafta iken erkeklerde bu skorlar sırasıyla 3,66±0,91; 3,35±1,01; 3,20±1,01; 2,64±1,029; 2,99±1,10; ile 1159,50 (1972,0) MET-dk/hafta olarak bulundu. REMÖ sağlık skoru kadınlarda erkeklere göre daha yüksekti (p<0,05). REMÖ rekabet skoru ve UFAA-7 skoru da erkeklerde kadınlara göre daha yüksek olduğu görüldü (p<0,05). Cinsiyetlere göre diğer parametreler arasında anlamlı bir fark yoktu (p>0,05).

Çalışmamızda, kadınlarda sağlık, erkeklerde rekabetle ilgili egzersiz motivasyonunun arttığı görüldü. Ayrıca erkeklerde fiziksel aktivite düzeyi kadınlara göre daha yüksekti. Cinsiyetlere göre egzersiz motivasyonunu saptamak düzenli egzersiz alışkanlığı kazandırmakta göz önünde bulundurulabilir. Ayrıca bireylerin fiziksel aktivite düzeyini geliştirmek için bu konu ile ilgili çeşitli eğitim programlarının oluşturulması önemli olabilir.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyet, Egzersiz Motivasyonu, Fiziksel Aktivite

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

METHODS AND MATERIALS HAVE BEEN USED
FOR CLEANING OF REMOVABLE INTRAORAL
APPLIANCES

Filiz AYDOĞAN¹, Neslihan Ebru ŞENİŞİK²

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi,
Ortodonti Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye,
filizydg03@gmail.com

² Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi,
Ortodonti Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye,
nebuydas@yahoo.com

Intraoral removable appliances are routinely used for simple tooth movements, functional orthopedic treatment, slow and rapid expansion, retention, space maintainer and prosthetic treatment. These appliances stay in the mouth most part of day whose cleaning is extremely important.

The aim of this study is to present mechanical and chemical methods and cleaning materials which are used in the cleaning and disinfection of removable appliances.

It is inevitable to contaminate the surface of the appliance and trapped if the oral hygiene is not sufficiently ensured in patients who use total or partial prosthesis and patients who have devices for orthodontic treatment. PubMed, Google Academic, Ebsco, Tr Index databases were scanned and all available publications were scanned in the literature between February 2017 and February 2018 to determine the materials and methods used in the cleaning of removable appliances.

The most common cleaning methods used in the literature for cleaning removable appliances are combination of chemical and mechanical methods. Brushing, microwave oven usage and ultrasonic device usage are the most preferred methods for mechanical cleaning. Disinfectants, diluted acids, enzymes and household products are used for chemical cleaning.

It is important to recommend that healthy, non-adverse products to individuals for cleaning removable appliances. The combination of chemical and mechanical cleaning is necessary in order to protect the oral and systemic health of the individuals.

Key words: Removable appliances, cleaning, hygiene, chemical, mechanical.

**AKCİĞER KANSERİ TANISI ALAN
HASTALARDA SEMPTOM YÖNETİMİNİN
DESTEKLENMESİ AMACIYLA OLUŞTURULAN
WEB SİTESİNİN ETKİNLİĞİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Karakuş Er Z¹, Özer Z¹, Bozcuk H².

¹Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

² Medical Park Antalya Hastane Kompleksi

Web, sağlık ile ilgili bilgilerin aktarılmasında benzersiz fırsatlar sağlar ancak burada en önemli noktalardan biri var olan bilginin güvenilirliğidir. İnternette çok sayıda web sayfası hastaların ve yakınlarının kanserle ilgili bilgiye erişimini sağlamaktadır. Ancak bu sitelerin birçoğunun güvenilir olmadığı, kalitesi düşük ve bilgi kirliliği oluşturduğu bilinmektedir.

Bu çalışma, akciğer kanseri tanısı alan hastalarda semptom yönetiminin geliştirilmesi amacıyla oluşturulan web sitesinin etkinliğinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Web sitesinin içeriği araştırmacı tarafından danışman öğretim üyelerinin rehberliğinde ve literatür doğrultusunda güncel kılavuzlar taranarak oluşturulmuştur. Yazılımın gerçekleştirilmesinde ise yazılım firması desteği alınmıştır. Web sitesinin içerik değerlendirilmesi DISCERN Kılavuzu ve Web İçeriği Değerlendirme Formu, kullanılabilirliğinin değerlendirilmesi ise Sistem Kullanılabilirlik Skalası (SKS) kullanılarak yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin analizi Statistical Package for Social Science (SPSS) 21.0 paket programında gerçekleştirilmiştir.

Web sitesinin kalitesinin değerlendirilmesi için kullanılan DISCERN kılavuzu genel değerlendirme puan ortalaması 5 üzerinden 4.6±0.5 bulunmuştur. Uzmanlar web sitesinin içeriğinin uygunluğunun değerlendirilmesi için kullanılan Web İçeriği Değerlendirme Formunun bir maddesi hariç (2.9±0.3) tamamına uygun yanıtını vermiş ve puan ortalaması 3±0 olarak bulunmuştur. Web sayfasının kullanılabilirliğini değerlendirmek için kullanılan SKS'ye 22 hasta tarafından verilen yanıtların ortalaması 81.81±2.9 olarak bulunmuştur.

Web sitesinin uzmanlar tarafından genel değerlendirme puan ortalaması 5 üzerinden 4.6 ± 0.5 bulunmuştur. Bu değerlendirmenin sonrasında web sitesinin hastalar tarafından güvenle kullanılabileceği sonucuna varılmıştır. Lutz ve arkadaşları tarafından kronik böbrek yetmezliği ile ilgili web sitelerini değerlendirmek amacıyla yapılan

çalışmada DISCERN kılavuzu ile yapılan değerlendirmede genel değerlendirme puan ortalaması 2.9 ± 1.0 olarak bulunmuştur. SKS puanına göre web sitesinin kullanılabilirliğinin iyi olduğu sonucuna varılmıştır. Cilt kanseri araştırmaları için geliştirilen bir programın kullanılabilirliğinin değerlendirildiği bir çalışmada hastalar tarafından değerlendirilen SKS puanı 97.5 olarak saptanmış ve programın kullanımının çok kolay olduğu sonucuna varılmıştır. Bu kapsamda çalışmamız için oluşturulan web sitesinin içeriğinin uygun, güvenilir ve kullanılabilir olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: hemşirelik, akciğer kanseri, semptom yönetimi, web tabanlı eğitim

**PARKİNSON HASTALARINDA YÜRÜRKEN
DONMA ÖLÇEĞİ TÜRKÇE VERSİYONU:
GEÇERLİLİK VE GÜVENİLİRLİK
ÇALIŞMALARI**

Sevim Acaröz Candan¹, Aslıhan Çatıker², Tuba Şaziye
Özcan³

¹Ordu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü.
fzt_acaroz@hotmail.com

²Ordu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik
Bölümü.

aslicatiker@hotmail.com

³Ordu Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Nöroloji Anabilim
Dalı.

dr_aydemir@yahoo.com

Yürürken donma (YD) Parkinson Hastalığı'nda (PH) özüre neden olan semptomlardan biridir. YD'nın teşhisi ve değerlendirilmesi epizodik karakterinden ötürü zor olsa da kesinlikle gereklidir. Türkçe Parkinson hastalarında YD'yı değerlendiren herhangi bir anket bulunmamaktadır.

Bu çalışmanın amacı Yürürken Donma Ölçeği'nin (YDÖ) Türkçe versiyonunu geliştirmek ve Parkinson hastalarında YDÖ Türkçe versiyonunun geçerlilik ve güvenilirliğini değerlendirmektir.

Hareket bozuklukları polikliniğine başvuran 48 Parkinson hastası çalışmaya dahil edildi. Ölçek uyarlama iznini takiben ileri-geri çeviri süreçlerinden sonra elde edilen Türkçe versiyonu yapısal geçerlilik bakımından Birleşik

Parkinson Hastalığı Derecelendirme Ölçeği (BPDÖ), modifiye Hoehn ve Yahr Evrelemesi (mHY), Berg Denge Ölçeği (BDÖ), Düşme Etkinlik Ölçeği (DEÖ), zamanlı kalk ve yürü testi (ZKYT) ve 5 defa otur kalk testi (5OKT) ile değerlendirildi. Test-tekrar test tutarlılığı ve uygulayıcılar arası tutarlılık incelendi.

Katılımcıların YDÖ puan ortalamaları 4.44 ± 5.3 idi. YDÖ puanları hastalığın progresyonu ve düşme korkusu ile birlikte arttı ($p < 0.05$). YDÖ DEÖ, ZKYT, BPDÖ toplam puanı ve BPDÖ bölüm II-III ile pozitif, güçlü korelasyon ($r_s = 0.693-0.603$), ve 5OKT, mHY ve BPDÖ bölüm I ile orta düzeyde korelasyon ($r_s = 0.579-0.448$) gösterdi. BDÖ, YDÖ ile negatif yönde ilişkiliydi ($r_s = -0.643$). Test-tekrar test tutarlılığı ve uygulayıcılar arası güvenilirlik 0.849 ile 0.914 arasında değişmekteydi. YDÖ'nün Türkçe versiyonu anadili Türkçe olan Parkinson hastalarında YD'nin değerlendirilmesi için geçerli ve güvenilir bir ölçüm yöntemi olarak kullanılabilir.

Anahtar Sözcükler: Donma, Parkinson hastalığı, Psikometrik özellikler, Ölçek.

UÇAKLARIN YERDE GÜVENDE OLDUĞU

YANILGISI: TENERİFE VAKASI DERLEMESİ

Ronahi Ensen, Murat Kuş, İsmigül Çelik, Sultan Aydın

ronahiensennn@gmail.com

Günümüzde Tenerife Kuzey Havalimanı olarak bilinen, İspanya'nın Tenerife Adası'ndaki Los Rodeos Havalimanı, havacılık tarihinin en büyük kazasına ev sahipliği yapmıştır. 27 Mart 1977'de KLM'ye ait, 4805 sayılı Boeing 747 ile Pan Am'a ait 1736 sayılı Boeing 747'nin karıştığı kazanın büyüklüğünün yanı sıra, seyir esnasında değil, yerde gerçekleşmesi de ayrıca trajik bir vakadır.

Gran Canaria Havalimanında 1 kişinin yaralanmasıyla sonuçlanan bombalı saldırıya kadar her şeyin rutin olarak ilerlediği bir günde, ikinci bomba ihbarı nedeniyle tüm uçuşlar Tenerife Kuzey Havalimanı'na yönlendirilmiştir. Havalimanının yoğunluğuna ek olarak pistin sisle sarılmış olması da kazanın sebeplerinden biri olarak düşünülmektedir. KLM'nin kaptan pilotu olan ve bir an önce Gran Canaria'ya uçmak için izin bekleyen Van

Zanten, Tenerife Kuzey Havalimanı'nda harcadıkları vakti değerlendirmek amacıyla uçağa yakıt almış ve bu hamle de kazanın şiddetini artıran detaylardan biri olarak tarihe geçmiştir.

Gran Canaria Havalimanı'nın tekrar uçuşlara açılmasıyla taksi pozisyonuna geçen birçok uçak arasında en çok acele eden ekibin KLM mürettebatı olması, o yıllarda KLM'nin rötarlarda pilotlara ciddi yaptırımlar uygulaması ile izah edilmektedir.

Gran Canaria Havalimanı'nda tek pistin bulunması nedeniyle KLM mürettebatı pistin sonuna giderek 180 derecelik dönüş yapmış ve kalkış pozisyonuna geçmiştir. Pan Am mürettebatına ise, KLM'nin kalkış pozisyonu aldığı ve pisti C3 taksi yolunu kullanarak açması bildirilmiştir. C3 adıyla bilinen taksi aralığının Boeing 747'nin manevrası için çok dar olması, Pan Am mürettebatını C4 çıkışına gitme kararı almaya zorlamış, ancak Pan Am mürettebatı bu kararını kuleye bildirmemiştir.

Sis nedeniyle kalkışların iptal edilebileceğini düşünen KLM kaptanı Zanten, Pan Am uçağının pisti terk ettiği bilgisi gelmeden kuleden kalkış izini istemiştir. İncelenen CVR kayıtlarında kule, KLM'nin kalkış talebine "Ok... Stand by for take-off, I will call you." cevabını vermiş ancak kokpitte sadece "Ok" kelimesi duyulmuş, diğer kelimeler anlaşılamamıştır. Uçuş mühendisi ve ikinci pilot, Pan Am uçağının hala pistte olabileceği ikazını yapmasına rağmen Zanten, tam güç kalkışa geçmiş ve Pan Am ile çarpışarak havacılık tarihinin en ölümcül kazasına yol açmıştır.

Havada seyir için tasarlanan bir taşıtın en güvensiz olduğu anların pistteki pozisyonu olmasına rağmen birçok insan yanlış bilgiler yüzünden pistteki uçakta havacılık kurallarını dikkate almamaktadır. Tenerife faciası bu yanlışın hatırlatılması için ender bir vaka olarak kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Uçak, Kaza, Afet

**INVESTIGATION OF THE AWARENESS AND
KNOWLEDGE LEVELS OF THE INDIVIDUALS,
WHO WAS ADMINISTERED
ELECTROTHERAPY, ABOUT
ELECTROTHERAPY APPLICATIONS**

*YAKUT, H. Süleyman Demirel University, Faculty of
Health Sciences, Department of Physiotherapy and
Rehabilitation*

*KOCAMAZ, D. Hasan Kalyoncu University Faculty of
Health Sciences Department of Physiotherapy and
Rehabilitation*

*ÖZBERK S, Dokuz Eylül University Health Sciences
Institute İZMİR*

ABSTRACT

Aim: Purpose of the study; to investigate the perceived healing effect of electrotherapy and whether the electrotherapy awareness changed according to the patient's perception in terms of gender, education level, information about treatment, number of sessions and applied area.

Method: The "electrotherapy awareness questionnaire", prepared by the researchers, consisting of 20 closed-ended questions, was applied to the participants.

Results: 531 people with an average age of 45.4 ± 5.1 participated in the study. 47.5% of the patients stated that the gel used during electrotherapy applications has a healing effect. 57% of the patients stated that they do not know the purpose of electrotherapy. No relation was observed when examining the relationship between the area of electrotherapy applied and the perceived healing effect according to the number of sessions applied ($p>0.05$). In the group who thought that electrotherapy was beneficial, it was found that the rate of informing before and after treatment was higher ($p < 0.05$). There was no statistically significant difference between the groups in terms of education level and gender parameters and electrotherapy efficacy ($p>0.05$).

Conclusion: Patients' expectation from the treatment and their desire to be informed were found to be high. However, the proportion of those who benefited from electrotherapy was found to be high. It is shown with this

study that electrotherapy awareness and the state of well-being perceived by the patients are improved by informing the patients about the purpose of the treatment.

Keywords: Electrotherapy, Awareness, Physical Therapy Modalities

**TÜRKÇE KİŞİLERARASI İHTİYAÇLAR ANKETİ
VE EDİNİLMİŞ İNTİHAR YETERLİLİĞİ- ÖLÜM
KORKUSUZLUĞU ÖLÇEĞİNİN PSİKOMETRİK
ÖZELLİKLERİ**

Mehmet ESKİN¹, Hülya ARSLANTAŞ², Cennet ŞAFAK
ÖZTÜRK,³ Berke ESKİN⁴

¹ Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ruh Sağlığı
ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Aydın, Türkiye.
meskin48@gmail.com

² Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Ruh
Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Aydın,
Türkiye. hulyaars@yahoo.com

³ Adnan Menderes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi,
Psikoloji Bölümü, Aydın, Türkiye.
cennet.ozturk@adu.edu.tr

⁴ Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi,
Psikoloji Bölümü Öğrencisi, Ankara, Türkiye.
berke.eskin@outlook.com

Günümüzde düşünce, girişim ve ölümleri kapsayan intihar davranışları önemli bir halk sağlığı sorunu haline gelmiştir. Son zamanlarda intihar bilim alanında kişilerarası psikolojik intihar kuramı adlı kuramın öne çıktığı görülmektedir. Kuram Türk kültüründe henüz denenmemiştir.

Bu çalışmanın amacı kişilerarası psikolojik intihar kuramının yapısal kavramları olan Kişilerarası İhtiyaçlar Anketi (KİA) ve Edinilmiş İntihar Yeterliliği-Ölüm Korkusuzluğu Ölçeğinin (EİY-ÖKÖ) Türkçesinin psikometrik özelliklerini araştırmaktır.

Araştırmaya üniversitelerin değişik akademik programlarında öğrenim görmekte olan yaşları 18 ile 26

Abstract Book
(Oral Presentation)

arasında değişen ve ortalaması 20,57 yıl (SS = 1,36) olan 296'sı kadın 109'u erkek olmak üzere toplam 409 üniversite öğrencisi katılmıştır. Katılımcılardan KİA ve EİY-ÖKÖ ile İntihar Olasılığı Ölçeği, Beck Depresyon Envanteri, Beck Umutsuzluk Ölçeği, Algılanan Stres Ölçeği, Abdel-Khalek Ölüm Korkusu Ölçeği, Yeme Tutum Testi ve Zarit Bakıcı Yük Ölçeklerini doldurmaları istenmiştir.

KİA, KİA-Algılanan Başkalarına Yük Olma (KİA-AYÖ) ve KİA-Engellenmiş Aidiyet Duygusu (KİA- EAÖ) olmak üzere iki alt ölçekten oluşmaktadır. Türkçe KİA'nın özgün formunda olduğu gibi iki faktör altında öbeklendiği, iki faktörün toplam varyansın %63,84'ünü açıkladığı görülmüştür. Türkçe EİY-ÖKÖ'nin özgün formunda olduğu gibi tek faktör altında öbeklendiği ve söz konusu faktörün toplam varyansın %53,82'sini açıkladığı bulunmuştur. KİA-AYÖ ve KİA- EAÖ'nün iç tutarlık güvenilirlik katsayısı 0,90 ve 0,79, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı 0,72 (p = 0,000) ve 0,65 (p = 0,000) olarak hesaplanmıştır. EİY-ÖKÖ'nin iç tutarlık güvenilirlik katsayısı 0,85, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı 0,73 (p = 0,000) olarak hesaplanmıştır. Ayrıca KİA ve EİY-ÖKÖ'nün yeterli düzeyde eş zamanlı ve ayırt edici geçerliğe sahip oldukları bulunmuştur.

KİA ve EİY-ÖKÖ'nin Türkçe formunun psikometrik özelliklerinin yeterli düzeyde olduğu bulunmuştur. Söz konusu ölçüm araçlarının iç-tutarlık ve test-tekrar test güvenilirliklerinin yeterli olduğu görülmüştür. Ölçeklerin faktör yapılarının özgün formlarındaki gibi olduğu saptanmıştır. Bu çalışmadan elde edilen bulgular KİA ve EİY-ÖKÖ'nin Türkçesi için geçerli ve güvenilir ölçümler sağlamıştır. Söz konusu ölçüm aracı Türkiye'deki intihar bilim araştırmalarına önemli katkı sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: İntihar, kişilerarası psikolojik intihar kuramı, kişilerarası ihtiyaçlar anketi, edinilmiş intihar yeterliliği- ölüm korkusuzluğu ölçeği.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

SAĞLIK YÖNETİMİ LİSANS EĞİTİM
PROGRAMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Hande Nur Eroğlu¹, Beyhan Keskin², Giray Kolcu³,
Kurtuluş Öngel⁴, Ahmet Nesimi Kişioğlu¹

Süleyman Demirel Üniversitesi Halk Sağlığı ABD,
Isparta, Türkiye

Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Yönetimi ABD,
Isparta, Türkiye

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Eğitimi ve Bilişimi
ABD, Isparta, Türkiye

Katip Çelebi Üniversitesi Aile Hekimliği ABD, İzmir,
Türkiye

Sağlık Yönetimi lisans programları ülkemizde yeni eğitim vermeye başlayan yüksek öğretim lisans programları arasındadır. Bu lisans programlarının alana katkısının artırılması için eğitim programlarının program değerlendirme sürecinden geçirilmesi gerekmektedir. Program değerlendirmenin önemli aşamalarından biri de eğitim programının başlıklarından içerik analizidir.

Çalışmamızda sağlık yönetimi lisans eğitim programlarının içerik analizi yapılması amaçlanmıştır.

Çalışmamız nitel araştırma deseninde tasarlandı. Tanımlayıcı kesitsel tipteki bu çalışmada doküman analizi için eğitim programlarının ders başlıklarından içerik analizi yapıldı. Çalışma kapsamında ülkemizde sağlık yönetimi lisans eğitimi veren 8 üniversitenin (N:8) eğitim programları incelendi. Bölümler ve ders içerikleri bir matris üzerinde değerlendirildi.

Çalışmamızda 8 üniversitenin sağlık yönetimi lisans eğitim programları incelendi. Toplamda 132 farklı ders adı olduğu görüldü. 132 ders görülme sıklığına göre 3 gruba ayrıldı. 1,2 ve 3 üniversitede ortak ders olarak gösterilen ders sayısı grup 1 olarak adlandırıldı. 4,5,6 üniversitede ortak ders olarak gösterilen ders sayısı grup 2 olarak adlandırıldı, 7 ve 8 üniversitede ortak ders olarak gösterilen ders sayısı grup 3 olarak adlandırıldı. Derslerin sayıları görülme oranları tabloda belirtilmiştir (Tablo 1).

Çalışmamızda sağlık yönetimi lisans eğitim programlarında tüm üniversitelerde ortak gösterilen ders sayısının % 20 den az olduğu görülmüştür. Sadece birkaç üniversitede planlanmış derslerin tüm derslere oranla yüksekliği (%60,60) Grup 1'de tespit edilmiştir. Bu durumun üniversitelerin eğitim programları arasında mezuniyet hedefleri ve öğrenme çıktıları yönünden

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

farklılığa yol açabileceği düşünülebilir. Bu nedenle sağlık yönetimi lisans eğitim programlarının bir çekirdek eğitim programı çerçevesinde tasarlanmasının uygun olabileceği kanaatindeyiz.

**KANSER ERKEN TEŞHİS TARAMA VE EĞİTİM
MERKEZLERİ'NİN (KETEM) SAĞLIK
BİLİMLERİ EĞİTİMLERİ YÖNÜNDEN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Seda Dinçtürk¹, Servet Derya Yılmaz¹, Handenur Eroğlu¹, Giray Kolcu², Kurtuluş Öngel³ Ahmet Nesimi Kişioğlu¹

1- Süleyman Demirel Üniversitesi, Halk Sağlığı ABD, Isparta, Türkiye

2- Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Eğitimi ve Bilişimi ABD, Isparta, Türkiye

3- Katip Çelebi Üniversitesi, Aile Hekimliği ABD, İzmir, Türkiye

Kanser Erken Teşhis Tarama Ve Eğitim Merkezi olarak görev yapan KETEM serviks, kolorektal ve meme kanserlerinin erken tanınmasında önemli bir yere sahiptir. Ana amaçları toplumun kanserle ilgili farkındalığını ve taramaya katılan birey sayısını artırmak, dolayısı ile erken tanı oranını yükseltmektir. Kanser tedavisinde erken tanı kansere bağlı ölümleri ciddi oranda azaltmaktadır. KETEM tarafından düzenli olarak yapılan tarama testleri hedef kitlesinin büyüklüğü nedeniyle sayı bakımından yeterli bulunabilir. Bu durum sağlık bilimleri eğitimi açısından KETEM'lerin uygun ortam oluşturabileceğini düşündürmektedir

Çalışmamızda kanser tarama verilerinin sağlık bilimleri eğitimine katkısını değerlendirmek amaçlanmıştır.

Niteliksel araştırma deseninde tasarlandı. Kesitsel tanımlayıcı tipteki bu çalışmada bir KETEM'in verileri değerlendirildi. Bu veriler bir grafik halinde gösterildi. Grafik görsel olarak değerlendirildi.

Çalışmamızda bir KETEM'in verileri değerlendirildi. Üç kanser taramasından serviks kanseri taraması için ayda ortalama 39, kolorektal kanser taraması için 126 ve mamografi için 113 kişinin hizmet aldığı tespit edildi. Bu kişilerin aylara göre dağılımları grafikte gösterilmektedir KETEM'ler, öğrenme çıktıları ve hasta sayısına göre uygun planlama ile sağlık bilimleri eğitimleri için zengin bir eğitim ortamı olarak değerlendirilebilir. Çalışmamız

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

kapsamında KETEM'lerin sağlık bilimleri eğitimleri yönünden uygun öğrenme ortamı sağlayabileceği kanaatindeyiz.

**SAPONİNLERİN ANTİKANSER ETKİ
MEKANİZMALARININ ARAŞTIRILMASI**

Zeynep Demir¹, Aysun Özkan¹

¹Akdeniz Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümü, 07058, Antalya, TÜRKİYE

dzeynep917@gmail.com, aozkan@akdeniz.edu.tr

Saponinler, pek çok bitkide ve bazı deniz canlılarında bulunan glikozidik yapıli biyoaktif bileşenlerdir. Canlınn türüne bağıli olarak farklı doku ve organlarda bulunabilmektedir. Saponinler canlıda triterpenoid, steroid veya okotillol yapıda bulunabilirler. Bu biyoaktif bileşenler sağlık araştırmaları içinde ilgi çekici olma özelliğine sahiptir. Yapılan birçok çalışma saponinlerin antioksidan, anti-bakteriyel, anti-kanser vb. etkilerini gözler önüne sermiştir. Bu derlemede saponinlerin antikanser etkisi ve bu etkiyi hangi mekanizmalarla gösterdiği araştırılmıştır.

Kanser hücre dizileri ile yapılan pek çok çalışmada saponinlerin antikanser etkiye genellikle hücre ölümüne neden olarak gösterdiği ortaya konmuştur. Hücre ölüm mekanizmaları arasında saponinlerin daha çok apoptotik ölüm mekanizmasını indüklediği görülmüştür. Apoptotik etki pek çok parametre ile ortaya konmuştur. En çok çalışılan moleküler mekanizmalar MAPK, PI3K/Akt/mTOR, JNK, ERK, p70S6K sinyal yollarıdır. Ayrıca, GATA3, Bax, Bcl-2, Sitokrom C, PARP-1 ve Caspase-3,7,8,9 proteinlerinin ekspresyonu, Annexin-V, TUNEL, Hoechst 33342 boyama yöntemleri, hücre invazyon testi, akış sitometrisi analizleri, mikroarray analizleri, gerçek zamanlı PCR analizleri ve hücre döngüsünün G0/G1 fazında durdurulması gibi parametrelerle saponinlerin hücrede apoptozise neden olduğu ortaya konmaya çalışılmıştır. Saponinlerin kanser hücrelerinde neden olduğu diğeri bir hücre ölümü çeşidi ise hücrede otofajinin indüklenmesidir. Yapılan çalışmalarda JNK/PI3K Akt/mTOR, AMPK/mTOR sinyal yollarının indüklenmesi, mikroarray analizi ve gerçek zamanlı PCR

analizlerinden elde edilen sonuçlar saponinlerin hücrede otofajik yolu indükleyebildiğini göstermektedir.

Derlememizde saponinlerin en çok hangi kanser çeşitlerinde, hangi mekanizmalarla antikanser etkiyi gösterdiği açıklanmaktadır.

Anahtar kelimeler: Saponin, antikanser, apoptozis, otofaji

DİYABETLİLERDE TATLANDIRICI VE DİYET/DİYABETİK ÜRÜN KULLANIMI

Bedriye Ural¹, Müveddet Emel Tüfekçi Alphan²

¹*Okan Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü,
bedriye.guler@okan.edu.tr*

²*Okan Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü,
emel.alphan@okan.edu.tr*

Basit şeker içeren ürünlerin tüketiminin artması, hareketsiz yaşam ve düzensiz beslenme ile birlikte obezite, insülin direnci, kalp damar hastalıkları, hipertansiyon gibi hastalıklarda artış başlamıştır. Bireylere sevdikleri yiyecek ve içeceklerin lezzetli tadını kalori artışı yapmadan sunmak için şeker yerine kullanılabilen ve şekere kıyasla oldukça yüksek tatlılığa sahip enerji içermeyen tatlandırıcılar geliştirilmiştir. Tatlandırıcılar kan şekerini yükseltmezler. Tatlandırıcı ve tatlandırıcı ürünler diyabetliler, kilo vermek isteyen veya kilosunu korumak isteyen bireyler tarafından belirtilen miktarlarda tercih edilebilirler.

Diyabetlilerin tatlandırıcı kullanım durumları, kullandıkları tatlandırıcı tipleri, diyet/diyabetik ürün tüketimleri ve bu ürünleri kullanım sebepleri veya kullanmama sebeplerini belirlemek amaçlanmıştır.

Kesitsel tipte bir çalışma olup Ekim-Aralık 2017 tarihleri arasında, özel bir hastaneye başvuran diyabet tanısı almış 85'i (%63,4) kadın, 49'u (%36,6) erkek olmak üzere toplam 134 gönüllü yetişkin diyabetli ile yapılmıştır. Katılımcıların demografik özellikleri, tatlandırıcı ve diyet/diyabetik ürün kullanımları araştırmacı tarafından hazırlanan anket ile yüz yüze sorgulanmıştır.

Çalışmada tatlandırıcı kullananların çoğunlukla Splenda (%6), Stevia (%3), Sakarin (%3), Canderel (%3) tercih ettikleri ve %79,1'inin herhangi bir tatlandırıcı kullanmadıkları belirlenmiştir. Tatlandırıcı veya tatlandırıcı ürün tüketmeme sebeplerinin başında "sağlığa zararlı olduğu" (%29,1), "tadını beğenmediği"

(%18,4), "fiyatını pahalı bulduğu" (%5,2) gelmektedir. Bu ürünleri tüketenlerin ise %11,9'unun şeker içermemesi ve %8,2'sinin ise enerji içermemesi gerekçesiyle tercih ettiği saptanmıştır. Diyabetlilerin diyet/diyabetik ürünler ürünler içerisinde en çok diyet bisküvi/krakerleri (%17,2), daha sonra diyet içecekler (%13,4), light meyveli yoğurt (%11,9), diyet sütlü tatlılar (%9), diyet dondurma (%8,2), diyabetik reçel/marmelat (%6), diyabetik çikolata (%5,2) ve diyet hamurlu tatlıyı (%3) tercih ettikleri görülmüştür. Çalışmada tip 2 diyabetlilerin tip 1 diyabetlilere göre daha fazla diyet dondurma ve diyet çikolata tükettikleri saptanmıştır (p<0,05).

Diyabetlilerin tatlandırıcılar konusunda yeterli ve doğru bilgiye sahip olmadıkları bulunmuştur. Diyabetlilerin sağlıklı beslenme planları içerisinde şeker yerine tatlandırıcıları ve diyet/diyabetik ürünleri kullanabilecekleri konusunda bilinçlendirilmeleri gerekir. Anahtar kelimeler: Tatlandırıcı, Diyet ürünler, Beslenme durumu

YENİ TANI MULTİPL MİYELOM HASTALARINDA KEMİK İLİĞİNDE CD4+CD25+ FOXP3+ PD-1+ REGÜLATÖR T HÜCRELERİN DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ

Deniz Ekinci¹, Aysun Özkan², Ozan Salim³, Aslı Toylu⁴,
Melike Ulubahşi Bağcı³, Levent Ündar³

¹*Akdeniz Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji
Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, ekincid@akdeniz.edu.tr*

²*Akdeniz Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümü,
Antalya, Türkiye, aozkan@akdeniz.edu.tr*

³*Akdeniz Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları
Anabilim Dalı, Hematoloji Bilim Dalı, Antalya, Türkiye,
ozansalim@gmail.com*

⁴*Akdeniz Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Genetik
Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye*

Multipl miyelom tüm hematolojik kanserlerin yaklaşık % 10'unu oluşturan malin bir plazma hücresi hastalığıdır. Yapılan pek çok araştırmada bu hastalarda regülatör T hücrelerin de artışı söz konusudur. Programlanmış hücre ölüm proteini 1 (PD1) yolağı yardımcı T hücre popülasyonunu regülatör T hücre gelişimi yönünde uyarmaktadır. PD-1 ve ligandı PD-L1'e yönelik ajanların multipl miyelomda klinik araştırmaları yoğunluğu artarak devam etmektedir.

Çalışmada anti PD-1 tedavisinden yararlanabilecek hastaları tanımlamak amacıyla, polikliniğimize başvuran miyelom öntanımlı hastalarda, tanı amaçlı alınmış kemik iliği örneğindeki CD4⁺CD25⁺FoxP3⁺PD-1⁺ Treg hücrelerinin dağılımı incelenmiştir.

Hastalardan alınan 4 ml kemik iliği örneğinden dansite gradienti (Histopaque-1077) uygulamasıyla mononükleer hücreler ayrıldı. Floresan işaretli antikorlar kullanılarak hücrelerdeki CD4/CD25/FoxP3/PD-1 protein miktarları akış sitometri yöntemiyle incelendi.

Değerlendirilen 5 hastada yaş aralığı 55-75 arasındaydı ve 3 kadın olgu incelendi. Hastalarda Treg hücreleri dağılımı CD4⁺CD25⁺ hücreler %2,7-10,8 oranında ve CD4⁺CD25⁺FoxP3⁺PD-1⁺ hücreler % 0,05-2 oranında saptanmıştır.

Bu bulgular multipl miyelomda PD-1⁺ regülatör T hücrelerin ifadesi ile ilgili ön sonuçlardır. Daha fazla sayıda hasta çalışmaya dahil edilecektir. Miyelom hastalarının kemik iliğinde PD-1 ifadesinin herhangi bir eşiği olup olmadığı bilinmemektedir. Miyelomda PD-1 ve ligandı PD-L1'e yönelik klinik araştırmalar artarak devam ederken kemik iliğinde bu reseptörlerin varlığı ve farklı hücrelerdeki dağılımı konusunda literatürde çok az sayıda çalışma mevcuttur.

Anahtar kelimeler: Multipl miyelom, regülatör T hücreler, PD-1, PD-L1/2.

MULTİPL MİYELOMDA PD1/PDL1 İNHİBİTÖRLERİ

Deniz Ekinci¹, Aysun Özkan², Ozan Salim³, Aslı Toylu⁴,
Melike Ulubahşi Bağcı³, Levent Ünder³

¹Akdeniz Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, ekincid@akdeniz.edu.tr

²Akdeniz Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Antalya, Türkiye, aoskan@akdeniz.edu.tr

³Akdeniz Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Hematoloji Bilim Dalı, Antalya, Türkiye, ozansalim@gmail.com

⁴Akdeniz Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Genetik Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye,

Multipl miyelom, genetik olarak heterojen bir klonal plazma hücre bozukluğu, ikinci en yaygın hematolojik ve de tüm kanserlerin yaklaşık % 1'ini temsil eden

malignitedir. Solid ve hematolojik malignitelerin büyük çoğunluğunun tedavisinde immünoterapi giderek daha önemli rol oynamaktadır. Programlanmış hücre ölüm proteini 1 (PD1) T hücreleri, B hücreleri, doğal öldürücü (NK) hücreler, bazı myeloid hücreler ve kanser hücrelerinde ifade edilir. Programlanmış hücre ölüm proteini ligandı 1 (PDL1) yaygın olarak birçok farklı hematopoietik (T hücreleri, B hücreleri, dendritik hücreler ve makrofajlar) ve hematopoietik olmayan hücrelerde (vasküler ve stromal endotel hücreleri, pankreas adacık hücreleri, plasental sinsityotrofoblastlar ve keratinositler) ifade edilir. PD1/PDL1 eksenini hedefleyen monoklonal antikorlar (nivolumab, pembrolizumab, pidilizumab, durvalumab, atezolizumab) multipl miyelomda faz 3 klinik araştırmalara ulaşmıştır. İmmün kontrol noktası inhibitörlerinin multipl miyelomda solid tümörlerdeki aynı devrime neden olup olmayacağı henüz net değildir. Klinik öncesi deneyler multipl miyelomda bağışıklık kontrol noktası blokajının etkinliğini göstermiştir. Yapılan araştırmalar monoterapinin tek başına etkisiz kaldığını ve kombinasyon yaklaşımı gerektiğini göstermektedir. Bir monoterapi olarak hangi hastalar PD1 yolu blokajından yararlanırsa da monoterapiden fayda görmeyen hastalara etkili kombinasyon tedavileri geliştirmek adına biyolojik belirteçleri öngörmek için ve tanımlamak için büyük çabalar sürdürülmektedir. Hangi kombinasyon tedavilerinin hangi hastalar için en iyi sonuç verebileceğini daha iyi tahmin etmek için klinik başarıların ve başarısızlıkların altında yatan temel mekanizmalar hakkında daha derin bir anlayışa ihtiyaç vardır. Doğru ortağı seçmek ve tedaviye başlamada doğru zamanlamanın önemi oldukça açıktır. İmmünomodülatör ajanlar ile kombinasyon tedavileri en fazla sinerjik etkiye sahip gibi görünmektedir.

Anahtar kelimeler: Multipl miyelom, PD1/PDL1

**IN VITRO GERMINATION AND SEEDLING
DEVELOPMENT OF MICROMERIA
DOLICHODONTHA P. H. DAVIS**

Yelda EMEK

*Department of Biology, Faculty of Arts and Sciences,
Adnan Menderes University, Aydın, Turkey*

e-mail: emekyelda@gmail.com

The genus *Micromeria* is a member of *Labiatae* family. *Micromeria dolichodontha* P.H. Davis is an endemic and medicinal plant. Isomenthone (23.5 %) and pulegone (14.9 %) were the major constituents of the essential oil of the plant. Also, it has antimicrobial activities. Hence, studies on *in vitro* propagation of plant should be developed for developing conservation strategies and elimination harm on wild population.

The present aim is to determine the *in vitro* germination and seedling development of *Micromeria dolichodontha*. Seeds were surface-sterilized and transferred to jars including different *in vitro* media for germination. Paper bridges and glass beads were used to provide physical support for the seeds. Radicle emergences were evaluated as a primary indicator of seed germination. To determine the effect of media on seedling development, seedling obtained from germinated seeds were transferred onto MS, B5 and WH medium. Agar-agar(Sigma) was used (0.8%) for solidifying these media before autoclaving at 105 kPa for 15 min at 121 °C. Cultures were incubated at 24 ± 2 °C under a light regime of 16 h photoperiod by cool-white fluorescent lamps. Subculturing were done 4 weeks intervals. After the end of two subcultures the development of seedlings was evaluated by taking into account the number of shoots, maximum shoot length, number of roots.

Maximum germination was obtained as 60 (%). MS medium was found the most suitable medium for seedling growth.

This report is the first study on *in vitro* propagation of *M. dolichodontha*. It will lead to further studies on conservation and *in vitro* propagation of the plant.

Key Words: *Micromeria dolichodontha* P.H. Davis, *In vitro*, Germination, Seedling ,Development

**DISEASE SEVERITY AND MOBILITY IN
PATIENTS WITH PARKINSON'S DISEASE**

Nilufer CETISLI KORKMAZ, ¹ Tuba CAN AKMAN,
Mehmet DURAY, . Gönül KILAVUZ ÖREN,

¹*Pamukkale University, School of Physiotherapy and
Rehabilitation, Denizli/TURKEY.*

² *Bilecik Seyh Edebali University, School of Health
Sciences, Bilecik/TURKEY*

Motor control and mobility, which reduces health-related quality of life (HRQoL) and increases the burden of patients and caregivers was directly affected in Parkinson's Disease (PD).

The purpose of this study was to investigate the effects of stage of disease on mobility in patients with PD.

14 patients diagnosed as PD were included in this study. The patients' stage of disease was determined by Modified Hoehn and Yahr Scale (MHYS). According to MHYS, cases were divided into two groups as in earlier stage (Group 1, n=7; MHYS scores 1-3) and in later stage (Group 2, n=7; MHYS scores 4-5). While walking and bed mobility were assessed with Lindop Parkinson's Assessment Scale, limitation during walking was assessed with Walk 12 Scale.

The groups were homogenous for the demographic characteristics and the average age was 66.29 ± 8.93 years for group1 and as 66.71±14.55 years for group2. The walking mobility (p=0.007) and the bed mobility (p=0.011) scores of group1 were found to be significantly better than group 2's. When groups were compared in terms of limitation during walking, it was recorded that group2 had significantly more limitations (p=0.011).

PD patients with higher disease severity score present poorer performance than with lower, in almost all tests. Also these abilities were worsened with the advance of the PD. It was concluded progression in stage of disease effects negatively both walking and bed mobility ability and limits the different features of gait. Understanding these involvements is highly important to physiotherapists, physicians and patients, to precise prescribing for rehabilitation and preventive exercise programs according to the patients' needs.

Key Words: Parkinson's Disease, Modified Hoehn and Yahr Scale, Severity, Gait, Mobility.

**ÖĞRENCİLERİN İLK VE ACİL YARDIM
TEKNİKLERİ PROGRAMINI TERCİH ETME
GEREKÇELERİ**

¹Mahmut BELER ²Hülya BAYBEK ³Arzu KIVRAK
⁴Gamze AKDOĞAN

¹Öğr. Gör., MSKÜ Fethiye Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu, İlk ve Acil Yardım Pr,

²Yrd. Doç. Dr., MSKÜ Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü,

³Öğr. Gör., MSKÜ Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü,

⁴MSKÜ Fethiye Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu,
İlk ve Acil Yardım Pr, Öğrenci,

Üniversite tercihi yapma aşaması, gençlerin kariyer planlarını yaparken en fazla dikkat etmeleri gereken safhayı oluşturmaktadır. Doğru ve yerinde verilen kararlar, bireyin ömür boyu mutlu veya mutsuz olmasına neden olmaktadır. Bu nedenle bireyin tercihi yaparken hangi faktörleri dikkate alması gerektiğinin tespiti oldukça önemlidir.

Bu çalışma Paramedik programına başlayan 1. sınıf öğrencilerinin bu programı tercih nedenlerini belirlemek amacıyla planlanmıştır.

Tanımlayıcı tipte yapılan çalışmanın evrenini Paramedik programına devam eden öğrenciler (N=39) oluşturmuştur. Bu öğrencilerden anket doldurmayı kabul eden 35 kişi (katılım hızı=%89.7) örneklemi oluşturmuştur. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan 14 sorudan oluşan anket ile 11-15 Eylül 2017 tarihinde toplanmıştır. Değerlendirme SPSS 22.0 paket programında frekans ve yüzdelik hesaplamaları ile yapılmıştır. Araştırma gerekli izinler alınarak yürütülmüştür.

Paramedik bölümünü tercih eden öğrencilerin %54.3'ünün kadın, %97.1'inin 17-20 yaş arasında, %60'ının Anadolu Sağlık Meslek Lisesi olduğu; aile özelliklerinde ise anne eğitiminin %48.6 ilköğretim mezunu, baba eğitiminin %45.7 ortaöğretim mezunu oldukları; %71.4'ünün gelirinin giderine eşit olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin %65.7'sinin bölümü isteyerek tercih ettiği, %8.6'sının puanlarının sadece bu bölüme yeteceğini düşündükleri için, %2.9'unun ileride işsizlik sorunu yaşamama düşüncesi ile tercih ettiği; %77.1'inin tercih sırasının 1-10 arasında değiştiği; çoğunluğunun

(%37.1) 300-309 puan, %25.7'sinin 310-319 puan aldıkları, 350 puan üzeri alan 2 kişi (%5.7) olduğu görülmektedir. Kayıt yaptıran öğrencilerin %54.3'ünün yakın çevresinde sağlık personeli olduğu; %54.3'ünün üniversite tercihi ile ilgili danışmanlık aldığı; danışmanlık alan öğrencilerin %31.6'sının yakın çevresinden, %26.3'ünün mezun oldukları okuldan danışmanlık aldığı belirlenmiştir. Öğrencilerin %62.9'u okul bittikten sonra paramedik olarak çalışabileceklerini, %37.1'i ileride başka alana geçebileceklerini bildirmektedir. Paramedik eğitimi alacak olan öğrencilerin %51.4'ü kendilerini "sağlık ekibinin üyesi", %37.1'i ise "hastalara yardım ve hizmet eden kişi" olarak tanımlamaktadırlar.

Bu sonuçlar doğrultusunda, Paramedik eğitimi ve mesleğinin geliştirilmesi için mesleğin isteyerek tercih edilmesi amacıyla üniversiteye hazırlanan öğrencilere profesyonel kimliğe sahip meslek üyeleri tarafından mesleği tanııtma programlarının veya projelerinin yapılması ve bunların zaman içerisinde tekrarlanması önerilebilir.

Anahtar Sözcükler: Profesyonel Kimlik, Meslek Seçimi, Paramedik.

**DISEASE SEVERITY AND MOBILITY IN
PATIENTS WITH PARKINSON'S DISEASE**

Tuba CAN AKMAN, PT.PhD.Assist.Prof.¹, Mehmet
DURAY, PT.MSc.¹, Gönül KILAVUZ ÖREN,
PT.MSc.², Nilufer CETISLI KORKMAZ, PT.PhD.,
Assoc.Prof.¹

¹Pamukkale University, School of Physiotherapy and
Rehabilitation, Denizli/TURKEY.

²Bilecik Seyh Edebali University, School of Health
Sciences, Bilecik/TURKEY

mehmetduray@gmail.com

Motor control and mobility, which reduces health-related quality of life (HRQoL) and increases the burden of patients and caregivers was directly affected in Parkinson's Disease (PD).

The purpose of this study was to investigate the effects of stage of disease on mobility in patients with PD.

14 patients diagnosed as PD were included in this study.

The patients' stage of disease was determined by

Modified Hoehn and Yahr Scale (MHYS). According to MHYS, cases were divided into two groups as in earlier stage (Group 1, n=7; MHYS scores 1-3) and in later stage (Group 2, n=7; MHYS scores 4-5). While walking and bed mobility were assessed with Lindop Parkinson's Assessment Scale, limitation during walking was assessed with Walk 12 Scale.

The groups were homogenous for the demographic characteristics and the average age was 66.29 ± 8.93 years for group1 and as 66.71 ± 14.55 years for group2. The walking mobility ($p=0.007$) and the bed mobility ($p=0.011$) scores of group1 were found to be significantly better than group 2's. When groups were compared in terms of limitation during walking, it was recorded that group2 had significantly more limitations ($p=0.011$).

PD patients with higher disease severity score present poorer performance than with lower, in almost all tests. Also these abilities were worsened with the advance of the PD. It was concluded progression in stage of disease effects negatively both walking and bed mobility ability and limits the different features of gait. Understanding these involvements is highly important to physiotherapists, physicians and patients, to precise prescribing for rehabilitation and preventive exercise programs according to the patients' needs.

Parkinson's Disease, Modified Hoehn and Yahr Scale, Severity, Gait, Mobility.

KBY HASTALARININ BESLENME DURUMLARININ VE ANTROPOMETRİK ÖLÇÜMLERİNİN BELİRLENMESİ

¹Gülşen DELİKANLI AKBAY

*Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Trabzon*

KBY hastalarının yetersiz/yanlış bilgilendirme ve bilinçsizlik nedeniyle beslenme durumları kötü ve besin tüketimleri yetersiz olabilmektedir.

KBY hastalarının beslenme durumlarını ve antropometrik ölçümlerini belirlemektir.

Çalışma bir özel hastaneye başvuran üç KBY hastası ile yürütülmüştür. Bireylere demografik özelliklerini, beslenme alışkanlıklarını ve beslenme durumlarını

belirlemek için soru kâğıdı uygulanmıştır. Sorumlu araştırmacı tarafından antropometrik ölçümler alınmıştır.

Bireylerin %67'si kadın, %33'ü erkektir ve genel yaş ortalaması 69.6 ± 4.84 yıldır. Bütün bireyler şehir merkezinde yaşamaktadır. Kadın bireyler ev hanımı iken diğer birey emeklidir. Bireylerin sadece bir tanesi ilkökul mezunudur ve diğer bireyler okuma- yazma bilmemektedir. Bir katılımcının tanı alma zamanı 1-5 yıl önce iken diğer katılımcılar ortalama 8 yıl önce tanı almıştır. Bireylerin KBY için sürekli kullandığı bir ilaç bulunmamaktadır. Tüketilen ana ve ara öğün sayıları sırasıyla ortalama 2.7 ± 0.3 ve 0.3 ± 0.3 'tür. İki birey ara öğün tüketmemektedir. Bireylerin %67'si düşük proteinli, %33'ü ise kurubaklagil içermeyen az tuzlu bir beslenme düzeni uygulamaktadır. İki birey öğün atlamadığını belirtirken bir birey canı istemediği için akşam öğünlerini atlamaktadır. Ara öğünlerde en sık kuru/taze meyveler ve su tüketilmektedir. Bireylerin vücut ağırlığı 61- 79 kg arasında, boy uzunlukları 150-167 cm arasında değişmektedir. Bel çevresi boy uzunluğu oranları 0.45 ile 0.55 arasında değişmektedir. Katılımcıların %67'si her gün süt-yoğurt, tamamı her gün peynir tüketmektedir. Hiçbir katılımcı nescafe, çikolata ve bitki çayı tüketmemektedir. Bireylerin günlük enerji alımları 939.7 kkal ile 1129.5 kkal arasında, protein alımı 29 gram ile 30 gram arasında değişmektedir. Bireyler yaş ve cinsiyetlerine göre gerekli enerji ve protein gereksinimlerini karşılayamamaktadır.

KBY hastalarının beslenme durumları detaylı olarak takip edilmeli, gerekli antropometrik ölçümler ve kan parametreleri değerlendirilmelidir. Bireylere sağlık durumlarına göre beslenme eğitimi verilmelidir.

**SEBZELERİN ATIK OLARAK GÖRÜLEN
KISIMLARININ ANTIOKSİDAN DEĞERLERİNİN
İNCELENMESİ: BİBER (*CAPSIUM ANNUM*)
ÖRNEĞİ**

Fatma Kübra SAYIN

*Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü.*

Diyet antioksidanlarının yaşlanma ve birçok dejeneratif hastalığın patogeneğinde rol alan oksidatif hasara karşı koruma sağlamada çok önemli olduğu bilinmektedir. Sebze ve meyveler içerdikleri vitaminler, karotenler ve fenolik maddeler sayesinde insan diyetinin temel antioksidan kaynakları olarak kabul edilirler. Çeşitli çalışmalarda bu sebze ve meyvelerin yalnızca yenerek tüketilen kısımlarının değil atık olarak kabul edilen parçalarının da antioksidan değerlerinin önemli olduğu görülmüştür. Ülkemizde pek çok çeşidi yetiştirilen hem taze olarak tüketilen hem de sanayisi olan bir sebze olan biberin atılan kabuğu ve çekirdeklerinin antioksidan kapasiteleri ve fenolik içeriklerinin bilinmesi hem tüketici hem de bilimsel çalışmalar için önem taşımaktadır.

Bu çalışmada Türkiye’de yetişen 7 farklı biber türünün tohum, kabuk kısımlarının ve bütün olarak meyve kısmının toplam fenol (TP), flavanoid (TF), carotenoid (TC) miktarları ve antioksidan kapasitelerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yerel olarak yetiştirilen yedi biber çeşidinden olan biber meyveleri yerel pazarlardan toplanmıştır. Biberler üç farklı fraksiyona ayrılmıştır: kabuk, tohum ve meyve. Meyve fraksiyonu, çekirdeği veya kabuğu olmayan biberin kalan kısmıydı. Biberler bütün olarak ve ayrılan fraksiyonları ekstraksiyondan önce tartılmıştır. Antioksidan kapasitenin ölçülmesinde DPPH radikal süpürücü aktivite testi kullanılmıştır, TP, TF ve TC miktarları ölçülmüştür.

Çalışılan biberlerin tohumlarının antioksidan kapasiteleri bütün meyveye kıyasla anlamlı düzeyde daha fazla bulunurken, antioksidan kapasite olarak kapa biberi ve kırmızı çili biberi diğer kültürler arasında yüksek bulunmuştur ($P < 0.05$). Yedi çeşit kültürün tohumları ortalama olarak % 37 oranında TP'ye, % 32'si TF'ye, %

4.1'i TC'ye ve % 38'i biberlerde bulunan toplam antioksidan etkinliğe katkıda bulunmuştur.

Bu sonuçlar, tohumların biberlerin başlıca antioksidanlarına ve genel antioksidan aktivitelerine önemli bir katkıda bulunduğunu göstermektedir. Bu nedenle, taze tohumlar, ev yemekleri ve işlenmiş biber ürünlerinin hazırlanması sırasında biber tohumlarının uzaklaştırılması, antioksidanların kaybı anlamına gelir.

**İLK VE ACİL YARDIM TEKNİKERLİĞİ
PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN YAZ STAJI
HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

¹Mahmut BELER ²Hülya BAYBEK ³Arzu KIVRAK
⁴Büşra KARAKAYA

¹MSKÜ Fethiye Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu,
İlk ve Acil Yardım Pr, mahmutbeler@mu.edu.tr

²MSKÜ Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik
Bölümü, bhulya@mu.edu.tr

³MSKÜ Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik
Bölümü, akivrak@mu.edu.tr

⁴MSKÜ Fethiye Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu,
İlk ve Acil Yardım Pr, karakaya.busrag@outlook.com

Paramedik programı, meslek yüksekokullarının iki yıl süren, zorunlu stajı bulunan programıdır. Staj yapılan hastaneler ve 112 istasyonları, öğrencilere meslek alanını ve iş hayatını tanıma, mesleklerine ilişkin tecrübe kazanma ve uygulama ile teorik bilgilerini karşılaştırma olanağı sağlar.

Bu çalışmada Paramedik olarak mezun olacak öğrencilerin mesleki yeterliliklerini sağlayan yaz stajlarının öğrenciler tarafından değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Tanımlayıcı tipte yapılan çalışmanın evrenini Paramedik programına kayıtlı ve yaz stajı yapmış olan ikinci sınıf öğrencileri (N=28) oluşturmuştur. Bu öğrenciler kadın ve erkekler eşit oranda ve %82.1'i 17-20 yaş grubundadır. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan 19 sorudan oluşan anket ile 18-22 Eylül 2017 tarihinde toplanmıştır. Değerlendirme SPSS 22.0 paket programında frekans ve yüzdelik hesaplamaları ile yapılmıştır. Araştırma gerekli izinler alınarak yürütülmüştür.

Öğrencilerin %92.9'unun 112 ve acil serviste staj yaptığı; bu kurumların %42.9'unun öğrencilere hiçbir imkan sağlanmadığı, %42.9'unun sadece yemek imkanı ve

%14.3'ünün yemek+ücret imkanı sağlandığı belirlenmiştir. Öğrencilerin %89.3'ünün kurumları kendi isteği ile belirlediği; staj yerini belirlerken ikamet edilen yerde olması (%82.1), meslek konusunda tecrübe kazandırması (%60.7) sebeplerinin etkili olduğu görülmektedir. Öğrencilerin tamamının “stajın zorunlu olmasını” ve “devam zorunluluğunun olmasını” düşündükleri; stajın süresi ile ilgili olarak ise %60.7’i “30 gün stajın yeterli olduğunu” savunmaktadır. Stajda öğrencilerin %50’sinden meslek ile ilgili olmayan işlerin istendiği; %82.1’inin staj yaptıkları yerde kendilerine ilgi gösterildiğine inandıkları, %53.6’sının staj sürecinde çalıştıkları kişilerin kendilerine verdikleri bilgilerin yeterli olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Öğrencilerin stajın anlamını; %85.7 pratik yapma, %60.7 özgüven ve cesaret kazanma olarak görürken; staj dosyasının her gün doldurulmasını gereksiz buldukları (%78.6) görülmektedir. Öğrencilerin %82.1’i yaptıkları yaz stajından genel olarak memnun kaldıklarını bildirmektedir. Stajları daha etkin hale getirmek için stajlarda nöbet tutulmasını (%78.6), ücret alınmasını (%64.3), staj yeri alternatiflerinin artırılmasını (%53.6) önerilmektedir.

Çalışmamızda ulaşılan bulgular doğrultusunda staj çalışmalarının daha yararlı olması için denetlenmesi, staj dosyasının amacının öğrencilerle paylaşılması, öğrencilere ücret ödenmesi ve diğer çalışanların rol model olmaları gerekliliğinin anlatılması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Paramedik, Yaz Stajı, Geribildirim

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN ELEŞTİREL DÜŞÜNME BECERİLERİNİN BELİRLENMESİ

Gonca KARAYAĞIZ MUSLU*, Büsra YILMAZ **

* Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık
Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve
Hastalıkları Hemşireliği AD

** Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık
Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Eleştirel düşünme; var olan sorunu fark etme yeteneğini ve doğru olarak öne sürülenler için kanıt bulma gerekliliğini içeren araştırmacı tutumu; elde edilen kanıtların doğruluğuna ilişkin bilgi edinmeyi; bilgi ve tutumları kullanmadaki beceriyi içermektedir. Hızlı

değişimlerin yaşandığı ve karar vermenin yaşamsal olduğu hemşirelik gibi uygulamalı mesleklerde eleştirel düşünme büyük önem taşımaktadır.

Araştırma klasik eğitim modelinin uygulandığı hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeylerini belirlemek amacı ile tanımlayıcı ve kesitsel olarak planlanmıştır.

Bir devlet üniversitesinin hemşirelik bölümünde 2017-2018 eğitim öğretim döneminde öğrenim gören toplam 866 öğrenci araştırmanın evrenini, bu evrenden tabakalı örnekleme yöntemi ile belirlenen 267 öğrenci ise araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak Sosyodemografik Veri Toplama Formu ve California Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği kullanılmıştır. Kökdemir (2003) tarafından Türkçe geçerlik ve güvenilirliği yapılan ölçek, 51 soru ve yedi alt boyuttan oluşmaktadır. Verilerin analizinde t-testi, Varyans analizi ve Kikare testi kullanılmıştır.

Öğrencilerin %84.6’sının eleştirel düşünme eğilimleri düşük, % 14.2’si ise orta düzeydedir. Kız öğrencilerin açık fikirlilik alt boyut puan ortalamalarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu ve aradaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Son sınıf öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimi beceri puanları ile birinci sınıf öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimi beceri puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$).

Öğrencilerin çoğunluğunun eleştirel düşünme eğilimi puan ortalamalarının “düşük” düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik eğitim öğretim modellerinin geliştirilmesi, eğitimcilerin öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimlerini yöntemlerin lisans eğitimde daha sık kullanması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Eleştirel düşünme, hemşirelik, eğitim.

**TİMOL VE KARVAKROLUN A431 (EPİDERMAL
KARSİNOM) HÜCRELERİNİN HÜCRE ZARI
ÜZERİNE PROOKSİDAN ve ANTİOKSİDAN
ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI**

Bürke ÇİRCİRLİ¹, Hüseyin GİRİŞKEN¹, Ayşe
ERDOĞAN², Aysun ÖZKAN¹

¹Akdeniz Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümü,
07058, Antalya, TÜRKİYE burke_3407@hotmail.com,

²Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Mühendislik
Fakültesi, Genetik ve Biyomühendislik Bölümü, 07425,
Alanya, Antalya, TÜRKİYE ayse.erdogan@alanya.edu.tr

Bitkilerin uçucu yağlarında bulunan etken maddelerin en büyük yüzdesini karvakrol ve timol oluşturmaktadır. Bilim insanları bitkisel bileşenlerin antioksidan ve prooksidan etkileri üzerine odaklanmış ve kanser tedavisi ile ilişkilendirmiştir.

Bu çalışmada, bitkisel uçucu yağ bileşenlerinden olan timol ve karvakrolun epidermal karsinom hücrelerinin (A431) hücre zarı üzerine prooksidan ve antioksidan etkisi araştırılmıştır. Prooksidan etki hücreleri yüksek konsantrasyonlarda bu bileşenlere maruz bırakılarak ölçülürken, antioksidan etki hücrelerin güçlü bir oksidandan olan hidrojen peroksida maruz bırakılmadan önce düşük konsantrasyonlarda karvakrol ve timole maruz bırakılmasıyla malondealdehit (MDA) düzeylerine bakılarak araştırılmıştır

Karvakrol ve timolün hücre canlılığı üzerine sitotoksik, antioksidan ve prooksidan etkisi CellTiter-Blue® Viability Assay Kiti (hücre canlılık testi) kullanılarak gösterilmiştir. Bileşenlerin hücre membranı üzerindeki koruyucu ve hasar verici etkileri membran hasarı sonucu oluşan lipid peroksidasyonunun bir ürünü olan MDA'nın floresan spektrofotometrede ölçülmesiyle belirlenmiştir.

Karvakrolun epidermal karsinom hücrelerinde (A431) 24, 48 ve 72 saatteki IC₅₀ değerleri sırasıyla 93, 80 ve 67 µg/ml bulunurken, timolün 24, 48 ve 72 saatteki IC₅₀ değerleri sırasıyla 90, 74 ve 61 µg/ml olarak bulunmuştur. Ayrıca yüksek konsantrasyonlarda (IC₅₀, IC₇₀) uygulanan karvakrol ve timol, A431 hücrelerinde membran hasarı oluşturmuş ve lipid peroksidasyonunun bir ürünü olan MDA düzeylerini arttırmıştır. Diğer taraftan H₂O₂ uygulaması öncesinde hücreler düşük konsantrasyonlarda karvakrol (IC₂₀) ve timol (IC₃₀) ile

inkübe edildiğinde H₂O₂ ile indüklenen sitotoksosite ve membran hasarına karşı hücreleri korumuştur.

Bu bulgulara bakılarak karvakrol ve timolün A431 hücreleri üzerinde sitotoksik etkilerinin zamana ve doza bağlı olarak arttığı görülmüştür. Karvakrol ve timolün yüksek konsantrasyonlarına maruz bırakılan hücrelerde MDA miktarları artmıştır. Bu bileşenlerin düşük konsantrasyonlarıyla ön inkübasyona bırakılan hücrelerde H₂O₂'nin oluşturduğu membran hasarının azaldığının gösterilmesiyle karvakrol ve timolün hücreler üzerindeki membran koruyucu özelliği ortaya çıkarılmıştır.

Anahtar kelimeler: Karvakrol, timol, malondealdehit, A431 hücreleri, antioksidan

**PROBİYOTİKLERİN KANSER TEDAVİSİNDEKİ
ROLÜ**

Münevver KAHRAMAN, Aynur Gül KARAHAN

Süleyman Demirel Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi,
Gıda Mühendisliği Bölümü Isparta/TÜRKİYE

E-mail: munevverkahraman@msn.com

Probiyotikler, sindirim sistemimizde canlı olarak bulunan ve gıdalarla yeterli miktarda alındığında, konakçı sağlığına yararlı etkileri olan canlı mikroorganizmalar olarak tanımlanır. Özellikle son 20 yılda probiyotiklerin sağlık üzerine etkilerine yönelik pek çok bilimsel çalışma yapılmış, bulgular elde edilmiştir. Bunlar arasında modern çağın vebası olarak da kabul edilen kanser üzerine probiyotiklerin etkisini incelemeye yönelik çalışmalar son derece ilginçtir ve bu konu aydınlatılması gereken pek çok bilinmeyen içerilmektedir. Probiyotiklerin kanseri önleme ve tedavi etme etkilerinde çeşitli mekanizmalar geçerlidir. Örneğin, antimikrobiyal ürünlerin üretimi yoluyla patojen bakterilerin engelleyici ve immunomodülatör hücreleri uyarıcı özellikleri gibi kanser oluşumunu önleyici olumlu etkilerine ait birçok bulgu elde edilmiştir. Kanserli tetikleyen etkenler oldukça karmaşık olmakla birlikte, probiyotikler beslenme yoluyla alındığında, mutasyona ve tümör oluşumuna yol açan bileşiklerin neden olduğu Deoksiribonükleik Asit (DNA) hasarını önlediği gözlenmiştir. Ayrıca probiyotikler kısa zincirli yağ asitleri gibi kanserden korunmada yararlı olan metabolitleri üretmektedir.

Probiyotiklerin kanseri önleyici etkilerini, tümör oluşumunu engelleme, tekrar etme olasılığını azaltma ve oluşmuş kanser hücrelerini ve dokularını yıkıma uğratma şeklinde gerçekleştirebildiklerini gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Ayrıca yapılan çalışmalar sonucunda probiyotiklerin yerleşim alanı olan kalın barsak dışında, mesane, meme ve karaciğer gibi probiyotiklerin yerleşim alanı olmayan organ ve dokularda da tümör oluşumu ve gelişimini engelleyici etkisi olduğu gösterilmiştir.

Probiyotiklerin antikanserojenik etkileri esas olarak *in vitro* ve *in vivo* çalışmalarla gösterilmiş olmakla birlikte bu alanda klinik çalışmaların eksikliği dikkati çekmektedir. Probiyotiklerin yararlı etkileri en azından hayvan çalışmalarında gösterilmiş olsa da, insanlarda kanserin önlenmesi amacıyla kullanıma sunulmasından önce altta yatan mekanizmaların ve bu alanda en yararlı olan suşların daha iyi anlaşılmasına gereksinim vardır. Hem hüresel hem de moleküler tekniklerdeki gelişmeler probiyotiklerin arka plandaki etki mekanizmalarını daha iyi anlamamızı sağlayacaktır.

Anahtar sözcükler: Probiyotikler, Kanser, Tümör, Laktik asit bakterileri.

DEVELOPMENT AND VALIDATION OF RP- HPLC METHOD FOR THE DETERMINATION OF MELATONIN IN PHARMACEUTICAL DOSAGE FORM

Gülşen GÜVEN

Adnan Menderes University, Faculty of Science and Arts,
Department of Chemistry, Aydın, Turkey.

Corresponding author e-mail: gguven@adu.edu.tr

Melatonin is a biologically indolamine compound that is structurally related to important substances such as tryptophan, serotonin, indole-3-acetic acid. Melatonin was discovered in 1958 by Lerner et al. from the bovine pineal tissue and identified as N-acetyl-5-methoxy-tryptamine. It seems likely that melatonin initially evolved as an antioxidant, becoming a vitamin in the food chain, and in multicellular organisms, where it is produced, it has acquired autocoid, paracoid and hormonal properties. Nowadays melatonin is known as the biological modulator of mood, sleep, retina physiology, sexual behavior, seasonal reproductive

physiology, circadian rhythms and immunological healing. The chemical structure of melatonin is shown in Figure 1.

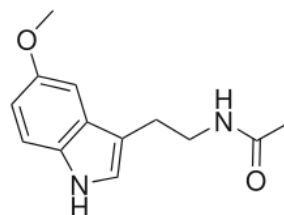

Figure 1. Chemical structure of melatonin

The aim of this study is to develop a new simple, rapid and fully validated RP-LC method for the analysis of melatonin with good selectivity, sensitivity.

The mobile phase ratio was optimized in isocratic conditions. Different mobile phase ratios of acetonitrile-water were used to investigate the effect of mobile phase composition on chromatographic separation. The detection was performed at 220 nm. Three injections of each solution were injected into the HPLC system. The applicability of the developed method was evaluated by analyzing melatonin in commercial dosage form.

The optimal separation condition was achieved when mobile phase is 10.0 mM acetate buffer containing acetonitrile (50:50 v/v) at pH 5.0, producing well resolved and symmetrical peak shapes without any tailings.

Therefore, the method can be successfully applied for routine analysis of melatonin in dosage form.

Keywords: Melatonin, HPLC, dosage form.

**TÜRKİYE'DEKİ PSİKİYATRİ HASTALARINDA
İÇSELLEŞTİRİLMİŞ DAMGALANMA:
SİSTEMATİK DERLEME**
Hülya KÖK EREN, Özlem ÖRSAL

*Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi/ Hemşirelik Bölümü hulyakok2911@gmail.com*

*Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi/ Hemşirelik Bölümü ozlorsal@gmail.com*

İçselleştirilmiş damgalanma, ruhsal hastalığı olan kişinin, toplumun ruhsal hastalıklarla ilgili olumsuz inançlarını içselleştirerek kendisini bu inançlar doğrultusunda tanımlamasıdır. İçselleştirilmiş damgalanma önemli toplum ruh sağlığı sorunudur.

Bu derleme, Türkiye'deki psikiyatri hastalarında içselleştirilmiş damgalanma ile ilgili yapılmış ve yayınlanmış çalışmaların gözden geçirilmesi ve çalışmalardan elde edilen verilen sistematik biçimde incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın amacı doğrultusunda, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi internet erişim ağı üzerinden içselleştirilmiş damgalanma, psikiyatri hastaları, damgalanma, Türkiye gibi anahtar kelimelerle çeşitli kombinasyonlar yapılarak aranmıştır. 2007-2018 tarihleri arasında ulusal ve uluslararası dergilerde yayınlanmış, örneklem grubu psikiyatri hastalarından oluşan, Ruhsal Hastalıklarda İçselleştirilmiş Damgalanma Ölçeği'ni kullanan çalışmalar değerlendirmeye alınmıştır. Konuyla ilgili yapılan derleme, gözden geçirme, tez çalışmaları ve kongrelerde sunulan sözel ya da poster bildiriler çalışma kapsamına dahil edilmemiştir.

Dahil edilme kriterlerine göre iki deneysel diğerleri tanımlayıcı olmak üzere toplam yirmi üç çalışma değerlendirme kapsamına alınmıştır. Makaleler; araştırma tipi, araştırmanın yapıldığı yer, evren örneklem özellikleri, çalışmanın yapıldığı psikiyatrik kurumun özellikleri incelenmiştir. Ayrıca, içselleştirilmiş damgalanma puanı, alt ölçeklerde alınan en yüksek ve en düşük puanı, hastaların cinsiyet, yaş, eğitim, medeni, çalışma ve gelir durumuna, tanısına (DSM V kriterlerine) göre içselleştirilmiş damgalanma düzeyleri değerlendirilmiştir. Son olarak, çalışmalarda içselleştirilmiş damgalanma hariç hangi ölçeklerle kullanıldığına bakılmıştır. Çalışmaların örneklem sayısı

47-362 arasında değişmektedir. Çalışmalar ayaktan tedavi gören hastalarda yapılmıştır. Psikiyatri hastalarının içselleştirilmiş damgalanma puan ortalamaları $26.62 \pm 13.40 - 76.39 \pm 14.3$ arasında değişmektedir. Hastalar en yüksek puanı kalıp yargılarının onaylanması alt ölçeğinden almıştır. Eğitim düzeyi düşük olan hastaların içselleştirilmiş damgalanması yüksektir. Çalışmalar en çok bipolar bozukluk ve şizofreni tanısı almış hastalarda yapılmıştır. İçselleştirilmiş damgalanma artıkça tedaviye uyum, benlik saygısı ve işlevsellik azalmaktadır.

Psikiyatri hastalarının içselleştirilmiş damgalanma düzeyleri yüksektir. Bipolar bozukluk ve şizofreni tanısı almış, eğitim düzeyi düşük bireyler içselleştirilmiş damgalanma açısından riskli gruplardır. Bu riskli gruplar dikkate alınarak içselleştirilmiş damgalanma konusunda eğitimler verilmeli. Hastaların içselleştirilmiş damgalanma düzeyleri azaltmak için deneysel çalışmalar yapılmamalı.

Anahtar Kelimeler: içselleştirilmiş damgalanma, psikiyatri hastaları, damgalanma

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK
YARDIM ALMAYA İLİŞKİN TUTUMU VE RİSKLİ
DAVRANIŞLARI**

Hülya KÖK EREN, Engin KARADAĞ

*Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi/ Hemşirelik Bölümü hulyakok2911@gmail.com*

*Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi/Eğitim Bilimleri
Bölümü*

Riskli sağlık davranışları (sigara içmek, aşırı alkol tüketmek, uyuşturucu kullanmak vb.) hem kişinin kendi sağlığını hem de başkalarının sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir. Aynı zamanda riskli sağlık davranışları birçok patolojik belirti yaşamalarına sebep olur. Kişilerin psikolojik yardım almaya ilişkin tutumu, riskli davranışta bulunmalarını etkilemektedir. Dolayısıyla üniversite öğrencilerinin psikolojik yardım almaya ilişkin tutumu riskli davranışları arasındaki ilişkinin belirlenmesi önem kazanmaktadır.

Çalışmada üniversite birinci sınıf öğrencilerinin psikolojik yardım almaya ilişkin tutum ve riskli davranış arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

Tanımlayıcı nitelikte olan araştırmanın örneklemini 2017-2018 öğretim yılında öğrenimine devam etmekte olan 221 eğitim fakültesi birinci sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak “Tanıtıcı Bilgi Formu”, “Psikolojik Yardım Almaya İlişkin Tutum Ölçeği” ve “Riskli Davranışlar Ölçeği ” uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde Kruskal Wallis, Mann Whitney U testi, Spearman korelasyon analizi kullanılmıştır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamasının $18,64 \pm 1,03$ (yıl) olduğu tespit edilmiştir. 158 öğrencinin (%71,5) kadın, 123 öğrencinin (%55,7) annesinin ilkökul mezunu ve 70 öğrencinin (%31,7) babasının ilkökul mezunu olduğu belirlenmiştir. 192 öğrencinin (%86,9) çekirdek aile yapısına sahiptir. 62 öğrencinin (%28,1) psikolojik sorunu olduğu ve bu öğrencilerin 23’ünün (%37,1) mevcut sorun hakkında arkadaşlarıyla konuştuğu belirlenmiştir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre Psikolojik Yardım Almaya İlişkin Tutum Ölçeği puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($Z=-3,175; p=0,001$). Kadınların Psikolojik Yardım Almaya İlişkin Tutum Ölçeği puanları, erkeklerle göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre intihar eğilimi ve beslenme alışkanlıkları alt boyutları hariç riskli davranış ölçeğinin tüm alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Erkeklerin puan ortalamaları kadınlarından daha yüksektir ($p<0.05$). Anti-Sosyal Davranış puanları ile Psikolojik Yardım Almaya İlişkin Tutum Ölçeği puanları arasında negatif yönde, ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($r=-0,153; p=0,023$).

Öğrencilerin psikolojik yardım almaya ilişkin tutumları ile antisosyal davranışlar arasında ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: psikolojik yardım alma, riskli davranışlar, üniversite öğrencileri

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

**KOLON BAKTERİLERİ VE FİZYOLOJİK
GÖREVLERİ**

Gamze YÖRÜMEZ¹, Ahu DEMİRTAŞ²

¹*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Veteriner Fizyoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, gyorumez@hotmail.com*

²*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Fizyoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye*

Kolon, sahip olduğu büyük ve dinamik mikroflora ile yeryüzündeki doğal mikrobiyal habitatlardan biridir. Ev sahibi canlı ile simbiyotik bir ilişki içinde yaşayan kolon bakterileri, metabolik, trofik ve protektif etkileri ile canlıya çeşitli faydalar sağlarlar. Metabolik bir reaktör gibi çalışarak sindirilmeden kolona gelmiş olan besin maddelerini fermente eder, bunları hem kendileri hem de canlı için kullanılabilir enerjiye ve gerektiğinde kullanılmak üzere yağ ve şekere dönüştürürler. Kolon epitelinin büyüüp çoğalmasını ve farklılaşmasını sağlarken kolon kanserine karşı koruyucu görevler de üstlenirler. Bunların dışında kolon bariyerinin yapısına katılarak kolonun patojenlerce istilasına engel olurlar. Kolon bakterileri sayılan görevleri dışında beyin ile kurdukları iletişim sayesinde duygular, ruh hali, bilişsel faaliyetler, iştahın kontrolü ve uyku düzeni gibi çeşitli beyin faaliyetlerini de etkileyebilmektedirler. Dolayısıyla vücudumuzdaki bu “gizli organ”ın görevlerinin anlaşılması kolon fizyolojisi ile birlikte birçok metabolik, enfeksiyöz, yangısal, neoplastik ve hatta psikolojik hastalığın patogenezinin aydınlatılmasına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bağırsak mikroflorası, kolon bakterileri, mikrobiyal fermentasyon, kısa zincirli yağ asitleri, beyin-sindirim kanalı yolağı

**YOĞUN BAKIM HEMŞİRELERİNİN FİZİKSEL
TESPİT KULLANIMINA İLİŞKİN BİLGİ, TUTUM
VE UYGULAMALARININ İNCELENMESİ**

Öznur GÜRLEK KISACIK¹ Tuğba COŞĞUN²

¹Afyon Kocatepe Üniversitesi Afyon Sağlık Yüksek Okulu
Hemşirelik Bölümü, Afyonkarahisar

²Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği

Fiziksel tespit uygulama sağlık bakım kurumlarında hastaların güvenliğini sağlamak için yaygın olarak kullanılan yöntemlerden birisidir. Bununla birlikte fiziksel tespit kullanımının hastalarda fiziksel, sosyal ve psikolojik birçok zararlara neden olabileceği saptanmıştır. Hastalarda fiziksel tespit uygulamasının yarar ve zarar dengesinin ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmesi, bu uygulamanın sıklıkla kullanıldığı yoğun bakım ünitelerinde çalışan hemşirelerin etik ve yasal sorumluluklarından biridir.

Bu çalışma yoğun bakım hemşirelerinin fiziksel tespit kullanımına ilişkin bilgi, tutum ve uygulamalarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Tanımlayıcı tipte olan bu araştırma, 15.01.2018-15.02.2013 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Afyonkarahisar ilindeki iki hastanenin yoğun bakım ünitelerinde çalışan 100 yoğun bakım hemşiresi oluşturmuştur. Araştırmaya katılma oranı %83.4'dür. Araştırma verilerinin elde edilmesinde, literatür incelemesi ve uzman görüşü doğrultusunda hazırlanan 21 maddelik anket formu ve Hemşirelerin Fiziksel Tespit Edici Kullanımına İlişkin Bilgi Düzeyi, Tutum ve Uygulamaları Ölçeği (Level of Knowledge Attitudes and Practices of Staff Regarding Physical Restraints Questionnaire) kullanılmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için Afyon Kocatepe Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan (2018/69) ve araştırmanın yürütüldüğü kurumlardan yazılı izin alınmıştır. Veriler SPSS 18.0 programında yüzdelik, aritmetik ortalama, standart sapma, Kruskal-Wallis testi ve Mann-Whitney-U testi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Araştırmaya katılan hemşirelerin %67'sinin kadın, %40'nın 18-25 yaş arası grubunda ve %47'sinin lisans mezunu olduğu, %52'sinin 1-5 yıldır yoğun bakım ünitesinde çalıştığı, %55'inin fiziksel tespit uygulamasına

ilişkin eğitim almadığı, %58'inin her gün fiziksel tespit uygulaması yaptığı, hemşirelerin yarısının hekim kararı olmadan fiziksel tespit uygulamak zorunda kaldıkları saptanmıştır. Yoğun bakım hemşirelerinin fiziksel tespit uygulamasına ilişkin bilgi puan ortalamasının 8.01 ± 1.42 , tutum puan ortalamasının 29.40 ± 4.01 , uygulama puan ortalamasının 36.56 ± 1.73 olduğu saptanmıştır. Hemşirelerin yaş grubu, cinsiyet, meslekte ve yoğun bakımda çalışma yılı gibi özellikleri bakımından bilgi, tutum ve uygulama puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken, çalışılan yoğun bakım ünitesi ile hemşirelerin tutum ve uygulama puanları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Yapılan araştırma sonucunda yoğun bakım hemşirelerinin fiziksel tespit edici kullanımına yönelik bilgi puan ortalamalarının iyi olmasının yanında, fiziksel tespit uygulamasına ilişkin tutum ve uygulamalarının istendik düzeyde olmadığı söylenebilir.

Fiziksel tespit, Yoğun bakım, Yoğun bakım hemşiresi

**ACİL SAĞLIK HİZMETLERİNDE
ÇALIŞANLARIN GİYİLEBİLİR TEKNOLOJİLERİ
KULLANMA DURUMU ÜZERİNE PİLOT**

ÇALIŞMA

*Ali SERT, **Serkan KÖKSOY ** Mümin POLAT

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Enstitüsü

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi

İnsan hayatını kolaylaştırma potansiyeline sahip çözümler sunan teknolojiler sağlık sektöründe giderek artmaktadır. Son yıllarda ortaya çıkan sağlık ile ilgili uygulamalar teknolojinin bu alanı nasıl etkilediğinin bir göstergesidir. Teknoloji ilerledikçe sağlık sektörünü yeniden şekillendirecek fikirler ortaya çıkabilmektedir. Acil sağlık hizmetlerinin sunumunda çeşitli sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Bu sorunlar genel olarak güvenlik, malpraktis, adli vaka, şiddet, hasta ve hasta yakınları ile olan iletişim problemleri vb. gibi sorunlardır. Bu sorunların çözümü olabileceğini düşündüğümüz giyilebilir bir teknoloji olan portatif ve hafif olan görüntü ve ses kaydedebilen bir cihazın kullanımının oluşan sorunları çözüme kavuşturabileceği düşünmekteyiz.

Abstract Book
(Oral Presentation)

Acil sağlık hizmeti sunan sağlık profesyonellerinin sorunlarının czm olabileceğini düşündüğümüz giyilebilir bir teknoloji olan portatif ve hafif olan görüntü ve ses kaydedebilen bir cihazın kullanımı hakkında sağlık calışanlarının düşüncelerini lcemeyi amaçladık.

Araştırmamız tanımlayıcı nitelikte bir araştırmaadır. İlimizde faaliyet gösteren sağlık profesyonellerinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Herhangi bir örneklem seçilmemiş ve acil sağlık hizmetleri saha grubunda calışan toplamda 158 sağlık profesyoneline ulaşılmıştır.

Katılımcıların yaş ortalaması 26,86±5,98 yıl olarak lclmştır. Katılımcılardan %83,5 (n=132)'si kişisel güvenliği için calışma sahasında ses kayıt özellikli bir kamera sistemi kullanmak istemektedir. Katılımcıların %74,7 (n=118) calışma sahasında kullanacağı kameranın kendisini güvende hissettireceğini bildirmiştir. Katılımcılar %83,3' (n=130) görevlerini icra ederlerken kullanacakları ses kayıt özellikli kamera sisteminin kendilerine uygulanabilecek fiziki, sözel vb. gibi şiddet olayları için caydırıcı bir nitelik taşıyabileceğini bildirmişlerdir. Katılımcıların %63,3' (n=101) kullanılacak sistemin hastaya yapılan uygulamalar esnasında oluşabilecek malpraktis'in önüne geçilebileceğini bildirmişlerdir. Sistemden elde edilen kayıtların 5,00±3,54yıl gizlenmesi gerektiğini bildirmişlerdir.

Görüntü ve ses kayıt özellikli bir sisteminin sürekli sahada bulunan ve değişik durumlara maruz kalan acil yardım personelinin ihtiyaı olduğu belirlenmiştir. Kullanılan bu sistemin sağlık calışanlarına yönelik uygulanabilecek şiddet, malpraktis vb. istenmeyen olayları engelleyebileceği kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Profesyonelleri, Giyilebilir Teknolojiler, şiddet, Malpraktis

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

HASTA VE HASTA YAKINLARININ ERKEK

HEMşİRELERE OLAN BAKİş AÇILARI

Özge AKDENİZ⁽¹⁾, Azime İDARE⁽²⁾, Zeliha ZORLU⁽³⁾

Prof.Dr. İlhan VarankSancaktepe Eğitim ve Araştırma Hastanesi. Hemşire

Hemşire

Zonguldak Devrek Devlet Hastanesi. Hemşire

Hemşireliğin sosyolojik özelliklerinin en başında cinsiyet faktörü gelir. Hemşirelik tüm dünyada kadınların baskın olduğu mesleklerden biridir. Günümüzde ise erkek hemşireler her geçen gün artmaktadır. Dünyada ve Türkiye'de hemşirelik mesleğine bakış açısı her geçen gün değişmekte ve gelişmektedir. Erkeğin, bakım verici rolü için uygun olmadığı ve bu durumun toplumsal cinsiyet kalıpları ve inançlarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Sosyal yapı, hemşirelik mesleğine erkeklerin girmesini engellemekte ve hemşirelik mesleğini kadın mesleği olarak algılamaktadır. Son zamanlarda yapılan araştırmalarda da artık hemşirelik mesleğinde erkeklerin de yer alması gerektiğini ve toplumunda buna olumlu yaklaştığı anlaşılmıştır.

Bu calışmanın amacı hasta ve hasta yakınlarının erkek hemşirelere olan bakış açılarını ve görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma evrenini bir devlet hastanesinde tedavi gören 18-65 yaş arası hasta ve hasta yakınları oluştırmaktadır. Evren 100 hasta olarak hesaplanmış olup 70 kişi araştırmaya katılmıştır. Veri formu olarak anket kullanılmış olup, czmlemede ki-kare testi uygulanmıştır. Anlamlılık p<0.05 düzeyinde değerlendirilmiştir.

Araştırmaya katılan hasta ve hasta yakınlarının 47'si (%67,1) kadın, 23' (%32,9) erkek olarak dağılım göstermektedir. Katılımcıların ortalama 18-25 yaş aralığında yoğunlaştığı görülmektedir. Eğitim durumunu incelediğimizde; % 30,0'u ilkokul mezunu, %17,1'i ortaokul mezunu, %14,3' lise mezunu, %4,3' okur-yazar olmadığı, %34,3' niversite mezunu olduğu tespit edilmiştir. Hemşirelik hizmetini kimden almak isterdiniz ?" sorusuna %15,7'si erkek hemşireden almak istediği, %31,4' bayan hemşireden almak istediği, %52,9'u her ikisinden de almak istediği cevaplarını verdikleri

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

belirlenmiştir. En yüksek olarak %52,9 ile her ikisinden hemşirelik hizmeti almak istedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılanların %14,3 hemşireliğin kadınlara özgü bir meslek olduğunu , % 5,7'si ise hemşireliğin erkeğe özgü bir meslek olduğunu ,%74,3'ü ise her iki cinsiyetinde yapabileceği saptanmıştır. Erkek hemşireler kendilerini hasta ve hasta yakınlarına tanıtarak işlerini sürdürmelidir. Hemşirelik öğretimi yapan üniversiteler erkek öğrenciler hakkında çalışmalar yapmalı ve topluma hemşireliğin erkekler tarafından da yapılabildiğini göstermelidir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Erkek Hemşire, Bakış Açısı

**CYTOTOXICITY EVALUATION OF ROSE OIL
ON NIH-3T3 FIBROBLASTS AND ITS
ANTIMICROBIAL AND WOUND-HEALING
POTENTIALS**

Tuba BAYGAR¹, Rukiye BORAN²

¹Material Research Laboratory, Research Laboratories Center, Mugla Sıtkı Kocman University, Turkey

²Medical Laboratory Program, Department of Medical Services and Techniques, Vocational School of Health Service, Aksaray University, Turkey

Rose oil, one of the most recognizable and culturally significant flowers in the world, is generally extracted from the petals of a rose (*Rosa damascena* Mill.). It has so many activities which are attributed to its medicinal effects. Rose oil is highly regarded as an ingredient with its flavor and fragrance. Turkey is one of the most important rose producer in the world. This study is aimed to determine the biological activities of Rose oil (RO). Antimicrobial activity was determined against common pathogen microorganisms; *Candida albicans*, *Escherichia coli* and *Staphylococcus aureus* by agar well diffusion assay. Minimal Inhibitor Concentrations (MIC) and Minimal Lethal Concentrations (MLC) for microorganism were also measured by tube dilution assay. To assess the cytotoxicity of RO, the MTT (3-[4, 5 dimethylthiazol-2-yl]-2, 5 diphenyltetrazolium bromide)-colorimetric cytotoxicity assay was evaluated using cultured fibroblast cell line, NIH-3T3 and cell

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

viability was calculated. The wound healing potential of the RO was investigated using in vitro scratch-wound healing assay. The highest antimicrobial activity was found on *C. albicans* (17.33±0.58 mm) which was followed by *E. coli* (14.67±0.58 mm) and *S. aureus* (12,67±0.58 mm). MIC values of RO were found to be <3.125 µg/mL against *C. albicans* while they were 25 µg/mL for *E. coli*, and *S. aureus*. 94.95% of the fibroblast cells were found to be viable after exposure to 1250 µg/mL RO. RO was also found to have stimulating effect on proliferation of fibroblasts at low concentrations. The results of the study revealed out that rose oil has a great potential to be used against pathogen microorganisms effectively, has a notable wound-healing activity and does not have cytotoxic effect on NIH-3T3 fibroblast cells at tested concentrations.

Key words: Rose oil; microorganism; antimicrobial; cytotoxicity; fibroblast

**ETKİLİ İLETİŞİM VE EMPATİ"NİN
HEMŞİRELİK BAKIMINA YANSIMALARI**

Gül Sinem AYEKİN*, Hale SEZER**

**Ege Üniversitesi Hemşirelik
Fakültesi, gulsinem_ayekin@hotmail.com*

***Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelikte
Öğretim Anabilim Dalı, haleyacan@yahoo.com*

İnsanlar arası etkileşimin temelini oluşturan iletişimin her insanın yaşamında önemli bir yeri vardır. İletişim özellikle insanın her açıdan başkalarına bağımlı olduğu hastalık dönemlerinde çok daha önemli boyutlar kazanır. Bu bağlamda; hemşirelik, her yaş ve sosyo-ekonomik durumdaki bireye, yaşam aktivitelerinde temel ihtiyaçlarını karşılamak, sağlıkları ile ilgili sorunlarla baş edebilmelerine yardımcı olmak üzere yapılan faaliyetler, iletişim ve ilişkiler süreci, bireyin bağımlı durumdan bağımsız duruma ulaşmasına odaklanan bir bakım mesleğidir. Hemşirenin bireye, kendine özgü özelliği, kişiliği ve bütünlüğü içinde hak ve mahremiyetine saygılı bir şekilde bakım vermesi, bireyi anlaması, sorunlarına yardım etmesi için etkili iletişim ve empati becerilerine sahip olması gerekmektedir. Empati, bir kişinin kendisini karşısındaki kişinin yerine koyarak, olaylara onun bakış açısı ile bakması ve o kişinin duygu ve düşüncelerini

doğru olarak anlaması ve bu durumu iletmesi sürecidir. Etkili iletişim becerisi ise; kişilerarası düşünce ve duygu alışverişinde mesajların doğru olarak algılanması şeklinde ifade edilmektedir. Etkili iletişim, insan insana bir ilişki süreci olan hemşireliğin temelini oluşturmaktadır. Hemşireler uygulama alanlarında hasta ve ailesiyle sürekli iletişim ve etkileşim halindedirler. Hemşirenin etkili iletişim becerilerini kullanması ve empati kurabilmeleri ise bu etkileşimin kalitesinde önemli bir rol oynamaktadır. İletişimdeki eksiklikler, hasta memnuniyetini, hastanın tedaviye uyumunu, sağlık harcamalarını ve sağlıkla ilgili sonuçları olumsuz etkilediğinden dolayı sağlık bakım hizmetlerinde iletişim becerileri önemli bir yere sahiptir. Hemşirelikte etkili iletişim ve empati; hasta-hemşire arasındaki güven duygusunun gelişmesinde, hasta memnuniyetinin artmasında, hasta ile işbirliği yaparak tedavisine uyumun ve katılımın sağlanmasında, bakımın kalitesinin artmasında ve hemşirelerde mesleki doyumun artmasında önemli rol oynamaktadır. Bu nedenle kaliteli bakımın temel taşı olan etkili iletişim ve empati; güvenli ve sağlıklı bir ortamda, olumlu sağlık sonuçlarına ulaşmak için kullanılan güçlü bir hemşirelik becerisidir.

Bu derlemede, hemşire-hasta ilişkisinin niteliğini belirleyen “Etkili İletişim ve Empati” nin bakıma yansımaları üzerinde durulacaktır.

Anahtar kelimeler: Etkili iletişim, Empati, Hemşirelik, Hemşirelik bakımı

SARI KANTARON (HYPERICUM PERFORATUM)'UN OVER FONKSİYONLARI ÜZERİNE ZARARLI ETKİSİ

Buket DEMİRCİ¹, Fadime KAHYAOGU², Tolga ATAKUL³, Mustafa YILMAZ⁴, Yavuz OZORAN²

¹Tıbbi Farmakoloji Anabilim Dalı, ³Kadın Doğum ve Jinekoloji and ⁴Tıbbi Biyokimya, Tıp Fakültesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın, Türkiye

²Patoloji Laboratuvar Teknikleri Programı, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Avrasya Üniversitesi, Trabzon, Türkiye

Hypericum Perforatum (HP), her yaşta depresyon ve stres tedavisinde reçetesiz ve yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu çalışma, HP'nin over fonksiyonlarında ve infertilitede güvenliğini araştırmak amacıyla yapılmıştır.

HP, sıçanlara dört hafta boyunca iki farklı dozda (100 ve 300 mg / kg / gün) içme suyuna karıştırılarak verildi. Dört haftalık uygulamanın sonunda tedavi gruplarının yarısı sakrifiye edildi, kalan yarısı ise yine dört hafta bekletilerek ilaç etkisinde geri dönüş olup olmadığını anlamak için bekletildi ve ardından sakrifiye edildi. Deney sonunda Ketamin ve Ksilasin (sırasıyla 50 mg / kg ve 5 mg / kg) ile anestezi altında kan örnekleri ve her iki yumurtalık dokusu elde edildi.

Primordial folikül sayısı 100 mg / kg dozdan etkilenmemiş olsa da, doz üç katına çıktığında % 28,6 azaldı. Primer folikül sayısı aynı kaldı, ancak sekonder ve tersiyer folikül sayıları doza bağlı olarak anlamlı ölçüde azaldı ve uygulamadan dört hafta sonra da halen düşüktü. Gruplar arasında AMH düzeylerinde anlamlı değişiklik izlenmedi.

Olasılıkla HP tedavisinin birincil folikül sayısını azaltmamasına bağlı olarak, serum AMH düzeyi değiştirmemiştir. Diğer taraftan, diğer foliküller doza bağımlı olarak azaldı ve dört hafta sonra tam iyileşme sağlanamamıştır. Özellikle HP'nin primordial foliküller üzerindeki zararlı etkisi, herhangi bir kadının HP kullanımına bağlı over yetmezliği ile yüz yüze gelmesi durumuna dikkat çeker.

Anahtar Kelimeler: AMH, Over kapasitesi, Rat, Rasyonel ilaç tedavisi, St John's wort

HASTANEDE YATAN HASTALARIN AKILCI İLAÇ KULLANIMINA YÖNELİK BİLGİ VE DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ

Asuman Çobanoğlu, Hafize Özdemir Alkanat

Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Bu çalışmada hastanede yatan hastaların akılcı ilaç kullanımına yönelik bilgi ve davranışlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Tanımlayıcı nitelikte olan bu çalışma hastanede yatan 98 hasta ile tamamlanmıştır. Araştırma verileri ilgili literatür taranarak oluşturulan 31 soruluk bir form ile hastalarla yüz yüze görüşülerek toplanmıştır. Araştırmanın yürütülmesi için etik kurul izni ve araştırmanın yürütüleceği kurumdan izin alınmıştır. Elde edilen veriler tanımlayıcı istatistiksel yöntemler ve ki kare testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırmaya katılan hastaların %60,2'si kadın, %39,8'i erkek ve %33,7'si 65 yaş ve üzerindedir. Çalışmadaki bireylerin %31,6'sı herhangi bir durum ya da hastalık olmaksızın doktora ilaç yazdırmıştır. Ayrıca en sık reçete ettirilen ilaç grubunun (%36,7) analjezikler olduğu saptanmıştır. Hastaların %65,3'ünün hekime muayene olmadan ilaç kullandığı, %57,1'inin iyileştiğine kanaat getirip tedaviyi yarıda kestiği, %64,3'ünün evinde hiç kullanılmamış veya yarım kalmış ilaç bulunduğu belirlenmiştir. Hastaların yaşadığı yer, cinsiyet ile gerekli olabileceği düşüncesiyle hasta olmadan ilaç yazdırma veya satın alma durumu, benzer şikayetleri olan tanıdıklara ilaç tavsiyesinde bulunma ve hekime muayene olmadan eczaneden ilaç alma durumları arasında fark görülmezken ($p>0,05$), hastaların eğitim durumu ile hekime muayene olmadan eczaneden ilaç alma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).

Bu çalışmada, hastanede yatan hastaların akılcı ilaç kullanımına yönelik bilgi ve uygulama hataları olduğu görülmüştür. Bu sorunlar tedavinin yarım kalması, hastalıkların iyileşmemesine, çocuklarda ilaç zehirlenmeleri riski oluşmasına ve ilaç israfına neden olmaktadır. Bireylerin ilaç kullanımı konusunda bilinçli hareket etmesi akılcı olmayan ilaç kullanımı sorununun giderilmesinde kritik önem taşımaktadır. Bu açıdan hekimler, hemşireler ve akılcı ilaç kullanımında sorumluluğu olan sağlık çalışanlarının konu hakkında toplumu bilinçlendirmesi, reçetelerin yazıldıktan sonra hastaya anlatılması ve hastadan geri bildirim alınması sorunun çözümünde atılması gereken adımların başında gelmektedir.

Anahtar Sözcükler: Akılcı ilaç kullanımı, hasta, ilaç

ÇOCUK KLİNİKLERİNDE AİLE MERKEZLİ BAKIM

Didem POLAT KÜLCÜ

Aile merkezli bakım, sağlık profesyonelleri ile aile bireyleri arasında işbirliği temeline dayanan, bakımın planlanması, sunulması ve sonuçlarının değerlendirilmesini amaçlayan bir bakım modelidir (1). Çocuğun hastaneye yatması, çocuk ve aile bireyleri için

stres yaratan bir durumdur. Çocuk için hastaneye yatma; yabancı bir ortam olması, birçok ağırlı uygulamaya maruz kalınması, aileden ayrı ve uzak kalınması gibi nedenlerden dolayı ciddi bir anksiyete yaratmaktadır (2). Çocuğun hastaneye yatmasıyla çocuğun bakımını sağlık çalışanlarının üstlenmesi, çocuğundan ayrı kalan ve bilmediği bir ortamda bilinmeyen korkusu yaşayan aile bireylerinde yetersizlik, çaresizlik, anksiyete yaşanmasına neden olabilmektedir. Sağlık çalışanlarının aileyi çocuğun bakımına katması, tanı-tedavi ve bakım süreci hakkında bilgi sunması, ebeveynle etkili, güvenli iletişim ve işbirliği ortamı sağlaması stresi azaltıp, hasta bakım kalitesini artırmaktadır. Aile merkezli bakım modeli, hastaneye yatış sürecinde çocuk ve ebeveynlerin anksiyete düzeylerini azaltıp, iyileşme sürecini hızlandırmaktadır (3,4,5). Bu nedenle bütüncül hasta bakımı kapsamında aile ve sağlık çalışanı tarafından benimsenen aile merkezli bakımda aşağıdaki ilkeler göz önünde bulundurulmalıdır (6);

Ailenin, çocuğun yaşamındaki devamlılığını kabul etmek ve gerekliliğini anlamak.

Aile ve sağlık çalışanları arasında işbirliğini bakımının her aşamasında kolaylaştırmak.

Aile ile çocuğun hastalık sürecine ilişkin bilgilerin eksiksiz paylaşmak.

Ailelerin kültürel, etnik ve sosyoekonomik farklılıklarını kabullenmek ve saygılı olmak.

Ailenin güçlü yönlerini tanımak ve olaylarla başetme yöntemlerine saygı göstermek.

Ailelerin birbirlerini desteklemesini sağlamak ve iletişimlerini kolaylaştırmak.

Sağlık politika/programlarının ailelerin gereksinimlerini karşılayacak şekilde düzenlenmesini sağlamak.

Bebek, çocuk, ergen ve ailelerin gelişimsel gereksinimlerini tanımak ve bu gereksinimleri sağlık bakım sistemine entegre etmek.

Aile merkezli bakım, çocuk ve ailenin hakkının savunulduğu, gözetildiği bir sağlık hizmet modelidir. Ancak, ülkemizde çocuk kliniklerinde aile merkezli bakıma yönelik uygulamalardaki biçimde uygulanamamaktadır. Bu nedenle çocuk hastanelerinde öncelikli bakım anlayışında aile merkezli bakımın benimsenmesi, kurum içi düzenlemelerin yapılması

gerekmektedir (7). Çocuk kliniklerinde çalışan hemşirelere de aile merkezli bakıma yönelik hizmet içi eğitim programlarının düzenlenmesi, bilinçlendirme çalışmalarının yapılması önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Pediatri hemşireliği, Çocuk, Aile

**ONKOLOJİ HEMŞİRELİĞİNDE HASTA
NAVİGASYONU VE NAVİGATÖR HEMŞİRELİK**
Demet AKTAŞ

*Toros Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu
Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü, Mersin, Türkiye
daktas7706@gmail.com, demet.aktas@toros.edu.tr*

Hasta navigasyonu, kompleks sağlık bakım hizmeti sürecinde hastanın zamanında harekete geçmesini sağlayan, hasta ve ailelerine rehberlik sunan hasta merkezli sağlık hizmet modelidir.

Hasta navigasyonu onkoloji alanında hasta merkezli bakım anlayışını esas alarak, mevcut kaynakların etkili kullanılmasını olanaklı kılmaktadır. Bu sağlık bakım modelinde, kanser gibi pek çok kronik hastalığın zamanında taranması, tedavi edilmesi, rehabilitasyonunun sağlanması ve gelişebilecek engellerin (işsizlik, tedavi giderlerini ödeyememe, yetersiz sağlık bilgisi, kadereci tutum vb) ortadan kaldırılması ön planda tutulmaktadır.

Onkoloji alanında hasta ve ailesi kanser tanısı ile ilk defa karşılaştıklarında, hekim tarafından tedavi süreci (avantaj, dezavantaj vb) hakkında bilgilendirme yapılmaktadır (4). Ancak bu süreçte hasta ve ailesinin potansiyel ve mevcut sosyoekonomik sorunları, duygusal ihtiyaçları (korku, üzüntü, anksiyete), iletişim kopuklukları ve sorunla başetme konusundaki yetkinlik düzeyleri göz ardı edilebilmektedir ve bu durum sunulan sağlık hizmetinin kesintiye uğramasına neden olabilmektedir. Kanser hastasının tedavi ve bakım hizmeti sürecinde yaşadığı tüm bu aksaklıklar, onkoloji alanında navigatör (rehberlik sağlayan) hemşire ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Onkoloji alanında etkin sorumlulukları olan navigatör hemşire; kanser tanı-tedavi sürecinde bakım verilen hastanın önündeki engelleri azaltma, hastalıktan etkilenen gruplarda sonuçları iyileştirme, hasta bakımının kusursuz, verimli, sürekli olmasını sağlama, bakım sürecini organize etme, hasta

memnuniyetini üst düzeye yükseltme, sağlık bakımındaki eşitsizliklerin ortadan kaldırılmasını sağlama, daha çok bireyin ayrıntılı sağlık taramasından geçmesine olanak sağlama gibi etkili hasta merkezli bakım anlayışı taşımaktadır. Bu nedenle, navigatör hemşirenin kanser hastasına rehberlik hizmeti sunumunda profesyonel (bakım sürecini kullanma, ekip işbirliği) eğitim, bakım koordinasyonu (potansiyel, mevcut engelleri belirleme) ve iletişim rollerini tam olarak yerine getirmesi hasta bakım kalitesi ve memnuniyetinin artmasında etkili olmaktadır.

Sonuç olarak, onkoloji alanında navigatör hemşireler, etkili hemşirelik müdahaleleriyle toplumu kanserden koruma, önleme ve erken tanılama konusunda harekete geçirmektedir. Kanser hastalarına bakım sürecinde karşılaştıkları problemlerle baş etme ve uyum sağlama konusunda destek sağlamaktadırlar. Dolayısıyla yenilikçi bu bakım hizmeti modelinin, çağdaş sağlık sistemleri içine entegre edilmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Hasta navigasyonu, Onkoloji, Kanser, Navigatör Hemşire, Yenilikçi Bakım Anlayışı Modeli ve Sonuçları.

**İDRAR KÜLTÜRLERİNDEN ELDE EDİLEN
ENTEROKOK SUŞLARININ TÜR DAĞILIMLARI
VE ANTİBİYOTİK DUYARLILIK ORANLARI**

Merih ŞİMŞEK

*Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Afyonkarahisar, Türkiye
smerih16@mail.com*

Üriner sistem infeksiyonların ve nozokomiyal infeksiyonların başlıca nedeni olan enterokok cinsi bakterilerin ciddi ve mortalitesi yüksek infeksiyonlara sebep olabildiği bilinmektedir. İdrar kültürü infeksiyonlarında Enterobacterales ailesinden sonra en sık rastlanan etken Enterococcus türüdür. Son yıllarda çeşitli antibiyotiklere karşı ortaya çıkan direnç oranlarındaki artışla birlikte enterokokların klinik açıdan önemi artmıştır.

Çalışmada, hastanemizin çeşitli klinik ve polikliniklerinden gönderilen idrar örneklerden izole edilen Enterokokların türe ve kliniklere göre dağılımı ile bu bakterilerin antibiyotik duyarlılıklarının araştırılması amaçlanmıştır.

Alınan idrar örneklerinin kanlı kromojen agar besiyerlerine kantitatif ekimi yapılmıştır. Besiyerleri 37°C'de 18-24 saat inkübasyona bırakılmıştır. Genellikle koloni sayısı 100 000 CFU/mL bakteri üremesi anlamlı kabul edilmiştir. Kültürde üreyen Enterokok türlerinin identifikasyonu ve tüm antibiyogram işlemleri için VITEK 2 (BioMérieux, France) tam otomatize identifikasyon ve antibiyogram sistemi kullanılmıştır. Çalışmamıza, Ocak 2013 - Şubat 2018 tarihleri arasında Afyon Kocatepe Üniversite Hastanesi Tıbbi Mikrobiyoloji laboratuvarına gönderilen ve enterokok üremesi olan idrar örneklerine ait kültür ve antimikrobiyal duyarlılık sonuçları dahil edilmiştir.

Çalışmamızda en sık *Enterococcus faecalis* (%69.1) üremesi gözlenirken bunu *Enterococcus faecium* (%27.6) türü takip etmektedir. Alınan idrar kültürü örneklerinde Enterokok türü üremesi en fazla Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon (%23), Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları (%22.6) ile Üroloji (%11.9) birimlerinden gelen örneklerde gözlenmiştir. Vankomisin direnci *E.faecalis* için %1.9 olarak belirlenirken bu oran *E.faecium* için %6.3 olarak belirlenmiştir. *E.faecalis* türünde en yüksek

direnç oranları Trimetoprim/Sulfametaksazol'e (%84.6) ve Daptomisin'e (%45.9) karşı bulunmuştur. *E.faecium* için ise Ampisillin (%83.9) ve Trimetoprim/Sulfametaksazol (%73.4) en yüksek direnç oranlarına sahip antibiyotiklerdir.

Çalışmamızda üriner sistem infeksiyonlarına sahip hastaların idrar kültürlerinde *E.faecalis* en sık rastlanan enterokok türü olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte *E.faecalis*'in bir çok antibiyotiğe karşı direnç göstermesi, *E.faecalis*'e bağlı ortaya çıkan üriner sistem infeksiyonlarında yaşanan tedavi zorluklarını açıklamaktadır. Ancak *E.faecium* türünün antibiyotiklere karşı nispeten daha dirençli olmasıyla birlikte, *E.faecium*' a bağlı ortaya çıkan üriner sistem infeksiyonlarında tedavinin daha da zorlaşacağı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Enterococcus spp., İdrar kültürü, Antibiyotik duyarlılık

ÇEŞİTLİ KLİNİK ÖRNEKLERDEN ELDE EDİLEN

***Serratia marcescens* İZOLATLARININ
ANTİBİYOTİK DİRENÇ PROFİLİNİN**

BELİRLENMESİ

Merih ŞİMŞEK

*Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Afyonkarahisar, Türkiye
smerih16@mail.com*

Serratia marcescens hastane kaynaklı infeksiyonlara yol açan önemli bir etkidir. *Serratia* ilişkili nozokomiyal infeksiyonlarda, bu bakterinin antibiyotiklere çoklu direnç özelliğinden dolayı tedavide önemli derecede zorluklar yaşanmaktadır.

Çalışmada, hastanemizin çeşitli klinik ve polikliniklerinden gönderilen örneklerden izole edilen *Serratia marcescens* türü bakterilerin kliniklere ve izole edildikleri vücut bölgelerine göre dağılımı ile bu bakterilerin antimikrobiyal direnç profillerinin araştırılması amaçlanmıştır.

İlk olarak laboratuvarımıza gönderilen Kan kültürlerinin inkübasyonu için BACTEK FX tam otomatize kan kültürü inkübasyon sistemi kullanılmıştır. Pozitif üreme sinyali veren kan kültür şişelerinden %5 koyun kanlı ve EMB agar besiyerine, pediatrik kan kültürü örnekleri

Abstract Book
(Oral Presentation)

içinse ek olarak çikolata agar besiyerlerine pasaj işlemi yapılmıştır. İdrar örneklerinin kanlı kromojen agar besiyerlerine kantitatif ekimi yapılmıştır ve 37°C'de 24-48 saat inkübasyona bırakılmıştır. Diğer klinik örnekler ise %5 koyun kanlı, EMB ve çikolata agar besiyerlerine ekilmiştir. İdentifikasyon ve antibiyogram işlemleri için VITEK 2 (BioMerieux, France) tam otomatize identifikasyon ve antibiyogram sistemi kullanılmıştır. Çalışmamıza Ocak 2013 - Şubat 2018 tarihleri arasında Afyon Kocatepe Üniversite Hastanesi'ne başvuran hastalardan alınarak Tıbbi Mikrobiyoloji Laboratuvarına gönderilen ve *Serratia marcescens* üremesi olan çeşitli klinik örneklerle ait kültür ve antimikrobiyal duyarlılık sonuçları dahil edilmiştir.

Toplam 158 *S.marcescens* izolatu üremesine rastlanmıştır. *Serratia* üremesinin en fazla olduğu klinik %25.9 ile Anestezi Yoğun Bakım ünitesi olarak saptanırken, bunu %19.6 ile Göğüs Hastalıkları ve %6.9 ile Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları üniteleri takip etmektedir. *Serratia* izolatu üremesi sırasıyla, kan kültürü (%35.4), balgam kültürü (%24.6) ve yara kültürü (%15.8) örneklerinde belirlenmiştir. *Serratia marcescens* izolatları arasında en sık seftriakson (%22.7) direnci bulunurken, sefotaksim ve gentamisine karşı direnç oranının (%0.6) oldukça düşük olduğu bulunmuştur.

Çalışmamız sonucunda *S.marcescens* grubu bakterilerde özellikle sefalosporin grubu başta olmak üzere beta laktam grubu antibiyotiklere karşı belirlenen yüksek direnç oranları tedavi için alternatif ajanların gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Özellikle sefotaksim ve gentamisin tedavi için en etkili antibiyotikler olarak bulunmuştur.

Serratia marcescens, Antibiyotik direnci, Antimikrobiyal duyarlılık

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

**BİLGİSAYARLI TOMOGRAFİDE FARKLI
RADYASYON DOZLARININ TAVUK
EMBRİYOSUNDA NÖRAL TÜP DEFEKTİ
GELİŞİMİNE ETKİSİ**

Utku Adilay¹, Bülent Güçlü², Eren Altun³

¹Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi, Nöroşirurji Anabilim Dalı

²Kartal Dr. Lütfi Kırdar Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Nöroşirurji Kliniği

³Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi, Patoloji Anabilim Dalı

Nöral tüp defektleri (NTD) fetüs gelişiminin erken döneminde ortaya çıkan ve değişik şiddet derecelerinde yaşam boyu komplikasyonlara neden olabilen bir bozukluklar grubudur. Radyasyon tıpta teşhis ve tedavide yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu çalışmanın amacı farklı bilgisayarlı tomografi radyasyon dozlarının tavuk embriyosunda nöral tüp defekti gelişimine etkisini araştırmaktır.

Bu çalışmada 150 tane tavuk yumurtası (Gallus Gallus) kullanıldı. Bu yumurtalar 37.5°C'de içindeki embriyo belli bir seviyeye büyüene kadar 24 saat inkübe edildi. Yumurtalar 5 gruba bölündü; 1. grup (n:30) hiçbir radyasyon almadı, 2. grup (n:30) bilgisayarlı tomografi (BT) ile akciğer kanseri tarama dozu aldı, 3. grup (n:30) bilgisayarlı tomografi (BT) ile abdominopelvik tarama dozu aldı, 4 grup (n:30) bilgisayarlı tomografi (BT) ile kraniyel tarama doz aldı, 5. grup (n:30) bilgisayarlı tomografi (BT) ile beyin perfüzyon dozu aldı. Embriyolar 23 saat daha inkübe edildi. Bu embriyolar yumurtadan çıkartılıp Survivin ve Bcl-2 ekspresyonları açısından immünohistokimyasal olarak incelendi ve nöral tüp defekti gelişimi açısından mikroskop altında değerlendirildi.

Tavuk embriyosuna verilen radyasyonun dozu arttıkça survivin ekspresyonu değişmedi. Tavuk embriyosuna verilen radyasyonun dozu arttıkça Bcl-2 ekspresyonu değişiklik gösterdi. Tavuk embriyosuna verilen radyasyonun dozu arttıkça nöral tüp defekti oluşma oranı arttı.

Bu çalışma tavuk embriyosuna verilen radyasyonun nöral tüp defektine neden olabileceğini ve radyasyonun dozu arttıkça nöral tüp defektinin oluşma riskinin arttığını gösterdi.

Anahtar Kelimeler: Nöral tüp defekti, Radyasyon, Tavuk embriyosu

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE SAĞLIKLI
YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARI VE YAŞAM
DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

Altun BAKSİ*, Hamdiye Arda SÜRÜCÜ*, Sıdıka
ÇETİK*

** Dicle Üniversitesi Atatürk Sağlık Yüksekokulu,
Diyarbakır*

Sağlığı koruma girişimlerinde daha doğru ve geçerli bilgiler elde edebilmek için sağlık davranışlarının değerlendirilmesi önemlidir. **Bu doğrultuda araştırmanın amacı;** hemşirelik öğrencilerinin sağlıklı yaşam biçimi davranışları ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Araştırma tanımlayıcı tiptedir. Araştırma, bir sağlık yüksekokulu hemşirelik öğrencilerinde Şubat 2018 tarihinde yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini toplam 480 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada tabakalı örneklem ile sınıflara göre alınacak öğrenci sayısı belirlenmiş, 194 öğrenci ile araştırma tamamlanmıştır. Araştırma verileri; araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda oluşturulan veri formu, “Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği” ve “Yaşam Doyumu Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Araştırma için kurumdan ve öğrencilerden izin alınmıştır. Veriler sayı, yüzde, ortalama, t testi, Mann-Whitney ve pearson korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir.

Araştırmada yer alan öğrencilerin %64.9'u kadın, %52.1'i sağlığını iyi olarak algılamakta ve %15.5'i sigara/alkol kullandığını belirtmiştir. Araştırmada yer alan öğrencilerin sağlıklı yaşam biçimi davranışları 123.37±21.42 ve yaşam doyumu ortalaması 15.45±6.78 bulunmuştur. Öğrencilerin sağlıklı yaşam biçimi ve yaşam doyumu ortalamaları arasında zayıf düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (r: .23, p<.05). Yaşam doyumu ve sağlıklı yaşam biçimi ölçeği alt boyutları arasındaki ilişkiye baktığımızda; sağlık sorumluluğu, fiziksel aktivite ve beslenme ile yaşam doyumu arasında ilişki bulunmaz iken, kişilerarası ilişkiler ile zayıf (r: .22), manevi gelişim (r: .31) ve stres yönetimi ile yaşam doyumu arasında orta (r: .28) düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p<.05).

Sigara içmeyen öğrencilerin yaşam doyumu puan ortalamasının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır (p<.05).

Hemşirelik öğrencilerinin sağlıklı yaşam biçimi davranışları arttıkça yaşam doyumlarının arttığı belirlenmiştir. Öğrencilerin kişilerarası ilişkiler, manevi gelişim ve stres yönetimi gibi sağlıklı yaşam biçimi davranışları arttıkça yaşam doyumlarının arttığı bulunmuştur. Dikkat çekici olan diğer bir bulgu ise; sigara içmeyen öğrencilerin içenlere göre yaşam doyumunun anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur. Hemşirelik öğrencilerin sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının geliştirilmesi ve bu doğrultuda yaşam doyumlarının artırılması için uygun eğitim girişimleri uygulanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sağlıklı Yaşam Biçimi, Yaşam Doyumu, Hemşirelik, Tanımlayıcı Araştırma.

**THE EVALUATION OF THE IN VITRO
HEMOSTATIC AND ANTINFLAMMATORY
ACTIVITIES OF ASTRAEUS HYGROMETRICUS
(PERS.) MORGAN**

Nurdan SARAC^a, Hakan ALLI^a, Tuba BAYGAR^b, Aysel
UGUR^c

*aDepartment of Biology, Faculty of Science, Mugla Sıtkı
Kocman University, 48000 Mugla, Turkey*

*bMaterial Research Laboratory, Research Laboratories
Center, Mugla Sıtkı Kocman University, 48000 Mugla,
Turkey, tubaygar@mu.edu.tr*

*cSection of Medical Microbiology, Department of Basic
Sciences, Faculty of Dentistry, Gazi University, 06500
Ankara, Turkey*

Most of the non-edible mushrooms contain biologically active metabolites that are functional for modern medicinal applications. Within the present study, the hemostatic and antiinflammatory activities of *Astraeus hygrometricus*, naturally grown in Turkey, were evaluated. The *in vitro* hemostatic activity of the ethanolic extract obtained with a soxhlet apparatus determined by activated partial thromboplastin time (APTT) and prothrombin time (PT) assays using commercial reagents. The antiinflammatory activity of the extract was determined by lipooxygenase inhibition assay. When compared with the negative control DMSO,

Abstract Book (Oral Presentation)

A. hygrometricus extract demonstrated hemostatic effect in the PT test that evaluates the extrinsic coagulation pathway. The extract showed no inhibition on the lipoxigenase enzyme activity. As a result, the *A. hygrometricus* extract exhibited potent hemostatic activity besides being a potential source for bleeding control.

This study was supported by the Scientific Research Project Unit of Mugla Sıtkı Kocman University, through the Grant number 15/205.

Key Words: Medicinal mushroom, lipoxigenase inhibition, hemostatic

DİŞ HEKİMLİĞİNDE GENEL ANESTEZİ VE SEDASYON

Hatice Akpınar

Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi

Tarihsel olarak bakıldığında ilk genel anestezi diş hekimliği uygulamalarında yapılmıştır. Kokainin keşfinden sonra dental tedavilerin çoğu lokal anestezi ile yapılmaktadır. Uyumsuz pediatrik hastalar, mental retardasyon veya psikiyatrik bozukluklar, şiddetli anksiyete, şiddetli kraniyofasiyal anomaliler ve orofasiyal travma olan hastalarda genel anestezi gerekebilir. Bu çalışmadaki amacımız diş hekimliğinde anestezi uygulamalarını, hasta ve hekim açısından güvenli ve etkin anestezi konularını literatür eşliğinde tartışmaktır.

Genel anestezi hastanın yaşamsal fonksiyonlarında bir değişiklik olmadan geçici bilinç kaybı, amnezi, refleks aktivitenin baskılanması, motor blok sağlanması ve yeterli analjezinin oluşturulması halidir. Anestezik yöntem seçimi hastanın ihtiyacına ve yapılan işlemin süresine göre seçilir. Bilinçli sedayondan genel anesteziye kadar giden bu süreçte kullanılan ilaçlar benzer olmakla beraber, dozlar hastaya ve dental işlemin oluşturduğu ağrı miktarına göre değişir. Anestezi işlemleri gününbirlik cerrahi ve yatan hasta için olmak üzere 2 grupta toplanabilir. Gününbirlik cerrahi işlemler; Dental tedavilerden süt diş çekimleri, 20 yaş komplike olmayan diş çekimleri, çene kırıklarına konservatif müdahaleler, dolgu, kanal tedavileri ve diş taşı

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

temizlikleri, protez ölçü alma işlemleri sayılabilirler. Hastanede kalmayı gerektiren işlemler ise daha kompleks cerrahi tedavi yapılan hastalar ve sistemik hastalıkları nedeniyle yatarak tedavisinin zorunlu olduğu hastalardır. Gelişebilecek komplikasyonlar açısından, oral alamayan hastaların intravenöz replasman ve ciddi postoperatif ağrı tedavisi yataklı tedavi servisinde yapılmalıdır.

Sonuç olarak; diş tedavilerinin bir çoğu lokal anestezi ile yapılabilir ancak genel anestezi uygulamalarında giderek artmaktadır. Genel anestezi lokal anesteziye göre daha riskli bir işlemdir. Hasta operasyon öncesi değerlendirilirken mevcut riskleri azaltıcı tüm önlemler alınmalı işlem anestezi, diş hekimi ve ailenin ortak kararı ile yapılmalıdır. İşlemin yapılması için ileri teknolojiye sahip genel anestezi ameliyathaneleri oluşturulmalıdır. Postoperatif hastalar için yataklı serviste takip ve tedavi imkanına sahip üniteler kurulmalıdır. Giderek artan sayıda talebin karşılanması için projeler üretilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Genel anestezi, Dental tedavi,

ARTİSTİK JİMNASTİKÇİLERDE ÜST EKSTREMİTE PERFORMANSI İLE İNCE EL BECERİSİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: ÖN ÇALIŞMA

Esmâ Hidayet LÜLECI¹, Muhammed İhsan KODAK¹,

Ayşe Neriman NARİN²

¹*Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon YO esmahidayetluleci@gmail.com,*

²*Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon YO nayseyilmaz@gmail.com*

Erken çocukluktan adölesan döneme geçişte ince el becerisi ile performans, motor becerilerin gelişmesine katkı sağlamaktadır.

Elit sporcular ile aynı yaş grubundaki sedanter bireylerin üst ekstremité performansı ile ince el becerisi arasındaki ilişkisinin değerlendirilmesidir.

Çalışmamıza Gençlik ve Spor Bakanlığı-Bolu ilindeki 9 elit artistik jimnastikçi kız ile 8 sedanter kız dahil edildi. Hipermobilité, Beighton Hipermobilité ölçeğiyle, üst ekstremité performansı öne doğru-baş üstü sağlık topu fırlatma testiyle, ince el becerisi ise boncuktan ip geçirme ve Purdue Pegboard Testleriyle değerlendirilmiştir.

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

Jimnastikçilerin yaş, Beden Kitle İndeksi(BKI) ortalamaları 14.8(±1.4)yıl ve 19.7(±1.3)kg/cm² iken Sedanter bireylerin 15.3(±1.0)yıl ve 21.1(±3.4) kg/cm² idi. Elit sporcular ile sedanter bireyler arasında Beighton Hipermobilité skorları, boncuktan ip geçirme süreleri ve Purdue Pegboard'ın sağ el, sol el ve her iki el kullanım parametrelerinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır(p>0.05). Elit sporcu grubundaki bireylerin Purdue Pegboard Montaj skorları ile sağlık topu fırlatma mesafeleri 6.8(±1.3)m sedanter bireylere göre(4.7±0.9) anlamlı olarak daha başarılıydı (p<0.05). Pearson Korelasyon testine göre her ikisi arasında istatistiksel olarak anlamlı, yüksek ilişki tespit edilmiştir (r=0.526, p<0.05).

Artistik jimnastiğin doğasına uygun bilateral ardışık ve koordineli hareketlerin vücut ağırlığı kullanılarak dengeli bir şekilde performans ortaya çıkarması; Purdue Pegboard montaj skorları ile sağlık topu fırlatma mesafeleri arasında pozitif yöndeki anlamlılığı açıklamaktadır. Montaj skoru arttıkça Sağlık topu fırlatma mesafesinin de artması bize üst ekstremitelerini kullanan sporcuların ince el beceri gerektiren görevlerde çok daha başarılı olduğunu düşündürmektedir. Sonuçları literatürü destekler nitelikte olan çalışmamızın daha yüksek sayılı katılımcılarla ve farklı spor dallarında tekrar edilmesi gerektiğini düşünmekteyiz. İnce el becerisinin küçük yaşlardan itibaren desteklenip geliştirilmesi spora ait sporcu adayının seçilmesinde bir kriter olabileceği gibi ilgili spor dalına sporcunun uygunluğu açısından da değerlendirilmesi gerektiğini öngörmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Artistik Jimnastik, İnce El Becerisi, Hipermobilité, Performans

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

**OBEZ OLAN BİREYLERDE KİŞİSEL VE
ÇEVRESEL EGZERSİZ BARIYERLERİNİN
İNCELENMESİ**

Şeyda Toprak ÇELENAY 1, Ahmet Buğra SELVİ 1,
Abdullah SARI 2, Hidayet ÇUHA 3

1 Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara
sydtoprak@hotmail.com, ahmet.selvi93@gmail.com

2 Trabzon Vakıfkebir Devlet Hastanesi, Trabzon
fizyoterapistabdullah@gmail.com

3 Bağlum Tıp Merkezi, Ankara cuhahidayet@gmail.com

Obezite son zamanlarda hızla artan bir halk sağlığı problemidir. Yapılan çalışmalarda egzersizin obeziteyi azaltıcı ve sağlığı olumlu yönde geliştirici etkisi olduğu bilinmektedir. Obez bireylerin egzersiz yapmama nedenleri ile ilgili yeterli çalışma bulunmamaktadır.

Obez bireylerde kişisel ve çevresel egzersiz bariyerlerini incelemektir.

Çalışmamıza 40 obez birey (22 kadın, 18 erkek) katıldı. Obezite vücut kütle indeksine (VKİ) göre ≥ 30 kg/m² olanlar olarak belirlendi. Olguların sosyo-demografik bilgileri kaydedildi. Kişisel ve çevresel egzersiz bariyerleri tarafımızca oluşturulan bir anket formuyla değerlendirildi.

Obez olan kadınların ve erkeklerin yaşları sırasıyla 48,12±14,79 yıl ve 33,48±3,06 yıl olarak bulundu. Çalışmaya katılan bireylerin %55'i kadın, %45'i erkekti. Bireylerin zaman yetersizliği (%45); egzersiz programı maliyeti (%47,5); egzersiz teşviğinin olmaması (%45); egzersiz yapacak fiziksel koşulların yetersizliği (%37,5); birlikte egzersiz yapacak arkadaşının olmaması (%47,5); ailesel sorumluluklar (%42,5) ve mesleki sorumluluklarla (%30) ilgili çevresel egzersiz bariyerlerinin olduğu görüldü. Kişisel egzersiz bariyerleri ise çabuk yorulma (%42,5); yaralanma korkusu (%27,5); tembellik (%37,5); egzersizi sıkıcı bulma (%35); sağlık durumu yetersizliği (%45); yaş (%27,5); diğer sosyal aktiviteleri tercih etme (%70) ve egzersizi toplum içinde yapmak istememe (%27,5) olarak bulundu.

Bu örnekleimde bireylerin çevresel bariyerler olarak en çok egzersiz programı maliyeti ve birlikte egzersiz yapacak arkadaşının olmaması iken kişisel bariyerlerde ise diğer sosyal aktiviteleri tercih etme olduğu görüldü.

Abstract Book (Oral Presentation)

Obez bireylere egzersiz programları planlanırken kişisel ve çevresel egzersiz bariyerlerinin belirlenmesi bu bireylerin egzersize uyumu ve devamlılığının artırılması açısından önemli olabilir.

Anahtar Kelimeler: Egzersiz bariyeri, obezite, egzersiz

BEDENSEL VE ZİHİNSEL ENGELLİLİK

***Melike YAZKAN *Derya ÖZLÜ **Ali SERT**

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık Yüksek Okulu*

***Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*

Engelli: Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duysal ve sosyal becerilerin farklı derecelerde kaybedilmesi nedeniyle toplumsal hayata ve toplumsal düzene uyum sağlama, günlük ihtiyaçlarını karşılama güçlükleri olan korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan bireydir. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre engelli birey: Bir yetersizlik veya özürlü nedeni ile yaşa, cinsiyete sosyal ve kültürel faktörlere bağlı olarak kişiden beklenen rollerin kısıtlanması veya yerine getirilememesi durumu olarak tanımlanmaktadır. Türkiye'de görmede zorluk yaşayanlar duymada zorluk yaşayanlar konuşmada zorluk yaşayanlar yürümede ve merdiven inip çıkmada zorluk yaşayanlar 3 bir şeyler taşımada veya tutmada zorluk yaşayanlar yaşlarına göre öğrenmede, basit dört işlem yapmada, hatırlama veya dikkatini toplamada zorluk yaşayanlar bu sınıflara ayrılarak engellilik durumu belirlenmektedir. Bu kriterlerdeki toplam kişi sayısı 4,882,841'dir. (TÜİK 2011) Engellilik kavramıyla ilgili toplumsal algı için birçok bilim dünyasında farklı teorik modeller kullanılmıştır. Bunlardan birisi de sosyal modeldir. Sosyal model: Sorun engel durumunun varlığı ya da engelli birey değil, normal kabul edilen bireylerin ihtiyaçlarına göre belirlenmiş çevre şartları ve toplumun önyargılarıdır. Günümüzde ülkemizdeki toplumsal tutumları ve engelli profilini incelediğimizde engellilerin toplumla iç içe yaşamalarında büyük sorunlarla karşılaştıkları görülmektedir. Engelli bireyler çoğunlukla toplum içerisine girmesini engelleyen olumsuz tutumlara maruz kalmaktadırlar. Bu olumsuz tutumlar dışlanma,

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

aşılma, karşı çıkma, ret, korku, önyargı vs.dir. Ancak bilinmelidir ki engellilik doğuştan olabileceği gibi sonradan herhangi bir hastalık veya kaza sonucunda da meydana gelebilir. Engel durumu bireylerin iş, eğitim ve yaşamsal fonksiyonlarında problemler oluşturmaktadır. Engelli bireylerin karşılaştığı genel tutumlar olumlu gibi görünse de asıl olarak olumsuz tutumlarla karşılaşmaktalar ve kısmi olarak reddedilmektedirler. Bu olumsuz tutumlar sebebiyle sosyal hayat hizmetlerinden yoksun kalmaktadırlar. Sonuç olarak: Hepimizin birer engelli adayı olduğumuzu asla unutmamalıyız. Engellilerin talepleri dikkate alınmalı ve uygulanmaya koyulmalıdır. Toplumun eğitimler, seminerler ile bu konuda eğitim çalışmaları düzenleyerek bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Engellilik, Zorluk, Özrürlük, Toplumsal düzen

ADOLESAN DIŞI SIÇANLARDA İZOTRETİNOİNİN OOSİT MATURASYONU ÜZERİNE ETKİSİ

^{1,a} Pınar KAÇAMAK, ^{2,b} Candan ÖZOĞUL, ^{3,c} Gülistan

Sanem SARIBAŞ, ^{2,d} Saadet Özen DİZAKAR

AKARCA, ^{2,e} Asiye Aslı EMNİYET

1. Bozok Üniversitesi Tıp Fakültesi Histoloji – Embriyoloji Anabilim Dalı, bylj88@gmail.com

2. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Histoloji – Embriyoloji Anabilim Dalı

3. Ahi Evran Üniversitesi Tıp Fakültesi Histoloji – Embriyoloji Anabilim Dalı

İzotretinoin, ergenlik döneminde ve yetişkinlikte şiddetli akne tedavisinde kullanılan sentetik bir retinoidlerdir. Retinoidler, hücre büyüme, farklılaşma, hücre yüzeyi değişimi ve bağışıklık modülasyonunu modifiye ederek keratinositleri etkiler. Retinoidlerle ilişkili başlıca yan etkiler keilitis, cilt ve mukozanın kuruluğu, cildin kırılganlığının artması, hiperlipidemi, transaminazların yükselmesi, miyalji, artralji ve hiperostozdur. Son zamanlarda, izotretinoinin ovaryum üzerindeki etkileri deneysel ve klinik çalışmalarla araştırılmaktadır.

Çalışmamızda amaç izotretinoin uygulamasının adolesan dönemdeki dişi sıçan ovaryumlarında oosit maturasyon

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

faktörleri GDF9 ve BMP15 ekspresyonlarına etkisini değerlendirmektedir.

32 adet adolesan dişi sıçan her birinde 8 denek olacak şekilde 4 gruba ayrıldı:

*Kontrol Grubu: 30 gün boyunca boş gavaj uygulaması (gavaj stresi) yapıldı.

*Susam Yağı (Çözücü) Grubu: 30 gün boyunca 1.42 ml soya yağı gavaj uygulamasıyla verildi.

*Düşük Doz Grubu: 30 gün boyunca 1.42 ml hacimde 7,5 mg/kg/gün izotretinoin gavaj uygulamasıyla verildi.

*Yüksek Doz Grubu: 30 gün boyunca 1.42 ml hacimde 15 mg/kg/gün izotretinoin gavaj uygulamasıyla verildi.

Ovaryum dokuları Bouin solüsyonunda tespit edilerek alımlı histolojik takip yöntemlerinden geçirildi. GDF9 ve BMP15 ekspresyonlarını belirlemek için immünohistokimya yöntemi uygulandı ve Leica Fotoşık mikroskopunda görüntülenip fotoğraflanarak değerlendirildi.

*Kontrol ve çözücü grubunda, gelişen folliküllerdeki oositlerde sitoplazmik GDF9 immün tutulum belirlenirken, düşük doz izotretinoin grubunda primordiyal follikülde ve yüksek doz izotretinoin grubunda primordiyal, unilaminar ve erken antral folliküllerdeki oositlerde negatif GDF9 tutulumu gözlemlendi.

*BMP15 immün tutulumu değerlendirildiğinde ise kontrol ve çözücü grubunda; gelişen folliküllerdeki oositlerde pozitif tutulum gözlenirken izotretinoin gruplarında özellikle de yüksek doz grubunda primordiyal, unilaminar ve antral folliküllerde bulunan oositlerde negatif BMP15 tutulumu belirlendi.

İzotretinoinin ovaryumlar üzerindeki hormonal (Korkmaz ve ark., 2016), histopatolojik ve apoptotik (Abalı ve ark., 2013) etkilerinin araştırıldığı birçok çalışmaya rağmen izotretinoinin üreme sağlığındaki etkilerini ortaya koyan yeterli veri bulunmamaktadır. Çalışmamızda, izotretinoinin ovaryumlarda oosit maturasyonunda kritik öneme sahip olan GDF9 ve BMP15 ekspresyonlarını doza bağlı olarak azalttığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İzotretinoin, GDF-9, BMP-15, Oosit maturasyonu

**FONKSİYONEL GIDA BİLEŞENİ OLARAK GIDA
KAYNAKLI BİYOAKTİF PEPTİTLERİN
KULLANIM POTANSİYELLERİ VE İNSAN
SAĞLIĞI ÜZERİNE ETKİLERİ**

Azim ŞİMSEK¹, Birol KILIÇ²

*1Süleyman Demirel Üniversitesi, Eğirdir Meslek
Yüksekokulu, Gıda İşleme Bölümü, Isparta, e-posta:
azimsimsek@sdu.edu.tr*

*2Süleyman Demirel Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi,
Gıda Mühendisliği Bölümü, Isparta, e-posta:
birolkili@sdu.edu.tr*

Gıdalar, insan sağlığı üzerine yararlı etkileri olduğu belirtilen konjuge linoleik asit, koenzim Q10, polifenoller, esansiyel yağ asitleri ve peptitler gibi biyoaktif özellik gösteren çok sayıda bileşen içermektedir. Bu bileşenlerden özellikle peptitlerin fonksiyonel özellikleri üzerine son dönemlerde çok sayıda çalışma yapılmaktadır. Peptitler, protein yapıların doğal dizilimi içerisinde inaktif halde bulunan kısa zincirli ve düşük molekül ağırlıklı amino asit dizilerinden oluşan organik bileşiklerdir. Protein yapıları içerisinde farklı zincir uzunluklarında yer alan peptitler, sindirim enzimleri tarafından gıdaların sindirimi esnasında veya et, süt gibi protein içeriği yüksek gıdaların fermentasyonu sırasında proteolitik aktiviteye sahip mikroorganizmalar tarafından hidroliz yoluyla açığa çıkmaktadır. Araştırmacılar, biyoaktif peptitlerin antioksidan ve antimikrobiyal aktivitelerinin yanı sıra kan basıncını ve kan kolesterol seviyesini düşürücü etkileri, bağışıklık sistemini düzenleyici etkileri, antitrombotik ve opioid aktiviteleri, mineral emilimi ve biyolojik yararlılıklarını arttırıcı özellikleri gibi insan sağlığı üzerine yararlı etkilerinden dolayı fonksiyonel gıda bileşeni olarak kullanılabilme potansiyellerini yaygın olarak araştırmaktadırlar. Bu araştırmalar neticesinde peptitler endüstriyel ölçekli olarak çorba, fermente sütü içecekler, sporcu içecekleri, dondurma, çikolata, beyaz ekmek ve meyve suyu gibi gıda ürünlerinin üretiminde kullanılmaya başlanmıştır. Bu çalışmada gıda kaynaklı biyoaktif peptitlerin fonksiyonel gıda bileşeni olarak kullanım olanaklarının araştırılmasına yönelik yapılan çalışmalar ile sağlık üzerine olan etkileri derlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fonksiyonel gıda, biyoaktif peptitler, sağlık.

GIDALARDA OKSİDATİF DEĞİŞİMLER SONUCUNDA OLUŞAN TOKSİK BİLEŞİKLERİN İNSAN SAĞLIĞI ÜZERİNE ETKİLERİ

Azim ŞİMSEK*

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Eğirdir Meslek
Yüksekokulu, Gıda İşleme Bölümü, Isparta, e-posta:
azimsimsek@sdu.edu.tr*

Gıdalar karbonhidratlar, proteinler ve yağlar gibi organik bileşenlerden oluşmaktadır. Bu bileşenlerden yağlar oksidatif reaksiyonlardan en kolay etkilenen organik bileşiklerdir. Yağların oksidasyonu sonucunda gıdaların renginde, tadında ve kokusunda tüketiciler açısından tercih edilebilirliği azaltan kimyasal değişimler ile besleyici değerde kayıplar oluşabildiği gibi sağlık üzerine risk oluşturabilecek potansiyel toksik etkisi bulunan oksidasyon ürünleri de meydana gelmektedir. Gıdalarda oksidatif değişimlere bağlı olarak toksik etkili epoksitler ve hidroperoksitler gibi monomerik bozulma ürünleri ile aldehitler, ketonlar, alkoller ve hidrokarbonlar gibi düşük molekül ağırlıklı ikincil oksidasyon ürünleri oluşmaktadır. Oksidasyon ürünleri toksik etkilerini hücre içi yapı hasarına, dejeneratif değişimlere ve kanser, ateroskleroz ve diyabet gibi çeşitli hastalıklara neden olarak göstermektedirler. Bu bileşenlerden hidroperoksitler DNA hasarına neden olurken, karbonil bileşikler ise hücrel sinyal iletimini etkilemektedir. Malondialdehit (MDA) ve 4-hidroksinonenal (4-HNE) gibi aldehitler ise sitotoksik ve mutajenik etkili bileşiklerdir. Ayrıca epoksitler ve hidrojen peroksitler ise karsinogenik etkili oksidasyon ürünleridir. Gıda sektörü, insan sağlığını korumak ve gıdaların raf ömrü süresince yapısal değişimlere maruz kalmasını önlemek amacıyla toksik etkili ürünlerin oluşmasına neden olan oksidasyon reaksiyonlarını yavaşlatmaya veya durdurmaya yönelik kürlenme, vakum veya modifiye atmosferde paketlenme, depolama sıcaklığının düşürülmesi veya dondurarak depolama ile doğal veya sentetik antioksidanların kullanımı gibi birçok muhafaza yöntemini kullanmaktadır. Bu derleme çalışmada gıdalarda meydana gelen oksidatif değişimler sonucunda oluşan

toksik bileşiklerin insan sağlığı üzerine etkileri ve toksik oksidasyon ürünlerinin oluşumunu önlemeye yönelik yapılan çalışmalar hakkında bilgi verilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gıda, oksidasyon, toksik etki, sağlık.

İLERİ YAŞ AKCİĞER KANSERLERİNDE CERRAHİ TEDAVİNİN YERİ

Hüseyin Fatih SEZER¹, Aykut ELİÇORA²

*Kastamonu Devlet Hastanesi, Göğüs Cerrahisi,
Kastamonu¹*

*Bülent Ecevit Üniversitesi, Göğüs Cerrahisi Anabilim
Dalı, Zonguldak²*

Günümüzde teknolojik gelişmeler, sosyoekonomik düzey ve sağlık bakım hizmetleri alanındaki kalitede artış beklenen yaşam sürelerini uzatmıştır ve ileri yaşta malignite olgularına uygulanacak tedavi seçimi önem kazanmıştır. Çalışmamızda demografik özellikler, sağ kalım, rezeksiyon tipleri, erken-geç post operatif komplikasyonlar, hastanede yatış süreleri dikkate alınarak ileri yaşın rezeksiyon sonrası sağ kalım üzerine olan etkisinin gösterilmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışmaya, 01.01. 2006 – 31.12. 2014 tarihleri arasında Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Cerrahisi Anabilim Dalı tarafından küçük hücreli dışı akciğer kanseri nedeni ile rezeksiyon yapılan 288 hasta dahil edilmiştir. Çalışmamızda verileri yeterli görülen olgular arasında iki grup oluşturulmuştur. Grup I (kontrol grubu); 70 yaş altı 244 olgudan oluşturuldu. Grup II (çalışma grubu); 70 yaş ve üzeri (ileri yaş) 44 olgudan oluşturuldu. Gruplara ait veriler geriye dönük olarak incelendi. Olguların demografik özellikleri, rezeksiyon tipi, operasyon sonrası dönemde en sık karşılaşılan komplikasyonlar, sağ kalımları ve hastanede yatış süreleri değerlendirildi.

Her iki grup arasında özgeçmişlerinde bulunan hastalıkların dağılımları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark izlenmedi (p=0,083). Rezeksiyon tipleri açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark izlenmedi (p=0,557).Post operatif erken komplikasyon açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmezken (p=0,514), post operatif geç komplikasyon

açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark gözlemlendi ($p=0,034$). Sağ kalım açısından her iki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı fark izlendi ($p=0,013$). Hastanede yatış süresi açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark gözlemlenmedi ($p=0,916$).

Tüm bu veriler değerlendirildiğinde genç olgulara sunulabilecek tüm tedavi seçenekleri yaşlı olgulara tedavi seçimi kararı verilirken göz önünde bulundurulmalıdır. İleri yaştaki primer küçük hücreli dışı akciğer kanserli olgularda rezeksiyon yapılabilmeyle beraber cerrahi kararı verilirken sadece yaş faktörüne bağlı kalınarak karar verilmemeli, hastanın genel performans durumu ve komorbid hastalıklarında göz önüne bulundurulmalıdır.

OSTEOPETROZİS VE HEMŞİRELİK BAKIMI:

OLGU SUNUMU

Halil İbrahim TAŞDEMİR, Emine EFE*

**Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi ANTALYA,
efe@akdeniz.edu.tr*

Osteopetrozis, bozulmuş osteoklastların neden olduğu kalıtsal bir kemik hastalığıdır. Bu nedenle son derece seyrek ve teşhis edilmesi zor olan bu hastalık günümüzde kemik iliği transplantasyonu ile sağaltılabilmektedir. Oldukça ender görülen bu çalışmada, hastaneye beslenme problemi, huzursuzluk ve sarılık şikâyetleri ile başvuran 38 günlük osteopetrozis olgusu ilgili kaynaklar eşliğinde sunulmuş ve hemşirelik bakımındaki yenilikleri irdelenmiştir.

Olguda osteopetrozis ve trombositopeni birlikte görülmesinin yanı sıra yoğun ve dikkatli hemşirelik bakımı gerektirmesi nedeniyle olgunun Kuzey Amerika Hemşirelik Tanıları Birliğine [North American Nursing Diagnosis Association International (NANDA-I)] göre, hemşirelik bakım planı kapsamında sunumu amaçlanmıştır.

Hemşirelik bakım planı ile olguda gelişen/gelişebilecek komplikasyonlar yönetilerek, hemşirelik tanılarıyla sunulan bireyselleştirilmiş bakım, komplikasyonların azaltılmasını, hastanın yaşam kalitesinin yükseltilmesini, sağlık profesyonelleri arasında iletişimin devamını ve

bakımın sistemli olarak devamlılığı sağlanmaktadır. Bakım planı ortak tanı (sağlık bakım ekibi tarafından değerlendirilmesi gereken), hemşirelik tanısı (mevcut ve olası problemler) şeklinde oluşturulmuştur. Olgunun sunumu için aileden yazılı bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

Osteopetrozisli olgumuzda literatürde yer alan semptomların birçoğu görülmektedir. Bu semptomlara yönelik olguya akut ağrı, kanama riski, etkisiz solunum örüntüsü, büyüme ve gelişmede gecikme, beslenmede dengesizlik: gereksiniminden az beslenme, aile içi süreçlerinin devamında bozulma, bakım verici rolünde zorlanma, oral mukoz membranda bozulma riski gibi tanılar ve taburculuk planlaması olarak; Gözlenebilecek acil durumlar, kanama belirti ve bulguları, tedavinin sürdürülmesi, ilaçlar ve ilaç etkileşimleri, enfeksiyon kontrolü gibi konularda eğitim planlanmıştır.

Bu olguda komplikasyonların multidisipliner bir yaklaşım ile gözlemlenmesi ve semptomların yönetimini değerlendirilmiştir. Hemşireler, semptomların yönetiminde bu multidisipliner ekibin merkezinde yer alır. Karmaşık olgularda, bakımın daha net sürdürülebilirliği ve hastanın bakım kalitesini yükseltmek için “hemşirelik bakım planı basamaklarıyla” bireyselleştirilmiş bakım uygulanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Osteopetrozis, Yenidoğan, Hemşirelik bakımı.

YAŞLI BİREYLERDE DİYET ASİT YÜKÜ VE YAŞAM KALİTESİ İLİŞKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Aslı KANBUR¹, Nilüfer ACAR TEK²

*¹Balıkesir İl Sağlık Müdürlüğü, Sağlıklı Beslenme ve Hareketli Hayat Birimi, Balıkesir, Türkiye,
dakum_53@hotmail.com*

*²Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye,
acarnil@hotmail.com*

Ülkemizde hızla artan yaşlı nüfus oranı 2017 TÜİK verilerine göre %8,5 olarak açıklanmıştır. Balıkesir İli yaşlı nüfus oranı %14,3 olup ülke genelinin oldukça üstündedir. Beslenme yetersizliği yaşam kalitesini

olumsuz etkileyen etmenlerdendir. Özellikle yaşlı bireylerin kaliteli yaşam sürdürebilmeleri için yeterli ve dengeli beslenmeleri gerekmektedir. Asit-alkali dengesi sağlık için önem teşkil etmekte ve asidozisin artmasıyla; kas kütlesi kaybı, spor performansında düşüş ve atrofinin artması gibi negatif etkiler görülmektedir.

Bu çalışmada yaşlı bireylerin beslenme-diyet asit yükü ile yaşam kalitesi ilişkisinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Çalışmaya 65 yaş ve üzeri Balıkesir Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi'nde kalan 53 birey ile evde yaşayan 57 birey katılmıştır. Genel-beslenme bilgileri, 3 günlük besin tüketim kaydı ve yaşam kalitesiyle ilgili bilgileri içeren anket yapılmıştır. Beslenme durumunu değerlendirmek için MNA tarama testi, yaşam kalitesi için ise SF-36 formu kullanılmıştır. Diyet asit yükü PRAL metoduyla hesaplanmıştır.

Çalışmaya 49 erkek, 61 kadın dahil edilmiştir. Bireylerin %4,5'inin malnütrisyonlu, %26,4'ünün malnütrisyon riski altında, %69,1'inin normal nutrisyonel durumda olduğu tespit edilmiştir. MNA gruplarıyla yaşam kalitesinin tüm alt parametreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur($p<0,05$). SF-36 Türk Toplumu için norm değerleriyle kıyaslandığında enerji canlılık vitalite parametresi evde yaşayan kadınlarla, fiziksel rol güçlüğü parametresi erkeklerle, ruhsal sağlık parametresi ve genel sağlık parametresi ise evde yaşayan bireylerle anlamlı ilişkide bulunmuştur($p<0,05$). PRAL ortalaması erkeklerde $52,4\pm 20,03$, kadınlarda $28,1\pm 19,84$ 'tür. PRAL değeriyle sadece evde yaşayanların fiziksel rol güçlüğü parametresi pozitif korelasyon göstermiştir($r:0,291$; $p<0,05$).

Ülkemiz yaşlı nüfusuna oranla yaşlı nüfusu %5,8 yüksek olan Balıkesir İlinde yaşayan bireylerin beslenme-diyet asit yükü-malnütrisyon durumunun değerlendirilmesi yaşam kalitesinin de belirleyicisi olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı bireyler, diyet asit yükü, PRAL, yaşam kalitesi, beslenme.

**CETUXIMAB'IN EPİDURAL FİBROZİS
GELİŞİMİNE ETKİSİNİN CD105 VE
OSTEOPONTİN İMMUNHİSTOKİMYASAL
BOYAMA İLE DEĞERLENDİRİLMESİ**

Osman TANRIVERDİ¹, Utku ADİLAY², Canan TANIK³

¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Bakırköy Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Nöroşirurji Kliniği, İstanbul

²Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi, Nöroşirurji Anabilim Dalı, Balıkesir

³Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Patoloji Kliniği, İstanbul

Laminektomi, lumbosakral hastalıkların tedavisinde kullanılan en yaygın yöntemdir. Epidural fibrozis (EF), laminektomi sonrası en sık görülen başarısız bel cerrahi sendromu sebeplerinden biridir. Laminektomi sonrası EF gelişimi pekçok neden ve mekanizma ile açıklanmaya çalışılmıştır. EF gelişimini önlemeye yönelik pekçok ajan denenmektedir. Çalışmamızda cetuximabın EF gelişimine etkisi, hem klasik histopatolojik yöntemlerle hemde CD105 ve osteopontin antikoru kullanılarak immunhistokimyasal yöntemlerle değerlendirildi. Çalışma grup 1 (kontrol:8 sıçan) ve grup 2 (Cetuximab grubu:8 sıçan) olarak ikiye ayrıldı. Grup 1'e sadece laminektomi yapılarak EF oluşturuldu. Grup 2'ye laminektomi bölgesine lokal cetuximab uygulandı. Her iki grup histopatolojik klasik evreleme yöntemleri ve immunhistokimyasal (CD105, osteopontin antikoru) yöntemlerle EF derecelerine göre karşılaştırıldı. Ayrıca, klasik immunhistokimyasal yöntemlerle, CD105 ve osteopontin antikoruyla göre immunhistokimyasal yöntemin fibrozis evrelemelerinin uyumu karşılaştırıldı. Histopatolojik incelemede fibroblast sayısı, fibrozis yoğunluğu ve CD105 ile yapılan immunhistokimyasal değerlendirmeye göre EF, grup 2'de grup 1'e oranla istatistiksel olarak anlamlı düşük bulundu ($p<0.001$). Osteopontin ile yapılan değerlendirmede ise sonuçlar hem klasik yöntemlerle uyumlu bulunmamış, hemde gruplar arasında anlamlı fark izlenmemiştir ($p=0.493$).

Multi-fonksiyonel transmembran glikoprotein olan EGFR, EGF ve TGF- β 1 ile etkileşime girerek hücre büyümesine, proliferasyonuna ve EF'e neden olur. EGFR blokörü olan cetuximabın postoperatif fibrozisi

engellemesi teorik olarak mümkündür. Ancak literatürde bu etkiye yönelik bir çalışma bulunmamaktadır. Çalışmamızda cetuximabın histopatolojik/immunohistokimyasal değerlendirmeye göre EF gelişimini engellediği ortaya konulmuş ve CD105'in EF derecelendirmesinde güvenilir bir yöntem iken osteopontin düzeyleri bir marker olarak güvenilir bulunmamıştır. Ayrıca cetuximabın çevre dokulara toksik- sistemik yan etkileri gözlenmemiştir, klinik çalışmalara yönelik kullanılmasında engel yoktur. **Anahtar Kelimeler:** Cd105, Cetuximab, Epidural fibrozis, Laminektomi, Osteopontin

İTFAİYE ÇALIŞANLARININ İŞ STRESLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Serhan AÇIKER¹, Eray CAN^{1,1}

1-1.1 Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü
1 oben_31_97@hotmail.com

İş stresi, önemi giderek artan ve ciddi ekonomik kayıplara neden olan mesleki bir sağlık sorunudur. Artan iş yükü, fazla mesai, vardiyalı çalışma, ekonomik küçülmeler, işyerinde dışlanma iş stresinin pek çok nedeninden sadece birkaçıdır. İnsanlarla ilişkinin yoğun olduğu ve kişisel emeğin üst düzeyde olan itfaiye personellerinin maruz kaldığı psikolojik ve stres durumlarına dikkat çekmek amacıyla bu çalışma yapılmıştır.

Antalya Büyükşehir Belediye'si, Isparta ve Burdur Belediyesi İtfaiye Teşkilatlarının Psikolojik ve İş stresi hakkında ' İTFAİYE ÇALIŞANLARININ, İŞ STRESİ VE STRESLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ANKET FORMU' kullanılmıştır. İtfaiye Teşkilatlarında çalışan personellerden çalışmaya katılmayı kabul eden 60'ına ulaşılmıştır. Katılımcılara yazarlar tarafından oluşturulan ve 20 sorudan oluşan anket uygulanmıştır.

Katılımcıların %6.67'si kadın (n=4), %93.33'ü erkektir (n=56). 'Sigara kullanıyor musunuz?' sorusuna %28.33'ü evet (n=17), %63.33'ü hayır (n=38), %8.33'ü kullanıyordum bıraktım (n=5). 'Alkol kullanıyor musunuz?' sorusuna %30'u evet (n=18), %46.67'si hayır (n=28), %23.33'ü kullanıyordum bıraktım (n=14). 'Kronik hastalığınız var mı?' sorusuna %16.67'si

evet (n=10), %83.33'ü hayır (n=50). Katılımcılara 'İşiniz sırasında karşılaştığınız olaylar sizi olumsuz etkiliyor mu?' sorusuna %21.67'si evet (n=13), %26.67'si hayır (n=16), %51.67'si bazen (n=31). 'Günlük hayatta sürekli alarm halinde hissediyor musunuz?' sorusuna %50'si evet (n=30), %16.67'si hayır (n=10), %33.33'ü bazen (n=20). 'Yaptığımız işin psikolojik ve fizyolojik olarak size yaşlandırdığınızı düşünüyor musunuz?' sorusuna %46.67'si evet (n=28), %30'u hayır (n=18), %23.33'ü bazen (n=14).

İtfaiyeciler karşılaştıkları olumsuz olaylardan olayın büyüklüğüne göre psikolojik olarak etkilenmektedirler. İtfaiyeciler iş yerlerinde alarma maruz kaldıkları için günlük hayatta da kendilerini psikolojik olarak alarm durumuna endeksliyorlar ve iş stresin diğer evreleri olan direnme ve tükenme evrelerine hazırlık yapıyorlar. Bu evreler sonucunda korku, endişe, sigara ve alkole bağımlılık, diyabet, hipertansiyon vb. gibi birçok sağlık problemini tetiklemektedir.

Anahtar Kelimeler: İtfaiye, Psikoloji, İş Stresi, Sağlık

CAUSES OF BLINDNESS AND MODERATE- SEVERE VISUAL IMPAIRMENT IN CENTRAL ANATOLIA, TURKEY

RUNNING HEAD: BLINDNESS AND MSVI IN TURKEY

Erkut KÜÇÜK¹, Uğur YILMAZ², Kürsad Ramazan
ZOR¹

1-Department of Ophthalmology, Faculty of Medicine,
Niğde Ömer Halisdemir University, Niğde, Turkey

2-Department of Ophthalmology, Faculty of Medicine,
Pamukkale University, Denizli, Turkey

Corresponding author: Erkut Küçük,
erkutkucuk@yahoo.com

We investigated causes of blindness and moderate and severe visual impairment (MSVI) in Niğde province in Turkey using Niğde State Hospital disability health board records.

Disability health board reports of Niğde State Hospital between 2011-2015 were evaluated retrospectively. The cause of blindness and MSVI determined using the cause of vision-loss in the better-seeing eye based on

WHO criteria. The overall and age and gender specific causes of blindness and MSVI were identified.

During the study, period 335 subjects were recorded as blind and 381 subjects were recorded as having MSVI. The main causes of blindness were retinitis pigmentosa (14.6 %), age related macular degeneration (AMD) (12.2%), diabetic retinopathy (12.2%). In MSVI group the main causes were cataract (18.4%), AMD (16.5%), diabetic retinopathy (13.9%).

Retinitis pigmentosa, AMD, diabetic retinopathy were the leading causes of blindness, and—in addition to these—cataract was a prominent cause of MSVI. This information is important in planning of public health policies, raise public awareness of the visual impairment especially given that several leading causes of visual impairment are reversible or preventable.

SAĞLIKLI YETİŞKİNLERDE YÜRÜYÜŞÜN ZAMAN MESAFE PARAMETRELERİ İLE BOY, KİLO VE VÜCUT KÜTLE İNDEKSİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Müge KIRMIZI¹, Ata ELVAN², Salih ANGİN³

¹ Dokuz Eylül Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu, İZMİR, mugekirmizi@hotmail.com

² Dokuz Eylül Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu, İZMİR ataelvanata@gmail.com

³ Dokuz Eylül Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu, İZMİR salihangin@gmail.com

Literatürde vücut antropometrik ölçümlerinin fiziksel kapasite ile ilişkili olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Ancak fiziksel fonksiyon ve fonksiyonel kapasitenin en önemli göstergelerinden olan yürüyüşün zaman mesafe parametreleri ile vücut antropometrik ölçümlerinin ilişkisini gösteren çalışmaların sayısı yetersizdir ve sonuçları çelişkilidir.

Araştırmanın amacı sağlıklı yetişkinlerde yürüyüşün zaman mesafe parametreleri (yürüyüş hızı, adım uzunluğu ve kadans) ile boy, kilo ve vücut kütle indeksi (VKİ) arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Çalışmaya 30 sağlıklı yetişkin birey (17 kadın, 13 erkek, ortalama yaş: 35.57±13.74) dahil edildi. Katılımcılar 10 metre yürüme testi ile normal yürüme (NY) ve maksimum hızda yürüme (MAKSY) koşullarında

değerlendirildi. Yürüyüşün zaman-mesafe parametreleri (yürüyüş hızı, adım uzunluğu ve kadans) ağır çekim yapan kameranın (120fps) kullanıldığı video analiz yöntemiyle değerlendirildi. Katılımcıların boy, kilo ve VKİ değerleri ile yürüyüşün zaman mesafe parametreleri arasındaki ilişki korelasyon analizi ile değerlendirilerek pearson korelasyon katsayıları belirlendi.

Boy ile MAKSY koşulundaki hız ve NY koşulundaki kadans arasında orta şiddette pozitif korelasyon ($523 \leq r \leq 563$, $p < 0.01$) bulunurken MAKSY koşulundaki adım uzunluğu arasında yüksek şiddette pozitif korelasyon ($r = 760$, $p < 0.001$) bulundu. Kilonun NY koşulundaki hız ve kadans ile zayıf şiddette negatif korelasyon gösterdiği saptandı ($-393 \leq r \leq -499$, $p < 0.05$). VKİ' nin ise NY koşulundaki adım uzunluğu ve kadans ile zayıf şiddette negatif korelasyon gösterirken ($-416 \leq r \leq -438$, $p < 0.05$) hız ile orta şiddette negatif korelasyon ($r = -546$, $p < 0.01$) gösterdiği bulundu.

Araştırmanın sonucu yürüyüşün zaman mesafe parametrelerinin kişilerin antropometrik özellikleri ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Araştırmacı ve klinisyenlerin yürüyüş analizlerinin sonuçlarını antropometrik özelliklere göre normalize ederek yorumlaması faydalı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Yürüyüş analizi, Zaman mesafe parametreleri, Boy, Kilo, Vücut Kütle İndeksi

VENTROGLUTEAL BÖLGENİN TESPİT EDİLMESİNDE KULLANILACAK BİR ARAÇ GELİŞTİRİLMESİ VE ARACIN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİĞİNİN BELİRLENMESİ

Emel TUĞRUL, Leyla KHORSHID

Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın Türkiye

Hemşirelerin en sık uyguladıkları enjeksiyonlardan biri olan intramusküler enjeksiyonlarda en güvenilir bölge ventrogluteal enjeksiyon bölgesidir. Fakat hemşireler bu bölgeyi tespit etmekte zorlandıkları, bölgenin küçük olduğunu düşündükleri, hastaya zarar vereceklerini düşündükleri için enjeksiyon için tercih etmemektedirler. Çalışmada ventrogluteal enjeksiyon bölgesinin tespit edilmesini kolaylaştıracak ve standart bir yöntem olarak kullanılabilecek bir cihaz geliştirilmiş ve bu cihazın geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır.

Abstract Book (Oral Presentation)

Bu çalışmanın amacı, ventrogluteal enjeksiyon bölgesini tespit etmek için araç geliştirmek ve bu aracın geçerlik güvenilirlik çalışmasını yapmaktır.

Çalışma metodolojik bir çalışma olarak tasarlanmıştır. Çalışmaya hastanenin ultrason birimine başvuran ve çalışmaya katılmayı kabul eden 150 birey alınmıştır. Çalışma iki aşamada tamamlanmıştır. Birinci aşama; aracın tasarlanma ve yapılma aşamasıdır. İkinci aşama ise; aracın geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yapıldığı aşamadır. Araç araştırmacılar tarafından tasarlanmış ve mühendislik bölümü ile ortak görüşler sonucunda yapılmıştır. Aracın geçerlik ve güvenilirlik çalışması 150 birey ile yapılmıştır. Geçerlik çalışmasında enjeksiyon bölgesi “V” yöntemi kullanılarak el ile ve araç ile belirlenmiştir. Belirlenen bölgelerdeki subkütan ve kas dokusu kalınlıkları ultrason ile tespit edilerek karşılaştırılmıştır. Çalışmanın verileri tanımlayıcı istatistikler, t testi, kappa istatistiği ve reliability analizi ile değerlendirilmiştir.

El ile belirlenen enjeksiyon noktasındaki toplam doku kalınlığı ortalaması 46.98 ± 14.08 mm iken, araç ile belirlenen toplam doku kalınlığı ortalaması 48.51 ± 12.50 mm olduğu tespit edilmiştir. Kappa istatistiğine göre, kappa değerinin 0.563 olduğu ve uyum düzeyinin iyi derecede olduğu saptanmıştır. Aracın duyarlılığı; %98.3, özgünlüğü ise %72.4 olarak tespit edilmiştir. Güvenirlik analizi sonucunda aracın mükemmel düzeyde güvenilir olduğu belirlenmiştir.

Ventrogluteal enjeksiyon bölgesini belirlemek için geliştirilen aracın geçerli ve güvenilir olduğu tespit edilmiştir. Çalışma elde edilen bulgular sonucunda; geliştirilen aracın 18-65 yaş arasında ve beden kitle indeksi $18,5-40 \text{ kg/m}^2$ arasındaki bireylerde kullanılabileceği belirlenmiştir. Geliştirilen aracın geçerliğinin yüksek olması hemşirelerin enjeksiyon bölgesinin belirlenmesinde karşılaştıkları güçlükleri ve yaşadıkları endişeleri azaltabileceği ve ventrogluteal enjeksiyon bölgesinin kullanılma sıklığını artıracığı düşünülmektedir.

Anahtar sözcükler: Ventrogluteal enjeksiyon, İntramusküler uygulamalar, hemşirelik

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

VENTROGLUTEAL ENJEKSİYON BÖLGESİNİN ANTROPOMETRİK ÖLÇÜMLERİ

Emel Tuğrul, Leyla Khorshid, Özüm Tunçyürek, Yelda
Özsunar Dayanır

Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın Türkiye

Ventrogluteal enjeksiyon bölgesi hemşirelerin intramusküler enjeksiyon uygulamalarında kullandıkları bölgelerden biridir. Güvenli bir enjeksiyon uygulaması için bölgedeki subkütan doku ve kas dokusu kalınlığı önemlidir. Özellikle subkütan doku kalınlığı cinsiyet, beden kitle indeksi ve bireylerin antropometrik ölçümlerine göre değişiklik göstermektedir.

Ventrogluteal enjeksiyon bölgesindeki subkütan doku ve kas dokusu kalınlıklarının ve antropometrik verilerin belirlenmesidir.

Çalışmaya bir üniversite hastanesinin ultrason birimine başvuran ve çalışmaya katılmayı kabul eden 150 birey alınmıştır. Kesitsel türde bir çalışma olarak planlanmıştır. Ventrogluteal enjeksiyon bölgesi “V” yöntemi ile araştırmacı tarafından belirlenmiştir. Enjeksiyon bölgesindeki ve enjeksiyon bölgesinin 2 cm ve 4 cm etrafındaki bölgelerden subkütan ve kas dokusu kalınlıkları ultrason kullanılarak tespit edilmiştir. Ayrıca, bireylerin antropometrik ölçümleri (boy, kilo, bel, kalça ve krsta iliaca çevresi, büyük trokanter ile krsta iliaca ve krsta iliaca anterior superior arasındaki uzaklık) ile enjeksiyon bölgesindeki doku kalınlıklarının ilişkisi değerlendirilmiştir.

Enjeksiyon bölgesindeki subkütan doku kalınlığı ortalaması 15.44 ± 8.01 mm ve kas dokusu kalınlığı ortalaması 31.75 ± 11.86 mm olarak belirlenmiştir. Kadınlarda subkütan doku kalınlığı erkeklere göre daha fazla bulunmuştur. Enjeksiyon bölgesinin 2 cm ve 4 cm etrafındaki doku kalınlıkları incelendiğinde; toplam doku kalınlığının en az olduğu yer enjeksiyon bölgesinin 2 cm üzeri (41.67 ± 14.83) ve 4 cm üzeri (35.79 ± 15.55) olduğu belirlenmiştir. zayıf bireylerde enjeksiyon bölgesinin 4 cm etrafındaki toplam kalınlığının ortalamasının 38 mm’den daha az olduğu saptanmıştır.

Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre; kas içi enjeksiyonlarda ventrogluteal enjeksiyon bölgesi kullanılırken, bireylerin kilosu ve beden kitle indeksi enjeksiyon bölgesinin seçiminde ve kullanılacak iğnenin

Abstract Book
(Oral Presentation)

uzunluğunun seçiminde dikkate alınmalıdır. Özellikle obez bireylerde daha uzun iğneler tercih edilebilir. Bunun yanında tekrarlayan enjeksiyonlarda zayıf ve normal kilolu bireylerde enjeksiyon bölgesinin 4 cm çevresinde kemik yaralanması riski olabileceği düşünülmelidir. Ayrıca, bireylerin bel ve kalça çevresinin fazla olması da subkütan doku kalınlığı ile ilişkili olduğundan, bu bireylerde de iğne seçiminde uzun iğnelerin tercih edilmesi gerektirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ventrogluteal Alan, Antropometrik Ölçüm, Hemşirelik

**TİP 2 DİYABETLİ HASTALARDA OSA
SEMPTOMLARININ SIKLIĞI, BİRBİRİ İLE
OLAN İLİŞKİSİ VE OSA RİSK FAKTÖRLERİ İLE
SEMPTOMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Zeynep GÜNEŞ* Yıldız DENAT**,

* Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, AYDIN, zeynepadu@gmail.com

** Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, AYDIN, denat09@gmail.com

Obstrüktif uyku apnesi (OSA) diyabet riskini artırırken, diyabetli hastalarda da metabolik kontrolü olumsuz etkilemekte, kardiyovasküler hastalık riskini artırmaktadır. Diyabet ve OSA ilişkisi hakkında farkındalığın artması, OSA'ya bağlı gelişecek komplikasyonların yönetiminde önemlidir. OSA'nın yaygın semptomları horlama, gündüz uykuluğu ve tanıklı apnedir.

Bu çalışma tip 2 diyabetli hastalarda OSA semptomlarının sıklığı, semptomların birbiri ile olan ilişkisini, OSA risk faktörleri ile semptomlar arasındaki ilişkiyi araştırmak amacı ile yapılmıştır.

Araştırma kesitsel tipte analitik bir çalışmadır. Veriler 2016 yılı 6. Ayından sonra ile 2017 yılı ilk altı ayı içerisinde Batı Anadolu'da Diyabet Polikliniği'ne başvuran 228 tip 2 diyabet tanılı hastadan elde edildi. Hastalara bilgi formu (OSA risk faktörleri, horlama, Gündüz aşırı uykuluğu(ESS), tanıklı apne'yi sorgulayan) uygulandı. Araştırmada elde edilen veriler Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) for

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Windows 18.0 paket programında analiz edildi. Sonuçlar %95'lik güven aralığında, $p < 0.05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirildi. Araştırmanın yapılacağı kurumdan ve hastalardan onam alındı.

Hastaların 91.2% sinin BMI'leri >30 (kg/m²)'den fazla, 45%'inin boyun kalınlıkları >40 cm fazla idi. OSA'nın semptomları olan horlama, gündüz uykuluğu durumu ve tanıklı apne görülme sıklıkları sırası ile 53.9%, 19.3%, 9.8% idi. Tip 2 diyabetli erkek hastalarda ESS ve horlama görülme sıklığı kadınlardan daha fazladır. Yaş ilerledikçe, BMI ve boyun kalınlığı(NC) arttıkça horlamanın anlamlı şekilde arttığı belirlenmiştir. Tanıklı apne ile ESS bulunma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Tanıklı apnesi olanlarda aşırı uykuluğu oranı(44%), tanıklı apnesi olmayanlarda (20%)'dir.

Tip 2 diyabetli hastalarda OSA semptomları yaygındır, ileri yaş, BMI'eki ve NC'deki artış horlamayı etkilemektedir. Tanıklı apne ve ESS birbiri ile ilişkilidir.

Anahtar Kelimeler: Obstrüktif uyku apne sendromu, Tip-2 diyabet, OSA semptomları

**PİLONİDAL SİNÜS EKSIZYONU SONRASI
GELİŞEN DEFEKTLERİN
REKONSTRÜKSİYONUNDA YENİ BİR FLEP:
OMEGA (Ω) İLERLETME FLEBİ**

Serdar ALTUN

Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi, Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik cerrahi Ana Bilim Dalı

Pilonidal sinüs, sakrokoksigeal alanda görülen kronik intermitan bir hastalıktır. Cerrahi rezeksiyonu sonrası oluşan defektin rekonstrüksiyonunda flepler kullanılabilir. Sinüslerin rezeksiyonu genelde oval cilt defekti ile sonuçlanmaktadır. Bu tür defektlerin rekonstrüksiyonu için gergin olmayan bir kapama sağlayan, sağlıklı çevre doku rezeksiyonunun minimal olduğu ve defekti tamamen doldurabilen flepler seçilmelidir.

Biz bu çalışmada pilonidal sinüs eksizyonu sonrası oluşan defektlerin rekonstrüksiyonunda kullandığımız "Omega ilerletme flebi"nin teknik detaylarını ve sonuçlarını sunmayı amaçladık.

Kliniğimizde Mart 2012- Ağustos 2014 tarihleri arasında opere olan 18 hasta çalışmaya dahil edildi. Olguların tümüne oval eksizyon ve omega ilerletme flebi ile onarım uygulandı. Defekt boyutu, postoperatif komplikasyonlar, postoperatif ağrı, ağrısız oturma süresi, hasta memnuniyeti ve rekürrens retrospektif olarak incelendi. Hastalardan 13'ü erkek, 5'i kadın olup ortalama defekt çapı 6 cm tespit edildi. Dört hasta daha önce sinüs eksizyonu sonrası Limberg fleple onarım yapılmış nüks vakalarıydı. Yaptığımız Omega İlerletme fleplerinin hiç birinde postoperatif erken dönemde konjesyon, nekroz, hematoma veya enfeksiyon görülmedi. Postoperatif 1.gün ağrı skoru 2.9 ± 0.8 , üçüncü gün 1.6 ± 0.6 tespit edildi. Ağrısız oturma süresi 9.7 ± 1.1 gün, hasta memnuniyeti ise yüksek bulundu. Ortalama 18 aylık takipte rekürrens görülmedi.

Omega ilerletme flebi, iki katmanlı minimal gerilim ile kapanması, Limberg flepte olduğu gibi ekstra sağlıklı doku rezeksiyonu gerektirmemesi ve kabul edilebilir kozmetik sonuçlara sahip olması, postoperatif erken komplikasyon oranının ve ağrı skorunun düşük olması gibi nedenlerle diğer flep seçeneklerine bir alternatif olarak düşünülebilir.

Anahtar Kelimeler: Pilonidal sinüs, Defekt onarımı, Omega flep

INVESTIGATION OF THE PRESENCE OF PHOSPHOLIPASE C IN PSEUDOMONAS BACTERIA ISOLATED FROM PATIENTS

Berrin ÇELİK, Güven URAZ

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu
Gülümbe, BİLECİK berrin.celik@bilecik.edu.tr

Gazi Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümü,
Teknikokullar, ANKARA

Pseudomonas genus is gram negative bacteria a broad spectrum in nature aerobic. *P.aeruginosa* which is the first in this genus, frequently isolated from nature and clinical specimens, is an important opportunistic pathogen. It is also one of the leading causes of nosocomial infections. *P. aeruginosa* has a variety of structural and extracellular virulence factors responsible for infections. Phospholipase C (PLC), a major virulence factor and a thermophilic protein, is involved in host

penetration following host cell destruction in the affinity of the microorganism to the lung epithelium. They may colonize the respiratory tract and can increase the effect of tissue invasion in infections.

Phospholipase C (PLC) is a major virulence factor and in *Pseudomonas pneumonia* may cause reduced surfactant in the lungs and tissue damage. For this purpose, presence of phospholipase C was researched

We applied well-known classical methods as well as the BD BBL Crystal ID semi-automatic system for the identification of bacteria. Clinical specimens causing infection in different parts of the body were studied and a total of 104 isolates of *Pseudomonas*. In the investigation of phospholipase C; two methods were used. In the first method, p-nitrophenylphosphorylcholine (NPPC) (Sigma) was used as the substrate. In the second method, phospholipase C activities in bacteria were studied using tryptic strain agar supplemented with eggs.

Phospholipase C activity in 104 clinical isolates of *Pseudomonas* named in the study; according to method 1; that were found positive in 74 (71.15%). In the study conducted according to method 2; 104 clinical isolates were positive in 66 (63.46%) *Pseudomonas* isolates.

The pathogenesis of *Pseudomonas* is complicated by the infections it causes and the various virulence factors it secretes. As a result; phospholipase C was detected at high rates in *Pseudomonas* bacteria isolated from patients.

Key words: *Pseudomonas*, virulence, phospholipase C

ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİNİN HIV/CİNSEL YOLLA BULAŞAN HASTALIKLAR HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİ

Nezihe BULUT UĞURLU, Yusuf YAVUZ, Aytuğ
TÜRK

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü nugurlu@mu.edu.tr ,

Önemli bir halk sağlığı problemi olan ve çözüm bekleyen cinsel yolla bulaşan hastalıklar (CYBH) cinsel birliktelik ya da yakınlaşma ile çiftlerin birbirlerine bulaştır-dıkları tüm enfeksiyonları içermektedir. Ayrıca bu hastalıkların kan ürünlerinin transfüzyonu sırasında veya temas ile ve

gebelik sırasında anneden bebeğe geçebildiği bilinmektedir (1).

Bugün tüm dünyada gençler, cinsel yolla bulaşan hastalıklar(CYBH) açısından risk altındadırlar. CYBH;frengi (sifilis), hepatit B ve hepatit C, gonore (bel soğukluğu),HIV ve Trikomonas enfeksiyonu gibi hastalıkları içermektedir. Cinsel konularla karşılaşma yaşının düşmesi, cinsel aktivitelerin erken başlaması ve evlilik yaşının yükselmesi nedeniyle risk artmaktadır(2).

Tanımlayıcı tipteki bu araştırma, 2014-2015 eğitim-öğretim yılı bahar dönemi Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Merkez Yerleşkesi'nde yer alan fakülte ve yüksekokullarda, üniversite gençliğinin cinsel yolla bulaşan hastalıklarla (CYBH) ilgili bilgi düzeyini belirlemek amacıyla yapıldı. Öğrencilere uygulanan anket(Ek-1) çalışmasında öğrencilerin bilgi düzeyinin, sosyo-demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği incelendi.

Araştırmanın evrenin merkez yerleşkede öğrenim gören öğrenciler, örneklemini araştırmaya katılan 300 öğrenci(150 kadın 150 erkek) oluşturdu. Veriler bazı araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu ve 36 (s7-s42) sorudan oluşan Cinsel Temasla Bulaşan Hastalıklar ile İlgili Bilgi Testi (CTBH Bilgi Testi) ile toplandı.

Öğrencilerin %33.7'si (n:101) cinsel ilişkide bulunduklarını belirtti. Bunların %77.7'si (n:233) son bir yıl içinde sadece 0-1 kişi ile beraber olduğunu, %25.7'si (n:77) cinsel ilişki sırasında bir korunma yöntemi kullandığını belirtti. Öğrencilerin çoğunluğunun lisede (%55.3) ve üniversitede (%82.7) cinsel sağlık ile ilgili eğitim almadıkları görüldü. Cinsel ilişki sırasında herhangi bir yöntem kullanmayan(%16.0) ve dışarı boşalma yöntemini kullanan(%14.7) öğrencilerin, az sayılmayacak ölçüde olması riski gözler önüne sermiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin, cinsel sağlık/üreme sağlığı hakkında bilgi sahibi olduğu, ancak çoğunluğunun bu konuda bir hizmet almadığı saptanmıştır. Üniversite öğrencilerinin CTBH'lere ilişkin orta düzeyde bilgi sahibi olduğu ve konu ile ilgili bilmedikleri şeylerin yanlış bildiklerinden daha fazla olduğu belirlendi.

Anahtar Sözcükler: Üniversitesi gençliği, hiv/cinsel yolla bulaşan hastalıklar, bilgi düzeyi

HEMŞİRE VE HEKİMLERİN AĞRILI HASTAYA YAKLAŞIMLARINA İLİŞKİN HASTALARIN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Nezihe BULUT UĞURLU, Naşide KAHRAMAN,
Yasemin KIRTORUN, Ayтуğ TÜRK

*Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü nugurlu@mu.edu.tr*

Ağrı; gerçek ya da potansiyel doku hasarı nedeniyle hoş gitmeyen subjektif, duyuşsal ve emosyonel tecrübe ya da hasarın sözel ifadesi şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanımdan anlaşıldığı gibi günümüzde, ağrıya biyopsikososyal perspektiften bakılmaktadır ki, o da, ağrının fiziksel olmasının yanında duyuşsal, davranışsal, çevresel ve kültürel çeşitlilik gösteren çok boyutlu bir yaşantı olduğu fikri üzerine kurulmuştur. Ağrıyı tedavi etmek veya en aza indirmek için öncelikle ağrının iyi tanımlanması gerekir. Etkili bir ağrı kontrolü hastayı rahatlatma ve yaşam kalitesini yükseltmenin yanı sıra komplikasyon oranını ve hastanede yatma süresini azaltmada etkilidir. Bu yönüyle ağrı kontrolü ağrının neden olduğu maddi kayıpların engellenmesi için de önemlidir (1-3). Ağrı kontrolünde ekibin üç önemli üyesi hasta, hemşire ve hekimdir (1,3).

Araştırmamız, hemşire ve hekimlerin ağrılı hastaya yaklaşımlarına ilişkin hastaların görüşlerini incelemek amacıyla planlanmış tanımlayıcı çalışmadır.

Muğla Devlet Hastanesinin dahiliye, cerrahi, kardiyoloji, kadın doğum, nöroloji, göğüs hastalıkları servisinde yatan hastalara hemşire ve hekimlerin ağrılı hastaya yaklaşımlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Muğla Devlet Hastanesinin dahiliye, , cerrahi, kardiyoloji, kadın doğum, nöroloji, göğüs hastalıkları servisinde yatan 250 hastadan araştırmaya katılmayı reddeden 5 hasta dışında kalan 245 hasta tarafından hazırlanmış olduğumuz anket formu ile veriler toplanmıştır. Anket çalışması gerekli izinler alınarak yapılmıştır.

Hastalardan büyük bir kısmı ağrısı olduğunda hemşirenin hekimi çağırıp önerdiği ağrı kesici ilacı verdiği (%37.1), küçük bir kısmı (%13.5) ise hemşirenin kendisiyle konuşarak rahatlamasını sağladığı bulundu. Hastaların büyük bir kısmı (%48.6) ağrısı olduğunda hekimin ağrıyı değerlendirdiğini ve ağrı kesici verdiğini, küçük bir

Abstract Book
(Oral Presentation)

kısının (%3.7) ise hekimin kendisiyle konuşarak rahatlamasını sağladığı belirlendi.

Ağrılı hastaya gerek hekim gerekse hemşirenin ağrı durumunda psikolojik yaklaşımdan ziyade çoğunlukla ağrı kesiciler ile yaklaşım sağladığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ağrılı hastaya yaklaşım, hastaların görüşleri, hekim, hemşire

OKUL ÖNCESİ KURUMLARDAKİ ÖĞRENCİ VELİLERİNİN ÇOCUĞA YÖNELİK ŞİDDET İSTİSMAR VE İHMAL KONUSUNDA Kİ GÖRÜŞLERİ

Nezihe BULUT UĞURLU, Dilek SAYIN, Rukiye YILMAZ, Aytuğ TÜRK, Çiğdem AYDIN BİLGE

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü nugurlu@mu.edu.tr

Çocuk istismarı; çocuklara anne-babaları veya onlara bakıp gözetmekle ve eğitmekle görevli kişiler ya da yabancılar tarafından sağlıklarına zarar veren fiziksel, duygusal, zihinsel ya da sosyal gelişimlerini engelleyen tutum ve davranışlara maruz bırakılmaları olarak tanımlanır (1). Çocuk istismarı; fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik istismar olarak ikiye ayrılır (2). Fiziksel istismar; 18 yaşından küçük çocuk ya da gencin anne, baba ya da bakımından sorumlu başka kişi tarafından sağlığına zarar verecek biçimde fiziksel hasara uğraması ya da yaralanma riski taşımasıdır.

Bu çalışma sağlıklı bir toplum için önem arz eden çocuklarımızın maruz kaldığı şiddet, istismar ve ihmalin aileler tarafından farkındalığını ölçmek ve bu konuya dikkat çekmek için Muğla il merkezinde 3-6 yaş grubu öğrenci velilerine uygulanması planlanmıştır.

Araştırma Muğla İl Merkezinde eğitim yapılan toplam 15 okul öncesi kurumda eğitim gören çocukların velilerinin “Çocuğa Yönelik Şiddet, İstismar ve İhmal” konusundaki görüşlerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Muğla İl Merkezinde eğitim-öğretim yapan toplam 15 okul öncesi kurumlarında çocukları eğitim gören toplam 600 öğrenci velisinden çalışmaya katılmayı kabul eden 135 ebeveyne uygulanmıştır. Çalışmaya katılan okul öncesi kurumlardaki öğrenci velilerinin %77.8’i şiddete

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

uğramış çocukla karşılaşmadığını belirtmiş, -%40’ı şiddetin türünü fiziksel-sözel şiddet olarak değerlendirmiş,

Çocuğa şiddet uygulayan kişiler olarak da en çok anne-babayı gördüklerini ifade etmişlerdir.

-Katılımcıların %77.3’ü şiddeti sadece fiziksel şiddet olarak tanımlamış,

-%70.4’ü ise istismarı yalnızca duygusal istismar olarak nitelendirmişlerdir.

-Velilerin büyük bir kısmı ilgi, sevgi ve şefkat eksikliğini çocuk ihmali olarak tanımlamış,

-Çocukların en çok evde ve okulda, fiziksel ve duygusal şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, öğrenci velileri, şiddet, istismar, bilgi düzeyi

HEMŞİRELİKTE MÜZİK UYGULAMALARI: BİR SİSTEMATİK EŞLEŞME ÇALIŞMASI

Yeliz CİĞERCİ¹ Pakize ÖZYÜREK¹ Öznuur GÜRLEK KISACIK¹ Cahide ÇEVİK¹

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü

Hemşirelik, insanoğlunun doğasını ve gelişimini inceleyen ve ona her yönü ile bütüncül bir yaklaşım içerisinde bakım veren, hümanist bir bilimdir. Müzik, insanın iştme duyusuna sahip olduğu andan itibaren hayatında var olan, insanları sınıflandıran, hiçbir unsurun mani olamadığı, her yaş ve kültürden insanın duygu düşünce ve davranışlarını etkileyen evrensel bir kavramdır. Müzik terapi, müziğin psikodinamik, hümanist ve kişiler arası yaklaşımlar kullanılarak, bir müzik terapisti tarafından birey veya gruplara uygulanmasıdır. Günümüzde hastalıkların tedavi sürecinde olumlu etkilerinin olduğu bilinen müzik terapi/sağlıkta müzik uygulamaları sağlık bakım sistemi içinde gündemde olan bir uygulamadır. Hemşirelik ve müzik terapi/sağlıkta müzik uygulamalarını ortak paydada buluşturan ana unsur ise bireye bütüncül yaklaşımı benimsemiş olmalarıdır.

Bu çalışmada, müzik terapi/sağlıkta müzik uygulamaları alanında hemşire araştırmacılar tarafından yapılan çalışmaların sistematik eşleşme yöntemi kullanılarak

Abstract Book (Oral Presentation)

incelenmesi ve bu alandaki eğilimlerin ortaya konması amaçlanmıştır.

Çalışmanın evrenini 2016-2017 tarihleri arasında “music”, “music therapy”, “music medicine”, “music listening” “music intervention”, “nurse”, “nursing” anahtar kelimeleri ile “web of science”, “sciences direct”, “scopus”, “ebsco”, “google scholar” veri tabanları kullanılarak ulaşılan 420 makale oluşturmuştur. Dahil edilme kriterleri olarak; hemşire araştırmacılar tarafından yapılmış müzik terapi ya da sağlıkta müzik uygulamaları amacı ile planlanmış, kullanılan müzik çalışması prosedürü (müziğin uygulanma yolu, türü, süresi gibi) belirtilmiş olan, yayın dili Türkçe ve İngilizce olan, tam metnine ulaşılabilen 33 araştırma bu çalışmanın örneklemini oluşturmuştur.

Çalışmaların sayısı yapıldığı ülkelere göre incelendiğinde, Türkiye’nin 14 çalışma ile ilk sırada olduğu ve %67’sinin randomize kontrollü çalışma şeklinde planlandığı görülmüştür. Çalışmaların %31’inin cerrahi hemşireleri tarafından yapıldığı, %63.6’sının bir deney-bir kontrol grubu olmak üzere 2 örneklem grubundan oluştuğu, çalışmalarda büyük çoğunlukla pasif müzik dinletmenin kullanıldığı ve müziğin kulaklıkla dinletildiği, dinletilen müziğin ise doğa sesleri ve enstrümantal müzik olduğu ve 16 çalışmada hastalara 30dk ve daha kısa süreli müzik dinletildiği saptanmıştır. Çalışmaların büyük çoğunluğunda müziğin yaşam bulguları, anksiyete, ağrı ve uyku kalitesine etkisinin incelendiği tespit edilmiştir.

Hemşirelik çalışmalarının kanıt düzeyi yüksek çalışma niteliği taşıdığı, hasta bakımında hemşireliğin pek çok alanında müziğin kullanıldığı, hastaların ağrı ve anksiyetelerinin azaltılmasında, yaşam bulgularının stabil olması ve uyku kalitesinin artırılmasında önemli bir tamamlayıcı tedavi olduğu, ancak benzer çalışmalarda bile müziğin uygulama prosedürlerinde farklılıklar olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Hemşirelik, Sağlıkta müzik uygulamaları, Müzik terapi, Müzik dinleme

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

ODONTOJENİK MAKSİLLER SİNÜS LEZYONLARININ PANORAMİK RADYOGRAFİLERLE BELİRLENMESİ

Murat KUŞ, Aysun GÜZEL, Alpaslan AKTÜRK

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi mkus@mehmetakif.edu.tr*

Paranasal sinüslerin en büyüğü olan maksiller sinüslerin, komşulukları bakımından birçok yüz anatomisi üyesi ile farklı klinik ilişkiler içerisinde bulunması kaçınılmazdır. Birçok çalışmada molar ve premolar sahada diş kökleri ile maksiller sinüs arasındaki mesafenin azaldığı gösterilmiştir. Öncelikli olarak nazal kökenli olduğu bilinen maksiller sinüs enfeksiyonlarının bazı durumlarda da odontojenik olduğu gösterilmiştir.

Bu çalışmada maksiller sinüs lezyonlarında odontojen kökenlerin görülme sıklığını ortaya koyarak sinüs enfeksiyonlarının tedavi sürecinde dikkatleri maksillanın diş kökleri ile olan yakın ilişkisine çekmek ve doğru tanı ile yola devam edilmesine katkı sunmak amaçlanmıştır.

Burdur’da bulunan özel bir ağız ve diş sağlığı polikliniğine başvurarak panoramik radyografi hizmeti alan kişilerin radyografik görüntü analizlerinin diş hekimi ve anatomi doktoru tarafından görsel analizinin yapılması, tespit edilen odontojenik maksiller sinüs lezyonlarının türünün ve sayısının tespiti, istatistiki olarak anlamlı bir sonuç olmadığının değerlendirilmesi gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri SPSS paket programında analiz edilmiş, veriler bilgisayar ortamına aktararak ortalama $\pm$ standart sapma ve yüzde olarak özetlenmiştir.

02 Ocak 2017 ile 30 Aralık 2017 tarihleri arasında Burdur’da bulunan özel bir ağız ve diş sağlığı polikliniğine başvuran ve panoramik radyografi hizmeti alan 305 hastanın radyografi sonuçları incelenmiş ve 44 hastada maksiller sinüs enfeksiyonu tespit edilmiştir. Enfekte maksiller sinüsler kendi aralarında değerlendirmeye tabi tutulduğunda 2 hastanın *periapikal granüloma* 2 hastada *periodontal cepler* ve 3 hastada da *apikal lezyon/kist* sorunu görülmüştür. Maksiller sinüs enfeksiyonu olan hastaların toplamda %15’inde odontojenik kökenli sorunlar bulunması istatistiki olarak yüksek anlam ihtiva etmektedir.

Abstract Book
(Oral Presentation)

Çalışmamızda tüm maksiller sinüs enfeksiyonları içerisinde %15'lik bir paya sahip olan odontojenik sebeplerin radyolojik olarak tanımlanması ve sınıflandırması, hastalığın etyolojisi hakkında doğru fikirler vermiş ve başka tedavilerin türü ile süresinin belirlenmesinde rol oynamıştır.

Anahtar Kelimeler: Ağız ve Diş, Anatomi, Maksiller Sinüs.

**BEL AĞRILI OLGULARDA SİNİR
MOBİLİZASYONU UYGULAMALARININ YERİ
VE ÖNEMİ**

Vedat KURT, Özgen ARAS

Dumlupınar Üniv. Sağlık YO, FTR Bölümü, Kütahya.

Sinir mobilizasyonu (SM) sinir ve etrafındaki yapıları hareketlendirmek amacı ile yapılan kaydırma ya da gerilim şeklinde uygulanan yöntemlerdir. SM'nun intranöral sirkülasyonu, aksoplazmik akışı, sinirin konnektif doku ile ilişkili visko-elastisitesini ve hassasiyetini azaltarak semptomlar üzerinde etkilidir.

Bel ağrılı olgularda SM uygulamalarının yerinin incelenmesidir.

Bel ağrılı olgularda semptom ve bulgulara yönelik görsel ağrı skalası, numerik ağrı skalası, Oswestry özürüllük skalası, Rolland-Morris engellilik skalası, Fonksiyonel bel ağrısı skalası; düz bacak kaldırma testi, slump testi, femoral sinir germe testi; hamstring, iliopsoas esneklik, otur-uzan testleri ve elektromyografik değerlendirmeler yapılmaktadır. SM tekniklerin tedavi olarak kullanılmasında literatürde henüz fikir birliği bulunmamaktadır. Slump pozisyonu, yüzüstü, sırtüstü ve yan yatışta aktif yada pasif olarak yapılabilen uygulamalar, 5*30 sn yada 3*60 sn şeklinde gerilim yükleme teknikleri, 3 set 10 tekrarlı ossilasyonlar ile kaydırma teknikleri olarak, farklı seans sayısı ve sürelerde kullanılmaktadır. Optimum sonuç almak için tedavi süresinin en az 3 seans/hafta ve 3 hafta boyunca uygulanması önerilmektedir.

Kaydırma tekniklerinin daha nazik olması sebebiyle sinir etrafında kanama-inflamasyon varlığı bulunan akut durumlar ve postoperatif dönemde, gerilim tekniklerinin intranöral basınç artışı olan durumlarda kullanılması için

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

görüş bildirilmektedir. Gurpreet, Sahar ve Gupta ve Sarkari, yaptıkları çalışmalarda tedaviye ek olarak DBK şeklinde, Eolakoviae yan yatışta, Cleland, Malik, Nagrale ve Kurt slump pozisyonunda verilen SM uygulamalarının ağrı, özürüllük düzeyi, eklem hareket açıklığı ve tedavi getirilerinin anlamlı derece düzelme gösterdiğini bildirmişlerdir. Schäfer bel bacak ağrılı hastaları gruplara ayırmışlar ve SM tekniklerinin özellikle periferik sinir sensitizasyonu olan gruba daha uygun olduğunu bildirmişlerdir. Scrinshaw lumbal cerrahi geçiren hastalarda SM tekniklerinin iyileşmede fark oluşturmadığını söylemişlerdir.

SM tekniklerin homojen hasta grubu ve patolojilerde; tekrar sayısı, seans sayısı, uygulama süresi, kullanılacak teknik seçimi, pasif ya da aktif olarak yapılması, mevcut ve olası etkilerinin objektif olarak değerlendirilmesine yönelik araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sinir mobilizasyonu, bel ağrısı, fizyoterapi

**TORASİK KAFES MOBİLİTESİ İLE İLİŞKİLİ
FASYA UYGULAMASININ SAĞLIKLI GENÇ
BİREYLERDE SOLUNUM KAS KUVVETİ
ÜZERİNE ANLIK ETKİSİ: PİLOT ÇALIŞMA**

Ata ELVAN, M. Alphan ÇAKIROĞLU¹, Seher ÖZYÜREK¹

¹*Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu, İzmir ata.elvan@deu.edu.tr,*

Fasya, kontraktıl doku tarafından üretilen gerilimin iletilmesinde önemli role sahip bir yapı olduğundan torasik kafes ile bağlantılı fasyal yapılara yönelik uygulamalar solunum kas kuvvetini etkileyebilir.

Bu pilot çalışmanın amacı torasik kafes mobilitesi üzerinde etkili fasyalar üzerine yapılan tek seans gevşetme tekniğinin sağlıklı kişilerde solunum kas kuvveti üzerine anlık etkisini incelemektir.

Yaşları 21-28 yıl arasında 5 sağlıklı genç olgudan her biri 48 saat ara ile randomize sırayla çalışma ve kontrol grubuna alındı. Çalışma grubuna Nicholas ve ark'nın tekniğine uygun olarak tek seans fasya uygulaması yapıldı (1). Kontrol grubuna ise herhangi bir uygulama yapılmadı, bireyler fasya uygulamasındaki benzer süre

boyunca sırtüstü pozisyonunda yatırıldı. Her iki grupta fasya uygulaması ve sırtüstü yatış öncesi ve sonrası solunum kas kuvvet [(maksimum inspiratuar basınç (MİB) ve maksimum ekspiratuar basınç (MEB)] ölçümleri tekrarlandı. Grup içi ölçüm değerlerini karşılaştırmada Wilcoxon işaretli sıralar testi, gruplar arası ölçüm değerlerinin karşılaştırılmasında ise Mann-Whitney U testi kullanıldı. Tanımlayıcı istatistikler ortanca olarak verildi.

Çalışma grubunda fasya uygulaması sonrası MİB değerinde 9 cmH₂O (p=0.042), MEB değerinde ise 11 cmH₂O anlamlı artış görüldü (p=0.042). Kontrol grubunda ise bu artışlar MİB değeri için 3 cmH₂O olup anlamlı iken (P=0.042) ve MEB değeri için 5 cmH₂O olarak bulundu ve istatistiksel olarak anlamlı değildi (p=0.066). İnspiratuar (p=0.056) ve ekspiratuar (p=0.310) kas kuvvetindeki artışlar çalışma grubunda daha yüksek olmasına karşın gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildi (p>0.05).

Fasya uygulaması grubunda daha yüksek fakat istatistiksel olarak anlamlı bulunmayan artışın pilot çalışma aşamasındaki kişi sayısının az olmasından kaynaklanabileceğini düşünmekteyiz. Torasik kafes mobilitesi ile ilişkili fasya uygulamalarının solunum kas kuvvetini geliştirme üzerindeki etkinliğinin daha iyi anlaşılabilmesi için daha fazla sayıda olgu ile özellikle fasyal mobilitenin etkilenmiş olabileceği solunum ve muskuloskeletal disfonksiyonu olan kişilerde araştırıldığı çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Fasya, solunum kas kuvveti, gevşetme

THE EFFECT OF ACTIVITIES TARGETING AT MENTALLY DISABLED CHILDREN AND THEIR FAMILIES UPON ATTITUDES OF NURSING STUDENTS

Filiz ÖZKAN*, Nevin USLU**, Handan ZİNCİR***

* Erciyes University, Faculty of Health Sciences,
Assistant Professor, filizozkan@erciyes.edu.tr

** Mehmet Akif Ersoy University, School of Health
Services, Assistant Professor, nuslu@mehmetakif.edu.tr

*** Erciyes University Faculty of Health Sciences,
Associate Professor, hzincir@erciyes.edu.tr

The most important factor that help positive attitudes towards the disabled individuals be adopted is to increase interaction between disabled individuals and non-disabled individuals.

This current study was done in order to explore the effect of activities done by nursing students for mentally disabled children and their families upon nursing students' attitudes.

This study was planned as mixed, randomized controlled and experimental-phenomenological study. Sample of the study was consisted of 70 nursing students that were divided into experimental group and control group ($\alpha=0.05$, power 90%). The data were gathered before and after the study using Student Information Form, Attitudes towards Persons with Disabilities Inventory (APDI) and written interview technique. Students in the experimental group performed activities in which mentally disabled children and their families were included for three weeks. For the analyses of the quantitative data; descriptive statistics, Shapiro-Wilk, t test in dependent groups and Kruskal- Wallis were employed. For the analyses of the qualitative data; content analyses obtained from written interviews were performed. Written official permissions to undertake this study was gained from the Social Sciences Ethics Committee of Erciyes University and families of the disabled children and nursing students gave written and oral informed consents.

In the study, it was found that average age of nursing students was 21.58 ± 0.97 , 90.0% of them were female and 95.7% of them did not know the definition of disability. It was found that students' average APDI and subscale scores differed in intra-group and inter-group comparisons ($p < 0.005$). In the experimental group; average scores in interpersonal relations, work-life, family life, personal characteristics subscales and total APDI increased and a statistically significant difference existed between pre-study and post-study periods ($p < 0.005$). On the other hand in the control group, average scores in APDI and subscales decreased after the study and the difference between pre-study and post-study period was statistically significant ($p < 0.005$). In the study, themes concerning nursing students' perceptions and thoughts about the disabled children were "being

aware of the fact that mentally disabled children can do”, “being aware of their own prejudices towards mentally disabled children”, “being able to understand teachers in the education of mentally disabled children, being able to understand difficulties experienced by families with mentally disabled children, being able to learn how to deal with the disabled children.

Activities done for mentally disabled people and their care givers may be helpful in changing attitudes towards these individuals. Therefore, it is recommended that activities done for the disabled should be done by all university students.

Key Words: disabled child, attitudes towards the disabled, care giver

DEPRESYONDA PROBİYOTİK KULLANIMININ ETKİSİ

Elvan YILMAZ AKYÜZ, Sultan ÇULFA

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İstanbul
elvan.yilmazakyuz@sbu.edu.tr,*

Son yıllarda yapılan çalışmalarla şizofreni, otistik bozukluk, anksiyete ve depresyon gibi nöropsikiyatrik hastalıkların bağırsak mikrobiyomuyla ilişkili olduğu ve mikrobiyotanın iyileştirilmesinin major depresif bozukluk(MDB) için potansiyel bir tedavi seçeneği olabileceği bildirilmektedir.

Derleme niteliğinde hazırlanan bu çalışmanın amacı; depresyonun önlenmesi ve olası tedavisi için probiyotik kullanımının etkisini güncel bilgilerle incelemektir.

Çalışmaya probiyotik kullanımının depresyonu iyileştirmedeki etkisini araştıran son bir yılda yayınlanmış randomize kontrollü çalışmalar dahil edilmiştir. Pubmed, ScienceDirect ve Springer Link veritabanları ‘depression’, ‘probiotics’, ‘major depressive disorders and probiotics’, ‘depression and microbiota’, ‘depression and probiotic treatment’ anahtar kelimeleri kullanılarak taranmıştır.

Yapılan bir çalışmada, MDB tanısı alan 40 hastaya sekiz hafta süresince plasebo(n:20) veya üç farklı probiyotik içeren suş(n:20) verilmiştir. Müdahale sonrasında, probiyotik grubunun depresyon puanları önemli ölçüde azalmıştır(p=0.001).Yine probiyotiklerin

depresyon semptomlarına etkisinin araştırıldığı bir çalışmada 8 hafta boyunca iki probiyotik içeren suşun etkisi plaseboyla karşılaştırılmış ve etkisi bulunmamıştır.Hafif-orta düzeyde kaygı ve/veya depresyonu olan,irritabl bağırsak sendromlu hastalarla yapılan bir çalışmada ise 44 erişkine 6 hafta süreyle probiyotik veya plasebo verilmiştir. Probiyotik grubundaki hastaların 14'ünün, plasebo grubundaki hastaların 7'sinin skorunda 2 puan ve daha fazla azalma olduğu belirlenmiştir(p=0.04).Yetmiş birey üzerinde yapılan bir çalışmada; 6 hafta süreyle 100g/gün probiyotik yoğurt+bir plasebo kapsül(n:25) veya günde bir probiyotik kapsül+100g/gün geleneksel yoğurt(n:25) veya 100g/gün geleneksel yoğurt+bir plasebo kapsül(n:20) uygulanmış ve zihinsel sağlık parametreleri ölçülmüştür. Sonuçta probiyotik yoğurt(p=0.007) ve probiyotik kapsül grubunda(p=0.001) belirgin bir düzelme gözlemlenmiştir.Doğum öncesi depresyon belirtileri ve anksiyete semptomları üzerine probiyotiklerin etkilerinin araştırıldığı,423 kadının dahil edildiği bir çalışmada da;emzirme dönemi başından 6 ay sonrasına kadar probiyotik(n:212) ve plasebo(n:211) verilmiş;probiyotik grubundakilerin kaygı puanları anlamlı derecede düşük bulunmuştur(p=0.001). Beyin-bağırsak mikrobiyotik eksenini nöro bilimde yeni bir paradigma olarak öne sürülmekte ve bu alanda klinik çalışmaların eksikliği bulunmaktadır. Depresyon ve probiyotiklerle ilgili yapılmış olan son çalışmalar tedavide olumlu etkisinin olabileceğini düşündürmekte, ancak hangi probiyotik suşun hangi dozlarda kullanılması gerektiği ile ilgili yeterli bir bilgi sunmamaktadır.Buna rağmen yapılan çalışmalar tedavi için gelecek vaat etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mikrobiyota, Depresyon, Probiyotik

**DİŞ HEKİMLİĞİNDE GENEL ANESTEZİ VE
SEDASYON**

Hatice AKPINAR¹, Müge ÇINA AKSOY²

*Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi
Ağız Diş Çene Cerrahisi AD. Genel Anestezi Bölümü
mail:drakpinarhatice@gmail.com*

*Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi
Ağız Diş Çene Cerrahisi AD.2
mail:mugecina@hotmail.com*

Tarihsel olarak bakıldığında ilk genel anestezi diş hekimliği uygulamalarında yapılmıştır. Kokainin keşfinden sonra dental tedavilerin çoğu lokal anestezi ile yapılmaktadır. Uyumsuz pediatrik hastalar, mental retardasyon veya psikiyatrik bozukluklar, şiddetli anksiyete, şiddetli kraniyofasiyal anomaliler ve orofasiyal travması olan hastalarda genel anestezi gerekebilir. Bu çalışmadaki amacımız diş hekimliğinde, anestezi uygulamalarını, hasta ve hekim açısından güvenli ve etkin anestezi konularını literatür eşliğinde tartışmaktır.

Genel anestezi hastanın yaşamsal fonksiyonlarında bir değişiklik olmadan geçici bilinç kaybı, amnezi, refleks aktivitenin baskılanması, motor blok sağlanması ve yeterli analjezinin oluşturulması halidir. Anestezik yöntem seçimi hastanın ihtiyacına ve yapılan işlemin süresine göre seçilir. Bilinçli sedayondan genel anesteziye kadar giden bu süreçte kullanılan ilaçlar benzer olmakla beraber, dozlar hastaya ve dental işlemin oluşturduğu ağrı miktarına göre değişir. Anestezi işlemleri gününbirlik cerrahi ve yatan hasta için olmak üzere 2 grupta toplanabilir. Gününbirlik cerrahi işlemler; süt diş çekimleri, 20 yaş komplike olmayan diş çekimleri, çene kırıklarına konservatif müdahaleler, dolgu, kanal tedavileri ve diş taşı temizlikleri, protez ölçü alma işlemleri şeklinde sıralanabilir. Hastanede kalmayı gerektiren işlemler ise daha kompleks cerrahi tedavi yapılan hastalar ve sistemik hastalıkları nedeniyle yatarak tedavisinin zorunlu olduğu hastalardır. Gelişebilecek komplikasyonlar açısından, oral alamayan hastaların intravenöz replasman ve ciddi postoperatif ağrı tedavisi yataklı tedavi servisinde yapılmalıdır.

Sonuç olarak; diş tedavilerinin bir çoğu lokal anestezi ile yapılabilir ancak genel anestezi uygulamalarında giderek artmaktadır. Genel anestezi lokal anesteziye göre daha riskli bir işlemdir. Hasta operasyon öncesi

değerlendirilirken mevcut riskleri azaltıcı tüm önlemler alınmalı işlem anestezi, diş hekim ve ailenin ortak kararı ile yapılmalıdır. İşlemin yapılması için ileri teknolojiye sahip genel anestezi ameliyathaneleri oluşturulmalıdır. Postoperatif hastalar için yataklı serviste takip ve tedavi imkanına sahip üniteler kurulmalıdır. Giderek artan sayıda talebin karşılanması için projeler üretilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Genel anestezi, Dental tedavi,

**BRONŞEKTAZİDE CERRAHİ ÖNCESİ VE
SONRASINDA UYGULANAN PULMONER
REHABİLİTASYON YÖNTEMLERİ**

Neriman TEMEL AKSU¹, Abdullah ERDOĞAN²

*1 Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü,
nerimantemelaksu@akdeniz.edu.tr*

*2 Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Cerrahisi
Ana Bilim Dalı, abduallaherdoğan@akdeniz.edu.tr*

Bronşektazi balgam üretimi ve tekrarlayan enfeksiyonla birlikte havayolunun kalıcı genişlemesi durumudur. Bronşektazide cerrahi artık çok sık uygulanmamaktadır. Fakat maksimal ilaç tedavisiyle kontrol altına alınamayan lokalize bronşektazide cerrahi düşünülmektedir.

Bu derlemenin amacı; bronşektazide cerrahi öncesi ve sonrasında uygulanan pulmoner rehabilitasyon yöntemlerini belirlemektir.

Cerrahi öncesi aktif ve akut enfeksiyon antibiyotiklerle ciddi şekilde tedavi edilmelidir. Komple bakterial eradikasyon imkansız olmasına rağmen, antibiyotik tedavinin amaçları balgamın volümünü ve rengini azaltmaktır. Bu yüzden pürülan ve bol balgamlı hastalarda göğüs fizyoterapisi ve antibiyotikler balgam volümü minimum olana kadar ve rengi mukoid olana kadar devam edilmelidir. Bu minimum 2 haftayı almaktadır. Daha sonra bu hastalar cerrahi öncesi 2 gün yoğun göğüs fizyoterapisi ve vibratör masajlı postöral drenaj programına alınmalıdırlar. Buna postoperatif dönemde de devam edilmelidir. Proflaktik antibiyotiklere de başlanmalı ve postoperatif 48 saate kadar verilmelidir. Bronşektazi cerrahisi sonrası tedavi akciğer rezeksiyonu geçiren hastalarla aynıdır. Erken mobilizasyon, agresif pulmoner temizlik, göğüs fizyoterapisi ve beslenme

önemlidir. Bronşektazili hastaların egzersiz kapasitesi ve yaşam kalitesi azalmaktadır. Pulmoner rehabilitasyon bu sorunları azaltabilmektedir.

Bronşektazili hastaların en önemli semptomlarından biri kronik üretilen balgamdır. Bunun temizlenmesi fizyoterapi yöntemleriyle, antibiyotiklerle ve egzersiz çalışmalarıyla sağlanabilmektedir. Bronşektazide mukus temizliği tedavinin temelidir. Havayolu temizleme teknikleri balgam atılımını geliştirir, hiperinflasyonu azaltır ve yaşam kalitesini artırır.

Tüm kronik solunum hastalıklarında olduğu gibi bronşektazide de pulmoner rehabilitasyon önerilmektedir. Pulmoner rehabilitasyon, kronik solunum hastalarının fiziksel ve emosyonel durumlarını düzeltmeyi ve sağlıklı geliştirici kalıcı davranışları sağlamayı hedefleyen, hasta değerlendirmesini takiben bireysel olarak belirlenen egzersiz eğitimi ve davranış değişikliği gibi yaklaşımları içeren, kapsamlı bir uygulamadır.

Bronşektazi cerrahisi sonrası hastalara, standart akciğer rezeksiyonundan sonra uygulanan tedavi yöntemleri uygulanmaktadır. Erken mobilizasyon, agresif pulmoner temizlik, göğüs fizyoterapisi ve beslenme desteği önemli konulardandır.

Operasyon öncesi ve sonrası uygulanan pulmoner rehabilitasyon programı; egzersiz ve inspiratuar kas eğitimini, ventilasyonu arttıran teknikleri, hava yolu temizleme tekniklerini ve hasta eğitimini içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Bronşektazi, Cerrahi, Pulmoner rehabilitasyon.

İMLANT ÜSTÜ RESTORASYONLARIN İNCELENMESİ: 7 YILLIK RETROSPEKTİF ÇALIŞMA

Ali Can BULUT

Kırıkkale Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi

Modern diş hekimliğinin amacı, hastanın tedavisini estetik, fonetik, fonksiyon, rahatlık, doğal görünüm ve biyolojik uyum çerçevesinde değerlendirerek yaşam kalitesini arttırmaktır. 1960'lı yıllarda Brenemark'ın osseointegrasyonu tanımlamasından bu yana dental implantlar kaybedilen dişlerin yerini alan bir tedavi seçeneği olmuştur. Ülkemizde de dental implantların

popülaritesi son yıllarda hızlı bir şekilde artış göstermiştir.

Bu çalışmanın amacı; kliniğimizde implant üstü protez yaptıran hastaların demografik ve klinik durumlarının özelliklerini retrospektif olarak incelemek ve tanımlayıcı istatistiksel yöntemler ile değerlendirmektir. Çalışmamız retrospektif bir analiz çalışması olup materyalini 2011-2018 yılları arasında Kırıkkale Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalında implant üstü sabit ve hareketli protez yaptıran hastaların Turcasoft otomasyon sisteminden yaş, cinsiyet ve protez tipi yönünden incelenmesi şeklinde yapılmıştır.

1751 hastanın otomasyon sisteminden verileri incelenmiş olup bunların 922'si erkek ve 829'u kadın hastadan oluşmaktadır. 1527 hasta toplamda 1535 adet sabit restorasyon yaptıırken, 224 hasta hareketli protez yaptırmıştır. Yaş ortalaması 52,5 ±12,7'dir. Erkek hastaların 800 tanesine sabit protez, 122 tanesine hareketli protez yapıldığı görülmüştür. Kadın hastaların 727 tanesine sabit protez, 102 tanesine hareketli protez yapıldığı görülmüştür. 1535 adet sabit restorasyon yapılmış olup birinci molar dişler yerine yapılan implant üstü restorasyon sayısı 474 olup %31 ile en yüksek oranı göstermektedir. Regresyon analizi ile yaş ve implant tipi arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Uluslararası literatur incelendiğinde, dental implant pazar payının , son 5 yılda %12'lik bir artış gösterdiği bildirilmektedir. Elde ki veriler ile 2020 yılı için ortaya koydukları dental implant öngörülerini doğrultusunda; implant tedavisinin %10'luk bir artışla tüm diş hekimliği tedavilerinin %25-30'unu oluşturacağı öngörülmektedir. Ülkemizde ise son yıllarda giderek artan implantasyon uygulamalarına rağmen bu konu hakkındaki sayısal veriler henüz netlik kazanmamıştır. Bu durum, ülkemizde fakülte otomasyon sistem uygulamalarına geçişin henüz yeni olması veya mevcut otomasyon sisteminde implantasyon işlemleriyle ilişkili dokümantasyon sorgusunun yetersizliğiyle açıklanabilir. Ülkemizde dental implant verileri incelenerek ihtiyaç duyulan tedaviler ve buna bağlı kouruyucu hekimliğin artırılması önemlidir.

Anahtar Kelimeler : Dental İmplant, İmplant Üstü Restorasyonlar, Yaş-Cinsiyet Korelasyonu

NOKTÜRNAL BRUKSİZM VE NEDENLERİ?

Ali Can BULUT¹, Saadet ATSÜ¹, Özge TÜRKOĞLU²

¹Kırıkkale Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Protetik
Diş Tedavisi

²Kırıkkale Ağız-Diş Sağlığı Merkezi

Bruksizm uykuda ve uyanırken meydana gelen diş sıkma ve/veya gıcırdatması olarak tanımlanan yaygın parafonksiyonel bir alışkanlıktır. Toplumda görülme sıklığı ortalama %20 olarak belirtilmektedir. Etiyolojisi tam olarak bilinmemekle birlikte multifaktöriyel olduğu konusunda görüş birliği vardır. Bruksizm sonucu temporomandibular rahatsızlıklar, baş ağrısı, dişlerde aşınma, hassasiyet ve mobilité gibi problemler görülebilmektedir.

Uyanık iken oluşan bruksizm diurnal; gece uykuda oluşan bruksizm ise noktürnal veya uyku bruksizmi olarak adlandırılır. Noktürnal bruksizm de hareket veya uyku bozukluğu, ritmik hareket bozukluğu, apne-hipopne durumları, nörolojik veya psikiyatrik bozukluklar ya da ilaç/kimyasal kullanımı ile ilişkili olabilen sosyo-psikolojik veya medikal bir durumla ilişkilidir.

Bu çalışmanın amacı emosyonel durum ile noktürnal bruksizm arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Pubmed den yapılan çalışmalar taranarak verilerin analizleri yapıldı.

Araştırmalarda bruksizm, nöroloji (Parkinson hastalığı ve Meige's sendromu), psikiyatri (akatizi, tardif diskinezi) ve uyku rahatsızlıklarında (huzursuz bacak sendromu) görülen çeşitli hareket bozuklukları ile birlikte teşhis edilmiştir. Bu hareket bozukluklarının bir kısmı kendiliğinden meydana gelirken, diğer kısmı santral sinir sistemini etkileyen ilaçlardan dolayı ikincil olarak oluşmaktadır. Bu nedenle nörotransmitter sistem üzerinde etkili olan ilaçların ikincil bruksizmin oluşmasından sorumlu olabileceği düşünülmektedir.

Bruksizm üzerinde etkisi olduğuna inanılan bir başka ilaç grubu ise antidepressanlardır. Bu ilaç grubuna ait selektif serotonin geri salım inhibitörlerin [*Selective Serotonin Re-uptake Inhibitor (SSRI); fluoxetine(prozac), sertraline(zoloft)*] uzun dönem kullanımı sonucu bruksizme neden olduğu görülmüştür. Literatürde amfetamin, sigara, alkol gibi çeşitli maddelerin aşırı kullanımının diş sıkmaya ve gıcırdatmaya neden

olduğunu gösteren çalışmalar vardır. Normal bireylere göre madde bağımlısı kişilerde temporomandibular eklem rahatsızlığının ve bruksizmin daha yaygın olduğu tespit edilmiştir.

Bruksizmin uyanma yanıtı, santral sinir sistemindeki çeşitli nörotransmitterler, santral dopaminerjik sistem rahatsızlıkları, genetik, travma ve ilaç kullanımı ile ilişkili bulunmuştur. Bununla birlikte, stres ve kişilik özellikleri gibi psikososyal faktörlerin de bruksizm etiyolojisinde önemli olduğu bildirilmiştir.

Bruksizm etiyolojisi halen belirsiz olup daha fazla araştırma gerektirir de, bruksizmin periferik faktörlerden çok santral faktörlerle ilişkili olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler : Temporomandibuler Bozukluk, Fizyopatoloji, Bruksizm, Diş Gıcırdatma.

SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA ÖRGÜTSEL YABANCILAŞMA VE MESLEKİ TÜKENMİŞLİĞİN İŞ STRESİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Senay ÇELİKÖRS¹, Murat AKŞİT², Adnan
KARAİBRAHİMOĞLU¹

¹Süleyman Demirel Üniversitesi, Biyoistatistik

²Afyon Kocatepe Üniversitesi, İstatistik

İnsanlar ile yakın ortamda çalışan ve en sıkıntılı olduğu anlarda hizmetinde olan sağlık çalışanlarının çeşitli nedenlerden kaynaklanan sorunları olduğu bilinmektedir. Tükenmişlik, yabancılaşma, stres, şiddet gibi sorunlar her geçen gün çalışanları olumsuz etkilemektedir.

Bu çalışmanın amacı, sağlık çalışanlarında görülen iş stresinin örgütsel yabancılaşma ve mesleki tükenmişlik üzerindeki etkilerini belirlemektir.

Çalışma için alınan etik onayı ve gerekli izinlerin ardından Denizli, Uşak, Samsun, Eskişehir ve Afyonkarahisar illerinde çeşitli sağlık kuruluşlarında görev yapan 252 sağlık çalışanı ile anket uygulaması yapılmıştır. Tabakalı örneklem yöntemi uygulanarak kamu ve özel hastanelerde çalışanlar ile uygulama gerçekleştirilmiştir. Uygulamada beşli Likert düzeninde hazırlanmış olan ve geçerlik-güvenirlik çalışması yapılmış olan stres, örgütsel yabancılaşma ve mesleki

tükenmişlik ölçekleri kullanılmıştır. Demografik bilgilerin tanımlayıcı ölçütleri hesaplanmış ve karşılaştırmalar için Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis analizleri kullanılmıştır. Ölçeklerin etkisinin belirlenmesi amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. $p < 0,05$ değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir. Katılımcıların yarısından fazlası kadın (%63,1), yarısından fazlası lisan ve üzeri eğitim düzeyine sahip (%59,2), büyük oranda hemşire (%68,7) ve kamu hastanelerinde (%70,2) çalışan kişiler idi. Stres ve yabancılaşma ölçekleri için güvenirlik değerleri %90 civarında bulunurken tükenmişlik ölçeği güvenirlik değeri %76,2 bulundu. Regresyon analizi sonucunda modelin anlamlı olduğu ve çoklu bağlantı, otokorelasyon, değişen varyanslılık sorunlarının olmadığı görüldü ($R^2=0,41$). Örgütsel yabancılaşma etkisi anlamlı olup ($p < 0,001$) katsayı Beta=0,71 olarak hesaplandı. Tükenmişlik düzeyinin ise anlamlı etkisinin (Beta=0,15) olmadığı anlaşıldı. Ölçek puanlarının iller arasında ve çalışılan hastane türüne göre farklılık gösterdiği anlaşıldı. Eski tarihlerde olduğu gibi günümüzde de sağlık en önemli kavramların başında gelmektedir. Bu nedenle sağlık çalışanlarının güvenli ve huzurlu ortamlarda görevlerini yerine getirmeleri önemlidir. Çalışılan ortama olan yabancılaşmanın ve kısmen de olsa mesleki tükenmişliğin çalışanlarda iş stresini artırdığı anlaşılmıştır. Çalışma ortamının fiziki koşulları, teknik yeterlilik ve hasta ile olan ilişkilerin sorunsuz yürütülmesi sağlık sektöründe daha verimli sonuçların alınmasına neden olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Stres, tükenmişlik, yabancılaşma, sağlık çalışanı

BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN DERS ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARININ İNCELENMESİ: ATAMAN KIZ YURDU ÖRNEĞİ

Kübra GÖZÜTOK¹, Nuriye KARADAĞ², Rabia
GÜLCAN¹

Balıkesir Sağlık Yüksekokulu Ebelik Bölümü,

Yapılan araştırmalarda öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ile başarıları arasında ilişki olduğu belirtilmektedir. Öğrencilerin ders çalışma

alışkanlıklarından kaynaklanan başarısızlık nedenlerinin belirlenmesi ve somut çözümler üretilmesi eğitimde verimliliğin artırılmasına katkıda bulunacaktır. Bu çalışma; Özel Ataman Kız Yurdundaki kız öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının akademik başarılarına etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Çalışmanın evrenini Balıkesir Üniversitesinde öğrenim gören Özel Ataman Kız Yurdundaki öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmada örneklem yapılmaksızın 12 Şubat/12 Mart 2018 tarihlerinde araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere (n=115) ulaşıldı. Anket formu öğrencilerin sosyo-demografik özellikleriyle, ders çalışma alışkanlıklarının akademik başarılarına etkisini belirlemeye yönelik Atılgan'ın "Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları Anketi (ÇATA)" sorularından oluşmaktadır. Öğrencilerin akademik başarıları olarak bir önceki dönemdeki Genel Not Ortalamaları esas alınmıştır. Kişi ve kurumlardan izin alındıktan sonra, yaklaşık 15 dk süren uygulama öğrencilerle yüzyüze görüşülerek anket formlarının doldurulması şeklinde veriler toplandı. Toplanan veriler SPSS istatistik programında frekans dağılımları ve ki-kare testi ile değerlendirildi, $p < 0.05$ anlamlılık düzeyi kabul edildi.

Öğrencilerin yaş ortalaması 20.8 ± 1.8 [18-27]'dir. Araştırmaya katılan öğrencilerin, %61.8'i en uzun yaşadıkları yeri il merkezi, %41.8'i 2.sınıf, %60.8'inin orta gelir düzeyinde olduğu saptandı. Öğrencilerin ÇATA'nın 1.grubundaki "Ders çalışmaya başlama ve sürdürme" sorularından çalışmalarını uygun ortamda gerçekleştirmeleri, 2.gruptaki "bilinçli çalışma ve derse katılım" sorularından dersi sevmese bile yüksek not almak için çalışmaları, 3.gruptaki "not tutma" sorularından ders çalışırken önemli noktaları belirleyip tekrarlama, 4.gruptaki "okuma alışkanlıkları ve sınava hazırlanma" sorularından sınavlara çalışırken önemli noktaları belirlemede güçlük çekmeleri, 5.gruptaki "ödev yapma" sorularından ödevleri zamanında tamamlama, 6.gruptaki "öğrenilenleri tekrar etme" sorularından öğrenilenleri kendi kendine tekrarlama, 7.gruptaki "kütüphaneden yararlanma" sorularından üniversite kütüphanesinden yararlanmaları ile akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki saptandı (ki kare testi, $p < 0.05$).

Abstract Book (Oral Presentation)

Öğrencilerin çalışmalarını ders çalışmaya uygun ortamda gerçekleştirme, ders çalışırken önemli noktaları belirleyip tekrarlama, sınavlara çalışırken önemli noktaları belirlemede güçlük çekme, dersten sonra öğrenilenleri tekrarlama ve üniversite kütüphanesinden yararlanıldığında daha başarılı olmaları ile akademik başarıları arasında ilişki saptanmıştır. Öğrencilerin daha başarılı olabilmeleri için “etkili öğrenme ve ders çalışma” alışkanlıkları kazandırılacak eğitim çalışmaları yapılmasının yararlı olacağı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Akademik başarı, Ders çalışma alışkanlıkları, Üniversite öğrencileri

GIDA KATKI MADDELERİNİN İNSAN SAĞLIĞINA ETKİLERİ

Hasan Basri SAVAS

*Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Tıp Fakültesi
Tıbbi Biyokimya Anabilim Dalı, Alanya, Antalya,
Türkiye, hasan.savas@alanya.edu.tr*

Bilinen tarihi 3500 yıl öncesine kadar dayanan gıda katkı maddelerinin kullanımı günümüzde çok fazla yaygınlaşmıştır. Gıda imalatında, otoritelerce izin verilen dozlarda gıda katkı maddesi kullanımının insan sağlığı üzerine zararlı etkisi olmadığı belirtilmektedir. Bununla birlikte değişik sebeplerle zararlı etkileri ortaya çıkan ve yasaklanan gıda katkı maddeleri bulunmaktadır.

Bu çalışma ile günümüzde sağlıklı beslenmek için mutlaka bilgi sahibi olunması gereken gıda katkı maddelerinin insan sağlığına etkileri ile ilgili güncel bilgilerin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Literatür taraması ile elde edilen güncel bilimsel verilerin değerlendirilmesi sonucunda gıda katkı maddelerinin insan sağlığına muhtemel etkileri ortaya konulmuştur.

Yapılan araştırmalara göre, bazı gıda katkı maddelerinin, anafaksi, ürtiker, anjiyoödem, vaskülit, kontakt dermatit, bazı kanser türleri, hücrel metabolizma bozulması, çocuklarda nöropsikolojik bozukluklara ve hiperaktiviteye, fetüste genotoksik etkiye yol açabildiği, gebelikteki tüketimin yavruların sonraki hayatında kansere yakınlık oluşturabildiği gösterilmiştir. Ayrıca obezite, insülin direnci ve diyabetle ilişkili gıda katkı maddeleri vardır.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Gıda katkı maddelerinin kullanımına izin verilen çok düşük dozların emniyetli oldukları belirtilmektedir. Bununla beraber, gittikçe yaygınlaştığı için, artan miktarda kullanılmaları, birikim yapmaları, sinerjistik etkileri göz önüne alınarak ve hastalık oluşturduğu tespit edilen gıda katkı maddeleri de hatırlanarak daha dikkatli olunmalıdır. Doğal beslenme ile gıda katkı maddelerinden büyük ölçüde uzak durulabilir. Toplumsal duyarlılık firmaları alternatif üretim tekniklerine ve gıda katkı maddelerinden kaçınmaya yönlendirmektedir. Gıda katkı maddelerinin insan sağlığına muhtemel zararlı etkilerinin daha çok araştırılması ve daha sıkı denetim altında olması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gıda katkı maddeleri, insan sağlığı.

İNSAN SAĞLIĞI İÇİN DOĞRU BESLENMEDE YENİ BİLGİLER

Hasan Basri SAVAS

*Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Tıp Fakültesi
Tıbbi Biyokimya Anabilim Dalı, Alanya, Antalya, Türkiye
hasan.savas@alanya.edu.tr*

İnsan sağlığının temelini oluşturan faktörlerin başında doğru beslenme gelmektedir. Doğru beslenme çok tartışılan ve farklı yaklaşımlarla bakılan bir konudur. Son yıllarda yapılan araştırmalar doğru beslenmeye dair birçok temel bilginin yeniden ele alınmasını gerektirmektedir.

Bu çalışma ile güncel bilimsel araştırmalar ışığında insan sağlığı için doğru olabilecek beslenme biçimi ve içeriğinin yeniden belirlenmesi ve vurgulanması amaçlanmıştır.

Güncel literatürde yer alan bilimsel verilere göre doğru beslenme tanımı ve prensipleri yeniden ele alınmıştır.

Güncel araştırmalara göre doğru beslenme; doğal, taze, temiz, katkısız ve işlenmemiş gıdaların, dengeli ve yeterli biçimde, doğru sıklıkta tüketilmesidir. Beslenme hakkındaki tartışmalar ve araştırmalar çoğunlukla gıdaların içeriğine yoğunlaşmıştır. Ancak yeni beslenme bulgularından biri de hangi sıklıkta ve hangi miktarda yenileceğinin önemi ve bu konulardaki bilimsel verilerdir. Yaygın kanaatin aksine, sağlıklı bir insanda, daha az öğün sıklığında, ara öğünleri çıkararak ve ana öğün sayısını azaltarak ve ılımlı kalori kısıtlaması ile

daha sağlıklı ve doğru beslenmek mümkün olabilir. Daha az öğün sıklığında ve kalori kısıtlaması ile beslenmenin metabolizma üzerine olumlu birçok etkisi gösterilmiştir. Günümüzde, teknolojik gelişmelere ve ileri üretim tekniklerine paralel olarak doğru beslenme daha karmaşık bir konuya dönüşmüştür. Sağlıklı ve doğru beslenmeyi önerebilmek için yukarıda bahsi geçen güncel konularda bilgi sahibi olunmalıdır.

Doğru beslenme multidisipliner veya daha iyisi interdisipliner bir düzlemde, çok boyutlu olarak ve bireysel yaklaşımla ele alınmalıdır. Bu konudaki eski bilgiler güncel araştırmalara göre güncellenmelidir. Sağlıklı beslenmek için ne sıklıkta ve ne zaman yenileceği daha fazla dikkate alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Beslenme, insan sağlığı.

PARKİNSON HASTALARINDA MOTOR VE BİLİŞSEL EK GÖREVLERİN EL FONKSİYONLARINA ETKİSİ

Abdullah Sinan AKOĞLU¹, Sevim ACARÖZ
CANDAN², Tuba Şaziye ÖZCAN³

¹Ordu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

fzt.sinanakoglu@gmail.com2 fzt_acaroz@hotmail.com

³Ordu Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Nöroloji Anabilim
Dalı dr_aydemir@yahoo.com

Parkinson hastalığında (PH) eş zamanlı olarak iki farklı görevin başarıyla sürdürülmesi güçtür. Yürüme ve denge gerektiren aktiviteler sırasında ek olarak verilen motor ve bilişsel görevlerin yürüme ve dengeyi etkilediği bilinmektedir. PH'nda bu tip görevlerin el fonksiyonuna etkisini inceleyen çalışmalara da ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmanın amacı PH'nda motor ve bilişsel olarak verilen ek görevlerin el fonksiyonuna etkisini belirlemektir.

53 İdiyopatik PH tanısı almış birey çalışma grubu ve aynı yaş ve cinsiyet dağılımına benzer 53 sağlıklı birey ise kontrol grubu olarak çalışmaya dahil edildi. Bireylerin el fonksiyonu 9 delikli peg testi ile bilateral olarak 3 farklı koşulda değerlendirildi. 1. koşulda herhangi bir ek görev

verilmedi. 2. koşulda alt ekstremiteye motor ek görev verildi. 3. koşulda ise bilişsel bir ek görev verildi.

Dominant el için peg testi sonuçları ortalaması çalışma ve kontrol grubunda sırasıyla 1. koşulda 46.92±16.19s, 34.99±12.03s; 2. koşulda 46.35±18.59s, 35.45±12.54s; 3. koşulda 73.09±27.72s, 42.31±12.43s iken non-dominant el için çalışma ve kontrol grubunda sırasıyla 1. koşulda 50.03±19.21s, 38.90±15.01s; 2. koşulda 50.04±21.18s, 38.80±12.51s; 3. koşulda 73.04±29.21s, 44.84±12.38s idi. Çalışma grubunda dominant ve non-dominant el fonksiyonu her 3 koşul altında kontrol grubuna göre azdı (p<0.01). Bilişsel ek görev dominant el ve non-dominant el fonksiyonunda her iki grupta da azalmaya neden oldu (p<0.01) ve bu azalmanın etki büyüklüğü çalışma grubunda her iki el için de daha fazlaydı (dominant el için D=0.64, nondominant el için D=0.54).

Bu çalışma ile 9 delikli peg testi sırasında verilen bilişsel ek görevlerin el fonksiyonunu her iki grupta da azalttığı ve PH grubunun ek görevlerden daha fazla etkilendiği sonucuna varıldı. Alt ekstremiteye verilen motor ek görevin ise el fonksiyonunu yine bir motor görev olması ve eksternal uyaran oluşturmaması sebebi ile etkilemediği düşünüldü. PH'nda el fonksiyonunun geliştirilmesi için, tedavi programına ek olarak bilişsel görevlerin de eklenmesi gerekmektedir. Ayrıca motor fonksiyonun etkisini belirleyebilmek için daha farklı motor görevlerin kullanıldığı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: El fonksiyonu, İkili görev, Parkinson Hastalığı, 9 delikli peg testi.

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE AMBULANSIN SEYRİ

Hasan ERBAY

Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, hasanerbay@yahoo.com

Yaralıların olay yerinden taşınması ve gerekli acil sağlık hizmetini alabilmesi, tarih boyunca önemli bir sorun olmuştur. İlk başlarda, en pratik araç olarak atların kullanılmasıyla başlayan yaralı taşıma sistemi, çeşitli aşamalardan geçerek günümüzdeki modern şekline ulaşmıştır.

Napolyon Döneminde başlayan profesyonel sağlıkçıların at arabalarıyla birlikte olay yerine ulaşması fikri zamanla

Abstract Book
(Oral Presentation)

gelişmiş ve günümüzün kara ambulansları sisteminin temelini oluşturmuştur. Özellikle 1900'lerin başında motorlu araçların yaygın olarak kullanılmaya başlanmasıyla ambulans sistemleri hızlı bir gelişim dönemine girmiştir.

Türkiye'de ise ilk örnekleri Osmanlı Hilal-i Ahmer Cemiyeti bünyesinde görülen hasta arabaları, ilerleyen teknoloji ve otomobil sistemlerine entegre olmuştur. Özellikle 1999 Marmara Depremi'nin ardından hastane öncesi acil yardım sistemlerinin önemi daha da anlaşılmıştır. O tarihten itibaren, hem kurumsal hem de teknik altyapısı güçlendirilen ambulans hizmetleri bugün Türkiye'de dünya standartlarında bir sağlık hizmeti olarak sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ambulans, 077, 112

HEMŞİRELİKTE YENİ BİR GÖREV ALANI:
HEMOVİJİLANS SİSTEMİ
Derya ŞAHİN, Dilek SAĞIR

*Sinop Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu,
deryasahin@sinop.edu.tr, dileks@sinop.edu.tr*

Hayat kurtarıcı bir tedavi yaklaşımı olan kan transfüzyonu, güvenli uygulama ve transfüzyon yönetim kriterleri göz ardı edilirse mevcut taşıdığı riskler dışında bireylere zarar verebilecek sorunların da ortaya çıkmasına neden olabilir. Hasta güvenliği için önleyici yaklaşım sistemi olan Hemovijilans, istenmeyen reaksiyon ve olayların tekrarını engelleyerek kan bağışçısının ve alıcının (transfüzyonun) güvenliğini arttırmayı hedefleyen bir izlem prosedürüdür. Hemovijilans sistemi, çok paydaşlı bir sistem olup yeni görev tanımı ile hemşireler "*hemovijilans kontrol hemşiresi (transfüzyon hemşiresi)*" ünvanı ile bu sistemin bir parçası olarak kontrol ve uygulama sürecinde ayrıca hizmet vermeye başlamışlardır. Bu derlemede amaç, hasta güvenliği ve kalite açısından hemovijilans ve hemovijilans hemşireliği kavramlarını, önemini ve hemşirelerin sorumluluklarını ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Hemovijilans, Hemşire, Transfüzyon, Kan Güvenliği

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

BİREYLERİN DİYABET KONTROL
DURUMLARININ BESLENME ALIŞKANLIKLARI
VE METABOLİK KONTROL PARAMETRELERİ
İLE İLİŞKİSİ

Serap BALABAN, Aslı UÇAR

*Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü,
sbalaban@ankara.edu.tr, asliuçar@yahoo.com*

Diyabetli bireylerde metabolik kontrolün sağlanması diyabetin makro/mikrovasküler komplikasyonlarının ortaya çıkmasının önlenmesi açısından önemlidir. Kontrol problemlerinin ortadan kaldırılması ile metabolik kontrol değişkenlerinin hedef düzeylere ulaşabileceği düşünülmektedir. Hipoglisemi ve hiperglisemi diyabet kontrol düzeyini gösteren önemli faktörlerdir.

Bu çalışmada Tip 2 diyabetli bireylerin diyabet kontrol durumlarının belirlenmesi ve bunların beslenme alışkanlıkları ve metabolik kontrol parametreleri ile ilişkisinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışma en az 1 yıl veya daha uzun süredir Tip 2 diyabet tanısı almış ve oral antidiyabetik ve/veya insülin tedavisi alan 20-65 yaş arası gönüllü 158 birey ile tamamlanmıştır. Bireylerin demografik bilgileri, bazı beslenme alışkanlıkları, kan parametreleri ve bioelektrik impedans analiz yöntemi ile vücut kompozisyonu ölçüleri alınmıştır. Diyabet kontrolünü zorlaştıran faktörleri ve bireyin diyabet kontrol durumunu belirlemeye yönelik olan Kontrol Problemleri ölçeği kullanılmıştır.

Araştırmaya katılan bireylerin yaş ortalaması 52,4±9.1 yıl ve bireylerin %74,1'i kadın, %58,9'u ilköğretim mezunu ve ortalama diyabet yılı 8,2±6,2 yıldır. Kontrol problemleri puan ortalamasına bakıldığında kadınların (2,4±0,4) erkeklere (2,1±0,5) göre daha fazla kontrol problemi yaşadıkları görülmektedir (p<0,05). Son bir ayda ise hipoglisemi ve hiperglisemi semptomlarını yaşama sıklığı kadınlarda erkeklere göre anlamlı derecede yüksektir (p<0,05). Bireyler son bir yıl içinde, hiperglisemiye en sık sebep olan faktörlere "aşırı yemek" (%66,7) olarak, hipoglisemiye en sık sebep olan faktörlere ise "öğün atlamak ya da geç yemek" (%60,8) olarak yanıt vermiştir. Hastalığına yönelik diyet yapan bireylerin yapmayanlara göre daha az kontrol problemlerine sahip olduğu görülmektedir (p<0,05). Bireylerin kontrol problemleri

Abstract Book
(Oral Presentation)

puanı ile AKG ($r=0,223$, $p=0,005$), TKG ($r=0,311$, $p=0,000$), HbA1c ($r=0,429$, $p=0,000$), BKİ ($r=0,217$, $p=0,006$), vücut yağ yüzdesi ($r=0,169$, $p=0,035$) ve vücut yağ kütlesi ($r=0,180$, $p=0,024$) arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde bir ilişki vardır ($p<0,05$).

Bireylerin cinsiyeti, metabolik kontrol parametreleri, beslenme alışkanlıkları ve diyet yapma durumları hastalıklarının kontrolünü etkileyen önemli faktörlerdir.

Anahtar Kelimeler: Diyabet, obezite, diyabet kontrolü

LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN
AKADEMİSYENLİĞE YÖNELİK TUTUM
ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

Tuğba ALTUNTAŞ YILDIZ*, Eda Özge YAZGAN*

* Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Altındağ-ANKARA altuntas.tugba@hotmail.com

Öğrencilerin “akademisyen/lik” hakkında tutumları; daha lisans sürecinde iken ders veren akademisyen yada danışmanlarıyla olan iletişim ve etkileşimleri sonucunda edindikleri tecrübeler ve gözlemlerine bağlı olarak şekillenmektedir.

Öğrencilerin akademisyenliğe yönelik tutumlarını ölçen geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir.

Literatür incelenerek 65 maddelik deneme formu yazılmıştır. Uzmanların görüşleri doğrultusunda 27 madde çıkarılmıştır. Taslak ölçekteki maddelerin 10’u olumsuz ve 28’i ise olumlu cümlelerden oluşmaktadır. Bu taslak 5’li likert ile derecelendirilmiş ve Ankara Üniversitesi’nde öğrenim gören gönüllü 629 öğrenciye uygulanmıştır.

Olumsuz maddelerin puanları ters çevrilerek puanlanmıştır. Verilerin uygunluğunu saptamak için KMO değeri 0.972 ve Barlett Sphericity Testi anlamlı bulunmuştur. AFA sonucunda 9 madde çıkarılarak 29 madde ile AFA tekrarlanmıştır. Özdeğeri 1’in üzerinde olan 3 alt faktörlü (akademisyenliği tercih etme yönelik tutum, akademisyenliğin kişiye olumlu katkılarına, akademisyenliğe aidiyete yönelik tutum) bir yapı oluşturmuştur. Faktör yük değerleri 0.50-0.76 arasında ve toplam varyansın %61.59’unu açıkladığı belirlendi. Açıklayıcı faktör analizinin sonuçlarını test etmek için doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve kabul edilebilir bir uyum içerisinde olduğu söylenilebilir. Ölçeğin tümü için

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Cronbach Alfa katsayısı 0.80. Bu da elde edilen ölçeğin yeterli derecede güvenilir olduğunu göstermektedir.

Yapılan döndürülmüş temel bileşenler analizi sonucunda 3 alt boyuttan oluşan bir yapıya ulaşılmıştır. Ölçeğin toplamına ait iç-tutarlık, güvenilirlik katsayısı 0.80 olarak bulunmuştur. Alt faktörlere ilişkin iç-tutarlık katsayıları sırasıyla birinci alt faktör için 0.95, ikinci alt faktör için 0.90 ve üçüncü alt faktör için iç-tutarlık güvenilirliği 0.88 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak, ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğine ait bulgular, üniversitede öğrenim gören öğrencilerin ilgili akademisyenliğe ilişkin tutumlarını belirlemek üzere kullanılabilir nitelikte olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada çeşitliliği sağlamak amacıyla, üniversitenin 6 farklı bölümüne ve farklı sınıflarındaki öğrenciler üzerinde çalışılmıştır. Bu yönüyle farklı bölgelerde üniversite düzeyinde öğrenim gören üniversite öğrencileri üzerinde uygulandığında ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin benzer bulgulara ulaşılabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Akademisyen, Öğrenci, Tutum, Ölçek geliştirme.

HEMŞİRELİK BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
TOLERANS DÜZEYLERİ VE ETKİLEYEN
FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

¹Fahriye PAZARCIKCI, ²Emine EFE

²Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Isparta, fahriyepazarcikci@sdu.edu.tr

²Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Antalya,
eefe@akdeniz.edu.tr

Tolerans, hoş görme durumu, müsamaha, tahammül, sabır anlamlarına gelmekte olup, yardım edici ilişkinin, dolayısıyla hemşirelik bakım kalitesinin temel bir bileşenidir.

Bu araştırmada, hemşirelik öğrencilerinin tolerans düzeyleri ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi, böylece eğitim sürecince tolerans düzeylerini yükseltici önlemlerin alınması için farkındalık oluşturulması amaçlanmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu, Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde öğrenim gören 234 hemşirelik birinci sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Araştırma için etik kurul izni,

Abstract Book
(Oral Presentation)

kurum izni ve öğrencilerden yazılı ve sözlü izin alınmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Kişisel Bilgi Formu ve Tolerans Düzeyi Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde yüzde, t testi ve Anova Testi kullanılmıştır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin %79.9'u kadındır. Öğrencilerin %49.6'sı 19, %38'i 20 yaşındadır. Öğrencilerin %71.4'ünün gelir durumu gider durumuna eşit iken, %70.5'inin hemşirelik mesleğini isteyerek seçtiği belirlenmiştir. Öğrencilerin %50.4'ünün haftada bir kez tartışma, %43.6'sının ise hafta bir kez çatışma yaşadığı saptanmıştır. Araştırmamızda öğrencilerin tolerans ölçeği puan ortalaması (TÖPO) 19.13 ± 5.27 olarak belirlenmiştir. Tolerans ölçeğinden alınabilecek en yüksek ve en düşük puanlar sırasıyla 55 ve 11'dir. Yüksek toplam puanlar, bireylerin yüksek tolerans seviyelerini göstermektedir. Bu bağlamda, çalışmamızda hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin tolerans düzeyleri düşük düzeyde bulunmuştur. TÖPO ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki saptanmış, erkek öğrencilerin kız öğrencilere kıyasla tolerans ölçeği puan ortalaması yüksek bulunmuştur ($p < 0.001$). TÖPO ile diğer sosyodemografik özellikler arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Birey, aile ve toplumun sağlığını korumak ve geliştirmek, bakım ve tedavi sorumluluğunu üstlenmek üzere eğitilen ve geleceğin sağlık bakım profesyonelleri olan hemşirelik öğrencilerinin tolerans düzeyleri düşük olursa hizmet verdikleri bireye ve/veya yakınlarına, topluma, meslektaşlarına, sağlık ekibi üyelerine karşı sorumluluklarını yerine getirmede bir takım güçlüklerle karşılaşabilirler. Anlamlı ve doyum sağlayan ilişkiler kuramayabilirler. Öğrencinin bireysel, eğitsel ve mesleki açıdan gelişimi için eğitim sürecinde tolerans kavramına ilişkin farkındalık oluşturulması ve gerekli eğitim desteğinin sağlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, tolerans düzeyi, hoşgör, eğitim, bakım.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

ROY ADAPTASYON MODELİNİN KADIN
SAĞLIĞI ÇALIŞMALARINDAKİ YERİ
Tuğba DÜNDAR¹, Emine GERÇEK²

*1 Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi,
Doğum-Kadın Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı,
tugbadnr@gmail.com*

*2 Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi,
Doğum-Kadın Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı,
emine.gercek@gmail.com*

Callista Roy'un Adaptasyon Modeli'ne (RAM) göre birey, sürekli değişen çevreye uyum sağlamak için, uyarılar karşısında baş etme mekanizmalarını kullanarak adaptasyon sağlar¹. Modele göre baş etme mekanizmaları, bireyin iyilik halini artırır. Hemşireler modeli kullanarak, bireyin sağlık/hastalık durumunu belirleyebilir, baş etme mekanizmalarının etkinliğini değerlendirebilir ve elde ettiği veriler doğrultusunda gerekli hemşirelik girişimlerini planlayıp uygulayarak bireyin adaptasyonunu kolaylaştırabilirler².

Bu çalışmanın amacı ülkemizde yapılmış kadın sağlığı alanındaki hemşirelik araştırmalarında RAM'in kullanımının analiz edilmesidir.

PubMed, Türk Medline, Ulakbim, Ulusal Tez Tarama Merkezi veri tabanlarında, 2008-2018 yılları arasında yayınlanmış, başlık/anahtar kelimeleri içinde "roy adaptation model" ve "nursing", "roy adaptasyon modeli" ve "hemşirelik" kelimeleri yer alan, tam metnine ulaşılabilen çalışmalar taranmıştır.

Tarama sonucu toplam 134 makale bulunmuş, araştırma kriterlerine uygun 11 çalışma saptanmıştır. Çalışmaların yedisini doktora tezleri^{6-10,12,13}, dördünü araştırmalar^{3-5,11} oluşturmuştur. Araştırmaların dördü gebelik⁸⁻¹¹, üçü postpartum dönem^{3,6,7}, üçü meme kanseri/cerrahisi^{4,5,13}, biri cerrahi menopoza döneminde olan kadınlarla¹² yapılmıştır. Çalışmalardan elde edilen sonuçlar modele yönelik verilen bakımın; postpartum dönemde görülen sorunları azalttığı, bağlanma ve özgüven düzeylerini arttırdığı, gebelikte meydana gelen değişiklikler, olası sorunlar ve gebeliğe adaptasyonu sağlamada yardımcı olduğu, kanser tanısı/tedavisi olan hastalarda biyopsikososyal sorunlarla baş etmede adaptasyonu kolaylaştırdığı, cerrahi menopoza ilişkin semptomları azaltarak yaşam kalitesini arttırdığını göstermiştir.

İncelenen çalışmalar, kadın sağlığının farklı alanlarında RAM'ne yönelik olarak verilen hemşirelik bakımının kadınların biyopsikososyal sorunlarla baş etmede adaptasyonu artırdığını göstermektedir. Model, sağlıklı/hasta bireyleri biyopsikososyal yönleri ile bir bütün olarak ele aldığı için, hemşirelik girişimlerinin planlanması ve uygulanmasında sistematik bir yaklaşım sergilenmesini sağlamak ve bakımın kalitesini artırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kadın sağlığı, Roy Adaptasyon Modeli, Hemşirelik

BİREYLERİN DİYABET KONTROL DURUMLARININ BESLENME ALIŞKANLIKLARI İLE İLİŞKİSİ

Serap BALABAN, Aslı UÇAR

*Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme
ve Diyetetik Bölümü, sbalaban@ankara.edu.tr
asliayar@yahoo.com*

Diyabetli bireylerde metabolik kontrolün sağlanması diyabetin makro/mikrovasküler komplikasyonlarının ortaya çıkmasının önlenmesi açısından önemlidir. Kontrol problemlerinin ortadan kaldırılması ile metabolik kontrol değişkenlerinin hedef düzeylere ulaşabileceği düşünülmektedir. Hipoglisemi ve hiperglisemi diyabet kontrol düzeyini gösteren önemli faktörlerdir.

Bu çalışmada Tip 2 diyabetli bireylerin diyabet kontrol durumlarının belirlenmesi ve bunların beslenme alışkanlıkları ve metabolik kontrol parametreleri ile ilişkisinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırma en az 1 yıl veya daha uzun süredir Tip 2 diyabet tanısı almış ve oral antidiyabetik ve/veya insülin tedavisi alan 20-65 yaş arası gönüllü 158 birey ile tamamlanmıştır. Diyabet kontrolünü zorlaştıran faktörleri ve bireyin diyabet kontrol durumunu belirlemeye yönelik olan Kontrol Problemleri ölçeği kullanılmıştır.

Araştırmaya katılan bireylerin yaş ortalaması 52,4±9,1 yıl ve ortalama diyabet yılı 8,2±6,2 yıldır. Kontrol problemleri puan ortalamasına bakıldığında kadınların (2,4±0,4) erkeklere (2,1±0,5) göre daha fazla kontrol problemi yaşadıkları görülmektedir ($p<0,05$). Son bir ayda ise hipoglisemi ve hiperglisemi semptomlarını

yaşama sıklığı kadınlarda erkeklere göre anlamlı derecede yüksektir ($p<0,05$). Bireyler son bir yıl içinde, hiperglisemiye en sık sebep olan faktörlere “aşırı yemek” (%66,7) olarak, hipoglisemiye en sık sebep olan faktörlere ise “öğün atlamak ya da geç yemek” (%60,8) olarak yanıt vermiştir. Hastalığına yönelik diyet yapan bireylerin yapmayanlara göre daha az kontrol problemlerine sahip olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

Bireylerin cinsiyeti, beslenme alışkanlıkları ve diyet yapma durumları hastalıklarının kontrolünü etkileyen önemli faktörlerdir.

Anahtar Kelimeler: Diyabet, obezite, diyabet kontrolü

KAHRAMANMARAŞ'DA TAKAYASU ARTERİTİ SIKLIĞI

¹Hasan GÖĞEBAKAN,

*¹Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniv. Tıp.Fak.İç hast.
AD/Romatoloji BD*

Takayasu arteriti (TA), aorta ve ana dallarını tercih eden, büyük damarların kronik, ilerleyici ve inflamatuvar bir hastalığıdır (1). Literatürde Türkiye’de TA epidemiyolojisini inceleyen sadece 2 adet lokal çalışma bulunmaktadır. Bu çalışma Kahramanmaraş’ta TA insidans ve prevalansının incelenmesi amacıyla planlanmıştır.

Şuanda Kahramanmaraş merkezde romatoloji birimi olan tek hastane KSÜ Tıp fakültesi Eğitim ve Araştırma hastanesi olduğundan Kahramanmaraş merkez ve ilçelerinde ikamet eden ve birimizde takip edilen TA’li hastalar tespit edildi. TA tanısı 1990 Amerikan Romatizma Derneği (ACR) kriterlerine göre konuldu. Kahramanmaraş ilinin 2017 yılı Aralık ayının nüfus bilgileri Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) internet sitesinden alındı. Yıllık yeni tanı konulmuş hasta sayısına göre 2017-2018 insidans hızı ve 2017 Aralık sonunda ki hasta sayısına göre de prevalans hızı hesaplandı.

TÜİK verilerine göre 2017 yılı 15 yaşından büyük Kahramanmaraş nüfusu 800.483 (396.544 kadın ve 403.939 erkek) olarak saptandı. Hasta taranması sonucu birimizde takip edilmekte olan 26 kadın (%81,3) ve 6 erkek (%18,8) olmak üzere toplam 32 TA’lı hasta olduğu tespit edildi. 32 hastanın yaş ortalaması 39,28±14,91 (17-76), ortalama hastalık süresi 50,19±35,40 ay ve kadın /

erkek oranı 4,3/1'di. Tanı anında en yaygın klinik bulgular her iki ekstremité arasındaki kan basıncı farkı (%78) ve nabız farkıydı (%71). En yaygın anjiyografik tutulum tipi tip1(15 hasta,%46,8). 8 hastaya farklı vasküler bölgeye stent uygulandı. 1 hastaya aksiller-brakial arter by-pass operasyonu yapıldı. 31 Aralık 2017'de TA'nın Kahramanmaraş prevalansı 3,9/100.000, kadın nüfusun prevalansı 6,6/100.000 iken erkek nüfusun prevalansı 1,5/100.000 olarak hesaplandı. 2017-2018 arası yıllık TA insidansı 0,62/100.000 olarak hesaplanırken; erkek nüfus insidansı 0,24/100.000, kadın nüfus insidansı 1,0/100.000 olarak hesaplandı.

Çalışmamız ülkemizde TA'nın sık görülen bir vaskülit olduğunu ve ülkemizin güney kesiminde TA insidans ve prevalansının batı ve kuzeybatı kesimlerine göre daha yüksek; kadın erkek oranının ise daha düşük olduğunu göstermektedir. Fakat doğu asya ülkeleri ile insidans ve prevalans olarak benzer olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Takayasu arteriti, Kahramanmaraş, Epidemiyoloji, İnsidans, Prevalans

YASIN AİLE ÜZERİNE ETKİLERİ VE YAS YAŞAYAN AİLELER İÇİN PSİKİYATRİ HEMŞİRELİĞİ UYGULAMALARI

Buket ŞİMŞEK ARSLAN*, Kadriye BULDUKOĞLU**

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı,
buketsmsek@gmail.com*

***Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Psikiyatri
Hemşireliği Anabilim Dalı, bkadriye@akdeniz.edu.tr*

Ölüm ve yas insan var oluşunun kaçınılmaz bir sonucudur. Yas, insan için toplumsal bir birim olan ailenin üyeleri arasında kendini gösterir. Bu derlemenin amacı, yasin aile üzerine etkilerini ve yas yaşayan aileler için psikiyatri hemşireliği uygulamalarını açıklamaktır. Ailede kayıp yaşanması, aile dengesinde önemli değişikliklere neden olur. Bu değişiklik sonucunda ailede, ilişki ve sorumlulukların yeniden düzenlenmesi, zaman, enerji ve para dâhil olmak üzere kaynakların yeniden gözden geçirilmesi gerekecektir. Ailenin yas tepkilerini değerlendirilirken yas sürecini etkileyen faktörlerle birlikte ailenin yas tepkilerini etkileyebilecek faktörleri de göz önünde bulundurmak gerekir. Bu faktörler; aile

yaşam döngüsü gelişim evreleri, ailenin değerleri ve inanç sistemleri, kaybedilen bireyin ailedeki rolü, aile üyeleriyle bağları, ailenin işlevsellik düzeyidir. Yas aslında müdahale gerektirmeyen normal bir süreçtir. Fakat bazen süreç beklendiği gibi sonlanmaz veya birey abartılı tepkiler gösterebilir. Bu durumda yas yaşayan birey ve aileye müdahalede bulunmak gerekir. Ayrıca aile içindeki yas sürecinde bireyin aile içindeki rolü de çok önemlidir. Yas yaşayan bireyin çocuk, eş, veya anne-baba olması durumuna göre yaşanan yas ve özellikleri değişiklik göstermektedir. Psikiyatri hemşireleri ise kayıp yaşayan ailelerle sıklıkla karşılaşmaktadırlar. Hemşirenin yas yaşayan birey/aile için yapacağı en temel girişimler, bireyin duygularını dinlemek, yas sürecinde bireye destek olmak ve yeniden umut kazanmasına yardım etmektir. Fakat bu girişimleri gerçekleştirmek için hemşirenin ölüm ve yas kavramlarının ne olduğunu bilmesi, yas sürecini etkileyen faktörleri tanımlayabilmesi, aile bireylerinin yasa verdiği tepkiyi değerlendirebilmesi ve ilgili literatür ışığında aileye ve bireye yapılacak müdahaleleri planlayabilmesi gerekmektedir. Yaslı ailelere yapılabilecek müdahalelerde hemşirelik bakımının yanı sıra bilişsel davranışçı terapiler ve aile odaklı terapiler kullanılabilir. Süreçte aile üyeleri hem birlikte hem de ayrı ayrı ele alınması aile süreçlerinden güçlendirilmesi ve değiştirilmesi gereken alanların tespit edilmesi açısından önemlidir. Yaslı ailelere yapılacak müdahalelerin, aile yapısı ve aile bireylerinin hem şimdiki hem de gelecekteki ruh sağlıklarını etkileyecek müdahaleler olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yas, kayıp, aile, psikiyatri hemşireliği

**KIRKLARELİ MERKEZDE ÖĞRENİM GÖREN
DÖRDÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
BESLENME ALIŞKANLIKLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Elveda KUYUCAK , Şeyma KALKUZ
Nihal AYDIN

*Kırklareli Üniv. Sağlık Hiz. M.Y.O. Çocuk Gelişimi
Programı /KIRKLARELİ elveda.kuyucak@klu.edu.tr,
seymakalkuz@klu.edu.tr*

*Kırklareli Üniv. Sağlık Y.O. Beslenme ve Diyetetik
Programı /KIRKLARELİ*

*Giresun Üniv. S.K.S. Daire Başkanlığı/GİRESUN
gncnihal@gmail.com*

Ülkemizde beslenme alışkanlıklarının kötüye gitmesiyle birlikte obezite prevalansı giderek artmaktadır. Özellikle çocukluk çağında kazanılan beslenme alışkanlıkları tüm yaşam boyunca devam etmektedir ve değiştirilmesi oldukça zordur.

Bu çalışma Kırklareli ili merkezdeki ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin beslenme alışkanlıklarının saptanması ve değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Çalışma Kırklareli merkezde 253 ilkokul dördüncü sınıf öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Öğrencilere demografik verilerin ve beslenme alışkanlıklarının sorgulandığı 35 soruluk bir anket uygulanmıştır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin %54,5'i kız, %45,5'i erkek öğrencidir. Öğrencilerin çoğunluğu (%41,9'u) 128-138 cm boy aralığında, %42,7'si ise 25-32 kg aralığındadır. %33,2'si daha önce beslenme eğitimi almışken, %66,8'i almamıştır. Erkek öğrencilerin çikolata, cips gibi yiyecekler ve kola gibi asitli içecek tüketiminin kız öğrencilere göre daha fazla ($p<0.05$), daha önce beslenme eğitimi alanların almayanlara göre meyve-sebze tüketiminin (en az 5 porsiyon) anlamlı olarak daha sık ($p<0.05$), kız öğrencilerin erkeklere göre daha az yemek ayırt ettikleri, son kullanma tarihi ve içerik bilgilerini daha çok okuduğu, fındık, ceviz, badem gibi yağlı tohum tüketimlerinin daha yüksek olduğu ve öğün aralarında sağlıklı atıştırmalık tüketimlerinin daha fazla olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Erkeklerin kızlara göre daha çok, sağlıklı olmasına bakmadan sevdiği şeyleri yediği ve daha sık ev dışında yemek yediği ($p<0.05$), ekmek tüketiminin vücut ağırlığı ile anlamlı olarak ilişkili olduğu bulunmuş ve ağırlıkları 25-45kg

arasındaki grubun ekmek tüketiminin ideal düzeyde olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Ağırlık ile diğer değişkenler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamış ($p>0.05$), 46 kg ve üstü öğrencilerin annelerinin eğitim durumlarının çoğunluğunun (%39,1'inin) üniversite mezunu olduğu görülmüştür.

Çocukluk çağında doğru beslenme alışkanlıklarının edinilmesi özellikle ileriki dönemlerde obezite sıklığının azaltılması için oldukça önemlidir. Bu nedenle özellikle ilkokul çağındaki çocuklar için doğru beslenme alışkanlıklarının kazandırılması için eğitimler verilmelidir..

Anahtar Kelimeler: Beslenme alışkanlığı, İlkokul öğrencisi, Çocuk gelişimi, Sağlıklı beslenme

**STATİN, PARASETAMOL VE STATİN-
PARASETAMOL BERABER KULLANIMININ
GÖZ DOKULARINA ETKİSİNİN
ARAŞTIRILMASI**

Ayşe İpek AKYUZ UNSAL¹, Fadime KAHYAOGU²,
Yavuz OZORAN², Alpaslan GOKCİMEN³, Buket
DEMİRCİ⁴

*1Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, 3Histoloji ve
Embriyoloji ve 4Tıbbi Farmakoloji, Tıp Fakültesi, Adnan
Menderes Üniversitesi, Aydın, Türkiye*

*2Patoloji Laboratuvar Teknikleri Programı, Tıbbi
Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Avrasya Üniversitesi,
Trabzon, Türkiye*

*Financial disclosure: This study was partially supported by the grant (114S567) of The Scientific and Technological Research Council of Turkey (TUBITAK). Approved by the following research ethics committee: Adnan Menderes University for Animal Experiments (HADYEK 64583101/2014/076).

Statinler ve Parasetamol, tüm dünyada en çok reçete edilme oranına sahip ilaçlardan ikisidir. Olası yan etkileri, karaciğerde aynı CYP enzimini kullanmasına bağlı olarak kolaylıkla artabilir. Bu çalışmayla her bir ilacın ayrı ayrı ya da birlikte kullanımı sonucunda göz dokusuna olan etkisi incelendi.

12-15 aylık 28 sıçan 4 gruba ayrıldı: Kontrol, Rosuvastatin (10 mg/kg/gün, haftada 7 kez), Parasetamol (50 mg/kg/gün, haftada 5 kez) and Rosuvastatin (10

Abstract Book
(Oral Presentation)

mg/kg/gün, haftada 7 kez)+ Parasetamol (50 mg/kg/gün, haftada 5 kez) 8 hafta boyunca uygulandı. Çalışmanın sonunda, Ketamine ve Ksilasin (50 mg/kg and 5 mg/kg) anestezi altında, göz içi basıncı (GİB) ölçülüp, göz dokuları histopatolojik inceleme için alındı.

Statin GİB düşürücü etkiye sahiptir ve bu etki parasetamol ile engellenmemektedir. Histopatolojik inceleme başlıca retinal sinir fiber tabaka hasarını ortaya çıkardı. Buna ek olarak, korneal ödem ve polipoid proliferasyon gibi farklı patolojik değişimler tüm tedavi gruplarında görüldü, ancak nadirdi.

Statin GİB düşürücü etkisi bu ilacın glokom hastaları için güvenli olduğunu gösterir, ancak bu faydalı etki parasetamolde belirlenmedi. Her iki ilaç ile belirlenen retinal sinirde hasar daha çok araştırma gerektirir; visual şikayetlerin bir nedeni olabilir.

Anahtar Kelimeler: Göz içi basınç, Parasetamol; Akılcı ilaç kullanımı; Sıçan; Statin

14-17 YAŞ GENÇ ERKEK BASKETBOL VE HENTBOLCULARIN FİZİKSEL VE MOTORİK ÖZELLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Olca PARLAK*, Ayfer METİN TELLİOĞLU**

**Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Fizyolojisi Anabilim Dalı, Aydın /Türkiye*

***Adnan Menderes Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Anatomi Anabilim Dalı, Aydın /Türkiye*

Araştırmamıza konu olan basketbol ve hentbol branşlarında sporcuların birçok ortak özellikleri bulunmaktadır. Boy uzunluğu, dayanıklılık, sürat, kuvvet her iki branşta da önemlidir. Sporda başarıyı sağlamak için teknik ve fiziksel özelliklerle beraber sporcunun motorik özelliklerini de geliştirerek çok yönlü bir gelişimle performansı arttırmak hedeflenmelidir.

Çalışmamızdaki amacımız benzer özelliklere sahip olan basketbol ve hentbol branşlarında sporcuların fiziksel özellikleriyle beraber, motorik özellikleri arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri tespit etmektir.

Çalışmamız için Adnan Menderes Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan (Protokol No:2017/1231) ve Aydın Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden (17189938 sayılı izni) izin alınmıştır. Çalışmamıza Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

okullardaki 31 erkek basketbol ve 31 erkek hentbol oyuncusu katılmıştır. Basketbolcuların yaş ortalamaları 15,45±0,96, hentbolcuların 15,48±0,96'dır. Sporcuların fiziksel özelliklerinin belirlenebilmesi için; kilo ve boy ölçümleri yapılmış, vücut kitle indeksleri hesaplanmıştır. Deri kıvrım kalınlıkları ölçülmüştür. Sporcuların motorik özelliklerinin belirlenebilmesi için; dikey sıçrama testi, otur uzan testi, 30 m. sürat testi, 20 m. mekik koşusu testi ve pençe kuvveti testi uygulanmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde Statistical Package for the Social Sciences (SPSS 20.0) programı kullanılmıştır. İki grup değişkenlerin aralarındaki ilişkiyi incelemek için veriler t-testi ile birden fazla grup değişkenlerinde ANOVA testi ile analiz edilmiştir.

Basketbolcuların kilo ortalamaları 67,68±14,5, hentbolcuların 69,59±12,98 olarak ölçülmüştür. Basketbolcuların boyları ortalama 1,77±0,08, hentbolcuların 1,76±0,07 olduğu görülmektedir. Basketbolcuların vücut kitle indeksi 21,19±3,07, hentbolcuların 22,33±3,16'dır. Basketbolcuların vücut yağ yüzdesi ortalaması 13,32±4,33, hentbolcuların 13,04±2,99 olduğu bulunmuştur. Grupların fiziksel özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır (p>0,05). Gruplar arasında motorik özellikler açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur (p<0,05). Student t-test sonuçlarına göre; hentbolcularda sağ pençe kuvvetinin daha yüksek olduğu, basketbolcuların dikey sıçramalarının daha yüksek olduğu, otur-eriş esneklik testinde hentbolcuların değerlerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Yaptığımız çalışmada basketbol ve hentbol branşlarının fiziksel özellikleri belirlenmiş ve motorik özelliklerindeki farklılıklar ortaya konmuştur. Bu çalışmayla elde ettiğimiz sonuçlar branşa özgü sporcuların geliştirilmesinde ve sporcu seçimlerinde faydalı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Basketbol, Hentbol, Motorik Özellikler, Fiziksel Özellikler

**MATERNAL OBEZİTENİN LAKTASYON
ÜZERİNE ETKİSİ**

Resmiye Özdilek*, Ruken TUNÇ**, Gülenur SUAR***

Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

İstanbul Acıbadem Taksim Hastanesi

Kocaeli Dilovası İlçe Sağlık Müdürlüğü

Obezite endokrin ve metabolik değişiklikler ile karakterize bir hastalık olup doğurganlık çağındaki kadınlar arasında oranı Dünya Sağlık Örgütü tarafından %20-40 olarak bildirilmektedir. Maternal obezitenin laktasyon üzerine olumsuz etkileri olduğu çeşitli çalışmalarda gösterilmiştir. Bildirilen etkiler; emzirmeye başlama zamanı, laktogenezisin gecikmesi, emzirme süresi, emzirmenin sürdürülmesi, psikolojik sorunların eşlik ettiği emzirme isteksizliği, meme dokusunun büyüklüğüne bağlı mekanik zorluklar, meme dokusunun büyüklüğü nedeniyle utanma veya çekinmedir. Laktogenezisin gecikmesi; obezitenin progesteron düzeyinde artışa neden olması ve yüksek progesteron düzeyinin prolaktini baskılamasına bağlı süt üretiminin gecikmesidir. Yapılan bir çalışmada gebelik öncesi BKİ>26 kg/m² olan lohusalarda normal ağırlıkta olanlara göre ilk 48 saatte prolaktin düzeylerinin daha düşük olduğu, laktogenezin gecikmesine bağlı olarak emzirmeye daha geç başladığı belirtilmiştir. Başka bir çalışmada hafif şişman ve obez olan annelerin %35'inin postpartum 2. haftada emzirmeyi sonlandırdığı tespit edilmiş ve emzirmenin kısa sürmesi düşük prolaktin seviyelerine bağlı laktasyonun az olması ile ilişkilendirilmiştir. Şişman ve obez kadınların gebelik boyunca, diyabet ve hipertansiyon gibi tıbbi durumlar nedeniyle yüksek oranda sezaryen doğum yaptıkları bilinmektedir ve bu durum emzirme sonuçlarını olumsuz etkileyebilmektedir. Obez anneler postpartum depresyon gibi psikolojik sorunlar nedeniyle emzirmeye daha geç başlamakta ve daha az emzirme eğilimi sergilemektedir. Aynı zamanda obezite nedeniyle annelerin memelerinin büyük olması emzirmesini zorlaştırmaktadır. Mekanik olarak büyük meme nedeniyle bebeği kavraması, memeye yerleştirmesi sorun yaratabilmektedir. Meme dokusunun büyük olması fazla süt üretimi ile ilişkilendirilerek annenin sosyal çevresi tarafından oluşan

beklenti, annede yetersizlik duygusunu oluşturarak stres yaratmakta süt üretiminin daha fazla baskılanmasına yol açmaktadır. Sonuç olarak araştırmalar obez kadınların normal ağırlıktaki kadınlara göre emzirmeye geç başladıkları gibi daha kısa süre emzirme eğiliminde olduklarını belirtmiştir. Ebe ve hemşireler, doğum sonrası fazla kilolu ve obez annelere bakım verirken emzirme konusunda öz yeterliliği destekleyecek danışmanlık vermelidir. Erken ve sık emzirme laktogenezisi uyaracağı için taburculuk öncesi emzirmenin başlatılması anne ve bebek sağlığı açısından çok önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Emzirme, Maternal obezite, Laktasyon.

HEMŞİRELERDE GÖZ ARDI EDİLEN ÖZELLİĞİ:

ATILGANLIK

Sevda UZUN, Nurşen KULAKAÇ Elanur ULUDAĞ
Gökçe Pınar AKSOY

*Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü*

*Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Sosyal Hizmetler Bölümü*

Atılganlık genel olarak duygularını anksiyete yaşamadan ifade edebilmedir. Atılgan olan kişi ise başkalarının haklarına saygılıdır ve kendisine olan güveni yüksektir. Atılgan kişiler başkalarının duygu ve düşünceleri ile ilgilenir ve karşısındaki kişiye kendisinin de önemli olduğu mesajını verir.

Atılganlık bir iletişim biçimidir. İnsanların ihtiyaçlarını karşılamak için kullandıkları çeşitli iletişim biçimleri vardır ve bu iletişim biçimleri onların davranışlarını meydana getirir. Atılganlık ve saldırganlık da iletişim biçimleri arasında yer almaktadır. Atılganlık ile saldırganlık çoğunlukla karıştırılır. Bir doğru üzerinde göstermek gerekirse atılganlık, saldırganlık ve çekingenliğin tam ortasında yer alır.

Bazı meslek grubundaki bireyler daha atılganken bazıları daha az atılgandır. Hemşirelik daha az atılgan meslek grubuna girmektedir. Atılganlık kadınlarda yerini pasif davranışa bırakırken erkekler atılganlıkta ön sıralarda yer almaktadır. Eğitim seviyesi, sosyoekonomik düzey, benlik saygısı arttıkça atılgan davranış gösterme eğilimi artmaktadır. Ayrıca bireyin kişilik özellikleri de

etkilemektedir. Antisozyal kişiliğe sahip bireyler bazen atılganlıkla saldırganlığı karıştırabilirler. Sağlık sektöründe çalışan bireylerin özellikle hemşirelerin hizmet verdiği kişilerle etkili ve tedavi edici ilişkiler geliştirebilmeleri, atılganlık düzeylerinin yüksek olmasıyla oldukça bağlantılıdır. Atılgan davranış özelliklerine sahip olan sağlık sektörü çalışanları kendi haklarının yanı sıra hastalarının haklarını da etkili ve güçlü bir şekilde savunabilir. Atılgan davranış hemşirelerin diğer ekip üyeleri ile işbirliğini artırarak ve ekip içerisindeki bağlılığını arttıracaktır. Böylelikle hasta bakım kalitesinin artmasını sağlayarak yoğun ve stresli iş ortamı nedeniyle ortaya çıkabilen işte ortaya çıkan memnuniyetsizlikler azalacaktır. Ayrıca atılganlıkla birlikte hemşirelik mesleğindeki tükenmişlikler de azalabilecek ve daha fazla doyum veren bir iş ortamı yaratılabilecektir. Atılganlık etkili ve sağlıklı hasta iletişimi için gerekli olan özelliklerden biri olmanın yanı sıra hemşirelik mesleğinin gelişmesini ve daha sağlıklı ve mutlu bireylerin oluşmasına da katkı sağlayacaktır.

Öz güveni yüksek, duygularını ve düşüncelerini özgürce ifade edebilen, atılgan davranışlar sergileyebilen, hastalarının haklarına saygılı olan hemşireler; hemşirelikte bakım kalitesini arttıracaklardır. Böylelikle hemşire hasta ilişkisi daha etkili ve sağlıklı yürütülecek ve hemşirelerdeki tükenmişlik oranı azalacaktır.

YAŞLI HASTALARIN YAŞLILIĞA UYUMU İLE GÜNLÜK YAŞAM AKTİVİTELERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ

Arife KIL*, Cemile KÜTMEÇ YILMAZ**, Güler DURU AŞİRET***

**Aksaray Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü cemilekutmec@yahoo.com*

*** Aksaray Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü, cemilekutmec@yahoo.com*

***** Aksaray Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü, gulerduru@gmail.com*

Bu çalışma, dahiliye ve cerrahi kliniğinde yatarak tedavi gören yaşlı hastaların yaşlılığa uyumu ile günlük yaşam aktiviteleri ve enstrümental günlük yaşam aktiviteleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Tanımlayıcı nitelikteki bu araştırma, 15 Kasım 2017-15 Mart 2018 tarihleri arasında Aksaray Üniversitesi Eğitim ve Araştırma hastanesinin dahiliye ve cerrahi kliniğinde yatarak tedavi gören 348 yaşlı hasta ile yürütülmüştür. Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından literatür ışığında hazırlanan tanıtıcı bilgi formu, Yaşlılarda Uyum Güçlüğü Değerlendirme Ölçeği (YUGDÖ), Günlük Yaşam Aktivitesi (GYA) ve Enstürümental Günlük Yaşam Aktivitesi (EGYA) ölçekleri kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın verileri ortalama, standart sapma ve yüzde gibi tanımlayıcı istatistiksel yöntemlerin kullanılarak değerlendirilmiştir. Ayrıca ölçeklerin birbiri ile ilişkisi verilerin normal dağılım göstermemesi nedeniyle spearman korelasyon testi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Çalışma kapsamındaki bireylerin yaş ortalaması 72.8 ± 8.2 'dir. Bireylerin %58.2'sinin kadın, %71.9'unun evli ve %45.8'inin eğitimin durumunun ilköğretim olduğu belirlenmiştir. Bireylerin %57.3'ü şuan herhangi bir işte çalışmadığını ve %53.9'u gelirinin giderine eşit olduğunu bildirmiştir. Bireylerin %36.7'i eşi ile birlikte yaşadığını belirtirken, %6.6'sı yalnız yaşadığını ifade etmiştir. Yaşlı bireylerin %31.2'sinin en az bir tane kronik hastalığa sahip olduğu saptanmıştır. Çalışmamızda YUGDÖ'ü puan ortalamasının 1.1 ± 0.7 olduğu belirlenmiştir. Bireylerin GYA puan ortalamasının 26.1 ± 6.7 ve EGYA puan ortalamasını 17.4 ± 5.3 olduğu belirlenmiştir. Yaşlı bireylerin YUGDÖ ($r = -0.780$, $p < 0.001$) ile GYA ($r = -0.763$, $p < 0.001$) ve EGYA ($r = -0.745$, $p < 0.001$) arasındaki ilişki incelendiğinde, YUGDÖ puan ortalaması ile GYA ve EGYA puan ortalamasını arasında negatif yönde güçlü bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Çalışmada bireylerin günlük yaşam aktivitelerinde ve enstürümental günlük yaşam aktivitelerinde bağımsızlık düzeyleri arttıkça yaşlılığa uyumunun da arttığı belirlenmiştir.

Bu çalışma yaşlı bireylerin yaşlılığa uyum güçlüğü yaşama durumunun düşük düzeyde olduğu ve günlük yaşam aktivitelerinde bağımsız olduğu saptanmıştır. Ayrıca bireylerin günlük yaşam aktivitelerinde ve enstürümental günlük yaşam aktivitelerinde bağımsızlık düzeyleri arttıkça yaşlılığa uyumunun da arttığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı, Uyum, Günlük yaşam aktivitesi

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN İLETİŞİM BECERİSİ İLE GİRİŞİMCİLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Nurşen KULAKAÇ, Sevda UZUN

Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü nursen1939@hotmail.com

Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü sevdauzun50@gmail.com

İnsanlarla olan ilişkilerde önemli bir yere sahip olan iletişim ve girişimciliğin, hemşirelik gibi etkileşimin fazla olduğu mesleklerde önemi dikkate alınarak geliştirilmesi gerekmektedir.. Hemşirelik bakımının en önemli boyutlarından olan bu özelliklerin, hemşirelik eğitiminde öğrencilerde gelişmesi beklenmektedir.

Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin algıladıkları iletişim becerisi ve girişimcilik düzeylerini belirleyerek yaş, cinsiyet ve sınıf düzeyi gibi sosyodemografik özellikler açısından farklılık olup olmadığını belirlemek amaçlanmıştır.

Araştırmanın örneklemi 2017-2018 öğretim yılında Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde okuyan toplam 322 (232 kadın, 90 erkek) öğrenciden oluşmaktadır. Veriler, Kişisel Bilgi Formu, İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ) ve Üniversite Öğrencileri İçin Girişimcilik Ölçeği ile elde edilmiştir. Verilerin istatistiksel analizinde yüzdelik dağılım, t testi, Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen veriler, girişimcilik düzeyi ve iletişim becerisi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğunu ($p=,000$ $r=,458$) göstermektedir. Öğrencilerin iletişim becerilerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark gösterdiği ve ortalamalar incelendiğinde kadın öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalamalarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir ($p=,020$). Öğrencilerin iletişim becerilerinin sınıf düzeyi değişkenine ilişkin en yüksek ortalamanın 3. sınıf öğrencilerine ($x = 4,0344$) ait olduğu görülmektedir. Katılımcıların öğrenim gördükleri sınıf düzeyi ile iletişim becerileri puanları arasındaki farkın anlamlı olduğu ($F = 5,113$; $p>0,05$) ve bu farklılığın 2. ve 3.sınıf arasında olduğu görülmüş ve ortalamalarına

bakıldığında bu farkın 3. Sınıf öğrencilerin lehine olduğu belirlenmiştir.

Çalışma sonunda, iletişim becerileri yüksek olan öğrencilerin girişimcilik düzeyleri de yüksek bulunmuştur. Kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre, 3. Sınıf öğrencilerin diğer öğrencilere göre iletişim becerilerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yaş, sigara kullanma durumu, şuan kaldığı yer, kronik hastalık durumu ve yaşamının çoğunun geçtiği yere göre ise iletişim becerilerinin ve girişimcilik düzeyinin farklılaşmadığı görülmüştür. Elde edilen bulgular sağlık profesyonellerinin yetiştirildiği hemşirelik bölümü öğrencilerinin eğitiminin geliştirmesine olanak sağlayabilir

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, İletişim, Girişimcilik

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE BEL KALÇA ORANI İLE FİZİKSEL AKTİVİTE VE DENGİ İLİŞKİSİ

Ercan TURAL¹, Tuba MIZRAK² Şirin ÇETİN³

1 OMÜ Havza MYO Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü-
ercant@omu.edu.tr 2 tubaarslan92@gmail.com

3 OMÜ Merkez Kütüphanesi- cetinsirin55@gmail.com

Modern yaşamda ileri teknolojiye bağlı olarak fiziksel aktivite düzeyinin azalması toplumda obezitenin artışı ile sonuçlanmıştır.Düşük fiziksel aktiviteye bağlı obezite artışının göstergelerinden biri olan bel kalça oranı, vücut ağırlık merkezinde değişikliğe yol açmaktadır.

Üniversite öğrencilerinde bel kalça oranı, fiziksel aktivite ve denge arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır.

18-25 yaş arası OMÜ öğrencisi 85 kişi araştırmaya dahil edilmiştir.Bireylerin 66'sı(%77,6) kız, 19'u(%22,4) erkektir.Testleri yapmaya engel iskelet-kas ve nörolojik problemi olanlar araştırma dışı bırakıldı.Bel kalça çevresi bir mezura ile umblikustan ve kalçanın en şişkin yerinden ölçüm yapılarak oranlandı.Lateral analizde çekül kullanılarak anterior ve posterior denge incelendi.Fiziksel aktivite düzeyleri Uluslararası Fiziksel Aktivite Anketi(UFAA) ile ölçüldü.Denge değerlendirmesinde Flamingo testi ve Tandem yürüyüş testi kullanılmıştır.

Fiziksel aktivite düzeyi düşük olanlar 19 kişi(%22,35), orta olanlar 53 kişi(%62,35), yüksek olanlar 13

Abstract Book (Oral Presentation)

kişi(%15,29).VKİ ortalaması erkeklerde $22,97\pm2,49$ kadınlarda $22,11\pm3,04$ kg/m² idi.Erkeklerin bel kalça oranı ortalaması $0,84\pm0,03$ kadınların bel kalça oranı ortalaması ise $0,76\pm0,04$ idi.Postür analizinde anterior dengesi olanlar 25(%29,41) kişi iken, posterior dengesi olanların sayısı ise 20(%23,52) ve nötral dengeye sahip olanların sayısı ise 40(%47,05) kişi idi.Flamingo testinde dengesi bozulan 18 erkeğin ortalama düşme puanı $9,83\pm5,12$ iken 58 kadının düşme puanı ise $7,97\pm5,5$ dir.Tandem yürüyüş testinde erkeklerin ve kadınların ortalamaları sırasıyla $7,2\pm1,36$ sn ve $7,4\pm1,29$ sn olarak bulundu.Fiziksel aktiviteyle B/K oranı arasındaki ilişki anlamlı değildi($p>0.05$).VKİ ile bel kalça oranı ve postür arasında sırasıyla pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardı($r=0.33$, $p=0.002$),($r=0.44$, $p<0.001$).Flamingo denge testi ile fiziksel aktivite arasında anlamlı ilişki bulundu($p=0.010$).

Araştırmamızda anterior ve posterior dengeye sahip olanların yüzdesi(%52,95) olarak bulundu.VKİ, bel kalça ve postür arasında beklendiği üzere anlamlı bir ilişkiye rastlandı.Fiziksel aktivitenin denge ile arasındaki ilişki anlamlı iken, bel kalça oranı ile arasındaki ilişki anlamlı değildi.Zağyapan ve arkadaşlarının ortaya koydukları “antropometrik ölçümler postüral dengeyi etkileyebilir” sonucu bizim çalışmamızla da desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bel kalça oranı, postüral denge, fiziksel aktivite

TIBBİ VE AROMATİK BİTKİLERİN GIDA SANAYİİNDE KULLANIMI

Seda DOĞAN¹, Macit NURBAŞ², Nejla ÇALIŞKAN¹

¹Geçit Kuşluğu Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, ESKİŞEHİR

²Osmangazi Üniversitesi, ESKİŞEHİR

Tıbbi ve aromatik bitkiler, tedavi edici ve aromatik özelliklerinin yanında antioksidan, antimikrobiyal, antifungal gibi birçok özelliğe sahip olmaları nedeniyle gıda sanayisinde birçok alanda değerlendirilmektedir. Yaygın kullanım alanları esas alınarak bu bitkiler başta baharat olmak üzere, bitkisel çay, gıda takviyesi ve katkı maddesi olarak kullanılmaktadır.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Doğaya dönüşün slogan haline geldiği günümüzde, sentetik koruyucuların güvenilirlikleri üzerinde artan endişelerden dolayı çeşitli bitkisel materyallerden doğal koruyucu elde edilmesi üzerinde gıda endüstrisinin yoğun bir ilgisi oluşmuştur. Bu durum, doğal gıda koruyucu kaynağı olarak büyük bir potansiyele sahip olan tıbbi ve aromatik bitkilerin, çeşitli gıda sektörlerinde kullanımı konusunda pek çok çalışma yapılmaktadır.

Bu çalışmada, çörekotu, safran ve çemen hakkında genel bilgiler, etken madde analiz yöntemleri ve bu analizler yapılırken kullanılan cihazlar, gıda sektöründe kullanıldığı alanlar ve bu konularla ilgili yapılan çalışmalar derlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tıbbi ve aromatik bitkiler, gıda koruyucuları, etken madde analiz

PHYSICAL ACTIVITY AND HEALTHY LIFE

Halit EGESÖY *,Fatma ÜNVER**,Eylem ÇELİK*

*Pamukkale Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Denizli/TÜRKİYE

** Pamukkale Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu ,Denizli/TÜRKİYE

Living conditions, technology and conveniences brought about by modernization, are making people less active on a daily basis. These changes, affect the health status of the people as the level of physical activity gradually decreases and consequently different health problems may occur. Regular exercise is the most effective method of protection from diseases . There is evidence in the literature about physical activity, cardiorespiratory status, muscle strength, metabolic health and bone health. There is strong evidence that mortalities, coronary heart disease, high blood pressure, paralysis, diabetes, metabolic syndrome, colon and breast cancer and depression are less common in more active individuals than in less active men and women. There is also strong evidence supporting a better cardiorespiratory and better level of muscular fitness in active individuals, a healthier and better body composition, effective cardiovascular disease and prevention of type II diabetes, and better bone health. Regular physical activity with lifestyle modification plays an important role in preventing weight loss and reintroduction of given weight in obese individuals.

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

Regular physical activity decreases the level of LDL, while that of HDL increases. Also; the total cholesterol of physically active individuals is low resulting in an 8% increase in HDL cholesterol levels and a 22% decrease in triglyceride levels in individuals as a result of the exercises. Studies in the literature report a linear relationship between physical activity and health status and draw attention to the protective effect of exercise in the prevention of diseases. It is possible to obtain health benefits by appropriately adapting physical activities to age

Key Words: Physical activity, health, life

**COMPARISON OF DISASTER AND EMERGENCY
PLANS PREPARED FOR SCHOOL, DORMITORY
AND HOSPITAL: BURDUR SAMPLE, TURKEY**

Aysun GÜZEL¹

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü

The aim of this research is to prepare disaster and emergency plans for different institutions such as schools, dormitories, and hospitals and to identify the similarities and differences between these plans.

Research data were collected between January and June in 2017. The research is a descriptive methodological research and the contents of disaster plans collected from three different schools, dormitories and hospitals in Burdur/Turkey.

Because all institutions are in the same province, many of the hazards are shared in all of them. As for different ones, mass suicide and mass drug use are encountered in the plans prepared for schools and dormitories; In the plans prepared for the hospitals, lake accidents, armory explosion, strike, traffic accidents, angry patient relatives, marble quarry accidents were detected.

Some hazards that may lead to disasters vary by the type of institutions, but many hazards are common because all institutions are in the same province.

Key Words: Disaster mitigation, disaster and emergency management, public health.

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

**OBESITY FREQUENCY AND PHYSICAL
ACTIVITY LEVELS OF MALE STUDENTS WHO
HAVE LEARNED EDUCATION IN HIGH
SCHOOL**

Murat SELVİ* Fatma ÜNVER ** Halit EGESÖY*
Eylem ÇELİK*

*Pamukkale Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi
Antrenörlük Eğitimi, Denizli/TÜRKİYE

** Pamukkale Üniversitesi Fizik Tedavi ve
Rehabilitasyon Yüksekokulu, Denizli/TÜRKİYE

The aim of this study is to question the physical activity level of male students in high school education in Denizli and to investigate the relationship between physical activity and age and body mass index (BMI). The short form International Physical Activity Questionnaire was applied to 180 male volunteer students. Participants were questioned about severe and moderate physical activity, walking and sitting, age, height and weight. Survey results were grouped by age. VKI is calculated by formula of the height and weight. Participants' total physical activity times were calculated and classified as low, medium, and high level. Normal distribution of data was determined by Kolmogorov Smirnov test. One-Way ANOVA and Pearson's correlation analysis were used. Results (mean $\pm$ standard deviation) were given. 14.44% of the participants were underweight, 67.78% were normal, 11.11% were overweight and 6.66% were overweight. Total MET values for participants' physical activity levels were 3856.94 ± 1894.78 MET-dk / week, severity of physical activity levels 2292.47 ± 1621.67 MET-dk / week, mean moderate physical activity levels 739.71 ± 486.90 MET-min / week, and the average level of physical activity related to walking was 755.98. A statistically significant correlation was found between physical activity levels and MET values of participants ($p < 0,05$). Regarding gaining physical activity habit, young adults in high school in particular were actively involved in increasing physical education lesson hours and increasing quality of life studies are suggested in the research result.

Key words: Adolescent, Obesity, Physical activity.

**HAMSTRİNG KAS GRUBUNA UYGULANAN
NÖRÜMÜSKÜLER ELEKTRİK
STİMÜLASYONUNUN HAMSTRİNG VE
QUADRİCEPS KASLARI VİSKOELASTİK
ÖZELLİKLERİNE OLAN ETKİSİ: PİLOT
ÇALIŞMA**

Özgün UYSAL¹, Kıvanç DELİOĞLU¹, Tüzün FIRAT¹

¹*Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, El Cerrahisi
Rehabilitasyonu Ünitesi, Altındağ, ANKARA.*

Nöromusküler elektrik stimülasyonu (NMES), kas performansını arttırmak için tercih edilen fizyoterapi uygulamalarından birisidir. Kas fonksiyonuna olan etkileri bilinmesine rağmen, NMES'in kas viskoelastik özelliklerine olan etkisi henüz araştırılmamıştır.

Çalışmamızın amacı, sağlıklı bireylerde hamstring kas grubuna uygulanan NMES'in hamstring ve quadriceps kaslarının viskoelastik özelliklerine olan etkisini araştırmaktır.

Çalışmaya yaş ortalaması (23.45±2.979) olan, önceden hamstring ve quadriceps ile ilgili bir yaralanma geçirmemiş, sağ bacak dominantlığı olan 9 sağlıklı sedanter erkek birey dâhil edildi. Bireylerin demografik bilgileri, hamstring grubunun esneklik, kuvvet, alt ekstremitte patlayıcı kuvvet ve kas viskoelastik özellikleri (kas tonusu, sertliği ve elastisitesi) değerlendirildi. Benzer şekilde quadriceps kasının da kuvvet ve viskoelastik özellikleri değerlendirildi. Kas kuvveti manuel kas testi aleti ile; kas viskoelastik özellikleri de Myoton 3 cihazı ile değerlendirildi. İlk değerlendirme sonrasında hamstring kaslarına bilateral olarak NMES protokolüne başlandı. NMES parametreleri olarak 100 Hz frekans, 600 µsn geçiş süresi seçildi ve diz 60°, kalça 90° fleksiyonda, 15 dk uygulama yapıldı. Bireyler haftada 3 gün 8 hafta programa alındı. Sekiz haftanın sonunda değerlendirmeler tekrarlandı.

NMES uygulaması sonrasında dominant olmayan taraftaki (sol) quadriceps ve hamstring tonuslarında azalma ($p=0.024$ ve $p=0.036$) görüldü. Diğer parametrelerde değişiklik yoktu.

NMES sonrası non-dominant bacakta görülen tonus azalması, kasların daha uygun istirahat tonuslarına ulaştığını göstermektedir. Ancak NMES, herhangi bir

kassal performans artışına neden olmamıştır. Bu değişikliklerin sadece non-dominant tarafta olması, dominant tarafın tonus regülasyonunu sağlayan başka faktörler olduğunu düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hamstring, Quadriceps, Elektrik Stimulasyon, Kas Viskoelastik Özellikleri

**NÖROLOJİK REHABİLİTASYONDA MÜZİK
TERAPİNİN ROLÜ**

Derya AZİM REZAEİ¹, Burcu ERSÖZ
HÜSEYİNSİNOĞLU²

¹*Okan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*

²*İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Nörolojik
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilimdalı*

Müzik terapi, her yaşta bireyin fiziksel, duygusal, bilişsel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için müziği kullanan bir uzmanlık dalıdır. Pozitron Emisyon Tomografisi ve Fonksiyonel Magnetik Rezonans Tarama gibi tekniklerle yapılan çalışmalar dinlenen müziğin beyinde geniş bir biçimde yayıldığını ve lokalize olduğunu göstermektedir. Müzik terapi uygulama ve araştırma açısından sosyal bilim modelinden, klinik nöro-bilim modeline doğru gelişim göstermiştir. Bu değişim ile Nörolojik Müzik Terapi (NMT) olarak bilinen yeni bir alt başlık oluşturulmuştur. NMT teknikleri; sinir sisteminden kaynaklanan, motor fonksiyon bozuklukları, kognitif ve duygusal bozukluklar üzerinde yoğunlaşır. Nörolojik rehabilitasyonda müziğin multi-sensorial özelliği uyarıcı olarak kullanılır. Beyinde geniş alana dağılmış farklı nöranal ağlardan köken alan bilgi işleme yolları ile müzik; nörolojik bozukluğu olan kişilerde karmaşık etkileşim özelliği ile diğer alanlara ulaşmak için alternatif bir yöntem olarak kullanılabilir. İşitsel ritmik ipuçları tarafından aktif hale gelen nöronlar nörolojik NMT'nin temel mekanizması olan fizyolojik sürüklenme ile motor nöronların ateşlenme paternini de başlatmaktadır. Ritim, egzersiz hareket paterninin oluşturulması, zamansal organizasyon, tahmin ve planlama için geçici bir yapı, metrikal organizasyon sağlar. NMT üç teknikten oluşmaktadır. Ritmik işitsel uyarı, inme ve parkinson hastalığı gibi çeşitli nörolojik hastalıklarda denge ve

Abstract Book
(Oral Presentation)

yürüyüş rehabilitasyonunda kullanılan bir yöntemdir. Yapılan çalışmalarda inme sonrası hastalarda, hareket kalitesinin artırılmasında ritmik stimülasyonun faydalı olduğu bildirilmiştir. Bütünleyici Duyusal İyileştirme tekniğinde kullanılan ipuçları sadece ritmik değil aynı zamanda hareketin gücü ve uzaysal yönü hakkında da ek bilgi sağlamaktadır. Terapatik Enstrümental Müzik Performansı tekniğinde ise, bir müzik aletini oyun yoluyla kullanarak güç, hareket sınırı, endurans, motor kontrol ve beceri gibi kaba veya ince motor becerileri geliştirmek için fonksiyonel hareket paternlerini kolaylaştırmak amaçlanmaktadır. Müzik terapi, motor öğrenme sürecini hızlandırıp kortikal plastisiteyi desteklemektedir. Klinik araştırmalar, kinematik parametreleri açısından müzikle rehabilitasyonun, müziksiz rehabilitasyonla karşılaştırıldığında istatistiksel açıdan anlamlı bir üstünlük gösterdiğini bildirmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Nörolojik Müzik Terapi, İnme, Parkinson, Ritmik Uyarı

KATETER İLİŞKİLİ KAN DOLAŞIMI
ENFEKSİYONLARINDA ETKENLER

Ergin AYAŞLIOĞLU AÇIKGÖZ, Ayşegül TUNA,
Gökce AYVAZ, Birgül KAÇMAZ, Serdar GÜL, Sedat
KAYGUSUZ, Dilek KILIÇ.

*Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Enfeksiyon
Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı,
Kırıkkale, TÜRKİYE. eayasli@yahoo.com*

Günümüzde tıp uygulamalarında tedavi amaçlı kateter kullanımı giderek artmaktadır. Hastane kaynaklı kan dolaşım enfeksiyonları mortalite ve morbiditesi yüksek ciddi enfeksiyonlardır. Önemli bir kısmı özellikle santral venöz kateterler olmak üzere damar içi kataterler ile ilişkili gelişmektedir.

Çalışmamızda, Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi kliniklerinde gelişen damar içi kateter kaynaklı kan dolaşımı enfeksiyonu etkenlerinin belirlenmesi amaçlanmış, katater ilişkili kan dolaşımı enfeksiyonlarının önemi, tedavisi ve gelişmesinin önlenmesi için alınması gereken kontrol önlemleri vurgulanmıştır.

Bu çalışmaya Nisan 2017- Mart 2018 tarihleri arası, Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Enfeksiyon

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı Laboratuvarına kliniklerde yatan hastalardan gelen kateterden ve eş zamanlı periferik venden alınan kan örnekleri dahil edilmiş ve kültür sonuçları retrospektif olarak değerlendirilmiştir. Kültürler için BacT/ALERT otomatize kan kültürü sistemi ve mikroorganizmaların tiplendirilmesi ve antibiyotik duyarlılıkları için ise VITEK® 2 sistem kullanılmıştır.

Santral venöz kateteri olan ve kateter ilişkili kan dolaşım enfeksiyon tanısı alan 10 olgu değerlendirildiğinde, 4 olguda metisiline duyarlı Staphylococcus aureus (MSSA), biri vankomisin dirençli enterokok olmak üzere 3 olguda Enterococcus spp., iki olguda metisiline dirençli koagülaz-negatif stafilokok (MRKNS), bir olguda ise Klebsiella oxytoca izole edilmiştir. Periferik venöz katateri olan tromboflebit ve bakteriyemi gelişmiş iki hastanın kan kültürlerinde ise MSSA ve MRKNS saptanmıştır.

Sağlık bakımı ile ilişkili enfeksiyonların önemli bir bölümünü kateter ilişkili kan dolaşımı enfeksiyonları oluşturmaktadır. Kateter ilişkili enfeksiyonların önlenmesi için gerekli kontrol önlemlerin alınması ve bunların uygulanması önem arz etmektedir. Çalışmamızda kateter ilişkili kan dolaşım enfeksiyonları değerlendirildiğinde, stafilokoklar başta olmak üzere Gram pozitif mikroorganizmaların ön planda yer aldığı görülmüştür. Port enfeksiyonu gelişen bir hastamızda K.oxytoca izole edilmiştir. Bu konuda yapılan çalışmalar analiz edildiğinde, özellikle yoğun bakımlarda Acinetobacter spp. Pseudomonas aeruginosa ve candida spp. gibi mantarların da etken olabileceği görülmektedir. Hastanelerin kendi etken dağılımlarını ve antibiyotik duyarlılık profillerini düzenli olarak değerlendirmesi, ampirik tedavinin planlanmasında büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Damar içi kateter, kateter ilişkili enfeksiyonlar.

KARMAŞIKLIK TEORİSİ VE HEMŞİRELİK

Merve SAHİN¹, Fatma DEMİRKİRAN²

*1Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı
Aydın, Türkiye 1mervesahin40@hotmail.com.tr*

2fdemirkiran@adu.edu.tr

Bu çalışmanın amacı, karmaşıklık teorisini açıklayarak, hemşirelik bakış açısından değerlendirmektir. Karmaşıklık bilimi, tüm çevreye odaklı, nicel ve nitel verileri sentez eden büyük resim içeriğine dayalı görsel düşünme, bilgiye dayalı, etkileşimde bulunma, holistik düşünme, değişimi fırsat olarak gören, herkesin başarısından sorumlu olduğu dinamikleri ele almaktadır. Sağlık sistemleri bu dinamikleri içeren karmaşıklık bilimi açısından zengin bir alan olarak görülmektedir. Sağlık sisteminin eğitim, politika, hizmet dağıtımı, sağlık insan gücü, sağlık maliyeti, sağlık teknolojileri gibi çeşitli faktörlerle etkileşim içerisinde çalışması da karmaşık sistem olarak değerlendirilmesini gerektirmektedir. Aslında sağlık bilimlerinin temelinde çok boyutlu kompleks yapıda olan insan davranışları vardır. İnsan, periyodik, monoton ve doğrusal bir doku, organ gibi çevresel değişikliklere uyum gösterme ve zorluklarla baş etme yeteneğini kaybeder ve böylece hastalıklı (ya da hastalığa yatkın) hale gelir. Hastanın öz değerleri korunarak, iyi bir bakımın sağlanması için, hastalığını yönetmesine yönelik girişimleri (eğitim, danışmanlık, hastalığa uyum gibi) planlarken hemşirelerin, yöneticilerin süreci bir bütün olarak değerlendirmesi gerekir. Hemşirelik uygulamalarının da karmaşık yapıda olması, ileri teknoloji gerektirmesi, dinamik süreçleri içermesi ve pek çok faktörden etkilenmesi hemşireliğin karmaşık sistem olarak düşünülmesine yol açmaktadır. Sistemde oluşabilecek ani değişimler hemşirelerin davranışlarında tıpkı bir bukalemun gibi uyumu yakalamaya çalışmasını gerektirmektedir. Bu sayede çalışma ortamının değişimi doğrudan gerçekleşebileceği gibi, dış çevre bileşenlerinin değişimi de dolaylı olarak gerçekleşebilmektedir. Karmaşıklık teorisi ışığında, hemşire veya hemşire yöneticiler yapbozun birer parçası gibi düşünülürse, tek başına varlıkları sistem içerisinde kabul edilebilir. Ancak büyük resmi görebilmek için bütün hemşire, yönetici ve sağlık çalışanlarının 'bir'

olarak evrilmesi ve farklarını ortaya koyarak kullanması gerekmektedir. Böylece, resmin bütününi yani sağlıklı ve üretken hemşireler ile örnek sistemleri görmek mümkün olabilecektir. Sonuç olarak, insanları farklı şekilde düşünmeye yönelten ve gerçek dünyayı tekrardan farklı bir gözle analiz etmemizi sağlayan karmaşıklık teorisi, bu yönü itibarıyla gerek dünyayı gerekse örgütleri anlamak adına hemşireliğe yeni bir bakış açısı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Karmaşıklık teorisi, hemşirelik, sağlık

BİR TIP FAKÜLTESİ HASTANESİ'NDE GÖREV ALAN ÖĞRETİM ÜYELERİ, ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİ VE TIP FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN YAŞAM BOYU ÖĞRENME EĞİLİMLERİ

Merve KURNAZ¹, Hande Nur EROĞLU¹, Giray
KOLCU², Ahmet Nesimi KİŞİOĞLU¹

*Süleyman Demirel Üniversitesi Halk Sağlığı ABD,
Isparta, Türkiye*

*Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Eğitimi ve Bilişimi
ABD, Isparta, Türkiye*

Yüzyılımız "bilgi çağı" olarak adlandırılmakta ve bilgi zaman zaman ham maddeden veya paradan daha kıymetli bir kaynak haline gelmektedir(1).

Yaşam boyu öğrenme kişinin bilgi, beceri ve yeterliklerini geliştirmesi amacıyla kişisel, sosyal ve iş ile ilgili perspektiflerden yaşam boyunca sürdürülen öğrenme faaliyetlerinin hepsini içerir(1). Günümüzde yaşam boyu öğrenme ile ilgili çalışmalar artmıştır.

Bu araştırma bir tıp fakültesi hastanesinde görev yapmakta olan öğretim üyeleri, araştırma görevlileri ve tıp fakültesi öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerini ve ilişkili faktörleri belirlenmesini amaçlamaktadır

2018 yılında gerçekleştirilecek olan kesitsel analitik tipteki bu çalışmanın evrenini Isparta SDÜ Tıp Fakültesi Hastanesinde görev alan öğretim üyeleri, araştırma görevlileri ve tıp fakültesi öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın evreni 1977 kişidir (N:1977). Örneklem tabakalı örnekleme yöntemi ile belirlendi. Araştırmacılar tarafından hazırlanan anket, gözlem altında veri toplama

Abstract Book (Oral Presentation)

yöntemiyle uygulandı. Anket bireylerin sosyodemografik özelliklerini sorgulayan sorular ve Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği'nden oluşmaktadır.

Bireylerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri Arslan ve arkadaşları (2) tarafından tıp eğitimini sürdüren ya da sağlık hizmeti veren bireyler için geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan "Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi Ölçeği (YBÖEÖ)" ile ölçüldü.

Veriler bilgisayar ortamında, tanımlayıcı ve analitik istatistikler kullanılarak değerlendirildi.

Bu çalışmada araştırma grubunun %96 sına ulaşıldı. Profesörler araştırmaya katılmayı kabul etmedikleri için araştırmaya dahil edilmedi. Araştırmada grubunun %4,8 öğretim üyesi ,%14,2 araştırma görevlisi , %81,0 tıp fakültesi öğrencisiydi. Grubun %56,1 i kadın, %87,3 ü bekar, %8.7 si çocuk sahibi, %78,8 i tıp fakültesini isteyerek tercih edenler oluşturmaktadır. Sağlığını iyi olarak değerlendirenlerin oranı %62,5 idi. İnternet kullanım alanı %52.9 sosyal medya ,%16,5 akademik araştırma,%22,5 eğlence olarak belirtildi. Kadınlarda, evli olanlarda ,çocuk sahibi olanlarda ,tıp fakültesini isteyerek tercih edenlerde YBÖE puanı anlamlı olarak düşük bulundu. İnterneti akademik araştırma için kullananlarda YBÖE puanı anlamlı olarak düşük bulundu. İnterneti eğlence için kullananlarda ise YBÖE puanı anlamlı olarak yüksek bulundu . Sağlık algısı, yaş , günlük çalışma süresi, günlük kitap okuma süresi , eğitim düzeyi ile YBÖE puanı arasında düşük düzeyde negatif korelasyon bulundu.

Bu çalışmada YBÖE puanı ort : 62,6±19,7 olarak bulundu. Bu çalışmada kadın , evli ve çocuk sahibi olmanın yaşam boyu öğrenme eğilimini olumlu etkilediği bulundu. Tıp fakültesi öğrencileri ve öğretim üyeleri dahil edildiğinde yaş ve eğitim durumu arttıkça yaşam boyu öğrenme eğiliminin olumlu yönde değiştiği saptandı. Akademik eğitim etkinliklerinin artırılması ve çeşitlendirilmesinin yaşam boyu öğrenme eğilimini destekleyeceğini düşünmekteyiz.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

MEASUREMENT OF PROVINCIAL HEALTH PERFORMANCES: DATA ENVELOPMENT ANALYSIS METHOD

Osman ŞENOL, Kevser SEZER KORUCU, Aslı METİN

*Süleyman Demirel Üniversitesi, osmansenol@sdu.edu.tr
kevser_sezerrr@hotmail.com aslivergili@sdu.edu.tr*

One of the sectors shaping a society is health. The health sector is also a sector with high spending. It is also a strong economic recovery area. An important part of the income of some countries in the world is provided by health services. This situation is the same for provinces. Some of the more pronounced in the health sector in some provinces in Turkey are quite inadequate in this area. The aim of this study is to measure the performance of health provinces in Turkey. In this direction, the data envelopment analysis package program was used for DEAP analysis. The input variables (DMU) of decision-making units are the number of beds and the number of physicians; output variables are the number of second and third digit applications and the total number of operations. As a result of the analysis, 6 DMU was found to be effective. The overall efficiency ratio of VRS was found to be 0.83%. In other words, the most ineffective DMU was found as Kırıkkale with an efficiency of 55%. As a result of the study, the proposals will be made to ensure that the DMU's that use the resources become inefficient.

Keywords: Performance, Productivity, DEA

COMPARISON OF COUNTRIES WITH DEATH INDICATORS: DATA ENVELOPMENT ANALYSIS

Osman ŞENOL, Aslı METİN, Kevser SEZER KORUCU

*Süleyman Demirel Üniversitesi, osmansenol@sdu.edu.tr
aslivergili@sdu.edu.tr,kevser_sezerrr@hotmail.com*

Bir ülkeye ait bazı veriler, o ülkede temel sağlık hizmetlerinin genel durumunu, sağlık hizmetlerinin dengeli dağılımını ve insanların genel sağlık düzeyi hakkında bilgi verebilmektedir. Bu doğrultuda ülkelerin ölüm ve yaşamla ilgili bazı değişkenlere ait verilerle bu çalışmanın yapılması planlanmıştır. Ortalama yaşam süresi 75 yaş ve üstü olan 52 ülke analize dâhil edilmiştir.

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

Çıktı değişkeni olarak 100.000 canlı doğumda anne ölüm oranı, 1.000 canlı doğumda 5 yaş altı mortalite ve yeni doğan mortalite değişkenleri kullanılmıştır. Girdi değişkeni olarak ise hepatit insidansı değişkeni kullanılmıştır. Veriler veri zarflama analizi paket programı olan DEAP programı tarafından çıktıya yönelik olarak yapılmıştır. Genel verimlilik oranı %28 olarak tespit edilmiştir. Analiz sonucunda etkin sınırdaki yer alan diğer bir ifade ile verimli olan ülkeler İsveç ve İtalya'dır. Etkin sınıra en uzak karar verme birimi %7 verimlilik oranıyla Cezayir bulunmuştur. Etkin sınıra en yakın karar verme birimi ise %98 verimliliğe sahip Portekiz bulunmuştur. Ayrıca dünya genelinde ülkelerin bu açıdan incelenmemesi çalışmaya ayrı bir önem katmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Performans, verimlilik, ölüm.

Some people from one country can provide information about the general health status of health services, the balanced distribution of health services and the general health status of the people of that country. In this context, it is planned that this work will be done by giving some variables about the death and life of the countries. The analysis included an average of 52 countries over 75 years of age. Outcome variables were maternal deaths at 100,000 live births, mortality and maternal mortality for 5 years and over. Hepatitis incidence was used as an input variable. The data were output-oriented by the DEAP program, the data envelope analysis package program. The total productivity rate was 28%. In other words, Sweden and Italy are the most productive countries at the effective border. The most inefficient decision-making unit was in Algeria with 7% efficiency. and the decision-making unit closest to the productivity limit is Portugal with 98% efficiency. Moreover, the fact that the countries of the world are not examined in this regard is a special preliminary study.

Keywords: Performance, productivity, death

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

**SAĞLIK PERSONELLERİNİN ÖRGÜTSEL
ADALET ALGI DÜZEYLERİNİN CİNSİYETLERİ
İLE İLİŞKİSİ: BİR META-ANALİZ ÇALIŞMASI**

Tuğba Şen*, Dilek Ekici*

**Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelikte Yönetim Bilim Dalı Y*

Örgütsel adalet kavramı, 1990 yılından sonra yönetim bilim adamları için önemli bir konu olarak ortaya çıkmış, örgütsel davranış literatüründe önem kazanan bir konu haline gelmiştir. Yapılan çalışmalarda örgütsel adalet dağıtımsal, işlemsel(prosedürel) ve etkileşimsel adalet olarak üç boyutta incelenirken sonraki yıllarda etkileşimsel adaletin kişilerarası ve bilgisel (enformasyonel) adalet olarak ayrı ayrı ele alınmasıyla birlikte dört boyut olarak ele alınmaya başlanmıştır. Türkiye’de yapılan çalışmalarda örgütsel adalet kavramı iş tatmini, performans, örgütsel bağlılık, motivasyon, tükenmişlik, liderlik konularıyla ilişkilerini bakılmıştır. Sağlık çalışanlarının adalet algıları üzerine bir meta analiz çalışması Türkiye’de yapılmadığından sonuçları açısından anlamlı olacağı düşünülmektedir. Sağlık çalışanlarının cinsiyetlerinin örgütsel adalet algı düzeyleri ile ilişkisi açısından etki büyüklükleri belirlenmesi.

Sağlık çalışanlarının örgütsel adalet algı düzeyleri ile cinsiyet arasındaki ilişkiyi sınavan araştırmalar meta-analiz yaklaşımına göre incelenmiştir.

2000 yılı sonrasında Örgütsel Adalet Algısı konusu üzerine yapılan ülkemizde yayımlanmış olan yüksek lisans veya doktora tezleri ile hakemli dergilerde yayımlanmış bilimsel makaleler taranmıştır. Tarama sonrasında daha önceden belirlenmiş araştırmaya dahil edilme kriterlerine uygun olan toplam 10 çalışma meta-analize alınmıştır. Meta-analize dahil edilen çalışmaların toplam örneklem sayısı 2807 olup , %70’inde Robert Moorman’ın Örgütsel Adalet Ölçeği, %20’sinde Colquit’in Örgütsel Adalet Ölçeği ve %10’unda Özdevecioğlu tarafından geliştirilen Örgütsel Adalet Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmalar, yapıldığı kurumlar bazında incelendiğinde bazılarının çok merkezli olarak yapıldığı, toplamda ise 1 tane üniversite hastanesi, 12 tane devlet hastanesi, 7 tane eğitim araştırma hastanesi

Abstract Book (Oral Presentation)

ve 4 tane özel hastane olduğu görülmektedir. Araştırma problemine yanıt bulmak amacıyla 10 araştırmadan, 'Dağıtımsal Adalet', 'Etkileşimsel Adalet' ve 'İşlemsel Adalet' alt gruplarının sonuçları kullanılmış, böylelikle toplamda çalışma sayısı 27 olmuştur.

Bu çalışmada, Cohen, Manion ve Morrison (2007)'un sınıflamasına göre etki büyüklüğü değerlerini yorumladığımızda ise erkek cinsiyetten olmanın sağlık çalışanlarının örgütsel adalet algı düzeyi üzerinde çok zayıf düzeyde daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel Adalet, Örgütsel Adalet Algısı, Sağlık Personeli, Sağlık Çalışanı, Meta-analiz.

SAĞ VE SOL HEMİPAREZİLİ ÇOCUKLARIN FONKSİYONELLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

* Meltem YAZICI ¹, Gözde YAĞCI GÜR ², Ayşe LİVANELİOĞLU ², Yavuz YAKUT ³

¹Nuh Naci Yazgan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Kayseri. * meltem_yazici@yahoo.com

²Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara.

³Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Gaziantep.

Unilateral üst ve alt ekstremitenin motor ve/veya duyuşal hasarıyla karakterize olan spastik tip hemiparetik serebral palsinin (hSP) en belirgin özelliği yapısal ve fonksiyonel asimetridir. Etkilenen hemisfer/vücut kısmına bağlı olarak hSP'li çocukların yürüme paternleri, yürüme hızları, motor planlama, reaksiyon zamanlarında farklılıklar olduğu tartışılmakta ve farklı sonuçlar ortaya konmaktadır. Özellikle sağ hemisfer etkilenimlerinde daha çok dikkat, oryantasyon ve yapılandırma gibi becerilerin etkilenmesiyle fonksiyonel becerilerin etkilenebileceği düşünülmektedir.

Sağ ve sol hSP'li çocukların fonksiyonellik düzeylerinin karşılaştırılması.

Çalışmamıza 5-12 yaşları arasında, kaba motor fonksiyon sınıflandırma sistemine göre I ve II düzeyinde olan 26 konjenital spastik hSP çocuk dahil edildi. Düzenli olarak fizyoterapi ve rehabilitasyon programına devam eden 16 sol, 9 sağ hSP çocuk gelişim özellikleri, denge, kas kuvveti ve fonksiyonellikleri açısından karşılaştırıldı.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Yürüme hız ve enduransları 6 dk ve 10 m yürüme testleriyle, dinamik dengeleri pediatrik berg denge testiyle, alt ekstremitte kuvveti fonksiyonel kas testiyle, yürümenin fonksiyonelliği gilette-22 ve fonksiyonel performansları kaba motor fonksiyon ölçütü-88 ile değerlendirildi. Değerlendirme sonuçları iki ortalama arasındaki farkın anlamlılık testi ile analiz edildi.

Her iki gruptaki çocukların antropometrik özellikleri, yürüme başlangıç yaşları birbirine benzerdi (p>0.05). Grupların fonksiyonel kas kuvvetleri, denge değerlendirmeleri, fonksiyonel ve yürüme performansları ve ambulasyon fonksiyonellikleri arasında da fark bulunmadı (p>0.05).

Çalışmamızda sağ ve sol hSP'li çocukların gelişim özellikleri, yürüme-denge ve fonksiyonel performansları açısından farklı olmadıkları gösterilmiştir. Bu sonuçlar mobilite açısından fonksiyonel olan çocukların yapısal asimetriteri veya yürüme paternlerindeki farklılıklarını fonksiyon sırasında kompanse edebildiklerini, lokomotor adaptasyonlarının birbirine benzer bir gelişim sergilediğini göstermektedir. Bu konu üst ekstremitte performansının değerlendirildiği testlerle farklı sonuçlar gösterebilir.

Etkilenen hemisfere göre hSP'li çocukların fonksiyonel ambulasyon düzeylerinde ve becerilerinde fark görülmemektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemiparetik Serebral Palsi, Fonksiyonellik, Yürüyüş

TRICHOPTERA FAUNA OF LOTIC AND LENTIC SYSTEMS IN WESTERN MEDITERRANEAN BASIN

Melek ZEYBEK¹, Seray YILDIZ²

¹Department of Biology/Faculty of Arts and Sciences, Süleyman Demirel University, Turkey
melekzeybek@sdu.edu.tr

²Department of Hydrobiology/Faculty of Fisheries, Ege University, Turkey

Macrozoobenthic invertebrates (including Trichoptera) are the most commonly used group for biomonitoring of aquatic ecosystems. The reason of this is that they are sensitive to multiple ecological alterations, therefore, they reflect factors such as anthropogenic impacts, organic

pollution, etc. These organisms are described as one of the biological quality elements in the implementation of the EU Water Framework Directive (WFD).

As one of the important basins of Turkey, the Western Mediterranean Basin was chosen as study area for the present study. The field size of Western Mediterranean Basin, located in the South West of Turkey, is about 21.223 km² which correspond to 2.7% of all basins of Turkey.

This study was carried out seasonally between July 2015-May 2016. The aim of present study is to determine the distribution of larval trichopteran in aquatic systems of the basin.

Thirty-three stations were selected to represent the basin; nine stations from lentic systems, twenty-two stations from lotic systems, two stations from coastal zone. The larval trichopteran samples were gathered from each station by using a kick-net.

24 taxa belonging to 9 families were determined in the study area; eight taxa from Hydropsychidae, five taxa from Polycentropodidae, three taxa from Rhyacophilidae, two taxa from Limnephilidae, two taxa from Beraeidae, and each one taxon from Ecnomidae, Philopotamidae, Psychomyiidae.

The previous studies at the basin indicated that aquatic systems carry moderate or slight organic pollution loads. The ecological properties of taxa in the present study provided evidence to support the literature. Considering ecological sensitivity, our study suggested that the four of these taxa are very sensitive to pollution, eleven of them are sensitive, the eight of them are tolerant, and finally one of them is very tolerant.

Key words: Fauna, Larval Trichoptera, Western Mediterranean

HIV POZİTİF BİREYLERDE HIV İLE ENFEKTE

OLMA SÜRELERİ İLE BESLENME

DURUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Burcu YEŞİLKAYA¹, İskender KARALTI²

¹Okan Üniversitesi burcu.yesilkaya@okan.edu.tr

²Yeditepe Üniversitesi İskender.karalti@yeditepe.edu.tr

Kişinin içinde bulunduğu katabolik süreç, enerji ihtiyacını yani makro besin öğeleri ihtiyacını artırır. HIV pozitif bireyin yaşadığı katabolik süreçte özellikle protein yıkımları olur. Akut dönemde ve AIDS fazında malnütrisyon görülme oranı oldukça yüksektir. Kişinin medikal tedavi yanında gerektiğinde besin desteği alması önemlidir.

Malnütrisyon dışında proteaz inhibitörüne bağlı ART kullanımı HIV pozitif kişinin ömrünü uzatmakla beraber farklı beslenme sorunlarına neden olabilmektedir. Yağ dağılımının farklılaşmasıyla oluşan lipodistrofi gibi metabolik sendromlar oluşmaktadır. Kişilerin HIV ile enfekte olma süreleri uzadıkça doğru tedavi ve uygun beslenme düzenine sahip değilse katabolik süreçle beraber komplikasyon gelişimi de artmaktadır.

Amaç, kişilerin HIV ile enfekte olma süreleri ile komplikasyonların karşılaştırılmasıdır.

HIV pozitif bireylerin danışmalık aldığı Pozitif Yaşam Derneği'ne 3 ay boyunca gelen 49 HIV pozitif bireye; enfeksiyon süre ve tedavileri, komplikasyonlar ve beslenme durumunu irdeleyen anket uygulandı. 24 saatlik besin tüketim kaydı ile kişilerin beslenme alışkanlıklarına ulaşıldı. BKİ ile beslenme durumları saptandı ve enfekte olma süreleri ile karşılaştırıldı. Etik ilkelere bağlı kalınarak anketler HIV pozitif bireylere, dernek yetkilileri tarafından uygulandı. Veriler istatistiksel olarak SPSS 18.00 ve BEBİS ile analiz edildi.

Bu çalışmaya katılanların yaş ortalaması 33.2dir. Cinsiyet dağılımını 45 erkek(% 92) ve 4 kadın(% 8) oluşturmuştur ve ortalama BKİ 23.8 kg/m²'dir. Günlük enerji tüketimi 1373kcal/gün'dür ve RDI'nın % 67'sini karşılamaktadır. BKİ'ye göre HIV ile enfekte olma süreleri karşılaştırıldığında 2-3 yıl ve daha erken sürelerde enfekte olmuş kişilerin, daha uzun süreli enfekte olan kişilere göre normal BKİ'ye sahip olduğu bulunmuştur.

ART'nin uzun süreli metabolik etkileri (dislipidemi, insülin direnci, obezite) nedeniyle diyetin beslenme kalitesi ve gıda kalitesi daha önemli hale gelmiştir. Uzun süreli HIV pozitif bireylerin yağ-kas ölçümlerinin, BKİ'den daha farklı sonuçlar vereceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: HIV, beslenme, malnütrisyon

**GEBE KADINLARIN SİĞARA KULLANIMINI
ETKİLEYEN FAKTÖRLER**

Ayça BALMUMCU **Şenay ÜNSAL ATAN *Fatma
Selcan KUŞ*

**ADÜ Söke SHMYO ayca.balmumcu@adu.edu.tr*

*** Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi*

**** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık
Bilimleri Fakültesi*

Gebelik, kadının hayatında pek çok açıdan değişimlerin olduğu özel bir dönemdir. Gebelikten önce sigara kullanan kadınların büyük çoğunluğunun gebelik sırasında da bulundukları sosyokültürel ortamlara göre değişen oranlarda sigara içmeye devam ettiği bildirilmektedir.

Bu derlemenin amacı, gebe kadınların sigara içmesini etkileyen faktörlerin incelenmesidir.

Çalışma literatür taranarak derleme şeklinde planlanmıştır. Gebelik sırasında sigara içmeye devam etme pek çok faktörden etkilenmektedir. Schneider ve arkadaşları (2008), gebelik yaşı, sosyo-ekonomik statü, yetersiz eğitim, gebelikteki anksiyete ve psiko-sosyal stresin sigara kullanımını artırdığını, ayrıca sigara içen gebelerin düzenli olarak antenatal bakım almadıklarını belirtmektedir. Roman-Galvez ve arkadaşlarının 486 gebe kadını incelediği çalışmada (2017), gebeler arasında sigara içme oranı, gebelik öncesi % 36.6, gebelik döneminin 1. trimesterinde %14.8, 2. trimesterinde %12.4 ve üçüncü trimesterinde %11.9 olarak bulunmuştur. Sigara tüketim yoğunluğu ise 1. trimesterde 8.71 sigara/gün, 2. trimesterde 5.51 sigara/gün ve üçüncü trimesterde 5.96 sigara/gün olarak saptanmıştır. Aynı çalışmada eşi/partneri sigara içen gebelerde sigara bırakma oranı, eşi/partneri sigara içmeyenlere göre daha düşük bulunmuştur. Gebelikte sigara içme davranışındaki değişimin yaşam döngüsü boyunca belirleyicilerinin araştırıldığı çalışmada (2017), 1468 kadın incelenmiş, çocukluğunda ebeveynlerin sigara içmesi, düşük sosyal statüde olma, depresyon, erken yaşta sigaraya başlama, içilen sigara miktarının fazla olması, planlanmamış gebelik ve erken yaşta gebe kalma gibi faktörlerin gebelikte sigarayı bırakmada olumsuz etkiye sahip olduğu saptanmıştır. Bunun yanında gebelik öncesinde ve sırasında sigara içen kadınlarda gebeliğinde sigarayı

azaltan ya da bırakan kadınlara göre orta yaşlarda (55 yaş) sigara içme ihtimali iki kat daha yüksek olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlar, gebelik öncesi sigara içenlerin gebelikte azalmakla birlikte sigara içmeye devam ettiğini, gebeliğinde sigara içmeye devam edenlerin yaşamlarının diğer dönemlerinde de sigara içtiklerini, gebelikte sigara içmeye neden olan faktörlerin pek çok durumdan etkilendiğini göstermektedir. Doğum öncesi bakım kapsamında kadınların gebeliğini olumsuz etkileyecek alışkanlıklarının olup olmadığı sorgulanmalıdır. Hemşireler, prenatal ve postnatal dönemlerde kadınlarla düzenli ve etkili iletişim kurarak kadınların sigara alışkanlıklarını değerlendirmeli, sigara dumanına maruz kalmayı gözlemlemede ve kadınların sigarayı bırakmaya yönelik başarılarını desteklemede aktif olarak rol almalıdırlar.

Anahtar Kelimeler: Gebelik, Sigara, Sigara Bırakma.

**KANSERİ ÖNLEMEDE VE TEDAVİ ETMEDE
EGZERSİZ**

**Nazan ÖZTÜRK, *Halise ÇINAR*

** Adnan Menderes Üniversitesi, Söke Sağlık Hizmetleri
Meslek Yüksekokulu, Aydın*

halise.cinar@adu.edu.tr nazan.ozturk@adu.edu.tr

Kanser, vücudun çeşitli bölgelerindeki hücrelerin anormal ve kontrolsüz bölünüp çoğalması ile karakterize bir hastalık grubudur. Erken tanı ve tedavi yöntemleri ile günümüzde yeni gelişmeler elde ediliyor ve hastaların yaşam süresi artmaktadır. Kanser rehabilitasyonu, kanserli bireye, hastalığın ve tedavinin neden olduğu sınırlar içinde fiziksel, sosyal, psikolojik ve mesleki fonksiyonları en üst seviyede tutmak için yapılan yardımlardır.

Fiziksel hareketsizlik önemli ölçüde kanser tipleri ile ilişkilidir ve mekanizma kesin olarak bilinmemekle birlikte; egzersiz, obezite, immün ve endokrin fonksiyonların birbirleri arasındaki etkileşimin kanser gelişimini kolaylaştırabileceği veya baskılayabileceği düşünülür. Düzenli ve zorlayıcı egzersizin kansere karşı güçlü bir önleyici tedavi sağladığı ve insidans düzeyini %40 oranında azaltma potansiyeli olduğu bilimsel olarak

kanıtlanmıştır. Kolon kanseri öyküsü olan hastalarda farklı dozlardaki aerobik egzersizlerin sağlıkla ilgili yaşam kalitesine etkisinin incelendiği çalışmada yüksek doz aerobik egzersiz yapanlarda daha anlamlı sonuçlar olmakla birlikte aerobik egzersizin kolon kanserli hastalarda yaşam kalitesini artırdığı belirlenmiştir. Ayrıca düzenli egzersizin vasküler endotel fonksiyonu üzerine etkisini belirlemişlerdir. Meme ve prostat kanserli hastalarda egzersiz eğitiminin vaskülerendotel fonksiyonlarını ve egzersiz kapasitesini geliştirdiği belirtilmiştir. Meme kanserinde tedaviler sırasında oluşan yan etki ve komplikasyonlar bireylerin fiziksel aktivite düzeyi ve yaşam kalitesinin azalmasına, depresyona yatkınlığın artmasına neden olabilmektedir. Kemoterapi döneminde yapılan egzersizler bireylerin fiziksel, fonksiyonel ve psikolojik açıdan desteklenmesi sağlamaktadır. Farklı onkolojik tedaviler gören ve kalistenik egzersiz verilen tüm kadınlarda fiziksel aktivite düzeylerinin arttığı görülmektedir.

Kanser tanısı sonrası verilen egzersiz reçetesinin cerrahi sonuçları geliştirmede, hissedilen yakınmaları azaltmada, radyasyon ve kemoterapiye bağlı yan etkilerle baş etmede, fiziksel işlevi sürdürme veya arttırmada, psikolojik sağlığı geliştirmede, yağ alımını ve kas-kemik kaybını azaltmada ve yaşam süresini uzatmada olası yararları çoktur. Bu nedenle, düzenli egzersiz yapılması tüm popülasyona olduğu gibi, özellikle kanser açısından yüksek riskteki kişilere önerilmelidir. Ayrıca, egzersiz tedavinin bir parçası olarak, yaşam kalitesini arttırmak ve morbiditeyi ve mortaliteyi azaltmak amacıyla kanser hastalarının rutin klinik bakımlarına eklenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Fiziksel Aktivite, Kanser, Rehabilitasyon

**POZİTİF GEBELİK DENEYİMİ İÇİN
ANTENATAL BAKIMIN KULLANIMINI VE
KALİTESİNİ ARTIRMADA
DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ'NÜN ÖNERİLERİ**

*Ayça BALMUMCU **Fatma Selcan KUŞ

*ADÜ Söke SHMYOayca.balmumcu@adu.edu.tr

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi sakturk@mehmetakif.edu.tr

Perinatal periyot, gebeliğin 20. haftasında başlayan ve yenidoğanın yaşamının ilk haftasına kadar geçen süreyi kapsar. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) her gebe kadının ve yenidoğanın gebelik, doğum ve doğum sonrası dönemde kaliteli bakım aldıkları bir dünya öngörmektedir. Pozitif bir gebelik deneyimi için doğum öncesi bakımın zamanında ve kanıta dayalı uygulamalarla yapılabilmesi için DSÖ bir öneri rehberi yayınlamıştır.

Bu derlemenin amacı, doğum öncesi bakımda antenatal bakımın kullanımını ve kalitesini artırmak için DSÖ'nün önerilerinin incelenmesidir.

Çalışma literatür taranarak derleme şeklinde planlanmıştır.

DSÖ'nün antenatal bakımın kullanımını ve kalitesini artırmak için 2016 yılında yayınlanan rehberde önerileri şu şekildedir;

- Kadının Gebeliği Süresince Not Tutması: Her gebe kadının gebelik süresince bakım kalitesini ve gebelik deneyimini iyileştirmek için kendi ile ilgili vaka notlarını taşıması tavsiye edilmektedir.

- Ebe Liderliğinde Sürekli Bakım: Bir ebe ya da ebe grubunun, antenatal, intrapartum ve postnatal dönem boyunca kadını desteklediği ebe bakım sürekliliği modelleri, gebe kadınlar için tavsiye edilir.

- Grup Antenatal Bakım: Nitelikli sağlık profesyonelleri tarafından sağlanan grup antenatal bakım, bireysel antenatal bakıma (grup antenatal bakım hizmeti için altyapı ve kaynakların mevcut olması şartıyla) alternatif olarak sunulabilir.

- Kırsal ve merkeze uzak bölgelerde personel alımı ve bulundurulması: Politika yapıcılar, kırsal ve uzak bölgelerde kalifiye sağlık çalışanlarını işe almak ve elde tutmak için eğitim, ücret ve profesyonel destek müdahalelerini dikkate almalıdırlar.

- Doğum öncesi bakım izlem sayısı: Perinatal mortaliteyi azaltmak ve kadınların doğum öncesi bakım deneyimini iyileştirmek için en az sekiz izlem önerilmektedir.

Yeni gelişmeler doğrultusunda prenatal takipler, yapılan tanı testleri, önemi ve gereklilikleri de gelişmelerden etkilenmiştir. Bu gelişmelerle birlikte maternal, fetal ve neonatal morbidite ve mortalitenin azaltılması amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda elde edilen kanıta dayalı

Abstract Book
(Oral Presentation)

yaklaşımlar; tedavi ve bakım sürecinde karar vermeyi, bakımın kaliteli olmasını, bakımda standardizasyonu, gereksiz uygulamalardan kaçınılmasını ve hasta memnuniyetinin artmasını sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Antenatal Bakım, Gebelik, Dünya Sağlık Örgütü.

**ADİPOZ DOKU VE ADİPOZ DOKUDAN SALINAN
BAZI PROTEİNLER**

Cennet GÜN², Şule DEMİRCİ¹,

*1 Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi,
Fizyoloji Anabilim Dalı, Burdur, TÜRKİYE,
suledemirci67@hotmail.com*

*2 Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Enstitüsü, Veteriner Fizyoloji Anabilim Dalı Burdur,
TÜRKİYE, cennetgun989@gmail.com*

Ekonomik büyüme, sanayileşme, kentleşme, giderek artan hareketsiz yaşam tarzı, yüksek kalorili diyetlere geçiş ve işlenmiş gıdaların fazla tüketimi ile adipoz dokunun artışı ile karakterize olan obezitenin, son yıllardaki prevalansı hızlı bir artış göstermektedir. Dünya Sağlık Örgütü 1975-2016 yılları arasındaki obezite prevalansının neredeyse üç katına ulaştığını bildirmektedir. Obezite; tip 2 diyabet, yağlı karaciğer sendromu, dislipidemi gibi metabolik hastalıkların, kardiyovasküler hastalıkların, demans gibi merkezi sinir sistemi hastalıklarının, obstrüktif uyku apnesi ve değişik tip kanserlerin oluşma riskini anlamlı derecede artırarak insan sağlığını, verimliliğini ve yaşam kalitesini tehdit etmektedir. Obezitenin dünya çapında yaygınlaşması; adipositlerin biyolojisini anlama ve obezlerdeki adipoz doku ile diğer metabolik faaliyetlerde meydana gelen değişimlerin anlaşılmasına yönelik çalışmaların artmasına neden olmuştur.

Adipoz doku; sadece bir enerji deposu ve mekanik bariyer olarak değil aynı zamanda, salgıladığı enzim, sitokin, büyüme faktörü ve hormonlarla; biyolojik fonksiyonlar ve özellikle enerji metabolizmasının düzenlenmesindeki rolü ile çok önemli bir yere sahiptir. Adipoz doku; beslenme, enerji dengesi, lipid ve glikoz metabolizması, yangı, koagülasyon, kardiyovasküler sistem, insülin duyarlılığı, alternatif komplement sistem, vasküler homeostazis, kan basıncı, anjiyonezis ve akut-faz cevaplar üzerinde değişimler oluşturabilen proteinleri

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

sentezleyip, salgılaması nedeniyle metabolik anlamda dinamik bir organ olarak görülmektedir.

Bu çalışmada, adipoz dokunun yapısı ve farklılıkları, yapılarına göre değişen fonksiyonları ve adipokinlerden bazılarının yapı ve etkileri hakkında bilgi verilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Adipoz doku, Adipokin, Sitokin, Obezite

**ANNELERİN EMZİRMeye YÖNELİK SOSYAL
MEDYA KULLANIM DURUMLARI**

Tuğba DÜNDAR¹, Sevgi ÖZSOY²

*¹ Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi,
Doğum-Kadın Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı,
tugbadndr@gmail.com*

*² Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi,
Doğum-Kadın Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı,
sevgiozsoy09@gmail.com*

Sosyal medya, sağlıkla ilgili konularda son yıllarda sık kullanılan bir kaynaktır.

Annelerin emzirmeye yönelik sosyal medya kullanım durumlarını belirlemektir.

Kesitsel tipteki araştırmanın evrenini, Emzirme Sanatı/Emzirme sorun ve çözümleri facebook sayfasına üye, 0-30 ay arasında bebeği olan anneler oluşturmuştur. Örneklemi, literatürde yer alan emziren annelerin sosyal medyayı kullanma prevalansından yararlanılarak hesaplanan 258 anne oluşturmuştur. Çalışma 327 anne ile tamamlanmıştır. Veriler, demografik bilgiler ve emzirme sorunları/bilgisine yönelik düşünce/paylaşımlarının sorgulandığı anket formu kullanılarak Şubat-Mart 2018 tarihleri arasında online anket yöntemiyle toplanmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır.

Katılımcılar, ortalama 30.54±3.87 yaşında olup, %70,4'ü üniversite mezunu ve %54'ü çalışmaktadır. Araştırmaya katılan annelerin bebekleri ortalama 10.53±7.42 aylık olup, bebeklerin %41,53'ünün 6 aydan küçük olduğu, %38,2'sinin sadece anne sütü aldığı ve annelerin %41,8'inin bebeği istediği sürece emzirmeye devam etmeyi düşündüğü saptanmıştır.

Katılımcıların %79,6'sı sosyal medyayı her gün ziyaret ettiğini, %68,2'si grupta emzirme ile ilgili sorun/bilgi paylaşımı yaptığını, %74,5'i paylaşılan sorunlara yorum

yaptığını belirtmiştir. Annelerin gebelik (%60.4) ve postpartum dönemde (%84.3), emzirme/anne sütü hakkında bilgi sahibi olmak için ilk tercihlerinin sosyal medya olduğu, %85,8'inin emzirmeyle ilgili sorun yaşadığı, en çok yaşanan sorunun meme ucu sorunları olduğu (%58.2), bu sorunların çözümü için en çok sosyal medyayı kullandıkları (%71.3) saptanmıştır. Katılımcıların emzirme sorunlarının çözümü için yapılan önerilerden en çok (%56,9) sosyal medyaya güvendikleri, bu bilgilerin sıklıkla (%75,2) emzirme ile ilgili soru/sorunları için yol gösterici olduğu, sosyal medyanın emzirmelerini %95 olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Ayrıca annelerin %57,8'i gruplarda paylaşılan bilgilerin güvenilir olduğunu, %88'i önerilen bilgilerin yaşanan deneyimleri yansıttığı için bilgilere güvendiğini, gruplardan en çok (%80.7) emzirme sorunlarına yaklaşım hakkında bilgi aldıklarını belirtmiştir.

Çalışmaya göre anneler, emzirme hakkında bilgi edinmek için öncelikle sosyal medyaya başvurmakta, sosyal medyadan edindikleri bilgilerin emzirme süreçlerine olumlu katkıda bulunduğunu düşünmekte ve bu bilgileri çoğunlukla güvenilir bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Sosyal Medya, Emzirme, Sosyal Destek

HAZ ODAKLI BESLENME(HEDONİK) VE OBEZİTE

¹Sedat COŞKUNSU, ²Nurgül ARSLAN, ³Erkan POLAT

^{1,2,3}Artuklu Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu

¹sedatcoskunsu@artuklu.edu.tr

MARDIN/TURKEY

:Günümüzde bir salgın gibi artan obezite prevalansının en önemli sebebi enerji alımının artışıdır. Enerji artışında yiyeceklerden alınan hazzın besin seçimini etkileyerek dolaylı olarak iştah kontrolünü düzenlemektedir. Yemelerden alınan yüksek hedonik yanıt obezite için önemli bir risk faktörüdür. Vücudun enerji ihtiyacından çok, zevk odaklı beslenmenin obezite artışındaki etkisini araştırmaktır. Araştırmada 'Science Direct, Pubmed, MedicineScience, Google Scholar' veri tabanları kullanılarak yapılan son 5 yıla ait en güncel

çalışmalar incelenmiştir. Lezzetli yiyecekler beyinde bulunan dopaminin salınımını uyarmaktadır. Fizyolojik ihtiyaçların ötesinde yemek yeme motivasyonun bol olduğu ve lezzetli yiyeceklerin bol olduğu ortamlar besin alımını daha da artırmaktadır. Tok olmamıza rağmen en sevdiğimiz bir tatlıyı yememiz haz odaklı beslenmeyi ortaya koymaktadır. Lezzetli yiyeceklerin beyin ödül yollarını etki ederek yeme bağımlılığı da yapmaktadır. Obez bireylerde dopamin reseptör düzeylerinde azalma yapılan çalışmalar tarafından, dopamin seviyesini normal seviyelere çekmek için bireyleri aşırı yemeye zorlamaktadır. Enerji alımının artması hususunda yiyecekler lezzet veren en önemli bileşen yağ ve şekerdir. BKİ ile hedonik açlık ilişkisi doğru orantılı olarak bulunmuştur. Obezite çevre içerisinde kalan bireyler haz odaklı beslenme yüzünden savunmasız kalmakta ve dolayısıyla alınan fazla enerjiden dolayı obezite gelişimi artmaktadır. Bir çok araştırmacı şişmanlığın artışında kızarmış patates, şeker ilavesi yapılmış içecekler, hamburger gibi ağızda haz duygusu oluşturan yiyecekleri tüketmenin artışı olarak belirtmektedir. Bireylerin değişik miktarda yağ ihtiva eden besinlerin tüketimiyle ilgili yapılan bir çalışmada, besinlerdeki artan yağ miktarıyla alınan hazzın katılımcıların ağırlık durumuyla pozitif ilişkili olduğu saptanmıştır. Bir başka çalışmada lezzetli besinlerin oluşturduğu hedonik iştahın, obez bireylerde obez olmayanlara göre daha fazla geliştiği saptanmıştır. Obezite ile mücadelenin gün geçtikçe önem kazandığı dünyada obezite kontrolü sağlamak için artan haz odaklı beslenme ile besin tüketimi arasında dengeyi kurmakta fayda vardır. Besinlere karşı oluşan beğenme ve isteme davranışları, o besinin sağlayacağı haz ile ilişkilidir.

Anahtar Kelimeler: Haz, Hedonik, Obezite

**SAĞLIK SEKTÖRÜNDE ÇALIŞAN
MUTLULUĞUNU ARTTIRAN YÖNETİCİ
ERDEMLERİ**

Seher YASTIOĞLU¹, Ali Murat ALPARSLAN²

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İstiklal Yerleşkesi
15030, Burdur, Türkiye, saytas@mehmetakif.edu.tr

²Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İstiklal Yerleşkesi
15030, Burdur, Türkiye, alimurat@mehmetakif.edu.tr

Hem doğu hem batı Âlimleri tarafından özellikle toplumların düzeni ve refahı için erdemli yöneticilerin olmazsa olmaz olduğu açık bir şekilde ifade edilmiştir. Üstün karakterli yöneticiler olarak da ifade edilen erdemli yöneticiler; örgüte en yüksek katkıyı sağlamaları adına çalışanlarının potansiyellerini açığa çıkarabilen, bunu da esasında güvenilir olmakla başarabilen yöneticilerdir. Psikolojik ve duygusal açıdan zayıflayan veya var olan potansiyelini kullanamayan, hatta kaybeden kişilerin bu yöneticilere ihtiyacı vardır. İnsanların mesleki tükenmişliklerinin en yüksek olduğu sağlık kurumlarında, çalışanların iş yaşam kalitelerini artırmak, aynı zamanda psikolojik refahlarını sağlamak çok daha önemli olmaktadır. Bu yüzden psikoloji akımının pozitif bakış açısı ile sağlık sektöründe daha fazla araştırma yapmak gerektiği düşünülmektedir. Pozitif psikoloji akımı; çalışanların psikolojik iyi oluşları için, pozitif liderliği ve yöneticilerin üstün karakterlerde olması gerektiğini önermektedir. Ancak bilinmektedir ki bu karakter özellikleri tutumlarda veya düşüncelerde değil, bizzat davranışlarda görülmelidir. İyi insan özelliklerinin davranışlarda tezahür etmesi ile ortaya çıkan erdemleri onları çalışanların gözünde güvenilir bir lider gösterecektir. Yine bilinmelidir ki her bir sektörün gerektirdiği erdemler veya öncelikli erdemler değişebilmektedir. Her ne kadar mevcut çalışma ortamlarında iyi niyetli çabaların ortaya konulması önem arz etse de hastane yönetiminin bu iyi niyetli çabalarının çalışanların üzerinde etki yaratması, çalışanları anlamlı bir sonuca ulaştırması ve çalışan refahını arttırması için davranışa dönüşmesi gerekmektedir.

Bu araştırmanın amacı çalışanları psikolojik açıdan güçlendiren, var olan potansiyellerinin tümünü örgütün katkısına sunan ve çalışanın yaptığı işi kendisine anlamlı

kılan yöneticilerin temel erdemlerinin ne olduğunu ortaya koymaktır. Tabi bu erdemler sağlık sektöründeki yöneticiler bağlamında kapsamı daraltılarak araştırılmıştır. Sağlık sektöründe çalışan personelin (doktor, hemşire vb.) ruh hallerini ve morallerini en fazla yükselten yönetici davranışlarını, bu bağlamda da en öncelikli yönetici erdemlerini tespit edilmiştir.

Araştırmanın amacı doğrultusunda bu çalışma, nitel ve nicel analiz yöntemleri bir arada kullanıldığı karma yöntemlerden olan zenginleştirilmiş desen yaklaşımı bağlamında yapılmıştır. Martin Seligman'ın üstün karakteristikler/karakterin güçlü yönleri olarak ifade ettiği 24 erdem çalışanlara bir liste olarak ölçek formu halinde sunulmuştur. Katılımcılardan, yöneticiler bağlamında bu 24 erdemden 10 erdemi seçerek önem düzeylerine göre puanlandırmaları istenmiştir (1: en önemli...). Böylece Seligman'ın ifade ettiği 24 alt erdemi kapsayan 6 temel erdem bağlamında hangi erdem sağlık sektörü yöneticileri için öncelikli olarak ön plana çıktığı tespit edilmiştir. Açık uçlu soruda ise katılımcının kendisini mutlu eden yönetici davranışının ne olduğuna dair cevaplar vermesi beklenmiştir. Böylece açık uçlu sorular ile kullanılan ölçeğe verilen cevapların tutarlılığı da incelenmiştir. Katılımcıların bu açık uçlu soruya verdiği cevaplar bağlamında çalışan refahının artmasında hangi temel erdemlerin daha sık ifade edildiği, nicel bulgularla da desteklenmiştir. Yapılan frekans ve yüzde analizi sonucunda elde edilen bulgulara göre çalışanlar tarafından en sık ifade edilen 6 temel yönetici erdemi; bilgelik (f=310), adalet (f=267), cesaret (f=232), insaniyet (f=208), ölçülülük (f=205) ve aşkınlıktır (f=196). Sağlık çalışanları tarafından önemli görülen ve ruh hallerini olumlu etkileyen öncelikli yönetici erdemleri ise (öncelikli olan 10 alt erdem) sırası ile açıkfıkrilik, dürüstlük/hakkaniyet, liderlik, merak, yaratıcılık, otantiklik, öğrenme sevgisi, sevgi, perspektif ve takım çalışması olmuştur. Ayrıca katılımcıların açık uçlu soruya verdiği cevaplar içerik analizi sonuçları ile kullanılan ölçeğe verilen cevapların tutarlılığı incelenmiştir. Bu amaçla, katılımcıların nitel araştırmada ifade ettikleri yönetici özelliklerinin/erdemlerinin yüzde kaçının ölçeğe verdikleri cevaplarla aynı olduğu tespit edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda nicel araştırma sonuçları ile

Abstract Book
(Oral Presentation)

nitel araştırma sonuçlarının % 76,9 oranında tutarlı olduğu tespit edilmiştir.

Keywords: Erdem, Erdemli Liderlik, Çalışan Mutluluğu

TEMPOROMANDİBULER EKLEM (TME)

TEDAVİSİNDE FİZİYOTERAPİ

Mehmet Fatih ŞENTÜRK*

**Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi
Ağız diş ve Çene Cerrahisi Anabilim Dalı, Isparta /
Türkiye*

Temporomandibular eklem (TME), morfolojik olarak kişiden kişiye değişkenlik gösteren bir eklemdir. TME rahatsızlıkları ilgili bölgenin anatomisi içinde yer alan kasların, ligamentlerin, kemik ve yumuşak dokunun ve TME'nin gelişimsel ya da iltihabi rahatsızlıklarını kapsamaktadır. Hastalar genellikle artan ağrı ve/veya disfonksiyon nedeniyle tedavi arayışı içindedirler. TME 'ye yönelik tedaviler invaziv, minimal invaziv ya da non invaziv (konservatif) yaklaşımlar olabilmektedir. Fizik tedavi kas iskelet ağrısının giderilmesi, normal fonksiyonların restorasyonu, doku rejenerasyonu ve onarımını sağlamada etkili bir tedavi yöntemidir.

Bu derlemenin amacı konservatif bir yaklaşım olan fizyoterapi (fizik tedavi)' nin TME üzerinde etkinliğini tartışmaktır.

Pubmed, Scholar veritabanında TME, tedavi, fizyoterapi, yöntem anahtar kelimeleri kullanılarak literatür taraması yapıldı. TME fizyoterapisi altında uygulanabilecek yöntemler avantaj ve dezavantajları ile tartışıldı.

TME fizyoterapisi adı altında transkutanöz elektriksel sinir stimülasyonu (TENS), terapötik egzersizler, sıcak – soğuk uygulamaları, masaj, biofeedback, akupunktur, tetik nokta enjeksiyonları, elektroterapi, düşük düzeyli lazer uygulanabilmektedir. Ağız Diş Çene Cerrahisinde en sık başvuru teknik ise ağız açma egzersizleri olarak bulunmuştur. TME rahatsızlıklarının tedavisi başta hasta farkındalığı ve uyumu olmak üzere, multidisipliner bir yaklaşımı gerekli kılar. TME uzmanının uygulayacağı tedaviyle birlikte, fizik tedavi uzmanı, psikiyatrist, nörolog konsültasyonunu da gerektirebilir.

Anahtar Kelimeler: Temporomandibuler eklem (TME), fizyoterapi, fizik tedavi, egzersiz

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

**DEVELOPMENT AND VALIDATION OF FORCED
DEGRADATION STUDIES OF JANUS KINASE
INHIBITOR USING RPLC METHOD**

Hülya ORTAK¹, Güleren ALSANCAK¹, Ebru ÇUBUK
DEMİRALAY¹

**Suleyman Demirel University, Faculty of Arts and
Science, Department of Chemistry, Isparta,
Turkeyhulya.ortak@yahoo.com, ebrucubuk@sdu.edu.tr*

Rheumatoid arthritis (RA) is an autoimmune disease that causes stiffness, swelling and loss of function in joints and is the most common type of inflammatory joint disease. In the treatment of RA, disease-modifying antirheumatic drugs (DMARDs), which are considered to be major revolutions, are used. The first and only member of the class, the targeted DMARD, called tofacitinib, is a small molecule and has a different approach to RA treatment. Tofacitinib reduces cytokine production and accumulation of immunocytes in the synovial tissue. Thus providing effective disease control in RA.

Forced degradation studies (chemical and physical stress testing) of drug products and new chemical entities are necessary to help develop and demonstrate the specificity of such stability indicating methods. This method accurately measures the active ingredients, without interference from process impurities, degradation products, excipients or other potential impurities. In general, values 10% degradation of the drug substance has been considered as acceptable and reasonable for validation of chromatographic assays by pharmaceutical scientists.

Aim of the present work was to develop simple, shorter and effective reversed phase liquid chromatography (RPLC) method with UV detection and subsequent validation for forced degradation studies of tofacitinib using RPLC. In this study, Kinetex Core-Shell EVO C18 (5 µm, 250 × 4.6 mm) column with a very good reproducibility was chosen as the new generation separation in RPLC. It can be achieved when the acetonitrile content in the mobile phase is 30% (v/v) at pH 6.0. Forced degradation study was validated according to International Conference on Harmonisation (ICH). Tofacitinib samples were subjected to forced

degradation under different stress conditions such as acid, base, oxidative, photolytic and thermal degradation.

Keywords: Forced Degradation, RPLC, Tofacitinib, Rheumatoid Arthritis, Janus Kinase

**KİST HİDATİK HALA ÖNEMLİ BİR SAĞLIK
PROBLEMİDİR: 10 YILLIK TEK MERKEZ
DENEYİMİ**

Hülya TOSUN YILDIRIM

Kist hidatik, hastalığının etkeni cestod grubuna ait yassı solucan olan *E. granulosus*'dur. Ülkemizde özellikle hayvanlarda çok yaygın olması nedeni ile önemli halk sağlığı sorunlarına neden olan, hayvandan insana geçen ve ölüme kadar götürebilecek ciddi bir hastalıktır. Vücudun hemen hemen her yerinde gelişebilir. Kistler en sık karaciğer (% 75) ve akciğerler de (% 15) görülür ve %10'u vücudun geri kalan kısmında bulunur.

Bu çalışmada, Türkiye'de hâlâ endemik ve önemli bir sağlık problemi olan kist hidatik tanısı alan olguların demografik özellikleri ve klinik özelliklerin irdelenmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışmada, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Patoloji kliniğinde 2007-2017 yılları arasında kist hidatik nedeniyle cerrahi uygulanan ve tanı alan 129 adet olgunun geriye dönük kayıtları incelendi.

Bu retrospektif çalışmada toplam 129 olgu mevcuttur. Olguların yaşı 3-76 yaş arası (ortalama 41,4) idi. Kadın/Erkek oranı 1,5/1'dir. Kitlelerin 80'i karaciğerde, 29'u akciğerde, 7'si dalakta, 4'ü yumuşak dokuda, 2'si kalpte, 2'si böbrekte, 1'i boyun orta hat yerleşimli, 1'i appendikste, 1'i pankreasta, 1'i mesanede, 1'i over'de lokalize idi. 129 olgunun 104'üne kistektomi ve 25'ine de kısmi organ rezeksiyonu ile birlikte kistektomi yapılmış idi.

Organ koruyucu cerrahi prosedürler ve kistektomi şu anda etkili ve güvenli tanı ve tedavi yöntemidir. Kist hidatik, Türkiye'de ve gelişmekte olan dünyanın birçok yerinde hala ciddi bir sağlık problemidir. Endemik bölgelerde, şüpheli radyolojik ve klinik bulgular varlığında kist hidatik ayırıcı tanıda mutlaka düşünülmeli

ve vücudun birçok farklı bölgesinde yerleşebileceği akıld tutulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Kist Hidatik, 10 yıllık tek merkez deneyimi

**GENÇLERİN HUZUREVLERİNE VE YAŞLILIĞA
BAKIŞI**

Cansu Dönmez¹, Ayşe Neriman Narin², Beyza Yazgan³, Şebnem Avcı²

^{1,2,3} *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu fzt.beyzayazgan@gmail.com*

Dünyada yaşlı nüfusun, genç nüfusa oranla daha hızlı artması ve yaşlanmayla birlikte fiziksel, duygusal ve sosyal yönden değişikliklerin kaçınılmaz olduğu gerçeği yanında barınma, bakım ve güvenlik sağlamak amacıyla huzurevlerinin önemi ve gerekliliği ön plana çıkmaktadır. Gençlerin hızla artan yaşlı popülasyona bakış açısını, yaşlılığa ve huzurevlerine ait güncel bilgilerini değerlendirmek amacıyla planlanmıştır.

Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümünde lisans eğitimine devam eden üniversite öğrencilerinin yaşlılığa ve huzurevlerine bakış açısını değerlendiren anket formu tarafımızdan hazırlanmış olup 127 kişiye uygulanmıştır. Anket verileri, SPSS Version 20 sistemi kullanılarak deskriptif analizi yapılmıştır.

Anketi 104 kişi doğru ve eksiksiz olarak tamamlamıştır. 68'i kadın, 36'sı erkek olan katılımcıların %69,2'si 17-22 yaş aralığındadır. %51,9'u yaşlılığın kötü bir durum olduğunu belirtmiştir. %40,4'ü huzurevlerini yaşlı, çaresiz ve sokağa atılan insanların bakıldığı; huzurun olmadığı bir barınak olarak görmektedir. %83,7'si huzurevinde kalan yaşlıların mutlu olmadığını düşünmektedir. %88,4'ü huzurevinde kalmak istememektedir. Gençlerin tümü ebeveynlerinin yaşlandığında huzurevinde kalmasını istememektedir. Diğer yandan %76,9'u huzurevinde kalmanın sağlık açısından yararlı olduğunu düşünmektedir.

İleride yaşlı olacak popülasyonun yaşlılığa ve huzurevlerine bakış açısını ortaya koymak anlamında çalışmamızın sonuçları önemli ve endişe vericidir. Teknolojik yaşamın gelecekte daha hakim olacağı ve büyük aile kültüründen uzaklaşacağı öngörüsüne

dayanarak huzurevleri, yaşlı apartmanları, yaşlı bakım merkezleri gibi kurumlara gereksinimin artacağı kaçınılmazdır. Fakat gençlerimizin içinde büyüdüğü kültür bu gerekliliği karşılayacak bir bakış açısı oluşturamamıştır. İleride fizyoterapist olacak gençlerin meslekte Geriatrik Rehabilitasyon ünitelerinde ve huzurevlerinde çalışabileceği düşünüldüğünde bu merkezlerde yaşayan-bakım alan yaşlılar açısından doğru motivasyonu karşılayamayacaklarını düşünmekteyiz. Genç popülasyonun bakış açısını çok küçük bir pencereden ortaya koyabildiğimiz çalışmamızda, yaşlılık ve huzurevlerine ait olan düşüncelerinin, bilgilerinin daha iyimser ve pozitif olması yönünde farkındalıklarının artırılabilmesi için; basın yayın, internet, sosyal medya seçenekleri kullanılarak yaşlı-genç birlikteliği temelli sosyal, eğlenceli, rekreasyonel çalışmaların artırılması gerekliliğini ortaya koymuş bulunmaktayız.

Anahtar Kelimeler: Gençlik, Yaşlılık, Huzurevi

0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUĞU OLAN ANNELERİN EV KAZALARI VE ALDIKLARI ÖNLEMLER HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Oğuz EMRE¹, Serap Demirhan², Ayşegül ULUTAŞ³, i Zekeriya ÇALIŞKAN⁴

1,2,3,4 İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Malatya, serapdm88@gmail.com

Çocukluk çağındaki kazalar, çocuğun sağlığını tehdit edici sonuçlara yol açabilmektedir. Özellikle erken çocukluk döneminde çocuğun karşılaştığı kazalar ölüm ve ciddi sakatlıkların nedenleri arasındadır. Çocuğun emeklemeye başlayarak çevreyi keşfetmeye başlaması, onun kazalarla karşılaşma olasılığını arttırmaktadır. Erken çocukluk döneminde çocukların gelişim özellikleri göz önüne alındığında kendilerini kazalara karşı koruyamadıkları görülmektedir. Erken çocukluk döneminde çocuk, çevresini dizayn eden ve onu kazalara karşı koruyan bir yetişkine ihtiyaç duyar. Bu noktada, ev ortamında ailelere verilen eğitimler ve güvenlik önerileri kazaların önlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır (King ve ark. 2001, Altundağ & Öztürk 2007). Çocuğun en çok karşılaştığı ve maruz kaldığı kazaların bilinerek gerekli önlemlerin alınması şüphesiz ki ortaya çıkacak

kazaların sayısında azalmalar sağlayacaktır (King ve ark. 2005).

Bu çalışmanın amacı ,0-6 yaş aralığında çocuğa sahip annelerin ev ortamında çocukları için tehlike arz eden ve kazalara neden olan faktörler hakkında görüşleri ve aldıkları önlemler incelemektir.

Bu amaçlar doğrultusunda, nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu araştırmanın örneklemini, Malatya ilinde amaçlı örneklem yöntemine göre seçilmiş 0-6 yaş grubu çocuğu olan ve farklı sosyoloji-ekonomik düzeye sahip 20 gönüllü anne oluşturmaktadır. Araştırma verileri, 15 Ocak-28 Şubat 2018 tarihleri arasında görüşme çeşitlerinden biri olan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Araştırmacılar, görüşme formunun iç geçerliğini sağlamak için görüşme sorularını üç alan uzmanına göndermiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda görüşme soruları tekrar gözden geçirilmiş ve son şekli verilmiştir. Annelerin verdikleri cevaplar incelenerek değerlendirme yapılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Elde edilen veriler daha önceden belirlenmiş temalara göre yorumlanmıştır. Annelerin görüşlerini daha ayrıntılı bir şekilde verebilmek için alıntılara sık sık yer verilmiştir.

Araştırma bulguları incelendiğinde; 9 annenin çocuğunun ev kazası geçirdiği ortaya çıkmıştır. Anneler ev kazasını en sık olarak bir yerden düşme veya çarpma, yanık ve kimyasal ürünlere maruz kalma olarak bildirmişlerdir. Ev ortamında çocukları için tehlike arz eden ve kazalara neden olan şeylerin en çok mutfak eşyaları, kimyasal ürünler ve sivri köşelerin olduğu belirtilmiştir. Evde olası tehlike ve kazalara karşı alınan güvenlik önlemler arasında ilk sıralarda kimyasal ürünlerin ve tehlikeli şeyleri yüksek ulaşamayacağı dolap ve çekmecede muhafaza ettikleri veya kilitlediklerini beyan etmişlerdir. Sadece iki annenin herhangi bir önlem almadığı ortaya çıkmıştır. Annelerin, çocukların tehlikeli bir davranış sergilediklerinde genellikle ikaz ettikleri ve kaza risklerini çocuklarına anlattıkları görülmüştür. Çocuklarına oyuncak alırken birçok annenin küçük parçalı oyuncak almamaya özen gösterdikleri belirlenmiştir.

Bu çalışmanın sonucunda, annelerin ev kazalarını önlemek için bazı önlemleri aldıkları ama yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir. Ev kazalarını önleme konusunda ve bilgi verilmesi amacıyla etkin bir yöntem olan kamu spotlarının hazırlanması gerekmektedir. Kamu spotları aracılığıyla ebeveynlere birtakım mesajlar verilerek tehlike arz eden şeyler ve kazaları önlemek için bilincin yükseltilmesi sağlanabilir. Erken çocukluk döneminde ev ortamında çocuğun herhangi bir kazaya maruz kalmasını önlemek ve gereken önlemleri almaları için ailelerin eğitilmesinin gerekli olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Kaza, Ev kazası, Anne, 0-6 yaş çocuk

EFFECT OF MILK POWDER ADDITION ON SENSORIAL AND FUNCTIONAL PROPERTIES OF BREAD

Nesibe ARSLAN BURNAZ^[1], Müge HENDEK
ERTOP^[2]

*[1] Department of Nutrition and Dietetics, Faculty of
Health Sciences, Gümüşhane University, Turkey,
nsburnaz@gmail.com.*

*[2] Department of Food Engineering, Faculty of
Engineering and Architecture, Kastamonu University,
Turkey, muge_ertop@hotmail.com*

Functional foods have a potential effect on human health beyond basic nutrition and help to reduce disease risk. The studies becoming more important on increasing the nutritional value by enriching the bread, which occupies in tables in daily diet. It is very common to use the milk as an enrichment additive in terms of increasing the nutritional value of foods for human nutrition. With the addition of skim milk powder, the bread is enriched in lysine and calcium.

In this study, it was aimed to enrich the content of phenolic material besides other nutritional items and increase the antioxidant effect indicates functionality of bread by adding milk powder to traditional white bread, at different ratios (%2.5-5.0-10.0).

The hedonic scale (average general appreciation over 10 points) was used in the sensory analysis of the bread samples made with different formulations. The total phenolic content was based on the Folin-Ciocalteu

method. Phenolic substance content was calculated as µg GAE/100 g sample. Besides, DPPH (2,2-diphenyl-1-picrylhydrazyl) radical inhibition analyzes were performed to determine antioxidant activities. DPPH % inhibition and TEAC (µM) equivalents were calculated.

In the direction of data, TPC content of the control white bread was found the lowest (9.14 µg GAE/100 g bread) and the 10% skimmed milk powder added bread was found the highest (49.50 µg GAE/100 g bread). Likewise, DPPH % inhibition (7.06%) and sensory properties (8.25 / 10) of this bread was found the highest.

When all the analysis results were compared, it was found that the increase in the milk powder addition effected the total phenolic substance content and antioxidant properties positively as well as the sensory properties of the bread. It may be advisable to use milk powder additives in the production of functional breads.

Keywords: Functional bread, Milk powder, antioxidant.

PREMATÜRE DOĞUM HİKAYESİ OLAN VE OLMAYAN İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DUYU- ALGI-MOTOR BÜTÜNLEŞME SEVİYELERİNİN ARAŞTIRILMASI

Selvin BALKİ¹, M Hanifi EMRE²

*1Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Sivas, Türkiye,
balkipt@hotmail.com*

*2İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fizyoloji Anabilim
Dalı, Malatya, Türkiye, memet.emre@inonu.edu.tr*

Perinatal ve neonatal bakım şartlarında olan iyileşmeler, prematüre (gestasyonel yaş<37 hafta) bebeklerin hayatta kalma oranını artırmıştır. Prematüre doğumun, duyu-algi-motor bütünleşme sorunlarına yol açtığı bilinmektedir. Bu konuda okul çağındaki incelemeler yetersizdir.

Prematüre doğan çocukların erken okul döneminde duyu-algi-motor bütünleşme sorunu yaşayıp yaşamadıklarını ve yaşadıkları duyu-algi-motor sorunun cinsiyet, doğum ağırlığı, gestasyonel yaş ve ebeveyn iş-eğitim durumuyla ilişkili olup olmadığını belirlemek.

Bu araştırma 42'si I ve 18'i II. sınıfa devam eden toplam 60 ilköğretim öğrencisi (26 kız, 34 erkek) ile yürütüldü. Ailelere sunulan anketle prematüre doğduğu belirlenen 30 çocukla Prematüre Grup (ortalama gestasyonel yaşı 34

hafta ve çalışmadaki yaşı 89.26 ± 7.3 ay) oluşturulurken onlarla yaş, cinsiyet, okul ve sınıf açısından eşleştirilen miadında doğmuş 30 çocukla Kontrol Grubu (çalışmadaki yaşı 87.7 ± 7.1 ay) oluşturuldu. Ayres Güney Kaliforniya Duyu Bütünlüğü Testlerinden postür taklidi, vücudun orta hattının çaprazlanması, bilateral motor koordinasyon, sağ-sol ayrımı, gözler açık ve kapalı sağ-sol ayakta denge testleri uygulandı.

Ebeveyn iş ve eğitiminde, gruplar arasında fark yoktu ($p>0.05$). Duyu-algı-motor bütünleşme açısından kontrollerle karşılaştırılan prematüre doğan çocukların, sadece postür taklidi performanslarında anlamlı bir zayıflığın olduğu bulundu ($p<0.05$). Prematürelerin postür taklidi sonucu ile anne/baba eğitimi, vücudun orta hattının çaprazlanması, gözler kapalı sağ-sol ayakta denge test sonuçları arasındaki ilişkiler anlamlıydı ($r=0.429-0.542$, $p<0.01$). Regresyon analizinde anne-baba eğitiminin, prematüre doğan çocukların postür taklidi sonucunun tahmininde önemli olduğu gözlemlendi ($F=5.567$, $p=0.009$).

Sonuçlarda, prematüre doğum hikayesi olan ilköğretim öğrencilerinin karmaşık motor görevleri planlama ve yapmada zorlandıkları yani dispraksi gösterdikleri saptandı. Bu durumdan, ebeveyn eğitimi gibi sosyo-ekonomik ve prematüre doğumun getirdiği nöromotor gelişim yetmezliklerinin sorumlu olabileceği düşünüldü.

Anahtar Kelimeler: Dispraksi, Duyu algı motor bütünleşme, İlköğretim, Öğrenci, Prematüre doğum

SAKRAL OTURUŞ SERGİLEYEN BİLATERAL SEREBRAL PALSİLİ ÇOCUKLARIN VERTİKAL KOL ERİŞİM MESAFELERİNİN ÖZÜRLÜLÜKLE OLAN İLİŞKİLERİ

Selvin BALKİ¹

*1Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Sivas, Türkiye,
balkipt@hotmail.com*

Serebral Palsi (SP), gelişmekte olan beyinde ilerleyici olmayan bozukluklarla ilişkilendirilen bir kalıcı postür, motor işlev ve hareket gelişim bozukluğudur. Sakral oturma gibi diğer pek çok postüral kontrol yetmezliğinin gelişmesi neticesinde, SP'li çocukların motor davranışları sınırlanmaktadır.

Sakral oturduğu SP'li çocukların vertikal kol erişim mesafelerini belirlemek ve onun kendine bakım ve mobilite özürlülük seviyeleriyle ilişkilerini incelemek.

Kaba Motor Fonksiyon Sınıflandırma Sistemine göre seviye II (n=16), III (n=15) ve IV (n=3)'de olan ve sakral oturmuş sergileyen otuz dört bilateral SP'li çocuk (19 erkek, 15 kız; 27 bilateral spastik, 3 ataksik and 4 diskinetik; ortalama yaş 114.03 ± 36.57 ay) çalışmaya dahil edildi. Vertikal kol erişim mesafelerinin ölçümü; desteksiz olarak yerde uzun oturma pozisyonunda sağ ve sol kol için bir ağaç cetvelin kullanımıyla yapıldı. Pediatrik Özürlülük Değerlendirme Envanteri (PÖDE)'nin alt bölümleri, çocukların kendine bakım ve mobilitadaki özürlülük seviyelerini değerlendirmek için kullanıldı.

PÖDE Kendine Bakım ($r=0.42$, $p=0.01$ sağ kol için; $r=0.41$, $p=0.02$ sol kol için) ve Mobilite ($r=0.49$, $p=0.01$ sağ kol için; $r=0.42$, $p=0.01$ sol kol için) alt bölüm puanları ile kol erişim mesafeleri arasında anlamlı pozitif korelasyonların olduğu belirlendi. Regresyon analizinde ise sağ ve sol vertikal kol erişim mesafelerinin; hem PÖDE Kendine Bakım ($F=3.32$, $p=0.05$) hem de PÖDE Mobilite ($F=5.26$, $p=0.01$) düzeyinin tahmininde önemli olduğu gözlemlendi.

Bu çalışmanın sonuçları, sakral oturmuş sergileyen bilateral SP'li çocuklarda PÖDE Kendine Bakım ve Mobilite puanları ile vertikal kol erişim mesafesi sonuçları arasında pozitif ilişkilerin olduğunu gösterdi. Sakral oturduğu SP'li çocuklarda, kendine bakım ve mobilitayı artırmak için uzun oturma pozisyonunda fonksiyonel kol aktiviteleri önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Kendine bakım, Kol erişim mesafesi, Mobilite, Özürlülük envanteri, Serebral palsi

**THE EFFECTS OF LOSARTAN ON LIPID
PEROXIDATION AND ANTIOXIDANT SYSTEM
IN BONE TISSUE OF DIABETIC RATS**

Nihal OZTURK¹, Semir OZDEMİR², Baris Ozgur
DONMEZ³

*1; Technical Sciences Vocatioanl School, Akdeniz
University, Antalya Turkey, nozturk@akdeniz.edu.tr.*

*2; Department of Biophysics, Medical Faculty, Akdeniz
University, Antalya Turkeyosemir@akdeniz.edu.tr*

*3; Department of Anatomy, Medical Faculty, Pamukkale
University, Denizli Turkey*

Diabetes mellitus leads to bone disorders such as osteopenia and osteoporosis that can increase fracture risk. On the other hand, there is increasing evidence suggesting the role of free radicals in bone resorption and bone loss. Inhibitors of the renin-angiotensin system have been shown to be effective on bone tissue, suggesting that angiotensin-converting enzyme inhibitors and angiotensin receptor blockers may reduce fracture risk.

This study was designed to investigated the effects of losartan, an angiotensin II type 1 receptor blocker, on the antioxidants defenses system properties of diabetic rat bone. The rats were divided into three groups: Control (C), diabetes (D) and losartan-treated diabetes (D+LOS). Diabetes mellitus was induced by single injection of streptozotocin (50 mg/kg). The treated rats received 5 mg/kg/day of losartan for 8 weeks. The bone tissues were analyzed for the assay of superoxide dismutase (SOD), catalase (CAT) and glutathione peroxidase (GPx) activities and 2-thiobarbituric acid reactive substancesin (TBARS).

Diabetes induction revealed a highly significant increase in TBARS values of rat bones and losartan administration significantly lowered the TBARS and restored the activity of tissue GPx. On the other hand, SOD and CAT levels didn't change in group D with respect to control values, despite a significant elevation in CAT activity in group D-LOS.

These findings indicate that losartan can improve the reduced mechanical quality of diabetic rat femurs due probably to reduction of reactive oxygen species and modulation of antioxidant enzymes.

Keywords: Diabetes, Losartan, Oxidative Stress,
Antioxidants

**CHANGES IN THE NUTRITIONAL VALUE OF
FERMENTED BLACK GARLIC AND ITS
POSITIVE HEALTH FUNCTIONS**

Sema ÖZMERT ERGİN

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Beslenme ve Diyetetik
Bölümüsozmert@mehmetakif.edu.tr*

Garlic (*Allium sativum* L.) is a food that has been in the world cuisine for centuries with different taste and flavor. Garlic, known with its antioxidant and antimicrobial properties, has a protective effect against many diseases by strengthening the immune system.

Because of bitter taste and odor in garlic limited its consumption, alternative products have been tried to be developed. Some of these are dried garlic, garlic powder-tablet and garlic oil. Black garlic is the fermented form of white garlic. Physicochemical changes occur in garlic due to enzymatic and non-enzymatic reactions. The bitter taste disappears, the color transforms to black and has an elastic structure. In this process, it is seen that increasing quantity of flavonoid, B and C group vitamins, phenolic and antioxidant substances. S-allyl cysteine (SAC) molecules, which are the most important sulphurous compounds that affects the health positively, are increasing highly in black garlic. Made works show that black garlic can destroy cancer cells in stomach, colon and blood cancer types. Black garlic decreases the occurrence risk of cardiovascular diseases with reducing effects of cholesterol, triglyceride and blood lipid levels. Black garlic, that also has antitumor, antiviral, anti-allergic, antimicrobial effects, when consumed regularly strengthens the immune system.

There is no nutritional loss in black garlic obtained by fermenting white garlic. The loss of smell and the increase of bioavailability make this product more advantageous. With positive health functions, it is necessary to increase the recognition of black garlic and grow up its consumption.

Key words: Black garlic, Nutritional value, Health

**HAFİF-ORTA ÖZÜR DÜZEYİNDEKİ MULTİPL
SKLEROZ HASTALARININ DEPRESYON
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

Nezehat Özgül ÜNLÜER¹, Mustafa Ertuğrul YAŞA¹,
Taşkın ÖZKAN¹, Ömer ANLAR²

*1Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Etlik
Doğu Kampüsü, Ankara, nunluer80@yahoo.com*

*2Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Nöroloji Anabilim Dalı, Ankara
mer_tugrul@hotmail.com*

Multipl Skleroz (MS) kronik, ilerleyici ve tahmin edilemeyen bir hastalık olması nedeni ile hastaların baş etmede zorlandıkları ve duygu durum değişiklikleri yaşayabildikleri görülmektedir.

Hafif-orta özür düzeyindeki MS hastalarının depresyon düzeylerini incelemektir.

Çalışmaya 11 kadın 4 erkek olmak üzere 15 MS hastası (yaş 39,47±12,25 yıl, beden kütle indeksi 25,35±4,59 kg/m²) dahil edildi. MS hastaların özür düzeyi Genişletilmiş Özürlülük Durum Ölçeği (EDSS) ile değerlendirildi. Depresyon düzeyleri Beck Depresyon Ölçeği kullanılarak değerlendirildi.

Tanımlayıcı istatistikler için ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerleri kullanıldı.

Çalışmaya katılan MS hastalarının tanı süresi ve EDSS skorlarının ortanca ve minimum-maksimum değerleri sırasıyla 4,50 (1,00-20,00) yıl ve 2,50 (1,00-4,50) idi. MS hastalarının depresyon düzeyleri ortalaması 17,87±7,90 olarak bulundu.

Çalışma sonucunda MS hastalarının orta seviyede depresyona sahip oldukları bulunmuştur. Bu sonuçlar bize, MS hastalarının özür düzeyi düşük olduğunda da depresyon yaşadıklarını göstermektedir. Bu nedenle, en erken dönemden itibaren hastaların depresyon tedavisi için gerekli yönlendirmelerin yapılması ve depresyona yönelik tedavi yaklaşımlarının tedavi programları içerisinde yer alması gerektiğini düşünmekteyiz. Ayrıca ileri analizler için vaka sayısının artırılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Multipl Skleroz; Özür düzeyi; Depresyon

**MULTİPL SKLEROZ HASTALARINDA ÜST
EKSTREMİTE FONKSİYONU VE OMUZ
POZİSYON DUYUSU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ-PILOT ÇALIŞMA**

Taşkın ÖZKAN¹, Nehzat Özgül ÜNLÜER¹,
Ömer ANLAR²

*1Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Etlik
Doğu Kampüsü, Ankara*

*2Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Nöroloji Anabilim Dalı, Ankara*

Multipl Skleroz (MS) hastalarında üst ekstremitte fonksiyonu çeşitli derecelerde etkilenmektedir. Üst ekstremitte fonksiyonun sağlanabilmesi için ise periferik sensorial sistem, santral sensorimotor sistem ve motor cevap arasında koordinasyon olması gerekmektedir.

MS hastalarında üst ekstremitte fonksiyonu ve omuz pozisyon duyusu arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Çalışmaya 10 kadın ve 4 erkek olmak üzere toplam 14 MS hastası (yaş ortalaması 36,50 min:18,00-maks:58,00) ve beden kütle indeksi 23,53 (19,35-35,88) dahil edildi. MS'li hastaların özür düzeyi Genişletilmiş Özürlülük Durum Ölçeği (EDSS) ile değerlendirildi. Üst ekstremitte fonksiyonu Dokuz Delikli Peg Testi ile bilateral olarak değerlendirildi. Omuz pozisyon duyusu dijital inklinometre (J-TECH medical, Salt Lake City, UK, USA) ile bilateral olarak 30° ve 60° fleksiyon ve abduksiyon hareketleri sırasında değerlendirildi. Hastanın test sırasında gerçekleştirdiği omuz açısı ile hedeflenen arasındaki fark omuz repozisyon hata miktarı olarak kaydedildi.

Tanımlayıcı istatistikler için ortanca, çeyrekler arası aralık, minimum ve maksimum değerleri kullanıldı. Değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla Spearman korelasyon analizi kullanıldı.

Çalışmaya katılan MS hastalarının tanı süresi ve EDSS skorlarının ortanca ve minimum-maksimum değerleri sırasıyla 4,50 (1,00-20,00) ve 2,50 (1,00-4,50) idi. Çalışma sonucunda, sağ ve sol üst ekstremitte fonksiyonu ve omuz pozisyon duyusu arasında herhangi bir ilişki olmadığı bulundu (p>0,05).

Çalışma sonucunda, EDSS skoru 1-4 arasında olan hafif-orta özür düzeyindeki MS'li hastalarda üst ekstremitte

fonksiyonu ve omuz pozisyon duyusu arasında herhangi bir ilişki olmadığı görüldü. Bu nedenle MS'li hastalarda erken dönemde bozulmuş üst ekstremité fonksiyonuna, omuz pozisyon duyusundaki kaybın etki etmediğini düşünmekteyiz. Ayrıca ileri analizler için vaka sayısının artırılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Multipl Skleroz; fonksiyon; pozisyon duyusu

**SAĞLIKLI BİREYLERDE TORAKOLUMBAL
FASYAYA UYGULANAN KİNEZY
BANTLAMANN TRANSVERSUS ABDOMİNUS
KAS AKTİVASYON CEVABI VE ALT
EKSTREMİTE FONKSİYON ÜZERİNE AKUT
ETKİLERİ**

Taşkın ÖZKAN, Şeyda Toprak ÇELENAY, Oğuzhan
METE, Çağlar SOYLU

*Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara
fzttaskinozkan@hotmail.com*

Transversus abdominis (TrA) kası, kor kasları içerisinde yer alan omurgayı stabilize eden önemli kaslardan biridir ve torakolumbal fasya (TLF) ile bağlantısı bulunmaktadır. TLF yoğun bir bağ dokusu olup sadece kor kasları ile değil, gövde ve alt ekstremité kasları ile de bağlantılı myosial bir yapıdır. Bu yapı kaslara destek olma, stabilizasyonu sağlama ve kuvvet aktarımında önemlidir.

Sağlıklı bireylerde TLF'ye uygulanan kinezyo bantlamanın TrA kas aktivasyon cevabı ve alt ekstremité fonksiyonu üzerine akut etkilerini incelemektir.

Çalışmaya 20 sağlıklı birey dahil edildi. Kinezyo bantlama sağ ve sol torakolumbal fasya üzerine fasya koreksiyon tekniği ile %10-50 osilasyonlarla uygulandı. Bireyleri TrA kas aktivasyon cevabı Stabilizer Basınç Biofeedback cihazı (Chattanooga Medical Supply Inc, Chattanooga, TN) ile değerlendirildi. Bireyler yüzüstü yattı ve manometre umblikus altına yerleştirildi. Manometrenin basıncı 70 mmHg'ya ayarlandıktan sonra nefesi tutmadan, yavaşça abdominal korse tekniği ile TrA'yı kasmaı istendi. Ölçüm üç tekrarlı olacak şekilde yapıldı ve ölçümlerin ortalaması kaydedildi. Alt ekstremité fonksiyonu ise otur-kalk testi ile değerlendirildi

ve 60 sn süresince yapmış olduğu sandalyeden kalkış sayısı bireylerin skorunu oluşturdu. Bantlama öncesi (BÖ) ve bantlamadan 1 saat sonra (BS) değerlendirmeler tekrarlandı. Bağımlı örneklem t testi ve Wilcoxon testi analiz için kullanıldı.

Bireylerin yaş ve beden kütle indeksleri sırasıyla $19,45 \pm 1,19$ yıl ve $22,43 \pm 3,00$ kg/m² olarak bulundu. Bireylerin 14'ü erkek, 6'sı kadındı. BÖ ve BS yapılan karşılaştırmalarda TrA kas aktivasyon cevabının (BÖ: 66,66 (63,00-69,00) mmHg, BS: 65,50 (62,00-68,00) mmHg, $p=0,002$) ve alt ekstremité fonksiyonunun (BÖ: 45,35 $\pm$ 7,24 tekrar/60sn, BS: 50,15 $\pm$ 7,53 tekrar/60sn, $p<0,001$) geliştiğı görüldü.

Çalışmamızda, sağlıklı bireylerde TLF'ye uygulanan kinezyo bantlamanın TrA kas aktivasyon cevabını ve alt ekstremité fonksiyonunu akut olarak artırdığı görüldü. Bu sonuçlar, TLF'nin TrA ve gluteal kaslar arasındaki bağlantısından kaynaklı olabilir. Bu fasyanın kinezyo bantlama ile desteklenmesi omurga stabilitesinin ve özellikle alt ekstremité fonksiyonlarının geliştirilmesi gereken durumlarda rehabilitasyon programları içerisine dahil edilmesi önemli olabilir.

Anahtar Kelimeler: Transversus abdominis; fonksiyon; kinezyo bantlama; torakolumbal fasya

**PEYNİR ALTI SUYU PROTEİNLERİNİN SAĞLIK
ÜZERİNE ETKİLERİ**

Mehmet AYDIN¹, İlhan GÜN²

*¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Enstitüsü Hayvansal Ürünler Hijyen ve Teknolojisi ABD,
Burdur*

*²Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Gıda Tarım ve
Hayvancılık Meslek Yüksekokulu, Burdur*

Peyniraltı suyu, peynir yapımı sırasında pıhtıyı süzme işleminden sonra geriye kalan, süt bileşenlerince zengin önemli bir sütçülük yan ürünüdür. Diğer temel protein kaynaklarıyla karşılaştırıldıklarında yüksek biyolojik değere sahiptir. İnsan sağlığı üzerine çok sayıda faydası bulunan PAS proteinlerinin gıdalardaki temel fonksiyonu, öncelikle vücuda diyet ile yeterli seviyede azot ve aminoasit alımını sağlamaktır. Bunun yanı sıra antibakteriyel ve antiviral özellikleri, immun sistemin desteklenmesi, antioksidan etki, antikarsinojenik

Abstract Book
(Oral Presentation)

aktiviteleri, hipokolesterolemik etki, büyümeyi, kemik sağlığını ve kilo kontrolünü desteklemektedir.

Süt proteinleri ve bunlardan kaynaklanan peptidlerin insan sağlığı üzerine birçok yararlarının olduğu bilinmektedir. Hayvansal ve bitkisel kaynaklı proteinler içerisinde süt proteinlerinin önemi, immunolojik olarak koruma sağlayan ve biyolojik olarak aktif maddeleri de içermesinden kaynaklanmaktadır. Kazeinden açığa çıkan biyoaktif peptidler kardiyovasküler sistem, sinir sistemi, bağışıklık sistemi ve beslenme sistemi üzerinde etkilidir. Süt proteinleri biyoaktif peptid bakımından zengin bir kaynak olup, antitrombotik peptidler, antihipertansif peptidler, opioid peptidler, kazeinofosfopeptid, glikomakropeptid, immünomodülatör peptidler ve antimikrobiyel peptidler olarak sınıflandırılmaktadır.

Son yıllarda özellikle sporcu içeceklerinin üretilmesinde peyniraltı suyu proteini içeren süt içeceği veya peyniraltı suyu tozu kullanılmaktadır. Özellikle güç gerektiren spor dallarındaki sporcular, vücut geliştirmek üzere spor yapan kişiler, kas dokusunun onarımı için yeterli düzeyde yüksek kalite proteini her öğünde tüketmek zorundadırlar. Bu nedenle de çoğunlukla peynir üretiminde bir yan ürün olan peyniraltı suyu proteinlerinin toz haline getirildikten sonra, aroma maddesi ilavesiyle sporcu içeceği haline getirilmektedir. Elde edilen bu ürünün biyolojik değeri oldukça yüksektir. Çünkü bu amino asitler sadece daha hızlı etki yaratmakla kalmaz, aynı zamanda egzersiz sırasında kaslar için etkili bir enerji kaynağı, egzersiz sonrası kaslarda protein sentezinin yapımı için önemli bir kaynak olarak kullanılır.

Anahtar Kelimeler: Süt proteinleri, insan sağlığı, sporcu içeceği

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

PREMATÜRE DOĞUM HİKAYESİ OLAN VE
OLMAYAN İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DUYU-
ALGI-MOTOR BÜTÜNLEŞME SEVİYELERİNİN
ARAŞTIRILMASI

Selvin BALKİ¹, M Hanifi EMRE²

1Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Sivas, Türkiye,
balkipt@hotmail.com

2İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fizyoloji Anabilim
Dalı, Malatya, Türkiye, memet.emre@inonu.edu.tr

Perinatal ve neonatal bakım şartlarında olan iyileşmeler, prematüre (gestasyonel yaş<37 hafta) bebeklerin hayatta kalma oranını artırmıştır. Prematüre doğumun, duyu-algi-motor bütünleşme sorunlarına yol açtığı bilinmektedir. Bu konuda okul çağındaki incelemeler yetersizdir.

Prematüre doğan çocukların erken okul döneminde duyu-algi-motor bütünleşme sorunu yaşayıp yaşamadıklarını ve yaşadıkları duyu-algi-motor sorunun cinsiyet, doğum ağırlığı, gestasyonel yaş ve ebeveyn iş-eğitim durumuyla ilişkili olup olmadığını belirlemek.

Bu araştırma 42'si I ve 18'i II. sınıfa devam eden toplam 60 ilköğretim öğrencisi (26 kız, 34 erkek) ile yürütüldü. Ailelere sunulan anketle prematüre doğduğu belirlenen 30 çocukla Prematüre Grup (ortalama gestasyonel yaşı 34 hafta ve çalışmadaki yaşı 89.26±7.3 ay) oluşturulurken onlarla yaş, cinsiyet, okul ve sınıf açısından eşleştirilen miadında doğmuş 30 çocukla Kontrol Grubu (çalışmadaki yaşı 87.7±7.1 ay) oluşturuldu. Ayres Güney Kaliforniya Duyu Bütünlüğü Testlerinden postür taklidi, vücudun orta hattının çaprazlanması, bilateral motor koordinasyon, sağ-sol ayrımı, gözler açık ve kapalı sağ-sol ayakta denge testleri uygulandı.

Ebeveyn iş ve eğitiminde, gruplar arasında fark yoktu ($p>0.05$). Duyu-algi-motor bütünleşme açısından kontrollerle karşılaştırılan prematüre doğan çocukların, sadece postür taklidi performanslarında anlamlı bir zayıflığın olduğu bulundu ($p<0.05$). Prematürelerin postür taklidi sonucu ile anne/baba eğitimi, vücudun orta hattının çaprazlanması, gözler kapalı sağ-sol ayakta denge test sonuçları arasındaki ilişkiler anlamlıydı ($r=0.429-0.542$, $p<0.01$). Regresyon analizinde anne-baba eğitiminin, prematüre doğan çocukların postür taklidi

sonucunun tahmininde önemli olduğu gözlemlendi.(F=5.567, p=0.009).

Sonuçlarda, prematüre doğum hikayesi olan ilköğretim öğrencilerinin karmaşık motor görevleri planlama ve yapmada zorlandıkları yani dispraksi gösterdikleri saptandı. Bu durumdan, ebeveyn eğitimi gibi sosyo-ekonomik ve prematüre doğumun getirdiği nöromotor gelişim yetmezliklerinin sorumlu olabileceği düşünüldü.

Anahtar Kelimeler: Dispraksi, Duyu algı motor bütünleşme, İlköğretim, Öğrenci, Prematüre doğum

ESTIMATION OF RETENTION BEHAVIOUR FOR SOME ANTIMETABOLITES AS CHEMOTHERAPY AGENTS WITH LSER METHODOLOGY

Y. DOĞAN DALDAL*, Güleren ALSANCAK*, Ebru
ÇUBUK DEMİRALAY*

**Suleyman Demirel University, Faculty of Arts and
Science, Department of Chemistry, Isparta, Turkey*

Authors e-mails: daldal.dogan@gmail.com

Antimetabolite drugs were among the first effective chemotherapeutic agents discovered and are folic acid, pyrimidine or purine analogues. They have similar structures as naturally occurring molecules used in nucleic acid (DNA and RNA) synthesis. These agents are used for a variety of cancer therapies, including leukemia, breast, ovarian and gastro-intestinal cancers. Pemetrexed, raltitrexed, capecitabine, 6-tioguanine and 6-merkaptopurine are well-known anticancer drugs which belong to antimetabolites. Pemetrexed and raltitrexed from these drugs is a folic acid, 6-tioguanine and 6-merkaptopurine is a purine and as to capecitabine is a pyrimidine antimetabolite.

In this study, ionization/protonation constant (pKa) of pemetrexed, raltitrexed, capecitabine, 6-tioguanine and 6-merkaptopurine which belong to antimetabolites was calculated with LSER methodology based on descriptor (D) specifying degree of ionization of the solute from retention time obtained in acetonitrile-water binary mixtures with different acetonitrile percentages by way of reverse phase liquid chromatographic method (RPLC). The pKa values are essential parameters providing

information about cell-drug interaction such as membrane permeability, plasma protein binding, metabolism tissue penetration and target protein binding as well as the physico-chemical properties of the drugs such as lipophilicity and solubility. Moreover, knowledge of pKa is also very important parameters to predict the ionization state of a molecule. A YMC Triart C18 column (3 µm, 150 mm x 4.6 mm) was used as stationary phase In this study, the retention behavior of these metabolites was investigated by using the combined effect of mobile phase pH and organic modifier concentration of the eluent. This work represents the first study dealing with the chromatographic determination of pKa values of some antimetabolites different acetonitrile percentages.

Keywords: Cancer, Antimetabolites, LSER Methodology, RPLC.

PIYASADA SATILAN SURİMİLERİN MİKROBİYOLOJİK KALİTESİNİN İNCELENMESİ Halil YALÇIN¹

*¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Gıda Hijyeni ve Teknolojisi Bölümü*

Günümüzde protein kaynaklarının çeşitlenmesi ile kırmızı etten sağlanan ihtiyaç beyaz ete doğru kaymıştır. Beyaz et kaynakları içerisinde önemli bir yeri olan deniz ürünleri de global gıda ticaretinde başı çekmektedir. Özellikle Uzakdoğu ülkelerinde tüketilmekte olan surimi bu ticari hareketlilikten payını alan deniz ürünleri arasındadır. Ülkemiz piyasasında gerek yerli üretim ve gerekse ithal edilen surimler bulunmaktadır. Surimi beyaz etli balıkların kas dokusunun ezilip karıştırılarak homojen hale getirilmesinden sonra yağ, serbest amino asit ve peptidler gibi bileşenlerinin su ile yıkanarak uzaklaştırılmasıyla (miyofibriller proteinlerinin konsantrasyonu) içerisine yengeç, ıstakoz veya karides aromaları gibi koku ve tad verici maddelerin eklenmesiyle hazırlanan işlenmiş bir gıda ürünüdür. Hazırlanması sırasında herhangi bir ısıtma işlemi uygulanmaması bu gıda maddesini halk sağlığı açısından riskli hale getirmektedir. Yapılan çalışmada, Mersin piyasasından temin edilen 40 adet surimi örneği soğuk zincirle laboratuvara getirilerek mikrobiyolojik nitelikleri

açısından incelenmiştir. Örneklerde toplam aerobik mezofilik bakteri, *E. coli*, enterobakter ve *Pseudomonas* spp. bakterileri yayma plak yöntemi ile standart metodlar kullanılarak araştırılmıştır. Örneklerde yapılan analizler neticesinde toplam aerobik mezofilik bakteri sayısı (37 °C) 2.0×10^2 - 2.0×10^6 kob/gr, *E. coli* bazı örneklerde (32 örnek %80) hiç tespit edilemezken, örneklerin bir kısmında (8 örnek %20) 3.2×10^2 - 9.0×10^2 kob/gr düzeyinde saptanmıştır. Gıda ürünlerinde genel hijyenik düzey ve fekal kontaminasyon açısından önemli olan bu iki bakteri grubunun varlığı risk oluşturmaktadır. İncelenen surimi örneklerinde enterobakterler 1.0×10^3 - 2.0×10^3 kob/gr ve *Pseudomonas* spp. sayısı 5.0×10^2 - 3.0×10^3 kob/gr düzeyinde tespit edilmiştir. Bu bakterilerin soğukta veya dondurularak muhafaza edilen gıdalarda varlığı üretim hijyenin eksikliğini göstermektedir. Mevcut mikrobiyolojik kriterler yönetmeliğimizde araştırılan bakteriler açısından bir değer bulunmamaktadır. Yapılan araştırma sonucunda, ülkemizde tüketimi hızla artan suriminin halk sağlığı yönünden sakınca oluşturabileceği kanaatine varılmıştır. Bu gıda maddesi açısından araştırma ve kontrollerin artırılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Surimi, Deniz Ürünleri, *E. coli*, *Pseudomonas* spp., Gıda Hijyeni

ACİL SERVİS VE 112'DE ÇALIŞAN SAĞLIK PERSONELİNİN YAŞADIĞI ROL ÇATIŞMASI VE ROL BELİRSİZLİĞİNİN İŞ STRESİ ÜZERİNE ETKİSİ

***Mehmet Halil ÖZTÜRK, **Nurdan GEZER**

**Denizli İl Sağlık Müdürlüğü, Deliktaş 112 Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonu, Denizli*

*** Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Aydın*

Acil servis ve 112'de çalışan personelin çalışma koşullarının ağırlığı, bakım verdikleri hastaların getirdiği duygusal yükler nedeniyle rol belirsizliği-rol çatışması ve iş stresi yaşamaktadırlar.

Acil servis ve 112'de çalışan sağlık personelinin yaşadığı rol çatışması ve rol belirsizliğinin iş stresi üzerindeki etkisini incelemektir.

Çalışma tanımlayıcı-kesitsel olarak yapılmıştır. Araştırmaya Ağustos 2016-Ocak 2017 tarihleri arasında Denizli merkezde bulunan üniversite ve bir devlet hastanesi ile 112 Acil Sağlık istasyonlarında görev yapan 188 sağlık personeli katılmıştır. Araştırmada veriler “kişisel bilgi formu”, “rol çatışması ve rol belirsizliği ölçeği” ile “iş stresi ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Çalışmanın analizinde sayı, yüzde, ortalama, Mann WhitneyU, Kruskal wallis, Korelasyon ve Regresyon testleri kullanılmıştır.

Cinsiyete göre iş stresi puan ortalaması, medeni duruma göre rol belirsizliği puan ortalaması arasında anlamlı ilişki bulunmuştur($p<0,05$). Mesleğini sevmeme durumuna göre rol belirsizliği, rol çatışması ve iş stresi puan ortalamaları, mesleki görev ve sorumluluk bilgisine göre rol belirsizliği ve iş stresi puan ortalamaları, yaşa göre rol çatışması ve iş stresi puan ortalamaları, mesleki kanun ve yönetmelik bilgisine göre rol çatışması ve iş stresi puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur($p<0,05$). Yapılan ileri analizde rol çatışmasını; iş stresinin %37, rol belirsizliğinin %38, rol belirsizliğini; mesleğini sevmeme durumunun %26 ve iş stresini; kanun ve yönetmelik bilgisinin yetersizliğinin %43, rol belirsizliğinin %40, rol çatışmasının %37 oranında etkilediği bulunmuştur.

Kadınların iş stresini erkeklerden daha fazla yaşadığı, evlilerin, mesleğini sevmeyenlerin, mesleğini sevenlere göre daha çok rol belirsizliği yaşadığı bulunmuştur. Mesleğini sevmeyenlerin rol çatışması ve iş stresi yaşadığı, mesleki görev ve sorumluluk bilgisine kısmen sahip olan kişilerin daha çok rol belirsizliği ve iş stresi yaşadığı saptanmıştır. Rol çatışması ve iş stresini en çok 25-30 yaş aralığındaki sağlık personellerinin yaşadığı, mesleki kanun ve yönetmelik bilgisine sahip olmayan kişilerin daha çok rol belirsizliği ve mesleki kanun ve yönetmelik bilgisine kısmen sahip olan kişilerinde daha çok iş stresi yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Rol çatışması, rol belirsizliği, iş stresi, acil servis,112

**FARKLI POZİSYONLARDAKİ KAVRAMA
KUUVETİNİN FİZİKSEL AKTİVİTE VE BEL
KALÇA ORANI İLE İLİŞKİSİ**

.Ercan TURAL¹, Tuba MIZRAK² Şirin ÇETİN³

1 OMÜ Havza MYO Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü-
ercant@omu.edu.tr

2 OMÜ Havza MYO Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü-
tubaarslan92@gmail.com

3 OMÜ cetinsirin55@gmail.com

El kavrama gücü üst ekstremitenin performansının değerlendirilmesinde objektif bir ölçüm yöntemidir.Yapılan araştırmalarda el kavrama kuvveti genel kas kuvveti ile de ilişkili bulunmuştur.Literatürde fiziksel aktivite ve bel kalça oranının el kavrama kuvvetine etkisini araştıran az sayıda çalışmaya rastlanmıştır.

Farklı pozisyonlarda el kavrama kuvveti ölçümünün bel kalça oranı ve fiziksel aktiviteyle ilişkisini araştırmaktır. 18-25 yaş aralığında OMÜ öğrencisi 83 kişi araştırmaya dahil edildi.Bireylerin 64'ü kadın(%77.1), 19'u erkektir(%22.89). El kavrama kuvveti Jamar(Baseline) el dinamometresi ile 3 farklı pozisyonda (omuz adduksiyonda dirsek 90° fleksiyonda olmak üzere; nötral, supinasyon ve pronasyon) ölçüldü.Fiziksel aktivite ölçümünde Uluslararası Fiziksel Aktivite Anketi(UFAA) kullanıldı.Bel kalça oranı bir mezura ile umblikus ve kalçanın en şişkin yerinden ölçüm yapılarak bulundu.

Araştırmaya katılan bireylerin %94'ünde(n=78) sağ el, %6'sında(n=5) sol el dominanttı.Kadın ve erkeklerin kavrama kuvveti ortalaması sırasıyla, nötral pozisyonda 23.77±4.5 ve 37.65±7.98 kg/m2, supinasyon pozisyonunda 25.95±9.19 ve 38.68±7.9 kg/m2, pronasyon pozisyonunda kavrama kuvveti ise 21.05±5.05 ve 36.27±8.29 kg/m2 olarak bulundu.Fiziksel aktivitesi orta olanlar %62,7 ile büyük çoğunluğu oluşturmuştu.B/K oranı kadın ve erkeklerde sırasıyla 0.76±0.04, 0.84±0.03'idi.

Araştırma sonuçlarına göre 3 farklı önkol pozisyonundaki kavrama kuvveti ile bel kalça oranı arasındaki ilişki anlamlıydı(p<0.01).Kadın ve erkeklerin nötral pozisyonda kavrama kuvveti arasındaki fark anlamlıydı(p=0.003).Kadın ve erkeklerin supinasyon

pozisyonunda kavrama kuvveti arasındaki fark anlamlı değildi(p=0.629).Kadın ve erkeklerin pronasyon pozisyonunda kavrama arasındaki fark anlamlıydı(p=0.020).Nötral kavrama ile fiziksel aktivite arasında ilişki anlamlıdır(p=0.016).Supinasyon pozisyonunda kavrama kuvveti ile fiziksel aktivite arasındaki ilişki önemlidir(p=0.037). Pronasyon pozisyonunda kavrama kuvveti ile fiziksel aktivite arasındaki ilişki anlamsızdır(p=0.652).Sonuç olarak sağlıklı erişkin bireylerin bel kalça oranındaki değişimler kavrama kuvvetini etkilemektedir(p=0.009), aynı zamanda sağlıklı erkek ve kadın bireylerin dominant elde kavrama kuvvetinin farklı önkol pozisyonlarından etkilendiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: kavrama kuvveti, fiziksel aktivite, bel kalça oranı

**FTR. EGZERSİZLERİNİN DİZ OSTEOARTRİTLİ
HASTALARIN AĞRI SEVİYESİ VE GÜNLÜK
YAŞAM AKTİVİTELERİNE ETKİSİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Müşerref Sedef

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de ortalama yaşam süresindeki artışa bağlı olarak yaşlı hastalıkları olarak bilinen hastalıkların görülme oranı artmıştır. Bu hastalıklardan başlıcaları; osteoporoz, osteoartrit, kırıklar, boy kısalması, esnekliğin azalması, nörolojik rahatsızlıklar, bel-boyun-sırt ağrıları (v.b) şeklinde sınıflandırılmaktadır.

Halk arasında bilinen ismi kireçlenme olan osteoartrit, eklemlerdeki dokunun yapısında bozulma, kırıkdağın incilmesi, deforme olması ile karakterize olan bir eklem hastalığıdır. 50 yaş üzeri bireylerde daha sık görülmekte ve en çok diz eklemlerini tutarak insanın yaşam kalitesini önemli ölçüde düşürmektedir.

Bu çalışma; fizik tedavi ve rehabilitasyon programına alınan 50 yaş üzeri diz osteoartritli hastalara uygulanan tıbbi egzersiz programlarının, hastaların ağrı düzeyleri ve günlük yaşam aktivitelerine etkisinin araştırılması amacıyla yapılmıştır.

2011-2015 yılları arasında Kellgren-Lawrence skalasına göre Evre 2 ve Evre3 diz osteoartrit tanısı konularak fizik tedavi ve rehabilitasyon programına alınan 50 yaş üzeri

hastalar arasından gönüllülük esaslı ve tesadüfî örneklem yöntemiyle seçilen 30 hasta çalışmaya dahil edilmiştir. Hastaların zayıf olan kaslarını kuvvetlendirmek için izometrik güçlendirme ve ilerleyici dirençli egzersizler, eklem hareket kısıtlılığını açmak ve kas kontraktürlerini önlemek için germe egzersizleri, ayak bileği ve kalçaya izotonik ve güçlendirme egzersizleri uygulanmıştır. Demografik özellikleri kaydedilen hastaların, çalışmaya başlamadan önce ve 30 seans rehabilitasyon sonrasında, diz eklem açıklıkları goniometre ile ölçülmüş edilmiş, klinik bulguların şiddeti ve mevcut klinik tablonun hastaların günlük yaşam aktivitelerine etkilerini belirlemek amacıyla WOMAC osteoartrit indeksi değerlendirilmesi yapılmış; istirahat, aktivite ve hissedilen en kötü ağrı düzeyleri VAS (1-10) skalası ile ölçülerek sonuçlar iki eş arasındaki farkın anlamlılık testi ile test edilmiştir.

Çalışmaya katılan hastaların yaşları ortalamaları 58.7 ± 6.4 yıl; Vücut Kitle İndeksi 29.7 ± 3.8 kg/m², tedavi programına başlamadan önce ve sonra istirahat, aktivite halinde hissedilen en kötü ağrı düzeyleri VAS(1-10) sırasıyla; -5.8 ± 2.7 , 0.0 ; 7.4 ± 5.1 , 1.3 ± 2.7 ; 9.5 ± 0.3 , 3.1 ± 1.7 olarak bulunmuştur. WOMAC ağrı, sertlik ve fiziksel fonksiyon puanları tedavi programına başlamadan önce ve tedaviden sonra sırasıyla 13.6 ± 2.3 , 6.3 ± 1.7 , 5.4 ± 2.03 , 3.2 ± 1.3 , 41.3 ± 9.4 , 27.4 ± 8.2 olarak belirlenmiştir. Tedavi öncesi ve sonrası diz fleksiyonu 81.34 ± 15.2 , 123.7 ± 9.3 iken diz ekstansiyonu 5.2 ± 3.1 ; 0 olarak tespit edilmiştir.

Rehabilitasyon programı öncesi ve sonrasında ölçülen değerler, “iki eş arasındaki farkın anlamlılık testi” ile test edilmiş, hesap sonuçları alfa 0.05 yanılma düzeyindeki tablo değerleri ile karşılaştırılmıştır. Hesap değerleri tablo değerlerinden büyük olduğu için sonuçların istatiki olarak anlamlı olduğu değerlendirilmektedir.

Çalışmanın sonucunda; çalışmaya katılan diz osteoartritli hastalarının diz eklem hareket açıklıklarının arttığı, diz kaslarının güçlendiği, ağrı düzeylerinin düştüğü, günlük yaşam aktivitelerinin olumlu olarak etkilendiği tespit edilerek FTR. egzersizlerinin osteoartritli hastalara yararlı olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Diz, Osteoartrit, FTR Egzersizleri

**DETERMINATION OF SOCIAL MEDIA USAGE
BEHAVIORS IN ACADEMICS: PILOT STUDY**

*Zümra ÜLKER DÖRTEPE¹, Hacer GÜNGÖRDÜ²,
Hatice SAGCAN³*

1,2,3 Usak University, zumra.dorttepe@usak.edu.tr

Especially in recent years, the usage rates of social media have increased and it takes a lot of time in daily lives of individuals. When the studies about use of social media are examined, it is remarkable that there are few studies about which social media platforms using by the academicians, reasons for using social media and factors influencing the use of social media.

This study was conducted to investigate social media usage behaviors in academicians.

Descriptive type of the sampling of the study consists of 50 academicians working in Usak University. There were no sample selection method so the whole population was tried to be reached. Personal information form, social media usage scale and a questionnaire created by researchers and with expert opinion were used in data collection. Descriptive statistics, independent sample T-test and Chi-square test analyzes were used in the evaluation of the data.

Approximately half of the participants (46%) were between 35-45 age and their gender distribution was close to each other (27 men, 23 women). It has been determined that the vast majority of academicians (96%) use the internet more than the other media types (radio, television, newspaper etc). Besides, the most used social media platform is Facebook (42%). When the actions taken in social media are observed, it has been determined that they read the articles about the topics that attract them most and they have spent 1-3 hours on social media in daily life (22%). Women were more likely to use social networking sites (Instagram, Facebook, etc.) than males ($p < .05$). However, it is noteworthy that only 8% do not use social media.

Consequently, important informations on social media usage behaviors in academics were obtained. Continuing of works on social media behaviours and appropriate interventions in academics are recommended.

Keywords: Social media, Academics, Use of social media, Social networking, Higher education.

**TRAVAYDA DUŞ ALMANIN ANNENİN DOĞUM
VE DOĞUM SONRASI KONFORUNA ETKİSİ**

SümeYra TOSUN*, Ayşe KOYUN**

**Hemşire, Afyon Devlet Hastanesi,
smyratsn40@hotmail.com*

*** Afyon Kocatepe Üniversitesi Afyon Sağlık
Yüksekokulu, ayse.tastekin@hotmail.com*

Konfor günlük hayatı değiştiren rahatlık anlamına gelmektedir. Doğumda kadının memnuniyetini sağlamak büyük ölçüde konforunu sağlamakla ilişkilidir. Non-farmakolojik yöntemler, annenin doğum memnuniyeti arttırmaktadır. Çalışmamızda non-farmakolojik yöntemlerden birisi olan düşün doğum konforuna etkisi değerlendirilmiştir.

Bu çalışmanın amacı travayda düş almanın annenin doğum ve doğum sonrası konforuna etkisini araştırmaktır.

Çalışmada randomize kontrollü çalışma modeli kullanılmıştır. Bu çalışma Afyonkarahisar Devlet Hastanesi'nde yapılmıştır. Travayda doğum bekleyen ve eylemin aktif fazında bulunan gebeler rastgele 1:1 oranında deney ve kontrol gruplarına (50+50) ayrılmıştır. Veriler anket formu ile yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Anket ilki doğum öncesinde, ikincisi doğum sonrasında uygulanmak üzere iki kısımdan oluşturulmuştur. Verilerin değerlendirilmesinde normal dağılan değişkenlerde iki bağımsız grup karşılaştırılmasında Student t, normal dağılmayanlar için Mann Whitney U testleri, kategorik değişkenler için ki-kare testi kullanılmıştır. Çalışmamızda grupların sosyodemografik özellikleri (çalışma durumu hariç), jinekolojik öyküleri, gebeliğe ilişkin özellikleri ve Doğum Sonu Konfor Ölçeği'nin sosyokültürel altboyutu dışında diğer ölçek puanlarında gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p<0.05$). Deney grubunda doğum memnuniyeti ve doğum sonu konforu arasında kuvvetli ($r=0.68$), doğum memnuniyeti ile bebeğin 5. dk Apgar skoru ($r=0.40$) ve kord pH'ı arasında orta kuvvetli ($r=0.40$); doğum sonu konforu ve kord pH'ı arasında orta kuvvetli bir ilişki bulunmuştur ($r=0.38$). Ayrıca deney grubunda epizyotomi yapılmayan kadınların doğum sonu konfor ($p<0.05$) ve memnuniyet puanları ($p<0.05$) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Deney

grubunda ilk yarım saatte bebeğini emziren kadınların doğum sonu konfor ve doğum memnuniyeti puanları anlamlı düzeyde daha yüksektir ($p<0.05$).

Çalışmamızın sonuçları düşün doğum memnuniyeti ve doğum sonu konfor üzerine direk bir etkisi olmasa da, doğum sonuçlarını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Doğum konforu ile ilgili yapılmış çalışma sonuçları; girişimleri "işe yarar", "işe yarayabilir" ve "yetersiz veri" olarak üç kategoride toplamıştır. "İşe yarayabilir" uygulamalardan biri olan hidroterapi yöntemleri, standart bakım ile karşılaştırıldığında ağrıyı azalttığı ve doğum memnuniyetini arttırdığı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Doğum, Doğum memnuniyeti, Doğum konforu, Doğum sonu konfor, Düş alma.

**ERGENLERE YÖNELİK UYGULANAN ERGEN
FARKINDALIK EĞİTİMİNİN BENLİK SAYGISI
VE VÜCUT ALGISINA ETKİSİ**

Yasemin GÜMÜŞ ŞEKERCİ¹, Döne SAÇAR², Nour
Elhouda HALAWEH³,

*^{1,2,3} Mustafa Kemal Üniversitesi Hatay Sağlık
Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Hatay, Türkiye,
done.sacar00@gmail.com*

Günümüzde ergenlerin ve genç yetişkinlerin giderek dış görünüşlerine daha fazla önem verdikleri ve olumsuz beden algısına sahip olan bireylerin birçok sorun yaşadığı, bu sorunlar yüzünden giderek içlerine kapandıkları ve sosyal hayattan uzaklaştıkları bilinmektedir.

Bu çalışma ortaokul öğrencilerine yönelik uygulanan ergen farkındalık eğitiminin benlik saygısı ve vücut algısına etkisini belirlemek amacıyla yarı deneysel olarak tasarlanmıştır.

Çalışmanın evrenini Hatay ili Serinyol ilçesi Uzunalıç Ortaokulu'nda 2017-2018 eğitim yılı bahar döneminde öğrenim gören 53 öğrenci oluşturmuştur. Çalışmada evrenin tamamına ulaşılmıştır. Veriler "Ergen Bilgi Formu", "Benlik Algısı Ölçeği" ve "Vücut Saygısı Ölçeği" ile yüz yüze görüşülerek toplanmıştır. Farkındalık eğitiminin içeriğini ergenin tanımı, ergenlik döneminin özellikleri, ergenlik döneminde yaşanan sorunlar, ergenlik dönemi zararlı alışkanlıkları ve

ergenlikte öz-bakım konuları oluşturmıştır. Farkındalık eğitimi 60 dakika sürmüştür. Eğitim önce ve sonrasında veri toplama formları uygulanmıştır. Verilerin analizde SPSS 21 programı kullanılmış, istatistiksel hesaplamalar yapılmıştır.

Çalışmaya katılan ergen öğrencilerin yaş ortalaması 12.11 ± 1.36 'dur (min:10, max:15). Ergenlerin %45.3'ü kız, %54.7'si erkektir. Öğrencilerin annelerinin %44.2'si ortaokul mezunu olup, %28.8'i çalışmaktadır. Öğrencilerin babalarının %46.2'si ortaokul mezunu olup, %88'i çalışmaktadır. Öğrencilerin ergen farkındalık eğitimi programı öncesi benlik algısı ölçeği puan ortalaması 29.28 ± 4.66 , eğitim sonrası 35.15 ± 3.07 olarak bulunmuştur. Öğrencilerin ergen farkındalık eğitimi programı öncesi vücut algısı ölçeği puan ortalaması 94.84 ± 2.07 , eğitim sonrası 83.98 ± 2.18 olarak bulunmuştur. Öğrencilerin benlik algısı puan ortalamasının ergen farkındalık eğitimi öncesine göre arttığı ve farkın önemli olduğu ($p < 0.000$) saptanmıştır. Ayrıca vücut algısı ölçeği puan ortalamasında azalma olduğu ve farkın önemli olduğu ($p < 0.000$) tespit edilmiştir.

Çalışmada ergenlere yönelik uygulanan ergen farkındalık eğitiminin, öğrencinin benlik saygısı ve bedenlerine dair memnuniyetlerini olumlu yönde değiştirdiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ergen, Benlik algısı, Vücut algısı

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN KİTLE İNDEKSLERİ VE SAĞLIKLI BESLENME DAVRANIŞLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Yasemin GÜMÜŞ ŞEKERCİ¹, Belgin GÖCMEZ²

^{1,2} Mustafa Kemal Üniversitesi Hatay Sağlık
Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Hatay, Türkiye,
y.gumus36@hotmail.com belgin_fb000@hotmail.com

Günümüzde sağlıklı beslenme davranışı önemli bir halk sağlığı sorunudur. Sağlıklı beslenme alışkanlığını erken yaşta edinmek, hem sağlığın korunması hem de karşılaşılabilecek sağlık risklerinin azalmasında büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle okul çağı çocuklarının beslenme alışkanlığı toplumun sağlık düzeyinin yükseltilmesinde önemlidir.

Bu araştırma ilköğrencilerinin beden kitle indekslerinin ve beslenme davranışının değerlendirilmesi amacı ile yapılmıştır.

Tanımlayıcı olarak planlanan bu çalışmanın evrenini Hatay Altınözü Mayadalı İlkokulu'nda 2017-2018 eğitim yılı bahar döneminde öğrenim gören iki, üç ve dördüncü sınıf öğrenciler oluşturmıştır (N=290). Araştırmaya okuma-yazma bilmeyen birinci sınıf öğrencileri dâhil edilmemiştir. Çalışmada örneklem seçimine gidilmemiş evrenin tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır (n=180). Çalışmada ölçek sahibinden, kurumdan ve üniversite etik komisyonundan izin alınmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Öğrenci Bilgi Formu", "Beslenme Öz-yeterlik Ölçeği" ve "Beslenme Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Öğrencilerin antropometrik ölçümleri yapılarak beden kitle indeksleri belirlenmiştir. Verilerin analizde SPSS 21 programı kullanılmış, istatistiksel testler uygulanmıştır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 8.5 ± 0.9 'dur (min:7, max:10). Öğrencilerin %52.2'si kız, %67.6'sı zayıf ve %2.8'i obezdir. Beden kitle indeksleri ile öğrencilerin yaş grupları ve sınıfları arasında anlamlı ilişki bulunurken ($p < 0.05$); cinsiyetleri arasında fark tespit edilmemiştir ($p > 0.05$). Öğrencilerin beslenme öz-yeterlik ölçeği puan ortalaması 1.8 ± 5.1 (min:-8, max:+15), beslenme tutum ölçeği puan ortalaması 6.7 ± 2.6 (min:4, max:16) olarak bulunmuştur. Ölçek puan ortalamaları dikkate alındığında öğrencilerin beslenme öz-yeterlik ve beslenme tutum algısı düzeylerinin yetersiz olduğu görülmektedir.

Çalışmada zayıf öğrenci sayısı, obezlerden daha yüksek bulunmuştur. İlkokul öğrencilerinin beslenme davranışına ilişkin öz-yeterlik ve tutum düzeylerinin düşük olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda öğrenci-aile-hemşire-okul arasında işbirliği sağlanmalı, okullarda ders programlarında sağlıklı beslenme ve sağlıklı yaşam alışkanlıkları konularına ağırlık verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sağlıklı beslenme, Beden kitle indeksi, Okul sağlığı, Öğrenciler.

**FACTOR AFFECTİNG QUANTİTY AND
QUALİTY OF SECONDER METABOLİTE OF
MEDİCAL SAGE PLANT; PHOTOPERİOD**

Mehmet BÖLÜKBAŞI, Semra KILIÇ

Salvia officinalis L. (Medical Sage) is a species belonging to Lamiaceae family Its leaves contain 0.5-2.5% volatile oil and the three most important components are thujon (30-60%), cineol (10-20%) and camphor (5-15%). Thanks to the essential oil it contains, this plant, which is on the list of 'functional foods' today, is used in the treatment of many diseases by showing the effects of the antioxidant, antimicrobial and antidepressant.

Phytochemicals, secondary metabolites, cellular structures, which occur as a result of various physiological events resulting from the growth and development stages of the plant, are stored in various forms. The fact that these compounds have important effects on human health once again reveals the importance of producing them in high quality and quantity.

Stress activates its defensive mechanism, allowing the plant to synthesize a number of phytochemicals. For this reason, photoperiod was determined as a stress factor and it was examined in terms of producing phytochemicals contained in sage. Because light is not only the main source of energy for plants, it also plays an important role in the synthesis of phytochemicals by providing the biosynthesis of various genes and cell components throughout plant life. The study was carried out in 4, 8, 16 hour photoperiod for 90 days under controlled environmental conditions. The results indicated that the sage plant metabolism in the secondary metabolite synthesis, the changing parameters coordinated with the photoperiod change were effective, and the photoperiod, which increased the quantity and quality of the phytochemical content, was the 8 hour application.

Keywords: Sage, Photoperiod, Phytochemical

Acknowledgements This study was supported by the project number SDU-BAP 4907-YL1-17.

KADIN VE GÖÇ

Nurvet BÜYÜKYÖRÜK

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği
Anabilim Dalı, Burdur*

Göç olgusu günümüzde küresel bütünleşme sürecinin bir parçası olarak gittikçe hızlanan bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal, kültürel, ekonomik pek çok soruna neden olan zorunlu göç süreci özellikle kadınları etkilemektedir. Bu derlemenin amacı göçün kadın üzerindeki olumsuz etkilerini gözler önüne sermek ve toplumda bu konuyla ilgili farkındalık oluşturmaktır.

Literatür taraması için son yıllarda yapılmış güncel veri tabanları içinden, “göç, göçün kadın üzerindeki etkileri, kadın sağlığı, anahtar sözcükleri” taranarak gerçekleştirilmiştir.

Göç süreci göçe katılan bireylerin her biri için farklı sonuçlara neden olmaktadır. Son yarım yüzyılda göç olgusunda yaşanan en önemli değişimlerden birisi kadın göçünün artmasıdır. Kadınlar uluslararası göçmenlerin yarısını oluşturmaktadır. Kadınların göç etme nedenlerinin başında; ekonomik nedenler, yoksulluk, işsizlik, savaşlar, doğal afetler, şiddet, geleneksel kadın rollerinin baskısı gibi sosyal ve kültürel nedenler gelmektedir. Kadınlar göç sürecine toplumsal cinsiyet rolleri gereği üstlendikleri sorumluluklar ile katıldıklarından hem göçün hem de kadın olmanın mağduriyetini bir arada yaşamaktadırlar. Kadınlar göç ettikleri yerlerde toplumsal cinsiyet rollerine uygun olarak görülen temizlik, çocuk, hasta, yaşlı bakımı gibi işlerde ve tarım, turizm ve eğlence sektöründe yine kayıt dışı, düşük ücret ve kötü çalışma koşullarına maruz kalmaktadır. Ayrıca göçün yol açtığı bulaşıcı hastalıklar, üreme sağlığı sorunları, yetersiz beslenme, post travmatik stres, depresyon, kaygı gibi ruhsal sorunlar, göç edilen yere ya da kültüre uyum sorunları, ekonomik sorunlar, hizmete ulaşamama, iletişim sorunları ve sosyal dışlanma gibi sorunlar ile karşı karşıya kalmaktadır.

Göç sürecinde ve sonrasında kadınların yaşadıkları uyum sorunları ve güçlükler hem ruhsal hem de fiziksel sağlıklarının olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır. Kadının eğitilmesi, güçlendirilmesi, sosyal bütünleşmesinin sağlanması için gerekli sosyal politikaların oluşturulması kadının sorunlarının çözümü için önemlidir.

**GERİATRİK BİREYLERDE AĞIZ VE DİŞ
SAĞLIĞININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

Günseli KATIRCI^a, Derya YILDIRIM^b, R. Banu ERMİŞ^a

^aSüleyman Demirel Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi
Restoratif Diş Tedavisi Anabilim Dalı

^bSüleyman Demirel Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi
Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi Anabilim Dalı

Yaşlanma, insan hayatındaki doğal ve kaçınılmaz bir biyolojik süreçtir. Son yıllarda sağlık alanında yapılan gelişmeler kişilerin yaşam süresinin artmasına yol açmıştır. Yaşlı bireylerde ağız ve diş sağlığının genel sağlık üzerindeki etkisi ise ihmal edilemeyecek kadar büyüktür.

Bu çalışmanın amacı, geriatric bireylerdeki ağız ve diş dokularında ortaya çıkan değişiklikler ve ağız ve diş sağlığının devamlılığının sağlanması için hasta ve hekim tarafından yapılması gerekenler hakkında bilgi verilmesidir.

Geriatric hastalarda ağız ve diş sağlığını inceleyen araştırmalardan ve literatür derlemelerinden, yaşlanmayla birlikte tükürük bezi fonksiyonlarında, oral mukozal membranda, diş sert dokularında ve periodontal dokularda gözlenen değişiklikler ve bu dokularda oluşabilecek hastalıklardan korunma yolları ile ilgili bilgiler derlendi.

Yaşlanmayla birlikte bireylerde ağız kuruluğu görülme sıklığının arttığı ve tükürük bezi fonksiyonlarının bozulduğu saptandı. Tüm dünyada, geriatric bireylerde ağız içi kanserlerinin genel sağlığı etkileyen başlıca problemlerden biri olduğu ve bu konuda farkındalığın artırılması gerektiği tespit edildi. Yapılmış epidemiyolojik çalışmalarda, geriatric popülasyonda, ülkeler arasında dişsizlik oranında büyük farklılıklar gözlenmesine rağmen, tüm ülkelerde 65 yaş ve üzeri bireylerde diş kaybı sıklığının arttığı belirlendi. Yaşlanma sürecinde, aşınma ve atrizyonun diş sert dokularında gözle görülebilen değişiklikler oluşturduğu, diş çürüklerinin ve periodontal hastalıkların ise ağız sağlığını etkileyen en büyük problemler olduğu gözlemlendi. Ayrıca, diş çürükleri ve periodontal hastalıkların ağız içi enfeksiyonlara yol açarak yaşlı bireylerin sistemik durumunun bozulmasına neden olabileceği belirlendi.

Toplumlarda yaşlı bireylerin ağız ve diş sağlığının iyileştirilebilmesi için, bu bireylerin ağız ve diş sağlığı konusunda bilgilendirilerek diş hekimi kontrollerine düzenli olarak gitmesi sağlanmalıdır. Ayrıca, ağız ve diş sağlığının kazandırılması sırasında yaşlı bireylerin genel sağlık durumlarını takip eden tıp hekimleri ile diş hekimlerinin iletişim içinde olması, bu bireylerin yaşam kalitesinin artırılmasında önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Ağız sağlığı, Diş sağlığı, Diş kaybı, Ağız kuruluğu, Geriatri

**TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ VE KADIN
YOKSULLUĞU**

Nurvet BÜYÜKYÖRÜK

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği
Anabilim Dalı, Burdur*

Yoksulluk Dünya’da ve ülkemizde uzun yıllardır var olan çok boyutlu bir sorundur. Yoksulluğa sebep olan süreçler kadınları ve erkekleri farklı şekillerde ve derecelerde etkilemektedir. Yoksulluk içinde yaşayan kadınların sayısı son yıllarda, özellikle gelişmekte olan ülkelerde erkeklere oranla büyük artış göstermiştir. Kadınlar yoksulluğu erkeklere göre daha yoğun ve derin yaşamaktadır. Bu derlemede toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadın yoksulluğu üzerindeki etkilerini gözden geçirmek amaçlanmıştır.

Literatür taraması için son yıllarda yapılmış güncel veri tabanları içinden, “toplumsal cinsiyet, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, yoksulluk”, anahtar sözcükleri taranarak gerçekleştirilmiştir.

Kadın yoksulluğu, toplumsal normlarla belirlenen ve toplumsal yapılarla yeniden üretilen toplumsal cinsiyet rollerinin etkisiyle farklılaşmaktadır. Toplumsal cinsiyet, kadın ve erkeğin biyolojik yünden farklılıklarını anlatan biyolojik cinsten farklı olarak, kadın ve erkek için toplumsal olarak oluşturulmuş roller ile öğrenilmiş davranış ve beklentilerine dikkat çeken bir kavramdır. Bu kavram, bireyler için beklenti örüntüleri oluşturan günlük yaşamın toplumsal süreçlerini düzenleyen; ekonomi, ideoloji, aile, siyaset gibi toplumsal örgütlenmelerin içine yerleşerek onları biçimlendiren bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

genel olarak; fırsat ve kaynaklara ulaşmada eşitsizlik, şiddette maruz kalma, temel hizmetlerden yararlanmada yetersizlik, çalışma yaşamı ve siyasete katılımında yer alamama gibi hususlarla ilişkili bir durumdur. Özellikle eğitime katılım, istihdam durumu ve işin niteliği açısından Türkiye’de kadınlar aleyhine cinsiyet ayrımcılığının olduğu, kadınların ortalama kazancının erkeklerinin kazancından düşük olduğu ve yalnız yaşayan kadınların evli kadınlara göre daha yoksul oldukları göze çarpmaktadır. Dolayısıyla toplumsal cinsiyet eşitsizliği nedeniyle yoksullaşan kadın sosyal, fiziksel ve ruhsal yoksunluklara maruz kalmaktadır.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği kadının eğitimini, iş yaşamına katılımı ve gelirini olumsuz yönde etkileyerek kadının yoksulluğu daha derin yaşamasına neden olmaktadır. Kadın yoksulluğu sorununu azaltmanın önemli bir yolu toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini gidermek ve kadının güçlendirilmesiyle mümkün olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yoksulluk, kadın, toplumsal cinsiyet eşitsizliği

**SUPPORT PERCEIVES AND EFFECTIVE
FACTORS OF THE NURSING STUDENTS**

Rabiye ERENOĞLU Rana CAN,

*Mustafa Kemal University, Hatay Health High School,
Nursing Department, HATAY,
r_gunvor80@hotmail.com,, rcan0131@gmail.com*

Spirituality includes elements beyond the bounds of a religious affiliation, its place in the world, the effort to understand and accept life and death. Spiritual needs are the norm for all people. Its positive effect is obvious that to be given total care and recovering from the illness, spiritual care takes an important place on the health, goodness and life quality.

This descriptive study was designed to determine the perceptions and influencing factors of nursing students about spiritual support.

The universe of the research was formed by 430 students studying in the nursing department of a university during the 2016-2017 school year. The data were collected by reaching the students of 323 nursing departments who

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

agreed to participate in the research between 1-31 April 2017. "Personal Information Form" and "Spiritual Support Perception Scale" were used as data collection tool in the research. . The descriptive statistics obtained from the study as well as Kruskal Wallis and MannWhitney U tests were analyzed.

The average age of the students was 20.86 ± 1.84 , 65.3% were female, 96.6% were single, 50.8% were living in the district and 60.7% were graduated from Anatolian / Super / Science High School. 58.8% of the students stated that they had already heard of the concept of spiritual care / information and 75.2% stated that they wanted to take training / lessons in relation to spiritual care in the part where they were educated. It was determined that the total score average of student nurses' perception of spiritual support was high (52.02 ± 6.99). Student nurses gender, class, marital status, parental education school graduated to the status of the species "Spiritual Support Perception Scale" has been determined that there was no statistically significant difference between mean total scores ($p > 0.05$). A statistically significant difference was found only between mother's education status and spirit / education needs / desire to take courses and scale point averages ($p < 0.05$). The Cronbach's Alpha coefficient of the "Spiritual Support Perception Scale" of the students was found to be good at 0.89.

It was determined that the perceptions of student nurses ' spiritual support were not influenced by variables such as gender, class, marital status, type of school graduates. It was determined that the perceptions of spiritual support of student nurses were high.

Key words: Nursing, spiritual support, spirituality, student

**SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA
PROFESYONELLEŞMENİN İŞ ETİĞİ ÜZERİNE
ETKİSİ: AFYONKARAHİSAR'DA BİR
UYGULAMA**

Hatice Nur KARABACAK¹, İbrahim KILIÇ²

¹Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Sağlık Yönetimi Bölümü (e-mail:htcnur111@gmail.com)

²Afyon Kocatepe Üniversitesi, Biyoistatistik Anabilim Dalı (e-mail:kilicibrahim@hotmail.com)

Son yıllarda ulusal ve uluslararası ölçekte yaşanan siyasi, kültürel ve sosyo-ekonomik gelişmeler, özellikle ülkemizde pek çok alanda olduğu gibi sağlık sektöründe de farklı boyutlarda etki yaratmıştır. Söz konusu etki, sağlık personelinin çalışma şartları dikkate alındığında, gerek yaşanan yoğunluk gerekse hasta-çalışan arasındaki ilişkiler (memnuniyet, iletişim, çatışma, şiddet vb.) bakımından olumsuzluk şeklinde yansımaktadır. Bu çerçevede, sağlık çalışanlarının profesyonelleşme süreci ve iş etiğine yönelik yaklaşımları söz konusu olumsuzlukların çözümü doğrultusunda daha da önemli hale gelmiştir.

Bu çalışmada, sağlık çalışanlarının profesyonelleşme ve iş etiğine ilişkin algıları betimlenerek, profesyonelleşmenin iş etiği üzerindeki etkisinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Çalışmanın örneklem grubunu, Afyonkarahisar Devlet Hastanesi ve Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde görev yapan 213 sağlık çalışanı (doktor, hemşire, diğer) oluşturmaktadır. Veri toplama tekniği olarak anket kullanılan çalışmada betimsel istatistiklerin (f, %, ort., ss vb.) yanı sıra değişkenler arasındaki ilişkiler için korelasyon ve regresyon analizleri uygulanmıştır.

Araştırma sonucunda sağlık çalışanlarının profesyonelleşme ve iş etiği algılarının 5'li Likert aralığında orta düzeyde olduğu belirlenmiş olup, çalışanların söz konusu algılarının bazı sosyo-demografik özelliklere göre anlamlı farklılıklar gösterdiği saptanmıştır. Bununla birlikte, profesyonelleşmenin iş etiği üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Profesyonelleşme, İş Etiği, Sağlık Çalışanları, Afyonkarahisar

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KESİCİ
DELİCİ VE TIBBİ ALETLERİ GÜVENLİ
KULLANIMINA YÖNELİK TUTUMLARI**

¹Hülya BAYBEK ¹Arzu KIVRAK ²Mahmut BELER
³Remziye KERTİŞCİ

⁴Kübra DAYANGAÇ

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü,

²Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Fethiye Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu,

³Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi,

⁴ Hemşire

Hastalıkları Kontrol ve Önleme Merkezinin tahminlerine göre hastane çalışanlarında her yıl 385 bin enjektör yaralanması ve günde ortalama 1000 kesici alet yaralanması olmaktadır. Klinik deneyimlerinin yetersiz olması nedeniyle klinik uygulamalar sırasında tıp ve hemşirelik öğrencileri delici ve kesici aletlerle yaralanma açısından özellikle risk altındadır. Yapılan çalışmalarda hemşirelik öğrencilerinin ise %50-80 arasında delici ve kesici aletlerle yaralanmaya maruz kaldıkları belirtilmektedir. . DKAY vakalarının %80'inin güvenli alet kullanımı yoluyla önlenilebileceği belirtilmektedir. Araştırma hemşirelik öğrencilerinin kesici-delici tıbbi aletlerin güvenli kullanımına yönelik tutumlarını incelemek amacıyla yapılmıştır.

Tanımlayıcı ve kesitsel olarak planlanan araştırmanın evrenini Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi hemşirelik öğrencileri oluşturmuştur. Birinci sınıflar çalışmanın dışında tutulmuş, araştırmaya katılmayı kabul eden 373 gönüllü ile çalışma yürütülmüştür. Veriler kişisel bilgi formu ve geçerlilik-güvenirlik çalışması Uzunbayır ve Esen tarafından yapılan (Cronbach alfa=0.80) "Sağlık Çalışanlarının Kesici-Delici Tıbbi Aletlerin Güvenli Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği" ile toplanmıştır. Ölçek 5'li likert tipinde 25 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 25, en yüksek puan 125'tir. Alınan puanın düşük olması kesici-delici tıbbi aletlerin güvenli kullanılmadığını, puanın yüksek olması kesici-delici tıbbi aletlerin güvenli kullanıldığını göstermektedir.

Abstract Book (Oral Presentation)

Veriler SPSS 22.0 paket programında tanımlayıcı istatistikler-ile ortalamaların bağımsız değişkenlere göre karşılaştırılmasında Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis H testleri kullanılmıştır. Tüm karşılaştırmalarda 0.05 önemlilik düzeyi olarak kabul edilmiştir. Araştırmada gerekli izinler alınmıştır.

Araştırmaya katılanların %49,9'ünün 20-22 yaş grubunda, %68,6'sının kadın, %35,7'sinin 2.sınıf ve %38,1'inin daha önce kesici delici tıbbi alet ile yaralanan öğrenciler olduğu görülmektedir. Öğrencilerin kesici-delici tıbbi aletlerin güvenli kullanımına yönelik tutum ölçeğinden 125 puan üzerinden 85.92±10.790 puan aldıkları ve tutumlarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Sınıf, yaş, cinsiyet ve daha önce yaralanma durumlarına göre kesici-delici tıbbi aletlerin kullanımına yönelik tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p>0.05$) belirlenmemiştir.

Öğrencilerin kesici delici aletlerin güvenli kullanımına yönelik tutumlarının geliştirilmesine yönelik etkinlikler planlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Öğrencileri, Kesici-Delici Alet, Tıbbi aletlerin güvenli kullanımı

ORGANIZATION EXPERIENCE OF NURSING STUDENTS: THE EXAMPLE OF NURSING STUDENT ASSOCIATION (ÖHDER)

Ayşe TEKİN¹, Esin AKAR², Esra KAHYAOĞLU³

^{1,2,3} Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü,
Burdur, Türkiye, aysetekin@mehmetakif.edu.tr
ekaya@mehmetakif.edu.tr
kahyaoglu.esra3207@gmail.com

The purpose of this study is to explain organization experiences of nursing students. For this purpose, an evaluation was made through the members of the Student Nurses Association (ÖHDER) and effective factors in organizing, students' membership process and evaluations about ÖHDER will be investigated.

According to the purpose of this research, descriptive and qualitative research. The research population consists of 5600 student nurses who are members of ÖHDER. It was aimed to reach all members without choosing a sample. The questionnaire prepared with the Google form was used as the data collection technique in the research.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Through ÖHDER, all the members were reached via social media and 212 participants returned. The findings were evaluated with the SPSS 15 version program.

The majority of the students who participated in the research are the first and third year students (61,3%). Participation in the survey was largely provided by the Ege Region (%45,8). 82,5% of the participants are female students. Among the family members, the rate of the participants indicating that they are members of any association is 16,5%. The majority (90,1%) of the participants had knowledge about other associations operating in the field of nursing, and 15,6% were members of a different association at the same time. It is the first rank among the purposes of joining ÖHDER to be stronger by providing unity (45,3%) and contributing to personal development (23,1%). 92,9% of the participants actively participate in the activities of the organization and 96,7% of the participants consider becoming a member of nursing associations after graduation. According to the participants, ÖHDER's activities for development of the nursing profession (59,4%), activities for improving community health (44,8%) and activities for nursing students (54,7%) are sufficient. The rate of those who said that ÖHDER's activities meet expectations is 60,8%.

The fact that the vast majority of participants have knowledge about associations in the field of nursing, actively participating in association activities and thinking of becoming a member of nursing associations after graduation reveals the importance of organizational experience during the studenthood.

Key words: organization, professional organization, nursing, nursing students

**HEMŞİRELİK UYGULAMALARINDA
ARAŞTIRMA SONUÇLARININ
KULLANIMINDAKİ ENGELLER**

¹Hülya BAYBEK ¹Arzu KIVRAK ²Hatice
ATAŞ³Remziye KERTİSCİ

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık
Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü,

²Fethiye Devlet Hastanesi,

³Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık
Bilimleri Fakültesi,

Bu çalışma araştırma sonuçlarının hemşirelik uygulamalarına yansıtılmasındaki engelleri belirlemek ve bu engelleri bazı değişkenler açısından incelemek amacı ile yapıldı.

Tanımlayıcı ve analitik türdeki araştırmanın evrenini, Fethiye Devlet Hastanesinde çalışan hemşireler (278 hemşire), örneklemini ise araştırmaya katılmayı kabul eden 120 hemşire oluşturdu. Kurumların etik kurullarından, araştırmanın gerçekleştirilmesine ilişkin yazılı izin alındı. Veriler, “Hemşire Bilgi Formu”, “Hemşirelik Araştırmalarından Yararlanmada Engeller Ölçeği” kullanılarak toplandı. Veriler SPSS 22.0 paket programında tanımlayıcı istatistikler, hemşirelerin independent sample t testi, Mann-Whitney U testi; ANOVA ve Kruskal Wallis H testi kullanılarak değerlendirildi. Tüm karşılaştırmalarda 0.05 önemlilik düzeyi olarak kabul edildi.

Araştırma kapsamındaki hemşirelerin başta “araştırma sunumu (2.47±0.442)” alt boyutu olmak üzere, sırasıyla “araştırma (2.46± 0.619)”, “hemşire (2.40±0.498)” ve “kurum/çalışma ortamı (2.34 ± 0.513)” alt boyutlarını engel olarak algıladıkları belirlendi. Hemşirelerin HAYEÖ’ye göre, orta ve büyük derecede engel olarak algıladıkları maddeler en fazla ifade edilenden başlamak üzere sıklıklarına göre sıralandı ve buna göre çalışmada ilk beş engelin; üç tanesinin araştırma sunumu ve ulaşılabilirliği, bir tanesinin kurum/çalışma ortamının engel sınırlılıkları ve bir tanesinin hemşirelerin araştırma konusundaki değerleri, becerileri, farkındalıkları alt boyutu ile ilişkili olduğu belirlendi

Bireysel ve mesleki özelliklere göre araştırma sunumu alt ölçeğinde; ön lisans mezunlarının lisans mezunlarına göre (p=0.017); 11 yıldan daha fazla süredir çalışanların 5 yıldan az süredir çalışanlara göre (p=0.027); diğer pozisyonlarda çalışanların klinikte çalışanlara göre (p=0.024) araştırma kullanımındaki engel algılarının daha fazla olduğu; cinsiyet, yaş, medeni durum ve çalışma biriminin araştırma kullanımı engellerini etkilemediği (p>0.05) belirlendi.

Araştırma etkinlikleri özelliklerine göre hemşirelik eğitiminde araştırma ile ilgili ders almayanların araştırma (p=0.039) ve araştırma sunumu (p=0.021); bilimsel araştırmaya katılmayanların araştırma sunumu (p=0.019); bilimsel etkinliklere katılmayanların hemşire (p=0.034), kurum- çalışma ortamı (p=0.005) ve araştırma (p=0.013); bilimsel ölçeklerden haberdar olamayanların hemşire (p=0.006), araştırma (p=0.030), araştırma sunumu (p=0.005); araştırma sonuçlarını hemşirelik uygulamalarında kullanmayanların ise araştırma (p=0.032) ve araştırma sunumu (p=0.008) konularında engel algılarının diğer hemşirelerden daha yüksek olduğu görüldü.

Hemşirelerin bilimsel araştırmalara katılma durumlarının yetersiz olduğu, belirlenen engellere yönelik farkındalıklarının artırılması düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, araştırma, engeller

**DETERMINATION OF NUTRITIONAL HABITS
AND NUTRITIONAL KNOWLEDGES OF
WORKING WOMEN IN THE LEFKOSA**

Gülperi DEMİR¹ Gülten KAVAZ² Funda Pınar
ÇAKIROĞLU³

Selçuk University, Faculty of Health Science, Department
of Nutrition and Dietetics

gulhakli@hotmail.com

Ankara Metropolitan Municipality

kavaz86gulten@hotmail.com

Ankara University, Faculty of Health Science,
Department of Nutrition and Dietetics

scakir64@hotmail.com

The purpose of the present study was to determine the knowledge of nutrition and the dietary habits of women working in the public sector who are citizens of the

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

Turkish Republic of Northern Cyprus(TRNC). The sample of the research consisted of 282 female citizens of the TRNC selected on a voluntary basis among the employees of the two ministries. The research data was collected through the "Interview Survey Technique". According to the results of the study, it was found that majority of the women(n:177) were in the age group of 39 years and below and 48.9% were graduates of high schools or equivalent institutions. The average age was 36.3 ± 0.5 years (22-57 year). It was found that 71.3% of the women had three meals a day, and the most frequently skipped meal was breakfast. The primary reason for skipping meals was that the women didn't have time to eat. Almost all the women (95.3%) consumed snack. Fruit-vegetables and coffee were found to be the most consumed food as snack. Among the findings of this study is that the psychological conditions of women had an effect on food consumption. Considering the food consumption frequencies, it was found that women mainly consumed coffee(1279 points), olive oil(1232 points) and Halloumi(1175 points). It was found that 55% of the women had information on nutrition and their main information sources on nutrition were doctors/dieticians(58.1%), newspapers and magazines(49.7%). A significant relationship was found between the state of receiving information and age group($p < 0.01$). It was determined that women scored at least 5 and at most 24 points from nutrition knowledge questions. The relationship between educational level and the average nutrition knowledge scores was found to be significant($p < 0.05$), but no significant relationship was found between educational level and age groups($p > 0.05$). It was also found that doing regular physical activities was not independent of women's age groups($p < 0.05$) and their state of alcohol use was not independent of their education levels($p < 0.001$).

Key Words: Nutritional knowledge, nutritional habits, working women

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

**ERGENLERİN SEBZE VE MEYVE TÜKETİMİ
YARAR VE ZARAR ALGILARINI ETKİLEYEN
FAKTÖRLER**

Özcan AYGÜN², Büşra YILMAZ²

*^{1,2} Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Fethiye Sağlık
Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı
Hemşireliği Anabilim Dalı,*

Sağlıklı beslenmenin sürdürülebilmesi için günlük sebze ve meyve tüketiminin en az beş porsiyon olması gerekmektedir ve ergenlik dönemindeki bireylerde sağlıklı beslenme davranışlarının kazanılması hayati önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın amacı ergenlerin günlük sebze ve meyve tüketimi miktarları ve karar alma ile ilişkili faktörlerin belirlenmesidir.

Bu araştırma 2017 yılı Nisan ayında Fethiye İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı 4 ortaokul ve 2 liselerde 1435 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya başlamadan önce üniversiteden etik kurul onayı ve yetkili eğitim otoritesinden kurum izinleri alınmıştır. Araştırmanın veri toplama formları öğrencilerin demografik ve bilgi formu, Transteoretik Model Sebze ve Meyve Tüketimi Değişim Aşamaları ve Karar Alma Ölçeğinden oluşmaktadır. Araştırma verileri yüz yüze anket formu ile toplanmıştır. Verilerin analizinde ise, sayı, yüzdelik dilimler, öğrencilerin sebze ve meyve tüketim davranışları etkileyen ana faktörler ile Karar Alma Ölçeği'nin alt boyutları arasındaki ilişkiyi incelemek için doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır.

Öğrencilerin yaş ortalaması 13.78 ± 1.92 , %61'i kız, %64.7'si ortaokul öğrencisi, %78.1'inin sebze ve meyve tüketimini destekleyen aile ve %28.6'sı arkadaş motivasyonuna sahiptir. Ortalama günlük sebze tüketim porsiyonları 2.37 ± 1.42 ve meyve tüketim porsiyonu 2.69 ± 1.42 olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların %49.4'ünün en az 1 aydan beri günlük 5 porsiyon sebze ve meyve tükettiklerini belirtmişlerdir. Sebze ve meyve tüketimini etkileyen yaş ($p = .001$), cinsiyet ($p = .001$), aile motivasyonu ($p < .001$) ve arkadaş motivasyonu ($p < .023$) ile yarar algısı alt boyutu ($R = .25$; Dubin Watson= 1.88); anne eğitim durumu ($p = .002$) ile zarar algısı alt boyutu ($R = .24$; Dubin Watson= 1.90); cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmıştır.

Yaşı daha küçük, cinsiyeti kız, aile ve arkadaş motivasyonuna sahip olan ergenlerin sebze ve meyve tüketimi yarar algılarının daha üst düzeyde; anne eğitim düzeyi lise ve üzeri, olan ergenlerin sebze ve meyve tüketimi zarar algılarının daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar ışığında, özellikle yaşı daha büyük, erkek, anne eğitim düzeyi düşük olan ergenlerin sebze ve meyve tüketimini teşvik edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ergen, karar alma, sebze ve meyve, yarar, zarar

YENİDOĞANIN CİLT BAKIMINDA KANIT TEMELLİ HEMŞİRELİK YAKLAŞIMLARI

Ayla KAYA¹

Duygu YILDIZ KEMER¹

Ayşegül İŞLER DALGIÇ¹

*1Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı
aylakaya@akdeniz.edu.tr, duyguyildiz@akdeniz.edu.tr
aisler@akdeniz.edu.tr*

Yenidoğan bakım sürecinde pek çok aile profesyonel desteğe ihtiyaç duyar. Bu süreçte kanıt temelli hemşirelik yaklaşımlarının rehber alınması yenidoğanın güvenli bakımında önemlidir.

Bu derlemenin amacı, yenidoğanın cilt bakımında kanıt temelli hemşirelik yaklaşımlarını vurgulamak ve konunun önemine dikkat çekmektir.

Çalışma, “yenidoğan”, “cilt bakımı”, “hemşire” “kanıt temelli yaklaşımlar” anahtar kelimeleri ile tarama yapılarak güncel literatür bilgileriyle hazırlanmıştır.

Doğumda yenidoğanın cildi verniks kazeoza ile kaplıdır. Verniks kazeozanın yenidoğanda hidrasyonun sağlanması, vücut sıcaklığının korunması ve enfeksiyonlardan koruma etkisi olduğu bilinmektedir. Yenidoğanın ilk banyosu doğumdan 4 saat kadar sonra yaşam bulguları stabil olduğu sürece, 34-36°C suyla baş ve boyun dışarıda kalacak şekilde daldırma banyosu şeklinde yapılması önerilmektedir. Çalışma sonuçlarına göre, banyo göbek bağının düşme süresini etkilememekte ve enfeksiyon riski açısından anlamlı fark oluşturmamaktadır. AWHONN (Association of Women's Health, Obstetric and Neonatal Nurses) 2013 rehberine

göre yenidoğanın banyosunda nötr pH özelliğinde, parfüm ve renklendirici içermeyen ürünler kullanılmalıdır. Yenidoğanın kuru cildinin nemlendirilmesi için banyo suyuna bir kaç damla bebek yağı ya da zeytinyağı önerilmektedir. Göbek bağı bakımında gelişmiş ülkelerde kuru tutulmasının sağlanması yeteriyken gelişmekte olan ülkelerde doğumdan itibaren ilk 3 gün %0.4 klorheksidinin en güvenilir antiseptik olduğu araştırmalarla kanıtlanmıştır. Yenidoğanın göbek bakımında anne sütünün kullanımının göbek bağının erken ayrılmasında etkili olduğuna ilişkin çalışmalar bulunmakla beraber kanıt düzeyi yüksek yeterli çalışma bulunmamaktadır. Yenidoğan perine bakımında sabun, ıslak mendil vb. kullanılması cilt pH düzeyini değiştirdiği için kesinlikle önerilmemektedir. Perinenin temiz ve kuru tutulması, emici kapasitesi ve hava geçirgenliği yüksek bezlerin kullanılması çalışmalarla desteklenmektedir. Alt temizliği öncesi ve sonrası bakım verenin ellerini yıkaması ve pişik gelişmesi durumunda perine bakımı için anne sütü, %20 çinko oksitli krem kullanımının olumlu etkisi deneysel çalışmalarla kanıtlanmıştır. Kanıt temelli hemşirelik yaklaşımları bebeğin bakımına yön vermekte, uygulamalarda standardizasyonu sağlamakta ve bakımın kalitesini artırmaktadır. Sonuç olarak; yenidoğanın cilt bakımında kanıt temelli yaklaşımların desteklenmesi ve bunların aileye öğretilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: yenidoğan, cilt bakımı, hemşire, kanıt temelli yaklaşımlar

THE INFLUENCE OF INDIVIDUAL WORKLOAD PERCEPTION OF NURSES ON INDIVIDUALIZED CARE PERCEPTIONS

KEVSER PAMUK¹

PAKİZE ÖZYÜREK²

*1Afyonkarahisar Devlet Hastanesi,
Afyonkarahisar.kevser.pamuk@saglik.gov.tr*

*2Afyon Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü,
Afyonkarahisar:pkz35@hotmail.com*

Inadequate nurse staffing are a major impediment to the provision of high-quality hospital care. The shortage of hospital nurses may be linked to unrealistic nurse workloads. Individualized care is valued in ethical statements as an indicator of care quality. However,

Abstract Book (Oral Presentation)

studies of nurses' assessments of individualized care and workload perception are limited

The purpose of this study was to examine the influence of individual workload perception of nurses on individualized care perceptions.

A total of 424 clinic nurses working at the hospitals in the Afyonkarahisar city centre and districts during March and May 2016 were included in the current research planned as a descriptive study. Ethical approval was obtained from an committee of university. The data were collected with the nurse introduction information form, the Individual Workload Perception Scale, and the Individualized Care Scale-Nurse A version. In the analysis of the data, score, percentage distribution, and arithmetic mean were implemented. The correlation between the scales were analysed with the Pearson Correlation Analysis and Regression Model.

In the present study, 86,3% of the nurses were female and most of them were between 35 and 44 years old. Of the nurses, 35,4% had bachelor's degree, 50% were working at the Central State Hospital, and 32,5% had work experience of 1-5 years. The mean scores of the nurses' Individual Workload Perception Scale and Individualized Care Scale were $3,50 \pm 0,67$ and $3,48 \pm 0,82$, respectively. According to the Individual Workload Perception Scale, it was revealed that the nurses were positively influenced by the subscale of "support of colleague" at most and by the subscale of "support of manager" at least. It was determined that the nurses perceived the subscale of "clinical situation" as the most positive one and "personel life situation" as the most negative one according to the Individualized Care Scale. It was found that there was a positive and meaningful correlation -relationship- between nurses' perceptions of general individual workload and general individualized care. According to the Regression analysis, it was detected that an unit increase in the perception of individual workload (overall nurse satisfaction) caused an increase of 0,447 in the perception of individualized care.

This study results is important to provide the information needed to standardize patient care interventions that will ultimately improve nurses' perception of their workload.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

It was concluded that the perception of individual workload had a meaningful effect on the perception of individualized care. It was found that the subscale of the individual workload "support of unit" had the highest effect on the perception of individualized care.

Key Words: Nurse, individual workload, individualized care, working environment, perception.

LOMBER DİSK HERNİSİ NEDENİ İLE OLUŞAN NÖROPATİK AĞRININ TEDAVİSİNDE TEK BAŞINA PREGABALİN TEDAVİSİ İLE PREGABALİN-B VİTAMİNİ KOMPLEKSİ- A- LİPOİK ASİT KOMBİNASYON TEDAVİSİNİN ETKİNLİĞİNİN KARŞILAŞTIRILMASI: RETROSPEKTİF ÇALIŞMA

Gülçin HACİBEYOĞLU¹

¹*Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi*

Kronik bel ağrısı nöropatik ve nosiseptif komponenti olan karışık bir ağrı sendromu olarak tanımlanmıştır. Nöropatik ağrı somatosensoryel sinir sistemini etkileyen herhangi bir lezyon veya hastalık sonucu gelişebilir. Bu çalışmada, lomber disk hernisi nedeni ile nöropatik ağrısı olan hastaların tedavisinde pregabalın ile pregabalın-B vitamini kompleksi- α -lipoik asit kombinasyon tedavisinin etkinliğini karşılaştırmayı amaçladık.

Lomber disk hernisi nedeni ile nöropatik ağrı tedavisi alan hastaların dosya kayıtları retrospektif olarak tarandı. Nöropatik ağrı tedavisi için tek başına pregabalın tedavisi (150 mg) alan (Grup I) veya pregabalın (150 mg) - B vitamini kompleksi (500 mg B1 + 500 mg B6 + 2 mg B12) - α -lipoik asit (600 mg) kombinasyon tedavisi alan (Grup II) 30 hastanın dosyası değerlendirmeye alındı. Tüm hastaların tedavi başlangıcındaki vizüel analog skala (VAS) skorları, nöropatik ağrı skalası (NAS) skorları ve uyku değerlendirme skorları (SIS) tarandı. Tedavinin primer etkinliğinin saptanmasında tedavi başlangıcı ve 12. haftadaki VAS ve NAS değerleri arasındaki değişim kullanıldı. Sekonder etkinlik değerlendirmesi ise; SIS skorundaki değişim, ağrıya cevap, global değerlendirme, kullanılan diğer analjeziklerde doz arttırımı ihtiyacı ve girişimsel tedavi ihtiyacına göre yapıldı. Tedavinin güvenlik

Abstract Book (Oral Presentation)

değerlendirmesi , hasta tarafından bildirilen bir yan etki olup olmaması ile yapıldı.

Gruplar arasında demografik verilerde anlamlı fark yoktu. Tedavinin primer etkinliği grup içi değerlendirildiğinde VAS ve NAS değerlerindeki değişimde anlamlı fark vardı. Gruplar arası değerlendirmede ise fark yoktu. Sekonder etkinlik değerlendirmesinde ise global etkinlikte anlamlı fark vardı. (p:0,002) Güvenlik değerlendirmesinde ise Grup I' de yan etki daha fazla idi ve istatistiksel olarak anlamlıydı.

Pregabalin, nöropatik ağrı ile birlikte kronik bel ağrılı hastalarda ağrıyı azaltmada etkilidir. B vitamini ve α -lipoik asitin kompresif radikülopati sendromlu hastalarda nöropatik ağrıyı azalttığı gösterilmiştir. Bu çalışmada kombinasyon tedavisinin ağrıyı azalttığını ve tedavinin global değerlendirmesinde pregabaline üstün olduğunu, yan etki açısından da daha avantajlı olduğunu tespit ettik.

LATERAL EPİKONDİLİTLİ HASTALARDA KAS KUVVETİ VE ENDURANSININ ÜST EKSTREMİTE FONKSİYONLARI ÜZERİNE OLAN ETKİSİ

¹Gölgem MEHMETOĞLU, ²Gülbin ERGİN, ²Serkan
BAKIRHAN

¹ Lefke Avrupa Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu, Fizyoterapi Bölümü

² Lefke Avrupa Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Lateral epikondilit hastalarında üst ekstremitte kas kuvveti ve enduransındaki azalmaya bağlı olarak üst ekstremitte fonksiyonlarında kısıtlılıklara neden olabilmektedir. Bu çalışmanın amacı; lateral epikondilitli hastalarda kas kuvveti ve kas enduransının üst ekstremitte fonksiyonları üzerine olan etkisini belirlemektir.

Çalışmaya kronik lateral epikondilit tanısı alan 45 hasta (yaş ort.: 47.60±3.22, 30 kadın, 15 erkek) dahil edildi. Hastaların, desteksiz kol testi (1. ve 2. diagonal paternde) ile üst ekstremitte kas enduransı, Hand Held Dinamometre (HHD) ile üst ekstremitte kas kuvveti, Lateral Epikondilit Fonksiyon (LEF) Skalası skorları ile üst ekstremitte fonksiyonları değerlendirildi.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Hastaların lateral epikondilitli tarafta desteksiz kol testi kas enduransı ile LEFS skorları arasında negatif yönde orta dereceli bir ilişki olduğu belirlenirken (p<0.05), omuz ekstansör, dirsek fleksör, dirsek supinatör ve el bileği ekstansör kas kuvveti ile LEF skorları arasında negatif yönde orta dereceli bir ilişki olduğu bulundu (p<0.05).

Kronik lateral epikondilitli hastalarda azalan kassal endurans ve kuvveti üst ekstremitte fonksiyonlarında azalmalara neden olmaktadır. Kronik lateral epikondilit hastalarında üst ekstremitte fonksiyonlarını arttırmak için kassal endurans ve kuvvetlendirme egzersizlerinin fizyoterapi programlarına dahil edilmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

Anahtar sözcükler: Lateral epikondilit, dirsek, kuvvet, endurans, fonksiyon

İRRITABLE BAĞIRSAK SENDROMUNDA KULLANILAN BİTKİSEL ÜRÜNLER VE DİYET DESTEKLERİ

Zeynep ERDOĞAN, Duygu ALACA

Bülent Ecevit Üniversitesi, Ahmet Erdoğan Sağlık
Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri
Bölümü, Zonguldak

Bülent Ecevit Üniversitesi, Ahmet Erdoğan Sağlık
Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve
Teknikler Bölümü, Zonguldak

İrritable Bağırsak Sendromu; bilinen bir organik sebebi olmayan, stres veya emosyonel gerilimin yüksek düzeyde olduğu dönemlerde ortaya çıkan veya artan, başta karın ağrısı, şişkinlik, abdominal distansiyon olmak üzere ishal ve kabız gibi defekasyon alışkanlığında değişiklikler ile seyreden fonksiyonel bir barsak hastalığıdır. İBS, dünyanın hemen her yerinde görülmekte olup Türkiye'de farklı grupların farklı bölgelerde yaptıkları çalışmalarda IBS prevalansı %6.3 ile % 19.1 arasında değişmektedir. Hastalığın kronik olması, geleneksel ilaç tedavilerinden doyum sağlanamaması, eşlik eden psikolojik sorunlar, tedavide kullanılan ilaçların yan etkileri ve rahatsız edici bağırsak semptomları IBS hastalarının tamamlayıcı ve alternatif tıp yöntemlerine yönelmesini sağlamıştır. Son on yılda IBS hastalarında bitkisel tedaviler, hipnoterapi, bilişsel davranış terapisi, akupunktur ve yoganın yarar sağladığına ilişkin önemli klinik çalışmalar gösterilmiştir.

Ancak bu yöntemler arasında en çok kullanılanlar bitkisel ürünler ve diyet destekleridir. Yapılan araştırmalara göre IBS hastalarında enginar yaprağı ile 6 hafta tedavi edilen 279 IBS hastasının semptomlarının şiddetinde belirgin azalmalar olduğu bildirilmiştir. Zerdeçalın IBS hastalarında antibakteriyel, antiinflamatuvar ve spazmolitik etkisinden faydalanılmaktadır. Tıbbi nane ile yapılan bir başka çalışmada IBS hastalarında 24 hafta boyunca tedavi edilen IBS hastalarında genel semptomların düzeldiği ve yaşam kalitesinin arttığı gözlenmiştir. Probiyotikler, intestinal sistemin mikrobiyel dengesini düzenleyerek konakçı sağlığı üzerinde yararlı etkileri olan, canlı mikrobiyel gıda katkılarıdır. Diyet lifi, sindirim enzimlerine dirençli gıda bileşenlerinden biri olup, başlıca tahıl, meyve ve sebzelerde bulunmakta insan ince bağırsağında sindirilmeyen buna karşın kalın bağırsakta tamamen ya da kısmen fermente olan bileşenlerdir. Diyet lifinin sadece barsak içerisinde bulunan yararlı bakteriler tarafından parçalanarak barsak sağlığını daha iyi koruduğu bildirilmektedir.

Sonuç olarak sağlık profesyonelleri, IBS hastalarında yaşam kalitesini artırmak ve semptom yönetimini sağlamak için hem geleneksel farmakolojik tedaviyi hem de tamamlayıcı yöntemleri hasta bakımına entegre etmelidir. Ancak bitkisel ürünlerin ve diyet desteklerinin etkinliğini kanıtlamak için, daha büyük örneklerde yapılmış, metodolojik olarak iyi planlanmış çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler; İrritable, Bağırsak, Bitkisel, Tedavi, Diyet

BASINÇ YARASI RİSKİNİN BELİRLENMESİNDE HEMŞİRENİN KLİNİK KARARI MI YOKSA RİSK DEĞERLENDİRME ARAÇLARI MI?

Gül ŞAHBUDAK Ülkü GÜNEŞ

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türkiye

gsahbudak@mehmetakif.edu.tr

Ege Üniversitesi, Türkiye

ulku.gunes@ege.edu.tr

Basınç yaraları, hastanın yaşam kalitesini etkileyen, sağlık bakım maliyetini arttıran, hastanede kalışı uzatan ciddi bir sağlık problemidir. Ayrıca basınç yarası gelişimi,

hemşirelik bakımında ve önleyici uygulamalardaki yetersizliğin bir kanıtı olarak kabul edilmektedir. Hemşireler, basınç yarası gelişimini önlemede en önemli rol ve sorumluluğu olan sağlık profesyonelleridir.

Basınç yaralarının önlenmesinde risk değerlendirmesi önleyici girişimlerin zamanında ve yerinde uygulanabilmesi için ilk adım olarak düşünülür. Bu amaçla kullanılan risk değerlendirme ölçekleri, sürecin önemli bir bileşenidir. Ancak risk değerlendirme ölçeklerinin duyarlılık ve özgüllüklerine ilişkin çelişkili bilgiler klinik uygulamaları geniş ölçüde etkilemektedir. Çünkü hemşirelerin önleyici girişimleri belirlemek ve uygulamak için sıklıkla kendi kararlarını kullanmaları tartışılmalı bir durumdur. Bunun yanında basınç yarası önleyici girişimleri kullanıp kullanmama gibi klinik kararlar, genellikle risk değerlendirmesinin sonuçlarına göre yapılmaktadır. Üstelik bu çelişkili sonuçlar nedeniyle, bazı hastalara gereksinimleri olmadığı halde önleyici girişimler uygulanırken, gerçekten ihtiyacı olan hastalar gözardı edilebilmektedir.

Klinik karar hastanın gereksinimleri ve sağlık problemleri karşısında analiz, yorumlama, açıklama, sorgulama, değerlendirme, iletişim, deneyim ve gözlem yoluyla elde edilen bilgilerin sentezini içeren karmaşık bilişsel bir süreçtir. Risk değerlendirme ölçekleri düzenli olarak kullanılsa bile, önleyici girişimlere karar verilirken, hemşire hasta gözlemleri doğrultusunda ortaya çıkan klinik yargısını kullanarak girişimlerini başlatır.

Yapılan bir meta-analizde, yaygın olarak kullanılan 11 ölçeğin basınç ülseri prediktif kapasitesi, hemşirelerin klinik kararlarından önemli derecede yüksek bulunurken (Gareia-Fernandez etl., 2014), başka bir çalışmada hemşirenin klinik kararı ile üç basınç ülseri risk değerlendirme aracı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır (Webster ve ark. 2011).

Sonuç olarak hemşirenin tek başına klinik kararı veya risk değerlendirme araçlarının kullanımı basınç yarası risk değerlendirmesinde yeterli değildir. Hemşirelerin bilgi ve klinik deneyimlerindeki farklılıklar nedeniyle, deneyimli hemşirelerin klinik kararı doğru olabilirken, deneyimsiz hemşirelerin klinik kararında hatalar olabilmektedir. Bu yüzden mevcut ulusal ve uluslararası kılavuzlar, basınç yarası riskinin belirlenmesinde risk

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

değerlendirme ölçeği, hemşirelerin klinik kararları ve baştan ayağa cilt muayenesinin kullanımıyla her hasta için yapılandırılmış risk değerlendirmesinin yapılmasını önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Risk Değerlendirmesi, Karar Verme

**INVESTIGATION OF THE AWARENESS AND
KNOWLEDGE LEVELS OF THE INDIVIDUALS,
WHO WAS ADMINISTERED
ELECTROTHERAPY, ABOUT
ELECTROTHERAPY APPLICATIONS**

YAKUT, H. Süleyman Demirel University, Faculty of
Health Sciences, Department of Physiotherapy and
Rehabilitation

KOCAMAZ, D. Hasan Kalyoncu University Faculty of
Health Sciences Department of Physiotherapy and
Rehabilitation

ÖZBERK S, Dokuz Eylül University Health Sciences
Institute İZMİR

Aim: Purpose of the study; to investigate the perceived healing effect of electrotherapy and whether the electrotherapy awareness changed according to the patient's perception in terms of gender, education level, information about treatment, number of sessions and applied area.

Method: The "electrotherapy awareness questionnaire", prepared by the researchers, consisting of 20 closed-ended questions, was applied to the participants.

Results: 531 people with an average age of 45.4 ± 5.1 participated in the study. 47.5% of the patients stated that the gel used during electrotherapy applications has a healing effect. 57% of the patients stated that they do not know the purpose of electrotherapy. No relation was observed when examining the relationship between the area of electrotherapy applied and the perceived healing effect according to the number of sessions applied ($p>0.05$). In the group who thought that electrotherapy was beneficial, it was found that the rate of informing before and after treatment was higher ($p < 0.05$). There was no statistically significant difference between the

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

groups in terms of education level and gender parameters and electrotherapy efficacy ($p>0.05$).

Conclusion: Patients' expectation from the treatment and their desire to be informed were found to be high. However, the proportion of those who benefited from electrotherapy was found to be high. It is shown with this study that electrotherapy awareness and the state of well-being perceived by the patients are improved by informing the patients about the purpose of the treatment.

Keywords: Electrotherapy, Awareness, Physical Therapy Modalities

**KADINLARA YÖNELİK KİŞİSEL GELİŞİM
ÖLÇEĞİNİN (KYKGÖ) TÜRKÇE 'YE
UYARLAMA ÇALIŞMASI**

Melike TEKİNDAL¹, Mustafa Agah TEKİNDAL²

*İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü,*

*Selçuk Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Biyoistatistik
Anabilim Dalı, matekindal@gmail.com*

Kişisel gelişim bir birey için yeterli olunmayan alanlarda, yeterli olabilmek adına değişim süreci başlatılması olarak ifade edilmektedir. Bu kapsamda engelli çocuğa sahip kadınların kendi güçlerinin belirlenmesi adına kişisel gelişim düzeylerin tanımlanması verilecek hizmetlerin planlanması için önemlidir.

Bu çalışmada, kadınlara yönelik geliştirilmiş olan Kişisel Gelişim Ölçeğinin (KYKGÖ) Türkçeye çevrilmesi, geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasının yapılması amaçlanmıştır.

Çalışmada KYKGÖ dil ve yapı geçerliliği yapılmıştır. Çalışmaya başlamadan önce yapılan güç analizi (%80,181 güçle) sonucu belirlenen, 63 engelli çocuğa sahip kadına uygulanmıştır. Dil geçerliliği için; Worell ve Remer tarafından (2003) yılında yayınlanan, ardından Johnson vd., (2005) tarafından revize edilen KYKGÖ kriterleri, sosyal hizmet doktora eğitimine sahip 2 uzman tarafından bağımsız olarak Türkçeye çevrilmiş ve MT'nin liderliğinde son haline getirilmiştir. Dil eşdeğerliliği amacıyla, Türkçe uyarlaması yapılan KYKGÖ maddeleri profesyonel bir tercüman tarafından kontrol edilmiş, düzeltmeler yapılmıştır. Son hali verilen KYKGÖ maddeleri, tekrar geri çevirme yöntemi kullanılarak uzman tercüman tarafından Türkçeden İngilizceye çevrilmiş ve orijinal metin ile üst düzeyde bir benzerlik olduğu saptanmıştır. Yapı geçerliliği için; güvenilirlik analizlerinde Cronbach alfa (α) katsayısı kullanılmıştır. Geçerlik analizi için faktör analizi uygulanmıştır. Faktör analizine uygunluk Bartlett's küresellik testi ile örneklem sayısının yeterliliği ise Kaiser-meyer-olkin örneklem yeterliliği istatistiği ile değerlendirilmiştir. KYKGÖ maddeleri Varimax döndürme yöntemi sonucunda tek faktörlü bir yapı olarak belirlenmiştir. Ölçeklerin toplanabilirliği Tukey toplanabilirlik testi ile

değerlendirilmiştir. Çalışma Ankara Yenimahalle'de özel özel eğitim merkezinde uygulanmıştır.

KYKGÖ'deki 28 madde için alfası 0,20 değerinden düşük madde bulunmamaktadır. Bu nedenle hiçbir madde çıkarılmamıştır. 28 madde için hesaplanan cronbach alfa (α) güvenilirliği katsayısı 0,761 çıkmıştır. Açıklanan toplam varyans incelendiğinde 28 madde için uygulama verilerine göre 1 faktörün bulunduğu ve bu 1 faktörlü ölçme aracı ile ölçülen özelliğin %66,478'inin ölçüldüğü söylenebilir. Tukey toplanabilirlik testine bakıldığında $p < 0,05$ olduğu için, ölçek toplam puanı elde edilmesi için uygun olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca demografik sorulardan kendine zaman ayırma durumu arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Kişisel gelişim ölçeği Türkçe uyarlaması belirlenen örneklemde (engelli çocuğa sahip kadınlarda) geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir. Ülkemizde yapılacak farklı örneklem gruplarındaki kadınlara ait çalışmalarda kullanımının yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kişisel gelişim, engelli çocuğa sahip kadın, sosyal Hizmet, Türkçe ölçek uyarlaması

**SİVİL SAVUNMA VE İTFAİYECİLİK ÖN LİSANS
PROGRAMI DERS MÜFREDATININ, AFET
PSİKOLOJİSİNE YÖNELİK DERSLER
BAKIMINDAN İNCELENMESİ**

Fulya SAĞ¹

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Gölhisar Sağlık
Hizmetleri MYO, BURDUR

Ülkemizde Sivil Savunma ve İtfaiyecilik bölümü, ön lisans eğitim programı şeklinde yürütülmektedir. Bölüm mezunları itfaiyeci, itfaiye eri, ARFF memuru gibi unvanlarla görev yapmaktadır. İtfaiye teşkilatlarında görev yapan personeller, afet bölgesinde sıklıkla çalıştığından dolayı doğrudan ya da dolaylı olarak afetlerin olumsuz etkilerine maruz kalmaktadır.

Bölüm mezunları çalıştıkları koşullara bağlı olarak travmatik yaşam olaylarıyla karşı karşıya kaldıklarından dolayı, bunlara bağlı olarak oluşan psikolojik travmaya ilişkin durumlar da karşılaşmaktadırlar. Akut stres bozukluğu ve travma sonrası stres bozukluğu başta olmak üzere, travma sonrası birçok psikolojik problem ortaya çıkmaktadır. Psikolojik travmalara ilişkin problemlerin tanınmaması, belirti ve bulgularının fark edilememesi, itfaiye çalışanlarının yaşamlarını olumsuz yönde etkileyecektir. Çalışanların kendilerinde meydana gelebilecek belirtileri erken dönemde fark edilebilmesi ve kısa süre içerisinde normal yaşama dönüşüm sağlanabilmesi için, öncelikle afet psikolojisine yönelik eğitimlerin verilmesi gerekmektedir.

İlk olarak YÖK Ön lisans Atlas Sistemi içerisinde yer alan, Sivil Savunma ve İtfaiyecilik ön lisans programının bulunduğu üniversiteler tespit edilmiş, ardından bu bölümlerin ders müfredatları ve içerikleri incelenmiştir.

YÖK Ön lisans Atlas Sistemi'nde yer alan 7 farklı üniversitede afet psikolojisine yönelik ders içerikleri tespit edilmiştir. Güncel olmaması sebebiyle bazı üniversitelerin ders müfredatları ve içerikleri incelenememiştir (4 üniversite).

Sivil Savunma ve İtfaiyecilik programının ders müfredatına zorunlu olarak afet psikolojisine yönelik ders eklenmelidir. Afetler sonrası ortaya çıkan psikolojik tepkiler ve afet sonrası ortaya çıkan psikolojik problemler, bu problemlere ait belirti ve bulgular, stres ve

başta çıkma tarzı, öfke kontrolü, çalışma psikolojisi, incinebilir bireyler, psikososyal destek ve hizmetler gibi konular ders içeriği içerisinde yer almalıdır. Ayrıca mezun olanlara yönelik eğitim modülleri hazırlanmalı ve düzenli aralıklarla eğitimler düzenlenerek çalışanların da bu konuda bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır.

Anahtar sözcükler: Sivil Savunma ve İtfaiyecilik, Afet psikoloji, Psikolojik travma, Müfredat, Eğitim.

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN BİREYSEL
YENİLİKÇİLİK ÖZELLİKLERİNİN BAZI
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Handan EREN, Ali ŞAHİN, Demet ÇELİK

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

Yenilikçilik hemşirelik bakımının daha kaliteli hale getirilmesinde esastır.

Bu çalışma hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik özelliklerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Çalışma 15-20 Mart 2018 tarihlerinde bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesinde öğrenim gören ve araştırmaya katılmayı kabul eden 173 hemşirelik öğrenci ile yürütülmüştür. Veriler kişisel bilgi formu ve Bireysel Yenilikçilik Ölçeği ile toplanmıştır. Elde edilen veriler sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis analizi ile değerlendirilmiştir.

Öğrencilerin %79,8'i kadın, %35,3'ü birinci sınıfa devam etmekte, çoğunluğu (%63,6) Anadolu lisesi mezunudur. Öğrencilerin %46,2'si haftada 9 saat ve üzeri sürede internet kullanmakta iken, çoğunluğu (83,2) internet kullanım süresine olumlu bakmaktadır. Öğrencilerin neredeyse tamamı (%94,8) hemşirelerin klinik uygulamalara yönelik geliştirdiği yeniliklerden haberdar olmadığını belirtmiş, %76,9'u da bilimsel bir etkinlik/toplantı veya kongreye katılmadığını belirtmiştir. Bireysel yenilikçilik ölçeğinden 63,45±7,96 puan aldıkları görülmüştür. Öğrencilerin hemşirelerin klinik uygulamalara yönelik geliştirdiği yeniliklerden haberdar olma durumları ile ölçek toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu görülmüştür (p<0,05).

Çalışmada hemşirelik öğrencilerinin yeniliklere karşı kuşkucu oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye’de yapılan literatür taramasında öğrencilerin düşük düzeyde ve yer aldıkları kuşaklara göre sorgulayıcı ve öncü düzeyde yenilikçi olduklarını gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Yurt dışında ise öğrencilerin yenilikçilik düzeylerinin yeterli düzeyde olduğunu gösteren çalışmalara rastlanmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda hemşirelik eğitim sürecinin, öğrencilerin kendi yenilikçilik düzeylerinin farkına varmaları ve bu düzeyi geliştirecek etkinliklere yer verecek şekilde düzenlenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bireysel yenilikçilik, Hemşirelik öğrencileri

FİZYOTERAPİ REHABİLİTASYON ÖĞRENCİLERİNİN GÜNLÜK SU İÇME ALİŞKANLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Şeyma Nur ELSIKMA Seda KARAMAN Ayşe
Neriman NARİN Beyza YAZGAN

AİBU Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu
seymanurelskma@gmail.com,

Su, yaşamsal temel maddedir ve canlılığın devamı için vazgeçilmezdir. Düzenli ve yeterli su tüketimi vücut fizyolojisini, metabolik faaliyetleri olumlu etkilemektedir. Fakat yoğun eğitim-iş hayatı, sağlıkla ilgili önceliklerin değişmesi, düzenli su içme alışkanlığını kazanmamızı engellemekte, farkındalığımızı azaltmaktadır.

Çalışmanın amacı, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon öğrencilerinin günlük su içme alışkanlıklarının yorgunluk, anksiyete, fiziksel aktivite üzerine etkisinin araştırılmasıdır.

Çalışma, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon bölümünde okumakta olan 222 öğrenciyle anket yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin su bilgisiyle su içme alışkanlıklarını değerlendiren tarafımızca hazırlanan form, Beck Anksiyete Ölçeği(BAI), Kısa Fiziksel Aktivite Anketi(IPAQ), Yorgunluk Şiddet Ölçeği(FSS) kullanılmıştır. Anketlerin toplanmasının ardından suyun faydalarını, su içme alışkanlığı kazanılmasının önemini anlatan sunum yapılmıştır. $p \leq 0,05$ olan değerler istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Çalışmaya yaş ortalaması $20,67 \pm 3,02$ olan 222 (160 kadın/62 erkek) katılımcı dahil edilmiştir. Katılımcıların %48,2’si az su içmekte, %40’ı orta ve şiddetli anksiyeteli, %55’i fiziksel olarak minimal/çok aktif, %11,9’u kronik yorgun, %70,8’i genel olarak yorgundur ve %24,2’si en az bir kez idrar yolu enfeksiyonu yaşamış olduklarını belirtmiştir. Su içme miktarı ile idrar yolu enfeksiyonu geçirme arasında istatistiksel olarak anlamlılık vardır ($p=0.023$). Su içme ile FSS, BAI ve IPAQ arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$).

Katılımcıların su içme oranları oldukça düşüktür. Bunun dışında anksiyete, yorgunluk skorları oldukça yüksektir. Günlük su içme alışkanlığının yorgunluk ve anksiyete ile ilişkili çıkmaması psikolojik konuların etkilenmesinde farklı değişkenlerin daha baskın olabileceğini düşündürmektedir. Çalışmamız idrar yolu enfeksiyonu gibi böbrek fonksiyonlarındaki bozuklukların su ile ilişkisini desteklemektedir. Sağlık personeli adayları olan genç popülasyonun büyük bir kısmının kendini yorgun hissetmesi, anksiyete düzeylerinin yüksek olması, fiziksel aktivite düzeylerinin düşük olması ileride karşılaşılabilecekleri muskuloskeletal ve üriner sistem hastalıkları ve daha birçok hastalık açısından endişe vericidir, su içmek gibi temel bir konuda ihmalin altta yatan sebebi bunlar olabilir. Bu kapsamda su içme alışkanlığı kazandırılması ve farkındalıkların artırılması için suyun metabolik faydalarının üzerine konu alan eğitim seminerleri verilmeli, su içme hatırlatıcıların kullanılması teşvik edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Su, Fizyoterapi, Yorgunluk, Anksiyete, İdrar

**PARTNER ŞİDDETİNİ ÖNLEMEDE
ERKEKLERİN KATILIMI İÇİN CİNSİYET
TEMELLİ TRANSFORMATİF GİRİŞİMLER:
KAVRAMSAL MODELE DAYALI LİTERATÜR
ARAŞTIRMASI**

Emine GERÇEK,Beyzanur İŞBAY

Toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti önleme girişimlerinde şiddeti uygulayanlar ve menfaat sağlayanlar olarak erkeklerin katılımını sağlamak, cinsiyet temelli şiddeti sona erdirmek için küresel çabaların giderek kurumsallaşan bir bileşenidir. Buna göre, özellikle erkeklerin cinsiyet eşitliği ve şiddet içermeyen tutum ve davranışlarını geliştirmeyi amaçlayan müdahaleler konusunda erkeklerin katılımını sağlayan çabaların etkisi tüm dünyada ortaya çıkmaya başlamıştır.

Partner şiddetini önlemede erkeklerin katılımını sağlamaya yönelik cinsiyet temelli transformatif girişimlerin incelenmesidir.

Cinsiyet temelli şiddete (CTŞ) yönelik girişimlerin organize edilmesinde erkeklerin a) hem program düzeyinde hem de günlük yaşamlarında önleme çabalarına katılımının niteliği; (b) toplumsal cinsiyete yönelik tutum ve inançlar ile sosyal ağlar dahil olmak üzere çalışan erkeklerin özellikleri; ve (c) erkeklerin zaman içindeki CTŞ hareketlerine katılımını sağlayan faktörlerin dikkate alınması önerilmektedir.

Partner şiddetini önlemede cinsiyet temelli transformatif girişimleri kapsayan kavramsal modelde girişimlerin temel boyutta ele alınmaktadır: Birinci boyut olan cinsiyet temelli transformatif yaklaşımı kavramsallaştırma kapsamında yer alan girişimler arasında sosyal ağlar yoluyla güçlendirme, kaynaklar yoluyla güçlendirme: Kültürel ve topluma özgü stratejiler, bireysel, emosyonel bağları güçlendirme, iyimserlik yoluyla güçlendirme: Erkeklerle olumlu bir yaklaşım, konu ile ilgili görüşmeler yapma, erkeklerin ilk kez katılımını tartışma yer almaktadır. İkinci boyut erkeklerin tutum ve davranışlarını değiştirmeye yönelik müdahalelerdir. Bu boyutta cinsiyete dayalı transformatif ve girişimsel bileşenler yer almaktadır. Üçüncü boyut ise erkeklerin sosyal etkilerini içermektedir. Bu boyuttaki girişimler cinsiyet temelli şiddetin (CTŞ) ortadan

kaldırılmasına ve daha genel olarak cinsiyet temelli adaletin oluşması ve sürdürülmesine yönelik makro düzeyde sosyal desteğin sağlanması için eylem planlarını kapsamaktadır.

Dünyadayeni bir kavram olan cinsiyet temelli transformatif girişimler kapsamındaki partner şiddetini önleme programları ile erkeklerin cinsiyete dayalı adaletin sağlanması için çaba sarf etmede araç ya da katalizör görevi görmesi hedeflenmektedir. Kadın sağlığı hemşireleri de mevcut gelişmeleri takip ederek toplum tabanlı girişimlerde yer almalıdırlar.

Anahtar Sözcükler: toplumsal cinsiyet, partner şiddeti, erkek katılımı, kadın sağlığı, hemşirelik

**EFFECT OF MANUAL LYMPHATIC DRAINAGE
ON SECONDARY EDEMA AFTER ANTERIOR
CRUCIATE LIGAMENT RECONSTRUCTION
SURGERY: CASE REPORT**

Gamze KURT¹, İsmail OKUR²

¹ *Dumlupınar University, School of Health, Department of Physical Therapy and Rehabilitation,*

² *Dumlupınar University, School of Health, Department of Physical Therapy and Rehabilitation,
ismail.okur@dupu.edu.tr*

After anterior cruciate ligament (ACL) reconstruction surgery, edema develops in the knee region and edema control plays an important role in rehabilitation phase. Manual lymphatic drainage (MLD) produce an increase of blood and lymph circulation and causes the reduction of excess interstitial fluid.

This study was planned to investigate the effect of MLD on secondary edema in individual with ACL reconstruction surgery.

A 27-year-old male patient (Body Mass Index: 24.1kg / m²) who developed secondary edema of the right knee after ACL reconstruction surgery referred to rehabilitation unit. After demographic information was recorded, edema severity was assessed by circumference measurement and body composition was evaluated by Tanita BC-418MA. The volume of the extremities was calculated by the formula of the truncated cone model. The individual received 10 sessions of MLD. The individual was also included in the conventional

rehabilitation program. The measurements were repeated after the treatment.

The affected lower extremity volume decreased by 3.90%. The difference between the both extremities was measured as 7.37% at pre-rehabilitation and 4.87% at post-rehabilitation. The body fluid ratio of before and after treatment was 67.75% and 63.41%, respectively.

MLD, which is used in addition to routine rehabilitation program, was found to be effective in the control and treatment of secondary edema after ACL reconstruction surgery.

Anterior cruciate ligament, edema, manual lymphatic drainage

PNÖMONİLİ BUZAĞI AKCİĞERLERİNDEN VE KLİNİK MASTİTİSLİ SIĞIR SÜTLERİNDEN

MYCOPLASMA SPP. İZOLASYONU

Neşe UÇAN¹, Özgenur YILMAZ², Süheyla
TÜRKYILMAZ³

1. Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Enstitüsü, Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Aydın

2. Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Enstitüsü, Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Aydın
(phdozyilmz@gmail.com)

3. Adnan Menderes Üniversitesi, Veteriner Fakültesi,
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Aydın

Pnömoniler ciddi ekonomik kayıplara sebep olan sığır hastalıkları arasında ilk sıralarda yer almaktadırlar. Mikoplazmalar önemli fibrinli pnömoni etkenlerindendirler ve bu tür pnömoniler ağır seyretmesi ve tedavilerinin güçlüğü sebebi ile ayrı bir öneme sahiptir.

Bu çalışmada, özel bir sığırcılık işletmesindeki solunum sistemi enfeksiyonu nedeni ile hayvan ölümlerinin artması sonucunda; pnömonili buzağı akciğerlerinden ve klinik mastitisli sığır sütlerinden *Mycoplasma* spp. izolasyonu yapılması amaçlanmıştır.

Çanakkale yöresinde, 1000 sağmal ineğin ve 614 buzağının (0-6 aylık) bulunduğu toplam 3000 başlık bir işletmede, 0-6 aylık buzağılarda pnömoni nedeni ile ölümlerin başlaması üzerine pnömonili 29 buzağıya nekropsi yapılmıştır. Aynı işletmede 129 klinik, 31

subklinik olmak üzere toplam 160 mastitisli sığırdan aynı sayıda süt örneği alınmıştır. İşletmede mikoplazma enfeksiyonunun durumunu ortaya koyabilmek için; lezyonlu 29 akciğer, 160 mastitisli süt örneği ve buzağı beslenmesinde kullanılan sütlerin depolandığı süt toplama tankından pastörizasyon öncesinde ve sonrasında alınan birer numune olmak üzere toplamda 191 örnek *Mycoplasma* broth ve *Mycoplasma* agarı ekimleri yapılarak uygun şartlarda inkübe edilmiştir.

Pnömoni nedeni ile ölen 29 buzağının nekropsi yapıp, akciğerlerinin incelenmesi sonucunda kranial akciğer loplarda fibrinli pnömoni saptanmıştır. İzolasyon çalışmaları sonucunda toplanan 191 örneğin (160 mastitisli süt, 2 tank sütü, 29 buzağı akciğeri), 38 (%19.9)'inden *Mycoplasma* spp. izole edilmiştir. 38 *Mycoplasma* spp.'nin 20 (%52.6)'si pnömonili buzağı akciğerlerinden, 2 (%5.3)'si süt toplama tanklarından, 16 (%42.1)'si klinik mastitisli süt örneklerinden izole edilirken; subklinik mastitisli 31 örneğin hiçbirisinde *Mycoplasma* spp. İzole edilmemiştir.

Yapmış olduğumuz bu çalışmayla pastörizasyon süresinin yetersiz olduğu ve *Mycoplasma* spp.'nin süt ile buzağılara bulaştırıldığı tespit edilmiştir. Buzağı besleme sütlerinde *Mycoplasma* spp. tespit edilmesinden sonra, daha önce 73°C'de 5 sn yapılan pastörizasyon işleminin süresi 77°C'de 15 sn olacak şekilde uygulanmış ve kontrol amaçlı alınan örneklerde *Mycoplasma* spp. üremesi gözlenmemiştir.

Anahtar Sözcükler: Mastitis, Pnömoni, *Mycoplasma* spp.

**DETERMINATION OF HEALTH RISKS FOR
HOSPITAL WORKING NURSES**

Elvan ŞAŞMAZ TÜRKMEN

Nazlı Sema KAYA

elvansasmaz@mu.edu.tr

This study was carried out descriptively to determine the health risks related to the professions of the nurses working in a state hospital in Muğla province 2016-2017 Academic Year. 92 nurses and 25 questionnaires were administered and they were defined as SPSS 16.0 package program. When the staff participating in the study are observed the active survival time during the seizure; 64% are standing for 4-6 hours. 63% of the weekly working hours are 40 hours. When looking at the working patterns, 38% work seizure and daytime mixed work. Naturally, 87% stated that they can not feed regularly enough. According to Musculoskeletal Disorders, 37% back pain, 24% neck pain, 5% to say that edema in feet. When the negative effects of the seizure are examined, 91% insomnia, 38% concentration disorder, 36% nervousness, 25% cramp, 22% occupational dissatisfaction, 51% demoralis, 62% headache and 93% fatigue are seen. Nurses participating in the study stated that 90% of the psychologists were affected negatively, 76% of the patients and their relatives were experiencing physical and verbal violence, 84% were not afraid of making mistakes due to lack of professional knowledge and skills, and 74% were having interpersonal problems due to work intensity.

Keywords: Risk, Occupational risk, health risk, nurse

**OPINIONS OF STAFF WORKING IN
WORKPLACE-VIOLENCE RELATED UNITS ON
VIOLENCE AGAINST NURSES***

Emel BAHADIR YILMAZ** Arzu KURŞUN***

** *Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü,*

*** *Giresun Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü,*

a.kurshun@gmail.com

Workplace violence (WPV) is a serious problem for clinical nurses and leads to several adverse consequences.

WPV can be defined as an incident in which employees are abused, threatened, assaulted or subjected to other offensive behavior in work-related circumstances. WPV can be categorized as physical violence, involving physical assault and brutal behavior such as beating, kicking, slapping, pulling, pushing, biting, squeezing, or psychological violence; it can involve verbal abuse, mobbing, and sexual abuse.

The aim of this study was to determine the opinions of staff working in workplace-violence related units on violence against nurses.

This research was designed as a cross-sectional study and used qualitative data collected for its descriptive analysis. The study was conducted from June to September 2017 and involved seven participants working in Giresun University Hospital, Turkey. Two main data collection tools were used in this study: The Personal Information Form and Semi-Structured Interview Form.

The seven participants included five women and two men; five nurses, a biologist and a social worker. The average age of the participants was 36.28. Four main themes were identified from the qualitative analysis: "Reasons for violence against nurses", "The 'white code' implementation", "The effects of the patient violence on nurses", and "Reducing the patient violence against nurses".

Patient violence against nurses was found to have negative effect on nurses. Factors related to the patient, the nurse and the physical structure of the hospital in which they worked were contributed to the emergence of the problem. Patients with inadequate anger management and communication skills, as well as mental health problems should be identified and given additional support in these matters.

Key Words: Workplace Violence, Nurses, Factors Related to Violence

* This article has been completed as Scientific Research Project (BAP) with SAĞ-BAP-A-140316-86 number in 2018.

**ORTA YAŞ ÜZERİ SAĞLIKLI ERKEKLERDE
EGZERSİZ ALIŞKANLIĞININ
İKİLİ MOTOR GÖREV VE KOGNİTİF
PERFORMANSA
ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

Tuba Can AKMAN¹, Gökhan BAYRAK¹, Mehmet
DURAY¹,

*Pamukkale Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu, Denizli/TÜRKİYE*

gokhan2803@gmail.com

İkili görev; günlük hayatta sıkça kullanılan yüksek kognitif becerileri ve motor davranışları içeren çeşitli görevleri aynı anda gerçekleştirme yeteneği olarak tanımlanmaktadır. İkili görev performansındaki azalma, topluma katılım ve fonksiyonel mobilizasyon aktivitelerinde azalmaya neden olmaktadır.

Orta yaş üzeri sağlıklı erkeklerde egzersiz alışkanlığının ikili motor görev ve kognitif performans üzerine etkisini incelemektir.

Çalışmaya Denizli’de yaşayan 45 yaş üzeri toplam 100 sağlıklı erkek dahil edildi. Katılımcılar düzenli egzersiz yapan (Grup1, n=50) ve yapmayanlar (Grup 2, n=50) olarak ikiye ayrıldı. Her iki gruba da zamanlı kalk yürü (TUG) testi, ikili görev motor fonksiyon için bardak tutarak zamanlı kalk yürü testi (TUG-motor) ve ikili görev kognitif fonksiyon için 100’den 5’er azalacak şekilde geriye sayarak zamanlı kalk yürü testi (TUG-kognitif) yapıldı. Katılımcılara testler bir denemeden sonra uygulandı. Anlamlılık seviyesi $p<0.05$ olarak kabul edildi.

Grup 1 ve Grup 2 için yaş ortalaması sırasıyla 58.74 ± 6.40 ve 54.02 ± 5.51 idi ($p>0.05$). Her iki grupta TUG, TUG-motor ve TUG-kognitif skorları arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Ancak Grup 1’deki erkekler geriye sayma işleminde daha başarılı olmuşlardır (Grup 1: 58.10 ± 11.68 ; Grup 2: 68.60 ± 14.39) ($p<0.001$).

Egzersiz alışkanlığının ikili görev üzerine etkisi olmasa da fiziksel olarak egzersiz yapmak odaklanma ve dikkati geliştirdiği için bilişsel işlevleri hızlandırmaktadır.

Anahtar Sözcükler: İkili görev, Egzersiz, Sağlıklı, Erkek

**MAGNET HASTANELERDE VE MAGNET
OLMAYAN HASTANELERDE ÇALIŞAN
HEMŞİRELERİN İŞ DOYUMLARI**

Merve IŞIK¹, Dilek EKİCİ²

*¹Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü,
mgungor11@alm.ku.edu.tr*

*²Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik
Bölümü, Hemşirelikte Yönetim ABD Başkanı*

İş doyum kavramı en genel anlamıyla çalışanın kendi işinden duyduğu hoşnutluk, kendisini ve işini değerlendirmesi sonucu ulaştığı olumlu duygusal durum olarak tanımlanmaktadır. İş doyum öncelikle çalışan kişiyi sonra da çalışılan kurumu etkilemektedir. Mesleki doyum yeterli kadar sağlanamayan çalışanda; işe devamsızlık, verimli ve düzenli çalışmama, çevresini negatif yönde etkileme ve hatta işten ayrılma gibi durumlar görülmektedir. Bu nedenlerden ötürü çalışan hemşirenin kurumda tutulması ve verimli çalışmasının sağlanması büyük önem taşımaktadır.

Magnet Onaylama Programı, İngilizce konuşulan ülkelerde bulunan hastanelerin hemşirelik hizmetininve hemşirelik bakımının kalitesini onaylayan bir programdır. Magnet Onaylama Programıyla, “Hemşirelik uygulaması ve felsefesinde, hasta bakımının kalitesinde, mesleki gelişimde, kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarında ve hemşirelerin karar verme sürecine katılımında” mükemmellik hedeflenmektedir. Diğer taraftan Magnet Onaylama programı ile hemşirelerin çalıştıkları hastanelere bağlılığının artırılması, hemşire devrinin önlenmesi ve hasta bakım kalitesinin yükseltilmesi hedeflenmektedir. Magnet Hastanelerindeki hemşirelik hizmetlerinin diğer hastanelerden farkları; yüksek kalitede hasta bakımı, özerk çalışma ortamı ve bireysel sorumluluk, hemşirelerin kararlara katılımının sağlanması, güçlü hemşire liderler, meslekler arası olumlu iletişim, personel gelişim imkanı, kaynaklarının verimli kullanılması ve yüksek iş doyumudur.

Bu konuda yapılan araştırmaların sonuçlarına göre; magnet onaylı hastanede çalışan hemşireler ile magnet onayı almamış hastanede çalışan hemşirelerin iş doyumları arasında ileri derecede farklılık olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: magnet hastane, iş doyumu, hemşirelik, kalite.

ANTIOXIDANT EFFECTS OF COENZYME Q10 ON MALE INFERTILITY

Musa TATAR¹, Tuğba TATAR²

¹ Mehmet Akif Ersoy University, Burdur Food
Agriculture and Livestock Vocational School,
Department of Veterinary. musatatar88@hotmail.com

² Mehmet Akif Ersoy University, Cevat Sayılı Health
Science Faculty, Department of Nutrition and Dietetics.

The epidemiological evidence for the last 50 years indicates that there is an overall increase in the incidence of male reproductive disorders and that sperm quality/quantity are gradually diminishing. Oxidative stress is among the factors that cause male infertility (1). Reactive oxygen species (ROS) cause infertility by two basic mechanisms. The first is the deterioration of the ability to fuse with the oocyte and sperm DNA. The second is the decrease of sperm motility by damaging the sperm membrane via lipid peroxidation (2). High consumption of antioxidants causes decrease in the frequency of sperm aneuploidy in males and improvement in sperm quality (3). In recent years, many nutraceutical formulations have been developed for the treatment of male infertility. One of the antioxidants in these nutraceutical formulations is coenzyme Q10 (CoQ10) (2).

The aim of this review is to examine the effects of CoQ10, a liposoluble chain-breaking antioxidant for cell membrane and lipoproteins, on male infertility.

In many databases, research was made by limiting the keywords and the articles on subject were selected.

Biosynthesis of CoQ10 is prominently active in the testis. High levels of ubiquinol, the reduced form of CoQ10, are present in semen. This shows that it has a protective role as antioxidant (4). Several studies have shown that infertile men with idiopathic and varicocele-associated asthenospermia have decreased CoQ10 levels in seminal plasma and spermatozoa. It has also been reported that exogenous administration of CoQ10 improves sperm motility (5). Many studies have shown that although there is no evidence of increased birth or pregnancy rates

because of CoQ10, it causes a global improvement/increase in sperm parameters (6).

In conclusion; CoQ10 is an antioxidant that can be useful in the treatment of male infertility.

Keywords: CoQ10, Male Infertility, Antioxidant

QUERCETIN AND MALE INFERTILITY

Musa TATAR¹, Tuğba TATAR²

¹ Mehmet Akif Ersoy University, Burdur Food
Agriculture and Livestock Vocational School,
Department of Veterinary. musatatar88@hotmail.com

² Mehmet Akif Ersoy University, Cevat Sayılı Health
Science Faculty, Department of Nutrition and Dietetics.

Approximately 40% of infertile cases are caused by male partners. Reactive oxygen species (ROS), which cause testicular and sperm damage, play an important role in the pathology of 30-80% of infertility cases (1). Flavonoids are polyphenolic compounds with strong antioxidant properties. Quercetin is one of the most common flavonoids in many fruits and vegetables (2). Quercetin reduces oxidative stress, inhibits xanthine oxidase and lipid peroxidation, exhibits ROS sweeping activity and prevents DNA damage caused by H₂O₂. Quercetin can indirectly affect the quality of sperm through the stimulation of sex organs (3).

This review aims to examine relationship between quercetin, which is found very common in foods and male infertility.

Among the articles obtained by scanning the studies carried out after 2010 in various databases, those related to the topic were selected.

The effects of high-dose bisphenol A such as testicular steroidogenesis can be prevented by quercetin supplementation (4). Quercetin intake is protective against adverse effects of sulphasalazine on male reproductive capacity (5). Many studies have confirmed that quercetin has important effects on sperm motility and also protective effects against sperm DNA damage resulting from arsenic toxication and arsenic accumulation in the testis (6, 7). Due to its antioxidative and antiapoptotic properties, quercetin protects mouse testicular germ cells against cadmium-induced oxidative toxicity (8). Administration of quercetin in diabetic rats is

beneficial because of reducing testicular damage (9). Oral administration of quercetin, which has an antiperoxidative effect, alleviates some damages caused by CCl₄ in male reproductive organs and cells by reducing lipid peroxidation (10). Onion, known as a good source of quercetin, has positive impacts on spermatogenesis and testosterone level (7).

In conclusion; quercetin has beneficial effects on male infertility by reducing oxidative stress resulting from various toxicities.

5.Keywords: Quercetin, Male Infertility, Oxidative Stress

THE EFFECT OF THE GENDER ON PAIN SEVERITY, MUSCLE STRENGTH, FATIGUE AND FUNCTIONALITY IN PATIENT WITH GUILLAIN BARRE SYNDROME

Mehmet DURAY¹, Tuba CAN AKMAN¹, Aziz DENGİZ¹, Mustafa BURAK¹, Gönül KILAVUZ ÖREN², Nilufer CETISLI KORKMAZ¹

¹*Pamukkale University, School of Physiotherapy and Rehabilitation, Denizli/TURKEY.*

²*Şeyh Edebalı University, School of Health, Bilecik/TURKEY*

mehmetduray@gmail.com

The main complaints of patients with Guillain Barre Syndrome (GBS) include sensory, motor, and functional problems. Gender may also be a determinative factor on the symptoms of patients with GBS, as in all neurological diseases.

This study was planned to investigate whether the severity of pain, muscle strength, fatigue and loss of function change depending on gender in patients with GBS.

32 patients with GBS (11 female, 21 male) were included in our study. Participants' pain levels, muscle strength, fatigue levels and functionality were assessed by Visual Analogue Scale (VAS), manual muscle test, Fatigue Severity Scale and with Functional Independence Measures, respectively.

while the mean age of the women was 55.90 ± 11.97 years, mean age of the men was 63.14 ± 12.98 years. When the groups were compared in terms of pain level,

muscle strength, fatigue and functionality, it was found that the bilateral hip extension strength of the women was significantly lower and the fatigue of the men was significantly higher than the women (p <0.05). There was no significant difference in pain level and functionality between the groups (p>0.05).

It was determined that female gender in terms of muscle weakness and male gender in terms of fatigue severity may be a risk factor in patient with GBS. While the fact that there is no difference between the genders in terms of pain intensity and functionality indicates that similar treatment may be applied in managing these symptoms, more emphasis should be given to strengthening in female patients and energy conservation techniques in male patients during treatment.

Key Word: Guillain Barre Syndrome, Pain, Strength, Fatigue, Function

AMELİYATHANE HEMŞİRELİĞİ EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖNEMİ

Ayşe UCAK¹, Fatma CEBECİ²

¹*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Burdur, ayseucak32@gmail.com*

²*Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, fatmacebeci@gmail.com*

Cerrahi prosedürlerin ve invaziv girişimlerin çeşitliliği ameliyathane hemşireliği eğitiminde hem acemi hem de eğitici hemşireler için çeşitli zorluklar barındırmaktadır. Ameliyathanede çalışmaya yeni başlayan hemşirelerin yetkin hale gelmesi uzun bir süreyi gerektirmekte, yetkinlik kazanma sürelerini kısaltmada planlı eğitim programlarının uygulanması önem kazanmaktadır. Bu makalede ameliyathane hemşireliği eğitim programlarından ve öneminden bahsedilecektir. Bu derleme yapılan literatür taraması sonucunda oluşturulmuştur. Ameliyathane hemşiresi olmak isteyen bir hemşire, iyi düzenlenmiş bir ameliyathane hemşireliği eğitim programı olmadığında, uygulama ortamının çoklu öğrenme taleplerinde boğulabilir. Ameliyathane ortamında çok az deneyimi olan acemilerin mesleki gelişiminde öğrenme kültürünü teşvik eden eğitim kaynakları olmalıdır. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler ameliyathane hemşirelik eğitiminde; geleneksel eğitim yöntemleri ile birlikte eğitim sürecinin yeni formatlara kaymasında ve mevcut öğretim yöntemlerinin

yeniden gözden geçirilerek yenilikçi yaklaşımların benimsenmesinde etkili olduğu görülmektedir. Görme ve anlamadan ziyade yetişkin öğrenme ilkelerine odaklanan eğitim programları, hem ameliyathane hemşirelerinin işe alınmasında hem de tutulması için zorunludur. Ameliyathane hemşireliği teknik ve teknik olmayan beceriler gerektiren profesyonel hemşireliğin özel alanlarından biridir. Ameliyathane gibi yüksek riskli alanlarda hasta ve çalışan güvenliğinin sağlanması ve perioperatif hemşirelik bakımının yönetilmesi proaktif ameliyathane hemşireleri ile mümkün olabilir. Ameliyathanede çalışacak hemşirenin yetkinlik kazanması uzun ve maliyetli bir süreci gerektirdiği için hemşire sayısında yetersizlik yaşanmaktadır. Bu durum sağlık kuruluşlarında hasta bakımı ve operasyonlar, yetkin ameliyathane hemşiresi işe alımı ve kurumda devamlılığı açısından olumsuz sonuçlar yaratmaktadır. Ameliyathane hemşirelerine; okulda aldıkları temel mesleki eğitimin ardından göreve başladıklarında, istedik düzeyde bilgi ve beceri kazanmaları için planlı ve sistematik bir eğitim programı uygulanmasını gerektirmektedir. Eğitim programlarının uygulanması ameliyathanelerde hasta ve çalışan güvenliğinin sağlanmasının yanında hemşirelerin çalışma ortamına uyumunu kolaylaştırarak memnuniyeti ve verimliliği artırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ameliyathane Hemşireliği, Eğitim, Oryantasyon.

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN BAKIM VERMEYE İLİŞKİN ALGILARI

Nihal TAŞKIRAN¹, Dilek SARI²

¹ Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, AYDIN, (nihal_tas@hotmail.com.tr)

² Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İZMİR,

Sağlık hizmetlerinde yüksek kaliteli bakım sağlamak hasta memnuniyeti üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir.

Bu araştırmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin bakım vermeye ilişkin algılarını belirlemektir.

Tanımlayıcı tipteki çalışmanın örneklemini, Aydın ilinde bir Sağlık Yüksekokulu'nda 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Hemşirelik bölümünde öğrenim gören ve araştırmayı kabul eden 755 öğrenci oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında "Birey Tanıtım Formu" ve "Bakım Değerlendirme Ölçeği (BDÖ)" kullanılmıştır.

Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler ile t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Öğrencilerin en önemli gördükleri bakım davranışlarının ilk üç sırasında "Güler yüzlü olmak" (5.74 ± 1.51), "Hastayı bir birey olarak kabul etmek" ve "Hasta ile konuşmak", (5.62 ± 1.49) olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin BDÖ toplam puan ortalaması 5.10 ± 1.11 bulunmuştur. Alt boyutlara bakıldığında puan ortalamalarının en yüksekten en düşüğe doğru sırasıyla, "Gözlemler ve İzlemler" (5.35 ± 1.27), "Konfor" (5.20 ± 1.17), "Güven Verici İletişim" (5.17 ± 1.21), "Ulaşılabirlik" (4.91 ± 1.23), "Açıklamalar ve Olanaklar" (4.86 ± 1.24) ve "Beklentiler" (4.75 ± 1.35) alt boyutunda olduğu saptanmıştır. Kız öğrencilerin BDÖ toplam ve alt boyut puan ortalamaları erkek öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur ($p < 0.05$). Sınıf düzeyine göre BDÖ toplam puan ortalamaları incelendiğinde; 3. sınıf öğrencilerin 1. ve 2. sınıf öğrencilerine kıyasla, 4. sınıf öğrencilerinin ise 1. Sınıf öğrencilerine kıyasla istatistiksel olarak daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu görülmüştür ($p < 0.05$). Mesleği sevdiği için seçen öğrencilerde hem BDÖ toplam puan ortalamaları hem de tüm alt boyut puan ortalamaları diğerlerine kıyasla yüksektir ($p < 0.05$). Öğrencilerin bakım kavramına ilişkin görüşleri incelendiğinde; bakım, hastanın "Fiziksel ve Ruhsal İhtiyaçlarını Karşılama", "Konforunu Sağlayıcı Önlemler Almak", "Gizliliğine Önem Vermek", "Hastanın Duygularını Anlamak/Ortak Olmak", hasta ile "Konuşarak ve Dinleyerek İletişim Kurmak" ve "Yeterli ve Güncel Hemşirelik Bilgisine Sahip Olmak" görüşüne katılan öğrencilerin BDÖ toplam puan ortalamaları yüksek bulunmuştur ($p < 0.05$). Bakım sürecinde hasta ve/veya hemşire ile olumsuz deneyim yaşayan öğrencilerin BDÖ toplam puan ortalamasının olumsuzluk yaşamayanlara kıyasla düşük olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$).

Öğrencilerin bakım davranışları algısının yüksek olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bakım algısı, Hemşirelik öğrencisi, Bakım

HUZUREVİNDE YAŞAYAN 65 YAŞ ÜZERİ DİNÇ YAŞLILARDA FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYİ VE UYKU KALİTESİ İLE YAŞAM KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ

Nihal TAŞKIRAN¹, Dilek SARI², Eyüp KAPCI³, Suat YALINKILIÇ⁴, Hayrettin ABTİL⁵

¹ Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, AYDIN, ² Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İZMİR,

^{3,4,5} Adnan Menderes Üniversitesi Söke Sağlık Yüksekokulu, AYDIN/Söke, (eyupkapci88@gmail.com,)

Yaşlanma ile birlikte insan yaşamında gelişen değişiklikler yaşam kalitesini etkiler.

Bu araştırma, huzurevinde yaşayan 65 yaş üzeri dinç yaşlılarda fiziksel aktivite düzeyi ve uyku kalitesi ile yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin belirlenmesini amaçlamaktadır.

Kesitsel tanımlayıcı tipteki çalışmanın örneklemini, Aydın Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'ne bağlı 5 kamu ve 2 özel huzurevinde yaşayan, araştırmayı kabul eden 265 yaşlı oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak "Kişisel Bilgi Formu", "Uluslararası Fiziksel Aktivite Anketi (IPAQ)", "SF-36 Yaşam Kalitesi Ölçeği (Kısa Form)" ve "Pittsburg Uyku Kalitesi Ölçeği (PUKİ)" anket formları kullanıldı.

Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler ile Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi kullanıldı. Fiziksel aktivite düzeyi, uyku kalitesi ve yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesinde ise Pearson Korelasyon testi kullanıldı.

Genel sağlık algısı dışında tüm alanlarda yaşam kalitesi puanlarının kadınlarda erkeklere kıyasla, dul olanlarda ise evli olanlara kıyasla anlamlı şekilde düşük olduğu, önlisans/lisans mezunu yaşlıların, yaşlılığı yaşamın bir parçası olarak gören ve kendini yaşlı bulmadığını ifade eden yaşlıların tüm yaşam kalitesi puanlarının anlamlı derecede yüksek olduğu, aile içi ilişkileri kötü olan yaşlıların ise genel sağlık ve sosyal işlev alanı dışındaki tüm alanlarda yaşam kalitesi puanlarının düşük olduğu belirlenmiştir (p<0.05).

İnaktif yaşlıların sosyal işlev hariç tüm yaşam kalitesi puanlarının düşük olduğu, sosyal işlev puanlarının ise aktif bireylere kıyasla yüksek olduğu belirlenmiştir. Toplam fiziksel aktivite süresi ile; fiziksel işlev, fiziksel

rol, ağrı, yaşamsallık, mental rol, mental sağlık alanları arasında pozitif, sosyal işlev alanı ile negatif yönlü korelasyon bulunmuştur (p<0.05).

Huzurevinde yaşayan yaşlıların PUKİ toplam puan ortalaması 9.83±4.61 olarak bulunmuştur.. Yaşlılığı yaşamın bir parçası olarak gören, kendini yaşlı bulmayan ve aile içi ilişkileri çok iyi olan bireylerde toplam uyku kalitesi puanları düşük olduğu saptanmıştır.. Toplam uyku kalitesi puanı ile tüm yaşam kalitesi alanları arasında negatif yönlü korelasyon bulunmuştur. (p<0.05). Huzurevinde yaşayan 65 yaş üzeri dinç yaşlılarda fiziksel aktivite düzeyi ve uyku kalitesi azaldıkça yaşam kalitesi kötüleşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı, Yaşam Kalitesi, Fiziksel Aktivite, Uyku kalitesi

AŞIRI TUZ TÜKETİMİNİN AZALTILMASI PROGRAMI'NIN KİŞİLER ÜZERİNDEKİ YANSIMASI

Süheyla SAK¹, Funda YILDIRIM BAŞ²

¹SDÜ Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı

²SDÜ Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı

Dünya sağlık örgütü yetişkinlerde tuz tüketiminin 5g/günün altında olacak şekilde azaltılmasını önermektedir. Ülkemizde 2008 de yapılan SALTurk-1 çalışmasında günlük tuz tüketim miktarının 18 g/gün, 2012'de SAL Türk 2 çalışmasında 15g/gün olduğu saptanmıştır. Ülkemiz bu konu üzerine harekete geçmiş ve Türkiye Aşırı tuz tüketiminin Azaltılması Programı 2017-2021 kapsamında tuzla mücadeleye başlamıştır. Bu çalışmada, Sağlık bakanlığının yaptığı tuzla mücadele programının kişiler üzerindeki farkındalık etkisini ve kişilerdeki tuz alışkanlığını araştırdık.

Ocak-mart 2018 tarihleri arasında üniversite hastanesi Aile Hekimliği polikliniğine başvuran, kronik hastalığı(Hipertansiyon, diyabet, vb.) ve ilaç kullanımı olmayan 135 kişi çalışmaya dahil edildi. Kişilere sosyodemografik özelliklerini, tuz alışkanlıklarını ve tuzla mücadele konusunda yapılanlar konusunda farkındalıklarını değerlendirmek için tarafımızca hazırlanmış anketler uygulandı. Veriler, SPSS 18 programında değerlendirildi. Bulguların değerlendirilmesinde frekans analizi ve tanımlayıcı istatistiksel veriler kullanıldı.

Çalışmaya 31 (%23) erkek, 104 (%77) kadın olmak üzere 135 kişi dahil edildi. Yaş ortalamaları $33,8 \pm 15,1$ ' idi. Kan basınçları ortalamaları sistol $109,7 \pm 16,1$, diyastol $75,1 \pm 9,1$ idi.

Tuz alışkanlıkları sorgulandığında; 23 (%17) kişi daha yemeğin tadına bakmadan tuz eklediğini belirtti. En fazla 98 (72,6) kişi iyotlu sofraya tuzu kullanılmaktaydı. Günlük tuz tüketim miktarını bilenler 66 (%48,9) kişiydi. Tansiyona, inme, felce neden olduğunu bilenler fazla iken, mide kanseri, astım, kemik erimesi yapma durumunu bilenler oldukça azdı (%24,4). Devletin azaltma çalışmalarının olduğunu 40 (%29,6) kişi farkında değilken, tuz paketlerinin üzerinde sağlığa zararlı yazısından da 90 (%66,7) kişi habersizdi. Masalardaki tuzluk azaltma davranışından da 56 (%41,5) kişi haberdardı. İyotun faydalı olduğundan 51 (%37,8) kişi habersizdi.

İyotun önemi kişilerce anlaşılmakta olup, İyotlu tuz kullanımı artmaktadır. Tuzun, mide kanseri, astım ve kemik erimesi üzerine etkileri daha çok vurgulanmalıdır. Tuz paketleri üzerinde zararlıdır yazısı daha görünür olmalı, masalardan tuzun kaldırılması daha çok denetlenmelidir. Bu konuda herkese görev düşmekte ve kişiler bilinçlendirilmelidir. Bu çalışmalar sayesinde tuzun bir halk sağlığı problemi olmaktan çıkarılması hedeflenilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Farkındalık, Sağlık uygulaması, Tuz tüketimi

BESİNLERDEKİ TUZ FARKINDALIĞI VE TÜKETİM DURUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Süheyla SAK¹, Funda YILDIRIM BAŞ²

¹SDÜ Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı

²SDÜ Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı

Tuz aşırı miktarda tüketildiğinde insan sağlığını olumsuz etkileyen bir halk sağlığı problemine dönüşmektedir. Diyetteki tuz miktarının günde 1 gram azaltılması felçleri %5, kalp krizlerini %3 azaltmaktadır. Diyetle tuzu kısıtlamada en önemli etken, öncelikle hangi besinin ne kadar tuz içerdiğini bilmektir.

Bu çalışmada; kişilerin besinler içeriğindeki tuz miktarı konusunda farkındalıklarını ve tüketim durumlarını araştırdık.

Ocak-Mart 2018 tarihleri arasında üniversite hastanesi Aile Hekimliği polikliniğine başvuran, kronik hastalığı (Hipertansiyon, diyabet, vb.) ve ilaç kullanımı olmayan 135 kişi çalışmaya dahil edildi. Kişilere sosyodemografik özelliklerini, besinler hakkındaki tuz bilgilerini değerlendirmek ve tüketilen miktarları belirlemek için tarafımızca hazırlanmış anket uygulandı. Veriler, SPSS 18 programında değerlendirildi. Bulguların değerlendirilmesinde frekans analizi ve tanımlayıcı istatistiksel veriler kullanıldı.

Çalışmaya 31 (%23) erkek, 104 (%77) kadın olmak üzere 135 kişi dâhil edildi. Yaş ortalamaları $33,8 \pm 15,1$ ' idi. Kişilerin 81'i (%60) tuzu azaltmayı kesinlikle istemekteydi.

Besin içeriklerindeki tuz miktarları hakkındaki görüşleri ve kişilerin tüketim durumları Tablo 1 de verilmektedir.

Tablo 1: Kişilerin besin içeriklerindeki tuz oranı hakkındaki görüşleri ve tüketim durumları

	Tuz içeriği Az dır n (%)	Haftada 3-4 ve üzeri tüketim n (%)
Peynir	25 (%18,5)	103 (%76,3)
Zeytin	26 (%19,3)	75 (%55,5)
Sucuk/pastırma	40 (%29,6)	20 (%14,3)
Et-Tavuk bulyon	43 (%31,9)	16 (%11,9)
Hazır Çorba	53 (%39,3)	6 (%4,4)
Patlamış mısır	36 (%26,7)	7 (%5,2)
Cips	39 (%28,9)	8 (%5,9)
Kraker	45 (%33,3)	11 (%8,1)
Tarhana	39 (%28,9)	28 (%20,7)
Ekmek-yufka	36 (%26,7)	62 (%45,9)
Ketçap-mayonez	49 (%36,3)	23 (%17,0)
Simit- poğaç	37 (%27,4)	33 (%23,7)
Ev salçası	14 (%10,4)	86 (%63,7)
Salamura yaprak	34 (%25,2)	10 (%7,4)
Hazır konserve	55 (%40,7)	3 (%2,2)
fastfood	43 (%31,9)	16 (%11,8)
Dondurulmuş hazır gıda	49 (%36,3)	7 (%5,2)
Turşu	60 (%51,2)	36 (%26,6)

Hastaların olduğu kadar sağlıklı kişilerinde tuz kısıtlamaları konusunda uyarılmaları gerekmektedir. Tuz kısıtlaması tavsiye edildiğinde besinlerin tuz içerikleri belirtilmeli ve kişilerde farkındalık oluşturulmalıdır.

Anahtar kelimeler: Farkındalık, Tuz, Tüketim

**EBEVEYNİN BESLENME VE AKTİVİTEYE
YÖNELİK YAKLAŞIMLARI ÖLÇEĞİNİN (PEAS)
TÜRKÇE GEÇERLİK GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI**

Özlem SİNAN*, Sibel KÜÇÜK*, Betül TOSUN**,
Dilek ULUDAŞDEMİR*, Mihran KÜÇÜK***

*Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

d.uludasdemir@gmail.com

**Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Eğitim ve
Araştırma Hastanesi

***Sincan Dr. Nafiz Körez Devlet Hastanesi

Bu araştırmanın amacı, Ebeveynin Beslenme ve Aktiviteye Yönelik Yaklaşımları Ölçeğinin (Parenting strategies for Eating and Activity Scale, (PEAS)) Türkçe geçerlik ve güvenirliğini belirlemektir.

Araştırma grubunu Temmuz 2015 - Aralık 2016 tarihleri arasında bir Devlet Hastanesinin çocuk sağlığı ve hastalıkları servisine başvuran 6-12 yaş çocuğu olan 1004 ebeveyn oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında, PEAS ve yapı geçerliğini test etmek için Çocuk Besleme Anketi (CFQ) kullanılmıştır. PEAS beş alt boyut ve 26 sorudan oluşmaktadır. Araştırmada güvenirlik analizi için PEAS'nın alt boyutlarının iç tutarlılık katsayısı ve madde-toplam puan korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Geçerlilik için kapsam ve yapı geçerliği analizleri yapılmıştır. Araştırmaya başlamadan önce etik kurul ve kurum izinleri alınmıştır. Ebeveynlere araştırma hakkında bilgi verilmiş ve katılımda gönüllülük esas alınarak izinleri alınmıştır.

Ölçeğin yapısal geçerlilik analizinde, tüm alt boyutların ortalamaları arasında pozitif yönde, orta düzey ve üzerinde bir korelasyon olduğu saptanmıştır ($p<0.001$). Kriter geçerlilik analizinde de PEAS' dan elde edilen puanlar ile CFQ ölçeğinden elde edilen puanlar arasındaki ilişki incelendiğinde, tüm alt alt boyutların birbiri ile korelasyonu anlamlı bulunmuştur ($p<0.001$). Ölçeğin Cronbach's Alfa güvenirlik katsayısı .91 olarak hesaplanmıştır.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular, Türkiye'deki çocukların beslenme ve aktivitelerine yönelik ebeveynlerin yaklaşımlarını ölçmek için PEAS'nın

geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Çocuk sağlığı, Beslenme, Aktivite, Ebeveyn yaklaşımı

**THE EFFECT OF BUBBLE FOAM APPLICATION
ON REDUCING ACUTE PAIN DURING
VACCINATION IN CHILDREN**

Öznur YILMAZ¹, Ayşegül ÖZDEMİR¹, Nurten
ARSLAN², Meltem KÜRTÜNCÜ³

¹Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı,
Zonguldak

oznur5294@gmail.com/

²Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı
Doktora Öğrencisi, Zonguldak

³Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Hemşireliği Anabilim Dalı, Zonguldak

This study was conducted in order to determine the effect of bubble foam application on pain during vaccine injection in healthy children aged 1 month to 2 years old.

In this randomized controlled experimental study, 50 infants and their parents who admitted to a family health center in Zonguldak during April and September in 2017 and who agreed to participate in the study were recruited (experiment group: 25, control group: 25). Data was collected using the Question Form, the Behavioral Pain Scale, and the FLACC Pain Scale. The data collection instruments were administered to both groups before and after vaccination.

There were no significant differences between the infants' mean Behavioral Pain Scale and mean FLACC Pain Scale scores before the application ($p>0.05$). During the application, there was no significant difference between the mean Behavioral Pain Scale score of the infants in the experiment and control groups ($p>0.05$), however, mean FLACC Pain Scale scores of the experiment and control groups were significantly different ($p<0.05$). Mean FLACC Pain Scale score of the experiment group (7.000 ± 3.367) was significantly lower than the mean score of the control group (9.760 ± 0.831).

After the application, there were significant differences between the experiment and control groups in terms of mean Behavioral Pain Scale and FLACC Pain Scale scores ($p<0.05$). It was found that both mean scores in the experiment group were lower than the mean scores of the control group.

Infants experience pain as a result of vaccination. This pain may lead to physiological, psychological, and metabolic problems. In this study, it was determined that bubble foam application is effective in reducing pain experienced during vaccination in infants and children. It can be recommended to use nonpharmacological methods for relieving pain during vaccination in infants.

Keywords: Vaccination, Infant and Child, Pain, Bubble Foam

ÜSTÜN YETENEKLİLİKTE AKADEMİK PERFORMANS ÜZERİNE BİR VAKA ANALİZİ

Oğuz EMRE¹, Serap DEMIRHAN², Ayşegül ULUTAŞ³,
Zekeriya ÇALIŞKAN⁴,
Tuğçe ULUDAĞ⁵

¹ İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Malatya

² İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Malatya, serapdm88@gmail.com

³ İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Malatya

⁴ İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Malatya

⁵ İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Malatya

Geçmişten günümüze üstün yetenekli bireyler toplumun dikkatini çekerek çeşitli çalışmalara konu olmuştur. Üstün yeteneklilik, genetik özellikler ve çevredeki uyarıcıların etkisi ile gelişir. Çocukların gelişim alanlarının birini, birkaçını veya tamamını etkileyebilen üstün yeteneklilik, çeşitli gözlem ve ölçme araçlarıyla uzmanlar tarafından ölçülerek bireyin yaştlarından ileri düzeyde olduğu tespit edilir (Baykoç Dönmez, 2009). Üstün yetenekli çocuklar; zekâ, yaratıcılık, artistik yetenek ve liderlik kapasitesinde veya özel akademik alanlarda maksimum performans gösterirler (Dağlıoğlu, 1995). Başarılı olma, merak, yaratıcı düşünce, soyut

kavrama, enerji yüksekliği, bağımsız olma, ısrarcı olma, liderlik, sosyal olgunluk gibi özelliklere eğilimli veya sahiptirler (Aral ve Gürsoy, 2011). Üstün yetenekli bireylerin söz konusu yeteneklerinin farkına varmaları, akademik, sosyal ve duygusal açıdan gelişimlerini iyileştirmek için Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) açılmıştır. BİSEM'e ilköğretim çağındaki çocuklar da yönlendirilebilmektedir. Yönlendirilen çocuklar için gözlem kayıtları tutulur ve tanılama komisyonu kayıtları analiz ederek uygun gördüğü öğrencileri önce grup taramasına sonra bireysel değerlendirmeye alır. Bireysel incelemede başarılı olan çocuklar BİLSEM'e alınır (MEB, 2009). Üstün yetenekli bireylerin gelişim alanlarının değerlendirilmesinde standart testler ve ölçekler kullanılmalıdır. Anne-babaların doğumdan itibaren çocukların gelişimi ile ilgili gözlem kayıtları ve öğretmenlerin gözlem kayıtları temel kaynak olarak bireyi değerlendirmede kullanılmalıdır. Bireylerin arkadaşlarından edinilen bilgiler akranlar birbirlerini daha iyi tanıyabildiklerinden değerlendirmede önemli birer veri kaynağı olabilir. Kısacası üstün yetenekli çocuklarla ilgili değerlendirmede sağlıklı ve nitelikli verilerin elde edilerek kullanılması önem arz etmektedir (Aral ve Gürsoy, 2011).

Bu araştırmada, 14 yaşında üstün yetenekli bir çocuğun akademik performansının vaka analizi yöntemi ile incelenmesi amaçlanmıştır.

Katılımcı, Malatya il merkezinde bir ortaokula ve Bilim Sanat Merkezi'ne devam den çocuklar arasından rastgele seçilmiştir. Çalışma, gözlem ve görüşme teknikleri kullanılarak yapılmıştır. Araştırmada verileri toplamak için yarı yapılandırılmış görüşme formu ve gözlem formu kullanılmıştır. Gözlem formunda, üstün yetenekli bireyin derslerdeki akademik performansına yönelik maddeler yer almaktadır. Görüşme formunda ise çocuğun öğretmenine ve annesine yönelik hazırlanmış çocukla ilgili sorular yer almaktadır. Öğretmen ve annelerle görüşme yapılarak üstün yetenekli bireyin akademik performansı hakkında derinlemesine bilgi elde edilmeye çalışılmıştır. Hazırlanan görüşme formunun amaca uygunluk, anlaşılabilirlik ve uygulanabilirlik açısından kontrolünün sağlanması amacıyla üç alan uzmanının

görüşlerine başvurulmuştur. Elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

Araştırma bulguları incelendiğinde; üstün yetenekli çocukta herhangi bir uyum ve davranış problemi gözlenmediği ortaya çıkmıştır. Vakanın erken tanı almasının, aile ve öğretmenlerin erken desteğini almasının davranış ve uyum problemi yaşamasının önüne geçtiği saptanmıştır.

Öğretmenler, sınıftaki öğrencilerin performanslarını iyi derecede tahmin eder ve derslerini her zaman orta düzeyde olan öğrencilerin anlayacağı şekilde işlerler. Orta düzeydeki öğrenciler gerek dersi anlamada gerekse de ödevleri yapmada biraz zorluklar çekmektedirler. Bu tip öğrenciler biraz sıkıntı çekerek ve çaba göstererek verilen ödevlerin üstesinden gelirler. Elde edilen her başarı çocuğu kamçılar ve motivasyonunu artırır. Fakat bu üstün yetenekli çocuklar için çok farklıdır. Bu çocuklar orta seviye düzeydeki bir ödevi yapmada zorluk çekmezler ve bu onları tatmin etmez. Bundan motivasyonel olarak hiçbir kazanç sağlamaz ve kendi yeteneği hakkında geri bildirim almazlar. Oysaki bu öğrenme motivasyonu için gereklidir. Bunlardan dolayı üstün yetenekli çocukların yapabileceklerinin bilincinde olmaları ve kapasitelerini geliştirmeleri için uygun öğrenme ortamları oluşturulmazsa performansında düşüş ve derslere karşı hoşnutsuzluklar ortaya çıkacaktır. Bunlarda ileride üstün yetenekli çocuğun sınıf ortamında sorunlu bir çocuk olmasını tetikleyecektir.

Anahtar Sözcükler: Üstün yetenek, Üstün zekâ, Çocuk, Vaka

ALZHEİMER DEMANS'LI BİREYLERDE ALT EKSTREMİTE KAS KUVVETİ İLE YÜRÜME HIZI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Fatma KABAKCI⁽¹⁾, Meral SERTEL⁽²⁾

¹Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Karaman, Türkiye

²Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Kırıkkale, Türkiye
Tıptaki ve teknolojiye gelişmeler sayesinde insanların yaşam süresi uzamış ve yaşlı nüfusu artmıştır. Alzheimer Demans (AD) yaş ile birlikte görülme sıklığı artan

ilerleyici nörodejeneratif bir hastalıktır. Yaşlı nüfusun artmasıyla birlikte dünya genelinde AD görülme sıklığı da artmıştır.

Bu çalışma AD'li bireylerde alt ekstremitte kas kuvveti ile yürüme hızı arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Çalışmaya 65 yaş ve üzeri 32 AD'li birey dahil edilmiştir. Bu bireylerin sosyodemografik özellikleri kaydedilmiştir. Alt ekstremitte kas kuvveti “manuel kas kuvveti dinamometresi (hand-held dynamometer) (Baseline Evaluation System, New York)” ve “5 defa otur kalk testi” ile değerlendirilmiştir. Yürüme hızı “yürüme hızı ölçüm testi” ile değerlendirilmiştir. Yürüme hızı ölçüm testinde bireylerin 14 m'lik düz bir zeminde istedikleri hızda yürümeleri istenmiş, bu düz zeminin 2. ve 12. metresine işaretler yerleştirilmiştir. Daha objektif ölçüm yapmak için bu 10 metrelik mesafedeki yürüme süresi hesaplanarak sn cinsinden kaydedilmiştir.

Çalışmaya katılan bireylerin yaş ortalaması 73,44±4,36 yıl olarak bulunmuştur ve bu bireylerin 9'u kadın, 23'ü erkektir. Pearson Korelasyon Analizi'ne göre yürüme hızı testi ile sağ (p=0.000, r=-0.618) ve sol (p=0.002, r=-0.517) alt ekstremitte kas kuvveti arasında orta derecede kuvvetli, negatif yönlü; 5 defa oturup kalkma testi (p=0.000, r=0.762) ile yüksek derecede kuvvetli, pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulundu (p<0.001). Yani alt ekstremitte kas kuvveti arttıkça 5 defa otur kalk testinin süresi azalmaktadır.

Çalışmamızın sonucunda AD'li bireylerde alt ekstremitte kas kuvvetinin azalması yürüme hızını etkilemektedir. AD'li bireylerde kognitif ve diğer semptomlarının azaltılmasında gerekli egzersiz programlarının içine mutlaka özellikle kuvvetlendirme eğitimlerinin de eklenmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

Anahtar Sözcükler: Alzheimer Demans, Kas Kuvveti, Yürüme hızı

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN BÜTÜNCÜL
TAMAMLAYICI VE ALTERNATİF TIBBA KARŞI
TUTUMLARININ BELİRLENMESİ**

Nurdan ŞAHİN¹, Diler AYDIN², Berna AKAY¹

¹Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

²Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

nsahin@bandirma.edu.tr ,

Son yıllarda sağlığın korunması ve geliştirilmesi, hastalıkların tedavi süreci kapsamında, modern tıbbın paralelinde, Tamamlayıcı ve Alternatif Tedavi (TAT) yöntemleri kullanım oranlarında artış gözlenmektedir. Literatürde belirtildiği gibi sağlık bakımı içinde TAT yöntemlerine yönelik, optimal sağlık düzeyinin yükseltilmesini amaç edinen hemşirelerin tamamlayıcı tedavi uygulamalarında yer almasını kaçınılmaz kılmıştır. Bu çalışma hemşirelik öğrencilerinin bütüncül tamamlayıcı ve alternatif tıba karşı tutumlarını değerlendirilmek amacıyla yapılmıştır.

Tanımlayıcı ve kesitsel olarak planlanan araştırmanın örneklemini, 2017-2018 öğretim yılında Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören ve çalışmaya katılmaya istekli toplam 280 öğrenci oluşturdu. Araştırma verileri araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ve Bütüncül Tamamlayıcı ve Alternatif Tıba Karşı Tutum Ölçeği (BTATÖ) kullanılarak yüz yüze görüşme yöntemi ile toplandı. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik dağılım, t testi, Mann Whitney U testi, tek yönlü varyans analizi, Kruskal Wallis testleri kullanılmış olup, anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ kabul edilmiştir.

Araştırmaya dahil edilen öğrencilerin yaş ortalamaları 20.79 ± 2.54 olup, %76,1'inin kız öğrenci olduğu belirlendi. Hemşirelik öğrencilerin Tamamlayıcı ve Alternatif Tıba Karşı Tutum Ölçeği puan ortalamaları 28.46 ± 5.04 olarak belirlendi. Öğrencilerin %33.9'u tamamlayıcı tıp yöntemlerini birden çok kez kullanırken, %38.9'unun hiç kullanmadığı belirlendi. Öğrencilerin çoğunlukla başvurduğu yöntemlerin müzik terapi (%49.6), diyet desteği (%40.4), yoga (%19.3) ve meditasyon (%18.9) olduğu belirlendi. BTATÖ

puanlarının cinsiyete göre değerlendirilmelerinde istatistiksel olarak anlamlılık görülürken; sınıf, anne ve babanın öğrenim durumu, gelir durumu ve tamamlayıcı tıp yöntemlerini kullanma durumuna göre ise istatistiksel olarak anlamlılık görülmedi ($p > 0.05$).

Çalışmamızda hemşirelik bölümü öğrencilerinin tamamlayıcı ve alternatif tıba karşı tutumlarının pozitif ve orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Hemşirelik öğrencilerinin daha lisans eğitiminden itibaren tamamlayıcı ve alternatif tedavi konusunda alanında temel bilgi ve beceri kazandıracak eğitim ile desteklenebilmesi büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Sözcükler: Bütüncül sağlık, Hemşirelik, Tamamlayıcı tedavi, Tutum,

**ÇOCUKLARA YÖNELİK GÜNÜBİRLİK
CERRAHİDE HAZIRLIK PROGRAMLARININ
KULLANIMI VE HEMŞİRELİK SÜRECİ**

Kadriye Demir¹, Ebru Kılıçarslan Törüner²

¹ Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Ankara, Türkiye, kadriyebartik@gmail.com.

² Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ankara,
Türkiye

Cerrahi, ameliyat olacak çocuk ve ebeveynleri açısından stresli bir süreçtir. Cerrahi girişimler, çocuğu yalnızca fizyolojik olarak etkilemez, hem çocuk hem de yakınları için stres ve anksiyete kaynağıdır. Bu nedenle ameliyat öncesi fizyolojik hazırlık kadar psikolojik hazırlık da önemlidir.

Bu derleme, günübirlik çocuk cerrahi hemşireliğinde hasta çocuğun gelişim dönemlerine göre ameliyat hazırlık programları ile ilgili bir çerçeve oluşturmak amacıyla yazılmıştır.

Bu çalışma derleme makalesi şeklinde taşarlanmıştır.

Yapılan çalışmalar, giderek artmakta olan ve hasta-hemşire iletişiminin sınırlı olduğu günübirlik cerrahilerde anksiyeteyi azaltıp iyileşmeyi hızlandırmak için ameliyat öncesi çocuğun yaş dönemine uygun olarak hazırlanmasının önemini vurgulamaktadır. Kısa süreli yatışa bağlı ameliyat öncesi / sonrası bakıma ilişkin aktivitelerin büyük bir bölümünün hasta ve yakınlarınca uygulanmasının gerekliliği, eğitimin günübirlik cerrahinin ayrılmaz bir parçası olduğunu ortaya

koymaktadır. Günübirlık cerrahi hemşiresinin, günübirlık cerrahi sürecinin her aşamasında hasta ve ailesinin bilgilendirilmesi, hastanın ameliyat sonrası dönemde klinikte bakımı, evde izlemi ve diğer ekip üyeleriyle işbirliği konusunda önemli rolleri bulunmaktadır. Hemşireler, ebeveyn ve çocuğun bireysel özelliklerine göre ameliyat öncesi hazırlık programını planlar ve uygular. Literatür incelendiğinde çeşitli ameliyat hazırlık programının kullanıldığı görülmektedir. Bunlar; sözel bilgilendirmeye ek olarak, ameliyat / anestezi prosedürleri ve evde bakım ile ilgili ayrıntılı bilgi içeren broşür, interaktif eğitim kitapçığı, hastane turları, interaktif oyunlar içeren eğitici multimedya uygulaması, web temelli özelleştirilmiş hazırlık programları, Sanal Gerçeklik Uygulaması, DVD (sanal tur) izletimi, eğitici boyama kitabı, bez bebek ile terapötik bilgilendirme ve telefon danışmanlığıdır. Ameliyat hazırlık programlarına ailelerin de dahil edilmesinin önemi vurgulanmıştır. Bu programların; çocuğun ve ailenin anksiyetesini azalttığı, kendilerini güvende hissettirdiği, ailenin bakım memnuniyetini artırdığı ve ailenin bakıma katılımını olumlu yönde etkilediği belirtilmektedir.

Hemşirelerin ameliyat öncesi hazırlık programlarını uygularken; çocuğun yaşı, mizaç özellikleri, önceki hastaneye yatış öyküsü ve ebeveyn kaygısı gibi çocuk yanıtlarının potansiyel yordayıcılarını da işe koşmaları gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Günübirlık Çocuk Cerrahi, Çocuk Hemşireliği, Ameliyat Hazırlık Programı

SÜT TOPLAMA TANKLARINDA OKRATOKSİN A VARLIĞININ BELİRLENMESİ

Erhan KEYVAN¹, Özen YURDAKUL¹, Fatma KOCASARI², Hidayet TUTUN², Ahu DEMİRTAŞ³,
Hatice Ahu KAHRAMAN¹, Erdi ŞEN¹

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi,
Gıda Hiyeni ve Teknolojisi Anabilim Dalı, Burdur,
Türkiye.

²Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi,
Farmakoloji ve Toksikoloji Anabilim Dalı, Burdur,
Türkiye

³Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi,
Fizyoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye

Okratoksin A (OTA), *Aspergillus* ve *Penicillium* türü mantarlar tarafından sentezlenen ve tahıl, kahve çekirdeği, fındık, kakao, bakliyat, bira, şarap, baharat ve kuru üzümde bulunabilen nefrotoksik etkili bir mikotoksindir. Ayrıca, OTA insanlarda immunotoksik, teratojenik ve karsinojenik etkileri nedeniyle kansere neden olan maddeler arasında yer almaktadır. Okratoksin A kısmen kararlı bir moleküldür ve gıdalara uygulanan işlemlerden sonra bile değişmeden kalabilir. Bu çalışmada; Burdur bölgesinde bulunan süt toplama tanklarında okratoksin A varlığının belirlenmesi amaçlandı. Farklı süt toplama tanklarından elde edilen toplam 40 çiğ süt örneği materyal olarak kullanıldı. Süt örneklerinin ekstraksiyonu amacıyla 250 µl süt örneği üzerine 750 µl metanol ilave edildi. Karışım oda ısısında 5 dk. süre ile inkübe edildi. Daha sonra santrifüj işlemi yapıldı ve süpernatant analiz amacıyla kullanıldı. Okratoksin A analizi için ise Helica Ochrotoxin A Serum/Milk ELISA test kiti kullanıldı ve analizler üretici direktiflerine göre yapıldı. Çalışma sonucunda süt toplama tanklarında 0,27-0,002 ppb arasında OTA kontaminasyonuna rastlanmıştır. Avrupa Komisyonu süt ve süt ürünleri için izin verilen maksimum bir OTA limiti belirlememiştir. Bu çalışmada bulunan OTA seviyeleri sütte OTA limiti belirleyen bazı ülkelerin limit değerlerinin çok altında kalmıştır. Okratoksin A varlığının özellikle hayvansal orjinli gıdalarda daha yoğun bir şekilde incelenmesi ve gerekli mevzuat çalışmaları yapılarak limit değerlerin belirlenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Burdur, Okratoksin A, Süt,

**KALP YETMEZLİĞİ OLAN HASTALARIN
HAYATIN ANLAMINA YÖNELİK
GÖRÜŞLERİNİN GÜNLÜK YAŞAM AKTİVİTESİ
VE YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ**

Fadime TORU¹, Diğdem LAFÇI², Ebru
YILDIZ³, Ahmet ÇELİK⁴

*Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik
Esasları AD - erzurum33_33@hotmail.com*

*Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik
Esasları AD-*

*Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik
Esasları AD-*

Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kardiyoloji AD-

Kronik bir hastalık olan kalp yetmezliğinin birey, aile ve toplum üzerinde oluşturduğu olumsuz etkilerinin azaltılması ve hastaların yaşam kalitesinin geliştirilmesi için bireyin yaşamının anlamını ve amacını sorgulayarak görüş bildirmesi ile hastalığa psikososyal uyumun artırılmasının sağlanmasında hemşirelik bakımının önemi büyüktür.

Amaç:Sınıflı III ve IV kalp yetmezliği olan hastaların hayatın anlamına ve amacına yönelik görüşlerinin günlük yaşam aktivitelerine ve yaşam kalitesine etkisinin incelenmesidir.

15 Mayıs-15 Ağustos 2017 tarihleri arasında Mersin Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde kalp yetmezliği nedeniyle kardiyoloji polikliniğine başvuran ya da serviste yatan, New York Heart Association (NYHA) sınıflamasına göre sınıf III ve IV kalp yetmezliği olan 93 hasta ile tanımlayıcı türde yapıldı. Veriler, Hasta Tanıtım Formu, Hayatın Anlam ve Amacı Ölçeği (HAAÖ), Katz Günlük Yaşam Aktiviteleri Ölçeği (KGYAÖ) ve Minnesota Kalp Yetmezliği ile Yaşam Anketi (MLHFQ) ile toplandı.

Hastaların yaş ortalamasının 69.80±10.27 yıl, %52.7'sinin erkek, %16.1'inin sınıf III kalp yetmezliği, %63.4'ünün günlük yaşam aktivitelerini yerine getirmede tam bağımlı olduğu ve %37.6'sının bütün günlük yaşam aktivitelerinde zorluk yaşadığı saptanmıştır. Hastaların ölçek puan ortalamaları; KGYAÖ 11.40±3.12, HAAÖ 48.09±16.64, MLHFQ 90.79±12.51 ve MLHFQ ölçeğinin alt boyutları fiziksel fonksiyon 37.12±3.51 ve

emosyonelise 19.31±3.62 olarak saptanmıştır. Hayatın anlamı ve günlük yaşam aktiviteleri arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde ($r=0.430$; $p<0.001$), yaşam kalitesi arasında ise negatif yönde ($r=-0.478$; $p<0.001$) anlamlı ilişki bulunmuştur. Hastaların yaşları ile KGYAÖ arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır ($r=-0.224$, $p=0.031$). Sınıf III. kalp yetmezliği olan hastaların MLHFQ ve alt boyutlarından fiziksel fonksiyon puan ortalaması sınıf IV kalp yetmezliği olan hastalara göre daha yüksek bulunmuştur ($p<0.05$). Ev dışı gereksinimlerini karşılamada kısmen bağımlı olan hastaların KGYAÖ ve MLHFQ alt boyutlarından fiziksel fonksiyon puan ortalaması tam bağımlı hastalara göre daha yüksek bulunmuştur ($p<0.05$).

Hastaların günlük yaşam aktivitelerinde bağımsızlık düzeyi ve hayatın anlamı arttıkça yaşam kalitesi artmaktadır. Genç hastalarda günlük yaşam aktivitelerinde bağımsızlık düzeyi artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kalp yetmezliği, günlük yaşam aktivitesi, yaşam kalitesi, hemşirelik.

**SEREBRAL PALSİLİ ÇOCUKLARDA ÇİFT
GÖREVNİN YÜRÜYÜŞ ÜZERİNE OLAN ETKİSİ**

Eda Özge OKUR, Meltem İŞINTAŞ ARIK

*Dumplupınar Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*

Çift görev, farklı amaca hizmet eden iki ayrı görevin, eş zamanlı gerçekleştirilmesidir. Birçok ortam, arka plan gürültüsü, bariyerler ve dikkat dağıtıcı görsel ve işitsel uyarılarla karakterize olduğu için günlük yaşam içinde bireyler, iki ya da daha fazla görevi aynı anda gerçekleştirmek durumundadır. Serebral Palsili (SP) çocuklar değerlendirildiğinde, klinik ortamda yürümeyi başarabiliyorken, okulda ve oyun alanında yürümekte zorlandıkları tespit edilmiştir. Buna çift görevdeki yetersizliklerinin de neden olabileceği düşünülmektedir. Literatürde yer alan çalışmalarda SP'li çocuklarda çift görevin yürüyüş parametreleri üzerine olan etkisinin incelenmesidir.

Veri tabanlarında “çift görev”, “eş zamanlı görev”, “çoklu görev”, “serebral palsy” ve “yürüme” anahtar kelimeleri tarandı.

Abstract Book
(Oral Presentation)

Hung ve arkadaşları, SP'li çocukların çift görev (kutu taşıma ve yürüme) gerçekleştiren; yürüme hızlarının, normal gelişim gösteren yaşlılarına göre daha düşük olduğunu bulmuşlardır. Eş zamanlı kognitif görevlerin SP'li çocuklarda yürüyüş hızını, adım uzunluğunu ve adım atma zamanını azalttığı bulunmuştur. Reilly ve arkadaşları, dar destek yüzeyli ayakta durma pozisyonunda dikkat yüklemesi yaptıklarında SP'li çocukların, normal gelişim gösteren çocuklara göre mediolateral yönde daha unstabil olduklarını bulmuşlardır.

Literatür incelendiğinde çift görevin, SP'li çocukların yürüme parametreleri üzerine negatif etki etmektedir. SP'li çocukların yürüme analizleri tek ve çift görev koşullarında incelenmeli ve fizyoterapi programları bu doğrultuda şekillendirilmelidir. Sp'li çocuklarda çift görevlerin fonksiyon üzerine olan etkisiyle ilgili daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır.

Anahtar Sözcükler:Serebral palsy, çift görev, yürüme

**BİR GÖĞÜS HASTALIKLARI HASTANESİNDE
YAPILAN BRONKOSKOPİ İŞLEMLERİNİN VE
PATOLOJİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Mustafa KUZUCUOĞLU¹, Derya AYDIN²

1-Balıkesir Üniversitesi, Göğüs Cerrahisi Ana Blim Dalı, Balıkesir

2-Atatürk Şehir Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Kliniği, Balıkesir

Akciğer kanseri günümüzde kanserden ölümlerin en sık sebebidir. Bronkoskopi ise kolay uygulanabilen ve hızla tanıya ulaşmamızı sağlayan bir işlem olup bu çalışmada amacımız bronkoskopinin tanı ve tedavideki yerini ortaya koymak, bronkoskopi endikasyonlarını saptamak, işlem sonrası elde edilen bulguların analizini yapmak ve bronkoskopi planlanan hastalara yönelik bir bakış açısı geliştirmektir.

Çalışmamıza 1 Ocak 2015 ve 1 Ocak 2017 tarihleri arasında göğüs hastalıkları hastanesine çeşitli nedenlerle başvuran ve bronkoskopi uygulanan hastaları dahil ettik. Bronkoskopi sırasında tanısal girişim uygulanmayan, örnek alınmayan ya da tetkiklerine detaylı şekilde ulaşılamayan hastalar çalışma dışında bırakıldı. Çalışmayan dahil edilen olgular, yaş, cinsiyet, kşinik

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

başvuru nedenleri, radyolojik bulguları, bronkoskopi bulguları, bronkoskopik örnekleme şekilleri ve patoloji sonuçları yönünden değerlendirildi. Elde edilen veriler istatistiksel olarak değerlendirildi.

Bronkoskopi kolay uygulanması, endobronşial yerleşimli patolojilerde tanısal kolaylık sağlaması, gerekli durumlarda tekrarlayan örneklemlere olanak sağlaması, özellikle akciğer kanserinde hem tanı hem de çeşitli tedavi olanakları sağlaması açısından efektif ve etkin kullanıldığında halen en etkili tanısal yöntemlerin başında gelmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bronkoskopi, Patoloji, Akciğer kanseri

**GERİATRİK BİREYLERDE KOGNİTİF DURUM,
MOTOR PERFORMANS VE İKİLİ GÖREV
PERFORMANSI ARASINDAKİ İLİŞKİ:
CİNSİYETLER ARASI FARK**

Özge YENİLMEZ¹, Ayşe ÜNAL², Filiz ALTUĞ²,

¹Özel Efort Ortopedi Tıp Merkezi, Denizli.

*²Pamukkale Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu, Denizli/TÜRKİYE*

Özge YENİLMEZ: ozg3e11@gmail.com

Yaşlanmayla birlikte motor performans ve kognitif durumdaki bozulmayla birlikte kişilerin ikili görev performanslarında kayıplar olabilmektedir.

Bu çalışma ikili görev performansında cinsiyetler arasında fark olup olmadığını incelemek amacıyla yapılmıştır.

65-75 yaş arası 82 sağlıklı geriatrik birey (41 E, 41 K) çalışmaya dahil edildi. Motor performans için otur-kalk testi, Süreli kalk yürü testi, 10 metre yürüme testi ve kognitif durum için Montreal Bilişsel Değerlendirmesi uygulandı. İkili görev performansları; motor-motor performansı için tepsidede bardak taşıma ve kognitif-motor performansı için haftanın günlerini geriye sayma olarak gerçekleştirildi.

Kadınların yaş ortalaması 70,12±3,18 yıl ve erkeklerin yaş ortalaması 69,80±3,21 yıldır. Her iki grup yaş, eğitim durumu, egzersiz alışkanlıkları, iş durumları açısından benzerdi. İkili performansta motor-motor görevleri kadınların erkeklere göre daha kısa sürede tamamladığı

bulunmuştur ($p=0.001$). Erkeklerin ikili kognitif-motor görev performanslarının bayanlara göre daha iyi olduğu bulunmuştur ($p=0.038$).

Bu çalışmanın sonuçlarıyla cinsiyetler arasında ikili görev performansında ortaya çıkan farklılıkların daha iyi anlaşılabilceği ve cinsiyetler arasındaki farklara göre tedavinin şekillendirebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İkili görev, Motor performans, Kognitif durum.

GERİATRİK BİREYLERDE MOTOR-MOTOR VE MOTOR-KOGNİTİF ÇİFT GÖREV EGZERSİZLERİNİN DÜŞME ÜZERİNE ETKİSİ

Hayrunnisa AKIN¹, Ebru Kaya MUTLU², Hanifegül
TAŞKIRAN³

¹ *İstanbul Aydın Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Programı, İstanbul,
Türkiye, nisa.akin05@gmail.com*

² *İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul, Türkiye,*

³ *İstanbul Aydın Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul, Türkiye,*

‘Dual task’, kişinin aynı anda iki görevi birden yerine getirmesini gerektiren deneysel nörofizyolojik bir işlemdir. Aynı anda birden fazla olan görevlendirmenin farklı yaş gruplarında performansa olan etkisi bilinmektedir. Geriatrik bireylerde çift görev (dualtask) egzersizleri ile ilgili çeşitli çalışmalar bulunmaktadır fakat kısıtlıdır.

Çalışmamızın amacı; geriatrik bireylerde hem motor-motor hem de motor-kognitif dualtask egzersizlerinin düşme üzerine etkinliğini belirlemektir.

60 yaş üzeri, 50 gönüllü geriatrik birey çalışmaya dahil edildi. Olgular motor-motor ve motor-kognitif grubu olmak üzere iki gruba ayrıldı. Gönüllülere 10 dk ısınma egzersizi, 20 dk motor-motor veya motor-kognitif çift görev egzersizleri ve 10 dk soğuma egzersizleri verildi. Egzersizler ayakta durma ve oturma pozisyonlarında uygulandı. Motor-Motor Dual Task egzersizlerinde olgular iki elinde, dolu 2 bardak bulunacak şekilde dirsekler 90 derece fleksiyon pozisyonunda kollar gövdeye bitişik olacak şekilde iki eliyle tutarak aynı zamanda belirlenen egzersizleri yaparak pozisyonunu

koruması istendi. Motor-Kognitif Dual Task egzersizlerinde randomize olarak seçilmiş iki basamaklı bir sayıdan birer birer geri sayması ile birlikte motor-motor dualtask egzersizlerinde belirttiğimiz egzersizleri yapması istendi. Değerlendirmede; Berg Balance Skalası(BBS), Uluslararası Düşme Etkinlik Ölçeği ve Zamanlı Ayağa Kalk ve Yürü Testi(ZAKYT)kullanıldı. Çalışmaya katılan bireylerin yaş ortalamaları, $67,72 \pm 7,332$ idi. Egzersizlerin BBS üzerindeki etkisi; tedavi öncesi ve sonrası karşılaştırıldığında her iki grupta da gelişme gözlenmiştir ($p<0,05$). Ancak gruplar arası anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p=0.07$). Uluslararası Düşme Etkinlik Ölçeği üzerindeki etkisine baktığımızda hem grup içi hemde gruplar arası anlamlı bir fark bulunmadı ($p>0.05$). ZAKYT’nde gruplar arası fark motor-kognitif grup lehine istatistiksel olarak anlamlıydı ($p<0.05$).

Çalışmamızda, geriatrik bireylerde her iki çift görev egzersizlerinin düşme üzerine olumlu etkileri bulunmuştur. Ancak, motor-kognitif egzersizlerin zamanlı ayağa kalk ve yürü testindeki olumlu etkisi dolayısıyla geriatrik bireylerde öncelik verilmesi gerekliliğini düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Dual Task, Çift Görev, Geriatri, Zamanlı Kalk ve Yürü Testi, Kognitif

PREOPERATIVE PREPARATION PROGRAMS IN OUTPATIENT PEDIATRIC SURGERY NURSING:

A LITERATURE REVIEW

Kadriye DEMİR¹, Ebru KİLİÇARSLAN TORUNER²

¹ *Ankara Yıldırım Beyazıt University Health Sciences
Faculty Nursing Department, Ankara, Turkey,
kadriyebartik@gmail.com.*

² *Gazi University Health Sciences Faculty Nursing
Department, Ankara, Turkey, ebrudan@yahoo.com.*

With the development of technology, outpatient pediatric surgery is increasing. Surgical procedures can be a stressful experience for children and their families. Nurses are involved in the development and implementation of surgery preparation programs to reduce stress and manage the surgical process.

In this literature review, it is aimed to determine the effectiveness of surgery preparatory programs developed in outpatient pediatric surgery.

Abstract Book (Oral Presentation)

The 'Medline / Pubmed and ScienceDirect' databases were searched and seven articles published in English in 2007-2017 that can be accessed in full text were examined. A total of 7 articles have been evaluated in terms of where and when it was done, the number of samples and their characteristics, methodology, applied outpatient surgical characteristics, surgery preparation programs used, effects of programs on children and their families and important results.

Several preoperative preparation programs were used in the studies. These were interactive educational booklet, hospital tours, educational multimedia application with interactive games, web-based customized preparation programs, DVD (virtual tour) monitoring, educational coloring book, therapeutic information with medical doll and telephone counseling. In these 7 studies, it was found that surgery preparation programs in outpatient pediatric surgery decreased the anxiety of the child (44.4%), decreased the anxiety of the child and parents (33.3%), made the child and parents feel safe (11.1%), increased the satisfaction of the family with care (22.2%), affected positively the participation of family on caring (11.1%).

Outpatient pediatric surgery preparation programs which includes sufficient and brief information supported by written, understandable, visual and auditory materials for children and their family can support the well-being of the child and his / her family in the hospital before the surgery.

It is seen that various surgical preparation programs are used. It emphasized the importance of including families in surgery preparation programs.

Key Words: Day-Care Pediatric Surgery, Pediatric Nursing, Preoperative Preparation Program

GERİATRİK HASTALARDA SERUM D VİTAMİNİ DÜZEYLERİ İLE KEMİK MİNERAL YOĞUNLUĞU ARASINDAKİ İLİŞKİ

Arzu Cengiz

Adnan Menderes Üniversitesi, Tıp Fakültesi

Osteoporoz, kemik yoğunluğunda (KMY) azalma ile karakterize yaygın bir hastalıktır. Serum D vitamini düzeyi ile kemik mineral yoğunluğu arasındaki ilişki

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

tartışmalıdır. Bazı çalışmalarda düşük KMY değerleri düşük serum vitamin D düzeyleri ile ilişkili bulunurken bazı çalışmalarda bu ilişki gösterilememiştir.

Bu çalışmada amaç, 65 yaş üstü hastalarda serum D vitamini düzeyleri ile KMY arasındaki ilişkiyi değerlendirmektir.

KMY ölçümü için başvuran 65 yaş üzeri hastalar retrospektif olarak değerlendirildi. Klinik bulgularına ulaşılabilen 103 hasta (74 kadın, 29 Erkek), (65-90 yaş (mean: 71.2±5.4)) çalışmaya dahil edildi. Kemik metabolizmasını etkileyen ilaç kullananlar, osteoporoz dışında metabolik kemik hastalığı olanlar çalışmaya dahil edilmedi. Hastaların serum 25(OH)D3, parathormon (PTH), kalsiyum (Ca) düzeyleri ile lomber vertebra ve femur boyun KMY ölçümleri (g/cm²) not edildi. Düşük D vitamini düzeyi serum 25(OH)D3 değeri <15 ng/ml olarak tanımlandı.

D vitamini eksikliği oranı tüm hastalarda %34 olarak saptandı. Kadın hastalarda D vitamini eksikliği (%52) erkek hastalardan (%27) istatistiksel anlamlı olarak yüksekti (p=0.032). Lomber vertebra T skoru ölçümlerine göre hastaların %54'ünde osteoporoz, %31'inde osteopeni, %15'inde normal değerler saptandı. Kadın hastalarda osteoporoz oranı (%62), erkek hastalardan (%35) istatistiksel anlamlı olarak fazlaydı (p=0.021). D vitamini eksikliği olan ve olmayan grupta vertebra ve femur KMY ölçümleri arasında anlamlı fark saptanmadı. Osteoporozu olan ve olmayan hastalar arasında yapılan değerlendirmede serum D vitamini, Ca, PTH açısından anlamlı fark saptanmadı. Yapılan korelasyon analizinde KMY değerleri ile D vitamini, PTH, Ca düzeyleri arasında anlamlı korelasyon saptanmadı.

Geriatrik hastalarda osteoporoz ve D vitamini eksikliği sık rastlanan klinik problemlerdir Çalışmamızda geriatrik hasta grubunda serum D vitamini düzeyi ile KMY arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır. Tekrarlayan D vitamini ölçümleriyle birlikte kemik yoğunluğuna etkisi olan diğer birçok faktörün de değerlendirildiği daha geniş hasta gruplarında yapılan çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Sözcükler: Osteoporoz, Kemik mineral yoğunluğu, D vitamini

**ELEKTROSTATİK POLYESTER TOZ BOYA
İŞÇİLERİNDE FEV₁/FVC ORANI VE EGZERSİZ
KAPASİTESİ İLİŞKİSİ**

Ukbe ŞIRAYDER¹, Deniz İNAL-İNCE², Ferhan
SOYUER¹

¹Nuh Naci Yazgan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü,
Kayseri.

²Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara.

usirayder@nny.edu.tr.

Mesleksi akciğer hastalıkları, genellikle gaz, buhar, damlacık, partikül veya lif yapısındaki mesleki etkenlerden kaynaklanır. Değişik meslek gruplarındaki kesitsel çalışmalarda meslek astımı prevalansı; işçilerin maruz kaldıkları ajan, maruziyet düzeyi ve şiddeti, bireylerde atopi veya sigara içme öyküsü ile ilişkilidir.

Bu çalışmada elektrostatik polyester toz boya işçilerinde solunum fonksiyonları ile egzersiz kapasiteleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlandı.

Çalışmamıza elektrostatik polyester toz boya işinde çalışan 54 erkek (yaş ortalaması 30,11±6,78 yıl) gönüllü dahil edildi. Katılımcıların sosyo-demografik bilgileri kaydedildi. Solunum fonksiyonlarını değerlendirmek için spirometrik ölçümler yapıldı. Egzersiz kapasitelerini değerlendirmek için ise katılımcılara Artan Hızda Mekik Yürüme Testi (ISWT) yapıldı.

Katılımcıların FEV₁/FVC (ortalaması 78,2±2,7) oranları, FEV₁ (ortalaması 4,05±0,5 lt) ve FVC (ortalaması 5,18±0,61) değerleri ile ISWT (ortalaması 786,5±103,8 metre) mesafeleri arasında pozitif yönde ilişki saptandı (sırasıyla r=0.507, p<0.001; r=0.409, p=0.002; r=0.274, p=0,045). PEF (ortalaması 8,52±0,76 lt) ve FEF₂₅₋₇₅ (ortalaması 3,79±0,46) değerleri ile ISWT mesafeleri arasında ise anlamlı ilişki saptanmadı (sırasıyla r=0.146, p=0.293; r=0.073, p=0.6).

Elektrostatik polyester toz boya işçilerinde FEV₁/FVC, FEV₁ ve FVC değerleri düşük olan bireylerin ISWT mesafelerinin de düşük olduğu görülmüştür. Büyük havayolu fonksiyonları iyi olanlarda egzersiz kapasitesi daha iyidir.

Anahtar Sözcükler: Solunum fonksiyonu, Mesleksi akciğer hastalığı, Egzersiz kapasitesi.

**PROTETİK DİŞ TEDAVİSİ KLİNİĞİNDE TEDAVİ
GÖREN HASTALARIN DAĞILIMI VE KLİNİK
İŞLEYİŞE ETKİLERİ**

Ceren UZUN¹, Hakkı Cenker KÜÇÜKEŞMEN

*Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi,
Protetik Diş Tedavisi Anabilimdalı, Isparta*

Bu çalışmamızda 2013-2017 yılları arasında Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Protetik Diş Tedavisi Anabilimdalına başvuran hastaların yapılan işlemlere, cinsiyete ,tedaviyi yapan hekimin akademik ünvanına ve yıllara göre dağılımının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu tarihler arasında başvuran 8132'si kadın, 7113'ü erkek toplam 15245 hastanın protokol kayıtlarından elde edilen veriler sayı ve yüzde olarak incelenmiştir. Hastalara yapılan işlemlerin dağılımı incelendiğinde en çok yapılan işlemin veneer kron olduğu görülmüştür. Sabit protezler açısından bakıldığında yapılan işlemlerin sıralamasının çoktan aza doğru sırasıyla implant üstü kronlar, tam seramik kronlar, zirkonyum kronlar ve laminate veneer kronlar olduğu görülmüştür. Hareketli protezler içinde en sık uygulanan protez tipi bölümlü protezler iken, ikinci sırada total protezler , üçüncü sırada implant üstü hareketli protezler ,son sırada ise immedat protezler olduğu görülmüştür. Az sayıda işlem türü hariç tüm protetik işlemler kadın hastalara daha fazla sayıda uygulanmıştır ve kron köprü sökümü işlemleri hariç tüm işlemler öğretim üyeleri tarafından daha fazla oranda yapılmıştır. Türkiye'nin farklı bölgelerinde ve farklı üniversitelerinde benzer araştırmaların yapılmasının bölgesel olarak ve ülke çapında protez kullanımının karşılaştırılması açısından faydalı olacağı kanaatindeyiz.

Anahtar kelimeler: Hasta dağılımı, protez tipleri, epidemiyoloji

SELF-ESTEEM IN INDIVIDUALS WITH STOMA

Merve AKDEMİR¹, Cemile ÇELEBİ², Sevde Nur
EKİNCİ¹, Şeyda Gül AKBULUT¹, Tuncay ŞEN¹

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Hemşirelik Bölümü

²Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği A. D.

Stoma is an artificial opening in which the intestine is transiently or permanently bridged to the abdominal wall to evacuate due to various diseases of the gastrointestinal tract and the urinary system. Stoma is opening up to help individuals live longer, improve their quality of life, and help them return to a healthy and productive life. However, stoma opening causes many problems in physiological, psychological and social aspects. Stoma is opening up to help individuals live longer, improve their quality of life, and help them return to a healthy and productive life. However, stoma opening causes many problems in physiological, psychological and social aspects. Stoma opening may cause important changes in the individual's emotional and lifestyle. Psychosocial problems in the case of Stoma opening; social isolation, depression, spouse adjustment problems, sexual dysfunctions, impairment of body image, decrease in self-esteem due to fear of leakage and smell. It is stated that each surgery has its own problems and it can be perceived as a threat to the self-esteem of practices that alter the physiological functions of the organism, disrupt the integrity of the body, and change the lifestyle. In order for the individuals with stoma to be able to continue his or her normal life, the changes in the emotional state need to be determined and learned by health workers to cope with these changes. It is important to express the negative feelings of the stomatologic individual in the process of coping. For this reason, the education and counseling services to be provided to this illness should be an integral part of physical, social and psychological aspects. The nurse in the care of the individual with stoma has any roles like care giver, trainer, consultant, supporting, training and facilitating. At the same time, the nurse can help the individual to gain practical skills by preparing for the future, using teaching-learning methods and creating an individual training program. The nurse-

stoned individual should inform and support the changes in emotional state, change of body image and affecting self-esteem. Providing and continuing this support has important tasks and responsibilities for stoma care nurses.
Keywords: Stoma, self-esteem, nursing

POST-MASTECTOMY PERCEPTION OF BODY IMAGE IN WOMEN

Şeyda Gül AKBULUT¹, Cemile ÇELEBİ², Tuncay
ŞEN¹, Merve AKDEMİR¹, Sevde Nur EKİNCİ¹

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Hemşirelik Bölümü

²Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği A. D.

Breast cancer is one of the four most common types of cancer in women and it is ranks second in terms of mortality. The result of early detection and effective treatment is the life span of the and stage breast cancer survivors. Mastectomy of breast cancer causes permanent change in the appearance of women. The loss of a surgical organs and alteration of the body's appearance can lead to negative result for patients studies have shown that breast cancer affects women at many physical, psychological, social and spiritual dimensions. In many societies woman's breast, aesthetic look femininity, attractiveness, sexuality, the reproduction, motherhood and baby is seen as the symbol of the nutrition. Breast cancer is perceived as a sign of cancer as well as the fact that women are threatened both by life and by women because of surgical treatment. The importance that the mammal carries for women reflects on the fit of the individual after the mactectomy. Breast loss by mastectomy is perceived as a loss of the attractiveness and sexuality of the women's fertility to the women, which causes a negative change in the woman's body image. The breast is loaded with many meanings by the society, it is also an important and sexual sensation in sexuality. Because of the negative body image after mastectomy, it is shown in studies that the perception of the body deteriorates due to the decrease in sexual satisfaction and that it causes the distortion in co-compliance. Przewdziecki et al the (2013) study, it was determined that negative body image increased stress and

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

reduced self-esteem. Landmark and Wahl's (2002) in this study, one of the participants stated that mastectomy is of vital importance and it is very difficult and inevitable to choose between life or loss of breast.

Surgical treatment of breast cancer treatment is inevitable after the change of body image. Psychological problems as well as post-operative physiological problems should be addressed so that care can be provided with a holistic understanding of the disease after mastectomy. In this process, nurses should be informed, supported and guided for effective methods of coping by pre-operative and post-operative patients using their counseling and training roles.

Keywords: Breast cancer, mastectomy, body image

**NURSING STUDENTS ' SATISFACTION LEVELS
AND EXPECTATIONS**

Sevde Nur EKİNCİ¹, Cemile ÇELEBİ², Şeyda Gül
AKBULUT¹, Tuncay ŞEN¹, Merve AKDEMİR¹

*1Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Hemşirelik Bölümü*

*2Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği A. D.*

Universities play an important rule in the scientific, economic, technological, social and cultural development of societies. Universities should assess the quality of their educational environment at regular intervals to keep up with these developments. For this purpose students; satisfaction, attitude, needs and experiences are important.

It is seen that the concept of satisfaction has been investigated in the literature in terms of job satisfaction and life satisfaction. Universal satisfaction affects physical health as well as mental and mental health of students. School life of a student who is dissatisfied and unhappy in his / her school is also affected by this situation. There is tension with dissatisfaction, which leads to various psychological or psychomotor disturbances in the students. All these situations can cause a general dissatisfaction in the students. The level of satisfaction of the expectations of the students influences both their achievements and satisfaction levels. Instructor satisfaction surveys on the educational

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

process reveal that teacher satisfaction surveys are very strongly related to the satisfaction provided.

The training process is not limited to academic teaching in the classroom but is a process involving extracurricular student-teaching associations, academic programs and academic advising and guidance of instructors. out-of-class relationships between students and teaching staff play an important role in issues such as personal, social and intellectual development of learners, academic achievement in class, perceptions of students, self-confidence and finding themselves valuable. They state that out-of-class communication with the instructors encourages students to think more about their future careers, increases their satisfaction with their education, and provides intellectual benefits.

In a study to determine the views of the nurses about the course, practice and teaching staff, the students determined that the instructors were understanding and tolerance, support and help, trust, mistakes not told by the patient, communication is open. In educational services, it is seen that individuals have different results due to different perspectives, their attitudes and behaviors are shaped according to personal perceptions and many factors play a rule in the formation of different levels of satisfaction in individuals. For this reason, nursing schools aiming to provide quality education can regularly measure student satisfaction and expectations, and make improvements in their schools as a result of their studies.

Key words: Nursing education, student satisfaction.

**YOĞUN BAKIMDA ENTERAL BESLENME
KOMPLİKASYONLARI**

Sultan ÖZKAN, Gülcan ALAKUŞ

*Adnan Menderes Üniversitesi, Cerrahi Hastalıkları
Hemşireliği Ana Bilim Dalı, Aydın*

Yoğun bakımlarda sıkça görülen enteral beslenmeye bağlı komplikasyonların neler olduğunu ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır.

Yoğun bakım üniteleri, kritik durumda olan hastaların tedavilerinin sürdürüldüğü, çoklu invaziv girişimlerin uygulandığı, gelişmiş teknolojik ekipmanların kullanıldığı, mortalite ve morbiditenin yüksek olduğu ünitelerdir. Buradaki tedavileri devam eden hastalar ağız

Abstract Book (Oral Presentation)

yoluyla beslenmeye elverişli değilse parenteral ve enteral olarak 2 şekilde beslenme yapılmaktadır. Yoğun bakımda en çok tercih edilen yol enteral beslenmedir. Enteral beslenmeyle enerji ve protein sağlamak dışında; barsak bütünlüğünün korunması, bariyer ve immün fonksiyonların sürdürülmesi, bakteriyel translokasyonun önlenmesi ve enfeksiyöz komplikasyonların azaltılması gibi önemli yararlar sağlanabilir. Enteral beslenme endikasyonları; GIS hastalıkları, organ yetmezlikleri, nörolojik ve psikiyatrik hastalıklar, özofagus hastalıkları, postoperatif beslenme ve preoperatif hazırlık olarak sıralanmaktadır. Tam barsak obstrüksiyonu, ciddi diyare ve ciddi malabsorbsiyonlar gibi durumlar enteral beslenme için kontrendikedir.

Enteral beslenme esnasında hemşire şu komplikasyonlara karşı uyanık olmalıdır;

1. Mekanik komplikasyonlar; temas bölgelerinde erozyon ve/veya nekroz ve/veya enfeksiyon, pharyngeal, özofageal ve/veya trakeobronşial perforasyon stenoz, trakeoözofageal fistül, yerine yerleştirme ve probun çıkarılması, probun engellenmesi ve bağlanması, osteotomi bölgesi yoluyla intraperitoneal sızıntı, formülasyon sızdırması, akciğer aspirasyonu, kanama.
2. Metabolik komplikasyonlar; hipertonic dehidrasyon, hiperosmolarite, nonketotik hiperosmolar koma, hiper/hipoglisemi, hiperhidrasyon, boşaltma sendromu, geri beslenme sendromu, hiperkapniye
3. Bulaşıcı komplikasyonlar; sinüzit ve otitis, aspirasyon pnömonisi, nekrotizan peritonit ve enterit, diyet kirliliği.
4. Gastrointestinal komplikasyonlar; artan mide kalıntı hacmi, kabızlık, abdominal dolgunluk ve şişme, kusma ve yetersizlik, ishal, hipertansinsemi, hepatomegali

Yapılan çalışmalarda enteral beslenme komplikasyonları ilk 1-3 ay içerisinde sıvı elektrolit bozuklukları %34.4, tüp komplikasyonları %46.9, hiperglisemi %26.6, diyare %32.8, Konstipasyon %28.1, ve aspirasyon pnömonisi %3.1 oranında görüldüğü saptanmıştır. Sıklıkla gelişen komplikasyonlar olarak distansiyon, bulantı-kusma, beslenme tüpünün sızdırması-yerinden çıkması, gastrotomi çevresinde üreme, aspirasyon pnömonisi ve diyare görülmüştür.

Enteral beslenme Yoğun Bakım Ünitelerindeki kritik durumda olan hastaların tedavilerinin sürdürülmesinde

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

çok önemli bir yere sahiptir. Hemşireler hangi komplikasyonlarla karşılaşabileceğini öngörüp, bakımı ve engellenmesi konusunda uyanık olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Enteral beslenme, yoğun bakım, komplikasyonlar

MORPHOLOGICAL OBSERVATION OF THE DEVELOPMENT OF MOUSE BLASTOCYST STAGE EMBRYOS *IN VITRO*

Duygu MUTLUAY

*Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary
Medicine, Department of Histology and Embryology
15030, Burdur, Turkey,*

duygumutluay@gmail.com

The first two cell lineages in the mouse, trophectoderm (TE) and inner cell mass (ICM), are morphologically detectable by E3.5. TE has typical polarized epithelial layer with encapsulating both apolar ICM and fluid-filled cavity. This cavity expansion is essential for hatching and proper implantation to uterine endometrium. While TE is responsible for implantation of the embryo, the pluripotent ICM cells will give rise to the fetus. After blastocyst formation some of the ICM cells differentiate into to primitive endoderm that situated on the free surface of the ICM. The remaining core of ICM cells then becomes organized into a layer called epiblast that is located between polar trophectoderm and the primitive endoderm. So, at the time of implantation (E4.5) the blastocyst has three distinct tissues; epiblast, primitive endoderm and trophectoderm. Here, we demonstrated the cell lineages development of blastocyst stage embryos by using inverted microscope. Firstly, CD1 females of 6-8 weeks of age were mated with same strain fertile males. After the mating, inseminated females were selected by the presence of vaginal plug (day 1) and these females were sacrificed at the day 2. Two-cell stage embryos were flushed from the oviducts with FHM HEPES-buffered medium under the stereo-microscope. These embryos were cultured in 20 µl drops of KSOM-AA medium at 37°C in 5% CO₂ in air incubator until blastocyst stage (E 3.5 and E4.5). Our results demonstrate and review the current knowledge on morphology of blastocyst stage embryos. Understanding of these essential cell lineage specification is important for accurate implantation and healthy pregnancy.

**ŞUBAT (ŞUBAT) YAPIMINDA İNEK SÜTÜNÜN
KULLANIM OLANAKLARI**

Togzhan BORANBAYEVA¹, Kübra BİNGÜL², Yağmur
YILDIRIM², Zhanara TULEMİSSOVA¹,
Aynur Gül KARAHAN²

¹Kazak Ulusal Tarım Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Biyogüvenlik Bölümü Almaty/Kazakistan

bor-tog@mail.ru,

²Süleyman Demirel Üniversitesi Mühendislik Fakültesi
Gıda Mühendisliği Bölümü Isparta/Türkiye

Deve sütü Afrika, Asya ve Ortadoğu'nun kırsal bölgelerinde yaşayanların beslenmelerinde önemli etkiye sahiptir. Bu coğrafyada çiğ deve sütünden başlatıcı kültür kullanılmadan farklı adlar altında elde edilen fermente ürünler sevilerek tüketilmektedir. Kazakistan'da üretilen Şubat ise, deve sütünün laktik asit bakterileri ve mayalarla fermente edilmesiyle elde edilen fonksiyonel bir üründür. Şubat bağırsaklardaki patojenler üzerine antibakteriyel etki göstermekte, hazmı kolaylaştırmakta, probiyotik özellikte mikroorganizmalar içermektedir. Bu özellikleri nedeniyle tüketiminin yaygınlaşması önem taşımaktadır. Ancak deve sütü üretimi ülkemizde son derece sınırlıdır. Bu nedenle alternatif ürünlerin ortaya konulmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

Bu çalışmada, deve ve inek sütü kullanılarak Şubat üretilmesi ve her iki ürünün özelliklerinin kıyaslanması amaçlanmıştır.

Pastörize deve ve inek sütü Kazakistan'dan sağlanan kuru Şubat mayası ve geleneksel yöntemle Kazakistan'da üretilmiş Şubat ile fermente edilmiştir. Elde edilen ürünlerin fizikokimyasal (pH, kurumadde, yağ, asitlik, etanol), mikrobiyolojik (laktik asit bakterisi ve maya sayımı) ve duyuşal özellikleri belirlenmiştir.

Yapılan analizler sonucunda deve ve inek sütünden yapılan Şubat örneklerinin benzer özellikler taşıdığı belirlenmiştir. Duyusal analizler ise inek sütü ile üretilen Şubat'ın kabul edilebilir olduğunu göstermiştir.

Türkiye'de elde edilen deve sütü miktarı endüstriyel üretim açısından yetersizdir. Ancak Şubat sağlık açısından yararları bilimsel olarak saptanmış bir üründür. Bu nedenle endüstriyel olarak üretilmesi, geniş halk kitlelerine ulaştırılması açısından önemlidir. Bu çalışmada yapılan analizler açısından inek sütü Şubat

üretiminde kullanılmaya elverişli bulunmuştur. Bundan sonra yapılacak çalışmalarımızda bu yeni ürünün sağlık üzerindeki etkileri de incelenecek ve Şubat'ın Türkiye'de ticari olarak üretilmesine alt yapı oluşturulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Sözcükler:Deve sütü, İnek sütü, Şubat, Fonksiyonel ürün

**ŞİZOFRENİ MODELİ OLUŞTURULAN DIŞI VE
ERKEK SIÇANLARDA AÇIKALAN DAVRANIŞ**

PARAMETRELERİNİN VE I- LABİRENT

CEVAPLARININ ARAŞTIRILMASI

Emine İRCİ¹, Asuman GÖLGELİ¹

¹Erciyes Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji Ana Bilim
Dalı, Kayseri, Türkiye

irci_138@hotmail.com

Şizofreni dünya çapındaki nüfusun %1'ni etkileyen, pozitif, negatif semptomlar, kognitif bozukluklar ve hafif nörolojik bulgularla seyreden nöropsikiyatrik bir hastalıktır. Ülkeler için maliyetinin yüksek ve etiyolojisinin hala tam olarak aydınlatılmamış olması şizofreni hayvan modellerine yönelmeye neden olmuştur. Deney hayvanlarında şizofreni modeli oluşturmak için MK-801 kullanımı kolay ulaşılması ve maliyetin düşük olmasından dolayı tercih edilmektedir. Bu çalışmada sıçanlarda MK-801 uygulanması sonrasında açık alanda davranış parametreleri ve I labirentte anksiyete cevaplarının dışı ve erkek sıçanlarda araştırılması amaçlanmıştır. On-oniki aylık (n=20 erkek, n=20 dişi) Wistar albino sıçanlara beş gün, günde 0.5mg/kg MK-801 i.p. olarak verilmiş (n=10 erkek, n=10 dişi), kontrol grubuna ise aynı sürede, aynı miktarda SF enjeksiyonu yapılmıştır (n=10 erkek, n=10 dişi). Beş gün MK-801 uygulamasından sonra 6. gün açık alan davranış testi, 7. gün I labirent testi uygulanmıştır. Kontrol dişi sıçanlar kontrol erkek sıçanlara göre daha fazla lokomotor aktivite ve keşif davranışı göstermiştir (p<0.05). MK-801 uygulanan dişi ve erkek sıçanların her iki grubu da kontrol dişi ve erkek sıçanlara göre açık alan parametrelerinde artış olmuş bu artış erkek sıçanlarda anlamlı bulunmuştur (P<0.05). I-labirentte açık kolda kalma % si kontrol sıçanlar için birbirine yakinken, erke

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

sıçanlarda MK-801 uygulaması sonrası bu değerde azalma, dişi sıçanlarda ise anlamlı olarak bir artış gözlenmiştir ($p<0.05$). Sonuç olarak MK-801 ile oluşturulan şizofreni modelinde açık alan ve I-labirentte pozitif semptomlar gözlenmiş, dişilerin dramatik olarak daha fazla etkilendiği sonucuna varılmıştır.

Bu çalışma Erciyes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından TYL2017-7333 nolu proje ile desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: şizofreni modeli, MK-801, açık alan, I-labirent, sıçan

**HEMŞİRELİK FAKÜLTESİ SON SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN KARIYER PLANLARININ
İNCELENMESİ**

Nurdan GEZER*, Ezgi TEMEL*

**Adnan Menderes Üniversitesi Cerrahi Hastalıkları
Hemşireliği Anabilim Dalı*

Araştırmada Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi'nde öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin mezuniyet sonrası kariyer planlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı tipte planlanan araştırmanın evrenini ADÜ Hemşirelik Fakültesi son sınıf öğrencileri ($n=280$), örneklemini ise araştırmaya katılmaya gönüllü olan, sosyodemografik özellikler ile anket formunu eksiksiz dolduran dördüncü sınıf öğrencilerinden toplam 152 öğrenci oluşturdu. Verilerin değerlendirilmesinde ortama ve yüzdelik testler kullanıldı.

Öğrencilerin yaş ortalaması 22.39 ± 1.72 , öğrencilerin %66.4'ü kadın, %37.5'inin ailesinin Ege bölgesinde yaşadığı belirlendi. Öğrencilerin mesleği tercih etme nedeni %55.3 isteyerek ve bilinçli geldiği, %45.4'ünün kolay iş bulma nedeniyle hemşireliği tercih ettiği, %24.3'ü ailesi istediği için, %20.4'ü üniversite puanı hemşireliğe yettiği için ve %14.5'i maddi beklentisini karşılayacağını düşündüğü için tercih ettiğini belirlendi. Öğrencilerin %60.3'ü hemşireliği ilk sırada tercih ettiği, %76.3'ünün kariyer planının olduğu, mezuniyet sonrasında öğrencilerin %59.9'unun hemşirelikte yüksek lisans/doktora yapmak istediği, %51.3'ünün sertifika programlarına katılmak istediği, %37.5'inin büyük bir şehirde yaşamak istediği, %38.2'sinin akademik alanda

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

eğitici olmak istediği, %27.6'sının yurtdışında hemşirelik yapmak istediği, %23'ünün başka bir bölüm okumak istediği belirlendi.

Öğrencilerin büyük çoğunluğunun bilinçli ve isteyerek hemşirelik bölümünü tercih ettikleri, çoğunun hemşireliği birinci sırada tercih ettiği ve mezuniyet sonrası için bir kariyer planı olduğu, öğrencilerin yarısından fazlasının mezuniyet sonrası kariyer planları olmakla beraber grubun sadece üçte biri yüksek lisans ve doktora yapmak istediklerini belirlenmiştir. Ayrıca grubun yarısının sertifika programlarına katılmak istediği belirlenmiştir. Grubun dörtte birinin ise alan değiştirmek istediği bulunmuştur.

Hemşirelik öğrencilerinin büyük bir kısmının kariyer planlarının olduğu görülmekle beraber bu grubun sadece üçte birinin akademik olarak ilerlemek istemesi düşündürücüdür. Ayrıca çalışmaya katılan grubun dörtte birinin ise alan değiştirmek istememektedir. Mesleği değiştirmek isteyen öğrencilerin belirlenebilmesi ve kariyer planmaya yönltilmesi için eğitimlerinin ilk dönemde yapılması uygun olabilir.

Anahtar kelimeler: hemşire, kariyer planı, mezuniyet.

**CERRAHİ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ
DERSİ ALAN ÖĞRENCİ HEMŞİRELERİN
SAĞLIKLI YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARI VE
İLİŞKİLİ FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ"**

Aylin AYDIN SAYILAN, Buse OYMACI, Merve SEÇİLMİŞ

Çalışmada, öğrenci hemşirelerin sağlıklı yaşam biçimi davranışları ve ilişkili faktörlerin belirlenmesi amaçlandı.

Yöntem: Kesitsel tipteki araştırmanın evrenini 2017-2018 öğretim yılı bahar dönemi Kırklareli Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik bölümü ikinci sınıfta okuyan tüm öğrenciler oluşturdu. Herhangi bir örneklem seçim yöntemi uygulanmamış olup, evrenin tamamına ulaşılması hedeflenen çalışmada, katılım %94,6 ($n=98$) olarak belirlendi. Veri öğrencilerin kendilerinin yanıtladığı anketle toplanmıştır. Veri analizinde yüzde, ortanca testi, Mann-Whitney U, Varyans Analizi, kullanılmıştır.

Öğrencilerin %74'ünün bayan; %96.2'sinin bekar olduğu; %58,2'sinin yaşamının büyük bir bölümünü bir il'de geçirdiği; %68,7'sinin yurttan kaldığı; %71,7'sinin bölümünü kendi isteğiyle seçtiği, %56,4'ünün gelir durumunun orta (gelir gidere eşit) düzeyde olduğu; %62.4'ünün sosyal sigortasının olduğu; %72,3'ünün herhangi bir kronik hastalığı olmadığı; kronik hastalığı olanları ise %14'ünde diyabet olduğu; %86,8'inde görme; %100'ünde işitme kaybı olmadığı görüldü. Sağlıklı yaşam biçimi davranışları ölçeğine göre; öğrencilerin sağlıklı yaşam biçimi davranışları puan ortalamaları 141.24 ± 12.24 'dür. Öğrencilerin puanlarının medyan değeri 124 olup, minimum puan 57, maksimum puan 174'tür. Sağlıklı yaşam biçimi davranışları ölçeği II puan ortancası en yüksek olan grup (152.64) 22 yaş ve üzeridir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede; öğrencilerin sağlıklı yaşam biçimi ölçeği II ölçek puan ortancaları en yüksek sosyoekonomik düzeyi yüksek olanlarda (159.77) görüldü. Kronik hastalığı olan öğrencilerde (78.56) sağlıklı yaşam biçimi ölçeği II ölçek puan ortancası kronik hastalığı olmayanlara göre daha düşük bulundu. Kalınan yer, cinsiyet, görme – işitme sorununa yönelik değişkenlerle öğrencilerin sağlıklı yaşam biçimi ölçeği arasında anlamlı fark bulunmadı ($p>0,05$).

Literatürle benzerlik gösteren çalışmada, öğrencilerin sağlıklı yaşam biçimi ölçek puanı orta düzeyde olup, kronik hastalık varlığı, düşük sosyoekonomik durum gibi değişkenlerden olumsuz etkilendiği görüldü.

Anahtar Sözcük: Cerrahi, öğrenci, sağlıklı yaşam biçimi, davranış, ilişkili faktörler.

CHEMERİN: KRONİK HASTALIKLAR İÇİN BİR BELİRTEÇ OLABİLİR Mİ?

Menşure Nur Çelik, Mehtap Ünlü Söğüt

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Kurupelit/Samsun Adipoz dokudan salgılanan chemerin, çeşitli otokrin ve parakrin etkileri olan bir sinyal molekülü ve yeni bir kemotaktik proteindir (1,2). Adipogenezis, enerji metabolizması ve inflamasyonda rolü olduğu gösterilen bu adipokinin; Metabolik Sendrom (MetS), obezite, Tip 2

Diabetes Mellitus (T2DM), kardiyovasküler hastalıklar, Crohn hastalığı, artrit ve kanserde rolü hakkında artan kanıtlar mevcuttur (1). Son yıllarda chemerin ve reseptörünün adipositlerde yüksek oranda olmak üzere karaciğer, böbrek, pankreas, hipofiz, plasenta, yumurtalık ve testislerde eksprese edildiği saptanmıştır (3). Bu organ ve dokular aracılığıyla enerji homeostazi, glukoz metabolizması, inflamasyon ve birçok fizyolojik süreçte etki ettiği bilinmektedir (1).

Chemerin adipokininin ekspresyonu ve sekresyonunun adipogenez ile arttığı bilinmektedir (4-6). Adipozite ve serum chemerin düzeyleri arasındaki ilişkiyi desteklemek için, çeşitli kilo kaybı yöntemleri (kalori kısıtlaması veya bariatrik cerrahi) uygulanmış bireylerde serum chemerin düzeylerinin önemli ölçüde azaldığı belirlenmiştir (7-9).

İnsanlarda chemerinin proinflamatuvar rolü; serum chemerin düzeylerinin IL-6, CRP ve TNF- α gibi proinflamatuvar sitokinlerin serum seviyeleri ile pozitif korelasyon göstermesiyle ilişkilidir (10). Chemerin proinflamatuvar ve prodiabetik adipokinlerin salgılanmasına neden olarak adipoz doku metabolizmasının bozulmasına ve negatif sistemik etkilere sebep olmaktadır. Chemerinin inflamasyon ve metabolizma üzerindeki çift yönlü etkisi, obezitenin metabolizma ile inflamasyon yanıtı üzerine olan bütünleşik etkisinden kaynaklanmaktadır (11).

Genel olarak, bu bulgular dolaşımdaki chemerin düzeylerinin adipoziteye ve metabolik sendroma bağlı olduğunu, viseral adipozun obez bireylerde chemerinin değiştirilebilir bir kaynağı olduğunu düşündürmektedir. Yapılan çalışmalar chemerinin obezite ve MetS ile birlikte kardiyovasküler hastalıklar, kanser, inflamasyon, renal fonksiyonlar gibi pek çok hastalığa ve sisteme etkisi olduğunu göstermektedir. Bu nedenle chemerinin dolaşımdaki seviyelerinin, obezite ve obezite ile ilişkili birçok hastalıkta değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Chemerin seviyelerinin değiştirilerek obezite ve obezite ile ilişkili komorbiditelerde iyileşme sağlanması düşünülebilir.

Anahtar Kelimeler: Chemerin, Obezite, Metabolik Sendrom, İnflamasyon

**USE OF CHLORHEXIDINE IN IMPROVING
ORAL HYGIENE IN PATIENTS WITH FIXED
ORTHODONTIC TREATMENTS**

Alev AKSOY¹, Müge GÜLÇELİK²

¹Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi,
Ortodonti ABD, Isparta, Türkiye,
alevak2000@yahoo.com

²Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi,
Ortodonti ABD, Isparta, Türkiye,
muge_gulcelik@hotmail.com

The most common problems in patients undergoing fixed orthodontic treatment are white spot lesions on the surface of the enamel and inflammation of the gingiva causing bleeding, edema and growth in the gums. In patients with fixed orthodontic treatment, devices such as bracket, band and arch wire create difficult-to-clean areas, resulting in increased microbial dental plaque. Research also shows that there is an increase in the number of caries-causing pathogens in the oral flora after bonding of fixed orthodontic appliances. Various preventions should be taken to prevent oral hygiene deterioration and the development of dental caries and periodontal diseases while orthodontic treatment improves the patient's malocclusion. In these individuals, usage of orthodontic toothbrushes, interdental toothbrushes and dental floss is suggested. And also, microbial dental plaque should be controlled with the help of chemical antimicrobial agents. According to the results of the first European Periodontology Working Group, chlorhexidine products are the most valuable chemical agent that can be used in short and medium term for chemical plaque control in situations where mechanical dental cleaning is not possible or hygiene is inadequate. This research will discuss the properties of chlorhexidine and its importance for the orthodontics.

Key Words: dentistry, orthodontics, oral flora, chlorhexidine

**HEMŞİRE TARAFINDAN VERİLEN EĞİTİM
AKUT KORONER SENDROMLU HASTALARDA
SEMPTOM KONTROLÜ VE SAĞLIK
DAVRANIŞLARINI ETKİLER Mİ?**

Dilan DENİZ*, Sezgi ÇINAR PAKYÜZ*

*Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları
Hemşireliği Anabilim Dalı

deniz.dilan91@gmail.com /

Günümüzde kardiyovasküler hastalıklar, dünya genelinde başta gelen ölüm nedeni olup, 2030 yılında daha da artacağı ve uzun bir süre daha dünyadaki ölüm nedenleri içerisinde birinci sırada olmaya devam edeceği tahmin edilmektedir. Akut koroner sendromlar, kardiyovasküler hastalıklar içinde görülme oranlarının yüksek olması ve ülkemizdeki ölüm nedenlerinin başında gelmesi nedeniyle akut koroner sendrom geçiren hastaların takip edilmesi ve sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının geliştirilmesi için desteklenmesi önem taşımaktadır.

Amaç: Bu araştırma, akut koroner sendromlu hastalarda hemşire tarafından verilen eğitimin semptom kontrolü ve sağlık davranışlarına etkisini değerlendirmek amacıyla randomize kontrollü deneysel olarak yapıldı.

Yöntem: Bir üniversite hastanesinde takip edilen 80 akut koroner sendromlu hasta çalışmaya alındı. Hastalar rastgele örnekleme yöntemi ile seçildi ve iki gruba ayrıldı (girişim grubu için 40, kontrol grubu için 40 hasta). Girişim ve kontrol grubu hastalarıyla, 8 hafta ara ile iki kez görüşme yapıldı. Araştırma verileri, hasta tanıtım formu, Kardiyovasküler Kısıtlılık ve Semptomlar Profili – CLASP, Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği II (SYBDÖ II) ile toplandı. Girişim grubuna akut koroner sendrom, risk faktörleri ve yaşam tarzı değişiklikleri ile ilgili bilgi ve renkli eğitim kitapçığı verildi. Kontrol grubuna herhangi bir müdahalede bulunulmadı. Verilerin değerlendirilmesinde; bağımlı ve bağımsız gruplarda t testi, Ki-kare ve Fisher kesin ki kare testi ile McNemar testi kullanıldı. Çalışmanın gücü, GPOWER 3.1 programında hesaplandı ve güçlülük düzeyi %90 bulundu.

Girişim grubu hastalarında ikinci görüşme sonrası kısıtlılık ve semptomlarda azalma görülürken; kontrol grubunda artış görüldü. Girişim grubu hastalarında ikinci

görüşme sonrası sağlıklı yaşam biçimi davranışlarında anlamlı iyileşme sağlanırken; kontrol grubunda sağlıklı yaşam biçimi davranışlarında anlamlı değişim görülmedi. Hemşire tarafından verilen eğitimin akut koroner sendromlu hastalarda kısıtlılık ve semptomlarda azalma ve sağlıklı yaşam biçimi davranışlarında iyileşme sağladığı görüldü.

Bu bulgular doğrultusunda, akut koroner sendromlu hastalarda sağlık eğitiminin verilmesi ve bu eğitimin belirli aralıklarla tekrar edilmesini önermekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Akut koroner sendrom, hasta eğitimi, kısıtlılık ve semptom, sağlıklı yaşam biçimi davranışları, hemşire.

HEMŞİRELİKTE KANITA DAYALI UYGULAMANIN ÖNEMİ

*Dilan DENİZ**, Özden DEDELİ ÇAYDAM*

**Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı*

deniz.dilan91@gmail.com

Günümüzde tüm alanlarda olduğu gibi sağlık alanında da bilgiler hızla yenilenmekte ve gelişmektedir. Hemşirelik uygulamalarının geleneğe dayalı şekilde uygulanması durumu yeni bilgilerin uygulamaya aktarıldığı tıbbi bakım ortamında uyumsuzluk yaratmaktadır. Daha da önemlisi teori ve uygulama arasındaki uçurumun giderilmesi ülkemiz hemşireliği için öncelikli bir sorun haline gelmiştir. Bu nedenle, hemşirelik bakım kalitesini arttırmak, sağlık bakımındaki tutarsızları en aza indirmek, hasta bakım maliyetini düşürmek, hasta memnuniyetini arttırmak ve hemşirelik bakımını profesyonel temellere dayandırmak için hemşirelik uygulamalarının en iyi kanıtlar üzerine temellendirilmesi gerekmektedir. Kanıta Dayalı Hemşirelik, elde edilebilen en iyi kanıtları kullanarak, hemşirelerin klinik uzmanlıklarını ve hasta tercihlerini de göz önüne alarak karar alma süreci olarak tanımlanabilir. Hemşirelik alanında en sık karşılaşılan hata kanıta dayalı uygulama ve araştırma kullanımı kavramlarının birbirinin yerine kullanılmasıdır. Kanıta dayalı uygulama, araştırma sonuçlarının kullanımı değil, sistematik araştırmalardan elde edilen en iyi kanıtların hemşirelerin klinik uzmanlığı ile birleştirilerek

uygulanmasıdır. Hemşirelik uygulamalarında kanıt kullanımı, hem hemşireliğin profesyonelleşmesi için bir fırsat hem de toplum sağlığının iyileştirilmesi için vazgeçilmez bir unsurdur. Kanıta dayalı uygulamanın yaşama geçirilebilmesi, hemşirelerin Kanıta Dayalı Uygulama sürecini bilmesine ve uygulamasına bağlıdır. Hemşirelerin en iyi kanıtları klinik uygulamalarında kullanabilmeleri için;

- Lisans eğitiminden başlamak üzere mezuniyet sonrası ve sürekli eğitim programlarında kanıta dayalı uygulama konusuna daha fazla yer verilmesi,

- Hemşirelerin hastayla ilgili sonuçları iyileştiren araştırma ve projelere katılımlarının sağlanması,

- Kanıta dayalı uygulamaların klinik ortama yansıtılabilmesi için akademisyen ve klinisyen hemşirelerin iş birliği içinde çalışması ve diğer kurum çalışanlarının da bu uygulamalara dahil edilmesi,

-Kanıta dayalı uygulama sonuçlarının toplantılar, dergiler ve internet erişim kaynakları yolu ile paylaşılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kanıta Dayalı Uygulama, Kanıta Dayalı Hemşirelik, Hemşirelik.

DERLEME: YATAĞA BAĞIMLI BİREYLERDE BASİ YARALARININ ÖNLENMESİ

Esin SEVGİ DOĞAN, Özden DEDELİ ÇAYDAM

esinsevgi1990@hotmail.com

Bası yaraları önlenabilir olmakla birlikte, yatağa bağımlı hastalarda görülmeye devam etmektedir. Yaş, sürtünme, kronik hastalıklar, makaslama, malnutrisyon gibi bir çok faktöre bağlı olarak gelişmektedir. Erken dönemde ve doğru şekilde yapılan önleyici uygulamalar ile bası yarası oluşumu engellenebilir.

Bu derlemenin amacı, yatağa bağlı bireylerde bası yaralarını önlemeye yönelik hemşirelik uygulamalarını açıklamaktır.

Literatür doğrultusunda hemşirelerin yapabileceği uygulamalara değinildi.

Ülkemizde farklı hasta grubu ve kliniklerinde yapılan çalışma sonuçlarına göre hastalarda görülen bası yarası prevalansı %11,6-%40'dır. Bası yarasının oluşumuna yönelik birçok risk faktörü bulunmaktadır. Hemşireler

öncelikle bası yarası risk faktörlerini değerlendirip belirlemelidir. Ayrıca, basit ve güvenilir bası yarası değerlendirme araçları ile hastalarını değerlendirip risk durumunu belirlemelidirler. Değerlendirme sonucuna göre gerekli deri bakımını belirlemeli ve planlamalıdır. Bası yarası gelişiminde önemli olan beslenme durumunun saptanması ve bireye yönelik beslenme desteği planlaması unutulmamalıdır.

Bası yaralarının ortaya çıkmasını ve seyrini etkileyen çok sayıda risk faktörü bulunmaktadır. Risk faktörlerinin belirlenmesi ve yara oluşumunun önlenmesi için gereklidir. Bası yarası oluşumunun önlenmesi, mortalite ve morbidite prevelansını azaltmak açısından önemlidir.

Yatak yaralarının iyileşmesinde tüm bakım veren sağlık personelinde önemli görevler düşmektedir. Sağlık personelinin öncelikli rolü risk taşıyan bireyleri saptamak, gereken koruyucu önlemleri almak ve deri bütünlüğünü sürdürmektir. Bu yüzden bası yarası ve risk faktörlerini yakından takip etmeli ve önlemler almalıdırlar.

Anahtar Sözcükler: Bası yarası, Yatağa bağımlı, Önleme

DİZ OSTEOARTRİTLİ HASTALARDA DİZLİK VE BANTLAMANNIN DENGE VE FONKSİYONELLİK ÜZERİNE ETKİNLİĞİNİN KARŞILAŞTIRILMASI: PİLOT ÇALIŞMA

Alper AYAS¹, Ebru KAYA MUTLU², Hanifegül TAŞKIRAN³, Ersin Erçin⁴

¹ *İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul Türkiye, alperayas_290@hotmail.com*

² *İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul, Türkiye*

³ *İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul, Türkiye*

⁴ *Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye*

En yaygın kas iskelet sistemi hastalıklarından biri olan osteoartrit, insanlarda, ağrı günlük yaşam aktivitelerinde azalma, denge ve propriyosepsiyon kaybına yol açmaktadır. Tedavisinde farklı egzersiz çeşitleri bulunmasına rağmen dizlik ve bantlama ile ilgili

hangisinin egzersize eklenmesi gerekliliği literatürde net olarak bilinmemektedir.

Bu çalışmanın amacı, 40-65 yaş arası diz osteoartritli hastalarda dizlik ve bantlamanın, fonksiyonellik, denge ve ağrı üzerine etkilerini karşılaştırmaktır.

Çalışmaya yaş ortalaması 54,55±5,49 olan, 172,36±135,30 hafta diz ağrısı şikayeti olan 22 hasta dahil edildi. Hastalar 2 gruba ayrıldı ve tedaviye alındı. İlk gruba patellar destekli dizlik (6hafta) uygulandı, ikinci gruba ise bantlama (kinesiotape, haftada 2 kere, 6hafta) yapıldı. Ayrıca her iki gruba da 6 hafta boyunca egzersizler verildi. Hastalar tedavi öncesi ve sonrasında, denge, fonksiyonellik ve ağrı bakımından değerlendirildi. Denge için Berg Denge Ölçeği, ağrı için Visual Analog Skalası (VAS), fonksiyonellik için WOMAC (Western Ontario ve McMaster Üniversiteleri) Skorlaması ve Zamanlı Ayağa Kalk ve Yürü Testi (ZAKYT) kullanıldı. Grup içi değerlendirmede, her iki grubumuzda da Berg Denge Ölçeği, VAS (istirahat, aktivite ve gece), WOMAC ve ZAKYT testinde istatistiksel olarak anlamlı iyileşme bulundu ($p<0,05$). Gruplar arası değerlendirmede ise tüm değerlendirme parametrelerinde anlamlı bir fark bulunmadı ($p>0,05$).

Diz osteoartritli hastalarda ağrı, fonksiyonellik ve dengede azalmalar gözlenmektedir. Çalışmamızda, diz osteoartritli hastalarda dizlik ve bantlamanın egzersiz ile birlikte ağrıyı azaltmada dengeyi artırmada ve fonksiyonelliği geliştirmede, anlamlı bir iyileşme sağladığı görüldü. Ancak, her iki grup arasında anlamlı bir fark bulunmadığından kliniklerde tedavi seçeneği olarak egzersize ek olarak bantlama veya dizlik tercih edilebileceği görüşündeyiz.

Anahtar Sözcükler: Osteoartrit, Kinesiotape, Fonksiyon, Ağrı, Denge

SPORUN AĞRI VE YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ

Ercan TURAL¹, Tuba MIZRAK², Şirin ÇETİN³

¹ OMÜ Havza MYO Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü-

² OMÜ Havza MYO Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü-
tubaarslan92@gmail.com

³ OMÜ

Düzenli yapılan fiziksel aktivite kalp-damar fonksiyonlarının ve solunumun geliştirilmesi, koroner damar hastalığı risk faktörleri ile diyabetin önlenmesi, anksiyete, depresyonun azaltılması, kendini iyi hissetme ve iyilik halinin artırılmasını sağlar. Yaşam kalitesi; fiziksel, duygusal, zihinsel ve ruhsal olmak üzere dört farkındalık seviyesinde incelenir.

Düzenli spor yapan bireylerde; sporun ağrı ve yaşam kalitesine etkisini araştırmaktır.

Samsun'da bir spor salonuna kayıtlı ve aktif spor yapan 19-27 yaş aralığında 14 birey çalışmaya dahil edilmiştir. Bireylerin 5'i (%35.7) kadın, 9'u (%64.2) erkektir. Bireylerin yaşam kalitelerini değerlendirmek için SF-36 (Kısa form 36) ve EQ-5D-3L Genel Yaşam Kalitesi Ölçeği, ağrı değerlendirmesi için ise Vizüel Analog Skalası (VAS) kullanılmıştır. Bu ölçekler araştırmanın başlangıcında ve spora devam edilen 1 ayın sonunda olmak üzere 2 kez uygulanmıştır.

Çalışmaya dahil edilen bireylerin yaş ortalamaları kadınların ve erkeklerin sırasıyla 23.4±2.88 ve 21.56±2.12'dir. Bireylerin 3'ü (%21.42) evli idi. Sigara ve/veya alkol kullananların sayısı 6 (%42.85) idi. Vücut kitle indeksleri (VKİ) kadınların 22.27±2.72 erkeklerin ise 26.03±1.81 kg/m² dir. Bireylerin spor yapma sıklıkları kadınlar ve erkekler için 2-5 gün/haftadır. VAS değerlendirmelerinde ağrı puanları kadınlarda önce 25.20 ± 11.25, kadınlarda sonra 20.80±5.89 ve erkeklerde önce 26.11±9.70 erkeklerde sonra 20.78±7.66 olmuştur. VAS değerlendirmesinde cinsiyet bakımından önemlidir (p=0.006). SF36 ölçeğinin alt parametrelerine göre incelendiğinde fiziksel fonksiyon ortalaması 47.2, fiziksel rol güçlüğü ortalaması 40.5 emosyonel rol güçlüğü ortalaması 42.6, vitalite ortalaması 73, ruhsal sağlık ortalaması 77.8, sosyal işlevsellik ortalaması 71.5, ağrı değeri 55.5 ve genel sağlık algısı ortalama değeri 71.4 olarak bulunmuştur. Çalışma başlangıcında ve bir aylık sportif aktivite sonrası yapılan değerlendirmede

EQ-5D ölçeğindeki maddelere verilen cevaplar problem yok (%)80/88.6, biraz problem var (%)20/11.4 olarak değişim göstermiştir.

Spor yapan bireylerde yaşam kalitesinin giderek arttığı görülmüştür. Bireylerin bu bir aylık süreçteki ağrı hisleri anlamlı şekilde azalmıştır. Sonuç olarak; egzersizin ağrı ve yaşam kalitesi üzerinde olumlu etkileri olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: yaşam kalitesi, vizüel analog skalası, egzersiz

**IRRITABLE BAĞIRSAK SENDROMLU
HASTALARDA GASTROINTESTİNAL
SEMPTOMLARIN UMUTSUZLUK VE
DEPRESYON DÜZEYİNE ETKİSİ**

Zeynep ERDOĞAN* Hacer ORUN KAVAK**

*Bülent Ecevit Üniversitesi Ahmet Erdoğan Sağlık
Hizmetleri MYO

** Mehmet Akif Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü

Bu çalışma irritable barsak sendromu (IBS) olan hastalarda gastrointestinal semptomların depresyon ve umutsuzluk düzeyine etkisini belirlemek amacıyla planlanmıştır.

Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Gastroenteroloji polikliniğine IBS tanısı almış günde ortalama 3 hasta başvurmaktadır. Araştırmanın evrenini 01.03.2017-05.08.2017 tarihleri arasında polikliniğe başvuran 360 hasta, örneklemini ise 18 yaş ve üzeri, IBS tanısı almış, iletişim sorunu olmayan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 209 hasta oluşturmuştur. Veriler sosyodemografik özellikleri içeren Hasta Bilgi Formu, Gastrointestinal Symptom Rating Scale (GSRS), Beck Umutsuzluk Ölçeği (BUÖ) ve Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ) ile toplanmıştır. Veriler SPSS 13.0 programında değerlendirilmiştir.

Yaş ortalaması 40.69±14.0 olan hastaların, ortalama hastalık süresi 6.01±1.3 yıldır. Hastaların GSRS ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalaması 52.00±1.65 olup, orta düzeyde semptom şiddetine sahiptirler. BUÖ puan ortalaması 8.00±3.16, BDS puan ortalaması

Abstract Book
(Oral Presentation)

10.00±6.9 olup, hafif düzeyde umutsuzluk ve depresyon belirtisine sahiptirler.

GSRS alt boyutlarından karın ağrısı, reflü, hazımsızlık, diyare ve GSRS toplam puanıyla BUÖ ve BDÖ arasında anlamlı bir ilişki saptanmazken($p<0.05$); konstipasyon alt boyut puanıyla BUÖ arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki saptanmıştır($p=0.000$; $r=0.24$). BDÖ ile de aynı şekilde sadece konstipasyon alt boyut puanıyla pozitif yönde güçlü düzeyde bir ilişki saptanmıştır ($p=0.000$; $r=0.41$).

Konstipasyon ile depresyon ve umutsuz arasında güçlü ve orta düzeyde bir ilişki saptanmıştır. Özellikle konstipasyonu olan hastaların depresyon ve umutsuzluk düzeyi açısından değerlendirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: İrritable barsak sendromu, Gastrointestinal semptom, Umutsuzluk, Depresyon

**AİLE SAĞLIĞI MERKEZİNE BAŞVURAN TIP 2
DİYABETLİ HASTALARDA CİNSİYETLE
İLİŞKİLİ FARKLILIKLARIN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Zeynep ERDOĞAN* Hacer ORUN KAVAK**

**Bülent Ecevit Üniversitesi Ahmet Erdoğan Sağlık Hizmetleri MYO*

*** Mehmet Akif Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü*

Aile sağlığı merkezine başvuran Tip 2 diyabetli hastalarda cinsiyetle ilişkili farklılıkları belirlemek için planlanmıştır.

Tanımlayıcı tipteki bu çalışma, Ekim 2017-Şubat 2018 tarihleri arasında Zonguldak Halk Sağlığı Müdürlüğü'ne bağlı Mithatpaşa Aile Sağlığı Merkezi'ne kayıtlı örneklem kriterlerine uyan 262 Tip 2 diyabetli birey ile yapıldı. Çalışmaya 18 yaş ve üzeri, en az altı ay önce Amerikan Diyabet Birliği (ADA) kriterlerine göre Tip 2 diyabet tanısı konan, okur-yazar olan ve Türkçe konuşan, çalışmaya katılmaya gönüllü olan hastalar alındı. Hastalar antropometrik ölçümlerin yapılabilmesi ve AKŞ, HbA1c, Kolesterol, HDL, LDL değerlerinin kontrolü ve araştırmacılar tarafından hazırlanan anket formunun doldurulması için telefonla aranarak Aile Sağlığı Merkezi'ne davet edildi. Çalışma öncesi Bülent Ecevit Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

onay ve Zonguldak Halk Sağlığı Müdürlüğü'nden kurum izni alınmıştır. Veriler SPSS 13.0 programında değerlendirilmiştir.

Yaş ortalaması 56.25±3.70 olan hastaların, ortalama hastalık süresi 9.07±1.98 yıldır. BKİ ortalaması 32.62±9.66 ve HgA1C 7.25±1.69'dur. Cinsiyete göre total kolesterol($p=0.03$), HDL($p=0.003$), LDL($p=0.002$) ve BKİ($p=0.000$) ve diyabet nedeniyle hastaneye yatış sayısı ($p=0.04$) değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmıştır. Diyabetin komplikasyonları açısından cinsiyete göre anlamlı fark çıkmıştır. Nöropati($p=0.04$) ve depresyon($p=0.03$) kadınlarda daha fazladır. Erkeklerde diyabet nedeniyle hastaneye yatış sayısı daha fazladır($p=0.03$).

Kadınların total kolesterol ve LDL kolesterol düzeyleri erkeklere göre yüksek, erkek hastaların HDL düzeyleri kadınlara göre daha düşüktür. Kadınlar 1.derece obezdir. Özellikle Tip 2 diyabeti olan kadın hastalar kalp hastalıkları riski açısından, nöropati ve depresyon yönünden takip edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Tip 2 DM, cinsiyet farklılığı, aile sağlığı merkezi, hemşirelik

**MEME KANSERİNE BAĞLI LENFÖDEMDE
KOMPLEKS BOŞALTICI FİZYOTERAPİNİN
YÜRÜME, DENGİ VE KLİNİK PARAMETRELER
ÜZERİNE ETKİSİ: OLGU SUNUMU**

Hümeysa KİLOATAR¹, Gamze KURT²

¹ Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü,

² Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, gamze.col@dpu.edu.tr

Meme kanserine bağlı lenfödem (MKBL) meme kanseri tedavisi sonrasında yaygın görülen bir komplikasyondur. MKBL ekilenen taraftaki üst ekstremitte ve/veya gövdede şişlikle beraber ağrı, ağırlık, gerginlik gibi problemlere yol açmaktadır. Bu durum kişilerde fonksiyonel ve fiziksel limitasyonlara neden olmaktadır. Kompleks boşaltıcı fizyoterapi (KBF) lenfödem tedavisinde sık kullanılan etkili bir yöntemidir.

Bu çalışmanın amacı MKBL gelişen olguda KBF'nin yürüme, denge ve klinik parametreler üzerine etkisinin incelenmesidir.

2007 yılında sol meme modifiye radikal mastektomi cerrahisi geçiren 61 yaşındaki kadın olguda 3 yıl sonra sol üst ekstremitte ve sol gövdede şişlik gelişmeye başlamıştır. Olgu 2017 yılında stage 3 sekonder lenfödem tanısıyla başvurdu. Olgunun demografik bilgileri kaydedildikten sonra ödem şiddeti çevre ölçümü, vücut sıvı oranı Tanita BC-418MA cihazı, yürüme ve denge analizi Zebris FDM-2 cihazı ile değerlendirildi. Ekstremitte volümü kesik koni modeliyle hesaplandı. Olguya 19 seans KBF uygulandı ve tedavi sonrası değerlendirmeler tekrar edildi.

Olgunun tedavi öncesi ve sonrası vücut kitle indeksi sırasıyla 35.10kg/m² ve 34.20kg/m², vücut sıvı oranı sırasıyla %47.82 ve %45.37'di. Olgunun etkilenen ekstremitte volümü %20.46 azaldı. Tedavi öncesi kadans, yürüme hızı, çift adım fazı yüzdesi ve basınç merkezi alanı sırasıyla 107adım/dk, 2.7km/s, %37.5 ve 280mm² olarak, tedavi sonrası 114adım/dk, 2.9km/s, %33.4 ve 226 mm² olarak ölçüldü.

MKBL tedavisinde uygulanan KBF ekstremitte volümünün ve vücut sıvı oranının azaltılmasında, denge ve yürümenin iyileştirilmesinde etkili bir yöntemdir.

Anahtar kelimeler: Meme kanseri, Lenfödem, Kompleks boşaltıcı fizyoterapi

PERKÜTAN KORONER GİRİŞİM ÖNCESİ VE SONRASI YAŞAM KALİTESİ

Atiye KAS¹, Orçin TELLİ ATALAY², Selim Ünal³,
Hande ŞENOİ⁴, Aysun YAĞCI ŞENTÜRK⁵, Recep
ERDAL⁶

¹Pamukkale Üniversitesi, Sarayköy Meslek Yüksekokulu,
Denizli, akas@pau.edu.tr

²Pamukkale Üniversitesi, Fizik Tedavi Ve Rehabilitasyon
YO, Denizli,

³Özel Sağlık Hastanesi, Kardiyoloji Bölümü, Denizli,

⁴Pamukkale Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Denizli,

⁵Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tonya Meslek
Yüksekokulu, Trabzo

⁶Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü,
Denizli

Yaşamın uzun dönemini kapsayan kronik hastalıklardan koroner arter hastalığı(KAH) ülkemizde, ölüm nedenleri arasında ilk sırada gelmektedir.Tedavisi akut koroner sendrom etkilerinin önlenmesi ve iskeminin sebep olduğu anjinal semptomların sıklık-şiddetinin azaltılarak yaşam kalitesinin artırılmasını sağlar.Bunun için uygulanan

revaskülarizasyon yöntemlerinden perkütan koroner girişim(PKG) ile iskemiye neden olan koroner arterlere balon/stent anjiyoplasti uygulanarak koroner kanlanmanın artması sağlanır.

Çalışma KAH olgularında PKG ile revaskülarizasyon sağlanması sonucu olası yaşam kalitesi değişiminin kardiyak hastalıklara özgü bir ölçekle incelenmesi amacıyla yapıldı.

Çalışmaya Denizli ilinde özel bir hastaneye başvuran, ciddi ortopedik/nörolojik/psikiyatrik rahatsızlığı olmayan, 50-65 yaş arası KAH tanısı ile takibi yapılan ve PKG endikasyonu olan 42 kadın, 28 erkek olgu (59,61±5,19 yıl) dahil edildi.Katılımcıların yaşam kalitesi değerlendirmeleri PKG öncesi, sonrasında 2. ve 6. haftada olmak üzere 3 kez Ferrans ve Powers Yaşam Kalitesi İndeksi Kardiyak Versiyon Ölçeği(FPYKÖ) ile değerlendirildi.

:Katılımcılardan 5 olgu kardiyak cerrahi geçirdiği için, 11 olgu ise değerlendirmelere zamanında katılmadığı için çalışmadan çıkarılarak 70 olgu ile çalışma tamamlandı.Katılımcıların FPYKÖ sonucunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulundu(p<0,05)(Şekil 1). Ölçeğin alt gruplarına bakıldığında aile yaşamı parametresinde anlamlı farklılık bulunmazken(p>0,05); sağlık ve fonksiyon, sosyoekonomik statü ve psikoruhsal statüde istatistiksel olarak anlamlı farklılık görüldü(p<0,05)(Tablo 1).

PKG sonrasında hastaların yaşam kalitesinde artış gözlemlendi.Bu durum, anjiyoplasti sonrasında anjinal semptomların azalması/olmaması ve hastaların günlük yaşamlarındaki kısıtlılıklarının ortadan kalkmasıyla, günlük ihtiyaçlarını daha kolay yerine getirebilmeye başlamaları gibi nedenlerden kaynaklanıyor olabilir.

Anahtar Sözcükler: Revaskülarizasyon, Koroner anjiyoplasti, Yaşam kalitesi, Fizyoterapi, Kardiyak rehabilitasyon.

HALTERCİLERİN UYKU KALİTESİNİN İNCELENMESİ

Muhammet Lutfi SELÇUK¹, Fatma KABAKCI², Kenan ERDAĞI³

¹Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Karaman, Türkiye,

²Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Karaman, Türkiye, fatmakabakci@kmu.edu.tr

³Konya Gençlik Hizmetleri Ve Spor İl Müdürlüğü, Halter Antrenörü, Konya

Sporcuların fiziksel ve ruhsal olarak sağlıklı olması temel gereksinimlerinin karşılanmasına bağlıdır. Bu temel gereksinimlerden biri de uykudur. Uyku fizyolojik ve psikolojik dinlendirici ve rahatlatıcı etkileri nedeniyle sporcuların performansları için vazgeçilmez bir unsurdur ancak az sayıda çalışmada haltercilerin alışılmış uyku davranışları araştırılmıştır.

Bu çalışma Gaziantep Naim Süleymanoğlu Büyükler Kulüpleri Halter Şampiyonası müsabakasına katılmış haltercilerin uyku kalitesinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Çalışmaya 01-04 Mart 2018 tarihleri arasında Naim Süleymanoğlu Büyükler Kulüpleri Halter Şampiyonası müsabakasına katılmış toplam 185 (91 kız, 94 erkek) halterci dahil edildi. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan sosyodemografik özellikleri sorgulama formu ve Pittsburgh Uyku Kalitesi İndeksi (PUKİ) kullanılarak toplandı. Toplam Puki puan ortalaması 5'in altında olanlar uyku kalitesi "iyi", 5 ve üzerinde olanlar ise uyku kalitesi "kötü" olarak değerlendirildi. Sonuçlar SPSS 24.0 paket programıyla analiz edildi.

Çalışmaya katılan haltercilerin yaş ortalaması 17,31±2,36 yıl, vücut kitle indeksi (vki) ortalamaları 23,23±3,53 olarak belirlendi. Katılımcıların ortalama 3,62±2,44 yıldır halter yapmakta olduğu, %82'sinin hiç sigara içmediği, %10'unun sigarayı bıraktığı, %8'inin de sigara içmeye devam ettiği tespit edildi. Ayrıca çalışmaya katılan haltercilerin %95,7'sinin hiç alkol kullanmadığı, %1,6'sının alkol kullanmayı bıraktığı, %2,7'sinin de hala kullanmaya devam ettiği bulunmuştur. Çalışmaya katılan bireylerinin %32'sinin PUKİ puan ortalaması 5'in altındadır. Türkiye şampiyonasında dereceleri olanların

%34,4'ünün ve yurt dışı derecesi olanların %44'ünün iyi uykuya sahip oldukları belirlendi. Bağımsız ki-kare testi analizi sonuçlarına göre uyku kalitesi ile haltercilerin geçmişe dönük Türkiye şampiyonası dereceleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmazken ($p>0.05$); yurt dışı dereceleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Fiziksel büyümenin ve sportif performansın güçlendirilmesinde uyku temel unsur olarak belirtilmektedir. Müsabaka öncesi yapılan bu çalışmada haltercilerin yarından fazlasının (%68) uyku kalitesinin kötü olduğu ve kötü uykunun performanslarını kötü yönde etkileyeceği bilinmesine rağmen haltercilerin uyku kalitesine önem vermediği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Uyku kalitesi, Pittsburgh uyku kalitesi indeksi, Halter

SÜT TOPLAMA TANKLARINDA MEVSİMSSEL TMAB VE STAPHYLOCOCCUS SPP. VARLIĞININ BELİRLENMESİ

Erhan KEYVAN¹, Özen YURDAKUL¹, Hatice Ahu KAHRAMAN¹, Ahu DEMİRTAŞ², Erdi ŞEN¹

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Gıda Hijyeni ve Teknolojisi Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye.

²Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Fizyoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye.

Süt, insan beslenmesinde en önemli hayvansal protein kaynaklarından biridir. Türkiye'de yıllık süt üretimi 2017 yılında 20.7 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Burdur Türkiye'de süt üretiminin yapıldığı önemli iller arasında bulunur. Bölge illeri arasında yapılan değerlendirmede ise yıllık yaklaşık 400 bin ton süt üretimi ile ilk sırada yer alır. Stafilokok terimi, küçük ve küre şeklinde olan Gram pozitif bakterileri tanımlamak için kullanılır. Sütte stafilokokların bulunması enterotoksin kaynaklı intoksikasyonlara ve çeşitli hastalıklara neden olabileceği için önemlidir. Ayrıca sütte toplam mezofil aerob bakteri sayısının belirlenmesi Türk Gıda Kodeksi Çiğ Süt ve Isıl İşlem Görmüş Sütler Tebliği'ne göre zorunludur. Bu tebliğe göre, ısıtılmış işlem görmüş içme sütü, süt ürünleri ve süt bazlı ürünlerin üretiminde kullanılacak çiğ sütte toplam canlı bakteri sayısı 30 °C' de (ml de) < 100 000

adet olarak belirlenmiştir. Ayrıca somatik hücre sayısının da 500 000 hücreden az olması zorunlu kılınmıştır. Bu çalışmada, toplam mezofil aerob bakteri sayısının sonbahar aylarında toplanan örneklerde $5,97 \pm 0,15$ log kob/ml, kış aylarında toplanan örneklerde $7,34 \pm 0,12$, ilkbahar aylarında toplanan örneklerde $7,3 \pm 0,11$ log kob/ml ve yaz aylarında toplanan örneklerde $6,9 \pm 0,11$ log kob/ml arasında olduğu tespit edildi. Mevsimsel dağılım bazında yapılan incelemede, izin verilen limit değerler üzerinde toplam mezofil aerob bakteri varlığına rastlandı. *Staphylococcus* spp. varlığı yönünden yapılan incelemede ise sonbahar aylarında toplanan örneklerde $4,95 \pm 0,17$ log kob/ml, kış aylarında toplanan örneklerde $5,73 \pm 0,12$ ilkbahar aylarında toplanan örneklerde $5,33 \pm 0,11$ log kob/ml ve yaz aylarında toplanan örneklerde $5,35 \pm 0,11$ log kob/ml arasında olduğu tespit edildi. Sonuçlara göre sütlerde önemli oranda *Staphylococcus* spp. varlığı tespit edilmiştir. Sütlerin muhafaza, nakil ve üretim koşullarında meydana gelecek yetersizliklere de bağlı olarak stafilokok kaynaklı zehirlenmeler meydana gelebilir. Sağım hijyeni başta olmak üzere süt toplama tanklarının temizlik ve dezenfeksiyonu önemlidir. Ayrıca süt ve süt ürünlerinin üretim, dağıtım aşamalarında gıda güvenliği önlemlerinin etkili uygulanması gereklidir.

Anahtar Sözcükler: Çiğ süt, süt tankı, *Staphylococcus*

EXPRESSIONS OF P53, KAI1, PTEN AND THEIR USE AS PROGNOSTIC MARKERS IN UROTHELIAL CARCINOMA OF THE BLADDER

Serkan YASAR CELİK

Mugla Sitki Kocman University, Faculty of Medicine,
Department of Pathology, Mugla, Turkey,
sycelik@gmail.com

Urothelial malignancy of the bladder is the fifth most common malignancy occurring worldwide. In the genitourinary tract it's the second most common malignancy. Approximately 90% of bladder tumors are of epithelial origin and the majority of them are the urothelial carcinomas of the bladder. About 25% of the patients with urothelial carcinomas of the bladder present with advanced(metastatic or muscle-invasive) disease.

Therefore, it's important to find out the molecular events to explain the clinical heterogeneity of these tumors in order to help clinicians apply individualized adjuvant therapy according to individualized prognostic and predictive factors. In our study we searched PTEN, KAI1 and p53expressions and their relations with the age, gender, survivals and disease-free survivals of the patients, tumor-stage and lymphovascular-angiovascular invasions in 78 patients who got diagnosis of urothelial carcinoma of the bladder and were followed up for 2 years.

The results we obtained were as follows; in non-metastatic-patients 55.2% were p53 negative; however 45.8% of the metastatic-patients had diffuse-strong p53-expressions. So p53 positivity indicates that the tumor will metastase. Patients with positive KAI1-expression had better survival; so the tumor seemed to be more aggressive and invasive in patients with decreased KAI1-expressions.

For PTEN-expression; no statistically-significant relation was found with the tumor-stage and survival/disease-free-survival.

In conclusion; the presence of metastasis dramatically decrease the overall-survival in patients with urothelial carcinoma. So identification of these patients, as-early-as possible, would effect their therapies, follow-up intervals and surveys. Especially p53 and KAI1 seem to be better indicators of the prognosis than PTEN.

Key Words: Urinary bladder, urothelial carcinoma, KAI1, PTEN, p53.

**ELEKTROSTATİK POLYESTER TOZ BOYA
İŞÇİLERİ İLE SAĞLIKLI BİREYLERİN
EGZERSİZ KAPASİTELERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI**

Ukbe ŞIRAYDER¹, Deniz İNAL-İNCE², Ferhan
SOYUER¹, Cihangir AÇIK¹

¹Nuh Naci Yazgan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü,
Kayseri.

acik@nny.edu.tr

²Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara.

Mesleksi akciğer hastalıkları, genellikle gaz, buhar, damlacık, partikül veya lif yapısındaki mesleki etkenlerden kaynaklanır. Değişik meslek gruplarındaki kesitsel çalışmalarda meslek astımı prevalansı; işçilerin maruz kaldıkları ajan, maruziyet düzeyi ve şiddeti, bireylerde atopi veya sigara içme öyküsü ile ilişkilidir.

Bu çalışmada elektrostatik polyester toz boya işçilerinde solunum fonksiyonları ve egzersiz kapasitelerinin belirlenmesi ve sağlıklı kişilerin değerleri ile karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Çalışmamıza Kayseri Simfer fabrikasında elektrostatik polyester toz boya işinde çalışan 54 erkek (yaş ortalaması 30,11±6,78 yıl) işçi ve elektrostatik toz boya maruziyeti olmayan 54 erkek (yaş ortalaması 31,55±6,85 yıl) işçi olmak üzere toplam 108 gönüllü dahil edildi. Katılımcıların sosyo-demografik bilgileri kaydedildi. Egzersiz kapasitelerini değerlendirmek için her iki gruba Artan Hızda Mekik Yürüme Testi (ISWT) yapıldı. Grupların fiziksel aktivite düzeyi Uluslar Arası Fiziksel Aktivite Anketi (Kısa Form) (IPAQ) ile değerlendirildi.

ISWT mesafeleri yönünden gruplar arasında anlamlı düzeyde fark saptandı (p<0.05). Gruplar arasında IPAQ skorları bakımından anlamlı fark saptanmadı (p>0.05).

Elektrostatik toz boya işçilerinde ISWT mesafeleri kontrol grubuyla karşılaştırıldığında anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. IPAQ sonuçları göz önünde bulundurulduğunda ise gruplar arası fiziksel aktivite düzeyleri açısından fark olmadığı görülmektedir. Bu doğrultuda polyester içerikli boya maruziyetinin kişilerin egzersiz kapasitesini etkilediğine işaret etmektedir.

Anahtar sözcükler: Elektrostatik toz boya, Shuttle, Egzersiz kapasitesi, Solunum fonksiyonları.

**VÜCUT AĞIRLIĞININ AZALTILMASINDA
YÜKSEK PROTEİNLİ DİYETLER NE KADAR
GÜVENİLİRDİR?**

Berce CEYLAN¹ Gülşah KANER²

*İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Öğrenci,
berce.ceylan@gmail.com*

*İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Doç.Dr.,*

Obezite, vücut yağ kütlelerinin yağsız kütleye oranının aşırı artması sonucu boy uzunluğuna göre vücut ağırlığının arzu edilen düzeyin üstüne çıkmasıdır. Türkiye Beslenme ve Sağlık Araştırması 2010 sonuçlarına göre tüm yetişkin bireylerde obezite prevalansı %30.3'tür. Dünyada birçok kişi vücut ağırlığını azaltmak veya korumak için çeşitli beslenme uygulamaları yapmaktadır. Bu diyetler arasında en popüler olanı karbonhidrat alımının azaltılmasını önerenlerdir. Batılı toplumlarda görülen; genellikle yüksek yağlı diyetten kaçınmayı amaçlayan uygulamalar, yüksek protein alımını teşvik etmektedir. Yüksek proteinli bir diyetin ne olduğuna dair genel bir fikir birliği yoktur; besin endüstrisinde, toplam enerjinin proteinden gelen oranı %20'den fazla olduğunda "protein bakımından zenginleştirilmiş" terimi kullanılmaktadır. Vücut ağırlığı kaybı çalışmalarındaki yüksek proteinli diyetler sıklıkla proteinden sağlanan enerji oranının %30'unu oluşturan diyetleri işaret etmektedir. Yüksek proteinli diyetler ile ilgili en sık karşılaşılan görüşler, yüksek protein alımlarının böbrek yetmezliğine veya kemik sağlığının azalmasına yol açtığı yönündedir. Bu görüşlere karşın, Institute of Medicine rehberleri, yüksek protein alımıyla böbrek taşları, osteoporoz, kanser ya da kardiyovasküler hastalık riskinin arttığına dair net bir kanıt olmadığı sonucuna varmıştır. Ancak enerji kısıtlanmasında ve vücut ağırlığı kaybının sağlanmasında protein kaynaklı tokluğu en üst düzeyde tutacak protein miktarının ne kadar olduğu ya da diyetin enerji yoğunluğunun bununla ilişkili olup olmadığı belirtilmemiştir. Yüksek proteinli zayıflama diyetleri ve özellikle düşük karbonhidratlı diyet kombinasyonlarının etkisi ve güvenilirliği de sorgulanmaktadır. Düşük karbonhidratlı diyetler karbonhidrat alımı <20 g/gün

Abstract Book
(Oral Presentation)

düştüğünde ketojenik diyetler olarak tanımlanmakta ve keton cisimleri oluşmaktadır. Bu tip diyetler ilerleyen süreçte ketoasidoza bağlı kan basıncında aşırı düşme, şok ve bilinç kaybı gibi olumsuz durumlara neden olmaktadır. İştah kontrolü ya da metabolik avantajlar yönünden yüksek protein-düşük karbonhidratlı diyetlerin yüksek protein-orta derecede karbonhidratlı diyetlere göre bir üstünlüğünün olmadığı belirtilmektedir.

Anahtar kelimeler: obezite, yüksek proteinli diyet, ketoasidoz

**CEP TELEFONU KAYNAKLI RADYOFREKANS
RADYASYONUN SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ-
SON ÇALIŞMALARDAN BİR DERLEME**

Saadet ÇELİKÖZLÜ¹, Halit ÇELİKÖZLÜ²

¹Dumlupınar Üniversitesi, Altıntaş Meslek Yüksekokulu,
Kütahya, Türkiye. saadet.celikozlu@dpu.edu.tr

²Dumlupınar Üniversitesi, İleri Teknolojiler Merkezi,
Kütahya, Türkiye.

Cep telefonları günümüzün kablosuz teknolojisini kullanarak hızla gelişmekte ve bu sayede kullanıcılara günlük rutin işlerin basitleştirilmesinde yeni bir boyut sunmaktadır. Cep telefonu kullanımının bu derece yaygınlaşması sebebiyle bu cihazlardan yayılan radyasyondan etkilenme oranı artmış, sağlık üzerine etkilerine dair çalışmalar da son yıllarda hız kazanmıştır. Özellikle cep telefonlarının konuşurken başa yakın tutulması ve üreme organlarına yakın şekilde taşınması sebebiyle, çalışmalar beyin ve üreme sistemine etkileri konusunda yoğunlaşmıştır. Hala tartışmalı olmakla birlikte Dünya Sağlık Örgütü (WHO-IARC) radyofrekans elektromanyetik alanları "insanlar için olası karsinojen" sınıfına koymaktadır. Cep telefonu kaynaklı radyofrekans radyasyonu başta kanserler olmak üzere çeşitli akut ve kronik hastalıkların nedeni olan oksidatif strese ve DNA hasarlarına sebep olmaktadır. Son çalışmalarda radyofrekans radyasyonun üreme problemlerine, metabolik ve nörolojik etkilere, hormonal değişikliklere sebep olduğuna, bakterilerin antibiyotik direncini değiştirdiğine dair bulgular elde edilmiştir. Yapılan çalışmalar göstermektedir ki, radyofrekans alanlar vücut sıcaklığını arttırmakta ve gen ekspresyonlarında ve oksidatif stresle alakalı protein sentezinde değişikliklere

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

sebep olmaktadır. Radyofrekans radyasyonun embriyonik evrede sinir hücrelerinin fonksiyonlarını ve farklılaşmalarını etkiledikleri, aynı zamanda prenatal dönemde bu radyasyona fazla maruz kalan yetişkinlerde üreme problemlerinin ve nörolojik hastalıkların daha fazla görüldüğü de son çalışmalarla ortaya konmuştur. Bu çalışma, cep telefonlarının sağlık üzerine etkilerini ve geleceğe dair öngörülen sağlık sorunlarını en son çalışmalarla ortaya koyan bir derlemedir.

Anahtar Kelimeler: Cep telefonu, radyofrekans radyasyon, sağlık.

**FEMUR FRAKTÜRÜ NEDENİYLE OPERE OLAN
GERİATRİK HASTALARDAKİ PERİFERİK BLOK
DENEYİMLERİMİZ**

Aysun YILDIZ ALTUN, Eşef BOLAT, İsmail
DEMİREL

*Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi. Anesteziyoloji ve
Reanimasyon Ana Bilim Dalı. Elazığ*

*Eşef Bolat (esefbolat@gmail.com), İsmail Demirel
(ismaildemirel23@gmail.com)*

Son yüzyılda beklenen yaşam süresinin artması anestezi ve cerrahi bölümlerinin daha fazla geriatrik hasta ile karşılaşmasına neden olmaktadır. Yapılan çalışmalarda hiçbir anestezi tekniğinin tam olarak güvenli olduğu gösterilememiştir. Rejyonel yöntemlerin serebral ve pulmoner fonksiyonları daha iyi koruduğu, hemodinamik stabilite sağladığı ve tromboembolik komplikasyonlara karşı koruyucu etkisinin olduğu bilinmektedir.

Ortopedik alt ekstremitte cerrahisi uygulanan hastaların çoğu ileri yaş grubundadır. Bu hastalarda mevcut kardiyak, endokrin, renal, serebral ve solunum yolu hastalıkları morbidite riskini artırmaktadır. Genel anestezi sırasında bu hastalıkların neden olabileceği komplikasyonların artması, bu hastalarda rejyonel anestezi yöntemlerinin tercih edilmesine neden olmaktadır.

Femur fraktürü nedeniyle opere olan geriatrik hastalarda kliniğimizde uyguladığımız periferik blok yöntemlerinin intraoperatif dönemde kullanılan ek anestezi ve analjezik ilaç tüketimine etkisini gözlemlemektir.

Ocak-Aralık 2015 tarihleri arasındaki femur frakturu nedeniyle opere olan Amerikan Anestezistler Derneği'nin

Abstract Book
(Oral Presentation)

(ASA)II-IV risk grubundaki periferik blok yapılan geriatrik hastaların dosyaları retrospektif olarak incelendi. Siyatik-psoas kompartman +Lomber-1 bloğu yapılanlar Grup I,Siyatik-psoas kompartman bloğu yapılanlar Grup II olarak kabul edildi. Demografik verileri, intraoperatif kullanılan ek anestezi ve analjezik ilaç gereksinimi not edildi.

Grup I'de 17 hasta, Grup II'de 9 hasta değerlendirildi. Yaş, cinsiyet, ASA, cerrahi süre açısından her iki grup benzerdi. Grup I'de 10 hastada (%58) ek analjezik ve anestezi gereksinimi olurken, Grup II'de 7 hastada (%77) ek anestezi ve analjezik ihtiyacı oldu (Tablo 1). Bu bulgular istatistiksel olarak anlamlıydı.

	Yo k	Sedasyo n	Analjez i	Sedasyo n + Analjezi	Genel Anestez i	TOPLA M
Grup I (n=17)	7	8	1	1	0	10®
Grup II (n=9)	2	1	3	2	1	7®

Tablo 1.

® p < 0,05

Periferik blok uyguladığımız tüm olgularda intraoperatif ve postoperatif dönemde sistemik bir problem yaşanmazken siyatik-psoas bloğuna ek olarak lomber-1 bloğu yapılan hastalarda daha iyi anestezi ve analjezi sağlandı.

Anahtar Kelimeler: Geriatrik hasta, femur fraktürü, periferik blok

**GERGİN FLEPLE KAPATILAN GENİŞ DOKU
DEFEKLİ YARALARDA FİBRİN DOKU
YAPIŞTIRICISI VE OKSİTLENMİŞ EMİLEBİLİR
SELÜLOZ POLİMER HEMOSTATİK AJAN
KULLANIMININ FLEP SAĞ KALIMI ÜZERİNE
ETKİSİ**

Furkan KAYHAN, Ali BAL, Mehmet Emin ATLI

*Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Plastik
Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi Anabilim Dalı*

*furkayhan@hotmail.com, abal@firat.edu.tr,
matli@firat.edu.tr*

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Flepler cilt defektlerini kapatmakta sık kullandığımız yöntemlerdendir. Flep cerrahisinde başarıyı etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Flep alanına uygulanan bu maddeler yara iyileşmesini ve flep yaşayabilirliğini etkilemektedir.

Yenidoğanlarda menigomyelosel eksizyonu sonrası sırta geniş defektler oluşmaktadır. Flebin cilt defektine göre küçük olduğu durumlarda gergin olarak kapatılması sonrası kısmi veya tam nekroz gelişmesi ve revizyon ameliyatları gereksinimi ciddi problemdir.

Çalışmamızda bu tür defektlerin kapatılması sırasında kullanılan fibrin doku yapıştırıcı (FDY) ve selüloz hemostatik ajanın (SHA) ayrı ayrı ve kombine kullanımlarının flep ve yara iyileşmesi üzerine etkilerini ortaya koymayı amaçladık.

32 adet 16-18 haftalık Wistar Albino türü dişi rat 4 gruba ayrıldı. Tüm deneklerin sırt bölgesinde 6x8 cm'lik tam kat cilt defekti oluşturuldu. Limberg flepleri kaldırıldı. Birinci gruptaki deneklere ek işlem yapılmadı. Flep altına, ikinci grupta SHA, üçüncü grupta fibrin doku yapıştırıcı, dördüncü grupta ise her iki ajan birlikte uygulandıktan sonra flepler yeni yerlerine dikildi. Yaralar kapalı pansumanla takip edildi. Postop 7. günde flepler blok olarak eksize edilip makroskopik ve mikroskopik olarak nekroz ve yara iyileşmesi değerlendirildi.

Kontrol grubu ile karşılaştırıldığında; Grup 2, Grup 3 ve Grup 4'te, inflamatuvar hücre artışı ve nekroz anlamlı bir şekilde azalmışken, epitelizasyon belirgin olarak artmıştı (p<0.05). Hemoraji açısından değerlendirildiğinde; Kontrol grubu ile Grup 3 arasında anlamlı bir fark izlenmedi. Ancak Grup 2 ve Grup 4'te, anlamlı bir azalma görüldü (p<0.05)

Cullen ve ark. yaptığı çalışmada 45:55 oranında homojenize edilen, SHA ile kollagen karışımının, yara iyileşmesini hızlandırdığı görülmüştür.

Liu ve ark. SHA'nın inflamatuvar cevabı ve matriks metalloproteinaz aktivitesini azalttığını göstermiştir.

Ulusoy ve ark. çalışmasında sildenafil ve FDY uygulanan gruplarda makroskopik yaşayan flep alanı ortalama oranı yüksek bulunmuştur.

Fındıkçıoğlu ve ark. FDY uygulanan grupta nekrotik alanın az, reepitelizasyon ve neovaskülarizasyonun da daha iyi olduğu göstermiştir.

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

Sonuç olarak SHA ve FDY ayrı ayrı ve kombine olarak kullanımlarının, inflamatuvar hücre artışı ve nekrozu azalttığı, epitelizasyonu ise artırdığını dolayısıyla yara iyileşmesini ve flep yaşayabilirliğini olumlu etkilediğini bulduk.

Anahtar Sözcükler: Gergin flep, Fibrin doku yapıştırıcı, Selüloz hemostatik ajan, Meningomyelomal

**BİR ERKEK ANOREKSİYA NERVOZA
OLGUSUNA YÖNELİK HEMŞİRELİK BAKIMI:**

OLGU SUNUMU

Nesrin CUNKUŞ¹, Gülay TAŞDEMİR YİĞİTOĞLU²

¹*Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Doktora Öğrencisi, Denizli*

²*Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, Denizli*

1ncunkus@pau.edu.tr

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde hızla yaygınlaşan ve yüksek mortaliteye sahip yeme bozukluğunun anoreksiya nervoza olduğu bildirilmektedir. Anoreksiya nervoza; düşük beden ağırlığı, kilo almaya yönelik aşırı korku ya da kilo alımını engelleyen sürekli davranışlar, beden imgesi bozukluğu ile karakterize, kronik seyirli, hasta ve ailesi üzerinde önemli etkileri olan ciddi bir mental bozukluktur. Bu bozukluk tüm yaş gruplarındaki ve etnik kökenlerdeki kadınlarda %0,9, erkeklerde %0,1 yaygınlık ile seyretmektedir. Hastalığın başlangıcında arkadaşlar, aile üyeleri gibi bazı kişilerden bir eleştiri veya kilo konusunda bir şaka duyma gibi tetikleyici faktörlere sık rastlanır. Erkeklerde yaygın olmamakla birlikte bu olguda; 13 yaşında “Anoreksiya Nervosa ve Majör Depresyon” tanısı almış bir erkek hasta sunulmaktadır. Çocuğun annesinden ve kendisinden izin alınmıştır. Hastalık başlangıcı 7. sınıfta karne alımına yakın bir zamanda ayağına sıcak çay dökülme ve derin bir yanık ile başlamıştır. Bu sebeple hasta 15 gün ayağa kalkmadan yatmış ve hasta o zaman içerisinde yediklerine dikkat edemediğini düşünerek kilo aldığını belirtmiştir. Annesinin de ona “göbüş büyüyor” demesini kafasında çok düşündüğünü buna üzüldüğünü bu sebeple yediklerini dikkat ettiğini ifade etmiştir. Okullar

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

açıldıktan sonra hastada halsizlik, isteksizlik, içine kapanıklık, yemek yemek istememe, 2 kaşık yemek yiyip kalkma, okulda sadece yarım bardak süt içme, günlük sıvı ve besin alımının önemli derecede azaldığı belirtilmiştir. Bunun üzerine hasta hastaneye getirilmiş ve çocuk psikiyatri kliniğine yatırılıp yapılmıştır. Yatış esnasında hastanın kilosu 47 kg olarak ölçülmüştür. Bu olguda “gereksiniminden az beslenme, sıvı volüm eksikliği, enfeksiyon riski, etkisiz başatme, beden imgesinde rahatsızlık, anksiyete, deri bütünlüğünde bozulma riski, sosyal etkileşimde bozulma ve konstipasyon riski” hemşirelik tanılarına yönelik hemşirelik bakım planı oluşturulmuştur. Hasta ile 14.11.2017-05.12.2017 tarihleri arasında haftada 2 kez 30 dk’lık toplam 8 kez görüşme yapılmıştır. Hastanın görüşmeler sırasında oldukça isteksiz ve savunucu bir tutum içerisinde olduğu gözlenmiştir. Planlanan girişimleri etkili uygulayabilmek için hastanın refakatinde bulunan annesinden destek istenmiştir. Olgu, 14.12.2017 tarihinde taburcu olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Anoreksiya Nervosa, Hemşirelik Bakımı, Hemşirelik Girişimleri.

**RUHSAL BOZUKLUKLARIN GENETİK
AKTARIMI VE VERİLECEK GENETİK
DANIŞMADA PSİKİYATRİ HEMŞİRESİNİN
ROLÜ**

Tuğçe KAPLAN*, İlkay KESER**

** Süleyman Demirel Üniversitesi Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği AD. E-posta: tugcekaplan@sdu.edu.tr*

*** Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği AD.*

Ruhsal bozuklukların gelişiminde genetik ve çevresel faktörlerin etkili olduğu bilinmektedir. Özellikle son yıllarda, moleküler biyoloji ve genetikteki ilerlemelerin ruhsal bozuklukların genetiği ile ilgili çalışmalara da yansıtıldığı görülmektedir.

Bu derleme çalışmasında, ruhsal bozuklukların genetik yatkınlığına dikkat çekerek, ruhsal bozukluğa sahip bireylerin tedavisini ve hemşirelik bakımını planlarken bilinmesi gereken güncel bilgilerin sunulması, verilecek genetik danışmada ekibin bir parçası olarak hemşirenin rolü tartışılması amaçlanmıştır.

Abstract Book
(Oral Presentation)

Derleme çalışmasının hazırlanma aşamasında ruhsal hastalıklar, ruhsal hastalıkların etiyojisi, genetik, hemşirelik kelimeleri kullanılarak literatür taraması yapılmıştır. Yapılan tarama sonucunda depresif bozukluk, bipolar bozukluk, şizofreni, obsesif kompulsif bozukluk, yeme bozuklukları, alkol-madde kullanım bozuklukları gibi pek çok ruhsal bozukluğun etiyojisinde genetiğin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İncelenen ikiz ve evlat edinme çalışmalarına göre genetik yatkınlığın etkisi bipolar bozukluk için tek yumurta (MZ) ikizlerde %69, çift yumurta ikizlerinde (DZ) %20, şizofreni için MZ'de %50 DZ'de %10, anoreksiya nervoza için MZ %55, DZ %5, bulimia nervoza için MZ %35, DZ %30 ve otistik spektrum bozukluğu için MZ %88, DZ %31 olduğu belirtilmiştir. Yapılan taramalar sonucunda elde edilen bilgilerin ayırıcı tanıyı koymada, bireye özgü uygun tedavi planını yapmada ve uygulamada kolaylaştırıcı olduğu ve verilen genetik danışmanın, genetik geçişli hastalıkların önlenmesinde etkili olduğu vurgulanmaktadır. Psikiyatri kliniklerinde sağlık ekibinin önemli bir üyesi olan hemşireler, hasta kabulünden taburculuğuna kadar olan tüm süreçte hasta ve hasta yakınları ile etkileşim içinde olan sağlık profesyonelleridir. Bu konularından dolayı hemşireler, aile öyküsü almada, genogram oluşturmada, planlanan tedaviyi etkili/doğru şekilde uygulamada ve tedavi sonuçlarını değerlendirmede, verilecek genetik danışmanlıkta önemli role sahiptirler.

Psikiyatri hemşireleri, ruhsal bozuklukların oluşumunda önemli bir yer tutan genetik yatkınlığın farkında olmalı, verilen bakım ve tedavinin planlanmasında bireye özgü bakım stratejileri geliştirebilmeli, genetik aktarım hakkında bilgi ve teknolojilere ilişkin soysal, kültürel, spiritüel, yasal, ekonomik ve etnik konular ile ilgili kapsamlı bir bilgi birikimine sahip olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Genetik Danışmanlık, Psikiyatri Hemşireliği, Mental Hastalıklar

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

HEMŞİRELERİN ETİK DUYARLILIK
DÜZEYLERİ İLE SAYGIN ÖLÜM İLKELERİNE
İLİŞKİN TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Birgül CERİT, Simge ÇOŞKUN, Mehmet Ali
ÇALIŞKAN, Gülnur TEMELLİ

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Sağlık Yüksekokulu
Ölüm tüm canlı varlıkların yaşadığı evrensel bir olaydır. Her birey ölüm sürecinde saygın ve nitelikli bir yaşam sonu bakım almak ister. Dolayısıyla bu süreçte hemşirelerin, bireylerin temel hakkı olan saygın ölüme ilişkin tutumları ve etik duyarlılıkları önem arz etmektedir.

Bu çalışma hemşirelerin etik duyarlılık düzeyleri ile saygın ölüm ilkelerine ilişkin tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır.

İlişkisel tarama modelinin kullanıldığı bu çalışma Bolu ili merkezinde yer alan iki hastanede yapılmıştır. Araştırma verileri bu iki hastanede görev yapan, gönüllü olarak çalışmaya katılmayı kabul eden ve dağıtılan anketlerin tam olarak geri döndüğü toplam 226 hemşireden elde edilmiştir. Araştırmaya katılan hemşirelerin yaş ortalaması 31.03 (7.48), çoğunluğu (%85.0) kadın, lisans mezunu (% 64.6), dahili kliniklerde çalışmakta (%44.3), 1-5 yıllık mesleki deneyime sahiptir (%35.0). Araştırma verilerinin toplanmasında kişisel bilgi formu, Ahlaki Duyarlılık Anketi ve Saygın Ölüm İlkelerine İlişkin Tutumları Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde, ortalama, standart sapma ve korelasyon analizi kullanılmıştır.

Araştırmada hemşirelerin etik duyarlılık düzeyine ilişkin puan ortalaması 92.16 (23.97) olarak belirlenmiştir. Ahlaki Duyarlılık Ölçeği alt boyutlarından en yüksek puanı çatışma (12.62 (3.77)), en düşük puanı oryantasyon (9.59 (4.73)) alt boyutlarından aldığı bulunmuştur. Hemşirelerin Saygın Ölüm İlkelerine İlişkin Tutumları Değerlendirme Ölçeği puan ortalaması 45.75 (9.09) hesaplanmıştır. Hemşirelerin etik duyarlılık düzeyi ile saygın ölüm ilkelerine ilişkin tutumları arasında ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan korelasyon analizi sonuçları, bu iki faktör arasında herhangi bir ilişki olmadığını göstermiştir (r: -.042).

Araştırma sonucunda hemşirelerin etik duyarlılık düzeyi orta, saygın ölüm ilkelerini benimseme düzeyi ise yüksek olarak belirlenmiştir. Hemşirelerin etik duyarlılık düzeyi ile saygın ölüm ilkelerine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Ancak ölüme, ölmekte olan hastaya yaklaşımda, saygın bir ölüm sürecinin yaşanması için hemşirelerin etik ilkeleri göz önünde bulundurması ve etik duyarlılıkla hastalarına yaklaşması, diğer bir deyişle bakımın etik boyutuna ilişkin hassasiyetinin olması önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, etik duyarlılık, saygın ölüm

IS EFFECTIVE MANUAL THERAPY OR ELECTROTHERAPY IN TREATMENT OF TRIGGER POINTS?

Gamze Gülsün PALA¹, Ebru KAYA MUTLU²,
Hanifegül TAŞKIRAN³

¹*Istanbul Aydın University, Institute of Health Science,
Division of Physiotherapy and Rehabilitation, Istanbul,
Turkey, gamze.yilmaz@amasya.edu.tr*

²*Istanbul University, Faculty of Health Science, Division
of Physiotherapy and Rehabilitation, Istanbul, Turkey,*

³*Istanbul Aydın University, Faculty of Health Science,
Division of Physiotherapy and Rehabilitation, Istanbul,
Turkey,*

Trigger points are dysfunctional presences situated in skeletal muscles and are related to sensory, motor, and autonomic changes. The purpose of the treatment is to reduce the pain and restore the function. There are many treatments aimed at eliminating TrPs.

The aim of this study is to compare the effects of a single treatment of Ischemic Compression Technique (ICT) and High Power Pain Threshold Ultrasound (HPPT-US) for latent trigger points (LTrPs).

55 subjects, 10 men and 45 women, aged 18–32 years old, diagnosed with LTrPs in the levator scapulae, upper trapezius, supraspinatus, infraspinatus, pectoralis major, pectoralis minor and deltoid muscles, according to the diagnostic criteria described by Simons, participated in this study. Subjects were divided randomly into two groups: Group-1 has 26 subjects which was treated with HPPT-US, and Group-2 has 29 subjects which was treated with ICT. The pain pressure threshold (PPT) was assessed with algometer before treatment, immediately

afterwards, after 1 week and 4 weeks. The pain was assessed according to Visual Analog Scale (VAS), disability was assessed according to Neck Pain and Disability Scale (NPAD). VAS and NPAD were made before treatment, after 1 week and 4 weeks.

Significant improvement was found immediately afterwards on PPT in both groups ($p<0.05$). The PPT measures were found significantly different in Group-2 compared to Group-1 immediately afterwards ($p<0.05$). When the groups compared after 1 week and 4 weeks, it was found that PPT measures were not significantly different between groups. VAS-rest and VAS-night were significantly different between groups ($p<0.05$). On the other hand, disability and VAS-activity were not significantly different between groups ($p>0.05$).

Either ICT or HPPT-US were found to be superior for the treatment of LTrPs. The choice of which method to use in the treatment depends on the physiotherapist's decision.

Key Words: Trigger points, Ischemic compression, Ultrasound, Disability, Pain.

OBEZİTENİN TIBBİ BESLENME TEDAVİSİNDE DİYET PROTEİNİN MİKTARI MI ?- KALİTESİ MI?

Nurgül ARSLAN¹, Funda Pınar ÇAKIROĞLU²

¹*Artuklu Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Beslenme ve
Diyetetik Bölümü*

²*Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Beslenme ve Diyetetik Bölümü
nrglarslan@ankara.edu.tr*

Obezite, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) verilerine göre dünyada 300 milyonun üzerinde insanı etkilemektedir. Yaklaşık 1 milyon kişinin ise aşırı kilolu olduğu belirtilmektedir. Genellikle enerji alımı ve harcanması arasındaki dengesizliğin neden olduğu obezite sedanter yaşam, fiziksel aktivite yetersizliği ve sağlıklı beslenme gibi modern yaşantının bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kadar önemli bir halk sağlığı sorunu olan obezitenin tedavisindeki yaklaşımlar her geçen gün değişmekte ve gelişmektedir. Bireyin günlük beslenmesinde besinlerle almış olduğu protein miktarı kadar protein kalitesi de dikkat çekmekte ve üzerinde durulması gereken bir konu olduğu bildirilmektedir. Bu

Abstract Book
(Oral Presentation)

çalışmada günlük alınan ‘diyet proteinin miktarı mı yoksa diyet protein kalitesi mi’ obezite tedavisi üzerinde daha etkilidir yaklaşımı incelenmiştir. Çalışmada ‘Science Direct, Pubmed, Medicine Science, Google Scholar’ veri tabanları kullanılarak son 10 yıla ait özellikle protein miktarı ve kalitesinin karşılaştırıldığı ve metabolik yollar üzerinde durulan 22 çalışma incelenmiştir. Obezite tedavisinde son yıllarda yapılan çalışmalarda diyet protein miktarının artırılması ön plana çıkmaktadır. Ancak diyet proteinin artırılması beraberinde bir çok sağlık sorununu da getirebilmektedir. Bu yüzden yapılan çalışmaların yönünün diyet protein kalitesini araştırmaya doğru kaydığı görülmektedir. Diyet protein kaynağı olarak bitkisel ve hayvansal kaynaklı proteinler yer almaktadır. Yapılan çalışmalarda besin içeriğindeki protein kalitesi artıkça besinden duyulan haz ve tokluk hissinin de arttığı görülmüştür. Çalışmalarda özellikle hayvansal kaynaklı bir protein olan yumurtanın diyet eklenmesi ile birlikte dinlenme metabolizma hızının da arttığı görülmüştür. Aynı diyet bitkisel kaynaklı bir protein kaynağı eklendiğinde aynı sonuç görülmemiştir. Deney hayvanları üzerinde yapılan bir çalışmada aynı miktarda soya kaynaklı protein ve yumurta kaynaklı proteinin yağ dokusundaki termogenezisi farklı etkilediği, yumurta kaynaklı eklenen proteinin termogenezisi daha fazla artırdığı görülmüştür. Obezite tedavisinde güncel olan tedavi yaklaşımları her geçen gün artmakta ve gelişmektedir. Uzun süredir üzerinde durulan diyet proteinin artmasının dinlenme metabolizma hızını artırdığıydı ancak son çalışmalarda diyet protein miktarı aynı miktarlarda tutularak diyet protein kalitesinin artırılmasının dinlenme metabolizma hızını artırılmasını olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Böylelikle yüksek proteinli diyetin olumsuz etkileri olmadan diyet protein kalitesi değiştirilerek obezite tedavisinde daha etkili ve olumlu sonuçlar alınabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Obezite, Diyet protein miktarı, Diyet protein kalitesi

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

SİNOP İLİNDEKİ HAVA KİRLİLİĞİNİN KOAH’LI BİREYLERİN AKUT ALEVLENME İLE ACİL SERVİSE BAŞVURULARI VE HASTANEYE YATIŞLARIYLA İLİŞKİSİNİN BELİRLENMESİ

Hasan SAĞIR, Bilge BAL ÖZKAPTAN¹

¹*Sinop Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, SİNOP.*

Hava kirliliği; KOAH ve diğer solunum sistemi hastalıklarını etkileyen önemli bir çevresel risk faktörüdür.

Bu çalışmanın amacı Sinop ilindeki hava kirliliğinin KOAH’lı bireylerin akut alevlenme ile acil servise başvuruları ve hastaneye yatışlarıyla ilişkisinin belirlenmesidir.

01 Ocak 2016-31 Aralık 2016 tarihleri arasında KOAH alevlenmesi nedeniyle Sinop Atatürk Devlet Hastanesi’ne başvuran ve bu nedenle yatışı yapılan hastalar retrospektif olarak incelenmiştir. Hava Kirleticilerin Sinop ili ve Boyabat ilçesinde kurulu olan istasyonlarından ölçülen değerlerine Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Hava Kalitesi İzleme İstasyonları web sitesinden ulaşılmıştır. Çalışmadan elde edilen veriler SPSS 22.0 (Statistical Package for Social Sciences for Windows) programına girilerek değerlendirilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya dahil edilen hastaların (n:2737) yaş ortalaması 67.5±13.3 olup %69.8’i erkektir. KOAH’lı bireylerin hastane başvurularının en çok kış döneminde (Ocak-Şubat) ve sonbahar (Ekim) döneminde olduğu belirlenmiştir. Mevsimlere göre hava kalitesi monitörizasyon parametreleri ortalamaları karşılaştırıldığında, ilkbahar-kış mevsim grubunda tüm hava kirleticileri ölçüm değerleri anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (p<0,05). Hastaların hastane yatışlarının mevsimlere göre dağılımı incelendiğinde ilkbahar-kış mevsiminde hastaneye yatış oranları (%4,7) anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (p<0,05). Risk anlamında incelendiğinde ilkbahar-kış mevsimlerinde hastaneye başvuran hastalarda yatış olma ihtimali yaz-sonbahar mevsimlerine göre 2,44 kat artmaktadır.

Hava kirliliğine neden olan salınımların ilkbahar-kış mevsimlerinde daha yüksek olması bu mevsimlerde hastaneye başvuran hastaların yatış ihtimalini 2,44 kat arttırdığı belirlenmiştir. Çalışmamızdan elde edilen

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

sonuçlara göre hava kirliliği ile mücadele edilmesi, KOAH'lı bireylerin iç ve dış ortam hava kirliliğinden korunması ve konu ile ilgili daha fazla çalışmanın yapılarak literatüre eklenmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hava kirliliği, KOAH, Alevlenmeler, Hastane yatışı, Acil servis başvurusu

**YETERSİZ BESLENEN ÇOCUKLARA YÖNELİK
UYGULANAN “SAĞLIKLI BESLENME
PROGRAMI”NIN ETKİSİ**

Yasemin GÜMÜŞ ŞEKERCİ¹, Serpilay MUM²

¹Mustafa Kemal Üniversitesi Hatay Sağlık Yüksekokulu,
Hemşirelik Bölümü, Hatay, Türkiye,

²Mustafa Kemal Üniversitesi Hatay Sağlık Yüksekokulu,
Hemşirelik Bölümü, Hatay, Türkiye,

serpilay.mum@hotmail.com

Okul çağındaki sağlıklı beslenmenin çocukların büyüme gelişmelerini desteklediği, okul başarılarını olumlu etkilediği ve ileri yıllarda ortaya çıkan kronik hastalıkların riskini düşürdüğü bilinmektedir.

Bu çalışma yetersiz beslenen öğrencilere yönelik uygulanan sağlıklı beslenme programının etkisini belirlemek amacıyla yapılmış deneysel bir çalışmadır.

Çalışmanın evrenini Hatay ili Altınözü ilçesi Mayadalı İlkokulu'nda 2017-2018 eğitim yılı güz döneminde öğrenim gören 121 zayıf çocuk oluşturmuştur. Zayıf çocuklar antropometrik ölçümleri dikkate alınarak belirlenmiştir. Örneklem için power analizi yapılmış, randomizasyon ile seçilen toplam 40 öğrenci deney (20 öğrenci) ve kontrol (20 öğrenci) gruplarına rastgele atanmıştır. Veriler “Öğrenci Bilgi Formu”, “Beslenme Öz-yeterlik Ölçeği” “Beslenme Tutum Ölçeği” ve “Beslenme Davranış Ölçeği” ile yüz yüze görüşülerek toplanmıştır. Deney grubuna atanan çocuklar PowerPoint sunumu ve broşürler eşliğinde altı hafta boyunca uygulanan 45 dakikalık “Sağlıklı Beslenme Davranışı Programına” dâhil edilmişlerdir. Kontrol grubuna herhangi bir girişimde bulunulmamıştır. Program kapsamında beslenmenin tanımı, besin ve besin öğeleri, besin grupları, yeterli ve dengeli beslenme, beslenmenin büyüme ve gelişme üzerindeki etkisi, kahvaltının önemi, besin hijyeni, sağlıklı ve sağlıksız yiyecekler, fast-food türü yiyeceklerin zararı konularına yer verilmiştir.

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

Program sonrası deney ve kontrol grubunda bulunan tüm çocuklara eş zamanlı veri toplama formları tekrar uygulanmıştır. Verilerin analizde Chi-square testi, Independent sample t-testi ve Paired sample t-testi kullanılmıştır.

Çalışmaya katılan çocukların yaş ortalaması 9.15 ± 1.09 'dur (min:7, max:13). Çocukların %47.5'i kız, %52.5'i erkektir. Deney grubundaki çocukların beslenme öz-yeterlik ölçeği, beslenme davranış ölçeği ve beslenme tutum ölçeği puan ortalamasının sağlıklı beslenme davranışı programı öncesine göre arttığı ve farkın önemli olduğu ($p < 0.05$) saptanmıştır. Kontrol grubundaki çocukların beslenme öz-yeterlik ölçeği, beslenme davranış ölçeği ve beslenme tutum ölçeği puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan önemsiz bulunmuştur ($p > 0.05$). Kontrol grubu ile karşılaştırdığımızda deney grubunda son görüşmede beslenme öz-etkililik, beslenme tutum ve beslenme davranışı bakımından ilerleme olmuştur ($p < 0.05$).

Çalışmada zayıf çocuklara yönelik verilen sağlıklı beslenme davranışı programının, sağlıklı beslenme alışkanlığını geliştirmede etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Sağlıklı beslenme, Zayıflık, Beslenme eğitimi, Okul sağlığı, Öğrenciler

**USING MOULAGE TO ENHANCE NURSING
EDUCATION**

Handan EREN*, Kamile KIRCA**, Nejla CANBULAT
SAHİNER*

*Karamanoglu Mehmetbey University, Health Sciences
Faculty, Nursing Department

**Kırıkkale University, Health Sciences Faculty, Nursing
Department

Simulation is still a relatively new teaching concept in Nursing. Moulage uses materials such as make up to simulate clinical presentations. Moulage is a French term that means casting or molding, it is the art of applying mock injuries for the purpose of training healthcare personnel and one of the key factors in suspending disbelief for those participating in a simulation scenario. In this compilation, moulage that can be used in nursing education will be examined.

Domestic and foreign academic databases were scanned with key words and written using full text articles.

There are lots of research about moulage in nursing education abroad. There have been studies showing that the use of moulage in nursing education improves the skill levels of the students, reduces the level of anxiety, and increases their confidence in themselves.

Moulage can be applied to the human simulation instrument to better assist nursing learners to understand patient care.

Keywords: Moulage, Nursing education, Simulation

AMELİYAT ÖNCESİ, SIRASI VE SONRASI HASTA EĞİTİMİNDE MOBİL ÖĞRENME

Arzu TAT ÇATAL¹, Fatma CEBECİ²

¹Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Isparta, arzutatben@gmail.com

²Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Antalya,

Günümüzde cerrahi ve tıp alanındaki gelişmelerle birlikte, hastaların hastanede yatış süreleri giderek kısaltmakta, hasta ve ailesinin öz bakımla ilgili sorumlulukları artmaktadır. Bu durum hasta ve ailesinin gerekli eğitimi almalarını ve bu eğitimin sistematik, sorun çözümleyici, kaliteli bir şekilde yerine getirilmesini zorunlu kılmaktadır. Hasta eğitiminde mobil uygulama ve teknolojilerin kullanılması hastaların yer ve zaman kısıtlaması olmadan eğitim almalarını sağlamaktadır.

Amaç: Bu derleme cerrahi hastasının eğitiminde mobil eğitimin kullanılması konusunda bilgi ve farkındalık oluşturmak amacıyla yapılmıştır. Çalışma “mobil eğitim, mobil sağlık, hasta eğitimi, tele-sağlık” Türkçe anahtar kelimeleri ve “mobile education, mobile health, patient education, tele-health” İngilizce anahtar kelimeleri kullanılarak yapılan literatür taraması sonucunda oluşturulmuştur. Mobil öğrenme her zaman her yerde öğrenmeyi mümkün kılabilmek için mobil teknolojilerin tek başına veya diğer bilgi ve iletişim teknolojileriyle bir arada kullanılmasıdır. Eğitimde Mobil uygulamaların ve teknolojinin kullanılması, hastalara verilen eğitimi hastaların istedikleri ortamda, zaman ve mekandan bağımsız olarak almalarını sağlar. Mobil araçlar kullanılarak cerrahi hastasına verilen eğitimlerin, perioperatif süreç hakkında bilgi eksikliğini giderdiği,

ameliyat sonrası erken komplikasyonları önlediği, ameliyat sonrası ilaç uyumunu kolaylaştırdığı, taburculukta evde yaşanan sorunları azalttığı, hastaların evdeki yaşamlarına daha kolay uyum sağladığı ve hasta memnuniyetini arttırdığı bilinmektedir. Cerrahi kliniklerde hasta eğitimi iyileşme sürecini olumlu yönde etkilemekte, hastanede kalış süresini kısaltmakta ve hastaların yaşam kalitesi üzerine olumlu etkiler yapmaktadır. Cerrahi hastasının eğitiminde mobil eğitim araçlarının kullanılmasının hastalara kullanım kolaylığı ve konfor sağlayacağı düşünülmektedir. Mobil eğitim araçları sayesinde hemşirelerin iş yüklerinin azalacağı, hastaların rahat ve konforlu bir ortamda ve istedikleri zamanda eğitim almalarının yararlı olacağı düşünülmektedir. Cerrahi hastasının ve ailesinin perioperatif ihtiyaçları hedeflenerek mobil eğitim araçları ile uygulanacak eğitim önerilmektedir.

Anahtar kelimler: Mobil Eğitim, Mobil Sağlık, Hasta Eğitimi, Tele-Sağlık.

HEMŞİRELERDE MESLEKİ TÜKENMİŞLİK VE YAŞAM KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Yasemin ÇELİK¹, İbrahim KILIÇ², Özlem TUNA³

¹Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu,
Hemşirelik Bölümü

²Afyon Kocatepe Üniversitesi, Biyoistatistik Anabilim
Dalı

³Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Sağlık
Yönetimi Bölümü (ozltuna@hotmail.com)

Farklı sektörlerde olduğu gibi sağlık sektöründe de emek yoğun çalışma süreci, işgörenlerde pek çok olumsuz etkiler yaratabilmekte ve çalışanların performans ve verimliliğini azaltabilmektedir. Bununla birlikte, çalışma şekil, süre ve saatleri ile kişi başına düşen hasta sayısı bakımından hemşirelerde mesleki tükenmişlik sendromunun daha fazla gözlemlendiği yapılan çalışmalarda rapor edilmiştir.

Bu çalışmada, hemşirelerin mesleki tükenmişlik düzeyleri ve yaşam kalitelerinin belirlenerek, mesleki tükenmişlik ve yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırmanın evrenini Afyon Kocatepe Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi'nde görev yapan

hemşirelerden oluşmakta olup, üç bölümden oluşan anket, örneklem grubunu oluşturan 171 hemşireye uygulanmıştır. Ölçeklerde Maslach Tükenmişlik Ölçeği ve Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği- Kısa Formu (WHOQOL-BREF) yer almaktadır. Verilerin analizinde betimsel istatistiklerin yanı sıra t testi, varyans analizi ve Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır.

Hemşirelerin genel mesleki tükenmişlik düzeyleri ortalaması $\bar{X}=2,60$ ve yaşam kalitesi ortalaması ise $\bar{X}=3,47$ olarak hesaplanmıştır. Ayrıca, hemşirelerin tükenmişlik düzeyi medeni durum, yaş, çalışma süresi, çalışma şekli ve çalışılan yere göre anlamlı farklılıklar göstermiştir. Diğer taraftan, mesleki tükenmişlik ve yaşam kalitesi arasında negatif ve orta kuvvette ($r = -0,514$) korelasyon (ilişki) tespit edilmiştir.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular, hemşirelerin orta düzeye yakın bir tükenmişliğe sahip olduklarını, yaşam kalitelerinin ise orta düzeyin üzerinde olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte, sonuçlar mesleki tükenmişlik arttıkça yaşam kalitesinin orta kuvvette azalacağını ortaya koymuştur.

Anahtar Sözcükler: Hemşire, Mesleki Tükenmişlik, Yaşam Kalitesi, Afyonkarahisar

SPİNAL CERRAHİDE AĞRI YÖNETİMİ

Arzu TAT ÇATAL¹, Fatma CEBECİ²

¹Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Isparta, arzutatben@gmail.com

²Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Antalya

Spinal cerrahi geçiren hastalar ameliyat öncesi ve sonrasında orta ve şiddetli düzeyde ağrı deneyimlemektedir. Ağrı, bireyleri fiziksel ve psikolojik yönden olumsuz etkileyerek yaşam kalitelerini düşürmektedir. Ağrı yönetimi hasta memnuniyetinin belirlenmesi ve ağrı kontrolü için stratejilerin geliştirilmesinde önemli bir girişimdir. Hasta ile primer ilgilenen hemşireler ameliyat öncesinde hastaları ağrı yönetimi konusunda bilgilendirerek ameliyat sonrasındaki ağrı ve rahatsızlığı en aza indirmelidir. Bu derleme spinal cerrahide ağrı yönetiminin önemini vurgulamak amacıyla yapılmıştır. Çalışma yapılan literatür taraması sonucunda oluşturulmuştur. Spinal

cerrahide en önemli yakınmalardan biri ağrıdır. Hastaların postoperatif ağrı deneyimini inceleyen çalışmaların çoğunluğunda, ağrı düzeylerinin kabul edilemeyecek kadar yüksek olduğu vurgulanmaktadır. Çözümlememiş akut ağrı, hastalar için psikolojik, fizyolojik ve sosyoekonomik sonuçlar doğurabilir ve kronik ağrının gelişmesine neden olabilir. Etkili postoperatif ağrı yönetimi proaktif bir yaklaşım gerektirmekte olup, kanıta dayalı uygulamalarla yapılan ağrı yönetiminin ağrı düzeyini azalttığı bilinmektedir. Ameliyat sonrası ağrı yönetimi sadece iyi klinik uygulama ve kaliteli sağlık hizmetlerinin bir göstergesi değil aynı zamanda temel bir insan hakkıdır. Akut postoperatif ağrı insidansı ve tedavisi ile hasta memnuniyeti arasında anlamlı bir ilişki olduğu bilinmektedir. Preoperatif dönemde hastalara yapılan bilgilendirmenin de postoperatif ağrıyı azalttığı ve hasta memnuniyetini artırdığı bilinmektedir. Spinal cerrahi sonrası ağrının yönetimindeki en önemli hedefler rahatsızlığı en aza indirmek veya ortadan kaldırmak, hastanın iyileşme sürecini kolaylaştırmak ve komplikasyonların gelişmesini önlemektir. Bu nedenle, hemşireler hastanın ağrısını gidermek durumundadır. Sağlık profesyonelleri tarafından kullanılan ağrı yönetimi stratejileri, hasta memnuniyeti ve hemşirelik bakımının etkinliğinin değerlendirilmesinde önemli bir yer tutmaktadır. Hemşirelerin postoperatif dönemde ağrının yönetilmesi ve hasta rahatının sağlanması için rehberlik etmesi, hastayı daha yakından daha fazla gözleme imkanına sahip olması nedeni ile önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Ağrı Yönetimi, Spinal Cerrahi, Hemşire.

HEMŞİRELERDE İŞ DOYUMU VE MESLEKİ TÜKENMİŞLİK ARASINDAKİ İLİŞKİ

Yasemin ÇELİK¹, İbrahim KILIÇ²

¹Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu,
Hemşirelik Bölümü (celikyasemin@hotmail.com)

²Afyon Kocatepe Üniversitesi, Biyoistatistik Anabilim
Dalı

Uzun çalışma süreleri, fiziki ve sosyal açıdan olumsuz çalışma koşulları, uyku dengesizliği ve gece çalışma sonrası oluşan yorgunluk hissi, hemşirelerde iş doyumunu

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

(tatmini) bakımından azalmalara ve bunun yanı sıra mesleki tükenmişlik açısından artışlara yol açan en önemli faktörlerdir.

Bu araştırmada, hemşirelerin iş doyum ve mesleki tükenmişlik düzeyleri belirlenmiş olup, iş doyum ve mesleki tükenmişlik arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olan anket Minnesota Doyum Ölçeği ve Maslach Tükenmişlik ölçeğini içermekte olup, Afyon Kocatepe Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi'nde görev yapan 171 hemşireye uygulanmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistiklerin yanı sıra t testi, varyans analizi ve Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır.

Hemşirelerin genel iş doyum düzeyi ortalaması $\bar{X}=3,15$ olup, mesleki tükenmişlik düzeyi ortalaması ise $\bar{X}=2,60$ olarak hesaplanmıştır. Ayrıca, hemşirelerin genel iş doyum düzeyi yaş, çalışma süresi, çalışma şekli ve çalışılan yere göre anlamlı farklılıklar göstermiştir. Diğer taraftan, iş doyum ve mesleki tükenmişlik arasında negatif ve orta kuvvette ($r = -0,488$) korelasyon saptanmıştır. Bu araştırmadan elde edilen bulgular, hemşirelerin orta düzeyde iş doyumuna ve orta düzeye yakın bir tükenmişliğe sahip olduklarını ortaya koymuştur. Ayrıca, iş doyumunun arttıkça mesleki tükenmişlik düzeyinin orta kuvvette azalacağı tespit edilmiş olup, iş doyum düzeyinin artırılması ile sağlık çalışanları arasında en yüksek mesleki tükenmişlik sendromuna sahip olan hemşirelerin tükenmişlik düzeylerinin azaltılabileceği ilgili kurum-kuruluş ve yöneticilerin dikkatine sunulan önemli sonuçtur.

Anahtar Sözcükler: Hemşire, İş Doyumu, Mesleki Tükenmişlik, Afyonkarahisar

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

**KARDİOVASKÜLER HASTALIKLARDA
FARKLI ANTROPOMETRİK ÖLÇÜMLERİN
KULLANILMASI: BEL/BOY ORANI, BOYUN
ÇEVRESİ**

Nurgül ARSLAN¹, Sedat ÇOŞKUNSU², Erkan
POLAT³, Serap TOPRAK DÖŞLÜ⁴

*Artuklu Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Beslenme ve
Diyetetik Bölümü*

Obezite, kalp ve vücut damarlarının yapısında ve fonksiyonunda çeşitli değişikliklere yol açabilmekte ve kalp üzerinde yaratmış olduğu yapısal değişiklikler nedeni ile tek başına kardiyovasküler hastalık riskini artırabilmektedir. Obezitenin beraberinde getireceği hastalıkların risklerinin tanımlanması ve sınıflandırılmasında en sık kullanılan beden kütle indeksinin (BKİ) yanı sıra birçok antropometrik ölçüm kullanılmaktadır. Son yıllarda yapılan çalışmalarda bel/boy oranı ve boyun çevresi özellikle belli değerlerin üzerinde olduğunda kardiyovasküler hastalıklar açısından riskli olabilmektedir. Amaç: Bu çalışmada kardiyovasküler hastalıklarda son yıllarda yapılan çalışmalarda kullanılan antropometrik ölçümlerden olan bel/boy oranı ve boyun çevresi ile ilgili güncel literatür bilgilerinin taranması amaçlanmıştır. Araştırmada 'Science Direct, Pubmed, Medicine Science, Google Scholar' veri tabanları kullanılarak yapılan son 10 yıla ait çalışmalar incelenmiştir. Bel çevresi/boy uzunluğu oranı 5 yaş üzeri çocuk ve gençler ile yetişkin bireylerde beslenme durumu ve kardiyometabolik riski değerlendirmek için kullanılan antropometrik oran değerlendirmesidir. Bu oran 0,5'in üzerinde ve 0,4'ün altında olduğunda hastalıklara karşı risk oluşturmaktadır ve önlem almayı gerektirmektedir. Değerin 0,6'nın üzerinde olması ise eyleme geçilmesinin gerekliliğini ve kronik hastalıkların riskinin arttığını göstermektedir. Beş yıllık kardiyometabolik risk faktörlerinin saptanması çalışmasında, 5 yıl boyunca 30 yaş üstü bireyler incelenmiştir. Bireylerin kardiyometabolik risk faktörleri ve bel/boy oranları karşılaştırılmıştır. Çalışmanın sonucunda kadınlarda bel/boy oranının 5 yıllık kardiyometabolik risk faktörü olarak en iyi belirleyici olduğu saptanmıştır. Erkeklerde ise bel/boy oranı

kardiyometabolik bir risk faktörü olarak bulunmamıştır. İrlanda'da kardiyovasküler hastalık tanısı almış 1031 kişi üzerinde yapılan bir klinik araştırmada, bel/boy oranının abdominal obeziteyi çok iyi tanımladığı sonucuna varılmıştır. Aynı çalışmada bel/boy oranının damar sertliğinin düzeyinin saptanmasında, BKİ değerlerinden daha iyi bir prediktör olduğu sonucuna varılmıştır. Çalışmada bel çevresi artışının insülin direncini artırdığı için bireylerde aort ana damarında ve diğer koroner damarlarda damar sertliğini artırabileceği düşünülmektedir. Antropometri çocuk ve yetişkinlerde beslenme durumunun saptanmasında kullanılan temel bir bileşendir. Yetişkinlerde antropometri verileri yaşam sürecinde sağlık ve beslenme durumunu, hastalık risklerini ve vücut bileşimindeki değişiklikleri değerlendirmede kullanılmaktadır. Bel çevresi, abdominal obezitenin ve vücutta yağın bölgesel dağılımının önemli bir göstergesi olup, beslenme durumuna bağlı kronik hastalıklar için risk tanımlayıcıdır. Boyun çevresi ile kardiyovasküler hastalıklar arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kardiyovasküler Hastalık, Obezite, Bel/Boy Oranı, Boyun Çevresi,

**TEMPOROMANDİBULAR EKLEM
DİSFONKSİYONU OLAN HASTALARDA AĞRI
VE KİNEZYOFOBİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Aybüke SEVEN¹; Burcu TALU²; Ümit YOLCU³

¹Bingöl Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizik
Tedavi ve Rehabilitasyon Bölümü;

²İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi
ve Rehabilitasyon Bölümü; ³İnönü Üniversitesi Diş
Hekimliği Fakültesi Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi
Anabilim Dalı

aybuke.seven@inonu.edu.tr;

Temporomandibular eklem disfonksiyonu (TMD); temporomandibular eklem (TME), çiğneme kasları ve ilişkili yapılarda ortaya çıkan problemleri kapsayan ortak bir terimdir. Başlıca ağrı, eklem sesleri ve düzensiz veya sınırlı mandibular işlevle karakterizedir. Kinezyofobi ağrılı yaralanmaya yada yeniden yaralanmaya yatkınlık duygusundan kaynaklanan fiziksel aktivitede aşırı,

irrasyonel hareket korkusu olarak tanımlanmıştır. TMD'li hastaların yaşadığı kronik ağrı, eklem sesleri ve takılma veya kilitlenme gibi sorunların kinezyofobiye sebep olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı TMD'li hastalarda ağrı ve kinezyofobi arasındaki ilişkinin değerlendirilmesidir.

Çalışma Ocak- Mart 2018 tarihleri arasında 46 TMD'li bireyin katılımıyla gerçekleştirildi. Çalışmaya son bir yılda İnönü Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi Anabilim Dalı'na başvuran TMD'li hastalarından şikayetleri devam eden ve çalışmaya katılmayı kabul edenler dahil edildi. Hastaların kinezyofobi düzeyleri Temporomandibular Bozukluklarda Tampa Kinezyofobi Ölçeği (TMB-TKÖ), ağrıları dijital algometre ile değerlendirildi. Ağrı değerlendirmesi masseter ve TME üzerinde yapıldı. Uygulanan basıncın oranını belirlemek için ortalama basınç/ ortalama test zamanı formülünü kullanıldı.

Hastaların yaşları ortalaması 30.69±12.84 yıl bulundu. Ortalama basınç düzeyleri masseter üzerinde sağda 5.1±1.2 lbs iken solda 5.18±1.58 lbs olduğu, TME üzerinde ise sağda 5.56±1.36 lbs iken solda 5.44±1.4 lbs olduğu kaydedildi. Hastaların ortalama TMB-TKÖ puanları 33.82±8.11 olarak hesaplandı. Hastaların basınç düzeyleri ile TMB-TKÖ puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamadı (p>0.05). TMB-TKÖ puanı ile ortalama basınç/ ortalama test zamanı arasında herhangi bir ilişki bulunamadı (p>0.05).

TMD'li hastalarda kinezyofobi üzerine yapılan çalışmalar kısıtlıdır. Diğer kronik ağrılı hastalarda yapılan çalışmalar kinezyofobi ve yüksek ağrı düzeyleri arasında ilişki olduğunu bildirmiştir. Fakat yapılan çalışmalarda ağrı değerlendirmesinin subjektiftir. Bizim çalışmamızda ağrı masseter ve TME üzerinden daha lokalize ve objektif değerlendirildi. Böylece TME çevresinde varolan diğer problemler nedeniyle oluşan ağrı elimine edildi. Bu açıdan bizim çalışmamız daha etkili ve üstündür. Gelecekteki çalışmalarda daha fazla sayıda hasta ile ağrı algısının değerlendirilmesi ve hastaların objektif ve subjektif ağrı düzeylerinin karşılaştırılması daha etkili olacaktır.

Anahtar Sözcükler: Temporomandibular eklem disfonksiyonu, ağrı, kinezyofobi

**PRİMER DİSMENOREDE MİYOFASYAL
GEVŞETME TEKNİKLERİNİN GENEL SAĞLIK
ÜZERİNE ETKİSİ**

Aybüke SEVEN¹; Burcu TALU²

¹Bingöl Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizik
Tedavi ve Rehabilitasyon Bölümü;

²İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

aybuke.seven@inonu.edu.tr

Dismenore ağrılı menstrual kramplar olarak tanımlanmaktadır. Her yaşta ve ırktan kadında en sık rastlanan jinekolojik problemidir ve pelvik ağrının en yaygın nedenlerinden biridir. Neredeyse her kadın bu dönemde bir miktar rahatsızlık çekmektedir. Adölesan kızlarda ve genç kadınlarda sosyal, akademik aktivitelerde kısıtlılıkla birlikte okul veya işle ilgili tekrarlayan devamsızlığın önde gelen nedeni olarak bildirilmektedir. Miyofasyal gevşetme tekniği, fasiyal dokunun optimum uzunluğunu geri getirme, ağrıyı azaltma ve işlevselliği geliştirme amacıyla, miyofasiyal komplekse düşük yüklü, uzun süreli bir gerilmenin uygulanmasını içeren bir manuel terapi yöntemidir. MGT çeşitli akut ve kronik etkilere sahip gibi görünse de şu anda yol açtığı mekanizma veya mekanizmalar hakkında herhangi bir görüş birliği bulunmamaktadır. Bununla birlikte birçok mekanizma olduğu öne sürülmüş ve detaylı olarak incelenmiştir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı primer dismenore olan bireylere uygulanan miyofasyal gevşetme tekniklerinin (MGT) genel sağlık üzerine etkisini incelemektir.

Yöntem: Çalışma Eylül 2017- Şubat 2018 tarihleri arasında 80 dismenoreli bireyin katılımıyla gerçekleştirildi. Katılımcılar ilgili evrenden olasılıksız basit rastgele yöntemle seçildi. İlk değerlendirmenin ardından randomize 2 gruba ayrıldı. Birinci gruptaki hastalara (n=40) ağrının en şiddetli olduğu gün MGT uygulandı. İkinci gruptaki hastalara (n=40) herhangi bir uygulama yapılmadı. Değerlendirme için Genel Sağlık Anketi (GSA) kullanıldı.

MGT grubunun tedavi öncesi ve sonrası yapılan ölçümlerinde GSA total puanında, uyku ve depresyon alt parametrelerinde anlamlı bir azalma ($p<0.05$)

kaydedilirken, somatik ve sosyal alt parametrelerinde anlamlı bir fark gözlenmedi ($p>0.05$). İki grup kıyaslandığında GSA total puanı, uyku ve sosyal alt parametrelerinde anlamlı bir azalma ($p<0.05$) kaydedilirken, somatik ve depresyon alt parametrelerinde anlamlı bir fark gözlenmedi ($p>0.05$).

Primer dismenoreye bağlı olarak bireylerin genel sağlık durumlarında bozulmalar meydana gelmekte bu da kişilerde duygu ve davranış değişikliklerine yol açmaktadır. Semptomlara yönelik uygulanan miyofasyal gevşetme tekniğinin bireylerin genel sağlığı üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Alt parametreler incelendiğinde ise bireylerin sosyal yaşamlarının ve depresyon düzeylerinin daha detaylı incelenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Dismenore, miyofasyal gevşetme teknikleri, genel sağlık anketi, depresyon, uyku

**HABİTÜEL ABORTUS HASTALARINDA
PLAZMİNOJEN AKTİVATÖR İNHİBİTÖR –TİPİ
(-675 4G/5G) MUTASYON SIKLIĞI**

Ayla SOLMAZ AVCIKURT¹

¹Balıkesir Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyoloji AD.
aylaavci@balikesir.edu.tr

Habitüel Abortus; gebeliğin 20. haftasından önce üç veya daha fazla kendiliğinden düşük (abortus) olmasıdır. Etiyolojisinde genetik bozukluklar, hipotiroidizm, hormonal bozukluklar, sistemik lupus eritematozis, böbrek hastalıkları, uterus anomalileri, servikal yetmezlik ve bazı enfeksiyonlar gibi kronik sistemik hastalıklar olabilir. Genetik bozukluklara bakıldığında bu hastalarda pıhtılaşma eğiliminin arttığı gözlenmektedir. Plazminojen aktivatör inhibitörü-1 (PAI-1)'in serum seviyesindeki artışların trombotik bir eğilime yol açabileceğini bilinmektedir. PAI-1 (-675 4G/5G) polimorfizmi, PAI-1 gen transkripsiyonunun düzenlenmesinde rol oynayan nükleer proteinlerin bağlanması etkiler. 4G alleli sadece bir güçlendirici bağlar gibi görünürken, 5G alleli hem bir güçlendirici hem de bir baskılayıcı bağlar. Dolayısıyla, 4G alleli daha yüksek oranda PAI-1 sentezi ve tromboembolizm ile ilişkilidir.

Bu çalışmada Habitüel abortus hastalarında PAI-1 (- 675 4G /5G) gen mutasyon sıklığının yaşa ve mutasyon sayısına göre dağılımının incelenmesi amaçlandı.

Abstract Book
(Oral Presentation)

Temmuz 2015 ve Mayıs 2016 tarihleri arasında Habitüel Abortus ön tanısı ile Trombofili paneli istenen vakaların laboratuvar sonuçları retrospektif olarak incelendi. Çalışmaya 168 kişi dahil edildi. Yaş ve PAI-1 4G/5G polimorfizminin varlığı açısından değerlendirme yapıldı.

Çalışmaya 19 ve 41 yaş aralığında (median: 31,22556, standart sapma: 6,06) 168 kadın hasta dahil edildi. Hastaların 116 (%69,04)'sında PAI-1 4G/5G mutasyonu bulundu. 59 (%35,11) kişide heterozigot mutasyon, 57 (%33,9) kişide homozigot mutasyona rastlandı.

Habitüel abortusta genetik mutasyonların varlığı hastalığın tedavi sürecini değiştirmektedir. Pıhtılaşma bozukluğuna neden olan mutasyon saptanan hastalarda aspirin ve/veya pıhtılaşmayı önleyici heparin kullanılır. Bu yüzden tanıya yardımcı olacak mutasyon analizi testlerinin Habitüel abortus hastalarında tamamlanıp tedaviye ışık tutması gereklidir.

Anahtar Sözcükler: Plazminojen aktivatör inhibitör-Tip1, Mutasyon, PAI-1, Habitüel abortus

YÖNETİCİLERDE/SAĞLIK YÖNETİCİLERİNDE
İŞ AHLÂKI: KAVRAMSAL BİR İNCELEME

Ramazan ERDEM, Dilruba İZGÜDEN,

Durmuş GÖKKAYA

durmusgokkaya@gmail.com

Küreselleşmeyle birlikte gelen uluslararası anlaşmalarda yaşanan güven sorunları, kıt kaynaklar, artan rekabet koşulları, işsizlik, toplumsal baskılar, medyada sık sık gündeme gelen yolsuzluk skandalları vb. faktörler iş ahlâkı kavramının günümüz dünyasındaki önemini artırır hale gelmiştir. Bu bağlamda çalışma genelinde yöneticiler ve özelinde de sağlık yöneticileri açısından iş ahlâkı kavramı ele alınmış, Kant'ın ahlâk felsefesi ve literatürdeki diğer çalışmaların ışığında iş ahlâkının evrensel olup olmadığı konusuna değinilmiş ve iş ahlâkının işletmelerin ve toplumların geleceği açısından mühim bir konu olduğu dile getirilmiştir. Küresel ekonominin ilgilendiği konular arasında yer alan kıt kaynakların doğru bir şekilde kullanılarak sürdürülebilir bir dünya oluşturulması konusunda yöneticilere büyük görevler düşmektedir.

Çalışmada yöneticilerin iş ahlâkı konusundaki yeri, önemi ve sorumluluklarının ortaya konulması

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

amaçlanmıştır. Ayrıca insan hayatının söz konusu olduğu sağlık sektöründe iş ahlakının ne denli önemli olduğu vurgulanarak sağlık yöneticilerine bu konuda ne gibi görevler düştüğünün ele alınması da bir diğer amaçtır.

Çalışmada yöneticilerde iş ahlâkı kavramı literatür taraması yoluyla kavramsal çerçevede ele alınmıştır.

Küresel ekonominin ilgilendiği konular arasında yer alan sürdürülebilir bir dünya oluşturma konusunda yöneticilere büyük görevler düşmektedir. Yöneticiler işletmelerinin imajının sağlanması, topluma karşı olan sosyal sorumluluklar, müşteri memnuniyetinin gözetilmesi ve müşteriye yanıltıcı davranmamak, çalışanların hak ve özgürlüklerinin gözetilmesi ve çalışanlarının ahlâki değerleri uygun davranmasını sağlamak noktasında birtakım sorumluluklara sahiptir. Sağlık sektörünün hata tolere etmeyen yapısı iş ahlakını ve bu bağlamda sağlık yöneticilerine düşen sorumlulukları daha da önemli hale getirmiştir. Çalışmanın içeriğinden de anlaşılmaktadır ki, iş ahlâkı kavramı hem işletmeler (imaj, kar-zarar, küresel pazarda saygınlık, kaliteli ürün, işletmenin sürdürülebilirliği vb.), hem toplumsal (sosyal sorumluluklar, güven ortamı, adalet, çevresel sürdürülebilirlik vb.) hem de sağlık sektörü (malpraktisin düşürülmesi, hasta ve çalışan güvenliği, kaliteli sağlık çıktıları vb.) açılarından önem arz etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Ahlak, İş Ahlakı, Yönetici, Sağlık Yöneticisi

**ERKEK BİREYLERDE MULLİGAN TRAKSİYON
DÜZ BACAK KALDIRMA TEKNİĞİNİN
ESNEKLİK VE HAREKET AÇIKLIĞINA AKUT
ETKİSİ**

Fatma ÜNVER¹, Emine AKBULUT², Meryem BÜKE¹,
Fatih Kayhan TELEF¹, Veysel ULUDAĞ¹

meryem_buke@hotmail.com

¹ Pamukkale Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
YO, Denizli

² Denizli Devlet Hastanesi, Denizli

Traksiyonla düz bacak kaldırma tekniği Mulligan konseptinde yer alan bir uygulamadır.

Amacımız, sağlıklı bireylerde hamstring kısıtlılıklarını önleme amacıyla kullanılan Mulligan traksiyon tekniğinin erkek bireylerde esneklik ve hareket açıklığı (ROM) skorlamaları için akut etkisini belirlemektir.

Çalışmaya yaş ortalaması 22,9±2,77 yıl olan 14 sağlıklı üniversite öğrencisi gönüllü olarak katılmıştır. Demografik bilgileri alınan katılımcılara düz bacak kaldırma test pozisyonu anlatılmıştır. Düz bacak kaldırma test pozisyonu her iki bacak için uygulanmıştır. Pozisyon sırasındaki aktif ve pasif ROM değerleri telefondaki dijital gonyometre uygulamasıyla (Goniometer Records) ölçülmüştür. Test sırasında oluşan ağrı ve gerginlik 10 cm'lik vizüel analog skalasıyla (VAS) sorgulanmıştır. Esneklik ölçümü için otur uzan test kullanılmıştır. Test sırasında ulaşılan mesafeler santimetre (cm) cinsinden kaydedilmiştir. Yapılan ölçümler aynı fizyoterapistler tarafından gerçekleştirilmiştir. İlk ölçümler alındıktan sonra Mulligan Comcept eğitimini alan fizyoterapist her iki alt ekstremité için Mulligan traksiyon tekniğini uygulamıştır ve ölçümler tekrarlanmıştır.

Traksiyon sonrası elde edilen sonuçlara göre ROM değerleri ($0,000 \leq p \leq 0,003$) ve otur uzan test ($p=0,034$) değerlerinde anlamlı fark elde edilmiştir. Düz bacak kaldırma sırasında hissedilen gerginlik değeri her iki bacakta da azalmıştır. Ancak bu azalış istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p>0,05$).

Sonuç olarak Mulligan traksiyon tekniğinin ROM değerlerini ve esnekliği akut olarak değiştirebildiği görülmüştür. Bu nedenle yaralanma riskini önlemek ve

esnekliği arttırmak için Mulligan traksiyon tekniğinin egzersizlere dahil edilmesi yararlı olacaktır.

Anahtar Sözcükler: Traksiyon, Mulligan, Hareket Açıklığı, Fiziksel Terapi Yöntemleri

**DÜZENLİ EGZERSİZ ALIŞKANLIĞI OLAN
GENÇLERDE ÖZ YETERLİK, BENLİK SAYGISI
VE VÜCUT FARKINDALIĞI ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Gülsüm TİKAÇ¹, Ahmed AL SAKKAF¹, Ayşe ÜNAL¹,
Filiz ALTUĞ¹, Erdoğan KAVLAK¹

¹Pamukkale Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu, Denizli/TÜRKİYE

gtikac@pau.edu.tr

Düzenli olarak spor ve egzersiz yapan kişiler yaşamlarını daha sağlıklı ve kaliteli bir şekilde sürdürebilmektedir. Bunun yanında düzenli egzersiz alışkanlığının öz yeterlik, benlik saygısı gibi parametreler üzerine de olumlu etkisi bilinmektedir.

Bu çalışma, düzenli egzersiz alışkanlığı olan gençlerde öz yeterlik, benlik saygısı ve vücut farkındalığı arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Çalışmaya 20- 40 yaş arasında haftada iki gün en az 6 aydır düzenli egzersiz alışkanlığı olan 350 gönüllü katılımcı (138K, 212E) dahil edilmiştir. Katılımcıların demografik verileriyle birlikte yapılan egzersizin tipi, süresi ve sıklığı kaydedilmiştir. Öz yeterlik durumlarını belirlemek için Genel Öz Yeterlik Skalası (GSE), benlik saygısı düzeylerini belirlemek amacıyla Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ) ve vücut farkındalığını ölçmek için Vücut Farkındalık Anketi (VFA) uygulanmıştır.

Katılımcıların yaş ortalaması 23,37±3,67 yıldır. En çok tercih edilen egzersiz tipi vücut geliştirmeydi (79kişi, %22,6). Egzersiz şiddeti haftada 3-4 gün (150kişi, %42,9) ve egzersiz süresi 25,43±33,2 aydır. Benlik saygısı, vücut farkındalığı ve öz yeterlik durumları arasında pozitif yönde güçlü bir ilişki bulundu ($p<0,001$).

Düzenli egzersiz alışkanlığı sağlıklı genç bireylerde öz yeterlik, benlik saygısı ve vücut farkındalığını artırır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Düzenli egzersiz, öz yeterlik, benlik saygısı, vücut farkındalığı.

**SİSTEMİK SKLEROZİSTE İNTERSTİSYEL
AKCİĞER HASTALIĞI VE PULMONER
ARTERİYEL HİPERTANSİYON**

Ahmet KARATAŞ¹, Burak ÖZ¹, Nevzat GÖZEL²

¹Fırat Üniversitesi Romatoloji Bilim Dalı

²Fırat Üniversitesi İç Hastalıkları Ana Bilim Dalı

drngozeel@hotmail.com

Sistemik skleroz (SSk) deri ve organ tutulumu yapabilen 50-300/ milyonda prevalansa sahip nadir bir hastalıktır. SSK hastalarında hastalığın progresyonuyla, interstisyel akciğer hastalığı (İAH) ve pulmoner hipertansiyon (PAH) gelişebilmektedir. İAH ve PAH varlığı mortalite ve morbiditenin en önemli nedenleridir.

Kliniğimizce takip edilen SSK'lı hastalarda İAH ve PAH gelişimi ile ilişkili klinik verileri retrospektif olarak tanımlanması amaçlandı.

1 Ocak 2017-1 Ocak 2018 tarihleri arasında Fırat Üniversitesi Romatoloji bölümüne takip ettiğimiz SSK tanıli hastalar arşivden tarandı. Yaş, cinsiyet, ANA (IFA), anti-Sc170, anti-sentromer, HRCT (High-resolution computed tomography) sonuçlarına göre İAH ve ekokardiyografi bulgularına göre PAH varlığı kaydedildi.

Hastaların yaş ortalaması 50.09±13.2 (min:21, max:78)' idi ve 5'i erkek, 73'ü kadın hastaydı. ANA (IFA) 55 hastada 1/3200, 12 hastada 1/1000, 3 hastada 1/320, 6 hastada 1/100 titrede pozitif, 2 hastada negatifdi. 41 hastada anti-Sc170, 18 hastada anti-sentromer pozitifliği saptandı. Anti-Sc170 pozitif hastaların %83'ünde, negatif hastaların %38'inde, anti-sentromer pozitif hastaların %27'sinde, negatif hastaların %72'sinde İAH vardı. Anti-Sc170 pozitif hastaların %17'sinde, negatif hastaların %11'inde, anti-sentromer pozitif hastaların %11'inde, negatif hastaların %15'inde PAH vardı. 48 hastada İAH, 11 hastada PAH saptandı (Tablo). İAH'lı hastaların 41'inde, PAH'lı hastaların hepsinde ANA (IFA) 1/1000 titrenin üzerinde pozitifdi.

Sistemik skleroz progresif bir hastalık olup tanı ve tedavisinde gecikmeler İAH ve PAH gelişimine neden olarak hastalarda yaşam kalitesinde bozulmaya neden olmaktadır. Ayrıca oluşabilecek iş gücü kayıpları genel sağlık sigortası sistemlerine ekonomik açıdan yük

getirmektedir. İAH ve PAH ile ilişkili otoantikör durumunun bilinmesi bu açıdan önemlidir. Gerçek yaşam verilerine dayanarak yaptığımız retrospektif değerlendirmeye bölgemizde SSK hastalarında ANA(IFA) $\geq 1/1000$ titre ve anti-Sc170 pozitifliğinin İAH ve PAH riski ile ilişkili olduğu saptandı. Sonuç olarak ANA (IFA) yüksek titre pozitif, anti-Sc170 pozitif SSK hastalarının İAH ve PAH açısından yakın takibi gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Sistemik skleroz, İnterstisyel akciğer hastalığı, Pulmoner arteriyel hipertansiyon, Anti-Sc170

Tablo. Hastaların otoantikör durumuna göre İAH ve PAH sıklığı

	Anti-sentromer (+) (hast a sayısı)	Anti-sentromer (-) (hast a sayısı)	P ₁	Anti-scl70 (+) (hast a sayısı)	Anti-scl70 (-) (hast a sayısı)	P ₂
İAH (n=48)	5	43	<0.001	34	14	<0.001
PAH (n=11)	2	9	>0.05	7	4	>0.05

**ÇOCUK ACİL SERVİSİNE ZEHİRLENME
NEDENİYLE BAŞVURAN OLGULARIN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Gamze YILMAZ*, Dilek KÜÇÜK ALEMDAR**

**Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu,
Hemşirelik Bölümü, AĞRI gamzeyilmaz@live.com*

***Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik
Bölümü, GİRESUN*

Çocukluk çağı acil hastalıkları arasında morbidite ve mortalitenin önlenebilir nedenleri arasında yer alan zehirlenmeler, çocukluk yaş grubunda acil servise başvuru nedenleri arasında önemli bir yer tutmaktadır. Bu çalışmada, çocuk acil servisine zehirlenme nedeniyle başvuran olguların geriye dönük olarak demografik özelliklerini saptamak amaçlandı.

Çalışmada, Ağrı Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi acil servisine 01.02.2017-28.02.2018 tarihleri arasında zehirlenme nedeniyle başvuran 0-18 yaş arası 754 çocuk yaş, cinsiyet, başvuru tarihi ve zehirlenme nedenine göre retrospektif olarak incelendi. Hasta Bilgi Yönetim Sistem (HBYS) programı ve hasta dosyalarından elde edilen verilerin analizinde Microsoft Excell programı, dağılımların tanımlanmasında ise yüzde (%) kullanıldı.

Zehirlenme olgularının %73'ünün kız çocuk olduğu (n=551), olguların %44,4'ünün 0-4 yaş grubunda (n=335), %24'ünün 5-9 yaş grubunda (n=181), %17,6'sının 15-19 yaş grubunda (n=133), %14'ünün ise 10-14 yaş grubunda (n=105) görüldüğü saptandı. Zehirlenme nedenleri arasında ilk sırada ilaç zehirlenmesinin yer aldığı (n=413, %54,8), bunu da sırasıyla karbonmonoksit zehirlenmesi (n=306, %40,6), korozif madde zehirlenmesi (n=27, %3,6) ve gıda zehirlenmesinin (n=8, %1) izlediği görüldü. Zehirlenme olgularının mevsimlere göre dağılımına bakıldığında olguların en sık ilkbaharda (n=294, %39) başvurduğu belirlendi.

Zehirlenme olgularının çoğu önlenebilir sağlık sorunlarıdır. Çocuk sağlığının korunması ve sürdürülmesi için koruyucu önlemlerin alınarak çocuğun güvenliğinin sağlanması ailenin ve hemşirelerin en önemli görevlerindendir. Hemşirelerin çocuk ve aileye eğitim ve danışmanlık hizmetleri vererek farkındalığı

arttırması zehirlenme olgularının azaltılmasında önemli katkılar sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: Acil servis, çocuk, zehirlenme, hemşirelik.

**AGE-RELATED ALTERATIONS IN PASSIVE
MECHANIC PROPERTIES OF TWO DIFFERENT
MUSCLES AND THEIR EFFECT ON LIMB
FUNCTION IN CHILDREN WITH OBSTETRICAL
BRACHIAL PLEXUS PALSY**

Kıvanç DELİOĞLU, Nuray KIRDI, Tüzün FIRAT

*Hacettepe University, Faculty of Health Sciences,
Department of Physiotherapy and Rehabilitation*

kvnndelioglu@gmail.com

Obstetric brachial plexus palsy (OBPP) is a complex peripheral nerve injury leads poor function due to motor and sensory disturbances as well as changes in the muscle tissue and joint structures.

The purpose of this study was to investigate the changes in passive mechanic properties including tone, stiffness and elasticity of biceps brachii and triceps brachii. We also analysed effect of passive mechanical properties on elbow movements at different age groups in children with OBPP.

Sixty-one children with upper trunk injury aged between 1-36 months were enrolled to the study. Passive mechanic properties of the affected and healthy side two muscles were analysed with using Myoton-3 device. Unaffected arms of the children were accepted as control. Elbow motions were assessed with using Active Movement Scale.

Muscle tone (p=0,006) and stiffness (p=0,004) values of biceps brachii were lower on the affected side than the healthy side in aged between 1-5 months (n=13). Muscle tone (p=0.004) and stiffness (p=0.003) values of biceps brachii were higher on affected side in aged between 6-24 months (n=37). There was no difference in the properties between two sides biceps brachii in children aged between 25-36 months (n=11). Elasticity values were similar in all age groups (p>0,05). There was no difference in the passive mechanic properties of the affected and the healthy side triceps brachii in three

different age groups. There was no relationship between motor performance of the denervated biceps brachii muscle and the viscoelastic properties, whereas elbow extension increased with increment of triceps brachii stiffness ($p=0,043$).

Alteration of the properties in denervated muscle is prominent within first 2 years of life. Preserving the tone and stiffness in the physiological level until 2 years is essential. Physiotherapy regimes should be designated based on these findings.

Key Words: OBPP, Nerve injury, Muscle

**SAĞLIKLI GENÇLERDE KALF KASLARINA
UYGULANAN FOAM ROLLER VE KOMPRESİF
MYOFASYAL GEVŞETMENİN AYAK BİLEĞİ
DORSİFLEKSİYON HAREKET AÇIKLIĞI,
VERTİKAL SIÇRAMA VE DİNAMİK DENGEEYE
ETKİSİ**

Gökhan BAYRAK, Meryem BÜKE, Fatma ÜNVER

gokhan2803@gmail.com

*Pamukkale Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu, Denizli/TÜRKİYE*

Foam Roller (FR) rehabilitasyon, fitness ve spor profesyonellerinin performansı geliştirmek için yaygın olarak kullandığı bir uygulamadır. Kompresif myofasyal gevşetme ise (CMR) eklem hareket açıklığını artırmak için kullanılabilen bir yöntemdir.

Bu çalışmanın amacı sağlıklı gençlerde uygulanan FR ve CMR 'nin ayak bileği normal eklem hareket açıklığı, sıçrama ve dinamik denge performansına akut etkisini araştırmaktır.

Çalışmaya 24 sağlıklı üniversite öğrencisi katıldı. Katılımcılar FR (6 kadın 6 erkek, $n=12$) ve CMR (6 kadın 6 erkek, $n=12$) olmak üzere iki gruba ayrıldı. Değerlendirme protokolü uygulama öncesi ve sonrası ölçümlerden oluştu. 5 dakikalık ısınma periyodunun ardından ölçümlere geçildi ve sırasıyla ayakta ağırlık aktarma pozisyonunda ayak bileği dorsifleksiyon normal eklem hareket açıklığı ölçümü (DFNEH), Vertikal Sıçrama testi (VST) ve Y Balance testine (YBT, Y Denge) bakıldı. İlk ölçümler sonrası her iki grubun dominant alt ekstremitesinin kalf kaslarına 5 'er dakikalık FR ve CMR yapıldı ve son ölçümler alındı. Verilerin ön

test-son test sonuçlarına Paired Samples T Testi ile bakıldı. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edildi.

Katılımcıların yaş ve VKI ortalaması sırasıyla 22.75 ± 1.42 ve 22.20 ± 2.78 idi. FR grubunda DFNEH ve VST sonuçlarında anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,01$, $p<0,05$). CMR grubunda DFNEH ve YBT sonuçlarında anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,01$, $p<0,01$). Grupların DFNEH farkları arasında anlamlı fark yoktur ($p>0,05$).

DFNEH 'i artırmak için yapılan FR ve CMR uygulamalarının her ikisinin de kullanılabileceği ve iki uygulamanın birbirlerine üstünlüğünün olmadığı, FR'nin VST'de vertikal zıplama yüksekliğini azaltıcı ve CMR'nin dinamik dengeyi artırıcı etkisi olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Myofasyal Gevşetme, Foam Roller, Sıçrama

**ÇOCUK ACİL SERVİSİNE GASTROENTERİT
NEDENİYLE BAŞVURAN OLGULARIN
RETROSPEKTİF DEĞERLENDİRİLMESİ**

Dilek KÜÇÜK ALEMDAR*, Gamze YILMAZ**

** Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik
Bölümü, GİRESUN*

dilek.alemdar@giresun.edu.tr

*** Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu,
Hemşirelik Bölümü, AĞRI gamzeyilmaz@live.com*

Çocukluk çağında en sık görülen hastalıklardan biri olan gastroenterit acil servise başvuruların önemli bir nedenidir.

Bu çalışma, çocuk acil servisine gastroenterit nedeniyle getirilen olguların geriye dönük olarak demografik özelliklerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Çalışmada, Ağrı Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi acil servisine 01.03.2017-01.03.2018 tarihleri arasında gastroenterit nedeniyle başvuran 0-18 yaş arası 13065 çocuk hasta yaş, cinsiyet ve başvuru tarihine göre retrospektif olarak incelendi. Hasta Bilgi Yönetim Sistem (HBYS) programından elde edilen verilerin analizinde Microsoft Excell programı, dağılımların tanımlanmasında ise yüzde (%) kullanıldı.

Gastroenterit olgularının %69,2'sinin ($n=9039$) kız çocuk olduğu bulundu. Olguların %33,7'sinin 0-12 ay

grubunda (n=4403), %26'sının 13-48 ay grubunda (n=3401), %23'ünün 5-9 yaş grubunda (n=3008), %11,1'inin 10-14 yaş grubunda (n=1439), %6,2'sinin ise 15-18 yaş grubunda (n=814) görüldüğü saptandı. Cinsiyete göre dağılımda olguların bir yaş altındaki kız çocuklarda (n=3787, %29) daha sık görüldüğü bulundu. Gastroenterit olgularının mevsimlere göre dağılımına bakıldığında ise sırasıyla yaz (n=6094, %47), sonbahar (n=3795, %29), ilkbahar (n=1685, %12,9) ve kış (n=1491, %11,4) aylarında başvuru olduğu belirlendi. Gastroenteritin kız çocuklarda, bir yaş altında ve yaz mevsiminde daha sık görüldüğü sonucuna ulaşıldı. Çocukların gastroenteritten korunmasında, hasta çocukların izleminde, aile ve toplumun bu konuda eğitilmesinde hemşirelere oldukça önemli sorumluluklar düşmektedir. İlk altı ay sadece anne sütü ile beslenme oranlarının artırılması, uygun ek gıda verilmesi, temiz su ve kanalizasyon hizmetlerinin sağlanması olguların azaltılmasında önemli rol oynayacaktır.

Anahtar Sözcükler: Acil servis, çocuk, gastroenterit, hemşirelik.

KRONİK BOYUN AĞRISI OLAN HASTALARDA BOYUN KAS ENDURANSININ GÖVDE KAS ENDURANSI İLE İLİŞKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

Muhammet ÖZALP1, Şeyda TOPRAK ÇELENAY2,
Zehra KORKUT3, Bayram SÖNMEZ ÜNÜVAR3

*1 Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Kozaklı Meslek
Yüksekokulu, Nevşehir, ozalpmuhammet87@gmail.com*

*2 Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü,
Ankara,*

*3 Kto Karatay Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu, Konya, zehrakorkut85@hotmail.com,*

Toplumda sık görülen bir kas iskelet problemi olan kronik boyun ağrısında boyun kas enduransının sağlıklı bireylere göre azaldığı bilinmektedir. Gövde, özellikle kor bölgesi, omurganın stabilitesi, postüral kontrol, üst ve alt ekstremitte hareketleri arasında enerji transveri sağlamada vücudun önemli bir parçasıdır. Vücudun bölgeleri kinetik bir zincir içerisinde yer almakta olmakta olup bir bölgedeki patoloji diğer bölgeleri de etkileyebilmektedir.

Kronik boyun ağrısı olan hastalarda boyun kas enduransının gövde kas endurans ile ilişkisini araştırmaktır.

Çalışmaya kronik boyun ağrısı olan 34 hasta dâhil edildi. Olguların demografik özellikleri kaydedildi. Boyun kas enduransları klinik boyun fleksör ve ekstansör kas endurans testleriyle (sn), gövde kas enduransları ise McGill'in gövde kas endurans testleri (gövde fleksiyon testi, gövde ekstansiyon testi, sağ ve sol lateral köprü testleri) (sn) ile değerlendirildi. Analiz için Spearman korelasyon testi kullanıldı.

Bireylerin yaş ortalaması 24,35±9,377 yıl, vücut kütle indeksi ise 22,12±3,95 kg/m² idi. Bireylerin %41,2'si (n=14) erkek, %58,8'i (n=20) kadındı. Bireylerin boyun fleksör 50,00(45,31) ve ekstansör enduransları 144,00(179,50) ile gövde fleksör 34,00(31,06), ekstansör 62,50(63,25), sağ 24,12(28,02) ve sol lateral kas enduransları 32,00(28,25) olarak bulundu. Boyun fleksör kas enduransı ile sağ (p=0,003, rho=0,499) ve sol lateral gövde kas enduransları (p<0,001, rho=0,656) arasında sırasıyla pozitif yönde orta ve yüksek düzeyde ilişki olduğu bulundu. Boyun ekstansör kas enduransı ile gövde ekstansör kas enduransı (p=0,004, rho=0,486) ve sol lateral gövde kas enduransı ile (p=0,002, rho=0,513) pozitif yönde orta düzeyde, sağ lateral gövde kas enduransı ile (p=0,028, rho=0,377) pozitif yönde zayıf bir ilişki bulundu.

Kronik boyun ağrılı hastalarda, boyun fleksör kas enduransının lateral gövde kas enduransları ile, boyun ekstansör kas enduransının da gövde ekstansör ve lateral gövde kas enduransları ile pozitif yönde ilişkili olduğu görüldü. Bu sonuçlara göre kronik boyun ağrılı hastalarda boyun kas endurans eğitimine ilave olarak gövde kas endurans eğitiminin özellikle spinal stabilizasyon egzersizlerinin tedavi programlarında dikkate alınması önemli olabilir.

Anahtar sözcükler: Kronik boyun ağrısı, Gövde kas enduransı, Boyun endurans

**ENTERAL NUTRİSYONDA GÜVENLİ İLAÇ
UYGULAMALARI**

Emel KÜLEKÇİ, Sibel YILMAZ ŞAHİN, Emine
İYİĞÜN

*SBÜ Gülhane Hemşirelik Yüksekokulu/Cerrahi
Hastalıkları Hemşireliği
ABD/emel.kulekci@ogrenci.sbu.edu.tr*

*SBÜ Gülhane Hemşirelik Yüksekokulu/Cerrahi
Hastalıkları Hemşireliği ABD*

*SBÜ Gülhane Hemşirelik Yüksekokulu/ Cerrahi
Hastalıkları Hemşireliği ABD*

Yaşamın sürdürülmesinde ve sağlığının korunmasında yeterli ve dengeli beslenmeye ihtiyaç duyulmaktadır. Besin öğeleri vücudun gereksinimi düzeyinde alınmadığı zamanlarda nutrisyon desteğine başvurulur. Hastanede yatarak tedavi gören birçok hasta beslenme yetersizliği nedeniyle parenteral yada enteral yoldan nutrisyon desteği almaktadır. Ağızdan beslenemeyen ancak gastrointestinal fonksiyon bozukluğu olmayan hastalarda öncelikle enteral nutrisyon tercih edilmektedir. Enteral nutrisyon yolu hastanın oral yoldan ilaç kullanmadığı durumlarda ilaç uygulamak amacıyla da kullanılmaktadır. Nutrisyon desteği alan hastalara bakım veren hemşirelerin, aynı yolu kullanarak yaptıkları ilaç uygulamaları sırasında gelişebilecek komplikasyonların farkında olmaları ve bunları önlemeye yönelik tedbirler almaları hasta güvenliği ve bakımın kalitesini arttırmada son derece önemlidir.

Enteral beslenme sırasında güvenli ilaç uygulamalarına yönelik literatürde yer alan kanıta dayalı uygulamaları inceleyerek, hemşirelerin konu ile ilgili farkındalığını arttırmaktır.

Bu araştırma 2013-2018 yılları arasında yayınlanmış enteral nutrisyon alan hastalarda güvenli ilaç uygulamalarını içeren kanıta dayalı uygulamaların yer aldığı bir literatür incelemesidir.

Literatürde parenteral nutrisyon desteği uygulamaları sırasında ilaç geçimsizliği açısından gerekli hassasiyet gösterilirken, enteral nutrisyonda aynı hassasiyetin gösterilmediği bildirilmektedir. Enteral nutrisyon desteği alan hastalarda aynı yol kullanılarak verilen ilaçların birbirleri veya nutrisyon ürünleri ile etkileşmesine bağlı olarak ilaçların kandaki seviyesi, etkisi veya yan etkisi,

vücuttan atılımı gibi özelliklerinin değişebildiği, bunun sonucu olarak, tedaviden yeterli sonuç alınmadığı veya tüpte tıkanma, ilaç toksisitesi gibi komplikasyonların ortaya çıktığı bildirilmiştir. Literatürde hemşirelerin enteral tüp ile ilaç uygulamaları sırasında hatalı uygulamalarda bulundukları, neticesinde hastaların hastanede kalış süresinin uzadığı, tıbbi tedavi maliyetlerinin arttığı ve hatta hastalarda mortalitenin gerçekleştiği belirtilmektedir.

Alternatif ilaç uygulama yollarının elverişli olmadığı durumlarda, enteral beslenme tüpü ile ilaç uygularken; enteral nutrisyon rehberleri, farmasötik dozaj şeklinin özellikleri ve uygulama yöntemleri göz önüne alınmalı, nutrisyon destek ekibi ile işbirliği içinde bulunulmalıdır. Enteral nutrisyonda güvenli ilaç uygulamaları konusunda hemşire hizmet içi eğitim programlarının içerikleri güncellenmelidir. Hemşirelerin farkındalıklarını artırmak amacıyla konuya ilişkin süreli yayınların izlenmesi yönünde yeterli teşvik sağlanmalıdır.

Anahtar Sözcükler: Enteral Nutrisyon,İlaç,Hemşire

**BİNGÖL İL MERKEZİNDE YAŞAYAN
FİBROMİYALJİ SENDROMLU KADIN
HASTALARIN SOSYO-DEMOGRAFİK
ÖZELLİKLERİ**

Aliye BULUT¹, Emel TOP¹

¹Bingöl Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü

Fibromiyalji Sendromunun etiyolojisi ve mekanizmaları tam olarak anlaşılmamakla birlikte, ortaya çıkmasında nöroendokrin disfonksiyonlar yanı sıra santral ağrı mekanizmaları ve santral sensitizasyon en önemli faktörlerdir. Fibromiyalji toplumun %1-2'sini etkiler ve çoğunluğu 40-55 yaş arası kadın hastalar oluşturmaktadır.

Çalışmanın amacı, Fizik Tedavi polikliniklerine başvuran Fibromiyalji Sendromlu kadın hastalarımızın sosyo-demografik özelliklerini belirlemektir.

Çalışmaya 1 Mayıs 2017-1 Eylül 2017 tarihleri arasında Fizik Tedavi polikliniğine başvuran ve Fibromiyalji Sendromu tanısı konulan 108 kadın hasta dâhil edildi. Araştırma kapsamına alınan kişilere; genel demografik

özellikler ve hastalığı ile ilgili özelliklerden oluşan bir anket formu uygulanmıştır.

Çalışmaya katılan kadınların çoğunluğu okur yazar değil (%28,7), orta gelir düzeyine sahip (%75,9) ve çoğunluğu ev hanımıdır (%49,1). Bireylerin %45,4'ü hiç sigara kullanmamıştır ve hayatını etkileyen olay olarak hastalığı (%24,1) belirtmiştir. Ayrıca %76,4'ünün uykusunun düzensiz olduğu ve %60,2'sinin herhangi bir hastalığının olmadığı bulunmuştur. Psikolojik hastalığı olma durumuna bakıldığında, %86,1'inin hastalığı olmadığı görülmüştür. Bireylerin %45,4'ünün ailesinde fibromiyalji hastası vardır. Hastaların büyük çoğunluğu fizik tedavi (%43,5) ve fizik tedavi+ilaç tedavisini birlikte (%39,8) almaktadır.

Çalışmamızda, Fibromiyalji Sendromlu kadın hastaların eğitim düzeylerinin düşük olduğu görüldü. Ayrıca katılımcıların uyku düzensizliğinin çok yüksek olduğu saptandı. Bu anlamda hastaların ekonomik, sosyal ve psikolojik destek programları multi-disipliner bir yaklaşım planlanmalıdır.

Anahtar Sözcükler: Fibromiyalji, Fibromiyalji sendromu, Sosyodemografik özellikler.

FİBROMİYALJİ SENDROMLU KADIN HASTALARDA YAŞAM KALİTESİ DÜZEYİ VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER

Aliye BULUT¹, Emel TOP¹

¹Bingöl Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü

Fibromiyalji yaygın kronik muskuloskeletal ağrı ile karakterize bir hastalıktır. Fibromiyalji etyopatogenezinde genetik zeminde periferik ve santral ağrı mekanizmalarının rolü olduğu düşünülmektedir. Yaşam kalitesi ise; kısaca “kişinin bulunduğu ortamda kendi sağlığını öznel olarak nasıl algıladığını” tanımlar. Yaşam kalitesi, romatizmal hastalıklar gibi kronik hastalıkların kişiye etkisi, tedavi ve takip sürecinde önemli bir ölçüttür.

Çalışmamızda polikliniğe başvuran Fibromiyalji Sendromlu kadın hastalarımızda yaşam kalitesini ve yaşam kalitesinin sosyo-demografik özellikler ile ilişkisini inceledik.

Çalışmaya 1 Mayıs 2017-1 Eylül 2017 tarihleri arasında Fizik Tedavi polikliniğine başvuran ve Fibromiyalji Sendromu tanısı konulan 108 kadın hasta dâhil edildi. Fibromiyalji Sendromu tanısıyla takip edilen, iletişim kurulabilen, çalışmaya katılmaya gönüllü hastalar örnekleme oluşturmuştur. Araştırma kapsamına alınan kişilere; iki bölümden oluşan bir anket formu uygulanmıştır. Formun birinci bölümü, sosyo-demografik özellikleri sorgulayan soru takımından; ikinci bölümü ise, olguların yaşam kalitesini değerlendirmek için kullanılan Yaşam Kalitesi Kısa Ölçeği (SF-36)'nden oluşmuştur.

Eğitim düzeyi üniversite olan bireylerin genel sağlık dışındaki tüm yaşam kalitesi bileşenleri, diğer eğitim düzeyindeki bireylerden yüksektir ve istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0,05$). Genel sağlık bileşeni okuma yazma bilmeyenlerde diğer gruplara göre anlamlı derecede düşüktür ($p<0,05$); diğer grupların bu skoru ise birbirine yakın değerlerdedir. Orta gelir düzeyine sahip olan bireylerin emosyonel rol güçlüğü, fiziksel fonksiyon, fiziksel rol güçlüğü ve fiziksel göstergeler skorları diğer gelir gruplarına göre anlamlı derecede yüksektir ($p<0,05$). Ağrı skoru ise yüksek gelire sahip bireylerde diğer gruplara göre yüksektir ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Sonuç olarak; eğitim ile gelir düzeyi yüksek olan ve Fibromiyalji tanısı alan kadın hastalarda yaşam kalitesinin daha iyi olduğunu söyleyebiliriz. Yani bu özellikleri olan kadın hastaların hayatı daha kaliteli yaşadıkları söylenebilir. Genel olarak çalışmalar eğitim ile gelir durumunun önemli ve dikkate alınması gereken bir kavram olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Fibromiyalji, Yaşam Kalitesi, Klinik Özellikler.

**FİBROMİYALJİ SENDROMLU KADIN
HASTALARIN YAŞAM KALİTESİ İLE BEDEN-
KİTLE ENDEKSİ VE UYKU DÜZEYİ AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

Aliye BULUT¹, Emel TOP¹

¹Bingöl Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü

Fibromiyalji Sendromu, yaygın vücut ağrısı ve halsizlik ile kendini gösteren bir kronik ağrı sendromudur. Hastaların yaygın vücut ağrılarının yanı sıra halsizlik, yorgunluk, isteksizlik, uyku bozukluğu, sabah yorgun uyanma (nonrestoratif uyku) ve tutukluk şikâyetleri mevcuttur.

Çalışmamızda polikliniğe başvuran Fibromiyalji Sendromlu kadın hastalarımızda yaşam kalitesini ve yaşam kalitesinin beden-kitle endeksi ve uyku düzeyi ile ilişkisini inceledik.

Çalışmaya Fizik Tedavi polikliniğine başvuran ve Fibromiyalji Sendromu tanısı konulan 108 kadın hasta dâhil edildi. Formun birinci bölümü, sosyo-demografik özellikleri sorgulayan soru takımından; ikinci bölümü ise, olguların yaşam kalitesini değerlendirmek için kullanılan Yaşam Kalitesi Kısa Ölçeği (SF-36)'nden oluşmuştur.

beden-kitle endeksi gruplarına göre yaşam kalitesi skorlarının dağılımına göre anlamlı farklılık sadece, fiziksel rol güçlüğü bileşeninde görülmüştür ($p<0,05$). Şişman bireylerin fiziksel rol güçlüğü puanı diğerlerine göre anlamlı derecede düşüktür. Uyku düzeni ile fiziksel göstergelerden fiziksel rol güçlüğü skoru dışında anlamlı ilişki bulunmazken; mental göstergelerden vitalite ve mental sağlık ile toplam mental göster skorları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Fiziksel rol güçlüğü skoru uykusu düzenli olan bireylerde diğerlerine göre daha yüksek bulunmuştur ve istatistiksel olarak fark anlamlıdır ($p<0,05$). Mental sağlık skoru ve bazı geceler düzensiz uyuyan bireylerde yüksek bulunurken; vitalite skoru ve mental göstergeler skoru düzenli uyuyan bireylerde diğer gruplara göre anlamlı şekilde yüksektir ($p<0,0$).

Çalışmamızın sonucunda; beden kitle indeksi normal olup, düzenli uyuyan Fibromiyalji tanısı alan kadın hastalarda yaşam kalitesinin daha iyi olduğunu söyleyebiliriz. Yani bu özellikleri olan kadın hastaların

hayatı daha kaliteli yaşadıkları söylenebilir. Genel olarak çalışmalar uyku ve beden kitle indeksinin önemli ve dikkate alınması gereken bir kavram olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Fibromyalji, Beden-kitle endeksi, uyku.

**“İÇ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ” DERSİ
ALAN 2. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
“HEMŞİRELİK SÜRECİ” FORMLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Ebru Bulut*, Zeynep Güneş*

**Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi*

“Hemşirelik Süreci” sağlıklı/ hasta bireyin sağlık bakım gereksinimlerinin tanımlanması ve bireye özgü bakım verilmesinde kullanılan sistematik bir yöntemdir.

İç Hastalıkları Hemşireliği” dersi alan öğrencilerin klinik uygulamada hazırladıkları “Hemşirelik Süreci” formlarının The North American Nursing Diagnosis Association (NANDA) tanı kriterlerine uygunluğunu değerlendirmek amacı ile yapıldı.

2017-2018 öğretim yılı güz yarıyılında Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi’nde “İç Hastalıkları Hemşireliği” dersi alan 2. Sınıf öğrencileri (toplam 146 öğrenci) araştırmanın evrenini, basit rasgele yöntemi ile her klinikten (7 klinik) 12 öğrenci olmak üzere 84 öğrenci ise örneklemi oluşturmuştur. 84 öğrenciye ait “Hemşirelik Süreci” formu, retrospektif olarak incelenmiştir.

Öğrencilerin belirlediği hemşirelik tanıları için NANDA’ya göre geçerli olan etiyolojik faktörler, girişimler ve değerlendirme kriterleri incelenmiştir. Her bir tanı için var olan tüm etiyolojik faktörler, girişimler ve değerlendirme kriterlerinin hepsini belirleme durumu “evet” olarak, bir tanı için belirlenmesi gereken tüm faktörleri belirtmeyenler için “kısmen” hiçbir faktörü belirtmeyenler ise “hayır” olarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın verileri sayı, yüzde, Kruskal Wallis testi ve Ki-kare analizi ile değerlendirilmiştir.

Öğrencilerin yaş ortalaması $20,04 \pm 7,6$ olup, %7,4’ünü kızlar oluşturmaktadır. Öğrencilerin %35,7’si “3”, %32,1’si “2”, %14,3’ü “4” hemşirelik tanısını NANDA kriterlerine uygun olarak belirlemiştir. Öğrenci hemşirelerin en fazla belirledikleri tanıları sırası ile yorgunluk (%29,8), aktivite intoleransı (%27,4),

Abstract Book (Oral Presentation)

enfeksiyon riski (%21,4), fiziksel mobilitede bozulma (%19) dır. NANDA kriterlerine göre hemşirelik tanısının etiyojisinin ve girişimlerini doğru belirleme oranı aynıdır (%13,1). Seksen dört öğrenciden sadece dördü doğru değerlendirme yapmışlardır. Hemşirelik süreci dersi alan öğrencilerin almayanlara göre anlamlı derecede daha fazla doğru tanı belirledikleri belirlenmiştir (p=0,001). Anlamlı bir farklılık gözlenmemesine rağmen 24 erkek öğrenciden hiçbirinin NANDA kriterlerine uygun doğru hemşirelik tanısı, etiyojisi ve değerlendirme yapmadıkları belirlenmiştir.

Öğrenciler, en fazla kendini algılama ve aktivite-egzersiz örüntülerine ait tanıları koymaktadırlar, hemşirelik süreci dersi alma doğru hemşirelik tanısı belirlemeyi etkileyen bir faktördür.

Anahtar Sözcükler: Hemşirelik Süreci, İç Hastalıkları Hemşireliği, Hemşirelik Tanıları

SKLEROZAN PERİNÖROM: LİTERATÜR BİLGİLERİNE GENEL BAKIŞ

Betül DEMİRCİLER YAVAŞ

Sklerozan perinörom oldukça nadir görülen perinöral hücrelerden gelişen benign bir tümördür. Özellikle el ve ayaklarda görülmesi sebebiyle, ayırıcı tanısına çok sık rastlanan lezyonlar girmektedir. Literatürde sklerozan perinöroma ait sınırlı sayıda olgu bildirilmiştir.

Ayırıcı tanısında malign ve benign bir çok tümöral lezyon bulunan sklerozan perinörom akılda mutlaka bulundurulmalı, bu tür lezyonlar immunohistokimyasal olarak da değerlendirilmelidir. Bu lezyonların ayırıcı tanısına dikkat çekmek ve literatürde bildirilen diğer sklerozan perinörom olgularını incelemek istedik.

Olgumuza ait bloklardan alınan kesitlere, öncelikle Hematoksilen-Eozin, daha sonra immunohistokimyasal boyalar uygulandı. Işık mikroskopunda incelenerek tanı kondu. Literatürdeki olgular tarandı.Vaka sayısı ve yerleşim yerlerine göre gruplandı. Literatürdeki olgular özellikle immunohistokimyasal boyanma özellikleri açısından incelendi.

Sağ ayak 5. parmak dorsal yüzde şişliği bulunan 39 yaşında erkek hasta, ağrı ve lezyon üzerinde açılan yara sebebiyle başvurdu. Lezyon eksize edildi. Histopatolojik

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

incelemesinde; yoğun bir sklerotik stroma içerisinde, trabeküller, sarmal diziler şeklinde içsi ve fokal alanlarda epiteloid hücrelerden oluşan lezyon izlendi. Sınırlı alanda miksoid değişiklikler de mevcuttu. İmmunohistokimyasal incelemesinde EMA, Vimentin, CD34, CD10 ile pozitif boyandı. Ki67 proliferasyon indeksi %1 olarak tespit edildi. Olgumuz literatür vakaları eşliğinde incelendi.

Perinöromlar en sık fibröz histiositom, dermatofibrosarkoma protuberans, nörofibroma veya meningiomla karışır. İmmunohistokimyasal olarak S100'ün negatif EMA'nın pozitif olması tanı için önemlidir. Ayrıca ayırıcı tanıda çeşitli epiteloid lezyonlar (epiteloid hemanjiöendotelyoma, adneksiyal tümörler) ve fibrozis ile giden lezyonlar da (tendon kılıfının fibroması, kalsifiye edici fibröz psödötümör, fibrozing tenosinovial dev hücreli tümör) akılda tutulmalıdır.

Literatürde 41 tanesi ekstremitte, 3 tanesi oral yerleşimli toplam 44 vaka mevcuttur. Olgumuz da ekstremitte yerleşimliydi.

Lezyonlar lokal eksizyon ile tedavi edilir. Rekürrens literatürde bildirilmemiştir.

Lezyonlar, yüzeyde ülser ve nekroz bulunabildiği, sınırları infiltratif gidiş gösterebildiği için çeşitli malign lezyonlarla ve diğer yumuşak doku lezyonları ile karışabilir. Ayırıcı tanıda immunohistokimyasal bulgular önemlidir. Olguların tedavisinde doğru tanı ile agresif tedaviden uzaklaşılabilir.

Anahtar Sözcükler: Sklerozan perinörom, İmmunohistokimya, EMA

BOZA

Yüksel Bayram¹, Çiğdem Elgin Karabacak¹

Pamukkale üniversitesi, Çal Meslek Yüksekokulu, Gıda İşleme Bölümü, Denizli, Türkiye

ybayram@pau.edu.tr

Geleneksel Türk içeceklerinden olan boza, darı irmiği, su ve şekerden hazırlanan, koyu kıvamlı, açık sarı renkli fermente bir gıdadır. Bozanın yapımı 8000-9000 yıl öncesine kadar dayanmaktadır. Günümüzde ülkemizin yanı sıra Arnavutluk, Makedonya, Kosova, Bulgaristan, Karadağ, Bosna Hersek gibi bazı Avrupa devletleri ile Kazakistan, Kırgızistan, Kuzey İran'da ve Orta Doğu ülkelerinde üretimi yapılmaktadır. Bu derlemede sağlık

Abstract Book
(Oral Presentation)

üzerine olumlu etkiler gösteren fermente gıdalardan olan boza hakkında bilgilerin verilmesi amaçlanmıştır.

Geleneksel yöntemle darı irmiği, su ve şeker kullanılarak hazırlanan boza, coğrafyasına bağlı olarak mısır, bulgur, pirinç, arpa, çavdar, yulaf gibi tahıllar kullanılarak da üretilmektedir. Boza üretim aşamaları kısaca; (i) tahılların öğütülüp, ıslatılması, (ii) kaynatma işlemi, (iii) soğutma ve süzme, (iv) şeker (%15-20) ve maya ilavesi (%2-3 boza kültürü), (v) maya ve laktik asit fermentasyonlarının birlikte gerçekleştiği fermentasyon aşaması şeklinde özetlenebilir. Fermentasyon süresi 15-25 °C sıcaklıkta yaklaşık olarak 1-3 gün sürebilmektedir. Boza, içeriğinde canlı mikroorganizmaların bulunduğu mayalı bir içecek olduğundan muhafaza şartları önemlidir. 4°C'de 10 güne kadar ürünün kalitesi bozulmadan muhafaza edilebilmektedir.

Alkolsüz fermente bir içecek olan bozanın florasında laktik asit bakterileri (*Lactobacillus spp.*, *Leuconostoc spp.*) ve mayalar (*Saccharomyces carlsbergensis*, *Saccharomyces Cerevisiae*) bulunmaktadır. Ayrıca B₁, B₂, B₆, Niasin vitaminleri ile kalsiyum, demir, fosfor, sodyum, çinko gibi mineral maddeler içermektedir. Türk Boza Standardına (TS 9778) göre, toplam kuru madde ve toplam şeker (sakkaroz) içeriği en az %20 ve %10 olmalıdır ve etil alkol içeriği hacimce %2'yi geçmemelidir. Toplam titrasyon asitliği (laktik asit cinsinden) tatlı bozada %0.2-0.5, ekşi bozada %0.5-1.0 olmalıdır.

Yapılan çalışmalarda bozanın, içeriğindeki laktik asit ile çeşitli mide rahatsızlıklarına karşı koruyucu ve bağırsak florasını düzenleyici etkisiyle bağışıklık sistemini güçlendirdiği tespit edilmiştir. Ayrıca vitamin ve mineral madde içeriğiyle besleyici değeri yüksektir. Genellikle şehirlerde kış mevsiminde tüketilen bozanın sağlık üzerine olumlu etkilerinden dolayı daha geniş kitleler (özellikle yaşlı ve çocuklar) tarafından tüketilmesi teşvik edilmelidir.

Anahtar Sözcükler: Boza, Fermente Gıda, Sağlık, Beslenme

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

COMPARISON OF HAND FUNCTION BETWEEN
CHILDREN WITH TYPE 1 DIABETES MELLITUS
AND HEALTHY CHILDREN

Canan Atay¹, Ebru Kaya Mutlu², Hanifegül Taşkıran³,
İlker Tolga Özgen⁴

¹Division of Physiotherapy and Rehabilitation, Faculty of Health Sciences, Medipol University, Kavacik, Istanbul, Turkey. fztcananatay@gmail.com

²Division of Physiotherapy and Rehabilitation, Faculty of Health Sciences, Istanbul University, Bakırkoy, Istanbul, Turkey.

³Division of Physiotherapy and Rehabilitation, Faculty of Health Sciences, Istanbul Aydın University, Florya, Istanbul, Turkey.

⁴Department of Paediatrics, Faculty of Medicine, Bezmialem University, Fatih, Istanbul, Turkey.

Diabetic skeletal muscle disorders, or myopathy, is a common clinical symptom observed in individuals with Type 1 Diabetes Mellitus (T1DM).

This study aims to compare hand functions of children aged between 8 and 12 with T1DM to healthy children.

T1DM (n=46) and healthy children (n=51) were included in the study. Participants were assessed upper extremity range of joint motion (ROM) with universal goniometer, muscle and grip strength with dynamometer and pinch strength with pinchmeter, functional evaluation of hand with Modified-Jebsen-Taylor Hand Function Test (JTHFT) and Purdue-Pegboard Test and quality of life with Pediatric Quality of Life Inventory (PedsQL).

JTHFT, duration of writing was found to be significantly longer on the dominant side of the T1DM group compared with control group (p<0,01). The non-dominant side of T1DM group durations of turning card, moving large-light and large-heavy objects were also found to be significantly longer than the control group (p<0,01). No significant difference was detected in Purdue-Pegboard test, ROM and muscle strength between two groups (p>0.05). Statistically significant difference was found between the groups in terms of physical-health, psychosocial-health, emotional-functionality, school-functionality and total inventory scores and emotional-functionality based on parents' opinions (p<0,05).

Abstract Book (Oral Presentation)

Although American Diabetes Association's clinical practice guidelines recommend frequent analyses of cardiovascular and nervous systems, the presence of musculoskeletal disorders is rarely mentioned. Based our study, the hand function of children with T1DM, particularly on the dominant side for writing and the non-dominant side for card turning and moving large object were found to be affected in comparison with healthy children. Also, quality of life was poorer than the control group, although family reports failed to infer this. Therefore, the assessment of hand function of children with T1DM should be followed over the routine controls and a multidisciplinary approach to overall quality of life is required.

Keywords: Children, Hand function, Jebsen-Taylor Hand Function Test, Quality of life, Type 1 diabetes mellitus

BRUSELLOZ; ÜLKEMİZ İÇİN HALK SAĞLIĞI SORUNU OLUŞTURAN ÖNEMLİ BİR ZOONOTİK HASTALIK

Ergin AYAŞLIOĞLU AÇIKGÖZ, Ayşegül TUNA,
Burçin TUNCEL, Okan ÇALIŞKAN, Birgül KAÇMAZ,
Serdar GÜL, Dilek KILIÇ.

*Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Enfeksiyon
Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı,
Kırıkkale, TÜRKİYE.*

eayasli@yahoo.com

Günümüzde hayvan kaynaklı hastalıklar insan sağlığına yönelik ciddi tehdit oluşturmaktadır. Bruselloz, ülkemizde ve gelişmekte olan ülkelerde yaygın olarak görülen, önemli bir halk sağlığı sorunu oluşturan bir zoonozdur. Koyun, keçi, sığır, manda ve domuz gibi hayvanların etleri, süt, idrar gibi vücut sıvıları, enfekte süt ile hazırlanan süt ürünleri, enfekte hayvanın gebelik materyali aracılığı ile insana bulaşabilmektedir.

Çalışmamızda, Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi bünyesinde takip edilen bruselloz tanısı almış hastaların epidemiyolojik, klinik ve mikrobiyolojik verilerinin analizi ve böylece hastalığın tanı ve tedavisinde dikkat edilmesi gereken noktalar, bulaş yollarının ortaya konulması amaçlanmıştır

Bu çalışmaya Ocak 2016- Aralık 2017 tarihleri arasında Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Enfeksiyon

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı'nda takip edilen 21 bruselloz olgusu dahil edilmiş ve hastalar retrospektif olarak değerlendirilmiştir.

Olguların 12 (%57)'si erkek, 9'u kadın olup, yaş ortalamaları 46.6 ± 2.4 (yaş aralığı 21-60) yıl idi. En sık bulaşma yolu taze beyaz peynir gibi çiğ süt ve süt ürünlerinin tüketimi olarak saptandı. En sık olarak osteoartiküler tutulum bulguları görüldü. Artralji tüm hastalarda görüldükçe, 4 hastada (% 19) spondilit, 3 hastada (%14) sakroiliit, 3 hastada (%14) artrit saptandı. Suriye'den ülkemize gelmiş ve hayvan bakıcılığı yapan bir hastada spondilit ile birlikte intervertebral diskte apse mevcuttu. Tanıda standart tüp aglutinasyon testi pozitifliği yanı sıra 2 olguda kan kültüründe *Brucella melitensis* izole edildi. Tedavide klasik bir rejim olarak en sık doksisisiklin+rifampisin kombinasyonu uygulanırken, 2 hastada bu rejime ek olarak siprofloksasin ve ya TMP/SMX ile 3 'lü tedavi rejimi uygulandı.

Bir zoonotik hastalık olarak Bruselloz ülkemizde önemli bir halk sağlığı problemi olma eğilimini sürdürmektedir. Bu hastalığın önlenmesi için gerekli kontrol önlemlerin alınması ve bunların uygulanması önem arz etmektedir. Çalışmamızda bruselloz tanısı almış hastaların epidemiyolojik, klinik ve mikrobiyolojik verileri analiz edilmiş, hastalığın tanı ve tedavisinde dikkat edilmesi gereken noktalar, bulaş yolları, önlenmesi için alınması gereken kontrol önlemleri vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler : Bruselloz, zoonotik hastalıklar.

EFFECT OF WEB BASED EDUCATION PROGRAMS FOR PATIENTS WITH TYPE 2 DIABETES: SYSTEMATIC REVIEW

Nurten TERKEŞ¹, Hicran BEKTAŞ¹

¹Akdeniz University Faculty of Nursing, Antalya, Turkey
nurtenterkes@gmail.com

Type 2 diabetes is a highly prevalent chronic metabolic disease characterized by hiperglycemia. Web based interventions are becoming a popular approach to provide an additional platform for support in long-term conditions.

This systematic review is planned to critically assess and quantify the evidence of the effect of web based

education programs that aimed to improve diabetes management in patients with type 2 diabetes.

This systematic review was prepared in accordance with the Preferred Reporting Items for Systematic review and Meta-Analysis Protocols (PRISMA-P) protocol. Systematic literature searches were performed using CINAHL, PubMed, ScienceDirect, Web of Science, Cochrane Library, Ulakbim Turkish Medical Index, and Turk Medline to retrieve articles published between 2010 and February 2018 which fulfilled all inclusion criteria. Only systematic reviews were reviewed.

The literature searches identified 78 potentially relevant studies of which four trials met the inclusion criteria. The result of van Vugt et al. (2013) indicated that web-based self-management programs for Type 2 diabetes patients can help to successfully improve patient health behaviors and health-related outcomes. The study of Hadjiconstantinou et al. (2016) has shown that there is a potential for web-based interventions to improve well-being outcomes in type 2 diabetes. The study of Ramadas et al. (2011) indicated that the web-based interventions have demonstrated some level of favourable outcomes, provided they are further enhanced with proper e-research strategies. The another study (Cotter et al., 2014) has shown that web-based strategies provide a viable option for facilitating the self-management process outside of the clinical setting.

This review has shown that there is a positive effect of web based education programs on many fields for patients with type 2 diabetes. Nurses can reach a large number of patients with diabetes with web based education programs and can contribute to behavioral changes.

Key Words: Type 2 diabetes, web based education, internet, systematic review, nursing.

**BİLGİ GÜVENLİK SİSTEMLERİNDE AÇIK KAPI:
ÖRGÜT KÜLTÜRÜ VE İNSAN
DAVRANIŞLARININ ETKİSİ**

Arzu KURŞUN*

**Giresun Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO, Tıbbi
Hizmetler ve Teknikler Bölümü,*

a.kurshun@gmail.com

Bilginin transferi, depolanması ve saklanması ile ortaya çıkan bilgi güvenliği, günümüzde bir çok işletme için önemli sorunlardan biridir. Bilgisayar teknolojisinin

kökeninde insan unsurunun olması sonucunda gerek kasıtlı olarak gerekse ihmaller yüzünden güvenlik ihlalleri doğmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, bilgi güvenlik sistemleri üzerinde örgüt kültürü (Lider desteği ve normatif inançlar) ve insan davranışları (Uyum ve caydırıcı önlem) gibi faktörlerin etkisini ölçüp değerlendirmektir.

Bu çalışmanın örneklem çerçevesini, Giresun'da bulunan bir devlet hastanesinde çalışan sağlık ve idari personel (Doktor, hemşire, psikolog, VHKİ, tıbbi sekreter vb.) oluşturmaktadır. Çalışma 2/05/2016-16/05/2016 tarihleri arasında yapılmış ve 169 çalışana ulaşılmıştır. Verilerin analizi frekans ve ki-kare testi ile yapılmıştır.

Araştırmaya katılanların çoğunluğu 31-36 yaş grubu (%34,3) arasındadır. Eğitim düzeylerine bakıldığında lisans mezunu (%36,7) olduğu görülmektedir. Ayrıca, katılanların % 50,3'ü erkek, % 49,7'si kadındır. Katılımcılar, %78,1 ile 5 yılın üstünde bilgisayar kullanımına hakim olduğunu belirtmiştir. Bulgulara göre; Gizlilik değişkeninin içerdiği hastanedeki bilgilerin korunması için güvenlik kontrollerinin kontrolleri uygulanması ile lider desteği değişkeni olan, bu uygulamanın çalışanın üst yönetim stiline bir sonucu olduğunu düşünmesi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\chi^2 = 28,982$; $p=0,024$). Ayrıca, hastanenin önemli bilgilere kasıtlı izinsiz girişlerle ulaşılmasını önlemek için iyi güvenlik yöntemleri uygulaması ile uyum değişkeni olan bilgisayarlar üzerindeki yetkisiz yazılımları silmek için periyodik denetimler yürütülmesi arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($\chi^2 = 27,223$; $p=0,039$). Bir diğer bulgu ise; Kullanıcı farkındalığı ve eğitimi değişkeni olan, hastanenin çalışanların bilgisayarları ile neleri yapabileceğini, neler için yetkili olduğunu gösteren özel rehberlere sahip olması ile normatif inançlar değişkeni olan çalışanın bilgi güvenlik politikalarına üst yetkilisi istediği için ayak uydurması arasında önemli bir ilişki olduğu bulunmuştur ($\chi^2 = 28,997$; $p=0,024$).

Bilgi güvenliği yönetimi ve politikası ile örgüt kültürü ve insan davranışları arasında anlamlı bir ilişki olup, bilgi güvenlik sistemlerinin etkili kullanılabilmesi için örgütün bilgi güvenliği konusunda katılımının sağlanması ve

hizmet içi eğitimlerle sistemin güçlendirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Sağlık Bilgi Sistemleri; Bilgi Güvenliği, Örgüt Kültürü, İnsan Davranışları

THE IMPACT OF PERIODONTAL HEALTH ON QUALITY OF LIFE

Ebru Saglam

*Department of Periodontology, Dentistry Faculty,
University of Health Sciences, Istanbul, TURKEY*

saglam.ebru@yahoo.com

Periodontal diseases, which are major oral health problems, are chronic inflammatory diseases. Gingivitis and periodontitis are the most common periodontal diseases in society. Gingivitis is characterized by bleeding and edema in the gingiva. Periodontitis has periodontal attachment and alveolar bone loss in addition to clinical manifestations of gingivitis. Periodontal diseases are seen in different severity and common in society. Periodontal clinical measurement such as bleeding on probing, periodontal pocket dept and clinical attachment loos is used for periodontitis diagnosis. The primary etiologic factor of periodontitis is the microbial dental plaque and it also involves various genetic and environmental risk factors. Periodontal diseases can cause a variety of aesthetic and functional problems such as oral malodor, gingival recession, dental sensitivity and mobility. Periodontal diseases have been reported to be associated with various systemic diseases such as Diabetes Mellitus, cardiovascular diseases. In addition, it has been reported that individuals with periodontitis has more likely to suffer various systemic condition such as cardiovascular diseases, ischemic stroke. Considering these circumstances, it is thought that periodontal diseases can change the quality of life. There are various scales evaluating the relationship between oral health and quality of life, and a large number of studies done with these scales In this study, the effect of periodontal status on quality of life will be evaluated with current scientific evidence.

Key Words: Periodontology, Gingiva, Bleeding, Systemic Disease, Quality of Life

CURCUMIN REDUCES THE EXPRESSIONS OF TNF- α AND NF- κ B PROTEINS IN LIVER CLONE 9 CELLS FOLLOWING OXIDATIVE STRESS INJURY BY HYDROGEN PEROXIDE

Erhan Şahin¹, Ezgi Bektur¹, Sedat Kaçar¹, Varol Şahintürk¹

¹: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Temel Tıp Bölümleri, Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı

erhansahin@gmail.com

Stemming from the increase of free oxygen radicals, oxidative stress underlies many diseases, notably liver diseases. Therefore, controlling cellular free oxygen radicals is of great importance in therapeutic methodology. Curcumin, with its substantial antioxidant capacity, offers high protective and therapeutical potential for several diseases.

This study aimed at investigating the effects of curcumin on the expressions of TNF α and NF- κ B, the proteins playing critical roles in oxidative stress pathway, in Clone 9 cells that oxidative stress injury was induced.

In the liver Clone 9 liver cells, pre-determined IC₅₀ dose (278 μ M) of hydrogen peroxide (H₂O₂) in our previous studies was employed. The protective dose of curcumin was determined by literature search. The experimental groups of the study were assigned into 4 groups as control, H₂O₂, curcumin and H₂O₂ + curcumin. The cells at a density of 5×10^5 /well were seeded onto sterile coverslips, which were located in 6-well plates. After having attached to the coverslips, the cells were treated with a single dose (20 μ M) of curcumin for 24 h. Then, the medium was discarded, and the IC₅₀ dose of H₂O₂ was applied to the cells for 24 h. Afterward, the cells were immunohistochemically stained with TNF-alpha and NF-KB antibodies.

While not detected in the control and curcumin-alone groups, TNF- α and NF- κ B immunoreactivity increased in the group of cells that oxidative damage was induced by H₂O₂ and decreased in the cells that were co-treated with curcumin and H₂O₂.

In the present study, curcumin was suggested to reduce the expression of TNF- α and NF- κ B proteins, which are implicated in many intracellular pathways such as

Abstract Book
(Oral Presentation)

inflammation and apoptosis, in liver Clone 9 cells following H₂O₂-induced oxidative damage. A detailed investigation of the antioxidant properties and suppressive effects of curcumin on TNF- α and NF- κ B could open the door to treat and prevent various diseases.

Keywords: Liver clone 9 cells, Oxidative stress, TNF- α , NF- κ B.

SPOR VE RUH SAĞLIĞI İLİŞKİSİ: TENİSİN ROLÜ

Yasemin ÇEKİÇ¹, Ayşe Gül YAVAŞ AYHAN², Gülsüm ANÇEL³

¹Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, yasemin05@msn.com

²Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü,

³Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü,

Düzenli sporun merkezi dopaminerjik, noradrenerjik ve serotonerjik sistemler üzerindeki etkisiyle kaygı, stres, depresyonun azaltılması, zihinsel sağlığın sürdürülmesi ve psikolojik zindeliğin sağlanmasını olumlu etkilediği bildirilmektedir. Sağlık ve iyiliğe yararları kanıtlanmış olmasına rağmen ülkemizde sporun psikiyatride kullanımının ihmal edildiği görülmektedir. Ruh sağlığının korunması, geliştirilmesi ve tedavisinde girişimsel bir araç olabileceği düşünülen spor ve dallarının düzenli uygulayan bireylere etkisini değerlendirmek mevcut uygulamalara destek bir araç olarak sporun yaygınlaştırılması için önemlidir.

Çalışmada bir spor dalı olan tenisin ruh sağlığı üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik düzenli tenis oynayan yetişkinlerin görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Çalışmada veriler araştırmacılar tarafından oluşturulan görüşme formu ile yazılı olarak toplanmıştır. Katılımcılar Ankara ilindeki tenis kortlarında düzenli tenis oynayan yetişkin kişilerden oluşmaktadır. Halen devam etmekte olan çalışmada ilk etapta çalışmaya katılmayı kabul eden ve onam alınan 39 kişiye ulaşılmıştır. Nicel verilerin değerlendirilmesi bilgisayar ortamında tanımlayıcı istatistiklerle, nitel verilerin değerlendirilmesi ise

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

betimsel analiz yöntemi ile araştırmayı yürütenler tarafından elle yapılmıştır.

Çalışmaya katılanların %71.7' si erkek, % 28.3' ü kadındır. Verilerin analizi sonucunda “fiziksel güçlülük”, “enerji artışı”, “başetme aracı”, “olumlu duygulanım”, “iletişim ve etkileşim”, “farkındalık”, “sağlıklı yaşam alışkanlığı”, “motivasyon”, “kendine yönelik pozitif algı” olmak üzere 9 kategori elde edilmiştir.

Tenisin olumlu etkileri düşünüldüğünde ruh sağlığını koruma ve geliştirmede bir araç olarak yaygınlaşması ve ruh sağlığı alanında kullanımının artırılması önerilebilir.

AKUT FAZ YANITTA PRO-İNFLAMATUAR SİTOKİNLER VE AKUT FAZ PROTEİNİ SERUM AMYLOİD A İLİŞKİSİ

Aykut ULUCAN¹, Alper SEVİMLİ², Hayati YÜKSEL³

¹ Bingöl Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Bingöl, Türkiye, aulucan@bingol.edu.tr

² Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Afyonkarahisar, Türkiye,

³ Bingöl Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Bingöl, Türkiye, hyuksel@bingol.edu.tr

Sağlığın korunması amacıyla, sürekli değişen bir dış ortam karşısında homeostatik mekanizmalarımız optimal bir iç ortam sağlar. Buna rağmen iltihabi uyarımı takiben iltihap ile ilişkili olarak omurgalılarda akut faz yanıt olarak tanımlanan, çok sayıda sistemik ve metabolik değişiklikler meydana gelir. Akut faz yanıtı neden olan etkenler, bakteriyel enfeksiyonlar, cerrahi veya diğer travmalar, kemik kırıkları, neoplaziler, yanıklar, doku infarktüsü, çeşitli immunolojik aracılı ve birikimsel iltihabi durumlar ve doğumdur. Akut faz proteinler iltihabi uyarımı takiben plazma konsantrasyonu %25 veya daha fazla artan proteinler olarak tanımlanmaktadır. Önemli bir akut faz proteini olan SAA, 104 aminoasit içeren, 12 kDa' luk boyuta sahip bir proteindir. Sağlıklı bir organizmada serum SAA seviyesi 10 µg/ml' den daha az iken, yangı esnasında yaklaşık olarak 100 kat daha artarak 1 mg/ml' yi geçebilmektedir. Pleiotropik etkilerinden dolayı, çok sayıda araştırmada pro-inflamatuar sitokinler yoğun olarak çalışılmıştır. Yapılan çalışmalarda, başlıca 4 sitokin (IL-6, IL-1 α , TNF- α ve TGF- β), SAA'nın üretimi üzerine etkili olduğu

Abstract Book (Oral Presentation)

bildirilmiştir. Ayrıca SAA'nın hepatik ve ekstrahepatik sentezi IL-1, 6 ve TNF- α gibi sitokinlerce uyarılmaktadır. Akut faz yanıtta yer alan mekanizmalarla ilgili birçok soru yanıtlanmayı beklemektedir. Bağışıklıkta ve hematopoetik sistemde, akut faz yanıtındaki majör mediyatörlerin sentezinin önemli faktör olduğu ortaya konulmuştur. Özellikle bazı proteinlerin neden insanlarda değil de hayvanlarda güçlü akut faz reaktanları olarak davrandığı ya da tam tersinin yanıtı bulunmalıdır. Akut faz yanıtın patofizyolojik mekanizmaları hakkında detaylı bilgi, insanda inflamatuvar hastalıkların tedavisini sağlayacaktır. *İn vitro* çalışmalarda gözlemlenen akut faz yanıtı, sitokin regülasyonunun karmaşıklığının farklı AFP'in sentezinde değişikliklere yol açacağı beklenebilir.

Anahtar Kelimeler: Akut Faz Yanıt, Serum Amiyloid A, Pro-inflamatuvar Sitokinler

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN E-SAĞLIK OKURYAZARLIĞI DÜZEYLERİNİN VE ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ

Dilek NAKAS*, Ebru EREK KAZAN**

(Hacettepe Üniversitesi Erişkin Hastanesi Göz Hastalıkları ABD) (dileknakas@gmail.com)

(Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Hemşirelik Esasları ABD)

Üniversite öğrencilerinin bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma, online sağlık bilgisini arayıp bulma ve sağlıkları ile ilgili konularda kullanmaları için gerekli bilgi ve beceriye sahip olmaları gerekir. Bu amaçla öncelikle öğrencilerin e-sağlık okuryazarlığı ile ilgili mevcut bilgi ve becerilerinin belirlenmesi gerekmektedir. Üniversite öğrencilerinin e-sağlık okuryazarlığı düzeylerinin ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır

Araştırma 2014-2015 öğretim yılı bahar döneminde Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nde öğrenim gören Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Tıp Fakültesi (Türkçe ve İngilizce), Hukuk Fakültesi ve Mühendislik Fakültesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü'nde okuyan ve Temel Bilgi Teknolojileri dersini alan tüm 2. sınıf öğrencileri olmak üzere toplam 485 öğrenci, örneklemini ise araştırmaya katılmayı kabul

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

eden 284 öğrenci oluşturmıştır. Araştırmada veriler, öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine ilişkin anket formu ve e-Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği ile toplanmıştır. Araştırmada sayı ve yüzde, Student T testi, Mann-Whitney U testi, Kruskal-Wallis H testi, Shapiro Wilks testi, pearson korelasyon testi, Somer d testi ve Cramer's V testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmada üniversite öğrencilerinin e-Sağlık Okuryazarlığı Ölçeğinden aldıkları puan ortancası 25.5 (min=8, max=40), ölçeğin Cronbach alfa değeri 0.89 bulunmuş, öğrencilerin yarısı ölçek genel puan ortancasının altında puan almıştır. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin e-sağlık okuryazarlık düzeyleri farklı bölümlerde okuyan öğrencilerden daha yüksek bulunmuş, ancak bölümler arasında anlamlı fark bulunamamıştır ($p>0.05$). Ayrıca meslek ve sağlık meslek lisesinden mezun olan, son bir hafta içinde sağlıkla ilgili araştırma yapan, sağlıkla ilgili dergi/makale okuyan, sağlıkla ilgili bilgilere ulaşmada zorluk yaşamayan, sağlıkla ilgili internetten edinilen bilgilerin doğruluğuna inanan ve arkadaşlarının kullandığı sağlık sitelerini kullanan öğrencilerin ölçek puan ortancalarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$).

Araştırmada, üniversite öğrencilerine eğitimlerinin ilk yılından başlayarak bilgisayar ve e-sağlık okuryazarlığına yönelik eğitim verilmesi, sağlıkla ilgili dergi makale okumaları konusunda teşvik edilmesi, eğitimcilerin öğrencilere internetten edindikleri bilgilerin doğru ve güvenilir olduğunu nasıl değerlendireceklerine yönelik bilgi vermesi ve rehberlik etmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: e-Sağlık okuryazarlığı, e-Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği, hemşirelik, üniversite öğrencisi.

COMPARISON OF THE RESULTS OF AUTOMATIC AND MANUAL THROMBOCYTES COUNT IN SİVAS KANGAL DOGS

Burcu İNSAL¹, İlksin PİŞKİN¹ Mustafa KOÇKAYA²

¹ Department of Physiology, Faculty of Veterinary Medicine, Ankara University, 06110, Ankara, Turkey, burcuinsal@gmail.com,

² Department of Physiology, Faculty of Veterinary Medicine, Cumhuriyet University, 58140, Sivas, Turkey,

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

Platelet count, shape, function, signaling defects and aggregation deficiencies are the causes of many diseases. There are a number of laboratory tests used to diagnose and characterize hemostatic disorders. The most commonly used test is to determine the platelet count. Thrombocytes may be counted on an automatic blood counting device or counted manually on a peripheral smear.

It is aimed to compare the results of automatic and manual platelet counting in healthy Sivas Kangal dogs and to show differences if any.

Automatic and manual platelet counts were made from blood samples collected from 42 Kangal dogs in Kangal Dog Research and Training Center of Faculty of Veterinary Medicine, Cumhuriyet University. For the automatic counting, a standard whole blood counting device capable of counting in dogs was used. And for manual thrombocyte counting, the peripheral smear slide was prepared without using any anticoagulant from fresh blood and it was counted after stained with Wright's stain. Platelet counts made from the blood of different ages and sexes dogs were within normal limits in all groups. All data were analyzed statistically by two-way variance analysis and t-test, taking into account the groups.

It was obtained that platelet counts made on peripheral blood smear were similar to the automatic platelet counting ($P = 0.78$). As a result, provided that the manual method is performed by careful and experienced personnel, it can be used safely in laboratories and clinics with low sample flow. The automatic counting device should be used, care must be taken that the device is programmed to the animal blood to be operated. In addition, it should be checked by manual method once for abnormal platelet counts.

Key words: Clotting, dog, Kangal, thrombocyte

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

**BUZAĞI VE İNEKLERDE SAPTANAN
CRYPTOSPORIDIUM PARVUM PARAZİTİNİN
SUBTİPLERİNİN BELİRLENMESİ**

Zeynep ERDEM AYNUR¹, Hüseyin AYNUR², Sema ERTUĞ³, Bülent BOZDOĞAN¹

¹Adnan Menderes Üniversitesi RekombinantDNA ve Protein Merkezi

²Yöre Veteriner Polikliniği

³Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Parazitoloji AD.

Hücre içi ekstrasitoplazmik yerleşimli bir protozoon olan *Cryptosporidium* spp., ruminantların neonatal diyare sendromunun etiolojisinde rol alan etkenlerin başında yer almaktadır. Bugüne kadar *Cryptosporidium parvum*'un 11 subtipi tanımlanmıştır. Subtiplerin belirlenmesinde glikoprotein 60 yapısal proteininin (GP-60) gen sekans analizi kullanılmaktadır. Suşlar arasında GP-60 gen sekansının yüksek derecede genetik polimorfizm gösterdiği bildirilmektedir.

Bu çalışmada, *C.parvum* paraziti saptanan inek ve buzağı dışkı örneklerinde gp60 gen sekans analizi kullanılarak subtiplerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmada kullanılan örnekler Nisan 2016- Kasım 2017 tarihleri arasında, Burdur/Yeşilova ve Aydın/ Koçarlı ilçelerindeki 14 farklı çiftlikteki inek ve buzağılardan toplam 88 farklı dışkı örneği rektal tuşe yöntemi ile alınmıştır. Dışkılardan DNA ekstraksiyonu QIAamp DNA stool mini kit ile yapılmıştır. DNA'lardan *Cryptosporidium parvum*'un 18S rRNA genine spesifik primerler kullanılarak PCR yapılmış ve bir örnek sekansa gönderilerek doğrulanmıştır. Subtiplerin belirlenmesi amacıyla nested PCR yapılmıştır. PCR'ı pozitif çıkan örnekler sekansa gönderilmiştir. Sekans sonuçları Bioedit programı kullanılarak değerlendirilmiştir. İncelenen 88 örneğin 61'i *C. parvum* spesifik 18S rRNA analizinde pozitif sonuç vermiştir. Bu örnekler gp60 yüzey protein gen sekansı yapılarak tiplendirilmiştir. En yaygın olarak subtip IIAA13G2R1 bulunmuştur. Burdur'da *C.parvum*'lu 28 dışkı örneğinin %100'ünde IIAA13G2R1 saptanmıştır. Aydın örneklerinde çeşitlilik daha fazla olup, 15(%45,5)' i IIAA13G2R1, 8(%24,25)' i IIAA14G1R1, 7(%21,25)'si IIAA2R1 ve birer örnekte (%3) IIAA10R1, IIAA5G1R1 ve IIAA13G2R2 olarak bulunmuştur.

Çalışmamızda ishalleri buzağı ve ineklerde *Cryptosporidium* %69,3 olarak bulunmuştur. Gp60 sekansına dayalı subtip çalışmalarında dünyada en yaygın olarak IIAA15G2R1

Abstract Book
(Oral Presentation)

saptanmıştır. Çalışmamızda dünyada en yaygın olan IlaA15G2R1 subtipi hiç bulunmazken IlaA13G2R1subtipi en yaygın olarak bulunmuştur. Bu çalışma, Aydın ve Burdur illerinde *C. parvum*'un subtiplerinin belirlenmesine yönelik ilk çalışmadır. Örnek sayısının artırılması ile daha geniş kapsamlı çalışmaların yapılmasına gereksinim duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Cryptosporidium*, 18s rRNA, Gp60, Subtip

**GÖVDE EKSTANSÖR KAS YORGUNLUĞUNUN
LUMBAR BÖLGE POZİSYON HİSSİNE ETKİSİ**

Tarık ÖZMEN¹, Hanife DOĞAN¹, Metehan YANA¹,
Nurcan CONTARLI²

¹Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Karabük

² Karabük Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Anatomi Anabilim
Dalı, Karabük

Lumbar bölge pozisyon hissi, lumbar bölgenin zorlu hareketlerinde, pozisyonlanmasında ve stabilizasyonunda etkin bir role sahiptir. Gövde kassal enduransı, bel ağrısının gelişiminde önemli bir faktör olarak bildirilmektedir.

Bu çalışmanın amacı, gövde ekstansör kas yorgunluğu sonrası lumbar bölgenin pozisyon hissinde bir kayba neden olup olmadığını araştırmaktır.

Bu çalışmaya, lumbar bölgeye ait herhangi bir patolojisi bulunmayan, 130 sağlıklı genç birey (56 erkek, 74 bayan) (yaş: 20.36 ± 1.25 yıl, boy: 170.21 ± 9.03 cm, ağırlık: 63.96 ± 12.26 kg) gönüllü olarak katılmıştır. Gövde ekstansör kas yorgunluğu öncesi ve sonrası pozisyon hissi, dijital inklinometre ile ayakta duruş pozisyonunda 15 ve 30 derece gövde fleksiyon açılarında ölçülmüştür. Gövde ekstansör kas yorgunluğu oluşturmak için Biering-Sorensen testi kullanılmıştır.

Hem erkeklerde hem de bayanlarda gövde ekstansör kas yorgunluğu öncesi ve sonrası lumbar bölge pozisyon hissinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (p>0.05). Her iki grubun ön-test ve son-test yorgunluk öncesi ve sonrası farkları karşılaştırdığımızda istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir (p>0.05). Her iki grubun gövde

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

ekstansör kas dayanıklılık süresi ile pozisyon hissi arasında anlamlı bir korelasyon bulunmamıştır (p>0.05).

Çalışmaya dahil edilen sağlıklı ve genç bireylerde gövde ekstansör kas yorgunluğunun, ayakta duruş sırasında 15 ve 30 derece gövde fleksiyon açılarında pozisyon hissi üzerine herhangi bir etkisinin olmadığı gözlenmiştir. Ayakta duruş sırasında alt ekstremitelerden gelen pozisyon hissinin lumbar bölge pozisyon hissine yardımcı olduğunu düşünülmektedir. İleriki çalışmalarda, gövde ekstansör kas yorgunluğunun farklı gövde hareketleri sırasında oturma ve ayakta duruşta pozisyon hissine etkisi karşılaştırılabilir.

Anahtar Kelimeler: Gövde kasları, kas yorgunluğu, lumbar bölge, pozisyon hissi.

**IDENTIFICATION AND ANTIMICROBIAL
SUSCEPTIBILITIES OF GRAM POSITIVE
BACTERIA ISOLATED FROM BLOOD
CULTURES IN AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
PRACTICE AND RESEARCH HOSPITAL (2012-
2016).**

Recep KEŞLİ*, Hayriye TOKAY**, Onur
TÜRKYILMAZ **

ht.tokay@gmail.com

*Selçuk University, School of Medicine, Department of
Medical Microbiology, Konya, Turkey.

**Afyon Kocatepe University, School of Medicine,
Department of Medical Microbiology, Afyonkarahisar,
Turkey

Blood stream infections cause high morbidity and mortality and are among the most common healthcare-associated infections.

In this study we aimed to detect prevalence and susceptibility rates of antimicrobial agents among gram-positive pathogens isolated from blood cultures from the patients hospitalized in Afyon Kocatepe University Practice and Research Hospital during the last five years. The blood culture samples sent to medical microbiology laboratory, from various departments were included to the study. The automated blood culture system (BD BACTEC FX 200 Blood Culture System, BD, MD, USA) was used for incubation of blood cultures. The positive blood cultures were inoculated to 5 % blood sheep agar

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

and EMB agars (bio-Merieux, Marcy l'Etoile France) for adult patients, 5 % blood sheep agar, EMB agar and chocolate agar for paediatric patients. All the medias incubated at 37°C for 24 hours. The identification and susceptibility tests of the samples was performed by using automated system (VITEK-2, bio-Merieux, Marcy l'Etoile, France).

Fifty seven of the isolates identified as *Staphylococcus aureus*, metisillin resistance was detected in 15 of isolates. The most numerous organism was *Staphylococcus epidermidis* with 152 isolates and 61 of the isolates were meticillin resistant. In total, 37 *enterococci* were received while ten isolates were *E. faecalis*, 24 isolates were *E. faecium*. Vancomycin resistance were detected in three of *E. faecium* isolates.

In conclusion, blood team infections in hospitalized patients is a significant problem. Infection control practices are crucial for preventing bacteraemia and spread of resistant organisms.

Key words Blood culture, gram positive bacteria, identification, antibiotic susceptibility.

**CYTOMEGALOVIRUS SEROPREVALENCE IN
PREGNANT WOMEN AND CHILDREN
PATIENTS IN PROVINCE OF
AFYONKARAHISAR, TURKEY.**

Hayriye TOKAY*, Onur TÜRKYILMAZ *, Recep
KEŞLİ**,

ht.tokay@gmail.com

*Afyon Kocatepe University, School of Medicine,
Department of Medical Microbiology, Afyonkarahisar,
Turkey

**Selçuk University, School Of Medicine, Department Of
Medical Microbiology, Konya, Turkey.

Cytomegalovirus lead to congenital illness including permanent hearing loss and neurological impairment like mental retardation. CMV establishes a lifelong latent infection following primary infection. Primary infection, reactivation and reinfection during pregnancy period is dangerous for fetus because of ability of in utero transmission.

In this study it was aimed that determination of prevalence of CMV in pregnant and pediatric patients

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

that applied to Afyon Kocatepe University ANS Practice and Research Hospital.

The sera samples included the study that comes from the departments of gynecology and obstetrics and pediatric. CMV Immunoglobuline G and M antibodies investigated with ELISA method by using a microplate reader (Biotek ELx 800, Biotek Instrumentations, Inc, Winnooski, VT, USA) in the direction of the recommendations of the manufacturer. CMV avidity test used for the cases that both IgG and IgM detected as positive.

A total of 6457 sera samples were enrolled the study. Seven hundred and seventy five of samples found as IgG positive. The positivity of CMV IgM was twenty. Fifteen of the IgM positive patients was also IgM positive. CMV avidity test examined for these patients for distinguish primary infections from reinfections. Thirteen of the patients had low avidity for CMV.

In conclusion, seropositivity of CMV was quite high. Most of the women infectious with CMV in childbearing ages. Prevention efforts like counseling pregnant women about simple hygiene practices like hand washing can decrease spread of illness and risk of congenital defects related with CMV.

Key Words Prevalence, CMV, Pregnant women, Children.

**PREVALENCE OF INTESTINAL PARASITIC
INFECTIONS IN PATIENTS OF AFYON
KOCATEPE UNIVERSITY PRACTICE AND
RESEARCH HOSPITAL**

Recep KEŞLİ*, Hayriye TOKAY**, Onur
TÜRKYILMAZ **

ht.tokay@gmail.com

*Selçuk University, School of Medicine, Department of
Medical Microbiology, Konya, Turkey.

**Afyon Kocatepe University, School of Medicine,
Department of Medical Microbiology, Afyonkarahisar,
Turkey.

Gastrointestinal track is an important part of parasitic life cycle. Poor hygiene, ignorance and lack of access to potable water are risk factors of parasitic infections. Epidemiological information on the prevalence of various

intestinal parasitic infections is important to develop appropriate control strategies.

The goal of this study was to determine the prevalence of intestinal parasitic infections in patients of Afyon Kocatepe University ANS Practice And Research Hospital.

The stool samples were included the study that sent from various departments to Department of Medical Microbiology. Approximately 2 g of stool sample was stained with Lugol's Iodine Stain for the microscopic investigation of stool. Preparations that were prepared have been investigated on 20 and 40 microscope lenses.

A total of 26083 stool specimens were enrolled the study. A thousand and ninety five patients were infected with one or more intestinal parasites. Fifteen of them were infected with two parasites. The three most common pathogenes that detected were *E. histolytica*/*E. dispar*, *G. intestinalis* and *E. coli*. Therefore the most common parasite was *B. hominis* that known as nonpathogen. The significant part of the infectious patients were paediatric patients.

Infection with intestinal parasites is a serious public health problem in Afyonkarahisar, Turkey. Intestinal parasite prevalence was higher in children. Interventions including health education on personal hygiene to the students and to the parents may help reduce of prevalence of intestinal parasites.

Key Words: Prevalence, Intestinal parasites, *E. histolytica*/*E. dispar*,

ORAL MİKROBİYOTA VE İMMÜN SİSTEM ETKİLEŞİMİ

Orhan AKPINAR¹

*1.Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimler
Enstitüsü Tıbbi Mikrobiyoloji AD.*

Sağlıklı bireylerin ağız boşluğu, farklı bakterel, viral ve fungal türler içerir. Bağışıklık sistemi ve oral mikrobiyota arasındaki karmaşık etkileşim vardır. Oral mikrobiyota konakçı bağışıklık sisteminden etkilenebilir. Ağız boşluğunda, bağışıklık sistemi sadece komensal bakteriler, mantarlar ve virüslerin ekolojisi ile uyumlu olmakla kalmayıp, aynı zamanda patojen mikroorganizmalara karşı da savunma yapar. Bağışıklık

sisteminin düzensiz olduğu durumlarda oral mikrobiyota değiştirilir. Bağışıklık sisteminin dengesini bozan ve oral mikrobiyotayı etkileyebilen durumlar; Hematolojik malignansiler, inflamatuvar hastalıklar, otoimmün hastalıklar ve immune yetmezlikler, kanserler olarak özetlenebilir. Bu durumlarda oral mikrobiyata nın simbiyotik bakterileri yerine patojenik türlerin kolonizasyonu veya aşırı çoğalması, patojenik bir süreci indükleyecektir. Hematolojik malignansilerde konakçı immün sistemindeki zayıflık, oral mikrobiyotayı değiştirebilir. Hematolojik maligniteleri olan immün sistemi baskılanmış hastalarda ağız boşluğundaki *Enterobacteriaceae* prevalansının anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Oral mikrobik flora kompozisyonu üzerindeki bu etki sistemik enfeksiyonlara yol açabilir. Akut lenfoblastik lösemi hastalarının supra gingival plağında oral mikrobiyata bileşenleri, sağlıklı konakçıya kıyasla anlamlı derecede az bulunmuştur. Enflamatuvar bozukluklar da oral mikrobiyotayı da şekillendirebilir. İnflamatuvar barsak hastalığı, Alzheimer hastalığı, Behçet sendromu başta olmak üzere ateroskleroz ve kardiyovasküler hastalıklar gibi diğer kronik enflamatuvar hastalıklar da oral mikrobiyota üzerinde değişiklik yapabilir. Kanserden korunma ve ilerlemesinin engellenmesi büyük ölçüde konakçı bağışıklık sistemi tarafından yürütülür. Kanserlerin ilerlemesinde kronik iltihaplanma süreçlerini beraberinde getirmiştir, Oral skuamöz hücreli karsinoma, Mide kanserli, Kolorektal kanserli, pankreas kanseri gibi kanserlerin sistemik pro enflamatuvar yapısı göz önüne alındığında, oral mikrobiyota çeşitliliğinin, konakçı bağışıklık sistemi durumundaki değişikliklerle kuvvetli bir şekilde etkilenmesi mümkündür. Otoimmün ve diğer immün yetmezlik bozuklukları konakçının oral kommensal florasını bozabilir. Romatoid artrit kronik inflamatuvar yapısı, oral floranın disbiyozunda önemli bir rol oynar, bu nedenle oral patojenlerin oral alanı kolonize etmesine izin verir. İnsan immün yetmezlik virüsü konakçının immün sistemini baskılayarak oral mikrobiyotada önemli değişiklikler yapar.

**RELATIONSHIPS AND ROLES OF SERUM
AMYLOID A AND PRO-INFLAMMATORY
CYTOKINES IN THE ACUTE PHASE RESPONSE**
Aykut ULUCAN¹, Alper SEVİMLİ², Hayati YÜKSEL³

*1 Bingöl Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu, Bingöl, Türkiye, aulucan@bingol.edu.tr*

*2 Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi, Veteriner
Fakültesi, Afyonkarahisar, Türkiye, alpers@aku.edu.tr*

*3 Bingöl Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Bingöl,
Türkiye, hyuksel@bingol.edu.tr*

Numerous systemic and metabolic changes occur, which are defined as acute phase responses in vertebrates following inflammatory stimulation. Acute phase proteins are defined as proteins that increase plasma concentration by 25% or more following inflammatory stimulation. SAA, an important acute phase protein, is a protein with a size of 12 kDa containing 104 amino acids. During inflammation, the SAA level can increase about 100 times. Because of their pleiotropic effects, pro-inflammatory cytokines have been intensively studied in a number of investigations. In the several studies, it has been reported that the major 4 cytokines (IL-6, IL-1 α , TNF- α and TGF- β) are effective on the production of SAA. Many questions about the mechanisms involved in the acute phase response remain to be answered. It has been shown that the synthesis of major mediators in acute phase response is an important factor in immunity and hematopoietic system. Especially why some proteins behave as strong acute phase reactants in animals, rather than in humans, or vice versa. Detailed information on the pathophysiological mechanisms of the acute phase response will provide treatment for human inflammatory diseases. The acute phase response observed in vitro studies suggests that the complexity of cytokine regulation may lead to changes in the synthesis of different AFPs. Research on the molecular basis of the acute phase response has only begun to illuminate some of the myriad of fascinating intracellular regulatory events. Better knowledge of the pathophysiological mechanisms of the acute phase response will provide treatment for human inflammatory diseases. This review provides a broad background on SAA, pro-inflammatory

cytokines and acute phase response that play a role in the pathogenesis of numerous diseases.

Key words: Acute Phase Response, Serum Amyloid A, Pro-inflammatory Cytokines

**PARATİROİT HÜCRE NAKLİNDE SERUM
FİZYOLOJİK VE ALICININ KAN SERUMU
VERİMLİLİĞİNİN IN VİTRO
KARŞILAŞTIRILMASI**

Utku KARATOPRAK¹, Koray KASAN², Beyza GONCU³, Emrah YÜCESAN⁴, Erhan AYŞAN⁵

*¹Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İstanbul,
Türkiye, utkukaratoprak@gmail.com*

*²Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İstanbul,
Türkiye,*

*³Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Deneyisel Uygulama ve
Araştırma Merkezi, İstanbul, Türkiye,*

*⁴Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Yaşam Bilimleri ve
Biyoteknoloji Enstitüsü, İstanbul, Türkiye,*

*⁵Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Tıp Fakültesi Genel
Cerrahi Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye,*

Hipoparatiroidi hastaları, kan kalsium ve fosfor düzeylerini kontrol altında tutabilmek için ilaca bağımlı bir hayat geçirmektedir. Buna rağmen bu hastalarda tetani, anksiyete ve kas ağrıları gibi komplikasyonlar görülebilmektedir. Hastaların yaşam standartlarının yükseltilmesi ve komplikasyonların azaltılması için alternatif bir tedavi yaklaşımı olarak paratiroid nakli değerlendirilebilir. Sunduğumuz çalışmanın amacı; paratiroid dokusu veya paratiroid hücre nakli esnasında uzun yıllar boyunca kullanılan; alıcıya ait kan serumuna karşı serum fizyolojik solüsyonunun değerlendirilmesidir. Çalışmada sekonder hiperparatiroidi tanısı konmuş, cerrahi olarak subtotal paratiroidektomi işlemine tabii tutulan hiperplazi dokusu kullanılmıştır. Elde edilen dokunun 1/3'ü histopatolojik olarak incelenmiştir. Kalan 2/3'lük kısım ise patoloji laboratuvarından gelen tanı bilgisinden sonra enzimatik hücre izolasyonuna tabii tutulmuştur. Değerlendirme için izole edilen hücrelerden, canlılık oranları belirlendikten sonra paratiroid hücreleri kan serumu ve serum fizyolojik bulunan 2 ayrı petri kabında kültüre edilmiştir. Hücre canlılığı kültürün 4. ve 12. saatlerinde ölçülmüştür.

Sonuç olarak kültürün 4. saatinde kan serumu ile kültüre edilen dokunun canlılığı %46,20 ve 12. saatinde ise %34,60 olduğu belirlenmiştir. Diğer yandan serum fizyolojik ile kültüre edilen hücrelerin 4. saatteki canlılığı %97,50, 12. saatteki canlılığı ise %94,60 olarak ölçülmüştür. Canlılık parametreleri arasında istatistiksel olarak anlamlılık gözlenmiştir ($p=0,011$).

Deney sonuçlarına ve yapılan literatür taramalarına göre nakil işlemi sırasında serum fizyolojik solüsyonu kullanımının hücre canlılığı açısından avantajları olduğu görülmüştür. Sonraki nakil işlemlerinde serum fizyolojik solüsyonunun kullanılmasının verimli olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Paratiroid, Hücre Nakli, Hücre kültürü, Hücre izolasyonu

**PARATİROİT HÜCRE İZOLASYONUNDA
ENZİMATİK VE MEKANİK İZOLASYON
YÖNTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**
Koray KASAN¹, Utku KARATOPRAK², Beyza GONCU³, Emrah YÜCESAN⁴, Erhan AYŞAN⁵

¹Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İstanbul, Türkiye, koraykasan@yahoo.com

²Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İstanbul, Türkiye,

³Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Deneyisel Uygulama ve Araştırma Merkezi, İstanbul, Türkiye,

⁴Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Yaşam Bilimleri ve Biyoteknoloji Enstitüsü, İstanbul, Türkiye,

⁵Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye,

Tiroid bezlerine bitişik olarak bulunan paratiroid bezleri yardımıyla kan kalsiyum, fosfor ve D vitamini miktarının düzenlenmesi sağlanmaktadır. Paratiroid bezlerinin tiroid ameliyatlarında farkedilmeden alınması veya kanlanması zarar görmesi sonucunda hastalarda kalıcı hipoparatiroidi gelişebilmektedir. Bu hastaların kan kalsiyum ve fosfor düzeylerini kontrol altında tutabilmek için ilaç tedavisi uygulanır. Ömür boyu ilaç kullanımına rağmen hastalarda titreme, kas ağrıları, anksiyete gibi komplikasyonlar görülebilmektedir. Bu hastaların yaşam standartlarının yükseltilmesi, komplikasyonların

azaltılması ve ilaca bağımlı olmamaları için alternatif bir yöntem olarak paratiroid nakli önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın amacı; paratiroid hücre naklinde donör dokularına ait hücrelerin iki ayrı izolasyon yöntemi kullanılarak elde edilmesi ve elde edilen bu hücrelerin canlılıklarının karşılaştırılmasıdır. Çalışmada sekonder hiperparatiroidi tanısı konulan, tedavi olarak cerrahi endikasyonu gerçekleşen bireyden alınan hiperplazi dokusu kullanılmıştır. Histolojik tanıları onaylanan dokular 2 ayrı gruba ayrılmıştır. Birinci grupta parçalayıcı bir enzim kullanılan (enzimatik grup) ve 2. grupta herhangi bir parçalayıcı enzim kullanmadan doğrudan mekanik muamele (mekanik grup) ile izolasyon işlemlerinin gerçekleştirilmesi sağlanmıştır. İzolasyon sonrasında hücreler kültüre alınmıştır. Kültürün 1. ve 3. günlerinde hücre sayısı ve canlılıkları belirlenmiştir.

Sonuç olarak; enzimatik grupta kültürün birinci gününde hücre sayısı $11,96 \times 10^6/\text{ml}$, hücre canlılığı ise %92,30 olarak ölçüldü. Kültürün üçüncü gününde hücre sayısı $24,92 \times 10^6/\text{ml}$, hücre canlılığı %97,60 olarak ölçüldü. Mekanik grupta ise kültürün birinci gününde hücre sayısı $14,84 \times 10^6/\text{ml}$; hücre canlılığı %93,90 olarak ölçüldü. Kültürün üçüncü gününde ise hücre sayısı $17,70 \times 10^5/\text{ml}$; hücre canlılığı %95,80 olarak ölçüldü.

Kültür sürecinde her iki hücre izolasyon yönteminde yüksek canlılık elde edilmiş ve hücrelerin adezyonlarının kuvvetli olduğu ışık mikroskobu ile gözlenmiştir. Canlılık verileri açısından iki yöntem arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır. Paratiroid hücre canlılığının yüksek oluşu paratiroid hücre nakilleri için iki ayrı izolasyon yönteminin de verimli olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Paratiroid, Paratiroid hücre nakli, Enzimatik İzolasyon, Mekanik İzolasyon

**INVESTIGATION OF SELF ESTEEM, LIFE
SATISFACTION AND PERCEPTION OF HEALTH
IN YOUNG ADULTS**

Gamze KURT

Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Yüksek Okulu

The aim of this study is to investigate of self esteem, life satisfaction and perception of health in young adults and relationship between them.

686 participants (330 females, 356 males) were included in the study between the ages of 19-35. After participants' demographic information was recorded, self-esteem, life satisfaction and health perception were evaluated via Rosenberg Self-Esteem Scale, visual analogue scale, and 4 Likert Scale, respectively.

The mean age of the participants was 21.62 ± 1.93 years. The self-esteem and life satisfaction mean score were 21.00 ± 4.55 and 69.00 ± 25.79 , respectively. 21.8% of the participants reported that their health status was "very good". It was found that statistically significant weak correlation between self-esteem score, life satisfaction score and health perception ($p=0.00$).

Self esteem, life satisfaction and health perception are positively related with each other in young adults. As self-esteem increases, life satisfaction increases and perceived health status improves.

Keywords: Young adults, Self esteem, Life satisfaction, Health perception

**THE EFFECT OF DICLOFENAC SODIUM ON
NEURAL TUBE DEVELOPMENT IN THE EARLY
STAGE OF CHICK EMBRYOS**

Tolga ERTEKİN*, Abdülkadir BİLİR*, Esra ASLAN**,
Bugra KOCA***, Ozan TURAMANLAR*, Ayşe
ERTEKİN****

* *Department of Anatomy, Faculty of Medicine, Afyon
Kocatepe University, Afyonkarahisar, Turkey;*

** *Department of Histology and Embryology, Faculty of
Medicine, Afyon Kocatepe University, Afyonkarahisar,
Turkey;*

*** *Department of Biochemistry, Faculty of Medicine,
Afyon Kocatepe University, Afyonkarahisar, Turkey;*

**** *Department of Emergency, Afyonkarahisar Public
Hospital, Afyonkarahisar, Turkey*

Neural tube defects are congenital malformations of the central nervous system. Genetic predisposition and some environmental factors play an important role in the development of neural tube defects. This study aimed to investigate the effects of Diclofenac sodium on the neural tube development in a chick embryo model that corresponds to the first month of vertebral development in mammals.

Seventy-five fertile, specific pathogen-free eggs were incubated for 28 hours and were divided into five groups of 15 eggs each. Diclofenac sodium was administered via the sub-blastodermic route at this stage. Incubation was continued till the end of the 48th hour. All eggs were then opened and embryos were dissected from embryonic membranes and evaluated morphologically and histopathologically.

It was determined that the use of increasing doses of Diclofenac sodium led to defects of midline closure in early chicken embryos. There were statistically significant differences ($p<0.001$) in neural tube positions (open or close) among the groups. In addition; crown- rump length, somite number were significantly decreased in high dose experimental groups compared with control group ($p<0.001$).

This study showed that development of neurons are affected in chicken embryos after administration of diclofenac sodium. the exact teratogenic mechanism of diclofenac sodium is not clear; therefore it should be investigated.

Key Words: Diclofenac sodium, Chicken embryo, Neural tube defect

**INVESTIGATION OF ELECTROCHEMICAL
BEHAVIOR OF AMMONIUM O-PROPYL
FERROCENYL DITHIOPHOSPHONATES IN
ACETONITRILE ON THE PENCIL GRAPHITE,
PLATINUM AND GLASSY CARBON
ELECTRODES**

¹Ahmet AYDIN, ²Tugba SARDOHAN KOSEGLU

¹Suleyman Demirel University, Faculty of Arts and
Sciences, Dept. of Chemistry, Isparta

² Suleyman Demirel University, Faculty of Technology,
Dept. of Biomedical Engineering, Isparta

ahmetaydin@sdu.edu.tr,

The reaction of 2,4- diferrocenyl-1,3dithiadiphosphetane disulfide dimer [FcP(μ -S)₂] [Ferrocenyl Lawesson: FcLR] with n-propyl alcohol gave O-alkyl ester {[FcPS(OR)SH], R= nPr}, and the latter was converted to the ammonium salt, [NH₄L] [1] where L is the ferrocenyl phosphonodithioate anion. Compound were characterized by elemental analysis, FTIR, (¹H, ³¹P) NMR spectroscopy. In this work, the electrochemical behavior of NH₄L compound was investigated using differential pulse voltammetry (DPV) and cyclic voltammetry (CV) techniques in the acetonitrile [2].

Bare pencil graphite electrode (PGE), platinum electrode (Pt) and glassy carbon (GCE) are employed as the working electrodes. Firstly, the influence of the scan rate on the peak potential (E) and the peak current (i) were investigated using 1 mM solution of NH₄L. When the scan rate was changed from 0.01 V/s to 0.5 V/s, reduction peak potentials were shifted towards the positive values. Cyclic voltammograms for 1 mM solution of NH₄L by the PGE, Pt and GCE electrodes in acetonitrile containing 0.1 M tetrabutylammonium perchlorate (TBAP) as a supporting electrolyte are performed at (-1.1 V)- (+1.0 V) at scan rate of 0.4 V/s. The voltammograms of NH₄L posses anodic peak potentials at about 0.6 V at PGE, 0.5 V at Pt and GCE electrodes. The highest anodic signal in determination of NH₄L was obtained for PGE at scan rate of 0.4 V/s. In the second phase of the study, the

electrochemical response to the nickel(II) ion of NH₄L compound was investigated using bare pencil graphite electrode (PGE), polypyrrole modified PGE and NH₄L-polypyrrole modified PGE by DPV at Britton-Robinson buffers (pH 6) prepared in acetonitrile. The detection limit of Ni(II) was determined as 9.35 ppm (S/N=3) for NH₄L-polypyrrole modified PGE.

Keywords: Ferrocenyl, dithiophosphonates, cyclic voltammetry, differential pulse voltammetry, pencil graphite electrode.

**YETİŞKİNLERDE İKİ FARKLI BİLİŞSEL DURUM
ÖLÇEĞİ İLE VÜCUT FARKINDALIĞI
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Mücahit ÖZTOP*, Emine ASLAN TELCİ*, Serbay
ŞEKERÖZ*, Feride YARAR*

mucahitoztop@gmail.com

*Pamukkale Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu, Denizli.

Bilişsel durum işlem hızı, öğrenme, hafıza ve özyönetim ile ilişkilidir. Geliştirilen ölçeklerin bazıları bilişsel durumun klinisyen tarafından değerlendirilmesine olanak sağlar. Değerlendirilen kişi tarafından doldurulan diğer anketler ise kişinin algıladığı bilişsel durum hakkında bilgi verir. Son yıllarda sağlık alanında dikkat çeken bir diğer konu vücut farkındalığıdır. Vücut farkındalığı ile bilişsel durum düzeyi arasındaki ilişki henüz açıklığa kavuşmamıştır.

Bu çalışmada, klinisyen tarafından değerlendirilen bilişsel durum düzeyi, algılanan bilişsel durum düzeyi ve vücut farkındalığı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlandı.

Çalışmaya 30-65 yaş aralığında (ortalama yaş: 42,44±9,03 yıl) toplam 86 yetişkin (48 erkek; 38 kadın) birey dahil edildi. Katılımcıların bilişsel durumları fizyoterapist tarafından Mini Mental Test (0: ciddi bilişsel bozukluk; 30: bilişsel bozukluk yok) ile değerlendirildi. Algılanan bilişsel durumu değerlendirmek için öz bildirim ölçeği olan 25 sorudan oluşan 5'li likert tip Bilişsel Durum Ölçeği (0: bilişsel bozukluk yok; 100: ciddi bilişsel bozukluk) kullanıldı. Vücut farkındalığını değerlendirmek için 18 sorudan

oluşan 7'li likert tip Vücut Farkındalığı Anketi (yüksek skor iyi vücut farkındalığını gösterir) kullanıldı.

Sonuçlarımız algılanan ve değerlendirilen bilişsel durum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir (p: 0,000; r: -0,413). Ayrıca vücut farkındalığı ile algılanan (p: 0,003; r: -0,317) ve değerlendirilen (p: 0,000; r: 0,382) bilişsel durum düzeyleri arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Çalışmamızın sonuçları yetişkin bireylerde değerlendirilen ve algılanan bilişsel durum düzeyi arasındaki ilişkiyi ortaya koymuştur. Bu durum klinisyenler tarafından değerlendirilen bilişsel durum ile kişilerin algıladıkları bilişsel durumun paralel olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda sonuçlarımız bilişsel durum düzeyi arttıkça vücut farkındalığının da arttığını göstermiştir.

Anahtar Sözcükler: Bilişsel Durum, Vücut Farkındalığı, Öz Bildirim

YAŞLILARDA KOGNİTİF DURUMUN DÜŞME ENDİŞESİ, FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYİ, FONKSİYONEL MOBİLİTE VE DENGE ÜZERİNE ETKİSİ

Serbay ŞEKERÖZ*, Emine ASLAN TELCİ*, Nesrin
YAĞCI*, Mücahit ÖZTOP*

serbaysekeroz@gmail.com,

**Pamukkale Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu, Denizli*

Kognitif düzeydeki azalma yaşlılık periyodunda bireyin fonksiyonel bağımsızlık düzeyini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Fonksiyonel bağımsızlık düzeyi düşme, fiziksel aktivite düzeyi, mobilite ve denge gibi birçok fiziksel sağlık parametresi ile ilişkilidir.

Çalışmamızda, yaşlı bireylerde kognitif durumun düşme endişesi, fiziksel aktivite düzeyi, fonksiyonel mobilite ve denge üzerine etkisinin incelenmesi amaçlandı.

210 katılımcı Hodkinson Mental Test sonuçlarına göre hafif kognitif bozukluğu olan (Grup I, 72 kişi) ve kognitif bozukluğu olmayan (Grup II, 138 kişi) şeklinde iki gruba ayrıldı. Tüm katılımcıların düşme endişesi (Uluslararası Düşme Etkinlik Skalası), fiziksel aktivite düzeyi (Yaşlılar

için Fiziksel Aktivite Skalası), fonksiyonel düzeyi (otur-kalk testi ve fonksiyonel öne uzanma testi) ve denge durumu (keskinleştirilmiş romberg testi ve tek ayak üzerinde durma testi) değerlendirildi.

Grup I (ortalama yaş: 71,44±5,77 yıl; VKİ: 28,58±3,68 kg/m²) ve Grup II (ortalama yaş: 71,08±5,61 yıl; VKİ: 27,41±4,18 kg/m²) katılımcıları arasında yaş ve vücut kitle indeksleri arasında farklılık yoktu. İki grup karşılaştırıldığında Grup I'deki katılımcıların düşme endişesi (p=0,0001), fiziksel aktivite düzeyi (p=0,026), fonksiyonel düzey (otur- kalk testi: p=0,003; fonksiyonel öne uzanma testi: p=0,0001) ve denge seviyesi (keskinleştirilmiş romberg testi: p=0,0001 ve tek ayak üzerinde durma testi: p=0,0001) açısından Grup II'deki katılımcılara göre istatistiksel olarak anlamlı derecede daha kötü skorlar elde ettikleri belirlendi.

Kognitif bozuklukların kişinin sosyal hayatını ve yaşam kalitesini etkilediği bilinmektedir. Biyopsikososyal bir varlık olan insanın sahip olduğu en değerli yapının kognisyon olduğunu göz önüne alırsak, bu yapıda meydana gelen olumsuz değişikliklerin kişiyi çok farklı yönlerden etkileyeceği anlaşılabılır. Çalışmamız kognitif düzeydeki kötüleşmenin düşme endişesi, fiziksel aktivite düzeyi, fonksiyonel mobilite ve denge üzerine olumsuz yönde etki ettiğini göstermiştir. Kognitif bozukluğu olan yaşlılara yönelik düşme ve denge eğitiminin verilmesi, fiziksel aktivite düzeyinin artırılması olumlu gelişmeler sağlayabilir.

Anahtar Sözcükler: Kognisyon, Yaşlanma, Denge, Düşme, Aktivite

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SİGARA
KULLANIMI ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ**

Cemil YAVUZ¹, Semih AKÇAM², Selma ÖZDERE²,
Ramazan DEMİR²

¹Öğr. Gör., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye
Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü
cyavuz@mu.edu.tr,

² Öğrenci., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye
Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Sigara içimi yaygın bir davranıştır. Dünyada sigara içicilerinin yaklaşık %80'inden fazlasının sigaraya 18 yaşından önce başladığı ve erken yaşta sigaraya başlayan bireylerin sigara içmeyi davranış haline dönüştürmelerinin üniversite yıllarında gerçekleştiği bildirilmektedir(1,2).

Bu çalışma üniversite öğrencilerinin sigara kullanımını ve ilişkili faktörleri belirlemeyi amaçlamaktadır.

Tanımlayıcı tipteki araştırmanın verileri 22 Aralık 2016 – 24 Aralık 2016 yılında üç farklı okulda eğitim gören üniversite öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Tabakalı örneklem yöntemi belirlenen 510 öğrenci örneklem alınmıştır. Veriler 28 sorudan oluşan anket yöntemiyle yüz yüze görüşülerek toplanmış verilerin değerlendirilmesi SPSS programında yüzde ve ki kare kullanılarak yapılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %64.7'si kız, %48.6'ı 18-20 yaş grubunda, %37.8'i Anadolu lisesi mezunudur. Öğrencilerin %66.1 iki-üç kardeşe sahiptir. Babaların %19.8'i memur ve %50'si ilköğretim mezunu, annelerin ise %75.7 si ev hanımı ve %64.7'si ilk okul mezunudur.

Öğrencilerin %72.7 çekirdek aileye sahiptir. Ailelerin %63.5'inin geliri gıdeye eşittir. Öğrencilerin % 29.2'si sorunlu aileye sahip olduğunu, %4.9 u ise ailesi ile büyük sorunları olduğunu belirtmiştir. Arkadaşları ile sorunu olan öğrencilerin oranı %6.5 dir.

Düzenli sigara kullanan oranı %24.5, ara sıra kullanım oranı %15.1, yaşam boyu hiç denemeyen/içmeyenlerin oranı %40.4 bulunmuştur. Günlük 1-10 adet arası sigara içmek(%21.2) en yaygın kullanım şeklidir. Sigaraya en çok 12-18 yaş arasında (%37.8) denemiş ve başlanmıştır. Öğrencilerin aileler bireylerinin %69.6'sı sigara içmektedir. Öğrencilerin %25.1'i bütçelerinin %30 unu sigaraya harcamaktadır. Sigara kullanan öğrencilerin %19.8 i bırakmayı düşünmektedir. Sigara içiminde etkili

faktörler içinde en etkili (%26.3)sorun, sıkıntı stres olarak belirtilmektedir.

En yüksek sigara içme oranı(%28.9) işletme fakültesinde bulunmuştur. Erkeklerde düzenli sigara içme oranı (%31.7) kız öğrencilerden (%20,6) yüksektir. Baba ve annenin eğitim seviyesi arttıkça öğrencilerde sigara içme oranı artmaktadır. Ailenin geliri giderinden az olan(%30.4) ve kendi gelirinin giderinden az olduğunu belirten öğrencilerde sigara içme oranı (%33.3)daha yüksek bulunmuştur. Ailesiyle büyük sorunu olan(%68.1) ve arkadaşlarıyla sorunlu ilişkileri olduğunu belirten öğrencilerde sigara içme oranı (%30.3) daha yüksektir. Ailede sigara kullanan bireylerin olduğu öğrencilerde sigara içme oranları (%29.1)daha yüksek bulunmuştur.

Sigara içme davranışı ile erkek cinsiyet, sorunlu aile ilişkisi, düşük gelir seviyesi ve ailede sigara içimi arasında anlamlı ilişki saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler Üniversite, Öğrenci, Sigara

**THE INVESTIGATION OF GENOTOXIC
EFFECTS OF Di (2-ETHYLHEXYL)-PHTHALATE
(DEHP) AT PRE-PUBERTAL MALE RATS**

Gözde KARABULUT¹, Nurhayat BARLAS¹

¹Department of Biology, Faculty of Science, Hacettepe
University, Ankara, Turkey

gozdekarabulut6@gmail.com,

Phthalate esters (PAEs) are a class of synthetic chemicals which are used for industrial applications (e.g. polyvinyl chloride plasticizers for food contact or medical devices, personal care products and automotive industries). Di-(2-ethylhexyl)-phthalate (DEHP) is the most widely used congener. Humans are exposed to these chemicals through transcutaneous absorption, inhalation, medical transfusions and ingestion.

The main purpose of the study was to evaluate the DEHP influence on genotoxic potential on blood (with Comet assay) from pre-pubertal period to pubertal period at male rats.

Healthy pre-pubertal 30 male Wistar albino rats [6 weeks of age and average body weight of 200–220 g] were used in this study. The rats were randomly divided into 5 groups, each consisting of 6 male rats. These groups were

oil control, MMS (Methyl methanesulphonate) control group, 100, 200 and 400 mg kg⁻¹ day of DEHP treatment groups. The rats were orally exposed to DEHP or to the vehicle control during 28 consecutive days. In oil control group, corn oil (1 mL) was administered to the rats. At the end of every week, the blood was taken from tail of rats and Comet assay was performed in blood lymphocytes. This study took 28 days and the measurements were calculated at the end on day 7, 14, 21 and 28 days.

At the end of the study, tail length, intensity of tail and tail moment values were increased in the 100, 200 and 400 mg/kg/day of DEHP dose groups and it was statistically significant compared to the oil control.

This study is important for showing the DNA damage of DEHP of DEHP in blood which is often used. These results will be used for the regulation of the usage levels in the environment and human health.

Keywords: Phthalate, Plasticizer, DEHP, Genotoxicity, Comet.

**DE-NOVO PARKİNSONDA ALFA
OSİLASYONLARININ GÖRSEL UYARANLAR
SIRASINDA İNCELENMESİ**

Çağdaş GÜDÜCÜ¹, İpek ERGÖNÜL¹, Emre
ESKİCİOĞLU¹, Raif ÇAKMUR², Adile ÖNİZ¹

¹Dokuz Eylül Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Biyofizik
Anabilim Dalı, 35340, İzmir

²Dokuz Eylül Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Nöroloji
Anabilim Dalı, 35340, İzmir

ipek.ergonul@deu.edu.tr

Parkinson Hastalığı (PH), ikinci en yaygın nörodejeneratif hastalıktır ve beyindeki dopamin alanlarının zarar görmesi ile karakterize olmuştur. Hastalığın başlangıcında, motor semptomların (bradikinezi, kasılma ve akinezi gibi) gözlenmemesi, motor olmayan semptomlar hakkında yapılan çalışmaların önem kazanmasına neden olmuştur. Son yıllarda PH'da duyu işleme ilgili yapılan çalışmalar ile hastalığın tanı ve tedavi sürecine yeni yaklaşımlar getirmektedir.

İlaç tedavisine başlamamış PH ve sağlıklı kontrollerde, görsel uyarılma potansiyellerinin elektrofizyolojik yöntemler ile incelenmesidir.

Çalışma Dokuz Eylül Üniversitesi Biyofizik AD. Beş Duyu Laboratuvarı'nda gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya 11 Parkinson hastası (4 erkek; ortalama yaş: 53 ± 8,76 yıl) ve 11 sağlıklı kontrol (7 erkek; ortalama yaş: 53,82 ± 6,25 yıl) katılmıştır. Katılımcıların görsel uyarılma potansiyelleri (VEP) 64 kanallı EEG ile kayıtlanmış ve analizlerde beyin yanıtları, duysal işleme ile ilgili olduğu belirtilen alfa frekans bandında (8-13 Hz) filtrelenmiştir. Öncelikli olarak dört bölgede (oksipital, frontal, santral ve parietal), 12 elektroda (O_z, O₁, O₂, C_z, C₃, C₄, P_z, P₃, P₄, F_z, F₃, F₄) ait veriler incelenmiştir.

PH'nın parietal (3,00 ± 1,73 µV) ve oksipital (3,00 ± 2,52 µV), bölge elektrotlarındaki genlikleri kontrol grubundan (2,04 ± 1,52 µV; 2,04 ± 0,63 µV) %47, santral bölgede ise %14 daha büyük olarak gözlenirken (PH: 2,37 ± 1,29 µV; Kontrol: 2,07 ± 0,79 µV); PH'nın yanıt latansları, parietal (49,51 ± 3,56 ms) elektrotlarında kontrol grubuna (46,00 ± 6,07 ms) kıyasla %7, santral bölge de ise %17 geç olarak gözlenmiştir (PH: 51,33 ± 18,65 ms; Kontrol: 43,78 ± 7,45 ms). Öte yandan, frontal bölge için yapılan değerlendirmelerde ise her iki grup için genlik ve latans değerleri benzer bulunmuştur.

PH'nda alfa frekans bandında görülen büyük genlikler, uyarılara karşı artan uyarılabilirliğin (excitability) ve bozulan uyumun (habitüasyon) göstergesi olabilir. Hasta sayısının artırılarak çalışmaya devam edilmesi ve frekans-entropi analizleri gibi yöntemlerle de incelemeler gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Parkinson hastalığı, Görsel uyarılma potansiyelleri, Alfa salınımları

**ÇOCUKLARDA TERAPÖTİK OYUN VE
HEMŞİRELİK**

Duygu Yıldız KEMER¹,

Ayşegül İŞLER DALGIÇ

¹Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Çocuk Sağlığı
ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

duyguyildiz@akdeniz.edu.tr

Çocuk için hastalık ve hastaneye yatma onu korkutan, rahatsız eden ve stres yaratan bir durumdur. Çocuklarda hastane ve hastalık ile ilgili deneyimlerin getirdiği stresi azaltmak amacıyla “tedavi edici oyun” ya da “terapötik oyun” kavramı ortaya çıkmıştır.

Amaç: Bu derlemenin amacı hasta çocuk ile iletişimde terapötik oyunun önemini ortaya koymaktır.

Yöntem: Çalışma, “çocuk”, “terapötik oyun”, “iletişim” “hemşire”, anahtar kelimeleri anahtar kelimeleri ile tarama yapılarak güncel literatür bilgileriyle hazırlanmıştır.

Hastanede yatan çocuklar bilinmeyen ortam, yabancı kişiler, bilinmeyen araç-gereçler, korkutucu sesler ve kokular nedeniyle farklı duygular yaşarlar. Hastaneye yatma süreci, hem aile hem de çocuk için oldukça stres yaratan bir deneyimdir. Çocuklarda hastane ve hastalık ile ilgili deneyimlerin getirdiği stresi azaltmak amacıyla “tedavi edici oyun” ya da “terapötik oyun” kavramı ortaya çıkmıştır. Terapötik oyun; hastalık ve hastanede yatmanın yol açtığı travmayı azaltmak, ev ve hastane arasında bir bağlantı oluşturmak, çocuğun tedavi ya da işlemlere ilişkin duygularını ve yanlış anlamalarını değerlendirmek, çocuğun olumlu baş etme yöntemleri geliştirmesi için kullanılan bir oyun tekniğidir. Terapötik oyun hastaneye yatış için çocuğun hazırlanması aşamasından başlayarak taburculuk sürecine kadar herhangi bir aşamada kullanılabilir. Bu amaçla, maske, eldiven, bone, ameliyat örtüleri gibi tıbbi oyuncaklar ve oyuncak bebekler, kuklalar ve hayvanlar kullanılabilir. Terapötik oyunun etkinliği bilimsel çalışmalarla da kanıtlanmıştır. Literatürde çocukların hastaneye kabulünde ve cerrahi işlemler öncesinde terapötik oyun kullanıldığında; çocuklar girişim sırasında daha az anksiyete yaşadıkları, postoperatif ağrı skorları daha düşük olduğu ve daha çok iş birliği içinde olduğu, hastaneye yatmasının ve ameliyat olmasının nedenini daha iyi anlayabildiği bildirilmiştir. Aynı zamanda terapötik oyunun aşı uygulamalarına hazırlanırken önemli bir araç olduğu da belirtilmiştir.

Terapötik oyun çocuğun kendini ifade etmesini kolaylaştıran, çocuğun otonomi ve yeterlilik duygularını tekrar

kazanmasına yardımcı olan önemli bir uygulamadır. Bu nedenle çocuk hemşireleri terapötik oyunu çocuk ile doğru iletişim kurabilmek ve bakım kalitesini artırmak için kullanması gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Çocuk, terapötik oyun, iletişim, hemşirelik

**THE EFFECT OF ISCHEMIC COMPRESSION IN
CHRONIC PELVIC PAIN: A PILOT STUDY**

Kubra SAGİR¹, Ebru KAYA MUTLU², Cenk YASA³,

Funda GUNGOR UGURLUCAN³,

¹Gelisim University, School of Health Science,
Department of Physiotherapy and Rehabilitation,
Istanbul, Turkey, ksagir@gelisim.edu.tr

²Istanbul University, Faculty of Health Science, Division
of Physiotherapy and Rehabilitation, Istanbul, Turkey,

³Istanbul University, Istanbul Medical School,
Department of Obstetrics and Gynecology, Istanbul,
Turkey,

Chronic pelvic pain (CPP) is a common condition among women. It is associated with myofascial trigger points (MTrPs) which are hyper-irritable sites located within a taut band of skeletal muscle or fascia, on the abdominal wall. Ischemic compression (IC) is a useful non-invasive method for the treatment of MTrPs.

The purpose of our study was to investigate the effect of IC on pain and function in CPP.

10 women with CPP (mean age, 39.82 ± 11.7 years, mean body mass index 25.57 ± 3.25 kg/m²) from the Istanbul Medical School, Department of Obstetrics and Gynecology were selected for our study. IC was applied by sustained pressure on the trigger point, twice a week for 6 weeks. Pressure pain threshold (PPT) was assessed by algometer, pain was assessed by Visual Analogue Scale (VAS), function was evaluated by Global Pelvic Floor Bother Questionnaire (GPFQBQ). The assessment was done before treatment, immediately afterwards, after second session and after 6 weeks.

There was a significant difference in PPT values by immediate effect rectus abdominis, quadratus lumborum, gluteus maximus and adductor magnus muscles (p < 0.05), but this difference was not permanent until the next session in all muscle (p > 0.05). At the end of 6 weeks (12 sessions), difference between pre- and post -

treatment PPT ($p=0.001$ for rectus abdominis, $p=0.002$ for quadratus lumborum, $p=0.001$ for gluteus maximus and $p=0.02$ for adduktor magnus), VAS ($p=0.005$ for VAS-rest, $p=0.007$, for VAS-activity, $p=0.01$ for VAS-night) and GPFQB ($p=0.005$) values was statistically significant.

IC method was found to be effective in improving pain and function. The desired result can not be obtained from only one-session of therapy. 12 sessions that we use in our study in accordance with the current literature are appropriate. We continue to our study by including more patients in order to produce strong evidence for this results.

Key words: Myofascial trigger point, Ischemic compression, Chronic pelvic pain, Pressure pain threshold.

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KÜLTÜRLERARASI DUYARLILIK VE TOPLUMSAL CİNSİYET ALGILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Yasemin ÇEKİÇ¹, Eda Özge YAZGAN²

¹Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü

²Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, edaozge@gmail.com

Kültürlerarası duyarlılık “kültürlerarası farklılıkları anlama, kabul etme ve takdir etmede kendi motivasyonunu sağlamak için gerekli olan aktif istek” olarak tanımlanmaktadır. Toplumsal cinsiyet ise kültürel-toplumsal olarak belirlenen ve kazanılan kadın/erkek olma özellikleri, rol ve sorumlulukları olarak tanımlanmakta, toplum içindeki konum ve davranışları belirlemektedir. Lisans eğitiminin ilk yılından itibaren farklı kültür ve cinsiyette hastalarla etkileşim halinde olup, hasta bakımına dahil olan hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarını ve kültürlerarası duyarlılıklarını değerlendirmek bakımın etkinliği açısından önemlidir.

Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısını, kültürlerarası duyarlılığını ve toplumsal cinsiyet algısı ile kültürlerarası duyarlılığı arasındaki ilişkiyi değerlendirmek amaçlanmaktadır.

Çalışmanın evrenini Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü’nde okuyan 830 öğrenci oluşturmaktadır. Halen devam etmekte olan çalışmada örneklem seçimine gidilmeksizin tüm öğrencilere ulaşılması hedeflenmiş, ilk etapta 75 öğrenciye ulaşılmıştır. Veriler Sosyodemografik Özellikler Veri Toplama Formu, Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği ve Kültürler Arası Duyarlılık Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizi için SPSS 21.0 paket programı kullanılmıştır.

Katılımcıların %76’sının kadın olduğu, %58,7’sinin hayatının büyük bölümünü şehir merkezinde geçirdiği, %38,7’sinin en uzun süre yaşadığı bölgenin İç Anadolu Bölgesi olduğu saptandı. Katılımcıların Kültürel Duyarlılık Ölçeği puan ortalamasının $94,06 \pm 11,81$, Toplumsal Cinsiyet Ölçeği puan ortalamasının ise $102,40 \pm 17,83$ olduğu saptandı. Katılımcıların kültürel duyarlılık ölçeği puanları ile toplumsal cinsiyet ölçeği puanları arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki olduğu belirlendi ($r=0.564$, $p=0.0001$).

Kültürlerarası duyarlı kişiler bireyci-toplumcu ortamlarda evrensel değerleri ön planda tutan bakış açısına sahiptirler. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarının olumlu yönde geliştirilmesi, farkındalıklarının artırılması ve bilinçlendirme ile kültürlerarası duyarlılıklarının artacağı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Öğrenci, Toplumsal cinsiyet algısı, Kültürlerarası duyarlılık

DART ATMA HAREKETİNİN DEĞERLENDİRMESİNDE KULLANILAN YÖNTEMLERİN LİTERATÜR İNCELEMESİ

Dilara ÖZEN¹, Mehmet Gürhan KARAKAYA¹, İlkin ÇITAK KARAKAYA¹

¹ Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Muğla
fztdilaraozen@gmail.com /

Literatürde günlük yaşam aktivitelerinde en sık kullanılan el bileği hareketi olarak geçen “Dart atma hareketi”; el bileği midkarpal ekleminin dorso-radial yönden, palmo-ulnar yöne doğru oblik düzlemde yaptığı harekettir. Bu çalışma literatürde var olan, dart atma hareket

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

kinematığının değerlendirmesine yönelik yapılmış çalışmaların incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Şubat 2018 tarihinde Pubmed ve Scopus veri tabanları, özet&başlığında “dart atma hareketi” barındıran ve bu hareketin; CT, MRI, X-Ray, gonyometre, elektrogonyometre ve hareket yakalama sistemleri şeklindeki kinematik değerlendirme yöntemlerini içeren çalışmalar taranmıştır. Bu özelliklere uyan toplam 32 çalışma; yayımlandıkları yıl, araştırma türü, meslek grubu ve değerlendirme yöntemi açısından analiz edilmiştir. Çalışmaya dahil edilen 32 makale 2004-2018 yılları arasında yayınlanmış olup, en fazla çalışma (%21,9) 2014 yılında yapılmıştır. Yayınların %62,5’inde hekimler, %18,8’inde fizyoterapistler ilk yazarken; mühendis, biyolog ve iş-uğraşı terapistleri tarafında yapılan çalışmalar (%18,9) da bulunmaktadır. Dart atma hareketini değerlendirmede; %37,5 oranında CT, MRI, X-Ray gibi görüntüleme tekniklerinin, %25 oranında hareket yakalama sistemlerinin kullanımı ağırlıktadır ve bunları %9,4 oranı ile gonyometrik ölçümler takip etmektedir. Bu alanda daha çok kesitsel (%46,9) ve derleme (%18,8) türünde çalışmalar yapılmıştır. Çalışmaların %53,1’i insanlar üzerinde yapılırken, %21,9’u modelleme şeklinde yapılırken, sağlıklı popülasyon (%46,9) üzerinde yapılan çalışmalar çoğunluktadır.

Dart atma hareketinin kinematik değerlendirmesine yönelik yapılan çalışmaların literatürde yetersiz olduğu, çalışmaların çoğunlukla sağlık profesyonelleri tarafından sağlıklı popülasyon üzerinde yapıldığı saptanmıştır. Araştırmalarda sıklıkla tercih edilen CT, MRI, X-Ray gibi sabit pozisyonda yapılan ölçüm tekniklerine nazaran dart atma hareket ekseninin hasta popülasyon üzerinde ve fonksiyonel hareket sırasında değerlendirileceği çalışmalara ihtiyaç olduğu düşünülmüştür.

Anahtar Sözcükler: El bileği kinematığı, eklem hareket açıklığı, görüntüleme yöntemleri, gonyometre, hareket yakalama sistemleri.

**PROGRESİF GEVŞEME EGZERSİZLERİNİN
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KLİNİK
KAYGI DÜZEYİNE ETKİSİ**

Gönül GÜMÜŞ*, Nigar ÜNLÜSOY DİNÇER**

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

**Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu, gon.ank.06@gmail.com*

***Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, nigardincer@yahoo.com*

Hemşirelik eğitimi uygulamalı öğretim ve öğrenimi kapsayan, teorik bilgi ve psikomotor becerilerin kazanılmasını gerektiren hassas bir süreçtir. Klinik öğretim sırasında yaşanan kaygı ve stres öğrenciyi olumsuz anlamda birçok yönde etkilemektedir. Kaygı ve stresin azaltılması için birçok alternatif yöntem kullanılmaktadır. Öğrencilerde kaygı ve stresi azaltmak için kullanılan yöntemlerden biri de progresif gevşeme egzersizleri(PGE)dir.

Araştırma, progresif gevşeme egzersizlerinin birinci sınıf hemşirelik öğrencilerinin klinik kaygı düzeyine etkisini belirlemek amacıyla deneysel olarak yapılmıştır.

Araştırma örneğini 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Hemşirelik Esasları Dersi kapsamında Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Yenimahalle Eğitim ve Araştırma Hastanesi’nde klinik uygulamaya çıkan, aydınlatılmış onamları alınmış, araştırmaya katılmayı kabul eden ve araştırma kriterlerine uyan 44 öğrenci (deney:22, kontrol:22) oluşturmuştur. Araştırmanın yapılabilmesi için öncesinden gerekli etik kurul izni alınmıştır. Araştırmada veriler, "Tanıtıcı Özelliklere İlişkin Anket Formu", "Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği" ve "Hissedilen Kaygıya İlişkin Görüş Formu" ile toplanmıştır. PGE, deney grubundaki öğrencilere klinik uygulama öncesi 6 hafta boyunca ve klinik uygulama süresince uygulatılmış, kontrol grubundaki öğrencilere ise hiç yaptırılmamıştır. PGE’nin öğrencilerde zamana göre (PGE öncesi ve sonrası, klinik uygulamanın ilk günü sabah ve öğleden sonra, klinik uygulamanın son haftası) kaygı düzeylerine etkisi incelenmiştir.

Araştırmada öğrencilerin sürekli kaygı puan ortalaması deney: $\bar{X} = 48.2 \pm 3.6$, kontrol: $\bar{X} = 46.7 \pm 4.9$ ’dur. Deney grubundaki öğrencilerin durumluk kaygı puan ortalamaları ilk klinik günü PGE öncesi: $\bar{X} = 64.6 \pm 4.3$, ilk klinik günü PGE sonrası: $\bar{X} = 31.9 \pm 3.6$, ilk klinik gün sonu: $\bar{X} = 26.0 \pm 2.6$, klinik uygulama sonu: $\bar{X} = 22.0 \pm 1.9$ şeklinde, hissedilen kaygı puan ortalamaları ise ilk klinik günü PGE

Abstract Book (Oral Presentation)

öncesi: 8.0(min=7.0; max=10.0), ilk klinik günü PGE sonrası: 4.0(min=2.0; max=6.0), ilk klinik gün sonu: 2.0(min=0.0; max=3.0) ve klinik uygulama sonu: 0.0 (min= 0.0; max=3.0)] şeklinde anlamlı düzeyde azalmıştır ($p<0.05$).

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda hemşirelik öğrencilerine klinik uygulama öncesinde ve sırasında ayrıca gündelik yaşantılarında kaygı ve strese baş etmede PGE'yi uygulama önerisinde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Hemşirelik eğitimi, Hissedilen kaygı, Klinik eğitim, Sürekli-durumluk kaygı, Progresif gevşeme

ELEKTRİKSEL STİMULASYONUN KUADRİCEPS KAS GÜCÜ VE ALT EKSTREMİTE PERFORMANS ÜZERİNE ETKİSİ

Filiz ALTUĞ¹, Tuba Can AKMAN¹, Ayşe
ÜNAL¹ Gülsüm TİKAÇ¹, Nihal BÜKER¹,

¹Pamukkale Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu, Denizli/TÜRKİYE

tubacan@pau.edu.tr

Elektrik stimülasyon (ES) kas kuvvetlendirmesinde sık kullanılan yöntemlerden birisidir. Temeli maksimal istemli kontraksiyonda daha fazla motor ünite aksiyon potansiyeli oluşturmaktır. Rus akımının diğer kas kuvvetlendiren akımlara üstünlüğü ise, yüksek akım şiddetinin ağrısız olarak dokulara uygulanabilmesidir.

Bu çalışmanın amacı ES'nin kuadriceps kas gücü denge ve alt ekstremité performans üzerine etkisini incelemektir.

Çalışmaya gönüllü 24 sağlıklı birey dahil edilmiştir. Katılımcılar ES grup (n=12) ve kontrol grubu (KG, n=12) olarak ikiye ayrılmıştır. ES haftada 3 gün olacak şekilde 4 hafta boyunca Russian tekniği ile kuadriceps femoris kasına tetanik kontraksiyon alacak şekilde uygulanmıştır. Kontrol grubuna ise herhangi bir eğitim yapılmamıştır. Kuadriceps kas gücü Hand-Held dinamometre ile değerlendirilmiştir. Performans testleri olarak yana sıçrama, vertikal sıçrama ve basamak çıkma testleri uygulanmıştır. Tüm katılımcılar tedavi öncesi ve sonrası değerlendirilmiştir.

Yaş ortalamasında her iki grup arasında da (ES: 21.45± 1.12; KG: 21.66± 0.65) fark yoktur ($p>0.05$). ES eğitimi kuadriceps femoris kas gücünde, yana sıçramada

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

($p>0.05$), vertikal sıçrama ve basamak testinde ($p<0.05$) stimülasyon öncesine göre artış sağlamıştır. Her iki grup karşılaştırıldığında ise gruplar arasında istatistiksel fark saptanmamıştır ($p>0.05$).

Sağlıklı kuadriceps femoris kasına uygulanan ES ile kas kuvveti ve alt ekstremité performansında artışa neden olmaktadır. Ancak uzun dönem etkileri ile ilgili ileri araştırmalar gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: M. Kuadriceps femoris, Elektrik stimülasyonu, Kas gücü, Performans

SAĞLIKLI GENÇLERDE TÜM VÜCUT VİBRASYON EĞİTİMİNİN DENGİ VE PERFORMANS ÜZERİNE ETKİSİ

Tuba Can AKMAN¹, Gülsüm TİKAÇ¹, Ayşe ÜNAL¹,
Filiz ALTUĞ¹, Nihal BÜKER¹,

¹Pamukkale Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu, Denizli/TÜRKİYE

tubacan@pau.edu.tr

Tüm vücut vibrasyonu (TVV) mekanik stimülasyon için sistemik vibrasyon sinyalleri sağlayan yeni bir modalitedir. TVV'nin musküler performans üzerindeki yararlarına rağmen, yaş ve fiziksel kondüsyona bağlı olabilen denge üzerindeki etkinliği hala kesin değildir.

Bu çalışmanın amacı TVV'nin sağlıklı genç erişkinlerde denge ve performans üzerine etkisini incelemektir.

Çalışmaya gönüllü 24 sağlıklı birey dahil edilmiştir. Katılımcılar TVV grup (n=12) ve kontrol grubu (n=12) olarak ikiye ayrıldı. TVV haftada 3 gün olacak şekilde 4 hafta boyunca uygulanmış ve kontrol grubuna ise herhangi bir eğitim yapılmamıştır. Denge Sport Kat Kinesthetic Ability Trainer (SPORTKAT 550) ve kuadriceps femoris kas gücü Hand-Held dinamometre ile değerlendirilmiştir. Performans testleri olarak yana sıçrama ve vertikal sıçrama testleri uygulanmıştır. Tüm katılımcılar tedavi öncesi ve sonrası değerlendirilmiştir.

TVV (20.90± 0.94) ve kontrol grubunda (21.66± 0.65) yaş ortalamasında fark saptanmamıştır ($p>0.05$). TVV çift ayakta statik dengede artışa neden olmuş ($p<0.05$) aynı zamanda kuadriceps kas gücü, yana sıçrama ve vertikal sıçrama da artış sağlamış fakat gruplar arasında istatistiksel fark saptanmamıştır ($p>0.05$)

Tüm vücut vibrasyon tedavisi sağlıklı genç bireylerde kas gücü denge ve performans üzerine faydalı etkileri vardır. Bu nedenle TVV kas gücü ve dengeyi artırmak için, kolay uygulanabilen ve iyi tolere edilebilen alternatif bir yöntem olarak kullanılabilir. Ancak uzun dönem etkileri ile ilgili ileri araştırmalar gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Tüm vücut vibrasyonu, Denge, Performans, Kas gücü

ÜNİVERSİTEDE GÖREV YAPAN AKADEMİK VE İDARİ PERSONELİN EKMEK TÜKETİM ALIŞKANLIKLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Emre ADIGÜZEL¹, Hacer LEVENT², Fatma ÇOLAKOĞLU³

¹Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Karaman, Türkiye, emreadiguzel@kmu.edu.tr

²Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Karaman, Türkiye, hacerevent@kmu.edu.tr

³Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Karaman, Türkiye, fcolakoglu@kmu.edu.tr

Halk için alın terini ve hayatta kalmayı niteleyen ekme besleyici, doyurucu, ucuz ve kolay erişilebilir olmasıyla gelişmekte olan ülkeler için önemli bir karbonhidrat ve protein kaynağıdır. Son yıllarda sağlıklı beslenme konusunda yapılan bilgilendirmeler tüketicileri doğal, katkısız ve besin değeri yüksek olan ekme tüketimine yöneltmiştir.

Bu çalışmada; en az ön lisans düzeyinde eğitim seviyesine sahip olan personelin ekme tüketim alışkanlıklarının ve algı durumlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Çalışmaya Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi'nde görev yapan 89'u akademik (%81.7) ve 20'si idari (%18.3) olmak üzere toplam 109 personelin katılımı sağlanmıştır. Bu kişilere ekme tüketim düzeyi ve ekme algısı ile ilgili anket yapılarak veriler toplanmıştır.

Erkek ve kadın katılımcı oranları sırasıyla %63.3 ve %36.7 olup yaş ortalaması 33.7±5.98 olarak belirlenmiştir. Yapılan ankete göre en çok tüketilen ekme çeşitlerinin sırasıyla beyaz ekme (%45.0), tam buğday ekmeği (%33.0) ve mayalı-bazlama ekme

(%12.8) olduğu saptanmıştır. En çok beyaz ekme çeşitlerini tüketen kişilere tükettikleri diğer ekme çeşitleri sorulduğunda %64.4 oranı ile tam buğday ekmeği, %27.1 ile de kepekli ekme cevapları alınmıştır. Katılımcıların %65.1'i pilav, makarna gibi tahıl ürünleriyle birlikte ekme tüketmediklerini, %7.3'ü ise bu tür yemeklerin ekme tüketimlerini etkilemediğini bildirmişlerdir. Ekmeğin temel gıda maddesi olduğunu düşünenlerin oranı %67.9 olarak bulunurken, en ucuz besin olduğunu düşünenlerin oranı ise %77.1 olarak belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların %68.8'i ekmeğin şişmanlatacağına inanmaktadır. Ekmeğin sağlıklı şartlarda üretilmediğini belirtenlerin oranı %52.3 iken; ekme fabrikalarının yeterince denetlenmediğini belirtenlerin oranı ise %53.2'dir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu (%64.2) ekme israfının azaltılması için ekme gramajlarının değiştirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Çalışmaya katılan personelin %92.7'si ekme türünün sağlıklı beslenmek için temel teşkil ettiğini söylemektedir.

Türk toplumunun diyetinde ekmeğin önemli bir konuma sahip olduğu bir kez daha görülmüştür. Beslenmemizde temel karbonhidrat kaynağı olan ekmeğin tamamen diyetimizden çıkarılmaması, yüksek rafine buğday ekmeleklerinin yerine tam buğday ve/veya çok tahıllı ekmeleklerin tercih edilmesi ve toplumun bu yönde bilinçlendirilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ekme, tüketim algısı, tüketim alışkanlıkları.

GEBELİĞE BAĞLI PELVİK KUŞAK AĞRISI OLAN BİREYLERDE AKTİVİTE

LİMİTASYONUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Semiha YENİŞEHİR¹, İlkin ÇITAK KARAKAYA¹,

Dilara ÖZEN¹, Mehmet Gürhan KARAKAYA¹

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, 48000, Muğla-TÜRKİYE

ysehir.semiha8@gmail.com

Gebeliğe bağlı pelvik kuşak ağrısı (PKA) fiziksel aktivite limitasyonlarına, fonksiyonel kapasitenin azalmasına, uyku bozukluklarına neden olarak günlük yaşam

Abstract Book
(Oral Presentation)

aktivitelerini ve yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir.

Gebeliğe bağlı PKA'sı olan bireylerde aktivite limitasyonunun değerlendirilmesidir.

Çalışmaya 2-3. trimesterdeki 167 gebe (28.43±4.59 yaş) dâhil edilmiştir. Fiziksel ve sosyodemografik özellikleri ile obstetrik hikâyeleri kaydedilmiş, konuyla ilgili Avrupa Rehberlerinde tanımlanan klinik testlerle PKA'sı olduğu belirlenen gebelerin aktivite limitasyonları Pelvik Kuşak Anketi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Gebelerin %24.6'sında (n=41) PKA saptanmıştır. PKA'lı bireylerin %48.8'i ikinci, %51.2'si üçüncü trimesterdedir. Vücut kitle indeksleri 27.59±4.27 kg/m²'dir. Tamamı evli olan olguların, yarısından fazlası (%51.2) ev hanımıdır. Pelvik Kuşak Anketi sonuçlarına göre toplam puan (%) 55.48, aktivite puanları (%) 43.71 ve semptom puanları (%) 11.77'dir. Olguların %95.1'i uzun süre ayakta durmanın (>60 dk), %92.7'si uzun süre yürümenin (>60 dk), %87.8'i uzun süreli oturmanın (>60 dk), %73.2'si normal bir cinsel hayata sahip olmanın sorunlu olduğunu ifade etmiştir. Olguların sadece %4.9'u yatakta dönme aktivitesinde zorlanmadıklarını belirtmişlerdir. %43.9'u tek ayakla bir şeyleri itmenin "büyük ölçüde" sorunlu olduğunu belirtmişlerdir. Olguların tamamının akşam ağrı hissettiği saptanmıştır. %53.7'si akşam "büyük ölçüde", %48.8'i sabah "küçük bir oranda" ağrı hissettiğini ve %12.2'si sabah hiç ağrı hissetmediğini ifade etmiştir. PKA yüzünden uykularının bölündüğünü belirten gebelerin oranı %87.8'dir. Olguların %58.5'i PKA nedeniyle bacaklarında boşalma hissi olduğunu, %31.7'si "büyük ölçüde" bir şeyleri çok yavaş yaptığını ifade etmişlerdir.

Bulgular gebeliğe bağlı PKA'sı olan bireylerde fiziksel aktivite limitasyonları, cinsel yaşamda zorluklar, uyku bozuklukları görüldüğünü ortaya koymuştur. İleriki çalışmalarda günlük yaşamı olumsuz yönde etkileyen gebeliğe bağlı PKA farkındalığını artırmaya, PKA'nın yol açtığı aktivite limitasyonları ile semptomlarını azaltmaya yönelik yaklaşımlara yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar sözcükler: Aktivite kısıtlılığı, Obstetrik fizyoterapi, Pelvik Kuşak Anketi, Prenatal değerlendirme

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

**DETERMINATION OF SELECTED PHYSICAL
AND MOTORIC FEATURES STUDENTS WITH
SPECIAL NEEDS FROM 7-14 AGE GROUPS**

Sinan AYAN, Ekrem BOYALI

Murat ERGİN, Mehmet ULAS¹

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi BESYO

m.ulas@yahoo.com

Purpose: The aim of this study was to determine selected physical and motor features of students with special needs.

Method: 119 (54 female and 65 male) mildly mentally retarded students participated in the study. Body length, body weight, body mass index (BMI), body fat percentage, body fat mass measurements were taken to determine the physical features of the participants. Hand grip strength, active vertical jump, long jump, flexibility, static balance, speed tests have been applied to determine motoric features. In the analysis of the research data, IBM SPSS 22 package program was used. Descriptive statistical methods were used to evaluate the obtained data.

Results: Age, height, body weight and BMI values of the female students were: 10.77 ± 1.88 years; 142.89 ± 12.3 cm; 42.21 ± 16.4 kg; 20.48 ± 5.9 kg / m²; male students: 10.89 ± 1.96 years; 145.90 ± 13.9 cm; 42.70 ± 10.3 kg; 19.58 ± 5.4 kg / m². 52.9% of the participants had a poor body mass index. Obesity was found to be 3.1% in male students and 11.1% in female students. It was found that male students performed better than girls in all motor performance tests except the flexibility test.

Conclusion: As the age of students with special needs increased, motor performance also increased. These findings are similar to the literature. It was determined that the students who participated in my research had had a weak and normal body mass index. In the literature, it was seen that the children with special needs had been in overweight and obese group according to the BKI depending on the sedentary lifestyle. This can be due to the socio-economic differences of the students, and the participation in physical activity in the extracurricular and / or school.

Keywords: Special Needs Student, Physical Features, Motoric Features

**GEBELİĞE BAĞLI PELVİK KUŞAK AĞRISI
OLAN VE OLMAYAN BİREYLERİN
KİNEZYOFİBİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**
Semiha YENİŞEHİR¹, İlkin ÇITAK KARAKAYA¹,
Dilara ÖZEN¹, Asalet Aybuke GÜP¹, Mehmet Gürhan
KARAKAYA¹

¹*Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, 48000,
Muğla-TÜRKİYE.*

ysehir.semiha8@gmail.com

Ağrılı durumlarda yaralanma ya da tekrar yaralanma korkusu nedeniyle meydana gelen kinezyofobi, fiziksel hareket ve aktivite korkusudur. Günlük yaşam aktivitelerini ve tedaviye yanıtı olumsuz yönde etkileyen, normalin ötesine geçen bir kaçınma davranışına dönüşebilen kinezyofobi, bazı olgularda gebeliğe bağlı pelvik kuşak ağrısının (PKA) doğumdan sonra devam etmesinin nedeni olarak gösterilmektedir.

Gebeliğe bağlı PKA'sı olan ve olmayan bireylerin kinezyofobilerini karşılaştırmaktır.

Çalışmaya 167 gebe dâhil edilmiştir. Olguların fiziksel ve sosyodemografik özellikleri ile obstetrik hikâyeleri kaydedilmiştir. Konuyla ilgili Avrupa Rehberlerinde tanımlanan klinik testlerle PKA'lı olup olmadığı belirlenen gebelerin hareket korkuları Tampa Kinezyofobi Ölçeği (TKÖ) kullanılarak karşılaştırılmıştır.

Ortalama yaşları 28.43±4.59 yıl olan gebelerin %24.6'sında (n=41) PKA belirlenmiştir. TKÖ'yü eksiksiz dolduran 41 PKA'lı ve 111 PKA'sız gebenin TKÖ puan ortalamaları karşılaştırılmış, PKA'lı gebelerde kinezyofobinin daha yüksek olduğu saptanmıştır (sırasıyla 43.12±5.17 ve 40.56±4.5 puan, p=0.003). PKA'lı olguların %92.7'si ve PKA'sız olguların %42.3'ü egzersiz yaparlarsa kendilerini sakatlamaktan kaygılandıklarını belirtmişlerdir (p=0.046). PKA'lı olguların %75'i, ağrının artmasını engellemenin en basit ve güvenli yolunun gereksiz hareketler yapmaktan kaçınmak olduğu (madde 10) ve hiç kimsenin ağrı hissederken egzersiz yapmak zorunda olmaması gerektiği

(madde 17) ile ilgili maddelere katıldıklarını belirtmişlerdir. PKA'sız olguların bu maddelere katılım oranı sırasıyla %58.6 ve %74.8'dir.

Bulgular PKA'lı olgularda hareket korkusunun daha fazla olduğuna işaret etmektedir. Olguların çoğunun sakatlanma ve ağrının artacağı düşüncesiyle açığa çıkan korku nedeniyle fiziksel aktiviteden kaçındıkları belirlenmiştir. İleriki çalışmalarda, özellikle PKA'sı olan gebelerin, durumlarına uygun şiddet, süre ve tipteki fiziksel aktivite ile egzersizler konusunda farkındalıklarının artırılması ve hareket korkularının azaltılması hedeflenmelidir.

Anahtar sözcükler: Egzersiz, Fiziksel aktivite, Hareket korkusu, Obstetrik fizyoterapi, Posterior pelvik ağrı

**AN INVESTIGATION OF PHYSICAL AND
MOTORIC PARAMETERS OF STUDENTS WITH
SPECIAL NEEDS IN TERMS OF AGE AND
GENDER VARIABLES**

Sinan AYAN, Ekrem BOYALI,

Murat ERGİN, Mehmet ULAS

¹*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi BESYO*

m.ulas@yahoo.com

The purpose of this study is to examine the selected physical and motoric features of students with special needs (age group 7-14) in terms of age and gender.

A total of 119 mildly intellectual disabled students (HZE), 54 female and 65 male students attending 14 special education classes (4 primary schools, 10 secondary schools) in Kırıkkale were participated voluntarily. Body length, body weight, body mass index (BMI), body fat percentage, body fat mass were measured. Grip strength, vertical jump, stopping long jump, elasticity, static balance, 20 m sprint test were applied. In the analysis of the research data, the IBM SPSS 22 package program was used and the level of significance was accepted as p <0.05. Arithmetic mean and standard deviation values are used in descriptive statistics of variables. Participants were divided into two groups, primary school (7-10 years) and middle school (11-14 years), to assess physical and motoric features according to age and sex. Shapiro-Wilk test was used to

evaluate the normal distribution of the obtained data, and the data were not normal. Differences between the groups were analyzed using Mann-Whitney U Test and Kruskal Wallis Test. The Mann-Whitney U Test was applied to determine which group caused the difference after the Kruskal Wallis Test.

There was a statistically significant difference between males and females (in favor of male students) in hand grip strength and vertical jump tests between 7-10 age group ($p < 0,05$). Body length, body weight, anaerobic power, right hand grip strength vertical and jump values were found to be statistically significant ($p < 0,05$) according to age of 7-10 age group students. A statistically significant difference was found between male and female students (in favor of male students) in boys age group 11-14, boy length, right hand grip strength and long jump performance. In the values of flexibility, statistically significant difference was found in favor of female students ($p < 0,05$). According to age variation among 11-14 age group students; height length, left hand grip strength and speed performance were found statistically significant ($p < 0,05$).

Male students perform better than female students in physical and motoric features. An increase in physical and motor characteristics has been observed in parallel with the ages of students with special needs. This result is in parallel with the studies in the literature.

Keywords: Special Needs Student, Physical Features, Motoric Features

NÖROLOJİK REHABİLİTASYONDA GİYİLEBİLİR SENSÖRLERİN KULLANIMI İLE İLGİLİ YAPILMIŞ ÇALIŞMALARIN ANALİZİ

Dilara ÖZEN¹, Mehmet Gürhan KARAKAYA¹

Semiha YENİŞEHİR¹, İlkin ÇITAK KARAKAYA¹

¹ Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Muğla

yehir.semiha8@gmail.com

Hareket ve fizyolojik değişkenleri ölçen akselerometre, jiroskop ve manyetometre gibi giyilebilir sensörler; araştırma ve klinik uygulama alanlarında giderek daha

fazla yer almaya başlamıştır ve nörolojik hastalıkların klinik değerlendirmesi için tercih edilmektedir.

Giyilebilir sensörlerin nörolojik rehabilitasyonda değerlendirme ve tedavi amaçlı kullanımına yönelik yapılan çalışmaların incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Şubat 2018 tarihinde Pubmed ve Scopus veri tabanları taranarak gerçekleştirilen bu çalışmada anahtar kelime olarak; rehabilitasyon teknolojisi, fizyoterapi, giyilebilir sensör, akıllı giysi, yürüyüş analizi, hareket yakalama sistemi, jiroskop, akselerometre, motor değerlendirme kullanılmıştır. Araştırmaya dahil edilen çalışmalar; yayınlandıkları yıl, araştırma türü, çalışma hipotezi, çalışan meslek grubu ve araştırmada kullanılan teknoloji türü açısından analiz edilmiştir. Çalışma kriterlerine uygun 53 makale bulunmuştur. Bu makaleler 2006-2018 yılları arasında yayınlanmış olup, %58,5'i 2015 yılı ve sonrasında yapılmıştır. Yayınların %67,9'unda mühendisler, %15,1'inde doktorlar ve %13,2'sinde fizyoterapistler ilk yazardır. Bu alanda daha çok Ar-Ge (%47,2) ve derleme (%26,4) türünde çalışmalar yapılmıştır. Literatürde yer alan çalışmaların %47,2'si giyilebilir sensörlerin geliştirilmesine yönelik olarak mühendis ilk yazarlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Nörolojik rehabilitasyonda kullanılan giyilebilir sensörler çalışmaların %22,6'sında değerlendirme, %15,1'inde tedavi amacıyla kullanılmıştır. Çalışmaların büyük bir çoğunluğu (%52,8) nörolojik hastalar üzerinde yapılmıştır. Teknolojik gelişmelere paralel olarak, nörolojik rehabilitasyonda giyilebilir sensörlerin kullanımına yönelik yapılan çalışmaların son 5 yılda daha fazla artış gösterdiği bulunmuştur. Mühendis araştırmacılar tarafından giyilebilir sensör geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılırken, sağlık profesyonelleri tarafından yapılan çalışmalar daha çok değerlendirme ve tedavi odaklı bir bakış açısına sahiptir. Bu alanda interdisipliner olarak yapılacak daha fazla sayıdaki çalışma, nörolojik vakaların değerlendirilmesinde ve tedavisini planlamada yol gösterici olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Akıllı giysi, akselerometre, hareket yakalama sistemi, jiroskop, rehabilitasyon.

**GENÇ ERİŞKİN BİREYLERİN SAĞLIKLI YAŞAM
BİÇİMİ DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ**

Cihan Caner AKSOY, Betül TAŞPINAR¹, İsmail
OKUR¹, Gamze KURT¹, İsmail SARAÇOĞLU¹

Ferruh TAŞPINAR¹

¹ *Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Yüksek Okulu,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*

Sağlıklı yaşam biçimi davranışları (SYBD), bireyin sağlıklı kalmak ve hastalıklardan korunmak için inandığı ve uyguladığı davranışların bütünü olarak tanımlanmaktadır. Sağlıklı bir toplum için öncelikle SYBD gösteren bireylerden oluşması gerekmektedir.

Bu çalışmanın amacı genç erişkin bireylerin SYBD'nin belirlenerek farklı değişkenlerle olan ilişkisinin incelenmesiydi.

Araştırmamız tanımlayıcı bir çalışmadır. Çalışmamıza 19-35 yaşları arasındaki 700 birey dahil edildi. Çalışmaya katılmayı kabul eden gönüllülere çalışmada kullanılacak ölçekler hakkında bilgi verildikten sonra hazırlanmış olan gönüllü olur formunu imzalamaları istendi. Katılımcıların demografik verileri sorgulanarak kaydedildi ve 52 maddeden oluşan SYBD ölçeği sorularını cevaplamaları istendi.

Çalışmamızda 700 katılımcı ile ulaşılmış ancak eksik verileri nedeni ile 14 olgu çalışma dışı kalmış, sonuç olarak toplam 686 katılımcıya (yaş ortalamaları 21,62±1,93 yıl) ait veriler analiz edildi. Katılımcıların cinsiyetlerine göre SYBD karşılaştırıldığında erkeklerin (n=330) fiziksel aktivite alt skorunun kadınlardan (n=356) istatistiksel açıdan anlamlı ölçüde yüksek olduğu (p<0,001), kişiler arasında ilişkiler alt skorunun ise kadınlarda istatistiksel açıdan anlamlı derecede yüksek olduğu (p<0,05) görüldü. Bununla birlikte SYBD ölçeğinin sağlık sorumluluğu alt başlığı ile kadınların vücut ağırlığı (p=0,02; rho=-0,13) ve kişilerarası ilişkiler alt başlığı ile vücut kitle indeksleri (p=0,00; rho=-0,16) arasında negatif yönde anlamlı zayıf ilişki belirlendi. Erkeklerde ise yaş ile stres yönetimi (p=0,03; rho=-0,11) ve fiziksel aktivite (p=0,04; rho=-0,11) alt skorları arasında negatif yönde anlamlı zayıf ilişki belirlendi.

Çalışmamızdan elde edilen veriler ışığında genç erişkin erkeklerin akran kadınlardan fiziksel açıdan daha aktif

oldukları ancak yaşla birlikte azaldığı görülmüştür. Bununla birlikte kadınların kişilerarası ilişkilerinin daha iyi olduğu ancak bu ilişkilerin vücut kitle indekslerinin artmasından olumsuz olarak etkilendiği belirlenmiştir. Özellikle kadınlar olmak üzere toplumumuzdaki genç erişkin bireylerin yaşamın her döneminde aktif bir hayat sürmeleri ve bu fiziksel seviyelerini koruyabilmelerinin toplum sağlığı açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Genç erişkin, Sağlık, Davranış.

**GEBELİĞE BAĞLI PELVİK KUŞAK AĞRISI
OLAN VE OLMAYAN BİREYLERDE FİZİKSEL
AKTİVİTE DÜZEYİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**

Semiha YENİŞEHİR¹, İlkin ÇITAK KARAKAYA¹,
Dilara ÖZEN¹, Mehmet Gürhan KARAKAYA¹

¹ *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, 48000,
Muğla-TÜRKİYE.*

fzt.dilaraozen@gmail.com

Pelvik kuşak ağrısı (PKA) fiziksel aktivite limitasyonlarına, fonksiyonel kapasitenin azalmasına neden olarak günlük yaşam aktivitelerini, mobilite ve fiziksel aktiviteyi olumsuz yönde etkilemektedir.

Gebeliğe bağlı PKA'sı olan ve olmayan bireylerde fiziksel aktivite düzeyinin karşılaştırılmasıdır.

Çalışmaya, konuyla ilgili Avrupa Rehberlerinde tanımlanan klinik testlerin sonuçlarına göre PKA'lı (n=41) ve PKA'sız (n=126) olarak sınıflanan toplam 167 gebe dahil edilmiştir. Olguların fiziksel ve sosyodemografik özellikleri ile obstetrik hikayeleri kaydedilmiştir. Gebelerin fiziksel aktivite düzeyleri "Gebelik Fiziksel Aktivite Anketi" (PPAQ) kullanılarak değerlendirilmiştir.

Olguların %46,7'si ikinci ve %53,3'ü üçüncü trimesterdedir. %24,6'sında PKA olduğu belirlenmiştir. PKA'sı olan ve olmayan gebelerin yaş ortalamaları (sırasıyla, 27,8±4,16 ve 28,63±4,72 yıl, p=0,320) ile vücut kitle indeks değerleri (sırasıyla, 27,59±4,27 ve 27,20±4,08 kg/m², p=0,598) benzer bulunmuştur. Ankete yanıt veren (n=158) olgulardan elde edilen toplam fiziksel aktivite puanı 121,01±86,18 MET-saat/hafta'dır. Sedanter aktivite puanı 34,39±30; hafif şiddetli aktivite puanı 60,55±39,60; orta şiddetli aktivite puanı

24.26±40.05; şiddetli aktivite puanı 0.8±4.15; ev işi/bakım aktiviteleri puanı 57.77±52.41; mesleki aktiviteler puanı 19.45±37.24; egzersiz/spor aktiviteleri puanı 11.35±24.63 MET-saat/hafta olarak belirlenmiştir. Ankete yanıt veren PKA'sız (n=117) ve PKA'lı (n=41) olguların toplam aktivite puanları benzer bulunmuştur (sırasıyla 123.44±92.91 ve 114.07±63.67 MET-saat/hafta, p=0.551). Gruplar aktivite tipine göre karşılaştırıldıklarında da benzer puanlara sahip oldukları görülmüştür (p>0.05).

Gebeliğe bağlı PKA'sı olan ve olmayan bireylerin fiziksel aktivite düzeylerinin benzer bulunması şaşırtıcıdır. Bu durumun, fiziksel aktivite düzeyinin değerlendirilmesinde, gebelerin her bir aktivite için harcadıkları tahmini süreyi işaretledikleri bir anket kullanılması kaynaklanmış olabileceği; bu nedenle, maternal enerji harcamasını daha doğrudan ölçen yöntemler kullanarak konunun yeniden araştırılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gebelik Fiziksel Aktivite Anketi, maternal enerji harcaması, obstetrik fizyoterapi, posterior pelvik ağrı, prenatal değerlendirme

DENEYSEL HİPOTİROİDİ OLUŞTURULAN RATLARIN ENDOMETRİYUMUNDAKİ EOZİNOFİL DEGRANÜLASYONU

Fatma ÇOLAKOĞLU¹, Muhammet Lütfi SELÇUK²,
Hasan Hüseyin DÖNMEZ³,

¹Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Karaman,
Türkiye, fcolakoglu@kmu.edu.tr

²Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü,
Karaman, Türkiye, mselcuk@kmu.edu.tr

³Selçuk Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Temel Bilimler
Bölümü, Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı, Konya,
Türkiye, hdonmez@selcuk.edu.tr

İnsanlardaki ve cerrahi/farmakolojik olarak kemirgenlerde şekillendirilen hipotroidizm immünite üzerinde önemli etkilere sahiptir. Methimazol deneysel hipotroidizm oluşturan anti-tiroid bir ilaç olup hipertroidizmin tedavisinde kullanılmaktadır. Tiroid bozukluklarında muskuloskeletal şikayetler yaygın olmakla birlikte bu şikayetler anti-tiroid ilaçların yan

etkisi olarak da bilinmektedir. Dokuya yerleşik olan eozinofil atopik/allergik reaksiyonlarda, helmantik paraziter enfeksiyonlarda, ilaç yan etkilerinde, malignitelerde ve endokrinopatilerde sayılarının artarak hücrel immünitede önemli rol oynamaktadır.

Bu çalışma; ratlarda methimazolle oluşturulan hipotroidizmin kan lökosit formülü ve endometriyumundaki eozinofil yönünden değerlendirilmesi amacıyla yapıldı.

Çalışmada 15 (6 kontrol (K) ve 9 hipotroidizimli (Hp)) adet dişi Wistar Albino rat kullanıldı. Hipotroidizm 2 hafta boyunca methimazolün 10 mg/kg/gün dozundaki intraperitoneyal enjeksiyonuyla oluşturuldu. 4. haftanın sonunda ratlardan kan ve uterus dokuları alınarak kan frotilerine May-Grünwald Giemsa (MGG) boyaması; doku takipleri yapılarak kesitleri alınan uterus preparatlarına ise Masson's triple boyaması yapıldı.

4. haftanın sonunda kan dokusu tüm lökositler bakımından incelendiğinde Hp grubunun istatistiki olarak daha düşük eozinofil (P<0.05) ve istatistiksel olarak anlamlı olmasa da daha yüksek lenfosit içerdiği görüldü (P>0.05). Diğer lökositlerde istatistiksel herhangi bir farklılık belirlenmedi. Ayrıca K ve Hp grubunda yer alan ratların endometriyumda ortalama eozinofil sayısı sırasıyla 67±17,60/0,1 mm² ve 318,67±180,62/0,1 mm² olarak tespit edilerek Hp grubunda eozinofil sayısı istatistiksel olarak anlamlı bulundu (p<0.05). Endometriyumdaki eozinofil dağılımının çoğunlukla endometriyum bazalis bölgesinde yoğunlaştığı ve degranüle olduğu görüldü.

Sağlıklı bir gebelik özel immünolojik durumları gerektirmektedir. Maternal kan ve endometriyum dokusundaki değişimler maternal tolerans olarak bilinmektedir. Hipotroidizmi de kapsayan otoimmün hastalıklarda endometriyozis yüksek oranlarda görülebilmektedir. En yaygın endometriyal değişikliklerden biri eozinofilik hücre değişimleridir. Bazı araştırmacılar methimazol kaynaklı gelişen eozinofilik miyozitin ilaç kullanımının kesildikten sonra normale döndüğünü bildirmişlerdir. Çalışmamızda kullanılan methimazolün endometriyumda hipereozinofilik bir duruma yol açtığı görülmüştür. Hipotroidli kadınların gebelik öncesi ve süresince

Abstract Book
(Oral Presentation)

uterusun bu yönden değerlendirilmesi; infertilite ve tekrarlayan spontan düşükler gibi jinekolojik sorunlar immün ve endokrin sistem arasındaki mekanizmaların iyi anlaşılmasıyla mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Endometriyum, Hipereozinofili, Hipotiroidizm, Methimazol, Rat.

**VOLTAMMETRIC DETERMINATION OF
SULFASALAZINE ON ELECTROPOLYMERIZED-
MOLECULARLY IMPRINTED POLYPYRROLE
MODIFIED PENCIL GRAPHITE ELECTRODE**

Tugba SARDOHAN KOSEGLU, Aybuke DURGUT

*Suleyman Demirel University, Department of Biomedical
Engineering, Isparta-TURKEY*

Sulfasalazine is a widely used drug in the treatment of rheumatoid arthritis and controlling ulcerative colitis. However, it is reported in the literature that sulfasalazine has potential carcinogenic effects and may lead to hemopoietic and gastrointestinal system disorders. Thus, significant attention is emerged on the development of a fast and sensitive method to determine sulfasalazine for precise control of concentration during treatment. Electrochemical methods can be used for low cost analyses of sulfasalazine with a wide linear concentration range, sensitivity, and compactness [1].

In this study, the electrochemical determination of sulfasalazine on imprinted (MIP) and non-imprinted (NIP) electrodes was examined. In the first step, the electrodes were prepared in different potential ranges. The best coating was achieved by applying the potential values between (-0.6)-(+0.9) V. Also, highest current value was found for this coating. MIP and NIP electrodes were prepared by the cyclic voltammetric (CV) deposition of pyrrole in a potential range of (-0.6)-(+0.9) V in the presence of supporting electrolyte (LiClO₄) with and without sulfasalazine on a pencil graphite electrode (PGE). Afterwards, both electrodes were over-oxidized by CV with scanning potential from +0.6 to +1.0 V at the 50 mV/s scan rate and 20 cycles in 0.1 M NaOH solution. Over-oxidized polypyrrole (OPPy) electrodes were prepared by electrochemical molecular imprinting technique for the selective determination of sulfasalazine. The effects of the acetonitrile-water ratio, pH,

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

sulfasalazine concentrations, electropolymerization cycles and scan rate on the performance of the electrodes were optimized by differential pulse voltammetry (DPV) technique in Britton-Robinson buffer solutions. The highest anodic signal for all studied electrodes was obtained at 6 cycles and 100 mV/s scan rate. The same method was also applied for determination of sulfasalazine in a commercial pharmaceutical tablet. The results are demonstrated that developed MIP-OPPy electrodes are more sensitive and selective than NIP-OPPy electrodes.

Keywords: Molecularly imprinted polymer, Pencil graphite electrode, Polypyrrole, Sulfasalazine.

**HEMŞİRELERİN TERMİNAL DÖNEMDEKİ
HASTALARA BAKIM VERMEYE İLİŞKİN
TUTUMLARI: SİSTEMATİK DERLEME**

Seda PEHLİVAN, Rabia Gülnur YILMAZER

Beyza Nur KAHRAMAN, Dilek DOĞAN

*Uludağ Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İç
Hastalıkları Hemşireliği AD, Bursa, Türkiye*

glnr_ylmzr@hotmail.com

Terminal dönemde olan hastanın bakımı; ölene kadar yaşam standartlarının sağlanması, semptomların azaltılması, komplikasyonların önlenmesi ve iyi bir ölüme hazırlanmasını kapsamaktadır. Ölüm ile karşılaşan bireyler, korku, kaygı, inkar, öfke, suçluluk ve içe kapanma gibi duygular yaşayabilmektedir. Hastasını kaybeden hemşire yaşadığı duygularla baş etmeye çalışırken bir yandan da bakım vermeye çalışmaktadır. Hemşire, hastaya bakım verirken, hastanın tüm gereksinimlerinin saptayabilmeli ve önce kendisi ölüm ile ilgili duygularını tanımlamalıdır.

Hemşirelerin terminal dönemdeki hastalara bakım vermeye ilişkin tutumlarını incelemektir.

Google Akademik veri tabanında 20.03.2018 tarihinde “terminal dönem ve hemşire tutumu” anahtar kelimeleri kullanılarak yapılan taramada toplam 339 sonuca ulaşıldı. Çalışmaya, hemşirelerin terminal dönemdeki hastalara tutumlarını içeren araştırma makaleleri alındı. Birbirinin tekrarı olan, terminal dönemde bakım makaleleri ve

derleme makaleleri dışlandı. Toplam 5 çalışmanın sonuçları incelendi.

Yapılan çalışmalarda, hemşirelerin terminal dönemdeki hastalara bakım verirken; kendini kötü hissetme, duygusal tükenme, çaresizlik, yetersizlik hissetme, üzüntü, korku, ağlama, ölümü doğal karşılama, acıların sonlandığını düşünme, hiçbir şey hissetmeme gibi farklı duygular yaşadıkları belirlendi. Terminal dönemdeki hastaya bakım vermeyi olumlu etkileyen faktörlerin; etik ilkelere bağlılık, bakım vermenin görevi olduğunu düşünme, ölümün doğal bir süreç olduğu algısı, ölüme ilişkin eğitim alma, dini inanç, mesleki deneyim olduğu saptandı. Olumsuz etkileyen faktörlerin ise; yüksek ölüm kaygısı, sonun değiştirilemeyeceğini düşünme, başarısız olduğunu düşünme, iyileşebilecek hastaya bakım verme isteği, üzüntü, yıpranma, yorulma gibi duygusal tepkileri yoğun yaşama olduğu görüldü.

Kendi veya sevdiklerinin ölümleri ile yüzleşemeyen hemşireler, terminal dönemdeki hastaya bakım vermek istemez, hasta ve ailesinden uzaklaşır ve kendi korkularından bu şekilde kaçmaya çalışır. Bu olumsuz tutumların sonucunda; terminal dönemdeki hasta ve ailesi gereken bakımı alamaz ve iyi ölüm süreci yürütülemez. Hemşirelerin öncelikle kendi duygularını iyi tanımaları ve duygularını kontrol edebilme yeteneklerini geliştirmeleri gerekmektedir. Ölüm sürecinin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için; hemşirelere ölüm ve terminal dönemde hasta ve ailenin bakımı ile ilgili verilecek eğitimin oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Terminal Dönem, Bakım, Hemşire, Tutum, Ölüm.

SÜT SPORCU İÇECEĞİ OLABİLİR Mİ?

Beyza YALAV¹, Tuğçe KÖKSEL¹, Gülşah KANER²

¹*İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Öğrenci*

²*İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü*

beyza.yalav@hotmail.com

Son yıllarda kuvvet ve dayanıklılık sporları için, sütün iyi bir egzersiz içeceği olarak kullanılması, giderek artan merak konusu olmaya başlamıştır. Sınırlı sayıda

araştırmaya göre, süt kuvvet antrenmanları sonrası protein metabolizmasının akut onarımı için uygun ve etkin bir içecektir. Süt tüketimi; akut kas protein sentezini, kas protein dengesini geliştirerek arttırmaktadır. Ayrıca, süt tüketimi minimum 12 hafta sürdürülen kuvvet antrenmanları ile birleştirildiğinde, kas hipertrofisi ve yağsız kütlede önemli bir artış gözlenmektedir. Araştırmalar sınırlı olmasına karşın, sütün dayanıklılık sporlarında da egzersiz sonrası için iyi bir içecek olarak önerilebileceği, rehidrasyon içeceği olarak etkinliği de kanıtlanmıştır. Süt, spor içecekleriyle kıyaslandığında, güç ve dayanıklılık sporları yapan bireyler için, besin öğelerini daha yoğun içeren bir içecektir. Az yağlı, sevretilmiş sütler egzersiz sonrası dönem için güvenli ve etkin bir spor içeceği olabilir. Süt ve süt ürünleri; protein, yağ, aminoasit, vitamin ve mineraller açısından çok iyi bir kaynaktır. Ticari amaçlı kullanılan birçok spor içeceğinin (glukoz, maltodekstrin) içerdiği miktarlarda karbonhidrat (laktoz) içermektedir. Süt, 3/1 oranında daha yavaş sindirimi sağlayan ve emilmesi sonucu kan aminoasit düzeyinin artmasına neden olan kazein ve whey proteinlerini içermektedir. Diğer bir avantajı ise, kas metabolizmasında ve protein sentezinde önemli rol oynayan dallı zincirli aminoasitleri büyük oranda içermesidir. Son olarak; süt egzersiz sırasında terleme ile kaybedilen elektrolitleri yüksek miktarda doğal yapısında barındırmaktadır. Bu elektrolitlerin yüksek düzeyde alımları, egzersiz süresince oluşan kayıpları yerine koymaya yardımcı olmaktadır. Sütün bu özelliklerine bağlı olarak, spor beslenmesinde kuvvet ve dayanıklılık sporları ve antrenmanlarında egzersiz içeceği olarak kullanımı üzerine yapılan araştırmalar giderek artmaktadır.

Anahtar kelimeler: süt, sporcu içeceği, kuvvet sporları, dayanıklılık sporları

**MEME KANSERİNDE KULLANILAN
TAMAMLAYICI VE ALTERNATİF TEDAVİLER
VE KULLANIM NEDENLERİ: SİSTEMATİK
DERLEME**

Rabia Gülnur YILMAZER, Beyza Nur KAHRAMAN,
Dilek DOĞAN, Seda PEHLİVAN

*Uludağ Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İç
Hastalıkları Hemşireliği AD, Bursa, Türkiye*

Giriş: Tamamlayıcı tedavi, modern tıbbın paralelinde ve onu tamamlayan birçok yöntemin hepsine verilen isimdir. Alternatif tedavi ise modern tıbbın yerine kullanılan tedavidir. En çok görülen kanserler arasında ikinci sırada yer alan meme kanseri, kadınlarda ilk sırada bulunmaktadır. Tüm kanser hastalarının olduğu gibi meme kanseri tanısı olan hastaların da tamamlayıcı ve alternatif tedavilere (TAT) başvurduğu bilinmektedir. Kullanım nedenleri arasında birçok faktörün etkili olduğu bildirilmektedir.

Amaç: Çalışmanın amacı, meme kanseri hastalarında TAT kullanım sıklığı ve nedenleri incelenmektir.

Gereç-Yöntem: Çalışma kapsamında, Google Akademik veri tabanında 15.03.2018-22.03.2018 tarihleri arasında; “meme kanseri ve tamamlayıcı ve alternatif tedavi” anahtar kelimesi ile yapılan taramada 779 sonuca ulaşıldı. Birbirinin tekrarı olan ve Türkçe olmayan makaleler dışlandı. Bu sonuçlar arasından; Türkçe olan ve tam metnine ulaşılan toplam 5 araştırma makalesi incelemeye alındı.

Bulgular: Yapılan çalışmalarda, tamamlayıcı ve alternatif tedavi yöntemlerini kullanım oranlarının %14.3 ile %87 arasında değiştiği görülmektedir. Bu sonuç bize meme kanseri hastalarının ortalama olarak yarısının bir TAT yöntemine başvurduğunu düşündürmektedir. Kullanılan yöntemlerin en başında bitkisel yöntemler geldiği ve bu bitkileri tıbbi tedavi uygulaması ile eş zamanlı kullandıkları belirlendi. Kullanım nedenleri arasında; bitkinin zarar vermeyeceği düşüncesi, bu yöntemlerin daha kolay ulaşılabilir olması, daha iyi hissetmek ve kanser tedavilerinin semptomlarını önlemek bu yöntemlerle hastalığı yenme düşüncesi yer almaktadır. Bireylerin bilgi kaynaklarının daha çok sağlık profesyonelleri dışından olduğu ve sağlık

profesyonellerine TAT kullanımı konusunda bilgi verme oranlarının düşük olduğu görüldü.

Sonuç ve Öneriler: Meme kanseri olan bireylerde tamamlayıcı ve alternatif tedavilerden en çok bitkisel yöntemler tercih edilmektedir. Bitkilerin ilaçlarla etkileşime girebileceği unutulmamalıdır. TAT kullanım nedenleri ve sağlık profesyonellerine bilgi verme ile ilgili sonuçlara bakıldığında; hastaların bu konuda yeterli bilgi sahibi olmadıkları düşünülmektedir. Sağlık profesyonellerinin bu konuda güvenli iletişim yöntemlerini kullanarak hastalardan doğru verileri toplaması ve güvenilir TAT yöntemleri konusunda hastalarını bilgilendirmesi oldukça önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Meme kanseri, tamamlayıcı ve alternatif tedavi, kullanım nedenleri.

**EVALUATION OF MEDICAL ETHICS
EDUCATION VIA WIT MOVIE: A QUALITATIVE
STUDY**

Müge DEMİR*, Aşlıhan AKPINAR**

**Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik
AD, Dr. öğretim üyesi*

*** Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik
AD, Dr. öğretim üyesi*

Although medical education is very old, the discussion of ethics education in a separate title is relatively recent. The goals of medical ethics education are to acquire ethical awareness of the physician, to have the professional ethical responsibilities in mind, to have the philosophical, social and legal knowledge and to use this information in the clinical ethical decision making process. In addition to the theoretical courses given in this context, different methods such as standard patient use, using visual materials, and structured discussions are also used.

In this study, the essays prepared by the second and fifth year medical students on the Wit movie were compared with the aim of evaluating the medical ethics education.

Two researchers independently analyzed the essays of second and fifth year medical students' essays for their thematic content, and then the themes were compared to the ethical issues in the movie determined by the researchers and the school of medicine's medical ethics curriculum.

The themes generated were ‘respect to the patient as a person’, ‘informed consent’, ‘issues related to the end of

Abstract Book
(Oral Presentation)

life', principles of do-no-harm / beneficence, issues related to research ethics. We observed that second year medical students evaluate situations generally from the point of the patient's view and fifth years' mainly from the perspective of the physician.

It has been observed that the students in term II take into consideration the situations that do not constitute ethical problems as suggested in the clinical ethics, while the students in term V focus more on ethical issues and topics given in ethical education. Though the education provided seems to work, research in this film context, a critique of modern medicine, has suggested that modern medical ethics education should also be criticized.

Key words: Medical Ethics, Medical Ethics Education, Wit Movie, Qualitative Study

SAĞLIKLI BİREYLERDE LATERAL SUBTALAR
ASKI BANTLAMASININ DENGE VE KUVVETE
ETKİSİ

Fuat YÜKSEL¹, Uğur SÖZLÜ², Selim Mahmut
GÜNAY³, Bülent ELBASAN²

1. Ordu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü
2. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü
3. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi

Lateral ayak bileği yaralanmalarını tüm spor yaralanmaları içinde %10- 30 oranıyla ciddi yere sahiptir ve % 70-80 oranında tekrar eder. Yaralanmaların patofizyolojisini açıklamaya yönelik birçok teori mevcuttur. Kas zayıflığı, artmış postural salınım, proprioseptif ve pozisyonel defisit varlığı ayak bileği yaralanmalarına yol açabilir. Lateral Subtalar Askı Bantlamasının (LSAB) subtalar inversiyon sırasında anterior talofibular ligament'e (ATFL) binen gerginlik yükünü azaltabileceği ve aşırı yüklenme sırasında subtalar ligamentleri koruyabileceği gösterilmiştir. Öte yandan LSAB' nin statik ve dinamik dengeye olan etkisi tartışmalıdır.

Bu çalışmanın amacı sağlıklı bireylerde LSAB'nin statik, dinamik denge, anaerobik güç ve kas kuvveti üzerine olan etkisini incelemektir.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Çalışmaya yaşları 21 ile 29 arasında değişen 13 sağlıklı gönüllü (7 erkek, 6 kadın) dahil edilmiştir. Olguların statik denge değerlendirmesi Biodex ile, dinamik denge değerlendirmesi Y balans test ile, kuvvet değerlendirmesi (dorsi ve plantar fleksiyon) Lafayette manuel kas testi cihazı ile, anaerobik güç ise tek ayak dikey sıçrama testi ile , bantlama öncesi (B.Ö.) ve bantlama sonrası (B.S.) olmak üzere dominant taraf için akut değerlendirildi. B.Ö. ve B.S. değerlendirme 1 hafta arayla yapıldı. Gruplar arası farkın varlığına Paired-simple T Test ile Spss 15 vasıtasıyla bakıldı. Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak belirlendi.

Yapılan istatistiki değerlendirmeler sonucunda Y balans test parametrelerinden posterio medial ve posterio lateral değerleri için B.Ö ve B.S. arasında B.S. lehine anlamlı fark bulundu. ($p= 0,043$, $p= 0,018$). Yine tek ayak dikey sıçrama testi değerleri için B.S. lehine anlamlı fark mevcuttur. ($p = 0,046$)

Çalışmamızın sonuçları incelendiğinde LSAB'nin dinamik denge parametreleri ve anaerobik güç üzerine pozitif yönde etki gösterdiği görülmektedir. Özellikle dinamik dengede sağlanan bu iyileşme bantlamanın lateral yapılara olan desteği ile birlikte yaralanma riskini azaltabilir.

Anahtar Kelimeler: Ayak bileği, Bantlama, Denge, Kas kuvveti

HİPOTİROİDİZMLİ GEBELERİN KAN
LENFOSİTLERİNDE ANAE VE ACP-AZ
POZİTİVİTELERİNİN BELİRLENMESİ

Fatma ÇOLAKOĞLU¹, Hasan Hüseyin DÖNMEZ²
Fatma KILIÇ³

¹Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü

²Selçuk Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Temel Bilimler
Bölümü, Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı

³Karaman Devlet Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve
Doğum Bölümü, Karaman, Türkiye

fcolakoglu@kmu.edu.tr

Gebelik immün ve üreme sistemleri üzerinde önemli etkilere sahip olan tiroid bezi için bir stres kaynağıdır. Gebeliğin yanı sıra tiroid bezinin yetersiz hormon salgılaması olarak bilinen hipotiroidizmde gerek humoral

gerekse hücrel immün cevaplar azalmalar
şekillenmektedir.

Bu çalışma farklı dönemlerdeki hipotirodizimli gebelerin perifer kan Alfa-naftil asetat esteraz (ANAE+) ve Asit fosfataz (ACP-az+) pozitif lenfosit sayılarında meydana gelen değişiklikleri belirlemek amacıyla planlandı.

Çalışmada kullanılan kan örnekleri Karaman Devlet Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Bölümü'ne gelen 25-30 yaş aralığındaki 50 kadından (sağlıklı gebe olmayan, sağlıklı gebe ve 3 farklı trimesterdeki hipotirodizimli gebeler, n=10) alındı. Her kan örneğinden 4 adet froti çekilerek tespit edildi. ANAE ve ACP-az enzim demonstrasyonları yapılan frotilerde ANAE(+) lenfosit (T-lenfosit) ve ACP-az(+) lenfosit oranlarını belirlemek için her frotiden 200 adet lenfosit sayılarak pozitivite oranı sayılan hücrelerin yüzdesi (%) olarak ifade edildi. İstatistiksel analizde DUNCAN testi uygulandı. Çalışma için Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (2016/110) onay alındı.

Hipotirodizimli gebe gruplarında en yüksek ANAE(+) ve ACP-az(+) lenfosit oranları belirlenirken; en düşük oranların sağlıklı gebe grubunda olduğu görüldü.

Gebelikte embriyoyu hayatta tutmak için T-lenfositler baskılanmaktadır. Bazı araştırmacılar sağlıklı gebe olmayan kadınlardaki T-lenfosit oranının %70 olduğunu ve bu oranın gebelikte birlikte %58-60'lara kadar gerilediğini; ACP-az(+) lenfosit oranının ise gebeliğin ilk haftalarında %36.83'den %34.66'ya düştüğünü bildirmişlerdir. Bu veriler çalışma sonuçlarımızı destekler niteliktedir. Bununla birlikte tüm hipotirodizimli gebelerin ANAE(+) ve ACP-az(+) lenfosit oranları hem sağlıklı gebe olmayan hem de sağlıklı gebelerinkinden daha yüksek olarak bulundu. Sonuçta, gebelik boyunca sağlıklı ve hipotroidli gebelerin ANAE ve ACP-az histokimyasıyla gösterilen perifer kan T lenfosit sayılarında önemli değişikliklerin olduğu belirlendi. Tiroid bezi hastalığı-immün sistem ve gebelik arasındaki ilişkiler anne/fetüs sağlığı ile birlikte gebeliğin devamı ve bebeğin gelecekteki zekası açısından da önemli bir yer tutmaktadır.

Anahtar Kelimeler: ACP-az, ANAE, Gebelik, Hipotroidizm, T-lenfosit.

**SPERM HAREKETLİLİĞİNİN
BELİRLENMESİNDE MAKLER SAYIM
KAMARASI VE ISLAK PREPARAT İLE ELDE
EDİLEN SONUÇLARIN TUTARLILIK
DÜZEYLERİ**

Elif DURMUŞ*, Fatma Bahar SUNAY**

* Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı

**Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi Histoloji ve
Embriyoloji Anabilim Dalı

fbusunay@gmail.com

İnertilite vakalarının yaklaşık yarısından erkeğe bağlı nedenler sorumludur. Erkek üreme işlevinin değerlendirilmesinde en sık kullanılan yöntem spermiyogramdır. Spermiyogram ile semen hacmi, viskozitesi, sperm konsantrasyonu, hareketliliği, canlılığı ve morfolojisi değerlendirilir. Spermiyogram sonuçlarının hem rutin klinik uygulamada hem de bilimsel araştırmalarda fayda sağlayabilmesinin ilk şartı testin tüm laboratuvarlarca aynı şartlarda ve biçimde gerçekleştiriliyor olmasıdır.

Bu çalışmanın amacı; spermiyogram sırasında sperm hareketliliğini belirlemek amacıyla kullanılan iki farklı yöntem olan Makler sayım kamarası ve ıslak preparat yöntemlerinden elde edilen sonuçların karşılaştırmaktır. Makler sayım kamarası rutinde laboratuvarlarca çok sık tercih edilen yöntemdir, ıslak preparat ise Dünya Sağlık Örgütü (WHO)'nın yayınladığı Laboratuvar El Kitabı'nda önerdiği hareket belirleme yöntemidir.

Çalışmaya, Balıkesir Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi Androloji Laboratuvarı'na spermiyogram için başvuran 100 gönüllü dahil edildi. Hastaların rutin semen analizleri tamamlandıktan sonra, artan örnekleri kullanılarak Makler sayım kamarası ile ve ıslak preparat yöntemi ile sperm hareketlilikleri belirlendi. Hastalara ve semen örneklerine ait hastanın yaşı, cinsel perhiz süresi, semen hacmi, sperm konsantrasyonu, canlılığı ve morfolojisi gibi veriler ise hasta dosyasından elde edildi.

Çalışmaya katılan hastaların yaş, cinsel perhiz süresi ve semen hacmi ortalamaları sırasıyla 30,69 (±5,2) yıl, 4,08 (±1,01) gün ve 3,67 (±1,53) ml olarak bulundu. Ortalama

sperm konsantrasyonu 76,63 ($\pm 85,87$) milyon/ml idi. Spermilerin %9,09 ($\pm 6,19$)'u normal morfolojiye sahipti ve ortalama TZI değeri 1,51 ($\pm 0,15$) idi.

Hareketli sperm oranı Makler sayım kamerası sonuçlarına göre % 50,68 ($\pm 19,13$), ıslak preparat yöntemine göre %57,83 ($\pm 15,6$) olarak bulundu. İki farklı yöntemden elde edilen veriler karşılaştırıldığında aralarında pozitif korelasyon olduğu ($r=0,86$) görüldü. Ancak, sonuçlar arasındaki tutarlılık Bland-Altman yöntemi ile analiz edildiğinde, Makler sayım kamerasının ıslak preparata oranla, sperm hareketliliğini yaklaşık %7,15 daha düşük bulduğu belirlendi.

Sperm hareketliliği Makler sayım kamerası ile belirlendiğinde, ıslak preparata oranla, daha düşük değerler elde edildiği bu nedenle DSÖ tarafından önerilen yöntem olan ıslak preparatın kullanılmasının tercih edilmesi gerektiği sonucuna varıldı.

Anahtar sözcükler: Sperm hareketliliği, Makler sayım kamerası, Islak preparat, Bland-Altman.

Bu araştırma; BAÜ-BAP Birimi tarafından 2017/65 nolu proje ile desteklenmiştir.

GENÇ ERİŞKİNLERDE BENLİK SAYGISI, YAŞAM MEMNUNİYETİ VE SAĞLIK ALGISININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Cihan Caner AKSOY¹, Betül TAŞPINAR¹

Gamze KURT, İsmail OKUR¹, İsmail SARAÇOĞLU¹,
Ferruh TAŞPINAR¹

¹ *Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Yüksek Okulu,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*

Kendini genel olarak değerli hissetmek olarak tanımlanan benlik saygısının yüksek oluşu, genel iyi oluş halinin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. İnsan motivasyonu için önemli olan bu kavram olumlu değişkenlerle ilişkilendirilmektedir. Benlik saygısının yaşam doyumunu yorumlayan önemli değişkenlerden biri olduğu belirtilmektedir.

Bu çalışmanın amacı genç erişkinlerde benlik saygısı, yaşam memnuniyeti ve sağlık algısının değerlendirilmesi ve aralarındaki ilişkinin incelenmesidir.

Çalışmaya 19-35 yaşları arasındaki bireyler dahil edildi. Çalışmaya katılmayı kabul eden gönüllülere çalışmada

kullanılacak ölçekler hakkında bilgi verildikten sonra hazırlanmış olan gönüllü olur formunu imzalamaları istendi. Katılımcıların demografik bilgileri kaydedildikten sonra, benlik saygısı Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, yaşam memnuniyeti görsel analog skalası ve sağlık algısı 4'lü Likert ölçeği kullanılarak değerlendirildi.

Çalışmada toplam 686 katılımcıya (yaş ortalamaları 21,62 $\pm$ 1,93 yıl) ait veriler analiz edildi. Benlik saygısı ve yaşam memnuniyeti skoru ortalaması sırasıyla 21 $\pm$ 4,55 ve 69 $\pm$ 25,79'du. Katılımcıların %21,8'i sağlık durumlarının "çok iyi" olduğunu bildirdi. Benlik saygısı ile yaşam memnuniyeti ($p=0,00$; $\rho=0,26$) ve sağlık algısı ($p=0,00$; $\rho=0,23$) arasında istatistiksel olarak anlamlı zayıf korelasyon saptandı.

Genç erişkinlerde benlik saygısı, yaşam memnuniyeti ve sağlık algısıyla pozitif ilişkilidir. Benlik saygısı arttıkça yaşam memnuniyeti yükselmekte ve algılanan sağlık durumu iyileşmektedir. Bu nedenle benlik saygısı, yaşam memnuniyeti ve sağlık algısı süreçlerinden herhangi birisinde meydana gelebilecek bir problem diğerlerinin direkt ve/veya indirekt yollarla etkilenmesine yol açabilecektir. Böylece oluşabilecek olumsuz psikososyal etkilenme nedeniyle hastalıklarla baş etmenin zorlaşabileceği unutulmamalıdır.

Anahtar Kelimeler: Genç erişkin, Benlik saygısı, Yaşam memnuniyeti, Sağlık algısı

SPORCULARDA ANTRENMAN VE MÜSABAKA ÖNCESİ ve SIRASINDA BESLENME NASIL OLMALIDIR?

Tuğçe KÖKSEL¹, Beyza YALAV², Gülşah KANER³

^{1,2} *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Öğrenci,
beyza.yalav@hotmail.com, tugcekoksel@gmail.com*

³ *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Doç.Dr.,
kanergulsah@gmail.com*

Sporcuların uğraştıkları spor dallarında hedeflerine ulaşabilmeleri için antrenman ve müsabaka öncesi yeterli yakıt depolamaları gerekir. Genel bir ilke olarak antrenman ve müsabakadan 3-4 saat önce ana öğün tüketilmesi sindirim için gerekli süreyi sağlaması açısından önemlidir. Sporcunun kendi sindirim sisteminin

tepkilerini bilmesi, yiyeceklerin daha iyi tolere edilebilmesi için antrenmanlar öncesi farklı yiyeceklerin denenmesi, sindirim sisteminin uyum sağlaması için önemlidir. Antrenman ve müsabaka öncesi; yüksek karbonhidrat içeren, az yağlı yiyecekler sindirim sistemini rahatsız etmediği için tercih edilmelidir. Yüksek yağ ve protein içeren yiyecekler (yumurta sarısı, yağlı peynir, salam, sosis, hamburger, kızartılmış yiyecekler) tüketilmemelidir. Yüksek miktarda basit karbonhidrat içeren yiyecekleri tüketmekten kaçınılmalıdır. Katı yiyecekleri tüketmekten rahatsız olan sporcular, sıvı öğünler tüketmeyi deneyebilir. Ancak mide rahatsızlığını önlemek için bu ürünlerin yüksek posalı olanları alınmamalıdır. Yüksek posalı beslenmeye alışkın olmayan sporcular, yüksek posa içeren yiyecekleri tüketmekten kaçınılmalıdır. Müsabakadan 1-2 gün önce yeni yiyecekler denenmemelidir. Yeni denen bir yiyecek ve içecek; bulantı, kramp, ishal gibi olumsuz sonuçlara neden olabilir. Yeterli sıvı tüketimi göz ardı edilmemelidir. Antrenman ve müsabaka sırası; özellikle bir saatten fazla süren, sıcak ve nemli havada yapılan egzersizlerde, sıvı kaybını gidermek ve kan glikoz düzeyini desteklemek için saatte 30-60 g karbonhidrat içeren içecekler tüketilmelidir. Vejetaryen sporcular; enerji, protein, yağ ve bazı önemli mikrobesein öğelerini (demir, kalsiyum, riboflavin, çinko, D ve B₁₂ vitamini) yetersiz almaktadır. Bu sporcular için spor diyetisyeni danışmanlığında iyi planlanmış bir diyet düzenlenmelidir.

Anahtar Kelimeler: antrenman öncesi beslenme, antrenman sırası beslenme

SÜT SPORCU İÇECEĞİ OLABİLİR Mİ?

Beyza YALAV¹, Tuğçe KÖKSEL², Gülşah KANER³

^{1,2} İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Öğrenci, beyza.yalav@hotmail.com, tugcekoksel@gmail.com

³İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Doç.Dr., kanergulsah@gmail.com

Son yıllarda kuvvet ve dayanıklılık sporları için, sütün iyi bir egzersiz içeceği olarak kullanılması, giderek artan merak konusu olmaya başlamıştır. Sınırlı sayıda araştırmaya göre, süt kuvvet antrenmanları sonrası protein metabolizmasının akut onarımı için uygun ve

etkin bir içecektir. Süt tüketimi; akut kas protein sentezini, kas protein dengesini geliştirerek artırmaktadır. Ayrıca, süt tüketimi minimum 12 hafta sürdürülen kuvvet antrenmanları ile birleştirildiğinde, kas hipertrofisi ve yağsız kütlede önemli bir artış gözlenmektedir. Araştırmalar sınırlı olmasına karşın, sütün dayanıklılık sporlarında da egzersiz sonrası için iyi bir içecek olarak önerilebileceği, rehidrasyon içeceği olarak etkinliği de kanıtlanmıştır. Süt, spor içecekleriyle kıyaslandığında, güç ve dayanıklılık sporları yapan bireyler için, besin öğelerini daha yoğun içeren bir içecektir. Az yağlı, seyreltilmiş sütler egzersiz sonrası dönem için güvenli ve etkin bir spor içeceği olabilir. Süt ve süt ürünleri; protein, yağ, aminoasit, vitamin ve mineraller açısından çok iyi bir kaynaktır. Ticari amaçlı kullanılan birçok spor içeceğinin (glukoz, maltodekstrin) içerdiği miktarlarda karbonhidrat (laktoz) içermektedir. Süt, 3/1 oranında daha yavaş sindirimi sağlayan ve emilmesi sonucu kan aminoasit düzeyinin artmasına neden olan kazein ve whey proteinlerini içermektedir. Diğer bir avantajı ise, kas metabolizmasında ve protein sentezinde önemli rol oynayan dallı zincirli aminoasitleri büyük oranda içermesidir. Son olarak; süt egzersiz sırasında terleme ile kaybedilen elektrolitleri yüksek miktarda doğal yapısında barındırmaktadır. Bu elektrolitlerin yüksek düzeyde alımları, egzersiz süresince oluşan kayıpları yerine koymaya yardımcı olmaktadır. Sütün bu özelliklerine bağlı olarak, spor beslenmesinde kuvvet ve dayanıklılık sporları ve antrenmanlarında egzersiz içeceği olarak kullanımı üzerine yapılan araştırmalar giderek artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: süt, sporcu içeceği, kuvvet sporları, dayanıklılık sporları

NEDEN İNSULİN DİRENCİ GELİŞİR?

Neşe ODABAŞ², Şule DEMİRCİ¹

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi,
Fizyoloji Anabilim Dalı, Kampüs, Burdur, TÜRKİYE,

² Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Meslek
Yüksekokulu, Hemşirelik ve Bakım Hizmetleri Bölümü,
Ankara, TÜRKİYE

nodabas@ybu.edu.tr

İnsülin; karaciğer, kas ve yağ dokusundaki metabolik etkililerinin yanında mitojenik etkilere de sahip olan ayrıca birçok biyolojik fonksiyonun düzenlenmesinde de rol alan bir hormondur. İnsülin sinyalizasyonu ve dolayısı ile fonksiyonel bozukluğu olarak tanımlanan insülin direnci, normal konsantrasyondaki insülinin normalden daha az biyolojik yanıt oluşturmaması durumudur. Dünya Sağlık Örgütü tarafından 1998 yılında ‘metabolik sendrom’ olarak adlandırılan; glikoz intoleransı, diyabetes mellitus, obezite, esansiyel hipertansiyon, dislipidemi, hiperürisemi ve kardiyovasküler hastalıkların birkaçını içinde bulunduran sendromun oluşumunun temelinde insülin direnci vardır. Bu çalışmada insülin direncinin oluşumuna katkıda bulunan yangı, serbest yağ asitleri, mitokondriyal disfonksiyon, hiperglisemi, endoplazmik retikulum stresi ile adipoz dokudan salınan bazı adipokinler gibi metabolik faktörler hakkında bilgi verilmesi amaçlanmıştır.

MENOPOZ ÖNCESİ VE SONRASI KAS KUVVETİ, FONKSİYONEL KAPASİTE VE DÜŞME RİSKİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Kübra ALPAY¹, Hilal DENİZOĞLU KÜLLİ¹

Elif DURGUT¹, H. Nilgün GÜRSES¹

¹Bezmiâlem Vakıf Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü.

kubraalpay@hotmail.com

Menopozla birlikte görülen hormonal değişiklikler sistemik sorunlara yol açmaktadır. İleri yaşın getirdiği fizyolojik değişiklikler ile birlikte fonksiyonel kapasitede azalma ve düşme riskinde artış yaşam kalitesi ve bağımsızlık düzeyini olumsuz yönde etkilemektedir. Dolayısıyla postmenopozal dönemde fonksiyonel kapasitenin değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

Bu çalışmadaki amacımız premenopozal ve postmenopozal kadınlarda kas kuvveti, fonksiyonel kapasite ve düşme riskini karşılaştırmaktır.

Çalışmaya Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü Kadın Sağlığı Eğitim ve Araştırma Laboratuvarı’na başvuran 35 - 60 yaş aralığında 46 sağlıklı sedanter kadın dahil edildi. Fonksiyonel kapasiteyi değerlendirmek amacıyla 6 dakika yürüme testi (6DYT) ve 30 saniye otur kalk testleri uygulandı. Kas kuvveti değerlendirmesi dinamometre ile dominant elin kavrama kuvveti ölçülerek gerçekleştirildi. Düşme riski Biodex Denge Sistemi’nde değerlendirildi. Olgular menopoz dönemine geçme durumlarına göre Postmenopoz ve Premenopoz olarak 2 gruba ayrıldılar. İstatistiksel değerlendirmede gruplar arası karşılaştırma amacıyla Independent-Sample T-Test kullanıldı.

Çalışmaya dahil edilen olguların yaş ortalaması Premenopoz Grubu için (n= 25) 43,4±5,4 yıl ve Postmenopoz Grubu için (n= 21) 52±5,6 yıl olarak saptandı. Premenopoz ve Postmenopoz Gruplarının fonksiyonel kapasite değerlendirmeleri sırasıyla 6DYT için 545,3±37 m ve 518,5±46 m (p=0,038), 30 saniye otur kalk testi için 16,1±3,5 tekrar ve 13,1±3,6 tekrar (p=0,008) olarak ölçüldü ve aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulundu. El kavrama kuvveti değerlendirmesinde de gruplar arası karşılaştırmada anlamlı farklılık saptandı (23,3±5,3 kg ve 20,1±4,4 kg; p=0,04). Düşme riski indeksi değerlendirmesinde ise iki grup arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmadı (p=0,691).

Çalışmamızın sonuçları menopoz sonrası kadınlarda kas kuvveti ve fonksiyonel kapasitede anlamlı azalma olduğunu göstermektedir. Düşme riski indeksinde ise Premenopoz Grubu Postmenopoz Grubu ile benzer sonuçlar göstermiştir. Bu sonuçlar fizyoterapi uygulamalarına premenopozal dönemde başlanmasının uygun olacağını göstermektedir. Konu ile ilgili kapsamlı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Menopoz, Kas kuvveti, Fonksiyonel kapasite

**POSTMENOPOZAL DÖNEMDE BEDEN
FARKINDALIK TEDAVİSİNİN FONKSİYONEL
KAPASİTE, DÜŞME RİSKİ VE DEPRESYON
ÜZERİNE ETKİSİ: OLGU SUNUMU**

Kübra Alpay¹, Hilal Denizoglu Külli¹, H. Nilgün Gürses¹.

¹Bezmalem Vakıf Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü.

kubraalpay@hotmail.com,

hilal_denizoglu_7@hotmail.com, gursesnil@yahoo.com

Giriş: Beden farkındalık tedavisi (BFT) beden farkındalığını artırmayı ve beden imajını yeniden sağlamayı amaçlayan bir zihin-beden tedavi yaklaşımıdır. Hareketler, nefes, masaj, farkındalık, beden merkez hattı ve ağırlık aktarma yoluyla postür ve dengede gelişme ve fonksiyonel durumda iyileşme hedeflenir.

Amaç: Bu çalışmadaki amacımız postmenopozal olguda BFT'nin fonksiyonel kapasite, düşme riski ve depresyon üzerine etkilerini belirlemektir.

Yöntem: Fizyoterapi kliniğimize başvuran 60 yaşındaki postmenopozal olguda fonksiyonel kapasiteyi değerlendirmek için 6 dakika yürüme testi (6DYT), alt ekstremita kas kuvvetini değerlendirmek için 30 saniye otur-kalk testi (30sn OKT) uygulandı. Düşme riskinin değerlendirilmesi Biodex Denge Sistemi'nde düşme riski indeksi kullanılarak gerçekleştirildi. Depresyon semptomlarındaki değişiklikleri değerlendirmek için Beck Depresyon Envanteri (BDE) kullanıldı. Olgu haftada 2 gün BFT'ye alındı. 8 haftalık program sonrasında değerlendirmeler tekrar gerçekleştirildi.

Bulgular: Olgunun tedavi öncesi 6DYT sonucu 235m iken tedavi sonrası 357m olarak ölçüldü. Olgu 30sn OKT testinde 12 tekrar gerçekleştirdi ve tedavi sonrası yapılan değerlendirmesinde değişiklik saptanmadı. Düşme riski indeksinde 4,20'den 2,80'e ilerleme kaydedildi. BDE skorunda ise 39 puandan 25 puana düşüş saptandı.

Tartışma ve sonuç: Çalışmamızın sonucunda BFT uygulamasına dahil edilen olguda 6DYT, düşme riski indeksi ve depresyon skorunda önemli değişiklikler kaydedilmiştir. BFT'nin ağrı rehabilitasyonu, psikiyatrik fizyoterapi ve nörofizyolojik rehabilitasyonda etkin olduğu literatürde bildirilmekte ve yaygın şekilde kullanılmaktadır. BFT'nin fonksiyonel parametreler üzerine etkilerini değerlendiren sınırlı sayıda çalışma

bulunmaktadır. Menopoz sonrası dönemde depresyon ve anksiyete semptomları görülmekle birlikte özellikle sedanter yaşam tarzının da etkisi ile fonksiyonel kapasitede azalma meydana gelmektedir. Bu çalışmanın sonucu BFT'nin hem psikolojik semptomlar hem de fonksiyonel parametreler üzerine olumlu etkisi olduğunu ve postmenopoz dönemindeki kadınlarda fizyoterapi programlarında yer almasının faydalı olacağını düşündürmektedir. Konu ile ilgili uzun süreli ve kapsamlı çalışmalar gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Postmenopoz, Beden farkındalık tedavisi, Fonksiyonel kapasite

**BİR DEVLET ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNE
EĞİTİMLERİ SÜRECİNDE VERİLEN AMBULANS
SÜRÜŞ TEKNİKLERİ EĞİTİMİNİN
ETKİNLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Serap ARSAL YILDIRIM¹, Selda MERT BOĞA²,
Nurhan KÜLCÜ³

¹Kocaeli Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi
Hizmetler ve Teknikler Bölümü, İlk ve Acil Yardım
Programı

²Kocaeli Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi
Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Anestezi Programı

³Kocaeli Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu,
Laboratuvar Teknikeri

seraparsal79@gmail.com

Hastane öncesi acil tıp çalışanları içerisinde; ilk ve acil yardım teknikerleri (paramedik), acil tıp teknisyenleri (ATT), hekimler ve sürücüler yer almaktadır. İlgili sağlık çalışanlarının hastaya ulaşma ya da ilk müdahalesi yapılan hastanın hastaneye taşınması sırasında mesailerinin büyük kısmı trafikte, zaman baskısı altında geçmektedir. Ambulans kazalarının görülme yaygınlığı değerlendirildiğinde, 2015 yılında bir sağlık çalışanının öldüğü 88 kaza, 2016'da 62 kaza, 2017 yılında yine bir sağlık çalışanının yaşamını yitirdiği 37 ambulans kazası, 2018 yılının ilk 3 ayında ise beş ambulans kazasının olduğu rapor edilmektedir. 2012 yılında yapılan bir düzenlemeyle acil tıp teknisyeni ya da ilk ve acil yardım teknikerlerinin de ambulanslarda sürücü olarak görev yapmalarına izin verilmiştir. Ancak sürücülük görevi için ATT ve paramedikler göreve başladıktan sonra Ambulans

Abstract Book (Oral Presentation)

Sürüş Teknikleri Eğitimi (ASTE) adı verilen eğitimden geçmektedirler. Bu nedenle bir devlet üniversitesinde ilk ve acil yardım programında okuyan 2. sınıf öğrencilerine Ambulans Sürüş Teknikleri dersi içerisinde profesyonel ASTE eğitimcileri tarafından ASTE koşullarında eğitim verilmiştir.

Çalışmanın amacı, bir devlet üniversitesi öğrencilerine eğitimleri sürecinde verilen ASTE etkinliğini değerlendirmektir.

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde tek grup ön test-son test düzenindeki yarı-deneyssel yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, 2015-2017 yılları arasında bir devlet üniversitesinin ilk ve acil yardım programında okuyan 2. sınıf öğrencilerinden ASTE eğitimine katılan ve anket sorularını cevaplayan 86 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda oluşturulan ve ASTE konusunda öğrencilerin istek, bilgi, hazır olma durumunu inceleyen anket formu, ASTE öncesi ve sonrasında öğrencilere uygulanmıştır. Verilerin istatistiksel değerlendirmesinde; frekans, ortalama, standart sapma, bağımlı değişkenlerin analizinde Wilcoxon t testi kullanılmış, $p < 0,05$ olması durumunda anlamlı farkın olduğu belirtilmiştir.

Öğrencilerin yaş ortalamasının $20,3 \pm 1,4$ olduğu, %87,2'sinin kadın olduğu, ASTE öncesi puan ortalamalarının $70,9 \pm 1,8$, ASTE sonrası puan ortalamalarının $88,9 \pm 7,66$ olduğu, eğitim öncesi ve sonrası puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$). Ayrıca, öğrencilerin eğitim sonrası ambulans sürüş teknikleri konusunda güven hislerinde ve istekliliklerinde artışın görüldüğü, ancak streslerinde herhangi bir değişikliğin olmadığı bulunmuştur.

ASTE konusunda öğrencilere verilen eğitimin etkili olduğu belirlenmiş olup, hastane öncesi acil sağlık çalışanlarının okulda eğitimleri döneminde aldıkları ASTE'nin öğrencilerin trafik kuralları ile ilgili bilgi düzeylerini arttırması, ambulans sürüş teknikleri konusunda tecrübe kazandırması ve öğrencileri mesleğin güvenli sürücülük yönüne hazırlaması açısından daha da geliştirilerek uygulanmaya devam ettirilmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite öğrencisi, ambulans sürüş teknikleri eğitimi, eğitim etkinliği.

YONCALI KAPLICALARINA PEYZAJ MİMARLIĞI AÇISINDAN BİR BAKIŞ

Rumeysa KANBER, Mehmet TOPAY, Özlem ÖZEN

Termal tesisler, şifa bulmada ve rekreasyonel amaçlı kullanımda önemli bir rol oynamaktadır. Sağlık kazanmak amacıyla tesislere gelen insanlar, günün kalan kısımlarını açık mekanlarda rekreasyon, yeme-içme, spor gibi farklı amaçlarla değerlendirmek istemektedir. Oysa termal tesislerin açık mekân peyzaj düzenlemeleri bu gereksinimleri karşılamak için yetersiz kalmaktadır. Termal tesislerinin çevresinde yapılacak düzenlemelerin, çeşitli unsurlar dikkate alınarak tasarlanması, planlanması, korunması, yeniden işlev kazandırılması, yönetilmesi, bölgeye uyumlu bir model oluşturulması son derece önemli katkılar sağlayacaktır.

Bu çalışmada, Kütahya İli içinde yer alan Yoncalı Kaplıca Tesislerinin önemli bir eksiği olan peyzaj tasarımı konusunda araştırmalar yapılacak ve eksiklikler belirlenerek önerilerde bulunulacaktır. Bu bağlamda başarılı bir peyzaj tasarımının tesislere olan katkılarını ortaya koymak için ziyaretçilere ve işletme sahiplerine yönelik anket çalışması yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Termal Turizm, Termal Suları, Peyzaj Planlama, Peyzaj Tasarımı, Yoncalı Kaplıcaları, Kütahya.

GELENEKSEL YOĞURTLARA ÖZGÜ MİKROORGANİZMALARLA YOĞURT ÜRETİMİ

Zahide Çetin, Aynur Gül Karahan

*Süleyman Demirel Üniversitesi Mühendislik Fakültesi
Gıda Mühendisliği Bölümü Isparta/Türkiye*

cetinzahide@hotmail.com

Yoğurt besin değeri yüksek, önemli süt bileşenlerini içeren ve sağlık açısından yararlı bir gıdadır. Yoğurt, endüstriyel üretimine ilaveten Akdeniz ülkeleri ve Ortadoğu'da geleneksel olarak da üretilmektedir. Ticari yoğurtlar *Lactobacillus bulgaricus* ve *Streptococcus thermophilus* içeren başlatıcı kültürlerle üretilmekle birlikte geleneksel yoğurtlarda bu iki bakterinin yanı sıra probiyotik özellik taşıyan bazı laktik asit bakterileri ve mayalar da yer almaktadır. Ticari kültürlerde bulunmayan

Abstract Book
(Oral Presentation)

bu mikroorganizmalar lezzet üzerinde etkili olduğundan, ticari ürünler tüketici talebini karşılayamamaktadır.

Bu çalışmada, geleneksel yöntemle yapılmış yoğurtlardan izole edilen laktik asit bakterisi ve maya suşları ile hazırlanmış başlatıcı kültürler yoğurt üretiminde kullanılmıştır. Böylece Türk damak zevkine uygun yoğurt üretimi amaçlanmıştır.

Bazı teknolojik özellikleri belirlenmiş suşların genotipik tanıları laktik asit bakterilerinde 16S rRNA, mayalarda 18S rRNA dizi analizi ile yapılmıştır. Tanısı yapılmış bu suşlardan üç farklı kültür kombinasyonu oluşturularak yoğurt üretimi gerçekleştirilmiştir. Kontrol grubunun üretiminde ticari kültürler kullanılmıştır. Yoğurtların özellikleri 1, 7, 14 ve 21. günlerde alınan örneklerde incelenmiştir. Deneme 2 tekerrürlü gerçekleştirilmiştir. Tüm gruplarda mikrobiyolojik analiz, pH, asitlik, kurumadde, yağ, serum ayrılması, su tutma, aroma maddeleri, SDS-PAGE ile protein profil analizi ve duyu analizler yapılmıştır.

Teknolojik özellikler açısından üstün 10 izolatın fenotipik ve genotipik tanı sonuçlarına göre 2 adedinin *Lactobacillus plantarum*, 1 adedinin *Lactobacillus rhamnosus*, 5 adedinin *Enterococcus faecium*, 2 adedinin *Candida kefyr* olduğu belirlenmiştir.

Depolama süresince fizikokimyasal ve elektroforetik analiz sonuçları bakımından kontrol grubu yoğurtlarla deneme grubu yoğurtlar arasında önemli bir fark gözlenmemiştir. Duyusal olarak ise deneme grubu yoğurtlar kontrol grubu yoğurtlardan çok daha fazla beğeni kazanmıştır.

Elde edilen veriler geleneksel yoğurt florasında bulunan laktik asit bakterisi ve maya suşlarıyla temel yoğurt bakterileri olmadan yoğurt üretiminin mümkün olduğunu göstermiştir. Bu sayede ithal yoğurt kültürlerine bağlı kalmadan Türk damak zevkine uygun yoğurt üretiminin gerçekleştirilebileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel yoğurt, Başlatıcı kültür, Maya, Laktik asit bakterileri

**DETERMINATION OF THE EFFECT OF
ANXIETY ON CAREER DECISION-MAKING
EFFICACY EXPECTATIONS IN NURSING
STUDENTS**

Özlem İNAN¹, Kübra AY¹, İlknur UÇAR¹

Gizem KARAGÖZ¹, Çisem SEVİLMİŞDAL¹

Meltem KÜRTÜNCÜ², Hicran YILDIZ³

Esra KARAKUŞ⁴

¹Öğrenci Hemş., Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Zonguldak

²Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Zonguldak,

³Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Bursa

⁴Hemş., Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi, Zonguldak

esrakarakus1993@hotmail.com

This study aimed to determine the effect of anxiety on career decision-making efficacy expectations in nursing students.

The universe of this descriptive study included all 3rd and 4th year students in the 2017-2018 academic year, while the sample consisted of 300 students from the universe who agreed to participate in the study. Data was collected using a questionnaire form developed by the researchers, the state trait anxiety inventory, and the career decision-making efficacy expectation scale. Data was analyzed using the SPSS 22.0 software. Percentiles and means were calculated for analysis.

Mean age was 22.03±1.46. Among the students, 77.7% were female, 47.7% stayed at a dormitory, 60.7% were in third grade, and 39.3% were in 4th grade. Mean age of the students' mothers was 47.35±5.42, while mean age of the fathers was 51.29±5.79. Among the students' mothers and fathers, 60% and %42 were elementary school graduates respectively. It was found that 13.7% of the mothers and 63.7% of the fathers worked full-time. Among the students, 34% had a family income between 2000-3000 Turkish Liras. The parents of 91.3% of the students were living together. Thirty percent of the students had one, 30% had two, and 19.7% had three siblings; while 43.3% were first in terms of birth order. Mean state anxiety score was 36.48±6.86, mean trait

anxiety score was 39.24 ± 7.48 , and mean career decision-making efficacy expectation score was 94.88 ± 15.80 . State and trait anxiety were significantly correlated with the career decision-making efficacy expectation score ($p < 0.05$). Gender, grade, parents' marriage status, parents' age, parents' educational status, number of siblings, birth order, and place of residence did not affect the career decision-making efficacy expectation score ($p > 0.05$).

Students' state and trait anxiety effect career decision-making efficacy expectations. It is suggested to conduct future studies for determining factors that lead to anxiety in students and for identifying the relationship between anxiety and career decision-making efficacy expectations.

Keywords: Anxiety, Nurse, Career, Student

NÖROLOJİK YAŞLI HASTALARA UYGULANAN EGZERSİZLERİN DÜŞME KORKUSU, DENGİ, MOBİLİTE VE YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ

Müşerref SEZER¹

¹Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu

Hemipleji, Parkinson, MS gibi nörolojik hastalığı bulunan yaşlı bireyler sık sık düşerek yaralanmakta, kemikleri kırılabilir. Bundan çekinen hastalar düşme korkusuyla ayağa kalkmamakta, yürümeye ve diğer fiziksel aktivitelere yeterince katılmamakta böylece denge, mobilite ve yaşam kaliteleri olumsuz yönde etkilenmektedir.

Nörolojik hastalığı bulunan yaşlılara uygulanan egzersizlerin, hastaların düşme korkusunu yenmeleri, denge gelişimleri, mobilite ve yaşam kalitelerini artırmada etkili olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Çalışmaya Fizik Tedavi Birimlerinde nörolojik hastalıkları nedenleriyle egzersiz tedavisi gören, 65 yaş üzeri 19'u erkek, 24'ü bayan toplam 43 evli, çocuk sahibi, en az ilköğretim mezunu hasta, gönüllülük esası ve tesadüfi yöntemle seçilerek dahil edilmiştir.

Tüm hastaların yaşı, eğitim durumu, mesleği, hastalığı, başka kronik rahatsızlığı olup olmadığı, düşme sıklığı belirlenmiş, mental durumları, Standardize Mini Mental Test, düşme korkuları, Tinetti'nin Düşme Etkinlik Ölçeği

ve Vizüel Analog Skala (VAS), dengeleri Berg Denge Skalası ve yaşam kaliteleri, Yaşam Kalitesi Değerlendirme Ölçeği (SF 36) kullanılarak belirlenmiştir. Hastalar hastanede günlük 1'er saat toplam 30 seans rehabilitasyon programına alınmış, evlerinde egzersizleri tekrarlamaları önerilmiştir. Tedavi öncesi ve sonrasında ölçülen değerler iki eş arasındaki farkın anlamlılık testiyle test edilip, sonuçları alfa 0.05 anlamlılık düzeyindeki tablo değeriyle karşılaştırılmıştır.

Hastaların yaş ortalamaları $69,7 \pm 3,23$ yıl; Mini mental skoru 25 ve üzerindedir. Tedavi programı öncesi ve sonrasında ölçülen; Tinetti'nin düşme etkinlik ölçeği skoru $75,8 \pm 11,7$; iken, $37,4 \pm 5,2$, VAS skoru ortalaması $8,3 \pm 1,9$ iken $3,2 \pm 2,7$, Berg Denge Skalası $27,3 \pm 8,5$ iken $43,8 \pm 5,4$ olarak bulunmuştur. Yaşam Kalitesi Değerlendirme Ölçeğine (SF 36) göre hastaların fiziksel işlevleri $51,37 \pm 9,4$ iken $81,9 \pm 7$, fiziksel rol; $45,37 \pm 8,3$ iken $83,2 \pm 6$ genel sağlık algısı; $49,7 \pm 8,5$ iken $85,3 \pm 5$, sosyal işlev; $43,7 \pm 10,4$ iken $81,4 \pm 9$, ağrı skoru; $85,3 \pm 5$ iken $49,4 \pm 7$ olarak ölçülmüştür.

Hastalardan ölçülen değerlerinin farkları iki eş arasındaki farkın anlamlılık testiyle test edilerek hesaplanan t değerleri alfa 0,05 yanılma düzeyi ve n-1 tablo değeriyle karşılaştırılmış, hesapla bulunan değerler tablo değerlerinden yüksek olduğundan ölçüm sonuçları arasındaki farklar istatistikî olarak anlamlı bulunmuş, yaşlı nörolojik hastalara uygulanan egzersizlerin düşme korkusunu yenme, denge gelişimlerinin sağlanması, mobilite ve yaşam kalitelerinin artırılmasında etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Düşme Korkusu, Yaşlı, Nörolojik Hasta, Egzersiz.

**BASKETBOL VE VOLEYBOLCULARDA
DELTOİD KAS KANTİTATİF EMG
AKTİVASYONUNUN İZOKİNETİK KUVVETE
ETKİSİ**

Selma İŞLER¹, Seydi Ahmet AĞAOĞLU²

Ercan TURAL³

¹OMÜ Tıp Fakültesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon
Anabilim Dalı

²OMÜ Spor Bilimleri Fakültesi Antrenörlük Eğitimi
Anabilim Dalı

³OMÜ Havza Meslek Yüksekokulu Terapi ve
Rehabilitasyon Bölümü

ercant@omu.edu.tr

Sporcuların antrenman ve müsabakalar sırasında aşırı kullanım, tekrarlayıcı ve yüksek hızlı olan aynı yönlü hareketlerin sıklığı, başüstü pozisyonda smaç ve blok gibi güç gerektiren haller, omuzda yaralanmaya neden olan yaygın faktörlerdir. Sinir hasarı belirti vererek bazen de belirti göstermeden kasın izole atrofisi ile sonuçlanabilmektedir.

Basketbol ve voleybolcularda tekrarlı omuz elevasyonu sonrası aksiller sinir tuzaklanmasını kantitatif EMG ile analiz etmek ve buna bağlı olarak deltoid kasta oluşabilecek kuvvet kaybını izometrik dinamometre ile ortaya koymaktır.

35 sporcu ve 35 sedanter çalışmaya dahil edildi. Deltoid ve Rhomboid kasların kantitatif EMG analizi, aksiller, ulnar ve median sinirine de bilateral motor-duyu sinir iletim çalışması yapıldı. Kas gücü izokinetik dinamometre ile değerlendirildi.

Voleybol oynayan sporcuların 3'ü (% 8,6) ve basketbol oynayan sporcuların da 7'si (% 20) nöropatiliydi. Sporcuların 7'sinde (2'si voleybol, 5'i basketbol) incelenen rhomboid ve deltoid kaslarında nörojenik tutulum bulguları elde edildi. Bu sporcuların 6'sında servikal beşinci vertebra (C5) kökünün hafif derecede kronik parsiyel aksonal lezyonuna, bir sporcuda ise C5 kökünün hafif derecede subakut parsiyel aksonal lezyonuna rastlandı. İki sporcuda dorsal skapular sinirinin kronik parsiyel aksonal lezyonu ve bir sporcuda da median sinir sıkışması saptandı. Ancak basketbol ve voleybolcularda aksiller sinir lezyonu bulgusu saptanmamıştır. Nöropatili sporcuların izokinetik

değişkenleri ile kantitatif değişkenleri arasındaki ilişki anlamı değildi ($p>0,05$).

Sporcularda aksiller ve median sinirin yanı sıra skapula dorsal sinirin de tuzaklanabileceği ve kök basısı olabileceğini ortaya koymuş olduk. Değiştirilebilir risk faktörlerinin belirlenmesi, aşırı kullanmaya bağlı gelişen yaralanmaların ve diğer omuz problemlerinin önlenmesi, sporcuların ve antrenörlerin antrenman programlarını düzenlemesine yardımcı olacaktır. Araştırmamız, basketbol ve voleybolcuların deltoid kas aktivasyonunun kantitatif emg ile incelendiği ilk çalışma olması sebebiyle ileride yapılacak çalışmalara ışık tutacaktır.

Anahtar Kelimeler: Aksiller sinir, izokinetik, kantitatif emg, sinir yaralanmaları

**HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN
YAŞAM DEĞER ALGISI İLE KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Büşra YILMAZ¹, Cansu TARHAN¹, Merve KURU¹

Elif KAYA¹, Büşra Arife DEMİR¹, Seher ARLU¹

Meltem KÜRTÜNCÜ², Hicran YILDIZ³

Esra KARAKUS⁴

¹Öğrenci Hemş., Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık
Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Zonguldak

²Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü, Zonguldak

³Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü, Bursa

⁴Hemş., Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi, Zonguldak

esrakarakus1993@hotmail.com

Çalışma, hemşirelik bölümü öğrencilerinin insani değerlerinin ve kendilerine ilişkin kullandıkları sıfatların belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Tanımlayıcı nitelikteki araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim öğretim yılında hemşirelik bölümünde öğrenim gören tüm öğrenciler, örneklemini ise bu bireyler arasından çalışmaya katılmayı kabul eden 400 öğrenci oluşturmuştur. Veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan bir anket formu, "İnsani Değerler Algısı Ölçeği" ve "Sıfat Listesi" aracılığı ile elde edilmiştir. İnsani değerler Ölçeği 6 alt boyuttan ve 42 sorudan

Abstract Book
(Oral Presentation)

oluşan 5'li likert tipi ölçeğidir. İnsani değerler ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 210'dur. Veriler SPSS 22.0 programında, ortalamalar ve yüzdelikler şeklinde değerlendirilmiştir.

Yaş ortalaması 20.77±1.95 olan öğrencilerin %76.3'ü kadındır. Öğrencilerin %34.3'ü 2.sınıftır. Öğrencilerin %61'i yurttadır. Öğrencilerin annelerinin yaş ortalaması 46.79±5.54, babalarının 50.28±5.76'dır. Öğrencilerin annelerinin %57.8'i ve babalarının %42.5'i ilkokul mezunudur. Öğrencilerin annelerinin %12.5'i ve babalarının %59.5'i tam zamanlı çalışmaktadır. Öğrencilerin %36'sının ailesinin aylık geliri 1000-2000 TL'dir. Öğrencilerin %89.3'ünün anne ve babası birlikte. Öğrencilerin %38'i 2 kardeş ve %41.8'i birinci çocuktur. İnsani değerler ölçeği alt boyutlarından en düşük puanı dürüstlük(23,36±3,96), en yüksek puanı dostluk (28,33±4,19) alt boyutundan aldıkları görülmektedir. Cinsiyet ile insani değerler ölçeğinin barışçı olma, babanın eğitim durumu sorumluluk, annenin öğrenim durumu barışçı olma ve hoşgörü alt boyutunu etkilemektedir(p>0.05). Öğrencilerin kendileri için en sık kullandıkları sıfatlar, güvenilir (%74), hoşgörülü(%72.8) ve anlayışlı (%69.8); en az kullandıkları sıfatlar ise, hoşgörüsüz(%2.3), münasebetsiz (%2.3) ve yüreksiz(%2.8)'dir. Öğrencilerin insani değerler ölçeği toplam puan ortalaması 158,31±16,30'dur.

Öğrencilerin insani değerler puanı istendik seviyede değildir. Öğrencilerin en yüksek puan aldıkları insani değer alt boyutu olan dostluk ile kendileri için kullandıkları olumlu sıfatlar benzerlik göstermektedir. Öğrencilerin kendileri için en sık ve en az kullandıkları sıfatlar birbiri ile paralellik göstermektedir. Bu durum, öğrencilerin kendi karakterlerini iyi tanıdıklarını ve kendi kritikleri yapma becerisine sahip olduklarını düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: hemşire, İnsani değer, kişilik özellikleri, sıfat, öğrenci

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

AKDENİZDEN TOPLANAN BAZI BALIKLARIN
TOTAL YAĞ ASİTİ İÇERİĞİ

Nasuh AKGÜL¹ Veysi KIZMAZ² Uğurcan BAŞHAN³
Mehmet BAŞHAN⁴

¹Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

²Mardin Artuklu Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü

³Biruni Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

⁴Dicle Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü

vkizmaz@yahoo.com

Omega3, vücudun üretmediği ve en fazla balıkta bulunan son derece faydalı bileşenlerdir. Bu yağ asitleri kalp ve damar sağlığını korur, kan şekerini düzenler, zeka gelişimine fayda sağlar, kötü kolesterolü (LDL) düşürürken iyi kolesterolü (HDL) artırır. Tansiyonu düşürerek kalp yetmezliğinden ve inme riskinden korur, kanın pıhtılaşmasını önleyerek akışkanlığını artırır. Balıktaki omega 3 ve diğer yağ asitleri içeriği türlere, cinsiyete, mevsime, beslenme ortamına, besin faklılığına, su sıcaklığına, su kirliliğine ve türün kültür ya da doğal formda olmasına bağlı olarak değişmektedir.

Bu çalışmanın amacı Mersin ili Aydıncık ilçesinden toplanan lambuka (*Coryphaena hippurus*), akya (*Lichia amia*), kolyoz (*Scomber japonicus*) ve merbun (*Nemipterus randalli*) gibi besin ve ekonomik değere sahip deniz balıklarının yağ asidi içeriğini tespit etmektir. Balıklar ağustos 2017 yılında Mersin ili Aydıncık ilçesinden oltayla toplanmış ve yenen kas kısımları kloroform - metanol (2:1) karışımına konularak analiz edilmeye kadar -20 oC de bekletilmiştir. Kas örnekleri homojenize edildikten sonra metil esterlerine dönüştürülüp gaz kromatografisinde analizlenmiştir.

Yapılan analizlerde toplam doymuş yağ asitlerinin % 40.51 - % 45.98, tekli doymamış yağ asitlerinin % 8.65 - % 12.16 ve çoklu doymamış yağ asitlerinin % 41.85 - % 50.40 arasında olduğu görülmüştür. Bireysel yağ asitlerinden palmitik asidin (C16:0) % 24.89 - % 29.72, stearik asidin (C18:0) % 11.49 - % 12.41, oleik asidin (C18:1n-9) % 7.32 - % 9.75, araşidonik asidin (AA, C20:4n-6) % 3.92 - % 8.18, eikosapentaenoik asidin (EPA, C20:5n-3) % 3.55 - % 5.51, dokosaheksaenoik asidin (C22:6n-3) % 24.12 - % 38.26 arasında olduğu saptanmıştır. Balıkların besinsel değerinin

belirlenmesinde kullanılan ω_3/ω_6 oranı 3.33 - 7.86 bulunmuştur.

Çalışmada analizlenen balıkların yağ asiti içeriklerinin birbirine yakın olduğu ve sağlığımız için önemli olan n-3 yağ asitlerinden DHA oranının oldukça yüksek olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeninin, analizlenen balıkların doğal ve taze oluşuna, dondurulmamış veya şoklanmamış olmalarına bağlayabiliriz.

Anahtar Kelimeler: Akdeniz balıkları, Yağ Asiti, Sağlık, Gaz Kromatografisi

BALIKESİR SAĞLIK YÜKSEKOKULU EBELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNDE DINDARLIK VE ŞİDDET EĞİLİMİ İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Rabia GÜLCAN¹, Nuriye KARADAĞ²

¹Balıkesir Sağlık Yüksekokulu Ebelik Bölümü Öğrencisi

²Balıkesir Sağlık Yüksekokulu

Dindarlık, insanın inandığı dinin emir yasakları doğrultusunda tutum davranış sergilemesi, asli ilkeleri sevgi, başkalarına ve kendine saygıdır. Dindarlık, insana barış içinde yaşama, toplum içinde otokontrol sağlama, olumlu sosyal davranışları artırma olumsuzları azaltma konusunda motivasyon kaynağı olarak kullanılabilir. Şiddet kavramıda, kişilere nesnelere çeşitli şekillerde zarar vermeyi amaçlayan, aniden ortaya çıkan, kontrol edilemeyen aşırı amaçsız davranışlar şeklinde tanımlanabilir. Dindarlıkla ruh sağlığı ve fiziksel sağlık arasındaki ilişkiyi inceleyen pekçok araştırma yapılmıştır. Yapılan çalışmalarda dindarlık ve şiddetin birbirleriyle ilişkili kavramlar olduğu görülmektedir. Bu çalışmada din sözkonusu olunca her ne kadar bir çalışma yapmak zor olsada, ebelik bölümü öğrencilerinin şiddet eğilimlerini ortaya çıkarmak, dindarlığın şiddet eğilimine etkisi olup olmadığını belirleyebilmek amaçlandı.

Yöntem: Çalışmanın evrenini Balıkesir Sağlık Yüksekokulunda öğrenim gören Ebelik Bölümü öğrencileri oluşturmuştur. Örneklem yapılmaksızın 9 Şubat/9 Mart 2018 tarihlerinde araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere (n=108) ulaşıldı. Anket formu öğrencilerin sosyo-demografik özellikleriyle, Uysal tarafından geliştirilen Motivasyonel Dindarlık Ölçeği (MDÖ) ve Göka ve arkadaşları tarafından

geliştirilen Şiddet Eğilim Ölçeği (ŞEÖ) sorularından oluşturuldu. MDÖ genelinde yüksek puan dindarlık eğiliminin yüksek olduğunu, ŞEÖ genelinde yüksek puan şiddet eğiliminin yüksek olduğunu göstermektedir. Kişi ve kurumlardan izin alındıktan sonra, yaklaşık 10 dk süren uygulama öğrencilerle yüzyüze görüşülerek anket formlarının doldurulması şeklinde veriler toplandı. Toplanan veriler SPSS istatistik programında frekans dağılımları ve korelasyon testi ile değerlendirildi, $p < 0.05$ anlamlılık düzeyi kabul edildi.

Bulgular: Öğrencilerin yaş ortalaması 20.5 ± 1.6 [18-24]'dır. Öğrencilerin okullarındaki akademik başarısını %70.4'ü orta düzeyde başarılı şekilde değerlendirmekte, %45.4'ü il merkezi olarak hayatlarının en uzun süresini geçirdikleri yerleşim birimini belirtmekte ve %80.6'sı kendisini orta düzeyde dindar olarak algılamaktadır. Öğrencilerin Dindarlık ölçeği puanları 74.0 ± 12.7 olması orta derecede dindar olduklarını söylememiz mümkündür. Öğrencilerin genel şiddet eğilimi düzeyini gösteren şiddet ölçeğinden aldıkları puan 49.2 ± 14.8 olması orta derecede şiddet eğilimine sahip olduklarını göstermektedir. Yapılan korelasyon analizinde, dini inanç düzeyine göre öğrencilerin şiddet puan ortalamaları arasında önemli bir fark bulunmuştur ($r = -0.55$, Pearson korelasyon testi).

Sonuç: Bu çalışmada "Öğrencilerin dini inanç düzeyleri ile şiddet eğilimi düzeyleri arasında negatif yönde önemli bir ilişki vardır" şeklinde kurulan hipotez doğrulanmaktadır. İslam dininde onaylamadığı şiddet davranışının dini inanç değişkenleri arasında negatif yönde önemli bir ilişkinin olduğu görülmesi ebelik bölümü öğrencileri açısından sevindirici bir durum olarak düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dindarlık, Şiddet eğilimi, Üniversite öğrencileri

**SERVİKAL DİSTONİ (SPAZMODİK
TORTİKOLLİS) TEDAVİSİNDE BOTULİNÜM
TOKSİN ENJEKSİYONU; OLGU SUNUM**

Yasemin TURAN¹

¹*Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi*

Servikal distoni (spazmodik tortikollis) , başın anormal postürüne neden olan ve klinik pratikte en sık rastlanılan fokal distoni çeşididir. Tekrarlayıcıdır, boyun ve omuz kaslarını etkileyen

Tedavisinde İntramuskuler botulinum toksin enjeksiyon tedavisi ise hızlı, etkin cevap ve yan etki azlığı nedeni ile distoni tedavisinde kullanılmaktadır. Ayrıca medikal tedavi, dirençli vakalarda cerrahi uygulamalar gibi seçenekler vardır .

Bizim amacımız; spazmotik tortikollis tanısı ile, botulinum toksin enjeksiyonu sonrası klinik rahatlama sağlanan olguyu sunmaktır.

Olgu: 35 yaşındaki kadın hasta, yaklaşık 9 ay önce aniden sabah başlayıp gece şiddeti azalmakla birlikte devam eden boyun ağrısı ve boyun sol tarafında kasılma şikayeti ile polikliniğimize başvurdu. Hastaya öncesinde başka bir klinik tarafından, medikal tedavi olarak ANTİSPAZMODİK-ANALJEZİK ve baklofen başlanmış ancak şikayetlerinde azalma gözlenmemiş. Fizik muayenesinde inspeksiyonda sol sternokleidomastoid (SCM) kası hipertrofik ve kısa, hastanın başı sola deviydi. Üst ekstremiteler motor ve duyu muayenesi normal, DTR' ler normoaktif, patolojik refleks saptanmadı. Sayısal ağrı skoru 8(VAS)) 8 idi. Hastanın laboratuvar bulguları ve çekirtilen kontrastlı beyin manyetik rezonans görüntüleme (MRG) sonucu normal, boyun MRG'de ise açıklığı sola bakan tortikollise bağlı deformasyon, sol SCM kasında hipertrofi saptandı. Sol SCM kalınlığı 25 mm, sağ SCM kalınlığı 12mm olarak ölçüldü. İki haftalık fizik tedavi programına alınan hastada klinik rahatlama olmaması üzerine, sol SCM'ye 75 İÜ botulinum toksin enjeksiyonu yapıldı ve hastanın postüründe düzelme oldu. Enjeksiyon sonrası VAS 2'e geriledi

Sonuç: Servikal distoni yıllık görülme insidansı yaklaşık 0,8/100.000 oranı ile nadir karşılaşılan klinik

bir tablodur. Tedavisinde botulinum toksin enjeksiyonu, uygulama kolaylığı, hızlı etkinlik, hastanın tedaviye uyumu ve yaşam kalitesinde artışın hızlı olması nedeni ile uygun bir seçenek olarak görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Servikal distoni, botulinum toksin enjeksiyonu, etkinlik

**OLEOGEL TECHNOLOGY IN THE
PRODUCTION OF STRUCTURED OILS**

Sükran KULEAŞAN¹, Fatma IŞIK²

¹*Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Engineering and Architecture, Department of Food Engineering*

²*Mehmet Akif Ersoy University, Institute of Science and Technology, Department of Food Engineering*

Oleogel is a thermo-reversible organic liquid, trapped in a three-dimensional gel matrix. In order to achieve gelation, the solution is cooled after the gelling agent is dispersed in the oil phase and self-assembled gel matrixes are formed. Research shows that obesity, heart disorders and some types of cancers are related to daily consumption of saturated fat. The WHO emphasized that the total amount of energy intake per day should be between 15% and 30% from edible oils, and saturated fats should not exceed 10% of this value and the daily cholesterol intake should be less than 300 mg.

In this review oleogels which were developed as an alternative to fats containing high trans and saturated fatty acids and their applications was mentioned.

In this study, a review of oleogels produced as an alternative to solid fats was presented.

In oleogelation technique; oleogelators such as triacylglycerols, diacylglycerols, monoacylglycerols, fatty acids, fatty alcohols, waxes, beeswax esters, sorbitan mono-stearate are used. Recent studies have shown that candelilla and carnauba waxes are highly effective oleogelators that form strong gels at low concentrations. It has been observed that there were no chemical changes in the fatty acid profile of structured vegetable oils used in the oleogelation technique. It has been shown that the production of high-quality products with a high level of unsaturated fatty acid and nutritional

quality can be produced resulting in reduced amounts of trans and saturated fatty acids.

Oleogelation technique is seen as a new, successful and effective method. In order to make the method commercially available, it is necessary to determine the most suitable vegetable oil-oleogelator combination specific to each certain food product and technological, microbiological, rheological, physicochemical, textural and sensory parameters should be scrutinised.

Keywords: Oleogel, Organogel, Oleogelation, Trans Fatty Acid, Saturated Fatty Acid.

**A STUDY ON THE DETERMINATION OF THE
PATIENT COMPLAINTS RELATING TO
COMMUNICATIONS AND THE SOLUTION
PROPOSALS AFFECTING PATIENT'S
SATISFACTION IN A HOSPITAL**

Zülal Meryem YEŞİL¹, Gülfer BEKTAŞ²

Ebru YILDIRAN³

¹*Özel Acıbadem Kozyatağı Hastanesi, Hasta Hizmetleri
Müdürü, İstanbul*

²*Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi, Sağlık
Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, İstanbul,*

³*Acıbadem Sağlık Grubu, Hasta Hizmetleri ve İletişim
Direktörü, İstanbul*

zulal.yesil@acibadem.com

Today's health care services are shaped by the perspective of professional business. Healthcare enterprises are among the most important targets of health care managers to attract more patients, to satisfy patients and to prefer the same hospital as they need. The most important factor that shows the contribution of the patient services to patients is the strong communication established. The assessment of patient complaints on behalf of patient satisfaction is also an important contribution to measuring the quality of the health care provided.

In this study, we aimed to determine the number and rates of communication complaints in 2015-2016 in a private hospital near Istanbul Anatolia and to determine the cause of the increase and to determine the reasons for the increase by using PDCA (plan-do-check-act), to identify communication-related problems and to identify and

implement improvement methods that can be utilized in the provision of quality services.

In this study, distribution of communication based patient complaints according to subheadings and chapters of 2015-2016 was examined by comparing subdivisions and chapters of communication based patient complaints of 2017. Patient satisfaction questionnaires were used for hospital admissions, the number of complaints and the distribution according to the departments were evaluated and evaluated by comparing the results of the improvement process and the results of the PDCA method.

In study; In 2016, the monthly number of complaints related to communication is 256. In 2016, three departments, the Emergency Department with 26 complaints, Pediatrics with 29 and complaints about Gynecology and Obstetrics with 19 complaints, had most complaints In the year 2017, the number of monthly complaints originating from communication is 235. Emergency department 30 complaints, pediatrics 30 complaints, ear nose throat 23 complaints constitute the first three complaints.

As a result of the PDCA study conducted in 2017; Based on the year 2016, it was determined that the number of communication complaints received in 2017 was reduced and it was found that the improvement of 7.4% was achieved even though the target of 10% set in the improvement project could not be reached.

Key Words: Patient Services, Patient Satisfaction, Communication, PDCA

**DETERMINATION OF HEALTH LITERACY IN
ACADEMICIANS IN TURKEY**

Canan DEMİR BARUTCU¹, Kerime OĞUT DUZEN¹

¹ *Mehmet Akif Ersoy University Faculty of Health
Sciences, Burdur, Turkey*

This study was conducted in order to determine the health literacy of the academic staff working in a state university.

This descriptive study was conducted with 200 academicians who accepted to participate in this study in a state university between May and November 2016.

Data were collected through face-to-face interviews with the scale of adult health literacy. In the analysis of the data student t-test were used.

The study reported a statistically significant difference among the mean scores of the academicians in health literacy in accordance with the variables of sex, education and whether they have chronic illness ($p<0.05$). The mean score that the academicians obtained from the health literacy scale was found to be 14.69 ± 2.63 , and considering that the highest score that can be obtained from the scale is 23 and health literacy increases as the score increases, mean score of the academicians concerning the health literacy is above the average.

Considering that the academicians are the most educated individuals of the society, it is thought that their health literacy levels should be higher. For individuals to remain healthy, they need to understand and interpret the basic health information with the aim of protecting and improving their medical conditions and to develop behaviors in accordance with this. Only in this way, community health can be improved and healthcare services can be used correctly.

Key words: academicians, health literacy, university.

**EL BİLEĞİNDE KUVVETİN
PROPRİYOSEPSİYONUN VE FONKSİYONUN
İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ: PİLOT ÇALIŞMA**
Barış SEVEN¹, Ahmet GÖKKURT, Ali ZORLULAR,
Zeynep TUNA, Nevin Aysel ATALAY GÜZEL
Deran OSKAY

¹Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

El bileği bireylerin günlük yaşamlarındaki fonksiyonlarını direkt etkileyebilen önemli bir eklemdir ve bu eklemün kuvvetini ve ya propriyosepsiyonunu etkileyen herhangi bir yaralanma ve ya bozukluk kişilerin aktivitelerinde kısıtlamalara neden olabilmektedir.

Bu çalışmanın amacı el bileği fleksiyon ekstansiyon kuvveti, kaba kavrama kuvveti, propriyosepsiyon hissi ve fonksiyonun ilişkisini incelemektir. Çalışmaya 13 sağlıklı katılımcı (yaş; $23,46\pm3,86$ BKİ; $23,28\pm4,43$) dahil edilmiştir. El bileği fleksiyon

ekstansiyon kuvveti ve kaba kavrama kuvveti dijital dinamometre ile ölçülmüştür. Propriyosepsiyon ölçümü Cybex izokinetik dinamometre ile gerçekleştirilmiştir. El Fonksiyonu değerlendirmek amacıyla Purdue Pegboard el fonksiyon testi kullanılmıştır. İstatistiksel analiz SPSS 22 yazılımı kullanılarak yapılmıştır. Parametreler arasındaki ilişkiyi analiz etmek amacıyla Spearman testi kullanılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda her iki ekstremitede de propriyosepsiyon ve fonksiyonun diğer hiç bir parametre ile ilişkisi yokken dominant tarafta hem fleksiyon hemde ekstansiyon bilek kuvvetiyle kavrama kuvveti arasında iyi düzeyde (sırasıyla, $p;0,637, 0,625$) bir ilişki olduğu bulunmuştur. Dominant olmayan tarafta ise el bileği fleksiyon kuvvetiyle kavrama kuvveti arasında çok iyi düzeyde ($p;0,868$) bir ilişki varken, el bileği ekstansiyon kuvvetiyle kavrama kuvveti arasında iyi düzeyde ($p;0,749$) bir ilişki olduğu bulunmuştur. Çalışma sağlıklı katılımcılarla yapıldığı için fonksiyonu etkileyecek düzeyde bir propriyosepsiyon farklılığı görülmemiştir. Sağlıklı kişiler arasında kuvvette farklılıklar görülebilir ancak propriyosepsiyon yalnızca kas ve kasla ilişkili yapılardan değil bunların yanı sıra eklem kapsülü ve cilt gibi yapılardan da gelen uyarılar ile oluşan bir his olduğu için kuvvet ile ilişkisi incelenirken bu parametrelerin değerlendirilmesi de eklenmelidir. Üst ekstremitte fonksiyonu için el bileğinin yanı sıra daha proksimal eklemler de görev aldığı için onların da kuvvet ve propriyosepsiyon değerlendirmelerine ihtiyaç vardır. Ancak bu bir pilot çalışmadır ve katılımcı sayısı artırılarak değerlendirilen parametreler arasındaki ilişki hakkında daha doğru sonuçlara ulaşılabilir.

Anahtar Kelimeler: El, Bilek, Kuvvet, Propriyosepsiyon, Fonksiyon

**EL BİLEĞİ EKLEMİ PROPRIYOSEPSİYON
DEĞERLENDİRMESİ İÇİN KULLANILAN ÜÇ
FARKLI YÖNTEMİN GEÇERLİLİĞİNİN VE
GÜVENİLİRLİĞİNİN KARŞILAŞTIRILMASI:**

PİLOT ÇALIŞMA

Barış SEVEN¹, Ahmet GÖKKURT, Ali ZORLULAR,
Zeynep TUNA, Nevin Aysel ATALAY GÜZEL
Deran OSKAY

¹Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Propriyosepsiyon; kas, tendon, eklem kapsülü ve ciltten gelen uyarılar ile oluşan bir histir. Literatürde eklem propriyosepsiyonunun değerlendirilmesi için kullanılan bir çok farklı araç ve yöntem vardır. Ancak bu yöntemlerin güvenilirliğine yönelik çalışmaların sayısı oldukça kısıtlıdır.

Çalışmamızın amacı; propriyosepsiyon ölçümünde kullanılan Gonyometre, İnklinometre ve EPHG(eklem pozisyon hissi gonyometresi) yöntemlerinin geçerliliklerini ve güvenilirliklerini karşılaştırmaktır.

Çalışmaya toplam 13 gönüllü sağlıklı katılımcı(Yaş;22,69 ± 3,47) dahil edilmiştir.Bu üç yöntemin geçerliliklerini test etmek amacıyla kullanılan izokinetik dinamometre [Cybex NORM®, Humac, CA, USA] ile ölçümler oturma pozisyonunda gerçekleştirilmiştir. İzokinetik dinamometre değerlendirmesi esnasında katılımcıların dirseği 90° fleksiyonda, el bileği tam supinasyondadır ve önkol bantla sabitlenmiştir. Katılımcılar Gonyometre ve inklinometre ile değerlendirilirken, dirsek masada, önkol fleksiyonda bilek nötral pozisyonunda parmaklar ise fleksiyon dinlenme pozisyonunda olacak şekilde oturma pozisyonuna yerleştirilmiştir ve değerlendirmeler bu pozisyonunda yapılmıştır. EPHG birbirine 90° açıyla olacak şekilde sabitlenmiş iki tahta levhadan oluşmaktadır.Yere paralel olan levhada 1°'lik hassasiyete sahip açı değerleri yer almaktadır.EPHG ile gerçekleştirdiğimiz değerlendirmede hasta oturur pozisyonunda dirsek fleksiyonda, el bileği EPHG'sinde oluşturulmuş olan açıklıktan içerde pozisyonlanmıştır.İstatistiksel analiz SPSS 22 yazılımı kullanılarak yapılmıştır. İstatistiksel analiz için Spearmen testi ve Intraclass Correlation Coefficient(ICC) metot kullanıldı. Analizler sonucunda hem dominant hem de dominant

olmayan tarafta Gonyometrenin (sırasıyla CC[Correlation Coefficient]; 0,645, 0,589, p;0,01, 0,034) ve EPHG (sırasıyla CC;0,585, 0,580, p;0,036, 0,038)orta derecede geçerli olduğu, inklinometrenin (CC; 0,267, 0,239, p;0,378, 0,231) ise geçerli olmadığı bulunmuştur.Yapılan ICC testi sonuçlarına göre; İnklinometre hem dominant hemde dominant olmayan tarafta (sırasıyla ICC: 0,196, 0,072) güvenilir değilken, Gonyometre iki tarafta da (sırasıyla ICC: 0,403, 0,431) orta düzeyde, EPHG(sırasıyla ICC; 0,790, 0,671) ise iyi düzeyde güvenilir bulunmuştur.

Yapmış olduğumuz analizlere göre el bileği propriyosepsiyon ölçümünde Gonyometre ve EPHG kullanılabilir ancak inklinometre bu değerlendirme için yeterli geçerliliğe ve güvenilirliğe sahip değildir. Ancak bu bir pilot çalışmadır ve bu sonuç hakkında daha doğru bilgiye ulaşmak için katılımcı sayısı artırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: El, Bilek, Propriyosepsiyon, İzokinetik, Gonyometre, İnklinometre

**ANKİLOZAN SPONDİLİT' Lİ ERKEK
HASTALARDA EL FONKSİYONLARI
ETKİLENİR Mİ?**

Oğuzhan METE, Songül BAĞLAN YENTÜR

Gizem TORE, Fulden SARİ, Barış SEVEN¹, Hakan
BABAOĞLU, Mehmet Akif ÖZTÜRK, Deran OSKAY

¹Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Ankilozan Spondilit (AS), aksiyal eklem tutulumu ile karakterize olsa da periferik eklem tutulumu da hastalık seyri boyunca görülebilmektedir. Bu hastalık grubunda sıklıkla etkilen periferik eklemler özellikle kalça ve omuz gibi proksimal eklemlerdir. Bu eklemlere yönelik fonksiyonel kayıplar literatürde belirtilmişken, el fonksiyonlarına yönelik yapılan çalışmalar sınırlıdır. Sınırlı sayıda yapılan çalışmalarda ise AS' li hastalarda kavrama kuvveti incelenmiştir; fakat bu çalışmaların sonuçları da çelişkilidir. Literatürde AS' li hastalarda el becerisini araştıran bir çalışmaya da rastlanılmamıştır. Bu çalışmanın amacı "AS' li erkek hastalarda el fonksiyonları etkilenir mi?" sorusuna cevap aramaktır. Çalışmaya Modifiye New York Kriterleri'ne göre AS tanısı konmuş 24 hasta (yaş: 40,08 ±11,09 yıl, beden

Abstract Book
(Oral Presentation)

kütle indeksi: $26,39 \pm 4,19 \text{ kg/m}^2$) ile benzer demografik özellikler gösteren 24 sağlıklı olgu (yaş: $40,04 \pm 12,69$ yıl, beden kitle indeksi: $28,08 \pm 3,74 \text{ kg/m}^2$) dahil edildi. Olguların kavrama kuvveti hidrolik el dinamometresi (kg) ile el becerisi seviyesi Dokuz Delikli Peg Test (9-DPT) (sn) ile değerlendirildi. Çalışmanın istatistiksel analizi parametrik test varsayımları sağlandığında Bağımsız Örneklem T Testi, parametrik test varsayımları sağlanmadığında "Mann Whitney U" Testi kullanıldı.

Çalışmanın sonucunda AS' li erkek hastaların, sağlıklı olgulara göre kavrama kuvvetinin hem dominant taraf ($p:0,002$) hem de dominant olmayan tarafta ($p:0,004$) azaldığı görüldü. AS' li erkek hastalar ile sağlıklı olguların hem dominant taraf ($p:0,151$) hem de dominant olmayan tarafta ($p:0,564$) el beceri seviyesinin benzer olduğu görüldü.

Çalışmamızın sonucunda AS' li hastalarda kavrama kuvveti azalırken, el beceri seviyesinin etkilenmediği görüldü. Bu sonuçların sebebinin 9-DPT performansı sırasında distal kasların aktivitesinin daha büyük olmasından ve elin beceri gerektiren fonksiyonel performansında intrinsik kas grubunun daha belirgin, kavrama kuvveti performansında ekstrinsik kas grubunun daha belirgin olmasından kaynaklanabileceğini düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Ankilozan Spondilit, El, Fonksiyon

YOĞUN BAKIM ORTOPEDİ HASTALARININ
SOSYODEMOGRAFIK VERİLERİ

Hasan Onur ARIK, Sezai ÖZKAN, Cihan ADANAŞ

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Ortopedi ve Travmatoloji AD

Ülkemizde yapılmış, major ortopedik travma nedeniyle yoğun bakıma yatırılmış hastalar ile ilgili veriye rastlamadık.

Bu çalışmada ortopedi ve travmatoloji tarafından multipl travma nedeni ile yoğun bakımda takip edilmiş hastaların sosyodemografik verilerini sunmayı amaçladık

01 Ocak 2013-01 Mart 2018 tarihleri arasında ortopedi ve travmatoloji adına yoğun bakımda yatan hastaların anestezi yoğun bakım ünitesi verileri hastane otomasyon kayıtları incelenerek tespit edildi. Olgular hasta yaşı, cinsiyeti, eşlik

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

eden organ hasarı, yoğun bakım ünitesinde yatış süresi, yatış maliyeti, hastaneden çıkış şekli yönünden değerlendirildi.

2013-2018 yılları arasında ortopedi yoğun bakımda 21 hasta takip edilmişti. Hastaların 3'ü kadın 18'i erkek idi. Hastaların yaş ortalaması $54,48 \pm 23,92$, yoğun bakımda yatış süresi $25,76 \pm 44,65$ gün idi. Eşlik eden organ hasarı yönünden akciğer hasarı ilk sırada iken bunu sırası ile beyin ve batin hasarı izliyordu. Yoğun bakım yatış maliyeti ortalama $27,3 \pm 47,8$ bin TL idi. 21 hastanın takibi 14'ü eksitus, 6'sı şifa ve 1'de nakil ile sonlandı.

Hastaların yüksek enerjili travma ve yaşlı nüfusta yoğunlaştığını tespit ettik. Yaşlı nüfus ve yüksek enerjili travmaların artması ile birlikte yoğun bakım ünitelerine olan ihtiyaç artmış, beraberinde sağlık harcamalarının artmasına neden olmuştur. Bu durum hastaneleri ekonomik ve sosyal sorunlar ile karşı karşıya getirmektedir. Bu çalışmanın demografik verilerinin ilerde yapılacak epidemiyolojik çalışmalara ve sağlık hizmetlerinin planlanmasına katkı sağlayacağı kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Ortopedi, Yoğun bakım, Sosyodemografik

GERİATRİK BİREYLERİN GÜNLÜK YAŞAM
AKTİVİTELERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN
İNCELENMESİ

Merve KESKİN¹, Özge İPEK², Banu BAYAR², Kılıçhan BAYAR²

¹ Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

² Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Fizyolojik bir süreç olan yaşlılık bireyin fonksiyonel kapasitesinde ve bağımsızlık düzeyinde düşmeye neden olmaktadır. Fiziksel aktivite düzeyi negatif yönde etkilenen bireyin yaşam kalitesi azalmaktadır. Ayrıca günlük yaşam aktivitelerindeki bağımlılık oranının artması ile kendisine duyduğu yeterliğin azalması bireyi fizyolojik ve psikolojik olarak etkilemektedir.

Bu çalışma geriatrik bireylerin günlük yaşam aktivitelerini sürdürmelerinde etkili olan unsurların değerlendirilmesi amacıyla planlanmıştır.

Çalışmaya basit rastgele örneklem yöntemiyle seçilen 32 geriatrik gönüllü birey dahil edilmiştir. Çalışmaya katılmadan önce yazılı ve sözlü onamları alınmıştır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan sosyodemografik form ile bireyin demografik özellikleri, özgeçmiş ve soy geçmişi, alışkanlıkları ve yürüme yardımcısı kullanıp kullanılmadığı sorgulanmıştır. Bireylerin günlük yaşam aktivitelerini sorgulamak için Barthel Günlük Yaşam Aktiviteleri Ölçeği (Barthel GYAÖ) kullanılmıştır. Ayrıca geriatrik bireylerin depresyon ve yorgunluk düzeyini değerlendirmek için Geriatrik Depresyon Ölçeği (GDÖ) ve The Functional Assessment of Chronic Illness Therapy (FACIT)-Yorgunluk Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 22.0 paket programı kullanılmıştır. Veri dağılımları tanımlayıcı analiz yöntemleriyle hesaplanmış ve değişkenler arasındaki ilişki Pearson korelasyon analiziyle incelenmiştir. Çalışmaya katılan bireylerin 23'ü kadın (%71,9), 9'u erkek (%28,1) olup yaş ortalaması $67,87 \pm 8,50$ yıldır. Gönüllülerin %78,1'i müstakil evde yaşamakta ve %65,6'sı yürüme yardımcısı kullanmamaktadır. Bireylerin Barthel GYAÖ ortalaması $96,09 \pm 11,96$ 'dır. Barthel GYAÖ skorlarının cinsiyete göre değişimi incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p > 0,05$). GDÖ ortalama puanı $9,06 \pm 4,43$ ve FACIT yorgunluk ölçeği ortalama değeri $24,16 \pm 11,45$ olarak bulunmuştur. Depresyon ve yorgunluk skorlarının günlük yaşam aktiviteleriyle ilişkisi incelendiğinde sırasıyla r değerleri $-0,455$ ve $0,583$ olup $p < 0,05$ 'tir. Geriatrik bireyler için yapılacak aktivite modifikasyonları yorgunluk düzeylerini düşürüp günlük yaşamda bağımsızlıklarını sürdürmede etkili olacaktır. Bu anlamda bireylerin genel iyilik hali ve öz yeterliğinin yüksek olduğu sağlıklı, aktif bir yaşlılık evresi geçirmeleri sağlanacaktır. Sağlık politikaları kapsamında aktif yaşlanmanın ulaşılabilir ve uygulanabilir düzeye gelmesi yönünde düzenlemeler yapılmasına ihtiyaç vardır.

Anahtar Sözcükler: Yaşlı, GYA, Depresyon, Yorgunluk

**KADINLARDA FİZİKSEL AKTİVİTENİN
UMUTSUZLUK VE SIKINTI DÜZEYİNE ETKİSİ**
Merve KESKİN¹, Özge İPEK², Banu BAYAR², Kılıçhan
BAYAR²

¹ Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Enstitüsü Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

² Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Kadınlar hayatları boyunca birbirinden farklı platformlarda çeşitli rolleri ve sorumlulukları üstlenmektedir. Sahip oldukları yaşam tarzı, maruz kaldıkları yoğun stresörlerin üstesinden gelme ve dayanıklılık düzeylerini etkilemektedir.

Bu çalışmanın amacı kadınlarda fiziksel aktivitenin onları umutsuzluk ve sıkıntıya dayanıklılık düzeylerine etkisini incelemektir.

Çalışmaya yaşları 20-60 arasında değişen 32 gönüllü kadın katılmıştır. Gönüllüler çalışma konusunda bilgilendirilmiş, sözlü ve yazılı onamları alınmıştır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan sosyodemografik form ile bireyin demografik özellikleri, fiziksel aktivite alışkanlıkları ve tercihleri sorgulanmıştır. Fiziksel aktivite düzeylerini değerlendirmek için horizontal 10 cm'lik VAS puanından yararlanılmıştır (0:hiç aktif değilim, 10:son derece aktifim). Kadınların umutsuzluk düzeyini saptamak için Beck Umutsuzluk Ölçeği (BUÖ) ve stres kaynaklarına karşı reaksiyonlarını incelemek için Sıkıntıya Dayanıklılık Ölçeği (SDÖ) kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 22.0 paket programı tercih edilmiştir. Veri dağılımları tanımlayıcı yöntemler yardımıyla, değişkenler arasındaki ilişki ise Pearson korelasyon analiziyle incelenmiştir.

Çalışmaya katılan gönüllülerin yaş ortalaması $37,25 \pm 6,82$ yıldır. Gönüllülerin %81,3'ünün herhangi bir kronik hastalığı yoktur. %62,5'i üniversite mezunu olup, %51,3'ü masa başı işte çalışmaktadır. Gönüllülerin VAS'a göre aktivite düzeyi ortalama skorları $6,90 \pm 2,05$ 'tir. Fiziksel aktivite tercihlerinde ilk sırada %37,5 oranıyla yürüyüş yapmak yer almaktadır. Ayrıca %75'i ev işlerini fiziksel aktivite olarak görmemektedir. Gönüllülerin BUÖ ve SDÖ ortalama puanları sırasıyla $3,87 \pm 3,52$ ve $54,34 \pm 11,24$ 'tür. Fiziksel aktivite düzeyleri ile BUÖ ve SDÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel

olarak anlamlı ilişki görülmektedir ($r=-0,453$, $r=0,410$; $p<0,05$).

Bireyin genel sağlık ve iyilik durumunu iyileştirmeyi amaçlayan sağlıklı yaşam biçimini oluşturmada fiziksel aktivite alışkanlığının kazandırılması ve sürdürülmesi büyük önem taşımaktadır. Kadınların fiziksel olarak aktif bir yaşam tarzına sahip olmaları onları hem fizyolojik hem de psikolojik olarak olumlu etkilemektedir. Aktif yaşam stili bireyin stres kaynaklarıyla başa çıkma stratejilerini etkili hale getirmektedir. Ayrıca depresyon, umutsuzluk, kaygı düzeylerinde düşüş sağlamaktadır. Fiziksel aktivitenin genel ruh hali, depresyon belirtileri, stresörlere karşı geliştirilen tutum ve davranışlar üzerindeki etkisinin araştırılacağı kapsamlı çalışmalara gereksinim duyulmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Kadın, VAS, Umutsuzluk, SDÖ

İRİSİN HORMONUNUN HASTALIKLARLA İLİŞKİSİ: GÜNCEL YAKLAŞIMLAR

Hazal KÜÇÜKKARACA*, Mehtap ÜNLÜ SÖĞÜT*

**Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Beslenme ve Diyetetik Bölümü Kurupelit Kampüsü
Samsun/Türkiye*

E-mail: hazal.kucukkaraca@omu.edu.tr

Sağlıksız ve dengesiz beslenme, fiziksel aktivite yetersizliği gibi faktörlerin etkisi sonucu aşırı ağırlık kazanımı; özellikle obezite, diyabet, insülin direnci ve kardiyovasküler hastalıklar gibi metabolik hastalıkların sıklığının artmasına neden olmaktadır. Bu doğrultuda yapılan çalışmaların sayısı da gün geçtikçe artmaktadır. İrisin hormonu, metabolik sendrom bileşenlerinin tedavisinde dikkatleri üzerine çeken güncel konulardan birisidir.

Obezite ve diyabet gibi önemli sağlık sorunları üzerinde olumlu etkileri görülen irisin hormonunun yapısı, etki mekanizması ve hastalıklarla ilişkisine dair güncel literatür bilgilerinin derlenmesi ve yorumlanması amaçlanmıştır.

"İrisinin yapısı, etki mekanizması ve hastalıklarla ilişkisi" anahtar kelimeleri ile yapılan literatür taraması sonucundaki güncel makaleler çalışmaya dahil edilmiştir. Egzersiz ve soğukla indüklenen irisin hormonu, beyaz yağ dokusu hücrelerini kahverengi yağ dokusuna

dönüştürerek bej yağ dokusunu oluşturmaktadır. İrisin hormonu, oluşan yeni dokunun mitokondriyal zarlarının iç kısmında yer alan eşleşme bozucu protein-1 (UCP-1) pompalarının salınımını artırarak, hücrede enerji tüketimine neden olan ısı üretimini artırır. Böylelikle titremesiz termogenez ve glukoz homeostazisi sağlanmış olur. Ayrıca önemli oranda kilo kaybı da sağlamaktadır. İrisin hormonunun, enerji harcaması ve glukoz metabolizması üzerine olası etkilerinin araştırılması sonucu, hastalıklar üzerinde olumlu etkileri olduğu açığa çıkmıştır. Diyabetik olmayan obez hastalarda glukoz/lipid metabolizmasının azalmasını düzeltmek için irisin sekresyonunun arttığı bildirilmiştir. İrisinin ekzojen olarak verilmesinin; enerji harcamasının artmasına, glukoz toleransının iyileşmesine ve orta derecede ancak önemli bir kilo kaybına yol açtığı görülmüştür. İrisinin, ratlarda toplam vücut enerji harcamasında ve obezite ile ilişkili insülin direncine karşı dirençte önemli bir artışa neden olduğu belirlenmiştir. Vücutta birçok etki mekanizması olan irisinin; tiroid ile ilişkili hastalıklar, sedef hastalığı vb. hastalıkların tedavisinde de etkili olabileceği düşünülmektedir.

İrisin hormonu yapısının ratlarda ve insanlarda % 100 benzer olduğu bilgisi sayesinde deney hayvanlarında yapılan araştırmalar insan çalışmaları için yol gösterici nitelikte olmaktadır. Enjekte edilebilir irisin formları üretilerek; sıklığı gün geçtikçe artan diyabet ve obezitenin kontrol altına alınmasında alternatif bir tedavi yaklaşımı olarak kullanılabileceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: İrisin; Diyabet; Egzersiz; Obezite.

**GENÇ YETİŞKİN BİREYLERİN YEME TUTUM,
DAVRANIŞLARI VE BESLENME
ALİŞKANLIKLARI**

Emre ADIGÜZEL¹, İlyas ÜN², Gizem AYTEKİN
ŞAHİN³, Burcu ÇAVDAR⁴, Ferda ÖKSÜZKAYA, Müge
YILMAZ⁵

¹Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü

²Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tonya Meslek
Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Trabzon,
Türkiye, ilyasun1992@gmail.com

³Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Beslenme ve Diyetetik Bölümü

⁴Tokat Devlet Hastanesi

⁵Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Beslenme ve Diyetetik Bölümü

Bireyler beslenme ihtiyaçlarını karşılarken farklı yeme
tutum ve davranışları sergilerler. Yaşanılan bölgenin
kültürel ve coğrafi özellikleri bireylerin yeme tutum
davranışlarını etkileyen önemli faktörlerdendir.

Tanımlayıcı tipteki bu kesitsel çalışma Karadeniz ve İç
Anadolu bölgelerinde yaşayan 18-24 yaş arası bireylerin
yeme tutum, davranışları ve beslenme alışkanlıklarını
saptamak amacıyla yapılmıştır.

Karadeniz Bölgesinden (Trabzon, Tokat) 200, İç Anadolu
Bölgesinden (Kayseri, Karaman) 300 toplam 500 birey
araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırma verileri bireylerin
sosyodemografik özellikleri ve beslenme alışkanlıklarıyla
ilgili soruları içeren anket formu aracılığıyla yüz yüze
görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Son bir aylık besin
tüketim sıklıkları kaydedilmiş ve yeme tutum,
davranışlarının değerlendirilmesinde üç faktörlü yeme
anketi uygulanmıştır. Boy ve ağırlıklar yöntemine uygun
olarak ölçülmüş ve beden kütle indeksleri hesaplanmıştır.
Katılımcıların %60.6'sı kadın, %89.0'ı lise mezunu,
%95.6'sı bekâr, %16.8'i çalışan bireyler olup %20.6'sı
sigara kullanmaktadır. Bölgeler arasında bireylerin BKİ
değerleri (İç Anadolu: 22.9±3.93, Karadeniz: 22.8±4.49)
açısından anlamlı fark bulunmamıştır (p>0.05). Üç
faktörlü yeme ölçeğinin alt boyutları olan kontrolsüz
yeme, bilişsel kısıtlama, duygusal yeme skorlarında
bölgeler arasında fark yok iken (p>0.05), kadınların
duygusal yeme skorları (6.7±2.65) erkeklerden (5.5±2.31)
anlamlı düzeyde yüksektir (p<0.05). Karadeniz

bölgesinde hiç süt tüketmeyen bireylerin oranı (%35.7) İç
Anadolu bölgesindekilerden (%13.4) önemli düzeyde
yüksektir (p<0.05). Hiç kırmızı et tüketmeyenlerin oranı
Karadeniz bölgesinde %14.1, İç Anadolu bölgesinde %
4.0 olup bölgeler arasındaki fark anlamlıdır. (p<0.05).
Haftada en az iki porsiyon balık tüketenlerin oranı
Karadeniz bölgesinde (%24.6), İç Anadolu bölgesinden
(%12.7) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (p<0.05).
Karadeniz bölgesinde yaşayan katılımcıların %23.6'sı; İç
Anadolu bölgesindekilerin %13.3'ü yeşil yapraklı
sebzeleri hergün tükettiğini bildirmiştir (p<0.05). Kuru
meyveleri hiç tüketmeyenlerin oranı Karadeniz
bölgesinde %34.7, İç Anadolu bölgesinde %20.0 olarak
saptamıştır (p<0.05). Zeytinyağı tüketim sıklıkları
açısından bölgeler arasında anlamlı fark saptanmazken
(p>0.05); margarin tüketimi İç Anadolu bölgesinde,
tereyağı tüketimi ise Karadeniz bölgesinde daha
yaygındır (p<0.05).

Yaşanılan coğrafi bölgenin genç yetişkinlerin yeme tutum
ve davranışlarını etkilemediği ancak bazı beslenme
alışkanlıklarını değiştirdiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Beslenme alışkanlığı, yeme tutum
ve davranışı, genç yetişkin

**SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ
IŞIĞINDA KADIN SAĞLIĞI**

Kübra YILMAZ¹, Emel TAŞÇI DURAN¹

¹Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi

Kadın sağlığı “kadının fiziksel, ruhsal, emosyonel,
spiritüel, kültürel ve sosyal yönden tam bir iyilik halinde
olması” olarak tanımlanabilir. Son yıllarda kadın sağlığı
ile ilgili yapılan çalışmalar ve ulusal sağlık göstergeleri
kadın sağlığının öneminin anlaşılmasına bilimsel temelli
kanıt sağlamıştır. Bir toplumun gelişmişlik düzeyi sağlık
göstergeleri ile de belirlenmektedir. Toplumların sağlık
göstergeleri ise genellikle kadın ve çocuk sağlığı ile ilgili
sonuçları içermektedir. Sağlıklı annelerden sağlıklı
çocuklar doğar, sağlıklı annelerin yetiştireceği çocuklar
sağlıklı olur. Sağlıklı çocuklar ise ileride sağlıklı bir
toplum demektir. Bu nedenle kadın sağlığı özelde hem
anne hem çocuk sağlığını ilgilendirirken, genelde ise aile
ve toplumun sağlık durumu ile yakından ilişkilidir.

Sürdürülebilir kalkınma hedefleri kapsamında kadın sağlığının incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışma literatür taranarak derleme şeklinde planlanmıştır.

Dünyada kadın sağlığının istenilen düzeye yükselmesi için birçok stratejik eylem planları benimsenmiştir. Bu eylem planlarından sonuncusu sürdürülebilir kalkınma hedefleridir. Eylül 2015’de dünya liderleri, gündem 2030 ve yeni sürdürülebilir kalkınma hedeflerini (SKH) içinde Türkiye’nin de bulunduğu 193 ülkenin imzası ile kabul etmiştir. Sürdürülebilir kalkınma hedefleri kapsamında kadın sağlığını doğrudan veya dolaylı etkileyecek olan 17 hedef belirlenmiştir. Dünya sağlık örgütü verilerine göre 2015 yılında gebelik ve doğumdan kaynaklanan komplikasyonlar nedeniyle her gün yaklaşık 830 kadın hayatını kaybetmektedir. Sürdürülebilir kalkınma hedefleri kapsamında 2016-2030 yılları arasında anne ölüm oranının 100 000 canlı doğumda 70’in altına inmesi hedeflenmektedir. Ayrıca bulaşıcı olmayan hastalıkların önlenmesi, HIV ile enfekte olanların sayısının azaltılması, adölesan gebeliklerin azaltılması, üreme sağlığı hizmetlerine erişimin sağlanması, kadınlara yönelik her türlü şiddetin azaltılması, kadın sünneti gibi zararlı uygulamaların ortadan kaldırılması ulaşılacak istenen diğer hedeflerdendir.

Kadın sağlığının istenilen düzeye yükseltilmesi için sürdürülebilir kalkınma hedefleri kapsamında etkili müdahaleler yapılmalıdır. Bu etkili müdahalelerin uygulanmasında sağlık profesyonellerine özellikle hemşirelere büyük sorumluluklar düşmektedir.

Anahtar Kelime: Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, Kadın Sağlığı, Hemşirelik

18-65 YAŞ KADINLARIN BESİN HAZIRLAMA KONUSUNDA BİLGİ VE TUTUMLARI: MERAM İLÇESİ ÖRNEĞİ

Yasemin DURDURAN¹, Havvanur TAŞKIN²
Ayşe SAĞDIÇ¹, Lütfi Saltuk DEMİR¹
Mehmet UYAR¹, Tahir Kemal ŞAHİN¹

¹Necmettin Erbakan Üniversitesi, Meram Tıp Fakültesi,
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

²Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü

Her canlı yaşam için beslenmek durumundadır. Sağlığın korunmasında, sürdürülmesinde ve hastalık sonrası tedavide yeterli, dengeli ve sağlıklı beslenmenin en temel etkenlerden olduğu bilinen bir olgudur. Ülkemizde bazı besinler evde işlenerek hazırlanmakta ve tüm mevsimlerde tüketilebilir hale gelmektedir. Ayrıca ülkemizde besinlerin hazırlanmasından büyük oranda kadınlar sorumludur.

Bu çalışmada; Konya ili Meram ilçesindeki 18-65 yaş kadınların besinlerin hazırlanması, pişirilmesi, saklanması aşamalarında bilgi ve tutumlarının belirlenmesi ve bu konularda kadınlara yapılacak eğitimlerin planlanması amaçlanmıştır.

Çalışma tanımlayıcı tipte olup, 2015 yılı Haziran-Eylül aylarında yapılmıştır. Çalışmanın evreni, Konya ili Meram ilçesindeki 18-65 yaş grubu kadınlar olup; örnek büyüklüğü 786 olarak hesaplanmıştır. Çalışmada kullanılan araştırmacılar tarafından literatür taranarak hazırlanan 44 soruluk anket formu katılımcılara yüzyüze görüşme tekniği kullanılarak uygulanmıştır. Çalışma için yerel etik kurul izni alınmıştır. Veriler, IBM SPSS 23.0 programında betimleyici istatistiklerle özetlenmiştir.

Katılımcıların yaş ortalaması 34,7±11,6 yıl olup, % 55,9’u lise ve üzeri öğrenime sahipti. Katılımcıların besin hazırlama uygulamalarına bakıldığında, % 43,6’sı sütlü tatlıya şekeri, ocaktan indirmeden önce ilave ettiğini belirtti. Donmuş et, tavuk, balığı % 39,4’ü dışarıda bekleterek çözdürdüğünü ifade etti. Sebzeleri hazırlarken kadınların % 62,7’si kendi suyunda veya az suda pişirmeyi tercih ediyordu. Katılımcıların % 57,9’u bulgur pilavını, % 41,1’i pirinç pilavını yağda kavurarak pişiriyordu. Kuru baklagilleri ise % 41,0’ı suda ısıtıp, haşlayıp, sonra suyunu dökerek pişiriyordu. Süt kaynadıktan sonra kadınların % 44,9’u dört-beş dakika kaynatıyordu.

Çalışmamızda doğru uygulama olan ocaktan indirmeye yakın şeker ilave edilmesi, yüksek değildir. Kadınların yarıya yakınının pirinci, yarıdan fazlasının bulguru kavurarak pilav pişirdiği görülmektedir. Bu uygulama tahıllarda besin ögesi kaybına neden olur ki, yanlış uygulama bu konuda düşük değildir. Donmuş et ürünlerinin buzdolabının dışında çözdürülmesi, kurubaklagillerin haşlanıp suyunun dökülmesi yanlış

Abstract Book
(Oral Presentation)

uygulamaları, katılımcıların yine yarıya yakınında mevcuttur. Sebzelerin kendi suyunda pişirilmesi doğrudur ve bu oran çalışmamıza katılanlarda üçte ikiye yakındır. Kadınların yarıya yakını da sütü doğru şekilde kaynatmaktadır.

Sonuçta günümüzde kadınlar halen besinlerin hazırlanması konusunda eksik bilgiye sahip ya da hatalı uygulamalar yapmaya devam etmektedir. Bu konuda kadınlara belirli aralıklarla yapılacak eğitimlerde anahtar noktaların verilmesinin, yapılan hataları azaltarak sağlıklı beslenmeye destek olacağı kanısındayız.

Anahtar Kelimeler: Konya, Besin hazırlama, Bilgi ve Tutum, Kadınlar

**EVALUATION OF MENTALIZATION AND
RELIABLE ACTIVIST ROLE FROM THE
PERSPECTIVE OF HUMAN RESOURCES
MANAGEMENT**

Eda DÜŞEL DOĞRU¹, Gülfer BEKTAŞ²
Aleyna ORAL³

¹Acıbadem Sağlık Grubu, İnsan Kaynakları Müdürü,
İstanbul, edusel@acibadem.com

²Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi, Sağlık
Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, İstanbul

³Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi, Sağlık
Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, İstanbul,

It is stated that the concept of human resources, when human and management relation is taken as basis, relies on a fact that emerged in the first ages of history, and in this context, the history of managing humans should be regarded as the history of human resources.

When the meaning and functioning of human resources today is taken into account, it is observed that HR system, structure, and methods are questioned, restructured, or revived by abandoning the old ones. It is also observed that a renewing process has been developed and changed in this period. At the beginning of these changing and evolving concepts is mentalization.

Human resources, HR, can apply a successful work with the right strategies and targets. It is expected that HR and management, which determine the strategy in the right way, will have enough capacity for activism even they are sufficient in terms of competencies and knowledge.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Reliable managers, who are non-activist, can be respected, but their impact will be minimal. Just being reliable and loved will not be adequate in terms of human resources management. It is necessary to consider that reliable and non-activist people will be perceived as audiences, not actors, by their companies and colleagues. By being an activist, it is expected that the manager will also have the ability to sense the right steps and potential situations at the same time. In this context, the strategy is an important milestone in determining the rules of the management process, reducing uncertainty, and clarifying the ways and means to be followed.

Keywords: Human Resources, Mentalization, Activist, Strategy, Management

**ÇOCUK CERRAHİ KLİNİKLERİNDE HASTA
GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜNÜ GELİŞTİRMeye
YÖNELİK STRATEJİLER: LİTERATÜR
TARAMASI**

Ayşe UÇAK¹, Fahriye PAZARCIKCI²

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek
Yüksekokulu, Burdur, ayse_ucak32@hotmail.com

²Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Isparta, fahriyepazarcikci@sdu.edu.tr

Çocukların bir yetişkinden farklı bakım ve tedaviye ihtiyacı olduğu bilinmektedir. Çocuklar yetişkinlerle kıyaslandıklarında fiziksel, bilişsel ve emosyonel yetersizliklerinden dolayı tıbbi hata ya da zarara maruz kaldıklarında çok daha ciddi sonuçlarla karşılaşmaktadırlar. Bu çalışma, çocuk cerrahi kliniklerinde hasta güvenliği kültürünü geliştirmeye yönelik stratejiler konusunda bilgi ve farkındalık oluşturmak amacıyla yapılmıştır. Çalışma “çocuk cerrahi, hasta güvenliği kültürü, hemşire” anahtar kelimeleri kullanılarak yapılan ulusal ve uluslararası literatür taraması sonucunda oluşturulmuştur. Ulusal Hasta Güvenliği Vakfı (NPSF) tarafından hasta güvenliği, “sağlık bakımı sırasında oluşabilecek yaralanma ve istenmeyen olaylardan kaçınma, bu tür olayları önleme ve düzeltme amacıyla sağlık kurumlarında izlenen süreçler” şeklinde tanımlanmaktadır. Literatürde çocuk cerrahi kliniklerinde hasta güvenliğini tehdit eden hata kaynaklarının, güvenli cerrahi basamaklarına

uyulmamasından kaynaklanan hatalar, hastalarda kimlik bilgilerinin tanımlanması ve doğrulanmasına yönelik hatalar, iletişim ve hasta teslimlerinden kaynaklanan hatalar, ilaç hataları, sağlık hizmeti ile ilişkili enfeksiyonlar, düşmeler, yanlış ve uygun olmayan malzeme kullanımı ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Araştırmacılar, çocuk cerrahi kliniklerinde yaşanan tıbbi hataların azaltılması için etkin bir hasta güvenliği kültürünün oluşturulmasını önermektedir. Yapılan literatür taraması sonucunda çocuk cerrahi kliniklerinde hasta güvenliği kültürünü geliştirmeye yönelik stratejiler; klinikte hasta güvenliği kültürünün öneminin kavratılması, hata oluşturabilecek aktivitelerin neden ve niçin olduğunun belirlenmesi, yapılan tıbbi hataların korkusuzca ve çekinmeden bildirilebilmesi, kişilerin cezalandırılmadığı uygun bir iletişim ortamı oluşturulması, hataların bir öğrenme fırsatı olarak kabul edilmesi, etkin bir olay raporlama sistemi oluşturulması olduğu saptanmıştır. Literatürde, hasta güvenliği kültürünün oluşturulması ve kalıcı olabilmesi için liderlerin konuyu sahiplenmesinin, hastalar ve aileleriyle de uygun bir iletişim ortamı oluşturulmasının önemli olduğu vurgulanmaktadır. Çocuk cerrahi kliniklerinde hasta güvenliği kültürünün geliştirilmesine yönelik stratejilerin hayata geçirilmesi multidisipliner işbirliğini gerektirmektedir. Çocuk cerrahi hemşireleri çocukların bakımında kesintisiz hizmet veren sağlık çalışanlarıdır ve hasta güvenliğinin sağlanmasında anahtar role sahiptirler. Bu bağlamda, çocuk cerrahi hemşirelerinde hasta güvenliği kültürünün oluşturulması ve kalıcı hale getirilmesine yönelik hasta güvenliği farkındalık eğitimlerinin düzenlenmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Çocuk Cerrahi, Hasta Güvenliği Kültürü, Hemşire.

ŞİZOFRENİ MODELİ OLUŞTURULAN DIŞI VE ERKEK SIÇANLARDA AÇIKALAN DAVRANIŞ PARAMETRELERİNİN VE I- LABİRENT CEVAPLARININ ARAŞTIRILMASI

Emine İRCİ¹, Asuman GÖLGELİ¹

¹Erciyes Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji Ana Bilim Dalı, Kayseri, Türkiye,

irci_138@hotmail.com

Şizofreni dünya çapındaki nüfusun %1'ni etkileyen, pozitif, negatif semptomlar, kognitif bozukluklar ve hafif nörolojik bulgularla seyreden nöropsikiyatrik bir hastalıktır. Ülkeler için maliyetinin yüksek ve etiyojisinin hala tam olarak aydınlatılmamış olması şizofreni hayvan modellerine yönelmeye neden olmuştur. Deney hayvanlarında şizofreni modeli oluşturmak için MK-801 kullanımı kolay ulaşılması ve maliyetin düşük olmasından dolayı tercih edilmektedir. Bu çalışmada sıçanlarda MK-801 uygulanması sonrasında açık alanda davranış parametreleri ve I labirentte anksiyete cevaplarının dişi ve erkek sıçanlarda araştırılması amaçlanmıştır. On-oniki aylık (n=20 erkek, n=20 dişi) Wistar albino sıçanlara beş gün, günde 0.5mg/kg MK-801 i.p. olarak verilmiş (n=10 erkek, n=10 dişi), kontrol grubuna ise aynı sürede, aynı miktarda SF enjeksiyonu yapılmıştır (n=10 erkek, n=10 dişi). Beş gün MK-801 uygulamasından sonra 6. gün açık alan davranış testi, 7. gün I labirent testi uygulanmıştır. Kontrol dişi sıçanlar kontrol erkek sıçanlara göre daha fazla lokomotor aktivite ve keşif davranışı göstermiştir (p<0.05). MK-801 uygulanan dişi ve erkek sıçanların her iki grubu da kontrol dişi ve erkek sıçanlara göre açık alan parametrelerinde artış olmuş bu artış erkek sıçanlarda anlamlı bulunmuştur (P<0.05). I-labirentte açık kolda kalma % si kontrol sıçanlar için birbirine yakınken, erkek sıçanlarda MK-801 uygulaması sonrası bu değerde azalma, dişi sıçanlarda ise anlamlı olarak bir artış gözlenmiştir (p<0.05). Sonuç olarak MK-801 ile oluşturulan şizofreni modelinde açık alan ve I-labirentte pozitif semptomlar gözlenmiş, dişilerin dramatik olarak daha fazla etkilendiği sonucuna varılmıştır.

Bu çalışma Erciyes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından TYL2017-7333 nolu proje ile desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: şizofreni modeli, MK-801, açık alan, I-labirent, sıçan

OTİZM VE HEMŞİRELİK

Sevda UZUN, Nurşen KULAKAÇ

*Gümüşhane Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, sevdauzun50@gmail.com*

*Gümüşhane Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, nursen1939@hotmail.com*

Otizm; çocukluğun erken dönemlerinde görülen tedavisi oldukça zor hasarlara yol açan yaygın gelişimsel bir bozukluktur. Otizm sorunu yaşayan bireyler genellikle temel yaşam gereksinimlerini karşılarken zorlanırlar ve sosyal, iletişimsel ve akademik becerilerde yaşlıtlarına göre oldukça geri kalırlar. Otistikler sosyal anlamda etkileşimde yoksunluk yaşamalarına rağmen fiziksel anlamda herhangi bir engele sahip değillerdir. Otizmin kesin etiyolojisi saptanamamakla birlikte aile öyküsü, doğum öncesi-sonrası risk faktörleri, genetik yatkınlık, biyolojik nedenler etkili olmaktadır. Otizm anne karnında teşhis edilemeyeceğinden dolayı mümkün olduğunca erken tanılanıp bireyin sosyal yaşama kazandırılması gerekmektedir. Otizmin teşhisi sıklıkla davranışsal ve sosyal izlemler sonucunda konmaktadır. Otizmde aileler çocuklarının yaşları ilerledikçe akranlarından farklı davranışlar sergilediklerini ve sosyal alanda zorluk yaşadıklarını görürler. Yapılan çalışmalarda ailelerin genellikle çocuklarında bu sorunları farkettilikten sonra 15-18nci aylarda bir hekime başvuruda bulundukları, ancak sıklıkla yirminci aya kadar bu konuyla ilgili bir uzmana başvurmadıkları saptanmıştır.

American Pediatri Akademisi ve American Nöroloji Akademisi doğumdan sonraki kontrollerde rutin kontrolün yanı sıra bebeğin ya da çocuğun yaygın gelişimsel bozukluklar yönünden değerlendirilmesi ve risk faktörlerinin belirlenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Ana çocuk sağlığı ve toplum sağlığı merkezlerinde çalışan hemşireler anne – çocuk sağlığına yönelik hizmetlerin yanı sıra toplum ruh sağlığı koruma ve geliştirme hizmetleri de vermektedir. Türkiye’de özellikle kırsal kesimde ruh sağlığı uzmanlarına ulaşma şansı bazı bölgelerde azdır ve bu bölgelerde anne ve babaların çocuklarda görülebilecek gelişimsel bozukluklar konusunda bilgilendirilmesi erken tanılama açısından oldukça önemlidir. Yaygın gelişimsel bir sorunla karşılaşıldığında ilk tanılama hemşire tarafından

yapılabilir. Hemşire bu tanılamayı yaparken NANDA Tanı Ölçütleri ve DSM V-TR Tanı Ölçütlerinden yararlanabilir. Hemşireler bireylerin sağlıklarıyla ilgili risk faktörlerini belirleyerek bireyle beraber risk faktörlerine yönelik çözüm planları yapabilir. Hemşire altıncı aydan 3 yaşına kadar çocuğun izlemi ve davranışsal, sosyal ve dil becerileri yönünden değerlendirmesini yaparak çocuğun otizm yönünden tanılanmasını sağlar. Otizmde kesin bir tedavi yoktur fakat hemşireler mutlu çocuklar mutlu yarınlara için erken teşhisle beraber çocuğun ve ailenin yaşam kalitesini artırabilirler.

THE EFFECT OF KINESIO TAPING ON PROPRIOCEPTION

Ayşe Kübra SAHAN¹, Nazan ÖZTÜRK²

Fatma ÜNVER³

¹Adnan Menderes University, Department of
Physiotherapy and Rehabilitation, Aydın

²Adnan Menderes University, Department of Health Care
Services, Aydın

³Pamukkale University, Physical Therapy and
Rehabilitation, Denizli

Kinesio taping (KT) which is very popular today is used to reduce pain and stiffness, gain correct joint position, change muscle function and protect against injuries. It is said that kinesio taping is increase proprioception in the area where it is applied by stimulating cutaneous mechanoreceptors.

The aim of this study is, to examine the effect of kinesio taping on proprioception. There is a limited number of studies investigating the effects of KT on proprioception in literature. When studies were evaluated, the effect of KT on proprioception, it was found that KT increase the joint position sense in individuals with ankle sprain story. Similarly, it has been reported that quadriceps muscle kinesio taping increases proprioception in elderly individuals with knee osteoarthritis. In another study with 20 healthy women, it was reported that KT improves the joint position sense at some angles. Contrary to these results of these studies, there are studies report that kinesio taping does not increase the proprioception. In one study, 10 healthy and 20 impingement syndrome

cases were evaluated. In this study 20 impingement syndrome cases were divided into KT (n = 10), placebo (n = 10) groups. KT was applied on the shoulder of participants. As a result, there were no significant differences in the groups and between groups. In another study, 30 healthy subjects were divided into KT and control groups to assess the effect of quadriceps muscle kinesio taping on knee proprioception. Joint position sense was assessed immediately after and 24 hours after taping. As a result of this study, it has been reported that KT has no effect on joint position sense. In another study, it was reported that there was no immediate or long-term effect of Rectus femoris muscle kinesio taping on proprioception. Furthermore, in other studies, there was not found that the positive effect of ankle kinesio taping on proprioception.

As a result of this studies, the effects of kinesio taping on the proprioception can not be clearly determined due to the opposite findings in the literature, future works is needed for clear results.

Key words: Kinesi taping, Proprioception, Joint position sense

HEMŞİRELERİN REÇETE YAZMA KONUSUNDAKİ GÖRÜŞ VE YAKLAŞIMLARININ OTONOMİ VE İŞ DOYUMU İLE İLİŞKİSİ#

Merve DENİZ* Zeynep GÜNEŞ**

Merve ULUTAŞDELEN**

*Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi,
AYDIN, mervedeniz582@gmail.com

** Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi İç
Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, AYDIN,
zeynepadu@gmail.com

***Özel Ümit Vişnelik Hastanesi Acil Servis Hemşiresi,
ESKİŞEHİR mutasdl@gmail.com

#Ön çalışma sonuçları sunulmuştur, araştırma devam etmektedir.

Reçete yazma hemşirelerin genişleyen rollerinden biridir. Bazı rahatsızlıklarda, palyatif bakımda ve kendi yaptıkları uygulamalarda hemşireler bazı ülkelerde reçete yazma yetkisine sahiptir. Reçete yazma zamanın etkin kullanmasını, hastaya uygun tedavi yapılmasını, hastaların kapsamlı değerlendirilmesini, profesyonel

gelişimi ve multidisipliner ekip işbirliğini sağlar, maliyet etkinliğini ve otonomi artırır. Ülkemizde hemşirelere reçete yazma yetkisi verilmesi tartışılmaktadır.

Araştırma Üniversite Hastanesinde çalışan hemşirelerin (1)reçete yazma ve reçete edebilecekleri bakım uygulamalarına yönelik görüşlerini saptamak (2) hemşirelerin istemde bulunma yaklaşımlarını etkileyen faktörleri belirlemek.

Tanımlayıcı tip de olan bu araştırmanın evrenini üniversite hastanesinde çalışan hemşireler, örneklemini araştırmaya katılmayı kabul eden hemşireler oluşturmuştur. Veriler hemşirelerin tanıtıcı özellikleri, reçete yazma konusundaki ve reçete edebilecekleri bakım uygulamalarına yönelik görüşlerini belirleyen bilgi formu, Otonomi Ölçeği ve Minnesota İş Doyumu Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Veriler sayı, yüzde, aritmetik ortalama, ki kare, Kruskal Wallis Testi değerlendirilmiş ve %95'lik güven aralığında, p<0,05 anlamlılık düzeyinde sunulmuştur.

Çalışmaya katılan hemşirelerin 86.5'i kadın, %13.5'i erkektir ve yaş ortalaması 20±4.6', ortalama çalışma yılları 4.84±3.9'dır. Hemşirelerin %55.2'si lisans mezunu ve %43.8'i serviste %40.6'sı yoğun bakım kliniklerinde çalışmaktadır. Hemşirelerin yaklaşık ¾'ü hemşirelerin reçete yazmamasını ve yaklaşık yarısı yasal düzenlemeye gereksinim olduğunu belirtmiştir. Hemşirelerin %52.1 reçete yazmanın bütüncül hemşirelik bakımını artıracığı ve profesyonel gelişimlerine katkı yapacağını, 1/3'ü temel hemşirelik bakımını kısıtlayacağını, %56.1'i özerkliği artıracığını belirtmişlerdir. Hemşirelere göre reçete yazma yetkileri içinde yer alması gereken hemşirelik bakım uygulamaları sırası ile ağız hijyeni, hasta beslenmesi, pozisyon verme, yaşam bulguları, yara bakımı ve hijyen uygulamalarıdır. Hemşireler reçete yazmalı diyen (sıra ortalama değeri 49.60) hemşirelerin yaşı yazmamalı (sıra ortalama değeri 48.21) diyen hemşirelerden daha büyüktür ve aradaki fark anlamlıdır(p=0.04). Genel doyum ve dışsal doyumunu yüksek olan hemşireler reçete yazmamalıdır görüşüne, otonomi puanları daha yüksek olan hemşireler reçete yazmalıdır görüşüne sahiptir.

Hemşireler reçete yazmaya istekli görünmemekte, mesleki doyumları olan hemşireler reçete yazmamalı

görüşünü benimserken, otonomisi yüksek olan hemşireler reçete yazmalıdır görüşünü benimsemektedir.

Anahtar Kelimeler: Reçete yazma, iş doyumu, otonomi

FAZLA KİLOLU OBEZ ADÖLESANLARIN METABOLİK SENDROM DURUMLARINA GÖRE VÜCUT ALGILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Fatma ERSOY¹, Makbule GEZMEN KARADAĞ²,
Adem DOĞANER³

¹Silifke Devlet Hastanesi, Mersin.

²Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme
ve Diyetetik Bölümü

³Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Biyoistatistik ve Tıbbi Bilişim Ana Bilim Dalı

ffatmaersoy@gmail.com

Adölesan dönemdeki bireylerde obezite sıklığının artması sonucunda metabolik sendrom (MetS), hipertansiyon gibi hastalıklarla daha sık karşılaşılmasının yanı sıra vücut ağırlığındaki artış ve vücut şeklindeki değişimler adölesanların vücut algılarını etkilemektedir.

Çalışmanın amacı fazla kilolu ve obez adölesanların MetS durumlarına göre vücut algılarının değerlendirilmesidir.

Bu çalışmaya 10-19 yaş arası 38 erkek, 91 kız toplamda 129 fazla kilolu obez adölesan gönüllü dahil edilmiştir. Uluslararası Diyabet Federasyonu (IDF) 2007 tanı kriterlerine göre MetS değerlendirmesi yapılarak adölesanların MetS tanısı hekimler tarafından konulmuştur. Adölesanların ağırlıkları (kg) ve boy uzunluğu (cm) ölçülmüş, beden kütle indeksleri (BKI) hesaplanmıştır. Dünya Sağlık Örgütü'nün yaşa ve cinsiyete göre 85. ve 97. Persentil arası fazla kilolu, 97. Persentil ve üzeri obez olarak belirlenmiştir. Bu değerlendirme için WHO AntroPlus programı kullanılmıştır.

Erkek adölesanların 11'inde (%28,9'unda), kız adölesanların 26'sında (%28,5'inde) MetS vardır. MetS'u olmayan grupta obez kızların %6,4'ü obez,%34'ü fazla kilolu, %59,6'sı normal; fazla kilolu kızların %5,6'sı fazla kilolu, %94,4'ü normal algılamaktadır ($p<0,05$). MetS'u olmayan grupta fazla kilolu ve obez kızların vücut algılarında istatistiksel anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0,05$). MetS'u olmayan grupta obez

erkeklerin %4,5'i obez, %63,6'sı fazla kilolu,%31,8'i normal; fazla kilolu erkeklerin %40'ı fazla kilolu, %60'ı normal algılamaktadır ($p>0,05$). MetS'u olmayan erkek, MetS'u olan kız ve erkek adölesanlarda fazla kilolu obez olma durumlarına göre vücut algısında anlamlı farklılık saptanmamıştır($p>0,05$).

MetS'u olmayan adölesan kızların vücut algılarında sağlıklı kız adölesanlara göre anlamlı farklılık görülmektedir. Diyet ve fiziksel aktivite gibi hayat tarzı değişiklikleri ile ağırlık kaybı sonucunda adölesanların vücut algıları değişebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Adölesan, Metabolik Sendrom, Obezite, Vücut Algısı.

MALE NURSERY IN SOCIETY

Elvan ŞAŞMAZ TÜRKMEN¹, Ahmet Can ERGİN

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık
Bilimleri Fakültesi

elvansasmaz@mu.edu.tr

When men choose a career like nursing, they face a social resistance to being accepted into the profession because traditional gender roles and stereotypes have risen. However, male nursing has also removed the social role of the caregiver from being associated with gender. In this sense, the sexist patterns of nursing and care have also begun to collapse. This research was carried out to examine the male nurses' perception of Fethiye 3 NLU ASM enrollees. The study was conducted randomly with 200 volunteers. In the analytical, descriptive type survey, 5 socio-demographic total 20 questions were asked and percentiles were determined with the SPSS 15 package program. In research, 62% of the respondents were female, 15% were university, 21% were workers, 34% were between the ages of 34-45 and 67% were married. They stated that 80% of the participating individuals did not work in a health-related area, 50% had no health care worker, and 88% knew that men were involved in the nursing profession. Individuals; nursing is a profession that can be done by both men and women (72%), I am not unhappy that male nurses give care (57%), I want the male nurse to give care (59%), I would like the female nurse to give nursing service (75%), I would like the male nurse to give the nursing service (48%), only

Abstract Book
(Oral Presentation)

women should not be in nursing service (72%), there should not be only men in the nursing service (97%), men should do nursing (67%), my son did not want to be a nurse (36%), I want my daughter to be a nurse (75%), I would like the male nurse to inject (48%), (66%) that the female nurse would like to inject it mostly.

Key words: Nurse, Male nurse, Perception

**DETERMINATION OF HEALTH RISKS FOR
HOSPITAL WORKING NURSES**

Elvan ŞAŞMAZ TÜRKMEN¹, Nazlı Sema KAYA

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık
Bilimleri Fakültesi

elvansasmaz@mu.edu.tr

This study was carried out descriptively to determine the health risks related to the professions of the nurses working in a state hospital in Muğla province 2016-2017 Academic Year. 92 nurses and 25 questionnaires were administered and they were defined as SPSS 16.0 package program. When the staff participating in the study are observed the active survival time during the seizure; 64% are standing for 4-6 hours. 63% of the weekly working hours are 40 hours. When looking at the working patterns, 38% work seizure and daytime mixed work. Naturally, 87% stated that they can not feed regularly enough. According to Musculoskeletal Disorders, 37% back pain, 24% neck pain, 5% to say that edema in feet. When the negative effects of the seizure are examined, 91% insomnia, 38% concentration disorder, 36% nervousness, 25% cramp, 22% occupational dissatisfaction, 51% demoralis, 62% headache and 93% fatigue are seen. Nurses participating in the study stated that 90% of the psychologists were affected negatively, 76% of the patients and their relatives were experiencing physical and verbal violence, 84% were not afraid of making mistakes due to lack of professional knowledge and skills, and 74% were having interpersonal problems due to work intensity.

Keywords: Risk, Occupational risk, health risk, nurse

KURKUMİNİN ANTIİNFLAMATUVAR ETKİSİ

Coşkun USTA¹, Hatice Aslı BEDEL²

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

¹Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Farmakoloji
Anabilim Dalı, ANTALYA fcusta@akdeniz.edu.tr

²Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Farmakoloji
Anabilim Dalı, ANTALYA aslibedel@akdeniz.edu.tr

Zerdeçal hem bilimsel hem de gastronomik dünya tarafından oldukça dikkat çeken bir baharattır. Zerdeçalın içerisinde kurkuminoidler adı verilen bileşikler bulunur. Bunlar: kurkumin, demetoksikurkumin, bisdemetoksikurkumindir. Son 50 yılda zerdeçala atfedilen etkilerin çoğunun içeriğindeki kurkumin maddesinden kaynaklandığı kanıtlanmıştır. Kurkuminin güvenli olması, etkinliği ve düşük maliyetiyle birlikte düşünüldüğünde ideal bir kemopreventif ve kemoterapötik ajan olarak kullanımını sağlamaktadır. Ancak kurkuminin biyoyararlanımı oldukça düşüktür ve klinik açıdan kullanımını kısıtlamaktadır. Bu nedenle kurkuminin biyoyararlanımını arttırmak için nanopartikül, lipozom, emülsiyon, vb. çeşitli formülasyonlar denenmiş ve çalışılmıştır.

İnflamatuvar süreç, kronik hastalıkların (kardiyovasküler, endokrin, nörodejeneratif, otoimmün ve neoplastik hastalıklar) gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Kurkumin birçok inflamatuvar süreçte rol oynayan moleküller üzerinden inflamasyonu azaltabilir. NF-κB ve TNFα inflamatuvar yanıtta önemli role sahiptir. Kurkuminin *in vivo* ve *in vitro* çalışmalarda TNFα'yı bloke ettiği gösterilmiştir. İnflamatuvar sürecin başlangıcında yer alan primer transkripsiyon faktörü olan NF-κB'inde kurkumin tarafından bloke edildiğini gösteren çalışmalar söz konusudur. İnflamatuvar sitokinler (interlökin, kemokin), inflamatuvar enzimler (COX-2, indüklenebilir nitrik oksit sentaz) ve siklin D1 gibi moleküller de kurkumin tarafından inhibe edilerek antiinflamasyonda yararlı olduğu gösterilmiştir.

Bütün bu çalışmalardan kurkuminin özellikle emilebilen formlarının antiinflamatuvar tedavide çok iyi alternatif bir ajan olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kurkumin, Antiinflamatuvar, Curcuma longa

**KURUMSAL GİRİŞİMCİLİĞİN
SAĞLANMASINDA ÇALIŞANLARIN
İÇ ÇEVRE ALGISI**

Özlem TUNA, İffet ERTEKİN

Afyon Kocatepe Üniversitesi

iertekin96@hotmail.com

İşletmeler için bir büyüme stratejisi ve önemli bir rekabet aracı olan kurumsal girişimcilik, organizasyonun yenilik, yenilenme ve girişimcilik çabalarının bir bileşkesidir. Ayrıca, örgüt içinde çalışanların girişimcilik faaliyetlerini teşvik eden “yönetimsel bir strateji” olarak da kabul edilmektedir. Bu nedenle işletmeler iş takdiri, yönetimin desteği, ödül ve destek, örgütsel sınırlar ve zaman faktörlerini kurumsal girişimciliği destekleyecek şekilde yeniden yapılandırmalıdır.

Çalışmayla, çalışanların kurumsal girişimcilik faaliyetlerine katılımını etkileyen iç çevre koşullarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, hastane çalışanlarının girişimcilik faaliyetlerini teşvik edebilecek örgüt içi faktörlere yönelik algıları farklı değişkenler bakımından (çalışanların eğitim, tecrübe, cinsiyet, yaş, bulundukları pozisyon ve liderle çalışma süresi) incelenmiştir.

Kurumsal girişimciliği destekleyen iç çevrenin boyutları yönetimin desteği, iş takdiri, ödül ve destek, örgütsel sınırlar ve zamanın kullanılabilirliği olmak üzere beş boyutta ele alınmıştır. Bu doğrultuda, 17 ilde 26 hastaneye sahip MLP Care Grubunun hastanelerinden biri olan Medikal Park İzmir Hastanesinde görev yapan 224 sağlık çalışanına (doktor, hemşire, memur, diğer) anket yapılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde, aritmetik ortalama, standart sapma gibi betimsel istatistiklerin yanı sıra kurumsal girişimcilik için iç çevreye ilişkin çalışan görüşlerinin çeşitli değişkenlere göre karşılaştırmasında Anova ve t testi kullanılmıştır.

Çalışmada, kurumsal girişimcilik için sağlık çalışanlarının işletme iç çevre algısı 5’li Likert aralığında orta düzey olan 3’ün üzerinde $Ort \pm SS = 3,34 \pm 0,65$ olarak hesaplanmıştır. Lisansüstü eğitime sahip sağlık çalışanlarının ve doktorların işletme iç çevre algısının daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, çalışanların iç çevre boyutlarından ödül ve desteğe ilişkin görüşlerinin diğerlerine göre daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal girişimcilik, stratejik yönetim, iç çevre, sağlık kurumları.

**BASINÇ ÜLSERLERİNİN ÖNLENMESİ VE
BAKIMI**

Afife YURTTAŞ¹, Aysun BAYRAM²

¹Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Erzurum

²Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Hemşirelik Esasları AD. Erzurum

e-mail: aysnbyrm@gmail.com

Basınç ülserleri, akut bakım hastalarının en az % 10'unu, uzun süreli bakım hastalarının % 3'ünü ve evde bakım hastalarının % 4'ünü etkileyen yaygın, iyileşmesi zor, acı verici ve bireyin yaşam kalitesini olumsuz etkileyen problemlerdir. Dünya da ve ülkemizde, basınç ülseri; hastanede yatış süresini uzatan, mortaliteyi arttıran ve tedavi giderlerini yükselten bir sağlık bakım sorunudur. Basınç yaraları kişiye bağlı olan ve kişiye bağlı olmayan faktörler sonucu, genellikle kemik çıkıntılarının üzerinde, deri, kas ve alttaki dokularda meydana gelen lokalize hasarlardır. Basınç ülserlerinin önlenmesindeki temel prensip bakım veren hemşirelerin riskli hastaları önceden belirlemesi ve basınç yaralarının yaygın olduğu vücut bölgelerini; topukları, sakrumu ve torakanteri günlük olarak kontrol etmesidir.

Hemşireler erken dönemde tanımlayıcı, risk değerlendirici ve önleyici bakım uygulamaları ile uygun tedbirleri alarak basınç ülserinin görülme sıklığını azaltabilirler. Bu uygulamalar risk değerlendirme ölçeği kullanımı, pozisyon değişimi, destek yüzeylerin kullanılması, nem kontrolü, beslenme, sürtünme ve yırtılmayı kontrol etme, masaj, cilt bakımı ve eğitimi içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Basınç ülseri, hemşirelik, bakım

**KÜNT TORAKS TRAVMALI HASTALARDA
TORAKS TOMOGRAFİSİNİN YARALANMA
AĞIRLIK SKORU ÜZERİNE ETİKLERİ**

Aykut Eliçora¹

¹Bülent Ecevit Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs
Cerrahisi A.D. Zonguldak

Dünyada ve ülkemizde kişilerin maruz kaldığı travmanın şiddetini değerlendirmek için bazı skarlama sistemleri geliştirilmiştir. Bu skarlama sistemlerinden biri olan yaralanma ağırlık skoru (injury severity score,ISS), anatomik bölgeye yönelik bir travma skarlama sistemidir. Biz burada künt toraks travmalı hastalarda toraks tomografisinin ISS üzerine olan etkilerini sunmayı amaçladık.

Künt toraks travması nedeniyle başvuran 103 hasta retrospektif olarak incelendi. Üç grup oluşturuldu. Grup I; akciğer grafisi bulgularına göre ISS değerlendirildi. Grup II; akciğer grafisi+toraks tomografisine göre ISS değerlendirildi. Grup III; toraks tomografisi bulgularına göre ISS değerlendirildi. Olguların mortalite ve hastanede kalış süreleri karşılaştırıldı.

Grup I ile Grup II,III arasındaki ISS skorları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanırken. Grup II ve III arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmadı.

Toraks tomografisi künt toraks travmalarında ISS belirlenmesinde akciğer grafisine göre daha güvenilir bir yöntem olmakla birlikte mortalite açısından gruplar arasında fark bulunmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: toraks travması, tomografi, sko

**CHEMTRAILS: METEOROLOJİK AFET Mİ?
PARANOYA MI?**

İsmigül Çelik, Murat Kuş, Sultan Aydın, Ronahi Ensen
ronahiensennn@gmail.com

Chemtrails teorisi, yüksek irtifada uçan uçaklar tarafından gökyüzünde bırakılan kimyasal veya biyolojik ajanlardan oluşan ve kasıtlı olarak püskürtüldüğü iddia edilen gazların varlığını anlatan bir teoridir. Amerika Birleşik Devletleri Hava Kuvvetleri (USAF) hava durumu değişikliği hakkında bir 1996 yılında bir rapor yayınladıktan sonra Chemtrails teorileri dolaşmaya başlamıştır. Teorinin savunucuları, normal jet

motorlarından çıkan yoğunlaşmaların nispeten hızlı bir şekilde dağıldığını ve dağılmayan izlerin ise ek maddeler içerdiğini ileri sürmektedirler. Ayrıca bu teoriyi savunular, chemtrails uygulaması ile güneş radyasyonu yönetimi, hava durumu modifikasyonu, psikolojik manipölasyon ve başta solunum yolları hastalıkları olmak üzere çeşitli kronik hastalıklar vasıtasıyla insan popölasyonu kontrolünün hedeflendiğini deklere etmektedirler.

Argümanlar bilim camiası tarafından reddedilmekte olup, chemtrails izlerinin belirli atmosfer şartlarında yüksek irtifada uçan uçaklar tarafından rutin olarak bırakılan normal su bazlı yoğunlaşma lekeleri olduğu vurgulanmaktadır.

Tüm bilimsel raporlara rağmen dünyada sıkı savunucuları bulunan chemtrails teorisinin Türkiye’de de azımsanmayacak ölçüde destekçisi vardır. Google’a “Türkiye Chemtrails” yazınca 30.800 sonuç çıkmaktadır. Türkiye’deki konu ile ilgili Facebook grupları incelendiğinde karşımıza çıkan birçok gruptan en büyüğü olan “Chemtrails (Geoengineering) Araştırma Grubu”nun 31.247 üyesi bulunmakta ve her gün Türkiye’nin farklı illerinden onlarca ihbar gruba iletilmektedir. “Chemtrails Türkiye” (@Chemtrails_TR) adlı 4236 takipçisi bulunan Twitter hesabında da konu ile ilgili binlerce görsel paylaşımıştır. “Chemtrails terimi, Google Trends üzerinden taratıldığında son 12 ayda bu kelimenin en çok taratıldığı ülkelerin sırasıyla Avusturya, Almanya, Çekya, İsviçre ve Hırvatistan olduğu görülürken Türkiye bu sıralamada 33. Sırada yer almaktadır.

Bilim dünyasının ve sivil havacılık otoritelerinin raporlarına rağmen chemtrails teorisi günden güne daha fazla insan tarafından kabul edilmekte olup, tartışmanın taraflarının iddiaları ilerleyen yıllarda daha da fazla gündeme gelecektir.

Anahtar Kelimeler: Meteoroloji, Afet, Kimyasal

**GERİLİM TIP BAŞ AĞRISI OLAN BİREYLERDE
AĞRI, UYKU KALİTESİ VE FİZİKSEL AKTİVİTE
ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Hanife DOĞAN¹, Metehan YANA², Tarık ÖZMEN³

Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Karabük

metehanyana@karabuk.edu.tr

Gerilim tip baş ağrısı, ağrısı basınçlı biçimde hissedilen, sıkıştıran, künt, iki taraflı, myofasyal ya da santral sentizasyonla ilişkili en sık görülen baş ağrılarındandır.

Gerilim tip baş ağrısı olan bireylerde ağrı ile ilişkili disabilitelerle uyku kalitesi ve fiziksel aktivite arasındaki ilişkiyi araştırmaktır.

Çalışmaya gerilim tip baş ağrısı tanısı almış, yaş ortalaması 26,63±10,2 olan 360 birey dahil edildi. Bireylere ağrı nedeniyle normal günlük fonksiyonlarda kısıtlılıklarını ölçmek için ağrı özür indeksi(PDI), ağrı şiddetini, iş ve boş zaman etkinlik kaybını, yorgunluk ve bilişsel özellikleri sorgulamak amacıyla baş ağrısı etki anketi(HIT), uyku kalitesini değerlendirmek için Pittsburgh uyku anketi (PUKI) ve fiziksel aktivite düzeyini değerlendirmek için Uluslararası fiziksel aktivite anketi (IPAQ-kısa form) uygulandı. PDI ve HIT ile PUKI ve IPAQ arasındaki ilişki Spearman korelasyon analizi ile değerlendirildi.

PDI ve HIT ile PUKI arasında pozitif yönde zayıf bir korelasyon bulundu($r=0,166$, $r=0,151$, $p<0,05$). PDI ve HIT ile IPAQ arasında korelasyon bulunamadı.

Fiziksel aktivite düzeyleri ile ağrı disabiliteleri arasındaki ilişkinin olmayışı daha çok genç yaş ortalamasına sahip olmalarından kaynaklanabilir.

Bireylerin ağrı ile ilişkili dizabiliteleri(PDI ve HIT) ile uyku kaliteleri(PUKI)ndeki düşüş arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki bulunmuştur. Daha ileri yaşlardaki bireylerde daha büyük örneklem grubuyla yapılacak çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar kelime: Baş ağrısı, Uyku kalitesi, Fiziksel aktivite

**BAŞLIK: KRONİK BEL AĞRILI HASTALARDA
KONVANSİYONEL FİZİK TEDAVİNİN AĞRI VE
KİNEZYOFOBİ ÜZERİNE ERKEN DÖNEM
ETKİSİ**

Rıfki Doğuş KAYALI¹, Şirzat ÇOĞALGİL¹

Mustafa Fatih YAŞAR¹, Şebnem AVCİ²

Ramazan KURUL², Hülya BAŞKAN³

¹Abant İzzet Baysal Üniversitesi Tıp Fakültesi Fiziksel
Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Bolu

²Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fizik Tedavi ve
Rehabilitasyon Yüksekokulu, Bolu

³Pursaklar İlçe Sağlık Müdürlüğü, Ankara

Kronik bel ağrısı 3 aydan daha uzun süreli olup yüksek düzeyde özürlemlilikle karakterizedir. Bireylerin ağrılarını kontrol etme yetenekleri sınırlı olduğundan, ağrıyla başa çıkabilmek için fiziksel aktiviteden kaçınma gibi pasif baş etme stratejisi geliştirirler. Kronik bel ağrılı bireylerin bel ağrısı hakkında büyük korkuları vardır. Bunlar ağrının sürekli olacağı, aktiviteyle ilintili olduğu ve hareketin bele zarar vereceği gibi korkulardır. Bu tavır kinezyofobi davranışı olarak nitelendirilir ve bu durumda ağrı korkusu bireye ağrının kendisinden daha fazla zarar verir.

Araştırmanın amacı, konvansiyonel fizik tedavi uygulamalarının kronik bel ağrılı bireylerin ağrı ve kinezyofobi durumlarına etkisini incelemektir.

Çalışmaya, kronik bel ağrısı tanısı alan, gönüllü ve kriterlerimize uyan 80 birey alındı. Demografik verilerin ardından sigara ve alkol kullanımı, günlük ortalama ağrı süresi ve tedavi öncesi ilaç kullanımı sorgulandı. Tüm bireylerin bel bölgesine 10 seans hotpack (20 dk) + US (1,5 watt cm², 1 Mhz frekansta 5-10 dk) +TENS (80-180 Hz frekansta, 50-100 µs dalga boyunda, 20 dk) tedavisi uygulandı. Tedavi öncesi ve sonrasında ağrının değerlendirilmesinde vizüel analog skala (VAS), kinezyofobi değerlendirilmesinde Tampa Kinezyofobi Ölçeği (TKÖ) anketleri kullanıldı.

Bireylerin 43'ü kadın, 37'si erkekti. Yaş ortalamaları 49,66±14,05; vücut kitle indeksi ortalamaları 28,83±5,55 idi. Yirmi kişi sigara kullanıcısıydı. Ortalama bel ağrısı süresi 7,56±8,23 yıl, günlük ortalama ağrı süresi 5,52±4,03 saattir. Bireylerin 69'u tedavi öncesinde ilaç kullanmıştı. Tedavi sonrası VAS skorunda anlamlı düşüş

Abstract Book
(Oral Presentation)

elde edildi ($p<0,05$). Tampa kinezyofobi skorunda da anlamlı azalma bulundu ($p<0,05$).

Konvansiyonel fizik tedavi uygulamaları termal, metabolik ve mekanik etkileri sayesinde ağrının azalmasına yol açıp kişilerin kendilerini daha güvende hissetmelerine katkıda bulunarak kinezyofobinin azalmasını sağlamıştır. Bu olumlu etkisi sebebiyle fizik tedavi ajanları tedavide önerilmektedir. Ancak olumlu etkilerin ne kadar süre devam edeceği uzun dönem çalışmalar ile desteklenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Kronik bel ağrısı, Fizik tedavi ajanları, Ağrı, Kinezyofobi.

MEKANİK BOYUN AĞRILI HASTALARDA
UYGULANAN SERVİKO-TORASİK GEÇİŞ
BÖLGESİ MANİPÜLASYONUNUN ETKİNLİĞİ

Ramazan KURUL¹, Şebnem AVCI¹

¹Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu, Bolu

Akut başlangıçlı boyun ağrısı sık karşılaşılan ve günlük hayatı etkileyen bir problemdir. Ağrıya ek olarak boyun hareketlerinde kısıtlılık ve palpasyonla hassasiyet sıklıkla tabloya eşlik etmektedir. Hareket kısıtlılığın primer sebebi olarak erekör spina kaslarında görülen spazmdır. Spazmin azalmasının ardından hareket kısıtlılığının tamamen geçmesi ise serviko-toraksik geçiş bölgesinin kısıtlılık süresince oluşan immobiliteye bağlı disfonksiyona uğradığı ve tedavi edilmesi halinde semptomların daha hızlı azalacağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı serviko-toraksik thrust manipülasyonunun boyun ağrısı ve eklem hareket açıklığı üzerine etkisini araştırmaktır.

Çalışmaya yaş ortalaması $26,02\pm5,18$ olan toplam 42 birey dahil edilmiştir. Bireyler rastgele manipülasyon ($n=21$) ve kontrol ($n=21$) gruplarına ayrıldı. Manipülasyon grubuna 1 kez thrust manipülasyonu uygulandı. Her iki grup standart fizik tedavi programına alındı. Birinci seans sonrası tedavi öncesi ve sonrasında ağrının değerlendirilmesinde görsel analog skalası (VAS) ve normal eklem hareketinin (NEH) ölçümünde gonyometre kullanıldı.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Bireylerin 23'ü kadın, 19'u erkekti. Manipülasyon grubunun VAS ve NEH skorlarında uygulama öncesi ve sonrası arasında anlamlı düşüş gözlenirken ($p<0,05$). Kontrol grubunda VAS ve NEH değerlerinde anlamlı fark görülmemiştir ($p>0,05$).

Standart fizik tedavi yöntemlerinin etkinliği bilinmektedir fakat genellikle ilk seansta bireyin şikayetini rahatlatmakta yetersiz kalmaktadırlar. İlk seansta standart tedaviye ek olarak kullanılan manipülasyon yöntemlerinin ağrıyı azaltmada ve fonksiyonu artırmada etkili olabileceği ve iyileşmeyi hızlandıracağını düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Ağrı, Limitasyon, Manuel terapi

BURDUR DEVLET HASTANESİ
ÇALIŞANLARININ AFETE HAZIRLIK
DÜZEYLERİNİN ÖLÇÜLMESİ

*Filiz ÇAĞLAYAN *Hakkı ÜN *Ali ÖZGÜN

**Öğrenci, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur/Türkiye.*

Afet; insanlarda fiziksel, ekonomik, sosyal, kültürel kayıplara neden olan normal yaşamı kesintiye uğratan, etkilenen topluluğun yerel imkân ve kaynaklarını kullanarak baş edemediği doğa veya insan kökenli olay ve/veya olaylardır. Bu olayların sonucunda dolayısıyla sağlık hizmetlerinde de büyük aksaklıklar yaşatabilmektedir. Bu yüzden afetler gibi olağanüstü durumlara hastane personellerinin kaynakları doğru kullanarak sağlık hizmeti sunmaları gerekmektedir. Afetlere hazırlık kısmı, afetler öncesi, sonrası ve sonrası yapılması gereken davranışlar ve hareket tarzları, afet çantası hazırlanması, kurumlarda afet planları ve evlerde aile afet planları hazırlanmasını kapsayan eğitimleri içerir. Kurumlarda ve evlerde yapılan afet planları, düzgün şekilde planlanır, tatbikatlarla desteklenir ve afetler sırasında uygulanırsa can ve mal kaybını önemli ölçüde azaltmaya yardımcı olabilir. Afetler gibi olağanüstü durumlarda sağlık hizmeti talep edecek birey sayısı da doğru orantıda artacağı için, kargaşalığı önlemek amacıyla ve kaliteli hizmet sunmak amacıyla hastanelerde yazılı ve uygulanabilir afet planları olmalıdır. Kişilerin afetler ve acil durumlar gibi olaylarla

baş edebilmesi konusundaki davranışları, bu duruma karşı hazırlıklarını, bilgi ve bilinç düzeyleri ile belirlenmektedir. Özellikle kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan personelin afetlere ilişkin bilgi düzeyinin belirlenmesi ve buna yönelik eğitimlerin bulunması afet yönetimi için daha iyi bir destek sağlayacaktır.

Bu bilgiler doğrultusunda çalışmanın amacı, Burdur Devlet Hastanesi çalışanlarının temel afet bilinci ile ilgili bilgi ve farkındalık düzeylerini ve afete hazırlıklı olma durumlarını belirlemektir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Afet planı, Bilinç, Hazırlık, Farkındalık

**BİR ÜNİVERSİTE HASTANESİNİN
LABORATUVAR ÖRNEK ALMA MERKEZİNE
BAŞVURAN HASTALARIN KAN YARALANMA
FÖBİ DURUMLARININ BEİRLENMESİ**

Duygu BAYRAKTAR¹, Hülya LEBLEBİCİOĞLU¹,
Metin TUNCER¹, Leyla KHORSHTD¹

¹Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi 35100, İzmir,
Türkiye

duygubayraktar2009@hotmail.com

Bu araştırma, bir üniversite hastanesinin laboratuvar örnek alma merkezine başvuran hastaların kan-yaralanma fobi durumunu belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Kesitsel ve tanımlayıcı tipteki çalışmanın evrenini 18.04.2016 ile 06.03.2017 tarihleri arasında bir üniversite hastanesinin laboratuvar örnek alma merkezine başvuran hastalar oluşturmuştur. Örneklemi için <http://sampsiz.sourceforge.net/iface/> programı ile N=1023 popülasyonda %50'lik bir prevelansın %2.7'lik kesinlik ve %90'lık güven ile tahmin edilebilmesi için gerekli minimum denek sayısı 487 olarak hesaplanmıştır. Çalışmaya katılmayı kabul eden toplam 509 hasta çalışma kapsamına alınmıştır. Araştırmada veriler, anket formu ve 40 maddeden oluşan Likert tipinde puanlanan (0-4 arası) Çok Boyutlu Kan-Yaralanma Fobisi Envanteri kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için etik kuruldan (07.04.2016 tarihli 132 sayılı), kurumdan ve hastalardan yazılı izin alınmıştır.

Araştırmaya katılan hastaların %48.3'ü 18-39 yaş grubunda, yaş ortalamaları ise 41.28 ± 15.04 (min:18, max:82) yıldır, % 54.8'i kadındır, %50.1'i üniversite mezunudur, %40.3'ü işçidir, %65.8'i evlidir, %74.9'unun ekonomik durumu orta düzeydedir. Hastaların %89.2'sinin ruhsal hastalık geçirmediği, %85.3'ünün aile veya akrabalarında herhangi bir ruhsal hastalık bulunmadığı, %85.7'sinin herhangi bir psikiyatrik ilaç kullanmadığı, %67.2'sinin sigara içmediği, %77.8'sinin alkol kullanmadığı saptanmıştır. Hastaların Çok Boyutlu Kan-Yaralanma Fobisi Envanteri puan ortalaması 22.72 ± 21.49 olarak bulunmuştur. Çalışmanın güvenilirlik katsayısı 0.947 olarak bulunmuştur. Hastaların cinsiyetinin, mesleğinin, medeni durumunun kan-yaralanma fobisini etkilediği saptanmıştır. Hastaların yaş grubu, eğitim düzeyi, ekonomik durumu, ruhsal hastalık geçirme durumu, aile veya akrabalarla geçirilmiş ruhsal hastalık durumu, psikiyatrik ilaç kullanma durumu, sigara içme durumu ve alkol kullanma durumu kan-yaralanma fobisini etkilememiştir. İşçi olarak çalışan, bekar ve kadın hastaların kan-yaralanma fobisi daha yüksek bulunmuştur.

Çalışmaya katılan hastaların kan-yaralanma fobi düzeyi oldukça düşük olduğu belirlenmiştir. Çalışmanın farklı gruplarda tekrarlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kan-enjeksiyon-yaralanma fobisi, öğrenme, korku

**HEMŞİRELİK BAKIMINDA YAŞAM
BECERİLERİ**

*Gül Sinem AYEKİN, **Nazmiye ÇIRAY
GÜNDÜZOĞLU

^{*}Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İntörn Öğrenci,
gulsinem_ayekin@hotmail.com

^{**}Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları
Hemşireliği Anabilim Dalı

Tıp, yönetim bilimi ve teknolojik gelişmeler, toplumsal gereksinimler ve sağlık politikalarının da etkisiyle günümüzde hemşirelik bakımına ilişkin beklentiler ve hemşirelerin rol ve sorumlulukları hızla değişmektedir. Bu değişimlere uyum sağlayabilmeleri adına hemşirelerin, yaşam becerilerine sahip bunları davranışa ve mesleki uygulamalarına yansıtmaları beklenmektedir.

Abstract Book
(Oral Presentation)

Yaşam becerileri kavramı, son yıllarda üzerinde önemle durulan bir kavramdır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından yaşam becerileri “bireylerin gündelik ihtiyaçlar ve zorluklarla başa çıkabilmelerini sağlayan uyarlanabilir ve olumlu davranışsal yetenekler” olarak ifade edilmiştir. Bu yaşam becerileri, WHO tarafından karar verme ve problem çözme, yaratıcı ve eleştirel düşünme, iletişim ve kişilerarası iletişim, öz farkındalık ve empati, stresle ve duygularla başa çıkma olarak beş temel alanda sınıflandırılmıştır. Gelişim ve değişim süreci içerisinde, yaşamın her alanında karşılaşılacak güçlükler karşısında çeşitli becerilerin kazanılması insanlarla etkileşimde olan tüm sağlık disiplinlerinde önemli bir yere sahipken hemşireliğin günün 24 saatinde hizmet sunan bir meslek olması ve hemşirenin hastaya diğer sağlık ekibi üyelerinden daha yakın konumda bulunması bu becerilerin kazanılmasında daha da fazla öneme sahip olmaktadır. Hemşirelerde bu yaşam becerilerinin kazanılması ve geliştirilmesi; hastaların gereksinim ve değerlerinin daha iyi anlaşılmasında, hasta ile işbirliği yaparak tedavisine uyumun ve katılımın sağlanmasında, daha kaliteli hasta bakımının sunulmasında, hemşirelerde mesleki doyumun artmasında önemli bir yere sahiptir. Bütün uygulamaları insan üzerinde olan, açık bir zihin ve dikkat gerektiren, hasta bireyin bakımına bütüncül bakış açısıyla yaklaşım onunla sürekli iletişim ve etkileşim halinde olan hemşirelerin bireysel gelişimlerinde yaşam becerilerine sahip olması ve bunu mesleki uygulamalarına aktarabilmesi önemlidir. Hemşirelerin yaşam becerilerinin onların bireysel gelişimi ve mesleki uygulamalarına yansımaları konusunda bilgi sahibi olmaları ve hasta bireylere rol model olmaları gerekmektedir. Bu doğrultuda derlemeye; yaşam becerilerinin tüm alanları ve bu alanların hemşirelerin bireysel gelişimlerine ve mesleki uygulamalarına yansımaları verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Hemşirelik bakımı, Yaşam becerileri

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

DİYET VE AEROBİK EGZERSİZİN
PREMENSTRÜEL SENDROM ÜZERİNE ETKİSİ:
RANDOMİZE KONTROLLÜ ÇALIŞMA

Elvan YILMAZ AKYÜZ¹, Yasemin AYDIN KARTAL²

¹*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İstanbul*

²*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, İstanbul*

elvan.yilmazakyuz@sbu.edu.tr

Premenstrüel sendrom (PMS) özellikle genç erişkinlerde sık görülen, günlük işlevselliği etkileyen, baskın duygu dalgalanmaları gösteren ve genellikle menstruasyonun başlamasıyla son bulan bir durumdur.

Bu çalışma Sağlık Bilimleri Fakültesi’nde öğrenim gören PMS şikayeti olan kız öğrencilerde diyet düzenlemesi ve aerobik egzersizin etkinliğini belirlemek amacıyla yürütülmüştür.

Çalışma bir kamu üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi’nde 2017-2018 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde randomize kontrollü olarak yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini tüm birinci sınıf kız öğrenciler oluşturmuştur (N:426). Kız öğrenciler iki siklus boyunca izlenmiş, öğrencilere Premenstrual Sendrom Ölçeği uygulanmış ve %43.8’inde (n:187) PMS tespit edilmiştir. Çalışmaya katılmayı kabul eden 116 öğrenci dahil edilmiş ve çalışmayı tamamlayan 106 kız öğrenci çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Çalışma randomize olarak üç grup şeklinde yürütülmüştür. Birinci gruba aerobik egzersiz (n=35), ikinci gruba PMS ile uyumlu diyet(n=35) uygulanmış, üçüncü grup ise kontrol grubu (n=36) olarak belirlenmiştir. Araştırma verileri “Öğrenci Bilgi Formu”, PMS sıklığını belirlemek amaçlı “Premenstrual Sendrom Ölçeği” ve “VAS” kullanılarak toplanmıştır. Diyet ve aerobik egzersiz üç ay süresince, PMS ve VAS müdahale öncesi ve sonrası toplam iki kere uygulanmıştır.

Müdahale sonrası gruplar arasında PMS ölçek puan ortalamasında anlamlı fark saptanmamıştır (p>0.05). Dismonere semptomunun yoğunluğu için uygulanan VAS puan ortalamasında müdahale öncesi gruplar arasında fark saptanmazken, müdahale sonrası VAS puan ortalaması sırasıyla Egzersiz grubu: 4,31±1.25; Diyet grubu: 4.02±1.09; Kontrol grubu: 5.77±1.64 bulunmuş ve

gruplar arasında anlamlı fark olduğu saptanmıştır($p<0.05$). Egzersiz ve diyet grubundaki öğrencilerin kontrol grubuna göre dismonere yoğunluğunu daha az yaşadıkları belirlenmiştir.

PMS şikayeti olan kız öğrencilerde dismonere yoğunluğunu azaltmada diyet ve aerobik egzersizin etkili olduğu; ancak gruplar arasında anlamlı fark olmadığı sonucuna varıldı.

Anahtar Kelimeler: PMS, Diyet, Aerobik Egzersiz, Ağrı

İN VİVO ENFEKSİYON MODELLERİNDE YENİ BİR ALTERNATİF; GALLERIA MELLONELLA

Canan KÜLAH¹, Aydan ATALAR²

¹Bülent Ecevit Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD, Zonguldak, Türkiye,

²Bülent Ecevit Üniversitesi /Ahmet Erdoğan Sağlık Hizmetleri MYO/Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Zonguldak, Türkiye, aydan.atalar@beun.edu.tr

Galleria mellonella Lepidoptera takımı, Pyralidae familyasında yer alan ve büyük bal mumu güvesi olarak bilinen bir zararlı türdür. Böceğin larvaları ise in vitro koşullarda kolaylıkla üretilebilmekte ve enfeksiyon hastalıklarının patogenezinin araştırılmasında memeli hayvan modellerine alternatif olarak kullanılmaktadır. Enfeksiyon hastalıklarının patogenezinin aydınlatılması ve enfeksiyon hastalıklarında etkili tedavi protokollerinin belirlenmesi için yapılan çalışmalarda kullanılan memeli modelleri ile ilgili olarak etik kaygıların artması, deney hayvanları ile çalışma yapabilmek için sertifika zorunluluğu, veteriner hekim bulunan standart uygulama yapılan araştırma merkezi sayısının azlığı ile memelilerde reproduktif süreçlerin daha uzun sürmesi gibi sebepler araştırmacıları farklı modeller aramaya yöneltmiştir. Omurgasız modeller memeli modelleri ile karşılaştırıldığında filogenetik olarak daha alt sıralarda yer aldığından daha az etik kaygı duyulmakta ve son yıllarda sıkça tercih edilmektedir. Özellikle *Galleria mellonella* larvasının üretiminin kolay ve ucuz olması hem özel bir laboratuvar ekipmanı gerektirmemesi hem de 28-30°C’de yaşayabilme yeteneği bir adım daha öne çıkmasına sebep olmuştur. *Galleria mellonella* tıbbi açıdan önemli birçok mikroorganizmanın model konakçısı olarak literatürlerde karşımıza çıkmaktadır.

Gelişim evreleri yumurta, larva, pupa ve kelebek dönemlerinden oluşur. Bu döngü çevresel faktörlere bağlı olarak 6 hafta ile 6 ay arasında değişir. Enfeksiyon patogenezi, bakteri virülansı araştırmalarında en fazla tercih edilen formu son larval evredir. Bu evredeki bir larva 0.2-0.4 g ağırlığında, 2-4 cm uzunluğunda ve mat beyaz renge sahiptir. Çalışmada kullanılacak enfeksiyöz etkenin biyogüvenlik risk grubuna göre önlemler alınması yeterlidir. Enfeksiyon etkeni larvaya oral, topikal ve enjeksiyon yolu ile verilebilir. Larvalar sağlık skorumu sistemine göre: larva hareketliliği, koza oluşumu, melanizasyon ve hayatta kalma durumlarına göre değerlendirilir.

Sonuç olarak yapılan literatür taramalarına göre *Galleria mellonella* larva modeli enfeksiyon patogenezinin aydınlatılmasında, mikroorganizma virülans faktörlerinin belirlenmesinde, etkili tedavi seçeneklerinin oluşturulmasında güvenilir, ucuz ve uygulaması kolay bir alternatif model olarak kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Model organizma, *Galleria mellonella*, Enfeksiyon patogenezi

KRONİK BOYUN AĞRISI OLAN HASTALARDA BOYUN KAS ENDURANSININ SOLUNUM FONKSİYONLARI İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Bayram Sönmez ÜNÜVAR¹, Şeyda TOPRAK
ÇELENAY², Zehra KORKUT¹

¹Kto Karatay Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Fizyoterapi Programı, Konya

²Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara

Kronik boyun ağrısı, boyun kas kuvvet ve enduransını, fiziksel performansı ve solunumu etkileyerek yetersizliklere yol açan önemli bir sağlık problemidir.

Kronik boyun ağrısı olan hastalarda boyun kas enduransının solunum fonksiyonları ile arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Çalışmaya sigara içmeyen ve kronik boyun ağrısı olan 28 birey (yaş: 35,07 ± 17,05 yıl, vücut kütle indeksi: 24,56 ± 5,95 kg/m²) katıldı. Boyun kas endurans değerleri, klinik boyun fleksör ve ekstansör kas endurans testleriyle (sn),

Abstract Book (Oral Presentation)

solunum fonksiyonları ise COSMED's Fitmate MED spirometre cihazıyla değerlendirildi. Bulgulardaki zorlu ekspiryumun birinci saniyesinde verilen hava hacmi (FEV1), zorlu vital kapasite (FVC), FEV1/FVC ve zirve akım hızı (PEF) değerleri çalışmamızda kullanılmıştır. Analiz için Spearman testi kullanıldı.

Bireylerin %78,6'sı kadın; %21,4'ü erkekti. Bireylerin boyun fleksör (33,00 (36,5) sn) ve ekstansör enduransları (70,50 (98,75) sn), ile FEV1 (2,91 (0,65) lt), FVC (3,39 (0,85) lt), FEV1/FVC (83,85 (9,73) %) ve PEF (4,69 (3,21) lt/sn) olarak bulundu. Boyun fleksör enduransı ile FEV1 arasında ($\rho=0,407$; $p=0,032$) ve boyun ekstansör enduransı ile FEV1 ($\rho=0,486$; $p=0,009$) ve FVC ($\rho=0,479$; $p=0,010$) arasında orta düzeyde pozitif yönde ilişki saptandı.

Kronik boyun ağrılı hastalarda, boyun fleksör kas enduransının FEV1, boyun ekstansör kas enduransının FEV1 ve FVC ile pozitif yönde ilişkili olduğu görüldü. Buna bağlı olarak kronik boyun ağrılı hastalarda boyun kas endurans eğitimi solunum fonksiyonlarını gelişmesine katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Kronik boyun ağrısı, Boyun endurans testleri; Solunum fonksiyonları.

EBABİL KUŞUNDA (APUS APUS) BAZI SİNDİRİM SİSTEMİ ORGANLARININ MAKROANATOMİK OLARAK TANIMLANMASI

Yasin DEMİRASLAN¹, Ömer Gürkan DİLEK¹

İftar GÜRBÜZ¹

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Anatomi Anabilim Dalı, Burdur, TÜRKİYE

Ebabil kuşu şehirlerde yaşama kabiliyetine sahip, uzun süre uçuş özelliği olan, Apodiformes takımına ait bir kuştur. Kanatlılarda sindirim sistemi organları rostrum, lingua, pharynx (tam gelişmemiş), esophagus, ingluvies, ventriculus, intestinum ve coprodeum şeklinde sıralanabilir.

Bu çalışmada ebabil kuşunda bazı sindirim sistemi organlarının makroanatomik olarak tanımlanması amaçlanmıştır.

Çalışmada Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Hayvan Hastanesine ölü olarak getirilen bir

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

adet ebabil kuşu kullanıldı. Kuşun tüyleri ve derisi dikkatli bir şekilde diseksi edildikten sonra visceral organlara ulaşıldı. Bulguları alınması için esophagus'un başlangıcından itibaren cloaca'ya kadar sindirim organları çıkarıldı. Organlar makroanatomik olarak tek tek tanımlandı ve fotoğraflandı.

Çalışmada ebabil kuşunda ingluvies'in bulunmadığı, esophagus'un bitiminden itibaren ventriculus'un yaklaşık 1/5'i büyüklüğünde proventriculus'un bulunduğu gözlemlendi. Her iki mide bölümünde de esophagus'un yaklaşık üst 1/3'üne kadar devam eden longitudinal plica'lar saptandı. Duodenum'un proventriculus-ventriculus geçişinden başladığı pelvik bölgede bir flexura yaparak pars descendens ve ascendens'i oluşturduğu belirlendi. Pancreas'ın ise iki duodenal parça arasına yerleşik olduğu görüldü. Duodenum'u jejunum ve ileum'un takip ettiği tespit edildi. Ileum-rectum geçişinde ise bir çift caecum'un varlığı gözlemlendi. Ebabil kuşunda karaciğerin sol ve sağ iki belirgin lobdan oluştuğu, facies visceralis'inde ise safra kesesi için fossa vesicae felleae'ya sahip olduğu saptandı.

Kanatlılarda sindirim organları anatomisinin farklılık gösterdiği bilinmektedir. Bunlar genel hatlarıyla ingluvies, vesica fellea ve glandula salivaria'nın bulunup bulunmadığı ve diğer şekilsel farklılıklar olarak sıralanabilir. Sonuç olarak çalışmada da ebabil kuşunda ingluvies'in bulunmadığı, vesica fellea'nın bulunduğu belirlenerek bazı sindirim sistemi organları tanımlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anatomi, Ebabil Kuşu, Ingluvies

MOTHERS' TRADITIONAL PRACTICES RELATED TO CHILD CARE

Semanur GÜÇ¹, Melike DURUKAN¹

Çiğdem BİLGE², Nevin AKDOLUN BALKAYA²

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü

²Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

In many parts of the world live in different countries, different cultures. Society and culture are an integral part. Society's attitudes of health and disease varies in every culture. In primitive human nature sovereignty, he sought

the solution of health problems in supernatural forces. Current traditional medical methods, particularly primitive religious beliefs and practices has the traces of shamanism. Starting with primitive tribes continued until today, customs and traditions emerges in almost every step of your health. Unconsciously made with only hearsay information that applications can be detrimental to health most of the time. One of the most affected groups are the baby from traditional practices.

Despite advances in health postnatal traditional practices have an important place in society. Infants exposed to traditional practices can be prevented with healthy growth and development, being delayed healing of the disease even in this case can result in injury or death. For example applied in our country Hollum (soil winding) method can result in infants tetanus or sepsis. Besides, arson of hip dislocation or salting result in skin irritations the other results of traditional practices among babies in our country. These results are some problems in our country they live for the baby's health in postpartum women, but it failed to demonstrate adequately benefit from health services. Be a difficult transition period of the postpartum period and Why they are turning to the inadequacy of women's health services to prevent health problems at this time they had seen their family or traditional practices to resolve. Nurses, especially mothers and their families reflection of cultural beliefs and health practices in size, have important responsibilities.

Key Words: Culture, Infant, Traditional

SOCIOCULTURAL AND ECONOMIC DIMENSION OF PREPARATION BIRTH BAG IN PREGNANCY

Melike DURUKAN¹, Semanur GÜÇ¹, Çiğdem BİLGE²,
Nevin AKDOLUN BALKAYA²

¹*Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü*

²*Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Doğum ve Kadın
Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı*

Birthday is a very special period for each expectant mother. Casual healthy during this period, the mother with the family preparing in the best way birth and after the birth is only possible with a qualified prenatal care. The gestation period

for the mother and her partner / family for a number of physical, emotional and social preparation requires. This preparation is also one of the exciting and gratifying mother-baby bag situation (birth bag) is preparation for mother and her family. This preparation, holds an important place in prenatal care services. Mother-baby bag for the woman to give birth reflects the socio-cultural and economic status. These bags are mothers, families and communities with health information between systems, training and motivational processes can be considered as providing a bridge to more effectively participate in the process of bringing together and family. What involved in the preparation of these different cultures, offered to pregnant women and families in health and welfare services can be seen as open. In this context, in the assessment of countries and institutions it shows that they have different applications. For example, Tanzania's mother-baby bag; bottles, tea, blankets and baby clothes US also consists of using this content is much broader. While mothers with very good facilities on one side, the other side of light, hygienic environment even as the demand for water births are expectant mothers.

According to the Barcelona Declaration of Rights of Mother every woman has the right to receive adequate education and information on pregnancy and birth. As part of the quality of prenatal care, family support of the mother-baby bag about 28 complete weeks of gestation and it should be mentioned that this is a mother's right. Nurses and midwives, childbirth support in the preparation stage may be related to the formation of the mother-baby case and social support networks taking into account the socio-economic and cultural conditions to meet the needs of mothers can take action. Determining the expectations and demands of the mothers on how to prepare birthday bags, ensuring the participation of mothers taking their decision-making centers, to live a happy pregnancy and the birth process, and therefore will make a positive contribution to the satisfaction of the services offered.

Key Words: Culture, Economics, Pregnancy, Prenatal Car

**DEVE DİKENİ VE DİYABET VE
KOMPLİKASYONLARI ÜZERİNE ETKİLERİ**

Yasemin Tuğba Ögünç

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi,
yaseminogunc@hotmail.com*

Silybum marianum, deve dikenini veya meryem ana dikenini de olarak bilinmektedir. Asteraceae familyasına ait bir bitki olup tohumları, karaciğer ve safra kesesi hastalıkları, toksin ve mantar zehirlenmeleri, yılan sokması, böcek ısırıklarının tedavisinde yaklaşık 2000 yıldan beri kullanılmaktadır.

Silybum marianum tohumlarında bulunan flavonolignanlar terapötik etkiden sorumlu gruptur. En çok araştırılan birden çok flavonolignan izomerinin karışımından oluşmuş kompleks bir yapıda olan silimarinidir. Çoğunlukla deve dikenini tohum ve yapraklarında bulunur.

Bu derleme çalışmanın amacı; deve dikeninin biyoaktif flavonoidlerinin tip 2 diyabet ve komplikasyonları üzerindeki etkilerini incelemektir.

Çalışmaya 2012-2017 yılları arasındaki araştırmalar dahil edilmiştir ve PubMed, Science Direct ve MEDLINE elektronik veri tabanları taranmıştır.

Yapılan bir çalışmada ratlar; normal kontrol, diyabetik kontrol, düşük (60 mg/kg/gün) ve yüksek doz (120 mg/kg/gün) silimarin tedavisi alan olmak üzere 4 gruba ayrılmıştır. 60 günlük çalışma sonunda silimarin tedavisi alan gruplarda kan glikozu, glikolize hemoglobin, böbrek ağırlığı, idrar hacmi, serum kreatini, serum ürik asidi ve idrar albümininde diyabetik kontrol grubuna göre önemli düzeyde azalma görülmüştür.

Yapılan randomize kontrolü bir çalışmaya Tip 2 diyabet ve makroalbuminüriye sahip 60 hasta dahil edilmiştir. Hastalar rennin anjiotensin sistem inhibitörlerinin yanında günde 140 mg silimarin (n=30) ve 3 tablet placebo (n=30) alan olmak üzere 2 gruba ayrılmışlardır. Üç aylık çalışma sonunda silimarin tedavisi alan grupta placebo grubuna göre idrar albümin atımında önemli düzeyde azalma görülmüştür.

Yapılan bir başka çalışmada ratlar kontrol (n=10), tedavi edilmeyen diyabet (n=10) ve 120 mg/kg/gün silimarin tedavisi alan diyabet grubu (n=10) olmak üzere 3 gruba ayrılmıştır. 10 gün sonunda silimarin tedavisi alan grupta

glikoz, kreatin, AST, ALT, kolesterol ve trigliserit düzeylerinin daha düşük olduğu sonucuna varılmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Yapılan çalışmalar silimarinin bilinen karaciğer koruyucu özelliğinin yanında antidiyabetik etkilere de sahip olduğunu göstermektedir ve bu sayede diyabet komplikasyonlarından korunmada kullanılabileceği düşünülmektedir.

Bu konu ile ilgili yapılan çalışmaların sonuçları değişen sürelerde ve dozlarda olmak üzere çoğunluğu hayvan çalışmalarından elde edilen verilere dayanmaktadır. Silimarin tip 2 diyabet tedavisinde kullanılabilecek etkin bir bitkisel bileşik olma umudu taşımaktadır ancak rutin öneriler verebilmek için iyi planlanmış klinik çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Silybum marianum, silimarin, tip 2 diyabet

**KALP DESTEK CİHAZI OLAN HASTALARDA
HEMŞİRELİK YÖNETİMİ**

Dilara Kunter*, Nurdan Gezer*

**Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi
Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Anabilim Dalı*

ddilara_89@msn.com

Günümüzde giderek artan kalp nakli ihtiyacı, donör sayısındaki yetersizlik, nakil için kontrendikasyonlar ve risk faktörleri tüm organlarda yapay organ üretilmesi ihtiyacını doğurmuş ve kalp için de destek cihazları klinik kullanıma girmiştir. Kısa ve uzun süreli olarak ele alınan kalp destek cihazları arasında ekstrakorporeal membran oksijenizasyonu, intraaortik balon pompası, levitronix centrimag, tandemheart, sol ventrikül destek cihazları ve total yapay kalp yer almaktadır.

Kısa süreli kalp destek cihazları; kalp cerrahisi sonrası kardiyopulmoner bypassstan ayrılamayan ve kardiyak outputu düşük olan hastalarda kullanılmaktadır. Hastaların klinik özelliklerinin iyi değerlendirilmesi, doğru endikasyonun tespit edilmesi, cihazın doğru zamanda takılması, ameliyat sırası ve sonrası süreçlerinin izlemi mortalite ve morbidite oranlarını azaltan faktörler arasında yer almaktadır. Cihazlara bağlı gelişen komplikasyonlar kanama, tromboemboli, sepsis, hemoliz, kol ve bacaklarda iskemi, cihazda oluşan trombüs sonucu

yetmezlik, enfeksiyon, intraserebral kanama, kanüllerin yerinden ayrılması ve hava embolisidir.

Uzun süreli kalp destek cihazları; uzun süre yatak istirahatının tıbbi ve ekonomik açıdan istenmeyen sonuçlarının olması nedeniyle kalp yetmezliğinin tedavisinde farklı tedavi arayışlarına neden olmuştur. Medikal tedavinin de yetersiz kaldığı durumlarda bu cihazların kullanımı ile hastaların kalp debilerinin artırılması ve organ iskemisinin önlenmesi amaçlanmıştır. Ventrikül destek cihazlarının kullanılmasında asıl hemodinamik hedef, sol ventrikülün boşalmasının sağlanmasıdır. Bu cihazların hastaların yaşam kalitesini yükseltmesine rağmen mortaliteyi arttıran komplikasyonlara neden olduğu bilinmektedir. Bu komplikasyonlar hastaya ya da cihaza bağlı olarak gelişebilmektedir. Renal yetmezlik, akciğer yetersizliği, enfeksiyon, sepsis, heparine bağlı trombositopeni, kanama, tromboemboliye bağlı inme, epileptik nöbet ve çoklu organ yetersizliği, pompa trombozu en çok görülen komplikasyonlar arasında yer almaktadır.

Hemşirenin kısa ve uzun süreli kalp destek cihazlarının olası komplikasyonlarını tanıyabilmesi, önlemek için hastayı izlemesi, cihazın teknik özelliklerini bilmesi ve hastalarında bu komplikasyonları tanıyabilmesi için onları eğitmesi önemli rolleri arasında yer almaktadır. Böylece kalp destek cihazı olan hastalarda hemşirelik yönetimi doğru bir şekilde sürdürüldüğünde hastaların yaşam kalitesinin artması sağlanacaktır.

Anahtar Sözcükler: kalp destek cihazları, hemşirelik bakımı, komplikasyonlar

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN FİZİK MUAYENE İLE İLGİLİ DENEYİMLERİ: NİTELİKSEL BİR ÇALIŞMA

Dilara Kunter*, Nurdan Gezer*

**Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi
Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Anabilim Dalı*

ddilara_89@msn.com

Fiziksel muayene, bireyin fiziksel ve psikolojik yönden hemşirelik bakım gereksinimlerini belirlemek, bireyin sağlığı ile ilgili objektif veri tabanı oluşturmak, elde edilen verileri doğrulamak, kişinin sağlık durumunun

büyüme ve gelişimine göre değerlendirilmesini yapmak ve bireyin klinik belirtilerini anlamak amacıyla yapılmaktadır.

Hemşirelik öğrencilerinin fizik muayene ile ilgili algılarını ve davranışlarını belirlemektir.

Araştırma, Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi'nde 14.03.2017-08.05.2017 tarihleri arasında Fiziksel Değerlendirme dersini alan toplam 10 ikinci sınıf öğrencisiyle yüz-yüze bireysel görüşmeler yoluyla 'yarı yapılandırılmış görüşme tekniği' ile veriler toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler ses kayıt cihazına kaydedilerek bilgisayar ortamına aktarılmış, tekrar dinlenerek yazılı hale getirilmiştir. Tümevarımsal içerik analizi tekniği ile tematik kodlama yapılmış, kategorilendirilmiş ve temalar oluşturulmuştur.

Öğrencilerin, insanlara yardım etme isteği (n=6), puanın hemşireliğe yetmesi (n=5), sağlık alanında çalışma isteği (n=5) sebepleriyle bu bölüme yöneldiği görülmüştür. Öğrencilerin çoğu fizik muayeneyi akciğer seslerinin değerlendirilmesi (n=7), bağırsak seslerinin değerlendirilmesi (n=7) ve inspeksiyon yapma (n=6) olarak açıklamışlardır. Öğrencilerin fizik muayene öncesi işlemi açıklama (n=4), muayene öncesi kendini tanıma (n=3) ve mahremiyeti koruma (n=3) gibi durumlara özen gösterdikleri sonucu çıkmıştır. Öğrencilerin çoğu fizik muayene becerilerinin yeterli olmadığını (n=6), daha önce tam bir fizik muayene yapmadıklarını (n=4) ifade ederken, 4 öğrenci fizik muayenede iyi olduğunu düşündüğünü ifade etmiştir. Öğrencilerin hepsi cinsiyet farkının hastaların çekingenliğini artırdığını ve öğrenciye sağlık çalışanı gibi yaklaşılmadığını (n=6) bildirmişlerdir. Öğrencilerin çoğu fizik muayenenin işe yaradığını (n=7), fizik muayene verilerini kullanarak etkili hemşirelik tanısını koyduklarını (n=6) ifade ederken; 4 öğrenci fizik muayene verilerini kullanarak yetersiz tanı koyduğunu düşünmüştür. Öğrencilerin ders ile ilgili geri bildirimlerinde teorik olarak eksik hissetmediklerini (n=7), ancak teoriyi uygulamaya yansıtamadıklarını (n=8) bildirerek, derste rol play yapılmasını (n=7) ve araç-gereçlerin sınıfa getirilmesini (n=3) önermişlerdir.

Hemşirelik eğitimcileri mezun olan hemşirenin klinikte çalışabilmesi için gerekli olan becerileri tekrar gözden

geçirerek bu becerilerin aktif bir şekilde eğitim programı içerisinde yer almasını sağlamalıdır.

Anahtar Kelimeler: Fizik Muayene, Hemşirelik Öğrencisi, Niteleyici Araştırma

**GASTROİNTESTİNAL STROMAL TÜMÖRLERİN
PROGNOZUNU BELİRLEMEK İÇİN
KULLANILABİLECEK YENİ HİSTOPATOLOJİK
PARAMETRELER NELER OLABİLİR?**

Betül DEMİRCİLER YAVAŞ*, Murat AKICI**

Murat ARAZ***, Mükremin UYSAL***

Hasan Nadir RANA****, Çiğdem ÖZDEMİR*

Hasan İlyas ÖZARDALI*

**Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi
Patoloji Anabilim Dalı,*

***Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Genel
Cerrahi Anabilim Dalı*

****Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Onkoloji
Anabilim Dalı*

*****Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk
Sağlığı Anabilim Dalı*

betuldy@gmail.com

Gastrointestinal stromal tümörler, Cajal hücrelerinden köken aldıkları düşünülen, tüm gastrointestinal sistem tümörlerinin %1'inden azını oluşturan lezyonlardır. Bu tümörler, diğer birçok tümörün aksine klinik ve morfolojik özelliklerine göre kesin olarak malign veya benign olarak sınıflandırılmamaktadır. Asemptomatik gidişli olabildiği gibi, hızlı büyüyen, metastaz yapma potansiyeline sahip de olabilirler. Günümüzde büyüklüğü, yerleşim yeri ve mitoz sayısı göz önüne alınarak, metastaz riski ve prognoz açısından sınıflandırılmaktadır.

Çalışmamızda prognostik gruplar arasında tümörlerde saptanan diğer histomorfolojik bulgular ve immunohistokimyasal inceleme sonuçları açısından farklılık olup olmadığını araştırmayı amaçladık.

Anabilim Dalımızda tanı almış 35 gastrointestinal stromal tümör olgusu değerlendirildi. Her bir olgunun metastatik risk grubu, tümör büyüklüğü, yerleşim yeri ve mitoz sayısı göz önüne alınarak, Miettenen ve arkadaşlarının önerdiği yönteme göre belirlendi.

Olgulara ait histomorfolojik bulgular (büyüme paterni, nekroz varlığı, ülser varlığı, pleomorfizm, hücre tipi) ve immunohistokimyasal inceleme sonuçları (Ki67, S-100, Aktin, Desmin, CD34) kaydedildi.

Metastatik risk grupları arasında, histomorfolojik bulgular ve immunohistokimyasal inceleme sonuçları açısından fark olup olmadığı istatistiksel olarak araştırıldı.

Düşük metastatik risk grubunun tamamının büyüme paterni ekspansif iken, yüksek metastatik risk grubunun %61,5'inin ekspansif olduğu, düşük risk grubunun %29,6'sında nekroz saptanırken, orta-yüksek risk grubunun %76,9'unda nekroz gözlemlendiği tespit edildi. Risk grubu ile büyüme paterni ve nekroz varlığı arasında anlamlı bir ilişki saptandı.

İmmunohistokimyasal bulgular değerlendirildiğinde, Kİ67 indeksi düşük risk grubunda $5,48 \pm 6,88$, yüksek risk grubunda ise $21,92 \pm 19,57$ olarak saptandı. Risk grupları arasında Kİ67 indeksi açısından anlamlı bir farklılık bulunurken, diğer immunohistokimyasal markırlar ile anlamlı bir farklılık tespit edilmedi.

Çalışmamızda elde ettiğimiz bulgular, GİST olgularında nekroz varlığı, büyüme paterni ve Ki-67 indeksinin de prognoz üzerinde etkili olabileceğini düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gastrointestinal stromal tümör, prognoz, histopatoloji

DIYABETİK AYAK VE CERRAHİ YAKLAŞIM

Sultan ÖZKAN¹, Hüsnâ Rumeysa ESER

¹*Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi,
Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Aydın*

Amaç: Bu derleme diyabetik ayakta korunmanın ne denli önemli olduğunu, diyabete bağlı amputasyonları önlemenin tedaviye kıyasla daha ucuz ve çağdaş bir yol olduğunu vurgulamak amacıyla yapılmıştır.

Giriş: Diabetes mellitus, insülin hormonu salınımı, insülin etkisi veya her ikisindeki problemlerden kaynaklanan, hiperglisemi ile karakterize edilen bir metabolik hastalıktır. Diyabetin hiperglisemiye bağlı birçok kronik komplikasyonu mevcuttur. Uzun vadede kalıcı hasar, fonksiyon bozukluğu ve farklı organların; özellikle gözlerin, böbreklerin, sinirlerin, kalp ve damarların yetmezliğiyle ilişkilidir. Ayrıca diyabetin

Abstract Book (Oral Presentation)

süresi ve hipergliseminin şiddetine paralel gelişen komplikasyonlar arasında diyabetik nöropati hastaların %50'sini etkiler. İskemi zemininde aşırı basınç yükü ve enfeksiyonun da katılımıyla oluşan, organ-uzuv kaybına götürebilen ruhsal, bedensel, sosyal ve ekonomik ayrıcalığı olan bir komplikasyondur. Amputasyonların ise %80'inden fazlası diyabetik nöropatiye bağlı gelişen diyabetik ayak yarası sonucu meydana gelen olgulardır. Otonom nöropatiyle başlayan süreç duyuşsal ve motor nöropatiyle gelişim göstererek risk faktörlerinin de etkisiyle diyabetik ayak ülserleri için uygun ortam oluşturur. Bu noktada kaliteli tedavi, bakım ve izlemle gerileme gösterme söz konusuysen hastaneye geç başvuru, uygun olmayan tedavi, yetersiz bakım ve izlemle patolojik süreç hızlı bir ilerleme kaydeder ve geri dönüşü olmayan olgular meydana gelir. Hemşire diyabetik ayak ülseriyle gelen hastayı bir bütün olarak ele almalı ve hastanın bakımında multidisipliner bir yaklaşımla doğru bir değerlendirme yapılmalıdır. Yarayı başlatan nedenler, enfeksiyon varlığı, mikroorganizma giriş yeri/yayılma yol/hızları, enfeksiyonun lokalizasyonu/derecesi, nörolojik ve vasküler değerlendirmede sonuçları, metabolik kontrol düzeni, sonuçlar takip edilip gerekenlerin yapılması, hasta eğitimi, kişisel hijyen, takibi gibi bir çok önemli konu diyabetik ayakta korunma adına önem kazanmaktadır. Aksi haldeki hastalar için ise iyi bir analiz, tedavi, bakım ve takip konusunda gerekli eğitim almış, deneyim kazanmış cerrahi branşların yürüteceği tedavi, bakım ve takiple diyabetik ayak amputasyon süreci gerileyecek, belki amputasyona gereksinim kalmayacak veya amputasyon tekrarlanmayacaktır.

ORAL VE MAKSİLLOFASİYAL CERRAHİ SONRASINDA YAŞAM KALİTESİNDEKİ DEĞİŞİKLİKLER

Nesrin SARUHAN*

*Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi Anabilim Dalı, Eskişehir
Osmangazi Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi,
Eskişehir, Türkiye.*

Oral ve maksillofasial cerrahi işlemler, sıklıkla uygulanan cerrahi girişimlerdir. Gömük diş, kist, tümör ve fraktür ameliyatları en sık uygulanan oral ve

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

maksillofasial cerrahi işlemlerdir. Oral bölgede uygulanan tüm bu cerrahi işlemler sonrasında postoperatif olarak bazı durumlarla karşılaşabilmektedir. Bunlar; şişlik, ağrı, trismus, ekimoz, çiğneme ve konuşma güçlüğü gibi durumlardır. Postoperatif olarak görülebilen bu durumlar hastaların yaşam kalitelerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu sunumda, oral ve maksillofasial cerrahinin hastaların yaşam kalitesinde meydana getirebileceği değişiklikler hakkında bilgi vermek amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Oral ve maksillofasial cerrahi, Yaşam kalitesi

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKİYE'DEKİ MÜLTECİLERE KARŞI BAKIŞ AÇISI

Fatma ZENGİN*, Canan DEMİR BARUTCU*

** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi*

fatmazengin33@gmail.com

Tarih boyunca, göçmenler ve sığınmacılar için güvenli bir barınak olan Anadolu toprakları, günümüzde de mültecilere ev sahipliği yapmaktadır. Türkiye'nin son zamanlarında gündemine oturan bu toplumsal sorunu araştırmak için yaptığımız bu araştırmada Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesinde eğitim görmekte olan öğrencilerin Mültecilere karşı bakış açısını değerlendirilmiştir.

Araştırma tanımlayıcı nitelikte bir araştırmadır. Araştırmaya toplam 220 öğrenci katılmıştır. Veriler Şubat-Mart 2018 tarihleri arasında toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak literatüre dayalı araştırmacılar tarafından hazırlanan 20 maddelik anket kullanılmıştır. Veriler tanımlayıcı istatistik ve t-testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %63.6'sının kadın olduğu, yaş ortalamasının 19.69±1.18 olduğu, %45.5'nin ailesinin gelir düzeyinin orta düzey olduğu, %79.1'nin sosyal güvencesi olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin %55.5'i daha önce mültecilerle iletişime geçmediği, %92.3'ü ülkemizde mültecilere iş imkanı sunulduğunu, %80.5'inin mültecilere karşı empati kurduğunu, %27.3'ünün aile ve akrabasının mültecilere karşı

olumsuz tutum sergilediği buna karşın %24.5'nin tutum ve davranışlarının olumlu olduğu, %60'ı mültecilere karşı şimdiye kadar herhangi bir yardımda bulunmadığını, %57.3'ü mültecilerin maddi yardım istemesi durumunda yardım edilmesini doğru bulduğunu, %59.1'i mültecilerin halkın içine karışmasının kendilerini rahatsız ettiğini, %82.3'ü mültecilerin toplumun halk sağlığı üzerinde etkisi olduğunu, %62.7'si mültecilerin yaşam koşulları hakkında bilgisi olduğunu, %73.6'sı mültecilerin sağlık hizmetlerini yeteri kadar kullandığını, %83.2'si mültecilerle ilgili herhangi bireysel sorun yaşamadığını, %95'i mültecilerin ülkelerindeki sorun sone erdiğinde ülkelerine geri dönmelerini gerektiğini, %46.8'i mültecilere eğitim için verilen haklara olumsuz olarak baktığını ve %53.2'si mültecilerin ülkemize gelmesini kararsız olarak karşıladığı bulunmuştur.

Araştırma sonucuna göre öğrencilerin mülteciler hakkında genel olarak olumlu düşüncelere sahip olduğu bulunmuştur. Bu anlamda mültecilerin sahip olduğu hak ve sorumluluklar hakkında öğrencilere verilecek eğitimin bakış açısını olumlu yönde değiştireceği kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Mülteci, savaş, öğrenci

BOLU İLİNDE YAŞAYAN ENGELLİ BİREYLERİN YAŞADIKLARI ÇEVREYİ DEĞERLENDİRMESİ:

Ön Çalışma

Seda KARAMAN¹, Esmâ Hidayet LÜLECİ¹, Ayşe
Neriman NARİN², Beyza YAZGAN³

¹ Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fizik Tedavi ve
Rehabilitasyon Yüksekokulu Yüksek Lisans Öğrencisi,

² Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fizik Tedavi ve
Rehabilitasyon Yüksekokulu Öğretim Üyesi

³ Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fizik Tedavi ve
Rehabilitasyon Yüksekokulu Araştırma Görevlisi

sed.krnm@gmail.com

Engellilerin sahip oldukları yetersizliklerle yaşadıkları fiziksel çevrenin etkileşimleri yaşam kaliteleri açısından büyük önem taşımaktadır.

Bolu ilinde ilgili derneklere üye engellilerin çevre-mimari-ergonomik koşullarla ilgili memnuniyetini ve sosyal çevrenin engellilere uygunluğunu belirlemek amacıyla ön çalışma olarak planlanmıştır.

Anket formu; demografik bilgilere, engelliliğe, hareket kabiliyetine, çevreye ait bilgileri içermektedir.

Yaş ortalamaları 48.7±13.6 olan 15 katılımcı dahil edildi. %66.6'sı bağımsız hareket edememektedir ve %80'i yardımcı araç kullanmaktadır. Bolu ilinde %46,7'si kısıtlamalarla sosyal yaşamda hareket edebildiklerini, %40'ı rampalar/merdivenlerin, %33,3'ü işaret levhaları/zemin kaplamalarının, %26,7'si yaya kaldırımlarının uygunsuzluğunu belirtmiştir. Sosyalleşme mekanı olarak bağlı oldukları dernekleri belirtmişlerdir. Dış mekanları kullanım esnasında uygun bulunmayan parametreler; %80'i Mekan girişleri, %46,7'si tuvalet, kent mobilyaları, mekan içi zorluklar olarak belirtilmiştir. %60'ı Büyük alışveriş merkezlerine(AVM) gittiğini; %22.2'si avm'de döner kapıların/rampaların/asansör/tuvalet yönlendirmelerinin, %33.3'ü dükkan giriş-çıkışlarının engelliler için uygun olmadığını belirtmişlerdir. %66.7'si ortak kullanım alanlarının kullanım esnasındaki zorluklardan ötürü toplumdan soyutlandığını, %26,7'si sosyal aktivitelere katılmadığını, %80'i kamu kurum-kuruluşlarının engellilik faaliyetlerinin yeterli olmadığını düşünmektedir.

Sosyal çevreyi aktif olarak kullanmamaları yaş ortalamalarına, engel seviyelerine ve mobilite için gerekli yardımcı cihaz kullanımına bağlanabildiği gibi çevresel yetersizliklerin engellide oluşturduğu sosyal soyutlanmanın da sonucu olabilir. Engelli derneklerinin konum itibarıyla şehrin ana caddesi üzerinde olması şehrin çevresel uyumsuzluğunu ortaya koymuştur. Şehre ait dış mekanlarda daha fazla zorlukla karşılaşılırken AVM gibi yeni yapılarda daha aktif ve çevreyle uyumlu olunması bu alanların engelli yaşamını engelsiz yaşama döndürmek konusunda daha başarılı olduğunu göstermektedir. Çalışmamız, şehir planlamada çevresel düzenlemeye ışık tutma niteliğindedir.

Anahtar Sözcükler: Engellilik, Sosyal yaşam, Şehir Planlaması

**PROBLEMS OF STUDENT NURSES IN THE CARE
OF SYRIAN REFUGEE WOMEN IN THE
CLINICAL PRACTICE OF WOMEN'S
OBSTETRICS COURSE**

Rabiye ERENOĞLU¹, Şengül YAMAN SÖZBİR²,

¹ *Mustafa Kemal University, Hatay Healthy High School,
Nursing Department, Gyneacology and Obstetric
Nursing Department, Hatay*

² *Gazi University, Faculty of Health Sciences, Nursing
Department, Gyneacology and Obstetric Nursing
Department, Ankara*

r_gungor80@hotmail.com

Refugees are the most vulnerable groups in terms of Health for many reasons, such as difficult living conditions, housing, malnutrition, difficulties in access to health services and social services. Therefore, health care personnel who provide services to refugees who apply for health services face many obstacles such as language barriers, cultural differences and excessive work intensity and problems in providing services are experienced. This study was designed to present the problems of the students nurses in the care of Syrian refugee women and to provide solutions.

This research is planned as a qualitative study of ethnographic type. In the fall of 2017-2018 academic year, nursing Department formed 102 students studying in the third year. 35 students were taken into the sample of the study. Homogenous groups of 7 persons with similar characteristics in terms of age, gender, educational period and socioeconomic status were formed in accordance with the sample selection for the purpose of students. A total of 5 different group meetings were held with each group only once. Prior to the focus group interviews, the interviews were recorded with an audio recording device with the permission of the participants in the group. The data of the study were collected with 5 questions in a semi-structured questionnaire. Content analysis technique was used to analyze qualitative data collected from participants.

The mean age of the students was 21.08±0.61, 68.6% were female and 31.4% were male. In the content analysis, five themes were formed regarding the problems and suggestions students had experienced. The first of

these themes is “inadequate treatment and care due to language barriers”, the second is “more care during treatment and care/ empathy”, the third is “treating the risk of communicable diseases during treatment and care”, the fourth is “respecting Privacy”, the fifth is “opening separate hospitals for refugees/ refugee women (family planning, newborn care, individual hygiene, etc.) to increase the number of interpreters in education and hospitals/ language training for health workers”.

It was determined that student nurses experienced problems during the maintenance of refugee women in particular the problem of language-related communication, women's expectations of respect for privacy, concerns about the risk of communicable disease.

Key Words: Refugee, female, nursing student, health care, problem

**KEMAN ÇALAN MÜZİSYENLERDE
KİNESİOTAPE UYGULAMASININ
FONKSİYONELLİK, PERFORMANS, KAS GÜCÜ
VE AĞRI ÜZERİNE ETKİSİ**

Ebru TOPDEMİR¹, Ebru KAYA MUTLU²

Hanifegül TAŞKIRAN²

¹ *İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Programı, İstanbul
Türkiye,*

² *İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul Türkiye
ebrutopdemir3@gmail.com*

Ciddi performans gerektiren müzik dalında müzisyenler genellikle duyguları insanlara aktarabilmeye odaklandıkları için vücut postür ve mekaniğine dikkat etmemektedir ve bu durum sakatlanmalara yol açmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, 18-35 yaş arası keman çalan müzisyenlerin kinesiotape uygulaması öncesi ve sonrasında fonksiyonellik, performans, kas gücü ve ağrı üzerindeki etkilerini incelemektir.

Çalışmada 18-35 yaş arası en az iki yıldır keman çalan 117 gönüllü üç gruba ayrılarak dâhil edildi. İlk gruba kinesiotape (n=39), ikinci gruba plasebo kinesiotape (n=39) uygulandı ve üçüncü grup kontrol grubu (n=39)

Abstract Book
(Oral Presentation)

olarak herhangi bir uygulama yapılmadı. Kinesiotape grubuna Dr. Kenzo Kase'in belirlediği uygulama yöntemi ile M.Sternocleidomastoideus, M.Trapezius, M.Deltoid ve M.Fleksör Palmaris Longus kaslarına kas tekniği, plasebo grubuna dirsek ve el bileği eklemlerinin 10 cm üzerine spiral şekilde uygulama yapıldı. Bireyler bantlama öncesi, bantlama sonrası ve 7 gün sonra değerlendirildi. Fonksiyonu değerlendirdiğimiz çalışmamızda bantlama sonrası ve 7 gün sonra yapılan değerlendirmeler "Oscar Rieding Si Minör Konçerto" eseri çaldırıldıktan sonra gerçekleştirildi. Fonksiyon, Kol-Omuz-El Sakatlık Anketi (DASH) ile kavrama kuvveti el dinamometresi ile ve ağrı değerlendirmesi Vizüel Analog Skalası (VAS) ile değerlendirildi.

Çalışmaya katılan bireylerin yaş ortalamaları $22,76 \pm 3,874$ ' idi. Kinesiotape'in fonksiyon üzerine etkisi; tedavi öncesi ve sonrası karşılaştırıldığında anlamlı iyileşme gözlenmiştir ($p < 0,05$). Ancak gruplar arası anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p = 0,07$). Kavrama kuvveti ve ağrı değerlendirmesi üzerindeki etkisine baktığımızda ise kinesiotape uygulanan bireylerde plasebo kinesiotape ve kontrol grubuna göre anlamlı bir iyileşme saptandı ($p < 0,05$).

Keman çalan müzisyenlerde kas gücü ve ağrı performansı önemli ölçüde etkilemektedir. Çalışmamızda kinesiotape uygulaması sonucunda fonksiyonellik adına anlamlı bir farklılığa ulaşılamamakla beraber kas gücü ve ağrı düzeyinde anlamlı derecede olumlu etkiler görülmektedir. Keman çalan müzisyenlerde performansı arttırmak için M.Sternocleidomastoideus, M.Trapezius, M.Deltoid ve M.Fleksör Palmaris Longus kaslarına kinesiotape bantlama uygulanabilir sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzisyen, Kinesiotape, Fonksiyonellik, Kas gücü, Ağrı

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

GERİLİM TIP BAŞ AĞRISI OLAN BİREYLERDE
AĞRI, UYKU KALİTESİ VE FİZİKSEL AKTİVİTE
ARASINDAKİ İLİŞKİ

Hanife DOĞAN¹, Metehan YANA¹, Tanrı ÖZMEN¹

¹Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Karabük

metehanyana@karabuk.edu.tr

Gerilim tip baş ağrısı, ağrısı basınçlı biçimde hissedilen, sıkıştıran, künt, iki taraflı, miyofasyal ya da santral sensitizasyonla ilişkili en sık görülen baş ağrılarından. Gerilim tip baş ağrısı olan bireylerde ağrı ile ilişkili disabilitesi, uyku kalitesi ve fiziksel aktivite arasındaki ilişkiyi araştırmaktır.

Çalışmaya gerilim tip baş ağrısı tanısı almış, yaş ortalaması $26,63 \pm 10,2$ olan 360 birey dahil edilmiştir. Bireylere ağrı nedeniyle normal günlük fonksiyonlarda kısıtlılıklarını ölçmek için ağrı ötür indeksi (PDI), ağrı şiddetini, iş ve boş zaman etkinlik kaybını, yorgunluk ve bilişsel özellikleri sorgulamak amacıyla baş ağrısı etki anketi (HIT), uyku kalitesini değerlendirmek için Pittsburgh uyku anketi (PUKI) ve fiziksel aktivite düzeyini değerlendirmek için Uluslararası fiziksel aktivite anketi (IPAQ-kısa form) uygulanmıştır. PDI ve HIT ile PUKI ve IPAQ arasındaki ilişki Spearman korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir.

PDI ve HIT ile PUKI arasında pozitif yönde zayıf bir korelasyon bulunmuştur ($r = 0,166$, $r = 0,151$, $p = 0,02$, $p = 0,04$). PDI ve HIT ile IPAQ arasında korelasyon tespit edilmemiştir ($p < 0,05$).

Bireylerin ağrı ile ilişkili disabiliteleri (PDI ve HIT) ve uyku kalite düzeylerinde (PUKI) düşüş arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki bulunmuştur. Fiziksel aktivite düzeyleri ile ağrı disabiliteleri arasındaki ilişkinin olmayışı, bu çalışmanın örnekleminin daha çok genç yaş ortalamasına sahip olmasından kaynaklanabilir. Daha ileri yaşlarda bireylerde yapılacak çalışmalar ile fiziksel aktivitenin etkisi araştırılmalıdır.

Anahtar kelime: Baş ağrısı, Uyku kalitesi, Fiziksel aktivite

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN
AMELİYATHANE DENEYİMİ ÖNCESİ STRES
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

Nurşen KULAKAÇ¹, Sevdâ UZUN¹, Cemile AKTUĞ¹
Ayşe ÇOLAK¹, Tuğçe KOÇ²

¹Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü

²Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü Lisans Öğrencisi

nursen1939@hotmail.com

Klinik ortam, hemşirelik öğrencileri için önemli bir öğrenme ortamıdır. Bununla birlikte, bu ortamda gerçekleşen öğrenme, öğrencilerin stres ve endişe yaşamalarına neden olabilecek zorluklar ortaya çıkarmaktadır. Artan stres düzeyi, öğrencilerin klinik performansını etkileyerek uygulamada istendik düzeyde başarıya ulaşmada açık bir tehdit oluşturmaktadır

Bu çalışma hemşirelik öğrencilerinin ilk kez ameliyathane deneyimi öncesi stres düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Tanımlayıcı nitelikte planlanan bu çalışma Şubat-Mart 2018 tarihleri arasında bir üniversitenin hemşirelik bölümünde ilk kez ameliyathane deneyimi yaşayan ve araştırmayı kabul eden 94 ikinci sınıf hemşirelik öğrencisi ile yapıldı. Veriler, Kişisel Bilgi Formu ve Hemşirelik Öğrencileri İçin Algılanan Stres Skalası kullanılarak toplanmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde yüzdelik dağılım, Mann-Whitney U Test, Kruskal-Wallis Test Analizi kullanılmıştır.

Hemşirelik öğrencilerinin ilk kez ameliyathane deneyimi öncesi orta düzeyde stres (M = 62.96, SD = 19.22) yaşadıkları ve en fazla stresin hastaya bakım verirken yaşanan stres alt boyutunda yaşandığı bulundu. Kendini klinik uygulamaya hazır hissetmeyen öğrencilerde ödevlerden ve iş yükünden kaynaklanan stres düzeyinin daha fazla (p=,019) olduğu, eğitimin öğrenci merkezli anlayışa uygun olmadığını düşünen öğrencilerde öğretim elemanları ve hemşirelerden kaynaklanan stres düzeyinin anlamlı şekilde yüksek olduğu (p=,017) görülmüştür. Olumsuz deneyim yaşamaktan korkan öğrencilerin mesleki bilgi ve beceri eksikliğinden kaynaklanan stres düzeyinin (p=,003), hastaya bakım verirken yaşanan stres düzeyinin (p=,001), ödevlerden ve iş yükünden

kaynaklanan stres düzeyinin (p=,002) ve ortamdaki kaynaklanan stres düzeyinin (p=,018) anlamlı şekilde yüksek olduğu saptanmıştır.

Artan stres düzeyi hemşirelik öğrencilerinin sınırlı başa çıkma stratejileri geliştirdiklerini göstermektedir. Öğretim elemanlarının ve hemşirelerin öğrencilere yeterli destek sağlaması ve öğrencilerin etkili baş etme stratejileri geliştirmeye yardımcı olmaları eğitim sürecinde öğrencilerin daha az strese maruz kalmalarını sağlayacaktır.

Anahtar kelimeler: Ameliyathane, Stres, Hemşirelik Öğrencisi

**AĞRI KONTROLÜNDE TAMAMLAYICI VE
ALTERNATİF TIP YÖNTEMLERİ VE
GELENEKSEL YÖNTEMLERİN KULLANIMININ
ARAŞTIRILMASI**

Canan DEMİR BARUTCU* Zeynep KIVRAK*

* Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi

Ağrı; vücudun herhangi bir yerinden kaynaklanan duyuşsal ve emosyonel bir deneyimdir. Ağrı bireylerin yaşam kalitesini olumsuz etkilemektedir. Bireylerin ağrıyı tedavi etmek için kullandıkları yöntemler çeşitlilik göstermektedir. Bunlar tamamlayıcı ve alternatif tıp yöntemleri (TAT), geleneksel yöntemler ve farmakolojik yöntemlerdir. Bu araştırmada bireylerin ağrı kontrolünde kullandıkları yöntemler değerlendirilmiştir.

Araştırma tanımlayıcı nitelikte bir araştırmadır. Araştırmaya toplam 421 kişi katılmıştır. Veriler Şubat - Mart 2018 tarihleri arasında toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak literatüre dayalı araştırmacılar tarafından hazırlanan 25 maddelik anket kullanılmıştır. Veriler tanımlayıcı istatistik ve t-testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırmaya katılan bireylerin %51.3'ünün kadın olduğu, yaş ortalamasının 55.67±16.13 olduğu, %50.6'sının büyükşehirde yaşadığı, %33'ünün ilköğretim mezunu olduğu, %88.1'inin sosyal güvencesi olduğu, %54.9'unun kronik bir hastalığı olduğu, %66'sının kendini sağlıklı hissettiği bulunmuştur. Bunun yanı sıra katılımcıların %68.6'sı beslenmesine dikkat ettiği ancak %58.2'sinin

Abstract Book
(Oral Presentation)

egzersiz yapmadığı bulunmuştur. Katılımcıların %60.3'ü sık sık ağrı yaşadığını, %61.8'si yaşadığı ağrı şiddetinin normal olduğunu, %67.2'si alternatif tıbbi tedavilerin güvenilir olduğunu, %58'i geleneksel yöntemlerin güvenilir olduğunu, %57.7'si en etkili ağrı kesici yönteminin tıbbi tedavi olduğunu, %83.4'ü kullanılan alternatif tıp yöntemlerinin tıbbi tedaviyi geciktirmeyeceğini buna karşın %75.1'i kullanılan geleneksel yöntemlerin tıbbi tedaviyi geciktirmeyeceğini belirtmiştir.

Giderek kullanımı yaygınlaşan geleneksel ve tamamlayıcı, alternatif tıp yöntemlerinin kullanım oranlarının bilinmesi ve bireylerin yaşam kalitesini doğrudan etkileyen ağrıyı nasıl yönettiklerinin saptanması sağlık profesyonellerin farkındalığını arttıracak ve ağrıya yaklaşımı farklı bir boyuta taşıyacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ağrı, geleneksel, tamamlayıcı ve alternatif tıp yöntemleri

MEMELİLERDE SPERM KAPASİTASYONU VE
MOLEKÜLER MEKANİZMALARI

Cennet Sinem ÇOBAN, Duygu MUTLUAY

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi,
Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı*

cennetsinem@yahoo.com

Koitus sonrasında memelilerde, erkek gametin oositi dölleyebilmesi için ön koşul olan kapasitasyon sürecini geçirmek zorundadır. Kapasitasyon spermatozoonun membran modifikasyonları, enzim aktivitelerinin modülasyonu ve protein fosforilasyonunu içeren bir seri yapısal ve fonksiyonel değişiklikleri geçirdiği kompleks bir süreçtir. Memelilerde birkaç saat süren spermatozoonun olgunlaşması için son faz olan kapasitasyon süreci, spermatozoonun akrozomal yüzeyini kaplayan plazma membranı üzerindeki glikoprotein kılıfları ve seminal plazma proteinlerinin ortadan kaldırılmasıyla gerçekleşir. Kapasitasyon keşfinin üzerinden 50 yılı aşkın süre geçmesine rağmen kapasitasyonun gerçekleşmesinde rol oynayan moleküler olaylar yeni çözümlenmeye başlamıştır. Başarılı bir fertilizasyon ve kapasitasyon için bikarbonat (HCO_3), kalsiyum (Ca) ve serum albümini gerekmektedir. Genel

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

olarak bu moleküllerde dişi üreme kanalı içinde uygun konsantrasyonlarda bulunduğu bilinmektedir ve yapılan *in vitro* deneylerde bunların eksikliğinde spermatozoonun etkinliğini göstermediği ve fertilize olmadan kaldığı görülmüştür. Albümin kolesterol bağlayıcı özelliğe sahiptir. Bu özelliği sayesinde kolesterolü kendisine bağlar ve sperm plazma membranından uzaklaştırır. Böylece kapasitasyonun ilk basamağı olan kolesterolün uzaklaşmasıyla membran akışkanlığı değişir ve membran kalsiyum ve bikarbonat iyonlarına geçirgen hale gelir. Bunun sonucunda Adenilil Siklaz aktivitesi uyarılır ve Ca aktivatörlüğünde ATP'den cAMP meydana gelir. Kapasitasyonda kullanılan enerji ATP, NADH ya da NADPH'dan sağlanmaktadır. Kapasitasyonda meydana gelen birçok moleküler olaylar arasında tirozin fosforilasyonu, protein kinaz aktivasyonu, hiperaktivasyon, artan membran akışkanlığı ve daha çözümlenmeyi bekleyen birçok mekanizma vardır. Biyolojik olarak çok önemli olmasına rağmen erkek ve dişi üreme kanallarında hücrelerin farklılaşmaları sırasında spermin fonksiyon göstermesini sağlayan moleküler mekanizmalar hakkında bilinenler sınırlıdır. Bu mekanizmaların çözümlenmesi erkeklerde infertilite konusunda yeni tedavi yöntemlerinin geliştirilebilmesi bakımından da büyük önem taşımaktadır Bu derleme ile fertilizasyonun gerçekleşebilmesi için ilk adım olan kapasitasyon sürecinde yer alan mekanizmaların anlaşılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Fertilizasyon, kapasitasyon, sperm

GEBELERDE AĞIRLIK KAZANIMI VE DİYET
ÖRÜNTÜSÜ İLİŞKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Hazal KÜÇÜKKARACA¹, Gül Eda KILINÇ¹, Sevinç SEVİNÇER², Mehtap ÜNLÜ SÖĞÜT¹

*¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Beslenme ve Diyetetik Bölümü*

*²Sağlıklı Yaşam ve Diyet Merkezi Türkış-Atakum,
Samsun*

hazal.kucukkaraca@omu.edu.tr

Gebelikte beslenme durumu ve ağırlık kazanımı; annenin ve yenidoğanın sağlığını etkilemektedir. Gebelikte ağırlık kazanımı; gebelik öncesi Beden Kütle İndeksi'ne (BKİ),

Abstract Book (Oral Presentation)

yaşa, fizyolojik duruma, enerji gereksinimine ve besin alımına bağlı olarak değişmektedir.

Gebelik süresince ağırlık kazanımı ile alınan enerji ve makro besin öğeleri ilişkisinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Samsun Büyük Anadolu Hastanesi Doğum Okulu'na Kasım 2016-Mart 2017 tarihleri arasında başvuran ve takip edilen 60 gebe değerlendirilmiştir.

Çalışma kapsamında değerlendirilen gebelerin yaş ortalaması $35,7 \pm 3,4$ yıl, gebelik sayısı $1,3 \pm 0,6$, gebelik öncesi ağırlığı ise $62,1 \pm 11,4$ kg'dır. Bireylerin gebelik öncesinde %76,7'sinin normal, %15'inin fazla kilolu, %5'inin obez ve %3,3'ünün zayıf olduğu tespit edilmiştir. Ortalama su tüketimleri $1,7 \pm 0,6$ litre, kalori alımları ise $1944,9 \pm 202,3$ kkal'dir. Makro besin ögesi yüzde dağılımları; % 48,3 $\pm$ 3,9 karbonhidrat, %15,9 $\pm$ 1,3 protein, %35,7 $\pm$ 3,4 yağ olarak belirlenmiştir. Gebelerin %51,7'sinin su tüketimlerinin yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Trimesterlere göre değerlendirildiğinde, 1. trimesterde olanların %35,7'sinin önerilenin altında, %21,4'ünün önerilenin üzerinde; 2. trimesterde olanların %27,5'inin önerilenin altında, %60'ının önerilenin üzerinde; 3. trimesterde olanların %16,7'sinin önerilenin altında ve %66,7'sinin önerilenin üzerinde ağırlık kazanımına sahip olduğu belirlenmiştir. Yaş ile gebelik sayısı arasında anlamlı bir ilişki mevcutken ($p < 0,05$), yaş ile ağırlık kazanımı arasında ilişki saptanmamıştır ($p > 0,05$). Gebelikte ağırlık kazanımı önerilenin altında olanların enerji, karbonhidrat, protein ve yağ değerleri ortalamaları sırasıyla $1983,7 \pm 251,7$ kkal, $239,3 \pm 41,6$ g, $81,5 \pm 11,1$ g ve $77,9 \pm 10,1$ g olarak belirlenirken, ağırlık kazanımı önerilenin üzerinde olanların ise enerji, karbonhidrat, protein ve yağ değerleri ortalamaları sırasıyla $1926,3 \pm 195,5$ kkal, $231,5 \pm 34,8$ g, $76,3 \pm 10,3$ g ve $76,9 \pm 8,5$ g olarak saptanmıştır. Gebelerin ağırlık kazanımı ile enerji, karbonhidrat, protein ve yağ öğeleri arasında anlamlı farklılık belirlenmemiştir ($p > 0,05$).

Gebelik dönemindeki ağırlık kazanımı, alınan kalori ve diyetin makro besin öğeleri açısından dağılımıyla ilişkilidir. Fazla ağırlık kazanımı birçok komplikasyona neden olmaktadır. Bu nedenle gebelik öncesi obezite önlenmeli, fazla vücut ağırlığı ile gebeliğe başlayan veya

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

gebelik süresince önerilenden fazla ağırlık kazanımı olan annelere eğitimler verilerek bilinçlendirilmelidir.

Anahtar Sözcükler: Ağırlık kazanımı, Beslenme, Gebelik

KORONER ANJİYOGRAFI YAPILAN HASTALARIN VE EŞLERİNİN ANKSİYETELERİ

Esra Türker Küçükyılmaz¹, Tülin Bedük²

¹KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu
Hemşirelik Bölümü

²Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü

Koroner anjiyografi uygulanan hastaların ve eşlerinin anksiyete düzeylerinin belirlenmesinin en önemli nedenleri arasında hastanın tedaviye uyumu ile tedavinin tamamlanması sonrasında da yaşamını normale döndürerek günlük hayatını idame ettirmesini sağlamaktır.

Tanımlayıcı nitelikte olan bu çalışma koroner anjiyografi yapılan hastaların ve eşlerinin anksiyete düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın örneklemini Aralık 2013- Mayıs 2014 tarihleri arasında Ankara'da bulunan üç ayrı hastanede, 18 yaşından büyük, mental rahatsızlığı ya da iletişimi engelleyebilecek bir sorunu olmayan ve çalışmaya katılmaya istekli 192 hasta ve 192 hasta eşi oluşturmuştur. Çalışmanın verileri hasta ve hasta eşleri için ayrı hazırlanan tanıtım formları ve Spielberger'in Sürekli- Durumluk Kaygı Ölçeği kullanılarak toplanmıştır.

Elde edilen veriler, tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra, Independent-Samples T Testi, Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis ve Tukey Testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Bu çalışmada koroner anjiyografi uygulanan hastaların yaş ortalaması $50,59 \pm 7,76$ olarak bulunmuştur. Hastaların çoğunluğunun erkek (%64,6), yarıya yakınının (%47,9) ortaöğretim ve lise mezunu olduğu, yarısından fazlasının (%59,3) 30 yıl ve üzerinde evli, tamamına yakınının (%96,4) ise çocuğunun olduğu saptanmıştır. Hastaların çoğunluğunun ilk kez koroner anjiyografiyi deneyimleyen hastaların tüm hastaların yarısı olduğu (%51,6) olduğu saptanmıştır.

Abstract Book (Oral Presentation)

Bu çalışmada koroner anjiyografi uygulanan hastaların eşlerinin yaş ortalaması 51,64±5,55 olarak bulunmuştur. Hasta eşlerinin çoğunluğunun kadın (%69,3) yarısından fazlasının (%56,7) ortaöğretim ve lise mezunu, çoğunluğunun kalp hastalığı ve anjiyo deneyimi olmadığı (%94,8, %95,9) belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan hasta ve hasta eşlerinin Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalamaları 50,59 ±7,76 ve 51,64 ± 5,55; Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalamaları ise 39,61± 9 ve 38,74±7,10 olarak belirlenmiş ve hastalar ile hasta eşlerinin anksiyeteleri arasında bir fark saptanmamıştır (p>0,05, p>0,05).

Araştırmaya katılan hasta ve eşlerinin anksiyete puanlarının birbirine çok yakın olması sebebiyle, koroner anjiyografi uygulanan hastaların ve onların eşlerinin gereksinimlerinin birlikte belirlenmesi ve bu kapsamda hemşirelik bakımının planlanması önerilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Anksiyete, Hasta, Hasta Eşi, Hemşirelik Bakımı, Koroner Anjiyografi.

IS MERCURY IN DENTAL AMALGAMS A THREAT TO SOCIETY?

Ozge KAM HEPDENİZ

*Suleyman Demirel University, Faculty of Dentistry,
Department of Restorative Dentistry, Isparta, Turkey*

ozgekam@gmail.com

Dental amalgam, which is one of the most commonly used materials in restorative dentistry, has been used for more than 150 years due to its low cost, ease of application, strength, durability, and bacteriostatic effect. But, the concern and debate about the toxicity and potential health effects of mercury vapour released from dental amalgam restorations still continues. On one side of the debate about amalgam, the US Food and Drug Administration (FDA) and the American Dental Association (ADA) support amalgam as a safe and effective material for dental restorations, on the other side, some researches report the association between the presence of amalgam and symptoms of adverse effects or health changes after removal of dental amalgam fillings. Mercury occurs in the environment under different chemical forms as elemental Hg (metallic), inorganic and organic Hg. The form in amalgam is elemental mercury.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Considering the potential for exposure to other forms of mercury; mercury is encountered by humans in the air we breathe, in the food we consume, also in antiseptics or antifungals we come in contact with daily as hand wash or in vaccines.

For this review the electronic databases and PubMed were used as data sources and have been evaluated to obtain detailed information about the mercury in dental amalgam and to analyze the adverse health effects of amalgam causing global concerns.

Key words: Dental amalgam, Mercury, Health, Toxicity

SAĞLIK AKADEMİSYENLİĞİNDE KADIN OLMAK

ESRA TÜRKER KÜÇÜKYILMAZ¹

*¹KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu
Hemşirelik Bölümü*

Akademisyenlik uzun yıllardır bütün toplumlarda sosyal statü açısından her zaman ön planda yer almıştır. Bu alandaki gelişmelerin başlangıcını çoğunlukla erkek popülasyonu oluşturmuş ve kadınların bu alana dahil olma durumu ancak 20. yüzyıla denk gelmiştir. Aile üyelerini oluşturan kadın ve erkeklerin son yıllarda ülkemizde ev ile ilgili kararlara katılımı ve evde iş bölümünü yapmalarına rağmen hala bu rollerin çoğunluğunu kadınlar yüklenmektedir. Günümüzde, kadınların hem iş yaşamında aktif olması hem de akademik anlamda kariyer yapmalarına karşın ne yazık ki toplum tarafından rollerinin hala ev işleri yapmak, çocuk doğurmak ve büyütme olduğu düşünülmektedir.

Gelişen ve değişen dünya ile beraber artan kadın okur yazarlığına rağmen akademi dünyasındaki bilim insanlarının çoğunluğunu günümüzde hala erkekler oluşturmaktadır. Bir bilim yuvası olarak görülen ve toplumun ileriki refah seviyesini arttırması için bireylere imkanlar sunan üniversitelerin akademik personelini oluşturan bilim insanlarının yükselmesi ve performans değerlendirmeleri kişilerin cinsiyetlerinden ayrı yürütülememektedir. Annelik hakkı ve doğum sonrası süt dönemi çocuğu ile ilgilenme gibi tüm süreçlerin kadının sorumluluğunda olması sebebiyle özellikle yöneticilik alanında erkeklere daha kalıcı göz ile bakılmaktadır.

Ayrıca kadın akademisyenlerin üniversitelerdeki kadrolara ve bölümlere dağılımları, yönetim birimlerindeki oranları erkeklere göre farklılık göstermektedir. Örneğin hala bir erkek mesleği olarak düşünülen mühendislik mesleğine ait olan fakültelerde kadın akademisyen erkek akademisyen oranına göre çok düşüktür. Buna karşılık sağlık alanındaki kadın akademisyenlik oranı erkek akademisyenlere göre daha fazladır.

Genellikle sağlık hizmetlerin de önemli bir yere sahip olan kadın akademisyenlerin çoğunluğunu bir kadın mesleği olarak görülen hemşire akademisyenler oluşturmaktadır. Değişen dünya ile beraber mesleklerin cinsiyet ayrımcılığı ne yazık ki günümüzde hala süregelmektedir. Toplumun düşünce biçiminin bir yansıması olarak görülen bu ayrımcılığın ülkenin gelişimine destek olmayacağı yıllar sonra fazlasıyla hissedilecektir.

Anahtar Kelimeler: Akademisyen, Cinsiyet, Kadın, Sağlık Akademisyenliği.

İRRİTABLE BAĞIRSAK SENDROMUNDA KULLANILAN BİTKİSEL ÜRÜNLER VE DİYET DESTEKLERİ

Zeynep ERDOĞAN¹, Duygu ALACA²

¹Bülent Ecevit Üniversitesi, Ahmet Erdoğan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Zonguldak, Türkiye

²Bülent Ecevit Üniversitesi, Ahmet Erdoğan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Zonguldak, Türkiye

alacaduygu@hotmail.com

İrritable Bağırsak Sendromu; bilinen bir organik sebebi olmayan, stres veya emosyonel gerilimin yüksek düzeyde olduğu dönemlerde ortaya çıkan veya artan, başta karın ağrısı, şişkinlik, abdominal distansiyon olmak üzere ishal ve kabız gibi defekasyon alışkanlığında değişiklikler ile seyreden fonksiyonel bir barsak hastalığıdır. İBS, dünyanın hemen her yerinde görülmekte olup Türkiye’de farklı grupların farklı bölgelerde yaptıkları çalışmalarda IBS prevalansı %6.3 ile % 19.1 arasında değişmektedir. Hastalığın kronik olması, geleneksel ilaç tedavilerinden doyum sağlanamaması, eşlik eden psikolojik sorunlar,

tedavide kullanılan ilaçların yan etkileri ve rahatsız edici bağırsak semptomları IBS hastalarının tamamlayıcı ve alternatif tıp yöntemlerine yönelmesini sağlamıştır. Son on yılda IBS hastalarında bitkisel tedaviler, hipnoterapi, bilişsel davranış terapisi, akupunktur ve yoganın yarar sağladığına ilişkin önemli klinik çalışmalar gösterilmiştir. Ancak bu yöntemler arasında en çok kullanılanlar bitkisel ürünler ve diyet destekleridir. Yapılan araştırmalara göre IBS hastalarında enginar yaprağı ile 6 hafta tedavi edilen 279 IBS hastasının semptomlarının şiddetinde belirgin azalmalar olduğu bildirilmiştir. Zerdeçalın IBS hastalarında antibakteriyel, antiinflamatuvar ve spazmolitik etkisinden faydalanılmaktadır. Tıbbi nane ile yapılan bir başka çalışmada IBS hastalarında 24 hafta boyunca tedavi edilen IBS hastalarında genel semptomların düzeldiği ve yaşam kalitesinin arttığı gözlenmiştir. Probiyotikler, intestinal sistemin mikrobiyel dengesini düzenleyerek konakçı sağlığı üzerinde yararlı etkileri olan, canlı mikrobiyel gıda katkılarıdır. Diyet lifi, sindirim enzimlerine dirençli gıda bileşenlerinden biri olup, başlıca tahıl, meyve ve sebzelerde bulunmakta insan ince bağırsağında sindirilmeyen buna karşın kalın bağırsakta tamamen ya da kısmen fermente olan bileşenlerdir. Diyet lifinin sadece barsak içerisinde bulunan yararlı bakteriler tarafından parçalanarak barsak sağlığını daha iyi koruduğu bildirilmektedir. Sonuç olarak sağlık profesyonelleri, IBS hastalarında yaşam kalitesini artırmak ve semptom yönetimini sağlamak için hem geleneksel farmakolojik tedaviyi hem de tamamlayıcı yöntemleri hasta bakımına entegre etmelidir. Ancak bitkisel ürünlerin ve diyet desteklerinin etkinliğini kanıtlamak için, daha büyük örneklemelerde yapılmış, metodolojik olarak iyi planlanmış çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler; İrritable, Bağırsak, Bitkisel, Tedavi, Diyet

**ONKOLOJİ HEMŞİRELERİNİN ETİK KARAR
VERME DÜZEYİ**

Ebru BAYSAL¹, Dilek SARI², Hatice ERDEM³

¹Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi

²Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

³Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi

haticerdem20@gmail.com

Tıpta ve teknolojiadaki gelişmeler, yaşlı nüfus ve bakım maliyetlerindeki artış, hasta hakları ve hemşirelerin değişen rolleri gibi etkenler etik çatışmalara yol açabilmektedir. Etik karar verilmesi gereken bir durumda iki değer arasında yaşanan karmaşa etik ikileme neden olmaktadır. Hemşirelerin etik karar verme sürecine dahil olabilmesi için profesyonelliğin gerekliliği olan mesleki yetkinlik ve özerkliğe sahip olması esastır. Etik karar vermek ve bu kararları uygulayabilmek klinik yeterlilik yanında etik yeterlilik gerektirmektedir.

Bu çalışma onkoloji hemşirelerinin etik karar verme düzeyini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Tanımlayıcı olarak yapılan bu araştırmanın evrenini Eylül 2017-Mart 2018 tarihleri arasında Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi (n=35), 9 Eylül üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi (n=30), Tepecik Eğitim Araştırma Hastanesi (n=17) ve İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesinin (n=13) onkoloji servisinde ve ayaktan kemoterapi ünitelerinde çalışan toplam 95 hemşire oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise soru formunu yanıtlayan 60 hemşire oluşturmuştur. Veriler Crisham (1981) tarafından geliştirilen "Nursing Dilemma Test" ve Student Information Form ile toplanmıştır.

Onkoloji hemşirelerinin İlkesel Düşünme puan ortalamasının (49.00±6.46) ve Pratik Düşünme puan ortalamasının (18.35±4.47) orta düzeyin üzerinde olduğu saptanmıştır. Araştırma kapsamında yer alan onkoloji hemşirelerinin Hemşirelik Etik İkilem Testinde yer alan ikilemlere benzer durumlara daha önceden aşina oldukları (15.00±4.20) belirlenmiştir.

Onkoloji hemşirelerinin en sık karşılaştığı etik ikilemler; CPR yapmama kararını verme, hastaya gerçeği söyleme, hasta onamı olmadan araştırma yapılması ve hastanın

tedaviyi reddetmesidir. Onkoloji hemşirelerinin etik ikilemlerle ilgili karar verirken etik ilkeleri göz önünde bulundurmaya özen gösterdikleri, ancak çevresel faktörlerden de etkilendikleri saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Onkoloji hemşireleri, Etik karar verme, Etik ikilem.

**İNME Lİ BİREYLERDE KAS TONUSU
DEĞİŞİKLİĞİNE BAĞLI OLARAK GELİŞEN ÜST
EKTREMİTE POZİSYONLARININ DENGİ VE
YÜRÜYÜŞE ETKİSİNİN İNCELENMESİ:**

KARŞILAŞTIRMALI BİR ÇALIŞMA

Fettah SAYGILI¹, Uğur CAVLAK²

¹Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, AYDIN,

²Pamukkale Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu, DENİZLİ

fsaygili@adu.edu.tr

İnme, ölümlerin ve kalıcı özürlüğün önemli nedenlerindendir. İnme lili bireylerde alt ekstremitte disfonksiyonunun dengeyi ve yürümeyi olumsuz etkilediği bilinmektedir. Bununla ilgili pek çok sayıda araştırma yapılmıştır. Ancak üst ekstremitte disfonksiyonları ve pozisyon değişikliğinin denge ve yürüyüşe etkisini araştıran az sayıda araştırma vardır.

Bu çalışmanın amacı inme lili bireylerde kas tonusuna bağlı gelişen üst ekstremitte pozisyonlarının denge ve yürüyüşe etkisini inceleyerek karşılaştırmaktır.

Bu çalışmaya Hodkinson Mental Testinden 7 üzeri puan alan 32 hemiparetik birey (Brunnstorm Evre I= 16, Brunnstorm Evre III= 16) dahil edilmiştir. Yaş ortalamaları evre I için 52,6 ±10,05, evre III için 52,6 ±10,05 yıldır. İnme lili bireylerin denge ve yürüyüşünü değerlendirmek için Tinetti Denge ve Yürüyüş Değerlendirmesi(TDYD) ve Fonksiyonel Uzanma Testi(FUT) kullanılmıştır. Katılımcıları değerlendirmek için kullanılan tüm testler nörolojik rehabilitasyon alanında deneyimli bir fizyoterapist tarafından uygulanmıştır.

Brunnstrom'a göre üst ekstremitte evreI ve evre III düzeyinde olan inme lili bireylerin TDYD ve FUT skorları karşılaştırıldığında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır (p> 0,05).

İnmeli bireylerde evre I (flask) ve evre III (spastik) devrelerinde kas tonusu değişikliğinden kaynaklanan üst ekstremité pozisyonlarının denge ve yürüyüş parametrelerini olumsuz etkilediği belirlenmiştir. Ancak etkileme düzeyleri açısından pozisyonlar arasında bir fark yoktur.

Anahtar Kelimeler: İnme, Brunnstrom evreleme, Üst ekstremité, Denge, Yürüyüş

SIĞIRLARDA TÜBERKÜLOZİS

Hasan Altan AKKAN¹, Mehmet KARACA²
Bayram Kudret KARAAYVAZ³

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Gıda Tarım ve hayvancılık MYO, Gıda İşleme Bölümü, Gıda Teknolojisi Programı

² Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner fakültesi, İç Hastalıklar Anabilim Dalı

³ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Gıda Tarım ve hayvancılık MYO. Veterinerlik Bölümü, Laborant ve Veteriner Sağlık Programı

hasanaltanakkan@hotmail.com

Tüberküloz başta insanlar olmak üzere tüm evcil hayvanlarda görülen, çeşitli organ ve dokularda tüberkülden oluşan dğümçükler oluşturabilen bulaşıcı ve zoonoz bir hastalıktır. Sığır tüberkülozu *Mycobacterium bovis* tarafından oluşturulur. Tüberküloz etkenleri organizmaya en çok solunum ve alimenter yolla, ender olarak deri, genital ve konjenital yolla bulaşır. Hastalık sığırda hastalığın evresine göre lenf yumrularında şişme, yüksek ateş, durgunluk, bitkinlik, zarar görmüş organlarda fonksiyon bozukluğu ile nabız ve solunum sayısı artışıyla kendini göstermektedir (1). Sığır tüberkülozunun teşhisi, klinik, postmortem muayeneler, histopatolojik, immünolojik, bakteriyolojik ve moleküler olmak üzere direkt ve indirekt metotlar ile gerçekleştirilebilmektedir (2).

Bu derlemenin amacı, son yıllarda insan ve hayvanlarda yaygınlığı artış gösteren; sığırlardan insanlara geçebilen tüberküloz hastalığına dikkat çekmektir.

Yöntem: Çeşitli veri tabanlarında içerik sınırlandırılması yapılarak elde edilen makalelerin konuya ilişkin olanları kullanılmıştır.

Mycobacterium bovis'in neden olduğu sığır tüberkülozu, sığır ve diğer evcil ve vahşi hayvanların kronik ve

bulaşıcı bir hastalıdır. Yüksek bir morbiditeye neden olması ekonomik açıdan önemli bir yük oluşturmaktadır. Sığır tüberkülozu, özellikle pastörize edilmemiş süt ürünlerinin tüketilmesiyle insanlara bulaşır (3). Tüberküloz, dünya çapında en tahrip edici insan enfeksiyöz hastalıklar arasındadır. 2010 yılında 8,8 milyon yeni vaka, dünya çapında ortalama 128/100.000 nüfus/yıl ortalama insidans oranı ve 1,5 milyon ölüm bildirilmiştir (4). Günümüzde tüberküloz gelir düzeyi yüksek ülkelerde kontrol ve elimine edilmektedir. Bu nedenle zoonotik tüberküloz vakaları nadiren görülmektedir (5,6).

Sonuç olarak; zoonoz bir hastalık olan tüberküloza karşı sığır ve diğer evcil hayvanlarda gerekli önlemlerin alınması hastalığın insan sağlığını tehdit etmesinin önüne geçebilecektir.

Anahtar Kelimeler: tüberküloz, zoonoz, sığır

KEÇİLERDE BRUSELLOZİS

Mehmet KARACA¹, Hasan Altan AKKAN²,
Bayram Kudret KARAAYVAZ³

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner fakültesi, İç Hastalıklar Anabilim Dalı.

² Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Gıda Tarım ve hayvancılık MYO. Gıda İşleme Bölümü, Gıda Teknolojisi Programı

³ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Gıda Tarım ve hayvancılık MYO. Veterinerlik Bölümü, Laborant ve Veteriner Sağlık Programı

hasanaltanakkan@hotmail.com

Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve Uluslararası Epizootikler Ofisi'ne (OIE) göre, bruselloz halen dünyadaki en önemli ve yaygın zoonozlardan biridir (1). Bruselloz, yıllık olarak bildirilen 500.000'den fazla insan vakasıyla dünya çapında en yaygın zoonotik hastalıklardan biri olmaya devam etmektedir. Bu bakteriyel patojen Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (CDC) tarafından biyo-silah olarak gelişme potansiyeli olan patojen kategorisinde sınıflandırılmaktadır. Hastalık, sığır brusellozunun eradike olduğu ülkeler dışında, hem hayvanlarda hem de insanlarda yaygın olarak görülür. Bruselloza bağlı ekonomik kayıplar sadece hayvansal üretimde değil, insan sağlığında da kendini göstermektedir (2). Keçilerde brusellozun etiyolojik ajanı *Brucella melitensis*'tir. B.

Abstract Book (Oral Presentation)

melitensis'in olmadığı Brezilya gibi bazı ülkelerde, keçiler *Brucella abortus* ile enfekte olabilir. Sığırlarda olduğu gibi, keçilerdeki brusellozlar abort, ölü doğumlar, azalan fertilité ve düşük süt üretimi ile karakterizedir (3).

Bu derlemenin amacı, dünya çapında en yaygın zoonotik hastalıklardan biri olan brusellozin insanlar için bir bulaşma kaynağı olabilen keçilerdeki yaygınlığı ve hastalık tablosu hakkında bilgi sunmaktır.

Çeşitli veri tabanlarında içerik sınırlandırılması yapılarak elde edilen makalelerin konuya ilişkin olanları kullanılmıştır.

B. melitensis'in izolasyonundan yaklaşık 20 yıl sonrasında kadar brusellozis (Malta ateşi) bir gizem olarak kalmıştır. Keçilerin *brucella* kültürleriyle aşılandığında hastalanmadıkları için enfeksiyon kaynağı olmadığı düşünülmüştür. Sağlıklı keçilerin hastalığın taşıyıcıları olabileceğinin keşfi, epidemiyoloji çalışmalarında yapılan en büyük gelişmelerden biri olarak adlandırılmaktadır (2). Brusellozun endemik olduğu yerlerde, insanlar enfekte olmuş hayvanlarla temas yoluyla ya da özellikle pastörize edilmemiş enfekte keçi sütü veya peynir mayası ile yapılmış peynir ve süt ürünlerinin tüketilmesiyle enfekte olabilirler. Tarım işçileri, veterinerler, çiftçiler ve et paketleme çalışanlarını içeren bazı özel meslek grupları bruselloz açısından yüksek risk altındadır (4).

Sonuç olarak; *brucella* ile enfekte keçi sütü ile yapılacak ürünlerin insanlar tarafından tüketimi malta humması (brusellozis) için kaynak oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: brusellozis, zoonoz, keçi

LAPAROSCOPIC HYSTERECTOMY IN DISORDERS OF SEX DEVELOPMENT

Kemal AYENGİN¹

¹*Van Yüzcüncü Yıl University, Faculty of Medicine,
Department of Pediatric Surgery, Van, Turkey*

Lack of masculinization from disorders of sex development (DSD) is deficiency or defects in genital structures caused by absence or deficiency of testosterone production, deficiency of androgen receptors, deficiency of 5 alpha reductase enzymes, insufficiency in the regression of müllerian structures.

A 6 years old patient was suspected of DSD because of difficulty in urinating, scrotal level of urethral meatus,

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

bifid scrotum and bilateral undescended testis. The chromosomal structure was 46XY. In the molecular genetic study, all-exon analysis included of SRD5A2 gene, homozygous p.V89L C/G exchange was present in the exon 1 region. Luteinizing hormone (LH): 0.06 mIU/mL, follicle stimulated hormone (FSH): 1.14 mIU/mL, testosterone: <0.45 nmol/L was determined in hormonal studies. On magnetic resonance imaging (MRI), there was no prostate tissue and there was an image between the rectum and the bladder that could be compatible with the müllerian structure.

Diagnostic genitoscopy was performed on the patient. Laparoscopy was planned on the basis of finding a structure that could be compatible with the uterus on the genitoscope. The tissue compatible with the uterus was excised by laparoscopy.

Laparoscopy is a reliable, effective method that should be used in the diagnosis and treatment of DSD.

THE EFFECTS OF HEALTH LEGISLATION ON PRIVATE HOSPITALS MARKETING APPLICATIONS

Nilüfer ÇEKEN¹

¹*Kırklareli Üniversitesi- Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu, Tıbbi Tanıtım ve Pazarlama Programı*

niluferceken@klu.edu.tr

Health institutions have been away from marketing activities for a period of time, preventing qualifications from falling, creating unnecessary demands, preventing unfair competition. However, in recent years, healthcare institutions have benefited from marketing activities due to changes such as the emergence of new health services, awareness of consumers about health, the development of technology, the introduction of new entrepreneurs into the sector, and increasing competition.

Health services recognized as a public right in our country; social justice in accordance with the rules, regulations and regulations can be prevented to turn into a commercial commodity has been secured by law. Health institutions need to comply with the legislation in their marketing activities.

Laws, regulations, circulars and articles in which marketing, advertising and advertising restrictions are

included in marketing legislation are as follows: Article 24 of the Law on the Practice of Medicine and Law on the Forms of the Plants and Plants, numbered 1219, Article 28 of the Law on the Turkish Nationalities, the Law on the Pharmaceuticals and Medical Preparations Article 13 - (Amended: 4/1/1943 - 4348/1 md.), Article 207 of the Public Hygiene Law, Article 2 of the Cosmetic Law No. 3397, Article 61 of the Law on the Protection of the Consumer, Article 2238 of the Ordinance on the Protection of the Consumer, Organ and Tissue Procurement (Annex: 22/9/1983 - 2890/2 Article) , Article 60 of the Regulation on Private Hospitals, Article 29 of the Regulation on Outpatient Diagnosis and Treatment of Private Health Institutions, Article 8 of the Medical Deontology Regulation, Article 11 of the Medical Deontology Code, Article 11 of the Medical Ethical Rules of Medicine, Article 5 of the Regulation on Promotion Activities and the Health Services General Directorate dated 15.08.2013 / number 28019 2013/15 Private Health Board publicly available information published in the name of the Information and Promotion Activities of the ISU.

Key Words: Health, Health Service, Health Legislation, Health Marketing

DİYABETE BAĞLI GELİŞEN AYAK ENFEKSİYONLARINDA HASTA EĞİTİMİNİN ÖNEMİ

*Halise ÇINAR, **Zülfiye SARI

* Adnan Menderes Üniversitesi, Söke Sağlık Hizmetleri
Meslek Yüksekokulu, Aydın

** Adnan Menderes Üniversitesi, Cerrahi Hastalıkları
Hemşireliği Yüksek Lisans
zulfiyesari.86@gmail.com

Diyabetes mellitus (DM) tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de en sık rastlanan endokrin hastalıktır. Yetişkin popülasyonun yaklaşık olarak %2-%3'ünde görülmektedir. Diyabet prevalansının artışına paralel diyabetik ayak görülme sıklığı da artmaktadır. Ülkemizde yapılan prevalans çalışmasında diyabeti olan hasta sayısının 7 milyon kadar olduğu belirlenmiştir. Bunların bir milyondan fazlasında diyabetik ayak yararı

olduğu düşünülmektedir. Diyabetik Ayak, alt ekstremitelerde sinir hasarı ve/veya periferik damar tıkanıklıkları sonucu gelişen enfeksiyon, ülser veya derin dokularda görülen harabiyettir. Günümüzde diyabetik ayağa yaklaşım çoklu disiplinler ile gerçekleştirilir. Tedavinin her aşamasında düzenli takibi ve kontrolü önemlidir. Diyabetik hastaların ve özellikle ayak ülseri gelişen hastaların eğitimi, yara gelişiminin önlenmesi ve mevcut yaranın iyileşmesinde önemli bir faktördür. Diyabetik ayak lezyonları yüksek mortalite ve morbiditesi olan, alt ekstremiteyi ve hayatı tehdit eden bir durumdur. Non-travmatik amputasyonların %50-70'i diyabetik hastalarda gerçekleşmektedir. Alt ekstremitte amputasyon riski diyabetiklerde, diyabetik olmayanlardan 15 kat daha fazladır. Gelişen modern tedavi yöntemlerine paralel olarak diyabet hastalarının ortalama yaşam süreleri artmıştır. Ancak hastalığın kronik komplikasyonları, hala önemli mortalite ve morbidite nedenleridir. Tüm dünyada her 30 saniyede bir diyabetik ayak komplikasyonuna bağlı olarak bir amputasyon yapılmaktadır. Sonuç olarak diyabetik ayak sorunları ülkemizde ve dünyada hem sağlık hem de ekonomik bir sorundur. Diyabetik ayak problemleri önenebilir komplikasyonlardır. Bu komplikasyondan primer korunmada, hastalara kendi kendini muayene etme, deri ve ayak bakımı, uygun ayakkabı seçimi ve risk faktörleri gibi eğitimlerin verilmesi ile düzenli ayak bakımının sağlanması, en etkili yöntem olarak görülmektedir. Diyabette bakım kalitesini geliştiren, diyabetlinin kendi kendine yönetimini başarmasını sağlayan temel yaklaşım diyabetlinin doğru izlenmesi ve eğitimidir. Diyabetlinin ne söylediğini dinleyerek, amacı belirli, problem çözücü tavır içinde, dinamik öğrenme ve beceri geliştirmeye yönelik bir izlem programı ve eğitim yapılmalıdır. Ülkemizde diyabetik hasta eğitiminin yeterli olmaması ve hastaların enfeksiyon ilerledikten sonra hastaneye başvurmaları amputasyon oranını artırmaktadır. Bu yüzden diyabetik hasta eğitime, özellikle de ayak bakımına daha fazla önem vermemiz ve zaman ayırmamız gerektiği görülmektedir.

KANSERLİ HASTALARDA STİGMATİZASYON

* Duygu BAYRAKTAR, *Leyla KHORSHTD

**Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Hemşirelik
Esasları AD.*

Bireyler, kendilerine atfedilen ayırt edici bir işaret taşıdıklarında stigmatize edilirler. Stigmatizasyon bireyi başkalarından ayırt eden içsel olarak hissedilen bir duygudur. Olumsuz stigmatizasyon bazı bireylerin daha az değerli, daha düşük kapasiteli ve topluma sunacak daha az şeyi olduğu inancına neden olabilir. Hastalığı olan bireyler stigmatize edilir ve bu durum bireyin kendini suçlamasına neden olur, bunun yanısıra sağlığın geliştirilmesini engeller. Kanser tedavisi almış kişiler hastalıklarından dolayı stigmatize edilirler ve işyerinde ayrımcılığa maruz kalırlar. Kanser tanısı almak bireyi toplu stigmatizasyonuna yol açmaz, bundan ziyade, potansiyel kanser stigmatizasyonu bir bireyin kimliğinin kanser tanısı nedeniyle tehdit edilip edilmemesine büyük ölçüde bağlıdır. Enfeksiyon veya ölüm korkusu ile ilişkili olan kanser stigmatizasyonu sosyal tepki, sıkıntı duygusu gelişmeye eğilimli olan kronik hastalık veya engellilik ile ilgili olan tepkiden farklıdır. Kanser stigmatizasyonu, karmaşık ve heterojendir ve farklı kanser türlerinin nedenlere, tedavilerine ve sonuçlarına göre değişebilir. Eskiden sadece kanser tanısı bir stigma olarak kabul edilirken, günümüzde kanserin türü, görülebilirliği ve bireyin kişisel amaçlarını veya sosyal hedeflerini başarmasını etkileyip etkilemeyeceğine göre incelenmektedir. Hastalıkları sigara içme gibi kaçınılabilir riskli davranışlar nedeniyle oluştuğundan, akciğer kanserli ve baş boyun kanserli hastalar, ruhsal olarak yıkıcı stigma yaşarlar. Servikal kanserli hastalar, hastalıklarının kötü bir cinsel davranışın sonucu geliştiğinden stigmatize edilebilirler ve suçlanabilirler. Kolorektal kanseri olan erkekler, kolostomi nedeniyle de stigmatize edilirler ve onların kadınsılığı, cinsel işlevlerdeki kayıp ve çalışan rollerindeki değişiklik nedeniyle tehdit algılarları. Stigmatizasyon kanserli bireyi gerekli desteklerden yoksun bırakabilir, hastanın ailesi ve arkadaşları kendi şaşkınlıkları, kararsızlıkları ve nasıl davranacakları hakkındaki rahatsızlıkları nedeniyle, hastayla temas kurmaktan kaçınabilirler, bu negatif tutumlar sosyal dışlanmaya neden olur, sosyal desteğin

azalmasıyla sonuçlanan izolasyona, emosyonel iyiliğin azalmasına ve kötü sağlık sonuçlarına neden olur.

Sonuç olarak stigmatizasyon kanser hastalarında önemli bir sorundur. Bu sorunu azaltmak için bazı hastalar destek gruplarına katılmaya teşvik edilmeli, stigmatizasyon karşıtı programları düzenlenmelidir. Hastalar stigmatizasyonun olumsuz etkilerini azaltmak için önemsedikleri aktiviteleri ve rollerini sürdürmeye teşvik edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: stigma, kanser, kanser hastası

**PROTECTIVE EFFECT OF QUERCETIN,
RESVERATROL AND RHEUM RIBES L. ON
TOTAL SIALIC ACID AND LIPID-BOUND SIALIC
ACID LEVELS AGAINST
CARBONTETRACHLORIDE INDUCED
OXIDATIVE STRESS IN RATS**

Gokhan OTO¹, Suat EKIN², Sema KAPTANOGLU³,
Ersay OKSUZ¹,
Hulya OZDEMIR¹, Sevgi YÜKSEK⁴, Damla YILDIZ²

¹Department of Medical Pharmacology, School of
Medicine, Van Yuzuncu Yil University, Van, TURKEY

²Department of Biochemistry, Faculty of Science, Van
Yuzuncu Yil University, Van, TURKEY

³Van Healthcare Services Vocational High School, Van
Yuzuncu Yil University, Van, TURKEY

⁴Department of Molecular Biology and Genetics, Faculty
of Science, Van Yuzuncu Yil University, Van, TURKEY

gokhanoto@yyu.edu.tr

Sialic acid is found on various cell membranes as negatively charged surface polyanions and plays an important role in the antigenic characterization of cell. Marked elevation of serum SA concentration (total sialic acid (TSA) and lipid bound sialic acid (LSA) that correlates with the clinical activity of a disease has been documented in many malignancies

The present study was performed to investigate total sialic acid (TSA) and lipid bound sialic acid (LSA) levels as possible in vivo protective effect of quercetin and *Rheum ribes* L. against carbontetrachloride induced oxidative stress in rats.

In this study 70 male Wistar-albino rats were divided into 10 groups (n=7 in each group). Groups and

administrations were as follows: control (saline, i.p.), DMSO (0.3 ml, gastric gavage), olive oil (1ml/kg, i.p.), CCL₄ (1ml/kg, i.p.), Rheum ribes aqueous extract (100 mg/kg, gastric gavage), resveratrol (100 mg/kg, gastric gavage), quercetin (100 mg/kg, gastric gavage), CCL₄ + rheum ribes, CCL₄+resveratrol, CCL₄+quercetin. Except CCL₄ administrations were done for 7 days. CCL₄ administration was done at 7th day and animals were sacrificed at 8th day. TSA and LSA) were determined in serum samples.

Statistical analysis showed that the CCL₄ group was significantly higher than the control group with regards to LSA and TSA levels (p<0.001 and p<0.001 respectively). Administration of quercetin and *Rheum ribes* L. extracts prevented this attenuation. Resveratrol therapy was insufficient to improve elevated serum TSA and LSA levels in carbon tetrachloride toxicity.

The result obtained has shown that the harmful effect of CCL₄ which is also causing more cell membrane damage on human and animal health should be taken into consideration. Administration of *Rheum ribes* L. water extract and quercetin prevented this impact of CCL₄. This finding suggests a protective role of *Rheum ribes* L. and quercetin in rats in this experimental model.

Key words: Sialic acid, Quercetin, Resveratrol, *Rheum ribes* L., CCL₄

HAYVAN PROBIYOTİKLERİ VE SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ

Togzhan Boranbayeva¹, Zhanara Tulemissova¹, Aynur
Gül Karahan²

¹Kazak Ulusal Tarım Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Biyogüvenlik Bölümü Almaty/Kazakistan bor-
tog@mail.ru, zhanara.tulemissova@gmail.com

²Süleyman Demirel Üniversitesi Mühendislik Fakültesi
Gıda Mühendisliği Bölümü Isparta/Türkiye
aynurkarahan@sdu.edu.tr

Antibiyotik içeren yemlerle hayvan beslemeye karşı tüketici tepkisi, antibiyotiklerin yemlerde gelişimi teşvik edici olarak kullanımından vazgeçilmesini sağlamıştır. Yemlerde antibiyotik kullanılmasının yasaklanması üreticileri hayvan sağlığını geliştiren sağlıklı ürün

arayışına itmiştir. Bu açıdan yöreye özgü probiyotikler büyük önem taşımaya başlamıştır.

Hayvan probiyotiklerinin hayvan sağlığına etkileri ve beslenme açısından önemi üzerinde durulacaktır.

Hayvanlarda antibiyotikler tedavi için ve gelişimi teşvik edici olarak uzun yıllardır kullanılmaktadır. Antibiyotik kalıntıları süt ve et tüketimi yoluyla insan sağlığını etkilemektedir. Bu etkiler; ince bağırsaklardaki yararlı bakterilerin baskı altına alınması ve patojen bakterilerin artması, hormonal bozukluklar ve alerjiler şeklinde görülmektedir. Sorunun önemli bir diğer boyutu ise yemlerde tedavi edici dozun altında kullanılmasına izin verilen antibiyotiklerin *E. coli*, *Salmonella* spp. ve *Campylobacter* spp. gibi patojenlerde antibiyotik direncinin gelişmesine yol açmasıdır. Tüm bu olumsuzluklar nedeniyle gelişimi teşvik edici olarak antibiyotik kullanımının yasaklanması beraberinde yeni sorunları getirmiştir. Bu açıdan özellikle buzağılarda ölümle sonuçlanan hastalıklar önem taşımaktadır. Buzağı ölümlerine yol açan en önemli sorunlardan biri doğumdan sonra 10 gün içinde bağırsaklarda patojenlerin gelişimine bağlı olarak meydana gelen ishaldir. Buzağı ölümlerinin %60,5-62'si ishalden meydana gelmektedir. Ölümlerin yanı sıra ishalin buzağılarda büyümeyi geciktirmesi, bakım ve tedavi masrafları büyük ekonomik kayıplara yol açmaktadır. Çözüm olarak probiyotiklerin kullanılması ile buzağılarda ishal önenebildiği gibi canlı ağırlık ve sonraki yıllarda verim artmaktadır. Bu açıdan hayvan probiyotiği kullanılması gerek hayvan sağlığı ve verimi gerekse insan sağlığının korunması açısından önemlidir ve yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü tarafından patojenlerde antibiyotik direnci uluslararası bir sorun olarak kabul edilmektedir. Çözümün üretilmesi uluslararası işbirliğini zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle ilk etapta Kazakistan ve Türkiye arasındaki ortak çalışmalarla probiyotik üretilmesi hedeflenmiştir. Bundan sonra benzer işbirliklerinin yaygınlaştırılmasına çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Probiyotikler, Hayvan sağlığı, İnsan sağlığı

**YETİŞKİN OBEZ BİREYLERDE D VİTAMİNİ
DÜZEYİNİN LİPİD PROFİLİ VE İNSÜLİN
DİRENCİ ÜZERİNE ETKİSİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Seda KAYA¹, Selma PEKGÖR², Mehtap ÜNLÜ
SÖĞÜT¹

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Beslenme ve Diyetetik Bölümü

²Konya Eğitim ve Araştırma Hastanesi

selmapekgor@outlook.com, mehtap.sogut@omu.edu.tr

Son yıllarda yapılan çalışmalarda; özellikle obezitenin içinde bulunduğu pek çok kronik hastalığın etiyolojisine işaret etmekte olan ayrıca diyabet, metabolik sendrom ve kardiyovasküler hastalıkların gelişme riskiyle de ilişkilendiren D vitamini sıklıkla araştırma konusu olmaktadır.

Yetişkin obez bireylerde D vitamini düzeyinin lipid profili ve insülin direnci üzerine etkisinin değerlendirilmesidir.

Güneş ışınlarından en az yararlanan zamanda, D vitamini düzeyinde meydana gelen değişiklikleri tespit etmek amacıyla Kasım 2016 – Mart 2017 tarihleri arasında, Konya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Aile Hekimliği Polikliniği ve Diyet Polikliniğine başvuran 113 obez hasta çalışmaya dahil edilmiştir. Hastaların biyokimyasal parametreleri (total-HDL-LDL kolesterol, trigliserid, insülin direnci ve 25(OH)D düzeyi), antropometrik ölçümleri (boy, kilo, bel-kalça), Beden Kütle İndeksi (BKİ) analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen veriler SPSS 24.0 programında değerlendirilmiştir.

Çalışmaya; 13'ü erkek (%11.5) ve 100'ü kadın (%88.5) olmak üzere toplam 113 hasta dahil edilmiştir. Hastaların D vitamini düzeyleri değerlendirildiğinde; %86,7'sinde D vitamini eksikliği (<20 ng/mL), %9,7'sinde ise D vitamini yetersizliği (20-29,99 ng/mL) ve %3,5'ünde yeterli (30-100 ng/mL) olduğu saptanmıştır. Hastaların BKİ değerlerine göre %25,5'inin (29) aşırı kilolu, %35,4'ünün (40) 1. derece obez, %31,9'unun (36) 2. derece obez ve %7,1'inin (8) morbid obez olduğu saptanmıştır. BKİ arttıkça serum 25(OH)D düzeylerinin azaldığı belirlenmiştir (p=0.000). Pearson korelasyon analizi sonuçlarını değerlendirildiğinde, D vitamini ile

total kolesterol, LDL kolesterol ve trigliserid seviyeleri arasında negatif yönde anlamlı korelasyon (p=0.000) tespit edilmiştir. Bunun yanında D vitamini ile HDL kolesterol seviyesi ve insülin direnci arasında pozitif yönde anlamlı korelasyon (p=0.000) olduğu saptanmıştır. Çalışma sonuçlarımız ile benzer şekilde Koçer ve arkadaşlarının sonuçlarına göre; D vitamini yetersizliği ve eksikliği olan erişkinlerde total kolesterol ve LDL kolesterol düzeylerinin, D vitamini düzeyi normal olan bireylere göre anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Sonuç olarak dünya çapında yaygın bir sağlık sorunu olan D vitamini eksikliğinin lipid profilleri ve insülin direnci üzerinde olumsuz etkisi daha kapsamlı çalışmalarla araştırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: D vitamini, Obezite, Lipid profili, İnsülin direnci

BÖBREK NAKLİ VE MALİGNİTELER

Hüseyin AĞAR¹, Nilgün AKSOY²

¹Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Cerrahi
Hastalıkları Hemşireliği Yüksek Lisans Programı

agrhsyn@gmail.com

²Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Cerrahi
Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

nilgunmutluaksoy@akdeniz.edu.tr

Giriş: Böbrek nakli, son dönem böbrek yetmezliği tedavisinde en seçkin tedavi yöntemidir ve diğer tedavi yöntemlerine oranla yaşam kalitesini artırıcı etkiye sahiptir. Maliyet-etkinlik açısından düşünüldüğünde son dönem böbrek yetmezliğinin en uygun tedavi yöntemi olan böbrek nakli ülke ekonomisi açısından önemli etkiye sahiptir. Böbrek nakli sonrası en sık erken dönem komplikasyonu akut rejeksiyon, geç dönemde ise komplikasyonlar enfeksiyon ve malignitedir (1,2,3,4). Yöntem: Pubmed, ulakbim veritabanlarında 'renal transplantasyon', 'immünosupresif ilaç' anahtar kelimeleri kullanılarak ulaşılan araştırmalar incelenmiş ve ANZDATA, TND registry verilerinden yararlanılmıştır.

Bulgular: Uzun süreli immünosupresif tedavi kanser riskinde artışa neden olmaktadır (5,6). Kronik immün baskılamaya bağlı organ nakil alıcılarının, özellikle kutanöz kanserler olmak üzere, de novo malignite

gelişme riski yüksektir. Bu hasta popülasyonunda artmış malignite riski ve immün kontrol blokajının gelecek vaat eden terapötik yararları göz önüne alındığında, tümöre spesifik T hücre yanıtını maksimize etmek ve T hücre aracılı alloreaktiviteyi asgariye indirmek için terapötik gelişmelere ihtiyaç vardır(7). 2016 yıl sonu rakamları ile Türkiye’de toplam 14.280 kişiye böbrek nakli uygulanmıştır. Türkiye’de böbrek nakli uygulanan hastaların ölüm nedenlerinde enfeksiyon, kardiyovasküler hastalıklardan sonra üçüncü sırada malignite bulunmaktadır(4). Avusturalya ve Yeni Zelanda kayıt sistemi ANZDATA’ya göre böbrek nakli sonrası greft ölümlerinin yaklaşık 30%’undan kanser sorumludur(8). Cilt kanseri ve Non-Hodgkin lenfoma, organ nakli alıcılarında immünoşüpresif kullanımına bağlı en sık rastlanan kanserlerdir.(9) Türkiye’de yapılan bir çalışmada böbrek nakli uygulanan hastaların %2,6’sında non-melanoma cilt kanseri tanılanmıştır.(10) Başka bir çalışmada böbrek nakli sonrası kanser tanısı almış hastalarda kanserlerin %40’ını non-melanom cilt kanseri oluşturmaktadır ve sonrasında sırasıyla ürogenital, meme, lenfoproliferatif, akciğer ve tiroit gelmektedir.(11)

Sonuç: Renal transplantasyon sonrası hastalarda kanser gelişme riski olduğu, bu riskin en önemli sebebinin immünoşüpresif ilaç tedavilerinden kaynaklandığı çeşitli araştırmalarla bildirilmiştir. Taburculuk öncesi eğitiminin tüm hastalıklarda olduğu gibi böbrek naklinde de önemi büyüktür ve böbrek nakli sonrası malignitenin erken tespiti için etkili olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle sağlık profesyonellerinin konuya ilişkin geniş kapsamlı araştırmalar yapması önemlidir.

BÖBREK NAKLİ UYGULANAN HASTALARDA İMMÜNOŞÜPRESİF İLAÇ UYUMU

Hüseyin AĞAR¹, Nilgün AKSOY²

¹Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Yüksek Lisans Programı

agrhsyn@gmail.com

²Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

nilgunmutluaksoy@akdeniz.edu.tr

Giriş: Böbrek nakli, son dönem böbrek yetmezliğinin tedavisi için en seçkin tedavi yöntemidir ve böbrek nakli

uygulanan hastalarda kullanılan immünoşüpresif ilaçlar, immün nedenlere bağlı organ reddini önlemede büyük oranda başarıya sahiptir. Nakil sonrası immünoşüpresif ilaçların kullanmaması naklin başarısını etkileyen ve hastanın yaşamı için tehlikeler oluşturan bir davranıştır.

Yöntem: Pubmed ve ulakbim veri tabanlarında “renal transplantasyon” ve “immünoşüpresyon”, “immünoşüpresyon uyumsuzluğu” anahtar kelimeleri kullanılarak ulaşılan araştırmalar incelenmiştir.

Bulgular: İnsanların ilaçlarını kullanmama nedenleri kişiden kişiye değişebilir ve bunu farklı faktörler etkileyebilir. Böbrek nakli uygulanan hastalar ile yapılan bir çalışmada artan anksiyete, stres, depresyon ilaç uyumsuzluğunu etkileyen faktörler olarak bildirilmiş, ayrıca ilaçları kullanmayı unutmak veya ilaçların eksik olması daha önemli faktörler olarak bulunmuştur. Henriksson ve arkadaşları elektronik ilaç hatırlatma sistemini kullandıkları çalışmalarında elektronik cihaz kullanımı ile düzenli ilaç kullanımının %20 oranında arttığını bildirmiştir. Literatürde, kullanılan ilaç miktarının artması ilaç uyumu ile ters orantılı olarak bulunmuş fakat bunun en büyük belirleyicisinin ilaç miktarı olmadığı, ilaç uyumsuzluğunu etkileyen birçok faktörün olduğu, yeterli bakım desteği ile ilaç uyumsuzluklarının önemli oranda azaldığı görülmüştür.

Tartışma ve Sonuç: Sonuç olarak, immünoşüpresif kullanımında uyumsuzluk böbrek nakli uygulanan hastaları önemli oranda etkilemeye devam etmektedir. Ayrıca organ nakli hekimi ve hemşiresi hastadan elde ettikleri bilgiler ışığında bireyin nakil sonrası sürece uyumunda destek olmak, gereksinim duyduğu eğitimi vermek, kişinin yaşam kalitesini arttırmaya yönelik müdahalelerde bulunmak, bireyin yaşadığı psikolojik ve sosyal problemlerde danışmanlık etmek ve destek olması gerekmektedir.

**HALKIN 112 ACİL SAĞLIK HİZMETLERİ
KONUSUNDAKİ FARKINDALIĞI**

Fatma HAKYEMEZ*

**Selçuk Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu, Konya*

Bu çalışma halkın 112 Acil Sağlık Hizmetleri hakkındaki bilgi ve düşüncelerini, 112 acil sağlık hizmetleri konusundaki farkındalığını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Kesitsel tipteki çalışmanın örneklemini 2017 yılı Kasım, Aralık ayında Konya ilinde araştırmaya katılmayı kabul eden 125 kişi oluşturdu. Veriler araştırmacı tarafından hazırlanan sosyo-demografik form ve 17 sorudan oluşan 112 farkındalık anketi ile toplandı. Veriler SPSS paket programında analiz edilerek $p<0.05$ anlamlılık derecesi kabul edildi.

Bulgulara göre; katılımcıların %55,3'ünün kadın, %54'ünün il merkezinde yaşadığı, %40,5'inin öğrenci olduğu görülmekte olup %49,3'ü 15-25 yaş aralığındadır. 112 acil ambulans servisi çalışanlarının mesleki bilgi ve becerilerine güveniyorum sorusunda katılımcıların %40,5'i katılıyorum; %36,7'si kesinlikle katılıyorum cevabını vermişlerdir.

Katılımcıların %91,7'si acil ambulans servisine ulaşılması gerektiğinde hangi numarayı arayacağını bildiklerini, %33,5'i 112'yi aradığında adrese gelecek olan sağlık personeli ile görüştüğünü belirtmiştir. Katılımcıların %40'ı hastanede randevusu bulunan hastası için 112'yi arayabileceğini, %95,8 i 112 acil yardım ambulansının trafikte geçiş üstünlüğünün olduğunu ve %62,7'si 112 acil yardım ambulanslarının da güvenli sürüş kurallarına uygun bir hız sınırının olduğunu düşünmektedir. Katılımcıların %88,8'i ambulansa nasıl yol vermesi gerektiğini, %46,5'i acil bir durum karşısında ambulans ekipleri olay yerine gelene kadar nasıl ilkyardım yapacağını bildiklerini belirtmektedir.

Araştırmada halkın 112 Acil Sağlık Hizmetleri hakkındaki bilgileri ve konudaki farkındalıkları incelenmiştir. Katılımcıların yarıdan fazlası 112 acil ambulans servisi çalışanlarının mesleki bilgi ve becerilerine güvenmekte, ambulansların güvenli sürüş kurallarına uygun bir hız sınırının olduğunu düşünmektedir. Katılımcıların tamamına yakını acil bir

durumla karşılaşmalarında aranması gereken numarayı bilmekte ve 112 acil yardım ambulansının trafikte geçiş üstünlüğünün olduğunu belirtmektedir. Bulgulara göre; acil bir durum karşısında ambulans ekipleri olay yerine gelene kadar nasıl ilkyardım yapacağını bilme oranı düşük saptanmıştır. Halkın 112 konusunda farkındalığının artırılması amacı ile eğitim ve seminerler düzenlenmesi, kamu spotlarının yaygınlaştırılması, bu eğitimlere katılımın sağlanması ve ilkyardım eğitimlerinin yaygınlaştırılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: 112 acil sağlık hizmetleri, acil durum, farkındalık.

DEMANSLI BİREYLERDE AĞIZ VE DİŞ SAĞLIĞI

Nursel Akkaya¹

¹Hacettepe Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi A.D. Ankara, Türkiye

Demans hafıza, düşünme gibi bilişsel işlevlerin gerilemesine, günlük yaşam aktivitelerinin bozulmasına ve davranışsal bozukluklara neden olan bir sendromdur. Yaşlılarda daha sık rastlanmasına karşın, normal yaşlanma sürecinin bir parçası değildir. Demansın en sık rastlanan nedeni Alzheimer hastalığıdır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) günümüzde 50 milyon demans hastası bulunduğunu ve her yıl yeni olguların eklenmesi ile 2050 yılında bu rakamın 152 milyona ulaşacağını bildirmiştir.

Bilişsel işlevlerin yavaş ve ilerleyici bir kaybına bağlı olarak bireyin öz bakım becerilerini yitirilmesi sonucu ağız ve diş sağlığı bozulmaktadır. İlerleyen evrelerde ağrının ifade edilememesi ise bir diğer dental problemidir. Bu çalışmanın amacı demansa bağlı oluşan ağız ve diş sağlığı sorunlarını, ağız hastalıkları ile demans arasındaki ilişkiyi inceleyen, dental tedavi yaklaşımlarını ve demanslı bireylerde ağız sağlığını iyileştirmek için alınabilecek önlemleri tanımlayan araştırmaların gözden geçirilmesidir.

PubMed ve Google Akademik veri tabanlarında “demans” “Alzheimer hastalığı”, “bilişsel bozukluklar”, “yaşlılar”, “ağız sağlığı”, “dental tedavi”, “ağız boşluğu”, “dişler” anahtar kelimelerinin İngilizce karşılıkları ile 1998-2018 tarihleri arasında yayınlanan çalışmalar taranmış ve değerlendirilmiştir.

Abstract Book (Oral Presentation)

Demanslı bireylerde aynı yaş grubundaki kontrol grubuna göre ağız hijyeni, protez kullanma alışkanlığı ve protez temizliğinin daha kötü olduğu, diş çürüğü, periodontal hastalık ve diş eksikliği insidansının daha fazla olduğu bildirilmiştir. Demansın erken evresinde diş tedavilerinin yapılması ve koruyucu önlemlerin alınması ağız sağlığının korunması için önemlidir. Tedavi planlamasının durumun ilerleyici özelliği dikkate alınarak yapılması gereklidir. Ağız sağlığının sürdürülmesi için hasta yakınlarına ve bakımından sorumlu sağlık personeline eğitim verilmesi fayda sağlamaktadır. Demanslı bireylerin yaşam kalitesinin artırılması ve enfeksiyona bağlı aspirasyon pnömonisinin engellenmesi için ağız sağlığının korunması önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlılar, Demans, Alzheimer Hastalığı, Ağız Sağlığı, Dental Tedavi

EFFECT OF ORGANIC SOLVENT COMPOSITION ON CHROMATOGRAPHIC BEHAVIOUR OF CYCLIZINE AND HYDROXYZINE

İkbal Demet NANE*, Ebru ÇUBUK DEMİRALAY*

*Süleyman Demirel University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Chemistry, Isparta, Turkey

ikbaldemetunlu@hotmail.co,

H1-receptor antagonists (H1-antihistamines) that competitively block histamine at H1-receptors have been used in the treatment of allergic conditions for many years. Currently, H1 antihistamines constitute the second most commonly used class of medications after antibiotics, with more than 40 varieties used in clinical practice worldwide. Cyclizine and hydroxyzine are piperazine derivative H1 receptor antagonists. The structure and biological behavior of *cyclizine* is similar to hydroxyzine.

In this study, protonation constant values (pKa) of cyclizine and hydroxyzine were determined in different percentages of acetonitrile (MeCN)-water and methanol (MeOH)-water binary mixtures using reversed phase liquid chromatography (RPLC) method. In this way, a complete description of the retention behavior of each solute in the space defined by the pH and organic

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

modifier percentages variables was obtained. In this study, mobile phases used were different proportions of MeCN (45 to 65 vol%) and MeOH (60 to 75 vol%), respectively. o-phosphoric acid and ammonium chloride were used as buffer components because of their appropriate pKa values and the symmetrical peak shape of studied compounds in these buffer solutions. Chromatographic pKa determination was carried out using a XBridge C18 (4.6 x150mm, 3.5µm). Chromatographic measurements were done at 37 °C with an eluent flow rate of 0.8 mL min⁻¹.

The results obtained agree very well with those obtained by calculation by means of the Chemicalize program, which is based on the analysis of the chemical structure relative to the dissociation of the selected basic group. The important data extracted from this work can be used for pharmacokinetic and pharmacological studies of these drugs.

Keywords: Cyclizine, H1 receptor antagonists, Organic solvent, RPLC.

APOPTOTIC EFFECT OF *LINUM USITATISSIMUM* (SDG) ON COLON CANCER CELL LINES WITH TWO AND THREE DIMENSIONS

Meltem ÖZGÖÇMEN¹, Dilek BAYRAM¹

Gülçin YAVUZ TÜREL²

Nilüfer ŞAHİN CALAPOĞLU²

¹ Department of Histology and Embryology, School of Medicine, Süleyman Demirel University, Isparta, Turkey

² Department of Medical Biology, School of Medicine, Süleyman Demirel University, Isparta, Turkey

Colorectal carcinoma is ranked 4th after breast, prostate and lung cancers. Etiology of carcinomas includes heredity, nutrition, radiation, adenomatous polyps, inflammatory intestinal disease.

Linum Usitatissimum is annual cultivated plant. It contains lots of good quality protein and α-linolenic acid and also it is natural source of flavonoids, which are known, lignin and phenolic acid. *Linum Usitatissimum* is also the main source of secoisolaricresinol diglucoside (SDG). *Linum Usitatissimum* have also anticancer, antiviral, antibacterial and antifungal properties.

We planed to investigate the apoptotic effects of secoisolariciresinol diglucoside which is the extract of *Linum Usitatissimum* on cells of human colon carcinoma cell lines CCL-228-SW - 480 in both two and three dimensional culture conditions. In this context we planned to investigate cell proliferation and cell death cause of apoptosis.

We proved that the extract of *Linum Usitatissimum* causes apoptosis on effective dose with TUNEL, BrdU, AIF and Caspase-3 analysis on colon carcinoma cell lines. Because of two and three dimensional culture our study is more comprehensive than other studies. It's clearly understood that *Linum Usitatissimum*'s extract, SDG, is beneficial to in colon cancer. We think that our studies helpful to further cancer studies. Also it will be beneficial for both patients health and treatment costs.

FİZİKSEL AKTİVİTE DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİ

Akın SÜZER¹, Nehir UÇAR¹

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Fizyoterapi Programı, Burdur

akinsuzer@mehmetakif.edu.tr

Kişilerin fiziksel aktivite seviyelerini ve fiziksel aktivite programlarının etkinliğini belirleyebilmek için, fiziksel aktivite değerlendirmesinin doğru yapılması gerekmektedir. Fiziksel aktivite değerlendirme yöntemleri temel olarak objektif yöntemler ve subjektif yöntemler olarak incelenmektedir.

Objektif yöntemlerden direkt gözlem yöntemi; fiziksel aktiviteye katılan kişinin eğitilmiş bir gözlemci tarafından izlenip kaydedilmesini içerir. Bu değerlendirme yöntemi ile fiziksel aktivitenin bağlamı hakkında önemli bilgiler elde edilir. Çift etiketli su yöntemi; oksijen (¹⁸O) ve döteryumun (²H) kararlı izotoplarının vücuttan atılma hızlarının farklı olması temeline dayanmaktadır. İndirekt kalorimetri yöntemi; üretilen karbondioksit miktarının ve tüketilen oksijen miktarının analiz edilmesi ile enerji harcanmasının ölçülmesine olanak sağlar. İndirekt kalorimetri yöntemi, laboratuvar gibi kontrollü koşullar altında enerji harcanmasını ölçmek için kriter yöntem

olarak kabul edilmektedir. Kalp hızı ve oksijen tüketimi arasındaki doğrusal ilişkiye dayanan kalp hızı monitörizasyonu yöntemi enerji harcanması veya fiziksel aktiviteyi değerlendirmek için hem gençlerde hem de yetişkinlerde kullanılmaktadır. Pedometreler (adımsayar); yürüme ve diğer ambulasyon aktivitelerinin ölçülmesi için doğru, objektif ve düşük maliyetli bir yöntemdir. Pedometrelerin çalışma prensibi, yürüyüşün topuk vuruşu fazında üretilen birim kuvvetten adım sayısını belirlemeye dayanır. Yürüme ve koşma arasında ayırım yapma kabiliyeti ile pedometreye göre bir avantaja sahip olan akselerometreler (ivmeölçer) de fiziksel aktivite düzeylerinin değerlendirilmesinde mevcut standartlardan biri olarak kabul edilmektedir.

Sübjektif yöntemlerden; fiziksel aktivite anketleri, bireylerin kendisinin bildirdiği yanıtlardan veya bireylerle yapılan görüşmelerden fiziksel aktivite davranışlarının bileşenlerini ve tiplerini tanımlamak için kullanılır. Fiziksel aktivite günlükleri ise, kişinin fiziksel aktivitesinin ve sedanter davranışlarının ayrıntılı olarak saat-saat veya aktivite-aktivite bir kaydını elde etmek için sıklıkla kullanılmaktadırlar.

Fiziksel aktivitenin doğru ölçümü mevcut fiziksel aktivite seviyelerini belirlemek, sağlıkla ilgili doz-yanıt ilişkilerini anlamak ve fiziksel aktiviteyi artırmak için tasarlanan programların etkinliğini belirlemek için çok önemlidir. Fiziksel aktivite değerlendirme aracı seçilirken; ölçüm aracının okuryazarlık gereksinimi, fiziksel aktivite değerlendirmesinin amacı, ölçüm aracının uygulama yapılacak popülasyon için geçerliliği ve farklı popülasyonlara genellenebilirliği durumları göz önünde bulundurulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Fiziksel aktivite, metabolik eşdeğer, anket

**TRANSTİBİAL AMPUTASYONU OLAN
BİREYLERDE KİNEZYOFOBİ, DENGE VE
PERFORMANS ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

Tezel Y. Şahan¹, Fatih Erbahçeci²

¹ Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Reh. Bölümü

² Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Reh. Bölümü

ftztezel@gmail.com

Kinezyofobinin (hareket korkusu) pek çok patoloji sonrasında ortaya çıkan kronik ağrı sonucu geliştiği görülmektedir.

Bu çalışmada transtibial amputasyonu olan bireylerde kinezyofobi, denge ve performans arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmaya 20 erkek transtibial ampute birey dahil edilmiştir. Bireylerin tümünde aynı tip protez sistemi kullanılmıştır. Bireylerin kinezyofobi düzeyleri Tampa Skalası, dengeleri zamanlı kalk yürü testi, performans değerleri de iki dakika yürüme testi ile belirlenmiştir.

Çalışmaya dahil edilen bireylerin (n=20) yaş ortalaması 36.50±1.66 yıl olarak bulunmuştur. Denge ve kinezyofobi arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamıştır (p>0.05). Denge ile performans arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde yüksek korelasyon ($p_{dp} = -0.714$) ve performans ile kinezyofobi arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde zayıf korelasyon bulunmuştur ($p_{pk} = -0.340$).

Transtibial amputasyonu olan bireylerde kinezyofobi ile performans arasında ve denge ile performans arasında korelasyon olduğu görülmüştür. Kinezyofobi ye yönelik tedavilerin de transtibial amputasyonu olan bireylerin rehabilitasyonunda yer alması gerektiği düşünülmektedir. Literatürde daha büyük örneklemle ve kinezyofobi tedavisine yönelik yapılacak çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kinezyofobi, Denge, Performans, Amputasyon, Rehabilitasyon

**KRONİK BEL AĞRISI OLAN BİREYLERİN
GÖVDE KASSAL ENDURANSIN POSTÜRAL
KONTROL VE DENGE ÜZERİNE ETKİSİ (PİLOT
ÇALIŞMA)**

Saniye AYDOĞAN ARSLAN¹, Muhammet Ayhan

ORAL¹, Tezel YILDIRIM ŞAHAN¹

¹Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Kırıkkale

Bel ağrısı popülasyonun %85 ini etkileyen önemli bir halk sağlık problemidir. Literatürde birçok çalışmada bel ağrısının esneklik, kas kuvveti, kassal endurans ile ilişkili olduğu bildirilmiştir. Ayrıca son zamanlarda yapılan çalışmalarda bel ağrısı olanlarda postüral kontrolün de önemli olduğu ve değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Çalışmamızın amacı, kronik bel ağrısı(KBA) olan bireylerin gövde kassal enduransın postüral kontrol ve denge üzerine etkisini belirlemektir.

Çalışmaya 18-65 yaş arası, klinik ve radyolojik incelemeler sonucunda Kronik Bel Ağrısı tanısı konan 30(16 kadın, 14 erkek) birey dahil edildi. Çalışmaya dahil edilen bireylerin sosyo demografik verileri kaydedildi. Ağrı düzeyi, kassal endurans ve postüral stabilite ve denge değerlendirildi. Ağrı düzeyi Nottingham sağlık profilinin alt gruplarından ağrı bölümü ile değerlendirildi.

Dinamik ve statik kassal endurans curl up ve modifiye sorensen endurans testleri ile değerlendirildi. Postural stabilite, Biodex Stability System [(BSS) BiodexInc.,Shirley, New York] ile değerlendirildi. BBS ile postüral stabiliteyi değerlendiren sistemle postüral stabilite için; Overall stabilite indeksi (OSI), Antero-Posterior Stabilite İndeksi (APSI), Medio-Lateral Stabilite İndeksi (MLSI) değerleri kaydedildi. Her bir test 20 saniye boyunca 3 tekrarlı olarak yapıldı ve ortalama skorlar kaydedildi. Postüral stabilite ve düşme skorlarındaki artma dengenin kötüleştiğini, skorlardaki azalma dengenin geliştiğini göstermektedir.

Bireylerin yaş ortalaması ve ortalama vücut kütle indeksleri sırasıyla 51.06±13.96 yıl, 28.15±5.64 kg/m² idi. Ortalama ağrı değerleri 56.35± 25.91puan idi. KBA bireylerde Postüral stabilite indekslerinden OSI, APSİ ve MLSİ değerleri ile statik endurans curl-up ve statik ve

Abstract Book (Oral Presentation)

dinamik modifiye sorensen testleri arasında orta derecede negatif yönde ilişki bulundu ($p<0.05$).

Çalışmamız sonuçlarına göre gövde kassal enduransının yetersiz olması postüral kontrolü ve dengeyi olumsuz yönde etkileyebileceği görüldü. Bel ağrısında kassal endurans ve gövde stabilizasyonunun da önemli olduğu ve tedavi programında buna yönelik egzersizlerin de mutlaka yer alması gerektiğini düşünmekteyiz.

Anahtar kelimeler: Bel Ağrısı, Denge, Kassal Endurans, Stabilizasyon

Situp statik OSI; $p=0.011$, $r=-0.457$, APSİ; $p=0.038$, $r=0.380$, MLSİ; $p=0.011$, $r=0.460$ FOSİ 0.021 , -0.420 sırasıyla

Sorensen statik $p=OSI\ 0.002$, $r=0.546$; APSİ $p=0.002$, $r=0.550$ MLSİ $p=0.001$, $r=0.565$ FOSİ, $p=0.021$ $-r=0.634$ Sorensen dinamik OSİ $p=0.001$ $r=-0.595$, APSİ $p=0.001$, $r=0.572$, MLSİ $p=0.001$, $r=0.637$, FOSİ 0.002 , -0.544

İNME SONRASI SUBAKUT VE KRONİK DÖNEMDE FİZYOTERAPİ VE REHABİLİTASYON PROGRAMINA DAHİL EDİLEN BİREYLERİN TEDAVİDEN KAZANÇLARININ KARŞILAŞTIRILMASI: PİLOT ÇALIŞMA

Nezhat Özgül ÜNLÜER¹, Tezel YILDIRIM ŞAHAN²

¹Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

²Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Kırıkkale

Uzun süren nörolojik yetersizlik ve fonksiyonel özrürlülüğe neden olan inme sonrası, bireyler fizyoterapi ve rehabilitasyon programına dahil edilmektedir.

Bizim çalışmamızın amacı; subakut ve kronik dönem inme sonrası fizyoterapi ve rehabilitasyon programından elde edilen kazançların karşılaştırılmasıdır.

Çalışmaya dahil edilen bireyler 1-6 ay ($n=20$) ve 6ay-2yıl ($n=18$) arasında inme geçirenler olarak iki gruba ayrıldı. Bireylere 6 hafta boyunca haftada 5 gün fizyoterapi ve rehabilitasyon uygulandı. Bireylerin tedaviden kazanımları tedavi öncesi ve tedavi sonrası olarak Fonksiyonel Bağımsızlık Ölçeği ile değerlendirildi.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Grupların yaş ortalamaları subakut dönem grubunda 59.88 ± 16.34 yıl, kronik dönem grubunda 53.00 ± 19.46 yıl olarak bulundu. Subakut dönem tedavi grubunda 11 erkek 7 kadın birey, kronik dönem grubunda 14 erkek, 6 kadın birey bulunmaktadır. Tedavi öncesinde iki grubun fonksiyonel bağımsızlık ölçeği değerleri arasında motor performansları arasında fark vardı ($p=0.007$), kronik dönem grubunda motor performans daha iyiydi ancak kognitif düzeyleri arasında fark yoktu ($p=0.922$). İki grup arasında tedavi sonrası kognitif ($p=0.006$), ve motor performans ($p=0.005$) açısından istatistiksel olarak farklılık bulundu. Subakut dönem inme grubunda daha iyi sonuçlar elde edildi.

Çalışmamız inme sonrası subakut dönemde bireylerin tedaviden kazanımlarının daha iyi sonuçlar verdiğini göstermiştir. İnme sonrası erken dönemde fizyoterapi ve rehabilitasyon programına başlanmanın daha etkili olduğunu düşünmekteyiz. İleri analizler için vaka sayısının artırılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İnme, Fizyoterapi, Rehabilitasyon, Subakut Dönem

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET BAĞIMLILIĞININ İNCELENMESİ

Cemil YAVUZ¹, Ogün ÖZTÜRK¹

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık
Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

cyavuz@mu.edu.tr

İnternet toplumun farklı kesimlerince sıklıkla kullanılan önemli bir paylaşım aracıdır (1). İnternet kullanımı günümüzde iletişim, araştırma ve eğlence gibi pek çok nedenle gerekli bir araç halini almakta (2) ve dünya genelinde popülerliği giderek artmaktadır (3). Dünyada (4) ve ülkemizde (5) internet kullanımına dair elde edilen veriler bu artışı göstermektedir. Ancak internetin getirdiği bu kolaylıkların yanında çok sık kullanımdan kaynaklanan bir takım sorunlara da yol açtığı bir gerçektir. Söz konusu sorunların başında hiç kuşkusuz internet bağımlılığı gelmektedir.

Bu çalışma üniversite öğrencilerinin Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık Yüksekokulu'nda okuyan öğrencilerin internet bağımlılığını incelemek amacıyla yapılmıştır

Tanımlayıcı ve analitik tipteki araştırma 2015 yılında yapılmıştır. Araştırma örnekleme Fethiye Sağlık Yüksekokulu'nda okuyan 810 öğrenci arasından evren bilindiğinde örneklem hesaplama formülü kullanılarak tespit edilen 218 kişiden oluşmuştur. Öğrenciler basit-rastgele yöntemle örnekleme dahil edilmiştir.

Veri toplama aracı olarak Bağımlılık Profil İndeksi internet formu (BAPİNT) kullanılmıştır. Ögel, Evren, Karadağ ve Gürol (2012) tarafından internet bağımlılığını tanımlamak için geliştirilen ölçek, 18 sorudan ve 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotların (Frekans, Yüzde, Ortalama, Standart sapma) yanı sıra Mann Whitney U, Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

Öğrencilerin % 58,8'i kız, %58,2 si 22 ve üzeri yaşta ve %40.4'ünün geliri 500-1000 tl arasındadır. Öğrencilerin %83.9' u bir bilgisayara sahiptir. Öğrencilerin %92.2' si cep telefonundan internete bağlanmaktadır. Öğrenciler internete daha çok (%48.6) cep telefonundan ve evden(%37.2) bağlanmaktadır. Öğrencilerin %38.5' günlük 1-2 saat, %16.5'i 8 saat ve daha fazla süreyi internette geçirmektedir. Öğrenciler interneti sosyal medya (%44.5), iletişim(%15.1), bilgi edinme (%12.4) amaçlı kullanırken BapinT Toplam Puanı (Bağımlılık Şiddeti) 1,715 (min: 0,320, max:3,130, ss $\pm$ 0,659) olarak saptanmıştır.

Örneklemin internet bağımlılık düzeyi puanlamasının yüksek düzeyde olduğu (ORT: 1,715 SS:0.659), internet bağımlılık ölçeği ve tüm alt gruplarında internet kullanım süresi ve internete bağlanılan yer arasında anlamlı ilişki bulunduğu, diğer değişkenlerle anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite, Öğrenci, İnternet, Bağımlılık,

AİLE AİDİYETİ VE EVLİLİK UYUMU ÜZERİNE EVLİ BİREYLERLE BİR ARAŞTIRMA

Beraat AKPINAR¹

¹Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksek Okulu
Sosyal Hizmetler Bölümü

beraatakpınar@gmail.com

Birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de -neredeyse her yıl- artan boşanma oranları aile kurumu üzerine yapılan

araştırmaları önemli kılmaaktadır. Aile, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda da (41. madde) ifade edildiği gibi toplumun temelidir. Ancak bu temelin sarsıldığına yönelik verilerle karşılaşılmaktadır: TÜİK (2017) verilerine göre, boşanan çiftlerin sayısı 2016 yılında 126.164 iken 2017 yılında %1,8 artarak 128.411 olmuştur. Evlenme oranlarındaki azalma (2016'dan 2017'ye %4,2 azalma) da dikkate değerdir. Bu hususta evli bireyin evliliğinden aldığı genel mutluluk düzeyi anlamına gelen evlilik uyumunun yüksek olması ailenin güçlü yanına, boşanmaya da sebebiyet verebilen düşük evlilik uyumu da ailenin zayıf yönüne işaret etmektedir.

Aile aidiyeti kavramı kişinin kendisini yetiştirmiş olan ailesine dönük benimseyici ve o ailenin bir ferdi olduğuna ilişkin memnuniyetini ifade etmektedir. "Aile aidiyeti ile evlilik uyumu arasında bir ilişki var mı ve bu ilişki nasıl bir ilişkidir?" sorularının yanıtları literatürde yer bulmuş değildir; bununla birlikte aile aidiyeti konusunda alanyazında çok az çalışma bulunmaktadır.

Araştırmanın amacı, katılımcıların aile aidiyeti ile evlilik uyumu arasında bir ilişkinin olup olmadığına ve bunun bazı demografik değişkenler açısından farklılaşp farklılaşmadığını ve engelli bireye sahip olan ailelerin evlilik uyumlarının ne düzeyde olduğunu bulgulamaktır.

Araştırmada kişisel bilgi formu, Locke ve Wallace (1959)'ın geliştirdiği Evlilik Uyum Ölçeği ve Mavili ve arkadaşlarının (2014) geliştirdiği Aile Aidiyeti Ölçeği kullanılmış ve bu formlar Adana, Ankara, Aydın, Diyarbakır, Kayseri, Kırıkkale, Konya, Sivas ve Tokat illerinden toplamda 700 evli birey tarafından doldurulmuştur. Araştırma nicel araştırma yönteminden taramaya dayalı betimsel modeldir, yapılan analizler ise T-Testi, Mann Whitney U, Varyans Analizi ve Tukey Testidir.

700 evli katılımcının 282 (% 40,3)'si erkek, 418 (59,7)'i kadındır. Eşlerin eğitim durumu 27 (%3,9)'si katılımcı okur-yazar değildir, 29 (% 4.1)'u okur yazar, 148 (%21.1) ilkökul, 103 (% 14.7)'ü ortaokul, 176 (% 25.1)'sı lise, 59 (% 8.4)'ü önlisans, 137 (% 19.6)'si lisans, 20 (% 2,9)'si lisan ve 1 (% 0.1)'i doktora şeklindedir. Katılımcıların 285 (%40.7)'i ev hanımı, 83 (% 11.9)'u işçi, 61 (%8.7)'i öğretmen, 51 (% 7.3)'i serbest meslek, 47 (% 6.7)'si memur, 33 (% 4.7)'ü

Abstract Book (Oral Presentation)

hemşire ve 140 (% 17.85)'i ise diğer meslek gruplarından oluşmaktadır.

Erkek katılımcıların evlilik uyumları kadınlara göre ortalama olarak daha düşük bulunmuştur. Engelli çocuğa sahip olan katılımcıların engelli çocuğa sahip olmayan katılımcılara göre evlilik uyumları anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur. Kadın katılımcıların evlilik uyum puanları ortalaması (45.36) erkek katılımcıların puan ortalamasından (46.20) düşük çıkmış olmasına rağmen bu farklılık anlamlı değildir. Engelli çocuğu olan katılımcıların evlilik uyum puan ortalamaları (44.0) çocuğu engelli olmayan katılımcıların evlilik uyum puan ortalamalarına (47.0) göre daha düşük bulunmuştur. Katılımcıların eğitim düzeyleri arttıkça evlilik uyumlarının da arttığı görülmüştür. Evlenme şekline göre görücü usulü/isteyerek biçiminde evlenen katılımcıların görücü usulü/istemeyerek biçiminde evlenen katılımcılara göre evlilik uyumları yüksek bulunmuştur. Bununla birlikte evlilik uyumunun en düşük çıktığı grup kesme puanının (43.50) altında kalan (42.81) kaçarak evlenenler oluşturur. Araştırmanın en önemli bulgusu ise aile aidiyeti ile evlilik uyumu arasındaki doğru orantıdır. Buna göre aile aidiyeti arttıkça evlilik uyumu (alt boyutlar dahil) da artmaktadır.

Elde edilen bulgular tanımlanmalı ve sonuç bölümü bulunmayan bildiri özetlerinin sözlü bildiriler için kabul edilmeyeceği dikkate alınmalıdır. Nicel araştırmalar, sonuçların genel olarak tanımlanmasından ziyade, nicel bulgular içermelidir.

Bu özgün çalışmanın bulguları evlilik uyumu ile aile aidiyeti arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Elde edilen bulgular evlilik uyumu literatürüyle benzer paraleldedir. Araştırma bulguları bütüncül bir bakış açısı ile değerlendirildiğinde hem birey hem de toplum bazında son derece önemli olan iki kavram hakkında - özellikle aile aidiyeti ekseninde - bize yeni bilgiler sunmakta ve bireylerin ailelerine duyduğu aidiyetin geliştirilmesini gerekli ve kıymetli kılmaktadır.

Evliliğinde problem yaşayan bireylerin profesyonel destek alacağı kurum ve kuruluşların azlığı, yetersizliği gibi sebepler bireyleri sorunlarını çözme noktasında yalnız bırakmakta ve boşanmaya ya da mutsuz bir evliliğe sürüklemektedir. Bugün olduğu gibi gelecekte de

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

bu sahada uzmanlaşmış, profesyonel eğitim almış sosyal hizmet uzmanlarının gerek kamu kuruluşlarındaki ilgili birimlerde gerekse özel merkezlerde hizmet verebilmeleri arzu edilen bir durumdur.

Anahtar Sözcükler: evlilik, evlilik uyumu, aile aidiyeti

YAŞLANAN KASLAR VE GENLER

Ercan TURAL¹, Bahadır YAZICIOĞLU²
Esra TEKCAN³

¹OMÜ Havza MYO Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü-

²Samsun Alaçam Devlet Hastanesi Aile Hekimi-

³OMÜ Tıp Fakültesi Tıbbi Biyoloji Anabilim Dalı

ercant@omu.edu.tr

Yaşlanmayla birlikte kas kütlesi ve kas gücündeki azalma sarkopenide olduğu gibi bağımsız yaşam kapasitesini düşüreceğinden bu durum giderek toplumsal sorun haline gelmektedir. Yaşlılarda kas fenotipleri üzerinde dış faktörlerin etkisi, özellikle fiziksel aktivite alışkanlıkları derinlemesine araştırılmakta, ancak henüz kas direncinin kalıtsallığı hakkında çok az şey bilinmektedir. Yaşlanmaya bağlı olan genetik faktörlerinin belirlenmesi, yaşlıların iskelet kas fenotipi ve fonksiyonel kapasitesini değerlendirmede önemlidir.

Çeşitli genetik varyasyonlar bir ölçüde yaşlılardaki kas direnci ve kas sağlığındaki bireysel değişimleri açıklayabilmektedir. Bu derlemede; bazı genetik polimorfizmler ve yaşlıların kas fenotipleri arasındaki muhtemel ilişkiler ile ilgili yayınlanmış bilgiler özetlenmiştir.

Kas fenotipini etkileyen genler ile ilgili literatür taraması yapılarak 1997-2017 yılları arasında yapılmış araştırmalar derlenmiştir.

Kasla ilişkili fenotiplerin belirlenmesinde, farklı yaşlarda ve farklı populasyonlarda birçok aday gen çalışılmıştır. Özellikle *Angiotensin Converting Enzim* geni (*ACE*) I/D, *Alfa-actinin-3* geni (*ACTN3*) R577X ve *Myostatin* (*MSTN*) K153R gibi aday gen polimorfizmleri diğer genler arasında ön plana çıkan ve yoğun olarak çalışılan genlerdir. Daha önce yapılan kalıtsallık çalışmalarının yaşlıların kas fenotiplerinde bireysel farklılıklara önemli genetik katkı sağladığı belirtilmişse de spesifik gen

varyantları üzerine yayınlanan verilerde bu durum tartışmalıdır.

Çeşitli genetik çalışmalar önermektedir ki, ortak pleiotropik gen etkisi farklı kas fenotipi özelliklerinde etkilidir. Bu farklı kas fenotiplerinin ortak kromozomal bölgeleri paylaşabileceğini önermekte ya da bağlantının (linkajın) önemli bir kanıtını ifade etmektedir. Gelecekte yapılacak olan çalışmalarda, yaşlı popülasyondaki kas fenotipleri ile kompleks gen-gen, gen-çevre etkileşimi arasındaki bağlantı ilişkisi, farklı genlerin ve daha geniş popülasyonların da göz önünde bulundurularak çalışılmasıyla açıklanabilecektir.

Anahtar Kelimeler: sarkopeni, yaşlanma, genetik varyasyon, kas fenotipi

GÖÇ EDEN KADINLARDA POSTPARTUM DEPRESYON: SİSTEMATİK DERLEMELERİN İNCELENMESİ

Belma TOPTAS*, Emine GERÇEK*

**Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi*

belma_toptas1@hotmail.com

Göç edilen ülkenin dilini bilmeme, sağlık hizmetine erişim azlığı, sosyal destek yetersizliği, yoksulluk gibi durumlar anne ve bebek sağlığını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu engellerden dolayı doğum sonu göçmen annelerde depresyon durumu görülmektedir (1). Göç eden kadınlarda postpartum depresyon durumunu incelemektir.

Google Scholar, Medline, Pubmed, Web of Science ve Google Akademik veri tabanında “migrant women, postnatal depression ve systematic review” anahtar kelimeleri taranarak son 10 yılda yapılan, tam metnine ulaşılan ve sistematik derleme olan uluslararası 8 çalışma değerlendirilmiştir.

Postnatal depresyon için risk faktörlerinin düşük sosyal destek, stresli yaşam olayları, önceki depresyon öyküsü ve gebelikte depresyon olduğu görülmüştür (2). Sistematik iki derlemede göçmen kadınların sağlık hizmetlerine daha az erişim ve daha az bakım almadan dolayı postnatal depresyon yaşadıkları belirlenmiştir (3-4). Postpartum depresyona neden olan faktörlerin sosyal

izolasyon, partner ile ilişki durumu, İngilizce dil yeterliliğinin olmaması, sağlık çalışanlarının göç eden kadınların mental sağlığına ve kültürüne dikkat etmemesi yer almaktadır (5). Sistematik bir derlemede postpartum depresyon nedenlerinin sosyal destek yetersizliği, evliliğin kötü olması ve gelirin az olması olarak belirtilmiştir (6). Başka bir sistematik derlemede göçmen kadınların sağlık hizmetlerini kullanma konusunda isteksiz olmaları ve dil engeli nedeni ile sağlık çalışanları ile iletişim kurmakta sıkıntı çekmeleri nedeniyle doğum sonu depresyon yaşadıkları görülmüştür (7). Sahra-altı Afrika'dan göç eden kadınların geleneklere ve aşırı toplumsal strese maruz kaldıkları için doğum sonu depresyonu yaşadıkları belirlenmiştir (8). Kanada'da yapılan çalışmalarda göçmen kadınlarda postpartum depresyon durumunun arttığı ortaya çıkmıştır (9).

Göçmen kadınların düşük sosyal destek, önceki depresyon öyküsü, sosyal izolasyon, partner ile ilişki durumu, sağlık hizmetine ulaşmada ve bakım almada engeller, İngilizce dil yeterliliğinin olmaması, yoksulluk gibi durumların postnatal depresyona neden olduğu belirlenmiştir. Bu sorunların arasında en fazla sağlık hizmetine ulaşım ve bakım alma ile ilgili sorunların olduğu görülmektedir. Bu sorunları çözmek ve herkes için bakım eşitliğini sağlamak gerekmektedir. Postpartum depresyondaki azalmalar, farkındalığın artmasıyla sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Migrant women, Postnatal depression ve Systematic review

A NEW EVIDENCE BASED APPROACH TO NEONATAL HYPOGLYCEMIA: USE OF ORAL DEXTROSE GEL

Mustafa BELLİ¹, Nevin USLU²

¹Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Health Sciences, Burdur, Türkiye,

²Mehmet Akif Ersoy University, Burdur School of Health Services, Burdur, Türkiye

mbelli@mehmetakif.edu.tr

The aim of this review/presentation was to draw attention to use of oral dextrose gel in neonatal hypoglycemia and its effects.

Abstract Book (Oral Presentation)

In this review, “Google Academic, PubMed, Web of Science, Cochrane Library” databases were screened using the English and Turkish key words of “neonatal hypoglycemia/neonatal hipoglisemi, oral dextrose gel/oral dekstroze jel, neonatal hypoglycemia treatment/neonatal hipoglisemi tedavisi” and the studies done between 2008 and 2018 were included.

Neonatal hypoglycemia is a common metabolic condition that occurs in the first 48 hours, affects 15% of newborns and may lead to brain damages. In order to prevent neonatal hypoglycemia, it is crucial that newborns are fed at an early period. Although oral feeding is mostly the first choice of treatment, intravenous dextrose treatment (IVDT) is also used. For IVDT, newborns are generally treated in intensive care units (ICUs). That newborns are cared in ICUs causes a negative mother-baby interaction, weaning, invasive interventions for newborns (measuring blood glucose, IV catheterization, etc.), neonatal stress and increased hospital costs. Therefore, it is important that newborns are enterally fed at an early period.

Recently, the number of randomized controlled studies in which use of oral dextrose gel and its efficacy are studied in relation to newborn enteral feeding has increased. It is reported that this practice is an easy and non-invasive method that reduces disengagement between mother and baby, encourages mothers to breastfeed, increases family satisfaction and decreases hospital costs. The studies undertaken recommend use of one dose 200 mg/kg (0.5 ml/kg) 40% dextrose gel on buccal mucosa by massaging in order to prevent and to treat hypoglycemia. It is emphasized that there are no adverse or rebound effects. However, there are no data as to what the specific threshold is or what specific blood glucoses level is in order to make interventions. Additionally, in literature, there is a need for more studies to study whether or not use of oral dextrose gel will decrease admissions in neonatal intensive care units and rate of neurodevelopmental disorders.

Use of oral dextrose gel produces positive effects in family-oriented and atraumatic care. Neonatal nurses should use oral dextrose gel in care and should conduct randomized controlled and evidence-based studies that investigate its effects upon neonatal health and care.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Many hospitals should develop protocols as to use of oral dextrose gel.

Key words: neonatal hypoglycemia, oral dextrose gel, neonatalhypoglycemia treatment

EVALUATION OF SERUM PARAOXANASE ACTIVITIES IN MIGRAINE WITHOUT AURA CASES

Suat CAKINA¹, Selma YÜCEL², Çağan POLAT²

¹*Canakkale Onsekiz Mart University, Health Service
Vocational College, Çanakkale-Turkey*

²*Canakkale Onsekiz Mart University, Faculty of
Medicine, Department of Neurology, Çanakkale-Turkey*

suatcakina@comu.edu.tr

The activities of paraoxanase (PON) found to be decreased in disorders associated with migraine, such as atherosclerotic heart disease, diabetes mellitus, ischemic stroke, and metabolic syndrome, in some studies. The aim of this study was to investigate the activities of serum PON in migraine without aura patients with respect to those of healthy controls. Serum samples were collected from 30 in migraine without aura patients and 30 age- and sex matched healthy volunteers. PON activity was measured by using commercially available kits (Rel Assay Diagnostics). PON activity was significantly lower ($P=0.03$) in migraine without aura compared to controls. In conclusion, PON activity indicate that the antioxidant system plays an important role in the pathogenesis of migraine without aura.

Keywords: Oxidative stress, Migraine without aura, paraoxanase

**IMMOBILIZATION OF HUMAN CARBONIC
ANHYDRASE I**

Ahmed Hussein Ali AL-DHRUB^a, Selmihan SAHİN^a,
Ismail OZMEN^a, Ekrem TUNCA^b, Metin BULBUL^b

*aSuleyman Demirel University, Arts and Science Faculty,
Department of Chemistry, Cunur, Isparta, 32260, Turkey.*

*bDumlupınar University, Faculty of Arts and Sciences,
Department of Biochemistry, Kütahya, 43100, Turkey.*

selmihansahin@sdu.edu.tr

Carbonic anhydrase (CA, E.C. 4.2.1.1) is a biocatalyst converting CO₂ into carbonate in the cells. It has important role in various physiological processes such as respiration and photosynthesis. The turnover number of this enzyme is very high thus making it a suitable candidate for the conversion of CO₂ into carbonate (Prabhu et al., 2009). This property also provides using of CA in various applications such as chemical conversions, biosensor, and bioremediation (Zhang et al., 2009). However, high cost, poor thermal and storage stability of enzyme seriously limit their practical applications (Jing et al., 2015). One of the successful ways to overcome these limitations is immobilization of enzymes onto insoluble support (Mohamad et al., 2015, Krajewska et al., 2004, Chen et al., 2015).

The aim of this study to covalent immobilization of hCA I on Fe₃O₄/SiO₂ nanoparticles amine-grafted with APTES.

We synthesized magnetic nanoparticles (MNPs) by coprecipitation method. After that, silica coating with tetraethyl orthosilicate (TEOS) (SMNPs), amine functionalization of silica coated MNPs (ASMNPs) by using 3-aminopropyltriethoxysilane (APTES) were performed, respectively. After activation with glutaraldehyde (GA) of ASMNPs, human carbonic anhydrase (hCA I) was covalently immobilized on these nanoparticles. The morphology and properties of modified nanoparticles were examined by transmission electron microscopy (TEM), fourier transform infrared spectroscopy (FT-IR), X-ray powder diffraction (XRD) and vibrating sample magnetometer (VSM). The immobilization conditions such as GA concentration, activation time of support with GA, enzyme amount, enzyme immobilization time were optimized. In addition

of that, optimum conditions for activity, reusability, and storage stability of immobilized enzyme were determined.

The optimized conditions for immobilized enzyme activity was optimum at pH 8.0 and 25 °C. It showed good storage stability after 12 days of storage at 4 °C. Also, it sustained 61% of its initial activity after 13 cycles. Such results revealed good potential of immobilized CA for various applications.

Keywords: human carbonic anhydrase; magnetic nanoparticles; immobilization; amin functionalization

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KÜLTÜRLER
ARASI DUYARLILIKLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Derya SULUHAN¹, Ahsen Sultan UYGUN²

Ayşe KARAMAN³, Ecem Nur BOZKURT⁴

Dilek YILDIZ⁵, Berna EREN FİDANCI⁶

ahsenygn@gmail.com

Kültürlerarası duyarlılık, çok farklı kültürlerin birleştiği toplumlarda hemşirelik bakımının temelini oluşturan önemli unsurlardan biridir. Profesyonel hemşirelik uygulamaları için lisans düzeyinde mezunların sahip olması gereken yeterlilikler içerisinde kültüre duyarlı bakım verme ön plana çıkmaktadır.

Bu çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin sağlığı koruma, geliştirme ve hasta bakımında kültürler arası duyarlılığının değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Tanımlayıcı, kesitsel bir çalışma olarak dizayn edilen bu çalışma, Gülhane Hemşirelik Fakültesi'nde 1-9 Mart 2018 tarihleri arasında gerçekleştirildi. Çalışmanın evrenini hemşirelik öğrencilerinin tamamı (n=415), örneklemini ise çalışmaya dahil edilme kriterlerine uyan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan 249 öğrenci oluşturdu. Veriler, Veri Toplama Formu ve Kültürler Arası Duyarlılık Ölçeği (KADÖ) ile kullanılarak elde edildi. Elde edilen veriler SPSS 18.0 paket programında uygun istatistiksel yöntemlerle analiz edildi. Sonuçlar %95'lik güven aralığında, anlamlılık p<0.05 düzeyinde değerlendirildi.

Araştırmaya katılan Çalışmaya katılan öğrencilerin %81.7'si (n=203) kadın; %43.7'si 1.sınıf öğrencisidir.

Öğrencilerin KADÖ toplam puan ortalaması 93.88 ± 12.78 , birinci sınıf öğrencilerinin 86.97 ± 11.22 , üçüncü sınıf öğrencilerinin 86.35 ± 10.45 dördüncü sınıf öğrencilerinin ise 87.53 ± 11.03 'tür. Ölçeğin alt ölçek boyutları incelendiğinde; iletişimde sorumluluk alt boyutundan 16.50 ± 8.32 , kültürel farklılıklara saygı alt boyutundan 27.52 ± 9.12 , iletişimde kendine güvenme alt boyutundan 16.03 ± 7.82 , iletişimden hoşlanma alt boyutundan 21.83 ± 2.21 ve iletişimde dikkatli olma alt boyutundan 10.79 ± 3.54 , puan aldıkları belirlendi. Dördüncü sınıf hemşirelik öğrencilerinin üçüncü ve birinci sınıf öğrencilerine göre ölçek toplam puan ortalamalarının daha yüksek olduğu ve aradaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı fark oluşturmadığı belirlendi ($KW=1.709$; $p=0.317$). Klinik uygulama yapan öğrencilerin klinik uygulama yapmayan öğrencilere göre ölçek toplam puan ortalamalarının daha yüksek olduğu ve aradaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı fark oluşturduğu belirlendi ($Z=1.783$; $p=0.027$). Çalışmada hemşirelik öğrencilerinin kültürler arası duyarlılıklarının yüksek olduğu, klinik uygulama yapmanın kültürler arası duyarlılığı olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir. Bu nedenle; hemşirelik öğrencilerinin ilk yıldan itibaren ders müfredatına kültüre duyarlı bakım verme konuları eklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Kültür, Farkındalık, Bakım, Hemşirelik öğrencisi

REVIEW OF THESIS STUDIES ON OPERATING ROOMS AND OPERATING-ROOM NURSING IN TURKEY (2007-2017)

Gözde YALÇIN¹, Nilgün AKSOY²

¹Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Yüksek Lisans Programı

gozdeyalcin@akdeniz.edu.tr

²Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

nilgunmutluaksoy@akdeniz.edu.tr

Objective: This descriptive study was designed and conducted to review the thesis studies performed on operating rooms and operating-room nursing in Turkey in terms of content and methodology.

Method: The thesis studies performed on operating rooms and operating-room nursing between 2007 and 2017 and available at www.yok2.gov.tr until March 19, 2018 were reviewed in terms of methodology and content.

Findings: A total of 35 theses were found within the scope of the study which were accessible online and in full text according to the data from the Thesis Centre of the Council of Higher Education. Out of these theses, 28 were graduate (80%), six (6) were speciality (17,1%) and one (1) was doctorate (2,9%) theses. The highest rate of the theses studies performed on operating room and operating-room nursing was found as 17.1% in 2010 according to the examination of the distribution of thesis studies by year. According to the data from the Thesis Centre of the Council of Higher Education for the period between 2007 and 2017, 40% of the thesis studies on operating-room nursing was on the surgical diseases nursing and 48% on the patient health and safety, which is the highest rate. It was determined that 88.6% of the postgraduate thesis studies on operating-room nursing were designed as descriptive, 5.2% as experimental and 94.3% as quantitative. Examination of the sampling ratios of the thesis studies performed shows that these theses have been written by nurses at 42.9% and health-care personnel at 42.9%.

Discussion and Conclusion: It is thought that the thesis studies carried out on operating room are mainly about the safety of patients and health-care personnel, but, however, the increase in the number of experimental studies especially on patient thoughts, job satisfaction, infection, training requirements, managerial problems and health management will increase quality care.

Keywords: Operating room, Nursing, Operating-room nursing.

**EVDE SAĞLIK HİZMETİNDE PERSONEL
ÇİZELGELEME VE ARAÇ ROTALAMA
PROBLEMİ: BİR DEVLET HASTANESİNDE
UYGULAMA**

Cemre TAŞ¹, Neşet BEDİR², Tamer EREN², Hacı
Mehmet ALAĞAŞ², Suna ÇETİN²

¹Endüstri Mühendisliği Bölümü, Fen Bilimleri Enstitüsü,
Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale, Türkiye,

²Endüstri Mühendisliği Bölümü, Mühendislik Fakültesi,
Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale, Türkiye

cemreetas@gmail.com

Dünya nüfusunun giderek yaşlanması devletleri yaşlı sağlığı ve koruması konusunda yeni yöntemler geliştirmeye zorlamıştır. Özellikle hastaneye gidemeyen yaşlılar için evlerine giderek temel teşhis ve tedavi faaliyetleri yapılmaktadır. Yaşlıların yanı sıra hastaneye gidemeyecek durumda olan hastaların evlerinde tedavi edilmeleri, hastaların yaşam koşullarını iyileştirmektedir. Türkiye’de evde bakım hizmeti son yıllarda bütün ülkeye yayılmış olup 81 ilde 915 birim ile 1100’ü aşkın araçla ve yaklaşık 5000 personel ile sürdürülmektedir. Evde bakım hizmeti gerçekleştirilirken doğru planlama yapılmadığında büyük maliyetler oluşturmaktadır. Evde bakım hizmetinin yanlış planlanması araçların daha uzun yol kat etmesine, personellerin motivasyonunun etkilenmesine sebep olmakta, ayrıca verilen hizmet kalitesinin düşmesi hastaları olumsuz etkilemektedir. Bu çalışmada evde bakım ve tedavi hizmeti yapan ekiplerin çizelgelenmesi ve araçların rotalama yapılmıştır. Çalışmada bakım ve tedavi hizmetleri için 475 hastası bulunan bir il ele alınmıştır. Bu ilin 94 hasta bulunan bir bölgesinde 4 araçlı rotalama problemi için matematiksel programlama modeli kurulmuştur. Model sonucunda hizmet için hangi ekibin hangi araç ile hangi sırayla hangi hastaları ziyaret edeceği belirlenmiştir. Uygulama sonucunda araçların optimal rotalama belirlendiği için mevcut duruma göre daha az mesafe kat ettiği ve dolayısıyla maliyette azalma görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Evde sağlık hizmetleri, Matematiksel programlama modeli, Araç rotalama problemi, Personel çizelgeleme

**KALP VE DAMAR CERRAHİSİ
POLİKLİNİKLERİNİN ÇOK ÖLÇÜTLÜ KARAR
VERME YÖNTEMLERİ İLE
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Cemre TAŞ¹, Neşet BEDİR², Tamer EREN², Hacı
Mehmet ALAĞAŞ², Suna ÇETİN²

¹Endüstri Mühendisliği Bölümü, Fen Bilimleri Enstitüsü,
Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale, Türkiye,

²Endüstri Mühendisliği Bölümü, Mühendislik Fakültesi,
Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale, Türkiye

cemreetas@gmail.com

Son yıllarda ülkemizde sağlık hizmetinde önemli gelişmeler yaşanmıştır. Hastaların sağlık alanında bilinçlenmeleriyle birlikte tedavi sürecine ilişkin kararlarda daha aktif bir konuma geçmişler ve sağlık kuruluşu seçiminde etkin rol almaya başlamışlardır. Böylelikle hastaneler arası hizmet rekabetini artmıştır. Hastalar açısından bakıldığında ise sağlık hizmetlerinden tatmin edici seviyede memnun olmak istemektedirler. Hastalar gidecekleri hastaneyi, hastanede hizmet veren doktorları ve randevu saatlerini e-devlet üzerinden seçerek muayeneye gitmektedirler. Hastaların hastaneler arasında tercih yapmalarına etki eden hastanedeki hekim sayısı, hekimlerin unvanları gibi birçok kriter bulunmaktadır. Hastaların tüm bu kriterleri dikkate alarak bir karar vermesi gerekmektedir. Bu durum da çok ölçütlü karar verme yöntemlerini karşımıza çıkarmaktadır. Çok ölçütlü karar verme yöntemleri en doğru kararın verilmesine sayısal verilerle yardımcı olmaktadır. Bu çalışmada Ankara ilindeki devlet hastanelerinin kalp ve damar cerrahisi polikliniklerinin değerlendirilmesi çok ölçütlü karar verme yöntemleri ile yapılmıştır. Kullanılan çok ölçütlü karar verme yöntemleri Analitik Hiyerarşi Prosesi ve PROMETHEE’dir. Problemden Analitik Hiyerarşi Prosesi ile kriterlerin ağırlıkları hesaplanarak PROMETHEE yöntemi ile alternatifler sıralanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hastane değerlendirilmesi Çok ölçütlü karar verme yöntemleri, Analitik Hiyerarşi Prosesi, PROMETHEE

**LEVANT VOLE (*Microtus guentheri* – DANFORD
AND ALSTON 1880), A NEW BIOMONITOR
SPECIES FOR ECOGENOTOXICITY WITH
COMET ASSAY: A STUDY IN THE SITES THAT
POLLUTED BY MARBLE AND STONE
QUARRIES IN KORKUTELI, ANTALYA-TURKEY**

Fatma TURNA DEMİR¹, Mustafa YAVUZ¹

¹Department of Biology, Faculty of Science, Akdeniz
University, 07058, Antalya, Turkey

ftmturna@gmail.com

After Industrial Revolution, industrial and mining activities have been increased dramatically all over the world. Mining activities may cause environmental pollution via releasing both heavy metals and various harmful chemical into the environment. It's of great importance to determine possible detrimental effects of these heavy metals and chemicals on sentinel organisms. The identification of the potential use of these sentinel organisms as bioindicators of pollution can provide early warning systems to protect the environment.

The aim of this work was to carry out a biomonitoring study to reveal the genetic damage degree in blood lymphocytes in Levant voles (*Microtus guentheri*) inhabiting the close sites stone quarry and mining activities in Korkuteli-Antalya, Turkey. On the other hand, our primary focus was determining the potential of Levant voles (*M. guentheri*) as a biomonitor species for genetic damage in Comet assay.

Five voles specimens from 6 sites (5 polluted area and for control 1 unpolluted area) at Korkuteli-Antalya in one season (2017, autumn) was collected using Sherman traps as alive. After collection, blood samples were taken for genetic damage analyses by Comet Assay.

Statistically descriptive parameters were calculated (mean, standard error) for DNA Tail % and Tail Moment in blood lymphocytes of *M. guentheri* and ANOVA ($df_{1,2}=5$; 2994 and $p_{tail \%}=0,0001$ and $p_{tail moment}=0,033$) was used for statistical analysis. According to the results DNA tail %, significantly increased in the three polluted areas compared to the control area ($F_{TailDNA\%}=10,02$ and $F_{TailMoment}=2,424$).

This study is the one of the first records for detecting the genotoxic effects in blood lymphocytes of *M. guentheri*.

Small rodent species, namely *M. guentheri* serve a biomonitoring model for ecotoxicological studies in terms of blood lymphocytes in Comet Assay. The heavy metal pollution from mines (etc. stone and marble) began at Korkuteli.

Keywords: *Microtus guentheri*, Ecogenotoxicology, Biomonitoring, Comet assay, Environmental pollution

Acknowledgements: This study supported by Akdeniz University Scientific Research Projects Coordination Unit with FDK-2016-1421 project number.

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRELİK
MESLEĞİNE YÖNELİK İMAJ ALGILARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Derya SULUHAN¹, Ecem Nur BOZKURT¹

Ayşe KARAMAN¹, Ahsen Sultan UYGUN¹

Dilek YILDIZ¹, Berna Eren FİDANCI¹

¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Hemşirelik
Fakültesi

ecem-bozkurt35@hotmail.com

Problem Tanımı: Farklı düzeyde eğitime sahip hemşirelerin aynı görev yetki ve sorumluluklara sahip olması, hemşire istihdamının yetersizliği, çalışma şartlarının ağır olması, hemşirenin mizahı, mesleki risklerin fazla olması, akademik alan dışında klinik branşlaşmanın yeterli olmayışı, hemşirelik mesleğinde erkeklerin mesleğe katılımı, mezun sayısının artması, yasal düzenlemelerin geliştirilmesi, lisans eğitim süreci hemşirelik imaj algısını etkileyen faktörlerdir.

Amaç: Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik imaj algısının değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı, kesitsel bir çalışma olarak dizayn edilen bu çalışma, Gülhane Hemşirelik Fakültesi'nde 1-8 Mart 2018 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın evrenini hemşirelik öğrencilerinin tamamı (n=415), örneklemini ise çalışmaya dahil edilme kriterlerine uyan ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan 252 öğrenci oluşturmuştur. Veriler, Veri Toplama Formu, Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği (HMYİÖ) kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS 18.0 paket

programında uygun istatistiksel yöntemlerle ile analiz edilmiştir. Ortalamaların karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi ve t testi kullanılmıştır. Sonuçlar %95'lik güven aralığında, anlamlılık $p<0.05$ düzeyinde değerlendirilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin %81.7'si (n=206) kadın; %45.2'si 1.sınıf öğrencisidir. Hemşirelik öğrencilerinin HMYİÖ puan ortalamasının 139.67 ± 19.9 olduğu saptandı. Ölçeğin alt ölçek boyutları incelendiğinde; mesleki nitelik alt boyutundan 28.10 ± 7.43 (min 8-max 36), çalışma koşulları alt boyutundan 11.40 ± 5.40 (min 5-max 25) cinsiyet alt boyutundan 19.33 ± 9.15 (min 10-max 28), eğitim alt boyutundan 46.40 ± 6.43 (min 7-max 57), mesleki statü alt boyutundan 21.46 ± 3.97 (min 3-max 25) ve dış görünüm alt boyutundan 11.98 ± 5.73 (min 6-max 18) puan aldıkları belirlendi. Dördüncü sınıf hemşirelik öğrencilerinin birinci sınıf öğrencilerine göre ölçek toplam puan ortalamalarının daha yüksek olduğu ve aradaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı fark oluşturduğu belirlendi ($F=3.709$; $p=0.041$). Klinik uygulama yapan öğrencilerin klinik uygulama yapmayan öğrencilere göre ölçek toplam puan ortalamalarının daha yüksek olduğu ve aradaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı fark oluşturduğu belirlendi ($t=1.783$; $p=0.027$).

Sonuç: Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik imaj algılarının orta düzeyde olduğu saptandı. Hemşirelik eğitimi sürecinin ve klinik uygulama yapmanın öğrencilerin hemşirelik mesleki imaj algısını olumlu yönde geliştirdiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik imajı, hemşirelik öğrencisi, bakış açısı

**ARTROSKOPİK ROTATOR MANŞON TAMİRİ
SONRASI İMMOBİLİZASYON FAZINDA
KULLANILABİLECEK ÖLÇEKLERİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Ayşe Neriman NARİN¹, Beyza YAZGAN¹

Kutay Engin ÖZTURAN²

¹*Abant İzzet Baysal Üniversitesi, K.D. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu,*

²*Abant İzzet Baysal Üniversitesi-Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalı*

nayseyilmaz@gmail.com

Omuz bölgesine ait geliştirilmiş ölçekler genel başlıklar halinde ağrı,hareket kısıtlılığı,aktivite düzeyi,dizabilite seviyesi,günlük yaşam aktivitelerine dair fonksiyonel seviyeyi değerlendirebilmektedir.

Artroskopik Rotator Manşon Tamiri(ARMT) sonrasında tamir edilen tendonun iyileşme zemini için gerekli olan, literatürde 2-6 hafta süresince İmmobilizasyon Fazı olarak kabul edilen erken fazda kullanılabilecek ölçeklerin avantaj/dezavantajlarının veya yeterlilik/kısıtlılıklarının değerlendirilmesidir.

2017-2018 Mart tarihleri arasında ARMT geçirmiş 58 hasta, fizyoterapi ve rehabilitasyon programına katılım için operasyon sonrası erken dönemde tarafımıza yönlendirilmiştir.Tendon iyileşmesini desteklemek amacıyla ilk 4 hafta omuz askısı kullanımı zorunluluğu operasyonu yapan cerrah tarafından belirlenmiştir.Çeşitli bilimsel çalışmalar kapsamında omuz değerlendirmesi için Omuz Ağrı ve Dizabilite İndeksi(SPADİ),Kol,Omuz ve El Sorunlar Anketi(DASH),Basit Omuz Testi(SST),Rotator Manşon Yaşam Kalitesi Ölçeği(RC-QoL) anketleri uygulanmıştır.

32 kadın-26 erkek toplam 58 hastanın yaş ortalaması $56,7\pm10,2$ yıl ve Beden Kitle İndeksi $29,8\pm4,3\text{kg/cm}^2$ 'dir. 23 hastada RC-QoL, 58 hastada SPADİ,DASH,SST sonuçları kayıt edilmiştir.Ölçekler birebir fizyoterapist eşliğinde soruların sorulup cevaplanması şeklinde uygulanmıştır.Veri girişi SPSS 20.0 sistemiyle yapılmıştır.

Literatürde omuz bölgesi problemlerinde SPADİ,DASH,SST ve RC-QoL gibi ölçeklerin geçerlilik/güvenirlilikleri mevcuttur. SPADİ,DASH, SST ve RC-QoL gibi ölçekler, immobilizasyon fazında aktif

harekete izin verilmemesi sebebiyle, ARMT geçirmiş hastalarda omuzun fonksiyonel düzeyini, hareket limitasyonlarını ortaya koyabilecek tabloyu tam anlamıyla yansıtamamaktadırlar. Bu ölçeklerde değerlendirilen ağrıyla ilgili sorular ARMT geçirmiş hastaların sadece güncel ağrı durumunu belirleyebilmektedir. Ağrı değerlendirmesi için literatürde gösterilmiş daha basit-anlaşılır-kısa ölçeklerin kullanılması hasta ve değerlendiricinin zaman kazanımı açısından iyi bir seçenektir. Kullandığımız ölçeklerin ARMT geçirmiş hastaların immobilizasyon fazında yapamayacağı fonksiyonelliği ortaya koyabilmesi açısından yeterliyken, mobil olmadığı 4 hafta içerisindeki omuz askısı nedeniyle problemleri, sabit kol pozisyonunun oluşturduğu kinezyofobi, omuz eklemi ARMT'ne götüren biomekanik, fizyolojik ve kas-iskelet sistemi patolojilerini ortaya koyamaması da kısıtlılığdır. Immobilizasyon fazı aktif faz için gerekli bir süreçtir ve literatürde 2-6 hafta arası tam ya da erken pasif hareketle desteklendiği belirtilmektedir. Fizyoterapi ve rehabilitasyon sürecinin ilerleyen fazlarına pozitif ve iyimser bir süreç izleyerek geçilmesi için immobilizasyon fazında hastanın yaşadığı klinik, sosyal, fonksiyonel, fiziksel durumu yapabilirlik çerçevesinde ortaya koyabilecek ölçeklerin geliştirilmesinin uygun olduğunu düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Omuz, Ölçek, Artroskopik Rotator Manşon

OMUZ CERRAHİSİ SONRASINDA YAŞANILAN UYKU PROBLEMİNİN YAŞAM KALİTESİ VE AĞRI İLE İLİŞKİSİ : ÖN ÇALIŞMA

Beyza YAZGAN¹, Ayşe Neriman NARİN¹

Kutay Engin ÖZTURAN²

¹Abant İzzet Baysal Üniversitesi, K.D. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu

²Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalı

fzt.beyzayazgan@gmail.com

Omuz cerrahisi (OC) sonrasında yaşanan uyku probleminin sebepleri olarak; kol askısı ile kısıtlanmış üst ekstremitate hareketleri, cerrahi müdahale neticesinde

artmış olan ağrı, gürültülü hastane ortamı, stres ve anksiyete durumu gösterilebilir.

Çalışmanın amacı OC'li hastaların operasyon sonrası 1. ve 3. aydaki uyku kalitesinin ağrı ve yaşam kalitesi ile ilişkisinin incelenmesidir.

Yöntem

Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalı'nda omuz cerrahisi geçirmiş 38 hastanın operasyon sonrası 1. ve 3. Ayda, uyku kalitesi Pittsburgh Uyku Kalitesi İndeksi (PUKİ)'yle, yaşam kalitesi Kısa Form-12 Sağlık Ölçeği (Kf-12)'yle, ağrı Sayısal Ağrı Puanlama Skalası (SAPS)'yla değerlendirilmiştir. Veri analizinde SPSS 20.00 kullanılmış olup $p \leq 0.05$ olan değerler istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Yaş ortalamaları 56.8 ± 11.1 yıl ve Beden Kitle İndeksi 30.4 ± 4.5 kg/cm² olan toplam 38 hasta dahil edilmiştir. Hastaların 1. ve 3. Ay PUKİ değerleri sırasıyla 8.7 ± 3.5 ve 5.9 ± 3.3 , Kf-12'nin alt parametrelerinden Mental Sağlık Skoru değerleri 38.9 ± 11.2 ve $44. \pm 10.2$, SAPS değerleri 6.7 ± 2.9 ve 2.8 ± 2.2 olarak bulunmuştur. PUKİ, Kf-12 ve SAPS verilerinin 1. ve 3. ayda kaydedilen skorları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p < 0.05$). Sadece 1. ayda PUKİ ile Kf-12'nin Mental Sağlık parametresi skorları arasında pozitif yönde anlamlı korelasyon bulunmuştur ($p < 0.05$, $r = 0.44$). PUKİ ile SAPS skorları arasında hem 1. hem de 3. ayda anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Cerrah tarafından, tendon iyileşmesini olumsuz etkilememek adına hastalara tek çeşit, sınırlı dozda analjezik ilaç kullanımına izin verilmekte ve hastaların 1 ay süreyle omuz askısı kullanma zorunluluğu bulunmaktadır. Bu durum operasyon sonrası 1. ayda ağrı, yaşam kalitesi ve uykunun olumsuz etkilenmesine sebep olmaktadır. Ağrı uyku kalitesi için başlıca faktörken uyku kalitesinin düşüklüğü de ağrıya karşı toleransını azaltarak bir kısır döngü oluşturmaktadır. Literatürdeki cerrahi girişimler ile uyku ve yaşam kalitesi arasındaki ilişkiye destek niteliğindeki çalışmamızın sonucunda OC geçiren hastaların uyku kalitelerinin yükseltilmesi için ağrının mümkün olduğunca inhibe edilip, yaşam kalitesinin artırmaya yönelik girişim ve müdahalelerin

fizyoterapi ve rehabilitasyon programlarına eklenmesini gerekliliğini önermekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Uyku Kalitesi, Yaşam Kalitesi, Ağrı

KALP YETERSİZLİĞİ OLAN HASTALARIN SEMPTOM YÖNETİMİNDE MOBİL TEKNOLOJİ KULLANIMI

Emine İLASLAN¹, Zeynep ÖZER²

¹Akdeniz Üniversitesi Kumluca Sağlık Bilimleri Fakültesi

²Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

emineilaslan@akdeniz.edu.tr

Kalp yetersizliği genellikle nefes darlığı, yorgunluk, ödem, egzersiz intoleransı, anksiyete, aritmi gibi yaygın semptomların yaşandığı komplike bir durumdur. Semptom izleme hastaların yaşamlarına entegre edilmiş, maliyet etkin, kolay erişilebilir teknolojilerle kolaylaştırılabilir. Bu derlemenin amacı kalp yetersizliğinde kullanılan mobil teknolojilerinin kullanımını tartışmaktır.

Sağlık iletişimi için mHealth olarak bilinen mobil kablosuz cihazlar, çeşitli davranış değişikliği ve hastalık yönetimi müdahalelerine dahil edilmiştir. SMS en çok kullanılan platformdur. SMS, semptomları kontrolü, diyet yönetimi, ilaç hatırlatmaları, veri toplama, hasta eğitimi ve motivasyonu artırma amaçlı kullanılmaktadır.

Yorgunluk, çarpıntı, nefes darlığı, baş dönmesi ve egzersiz intoleransı da dahil olmak üzere atriyal fibrilasyon semptomları sıklıkla kalp yetersizliği ile ilişkilidir. EKG'nin hızlı, semptomların başlangıcında, gerçek zamanlı yakalanması semptom değerlendirmesinde önemli bir iyileşme sağlayabilir. FDA (U.S. Food and Drug Administration) onaylı akıllı telefon teknolojisi Kardia™ Mobile iPhone'un arkasında tasarlanmış yapışkanlı EKG elektrotları ile göğse yapıştırılabilir.

Fiziksel aktivitenin fonksiyonun sürdürülmesindeki önemi göz önüne alındığında, akıllı telefonlar ve giyilebilir aktivite izleyicileri (Fitbit, Misfit, Jawbone, and Withings), hareketi ölçmek ve teşvik etmek için giderek daha fazla kullanılmaktadır. Akıllı telefonlarla senkronize olan ticari olarak temin edilebilir giyilebilir cihazlar aktivitelerin izlemi için yararlı araçlardır.

Avrupa kılavuzları, kalp yetersizliği olan hastalarda kan basıncı düzeylerinin kontrol edilmesini önermektedir. Bu anlamda kan basıncı takibinin günlük yapılması, kişinin sağlık durumuna ve hasta kaydına bağlıdır. Bluetooth destekli bir basınç monitörüne bağlı Android mobil uygulaması kan basıncı ölçülebilmekte ve web servisleri aracılığıyla uzak bir veri tabanında saklanabilmektedir. Mobil teknolojiler ile uzaktan izlemenin kullanımı taşınabilir, kullanışlı ve kolay bakım sağlamanın yanı sıra semptomların hızlı bir şekilde değerlendirilmesini ve yönetilmesini sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kalp yetersizliği, mobil teknoloji

LEAN APPLICATIONS IN HEALTH ENTERPRISES

Gülfer Bektaş¹, Fikri Kiper², Büşra Aytac³

¹Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, İstanbul,

²Sağlık Yönetimi Uzmanı, Acıbadem Sağlık Grubu, İnsan Kaynakları Direktör Yardımcısı

³Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, İstanbul

busra.aytac@live.acibadem.edu.tr

In recent years, rapidly developing technology has created a fierce competitive environment, and enterprises that want to maintain their existence in these conditions have to go to innovations in management and production styles. Health is also a rapidly developing service sector and is one of the enterprises adopting new production systems and new management styles. However, increased demand for health along with developing technology can lead to an uncontrolled increase in costs.

Increasing customer and employee satisfaction by decreasing costs with new methods, decreasing repetitive work and waste rate has become the main objectives of health enterprises as well as using emerging technologies like other enterprises that keep up with change. At this point, lean health services are positioned as a strategy that focuses on eliminating all activities that do not create value in organizations, eliminating inefficiencies, providing more economical and quality services. This strategy is based on the prevention of mistakes, attempting to take precautions by notifying the mistakes

made, employees to organize a process and avoiding waste of time and labor. When we look at the lean healthcare practices in the world and in our country and the increasing scientific studies and reports on this subject, it is envisaged that this method can be applied in institutions and thus continuous improvements can be made in health enterprises.

The aim of this study is to contribute to the dissemination of lean health practices in our country by examining the different application examples in the world and revealing the effects created by lean health practices on institutions and individuals.

Keywords: Health Care, Hospital, Lean, Lean Management

MATERNAL OBEZİTENİN LAKTASYON ÜZERİNE ETKİSİ

Resmiye Özdilek*, Ruken TUNÇ**, Gülenur SUAR***

*Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

**Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

***Kocaeli Dilovası İlçe Sağlık Müdürlüğü

Obezite endokrin ve metabolik değişiklikler ile karakterize bir hastalık olup doğurganlık çağındaki kadınlar arasında oranı Dünya Sağlık Örgütü tarafından %20-40 olarak bildirilmektedir. Maternal obezitenin laktasyon üzerine olumsuz etkileri olduğu çeşitli çalışmalarda gösterilmiştir. Bildirilen etkiler; emzirmeye başlama zamanı, laktogenezisin gecikmesi, emzirme süresi, emzirmenin sürdürülmesi, psikolojik sorunların eşlik ettiği emzirme isteksizliği, meme dokusunun büyüklüğüne bağlı mekanik zorluklar, meme dokusunun büyüklüğü nedeniyle utanma veya çekinmedir. Laktogenezisin gecikmesi; obezitenin progesteron düzeyinde artışa neden olması ve yüksek progesteron düzeyinin prolaktini baskılamasına bağlı süt üretiminin gecikmesidir. Yapılan bir çalışmada gebelik öncesi BKİ>26 kg/m² olan lohusalarda normal ağırlıkta olanlara göre ilk 48 saatte prolaktin düzeylerinin daha düşük olduğu, laktogenezin gecikmesine bağlı olarak emzirmeye daha geç başlandığı belirtilmiştir. Başka bir çalışmada hafif şişman ve obez olan annelerin %35'inin postpartum 2. haftada emzirmeyi sonlandırdığı tespit

edilmiş ve emzirmenin kısa sürmesi düşük prolaktin seviyelerine bağlı laktasyonun az olması ile ilişkilendirilmiştir. Şişman ve obez kadınların gebelik boyunca, diyabet ve hipertansiyon gibi tıbbi durumlar nedeniyle yüksek oranda sezaryen doğum yaptıkları bilinmektedir ve bu durum emzirme sonuçlarını olumsuz etkileyebilmektedir. Obez anneler postpartum depresyon gibi psikolojik sorunlar nedeniyle emzirmeye daha geç başlamakta ve daha az emzirme eğilimi sergilemektedir. Aynı zamanda obezite nedeniyle annelerin memelerinin büyük olması emzirmesini zorlaştırmaktadır. Mekanik olarak büyük meme nedeniyle bebeği kavraması, memeye yerleştirilmesi sorun yaratabilmektedir. Meme dokusunun büyük olması fazla süt üretimi ile ilişkilendirilerek annenin sosyal çevresi tarafından oluşan beklenti, annede yetersizlik duygusunu oluşturarak stres yaratmakta süt üretiminin daha fazla baskılanmasına yol açmaktadır. Sonuç olarak araştırmalar obez kadınların normal ağırlıktaki kadınlara göre emzirmeye geç başladıkları gibi daha kısa süre emzirme eğiliminde olduklarını belirtmiştir. Ebe ve hemşireler, doğum sonrası fazla kilolu ve obez annelere bakım verirken emzirme konusunda öz yeterliliği destekleyecek danışmanlık vermelidir. Erken ve sık emzirme laktogenezisi uyaracağı için taburculuk öncesi emzirmenin başlatılması anne ve bebek sağlığı açısından çok önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Emzirme, Maternal obezite, Laktasyon.

TWO DIFFERENT PERSPECTIVES ON AGEISM: AGING FROM THE EYES OF THE ELDERY AND TO BE OLD FOR YOUNG PEOPLE

*Ümmühan Meltem ÖZTÜRK, **Mümin POLAT

*Mehmet Akif Ersoy University Institute of Health Sciences Department of Health and Biomedical Sciences, Burdur, Turkey, meltemozturk32@gmail.com

** Mehmet Akif Ersoy University Faculty of Health Sciences Department of Emergency and Disaster Management, Burdur, Turkey,mpolat@mehmetakif.edu.tr

Inrecent years, increasing human life spanand the importance of the problems experienced in this process have started to emerge. As in all over the world, the rate of elderly population in Turkey is increas in rapidly. Aging, a physiological process, is a period of life that

reduces or limits the activity level and functions of individuals, makes them dependent on different degrees of social and physical. This study examined the aging process in Turkey and in the world from the perspective of the elderly and young people. The concept of "Ageism", known as age discrimination, has been evaluated in the light of current literature in our country. In Turkish culture, respect for old age, respect for old age and owning old age is a traditional and unchanging expectation, while old age's status and respectability in society is getting worse. The transition of urbanization, immigration and industrialization, economic difficulties, the entry of women into working life, the change of social life, the transition from patriarchal family to core family structure cause significant changes in family structures especially in big cities. All of these adverse effects are changing the aged social point of view. When researches are asked to define the elderly from the students, they are a majority of the elderly; "The period of disease, disability, where productivity is over". Aging can be seen as a mean increasing disability and being more dependent on others. It is very important for the society to have a awareness about age and ageism in order to eliminate these problems. In this way, it will be possible to find a safe environment for aging and aging.

Keywords: Ageism, Attitude, Old age, Student, Opinion

MEVSİMSSEL DEĞİŞİKLİKLERE GÖRE D VİTAMİNİ DÜZEYLERİNİN LİPİT PROFİLİ, HbA1C SEVİYESİ VE OBEZİTE ÜZERİNE ETKİSİ

Meliha GÜMÜŞTEKİN¹, Mehtap ÜNLÜ SÖĞÜT¹,

Seda KAYA¹

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi

D vitamini kemik ve mineral metabolizmasını düzenlenmesinin yanı sıra son yapılan çalışmalarda birçok biyolojik etki üzerinde rol oynadığı özellikle de kardiyovasküler hastalıklar, obezite ve diyabet gelişme riskiyle ilişkisi olduğu görülmüştür.

Yetişkinlerde mevsimsel değişikliklere göre D vitamini düzeylerinin lipit profili, HbA1C seviyesi ve obezite üzerine etkisinin değerlendirilmesidir.

Çalışmanın popülasyonu, 2016-2017 yılının kış (Aralık-Ocak-Şubat) ve yaz aylarında (Haziran-Temmuz-Ağustos) Bafra Devlet Hastanesi diyet polikliniğine yönlendirilen 264 kişiden oluşmaktadır. Biyokimyasal parametreler (total, HDL-LDL kolesterol, trigliserit, HbA1C ve 25(OH)D vitamini düzeyleri) ve Beden Kitle İndeksi (BKİ) retrospektif olarak taranmıştır. Veriler SPSS 24.0 paket programında analiz edilmiş ve $p < 0,05$ anlamlı kabul edilmiştir.

Çalışma kış aylarında 125'i kadın (%81,7) 28'i erkek (%18,3) yaz aylarında 97'si kadın (%87,4) ve 14'ü erkek (%12,6) toplamda 264 kişinin verileriyle yapılmıştır. Kış mevsiminde kişilerin %94,1'inin D vitamini seviyesi yetersizken (0-29,99ng/mL); yaz mevsiminde bu oran % 91,9'dur. BKİ sınıflamasına göre kişilerin %4,9'unun zayıf, %8,7'inin ideal kiloda, %21,6'sının fazla kilolu, %49,2'sinin obez, %15,5'inin morbid obez olduğu görülmüştür. Obez bireylerde D vitamini düzeyleri anlamlı derecede yetersiz bulunmuştur ($p=0,000$). Pearson korelasyon analiz sonuçlarına göre total kolesterol, LDL ve trigliserit düzeylerinde negatif korelasyon; HDL düzeyinde pozitif korelasyon mevcuttur ($p=0,000$). D vitamini ile HbA1C düzeyleri arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır ($p>0,05$).

Literatürdeki benzer çalışmalarda olduğu gibi, sonuçlarımızda da D vitamini seviyesi yeterli olan hastalarda yetersiz olanlara göre trigliserit, total ve LDL kolesterol düzeyleri düşük ve HDL düzeyi daha yüksek bulunmuştur. D vitamini ile HbA1c düzeyleri arasında anlamlı ilişki tespit edilen çalışmalar olduğu gibi; sonuçlarımız ile benzer şekilde anlamlı ilişki saptanmayan yayınlar da mevcuttur. Mevsimsel değişikliklere göre D vitamini seviyesinde anlamlı değişiklik olmamasının nedeni, çalışmanın güneşli gün sayısı az olan Karadeniz bölgesinde gerçekleşmesi olabilir. Sonuç olarak lipit profili, HbA1C düzeyleri ve obezite ile D vitamini arasındaki ilişkiyi net olarak belirlemek için, daha fazla sayıda, geniş hasta popülasyonu ile prospektif, uzun dönem çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: D vitamini, obezite, lipit profili, HbA1C

**POLİKİSTİK OVER SENDROMLU BİREYLERDE
LİPİD PROFİLİ VE D VİTAMİNİ İLİŞKİSİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

¹Merve Köksal, ²Gül Eda Kılınç, ²Hazal Küçükkaraca,
²Mehtap Ünlü Söğüt

¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Samsun Eğitim Araştırma
Hastanesi, Beslenme ve Diyet Birimi, SAMSUN

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Beslenme ve Diyetetik Bölümü, SAMSUN

mrkvksal@gmail.com

Polikistik Over Sendromu (PKOS) üreme çağındaki kadınları etkileyen bir endokrin bozukluk olup, başta infertilite olmak üzere obezite, insülin direnci, dislipidemi gibi hastalıklarla da yakından ilişkilidir.

Bu çalışmada, PKOS'lu bireylerin lipid profilleri ve D vitamini seviyeleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Samsun Eğitim ve Araştırma Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Polikliniği'ne Ocak-Aralık 2016 tarihleri arasında başvuran ve PKOS tanısı almış 63 hasta çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışma kapsamında değerlendirilen hastaların lipid profillerinden total kolesterol, HDL, LDL ve VLDL seviyeleri ile D vitamini seviyeleri incelenmiştir. Verilerin istatistiksel analizinde SPSS 20.0 istatistik paket programı kullanılmış ve $p<0.05$ değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Çalışmada değerlendirilen bireylerin yaş ortalaması $24,4\pm 5,7$ yıldır. Hastaların total kolesterol, trigliserit, HDL, LDL, VLDL ve D vitamini ortalamaları sırasıyla $191,1\pm 38,6$ mg/dL, $129,2\pm 75,6$ mg/dL, $54,6\pm 15,7$ mg/dL, $111,8\pm 31,8$ mg/dL, $25,7\pm 15,1$ mg/dL ve $14,5\pm 8,7$ ng/mL olarak saptanmıştır. Hastaların % 41,3'ünün total kolesterol değerleri, % 30,2'sinin trigliserit değerleri, % 27 'sinin LDL seviyeleri ve % 11,1'inin ise VLDL değerleri yüksek olarak belirlenirken, % 31,7'sinin HDL değerleri düşük olarak saptanmıştır. Hastaların D vitamini düzeyleri incelendiğinde ise; % 77,8'inde eksiklik, % 14,3'ünde yetersizlik tespit edilmiştir. PCOS'lu bireylerde Yaş ilerledikçe total kolesterol ve LDL seviyesinde anlamlı bir artış saptanmıştır ($p<0,05$). D vitamini seviyesinin kolesterol, trigliserid, LDL ve VLDL düzeyleri ile negatif yönde; HDL düzeyi ile pozitif yönde ilişkide olduğu belirlenmiştir ($p>0,05$). Kolesterol

seviyesi yüksek olanların % 88,5'inde, trigliserid seviyesi yüksek olanların % 89,5'inde, LDL seviyesi yüksek olanların ise % 88,3'ünde D vitamini seviyesinin normalin altında olduğu saptanmıştır.

Sonuç olarak, PKOS'lu hastaların büyük çoğunluğunda D vitamini seviyelerinin düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Düşük D vitamini seviyesi obezite, dislipidemi, menstrual disfonksiyon, hirsutizm gibi PKOS bulguları ile ilişkili olup, PKOS'lu bireylerde yapılacak D vitamini takviyesinin hastalığın seyrinde olumlu sonuçlar meydana getirebileceği ve daha kapsamlı çalışmaların yol gösterici olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: D vitamini, Dislipidemi, Polikistik over sendromu.

HEMŞİRELİKTE GÜÇLENDİRME

Esra TÜRKER KÜÇÜKYILMAZ¹

¹KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu Güç, gelişen ve hızla değişen teknoloji ile birlikte günümüzde yaşamımızın her alanını etkileyen bir kavramdır. Sosyologların tanımına göre güç; diğerlerinin davranışlarını etkileme ve bu davranışları uygun şekilde değiştirme, istenilen sonuç ve amaçlara ulaştırma yeteneğidir. Sağlık alanının da güç kavramının önemli olmasının sebebi ise, sağlık personeli ve hasta arasındaki iletişimin, tedaviye ve bakıma kadar her süreçte karşımıza çıkmasıdır. Sağlık alanında bakım verici konumunda olan ve hasta ile en uzun süreli ilişki içerisinde bulunan hemşirelerin güçlerinin farkında olması hem kendileri hem de toplum için önemlidir. Hemşirelerin, hemşirelik eğitiminde yeniliklere açık olması, mesleki otonomiye güçlendirmesi ve dolayısı ile toplumun sağlık düzeyini iyileştirmek, kişisel ve mesleki gelişimlerini devam ettirmek için güç kaynaklarını bilmeleri, güç ve güçlendirme kaynaklarını iyi kullanmaları gerekmektedir. Güç, profesyonel bir meslek gibi hemşireliğin de ayrılmaz bir parçasıdır. Literatürde yapılan çalışmalarda hemşirelerin kendilerini güçlü hissettiklerinde iş motivasyonlarının arttığı ve mesleki gelişimlerine önem verdikleri gösterilmiştir. Her hemşirenin güç ve güçlendirmeyi artıran faktörleri bilmesi ve kişisel

gelişiminde kullanması mesleki gelişim açısından önemli bir basamaktır.

Güç bir birey veya grup üzerinde etki kurabilmek için gereklidir. Güç sahibi olmak ve profesyonel olmak bütün olarak düşünülebilir. Hemşireliğin temel ilgi alanı insandır. Sağlık alanında hemşirelik mesleğinin pozisyonu gereği, hastaların ya da danışmanlık sağlanan bireylerin gereksinimlerini en yakından takip edebilmesi ve bu gereksinimlerden elde ettiği bilgiyi savunuculuk rolleriyle beraber harekete geçirdikleri takdirde sağlık alanında anlamlı adımlar atılabilir.

Güçlendirme; insanlar arasında karşılıklı etkileşimden köken alır. Bu durumda güçlendirme ancak kişinin kendi rızası ile olabilir. Çünkü güçlendirme için kişi karar vermiş ve hazır bulunmuş olmalıdır. Hemşire akademisyenler, hemşire yöneticiler ve hemşireler; öğrenciyi, çalışanı, hastayı, hekimi ve diğer sağlık profesyonellerini etkileyebilmek için güce ve güçlendirmeye ihtiyaç duyarlar.

HEMŞİRELİKTE EĞİTİMİNDE FÜTÜRİZM, KAVRAM VE MODEL KULLANIMININ ÖNEMİ

Esra TÜRKER KÜÇÜKYILMAZ¹

¹KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu
Fütürizm yani gelecekçilik dünya üzerinde her alanda gelecek ile ilgili planlamalar ve değişimlere ilişkin bakış açısını bizlere göstermektedir. Fütürizmde gelecek ile ilgili planlamalar belirlenirken neler ile karşılaşabileceğimiz ve nelerin bizi beklediği tahmin edilmeye çalışılmaktadır.

Günümüzde hızla gelişen bilim ve teknolojik değişimler bireyleri sosyal ve mesleki yaşamında sürekli yenilemeye ve değişmeye zorlamaktadır. Hızlı değişim meslek üyelerinin sürekli değişim dinamiği içinde, değişimle birlikte yaşamasını öğrenmek durumunda bırakabilir. Yaşanan değişimler sayesinde hem bireysel hem de mesleki ilerleme hızlanabilir ve kişisel gelişim ile birlikte mesleki gelişiminde artması beklenebilir.

Mesleki eğitimin sağlandığı üniversitelerin de değişim içerisinde kendisini yenilemesi, eğitimin yeniliklere açık ve teknolojiyi ile iç içe gitmesi gerekmektedir. Bu

devinim üniversitede başlayacak ve daha sonra bireylerin mesleki gelişiminde etkili olacaktır.

Hemşirelik eğitiminde geçmişten günümüze bakıldığında çok hızlı gelişmeler sağlandığı ne yazık ki görülememektedir. Eğitimin 19. Yüzyılın sonlarına doğru açılmaya başlayan hemşirelik okulları ile değişim sürecine girdiği ve bu değişimin kültürel, politik ve ekonomik etmenlerden etkilendiği görülmektedir.

Hemşirelik eğitiminde son yıllarda hemşirelik kavram ve modellerine daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü hemşirelik mesleği bilim ve sanattan oluşur. Sanat, etik ve estetiğin bir arada olması bu mesleğin profesyonel yönünü geliştirmesini hızlandırabilir. Yeni teknoloji ile beraber değişen sağlık ihtiyaçlarını karşılamak için değişimin içerisinde kaybolmadan kavram ve model kullanımını öğrenen hemşireler gelecek planlarını daha iyi organize edebilir. Bu sebeple temel hemşirelik eğitimi olarak nitelendirilen lisans programlarında fütürizm ile beraber hemşirelik kavram ve modellerin kullanımı ve önemi öğrencilere temel düzeyde aktarılması faydalı olabilir.

ELAZIĞ İL POPÜLASYONUNU 15 STR LOKUSLARI İÇİN; HETEROZİGOTLUK, HOMOZİGOTLUK, DIŞLAMA GÜCÜ, TİPİK BABALIK İNDEKSİ, UYUŞMA OLASILIĞI, AYIRIMLAMA GÜCÜ VE POLİMORFİK BİLGİ İÇERİĞİ VERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Aziz AKSOY¹

Bitlis Eren Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu

STR lokusları 2-7 baz çifti uzunluğunda belli bir baz dizinine sahip baş-kuyruk şeklinde ardarda tekrarlanan ünitelerden oluşmaktadır. Çalışmaya birbiriyle akraba olmayan 200 gönüllü birey katıldı. kan örnekleri alınarak, DNA ürünleri AmpF/STR identiferler PCR Amplification Kit ve AmpF/STR SEfiler PCR amplification kit kullanılarak çoğaltıldı. PCR ürünleri ABI PRISM 310 Genetic Analyzer cihazında yürütülerek, kapiller elektroforezde analiz edilip 15 STR lokus (D8S1179, D21S11, D7S820, CSF1PO, D3S1358, THO1, D13S317, D16S539, D2S1338, D19S433, vWA, TPOX, D18S51, D5S818 ve FGA) için pik değerleri çıkartıldı. Her

lokusun heterozigotluk (h) ve homozigotluk (H) oranları, dışlama gücü (PE), ayırlama gücü (PD), uyuşma olasılığı (PM), polimorfik bilgi içeriği (PIC), tipik babalık indeksi (TPI) değerleri PowerStats v1.2 programında hesaplandı. Tüm lokuslarda 136 allel frekansı hesaplanarak allelik cetvel oluşturuldu. Lokus başına ortalama allel sayısı 9,06 olduğu, en çok allelin D19S433 ve D18S51 lokuslarında (14 allel/lokus) ve en az allelin ise CSF1PO, TH01 ve D5S818 lokuslarında (6 allel/lokus) olduğu belirlendi. Polimorfik Bilgi içeriği (PIC) değeri 0,86 ile 0,61 değerleri arasında, gözlenen heterozigotluk (Ho) değerlerinin en yüksek vWA (0,89500), en düşük TPOX (0,65500) lokusunda, beklenen heterozigotluk (He) değerlerinin ise en yüksek D2S1338 (0,87363), en düşük değer ise TPOX (0,65784) lokusunda gözlemlendi. 15 STR lokus incelendiğinde, allel sıklıklarının Hardy-Weinberg (HW) eşitliğine göre uyumluluğu, Fisher'in Exact test P değeri dikkate alınarak ($P < 0,05$) kontrol edildi ve tüm lokusların HW eşitliğine uyduğu tespit edildi. Uyuşma olasılığı (PM) en yüksek TPOX (0,165), en düşük ise D2S1338 (0,033) lokusunda, Ayırlama gücü (PD) en yüksek D2S1338 (0,967), en düşük TPOX (0,835) lokusunda, Kombine ayırlama gücü 0,9999999999998 olarak, karşılaşma olasılığı ise 1.364×10^{-17} de 1 olarak hesaplandı. Tüm lokuslar PM, PD, PIC, PE TPI ve heterozigotluk oranları oldukça yüksek olduğu belirlendi. Çalışmada elde edilen veriler babalık tayini ve adli kimliklendirme alanında güvenli bir şekilde kullanılabileceğini kanıtlamıştır.

**SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK
YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN İLK
YARDIM UYGULAMALARINA İLİŞKİN BİLGİ
DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

*Hatice ÖZSOY, *Nazife BAKIR

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Gölhisar Sağlık
Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, BURDUR*

İlk yardım herhangi bir kaza veya yaşamı tehlikeye düşüren bir durumda, sağlık görevlilerinin yardımı sağlanıncaya kadar, hayatın kurtarılması ya da durumun kötüye gitmesini önleyebilmek amacı ile olay yerinde, tıbbi araç gereç aranmaksızın, mevcut araç ve gereçlerle yapılan ilaçsız uygulamalardır. İnsan yaşamı boyunca ilk

yardım uygulaması gerektirecek bir durumla karşılaşabilir. Zamanında yapılacak basit ama etkili ilk yardım uygulamaları ile hayat kurtarmak mümkün olmaktadır.

Meslek yüksekokulu öğrencilerinin ilk yardım bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla planlanmıştır.

Tanımlayıcı nitelikteki çalışma Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Gölhisar Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören 221 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından literatür bilgileri kullanılarak hazırlanan öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sekiz sorudan oluşan Kişisel Bilgi Formu ve öğrencilerin ilkyardım bilgilerini belirlemeyi hedefleyen ve 20 sorudan oluşan Temel İlk Yardım Uygulamalarına İlişkin Bilgi Soruları aracılığı ile 01-30 Mart 2018 tarihleri arasında çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilerin bilgilendirilmiş sözlü onamları alındıktan sonra toplanmıştır. Araştırmanın verileri SPSS 20.0 programı ile değerlendirilmiştir. Analizlerde sayı-yüzdelik hesaplama, Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis testleri kullanılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 75.6'sının ($n=167$) kadın olduğu, %70.6'sının ($n=70.6$) ilk yardım eğitimi aldığı, % 62.4' nün ($n=138$) ilk yardım eğitimini üniversiteden aldığı bulunmuştur. Araştırmamızın bulgularında öğrencilerin ilk yardım bilgi puanları ortalaması 11.22 ± 4.04 olarak bulunmuştur. En az doğru cevap verilenler; burun kanamasının durdurulmasında başı öne eğip 5 dakika burun kanatlarından bastırılması, bilinci kapalı bir hasta/yaralıda ilk değerlendirme nabız-havayolu-solunum değerlendirmesi ile zehir danışma merkezinin numarası olmuştur (sırasıyla %26.2, %28.1 ve %29.9). En fazla doğru cevap verilenler acil durumlarda aranması gereken telefon numarası, ilk yardımın olay yerinde, hastanın durumunun daha da kötüleşmesini engellemek amacıyla ilaçsız olarak yapılan müdahale olduğu cevapları olmuştur (sırasıyla %93.2, %90.1).

Okudukları bölümlere göre ilkyardım sorularına verdikleri doğru cevaplardan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik öğrencilerinin

puanlarının çocuk gelişimi ve eczane hizmetlerine göre daha yüksek olduğu bulunmuştur($p=0.00$).

Anahtar Kelimeler: İlk yardım, bilgi düzeyi, üniversite öğrencileri

**VENTİLATÖR İLİŞKİLİ PNOMONİ
ENFEKSİYONLARINI ETKİLEYEN
FAKTÖRLERİN ARAŞTIRILMASI VE HİZMET
İÇİ EĞİTİMİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Serkan KÖKSOY*, Canan DEMİR BARUTCU*, Mümin POLAT*, Sibel KARABULUT**

*MAKÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi

**Burdur Devlet Hastanesi

Ventilatör ilişkili pnemoniler (VİP), hastanın ventilatör cihazına bağlanması ile şekillenmektedir. Hasta ventilatöre invaziv (entübasyon, trakeotomi vb) veya noninvaziv (BPAP, CPAP vb) yöntemler ile bağlanabilmektedir. Dolayısıyla hastada şekillenen VİP, invaziv-noninvaziv girişimin bir komplikasyonu olarak tanımlanmaktadır. VİP önemli bir morbidite ve mortalite nedenidir. Bu nedenle bu enfeksiyona yol açabilecek faktörlerin iyi bilinmesi, oluşabilecek morbidite ve mortaliteyi en aza indirecektir. Sağlık çalışanlarının hastada bu tür durumların oluşumunu engelleyebilmesi için risk faktörlerini tanımlayabilmeleri için edindikleri tecrübenin yanında güncel bilgi ile de donatılmaları gerekmektedir.

Çalışmamızda, ventilatör ilişkili pnemonilerin engellenebilmesi veya en aza indirilmesi amacıyla, sağlık çalışanlarına eğitim verilmesi ve bu eğitimin etkinliğinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmamız tanımlayıcı bir müdahale araştırmasıdır. Araştırmamızda toplamda 70 sağlık çalışanı ile 4 ay süresince devam etmiştir. Elde edilen veriler SPSS 24 paket programı ile değerlendirilmiştir.

Araştırmamızda toplam 70 kişiye eğitim verilmiştir. Yaş ortalamaları 28.13 ± 5.16 yıl olarak bulunmuştur. Yoğun bakım çalışma süreleri 4.80 ± 3.17 yıl olarak bulunmuştur. Çalışmaya katılanlara eğitim öncesinde sorulan ve 100 puan üzerinden değerlendirilen ankette ortalama 38.93 ± 10.59 puan elde edilmiştir. Eğitim verildikten hemen sonra yapılan değerlendirmede ise aynı anketten ortalama 67.79 ± 9.77 puan almışlardır. Eğitim verildikten

sonraki 4. Ayda aynı anket tekrarlandığında ise 52.86 ± 12.56 puan elde edilmiştir.

Çalışmamızdan elde edilen veriler ışığında yoğun bakımda çalışan sağlık profesyonellerinin VİP hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları ölçülmüştür. Verilen eğitim ile birlikte belirli bir bilgi birikimi şekillenmiştir. Ancak aradan geçen zaman bu bilginin unutulmasına yol açmıştır. Önemli bir mortalite ve morbidite nedeni olan VİP için hizmet içi eğitimlerin artırılması gerektiği kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Ventilatör ilişkili Pnomoni, Eğitim, Sağlık Profesyonelleri, Enfeksiyon

**SAĞLIK TURİZMİ AMAÇLI KULLANILAN
MEKANLARDA PEYZAJ DÜZENLEMELERİNİN
ÖNEMİ**

Özlem ÖZEN¹, Mehmet TOPAY, Rümeysa KAMBER

¹Süleyman Demirel Üniversitesi Mimarlık Fakültesi

Sağlık turizmi hem dünyada hem de Türkiye’de dış mekân kullanımının önemini artırmaktadır. Sağlık sorunlarının bazılarının çözümü için yapılan seyahatler iyi bir çevre ve çevrenin cazip sunumu ile hem sağlık hem de turizm için daha etkin bir şekilde değerlendirilebilir. Böylece gelecekte ülke ekonomisine önemli girdiler sağlanabilir.

Bu çalışmada, sağlık turizmi kapsamında tasarlanan açık ve kapalı mekânlara ait peyzaj düzenlemelerinin katkısı irdelenecektir. Bu amaçla, sağlık turizmi tesislerinin peyzaj düzenlemeleri hakkında bilgiler araştırılacak ve çevre düzenleme çalışmalarının katkıları 3 boyutlu modellerle sunulacaktır. Böylece sağlık turizmi kapsamında kullanılan mekânlarda yapılacak peyzaj düzenlemelerinin önemi ve katkıları belirlenmiş olacaktır.

Anahtar kelimeler: Sağlık, Turizm, Peyzaj Düzenlemesi, 3 Boyutlu Modelleme, Peyzaj Mimarlığı.

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİ İÇİN WEB-TABANLI TIBBİ HATA BİLDİRİM SİSTEMİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Ülkü YAPUCU GÜNEŞ*, Elçin EFTELİ**, Burcu CEYLAN***, Leyla BARAN*, Huri ÖZTÜRK*

*Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Hemşirelik Esasları A.D. (leyla_brn@hotmail.com)

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Hemşirelik Esasları A.D.

***İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Hemşirelik Esasları A.D.

Hasta güvenliğinin sağlanmasında ve sağlık hizmeti sunumunun her aşamasında tıbbi hataların önlenmesi temel uygulamalardandır. Hataların ciddi zararlı etkiler oluşturulmadan önlenmesi; bildirim sistemlerinin kullanımıyla hataların belirlenip, tekrarlarının önlenmesi ve çözüm yollarının belirlenmesiyle mümkün olabilir. Literatürde de raporlama kültürünün hemşirelik eğitiminde yerleştirilmesi gerektiği, öğrencilerin mesleğe başlamadan yaptıkları hataları çekinmeden bildirmeyi öğrenmesi ve güvenlik kültürünü içselleştirmesinin tıbbi hata oranlarını önemli ölçüde azaltacağı vurgulanmaktadır.

Bu çalışmanın amacı bir hemşirelik fakültesi öğrencilerinin klinik öğrenimleri süresince yaptıkları tıbbi hataları web-tabanlı olarak geliştirilmiş bir bildirim sistemi üzerinden raporlamaları, böylece öğrencilerin tıbbi hata raporlama bilinci kazanmaları ve öğrencilerin yaptıkları tıbbi hatalara yönelik veri elde edilmesidir.

Tanımlayıcı nitelikte olan çalışma bir hemşirelik fakültesinde 01.10.2016-31.06.2017 tarihleri arasında yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini, hemşirelik fakültesinin 2.,3. ve 4. sınıflarında öğrenim gören 1156 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın yürütülmesinde herhangi bir örneklem seçim yöntemi kullanılmadığından, evrende yer alan tüm öğrenciler örnekleme dahil edilmiştir. Araştırmanın birinci aşamasında “Tıbbi Hata Bildirim Formu” oluşturulmuş ve form uzman görüşüne sunulurken kapsam geçerliliği yapılmıştır. İkinci aşamadaysa, hemşirelik fakültesinin web sayfasında “Tıbbi Hata Bildirim Sistemi” adı altında

bir link oluşturulmuştur ve öğrencilerden klinik uygulamaları süresinde yaptıkları tıbbi hatalara yönelik bildirim yapmaları istenmiştir.

Araştırma sonucunda 2016-2017 öğretim yılında 2.,3. ve 4.sınıf öğrencilerinin klinik öğrenimleri süresinde toplam 82 hata bildiriminin yapıldığı, hataların %48.8’inin Kategori-C “hastaya ulaşan ancak hastaya zararı olmayan hata” düzeyinde olduğu, tüm hata bildirimlerinin %88’inin ilaç hatası olduğu belirlenmiştir. İlaç hatalarının türlerine göre dağılımlarına bakıldığında; yanlış zamanda ilaç uygulama oranı %76.4, nedenlerine göre dağılımına bakıldığında; yetersiz iletişim %38.7 oranındadır..

Öğrencilerin klinik öğrenimleri süresince yaptıkları hataların daha fazla olduğu gözlemlenmesine karşın, yapılan hata bildirimlerinin yetersiz olduğu görülmektedir. Bu yüzden öğrencilerin, tıbbi hatalar, güvenlik kültürü ve hataların raporlanması konusunda farkındalıklarının artırılması için klinik öğretim süreçleri boyunca yaptıkları ve yaklaştıkları tüm hataları bildirmeleri konusunda öğretim elemanları tarafından cesaretlendirilmeleri önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik öğrencisi, Tıbbi hata, Bildirim, Web

ERİŞKİN HASTALARDA VİDEOLARİNGOSKOP İLE OPTİK STİLENİN ENDOTRAKEAL ENTÜBASYON HEMODİNAMİK YANITI ÜZERİNE ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Sinan YILMAZ

Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi
Anesteziyoloji ve Reanimasyon Ana Bilim Dalı, Aydın,
Türkiye

Entübasyonda kullanılan farklı cihazların ve işlem süresinin, entübasyon hemodinamik yanıtında değişikliklere neden olduğu bilinmektedir. Laringoskop blade türü, endotrakeal entübasyonun (EET) konforunu artırarak istenmeyen komplikasyonların görülme sıklığını azaltmaktadır Videolarİngoskop EET yönteminde, blade ucundaki kameradan elde edilen görüntüyle, optik stile EET yönteminde ise entübasyon tüpü içinden geçirilen, ucundaki kamera ve ışıkla glottis görüntülenmektedir

Abstract Book
(Oral Presentation)

Çalışmamızda, C-MAC videolaringoskopi ile fiberoptik stilenin oral endotrakeal entübasyon zamanı ve hemodinamik yanıt üzerine etkilerini değerlendirmeyi amaçladık.

Bu çalışma, 30 Nisan 2017 ile 30 Haziran 2017 arasında kulak burun boğaz cerrahisi geçirmiş, ASA I-II, toplam 64 hastada, retrospektif olarak yapıldı. Endotrakeal entübasyonda kullanılmış olan laringoskop türüne göre hastalar, konvansiyonel C-MAC videolaringoskopi ve fiberoptik stile olarak iki gruba ayrıldı. Ayrıca, tüm hastaların mallampati skoru, Cormack Lehane derecesi, tiromental ve sternomental mesafe, ağız açıklığı, boyun hareket kısıtlılığı değerlendirildi. Ayrıca hastaların kaydedilmiş olan standart anestezi monitorizasyonu sonrası başlangıç (T0), indüksiyondan sonra (T1), entübasyondan sonra 1. dakika (T2), 3. dakika (T3) ve 5. dakikada (T5), kalp hızı (KH), sistolik kan basıncı (SKB), diyastolik kan basıncı (DKB) ve ortalama arteriyel basıncı (OAKB) ölçümleri değerlendirildi.

Demografik veriler açısından iki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmadı ($p>0.05$). Entübasyon zamanı, C-MAC videolaringoskopi yönteminde (24.4 ± 12.4 sn) fiberoptik stile yöntemine göre (44.2 ± 29.6 sn) anlamlı kısa saptandı ($p<0.001$). Ancak hemodinamik parametreler üzerine iki yöntemin etkilerinin farklı olmadığı saptandı. ($p>0.05$).

-MAC videolaringoskobinin entübasyon zamanını kısalttığını, ancak hemodinamik yanıtta iki yöntem arasında farklılık olmadığını saptandı. Ancak çalışma retrospektif olarak kısa bir zamanda ve az sayıda hastada yapılmıştı. Bu konuda yeterli sayıda katılımcıyla yapılan, prospektif, randomize kontrollü çalışmalara ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz.

Anahtar Kelimeler: Anestezi, endotrakeal, entübasyonun, hemodinamik

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PROBİYOTİK
BİLGİ DÜZEYİ VE TÜKETİM DURUMUNUN
BELİRLENMESİ**

Tuba Eda ARPA¹, Elanur ULUDAĞ², Sevda UZUN²,
Sinem EREM¹

¹Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Beslenme ve Diyetetik Bölümü

²Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü

E-posta:tubaedaarpa@gmail.com

Dengeli ve sağlıklı beslenme için önemi vurgulanan ve fonksiyonel besin olarak adlandırılan probiyotikler, bağırsakta mikrobiyal dengeyi olumlu yönde etkileyen canlı besin kaynaklarıdır. Probiyotik besinlere; kefir, yoğurt, boza gibi içerisinde faydalı canlı mikroorganizma içeren besinler örnek verebilir. Bu çalışmada, Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi beslenme ve diyetetik bölümü ve hemşirelik bölümü öğrencilerinin probiyotik bilgi düzeyi ve probiyotik besin tüketim durumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerim 360'ı kız, 113'ü erkek ve 228'i beslenme ve diyetetik, 245'i ise hemşirelik bölümü olmak üzere toplam 473 öğrenci katılmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmış ve veri toplama aracı olarak anket formu uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin boy ortalamaları: 1.66 ± 0.08 m, ağırlık ortalamaları ise 60.58 ± 11.12 kg'dır. Öğrencilerin Beden Kitle İndeksi değerleri: %78'i normal ve %12'si şişman olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin %68'i öğlen yemeğini ve %24'ü kahvaltıyı atlamaktadır. Öğrencilerin; %66'sı beyaz ekmeği, %75'i çayı ve %49'u peyniri her gün tüketmektedir. Öğrencilerin %70'i, probiyotik besinleri tüketmektedir. Öğrencilerden bu besinleri tüketenlerin %34,2'sinin tavsiye üzerine tükettiği; tüketmeyenlerin ise %17.5'inin bilmedikleri ve %11.2'sinin de ihtiyaç duymadıkları için tüketmedikleri belirlenmiştir. Probiyotik süt ürünleri en çok sindirim sistemi problemleri (%35.5) için tüketilirken; probiyotik peynirlerin en çok tüketilen ürün olup tüketim puanı %50.3 olarak saptanmıştır. Probiyotik bilgi düzeyleri ile bölüm karşılaştırıldığında ise hemşirelik ve beslenme diyetetik bölümü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($0.053>p$).

Abstract Book
(Oral Presentation)

Bu araştırmanın sonucunda beslenme dersi alan öğrencilerin probiyotik besinin ne demek olduğunu bilmekte ve günlük beslenmelerine probiyotik ürünleri dahil etmektedirler. Daha sağlıklı bir nesil yetiştirebilmek için genç bireylerin sağlıklı beslenmeye teşvik edilmesi, bilgilendirilmesi, doğru davranış ve tutum sergilemeleri sağlanmalıdır. Böylelikle sağlıklı bir şekilde beslenen genç bireyler ilerleyen yaşlarda ortaya çıkabilecek beslenmeye bağlı oluşan kronik hastalıklardan korunmuş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Probiyotik, Beslenme, Sağlık

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN AĞRI
KONTROLÜNDE KULLANILAN
NONFARMAKOLOJİK YÖNTEMLERE İLİŞKİN
BİLGİLERİ

Nurşen KULAKAÇ¹, Aylin AYDIN SAYILAN², Sevda
UZUN¹, Özge KARAGÖZ², Ebru DERELİ²

*1 Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü*

*2 Kırklareli Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik
Bölümü*

Ağrı kavramının en geçerli tanımı, Uluslararası Ağrı Araştırmaları Birliği tarafından yapılmıştır. Bu tanıma göre ağrı; “vücudun belli bir bölgesinden kaynaklanan doku harabiyetine bağlı olan veya olmayan, kişinin geçmişteki deneyimleriyle de ilgili, hoş olmayan emosyonel bir duyum” olarak tanımlamaktadır. Ağrının kontrolünde farmakolojik yöntemin kullanılmadığı durumlarda veya farmakolojik yöntemin etkisini artırmak için farmakolojik olmayan yöntemlerden de yararlanılmaktadır. Farmakolojik olmayan yöntemler, ağrının ilaç dışı yöntemlerle kontrol edilmesidir.

Araştırma, öğrenci hemşirelerin ağrı kontrolünde kullanılan farmakolojik olmayan bazı yöntemlere ilişkin bilgilerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırma örnekleminin Gümüşhane Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu 2017-2018 öğretim yılı bahar dönemi temel hemşirelik meslek derslerini alan 400 öğrenci oluşturmuştur. Gönüllük esasına dayalı olarak yapılan çalışmaya 253 öğrenci katılmıştır. Veriler araştırmacı tarafından geliştirilen anket ile toplanmıştır.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Öğrencilerin %32.8'i 1. Sınıf, %62,5'i kız, yaş ortalamaları 20,8'dir. %78.8'inin daha önceden ağrı deneyimi yaşadığı; ağrı deneyimi yaşayanların %47.4'ünün farmakolojik yöntemleri kullandığı; kullandıkları nonfarmakolojik yöntemler arasında müzik, reiki, akapunktur, masaj, bitkisel tedavi, dua okuma, sıcak ve soğuk uygulama olduğu bulunmuştur.

Öğrencilerin klinik uygulamalarda ağrısı olan bireye bakım verme durumu %71.1 evet bulunmuştur. Evet diyenlerin %54.2'si farmakolojik yöntemleri kullanmıştır. Öğrencilerin ağrı yönetiminde kullanılan nonfarmakolojik yöntemlerden; biyoenerji hakkında %49.4 hiç bilgim yok, raiki %71.1 hiç bilgim yok, ayurveda %71.5 hiç bilgim yok, akapunktur %36.8 biliyorum, masaj %81.4 biliyorum, bitkisel tedavi %67.2 biliyorum, meditasyon %38.3 biliyorum, renk terapisi %43.5 hiç bilgim yok, yoga %49.0 biliyorum, müzik terapi %68.0 biliyorum, kaplıca %71.1 biliyorum, dua okuma %81.8 biliyorum ve sanat terapi %27.7 biliyorum olarak bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ağrı, ağrı kontrolü, farmakolojik olmayan yöntemler, öğrenci hemşire.

ISPARTA'NIN ESTETİK KAYGISI: DENTAL
FLOROZİS

Uğur Burak TEMEL

*Süleyman Demirel Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi,
Restoratif Diş Tedavisi Anabilim Dalı, Isparta.
dttemel@gmail.com*

Flor elementi, tüm elementlerin en elektronegatif ve en aktiftir. Doğal içme suyu ve kaynaklarında flor konsantrasyonu günlük optimal flor dozundan daha yüksek olan coğrafi bölgelerde yaşayan bireylerde görülen endemik florozis günümüzde majör bir halk sağlığı problemidir. Bu bölgelerden bir tanesi de Isparta ilimizdir. Bu nedenle bu bölgelerde kişisel bakım sırasında ve yiyeceklerden alınan günlük doz hesaplandıktan sonra sudaki florür miktarının düzenli olarak kontrol edilmesi, florozisin oluşmaması için büyük önem taşımaktadır.

Çocuk ve erişkin hastalarda florürün topikal ve sistemik olarak uygulanmasının, çürük oluşumunu engellediği

kanıtlanmıştır. Ancak minenin gelişimi sırasında aşırı dozda florürün alınması dişlerde florozise neden olmaktadır. Dental florozisde, mine yüzeyinde tebeşirimsi beyaz alanlar, sarıdan koyu kahverengiye kadar değişen renklemeler ve yüzey poröziteleri gözlenir. Dental florozisten kaynaklanan diş renklemeleri hastalarda tedavi gerektiren estetik kaygılara ve psikolojik problemlere yol açmaktadır.

Dental florozisin yarattığı estetik sıkıntılar ve problemler için diş hekimliği pratiğinde bir çok tedavi alternatifleri sunulmaktadır. Bunlardan bazıları, gülüş hattındaki dişlerin estetik dolgu materyalleri ile kaplanması, laminate veneer ve kron uygulamaları gibi invaziv ve diş dokusunu zayıflatan maliyeti yüksek yaklaşımlardır. Ancak dental florozis vakalarında son zamanlarda mikroabrazyon, ofis ve ev tipi ağartma tedavisi gibi yöntemlerle de başarılı tedaviler gerçekleştirilmektedir. İnvaziv olmayan bu koruyucu estetik yaklaşımlar tek tek kullanılacağı gibi birlikte kombine edilerek de kullanılabilir. Bu tedavilerin hangi vakalarda kullanılması gerektiği hekimler tarafından iyi bilinmelidir. Bu tedavilerin hekimler tarafından doğru ve uygun bir şekilde uygulanması, bölge için varolan bir sorunun ortadan kalkmasına, bunun yanında diğer pahalı ve diş zarar veren estetik yaklaşımların terk edilerek ekonomiye katkı sağlayacağı düşünülebilir.

Anahtar Kelimeler: Florozis, Mikroabrazyon, Ofis tipi ağartma, Ev tipi ağartma

HEMŞİRELİK BÖLÜMLERİNDE KALİTE İLE İLGİLİ DERSLERİN YERİ VE ÖNEMİ

Ayça KARAHAN , Gamze YORGANCIOĞLU
TARCAN

*Pamukkale Üniversitesi, Kale Meslek Yüksekokulu,
Yönetim ve Organizasyon Bölümü, akarahan@pau.edu.tr*

*Hacettepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü*

Hastaların kalite ilgili konularda daha ilgili ve duyarlı olmaya başlamasıyla ve kalitenin hastaların aldıkları hizmetten memnuniyetleriyle doğrudan ilişkisinin birçok çalışmada ortaya konmaya başlanmasıyla sağlık kurumları yöneticileri hastanelerde kalite uygulamalarına

daha çok önem vermeye başlamış ve verilmekte olan hizmetin kalitesini arttırmak sağlık kurumları yöneticilerinin önemli amaçlarından biri olmaya başlamıştır. Böyle bir ortamda sağlık kurumlarında kurulan kalite birimleri, kaliteyi arttırmaya yönelik çalışmalarda hastalarla daha yakın ilişki içerisinde olan hemşirelerden destek almaya çalışmaktadırlar. Hemşire işgücü hastalara daha kaliteli bir hizmet verilmesinde büyük bir rol oynamaktadır. Bu nedenle hemşirelerin kaliteyle ilgili konularda bilgi sahibi olmalarının önemli olduğu düşünülmektedir. 2017 yılı ÖSYM yerleştirme kılavuzunda Hemşirelik Fakülteleri'nin Hemşirelik Bölümlerinin toplam kontenjanı 116 üniversitede yaklaşık 14.000 olarak açıklanmıştır. Bu araştırma kapsamında bu üniversitelerde öğrencilere kaliteyle ilgili dersler verilip verilmediği ve kaliteyle ilgili derslerin içerikleri incelenecek, üniversitelerde verilen eğitimde kalite derslerinin yeri ve önemi açıklanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Kurumları Yönetimi, Kalite, Hemşirelik Bölümü

SAĞLIK SEKTÖRÜNDE İFŞA: 115 HAMİLE ÇOCUK OLAYI'NIN İFŞA BOYUTU

Murat KAYALAR

İfşa, örgütlerde etik değerlerin ihlaliyle caydırıcı bir etki yapmaktadır. Örgütlerde bilgiye erişme hakkı olan ve sezdiği etik dışı uygulamalardan rahatsız olan ve muhtemelen kamuoyunun da rahatsız olacağını düşünen kişiler gerek örgütün gerekse tüm kamuoyunun dikkatini çekmek amacıyla sessizliği değil de tüm zorluklara rağmen ifşayı tercih edebilmektedirler.

Sağlık sektöründe bu ifşa olaylarının özellikle insani ve vicdani boyutundan dolayı diğer sektörlerle göre daha fazla yaşanması ve sessizliğin yerini ifşanın alması bir gerekliliktir.

Ülkemizde son aylarda yaşanan ve gündeme '115 Hamile Çocuk Skandalı' olarak yansıyan olay sağlık sektöründe bir ifşa örneği olarak karşımıza çıkmıştır.

Bu çalışmamızda 115 Hamile Çocuk olayı, ifşa bağlamında değerlendirilecek ve olay bu açıdan analiz edilecektir. Olayın vicdani ve etik yönü tartışması

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

kamuoyunda yeterince yapıldığından olay sadece ifşa türleri, ifşa süreci, prososyal davranış ve ifşa sonuçları boyutlarıyla ele alınacaktır.

**INVESTIGATION OF GRADUATE THESIS MADE
IN THE FIELD OF INTENSIVE CARE NURSING
IN TURKEY (1999-2017)**

Songül ÖZMEN¹, Nilgün AKSOY²

¹Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği

²Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Introduction: Intensive care nursing aims to optimize the physiological, psychological, emotional and social balance of the individual and to provide individual care that has a direct impact on his or her life.

Objective: The research was done as a descriptive. The purpose of this study is to examine the graduate thesis in the field of intensive care in terms of content and method in Turkey.

Method: The study consisted of 43 graduate theses, which can be reached in the full text and abstract of which is included in the records of Higher Education Council Thesis Center between 1999-2017 in intensive care nursing field. Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 23 package program was used when evaluating the data obtained in the study.

Findings: In Turkey, between 1999-2017, according to the higher education institutions of the central thesis of "intensive care nursing" key words there are 43 graduate thesis screening with 90.7% of the theses are graduate, 7% are doctorate (n: 3) and 2.3% are specialist theses. 18.6% of the theses made are the measurement of the level of knowledge of intensive care nurses.

Scale (n: 16), data collection form (n: 10), index (n: 2) inventory (n: 4) used in theses included in the research are given.

Discussion and Conclusion: In the studies of job satisfaction, motivation and burnout, intensive care nurses were found to have low job satisfaction, increased exhaustion levels and low motivation.

Key Words: Intensive Unit, Intensive care nursing, Nursing Care

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

**MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK
BİLİMLERİ FAKÜLTESİNDE STAJA ÇIKAN
ÖĞRENCİLERİN BULAŞICI
HASTALIKLARINDAN KORUNMA YOLLARI
HAKKINDAKİ TUTUMLARI VE BİLGİ
DÜZEYLERİ**

Yağmur AYDIN*

Öğrenci, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, yagmur201905@gmail.com

Kan yolu ile bulaşan bazı hastalıklar açısından sağlık çalışanları artık önemli bir risk grubu olarak kabul edilmektedir. Özellikle kan yoluyla bulaşan bazı hastalıklar sağlık çalışanlarının meslek hastalığı haline gelmiştir. Hastaneler infeksiyon etkenleri bakımından zengin bir ortam oluştururlar. Sağlık personeli verdiği sağlık hizmeti sırasında sıklıkla bu infeksiyon etkenleriyle temas eder ve bu temas ciddi infeksiyonlara yol açar. Her türlü koruyucu önlem alınmasına rağmen mesleki temaslarla enfeksiyon bulaşı hala devam etmektedir.

Bu çalışmada staja çıkan öğrencilerin hastane ortamında delici ve kesici aletle yaralanma deneyimlerinin olup olmadığı ve yaralanma durumunda alacakları önlemler konusunda tutumları ve bilgi düzeylerinin ölçülmesi amaçlanmaktadır.

Çalışma Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesinde yapılmıştır. 340 öğrenci basit rasgele örneklem yöntemi kullanılarak seçilmiş ve çeşitli sorulardan oluşan bir anket uygulanmıştır. Staja çıkan öğrencilerin bulaşıcı hastalıklardan korunma yolları hakkındaki tutumları ve bilgi düzeyleri araştırma projesi öğrencilerin bölümüne göre spss programında veriler girilerek 'independet t testi' yöntemi göre analiz edilmiştir.

'Bulaşıcı hastalıklar ile ilgili bilginizi nereden öğrendiniz?' sorusuna kitap diyenler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (p<0,05). 'Lisede ve (ya) üniversitede bulaşıcı hastalıklar ile ilgili eğitim aldınız mı?' sorusuna lise diyenler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (p<0,05). 'Bulaşma yollarından hangilerini duyduunuz?' sorusuna vektörle bulaşma diyenler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (p<0,05). 'Yakalanma riski yüksek olan gruplardan hangilerini

biliyorsunuz?’ sorusuna ailesinde bulaşıcı hastalık olan kişiler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0,05$). ‘Hepatit B hastalığından korunmak için neler önerirsiniz?’ sorusuna bone maske diyenler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. ($p<0,05$)

Çalışma Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesinde 340 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Çalışmaya sonuçları itibari ile bakıldığında bulaşıcı hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyi bakımından hemşirelik ve acil yardım ve afet yönetimi öğrencileri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Sonuç olarak çalışmamıza göre sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin büyük bir kısmının bulaşıcı hastalıklar hakkında bilgi sahibi oldukları görülmektedir. Fakat bilgi düzeylerinin artırılması gerekmektedir. Üniversitemizle ilgili olarak bulaşıcı hastalıklar ve korunma yolları ile ilgili seminerlerin düzenlenmesi konusunda önemli bir istek ve gereklilik olduğu anlaşılmaktadır.

TRAKEOSTOMİSİ OLAN HASTAYA KANİTA DAYALI HEMŞİRELİK BAKIMI

İlkin YILMAZ¹, Demet ÇELİK², Velat AÇAR³

1, 2, 3Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi,
35340, İnciraltı, İzmir

2demetcelik123@gmail.com

Bilinen en eski ve en sık yapılan cerrahi uygulamalarından birisi olan trakeostomi, boyun ön yüzünde ve trakeada bir kesi oluşturarak, trakeaya direkt bir havayolu açmak anlamına gelmektedir. Genellikle yoğun bakım ünitelerinde solunum yetmezliği gelişen hastalarda ölü boşluğu azaltarak solunum iş yükünü azaltmak, aspirasyonu kolaylaştırmak, yutkunma ve hareket kabiliyetini desteklemek, üst hava yolu kanserlerinde görülen tümör obstrüksiyonları veya yabancı cisim aspirasyonunda havayolu açıklığını sağlamak amacıyla acil veya planlı olarak gerçekleştirilir. Trakeostomi bakımı, hemşirenin sorumluluğunda yapılan ve tamamen aseptik tekniklere uygun olarak gerçekleştirilen kanül temizliği, trakeostomi bağlarının değişimi, kaf bakımı ve aspirasyon uygulamalarını içermektedir. Trakeostomi bakımı, güncellenmiş kanıta

dayalı bilgilerden yararlanılarak hazırlanan klinik protokoller doğrultusunda yapılmalıdır. Kanıta dayalı olmayan her bir uygulama, komplikasyon gelişme riskini ve kullanılan malzeme maliyetini arttırmakta, bakımın kalitesini düşürmektedir. Hastalarda kanıta dayalı olarak verilmeyen bakım sonucunda enfeksiyon, kanülün yerinden çıkması, kanama ve hipoksemi gibi hayatı tehdit edebilecek düzeyde olan komplikasyonlar gelişebilmektedir. Bunun sonucunda ise tekrarlı yatışların sayısında artış görülebilmektedir.

Literatürde yer alan kanıta dayalı rehberlere göre; stoma bakımının SF ile günlük olarak yapılması, steril spançların kirlendikçe değiştirilmesi, trakeostomi bağı ile cilt arasında bir parmak boşluk bırakılması ve bağların kirlendikçe değiştirilmesi, stoma etrafının temiz ve kuru tutulması, iç kanülün gözle görülen kirliliğinin günde üç kez kontrol edilmesi, iç kanülün 1:1 sulandırılmış hidrojen peroksit içinde 15 dk bekletilmesi ve SF ile durulanarak temizliğinin günlük olarak yapılması, kaf basıncının ventilatöre bağlı olan erişkin hastalarda 20-25 cmH₂O olacak şekilde ayarlanması, kaf basıncının 8-12 saatte bir veya her vardiya değişiminde kontrol edilmesi ve lüzum halinde aspirasyon yapılması önerilmektedir.

Trakeostomi bakımında hemşirelere önemli sorumluluklar düşmektedir. Hemşirelerin komplikasyonları önlemek, hava yolu açıklığını sürdürmek, bakımda kaliteyi arttırmak amacıyla kanıta dayalı rehberlere uygun olarak bakım vermesi gerekmektedir. Bu nedenle, hemşirelerin güncel literatürü takip etmesinin, klinik protokoller geliştirmesinin ve bunları hizmet içi eğitimlerle destekleyerek uygulamada kullanılmasının önemli olacağı düşünülmektedir.

**AFET YÖNETİMİ KONUSUNDA LİSANSÜSTÜ
DÜZEYDE YAYIMLANAN TEZ
ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ (1998-2017),
TÜRKİYE**

Gürkan YILMAZ¹, Kemal TORPUŞ¹, Galip USTA²

*1 Artvin Çoruh Üniversitesi, Artvin Meslek Yüksekokulu,
Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, ARTVİN,
TÜRKİYE*

*2 Artvin Çoruh Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu, İlk ve Acil Yardım Programı, ARTVİN,
TÜRKİYE*

Afet, bir topluluğun veya toplumun işleyişini ciddi biçimde bozan ve toplumun kendi kaynaklarını kullanarak baş edebilme yeteneğini aşan insani, ekonomik veya çevresel kayıplara neden olan olaydır. Afetler kökenlerine göre beşeri ve doğal afetler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Ülkemizde meydana gelen afetler incelendiğinde ise beşeri kaynaklı afetlerden ziyade doğal kaynaklı afetlerin ön planda olduğu görülmektedir. Ülkemizde afet yönetimi konusunda önemli adımlar atılmış olsa da halen istenilen seviyeye ulaşamamıştır.

Bu çalışmada özellikle 17/08/1999 Marmara depreminden sonra yapılan lisansüstü düzeyde; doktora, tıpta uzmanlık, yüksek lisans ve sanatta yeterlilik alanında yayımlanmış tezlerin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezinden Tarama Metni; Afet Yönetimi, Aranacak Alan; Tümü, İzin Durumu; Tümü Ve Tez Türü: Tümü olarak belirlendikten sonra yapılan literatür taramasında 1998-2017 yılları arasındaki 256 adet yayımlanmış teze ulaşılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 24.0 istatistik paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir.

Çalışmamızda afet yönetimi konusunda lisansüstü düzeyde yayımlanan tezlerin % 74,6'sı (n=191) yüksek lisans, %21,9'u (n=58) doktora ve %3,1'in (n=8) tıpta uzmanlık düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. 1999 yılından sonra tezlerin en fazla %12,1'i (n=31) 2015 , %9,8'i (n=25) 2014 ve %9'unun (n=23) 2016 yılında yayımlandığı tespit edilmiştir. 1999 yılından önce ise sadece 1 adet tez çalışması yapıldığı tespit edilmiştir.

Afet yönetimi konusunda lisansüstü çalışma yapan öğrencilerin alanları değerlendirildiğinde; %23,8'i (n=61) Kamu Yönetimi, % 12,9'u (n=33) Jeodezi ve Fotogrametri ve % 9,8'inin (n=25) Endüstri ve Endüstri Mühendisliği alanından olduğu tespit edilmiştir.

Afet yönetimi konusunda 1999 Marmara depremi öncesinde yapılan tez çalışmaların yok denecek kadar az olduğu fakat ülkemiz için milat kabul edilen 1999 Marmara depremi sonrası lisansüstü düzeyde 256 adet tez çalışmasının yapılmış olması konuya verilen önem derecesi ile bağdaştırılabilir. Afet yönetimi konusunda en fazla çalışmanın kamu yönetimi alanında lisansüstü öğrenim gören bireyler tarafından yapılmış olması afet yönetimi alanına özgü lisansüstü programların yeterli sayıda olmayışı ile açıklanabilir.

Anahtar Kelimeler: Afet Yönetimi, Afet, Yükseköğretim, Afet Yönetimi Konusunda, Lisansüstü Eğitim

**CERRAHİ ASİSTANLARIN
ANTİKOAGULAN/ANTIAGREGAN İLAÇLAR ve
BU İLAÇLARIN PERİOPERATİF YÖNETİMİ İLE
İLGİLİ TUTUMLARININ İNCELENMESİ**

Arzu KARAVELİ

*S.B.Ü. Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği, Antalya, Türkiye*

Cerrahi prosedüre alınacak olan ve antikoagulan/antiagregan kullanan hastaların perioperatif dönemde ilaç yönetimi oldukça güçtür.

Çalışmamızda; cerrahi asistanlarının antikoagulan/antiagregan ilaçlar ve bu ilaçların perioperatif yönetimi konusunda hem tutumlarının incelenmesi hem de farkındalıklarının artırılması amaçlanmıştır. Bu amaçla, hastanemizde görev yapmakta olan anestezi asistanları dışındaki tüm cerrahi asistanlara demografik bilgileri ve antikoagulan/antiagregan ilaçların perioperatif dönemde yönetimi hakkında tutumlarını sorgulayan bir anket formunu doldurmaları istenmiştir.

Cerrahi asistanların yaş ortalaması 28,92±1,87 yıl olup %80,7'si erkek, %47,4'ü 2-3 yıllık asistandı. Cerrahi

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

asistanların bölümlere göre dağılımı tablo 1’de gösterilmiştir.

Asistanların %50,9’unun eğitimleri süresince bu ilaçlarla ilgili eğitim almadıklarını, %91,2’i ise bu ilaçlar arasındaki farkı bildiğini belirtmiştir. Asistanların sadece %19,3’ü operasyona alınacak olan hastalarının ilaçlarının bizzat kendisi tarafından sorgulandığını belirtirken, %57,9’u bunun yardımcı personel tarafından yapıldığını belirtmiştir.

Bu ilaçları kullanan tüm hastalardan kan tahlili istediklerini ancak hastalarının sonuçlarını anestezi ve/veya kardiyolojiye konsülte ettiklerini (%93) ve preoperatif dönemde tedavilerini sonlandırdıklarını (%93) bildirmiştir. Asistanların %89,5’i perioperatif dönemde bu tedavilere ara verilmesinin ve/veya tedaviye devam edilmesinin gelişebilecek olası komplikasyonları bildiğini belirtirken %1,8’i hiç bilmediğini belirtmiştir.

Gelişmekte olan ülkelerde yaşlı hasta sayısındaki artışa paralel olarak bu hastaların cerrahi operasyona alınması da gün geçtikçe artış göstermektedir. İleri yaştaki hastalar, yandaş hastalıkları nedeniyle, antikoagülan/antiagregan ilaçları sıklıkla kullanmaktadır. Perioperatif dönemde bu ilaçların geçici olarak kesilmesi tromboemboli riskini artırırken, devam edilmesi özellikle invaziv girişimlerde kanama riskini arttırmaktadır. Bu sonuçların her ikisi de perioperatif mortaliteyi olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle perioperatif dönemde her hastanın tromboemboli ve/veya kanama riskleri ve antikoagülasyon tedavinin spesifik özellikleri dikkate alınarak bireysel doz ayarlamalarının yapılması ve köprüleme antikoagülasyonunun kullanılıp kullanılmayacağının belirlenmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Antikoagülan/antiagregan ilaçlar, perioperatif yönetim, anket.

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

**ANGLE SINIF III BİREYLERİN ORTODONTİK
TEDAVİLERİ SONRASINDA YAŞAM
KALİTESİNDE GÖZLENEN DEĞİŞİKLİKLER**

Fatih KAHRAMAN*, Mehmet UĞURLU*, Rıdvan
OKŞAYAN*, İlhan Metin DAĞSUYU*

*Ortodonti Anabilim Dalı, Eskişehir Osmangazi
Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Eskişehir, Türkiye.*

dr.fatihkahraman@hotmail.com

Angle Sınıf III iskeletsel anomali (maksiller ileriyim, maksiller gerilik veya her ikisinin kombinasyonu) prevalansının toplumlar arasında % 1.22 - % 26.7 gözlemlendiği bildirilmektedir. Sınıf III iskeletsel anomalili bireylerin yaşam kalitesi, diğer tip ortodontik maloklüzyonlu bireylere kıyasla düşük olmaktadır. Bu tip ortodontik problemlili bireylerin tedavisinde yüz maskesi kullanımı, chin-cup uygulamaları, mentoplate uygulamaları, veya ortognatik cerrahi uygulamaları sıklıkla tercih edilmektedir. Ortodontik tedavisi tamamlanan bireylerde ise fonksiyon, fonasyon ve estetik açıdan başarılı sonuçlar elde edilmektedir. Bireylerin kendilerine özgüveni artmakta ve sonuçta yaşam kalitesindeki artış yüksek oranlarda gözlenmektedir.

Bu sunumda, Angle Sınıf III iskeletsel anomalili ortodontik problemlili hastaların yaşam kalitesinde meydana getirebileceği değişiklikler hakkında bilgi vermek amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ortodonti, İskeletsel Anomali, Yaşam Kalitesi

**YAŞLILARDA OTONOMİ, DEPRESYON VE
ETKİLEYEN ETMENLER**

Gamze SARIKOÇ¹, Ümran SARI², Mehmet İlkin
NAHARCI³, Emine ÖKSÜZ⁴

*1 Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Hemşirelik
Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği AD.*

*2 Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Hemşirelik
Fakültesi, 4. Sınıf Öğrencisi gataumran41@gmail.com*

*3 Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Eğitim ve
Araştırma Hastanesi, Geriatri BD.,*

*4 Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Hemşirelik
Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği AD.,*

Bu çalışma ile 65 yaş üstü bireylerde otonomi ve depresyon arasındaki ilişkinin incelenmesi ve bu değişkenleri etkileyen etmenlerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırma Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi Geriatri polikliniğinde izlenen 65 yaş üstü bireylerden araştırmaya katılmak isteyen 75 kişi ile yürütülmüştür. Araştırmanın yapılabilmesi için etik kurul izni ve kurum izni alınmıştır. Araştırmanın veri toplama formları “Tanıtıcı Bilgi Formu”, “Otonomi Değerlendirme Ölçeği” ve “Geriatrik Depresyon Ölçeği” dir.

Araştırmaya katılan hastaların geriatrik depresyon ölçek puan ortalamaları 11.86 ± 6.88 ; otonomi değerlendirme ölçek puan ortalamaları -10.03 ± 9.80 ’dır. Otonomi ile depresyon arasında negatif yönde ilişki tespit edilmiştir ($r = -0.505$; $p = 0.001$). Kronik hastalığa sahip olma, cinsiyet, medeni durumu ve eğitim durum gibi özellikler hastaların otonomi ölçek puanları arasında fark oluşturmamıştır. Bununla birlikte cinsiyet ve eğitim durumuna göre katılımcıların depresyon ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Çalışmanın ilk sonuçları bu şekilde özetlenmiş olup, çalışma devam etmektedir.

İlerleyen yaş ile birlikte fonksiyonel otonomi bağımsızlığı azalmaktadır. Bu durum geriatrik depresyonun nedenlerinden biri olarak düşünülebilir. Bu nedenle yaşlılara yönelik bağımsızlıklarının destekleyecek sosyal faaliyetlerin planlanması, bu grubun

ihtiyaçlarına yönelik toplumsal farkındalık oluşturulması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Otonomi; depresyon; geriatri

**UNOBSERVED BUT VERY IMPORTANT:
NURSING AND POLITICS (A NARRATIVE
REVIEW)**

Zümra ÜLKER DÖRTTEPE¹, Zekiye ÇETİNKAYA
DUMAN²

1Lecturer, Usak University, zumra.dorttepe@usak.edu.tr

2Professor Doctor, Dokuz Eylul University,

One of the professions affected by political change and influencing political change is nursing. The policy and political processes are perceived by nurses as unfamiliar and often avoided. Isn't it the case that nurses should influence the standardization of policies about the health protection and development? Despite the fact that nursing discipline agrees with the expectation of this, it seems that this effect is actually reflected at a low level.

This narrative review of the literature evaluates the following:

Concepts, definitions and processes related to "health, nursing and politics",

Barriers and facilitators affecting the involvement of nurses to the politics.

A review of the literature has been done in databases including CINAHL, EBSCO, PubMed, ISI Web of Science and Google Scholar between 1996 and 2018. Search terms were "policy, politics, nursing, policy involvement, health policy, advocacy, power, leadership, political influence".

After the literature search, 27 studies met the inclusion criteria for a full review and were summarized using qualitative narrative approach. It is stated in the studies that the specific terminology of politics and the policies and political processes of nations should be known by nurses. Besides, following the national/international nursing institutions, using evidence-based practice, creating and evaluating opportunities and using power related competencies were determined to be important.

Abstract Book
(Oral Presentation)

The findings of this study suggest that factors about nursing and politics are diverse. It is not impossible to influence health politics and take active part in it, even if it does not seem easy in terms of nursing discipline. As a result, it is obvious that the services to be carried out as a discipline are the policy that should be taken seriously where to carry our profession.

Key Words: Policy, Politics, Nursing, Policy involvement, Political influence.

ÜLKEMİZDE TIBBİ OLARAK KULLANILAN
ALCEA DISSECTA VE CICHORIUM INTYBUS
BİTKİLERİNİN ANTI-ÜREAZ VE
ANTİKOLİNESTERAZ AKTİVİTELERİNİN
İNCELENMESİ

Turgut TAŞKIN

Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, İstanbul,
Türkiye,

E-mail: turguttaskin@marmara.edu.tr

Alcea L. cinsi Malvaceae familyasında yer alır ve dünya çapında yaklaşık 70 tür ile temsil edilmektedir. *Alcea dissecta* (Baker) Zoh. bitkisi ülkemizde Govik olarak bilinir ve yara, astım tedavisinde kullanılır (1,2). *Cichorium intybus* L. Asteraceae familyasına ait bir Akdeniz bitki türüdür. Bu tür ülkemizde yara ve diyabet tedavisinde kullanılmaktadır (3). Yapılan literatür taramasında bu türlerin anti-üreez ve antikolinesteraz aktiviteleri hakkında bilimsel bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bundan dolayı bu çalışmamızın amacı, *Alcea dissecta* ve *Cichorium intybus* bitkilerinden maserasyon ve Soxhlet yöntemi kullanarak farklı ekstraktlar elde etmek daha sonra bu ekstraktların antioksidan, anti-üreez ve antikolinesteraz aktivitelerini karşılaştırmalı olarak incelemektir.

Bitkilerden Soxhlet ve maserasyon yöntemi ile elde edilen petrol eteri, kloroform, etanol ve etanol: su (1:1, v/v) ekstraktlarının antioksidan aktiviteleri DPPH, TEAC, FRAP ve CUPRAC yöntemleri kullanarak incelendi (3). Ayrıca elde edilen farklı ekstraktların indofenol yöntemi ile anti-üreez; Ellmann yöntemi ile de antikolinesteraz aktiviteleri tespit edildi.(4,5).

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Bu çalışmadan elde edilen verilere göre, *Alcea dissecta* ve *Cichorium intybus* bitkilerinden Soxhlet ve maserasyon yöntemi kullanılarak elde edilen etanol: su (1:1, v/v) ekstraktları diğer ekstraktlara göre güçlü antioksidan aktivite gösterdiği tespit edildi. Ayrıca *Alcea dissecta* bitkilerinden elde edilen maserasyon etanol ekstraktı ve *Cichorium intybus* bitkilerinden elde edilen maserasyon kloroform ve Soxhlet etanol: su (1:1, v/v) ekstraktları diğer ekstraktlardan daha güçlü anti-üreez ve antikolinesteraz aktivite gösterdiği saptandı.

Anahtar Kelimeler: *C. intybus*, *A. dissecta*, Antioksidan, Anti-üreez, Antikolinesteraz

SİNAPTİK PLASTİSİTE

Ghusson ISMAEL, Mustafa SAYGIN

Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji
AD, Isparta.

Sinaptik plastisite, merkezi sinir sisteminin çevresel değişimlere uyum gösterebilme yeteneğidir. Sinaps, nöronların veya nöron olmayan hücrelere mesaj iletilmesine olanak tanıyan özelleşmiş bağlantı noktalarıdır. Sinapslar, elektriksel ve kimyasal olmak üzere iki türü vardır. Merkezi sinir sisteminde kullanılan sinapsların hemen tümü kimyasal sinapslardır. Nörotransmitterlerin postsinaptik zarında bulunan bir protein reseptöre tutunarak hücre üzerindeki etkilerine göre iki tip kimyasal sinaps vardır; Sodyum kanallarını açanlar uyarıcıdır (EPSP), potasyum ve klor kanallarını açanlar ise inhibe edicidir (IPSP). Uyarıların bir sinir ağı içinde birbirini kolaylaştırma ve inhibe etme mekanizmaları ile sinir sisteminin bütünleştirici ve düzenleyici faaliyetini gösterir. Bu etkilerden dolayı periferik sinirlerden kalkan uyarılar beyine giden yol üstündeki sinapslardan geçerken değişikliğe uğrar. Sinaptik alanların artışı çevresel uyarlardan artışı kendini gösterir. Çevresel uyarlardan nöron büyüme faktörü (NGF), BDNF, NGF, NT-3, NT-4 gibi nörotrofik faktörlerin salınımını tetikler. Bu faktörler hücrenin uyarana karşı uyumunu sağlarken bir yandan da apoptoza engel olarak hücrenin atrofiye gitmesini engelleyerek oluşan kök hücreleri olgun nöronlara dönüşmesi sağlanır. Fiziksel egzersiz, dengeli bir uyku çekmek ve uyarılarla zengin bir çevre içinde yaşamak nöroplastisiteyi olumlu

olarak etkilerken, stress ve yüksek kalorili diyet olumsuz etkiler.

Sinaptik plastisitenin, intrinsik ve ekstrinsik olmak üzere iki genel formu vardır. İntirinsik plastisite, sinaptik depresyon ve sinaptik fasilitasyon olmak üzere iki türü vardır. Sinaptik depresyonun olası mekanizması transmitterin tükenmesidir. Sinaptik fasilitasyon mekanizması ise Ca kalıntısı'dır. Ekstirinsik plastisite, presenaptik inhibisyon ve fasilitasyon olmak üzere iki türe ayrılmışlardır. Her ikisinde modülasyon hücresi (M1) presinaptik hücre ile bir axoaxonik sinaps yaparak, presinaptik hücrenin transmitteri serbest bırakma yeteneğini düzenler.

Duyusal girdilere kısa vadeli adaptasyonlarında, geçici davranışsal değişikliklerinde ve kısa süren hafıza şekillerinde, önemli rol oynayan kısa vadeli sinaptik plastisitenin çoğu biçimi, kısa süreli patlamalar şeklinde aktivasyona neden olan geçici presinaptik sinir terminallerinde kalsiyum birikimi ile tetiklenir.

Daha yeni tanımlanan sinaptik plastisite biçimleri homeostatik plastisite, belirli bir hücre üzerindeki tüm sinapsların gücü, aktivitedeki uzun süreli değişikliklere tepkisinden ayarlanır. Metaplastisite ise, uzun vadede plastisitede eksprese olan sinaps kapasitesinin aktivitesinin etkisine işaret eder.

Anahtar Kelimeler: Sinaps, Sinaptik plastisite, Nöroenezis

SAĞLIK TEKNİKERLİĞİ ÖĞRENCİLERİ MADDE BAĞIMLILIĞINA NASIL BAKIYOR?

Mehtap KIZILKAYA¹

*1Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Aydın /
mehtap.kizilkaya@adu.edu.tr*

Madde bağımlılığı günümüzde hala önemini koruyan bir sağlık sorunudur. Sağlık bölümünde öğrenim görmek önemli sağlık sorunlarını ele almada ayrıca önemlidir.

Bu araştırma, sağlık bakım teknikerliği öğrencilerinin madde bağımlılığına yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Tanımlayıcı fenomenolojik tipte yapılan araştırma, sağlık bakım teknikeri yetiştirilen ön lisans programında eğitimini sürdüren, ruh sağlığı dersi almamış olan ve

çalışmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden 51 öğrenciyle 15 Mart 2017- 15 Mayıs 2017 tarihleri arasında yapılmıştır. Veriler, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılarak toplanmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere yaş, cinsiyet, çalışma durumu, madde kullanma durumu gibi sorulardan oluşan bilgi formu ile öğrencilerin madde bağımlılığına yönelik görüşlerini ortaya koymak amacıyla üç adet açık uçlu sorudan oluşan soru formu verilmiştir. Öğrencilere sorulan açık uçlu sorular;

1. Madde bağımlılığı denildiğinde neler düşünüyorsunuz? Yazınız.

2. İnsanların madde kullanma nedenleri sizce neler olabilir? Yazar mısınız?

3. Madde bağımlılığını önlemeye ilişkin sizin önerileriniz nelerdir?

Verilerin değerlendirilmesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Analiz için veriler anlamlarına göre bölünerek kodlanmış belirli bir anlam etrafında birbiri ile ilgili kodlar bir araya getirilerek kategoriler ve temalar oluşturulmuştur.

Öğrencilerin %70'inin kadın olduğu, %60'ının halen sağlık alanında çalıştığı, %25'inin sigara içtiği ve sigara dışında %4 oranında alkol tüketildiği belirlenmiştir. Dokümanların incelenmesi sonucunda birbiriyle ilişkili iki temel kategori ve her bir kategori ile ilgili tema ve alt temalar ortaya çıkmıştır. Madde bağımlılığının oluşmasına yönelik bireysel tercih kategorisinde; kişilik özelliklerinden kaynaklanan ve çevreden kaynaklanan nedenler iki tema, madde bağımlılığının hastalık olduğuna yönelik kategoride ise ailesel yatkınlık ve sonradan edinilen olmak üzere iki tema saptanmıştır.

Sonuç olarak öğrenciler, madde bağımlılığını bir hastalık olarak düşünmektedirler. Bireylerin, merak nedeniyle madde kullanmaya başladıklarını, sorunlarını çözemedikleri için madde kullanmaya devam ettiklerini ifade etmektedirler. Öğrenciler madde bağımlılığına yönelik farkındalık çalışmalarının yapılmasını, riskli gruplara sorun çözme konusunun öğretilmesini ve yasal düzenlemelerin gözden geçirilmesini önermektedirler.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, Sağlık teknikerliği, Madde bağımlılığı.

**SON SINIF FİZİYOTERAPİ VE REHABİLİTASYON
BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN KARPAL TÜNEL
SENDROMU HAKKINDAKİ BİLGİ**

DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tuba İNCE PARPUCU*, Zeliha BAŞKURT*, Ferdi
BAŞKURT*

** Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*

Karpal tünel sendromu (KTS) en sık rastlanan tuzak nöropatidir. Median sinir, bilek düzeyinde, karpal tünel içerisinde kompresyona uğrar. Karpal tünel sendromunun çoğu idiopattiktir. Diğer nedenler ise sistemik bozukluklar, lokal faktörler ve aşırı kullanım/çaba gerektiren faktörlerdir.

Bu çalışmanın amacı lisans düzeyindeki fizyoterapi öğrencilerinin karpal tünel sendromu hakkındaki bilgi düzeylerini ve karpal tünel sendromu hakkında aldıkları eğitimlerin yeterliliklerini değerlendirmektir.

Çalışmaya Süleyman Demirel Üniversitesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü 4. Sınıflarından 88 öğrenci dahil edilmiştir. Bu çalışma kesitsel bir araştırma olarak planlanmıştır. Tanımlayıcı tipte bir çalışmadır. Katılımcıların demografik bilgileri kaydedilmiş ve katılımcılara KTS semptomları, KTS nin en iyi tanımı, KTS özellikleri ve nedenleri (12 soru), KTS önleme yaklaşımları (6 soru), ile ilgili bilgi düzeylerini ölçen toplam 20 soruluk çalışma grubu tarafından oluşturulan bir anket uygulanmıştır. Tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır.

Araştırmaya % 27,3'ü erkek, % 72,7'si kadın toplam 88 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin yaş ortalaması $21,98 \pm 2,48$ 'dir. Öğrenciler KTS semptomları sorusuna %97,7 oranında doğru cevap vermiştir. KTS nin en iyi tanımı sorusuna ise %52,3 oranında doğru cevap vermiştir. KTS özellikleri ve nedenleri ile ilgili sorularına en düşük %31,8, en yüksek % 98,9 oranında doğru cevap vermiştir. KTS önleme yaklaşımları ile ilgili sorularına en düşük %5,7, en yüksek % 67,0 oranında doğru cevap verirken kararsız kalma oranının da yüksek olduğu görülmüştür. Literatürde fizyoterapistlerin karpal tünel sendromu ile ilgili eğitim ya da farkındalık düzeylerini araştıran çalışmalar kısıtlıdır. Bu çalışma ile karpal tünel sendromu

hakkındaki yetersiz bilginin hasta eğitimi ve tedavisini etkileyebileceğinden dolayı öğrencilerin karpal tünel sendromu ve risk faktörleri ile ilgili kısa süreli eğitimden ziyade devamlı eğitime gereksinim duydukları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: “Karpal tünel sendromu, Bilgi düzeyi, Üniversite öğrencileri”

**YAŞLILARDA KAN AKIMI KISITLANMASI İLE
KAS KUVVETLENDİRME UYGULAMASININ
KAS-İSKELET SİSTEMİNE ETKİSİ: SİSTEMATİK
DERLEME**

Tuba İNCE PARPUCU*, Zeliha BAŞKURT*, Ferdi
BAŞKURT*

** Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*
tubaparpucu@sdu.edu.tr

Blood Flow Restriction (BFR) düşük yoğunluklu dirençli egzersizle kombine edildiğinde, yüksek şiddetteki dirençli egzersizle aynı kas hipertrofisini sağlamaktadır.

Bu çalışma, yaşlılara uygulanan kan akımı kısıtlanması ile kas kuvvetlendirme uygulamasının kas-iskelet sistemine etkisi ile ilgili olan yayımlanmış çalışmaların gözden geçirilmesi ve çalışmalardan elde edilen verilerin sistematik biçimde incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada, 2007-2017 yılları arasında Google Akademik, Pubmed, Cochrane, Ovid, Science Direct, Embase, Cinahl ve Medline veritabanlarında “Blood Flow Restriction”, “older”, “elderly”, “Exercise”, “muscle strength”, ve “muscle size” anahtar kelimeleri kullanılarak tarama yapılmıştır. Çalışmanın son on yılda yapılmış olması, online tam metnine ulaşılabilmesi ve ulusal/uluslararası hakemli bir dergide yayınlanmış olması dahil edilme kriterlerini oluşturmaktadır. Olgu sunumları, panel sunumları, derlemeler, kongrelerde sunulan sözel ve poster bildiriler, yayınlanmamış tezler çalışma dışında bırakılmıştır. Detaylı literatür taraması sonucunda, 61 makaleye ulaşılmış, toplam 8 araştırma çalışmaya dahil edilmiştir.

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

Karabulut ve ark. (2010) çalışmasına bakıldığında, yapılan değerlendirmeler sonucu yaşlılarda düşük yoğunluklu BFR uygulaması yüksek yoğunluklu dirençli egzersiz kadar kas kuvvetini arttırmada etkin bulunmuştur. Cook ve ark. (2017) çalışmasına göre yüksek yoğunluklu dirençli egzersiz düşük yoğunluklu BFR uygulamasına göre kas kalınlığında ve kas kuvvetinde daha fazla artış sağlamıştır. Ozaki ve ark. (2011), Yasuda ve ark. (2014) ile Ozaki ve ark. (2010) çalışmalarına bakıldığında, BFR eğitim grubunda kas kalınlığında ve kas kuvvetinde anlamlı gelişme varken, non-BFR eğitim grubunda anlamlı gelişme elde edilmemiştir. Libardi ve ark. (2015) çalışmasına göre BFR eğitim grubunda ve non-BFR eğitim grubunda kas kalınlığında ve kas kuvvetinde benzer şekilde anlamlı gelişme elde edilmiştir. Vechin ve ark. (2015) çalışmasına bakıldığında, kas kuvveti gelişimi yüksek yoğunluklu dirençli egzersiz uygulamasında düşük yoğunluklu BFR uygulamasına göre daha fazla bulunmuştur. Patterson ve Ferguson (2011) çalışmasına göre yaşlılarda düşük yoğunluklu BFR uygulaması düşük yoğunluklu dirençli egzersiz uygulamasına göre daha fazla kas kuvveti artışı sağlamıştır.

Bu uygulama yaşlılarda pratik ve güvenli olmasından dolayı sarkopeniyi önlemede önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: “Blood Flow Restriction, Older, Muscle strength, ve Muscle size”

**EMAMECTIN BENZOATE: IS THERE ANY
GENOTOXIC RISK?**

Gülçin YAVUZ TÜREL¹, Vehbi Atahan TOĞAY¹, Dilek AŞCI ÇELİK¹, Eda EVGEN TÜLÜCEOĞLU¹, Pınar ASLAN KOŞAR¹

*1- Department of Medical Biology, Faculty of Medicine,
Süleyman Demirel University
gulcinturel@sdu.edu.tr*

Pesticides have a great importance in the increase of agricultural productivity and maintaining of public health. However, many pesticides lead to many diseases from acute poisoning to cancer, due to unconscious dosing practices. Emamectin benzoate (EMB) is being

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

developed as a newer broad-spectrum insecticide for vegetables and has a very low application rate. Although it is an agriculturally preferred substance in terms of efficacy in low dose applications, toxicity should be assessed. In limited studies with Emamectin benzoate, the toxicity to the central nervous system has been proven in humans, but the molecular mechanism has not been clarified.

In this study, it was aimed to identify genotoxicity of EMB to human lymphocytes *in vitro* with alkaline comet assay.

Lymphocytes were isolated from one healthy female individual aged 28. EMB was applied in three different concentrations (LC1/10, LC1/25, LC1/50) and each dose incubated for one h and one group was left without application as control. Following, all samples were incubated at 37°C for one more h without EMB. The comet assay was applied under alkali conditions according to Singh et al. 1988. Slides were stained and photographed using fluorescence microscope. Images were analysed using OpenComet. Tail DNA percentage parameter was chosen to demonstrate DNA damage. Statistical analysis was performed via SPSS Statistics v20.0 by one-way ANOVA. $p < 0.05$ was considered significant.

The results showed that EMB cause slight increases in concentration-dependent DNA damage, but no statistically significant data were obtained.

Even if there was no statistically significant increase in DNA damage, still more comprehensive studies should be done. We believe our study will increase awareness about impacts on human health of EMB, a widely used pesticide and will contribute to other studies that we plan to do to reveal potential genotoxic mechanisms.

Key Words: Emamectin benzoate, DNA damage, Genotoxicity, Comet assay, Pesticide

**TAYLORİZM VE FORDİZM'İN ETKİLERİNİN
GÜNÜMÜZ PERSPEKTİFİ İLE
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Ramazan ERDEM¹, Merve UYSAL², Selin
EROYMAK³, Osman ŞENOL⁴

*Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Yönetimi, Isparta,
Türkiye*

*Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Yönetimi, Isparta,
Türkiye*

*Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Yönetimi, Isparta,
Türkiye*

*Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Yönetimi, Isparta,
Türkiye, osmansenol@sdu.edu.tr*

Taylor'un Bilimsel Yönetimin İlkeleri adlı çalışmasıyla ortaya çıkan Taylorizm, zamanın ve işçinin verimli kullanılması, standartlaşma gibi kavramlar üzerinde durmuştur. Fordizm ise Taylorizm'den beslenerek ortaya çıkmış, Ford Motor Company'nin kullanmış olduğu üretim bandı, üretim hacminin artmasıyla maliyetlerin düşürmesini hedefleyen ölçek ekonomisine neden olmuştur. Günümüz perspektifinde değerlendirildiğinde, Taylorizm ve Fordizm ölmemiş evrimleşmiştir. Parça başı ücret sistemi, sekiz saat çalışma şekli, üretim bantlarında robot kullanımı, artan üretimle artan çeşitlilik ve bunun neden olduğu tüketim bu akımların eseridir. Bu çalışmada kavramsal çerçevede Taylorizm ve Fordizm'e değinilmiş, günümüz perspektifinde değerlendirilmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak Taylorizmin ve Fordizmin bitmediği, evrim geçirdiği, domino taşları gibi devrilerek günümüze geldiği, farklı örneklerle karşımıza çıktığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Taylorizm, Fordizm, Taylorizm ve Fordizm'in Etkileri

**SAĞLIK SEKTÖRÜNDE DEĞİŞEN VE GELİŞEN
YENİ TRENDLER: MEVCUT DURUM
DEĞERLENDİRMESİ VE ÖNGÖRÜLER**

1. Merve UYSAL, 2. Selin EROYMAK
3. Osman ŞENOL

*Arş. Gör. Süleyman Demirel Üniversitesi,
merveuysal@sdu.edu.tr*

*Arş. Gör. Süleyman Demirel Üniversitesi,
selineroymak@sdu.edu.tr*

*Arş. Gör. Süleyman Demirel Üniversitesi,
osmansenol@sdu.edu.tr*

Sağlık kuruluşları, dinamik ve verilmesi gereken hizmetin önceden tahmin edilmesinin oldukça zor olduğu karmaşık yapılardır. Bu karmaşık yapılar pek çok risk faktörünü de içinde barındırmakta; yanlış tıbbi kayıtlara, yanlış doz hatalarına, malpraktise, yanlış teşhis ve tedaviye sebebiyet verebilmektedir. İnsanın olduğu her ortamda hata zaten kaçınılmaz iken sağlık sektörü gibi hatanın minimum olması gereken alanlarda bu konunun önemi daha da artmaktadır. Bu noktada insanlık teknoloji ve bilişimden yardım alarak bu hataları minimum seviyeye getirmeye çalışmaktadır. Bu durum ise sağlıkta pek çok yeni trendi beraberinde getirmekte; üç boyutlu yazıcılar, lazer teknolojileri, organ şeklinde davranan çipler, yapay zekâ ile bütünleşmiş yardımcı teknolojiler, nano-robotlar ve hastaların takibini yapan yazılımlar gibi son gelişmeler sektörde yerini almaktadır. Bununla birlikte gastrointestinal hastalıklar için gereksiz cerrahi işlemlerin önüne geçmek ve tedavide kolaylık sağlamak amacıyla geliştirilmekte olan "Intestine-Chip" (bağırsak çipi), kırılan kemikleri bir arada tutarken aynı zamanda iyileştiren 3D baskılı seramik implantlar, canlıdan ölü bedene yapılacak olan kafa nakli, yaradaki bakterileri gösteren el tipi cihazlar, nano teknolojiler ve giyilebilir tıbbi cihazlar pek çok soru işaretini de beraberinde getirmektedir. Amaç: Bu çalışmada değişen ve gelişen yeni sağlık trendleri üzerinde örnekler ile durulmaya çalışılacaktır. Ayrıca sağlık sektöründe gelecekte yönetim, etik ve güvenlik açısından hangi tür durumlarla karşı karşıya kalılabileceği öngörülmeye çalışılacaktır. Çalışma kavramsal çerçevede yürütülecek olup sağlık sektöründe değişen ve gelişen yeni trendler teorik olarak anlamlandırılmaya çalışılacaktır.

Abstract Book (Oral Presentation)

Sonuç olarak sağlık sektöründe geleceğin tıbbi olarak tanımlanabilecek oldukça heyecan verici gelişmeler yaşanmakta ve şüphesiz ki insanlığa faydalı olabilecek çalışmalara tanık olunmaktadır. Bu gelişmeler hasta-hekim ilişki boyutunu değiştirmekte ve daha kısa sürede tanı konularak daha başarılı tedaviler sağlanmaktadır. Bununla birlikte bu gelişmeler pek çok soruyu da gündeme getirmektedir. Örneğin güvenlik açığı olan dijital platformlara yapılan siber saldırılar, giyilebilir sağlık teknolojilerine uzaktan erişimle hastaya zarar verici eylemlerin ortaya çıkmasına ya da kişisel verilerin alınmasına neden olabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Sektörü, Sağlık Teknolojisi, Sağlık Trendi.

ELAZIĞ İL POPÜLASYONU 15 STR LOKUSLARI İÇİN; HETEROZİGOTLUK, HOMOZİGOTLUK, DIŞLAMA GÜCÜ, TİPİK BABALIK İNDEKSİ, UYUŞMA OLASILIĞI, AYIRIMLAMA GÜCÜ VE POLİMORFİK BİLGİ İÇERİĞİ VERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

*Aziz AKSOY¹, Mehmet TOKDEMİR², Vahit KONAR³

1Bitlis Eren Üniversitesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Bitlis, Türkiye

aksoy_aziz@hotmail.com

2İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Adli Tıp Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye

3Amasya Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Amasya, Türkiye

STR lokusları 2-7 baz çifti uzunluğunda ardarda tekrarlanan dizilerdir. Bu diziler günümüzde adli kimliklendirme, babalık tayini, soy-ırk tayini, genetik populasyon çalışmaları gibi çalışmalarda kullanılmaktadır. Bu çalışmada Elazığ popülasyonu için 15 STR lokus verilerini genetik populasyon çalışmaları ve kimliklendirmede kullanılabilirliği araştırılmıştır.

Çalışmaya birbiriyle akraba olmayan 200 gönüllü bireyin kan örneklerinden elde edilen DNA, AmpFISTR-Identifiler-PCR ve AmpFISTR-SEfiler-PCR amplification kitlerle çoğaltıldı. PCR ürünleri ABI-PRISM 310 Genetik Analizatör cihazında kapiller elektroforezle analiz edilip 15 STR lokus

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

(D8S1179,D21S11,D7S820,CSF1PO,D3S1358,THO1,D13S317,D16S539,D2S1338,D19S433,vWA,TPOX,D18S51,D5S818,FGA) için pik değerleri çıkartıldı. Arlequin V.3.11 ve PowerStats v1.2 programlarında, Heterozigotluk,homozigotluk,dışlama gücü(PE),ayırılama gücü(PD),uyuşma olasılığı(PM),polimorfik bilgi içeriği(PIC),tipik babalık indeksi(TPI) değerleri hesaplandı.

Tüm lokuslarda Polimorfik Bilgi içeriği (PIC) değeri 0,86 ile 0,61 değerleri arasında, gözlenen heterozigotluk (Ho) değerlerinin en yüksek vWA(0,89500), en düşük TPOX(0,65500) lokusunda, beklenen heterozigotluk (He) değerleri en yüksek D2S1338(0,87363), en düşük TPOX(0,65784) lokusunda gözlemlendi. Uyuşma olasılığı (PM) en yüksek TPOX (0,165), en düşük ise D2S1338 (0,033) lokusunda, Ayırılama gücü (PD) en yüksek D2S1338 (0,967), en düşük TPOX (0,835) lokusunda, Kombine ayırılama gücü 0,999999999998 olarak, karşılaşma olasılığı ise 1.364×10^{-17} 'de 1 olarak hesaplandı.

Tüm lokuslarda PM çok düşük, PD, PIC, PE TPI ,heterozigotluk oranları oldukça yüksek bulundu. Sonuçlar Türkiye’de yapılan çalışma verileriyle karşılaştırıldı.

Elde edilen veriler babalık tayini ve adli kimliklendirme alanında güvenli bir şekilde kullanılabileceğini kanıtlamıştır.

Anahtar Kelimeler: DNA, Genetik Polimorfizm, 15 STR loci, Babalık İndeksi, Adli Kimliklendirme

HEART RATE VARIABILITY IN PATIENTS WITH CORONARY SLOW FLOW LUTFU ASKİN

Adıyaman Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kardiyoloji Anabilim Dalı, Adıyaman, Türkiye

E-mail: lutfuaskin23@gmail.com

In this study, it is aimed to investigate the relationship between HRV parameters and CSF and to investigate the effect of autonomic nervous system on CSF.

Forty patients with CSF with angiographically normal coronary arteries and 40 controls with normal coronary arteries and normal flow were included in the study. Coronary flow was calculated by thrombolysis corrected

Abstract Book (Oral Presentation)

for myocardial infarction frame Count (cTFC). All Holter recordings and heart rate variability parameters (HRV) were obtained during a working day and from 24-hour Holter monitoring.

There was no difference between the two groups in terms of the basic clinical and laboratory characteristics of the study population ($p > 0.05$). The HRV time domain indices (SDNN, SDANN, and pNN50) were significantly lower in the CSF group compared to the control group (p values 0.019, 0.037 and 0.008, respectively).

We observed a statistically significant decrease in HRV time domain indices (SDNN, pNN50 and SDANN) compared to the control group in patients with CSF. In particular, pNN50 shows modulation of parasympathetic tone, and vagal activity in CSF patients may be thought to decrease significantly (1). It was also observed that the minimum SDNN and SDANN values during the day decreased significantly in patients with CSF. These results generally indicate an increase in sympathetic tonus and a decrease in vagal tonus in patients with CSF. Decreased HRV in patients with CSF reflects the dominance of the sympathetic system. Sympathetic hyperactivity or decreased vagal tone may be cause of microvascular dysfunction in patients with CSF.

Key Words: Heart rate variability, Coronary slow flow, Myocardial infarction frame count

DETERMINATION OF THE INFORMATION REQUIREMENTS IN THE DISCHARGE STAGE OF DAY SURGERY PATIENTS'

Cemile ÇELEBİ¹, Nevin KANAN²

*1Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı*

*2İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik
Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı*

This study was performed in a descriptive way to determine the information needs of the discharge phase of day surgery patients.

In this research, 232 patients, who had an outpatient surgery and stayed in surgical clinics of a university hospital in the Mediterranean region were selected to stratified sampling.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

The research findings have been gathered to a questionnaire that is developed in according with the literature information and scale of patient learnings needs. Kruskal- Wallis Test, independent samples T test, pearson correlation test, percentage calculations, average, standard deviation, minimum and maximum value have been used in the evaluation of findings.

In the study, it is specified that $33,35 \pm 7,71$ of the patients need more information about the treatment and complication ;when they get older, the information requirements about the scale of patient learning needs for sub-dimension of medicine are increased. In addition; it is stated that it is necessary for women to give information about life quality, the patients who are married, have social security, not work actively and who are treated in the gynecology clinic also need to require more information. The more information patients learn, the less information requirements they have.

Key Words: Day surgery, Discharge education, Learning needs

EL YIKAMA MÜDAHALESİNİN ETKİNLİĞİ: İLKOKUL ÖĞRENCİLERİ ÖRNEĞİ

Sinemis ÇETİN DAĞLI, Selin TUNALI ÇOKLUK

Toplu yaşam alanlarının en önemlilerinden biri olan okullarda, enfeksiyonların önlenmesinde okul çalışanlarının ve çocukların kişisel hijyen uygulamaları önemlidir. Kişisel hijyen alışkanlıklarının geliştirilmesi için harcanacak her çaba değerlidir, okul ortamında geliştirilebilecek en temel kişisel hijyen uygulaması el hijyenidir.

İlkokul öğrencilerinde kişisel hijyen durumlarının saptanması, eğitimin etkinliğinin ölçülmesi, öğrencilere bu konuda bilgi ve tutum kazandırılması amaçlandı.

Deneyisel tipte araştırmadır. Araştırma grubunu sosyoekonomik düzeyi düşük ve yüksek olan iki okulun ikinci ve üçüncü sınıflarından birer şubenin öğrencilerinin tamamı (n=137) oluşturdu. Araştırmada, literatür doğrultusunda hazırlanan 20 soruluk anket formu, ellerini hangi durumlarda yıkadıklarına ilişkin 14 önerme ve el yıkama sırasında gerçekleştirilmesi beklenen 15 işlemden oluşan El Yıkama Beceri Kontrol

Abstract Book
(Oral Presentation)

Listesi (EYBKL) kullanıldı. Soru formları araştırmacılar eşliğinde öğrenciler tarafından sınıflarında dolduruldu. Öğrencilerin el yıkama becerisi eğitim öncesinde, EYBKL'ye göre halk sağlığı uzmanlık öğrencisi 4 doktor tarafından değerlendirildi. Daha sonra öğrencilere ellerin hangi durumlarda yıkanması gerektiği ve ellerin nasıl yıkanması gerektiğine ilişkin görsel ve işitsel yöntemlerle eğitim yapıldı. Önermeler ve el yıkama becerisi verilen eğitimden 15 gün sonra aynı doktorlar tarafından değerlendirildi.

Öğrencilerin %46,7'si kız, %53,3'ü erkektir. %67,9'u çekirdek aile tipinde, %47,5'inin baba, %67,9'unun anne eğitimi ilkökul ve altıdır. Öğrencileri %94,2'sinin tuvaleti, %97,1'inin banyosu ev içindedir, %78,8'inin lavabolarında sürekli sabun bulunmaktadır. Haftada bir banyo yapma %33,6, tırnak kesme %70,8'dir. Eğitim sonrası yemekten önce, tuvaletten önce, oyundan sonra, elleri kirlenince ve hapşırma/öksürmeden sonra el yıkama oranları anlamlı olarak yükselmiştir (sırasıyla $p=0,038, p=0,001, p=0,001, p=0,004, p=0,029$). Eğitim öncesi el yıkama beceri kontrol puanları sosyoekonomik düzeyi düşük okulda $6,51 \pm 2,46$, yüksek okulda $7,66 \pm 2,64$ 'tür, aradaki fark anlamlıdır ($p=0,015$). Eğitim sonrası puanlar her iki okulda da anlamlı şekilde yükselmiştir sırasıyla $p<0,001, p<0,001$). Ancak iki okul arasındaki puan farkı kaybolmuştur.

Eğitim öncesi sosyoekonomik durumun yarattığı el yıkama ve hijyen davranışındaki fark eğitim sonrası ortadan kalmıştır. Ayrıca her iki okulda da eğitim olumlu yönde davranışı geliştirmiştir. Sonuç olarak sağlık eğitimi çocukluk çağında etkindir.

Anahtar Kelimeler: El yıkama, Müdahale, İlkokul öğrencileri, Sağlık eğitimi

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

**EL BİLEĞİ FLEKSİYON VE EKSTANSİYON
HAREKETİNİN ÖLÇÜMÜ İÇİN BİR MOBİL
APLIKASYONUNU GEÇERLİLİĞİNİN VE
GÜVENİLİRLİĞİNİN İNCELENMESİ: PİLOT BİR
ÇALIŞMA**

**AHMET GÖKKURT¹, BARIŞ SEVEN¹, ALİ
ZORLULAR¹, ZEYNEP TUNA¹, DERAN OSKAY¹**

¹Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi
ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Ankara
ahmetgokkurt@hotmail.com

Klinik uygulamalar sırasında normal eklem hareket aralığı ölçümü (NEH) sıklıkla kullanılmaktadır. Ölçüm için evrensel gonyometre, inklinometre, 3 boyutlu analiz sistemleri genellikle tercih edilen ölçüm araçlarıdır. Bununla birlikte, günümüzde teknolojinin gelişimi ve sağlık uygulamalarında kendine yer bulmasıyla birlikte akıllı telefonlar rehabilitasyonun değerlendirme ve tedavi aşamalarında tercih edilmektedir. Bu durum mobil uygulamaların NEH ölçümü amacıyla kullanılabilmesine olanak sağlamaktadır. Daha kolay uygulanabilir ve ulaşılabilir olması yönüyle diğer yöntemlere göre avantajları bulunan bu uygulamaların klinikte kullanılabilmesi için geçerli ve güvenilir ölçümler olduklarının belirlenmesi gerekmektedir.

Bu çalışmanın amacı, ücretsiz bir mobil uygulamayı, Anglemeter, el bileğinin fleksiyon ve ekstansiyon NEH ölçümleri açısından geçerlilik ve güvenilirliğinin değerlendirilmesidir.

Araştırmaya gönüllülük esasına dayalı olarak 19 sağlıklı katılımcı dahil edilmiştir. Katılımcıların el bileği fleksiyon ve ekstansiyon hareketleri evrensel gonyometre ve Anglemeter ile değerlendirilmiştir. Geçerlilik değerlendirmesi için gonyometre ve Anglemeter ölçümleri arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. Uygulamanın güvenilirliğinin değerlendirilmesi amacıyla Anglemeter ile yapılan ölçüm 3 gün sonra tekrarlanmıştır. İki ölçüm arasındaki ilişki Intraclass Correlation Coefficient (ICC) hesaplanarak değerlendirilmiştir.

Araştırmaya dahil edilen bireylere ait toplam 38 el için yapılan analizlere göre, Anglemeter ile gonyometre ölçümleri arasında fleksiyon hareketi için ($p=0,004 - r=0,460$) ve ekstansiyon hareketi için ($p=0,000 - r=0,594$)

Abstract Book
(Oral Presentation)

ilişki olduğu bulunmuştur. Güvenilirlik analizinde fleksiyon hareketi için ($p=0,000$ - ICC= 0,712) ve ekstansiyon hareketi için ($P=0,000$ - ICC=0,543) değerleri elde edilmiştir.

Elde edilen bulgulara göre, Anglemeter uygulaması el bileğinin fleksiyon NEH ölçümü için iyi düzeyde, ekstansiyon NEH ölçümü için orta düzeyde güvenilirdir. Bununla birlikte evrensel gonyometre ve Anglemeter arasında her iki NEH ölçümü için de istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmasına rağmen, elde edilen korelasyon katsayıları Anglemeter uygulamasının el bileği fleksiyon ve ekstansiyon NEH ölçümü için geçerli bir materyal olduğunu destekleyecek düzeyde değildir. Araştırmaya katılımcı dahil edilmesine devam edilerek analizlerin daha fazla katılımcı sayıları ile yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mobil aplikasyon, el bileği, gonyometre

**EL YARALANMALI HASTALARDA
KİNEZYOFOBİNİN ÖZÜR DÜZEYİNE, GÜNLÜK
YAŞAM AKTİVİTELERİNE VE YAŞAM
KALİTESİNE ETKİSİ**

Ahmet GÖKKURT¹, Barış SEVEN¹, Oğuzhan METE²,
Nurten Gizem TORE¹, Songül BAĞLAN YENTÜR¹,
Zeynep TUNA¹, Deran OSKAY¹

*1Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi
ve Rehabilitasyon Bölümü, ANKARA*

*2Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, ANKARA*
ahmetgokkurt@hotmail.com

Yaralanma sonrasında iyileşme sürecine rağmen, tekrar yaralanma korkusuyla hareketlerde kısıtlanma görülebilir. Kinezyofobi tekrar yaralanmaya karşı oluşan aktivite ve fiziksel harekete karşı gelişen kaygıdır. El yaralanmalı hastalarda, ev ve iş yaşamında görevin yapılamaması, kendine bakım aktivitelerindeki kısıtlanma yaşam kalitesinin azalmasına ve özür düzeyinin artmasına sebep olur.

Bu çalışmada, özür düzeyindeki artışa, yaşam kalitesi ve günlük yaşamdaki yetersizliklere kinezyofobinin etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Çalışmaya el yaralanması geçirmiş olan 89 hasta dahil edildi. Bireylerin kinezyofobi düzeyleri TAMPA Kinezyofobi Ölçeği ile, özür düzeyleri Kol, Omuz ve El Sorunları Anketi (DASH-T) ile, yaşam kaliteleri ve günlük yaşam aktivitelerindeki zorlanma düzeyleri Michigan El Sonuç Anketi (MHOQ-T) ile değerlendirildi. İstatistiksel analiz Bağımsız Gruplar Students t-Testi ile yapıldı.

Yapılan analizler sonucunda kinezyofobisi olan ve olmayan bireylerin özür düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı ($p>0,05$), ancak klinik olarak kinezyofobisi olan bireylerin özür düzeylerinin daha yüksek olduğu bulundu. Bununla birlikte, kinezyofobisi olan bireylerin günlük yaşam aktivitelerinde zorlandıkları ve yaşam kalitelerinin azaldığı belirlendi ($p<0,05$).

Elde edilen bulgular, el yaralanmalı hastaların sadece fiziksel ve anatomik sorunlardan değil, aynı zamanda korku ve kaçınma davranışlarından dolayı günlük yaşamda limitlendiklerini ortaya koymuştur. Tedavi yaklaşımları planlanırken bireylerin bir biyopsikososyal varlık olduğu unutulmamalı, tedavi programları planlanırken yalnızca anatomik yapılara odaklanılmamalıdır.

Anahtar Kelimeler: El, Kinezyofobi, Yaşam kalitesi

**TENDON YARALANMASI GEÇİRMİŞ
HASTALARDA YARALANMAYA İLİŞKİN
FAKTÖRLERİN ÖZÜR DÜZEYİNE ETKİSİ**

Ahmet GÖKKURT¹, Barış SEVEN¹, Oğuzhan METE²,
Nurten Gizem TORE¹, Songül BAĞLAN YENTÜR¹,
Zeynep TUNA¹, Deran OSKAY¹

*1Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi
ve Rehabilitasyon Bölümü, ANKARA*

*2Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, ANKARA*
ahmetgokkurt@hotmail.com

El yaralanmaları çeşitli anatomik seviyelerde ve farklı travmalar sonucu gelişebilir. Bu bölgede en çok yaralanan anatomik yapılar fleksör ve ekstansör tendonlardır. Tendon yaralanmalarını takiben hastalarda fiziksel yetersizlikler nedeniyle aktivite ve katılım

Abstract Book
(Oral Presentation)

düzeylerinde ortaya çıkan kısıtlılıklar hastaların şikayetlerinin büyük bölümünü oluşturmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, tendon yaralanmasına ilişkin faktörlerin hastaların özür düzeyleri ile ilişkisini incelemektir.

Çalışmaya 18-65 yaş aralığında 71 tendon yaralanması geçirmiş hasta dahil edildi. Hastaların özür düzeyleri Kol, Omuz Ve El Sorunları Anketi (DASH-T) ile yaralanmaya ilişkin faktörlerden yaralanmış parmak ve tendon sayısı, dominant el etkilenimi ve fleksör veya ektansör tendonlardan hangisinin yaralandığı kaydedildi. İstatistiksel analiz Spearman Korelasyon Analizi ve Bağımsız Gruplar Students t-Testi ile yapıldı.

Analiz sonuçlarına göre, yaralanmış tendon sayısı ($p=0,59 - r=0,065$) ve yaralanmış parmak sayısı ($p=0,70 - r=0,047$) ile özür düzeyi arasında anlamlı ilişki bulunmazken, dominant elin yaralanıp yaralanmamasının özür düzeyini etkilemediği gözlemlendi ($p>0,05$). Ekstansör tendon yaralanması geçiren hastalarda fleksör tendon yaralanması geçirenlere göre özür düzeyinin daha düşük olduğu belirlendi ($p<0,05$).

Tartışma ve sonuç: Hastaların özür düzeyleri hasta bazlı bir ölçek olan DASH-T anketi ile değerlendirildi. Bu durum hastaların, yaralanma şiddeti ile ilişkili olmadan günlük yaşamda kendilerini kısıtlanmış olarak görmelerinden kaynaklanabilir. Benzer şekilde dominant veya dominant olmayan el tendon yaralanmasının da özür düzeyi açısından farklılık oluşmamasını ortaya koymuştur. Bunun en önemli nedeninin DASH-T anketinin fonksiyonları değerlendirirken dominant ve dominant olmayan taraf olarak ayırmadan bilateral aktiviteler olarak değerlendirmesi olduğunu düşünüyoruz. Günlük yaşamda en sık kullanılan aktivitelerden biri olan kavrama aktivitesi sırasında parmaklarda fleksiyon paterni kullanılmaktadır. İyileşmenin uzun dönem sürmesine bağlı olarak tendon kaymasında ortaya çıkabilecek yetersizlikler özür düzeyinin fleksör tendon yaralanması geçiren bireylerde daha yüksek olmasını açıklayabilir.

Anahtar Kelimeler: Tendon, Özür, Günlük Yaşam Aktiviteleri

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

KAS İSKELET SİSTEMİ PROBLEMİ OLAN
HASTALARIN FİZİYOTERAPİ UYGULAMALARI
HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Ayşenur KARAMAN^{1*}, Zafer ERDEN²

1 Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Karaman, Türkiye

2 Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ankara, Türkiye

aysenur.karaman@windowslive.com

Bireylerin sağlıkla ilgili doğru anlayışları ve kendilerine verilen tedavileri doğru bir şekilde uygulayabilmesi, tedavinin başarısının artmasını sağlar. Sağlıkla ilgili yanlış anlaşılmalara ise tedavinin aksamasına, birey sağlığının olumsuz etkilenmesine ve sağlığa ayrılan kaynakların etkin kullanılamamasına yol açar.

Bu çalışma, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon hizmeti almak için başvuru yapan hastaların egzersiz ve fizyoterapi uygulamalarına dair görüşlerini incelemek, hastaların kendilerine verilen egzersizleri anlama düzeylerini sorgulamak amacı ile planlandı.

Çalışmaya; kas iskelet problemleri nedeniyle Hacettepe Üniversitesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü'ne başvuran hastalar alındı. Okuma-yazma bilen herhangi nörolojik, kognitif ve görme problemi bulunmayan, 18 yaş üstü gönüllü kişiler dahil edildi. Gerekli etik kurul izni alındı. Hastaların önceden almış oldukları fizyoterapi ve egzersiz uygulamalarına özgü görüşlerini incelemek amacı ile geliştirdiğimiz 20 soruluk bir anket uygulandı. Anket sonuçları tanımlayıcı verilerle yüzde olarak ifade edildi.

Çalışmaya yaş ortalamaları 53.2 ± 15 yıl olan, 55 hasta dahil edildi. Hastaların diz, el bel, boyun, ayak bölgesini içeren kas iskelet sistemi problemine sahip oldukları öğrenildi. Hastaların %97.2 sine egzersiz verildiği, verilen egzersizlerin %60.0'nın fizyoterapistler tarafından uygulamalı olarak gösterildiği, %7.3'üne broşür verildiği, %18.2 sine ise sözel olarak anlatıldığı tespit edildi. Hastalar verilen tüm egzersizleri %58.22'i anlayabildiklerini, %5.5 oranında anlamadıklarını ifade ettiler. Hastaların %50.9' u kendilerine verilen egzersizlerin ve yapılan fizyoterapi uygulamalarının amaçlarını tümüyle bildiklerini, %7.3'ü hiçbirini

Abstract Book
(Oral Presentation)

bilmediğini bildirdi. Egzersizleri düzenli olarak yapma oranının sadece %30.9 olduğu belirlendi.

Sonuç olarak, hastaların mevcut kas-iskelet problemleri, egzersizler ve fizyoterapi uygulamaları konusunda bilgilendirilmesinin ve eğitiminin; hastaların tedavi programına uyumu, egzersizlerin sürdürülebilirliği ve sağlık okur yazarlığının artırılması açısından büyük önem taşıdığı sonucuna varıldı.

Anahtar Kelimeler: Fizyoterapi, Egzersiz

**KRONİK AKCİĞER HASTALIKLARINDA
MİKROBİYAL DİSBIYOSİS**

Fatma Nur KAYAN¹

*1.Isparta Şehir Hastanesi Göğüs Hastalıkları
Departmanı*

Mikrobiyota insanlarla birlikte yaşayan kommensal, simbiyotik ve patojenik mikroorganizmaların oluşturduğu ekolojik yapıdır.. Floradaki bakteriler belirli bir oranda faydalı ve zararlı bakterileri içerir. Simbiyotik / patojenik bakteri oranı azaldığında “mikrobiyal disbiyozis” adını verdiğimiz patolojik bir süreç başlar. Konakçı mikroorganizma etkileşimleri lokal hücre fonksiyonları ve bağışıklık yanıtları şekillendirerek, hastalık gelişimini etkileyebilir. Mikrobiyal disbiyozis süreci, bazı alerjik, enflamatuvar ve metabolik hastalıklar gibi birçok hastalık ile ilişkili bulunmuştur. Yapılan araştırmalar Astım, KOAH ve kistik fibrozis dahil olmak üzere çeşitli kronik akciğer rahatsızlıklarının disbiyotik hava yolu mikrobiyotasına güçlü bir şekilde bağlı olduğunu ortaya koymuştur. Bu genellikle, bazı patojenik bakterilerin ortaya çıkması nedeniyle bakteriyel çeşitlilikte bir kaybın sonucudur. Kronik akciğer rahatsızlıkları olan hastaların hava yolu mikrobiyotaları, hastalığa özgü bir fenotip sunar. Sağlıklı bireylerin aksine KOAH veya Astım hastalarında Proteobacteria (Haemophilus, Moraxella ve Neisseria spp.) ve Firmicutes (Lactobacillus spp.) oranı önemli ölçüde artarken, Bacteroidetes (Prevotella spp.) azaldığı gösterilmiştir. Kistik fibrozisli hastaların akciğer mikrobiyotasında, Actinobacteria ve Proteobacteria (Pseudomonas, Haemophilus ve Burkholderia) patojenlerinde ciddi bir artış gözlenmiştir. Bununla birlikte, kronik akciğer bozukluklarında sırasında

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

bağırsak mikrobiyotasındaki değişimler de incelenmiştir. Erken bebeklik döneminde bağırsaklarda düşük mikrobiyal çeşitlilik ve çocuklukta astmatik bir fenotip arasında güçlü bir korelasyon sağlanmıştır. Farelerde yapılan bir çalışmada mikrobiyal yük ve çeşitliliğin azaltılmasının, aeroallerjenlere maruziyetinden sonra deneysel alerjik hava yolu inflamasyonunu şiddetlendirdiğini göstermiştir. Yaşamın erken dönemlerinde bağırsaklardaki mikrobik çeşitlilik, daha sonraki yaşamda uygun sistemik bağışıklık işlevi için önemlidir. Astımlı hastaların bağırsaklarında Clostridia' da bir artış gözlenmiştir. Bununla birlikte, bu fenotipin geçici mi yoksa kalıcı mı olduğu araştırılmamıştır. Kistik fibrozisli çocuklar, sağlıklı, bireylere kıyasla, bağırsak mikrobiyotalarında büyük farklılıklar göstermektedir. Bağırsak ve solunum yolu mikrobiyota bileşimlerindeki disbiyozis kronik akciğer hastalıkları ile ilişkili bulunmuştur.

**HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN
HEMŞİRELİK MESLEĞİNE KARŞI
TUTUMLARININ BELİRLENMESİ**

Elçin ÜLKER EFTELİ, Ayşe YAMAN, Hacer ORUN
KAVAK

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü*

Bir mesleğin geçerli olan statüsü o mesleği oluşturan grubun toplumdaki imajı ile yakından ilişkilidir. Her mesleğin toplum tarafından bir algılanış biçimi vardır ve toplumun hemşirelik hakkındaki görüşü, hem hemşirelik mesleğinin statüsünü hem de meslek mensuplarına karşı tutumu olumlu veya olumsuz yönde etkiler. Tanımlayıcı tipteki bu araştırmanın amacı hemşirelik bölümü öğrencilerinin hemşirelik mesleğine karşı tutumlarının belirlenmesidir.

Araştırma 2017-2018 öğretim yılında Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik bölümünde eğitim gören ve araştırmaya katılmayı kabul eden 337 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırmada “Tanıtıcı Bilgi Formu” ve “Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Veriler sayı, yüzde, student t testi ve varyans analizi ile değerlendirilmiştir.

Araştırmaya katılanların yaş ortalamalarının $20,50 \pm 1,88$ olduğu ve %76,9'unun kadın ve % 23,1'inin erkek olduğu belirlendi. Öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelik tutum toplam puan ortalamaları $159,59 \pm 17,48$ 'dir. Öğrencilerin ölçek toplam puan ortalamaları ile cinsiyetleri arasında istatistiki olarak bir fark olduğu, kadın öğrencilerin daha yüksek ölçek puanına sahip oldukları belirlenmiştir. Öğrencilerin ölçek toplam puan ortalamaları ile sınıf, çalışma durumu, medeni durumu ve ailede hemşire bulunma durumları arasında istatistiki olarak bir fark olmadığı belirlenmiştir. Ölçeğin alt boyutları değerlendirildiğinde; Öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeği; hemşirelik mesleğinin özellikleri, hemşirelik mesleğini tercih etme ve hemşirelik mesleğinin genel durumuna yönelik tutum alt boyutu puan ortalamaları sırasıyla $79,47 \pm 9,70$, $46,40 \pm 8,84$, $33,71 \pm 4,03$ 'dür. Hemşirelik mesleğinin özellikleri ve hemşirelik mesleğini tercih etme alt boyutu ortalamalarının kadınlarda daha yüksek ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendi. Öğrencilerin sınıf, çalışma durumu, medeni durumu ve ailede hemşire bulunma durumları ile hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeği alt boyutları arasında herhangi bir fark olmadığı belirlendi.

Çalışmada hemşirelik bölümü öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, tutum, hemşirelik öğrencisi

İNMEMİŞ TESTİSİN TANIL, TAKİP VE TEDAVİSİNDE GÜNCEL YAKLAŞIMLAR

Ercan BAŞ

Kriptorşidizm (inmemiş testis), erkeklerde en sık görülen konjenital anomalilerden biri olup, testislerin skrotumunda palpe edilememesidir.

Güncel makale ve klavuzlara dayanarak kriptorşidizmin yönetimi için hekim ve diğer sağlık personeline tanı, takip ve tedavi planı saunmak.

Prematurite, düşük doğum ağırlığı, intrauterin gelişme geriliği, ikiz gebelik gibi durumlar, doğumda inmemiş testis için risk faktörleridir. Kriptorşidizm prevalansı

miadında doğan bebeklerde %1-4,6 ve prematür doğanlarda ise %1,1-45,3'tür. Testislerin spontan inmesi, genellikle yaşamın ilk 6 ayında görülür ve bir yaşındaki erkek çocuklardaki prevalansı % 0.7-1.0 ile stabil hale gelir. İnmemiş testislerin yaklaşık % 80'i palpe edilebilir. İnmemiş testisler gelecekteki cinsel hayatı ve fertilitayı olumsuz etkilemektedir. Babalık oranları, genel popülasyona kıyasla tek taraflı kriptorşidizmi olanlar için büyük oranda değişmemiştir, fakat bilateral olanlarda anlamlı olarak daha düşüktür (% 33-65).

Tek taraflı kriptorşidizm öyküsü olanların yaklaşık % 11'de testis kanseri gelişir. Puberte öncesi orşiopeksi testis kanserini bir miktar azaltır.

Yenidoğan tüm erkeklerle deneyimli bir sağlık uzmanı tarafından genital muayene yapılmalıdır. Kriptorşidizmle ilişkili genitoüriner anormalliklerin (hipospadias ve inguinal herni gibi) varlığı ve ipsilateral skrotal hipoplazi değerlendirilmelidir. Yenidoğan döneminde testisler normalken daha sonra testisler yukarı çıkabilir. Bu nedenle İlk 2 yıl genital muayene önemlidir.

İnmemiş testis tanısı fizik muayene ile konulur. Testisle muayenede palpe edilemezse hiçbir görüntüleme yöntemine başvurmadan laparoskopik cerrahi explorasyon düşünülmelidir.

Kriptorşidizmde rutinde genetik testler yapılmaz. Proksimal hipospadias ve özellikle de non-palpabl inmemiş testis varsa seksüel gelişim bozuk olma ihtimali yüksek olduğu için karyotip analiz yapılmalıdır.

İnmemiş testisin asıl tedavisi cerrahidir. Eskiden olduğu gibi hormon tedavisi artık testisleri indirmek için önerilmemektedir. Ancak fertilitenin korunması için önerilebilir. Altı aylıktan sonra testislerin iniş olasılığının olmaması nedeniyle 6-18 aylıkken orşiopeksi önerilmektedir. Primer inguinal orşidopeksinin başarı oranı% 96,4'tür.

İnmemiş testis azalmış fertilitate, artmış germ hücreli tümör riski ve psikolojik problemler ile ilişkilidir. Erken dönemde (ilk 18 ayda) fark edilerek uzman merkezlere yönlendirmek hayati önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: İnmemiş testis, kanser, infertilite, tanı, orşiopeksi

**FARKLI DİZİLİME SAHİP DİZ
EKLEMLERİNDEKİ MENİSKÜSLERDE OLUŞAN
STRESLERİN SONLU ELEMANLAR
YÖNTEMİYLE BELİRLENMESİ**

Emrah AFŞAR, Kadir GÖK¹, Ferruh TAŞPINAR², Bilge
BAŞAKÇI ÇALIK³, Yasemin ÖZKAN⁴

*1Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Hasan Ferdi Turgutlu
Teknoloji Fakültesi, Makine ve İmalat Mühendisliği, E-
mail: kadirgok67@hotmail.com*

*2Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, E-mail:
ftferruh@hotmail.com*

*3Pamukkale Üniversitesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon
Yüksek Okulu, E-mail: fztbilge@hotmail.com*

*4Adnan Menderes Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fiziksel
Tıp ve Rehabilitasyon ABD, E-mail: ftrjo@hotmail.com*

Alt ekstremitelerde dizilimindeki herhangi bir değişiklik bireyi alt ekstremiteleri ilgilendiren birçok hastalıkla karşı karşıya getirebilir ve yaralanma riskini artırabilir. Alt ekstremitelerde dizilimini etkileyen faktörlerden biri de Q açısıdır.

Farklı Q açılarına sahip diz osteoartritli bireylerin menisküslerinde oluşan streslerin sonlu elemanlar yöntemiyle belirlenmesidir.

Çalışmaya sağ diz osteoartritli 20 kadın hasta dahil edildi. Hastaların sağ dizlerinin Q açıları dijital gonyometreyle supin pozisyonunda ölçüldü. En büyük, en küçük ve ortanca sıradaki Q açısına sahip 3 hasta seçildi. Hastaların Q açıları sırasıyla 22°, 15° ve 10° olarak belirlendi. Sıralama sonunda sağ dizlerinin MR ve BT görüntüleri alındı ve Mimics 10.01 programıyla üç boyutlu hale getirildi. Geomagic Studio programıyla düzenleme ve temizleme yapıldıktan sonra Solidworks programıyla diz ekleminin kemik ve yumuşak dokuları katı modele dönüştürüldü. Son olarak Ansys Workbench programında ayakta durma sırasında uygun fizyolojik şartlar modellere uygulandı ve analizler alındı.

Ansys Workbench programında elde edilen analiz sonuçlarına göre hastaların menisküslerinde en yüksek stresler 22 derece Q açısına sahip hastada 301.2 MPa, 15 derece Q açısına sahip hastada 11.177MPa ve 10 derece Q açısına sahip hastada 62.434 MPa olarak bulundu.

Yüksek ya da düşük Q açısı diz ekleminin dizilimini bozmaktadır. Dizilim bozukluğu menisküslerin dejenerasyonunu artırarak osteoartrit sürecini olumsuz yönde etkileyebilir. Bu nedenle diz rehabilitasyonunda Q açısı göz önünde bulundurularak optimal dizilime katkıda bulunacak uygulamaların belirlenmesine ihtiyaç vardır.

Anahtar kelimeler: Q açısı, Sonlu elemanlar yöntemi, Menisküs

**GÖKKUŞAĞI ALABALIKLARI (Oncorhynchus
mykiss, Walbaum)' NDA Origanum onites L' in
UÇUCU YAĞ VE TOZ FORMLARININ BÜYÜME
PERFORMANSI VE Yersinia ruckeri' YE KARŞI
DİRENÇ ÜZERİNE ETKİSİ**

Öznur GÖRMEZ*, Öznur DİLER*

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Eğirdir Su Ürünleri
Fakültesi, Su Ürünleri Yetiştiriciliği Bölümü, Isparta*

Günümüzde yetiştiricilikte uygulanan entansif besleme programları ile kısa sürede hızlı bir canlı ağırlık artışı hedeflenmektedir. Su ürünleri endüstrisinin büyümesi ve yoğun üretimle birlikte enfeksiyöz hastalıklarda artış söz konusu olmuştur. Antibiyotiklerin tedavi amaçlı olarak uzun süre kullanılması sonucunda, dayanıklı suşların gelişmesi ve rezistans oluşturma riski ortaya çıkmıştır. Bu nedenle son yıllarda balıklarda büyüme ve hastalıklara karşı direnci artırıcı doğal ve güvenli yem katkı maddeleri araştırılmaya başlanmıştır.

Bu çalışma ile gökkuşağı alabalıklarında yem katkı maddesi olarak kullanılan O. onites L. bitkisinin büyüme performansı ve hastalıklara karşı direnç üzerine etkisi incelenmiştir.

Ortalama ağırlığı 14,08±2,74 g olan sağlıklı gökkuşağı alabalıkları ticari alabalık işletmesinden temin edildikten sonra rastgele 5 farklı gruba ayrılmıştır. Balıklar 8 hafta süresince O. onites L. bitkisi toz (1,0 ve 10,0 g/kg) ve uçucu yağ (0,5 ve 3,0 ml/kg) ilaveli yemlerle beslenmişlerdir. Kontrol grubundaki balıklar ise bitki ilave edilmeyen ticari alabalık yemi ile beslenmişlerdir. Besleme periyodunun sonunda Y. ruckeri patojeni ile deneysel enfeksiyon uygulaması yapılmıştır.

O. onites L. bitkisi toz ve uçucu yağ ilaveli yemle beslenen balıklarda final ağırlık, kondüsyon faktörü, canlı ağırlık artışı, oransal büyüme ve spesifik büyüme oranı

değerleri kontrol grubuna göre önemli oranda yüksek olmuştur ($p<0,05$). Yem dönüşüm oranı değerleri O. onites L. bitkisi toz ve uçucu yağ ilaveli yemle beslenen gruplarla kontrol grubu arasında önemli bir farklılık oluşturmamıştır ($p>0,05$). Deneysel enfeksiyon sonrasında O. onites L. ile beslenen balıklarda mortalitenin kontrol grubuna göre önemli ölçüde azaldığı tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Kültürü yapılan gökkuşağı alabalıklarında yeme ilave edilen O. onites L. bitkisinin toz ve uçucu yağ formlarının büyüme performansını artırdığı ve Yersiniosis hastalığına karşı direnç sağladığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Origanum onites L., Yersinia ruckeri, Oncorhynchus mykiss, Büyüme performansı

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE PROBLEMLİ CEP TELEFONU KULLANIMI

Sibel Coşkun CENK¹, İpek BIYIKLI², Sema KAYA²,
Ferit TAŞ²

*1Dokuz Eylül Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi,
Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı*

*2Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Fethiye Sağlık
Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü
ipeekbbb@gmail.com*

*2Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Fethiye Sağlık
Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü*

*2Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Fethiye Sağlık
Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü*

Günümüzde internete bağlanan akıllı telefonlar tüm dünyada yaygınlaşmış ve cep telefonunun aşırı kullanımı özellikle gençlerde önemli bir problem haline dönüşmüştür.

Bu tanımlayıcı çalışma; üniversite öğrencilerinde problemli cep telefonu kullanım düzeyinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Kasım-Aralık 2017'de gerçekleştirilen araştırma, MSKÜ Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde yürütülmüştür. 1. 2. ve 3. Sınıflarda eğitim gören toplam 589 öğrenci evreni, çalışmaya katılmayı kabul eden 350 kişi örneklemini oluşturmuştur. Veri toplamada sosyodemografik veriler için araştırmacılarca oluşturulan anket formu ile Pamuk ve Atlı tarafından (2015)

geliştirilen Problemli Cep Telefonu Kullanım Ölçeği (PCTKÖ) kullanılmıştır. 26 soru ve 5'li likert derecelendirmesine sahip PCTKÖ 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin hesaplamasında yüksek puanlar problemli kullanım düzeyini göstermekte, ölçeğin güvenirlik katsayısı 0.85 olarak belirtilmektedir. Çalışmada elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktararak değerlendirilmiştir.

Örneklemin yaş ortalaması 21.19 ± 1.53 olup, çoğunun anne/baba eğitimi ilkökul düzeyindedir. %62'si kadın olan öğrencilerin %42.3'ünün okul başarıları iyi, %56.3'ünün günlük ders çalışma süresi 1 saatten azdır. Öğrencilerin %35.7'si günde 3-4 st, %28'i 5 st ve üzeri cep telefonu ile zaman geçirmekte olup %71.5'i sosyal medya hesaplarını sık kontrol etmekte/kullanmakta, %56.2'si ise çağrı/bildirim olmasa bile 30 dakika içinde cep telefonunu kullanmakta/kontrol etmektedir. Öğrencilerin PCTKÖ puan ortalamaları incelendiğinde; Yoksunluk boyutu $X=24.10 \pm 9.61$ Olumsuz Sonuçlar boyutu $X=13.54 \pm 6.50$, Kontrol Problemi boyutu $X=16.35 \pm 7.12$ ve Etkileşimden Kaçınma boyutu $X=9.59 \pm 5.11$, ölçek toplam puanı ise $X=63.59 \pm 22.45$ olarak saptanmıştır. Bağımsız değişkenlere göre ölçek puanları karşılaştırıldığında; cinsiyete, aile tutumuna, günlük ders çalışma süresine, günlük cep telefonu kullanma süresine ve bildirim olmaksızın cep telefonu kullanımı kullanım süresine göre ölçek puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar ($p<0.05$) saptanmıştır.

Çalışmada özellikle erkeklerde, günlük cep telefonu kullanma süresi fazla, cep telefonu kontrolü sık olanlarda ölçek puanları daha yüksek olup bulgular literatür ile uyumludur. Uzun süreli ve sık cep telefonu kullanımının sonuçları ile akılcı internet kullanımı konusunda gençlerin farkındalığı artırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Problemli cep telefonu kullanımı, internet bağımlılığı, üniversite öğrencisi

**INVESTIGATION OF JOINTLY AND
THERAPEUTIC EFFECT OF IMATINIB AND
ASTAXSANTHIN ON MCF-7 BREAST CANCER
CELL LINES: INVOLVEMENT OF TRPV1
CHANNELS**

İshak Suat ÖVEY

*Alanya Alaaddin Keykubat University, Faculty of
Medicine, Department of Physiology, Alanya - Antalya
Turkey*

Over the last decade Imatinib mesylate which is having been used for diverse types of cancer is a well-known inhibitory agent of tyrosine kinase. Imatinib creates its anti-tumor effect by typically blocking activity of platelet-derived growth factor receptors (PDGFRs), KIT proteins and BCR-Abl. Transient Receptor Vanilloid 1 (TRPV1) channels are non-selective cation channels which mediates the response to noxious heat (greater than 42°C) extracellular acidosis and capsaicin. Astaxanthin is a carotenoid pigment, available in many animal and herbal originated compounds, has a powerful antioxidant capacity. The aim of the current study was to investigate the dual effects of imatinib and astaxanthin on MCF-7 Breast cancer cell lines.

In this study four experimental groups were designed namely; Control, Imatinib, Astaxanthin and Imatinib+Astaxanthin. To determine the cellular toxicity and viability; calcium signaling, production level of reactive oxygen species (ROS), level of mitochondrial membrane depolarization (MMD), caspase 3 and caspase 9 levels, cell viability (MTT) and apoptosis levels were measured and assessed. Capsaicin and capsaizine were used respectively for stimulation and inhibition of TRPV1 channels.

Cytosolic free calcium level $[Ca^{2+}]_i$ in imatinib group was significantly ($p<0.005$) higher comparing to Control, Astaxanthin and Imatinib+Astaxanthin groups. Despite the fact that MMD and production level of ROS were highest in Imatinib group comparing to all other groups, there were no statistically significant between Astaxanthin and Control groups in this regard. Caspase 3 and Caspase 9 levels were found significantly lower in Control, Astaxanthin and Imatinib+Astaxanthin groups comparing with Imatinib group. According to MTT test

results; cell viability levels in Imatinib and Imatinib+Astaxanthin groups were significantly lower than Control and Astaxanthin groups. Similarly, Apoptosis test results affirmed our MTT findings.

Our findings have shown that the use of astaxanthin as an adjunct to imatinib may has a beneficial effect in the treatment of diverse type of cancers including breast cancer. Additionally, It is interpreted that TRPV1 channels may be a potential target for the treatment of breast cancers.

Key Words: Imatinib, Astaxanthin, TRPV1 channel, MCF-7 cell line, Breast Cancer

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE AKILLI
TELEFON KULLANIMI VE BAŞ AĞRISI İLİŞKİSİ**

Tahir KESKİN¹, Mesut ERGAN², Ferdi BAŞKURT³,
Zeliha BAŞKURT⁴,

*1Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*

email: tahirkeskin2323@gmail.com

*2Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*

*3Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*

*4Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*

Günümüzde teknolojik gelişmeler ışığında akıllı telefonlar günlük yaşamın vazgeçilmez parçaları durumuna gelmiştir ve uzun süreli dijital ekran ışığına maruz kalma baş ağrısı prevalansında artışa neden olabilmektedir.

Çalışmamızın amacı üniversite öğrencilerinde akıllı telefon kullanımı ve baş ağrısı ilişkisini belirlemektir.

Araştırmanın örneklemini farklı bölümlerde aktif öğrenim gören 200 üniversite öğrencisi (96 kadın, 104 erkek) oluşturmaktadır. Katılımcılara literatür taraması sonucunda araştırmacılar tarafından oluşturulan; sosyodemografik veri formu, baş ağrısı ile ilgili değişkenleri ve cep telefonu kullanım durumlarını sorgulayan değerlendirme formu ve Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği uygulanmıştır.

Katılımcıların yaş ortalaması 21.7 ± 2.7 , Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği puan ortalamaları 29.2 ± 11.2 'dir. Cinsiyete göre Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği puanları analiz edildiğinde; kadınlarda erkeklere oranla istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir ($p=0.03$). Akıllı Telefon Bağımlılık oranlarının erkeklerde %33.7, bayanlarda %41,7 olduğu saptanmıştır. Akıllı Telefon Bağımlılığı olan ve olmayan gruplarda baş ağrısı şiddeti, süresi ve sıklığı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Çalışmamızda katılımcıların Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği puanları, önceki çalışmalara oranla daha yüksek bulunmuştur. Üniversite öğrencileri arasında kadınlarda Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği puanları erkeklere oranla daha yüksektir. Akıllı telefon bağımlılığının baş ağrısı şiddeti, süresi ve sıklığı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi yoktur.

Anahtar Sözcükler: Akıllı Telefon Bağımlılığı, Baş Ağrısı, Üniversite Öğrencileri

**SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK
YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN KENDİ
KENDİNE MEME MUAYENESİ (KKMM) YAPMA
DURUMLARI**

*Hatice ÖZSOY, **Halise ÇINAR, ***Büşra ŞAHİN,
***Rahşan ÇAM

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Gölhisar Sağlık
Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Burdur*

***Adnan Menderes Üniversitesi, Söke Sağlık Hizmetleri
Meslek Yüksekokulu, Aydın*

**** Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi,
Aydın*

Meslek yüksekokulunda eğitim gören öğrencilerin kendi kendine meme muayenesi yapma durumlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Tanımlayıcı nitelikteki çalışma Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Gölhisar Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören 432 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından literatür bilgileri kullanılarak hazırlanan öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini belirlemeye yönelik üç sorudan oluşan Kişisel Bilgi Formu ve

öğrencilerin Meme Kanseri Olma ile ilgili Endişeleri ve Algıları, Meme Kanserin Erken Tanısına Yönelik Davranışları, KMMM Yöntemlerini Kullanma Durumlarını belirlemeye hedefleyen ve 17 sorudan oluşan anket formu aracılığı ile 15 Şubat - 15 Mart 2018 tarihleri arasında çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilerin bilgilendirilmiş sözlü onamları alındıktan sonra toplanmıştır.

Elde edilen verilerin istatistiksel analizi, SPSS 15.0 Windows paket programı ile yapıldı. Verilerin değerlendirilmesinde; tanımlayıcı istatistikler (sayı, yüzde, ortalama) kullanıldı.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamalarının 19.78 ± 1.17 olduğu, %100 kız öğrenci olduğu, %53,2'sinin 1. sınıf ve %46.5'inin 2. sınıf olduğu, %40.7'sinin çocuk gelişimi, %32'sinin Tıbbi Dokümantasyon ve %27.3'ünün Eczane Hizmetleri bölümünde okuduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin %93.3'ünün ailede meme kanseri bulunmadığı, %53'ünün meme kanserinden korkmadığı ve %59'unun memesinde kitle bulunmasından korkmadığı bilgisi elde edilmiştir.

KKMM konusunda eğitim alma durumları incelendiğinde %78'inin kkmm eğitimi almadığı ve eğitim alanların da %8.1'inin hekim %3.9'u TV-Radyo, %3.5'i hemşire ve %3.5'i arkadaşlarından eğitim aldığı belirlenmiştir.

KKMM yapanların da %28.2'sinin aklına geldikçe, %6.7'sinin ayda bir kez ve %5.3 'ünün de her banyoda yaptığı sonucuna varılmıştır. Kullandıkları yöntemler incelendiğinde %28'inin ayna karşısında gözle inceleyerek, %23'ünün iki memenin karşılaştırılması ile, %34.3'ünün meme boyut ve biçimini inceleyerek, %28.9'unun meme üzerinde parmakları hareket ettirerek, %6.5'inin meme başını sıkarak ve %24.3'ünün koltuk altını inceleyerek değerlendirdiği belirlenmiştir.

KKMM yapma durumlarına bakıldığında %58.3'ünün kendi kendine meme muayenesi hiç yapmadığı, %81'inin son bir yılda kkmm yapmadığı, yapmama nedenleri olarak da %37.7'sinin herhangi bir şikayetinin olmadığı ve %30.3'ünün de nasıl yapıldığını bilmediği saptanmıştır.

**KNOWLEDGE LEVELS OF LABOR HEALTH
AND BEAUTY CENTER WORKERS ON HYGIENE
AND INFERTILE DISEASES; SIIRT EXAMPLE**

Aziz Aksoy¹, Derya Bayraktar¹

*1Bitlis Eren University, Department of Nutrition and
Dietetics, Bitlis*

Profession of people who work in hairdressers and beauty areas, hair cuts, manicures, pedicures, epilation and other occupations are essential for hygiene.

The aim is to determine how knowledgeable employees are in this area against hygiene, sanitation and contamination risk.

The study was carried out on 60 women 's hairdressers licensed in Siirt province. A questionnaire of 40 questions for the hairdresser and his employees was applied face to face. IBM SSPS Statistics 20® Program, Chi-square, Frequency tests were conducted in the analysis of the survey data.

There were 58 women and 2 male entrepreneurs. It was found that 58.3% (32) of them cleaned their hair daily, 15.5% (45) of others said they cleaned their hair daily, cleaned their hair with a machine, (8) (5), 91.7% (55) were not using ultraviolet devices or stimulation devices, fungal infections, hepatitis B, and infectious diseases such as hepatitis B, only 11% , 7 (7) were conscious, 54.4% (27) were more conscious about bit, that they were not vaccinated against infectious diseases, which diseases were not infected; hepatitis, eczema, mumps, AIDS, 31.1% (13) of those who said that they are infectious. Make-up to prepare for re-use after using hair-cleaning tools; They did not clean this material with 26.8% (15) wet wipes, 57.2% (32) wet wipes and detergent water, 75% (45) (31) and 46.7% (18) clean wet wipes in the same way.

It is important to sterilize the materials used properly, as well as to protect both the customer and the customer. Chemicals such as zafirane, alcohol, hydrogen peroxide, ethylene oxide can be used for cleaning in general, however, it has been observed that there is no sterilization except for the UV cabinet which is used very little in the employees and only limited cleaning for disinfection is done

The difference between the level of education of employees and business owners, the years of experience they worked with, the socio-economic status of the neighborhood they were in, the fulfillment of hygiene and hygiene rules, the knowledge of communicable diseases and the protection of customers and customers were not significant ($P > 0,05$).

Key Words: hairdresser, beauty centers, manicure-pedicure, hygiene, infectious diseases

PALM YAĞININ ANTIOKSİDAN ETKİLERİ

*Ümmühan ÇİFTÇİ, **Mümin POLAT

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Enstitüsü Sağlık ve Biyomedikal Bilimler Anabilim Dalı*

*** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü*

Palm yağı, palmye ağacının (*Elaneis guineensis*) meyvesinden elde edilen, bitkisel yağ olmasına rağmen yüksek miktarda (% 50) doymuş yağ içeren, oda ısısında yarı katı olan bir yağdır. Palmye ağacının kökeni Batı Afrika olmakla birlikte Amerika ve Kuzeydoğu Asya'nın tropikal alanlarında da yaygın olarak yetiştirilmektedir. Maliyet açısından diğer yağlara oranla daha uygun olması Palm yağının daha çok tercih edilmesini sağlamıştır. Palm yağına olan talep arttıkça, üretim alanları da giderek farklılaşmış ve çoğalmıştır. Palm yağı; tokoferol ve karotenler gibi çeşitli antioksidanlar içerir. Palm yağında zengin olarak bulunan bu karotenoidler, serbest radikalleri daha az aktif hale getirerek hücreleri hasardan korurlar. β karoten de, A vitaminine dönüşme özelliği en fazla olan vitamindir ve epitel farklılaşmasında, genetik düzenlemede, bağışıklık yanıtı ve akciğer gelişiminde rol alır. Palm yağında zengin oranda bulunan tokoferoller ise karaciğer enzimleri üzerinde etki gösterirler. Palm tokotrienollerinin trombosit agregasyonunu düşürücü etkisi olduğunu ve felç, iskemik kalp hastalığı riskini azalttığını göstermiştir. Palm yağı, bu antioksidanları fazlaca içermesi nedeniyle kalp-damar hastalıkları, diyabet, kanser vb. hastalıklardan koruyucu özelliğe sahiptir. Palm yağının bu yararlarına karşın, doymamış yağ (%50) ve doymuş yağ (%50) açısından zengin bir yapısı olduğu için insan sağlığına etkileri halen

Abstract Book
(Oral Presentation)

tartışılmaktadır. Tartışmaların sonlanması ve Palm yağının etkilerinin tamamen netleşmesi adına çeşitli hastalıklar üzerinde etkilerini gösteren daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır. Bu çalışmada Palm yağı, Palm yağının bileşimi, Palm yağının içerdiği antioksidanların etkileri ile ilgili yapılan çalışmalar derlenerek, Palm yağının içerdiği antioksidanların sağlık üzerindeki etkilerinin ortaya konması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Palm yağı, antioksidanlar, insan sağlığı

**ERİŞKİN KARDİYOLOJİ HASTALARININ
MALNUTRİSYON DURUMLARININ
BELİRLENMESİ**

Samet YILMAZ

*1 Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kardiyoloji AD,
Denizli/Türkiye*

Malnutrisyon yetersiz beslenme yada hastalıklara bağlı beslenme bozukluğudur. Toplumda yaklaşık %15, hastaneye yatan hastalarda ise ortalama %40 oranında görülen malnutrisyon, çok önemli bir halk sağlığı sorunudur. Pek çok organda ciddi sorunlara yol açtığı gibi, hastalık durumlarında prognozu olumsuz etkiler, komplikasyon oluşumunu, genel morbidite ve mortalite oranlarını yükseltir. Bu sebeple malnutrisyonu olan bireylerin erken tanınması ve beslenme desteği verilmesi oldukça önemlidir.

Bu çalışmamızda kardiyoloji polikliniğine ayaktan başvuran hastalarla kardiyoloji servisinde yatan hastalarda malnutrisyon taraması yaparak sıklığını öğrenmeyi amaçladık.

Ekim 2017 ile Nisan 2018 tarihleri arasında Pamukkale Üniversitesi Hastanesi kardiyoloji polikliniğine ayaktan başvuran 55 hasta ile kardiyoloji servisinde yatan 48 hasta çalışmaya dahil edildi. Hastaların demografik özellikleri, antropometrik özellikleri, vücut kitle indeksleri kayıt edildi. Sonrasında hastalara malnutrisyonel durumlarını belirlemek için “Mini Nutritional Assessment” (MNA) ölçeği uygulanarak skorları belirlendi. MNA skoru 17’nin altında olanlar malnutrisyon grubu, 17-24 arası malnutriyon riski altında, 25 ve yukarısı olanlar ise yeterli beslenme grubu olarak kabul edildi. Hastaların beslenme durumlarını belirlemek

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

amacıyla albumin, prealbumin, D-vitamini, vitamin-B12 ve transferrin değerlerine laboratuardan bakıldı.

Total 103 hastanın ortalama yaşı 57.5 ± 17.5 olup çalışma popülasyonunun %51.5’i erkektir. Hastaların %37’si diyabetik, %46’sı hipertansif, %34’i hiperlipidemik ve %58’i koroner arter hastalığına sahipti. Hastaların ortalama albumin değerleri 4.2 ± 0.5 gr/dl olarak bulundu. Tüm çalışma grubunun ortalama MNA değeri 22.8 ± 3.5 olmakla birlikte %61’inin MNA değeri 24’ün altına bulundu. Sadece 40 hasta (%39) beslenme yönünden yeterli beslenme statüsündeydi. Ayaktan başvuranlar ile yatan hastalar arasında MNA değerleri açısından kıyaslama yapıldığında ise MNA değerleri sırasıyla 23.3 ± 3.5 ve 22.3 ± 3.5 olarak saptandı ($p=0.231$). Her iki grup kıyaslandığında yatan hasta grubunda albumin değerleri (3.9 ± 0.5 ve 4.3 ± 0.3 , $p<0.001$) ve D vitamin değerleri (10.7 ± 5.8 ve 17.8 ± 11.1 , $p=0.010$) anlamlı olarak düşük saptandı.

Çalışmamızda hastaların %61’inin beslenme durumu açısından yeterli olmadığı görülmüştür. Kolayca belirlenen ve tedavi edilebilen bu durumun farkında olmak ve hastaları bu yönden sorgulamak toplum sağlığı açısından şarttır.

Anahtar Kelimeler: Malnutrisyon, beslenme, kardiyoloji

IHSLC
2018

**TREATMENT AND PROTECTIVE EFFECTS OF
METALLOPROTEINASE INHIBITORS ALONE
AND IN COMBINATION WITH NAC + VITAMIN
E IN AFLATOXIN B1 EXPOSED RATS***

Bunyamin TRAS¹, Hatice ESER^{1,2}, Zeynep OZDEMIR¹,
Emre BAHÇIVAN³, Burak DİK¹, Banu BOZKURT⁴,
Kamil UNEY¹

*1Department of Pharmacology and Toxicology, Faculty
of Veterinary Medicine, University of Selçuk, 42031,
Konya, TURKEY*

*2Department of Pharmacology and Toxicology, Faculty
of Veterinary Medicine, University of Dicle, 21280,
Diyarbakır, TURKEY*

*3Department of Pharmacology and Toxicology, Faculty
of Veterinary Medicine, University of Kafkas, 36100,
Kars, TURKEY*

*4Department of Ophthalmology, Faculty of Medicine,
University of Selçuk, 42031, Konya, TURKEY*

haticeeser@selcuk.edu.tr

The aim of study was to determine the effects of single and combined treatments with NAC and vitamin E in different doses of minocycline and dexamethasone on body distribution of AFB1 and changes in LD50 of AFB1 in the treatment presence in rats. The study was carried out on male Wistar rats in two stages. In first stage, after administration of AFB1 (2 mg/kg, IP), minocycline (45 and 90 mg/kg, IP) and dexamethasone (5 and 20 mg/kg, IP) were administered as the single and, combined with NAC (200 mg/kg, IP) and vitamin E (600 mg/kg, IP). Tissue and blood samples were taken from the animals at 12h following AFB1 administration. AFB1 levels were measured using HPLC-FLD. In second stage, the change in LD50 of AFB1 was determined by calculating the therapeutic effect. The administration of dexamethasone at 20 mg/kg versus 5 mg/kg reduced AFB1 levels in plasma and other tissues exist for aqueous humour compared to AFB1 group. Effect of minocycline on plasma and tissue levels of AFB1 varied with the dose and tissue challenge. Combined administration of dexamethasone and minocycline with NAC+vitamin E increased AFB1 levels in all tissues and plasma except aqueous humour and liver. Following administration of dexamethasone at 20 mg/kg, the therapeutic effect value of 1.5 was determined. Dexamethasone can be administered repeatedly at ≥ 20 mg/kg to increase survival

in cases of AFB1-related poisoning. Further studies are needed to determine effects of single and repeated doses of >20 mg/kg dexamethasone on plasma and tissue levels of AFB1.

Key Words: Aflatoxin B1, Dexamethasone, Minocycline, Rat, Tissue Concentration

*Supported by The Scientific and Technological Research Council of Turkey (TUBITAK, 2150397).

**HEMŞİRELERİN TIBBİ HATALARI RAPOR
ETMEME NEDENLERİ**

Hilal Hatice ÜLKÜ*, Gülcengün TÜRK**

**Adnan Menderes Üniversitesi Buharkent Meslek
Yüksekokulu Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri
Bölümü, Öğretim Görevlisi*

***Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi
Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Doçent Doktor*

Tıbbi hatalar konusu, sağlık alanında her geçen gün büyüyen bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Oluşan tıbbi hataların tanımlanması, bu hatalardan kaynaklı hastaların zarar görmesinin önlenmesi ve azaltılması için kullanılması gereken en önemli yöntem tıbbi hataların rapor ve analiz edilmesidir.

Bu araştırma, hemşirelerin tıbbi hataları rapor etmeme nedenlerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı tipte yapılmıştır.

Araştırma Eylül 2016-Mayıs 2017 tarihleri arasında Adnan Menderes Üniversitesi Uygulama ve Araştırma Hastanesi'nde çalışan 171 hemşire ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında tıbbi hataları rapor etmeme nedenlerine ilişkin 21 ifadeden oluşan anket formu kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemler (sayı, yüzde, ortalama) ve ki-kare testi kullanılmıştır.

Araştırmaya katılan hemşirelerin yaş ortalamaları 27.52 ± 6.9 , %89.9'u kadın, %45.9'u lisans mezunudur. Hemşirelerin %81.8'i tıbbi hatalarla karşılaştıklarını, %66.1'i hataları rapor ettiğini belirtmiştir. Hemşirelerin tıbbi hataları rapor etmeme nedeni en çok tıbbi hatayla ilgili hastada olumsuz durum meydana gelirse genelde hemşirelerin suçlanacağı (%72.97), hasta ve ailesinin hemşireye olumsuz tutum sergileyeceği (%72.30),

Abstract Book
(Oral Presentation)

haklarında dava açılabilceği (%59.46), hekimlerden olumsuz tepki alabilecekleri (%59.46) ve hastane yönetiminden ceza alabileceği (%58.11) düşünceleridir. Hemşireler tıbbi hataların rapor edilmeme nedeni olarak en az ise hataya bağlı hasta zarar görmediyse hatayı rapor etmenin gereksiz olduğunu (%13.51), hasta güvenliği uygulamalarını geliştirmede tıbbi hataları rapor etmenin bir faydası olmadığını (%10.81) belirtmişlerdir.

Hemşirelerin hata bildirdiğinde işten çıkarılabilme düşüncesi ile çalışma yılı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Hata rapor edildiğinde hekimlerden olumsuz tepki alabilme, hastane yönetiminden ceza alabilme ve hata bildirim formlarının çok fazla olması düşünceleri ile çalışma pozisyonu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Araştırma bulgularına göre hemşirelerin suçlanma, hasta, hasta yakınları ve hekimlerden olumsuz tepkiler alma ve hastane yönetimi tarafından cezalandırılma düşüncesi ile tıbbi hataları raporlamadıkları sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Rapor etme, Tıbbi hata.

MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
VETERİNER FAKÜLTESİ YAZ OKULU
ÖĞRENCİLERİNİN ANATOMİ DERSLERİNE
İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

İftar GÜRBÜZ¹, Yasin DEMİRASLAN¹, Ömer Gürkan
DİLEK¹, Emine KARAKURUM¹, Özcan ÖZGEL¹

*1 Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Anatomi Anabilim Dalı, BURDUR*

iftargurbuz@mehmetakif.edu.tr

Yazokulu aynı eğitim öğretim yılının normal iki döneminin dışında kalan ve yaz tatili sırasında üniversitenin atıl olan kapasitesini değerlendirerek verimliliği sağlama amaçlı yapılan bir programdır. Üniversitelerde yaz dönemi eğitim öğretimi 14 haftalık programın 7 haftaya yoğunlaştırılması ile yapılmaktadır.

Bu çalışmanın amacı Veteriner Fakültesinde eğitim gören ve akademik dönemde Anatomi bilimi ile ilgili derslerde başarısız olmuş ve Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nde yaz okuluna kayıt yaptırmış

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

öğrencilerin, yaz okulu ile ilgili düşüncelerini ve tercih sebeplerini ortaya koymaktır.

Anket formları, 2 tanesi açık uçlu, 21 tanesi 3 seçenekli (Seçenekler: katılıyorum, fikrim yok, katılmıyorum) olmak üzere toplam 23 sorudan oluşturuldu. Anket formundaki sorular literatüre göre oluşturuldu. Verilerin tanımlayıcı istatistiklerinin belirlenmesinde SPSS 20 paket programı kullanıldı. Anket formları öğrencilere yaz okulu dersleri başlamadan önce uygulandı. Çalışmada toplam 179 (kız:49, erkek: 130) öğrencinin yaz okulu hakkındaki görüşleri alındı.

Öğrencilerin % 11.2'si yaz okulunda Anatomi derslerinin içeriklerinin oldukça basitleştirildiğini düşündüğünü, % 77.2'si öğrenilen Anatomi bilgisinin kalıcı olacağına inandığını ifade etti. Katılımcıların %35.5'i geldikleri üniversitede Anatomi dersini geçmenin kendileri için imkansız olduğu, %45.3'ü yaz okulunda geçme notlarının daha adaletli olduğu görüşündeydi.

Bu çalışmada Anatomi dersi ile ilgili yaz dönemi uygulamalarına katılan öğrencilerin görüşleri değerlendirildi. Araştırmanın bulguları genel olarak öğrencilerin yaz okulunda konsantrasyonunun daha yüksek olduğu, yaz okulunda Anatomi derslerine daha istekli çalıştıkları ancak normal dönemde aldıkları dersleri yaz okuluna isteyerek bırakmadıkları, yaz okuluna kalma nedenlerinin kendi başarısızlıkları ve öğretim elemanlarının etkisi olduğu, yaz okulunun her yıl açılması gerektiği görüşüne sahip olduklarını ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Anket, Öğrenci Görüşü, Yaz okulu.

**THE EFFECT OF HESPERETIN ON
INFLAMMATORY AND OXIDATIVE STATUS IN
EXPERIMENTAL COLITIS MODEL WITH
TRINITROBENZENE SULPHONIC ACID**

Fatin Rüştü POLAT ¹, İhsan KARABOĞA², Muhammet
Sait POLAT ³, Zeynep ERBOĞA⁴, Ahsen YILMAZ⁵,
Savaş GÜZEL⁵

*1Namık Kemal University Medical Faculty, Department
of Surgery, Tekirdag, Turkey*

*2Namık Kemal University, School of Health, Tekirdag,
Turkey*

*3İstanbul University, Engineering Faculty, Tekirdag,
Turkey*

*4Namık Kemal University, Medical Faculty, Department
of Histology and Embriology Tekirdag, Turkey*

*5Namık Kemal University, Medical Faculty, Department
of Biochemistry, Tekirdag, Turkey*

Ulcerative colitis is a chronic disease that causes inflammation and ulcer in the mucosa of the colon. In our study, the effect of hesperetin on inflammatory and oxidative status in experimental colitis model with Trinitrobenzene sulphonie acid (TNBS) was investigated by different methods.

In our study, 3 groups were formed using Wistar albino male rats; Group I (Control group, n = 7, 1 mL rectal physiological), Group II (Colitis group, n = 7, 1 mL TNBS 1 mL), Group III (Hesperetin, n = 8, 1 mL of TNBS (25 mg, dissolved in 50% ethanol and 100 mg / kg of hesperetin). Macroscopic and microscopic scores were calculated to determine damage to the colon at the end of the experiment. The serum TNF- α and tissue IL-6 levels were determined by ELISA method. MPO, SOD, CAT, MDA levels were investigated spectrophotometrically. TUNEL method was used in the detection of apoptotic cells in the colon tissue. iNOS and Nf-kB expression in the colon was determined immunohistochemically.

Hesperetin administration has been shown to significantly reduce MPO and MDA levels and proinflammatory agents (TNF- α , IL-6, NF-kB) levels. It has also been shown to inhibit mucosal apoptosis.

Further studies examining the efficacy of treatment on the colitis models of hesperetin may be a powerful component of this agent that plays an important role in the treatment of ulcerative colitis.

Key Words: Hesperetin, TBNS-incuced colitis, Nf-kB, iNOS, IL-6, MPO.

**TÜRKİYE'DE DİYETİSYENLERİN İŞ DOYUM
DÜZEYLERİ VE İŞ DOYUMUNU ETKİLEYEN
FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ**

Gülcan UYSAL¹, Esra KÖKTAŞ², Zühal ÖZDEMİR¹

*Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu Sağlık Yüksekokulu,
Beslenme ve Diyetetik Bölümü. gulcanuysal@ibu.edu.tr*

*Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Beslenme ve Diyetetik Bölümü*

*Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu Sağlık Yüksekokulu,
Beslenme ve Diyetetik Bölümü*

İş doyumunu, insanların mesleki memnuniyetlerinin veya memnuniyetsizliklerinin derecesi olarak tanımlanmakta, bireysel ve örgütsel özelliklerin iş doyumunu etkileyen iki temel faktör olduğu düşünülmektedir (1). Çalışmada diyetisyenlerin iş doyum düzeyleri ile bireysel ve örgütsel özelliklerin iş doyumuna etkisi değerlendirilmiştir.

Türkiye'de görev yapan diyetisyenlerin iş doyum düzeyini ve iş doyumunu etkileyen faktörleri belirlemektir.

Tanımlayıcı tipte olan bu araştırmaya, çalışan diyetisyenler ile beslenme ve diyetetik mezunu akademisyenlerin tamamının katılımı hedeflenmiştir. Katılımcılara, sosyo-demografik özellikler ve işin niteliğine ilişkin bir anket formu ve iş doyum ölçeği (Kuzgun, Sevim ve Hamamcı, 2005) internet ortamında uygulanmıştır. 720 katılımcıdan geri dönüş sağlanmış, son cevap oranı %69,6 (n=501) olarak belirlenmiş, bulgular ANOVA ve t testi ile değerlendirilmiştir.

Kamu ve özel sektör çalışanları açısından ücretin iş doyumunu için öncelikli bir öneme sahip olduğu, iş doyumunun oluşmasında kariyer olanakları, istihdam ve bütçe olanakları gibi örgütsel özelliklerin büyük ölçüde etkili olduğu belirlenmiştir.

Mesleğin isteyerek seçilme oranı yüksek (%71,5) olmasına rağmen %51,9'unun mesleğinden memnun olması, iş ve iş ortamına bağlı nedenlerin işe yönelik tutumları olumsuz yönde etkilediğini düşündürmektedir. Diyetisyenlerin mesleğini başkalarına önermeme, tekrar bu mesleği seçmeme ve meslek değişimini düşünme faktörlerine de yüksek katılım göstermesi bu kanıyı

Abstract Book (Oral Presentation)

desteklemektedir. İstihdam olanaklarından düşük memnuniyet (%75,4) mesleğin geleceği hakkındaki düşünceleri de negatif (%74,9) yönde etkilemektedir. Düşük iş doyumu bireylerin meslekten, ikamet ettikleri bölge veya ülkelerinden daha fazla iş doyumu arayışı için ayrılmasına neden olabilir. Bu nedenle ücretlerin iyileştirilmesi ve kariyer fırsatlarının sunulması önemli görünmektedir.

Anahtar Kelimeler: Diyetisyen, İş doyumu, Beslenme ve Diyetetik

HASTALARDA AĞRIYA İLİŞKİN MULTİDİSİPLİNER YAKLAŞIM

Sema Nur ŞİMŞEK

Uluslararası Ağrı Araştırmalarının Teşkilatı'na (International Association for the Study of Pain=IASP) göre ağrı; “Var olan veya olası doku hasarına eşlik eden veya bu hasar ile tanımlanabilen, hoş gitmeyen duysal ve emosyonel deneyim” ve “Ağrı bir korunma mekanizması” olarak tanımlanmaktadır. Bu tanıma göre ağrı, bir duyum ve hoş gitmeyen yapıda olduğundan her zaman öznelidir. Bu nedenle ağrı deneyimini değerlendirirken hem fiziksel hem de fiziksel olmayan bileşenlerini birlikte göz önünde tutmak gerekir. Ağrı aslında bir kavramdır ve kişiden kişiye büyük farklılıklar gösterir, çünkü birçok faktör (cinsiyet, din, dil, ırk, sosyokültürel çevre...) ağrı eşiğini, dolayısıyla da ağrılı uyarana tepkiyi belirler. Bu bakımdan hekimler tarafından ağrı gerçek olarak ele alınmalı, objektif bir bulgu tespit edilmese bile hemen psikolojik olarak değerlendirilmemelidir. Örneğin bir beyin cerrahı için ağrı yalnız nöroanatomik ve nörofizyolojik bir süreç iken, bu sürecin psikolojik boyutu ağrıyı fiziksel, ruhsal ve sosyal faktörlerin toplamı olarak gören psikiyatr için değerlidir. Bu iki farklı uzmanlık alanı için bile hastanın ağrısı farklı ele alınmaktadır. Yani ağrı multidisipliner bir algıdır ve tedavisinde de (farmakolojik, nonfarmakolojik) multidisipliner yaklaşımlar uygulanır.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

İNFERTİLİTE VE PSİKOSOSYO-KÜLTÜREL ETKİSİ

Zeliha OLGAC¹, Hilmiye AKSU²

*1Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Muğla*

*2Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi,
Doğum- Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Ana
Bilim Dalı, Aydın*

Üreme ve neslin devamı tüm canlılar için önemli içgüdüsel bir durumdur. Bireysel bir seçim olan çocuk sahibi olma isteğinin, toplum tarafından öğretilen veya aktarılabilen bir yanı da bulunmaktadır. Aynı partnerle, kontraseptif yöntem kullanmaksızın, düzenli sıklıkla, vajinal cinsel ilişkide bulunmaya rağmen bir yıl gebeliğin gerçekleşmemesi infertilite olarak tanımlanmaktadır. İnfertilite günümüzde milyonlarca çifti etkilemesi nedeniyle toplum sağlığını etkileyen bir sorundur. Birçok toplumda çocuk sahibi olmak çiftler için sosyal saygınlık olarak kabul edildiği için, gebeliğin olmaması aşağılayıcı veya utandıran bir durum olarak algılanmaktadır.

Bir çift istediği halde toplumun beklentisi olan ‘aile olma’ rolünü tam anlamıyla gerçekleştirememiş olmaktadır. Çiftin biyolojik çocuk sahibi olma yeteneğine sahip olmadıklarını öğrenmeleri, beklenmedik, stresli ve yaşam kalitelerini olumsuz yönde etkileyen bir deneyimdir. Çiftlerin üreme fonksiyonunu gerçekleştirememeleri, çiftlerde mutsuzluk, başarısızlık, yetersizlik duygularına yol açmaktadır.

Kadın ve erkeğin çocuk sahibi olamamaya yönelik tepkileri bireysel farklılıklar göstermektedir. Kadın; annelik duygusunun kaybı, üretkenliğin kaybı, benlik saygısının kaybı, sosyal damgalama, değersizlik ve yalnızlık, gelecek kaygısı ve sosyal rol eksikliği olarak algılanmaktadır. Bazı geleneksel toplumlarda kadının çocuk sahibi olması toplumsal statü sağlamasından dolayı stres yaratan bir durum olarak algılanmaktadır. Erkek ise; çocuk sahibi olamamayı, yalnızlık, neslini devam ettirememesi ve sosyal güvence eksikliği olarak görmektedir. Özellikle infertilite tanısı konmuş birey daha fazla suçluluk hissetmekte, eş tarafından terk edilme ve ayrılık anksiyetesi yaşayabilmektedir. Bu suçluluk durumu bireyde yalnızlık ve depresyon gelişmesine yol açmaktadır.

Sonuç olarak infertilite, çiftlerin sosyal yaşamlarını, duygusal durumlarını, evlilik ilişkilerini, cinsel yaşamlarını, gelecek ile ilgili planlarını, benlik saygılarını, beden imgelerini etkileyerek yaşam kalitelerinin düşmesine neden olmaktadır. İnfertilitede hemşire, çiftler ve ekip arasında liyezon görevi yapmaktadır. Bu alanda uygulayıcı, eğitmen, danışman, planlayıcı ve araştırmacı rolü almaktadır. Hemşire, çiftlerin başvurduğu andan itibaren tanı, tedavi ve izlem aşamalarının tümünde uygulayıcı rollerini gerçekleştirmektedir. İnfertilitenin her aşamasında bilgi ve psikolojik destek gereksinimi duyan çiftlere hemşire, eğitim ve danışmanlık rolü ile bu ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir. Bu derlemede biyolojik bir sorun gibi görünen infertilitenin psikososyal-kültürel boyutu ve hemşirenin rollerini incelemek amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İnfertilite, Kadın, Erkek

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN TEMEL İLK YARDIM UYGULAMALARINA İLİŞKİN BİLGİ DÜZEYLERİ

Ezgi TEMEL*, Büşra ŞAHİN*, Rahşan ÇAM*

**Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi
Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı*

Araştırma Adnan Menderes Üniversitesi öğrencilerinde 20.01.2018-20.02.2018 tarihleri arasında tanımlayıcı olarak 424 öğrenci ile yapılmıştır. Öğrencilerin %50.9'u Erkek %49.1 kadın yaş ortalaması 20,70±1.80(min:18,max:35), %30.6'sının annesi ilköğretim mezunu, %27.1'inin babası lise mezunudur. Öğrencilerin %28'i Fen Edebiyat Fakültesi, %21.5 Eğitim Fakültesi, %16.6 Aydın Meslek Yüksekokulu, %10.1 Mühendislik Fakültesi, %8.6 Veteriner Fakültesi, %7.8 İktisat Fakültesi, %3.7 Ziraat Fakültesi, %2.8 İletişim Fakültesi ve %0.9'u Yabancı Diller Yüksekokulunda eğitim görmekte olup %66.8'i 1 ve 2. Sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin %68.5'i önceden ilkyardım kursu almamıştır.

Bilgi düzeyi ölçme formu verilerine bakıldığında öğrencilerin %92'si ilkyardım uygulamalarının amacının hayati tehlikeyi ortadan kaldırmak ve yaşamsal fonksiyonların sürdürülmesini

sağlamak olduğunu,%71.3'ü yaralıya yapılan ilk müdahaleden sonra 112 aranmalıdır, %71.3'ü ilkyardım uygulamalarının yaşa göre farklılık gösterdiğini,%88'i ilkyardım uygulayacak kişinin bu konuda eğitim almış olması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin %63'ü kalp masajında göğsün ortasındaki kemiğin alt yarısına serisi, ritmik basınç uygulandığını, %71'i kişinin öksürmesi, boynunu tutması ve boğulma belirtisi göstermesi solunum yollarına yabancı cisim kaçtığını gösterdiğini, %42'si ilkyardım uygulanacak kişinin bilinç durumu hasta ya da yaralının hafifçe omzuna dokunarak "İyi misiniz?" diye sorularak kontrol edildiğini, %48.1'i buruna yabancı cisim kaçtığında suyla çıkartılmaya çalışılmaması gerektiğini, %43'ünün yaralıda kırık ya da çıkık olma durumlarından şüpheleniliyorsa etkilenen kol ya da bacak kalp seviyesinin altında tutulması gerektiği konusunda bilgisi olmadığını,%73.1'i delici cisim batmasında cismin çıkartılmadığını, cismin etrafı sarılarak hemen hastaneye ulaştırılması gerektiğini, %54'ü burun kanamasında baş ve gövde hafifçe öne eğilip, burun kanatları iki parmakla 5 dakika süresince sıkıştırılması gerektiğini,%55.6'sı keşiğin, kalp atımlarıyla uyumlu ve fişkirir tarzda kanama atardamar kanaması olduğunu, %55'inin kanamalarda turnike uygulamasının kanayan bölgeye en yakın tek kemik üzerine yapıldığı konusunda fikrinin olmadığı, %66.4'ü bayılan bir kişi sırtüstü yatırılıp ayaklarının 30 cm yükseltilmesi gerektiğini, %41'i epilepsi nöbeti sırasında bireyin tutulması, engellenmeye çalışılması gerektiğini, %80'i elektrik çarpmasında bir tahta veya plastik kazazedinin elektrik akımı ile teması kesilmesi gerektiği, %72'si sıcak çarpması durumunda kişinin vücudunu sıkı giysilerin çıkarılması gerektiği, %51.3'ü donan bireyin donmuş olan vücut bölümleri doğrudan ısıya tutulması gerektiği,%74.8'i ağız yolu ile olan zehirlenmelerde bulantı, kusma, karın ağrısı, ishal görüldüğü, %54.3'ü arı sokmalarında etkilenen bölgenin üzerine sıcak uygulama yapılmasının doğru olmadığını düşünmektedirler.

Anahtar Kelimeler: İlk yardım, Üniversite Öğrencileri

**RELATIONSHIP BETWEEN FOUR DIFFERENT
MOBILITY SCALES IN HOSPITALIZED OLDER
ADULTS**

Ayşe ABİT KOCAMAN*, Özgün ELMAS**, Nuray
KIRDI**, Cafer BALCI***

*Kırıkkale University Department of Physiotherapy and
Rehabilitation, Faculty of Health Sciences

** Hacettepe University Department of Physiotherapy
and Rehabilitation, Faculty of Health Sciences

*** Hacettepe University Faculty of Medicine
Department of Internal Medicine Department of
Geriatrics

Reduction of physical performance, mobility is common problem in elderly individuals when hospitalized in the hospital setting. It has been reported that 20-65% of elderly individuals' mobility have decreased during hospitalization. Lack of mobility diminishes the quality of life and increases the risk of falls by affecting participation in daily living activities of elderly individuals. Therefore, mobility assessment is the main component among physiotherapy evaluations in hospitalized older adults.

The aim of this study is to investigate the relationship between the De Morton Mobility Index (DEMMI), the Elderly Mobility Scale (EMS), the Short Physical Performance Test (SPPT) and the Rivermead Mobility Index (RMI), which are frequently used to assess mobility in the elderly inpatients.

Hospitalized older adults were included in the study who followed by Hacettepe University Hospital Internal Medicine Department. The Mini Mental State Examination (MMDT), DEMMI, EMS, SPPT and RMI were administered 48 hours after the patient was hospitalized.

22 women (62.9%) and 12 males (34.3%) participated in the study. The average age of participants was 75.71 ± 8.31 and the mean of MMDT was 25.14 ± 2.36 . The correlation between DEMMI-EMS, DEMMI-SPPT, DEMMI-RMİ, SPPT-EMS, SPPT-RMİ, EMS-RMI are $r:0.993$, $r:0.859$, $r:0.893$, $r:0.891$, $r:0.851$, $r:0.923$ ($p<0.001$). High and positive relation was found between each four mobility indexes.

Although use of the mobility indexes (DEMMI, EMS, SPPT,RMI) appears to appropriate, there are significant differences in practice. We think EMS is more comprehensive, more understandable, its joint scoring system is simpler. The DEMMI is more sensitive to evaluate improvements in treatment, its scoring system is more comprehensive, therefore, EMS and DEMMI are more appropriate to evaluate mobility.

Key Words: Elderly, Mobility, Hospital, Physical Ability

**TİROİD FONKSİYON TESTLERİ İLE İDRAR
İYOT DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Erdem ÇOKLUK1, M. Ramazan ŞEKEROĞLU2, Tuba
BATUR1

¹Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi
Biyokimya Anabilim Dalı, Van

²Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyokimya
Anabilim Dalı, Sakarya

Dünya nüfusunun tahminen %35'inde yetersiz iyot alımı vardır. İyot eksikliği zihinsel bozukluk ve guatr gibi hastalıklar için yaşam boyu bir tehdit oluşturmaktadır. İdrar iyotu, yeterli iyot alımının uygun, ucuz ve kolay ulaşılabilir bir göstergesidir. Çalışmada idrar iyot düzeyi ile tiroid fonksiyon testleri arasındaki ilişki araştırıldı.

Ocak 2014-Aralık 2017 tarih aralığında, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyokimya Laboratuvarında, amonyum persülfat ve ardından Sandell-Kolthoff reaksiyonu kullanılarak tespit edilen idrar iyot sonuçları retrospektif olarak tarandı. Her bireyin sadece ilk sonucu çalışmaya dahil edildi. 287 bireyin eş zamanlı tiroid fonksiyon testleri karşılaştırıldı.

Yaşları 1-18 arasında değişen, 287 bireyin (164 kadın, 123 erkek) ortalama idrar iyot düzeyi ($\mu\text{g/l}$) $130,8 \pm 95,3$ idi. Tiroglobulin (ng/ml) (TG), serbest T3 (pg/ml) (sT3), serbest T4 (ng/dl) (sT4), TSH ($\mu\text{IU/ml}$), Anti-Tiroglobulin (IU/ml) (Anti-Tg), Anti-TPO (IU/ml) için Ortalama $\pm$ SD değerleri sırasıyla $105,7 \pm 118,3$; $4,48 \pm 3,7$; $1,24 \pm 0,39$; $7,74 \pm 17,5$; $64,45 \pm 208,5$; $82,4 \pm 247,9$ idi. Anti-TG, Anti-TPO düzeyleri kadınlarda erkeklerden daha yüksek izlenirken diğer değişkenlerde cinsiyetler arasında anlamlı farklılık izlenmedi. İdrar iyot düzeyleri; 1- Ağır iyot eksikliği (0-19), 2- Orta düzeyde iyot eksikliği (20-49), 3- Hafif iyot eksikliği (50-99), 4-

Abstract Book (Oral Presentation)

Optimal iyot düzeyi (100-199), 5- Fazla iyot düzeyi (>200) şeklinde beş gruba ayrıldığında, gruplar arasında yalnızca Anti-TPO düzeyleri arasında farklılık izlendi. Sonuçlar analit düzeylerine göre hipotiroidi, normal, hipertiroidi olarak gruplandırıldığında sadece antiTPO düzeyleri açısından gruplar arasında anlamlı fark vardı. 1. grupta TSH'nın sT4 ile negatif, antiTG ve antiTPO ile pozitif, 3. grupta ise TG ile pozitif korelasyon gösterdiği saptandı.

Guatrın endemik olduğu ve uzun süreli izlemenin gerekli olduğu bölgelerde ucuz ve kolay uygulanabilir bir yöntem olan idrar iyot düzey ölçümü özellikle çalışmamızda olduğu gibi 1-18 yaş arası bireylerde iyot alımı durumunu izlemede kullanışlı olduğunu ve düşük idrar iyot düzeyi gruplarında oto antikor düzeylerinin korelasyon gösterdiğini belirledik.

Anahtar kelimeler: İdrar iyot, tiroid fonksiyon testleri, tiroid antikor düzeyi

PARAMEDİK ÖĞRENCİLERİNİN AĞIZ DIŞ SAĞLIĞI KONUSUNDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

Öymen ZORBA¹, Engin TEKİN², Zümra Ülker
DÖRTTEPE³

¹Uşak Üniversitesi, oymen.zorba@usak.edu.tr

²Uşak Üniversitesi, engin.tekin@usak.edu.tr

³Uşak Üniversitesi, zumra.dorttepe@usak.edu.tr

Ağız dış sağlığı (ADS), bireylerin ağız ve diş sağlığı davranışları ve bu konuyla ilgili bilgi düzeyleri ile yakından ilişkilidir. Dünya Sağlık Örgütü, bireylerin ADS'nı geliştirmeye yönelik programların kronik hastalıklarla ilgili sağlığı geliştirme programlarına eklenmesini önermektedir. ADS'nı geliştirmede bireylerin bu konuyla ilgili bilgi düzeylerinin belirlenmesi de önem taşımaktadır. Özellikle üniversite öğrencilerinde, ADS ile ilişkili bilgi, tutum ve davranışlarının ortaya çıkarılması, sonraki yaşam yıllarında daha sağlıklı davranışların benimsenmesi açısından önem taşımaktadır.

Bu ön çalışmanın amacı, paramedik öğrencilerinin ağız ve diş sağlığı ile ilgili bilgi düzeylerinin belirlenmesidir.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Tanımlayıcı tipte olan araştırmaya 111 öğrenci katılmış olup veriler uzman görüşü ve literatür doğrultusunda oluşturulmuş anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, bağımsız örneklem T Testi ve Ki-Kare testi analizleri kullanılmıştır.

Ankete katılan 111 öğrencinin %60,4'ü kadın, %39,6'sı erkekti. ADS hakkında bilgi aldıklarını belirten katılımcılar (%56,8); dişlerin hangi durumlarda ve kaç kez fırçalanması gerektiği, fırçalama süresi ve şekli ile ilgili yönlendirilen sorulara yüksek oranda doğru cevap vermişlerdir. Bunun yanında katılımcıların, diş ipi kullanımı ile ilgili olarak bilgilerinin olmadığı saptanmıştır. Katılımcıların %46,8 oranında, diş hekimine başvurma konusunda bilinçli oldukları ancak, %59,7'sinin 6 aydan uzun süredir diş hekimine başvurmadığı belirlenmiştir. Son 3 ay içerisinde ağrı, şişlik, travma vb. yaşadığını belirten öğrencilerin sadece %38,9'u diş hekimine başvurmuştur. Bu bilgiler doğrultusunda, önceden ADS hakkında eğitim aldığını belirten öğrencilerin, ADS bilgi düzeylerinin genel anlamda iyi olduğu söylenebilir. Bunun yanında, ADS'nı korumaya yönelik davranışlarında ise aldıkları eğitimin yeterli olmadığı görülmektedir. Sonuç olarak, öğrencilerin ADS ile ilgili bilgi düzeylerinin belirlenmesi ve bununla ilgili davranışsal boyutta gerekli çalışmaların yapılması ve ilgili birimler tarafından uygulamalı eğitimlerin verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ağız ve Diş Sağlığı, Üniversite Öğrencileri, Bilgi, Farkındalık

BURDUR İLİ 2017 YILI ACİL SAĞLIK HİZMETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

*Ali SERT **Mümin POLAT

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Enstitüsü Sağlık ve Biyomedikal Bilimler Anabilim Dalı*

***Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü*

Acil Sağlık Hizmetleri; acil hastalık ve yaralanma hallerinde, konusunda özel eğitim almış ekipler tarafından, tıbbi araç ve gereç desteği ile olay yerinde, nakil sırasında, sağlık kurum ve kuruluşlarında sunulan tüm sağlık hizmetlerini kapsamaktadır. 11 İlçesi bulunan

Abstract Book
(Oral Presentation)

Burdur İlinde 2017 yılı itibariyle 20 adet acil yardım istasyonu bulunmaktadır. 2016 yılı Sağlık Bakanlığı sağlık istatistikleri yıllıklarına göre Türkiye’de 112 acil yardım istasyon başına düşen nüfus oranı 33.000 iken Burdur da bu oran 13.070’tir. 2017 yılı itibariyle A1 tipi acil yardım istasyon sayısı 1 adet A2 tipi acil yardım istasyon sayısı 14, 4 adet B1 tipi acil yardım istasyonu ve 1 adet B2 tipi acil yardım istasyonu bulunmakta, il genelinde mesai usulü çalışan C tipi acil yardım istasyonu bulunmamaktadır. 1 yılda çıkan toplam vaka sayısı 22.166’dır. Bu vakaların %65,6’sı medikal vaka, %26,3’nü kazalar oluşturmuştur. Vakaların % 56,5’i hastaneye nakil ile sonuçlanmış olup, kalan vakalar hasta nakil reddi, yerinde müdahale, başka araçla nakil vb. durumlar ile vakalar sonuçlanmıştır. Ön tanı almış vaka sayısı 21.123’tür. Aradaki 43 farkın oluşma sebebi başka araçla nakil asılsız ihbar ve başka araçla nakil vakalarının olmasıdır. Bu vakaların %16,7’si kardiyovasküler sistem hastalıklarını, %6,5’ ni solunum sistemi hastalıkları %7,2’si psikiyatrik hastalıklar, % 1,7’ sini üriner sistem hastalıkları % 1,1’i jinekolojik rahatsızlıklar %2,3’nü metabolik ve infeksiyon hastalıklar %1,5’i yenidoğan hastalıkları ve zehirlenmeler %15,3’ni travmalar ve % 42,6’sı ise diğer tanı almış vakalardır. Hastaneler nakil edilen toplam vaka sayısı 17.056’dır. Bu vakaların %90,8’i devlet hastanelerine nakil edilmiştir. Bu payın % 3,5 ‘i de Üniversite hastanelerine aittir. Burdur ilinde acil sağlık hizmetlerinde önemli aksaklıklara rastlanmamıştır. Bununla birlikte nüfusun fazla olduğu yerlerde istasyonlar artırılması, müdahale edilen vakaların retrospektif olarak analizleri yapılmalı ve hizmet kalitesinin devamlılığı için gerekli tedbirler alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Acil yardım istasyonu, vaka hizmet kalitesi

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

KADIN SAĞLIĞINDA APİTERAPİ’NİN YERİ

Hatice ACAR BEKTAŞ*, Ümran YEŞİLTEPE OSKAY**

Nafiye DUTUCU*, Ruken TUNC***

**Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Kocaeli*

***İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları ABD, İstanbul*

****Sağlık Bilimleri Üniversitesi İstanbul, rukenntnc@gmail.com*

Apiterapi, tedavide ve bakımda arı ürünlerinin kullanılmasıdır. Manuka-Balı, MediHoney piyasada en çok bilinen-kullanılan medikal ballardır. Çalışmalar Türkiye’de üretilen kestane balının bu ballara alternatif olabileceğini göstermektedir.

Bu derleme “Apiterapinin kadın sağlığındaki yeri ne olabilir?” sorusuna yanıt aramak için yazılmıştır.

Bu derleme, apiterapinin kadın sağlığı ve hastalıkları ile ilgili uygulamalarda kullanımı ile ilgili yapılmış çalışmalar taranarak ve değerlendirilerek yazılmıştır.

Vaginal candida ile ilgili çalışmaların sonuçları, balın ya ilaçlarla benzer ya da ilaçlardan daha iyi etkiye sahip olduğu yönündedir.

Hayvan deneylerinde balın meme karsinogenezisini hafiflettiği ve kemoterapötik ajanlara takviye olarak kullanılabileceği ile ilgili araştırma sonuçları mevcuttur.

Sezaryen, açılmış epizyotomi, vulvar apse, akut labial/perirektal lezyonlar, post operatif dönemde monilial kolonizasyonlarda ve zayıf iyileşmede, meme altında kronik monilial, akut monilial vulvitis vakalarında medikal bal kullanımının olumlu sonuçları rapor edilmiştir.

Bal/polen kullanımının; meme Ca’da menopoz semptomlarının yönetiminde, sağlıklı postmenopozal kadınlarda hafıza güçlendirmede, hayvan deneylerinde uterin atrofinin önlenmesi, kemik yoğunluğunun artırılması ve kilo kontrolünde etkin olduğu ve HRT’ye alternatif olabileceği rapor edilmiştir.

Sonuçlar, apiterapinin kadın sağlığı için önemli ve faydalı olduğunu, kullanımının yaygınlaşabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Apiterapi, Kadın Sağlığı, Enfeksiyon, Meme Kanseri, Yara İyileşmesi, Menopoz

**THE EFFECTS OF OBESITY ON MATERNAL
AND FETAL HEALTH: LITERATURE REVIEW**

Gonca BURAN¹, Hilmiye AKSU²

*1Uludag University, Faculty of Health Sciences, Bursa,
Turkey gburan@uludag.edu.tr*

*2Adnan Menderes University, Faculty of Nursing, Aydın,
Turkey hilmiyeaksu@yahoo.com*

According to the World Health Organization classification, the BMI ≤ 30 kg/m² is obese. More than 650 million people (18 years and over) worldwide are obese. The prevalence of obesity in Turkey is %41 in women and this is very important problem for woman health. In our study, the effects of obesity on maternal and fetal health and their results were examined.

In the light of the recent literature, obesity is expected to affect maternal and fetal health and its outcome.

The data was obtained from Google Academic (6), Science Direct, Pubmed search engine (124) between 01-15 March 2018. PRISMA criteria were scanned in line with the criteria. Participation criteria: Investigating the relationship between obesity and maternal and fetal health. The study data is composed of 9 studies in 2018.

Short and team (2018) found high risk of hypertension, severe preeclampsia, eclampsia, assisted delivery, cesarean birth and antibiotic use in obese patients. The findings of Pettersen-Dahl et al (2018) show that obesity increases the planned risk of cesarean section by 77% and doubles the risk of emergency cesarean section. In addition, obesity increases the risk of preterm labor (Nucci et al., 2018). In obese vaginal deliveries, the need for induction and episiotomy increases and the first and second stages of birth are longer (Yeşilçiçek Çalık et al., 2018). Severe bleeding is seen in these women after vaginal delivery (19%) or after caesarean section (14%) (Butwick et al., 2018). Obesity increases maternal risks (Cahill et al., 2018).

In fetal evaluation of obese women, the length of the femur and head circumference of the fetus was remarkably shorter than the control group (Orvos, and Schwartz, 2018). On the other hand, fetal anomaly, macrosomia, intrauterine retardation can develop (Short et al., 2018).

Studies highlight the improvement in maternal and fetal health outcomes of reducing BMI (Ellwood and Callaway 2018; Dod et al., 2018). Barquie and his team (2018) recommend gaining weight below 5 kg for women with gestational diabetes and morbid obesity.

Studies have shown that obesity affects maternal and fetal health negatively in proportion to the increase in BMI. For this reason, nurses are advised to observe obesity closely and observe the obesity of obese pregnant women.

Key Words: Female, Obesity, maternal, fetal, health

**AÇIK TÜTÜNLERDE BULUNAN AĞIR
METALLER**

Gülcihan Aybike DİLEK¹, Mümin POLAT²

*1Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Enstitüsü, Burdur, Türkiye*

*2Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Burdur, Türkiye*

Her yıl 5 milyondan fazla insan, tütünün neden olduğu hastalıklar yüzünden hayatını kaybetmektedir. Bu da tüm dünyada her gün 14 bin, her 8 saniyede bir kişi demektir. Sigara ve diğer tütün mamullerinin kullanımının giderek artması, halk sağlığını dünya çapında tehdit eder boyutlara ulaşmıştır. Bu durumu önleyebilmek ve tütün sektörü tarafından geliştirilen stratejilerle başa çıkmak için oluşturulan ilk uluslararası anlaşma özelliğindeki Tütün Kontrol Çerçeve Sözleşmesi (TKÇS) ülkemiz tarafından da imzalanarak hayata geçirilmiştir. Bu sözleşme ile çağımızın hastalığı olan tütün salgınının kontrol altına alınması hedeflenmektedir. Aynı zamanda Dünya Sağlık Örgütü de tütün firmalarının pazar oluşturma stratejileri ile başa çıkmak ve tütün kullanımının yayılımını kontrol altına almak için çeşitli çalışmalar yapmaktadır. Bununla birlikte dünyada ve ülkemizde sigara fiyatlarındaki artış, sigara bağımlılarını farklı tütün ürünlerini kullanmaya sevk etmiştir. Başta nargile, e-sigara gelmekle birlikte en yaygın kullanımda olanı ise ham tütünün sarılarak içilmesidir. Ham tütünün diğer tütün ürünlerinden farkı gerekli fabrikasyon işlemlerinden geçirilmeden son tüketime sunulmasıdır. Fabrikasyon işlemleri esnasında, hasat edilen tütünün üzerindeki ağır metal, gübre, tarım ilacı, böcek ilacı,

Abstract Book (Oral Presentation)

patojen, toksin vb. maddeler arındırılmaktadır. Fabrikasyon işlemi yapılmayan tütün, doğrudan son tüketime sunulduğunda bu işlemleri atlamaktadır. Tütün ürünlerinin tek başına insan sağlığı üzerine verdiği zararın yanında ayrıca ağır metal, gübre, tarım ilacı, böcek ilacı, patojen ve toksinlerin verebileceği zararlar da eklenmektedir. Açık tütünlerde genellikle kurşun, kadmiyum, civa gibi ağır tütünler tespit edilebilmektedir. Söz konusu bu ve benzeri ağır metallerin insan sağlığı üzerine akut ve kronik dönemlerde farklı ve zararlı etkileri olduğu bilinmektedir. Bu derlemenin amacı açık tütünlerde yoğunlukla bulunabilen ağır metallerin insan sağlığına olan zararlı etkilerine dikkat çekerek toplumumuzda bu konu hakkında farkındalık yaratmaya çalışmaktır.

Anahtar Kelimeler: Ağır Metal, Açık Tütün, Halk Sağlığı

RELATION OF ELECTIVE CESAREAN, FEAR OF BIRTH AND TOKOPHOBIA: LITERATURE REVIEW

Gonca BURAN¹, Hilmiye AKSU²

*1Uludağ University, Faculty of Health Sciences, Bursa,
Turkey gburan@uludag.edu.tr*

*2Adnan Menderes University, Faculty of Nursing, Aydın,
Turkey hilmiyeaksu@yahoo.com*

Cesarean rates are increasing in the world and in our country (WHO, 2015). The rate of elective cesarean is very important in this increase. This rate of increase may lead to the fear of birth (Handelzalts, 2015). This also initiates the vicious cycle of fear-tension-pain. In case of failure to break the cycle, fear is a problem in terms of birth course, fetal health, and causes increased rates of cesarean section. Tokofobi means fear of death during childbirth. It is defined and classified by Hofberg and Brockington (2000). Primer tocopia starts before the first pregnancy. Secondary tokophobia also occurs following a traumatic birth. It is effective on elective cesarean (O'Donovan and O'Donovan 2017).

This study was carried out in order to determine the relationship between elective cesarean and tokophobia and fear of childbirth during the recent years.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

A total of 195 articles were retrieved from Google Scholar (20), Google Scholar, Science Direct, and the Pubmed search engine between 12 and 15 March 2018. Study data was limited to the last four years. PRISMA criteria were scanned in line with the criteria. Participation criteria: full-text search in Turkish and English, with caesarean section due to fear of birth, tokophobia. A total of 5 studies constituted the data of the study.

In Demsar et al (2018) study reported that pregnancies had 75% of low or moderate birth fear and their 25% high or very high birth fear. Tokofobia also developed in 1.6% of these pregnancies. The reasons for elective cesarean section are along with changing, the fear of episiotomy and birth pain in the first place (Hildingsson ve ark 2014; Demsar ve ark 2018; Poggi ve ark 2018, Matinnia ark 2017; Fairbrother ve ark 2017; Beiranvand ve ark 2017). In the case of Multipara, the previous bad birth experience is effective in developing fear and tokophobia (Fairbrother et al. 2017)

The studies show heterogeneity regarding evaluation methods, type, conceptualization and implementation of interventions. However, it is completely related to elective cesarean on birth fear and tokophobia. For this reason, nurses should break the cycle of birth fear. Nurses don't have to ignore multipara and should be questioned their fear.

Key Words: Pregnancy, Birth, Fear of birth, tokophobia, elective cesarean

PARABENLERİN İNSAN SAĞLIĞINA OLUMSUZ ETKİLERİ HAKKINDA MAKÜ SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN BİLİNÇ DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

*Azime Özlem ARICAN

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Hemşirelik Bölümü*

Bu çalışmanın amacı Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin parabenlerin insan sağlığına etkileri hakkında bilinç düzeylerini değerlendirmektir.

Bu Araştırma, gönüllük esas alınarak belirlenen Sağlık Bilimleri Fakültesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi

Abstract Book
(Oral Presentation)

Bölümü (AYAY) ve Hemşirelik Bölümü öğrencilerinden seçilen 150 kişiye uygulanmıştır. Araştırma verileri, öğrencilerin parabenler hakkında bilinç düzeylerini değerlendirmeye yönelik yazar tarafından oluşturulan, 26 sorudan oluşan anket ile toplanmıştır. Veriler SPSS 16.0 programında yüzdelik testler ve bağımsız değişkenler için t testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırmada hemşirelik bölümü öğrencileri grubun %51,3 ü, AYAY bölümü öğrencileri ise grubun %48.7'sini oluşturmuştur. Öğrencilerin %29.3'ü aldıkları ürünlerdeki koruyucu maddeleri araştırdıklarını, %19'u ise aldıkları ürünlerin içeriğini okumadıklarını belirtmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %67,8 i parabenleri daha önce duyduklarını, %49'u ise gıda, ilaç ve kozmetik sektöründeki ürünlerin paraben içerdiğini bilmediklerini belirtmiştir. Öğrencilerin %80.7'si, yapılan bir araştırma sonucunda, meme kanseri hastalarında, kanserli meme dokusunda paraben bulunduğunu bilmediklerini belirtmiştir. Transplesental geçiş gösteren metilparaben ve bütılparabenin bebek için zararlı olduğunu düşünme ve bundan sonra alacağınız ürünün paraben içermesine dikkat etme sorularında gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. ($p<0,05$)

Sonuç: Araştırma sonucunda, öğrencilerin genel olarak koruyucu katkı maddelerini sağlıklı bulmadıklarını, ürün içeriklerini okuduklarını fakat ürün içeriğinde bulunan koruyucu katkı maddeler hakkında araştırma yapmadıklarını belirtmişlerdir. Parabenlerin sağlığa zararları hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını fakat bundan sonra alacakları üründe paraben varlığına dikkat edeceklerini, paraben hakkında daha fazla araştırma yapılması ve çocuk ürünlerinde kullanılması konusunda önlem alınması gerektiğini bildirmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Paraben, Koruyucu Madde, Üniversite Öğrencisi, Bilinç

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

SÜT VE SÜT ÜRÜNLERİNDEN İZOLE EDİLEN
YÜKSEK SEVİYEDE AMİNOGLİKOZİD
DİRENÇLİ (YSAD) ENTEROKOKLARDA
AMİNOGLİKOZİD-MODİFİYE EDİCİ ENZİM
(AME) GENLERİNİN VARLIĞININ
ARAŞTIRILMASI

Rahime ÖZDEMİR¹, Yasin TUNCER¹

1Süleyman Demirel Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, 32260, Isparta, TÜRKİYE.

Sorumlu yazar e-mail: yasintuncer@sdu.edu.tr

Gentamisin ve streptomisin klinik uygulamalarda hayati önem arz eden aminoglikozid grubu üyesi antibiyotiklerdir. Dünya genelinde yüksek seviyede gentamisin (HLGR) ($MİK \geq 500 \mu\text{g/mL}$) ve streptomisin dirençli (HLSR) ($MİK \geq 2000 \mu\text{g/mL}$) bakterilerin izole edildiği bildirilmektedir. Genel olarak enterokoklar, düşük hücrel geçirgenliklerinden dolayı aminoglikozidlere karşı orta seviyede doğal direnç gösterirler. Gram pozitif bakterilerde en sık karşılaşılan aminoglikozid direnç biçimi aminoglikozid-modifiye edici enzimleri (AMEs) kodlayan genlerin kazanımıdır. Bu enzimler fosfotransferazlar, asetiltransferazlar ve nükleotidiltransferazlardır.

Bu çalışmanın amacı 100 adet süt ve süt ürünü örneklerinden izole edilen 59 YSAD (39 HLSR ve 20 HLGR) *Enterococcus* izolatlarında AME genlerinin varlığının araştırılmasıdır.

İzolatlardan genomik DNA izolasyonu Cancilla vd. (1992) tarafından önerilen yöntemle yapılmıştır. İzolatlarda streptomisin (*ant(4')-Ia*, *ant(6')-Ia* ve *aph(3')-IIIa*) ve gentamisin (*aac(6')-Ie-aph(2'')-Ia*, *aph(2'')-Ib*, *aph(2'')-Ic* ve *aph(2'')-Id*) antibiyotik direnç genlerinin varlığı spesifik primerler kullanılarak polimeraz zincir reaksiyonu (PZR) ile araştırılmıştır (Vakulenko vd., 2003; Jaimee ve Halami, 2016; Niu vd., 2016).

YSAD *Enterococcus* izolatlarında AME genlerinin varlığının araştırıldığı PZR denemeleri sonucu en yaygın (% 94.92) bulunan genin *aph(3')-IIIa* olduğu tespit edilmiştir. *aph(3')-IIIa* genini % 47.46 ile *ant(6')-Ia*, % 20.34 ile *aph(2'')-Ic* ve % 10.17 ile *ant(4')-Ia* genleri takip etmektedir. *aph(2'')-Ib*, *aph(2'')-Id* ve *aac(6')-Ie-aph(2'')-Ia* genleri hiçbir izolatta tespit edilememiştir.

Klinik açıdan en önemli AME geni iki işlevli enzimi kodlayan *aac(6')-Ie-aph(2'')-Ia* genidir. *aac(6')-Ie-aph(2'')-Ia* geni bulunan enterokoklar, streptomisin dışında tüm aminoglikozidlere karşı dirençlidirler. Bu çift işlevli gen, klinik kaynaklı stafilokok ve enterokok izolatları arasında oldukça yaygındır. Tek fonksiyonlu AME kodlayan *aph(2'')-Ib*, *aph(2'')-Ic* ve *aph(2'')-Id* genleri yüksek seviyede gentamisin, *aph(3')-IIIa*, *ant(4')-Ia* ve *ant(6')-Ia* genleri ise gentamisin dışındaki çeşitli aminoglikozidlere karşı dirençten sorumludur (Vakulenko vd., 2003; Jaimee ve Halami, 2016; Niu vd., 2016).

Anahtar Kelimeler: *Enterococcus*, yüksek seviyede aminoglikozid direnci, aminoglikozid-modifiye edici enzim geni, PZR

Teşekkür: Bu çalışma Süleyman Demirel Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından 4739-YL1-16 nolu proje ile mali olarak desteklenmiştir.

TAVUK ETİNDEN İZOLE EDİLEN YÜKSEK SEVİYEDE AMİNOGLİKOZİD DİRENÇLİ (YSAD) ENTEROCOCCUS İZOLATLARININ ANTİBİYOTİK DİRENÇ PROFİLLERİNİN VE MİK DEĞERLERİNİN BELİRLENMESİ

Meltem YALÇIN¹, Yasin TUNCER¹

¹Süleyman Demirel Üniversitesi Mühendislik Fakültesi
Gıda Mühendisliği Bölümü 32260 Isparta

Sorumlu yazar e-mail: yasintuncer@sdu.edu.tr

Son yıllarda yapılan çalışmalar enterokokların çok sayıda antibiyotiğe karşı doğal veya kazanılmış direnç mekanizmasına sahip olduğunu göstermiştir. Enterokoklar doğal olarak aminoglikozid grubu antibiyotiklere karşı düşük seviyede dirence sahiptir. Düşük seviyede aminoglikozid direncine sahip enterokoklarda minimum inhibisyon konsantrasyonu (MİK) 4 -256 mg/mL arasında değişmektedir. Yüksek seviyede aminoglikozid dirençli enterokoklarda MİK değerinin gentamisin için ≥ 500 µg/mL ve streptomisin için ise ≥ 2000 µg/mL olmalıdır.

Bu çalışmanın amacı, 112 tavuk eti örneğinden izole edilen 32 YSAD enterokok suşunun antibiyotik direnç profillerinin belirlenmesidir. Çalışmada ayrıca, YSAD

izolatlarının gentamisin ve streptomisin antibiyotiklerine karşı MİK değerleri de tespit edilmiştir.

YSAD enterokok izolatlarının antibiyotik direnç profilleri ticari antibiyotik diskleri kullanılarak tespit edilmiştir (Yogurtcu ve Tuncer, 2013). İzolatların antibiyotik direnç ve duyarlılık düzeyleri CLSI (2016) kılavuzuna göre belirlenmiştir. İzolatların MİK değerleri sıvı mikrodilüsyon yöntemi kullanılarak saptanmıştır. MİK testi için gentamisin ve streptomisin antibiyotikleri 0.125 ile 4096 µg/mL düzeyinde seyreltilmiştir.

Disk difüzyon testi sonucu YSAD izolatlarının en çok (% 96.88) eritromisin, minosiklin ve tetrasiklin antibiyotiklerine karşı dirençli olduğu belirlenmiştir. İzolatlar üzerine en etkili antibiyotiklerin ampisilin (% 93.75), linezolid (% 93.75), teikoplanin (% 90.63), penisilin (% 90.63), nitrofurantoin (% 78.13), vankomisin (% 75.00) ve kloramfenikol (% 68.75) olduğu tespit edilmiştir. İzolatların tamamının çoklu antibiyotik direncine sahip olduğu belirlenmiştir. *E. faecalis* MSM93 izolatı disk difüzyon testlerinde kullanılan nitrofurantoin hariç bütün antibiyotiklere karşı dirençli bulunmuştur. Sıvı mikrodilüsyon yöntemi ile izolatların gentamisin ve streptomisin MİK değerlerinin sırasıyla 8->4096 µg/mL ve 32->4096 µg/mL arasında değiştiği tespit edilmiştir.

YSAD izolatlarına karşı en etkili antibiyotiklerin eritromisin, minosiklin ve tetrasiklin olduğu tespit edilmiştir. Tavuk etinden izole edilen YSAD enterokok izolatları antibiyotik direnç genlerinin yatay transferinde rezervuar görevi görebilir. İzolatların tamamının çoklu antibiyotik direnci taşıması endişe uyandırıcıdır.

Anahtar Kelimeler: *Enterococcus*, antibiyotik direnci, yüksek seviyede aminoglikozid direnci, minimal inhibisyon konsantrasyonu

Teşekkür: Bu çalışma Süleyman Demirel Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından 5010-YL1-17 nolu proje ile mali olarak desteklenmiştir

**ENDOTRAKEAL ASPIRASYONDA KANITA
DAYALI HEMŞİRELİK BAKIMININ ÖNEMİ**

İlkin YILMAZ¹, Ayşegül SATICI²

1,2Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, 35340,
İzmir, Türkiye

aaysegulsatici@gmail.com

Endotrakeal aspirasyon, yapay hava yolu bulunan hastalarda öksürük refleksinin baskılanması ve sekresyonların tüp içinden atılamaması nedeniyle, havayolu açıklığının sağlanması ve gaz değişiminin etkin bir şekilde sürdürülebilmesi için negatif basınç ile çalışan bir cihaz yardımıyla akciğerlerdeki sekresyonların alınması işlemidir. Aspirasyon işlemi gerektiren durumlar; kan basıncı, kalp hızı ve solunum hızında artma, satürasyonda düşme, arteriyel kan gazında bozulma, tüp içinde gözle görülür sekresyon varlığı, hırıltılı solunum, tidal volümde azalma ve etkisiz öksürüktür. Aspirasyonun yapılmadığı durumlarda hastada taşikardi, hipoksemi, hiperkapni, solunum asidozu, siyanoz, pnömoni gibi komplikasyonlar gelişebilmektedir.

Hemşirenin sorumluluğunda gerçekleştirilen ve invaziv bir uygulama olan aspirasyon işlemi, kanıta dayalı bilgiler doğrultusunda hazırlanmış klinik rehberlere uygun olarak yapılmalıdır. Kanıta dayalı bilgiler ışığında yapılmayan işlemlerde hipoksemi, bradikardi, taşikardi, hipotansiyon, hipertansiyon, kardiyak aritmi ve arrest, tidal volümde azalma, atelektazi, bronkospazm, intrakraniyal basınçta artma, nozokomiyal enfeksiyon ve kanama gelişebilmektedir. Klinik rehberlere göre uygulanan aspirasyon işlemi sonrasında, sekresyonlar etkin bir şekilde temizlenmiş olur. Buna bağlı olarak hastanın yaşam bulguları, kan gazı ve satürasyon değerleri normale döner, tidal volüm artar.

Aspirasyon uygulaması ile ilgili olarak literatürde yer alan başlıca kanıta dayalı öneriler; aspirasyonun sadece gerektiğinde yapılması, kateter çapının tüp çapının yarısından daha az olması, mümkün olan en düşük basıncın kullanımı, kateterin karınaya kadar ilerletilmesi, işlemin toplam 15 sn sürmesi, salın vermektan kaçınılması, işlem öncesi ve sonrasında 30-60 sn

hiperoksijenasyon yapılması, aseptik teknik kullanılması olarak bildirilmektedir.

Yapılan uluslararası düzeydeki çalışmalarda, hemşirelerin aspirasyon ile ilişkili bilgi ve uygulamalarının yeterli düzeyde olmadığı ve aspirasyon işlemini klinik rehberlere uygun olarak gerçekleştirmedikleri belirtilmiştir. Hemşirenin aspirasyon işleminde komplikasyonları önlemek, işlemi başarı ile uygulamak gibi sorumlulukları vardır. Hemşirenin sorumluluğunda gerçekleşen aspirasyon işlemi, kanıta dayalı bilgiler rehberliğinde yapılmalıdır. Bu nedenle, hemşirelerin yeni güncel literatürü takip edip aspirasyon standardı üzerinden işlemleri yapmalarının, kanıta dayalı bilgilerle hazırlanmış ve uzman kişiler tarafından verilen uygulamalı hizmet içi eğitim almalarının aspirasyon işlemine bağlı olarak görülebilecek komplikasyonları azaltacağı düşünülmektedir.

**EFFECTS OF THE MAGNESIUM DIGLUTAMATE
USED AS A FOOD ADDITIVE ON**

CHROMOSOMAL ABERRATION FORMATION

Ece AVULOGLU YILMAZ^{1,2}, Fatma UNAL¹, Deniz
YUZBASIOGLU¹

1Department of Biology, Genetic Toxicology Laboratory,
Faculty of Science, Gazi University, Ankara, Turkey

2Central Research Laboratory, Amasya University,
Amasya, Turkey (Present address)

eceavuloglu@gazi.edu.tr

Flavour enhancers are a substance which when present in a food accentuates the taste of the food without contributing any flavour of its own. Glutamic acid is the most commonly used flavour enhancer. Magnesium diglutamate (MDG), magnesium salt of glutamic acid, is used as flavour enhancer. However, the effect of its use on human health is controversial.

The purpose of this study was to evaluate the potential genotoxicity of MDG by using chromosomal aberration (CA) assay in human lymphocytes *in vitro*. The number of chromosomal aberrations and frequency of abnormal cells were determined.

Peripheral blood obtained from three healthy young donors, a man and two women, was treated with four different concentrations (93.75; 187.50; 375.00 and 750.00 µg/mL) of MDG in culture conditions for 24 and 48 h. A negative and a positive control (mitomycin-C) were included in each treatment. Total of 300 metaphases were evaluated for each concentration (100 metaphases from each donor).

Both 24 and 48 h treatments of MDG increased the number of CAs and frequency of abnormal cells. However this increase was significant at the two highest concentrations compared to the control (except 375.00 µg/mL for the frequency of abnormal cells for 24 h treatment).

This and the previous study carried out in our laboratory showed that MDG significantly increased the frequency of CAs, the frequency of abnormal cells, and the frequency of sister chromatid exchanges at all concentrations (except 93.75 µg/mL) at both 24 h and 48 h. Besides, MDG significantly increased the frequency of micronucleus in the two highest concentrations compared to negative control. All these data demonstrate that MDG may have genotoxic risk to human lymphocytes *in vitro* especially at high concentrations. However, other tests should also be performed to clarify genotoxicity of this food additive.

Key Words: Magnesium diglutamate, Genotoxicity, Food additive, Human lymphocytes, Chromosomal aberrations.

SAĞLIK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN HUMAN PAPİLLOMA VİRUS (HPV) VE HPV AŞISI İLE İLGİLİ BİLGİ VE GÖRÜŞLERİ

Mükerrem BAŞLI, Hilmiye AKSU, Belma TOPTAŞ

*Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi,
Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği
Anabilim Dalı*

(mbasli@adu.edu.tr)

Human papilloma virüs cinsel aktif bireyleri etkilemekte ve cinsel yolla bulaşmaktadır. İlk cinsel ilişki yaşının düşmesi, CYBE riskinin gençlerde giderek artması HPV'den birincil korunmayı önemli kılmaktadır.

Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin HPV ve aşısı ile ilgili bilgi ve görüşlerinin belirlenmesidir.

Araştırma tanımlayıcı tiptedir. Evren, 2017-2018 bahar döneminde Adnan Menderes Üniversitesi Aydın Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik, Ebelik, Beslenme-Diyetetik bölümlerinin 3. ve 4. sınıflarındaki 833 öğrencidir. Örneklem sayısı G Power yöntemi ile 287 olarak belirlenmiştir. Öğrenciler tabakalı örneklem yöntemi ile seçilmiştir. Veriler, izinler alındıktan sonra gönüllü öğrencilerden anket yöntemi ile 12 -31 Mart 2018 tarihleri arasında toplanmıştır.

Öğrenciler yaş ortalaması 21,82±1,50'dir. Öğrencilerin %58,5'i hemşirelik öğrencisi ve %56,7'si dördüncü sınıftadır. Öğrencilerin %79,4'ü kadın, %98,6'sı bekâr ve %87,8'i sosyal güvencelidir.

Öğrencilerin %92,7'sinin HPV'yi duyduğu ve %90,2'sinin okuldan duyduğu belirlenmiştir. Katılımcıların %76'sı bulaşın cinsel yolla olduğunu bilmektedir. HPV'nin genital siğillere ve serviks kanserine yol açtığını bilme oranları sırasıyla %59,2 ve %47,4'tür. Öğrencilerin HPV'nin cinsel aktif herkesi etkilediğini ve tedavisi olduğunu bilme oranları sırasıyla %53 ve %53,7'dir. Öğrenciler en fazla (%74,2) kondom kullanarak HPV'den korunacağını belirtmişlerdir. HPV sorularına ebelik ve hemşirelik bölümlerinin doğru cevap verme oranları beslenme-diyetetik bölümüne göre yüksektir (p<0,05).

Öğrencilerin %75,6'sının HPV aşısını duyduğu ve %81,6'sının aşısı okuldan duyduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin %48,1'i aşının cinsel aktif herkese yapılması gerektiğini ve %37,6'sı aşı için uygun yaş aralığının 11-26 olduğunu belirtmiştir. Aşının kaç doz uygulandığını %84'ü, fiyatını %88,2'si, devletin karşılayıp karşılamadığını %81,9'u bilmemektedir. Aşı sorularına ebelik ve hemşirelik bölümlerinin doğru cevap verme oranları beslenme-diyetetik bölümüne göre yüksektir (p<0,05).

Ayrıca öğrencilerden birinin HPV aşısı yaptırdığı ve %67,6'sının aşı yaptırmak istediği görülmüştür. Öğrenciler aşının zararlı olmadığını (%95,8) ve aşı takvimine girmesi gerektiğini (%87,1) düşünmektedir. Öğrencilerin HPV bilgileri istenilen düzeyde değildir. Bununla beraber ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin

beslenme-diyetetik bölümüne göre daha bilgili olduğu görülmüştür. Öğrencilerin HPV aşısı hakkındaki bilgileri de yetersiz bulunmuştur. Nedeni, ülkemizde cinselliğin tabu olmayı sürdürmesi ve aşının yeterli tanıtılmaması olabilir. Üniversitelerin sosyal merkezlerinde öğrencilere eğitimler yapılması önerilir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, bilgi, HPV, HPV aşıları

DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİNE BAŞVURAN YAŞLI BİREYLERİN SOSYODEMOGRAFIK VE KLİNİK ÖZELLİKLERİ

Özlem GÖRMEZ*, Esin BOZDEMİR**, Sinem SIRLI
YILMAZTÜRK***

* Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği
Fakültesi, Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi AD.
ozlemgormez@sdu.edu.tr

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği
Fakültesi, Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi AD.

***Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği
Fakültesi, Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi AD.

Yaşlı bireyler diğer yaş gruplarından daha çok kronik sağlık problemlerine sahip olma ve ilaç tüketme eğilimindedirler. Bazı sistemik hastalıklar bir dereceye kadar ağız sağlığını ve/veya dental tedaviyi etkileyebilir veya tersine bir etkileşim olabilir. Bu durum yaşlı bireylere ve sorunlarına daha bilinçli yaklaşmak gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

Bu çalışmada amaç diş hekimliği fakültesine başvuran yaşlı bireylerin sosyodemografik, klinik özelliklerini, ağız-diş sağlığı durumunu belirlemek ve bu konuda gösterdikleri önem hakkında bilgi sahibi olmaktır.

Çalışmaya, çeşitli nedenlerle diş hekimliği fakültesine başvurmuş, muayenesi yapılmış, gerekli radyografları alınmış 65 yaş ve üzeri 60 birey (29 kadın, 31 erkek) dahil edildi. Tüm bireylere yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim seviyesi gibi sosyodemografik özelliklerle ilgili sorulardan oluşan bir anket uygulandı, klinik ve radyografik bulgular kaydedildi.

Bireylerin yaşları 65-85 arasında değişmekteydi (ort 70,56 ± 4,15) ve %90'ında en az bir tane sistemik hastalık olduğu tespit edildi. Kardiyovasküler sistemle (%73,3) ilgili hastalıklar en çok belirlenen sistemik hastalıklardı. Bireylerin fakülteye başvurusunda en fazla

belirlenen nedenler sırasıyla protezle ilgili şikayet (%33,3) ve ağrıydı (%30). Bireylerin %91,7'sinin şikayet halinde diş hekimine başvurduğu, diş ve/veya sabit protezi bulunanların %20'sinin düzenli olarak diş fırçaladığı belirlendi. Ağızda mevcut diş sayısı ortalama 14,11±9,71 olarak tespit edildi ve %90'ında sabit ve/veya hareketli protez bulunduğu belirlendi.

Daha uzun yaşam beklentisi nedeniyle gelecekte diş hekimlerine başvuran yaşlı hasta sayısının artacağı düşünüldükçe yaşlıların ağız ve diş sağlığı ile ilgili çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Çalışmamızda, sistemik rahatsızlıkların ve ilaç kullanımının fazla görüldüğü yaşlı bireylerde, ağız hijyen alışkanlığının ve kontrol amacıyla diş hekimine başvuru oranının az, protez kullanımının fazla olduğu belirlendi. Yaşlı bireylerde görülen sistemik hastalıklar, kullanılan ilaçlar ağız ve diş hastalıklarının teşhis ve tedavisini zorlaştıran durumlara neden olabilmektedir. Bu nedenle yaşlı bireylerin fakülteye başvurularına sebep olan durumları belirleyip olası hastalıklar için daha az zahmetli ve ekonomik olan koruyucu önlemler almak sağlık alanındaki en önemli hedeflerden biri olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı, Ağız hijyeni, Diş hekimliği

ALT ÇENE GELİŞİM GERİLİĞİ OLAN HASTALARDA UYGULANAN FORSUS FRD EZZ VE BIOBITE CORRECTOR SABİT FONKSİYONEL APAREYLERİNİN ETKİNLİKLERİNİN SEFALOMETRİK OLARAK KARŞILAŞTIRILMASI

Fatih ZOPÇUK¹, Aysegül GÜLEC²

¹Gaziantep Üniversitesi Diş. Hekimliği Fakültesi
Ortodonti AD., Gaziantep, Türkiye

²Gaziantep Üniversitesi Diş. Hekimliği Fakültesi
Ortodonti AD., Gaziantep, Türkiye

aysegulgulec@gantep.edu.tr

İskeletsel sınıf II maloklüzyon, üst çenenin kafa kaidesine göre ideal konumundan daha önde konumlanması, alt çenenin kafa kaidesine göre daha geride konumlanması ya da bu iki durumun kombinasyonu şeklinde görülebilmektedir.

Bu çalışmanın amacı, alt çene gelişim geriliği olan iskeletsel sınıf II hastalarda uygulanan Forsus Fatigue

Abstract Book
(Oral Presentation)

Resistant Device (Forsus FRD) ve Biobite Corrector (BBC) sabit fonksiyonel apareylerinin dentofasiyal etkilerinin karşılaştırılmasıdır.

Gaziantep Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ortodonti Bölümü arşivinde bulunan ve ortodontist tarafından mandibular retrognati (alt çenenin kafa kaidesine göre geride konumlanmış olması) endikasyonu konulmuş, sabit fonksiyonel tedavi uygulanmış, apareyi ağızdan uzaklaştırılmış, ara kayıtları alınmış hastaların apareylerin uygulandığı ve çıkarıldığı seanslarda alınmış olan sefalometrik radyografileri analiz edilmiştir. Forsus grubunda 21, BBC grubunda 20 hasta vardır. Her iki sabit fonksiyonel aparey yaklaşık 6,4 ay ağızda tutulmuştur. Toplamda 41 hastanın lateral sefalometrik radyografilerinde açısız ve lineer ölçümler yapılmıştır. İstatistiksel analiz de Student t ve Eşleştirilmiş t testleri kullanılmıştır.

Elde edilen bulgulara göre Forsus FRD ve BBC apareylerinin alt çene gelişim geriliğine sahip hastalardaki overjet, overbite ve molar ilişki düzelişinde etkili oldukları ve elde edilen etkinin daha çok dentoalveolar olduğu, iskeletsel etkinin ise minimal olduğu belirlenmiştir. Tedavi sonunda, üst kesici dişlerde retruzyon ve alt kesici dişlerde protrüzyon gözlenmiştir. BBC apareyinin, Forsus FRD apareyine göre IMPA değerindeki daha az artışa neden olduğu tespit edildi.

FRD ve BBC sabit fonksiyonel apareylerinin her ikisinde, alt çene gelişim geriliğine sahip geç adölesan dönemdeki bireylerde, diş çekimi ya da ortognatik cerrahi endikasyonu konulabilecek sınır vakalarda alternatif tedavi yöntemi olarak düşünülebilir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf II maloklüzyon, sabit fonksiyonel aparey, forsus FRD, biobite corrector, sefalometrik karşılaştırma.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

HEMŞİRELİK EĞİTİMİNDE BİLGİSAYAR
DESTEKLİ HASTA SİMÜLATÖRÜ
KULLANIMININ ÖĞRENCİLERİN UYGULAMA
BEÇERİLERİNİ GELİŞTİRME ÜZERİNE ETKİSİ

Elanur ULUDAĞ¹, Ayşe ÇOLAK², Sevdâ UZUN³,
Cemile AKTUĞ⁴, Bahadır TERCAN⁵, Murat SEMERCİ⁶

Gümüşhane Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Fakültesi
(SBF),

Gümüşhane Üniversitesi- SBF,

Gümüşhane Üniversitesi- SBF,

Gümüşhane Üniversitesi- SBF,

Erzincan Üniversitesi-Sağlık Yüksekokulu,

Gümüşhane Üniversitesi- SBF

Eğitimde kullanılan interaktif yöntemler öğrencinin öğrenme sürecine aktif olarak katılımını sağlar. Bu yöntemler içerisinde yer alan bilgisayar destekli simülör, öğrencilere gerçek yaşam durumlarını deneyimledikleri gerçekçi bir öğrenme ortamı sunar. Öğrenciler, bilişsel, psikomotor ve duyuşsal becerilerini güvenli bir ortamda geliştirebilme imkânı elde ederler.

Bu araştırma, öğrencilerin bilgisayar destekli simülasyon ve maket simülasyonları ile yapılan eğitimlerin, uygulama becerileri üzerine olan etkinliğini belirlemek amacı ile yapıldı.

Yarı deneme modeli uygulanan çalışmaya 2016-2017 öğretim yılı bahar döneminde Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü birinci sınıf öğrencilerinden oluşan 109 kişi alındı. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen beceri değerlendirme formu kullanıldı. Öğrencilerin simülasyonlar üzerinde intravenöz (IV) kateter yerleştirme ve nazogastirik (NG) kateter uygulama becerileri değerlendirildi. Beceri basamakları “başarılı” “başarısız” şeklinde işaretlendi. Verilerin analizi SPSS 23.0 paket programında önemlilik seviyesi $p<0.05$ dikkate alınarak yapıldı. Verilerin değerlendirilmesinde sayı-yüzdelik dağılımı ile ki-kare testi kullanıldı.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 72.2’ si kız, % 27.3’ ü erkek olup, yaş ortalaması 19.35 ± 1.41 yıldır. IV kateter yerleştirme beceri basamaklarının dokuzu, NG kateter uygulama beceri basamaklarının ise ondoğusunda istatistiksel olarak anlamlı bir değişim saptandı.

Abstract Book (Oral Presentation)

Bilgisayar destekli simülâtörde uygulama yapan öğrencilerin, maket simülâtörde uygulama yapan öğrencilerden daha başarılı olduğu görüldü.

Laboratuvar ve sınıf ortamında verilen beceri geliştirme uygulamaları için kullanılan materyaller öğrencilerin klinik uygulama öncesi beceri geliştirmelerini etkilemektedir. Bilgisayar destekli simülâtör ile bir senaryo ve yapay hastane ortamı oluşturularak yapılan uygulamalar daha aktif ve başarılı gerçekleşmiştir. Bilgisayar destekli simülasyonun kullanımının kolay olması, öğrenciye ve eğitimiye daha az stres yaratması, zarar vermeden öğrenme deneyimi sunması nedenleriyle yaygınlaştırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Beceri, simülâtör, simülasyon eğitim

SEPSİSİN AKCİĞER DOKUSUNA ETKİSİ VE PREGABALİNİN ROLÜ

Mustafa SAYGIN¹, Önder ÖZTÜRK², Özlem ÖZMEN³

*1Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji
Anabilim Dalı, Isparta*

*2Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs
Hastalıkları Anabilim Dalı, Isparta*

*3Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi
Patoloji Anabilim Dalı, Burdur*

Çalışmada, lipopolisakkarit ile oluşturulan sepsiste pregabalinin akciğer dokusu üzerindeki etkilerinin araştırılması amaçlanmıştır.

24 adet dişi Wistar Albino sıçan rastgele 3 gruba ayrıldı. Gruplar, kontrol, lipopolisakkarit (LPS) ve LPS+pregabalin olarak oluşturuldu. Kontrol grubuna, pregabaline ve LPS'ye eşdeğer hacimde salin solüsyonu uygulandı. LPS (5mg/kg LPS, i.p.) tek doz verildi. LPS+Pregabalin grubu [(5mg/kg LPS, i.p.)+(30 mg/kg pregabalin, oral)] tek doz uygulandı. Hayvanlar LPS uygulamasından 6 saat sonra sakrifiye edilerek akciğer dokusu histopatolojik ve immünohistokimyasal incelemeler için alındı.

Histopatolojik analizde, LPS grubunda kontrol grubuna göre akciğer dokusunda küçük hemoraji, belirgin nötrofil infiltrasyonu, septal duvar kalınlaşması anlamlı olarak arttı ($p<0.05$). LPS+Pregabalin grubunda histopatolojik bulguların LPS grubuna göre anlamlı olarak azaldığı tespit edildi ($p<0.05$). İmmünohistokimyasal incelemede

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

LPS grubunda, Caspase-3, G-CSF, IL-6, SAA ve iNOS reaktiviteleri kontrol grubuna göre arttı ($p<0.001$). LPS+Pregabalin grubunda Caspase-3, G-CSF, IL-6, SAA ve iNOS reaktiviteleri LPS grubuna göre anlamlı olarak azaldı ($p<0.001$).

LPS ile oluşturulan sepsis modelinde pregabalin, histopatolojik ve enflamatuvar cevabı (Caspase-3, G-CSF, IL-6, SAA ve iNOS) iyileştirdi. Pregabalin kullanım endikasyonu+sepsis olan hastalarda ek bir tedavi seçeneği olabilir

Anahtar Kelimeler: Sepsis, Pregabalin, Akciğer

AMELİYATHANE ORTAMINDAKİ ERGONOMİK RİSKLERİ ÖNLEME: BİR REHBER ÖNERİSİ

Cafer ÖZDEMİR¹, Ebru KARAZEYBEK²

*Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Cerrahi
Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı1*

e mail: ozdemircafer88@gmail.com

*Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Cerrahi
Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı2*

Çalışma ortamında sağlığı ve güvenliği etkileyen unsurlardan biri de ergonomik risk faktörleridir. Yeni teknolojiler ve ürünler ortaya çıktıkça, ergonomi sağlık sektöründe giderek daha önemli bir unsur haline gelmekte ve ergonomi kaynaklı problemler de giderek artmaktadır. Ameliyathaneler cerrahi ekip için yüksek fiziksel ve bilişsel iş yükü oluşturabilen karmaşık bir ortamdır. Ameliyathaneler, ergonomik risklerin ciddiyeti bilinmesine rağmen, ergonominin çok az dikkate alındığı çalışma ortamlarıdır.

Sağlık çalışanlarıyla ilgili mesleki ağrı ve hastalıkların oluşumunda özellikle fiziksel ergonomik faktörlerin rolü büyüktür. Ergonomik risk faktörlerine maruz kalmak çalışanların yaralanma riskini arttırmaktadır. İşle ilgili kas-iskelet sistemi rahatsızlıkları (KİSR), kayıp veya kısıtlı çalışma sürelerinin en sık bildirilen nedenlerindendir. Amerika Birleşik Devletleri 2013 yılı istatistiklerine göre bu vakalar, tüm işçi yaralanması ve hastalık vakalarının %33'ünü oluşturmaktadır. Bu konu sadece Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin sorunu değil tüm ülkeleri ilgilendiren sürekli bir sorundur. Bu konu ile ilgili 2007 yılında kapsamlı bir bilinçlendirme çalışması yapmış Avrupa Birliği bile günümüzde iş ile

Abstract Book
(Oral Presentation)

ilgili KİSR'in etkilerinin tekrar açığa çıkmasıyla 2014-2020 stratejik planına tekrar iş ile ilgili KİSR'i dahil etmiş ve bu konularda detaylı incelemeler yapmaya başlamıştır. Ülkemizde de bu tür rahatsızlıklar pek çok sektörün yanı sıra, sağlık çalışanlarının da yaşam kalitesini düşürmekte, verimli çalışmasını engellemekte, hasta güvenliğini tehlikeye sokmakta, doğrudan ve dolaylı mali kayıplara sebep olmaktadır.

Bu derlemenin amacı; ameliyathane ortamında yaralanmalara neden olan ergonomik faktörlerin bilinmesi ve bu faktörlere yönelik alınabilecek önlemlere ilişkin bir rehber örneğinin sunulmasıdır.

Pubmed ve Ulakbim veri tabanlarında, "Ameliyathane", "Ergonomi" ve "Hemşirelik" anahtar kelimeleri kullanılarak, ilgili çalışmalar incelenmiştir.

Fiziksel Ergonomi; insanların anatomik, antropometrik, fizyolojik ve biyomekanik özellikleriyle ilgilenir. Çalışma sırasındaki duruşlar, taşıma/kaldırma eylemleri, tekrarlanan hareketler, fiziksel iş yükü, fiziksel alanın yeniden tasarlanması, KİSR, iş yeri düzeni ve güvenlik ilgili konuları içermektedir.

Ameliyathanelerde perioperatif uygulama ortamına özgü mesleki tehlikelerin yanı sıra, hastaların manuel taşınması, pozisyon verilmesi ve pozisyonlarının değiştirilmesi, uzanma, hasta ekstremitelerini kaldırma ve tutma, ekipmanların tasarımı ve yerleşimi, öne doğru eğilme, boynun duruşu ve ekranın konumu, ameliyat masası yüksekliği, ayak pedallarının yerleşimi, uzun süre ayakta durma ve yorgunluk, retraktörleri uzun süre tutma gibi birçok fiziksel ergonomik etken sağlık çalışanlarının yaralanmalarına ortam hazırlamaktadır.

Ameliyathane ortamındaki fiziksel ergonomik risk faktörlerine bağlı olarak sağlık çalışanlarında meydana gelebilecek sorunları azaltmaya yönelik sağlık, hemşirelik, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili çeşitli kurum ve kuruluşların ergonomi ile ilgili önerilerinin uygulanması yararlı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ameliyathane, Ergonomi, Hemşirelik

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

AMELİYATHANE KAYNAKLI BASINÇ
YARALARI VE ÖNLENMESİNE YÖNELİK
ÖNERİLER

Cafer ÖZDEMİR¹, Ebru KARAZEYBEK²

Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı1

E mail: ozdemircafer88@gmail.com

Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı2

Basınç yarası Avrupa Basınç Ülseri Danışma Paneli (EPUAP) ve Ulusal Basınç Ülseri Danışma Paneli (NPUAP) tarafından, "Tek başına, basınç ya da yırtılma ile basıncın bir arada sebep olduğu, genellikle kemik çıkıntılar üzerinde ortaya çıkan lokalize deri ve / veya deri altı doku hasarı" olarak tanımlanmaktadır.

Basınç yaralarının insan üzerinde biyolojik, psikolojik ve maddi etkileri vardır. Temelinde yer alan etiyolojik faktörler ne olursa olsun, basınç yaraları hastaların hastanede kalış süresini, bakım ve tedavi maliyetini, hemşirelik bakım süresini, mortalite ve morbidite oranlarını arttırmakta, ağrı, enfeksiyon ve iyileşmede gecikmeye neden olmakta, cerrahi girişimler gibi ek tedavilere endikasyon oluşturmakta, fizyolojik ve psikolojik etkileri nedeniyle hasta ve yakınlarının yaşam kalitesinin azalmasına yol açmakta ve hastanın bakımdan memnuniyetsizliğine neden olmaktadır.

Bu bildirinin amacı, ameliyata bağlı basınç yaralarının önlenmesinde EPUAP, NPUAP ve Amerika Perioperatif Hemşireler Birliği (AORN)'nin rehber önerilerinin paylaşılmasıdır.

Pubmed ve Ulakbim veri tabanlarında, "Basınç yarası", "Ameliyathane" ve "Hemşirelik" anahtar kelimeleri kullanılarak ilgili çalışmalar incelenmiştir.

Tedavisi zor ve maliyeti yüksek olsa da uygun önlemlerle basınç yarası gelişmesi önlenabilir. Bu nedenle hastaların erken dönemde basınç yarası yönünden değerlendirilmesi, ilişkili risk faktörlerinin saptanması ve önleme stratejileri oluşturması etkili olacaktır. Basınç yarası, hemşirelik bakım kalitesinin göstergelerinden biridir. Bu nedenle basınç yaralarının önlenmesinde hemşireye önemli rol ve sorumluluk düşmektedir.

Basınç yaraları ile ilgili en etkili yöntem, basınç yarasının önlenmesidir. Basınç yarasını önlemede ilk adım ise,

risklerin belirlenmesidir. Bu amaçla Braden, Waterlow, Cubbin, Jackson gibi çeşitli ölçekler kullanılmaktadır. Ameliyata bağlı basınç yarası riskini değerlendirmek amacıyla da Munro ve 3 S (Strict, Safety, Satisfactory) Basınç Yarası Risk Değerlendirme Ölçeği gibi çeşitli ölçekler geliştirilmiştir.

Hemşireler hastaların risk değerlendirmesini yaptıktan sonra, basınç yarasının önlenmesinde kanıta dayalı rehberlerin önerileri doğrultusunda bakım vermelidir.

Ameliyathane hemşireleri hastaların basınç yarası gelişme riski açısından değerlendirilmesinde, basınç yarasına neden olan risk faktörlerini göz önüne alarak ameliyata bağlı basınç yarasını önleyici girişimlerin uygulanmasında, kurum politikaları doğrultusunda, basınç yarasını önlemede, standart bakım protokollerinin geliştirilmesinde ve uygulanmasında anahtar rol oynamaktadır. Bu nedenle hemşireler ameliyat sırasında gelişebilecek basınç yarası risk faktörlerinin farkında olmalı ve hemşirelik bakımının göstergesi olarak basınç yaralarının önlenmesinde ve yönetilmesinde kanıta dayalı rehberlerin önerileri doğrultusunda gerekli girişimleri uygulamalıdır.

Anahtar Kelimeler: Basınç yarası, Hemşirelik, Ameliyathane

GELECEĞİN DENİZCİLERİ DENİZDEN NE KADAR BESLENİYOR? (RİZE İLİ ÖRNEĞİ)

Ayten YILMAZ YAVUZ¹, Fatih YAVUZ²

*1Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu
Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı*

2Sinop Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Avlama ve İşleme Anabilim Dalı

ayten.yilmaz@erdogan.edu.tr

ftthyvz55@gmail.com

Bu çalışmada, Denizcilik alanındaki Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri bünyesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin balık tüketim alışkanlıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma 2017-2018 eğitim yılı bahar döneminde Rize Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Denizcilik alanında eğitim veren ortaöğretim kurumlarında yapılması planlanan tanımlayıcı bir araştırmadır. Araştırmanın evrenini söz konusu okullarda öğrenim görmekte olan

172 öğrenci oluşturdu. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeyerek çalışmaya katılmayı kabul eden 148 öğrenci araştırmanın örneklemi oluşturdu. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından okul ziyaretleri yapılarak yüz yüze görüşme yöntemi ile anket aracılığıyla toplandı. Anket formu; ilgili literatür ışığında hazırlanan 26 sorudan oluşan, yaş, cinsiyet, sınıf, gelir durumu, boy-kilo, balık tüketim sıklığı ve nedenlerini sorgulayan sorulardan oluşmaktadır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 18 paket programında tanımlayıcı istatistikler kullanıldı. Araştırmanın yapılabilmesi için Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Girişimsel Olmayan Etik Kurul'dan 16.06.2017 tarih 40465587-98 sayılı etik kurul onayı alındı ve ayrıca araştırmanın yapıldığı İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden ve araştırmanın yürütüleceği ortaöğretim kurumundan resmi izin ve öğrencilerden yazılı ve sözlü onam alınarak yapıldı. Araştırma Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Rektörlüğü Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) birimi tarafından THD-2018-851 proje numarası ile desteklendi.

Araştırmadaki öğrencilerin %93,9'unun erkek, 17,01 ± 0,89 (min:16, max:19) yaş ortalaması, %80,4'ü geliri 1601 TL ve 2000TL arasında, %80,4'ü çekirdek aile yapısında olduğu belirlendi. Katılımcıların balık tüketimine yönelik görüşlerin dağılımı incelendiğinde; %71,6'sı tüketime önem verdiği, %65,5'i sağlık açısından önemli gördüğü, %39,9'u sağlıklı olduğu için tercih ettiği, %45,9'u avlanmış balığı, %79,7'si balıkçı tezgahından satın almayı, %40,5'i alırken tazeliğine, hazırlama yöntemleri olarak %42,6'sı ızgara-fırında pişirme-kızartma-buğulama yöntemlerini tercih ettikleri, tüketim sıklığı olarak %35,8'i haftada bir kez, tüketim mevsimi olarak %46,6'sı kış mevsimini ve balık türünü tüketmeye istekli hale getiren durum olarak %33,8'i arkadaş tavsiyesini ile balık tükettiklerini düşündükleri belirlendi. Ailecek en çok tüketilen balık türünün 1,65±1,67 (min:0, max:6) ortalama kg/haftalık tükettikleri bulundu.

Öğrenciler balığın sağlık açısından önemine yönelik %67,6'sı herhangi bir eğitim almaz iken eğitim alanların ise %29,2'si ders kapsamında öğretmenlerden aldıkları, %29,7'si balık yağı desteği aldıklarını, ortalanca 5,50 (min:1, max:60) ay kullandıklarını belirtti.

Geleceğin denizci adaylarının (gemiadamlarının) balık tüketim alışkanlıklarında balığın sağlık açısından öneminin farkında oldukları, önemine yönelik eğitimi öğretmenlerinden aldıkları ve yeni bir balık türünün tüketiminde arkadaş tavsiyesini önemsedikleri ve tüketilen balık miktarının yeterli ve dengeli beslenme önerilen balık tüketim oranı için yeterli olmadığı Halk Sağlığı Hemşireliği'nin alanlarından birisi olan okul sağlığı hemşireliğine yönelik yapılacak sağlık eğitiminin gerekliliğini ve bu eğitimlerin akran eğitimleri ile yapılması ile adölesanlar arasında balık tüketimini arttırabileceğini düşündürmektedir.

Anahtar kelimeler: Balık tüketimi, adölesan, okul sağlığı, hemşire

ATOPIK ÇOCUĞU OLAN AİLELERDE TAMAMLAYICI VE ALTERNATİF TIP YÖNTEMLERİNİN KULLANIMI

Yasin YILDIZ¹, Ayten Yılmaz YAVUZ²,

1Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Rize

2Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Rize
yasinyildizmd@gmail.com ayten.yilmaz@erdogan.edu.tr

Atopik hastalıklar çocukların yaşam kalitesini önemli derecede azaltmakla birlikte akut alevlenmeler, uzun süren tedaviye uyum gibi sorunlarla birlikte seyretmektedir. Bu nedenle aileler farmakolojik tedaviler dışında bazı tamamlayıcı alternatif tıp (TAT) yöntemlerine başvurumaktadırlar. Bu çalışmada atopik çocuğu olan ailelerde tamamlayıcı ve alternatif tıp yöntemleri kullanımının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Kesitsel nitelikte tasarlanan bu çalışmanın evrenini Haziran 2016- Haziran 2017 tarihleri arasında Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Araştırma Hastanesi çocuk sağlığı ve hastalıkları polikliniğine ve servisine başvuran 18 yaş altı geçmişte astım, allerjik rinit, ürtiker ve atopik dermatit tanısı almış ve tedavi verilmiş çocuklar ve ebeveynleri oluşturdu. Araştırmanın örneklemini çalışmaya katılmayı kabul eden 89 çocuk ve ebeveyni oluşturdu. Çalışmanın verileri atopik hastaların cinsiyet, yaş, ailelerin sosyoekonomik durumu, kullanılan tamamlayıcı ve alternatif tıp yöntemlerini sorgulayıcı 28 sorudan anket formu ile yüz yüze görüşme yöntemiyle

toplandı. Araştırmanın verileri, SPSS 18.0 paket programı ile tanımlayıcı istatistikler kullanılarak değerlendirildi. Araştırmaya başlamadan önce, araştırmanın yürütüldüğü kurumdan yazılı izin ve 2016/39 karar numarası ile Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurul Onayı alınmış, gönüllülük ilkesine ve ebeveyn olurun alınmasına dikkat edilmiştir.

Çalışmaya alınan çocukların %55.1'i erkek, %51.7'sinin annesinin ilköğretim ve babasının %49.4'ü lise eğitim seviyesinde, %88.8'i 1600-3000TL arasında gelire sahip oldukları ve %37.1'i atopik grubundan astım tanılı olduğu bulundu. Atopik çocuklara sahip ailelerin %83.1'i medikal tedaviye başvururken, hepsinin mutlaka tamamlayıcı alternatif tıp (TAT) yöntemlerini kullandıkları, %44.9'unun TAT kullanımı için bilgiyi ailelerinden aldıkları ve %76.4'ü güvenilir olduklarını düşündükleri için kullanmayı tercih ettikleri belirlendi. Aileler tarafından tercih edilen TAT yöntemlerine genel olarak bakıldığında:

Astım grubunda; soğan rendesi-bal karışımını yedirme, soğan karanfil karışımı kaynatıp içirme, keçi boynuzu yedirme, yağsız beslenme, ayı yağı içirme, karabiber-limon karışımını içirme,

Ürtiker grubunda; çörek otu tohumu-bal yedirme, sarımsak sürme, zencefil-limon-bal karışımını içirme, kuşburnu sürme,

Alerjik rinit grubunda; sıcak suya nane yağı ekleyip koklatma, meyan kökü yedirme, sarımsak çiğnetme, sarımsak/soğan koklatma,

Atopik dermatit grubunda; hamur koyma, limon kolonyası sürme, sarımsak sürme, muz-limon suyu karışımını sürme, defne yaprağı suyunu sürme, kekik suyunu sürme, tükürük sürme, lahana yaprağını kaynatıp suyunu sürme, zeytinyağı-bıldırcın yumurtası karışımı sürme gibi TAT yöntemlerini çoğunlukla kullandıkları bulundu.

Atopik çocuklu ailelerde medikal tedavinin yanı sıra TAT yöntemlerinin tercih ediliyor olması ve genellikle bilginin aileden alıyor olması TAT konusunda ailelerin doğru bilgilere ihtiyacı olduğunu ve sağlık personelinin bu yöntemlerin kullanımı konusunda ailelere yardımcı olmaları gerekliliğini ortaya koymaktadır.

**INVESTIGATING THE FACTORS AFFECTING
BACTERIOCIN PRODUCTION IN
STREPTOCOCCUS PNEUMONIAE**

Ercan ASİ¹⁻³, Adnan AYNA², Hasan YEŞİLKAYA³

¹Faculty of Health Sciences, Mehmet Akif Ersoy
University, Istiklal Campus 15030 Burdur

E mail: ercanasi@mehmetakif.edu.tr

²Department of Chemistry, Faculty of Sciences and Arts,
Bingöl University, Bingöl

³Department of Infection, Immunity and Inflammation
Office 125, MSB University of Leicester Medical Sciences
Building Leicester LE1 9HN UK

Streptococcus pneumoniae is a Gram-positive opportunistic pathogen that colonised in the human nasopharynx causing life threatening diseases. Intraspecies competition is believed to be very important for the predominance of certain strains in nasopharynx which is mediated by the production of small antimicrobial peptides known as bacteriocins or pneumocins. Bacteriocin production has been reported to be affected by various environmental factors such as pH, temperature and nutrition source. Therefore, it was hypothesised that the environmental conditions such as the presence of different carbohydrate which are encountered by the pneumococcus during colonisation and invasive disease would have impact on the inhibition zone. Our aim was to screen the pneumococcal strains for bacteriocin production and asses effect of presence of nutrient source on bacteriocin production. Overlay assay was utilised for detection of bacteriocin activity. Among twenty different strains tested, only seven strains inhibited the growth of other bacterias. Following identifying the strains capable of producing bacteriocin, the effect of presence of different sugars on bacteriocin production were investigated. The preliminary results suggested that type of nutrient has major effect on the inhibitory activity of pneumococcal strains.

Key Words: Bacteriocin, Antimicrobial, *Streptococcus pneumoniae*

**KIRK YAŞ ÜSTÜ KADINLARDA ÜRİNER
İNKONTİNANS RİSK FAKTÖRLERİ VE YAŞAM
KALİTESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Hafize ÖZDEMİR ALKANAT¹, Mehmet ALKANAT²

¹Giresun Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç
Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

hafize.ozdemir@giresun.edu.tr

²Giresun Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji Anabilim
Dalı

Üriner inkontinans (Üİ), Uluslararası Kontinans Derneği (ICS) tarafından “her türlü idrar tutamama yakınması” olarak tanımlanmıştır. Yaşamları süresince kadınların %20-50’sini etkileyen Üİ, kişinin olağan yaşam biçiminde değişikliğe neden olmaktadır.

Bu çalışmada kadınlarda çeşitli risk faktörlerinin Üİ düzeyine etkisi ve bireysel, sosyodemografik özelliklerin yaşam kalitesi ile ilişkisinin değerlendirilmesi amaçlandı. Giresun aile sağlığı merkezi polikliniklerine başvuran ve Üİ’si olan 124 kadın (41-95yaş) çalışmanın örneklemini oluşturdu. Katılımcıların sosyodemografik özelliklerini ve Üİ risk faktörlerini belirlemek için anket formu kullanıldı. Beraberinde, Üİ’li kadınların yaşam kalitesini belirlemeye yönelik İnkontinans Yaşam Kalitesi Ölçeği (IQOL) ve Uluslararası İdrar Kaçırma ile ilgili Konsültasyon Kısa Formu (ICIQ-SF) uygulandı. Bağımsız örneklemeler arasındaki farklar ki-kare testi ile, ilişkilerin yönü ve biçimi ise korelasyon ve regresyon analizleriyle değerlendirildi.

Katılımcıların Üİ süresi ortalama 6.51±6.06 yıl, IQOL toplam skoru ortalama 71.7±17.4, ICIQ-SF skoru ortalama 11.9±4.3’tür. Yapılan regresyon analizinde ICIQ-SF skoru ile IQOL toplam skoru arasında negatif yönlü doğrusal ilişki bulundu ($t=-7.2$, $p<.001$, $r=-.557$). IQOL toplam skoru ile eğitim durumu arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki saptandı ($r_s=.185$, $p=.04$). IQOL toplam skoru ile toplam doğum sayısı arasında negatif yönlü ilişki saptandı. Regresyon analizinde bu ilişkinin doğrusal olduğu görüldü ($t=-3.05$, $p=.003$). Üİ süresinin uzunluğu ile IQOL toplam skoru arasında negatif yönde ilişki saptandı ($r=-.265$, $p=.003$).

Üİ kadınlarda yaşam kalitesini olumsuz etkileyen yaygın bir sağlık sorunudur. Çalışmamızda elde ettiğimiz Üİ yaşam kalitesi toplam skoru ile ICIQ-SF arasındaki

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

negatif yönlü doğrusal ilişkinin varlığı bu sonucu desteklemektedir. Üİ süresinin uzaması ve multiparitenin kadınlarda yaşam kalitesini olumsuz etkileyen önemli faktörlerden olduğu görüldü. Çalışmamızdaki önemli çıktılardan biri de eğitim düzeyi ile yaşam kalitesi skoru arasındaki korelasyondur. Kadınların eğitim düzeyi arttıkça Üİ ile baş etmede daha başarılı oldukları ve yaşam kalitelerini korudukları düşünülmektedir. Çalışma sonuçlarımız, Üİ ile ilgili bilgi düzeyinin toplumun tüm kesimlerinde artırılmasının kadınların yaşam kalitesini yükseltmede önemli fark yaratacağını düşündürmüştür.

Anahtar Kelimeler: Üriner, inkontinans, Yaşam, kalitesi

**THE IMPACT OF KIDNEY DISEASE ON THE
PATIENT, HIS/HER FAMILY AND THE
HEALTHCARE PROVIDERS**

Ercan ASİ¹, Adnan AYNA²

*1Faculty of Health Sciences, Mehmet Akif Ersoy
University, Istiklal Campus 15030 Burdur*

E mail: ercanasi@mehmetakif.edu.tr

*2Department of Chemistry, Faculty of Sciences and Arts,
Bingöl University, Bingöl*

Kidneys are the organs that filter waste products from the blood. They are also involved in regulating blood pressure, electrolyte balance, and red blood cell production in the body. Kidney disease is a medical condition in which kidneys fail to remove waste products from the blood. People suffering from kidney disease have a high symptom burden and experience poorer life quality as compared to the general population. Depression, mental disorders, sleep disturbance and sexual dysfunction are common consequences of the disease. The disease can be cured effectively if it is diagnosed in the early stages. This presentation will discuss biochemical aspects of kidney disease and the effects of disease on patients. Then, it will explain whether or not families have been affected by the disease. Finally, it will illustrate the difficulties and problems healthcare providers faced. Overall, this study indicates that kidney disease has disturbing impacts on patients, healthcare providers, and patients' families.

Key Words: Kidney, Healthcare providers, Kidney disease, Electrolyte balance

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

**PERCEPTION OF BODY IMAGE IN NURSING
STUDENTS**

Tuncay ŞEN¹, Cemile ÇELEBİ², Merve AKDEMİR¹,
Sevde Nur EKİNCİ¹, Şeyda Gül AKBULUT¹

*1Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Hemşirelik Bölümü*

*2Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği A. D.*

The concept of body includes all the perception and knowledge of the individual regarding the body's external appearance and internal structure. Body image is a table of all the sensations of an individual's body in mind and body. The body in young adulthood; is perceived as both a functional tool and a center of body image in the context of sexual identity. Positive attitudes also show positive attitudes towards individual body images. For this reason, body sensation is one of the most important determinants in the development of youth self-confidence. Negative body sensation in young people; depression may be associated with anxiety and fear of negative evaluation.

It is stated in the literature that the physical appearance affects the body image because it is a strong stimulus factor in terms of social assessment as well as self-evaluation of the person. The messages about attractiveness and the attractive human portraits in television, movies and magazines, it is known that young people have increased their concerns about body images. For this reason, it is emphasized that the habit of dieting in female university students is frequently seen in studies. It is stated that in the studies done women are more worried about the appearance in the social areas and that their feelings of annoyance are given more importance to the image of the woman in the society. In addition, the body image of the individual is influenced by the perceptions of others as well as their own perceptions. As a reflection of this, the body image may be compatible or incompatible with the actual body structure of the individual.

One of the aims of nursing education is to help to ensure a more realistic and positive attitude towards their own individual selves. Members of the nursing profession need to adopt themselves in various ways to offer more

qualified services to the community. Nurses who find themselves valuable and who are in peace with their own body images and therefore are able to provide effective services to protect and improve the health of the society and to make life meaningful. Nurses who provide care, education and counseling services to healthy / sick individuals and nursing students who are trained to provide this service need to have adequate knowledge and practices throughout the education experience in terms of health promotion behaviors.

Key Words: Nursing, students, body image

İYON KANALLARI, İKİNCİ HABERCİLER VE KALSİYUMUN FİZYOPATOLOJİDEKİ YERİ

Gurbet Pınar POLAT, Rahime ASLANKOÇ

*Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji
AD, Isparta.*

İyon kanalları membranın lipid çift tabakasını kesen ve bu tabaka boyunca iyonların hareketini kolaylaştıran makromoleküler protein komplekslerdir. Tüm hücrelerin hücre zarında bulunurlar. İyon kanalları, membranda 3-5 Å çapında delikler oluşturur ve iyonların hareketi bu delikler aracılığıyla gerçekleşir. İyon geçişi herhangi bir taşıyıcı protein tarafından gerçekleştirilen madde taşınmasından 100 kat fazladır. Ayrıca iyon kanalları bir enerji kaynağı kullanmaz, taşınma daima pasif olarak gerçekleşir. İyon kanallarından Na⁺, K⁺, Ca²⁺, Cl⁻ gibi iyonlar kendi elektrokimyasal gradientlerine bağlı olarak zarın bir tarafından diğer tarafına devamlı olarak taşınırlar ve hücre içi ve dışındaki iyonlar denge halindedir. Hücre zarındaki kanal proteinleri iyonlara karşı seçicilik gösterir. Bu kanalların diğer bir özelliği sürekli açık olmamasıdır. Bunun yerine, kısaca açılıp tekrar kapanmalarına izin verilen kapılar bulunmaktadır. Hücre membranının dış yüzeyinde bulunan reseptörün hormonla etkileşimi sonucu ikinci haberci adı verilen bir aracı molekül etkinleşir. Hormonun kendisi ise birinci habercidir. Siklik AMP (cAMP) ve fosfatidil inositol difosfat (PIP2) en yaygın iki ikinci habercidir. Siklik GMP (cGMP), diaçil gliserol (DAG), inozitol üç fosfat (IP3), kalmodulin ve kalsiyum (Ca²⁺) ise bilinen diğer ikinci habercilerdir. Yaşamsal birçok işlev serbest sitozolik kalsiyum derişimiyle düzenlenir. Hayatın ilk

basamağı olan fertilizasyondan başlayarak gen transkripsiyonu, kas kasılması, hormon salınışı, hafıza, öğrenme, hücrelerin farklılaşması, gelişmesi, nekroz ve apoptoz gibi birçok olaydan sorumludur. Kan pıhtılaşması, zarın bütünlüğü ve plazma zarından taşınma, enzim tepkimeleri, hormon ve nörotransmitter salınması, kemiğin mineralizasyonunda rol oynar. Ca²⁺ metabolizmasındaki bir düzensizliğin, kalsiyuma-bağımlı olaylar nedeniyle sinaptik nöro iletimde özgül bazı anormalliklerle birlikte olabileceği ileri sürülmektedir. Hücre içine giren kalsiyum ikinci haberci olarak, farklı dokularda farklı hücresel cevabı oluştururlar. Ca²⁺'un evrenselliği, birçok hücresel reaksiyonda üstlendiği bu görevlerden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle kalsiyum miktarındaki derişimler önemlidir. Kalsiyumun sitozoldeki miktarındaki aksaklıklar fizyolojik sürecin gecikmesine veya gerçekleşmemesine neden olmaktadır. İkinci habercilerin ve kalsiyumun fonksiyonları geçmişte merak uyandırdığı gibi gelecekte de çalışılmaya devam edecektir.

EPİLEPTİK EEG SİNYALLERİNİN KOHERENS ANALİZİ: ÖN SONUÇLAR

Engin TEKİN¹, Serpil EMİKÖNEL², Öymen ZORBA³

*1 Uşak Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO, Tıbbi
Görüntüleme Programı, Uşak, Türkiye*

*2 Uşak Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO, Tıbbi
Görüntüleme Programı, Uşak, Türkiye*

*3 Uşak Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO, Ağız ve Diş
Sağlığı Programı, Uşak, Türkiye*
engin.tekin@usak.edu.tr

Epilepsi tanısı için klinik bilgiler yanında en önemli yardımcı tanı yöntemi Elektroensefalografi (EEG)'dir ve fotik-ışık uyartımı da standart EEG değerlendirmesinin bir parçasıdır. Fotik uyartımda, aralıklı olarak artan frekanslarda yanıp sönen ışık uyarıları beyine verilerek, beyinin bu uyartımlara verdiği yanıt incelenir. EEG sırasında uygulanan fotik uyartım ile amaçlanan, patolojik yanıtları ortaya çıkarmaktır.

Koherens fonksiyonu iki süreç arasındaki bağdaşım ve benzerliğin bir ölçüsüdür ve 0 ile 1 arasında değer alır. EEG'de koherens analizi iki beyin bölgesi arasındaki fonksiyonel ilişki hakkında bilgi verir. Bir epileptik

Abstract Book
(Oral Presentation)

odağın oluşumu, nöronlar arası ilişkisi bozar ve anormal ilişkiler başlatır. Epilepsi, hemisfer içi ilişkisi ve beyin hemisferleri arası asimetriyi de etkiler.

Bu ön araştırmada, epilepsi hastalarında ve sağlıklı kişilerde hemisferler arası koherens değerleri tüm fotik uyartım frekanslarında elde edilmiştir. Sağlıklı-epilepsi ayırımında hangi beyin bölgesindeki koherens değerlerinin ve hangi fotik uyartım frekansı/frekanslarının daha çok ayırt ediciliğe sahip olduğu bulunmaya çalışılmıştır.

Araştırmaya 7 epilepsi hastası ve 7 sağlıklı denek dahil edilmiştir. Fotik uyartım frekansları 3, 5, 8, 11, 14, 17 ve 20 Hz'dir. EEG kayıt uzunluğu fotik uyartımın başlangıç ve bitiş anları dikkate alınarak 2001 örnek uzunluğunda belirlenmiştir. Her uyartım frekansı için hemisferler arası koherens değerleri alfa bandı için elde edilmiştir.

Bulgular:

F3-F4 ve P3-P4 hemisferleri arasında kontrol grubu koherens değerleri epilepsi grubuna göre daha büyük bulundu ve 11 Hz'de epilepsi grubu değerleri minimum değerini aldı ve asimetri belirgindi. C3-C4 arası koherens değerleri 11 Hz'e kadar hasta grubunda yüksek iken, 11 Hz'de kontrol grubunda pik değer görüldü. T5-T6 arası koherens değerlerinde ise, 8 Hz'de hasta grubu pik, 11 Hz'de minimum değer aldı ve 11 Hz'de kontrol grubunda pik değerler elde edildi.

Ön araştırma sonuçları, 11 Hz fotik uyartım frekansının ve T5-T6 arasındaki koherens değerlerindeki değişimin epilepsi-sağlıklı ayırımında ayırt edici olduğunu düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Epilepsi, Fotik Uyartım, Koherens Analizi, Asimetri

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

**IS IT ABLE TO PREDICT ANEURYSM WITH THE
CORRELATION ANALYSIS OF BLOOD FLOW
VELOCITY? PRELIMINARY RESULTS:**

Engin TEKİN¹, Murat PEHLİVAN², Ömer KİTİŞ³.

1 Uşak Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO, Tıbbi Görüntüleme Programı, Uşak, TÜRKİYE

2 Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Biyofizik AD, İzmir, TÜRKİYE

3 Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Radyodiagnostik AD, İzmir, TÜRKİYE

1 engin.tekin@usak.edu.tr

Weak or thin spots on blood vessels in the brain that balloon out are called cerebral aneurysm. They are common in adult populations, in western populations, cerebral aneurysm develop in approximately 4% of humans. The most serious consequence is their rupture and intracranial hemorrhage, with an associated high mortality and morbidity rate. Hemodynamics is thought to play a very important role in the initiation, growth and rupture of intracranial aneurysms. Several studies have proposed aneurysmal hemodynamics for aneurysm initiation.

Unlike the literature, the aim of this study, in unruptured aneurysm and healthy group, whether blood flow velocity difference between the right and left side of the brain for supplying arterial vessels helps the predict the initiation of cerebral aneurysms.

Research was performed with 4 aneurysm and 4 control subjects aged between 21 to 73 years. The right and left internal carotid and vertebral arteries blood flow velocity values were obtained by phase contrast MR technique throughout one cardiac cycle. Spearman's correlation analysis was applied to this hemodynamic values. Statistically significant similarities were investigated in between the right and left side of the brain in terms of blood flow velocity.

Results:

Spearman's correlation values were significantly smaller in aneurysm group than the control group for right and left internal carotid arteries velocity values. The total arterial (the sum of internal carotid and vertebral arteries) velocity values for right and left side of the brain were

also smaller in aneurysm group in comparison to control group.

Discussion and Conclusion:

The results of this preliminary research suggest that the correlation analysis of hemodynamic values of right and left side of the brain can be useful in predict the inition of cerebral aneurysms.

Key Words: Cerebral Aneurysm, Spearman's Correlation Analysis, Blood Flow Velocity, Phase Contrast Magnetic Resonance.

FİZİYOTERAPİSTLERDE EMPATİK EĞİLİM VE TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ

Zeliha BAŞKURT¹, Tahir KESKİN², Ferdi BAŞKURT³,
Nadir Tayfun ÖZCAN⁴

¹Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

²Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü
email: tahirkeskin2323@gmail.com

³Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

⁴Süleyman Demirel Üniversitesi Isparta Sağlık
Yüksekokulu, Fizyoterapi Bölümü

Tükenmişlik; başarısız olma, yıpranma enerji ve güç kaybı veya karşılanmayan istekler sonucu bireyin iç kaynaklarında tükenme durumu şeklinde tanımlanır. Empati ise; bir insanın bir süre için kendisini karşısındakinin yerine koyarak olaylara onun bakış açısı ile bakması, o kişinin duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlaması, hissetmesi ve bu durumu ona iletmesi sürecidir.

Çalışmamız fizyoterapistlerin tükenmişlik düzeyleri ve empatik eğilimleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Bu kesitsel çalışma, araştırmaya katılmaya gönüllü olan 207 fizyoterapist üzerinde yapılmıştır. Çalışmaya katılan fizyoterapistlere araştırmacılar tarafından hazırlanan değerlendirme formu, Empatik Eğilim Ölçeği (EEÖ) ve Maslach Tükenmişlik Ölçeği (MTÖ) uygulanmıştır.

Katılımcıların EEÖ puan ortalaması 69.2± 8.0 olup, empatik eğilimleri orta düzeydedir. Katılımcıların

cinsiyetine, gelir düzeyine ve çalıştığı işten duyduğu memnuniyet derecesine göre EEÖ ve MTÖ puanları farklılık göstermemektedir ($p>0.05$). Mesleki deneyimi yüksek olan fizyoterapistlerin EEÖ puanlarının, 5 yıldan daha az mesleki deneyime sahip meslektaşlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p=0.029$). Empatik eğilim ile Maslach Tükenmişlik Ölçeği Kişisel Başarı alt boyutu arasında orta seviyede pozitif yönlü korelasyon olduğu saptanmıştır ($r=0.441$).

Çalışmamızda fizyoterapistlerin EEÖ puan ortalamaları diğer bazı meslek grupları ile benzerlik göstermektedir. Fizyoterapistler mesleki deneyim kazandıkça empatik eğilimi, dolayısıyla günlük hayatlarındaki empati kurma kapasiteleri de artmaktadır. Fizyoterapistlerin empatik eğilimleri arttıkça, kişisel başarıları da artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Fizyoterapist, Empatik Eğilim, Tükenmişlik

BİR SPOR MERKEZİNE BAŞVURAN KADINLARIN BESLENME ALIŞKANLIKLARI VE FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

Rüveyda Esra ERÇİM

Bingöl Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme
ve Diyetetik Bölümü, Merkez, BİNGÖL

e-posta: reercim@bingol.edu.tr

Toplumsal yaşamda, gerek ev hanımı gerekse çalışan kadınların fiziksel güce yönelik ev işlerinde azalma olması ve kadınların genellikle doğum sonrası vücut ağırlığı, yanlış beslenme alışkanlıkları ve hareketsiz yaşam tarzına bağlı olarak vücut kompozisyon değişimleri ve şişmanlık problemleri ile karşıya kaldıkları gözlenmektedir (Arslan ve Ceviz, 2007). Günümüzde, yaşam biçiminin sağlığı önemli ölçüde etkilediği ve düzenli fiziksel aktivite ve sağlıklı beslenmenin yer aldığı sağlıklı yaşam biçimi değişiklikleriyle kardiyovasküler hastalıklar gibi kronik durumlardaki morbidite ve mortalitenin azaltılabildiği bilinmektedir (Bozhüyük ve diğ., 2012).

Bu çalışma, Bingöl ilinde bir spor merkezine başvuran kadınların sosyo-demografik özelliklerini belirlemek,

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

fiziksel aktivite ve beslenme alışkanlıklarını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Çalışma verileri Bingöl Üniversitesi Sosyal ve Spor Tesislerine Nisan-Haziran ayları arasında, 2 ay boyunca düzenli gelen ve çalışmaya katılmayı kabul eden 37 kadın ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılan kadınların genel özelliklerini, beslenme ve fiziksel aktivite alışkanlıklarını belirlemek için anket formu uygulanmıştır. Kadınların yaş, medeni durum, eğitim durumu ve hastalık durumu gibi genel özellikleri ile beslenme alışkanlıkları ile fiziksel aktivite alışkanlıklarına yönelik sorular sorulmuştur.

Çalışmaya katılan kadınların yaş ortalaması $31,3 \pm 7,1$ yıldır. Kadınların %62,2'si evli ve % 59,5'i yüksekokul ve üstü eğitim düzeyine sahiptir. Kadınların %51,4'ü kamu personelidir. Hastalık durumuna bakıldığında kadınların %67,6'sının herhangi bir sağlık problemi yoktur. Kadınların ana ve ara öğün sayısı sırasıyla $2,3 \pm 0,7$ ve $0,9 \pm 0,7$ 'dir. Bazen veya sürekli öğün atlama oranı %89,2 olup en sık atlanan öğünler sabah ve öğle öğünleridir. Öğün atlama nedeni ise genellikle zaman yetersizliği ve iştahsız olmak olarak belirtilmiştir. Dışarda yemek yeme oranı %70,3 ve lokanta tercihi genellikle kebabçılar ve fast food tarzı mekanlardır. Kadınların % 83,8'i daha önce herhangi bir düzenli fiziksel aktivite yapmadığını belirtmiştir.

Sağlıklı yaşam davranışlarını oluşturan unsurlardan fiziksel aktivite ve beslenme sağlıklı bir yaşam için vazgeçilmez öğelerdir. Sağlığın devamı ve hastalıklardan korunmada düzenli ve aktif bir yaşam ile yeterli ve dengeli bir beslenme alışkanlığı gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, fiziksel aktivite, beslenme alışkanlıkları, öğün atlama.

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

**KENT MERKEZİ VE KIRSAL KESİMDE
YAŞAYAN ÇOCUKLARIN FİZİKSEL AKTİVİTE
SEVİYELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Canan ATAY¹, Fahri KÖROĞLU², Ebru ŞEKER
ABANOZ¹, Derya AZİM REZAEİ³ Yasemin ASLAN
KELEŞ¹, , Arzu RAZAK ÖZDİNÇLER¹

^{1.} *İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Ana Bilim Dalı, İstanbul, Türkiye. fztcananatay@gmail.com, ebruseker@gmail.com, fzt.yaseminaslan@gmail.com, arzuozdincler@hotmail.com.*

^{2.} *Yalova Üniversitesi, Termal Meslek Yüksekokulu, Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Yalova, Türkiye. fahrikoroglu.yalova@gmail.com*

^{3.} *Okan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul, Türkiye. derya_azim@hotmail.com*

Çocukluk çağındaki fiziksel aktivitenin (FA) gittikçe azaldığı, kentlerde yaşayanların daha inaktif bir yaşam sürdürdüğü, teknoloji bağımlılığı, ulaşım ve güvenlik sorunları gibi etmenlerin FA alışkanlığını olumsuz yönde etkilediği düşünülmektedir. Çocukluk çağında başlayan FA yetersizliği ileriki yaşlarda daha büyük sorunlara sebep olmaktadır. Bu nedenle çocuklarda FA önemle üzerinde durulması gereken bir durumdur.

Çalışmamız kent merkezinde ve kırsal kesimde yaşayan çocukların FA düzeyleri ve fonksiyonel durumlarını ölçerek, yaşanan yerin çocukların FA düzeyleri ve fonksiyonel durumları üzerine etkisini incelemek, fonksiyonel durum ile FA düzeyi arasında korelasyon olup olmadığını belirlemeyi amaçlamaktadır.

Çalışmaya 8-14 yaş arasında kırsal kesimde yaşayan çocuklar (n=21) ile kentte yaşayan çocuklar (n=25) alındı. Katılımcıların FA düzeyleri geçerlik-güvenirlik çalışması Sert ve ark. tarafından yapılan PAQ-C (The Physical Activity Questionnaire for Children) ile fonksiyonel durumları Birleştirilmiş Lokomotor Fonksiyon (BLMF) (Aggregated Locomotor Function) skoru ile değerlendirildi. Çalışmanın veri analizinde SPSS (SPSS 20, SPSS, Chicago, IL) istatistik programı kullanıldı.

Çocukların yaş ortalaması 10,53 yıl, vücut kitle indeksleri ortalaması 19,11'dir. Kent ve kırsal kesimde yaşayan çocukların PAQ-C skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadı (p=0,858). PAQ-C skorları

Abstract Book (Oral Presentation)

(sırasıyla 29,85 ve 30,17) çocukların fiziksel olarak aktif olduklarını göstermektedir. Her iki grubun fonksiyonelliğinin test edildiği BLMF (yürüme testi, basamak testi ve transfer zamanı) skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadı (sırasıyla $p=0,355$, $p=0,165$, $p=0,902$). BMLF ile PAQ-C skorları arasında anlamlı bir ilişki yoktur (sırasıyla $p=0,358$, $p=0,691$, $p=0,301$).

Pilot çalışmamızda yaşanan yerin FA seviyeleri ve fonksiyonellik üzerine etkisi olmadığı ve FA seviyeleri ile fonksiyonellikleri arasında korelasyon olmadığı bulunmuştur. Çıkan sonucun kırsalda serbest zaman aktivitesi olarak açık havada oynanan oyunlar ön plandayken kentte yaşayan çocukların aileleri tarafından spor aktivitelerine yönlendirilmesiyle ilişkili olduğunu düşünmekteyiz. Çocukluk döneminde FA ile ilgili daha fazla katılımcıyla yapılan çalışmalara ihtiyaç vardır. Çalışmamıza katılımcı sayısını artırarak daha genel normlara dönüştürülmek üzere devam etmeyi planlamaktayız.

Anahtar Sözcükler: Çocuklar, Fiziksel Aktivite, Fonksiyonellik

ONKOLOJİDE KULLANILAN DİYET DESTEKLERİ VE ANTIÖKSİDANLAR

¹Duygu ALACA, ²Türkan AKYOL GÜNER

¹ Bülent Ecevit Üniversitesi Ahmet Erdoğan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Tıbbi Tanıtım ve Pazarlama Programı, Zonguldak, TÜRKİYE.

² Bülent Ecevit Üniversitesi Ahmet Erdoğan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Yaşlı Bakımı programı, Zonguldak, TÜRKİYE.

Vitamin, multivitamin gibi diyet desteklerinin kullanımı tüm dünyada giderek artmaktadır. ABD’de erişkin nüfusun yaklaşık yarısı düzenli olarak bir ya da birden fazla diyet desteği tüketmektedir. Kanseri hastalar kanser tedavilerinin yerine veya tedavileriyle birlikte vitamin ve diyet desteklerini yaygın olarak kullanırlar. Yapılan bir meta-analiz çalışmasında, meme kanserli hastalarda C vitamini alımının hem meme kanserine bağlı mortalite hem de genel mortalite riskini azaltabileceği bildirilmiştir. Kanseri hastalar tarafından yorgunluğun

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

yönetiminde yaygın olarak kullanılan bir diyet desteği de L carnitindir. Çift kör, plasebo kontrollü, randomize çalışmasında meme kanserli hastalarda 4 hafta boyunca, 2 gr/gün L carnitin kullanımının yorgunluğu düzelttiği, bir antioksidan olan aspirinin düşük doz kullanımının kansere bağlı ölümlerde dahil olmak üzere nonvasküler ölüm riskini azalttığı ve bazı kanserlerde uzak metastazı önlediği bildirilmektedir.

Diyetle alınan antioksidanların (beta karoten, A, C ve E vitamini, selenyum) kansere karşı koruyucu etkisiyle ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Yapılan meta-analiz çalışmalarda; antioksidanların hem kolorektal adenomanın primer ve sekonder önlenmesinde, hem de gastrointestinal kanserleri önlediğine dair kanıtlar yeterli bulunmamış olup, aksine antioksidan desteklerin genel ölümleri de artırdığı bildirilmiştir. Yayınlanan başka bir çalışmada da, hem besinsel hem de toksik özellikleri olan bir antioksidan olan selenyumun da kansere karşı koruyucu olduğuna dair kanıtlar yetersiz bulunmuştur. Ayrıca kanserli hastalar tarafından %6 - %25 oranlarında kullanılan köpek balığı kıkırdağının da anti-anjiyogenetik aktiviteye sahip olduğu, yeni damar oluşumunu inhibe ettiği çalışmalarda gösterilmiş olmasına rağmen, sistematik bir reviewde; kanser tedavisinde etkinliğini gösteren kanıtların yetersiz olduğu bildirilmiştir.

Sonuç olarak, kanserli hastalarda bitkisel ürünlerin ve diyet desteklerinin kullanımı ile ilgili, daha büyük örneklemelerde yapılmış, metodolojik olarak iyi planlanmış çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Kanser, Diyet desteği, Antioksidanlar

SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN KAN BAĞIŞINA YÖNELİK BİLGİ VE TUTUMLARI Serpil EMİKÖNEL^{1*}, Engin TEKİN²

¹Uşak Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Görüntüleme Programı, Uşak

²Uşak Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Görüntüleme Programı, Uşak

serpil.emikonel@usak.edu.tr

Kan bağıışı milyonlarca insan için hayat kurtarıcıdır. Bağışlanan kanlar ağır trafik kazalarında yaralanmalar,

ameliyat sırasında gerçekleşen yoğun kan kaybı, lösemi gibi kan hastalıklarında ve kanser tedavisi yapılan hastalar için hayati derecede önemlidir. Kan günümüzde laboratuvar koşullarında elde edilememektedir ve toplumdaki sağlıklı bireylerden bağış yoluyla sağlanmak zorundadır. Kan bağışında en büyük umut genç nüfustur. Genç nüfusun kan bağışı konusunda doğru bilgi sahibi olması da hayati önem arz etmektedir.

Bu ön araştırmada, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin kan bağışı hakkındaki bilgi ve tutumlarının ölçülmesi amaçlanmıştır.

Ankete Uşak Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunda öğrenim gören ilk ve acil yardım teknikerliği ve tıbbi laboratuvar teknikleri programı 1. sınıf öğrencilerinden oluşan 193 öğrenci katılmıştır. Literatür incelemesi sonrası hazırlanan 13 soruluk ankette öğrencilerin demografik bilgileri, kan bağışı hakkındaki bilgi ve tutumlarını belirlemeye yönelik veriler elde edilmesi amaçlanmıştır. Öğrencilere anketle ilgili ön bilgi verilmiş, yazılı anket soruları verilerek cevaplandırmaları istenmiştir. Veriler istatistiksel analizle değerlendirilmiştir.

Anket çalışmasına 119 kadın, 74 erkek gönüllü öğrenci katılmıştır. “Kan bağışı hakkında yeterli bilginiz var mı?” sorusuna araştırmaya katılan öğrencilerin %61,7 ‘si evet, %38,3’ü ise hayır cevabını vermiştir. Bilgisi olduğunu belirten öğrencilerin “Hangi yaşlar arasında kan bağışlanabilir?” sorusuna doğru cevap verme oranı %37,3, “Hangi sıklıkla kan bağışlanabilir?” sorusuna doğru cevap oranı ise %48,2 olarak belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin %40,9’u kan bağışının yan etkisi olduğunu, %19,2’si de bu konuda fikri olmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin %85’inin kan bağışı yapmayı düşündüğü ve kan bağışı konusunda yüksek oranda eğitim almayı istedikleri de (%80,3) belirlenmiştir.

Çalışmamızda Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin kan bağışına yönelik pozitif tutumlarının olduğu ancak bilgi ve farkındalıklarının yeterli olmadığı anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda, öğrencilerde ve toplumda kan bağışı ve önemi konusunda yeterli bilincin geliştirilebilmesi için düzenli eğitimler verilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kan bağışı, Üniversite öğrencileri, Tutum, Bilgi

KURU İĞNELEMENİN KAS KUVVETİ VE KONTRAKSİYON KALINLIĞINA ETKİSİNİN BELİRLENMESİ: SİSTEMATİK İNCELEME

Mesut ERGAN¹, Ferdi BAŞKURT², Zeliha BAŞKURT³

¹Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Isparta

email: mesutergan@sdu.edu.tr

²Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Isparta

³Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Isparta

Kuru iğneleme; iskelet kasları, fasya ve bağ dokusunun fonksiyonel bozukluklarının tedavisi için kullanılan özel bir tekniktir. Bu uygulama ile ağrının azaltılması, fonksiyonun geri kazanılması ve kaslarda ve eklemlerdeki yapısal problemlerin azaltılması amaçlanmaktadır.

Bu sistematik incelemenin amacı, kuru iğneleme sonrası kas kuvveti veya kalınlığındaki anlık değişiklikleri incelemektir.

Google Akademik, Pubmed, Cochrane, PEDro, Türk Tıp Dizini, veritabanlarında 2008-2018 yılları arasında yayınlanmış makaleler; “dry needling and muscle strength, dry needling and muscle thickness, dry needling and muscle force, dry needling and muscle power, acupuncture and muscle strength, acupuncture and muscle thickness, acupuncture and muscle force, acupuncture and muscle power” anahtar sözcükleri kullanılarak taranmıştır. Tarama sonucunda kuru iğnelemenin kas kuvveti üzerine etkilerini inceleyen çok az çalışmaya ulaşılmıştır. Toplam 6 çalışmaya ulaşılmış ancak 2 çalışmanın tez 1 çalışmanın ise olgu sunumu olması sebebiyle geriye kalan 3 randomize kontrollü çalışma araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Metodolojik kalite değerlendirmesi PEDro ölçeği ile yapılan çalışmaların üçü de “yüksek” kalite olarak kabul edilmiştir. İlk iki çalışmada kuru iğneleme sonrası kasın maksimal konsantrik kasılma kalınlığında ve diz ekstansörleri maksimum gücünde istatistiksel olarak anlamlı artış olduğu görülmüştür. Diğer çalışmada ise

Abstract Book
(Oral Presentation)

fizyoterapiye ek olarak yapılan kuru iğnelemenin kas gücünde artışa yol açtığı fakat bu artışın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirtilmiştir.

Kuru iğneleme sonrası kasın maksimum kasılma gücünde ve kalınlığında artış olduğu görülmektedir. Bu sistematik inceleme, kuru iğnelemenin kas kuvveti üzerindeki etkisini belirlemek için daha fazla katılımcının bulunduğu ve uzun süreli takiplerin yapıldığı araştırmalara ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Kuru iğnelemenin kas kuvveti üzerindeki rolünün daha iyi anlaşılması, fizyoterapistlerin özellikle muskuloskeletal problemleri daha etkili bir şekilde yönetmesini sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Kuru iğneleme, kas kuvveti, kontraksiyon gücü, kas kalınlığı

VERTABRAL OSTEOPHYTE

HASAN TETİKER

** Department of Anatomy, Mugla Sitki Kocman University, Faculty of Medicine - Mugla, Turkey
hasantetiker@gmail.com*

Degenerative changes in the spine affected by age, gender, genetics and mechanical stress. Vertebral osteophyte is type of degenerative changes on the vertebral bodies. Osteophytes commonly found incidental with radiological imaging methods or during in autopsy. If vertebral osteophytes compress adjacent structures, caused pain, limited motion and several symptoms.

We aimed to reviewed the osteophytes etiology, localization, types, and clinical presentations

During routine cadaveric dissection in the Department of Anatomy we detected an variant thoracic vertebrae in a 60 year old male cadaver.

Osteophytes were present only in the right side of thoracic spine. The location of the osteophytes were in T4, T5, T6, T7 and T8 vertebrae body. We observed that osteophytes compressed the right lung and the sympathetic trunk.

Osteophytes changes have been observed in %80 of men, and %60 of women at age 50. Larger osteophytes are associated with extra body mass index and obesity. Most common location of osteophytes is in C5, T9, T10 and L4. Clinical presentation is related to osteophytes anatomic location. Cervical osteophytes predominantly caused dysphagia because of the blockage of

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

oesophagus. Thoracic osteophytes caused dysphagia and Horner syndrome and obstructive pneumonia. Low back pain and inferior vena cava compression is associated with lumbar osteophytes.

Key Words: Osteophyte, vertebrae, spine

OBAMACARE ÇERÇEVESİNDE ABD SAĞLIK SİSTEMİ VE POLİTİKALARININ İNCELENMESİ

Erdal EKE Durmuş GÖKKAYA
Dilruba İZGÜDEN

SDÜ İİBF/Sağlık Yönetimi Bölümü

SDÜ İİBF/Sağlık Yönetim Bölümü

durmuskokkaya@sdu.edu.tr

SDÜ İİBF/Sağlık Yönetim Bölümü

Amerikan toplumunun içinde bulunduğu sistemde bireycilik, liberalcilik ya da kapitalist ekonomi bakış açısı veya değer yargısı kendisini sağlık alanında, “Serbest Pazar Tipi Sağlık Sistemi” şeklinde göstermektedir. Bu kapsamda ABD’de sağlık sistemi çoğunlukla özel sektör aracılığıyla yürütülmektedir. Özel sağlık kuruluşları ve özel sağlık sigortaları sistemin büyük bir bölümünü elinde tutmaktadır. Sağlık sisteminin bu yapısı hizmetleri alım noktasında hastalara çeşitli tercihler yapabilme noktasında imkânlar sunarken, bir diğer yandan da gelir düzeyi düşük olan hastalar açısından sağlık hizmetine erişim noktasında sıkıntılar yaşanmasına sebep olabilmektedir. Bu sıkıntıları aşmak için geliştiren politikalar çerçevesinde Obamacare olarak adlandırılan sağlık reformu ABD’de son yıllarda oldukça gündemde olan bir konudur.

Bu çalışmanın amacı Obamacare reformunun ABD sağlık sistemindeki yeri, önemi ve getirdiği yenilikleri ve kapsamını incelemektir. Ayrıca son yıllarda politik çevrelerde gündem de olan ABD sağlık sistemindeki çalkantılar ve dalgalanmaları ele almak da bir diğer amaçtır.

Çalışma literatür taramasıyla kavramsal çerçeve bağlamında incelenip, içerik analizi şeklinde kurgulanmıştır.

Serbest piyasa güçlerince yönlendirilen tamamen endüstriyel hale gelmiş, toplumun temel sağlık sorunlarını çözmekten ziyade hasta bireylerin tedavisine odaklanmış, koruyucu sağlık hizmetleri yerine tedavi edici sağlık hizmetlerine yönelmiş, herkesi kapsayan

Abstract Book
(Oral Presentation)

sigorta sistemi olmayan ve dezorganize ABD sağlık sisteminde, yıllar içinde çeşitli iyileştirmeler denenmiştir. Ancak ABD sağlık sistemi dengesiz bir düzlemde işlemektedir. Kimi kesimler çok iyi sağlık hizmeti alırken, kimi kesimler ise sağlık sistemine ulaşım hizmet alamamaktadırlar. ABD dünyada sağlığa en çok para ayıran ülke olmasına rağmen sağlık göstergelerinde istenilen başarıyı elde edememiştir. Herkesi kapsayan bir sağlık sigortası olmadığı için toplumun yoksul kesimleri sağlık hizmetlerinden yeterince faydalanamamaktadır. Bu durumu aşmak için ise geliştirilen Obamacare reformu, sorunları istenilen düzeyde çözmemiştir. Turmp'ın başkan seçilmesiyle birlikte bu reform liberal yönetim mantığına ters düştüğü için sosyalist reform olarak görülmüş ve ciddi eleştiriler alarak yürürlükten kaldırma girişimlerinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: ABD, Obamacare, ABD Sağlık Sistemi

**INVESTIGATION OF BURNOUT SYNDROME IN
INTENSIVE CARE NURSES; AN EDUCATION
AND RESEARCH HOSPITAL APPLICATION ON
INTENSIVE CARE NURSES**

Ertuğrul BAYER, Dilek KUŞÇU

*Süleyman Demirel Üniversitesi Eğirdir Meslek
Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Isparta,
Türkiye, ertugrulbayer@sdu.edu.tr*

*Numune Eğitim Araştırma Hastanesi, Yoğun Bakım
Hemşiresi, Ankara, Türkiye, dilekkuscu@hotmail.com*

The nurses and nursing profession, which have an important place in the execution of health services; differences in working conditions emerge as the result of intense pressure from these professionals, such as inadequate control of the workplace and a lack of supportive work. In intensive care nurses, the responsibilities of the patients who are at risk of death are severe, the excessive wishes of the patients' relatives, and the low social support are significantly affecting the stress. In this respect, the increasing desensitization, emotional exhaustion, is more frequent in intensive care nurses than in other clinical nurses. The study was conducted at the Ankara Numune Educational Research Hospital between May-June 2017 to determine the burnout levels and causes of intensive care nurses. In

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

order to be able to conduct the research, necessary permissions have been obtained from the relevant institution managers. The universe of the research is composed of 113 intensive care nurses working at the Ankara Numune Hospital intensive care units at related dates. After being informed about the research, questionnaires were applied to 55 intensive care nurses who agreed to participate in the survey by verbal approval using face-to-face interview technique. A descriptive questionnaire and a Maslach Burnout Inventory were used by the researchers to determine the demographic and occupational characteristics of the nurses. In the evaluation of the obtained data, descriptive statistics, t test and one way analysis of variance were used with SPSS 22.0 package program. The mean and standard deviations of responses of nurses to burnout sub-dimension expressions: emotional exhaustion (mean: 25,32 + ss: 7,16, min: 9,00 + max: 39,00), desensitization (mean: 15,90 + ss: 4,58; min: 6,00 + max: 26,00) and personal success (mean: 27,94 + ss: 3,63; min: 16,00 + max: 35,00). It was found that intensive care nurses had a high degree of emotional exhaustion, moderate desensitization, and low level of burnout in terms of personal success. In order to reduce the burnout levels of nurses, management strategies and human resources management support practices may be proposed to increase job satisfaction levels.

Key Words: Burnout, Burnout syndrome, Nursing, Intensive care nursing.

**HEMŞİRELİK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN
LİSANSÜSTÜ EĞİTİME KARŞI TUTUMLARI**

Halil İbrahim TAŞDEMİR* Deniz DEMET**

**Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Çocuk
Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı*

ibrahimtasdemir@akdeniz.edu.tr

***Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık
Yüksekokulu*

Lisansüstü hemşirelik eğitimi hemşirelere araştırma yapmak, hemşirelik yönetimi veya sağlık sistemleri liderliğinde çalışmak, akademik olarak veya bilişimde çalışmak ve daha yüksek düzeyde doğrudan hasta bakımı sağlamak için daha fazla fırsat sunmaktadır. Hemşire

adaylarının lisansüstü eğitime ilişkin tutumlarını belirleyen etkenler olarak; mesleki alan uzmanlığı, bilimsel etkinliklere katılım, akademik personel olma isteği olabilir. Bu nedenle hemşire adaylarının meslek öncesi lisansüstü eğitim tutumlarının nasıl ve ne derecede olduğunu ortaya koymak önemli görülmektedir.

Hemşirelik Fakültesinde öğrenim görmekte olan hemşire adaylarının lisansüstü eğitime karşı tutumlarının cinsiyet, aile gelir durumu ve okul başarısı değişkenleri açısından tespit edilmesidir.

Araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018 Öğretim Yılı Bahar Dönemi'nde Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi'nde öğrenim gören 312 hemşire adayları oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri kişisel bilgi formundan ve lisansüstü eğitime ilişkin tutum ölçeğinden oluşmuştur. Ölçekteki veriler SPSS 22.0 paket programında frekans, aritmetik ortalama ve yüzde dağılımı teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir.

Çalışmada öğrencilerin okul başarı durumu arttıkça lisansüstü eğitim istek ve işlev boyutunda anlamlı derecede yükseklik olduğu ($p=.03$), kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre anlamlı derecede istek ve işlev puanlarının yüksek olduğu ($p=.04$), öğrencilerin aile gelir durumlarıyla lisansüstü eğitimdeki istek boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Çalışmadaki öğrencilerin lisansüstü eğitimin yararlı olduğu (işlev boyutu) yüksek oranda katılıyorum görüşü hakim olduğu görüldü de lisansüstü eğitime karşı istek (istek boyutu) aynı oranda katılıyorum düzeyinde olmadığı görülmektedir. Lisans öğrencilerinin sosyal programlar dışında eğitimleri sırasında akademik etkinlik ve programlara teşviki ve desteği sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Lisansüstü Eğitim, Hemşire Adayı, Tutum

MATERNAL BESLENMENİN ANNE SÜTÜ OLİGOSAKKARİTLERİ ÜZERİNE ETKİLERİ

Yasemin Tuğba ÖĞÜNCÜ

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Beslenme ve Diyetetik
Bölümü*

yaseminogunc@hotmail.com

Anne sütü, birçok kompleks protein, lipid ve karbonhidrat içeriği sebebiyle bebekler için mükemmel bir besin olma

özellikli taşıyır. Anne sütü oligosakaritleri (HMOs) anne sütünün, laktoz ve yağdan sonra, en büyük üçüncü bileşenleridir. Anne sütünün HMO içeriği laktasyon süresince azalır. En yüksek miktarda kolostrumda (yaklaşık 25g/L) bulunmakla birlikte olgun anne sütündeki miktarı (5-20 g/L) daha düşüktür. Preterm doğum yapan annelerin sütleri, zamanında doğum yapan annelerin sütlerine göre daha yüksek miktarda HMO içermektedir. İnek sütü anne sütüne göre 20 kat daha az oligosakarit içermektedir. İnek sütünün bitkisel kaynaklı frukto- ve enzimatik olarak üretilen galaktoligosakaritlerle suplementasyonu ile suplementasyonu sonucu oligosakarit içeriği artırılmaktadır.

Bu derlemenin amacı maternal beslenmenin anne sütü oligosakaritleri üzerine etkisini incelemektir. Çalışmaya 2012-2018 yılları arasındaki araştırmalar dahil edilmiştir ve PubMed, Science Direct ve Google Akademik elektronik veri tabanları taranmıştır.

Gambiya'da 33 kadın üzerinde yapılan bir çalışmada anne sütünün oligosakarit içeriğinin mevsimsel değişimi incelenmiş ve postpartum dönemde 4, 16 ve 20.haftalarda anne sütü içeriği analiz edilmiştir. Bunun sonucunda yiyeceğin daha bol olduğu mevsimde (Kasım- Haziran) toplanan süt örneklerinin, yiyecek azlığı olan nemli mevsim (Temmuz-Ekim) sırasında toplanan süt örneklerine göre daha yüksek toplam HMO'ya sahip olduğu bulunmuştur. Yapılan başka bir hayvan çalışmasında, farelere gebelik ve laktasyon sırasında yüksek proteinli diyet (%40) ve yüksek prebiyotikli diyet (%21.6) verilmiştir. Çalışma sonunda anne sütü protein ve yağ içeriği gruplar arasında değişmezken oligosakarit içeriği açısından gruplar arasında belirgin fark gözlenmiştir. Yapılan bir başka çalışmada emziren 90 kadının postpartum beslenmesi ve anne sütü sialik asit içeriği arasındaki ilişki araştırılmıştır. Çalışma sonunda sütünde yüksek sialik asit içeren kadınların A vitamini alım düzeyleri, düşük sialik asit içeren gruba göre önemli düzeyde yüksek bulunmuştur.

Daha önceki yıllarda anne sütü HMO içeriğinin genetikten etkilendiği bilinirken son yıllarda yapılan çalışmalar maternal beslenmenin de HMO üretimini etkilediğini göstermektedir. Maternal beslenmedeki makro ve mikro besin öğelerinin anne sütü HMO içeriği üzerine etkilerini inceleyen daha kapsamlı ve sistematik çalışmalara ihtiyaç vardır.

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

Anahtar Kelimeler: Anne sütü, Anne sütü oligosakkaritleri, Maternal beslenme

**MATERNAL BESLENMENİN FETAL İMMÜN
SİSTEM ÜZERİNE ETKİLERİ**

Yasemin Tuğba ÖĞÜNÇ

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Beslenme ve Diyetetik
Bölümü*

yaseminogunc@hotmail.com

Prenatal dönemde yaşanan intrauterin maruziyetler sonraki yaşamda kalıcı etkiler yaratabilmektedir. Uterusta deneyimlenen çevresel faktörler bireyin fenotipini şekillendirme yeteneğine sahiptir. Buna fetal programlama adı verilir ve olumsuz uterus ortamlarının bireylerin metabolik, endokrin ve bağışıklık fonksiyon parametrelerini yetişkinlikte kalıcı olarak değiştirebileceği düşünülmektedir.

Prekonsepsiyondan laktasyona kadar olan maternal beslenme durumu; proteinler gibi belirli besin gruplarının eksikliği ve besin ögesi alımındaki genel düşüş fetal büyüme ve gelişmeyi etkilemenin yanı sıra immün sistem gibi önemli organ sistemleri üzerinde uzun süreli etkilere sahiptir.

Bu derlemenin amacı maternal beslenme ve fetal immün sistem gelişimi arasındaki ilişkiyi incelemek ve güncel bilgileri paylaşmaktır. Çalışmaya 2012-2018 yılları arasındaki araştırmalar dahil edilmiştir ve PubMed, Science Direct ve MEDLINE elektronik veri tabanları taranmıştır.

Yapılan bir çalışmada A vitamininden yoksun diyetle beslenen farelerin yavrularının sekonder lenfoid doku büyüklükleri kontrol grubuyla beslenen annelerin yavrularına göre daha küçük bulunmuştur ve bu durum yetişkinlikte bağışıklık sisteminde görülen bozulma ile ilişkilendirilmiştir.

Yapılan başka bir hayvan çalışmasında gebelik öncesi ve sırasında yüksek yağlı batı tarzı diyetle beslenen farelerin yavruları, düşük yağlı diyetle beslenenlerin yavrularına göre bakteriyel enfeksiyonlara yanıtlarının daha kötü olduğu ve deneysel olarak otoimmünite, yüksek kolonik inflamatuvar yanıtlar ve antijene karşı sessiz sistemik tepkiler geliştirdikleri saptanmıştır.

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

Sonuç olarak, son yıllarda yapılan çalışmalar maternal beslenme gibi prenatal çevresel maruziyetler ve yetişkinlikteki sağlık riskleri arasında ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Fetal immün sistem gelişimi maternal makro (protein, karbonhidrat ve yağ) ve mikro (çinko, selenyum, iyot, demir, vitamin A,C,D,E ve folat) besin öğelerinin yeterli alımına bağlıdır.

Anahtar Kelimeler: İmmünite, maternal beslenme, fetal immün sistem

**Y KUŞAĞI HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN
İNTERNET VE SOSYAL MEDYA KULLANIMI VE
ETİK SORUNLAR**

M. Türkan ERER¹, Aslıhan ARDIÇ ÇOBANER², Ali PAÇAL³, AynurPAÇAL⁴, Büşra YÜRÜK⁴, Çağla ARKALI⁴

¹Mersin University Nursing Faculty, Faculty Member,

²Mersin University Faculty of Communication, FacultyMember,

³Mersin University School of HealthStudentHealth Management DepartmentStudent,

⁴Mersin UniversityNursingFaculty, Student4

İnternet ve sosyal medya kullanımı toplumdaki bireylerin ve sağlık profesyonellerinin sağlık anlayışlarını her geçen gün daha çok etkilemektedir. Dünyada İnternet ve sosyal medya kullanımının artması sağlık profesyonellerinin kullanım durumu ve etik problemlere yönelik yapılan araştırmanın artışına neden olmuştur. Toplumla çok yakın çalışan bir sağlık meslek grubu olarak hemşireler, hem hasta hem de sağlıklı bireye hizmet sunmaktadır. Bu rollerini üstlenirken giderek daha fazla oranda internet ve sosyal medya kullanmaktalar.Bu çalışmanın amacı Y kuşağı hemşirelik öğrencilerinin internet ve sosyal medya kullanım durumlarının ve yaşanan etik sorunların belirlemesidir.

Araştırmatanımlayıcı nitelikte olup, 680 Y kuşağı hemşirelik öğrencisi ile gerçekleştirildi. Araştırmanın verileri, İnternet/sosyal medya kullanımı, mesleki gelişim ve etik problem ile ilgili konuları içeren sorular ile toplandı.Verilerin analizinde, bilgisayarda paket program kullanılarak yüzde, ortalama, standart sapma, t-testi kullanıldı.

Çalışmaya göre, öğrenci hemşirelerin %85,9'u sosyal medya kullanım riskleri olduğunu kabul etmektedir.

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

Fakat sadece %32,5'i sosyal medya kullanımına yönelik bilgilendirme eğitime veya rehber ihtiyacı duymaktadır. Sosyal medyada doğruluğu kanıtlanmayan bilgi, öğrencilerin hasta mahremiyeti farkındalığı ve öğrencilerin sınıfı arasında anlamlı bir fark saptandı ($p>0.05$).

İnternet ve sosyal medya Y kuşağı hemşirelik öğrencileri için kişilerarası iletişimde, sağlık eğitiminde, ve toplumsal ve mesleki etkileşim açısından önemlidir. Katılımcıların yarısından fazlası sosyal medyada etik olmayan davranışların olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerin çoğunluğu risklerin olduğunu farkındadır. Burada politika yapıcılar, mesleki kuruluşlar, eğitim kurumları ve işverenlere önemli görenler düşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik öğrencisi, Y Kuşağı, Etik sorunlar.

**AN IMPORTANT BUT IGNORED GLAND AND
HORMONE IN THE ENDOCRINE SYSTEM:**

PINEAL GLAND AND MELATONINE

Gulistan YOLDAS¹ Aynur TUREYEN²

¹Bornova Turkan Ozilhan State Hospital

glstnylds@gmail.com

²Ege Üniversitesi

The insight into the significance and functions of the pineal gland in the endocrine system has reached new dimensions in recent years. The pineal gland, known as balancing and regulating, is located at the center of the brain and is active throughout the life. Pineal gland is an important endocrine gland in the formation of various functions of the body such as secretion of melatonin hormone which is highly important for life, regulation and balancing of other hormonal functions, conversion of nervous system signals to endocrine signals, sleep initiation and maintenance, sexual development. As well as these important functions, it is also known to be significant in protecting from various diseases (diabetes, hypertension, high cholesterol, obesity, cancer, psychiatric diseases, etc.), and it is assumed that the problems that occur in the pineal gland lead to the basis of many diseases. There is a bilateral relationship

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

between the melatonin hormone secreted in the dark, especially from the pineal gland, and sleep. While adequate secretion of melatonin increases sleep quality, inadequate and poor-quality sleep reduces melatonin secretion. For these reasons, it is very important to protect the health of the pineal gland in order to maintain the normal physiology of the living thing. It is important to maintain the health of the pineal gland in order to provide sleep quality and to protect from diseases. It is especially important that nurses have knowledge and awareness in this regard. In this review, pineal gland, melatonin hormone and sleep quality are studied for human health and examined in the light of literature.

Key Words: Pineal gland, melatonin, sleep, nursing

**SEZARYEN İLE İLGİLİ YAPILAN TEZLERİN
LİTERATÜR İNCELENMESİ**

Fatma ALTIN¹ İpek BIYIKLI² Nurten KIRCAN³

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi hemşirelik Bölümü

Sezaryen operasyonu dünyada olduğu gibi ülkemizde de sık uygulanmaktadır. Cerrahi tekniklerin gelişmesi, tıbbi ilerlemeler, enfeksiyonlarla mücadelede başarının artması, kan transfüzyonu, anestezi tekniklerindeki gelişmeler, vajinal doğumla sezaryen doğum arasındaki mortalite ve morbidite farkını azaltmış, sezaryen doğumun tercih edilme oranını arttırmıştır. Bu çalışmada Türkiye’de hemşirelik (Hemşirelik ,Halk sağlığı, Fiziksel tıp ve rehabilitasyon,Kadın hastalıkları ve doğum) alanında sezaryen konusunda yapılan doktora tezinin taranması ve incelenmesi amaçlanmıştır Bu çalışmada Türkiye’de hemşirelik (Hemşirelik ,Halk sağlığı, Fiziksel tıp ve rehabilitasyon,Kadın hastalıkları ve doğum) alanında sezaryen konusunda yapılan doktora tezinin taranması ve incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın evrenini 2005–2014 yılları arasında Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez merkezinin Hemşirelik alanında yapılan doktora tezlerinin “sezaryen” anahtar kelimesi ile taranması sonucunda bulunan 11 doktora tezi

oluşturmaktadır. Tezlerin tamamına tam metin olarak ulaşılmıştır. Sezaryen konulu doktora tezleri kronolojik sırayla incelenmiş verilerin analizinde sayısal değerlendirmeler kullanılmıştır. Sezaryen ameliyatı sonrası uygulanan Reiki dokunma terapisinin ağrı ve anksiyete üzerine etkisini incelemek amacıyla, randomize kontrollü, ön test ve son test deneysel düzende yürütülen bu araştırmanın verileri genel olarak incelendiğinde; Reikinın sezaryen ameliyatı olan hastaların yaşadıkları ağrı, anksiyete nedeniyle artmış olan yaşam bulgularından solunum hızı, ağrı ve anksiyete değerlerinden aldıkları puan ortalamalarını azalttığı saptanmıştır. Sezaryen ameliyatı sonrası uygulanan Reiki dokunma terapisi ağrı, anksiyete ve solunum hızı değerlerini azaltmakta, ihtiyaç duyulan analjezik sayısını azaltmakta ve analjeziğe ihtiyaç duyulan süreyi uzatmaktadır. (Sağkal 2012) Sezaryen oranının yüksek olduğu tespit edilmiş ve oranının düşürülebilmesi için Sağlık Bakanlığı'nca ulusal düzeyde etkin sağlık politikalarının yürürlüğe konması gereklidir. Sezaryen ameliyatı sonrası uygulanan Reiki dokunma terapisinin ağrı, anksiyete ve solunum hızı değerlerini azalttığı, ihtiyaç duyulan analjezik sayısını azalttığı ve analjeziğe ihtiyaç duyulan süreyi uzattığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sezaryen, Lohusa, Doğum

HEMŞİRELİK/EBELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNDE AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞININ İŞLEVSEL OLMAYAN TUTUMLAR İLE İLİŞKİSİ

Emine Kaplan Serin¹, Yadigar Çevik Durmaz², Hilal Polat³

¹Munzur Üniversitesi, İç Hastalıkları Hemşireliği, Tunceli

²Munzur Üniversitesi, Psikiyatri Hemşireliği, Tunceli

³Fırat Üniversitesi, Temel ilke ve Esaslar, Elazığ

Çağımızda internetin meydana gelme nedeni insanlar arasındaki iletişimi kolaylaştırmak aynı zamanda bilgi paylaşımını kolaylaştırmaktır. Fakat bunun sonucunda psikolojik problemler ve patolojik belirtiler meydana gelmiştir. Akıllı telefon bağımlılığı çağımızda ruhsal, duygusal, sosyal problemlerin ana sebeplerinden biridir.

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık düzeylerini ve işlevsel olmayan tutumları betimlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Bu araştırmanın amacı akıllı telefon bağımlılığının bireyin ruhsal, duygusal ve sosyal gelişimini yani bir diğer deyimle işlevsel olmayan tutumları nasıl etkilediğini tespit etmektir.

Tanımlayıcı tipte olan araştırma, 01 Mart-01 Nisan 2018 tarihleri arasında bir devlet üniversitesinin Hemşirelik/Ebelik Bölümü öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilere tanımlayıcı özellikleri içeren form, akıllı telefon bağımlılığı ölçeği-kısa formu (ATBÖ-KF) ve işlevsel olmayan tutumlar ölçeği kısaltılmış türkçe formu (DAS-R-TR) uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik, ortalama, t-testi, Kruskal Wallis Varyans Analizi, Mann Whitney U testleri ve korelasyon analizi kullanılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği puan ortalamalarının 27.25 ± 11.41 ve İşlevsel Olmayan Tutumlar Ölçeği puan ortalamasının ise 27.96 ± 14.74 olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin arkadaş sayılarının problem çözme becerilerini etkilediği bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri işlevsel tutum puanlarını etkilemiştir. Anne, baba mesleği ve eğitimi işlevsel tutumlarını etkilemiştir. Kadınlarda erkeklere oranla akıllı telefon bağımlılıklarının fazla olduğu ve cinsiyet ile ölçek arasında anlamlılık vardır. Sınıf, aylık gelir, kekemelik, korku, arkadaşlık ilişkileri akıllı telefon bağımlılık düzeyini etkilemiştir. Öğrencilerin bağımlılık düzeyleri ile depresyon işlevsel olmayan tutumlar arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı ve işlevsel olmayan tutumlarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin bağımlılık düzeyi arttıkça işlevsel olmayan tutumların da yükseldiği belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda; akıllı telefon bağımlılığı konusunda yeterli bilgi düzeyine ulaşılması, işlevsel olmayan tutumların belirlenmesi hemşirelik bakım yöntemlerinin geliştirilmesi ülkemiz için de büyük önem arz etmektedir.

Anahtar kelimeler: Ebe, Hemşire, Akıllı Telefon, İşlevsellik

BİR DEVLET ÜNİVERSİTESİ HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNDE MALPRAKTİS EĞİLİMİ

Runida DOĞAN¹, Yadigar ÇEVİK DURMAZ²

¹ Munzur Üniversitesi , Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği, Tunceli

² Munzur Üniversitesi , Psikiyatri Hemşireliği, Tunceli

Tıbbi hata sayılarında ve davalarında görülen artışlar sağlık eğitiminde hasta güvenliği kavramını gündeme getirmektedir. Türkiye’deki hemşirelik eğitiminde, ilaç uygulamaları üzerinde kapsamlı olarak durulmakla birlikte, ilaç ve tıbbi hatalar konusunda yeterince bilgi verilmediği öne sürülmektedir.

Araştırma bir devlet üniversitesi hemşirelik bölümü öğrencilerinin hatalı tıbbi uygulama eğilimlerinin belirlenmesi amacıyla yapıldı.

Araştırma bir devlet üniversitesi hemşirelik bölümünde 1 Ocak 2018-30 Ocak 2018 tarihleri arasında yürütüldü. Araştırmanın evrenini hemşirelik bölümü 2. 3. ve 4.sınıf öğrencileri, örneklemi ise bu öğrenciler arasından araştırmaya katılmaya gönüllü 322 öğrenci oluşturdu. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu ve Malpraktis Eğilim Ölçeği kullanıldı. Verilerin analizinde; yüzdelik dağılımlar, ortalamalar, t testi, tek yönlü varyans analizi, Pearson korelasyon testleri kullanıldı.

Araştırmaya katılan öğrenci hemşirelerin Malpraktise Eğilim Ölçeği’nden aldıkları toplam puan ortalamasının 195,7±24,5 olduğu ve tıbbi hata yapma eğilimlerinin düşük düzeyde olduğu belirlendi. Öğrenci hemşirelerin Malpraktise Eğilim Ölçeği’nin alt boyutlarından en az hata eğilimine sahip oldukları alt boyutun “ilaç ve transfüzyon uygulamaları”, en fazla hata eğilimine sahip oldukları alt boyutun ise “düşmeler” olduğu belirlendi. Öğrenci hemşirelerin yaş, sınıf, mezun olunan okul, mesleği seçme durumu ve gelecekte mesleği yapma düşüncesine göre hatalı uygulama eğilimi puanları açısından gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olmadığı tespit edildi (p>0.05). Bununla birlikte kadın öğrencilerin malpraktis eğiliminin erkek

öğrencilere göre daha düşük olduğu ve meslekten memnuniyet düzeyi arttıkça malpraktis eğiliminin düştüğü belirlendi (p<0.05).

Yapılan çalışmada öğrenci hemşirelerin hatalı tıbbi uygulama eğilimlerinin düşük olduğu görüldü. Çalışmamızda en az tıbbi hata eğilimi alanın “ilaç ve transfüzyon uygulamaları”, en fazla tıbbi hata eğilim alanın ise “düşmeler” olduğu belirlenmiştir. Hastanelerde başta gelen yaralanma nedenleri arasında düşmelerin önemli bir yer tuttuğu bilinmektedir. Hastanelerde güvenli ortamın sağlanarak sürdürülmesi ile hastaları yaralanmalardan korumanın hemşirenin en önemli yasal ve etik sorumluluklarından biri olduğu dikkate alındığında öğrenci hemşirelerin düşmeler, buna bağlı gelişebilecek komplikasyonlar ile ilgili bilgilendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Malpraktis, öğrenci, hemşire.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNE VERİLEN MEME KANSERİ VE KENDİ KENDİNE MEME MUAYENESİNE YÖNELİK EĞİTİMİN KAYGI DÜZEYİ VE SAĞLIK İNANÇ MODELİ ÜZERİNE ETKİSİ

Yadigar ÇEVİK DURMAZ¹, Runida DOĞAN², Hilal POLAT³, Ela UZUN⁴, Hüseyin ŞAKAR⁵

¹ Munzur Üniversitesi, Psikiyatri Hemşireliği, Tunceli

² Munzur Üniversitesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği, Tunceli

³Fırat Üniversitesi, Temel ilke ve Esaslar, Elazığ

⁴Özel Güneypark Hastanesi, Hatay

⁵ Tunceli Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü Bakım ve Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezi, Tunceli

Meme kanseri erken tanı ve tarama yöntemleri arasında yer alan ve koruyucu bir sağlık davranışı olan KKMM yi uygulamadaki engeller tam olarak bilinmemektedir. Hastalığa yakalanma korkusu ve/veya kaygısının bazı kadınları kendi kendine meme muayenesi yapmaya motive ettiği de bilinmektedir. Son yıllarda koruyucu sağlık davranışlarının açıklanmasında sıklıkla kullanılmakta olan Sağlık İnanç Modeli, kişinin inanç ve davranışları arasındaki ilişkiyi ve kişiyi sağlığa ilişkin

eylemleri yapmaya ya da yapmamaya neyin motive ettiğini açıklamaktadır.

Araştırma, üniversite öğrencilerine verilen meme kanseri ve kendi kendine meme muayenesi eğitiminin kaygı ve sağlık inanç modeli üzerine etkisini belirlemek amacıyla yapıldı.

Tanımlayıcı türde yapılan çalışmanın evrenini Munzur Üniversitesi'nde okuyan tüm kız öğrenciler, araştırmanın örneklemini ise bu öğrenciler içinden araştırmaya katılmayı kabul eden öğrenciler oluşturdu. Araştırma 1 Kasım 2017-1 Aralık 2017 tarihleri arasında gerçekleştirildi. Veriler; Kişisel Bilgi Formu, Champion'un Sağlık İnanç Modeli Ölçeği ve Hamilton Anksiyete Derecelendirme Ölçeği kullanılarak toplandı. Formlar doldurtulduktan sonra öğrencilere araştırmacılar tarafından "Meme Kanseri ve KKMM Eğitimi" verildi. Eğitim sonrası ölçekler tekrar uygulandı. Araştırmadan elde edilen veriler, SPSS programında yüzdelik dağılımlar, ortalamalar, t testi, tek yönlü varyans analizi, Pearson korelasyon testleri kullanılarak değerlendirildi.

Öğrencilerin % 84,1 sağlığını iyi değerlendirdiğini, % 93,7 si ailesinde meme kanseri olmadığını ifade etmiştir. Eğitim öncesi Champion'un Sağlık İnanç Modeli Ölçek puan ortalaması 124.14±17.90, eğitim sonrası ise 129,46±28.29'dur. Hamilton Anksiyete Derecelendirme Ölçeği puanı eğitim öncesi 31.86±12,18, eğitim sonrası ise 29.30±14.57'dur. Eğitim öncesi ve sonrası ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p<0.05$). Sağlık İnanç Modeli Ölçeği alt boyut puan ortalamaları arasındaki farkın (ciddiyet algısı ve yarar algısı hariç) eğitim öncesi ve sonrası istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendi ($p<0.05$).

Daha önce yapılan benzer nitelikte çalışmalar incelendiğinde sağlık inanç modelinin KKMM uygulama engellerini belirlemede oldukça yararlı olduğu görülmektedir. Araştırma sonucunda Meme kanseri ve KKMM eğitiminin, kaygı düzeyi ve Sağlık İnanç Modeli üzerinde anlamlı düzeyde etkili olduğu belirlendi.

Anahtar Kelimeler: KKMM, sağlık inanç modeli, kaygı, hemşire.

MEME KANSERLİ HASTALARDA KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ

Yadigar ÇEVİK DURMAZ¹, Runida DOĞAN², Nesibe
OLGUN³

¹ Munzur Üniversitesi , Psikiyatri Hemşireliği, Tunceli

² Munzur Üniversitesi , Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği, Tunceli

³Ege Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, İzmir

Kanser gibi yaşamı tehdit eden hastalıklarda, genellikle tanı konulma evresinde, yan etkilerin sık görüldüğü bir tedaviye başlandığında, hastalığın seyrinde değişiklikler yaşandığında ve majör cerrahi müdahale planlamalarında uyum bozukluğu nedeniyle ruhsal bozulmalar ortaya çıkmaktadır. Bu dönemde ruhsal bozulmalar yaşamamak için Kişinin hastalığa olan uyum ve baş etme davranışları anlamak ve bireyin hangi kişilik özelliğine sahip olduğu ile ilgili doğru bilgilere sahip olmak gerekmektedir .

Bu çalışmada hastaların tanı ve tedavi aşamasında önemli katkısı olacağı düşünüldüğünden, meme kanserli hastaların kişilik özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma 1 Ocak 2017 – 30 Aralık 2017 tarihleri arasında İnönü Üniversitesi Turgut Özal Tıp Merkezi'nde gerçekleştirildi. Araştırmanın örneklemini olasılıksız rastlantısal örnekleme yöntemi ile kemoterapi ünitesine son bir yıl içinde başvuran meme kanserli 86 hasta oluşturmaktadır. Veri Toplama Araçları, Kişisel bilgi formu: MMPI Çok Yönlü Kişilik Envanteri (Minnesota Multiphasic Personality Inventory, (MMPI) kullanıldı.

Araştırmaya katılan meme kanseri tanısı almış 86 kadın hastanın, 26 ile 65 arasında değişmekte olan yaşlarının ortalaması 45,52 ± 8,60 olarak bulunmuştur. Araştırmaya katılan meme kanseri olan hastaların klinik alt testlerinden aldıkları puanlar 70 kritik değerinin üstüne çıkmamakla birlikte; hipokondriazis, histeri ve şizofreni alt boyutlarının ortalama t puanlarının 60'ın üzerine çıktığı görülmüştür. Araştırmaya katılan meme kanserli hastaların L, F, Psikopatik Sapma ve Hipomani (Ma) alt ölçeklerinin yaşlarına, algılanan aile gelir durumuna ve eski meme probleminin varlığına göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir ($p<0.05$). Daha önce meme

problemi yaşamayan hastaların yaşayan hastalara göre daha fazla ölçek maddelerine gelişigüzel bir biçimde yanıt verdiği görülmüştür. Daha önce meme problemi yaşamayan hastaların yaşayan hastalara göre daha fazla toplumun kurallarına ve değerlerine uymada güçlük çektiği bulunmuştur.

Meme kanseri deneyimi yaşayan hastalarda, bireye özgü bir kavram olan “kişilik yapısı”nı belirlemenin, başta hemşireler olmak üzere bütüncül bakım veren tüm sağlık profesyonellerine, hastaların uyum süreci ve ruhsal yönden güçlenmelerine katkı sağlayacak müdahaleleri planlanmalarında önemli fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Meme kanseri, kişilik, hemşire

HEMŞİRELİK/EBELİK ÖĞRENCİLERİNİN PROBLEM ÇÖZME VE İLETİŞİM BECERİLERİNİN BELİRLENMESİ

Yadigar ÇEVİK DURMAZ¹, Emine KAPLAN SERİN²,
Hilal POLAT³

¹ Munzur Üniversitesi , Psikiyatri Hemşireliği, Tunceli

² Munzur Üniversitesi , İç Hastalıkları Hemşireliği,
Tunceli

³Fırat Üniversitesi, Temel İlke ve Esaslar, Elazığ

Etkili problem çözme stratejileri ve güçlü bilgi temeline dayalı karar verme yeteneği, profesyonel hemşireden beklenen bir davranıştır. Yaratıcı düşünmeyi gerektiren problem çözme süreci hemşirelik uygulamalarının merkezini oluşturur. Hemşirelik bir yardım mesleğidir. Yardım etmede temel amaç, karşılıklı güvene dayalı bir iletişim ve etkileşim içinde hizmet verilen bireyi tanımak, bakım gereksinimlerini tanımlamak ve sonuçta sorunları ile daha etkin baş edebilir, gereksinimlerini karşılayabilir hale gelmelerini sağlamaktır.

Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinin problem çözme ve iletişim becerilerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Tanımlayıcı tipte olan araştırma, 1-30 Mart 2018 tarihleri arasında bir devlet Üniversitesine bağlı Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik/Ebelik Bölümü öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilere tanımlayıcı özellikleri içeren form, Problem Çözme Envanteri ve İletişim Becerilerini Değerlendirme

Ölçeği (İBDÖ) uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik, ortalama, t-testi, Kruskal Wallis Varyans Analizi, Mann Whitney U testleri ve korelasyon analizi kullanılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin (n=256) Problem Çözme Envanteri puan ortalamalarının 116.15±19.55 ve İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği puan ortalamalarının ise 77.32±11.33 olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin demografik özellikleri, hastanede refakatçilik deneyimi, hasta ilişkilerinde güçlük yaşama ve hasta veya yakını ile olumsuz deneyim yaşama durumlarının problem çözme ve iletişim becerilerini etkilemediği belirlenmiştir. Sosyal etkinliklere katılım, günlük yaşantıda kişilerarası iletişimde güçlük yaşama durumlarının problem çözme ve iletişim becerilerini etkilediği, daha önce hastaneye yatma durumunun ise yalnız iletişim becerilerini etkilediği bulunmuştur. Öğrencilerin problem çözme becerileri ile iletişim becerileri düzeyleri arasında negatif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, araştırma kapsamına alınan öğrencilerin problem çözme becerilerinin ve iletişim becerilerinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. İletişim düzeyi yüksek olanın problem çözme becerileri de yüksek bulunmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda; öğrencilerin sosyal etkinliklere katılımlarının artırılması, hemşirelik eğitimi süresince öğrencilere problem çözme davranışlarının ve iletişim becerilerinin artırılmasına yönelik eğitimlerin yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ebe, Hemşire, Problem Çözme, İletişim

**ÜREME ÇAĞINDAKİ KADINLARDA GÖRÜLEN
AĞIR MENSTRUAL KANAMANIN ANEMİ,
YORGUNLUK VE YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE
ETKİSİ**

**Semra KOCAÖZ¹, Üyesi Rabiye ÇIRPAN², Arife Zuhul
DEĞİRMENCİOĞLU³**

¹Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Niğde Zübeyde
Hanım Sağlık Yüksekokulu, Doğum ve Kadın Hastalıkları
Hemşireliği ABD., semrakocaoz@hotmail.com

²Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Niğde Zübeyde
Hanım Sağlık Yüksekokulu, İç Hastalıkları Hemşireliği
ABD.

³Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Tıp Fakültesi
Dahiliye ABD.

Bir jinekolojik sorun olan ağır menstrual kanama (AMK),
üreme çağındaki kadınlarda yaygın olarak görülmektedir.
Kadınlarda adet döneminde meydana gelen aşırı kan
kayı, demir eksikliği anemisi ve yorgunluk gibi fiziksel
sağlık sorunlarına yol açabilmektedir.

Bu araştırma, üreme çağındaki kadınlarda görülen
AMK'nın anemi, yorgunluk ve yaşam kalitesi üzerine
etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Tanımlayıcı ve kesitsel tipte olan bu araştırma, 15 Ocak
2018- 02 Nisan 2018 tarihleri arasında bir üniversitenin
eğitim ve araştırma hastanesinin Dahiliye Polikliniklerine
muayene olmak amacıyla ve çalışmaya dahil edilme
ölçütlerine uyan üreme çağındaki kadınlar ile yapılmıştır.
Evreni belli olmayan örneklem genişliği formülüne göre
araştırmaya alınacak örneklem sayısı belirlenmiş ve
çalışma 15-49 yaş grubunda yer alan 306 kadın ile
tamamlanmıştır. Araştırmanın verileri, "Veri Toplama
Formu", "SF 36 Yaşam Kalitesi Ölçeği" ve "Kısa
Yorgunluk Envanteri" kullanılarak toplanmıştır. Verilerin
değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiklerden
yararlanılmış, Ki-kare, Mann Whitney U, Kruskal Wallis,
bağımsız gruplarda t ve Sperman korelasyon testleri
kullanılmıştır.

Araştırmada yaklaşık olarak her 10 kadından 4'ünde
AMK'nın görüldüğü tespit edilmiştir. Kadınların
%63.4'ünde kansızlık öyküsünün olduğu, %33'ünün bu
nedenle demir ilacı kullandığı belirlenmiştir. AMK ile
hemoglobin miktarı, hematokrit, ferritin düzeyi ve global
kısa yorgunluk envanterinin alt bileşenlerinden aldıkları
puan ortancaları arasında istatistiksel anlamlı olarak fark

olduğu saptanırken ($p<0.05$), SF-36 Yaşam Kalitesi
Ölçeği'nin alt bileşenleri arasında farkın anlamlı olmadığı
bulunmuştur ($p>0.05$). Adet süresi ile hemoglobin
miktarı, hematokrit, ferritin düzeyi arasında negatif
yönde, zayıf bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir
($p<0.001$). Ayrıca AMK varlığı ile global kısa yorgunluk
envanterinin alt bileşenleri arasında negatif yönde, zayıf
bir ilişkinin olduğu saptanmıştır ($p<0.001$).

Araştırmamızda AMK'nın kadınlarda yaygın olarak
görüldüğü, anemi ve yorgunluğun görülmesinde etkili
olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda
kadınlarda AMK'nın düzenli aralıklarla
değerlendirilmesinin, neden olduğu sorunların önlenmesi
ve problemlerin çözümüne yönelik girişimlerin
planlanması açısından faydalı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Üreme Çağı, Kadın, Ağır Menstrual
Kanama, Anemi, Yorgunluk, Yaşam Kalitesi

**YETİŞKİN KADINLARIN İŞTAH DURUMUNU
ETKİLEYEN BAZI ETMENLER VE ÖĞÜNLERE
GÖRE BESİN GRUBU TERCİHLERİNİN
İNCELENMESİ**

Rüveyda Esra ERÇİM

Bingöl Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme
ve Diyetetik Bölümü, Merkez, BİNGÖL

e-posta: reercim@bingol.edu.tr

Beslenme alışkanlıklarının olumlu yönde değiştirilmesi,
kronik hastalık riskinin azaltılmasında temel
parametredir. Yeterli ve dengeli beslenme alışkanlıklarına
ilişkin diyetle yapılan değişikliklerin yaşam boyunca
sağlık üzerine olumlu ya da olumsuz etkilere yol açtığı
bir gerçektir (Şanlıer ve diğ, 2009). Besin tercihini
etkileyen unsurlardan biri olan iştah, yani yemek yeme
isteği üzüntü, kaygı, gerginlik vb. duygusal etmenler ve
yolculuk gibi fiziksel etmenlerden etkilenebilmektedir.

Bu çalışmanın amacı, kadınların iştahını etkileyen bazı
etmenlerin incelenmesi ve ana ve ara öğünlere göre besin
grubu tercihlerinin değerlendirilmesidir.

Çalışma Bingöl ilinde yaşayan ve çalışmaya katılmayı
kabul eden 37 kadın ile gerçekleştirilmiştir. Tanımlayıcı
bir pilot çalışmadır. Çalışmaya katılan kadınlara
iştahlarının etkilendiği durumlara ilişkin ve öğünlere göre

besin grubu tercihlerine yönelik sorular yöneltilmiş, anket formu uygulanmıştır.

Çalışmaya katılan kadınların %51,4'ü 31-50 yaş aralığındadır. Kadınların %75,7'si hastayken ve %43,2'si yorgunken ve %51,4'ü yolculuktayken iştahının azaldığını belirtmiştir. Ayrıca kadınların üzüntülü ve gerginken %37,8'i iştahının azaldığını ve %35,1'i iştahının arttığını belirtmiştir. Kadınların sabah kahvaltısında genellikle süt ve süt ürünleri, yumurta, ekmek ve içecek tükettiği, öğle yemeğinin genellikle değiştirildiği, akşam yemeğinde ise et, kuru baklagil, tahıllar ve sebze grubunun tercih edildiği saptanmıştır. Kadınların %54,1'inin öğün aralarında yiyecek/ içecek tüketmekte ve yiyecek olarak çikolata (%54,1) ile meyve (%56,8) ve içecek olarak çay ve kahve (%70,3) tercih etmektedir.

Çalışmaya katılan kadınlarda genellikle hastalık, yorgunluk, yolculuk gibi fiziksel etmenler altında iştahlarının azaldığı ve üzüntülü, gergin gibi duygusal etmenlerde ise iştah azalması veya artması olduğu bulunmuştur. Yeterli ve dengeli beslenme, her besin grubundan yeterli ve gereksinim duyulduğu miktarda alınmasıyla mümkündür. Çalışmada bireylerin öğünlere göre besin grubu tercihlerinin istenildiği gibi olmadığı ve yetersiz olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: kadın, iştah, öğün, besin grubu tercihi.

RADONUN HORMESİS ETKİSİ

Mehmet Ertan KÜRKÇÜOĞLU

*Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi,
Fizik Bölümü, Nükleer Fizik Ana Bilim Dalı, 32260,
Isparta, Türkiye, ertankurcuoglu@sdu.edu.tr*

Hormesis, bir toksinin uygun bir dozda ve belirlenen bir süre boyunca, tedavi amacıyla kullanılması sonucu hastalıklı organizmanın uyartılması ile ortaya çıkan yararlı etki için kullanılan bir kavramdır. Radyasyon hormesis ise kabaca, tedavi için dokunun radyasyonla uyartılması işlemi olarak bilinmektedir. Dünya genelinde, doğal yollarla alınan iyonlaştırıcı radyasyonun yaklaşık yarısı, radyoaktif bir gaz olan radondan kaynaklanmaktadır. Radon, 3,82 günlük yarı-ömrü sonunda 5,48 MeV enerjili bir alfa parçacığı yayınlayarak

kendiliğinden bozunur ve radon bozunma ürünlerini oluşturur. Radon ve radonun bozunma ürünleri vücuda alındığında, açığa çıkan yüksek iyonlaştırıcı radyasyon enerjisi ile menzili içerisindeki hücreleri olumsuz yönde etkileyebilir. Diğer taraftan literatürde, 20'den fazla hastalığın tedavisi için alternatif bir yaklaşımla, radonun hormesis etkisinin kullanılabileceği de bildirilmektedir.

Bu çalışmada radonun hormesis etkisi tanıtılmaktadır. Bir alternatif tıp uygulaması olarak radon hormesisinin, ülkemiz sağlık turizmi açısından kullanım potansiyelinin Batı Akdeniz Bölgesi özelinde değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Literatürde, radon terapisi için atmosferik radon konsantrasyonu 30kBq/m³ ile 160kBq/m³ arasında değişen mağaralardan ya da sektör dışına çıkmış maden galerilerinden yararlanıldığı görülmektedir. Mağaralar bakımından çok zengin olan Göller Bölgesi'nde henüz sistematik bir radon taraması yapılmamıştır. Kapalı bir ortamdaki radon gazı düzeyi, özel nükleer ölçüm teknikleriyle belirlenebilmektedir. Radon hormesis potansiyeline sahip mağaraların araştırılması için önerdiğimiz pasif yöntem, ekonomik olması ve birden çok ölçüm noktasında aynı anda ölçüm yapabilme imkânı sağlaması nedeniyle mağaralarda güvenilir bir biçimde kullanılabilir.

Isparta 170 civarındaki doğal mağarasıyla, ülkemizdeki en çok mağaraya sahip illerden birisidir. Bununla birlikte, il merkezinde gerçekleştirdiğimiz ölçümlerle, Isparta'daki bina içi radon yoğunluğunun dünya ve ülke ortalamalarının üzerinde olduğu saptanmıştır.

Romatizmal hastalıklar, cilt hastalıkları, kronik hastalıklar ve tiroid bozuklukları gibi bazı hormonal hastalıklar için kullanılan radonun hormesis etkisi, alternatif tıp kapsamında araştırılmalıdır. Turizm açısından yüksek potansiyele sahip mağaralardan başlanarak Isparta ilindeki mağaralarda sistematik radon ölçümlerinin yapılması ve radon hormesisine uygun mağaraların belirlenmesi, hızla gelişen sağlık turizmi sektörüne önemli bir katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Radon, Hormesis, Alternatif tıp, Sağlık turizmi.

**SENTETİK GIDA KATKI MADDELERİ VE
SAĞLIĞA ETKİLERİ**

Esra DEMİR*

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur,
Türkiye*

**esra03ayay@gmail.com*

Beslenme, insan hayatının idamesinde temel unsurlardan biridir. Günümüz ekonomik ve sosyal şartlarının değişmesiyle beslenme alışkanlıkları da değişmiştir. Nüfusun artışı ile birlikte gıda tüketimi artmış ve insanlar farklı gıda seçeneklerine ihtiyaç duymaya başlamıştır. İnsanların çoğu, yiyeceklerini kendi çiftliklerinde yetiştiremediğinden, yaşadıkları yerlere yakın yerlerdeki tüketime hazır veya hazırlanması pratik gıdalara yönelmektedir. Hem pratik olduklarından, hem de çekici görüntüleri nedeniyle tercih edilen hazır gıdaların tüketimleri böylece günümüzde hızla artmaktadır. Dolayısıyla katkı maddelerine maruziyetin de artması kaçınılmazdır. Katkı maddeleri bir ürünün ana bileşeni olmayan fakat farklı amaçlar için ürüne ilave edilen maddelerdir ve kullanımıyla gıdaların mikrobiyolojik yolla bozulmasının önlenmesi amaçlanır. Gıda katkı maddeleri; doğal, yarı sentetik ve sentetik madde olmak üzere üçe ayrılır. Sentetik maddeler yapısal olarak tamamen yapaydır.

Gıda katkı maddeleri, kullanımlarına izin verilmesi için birçok kural ve araştırmaya tabii tutulur. Ancak tüketici sağlığının korunması amacıyla, gıda katkılarının varlığı ve miktarlarının kontrolleri sıklaştırılmalıdır. Bu konuda birçok araştırma yapılmış ve katkı maddelerinin insan sağlığına birçok etkisi olduğu ortaya çıkmıştır. Bunların arasında sıkça görülenler etkiler, gastro-intestinal sistem rahatsızlıkları, hiperaktivite, cilt hastalıkları ve alerjik reaksiyonlardır. Bu konuda tüketicilerin ve üreticilerin bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Sentetik gıda katkı maddelerinin özellikleri, kullanım alanları ve insan sağlığına etkileri hakkında çeşitli bilgiler derlenerek bu konuda farkındalığın artırılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gıda Katkı Maddesi, Sentetik, Sağlık

**ADEZİV KAPSÜLİTLİ HASTALARDA KALP
HASTALIĞININ SUBJEKTİF AĞRI ŞİDDETİ
ÜZERİNE OLAN ETKİSİ**

Kübra CANLI*, Filiz CAN**

**Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizik
Tedavi ve Reh. Prog*

*** Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*

Adeziv kapsülit, günlük yaşam aktivitelerini kısıtlayan bir patolojidir. Adeziv kapsülit birbiri ardınca devam eden üç evreden oluşur. İlk iki evrede hastalarda şiddetli ağrı görülür. Bu ağrılar sıklıkla kroniktir ve sekonder olarak kas zayıflığına yol açar; kas zayıflığı ise omuz eklem hareket limitasyonunun artmasına neden olur. Bu da hastaların günlük yaşam rutinlerini önemli ölçüde etkiler. Adeziv kapsülit hastalarında ağrıya etki eden risk faktörlerinin belirlenmesi önemlidir. Literatürde adeziv kapsülit riski üzerine etki eden faktörleri gösteren çalışmalar olmasına rağmen ağrı şiddeti üzerine etki eden risk faktörlerini tanımlayan herhangi bir çalışma yoktur. Çalışmamız tanı konulmuş kardiyak problemlerin adeziv kapsülitli hastalarda ağrı şiddeti üzerine etkisini belirlemek amacıyla gerçekleştirildi. Çalışmaya 15 adeziv kapsülitli hasta (Yaş ortalaması 54,14±8,01 olan 8 kadın 7 erkek) dahil edildi. Hastalar, kalp problemi olan (N1=8) ve olmayan (N2=7) hastalar olarak iki gruba ayrıldı. Her iki gruptaki hastaların omuzlarında istirahat ve aktivite sırasında ve gece hissettikleri ağrı şiddetleri Visüel Analog Skala (VAS) ile sorgulandı ve iki grubun değerleri birbiri ile karşılaştırıldı. Kardiyak problemlerin istirahat ağrısı (p=0,95 z=-0,058), aktivite sırasında (p=0,57 t=-0,58) ve gece hissedilen ağrı şiddeti (p=0,34 t=-0,97) üzerine etkisinin olmadığı belirlendi.

Bu çalışmanın sonuçları adeziv kapsülit hastalarında kardiyak problemlerin subjektif ağrı şiddeti üzerine etkisinin olmadığını göstermektedir; diğer faktörlerin de incelendiği daha geniş kapsamlı çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Adeziv kapsülit, ağrı, kalp şikayeti

**TÜRKİYE'DE İLK KEZ BİLDİRİLEN VE
GÖLLER BÖLGEMİZDE YETİŞEN YENİ BİR
MANTAR TÜRÜ İLE GÖRÜLEN
ERİTROMELALJİ İLE NÖROPATİK AĞRI:
ZEHİRLENME OLGULARI EŞLİĞİNDE
TARTIŞMA**

Nihat ŞENGEZE¹ Melike ÜNLÜ¹ Seda DAĞLI¹

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi, Nöroloji AD. Isparta,
Türkiye, nihatsengeze@yahoo.com

Eritromelalji; epizodik olarak ekstremitelerde ortaya çıkan, sıcak ile tetiklenen, soğuk ile yatışan genellikle simetrik yerleşimli ağrı, kızarıklık ve ısı artışı ile ortaya çıkan bir tablodur. Burada Türkiye'de ilk kez tespit edilen ve göller yöresi bölgemizde yetişen bir mantar türüne bağlı zehirlenme sonrası gelişen eritromelalji klinik olguları sunulmaktadır.

Anahtar kelimeler: Eritromelalji, Mantar zehirlenmesi, Nöropatik ağrı

The erythromelalgia; a symptom that episodically occurs in the limbs, which is triggered by hot and settled with the cold, has generally symmetrical pain, redness and temperature increase.

A poisoning of mushroom species which first detected in Turkey and growing in our region of lakes, cause erythromelalgia clinical cases are presented.

Keywords: Eritromelalgia, Mushroom poisoning, Neuropathic pain

Eritromelalji; epizodik olarak ekstremitelerde ortaya çıkan, sıcak ile tetiklenen, soğuk ile yatışan genellikle simetrik yerleşimli ağrı, kızarıklık ve ısı artışı ile ortaya çıkan bir tablodur. Primer ve sekonder olmak üzere ikiye ayrılır. (1)

Sekonder eritromelalji, yaygın olarak polistemia vera, esansiyel trombositemi, myelofibrozis gibi miyeloproliferatif hastalıklara eşlik edebilir. Hipertansiyon, diabetes mellitus, romatoid artrit, gut, sistemik lupus eritematozus ile birliktelik gösterebilir. (2)

Burada Türkiye'de ilk kez tespit edilen ve göller yöresi bölgemizde yetişen bir mantar türüne bağlı, altta yatan sistemik hastalık öyküsü olmayan 20 kişide, mantar yeme sonrasında gelişen eritromelalji klinik olguları sunulmaktadır.

30 yaş ve 45 yaşında iki erkek hasta şüpheli bir mantar yeme sonrasında her iki ayakta ve ellerde yanıcı tarzda ağrı, temas ile şiddetli ağrı ve kızarıklık, ısı artışı şikayeti ile kliniğimize başvurdu. Hastaların öyküsünden yaklaşık 1 hafta önce şüpheli bir mantar yedikleri ve sonrasında ilk olarak grip benzeri şikayetlerin başladığı ve sonrasında akral bölgelerde kızarıklık, ısı artışı ağrı şikayetinin yavaş yavaş başladığı öğrenildi. Hastalar özellikle soğuk su ile rahatladığını ifade etti. Toplam 20 kişinin aynı mantarı yediği, değişen derecelerde 12 kişinin bu şikayetler ile etkilendiği, 8 kişinin ise hiç etkilendirmediği, şikayetleri hafif olan olguların ayaktan poliklinik kontrollerinde değerlendirildiği öğrenildi.

Fizik muayenesi normal olan hastaların, nörolojik muayenesinde ağrıya sekonder bilateral üst ve alt ekstremitelerde kas gücü 4/5 idi (ağrıya sekonder hareket ettirememe olarak değerlendirildi). El parmak uçlarında, ayak tabanlarında ve ayak sırtında yaygın allodini ve nöropatik ağrı şikayetleri mevcuttu. Dermatolojik muayenesinde her iki el sırtında ve ayaklarda basmakla solan canlı eritem, ödem, lokal ısı artışı izlendi. (Şekil 1 ve 2)

Laboratuvar incelemelerinde tam kan sayımında Hb, Hct, trombosit sayıları normaldi. Periferik yaymasında anormal morfolojide hücre izlenmedi. Eritrosit sedimentasyon hızları normaldi.

ANA ve diğer vaskülit belirteçleri, otoimmün antikorlar normaldi. Brucella, HIV, Hepatit B, Hepatit C enfeksiyöz belirteçleri negatif olarak değerlendirildi.

Radyolojik değerlendirmelerde PA Akciğer, Hepatobilier USG, alt ve üst ekstremitte arteriyel ve venöz doppler USG, Kranial MRG normal sınırlarda incelendi. Her iki hastanın ENMG değerlendirmelerinde sinir iletim değerleri normaldi, ancak inceleme sırasında elektirik uyarımına bağlı olarak çok yaygın ağrı, kızarıklıkta artma, el ve ayak terlemesinde artma şeklinde otonomik bulgular izlendi.

Hastaların başvuru sırasında karaciğer fonksiyon testleri (KCFT) normaldi, takiplerinde yaklaşık 10. günde KCFT yüksekliği olması nedeniyle gastroenterolojiye danışıldı, toksik hepatit olarak değerlendirildi. Sonraki takiplerinde KCFT değerlerinde düzelme izlendi. CRP ve ateş yüksekliği olması nedeniyle enfeksiyon hastalıklarına

danışılarak kültürleri alındı, antibiyoterapisi düzenlendi. Primer eritromelalji ve genetik yatkınlık açısından SCN9A geni genetik inceleme istendi.

Hastanın tedavisinde Pregabalin dozu kademeli olarak artırılarak idamede 2x300 mg olacak şekilde kullanıldı. İlk 5 gün tedavisinde tramadol IV 100mg/gün kullanıldı. Hastalar ağrı nedeniyle immobil oldukları için derin ven trombozu profilaksisi için Düşük molekül ağırlıklı heparin 0,4cc 1X1 tedavisine eklendi. Prednol 40 mg IV olarak 2 gün verildi. Prednol ve pregabalin tedavisinden sonra hastanın şikayetlerinde kademeli olarak azalma izlendi. Ateş ve KCFT yüksekliği nedeniyle Tazocin 3x4,5gr iv ampirik olarak başlandı. Kültür sonuçlarında göre tedavisi Siprofloksasin 2x400mg iv olacak şekilde düzenlendi. Antibiyoterapi 15 gün sonrasında sonlandırıldı.

Ayrıca mantar örnekleri tekrar temin edilerek, incelemeye gönderildi, mantar türü sınıflandırması incelenerek örnekler Paralepistopsis acromelalgia türü mantar olarak bildirildi.

Eritromelalji nadir görülmesine karşın, kişinin yaşam kalitesini bozan bir tablo olup tedaviye çoğunlukla dirençlidir. Tanısında Thompson ve arkadaşlarının önerdiği 5 kriter kullanılmaktadır: 1) Ekstremitelerde yanma tarzında ağrı, 2) Ağrının sıcakla artış göstermesi, 3) Soğukla ağrının azalması, 4) Etkilenen bölgede kızarıklık, 5) Etkilenen cilt bölgesinde ısı artışının bulunmasıdır. Semptomlar genellikle ataklar halinde seyretmekle beraber süreklilik de gösterebilmektedir. (2-3)

Olgularımızda ataklar halinde seyreden üst ve alt ekstremitelerde, alt ekstremitelerde daha belirgin olan yanma tarzında ağrı, sıcaklıkla artış gösteren soğukla azalan ödemli, lokal ısı artışı olan eritemli lezyonlar izlendi.(1-4)

Eritromelaljinin patofizyolojisi net olarak bilinmemektedir. Derideki kan akımının artmasına rağmen oksijen düzeyinde artış tespit edilememiştir, ancak olayın iskemi ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Mikrovasküler yataktaki A-V şantlar ise, kan akımı artışından sorumlu tutulmaktadır. Hastaların büyük kısmında distal kutanöz sempatik liflerin selektif tutulumu sonucu nöropati ve allodini gösterilmiştir.

Nöropatinin derinin otonomik inervasyonunda, dolayısıyla sempatetik aktivitede azalmaya yol açarak neden olduğu vazodilatasyonun hastalığın patogenezinde rol oynadığı ileri sürülmüştür. (1-8)

SCN9A geni primer eritromelaljide gösterilmiş gen olup, olgularımızda da incelemeye gönderilmiştir. (4)

Olgularımızın yediği mantar incelendiğinde Paralepistopsis amoenolens cinsi olduğu ve özellikle Uzakdoğuda yetiştiği öğrenilmiştir. Toksik mantarın kızarıklık, ısı artışı, ekstremitelerde yanıcı ağrı semptomlarıyla karakterize eritromelalji tablosuna neden olabileceği birkaç çalışmada bildirilmiştir. (3-3) Olgularımızda şüpheli mantar yedikten yaklaşık 1 hafta sonra görülen eritromelalji tablosu mevcuttur (3). Hemen her olgumuzda ilk 1 haftalık dönemde görülen grip benzeri belirtiler daha önceki olgu bildirilerinde belirtilmemiştir.

Paralepistopsis acromelalgia zehirlenmesinde eritromelalji görülmesindeki neden olarak, ince liflerdeki kan akışı disregülasyonuna bağlı mikrovasküler iskemiye bağlı nöropati olduğu düşünülmektedir. (3-27) Paralepistopsis acromelalgia intoksikasyonunda spesifik tedavi bulunmamaktadır. Önceki çalışmalarda asetilsalisilik asit, pregabalin, mekobalamin ve tokoferol nikotinat başlangıç tedavisi olarak kullanılmış, fakat semptomlarda belirgin değişiklik izlenmemiştir. Ampirik olarak adenozeintrifosfat disodyumhidrat, intravenöz ProstaglandinE1, epidural blok, hemodiyaliz tedavileri olguların klinik durumlarına göre (Japonya'da bildirilmiş) uygulanmış olup, başarılı tedavi sonuçları bildirilmiştir. Hastalar birkaç hafta içinde sekel gelişmeden iyileşmektedir.(3)

Paralepistopsis amoenolens mantarına sekonder eritromelalji olguları birkaç vaka bildirimi ile daha çok Uzakdoğu'da izlenmekte olup, oldukça nadir bir durumdur. Bu mantarın ülkemiz sınırları içerisinde ilk kez bildirilmektedir.

Primer eritromelalji olguları çoğunlukla tedaviye dirençli bir hastalık olup, hastalar sıklıkla dermatoloji kliniklerinde izlenmektedir. Eritromelalji semptomlarında allodini özellikli nöropatik ağrı açısından nörolojik değerlendirmenin önemli olduğu, olgularımıza benzer şekilde intoksikasyonlara bağlı gelişebileceği, endemik bölgelerde bu tür mantar ve gıda zehirlenmelerinin mutlaka akılda tutulması gerektiğini düşünmekteyiz.

**ŞİZOFRENİ HASTALARININ BAKIMINA
YÖNELİK BİR TELE HEMŞİRELİK
UYGULAMASI: TELEFONLA PROBLEM ÇÖZME
MÜDAHALESİ**

Esra USLU¹ Kadriye BULDUKOĞLU² Lora
HUMPHREY BEEBE³

¹*Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, esra.uslu@ogu.edu.tr*

²*Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi*

³*Tennessee University, Nursing College*

Şizofreni, kişilerin günlük hayatta karşılaştıkları problemlerin çözümünü güçleştirmektedir. Bu nedenle toplum içinde yaşayan şizofreni hastaları bu problemlerle baş edebilmek için özel uygulamalara ihtiyaç duymaktadır. Beebe (Derlemenin üçüncü yazarı) tarafından geliştirilmiş olan Telefonla Problem Çözme Müdahalesi (TPÇM) şizofreni hastalarının çeşitli günlük problemlerinin çözümünü desteklemek, onlara başetme alternatifleri sunmak, bu alternatiflerin kullanımını hatırlatmak ve bu başetme çabalarının etkinliğini değerlendirmek için geliştirilmiştir. Haftalık telefon görüşmeleri ile yürütülen TPÇM planlanmış davranış teorisine temellendirilen ve problem çözme süreci kullanılarak yürütülen bir tele hemşirelik uygulamasıdır. Bu konuda yapılan deneysel çalışmalar; TPÇM'nin şizofreni hastalarının toplum içinde geçirdiği süreyi uzattığını, tekrarlı yatışlarda hastanede geçirilen gün sayısını ve yeniden yatış amaçlı başvuru sayısını azalttığını ortaya koymuştur. Ayrıca bu uygulamanın psikiyatrik ilaç tedavisine olan uyumu artırdığı ve psikiyatrik semptomların şiddetini azalttığı bulunmuştur. Amaç: Bu çalışmanın amacı, hemşirelere TPÇM'yi tanıtmak ve TPÇM'nin uygulamaya aktarımı konusunda hemşirelere rehberlik etmeyi amaçlamaktadır. TPÇM ülkemizde ilk kez bir doktora tezi kapsamında uygulandığı için bu çalışma TPÇM'ye ilişkin bilgi sunan ve uygulamaya ilişkin ülkemizdeki durumu değerlendiren bir derlemedir.

Uygulama sonrasında TPÇM'nin şizofreni hastalarının yaşadıkları günlük problemlerin çözümüne destek sunduğu ve onlara yarar sağladığı görülmüştür. Protokol kullanım yönü ile psikiyatri hemşirelerine standardize

edilmiş bir bakım seçeneği de sunmuştur. Ayrıca kılavuzda yer alan protokol maddelerinin rahatlıkla kullanılabildiği, sadece dördüncü maddesinin üzerinde yeniden çalışılması gerektiği tespit edilmiştir.

Literatürde TPÇM'nin şizofreni hastalarının bakımındaki etkinliğini inceleyen deneysel çalışmaların sınırlılığı vurgulanmaktadır. TPÇM'nin etkinliğinin değerlendirildiği deneysel çalışma sayısının artırılması, bu araştırma sonuçlarının klinisyenler ile paylaşılması önerilmektedir. Ayrıca ülkemizde ruh sağlığı hizmetlerinin verildiği kurumlarda görev yapan karar vericilerin TPÇM uygulamasının avantajları, uygulamanın kliniğe aktarımı konusunda bilgilendirilmesi, yürütülen çalışmalara dahil edilerek bu konuda cesaretlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Şizofreni, Tele hemşirelik, Telefon, Hemşire

**MUĞLA İLİ GEBELERİNDE TORCH, HEPATİT B,
HEPATİT C ve HIV SEROPOZİTİFLİK
ORANLARI**

Sezen BOZKURT KÖSEOĞLU

Toxoplazma gondii, Rubella, Sitomegalovirus (CMV) ve Herpes simplex virüs konjenital enfeksiyonlara neden olabilen mikroorganizmalardır ve kısaca TORCH olarak adlandırılırlar. Çalışmamızın amacı Muğla bölgesinde yaşayan gebelerde toksoplazma, sitomegalovirüs (CMV), rubella, hepatit B, anti-HBs ve anti-HCV seropozitiflik oranlarının belirlenmesidir. Çalışma retrospektif olarak planlandı. 2016 yılında (Ocak 2016-Aralık 2016) kadın hastalıkları ve doğum polikliniğine başvuran toplam 234 gebenin ilk trimester Anti CMV Ig M ve G, Anti Rubella Ig M ve G, Anti toxoplazma Ig M ve G, HBsAg, Anti HBs, Anti Hcv ve Anti HIV sonuçlarına hastane bilgisayar sisteminden ulaşıp kayıt edildi.: CMV Ig G seropozitivitesi 228 gebede (%97,4), Ig M seropozitivitesi 1 gebede (%0,42) tespit edildi. Rubella Ig G antikor gebelerin %97'sinde (227 gebede) pozitif idi. Toksoplazma Ig G antikor seropozitivitesi gebelerin 66'ünde (%28,2) ve toksoplazma Ig M antikor seropozitivitesi gebelerin 2'sinde (%0,85) bulundu. HBsAg pozitif olan gebe sayısı 4 (%1,7), anti HbsAg

pozitif olan gebe sayısı ise 61 (%26) idi. Anti HCV ve Anti HIV gebelerin hiçbirinde müspet değildi. Çalışmamızda saptanmış olan seropozitiflik sonuçlarının ülkemizde yapılmış diğer çalışmalarla uyumlu olduğu görülmüştür. TORCH grubu enfeksiyonların antenatal bakım sistemi içinde ayrı ayrı alınması daha pratik ve maliyet azaltıcı bir yaklaşım olabilir. CMV taraması yüksek seroprevalansı nedeni ile taranması çok anlamlı görünmemektedir. Rubella seropozitifliği yüksek olmasına rağmen konjenital rubella sendromunu önlemek amacı ile prekonsepsiyonel taranması ve aşılama önerilmelidir. Toxoplasma gondii taraması, gebelerin birçoğunun seronegatif olduğu ülkemizde etkin bir yaklaşım olabilir. Anti HBs pozitiflik oranı göz önünde bulundurulduğunda, HBsAg taramasının, aşı ile tüm toplum aşılana kadar yapıldır. Hepatit C ve HIV taramasının riskli gruplar ile sınırlandırılmalıdır.

**SAĞLIK PERSONELİNİN TIBBİ CİHAZ
KALİBRASYONUNA YÖNELİK
DUYARLILIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**
Hafize ÖZDEMİR ALKANAT¹, Fadime ÜSTÜNER

TOP², Mehmet ALKANAT³

¹Giresun Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

hafize.ozdemir@giresun.edu.tr

²Giresun Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

³Giresun Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji Anabilim Dalı

Gelişen teknolojiyle birlikte tıbbi cihazların kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır. Bu cihazların doğru ve hassas ölçüm/uygulama yapabilmesi zamanında ve doğru kalibrasyona bağlıdır. Sağlık personelinin tıbbi cihaz kalibrasyonuna gösterdiği hassasiyet güvenilir sonuç elde edilmesinin sağlanması bakımından önemlidir.

Bu çalışma; sağlık personelinin tıbbi cihaz kalibrasyonuna yönelik duyarlılıklarının belirlenmesi amacı ile planlandı.

Çalışmanın örneklemini, Doğu Karadeniz Bölgesi il merkezinde bulunan eğitim araştırma hastanelerinde çalışan sağlık personeli (n=262) oluşturdu. Katılımcılara “Tıbbi Cihaz Kullanıcılarına Yönelik Tıbbi Cihaz

Kalibrasyonu Genel Değerlendirme Formu” uygulandı ve toplam skor (40-200) hesaplandı. Veriler ortalama±s.sapma ile gösterildi, Mann Whitney U, Kruskal Wallis testleri ve korelasyon analizleri ile değerlendirildi.

Çalışmadaki katılımcıların %84’ünü kadınlar oluşturmuştur ve yaş ortalaması 36.7±8.3 (19-55) olarak belirlendi. Meslekte çalışma süresi ortalama 15.3±8.8 yıl olup personelin %53.4’ü hemşiredir. Katılımcıların %93.1’i birden fazla tıbbi cihaz kullanmasına rağmen %57.6’sı bu cihazlara ilişkin kalibrasyon eğitimi almadığını ifade etti. Personelin genel kalibrasyon değerlendirme skor ortalaması 145.6±17.3’tür. Kalibrasyona ilişkin eğitim alma durumuna göre; kalibrasyon değerlendirme skorları arasında anlamlı fark bulundu (Z=-5.02, p<0.001). Öğrenim durumlarına göre kalibrasyon değerlendirme skorları arasında anlamlı fark (U=7049, Z=-2.37, p=0.018) saptandı. Bulunduğu kurumda çalışma süresi ile toplam skor arasında (r=0.157, p=0.01) ve meslekte toplam çalışma süresi ile toplam skor arasında (r=0.129, p=0.03) anlamlı ilişki bulundu.

Çalışma sonuçlarına göre personelin tamamına yakını kalibrasyon gerektiren birden fazla tıbbi cihaz kullanmasına rağmen, yarisından fazlası kalibrasyon eğitimi almamıştır. Bulgularda da ifade edildiği gibi tıbbi cihaz kalibrasyon eğitimi alanlar ile almayanların skorları arasında anlamlı farkın bulunması; eğitim almayanların kalibrasyona ilişkin farkındalıklarının yetersiz olduğunu göstermektedir. Bu durum ise hasta güvenliğini riske eden ve ölçüm hatalarına neden olan önemli bir risk faktörüdür. Ayrıca hastane personelinin öğrenim durumu ve mesleki deneyim süresi ile kalibrasyona ilişkin duyarlılık skoru arasındaki pozitif korelasyonun varlığı, hizmet içi eğitimlerin ve duyarlılık düzeyini artırıcı faaliyetlerin planlanmasını gerekli kılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık personeli, Tıbbi cihaz, Kalibrasyon

**KNOWLEDGE ATTITUDES AND BEHAVIOR
ABOUT KKMM AND BREAST CANCER IN
WOMEN PRESENTING TO CANCER EARLY
DIAGNOSIS SCREENING AND EDUCATION
CENTRE**

Ertuğrul BAYER, Özben KUNT

*Süleyman Demirel Üniversitesi Eğirdir Meslek
Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Isparta,
Türkiye, ertugrulbayer@sdu.edu.tr*

*Sağlık Bakanlığı Antalya Kepez KETEM, Antalya,
Türkiye*

Cancer is one of the most important health problems all over the world and in our country. Many medical organizations in the world and in our country, recommend self breast examinations (KKMM) in terms of early detection of breast cancer. The Ministry of Health Cancer Control Department is conducting breast cancer screening with the Cancer Early Diagnosis Screening and Education Centers (KETEM).

This study was performed to investigate knowledge, attitudes and behavior about KKMM and breast cancer in the women applying to Antalya Kepez Cancer Early Diagnosis, Screening and Education Centre. The universe of the study is composed of 445 women aged 40-69 years who applied to Antalya Kepez KETEM in May 2017. 267 women agreed to participate in the survey and 60% of the universe was reached. Within the scope of the research, a questionnaire consisting of 23 questions was used. The obtained data were analyzed by SPSS-23 statistical package program. Of the participants, 120 (44.9%) were over 50 years old, 240 were married (89.9%), 198 were primary school graduates (74.2%) and 209 were housewives (78.3%).

The number of participants who knew that KKMM should be implemented on a monthly basis was determined as 210 (78.7%). The number of participants who correctly implemented KKMM was determined as 173 (64.8%). 137 (51.3%) participants stated that they regularly perform the KKMM once a month. Participants who received information from the health personnel about KKMM were identified as 71 (26.6). In the case of mammographic mass determination, 147 (55.1%) of the participants stated that they would go to general surgery

and 93 (34.8%) would go to the chest diseases section. 16 (6%) participants stated that they do not know which division / service should go. The number of participants who stated that more women health personnel should be assigned to Cancer Early Diagnosis Screening and Training Centers was determined as 207 (77.5%). 146 (54.7%) participants stated that the number of breast cancer training provided by nurses should be increased and the duration of training extended. In Cancer Early Diagnosis Screening and Training Centers, more women's health personnel should be recruited, the number and duration of KKMM and breast cancer education should be increased.

Key Words: Cancer, Breast cancer, Breast self-examination, Cancer early diagnosis screening and training center.

**RATLARDA ANTİKOİL BİLEŞİMİNİN YARA
İYİLEŞMESİNE ETKİSİ**

Serap GÖKÇE* Yücel KOCA** Serdal ÖĞÜT* Duygu
KAYA BİLECENOĞLU*

**Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik, Aydın*

***Adnan Menderes Üniversitesi, Fen-Edebiyat
Fakültesi Biyoloji/Zooloji, Aydın*

Yara iyileşmesi dinamik bir süreçtir. Bu süreç yaralanma anından itibaren başlar, günler, aylar hatta yıllar sürebilmektedir. Süreci hızlandırmak amacıyla yara iyileşmesinde büyük ölçüde bitkilerden faydalanılmaktadır.

“Antikoil HBX 2371” antibakteriyel, antimikotik, antivirütik, antiparazitik, antikanserojenik, antioksidan etkiye sahip olduğu ve immün sistemini kuvvetlendirdiği Yıldız Teknik Üniversitesi Kimya-Metalürji Fakültesi Gıda Mühendisliği Bölümü tarafından onaylanmış bitkisel bir besin takviyesi olarak üretilmiştir. Bu bitkisel karışımın içeriğinde susam yağı, kekik yağı, zeytin yaprağı, incir çekirdeği, üzüm çekirdeği, zerdeçal ve tarçın bulunmaktadır. Bu bitkiler halk arasında uzun yıllardan beri çeşitli rahatsızlıklarda kullanılan tıbbi bitkilerdir. Bu bitkilerin karışımı ile bu etkinin daha güçlü, daha hızlı ortaya çıkabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada 21 adet Sprague Dawley sıçanın sırt bölgesinde tam kat cilt insizyonu ile yara

oluşturulmuştur. Deney grubunda oluşturulan yaraların bakımı Antikoil HBX 2371 ile; pozitif kontrol grubunun serum fizyolojik ile yapılmıştır. Negatif kontrol grubu yaralarına işlem uygulanmamıştır. 21 gün sonunda intrakardiyak kan alınarak biyokimyasal parametreler (Toplam antioksidan ve oksidan kapasiteleri) değerlendirilmiştir. Yara çapları makroskopik iyileşme açısından gözlenmiştir. Böylece Antikoil HBX 2371'in antioksidan ve yara iyileşmesine etkisi incelenmiştir.

Sonuç olarak deney grubu (Toplam Antioksidan kapasite) TAS (mmol Trolox equivalents/L) ortalaması 3,94; pozitif kontrol grubu 2,83; negatif kontrol grubu 1,92 olarak bulunmuştur. Oksidan düzeyi incelendiğinde deney grubu TOS ($\mu\text{mol H}_2\text{O}_2$ equivalents /L) 2,1; pozitif kontrol grubu 3,62; negatif kontrol grubu 3,95 olarak belirlenmiştir. Antikoilin yara bakımında kullanımı kan antioksidan düzeyini arttırmış; oksidan düzeyini azaltmıştır. Makroskopik gözlemler sonucunda deney grubunun yaralarının kapandığı kontrol gruplarının ise yaraçapının azaldığı ancak yaraların tam iyileşmediği gözlenmiştir. Antikoilin farklı yaralar üzerinde antioksidan ve iyileştirici özelliklerinin incelenmesi önerilmektedir

DOKUNMA VE HİSSETMENİN BİLİMİ:

HAPTONOMİ VE FETÜS ÜZERİNE ETKİLERİ

Melike DURUKAN¹, Semanur GÜÇ¹, Çiğdem BİLGE²,
Nevin AKDOLUN BALKAYA³

¹ Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü

² Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Doğum ve Kadın
Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

³ Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Doğum ve Kadın
Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

Dokuz aylık gebelik sürecinde yaşananlar, fetüs/bebekle ilgili duygular, hatta seçilen doğum yöntemi gibi çeşitli yaşamsal olaylar fetüs/bebeğin fiziksel, ruhsal ve kişilik özellikleri ile ileride nasıl bir birey olacağının önemli belirleyicileridir. Rahim insanın ilk dünyası olarak tanımlanmaktadır. İnsanın bilinçli bir varlık olma yolculuğu ana rahmine düşmesiyle başlamaktadır. Anne karnındaki bebek 16. haftada ışığa duyarlıdır, 20. haftada konuşmalara tepki verir ve 24. haftada duygulardaki

değişimi anlar. Henüz doğmamış fetüs, daha anne karnında iken hisleri olan ve önemli yaşamsal olayları hatırlayabilen bilinçli bir varlıktır. Bu nedenle ana rahminde iken fetüsle iletişim kurulmalıdır.

Duygulanım, duygusal bağlanma, dokunma ve sevginin bilimi olarak bilinen haptonomide amaç; fetüsün var oluşunu onaylamak, iyileştirmek ve temel özgüveni yaratmak için sözlerle ve hareketlerle dokunmak, yani duygusal olarak fetüsü ve biricikliğini onaylamaktır. Dr. Catherine Dolto-Tolitch, gebelik sırasında biriken birçok duygu ve algının geleceği hazırladığını, dolayısıyla ebeveyle bu dönemde bebekle, bebeğin de onlarla 'ilişki kurarak' sevgi ve güvenin temelini atılması gerektiğini belirtmektedir. Kişiliği aslında ana rahmine düştüğü ilk anlardan itibaren oluşmaya başlayan fetüs, annenin ve babanın çevresindeki birçok durumu algılayıp kendince tepkilerde vermektedir. Örneğin; gebeliğin son üç ayında babanın annenin çıplak karnına dokunması sonucunda, fetüsün babanın eline yaklaştığı tespit edilmiştir. Bunun sonucunda, bebeğin aslında dış ortamdaki herşeyi hissettiğini ve fetüsün sürekli çevresiyle iletişim halinde olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, anne-baba adayları ve fetüs arasında dokunmayla kurulacak olan bağın, doğum eyleminin daha hızlı ve kolay olmasını sağladığı belirtilmektedir. Bununla birlikte, haptonomi uygulanma durumu ile de ilişkili olduğundan etkilerine yönelik araştırmalara gereksinim oldukça fazladır.

Gebelik süreci her kadın için özel olmakla birlikte, fetüs için de çok özel bir süreçtir. İçinde büyüdüğü canlının ruhsal, fiziksel, duygusal vb. durumlarından etkilenmektedir. Gebelere hizmet veren sağlık personeli ve gebe-aileleriyle daha yakın iletişim-etkileşim kurma fırsatı olan hemşire/ebeler, doğuma hazırlık sınıflarında haptonomi konusuna, aynı zamanda doğum ve doğum sonrası sürece olumlu etkileri hakkında gerekli bilgilendirmeleri yapma ve eğitim/danışmanlık rollerini etkin olarak yerine getirme konusunda öncü olmalıdırlar.

Anahtar Kelimeler: Anne-Fetüs/Bebek İletişimi, Haptonomi, Duygulanım, Duygusal Bağlanma, Dokunma, Sevgi, Kişilik

**POSTPARTUM DÖNEM VE CİNSEL YAŞAM:
YOK SAYILAN BİR GEREKSİNİM**

Semanur GÜÇ¹, Melike DURUKAN¹, Çiğdem BİLGE²,
Nevin AKDOLUN BALKAYA³

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü

²Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Doğum ve Kadın
Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

³Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Doğum ve Kadın
Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

Cinsellik çok boyutlu bir olaydır. Sadece psikolojik, fizyolojik, kültürel, etik, seksolojik, bedensel ve nörolojik faktörlerden değil, gelişim dönemlerinden ve yaşam deneyimlerinden de etkilenmektedir. Kadınlar için özel ve önemli bir yaşam dönemi olan ve yeni bir bireyin dahil olduğu postpartum dönem, kadınlar olduğu kadar eşler ve toplum tarafından da cinsel açıdan en durgun dönemlerden biri olarak değerlendirilmekte ve cinsellik yaşanması ayıp ve günah olan bir gereksinim olarak görülmekte, hatta kadın adına gizlenmesi gereken bir durum olarak algılanmaktadır. Postpartum dönemde cinsel yaşam, anatomi, doğum şekli, perineal laserasyon, epizyotomi, hormon dengesi, emzirme, bebeğin cinsiyeti, aile yapısı ve eş ilişkileri gibi birçok faktörden etkilenir. Doğum esnasında yaşanan perineal travmalar, kadının cinsel yaşamında disparoni yaşamasına neden olabilir. Çalışmalar, özellikle ilk 6 hafta ve 6 ayda disparoninin önemli bir sorun olduğunu, disparoni şiddetinin 6. aydan itibaren azaldığını ortaya koymaktadır. Emzirme döneminde ise hormonal değişimden dolayı vajinal kuruluk meydana gelmekte ve bunun sonucunda kadının cinsel yaşamı olumsuz etkilenmektedir. Bunun yanında aileye yeni bireyin katılması ve değişen uyku süreçleri de cinselliği etkilemektedir. Bu dönemin düzelmesi için kadının ve eşinin zamana, mahremiyete, birbirlerini anlamaya ve birlikte vakit geçirmeye ihtiyaçları vardır. Ayrıca, hüznün ve özellikle postpartum depresyon sonucunda antidepresan ilaç kullanımı da cinsel istek kaybı ve orgazm olamama gibi cinsel sorunlara neden olmaktadır.

Cinsel sağlık, postpartum dönemdeki yaşam kalitesinin ayrılmaz bir parçasıdır. Gebelikteki ve doğum sonrası dönemdeki cinsel disfonksiyonun özellikle gebelik öncesi

cinsellikle anlamlı bir korelasyon gösterdiği hiç araştırılmamaktadır. Bu nedenle sağlık profesyonelleri, postpartum dönemde kadının yaşam kalitesini etkileyen ve sıklıkla görmezlikten geline, hatta yok sayılan kadınların cinsel sağlığı konusunda duyarlı olmalı, prekonsepsiyonel dönemden itibaren cinsel sağlık kalitesini değerlendirmeli ve prekonsepsiyonel dönemi de içerecek şekilde cinsel işlev bozukluğuna neden olan faktörlerin lohusalıkla ilişkisini erkenden saptayarak, özellikle primiparlarda olmak üzere tüm lohusalara etkin danışmanlık hizmeti sağlamada duyarlı olmalıdırlar. Özellikle cinselliğin cinsel birleşmeyle sınırlı olmadığı açıklanmalı ve dokunma, el ele tutuşma, masaj, öpüşme gibi alternatif yöntemler hakkında çiftler bilgilendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Postpartum Dönem, Cinsellik, Cinsel İşlev Bozukluğu, Cinsel Danışmanlık

**TÜRKİYE'DE FLÖRT ŞİDDETİ İLE İLGİLİ
LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ**

Aylin TANER¹, Nevin AKDOLUN BALKAYA²

Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Kadın Sağlığı ve
Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir.
aylintaner@gmail.com

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Kadın Sağlığı ve Doğum Hemşireliği Anabilim
Dalı, Muğla

Romantik ilişkilerin yaygın olduğu gençlik dönemi, flört şiddetinin sık görüldüğü bir yaş grubudur. Adölesan ve gençlik döneminde görülen şiddet, ileri yaşlarda artarak devam etmektedir. Bu çalışma, Türkiye’de flört şiddetine yönelik yapılan tezlerin sistematik biçimde incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Türkiye’de Ulusal Tez Merkezi’ne kayıtlı tezler “flört şiddeti” anahtar kelimesi ile taranmıştır. Kayıtlı sekiz teze ulaşılmış, biri erişime kapalı olduğu için yedi tez çalışma kapsamına alınmıştır. Tezler araştırma konusu, çalışma yılı, amacı, çalışmanın tipi, örneklemin özellikleri, veri toplama araçları ve sonuçları açısından incelenmiştir.

İlk tezin 2008 yılında, diğerlerinin 2013-2016 yılları arasında yapıldığı görülmüştür. Tezlerin dördü hemşirelik alanında, altısı yüksek lisans, biri doktora tezi olup altısı tanımlayıcı, biri metodolojik özelliktedir. Tezler flört şiddetini kabul durumu ve tutumlarını, flört şiddetine

maruz kalma ve uygulama durumlarını ve farklı parametrelerin etkilerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Değerlendirilen tezlerin örneklemini üniversitede öğrenim gören gençler oluşturmuştur. Metodolojik özellikteki çalışmada, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği Türkçe'ye kazandırılmıştır. Tanımlayıcı çalışmaların bulguları flört şiddetini kabul etme ve uygulama durumlarının eğitim görülen bölüm, yaş, cinsiyet, yaşanılan yer, gelir düzeyi, sigara ve alkol kullanımı ile ebeveyn eğitim düzeyi tarafından etkilendiğini, flört şiddetine yönelik tutumların ise çelişik duygulu cinsiyetçilik, narsistik kişilik özellikleri, toplumsal cinsiyet rolleri ve benlik saygısınınca etkilendiğini göstermektedir. Çocukluk çağında istismara maruz kalma ve ebeveynler arası şiddete tanık olmanın da flört şiddetini tetiklediği saptanmıştır.

Araştırma sonucu, flört şiddetine yönelik yapılan tezlerin sınırlı olduğunu göstermiştir. Multidisipliner ve multisektörel olarak geniş örneklem gruplarında ve niteliksel çalışmalar ile bölgesel ve farklı kültürleri içeren çalışmaların artırılması ile flört şiddetinin boyutları, nedenleri, riskli gruplar ve hizmet gereksinimleri belirlenebilir ve önlemeye yönelik etkili stratejiler geliştirilmesine olanak sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, flört şiddeti, sağlık, hemşirelik.

BAZI BİYOKİMYASAL BİLEŞİKLERİN GAMA VEYA X-IŞINLARI İLE ETKİLEŞİMLERİ

Berna OTO, Zekiye MADAK

Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi

Bu çalışmada canlılar için hayati öneme sahip olan bazı biyokimyasal bileşiklerin gama veya x-ışınları ile etkileşim olasılıklarını ifade eden parametreler geniş bir foton enerji aralığında hesaplandı. Bu parametrelerden kütle azaltma katsayıları (μ_p) 1 keV–100 GeV enerji aralığında WinXCom bilgisayar programı kullanılarak hesaplanmıştır. Ve elde edilen sonuçlar yardımıyla etkin atom numarası (Z_{eff}) ve elektron yoğunluğunun (N_{el}) değerlerinin toplam foton etkileşimleri için değişimi araştırılmıştır.

Gama ve x-ışınları tıpta birçok hastalığın teşhis ve tedavisinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu radyasyonlar hücre içindeki atom ve moleküller ile etkileşime girdiklerinde iyonizasyona sebep olarak hücre içinde serbest radikallerin oluşmasına neden olurlar. Yüksek konsantrasyonlar da serbest radikaller, etkilenen molekülün kimyasal bağlarında kırılmalara veya oksidasyona neden olurlar. Bu olayların neticesinde serbest radikaller hücredeki antioksidan savunma mekanizmasını harekete geçirirler. Antioksidanlar serbest radikallerin neden olduğu hücre zararını durduran veya engelleyen kimyasallardır ve sağlıklı bir yaşam için hayati öneme sahiptirler. Antioksidanlar gibi biyolojik moleküller üzerinde radyasyonun etkilerinin araştırılması başta medikal fizik ve radyasyon fiziği alanlarında olmak üzere birçok alanda önem taşımaktadır.

Bu çalışmada canlılar için hayati öneme sahip olan 5 adet antioksidanın gama veya x-ışınları ile etkileşim olasılıklarını ifade eden parametreler 1 keV–100 GeV enerji aralığında WinXCom bilgisayar programı kullanılarak hesaplanmıştır. Bu parametrelerin, yani kütle azaltma katsayısı (μ_p), etkin atom numarası (Z_{eff}) ve elektron yoğunluğunun (N_{el}) toplam foton etkileşimleri için enerji ile değişimi araştırılmıştır.

Bu çalışma da 1 keV-100 GeV enerji aralığında herhangi bir element, bileşik için kütle azaltma katsayılarını, fotoelektrik olay, inkoherent saçılma, koherent saçılma ve çift oluşumu gibi kısmi foton etkileşim tesir kesitlerini hesaplamak üzere programlanmış olan WinXCom adlı kod kullanılmıştır.

Düşük enerji değerlerinde soğurulmaya katkı atom numarası büyük olan elementlerden geldiği için Z_{eff} değerlerinin bu enerji bölgesinde maksimum değerlere sahip olduğu görülmüştür. Compton saçılma olayının baskın olduğu orta enerji bölgesinde saçılma tesir kesiti Z ile orantılı olduğundan diğer foton etkileşim türlerine göre Compton saçılmasından kütle azaltma katsayısına gelen katkı en az olduğu için bu enerji bölgesinde Z_{eff} değerleri minimumdur. Çift oluşum olayının baskın olduğu yüksek enerji bölgesinde Z_{eff} değerlerinde zayıf bir artış gözlenmiştir. Bu artışın nedeni çift oluşum olayının gerçekleşme olasılığının Z^2 ile orantılı olarak değişmesidir. Dolayısı ile atom numarasının etkisinin

Abstract Book (Oral Presentation)

Zeff değerlerinde artışa sebep olduğu görülmüştür. Zeff değerleri için yapılan yorumlar Nel değerleri içinde geçerlidir.

Sonuç olarak, farklı etkileşim mekanizması ile radyasyon soğurma parametrelerinin değerlerinin foton enerjisi ile değiştiği tespit edilmiştir. Aynı zamanda bu değişimlerin incelenen bileşiğin kimyasal yapısınada bağlı olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kütle azaltma katsayısı, etkin atom numarası, elektron yoğunluğu, gama ve x ışınları

ÇOCUK VE ERİŞKİN YAŞ GRUPLARINDA İNSAN KORONAVİRUS SUBTİPLERİNİN DAĞILIMI

Sema Alaçam, Nuran Karabulut, Ayfer Yolcu, Sevim Meşe, Ali Ağaçfidan

İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalı, Viroloji ve Temel İmmunoloji Bilim Dalı, İstanbul

Giriş: İnsan koronavirüslerinin (HCoV) subtipleri olan HCoV-229E, HCoV-HKU1, HCoV-NL63, HCoV-OC43 prevalansları coğrafik bölgeler arasında değişkenlik göstermekte ve solunum yolu enfeksiyonlarının (SYE) yaklaşık üçte birini oluşturmaktadır. Özellikle yaşlılarda, çocuklarda ve bağışıklığı baskılanmış hastalarda, ağır alt SYE'ye yol açabilmektedir.

Amaç: Bu çalışmada, çocuk ve erişkinlerde HCoV subtiplerinin dağılımı, eşlik eden mikst enfeksiyon etkenleri, yaş ve mevsimsel ilişkilerinin retrospektif olarak değerlendirilmesi amaçlandı.

Yöntem: Çalışmada Nisan 2015–Ocak 2018 tarihleri arasında SYE ön tanısı ile laboratuvara gönderilen nasofaringeal sürüntü örneklerinde FTD Respiratory pathogens 21 (Fast-Track Diagnostics, Luxembourg) kiti ile HCoV subtipleri ve solunum paneline ait diğer viruslar multipleks gerçek zamanlı PCR yöntemi ile araştırıldı.

Bulgular: SYE ön tanılı 3324 hastanın %6.5'inde HCoV saptandı. HCoV pozitif saptanan hastaların %4'ünü çocuk, %2.5'ini erişkin yaş grubu oluşturdu. Çocuk ve erişkin grupta HCoV subtip dağılımı incelendiğinde; HCoV-229E çocuk yaş grubunda %1.1 ve erişkinde %4.6 (p:0.000), HCoV-HKU1 sırasıyla %1.4 ve %1.3 (p:0.82), HCoV-NL63 %1.3 ve %1.4 (p:0.77), HCoV-OC43 %1.8

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

ve %1.2 (p:0.23) olarak saptandı. HCoV-229E saptanan hastaların median yaşı, diğer subtiplere göre yüksek bulundu. HCoV-OC43 saptanan hastaların median yaşı ise HCoV-229E ve HCoV-NL63'e göre düşük saptandı (sırasıyla, p<0.01, p=0.032). HCoV saptanan hastaların %30'unda (65/217) mikst enfeksiyon tespit edildi. HCoV'e eşlik eden viruslar sıklık sırasına göre rhinovirus (%9.7), RSV (%7.4) ve Influenza A (%2.8) olarak belirlendi. HCoV subtiplerinin aylara göre dağılımları incelendiğinde; HCoV-229E Ocak, Şubat ve Mart, HCoV-HKU1 Eylül, Ekim, Kasım, Aralık ve Mart, HCoV-NL63 Aralık, Ocak, Şubat ve Mart, HCoV-OC43 ise Mart, Nisan ve Mayıs aylarında belirgin olarak yüksek saptandı.

Tartışma ve Sonuç: SYE olan hastaların %6.5'inde HCoV pozitif bulundu. HCoV pozitif hastalar arasında en sık saptanan HCoV-229E yetişkinlerde, ikinci sıklıkla saptanan HCoV-OC43 ise çocuklarda daha sık tespit edildi. Hastaların %30'unda (65/217) mikst enfeksiyon belirlendi. HCoV subtipleri belirgin mevsimsel özellik gösterdi. Yüksek koenfeksiyon oranları ile ilişkili olan HCoV subtiplerinin araştırılması, epidemiyolojik önemini yanı sıra özellikle immün sistemi baskılanmış hastalar için önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: HCoV-229E, HCoV-HKU1, HCoV-NL63, HCoV-OC43

SARKOPENİK OBEZİTEDE ELASTİK BANT EGZERSİZLERİNİN VÜCUT KOMPOZİSYONU VE FİZİKSEL KAPASİTE ÜZERİNE ETKİSİ

Selda GÖKCEN¹, Betül TAŞPINAR²

¹ Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

seldagokcen@gmail.com

² Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Sarkopenik obezite, obez bireylerde kas kütleindeki azalma olarak tanımlanmaktadır. Sarkopeni ve obezite birbirlerinden bağımsız olarak, yaşlı insanlarda fiziksel engelle neden olmaktadır, sarkopenik obezite daha fazla fiziksel limitasyonla sonuçlanmaktadır. Dirençli egzersiz eğitimi, katabolik sitokinleri azaltarak, uydu hücre

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

proliferasyonu ve mitokondriyal protein sentezini artırarak kas atrofisini azaltabilir.

Literatürde yer alan çalışmalarda elastik bant egzersizlerinin, sarkopenik obezitede vücut kompozisyonu ve fiziksel kapasite üzerine etkisinin incelenmesidir.

YÖNTEM: Veri tabanlarında “sarkopenik obezite”, “elastik dirençli egzersiz”, “vücut kompozisyonu” ve “fiziksel kapasite” anahtar kelimeleri tarandı.

Liao ve arkadaşları 12 haftalık elastik bant egzersizinden sonra kas kütlesi ve fiziksel kapasitede (Fonksiyonel Uzanma Testi mesafesi, Zamanlı Kalk Yürü ve Tek Ayak Üzerinde Durma Testi süreleri, Otur Kalk Testi ve Yürüme Hızı performansları, Yaşam Kalitesi Skoru) anlamlı iyileşme olduğunu bildirmişlerdir. Huang ve arkadaşları yaptıkları çalışmada, 12 haftalık elastik dirençli eğitim sonucu total yağ miktarı ve yağ yüzdesinde azalma kaydetmişlerdir. Başka bir çalışmada ise kadın sarkopenik obezite hastalarında 12 haftalık elastik dirençli egzersiz eğitiminin vücut kompozisyonu ve fiziksel kapasitede anlamlı iyileşme meydana getirdiği bulunmuştur.

Sonuç olarak, sarkopenik obezite tanısı alan hastalarda, elastik bant egzersizleri protokolden bağımsız olarak güvenli ve etkili bir şekilde uygulanmaktadır. Buna ilaveten vücut kompozisyonu ve fiziksel kapasite üzerine olumlu etkileri bulunmaktadır. Ancak çalışmaların kadın hastalar üzerinde yapılması, sonuçların genellenmesi açısından limitasyon oluşturmaktadır. Her iki cinsi içeren, daha geniş örneklem gruplarında yapılan ve uzun dönem etkilerini inceleyen çalışmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sarkopenik obezite, elastik dirençli egzersiz, vücut kompozisyonu, fiziksel kapasite

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

**RELATIONSHIP BETWEEN EXERCISE
CAPACITY, QUALITY OF LIFE AND FATIGUE
LEVEL OF OBESITY IN CHRONIC
OBSTRUCTIVE PULMONARY DISEASE**

Alp ÖZEL¹, Eylem TÜTÜN YÜMİN¹

¹*Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Kemal Demir School of
Physical Therapy and Rehabilitation, Bolu*

ptalpozel@gmail.com

This study was planned to investigate the relationship between obesity and exercise capacity, quality of life and fatigue level in Chronic Obstructive Pulmonary Disease (COPD).

109 subjects with COPD were included in the study. The subject were divided into three groups: normal ($18.5 \leq \text{BMI} \leq 24.9$ kg/m², n=34), overweight ($25 \leq \text{BMI} \leq 29.9$ kg/m², n=43), obese ($\text{VKİ} > 30$ kg/m², n=32). Firstly the socio-demographic information of the individual has been obtained, the Shuttle Walk Test for individuals' exercise capacity, St. George Respiratory Questionnaire for the quality of life and the Fatigue Severity Scale to measure the level of fatigue.

The mean age and BMI of the normal, overweight and obese subjects participating in the study were respectively 60.58 ± 13.21 years, 21.48 ± 1.83 kg/m² and 61.83 ± 11.33 years, 26.98 ± 1.50 kg/m² and 57.55 ± 12.85 years, 33.46 ± 3.93 kg/m². There was no significant difference between the groups in terms of the mean age ($p > 0.05$). There was a significant correlation between exercise capacity and fatigue severity ($r = -0.532$, $p = 0.007$) and SGRQ_(Symptom) parameter ($r = -0.508$, $p = 0.011$) in COPD patients with obesity in the correlation analysis performed ($p < 0.05$). Statistical analysis of normal weight and overweight groups showed no relationship between exercise capacity and fatigue severity and quality of life parameters ($p > 0.05$).

In obese subjects with COPD, BMI was found to be associated with the individual's exercise capacity. The exercise capacity in individuals with obesity with COPD was found to be related to fatigue and quality of life. Therefore, rehabilitation approaches to increase weight control and exercise capacity in COPD individuals are thought to have positive effects on fatigue conditions and

quality of life of individuals. There is a need for more extensive research on the subject.

Key Words: COPD, Obesity, Fatigue, Exercise Capacity, Quality of Life

İNSUYU MAĞARASINDAN İZOLE EDİLEN BAKTERİLERİN ANTİBİYOTİK DİRENÇLİLİĞİNİN İNCELENMESİ

Fatma Seçil KOÇ¹, Nermin SARIGÜL²

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Anabilim Dalı, Burdur, secilkoc03@hotmail.com

²Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Moleküler Biyoloji ve Genetik Bölümü, Burdur

Antimikrobiyal ajanlar mikroorganizmaları öldüren ya da onların büyümesini engelleyen kimyasal maddelerdir. Farklı antibiyotikler bakteriyel hücreler ve onların yapıları üzerinde çeşitli hedef alanlar ve etki mekanizmalarına sahiptir. Mevcut birçok antibiyotiğe karşı direnç, hem Gram-negatif hem de Gram-pozitif bakterilerde görülmektedir. Bilim adamları, farklı çevrelerden izole edilen bakterilerin direnç gen kaynaklarını tanımlamak için fonksiyonel çalışmalar gerçekleştirmişlerdir. Doğal çevreler antibiyotik direnç genleri için rezervuar olarak tanımlanmıştır. Bu nedenle mağaralar son yıllarda yeni antibiyotiklerin keşfi ve antibiyotik direncini anlamak için önemli çalışma ortamları olarak görülmektedir.

Bu çalışmada İnsuyu Mağarasından izole edilen bakterilerin temel antibiyotik gruplarına karşı gösterdiği direncin Minimum İnhibisyon Konsantrasyon (MIK) testi yöntemiyle incelenmesi amaçlanmaktadır.

Çalışma materyalini mağaranın farklı istasyonlarından izole edilen toprak, su ve sediment örnekleri oluşturmaktadır. Elde edilen izolatların saf kültürü gerçekleştirilmiş ve farklı konsantrasyonlarda sefopodoksim, vankomisin, ampisilin, gentamisin, rifampisin, klindamisin ve penisilin antibiyotikleri içeren besiyeri ortamlarında inokülasyonu gerçekleştirilmiştir. Antibiyotik içeren besiyerlerinde 25 C0 'de 48- 72 saat inkübe edilen izolatların temel antibiyotik gruplarına hangi konsantrasyonlarda direnç gösterdiği tespit edilmiştir.

Minimum İnhibisyon Konsantrasyon (MIK) testi sonucunda 75 izolatın 64 sefopodoksim, 6 rifampisin ve gentamisin, 18 vankomisin, 15 ampisilin, 44 klindamisin, 48' inin penisilin antibiyotiklerine karşı yüksek dirençli olduğu tespit edilmiştir.

Çalışma sonucunda hem Gram negatif hem de Gram pozitif bakteri izolatlarının farklı antibiyotiklere karşı direnç gösterdiği gözlemlenmiştir. Araştırmacılar, genetik çeşitliliğin mağara izolatlarındaki direncin kritik bir ölçüsü olduğunu bildirmiştir. Mikroorganizmaların sahip olduğu antibiyotik dirençli genlerin genlerin araştırılması antibiyotik direncinin gelişimini anlamak için önemli sonuçlar sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Antibiyotik Direnci, Biyospeoloji, Mikrobiyal Biyoçeşitlilik

SOĞUK ORTAMDA ÇALIŞMA SÜRESİNİN KAS İSKELET SİSTEMİ VE KARPAL TÜNEL SENDROMU SEMPTOMLARI ÜZERİNE ETKİSİ

Yasin Devran ALTUNTAS¹, Tamer ÇANKAYA¹

¹: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu, Bolu

ydaltuntas@gmail.com

Muskuloskeletal rahatsızlıklar en sık karşılaşılan iş kaynaklı sağlık problemleridir. Genellikle, elle iş yapma, ağır fiziksel işler, uygun olmayan ve statik postürlerde çalışma, hareketlerin sürekli tekrarı ve vibrasyon bu rahatsızlıklara neden olan ana faktörlerdir. Muskuloskeletal rahatsızlıkların görülme riski, işin hızının artması, iş tatminin düşük olması, aşırı iş yükü, iş stresi ve soğuk ortamda çalışma ile artar.

Bu çalışmanın amacı, soğuk ortamda çalışanlarda çalışma yıllarının ve günlük çalışma saatlerinin kas iskelet sistemi ve karpal tünel sendromu (KTS) semptomları üzerine etkilerini ortaya çıkarmaktır.

Çalışmaya yaş ortalaması 36,9 yıl olan 568 birey dahil edildi. Çalışmaya katılan tüm bireylerin demografik bilgileri alındıktan sonra bireylere İskandinav Kas İskelet Sistemi Sorgusu ve Boston Karpal Tünel Sendromu değerlendirmesi bir kez uygulanmıştır. Gruplar çalışma yıllarına göre 2 yıldan az, 2-5 yıl arası, 5-10 yıl arası ve 10 yıldan fazla olmak üzere, günlük çalışma saatlerine

Abstract Book (Oral Presentation)

göre ise 0-2 saat, 2-4 saat, 4-6 saat, 6-8 saat arası ve 8 saatten fazla çalışanlar olarak oluşturuldu.

Bireylerin soğukta çalışma süresi ve semptomlar üzerine yapılan korelasyon analizleri sonucunda soğukta çalışma yıllarının artmasının Boston Karpal Tünel Sendromu Anketinin semptom şiddet skalası bölümünün ile pozitif ilişkili olduğu ve soğukta çalışma yıllarının artması kas iskelet sisteminin omuz, dirsek, diz ve kalça bölümlerinde rahatsızlık görülme sıklığının arttığı saptanmıştır ($p<0,05$). Günlük soğukta çalışma süresi ve semptomlar üzerine yapılan korelasyon analizleri sonucunda Boston Karpal Tünel Sendromu Anketinin fonksiyonel durum ve semptom şiddet skalası bölümüyle pozitif ilişkili olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).

Bu çalışmada soğuk ortamda çalışmanın kas iskelet sisteminin omuz, dirsek, kalça ve diz bölümleri üzerine olumsuz etkisi olduğu bulunmuştur. Ayrıca 10 yıldan fazla süredir soğuk ortamda çalışmanın ve günlük olarak soğuk ortamda daha uzun süre bulunmanın KTS semptomları üzerinde olumsuz etkileri saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ağrı, Karpal tünel sendromu, Kas iskelet sistemi hastalıkları, Soğuk ortam, Tavukçuluk sektörü

TİP 2 DİYABETTE MOBİL UYGULAMALARIN ETKİNLİĞİ: LİTERATÜR İNCELEMESİ

Yasemin YILDIRIM USTA¹ Elif GENÇER² Şeyma DEMİR³

¹ Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Sağlık Yüksekokulu
İç Hastalıkları Hemşireliği ABD Bolu

² Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Sağlık
Yüksekokulu İç Hastalıkları Hemşireliği ABD Bolu

elifgencer@ibu.edu.tr

³ Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Sağlık
Yüksekokulu İç Hastalıkları Hemşireliği ABD Bolu

Diyabet öz-yönetim ve destek gerektiren kronik bir hastalıktır. Diyabetin öz-yönetim eğitimi, destek ve yönetiminde mobil teknolojinin kullanımı gün geçtikçe artmaktadır. Mobil uygulamalar, akıllı mobil cihazlarda bilgisayar programları veya yazılımları olan, bir işletim sistemine doğrudan kurulan bilgisayar ve bağlantı kapasitesidir. Amerikan Diyabet Derneği (ADA)

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

kılavuzunda, mobil uygulamaların diyabetin yönetiminde etkili yaşam tarzı değişikliği için yararlı bir girişim olabileceğini belirtmiştir. Bununla birlikte mobil uygulamaların düşük maliyetli, ulaşılabilen, interaktif özellikleri nedeni ile diyabetin öz yönetim sürecinde önemli bir unsur olduğu belirtilmektedir.

Bu derlemenin amacı; tip 2 diyabette kullanılan mobil uygulamaların öz-yönetim ve diyabet ilişkili parametreler üzerine etkisini belirlemek amacıyla literatür incelemesi yapmaktır.

Çalışmanın hazırlanma aşamasında CINAHL, Clinical Key, Science Directly, Academic Search Complete veri tabanlarından “Type 2 Diabetes, Mobile Based Application, Self-Management” anahtar kelimeleri ile literatür taraması yapılmıştır.

Tip 2 diyabetli bireylerde mobil uygulamaların etkinliğini belirlemek amacıyla yapılan çalışmalarda; mobil uygulamaların en sık tercih edilen teknoloji türü olduğu, HbA1c düzeylerinde klinik olarak anlamlı bir azalma meydana getirdiği ve mobil uygulamaların, bireylerin öz yönetim bilgisi ve davranışlarını geliştirdiği belirtilmiştir. Diyabetli bireylerin öz-bakım bilgi ve davranışlarını geliştirmede, HbA1c değerlerinde iyileşmede etkili olan mobil uygulamalar, taşınabilir, kişisel verileri kaydetme ve gerekli bilgilere erişme kolaylığı, maliyet etkinliği gibi avantajları nedeniyle sık tercih edilmektedir. Diyabet yönetiminin iyileştirilmesi için mobil uygulamaların, işlevselliği ve kullanımı standartlaştırılmalı ve bu uygulamalara oluşturulan rehberlerde de yer verilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Tip 2 diyabet, Mobil uygulama, Öz yönetim

**HİRUDO VERBANA BOTRYOIDAL
DOKULARINDA BULUNAN
GLİKOKONJUGATLARIN LEKTİN
HİSTOKİMYASI İLE BELİRLENMESİ**

Rabia BAYIR¹, Kenan CINAR¹, Mustafa ÖZTOP²

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi,
Biyoloji Bölümü

² Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi,
Biyoloji Bölümü

rabiabayir@outlook.com

Hirudo verbana'nın botryoidal dokularında bulunan hücrelerde kalsiyum depolanması dışında demir, melanin, hirudin, ghilanten, calin, glikanlar, glikoproteinler, sialik asit gibi materyaller bakımından zengin bir salgı üretilmektedir. Bu dokularda fiziksel yaralanmalarda, şekillerini değiştirip yeni kılcak damarların oluşumunu ve anjiojenik sürecin sonlandırılması, vücuda giren patojenlere ve virüslere karşı savunma mekanizmasının kilit noktasıdır. Ayrıca, hemogloblin üretimi de dâhil olmak üzere birçok farklı fonksiyonda yer almaktadırlar. Bu çalışmada ConA, PNA, DSA, HPA, WGA, SBA, UEA-I ve DBA lektinleri kullanılarak H. verbana 5 farklı bölgesindeki botryoidal dokularındaki glikokonjugatlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Altı adet yetişkin sülük öldürüldükten sonra beş bölgeye ayrılmıştır (1. bölge: 1-20, 2. bölge: 21-40, 3. bölge: 41-60, 4. Bölge: 61-80, 5. bölge: 81-102 segmentler arası). Formalin solüsyonunda 24 saat tespit ve rutin doku takibi işlemlerinin ardından alınan 4 µm kalınlığındaki kesitler yukarıda belirtilen lektinlerle boyandı.

Birinci bölgede hiçbir lektine karşı reaksiyon gözlenmedi. 2., 3., 4., ve 5. bölgelerde ise Con-A, PNA, HPA ve WGA' ya karşı orta- çok güçlü derecede reaksiyonlar saptandı. Ayrıca 2., 3., 4., ve 5. bölgelerde zayıftan güçlüye doğru değişen yoğunluklarda lektin reaksiyonları saptandı.

Uygulama sonucunda 5 bölgede bulunan bazı hücreler tarafından α-N-asetilgalaktozamin, β-1,4-N-asetilglukozamin, fukoz, galaktoz, glukoz ve mannoz ürettiği sonucuna varılmıştır. Botryoidal doku önemli yapısal, salgı ve savunma işlevlerini yerine getirmektedir. Gözlenen lektin reaksiyonları da bu işlevleri destekler niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Hirudo verbana, botryoidal doku, lektin, glikokonjugat, Annelida, hirudoterapi.

**İLKÖĞRETİM OKULLARININ AFET VE ACİL
DURUMLARA YÖNELİK KURUMSAL
HAZIRLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

Afşin Ahmet KAYA¹ Vildan ORAL²

¹Gümüşhane Üniversitesi

²Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi,
voral@mehmetakif.edu.tr

Ülke topraklarının bölgesel olarak çeşitli tehlikeleri bünyesinde barındırması, afet ve acil durumlara yönelik kurumun ihtiyaç ve isteklerine cevap verebilecek esnek planların yetersizliği ve bireysel korumasını sağlayamayan yaş grubundaki çocukların okulda geçirdikleri süre dikkate alındığında kurum bazında kapasite, risk, tehlike ve zarar görülebilirliklerin ortaya konulduğu hazırlık planlarına ihtiyaç vardır.

Gümüşhane il merkezinde bulunan ilköğretim okullarının afet ve acil durumlara kurumsal hazırlıklarını tespit etmek, kurumlarının afet ve acil durum hazırlıkları hakkında idari personel ve sınıf öğretmenlerinin bilgisini araştırmaktır.

Araştırma 2017-2018 Eğitim- Öğretim yılında Gümüşhane ilindeki 65 ilköğretim okulunda çalışan 173 sınıf öğretmenine 2010 yılında Aysel Kökçü tarafından geliştirilen 'Ortaöğretim Kurumlarında Afet ve Acil Durumlara Hazırlık Ölçeği' uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler SPSS programı ile analiz edilmiştir. Araştırma analizlerinde Varyans Analizi, t-Testi, Oneway Anova Testi, Tukey HSD Testi, Ki-Kare, Kruskal Wallis Testi ve Mann Whitney U Testi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda katılımcıların kurumsal hazırlık puanı ortalamaları 100 üzerinden 41,74±23,622 (orta) bulunmuştur. İlçe bazında değerlendirildiğinde kurumsal hazırlık puan ortalamaları Şiran'da yaşayanların 55,98±20,790, Kelkit'te yaşayanların 43,97±21,209, Merkez'de yaşayanların 42,79±25,148, Kürtün'de yaşayanların 41,87 ±21,992, Torul'da yaşayanların 24,61±16,205 olduğu görülmüştür. Görevde çalışma yılları bazında değerlendirme yapıldığında kurumsal hazırlık puan ortalamaları çalışma yılı 21 yıl ve üzeri

Abstract Book
(Oral Presentation)

olanların 59,95±21,075, 11-15 yıl olanların 52,96±25,165, 16-20 yıl olanların 51,41±21,574, 6-10 yıl olanların 38,76±19,383, 0-5 yıl olanların ise 27,52±18,716 olduğu görülmüştür. Görev açısından değerlendirme yapıldığında kurumsal hazırlık puan ortalamaları idarecilerin 64,66±28,670 iken sınıf öğretmenlerinin ise 40,18±22,511 olduğu görülmüştür.

Afet planları kırsal ve kentsel bazda değerlendirilerek okulun mevcut kapasitesi ve imkanları çerçevesinde esnek hazırlanmalıdır. Okulların afetlerle mücadelede; tehlike ve risk analizleri, tatbikatlar, eğitimler, müdahale ekiplerinin kurulup koordinasyonunun sağlanması, kurumların fiziki şartlarına uygun ve esnek planların hazırlanması, acil durum haberleşmesi, lojistik kaynakların oluşturulup, yönetilmesi, afet türlerine ve çevre koşullarına bağlı zarar azaltma ve önleme çalışmalarını yürütülmesi için kurumlarında afet ve acil durumlara yönelik eğitim almış personel istihdam edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Acil Durum, Kurumsal Hazırlık, Okullar

**PREDİYABETLİ BİREYLERDE DİYABETİN
ÖNLENMESİ, GECİKTİRİLMESİNDE YAŞAM
TARZI DEĞİŞİKLİKLERİNİN ETKİSİ:
SİSTEMATİK DERLEME**

Nurten TERKEŞ¹, Ferya ÇELİK¹, Hicran BEKTAŞ¹

¹Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi,
Antalya, Türkiye

nurtenterkes@gmail.com

Prediyaabet, normoglisemi ve diyabet arasında bir ara metabolik durum olarak tanımlanır ve bozulmuş glikoz toleransı ve bozulmuş açlık glikozunu içerir. Bu sistematik derlemenin amacı, prediabetli hastalarda diyabetin önlenmesi, geciktirilmesinde diyet değişiklikleri, fiziksel aktivite ve hasta eğitimi gibi çeşitli yaşam tarzı müdahalelerinin etkisini değerlendirmektir.

Bu çalışmada İngilizce ve Türkçe olarak Ocak 2010'dan itibaren yayınlanan randomize kontrol çalışmaların sistematik bir incelemesi yapılmıştır. Taramalar sekiz elektronik veri tabanı (PubMed, Ovid, CINAHL, Wiley InterScience, Science Direct, Cochrane, ULAKBİM Tıp Veri Tabanı, Türk Medline) üzerinden, “prediabetes,

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

lifestyle, health education, dietary, exercise/physical activities, and behavior intervention” anahtar kelimeleri ile yapılmıştır. Tarama sonucunda 246 makaleye ulaşılmıştır. Makaleler ayrıntılı olarak incelendiğinde dahil edilme kriterlerine uyan 9 çalışma yazarlar tarafından kritik edilmiştir.

Çalışmaya dahil edilen makalelerde ortalama müdahale süresi 3 ay ile 24 ay arasında değişmektedir. Prediabetli bireylere yapılan fiziksel aktivite ve sağlıklı beslenme programının öz etkililik düzeyini anlamlı oranda arttırdığı belirtilmektedir. Diyabet insidansı sadece iki çalışmada bildirilmiş, kontrol gruplarına göre %58 ve %56 oranında azalma olmuştur. İncelenen çalışmalar yoğun yaşam tarzı müdahalesinin (düzenli fiziksel aktivite, sağlıklı beslenme, düzenli takip vb.), prediabetten normoglisemiye dönüşüm oranında olumlu etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bir başka çalışmada prediabetli bireylere yapılan SMS programının 12 aylık diyabet gelişme riskini azaltma potansiyeli olduğu, ancak hastalığın ilerlemesini önlemek veya geciktirmek için ek önlemler entegre edilmesi gerektiği kanıtlanmıştır.

Çalışmamızda prediabetli bireylerde yaşam tarzı değişikliği müdahalelerinin etkili olduğu vurgulanmaktadır, ancak uzun süreli takip program etkinliğini, diyabet insidansını ve diyabet riskini azaltmayı hedefleyen daha titiz ve günümüz teknolojisine uygun çalışmalara gereksinim vardır.

Anahtar Kelimeler: Prediabet, yaşam tarzı değişiklikleri, hemşirelik.

**RELATION OF DIFFERENT LACTATE LEVELS
TO BLOOD pO₂ AND pCO₂ IN CALVES WITH
ENTERITIS AND SEVERE METABOLIC
ACIDOSIS**

Ramazan YILDIZ¹, Mehmet MADEN²

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları AD, Burdur, Türkiye

² Selçuk Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları AD, Konya, Türkiye

The aim of this research is to demonstrate the association of different lactate levels with pO₂ and pCO₂ in calves with enteritis, which are characterized by severe acidosis. Forty-five calves with enteritis severe metabolic acidosis

were included in the study. The study was carried out with the aim of revealing the electrolyte imbalances of the animals brought to the clinic with diarrhea due to different infectious agents at 1-21 days of age and a retrospective examination of the blood gases routinely performed before the treatment. The calves with enteritis whose blood pH was below seven (pH <7.00), were included in the study. The 45 calves separated by lactate levels in to three groups. Blood lactate levels were lower than 2 mmol/L in group 1 (G1), between 2-4 mmol/L (G2) and above the four (> 4 mmol /L) (G3). The number of calves in G1, G2 and G3 were 16, 14 and 15, respectively.

It was observed that pCO₂ value was highest in the G3 and statistically higher and the statistically lowest pO₂ value between groups was G3.

As a result, it was observed that high lactate level is elevated in relation to hypoxia and may be an important parameter in the monitoring of hypoxia in the course of treatment in cases of severe acidemia.

Key Words: Calves, metabolic acidosis, lactate, prognosis.

INTESTINAL DAMAGE BIOMARKERS IN CALVES WITH ATRESIA COLI

Ramazan YILDIZ¹, Mahmut OK², Merve IDER², Uğur AYDOĞDU³, Amir NASERİ², Kurtulus PARLAK⁴, Erdem GULERSOY²

¹Department of Internal Medicine, Faculty of Veterinary Medicine, Mehmet Akif Ersoy University, Burdur, Turkey

²Department of Internal Medicine, Faculty of Veterinary Medicine, Selcuk University, Konya, Turkey

³Department of Internal Medicine, Faculty of Veterinary Medicine, Balikesir University, Balikesir, Turkey

⁴Department of Surgery, Faculty of Veterinary Medicine, Selcuk University, Konya, Turkey

The present study evaluated the role of intestinal biomarkers in determining the intestinal damage in calves with atresia coli.

The material of this study consisted of 40 calves with atresia (Experimental group) and 10 healthy (Control group) calves aged 2-5 days. Diagnose of atresia coli in

calves was performed by clinic, laboratory, ultrasound and laparotomy examinations. Blood samples were collected from all calves followed by the estimation of serum concentrations of intestinal biomarkers such as intestinal fatty acid binding protein (IFABP), liver fatty acid binding protein (LFABP) and trefoil factor 3 (TFF3) using commercially available specific Bovine ELISA kits.

The levels of serum LFABP (P < 0.01), IFABP and TFF3 (P < 0.001) in the calves with atresia coli were significantly higher than in the healthy calves.

The study concluded that the calves with atresia coli exhibited severe intestinal damage. IFABP, LFABP, and TFF3, play a significantly diagnostic important in and useful role determining the intestinal damage due to intestinal obstruction in calves with atresia coli.

Key Words: Atresia coli, calves, IFABP, LFABP, TFF3

İĞNESİZ ENJEKSİYON TEKNOLOJİSİ ESRA ERTUĞRUL*, YILDIZ DENAT**

* Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Aydın

** Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi
Öğretim Üyesi, Aydın

İğnesiz enjeksiyon sistemi, geniş bir alanda ilaç dağılımını içeren ve genellikle aşı ve insülin uygulamalarında kullanılmak amacıyla geliştirilmiş bir sistemdir. İğnesiz enjeksiyonda yüksek hızlı akış sistemi ile ilaçlar iğne olmadan intradermal, subkutan ve intramüsküler olarak iletilir. İğnesiz teknoloji ilacı acı çekmeden cilde iletmek için en iyi alternatiftir. İğnesiz enjeksiyon teknolojisi kullanımı hastaların iğne ile ilgili korkularının ortadan kaldırır. Geleneksel iğnelere kıyasla çok hızlı ve daha az ağrılı bir enjeksiyon sağlar. WHO(Dünya Sağlık Örgütü), CDC (Hastalıklardan Korunma ve Önleme Merkezi) ve Gates Vakfı gibi gruplar iğnesiz alternatif ilaç dağıtım teknolojilerini desteklemektedir. Bu teknoloji yalnızca ilaçlar için değil aynı zamanda proteinler, peptitler, küçük moleküller ve aşıları vermek için de kullanılır. Bu bildiride iğnesiz enjeksiyon teknolojisinin kullanım alanları, avantaj ve dezavantajlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Böylece sağlık profesyonellerinin konu hakkındaki farkındalıkları

Abstract Book
(Oral Presentation)

arttırılarak hasta-çalışan güvenliği ve memnuniyetinin arttırılmasına, farklı teknolojik araç gereç geliştirilmesi ve var olanların kullanımına ilişkin bakış açıları oluşturulmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Enjeksiyon uygulamaları, hemşirelik, iğnesiz enjeksiyon.

AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞININ FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYİNE ETKİSİ

¹Meryem BÜKE, ²Halit EGESÖY, ¹Fatma ÜNVER

¹Pamukkale Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon YO, Denizli/ Türkiye

²Pamukkale Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Denizli/ Türkiye

Email:meryem_buke@hotmail.com

Akıllı telefonlar günlük yaşamımıza birçok kolaylık getirmenin yanı sıra kişilerarası ilişkiler, fiziksel-ruhsal sağlık, genel işlevsellik üzerine etki ederek birçok olumsuz sonuca neden olduğu düşünülmektedir.

Amacımız, sağlıklı bireylerde akıllı telefon bağımlılığının fiziksel aktivite düzeyi üzerine etkisinin olup olmadığını belirlemektir.

Çalışmaya yaş ortalaması 22,03±2,74 yıl olan 171 (71K, 100E) sağlıklı üniversite öğrencisi katılmıştır. Çalışma evrenini Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören gönüllü öğrenciler (Antrenörlük Eğitimi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Spor Yöneticiliği, Rekreasyon bölümleri) oluşturmuştur. Katılımcıların demografik bilgileri alınarak, fiziksel aktivite düzeyleri Uluslararası Fiziksel Aktivite Değerlendirme ölçeği (UFAA) ile akıllı telefon bağımlılıkları Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeğinin Kısa Formu (ATBÖ-KF) ile sorgulanmıştır. İstatistiksel değerlendirmelerde anlamlılık düzeyi p<0,05 olarak kabul edilmiştir.

UFAA skorlarına göre katılımcıların fiziksel aktivite düzeyleri şu şekildedir; %59,6'u yeterli, %36,3 düşük ve %4,1 aktif olmayan. ATBÖ sonuçlarına göre katılımcıların %37,4 'ü akıllı telefon bağımlısıdır. Tüm katılımcılar incelendiğinde UFAA ve ATBÖ skorları arasında ilişki bulunmamıştır (p>0,05). Bölümler kendi içinde incelendiğinde ATBÖ skoru (%40,4) ile UFAA (%70,2) skoru en yüksek olan grup Rekreasyon bölümüdür ve Antrenörlük Eğitimi bölümü için UFAA

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

ile ATBÖ skorlarının ilişkili olduğu bulunmuştur (r=0,451; p=0,021).

Çalışmamızın sonucunda akıllı telefon bağımlılığının fiziksel aktivite düzeyini etkilemediği ve katılımcıların büyük bir kısmında akıllı telefon bağımlılığının olmadığı görülmüştür. Akıllı telefon bağımlılığı bulunan kişilerde ise fiziksel aktivite düzeyleri bu durumdan olumsuz etkilenmemiştir. Seçtiğimiz grup genel olarak fiziksel aktivite seviyesi yüksek olan kişilerden oluşmaktadır. Aktivite seviyesi farklı olan popülasyonların değerlendirildiği ileriki çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Akıllı telefon, Bağımlılık, Fiziksel aktivite

MULTIDIMENSIONAL ASSESSMENTS OF PSYCHOPATHOLOGIES SOCIODEMOGRAPHIC AND SUICIDE BEHAVIOR CHARACTERISTICS IN CONSULTED CHILDREN AND ADOLESCENTS ATTEMPTING SUICIDE

Pınar URAN*

**Ankara University School of Medicine Child and Adolescent Psychiatry Department, Ankara, Turkey, pinaruran1@yahoo.com*

Suicidal behavior in children and adolescents is a major health problem. This study is designed to identify the possible risk factors of children and their families. The consultation demands from Ankara University School of Medicine Child and Adolescent Psychiatry Department for 78 child and adolescents who attempted suicide between November 2013 and October 2015 were screened retrospectively with respect to their sociodemographic, psychiatric and suicide behavior characteristics. Among the children 75.6% were females and 24.4% were males. The mean age of the children was 15.29 ± 1.78 and 71.8% of the children were between the age of 15 and 18. To commit suicide 94.6% of children took toxic doses of oral medicines. 67.9% of the children were not taking any treatment even though 82.1% of them had ongoing psychiatric problems. Nearly 80% of them indicated that they had not only problems with their family but also with their academic life, 43.4% of them explained about their problems with partners, 17% of

Abstract Book
(Oral Presentation)

them explained their problems with peers, 25.6% of them indicated that they were exposed to abuse before. 30% of the parents were divorced or separated. Major depression was the most common psychopathology among the diagnoses (n=62). Second common psychopathology was attention deficit hyperactivity disorder (n=18). Only half of the children maintained their follow-up and treatments. Child and adolescent suicidal behavior often occurs in the context of family conflict, academic and disciplinary difficulties, with the comorbidity of significant psychopathologies like major depression or as a consequence of distortions in peer, family, partner relationships and exposure to abuse. Identifying risk factors and protective factors is necessary for the prevention and for appropriate interventions and treatments for suicidal behavior in children and adolescents.

Key Words: Suicide, Child, Adolescent, Psychopathology, Sociodemographic Characteristics

**PROPRİOSEPTİF NÖROMUSKÜLER
FASİLİTASYON TEMELLİ AKTİF EKSTREMİTE
EGZERSİZLERİ YOĞUN BAKIM
HASTALARINDA HEMODİNAMİK ve
SOLUNUMSAL YANITLARI ETKİLER Mİ? :
PİLOT ÇALIŞMA**

Burçin AKTAR¹, Seher ÖZYÜREK¹, Uğur KOCA², Ali
Necati GÖKMEN²

¹Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu, İzmir

²Dokuz Eylül Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Anesteziyoloji
ve Reanimasyon Anabilim Dalı, İzmir

burcinaktar@gmail.com, seherozyurek@gmail.com,
ugur.koca@deu.edu.tr, necati.gokmen@deu.edu.tr

Kritik hastalığı olan kişilerde proprioseptif nöromusküler
fasilitasyon (PNF) egzersizlerinin hemodinamik yanıtlar
üzerine akut etkisi bilinmemektedir.

Pilot çalışmamızın amacı, yoğun bakım hastalarında
uygulanan PNF temelli aktif ekstremitte egzersizlerinin
hemodinamik ve solunumsal yanıtlar üzerine akut etkisini
incelemektir.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Yoğun bakımda en az 48 saatini doldurmuş, inotropik
destek almayan, mekanik ventilatöre bağlı hastaların
demografik bilgileri dosyalarından kaydedildi.
Uyanıklılık ve kooperasyonu yeterli düzeyde belirlenen
hastalara PNF temelli aktif ekstremitte egzersizleri
uygulandı. Hastaların hemodinamik ve solunumsal
yanıtlarına ait kalp hızı, sistolik/diastolik/ortalama kan
basıncı, periferik oksijen saturasyonu (SpO₂), solunum
frekansı verileri egzersiz öncesi, egzersizden hemen
sonra ve egzersiz sonrası 5.dakikada (toparlanmada)
hasta izlem monitöründen kaydedildi. Hemodinamik ve
solunumsal yanıtların egzersiz öncesi, egzersizden hemen
sonra ve toparlanma değerleri arasındaki istatistiksel
anlamlılığı parametrik koşullar sağlanmadığı için
Friedman testi ile analiz edildi. Tanımlayıcı istatistikler
ortanca (çeyreklerarası aralık) olarak verildi.

Çalışmamıza 3'ü kadın, 2'si erkek olmak üzere toplam 5
kişi alınmış olup yaşları ile APACHE II ortancası
sırasıyla 83.00 (71.50-86.50) ve 21.00 (19.50-21.00) idi.
Hastaların yoğun bakımda kalış süresi ortancası 6.00
(4.50-7.50) gündü. PNF temelli aktif ekstremitte
egzersizlerinin kalp hızı (p=0.946), sistolik kan basıncı
(p=0.368), diastolik kan basıncı (p=0.607), ortalama kan
basıncı (p=0.247), SpO₂ (p=1.000), solunum frekansı
(p=0.946) üzerine akut etkisinin egzersiz öncesi,
egzersizden hemen sonra ve toparlanmadaki değerleri
arasında istatistiksel açıdan anlamlılık bulunmamıştır.

PNF temelli aktif ekstremitte egzersizleri yoğun
bakımdaki koopere ve uyanık hastalarda hemodinamik ve
solunumsal stabiliteyi bozmamaktadır. Pilot
çalışmamızdaki az sayıda hastaya rağmen PNF temelli
aktif ekstremitte egzersizleri, mobilizasyonun erken
döneminde klasik yatak içi egzersizlerine göre
kullanılabilecek bir tedavi yöntemi olabilir.

Anahtar Kelimeler: Yoğun Bakım, Proprioseptif
Nöromusküler Fasilitasyon, Hemodinamik Yanıtlar

**SİRKUMSİZYONDA UYGUN YAŞ VE ANESTEZİ
TİPİ TERCİHİ; İKİNCİ BASAMAK SAĞLIK
MERKEZİNDEKİ 4223 SÜNNET VAKASININ
ANALİZİ
Veli AVCI¹**

¹*Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi
Kliniği, Van, Türkiye*

Sünnet, dünyada sadece en sık yapılan ufak cerrahi girişimlerden biri değil aynı zamanda en çok tartışılan cerrahi girişimdir.

Bu çalışmanın amacı sirkumsizyonda ideal yaştan ve kullanılan anestezi yöntemlerinin irdelenmesidir.

2014 Eylül ve 2016 Ekim tarihleri arasında sadece sirkumsizyon işlemi yapılan 4223 hastanın verileri retrospektif olarak incelendi. Hastaların yaşı, uygulanan anestezi yöntemleri ve cerrahi işlemin yapıldığı ortam değerlendirildi.

Hastaların %89'unda(n=3740) lokal anestezi tercih edilirken, %11'inde(n=483) sedasyon altında sünnet işlemi gerçekleştirildi. Sedasyon sadece 3-6 yaş aralığındaki çocuklarda tercih edildi. 2174 hasta üç yaşından küçük, 1074 hasta ise altı yaşından büyük idi.

Lokal anestezi ile sünnet, anne-baba refakatinde ve duvarları çizgi film kahramanları ile süslenmiş renkli bir odada gerçekleştirildi. İşlem esnasında anne-babalar çocukları ile sürekli sözel iletişim kurarak onları motive etmeye çalıştılar. Bazı aileler teknolojik aygıtlarla çocukları cezbedecek çizgi film, müzik veya oyun gibi uğraşlar yaratarak çocukların dikkatini cerrahi girişimin oluşturduğu gergin ortamdan uzaklaştırdı. Bu atmosferi bazen annenin söylediği bir ninni bile sağlayabildi. Bahsettiğimiz bu yöntemle çocuklarda sakin ve huzurlu bir şekilde sünnet işlemi gerçekleştirildi.

Lokal anestezi olarak lidocaine kullanıldı. Sünnet sonrası kanama kontrolü için 30 dakika kadar beklenildi.

Toplumumuzda aileler yaranın çabuk iyileşeceğine inandıkları için küçük yaşta yapılan sünneti tercih ederler. Gerçekten de literatürde yara iyileşmesinin küçük çocuklarda daha hızlı olduğu belirtilmiştir.

Genel anestezide apne, aspirasyon pnömonisi, hipoksi, laringeal spazm, konvülsiyon ve kardiyak arrest gibi komplikasyonlar görülebilir. Aileler çoğunlukla genel anestezinin bu komplikasyonlarından korktukları için

lokal anesteziyle sünnet talebinde bulunurlar. Hekimler ise uygunsuz şartlarda, ehil olmayan kişilerce yapılan sünnete bağlı gelişen komplikasyonlardan sıkça dem vurmalarına rağmen, birçok sağlık merkezinde lokal anestezi tercih edilmez. Bu yüzden sünnet işleminin çok az bir kısmı hekimler tarafından yapılmaktadır (yaklaşık %15).

Sonuç olarak sünnetçilerin neden olduğu komplikasyonların azaltılması, genel anestezi komplikasyonlarının engellenmesi ve böylece maliyetin azaltılması açısından sünnet işlemi üç yaşın altında ve lokal anesteziyle hekimler tarafından yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Sünnet, yaş, anestezi tipi

**THE EFFECT OF URINE LEAKAGE AMOUNT ON
THE PERCEIVED DRYNESS SENSATION AND
QUALITY OF LIFE IN WOMEN WITH URGENCY
URINARY INCONTINENCE: A RETROSPECTIVE
STUDY**

Büşra İNAL¹, Nuriye ÖZENGİN², Yeşim BAKAR³

¹*School of Physical Therapy and Rehabilitation, Abant İzzet Baysal University, Bolu, inalbusra@yahoo.com*

²*School of Physical Therapy and Rehabilitation, Abant İzzet Baysal University, Bolu*

³*School of Physical Therapy and Rehabilitation, Abant İzzet Baysal University, Bolu*

Urgency urinary incontinence is an involuntary urinary incontinence complaint of urgency just before voiding or during urinary incontinence.

This study was planned to investigate the effect of urine leakage amount on the perceived dryness sensation and quality of life in women with urgency urinary incontinence.

For this study, files of 93 women with urgency urinary incontinence symptom was reviewed. The physical and socio-demographic features of the women were recorded. Urinary leakage amount of women was determined by 1-hour pad test. According to the results of this test, women were classified as mild, moderate, and severe. The perceived dryness sensation of the women was assessed by a 10-cm visual analogue scale (VAS), their incontinence severity was assessed by incontinence severity index (ISI) and their quality of life was assessed

by quality of life specific to urinary incontinence (I-QOL).

It was found that there was a significant difference in perceived dryness sensation and quality of life of women whom classified according to the pad test ($p<0.05$). This difference was among women with mild and severe urinary incontinence ($p=0.006$, $p=0.008$). It was seen that there was no difference between women with mild, modarete and severe when incontinence severity index compared ($p>0.05$). It was revealed that of 93 females, 77 were mild, 8 were modarete and 8 were severe.

As a result of this study, we found that women with urgency urinary incontinence had similar incontinence severity, however women who had severe urgency urinary incontinence had worse quality of life and felt more wet.

Key Words: İncontinence, urgency, quality of life

HEMŞİRELERİN HASTA GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜ ALGILAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Belgin DİLMEN¹, Melek Serpil TALAS²

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Burdur.

²Hacettepe Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Ankara.

Hasta güvenliği DSÖ tarafından “hastaların sağlık bakımı ile ilgili hatalar ve istenmeyen durumlardan korunması” şeklinde tanımlanırken önemli bir halk sağlığı sorunu olarak gösterilmektedir. Sağlık kurumlarında yaşanan tıbbi hataların azaltılması için hasta güvenliği kültürünün oluşturulması önerilmektedir.

Çalışmanın amacı hemşirelerin hasta güvenliği kültür algılarının değerlendirilmesidir.

Çalışma üç farklı ilde yer alan üniversite hastanelerinde çalışan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 420 hemşire ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veriler Hasta Güvenliği Anket Formu ve Türkiye’de geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Bodur ve Filiz tarafından yapılan Hasta Güvenliği Kültürü Hastane Anketi (HGKHA) kullanılarak toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS veri tabanında tanımlayıcı istatistiksel metotlar (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma vb.) ve istatistiksel analizler için Student-t test, Mann Whitney U test, Kruskal Wallis, Pearson ki-kare test kullanılarak değerlendirilmiştir.

Hemşirelerin %5.5’inin kendisinin tıbbi hataya maruz kaldığı, %13.6’sının çalışırken tıbbi hata yaptığı, %50.2’sinin hastanelerde yapılan tıbbi hatalardan hekimi sorumlu tuttukları belirlenmiştir. Çalışmada HGKHA’nın genel skorunun %43.3 olduğu, “üniteler içinde ekip çalışması” alt boyutunun en yüksek (%68.5), “personel sağlama” alt boyutunun en düşük (%26.9) olumlu cevap yüzdesine sahip olduğu ve hemşirelerin %80’inin hiç hata bildiriminde bulunmadığı saptanmıştır.

Sağlık Kurumlarında hasta güvenliği kültürünün değerlendirilme amacı; kurumun hasta güvenliğine dair farkındalığını artırma ve iyileştirilmesi gereken alanları belirleme, gerekliliklerin yerine getirilmesini sağlamadır. Bu çalışmada problemli bulunan ve öncelikle geliştirilmesi gereken alanların; personel sağlama, hastane müdahaleleri ve değişim, hataların raporlanma sıklığı ve iletişimin açık tutulması alt boyutları olduğu bulunmuştur. Yöneticiler, eğitimciler ve hemşirelerin; hasta ve hasta yakınları ile işbirliği yaparak kurum hasta güvenliği kültürü oluşturma ve geliştirme ile ilgili politika oluşturmaları, araştırmanın yapıldığı kurumlarda daha sonraki dönemlerde bu çalışmanın tekrar edilerek değişimin izlenmesi, çalışmanın farklı kurumlarda ve tüm sağlık çalışanlarını kapsayacak biçimde tekrarlanması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, hasta güvenliği, güvenlik kültürü.

**İKİ UÇLU DUYGUDURUM BOZUKLUĞUNU
KONU ALAN KİTAPLARIN İNCELENMESİ**

Kısmet Duran¹, Deniz Şarlak²

¹Lisans Öğrencisi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi,
kismetduran4@gmail.com

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık Bilimleri
Fakültesi, sarlakdeniz@gmail.com

Bipolar bozukluk belli bir düzen olmaksızın tekrarlayan depresif ya da manik dönemlerle giden ve bu dönemler arasında kişinin tamamen sağlıklı duygudurum haline dönebildiği, kronik seyirli bir bozukluktur. Bu dönemlerin ortak özelliği, kişinin duygudurumunda olağan gidişten farklı nitelikte ve süreklilik gösteren bir yaşantı olmasıdır.

Bu çalışmada, iki uçlu duygudurum bozukluğunu konu alan kitapların incelenmesi amaçlanmıştır. Kitaplarda iki uçlu duygudurum bozukluğu olan karakterlerin incelenmesi ruh sağlığı dersi alan öğrencilere kaynak sağlayacaktır.

Çalışmada veri toplama araç olarak iki uçlu duygudurum bozukluğunu konu alan 10 kitap alınmış ve 9 tanesi incelenmiştir. Bu kitaplar; İmkânsız Arayan Adam, Galiba Deliriyorum, Adı Yok Cennetimin, Sırça Fanus, Umut Işığım, Kırık Camlar Üzerinde Dans, Manik, Durulmayan Bir Kafa, Karanlık Gözükünce'dir. Çalışmada verileri toplanmasında; kitabın adı, yazarı, basımevi ve basım yılı, sayfa sayısı, yazarın hayatı, edebi kişiliği, eserleri, kitapta geçen baş kahraman, diğer yardımcı kahramanlar, kullanılan mekanlar, kitapta anlatılan olaylar zinciri, kitabın özeti ve iki uçlu duygu durum bozukluğunun işlendiği noktalar ele alınmıştır.

Çalışmada kitaplardan 2 tanesinin yazarı Türk'tür. Kitaplar 1963-2016 yılları arasında basılmıştır. 6 tanesi yazarın ilk romanıdır. 6 tanesi biyografik romandır. (İmkânsız Arayan Adam, Karanlık Gözükünce, Manik, Durulmayan Bir Kafa, Adı Yok Cennetimin). 3 tane kitapta bipolar bozukluk hastalığında genetik faktör etkili olmuştur. 3 kitapta hastalığın başlangıcı küçük yaşlardır. (Kırık Camlar Üzerinde Dans, Manik, Durulmayan Bir Kafa). İki uçlu duygudurum bozukluğu belirtileri 5 kitapta net bir şekilde anlatılmıştır. (İmkânsız Arayan Adam, Kırık Camlar Üzerinde Dans, Karanlık

Gözükünce, Manik, Durulmayan Bir Kafa). Psikiyatristler sadece 5 kitapta ilaç kullanımını desteklemişlerdir. Lityum kullanımının önemi "Durulmayan Bir Kafa, Karanlık Gözükünce ve Manik" ve psikoterapinin yararı "Durulmayan Bir Kafa" kitabında ele alınmıştır. 4 kitapta iki uçlu duygudurum hastalarının çevresinden destek görmesinin ve toplumda dışlanmamasının iyileştirmedeki önemi vurgulanmıştır. Çalışmadaki kitaplarda iki uçlu duygudurum bozukluğu belirtilerinin, tedavisinin, yaşam kalitesinin incelenmesi hastalara, hasta yakınlarına ve ilgili ders alan öğrencilere kaynak oluşturmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bipolar Bozukluk, Kitap, Kitap İnceleme,

**EKSTREMOFİLLER, METABOLİTLERİ ve
SAĞLIK**

Selma KIRAC¹, Semra İLHAN²

*Pamukkale Üniversitesi Denizli Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksek Okulu, Denizli*

*Osmangazi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji
Bölümü, Eskişehir*

Ekstremofiller yüksek ve düşük pH, çok sıcak ve çok soğuk ortamlarda, yüksek tuz konsantrasyonu ve yüksek basınç gibi ekstrem koşullarda yaşayabilen canlılardır. Ekstremofillerde üç domaine ait (Archaea, Bacteria ve Eukarya) canlılar bulunur. Ekstremofillerin ürettiği enzimler için ekstremozimler, primer ve sekonder metabolitler için osmolitler ya da ekstremolitler terimi kullanılmaktadır.

Bazı ekstremozimlerin hastalıkların tedavisinde kullanılabileceği yapılan çalışmalarla gösterilmiştir. Termofillerin sahip olduğu ekstremoenzimler kullanılarak Parkinson gibi nörodejeneratif hastalıkların tedavi kürleri geliştirilebileceği belirtilmektedir. Başka bir çalışmada da ekstremofillerden elde edilen serine protease inhibitörü (Pnsperin) in antiinflamator etkisi deneysel olarak gösterilmiştir. Ekstremolitler de medikal alanda kanser araştırmalarında, antioksidan, antikanser ve antikolesterik ilaçların yapımında kullanılmaktadır. Ekstremolitlerden eksopolisakkarit (EPS) (HE800) hyaluronik asit benzeri polimerdir ve dermal fibroblastlarda kollejen oluşumu ve ekstrasellüler matriks oluşumunu teşvik ettiği, EPS (GY785) kıkırdak doku mühendisliği uygulamalarında kullanılabileceği belirtilmiştir. Aynı zamanda EPS (HE800) ve EPS (GY785) moleküllerinin komplement aktivasyonunu inhibe ettiği saptanmıştır. Bu durum komplement sistemin hiper aktivasyonu ve immun sistemdeki değişimlerin neden olduğu hastalıkların tedavisinde oldukça önemlidir.

Aminoasite benzer mikosporine (MAAs) 310-365nm dalga boyunda olan radyasyonu emer ve ekstremofillerde bulunur. MAAlar ticari olarak güneş kremleri ve diğer kozmetiklerde kullanılmaktadır. Araştırmacılar melanoma gibi UVR'la indüklenen kanserlerin önlenmesi için MAAlerin kullanılabileceğini önermektedirler. Ayrıca ekstremofil

funguslardan elde edilen sekonder metabolitlerin cildin yaşlanmasını önleme, cilt beyazlatma ve akne için antibakteriyel potansiyele sahip olduğu araştırmalarla gösterilmiştir.

Ekstremofil funguslardan elde edilen bazı matabolitler medikal ilaç olarak kullanılmakta bazılarının da klinik çalışmaları devam etmektedir. Aspergillus ustus'tan elde edilen diketopiperazine halimide (ya da phenylahistin) bileşiğinin sentetik analogu plinabulin (NPI 2358) akciğer kanseri tedavisi için faz 3 deneme evresinde, nötropeni önleme için faz 2 evresindedir.

Ekstremofiller ve metabolitleri özellikle sağlık alanında vaat ettiği tedaviler yanında halen yeni ürünlerin keşfi için kullanılmayı bekleyen potansiyel kaynak özelliğini korumaktadır.

**PALYATİF BAKIM ÜNİTESİNDEKİ
HASTALARIN KÜLTÜR SONUÇLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Doğan AKDOĞAN

*S.B. Ankara Ulus Devlet Hastanesi Mikrobiyoloji ve
Klinik Mikrobiyoloji Kliniği, Ankara, Türkiye*

Tıbbın diğer alanlarından farklı olarak Palyatif Bakım (PB) da amaç, yaşam süresinin artırılmasından ziyade hastayla birlikte ailenin yaşam kalitesinin artırılmasıdır. PB da ki hastalar hem hastalığa hem de tedaviye bağlı faktörler nedeniyle, enfeksiyonlara daha duyarlıdır. Hastalarda enfeksiyona bağlı semptom yükünün fazla olması nedeniyle yaşam kalitesi azalmaktadır. Bu nedenle PB da enfeksiyon önemli hale gelmektedir ancak bu konuda çok az çalışma yapılmıştır.

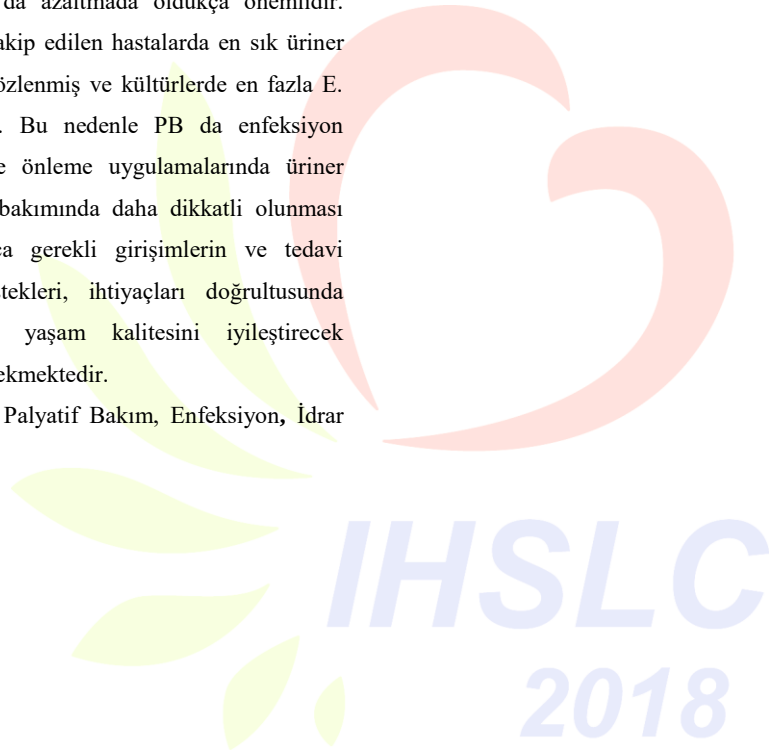
Bu çalışmada PB hastalarındaki enfeksiyonların sıklığı, tipi, sorumlu enfeksiyon etkenlerinin araştırılması amaçlanmıştır.

2017 yılında PB Ünitesi (PBÜ) nde takip edilen hastalardaki enfeksiyonların sıklığı, tipi, sorumlu enfeksiyon etkenlerini değerlendirmek amacıyla 176 hasta dosyasını retrospektif taradık.

Toplam 176 hastanın yaş ortalaması 70,96 ± 16,17 yıl ve PBÜ ortalama kalış süresi 30,33 ± 39,67 gündü. Hastaların tanıları sırasıyla kanser (%36.36), kalp hastalığı (%31.25), serebro vasküler hastalık (%30.11) idi (Tablo 1.). Enfeksiyonu olan 135 hastadan alınan

kültürlerin 274 de üreme gözlemlendi. En fazla üreme idrar kültürlerinde (% 43.04) olmak üzere sırasıyla, kan (% 30.43) yara (% 22.17) ve trakeal aspirat kültürlerinde (% 4.34) idi. Kültürlerde en fazla izole edilen organizmalar ise E. coli (%42.33) olup diğerleri Tablo 2. de verilmiştir. Enfeksiyonlar PB daki hastalarının yaşadığı en yaygın akut komplikasyonlar arasında olup yaşam kalitesini azaltmaktadır. Semptom kontrolü, PB da birincil amaç olduğu için enfeksiyonların tanınması, neden olan mikroorganizmaların ve antibiyotik duyarlılıklarının belirlenmesi hem tedaviyi belirlemede, hem de enfeksiyona bağlı ateş halsizlik gibi yaşam kalitesini azaltan semptomları da azaltmada oldukça önemlidir. Çalışmamızda PBÜ takip edilen hastalarda en sık üriner sistem enfeksiyonu gözlenmiş ve kültürlerde en fazla E. coli tesbit edilmiştir. Bu nedenle PB da enfeksiyon tedavisi, yönetimi ve önleme uygulamalarında üriner kateter takılması ve bakımında daha dikkatli olunması gerekmektedir. Ayrıca gerekli girişimlerin ve tedavi planının hastanın istekleri, ihtiyaçları doğrultusunda yapılması hastaların yaşam kalitesini iyileştirecek önlemler alınması gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Palyatif Bakım, Enfeksiyon, İdrar kültürü, Kan Kültürü,

**AMATÖR ERKEK BASKETBOL
OYUNCULARINDA KOL YORGUNLUĞUNUN VE
BREYS KULLANIMININ ATIŞ YÜZDESİ İLE
İLİŞKİSİ**

Feyzan Cankurtaran¹, Ukbe Şırayder¹, Ferhan Soyuer¹,
Fırat Karakaya¹, Hümeysra Bulduk¹, Zeynep Kaçar¹

¹Nuh Naci Yazgan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü,
Kayseri.

E-posta: fcankurtaran@nny.edu.tr,
usirayder@nny.edu.tr, fsoyuer@nny.edu.tr,
firatkrky@gmail.com, buldukhumeysra@gmail.com,
zeynepkac.123@gmail.com

Takım oyuncularının bireysel performans verimlilikleri, oluşturulan istatistiksel analizler aracılığıyla, antrenörlerin takımın hedef ve stratejilerine ilişkin karar verme sürecinde etkilidir. Müsabaka analizleri incelendiğinde son periyotta atış yüzdelерinin düştüğü görülmektedir. Serbest atış yüzdesinin sporcularda son periyotlarda oluşan kol yorgunluğundan dolayı düşmüş olabileceği fikri üzerine bu çalışmayı yapmaya karar verdik. Ayrıca yapılan çalışmalar breyslerin proprioseptif duyuyu artırdığını göstermektedir. Bu çalışmalar doğrultusunda breys kullanımına bağlı proprioseptif duyudaki artışın serbest atış yüzdesi üzerine etkisini de incelemeye karar verdik.

Amatör erkek basketbol oyuncularında kol yorgunluğunun ve breys kullanımının atış yüzdesi ile ilişkisini araştırmak.

Çalışmaya Nuh Naci Yazgan Üniversitesi erkek basketbol takımı oyuncularından 12 gönüllü (yaş ortalaması 23,08±2,02, boy ortalaması 1,86±0,05) dahil edildi. Bireylerin kol yorgunluğu öncesi-sonrası ellişer atış, breysli-breysiz ellişer atış yaptırıldı ve atış yüzdeleri hesaplanıp sonuçlar karşılaştırıldı.

Kol yorgunluğu öncesi ve sonrası atış yüzdeleri arasında, kol yorgunluğu öncesi ve sonrası propriosepsiyon değerleri arasında, breysli ve breysiz atış yüzdeleri arasında ve breysli ve breysiz propriosepsiyon yüzdeleri arasında anlamlı fark bulunmuştur (sırasıyla p=0.005, p=0.013, p=0.01, p=0,01).

Kol yorgunluğu sonrası bireylerin propriosepsiyon duyusundaki düşüşe bağlı olarak atış yüzdelерinin azaldığı, breys kullanımda ise propriosepsiyon

duyusunun artmasına bağlı olarak atış yüzdelерinin arttığı sonucuna vardık.

Anahtar sözcükler: Serbest atış yüzdesi, Breys, Basketbol, Kol yorgunluğu

**FİTOÖSTROJENLERİN PREMENOPAZAL VE
POSTMENOPAZAL DÖNEMLER ÜZERİNE
ETKİLERİ**

Tugay DEMİR, Üyesi Emine Hilal ŞENER, Ahmet Hulusi DİNÇOĞLU

Fitoöstrojenler, bitkilerde doğal olarak bulunan ve östrojene benzer etkiye sahip bileşiklerdir. Besinlerle veya supplement olarak alınan fitoöstrojenler kimyasal yapılarına ve bulundukları dokulardaki östrojen reseptör tiplerine bağlı olarak hem östrojen benzeri, hem de antiöstrojenik etki gösterme özelliğine sahiptirler. İzoflavonoidler, stilbenler, lignanlar ve kumestanlar olmak üzere dört alt gruba ayrılan fitoöstrojenler; soya ve soya ürünleri, kurubaklagiller, keten tohumu, çavdar kepeği, kiraz, çilek gibi meyveler ile yer fıstığı ve kırmızı şarapta yoğun bir şekilde bulunmaktadır. Östrojenik ve antiöstrojenik, antioksidant, antiproliferatif, antianjiogenetik ve antinflamatuar özellikler gösterebilen fitoöstrojenler östrojenik ve antiöstrojenik etkisiyle menopoza veya osteoporoz ile ilişkili iken, antioksidant etkisiyle kanserle ilişkili olduğu bildirilmiştir.

Fitoöstrojen yönünden zengin besinleri tüketen toplumlarda menopoza sonrası dönemde karşılaşılan sağlık sorunlarındaki azalma dikkati çekmektedir. Menopoza döneminde değişen hormonal dengelerde en önemli etki östrojen hormonundan kaynaklanmaktadır. Östrojen düzeyinin azalması nedeniyle menopozal dönemde gelişen vasomotor semptomlara karşı fitoöstrojenlerin koruyucu olabileceği belirtilmektedir. Östrojen, kemiğin oluşum ve minerilizasyon işlevlerini düzenleyerek kemik yoğunluğunun korunmasında önemli bir rol oynamaktadır. Soya bazlı gıda ürünlerinde bulunan genisteinin, gıda takviyesi olarak yaygın şekilde tüketilmesinin menopozal ve postmenopozal dönemdeki kadınlarda osteoporozla karşı koruyucu etkiye sahip olduğu belirtilmektedir. Kemikte östrojen reseptörlerine bağlanarak östrojenik etki gösteren fitoöstrojenlerin menopozda oluşan kemik yıkımını azalttığı ve kemik

mineral yoğunluğunu arttırdığı hatta bu dönemde uygulanan hormon tedavisine göre daha etkili olduğunu ileri sürülmektedir. Genisteinin, premenopozal ve postmenopozal dönemdeki kadınlarda kardiyovasküler hastalık riskini azalttığı, vajinal kuruluk ve servikal atrofi komplikasyonlarını en aza indirdiği belirtilmektedir. Fitoöstrojenik bileşenleri diyetlerinde yüksek miktarda tüketen bireylerde meme, endometrium ve kolon kanseri gibi birçok kanser türüne yakalanma riskinin azaldığı, bu etkinin ise tümör oluşumu ve poliferasyonunun baskılanması sonucu ortaya çıktığı ifade edilmiştir. Fitoöstrojenik bileşen tüketiminin yüksek olduğu bölgelerde yaşayan prostat kanseri görülme sıklığının daha düşük olduğu saptanmıştır. Ayrıca, fitoöstrojen içerikli beslenmenin obezite, metabolik sendrom ve tip 2 diyabet üzerinde de olumlu etkileri olduğu belirtilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Fitoöstrojenler, Premenopozal dönem, Postmenopozal dönem.

GEBELİKTE HEPATİT B AŞISI VE ADJUVANTLAR

Merve VİCİR, Emine Hilal ŞENER, Aynur BAŞALP

Hepatit B enfeksiyonu hepatit B virüsü'nün (HBV) neden olduğu yaşamı tehdit eden küresel bir sağlık sorunudur. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'nün 2017 raporunda; dünyada sadece 2015 yılında hepatit B enfeksiyonunun 887 bin bireyin ölümüne neden olduğu; yaklaşık 257 milyon insanın ise hepatit B virüsü taşıyıcısı olduğu bildirilmiştir. Asemptomatik taşıyıcı statüsündeki birey sayısının bilinmemesi, orta ve yaşlı kuşakta hala tespit edilememiş hepatit B taşıyıcılığının olması aşılammamış bireyler için ciddi bir bulaşı kaynağı olması nedeniyle önemli bir problemdir. Her yıl teşhis edilen HBV ile enfekte olmuş kişilerin % 35-40'ının anneden çocuğa bulaşmasından kaynaklandığı belirtilmektedir. Rutin aşılama programı sayesinde geçmiş yıllara göre bu oran düşmüş olsa da doğumda oluşabilecek komplikasyonlar nedeniyle bulaşı riski hala ciddiyetini korumaktadır.

Bununla birlikte aşı güvenliği ile ilgili toplumdaki endişeler de aşılama oranlarında düşüşlere neden olmaktadır. Aşılarda aşı güvenliği ile ilgili toplumda

kaygıya neden olabilecek koruyucu maddeler, stabilizatörler, yardımcı maddeler (adjuvantlar) ve biyolojik üreme ortamı gibi bileşenler bulunmaktadır. Adjuvantlar, aşı antijenine karşı bağışıklık tepkilerini arttırmak daha güçlü ve uzun süreli immun yanıtın oluşması için kullanılmaktadır. Hepatit B aşılarında da kullanılan alüminyum hidroksit ve fosfat yaygın olarak kullanılan adjuvantlardır.

Gebelik döneminde, teratojenik etki nedeniyle aşı uygulanmasından kaçınılmaktadır. Gebelikte alüminyum tuzlarına aşırı maruziyetin maternal kilo alımında azalmaya, preterm doğuma, düşük doğum ağırlığına, fetal anomalilere ve böbrek fonksiyonlarında bozulmalara, uterusu asimetri ve implantasyon sahasının bozulmalara neden olabildiği belirtilmektedir. Ancak aşılarıdaki maruziyetin, diyet yada antasitler gibi ilaçlardan kaynaklı maruziyetten daha düşük olduğu ve mevcut risk seviyesinin oldukça altında olduğu belirtilmektedir. Ayrıca gebelik döneminde yapılan aşıların intrauterin gelişim üzerine zararlı etkilerinin olduğuna dair herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Çalışmalarda alüminyum adjuvantları, enjeksiyon bölgesinde nodüller ve gronümler gibi reaksiyonlarla ve makrofaj içeren miyofasit sendromu ile ilişkilendirilmiş ancak ciddi ve uzun süreli olumsuz etkileri tespit edilememiştir.

Anahtar Kelimeler: Gebelik, Hepatit B aşısı, adjuvantlar

**PNÖMATİK TURNİKELER, SPİNAL ANESTEZİ
ALTINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN ALT
EKSTREMİTE CERRAHİLERİNDE GÖZİÇİ
BASINCI NASIL ETKİLER?**

Eyüp Aydoğan¹, İnci Kara², Seza Apilioğulları³, Jale
Bengi Çelik², Şansal Gedik⁵, Banu Bozkurt⁶

¹Konya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Anesteziyoloji ve
Reanimasyon Kliniği, Konya, Türkiye,
eypaydogan@hotmail.com

²Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi
Anesteziyoloji ve Reanimasyon AD, Konya, Türkiye,
incikara42@mynet.com

³Medistate Özel Hastanesi, İstanbul, Türkiye,
sezaapili@mynet.com

⁴Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi
Anesteziyoloji ve Reanimasyon AD, Konya, Türkiye,
jalecelik@mynet.com

⁵Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Göz
Hastalıkları AD, Konya, Türkiye,
sansalgedik42@mynet.com

⁶Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Göz
Hastalıkları AD, Konya, Türkiye,
banubozkurt42@mynet.com

Göz içi basıncını etkileyebilecek birçok faktör vardır. Ekstremitte cerrahisinde kullanılan turnike, göz içi basıncını da etkiler. Genel anestezi uygulanan hastalarda turnike uygulamasının göz içi basıncı üzerine etkisi ile ilgili birçok çalışma bulunmaktadır. Spinal anestezi uygulanan hastalarda turnike uygulamasının göz içi basıncı üzerine etkisi hakkında herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Spinal anestezi altında turnike ile veya turnike olmaksızın alt ekstremitte cerrahisi uygulanan hastalarda göz içi basıncı ölçüldü. Spinal anestezi öncesi, spinal anestezi uygulamasından 5 dakika sonra, ameliyat başladıktan 5 dakika sonra ve ameliyatın sonunda ölçümler yapıldı. Tüm ölçümler sırtüstü pozisyonda yapıldı. Ortalama arteriyel kan basıncı, nabız, göz içi basıncı ve kanama hacmi kaydedildi.

Her iki grupta da spinal anestezi uygulandıktan 5 dakika sonra göz içi basınç ölçümleri başlangıçtaki göz içi basınç ölçümlerinden daha düşüktü. Ancak turnike insüflasyonundan sonra yapılan ölçümler başlangıçtan daha yüksekti.

Spinal anestezi uygulanan olguda göz içi basıncı azalırken, turnike ile alt ekstremitte cerrahisi geçiren

hastalarda turnike insüflasyonu göz içi basıncını arttırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: spinal anestezi, turnike, intraoküler basınç, ekstremitte, tonometre

There are many factors which may affect intraocular pressure. Tourniquet, which is used in extremity surgery, also affect intraocular pressure. There are many studies about the effect of the tourniquet on intraocular pressure, that were performed in patients went on general anesthesia. There was no study about the effect of the tourniquet on the intraocular pressure that was performed in patients who go on spinal anesthesia.

Intraocular pressure was measured in patients who went on lower extremity surgery with or without tourniquet under spinal anesthesia. Measurements were performed before spinal anesthesia, 5 minutes after spinal anesthesia, 5 minutes after surgery started and at the end of the surgery. All measurements were performed in the supine position. Mean arterial blood pressure, heart rate, intraocular pressure, and bleeding volumes were recorded.

In both groups, 5 minutes after spinal anesthesia intraocular pressure measurements were lower than the baseline intraocular pressure measurements. However, the measurements which were performed after tourniquet insufflation were higher than the baseline.

Intraocular pressure decreases in the patient who went on spinal anesthesia but, tourniquet insufflation increases intraocular pressure also in patients who went lower extremity surgery with the tourniquet.

Keywords: spinal anesthesia, tourniquet, intraocular pressure, extremity, tonometer

**KARPAL TÜNEL SENDROMUNA FİZYOTERAPİ
YAKLAŞIMI**

***Özgecan SOYLU, **Mümin POLAT²**

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Enstitüsü, Burdur/ Türkiye*

***Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Burdur/ Türkiye*

Karpal tünel sendromu (KTS), median sinirin el bileğinde fleksör retinakulum düzeyinde basısına bağlı olarak oluşan bir tuzak nöropatidir. KTS'li hastalardaki klasik belirti elde median sinir dağılım alanında, özellikle geceleri ortaya çıkan parestezi ve ağrıdır. KTS' nin patogenezinde en sık görülen, karpal tünel içi basıncın artmasıdır. Kollajen doku hastalıkları, Tip 1 diyabet, obezite, gebelik, miksödem, tümörler, ön kol, bilek veya ele akut yada kronik travma KTS ile birlikte görülen bazı hastalık ve durumlarıdır. Hastaların çoğunda altta yatan bir neden bulunmaksızın ortaya çıkan bu tabloya idiyoPATİK KTS denir. Direkt travma olmadığı sürece KTS semptomlarının başlangıcı nokturnal ve sinsidir. Fizik muayenede; Tinnel ve Phalen bulguları, tenar atrofi ve median sinir innervasyonlu el dersinde iki nokto diskriminasyonunun uzaması saptanabilir. KTS orta yaş grubundaki kadın hastalarda daha sık görülmektedir. Ellerin sık kullanımını gerektiren mesleklerde (müzisyenler, bilgisayar-daktilo kullananlar, marangozlar, fabrika işçileri, iğne işçileri, tenis oyuncular, diş hekimleri) daha sıklıkla rastlanmaktadır. Komplikasyonların önlenmesi erken tanı ve tedaviye bağlıdır. KTS'de hasta eğitimi de önem taşımaktadır. Hastalar özellikle aşırı bilek fleksiyonu ve ekstansiyonu gerektiren aktivitelerden kaçınması konusunda bilinçlendirilmelidir. Tedavisi KTS seviyesine göre cerrahi veya konservatif tedavi modalitelerinden oluşmaktadır. Hafif ve orta dereceli KTS hastalarında konservatif tedavi yöntemleri ilk seçenektir. Konservatif tedavi istirahat, nonsteroid antienflamatuvar ilaçlar, istirahat splintleri, masaj ve mobilizasyon, tendon kaydırma ve germe egzersizleri, lokal steroid enjeksiyonunu, akupunktur, kinezyolojik bantlama gibi birçok modaliteyi içerir. KTS, iyi tanımlanmış ve üzerinde çok araştırma yapılan tuzak nöropati olmasına rağmen, tedavide kullanılan bu yöntemlerin etkinlikleri

ve birbirlerine üstünlükleri tartışmalıdır. Bu çalışmada KTS'nin konservatif tedavisindeki tartışmalı durumların farklı kaynaklardan incelenip derlenmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Karpal Tünel Sendromu, Konservatif Tedavi

**SÜNNET OPERASYONLARINDA SEDASYON
AMACIYLA KULLANILAN KETAMİN-
MİDAZOLAM VE KETAMİN-PROPOFOL
KOMBİNASYONLARININ DERLENME ÜZERİNE
ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**

Hatice Toprak¹, Canan Kocaoğlu², Eyüp Aydoğan³,

Mehmet Sargın², Sadık Özmen⁵

¹Konya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği, Konya, Türkiye, dr.tprk@hotmail.com

²Konya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği, Konya, Türkiye, drckocaoglu@hotmail.com

³Konya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği, Konya, Türkiye, eypaydogan@hotmail.com

⁴Konya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği, Konya, Türkiye, mehmet21sargin@yahoo.com

⁵Konya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği, Konya, Türkiye, sadikozmen@hotmail.com

Sünnet operasyonu için sedatize edilmiş çocuklarda çocuklarda ketamin + midazolam ya da ketamin + propofol'ün analjezi, sedasyon ve derlenme süresi üzerindeki etkilerini karşılaştırmak amaçlanmıştır.

Seksen Amerikan Anesteziyoloji Derneği fiziksel durumu I-II, 5-12 yaş arası olan ve sünnet operasyonu geçiren çocuklar çalışmaya dahil edildi. Her iki gruba da preoperatif premedikasyon alanında ebeveynlerin varlığında intravenöz olarak 0,04 mg / kg midazolam verildi. Hastalar Grup II'de ketamin + propofol, Grup I'de midazolam-ketamin ile sedatize edildi.

Demografik verilerin karşılaştırılmasında farklılık gözlenmedi. Sedasyon ve analjezi açısından fark gözlenmedi. Hiçbir hastada ek hipnotik ajan dozuna gerek duyulmadı. Ketamin-midazolam grubunda derlenme daha hızlı olmuştur.

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

Midazolam + ketamin, pediatrik sünnet operasyonlarında ketamin-propofoldan daha hızlı derlenme sağlamıştır. Sedasyon sırasında komplikasyon görülmedi. Ketamin + midazolamın sünnet ameliyatında daha hızlı iyileşme sağladığı gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sünnet, çocuk, sedasyon, ketamin, propofol

**CİNSEL YOLLA BULAŞAN HASTALIKLAR İLE
İLGİLİ YAPILAN YÜKSEK LİSANS VE
DOKTORA TEZLERİNİN İNCELENMESİ**

Selen Mönür¹ Nurten Kırca²

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Lisans Öğrencisi, selenmonur@gmail.com

²Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Öğr. Ü., nkircan@mu.edu.tr

Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar (CYBH), akut olguların yüksek insidansı ile bunların komplikasyon ve sekellerinin neden olduğu hastalık yükü bakımından evrensel boyutlarda bir halk sağlığı sorunudur. Bu hastalıklar, erken dönemde tanı ve tedavinin yapılamaması nedeniyle infertilite, fetus kaybı, dış gebelik, anogenital kanser ve erken ölümlere yol açmakta; bunun yanı sıra yenidoğan ve bebek infeksiyonları gibi istenmeyen durumların da ortaya çıkmasına neden olmakta, dolayısıyla bireysel ve ulusal düzeyde dikkate alınması gereken ekonomik bir yük oluşturmaktadır. Bu çalışmada Türkiye’de hemşirelik (Hemşirelik, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği, Halk sağlığı, Hastane işletmeciliği) alanında cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusunda yapılan doktora ve yüksek lisans tezlerinin taranması ve incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın evrenini 1994-2016 yılları arasında Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nin; Hemşirelik ve Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği alanında yapılan doktora ve yüksek lisans tezlerinin “Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar” anahtar kelimesi ile taranması sonucu bulunan 11 tez oluşturmaktadır. Bunlardan ikisi doktora ve dokuzu yüksek lisans tezidir. Tezler yüksek lisans ve doktora tezi olarak ayrıldıktan sonra kronolojik sırayla incelenmiştir. Cinsel yolla

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

bulaşan hastalıklar ile ilgili yüksek risk grubunu oluşturan genelev kadınlarında bilgi yetersizliği ve anksiyeteye yönelik programların hazırlanması ve çalışmaların yapılması gerekli görülmüştür. CYBH ve üreme sağlığı hakkında farkındalık oluşturmaya ve mevcut farkındalığı artırmaya yönelik eğitim programlarının yaygın ve sürekli olarak düzenlenmesinin kadınların bu konudaki bilgi ve tutumunu olumlu olarak etkileyeceği düşünülmektedir. Birinci basamak sağlık kuruluşlarında gençlerin üreme sağlığı ve güvenli cinsel yaşam konularında bilgilendirilmeleri, hastalıkların önlenmesi ve erken tanı tedavi hizmetlerine ulaşmalarının artırılmasında akran eğitimcilerinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Cinsel deneyime ve evliliğe erken başlayanlarda kaygının arttığı, ancak bilginin azaldığı görülmektedir. Bu durum bize evlenme yaşı ilerledikçe eğitime daha çok zaman ayrılması gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar, Güvenli Cinsel Yaşam

**ÖĞRENCİ HEMŞİRELERİN İŞ SAĞLIĞI VE
GÜVENLİĞİ HAKKINDA BİLGİ VE
GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

Birgül TUNCAY¹ Selda YÜZER ALSAÇ²

¹Gümüşhane Üniversitesi Kelkit Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Programı, Gümüşhane birgul-koc@hotmail.com

²Bozok Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği A.D. Yozgat selda.yuzer@bozok.edu.tr

Hastane sağlık çalışanları arasında meslek hastalıkları, iş kazaları ve işe bağlı sağlık sorunları giderek artmaktadır. Sağlık çalışanları hastanelerde enfeksiyonlar, ilaçlar, malzemelerin yarattığı tehlikeler, atıklar, ergonomik tasarım eksikliği, çalışma koşulları ve malzeme yetersizliği, iş yükü fazlalığı, çalışanların dikkatsiz davranışları gibi nedenlerle birçok tehlike, kaza ve hastalık riskleri ile karşı karşıya kalmaktadır. Özellikle bu risk öğrenci hemşirelerin hastanedeki mesleki uygulamaları sırasında daha fazla olabilmektedir.

Bu çalışma öğrenci hemşirelerin iş sağlığı ve güvenliği hakkında bilgi ve görüşlerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma 02.10.2017-29.12.2017 tarihleri

arasında Bozok Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencileri ile gerçekleştirildi. Araştırma verileri öğrencilerin tanımlayıcı özellikleri ile iş sağlığı ve güvenliği hakkında bilgi ve görüşlerini içeren form uygulanarak toplandı. Çalışmanın örneklemini araştırmaya katılmayı kabul eden 330 öğrenci oluşturdu. Çalışmanın yapılabilmesi için kurum izni ve Etik kurul onayı alındı. Verilerin analizi, bilgisayar ortamında yüzdeler ve ki-kare kullanılarak değerlendirildi.

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamasının 20.71 ± 1.59 ve %73.6'sının kız öğrenci olduğu, %63.0'ının yurttan kaldığı, %77.6'sının gelirinin gidere eşit olduğu belirlendi. Öğrencilerin %22.4'ünün öğrenci hemşireler derneğine üye olduğu, %26.1'inin iş sağlığı ve güvenliği konusunda eğitim aldığı ve %53.9'unun mesleğin risklerini orta düzeyde bildiği saptandı. Öğrencilerin %23.6'sı uygulama sırasında iğne ucu batması/kesici delici alet yaralanması yaşadığı ve bu öğrencilerin %10.3'ünün bildirim yaptığı belirlendi. Öğrencilerin %56.4'ü uygulamalar sırasında oluşabilecek iş kazalarının dikkatsizlik nedeniyle oluştuğunu ve %76.4'ü iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenabilir olduğunu düşünmektedir.

Öğrencilerin güvenlik ve kazaları önleme bilincinin oluşturulması gerekmektedir. Bu nedenle iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin uygulama öncesinde verilmesi ve uygulamalar sırasında güvenliğe ilişkin uygulama denetimlerinin yapılması mesleki hata ve oluşabilecek sağlık problemlerini önleyecektir.

Anahtar Sözcükler: Öğrenci, Hemşire, İş Sağlığı, Bilgi

**HATAY – REYHANLI PATLAMASINA MARUZ
KALAN ADÖLESAN DÖNEM KİŞİLERİN
DEPRESYON VE ANKSİYETE DURUMLARI
(PİLOT ÇALIŞMA)**

* Nur Cansel YÜREK **Serkan KÖKSOY

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık
Yüksekokulu*

***Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi*

Ülkemiz 11 Mayıs 2013'te Hatay Reyhanlı'da meydana gelen patlama ile ülke tarihimizin en kanlı olaylarından birini yaşamıştır. Bu saldırıda toplam 52 vatandaşımız

hayatını kaybetmiştir. Bu bölgede olaya tanık olan veya yakınlarını kaybeden ve yaşları o dönemde 10-15 aralığında olan bireylerin olaya bakış açılarını ve etkilenme durumlarını anlamak üzerine yapılmış bir çalışmadır.

Bu araştırma 10-19 yaş arasındaki bireylerin patlama sonrasında depresyon ve anksiyete düzeylerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

İlçede toplam 47 adet mahalle bulunmaktadır. Epidemiyolojik yöntemlerle 3 adet mahalle örneklem kapsamına alınmıştır. Bu mahallede yaşları 10-19 arasında değişen kişiler arasından seçilen ve araştırmaya katılan toplam 111 kişi ile görüşme sağlanmıştır. Kişilerin çalışmaya katılımı ile ilgili ebeveyn izinleri sözel olarak alınmıştır.

Araştırmamıza toplamda 111 kişi katılmıştır. Çalışmamıza katılanların %60.4'ü (n=67) kadın, %39.6'ı (n=44) olarak ölçülmüştür. Yaşları ortalama 16.35 ± 1.02 yıl olarak ölçülmüştür. Patlamaya tanıklık edenler %26.1 (n=29) olarak ölçülmüştür. Akraba ve tanıdıkları yaralananlar %56.80 (n=63) olarak ölçülmüştür. Katılımcıların %41.40 (n=46)'ünün ruh halinde bozulmalar olduğunu beyan etmişlerdir. %41.40 (n=46)'ü ise olay anını tekrar-tekrar yaşıyormuş gibi olduklarını beyan etmişlerdir.

Hatay'ın Reyhanlı ilçesinde gerçekleşen elim terör saldırısı sonrasında adölesan çağda bulunan bireyler söz konusu olaydan olumsuz yönde etkilenmişlerdir. Ülkemizde bu tür terör saldırıları sonrası bireylerin stres bozukluğu vb. durumların analizlerinin daha fazla yapılması gerekmekte olup, terör saldırısına maruz kalan kişilere yönelik tedavi edici ve koruyucu ruh sağlığı hizmetleri verilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Adölesan, Patlama, Anksiyete, Terör

**THE DETERMINATION OF HEALTHY LIVING
BEHAVIORS AND OBESITY OF NURSING
STUDENTS**

Halise TAŞKIN DUMAN Oktay YILDIZ

*Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık Bilimleri
Fakültesi*

htaskin@mu.edu.tr

16yildizoktay@gmail.com

Healthy lifestyle is defined as the control of all behaviors that affect an individual's health, and the selection of behaviors appropriate to their health status in managing their daily activities. Healthy lifestyle behaviors include adequate and regular exercise, balanced nutrition, health care, stress management.

The total average score of the students taken from the scale was found to be 122.13 ± 17.57 . From the subscales; the average score of self-actualization was 34.71 ± 5.65 , the average score of health responsibility was 23.97 ± 4.08 , the average score of interpersonal support was 19.32 ± 3.44 , the stress management average score was 17.86 ± 3.20 , the nutrition average score was 15.07 ± 3.00 and the exercise average score was 11.20 ± 3.03 . In the study, male students' health responsibility, exercise and stress management mean scores were higher than female students ($p < 0.05$). The mean scores of self-actualization, nutrition and interpersonal support scores of the students with nuclear families were found to be higher than the large and fragmented family type ($p < 0.05$). It was determined that the average of the students with monthly income status was higher than the other students ($p < 0.05$). 24.2% of the students were overweight. According to the results of the study, it was determined that body mass index of male students was more normal than female students ($p < 0.05$).

In the study, it was determined that the majority of the students did not exercise and exercise but the body mass index was normal and the scores of healthy life behaviors were found moderate.

Keywords: Healthy Life Style Behaviors, Obesity.

**A SIGNIFICANT PROBLEM THE ELDERLY IN
NURSING AND REHABILITATION CENTERS
FACE: SKIN DRYNESS**

Nazan KILIÇ AKÇA, Dilek EFE ARSLAN, Gökçen

AYDIN AKBUĞA

*Bozok Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik
Bölümü*

The changes observed in the skin in old age are thinning, coarsening, wrinkles, decrease in the elasticity of skin, brown spots and dryness.

This study is a descriptive study conducted to examine skin dryness, pH level, skin turgor and the contributing factors in the elderly staying in a nursing center.

The study population was composed of 53 elderly who stayed in a Rehabilitation and Nursing Center in a city center between March 1 and March 31, 2017. However, 50 elderly who met the participant selection criteria and who gave their consent to participate were included in the study. Elderly Information Form and devices that measure skin moisture and pH were used as the data collection tools. Man-Whitney u test, Kruskal Wallis and Spearman correlation test were used to analyze the data.

Skin turgor of the elderly in the study was 5.2 ± 1.5 seconds on average, while the pH level was 5.8 ± 1.0 and the rate of moisture was $24.4\% \pm 5.0$ on the top of the hand. It was also found that all the points on which measurements were performed were dry ($34.9\% \downarrow$). The results of the study revealed that the rate of arm dryness in the female elderly was higher compared to the male elderly and that skin turgor duration was longer in the elderly with cardiovascular diseases. The differences were found to be statistically significant.

These results indicate that caretakers must be given seminars on the importance of daily intake of water-fluid, making skin assessment at certain intervals and using appropriate moisturizers after bath in order to eliminate the risk of decubitus and dermatological problems associated with skin dryness in the elderly staying in rehabilitation centers.

Keywords: elderly, skin dryness, skin care, nursing

**DIYALİZ HEMŞİRELERİNİN İŞ GÜCÜ
VERİMLİLİĞİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER**

*Asiye KARÇKAY¹, Birsen
YÜRÜGEN², Yıldırım Beyazıt GÜLHAN²*

*1 Pamukkale Üniversitesi Denizli Sağlık
Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu*

*2 Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi*

Sağlık hizmetlerinde yaşanan yapısal ve teknik değişimler, gelişmeler ile bu değişimlere uyma zorunluluğu, yöneticilerin önemli görev ve sorumluluklarından birisidir. Hemşirelik hizmetleri; sağlık ekibi içerisindeki rolü ve hastanelerin kaliteli hizmet sunma başarısındaki etkileri gereği önemli bir konuma sahiptir. Sağlık sektöründe hemşirelik hizmetlerinin verimli ve etkin bir şekilde kullanılması zorunluluğunu ortaya koymaktadır. Hemşirelik hizmetlerinde, istenen verimliliğin elde edilebilmesi için mevcut sorunların belirlenmesi ve çözümlenmesi gerekmektedir.

Araştırma, Denizli ilindeki diyaliz merkezlerindeki hemşirelerin işgücü verimliliğine etki eden faktörleri belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak gerekli izinler alınarak 74 hemşirenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın verilerinin toplanmasında, demografik özellikleri ve profesyonel işlevleri içeren, hemşirelerin tanıtıcı ve mesleki özelliklerinden oluşan bilgi formu ile işgücü verimliliğine ilişkin 77 sorudan oluşan anket kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizi SPSS Windows 22 paket programı dahilinde ANOVA tek yönlü varyans analizi, t-Testi ve ki-kare testi ile sayı ve yüzdeler kullanılarak yapılmıştır (ki kare<0,05).

Çalışma sonuçları değerlendirildiğinde; çalışmaya katılanların %90,4'ü ücret artışı sağlanması ve eşit işe eşit ücret uygulanmasının işgücü verimliliğini artıracığını düşündüklerini belirtmişlerdir. Yeni işe alınan elemanların işe uygun olmamasının iş yükünü artırıp verimliliği düşürdüğüne katılımcıların %70,6'sı aynı cevabı vererek işe alınacak personelin nitelikli olmasının verimlilik açısından önemli olduğunu belirtmişlerdir. İşgücü verimliliği ile çalışanın hasta, hasta yakını ya da iş arkadaşı hakkındaki duygu ve düşünceleri arasında

yüksek düzeyde istatistiksel anlamlılık saptanmıştır (p=0,001)

Diyaliz hemşirelerinin görüşleri doğrultusunda, işgücü verimliliğini etkileyen en önemli faktörün ücret faktörü olduğu belirlenmiştir. Personel eksikliği, çalışanların işgücü verimliliğini olumsuz etkilemektedir. Hemşirelerin; ücret artışı, terfi sisteminde liyakate önem verilmesi, eleman ihtiyacının karşılanması, motivasyon artırıcı önlemler alınması, çalışma koşullarının ve ortamının iyileştirilmesi gibi konuların işgücü verimliliklerini arttırmada önemli buldukları saptanmıştır. Anahtar Kelimeler: Hemşire, İşgücü verimlilik, Diyaliz, Diyaliz hemşireleri

**SAĞLIK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN
ENGELLİ BİREYLERE YÖNELİK
TUTUM VE DAVRANIŞLARININ BELİRLENMESİ**

Derya ÖZLÜ* Melike YAZKAN* Serkan
KÖKSOY**

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık
Yüksekokulu*

*** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi*

DSÖ tanımına göre engelli birey; bir yetersizlik veya özür nedeniyle yaşa, cinsiyete, sosyal ve kültürel faktörlere bağlı olarak kişiden beklenen rollerin kısıtlanması veya yerine getirilememesi olarak tanımlanmaktadır. Engellilik durumu görme, işitme, konuşma, yürüme vb. gibi sınıflandırılabilir. Engelli bireylerin toplumun birer ferdi olduğu, gerekli eğitimleri aldıkları takdirde hayatlarına normal bir şekilde devam edebilecekleri bilinmektedir. Bu nedenle toplumun engelli bireyleri kabul etmesi ve onlara verilen her türlü imkânı desteklemesi gerekmektedir.

Toplumun dezavantajlı gruplarından engelli bireyler konusunda Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin bu bireylere yönelik tutum ve davranışlarının ölçülmesi amaçlanmıştır.

Araştırmamız kesitsel bir araştırmadır. Bucak Sağlık Yüksekokulu'ndaki öğrenciler evren olarak kabul edilmiştir. Bu bireylerin engelli bireylere yönelik tutum ve davranışlarını anlamak amacıyla yazarlar tarafından oluşturulan anket kullanılmıştır.

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

Çalışmamıza toplam 456 birey katılmıştır. Çalışmaya katılan bireylerin cinsiyet dağılımı kadın:%70.2 (n=320), erkek: %29.8 (n=136) olarak ölçülmüştür. Yaşları ortalaması 20.08±2.04 yıl olarak ölçülmüştür. Araştırmaya katılan bireylerin çevresinde engelli birey bulunma sıklığı %11 olarak ölçülmüştür. Örneklem grubunu engelli bireylere karşı korku ve anksiyete hissetme durumu %6.4 olarak ölçülmüştür. Katılımcıların gözlemine göre engelli bireylerin topluma kazandırmaya yönelik çalışma yapılması durumu %16.2 olarak ölçülmüştür. Engelli bireylerin engelli olmayan bireylerle birlikte eğitilmesi (entegrasyon) durumu, çalışmaya katılan bireyler tarafından %67.5 oranında desteklendiği gözlemlenmiştir.

kişinin engeli her ne olursa olsun toplumun bir parçası olduğu gerçeği katılımcılar tarafından benimsenmektedir. Ancak engelli bireylerin hayatlarını kolaylaştırmaya yönelik yapılan çalışmaların yetersiz olduğu kanaatine ulaşmış bulunmaktayız. Engelli bireylere yönelik olarak daha fazla toplumsal faaliyet gerçekleştirilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Engelli Bireyler, Farkındalık, Eğitim, Tutum

**THE VOICE DISORDER IN LOCAL ANESTHESIA
TOXICITY FOLLOWING EPIDUROSCOPY**

*Tire Y, *Mermer A

dryasintire@hotmail.com, aydinmer@yahoo.com

**Konya Public Hospitals Association, Health Sciences
University, Konya Meram Education and Research
Hospital, Konya, Turkey*

Local anesthetics are widely used in daily anesthesia practice.¹ The toxicity of the systemic infiltration of local anesthetics is rarely seen, but it can be potentially lethal as it causes seizures, arrhythmia, and cardiovascular collapse.² Epiduroscopy is commonly used for evaluation and treatment of low back pain. Saline with or without local anesthetic addition was used to visualize epidural space structure during this procedure.³

We aimed to present a rare case of voice disorder due to systemic toxicity caused by lidocaine during epiduroscopy.

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

A 43-year-old female patient with with a history of severe radicular pain and no significant past medical history presented originally for an elective epiduroscopy. The patient denied having any allergies, alcohol, tobacco or illicit drug use. On cardiovascular examination, she had regular rate and rhythm. Her respiratory, abdominal and neurological exam

was also unremarkable. Before epiduroscopy, the patient was sedated with 1 mg midazolam and 50 mcg fentanyl. 15 mg bupivacaine and 200 mcg fentanyl injected in the epidural space with caudal epidural injection. The procedure was performed by observing x-ray imaging of the radiocontrast substance in the epidural area. After the procedure, the patient was intubated about the development of extrasystole and respiratory apnea together with the voice disorder in the patient. Local anesthetics toxicity was suspected and an IV bolus of 1 mL/kg Intralipid 20%® was injected and repeated after 3 min (total of 100 mL). A continuous Intralipid infusion was started at a rate of 14 mL/min (0.25 mL _ kg_1 _ min_1). The patient regained consciousness within 5 min after the first lipid injection. After 30 min the voice disorder improved.

Interventional pain physicians must be cognizant that even with confirmatory epidural radiocontrast dispersion. There still may be inadvertent uptake of fentanyl and local anesthetic rostrally resulting in an unusual presentation of symptoms and potentially life threatening complications. In this sense, we hope that our colleagues will contribute to the treatment practices

Keywords: Local anesthesia toxicity, voice disorder, epiduroscopy.

**SON SINIF HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ
ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRELİKTE
GELİŞMELERE VE ARAŞTIRMALARA İLİŞKİN
FARKINDALIĞI VE TUTUMUNUN
İNCELENMESİ**

Benazir YILDIZ

Karabük Üniversitesi

Hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin araştırma yapma eğiliminin yükselmesi için öğrencilerin mezuniyet öncesinde araştırmalara karşı tutumlarının ve araştırma yapma durumlarının tespit edilmesi önemlidir.

Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin araştırma ve gelişmelere karşı tutum ve farkındalıklarının incelemek amacıyla gerçekleştirildi.

Batı karadeniz bölgesindeki 3 üniversitede öğrenim gören son sınıf hemşirelik bölümü öğrencileri (N=393) ile çalışma için Etik kurul izni, ilgili kurumlardan yazılı izinler ve öğrencilerin bilgilendirilmiş onamları alınarak yapıldı. Araştırma evreninin tamamına ulaşılması hedeflendi, örneklemini n=318 kişi oluşturdu (Katılım oranı %80,91). Araştırmada “Bilgi Formu” ve “Hemşire Öğrencilerin Hemşirelikte Gelişmelere ve Araştırmalara İlişkin Farkındalık ve Tutumu Ölçeği”nin Türkçe formu kullanıldı. Ölçeğin bu araştırmadaki Cronbach alfa katsayısı 0,91 oldukça yüksek bulundu. Verilerin analizinde frekans, yüzde, ortalama, standart sapma, karşılaştırmalarda Kruskal Wallis ve Mann Whitney-U testleri kullanıldı.

Bulgular Araştırma grubunun (n=318) yaş ortalaması 22,90±1,27 (Min=20-Max=31), %73,3’ü Kadın, çoğunluğu Anadolu ve Düz lise mezunu (sırasıyla %40,9; %30,2), %94’ü çalışmadığı ve %73’ü bitirme tezi yapmadığı, %34,9 literatür taramayı bildiği; %83,3 makale okuduğu; %13,5 araştırma yayınladığı; %4,1 bildiri sunduğu; %35,5 yayın takip ettiği bulundu.

Çalışma grubunun ölçekten aldığı madde puan ortalaması 4,14±0,55 olarak hemşirelikte gelişmelere ve araştırmalara ilişkin farkındalık ve tutumları yüksek düzeyde olumlu, puan ortalamaları kız öğrenciler lehine yüksek ve olumlu istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptandı (p<0.05). Literatür taramayı bilme, makale okuma, yayımlama, yayın takip etme, denek olma ve

bilimsel toplantılara katılma ile ilgili karşılaştırmalar istatistiksel olarak anlamlı (p<0.05), çalışmanın gerçekleştirildiği 3 üniversitenin puan ortalamaları, eğitim durumu, çalışma durumu, bitirme tezi yapma bildiri sunma durumu arasında ise istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı (p>0.05).

Çalışma sonucunda hemşirelik son sınıf öğrencilerinin gelişme ve araştırmalara farkındalık ve tutumları olumlu yönde yüksek, kız öğrencilerin daha olumlu tutuma sahip oldukları ve bölgedeki 3 üniversite arasında farklılık bulunmadığı saptandı.

Anahtar Sözcükler: Hemşirelik, Öğrenci, Araştırma, Farkındalık

BESİNSEL LİF KAYNAĞI: GIDA SANAYİ

ATIKLARI

Hacer Levent¹, Özge Algan Cavuldak², Emre Adıgüzel³

¹Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Karaman, Türkiye, hacerlevent@kmu.edu.tr

²Bülent Ecevit Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, Zonguldak, Türkiye, ozge.ac@beun.edu.tr

³Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Karaman, Türkiye, emreadiguzel@kmu.edu.tr

Gıda endüstrisinde, gıda işleme sürecinde ortaya çıkan yan ürünler gerek miktar gerekse bileşim bakımından oldukça önem arz etmektedir. Gıdaların üretimi sırasında büyük miktarlarda oluşan gıda atıklarının bir kısmı hayvan yemi, gübre gibi amaçlarla değerlendirilirken büyük bir kısmı da doğrudan doğaya atılarak çevre kirliliğine neden olmaktadır. Gıda endüstrisi atıkları, birçok sağlık avantajlarına sahip olan besinsel lifleri, biyoaktif bileşikleri (polifenoller, karotenoidler vb.), vitamin ve mineralleri içermekte ve bu atıkların imhası ile bu değerli besin maddelerinin kaybı da söz konusu olmaktadır.

Besinsel lifler, sindirim enzimlerine dirençli gıda bileşenleri olup insan ince bağırsağında sindirilmemekte ancak kalın bağırsakta kısmen ya da tamamen fermente olmaktadır. Besinsel liflerin, kalın bağırsakta kısa zincirli yağ asitlerinin üretimi, bağırsıklık sisteminin uyarılması, kolesterolü bağlama ve elimine etme, safra asitlerini

Abstract Book (Oral Presentation)

bağlama, sindirim sistemi yolu ile toksik maddelerin geçişini kolaylaştırma, gıdaların kalori yoğunluğunu ve glisemik indeksini düşürme, serbest radikalleri etkisiz hale getirme gibi sağlık avantajları vardır. Besinsel lifçe zengin gıdalarla beslenmenin, kolon kanseri, obezite, diyabet, kabızlık, divertikülit, hemoroit ve kalp damar hastalıkları riskini azalttığı yapılan çalışmalarla ortaya konmuştur.

Günümüzde kanser, obezite ve diğer sağlık sorunlarında meydana gelen artışlar, sağlıklı beslenme bilincinin gelişmesi ile fonksiyonel gıdalara olan ilgiyi de arttırmıştır. Gıda atıklarının değerlendirilmesi ile ekonomik kazanç sağlanması ve çevrenin korunması yanında gıda üretiminde çeşitlilik ve besinsel kaliteyi arttırmak üzere fonksiyonel katkı maddelerinin üretimi de gerçekleştirilmiş olacaktır. Besinsel lif açısından zengin gıda sanayi yan ürünleri arasında üzüm posası, kabuğu ve çekirdeği, elma posası ve kabuğu, turuncgil posası, buğday, pirinç, arpa ve yulaf kepeği, kavuzlu tanelerin kavuzları ve kırılmış taneleri, domates posası, kabuk ve çekirdeği, patates kabuğu vb. yer almaktadır.

Anahtar kelimeler: Gıda sanayi, atık, besinsel lif, fonksiyonel

ACIGÖL/DENİZLİ-TÜRKİYE MİKROFUNGUS ÇEŞİTLİLİĞİ

Selma KIRAC¹, Semra İLHAN²

¹*Pamukkale Üniversitesi, Denizli Sağlık Hizmetleri
Meslek Yüksek Okulu*

²*Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Edebiyat
Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Eskişehir*

Kendilerine özgü eşsiz doğaları ve çok çeşitli ortamlarda yaşamlarını sürdürebilme kabiliyetleri ile araştırmacılar için her zaman ilgi çekici olan funguslar, yeryüzünün hemen hemen her katmanında bulunarak ekosistemde oldukça geniş bir yayılım gösterirler. Hipersalin özelliğiyle ekstrem bir çevre olan Acıgöl, fungal biyoçeşitliliğin belirlenmesine yönelik bir çalışmaya konu olmamıştır. Bu nedenle bu çalışmada Acıgöl mikrofungus çeşitliliğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Fungusların biyoteknolojik uygulamalardaki önemi ve potansiyeli ile izole edildikleri çevrenin ekstrem özellikleri birlikte ele alındığında, yerli ve doğal

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

kaynaklar olan Acıgöl mikrofunguslarının izolasyonu ve muhafazası oldukça önem arz etmektedir.

Acıgöl su ve sediment örneklerinden mikrofungus izolasyonu, sayımı ve tanımlanması ile fungal çeşitliliğin ortaya konması amacıyla göl üzerinde belirlenen dört istasyondan Kış ve Bahar toplam 8 örnek alınmıştır. Mikrofungus izolasyonunda su örnekleri için membran filtrasyon, toprak örnekleri için toprağı seyreltme yöntemi kullanılmıştır. İzolasyon besiyeri olarak Rosebengal streptomisin Agar (RBA) ve göl suyu ile hazırlanmış RBA (RBAGS) kullanılmıştır. Türlerin tanımlanmasında klasik tayin yöntemi kullanılmıştır.

Acıgöl su ve sediment örneklerinden sıklıkla izole edilen cinsler *Alternaria*, *Aspergillus*, *Cladosporium* ve *Penicillium* şeklinde sıralanmaktadır. Bunlardan başka steril misel ve henüz tanımlanması yapılamayan türlere de rastlanmıştır.

Bu çalışma Acıgöl'den izole edilen türlerin büyük bir kısmının tuzlu çevrelerin daimi üyeleri olduğunu göstermiştir. Tuzlu ortama adapte olmuş türlerin *Penicillium*, *Aspergillus*, *Alternaria* ve *Cladosporium* cinslerine ait olduğu ve bu türlerin Acıgöl mikrobiyotasında yüksek sıklıkla temsil edildiği anlaşılmıştır.

Acıgöl mikrobiyotasının kapsamlı bir şekilde ortaya çıkarıldığı ilk çalışmadır.

Anahtar Kelimeler: Acıgöl, hipersalin, mikrofungus, biyoçeşitlilik, halotolerant/halofilik

EVALUATION OF UNIVERSITY STUDENTS' AWARENESS, ATTITUDE AND BELIEFS TOWARDS TRADITIONAL AND COMPLEMENTARY MEDICINE PRACTICES

*Mehmet ÖZKESKİN¹ PhD, PT, Begüm
SARIPINARLI¹ MSc, PT, Fadime KÜÇÜK¹ PHD, PT*

¹*Okan University Faculty of Health Sciences Department
of Physiotherapy and Rehabilitation (34959 Akfırat-
Tuzla/İSTANBUL/TÜRKİYE)*

mehmet.ozkeskin76@gmail.com

Complementary and Alternative Medicine (CAM) practices in the world and in our country are being used with modern medical approaches to support patient treatment. In the literature, the evidence-based studies

related to these applications are inadequate. Although some accepted practices in physiotherapy and rehabilitation training are included in the curriculum, they are usually given courses after graduation.

To observe the physiotherapy and rehabilitation students' awareness, attitudes and beliefs about CAM practices.

Survey including CAM related questionnaires has applied to the students.

95 students whose mean of age was 22.15 ± 1.64 years included to the study. 48% of the students stated that they had CAM knowledge, 48% not applied correctly, 46.3% could be used in combination with physiotherapy, 83.8% needed more information in undergraduate education, 56.7% were not evidence based, 68.4% 'in modern medicine', 82.1% of the patients' expectations indicated that their health beliefs should be integrated into the treatment process. The students mostly want to receive education of manual therapy, kinesiology and chiropractic. It has been determined that students are generally aware of CAM and they want to be trained for some CAM applications. We also believe that, in the context of holistic patient care, some movement and exercise-based practices should be included in the physiotherapy program and that evidence-based studies of the field should be increased.

Key words: Complementary and Alternative Medicine; Physical therapy and rehabilitation; Awareness, Attitude, Belief

**HASTANE ÖNCESİ ACIL SAĞLIK
HİZMETLERİNDE SAĞLIK ÇALIŞANLARININ
ÇALIŞMA KOŞULLARINDA
KARŞILAŞABİLECEĞİ RİSK FAKTÖRLERİ**

Gamze KÖSE*, Mümin POLAT**

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Enstitüsü Sağlık ve Biyomedikal Bilimler AD*

***Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü*

gamzekose@ogr.mehmetakif.edu.tr /
mpolat@mehmetakif.edu.tr

Hastane öncesi acil sağlık çalışanları günlük yaşamın rutinini bozan hastalık ya da afet durumunda olay yerine giderek tıbbi bakımı başlatan ekiplerdir. Bu meslek grubu

çalışanlarının afet ve acil durum anlarında çalışma yüklerinde artış olmakla birlikte günlük çalışma koşulları da oldukça yıpratıcıdır. Bu çalışma ile hastane öncesi acil sağlık çalışanlarının gerek afet ve acil durum anlarında gerekse günlük çalışma süreçleri içerisinde maruz kaldıkları riskler ve alınabilecek önlemlerle ilgili öneriler derlenmiştir. Yurt dışında yüksek 2 meslek grubunda olan çalışanları ülkemizde tehlikeli sınıfta yer almakta ve biyolojik, ergonomik, fiziksel ve çevresel riskler başta olmak üzere birçok riskle karşı karşıya kalmaktadır. Uzun çalışma saatlerine bağlı olarak nörolojik ve kardiyovasküler riskler gibi doğrudan çalışanın sağlığını tehdit eden durumlardandır. Kişisel koruyucu donanımların kullanımının yaygınlaştırılması çalışanın performansını doğrudan etkileyecek ve bu tür risklerin azaltılmasına katkı sağlayabilecektir. Çalışma ortamında hekime ve sağlık çalışanlarına yönelik şiddet son yıllarda artış göstermektedir. Sağlık kurumunda çalışmak diğer iş yerlerine göre şiddete uğrama yönünden daha risklidir. Bu konuda yürütülmüş çalışmaların bulguları da sağlık alanında ortaya çıkan şiddetin diğer iş yerlerine göre oldukça fazla olduğu gerçeğini doğrulamış ve bu olayların sadece yaralanma gibi ciddi olanlarının şiddet olarak algılandığı, çok azının kayda alındığını göstermiştir. Hastalar kadar hasta yakınlarının da sağlık çalışanlarına şiddet uygulama eğiliminde oldukları görülmüştür. Sözel şiddetin sıklığı fiziksel şiddetten daha fazladır. Şiddet en sık acil servislerde, ikinci sıklıkta da psikiyatri kliniklerinde sergilenmektedir. Şiddete uğrayan sağlık çalışanlarında şiddetin ardından anksiyete ve huzursuzlukta artış gibi psikolojik etkiler görülmektedir. Gerek sağlık hizmetindeki hızlı değişimler gerek yasal uygulamalardaki eksiklikler çalışan güvenliği sağlama konusunda boşluklar bırakmaktadır. Güvenli ortamın sağlanmasında çalışanların eğitimi, mevzuatların düzenlenmesi, yöneticilerin üzerine düşen görevler gibi çok yönlü konular olmakla birlikte yasal düzenlemelerin de gerektiği kaçınılmazdır.

Anahtar Kelimeler; Hastane Öncesi Sağlık Çalışanı, Mesleki Risk, Şiddet, Önleme

**HEMŞİRELİK VE EBELİK SON SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN
ALTERNATİF/TAMAMLAYICI TEDAVİ
YÖNTEMLERİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN VE
DÜŞÜNCELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**
NİHAL ALOĞLU¹, RÜMEYSA PAK¹

¹Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık
Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü. Kahramanmaraş/
Türkiye ¹Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü.
Kahramanmaraş/ Türkiye

nihaleess@hotmail.com

rumeysapak412@gmail.com

21.Yüzyılda toplumumuzu oluşturan birçok birey hastalıkları önlemek, sağlığını korumak hatta hastalık durumlarında bakım ve tedaviyi desteklemek amacı ile alternatif ve tamamlayıcı tedavi yöntemlerini kullanmaktadır. Toplumun sağlık gereksinimlerini karşılamak olan sağlık bakım profesyonellerinin ve sağlık ekibi üyesi olarak hemşirelerin bu konuda bilgi sahibi olmaları zorunluluk haline gelmiştir.

Araştırma Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik ve Ebelik son sınıf öğrencilerinin Alternatif/Tamamlayıcı Tedavi Yöntemleri Bilgi Düzeylerini ve Düşüncelerini değerlendirmek amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmış ve yürütülmüştür.

Araştırmanın evrenini Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik(N=80) ve Ebelik(N=53) bölümünde okuyan 133 son sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmaya katılmayı kabul eden ve araştırmanın yürütüldüğü (1Mart- 1Haziran 2018) tarihlerde okula devam eden 101 öğrenci araştırmanın örneklemi oluşturmuştur ve çalışma kesitsel olarak planlanmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından bilimsel kaynaklar desteğiyle hazırlanan anket formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 16.0 bilgisayar paket programında değerlendirilmiştir.

Öğrencilerin %84.2'si kadın, %15.8'i erkek, %63.4'ü 20-22 yaş aralığında, ailesinde kronik hastalık bulunanlardan en fazla %34.7'si astım hastası, %26.7'si diyabet hastasıdır. Katılımcıların %79.2'sinin alternatif tedavi hakkında bilgisi olmakla birlikte %43.6'sının alternatif tedaviyi daha önce kullanmış olduğu saptanmıştır.

Alternatif tedaviyi daha önce kullananlar arasında %47.07'si hemşirelik öğrencisi olmakla birlikte %44.4'ü ebelik öğrencisidir. Alternatif tedavi yöntemlerinin etkililik durumlarını incelediğimizde ise %40.6 dua, %32.7 masaj, %27.7 aromaterapi, %25.7 akupunktur ve %21.8 hacamatın etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırma sonucunda öğrencilerin alternatif ve tamamlayıcı tedavi hakkında bilgi sahibi oldukları ancak uygulayıcı olmadıkları görülmüştür. Sağlık bakanlığının alternatif tedavinin yasallaşması ve yaygınlaşması (RG27.10.2014 sayı 29158 Geleneksel ve tamamlayıcı tıp uygulamaları yönetmeliği) konusundaki çalışmaları 2014 yılından bu yana uygulanmakta olup sağlık çalışanlarının büyük bir kısmını oluşturan hemşirelik ve ebelik mesleği öğrencilerinin bu konudaki bilgi yetersizliği oldukça düşündürücüdür. Hastanelerin yoğunluğu ve gereksiz ilaç kullanımının oldukça arttığı son zamanlarda ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin alternatif tedavi yöntemlerinin ders müfredatının içerisine konulması önerilmektedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Alternatif Tedavi, Tamamlayıcı Tedavi, Öğrenciler

**ACİL YARDIM VE AFET YÖNETİMİ BÖLÜMÜ
MEZUNLARININ İŞ VE KARIYER İMKÂNLARI**

*Mine ALTINKAYNAK, Ayşe İSKENDER

* Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü

Üniversitelerin Sağlık Bilimleri Fakülteleri/Yüksekokullarında bulunan Acil Yardım ve Afet Yönetimi lisans programlarından mezun olan; afet ve acil durumların yönetilmesine ilişkin temel bilgi ve becerileri almış, hazırlık ve zarar azaltma faaliyetlerini organize eden, baskı altında mevcut kaynakları doğru kullanabilen, müdahale aşamasında hastane öncesi alanda arama, kurtarma, tıbbi müdahale ve tıbbi tahliye işlemlerini organize eden ve yöneten, görev aldığı kurumların acil yardım ve afet yönetimi ve eğitimi ile ilgili iş ve eylemlerini sevk ve idare eden profesyonel sağlık meslek mensubudur. Bölüme öğrenci alımı ilk kez 2005 yılında Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu tarafından başlamıştır. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Gümüşhane Üniversitesi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Mustafa Kemal

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Namık Kemal Üniversitesi Biruni Üniversitesi (Vakıf), Girne Amerikan Üniversitesi, Yakın Doğu Üniversitesi bünyesinde yer “Acil Yardım ve Afet Yönetimi” bölümleri eğitim öğretimlerine aktif olarak devam etmektedir. Bölümün çalışma alanları ve iş bulma olanakları; Afet ve Acil Durum Başkanlığı (AFAD), Afet ve Acil Durum Eğitim Merkezi (AFADEM), İl Afet ve Acil Durum Müdürlükleri, Sağlık Bakanlığı Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde yer alan ilgili tüm birim ve şube müdürlüklerinde (Özellikle Afet ve Acil Durum Yönetimi Daire Başkanlığı bünyesinde), Kamu ve Özel Hastaneler bünyesinde, Büyükşehir Belediyelerinde Afet Koordinasyon Merkezi (AKOM), İtfaiye Daire Başkanlıkları, Ambulans Hizmetlerinde, Belediyeler bünyesindeki İtfaiye Müdürlüklerinde, Kamu teşkilatlarında yer alan afet ve acil durumların koordinasyon ve yönetiminin gerçekleştiği Komuta Kontrol Merkezlerinde (112 KKM, İtfaiye Teşkilatları, SAKOM: Sağlık Afet Koordinasyon Merkezleri vb.), Afet ve acil durumlarla ilgili sivil toplum örgütlerinde, Uluslararası kuruluşların afet ve acil yardım ile ilgili birimlerinde (Birleşmiş Milletler, Dünya Sağlık Örgütü vb.), Türk Kızılayı’nın başta Afet Operasyon Merkezi (AFOM) olmak üzere afetlerle ilgili diğer tüm birimlerinde ve Pedagojik Formasyon eğitimi alan mezunlar Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı okullarda öğretmen olarak çalışabilmektedir. Bölüm mezunları çalıştıkları kurumlarda bulunan birim sorumlulukları, şube müdürlükleri gibi pozisyonlara yükselebilir. Kurumların merkez teşkilatlarında görev alan (AFAD, Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü gibi) kişiler kurumların şube müdürlükleri, daire başkanlıkları gibi üst düzey pozisyonlarda görev alabilir. Bununla birlikte mezunlar; Afet Yönetimi, Afet Eğitimi ve Yönetimi yüksek lisans programlarının yanı sıra Halk Sağlığı, Fizyoloji, Anatomi, Sağlık Yönetimi, Kamu Yönetimi gibi ilgi alanlarına göre çeşitli alanlarda yüksek lisans ve doktora yapabilmektedir. Sonuç olarak, mezun olan öğrencilerin iş ve kariyer imkanları oldukça geniştir. İlerleyen yıllarda bölümün ve mezunlarının gerek istihdam gerekse akademik kariyer olarak önemli tercih odaklarından biri olacağını düşünmekteyiz.

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

Anahtar Sözcükler: Acil Yardım ve Afet yönetimi
Bölümü, iş imkanları, kariyer gelişimi

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İŞ YAŞAMINA
İLİŞKİN KAYGI DÜZEYLERİNİN
BELİRLENMESİ**

Ayşe KUZU

Bülent Ecevit Üniversitesi

Üniversite eğitiminin en önemli fonksiyonlarından biri gençlere bir meslek ve iş kazandırmaktır. Ancak Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2016 verilerine göre üniversitede önlisans eğitimi alan genç bireylerin %16.8’si; lisans düzeyinde eğitim alanların ise % 13.3’ü işsizdir. Bir işe sahip olmanın ya da çalışma yaşamında olmanın getirdiği kazanımlardan yoksun olmak ya da yoksun olma endişesi bireylerin ruh sağlığını önemli ölçüde etkilemektedir.

Bu çalışma üniversite son sınıf öğrencilerinin gelecek ve iş yaşamına ilişkin kaygı düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Tanımlayıcı olarak planlanan bu çalışmanın evrenini Bülent Ecevit Üniversitesi Farabi Kampüsü’nde eğitim veren fakültelerin 4. sınıfında öğrenim gören 1143 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem sayısı %80 güç ve 0.05 anlamlılık düzeyi için GPower3.0.10 programı kullanılarak hesaplanmış ve 506 olarak bulunmuştur. Örneklem sayısı tabakalanarak her fakülteden çalışmaya alınacak öğrenci sayısı belirlenmiştir. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu; Spielberger ve arkadaşları (1970) tarafından geliştirilen Durumluk ve Sürekli Kaygı Envanteri kullanılmıştır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin % 56.1’i kadın, % 43.9’u erkek, % 81.2’si 20-24 yaşındadır. Öğrencilerin % 72.1’si eğitim aldığı bölümünden memnun olduğunu; %71.9’u mezun olduğu alanda iş bulabileceğini; % 35.6’sı işsizlik kaygısı yaşadığını; %85.2’si iş bulma konusunda ailesine karşı sorumlu hissettiğini; %44.9’u işsizliğin sosyal hayatını olumsuz etkileyeceğini ve % 41,9’u işsizliğin utanılacak bir durum olduğunu düşünmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin durumluk kaygı ölçeği puan ortalamaları $\bar{X}=46.88\pm6.01$ ve sürekli kaygı puan ortalamaları $\bar{X}=46.23\pm7.32$ ’dir. Öğrencilerin gelir durumu ile durumluk kaygı puan ortalamaları

arasında anlamlı fark bulunurken ($p<0.05$); diğer sosyodemografik özellikler ve işsizliğe ilişkin düşünceler ile durumluk ve sürekli kaygı puanları arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Bu çalışmanın sonuçları üniversite son sınıf öğrencilerinin orta düzeyde kaygı yaşadığını göstermektedir. Öğrencilerin büyük bölümü mezuniyet sonrasında iş bulabileceğini düşünmektedir. Ancak beklenilenin aksine işsizlikle ilgili olumsuz düşünceye sahip öğrencilerin kaygı düzeylerinde gruplararası anlamlı fark bulunmamıştır. Bu sonuç üniversite son sınıf öğrencilerinin eğitim yaşantısının devam etmesi, işsizlik deneyimi yaşamamış olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Üniversite öğrencileri, işsizlik, kaygı

KAVRAM HARİTALARININ KULLANIMININ ÖĞRENCİLERİN BASINÇ ÜLSERLERİ KONUSUNDAKİ BAŞARISINA VE ÖĞRENMENİN KALICILIĞINA ETKİSİ

Rümeysa YILDIZ

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Kavram haritaları, bireylerin önceden edindikleri bilgilerle yeni öğrendikleri arasında köprü oluşturan, zihinlerinde kavramları nasıl ilişkilendirdiğini gösteren şemalar olarak tanımlanmaktadır.

Araştırma, kavram haritası ile hazırlanan “Basınç Ülserleri” konusunun öğrencilerin öğrenme düzeyine ve öğrenmenin kalıcılığına etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini, 2014–2015 Eğitim Öğretim yılında Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü birinci sınıfta öğrenim gören toplam 135 öğrenci, örneklemini ise; araştırma kriterlerine uyan, çalışmanın yapılacağı tarihte sınıfta hazır bulunan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 120 (67 deney, 53 kontrol) öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada veriler, “Tanıtıcı Özellikler Formu”, “Başarı Testi” ve “Görüş Formu” ile toplanmıştır. Araştırma kapsamında, araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan iki saatlik ders içeriği deney grubuna kavram haritaları

ile, kontrol grubuna ise sunuş yolu ile aktarılmış; araştırmacı tarafından geliştirilen başarı testi ders anlatımından önce ön test olarak, ders anlatımının hemen ardından son test olarak ve ders anlatımından dört hafta sonra kalıcılık testi olarak uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı ve yüzde, Mann Whitney U Testi, Wilcoxon Testi, Kruskal Wallis H Testi ve Bağımsız-T Testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, ön test puanı bakımından, deney ($\bar{X}=34\pm10$) ve kontrol ($\bar{X}=31.8\pm11.8$) grupları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı ($p>0.05$); son test ve kalıcılık testi puanları bakımından, deney grubu öğrencilerinin son test ($\bar{X}=78.2\pm12.2$) ve kalıcılık testi ($\bar{X}=64.1\pm14.1$) puan ortalamalarının kontrol grubu öğrencilerinin son test ($\bar{X}=69.7\pm13.6$) ve kalıcılık testi ($\bar{X}=58.7\pm12.6$) puan ortalamalarına oranla anlamlı derecede yüksek olduğu ($p<0.05$) bulunmuştur. Ayrıca deney grubunda yer alan öğrencilerin çoğunluğunun kavram haritası ile ilgili olumlu görüşlere sahip olduğu belirlenmiştir. Literatürde yapılan çalışmaların sonuçları ile araştırma bulgularımız benzerlik göstermektedir. Araştırmamızın sonucuna göre, her iki yöntemde de öğrencilerin başarıları artmıştır. Ancak, kavram haritalarının başarıyı arttırmada daha etkili olduğu sonucu dikkat çekici bir bulgudur. Kavram haritalarının hemşirelik eğitiminde aktif bir öğretme yöntemi olduğu ve sunuş yolu ile eğitim yöntemi ile karşılaştırıldığında öğrenmeyi artırdığı söylenebilir. Anahtar Kelimeler: Basınç ülserleri, başarı, hemşirelik eğitimi, kavram haritası, sunuş yolu ile eğitim.

PREOPERATIVE PSYCHOLOGICAL PREPARATION IN CHILDREN: CURRENT APPROACHES

Bilgen Arkan* Feyza Bülbül*

** Usak University School of Health*

Preoperative period is a stressful process for children and families. Providing psychological preparation for children during this period is important in order to reduce anxiety before surgery, provide adjustment and prevent negative consequences after the operation. Psychological

preparation of children differs from adults. The aim of this study is to compile behavioral methods used for providing psychological preparation in compliance with developmental period of children during the preoperative period, in consideration of current approaches.

Ebscohost, Google Academic and Pubmed databases were scanned using the keywords "baby, child, adolescent, surgery, psychological preparation".

This process including children is approached in two ways as pharmacological and behavioral methods. Pharmacological methods include preoperative premedication. Behavioral methods include familiarizing parents and children with the hospital and operating room, therapeutic activities, reading books, drawing, child and parents remaining together during premedication, use of toys and visual tools as videos or tablets.

It is important that the behavioral methods used in pre-operative psychological preparations are applied to children's age groups. Nurses should be conscious of characteristics of child development and provide a pre-operative nursing intervention in accordance with the development.

Keywords: Baby, child, adolescent, surgery, psychological preparation.

ANNELERİN EMZİRMEYİ SONLANDIRMAK İÇİN TOPLUMDA VAR OLAN YÖNTEMLERİ DUYMA VE KULLANMA DURUMLARI

İlknur YILDIZ¹, Zehra GÖLBAŞI²

¹ *Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Hemşireliği Anabilim Dalı, Sivas,
ilknuryildiz@yahoo.com.tr*

² *Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü Kadın Sağlığı ve Hastalıkları
Hemşireliği Anabilim Dalı, Sivas,
zehragolbasi@gmail.com*

Bu çalışma emzirme deneyimi olan annelerin yaşadıkları bölgede emzirmeyi sonlandırma sürecinde kullanılan geleneksel yöntemleri duyma ve kullanma durumlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu araştırma ile emzirmeyi sonlandırma sürecinde kullanılan yöntemlerin hem anne hem de çocuk sağlığı açısından ortaya koyduğu olumsuz etkiler değerlendirilebilecek ve sonuçlar bu konuda hazırlanacak

eğitim içeriklerinin belirlenmesinde yol gösterici olabilecektir.

Tanımlayıcı tipteki araştırma Sivas il merkezinde bulunan üç Aile Sağlığı Merkezi'nde yürütülmüştür. 01.12.2017-28.02.2018 tarihleri arasında ASM'lere başvuran, evli ve emzirme deneyimi olan 241 kadın araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Veriler araştırmacılar tarafından oluşturulan Tanıtıcı Bilgi Formu ve Emzirmeyi Sonlandırma Yöntemlerini Belirleme Formu ile toplanmıştır. Elde edilen veriler, SPSS for Windows 22.0 paket programı kullanılarak değerlendirilmiş; sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma ile gösterilmiştir.

Kadınların yaş ortalaması 36.02 (8.07) olup %48.1'i ilköğretim mezunu, %93.4'ü çalışmamakta ve %89.6'sı il merkezinde yaşamaktadır. Kadınların gebelik, doğum ve yaşayan çocuk sayısı ortalaması ise sırasıyla 3.70 (SD=2.06), 3.07 (SD=1.53) ve 2.98 (SD=1.39) dir. Kadınların emzirmenin sonlandırılması sürecinde kullandıkları yöntemleri duydıkları yöntemler incelendiğinde ilk sıralarda memeye salça sürmek (%72.2), biber sürmek (%64.3), emzik kullanmak (%50.6), biberon kullanmak (%46.9), memeye saç sürmek (%41.9), çocukla aynı odada yatmak (%26.6) ve çocuğu geçici olarak başka bir eve göndermek (%20.3) gibi uygulamaların yer aldığı belirlenmiştir. Kadınların emzirmeyi sonlandırma sürecinde kullandıkları yöntemler incelendiğinde ise ilk sıralarda biberon kullanmak (%44.4), meyve suyu vererek oyalamak (%39.8), emzik kullanmak (%38.6), bu süreçte katı gıdaları artırmak (%38.6), memeye salça sürmek (%27.4), gibi yöntemlerin bulunduğu belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; emzirmeyi sonlandırma sürecinde kadınların duydıkları ve kullandıkları yöntemlerin "çocuğu memeden uzaklaştıracak bazı maddelerin memeye sürülmesi", "çocuğun biberon ve emzik gibi meme yerine geçecek araçlarla ya da bazı besinlerle oyalanması" ve "çocuktan uzaklaşma" başlıkları altında toplandığı görülmüştür. Buna göre emzirmeyi sonlandırma sürecinin hem çocuk hem de anne için sağlıklı geçirilmesi için kadınların hemşirelerin eğitim ve danışmanlığına gereksinimi olduğu söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Emzirmenin Sonlandırılması, Geleneksel Yöntemler, Anne.

**BAĞIRSAK MİKROBİYOTASININ DEPRESYON
ÜZERİNDEKİ ROLÜ**

Ayşegül ŞAKLAR

*Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik
Bölümü, Öğrenci Hemşire*

e-posta: aysegl_-94@hotmail.com

Son yıllarda mikrobiyota/mikrobiyom terimleri sıklıkla kullanılmaktadır. Mikrobiyota; insanlarla birlikte yaşayan özel türlerin tamamını, mikrobiyom ise kommensal olarak yaşayan mikroorganizmaların genlerini ifade etmektedir. Yapılan çalışmalar; genom olarak üstünlükleri olduğu gibi, insan vücudundaki mikroorganizma sayısında yaklaşık olarak 10 kat fazla olduğunu ortaya koymuştur. Yani insan %10 insan ve %90 mikrobiyal hücrelerin birleşiminden oluşan bir süperorganizmadır. İnsan mikrobiyotasının başta sindirim sistemi olmak üzere deri, genitouriner sistem ve solunum sisteminde kolonize olmuştur. Sindirim sistemi, çok geniş yüzey alanı ve mikroorganizmalar için zengin besin öğeleri içermesi nedeniyle kolonizasyon için uygun bir ortam oluşturmaktadır. Bağırsaklarda yaşayan bu mikroorganizmaların bağırsak epitel ve bağırsak sistemi hücreleri ile iletişim içinde olduğu, bu iletişim sayesinde başta otoimmün hastalıklar olmak üzere nöropsikiyatrik ve metabolik pek çok bozukluğun oluşmasında birebir rolü olduğu düşünülmektedir.

Bu derleme ;Bağırsak mikrobiyotası ve depresyon üzerine etkisini ortaya koymak amacıyla yazılmıştır.

Derlemede ;Türkçe ve İngilizce literatürde bağırsak mikrobiyotası ve bakterilerin insan sağlığı ve depresyon üzerindeki etkilerini araştıran çalışmalar incelenmiş ve konuyla ilgili bilgiler sunulmuştur.

Literatürde yer alan çalışmalarda; bir deneyde Lactobacillus rhamnosus verilen farelerde, stres ve anksiyeteye neden olan homon kortikosteron seviyelerinin düştüğü görülmüştür. Ayrıca Lactobacillus rhamnosus verilen farelerde gözlenen bir diğer durum ise bu farelerin diğerlerinden daha inatçı yapıya sahip olduğu gözlenmiştir. En çarpıcı sonuçlar ise şu deneyle saptanmıştır; yüksek yağlı diyetle elde edilen anksiyete benzeri davranış 21 gün Lactobacillus helveticus verilmesiyle önlenirken IL-10 yoksunu farelerde aynı

uygulama yapıldığında anksiyetede değişiklik elde edilememiştir. Bu bulgu bağırsak beyin aksında immun düzenlemenin rolünü ortaya koymuştur. Lactobacillus farciminis verilmesinin farelerde strese HPA eksen cevabını (plazma adrenokortikotropin hormon (ACTH), kortikosteroid düzeyi, kortikotropin salgılayıcı hormon (CRH) düzeylerini) düşürdüğü görülmüştür. Klinik çalışmalarda bacterioides ailesi depresyonla ilişkili bulunmuştur. Sağlıklı bireylerde probiyotik bakterilerle fermante edilmiş sütler duygusal merkezler üzerine olumlu etki etmektedir. Tillisch ve arkadaşlarının çalışması probiyotikler ile sağlıklı beyin işlevleri arasındaki ilişkinin fMRG (fonksiyonel manyetik rezonans görüntüleme) kullanılarak incelendiği tek çalışmadır. Berk ve arkadaşları depresyonda kronik, düşük düzeyli bir inflamatuvar durumun bulunduğunu, bunun da bağırsak permeabilite bozukluğu ile ilişkili olabileceğini belirtmiştir. Sağlıksız beslenme ve depresyon arasındaki anahtar rolün mikrobiyota olduğu düşünülmektedir.

Yapılan çalışmalarda; klinik gözlemler ve hayvan deneyleri beyin ile bağırsak arasında güçlü bir bağlantı olduğu yönünde çok sayıda kanıt ortaya koymuştur. Bu bağlantı intrauterin dönemde kurulup yaşam boyu etkisini sürdürmektedir. Bu nedenle sağlıklı bağırsak mikrobiyotasının düzenlenmesi depresyon ve psikiyatrik birçok hastalığın kontrolünde güncel bir tedavi alternatifidir. Yakın bir gelecekte mikrobiyota bir belirteç olarak tanı ve tedavi yöntemi olarak çıkması beklenmektedir.

AnahtarKelimeler:

Mikrobiyota, depresyon, mikroorganizma,
bağırsak

The role of intestinal microbiotics on depression

In recent years, the term microbiota / microbiomics has been frequently used. Microbiota refers to the entirety of specific species living together with humans, and microbiomics refers to the genes of microorganisms that live commensally. human being is a superorganism composed of 10% human and 90% microbial cells. It is colonized in the skin, genitourinary system and respiratory system, especially the digestive system of human microbiota. The digestive system is a suitable

Abstract Book (Oral Presentation)

environment for colonization because of its large surface area and rich nutrients for microorganisms. It is known that these microorganisms living in the gut communicate with the intestinal epithelium and intestinal system cells. Thanks to this communication, it is possible to prevent neuropsychiatric and metabolic diseases it is thought to play a role in the formation of many disorders.

This review was written to reveal the effect of intestinal microbiota and depression.

In the study, studies investigating the effects of intestinal microbiota and bacteria on human health and depression in Turkish and English literature were examined and information on this topic was presented.

Studies in the literature have shown that homozygous corticosterone levels that cause stress and anxiety have fallen in rats given *Lactobacillus rhamnosus* in one experiment. In addition, it has been observed that other mice in *Lactobacillus rhamnosus* mice have more stubborn structure than the others. ; anxiety-like behavior with the high fat diet was prevented by administration of *Lactobacillus helveticus* for 21 days, but no change in anxiety was obtained when the same treatment was administered in IL-10-deficient mice. This finding has shown the role of immunostaining in the intestinal brain. *Lactobacillus falciminis* administration has been shown to reduce the strase HPA axis response (plasma adrenocorticotropin hormone (ACTH), corticosteroid level, corticotropin releasing hormone (CRH) levels) in mice. In clinical trials, the bacterioides family was associated with depression. Milks fermented with probiotic bacteria in healthy individuals have a positive effect on emotional centers. The study by Tillisch et al. Is the only study of the relationship between probiotics and healthy brain functions using fMRG (functional magnetic resonance imaging). Berk et al. Reported that a chronic, low-grade inflammatory condition is present in depression, which may be related to intestinal permeability impairment. A key role between unhealthy nutrition and depression is thought to be microbiota.

In the works done; clinical observations and animal experiments have shown that there is a strong link between the brain and the intestine. The link is established in the intrauterine period and continues to be

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

life-long. For this reason, regulation of healthy intestinal microbiota is a current treatment option for controlling many diseases of depression and psychiatry. It is expected to emerge as a diagnostic and therapeutic method as a microbiota marker in the near future.

KEYWORDS: Microbiota, depression, microorganism, intestine

BİR ENDODONTİSTİN MALPRAKTİS KORKUSU

Gürsoy Emek Burçak, Keçeci Ayşe Diljin

Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Endodonti AD

Dünya Tabipler Birliği 1992’de; malpraktisi “hekimin tedavi sırasında standart uygulamayı yerine getirmemesi, beceri eksikliği veya hastayı tedavi etmemesi ile oluşan zarar” şeklinde tanımlamıştır. Günümüzde endodontiyi içeren malpraktis iddialarının sayısında bir artış vardır.

Bu sunumun amacı, endodontide malpraktisin en yaygın nedenlerini tartışmak ve hata riskini en aza indirebilmek için uygulama sırasında alınabilecek önlemler ile yasal yükümlülükleri, vaka örnekleri ve literatür ışığında sunmaktır.

Bugüne kadar endodonti alanındaki etik, komplikasyon ve malpraktis kavramlarını irdeleyen çalışmalarla ilgili bir literatür taraması yapılmıştır. Olgu raporları, derlemeler, anket çalışmalarından ve kendi kliniğimizden örnekler sunulmuştur.

Endodontistlere açılan davalarda suçlamaların sebebi genellikle başarısız tedavi, tedavi standardının karşılanamaması, kırık aletler, yanlış dişlerin tedavisi, parestezi, yaralanmayı önlemek için yetersiz önlemler ve en önemlisi hastanın bilgilendirilmemesi olarak tespit edilmiştir. Rubber-dam kullanılmaması kabul edilemez bir durumdur; çünkü alet yutulması veya aspirasyonu gibi hayati tehlikeye varan bir sonuç yaratabilir. Alet kırılması da genellikle tedavi kalitesini etkileyen, istenmeyen bir olaydır ve önlem alınmadığında malpraktise dönüşebilir. Soracağımız soru, “Alet aşırı kullanım nedeniyle mi kırıldı, yoksa hatalı mı üretildi?” olmalıdır. Kusurlu üretim kanıtlanabilirse, sorumluluk üreticiye kayabilir veya paylaşılan bir sorumluluk olabilir. Bir başka tartışma konusu kanal dolgu maddesinin sonlanma noktasıdır. Normal sınırlarda taşkın dolum genellikle

savunulabilir, ancak aşırı taşkınlik savunulamaz. Taşkın dolum sonucunda inferior alveoler ve/ veya mental sinirlerde geri dönüşümsüz parestezi riski vardır. Özellikle dişle ilişkili bir periapikal lezyon radyografik olarak belirgin olduğunda çok kısa dolumların savunulması zordur. Her kronlanacak dişe profilaktik endodontik tedavi öneren bir anlayış Hipokrat'ın "primum non nocere" (öncelikle zarar verme) yeminini de etik açıdan ihlal etmektedir.

Endodontide komplikasyon ve malpraktis kavramları kesin sınırlarla birbirinden ayrılmıyor gibi gözükse de, gerekli önlemler alınmazsa hekim hatalı konuma düşer. Rubber-dam kullanımı, kullanılan malzemelerin yüksek standardı, doğabilecek komplikasyonlar için aydınlatılmış onamın alınması ve mesleki hekim sigortası yapılması gibi önlemler hekimin olası yasal suçlamalar karşısında koruyacaktır.

Anahtar Sözcükler: Endodonti, Malpraktis, Etik, Komplikasyon

DIŞ HEKİMLİĞİNDE KARŞILAŞILAN UYGULAMA HATALARI VE YASAL SÜREÇ GÜRSOY EMEK Burçak, KEÇECİ Ayşe Diljin

*Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi,
Endodonti AD*

Basın ve internet sayesinde bilgiye ulaşılabilirliğin artması ve toplumun hasta hakları konusunda bilinçlenmesi sonucunda hastaların tedaviden beklentileri artmıştır. Bunun sonucu olarak da diş hekimliğinde uygulama hataları özellikle son yıllarda gündemde olan bir tartışma konusu haline gelmiştir.

Bu sunumun amacı, diş hekimliğinde malpraktis suçlamalarının en yaygın nedenlerini tartışmak ve hata riskini en aza indirebilmek için uygulama sırasında alınabilecek önlemleri, suçlama sırasında ve sonrasındaki yasal süreci vaka örnekleri ve literatür ışığında sunmaktır. Bugüne kadar diş hekimliği ve tıp alanındaki malpraktis suçlamalarını irdeleyen çalışmalarla ilgili bir literatür taraması yapılmıştır. Olgular raporları, derlemeler, ve kendi kliniğimizden örnekler sunulmuştur.

Diş hekimliğinde en sık gelen suçlamalar sırasıyla; diş çekimi sırasındaki hatalar, implant, köprü ve kronlarla ilgili problemler, hastalığın teşhisinde başarısızlık,

bilgilendirilmiş onamın alınmaması, tedaviyi yarım bırakma, yetkinliğini aşan durumlarda hastayı uzmana yönlendirmeme, anestezi komplikasyonları, tedavi sonrası enfeksiyonlar, gereksiz işlemler ve kalıcı hasar olarak rapor edilmiştir. Vaka raporları incelendiğinde mahkemenin atadığı bilirkişinin hekimi hatalı bulduğu vakalarda, hastadan aydınlatılmış onamın alınmamış olmasının, hastanın komplikasyon konusunda bilgilendirilmemesinin ve uygulamada tedavi standardından sapmanın esas alındığı tespit edilmiştir. Türk hukuk sisteminde hekimlerin sorumluluğu için özel kurallar bulunmamaktadır. Bu davalar genel hukuk kuralları çerçevesinde incelenir. Yasal düzenlemede, sağlık çalışanlarının kusurlu tıbbi girişimleri TCK'nın 85 ve 89. maddesinde belirtilen taksirli ya da kasten yaralama ve öldürme ile ilgili maddeler kapsamında değerlendirilir.

Bu bulguların sonuçları değerlendirildiğinde Türkiye'de diş hekimliği hataları ile ilgili özel bir mevzuatın bulunmadığı, komplikasyon ve malpraktis kavramlarının kesin sınırlarla birbirinden ayrılmadığı, sık karşılaşılmamasına rağmen bu durumlar için elimizde net bir kılavuz bulunmadığı ancak meslek etiği kurallarına uyularak ve hastanın bilgilendirilmiş onam formu alınarak bu gibi istenmeyen durumlarla karşılaşma ihtimalinin yüksek oranda azaltılabileceği öğrenilmiştir. Risk, kar/ zarar dengesinde zarar yönüne kaydığında, ihmalkarlık olarak kabul edilen bu risklerden kaçınılmalıdır.

Anahtar Sözcükler: Malpraktis, Aydınlatılmış onam, Komplikasyon, Taksir

**“İÇ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ” DERSİ
ALAN 2. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
“HEMŞİRELİK SÜRECİ” FORMLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Ebru Bulut*, Zeynep Güneş*

**Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi*

“Hemşirelik Süreci” sağlıklı/ hasta bireyin sağlık bakım gereksinimlerinin tanımlanması ve bireye özgü bakım verilmesinde kullanılan sistematik bir yöntemdir.

İç Hastalıkları Hemşireliği” dersi alan öğrencilerin klinik uygulamada hazırladıkları “Hemşirelik Süreci” formlarınınThe North AmericanNursingDiagnosisAssociation (NANDA) tanı kriterlerine uygunluğunu değerlendirmek amacı ile yapıldı. 2017-2018 öğretim yılı güz yarıyılında bir üniversitenin Hemşirelik Fakültesi’nde “İç Hastalıkları Hemşireliği” dersi alan 2. Sınıf öğrencileri (toplam 146 öğrenci) araştırmanın evrenini, basit rastgele yöntemi ile her klinikten (7 klinik) 12 öğrenci olmak üzere 84 öğrenci örneklemini oluşturmuştur. 84 öğrenciye ait “Hemşirelik Süreci” formu, retrospektif olarak incelenmiştir.

Öğrencilerin belirlediği hemşirelik tanıları için NANDA’ya göre geçerli olan etiyolojik faktörler, girişimler ve değerlendirme kriterleri incelenmiştir. Her bir tanı için var olan tüm etiyolojik faktörler, girişimler ve değerlendirme kriterlerinin hepsini belirleme durumu “evet” olarak, bir tanı için belirlenmesi gereken tüm faktörleri belirtmeyenler için “kısmen” hiçbir faktörü belirtmeyenler ise “hayır” olarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın verileri sayı, yüzde, Kruskal Wallis testi ve Ki-kare analizi ile değerlendirilmiştir.

Öğrencilerin yaş ortalaması $20,04 \pm 7,6$ olup, %7,4’ünü kızlar oluşturmaktadır. Öğrencilerin %35,7’si “3”, %32,1’si “2” , %14,3’ü “4” hemşirelik tanısını NANDA kriterlerine uygun olarak belirlemiştir. Öğrenci hemşirelerin en fazla belirledikleri tanıları sırası ile yorgunluk (%29,8), aktivite intoleransı (%27,4), enfeksiyon riski (%21,4), fiziksel mobilitate bozulma (%19) dır. NANDA kriterlerine göre hemşirelik tanısının etiyolojisini ve girişimlerini doğru belirleme oranı aynıdır (%13,1). Seksen dört öğrenciden sadece dördü doğru

değerlendirme yapmışlardır. Hemşirelik süreci dersi alan öğrencilerin almayanlara göre anlamlı derecede daha fazla doğru tanı belirledikleri belirlenmiştir ($p=0,001$). Anlamlı bir farklılık gözlenmemesine rağmen 24 erkek öğrenciden hiçbirinin NANDA kriterlerine uygun doğru hemşirelik tanısı, etiyolojisi ve değerlendirme yapmadıkları belirlenmiştir.

Öğrenciler, en fazla kendini algılama ve aktivite-egzersiz örüntülerine ait tanıları koymaktadırlar, hemşirelik süreci dersi alma doğru hemşirelik tanısı belirlemeyi etkileyen bir faktördür.

Anahtar Sözcükler

Hemşirelik Süreci, İç Hastalıkları Hemşireliği, Hemşirelik Tanıları

**SAĞLIKLI BİR ÇALIŞMA ORTAMININ YAŞAM
KALİTESİ AÇISINDAN ÖNEMİ**

Özgür Öngöre¹

*¹ Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Meslek
Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü,
Kastamonu, Türkiye, ozgurongoretr@yahoo.com*

Yaşam kalitesi kişilerin refahına ilişkin çok yönlü bir kavramdır. Maddi koşullarla birlikte iyilik halinin önemli diğer bir göstergesidir. Yaşam kalitesi; sağlık, iş yaşam dengesi, eğitim ve beceriler, sosyal bağlantılar, sivil katılım ve yönetim, çevresel kalite, kişisel güvenlik ve öznel iyilik hali olmak üzere kişinin iyilik halini belirlemede kullanılan geniş ve kapsamlı bir kavramdır.

Kişinin iyilik halinin yüksek düzeyde olması, iyilik halinin dolayısıyla refahının da yüksek düzeyde olması şeklinde yorumlanabilir. İyilik hali yüksek bir kişi, yaşama ilişkin gereksinimlerinin büyük ölçüde karşılandığı ve yaşam doyumunu sağlamış bir kişi anlamına gelmektedir.

Sağlık, insanların yaşam kalitesini etkileyen en önemli etmenlerden biridir. Sağlıktan yoksun bir kişinin yaşam kalitesinin yüksek olduğu söylenemez. Çalışma ortamlarının sağlıklı olması, çalışanların iş kazaları ve meslek hastalıkları risklerinden korunmaları açısından büyük önem arz etmektedir. Böylece çalışanlar, sağlıklı bir ortamda çalışmanın güvenli içerisinde işlerini yapabilirler. Sağlıklı bir çalışma ortamı çalışanların

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

yaşam kalitesi üzerinde önemli düzeyde olumlu bir etki yaratmaktadır.

Unutulmamalıdır ki çalışmak; üretmek, yaşamı anlamlandırmak, geçim sağlamak ve sosyal bir statü kazanmak gibi yaşamın birçok yönünü ilgilendiren geniş bir kavramdır. İnsanlar yaşamlarının önemli bir kısmını bir işte çalışarak geçirmektedirler. İnsanların işleri zamanla kişiliklerinin bir parçası haline dönüşmektedirler. İnsanlar kendilerini işleri ile tanımlar hale gelmektedirler. Sağlıklı bir işte çalışmayan kişi kendini de eksik tanımlamakta fiziksel sağlığı kadar psikolojik sağlığı da olumsuz etkilenmektedir.

Sağlıklı işlerde çalışmak her insanın temel bir gereksinimidir. Ekonomik kaygılar insana verilen değerin önüne geçmemelidir. İnsanların yaşam kalitesini artırmak toplumsal refah ve iyilik hali için vazgeçilmez bir zorunluluktur. Toplumsal farkındalık oluşmadıkça kişilerin sağlıklı kötü işlerde çalışması, iş yasalarına rağmen süregelen bir sorun olmaya devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çalışma ortamı, Sağlık, Yaşam kalitesi

**THE EFFECT OF PRACTICE ON
COMPATIBILITY OF STRAIN RATIO
MEASUREMENTS IN SONOELASTOGRAPHY OF
BREAS LESIONS**

Funda DİNÇ ELİBOL, İbrahim Önder YENİÇERİ

*Muğla Sıtkı Koçman University Medical School,
Department of Radiology, Muğla, Turkey*

fundaelibol@mu.edu.tr, onderyeniceri@hotmail.com

Elastography is one of the imaging modality in evaluating of breast lesions which displays hardness of the lesion. Sonoelastography quantifies the hardness of a lesion in relation to the surrounding tissue. It is useful in differentiating between benign and malignant tumors by measuring the strain ratio which the strain of the target lesion and the fatty tissue in the breast when subjected to mechanical stress.

The aim of this study was to investigate any training effect on the compatibility of strain ratio (SR) measurements in ultrasound elastography of breast lesions in a radiologist with no experience about elastography.

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

Between December 2016 to July 2017, 58 consecutive patients with 68 breast lesions were evaluated with sonoelastography before ultrasound-guided breast biopsy. Two times strain ratio was measured by a 5-year experienced radiologist. Measurements were recorded to data archive system of the hospital. Intraclass correlation coefficients (ICC) of the first 20 subjects were compared with the ICC coefficients of the next 20 subjects.

For the first 20 cases, the ICC coefficient between two consecutive measurement results was 0.131 ($p = 286$) for the single measurements and 0.232 ($p = 286$) for the mean, for the second 20 cases, ICC coefficient was 0.657 ($p = 0.001$) for the single measurements and 0.793 ($p = 0.001$) for the mean. Although the ICC coefficients of the first 20 cases were significantly lower, there was a significant improvement in the latter 20 cases

To maximize compatibility of operators measurements, a training period of least 20 patients should be recommended for breast strain elastography. A learning period of this modality is required. Compatibility of SR measurements depends on the practice of the radiologist.

Key words: Breast Lesions, Elastography, Strain ratio measurement, Learning period, Compatibility

**İNTRAVENÖZ KATETERİZASYON BECERİSİNİ
KAZANDIRMADA SANAL SİMÜLATÖR VE
VIDEO İLE ÖĞRETİMİN ETKİNLİĞİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI**

Elif GÜNAY İSMAİLOĞLU, Nilay ORKUN, İsmet EŞER, Ayten ZAYBAK

Öğretim alanındaki sorunların çözümünde karşılaşılan zorlukları aşmada bilgi teknolojilerinden yararlanmak gerekmektedir.

Hemşirelik öğrencilerine intravenöz kateter uygulama becerisi kazandırmada “sanal intravenöz simülatör” ve “video” ile öğretimin öğrencilerin beceri düzeyi üzerine etkisini incelemektir.

Araştırma evrenini; 2017-2018 öğretim yılında Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi ikinci sınıfında öğrenim gören 282 öğrenci oluşturmuştur. Örneklem seçiminde tabakalı rastgele örnekleme yöntemi kullanılmış; 30 öğrenci sanal simülatör, 30 öğrenci video grubunda olmak üzere toplam 60 öğrenci araştırma

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

örnekleme dahil edilmiştir. Veriler anket ve gözlem yoluyla toplanmıştır. Sanal simülör grubundaki öğrencilere sanal intravenöz simülör, video grubundaki öğrencilere ise video ile “intravenöz kateter uygulaması” laboratuvarı gerçekleştirilmiştir. Değerlendirme aşamasında öğrencilerin ön test son test bilgi, psikomotor beceri ve özgüven düzeyleri değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde sayı ve yüzdelik dağılımlar, Mann-Whitney U ve Wilcoxon T testi kullanılmıştır.

Öğrencilerin yaş ortalamasının 20.53±1.53 yıl olduğu, %83.3’ünün kadın olduğu, %56.7’sinin hemşirelik mesleğini kendine uygun gördüğü ve %41.7’sinin hemşirelik mesleğini kısmen isteyerek tercih ettiği saptanmıştır. Sanal simülör grubundaki öğrencilerin; ön test bilgi puan ortalaması 63±16.8, son test bilgi puan ortalaması 75.07±13.92 olarak bulunmuştur. Video grubundaki öğrencilerin; ön test bilgi puan ortalaması 47.2±14.31, son test bilgi puan ortalaması 67.27±15.73 olarak bulunmuştur. Her iki grupta da öğrencilerin ön test son test bilgi puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Gruplar arasında ise son test bilgi puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir. Psikomotor beceri puan ortalamaları sanal simülör grubundaki öğrencilerin 35.13±2.99, video grubundaki öğrencilerin 32.5±7.4 olarak bulunmuştur. Yapılan analizde iki grup arasında beceri puan dağılımları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunurken, özgüven puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır.

Çalışma sonucunda, hem sanal simülör hem video ile öğretimin öğrencilerin intravenöz kateterizasyon ile ilgili bilgi düzeyi üzerinde etkili olduğu bulunmuştur. Sanal simülör ile öğretimin video ile öğretime göre öğrencilerin beceri düzeyine daha fazla etkili olduğu söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: İntravenöz kateterizasyon, Psikomotor beceri, Video, Sanal simülör

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

**THE INVESTIGATION OF PAIN, GRASP
STRENGTH, FUNCTION AND BACK
ENDURANCE AND RELATIONS IN LATERAL
EPICONDYLITIS CASES: PRELIMINARY STUDY**

Sevtap GÜNAY UÇURUM¹

*1 İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir*

To investigate the effects of grip strength, pain, and function and back endurance on lateral epicondylitis 27 patients with lateral epicondylitis (age: 43.22±10.32 years, height: 161.62±6.87, weight: 67±11.77) and 27 person who were not complaints (42.55±9.99 years, height: 165.29±9.24, weight: 70.18±13.68) were included in the study grip strength by Jamar hand dynamometer, pain by Visual Analogue Scale, function by patient-based Forearm Assessment Questionnaire (PRTEE), and back endurance by Biering-Sorensen test were assessed. The data were tested by Mann Whitney U-Test and Spearman Correlation Analysis

The rest, night and activity pain scores of the patients were respectively 1.51±1.86; 2.33±3.11; 6.88±2.22, PRTEE activity, function and total scores were 23.88±10.53; 23.79±11.49; 47.64±21.37. While the affected side and affected side of the patient group were 19.44±7.51 and 21.11±6.54 and the back endurance values were 32.71±18.88, the non-dominant side and dominant side grip strength of healthy subjects were 24.59±9.9 and 26.44±9.61, respectively, and back endurance values were found 41.71±20.55. Both groups had similar characteristics (p>0.05). When the grip force is compared between two group; there was no difference in strength between the healthy side and the dominant side (p=0.074) while there was a significant difference between the affected side and the non-dominant side (p=0.02). Although there was a lower back endurance value in the lateral epicondylitis group, there was no statistically significant difference (p=0.078). However, there was a positive correlation between the affected side gripping force and the endurance value (r=0.501 and p=0.008). In cases with lateral epicondylitis, grip strength was decreased compared to healthy subjects. Back endurance value decreased but statistically not significant. However, it was seen that there was a positive correlation between

Abstract Book
(Oral Presentation)

the affected side grip strength and the back endurance value

Key words: Pain; grasp force; lateral epicondylitis; back endurance

**DEXMEDETOMIDINE VERSUS MIDAZOLAM
SEDATION FOR MORBIDLY OBESE PATIENTS
IN INTENSIVE CARE UNIT**

Başak ALTIPARMAK*, Melike KORKMAZ TOKER*

**Mugla Sıtkı Kocman University Training and Research
Hospital, Department of Anesthesiology and
Reanimation, Mugla, Turkey*

Sedation of morbidly obese patients is challenging for anaesthesiologists because of adverse events such as prolonged mechanical ventilation, respiratory depression, pneumonia, and prolonged cognitive dysfunction (1,2).

In this study, we aimed to compare the effects of dexmedetomidine and midazolam sedations on cognitive function and mechanical ventilation duration of morbidly obese patients with chronic obstructive pulmonary disease (COPD).

The morbidly obese patients with ASA status III and diagnosis of COPD, were included in the study. The exclusion criteria were; age older than 65, BMI lower than 40 kg/m², renal and liver insufficiency, known allergy to study drugs and known previous mental problems. In group 1, intravenous midazolam 2-12 mg/hour was administered, and in group 2 intravenous dexmedetomidine 0.1-0.7 mcg/kg/hour was administered to maintain sedation level ≤ 1 with Richmond Agitation-Sedation Scale. When the PaCO₂ levels of patients decreased under 45 mmHg, daily spontaneous ventilation trials were held. After a successful extubation, 30-point Mini Mental Test was applied to all of the patients per hour until a score ≥ 24 was obtained.

There were 22 patients in groups 1 and 20 patients in group 2. The demographic variables were similar between the groups. The mean duration of mechanical ventilation was 6.65 $\pm$ 0.98 days in dexmedetomidine group and 8.22 $\pm$ 2.19 days in midazolam groups ($p < 0.001$). The duration for recovery of cognition was 8.65 $\pm$ 1.22 hours in dexmedetomidine group and 11.27 $\pm$ 2.2 hours in midazolam group.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Dexmedetomidine significantly reduced the duration of ventilation and recovery of cognitive functions in morbidly obese patients.

Key Words: Dexmedetomidine, intensive care, midazolam, obesity

**PLASMAPHERESIS, LIFESAVING TREATMENT
IN SEVERE CASES OF HELLP SYNDROME: A
BRIEF REVIEW**

Melike Korkmaz Toker¹, Basak Altıparmak¹, Ali İhsan Uysal¹

*¹Mugla Sıtkı Kocman University Training and Research
Hospital, Department of Anesthesiology and
Reanimation, Mugla, Turkey*

The syndrome of hemolysis, elevated liver enzymes, and low platelets (HELLP) is regarded as particularly severe form of preeclampsia, causing adverse pregnancy outcome for both the mother and the fetus (1). In severe cases, platelet count returns normal within 24 hours in majority of patients; however, a low platelet count may persist beyond delivery in some cases (2). Advanced therapeutic regimens are needed to avoid maternal and fetal mortality in severe cases with low platelet counts unresponsive to corticosteroids (3). Martin et al. (4) assessed the postpartum use of plasma exchange (PE) in a group of women with HELLP syndrome that persisted <72 hours after delivery. Within 48 hours of exchange plasmapheresis, they achieved a decreasing trend in lactate dehydrogenase levels and platelet counts increased 4.5 times after 72 hours. Katz et al. (5) proposed PE as a therapeutic option when clinical deterioration occurs due to microangiopathic disease. Eser et al. (6) reported that 26 patients treated with therapeutic PE were cured and none died. Vafaeimanesh et al. (7) reported 2 cases whom were successfully treated by plasmapheresis within 24 hours of HELLP occurrence.

In conclusion, HELLP syndrome is an important cause of fetal and maternal mortality. Timely diagnose and manage this deadly disorder has a great importance. Plasma exchange therapy applied within 24 hours should be remembered and carried out at once when delivery and steroid therapy are not sufficient, and thrombocytopenia worsens. Postpartum use of plasma exchange within 24

hours is an efficient and lifesaving treatment option in HELLP syndrome.

Key words: HELLP syndrome, plasma exchange, pregnancy, preeclampsia, microangiopathic disease

SAĞLIKLI VE KALİTELİ ET ÜRÜNLERİNİN ÜRETİLMESİNDE YENİ YAKLAŞIMLAR

Ali SOYUÇOK¹, Birol KILIÇ², Gülden BAŞYİĞİT
KILIÇ³

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bilimsel ve Teknoloji
Uygulama ve Araştırma Merkezi Burdur

²Süleyman Demirel Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi,
Gıda Mühendisliği Bölümü, Merkez/Isparta

³Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık
Fakültesi, Gıda Mühendisliği Bölümü Burdur

Mikrobiyal, kimyasal ve enzimatik değişimler et ve et ürünlerinin raf ömrünü sınırlandıran en önemli faktörlerdir. Bu değişimlerin meydana getirdiği etkileri en aza indirmek, tüketicilere kaliteli ve güvenli gıda sağlamak amacıyla, et ürünlerine çeşitli gıda katkı maddeleri ilave edilmektedir. Doğal veya sentetik olan bu katkı maddelerinin temel kullanım amacı; üründe depolama süresi boyunca kalite kayıplarının azaltılması ve duyuşsal özellikleriyle tüketiciler tarafından beğenilecek ürünlerin üretilmesini sağlamaktır. Et ürünlerinde kullanılan sentetik katkı maddelerinin yüksek maliyeti, toksik etki ve özellikle de kansere neden olma riskleri sebebi ile kullanılmalarına şüphe ile bakılmaktadır. Bu yüzden bazı ülkelerde sentetik katkı maddelerinin kullanımı sınırlandırılırken, bazı ülkelerde kullanımı yasaklanmıştır.

Et ürünlerinin depolanması sırasında kalite kayıplarına neden olan en önemli değişimler lipit oksidasyonu ve mikrobiyal üretilir. Lipit oksidasyonu sonucunda et ve et ürünlerinde toksik bileşiklerin yanı sıra arzu edilmeyen renk, lezzet ve koku bileşenleri de oluşmaktadır. Bozulmaya sebep olan mikroorganizmalar et ürünlerinde kalite kusurlarına sebep olurken, patojen mikroorganizmalar intoksikasyon ve enfeksiyonlara sebep olmaktadır.

Et ürünlerinde en fazla kullanılan katkı maddeleri tuz (NaCl) ve nitrat/nitrit'dir. Tuz; proteinleri denatüre ederek, ürün kalitesini ve tekstürünü geliştirmenin yanı

sıra, mikrobiyel üreme üzerinde inhibe edici etkisi de bulunmaktadır. Kür renginin oluşması, antioksidan özellik göstermesi ve özellikle Clostridium botulinum olmak üzere Salmonella ve koliform mikroorganizmalar gibi Enterobacteriaceae familyası üyelerinin gelişiminde bakteriyostatik ve bakterisidal etki göstermektedir. Son yıllarda yapılan çalışmaların et ürünlerinde tekstürel özelliklerin geliştirilmesi, tuz ve nitrat/nitrit kullanımının azaltılmasına yönelik olduğu görülmektedir. Yüksek miktarda alınan tuz ve nitrat/nitrit'in tüketici sağlığı üzerine olumsuz etkilere sebep olduğu yapılan çalışmalarda ifade edilmiştir. Bundan dolayı son yıllarda baharatlar, aromatik bitkiler, meyve kabuk ve posaları ile bunlardan elde edilen ekstraktların doğal antioksidan ve antimikrobiyal olarak kullanılmalarının araştırılmasına yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Bu derlemede et ürünlerinde kullanılan gıda katkı maddeleri, tuz, nitrat ve nitrit kullanımını azaltılmasına yönelik yapılan çalışmalardan örnekler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Et ürünleri, kalite, sağlıklı ve güvenilir gıda

SAVAŞTAYIZ: BAKTERİLER HIZLA DİRENÇ GELİŞTİRİYOR, BİZ NİYE AYNI HIZLA ANTİBİYOTİK GELİŞTİREMİYORUZ?

Elif AKSÖZ

Balıkesir Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Farmakoloji
A.D., Balıkesir, Türkiye

e-mail: aksoz@balikesir.edu.tr

Uygun olmayan antibiyotik kullanıma bağlı gelişen antibiyotik direnci, belki de günümüzün en büyük halk sağlığı tehdididir. Yüzyıl önce bulaşıcı hastalıklar tüm dünyada ilk ölüm nedeniyken, 1940'lardan itibaren kullanılmaya başlanan antibiyotikler milyonlarca hayatı kurtarmışlardır. Yaygın kullanılan ilk antibiyotik penisiline birkaç yılda direnç gelişmiştir. 1940'lardan 1960'lara kadar, 20 yeni antibiyotik sınıfı geliştirilmiş ve beş yıl içinde direnç oluşmuştur. Antibiyotik direncinin her yıl dünya çapında 700.000 kişinin ölümüne neden olduğu, önlem alınmazsa 2050 yılına kadar bu rakamın 10 milyona ulaşacağı bildirilmektedir.

1980'lere kadar, ilaç endüstrisi birçok yeni antibiyotik geliştirmiş, ancak bundan sonra antibiyotiklerin araştırılması ve geliştirilmesi neredeyse durmuştur. En

büyük 18 ilaç firmasından 15'i antibiyotik alanını terk etmiştir. Firmalardaki birleşmeler, araştırma ekiplerinin sayısını ve çeşitliliğini azaltmıştır. Akademik alandaki araştırmalar ekonomik nedenlerle yavaşlamıştır.

Antibiyotik geliştirme, endüstri için ekonomik açıdan akılcı bir yatırım olarak görülmemektedir. Antibiyotikler nispeten kısa süreli kullanıldıklarından, diyabet, hipertansiyon gibi kronik hastalıkları tedavi eden ilaçlar kadar kazançlı değildirler. Genellikle on binlerce dolarlık kanser kemoterapisinin yaklaşık onda biri oranında fiyatlandırıldıklarından kar oranları çok düşüktür.

Ayrıca, hekimler, yeni antibiyotikleri sadece en kötü vakalarda kullanılmak üzere rezerv antibiyotik olarak tutmaktadır. Bu da, yatırımının geri dönüşünü azaltmaktadır. Bununla birlikte, yeni antibiyotiklere kısa sürede direnç gelişmesi de yatırım yapan üreticiler için bunun karlı bir yatırım olmasını engellemektedir. Yani sıra, araştırma ve geliştirme çalışmaları için gerekli yasal izinlerin alınmasındaki zorluklar da ilgiyi azaltmıştır.

Etkin antibiyotiklerin azalması yalnızca bulaşıcı hastalıklarla savaşımızı zorlaştırmaz, diğer hastalıklardaki enfeksiyöz komplikasyonların tedavisini de zorlaştırır; tedavi seçeneklerini sınırlar, enfeksiyon sayısını, şiddetini, süresini, maliyetini artırır. Eklem replasmanları, organ nakilleri, kanser tedavileri, hep enfeksiyonlarla mücadele edebilmemize bağlıdır. Sonuçta, yeni antibiyotiklerin geliştirilmesine ihtiyacımız vardır. Antibiyotik araştırma ve geliştirme çalışmalarını çekici hale getirmek için acilen teşvikler oluşturulmalı, yasal düzenlemeler gözden geçirilmelidir.

Anahtar sözcükler: Bakteri, Antibiyotik, Direnç

EVALUATION OF EFFECTS OF TANNING FACILITIES ON ENVIRONMENT AND COMMUNITY HEALTH

İ. İskender SOYASLAN¹, Kerem HEPDENİZ²

¹: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık Fak., İnşaat Müh. Böl. Burdur.

isoyaslan@mehmetakif.edu.tr

²: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Emin Gülmez Tek. Bil. MYO, Coğrafi Bilgi Sistemleri Prog. Bucak/Burdur.

In this study, the characterization of liquid and solid wastes formed in the leather processing plants in our country were examined and the effects of these wastes on environment and community health were evaluated. Solutions for eliminating liquid and solid wastes from tanning facilities in terms of community health have been proposed. In the tanning facilities, the organic raw hide is converted to a processed leather as a result of a series of mechanical and chemical processes. These processes, which impart untreated leather workability and durability, are called tanning. It is used in leather, footwear, clothing, upholstery, furniture and accessory products which are among the most preferred raw materials in many manufacturing sectors. The types of leather that are processed in our country are cattle, goats, sheep and rarely wild animal skin. Tanning can be divided into four basic subgroups by making a generalization. These sub-classes are liming and hair removal processes, tanning processes, painting and lubrication processes and final processes. In the majority of tanning processes, water and chemicals are used extensively. The first of these chemicals are hydrogen sulphide, sulfuric acid, acetic acid, oxalic acid, toluene, chromium, acetone and ammonia. Chromium compounds (Cr^{3+} and Cr^{+6}), which are a heavy metal especially in the wastewater of the tanning process, have different toxic, mutagenic and carcinogenic properties. As a result of the tanning process, large amounts of wastewater and high pollution components are formed. In addition to wastewater, lime wastes from processing, chrome sludge, meat fragments which are separated from shredder, solid wastes in tanning wastes. These liquid wastes should be treated for the thorough purification and the discharge should not be discharged to the receiving environment. Since solid wastes are organic and have high oil content, it is necessary to increase their usability as fertilizer and animal feed. Taking these precautions will increase the economy by re-evaluating the wastes that are produced as a result of tanning which may create risks for environment and community health.

Key words: Leather, tanning, environment, health, pollution,

**ANADOLU ADAÇAYI (*Salvia fruticosa* Mill.) VE
BİBERİYENİN (*Rosmarinus officinalis* L.) UÇUCU
BİLEŞEN ANALİZLERİ VE UÇUCU YAĞLARININ
ANTİMİKROBİYAL ÖZELLİKLERİ**

Aslıhan CESUR TURGUT*

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bilimsel ve Teknoloji
Uygulama ve Araştırma Merkezi

acesur@mehmetakif.edu.tr

İnsanlığın geçmişten gelen ve kültürel birikimlerinin bir bölümünü oluşturan halk ilaçlarının hem dünyada hem de ülkemizde önemli yeri olduğu bir gerçektir. Geleneksel halk ilaçları aynı zamanda ilaç endüstrisinde yeni ilaçların sentezlenmesinde kılavuz bilgiler içeren önemli kaynaklardır [1]. Geleneksel halk ilaçlarının büyük bir kısmını oluşturan tıbbi ve aromatik bitkilere, onlardan elde edilen ürünlere olan talep dünya pazarında her geçen gün artmaktadır. Türkiye tıbbi ve aromatik bitkilerin ve bu bitkilerden elde edilen ürünlerin dış satımında dünyanın önde gelen ülkelerinden biridir. Ticareti yapılan bitki türleri arasında ilk sırayı, topraklarımızın da önemli gen merkezi olduğu Lamiaceae (Labiatae) familyası almaktadır [2].

Tüm antibiyotiklere karşı mikroorganizma direnci oluşabilmesi, bitki kaynaklarının ve bu kaynakların hücrelerdeki etkilerinin araştırılmasını zorunlu hale getirmiştir. Tıbbi bitkilerin ve uçucu yağ içeriklerinin antimikrobiyal etkilerinin araştırılması hem bilimsel hem de ekonomik yönden oldukça önemlidir. Uçucu yağlar oda sıcaklığında sıvı, bazen donabilen uçucu, kuvvetli kokulu, yağimsı sekonder metabolitler olup bakterilere, funguslara, hatta protistalara karşı oldukça aktiftirler. Hücreler arası iletişim, hormon gibi görevleri bulunan uçucu yağlar, bitkilerin çiçek, meyve, odun vb. kısımlarında bulunur [3-5]. Son yıllarda tıbbın bir dalı olarak görülen aromaterapiye karşı duyulan ilgi, uçucu yağ kullanımını da arttırmıştır. Farmakolojik etkiye sahip uçucu yağlar; mide bulantısı, karın ağrısı ve bebeklerde gaz sancılarının giderilmesi, antiromatizmal, öksürük kesici, idrar söktürücü, iltihap azaltan, dezenfektan gibi birçok özelliklere sahiptirler ve yaygın olarak kullanılırlar [6]. Önemli tıbbi bitkilerden olan Anadolu adaçayı (*S. fruticosa* Mill., syn. *S. triloba* L.) ve biberiye (*Rosmarinus officinalis* L.) Akdeniz havzasında ve

dolayısı ile bölgemizde doğal olarak yayılım gösteren, Lamiaceae (Labiatae) familyasına ait bitkilerdir. Her iki bitki de hem herba/drog hem de uçucu yağlar açısından önemli ticari değere sahiptirler [7, 8].

Bu çalışmada, Anadolu adaçayı ve biberiye bitkilerinde uçucu bileşen analizi yapılmış, uçucu yağlarının antimikrobiyal özellikleri araştırılmıştır.

**BACİLLUS CEREUS'UN RİSK PROFİLİ VE HALK
SAĞLIĞI YÖNÜNDEN ETKİLERİ**

Özen YURDAKUL¹, Erhan KEYVAN¹, Hatice Ahu
KAHRAMAN¹, Erdi ŞEN¹, Ali Remzi BAYTAROĞLU¹

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi,
Gıda Hijyeni ve Teknolojisi Bölümü, Burdur, Türkiye,
ozenkursun@mehmetakif.edu.tr,
erhankeyvan@mehmetakif.edu.tr,
h.ahuerdem@mehmetakif.edu.tr,
erdisen@mehmetakif.edu.tr,
aliremzibaytaroglu@hotmail.com

Birçok nedene bağlı olarak 250'den fazla gıda kaynaklı hastalık tespit edilmiştir. Bunların arasında yer alan *Bacillus cereus*, gıda zehirlenmelerinin önemli bir nedenidir. *B. cereus* ile kontamine olan toprak, birçok gıda için ilk bulaşma kaynağı olarak düşünülmekte ve bu bakteri gıda zincirinin herhangi bir evresinde gıdayı kontamine edebilmektedir. *B. cereus*'un ya üretim zincirinin herhangi bir aşamasında ya da nihai ürüne bir kontaminat olarak girmesi gıda kalitesini etkileyebilir ve gıda güvenliğinde önemli problemlere yol açabilir. *B. cereus*'un gıdalardaki varlığı, gıda endüstrisini ciddi şekilde tehdit etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *B. cereus*, gıda kaynaklı intoksikasyon, halk sağlığı

**TRİŞİNELLOZİSİN HALK SAĞLIĞI AÇISINDAN
ÖNEMİ**

Özen YURDAKUL¹, Erhan KEYVAN¹, Hatice Ahu
KAHRAMAN¹, Erdi ŞEN¹, Ali Remzi BAYTAROĞLU¹

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi,
Gıda Hijyeni ve Teknolojisi Bölümü, Burdur, Türkiye,
ozenkursun@mehmetakif.edu.tr,
erhankeyvan@mehmetakif.edu.tr,
h.ahuerdem@mehmetakif.edu.tr,
erdisen@mehmetakif.edu.tr,
alirezmibaytaroglu@hotmail.com

Gıdalardaki parazitik kontaminantlar sebebiyle meydana gelen rahatsızlıkların morbidite ve mortalite oranları dünya genelinde özellikle az gelişmiş ülkelerde yüksektir. Gıda kaynaklı enfeksiyonlar bölgesel, toplumsal, ekonomik sebeplere bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Gelişen teknoloji ile birlikte ulaşım imkanlarının kolaylaşması, ticaret ve turizm sektöründe önemli gelişmelere neden olmuştur. Küreselleşme, iklim değişikliği, savaş, toplu göçler, iltica gibi nedenlerle gıda güvenliğini kontrol mekanizmaları yetersiz kalmaktadır. Gıda tüketim alışkanlıklarının değişmesi ve farklı kültürlerle ait gıdaların tüketilmesi insanlarda helmint enfeksiyonları riskini arttırabilir. Dünyada gıda kaynaklı enfeksiyonlara neden olan en önemli nematodlardan biri Trichinella spp.'dir.

Anahtar Kelimeler: Gıda kaynaklı nematodlar, zoonoz, Trichinella spp., halk sağlığı

**SON SINIF HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ
ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRELİKTE
GELİŞMELERE VE ARAŞTIRMALARA İLİŞKİN
FARKINDALIĞI VE TUTUMUNUN
İNCELENMESİ**

Benazir YILDIZ*, Vuslat ÇETİN*, Ayşegül OKSAY
ŞAHİN**

* Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü Lisans öğrencileri

** Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü Dr. Öğr. Üyesi

Hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin araştırma yapma eğiliminin yükselmesi için öğrencilerin mezuniyet öncesinde araştırmalara karşı tutumlarının ve araştırma yapma durumlarının tespit edilmesi önemlidir.

Amaç Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin araştırma ve gelişmelere karşı tutum ve farkındalıklarının incelemek amacıyla gerçekleştirildi.

Batı Karadeniz bölgesindeki 3 üniversitede öğrenim gören son sınıf hemşirelik bölümü öğrencileri (N=393) ile çalışma için Etik kurul izni, ilgili kurumlardan yazılı izinler ve öğrencilerin bilgilendirilmiş onamları alınarak yapıldı. Araştırma evreninin tamamına ulaşılması hedeflendi, örnekleme n=318 kişi oluşturdu (Katılım oranı %80,91). Araştırmada “Bilgi Formu” ve “Hemşire Öğrencilerin Hemşirelikte Gelişmelere ve Araştırmalara İlişkin Farkındalık ve Tutumu Ölçeği”nin Türkçe formu kullanıldı. Ölçeğin bu araştırmadaki Cronbach alfa katsayısı 0,91 oldukça yüksek bulundu. Verilerin analizinde frekans, yüzde, ortalama, standart sapma, karşılaştırmalarda Kruskal Wallis ve Mann Whitney-U testleri kullanıldı.

Araştırma grubunun (n=318) yaş ortalaması 22,90±1,27 (Min=20-Max=31), %73,3'ü Kadın, çoğunluğu Anadolu ve Düz lise mezunu (sırasıyla %40,9; %30,2), %94'ü çalışmadığı ve %73'ü bitirme tezi yapmadığı, %34,9 literatür taramayı bildiği; %83,3 makale okuduğu; %13,5 araştırma yayınladığı; %4,1 bildiri sunduğu; %35,5 yayın takip ettiği bulundu.

Çalışma grubunun ölçekten aldığı madde puan ortalaması 4,14±0,55 olarak hemşirelikte gelişmelere ve araştırmalara ilişkin farkındalık ve tutumları yüksek düzeyde olumlu, puan ortalamaları kız öğrenciler lehine yüksek ve olumlu istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptandı (p<0.05). Literatür taramayı bilme, makale okuma, yayımlama, yayın takip etme, denek olma ve bilimsel toplantılara katılma ile ilgili karşılaştırmalar istatistiksel olarak anlamlı (p<0.05), çalışmanın gerçekleştirildiği 3 üniversitenin puan ortalamaları, eğitim durumu, çalışma durumu, bitirme tezi yapma bildiri sunma durumu arasında ise istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı (p>0.05).

Çalışma sonucunda hemşirelik son sınıf öğrencilerinin gelişme ve araştırmalara farkındalık ve tutumları olumlu yönde yüksek, kız öğrencilerin daha olumlu tutuma sahip oldukları ve bölgedeki 3 üniversite arasında farklılık bulunmadığı saptandı.

Anahtar Sözcükler: Hemşirelik, Öğrenci, Araştırma, Farkındalık

**MUĞLA İLİ GEBELERİNDE TORCH, HEPATİT B,
HEPATİT C ve HIV SEROPOZİTİFLİK
ORANLARI**

Sezen Bozkurt Köseoğlu*

**Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim ve Araştırma
Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği*

Toxoplazma gondii, Rubella, Sitomegalovirus (CMV) ve Herpes simplex virüs konjenital enfeksiyonlara neden olabilen mikroorganizmalardır ve kısaca TORCH olarak adlandırılırlar.

Çalışmamızın amacı Muğla bölgesinde yaşayan gebelerde toksoplazma, sitomegalovirüs (CMV), rubella, hepatit B, anti-HBs ve anti-HCV seropozitiflik oranlarının belirlenmesidir.

Çalışma retrospektif olarak planlandı. 2016 yılında (Ocak 2016-Aralık 2016) kadın hastalıkları ve doğum poliklinğine başvuran toplam 234 gebenin ilk trimester Anti CMV Ig M ve G, Anti Rubella Ig M ve G, Anti toxoplazma Ig M ve G, HBsAg, Anti HBs, Anti Hcv ve Anti HIV sonuçlarına hastane bilgisayar sisteminden ulaşıp kayıt edildi.

CMV Ig G seropozitivitesi 228 gebede (%97,4), Ig M seropozitivitesi 1 gebede (%0,42) tespit edildi. Rubella Ig G antikor gebelerin %97'sinde (227 gebede) pozitif idi. Toksoplazma Ig G antikor seropozitivitesi gebelerin 66'ünde (%28,2) ve toksoplazma Ig M antikor seropozitivitesi gebelerin 2'sinde (%0,85) bulundu. HBsAg pozitif olan gebe sayısı 4 (%1,7), anti HbsAg pozitif olan gebe sayısı ise 61 (%26) idi. Anti HCV ve Anti HIV gebelerin hiçbirinde müspet değildi.

Çalışmamızda saptanmış olan seropozitiflik sonuçlarının ülkemizde yapılmış diğer çalışmalarla uyumlu olduğu görülmüştür. TORCH grubu enfeksiyonların antenatal bakım sistemi içinde ayrı ayrı alınması daha pratik ve maliyet azaltıcı bir yaklaşım olabilir. CMV taraması yüksek seroprevalansı nedeni ile taranması çok anlamlı görünmemektedir. Rubella seropozitifliği yüksek olmasına rağmen konjenital rubella sendromunu önlemek amacı ile prekonsepsiyonel taranması ve aşılama önerilmelidir. Toxoplazma gondii taraması, gebelerin

birçoğunun seronegatif olduğu ülkemizde etkin bir yaklaşım olabilir. Anti HBs pozitiflik oranı göz önünde bulundurulduğunda, HBsAg taramasının, aşı ile tüm toplum aşılana kadar yapıldır. Hepatit C ve HIV taramasının riskli gruplar ile sınırlandırılmalıdır.

Key words: Toxoplazmozis, Rubella, Sitomegalovirüs

**PREMATÜRE BEBEKLERE YENİDOĞAN
YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE UYGULANAN
NÖROGELİŞİMSEL TEDAVİ
YAKLAŞIMLARININ ETKİNLİĞİNDE BEBEĞİN
AİLESİNİN SOSYOKÜLTÜREL STATÜSÜNÜN
ROLÜ**

Sevil Üzer¹, Sema Savcı², Nuray Duman³

¹Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu, İzmir, Türkiye sevil.uzer@deu.edu.tr

²Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu, İzmir, Türkiye sema.savci@deu.edu.tr

³Dokuz Eylül Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı
ve Hastalıkları AD, Yenidogan BD, İzmir, Türkiye
nuray.duman@deu.edu.tr

Prematüre bebekler sensorimotor gelişim geriliği açısından risk altındadırlar. Bu amaçla bu bebeklerin gelişimlerini desteklemek amacı ile erken dönem fizyoterapiden faydalanılmaktadır. Bununla birlikte tedaviler sırasında her ne kadar aileye de bilgilendirmeler yapılıyor olsa da, bu eğitimler genelde tüm ailelere aynı şekilde verilmektedir, ailenin sosyokültürel düzeyi pek de dikkate alınmamaktadır.

Amacımız prematüre bebeklere uygulanan fizyoterapi sırasında ailelere verilen bilgilendirmenin, ailenin sosyokültürel seviyesi doğrultusunda bebeğin sensorimotor performansına etkisinin araştırılmasıdır.

Çalışmamıza gestasyon yaşı ≤ 32 hafta olan, ağır nörolojik bulgusu olmayan 2'si erkek, toplamda 12 prematüre bebek dahil edildi. Bebekler 34.gestasyonel haftaya (GH) ulaştıklarında rutin tedavilerine ek olarak bir nörogelişimsel tedavi (NGT) protokolü günde 2 kez ve 2 hafta boyunca uygulandı. Ailelerinin sosyokültürel profillerini belirleyebilmek adına anne ve babaların yaş, meslek, eğitim süresi, eğitim durumu ve iş durumu sorgulandı. Bebeğin nörogelişimini takip edebilmek amacıyla tüm bebeklere, çalışmanın başında (34.GH) ve

sonunda (36.GH) Bebeğin Motor Performans Testi (TIMP) uygulandı.

Çalışmamızdaki bebeklerin ortanca doğum ağırlığı 983.5 (807.25-1139.75) gram, gestasyonel yaşı 28+2 (26+0 – 31+1) hafta, anne yaşı 33.5 (28-34.5) yıl, baba yaşı 38 (32-43) yıl, anne eğitim süresi 7.5 (5-11) yıl, baba eğitim süresi 9 (5.5-11.75) yıl idi. Çalışmada 6 anne en fazla ilkokul seviyesinde iken, 6 anne ise lise ve üzerinde okumuştur. Bebeklerin perinatal özellikleri karşılaştırıldığında gruplar arasında anlamlı fark yokken ($p > 0.05$), tedavi sonrası motor performansları karşılaştırıldığında, lise mezunu annelerin bebeklerinin skorları daha düşüktü (MWU testi $p=0.026$) ve babaların eğitimlerinin bir etkisi yoktu (MWU testi $p=0.432$).

Çalışmamızda beklenenin aksine, lise ve üzeri mezunu annelerin bebeklerinin skorları daha düşük bulunmuştur. Bu sonuçlar şaşırtıcı olsa da, daha eğitilmiş annelerin özellikle postpartum kaygı ve depresyonlarının daha fazla görülebileceği bilindiğinden, yenidoğan yoğun bakım ünitelerinde tedavi gören bebeklerin gelişimlerinin desteklenirken özellikle annenin eğitim durumu ve kaygı düzeyi de göz önünde bulundurulması ve aile ile bebeğin ihtiyaçlarına göre bireyselleştirilmiş eğitimlerin verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Prematüre Bebek, Fizyoterapi, Nörogelişimsel Tedavi, Ailenin Eğitim Durumu

KAMU SAĞLIK HİZMETLERİ YÖNETİCİLERİNİN PAZARLAMAYA BAKIŞ AÇILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: İSTANBUL ÖRNEĞİ

Özlem GÜDÜK¹, Ekrem SEVİM²

¹ İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü, İstanbul, Türkiye,
gudukozlem@gmail.com

² İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü, İstanbul, Türkiye,
ekremsevim68@hotmail.com

Pazarlama hizmet sektöründe yaygın olarak kullanılmasına rağmen, sağlık sektöründe yeni sayılabilecek bir olgudur. Sağlık hizmetlerinde pazarlama ile hedef pazarın tatmin düzeyini geliştirmek ve tüketicilerin beklentilerini karşılayan daha nitelikli hizmetleri sunarak işletme amaçlarına ulaşılması hedeflenmektedir. Bu hedefe ulaşabilmek için sağlık

yöneticilerinin sağlık hizmetlerinin pazarlanmasına olan tutumları çok önemlidir. Çalışmanın amacı, kamu hastanelerinde yönetim pozisyonunda görev yapmakta olan çalışanların, sağlık hizmetlerindeki pazarlama faaliyetlerine bakış açılarının değerlendirilmesidir. Araştırma kapsamında, İstanbul'da hizmet veren kamu hastanelerinde yönetici pozisyonunda görev yapan 77 kişiye anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda; çalışmaya katılan sağlık yöneticilerine göre, çalıştıkları sağlık kurumunun hastalar tarafından tercih edilmesinin en önemli nedeni % 21,1 ile "hastanenin merkezi konumu" olarak görülmektedir. "Hastanenin pazarlama faaliyetleri" ise sıralamanın en sonunda % 2,6 ile yer almaktadır. Ancak yine de pazarlamanın sağlık hizmetlerinde rekabeti ve kaliteyi arttıracak ifade edilmiştir. Hizmet sektörü, pazarlamanın yaygın olarak kullanılmaya başlandığı bir alan olmakla birlikte, bu kavram hastaneler için yeni bir olgudur. Sağlık hizmeti sunucuları, eskiye oranla daha bilinçli bir hasta profili ile karşı karşıyadırlar. Sağlık hizmetlerinin pazarlaması ile varılmak istenen asıl amaç, hedef pazar ve sağlık hizmeti veren kuruluşlar arasındaki değerlerin, olanak ya da memnuniyetin geliştirilmesidir. Bu kapsamda incelendiğinde kuruluşlarının rekabet edebilmeleri pazar odaklı olmalarına bağlıdır. Pazar odaklı olmak, müşteri memnuniyeti ile ilişkili bir kavramdır. Sonuç: Sonuç olarak kamu sağlık hizmeti yöneticilerinin, sağlık hizmetlerinin pazarlanmasına olumlu olarak yaklaştıkları söylenebilir. Elde edilen sonuçlar sağlık hizmetlerinde pazarlama konulu araştırmalar yapan araştırmacılar ve profesyonel yöneticiler için yararlı bilgiler sunacaktır.

Anahtar Sözcükler: Pazarlama, Sağlık Hizmetleri, Kamu Hastaneleri, Sağlık Yöneticileri

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İŞ YAŞAMINA
İLİŞKİN KAYGI DÜZEYLERİNİN
BELİRLENMESİ**

Ayşe KUZU¹, Şule ERGÖL²

¹ Bülent Ecevit Üniversitesi Ahmet Erdoğan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü e-posta: aysekuzu@gmail.com

² Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü e-posta: slrgl@yahoo.com

Üniversite eğitiminin en önemli fonksiyonlarından biri gençlere bir meslek ve iş kazandırmaktır. Ancak Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2016 verilerine göre üniversitede önlisans eğitimi alan genç bireylerin %16.8'si; lisans düzeyinde eğitim alanların ise % 13.3'ü işsizdir. Bir işe sahip olmanın ya da çalışma yaşamında olmanın getirdiği kazanımlardan yoksun olmak ya da yoksun olma endişesi bireylerin ruh sağlığını önemli ölçüde etkilemektedir.

Bu çalışma üniversite son sınıf öğrencilerinin gelecek ve iş yaşamına ilişkin kaygı düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Tanımlayıcı olarak planlanan bu çalışmanın evrenini Bülent Ecevit Üniversitesi Farabi Kampüsü'nde eğitim veren fakültelerin 4. sınıfında öğrenim gören 1143 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem sayısı % 80 güç ve 0.05 anlamlılık düzeyi için GPower3.0.10 programı kullanılarak hesaplanmış ve 506 olarak bulunmuştur. Örneklem sayısı tabakalanarak her fakülteden çalışmaya alınacak öğrenci sayısı belirlenmiştir. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu; Spielberger ve arkadaşları (1970) tarafından geliştirilen Durumluk ve Sürekli Kaygı Envanteri kullanılmıştır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin % 56.1'i kadın, % 43.9'u erkek, % 81.2'si 20-24 yaşındadır. Öğrencilerin % 72.1'si eğitim aldığı bölümünden memnun olduğunu; %71.9'u mezun olduğu alanda iş bulabileceğini; % 35.6'sı işsizlik kaygısı yaşadığını; %85.2'si iş bulma konusunda ailesine karşı sorumlu hissettiğini; %44.9'u işsizliğin sosyal hayatını olumsuz etkileyeceğini ve % 41,9'u işsizliğin utanılacak bir durum olduğunu düşünmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin durumluk kaygı ölçeği puan ortalamaları $\bar{X}=46.88\pm6.01$ ve sürekli kaygı puan ortalamaları $\bar{X}=46.23\pm7.32$ 'dir. Öğrencilerin

gelir durumu ile durumluk kaygı puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunurken ($p<0.05$); diğer sosyodemografik özellikler ve işsizliğe ilişkin düşünceler ile durumluk ve sürekli kaygı puanları arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Bu çalışmanın sonuçları üniversite son sınıf öğrencilerinin orta düzeyde kaygı yaşadığını göstermektedir. Öğrencilerin büyük bölümü mezuniyet sonrasında iş bulabileceğini düşünmektedir. Ancak beklenilen aksine işsizlikle ilgili olumsuz düşünceye sahip öğrencilerin kaygı düzeylerinde gruplar arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Bu sonuç üniversite son sınıf öğrencilerinin eğitim yaşantısının devam etmesi, işsizlik deneyimi yaşamamış olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Üniversite öğrencileri, işsizlik, kaygı

GEBE RESÜSİTASYONU

Esmâ GÜLTÜRK¹, Emine Selda GÜNDÜZ¹, Kamile KABUKCUOĞLU²

¹ Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Antalya / Türkiye, egulturk@akdeniz.edu.tr, seldagunduz@akdeniz.edu.tr

² Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Antalya / Türkiye, kkamile@akdeniz.edu.tr

Gebeliğe ilişkili kardiyak arrest durumu gelir düzeyi yüksek olan ülkelerde nadir olarak görülmektedir. Dünya genelinde gebelikte kardiyak arrest oranı 30000 doğumda bir olduğu tahmin edilmektedir. Anne ölümlerinin en yaygın nedenleri kanama, Pulmoner emboli, kardiyovasküler hastalıklar (miyokard enfarktüsü, aort diseksiyonu ve miyokardit), amniyotik sıvı embolisi, sepsis, aspirasyon pnömonisi ve eklampsidir. Gebelerde solunum ve kardiyovasküler fizyolojide değişiklikler meydana gelmektedir. Bu nedenle gebelerde uygulanan Kardiyopulmoner Resüsitasyon (CPR), diğer koşullarda uygulanan CPR'dan farklılıklar göstermektedir. Gebelerde kardiyak arrest görüldüğü durumda, herhangi bir değişiklik yapılmadan standart resüsitasyon işlemleri gerçekleştirilmelidir. Ancak, CPR uygulaması sırasında, gebelik nedeniyle değişen anatomik ve fizyolojik farklılıklara uygun olarak uygulamaların

Abstract Book (Oral Presentation)

gerçekleştirilmesi gerekmektedir. International Liaison Committee on Resuscitation (ILCOR) 2015 sistematik gözden geçirmesi, CPR sırasında hastanın pozisyonuna ilişkin sorulara ve perimortem sezaryen doğumun (PMCD) gebeliğin ikinci yarısında kardiyak arrest tedavisindeki rolüne değinmektedir. Bu derlemede gebe resüsitasyonuna genel yaklaşım ve 2015 ILCOR değişiklikleri gözden geçirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Gebe resüsitasyonu, Gebelik, İleri yaşam desteği

CYTOTOXIC EFFECT OF WERNER HELICASE INHIBITION IN CHRONIC MYELOID LEUKEMIA CELLS

Dilara Akcora Yıldız¹ and Asuman Sunguroğlu²

¹ Department of Biology, Faculty of Arts and Sciences,
Mehmet Akif Ersoy University, Burdur, TURKEY

² Department of Medical Biology, Faculty of Medicine,
Ankara University, Ankara, TURKEY

¹ dilaraakcora@mehmetakif.edu.tr

² asungur@medicine.ankara.edu.tr

Chronic myeloid leukemia (CML) is characterized by the presence of BCR-ABL fusion oncogene that leads to an excessive accumulation of white blood cells in both bone marrow and peripheral blood. Despite effective inhibition of BCR-ABL kinase activity by small molecule tyrosine kinase inhibitors (TKIs), patients can develop resistance against TKIs due to mainly point mutations in the kinase domain of the ABL gene, particularly T315I. In addition to mitochondrial metabolism, TKIs and other genotoxic agents can increase the production of reactive oxygen species which promote CML cells to accumulate numerous DNA double-strand breaks (DSBs). CML cells utilize the unfaithful DNA repair to overcome the cytotoxic effect of DSBs. For instance, BCR-ABL induces WRN helicase which plays essential roles in DNA replication and repair to protect CML cells from cell death. Therefore, in this study, we aimed to investigate the effect of inhibition of WRN helicase activity on apoptosis and cell cycle distribution in CML cells.

Following treatment of murine myeloid cells (32D), CML cells (32Dp210), BaF3 wild-type (WT) and BaF3 cells

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

carrying T315I mutation with NSC19630 a specific WRN helicase inhibitor for 48 hours; cell viability, cell cycle progression and apoptosis were assessed by MTT and flow cytometry.

Our preliminary data showed that the treatment with WRN helicase inhibitor for 48 hours leads to a reduction in cell viability and an increase in apoptosis in CML cells. Furthermore, NSC19630 induced cell cycle arrest in CML cells.

These results suggest that WRN seems to play an important role in CML cell survival and its inhibition impairs cells growth and induces apoptosis in CML cells.

GEBELERDE FEKAL İNKONTİNANS VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER

Ciğdem Gün¹, Ayşegül Durmaz², Fatma Başar²

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Burdur, Türkiye

²Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu,
Kütahya, Türkiye

¹cgun@mehmetakif.edu.tr,

²aysegul.durmaz@dpu.edu.tr, ²fatma.basar@dpu.edu.tr

Gebelik süreci bütün organ sistemlerinde önemli fizyolojik değişimlere yol açar. Fakat gebelikte pelvik tabanda gelişen fizyolojik değişimler konusundaki bilgiler sınırlıdır. Literatürde gebelik sürecinin mi yoksa doğum sürecinin mi pelvik taban bozukluklarıyla daha çok ilişkili olduğu konusu tartışmalıdır. Gebelik sürecinde pelvik organ desteği de tam olarak ortaya konmamıştır. Fekal inkontinans ve pelvik organ prolapsusu benzeri problemler gebelik ve doğumla ilişkili olsa da gebelik ve doğumun pelvik organ desteği üzerindeki etkilerini tanımlayan araştırma sayısı sınırlıdır. Gebelerde fekal inkontinans ile ilişkili faktörlerin belirlenmesine yönelik tasarlanmıştır.

Tanımlayıcı planlanan araştırmada veriler Kütahya ilindeki ASM'lerde ağustos 2016-haziran 2017 tarihleri arasında araştırmacılar tarafından literatür taraması doğrultusunda hazırlanan anket formuyla toplanmıştır. 18 yaş altı, gönüllü olmayan, ciddi kronik-psikiyatrik hastalık varlığı ve riskli gebelik tehdidi yaşayan, anket sorularının tamamını cevaplamayan gebeler araştırmaya alınmamıştır.

Araştırmaya 596 gebe alınmıştır. Gebelerin yaş ortalaması 27.76 ± 5.34 , evlilik yaş ortalaması 22.01 ± 3.12 ve gebelik öncesi beden kitle indeksi ortalaması (BKİ) 23.24 ± 3.77 olarak saptanmıştır. %34.7'si lise mezunu, %67.9'u ev hanımı, %83.7'si çekirdek aile yapısında, %55.4'ünün gelirinin giderine eşit ve gebeliklerin %38.9'unun ilk gebelik olduğu belirlenmiştir. Gebelerin %9.2'sinin ($n=55$) fekal inkontinans sorunu yaşadığı; buna rağmen inkontinans nedeniyle sadece %27.91'inin sağlık kurumuna başvurduğu saptanmıştır. %40'ı normal olduğunu düşündüğü için, %17.5'i ise utandığı için sağlık kurumuna başvurmadıklarını bildirmiştir. Yaş, BKİ, annesinde inkontinans öyküsü bulunması, gebelik sayısı, müdahaleli doğum eylemi, sigara kullanımı ile fekal inkontinans sorunu arasında istatistiksel olarak fark saptanmıştır ($p<0.05$).

Hemşireler/ebeler prekonsepsiyonel ve gebelik dönemlerindeki kadınları fekal inkontinans ve risk faktörleri yönünden sorgulamalı, pelvik taban egzersizlerini öğretmeli, önlenme ve korunma konusunda bilgilendirmeli; sağlıklı yaşam biçimi davranışlarını kazandırmalıdır. Fazla kilo almamaya dikkat edilmesi, egzersiz, sigara kullanılmaması, konstipasyonun giderilmesi için diyetle lifli gıdaların eklenmesi, sıvı alımının artırılması, rutin defekasyon programı gibi fekal inkontinansı önlemeye yönelik eğitimler verilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Gebe, Fekal İnkontinans

CRUCIFEROUS VEGETABLES AND BREAST CANCER RELATIONSHIP

Hilal Toklu¹, Nalan Hakime Noğay², Mehmet Çavdar³

¹Erciyes University, Department of Nutrition and Dietetics, Kayseri, Turkey, tokluhilal@hotmail.com

²Erciyes University, Department of Nutrition and Dietetics, Kayseri, Turkey, nalanhakime@gmail.com

³Cumhuriyet University, Department of Nutrition and Dietetics, Sivas, Turkey, mcavdar@cumhuriyet.edu.tr

Glucosinolates present in cruciferous vegetables are important anticarcinogens and show potential chemoprotective properties. Analysis of cohort studies showed that although total vegetable consumption had no

effect on breast cancer, although not statistically significant, there was a relationship between excessive consumption of cruciferous vegetables, broccoli and brussel cabbage and decreased risk of breast cancer.

The aim of the study is to investigate the relationship between the consumption of cruciferous vegetables and breast cancer.

In the study group, 65 breast cancer individuals and 65 healthy control subjects (130 female participants) the frequency of consumption of the cruciferous vegetables before the case group was diagnosed, the frequency of consumption of the cruciferous vegetables at the moment of the control group was questioned.

Individuals mostly consumed onion and garlic every day. No significant difference was found between the two groups ($p>0.05$). Cabbage, broccoli, cauliflower and pumpkin were found to be significantly higher in the consumption frequency control group than in the case group. Consumption rates of foods once or twice a week were 24.6% in the case group for cabbage and 52.3%, for the broccoli case group 21.5%, for the control group 52.3%, 32.3% in case group for cauliflower, 66.2% in control group, 33.8% in the case group for pumpkin, and 69.2% in the control group. Consumption of radish plant per day was 13.8% in the case group and 55.4% in the control group ($p<0.05$).

As a result, it has been shown that cruciferous vegetables have positive effects on estrogen metabolism through the induction of cytochrome P450 enzymes. More work is needed to prove the positive effects of these vegetables on breast cancer.

Key Words: 1.Cruciferous vegetable 2.Case-Control 3.Breast Cancer

**EPIGALLOCATECHIN GALLATE AND EFFECT
ON OBESITY**

Hilal Toklu¹, Mehmet Çavdar²

¹Erciyes University, Department of Nutrition and Dietetics, Kayseri, Turkey, tokluhilal@hotmail.com

²Cumhuriyet University, Department of Nutrition and Dietetics, Sivas, Turkey, mcavdar@cumhuriyet.edu.tr

Green tea is one of the world's most popular drinks. Obesity and many diseases are believed to have beneficial effects in the prevention and treatment of these diseases. The anti-obesity effects of green tea are mainly attributed to the polyphenol content. The main ingredients of green tea are catechins such as epigallocatechin gallate (EGCG), epigallocatechin, epicatechin gallate.

EGCG is the most common catechin in green tea and considered to be the most effective bioactive component in body weight reduction by reducing adipocyte differentiation and proliferation during lipogenesis.

The antiobesity effect of green tea and polyphenolic components has been explained by different mechanisms such as modulation of pancreatic lipase, inhibition of de novo lipogenesis, increase of fatty acid oxidation and thermogenesis in brown fat tissue.

Green tea extract (rich in catechins and EGCG) reduces obesity and mild inflammation and in mice fed on a high fat diet, in addition to this anti-inflammatory effect, it inhibited the whitening of brown fat and contributed to the browning of the white fat tissue. In a study by Chen N et al, green tea and EGCG were found to reduce body fat and increase lean mass in rats fed a high fat diet. In another study, mice fed a high-fat diet were found to have reduced obesity-associated liver fat markers, fecal lipid augmentation, modifying body weight gain by increasing both the skeletal muscle genes involved in fat oxidation and reducing fat absorption from the diet.

As a result, green tea capsule forms have been used in this study. Future studies are needed to better understand the contribution of green tea to its natural form in green tea studies and the contribution of green tea extract to antiobesity when natural and capsule forms are thought to be in different matrices and bioactivity.

Key Words: 1.Green Tea 2.EGCG 3.Obesity

**DOES FIBROMYALGIA AFFECT THE SENSORY
INTERACTION ON BALANCE? A CROSS-
SECTIONAL STUDY**

Kader Cekim¹, Yasemin Aydin¹, Fatih Soke¹, Cagri Gulsen¹, Cagla Ozkul¹, Arzu Guclu-Gunduz¹, Didem Tuba Akcali²

¹Gazi University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Ankara, Turkey

²Gazi University, Faculty of Health Sciences, Pain Clinic, Ankara, Turkey

Diffuse, chronic pain and musculoskeletal problems are shown as the cause of balance disorders in Fibromyalgia (FM) patients. However, it is not known which sensorial system responsible for the balance is affected by the pain and musculoskeletal problems.

To investigate which sensorial system is affected in FM patients and to compare the balance in FM patients and healthy controls.

Twenty-one FM patients (Age: 41.2 ±10.9, 20 female, 1 male) and twenty-one healthy matched controls (Age: 38.6 ±12.5, 17 female, 4 male) were recruited in the study. Sensory interaction was evaluated Modified Clinical Test of Sensory Interaction and Balance Test (M-CTSIB). M-CTSIB evaluates the relationship between balance and visual, somatosensory and vestibular system. M-CTSIB was evaluated by Biodex-BioSway™ (Biodex Inc., Shirley, New York). Tests carried out were 4 conditions; 1: Eyes open-firm surface, 2: Eyes closed-firm surface, 3: Eyes open-foam surface and 4: Eyes closed-foam surface.

M-CTSIB-1 (p<0.001), M-CTSIB-2 (p=0.001), M-CTSIB-3 (p<0.001), M-CTSIB-4 (p=0.002) scores were significantly higher in FM patients compared with healthy controls (p<0.05).

These results indicate that patients' balances are affected. Additionally, these results suggest that balance-related sensorial systems were also affected. Especially, as the somatosensory inputs decreases, the balance is impaired. Therefore, physiotherapy should include the maintenance and improvement of the balance. At the same time, these results of this exploratory study should be confirmed in prospective studies.

Key words: Fibromyalgia; Balance; Sensory interaction

YETİŞKİN BİREYLERİN İÇECEK TÜKETİM ALİŞKANLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Esra Köktaş¹, Aylin Bayındır Gümüş²

¹Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye,
ekoktas@ankara.edu.tr

²Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye,
dtyaylin@outlook.com

Sıvılar; besinlerin sindirimi, emilimi, hücrelere taşınması ve biyokimyasal tepkimelerin oluşması gibi önemli metabolik fonksiyonlar için gereklidir. Başta su olmak üzere içecekler vücudun sıvı dengesinde önemlidir.

Sağlıklı yetişkin bireylerin çay, kahve, meyve suları, süt, diğer içeceklerin (alkollü, gazlı içecek) tüketim sıklıklarını ve miktarlarını belirlemektir.

Yaşları 19-47 yıl olan sağlıklı 149 gönüllünün genel özellikleri, içecek tüketim alışkanlıkları bilgisayar ortamında anket formu aracılığıyla toplanmıştır.

Yaş ortalamaları 26,3±5,2 yıl olan 48(%32,2) erkek ve 101(%67,8) kadın katılmıştır. Çoğunluğu üniversite mezunu (%51,7), çalışmakta (%55,7), bekar (%84,6), evde aile/akrabaları ile yaşayan (%54,4) bireylerdir. Beden kütle indeksi (BKİ) ortalamaları 23,5±3,8 kg/m² olan katılımcıların %71,1'i normal ağırlıkta, %5,4'ü zayıf, %20,1'i hafif şişman, %8,7'si şişmandır. Katılımcıların çoğunluğu (%60,8) hiç şekerli siyah çay tüketmezken %57,7'si her gün şekerli siyah çay ve %65,1'i en az ayda 1 kez bitki çayı tüketmektedir. Katılımcıların %40,3'ünün günlük siyah çay tüketimi 1-3 çay fincanıyken, %34,9'unun günlük bitki çayı tüketimi 1-2 fincandır. En az ayda 1 kez olmak üzere kahvelerden en çok Türk kahvesi (%90,6); neskafe (%70,5); filtre kahve (%49,7) içilmektedir. Katılımcıların %50,3'ü 1-2 fincan/gün Türk kahvesi, %43,6'sı 1-2 kupa/gün neskafe tüketmektedir. Meyve sularında tüketim oranı en sık olan taze sıkılmış meyve suyu (%64,4) olup ortalama tüketim miktarı 124 ml/hafta'dır. Tam yağlı (%9,4), yarım yağlı (%8,7), light (%1,3) sütün günlük tüketim oranları düşüktür. Ortalama süt tüketimi 85 ml/gün'dür. Katılımcıların %91,9'u ayran tüketmekte ve %27,5'i haftada 1-2 kez içmektedir. Ortalama ayran tüketim

miktarı 564 ml/hafta'dır. Katılımcıların %74,5'i hiç alkol tüketmemektedir. Gazlı şekerli içecekler (%45,6) şekerli (%24,8) olanlara kıyasla daha fazla tüketilmektedir ve tüketim miktarları sırasıyla 220 ml/hafta ve 128 ml/hafta'dır. Ortalama su tüketimleri 1460 ml/gün olup miktar 200-3000 ml arasındadır. İçeceklerin en sık tüketildiği saat aralıkları ise siyah çay, taze sıkılmış meyve suyunda sabah(07:00-10:00); Türk kahvesi, neskafe, hazır meyve suyunda öğle saatleri(13:01-16:00); ayran ve akşam(16:01-19:00); bitki çayı, alkollü içecekler, gazlı içecekler, sütlerde gece(19:01-sonrası) saatleridir.

Çalışma sonucunda çay ve kahve tüketiminin sık, süt tüketiminin düşük olduğu saptanmıştır. İçeceklerin genellikle şekerli tüketilmesi doğru bir tercihtir.

Anahtar Sözcükler: içecek tercihi, içecek çeşitleri, tüketim sıklığı

BİR YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN EKİP İŞBİRLİĞİ VE İLETİŞİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: KALİTATİF ÇALIŞMA

Sevim ÇİMKE¹, Zübeyde AKAR², Dilek YILDIRIM
GÜRKAN³, Sevinç POLAT⁴

¹Bozok Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Yozgat
²Ege Üniversitesi, İzmir

³Bozok Üniversitesi Yaşlı Bakım Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu, Yozgat

⁴Bozok Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Yozgat
Hemşireler ve doktorlar arasındaki ekip işbirliği ve iletişimi, sunulan sağlık hizmeti kalitesinin en önemli belirleyicilerindendir.

Bu araştırma bir yoğun bakım ünitesinde çalışan hemşirelerin, ekip işbirliği ve iletişimine ilişkin görüşlerini değerlendirilmek amacıyla kalitatif olarak gerçekleştirildi.

Araştırma 16-18 Ekim 2017 tarihlerinde, bir yoğun bakım ünitesinde (YBÜ) çalışan 10 hemşire ile yürütüldü. Çalışmaya başlamadan önce gerekli izinler ve hemşirelerden araştırma ve ses kaydı için sözlü ve yazılı izin alındı. Veriler tanıtıcı bilgi formu ve uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanan yarı yapılandırılmış soru formuyla toplandı, tümevarımsal içerik analizi yöntemiyle çözümlendi.

Araştırmaya katılan hemşirelerin yaş ortalamasının 29.3+3.36 olduğu, ortalama 5.9 + 3.81 yıldır YBÜ çalıştığı ve tamamının lisans ve üzeri eğitim seviyesine sahip olduğu belirlendi. Hemşirelerin tamamı, “Hasta bakımını hekimlerle multidislinler olarak yürütmede sorun yaşadıklarını” ifade etti. Hemşirelerin çoğu bu sorunların “İlaç order edilmesi, görev dağılımı ve eksik işlerle ilgili olduğunu” belirtti. Hemşireler, “Hekimlerle yaşanan iletişim sorunlarının iş motivasyonlarını düşürdüğünü, hasta bakımını aksattığını, tedaviyi geciktirdiğini ve gereksiz zaman kaybına neden olduğunu” ifade etti. Hemşirelerin tamamına yakını, “Hekimlerin, “Hemşirelere saygı göstermediğini ve hemşirelerin amirleri gibi davrandıklarını” söyledi. Hemşireler “Yaşanan sorunların çoğunlukla çözüme ulaşmadığını ve tekrarlandığını, sorunların ancak meslek tanımlarının net bir şekilde yapılıp, karşılıklı saygı ortamı olursa çözülebileceğini düşündüklerini ” belirtti. Hekim ve hemşire arasında çalışma ortamındaki negatif iletişim ve yetersiz işbirliği klinik sonuçlar üzerine olumsuz yansıtacağından, karşılıklı mesleki saygı ve işbirliğini geliştirmeye yönelik stratejilerin benimsenmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Yoğun Bakım, Ekip, İşbirliği, Hemşire-Hekim

SOSYAL MEDYADA ÇOCUK HAKKI İHLALİ: SHARENTİNG

Sevim ÇİMKE¹, Dilek YILDIRIM GÜRKAN², Sevinç POLAT³

¹ Bozok Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Yozgat

² Bozok Üniversitesi Yaşlı Bakım Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Yozgat

³ Bozok Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Yozgat

Son yıllarda ebeveynler arasında sosyal medya kullanımı hızlı bir şekilde artmıştır. Çocuklar henüz adım atmaya başlamadan çok daha önce ebeveynlerinin sosyal medya paylaşımları aracılığı ile dijital ayak izlerine sahip olmaktadır. Hızlı bir şekilde artan bu ebeveyn paylaşımları ‘parenting’ ve ‘share’ kelimelerinden türetilmiş ‘sharenting’ kavramının literatüre girmesine neden olmuştur. Sosyal medya, ebeveynlere bir takım

faydalar sağlamakla birlikte, bilinçsizce yapılan paylaşımlar, çocuklarını yetişkinliğe kadar takip edecek zararlara sebep olabilmektedir. Ebeveynler farkında olmadan çocuklarının mahremiyet, unutulma hakkını ihmal etmekte ve bunun başkaları tarafından istismar edilmesine aracı olabilmektedir.

Çevrimiçi paylaşılan her şeye başkaları ulaşabilir ve bu resimler farklı amaçlarla kullanılabilir. Pedofilin günümüzde çok yaygın olduğu düşünülürse, özellikle havuzda, küvette, denizde çocuğun çıplak, bezli ya da kısmen giyilmiş şekilde paylaşılan bu resimler pedofili sitelerine kopyalanma riski taşımaktadır. Buna ek olarak, Facebook ve Instagram gibi sitelerde paylaşılan çocuğun tam adı ve doğum tarihi gibi bilgiler, çocukları kimlik hırsızlığı ve dijital kaçırma riski altına sokuyor ve potansiyel olarak güvenliğini riske atıyor. Çocuk için özel kalması gereken psikolojik ve sosyal bilgilerin paylaşılması, başkaları tarafından suiistimal edilebilecek açık veya utanıcı bilgileri ve görüntüleri paylaşmak çocuk için ileriki yaşamında sorunlar teşkil edebilir. Çocukluk çağında sevimli gelen resimler ileride alay etmek, küçük düşürmek, tehdit ve şantaj gibi birçok amaç için kullanılabilir. Ebeveynlerin çocuklarıyla ilgili yaptıkları paylaşımların etkilerini fark etmelerini sağlayacak ve sosyal medyanın sağlıklı kullanımında onlara yardımcı olacak az sayıda araştırma ve kaynak bulunmaktadır.

Ebeveynlerin ebeveynin ifade etme özgürlüğünü sınırlamaksızın sosyal medya kullanımını sağlaması ve bunu yaparken de çocuğun çıkarlarının en üst düzeyde korunması gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: Sosyal medya, Ebeveyn, Çocuk Hakkı, Sharenting

**TOPLUMDA YAŞAYAN YAŞLI BİREYLERDE
TOPLUMSAL KATILIM VE KİNEZYOFOBİNİN
İNCELENMESİ**

Şebnem Avcı¹, Elif Duygu¹, Sezen Tezcan², Demet
Karabulut², Seda Ayaz Taş³,

¹Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fizik Tedavi ve
Rehabilitasyon Yüksekokulu, Bolu
avciseb@hotmail.com
elifduygu@gmail.com

²Özel İlk İlgin Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi,
Düzce

fztsezen@windowslive.com
dg_ftr_gozacan@hotmail.com

³Özel 75. Yıl Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi,
Ereğli, Zonguldak
fzt.seda-ayaz@hotmail.com

Yaşlılık dönemi bireyin üretimden çekildiği, rol, statü kayıpları yaşadığı, bağımlılığın arttığı bir dönemdir. Yaşamlarının daha genç evreleriyle karşılaştırıldığında yaşlı insanlar genel olarak daha az mobil olup, evde daha çok zaman harcamakta ve sosyal etkinliklere (iş, eğlence, spor klüpleri vb) daha az katılmaktadır. Sosyal izolasyon; sosyal ilişkilerin, sosyal yalnızlığın ve emosyonel izolasyonun objektif ölçümü ve az sayıda sosyal ilişki kurulmasından dolayı kişinin ifade ettiği sübjektif memnuniyetsizlik olarak tanımlanabilir. Kinezyofobi ise ağırlı yaralanma ve tekrar yaralanmaya karşı oluşan hassasiyet hissinden kaynaklanan aktivite ve fiziksel harekete karşı gelişen kaygı olarak tanımlanmıştır.

Bu araştırmada, ülkemizde aktif ve kaliteli yaşlanma sürecini desteklemek ve böylece artmış toplumsal katılım sayesinde kinezyofobinin önlenebileceğinin önemine dikkat çekmek amaçlandı. Bu doğrultuda, bireylerin toplumsal katılımları ile kinezyofobi durumları incelendi. Araştırma Bolu İli Merkez İlçede bulunan Aile Sağlığı Merkezlerinde yürütüldü. Etik kurul izni ve katılımcı onam formları alındı. Bu merkezlerde aile hekimleriyle görüşmek üzere bulunan bireylere araştırma ile ilgili açıklama yapıldı ve gönüllülere, sosyodemografik veri formu, yaşlılar için sosyal katılım formu (literatüre dayanarak araştırmacılar hazırlamıştır), Tampa kinezyofobi ölçeği uygulandı.

Araştırma yaş ortalaması 72,6 olan 88 kişiyle tamamlandı. Katılımcılarımızın her gün yaptıkları aktiviteler yürüyüş, camiye gitmek, yakınlarıyla telefon görüşmesi yapmak şeklindeydi. Haftada bir yapılan

faaliyet ise arkadaşlarla buluşmak olarak tespit edildi. Gezi, sanatsal faaliyet, hobi kursları gibi faaliyetler ise hiç yapmadıkları arasındaydı. Market, banka, hastane ziyaretleri gibi genel ihtiyaçlarından sayılabilecek faaliyetleri ayda en az bir kez yaptıkları bulundu. Bireylerin %65,9'unda kinezyofobi vardı.

Yaşlı bireylerin temel ihtiyaçları haricinde eğlenmek veya kültürel amaçlı faaliyetlere katılmak konusunda aktif olmamaları, bireylerimizde bulunmuş olan kinezyofobiye bağlanabileceği gibi, yaşadıkları ve alıştıkları kültürel alt yapıya da bağlanabilir. Toplumsal katılımın azlığının altında yatan nedenlerin daha geniş gruplarda sosyolojik anlamda incelenmesi gerektiğini düşünmekteyiz. Kinezyofobi ve toplumsal katılım azlığı bireylerin aktif yaşlanma sürecine dahil olamamalarının altında yatan neden olabilir.

Anahtar Sözcükler: Yaşlı, Sosyal katılım, Kinezyofobi

**THE EFFECT OF TRANSVAGINAL DONOR
NEPHRECTOMY ON FEMALE SEXUAL
FUNCTION**

Cemile ÇELEBİ

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Vaginal use for nephrectomy was first described in 1992. Transvaginal introduction into the peritoneal cavity offers many advantages. This new techniques try to minimize morbidity and improve cosmetic results while maintaining oncologic and functional results. In this method firstly, the access and closure is easy and can be performed under direct vision after placing a port in the abdomen, with preference in the umbilicus, and creating pneumoperitoneum. Secondly, the vaginal approach permits the extraction of large specimens without increasing morbidity and obtaining an excellent cosmetic result. Finally, a possible infection rate is low. It is important to know the effect of a hybrid or transvaginal assisted surgeon on female sexual functions to improve the quality of life of a woman. According to the statistical results of the studies in the literature, two of the three donors are females. So the transvaginal approach in live donation is an interesting and winning option. It is proven

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

that it is safe for donor and graft, gives good cosmetic results and reduces morbidity.

When the transvaginal NOTES approach was used for the first time, some researchers evaluated the sexual perception of women in this method. As a result of their research, especially young and nulliparous women expressed concern about sexuality and fertility. From the gynecologic examination, transvaginal approach did not cause sexual function alteration. Peri et al. (2014) found that women who had undergone nephrectomy with transvaginal techniques experienced any sexual problems when their post-operative sexual function was evaluated. In 2012 Solomon and colleagues evaluated female sexual functions in a study of 42 women with acute appendicitis treated with standard transvaginal (18 patients) or laparoscopic approach (22 patients). According to the results of the study, transvaginal approach did not have a negative effect on female sexual function. Zou et al. assessed female sexual functions after transvaginal surgery for adrenalectomy and determined that there was no difference between the pre- and post-operative total scores of the female sexual function index.

Although there are few studies about this subject in the literature, it can be said that transvaginal nephrectomy is a safe technique which has excellent cosmetic results and does not affect sexuality. Despite promising results, longer follow-up randomized controlled trials are needed to further clarify the impact of this new technique on the quality of women's life.

Key Words: Nephrectomy, Transvaginal, Sexual function

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

**INVESTIGATION OF INHIBITORY EFFECTS OF
VARIOUS ARYLBENZOCOUMARIN
DERIVATIVES ON HUMAN GLUTATHIONE S-
TRANSFERASE**

Özkan Danış¹, Berk Orhan², Mustafa Muhlis Alparslan³

¹Marmara University, Faculty of Arts and Sciences,
Department of Chemistry, Goztepe Campus, 34722,
Istanbul, Turkey, odanis@marmara.edu.tr

²Marmara University, Faculty of Arts and Sciences,
Department of Chemistry, Goztepe Campus, 34722,
Istanbul, Turkey, berkorhan90@gmail.com

³Cukurova University, Faculty of Medicine, Department
of Medicinal Biochemistry, Balcali 01330, Adana,
Turkey, malparslan@cu.edu.tr

Cancer is one of the most prevalent diseases in both developed and developing countries. The prominent methods at the treatment of cancer are chemotherapy, radiotherapy and surgical operations. Although chemotherapy is one of the most effective methods of treating cancer, inherent or acquired multidrug resistance against the anti-cancer drugs is significantly limits the success of treatment. One of the multidrug resistance mechanisms is the inactivation of various anti-cancer drugs by elevated glutathione S-transferase expression in the lung, prostate, colon, kidney, stomach, pancreas and breast cancers.

The aim of this study is to investigate the potential of arylbenzocoumarins as GST inhibitors in order to overcome the multiple drug resistance.

GST enzyme activity was determined spectrophotometrically as it is indicated in the manufacturer's assay kit by using reduced glutathione (GSH) and 1-Chloro-2,4-dinitrobenzene (CDNB) as substrates. All assays were performed by using Epoch UV Plate Reader (BioTek, Winooski, VT, USA) measuring the initial rate of absorbance change at 340nm. Enzyme activity determined in the absence and presence of the studied arylbenzocoumarin derivatives dissolved in DMSO and results were expressed as IC₅₀ values.

In this study differently substituted arylbenzocoumarin derivatives were tested at 100 µM concentration for the inhibition of human placental GST. The inhibition activities of the arylbenzocoumarin derivatives are in the range of 0% and 96%. We have determined 3-(3,4-

diacetoxyphenyl)-2H-benzo[g]chromen-2-one as the most potent GST inhibitor amongst the tested compounds with an IC₅₀ value of 66.78 ± 0.3712 µM.

According to our results it has been demonstrated that arylbenzocoumarin derivatives could provide new insights in designing of novel GST inhibitors.

This study was supported by Marmara University, Commission of Scientific Research Project FEN-C-YLP-111017-0585

Keywords: Glutathione S-Transferase, Coumarin, Cancer, Inhibition, Multidrug Resistance

PEDİATRİ HEMŞİRELERİNİN AĞRIYA YÖNELİK BİLGİ DÜZEYLERİ, UYGULAMALARI VE İNANÇLARI

Vildan CIRIK¹, Şule ÇİFTÇİOĞLU², Emine EFE³

^{1,2,3}Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi,

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

¹ vapaydin@akdeniz.edu.tr

² sulesenol@akdeniz.edu.tr

³ eefe@akdeniz.edu.tr

Ağrı özellikle çocuklarda travma, hastalık ya da çeşitli tıbbi girişimlere bağlı en sık yaşanan deneyimlerden birisidir. Çocukların ağrısını gidermek ve yaşam kalitesini arttırmak hemşirelik bakımının temel amaçlarından. Pediatri hemşirelerinin; çocuğun ağrısının nedenini, tipini, şiddetini, ağrısını azaltan/arttıran faktörleri belirlemesi ve bilmesi oldukça önemlidir.

Bu araştırmanın amacı, pediatri hemşirelerinin ağrıya yönelik bilgi düzeylerini, uygulamalarını ve inançlarını değerlendirmektir.

Araştırma, tanımlayıcı nitelikte bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini, 2018 yılında Akdeniz Üniversitesi Hastanesi'nde çocuk servisleri ve polikliniklerinde çalışan toplam 136 pediatri hemşiresi oluşturmaktadır. Araştırma da örneklem seçim yöntemi kullanılmadan toplam 102 pediatri hemşiresi araştırma kapsamına alınmıştır. Böylece çalışmada evrenin büyük bir çoğunluğuna (%75) ulaşılmıştır. Araştırma uygulanmadan önce etik kurul onayı alınmış ve ön uygulaması yapılmıştır. Veriler, araştırmacılar tarafından

literatür doğrultusunda hazırlanan anket aracılığıyla yüz yüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır.

Pediatric hemşirelerinin yaklaşık yarısı (%40,2) 20-29 yaş aralığında, %51'i evli ve %80,4'ü lisans mezunudur. Hemşirelerin yarısından fazlası (%74,5) hemşirelik ile ilgili bilimsel yayınları takip etmekte, (%81,4) kongre/seminer etkinliklerine katılmaktadır. Hemşirelerin %56,9'u ağrı hakkında bir eğitim almadığını, %51'i de ağrının değerlendirilmesi hakkında bilgisinin yetersiz olduğunu belirtmiştir. Hemşirelerin %67,6'sı kliniklerinde ağrı skalası olduğunu belirtmelerine rağmen, %65,6'sı skalanın ismini bilmemektedir. Ağrı subjektif bir veri olmasına rağmen hemşirelerin sadece %68,6'sı çocuk/annesinin ağrı ifadesine inandığını ve %22,5'i ağrının nedeninin her zaman bir hastalık olduğunu belirtmiştir. Hemşirelerin %47,1'i "çocuk uyuyorsa ağrısının olmadığını", %37,3'ü "bilici kapalı çocuk hastalarda ağrının değerlendirilemediğini" ifade etmiştir. Hemşirelerin yaklaşık yarısı (%49) "preterm yenidoğanların termlere göre ağrıya daha duyarlı olmadığını" söylemiştir. Hemşirelerin %88,2'si ağrının tedavisi hakkında "ağrı başlamadan analjezik verilmemesi gerektiğini" belirtmişlerdir.

Hemşirelerin yarısı ağrı hakkında bilgi düzeylerinin yetersiz olduğunu ve eğitim almadıkları ifade etmişlerdir. Bu nedenle vital bir bulgu olarak kabul edilen ağrıya yönelik hizmet içi eğitim programlarının yapılması oldukça önemlidir. Hemşirelerin ağrının değerlendirilmesinde ve yönetilmesinde çocuk/aile ile terapötik iletişime geçmeleri, empatik davranmaları ve ağrı hakkındaki yanlış inanç/uygulamalara yönelik bilgi düzeylerini artırmaları önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ağrı, Hemşire, Pediatri, Bilgi, Uygulama

EV YAPIMI ALKOL TÜKETİMİ GELENEĞİ "BOĞMA RAKI"

Serkan KÖKSOY*, Seren ÇINAR*

**Mehmet Akif Ersoy Sağlık Bilimleri Fakültesi*

Alkol tüketimi önemli bir halk sağlığı sorunudur. Dünya Sağlık Örgütü hastalık oluşturan nedenler üzerine yaptığı çalışmada alkole 5. sırada yer vermiştir. Alkol

tüketiminin çok farklı nedenleri bulunmaktadır. Bu nedenler genel olarak kişi ve çevresi ile ilgilidir. Bireyin yetişmiş olduğu ortamda bu ürünün kullanılıyor olması, o kişiyi ileride deneme ve kullanmaya itebilmektedir. Özellikle sosyoekonomik yapının düşük olduğu bölgelerde alkollü içkilere uygulanan yüksek vergilerin eklenmesi neticesinde, kişiler kendi alkollü içkilerini üretebilmektedir. Ülkemizde özellikle Hatay, Adana, Gaziantep, Mersin gibi illerimizde evlerde kişilerin kendi içkilerini yaptıkları bilinmektedir. Bu içkilerin yapımında üzüm, incir, erik, hurma vb. meyveler kullanılmaktadır. Bu meyveler genel olarak bu illerde yetişmektedir. Bu meyvelerden ne kadar alkollü içki üretildiği ve tüketildiği ise tam olarak bilinmemektedir. Ev yapımı alkollü içkilerin aroması ve tadını etkileyen bazı faktörler söz konusudur. Tüketenlerin bu durumu göz önünde bulundurdıkları tahmin edilmektedir. Bu içkilerin en çok bilineni ise 'boğma rakı' olarak bilinmektedir. Yapılan literatür araştırmalarında bu içeceğin içeriğindeki bileşenler üzerine yapılan yayın sayısı son derece kısıtlıdır. Kullanılan teçhizat ve metot farklılıkları neticesinde elde edilen ürünün içeriğinde bulunan ethanol, methanol, propanol, butanol, isobutanol ve isoamyl alcohol gibi maddelerin miktarının bilinmeyişi ortaya çıkabilecek sağlık sorunlarının anlaşılmasını güçleştirecektir.

Sonuç olarak fabrikasyon olmayıp elde üretilen alkollü içkilerin fabrikasyon ürünlere göre daha tehlikeli olduğu kanaatindeyiz. Bu ürünlerin üretim ve kullanımının yasaklanması veya kısıtlanması ileride görülebilecek sağlık sorunlarının azaltılmasında ve çözümünde faydalı olabileceği kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Bitreks, Gelenek, Boğma Rakı, Halk Sağlığı

Alkol kullanımı önemli bir halk sağlığı sorunudur. Alkole kullanımı neticesinde görülebilecek zararlara ilişkin olarak yayınlanan ilk yayın Magnus Huss'a aittir (Huss 1852). Dünya Sağlık Örgütü hastalık oluşturan nedenler üzerine yaptığı çalışmada alkole 5. Sırada yer vermiştir (DSÖ 2011). Alkol tüketiminin çok farklı nedenleri bulunmaktadır. Bu nedenler genel olarak kişi ve çevresi ile ilgilidir. Dolayısıyla bireyin yetişmiş olduğu ortamda bu ürünün kullanılıyor olması, o kişiyi ileride deneme ve

kullanmaya itebilmektedir. Bu duruma yüksek vergilerin eklenmesi neticesinde kişiler kendi alkollü içkilerini kendileri üretebilmektedir. Ülkemizde özellikle Hatay, Adana, Gaziantep, Mersin gibi illerimizde evlerde kişilerin kendi içkilerini yaptıkları bilinmektedir (Dede ve Avşar 2018). Bu içkilerin yapımında üzüm, incir, erik, vb meyveler kullanılmaktadır. Bu meyveler genel olarak bu illerde yetişmektedir (Gülmen ve ark 2006). Bu meyvelerden ne kadar alkollü içki üretildiği ve tüketildiği ise tam olarak bilinmemektedir. Bu tür alkollü içkilerin aroması ve tadını etkileyen bazı faktörler söz konusudur. Tüketenlerin bu durumu göz önünde bulundurdıkları tahmin edilmektedir (Cabaroğlu ve ark 2011). Bu içkilerin bölgede en çok bilineni 'boğma rakı' olarak tanımlanmaktadır. Yapılan literatür araştırmalarında bu içeceğin içeriğindeki bileşenler üzerine yapılan yayın sayısı son derece kısıtlıdır (Zeren ve ark 2012). Kullanılan teçhizat ve metot farklılıkları neticesinde elde edilen ürünün içeriğinde bulunan ethanol, methanol, propanol, butanol, isobutanol ve isoamyl alcohol gibi maddelerin miktarının bilinmeyişi ortaya çıkabilecek sağlık sorunlarının anlaşılmasını güçleştirecektir.

Dünya Sağlık Örgütü dünyada yaklaşık 2 milyar kişinin alkol tükettiğini ve bunları 76,3 milyonunun alkol kullanım bozukluğu gösterdiği bildirilmiştir. Güneydoğu Asya ve Doğu Akdeniz bölgesinde ev yapımı alkollü içkilerin (sırasıyla %56,2 ve % 69) yüksek miktarda ve prevalansta tüketildiği bildirilmiştir (WHO 2011). Ülkemizde 2004-2015 yılları arasındaki verilerin değerlendirildiği bir çalışmada 2005 yılında saf alkol tüketiminin en düşük kişi başı tüketim 1.31 lt, en yüksek tüketim ise 2012 yılında 1.55 lt olarak ölçülmüştür. 2015 yılında ise 1.39 lt kişi başı saf alkol tüketilmiştir (Buzrul 2016). Farklı bir çalışmada 4725 ölümün 41'inin ölüm nedeni alkol intoksikasyonu olduğu gösterilmiştir. Alkol intoksikasyonundan ölümlerin erkeklerde kadınlara göre daha yüksek olduğu gösterilmiştir (Gülmen ve ark 2006). Retrospektif bir çalışmada alkole bağlı zehirlenme prevalansı %16.6 olarak ölçülmüştür (Yeşil ve ark 2008). Ev yapımı içkilerin içeriği üzerine yapılan çalışmalar kısıtlıdır (Anlı ve ark 2007). Bu içkilerin sağlık üzerine olan zararlarını ise ancak fabrikasyon içki tüketenlerde görülen problemlerle karşılaştırabilmekteyiz. Bu içkilerin

Abstract Book (Oral Presentation)

yapımında ateş üzerine hava almayan kazan (etrafı maya ile kapatılmış) içine en az 1 ay süre ile kurutulmuş üzüm ve su konularak kaynaması sağlanmaktadır (Resim 1). Buharlaştan alkol içeriği soğuk bir kazan içerisinden geçirilerek (damıtma) yan taraftaki kaba boşaltılmaktadır (Resim 2). Ortaya çıkan ürüne yaklaşık %4-8 civarında anason karıştırılarak içilmeye hazır hale getirilmektedir. Bu şekilde üretilen içkilerin ise içeriğinde ne kadar ethanol, methanol, propanol, butanol, isobutanol ve isoamyl alcohol bulunduğuna ise belirsizdir.

Ev yapımı alkol üretiminde piyasadan alınan etil alkol içeriklerinin de karıştırıldığı bilinmektedir. Bu durumun farkına varılması ile birlikte Gıda Tarım Ve Hayvancılık Bakanlığı ethanol ve metanol'ün serbest satışına müdahale etmiştir. Bu müdahaleye göre

“Evsel kullanım amaçlı etil alkol: Bu etil alkoller, sadece etil alkol üretim tesisinde veya uygun distile alkollü içki üretim tesisinde 70 cl veya 1 litrelik cam şişelerde mutlak alkol miktarı üzerinden 100 litresine 1.2 gram denatonyum benzoat katılması suretiyle ambalajlanır veya ambalajlı olarak ithal edilir.

Yetkili etil alkol veya alkollü içki dağıtım firmaları eliyle piyasaya arz edilen bu etil alkol, etil alkol toptan satış belgesi, etil alkol ve metanol toptan satış belgesi ve etil alkol perakende satış belgesini haiz satıcılar eliyle tüketime sunulur.

Bu ürünlerin etiketinde “Gıda amaçlı kullanılması uygun değildir.” ifadesi yer alır (Resmi Gazete: 30286). Bu ifadeye göre 1 lt hacme sahip olan ethanol içeriğine 1.2 gr denatonyum benzoat eklenecektir.

Denatonyum benzoat son derece acı bir maddedir. Diğer adıyla “Bitrex” olarak tanımlanmaktadır. Tarımsal kökenli ethanolün içeriğine Bitrex katıldığında, bundan hazırlanan içki içilemeyecek kadar acı olmaktadır. Bu durumda ev yapımı alkollü içki üretiminde kullanılan ethanol; içeriğindeki Bitrex sayesinde tüketilemez duruma gelecektir (Kwiatkowski ve ark 2015). Bitreks içerikli ethanol sayesinde tarımsal kökenli bu içki içilemeyecek duruma gelecek ve sadece bazı durumların hazırlanmasında kullanılabilecektir. Aynı zamanda Bitreks içeriği alkollü bir ürünün yasal olarak üretilip üretilmediği hakkında da bilgi verecektir. Bu durum aynı zamanda spektrometrik yöntemlerle tayin

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

edilebilmektedir. Piyasada tarama maksatlı olarak kullanılabilmektedir (Buszewicz ve ark 2005; Zuba ve ark 2005). Bitrex sayesinde ethanol hem tüketilemez duruma gelecek hem de ürünün yasal olup olmadığı konusunda, basit spektrometrik yöntemler sayesinde kısa sürede ölçüm yapılabilecektir. Bu durumun halk sağlığı zararlısı olarak tanımlanan ev yapımı alkol üretiminin önüne geçeceği kanaatindeyiz. Aynı zamanda alkol içerikli maddelerin tüketilmesi sonucunda görülebilecek komplikasyon ve yan etkilerin en aza indirilmesi için önemli bir adım olduğuna inanmaktayız.

Sonuç olarak fabrikasyon olmayıp elde üretilen alkollü içkilerin (Boğma rakı, şarap vb.) içeriğindeki alkol içeriğinin bilinmemesinden dolayı fabrikasyon ürünlere göre daha tehlikeli olduğu kanaatindeyiz. Bu ürünlerin doğrudan üretim ve kullanımının yasaklanması veya kısıtlanması görülebilecek sağlık sorunlarının azaltılmasında faydalı olabileceği kanaatindeyiz.

GENE EXPRESSION PATTERN DIFFERENCES BETWEEN PRIMARY MESENCHYMAL STEM CELLS AND MESENCHYMAL STEM CELL LINES

Aynur Karadağ

*Uşak University, Faculty of Medicine, Department of
Medical Biology, Ankara, Turkey.*

e-mail: aynur.karadag@usak.edu.tr

Mesenchymal stem cells (MSCs) are multipotent stromal cells that can differentiate into a variety of cell types which are used in cell therapy. In stem cell therapy, human bone marrow-derived MSCs (BM-MSCs) are expanded *in vitro* and subsequently autoimplanted, which eliminates the risk of immune rejection. The International Society for Cellular Therapy define MSCs as cells with a specific immunophenotype, ex vivo plastic-adherent growth, and multilineage differentiation. Although they are the most attractive cell type for cell therapy studies, primary MSCs lose their differentiation potential with increasing time in culture and passage so they are of limited use. Due to this disadvantage, MSC lines are more suitable for in-vitro researches owing to their immortality. In this study we compared primary bone marrow-derived MSC (BM-MSC) with bone marrow

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

derived MSC line (RCB2153) in terms of cell characteristics and gene expression profiles to determine the functional differences among MSCs types.

The primer MSCs and MSC lines were cultured at 37°C in a 5% CO₂ humidified incubator with DMEM HAM'F12 culture medium supplemented with 10% fetal bovine serum and antibiotics/antimycotics (penicillin G sodium 100 U/mL, streptomycin sulfate 100 µg/mL, amphotericin B 0.25 µg/mL). We summarize various different attempts to characterize mesenchymal stem cells based on surface protein expression by flow cytometry. MSCs were identified by using CD29, CD70, CD90 and CD105 as positive MSC markers and CD34 as a negative marker. Gene expression profiling was investigated using Affymetrix HG-U133-Plus2 arrays system. BRB-ArrayTools were used for microarray data analysis.

The significant GO biological process terms and KEGG pathway enrichment analyses of the identified DEGs were performed using DAVID with the thresholds of P-value. The analysis showed similar pathway clustering in both cell types. Thus, our results indicates that MSC lines can be used instead of primary MSCs. These results show that MSC cell lines largely retain the genomic and transcriptomic landscapes of primary MSCs, thus laying the rationale for testing MSC cell lines as preclinical models in precision medicine. These quantitative results provide an important basis to adapt cell lines to more closely similar physiological conditions as opposed to animal experimentation.

Key Words: Mesenchymal stem cells, Flow cytometry, Microarray, Primary cells, Cell lines, Gene expression

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

**KALİTELİ HEMŞİRELİK BAKIMI
VERİLMESİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER VE
ÇÖZÜM ÖNERİLERİ: HEMŞİRELERE**

GÖRÜŞLERİ

Ayşe ŞENER TAPLAK*, Sevinç POLAT**, Figen ALP
YILMAZ***

**Dr. Öğr. Üyesi, Bozok Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD,
hem.ayse_3886@hotmail.com*

***Dr. Öğr. Üyesi, Bozok Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Doğum, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları
Hemşireliği AD, svnpolat@gmail.com*

*****Prof. Dr., Bozok Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD,
efigenden@gmail.com*

Sağlıkla ilgili tüm profesyonel mesleklerde olduğu gibi hemşirelik bakımında da temel amaç kaliteli, güvenli hasta bakımı sunmaktır. Ancak konuyla ilgili yapılan çalışmalar, bakımın kalitesinin ve hasta memnuniyetinin istendik düzeyde olmadığını göstermektedir.

Bu çalışma hemşirelerin kaliteli hemşirelik bakımı verilmesinin önündeki engeller ve çözüm önerilerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla kalitatif olarak gerçekleştirildi.

Araştırma İç Anadolu'da bir hastanede çalışan, araştırmaya katılmayı kabul eden 24 hemşire ile yürütüldü. Görüşmeler, 8 kişilik üç grup halinde yapıldı. Veriler tanıtıcı bilgi formu ve yarı yapılandırılmış soru formu ile toplandı. 16-18 Ocak 2018 tarihinde gerçekleştirilen görüşmelerin moderatörlüğü ilgili araştırmacı tarafından yapıldı. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlendi.

Hemşirelerin 17'sinin 23-27 yaş grubunda, tamamının lisans mezunu olduğu, 12'nin dahili ve cerrahi kliniklerde görev yaptığı, 9'unun 3-5 yıl süreyle çalıştığı ve 14'ünün hemşirelik mesleğini isteyerek tercih ettiği belirlendi. Çalışmada hemşirelere kaliteli hemşirelik bakımı verilmesinin önündeki engellere ilişkin görüşleri soruldu; hemşireler, "Kurumsal aksaklıklar, olumsuz örgüt kültürü, hastane yöneticilerinin çalışan motivasyonu ve tatmini konusunda yetersiz kalması, yönetimden baskı görme, hekim odaklı bir sistemin uygulanması, hekimin, hemşirenin bağımsız rollerini yerine getirmesine fırsat vermemesi, sağlık sistemi içerisinde hemşirenin yönetici,

idare edici ve koordine edici yönünün baskılanması, farklı eğitim düzeylerinden hemşirelerin olması, hemşirelerin haklarını, mesleki konumunu ve görevlerini tam olarak bilmemesi, hemşirelere hak ettikleri değer ve emeğinin karşılığının verilmemesi, eleman yetersizliği, iş yükünün fazla olması, mevcut yöneticilerin hemşirelik mesleğini, amacını, hedefini bilmemesi, hemşirelere kendi görevleri dışında işlerin yüklenmesi, yoğun mesai saatleri, çalışma ortamında uygulanan fiziksel ve sözel şiddet, örgütlenmedeki yetersizlikler, hemşire-hekim/hemşire/hasta ve yakınları arasındaki anlaşmazlıklar, kaynak ve destek yetersizliği, kaliteli bakıma dikkat çeken araştırmaların azlığı” şeklinde görüş bildirdi.

Hemşirelerin üçte ikisinin mesleği isteyerek seçtiği ancak kurumsal, yönetsel, hasta kaynaklı nedenlerin yanı sıra ekip çalışması ve örgütlenme eksikliğini kaliteli hemşirelik bakımı önünde engel olarak gördükleri belirlendi.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Kaliteli Bakım, Engeller, Çözüm Önerileri.

KADINLARIN SÜTÜN YETERLİLİĞİ ALGISI İLE BEBEKLERİNİ BESLEME DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ayşe ŞENER TAPLAK*, Figen ALP YILMAZ**,
Sevinç POLAT***

*Dr. Öğr. Üyesi, Bozok Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD,
hem.ayse_3886@hotmail.com

** Dr. Öğr. Üyesi, Bozok Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Doğum, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları
Hemşireliği AD, svnpolat@gmail.com

***Prof. Dr., Bozok Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD,
efigenden@gmail.com

Emzirme, anne-bebek sağlığı ve yaşam kalitesi bakımından son derece önemlidir. Emzirme süreci, demografik, sosyal, psikolojik ve fiziksel pek çok değişkenden etkilenmektedir. Bununla birlikte kadının süütünün bebeğine yeterli olduğu algısı, bu sürecin devamlılığında rol oynayan en önemli etmenlerden biridir. Çünkü yetersiz süt algısı, emzirmenin erken sonlandırılması ve bebeğin beslenme şeklinin

değiştirilmesi ile sonuçlanabilmektedir. Bu çalışma, kadınların sütlerinin yeterlilik algısı ile bebeklerini besleme davranışları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Kesitsel nitelikteki çalışma İç Anadolu’da bir il merkezinde bulunan Aile Sağlığı Merkezleri’nde (ASM) gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın örneklemini ASM’lere başvuran ve 0-6 aylık bebeği olan 304 primipar kadın oluşturmuştur. Çalışmaya başlamadan önce Yozgat Halk Sağlığı Kurumu ve Bozok Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Kurulu’ndan gerekli izinler alınmıştır. Katılımcılara çalışmanın amacı ve elde edilen verilerin bilimsel amaçlı kullanılacağı dair gerekli açıklamalar yapılarak bilgilendirilmiş gönüllü olur formu imzalatılmıştır. Verilerin toplanmasında; tanıtıcı özellikler formu ve yetersiz süt algısı ölçeği kullanılmıştır. Veriler, tanımlayıcı istatistiksel analizler, Kruskal Wallis ve Independent t testi ile değerlendirilmiştir.

Çalışmaya katılan kadınların yaş ortalamasının 24.77±3.70, %37.2’sinin lise mezunu olduğu ve %74.3’ünün çalışmadığı saptanmıştır. Çalışma kapsamına alınan kadınların yetersiz süt algısı puan ortalamalarının 36.5±10.18 olduğu bulunmuştur. Çalışmada kadınların yaş ve eğitim durumu ile yetersiz süt algısı ölçek puan ortalamaları arasında fark bulunurken; çalışma durumu, sosyoekonomik durum, aile tipi, çocuğun yaşı ve cinsiyeti arasında fark olmadığı belirlenmiştir. Bebeğini mama ile besleyen kadınların yetersiz süt algısı puan ortalamalarının halen emziren kadınların puan ortalamalarından düşük olduğu saptanmıştır (p<0.05). Çalışmada, kadınların yetersiz süt algısının emzirmeyi erken dönemde sonlandırma, mama ile beslemeye başlama ya da ek gıdaya başlama gibi besleme uygulamalarına neden olduğu saptanmıştır.

Sağlıklı büyüme ve gelişmenin sağlanmasında anne sütü ile beslemenin önemi dikkate alınarak, kadınların bu konuda bilinçlendirmesi ve doğru uygulamalara yönlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anne Sütü, Besleme, Yeterlilik, Algi.

**KIRK YAŞ ALTI KADINLARDA MEME
BİYOPSİSİ SONUÇLARI**

Funda DİNÇ ELİBOL

*Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Radyoloji AD, Muğla, Türkiye*

fundaelibol@mu.edu.tr

Ülkemizde ve dünyada kadınlar, 40 yaşından itibaren meme kanseri açısından mamografi ile taranmaktadır. 40 yaş altı kadınlarda ise şikayet bulunması veya aile öyküsü durumunda görüntüleme yapılmaktadır. Bu popülasyonda ilk görüntüleme yöntemi ultrasonografi olup, lezyon saptanması durumunda, uygun hastalarda iğne biyopsileri yapılmaktadır.

Çalışmanın amacı 40 yaş altı kadınlarda yapılan meme biyopsilerin sonuçlarını değerlendirmektir.

Mart 2013-Mart 2018 tarihleri arasında hastanemizde aynı radyolog tarafından yapılan kalın iğne biyopsileri değerlendirilmiştir.

Toplam 363 kadına yapılan meme biyopsisinden 63'ü (%17,36'sı) 40 yaş altı kadınlardan oluşmaktadır. Kırk yaş altı ardışık 63 hastada toplam 73 lezyona kalın iğne biyopsisi yapılmıştır. Hastaların yaşı 20-39 arasında, yaş ortalaması 33,60±0,49'dur. 72 lezyonun 66'sı (%91,7) benign, 5'i (%6,9) malign, 1'i (%1,4) premalign histopatolojik tanı almıştır. Premalign lezyonu olan hastanın diğer lezyonu da malign tanı almış olup biyopsi yapılan hastaların toplam 5'i (%7,9'u) malign tanı almıştır. Malign tanı alan 5 hastadan sadece 1'inde cerrahi öncesi mamografi yapılmış olup %80'inde mamografi tekiki yapılmamıştır. Benign lezyonların 18'i bifazik tümör, 14'ü fibroadenom, 9'u adenozis, 6'sı periduktal mastit, 5'i fibrokistik değişiklikler, 4'ü granülatöz mastit, 4'ü sklerozan adenozis, 3'ü fibroadenomatoid değişiklikler, 3'ü intraduktal papillom şeklinde raporlanmıştır. 20 hastada benign görünümlü solid lezyonda takipte boyut artışı nedeniyle biyopsi yapılmış olup bu olguların tümünün patoloji sonucu benignidir.

Bu yaş grubunda bifazik tümörler, fibroadenom ve mastitler en sık karşılaşılan lezyonlar olup bulgular literatür ile uyumludur. Takipte boyut artışı nedeniyle yapılan biyopsilerin tümünde tanı benign olup, 40 yaş altı kadınlarda benign görünümlü solid lezyonlarda boyut

artışının hormonal etkilere bağlı olabileceği göz önünde bulundurulmalı biyopsi kararında daha temkinli olunmalıdır. Rutin tarama yapılmayan bu popülasyonda hastaların yaklaşık %8'i malign tanı almıştır. Bu yaş grubunda da malign lezyonların nadir olmadığı akılda tutulmalı ve şüpheli radyolojik bulgular varlığında mutlaka biyopsi yapılmalıdır. Çalışmamızda malign tanı alan olguların yalnızca 1/5'inde mamografi yapılmış olmakla birlikte, kırk yaş altı malign tanı alan olgularda tedavi öncesinde mutlaka mamografi yapılmalıdır.

Anahtar Sözcükler

Meme, Kalın iğne biyopsisi, Benign lezyonlar, Malign lezyonlar

**AİLE HEKİMLİĞİNDE HASTA-HEKİM
İLİŞKİSİNİN HASTALARIN BAKIŞ AÇISIYLA
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Yonca YILDIRIM

2003 yılında Sağlıkta Dönüşüm Programı ile sağlık ocağı sisteminden aile hekimliği sistemine geçiş yaşanmıştır. Günümüzde aile hekimliği birinci basamak sağlık hizmeti sunum noktası olduğu için sağlık sektöründe önemli bir yere sahiptir ve aile hekimleri hizmet sunumundan sorumlu kişilerdir. Aile hekimlerinin hastayla olan ilişkisinin verilen sağlık hizmetlerinin başarılı olabilmesinde etkili olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada aile hekimliğinde hasta-hekim ilişkisinin hastaların bakış açısıyla değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Çalışmada Kocaeli ilinin Derince ve İzmit ilçesinde aile hekimliğinden hizmet alan 200 kişiye ulaşılmıştır. Veri toplama aracı olarak Christina M. Van der Feltz-Cornelis ve arkadaşları (2004) tarafından geliştirilen "A Patient-Doctor Relationship Questionnaire in Primary Care" Türkçe'ye uyarlanmıştır. Keşfedici faktör analizi ve güvenilirlik analizi ile ölçeğin geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemler, bağımsız örneklerde t testi, tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Varyans analizi sonucunda gruplar arasındaki farkın tespiti için Scheffe testi yapılmıştır.

Analiz sonuçlarına göre, çalışmaya katılan bireylerin %62'si bayan, %54,5'ü bekar, %48'si 18-25 yaş aralığında, %31'i lisans eğitim düzeyinde, %49'u 1699

ve altı geliri sahip, %47,5'u iyi sağlık düzeyine sahip olarak bulunmuştur. Hastaların aile hekimleriyle olan ilişkilerine yönelik düşünceleri cinsiyet ($p=0,680$), yaş ($p=0,874$), medeni durum ($p=0,387$), aylık gelir ($p=0,432$), eğitim durumuna ($p=0,642$) göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Görüşme süresi ($p=0,000$) ve sağlık durumuna ($p=0,025$) göre anlamlı farklılık göstermektedir. Görüşme süresinde gruplar arasındaki fark 5 dakika ve altı hizmet alan bireyler ile 6-10 dakika, 10-15 dakika ve 16 dakika ve üzeri hizmet alan bireylerden kaynaklanmaktadır. Çok iyi sağlık durumuna sahip bireyler ile kötü sağlık durumuna sahip bireyler arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir. Ölçeğin ortalaması ($3,52 \pm 0,84$) olarak bulunmuştur.

Sonuç olarak, hastaların aile hekimleriyle olan ilişkilerinin orta düzeyde olduğu saptanmış, görüşme sürelerindeki farklılığın hastaların bu ilişkiye ait düşüncelerini etkilediği görülmüştür. Aile hekimliğinde görüşme sürelerinin düzenlenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aile Hekimliği, Hasta-Hekim İlişkisi

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE DİSMENORE SIKLIĞI VE YAŞAM KALİTESİ İLE İLİŞKİSİ

Ayten TAŞPINAR*, Ayşe Kübra SAHAN**, Özge Ece
GÜNAYDIN**

*Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Ebelik Bölümü

**Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Yapılan çalışmalar en sık karşılaşılan menstruasyon dönemi probleminin dismenore olduğunu göstermektedir. Ülkemizde yapılan çalışmalarda ise dismenore sıklığı %34-%89,6 arasında değişmektedir.

Araştırma üniversite öğrencilerinde dismenore görülme sıklığını ve yaşam kalitesi ile ilişkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Kesitsel olarak planlanan çalışma, 12-28 Şubat 2018 tarihleri arasında Adnan menderes Üniversitesine bağlı Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik ve Çocuk gelişimi bölümlerinde öğrenim gören kız öğrenciler ile yapılmıştır. Çalışmanın evrenini bu fakültede okuyan kız öğrenciler ($N=517$), örneklemini ise 395 öğrenci oluşturmuştur. Çalışmanın verilerinin toplanmasında

Kişisel Bilgi Formu, dismenorenin şiddetini belirlemek için Visüel Analog Skalası (100 mm) ve SF 36 yaşam kalitesi ölçeği kısa formu kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde sayı, yüzdelik, ortalama, standart sapma, t testi ve Sperman korelasyon analizi kullanılmıştır. Çalışmada istatistiksel olarak anlamlılık değeri $p<0.05$ olarak kabul edilmiştir. Çalışmanın etik kurul onamı, kurum izni ve öğrencilerden sözlü onam alınmıştır.

Öğrencilerin yaş ortalaması $21,61 \pm 2,13$ (min:18, max:37) olup %82'si adet döneminde dismenore yaşadığını belirtmiştir. Ağrının şiddeti Visüel Analog Skalası (VAS) ile değerlendirildi ve öğrencilerin %18'inin ağrı puanı -0- (hiç ağrı olmaz), %31,9'unun 50 mm'in altında ve %50,1'inin 51 mm ve üzeri bulunmuştur. Dismenoresi olan öğrencilerin yaşam kalitesi puan ortalamalarının dismenoresi olmayanlara göre daha düşük olduğu, öğrencilerin VAS ağrı şiddet puanları arttıkça yaşam kalitesi fiziksel rol kısıtlılığı, emosyonel rol kısıtlılığı, mental sağlık, vitalite durumu ve sağlığın genel algılanma, fiziksel fonksiyon ve sosyal fonksiyon puanlarının azaldığı bulunmuştur ($p<0,01$).

Üniversitede okuyan kızlar arasında dismenore yaşama sıklığı yüksek olup dismenore öğrencilerin yaşam kalitesinin düşmesine neden olmaktadır.

Anahtar kelimeler: Dismenore, Üniversite öğrencisi, Yaşam kalitesi

FARKLI KUŞAKTAKİ HEMŞİRELERİN ÇALIŞMA ORTAMI ALGISI

Gülnur AKKAYA¹Duygu GÜL¹

¹Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık
Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü

gulnurum@gmail.com, duygu5990@hotmail.com

Günümüz dünyası çalışma ortamında farklı kuşakları birlikte bulundurmaktadır. Farklı kuşaklarda yaşayan bireyler kendi kuşağının özelliğini yansıtmaktadır. Çalışma ortamının önemli bir unsuru da kuşaklar arası farklılıkları yönetmektir.

Bu çalışmanın amacı farklı kuşaklardaki hemşirelerin çalışma ortamları algısını belirlemektir.

Çalışma, Temmuz-Eylül 2016 tarihleri arasında, tıp fakültesi ve Sağlık Bakanlığı'na bağlı devlet hastanesinde

Abstract Book
(Oral Presentation)

çalışan, araştırmaya katılmaya gönüllü 264 hemşire ile tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırmanın evrenini bu kurumlarda çalışan, 1960 yılı ve sonrasında doğan 700 hemşire, örneklemini ise araştırmaya katılmayı kabul eden hemşireler oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında “tanıtıcı bilgi formu” ve “hemşirelik iş indeksi-hemşirelik çalışma ortamını değerlendirme ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeği Türkçe’ye uyarlayan Emine Türkmen’den, araştırmanın yapılabilmesi için bir üniversitenin etik kurulundan ve hastanelerden yazılı izin alınmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiksel analizler, Student’s t-testi, Cronbach Alpha katsayısı, Kruskal Wallis testi, Mann Whitney U testi, Pearson ki-kare testi, FisherFreeman Halton testi, Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır.

Araştırmaya katılan hemşirelerin %94,7’si kadın, %68,6’sı evli, %56,4’ü lisans mezunu, %50,8’i 1980 ve öncesinde doğmuş, %65,9’u devlet hastanesinde çalışmaktadır. Katılımcıların %87,9’u hemşire, %74,5’i çalıştığı bölümden memnun değildir, %84,1’i kadrolu, %71,6’sı hem gece hem gündüz çalışmaktadır. Doğum zamanına göre medeni durum, eğitim durumu, çalışılan kurum, çalışılan bölümü değiştirme isteği, meslek deneyimi, kurumda ve serviste çalışma süresi, kadro durumu, Türk Hemşireler Derneği ve sendika üyeliği arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0,01$). Doğum zamanı 1980 ve öncesi olan hemşirelerin toplam ölçekten aldıkları puan, doğum zamanı 1980 sonrası olan hemşirelere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Devlet hastanesinde çalışan hemşirelerin toplam ölçek puanı, tıp fakültesi hastanesinde çalışan hemşirelere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).

Araştırma sonuçlarına göre, hemşirelerin çalışma ortamları algısı orta seviyede bulunmuştur. Yönetici hemşireler, kuşak farklılıklarına değer vermeli, çalışanların farklılıklarına ve bakış açılarına uygun çalışma ortamı oluşturarak çalışma ortamlarını iyileştirmeye yönelik uygulamalarda bulunmalıdır.

Anahtar Sözcükler: Çalışma ortamı, hemşire, farklı kuşak.

**ERKEN EVRE PARKİNSON HASTALARINDA
PİLATES VE ELASTİK BANTLAMA
UYGULAMALARININ ÜST EKSTREMİTE
FONKSİYONLARINA ETKİSİ**

Evrin GÖZ¹, Berril DÖNMEZ ÇOLAKOĞLU², Raif ÇAKMUR³, Birgül BALCI³

¹Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir Sağlık Yüksekokulu

²Dokuz Eylül Üniversitesi, Tıp Fakültesi Nöroloji Anabilim Dalı

³Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu

fzt_evrin@hotmail.com, berril.donmez@deu.edu.tr,
raif.cakmur@deu.edu.tr, birgul.donmez@deu.edu.tr

Parkinson Hastalığı, ilerleyici ve nörodejeneratif bir hastalıktır. Gövde tüm hareketlerin temeli olduğundan pilates egzersizleri gövdeye odaklanmıştır ve pilates ile sağlanan proksimal kuvvetlenme distal kontrolü kolaylaştırarak etmektedir. Elastik bantlama uygulamaları düzgün dizilimi desteklediği, istirahat ve hareket sırasında kinestetik duyuyu arttırdığı ve proprioseptif girdi sağladığı için üst ekstremité fonksiyonlarını arttırmaktadır.

Erken evre Parkinson Hastalarında Pilates ve elastik bantlama uygulamalarının üst ekstremité fonksiyonlarına etkisini karşılaştırma amaçlandı.

Araştırmaya 19 erken evre Parkinson Hastası katıldı (14 erkek, 5 kadın, Hoehn and Yahr ≤ 2). Bireyler randomize olarak üç gruba ayrıldı. Birinci gruba (n=5) pilates eğitimi, ikinci gruba (n=8) pilates eğitimi ve elastik bantlama yapıldı. Üçüncü grup (n=6) kontrol grubunu oluşturdu. Pilates eğitimi 60 dakika ve haftada iki seans, 6 hafta süresince uygulandı. Bireyler başlangıçta ve 6 hafta sonrasında değerlendirildi. Dokuz Delikli Peg Testi (9DPT) ile el fonksiyonu, Hareket Bozuklukları Derneği Birleşik Parkinson Hastalığı Değerleme Ölçeği (HBD BPHDÖ- UPDRS) Bölüm II ile günlük yaşam aktiviteleri değerlendirildi.

Bireylerin yaş ortalaması birinci grupta 62.8 ± 11.47 , ikinci grupta 63.0 ± 6.0 , üçüncü grupta 60.0 ± 7.77 . Bireylerin 9DPT sonuçları ortanca ilk değerlendirmede sırasıyla; 30.95, 28.09, 25.86, son değerlendirmede; 30.03, 27.23, 27.93. Bireylerin UPDRS-2 sonuçları ortanca ilk değerlendirmede sırasıyla; 9, 4, 4 iken son

değerlendirmede; 6, 3.5, 8.5 idi. Gruplar içinde 9DPT ve UPDRS-2 ilk değerlendirme ve son değerlendirme sonuçları arasında anlamlı fark yoktu (Wilcoxon Testi, sırasıyla; 9DPT: $p=0.89$, $p=0.27$, $p=0.92$; UPDRS-2: $p=0.78$, $p=0.42$, $p=0.75$).

Bu çalışma erken evre Parkinson hastalarında pilates ve elastik bantlama uygulamalarının kullanıldığı ilk çalışmadır. Tedavi öncesi ve tedavi sonrası bireylerin el fonksiyonunda ve günlük yaşam aktivitelerinde iyileşme görülmüş ancak bu iyileşme istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bulunmamıştır. Tedavi uygulanmayan kontrol grubunda ise sonuçlarının istatistiksel olarak anlamlı olmayacak düzeyde kötüleştiği görülmüştür. Örnek büyüklüğü düşüktür ancak araştırmamız hala devam etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Parkinson Hastalığı, Pilates, Bantlama, El fonksiyonu.

**POSTPARTUM DÖNEMDEKİ KADINLARDA
MATERNAL BAĞLANMA VE MUTLULUK
DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**
Çiğdem Gün¹, Aysegül Durmaz², Fatma Başar²

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Burdur, Türkiye

² Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu,
Kütahya, Türkiye

¹cgun@mehmetakif.edu.tr,

²aysegul.durmaz@dpu.edu.tr, ²fatma.basar@dpu.edu.tr

Postpartum dönemde bebeğin ağlaması, emmesi ve teması gibi bağlanma davranışlarını sürekli yinelenmesi çift taraflı sevgi, güven ve memnuniyet duygularını geliştirir. Bebeğe bakan kişi, bu gereksinimleri sadece görev olarak algılamaz, bu eylemlerden mutluluk ve doyum da sağlar. Bu nedenle postpartum dönemde maternal bağlanma, mutluluk düzeyi ilişkisi ve ilgili olabilecek faktörlerin belirlenmesi postpartum adaptasyon süreci için önem arz etmektedir.

Araştırma postpartum dönemdeki kadınların bağlanma ve mutluluk düzeylerini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Şubat 2015-şubat 2016 tarihleri arasında Kütahya ilindeki ASM'lerde tanımlayıcı olarak planlanan araştırmada Tanıtıcı anket formu, Maternal bağlanma ve

Oxford Mutluluk ölçekleri kullanılmıştır. 18-45 yaş aralığında, postpartum dönemde, bebeği yaşayan, fizyolojik-psikolojik hastalık tanı/tedavi almayan, gönüllü kadınlar araştırmaya alınmıştır.

Araştırmaya 677 kadın alınmıştır. Yaş ortalaması 27.95 ± 4.93 ve evlilik yaş ortalaması 21.84 ± 3.07 'dir. Kadınların %26.6'sının lise mezunu olduğu, %72.5'inin çalışmadığı, %84.3'ünün çekirdek aile yapısına sahip olduğu bulunmuştur. %35.9'unun ilk gebeliği olduğu ve %52.0'sinin normal doğum yaptığı belirlenmiştir. Kadınların Maternal Bağlanma Ölçeğinden aldıkları puan 90.51 ± 10.43 ve Mutluluk Ölçeğinden aldıkları puan 24.19 ± 4.76 olarak saptanmıştır. Mutluluk Ölçeği puanları arttıkça Maternal Bağlanma Ölçeği puanlarının da arttığı bulunmuştur ($p=0.00$). Daha önce düşük yapan kadınların Mutluluk ve Maternal Bağlanma Ölçekleri puanlarının düşük yapmayanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür ($p=0.00$, $p=0.00$). Yaşayan çocuk sayısı arttıkça Maternal Bağlanma Ölçeği puanları yükselmiştir ($p=0.00$), fakat Mutluluk Ölçeği puanlarında istatistiksel açıdan fark saptanmamıştır ($p=0.24$). Kadının ve eşinin eğitim düzeyinin artması ve kadını çalışması ile Mutluluk ve Maternal Bağlanma ölçekleri puanlarının yükseldiği belirlenmiştir. Gebe eğitim sınıflarına katılan, normal doğum yapan, günlük emzirme süresi uzun olan ve emzirme sayısı artan, doğum eylemi sırasında sorun yaşamayan kadınların maternal bağlanma ve mutluluk ölçekleri puanları daha yüksek bulunmuştur ($p<0.05$).

Hemşireler/ebeler postpartum dönemdeki kadınları maternal bağlanma ve mutluluk düzeyini etkileyebilecek faktörler yönünden sorgulamalıdır. Hemşirelerin gebe eğitim sınıfları ve emzirme desteği/danışmanlığı gibi maternal bağlanma ve mutluluk düzeylerini artırabilecek rollerinde aktif olması ve bu rollerin gerçekleştirilmesinde ülke çapında standartların oluşturulması sağlıklı anne/bebek gelişimi açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: postpartum, maternal bağlanma, mutluluk

65 YAŞ VE ÜZERİ ÜRİNER İNKONTİNANSI OLAN KADINLARDA YAŞAM KALİTESİ VE DEPRESYON DÜZEYLERİNİN BAŞA ÇIKMA DURUMLARIYLA İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Çiğdem Gün¹, Canan Demir Barutcu¹, Kerime Öğüt Düzen¹, Senan Ergin¹

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Burdur, Türkiye

cgun@mehmetakif.edu.tr, canandevrim35@hotmail.com, Kerime-ogut@hotmail.com, sergin@mehmetakif.edu.tr

DSÖ verilerine göre inkontinansın yaşla birlikte arttığı ve gelecekteki dünya yaşlı nüfusu için önemli bir sorun olacağı bildirilmektedir. Araştırmalar inkontinansın kadınlarda daha fazla görüldüğü; yaş ile prevelansının arttığını saptamıştır. Literatürde üriner inkontinansın yaşam kalitesini etkilediği, depresyonu tetiklediği ve başa çıkmak için çeşitli stratejilerin uygulandığı bildirilse de bu faktörler arasındaki ilişkilerin incelenmesine yönelik yapılan araştırmaların sınırlı olması dikkat çekmektedir. 65 yaş ve üzeri üriner inkontinansı olan kadınlarda yaşam kalitesi ve depresyon düzeylerinin başa çıkma durumlarıyla ilişkisini incelemek üzere gerçekleştirilmiştir.

Tanımlayıcı planlanan araştırmada veriler Burdur ilindeki bir ASM’de haziran 2016- haziran 2017 tarihleri arasında araştırmacılar tarafından literatür taraması doğrultusunda hazırlanan kişisel veri formu, başetme stratejileri formu, Gediatrik depresyon ölçeği ve İnkontinans Yaşam Kalitesi Ölçeği ile toplanmıştır. 65 yaş ve üzeri üriner inkontinans şikayeti yaşayan, kooperasyon ve oryantasyonu yeterli olan, gönüllü, ileri derece böbrek-kalp yetmezliği gibi ilaçlarla kontrol altına alınamayan hastalıkları olmayan 202 kadın örnekleme alınmıştır.

Kadınların yaş ortalaması 72.39±6.51, menapoz yaşı 48.00 ± 5.75 olarak bulunmuştur. %68.3’ü evli, %54.5’i ilköğretim mezunudur. %87.1’inin sosyal güvencesi vardır. Yaşam kalitesi puanları 10.51±4.34, depresyon ölçeği puanları 6.35±3.81 olarak bulunmuştur. %67.8’inin kronik bir hastalığı vardır. Başetme stratejilerden olan hareket ederken kendini kısıtlama; öksürme, hapsirme ve gülmekten kaçınma; efor gerektiren aktivitelerden kaçınma; dışarıda yanında ped, tampon, bez, yedek

çamaşır, emici iç çamaşırı bulundurma; sıvı/içecek alımını kısıtlama; koyu renk giyinme; sık iç çamaşırı değiştirme; sık tualete gitme; bilmediği yerlerde hemen tuvalet arama; uzun süreli yolculuktan kaçınma durumları ile yaşam kalitesi ve depresyon düzeyleri arasında anlamlı ilişki saptanmıştır (p<0.05). Bununla birlikte banyo yapma ve abdest alma sıklığını artırma, ayaklarını sıcak tutma durumları ile yaşam kalitesi ve depresyon düzeyleri arasında ilişki bulunmamıştır (p>0.05).

Üriner inkontinans problemi yaşayan 65 yaş ve üzeri kadınlarda probleme yönelik kullandıkları başa çıkma yöntemlerinin çoğu yaşam kalitelerini ve depresyon düzeylerini etkilemektedir. Hemşireler özellikle inkontinans problemi yaşayan ve bu problemi ifade etmekten çekinen, inkontinansı yaşanmanın doğal bir parçası olarak normalleştiren bu nedenle kendi kendine başa çıkma yöntemleri geliştiren kadınlarda inkontinans tedavisine yönelik farkındalığı artıracak eğitim, tanıtım, broşür vb. girişimleri planlamalı ve uygulamalarda aktif rol almalıdır.

Anahtar Kelimeler: İnkontinans, depresyon, yaşam kalitesi

GEBELERDE FEKAL İNKONTİNANS VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER

Çiğdem Gün¹, Ayşegül Durmaz², Fatma Başar²

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Burdur, Türkiye

²Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Kütahya, Türkiye

¹cgun@mehmetakif.edu.tr,

²aysegul.durmaz@dpu.edu.tr, ²fatma.basar@dpu.edu.tr

Gebelik süreci bütün organ sistemlerinde önemli fizyolojik değişimlere yol açar. Fakat gebelikte pelvik tabanda gelişen fizyolojik değişimler konusundaki bilgiler sınırlıdır. Literatürde gebelik sürecinin mi yoksa doğum sürecinin mi pelvik taban bozukluklarıyla daha çok ilişkili olduğu konusu tartışmalıdır. Gebelik sürecinde pelvik organ desteği de tam olarak ortaya konmamıştır. Fekal inkontinans ve pelvik organ prolapsusu benzeri problemler gebelik ve doğumla ilişkili olsa da gebelik ve doğumun pelvik organ desteği üzerindeki etkilerini tanımlayan araştırma sayısı sınırlıdır.

Abstract Book
(Oral Presentation)

Gebelerde fekal inkontinans ile ilişkili faktörlerin belirlenmesine yönelik tasarlanmıştır.

Tanımlayıcı planlanan araştırmada veriler Kütahya ilindeki ASM'lerde ağustos 2016-haziran 2017 tarihleri arasında araştırmacılar tarafından literatür taraması doğrultusunda hazırlanan anket formuyla toplanmıştır. 18 yaş altı, gönüllü olmayan, ciddi kronik-psikiyatrik hastalık varlığı ve riskli gebelik tehdidi yaşayan, anket sorularının tamamını cevaplamayan gebeler araştırmaya alınmamıştır.

Araştırmaya 596 gebe alınmıştır. Gebelerin yaş ortalaması 27.76±5.34, evlilik yaş ortalaması 22.01±3.12 ve gebelik öncesi beden kitle indeksi ortalaması (BKİ)23.24±3.77 olarak saptanmıştır. %34.7'si lise mezunu, %67.9'u ev hanımı, %83.7'si çekirdek aile yapısında, %55.4'ünün gelirinin giderine eşit ve gebeliklerin %38.9'unun ilk gebelik olduğu belirlenmiştir. Gebelerin %9.2'sinin (n=55) fekal inkontinans sorunu yaşadığı; buna rağmen inkontinans nedeniyle sadece %27.91'inin sağlık kurumuna başvurduğu saptanmıştır. %40'ı normal olduğunu düşündüğü için, % 17.5'i ise utandığı için sağlık kurumuna başvurmadıklarını bildirmiştir. Yaş, BKİ, annesinde inkontinans öyküsü bulunması, gebelik sayısı, müdahaleli doğum eylemi, sigara kullanımı ile fekal inkontinans sorunu arasında istatistiksel olarak fark saptanmıştır (p<0.05).

Hemşireler/ebeler prekonsepsiyonel ve gebelik dönemlerindeki kadınları fekal inkontinans ve risk faktörleri yönünden sorgulamalı, pelvik taban egzersizlerini öğretmeli, önlenme ve korunma konusunda bilgilendirmeli; sağlıklı yaşam biçimi davranışlarını kazandırmalıdır. Fazla kilo almamaya dikkat edilmesi, egzersiz, sigara kullanılmaması, konstipasyonun giderilmesi için diyetle lifli gıdaların eklenmesi, sıvı alımının artırılması, rutin defekasyon programı gibi fekal inkontinansı önlemeye yönelik eğitimler verilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Gebe, Fekal İnkontinans

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

POSTPARTUM DÖNEMDEKİ KADINLARDA
MATERNAL BAĞLANMA VE MUTLULUK
DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ciğdem Gün¹, Ayşegül Durmaz², Fatma Başar²

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Burdur, Türkiye

² Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu,
Kütahya, Türkiye

¹cgun@mehmetakif.edu.tr,

²aysegul.durmaz@dpu.edu.tr, ²fatma.basar@dpu.edu.tr

Postpartum dönemde bebeğin ağlaması, emmesi ve teması gibi bağlanma davranışlarını sürekli yinelenmesi çift taraflı sevgi, güven ve memnuniyet duygularını geliştirir. Bebeğe bakan kişi, bu gereksinimleri sadece görev olarak algılamaz, bu eylemlerden mutluluk ve doyum da sağlar. Bu nedenle postpartum dönemde maternal bağlanma, mutluluk düzeyi ilişkisi ve ilgili olabilecek faktörlerin belirlenmesi postpartum adaptasyon süreci için önem arz etmektedir.

Araştırma postpartum dönemdeki kadınların bağlanma ve mutluluk düzeylerini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Şubat 2015-şubat 2016 tarihleri arasında Kütahya ilindeki ASM'lerde tanımlayıcı olarak planlanan araştırmada Tanıtıcı anket formu, Maternal bağlanma ve Oxford Mutluluk ölçekleri kullanılmıştır. 18-45 yaş aralığında, postpartum dönemde, bebeği yaşayan, fizyolojik-psikolojik hastalık tanı/tedavi almayan, gönüllü kadınlar araştırmaya alınmıştır.

Araştırmaya 677 kadın alınmıştır. Yaş ortalaması 27.95±4.93 ve evlilik yaş ortalaması 21.84±3.07'dir. Kadınların %26.6'sının lise mezunu olduğu, %72.5'inin çalışmadığı, %84.3'ünün çekirdek aile yapısına sahip olduğu bulunmuştur. %35.9'unun ilk gebeliği olduğu ve %52.0'sinin normal doğum yaptığı belirlenmiştir. Kadınların Maternal Bağlanma Ölçeğinden aldıkları puan 90.51±10.43 ve Mutluluk Ölçeğinden aldıkları puan 24.19±4.76 olarak saptanmıştır. Mutluluk Ölçeği puanları arttıkça Maternal Bağlanma Ölçeği puanlarının da arttığı bulunmuştur (p=0.00). Daha önce düşük yapan kadınların Mutluluk ve Maternal Bağlanma Ölçekleri puanlarının düşük yapmayanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür (p=0.00, p=0.00). Yaşayan çocuk sayısı

artıkça Maternal Bağlanma Ölçeği puanları yükselmiştir($p=0.00$), fakat Mutluluk Ölçeği puanlarında istatistiksel açıdan fark saptanmamıştır($p=0.24$). Kadının ve eşinin eğitim düzeyinin artması ve kadını çalışması ile Mutluluk ve Maternal Bağlanma ölçekleri puanlarının yükseldiği belirlenmiştir. Gebe eğitim sınıflarına katılan, normal doğum yapan, günlük emzirme süresi uzun olan ve emzirme sayısı artan, doğum eylemi sırasında sorun yaşamayan kadınların maternal bağlanma ve mutluluk ölçekleri puanları daha yüksek bulunmuştur($p<0.05$).

Hemşireler/ebeler postpartum dönemdeki kadınları maternal bağlanma ve mutluluk düzeyini etkileyebilecek faktörler yönünden sorgulamalıdır. Hemşirelerin gebe eğitim sınıfları ve emzirme desteği/danışmanlığı gibi maternal bağlanma ve mutluluk düzeylerini artırabilecek rollerinde aktif olması ve bu rollerin gerçekleştirilmesinde ülke çapında standartların oluşturulması sağlıklı anne/bebek gelişimi açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: postpartum, maternal bağlanma, mutluluk

YAŞLI BİREYLERDE ÖZ-BAKIM GÜCÜ İLE YAŞAM DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: SAFRANBOLU ÖRNEĞİ

Ayşegül OKSAY ŞAHİN*, Esra EMİKÖNEL*, Tuğba
GÜNGÖR**

* Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü

**Karabük Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu

* ayseguloksay@gmail.com

* esraemikonel@gmail.com

** tugbagungor@karabuk.edu.tr

Birbiri ile ilişkili olduğu düşünülen öz-bakım gücü ve yaşam doyumu, hemşirelik bakımı sunulmasında, yaşlıların sağlığını koruyucu ve geliştirici davranışlar sergilemelerinde, topluma kazandırılmalarında ve mutlu olmalarında önem taşımaktadır.

Yaşlı bireylerin yaşam doyumu ile öz-bakım gücü düzeylerini belirlemek ve bunlar arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Karabük ili Safranbolu ilçesinde yaşayan 65 yaş üstü bireylerin tüm evreni oluşturduğu ($N=7228$ yaşlı birey)

çalışmada, evrenin bilinen grup hesaplama yöntemiyle %90 güven aralığı ve %5 hata oranıyla 261 yaşlı birey kolayda örnekleme yöntemiyle gönüllülük ilkesi gözetilerek örnekleme alındı. Çalışma için etik kurul izni ve yaşlıların bilgilendirilmiş onamları alındı. Araştırmada “Bilgi Formu” “Öz-bakım Gücü Ölçeği” ve “Yaşam Doyumu Ölçeği” kullanıldı. Verilerin analizinde frekans, yüzde, ortalama, standart sapma, ölçeklerin güvenilirliğinde Cronbach Alfa katsayısı, karşılaştırmalarda Kruskal Wallis ve Mann Whitney-U testleri kullanıldı.

Araştırma grubunun($n=261$) yaş ortalaması $70,87\pm 5,52$ (Min=65-Max=91), %56,7’si kadın, %18’i tek başına yaşayan, çoğunun emekli olup çalışmayan, %30,7’si hareket kısıtlılığı bulunan, %65,9’u geliri giderine denk olan bireylerden oluşmaktadır. Öz-bakım gücü ölçeği toplam puan ortalamaları $90,48\pm 16,39$ ile orta düzeyde(min.=26,00 max.=133,00), yaşam doyumu ölçeği toplam puan ortalamaları ise $23,78\pm 6,82$ ile orta düzeyde(min.=8,00 max.=35,00) bulundu. Erkeklerin, evli, üniversite ve üstü mezunu, sosyal güvencesi olanların, kronik hastalığı olmayanların, çalışmayan emeklilerin, günlük işlerini kendisi yapanların öz-bakım gücü puan ortalamaları anlamlı düzeyde yüksek bulundu($p<0,05$). Erkeklerin, üniversite ve üstü mezunu ve sosyal güvencesi olanların, hareket kısıtlılığı olmayanların, çalışmayan emeklilerin, günlük işlerini kendisi yapanların, geliri giderinden fazla olanların yaşam doyumu puan ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek($p<0,05$) bulundu. Çalışma grubunda yaşam doyumu ile öz bakım gücü arasında pozitif yönlü orta düzeyde($p<0,05$) anlamlı ilişki bulundu.

Çalışma sonucunda 65 yaş üstü bireylerin öz bakım gücünün ve yaşam doyumunun orta düzeyde olduğu saptandı. Öz bakım gücü ile yaşam doyumu arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı ilişki bulundu.

Anahtar Sözcükler: Yaşlı, Öz bakım gücü, Yaşam Doyumu, Hemşirelik

**INVESTIGATION OF THE EFFECT OF CURRENT
DISTURBANCES ON THE EVOLUTION OF
STAPHYLOCCUS AUREUS**

Serap Kılınç Evran¹, Özlem Coşkun², İlhan Gün³, Halil Yalçın⁴

¹Namık Kemal Üniversitesi, Elektronik Haberleşme
Mühendisliği, Tekirdağ, Türkiye, skilinc@nku.edu.tr

²Süleyman Demirel Üniversitesi, Elektronik Haberleşme
Mühendisliği, Isparta, Türkiye, ozlemcoskun@sdu.edu.tr

³Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Gıda Tarım ve
Hayvancılık Meslek
Yüksekokulu, Burdur, Türkiye, igün@mehmetakif.edu.tr

⁴Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner
Fakültesi, Burdur, Türkiye, hyalcin@mehmetakif.edu.tr

In this study, the effect of the application of current impulses on Staphylococcus aureus ATTC 25923 strain was investigated. Staphylococcus aureus ATTC 25923 strain was grown up to 108 cfu / ml in order to apply the prepared experimental design and PIC controlled electric field technique was applied to this prepared bacterial solution. As a result, it was determined that the experimental design was not significantly effective on the number of Staphylococcus aureus in 1% peptone water.

Keywords: Pulsed current, Staphylococcus aureus, bacterial inhibition

**THE RELATIONSHIP BETWEEN OBESITY AND
GUT MICROBIOTA: THE OTHER SIDE OF THE
MEDALLION**

Mehmet Cavdar¹, Hilal Toklu²

¹Cumhuriyet Üniversitesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü,
Sivas, Türkiye, mcavdar@cumhuriyet.edu.tr

²Erciyes Üniversitesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü,
Kayseri, Türkiye, tokluhilal@hotmail.com

Gut microbiota is accepted as an "organ" activity due to its important role on the metabolic homeostasis and the formation of an immune response in the body. It has also been reported that gut microbiota has some beneficial effects on human health, as well as in the case of adverse conditions such as a dysbiosis, it paves the way for the formation of certain diseases.

Nutritional habits are important factors in the change of gut microbiota composition. De Filippo et al., compared Italian and African children with two different types of

diet patterns and found different Firmicutes and Bacteroidetes ratios between the two groups. This difference has been shown to affect energy homeostasis through bacterial metabolites.

In some studies in mice and humans, it has been reported that the ratio of Firmicutes and Bacteroidetes species has changed and is closely linked to obesity. In a study conducted by Tremoli et al., obesity-related metabolic complications and increased adipose tissue masses were observed in fecal microbiota samples taken from obese women as a result of microbiota-sterilized transfer to mice. However, in a universal meta-analysis study, it was noted that Bacteroidetes rates and weight or body mass indexes (BMI) were not associated with obese subjects.

The relationship between obesity and gut microbiota is explained by various mechanisms. The first of these, short chain fatty acids (SCFA), increases triglycerides accumulation and lipogenesis. The second mechanism is that the changing intestinal microbial pattern suppresses AMPK activity. As a consequence, fat oxidation is reduced and fat texture is increased. Third, increased levels of lipopolysaccharides (LPS) derived from the metabolism of intestinal microbiota trigger systemic inflammation and interfere with obesity. As a result, the relationship between obesity and gut microbiota has not been fully elucidated and more research is needed in this regard.

Keywords: obesity, gut microbiota, diet

AN IMPORTANT ACTOR IN THE GUT-BRAIN

AXIS: NUTRITION

Mehmet Cavdar¹, Meliha Cavdar²

¹Cumhuriyet University, Department of Nutrition and
Dietetics, Sivas, Turkey, mcavdar@cumhuriyet.edu.tr

²Erciyes University, Department of Nutrition and
Dietetics, Kayseri, Turkey, melihacavdar@erciyes.edu.tr

Gut-brain axis is a bidirectional link system that plays an important role in the transmission of hormonal, neural and immunological signals between the gastrointestinal tract (GIS) and the central nervous system.

In some studies in humans and rodents, certain probiotic strains, such as Lactobacillus and Bifidobacteria species,

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

have been shown to enhance brain functional capacity. These species are called "psychobiotics" because of their effects on cognitive functions.

:It is also stated that many studies have important links between intestinal microbiota and behavioral changes. Diet affects the intestinal microbiota pattern and plays a role in observing behavioral changes.

It has been shown that the increase in macro nutrients such as fat, carbohydrate and protein in the dietary content is indicative of a dysbiosis pattern in the intestinal microbiota in the form of "Western Style" feeding, and cognitive functions are adversely affected. Magnusson et al., found changes in the population of bacterial strains such as Lactobacillus, Coriobacteriales and Bacteriodes, and found that they correlated with behavioral changes, with nutrition containing high fat and carbohydrates in mice. In another study, Kang et al., observed increased Firmicutes species and decreased in Bacteriodes and Tenericutes species in rats fed a high fat diet, indicating that they triggered the anxiety phenotype in these effects. Some prebiotic varieties affect the functions of the central nervous system by triggering the development of certain microbial species and production of short chain fatty acids (SCFA). Schmidt et al., found that galactoligosaccharide prebiotics in healthy adults reduced cortisol levels during waking up, which is closely associated with depression and anxiety, and increased the growth of bifidobacteria. As a result, some changes in the microbiota pattern affected by the diet negatively affect the behavioral and cognitive functions, and studies are needed to clarify this relationship in the light of emerging sequencing technologies.

Keywords: gut microbiota, nutrition, gut-brain axis

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

**SEZARYEN OPERASYONU GEÇİREN
HASTALARDA PREOPERATİF VE ERKEN
POSTOPERATİF DÖNEMDE NÖTROFİL-
LENFOSİT VE PLATELET-LENFOSİT ORANI İLE
DURAL PONKSİYON SONRASI BAŞ AĞRISI
ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Mehmet SARGIN¹, Mehmet Selçuk ULUER²

¹ Isparta Şehir Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği, Isparta, Türkiye mehmet21sargin@yahoo.com

² Sağlık Bilimleri Üniversitesi Konya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği, Konya, Türkiye drmehmetselecuk@gmail.com

Sezaryende en sık kullanılan anestezi tekniği olan spinal anestezinin komplikasyonlarından biri olan post-dural-ponksiyon baş ağrısı insidansı, birçok faktörden etkilenebilir. Bu faktörler post-dural-ponksiyon baş ağrısı riskini gösterse de, preoperatif veya postoperatif dönemde riski düşündürecek herhangi bir belirteç yoktur. Bu çalışmada sezaryen geçiren hastalarda preoperatif ve erken postoperatif dönemde nötrofil-lenfosit ve trombosit-lenfosit oranları ile post-dural-ponksiyon baş ağrısı arasında olası bir ilişki olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır..

Spinal anestezi altında elektif sezaryen geçirecek iki yüz yirmi gebe çalışmaya dahil edildi. Hastaların demografik verileri ve kan sayımı parametreleri kaydedildi. Nötrofil / lenfosit oranı ve trombosit / lenfosit oranı için periferik bir venden örnek alındı. Numune alma için zaman noktaları şu şekildedir: Preoperatif; 1 gün önce ve postoperatif; sezaryen sonrası 6-12 saat içinde. Hastalar, postoperatif birinci ve yedinci günlerde olası spinal anestezi kaynaklı baş ağrısı açısından sorgulandı. Post-dural ponksiyon baş ağrısı, Uluslararası Baş Ağrısı Bozuklukları Sınıflaması (ICHD-II) tanı ölçütlerine göre değerlendirildi.

Çalışmaya toplam 220 hasta alındı ve 217 hasta araştırmayı tamamladı. Post-dural ponksiyon baş ağrısı 78 hastada tespit edildi ve insidans% 35,9 idi. Laboratuvar parametrelerinin ölçümleri iki grup arasında istatistiksel olarak fark tespit edilmedi (P> 0.05).

Çalışmamızda sezaryen uygulanan hastalarda preoperatif ve erken postoperatif dönemde nötrofil-lenfosit oranı ve

Abstract Book
(Oral Presentation)

trombosit-lenfosit oranı ile post-dural-ponksiyon baş ağrısı arasında ilişki saptanmadı.

Anahtar Sözcükler: Post-dural-ponksiyon baş ağrısı, Nötrofil-lenfosit oranı, Trombosit-lenfosit oranı, Sezaryen.

**OTOİMMÜN TİROİD HASTALIKLARINDA
RENKLİ DOPPLER ULTRASONOGRAFİNİN
AYIRICI TANIDAKİ ETKİNLİĞİ**

İbrahim Önder Yeniçeri¹, Enis İğci²

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Radyoloji Ana Bilim Dalı Muğla, Türkiye, onderyeniceri@hotmail.com

²Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Radyoloji Ana Bilim Dalı, İzmir, Türkiye, enisigci@deu.edu.tr

Graves hastalarını Hashimoto hastalarından ayırt etmede inferior tiroidal arter Vmax ölçümlerinin ve inferior tiroidal arter/common carotid arter hız oranının kullanılabilirliğini araştırmak

Prospektif olarak yapılan çalışmada, klinik ve laboratuvar bulguları ile otoimmün tiroid hastalığı tanısı alan 24 olgunun (6'sı Graves ve 18'i Hashimoto hastası) renkli Doppler incelemeleri değerlendirildi. Her olgunun tiroid parenkiminden 4 aşamalı (grade 0-1-2-3) renk değerlendirilmesi yapıldı. Her olgunun inferior tiroidal arter (İTA) ve common carotid arter (CCA) Vmax'ları ölçüldü. Bu ölçümlerden İTA/CCA oranları hesaplandı. Bulguların istatistiksel karşılaştırmasında Wilcoxon-Signed-Ranks testi kullanıldı.

Graves olgularında en sık izlenen renk paterni grade 3 iken Hashimoto olgularında grade 0 ve 1 idi. Hashimoto olgularında İTA Vmax ölçüm değeri ortalama 51,2 cm/sn ile Graves olgularında ölçülen ortalama 116,3 cm/sn ye göre anlamlı derecede düşüktü. İTA/CCA oranı Hashimoto olgularında (ortalama 0,57) Graves olgularından (1,08) anlamlı derecede düşük olarak saptandı.

B-Mode ultrasonografiye ek olarak yapılacak renkli Doppler ultrasonografi patern değerlendirilmesi ve İTA Vmax ölçümleri, Graves hastalarını, Hashimoto hastalarından ayırt etmede başarılı görünmektedir. İTA/CCA oranları arasında iki grup arasında istatistiksel anlamlı fark vardır. Fakat hipertroidili Hashimoto olguları

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

ile Graves olguları arasında istatistiksel anlamlı fark saptanamamıştır

Anahtar Sözcükler: Otoimmün tiroid hastalıkları, inferior tiroidal arter, renkli Doppler ultrasonografi

**SEZARYEN GEÇİREN HASTALARDA
İNTRATEKAL ENJEKSİYON HIZININ POST-
DURAL PONKSİYON BAŞ AĞRISI ÜZERİNE
ETKİSİ: PROSPEKTİF, RANDOMİZE ÇALIŞMA**

Ali Kartekin¹, Mehmet Sargın², Eyüp Aydoğan³, Sami Tutar⁴, Fatma Akın⁵, Sadık Özmen⁶

¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi Konya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği, Konya, Türkiye alikartekin@yahoo.com

²Isparta Şehir Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği, Isparta, Türkiye mehmet21sargin@yahoo.com

³Sağlık Bilimleri Üniversitesi Konya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği, Konya, Türkiye eypaydogan@hotmail.com

⁴Sağlık Bilimleri Üniversitesi Konya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği, Konya, Türkiye masatu@gmail.com

⁵Sağlık Bilimleri Üniversitesi Konya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği, Konya, Türkiye fatmaakin@hotmail.com

⁶Sağlık Bilimleri Üniversitesi Konya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği, Konya, Türkiye sadikozmen@hotmail.com

Sezaryen için en popüler ve en yaygın anestezi tekniği spinal anestezi olmasına rağmen, post-dural puncture headache (PDPH) gibi çeşitli komplikasyonlar da söz konusudur.

Bu çalışmada sezaryen geçiren hastalarda intratekal enjeksiyon hızının post-dural ponksiyon baş ağrısı (PDPBA) üzerine etkisinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Etik Kurul izni ve hastaların yazılı onayını takiben, elektif şartlarda spinal anestezi ile sezaryen operasyonu planlanan 18-45 yaş arasında, BMI ≤30 olan, ASA I-II fiziki statusundaki 140 hasta çalışmaya dahil edilmiş ve randomize olarak 2 gruba ayrılmıştır. Rutin monitörizasyonun ardından, spinal anestezi öncesinde 500 ml kristaloid mayi iv yoldan yaklaşık 20 dakikada verildi. Oturur pozisyonda L4-L5 seviyesinden, median girişle, 25G Quincke spinal iğne ile 10 mg hiperbarik 0.5% bupivacaine; Grup I'deki hastalara intratekal

enjeksiyon olabildiğince hızlı bir şekilde uygulandı ve Grup II'deki hastalara intratekal enjeksiyon ile 40 sn içinde uygulanmıştır. İntraoperatif dönemde hemodinamik verileri, efedrin kullanımı ve bulantı-kusma sıklığı kaydedilmiştir. PDPBA'nın sorgulanmasında ICHD-II kriterleri kullanılmıştır. İşlem tarihinden 7 gün sonra hastalar telefon ile aranıp PDPBA yönünden sorgulanmıştır.

Gruplar arasında demografik veriler açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0.05$). Gruplar arasında karşılaştırmada PDPBA insidansı (Grup I: %29.0 ve Grup II: %31.4) ve şiddeti açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0.05$). Hemodinamik veriler, efedrin kullanımı, bulantı kusma görülme sıklığı karşılaştırıldığında gruplar arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir ($p > 0.05$).

Spinal anestezi ile sezeryan geçiren gebelerde, hiperbarik bupivakainin intratekal alana farklı hızlarda verilmesinin; PDPBA sıklığını ve şiddetini, hemodinamik parametreleri, efedrin gereksinimi ve bulantı kusma sıklığını etkilemediği kanaatindeyiz.

Anahtar Sözcükler: Post-dural-ponksiyon baş ağrısı, İntratekal enjeksiyon hızı, Sezaryen.

TÜRKİYE'DE ERGOTERAPİ

NİLAY KARAKÜTÜK

*İstanbul Bilgi Üniversitesi Ergoterapi
Bölümü, karakutuk34@hotmail.com*

Bu çalışmada amaç Ergoterapi bölümünü Türkiye'deki sağlık çalışanlarına tanıtmak, birlikte ortak çalışmalarda bulunulabileceğini anlatmaktır.

Ergo kelimesi yunanca iş-uğraşı, therapia kelimesi ise bakım, iyileştirme, hizmet demektir. Ergoterapi; kişilerin günlük yaşamdaki rollerini, bağımsızlığını, iş/uğraş ve aktiviteler edindirerek iyileştiren bir tedavi ve rehabilitasyon programıdır. Ergoterapinin temel amacı çeşitli sebeplerden dolayı engelli duruma düşmüş ya da toplum tarafından dışlanmış kişileri günlük yaşama adapte etme, sosyalleşmelerini sağlamaktır. Ergoterapistler bu amaç doğrultusunda bireyin isteği ve beklentisi doğrultusunda yeteneklerini geliştirecek mesleki ve çevresel düzenlemeleri yaparlar.

Ergoterapi yeni bir meslek olarak görülüyor fakat Ergoterapinin tedavi yöntemi olarak ortaya çıkması m.ö dayanmaktadır. Türkiye'de Ergoterapi'nin başlangıcı ise 1961 yılında Prof. Dr. İhsan Doğramacı ile Hacettepe Üniversitesi'nde Fizyoterapi ve Rehabilitasyon okulu ile olmuştur. Ergoterapistler; Fizik tedavi ve -rehabilitasyon, psikiyatri, nöroloji, ortopedi, romatoloji, pediatri, geriatri, onkoloji, cerrahi bilimler gibi birçok alanda multidisipliner çalışma yapabilmektedir. Türkiye'de ikisi devlet üniversitesi olmak üzere toplamda 9 üniversitede Ergoterapi lisans programı vardır. Ülkemizde bugün için sayıları oldukça az olmasına rağmen, bu bölümler mezun vermeye başladıkça Ergoterapist sayısı zaman içinde artacaktır. Dünya genelinde birçok alanda çalışma fırsatı bulan Ergoterapistler için ülkemizde çalışma alanları oldukça sınırlıdır. Mezun Ergoterapistler az sayıda ki devlet kurumları ve bazı özel kuruluşlarda çalışmaktadırlar. Devlet kurumlarına atanan Ergoterapistlerin birçoğu TRSM'lerde (toplum ruh sağlığı merkezi), az bir kısmı da fizik tedavi ve rehabilitasyon hastanelerinde çalışmaktadırlar. Özel sektörde çalışanlar ise ağırlıklı olarak pediatrik rehabilitasyon alanında çalışmaktadırlar. Geriatri alanında ciddi bir boşluk ve ihtiyaç olmasına rağmen, bu alanda çalışma imkanı fazla bulunmamaktadır. Fakat ülkemizdeki çok sayıdaki huzurevlerinde dünyadaki örneklerinde olduğu gibi Ergoterapistlere ihtiyaç vardır. Ayrıca okullarda da Ergoterapiste ihtiyaç vardır ve okullarda Ergoterapist istihdam edilmesi çocuk ve genç yaş grubunun toplumla bütünleşmesinde önemli katkılarda bulunacaktır.

Sayıları her geçen gün artan ve yaygın hizmet olanağı bulunan ancak devlet ve özel sektörde önemi yeterince kavranılamayan bir meslek dalı olarak Ergoterapinin, ülkemizde yakın zamanda hak ettiği yere ulaşmasını ümit etmekteyiz.

Anahtar sözcükler: Ergoterapi, rehabilitasyon, iş-uğraşı terapisi

**İLK VE ACİL YARDIM PROGRAMI
ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK
DAYANIKLILIK VE BAŞETME YOLLARININ
BELİRLENMESİ**

Ayşe KUZU¹, Sevdâ BAYHAN²

1 Bülent Ecevit Üniversitesi Ahmet Erdoğan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Zonguldak eposta: aysekuzu@gmail.com

2 Bülent Ecevit Üniversitesi Ahmet Erdoğan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikleri Bölümü, Zonguldak eposta: sevda.bayhan@beun.edu.tr

Acil sağlık hizmetleri; sağlık sorunlarında hastaların daha fazla zarar görmesini veya ölümü engellemek için gerekli olan hızlı müdahale ve hızlı karar vermeyi içeren sağlık hizmet bölümü olarak tanımlanmaktadır. Acil sağlık hizmetleri doğası gereği zorlu çalışma koşullarını, yoğun stres ve baskıyı içinde barındırmaktadır.

Bu çalışma acil sağlık hizmetlerinde görev almak üzere eğitim alan öğrencilerin psikolojik dayanıklılık ve başetme yollarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Tanımlayıcı olarak yapılan bu araştırmanın evren ve örneklemini Bülent Ecevit Üniversitesi Ahmet Erdoğan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu İlk ve Acil Yardım Programı'nın eğitim gören 171 öğrenci oluşturmuştur. Ancak aktif öğrenci olmayan, devamsızlık yapan ve çalışmaya katılmayı reddeden öğrenciler dışında bırakılmış ve 107 öğrenci ile çalışma tamamlanmıştır. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu; Işık (2006) tarafından geliştirilen Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (PDÖ) ve Folkman ve Lazarus (1980) tarafından geliştirilen; Siva (1991) tarafından Türk toplumuna uyarlanan ve Gençöz, Gençöz ve Bozo (2006) üniversite öğrencileri için geçerlik güvenilirlik çalışması yapılan Başa Çıkma Yolları Ölçeği (BÇYÖ) kullanılmıştır.

Öğrencilerin PDÖ toplam puan ortalaması $\bar{X}$ = 60.85±9.91'dir. Sosyodemografik özellikler ile PDÖ ve BÇYÖ puanları karşılaştırıldığında her iki ölçek puanları ile sınıf, yaş, cinsiyet, meslekten memnun olma arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (p>0.05). Mezun olunan okul ile PDÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmazken; BÇYÖ alt boyutlarından sosyal destek arama arasında anlamlı fark

görülmüştür (p<0.05). Sigara kullanma durumu ile ölçek puanları arasında anlamlı fark bulunmazken (p>0.05); alkol kullanma durumu ile BÇYÖ alt boyutlarından kaçınma arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir (p<0.05).

Bu çalışmanın sonucunda öğrencilerin psikolojik dayanıklılıkların ortalamasının üzerinde olduğu; mezun olunan okul ile başa çıkma yollarından sosyal destek arama; alkol kullanma durumları ile başa çıkma yollarından kaçınma puanları arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlarda öğrencilerin mesleki stres faktörleri ile kısmen karşılaşmasının etkili olduğu ve benzer çalışmaların ilk ve acil yardım hizmetlerinde aktif görev alan sağlık personeli ile yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: İlk ve acil yardım, psikolojik dayanıklılık, başa çıkma yolları

**DİZ OSTEOARTRİTLİ HASTALARDA AĞRININ;
DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER, QUADRİCEPS
FEMORİS KAS KUVVETİ VE DİZ FONKSİYONU
İLE İLİŞKİSİ**

Ayşenur Karaman Gökşen¹, Filiz Can², Feza Korkusuz³

¹ Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Karaman, Türkiye

² Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ankara, Türkiye

³ Hacettepe Üniversitesi Spor Hekimliği Anabilim Dalı Ankara, Türkiye

aysenur.karaman@windowslive.com

Diz osteoartriti yaygın görülen kronik eklem hastalıklarındandır. Diz osteoartriti çoğunlukla hastalarda ağrıya ve fonksiyonlarda limitlenmeye yol açar. En çok limitlenen fonksiyonlardan birisi ise merdiven inip çıkma fonksiyonudur.

Diz osteoartriti hastalarda ağrının demografik özelliklerle, Quadriceps Femoris kas kuvveti ve diz fonksiyonu ile olan ilişkisini incelemek amacı ile bu çalışma planlandı .

Çalışmaya yaşları 45-65 arası değişen, evre 1 veya evre 2 diz osteoartriti (diz OA) olan 26 hasta dahil edildi. Hastaların yaş ortalaması; (55.2±7.16 yaş) idi. Diz ağrısı

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

“Görsel Analog Skalası (GAS)” ile; istirahat sırasında ve aktivite sırasında değerlendirildi. 10 cm uzunluğundaki bir çizgiden hissedilen ağrı şiddeti işaretlendi. Basınç ile ilişkili ağrı eşiği “Algometre” ile ölçüldü. Dizin medial veya lateral yüzünde palpe edilen en ağrılı nokta keçeli kalem ile işaretlendi. Algometre cilt yüzeyine 90° dik tutularak ortalama 40 kPa/s basınç uygulandı. Ağrı hissedilen basınç noktası kaydedildi. Merdiven inme ve çıkma sırasındaki zorluk ise GAS’a ile ölçüldü. Diz fonksiyonu ‘Basamak Çıkma Testi’ ile değerlendirildi. Hastalardan 10 basamak merdiveni kendilerini tehlikeye atmadan yapabildikleri kadar hızlı bir şekilde çıkıp inmeleri istendi (basamak yüksekliği 20 cm). Hareketin tamamlanması için geçen süre saniye cinsinden kaydedildi. M. Quadriceps femoris konsentrik kas kuvveti 60°/sn açısal hızla, Biodex® System Pro3 (Biodex Corp. Shirley NY, ABD) kullanılarak ölçüldü. Diz OA’lı hastalarda ağrı; aktivite sırasında; 6.93 ± 2.93 cm, istirahat sırasında; 1.68 ± 1.99 cm idi. Basınç ile ilişkili ağrı seviyesi; 47.05 ± 25.09 kPa/s idi. Ortalama Quadriceps Femoris kas kuvveti; 81.78 ± 31.03 N/kg idi. Cinsiyetin, istirahat ağrısını ($p=0.860$); aktivite ağrısını ($p=0.284$) ve basınç ile ilişkili ağrı şiddetini ($F=1.500$ $p=0.617$) etkilemediği bulundu. Vücut kitle indeksi’ yüksek olan hastalarda istirahat ağrısı daha yüksek bulundu ($p=0.041$). Aktivite ağrısının ($p=0.084$) ve merdiven inip ($p=0.08$) çıkma ($p=0.131$) sırasındaki zorluğun vücut kitle indeksinden etkilenmediği bulundu. Basınç ile ilişkili ağrı seviyesinin de VKİ’den etkilenmediği ($F=1.500$, $p=0.242$) bulundu. Osteoartritli hastaların merdiven inme (4.23 ± 2.99) ve merdiven çıkma (4.61 ± 2.82) sırasında eşit şekilde zorlandıkları görüldü ($p: 0.790$). Aktivite sırasındaki ağrı, Quadriceps Femoris kas kuvveti ile negatif yönde ($p=0.035$ $r=-0.164$); diz fonksiyonu ile pozitif yönde ($p=0.03$ $r=0.637$) ilişkili bulundu. İstirahat ağrısı, Quadriceps Femoris kas kuvveti ile ($p=0.423$ $r=-0.164$) ilişkili bulunmazken; diz fonksiyonu ile ($p=0.046$ $r=0.379$) pozitif yönde ilişkili bulundu. Basınç ile ilişkili ağrı seviyesi, kas kuvveti ile ($p=0.353$ $r=0.190$) ilişkili değil iken; diz fonksiyonu ile negatif yönde ($p=0.043$ $r=-0.40$) ilişkili bulundu.

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

Merdiven çıkmada zorluk, Quadriceps Femoris kas kuvveti ile negatif yönde ilişkili ($p=0.036$ $r=-0.413$); diz fonksiyonu ile pozitif yönde ($p=0.012$ $r=0.486$) ilişkili bulundu. Merdiven inme sırasındaki zorluk, Quadriceps Femoris kas kuvveti ile ($p=0.065$ $r=-0.367$) ilişkili bulunmazken; diz fonksiyonu ile ($p=0.001$ $r=0.619$) pozitif yönde ilişkili bulundu.

Diz osteoartritli hastalarda ağrının merdiven aktiviteleri ile ilgili diz fonksiyonunu olumsuz yönde etkilediği görülmüştür. Diz osteoartritli hastalarda cinsiyetin ağrı parametrelerini etkilemediği, istirahat sırasındaki ağrının vücut kitle indeksinden etkilendiği, aktivite sırasındaki ağrının ise kas kuvvetinden etkilendiği bulunmuştur. Bu bulgulara göre diz OA’lı hastaların ağrı ile başa çıkabilmesi için vücut kitle indekslerinin azaltılması ve Quadriceps Femoris kas kuvvetlerinin artırılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Osteoartrit, Ağrı, Kas Kuvveti, Fonksiyon

**SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
ÖĞRENCİLERİNİN AYDINLATILMIŞ ONAMA
İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Kübra ÖZTÜRK

Tıbbi etiğin temel ilkelerinden özerklik ilkesine dayanan ve alınması hukuki bir zorunluluk olan “Aydınlatılmış Onam”; kişinin, önerilen tıbbi girişime onay verebilmesi ya da reddedebilmesi için yeterince bilgilendirilmesi, bilgiyi idrak etmesi ve akılcı bir şekilde, gönüllü olarak karar vermesidir. Bu çalışmanın amacı, Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin Aydınlatılmış Onam öğretilerine ilişkin görüşlerini değerlendirmek ve bu görüşlerin konuyla ilgili yasal düzenlemelerle ne ölçüde bağdaştığını saptamaktır. Tanımlayıcı tipteki araştırma, Şubat-Mart 2018 tarihleri arasında, bir kamu üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik-Hemşirelik Bölümü, 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden 164’ünün gönüllü katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Veriler, katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik 7 soru ve aydınlatılmış onama ilişkin görüşleri belirlemeye yönelik 37 ifade içeren bir form ile elde

Abstract Book
(Oral Presentation)

edilmiştir. Katılımcılardan, ifadelerin her birini benimseme durumlarına göre “1-5” arasında puanlandırmaları istenmiş; her ifade için puan ortalamaları hesaplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel metotlar, Student-t Testi ve One-Way ANOVA Testi kullanılmış; “ $p<0,05$ ” istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 21,7’dir. Katılımcıların %52,4’ü hemşirelik, %47,6’sı ebelik bölümü ve %48,8’i 3. sınıf, %51,2’si ise 4. sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin %53,7’si Aydınlatılmış Onam konusunu içeren bir dersinin olduğunu ve %44,5’i Aydınlatılmış Onam hakkındaki bilgi düzeyini yetersiz bulduğunu belirtmiştir. Tüm ifadeler verilen puanların ortalaması 4,09’dur. “Majör cerrahi müdahaleler için hastaların bilgilendirilmesi ve onamlarının alınması önemlidir” ifadesi 4,68 ile ortalama puanı en yüksek; “Hastaların bilgilendirilmesi başvurdıkları bölümün sekreteri tarafından yapılmalıdır” ifadesi ise 1,74 ile ortalama puanı en düşük olan ifadedir. İfadeler verilen benimseme puanlarında, 4. sınıf ve 3. sınıf öğrencileri ($p=0,00$); Aydınlatılmış Onam içerikli bir ders alanlar ile almayanlar ($p=0,00$); ve Aydınlatılmış Onam bilgi düzeyini ‘yeterli’ bulanlar ile ‘yetersiz’ bulanlar ($p=0,02$) arasında anlamlı fark bulunmuştur.

Katılımcılar, Aydınlatılmış Onam öğretisini yüksek düzeyde benimsemiş olup görüşleri yasal düzenlemelerle büyük ölçüde uyumludur. Öğrencilerin konuya ilişkin bilgi düzeylerini arttırmak amacıyla eğitim programlarında bilgilendirme ve onam alma konusunun güçlendirilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Aydınlatılmış Onam, Rıza, Bilgilendirme

**TÜP BEBEK MERKEZİ’NE BAŞVURAN
İNFERTİL VAKALARDA HORMONAL
DEĞİŞİKLİKLERİN VE FOLİKÜL SAYILARININ
GEBELİK OLUŞUMU ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

Aslı Yaylalı¹, Adem Doğaner²

¹*Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi, Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı, Kahramanmaraş, Türkiye*

²*Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi, Biyoistatistik Anabilim Dalı, Kahramanmaraş, Türkiye*

İnfertilite bir çiftin korunmasız bir yıl cinsel ilişkiye rağmen gebelik oluşmaması durumudur. Çiftlerin yaklaşık %10-15’i infertilite tanısı almıştır. Kadın ve erkeğe bağlı faktörler tanıyı aynı oranda etkilemektedir.

IVF merkezi’ne başvuran infertil kadınların yaş hormon düzeyleri ve antral folikül sayıları ölçülerek bu değerlerin gebelik ile olan ilişkisine bakılması planlanmıştır.

Ocak 2016- Nisan 2017 tarihleri arasında KSÜ Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi Tüp Bebek Merkezi’ne başvuran ve infertil tanısı konan 20-50 yaşları arasındaki kadın hastalar üzerinde yapıldı. Tedavi öncesi menstruasyonun 2. veya 3. gününde transvajinal ultrason yapılarak folikül sayıları ölçülmüştür. Biyokimyasal hormon ölçümleri (AMH, FSH, LH, E2) aynı günlerde hastaların kanı alınarak ELİSA yöntemi ile ölçülmüştür. Yapılan testlerin sonuçları IBM SPSS versiyon 22 programı ile değerlendirildi.

Gebeliği pozitif sonuçlananlar ile negatif sonuçlananlar arasında yaş, bazal FSH ve folikül sayıları istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı bulunmuştur ($p<0,05$). Yaş etkeni ve Bazal FSH değerleri gebeliğin pozitif veya negatif sonuçlanmasında istatistiksel açıdan önemli etkenler olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Diğer değişkenlerin (E2, folikül sayısı, FSH/LH, AMH) gebeliğe istatistiksel açıdan önemli bir etkisi olmadığı gözlemlenmiştir.

İlaçlara verilen yanıt, gebelik elde etme şansını ön görebilmek için günümüzde birçok test kullanılmaktadır. Bu testlerin her birinin kendine ait bir eksikliği bulunmaktadır. Hiçbiri tek başına yeterli değildir. Elgar-Geva ve ark. yaptıkları bir çalışmada gebeliği ön görmede bazal AMH değerlerinin en etkili parametre olduğu görülmüştür. Kannamannadiar ve ark çalışmasında ise AMH’nın etkili olmadığı tek etkenin yaş

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

olduğu saptanmıştır. Bizim çalışmamızda da en önemli etkenin yaş, FSH AMH'nin da etkili olduğu fakat anlamlı olmadığı görüldü. Tedaviye alınan hastalarda over rezervi azalmasının tamamına yakınının yaşla ilişkili olduğu ve FSH, LH ve E2 değerleri over rezervini gösteren dolaylı belirteç olarak bilinmektedir. Bunlara bağlı gebelik sonucu etkilenmektedir.

Anahtar sözcükler: İVF, AMH, Folikül, FSH, LH

**HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN
HASTA HAKLARINA YÖNELİK TUTUMLARI**

Ebrar BÜRKÜK

*Sakarya Üniversitesi, Sağlık Yönetimi, Sakarya, Türkiye,
ebrarburkuk@hotmail.com*

Hasta hakları, hastaların daha iyi hizmet alması için karşılanması gereken temel haklardır. Hasta hakları kavramı günümüzde önemli bir yere sahip olmaya başlamıştır. Bu bağlamda ileride sağlık çalışanı olacak hemşirelik bölümü öğrencilerinin hasta haklarına yönelik tutumları hastalar açısından önem arz etmektedir.

Bu araştırma Sakarya Üniversitesi Hemşirelik Bölümü öğrencilerinin hasta haklarına yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Bu araştırma Sakarya Üniversitesi hemşirelik bölümü öğrencilerinden 227 öğrenciye ulaşılarak yapılmıştır. Veriler demografik bilgi formu ve Sedat Bostan'ın hazırladığı 25 sorudan oluşan Sağlık Çalışanlarının Hasta Haklarına Yönelik Tutumları Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Ölçek hasta haklarına yönelik genel tutumlar, iletişim ve bilgi alma hakkına yönelik tutumlar, yönetsel hizmetlerde hasta hakları tutumları ve tıbbi hizmetlerde hasta hakları tutumları olarak dört bölümden oluşmaktadır.

Analizler sonucunda araştırma grubunun cinsiyeti ile hasta haklarına yönelik genel tutumları, iletişim ve bilgi alma hakkına yönelik tutumları, yönetsel hizmetlerde hasta hakları tutumları ve tıbbi hizmetlerde hasta hakları tutumları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Araştırma grubunun yaşları ile tıbbi hizmetlerde hasta hakları tutumları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Araştırma grubunun son bir yıl içinde okudukları mesleki kitap sayısı ile hasta haklarına yönelik genel tutumları, iletişim

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

ve bilgi alma hakkına yönelik tutumları ve tıbbi hizmetlerde hasta hakları tutumları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Araştırma grubunun son bir yıl içinde okudukları diğer kitap sayısı ile iletişim ve bilgi alma hakkına yönelik tutumları arasında anlamlı fark bulunmuştur.

Hemşirelik öğrencilerinin hasta haklarına yönelik genel tutumlarının (4,19), iletişim ve bilgi almaya yönelik tutumlarının (3,76), yönetsel hizmetlerde tutumlarının (3,96) ve tıbbi hizmetlerde tutumlarının (4,33) olarak yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Mesleki ve diğer genel kitaplar açısından bakıldığında hiç kitap okumayanlar ile kitap okuyanlar arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür. Bu bağlamda hem mesleki olarak hem genel kültür olarak öğrencilerin geliştirilmesi gerektiği görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Hasta Hakları, Tutum, Hemşirelik Öğrencileri.

**STATUS OF THE MEDICINAL LEECH
POPULATIONS IN LAKES REGION OF TURKEY**

Mustafa Ceylan¹, İsmail Erbatır¹, Ramazan Küçükara¹,
Ufuk Akçimen², Cafer Bulut¹, Soner Savaşer¹, Mehmet
Cilbiz¹, Turgay Meke³, Şakir Çınar¹, Deniz Kara⁴, Naim
Sağlam⁵

¹Fisheries Research Institute, Eğirdir/Isparta, Turkey

²District Directorate of Food Agriculture and Livestock,
Yalvaç/Isparta, Turkey

³Provincial Directorate of Food Agriculture and
Livestock, Isparta, Turkey

⁴Süleyman Demirel University, Fisheries Faculty,
Isparta, Turkey

⁵Fırat University, Fisheries Faculty, Elazığ, Turkey
gm.ceylan@gmail.com

Some of leech species have been used in medicine since antiquity. The over collect of medicinal leeches from the wetlands led to decrease of their populations. Because of this situation, they have been protected by international organizations and conventions (IUCN, CITES etc.). Although Turkey is a leader country in the market of medicinal leech collected from nature, the status of the medicinal leech populations is not well known in many wetlands.

It was aimed to investigate of distribution of medicinal populations in Lakes Region of Turkey.

Abstract Book
(Oral Presentation)

The study was conducted in the wetlands of Lakes Region between 2011-2014. Totally 232 habitats in cities of Afyonkarahisar, Burdur, Denizli, Isparta and Konya were investigated for medicinal leech. Mean weight (g), density (leeches/m²) and biomass (kg) for each population were determined.

It was determined that the medicinal leech populations are distributed in 25 habitats in Lakes Region. All populations consist of only species of *Hirudo verbana*. The mean density is 0.71 ± 1.18 leeches/m² in all wetlands. The mean weight is highest in Lake Akşehir with 4.20 ± 1.81 g, and is lowest in Lake Işıklı with 0.61 ± 0.28 g. There are 1.142,46 kg biomass of medicinal leech in all wetlands. The strongest populations are found in Lake Eğirdir and Lake Gavur with 481.05 kg and 226.34 kg biomass, respectively.

There is the significant decline in medicinal leech populations in Lakes Region compared to previous studies. The over collecting without any limitation, and illegal leech gathering in closed season threat the populations. The quota application for leech export should be applied for each wetland. For this, size of the leech populations should be determined periodically in wetlands where leech gathering is carried out at the commercial level.

Keywords: CITES, IUCN, weight, density, biomass.

Acknowledgement: This study was supported by Republic of Turkey, Ministry of Food Agriculture and Livestock, General Directorate of Agricultural Research and Policies Grant TAGEM/HAYSUD/2011/A01/P-03/1.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

**ALZHEİMER HASTALARINDA EVDE BAKIM
HİZMETİNDE HEMŞİRELERİN ROLÜ**

Fadime TORU, Diğdem LAFÇI, Ebru YILDIZ

*Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi,
erzurum33_33@hotmail.com*

*Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi,
ebruyildiz@mersin.edu.tr*

*Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi,
lafci@mersin.edu.tr*

Evde bakım hizmetleri sağlık hizmetlerinin bir parçası olup hastanın yaşadığı ortamda fizyolojik, psikolojik ve sosyal tüm gereksinimlerini içeren, hastanın ve ailenin de katılımı sağlanarak profesyonel bir ekip tarafından yürütülmesi ve sonuçların değerlendirilmesini içeren bir süreçtir.

Bu çalışmada hastalık evreleri ilerledikçe günlük yaşam aktivitelerindeki kısıtlılıkları, bilişsel ve davranışsal bozuklukları belirginleşen, fiziksel, emosyonel, ekonomik ve sosyal gereksinimlerini karşılamak için bir başkasının yardımına ihtiyaç duyan alzheimer hastalarının evde bakım hizmetinde hemşirenin rollerine değinilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın amacı doğrultusunda, Alzheimer hastalarının evde bakımına ilişkin 2007-2018 yılları arasında yapılan çalışmalar taranmış olup evde bakım, Alzheimer hastaları ve hemşirenin rol/sorumlulukları bağlamında bir değerlendirme yapılarak bu makalede sunulmuştur.

Evde bakımda amaç hastanın yaşam koşullarını değiştirmeden en az etkilenmesini sağlayarak, en doğru tıbbi ve hemşirelik yaklaşımları ile hastalığın ve ortaya çıkan sorunların olumsuz etkilerini azaltabilmek, hastanın yaşam kalitesini olabildiğince yükseltmek ve zamanı geldiğinde rahat bir ölüm sağlamaktır. Kronik, ilerleyici ve uzun süreli bakım gerektiren alzheimer hastalığının evde bakım hizmeti kapsamında hastane ile ev arasındaki bağlantının kurulmasında hemşirelik hizmetleri önemli yer tutmaktadır. Hemşireler, aile üyelerine hastaların fiziksel, emosyonel, ekonomik ve sosyal gereksinimleri doğrultusunda hasta eğitimi vererek, ailenin bakıma katılımını sağlayarak, danışmanlık yaparak ve aile ile hastane arasında iş birliğini sağlayarak evde bakıma yardım edebilir. Bu hizmetler sonucunda hastanın yaşam

kalitesi arttırılmakta ve bakım veren bireylerin bakım yükü azaltılmaktadır.

Hemşire bakım verenin yaşlılıkla ilgili bilgi, tutum ve davranışlarını gözlemlemeli, bakım verme rolü ve alzheimer hastalığı olan bireyin sağlık durumu ile ilgili yaşayabileceği hayal kırıklıklarının farkında olmalı, bakım verenlerin yeteneklerine odaklanarak olumlu tutum geliştirmelerine yardım etmelidir. Bakım verenlerin kendi sağlığını ve refahını tehlikeye atmamaları, ihtiyaç duyulan bakımı sağlamaları ve bu rol nedeni ile tükenmişlik yaşamamaları için tüm aile üyelerinin bakım yeteneklerinin artırılması gerekmektedir.

Hemşireler primer bakım vericilerin bakım yükünün ve bakım yükünü etkileyen etmenlerin belirlenmesi ve bakım yükünün azaltılmasına yönelik girişimlerin planlanmasına ışık tutmalıdır.

Anahtar sözcükler: Alzheimer, evde bakım, hemşirelik.

**TEMPOROMANDİBULAR EKLEM
DİSFONKSİYONU OLAN VE OLMAYAN
BİREYLERDE AĞRI VE STATİK DENGİ
PARAMETRELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**

N. Tolgahan YILDIZ¹, Yasemin AKKUBAK¹, Zilan BAZANCİR¹, Bahar KÜLÜNKÖĞLU²

¹Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon

²Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon

Temporomandibular eklem disfonksiyonu (TMED) çiğneme kasları ve/veya Temporomandibular eklemden (TME) ortaya çıkan ağız açmada kısıtlılık, ağrı, ağız açma yolunda sapma, eklem bölgesinde klik sesi ve eklemden kilitlenme gibi problemleri kapsayan bir sendromdur. TMED’de görülen en belirgin semptom çiğneme kaslarında ya da eklemin kendisinde, istirahat veya çiğneme esnasında hissedilen ağrıdır. TMED’li bireylerde vestibulospinal reflekslerde kayıplar postural kontrol ve dengede birtakım değişikliklere neden olabilir. Bu çalışma TMED olan ve olmayan bireylerde ağrı ve statik denge parametrelerinin karşılaştırılması amacıyla planlandı.

Çalışmaya yaş ortalaması 28.52±10 olan 50 TMED’li birey (14 E, 36 K) (Grup 1) ile yaş ortalaması 27.82±10 olan 50 sağlıklı birey (21 E, 29 K) (Grup 2) dahil edildi. Bireylerin sağ ve sol TME’lerinde dinlenme ve aktivite sırasında algıladıkları ağrı şiddeti VAS ile değerlendirildi. Statik denge gözler açık ve kapalı olacak şekilde tek ayak üzerinde durma testi ile değerlendirildi. Grup 1 ve Grup 2 arasındaki ağrı ve denge parametrelerinin karşılaştırılmasında parametrik testlerden Independent Samples T testi kullanıldı.

Grup 1 ve Grup 2 ‘deki bireyler ağrı ve statik denge bakımından karşılaştırıldığında aralarında istatistiksel olarak anlamlı fark bulundu (p<0.001). Grup 1 de bulunan bireylerin ağrı parametrelerinin Grup 2’ye göre daha yüksek olduğu belirlenirken, Grup 1 de bulunan bireylerin denge parametrelerinin sağlıklı bireylere göre daha düşük olduğu tespit edildi.

TMED’li bireylerin sağlıklı bireylere göre ağrı skorlarının daha yüksek olduğu ve statik denge değerlerinin daha düşük olduğu belirlendi. TMED’li bireylerin değerlendirilmesinde sadece ağrı ve diğer semptomların değil çok yönlü olarak denge parametrelerinin de değerlendirilmesi gerektiğini düşünmekteyiz. Ayrıca TMED’e yönelik rehabilitasyon yaklaşımlarında denge egzersizlerinin de fizyoterapi programlarına eklenmesinin faydalı olabileceğini düşünmekteyiz.

Anahtar Sözcükler: Ağrı, Denge, TMED

**SOĞUK ORTAMDA ÇALIŞMA SÜRESİNİN
FİBROMİYALJİ SENDROMU SEMPTOMLARI
ÜZERİNE ETKİSİ**

Yasin Devran Altıntaş¹, Tamer Çankaya¹, Ramazan
Kurul¹, Elif Duygu¹, Gökhan Mehmet Karatay¹,
Muhammet Fatih Uysal¹, Fatma Asena Karatay¹, Barış
Alkan²

¹: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fizik Tedavi ve
Rehabilitasyon Yüksekokulu, Bolu
tamercankaya@hotmail.com
yaltuntas@gmail.com
ramazankurul2@hotmail.com
elifduygu@gmail.com
fagmkaratay@gmail.com
fztfatihu@gmail.com
fasenagay@gmail.com

²: İzzet Baysal Devlet Hastanesi Köroğlu Şubesi, Bolu
balkan78@yahoo.com

İş ile ilgili muskuloskeletal rahatsızlıkların çoğu kümülatiftir, uzun dönem içinde düşük veya yüksek şiddetli yüklerin tekrarlanmasıyla oluşur. Semptomlar rahatsızlık ve ağrıdan, azalmış vücut işlevi ve sakatlığına kadar değişiklik gösterebilir. Bu hastalıkların ne boyutta iş hayatından kaynaklandığı net değilse de günlük hayata etkileri çok büyüktür.

Bu çalışmanın amacı, soğuk ortamda çalışanlarda çalışma yıllarının ve günlük çalışma saatlerinin fibromiyalji (FM) sendromu semptomları üzerine etkilerini ortaya çıkarmaktır.

Çalışmaya yaş ortalaması 36,9 yıl olan 568 birey dahil edildi. Çalışmaya katılan tüm bireylerin demografik bilgileri alındıktan sonra bireylere Yeniden Gözden Geçirilmiş Fibromiyalji Etki Anketi (YFEA) ve ACR 2010-2011 Fibromiyalji Tanı Kriterleri 2016 Revizyonu değerlendirmeleri bir kez uygulanmıştır. Gruplar çalışma yıllarına göre 2 yıldan az, 2-5 yıl arası, 5-10 yıl arası ve 10 yıldan fazla olmak üzere, günlük çalışma saatlerine göre ise 0-2 saat, 2-4 saat, 4-6 saat, 6-8 saat arası ve 8 saatten fazla çalışanlar olarak oluşturuldu.

Bireylerin soğukta çalışma süresi ve semptomlar üzerine yapılan korelasyon analizleri sonucunda YFEA toplam skorunun çalışma yıllarının artması ile ilişkili olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Günlük soğukta çalışma süresi ve semptomlar üzerine yapılan korelasyon analizleri sonucunda YFEA toplam skorunun günlük çalışma

saatlerinin artması ile ilişkili olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).

Bu çalışmada çalışma yıllarının artmasının fibromiyalji semptomlarını şiddetlendirdiği ve 5 yıldan fazla süredir soğuk ortamda çalışanlarda ve günlük olarak soğuk ortamda daha fazla çalışmak zorunda olan çalışanlarda FM semptomlarının şiddetlendiği ortaya konulmuştur.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Ağrı, Fibromiyalji, Soğuk ortam, Tavukçuluk sektörü

**POSTERİOR SPİNAL FÜZYON CERRAHİSİ
ADELOSAN İDİOPATİK SKOLYOZLU
BİREYLERDE DENGİ PARAMETRELERİNİ
ETKİLER Mİ?**

SİSTEMATİK DERLEME

Zilan BAZANCİ¹, Yasemin AKKUBAK¹, N. Tolgahan
YILDIZ¹, Burcu TALU², Mehmet Fatih KORKMAZ³

¹Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

²İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi
ve Rehabilitasyon Bölümü

³İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Ortopedi ve
Travmatoloji Bölümü

Günümüzde skolyoz cerrahisinde deformitenin üç boyutlu olarak düzeltilmesine imkan tanıyan, tüm eğrilik boyunca değişik noktalardan vertebraları kavrayan posterior enstrumantasyon sistemleri geliştirilmiştir. Hangi enstrumantasyon sistemi kullanılırsa kullanılsın, elde edilen düzelmeyi uzun vadede koruyabilmek amacıyla, enstrumantasyon sınırları içinde kalan vertebralara füzyon yapmak şarttır. Skolyoz cerrahisi uygulanan bireyler üzerinde yapılan çalışmalarda bireylerin postüral kontrolünün sensorimotor problemler nedeniyle bozulduğu tespit edilmiştir.

Posterior spinal füzyon cerrahisinin adelosan idiopatik skolyozlu bireylerde denge parametreleri üzerine etkisini inceleyen çalışmaları analiz etmek amacıyla planlanmıştır.

İncelemede farklı kombinasyonlarda “scoliosis”, “scoliosis surgery” ve “balance” (postural control, postural alignment) kelimeleri kullanılarak PubMed, Embase, Scopus, the Cochrane Library, Web of Science

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

veri tabanları değerlendirilmiştir. Çalışmaya; 2010-2016 yılları arasında İngilizce yayınlanan ve tam metnine ulaşılabilen çalışmalar dahil edilmiştir. Bu çalışma için yapılan taramada toplam 153 çalışmaya ulaşılmıştır. Çalışmaların seçilme kriterlerini posterior spinal füzyon cerrahisi uygulanan adeloan idiopatik skolyozlu bireyler ile cerrahi öncesi ve sonrası denge parametreleri ölçülen çalışmalar oluşturmıştır. Çalışmaların 5'i dahil edilme kriterlerini karşılamıştır.

İncelenen çalışmalarda preoperatif değerlendirmeler ve 1 hafta ile 2 yıl arasında değişen takipler yapılmıştır. Denge değerlendirmesinde gravite merkezi salınımları ve fonksiyonel uzanma testleri kullanılmıştır. Spinal füzyon cerrahisi sonrası adeloan idiopatik skolyozlu bireylerde, erken dönemde vücut salınımlarının arttığı ve denge bozulduğu, uzun dönemde ise denge parametrelerinde gelişmelerin olduğu belirlenmiştir.

Posterior spinal füzyon cerrahisini takiben adeloan idiopatik skolyozlu bireylerde erken dönemde denge parametrelerinin anlamlı değişikliklerin olduğu ve ortalama 1 yıllık takip sonrası denge değerlerinin cerrahi öncesi döneme benzer sonuçlar verdiği belirlenmiştir. Spinal füzyon cerrahileri sonrası denge ve postüral kontrol parametrelerinin uzun vadede değerlendiren klinik çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Spinal Füzyon, Skolyoz, Denge

**İNME Lİ BİREYLERDE DENGİ İLE AKTİVİTE
LİMİTASYONU VE EL BECERİLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ (PİLOT
ÇALIŞMA)**

Kübra Özdamar*, Birol Önal*, Ayşe Abit Kocaman*,
Muhammed Ayhan Oral*, Tezel Yıldırım Şahan*,
Cevher Demirci*, Saniye Aydoğan Arslan*, Meral
Sertel*

**Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*

İnmeli bireylerde görülen denge problemleri günlük yaşam aktivitelerini ve üst ekstremiteler kullanımı etkilemektedir. Bu çalışma, inme geçirmiş bireylerde günlük yaşam aktivite limitasyonu ve el becerilerinin denge ile ilişkisinin belirlenmesi amacıyla yapıldı.

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

Çalışmaya Standart Mini Mental testte 24'den fazla puan alan 15 inmeli birey katıldı. Bireylerin sosyodemografik bilgileri kaydedildi. Aktivite limitasyonlarını değerlendirmek için ACTİVLİM ölçeği ve el becerilerini değerlendirmek için ABILHAND ölçeği kullanıldı. Fonksiyonel dengeyi değerlendirmek için ise Zamanlı Kalk ve Yürü Testi (ZKYT) ek görevsiz, kognitif ve motor ek görev verilerek değerlendirildi.

Bireylerin ortalama yaşı 55,33±15,09 yıl, Vücut Kütle İndeksi 26,42±4,27 kg/m² ACTİVLİM puanı 22,67±6,50, ABILHAND puanı 20,46±12,67, ZKYT 27,54±21,74 sn, ZKYT-motor 36,55±43,09 ve ZKYT-kognitif 34,10±33,16 sn idi. ACTİVLİM ölçeği ile ZKYT arasında istatistiksel olarak anlamlı korelasyon bulundu (p<0,05). ABILHAND ölçeği ile ZKYT arasında anlamlı bir ilişki bulunamadı (p>0,05).

El becerisi, üst ekstremitelerin kullanımını gerektiren günlük yaşam aktivitelerini yönetme kapasitesi olarak tanımlanabilir. Üst ekstremiteler fonksiyonlarının yeniden kazanılması ve el becerisini içeren günlük yaşam aktivitelerinin gerçekleştirilebilmesi, inme rehabilitasyonunda önemlidir. Çalışmamız sonucunda denge ile ACTİVLİM arasındaki bulduğumuz ilişkinin ACTİVLİM'in daha çok fonksiyonel ve denge gerektiren aktiviteleri içermesine bağlı olduğunu düşünüyoruz. ABILHAND ölçeği ise daha çok distal becerileri değerlendirmektedir. Sonraki çalışmalarda daha fazla birey ile yapılan ve gövde kontrolünün de değerlendirildiği çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: İnme, Denge, Aktivite Limitasyonu

**YARA BAKIMINDA BİTKİSEL YÖNTEMLERİN
KULLANIMI**

*Şevkinaz KONAK , **Sultan KAYA

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Burdur, Türkiye,
s.konak@mehmetakif.edu.tr*

*** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Enstitüsü, Sağlık ve Biyomedikal Bilimler Yüksek Lisans
Programı, Burdur, Türkiye,
sultankaya@ogr.mehmetakif.edu.tr*

Deri ya da mukozayı oluşturan yapıların travma, cerrahi girişim veya hastalık gibi nedenlerle bütünlüğünün bozulmasına yara denir. Yaralar tiplerine ve etyolojilerine

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

göre akut ve kronik olmak üzere 2'ye ayrılır. Akut yaralar, geçici bir etkenin neden olduğu kısa sürede iyileşen yaralardır. Sürekli bir etkenin neden olduğu iyileşmeyen ya da uzun sürede iyileşen yaralara da kronik yara denir. Kronik yaralar günümüzde halen güncelliğini koruyarak önemli bir mortalite ve morbidite nedenidir. Kronik yaralarda iyileşme sürecinin uzaması, bireyin yaşam kalitesini ve hastanede kalış süresini etkilemektedir. Ayrıca ekonomik olarak bakım harcamalarının artması bireyde fiziksel ve psikolojik travmaya neden olmaktadır. Sentetik ilaçların yetersizliği, çeşitli yan etkileri ve tek bir bölgeye etki etmesinden dolayı bireyler tıbbi bitkilere yönelmiştir. Antik çağlardan beri bitkilerin ekstratları yara ve yanık tedavisinde kullanılmaktadır. Dünya sağlık örgütünün (WHO) yaptığı araştırmada hasta olan insan popülasyonunun yaklaşık %80'ninin bitkilere dayalı ilaçları kullandığı görülmektedir. Yara iyileşmesine etki eden bitkisel ekstratlar; alkaloidler, flavonoidler, glikozidler ve terpenler şeklinde gruplandırılmaktadır. Bitkilerin ekstratlarının yara iyileşmesi üzerine etkileri antibakteriyel, kollajen sentezini artırıcı, proliferasyon-fibroblast uyarıcı, antimikrobiyal ve antioksidan niteliktedir. Bu niteliklerle ilgili çeşitli çalışmalar bilimsel literatürde yerini almıştır. Hypericum perforatum asırlardır tedavi amaçlı olarak yara ve yanıklarda kullanılmaktadır. Yağ formu ise yanık yaralarında kullanılmakta olup merhem ile tedavi edilenlere göre daha hızlı iyileşme sağladığı ve antibakteriyel etki gösterdiği belirtilmektedir. Aloe vera, Mısır, Meksika, Japonya, Çin gibi değişik kültürlerde yüzyıllardır tedavi amaçlı kullanılmaktadır. 1930'larda kronik ve şiddetli radyasyon dermatitinde, günümüzde ise değişik kompozisyonlarda yara ve yanık tedavisinde kullanılmaktadır. Calendula officinalis yara, yanık, bacak ülserleri, dermatit, herpes zoster tedavisinde çok eski dönemlerden beri kullanılmaktadır. İmmünomodülatör ve antimikrobiyal etkilidir. Ayrıca C. officinalis'in neovaskülarizasyon ve epitelizeasyon yoluyla da yara iyileşmesinde etkili olduğu bildirilmiştir. Bu çalışmada yara iyileşme mekanizmalarını etkileyen bitkisel kökenli ekstratlarla ilgili bilimsel çalışmalara yer verilerek etki mekanizmalarının kısaca açıklanması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yara, Yara İyileşmesi, Aromatik- Tıbbi Bitki, Bitki Ekstresi

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

**AKCİĞER ADENOKARSİNOMLARINDA
DİFERANSİYASYON İLE TOTAL AGNOR
ALANI/NÜKLEUS ALANI ORANI VE PCNA
PROLİFERASYON İNDEKSİ ARASINDA İLİŞKİ
VAR MIDIR?**

Betül DEMİRCİLER YAVAŞ*, Esra ASLAN**, Tolga ERTEKİN***, Çiğdem TOKYOL*, Murat TOSUN**, Hasan İlyas ÖZARDALI*Betül DEMİRCİLER YAVAŞ

**Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi
Patoloji Anabilim Dalı
betuldy@gmail.com*

*** Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Histoloji ve
Embriyoloji Anabilim Dalı
dr_esragul@hotmail.com*

**** Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi
Anabilim Dalı
tolga.ertekin@yahoo.com.tr*

**Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi
Patoloji Anabilim Dalı
ctokyol@yahoo.com*

***Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Histoloji ve
Embriyoloji Anabilim Dalı
drmtosun@yahoo.com*

**Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi
Patoloji Anabilim Dalı
iozardali@gmail.com*

Akciğer kanserleri tüm dünyada kanserden ölümlerin en sık sebebidir. En sık görülen akciğer kanseri ise akciğer adenokarsinomlarıdır. Diferansiasyonları gösterdikleri paterne göre sınıflandırılmakta olup, bazı paternlerin daha kötü gidişli olduğu günümüzde bilinmektedir. Lepidik paternli akciğer adenokarsinomları iyi diferansiye, asiner, papiller paternler orta derecede diferansiye, mikropapiller, solid paternler az diferansiye olarak sınıflandırılmaktadır. Adenokarsinomlar gösterdikleri paternlere, diferansiasyon grubuna göre davranış farklılıkları göstermektedirler. Davranışlarındaki bu farklılığı aydınlatabilmek için çok fazla çalışma yapılmış ve yapılmaya devam edilmektedir.

Çalışmamızda akciğer adenokarsinomlarının diferansiasyon derecelerinin, proliferasyon ve Total AgNOR alanı/Çekirdek alanı (TAA/ÇA) oranları ile arasında bir ilişki olup olmadığını araştırmayı amaçladık. Akciğer rezeksiyon materyalleri raporları tarandı, olgulara ait lamlar incelenerek, paternlerine göre diferansiasyon gruplarına ayrıldı. Her vakaya ait parafin bloktan kesitler alınarak, immunohistokimyasal yöntemle PCNA boyandı. Işık mikroskopunda incelenerek, rastgele

seçilen 6 ayrı alanda pozitif ve negatif tümör hücreleri sayıldı, pozitif hücreler, tüm tümör hücrelerine oranlanarak yüzde değer hesaplandı. Hazırlanan kesitlere ayrıca histokimyasal yöntemle AgNOR boyaması yapıldı. Preparatlardaki analize uygun 50 tümör hücresinin mikroskoptaki görüntüleri bilgisayar ortamına aktararak, total AgNOR alanları ve çekirdek alanları ölçülerek hesaplandı, her bir hücre için TAA/ÇA değerleri elde edildi. Her olgu için bir PCNA proliferasyon indeksi ve TAA/ÇA oranı elde edildi. Akciğer adenokarsinomları paternlerine göre diferansiasyon gruplarına ayrıldı. Diferansiasyon ile TAA/ÇA oranı ve PCNA proliferasyon indeksi arasında ilişki olup olmadığı istatistiksel olarak araştırıldı.

Akciğer adenokarsinomlarında, PCNA proliferasyon indeksinin diferansiasyon azaldıkça arttığı tespit edildi. Yine diferansiasyon azaldıkça TAA/ÇA oranının da arttığı tespit edildi.

Akciğer adenokarsinomlarında Total TAA/ÇA oranı değerlendirmesinin, ve PCNA proliferasyon indeksinin, diferansiasyon gruplamasında yardımcı olabileceği ve tümörün prognozunda fikir sahibi olmamızı sağlayabileceği düşüncesindeyiz.

Anahtar kelimeler:

Akciğer adenokarsinomu, Diferansiasyon, AgNOR, PCNA

THE USE OF MEDICAL AND AROMATIC PLANTS IN DIABETIC WOUND HEALING

Şevkinaz Konak¹, Nadide Hülya Temizer²

1 Faculty of Health Sciences , Mehmet Akif Ersoy University, Burdur, Turkey

E-mail: skonak@mehmetakif.edu.tr

2 Department of Health and Biomedical Sciences, Institute of Health Sciences, Mehmet Akif Ersoy University, Burdur, Turkey

E-mail:nhkahraman@gmail.com

Diabetes is a chronic metabolic disease that requires continuous medical monitoring. This can lead to serious complications in the acute and chronic stages. Chronic complications of diabetes are divided into macrovascular and microvascular complications. One of the most important microvascular complications is neuropathy.

Injuries (pressure-related trauma, cuts eg.) are not often felt in patients due to neuropathies. In addition to neuropathies, peripheral artery disease which is also a late complication of diabetes, can cause serious and rapid progressive wounds in minor injuries. Basic principles of wound care, including surgical and nonsurgical components, are essential to effective healing of these wounds. Essential oils are obtained from medical aromatic plants, have been used for slow-healing wounds and infections for a long time. According to the researchers, medical aromatic plants such as rosemary, curcumin, aloe vera, martynia annua, momordica charantia, punica granatum, olive leaf and eg. have positive effects on wound healing in diabetic rats. These plants reduce inflammation and improve wound contraction, re-epithelialization, regeneration of granulation tissue, angiogenesis and collagen deposition. Although the impressive effects of plants on wound healing are known, there is no medical aromatic plant demonstrated that has been directly and routinely used in wound care in diabetic patients. In addition, there is not any special dressing product that biofabricated with medical aromatic plant could be used in diabetic wound care. This review aims to underline scientific studies on plants affecting diabetic wound healing and create an awareness about our deficiencies on the use of them.

Key words: Diabetes Mellitus, Diabetic Wound, Wound Healing, Aromathreaphy, Medical and Aromatic Plants.

ANKİLOZAN SPONDİLİTTE HEMŞİRELİK YÖNETİMİNE İLİŞKİN ÇALIŞMALAR ÜZERİNE SİSTEMATİK BİR DERLEME

Füsün Uzgör¹, Ayşe Özkaraman²

1Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Eskişehir, Türkiye, f.yildiz@ogu.edu.tr

2Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Eskişehir, Türkiye, aozaydin26@hotmail.com

Ankilozan spondilit, aksiyel omurgayı etkileyen, omurgada ilerleyici kısıtlılığa neden olan ve yaşam kalitesinde azalmaya yol açan kronik, inflamatuvar bir hastalıktır.

Abstract Book (Oral Presentation)

Bu çalışmanın amacı, ankilozan spondilit hastalığında hemşirelik yönetimi ile ilgili yapılmış çalışmaları tanımlamak ve sistematik olarak gözden geçirmektir.

Araştırma örneklem ölçüt yöntemi kullanılarak yapıldı. Çalışmanın örneklem seçim ölçütleri; Ocak 2013- Mart 2018 tarihleri arasında Yök tez, Pubmed, ScienceDirect, Medline, Cochrane, CINAHL, Google ve Google Akademi veri tabanlarında Türkçe ve İngilizce Ankilozan spondilit(ankylosing spondylitis), hemşirelik (nursing), bakım (care), spondiloartrit (spondyloarthritis) anahtar kelimeleri ile taranan, erişim izni olan Türkçe, İngilizce araştırma makalelerdir. Örneklem dışlama kriterleri derleme ve erişimine izni olmayan makalelerdir.

Araştırmada örneklem seçim ölçütlerine uyan 4 makale saptanmış olup bu çalışmalar içerisinde Türkçe dilinde yazılmış çalışmaya rastlanmadı. Çalışmaların birinin tanımlayıcı, ikisinin prospektif kohort, diğerinin ise retrospektif kohort türünde yapıldığı belirlendi.

Araştırmamızda AS'nin hemşirelik yönetimine ilişkin 4 çalışmada 3 tema belirlendi. Tema 1: Hemşireler tarafından ankilozan spondilit hastalarına verilen danışmanlık hizmetinin hasta sonuçlarına ve maliyete etkisi; Tema 2: AS'de adalimumab tedavisine yönelik ilaç bilgisi, enjeksiyon eğitimi, ilaç atıklarının imhası ve hatırlatmaların yer aldığı hemşire destek sisteminin ilaç uyumuna ve maliyete etkisi; Tema 3: AS hastalarında cerrahi girişime bağlı brakiyal plexus hasarını önlemeye yönelik bir dizi hemşirelik girişimini içeren protokol uygulamasıdır.

AS'nin uzun dönem sonuçlarının iyileştirilmesinde bakım yönetimi önemli bir basamaktır. AS'de primer bakım verenin hemşire olmasına karşın hemşirelik yönetimine ilişkin Türkçe çalışmaların bulunmadığı, İngilizce'de sınırlı sayıda yapılan çalışmalarda ise hemşireler tarafından sağlanan danışmanlık hizmetinin ve hemşirelik girişimlerinin hasta sonuçlarına pozitif yönde katkı sağladığı ve maliyeti azalttığı belirlendi. Bu bilgiler ışığında hemşirelikte tanımlayıcı, girişimsel çalışmaların planlanması ve sonuçlarının bakıma yansıtılması önerilir.

Anahtar Sözcükler: Ankilozan spondilit, hemşire, bakım, sistematik derleme.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

THE BENDING TESTS USED FOR DETERMINING BONE STRENGTH IN THE EXPERIMENTAL STUDIES

Figen SEVİL-KILIMCI

*Adnan Menderes University Faculty of Veterinary
Medicine, Aydın /TURKEY*

fsevil@adu.edu.tr

Bone tissue is affected by many factors such as age, nutrition, metabolic diseases, drug usage, orthopaedic problems and treatment methods. The biomechanical tests are considered most accurate method for determination of the bone strength in experimental studies using laboratory animals. In these studies, bone strength is generally assessed by using the bending tests on the mandible or long bones such as the femur, tibia, humerus.

The aim of the presentation, is explain the methods of bending tests that are used for bones of laboratory animals such as rat, mice, rabbit, and biomechanical terms obtained after application of these tests.

In the books and literature evaluating bending tests used for determining bone strength were analysed. And then the bone samples were prepared and stored and standards of mechanical test were determined and comparison whit analysed books and literature. The experiences of the researcher about this subject were also evaluated.

The biomechanical tests which were applied on long bones, namely three point and four point bending tests were mostly seen to be used in assessed sources and also three point bending test along with cantilever test were frequently seen for mandibles in the same sources. The mechanical properties of bone such as strength, deformation, elastic modulus were obtained from different bending tests and differences in results of these test methods were revealed.

The terms obtained from tests will be explained, and advantages and disadvantages of bending tests according to other biomechanical tests will also be discussed. In the end, the methods for reliable tests will be discussed for the researchers.

Key Words: Laboratory animal, Mandibles, Long bones, Bending tests.

**KANSERDE BAKIM VERİCİLERİN FİZİKSEL,
PSİKO-SOSYAL VE SPİRİTÜEL
İHTİYAÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

Fusun Uzgör

*Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Eskişehir, Türkiye,
f.yildiz@ogu.edu.tr*

Ağrı, acı, ölüm gibi kavramlarla özdeşleştirilen kanser hastasına bakım verme, bakım verici aile üyelerinde strese neden olmakta ve kendi sağlıkları üzerinde psikolojik, fizyolojik ve davranışsal olumsuz etkiler bırakmaktadır.

Bu derlemenin amacı, kanser sürecinin her aşamasında anahtar rol oynayan bakım vericilerin fizyolojik, psikososyal ve spiritüel ihtiyaçlarını değerlendirmektir.

Bu metin, literatür taraması sonucunda elde edilen araştırma sonuçları kullanılarak derlenmiştir.

Hastaneye yatışların azalması, ayaktan tedavi ve uzun süreli sağ kalımın artmasıyla birlikte bakım vericiler kanser hastasının duygusal ve fiziksel bakımını, günlük yaşam aktivitelerini, ilaç yönetimini, ulaşımını, ev içi rolleri ve sorumluluklarını üstlenmiş durumdadır. Yapılan çalışmalarda bakım vericilerin desteksiz ve yetersiz eğitim ile bakımı sürdürdüğü, bakım süresi uzadıkça daha fazla yorgunluk, halsizlik, uyku bozukluğu, bilişsel işlevlerde zayıflama, psikolojik distres, anksiyete, hayal kırıklığı, sosyal izolasyon gibi fiziksel ve psikolojik problemler yaşadığı belirtilmektedir.

Kanser ve bakım veren bireyler özellikle hastalığın ileri evresinde önemli düzeyde manevi sıkıntı hissetmektedir. Bakım vericilerin spiritüel ihtiyaçlarını tanımlamaya yönelik yapılan çalışmalarda, kendinden üstün bir şeyin varlığına ihtiyaç duydukları, pozitif düşündükleri, gülümseyebilme ve gülümseyen kişileri görmeye ihtiyaç duydukları, anlam ve amaç arayışında oldukları, dini inançlarını eleştirdikleri ve gözden geçirdikleri belirtilmektedir. Ayrıca literatürde bakım verici aile üyelerinin hastalığın prognozu, tedavisi ve semptom yönetimi hakkında bilgi, sağlık hizmetine erişim, sağlık profesyonelleri tarafından kabul görme gibi gereksinimlerinin karşılanmadığı bildirilmektedir.

Hemşirelerin kanser hastasının yanı sıra bakım verenlerin gereksinimlerini değerlendirmesi ve onları güçlendirmesi

değerlidir. Bu bağlamda hemşireler bakım vericilerle etkili ve açık iletişim sağlamalı, bilgi vermeli, bakım vericinin iyimser bakış açısını desteklemeli, etkili baş etme becerilerini öğretmeli, sağlıklı yaşam biçimini teşvik etmeli, güven ilişkisi kurmalı, bakım vericinin sosyal ve finansal destek kaynaklarına ulaşımını kolaylaştırmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Kanser, Bakım veren, İhtiyaç, Hemşire

**SCAPULAR DYSKINESIS IN ELITE OVERHEAD
ATHLETES**

Hilal ÖZTÜRK GÖZLÜKLÜ¹, Fatma ÜNVER², Nazan ÖZTÜRK³

*¹Manisa Celal Bayar University, Faculty of Health
Sciences, Department of Physiotherapy and
Rehabilitation*

*²Pamukkale University, School of Physical Therapy and
Rehabilitation, Denizli*

*³Adnan Menderes University, Söke Health Services
Vocational School, Aydın.*

Scapular dyskinesis is the term given to visible changes in the scapular position and movement patterns, and changes in scapular motion patterns are associated with shoulder injury. The most commonly used tests for scapular dyskinesis were; McClure et al. developed a dynamic assessment of Scapular Dyskinesis Test and Kibler et al. developed a static assessment of Lateral Scapular Slide Test. Rotator cuff injuries, various shoulder injuries including glenohumeral instability and labral tears have been shown to be associated with scapular dyskinesis in 33% to 100% prevalence rates. The presence of scapular dyskinesis has been reported as a risk factor associated with shoulder injuries in elite handballs. Reduced glenohumeral rotation, reduced external rotation strength and scapular dyskinesis are associated with an increased probability of shoulder injury. Many studies have investigated internal modifiable risk factors for shoulder injuries among overhead athletes, particularly focusing on glenohumeral joint range of motion, strength of the shoulder muscles, and scapular control. In a meta-analysis study, which were included five articles total of 419 athletes,

investigating that whether scapular dyskinesis increases the risk of shoulder pain in asymptomatic athletes. According to this study, the risk of shoulder pain developing in athletes with scapular dyskinesis was found to be 43% higher than athletes with non-scapular dyskinesis. In another study, tennis players with scapular dyskinesis have been shown less subacromial space than the control group. In addition, tennis players with scapular dyskinesis have been found to have a greater reduction in subacromial space than tennis players without dyskinesis. It has been concluded that early detection of dyskinesis in tennis players is important for planning of preventive exercise programs at an early age. In conclusion, the studies in the literature emphasize the evaluation of scapular dyskinesis in elite overhead athletes to prevent future shoulder injuries. However, scapular dyskinesis for preventive and therapeutic effects of exercise programs is not clear. Further studies are needed to investigate the effect of exercises to prevent scapular dyskinesis in elite overhead athletes.

Key Words: scapular dyskinesis; overhead athletes; shoulder injuries

PULMONER REHABİLİTASYON ve HEMŞİRELİK

Sehnaz Kaya¹, Zeynep Özer²

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri
Meslek Yüksekokulu, 15030, Burdur, Türkiye.

² Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, 07070,
Antalya, Türkiye.

¹sehnazkaya@mehmetakif.edu.tr

²zeynepcanli@akdeniz.edu.tr

Hemşirelik; bireye, bilimsel çerçevede biyopsikososyal bakım verme sanatıdır. Pulmoner rehabilitasyon; tek boyutlu bir tedavi değildir; farklı hasta populasyonlarını (cerrahi, trauma, kronik, göğüs hastaları) ve çevre/yaşam koşullarını içeren çok katmanlı, uzun, karmaşık bir süreçtir. Pulmoner rehabilitasyon; noninvaziv mekanik ventilasyon, oksijen tedavisi, solunum ve fizik egzersiz, beslenme, bronşial hijyen, hasta ve ailesinin eğitimini içerir. Bütüncül bakım veren hemşirelik mesleği bu yapıyı kapsamaktadır.

Nightingale 1860'da bakım/rehabilitasyon sürecini Notes on Nursing kitabında ayrıntılarıyla yazmıştır. Barach 1926'da oksijen, nem ve ısı sağlayacak oda sistemini kurmuştur. Egzersizin önemi 1950'lerde anlaşılmış, ilk modeli Petty ve ark. 1969'da geliştirmiştir.

Hastanın en yakınında olan hemşire; hastanın bakımını sağlarken tedavi ve uygulamalar arasındaki yönetimi/akışı, yaşam kalitesinin değerlendirilmesini, biyopsikososyal açıdan bakım ve rehabilitasyonun sürekliliğini, kanıta dayalı rehberler ile kişinin hastalığı yönetmesini sağlamakta; eğitim vermekte, evde bakım ve beslenme planını oluşturmakta, sigarayı bıraktırmakta, yaşam kalitesini arttırmaktadır. Hemşire, bakım planında pulmoner rehabilitasyonun başarıya ulaşmasının önündeki engelleri belirleyerek ele almaktadır.

Çalışmalar, hemşirelerin pulmoner rehabilitasyondaki fonksiyonunun son 15 yılda arttığını, kronik hastaların %68'inde bakım rolünü tamamen üstlendiğini, farmakolojik ve nonfarmakolojik yöntemleri(tamamlayıcı terapiler dahil) kullandıklarını göstermektedir. Hemşire liderliğinde uygulanan pulmoner rehabilitasyon; pulmoner fonksiyon testleri, arterial kan gazı değerleri, dispne, fonksiyonel kapasite ve yaşam kalitesinde iyileşmeyi sağlamaktadır. Dünya çapında hemşirelerin pulmoner rehabilitasyonda yönetim ve bakım rollerinin önemli ve etkin olmasına rağmen; uygulamada sertifikasyon ve uzmanlık alanlarında boşluklar bulunmaktadır. Dokuz Eylül ve Akdeniz Üniversitesi Pulmoner Fizyoterapi yüksek lisans programlarına hemşireler kabul edilmektedir. Pulmoner rehabilitasyon hemşirelerinin daha çok bilimsel çalışmaya dahil olmaları ve bakım rehberleri oluşturmaları gerekmektedir.

Hemşire liderliğinde non invaziv yöntemleri ön plana çıkararak yapılan pulmoner rehabilitasyon; dispneyi azaltmakta, hastanın hospitalizasyon süresini kısaltmakta, solunum kapasitesi ve yaşam kalitesini arttırmaktadır. Pulmoner rehabilitasyon alanında çalışan hemşireler alanda yetkinliklerini diploma, sertifika programlarıyla güçlendirmeli, kanıta dayalı rehberler oluşturmali, bilimsel çalışmalar yaparak alandaki yetkinliklerini göstermelidirler.

Anahtar Sözcükler: pulmoner rehabilitasyon, hemşire, bakım, oksijen tedavisi, Florence Nightingale

HEMŞİRELİK LİDERLİĞİNDE HİPERTANSİYON YÖNETİMİ

Şehnaz Kaya¹, Zeynep Özer²

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri
Meslek Yüksekokulu, 15030, Burdur, Türkiye.

² Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, 07070,
Antalya, Türkiye.

¹sehnazkaya@mehmetakif.edu.tr

²zeynepcanli@akdeniz.edu.tr

Hipertansiyon; kalp hastalıkları, inme ve böbrek hastalıklarının oluşumunda majör bir risk faktörüdür. Hemşirelerin hipertansiyon kontrolündeki rolü profesyonel dernekler, rehberler, gönüllü kuruluşlar, bilimsel çalışmalar ve bakanlıklardaki faaliyetleri vasıtasıyla son 50 yılda artmıştır.

Bu çalışmanın amacı hemşirelik liderliğinde yapılan hipertansiyon yönetiminin etkinliğini ve bakıma olan katkısını göstermektir.

Son yıllarda hipertansiyon yönetimine yönelik yapılan çalışmalar taranmıştır. Zhu ve ark.(2018)'nın yaptığı kan basıncı kontrol altına alınamayan 140mmHg'nın üzerinde seyreden 134 kişinin dahil edildiği randomize kontrollü çalışma, Drevenhorn(2018)'un hipertansiyon bakımındaki orta düzey teorisi, Himmelfarb(2016)'ın hipertansiyonun global kontrolündeki hemşirenin artan rolünü gösteren çalışması, Kretzer(2013, 2011)'in hipertansiyon yönetiminde tamamlayıcı terapilerin etkisini gösterdiği çalışmalar, Ontario Hemşireler Birliğinin yayınlamış olduğu hemşireler için hipertansiyon yönetim rehberi(2009) incelenmiştir.

Hipertansiyon etiolojisinde kontrol edilebilen ve bilinmeyen bir çok değişken yer almaktadır. Hemşireliğin bireyi biyopsikososyal bir varlık olarak algılayan ve bütüncül bakım vermeye odaklı yaklaşımı ile hipertansiyon yönetimi ilaç odaklı yaklaşımın dışına çıkmaktadır. Hipertansiyon yönetim modelinde bakımın dizaynı, karar destek mekanizması, bilgilendirme sistemi ve hastanın kendi kendine yönetiminin desteklenmesi yer almaktadır.

Günümüzde hemşirelik liderliğindeki hipertansiyon yönetiminde randomize kontrollü çalışmaların sonucunda; terapötik bir ilişki çerçevesinde risk altındaki kişiler belirlenmekte, bu kişilerin takibi, tanısal ve

medikasyon yönetimi sağlanmakta, hasta eğitim ve becerisi geliştirilmekte, bakımı koordine etmekte; yaşam tarzı değişiklikleri, diyetin düzenlenmesi, tuz alımının azaltılması, kilo kontrolü, egzersizin artırılması, alkol ve sigara alımının azaltılması, stres kontrolü sağlanmakta, non-farmakolojik yöntemler ve tamamlayıcı terapiler kullanılmakta olduğu ve bu uygulamaların etkinliği gösterilmektedir.

Hemşire liderliğinde hipertansiyon yönetiminde terapötik yaklaşımla sadece ilaç yönetimi değil, birey kültürel, ekonomik, biyolojik, sosyal, psikolojik, etnik ve davranışsal boyutları ile holistik olarak ele alınır. Ülkemiz hemşirelerinin de bu yöndeki etkin bakım davranışlarını bilimsel kanıt ile sunması ve rehberler oluşturulması için bu alanda yapılacak olan randomize kontrollü çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Sözcükler: hipertansiyon, hemşire, bakım, holizm

SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN DİYABET RİSKLERİNİN BELİRLENMESİ

Hatice DEMİRAG¹, Birgül TUNCAY², Aynur CİN³

¹ Öğr.Gör. Gümüşhane Üniversitesi Kelkit Sağlık
Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, İlk ve Acil Yardım
Programı, Gümüşhane
hatice.demirag@gumushane.edu.tr

² Öğr.Gör. Gümüşhane Üniversitesi Kelkit Sağlık
Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi
Programı, Gümüşhane birgul.tuncay@gumushane.edu.tr

³ Öğr.Gör. Gümüşhane Üniversitesi Kelkit Sağlık
Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, İlk ve Acil Yardım
Programı, Gümüşhane aynurcin@gumushane.edu.tr

Diyabetes Mellitus (DM), Dünya'nın hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerinde önemli bir sağlık sorunudur. Uluslararası Diyabet Federasyonu (IDF)'nin 2017 verilerine göre; 2017 yılında Dünya'da 20-79 yaş aralığında toplam 425 milyon olan diyabetli birey sayısının, 2045 yılında 629 milyona ulaşacağı bildirilmektedir. Türkiye'de ise 2045 yılında bu sayının 11.2 milyona ulaşarak diyabette ilk 10 ülke arasına gireceği tahmin edilmektedir. Diyabetin topluma ve toplumda yaşayan bireylere yükünü azaltmak için

hastalığın erken dönemde tanınması ve doğru şekilde tedavi edilmesi şarttır.

Bu çalışma, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu (SHMYO) öğrencilerinin diyabet risklerinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Çalışma 05.02.2018-16.03.2018 tarihleri arasında öğrencilerden yazılı ve sözlü onam, etik kurul ve kurum izni alındıktan sonra; Gümüşhane Üniversitesi Kelkit SHMYO öğrencileri ile gerçekleştirildi. Araştırma verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan yapılandırılmış soru formu, Finlandiya Diyabet Risk Anketi (FINDRISK) ve antropometrik ölçümler yapılarak toplandı. Çalışmanın örneklemini araştırmaya katılmayı kabul eden 169 öğrenci oluşturmuştur. Verilerin analizi, bilgisayar ortamında yüzelik ve parametrik testler kullanılarak değerlendirildi.

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamasının 19.94 ve %50.9'unun kız öğrenci olduğu, %85.8'inin yurttta kaldığı, %56.2'sinin gelirinin gidere eşit olduğu belirlendi. Öğrencilerin % 91.7'si kronik hastalığının olmadığını, %37.3'ü uyku probleminin olduğunu, % 25.4'ü düzenli olarak sigara içtiğini belirtmiştir. Öğrencilerin ağırlık ortalaması 63.53 kg, boy ortalamaları 169.98 cm, beden kitle indeksi ortalamaları 21.9 bulunmuştur. Öğrencilerin bel çevresi, kronik hastalığa sahip olma durumları ile 10 yıllık tip-2 DM risk skoru istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.005$). Cinsiyetin ile FINDRISK skoru arasında anlamlı bir fark bir anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.005$). Öğrencilerin FINDRISK puan ortalamaları 4.26 olup, % 82.8 'i düşük risk, % 3'ü orta ve yüksek risk taşımaktadır.

Tip 2 diyabet riskinin belirlenmesinde, girişimsel olmayan risk tarama ölçekleri ve antropometrik ölçümler, gençlerde risk taraması için kullanılabilen kullanışlı değerlendirmeler olup riskin azaltılmasında etkili olabilir. Öğrencilere okul ortamında sağlıklı yiyecek temin etme ve fiziksel aktivite yapabilme olanaklarının sağlanması önerilebilir.

Anahtar Sözcükler: Öğrenci, Diyabetes mellitus, FINDRISK, Risk faktörleri

**FERULIC ACID INDUCES APOPTOSIS, CELL
CYCLE ARREST AND INHIBITS INVASION,
COLONY FORMATION AND MIGRATION IN SH-
SY5Y NEUROBLASTOMA CELLS**

Mücahit Seçme¹, Levent Elmas¹, Yavuz Dodurga¹

¹*Pamukkale University, Faculty of Medicine, Department
of Medical Biology
msecm@pau.edu.tr
lelmas@pau.edu.tr
ydodurga@pau.edu.tr*

Neuroblastoma is the most common extracranial solid tumour of children. Recent advances in our understanding of the underlying molecular mechanisms and cellular biology of cancer has led to the development of many effective therapeutics including novel anticancer agents. Ferulic acid (FA), a ubiquitous natural phenolic phytochemical present in seeds, leaves of plants and have powerful antioxidant capacity and anti-cancer effects. The aim of this study is to determine the anticancer effect of FA on SH-SY5Y neuroblastoma cells *in vitro* conditions and elucidate therapeutic, cytotoxic, genotoxic activity and its underlying molecular mechanism such as cell proliferation, invasion colony formation, cell cycle and apoptosis.

The cytotoxic effects of FA were determined by XTT method. The mRNA expression analysis of *BID, CYLIND1, CDK6, P53, P21, FADD, TRADD, BAX, BCL-2, BCL-XL, CASPASE-3, 8, 9, 10, PUMA, NOXA, TIMP-1, TIMP2, MMP-2 and MMP-9*, was performed on Real-Time PCR. The genotoxic effects of FA were determined by comet assay. Effects of FA on cell invasion, migration and colony formation were detected by matrigel-chamber assay, wound-healing and colony formation assay, respectively. The statistical analysis of the findings has been made with the $\Delta\Delta CT$ method with RT²Profiles PCR IC₅₀ value of FA in SH-SY5Y cells was detected as 125 μM at 24th hours. According to RT-PCR results, *FADD, TRADD, BAX, CASPASE-3, 8, 9, PUMA, NOXA, P53, P21* were found upregulated and *CYLIND1, CDK6, MMP9* were found downregulated in dose group cells. It was also found that FA suppressed invasion, migration and colony formation in SH-SY5Y cells.

It is considered that FA can be a putative, complementary and supporting phytochemical agent combination with

other drugs in treatment of neuroblastoma. However, detailed cellular signalling and molecular studies about ferulic acid and its effect should be supported by different studies.

Key words: Ferulic acid, neuroblastoma, SH-SY5Y

**GENE EXPRESSION PATTERN DIFFERENCES
BETWEEN PRIMARY MESENCHYMAL STEM
CELLS AND MESENCHYMAL STEM CELL
LINES**

Aynur Karadağ

*Uşak University, Faculty of Medicine, Department of
Medical Biology, Ankara, Turkey.*

e-mail: aynur.karadag@usak.edu.tr

Mesenchymal stem cells (MSCs) are multipotent stromal cells that can differentiate into a variety of cell types which are used in cell therapy. In stem cell therapy, human bone marrow-derived MSCs (BM-MSCs) are expanded *in vitro* and subsequently autoimplanted, which eliminates the risk of immune rejection. The International Society for Cellular Therapy define MSCs as cells with a specific immunophenotype, *ex vivo* plastic-adherent growth, and multilineage differentiation. Although they are the most attractive cell type for cell therapy studies, primary MSCs lose their differentiation potential with increasing time in culture and passage so they are of limited use. Due to this disadvantage, MSC lines are more suitable for *in-vitro* researches owing to their immortality. In this study we compared primary bone marrow-derived MSC (BM-MSC) with bone marrow derived MSC line (RCB2153) in terms of cell characteristics and gene expression profiles to determine the functional differences among MSCs types.

The primary MSCs and MSC lines were cultured at 37°C in a 5% CO₂ humidified incubator with DMEM HAM'F12 culture medium supplemented with 10% fetal bovine serum and antibiotics/antimycotics (penicillin G sodium 100 U/mL, streptomycin sulfate 100 $\mu g/mL$, amphotericin B 0.25 $\mu g/mL$). We summarize various different attempts to characterize mesenchymal stem cells based on surface protein expression by flow cytometry. MSCs were identified by using CD29, CD70, CD90 and

Abstract Book (Oral Presentation)

CD105 as positive MSC markers and CD34 as a negative marker. Gene expression profiling was investigated using Affymetrix HG-U133-Plus2 arrays system. BRB-ArrayTools were used for microarray data analysis.

The significant GO biological process terms and KEGG pathway enrichment analyses of the identified DEGs were performed using DAVID with the thresholds of P-value. The analysis showed similar pathway clustering in both cell types. Thus, our results indicates that MSC lines can be used instead of primary MSCs. These results show that MSC cell lines largely retain the genomic and transcriptomic landscapes of primary MSCs, thus laying the rationale for testing MSC cell lines as preclinical models in precision medicine. These quantitative results provide an important basis to adapt cell lines to more closely similar physiological conditions as opposed to animal experimentation.

Key Words: Mesenchymal stem cells, Flow cytometry, Microarray, Primary cells, Cell lines, Gene expression

EPIFİZ BEZİ, GLANDULA PİNEALİS, ÜÇÜNCÜ GÖZ, KUTSAL KOZALAK

Hatice Kübra BAŞALOĞLU

Adnan Menderes Üniversitesi

Bir zamanlar önemsiz sayılan epifiz bezi, son yıllarda bir çok araştırmacının dikkatini çekmiş, epifiz bezinden salgılanan melatonin tüm dünyada gittikçe artan bir ilgiyle araştırılmaktadır.

Ancak, yaygın olarak araştırılmasına rağmen melatoninin işlevleri halen tamamıyla bilinmemektedir. Bu derlemede epifiz bezi ile ilgili çalışmalar araştırılarak değerlendirilmiştir.

Esas görevi vücudun biyolojik saatini koruyup ritmini ayarlamak olan melatonin, hücrelerin yenilenmesi, bağışıklık sisteminin güçlenmesi, uyku ritminin ve vücut ısısının düzenlenmesi gibi önemli görevleri arasındadır. Lipofilik özelliği nedeniyle bilinen en güçlü antioksidan olan melatonin bu özelliği sayesinde tüm vücut alanlarına ulaşabilmekte ve kan-beyin bariyerini geçebilmektedir. Epifizde kan-beyin bariyeri mevcut değildir. Günümüzde ise melatonin ve kanser, Melatonin ve migren, Kemik koruyucu etkisi gibi çalışmaları büyük çoğunluktadır.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Nöroendokrin bir organ olan Epifiz bezi tarih boyunca birçok mitolojik objelerinde ilham kaynağı olmuştur. Neredeyse bütün antik dinlerde; Mısır mitolojisinden, Yunan mitolojisine, Sümerlerden Babililere, Hint felsefesinden tasavvufa, hatta günümüz dinlerinde bile epifiz hala ciddi ve muamma bir sembol olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir çam kozalağı görünümünde olmasından dolayı kozalaklı cisim olarak da adlandırılanlar olmuştur. “Yedi Mühür” ya da “Yedi Kutsal Salgı Bezi” olarak kabul edilen çakralardan Yedincisi Epifiz bezidir. Her şeyden önce Epifiz bezi bir salgı bezidir. Sonuç, Gerek histolojik yapısındaki ilginç özellikler ve fonksiyonel yapısı gerekse ortaya çıkan klinik tabloların çeşitliliği nedeniyle, mucizevi organ epifiz bir çok bilim dalının ilgisini çekmiştir. Bu bildiride, mevcut bilgilerin gözden geçirilmesi, bu alanda araştırma yapanlara rehberlik edecektir.

Anahtar Sözcükler; Epifiz bezi, melatonin, uyku

TÜRKİYE’DEKİ FİZİYOTERAPİSTLERİN FİZİKSEL AKTİVİTEYE BAKIŞ AÇILARININ İNCELENMESİ

Hülya TUNA¹, Nuray Elibol², Özgür BOZAN³, Serkan BAKIRHAN², Bayram ÜNER¹

¹ Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu, İzmir/Türkiye,

bayram.unver@deu.edu.tr, hulya.tuna@deu.edu.tr

² Lefke Avrupa Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Lefke/KKTC

sbakirhan@eul.edu.tr, nelibol@eul.edu.tr

³ Doktor Fizyoterapist, İzmir/Türkiye,

ozgurbozan75@gmail.com

Sağlık profesyonellerinin kendi sağlıklarını korumanın yanında, bireylere sağlıklı yaşam için gereken düzeyde fiziksel aktivite önerirken ve bunu topluma benimsetirken inandırıcı olmaları gerekir. Fizyoterapist topluma fiziksel aktivite alışkanlığının kazandırılmasında en önemli rolü üstlenen sağlık profesyonellerinden biri olarak gösterilmektedir. Bu nedenle fizyoterapistlerin fiziksel aktivite ile ilgili görüşleri önemlidir. Literatürde fizyoterapistlerin fiziksel aktiviteye bakış açılarıyla ilgili çalışma çok azdır.

Abstract Book (Oral Presentation)

Çalışmamızın amacı fizyoterapistlerin fiziksel aktiviteye ilişkin görüşlerini incelemektir.

Türkiye genelinde fizyoterapistlere “Türkiye Fizyoterapistler Derneği’nin” mail ağından, ve fizyoterapi ve rehabilitasyon okullarına posta yolu ile ulaşılarak fiziksel aktiviteye bakış açılarını sorgulayan bir anket uygulanmış. Anket fizyoterapistlerin fiziksel aktivite önerisi vermeye ilişkin bilgilerini, rolleri hakkında düşüncelerini ve kendilerine güvenlerini belirleyen 9 sorudan oluştu.

Fizyoterapist ve öğretim elemanlarını içeren gönüllü 378 birey çalışmaya katıldı. Bireylerin yaş ortalaması 30.85 ± 6.29 yıl olup, 257’si kadın, 121’i erkekti. Fizyoterapistlerin en fazla “tamamen katıldıkları” ifadeler “hastalara günlük fiziksel aktivitelerini arttırma yollarını önermek fizyoterapistin rolünün bir parçasıdır” ($n=230, \%60.8$) ve “hastalara rol model olması açısından fizyoterapistler fiziksel açıdan aktif olmalıdır” ($n=210, \%55.6$) olarak belirlendi. “Fiziksel açıdan aktif yaşam tarzı üzerine genel öneriler verme konusunda kendine güvenme” ifadesine “katılıyorum” cevabı verenler çoğunluğu oluşturdu ($n=184, \%48.7$). Fizyoterapistlerin en fazla katılmadıkları ifadelerde “sağlığımız için iyi olan egzersiz nefes nefese bırakmalıdır” ($n=216, \%57.1$), “iş yerinde merdivenleri kullanmak ve genel olarak her gün daha aktif olmak sağlığı geliştirmek için yeterli fiziksel aktivitedir” ($n=200, \%52.9$) ve “haftanın çoğu günü yarım saat yürüyüş iyi bir sağlık için gereken tüm egzersizi oluşturur” ($n=169, \%44.7$) yer aldı.

Bu çalışma fizyoterapistlerin, fiziksel aktivite önerisi vermeye ilişkin bilgilerini, rolleri hakkında düşüncelerini ve kendine güvenlerini ortaya koymuştur. Tüm bunlar fizyoterapistlerin sağlıklı yaşam için fiziksel aktivite ve egzersiz önerisi verme etkinliklerini etkileyebileceği için önemlidir. Fiziksel aktivite ile ilgili bu görüşlerin fizyoterapistlerin fiziksel aktivite danışmanlık uygulamalarını etkileyip etkilemediği daha geniş kapsamlı çalışmalarla belirlenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Fizyoterapist, Fiziksel aktivite, Egzersiz, Bakış açısı

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

KÖK HÜCRELER

Hatice Kübra Başaloğlu*

* Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Histoloji-Embriyoloji Anabilim Dalı, 09100 AYDIN

Kök hücreler, vücut içinde veya laboratuvar ortamında uygun şartlar sağlandığında birçok farklı hücre tipine dönüşebilen farklılaşmamış hücrelerdir.

Bir canlının yaşamıyla ilgili bütün programı hücrelerindeki DNA moleküllerine şifrelenmiştir. Ancak bu şifreli bilgilerin sırları halen açıklanmış değildir. Canlı vücudundaki bütün hücrelerin ilk ana hücresine “kök hücre” adı verilir. Bu hücrelerde farklı hücrelere dönüşebilirler. Bu derlemede, kök hücrenin tarihçesi, tipleri, önemi ve uygulama alanları kısaca ortaya konulmuştur.

Mitolojide, kök hücre kavramını ortaya koyan ilk hikaye Olimpos dağındaki ateşi, tanrılardan çalarak insanlığa hediye eden ve bunun üzerine Zeus tarafından cezalandırılan Prometheus Zeus tarafından Kafkas (Kaf) dağında bir kayaya bağlanıp karaciğeri her gün bir kartal tarafından yenilmesi şeklinde bir cezaya çarptırılan Prometheus’un karaciğeri her gün kendisini yenilemiştir. Bu hikayede anlatılan karaciğer hücrelerinin rejenerasyon yeteneği kök hücre kavramını ortaya atan ilk hikayedir. Kök hücreleri diğer hücrelerden ayıran iki temel özellik bulunmaktadır;

1-Bölünüp, çoğalabilme (proliferasyon) ve kendini yenileyebilme (rejenerasyon); Tekli

hücrelerden elden edilen embriyonik kök hücrelerinin 300-400 döngü boyunca

çoğalabildikleri gösterilmiştir. Sonuçta meydana gelen hücrelerin özelleşmediği ve bu

nedenle de bu hücrelerin uzun dönemde kendilerini yenileyebilme yeteneğine sahip

olduğu bildirilmiştir.2- Farklılaşabilme: İnsan ve memeli hayvanlardaki kök hücreleri birden fazla hücre tipine farklılaşabilirler. Bunlar; A-Totipotent:Tam bir bireyi oluşturabilecek kapasiteye sahip olan bu hücreler, sınırsız farklılaşma yeteneğine sahiptir. B-Pluripotent: Embriyonik gelişimde üç germ tabakasından köken alan ve yaklaşık 200 çeşit hücreye

dönüşebilen hücrelerdir. C-Multipotent: Pluripotent hücrelerden daha sınırlı sayıda hücre tipine dönüşebilen

Abstract Book
(Oral Presentation)

ve tek bir yönde farklılaşmak üzere programlanmış hücrelerdir (7,8).

Pluripotent kök hücreleri (Erişkin kök hücreler), biraz daha özelleşmiş olan multipotent kök hücrelerine dönüşürler.

Kök Hücreleri: A- Embriyonik kök hücreler B- Embriyonik olmayan kök hücreleri

1- Erişkin kök hücreleri (a. Hematopoetik kök hücreleri (I. Kemik iliği kök hücreleri

II. Periferik kan kök hücreleri III. Kordon kanı kök hücreleri) b) Stromal kök hücreleri

c) Organlardaki kök hücreler) 2- Fötüs kök hücreleri 3- Kadavra kök hücreleri olarak sınıflandırırız.

Sonuç; Günümüzde çözümü olmayan pek çok hastalığın tedavisi için kök hücreler umut verici bir çözüm olacaktır. . Bu bildiride, mevcut bilgilerin gözden geçirilmesi, bu alanda araştırma yapanlara rehberlik edecektir.

Anahtar Kelimeler: Embriyonal kök hücre, kök hücre, totipotent

2018 YILI BUCAK DEVLET HASTANESİ YOĞUN
BAKIM SERVİSİNE YATIŞI YAPILAN
HASTALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Gönül Gülten BÜYÜKDAVRAZ*, Hakan IŞIK*, Enes DÖRTTEPE

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık
Yüksekokulu*

*** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi*

2018 yılı 1 Ocak- 10 Nisan itibariyle yoğun bakım servisine yatış yapılan hastaların yaş cinsiyet dağılımı, aylara göre yatış yüzdesi, ölüm yüzdesi, taburcu yüzdesi ve hastalıklara göre dağılım yüzdelерinin incelenmesi

2018 yılı 1 Ocak- 10 Nisan itibariyle yoğun bakım servisine yatış yapılan hastaların yaş cinsiyet dağılımı, aylara göre yatış yüzdesi, ölüm yüzdesi, taburcu yüzdesi ve hastalıklara göre dağılım yüzdelерinin belirlenip ve hasta potansiyelinin değerlendirilmesidir.

Araştırmamız kesitsel bir araştırmadır. Bucak Devlet Hastanesi Yoğun Bakım Servisi hastaları evren olarak kabul edilmiştir. Bu hastaların servise yatış nedenleri,

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

yaşları, ölüm ve taburcu oranları yüzdesel olarak hesaplanmıştır. .

Çalışmamıza toplam 186 hasta katılmıştır. Bu hastaların 2018 Ocak ayında % 27.41'i, 2018 Şubat ayında % 31.72'si, 2018 Mart ayında % 28.49'u, 10 Nisan 2018'e kadar %12.36 olarak aylara göre yoğun bakım servisine yatış oranları belirlenmiştir. Evren olarak kabul edilen hastaların cinsiyet dağılımı kadın:%44,08... , erkek: %55,91... olarak belirlenmiştir. Yaşları ortalaması 67,03 yıl olarak ölçülmüştür. Araştırmadaki hastaların ölüm yüzdesi % 16,66... olarak belirlenmiştir. Hasta grubunun yoğun bakım servisinden taburcu olma yüzdesi ise % 23,6... olarak tespit edilmiştir. Yoğun bakım servisine belirlenen tarihlerde yatışı yapılan 186 hastanın 11'i SUİCİD vakası(%5,91), 10'u SVO(%5,37), 5'i KBY(%2,68), 35'i KOAH(%18,81), 2'si SVH(%1,07), 8'i GİS KANAMA(%4,30), 3'ü CA(%1,61), 15'i KARDİYAK ÖLÜM(%8,06) olarak belirlenmiştir.

Yoğun bakım servisine yatışı yapılan hastaların %18.81 oranı ile en fazla KOAH tanısı nedeniyle yatış yapıldığı belirlenmiştir. Yatışı yapılan hastaların %55,91 oranla erkek oranının daha fazla olduğu saptanmıştır. Yoğun bakım hastalarının ölüm yüzdesi (%16,66), taburcu yüzdesinden(%23,6) azdır.

Anahtar Kelimeler: Yoğun bakım, Taburcu, Ölüm, Vaka, Hasta, Hastalık

ÇOCUK GELİŞİMİ PROGRAMI

ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİMDE MİZAH
KULLANIMINA İLİŞKİN TUTUMLARI

Hilal Hatice ÜLKÜ*, M. Evrim DEMİR**, Gözde ASLAN**

**Adnan Menderes Üniversitesi, Buharkent Meslek
Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri
Bölümü*

***Adnan Menderes Üniversitesi, Buharkent Meslek
Yüksekokulu, Bitkisel ve Hayvansal Üretim Bölümü*

Mizahın üstün bir kişilik özelliği olarak kabul edilmesinin yanında yüksek mizah duygusuna sahip kişilerin birtakım kişilik özelliklere sahip olduğu bilinmektedir. Başa çıkma becerileri, stres ve kaygı azaltıcı etkileri ve kişilerarası ilişkileri geliştirici yönü de olduğu vazgeçilemez bir gerçektir.

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

Bu araştırmada çocuk gelişimi programında öğrenim gören öğrencilerin eğitimde mizah kullanılmasına yönelik algılarını belirlemek amaçlanmıştır.

Araştırmaya 2017-2018 öğretim döneminde Adnan Menderes Üniversitesi Buharkent Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişimi Programında öğrenim gören toplam 37 öğrenci alınmıştır. Verileri toplamak için Balta (2016) tarafından geliştirilen Eğitim-Öğretimde Mizah Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemler, t-testi ve ANOVA kullanılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 19.68 ± 2.19 , %97.3'ü kadındır. Katılımcıların %59.5'inin en son mezun olduğu okul meslek lisesi olup, %94.6'sı mizahla ilgili bir eğitim almadığını bildirmiştir. Öğrenciler en yüksek puanı "eğitimde mizah çocuğa sosyalleşme imkanı tanır" maddesine (4.65 ± 0.63), en düşük puanı "sınıf ortamında mizah karmaşaya neden olur" maddesine (3.73 ± 1.19) vermiştir. "Eğitimde çocukların mizah yönünden gelişmeleri yaratıcılıklarının da gelişmesini sağlar" ve "eğitimde mizah gereklidir" maddesi ile daha önce mizahla ilgili eğitim alma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0.05$). Ölçeğin maddeleri ile en son mezun olduğu okul arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$). Ölçeğin alt boyutları ile yaş, eğitim durumu ve en son mezun olduğu okul arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Bulgular yorumlandığında öğrencilerin büyük çoğunluğu eğitimde mizahın kullanılmasının çocuğun akademik ve sosyal gelişimini destekleyeceğini düşünmektedir.

Anahtar Sözcükler: Mizah, Çocuk gelişimi, Öğrenci

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

**KOYUNLARDA PRENATAL DÖNEMDE
ENTERİK SİNİR SİSTEMİNDEKİ BAZI GLİAL VE
NÖRON BELİRTEÇLERİNİN İNCELENMESİ**

Mehmet Özbek¹, Mehmet Fatih Bozkurt², Feyzullah Beyaz³, Emel Ergün⁴, Levent Ergün⁴

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, mozbek@mehmetakif.edu.tr

²Afyon Kocatepe Üniversitesi, Veteriner Fakültesi Patoloji Anabilim Dalı, Afyonkarahisar, Türkiye, fbozkurt@gmail.com

³Erciyes Üniversitesi, Veteriner Fakültesi Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı, Kayseri, Türkiye, beyazfeyz@gmail.com

⁴Ankara Üniversitesi, Veteriner Fakültesi Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye, eergun69@hotmail.com, lergun06@hotmail.com

Periferik sinir sisteminin en büyük ve kompleks bileşeni olarak kabul edilen enterik sinir sistemi (ENS) gastrointestinal sistem içerisinde yer alan integrative bir ağıdır. ENS'nin esasını plexus myenterikus (MP) ile submukozal plexus (SP) oluşturur. Bu çalışmada, koyunlarda prenatal gelişim boyunca ileumda nörofilaman-200 (NF-H), nöron spesifik enolaz (NSE), calyculin (S100A6), vimentin ve glial fibriller asidik protein (GFAP)'ın enterik nöron ve enterik glial hücrelerindeki ekspresyon profilini immunohistokimyasal yöntem kullanarak inceledik. NF-H fetal dönem boyunca SP ve MP'deki gangliyon hücrelerinin büyük çoğunluğunda gözlemlendi. SP'nin Peyer plaklarındaki bölümünde (ISPF) bazı gangliyon hücrelerinde NF-H reaksiyonu olmadığı belirlendi. Gebeliğin erken döneminde (60-90.gün) ileumda NSE ve S100A6 ekspresyonu görülmedi. Bu dönemden sonra, plexuslardaki gangliyon hücrelerinde NSE ve S100A6 ekspresyonu görülmüş, gebeliğin sonuna doğru ekspresyon miktarının arttığı belirlenmiştir. Vimentin ekspresyonu erken dönemde (60-90.gün) intramusküler intersitisyel hücrelerde (IC) görülmüş, sonraki dönemde (90-150) gangliyon hücrelerinin etrafındaki hücrelerde de belirlenmiştir. GFAP ekspresyonu gebeliğin 60-90. günleri arasında sadece MP'de gözlemlendi. İlerleyen evrelerde SP'de de boyanma belirlenmiştir. Plexuslarda boyanmanın gangliyon hücrelerini çevreleyen ağ şeklindeki enterik glia hücrelerinde olduğu belirlendi.

Gebeliğin son döneminde (120-150), GFAB ekspresyonunda artış ve pozitif boyanan hücrelerin büyük çoğunluğunun MP'lerde olduğu gözlemlendi. ISPF'de diğer pleksuslardan farklı olarak zayıf boyanma ya da reaksiyon gözlenmedi. Sonuç olarak, araştırmamızda koyunlarda prenatal dönemde ileal ENS'deki NF-H, vimentin, S100A6, NSE ve GFAP ekspresyonunu ilk defa ortaya koyduk. ENS gebeliğin son döneminde (120-150.gün) ise erişkin dönemdeki ekspresyon profiline benzediği görülmüştür. Kullanılan markerlerin ekspresyonunun gebeliğin sonuna doğru arttığı gözlenmiştir. Nöron ve enterik glial hücrelerin heterojenite gösterdiği, GFAP'ın panenterik glial, NF-H'nin ise panneuronal marker olamayacağı araştırmamızla desteklenmektedir.

Key words: Koyun, S100A6, Vimentin, GFAP

TÜRKİYE' DE YAŞAYAN KADINLARIN DOĞUM TİPİ TERCİHİ: BİR SİSTEMATİK DERLEME

Ayşe DELİKTAŞ DEMİRCİ, Kamile KABUKCUOĞLU

Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye

aysedeliktas@akdeniz.edu.tr

Doğum süreci; kadını gebelik, doğum ve postpartum dönemde birçok riskle karşı karşıya bırakabilir. Bu süreçte karar verilmesi gereken önemli konulardan biri, kadının doğum şeklidir. Kadınların ve onlara yardımcı olan sağlık profesyonellerin doğum tipine karar vermede tercihlerini etkileyen birçok medikal, sosyal ve emosyonel faktörler vardır.

Çalışma, kadınların doğum tipi tercihi ve bu tercihini etkileyen faktörleri incelemek amacıyla sistematik derleme şeklinde yürütülmüştür.

Çalışmada herhangi bir zaman kısıtlaması yapılmaksızın dâhil etme kriterleri çerçevesinde Google Scholar, PubMed Medline ve EBSCOHOST CINAHL veri tabanlarında Türkçe ve İngilizce anahtar kelimeler kullanılarak taramalar yapılmıştır. Sağlık profesyoneli olmayan kadınları ele alan çalışmalar; gebelik durumu, doğum deneyimi ve bir önceki doğum tipi dikkate alınmaksızın derlemeye dâhil edilmiştir.

Dâhil etme kriterlerine uygun 32 çalışma incelenmiştir. Çalışmaların büyük çoğunluğu (n=28) 2010 yılı ve sonrasında yayınlanmıştır. Çalışmaların çoğunun örneklem grubunun obstetrik öyküsü bakımından heterojen olduğu, çalışma türünün ise tanımlayıcı olduğu saptanmıştır. Bu çalışmaların sonuçlarına göre; kadınların birçoğu doğal olması, bebek ve anne için daha sağlıklı olması, iyileşme ve taburculuk süresinin daha hızlı olması, annenin daha fazla kontrol hissi yaşamak istemesi, daha az kanama ve enfeksiyon riskinin olması nedeni ile vajinal doğumu tercih etmektedir. Sezaryen seçiminin en temel nedeni ise doğum korkusu, bebeği riske atmayı istememe, doğum zamanını planlayabilme, bilinen ya da tavsiye edilen bir doktorun doğumu yaptırabilme seçeneği ve sağlık profesyonelinin bireyi yönlendirmesidir. Vajinal doğumun cinsel organlara zarar verebileceği, cinselliği etkileyebileceği düşüncesi, epizyotomi ve ileri dönemde inkontinans olma korkusu anneleri sezaryen doğum isteğine yönlendirmektedir.

Kadınların doğum tipi tercihi, karmaşık bir karar verme süreci sonrasında gelişmektedir. Bu tercihe ulaşma sürecinde yaşanan deneyimler ve tercihlerin nedenleri sağlık profesyonelleri tarafından sorgulanmalıdır. Sağlık profesyoneli, bilgi düzeyini arttırmak için kadına gebelik/doğumu boyunca tarafsız bilgi vermek ile sorumludur. Böylece kadına karar verebilme yeteneği kazandırılabilir. Eğitimde doğuma ilişkin tüm seçenekler sunulmalı, kadın her bir doğum tercihinin ilişkin riskleri ve yararları değerlendirmesi için desteklenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Doğum, Kadın, Sezaryen, Tercih Etme, Vajinal

OBEZİTE, BARIATRİK CERRAHİ VE GENETİK

Ayşe Feyda Nursal¹, Serbürent Yigit², Zeki Özsoy³

¹Hitit Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Genetik ABD,
Çorum, Türkiye

feйда.nursal@gmail.com

² Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi
Biyoloji ABD, Tokat, Türkiye

serbulent.yigit@gmail.com

³ Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Genel
Cerrahi ABD, Tokat, Türkiye

zekiserkanozsoy@hotmail.com

Günümüzde 21.yüzyılın pandemisi olarak nitelendirilen obezite dünya ile paralel olarak ülkemizde de önemli bir sağlık sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu derlemede obezite cerrahisi ve cerrahi sonucunu etkileyen faktörler irdelenecektir.

Obezite erişkin nüfusun yaklaşık %30'unu etkileyen bir sorundur. Obezitenin sık görülmesinde yaygın internet kullanımı, televizyon karşısında uzun zaman kalınması ve hazır gıda tüketiminin artışı gibi nedenler yer almaktadır. Morbid obezite (beden kitle indeksinin 40 kg/m²'nin üzerinde olması) olgularında cerrahi dışı tedavi yaklaşımları istenilen ve sürdürülebilir kilo kaybı sağlayamamaktadır.

Obeziteye diyabetes mellitus, hipertansiyon, obstrüktif uyku apnesi, dislipidemi ve eklem hastalıkları gibi hastalıklar eşlik etmektedir. Bu durum hastalığın riskini arttırmakta ve yaşam kalitesi düşürmektedir. Son yıllarda obezite ve obezite ilişkili hastalıkların tedavisinde uygulanan Bariatrik Cerrahi, cerrahi dışı yöntemlere göre daha efektif bir yöntem olarak ön plana çıkmıştır. Her yıl dünya çapında yaklaşık 500.000 Bariatrik Cerrahi operasyonu gerçekleştirilmektedir. Bunların arasında en sık uygulanan yöntemler sırasıyla Sleeve gastrektomi, Gastrik bypass ve Gastrik band ameliyatlardır. Ülkemizde de özellikle son 10 yılda laparoskopik cerrahideki gelişmelere paralel olarak bariatrik prosedürlerin uygulanma sıklığında dramatik artış görülmüştür.

Uygulanan cerrahi prosedürler her ne kadar standart olsa da ameliyat sonrası kilo kaybı bireyler arasında farklıdır. Kilo kaybına etki eden faktörler arasında yaş, cinsiyet, ameliyat öncesi beden kitle indeksi, beslenme ve egzersiz

alışkanlıkları, obezite ilişkili komorbiditelerin varlığı sayılmaktadır. Genetik ve nütrigenetik etkenlerin operasyon sonrası obezite fenotipini etkilediği bilinmektedir. Hastada kullanılan farklı cerrahi teknikler ve bireyin genetik altyapısı Bariatrik cerrahiye verilen yanıtın geniş varyasyonunu açıklamaktadır.

Anahtar kelimeler: Obezite, Bariatrik cerrahi, Genetik.

**KRONİK HASTALIK YÖNETİMİNDE ÇÖZÜM
AKTİF BİREY: BİREYİN AKTİF OLMASINI
ETKİLEYEN FAKTÖRLER**

Dilek Büyükkaya Besen¹, Cansu Koşar²

¹Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi İç
Hastalıkları Hemşireliği AD, İzmir

e-posta: buyukkayabesen@gmail.com

²Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği AD, Manisa

e-posta: cansukosar@hotmail.com

Günümüzde kronik hastalıkların etkili yönetiminin, kendi bakımına katılan, aktif bir hasta ile sağlanabileceği kabul edilmektedir ve bireylerin mevcut durumlarının daha aktif ve etkili yöneticileri olması gerektiği konusunda artan bir farkındalık vardır. Son zamanlarda yapılan çalışmalar, aktiflik düzeyi yüksek olan bireylerin, daha fazla öz bakım davranışı gösterdiklerini ve daha iyi sağlık çıktıları ortaya koyduklarını göstermektedir. Hasta aktifliği, hastanın, sağlığını ve sağlık bakımını yönetme rolünü üstlenebilmesi ve bunun için hazır oluşluk durumudur. Bu yüzden, bireylerin sağlıklarıyla ilgili karar verme sürecine katılmaları kadar, başarılı bir öz yönetim ve sağlığı geliştirmeleri için de bir öncüdür. Yapılan çalışmalar aktiflik düzeyini etkileyen bazı faktörlerin olduğunu ortaya koymuştur. Bunlar arasında bireyin eğitim durumu, sosyoekonomik durumu, yaş, gelir düzeyi, hastalık süresi, bireyin aldığı sağlık eğitimi, bireyin sağlık algısı, bireye özgü bilgilendirme ve motivasyonel destek, bireyselleştirilmiş eğitim ve destek, sağlık personeli ile iletişim, etkili hasta-sağlık personeli görüşmeleri gibi faktörler sayılabilir. Kronik hastalığa sahip bireylerin hastalık yönetimine katılabilme ve öz yönetimlerini sağlayabilme düzeylerini geliştirmek için bireyin aktiflik düzeyi ile ilişkisi olabilecek faktörlerin

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

saptanması önemlidir ve istendik sağlık çıktılarına ulaşılabilmeyi sağlar. Kronik hastalığı olan çok fazla birey varken ve sağlık bakım maliyetlerine fazlaca pay ayrılıyorken, bireylerin aktifliklerinin desteklenmesi ve kendi fonksiyonlarını koruyup sürdürmeleri öncelikli olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Kronik hastalık, hasta aktifliği, hemşirelik, etkili faktörler

**DETERMINATION OF CONNECTION
RESISTANCE OF CERAMIC RESTORATIONS TO
FLUOROUS TEETH**

Hakkı Cenker KÜÇÜKEŞMEN¹, P.Sema AKA²

¹*Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi
Protetik Diş Tedavisi AD, Isparta, Türkiye,
drckenk@gmail.com*

²*Ankara Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Protetik
Diş Tedavisi AD, Ankara, Türkiye, akasema@gmail.com*

The aim of this study was to evaluate the bonding strength of a ceramic restoration to the teeth with varying degrees of fluorosis and to determine the influences of preparation depth and the mineral contents of the tooth tissues on the bonding strengths.

Teeth were investigated in three groups according to TF index in 0, 1-3, 4-6 levels of fluorosis and the specimens demonstrated 0-level of fluorosis were accepted as controls. Pressable IPS Empress ceramic material were used to produce the disks. The samples were 3 mm in diameter and 3 mm in thickness. The disks were bonded to the teeth using 3M Single Bonding Agent and 3M Opal Luting Composite by following the manufacturer's instructions.

In order to determine the bonding strength between the ceramic disks and the fluorotic teeth, the samples were tested to failure under shear force.

The results showed a significant decrease in the bonding strengths to the fluorotic teeth comparing to the control group. It was also found that the bonding strength of ceramic samples to the fluorotic teeth were decreased with the increase in the levels of fluorosis. However no statistically significant differences were detected in the bonding strength between the disks and the teeth demonstrating low levels of fluorosis (TF 1-3).

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

Key Words: Dental Fluorosis, Ceramic Bonding, Shear bond strength

**GENETİĞİ DEĞİŞTİRİLMİŞ ORGANİZMALARIN
İNSAN SAĞLIĞI ÜZERİNE ETKİLERİ**

Fatma SEMERCİ¹, Çiğdem AYDIN ACAR²

¹*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık ve Biyomedikal
Bilimler Anabilim Dalı
(fatmasemerci@ogr.mehmetakif.edu.tr)*

²*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık
Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü*

Son yıllarda biyoteknoloji alanında yaşanan gelişmeler, organizmalar arasında gen aktarımını yapılabilir hale getirmiştir. Genetik materyalin genetik mühendisliği teknolojileri ile işlenmesi sonucu oluşan modifiye edilmiş organizmalar Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar (GDO) olarak ifade edilmektedir. Genetiği değiştirilmiş organizmaların kökeni 1973'lü yıllara kadar uzanmaktadır. GDO teknolojisi birçok farklı alanda hayatımızda yer almakla birlikte daha çok tarım ve gıda sektöründe kullanılmaktadır.

GDO teknolojilerinden, gıdalarda verimi ve üründen yararlanma değerini artırma, meyve sebzelerin ömrünü uzatma, ilaç üretimi ve hastalıkların tedavisinde yararlanılabilir. Buna karşılık, kullandığımız GDO ve GDO'dan türetilmiş ürünler insan sağlığını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu etkiler arasında alerjik ve toksik etkiler, kanser, antibiyotige karşı direnç gösterme ve infertilite sayılabilir. Bunların dışında dini, kültürel ve etik sorunlar da olumsuz etkilerine dahil edilebilir. Genetiği değiştirilmiş organizmaların, uzun süreli kullanımlarında insan sağlığı üzerinde meydana getirebilecekleri etkiler ile ilgili henüz netleşmiş somut bilgiler bulunmamaktadır. Ancak, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) 2005 yılında yayınlamış olduğu raporda; GDO'ların insan sağlığı ve gelişimi için potansiyel risk olasılığı taşıdığını ve güvenli besin olarak tüketilebileceklerine dair bir bilgi olmadığını; organizmaların genomuna yeni gen yada genlerin yerleştirilmesinin insanlarda gelişimsel yada fizyolojik bir takım istenmeyen etkilere neden olabileceğini bildirmiştir.

Bu çalışmada; günlük hayatımızda sıkça kullandığımız genetik olarak işlenip modifiye edilmiş gıdalar ve bunların insan sağlığı üzerinde oluşturabileceği potansiyel riskler değerlendirilmiştir. Günümüzde GDO'nun insan sağlığı üzerine etkileri ile ilgili yeterli veri bulunmamakla birlikte, literatürde bu alanda yer alan çalışmalar hakkında bilgi verilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar, GDO, Biyoteknoloji

DIYABETİK AYAK ÖZ-BAKIM DAVRANIŞI ÖLÇEĞİ'NİN (DAÖD) TÜRKÇE GEÇERLİLİK VE GÜVENİLİRLİĞİ

Ekrem BAKIR*, Sevgin SAMANCIOĞLU
BAĞLAMA**

* *Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*

***Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik ABD*

Ülkemizde diyabetli bireylerin diyabetik ayak öz-bakım davranışlarının değerlendirilmesi için uygun ölçüm araçlarına gereksinim vardır.

Diabetes Foot Self-Care Behavior Scale (DFSBS) Türkçe Formu'nun geçerlilik ve güvenilirliğini değerlendirmek.

Bu araştırma metodolojik bir çalışmadır. Örneklem; Haziran – Aralık 2016 tarihleri arasında Gaziantep Üniversitesi Şahinbey Araştırma ve Uygulama Hastanesi Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları polikliniğine muayene olmak üzere gelen Tip 2 diyabet tanısıyla tedavi gören 330 hasta alınmıştır. Araştırmada etik kuruldan onay, ölçek sahibinden, kurumlardan ve hastalardan yazılı izin alınmıştır. Veriler; Tanıtıcı Bilgi Formu ve Diabetes Foot Self-Care Behavior Scale (DFSBS) Türkçe Formu ile toplanmıştır. Ölçek, toplam 2 bölüm ve 7 maddeden oluşmaktadır. İlk dört ölçek maddesi bir haftada yapılan işlem sayısı, Son üç ölçek maddesi ise likert tipi 1–5 arası puanlanmaktadır. Maddelerin toplamı total puanı vermektedir (7-35). Verilerin değerlendirilmesinde Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizleri için korelasyon analizi, Cronbach alpha güvenilirlik katsayısı, Kendall W testi, Kaiser Meyer Olkin ve Bartlett's Test ve açımlayıcı faktör analizi yöntemleri kullanılmıştır.

Ölçeğin dil geçerliliğinde çeviri-geri çeviri yapılmıştır, içerik geçerliliğinde ise alınan uzman görüşlerinin uyumlu olduğu saptanmıştır. (kendal uyum katsayısı $W = 0.38$, $p < 0.005$). DFSBS Türkçe formunun 7 maddelik hali ile madde-toplam puan korelasyon katsayıları 0.27-0.88'dir. Ölçeğin tümü için Cronbach alfa katsayısı 0.84, olarak saptanmıştır. Ölçeğin KMO uyum ölçüsü değeri: 0.776'dır. Bu değer kritik olarak kabul edilen 0.70'in üzerindedir. Aynı veriler için hesaplanan Bartlett Küresellik Testi 1334.578 olup, 0.001 düzeyinde anlamlıdır. Çalışmaya katılan ve diyabetik ayak komplikasyonu yaşayan Tip 2 diyabetlilerin ölçek ortalama puanı 23.89 ± 6.37 olarak bulundu.

Diyabetik ayak komplikasyonları yaşayan diyabetli hastaların diyabetik ayak öz-bakım davranışlarının değerlendirilmesi için DFSBS / DAÖD'nün geçerli ve güvenilir bir araç olarak kullanılabileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Tip 2 Diyabetli Hasta, Geçerlilik ve Güvenilirlik, Diyabetik Ayak, Öz-bakım.

TÜRKİYE'DE ACİL SERVİS ÜNİTELERİNDE HEMŞİRELİK ALANINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİNİN İNCELENMESİ

Ebru KURTOĞLU¹, Ebru KARAZEYBEK²

*Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Cerrahi
Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı1*

E mail: ebru.0767@outlook.com

*Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Cerrahi
Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı2*

E mail: ekarazeybek@gmail.com

Acil servis hemşireleri; tanısı konmamış, stabil olmayan, tıbbi sorunları olan, kültürel ve ekonomik durumu birbirinden farklı her yaş grubundaki bireylere gerekli hemşirelik bakımını zaman kaybetmeden uygulayan profesyonellerdir. Farklı görev yetki ve sorumlulukları bulunan, farklı alanlarda çalışan çok yönlü bir sağlık disiplini olan hemşirelik, hastalara bakım verme rolünün yanı sıra danışmanlık, eğitim, araştırma ve bilimsel yönleriyle de zengin bir meslektir. Hemşirelikte lisansüstü programları, hemşirelik mesleğinin gelişiminde ve yeni bilgilerin uygulanmasında önemli bir yere sahiptir.

Abstract Book (Oral Presentation)

Bu çalışma,Türkiye’de Acil Servis alanında hemşirelik lisansüstü tezlerinin taranarak, konu eğilimlerinin belirlenmesi amacıyla planlanmıştır.

Araştırma kapsamına Yükseköğretim Kurumu (YÖK) ulusal tez merkezi veri tabanı kullanılarak 2000-2017 yılları arasında acil servis ünitesi üzerine hemşirelik alanında yapılan 53 yüksek lisans tezi ve 1 doktora tezi (n=54) araştırma kapsamına alınmıştır. Tezler, anahtar kelimeler girilerek, “Ayrıntılı Tarama” ve “Gelişmiş Arama” seçeneği yardımıyla taranmıştır.

Türkiye’de 2000-2017 tarihleri arasında YÖK tez merkezi verilerine göre “Acil Servis, Hemşirelik, Yüksek Lisans Tezi, Doktora Tezi” anahtar sözcükleri ile yapılan taramada 54 lisansüstü tez saptanmıştır.Yapılan tezlerin %98.1’ini yüksek lisans (n=53), %1.9’unu doktora (n=1) tezleri oluşturmaktadır.

Türkiye’de Acil Servis üniteleri üzerine yapılan tezler incelendiğinde hemşirelik alanında yapılan tezlerin %59.4(n=32)’unun 2014-2017 yılları arasında yapıldığı saptanmıştır.

Türkiye’de Acil Servis üniteleri üzerine yapılan tezler incelendiğinde hemşirelik alanında yapılan tezlerin en sıklıkla Ondokuz Mayıs Üniversitesi %16.7 ve Marmara Üniversitesi’nde %16.7 yapıldığı saptanmıştır. Çalışmaların %29.6’sının Hemşirelik Anabilim Dalı %22.2’sinin Acil Tıp Hemşireliği Anabilim Dalı, %22.2’sinin Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı tarafından yapıldığı belirlenmiştir. Danışman ünvanları incelendiğinde ise %37.0’ının doçent %35.0’ının profesör ve %27,8’inin yardımcı doçent ünvanlarına sahip olduğu saptanmıştır. Araştırma kapsamına alınan tezlerde kullanılan % 53.7 ‘sinin anket, %42.6’sının ölçek, %1.9’unun envanter , %1.9’unun ise anket, envanter ve ölçek kullandığı saptanmıştır.Araştırmalar incelendiğinde %96.3’ünün (n=52) nitel araştırma, %3.7’sinin nicel olduğu saptanmıştır.

Araştırmamızda, Türkiye’de Acil Servis üniteleri ile ilgili hemşirelikle ilgili tez sayısının sınırlı sayıda olmasını,Acil Hemşireliği Anabilim Dalı yüksek lisans programının az sayıda olmasına bağlı olduğu düşünülmüştür.Acil Servis üniteleri riskli ve acil müdahale edilmesi gereken hastaların bulunduğu fazla

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

sayıda personel ihtiyacının olduğu bir birimlerdir.Bu alanda deneysel,kanıta dayalı uygulamaları içeren ve acil hemşirelik uygulamalarına yön verecek çalışmalara gereksinim bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Acil Servis, Hemşirelik, Yüksek Lisans Tezi, Doktora Tezi

AROMATİK YAĞLAR İLE APLİKE EDİLMİŞ ANTİBAKTERİYEL SARGI BEZİ

Devrim DEMİRAY SOYASLAN¹, Ahmet
KOYUTÜRK²

¹Mehmet Akif Ersoy Üniv., Müh-Mim Fak., Polimer Müh.
Bölümü

²Mehmet Akif Ersoy Üniv., Fen Bil Ens.

dsoyaslan@mehmetakif.edu.tr, kytrkahmet@gmail.com

Son yıllarda tüketicilerdeki hijyen beklentilerinin artması, tekstil sektöründe kullanılabilecek çok sayıda antibakteriyel malzeme geliştirilmesini sağlamıştır. Bununla birlikte, insan ve çevre sağlığı ile ilgili kaygılar da, özellikle doğal kökenli maddelerin antibakteriyel işlemlerde kullanılması yönündeki araştırmaları artırmıştır. İnsanların doğal malzemelere yönelmesi ile birlikte tıbbi ve aromatik bitkilere ilgi gün geçtikçe artmaktadır. Tıbbi aromatik bitkiler; hastalıkları önlemek, iyileştirmek ve sağlığı devam ettirmek için insanlık tarihinin başlangıcından beri ilaç olarak kullanılan bitkilerdir. Bu nedenle son yıllarda çevre dostu ve doğal esaslı antibakteriyel maddelerin eldesi ve bu maddelerin tekstil materyallerine entegrasyonu giderek önem kazanan konular arasında yer almaktadır. Bu ürünler arasında, hastahanelerde kullanılan yatak örtüleri, personel kıyafetleri, ameliyat önlükleri gibi ürünler sayılabilir.

Bu alanda, hala üretimi basit, yerli ve katma değeri yüksek ürünlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu çalışmanın amacı zencefil ve biberiye bitkilerinden elde edilen yağların tekstil materyaline aplikasyonunun sağlanarak sargı bezi olarak kullanımlarının araştırılmasıdır.

Çalışma kapsamında, zencefil ve biberiye yağları ticari bir firmadan temin edilerek doğrudan aplikasyon yöntemi ile dokusuz kumaştan imal edilmiş sargı bezi üzerine aplikasyonu sağlanmıştır. Aplikasyon işlemi sonrasında,

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

sargı bezi olarak kullanılan kumaşın gram pozitif bakteri türü olan ‘Staphylococcus aureus’ ve gram negatif bakteri türü olan ‘Escherichia coli’ ye karşı antibakteriyel özellikleri, bu alanda en sık kullanılan yöntemlerden biri olan ‘disk difüzyon’ yöntemine göre belirlenmiştir.

Dokusuz kumaştan imal edilmiş sargı bezine yağların aplikasyonu başarıyla yapılmıştır. Uçucu yağ applike edilmiş sargı bezlerinden zencefil ile muamele edilen numunelerin her iki bakteri türüne karşı da antibakteriyel bir etki göstermediği ancak biberiye ile muamele edilen numunelerin her iki bakteri türüne karşı da iyi denilecek düzeyde bir antibakteriyel etki gösterdiği tespit edilmiştir. Sonuç olarak, biberiye yağının özellikle yara ve yanık tedavilerinde kullanılmak üzere üretilecek bir tekstil materyaline entegrasyonunun yenilikçi bir ürün geliştirme yönünde umut verici olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Aromatik, bitki, biberiye, zencefil, sargı bezi,

**RADYOLOJİK UYGULAMALARDA SAĞLIK
ÇALIŞANLARINI KORUMAK ÜZERE KUMAŞ
DESTEKLİ KOMPOZİT YAPILARIN
GELİŞTİRİLMESİ**

Devrim DEMİRAY SOYASLAN

¹Mehmet Akif Ersoy Üniv., Müh-Mim Fak., Polimer Müh.
Bölümü

dsoyaslan@mehmetakif.edu.tr,

Son yıllardaki teknolojik gelişmeler, sağlık alanındaki tıbbi cihazların gelişimini de hızlandırmıştır. Bu cihazlar; radyoloji, nükleer tıp, radyasyon onkolojisi gibi alanlarda sıklıkla kullanılmaktadır. Radyasyon yayan cihazlar denilince akla ilk etapta bilgisayarlı tomografi, radyoterapi, anjiyografi, mamografi ve fizyoterapi vs. cihazları gelir. Bilindiği üzere sağlık çalışanları (doktorlar, hemşireler, teknisyenler vs.), bu tür uygulamalar esnasında belirli düzeylerde radyasyona maruz kalmaktadırlar. Hatta bu tür uygulamalarda görev yapan sağlık çalışanları için özel hizmet tazminatı farkı yatar ve kendilerini korumak zorundadırlar. Ancak ülkemizde bu uygulamalar esnasında koruma sağlayacak ürünler mevcut olsa da, bu ürünler kullanıcı dostu ürünler değildir. Mevcut tek ürün olan kurşun yelekler bu

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

ihtiyacı, ağırlıkları ve kullanıcı dostu olmayan konfor özellikleri nedeniyle sağlayamamakta ve ne hastalar ne de sağlık çalışanları tarafından kullanılmamaktadırlar. Dolayısı ile radyasyon uygulamalarında hasta ve sağlık personelinin belirli düzeyde koruyacak yeni nesil koruma giysilerine ihtiyaç vardır.

Söz konusu ihtiyaçtan yola çıkılarak, bu çalışmada, belirli düzeyde radyasyon koruması sağlayacak kumaş destekli, hafif kompozit yapıların geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Çalışmada, öncelikle iletken örme kumaş yapıları elde edilmiş ve bu yapılar poliüretan polimer matris içerisine destekleyici malzeme olarak yatırılmıştır. Elde edilen kompozit malzeme kürlenme sonrasında elektromanyetik koruma performansı testlerine tabi tutulmuştur. Testler, Elektromanyetik Koruma Etkinliği Ölçüm Kutusu kullanılarak (clean room) ‘levha-plaka ölçüm tekniği’ kullanılarak 30 MHz-6 GHz frekans aralığında gerçekleştirilmiştir.

Yapılan ölçüm sonuçlarında kompozitlerin 27-100MHz frekans aralığında çalışan fizyoterapi cihazları için 20-30 dB’ lik bir korumaya, 200-300 MHz aralığında çalışan medical kanser radyoterapi cihazları için 30-40 dB’ lik bir korumaya sahip olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler

Elektromanyetik, radyasyon, medikal, kompozit, kumaş

**THE IMPORTANCE OF SCHOOL SOCIAL
WORK AS A SOCIAL POLICY
IMPLEMENTATION TO FIGHT AGAINST
SUBSTANCE ADDICTION IN TURKEY**

Abdullah Işık¹

¹ Sinop Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Sosyal Hizmet
Bölümü, Sinop, Türkiye, aisik@sinop.edu.tr

Substance addiction is a process that includes a type of multi-dimensional and complex relationship. Nowadays, it is a growing need for social policy implementations against the increasing use of substance and addiction among youth and even children, especially among students in high school. In this sense, school social work and its practices come to the forefront as a important social policy implementation. Therefore, the aim of this study is trying to determine the importance of school

social work as a social policy implementation against substance addiction. Because the adolescents with substance use problem may have antisocial personality, be slave to addiction as bio-psycho-social and economically, turn into crimes in order to find the substance, and also drive his schoolmates to bad habits. Given these realities, school social work as a social policy implementation against substance addiction emerges as a practice area of the social work that needs to be addressed specially. Thus, the problems will be identified and the solutions will be provided. In conclusion, it is clear that we need school social work practices in the process of struggle with substance addiction and social rehabilitation processes in Turkey. Therefore this paper examines the importance of school social work as a social policy implementation to fight against substance addiction.

Key Words: Substance addiction, Adolescence, Social policy, School social work

KANSERLİ HASTALARA BAKIM VERENLERİN UMUTSUZLUK DÜZEYİ VE YAŞAM KALİTELERİ

Bilgin S¹, Özboran M²

¹ Atatürk üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı
Hemşireliği AD, Erzurum

² Uludağ Üniversitesi, Araştırma ve Uygulama Merkezi,
Göğüs Hastalıkları Kliniği, Bursa

Kanser, çağımızın önde gelen sağlık sorunlarından biridir. Yüzyılın başlarında ölüme neden olan hastalıklar arasında yedinci ve sekizinci sıralarda yer alırken, bugün dünyanın birçok ülkesinde ve Türkiye’de kalp hastalıklarından sonra ikinci sırada yer almaktadır. Kanser tanısı alan birey kadar aile üyelerinin de günlük yaşam düzeninin bozulduğu ve kanserli hasta ailesinin stresinin arttığı düşünülmektedir. Kanserli hastaya evde bakım verme, hastalık olayının tümü ile aile üyelerinin günlük yaşamına girmesine ve günlük rutinlerinin değişmesine neden olmaktadır. Bu çalışma kanser hastalarının yakınlarının hastanede kaldıkları süre içerisinde umutsuzluk düzeylerini ve yaşam kalitelerini, belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini Erzurum İli Atatürk Üniversitesi Hastanesi Dahiliye/Hematoloji servisinde 13.12.2013 - 20.01.2014 tarihinde yatmakta olan kanser hastalarının yakınları oluşturmaktadır. Bu çalışmada örnekleme yöntemine gidilmemiş, araştırmayı kabul eden 42 hasta yakını ele alınmıştır. Araştırmaya katılan kişilere araştırmacı tarafından literatür dikkate alınarak hazırlanan Hasta Yakınları Tanıtıcı Formu, Aile- Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Beck Umutsuzluk Ölçeği uygulandı. Veriler SPSS programında yüzdeler, ortalama, t testi, parametrik korelasyon testi ile analiz edildi.

Araştırmada genel olarak hasta yakınlarının yaşam kalitesinin ve umutsuzluk düzeylerinin nelere bağlı olarak etkilendiği tanımlanmıştır. İlkokul mezunu hasta yakınlarının umutsuzluk ölçeğinin ortalamasının (8.07±5.63) diğer hasta yakınlarının ortalamalarından daha büyük olduğu görülmüştür (p<0.05). Umutsuzluk ölçeği ile yaşam kalitesi ölçeği arasında negatif yönde orta bir ilişki görülmüştür. Hastanede 6 ile 8 ay kalan hasta yakınlarının yaşam kalitesi fiziksel sağlık alt ölçeğinin ortalamasının (15.00±11.34) diğer hasta yakınlarının ortalamalarından daha düşük olduğu görülmüştür (p<0.05).

Araştırmaya katılan hasta yakınlarının aile yaşam kalitesi ölçeği ve beck umutsuzluk ölçeğinden aldığı puana göre hastanede daha uzun süre kalan hasta yakınlarının yaşam kalitesi ölçeğinde fiziksel sağlık durumlarını daha kötü algıladıkları ve umutsuzluk düzeylerinin düşük olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: bakım verici, yaşam kalitesi, umutsuzluk düzeyi

**HEALTH POLICY IN TURKEY AND A
SOCIOLOGICAL ANALYSE ON
CONTEMPORARY DEVELOPMENTS**

Abdullah İŞİK¹, Fatih KARA²

¹ Sinop Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Sosyal Hizmet
Bölümü, Sinop, Türkiye, aisik@sinop.edu.tr

² Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı A.B.D.,
Konya, Türkiye, fatihkara@selcuk.edu.tr

Health policy includes all multi-dimensional and sustainable policies, practices and services which present to people and societies by the states in the context of national and international. Nowadays, it is a growing need for analysis of contemporary developments in health policy and the social dimension of health. In this context, this study focuses on the historical development of health policy in Turkey, the "Health Transformation Program" and other contemporary developments and measures and priorities for contemporary health politics, as well as a general view of health policy. Given these realities, sociological analysis of contemporary developments in health politics emerges as an area that needs to be studied and addressed specially. Therefore, the aim of this study is trying to reveal the sociological analysis of the developments in today's health policy. Thus, the problems will be identified and the solutions will be provided. Especially recent developments reveal the necessity of this study. In conclusion, sociological analyzes about the contemporary developments in health-related policies and practices in Turkey are not sufficient. Within this context, there is a need to speed up works on the subject.

Key Words: Health policy, Contemporary developments, Sociological analysis

**SAĞLIKLI YAŞAMDA KEÇİ SÜTÜ
FARKINDALIĞI**

¹Yahya ÖZTÜRK, ²Mustafa DİNÇ

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Gıda Tarım
Hayvancılık MYO, Gıda İşleme Bölümü

² Klinisyen Hekim, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi,
Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Zootehni Anabilim Dalı
Doktora Öğrencisi

Hayatın her döneminde, sağlıklı ve dengeli besin öğeleri içeren sütün tüketimi ihmal edilmemelidir. İçeriği bakımından inek ve koyun sütünden daha zengin olan ve daha doğal olan keçi sütü ayrıca değerlendirilmelidir. Keçi sütünün (Kıl Keçisi) kuru madde, protein, yağ, kazein ve laktoz oranları sırasıyla %13,2, %3,34, %4,5, %3,2, %4,1 olarak belirlenmiştir (Gürsoy, 2015). Keçi sütünün bulundurduğu patojen ve saprofit bakteri sayısı inek sütünekinden azdır, inek ve koyun sütlerinden daha kolay ve hızlı pıhtılaşığı için sindirimi daha kolaydır. Besin değerleri, alerjik reaksiyonlara sebep olmama ve sindirilebilirlik yönlerinden inek sütünden daha üstün olan keçi sütünün, vitamin A, fosfor, magnezyum ve selenyum miktarı açısından da insan anne sütüne en yakın süt olduğu bildirilmiştir (Ocak ve Güney, 2008). Keçi sütü kısa ve orta zincirli, tekli ve çoklu doymamış yağ asitleri (kaproik, kaprilik, kaprik) bakımından zengindir. Bu bileşenler emilim ve metabolizma bozuklukları, kolesterol problemleri, ve yetersiz beslenme bulguları sergileyen hastalarda tedavi edici nitelikler taşımaktadır. Bu bileşenler aynı zamanda keçi sütünün kendine has ağır kokusuna da neden olmaktadır. Bu derlemenin amacı, keçi sütünün özelliklerini, tüketiciler arasında artan farkındalığını ve keçi sütünün inek ve koyun sütüne göre üstünlüklerini göstermektir.

Konuyla ilgili çalışmaların yayınlanmış olan makalelerinden derleme yapılmıştır.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2018 verilerine göre Türkiye’de üretilen toplam sütün %2,5’i (517500 ton) keçi sütüdür. 2009’dan 2017’ye kadar keçi sütü üretimi %272 oranında artmıştır. İnek sütü alerjisi ve gastro-intestinal rahatsızlıkları bulunan insanlarda keçi sütü tüketimi önemlidir (Haenline, 2003). Tütün ürünleri tüketiminin yüksek olduğu ülkemizde keçi sütünün üretimi ve tüketimi teşvik edilmelidir.

Sonuçta; Keçi sütüne artan farkındalık toplum sağlığını olumlu etkileyebilir.

Anahtar kelimeler: Keçi sütü, farkındalık, süt alerjisi

**GERİATRİK OLGULARDA ÜRİNER SİSTEM
İNFEKSİYONU ETKENLERİ VE ANTİBİYOTİK
DUYARLILIKLARI**

Mümtaz Cem Şirin¹

¹*Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Isparta,
drmcemsirin@yahoo.com*

Üriner sistem infeksiyonları (ÜSİ) yaşlılarda sık görülen ve önemli bir morbidite nedeni olan infeksiyon hastalıklarındandır. Bu çalışmada 65 yaş ve üstü hastaların idrar örneklerinden izole edilen mikroorganizmaların ve antibiyotik duyarlılıklarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Ocak-Aralık 2017 tarihleri arasında polikliniklerden ve servislerde yatan hastalardan alınan örnekler %5 koyun kanlı agar ve MacConkey agara kantitatif yöntemle ekilmiş, 37°C'de 18-24 saatlik inkübasyon sonrası anlamlı üremesi olanlar değerlendirmeye alınmıştır. İzole edilen mikroorganizmaların tanımlanması konvansiyonel yöntemlerin yanısıra Phoenix 100 (Becton Dickinson, ABD) otomatize sistemi ile yapılmıştır. Suşların antibiyotiklere duyarlılıkları, EUCAST kriterleri ve üretici firmanın önerileri doğrultusunda Phoenix 100 ile araştırılmıştır. İmipenem, meropenem, kolistin, vankomisin ve teikoplanin duyarlılığı ek olarak E-test yöntemi (Liofilchem, İtalya) ile de test edilmiştir. Aynı hastadan izole edilen suşlardan sadece biri değerlendirmeye alınmıştır. Orta duyarlı olarak saptanan suşlar dirençli olarak kabul edilmiştir.

İdrar kültürlerinden izole edilen mikroorganizmaların (n=736) dağılımı ve antibiyotik direnç oranları sırasıyla Tablo 1 ve Tablo 2'de gösterilmiştir. *Genişlemiş spektrumlu beta laktamaz üretimi Escherichia coli*'de %37.6, *Klebsiella spp.*'de %45.1 olarak saptanmıştır.

olgularda gelişen ÜSİ'nde en sık saptanan etken birçok çalışmada da olduğu gibi *E.coli* olarak belirlenmiştir. *E.coli*'ye karşı en etkili antibiyotikler kolistin, imipenem, meropenem ve amikasin olarak saptanmıştır. Karbapenem direnci, en yüksek oranda *Acinetobacter* türlerinde ve sırasıyla azalan oranlarda *Pseudomonas*, *Klebsiella* ve *E.coli* suşlarında saptanmıştır. Dört (%4) *Klebsiella* suşunda kolistin direncine rastlanmıştır. *Gram pozitif bakteriler içinde en sık izole edilen Enterococcus*

spp. suşlarına karşı en etkili antibiyotikler linezolid, vankomisin ve teikoplanin olarak saptanmıştır. Verilerimiz ülkemizde yapılan diğer çalışmalarda bildirilen antibiyotik duyarlılık sonuçlarına benzerdir. ÜSİ'nde tedavi planlanırken yüksek antibiyotik direnç oranlarına sahip mikroorganizmalar göz önünde bulundurulmalıdır. Özellikle geriatrik yaş grubunda antibiyotik duyarlılığının belirlenerek tedaviye başlanmasının tedavi başarısını arttırmak, gereksiz antibiyotik kullanımını önlemek ve direnç gelişimini azaltmak açısından önemli olduğu düşünülmüştür.

Anahtar kelimeler: Antibiyotik direnci, İdrar kültürü, Üriner sistem infeksiyonu

TOKSOPLAZMOZİS

İbrahim BAĞCI¹, B. Kudret KARAAYVAZ², Durmuş KAHRAMAN³, Mehmet KARACA⁴, H. Altan AKKAN⁵

¹ *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Gıda Tarım ve hayvancılık MYO. Bütisel ve hayvansal Üretim Bölümü. Süt ve Besi Hayvancılığı Yetiştiriciliği Programı.*

E-mail: veterineribrahim@msn.com

² *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Gıda Tarım ve hayvancılık MYO. Veterinerlik Bölümü. Laborant ve Veteriner Sağlık Programı.*

E-mail: bkaraayvaz@mehmetakif.edu.tr

³ *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Gıda Tarım ve hayvancılık MYO. Bütisel ve hayvansal Üretim Bölümü. Süt ve Besi Hayvancılığı Yetiştiriciliği Programı.*

E-mail: durmuskahraman@windowslive.com

⁴ *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner fakültesi, İç Hastalıklar Anabilim Dalı.*

E-mail: vetmkaraca@hotmail.com

⁵ *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Gıda Tarım ve hayvancılık MYO. Gıda İşleme Bölümü, Gıda Teknolojisi Programı*

E-mail: hasanaltanakkan@hotmail.com

Dünya Sağlık Örgütü'ne (DSÖ) göre son on yılda insanların sağlığını etkileyen ve teşhisi konan enfeksiyon etkenlerinin %60'tan fazlası zoonotik enfeksiyonlardır (1). Dünyada en çok rastlanılan zoonoz enfeksiyonlardan biri de protozoon karakterde olan *Toxoplasma gondii* (*T. gondii*)'dir. Etkenin biyolojisinde kanatlılar ve bütün memeliler ara konak, kedigiller ise ara konak olduğu gibi son konaktır. Enfekte kediler 1-3 hafta boyunca milyonlarca ookisti dışkılarıyla çevreye yayarlar. Bu

nedenle hastalık mera hayvanlarında daha yaygın görülmektedir (2). *T.gondii*'nin insanlara bulaşması enfekte hayvanların etlerinin çiğ ya da tam pişirilmeden tüketilmesi veya ookistlerle kontamine sebze ve meyvelerin yıkanmadan tüketilmesiyle olur (1). Hastalık insanlarda çoğu zaman subklinik seyretmesine rağmen akut enfeksiyon gebelik döneminde şekillenirse fetal enfeksiyon gelişebilir.

Bu derlemenin amacı insan sağlığını etkileyen zoonotik bir hastalık olan *T.gondii* 'nin önemine dikkat çekmektir. Çeşitli veri tabanlarında içerik sınırlandırılması yapılarak elde edilen makalelerin konuya ilişkin olanları kullanılmıştır.

Toxoplazmosis enfeksiyonunun etkeni *T.gondii* ilk olarak 1908 yılında tanımlanmıştır ve yapılan araştırmalarda dünya nüfusunun dörtte birini etkilediği tespit edilmiştir (3). Toksoplazma bulaşmasında sorumlu gıdalar olarak pastörize edilmemiş süt, az pişmiş etler ve iyi yıkanmadan tüketilen sebze ve meyveler rol oynamaktadır (1,4).

Önemli bir zoonoz hastalık olan Toksoplazmozis hastalığının insanlara bulaşmasının önlenmesinde gıda hijyenine dikkat edilmesi gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Toksoplazmozis, zoonoz, kedi

KRİPTOSPORİDİOZİS

Durmuş KAHRAMAN¹, B. Kudret KARAAYVAZ²,
İbrahim BAĞCI³, H. Altan AKKAN⁴, Mehmet
KARACA⁵

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Gıda Tarım ve hayvancılık MYO. Bitkisel ve hayvansal Üretim Bölümü.
Süt ve Besi Hayvancılığı Yetiştiriciliği Programı.
E-mail: durmuskahraman@windowslive.com

² Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Gıda Tarım ve hayvancılık MYO. Veterinerlik Bölümü. Laborant ve Veteriner Sağlık Programı.
E-mail: bkaraayvaz@mehmetakif.edu.tr

³ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Gıda Tarım ve hayvancılık MYO. Bitkisel ve hayvansal Üretim Bölümü.
Süt ve Besi Hayvancılığı Yetiştiriciliği Programı.
E-mail: veterineribrahim@msn.com

⁴ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Gıda Tarım ve hayvancılık MYO. Gıda İşleme Bölümü, Gıda Teknolojisi Programı
E-mail: hasanaltanakkkan@hotmail.com

⁵ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner fakültesi, İç Hastalıklar Anabilim Dalı.
E-mail: vetmkaraca@hotmail.com

Kriptosporidiosis buzağı, kuzu ve oğlaklarda neonatal dönemde görülen en önemli diare sebeplerindendir. Cryptosporidiosis aynı zamanda insanlarda da görülebilen zoonotik bir hastalıktır (1). Hastalığın etkeni ilk olarak 1907 yılında tanımlanmıştır (2). Bu hastalık hayvancılıkla uğraşan genç yaştaki insanlarda ve immün sistemi zayıf olan kişilerde daha çok görülür. Amerika'da yılda onbeş milyon insanın diare şikayetiyle sağlık merkezlerine başvurduğu ve bunlardan üçyüz bin kişinin kriptosporidium etkeniyle enfekte olduğu rapor edilmiştir (3).

Bu derlemenin amacı, ruminantlarda doğumdan sonra ilk haftalarda yaygın görülen, insanlar için zoonotik bir hastalık olan kriptosporidiosisun buzağılarda yaygınlığı ve hastalık hakkında bilgi sunmaktır.

Çeşitli veri tabanlarında içerik sınırlandırılması yapılarak elde edilen verilerin konuya ilişkin olanları kullanılmıştır. Sığırlarda kriptosporidiosis enfeksiyonuna ilk kez 1971 yılında rastlanmıştır. Günümüzde yapılan bilimsel çalışmalar kriptosporidiosisun buzağılarda çok yaygın olduğunu göstermektedir (4). Türkiye'de ilk defa Burgu (1984) ishalleri buzağıların %27.4'ünde, sağlıklı olanların ise %20'sinde bu etkeni tespit etmiştir. Kriptosporidiumla enfekte konakçıların dışkı yoluyla çıkardıkları ookistlerin yiyecek ve içme suları yoluyla alınması sonucu insan ve diğer canlılarda bulaşma şekillenmektedir (4).

Kriptosporidiosis insan ve hayvan sağlığını yakından ilgilendiren önemli zoonoz hastalıklardan biridir. Bu hastalıkla mücadele etmek için gerekli farkındalık oluşturulmalıdır.

Anahtar sözcükler: Kriptosporidiosis, zoonoz, buzağı

**FİZYOTERAPİ ÖĞRENCİLERİNDE OBEZİTENİN
SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISI ÜZERİNE
ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

Tuba Can AKMAN¹, Dr. Öğrt. Üy., Feride YARAR¹_Dr.
Öğrt. Üy, Kezban ATAR TAŞLI² Fzt., Mustafa BURAK
¹ Fzt.

¹Pamukkale Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu, Denizli/TÜRKİYE

² Özel Efort Tıp Merkezi, Denizli/TÜRKİYE

Tuba Can AKMAN: tubacan@pau.edu.tr

Feride YARAR: fyarar@pau.edu.tr

Kezban ATAR TAŞLI: kezbanatar@windowslive.com

Mustafa BURAK: ptmustafaburak@gmail.com

Günümüzde her yaşta insanın özellikle de genç neslin önemle üzerinde durduğu konulardan biri fiziksel görünüştür. Fiziksel görünüş çoğu zaman bireyin düşünce, davranış ve başarılarının önüne geçebilmektedir. Sosyal görünüş kaygısı, bireyin bedeniyle ve görünüşüyle ilgili olumsuz beden imajının bir sonucudur.

Bu çalışmanın amacı obezitenin sosyal görünüş kaygısı üzerine etkisini incelemektir.

Çalışmaya gönüllü 335 üniversite öğrencisi dahil edilmiştir. Bel çevresi (BÇ) ayakta durma pozisyonunda kostalar ve iliak krest arasındaki en uzun horizontal çevre, kalça çevresi (KÇ) ise trokanter majorler üzerindeki en geniş çap olacak şekilde mezro yardımı ile cm cinsinden ölçülmüştür. Ayrıca bel kalça oranları (BÇ/KÇ) ve vücut kitle indeksi (VKİ) değerleri hesaplanmıştır. Öğrencilerin sosyal görünüş kaygısı “Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği” (SGKÖ) kullanılarak değerlendirilmiştir.

Çalışmaya %68.4’ ü kadın %31.6’sı erkek olmak üzere yaş ortalaması 21.48±2.26 olan toplamda 335 kişi alınmıştır. Ortalama VKİ ve SGKÖ sırasıyla 22.17±3.30, 34.10±9.29’dur. Kadınların %20.6’sının ve erkeklerin %1.5’nin BÇ/KÇ oranları yüksek, kadınların %46.4’ü ve erkeklerin de %53.6’sı VKİ’leri grade 1 ve üzerinde obezdir. Grade 1 ve üzeri obezitesi olan öğrencilerde SGKÖ puanları yüksektir (p<0.05). VKİ ve BÇ/KÇ oranları ile SGKÖ arasındaki ilişkiye bakıldığında SGKÖ puanların her iki cinsiyette de VKİ arttıkça (r=0.134;

p=0.014); BÇ/KÇ oranları ise sadece kadınlarda arttıkça (r=0.153; p=0.006) artmaktadır.

Obezite arttıkça her iki cinsiyette yer alan üniversite öğrencilerinde sosyal görünüş kaygısı artmaktadır. Ek olarak bel/kalça oranı artışı özellikle kadın öğrencilerin sosyal görünüş kaygısını etkilemektedir.

Anahtar Sözcükler: Bel çevresi, Vücut kitle indeksi, Sosyal görünüş kaygısı

SÜT SIĞIRLARINDA SICAKLIK STRESİ

Hıdır GÜMÜŞ¹, Mustafa Numan OĞUZ¹, Merve ARITULUK¹

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Hayvan Besleme ve Beslenme Hastalıkları Anabilim
Dalı- BURDUR

Son yıllarda mevsimsel dalgalanmalar ve yaz aylarında küresel ısınmadan dolayı artan sıcaklık verimi olumsuz yönde etkiler. 2016-2035 yılı arasında ortalama küresel yüzey sıcaklığının artarak devam edeceği ve 0,3-0,7 °C yükseleceği beklenmektedir. Çevre sıcaklığının ve neminin artmasıyla birlikte hayvanlarda oluşan ısı yükü sıcaklık stresine neden olur. Çevre sıcaklığı (Tdb) ve nem faktörleri (rh), sıcaklık nem indeksini (SNI/Temperature humidity index-THI) hesaplamak için kullanılırlar {SNI = (1.8 × kuru termometre sıcaklığı + 32 – [(0.55 – 0.0055 × bağıl nem) × (1.8 × kuru termometre sıcaklığı – 26.8)]}. Ravagnolo ve ark. (2000), sıcaklık nem indeksi için minimum eşik değerinin 72 birim olduğunu, 72 birimden sonra her bir ünitelik artışın süt üretiminde 0,2 kg’lık bir azalmaya sebep olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan diğer araştırmada Holştayn ırkı ineklerde sıcaklık nem indeksinin 68 birimden fazla olduğu durumda süt protein yüzdesinin % 0,1 azaldığı belirtilmiştir.

Sıcaklık stresine giren hayvanların vücut ısısı yükselir, solunum ve su tüketimi artar; bununla birlikte terleme, kalp atım hızı ve yem tüketimi azalır. Bundan dolayı sıcak stresi koşullarında yemleme programında bazı değişiklikler yapmak bu etkileri azaltabilir. Yemlerin taze olarak hazırlanması ve yemleme sıklığı artırılması; hayvanların gezinti alanlarına ve yemlik bölmelerine serinletme uygulamaları; sağım öncesi bekleme alanlarının serinletilmesi, sağım ve yemleme zamanlarının günün daha serin zamanına kaydırılması; rasyon protein düzeyinin optimal düzeyde olması ve bu

Abstract Book (Oral Presentation)

proteinin rumende yıkılan kısmının %61'i geçmemesi; rasyondaki lif düzeyinin yeterli olması (ADF en az %18; NDF en az %25); toplam hazırlanan yemlerin (THY) çok ince kıyılmaması/parçalanmaması; rasyona yağ katılması (Korunmamış yağ en fazla %4-5; by-pass yağ en fazla %7-8); rasyon anyon-kayton dengesinin uygun olması gibi manipülasyonlar sıcak iklim koşullarında alınabilecek önlemler arasında sayılabilir.

TOPLAM HAZIR YEM (THY)'İN NÖTRAL DETERJAN LİF İLE OLAN İLİŞKİSİ

Hıdır GÜMÜŞ, Fatma KARAKAŞ OĞUZ,
Zübeyde SOYSAL

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Hayvan Besleme ve Beslenme Hastalıkları AD, Burdur*

Toplam hazır yemleme (THY); kuru kaba yemlerin (ot, saman, yonca vb.), suca zengin yemlerin (silaj/posa), yoğun yemlerin (arpa, buğday, mısır), endüstri yan ürünlerin (kepek, küspe), yem katkı maddelerinin (vitamin-mineral premiksi) bir vagonda karıştırılarak aynı zamanda hayvanlara verilmesidir. THY'nin avantajları; kuru madde tüketiminde artış, gün boyu rumen pH'nın optimizasyonu; tüm hayvanlar için eşit miktarda besin maddesi tüketimi; ucuz yan ürünlerin kullanılması; zaman ve işgücü tasarrufu olarak sıralanabilir. Gerekli donanım için harcama, uygun homojenitenin sağlanamaması ve yemlemede yapılan bir hatanın tüm grubu etkilemesi gibi olumsuzlukları da dezavantajları arasında yer alır.

Toplam hazır yemlemeye katılan yemlerin çeşidi kadar, uygun lif içeriği ve yemin optimal partikül büyüklüğü de ruminant rasyonlarında önemlidir. Yemlerde lif içeriğinin ve partikül büyüklüğün rumen pH'sı, çiğneme aktivitesi, süt yağına, dışkı üzerine etkileri vardır. Partikül büyüklüğü denilince akla etkin nötral deterjan lif (eNDF) ve fiziksel etkin nötral deterjan lif (feNDF; physically effective neutral detergent fiber - peNDF) gelmektedir. Fiziksel etkin NDF, yem çeşidinin fiziksel karakterlerini belirtir. Partikül büyüklüğü, çiğneme aktivitesini teşvik ettiği için hayvanın asidoza yakalanma riski azalır. Yemin NDF düzeyi çiğneme aktivitesini teşvik etmek için başarısız olduğunda fiziksel etkin değeri 0; yemin NDF düzeyi maksimum çiğneme aktivitesi sağladığında

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

fiziksel etkin değeri 1 olur. Fiziksel etkin NDF ruminal fermentasyon, ruminal pasaj ve ruminasyon dinamiğinin belirlenmesinde çok önemli bir anahtardır. Etkin NDF ise asıl rumen pH'sının tampon kapasitesi ile ilişkilidir. Hayvanın etkin NDF'ye cevabı süt yağında görülür. Etkin NDF lif etkinliğinin kavramı ile çok daha yakından ilişkilidir ve fiziksel etkin NDF'ye göre kavramsal olarak daha geniştir.

THY parçacık boyutu analizi, ineklerin gerçek tükettiği yem ve yem parçacıklarının dağılımını ölçmede ana hedeftir. İşletmelerde THY veya kaba yem partikül büyüklüğünün kontrolü elek sistemi ile gerçekleştirilmektedir. Partikül boyutu değişik elek sistemleri kullanılarak ölçülmektedir (Penn State Particular Separator (PSPS); Ro-top sieve). Çiftliklerde yaygın olarak Penn State Particular Separator (PSPS) kullanılmaktadır. Bu sistemde; eleklerin çapları en üstten en aşağıya doğru 19mm (0.75 inches); 8mm (0.31 inches); 4mm (0.16 inches) ve en altındaki deliksiz olmak üzere sıralanır.

Rasyon peNDF ve eNDF'nin optimal koşullarda olması rumenin optimal koşullarda fermentasyon yapmasını ve dolayısıyla hayvan performansının artmasını sağlar. Özellikle çiftliklerde THY yapılırken yemlerin seçimine, yemlerin vagona katılım sırasına, THY'nin nemine, karışım zamanına dikkat etmek gerekir.

MUĞLA İLİNDE 2011-2015 YILLARI ARASINDAKİ BEBEK ÖLÜMLERİ DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr.Öğr.Üy. Bülent ÖNGÖREN, Arş.Gör.Dr.Ozan
AYDOĞDU, Uz.Dr.Mustafa Nuri CEYHAN

*Muğla Sıtkı Koçman Üni. Seydikemer Uyg.Yük.Ok.
Sosyal Hizmet Bl., bulentongoren@mu.edu.tr*

*Muğla Sıtkı Koçman Üni.Tıp Fakültesi, Beyin Ve Sinir
Cerr. ABD., ozanaydogdu@mu.edu.tr*

Uz.Dr.Mustafa Nuri CEYHAN

*Kocaeli İl Sağlık Müdürlüğü, Halk Sağlığı Uzmanı,
mnceyhan@gmail.com*

Bebek ölümü, aileler üzerinde psikolojik, sosyal ve ekonomik yıkıma neden olmaktadır. Bebek ölümlerinde anneye ve bebeğe verilen sağlık hizmeti ve sağlık hizmet sunumunun kalitesi en önemli unsurlardır. Ayrıca bebek ölüm nedenlerinin belirlenmesi de diğer koşullarla

Abstract Book
(Oral Presentation)

birlikte ölümlerin azaltılmasında temel faktörlerdendir. Çalışma bu nedenle 2011-2015 yılları arasında Muğla'da gerçekleşen Bebek ölümlerinin sosyodemografik bilgilerle birlikte verilerin değerlendirilmesini ve nedenlerin tespitinin yapılmasını amaçlamaktadır.

Gebeliğin 22. haftasından itibaren meydana gelen ve doğum ağırlığı 500 g ve üzeri olan ve doğumu izleyen ilk 365 güne kadar gerçekleşen bebek ölüm vakaları çalışmaya alınmıştır. Muğla ilindeki Aile Hekimliği Birimlerine kayıtlı olan bebek ölümleri irdelenmiştir. 2011-2015 yılları arasında Muğla İli Bebek Ölüm Komisyonu'nda görüşülmüş ve Türkiye Halk Sağlığı Kurumu tarafından onaylanmış bebek ölüm dosyaları ele alınmıştır. İstatistiksel analiz için SPSS 17.0 kullanılmış ve t testi ve varyans analizi yapılmıştır. Araştırma retrospektif bir çalışmadır.

Muğla'da 2011-2015 yılları arasında 55000 bebek doğmuş, 445 ölü doğum ve 399 bebek ölümü gerçekleşmiştir. Bebeklerin yaşam süresi dikkate alındığında, bebek ölümlerinin %47'si erken neonatal, %18'i neonatal, %35'i ise postneonatal dönemde gerçekleşmiştir. Bebek ölümlerinin temel nedeni olarak ilk sıralarda konjenital kalp hastalığı (%18,3) ve konjenital anomaliler (%15,8) karşımıza çıkmaktadır. Gebelik süresi arttıkça ($\bar{x}=2,1$) konjenital anomaliler ve diğer ölüm nedenleri de artmaktadır. Doğum şekli ve akrabalık bağı ile ölüm nedenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($t(394)=-1,11$, $p<,27$). Muğla ilindeki sağlık hizmet sunucularının, bebek yoğun bakım ünitelerinde ve bebeklerin klinik tedavi süreçlerinde yetersizlikler olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle birinci ve ikinci basamak izlemlerinin niteliğinin sorgulanması gerektiği gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bebek Ölüm Hızı, Prematürite, Konjenital Anomali, Sağlık Sosyolojisi, Halk Sağlığı

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

MUĞLA SAĞLIKLI BESLENME MERKEZİNE
BAŞVURANLARIN OBEZİTE DÜZEYİ

Dr.Öğr.Üyesi Bülent ÖNGÖREN, Doç.Dr.Zafer Durdu

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Seydikemer
Uyg.Yük.Ok. Sosyal Hizmet Bl.,
bulentongoren@mu.edu.tr

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Sosyoloji Bl., zaferdurdurdu@mu.edu.tr

Obezite fizyolojik olduğu kadar, sosyal, kültürel boyutları olan ve gündelik yaşamı da içeren kapsamlı bir sağlık olgusudur. Küresel bir sorun haline dönüşen obezite, 2015 yılında tüm yetişkinlerin neredeyse yarısını (%40) etkiler hale gelmiş olması nedeniyle sağlıklı yaşam kavramını önemli hale getirmiştir. Bu nedenle çalışmada sağlıklı yaşama dikkat çekmek için hizmet veren Muğla İl Sağlık Müdürlüğü Danışma ofisine 2016 yılında başvuruların obezite durumunu belirlemek amacıyla Beden Kitle İndeksi (BKİ), Bel Çevresi, Biyoelektrik İmpedans Analizi (BİA) değerlerinin sosyodemografik verilerle karşılaştırılmasını amaçlamaktadır.

Bu Danışma ofisinde 2 hemşire ve bir diyetisyen görevlidir. Çalışmaya BKİ, bel çevresi ve BİA ile değerleri alınan ve diyetisyen tarafından 830 kişi dahil edilmiştir. Ayrıca kişi dosyalarında mevcut olan yaş, eğitim, gelir ve kronik hastalık durumu ile alkol ve sigara kullanım durumları da değerlendirilmiştir. Danışanların ilk ölçümlerinin yanı sıra takip ölçümleri de ayrıca çalışmaya dahil edilmiştir. İstatistiksel analiz için SPSS 22.0 kullanılmış ve t testi ve karşılaştırmalı tablo ve grafikler kullanılmıştır. Araştırma retrospektif bir çalışmadır.

2016 yılında Muğla Sağlık Müdürlüğü Sağlıklı Yaşam Merkezi Danışma ofisine başvuru yapan 830 kişinin çoğunluğu kadın (%85) orta yaş grubunda (%75), orta gelir düzeyinde (%82) ve liseye kadar öğrenim düzeyine (%87) sahiptir. Alkol ve sigara kullanımı çok sınırlı olmakla birlikte büyük çoğunluğunda (%88) en az bir kronik hastalık mevcuttur. Bel çevresi kadınlarda 100 cm, erkelerde ise 109 cm bulunmuştur. Yıl içerisinde yapılan 4 ölçümde BKİ kadınlarda, toplam yağ yüzdeleri ise erkeklerde daha fazla gerilemiştir. BKİ açısından cinsiyet bir belirleyici değilken ($t=,62$, $p<,54$), toplam yağ

Abstract Book
(Oral Presentation)

yüzdeleri açısından cinsiyet önemli bir belirleyici olup kadınlarda yağ yüzdesi daha fazladır ($t=11,19, p<.00$).

Sağlıklı Yaşam Merkezine başvuran bireylerin bedensel farkındalığı olan, halen kilo sorunu yaşayanlar olduğu gözlenmiştir. BKİ yanı sıra diğer ölçüm tekniklerinin kullanımının daha olumlu sonuç vereceği anlaşılmaktadır. Ayrıca bireylerin bu merkezlere devamlılığı zayıflamaya neden olmakta bu durum toplam yağ yüzdesinin de azalmasına neden olarak obezite ile mücadele için olumlu bir etkiye neden olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Obezite, Sağlık Sosyolojisi, Sağlıklı Yaşam, BKİ, Biyoelektrik İmpedans Analiz

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ YARALANMA VE ENFEKSİYON BULAŞMA RİSKİ TAŞIYAN KAZA MARUZİYETLERİNİN İNCELENMESİ: BİR ÜNİVERSİTE HASTANESİ ÖRNEĞİ

Mehpare Tatlı¹, -Ahmet Ferda Çakmak²

¹Bülent Ecevit Üniversitesi-İİBF, Uluslararası Ticaret ve İşletmecilik Bölümü, Zonguldak, mehparetatli2013@gmail.com

²Bülent Ecevit Üniversitesi-İİBF, İşletme Bölümü, Zonguldak, cakmakahm@gmail.com

Sağlık çalışanlarının yaralanma ve enfeksiyon bulaşma riski taşıyan kaza maruziyetlerinin bir üniversite hastanesi kapsamında incelendiği bu çalışmada, anket kullanılarak hemşire ve doktorlardan oluşan sağlık çalışanlarının demografik bilgilerine ve son bir sene içerisinde yaralanma ve enfeksiyon riski taşıyan kaza maruziyetlerine ulaşılmıştır. Araştırma kapsamında 192 kişilik örneklem grubundan edinilen verilerle, temel sağlık bakım hizmetleri ile görevli hekim ve hemşirelerin işyerinde maruz kaldıkları kazalar, çalışma ortamının yapısal unsurları ve demografik değişkenler bakımından analiz edilmiştir.

Yapılan analizler sonucunda bir yıllık süreç içerisinde katılımcıların %55,20'sinin, yaralanma ve enfeksiyon riski barındıran kaza türlerinden en az bir tanesine maruz kaldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Çalışanların maruz kaldığı kaza çeşitliliği ile tecrübeleri arasında negatif yönlü anlamlı ilişki bulunduğu ve mesleki tecrübenin yaşanan kazalar üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Farklı meslek

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

gruplarının yaralanma ve enfeksiyon riski taşıyan kaza maruziyetleri arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Çalışma birimlerine göre, ameliyathane hemşirelerinin yüksek riskli bir ortamda çalışmakta olduğu ve farklı birimlerde çalışan hemşirelerin, yaralanma ve enfeksiyon riski taşıyan kaza maruziyetlerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Çalışanları, İş Kazası, İş Kazası Riski.

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ, İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ EĞİTİMLERİNE KATILIM DURUMLARINA GÖRE, İŞ GÜVENLİĞİ TEDBİRLERİNE UYUMLU DAVRANIŞLARI VE GÜVENLİK İKLİMİ ALGILARININ İNCELENMESİ

Duygu Uçarcı¹, Mehpare Tatlı²

¹Bülent Ecevit Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Cerrahisi Bölümü, Zonguldak, dduyatli@gmail.com

²Bülent Ecevit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve İşletmecilik Bölümü, Zonguldak, mehparetatli@gmail.com

Bu çalışma kapsamında bir üniversite hastanesinde çalışmakta olan hemşire ve doktorlardan oluşan sağlık çalışanlarının, iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerine katılım durumlarına göre, iş güvenliği tedbirlerine uyumlu davranışları ve güvenlik iklimi algılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Uygulama kapsamında 250 anket formu dağıtılmış, 192 geri dönüşle oluşan örneklem grubundan edinilen verilerle hipotez testleri gerçekleştirilmiştir.

Araştırma formunda İş sağlığı ve güvenliği eğitimine katıldığını ifade eden katılımcıların (n=142), daha olumlu güvenlik iklimi algısına sahip olduğu ve iş güvenliği tedbirlerine uyumlu davranış sergileme eğilimlerinin daha yüksek düzeyde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre sağlık çalışanlarının eğitime katılım durumlarının güvenlik iklimi algısı ve güvenlik tedbirlerine uyumlu davranışlar üzerinde etkili olduğu görülmektedir.

Araştırmada katılımcıların iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerine katılım durumları iki meslek grubu açısından (doktorlar ve hemşireler) incelenmiştir. Buna göre; kurumda çalışmakta olan hemşirelerin %85,9'u,

doktorların ise sadece %32,6'sının daha önce bir iş sağlığı ve güvenliği eğitimi almış oldukları görülmüştür. Yapılan analizler sonucunda İki meslek grubunun eğitime katılım ortalamalarının anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Güvenlik İklimi, İş Güvenliği Tedbirlerine Uyumlu Davranış, Eğitim.

İŞ YAŞAMINDA FARKINDALIK KAVRAMI VE LİTERATÜRDE FARKINDALIĞIN İŞLE İLGİLİ SONUÇLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN

İNCELENMESİ

Tahsin Erme¹, Mehpere Tatlı²

*1Bülent Ecevit Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü,
Zonguldak, tahsin.erne@gmail.com*

*2Bülent Ecevit Üniversitesi-İİBF, Uluslararası Ticaret ve
İşletmecilik Bölümü, Zonguldak,
mehparetatli2013@gmail.com*

Farkındalık kavramı kaynak olarak oldukça eski bir kavram olsa da akademik literatürde farkındalığın çeşitli disiplinler açısından inceleme konusu olması oldukça yenidir. Farkındalık kavramının özellikle son zamanlarda çeşitli alanlarda incelenen bir araştırma konusu haline gelmesiyle multidisipliner bir çalışma konusu olduğunu söylemek mümkündür. klinik ve danışma psikolojisi (Bishop vd., 2004), sosyal psikoloji ve kişilik psikolojisi (Niemiec vd., 2010), nörobilim (Davidson vd., 2003), ilaç (Santorelli, 1999) ve eğitim (Napoli, Krech, Holley vd., 2005) gibi farklı disiplinler açısından farkındalık kavramı teorik ve ampirik olarak araştırılan bir konu haline gelmiştir. Bunun yanında iş yaşamında farkındalık ve farkındalık kavramının iş ile ilgili sonuçlar üzerindeki etkilerini inceleyen araştırmalar da giderek önemli hale gelmektedir (Dane, 2011; Glomb, Duffy, Bono ve Yang, 2011).

Yürütülmesi tasarlanan çalışmada öncelikle kavram olarak farkındalık üzerinde durularak farklı disiplinler açısından farkındalığın nasıl tanımlandığı araştırılacak daha sonra farkındalığın iş ile ilgili sonuçlar üzerindeki etkilerinin incelendiği teorik ve ampirik çalışmalar derlenerek literatür incelemesine tabi tutulacaktır.

Yapılan ön incelemelere göre akademik literatürde, farkındalık ile iş tatmini ve iş performansı arasındaki

ilişkilerin incelendiği araştırmaların, diğer iş ile ilgili sonuçlara nazaran literatür taramasına olanak sağlayacak sayı ve nitelikte olduğu görülmüştür. Bu sebeple yürütülmesi tasarlanan çalışmada iş ile ilgili sonuçlar olarak; iş tatmini ve iş performansı esas alınmaktadır. Bu doğrultuda iş yaşamında farkındalık kavramı ile iş tatmini ve iş performansı arasındaki ilişkiyi inceleyen bilimsel çalışmalar ve bulguları üzerine detaylı ve kapsamlı bir literatür incelemesi yürütülmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Farkındalık, İş Tatmini, İş Performansı.

MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN BİYOLOJİK SAAT HAKKINDAKİ BİLİNÇ DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Vildan VARDAR*

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü,
Burdur/TÜRKİYE*

Bu çalışmanın amacı Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin biyolojik saat hakkında bilinç düzeylerini değerlendirmektir.

Bu araştırma, Sağlık Bilimleri Fakültesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü (AYAY) ve Hemşirelik Bölümü öğrencilerinden gönüllülük esasına göre çalışmaya katılmayı kabul eden 350 üniversite öğrencisine uygulanmıştır. Araştırma verileri; öğrencilerin biyolojik saat hakkındaki bilinç düzeylerini değerlendirmeye yönelik yazar tarafından özgün olarak oluşturulan, 23 sorudan oluşan anket ile elde edilmiştir. Veriler SPSS 16.0 programında yüzdeler testler ve bağımsız değişkenler için t testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırmada Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü öğrencileri grubun %42.6'sını, Hemşirelik Bölümü öğrencileri %57.4'ünü oluşturmaktadır. Öğrencilerin %79.8'i I. Öğretim, %20.2'si ise II. Öğretim olduklarını belirtmiştir. Öğrencilerden %38.8'i uyku problemi yaşadığını %18.3'ü ise uyku problemi yaşamadığını bildirmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %17.9'unun uyurken odasında ışık kaynağı bulundurduğu saptanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerden %56.1'inin biyolojik saat hakkında bilgisinin olduğu,

%43.9'unun ise biyolojik saat hakkında bilgisinin olmadığı saptanmıştır. Biyolojik saat hakkında bilgisi olduğunu belirten öğrencilerden, %26.2'si ders içeriklerinden, %19.2'si bilimsel araştırmalardan, %12.7'si kitaplardan, %5.8'i bilimsel dergilerden ve %13.'i televizyondan biyolojik saat hakkındaki bilgilerini edindiğini belirtmiştir. Biyolojik saat hakkında bilgilerini nereden edindiklerini öğrenmeye yönelik oluşturulan soruya kitaptan edindiklerini bildiren I. Öğretim ve II. Öğretim olan öğrenci grupları arasında anlamlı bir fark saptanmış olup ($p<0.05$) uyurken odasında ışık kaynağı bulunduğunu ve uyku problemi yaşadığını söyleyen I. ve II. Öğretim olan öğrenci grupları arasında da anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin biyolojik saat hakkında bilgili oldukları ve biyolojik saat hakkında edindikleri bilgilerin çoğunu kitaplardan öğrendikleri gözlemlenmiştir. Ancak öğrenci gruplarının biyolojik saatin vücudumuzdaki etkileri ve sebep olabileceği olumsuz etkileri hakkındaki bilgi düzeylerinin yeterli olmadığı saptanmıştır. Biyolojik saatin vücudumuz üzerindeki etkileri göz önüne alındığında her bir sağlık çalışanı adayının eğitimini tamamlarken bu konu hakkında da yeterli bilgi düzeyine sahip olması kanaatindeyim.

Anahtar Kelimeler: Biyolojik saat, Bilinç düzeyi, Üniversite öğrencileri

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ HUMAN PAPİLLOMA VİRÜS (HPV) AŞISI İLE İLGİLİ FARKINDALIKLARI VE BİLGİ DÜZEYLERİ

Uğurkan Erkanlı¹, Alev Özer¹, Abdullah Tok¹, Aslı
Yaylalı²

¹ Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kahramanmaraş, Türkiye

² Histoloji ve Embryoloji Anabilim Dalı, Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kahramanmaraş, Türkiye

Serviks kanseri dünyada kadınlarda görülen 4. en sık kanserdir. Ülkemizde kadın genital kanserleri arasında 3. sıradadır ve insidansı 5.3/100.000'dir (1). Human papilloma virüs (HPV) aşılı, serviks kanserinin önlenmesinde kullanılmaktadır. Ülkemizde bivalan (HPV

tip16 ve 18) ve kuadriyalan (HPV tip 6, 11, 16 ve 18) olmak üzere 2 tip HPV aşısı mevcuttur (2). Ancak bilgilendirme eksikliği, aşılardan ücretinin devlet tarafından ödeme kapsamında olmaması ve çeşitli önyargılar nedeniyle HPV aşılama oranı oldukça düşüktür (3).

Bu çalışmamızda hastanemizdeki sağlık çalışanlarının HPV aşısına ilişkin bilgi ve tutumlarını belirlemeyi amaçladık.

Ocak-Mart 2018 tarihlerinde 3. basamak bir üniversite hastanesinin sağlık personeline gönüllülük esasına göre 22 soruluk bir anketi cevaplamaları istendi (EK-1). Anket sonuçları SPSS 18.0 kullanılarak analiz edildi.

Çalışmaya katılan 63 sağlık personelinin %56.8'i 20-30 yaş arasında, %39.2'si 30-40 yaş arasında ve %4.1'i 40 yaş üstündeki kadınlardı. Katılımcıların %50.8'i HPV hakkında bilgi sahibi olduklarını ve %51.4'ü HPV ve rahim ağzı kanseri arasındaki ilişkiye dair bilgileri olduğunu belirtti. 'Sizce HPV cinsel yolla bulaşan bir hastalık mıdır?' sorusuna katılımcıların %69.8'i evet yanıtını verdi. HPV aşısı ile ilgili bilgisi olanların oranı %34.9 olarak saptandı. Bilgisi olanların %54.5'i bu bilgiyi doktordan, %4.5'i diğer sağlık çalışanlarından, %9.1'i internetten, %13.6'sı televizyondan öğrendiğini belirtti. Katılımcıların %73'ü kendilerine aşı önerildiği takdirde yaptırmayı belirttiler. HPV aşısı yaptırmaya oranlarının düşük olmasının, katılımcıların %61.9'u aşı ile bilgilendirmenin yeterli olmamasına, %12.7 u aşının yan etkilerinden korkulmasına ve %12.7'u aşı fiyatlarının pahalı olmasına, %12.7'si ise aşırıya ulaşmadaki zorluklara bağlı olduğunu belirtti. Katılımcıların %27'si aşının serviks kanseri için koruyucu olmadığını düşündüklerini belirtti. Serviks kanseri, aşı bilinci ve duyarlılığı arttırmak için katılımcıların %34.9'u televizyon programları ve kamu spotlarının faydalı olabileceğini, %22.2'si sağlık çalışanları tarafından yapılacak bilgilendirmenin etkili olabileceğini belirtti.

Amerika'da yetişkinlerde yapılan bir çalışmada HPV ve serviks kanseri arasındaki ilişkinin bilinme oranı %39 olarak saptanmıştır (4). Çalışmamıza katılan sağlık çalışanlarında bu oran %51.4 olup daha yüksek saptanmıştır ancak yine de istenilen düzeyde değildir. Ülkemizde erişkinlerde yapılan bir çalışmada HPV'nin

seksüel geçişli olduğunu bilme oranı %27.8 olarak saptanmıştır (3). Bu oran, sağlık çalışanları üzerinde yapılmasına bağlı olarak çalışmamızda daha yüksek saptanmıştır (%69.8).

Çalışmamız sağlık çalışanlarında HPV ve serviks kanseri ilişkisine dair ve HPV aşısına dair bilgi düzeyinin düşük olduğunu göstermiştir. HPV aşılama oranlarının artırılmasında doktorlardan tarafından aşıya dair yeterli bilgilendirmenin yapılması, televizyon gibi iletişim kanallarının kullanılması önemlidir.

Anahtar kelimeler: Human papilloma virüs (HPV) , HPV aşısı, serviks kanseri, bilgi düzeyi

MOTOR İMGELEME BECERİSİNİN İNCELENMESİ

Ömer Kürşad KATIRCI¹, Banu BAYAR²

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Muğla

²Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Muğla

kursadkatirci@gmail.com,bbayar@mu.edu.tr

Motor imgeleme, bir hareketin henüz açığa çıkmadan zihinde gerçekleştirebilme yeteneği olarak tanımlanabilir. İmgeleme, çeşitli alanlarda motor beceri kazanma ve performans geliştirmeye yardımcı bir tekniktir. Ayrıca motivasyon ve özgüven artırıcı etkiye sahiptir.

Çalışmamızın amacı aynı yaş grubundaki sporcu ve sedanter bireylerin motor imgeleme becerilerini karşılaştırmaktır.

Çalışmamıza 23 sporcu ve 33 sedanter olmak üzere 56 gönüllü birey dahil edilmiştir. Gönüllüler çalışmaya katılmadan önce araştırma hakkında bilgilendirilmiş onamları alınmıştır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan form ile demografik bilgileri kaydedilmiştir. Motor imgeleme becerisi için Süreli Kalk ve Yürü (SKY) Testi için mental kronometre kullanılarak değerlendirilmiştir. SKY testinin tamamlanmasında geçen süre ve imgelenen süre arasındaki zamansal uyuma delta zaman cinsinden hesaplanmıştır.

Çalışmaya katılan gönüllülerin yaş ortalaması 21,66±2,57 yıldır. Gönüllülerin 30'u erkek (%53,6), 26'sı kadın (%46,4) bireylerden oluşmaktadır. Vücut

kompozisyonları incelendiğinde ortalama boy uzunlukları 1,70±0,11 m, vücut ağırlıkları 67,79±15,44 kg ve vücut kütle indeksleri (VKİ) 23,08±3,38 kg/m² olarak hesaplanmıştır. Sporcuların branşları incelendiğinde sıklıkla futbol, basketbol, boks ve kickboks ile ilgilendikleri belirlenmiştir. Sporcuların aktif olarak ortalama 8,43±5,16 yıl spor yaptıkları ve haftada 10,69±6,61 saat antrenman için zaman ayırdıkları görülmüştür. Gönüllülerin SKY testi skorları 6,41±0,86 dk ve mental kronometre sonuçları 4,24±1,15 dk olarak bulunmuştur. SKY testi ve mental kronometre sonuçları arasındaki zamansal uyuma delta zaman cinsinden gruplar arasında karşılaştırıldığında sporcular lehine anlamlı fark görülmüştür (p<0,05).

Bireyin spor alışkanlığı ile motor imgeleme yeteneği arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu söylenebilir. İmgeleme hem sporcuların hem de spor takımlarının başarılarını artırmak amacıyla kullanılabilecek bir mental teknik olarak tüm branşların antrenman programlarında yer alabilecek niteliktedir. Bu anlamda imgelemenin performansa olan etkisinin kapsamlı çalışmalarla araştırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Motor İmgeleme, Sporcu, Süreli kalk ve yürü testi

UYKU NİTELİĞİ VE FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYİ AKADEMİK BAŞARIYI ETKİLER Mİ?

Ömer Kürşad KATIRCI¹, Özge İPEK², Banu BAYAR²

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Muğla

²Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Muğla

kursadkatirci@gmail.com, ozgeipek@mu.edu.tr, bbayar@mu.edu.tr

Akademik başarı, öğrencilerin okul hayatlarında isteneni elde etme, hedefe ulaşma, bilgi ve becerilerin kazanımı olarak ifade edilebilir. Geleceğe yön vermede büyük rol oynayan üniversite eğitiminde akademik başarıyı etkileyen faktörlerin belirlenmesi önemlidir.

Çalışmamızın amacı sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin uyku niteliği ve fiziksel aktivite düzeyleri ile akademik başarılarının incelenmesidir.

Abstract Book (Oral Presentation)

Çalışmamıza sağlık bilimleri fakültesinde okuyan 110 gönüllü öğrenci katılmıştır. Gönüllülerin demografik bilgileri, genel not ortalamaları ve alışkanlıkları araştırmacılar tarafından hazırlanan form yardımıyla kaydedilmiştir. Uyku niteliğinin belirlenmesinde Pittsburgh Uyku Kalitesi İndeksi (PUKİ), Uyku Hijyen İndeksi (UHİ) ve fiziksel aktivite düzeyinin değerlendirilmesinde Uluslararası Fiziksel Aktivite Anketi (UFAA) kısa formu kullanılmıştır.

Çalışmaya katılan gönüllülerin 32'si erkek (%29,1) 78'i kız (%70,9) öğrencidir. Öğrencilerin yaş ortalaması 20,99±1,87 yıldır. Vücut kompozisyonları incelendiğinde ortalama boy uzunlukları 1,67±0,08 m, vücut ağırlıkları 62,18±12,26 kg ve vücut kütle indeksleri (VKİ) 22,15±3,41 kg/m² olarak hesaplanmıştır. Öğrencilerin 45'i fizyoterapi ve rehabilitasyon, 59'u hemşirelik, 5'i beslenme ve diyetetik ve 1'i sağlık yönetimi bölümünde okumaktadır. Genel not ortalamaları 2,97±0,45'tir. Gönüllülerin alışkanlıkları incelendiğinde %30,9'unun sigara ve %32,7'sinin alkol kullandığı görülmüştür. Öğrencilerin %67,3'ü uyumadan önceki son 3 saat içerisinde çay veya kahve içmektedir. Gönüllülerin ortalama PUKİ ve UHİ sonuçları 7,23±2,73 ve 21,14±6,50 olup UFAA değeri ise 1895,85±1677,65 kkal/hafta'dır. PUKİ ve UHİ arasında istatistiksel olarak anlamlı güçlü bir ilişki saptanmıştır (p=0,01). PUKİ, UHİ ve UFAA ile genel not ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki yoktur (p>0,05).

Çalışmamızın sonuçlarına göre öğrencilerin büyük çoğunluğu bozulmuş uyku kalitesi ve orta düzeyde fiziksel aktivite seviyesine sahiptir. Kaliteli uyku periyodu ve düzenli fiziksel aktivite alışkanlığı öğrencilerin hem genel iyilik halini hem de fiziksel ve mental zindeliği olumlu yönde etkileyecektir.

Anahtar Kelimeler: PUKİ, UFAA, Akademik başarı

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

NURSING DIAGNOSIS FOR URINARY SYSTEM DISEASES

Gizem Özcan¹, Ayşe Özkaraman²

¹Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Enstitüsü, Eskişehir, Türkiye,
ozcangizem274@gmail.com

²Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Eskişehir, Türkiye, aozaydin26@hotmail.com

Early diagnosis and management of the changes occurring in the urinary system structures and functions are important for preventing renal failure and reducing the rates of mortality and morbidity. Nurses are the primary caregivers in case of urinary system diseases and the process of caregiving begins with diagnosing the individual and/or patient. Diagnosing is a controllable and an important factor in the successful management of caregiving process. While diagnosing urinary system diseases, nurses identify nursing diagnoses by collecting subjective and objective data and also, using the nursing diagnosis systems of North American Nursing Diagnosis Association (NANDA). According to the identified nursing diagnoses, nurses manage the other phases of caregiving process by cooperating with the patient and his/her relatives.

ANNELERİN EV KAZALARINI ÖNLEMENE YÖNELİK BİLGİ DÜZEYLERİ, DAVRANIŞLARI VE UYGULAMALARI

Vildan CIRIK¹, Şule ÇİFTÇİOĞLU², Emine EFE³

^{1,2,3}Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi,
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

¹vapaydin@akdeniz.edu.tr

²sulesenol@akdeniz.edu.tr

³eefe@akdeniz.edu.tr

Dünya'da ve Türkiye'de kazalar; her yaş grubunda, özellikle de çocukluk çağında önlenabilir sağlık sorunlarının başında gelmekte, ölüm ve engelli yaşam nedenleri arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Çocukların ev kazalarından korunabilmesi ve ailelere bu konu hakkında eğitim verilebilmesi için ev kazalarına yönelik riskli durumların ve güvenlik önlemlerinin tanımlanması oldukça önem taşımaktadır.

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

Bu araştırmanın amacı, 0-6 yaş grubu çocuğu olan annelerin ev kazalarından korunmaya yönelik bilgi düzeylerini, davranışlarını ve uygulamalarını belirlemektir.

Tanımlayıcı nitelikteki bu araştırma Akdeniz Üniversitesi Hastanesi Çocuk Hastalıkları Polikliniği'ne herhangi bir nedenle başvuran 0-6 yaş çocukların annelerinden araştırmaya katılmayı kabul eden 202 anne ile yapılmıştır. Araştırma uygulanmadan önce ölçek izni ve etik kurul onayı alınmış ve ön uygulaması yapılmıştır. Veriler, sosyo-demografik bilgi formu ve "0-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Ölçeği" kullanılarak araştırmacılar tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır.

Annelerin %46'sı çocuklarının ev kazası geçirdiğini, %71,9'u ev kazası türünün düşme olduğunu, %69,9'u kazanın evin salon-oturma odasında olduğunu ve %51,1'i çocuğunun bir yaşında iken kaza geçirdiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca annelerin %64,5'i kaza anında çocuğun yalnız olmadığını ve %17,1'i kaza sonucu çocuğunda kalıcı hasar olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan annelerin ölçekten aldıkları puan ortalaması 182,83±12,32'dir. Annelerin ölçekten aldıkları puanlar bazı sosyo-demografik özelliklerle karşılaştırıldığında çalışmayan (p=0,007), ev kazalarını bilmeyen (p=0,003), okur-yazar olmayan (p=0,045), üç ve üzeri çocuğa sahip olan (p=0,013) annelerin ölçek puanlarının diğerlerinden istatistiksel olarak anlamlı derecede düşük olduğu belirlenmiştir. Annelerin ölçeğe göre aldıkları güvenlik önlemleri değerlendirildiği zaman en yüksek düzeyi (%99,5) "İlaç şişelerinin ağzını çocuğumun açamayacağı şekilde sıkıca kapatırım" sorusundan alırken, en düşük düzeyi (38,1) "Yemek pişirirken çocuğumun mutfakta dolaşmasına izin veririm" sorusundan aldıkları belirlenmiştir.

Anne ve baba başta olmak üzere diğer tüm aile bireyleri gerekli önlemlerin alarak çocukları ev kazalarına karşı koruyabilirler. Ailelere ev kazaları hakkında, bilgi verilerek önerilerde bulunarak ve sorumlulukları anlatılarak ev kazaları önlenabilir.

Anahtar Kelimeler: Anne, Çocuk, Ev kazası, Bilgi, Uygulama

**COMPARISON OF THE BALANCE AND
PHYSICAL ACTIVITY LEVEL IN PATIENTS
WITH MUSCULOSKELETAL PAIN**

Melda SOYSAL TOMRUK¹, Bilge KARA², M. Nuri ARDA³

¹. Dokuz Eylül University School of Physical Therapy and Rehabilitation, 35340, İzmir. melda.soysal@deu.edu.tr

². Dokuz Eylül University School of Physical Therapy and Rehabilitation, 35340, İzmir. bparlakster@gmail.com

³. Dokuz Eylül University Faculty of Medicine
Neurosurgery Department, 35340, İzmir.
nuri.arda@deu.edu.tr

Spinal pain is the most common in all chronic pain disorders. Both chronic low back pain (CLBP) and chronic neck pain (CNP) negatively affects balance and physical activity.

The aim of the study was to determine if there would be a difference in postural control and physical activity in people with CLBP compared with CNP patients.

Eighteen patients with CLBP (16 women, 2 men) and 21 patients with CNP (18 women, 3 men) participated in this comparative study. Age, gender, body mass index and pain level was similar in both groups (CLBP and CNP groups). Limits of Stability (LoS) was assessed using Biodex Balance System and physical activity (total energy expenditure and physical activity time) was evaluated by SenseWear Body Media.

It was found a significant difference between the groups in results of balance and physical activity (p<0.005). Although LoS scores of the patients with CLBP was higher than the patients with CNP (p=0.018); physical activity time and total energy expenditure of the CLBP patients were lower than CNP patients (p=0.001 and p=0.003 respectively).

Previous studies suggested that the evaluation of balance and physical activity level is very important for daily living activities and functions in spinal pain. The results showed that changes in balance and physical activity levels were found in patients with CLBP and CNP in our study. The reason for the low physical activity and good balance in CLBP might be that the waist region is exposed to more load and the stabilization in this area is greater than neck. Balance and physical activity should

Abstract Book
(Oral Presentation)

be evaluated in detail and balance and activity oriented approaches should be added to treatment programs of these patients. More studies are needed.

Key Words: Pain, Balance, Physical Activity

**BOYUN EKSTANSÖR VE FLEKSÖR KAS
KUVVETİ İLE SKAPULAR KASSAL ENDURANS
VE ÜST EKSTREMİTE STABİLİTESİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
(PİLOT ÇALIŞMA)**

Kübra Özdamar, Birol Önal, Saniye Aydoğan Arslan,
Ayşe Abit Kocaman, Özge Vergili, Cevher Demirci

*Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*

Trapezius ve serratus anterior kasları Skapulanın stabilizasyonunu sağlayan temel kaslardır. Literatürde Skapula ve boyun çevresi kasların üst ekstremité fonksiyonları ile ilişkili olduğu, derin servikal fleksör ve ekstansör kasların kas aktivasyonlarında düşüşün trapezius kası gibi yüzeysel kasların postüral görevler üstlenmesine ve bu kaslara binen yükün artmasına neden olduğu rapor edilmiştir.

Çalışmamızın amacı boyun ekstansör ve fleksör kas kuvveti ile skapular kassal endurans ve üst ekstremité stabilitesi arasındaki ilişkinin belirlenmesidir.

Çalışmamıza 19 (8kadın, 11erkek) sağlıklı sedanter birey dahil edildi. Katılımcıların sosyo-demografik verileri kaydedildi. Skapular kassal endurans yüzükoyun değerlendirildi ve pozisyonu koruyabildiği süre kaydedildi. Üst ekstremité stabilitesi kapalı kinetik halka üst ekstremité stabilite testi ile boyun fleksör ve ekstansör kas kuvveti hand held dinometre ile değerlendirildi. Anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edildi.

Bireylerin yaş ortalaması 22.71 ± 1.77 yıl, vücut kütle indeksi 23.36 ± 3.31 kg/m² idi. Boyun fleksiyon kas kuvveti ile üst ekstremité stabilitesi arasında ilişki saptandı ($p < 0.05$). Boyun kas kuvveti ile skapula çevresi kassal endurans arasında ve boyun ekstansör kas kuvveti ile üst ekstremité stabilitesi arasında ilişki bulunamadı ($p > 0.05$).

Çalışmamızın sonucunda boyun kas kuvvetinin skapula çevresi kassal endurans ve üst ekstremité stabilitesi ile

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

ilişki bulunmamasının nedeni sağlıklı bireylerde yapılmış olması olabilir. Boyun fleksiyon ve ekstansiyon kas kuvveti üst ekstremité stabilite ve performansı üzerine önemli olduğunu düşünmekteyiz. Özellikle boyun problemi olan bireylerde skapula çevresi kaslarının da değerlendirilmesi ve rehabilitasyon programına eklenmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Skapular Endurans, Kas Kuvveti, Stabilite

**INVESTIGATION OF THE AWARENESS AND
KNOWLEDGE LEVELS OF THE INDIVIDUALS,
WHO WAS ADMINISTERED
ELECTROTHERAPY, ABOUT
ELECTROTHERAPY APPLICATIONS**

Yakut, H., Kocamaz, D, Özberk S

*Süleyman Demirel University, Faculty of Health
Sciences, Department of Physiotherapy and
Rehabilitation*

*Hasan Kalyoncu University Faculty of Health Sciences
Department of Physiotherapy and Rehabilitation*

Dokuz Eylül University Health Sciences Institute İZMİR

Purpose of the study; to investigate the perceived healing effect of electrotherapy and whether the electrotherapy awareness changed according to the patient's perception in terms of gender, education level, information about treatment, number of sessions and applied area.

The "electrotherapy awareness questionnaire", prepared by the researchers, consisting of 20 closed-ended questions, was applied to the participants.

531 people with an average age of 45.4 ± 5.1 participated in the study. 47.5% of the patients stated that the gel used during electrotherapy applications has a healing effect. 57% of the patients stated that they do not know the purpose of electrotherapy. No relation was observed when examining the relationship between the area of electrotherapy applied and the perceived healing effect according to the number of sessions applied ($p > 0.05$). In the group who thought that electrotherapy was beneficial, it was found that the rate of informing before and after treatment was higher ($p < 0.05$). There was no statistically significant difference between the groups in terms of education level and gender parameters and electrotherapy efficacy ($p > 0.05$).

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

Patients' expectation from the treatment and their desire to be informed were found to be high. However, the proportion of those who benefited from electrotherapy was found to be high. It is shown with this study that electrotherapy awareness and the state of well-being perceived by the patients are improved by informing the patients about the purpose of the treatment.

Keywords: Electrotherapy, Awareness, Physical Therapy Modalities

**POLYNEUROPATHIE CAUSED BY A RARE
TOXIC MUSHROOM IDENTIFIED FOR THE
FIRST TIME IN TURKEY: TWO CASE REPORTS**

Zülal Yılmaz¹, Hatice Yakut¹, Süleyman Kutluhan²

¹*Süleyman Demirel University, Faculty of Health Sciences, Physical Therapy and Rehabilitation Department, Isparta*

²*Süleyman Demirel University, Faculty of Medicine, Department of Neurology, Isparta*

Polyneuropathie is a clinical condition which is described as a common peripheral nerve disease which is seen with sensorial, motor and autonomic defects. Generally, peripheral nerve axons are damaged beginning from distal and progress to proximal.

Two patients aged 46 and 30 years who presented a complaint of sneezing, malaise, loss of strength and also severe pain and edema on their feet, referred to the Neurology outpatient clinic of Süleyman Demirel University Hospital. The patients were diagnosed with 'polyneuropathy' related to eating a rare toxic mushroom that identified for the first time in Turkey. The patients received a 20 session of physiotherapy program during their hospital stay. Pre-treatment and post-treatment pain, functional status and muscle strength of patients were assessed using Visual Analogue Scale (VAS), Functional Independence Scale (FIM) and Gross Muscle Test, respectively. Desensitization training was applied to the hands and feet of the patients for complaints of allodynia. Within the context of rehabilitation program passive range of motion and proprioceptive neuromuscular facilitation techniques were used in the following days.

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

Among the PNF techniques; hold-relax active movement and rhythmic initiation were used bilaterally.

For the first case, the pre-treatment VAS value at rest was 10 and the post-treatment VAS value was 1. Gross muscle strength for upper and lower extremities increased from moderate to good. The pre-treatment FIM score was recorded as 85; while post-treatment FIM score was recorded as 126. The second case had the same muscle strength and VAS scores, while the FIM score increased from 72 to 126.

We concluded that desensitization training as sensory treatment may be beneficial for these kind of patients. In addition, the strengthening program is found to be useful for the functional level of the patients. The frequencies of program and number of sets can be adjusted according to the patients.

Key words: Polyneuropathy, Rehabilitation

**INVESTIGATION OF RELATIONSHIP BETWEEN
FUNCTIONAL INDEPENDENCE LEVEL, SOCIAL
APPEARANCE ANXIETY AND HOSPITAL
ANXIETY DEPRESSION IN NEUROLOGICAL
DISABLED INDIVIDUALS**

¹Tuba Can AKMAN, ¹Aziz DENGİZ, ²Fettah SAYGILI,

¹Mehmet DURAY, ¹Mustafa BURAK

¹*Pamukkale Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon YO, Denizli/TÜRKİYE.*

²*Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, AYDIN*

Functional independence is an important parameter that determines participation in life in neurologically disabled individuals.

The aim of this study is to examine the relationship between functional independence level, social appearance anxiety and depression in neurologically disabled individuals.

This study was included 31 individuals who were followed up and treated in Neurology Department of Pamukkale University Hospital. Individuals sociodemographic features recorded with sociodemographic features form, functional independence levels by functional independence

measure(FIM), social appearance anxiety were assessed by social appearance anxiety scale (SAAS), depression levels by hospital anxiety depression (HAD) questionnaire.

The mean age of the 31 participants (11 women, 20 men) in our study were 54,54±16,48 years, body mass index averages 25,49±4,09 kg / m², SAAS averages 44,46±23,1 points, HAD anxiety averages 12,64±3,59, HAD depression averages 13,96±4,14, HAD averages 34.23±2.99 and FIM averages 88.85±36.72. While there was no significant difference between SAAS and FIM (p = 0,374, r = -0,18), HAD and FIM (p = 0,49 r = 0,13). Between SAAS and HAD (p=0,02, r=-0,39) significant difference and a weak to severe negative correlation was found.

The association of SAAS and HAD point with FIM scores in our study indicate that social appearance anxiety and depression may not effect the level of functional independence. The significant relationship between SAAS and HAD has shown that social anxiety and anxiety and depression levels may trigger each other. As a result, there is a need for more extensive research to determine the relationship between social anxiety, depression, and functional independence.

PERİTON DİYALİZİ UYGULANAN HASTALARDA SEMPTOM YÖNETİMİ

Hatice Ceylan¹ Şefika Tuğba Yangöz², Zeynep Özer³

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık
Yüksekokulu, haticedorum@hotmail.com

²Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
tugbayangoz@gmail.com

³Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi,
zeynepcanli@akdeniz.edu.tr

Diyaliz hastalarının semptom yüklerinin fazla olması, hastaların diyalize uyumunu geciktirmesine ve yaşam kalitelerinin düşmesine neden olmaktadır. Bu nedenle diyaliz hastalarının semptom yönetimi büyük önem taşımaktadır.

Bu derlemenin amacı, periton diyalizi uygulayan bireylerde semptom yönetimi için kullanılan yöntemleri incelemektir.

Çalışma kapsamına alınacak makaleler, yıl sınırlaması olmaksızın Science Direct, Web of Science, Springer Link, Ovid, CINAHL, Pubmed, Cochrane library, Proquest, Wiley Online Library, ULAKBIM veri tabanlarında taranmıştır. Tarama İngilizce dilinde, “peritoneal dialysis”, “symptom management”, “symptom-based care” terimleri ve kombinasyonları kullanılarak Nisan 2018 tarihinde yapılmıştır. Tarama sonucunda 802 araştırma ve 198 duplikasyon bulunmuştur. Araştırmaların başlıkları ile özeti bir araştırmacı tarafından gözden geçirilmiş ve 5 çalışma sistematik incelemeye dahil edilmiştir.

Üç çalışma randomize kontrollü ve üç çalışma deneysel çalışmadır. İncelenen çalışmalarda periton diyalizi uygulayan hastaların yaşadıkları semptomlara yönelik uygulayabileceği girişimlerden söz edilmiştir. İncelenen çalışmalarda semptom yönetiminde destek alan hastalarda depresyon, anksiyete, oranında azalma, sosyal iyilik halinde, yaşam kalitesinde artış saptanmıştır. Bir çalışmada hastaların diyalize uyumu, semptom yönetimi, diyet uyumunun sağlanması amaçlı yapılan randomize kontrollü bir çalışmada taburculuk öncesi ve evde hemşirelik izlemleri devam eden 24 haftalık program sunulmuştur. Bu programla bir hemşirelik modeli sunularak semptom yönetiminde kanıt temelli bakım sunmuşlardır. Diğer bir randomize kontrollü çalışmada hemşire liderliğinde sunulan altı haftalık programın hastalara belirgin olarak olumlu etkileri olduğu görülmüştür. Diğer deneysel çalışmalarda ise semptom yönetimi ile hastaların komplikasyon görülme oranında azalmalar ve diyalize uyumlarında artış saptanmıştır.

Bu derlemenin sonucunda, semptom yönetimine yönelik bakım alan hastaların yaşam kalitelerinin daha yüksek olduğu ve yaşadıkları semptomların yönetiminde öz-yönetimlerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Periton Diyalizi, Semptom yönetimi, Hemşirelik

**GENÇ ERİŞKİNLERDE FİZİKSEL AKTİVİTE
DÜZEYİNİN ALT EKSTREMİTE ANTİGRAVİTE
KASLARI VE BEL AĞRISI ÜZERİNE ETKİSİNİN
İNCELENMESİ**

¹Fettah SAYGILI, ²Aziz DENGİZ, ²Mustafa BURAK, ²Mehmet DURAY,

²Tuba Can AKMAN

¹ Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, AYDIN.

² Pamukkale Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
YO, Denizli/TÜRKİYE.

Fiziksel aktivite; iskelet kasları tarafından üretilen, dinlenme enerji harcamasına ek olarak enerji harcamasında önemli artış sağlayan vücut hareketleri olarak tanımlanmaktadır. Fiziksel aktivitenin kas kuvvetinin artırılmasında ve ağrının azaltılmasında olumlu etkileri olduğu belirtilmiştir.

Çalışmanın amacı genç erişkinlerde fiziksel aktivite düzeyinin alt ekstremitte antigravite kas kuvveti ve aktivite sırasındaki bel ağrısı üzerine etkisinin incelenmesidir.

Bu çalışmaya 48 kişi dâhil edilmiştir. Katılımcıların demografik özellikleri sosyodemografik veriler değerlendirme formuyla, fiziksel aktivite düzeyleri Uluslararası Fiziksel Aktivite Anketi kısa formu ile alt ekstremitte antigravite kas kuvveti hand held dinamometresiyle ve aktivite sırasındaki bel ağrıları Görsel Analog Skalasıyla (GAS) değerlendirilmiştir.

Çalışmaya yaş ortalaması 22,93±0,95 olan 48 birey (26 kadın, 22 erkek) dâhil edilmiştir. Katılımcıların beden kitle indeksleri ortalaması 22,73±3,27 olarak tespit edilmiştir. Bireylerin fiziksel aktivite düzeyleri sınıflamasında 11 (%22,9) kişi inaktif, 29 (%60,4) kişi minimal aktif ve 8 kişi (16,7) çok aktif olarak tespit edilmiştir. Bireylerin alt ekstremitte antigravite kas kuvveti ortalamaları 161,04±39,95 Newton, VAS ortalamaları 1,45 puan olarak tespit edilmiştir. Grupların alt ekstremitte antigravite kas kuvvetleri karşılaştırıldığında çok aktif bireylerle inaktif bireyler arasında çok aktif bireylerin lehine anlamlı bir fark (p=0,01), minimal aktif bireylerle inaktif bireyler arasında minimal aktif bireylerin lehine anlamlı bir fark (p=0,035) bulunmuştur. Minimal aktif bireylerle çok aktif

bireyler arasında alt ekstremitte antigravite kas kuvvetleri açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır (p>0,05). Aktivite sırasında ağrı karşılaştırılmasında gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (p>0,05).

Fiziksel aktivite düzeyi düşük olan bireylerin antigravite kas kuvvetleri zayıf olabileceğinden bireylerin günlük yaşam aktiviteleri olumsuz yönde etkilenebilir. Ağrı skorları arasında gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Katılımcıların genç bireyler olması ağrı düzeyleri açısından anlamlı bir farkın oluşmasının önüne geçmiş olabilir.

Bireylerin postür bozukluğu, ağrı ve alt ekstremitte antigravite kas zayıflığı gibi problemlerin önüne geçebilmesi için fiziksel aktivite düzeylerinin artırılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Fiziksel Aktivite, Kas Kuvveti, Ağrı

KİTOSAN

Zübeyde SOYSAL, Fatma KARAKAŞ OĞUZ, Hıdır
GÜMÜŞ, K. Emre BUĞDAYCI,
M. Numan OĞUZ

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi,
Hayvan Besleme ve Beslenme Hastalıkları Anabilim Dalı*
Karides, yengeç gibi su ürünlerinin kabuğunun ana bileşeni olan kitin, kelebeklerin kanatlarında, böceklerin iskeletinde ve bazı mantarların hücre duvarında da bulunan doğal bir biyopolimerdir. Dünyada yıllık kitin üretimi yaklaşık olarak 150 bin ton civarındadır. Bunun 56 bin tonu karides, 39 bin tonu çeşitli deniz kabuğu, 32 bin tonu mantar ve 23 bin tonunu ise istiridyeden elde edilmektedir. Kitinin birçok türevi vardır, en önemlisi kitosandır. Kitosan [β -(1,4)-2-amino-2-deoksi- β -D-glukopiranoz] eklem bacaklılarda bulunan, toksik olmayan ve biyolojik olarak yararlanılabilen, kitinin kısmi deasetile edilmesiyle elde edilen, reaktif fonksiyonel amino grubuna sahip, kimyasal yapı olarak selüloza benzeyen doğada selülozdan sonra en bol bulunan biyopolimerdir.

Kitosan; medikal, tekstil, yara tedavisinde, medikal yapay deri, cerrahi dikiş iplikleri, yapay kan damarları, kontrollü ilaç salımı, kontakt lens yapımı, yara bandı, sargı bezi yapımında kullanılmaktadır. Ayrıca kitosanın antioksidan, antifungal, antibakteriyel, antidiyabetik, antikanserijen, hipokolestrolemik ve hemostatik etkileri

bulunmaktadır. Kitosanın özelliklerine etki eden parametreler; deasetilasyon derecesi, molekül ağırlığı, viskozite, çözünürlük, renk, emülgatörlük, su bağlama kapasitesi ve yağ bağlama kapasitesidir.

Yapılan çalışmalar sonucunda rasyonlara kitosan katılması ratlarda antidiyabetik etki, farelerde ve balıklarda antioksidan etki, domuzlarda immunostimulant etki, ineklerde ve koyunlarda besin madde sindirilebilirliğinde artırıcı etki oluşturmuştur. Ayrıca broylerlerde, yumurtacı tavuklarda, ördeklerde ve bıldırcınlarda yemden yararlanma oranları ile performans olumlu yönde etkilenmiştir. Kitosanın broylerlerde abdominal yağ düzeyinde önemli bir azalmaya sebep olduğu ve ince bağırsak içerisinde lipaz aktivitesini artırdığı bildirilmiştir. Yumurtacı tavuklarda 56 gün yürütülen bir çalışmada, rasyona 30 g/kg kitosan ilavesi yumurta kolesterol içeriği, palmitik asit ve stearik asit miktarını azaltırken, oleik asit miktarını artırdığı belirtilmiştir. Son yıllarda kitosan'a olan ilgi giderek artmasına rağmen hayvan besleme ve beslenme hastalıkları konusunda yapılan çalışmalar sınırlıdır. Bu derleme ile kitosan ve kullanım alanları hakkında genel bilgiler verilmesi amaçlanmıştır.

GIDA ENDÜSTRİSİNDE FERMENTASYON UYGULAMALARI

Özen YURDAKUL¹, Erhan KEYVAN¹, Hatice Ahu
KAHRAMAN¹, Erdi ŞEN¹,

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Besin Hijyeni ve Teknolojisi Anabilim Dalı Burdur,
Türkiye, ozenkursun@mehmetakif.edu.tr,
erhankeyvan@mehmetakif.edu.tr,
h.ahuerdem@mehmetakif.edu.tr,
erdisen@mehmetakif.edu.tr

Gıda muhafazasında fermentasyon, karbonhidratların oksidasyonu ile asit, alkol ve karbondioksit gibi son ürünlerin üretimine bağlı olarak gerçekleşir. Meydana gelen son ürünler gıdalarda bozulmalara neden olan mikroorganizmaların kontrolünü sağlar. Bu kontrolün sağlanmasında en önemli etken; enerjinin yararlı mikroorganizmalar tarafından etkili bir şekilde kullanılarak gıdanın tüketici açısından besleyici özelliğinin korunmasıdır. Fermente birçok üründe laktik asit bakterileri etkili olmaktadır. Karbonhidrat

katabolizması sonucu oluşan son ürünler, sadece gıda muhafazasında değil aynı zamanda gıdalarda tat, aroma ve tekstür oluşumunda görev almaktadır. Spesifik mikroorganizmaların ilavesi ile gıdalarda dominant mikroflora oluşumu da sağlanabilir. Ayrıca fermentasyon, sütün peynire dönüşümünde olduğu gibi gıdaların sindirilebilirliğini artırarak beslenme kalitesini de olumlu olarak etkiler.

Fermentasyon, gıda işleminde çeşitli şekillerde etkili olmaktadır. İnhibitör etkili organik asitler (laktik asit, asetik asit, formik asit, propiyonik asit), etanol, bakteriyosin gibi metabolitlerin meydana getirilmesi ve su aktivitesinin düşürülmesi (kurutma veya tuz ilavesi) ile gıda muhafazasının sağlanması. Toksik bileşikler ve patojenlerin inhibisyonu, gıdaların besin değeri ve organoleptik karakterlerinin geliştirilmesi gibi etkiler de fermentasyon ile sağlanabilmektedir.

Gıda endüstrisinde kullanılan teknolojilerin gelişmesi ile birlikte, fermente ürünlerin güvenliğini, kalitesini ve raf ömrünü arttırmak için geleneksel fermentasyon uygulamalarına yeni alternatifler sunulmaktadır. Tüketicilerin, özellikle ısı işlem görmeden tüketime sunulan fermente gıdalardan kaynaklanabilecek mikrobiyolojik tehlikelerden korunmaları, gıda güvenliği açısından kritik öneme sahiptir. Yüksek hidrostatik basınç (HHP), darbeli elektrik alanı (PEF) ve ultrasound uygulamaları, daha güvenli ve daha kaliteli fermente ürünler elde etmek için sıklıkla kullanılan non-termal üretim teknolojilerindendir.

Fermente gıdaların üretiminde spontan mikroorganizmalar ile üretim sağlanabileceği gibi fonksiyonel mikroorganizmalar da kullanılabilir. Fermentasyon alanında meydana gelen yeni gelişmelere paralel olarak geleneksel fermente gıdaların üretim süreçleri de yeni teknolojilere adapte edilerek bu gıdaların devamlılığı sağlanmalıdır. Ayrıca mikrobiyoloji alanında patojen mikroorganizmalar üzerine yoğunlaşan çalışmaların, sağlık üzerine yararlı olabilecek mikroorganizmalara yönelik olarak da artış göstermesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Fermentasyon, fermente gıdalar, gıda muhafazası

**PERİTON DİYALİZİ UYGULANAN
HASTALARDA TELE-İZLEMİN ETKİSİ**

Hatice Ceylan¹ Şefika Tuğba Yangöz², Zeynep Özer³

*1 Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık
Yüksekokulu, haticedorum@hotmail.com*

*2 Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
tugbayangoz@gmail.com*

*3 Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi,
zeynepcanli@akdeniz.edu.tr*

Periton Diyalizi uygulayan hastalarda uyumun sağlanması, hasta eğitimine ve düzenli izlemlere bağlıdır. Hastanın evdeki bakımını değerlendirmek için düzenli hasta izlemlerini yapmalıdır.

Bu derlemenin amacı, periton diyalizi uygulayan bireylerde tele-izlemin etkisini incelemektir.

Çalışma kapsamına alınacak makaleler, yıl sınırlaması olmaksızın Science Direct, Web of Science, Springer Link, Ovid, CINAHL, Pubmed, Cochrane library, Proquest, Wiley Online Library, ULAKBİM veri tabanlarında taranmıştır. Tarama İngilizce dilinde, “peritoneal dialysis”, “telemonitoring”, “telecare” terimleri ve kombinasyonları kullanılarak Mart 2018 tarihinde yapılmıştır. Tarama sonucunda 535 araştırma ve 89 duplikasyon bulunmuştur. Araştırmaların başlıkları ile özeti bir araştırmacı tarafından gözden geçirilmiş ve 6 çalışma sistematik incelemeye dahil edilmiştir.

4 çalışma randomize kontrollü ve iki çalışma deneysel çalışmadır. İncelenen çalışmalarda evde periton diyalizini kendisi uygulamak zorunda kalan hastalarda tele-izlemin hastaların yaşam kalitesini, öz-yönetimini, öz-bakım gücünü arttırdığı saptanmıştır. Çalışmalardan üçünde videokonferans yöntemiyle hastalarla iletişime geçilmiş olup hasta bilgileri alınmıştır. Diğer kalan çalışmalarda ise hastaların evlerine kurulan teknolojik sistemden wireless ve bluetooth yoluyla bilgiler alınmıştır. Videokonferans yöntemiyle yapılan çalışmanın bir tanesinde 3 ay boyunca günün belli bir saatinde görüşülerek kişiselleştirilmiş emosyonel destek ve ihtiyaç duyulan her konuda bilgi ve eğitim verilmiştir. Diğer bir çalışmada ise yapılan konferans yöntemi ile hastanın şikayetleri dinlenmiş ve diyaliz yeterliliği hakkında konuşulmuştur. Wireless ve bluetooth teknolojisi kullanılarak yapılan çalışmalarda ise hastanın kilo, kan

basıncı, diyaliz yeterliliği ve ultrafiltrasyon volümü bilgileri direkt olarak sisteme aktarılmış olup bu değerler doğrultusunda hastalara mesaj veya mail yoluyla bilgiler gönderilmiştir.

Bu derlemenin sonucunda, tele-izlem uygulanan hastaların kendilerini daha güvende hissettikleri, yaşam kalitelerinin daha yüksek olduğu ve evde periton diyalizine uyumlarının dah iyi olduğu saptanmıştır. Ayrıca çalışmalar sonucunda tele-izlem ile hastaneye yatışlarda ve komplikasyon görülmesinde azalma saptanmış olup uzun dönemde maliyet etkinliğinin arttığı görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Periton Diyalizi, Tele-izlem, Tele-sağlık

SAĞLIKLI YAŞAMDA KOENZİM Q10 FAKTÖRÜ

¹Hasan YAMAN, ²Tuğba YAMAN, ³Şima ŞAHİNDURAN

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Gıda Tarım ve Hayvancılık MYO, Gıda İşleme Bölümü, Burdur

² Gıda Yüksek Mühendisi, Burdur

³ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları A.B.D., Burdur

hasanyaman@mehmetakif.edu.tr

Koenzim Q10 (KoQ10, ubikinol-10 ve/veya ubikinon-10) membran stabilitesinin sağlanmasında, enerji dönüşümünde, ATP üretiminde rol oynayan ve yağda çözünebilen vitamin benzeri bir benzokinin bileşiği olup, ayrıca önemli bir antioksidandır. Endojen ve eksojen olmak üzere iki kaynaktan sağlanan koenzim Q10 dana eti, tavuk ve balıkta bol miktarda bulunmaktadır. Sağlıklı beslenmenin amacı, bireyin metabolik gereksinimleri için ihtiyaç duyduğu enerji ve besin öğelerini yeterli miktarda sağlamak olup, yapılan bazı çalışmalar koenzim Q10'un diyetle birlikte alındığında bazı hastalıkların riskini azaltmada da önemli bir rol oynayabileceğini göstermektedir. Tüketicilerin fonksiyonel gıda, zenginleştirilmiş gıda veya gıda desteklerine olan ilgisinin giderek artması koenzim Q10 gibi sağlık açısından önemli olan bileşenlerin araştırılmasını da beraberinde getirmektedir.

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

Bu çalışmanın amacı, fonksiyonel bir gıda bileşeni olan koenzim Q10'nun insan sağlığındaki rolünün her geçen gün arttığını bildiren bilgilerin derlenmesidir.

Çeşitli veri tabanlarında literatür taraması yapılarak elde edilen çalışmaların konuya ilişkin olanları kullanılmıştır.

Koenzim Q10, insanlarda Asetil-KoA ve eksojen kaynaklı tirozin amino asitinin de katılımıyla kolesterol biyosentezinin de gerçekleştiği ortak bir sistemle sentezlenir. Koenzim Q10 sentezi endoplazmik retikulumda başlar ve golgide tamamlanır. Koenzim Q10 hücre yenilenmesi, kasları güçlendirici, kalp sağlığı, yüksek tansiyon, diyabet gibi hastalıkların tedavisinde yardımcı olarak kullanılmaktadır. Ayrıca Alzheimer ile Parkinson gibi nörodejeneratif hastalıkların tedavisinde de etkili olduğu belirtilmektedir ve antioksidatif fonksiyonlarıyla hücreyi koruyucu etkiye sahiptir. Koenzim Q10'un bu olumlu etkileri düşünüldüğünde hakkında daha fazla araştırma yapılması literatüre katkı sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: Koenzim Q10, Sağlık, Fonksiyonel Gıda Bileşeni, Antioksidan

**VİRAL GIDA ENFEKSİYONLARINDA
KORUNMA VE KONTROL**

Erhan KEYVAN¹, Hatice Ahu KAHRAMAN¹, Erdi SEN¹, Özen YURDAKUL¹

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Besin Hijyeni ve Teknolojisi Anabilim Dalı Burdur,
Türkiye, erhankeyvan@mehmetakif.edu.tr,
h.ahuerdem@mehmetakif.edu.tr,
erdisen@mehmetakif.edu.tr,
ozenkursun@mehmetakif.edu.tr,

Gıda kaynaklı hastalıklar gün geçtikçe büyüyen bir halk sağlığı problemi olarak önemini korumaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından yapılan bir çalışmada gıda kaynaklı hastalıkların meydana gelmesinde etkili 31 farklı etken (bakteri, virüs, protozoa, helmint ve kimyasallar) belirlenmiştir. Yılda yaklaşık 600 milyon gıda kaynaklı hastalığın meydana geldiği ve bu hastalıklardan 420 000 kişinin öldüğü bildirilmiştir. Gıda kaynaklı hastalıkların değişen epidemiyolojisi ve gıda güvenliği üzerine çeşitli faktörler etkili olmaktadır. Gıdaların ve çiftlik hayvanlarının ülkeler arası ticareti, sosyo-ekonomik ve teknolojik gelişmeler, kentleşme

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

sonucu tarım alanlarının kullanımı gibi faktörler değişen epidemiyoloji üzerine etkilidir.

Virüsler, bakterilerin aksine gıda ve suda çoğalamayan hücre içi mikroorganizmalardır. Gıda kaynaklı virüsler, 2014 yılında Avrupa'da meydana gelen salgınların % 20.4'ünü oluşturmuştur ve 2008-2014 yılları arasındaki 6 yıllık periyot içerisinde artış gösteren bir eğilim içerisinde. Virüsler gıdaları işleme öncesi ve sonrası aşamalarda kontamine edebilir. Meyve ve sebzeler, kontamine sulama suyu veya organik bazlı gübrelerin kullanılması sonucu virüsler ile kontamine olabilir. Kabuklu deniz ürünlerinin virüsler ile kontamine sularda yetiştirilmesi veya infekte personel tarafından işleme aşamasında kontaminasyonu şekillenebilir. İnsanlarda gıda ve su kaynaklı bulaşarak hastalık meydana getiren virüsler; Norwalk benzeri virüsler (Norovirüs) ile Sapparo benzeri virüslerdir ve gastroenteritis şekillendirir. Hepatitis A virüs (HAV) ve hepatitis E virüs (HEV) fekal oral yol ile bulaşan virüslerdir.

Isı işleme uygulaması gıda kaynaklı virüslerin inaktivasyonu için en etkili yöntemdir. Genellikle ısıya dirençli çoğu enterik virüs ile kontamine kabuklu deniz ürünleri ve et gibi bazı kompleks yapılar içindeki virüslerin inaktivasyonu için sıcaklığın ≥ 90 °C'de olması yeterlidir. Soğutma, dondurma, dondurarak kurutma gibi muhafaza yöntemlerinin virüsler üzerinde önemli bir inaktivasyon etkisi yoktur. Çevresel hijyenin sağlanması, üretim için temiz su kullanımı, iyi üretim uygulamaları, personel eğitimi, HACCP ve tüketicinin bilinçlendirilmesi gibi kontrol önlemleri ile gıdaların işleme öncesi ve sonrası viral etkenler ile kontaminasyon riski azaltılabilir.

Anahtar Kelimeler: Gıda kaynaklı hastalıklar, gıda kaynaklı virüsler, inaktivasyon

KANATLILARDA FERMENTE YEM KULLANIMI

Derya Merve ARITULUK, M. Numan OĞUZ, Hıdır GÜMÜŞ, K. Emre BUĞDAYCI,
Fatma KARAKAŞ OĞUZ

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Hayvan Besleme ve Beslenme Hastalıkları Anabilim Dalı
Kanatlı hayvan rasyonlarında kullanılan bazı yem hammaddelerindeki antinutrisyonel faktörlerin olumsuz

Abstract Book (Oral Presentation)

etkilerini ortadan kaldırmak ve daha zengin besin madde içeriği elde etmek amacıyla son yıllarda ısıtma işlemi, enzim ile parçalama ve kimyasallarla muamele gibi çeşitli uygulamalara başvurulmuştur. Bu uygulamalardan biri ise son yıllarda yaygınlaşmakta olan mikroorganizmalarla fermentasyon uygulamasıdır.

Fermentasyon yöntemlerinden olan derin (ıslak) kültür fermentasyonu (SMF; Submerged Fermentation) ve katı kültür fermentasyonu (SSF; Solid State Fermentation) arasındaki temel farklılık substrattaki serbest su miktarıdır. SMF mekanik aletler kullanılarak havalandırılan ve karıştırılan çok miktardaki su içinde mikrobiyal hücrelerin asılı durduğu bir sistemdir. SSF ise serbest su bulunmayan nemlendirilmiş katı substratlar üzerinde mikroorganizma gelişimini ve metabolik faaliyeti ifade etmekte olup mikroorganizma gelişimi için gerekli suyu substratın içindeki nemden karşılamaktadır.

Kültür fermentasyonu için *Bacillus amyloliquefaciens*, *Bacillus subtilis*, *Lactobacillus plantarum*, *Lactobacillus fermentum*, *Enterococcus faecium* gibi bakteri kültürleri ile *Aspergillus niger*, *Aspergillus oryzae*, *Rhizopus oligosporus* ve *Saccharomyces cerevisiae* gibi mantar kültürleri kullanılmaktadır. Fermentasyon amacıyla kullanılan bakteriyel veya fungal mikroorganizmalardan salgılanan proteolitik enzimler, proteinleri aminoasit ve peptidlere hidrolize ederek protein sindirilebilirliğinin yükselmesine, ürettikleri diğer enzimlerle de sindirime katkıda bulunmaktadır.

Fermente yem kullanımının broyler civcivlerinde büyüme uyarıcı etkisi; broyler piliçlerinde besin maddelerinin sindirimini, emilimini ve et kalitesini artırması; yumurta tavuklarında kabuk sertliğini artırması, yumurta ağırlığını artırması ve bağırsaklarda asidifikasyonu artırarak aside duyarlı patojenlere karşı doğal bir bariyer oluşturması gibi olumlu etkileri görülmüştür.

Bu derlemede fermente yem hazırlama teknikleri ve fermente yem kullanımının kanatlı hayvanlar üzerindeki etkileri özetlenmiştir.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

GLUTENSİZ ÜRÜNLERDE KULLANILAN FARKLI KATKI MADDELERİ

¹Meryem DEVECİ AKBAŞ, ²Tuğba YAMAN, ³Hasan YAMAN

¹Gıda Yüksek Mühendisi, Edirne

²Gıda Yüksek Mühendisi, Burdur

³Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Gıda Tarım ve Hayvancılık MYO, Gıda İşleme Bölümü, Burdur

hasanyaman@mehmetakif.edu.tr

Tahıl ürünleri, önemli besin içeriklerinden dolayı insan beslenmesinde en önemli besin kaynağını oluşturmalarının yanı sıra başta çölyak olmak üzere bazı hastalıkların oluşumunda kilit rol oynamaktadır. İnce bağırsaktaki emilim bozukluğu olarak adlandırılan çölyak, bazı tahıl ürünlerinde (buğday, arpa, çavdar, yulaf) bulunan glüten ve benzeri tahıl proteinlerine karşı kalıcı intolerans sonucu oluşan, otoimmün mekanizmaları ile gerçekleşen bir hastalıktır. Bağırsaklardaki sindirimi gerçekleştirilen villusların bozulması ile birlikte besinlerin alımı sınırlanmakta, hastalarda vitamin ve mineral eksiklikleri görülmekte ve ince bağırsakta hasarlar oluşmaktadır. Hastalığın temel nedeni glütenin bir alt fraksiyonu olan gliadindir ve hastalar yalnızca gliadin tüketmeleri sonucu değil, gliadin homoloğu prolamini tüketmeleri sonucunda da etkilenmektedir. Hastalığın tek tedavi yöntemi ömür boyu glütensiz beslenmektir.

Çalışmamızın amacı ülkemizde çölyak hastalığı ve glütensiz ürünlerin durumu hakkında bilgilerin derlenmesidir.

Çalışmamızda ülkemizdeki çölyak hastalığı ve glütensiz ürünleri konu alan literatür derlenmiştir.

Ülkemizde çölyak hastalığı görülme oranı % 1-3 arasında değişmekle birlikte, 250.000-750.000 arasında çölyak hastası bulunduğu öngörülmekte olup bu hastaların ancak %10'una tanı konulduğu bildirilmektedir. Sağlık bakanlığının 2015 Nisan ayı verilerine göre ülkemizde çölyak hastalığı raporu alan hasta sayısının 67.683 olduğu bilinmektedir. En çok rapor 6766 kişi ile Ankara'da, en az ise 33 ile Bayburt ve Ardahan'da alınmıştır. Tüm bu rakamlar göz önünde bulundurulduğunda bir çok kişiye hala tanı konulmadığı görülmektedir.

: Glütensiz gıda üretiminde buğday, arpa, çavdar ve yulaf'a alternatif olarak mısır, patates, pirinç, soya, kestane, tapyoka, amaranth, kinoa ve karabuğday unları kullanımı önem kazanmıştır. Ancak bu unların gaz tutma kapasiteleri düşük olduğundan ürünlerde zayıf doku, düşük hacim, renk ve kabuk yapısı problemleri ortaya çıkmakta ve kullandıkları taktirde düşük kaliteli, damak tadına hitap etmeyen, zayıf aromalı ürünler ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle son yıllarda glütensiz gıda ürünlerinde, jelleşme, kalınlaştırma, su tutma ve tekstür geliştirme amacıyla enzim ve hidrokolloidlerin kullanılması önemli bir araştırma konusu haline gelmiştir. Enzim ve hidrokolloidlerin kullanımı ile birlikte kalitenin geliştirileceği ve diğer ürünlere benzer damak tadının oluşturulabileceği öngörülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Hidrokolloidler, Çölyak, Glüten, Glütensiz yaşam, Enzim

OBEZİTE İLE İLİŞKİLİ KRONİK İNFLAMASYON

Ayşe Feyda Nursal¹, Serbülent Yiğit², Akın Tekcan³,
Sacide Pehlivan⁴

¹ Hitit Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Genetik Bölümü,
Çorum, Türkiye.
feyda.nursal@gmail.com

² Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi
Biyoloji Bölümü, Tokat, Türkiye.

³ Ahi Evran Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyoloji
Bölümü, Çorum, Türkiye.

⁴ İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Tıbbi
Biyoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye.

Son yıllarda artan bir halk sağlığı konusu olarak karşımıza çıkan obezite vücutta fazla yağ birikimiyle sonuçlanan bir bozukluktur. Obezite genellikle kalori alımı ve enerji tüketimi arasındaki denge bozukluğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Bu derlemede obezite ve kronik inflamasyon arasındaki ilişki irdelenecektir.

Obezite yaşam şekli, genetik, çevresel ve nöro-endokrin faktörlerin etkileşimi ile ortaya çıkan bir durumdur. ABD’de beden kitle indeksi (BMI) of ≥ 30 kg/m² baz alındığında her 3 kişiden birinde obezite bulunduğu belirtilmiştir (1). Türkiye İstatistik Kurumunun verilerine göre Türkiye’de 2016 yılında obezite oranı %19,6 olarak belirtilmiştir (2).

Obezitede metabolik fonksiyonlar bozulmakta bunun sonucunda steroid hormonu ve adipokin üretiminde değişiklik, insülin direnci, dislipidemi, ve kronik inflamasyon görülmektedir (3). İnflamasyon organizmanın koruyucu mekanizması olarak kabul edilmektedir. Ancak obezite durumunda kronik devam eden düşük düzey inflamasyon bulunmaktadır. Bu durum normal inflamasyondan farklı bir durumdur. Obezite ile ilişkili inflamatuvar durumda, yağ hücrelerinin rolü vardır. Obezitede yağ hücreleri büyüklük ve sayıca artış gösterir. Yağ doku hipertrofisi yağ dokusundan leptin, resistin gibi bazı sitokinlerin salınımını artırır (4). Yağ dokusu, karaciğer, kaslar ve pankreas Tip 2 Diabette veya obezitede inflamasyonun bulunduğu dokulardır. Bu dokulara yoğun makrofaj akımı sonucunda makrofajların salgıladığı sitokinler insülin direncini artırır. Karın bölgesindeki kilo karın içi visseral yağ birikimi ile oluşmaktadır ve metabolik sendromun göstergesidir. Karaciğerde yağlanma da karın içi yağlanma ile ilişkilidir ve prevalansı Tip 2 Diabetle paralellik gösterir. Yine inflamasyon pankreastaki beta adacıklarında harabiyete yol açmaktadır.

Obezite multifaktöriyel nedenlerle oluşan önemli bir sağlık sorunudur. Kilo kontrolünün sağlanması gelişecek kronik hastalıklarla mücadelede atılacak ilk adımı oluşturmaktadır.

Anahtar sözcükler: obezite, inflamasyon, kronik hastalık.

SAĞLIKLI YAŞAM İÇİN ORGANİK SÜT

¹Yahya ÖZTÜRK, ¹Hasan YAMAN, ²B. Kudret KARAAYVAZ, ³Tuğba YAMAN

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Gıda Tarım ve Hayvancılık MYO, Gıda İşleme Bölümü, Burdur

²Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Gıda Tarım ve Hayvancılık MYO, Veterinerlik Bölümü, Burdur

³Gıda Yüksek Mühendisi, Burdur

hasanyaman@mehmetakif.edu.tr

Organik tarımın esasları ve uygulanmasına ilişkin yönetmeliğine göre organik ürün: Organik tarım faaliyetleri esaslarına uygun olarak üretilmiş ham, yarı mamul veya mamul haldeki sertifikalı ürünlere verilen tanımdır. İnsan beslenmesinde birinci derecede önem arz

eden süt ağırlıklı olarak inek sütüdür. İnek sütü, dünya süt üretiminin %84'ünü oluşturmaktadır. Artan teknolojik gelişmelerle birlikte ortaya çıkan çevresel kirlenme kendini gıda zincirinde de hissettirmektedir. Özellikle de, genetik yapısıyla oynanan gıdalar, hormonlu gıdalar gibi, insan sağlığı açısından çeşitli yan etkileri belirlenen veya bilinmeyen ürünlerin giderek yaygınlaşması insan sağlığı açısından ciddi sorunlara yol açmaktadır. Doğal yollarla üretilmeye çalışılan, insan sağlığı açısından yan etkisi olmayan organik ürünlere olan talep gün geçtikçe artmaktadır.

Bu derlemenin amacı, dünya çapında yaygınlaşan ve sağlık açısından gün geçtikçe önemi artan organik süt üretimi ve yaygınlığı hakkında bilgi sunmaktır.

Çeşitli veri tabanlarında içerik sınırlandırılması yapılarak elde edilen makalelerin konuya ilişkin olanları kullanılmıştır.

AB ülkeleri başta olmak üzere, gelişmiş ülkelerde ve Türkiye'de organik süt ve ürünlerine olan talep sürekli artmaktadır. Güncel verilere göre, 54,9 milyar \$ organik ürün pazarında, meyve ve sebzedden sonra süt ve ürünleri en büyük paya sahiptir.

Sonuç olarak; Doğal yöntemlerle üretilmeye çalışılan ve insan sağlığı açısından yan etkisi olmayan organik süt ve ürünlerine olan talep gün geçtikçe artmakta ve bu konu ile ilgili çalışmalar da aynı ölçüde yaygınlık göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Sağlık, organik ürün, süt

HUZUREVİNDE YAŞAYAN YAŞLILARDA KONSTİPASYONU ETKİLEYEN FAKTÖRLER, SEMPTOMLAR VE KONSTİPASYON YAŞAM KALİTESİ

Sevil OLĞUN¹, İsmet EŞER²

*Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi
Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Aydın*

*Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Hemşirelik
Esasları Anabilim Dalı, İzmir*

E-mail: sevil_olgun@hotmail.com

Yaşlı bireyler kronik hastalıklar, intestinal kasların yarıtlığı, peristaltizmde azalma (4,8), yetersiz sıvı ve lif tüketimi, fiziksel aktivite azlığı ve polifarmasi nedeniyle konstipasyon gelişme riski altındadır (1). Huzurevinde kalan yaşlılarda

konstipasyon sıklığının %50-75 arasında olduğu bildirilmektedir (5).

Araştırmanın amacı, huzurevinde yaşayan yaşlılarda konstipasyon gelişimini etkileyen etmenleri, deneyimledikleri semptomları ve konstipasyon yaşam kalitelerini belirlemektir.

Araştırma, Aydın ilindeki bir huzurevinde Temmuz-Aralık 2011 tarihleri arasında yürütüldü. Araştırma evrenini; konstipasyon tanısı alan yaşlılar oluşturdu. Bu yaşlılar arasından Roma-III Konstipasyon Tanı Ölçütleri'ni karşılayan, gönüllü 60 yaşlı araştırmanın örneklemi oluşturdu. Verilerin toplanmasında, Yaşlı Tanıtım Formu ve Roma-III Konstipasyon Tanı Ölçütleri Formu (3,7) ve Konstipasyon Yaşam Kalitesi Ölçeği (2,6) kullanıldı. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler kullanıldı.

Yaşlıların %63.3'ü 75-90 yaş grubunda, %66.6'sı erkek, %98.3'ünün kronik hastalığı vardı ve %58.3'ü konstipasyona neden olan ilaç kullanmaktaydı. Yaşlıların çoğu günde 3-4 porsiyon sebze/meyve ve 6-9 bardak sıvı tükettiğini, %46.6'sı bazen fiziksel aktivite yaptığını ve %76.6'sı strese maruz kaldığını bildirdi. Yaşlıların %51.6'sı haftada 1-2 defa defekasyon yapmakta ve %61.6'sı laksatif kullanmaktaydı. Yaşlıların defekasyona ilişkin yakınmalarına bakıldığında; %56.6'sı defekasyon sırasında ıkındığını, %53.3'ü bazen sert dışkıladığını, %63.3'ü defekasyon sonrası bazen tam boşalma hissinin olmadığını, %71.6'sı makatta bazen tıkanıklık hissettiğini belirtti. Yaşlıların konstipasyon yaşam kalitesi toplam puanı 89.18±11.85 olup, cinsiyet ve yaş grubu ile konstipasyon yaşam kalitesi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p>0.05).

Yaşlılarda konstipasyona en çok neden olan etkenlerin kronik hastalıklar, konstipasyona neden olan ilaç kullanma ve stres olduğu görülmektedir. Defekasyon sonrası tam boşalamama hissi, makatta tıkanıklık hissi ve haftada 1-2 defa defekasyon yapma yaşlıların en çok yakındıkları semptomlardır. Yaşlıların çoğu laksatif kullanmaktadır. Yaşlıların konstipasyon yaşam kalitesinin orta düzeyde olduğu, yaş ve cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Yaşlıların hemşirelik bakımı planlanırken, konstipasyonun önlenmesi ve tedavisi için gerekli değerlendirmeler yapılmalıdır.

Anahtar Sözcükler: Yaşlı, Konstipasyon, Semptom, Yaşam Kalitesi

**DİABETES MELLİTUS TANILI HASTALARDA
ZOR HAVAYOLUNU ÖNGÖRMEDE FARKLI
YÖNTEMLERİN KARŞILAŞTIRILMASI**

Ali İhsan UYSAL, Başak ALTIPARMAK, Melike
KORKMAZ TOKER

*Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Araştırma
Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon ABD*

Diabetik hastalar sınırlı eklem mobilitesine sahiptirler. Atlanto-oksipital eklem hareketindeki kısıtlılık laringoskopi sırasındaki baş ve boyun ekstansiyonunu sınırlandırarak entübasyon güçlüğüne neden olmaktadır.

Diabetes Mellitus (DM) tanısı olan hastalarda Mallampati testi, atlanto-oksipital eklem açısı, üst dudak ısırma testi ve Palmprint testlerinden hangisinin zor havayolunu öngörmeye daha etkili olduğunu ortaya koymaktır.

En az bir yıldır DM tanısı olan ve elektif cerrahi yapılacak 18-65 yaş arası hastalar çalışmaya dahil edildi. Yüzde, boyunda, damakta veya ellerde anatomik bozukluğu olanlar, zor entübasyon öyküsü olanlar, Romatoid Artrit veya oral malignensi tanısı olan hastalar çalışma dışı bırakıldı. Anestezi öncesi kan şekeri ölçüm sıklığı, elde ve ayakta uyuşma-karınalanma, serebrovasküler hastalık, hipertansiyon ve diabetik retinopati varlığı sorgulandı. HbA1C, trigliserit ve kreatinin değerleri kaydedildi. Havayolu değerlendirmesi için tüm hastalara Mallampati testi, Tiromental mesafe ölçümü, Sternomental mesafe ölçümü, Atlanto-oksipital ekstansiyon açısı ölçümü, Üst dudak ısırma testi, Prayer sign ölçümü ve Palmprint testi yapıldı. Tüm hastaların entübasyonu aynı deneyimli anestezi doktoru tarafından yapıldı. Entübasyon esnasında hastaların Cormack Lehane skoru kaydedilerek test sonuçlarıyla karşılaştırıldı.

Palmprint testinin, DM tanısı olan hastalarda zor entübasyonu belirlemede sensitivitesi en yüksek ve yalancı negatiflik sonucu en düşük test olduğu görüldü.

Kolay uygulanabilir olan Palmprint testinin, DM hastalarında zor entübasyonu öngörebilmede en uygun yöntem olduğunu düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Diyabetes Mellitus; Palmprint; Zor havayolu

**HASTALIKLARIN TEŞHİSİ İÇİN NEFES ANALİZ
METODUNUN KULLANILMASINDA MEVCUT
DURUM**

Hatice AKMAN, İsmail BAYRAKLI

*Süleyman Demirel Üniversitesi, Biyomedikal
Mühendisliği, haticeakman@sdu.edu.tr*

*Aksaray Üniversitesi, Elektrik Elektronik Mühendisliği,
ismailbayrakli@aksaray.edu.tr*

İnsan nefesi, azot, oksijen, karbondioksit, su, asal gazlar ve uçucu organik bileşenler (UOB) içerir. Bazı organik bileşenler her insanda müşterek bulunurken, bazıları her insanda farklı farklı bulunur. Ortak bulunan UOB 'lerin nefes testi, hastalıkların teşhis, ilerleme ve tedavi süreçlerinin takibi ve insan metabolizmasının incelenmesi ve için güvenilir bir yöntem sağlayabilir.

Mevcut durumda kandan alınan verilerin yalnızca bir kısmı nefes üzerinden değerlendirilebilmektedir. Nefes analizi çalışmalarının tıp alanında kullanımının artırılması için çok çalışma yapılmalı, standartlar geliştirilmeli ve nefes alınan kişi sayısı genişletilmelidir. Nefes analizi metodunun yeni bir metot olması dolayısı ile standardizasyon sıkıntısı vardır. Tüm bu bilgilerin oturtulması için, yaş, cinsiyet, sigara kullanımı, çevresel faktörler gibi etmenlerinde yer aldığı formlar ile birlikte nefesler toplanmalı ve analizler yapılmalıdır. Büyük ölçekli çalışmalar ile net sonuçlar elde edilebilecektir. Hastalıkların teşhisinde günümüzde en çok kan tahlili, idrar tahlili, MR, röntgen gibi yöntemler kullanılmaktadır. Bu yöntemlerde bazı yöntemlerin girişimsel olması, hastaların acı çekmesi veya elektromanyetik dalgaya maruz kalması ile sonuçlanmaktadır. Ayrıca sonuçların elde edilmesi uzun sürmektedir. Nefes analizi yönteminin risksiz olması çalışmaların daha hızlı yapılmasına olanak sağlar. Hasta sağlığını tehdit edecek unsurlar yok denecek kadar azdır ve istenildiği kadar tekrar edilebilir. Sistemlerin evde kullanımı da ileride mümkün olabilir, çünkü sistemin kullanımı için herhangi bir profesyonel çalışana gerek yoktur.

Nefes analizi cihazlarının diğer hastalık teşhis cihazlarına göre avantajları çoktur. Nefesten hastalık teşhisinin yapılabilmesi durumunda, vazgeçilmez cihazlar alanına girebilir. Evlerde kullanılabilir. Ülkemizin biyomedikal

alanında pazar payının artırılması için gelecek vaat eden ürünler alanında nefes analizi ile hastalıkların teşhisinde kullanılacak cihazların geliştirilmesi gerektiğini düşünmekteyiz. Bu bağlamda, çalışmamızda, nefes analizi cihazlarının Türkiye'deki mevcut durumu ve Dünya'da kullanımı ile ilgili bilgiler çalışmamızda sunulmuştur.

DOES THE PHYSICAL ACTIVITY LEVEL DECREASE BECAUSE OF FIBROMYALGIA?

Yasemin Aydın¹, Arzu Guclu-Gunduz¹, Kader Cekim¹,

Fatih Soke¹, Cagri Gulsen¹, Didem Akcali²

¹Gazi University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Ankara, Turkey.

²Gazi University, Faculty of Medicine, Pain Clinic, Ankara, Turkey.

ftzkader2015@gmail.com;

In individuals with fibromyalgia (FM), physical and psychosomatic disabilities may lead to limitations such as difficulty in maintaining physical function in social life. In particular, when severity of these problems increase, the decline in physical activity becomes more pronounced.

To determine the physical activity levels, fatigue and kinesiophobia of the FM patients and to compare with healthy controls.

13 FM patients and 13 healthy volunteers included. Fibromyalgia Impact Questionnaire (FIQ) was used to measure arthritis symptoms and functional status of FM patients. Visual Analog Scale (VAS) was used to determine overall pain severity. Physical activity level was evaluated with International Physical Activity Questionnaire-Long Form (IPAQ), fatigue was assessed by Fatigue Severity Scale (FSS) and kinesiophobia was evaluated with Tampa Scale for Kinesiophobia (TSK).

The study was completed with 13 FM patients (age: 46 (IQR:28-48)) and 13 healthy volunteers (age: 42 (IQR:28-44)). The mean duration of patients' diagnosis was 4.38±2.57 years. The median FIQ score was 67.18, the VAS score was 8.10, the fatigue severity was 6.56 and TSK score was 48 in FM patients. The IPAQ score was 960 in FM patients and was 3845 in healthy controls. Statistically significant differences were observed in

IPAQ scores between two groups ($p<0.05$). However there was no correlations between physical activity level, functional status, pain, fatigue and kinesiophobia in FM patients ($p>0.05$).

Although FM patients were minimally active, physical activity level decreased compared to controls. Although the functional status, pain, fatigue severity and kinesiophobia of the FM patients were high, these do not cause to decrease their activity levels. These results may be due to the small number of patients in the study. It is important to identify the factors that cause the being inactive of these patients to decrease their activity level compared to healthy individuals, especially considering the negative effects of inactivity such as coronary artery disease.

Key Words: Fibromyalgia, Physical Activity, Pain, Fatigue Severity

ALOE VERA'NIN GIDA ENDÜSTRİSİNDE KULLANIMI

Dania ALNAKDALİ, Müberra ÖZDANA, Gülden

BASYİĞİT KILIC, Damla BİLECEN

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, Gıda Müh. Bölümü, BURDUR

Aloe vera (*Aloe barbadensis* Miller); muhteşem tıbbi özelliklere sahip, tropikal ve subtropikal bir bitkidir. 2000 yıl önce, Yunan bilim adamları Aloe vera bitkisini "universal panacea" yani "her derde deva ilaç" olarak adlandırmıştır. Mısırlılar ise Aloe vera'yı ölümsüzlük bitkisi olarak isimlendirmiştir. Dünya genelinde tüketiciler, kimyasal koruyucu içermeyen ve uzun raf ömrüne sahip yüksek kalitede gıda talep etmektedir. Bu nedenle, yeni doğal koruyucuların ve antimikrobiyal maddelerin geliştirilmesi ve ürün çeşitliliğinin artırılması için araştırmalar yapılmaktadır. Aloe vera'nın besin değeri yüksek gıda katkı maddesi olarak; gıdaların kalitesini arttırmak ve raf ömrünü uzatmak amacıyla kullanıldığı ve bunun yanı sıra, doğal yenilebilir film ve kaplama materyali olarak da değerlendirildiği görülmektedir.

Aloe vera'nın gıda endüstrisinde doğal antimikrobiyal ve antioksidan olarak kullanımı hakkında bilgi verilmesi amaçlanmıştır.

Abstract Book (Oral Presentation)

Gıda sanayinde Aloe vera'nın kullanımı ile ilgili son yıllarda yapılan araştırma sonuçları derlenmiştir.

Aloe vera yaprakları; antioksidan özelliğe sahip biyoaktif bileşikler ve gıda endüstrisinde geniş kullanım alanına sahip mannanlar, antraknon, *C-glikozit* ve lektin gibi ajanlar açısından zengindir. Aloe vera jeli ise; terapötik, antibakteriyel ve antifungal etkileri, film oluşturma, biyolojik bozunabilirlik ve biyokimyasal özellikleri nedeniyle farklı gıda türleri için yenilebilir ve biyolojik olarak güvenilir koruyucu film ve kaplamalardan biri olarak bilinmektedir. Ayrıca Aloe vera jeli, meyve ve sebzelerin solunum hızını en aza indirgeyerek ve renk ve lezzet gibi kalite özelliklerini koruyarak ürünlerin raf ömrünü uzatma yeteneğine sahiptir. Yenilebilir film ve kaplamalarda Aloe vera kullanımı; ambalaj katmanlarının azaltılmasında, gıda güvenliği ve kalite gerekliliklerinin karşılanmasında ve ürünlerin raf ömürlerinin uzatılmasında önemli bir alternatif olarak değerlendirilmektedir.

Aloe vera'nın doğal bir ürün olması sebebiyle gıda endüstrisinde zararsız katkı maddesi olarak kullanımı gittikçe yaygınlaşmaktadır. Ayrıca son yıllarda Aloe vera jelinin kaplama materyali olarak değerlendirilmesi dışında; meyve suları, çaylar, çeşitli sütlü tatlılar, yoğurtlar ve farklı et ürünleri gibi gıda ürünlerinin formülasyonlarında da kullanımına yönelik çalışmaların arttığı görülmektedir. Bu nedenle Aloe vera'nın; ülkemizdeki ürün çeşitliliğinin geliştirilmesi amacıyla fonksiyonel gıdaların üretiminde kullanılması ve bu ürünlerin geliştirilerek gıda endüstrisine kazandırılması oldukça önemlidir.

Anahtar Sözcükler: Aloe vera, Gıda endüstrisi, Ürün geliştirme

GIDALARDA TESPİT EDİLEN AĞIR METALLER VE TOKSİK ETKİLERİ

Burcu KABAK¹, Gülden BAŞYİĞİT KILIÇ², Erdal
KENDÜZLER³

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü,
Kimya Anabilim Dalı, BURDUR

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

²Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Mühendislik-Mimarlık
Fakültesi, Gıda Müh. Bölümü, BURDUR

³Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi,
Kimya Bölümü, BURDUR

Ağır metaller; yoğunluğu 5 g/cm³'ten daha yüksek, genel olarak çevre kirliliğine neden olan ve insan sağlığı üzerinde olumsuz etkileri olan metaller ile metalloidler için kullanılan genel bir terimdir. Bu grupta krom, selenyum, kurşun, kadmiyum, demir, kobalt, bakır, arsenik, kalay, alüminyum, nikel, cıva ve çinko olmak üzere 60'tan fazla metal bulunmaktadır. Ağır metaller; doğada genellikle karbonat, oksit, silikat ve sülfür bileşikleri olarak bulunmaktadır. Özellikle endüstriyel atıklar ile yer altı ve içme sularına, toprağa ve havaya karışabilen ağır metaller; çevreden tahıllara, metallerle kirlenmiş otlarla beslenen hayvanların süt ve etlerine, kirlenmiş sularla avlanan balıklara veya yiyecek üretimi esnasında kullanılan araç ve gereçlerden gıdalara bulaşabilmektedir. Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (IAEA)'na göre 12 farklı ülkede değişik gıdalar üzerinde yapılan çalışmada, sağlık ve bulaşma riski açısından üzerinde hassasiyetle durulması gereken metallerin kurşun, kadmiyum, cıva ve arsenik olduğu belirlenmiştir. Bu derleme çalışmasında, ağır metaller, ağır metallerin bulaşma yolları, oluşturduğu sağlık risklerinden bahsedilmiş ve bu konuyla ilgili yapılmış çalışmalardan örnekler sunulmuştur.

Yapılan çalışmalarda metale bağlı olarak ağır metallerin; akciğer, mide, cilt kanseri, karaciğer ve böbrek yetmezliği, hipertansiyon, iskelet sistemi hasarları ve Alzheimer gibi çok çeşitli ve önemli sağlık sorunlarına neden olduğu belirlenmiştir.

Günümüzde çevre kirliliğinin artmasına bağlı olarak ağır metallerin doğada birikmesi önemli bir sorun haline gelmiştir. Dolayısıyla çevre, su ve gıda örneklerinde tespit edilen ağır metaller ve bunların sağlık üzerindeki olumsuz etkilerini belirlemek için yapılan çalışmalar oldukça önemlidir.

Anahtar Sözcükler: Ağır metaller, Bulaşma yöntemleri, Sağlık riskleri

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KAN BAĞIŞINA KARŞI BİLGİ, TUTUM VE DAVRANIŞLARI

Sümeýra KAÇAN Ayşegül ACAR Ali Yasin
ÖZCAN Dudu GÜNGÖR

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık
Yüksekokulu*

*** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi*

Kan bağışı; gönüllü ve sağlıklı bireylerden kan ve kan ürünleri elde etmek için kan alınması işlemine denir. Ülkemizde kan bağışını yürüten merkez KIZILAY 'dır 2005 yılı itibarıyla ülkemizin kan ihtiyacını temin etmek için çalışan Kızılay , 2016 yılında 2 milyon 141 bin 762 ünite kan almıştır. Fakat bu oran ülkemizdeki kan bağışçıların nüfusa oranı % 1,5'dur.

Üniversite öğrencilerinin kan bağışına yönelik bilgi ve tutumlarını belirlemeyi amaçlar. Bu çalışma Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Hikmet Tolunay Meslek Yüksekokulu öğrencilerine yapılacaktır

Araştırmamız kesitsel bir araştırma olup Hikmet Tolunay Meslek Yüksekokulu' ndaki öğrencilerine uygulanmıştır.. Bu bireylerin kan bağışına karşı bilgi, tutum ve davranışlarını belirlemek ve gönüllü kan bağışçılığına özendirme Bu çalışmamızda anket uygulanmıştır.

Çalışmamıza toplam 50 üniversite öğrencisi katılmıştır. Ankette daha önce hiç kan verdiniz mi sorusuna % 24 oranında EVET, % 76 oranında ise hayır cevabı alınmıştır. Peki, kan bağışlamayı düşünüyor musunuz sorusuna 22 kişi EVET (%44), 9 kişi (%18) EVET AMA SAĞLIK PROBLEMİM VAR, 5 kişi (%10) KARARSIZIM, 13 kişi (% 26) GEREKTİĞİ ZAMAN ve 1 kişi de (% 2) HAYIR cevabını vermiştir. Kan bağışlamayı düşündüğünüz halde neden sizce hiç kan vermemiş olma nedeni ise %56 oranında ilk olarak ihmal ediyorum cevabı alınmıştır. Kan bağışını arttırmak için yapılması gereken en önemli şeyin % 43 oranında halkı eğitimi sağlanmalı ve bu eğitimlerin sürekliliğidir kanısına ulaşılmıştır.

Öğrencilerin kan bağışlamayı düşündüğünü ama ihmal ettiği, kan bağışlama konusunda yeterince eğitim verilmediği ya da verilen eğitimlerin sürekli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kan bağışlamayı özendirmek için gerekli çalışmalar yapılmasının gerekliliği söz konusudur.

Anahtar Kelimeler: Kan, tutum, bağış, bilgi

**KARBON TETRAKLORÜR İLE OLUŞTURULAN
DENEYSEL KARACİĞER HASARINDA
TRIBULUS TERRESTRIS'in İNFLAMASYON
BELİRTECİ İNTERLÖKİN-6 ÜZERİNE
ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI**

Naci Ömer Alayunt, Zafer Çambay

*Banaz Meslek Yüksekokulu Uşak Üniversitesi
naci.alayunt@usak.edu.tr*

*2. Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Fırat
Üniversitesi zcambay@firat.edu.tr*

Karbon tetraklorür'ün tekrarlayan uygulamaları serbest radikal üretimine neden olarak karaciğer hasarı yapmaktadır. CCl4 prooksidan aktiviteye sahip olmasının yanı sıra seçici hepatotoksik etkisinden dolayı deney hayvanlarında karaciğer hasarı oluşturmak amacıyla kullanılır. Sitokinler, inflamatuvar cevapta ve kanserin patogeneğinde önemli rol oynarlar. Bu gruba en iyi örneklerden biri de, interlökin-6 dır. IL-6, diğer akut faz proteinleri gibi, karaciğerde sentezlenir. Tribulus terrestris bitkisi antiurolithic, immünomodülatör, antihipertansif, antihiperlipidemik, antidiyabetik, hepatoprotektif, antikanser, antelmintik, antibakteriyel, analjezik ve anti-inflamatuvar gibi fitokimyasal ve farmakolojik etkileri için ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır.

Bu çalışmada, deneysel olarak karbon tetraklorür ile hepatotoksiste oluşturulan ratların karaciğer dokuları üzerine güçlü antioksidan etkisine sahip olan Tribulus terrestris bitki ekstraktının koruyucu etkinliğinin ve inflomasyon belirteçlerinden biri olarak kabul edilen interlökin-6 (IL-6) düzeylerine etkisinin araştırılması amaçlanmaktadır

Çalışmada 35 adet 8-12 haftalık Wistar-Albino erkek rat kullanıldı. Ratlar her grupta 7 adet olmak üzere beş gruba ayrıldı. Kontrol grubundaki ratlar 14 gün standart yemle beslenmiştir. 1.gruba sadece standart yem ile CCl4 verilmiştir. 2.gruba ise : CCl4+ 0,5 g/kg Tribulus terrestris Grup 3 : CCl4+ 1 g/kg Tribulus terrestris Grup 4 : CCl4+ 2 g/kg Tribulus terrestris intraperitoneal olarak verilmiştir. Deney sonunda tüm sıçanlar uygun ortam ve şartlarda dekapite edilerek kan örnekleri alınmıştır.

Abstract Book
(Oral Presentation)

Kontrol grubunda IL-6 sonuçları düşük, CCl4 verilen 1. grupta IL-6 değerleri anlamlı olarak yüksek bulunmuştur ($P<0.05$). 4.grupla kontrol grubu IL-6 değerleri birbirine yakın sonuçlar verdiği gözlenmiştir. 2.ve 3. Grup IL-6 değerleri arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır. ($P>0.05$)

Sonuç olarak, biyokimyasal bulgulara göre CCl4 neden olduğu oksidatif strese ve lipid peroksidasyonu sonucu oluşturulan karaciğer hasarına ve inflomasyona karşı IL-6 bu hasarı önemli düzeyde inhibe edici etkisinin olduğu belirlenmiştir. CCl4 intoksikasyonunun zamana bağlı olarak organizma tarafından tolere edildiği ve Tribulus terrestris bitki ekstraktının CCl4 ile oluşturulan karaciğer hasarı üzerine uygun dozlarda verildiği zaman yararlı olabileceği görülmüştür

Anahtar Kelimeler: Karbon tetraklorür, Tribulus terrestris, IL-6, Karaciğer hasarı

KADINLARDA METABOLİK SENDROMUN
UYKU VE YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Rabiye ÇIRPAN¹, Dr. Öğr. Üyesi Arife

Zuhal DEĞİRMENCİOĞLU², Doç. Dr. Semra

KOCAÖZ³

¹Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Niğde Zübeyde Hanım Sağlık Yüksekokulu, İç Hastalıkları Hemşireliği ABD. rabiyeeglenca@hotmail.com

²Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları ABD. ertadeg@hotmail.com

³Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Niğde Zübeyde Hanım Sağlık Yüksekokulu, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği ABD. semrakocaoz@hotmail.com

Metabolik sendrom (MetS) değişen yaşam tarzıyla birlikte dünya genelinde görülme sıklığı artış gösteren önemli bir sağlık sorunudur. Ülkemizde son dönemlerde MetS yaygınlığının giderek arttığı ve özellikle kadınlarda erkeklere göre daha fazla görüldüğü belirtilmektedir. MetS'in bireylerin uyku ve yaşam kalitesini etkileyebileceği düşünülmektedir.

Bu araştırma, kadınlarda MetS'in uyku ve yaşam kalitesi üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma 12 Şubat – 6 Nisan 2018 tarihleri arasında bir üniversitenin eğitim ve araştırma hastanesinin Dahiliye Polikliniklerine muayene olmak amacıyla gelen ve çalışmaya dahil edilme ölçütlerini karşılayan kadınlar

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

üzerinde tanımlayıcı ve kesitsel olarak yapılmıştır. Araştırmanın örnekleme evreni belli olmayan örneklem genişliği formülüne göre 364 kadın olarak belirlenmiş olup, çalışma 372 kadınla tamamlanmıştır. Araştırmanın verileri, “Tanımlayıcı Anket Formu”, “Pittsburg Uyku Kalitesi İndeksi (PUKİ)” ve “SF 36 Yaşam Kalitesi Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, Ki-kare, Mann Whitney U testleri kullanılmıştır.

Çalışmamızda Uluslararası Diyabet Federasyonu’nun (IDF) tanı kriterlerine göre kadınların %41.9’unda MetS olduğu tespit edilmiştir. Kadınların uyku kalitesi değerlendirildiğinde, MetS’i olan kadınların PUKİ toplam puan ortancalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). MetS’i olan ve olmayan kadınların SF-36 yaşam kalitesi ölçeğinin fiziksel özet skoru puan ortancaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır ($p>0.05$). Yaşam kalitesi ölçeğinin mental özet skoru puan ortancalarının MetS’li kadınlarda anlamlı olarak daha düşük olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). Çalışma sonucunda MetS’in kadınlarda yaygın olarak görüldüğü, onların uyku ve yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilediği tespit edilmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda kadınların uyku ve yaşam kalitelerini iyileştirebilmek için hastaneye muayene olmaya geldiklerinde düzenli aralıklarla MetS yönünden değerlendirilmeleri, bu problemi olduğu saptananlara sağlıklı yaşam davranışları kazanmaları konusunda eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin verilmesi, küçük gruplarla sağlığı geliştirme modeli doğrultusunda müdahale çalışmalarının yapılması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Kadın, Metabolik Sendrom, Uyku Kalitesi, Yaşam Kalitesi

**PERİFERİK ARTER HASTALARINDA, KAS
KUVVETİ, DENGE VE FONKSİYONEL
MOBİLİTE DÜZEYİNİN YÜRÜME KAPASİTESİ
ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

Hazal Yakut¹, Didem Karadibak¹, Sadık Kıvanç Metin²,
Dündar Özalp Karabay², Tuğra Gençpınar²

¹: Dokuz Eylül Üniversitesi Fizik Tedavi ve
Rehabilitasyon Yüksekokulu, İzmir

²: Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Cerrahi Tıp
Bilimleri Bölümü Kalp Ve Damar Cerrahisi Anabilim
Dalı, İzmir

Periferik arter hastalığı (PAH); ilerleyici aterosklerozun sonucu abdominal aort ve bifurkasyon seviyesinin distalindeki arterlerde daralma ve tıkanıklık ile kendini gösteren ve öncelikle alt ekstremitelerde arteriyel lezyonlarla karakterize damarsal bir hastalık olarak tanımlanmaktadır. PAH'ta en sık görülen durum yürüme kapasitesindeki düşüştür ve ilerleyen arteriyel lezyonlarla birlikte fonksiyonel bozukluklar görülmektedir.

PAH hastalarında; kas kuvveti, denge ve fonksiyonel mobilite düzeyinin yürüme kapasitesi üzerindeki etkisini incelemekti.

Çalışmaya Dokuz Eylül Üniversitesi Kalp ve Damar Cerrahisi polikliniğine başvuran Fontaine Sınıflandırmasına göre evre 1-2 olan 50 PAH hastası dahil edildi. Hastaların demografik ve klinik bilgileri kaydedildi. Hastaların yürüme kapasitesi; Yürüme Mesafesinin Azalması Ölçeği (YMÖ) ve 6 dakika yürüme testi (6DYT), fonksiyonel mobilite düzeyleri; tekrarlı otur-kalk testi ve zamanlı kalk-yürü testi ile, kas kuvveti (Quadriceps Femoris ve Tibialis Anterior kası); Hand-held dinamotre ile, denge; Biodex denge sistemi ile değerlendirildi.

Çalışmaya dahil edilen bireylerin %11.8'i kadın, %88.2'si erkekti ve yaşlarının ortalaması 59.86±9.85 yıl idi. YMÖ anketi ve 6DYT ile zamanlı kalk yürü testi ($p < 0.001$, $r = -0.706$, $r = -0.756$), tekrarlı otur-kalk testi ($p < 0.001$, $r = 0.705$, $r = 0.793$) kas kuvveti (Quadriceps femoris kası: $p < 0.05$, $r = 0.290$, $r = 0.309$, tibialis anterior kası: $p < 0.05$, $r = 0.344$, $r = 0.403$) ve denge ($p < 0.05$, $r = -0.341$, $r = -0.357$) arasında anlamlı bir korelasyon bulundu.

PAH hastalarında fonksiyonel mobilite düzeyi, kas kuvveti azaldıkça ve denge kötüleştikçe yürüme kapasitesi düşmektedir. Bu nedenle PAH hastalarında fonksiyonel kapasitenin belirleyicisi olan yürüme kapasitesinin geliştirilmesinin hedeflendiği tedavi programlarında fonksiyonel mobilite, kas kuvveti ve denge uygun değerlendirme yöntemleri ile değerlendirilmeli ve uygun tedavi yaklaşımları ile geliştirilmelidir.

Anahtar Sözcükler: Periferik Arter hastalığı, Fonksiyonel Mobilite, Denge, Yürüme Kapasitesi, Kas Kuvveti

**SİGARA İÇEN GENÇ ERKEK BİREYLERİN
SEMPTOM PROFİLLERİNİN, KARBON
MONOKSİT DÜZEYLERİNİN,
KARDİYOPULMONER EGZERSİZ TESTİ VE
SOLUNUM FONKSİYON TESTİ SONUÇLARININ
İNCELENMESİ**

Hazal Yakut¹, Sevgi Özalevli¹, Rıdvan Aktan², Oğuz
Kılınç³

¹: Dokuz Eylül Üniversitesi Fizik Tedavi ve
Rehabilitasyon Yüksekokulu, İzmir

²: İzmir Ekonomi Üniversitesi, Sağlık Meslek Yüksek
Okulu, İzmir

³: Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dahili Tıp
Bilimleri Bölümü Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı
Yoğun Bakım Bilim Dalı, İzmir

Sigara; akciğer fonksiyonlarındaki düşüşün en büyük risk faktörüdür ve kan içeriğindeki sigara içimine bağlı artmış karbon monoksit (CO) düzeyi; egzersiz toleransını ve maksimal aerobik kapasiteyi düşürmektedir.

Sigara içen genç erkek bireylerin semptom profillerini, CO düzeylerini, kardiyopulmoner egzersiz testi (KPET) ve solunum fonksiyon testi (SFT) sonuçlarını incelemekti.

Herhangi bir akciğer ve kalp hastalığı tanımlanmayan 24 sağlıklı erkek birey (yaş ortalaması; 22.67±1.90 yıl, ortalama vücut kütle indeksi; 23.70±3.51kg/m²) değerlendirildi. Jaeger marka bisiklet ergometresi kullanılarak egzersiz testi yapıldı. Egzersiz testi sırasında; bireyin kalp hızı, kan basıncı, periferik oksijen saturasyonu (SpO₂), Modifiye Borg Skalasına göre

Abstract Book (Oral Presentation)

dispne ve yorgunluk şiddeti, maksimal yük, yükleme süresi, RER, MET, VO₂/kg, maksimal kalp hızı kaydedildi. Breath Carbon Monoxide monitör adlı portabl cihaz ile oturur pozisyonunda ölçülen karbon monoksit (CO) düzeyleri; egzersiz testi öncesi ölçüldü. Spirometre ile solunum fonksiyon testleri-SFT yapıldı. Bireylerin ek hastalık varlığı, öksürük ve balgam gibi semptomları sorgulandı.

Katılımcıların ortalama FEV₁ değeri %89.71±11.93 L, FEV₁/FVC değeri % 87.40±9.27, PEF değeri %77.46±17.50 L/s, FEF 25-75 değeri % 88.33±25.57 L/s olarak ölçüldü. Ortalama CO değeri 20.71±5.26 ppm, ortalama sigara tüketim miktarı; 7.45±3.22paketxyl olan bireylerin %25'inde dispne, %20.8'inde öksürük ve %50'sinde balgam şikayetleri mevcuttu. Ortalama egzersiz maksimal yükü 181.25±28.53watt, maxVO₂ 30.98±6.50ml/min/kg, ortalama RER değeri 1.15±0.08, MET değerleri 8.85±1.85, maksimal kalp hızı ortalaması %88.79±6.85 bulundu. Egzersiz testi sırasında kalp hızı, kan basıncı, periferik oksijen saturasyonu (SpO₂), dispne ve yorgunluk şiddeti istatistiksel olarak anlamlı derecede değişti (p<0.05).

Sigara tüketimine bağlı olarak genç sağlıklı bireylerde solunum fonksiyonlarının henüz minimal olumsuz etkilendiği gözlenmesine rağmen bu durumun bireylerin egzersize verdikleri hemodinamik stresi arttırdığı dikkat çekmektedir. Erken yaşta sigara kullanımının etkilenimini göstermek, sigara bırakma programlarının etkinliğini değerlendirmek amacıyla sigara içicilerinde solunum fonksiyonlarının yanı sıra egzersiz kapasitesi değerlendirmesinin de yapılmasını ve yorumlanmasını önermekteyiz.

Anahtar Sözcükler: Sigara, Kardiyopulmoner Egzersiz Testi, Solunum Fonksiyon Testi

SAĞLIKLI YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARININ ALZHEİMER HASTALIĞI ÜZERİNE ETKİSİ

Uz. Dr. Derya İpekçioğlu

Ortalama yaşam süresinin uzamasıyla birlikte, Alzheimer Hastalığı'nın görülme sıklığında da artış gözlenmektedir. Alzheimer Hastalığı en sık görülen demans tipi olup, kronik, progresif ve nörodejeneratif bir hastalıktır.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Hastalığın etyolojisi tam olarak açıklanamamıştır ve kesin tedavisi yoktur. Son yıllarda, hastalığa karşı koruyucu önlemler alınmasının önemi vurgulanmakta ve sağlıklı yaş alma konusunda araştırmalar yapılmaktadır.

Sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının Alzheimer Hastalığı üzerine etkisinin araştırılması amaçlanmıştır.

Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Geropsikiyatri Polikliniğine başvuran, DSM IV tanı kriterlerine göre Alzheimer hastalığı tanısı konulan hastalar ve bu hastalarla yaş ve cinsiyet açısından uyumlu sağlıklı kontroller çalışmaya dahil edilmiştir. Hastalar ve sağlıklı kontrollerin tümü, 65 yaş ve üzerindedir. Hastalara Mini Mental Test ve Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği, sağlıklı kontrollere Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği uygulanmıştır. Her iki grup istatistiksel yöntemler kullanılarak karşılaştırılmıştır.

Alzheimer Hastalarında, sağlıklı kontrollere göre, sağlıklı yaşam biçimi davranışları ölçeği toplam skoru (hastalarda 122.4±15.04, sağlıklı kontrollerde 136±23), ölçek alt skorlarından; fiziksel aktivite (hastalarda 12.9±3.1, sağlıklı kontrollerde 16.9±6.2), sağlık sorumluluğu (hastalarda 16.1±2.7, sağlıklı kontrollerde 20.8±5.2), beslenme (hastalarda 22.4±3.3, sağlıklı kontrollerde 24.1±4.6) ve stres yönetimi (hastalarda 18.6±2.8, sağlıklı kontrollerde 21.3±4.4) skorları, istatistiksel olarak anlamlı (p<0.05) düzeyde düşük olarak saptanmıştır.

Düzenli fiziksel aktivite, yüksek sağlık sorumluluğu, sağlıklı beslenme ve başarılı stres yönetimi gibi sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının benimsenmesi, Alzheimer Hastalığı gelişim riskini azaltabilir. Vaka sayısının azlığı ve sağlıklı yaşam biçimi ölçek skorlarının hasta yakınından alınan bilgiler ışığında puanlanması çalışmanın kısıtlılıklarındandır. Daha büyük popülasyon sayısına sahip kişilerin orta yaşlardan itibaren düzenli fiziksel, psikiyatrik ve bilişsel takiplerinin yapılacağı, çok merkezli, prospektif dizaynlı ileri çalışmalara ihtiyaç vardır. Kısıtlılıklarına rağmen araştırma sonuçları, ciddi toplumsal ve sosyoekonomik sorunları içeren Alzheimer Hastalığı için risk faktörlerinin belirlenip, koruyucu önlemlerin oluşturulmasında katkıda bulunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Demans, Alzheimer Hastalığı, Yaşam Biçimi, Sağlık

**ÇEŞİTLİ KLİNİKLERDE HİZMET VEREN
HEMŞİRELERDE KÜLTÜREL FARKLILIKLARIN
HEMŞİRELİK BAKIMINA YANSIMASI**

*Sibel ŞENTÜRK, **Gamze KOÇ, **Sümeyye AVDAN

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık
Yüksekokulu, sibelsenturk@mehmetakif.edu.tr*

*** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık
Yüksekokulu, Hemşirelik II.nci Sınıf Öğrencisi,
gamzekoccc15@gmail.com, sumeyyeavdan@gmail.com*

Kültürel olarak yeterli bakımı verme; artan kültürel çeşitlilik, kimliklerin açıklanmasındaki artış, eve yönelen bakım anlayışı ve sağlık bakımı almadaki eşitsizlikler gibi nedenlerle zorunlu olmuştur.

Bu çalışma, çeşitli kliniklerde hizmet veren hemşirelerde kültürel farklılıklar nedeniyle hemşirelik bakımında yaşanan güçlükleri ortaya çıkarmak amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Çalışmanın evrenini, Bucak Devlet Hastanesi ve Özel Lider Hastanesi'nde çalışan hemşireler (n:185) oluşturmuş ve çalışmanın yapıldığı gün hastanede bulunan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 160 (%86.4) hemşire ile tamamlanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından literatür desteği ile geliştirilen 40 soruluk anket formu uygulanmıştır. Çalışma için etik kurul, kurum izni ve hemşirelerden de yazılı ve sözlü katılım onayı alınmıştır. Verilerin analizi; SPSS 21 paket programı yardımıyla sayı, yüzde ve ki kare testi ile değerlendirilmiştir.

Araştırmaya katılan hemşirelerin %85.6'sı, %44.4'ü lisans mezunu, %51.9'u meslekte 1-10 yıl arasında çalışmakta, %32.5' i cerrahi birimlerde, %88.1'i servis hemşiresi olup, yaş ortalaması 32.04±7.85'di. Hemşirelerin sadece %28.7'si yabancı dil bildiğini, %78.1'i yabancı dil seviyesini yeterli bulmadığını, %25.0'ı transkültürel hemşireliğin anlamını bildiğini, %71.9'u yabancı uyruklu hastaya bakım verdiğini, %62.5'i bakım verirken zorlandığını, %61.3'ü dil problemi yaşadığını, %75.0'ı bakımın olumsuz etkilendiğini ve %38.1'i bakım vermekte kararsız olduğunu belirtti. Hemşirelerin yabancı uyruklu hastaya bakım verirken zorlanma ile mezun olunan okul, çalıştığı birim, kendini yeterli görme, bakımı olumsuz etkileme ve

hastaları anlamada yeterli görme değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulundu ($p < 0.05$).

Hemşirelerin büyük çoğunluğunun yabancı uyruklu hastaya bakım verirken zorlandığı ve hemşirelik bakımının olumsuz etkilendiği tespit edilmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda mezuniyet önce ve sonrasında hemşirelere kültürel yeterliliklerini ve yabancı dil bilgilerini arttıracak, ders, bilimsel etkinlik, hizmet içi eğitim gibi kursların hazırlanması ve uygulanması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Hemşirelik Bakımı, Kültürel Farklılık.

**CURCUMIN INHIBITS P53 AND
CYTOSKELETON PROTEINS EXPRESSION IN
GLIOBLASTOMA U373 CELLS IN A DOSE-
DEPENDENT MANNER**

Can Ali Ağca¹, Yeşim Yumak¹, Artem Tykhomyrov²,
Victor Nedzvetsky ^{1,3}

¹Department of Molecular Biology and Genetics, Faculty of Arts and Sciences, Bingöl University, Bingöl, Turkey

²Department of Enzyme Chemistry and Biochemistry, Palladin Institute of Biochemistry of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

³Department of Biophysics and Biochemistry, Dnipro National University, Dnipro, Ukraine
yumakyesim@gmail.com;

Glioblastoma (GB) is the most aggressive tumor in adult brain. Median time of survival after GB surgical is 13 months due to the high invasive potential within the CNS. The migration of cancer cells requires dynamic regulation of cytoskeleton rearrangement of all main types of filaments. Thus, cytoskeleton dysregulation can interfere GB metastatic activity. Curcumin (diferuloylmethane) is a multifaceted natural antioxidant with anticancer potency. Antitumor effect of curcumin is related to multiple targeted to inhibit cell proliferation and growth of several cancers. Unfortunately, there is no common curcumin dosage for effective anticancer treatment for tumors of glial origin as well the limits of high doses toxicity for normal cells. P53 is a universal regulator of cell surviving in various cell types. This antioncogen is mutated and overexpressed in human GB. The effect of

curcumin on cytoskeleton disregulation and main pathway regulators in GB remain unknown.

The aim of study was to elucidate the effect of various doses of curcumin on cytoskeleton changes and p53-dependent pathway regulation in GB U373 cell line.

The cells of GB U373 were treated with curcumin in a range of 1-40 μ M for 24 h. The expression of actin, vimentin, tubulin, GFAP, and p53 was measured by western blot. Cell viability was determined by MTT assay.

The most high dose of curcumin (40 μ M) determined as potent significantly ($P < 0.01$) to reduce GB cell viability, while lower doses appeared to be ineffective for it. Similarly, 5-40 μ M curcumin exposure caused down-regulation of all studied cytoskeletal protein types, however 1-2 μ M concentrations had no effects on GB cell cytoskeleton. A lack of tubulin was more intensive compared to both intermediate filaments vimentin and GFAP. Moreover, 40 μ M curcumin induced significant decrease of p53 expression ($P < 0.01$). Direct correlation between p53 and all cytoskeleton types may reflect common transcriptional mechanism of antiproliferative effect of curcumin. Direct correlation between p53 and all cytoskeleton type changes may reflect common transcriptional mechanism of antiproliferative effect of curcumin.

These findings support GB cytoskeleton as a potential curcumin target to inhibit both invasion and proliferation of gliomas. Data presented here may provide further explanations of molecular mechanism of tumor inhibition with natural polyphenols.

Key words: Curcumin, Intermediate filaments, Cytoskeleton, p53, Glioblastoma

HEMŞİRELERİN YABANCI HEMŞİRE İSTİHDAMINA İLİŞKİN TUTUMLARININ BELİRLENMESİ

Güven Soner*, Birsen Altay*

**Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi
Halk Sağlığı Hemşireliği ABD*

guven.soner@omu.edu.tr ; baltay@omu.edu.tr

Türkiye’de yabancı hemşire istihdamı 2011 yılında hemşirelik kanununda yapılan değişiklik ile gündeme

gelmiştir. 663 Sayılı “Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşların Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile birlikte Türkiye’deki sağlık kurumlarında yabancı hemşirelerin istihdam edilmelerine olanak sağlanmıştır.

Bu çalışmanın amacı Samsun’da bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin yabancı hemşire istihdamına ilişkin tutumlarını belirlemektir.

Çalışma Samsun’da bir üniversite hastanesinde çalışan 390 hemşire katılımcı ile 9.12.2016-15.12.2017 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmada 16 soruluk demografik bilgi sorgulayan anket formu ile Bacaksız, Harmancı Seren ve Yıldırım’ın (2015) geliştirdiği 25 maddeden oluşan ‘Yabancı Hemşire İstihdamına Yönelik Tutum Ölçeği’ kullanılmıştır. Ölçek 5’li Likert tipte olup, maddelerin cevapları “Kesinlikle katılmıyorum” 1 puan, “Katılmıyorum” 2 puan, “Ne katılıyorum ne katılmıyorum” 3 puan, “Katılıyorum” 4 puan ve “Kesinlikle katılıyorum” 5 puan şeklindedir. Katılımcılar ölçekten en fazla 125, en az 25 puan almaktadır. Katılımcıların ölçekten aldıkları ortalama toplam puanın yükselmesi, yabancı hemşire istihdamına yönelik tutumlarının olumlu olduğu anlamına gelmektedir.

Çalışma sonucunda katılımcıların yüzde 91,8’i kadın, yüzde 5,3’ü lise mezunu, yüzde 75,8’i lisans mezunu bulunmuştur. Katılımcıların yüzde 1,3’ü 1 yıldan az, yüzde 47,9’u 11 yıl ve üzerinde hemşirelik yapmaktadır. Katılımcıların 65,2’si servislerinde yabancı hemşire istemediklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların yüzde 13,9’u yabancı hemşire istihdamının hemşirelik bakımına olumlu etki oluşturacağını, yüzde 50,9’u olumsuz etki oluşturacağını düşünmektedir. Katılımcıların yüzde 82,1’i yabancı hemşirelerin hasta ve yakınları ile iletişim sorunu yaşayacağını, yüzde 71,3’ü yabancı hemşirelerin kültürel uyum sorunu yaşayacağını belirtmişlerdir. Katılımcıların ölçekten aldıkları toplam puan erkekler için $46 \pm 18,37$, kadınlar için $39,5 \pm 16,78$ olarak bulunmuştur.

Araştırma sonuçlarına göre bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin yabancı hemşire istihdamını desteklemedikleri belirlenmiştir. Bunun nedeni olarak hemşirelerin yabancı hemşire istihdamının hemşirelik bakımına olumsuz etki oluşturacağını, yabancı hemşirelerin kültürel farklılık sorunları ve hasta ile

Abstract Book (Oral Presentation)

yakınları ile iletişim sorunları yaşayacaklarını belirtmişlerdir. Farklı bölgelerde katılımcı sayısının artırıldığı benzer çalışmalar hemşirelerin yabancı hemşire istihdamına yönelik tutumları sorgulanabilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, İstihdam, Tutum, Yabancı hemşire

PRECISION MEDICINE AND PERSONALIZED MEDICINE

Halil Özbaş¹

¹*Department of Medical Genetics, Faculty of Medicine,
Suleyman Demirel University, Isparta, Turkey
(drozbas@yahoo.com, halilozbas@sdu.sdu.tr,*

The molecular bases of diseases and responses to drugs have begun to be better understood as a result of completion of the Human Genome Project has led to extensive advances in the genetics and molecular biology. The Personalized treatment became stronger than the treatment of disease, later on Precision Medicine came up. The clinical application of precision medicine includes considerations of the safety, effectiveness, and economy of treatment as well as issues of medical ethics, such as the protection of patients' privacy and informed consent.

Precision medicine is "an emerging approach for disease treatment and prevention that takes into account individual variability in genes, environment, and lifestyle for each person." Pharmacogenomics is a part of precision medicine that is the study of how genes affect a person's response to particular drugs. There has been a significant increase in the number of medical diagnosis and treatment products in the field of precision medicine application in recent years. In this context, genetic analysis is an important guide for the drug and medicine dosage to be used. Nowadays Many drugs, especially cancer drugs, are used according to the results of genetic analysis

In 2015 USA former President Obama announced that he's launching the Precision Medicine Initiative "a bold new research effort to revolutionize how we improve health and treat disease". By 2017, the United Kingdom 100,000 Genomes Project is expected to sequence 100,000 genomes. Similarly, the Precision Medicine

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Initiative of the United States plans to increase population-based genome sequencing and link it with clinical data.

To investigate genetic and environmental determinants of health and disease and to integrate more into electronic health records it is important to establish a national cohort covering a certain proportion of the population at long term

Key Words: Precision Medicine, Personalized Medicine, Pharmacogenomics

BETA THALASSEMIA

Halil Özbaş¹, Serpil Özbaş²

¹*Department of Medical Genetics, Faculty of Medicine,
Suleyman Demirel University, Isparta, Turkey
(drozbas@yahoo.com, halilozbas@sdu.sdu.tr, Tel: +90-5333473979)*

²*Department of Midwifery, Faculty of Health Science,
Suleyman Demirel University, Isparta, Turkey
(serpilozbas@sdu.edu.tr)*

Hereditary blood diseases, especially thalassemia and sickle cell anemia, are important public health problems. In communities around the Mediterranean and Turkey, beta-thalassemia is more common. In Turkey beta thalassemia carrier frequency is 2.1%, there are approximately 1.3 million carriers and about 4,500 patients. Although thalassemia treatment is expensive and difficult, genetic disorder with impaired hemoglobin production can be prevented before child births.

Disease is common in the Mediterranean, Aegean and Marmara regions in Turkey. People informed to increase the awareness about the disease within the 8 May World Thalassemia Day since 1993. In Turkey "Hemoglobinopathy Control Program" was initiated in 33 high-risk cities with main purpose of prevent the birth of thalassemia patients via genetic counseling using prenatal diagnosis and treatment methods.

Mutations in the HBB gene cause beta thalassemia it is located on the chromosome 11 and consists of 3 exons and 2 introns. Thalassemia is inherited in an autosomal recessive pattern. Disease may also examined by separating 3 main groups; thalassemia major, thalassemia intermedia and thalassemia minor.

Abstract Book (Oral Presentation)

In thalassemia Major, children develop life-threatening anemia that they need frequent blood transfusions and may develop jaundice. Affected individuals may have anorexia, anxiety, hepatosplenomegaly, frequent fever, changes in the skeletal system, starting from the face and skull and reveal a typical facial appearance. The only known permanent treatment of the disease is bone marrow transplantation. Thalassemia intermedia is a mild form of the disease, which is not completely healthy and has less blood transfusion requirements. Thalassemia Minor individuals are completely healthy with mild anemia.

Since, it is an inheritable disease so cannot be prevented completely however, it can be lessened through genetic counseling and the prenatal tests which helps in the early detection and getting proper treatment or prevent the gene to get inherited to their child.

Key Words: Thalassemia, Anemia, Hemoglobinopathy

PREPARATION OF THREE NEW SCHIFF BASE MOLECULES AND THEIR BIOLOGICAL APPLICATIONS

Bahar Yilmaz¹, Mevlut Bayrakci¹

¹*Department of Bioengineering, Engineering Faculty of
Science, Karamanoglu Mehmetbey University, Karaman,
Turkey*

bahar.kmu@gmail.com

In this study, three new simple Schiff-base receptors, which exhibit an off-on type fluorescence signal with high sensitivity in the presence of Al³⁺ ions, are prepared and their cell imaging studies are performed toward MCF-7 cell line by fluorescence microscope (1). Furthermore, antibacterial activities of prepared Schiff base molecules are investigated for gram-positive (*Bacillus subtilis*) and gram-negative (*Escherichia coli*) bacteria by disc diffusion method with measuring inhibition zone. From the obtained biological experiments, it is concluded that Schiff base type receptors can be used as a sensor for the detection of certain cell and/or an antibacterial molecule for the some selected bacterial species.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Keywords: Schiff base, Fluorescence, Antibacterial Activity, Cell Imaging

INCLUSION COMPLEXATION STUDIES OF WATER-SOLUBLE SOLUBLE CALIXARENE DERIVATIVES AND TOXIC ETHIDIUM BROMIDE

Bahar Yilmaz¹, Mevlut Bayrakci¹

¹*Department of Bioengineering, Engineering Faculty of
Science, Karamanoglu Mehmetbey University, Karaman,
Turkey*

bahar.kmu@gmail.com

Water-soluble calixarene derivatives were synthesized and their interactions with toxic ethidium bromide were studied by NMR, FT-IR, and fluorescence spectroscopic methods. The obtained data showed that the binding mode between calixarene derivative and ethidium bromide was 1:1. In addition to, both the quenching mechanism and the type of intermolecular forces in complex structures were clarified by using thermodynamic parameters and fluorescence titration experiments. As a result, this study revealed that water-soluble calixarene molecules could be used as a chemical vehicle to overcome the toxic effects of ethidium bromide in many biological studies by host-guest complexation phenomenon due to the basket structure of calixarene skeleton (1).

Keywords: Calixarene, Ethidium Bromide, Host-Guest, Inclusion, Fluorescence

**HEMŞİRELİK VE EBELİK SON SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN İŞ BULMA ENDİŞELERİNİN
UMUTSUZLUK DÜZEYLERİNE ETKİSİNİN
ÖLÇÜLMESİ**

NİHAL ALOĞLU¹, KEVSER NACAR¹, RÜMEYSA PAK¹

*¹Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık
Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü. Kahramanmaraş/
Türkiye*

*¹Kahramanmaraş Sütçü İmam
Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü.
Kahramanmaraş/ Türkiye*

*¹Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık
Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü. Kahramanmaraş/
Türkiye*

Dünyada milyonlarca insanın işsiz olduğu bilinmekte, nedeni ülkeden ülkeye, kişisel özelliklere ve ölçütlere göre değişebilmektedir. Gerek gelişmiş ülkelerde gerekse gelişmekte olan ülkelerde temel sorunların başında işsizlik gelmektedir. Bu sorun ülkelerin sosyo-ekonomik gelişmişliklerine göre farklılık gösterse de ülkemizde ve tüm dünyada en önemli ve birinci problem olmaya devam etmektedir.

Araştırma Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik ve Ebelik son sınıf öğrencilerinin iş bulma endişelerinin umutsuzluk düzeylerine etkisini ölçmek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik (N=80) ve Ebelik (N=53) bölümünde okuyan 133 son sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmaya katılmayı kabul eden ve araştırmanın yürütüldüğü (1 Mart-1 Haziran 2018) tarihlerde okula devam eden 104 öğrenci araştırmanın örneklemi oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak 14 soruluk Sosyodemografik özellikler, Beck Umutsuzluk Ölçeği ve Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği kullanıldı. Araştırma etik kurallar çerçevesinde, kurumlardan yazılı, öğrencilerden amacı açıklanıp sözel izinleri alınarak yürütüldü. Elde edilen veriler SPSS 16.0 bilgisayar paket programında değerlendirilmiştir.

Öğrencilerin %76.9'u kadın, %23.1'i erkek, %90.4'ü 21-23 yaş aralığında olup % 79.8 hemşirelik, %20.2'si ebelik bölümü öğrencisidir. Katılımcıların % 58.7'si mesleklerini kendileri seçtiğini söylemekle birlikte %38.5'i seçimlerinde ailesinin etkili olduklarını

söylemiştir ve %79.2'si gelecek nesillere kendi bölümlerini seçmelerini önermektedir. Katılımcıların %86.5'i iş bulma yöntemi olarak KPSS'yi kullanacaklarını belirtmektedirler. Bu öğrencilerin; %51.9'unun iş bulma endişesinin olduğu, %48.1'inin iş bulma endişesinin olmadığı saptandı. Öğrencilerin iş bulabileceklerini düşündükleri süre incelendiğinde; %36.5'inin 6 aydan kısa sürede, %59.6'sı 6-24 ayda %3.9'u 24 aydan fazla sürede iş bulabileceklerini düşündüklerini belirtmişlerdir. Geleceğe umutla bakanlarla endişen düzeyi karşılaştırıldığında; geleceğe umutla bakanların %44.8'i iş bulmada endişe duydukları belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda öğrencilerin çoğunluğunun iş bulma endişesi yaşadığı ve iş bulma endişesi yaşayan öğrencilerin daha umutsuz olduğu olduğu saptanmaktadır. Son sınıf öğrencilerdeki umutsuzluk ve endişenin giderilmesi için istihdamın sağlanmasına göre mezun verilmesi ve iş bulma imkanlarının artırılması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler:

Meslek, Umutsuzluk, Öğrenci, Endişe

NANOTECHNOLOGY IN DENTISTRY

Güzin Tülü, Bülent Ureyen Kaya**

** Suleyman Demirel University, Faculty of Dentistry,
Department of Endodontics, Isparta, Turkey,
tuluguzin@hotmail.com*

*** Suleyman Demirel University, Faculty of Dentistry,
Department of Endodontics, Isparta, Turkey,
bureyen@hotmail.com*

Nanotechnology is regarded as a revolution in science because it allows materials to be arranged according to needs at the atomic and molecular levels. The science world is excited to be able to synthesize artificial materials that can respond to new demands of technology and which have extraordinary properties in nanometer dimensions. Nanotechnology developments in dentistry stand out in the strengthening of existing properties of materials or in the introduction of new features. In dentistry; in the diagnosis, in the field of restorative dental treatment, in development of more durable and better polishable fillers, in hypersensitivity treatment and increasing bond strength at the dental fill interface; in the field of endodontics for the transport of

Abstract Book (Oral Presentation)

drugs, in the form of nanoparticles for enhancing antibacterial activity, in order to obtain nanostructure scaffolds in regenerative studies; in the field of surgery, in surgical implants with nanografts and nanomaterials, nanotechnological developments are being exploited. In this review, nanotechnological developments in the field of dentistry have been evaluated in the light of recent studies. While some of the methods and materials developed with the use of this exciting technology can pass through routine clinical use, some are still in the design phase. Today, a lot of research is needed to synthesize new materials and investigate their biocompatibility.

Key words: Nanotechnology, nanodentistry, nanomaterials

NANOTECHNOLOGICAL DEVELOPMENTS IN ENDODONTICS

Güzin Tülü*, Bulem Ureyen Kaya B*

* Suleyman Demirel University, Faculty of Dentistry,
Department of Endodontics, Isparta, Turkey,
tuluguzin@hotmail.com

** Suleyman Demirel University, Faculty of Dentistry,
Department of Endodontics, Isparta, Turkey,
bureyen@hotmail.com

Nanotechnology is a popular science today because it offers solutions that make life easier by gaining extraordinary abilities of nano-sized materials. New materials and methods are being developed with the use of nanotechnology in many fields of dentistry. Nanostructured materials are being developed as a solution to a number of problems encountered in endodontics due to their large surface area, increased chemical reactivity and ability to interact with human tissues and bacteria. In this review, nanotechnological developments in endodontics are categorized and studies of tissue engineering, drug release and antibacterial activity are mentioned and the contribution of nanotechnological developments to today's endodontics is summarized. We made an assessment regarding the latest researches which cover issues such as creating nanostructured scaffolds for increasing dental pulp stem cell's adhesion and proliferation, creating new drug

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

delivery systems with antibiotic containing scaffolds for regenerative endodontics, using nanoparticles for antibacterial purposes in the root canal.

Key words: Endodontics, nanotechnology, nanoparticles, antibacterial, tissue engineering

THE EVALUATION OF ENDODONTIC TREATMENT SUCCESS

Gülşen Kiraz*, Bulem Ureyen Kaya*

* Suleyman Demirel University, Faculty of Dentistry,
Department of Endodontics, Isparta, Turkey,....

** Suleyman Demirel University, Faculty of Dentistry,
Department of Endodontics, Isparta, Turkey,
bureyen@hotmail.com

Root canal treatment is a procedure by using chemical and mechanical methods in the root canal system to eliminate pulpal and periradicular diseases and to promote healing and repair of periapical tissues. The main purpose of root canal treatment is to shape, disinfect and seal the root canals in order to protect the periapical tissues. Although high success rate of root canal treatment is usually achieved, failure of endodontic treatments is also reported. Clinical examination for the assessment of clinical symptoms and findings, radiographic evaluation for assessment of periapical tissues and histological evaluations for examining biopsy specimens are methods that used for evaluation of the outcome of endodontic treatment. The evaluation criteria of success after endodontic treatment have been extensively reviewed in the literature. In studies evaluating the success of root canal treatment, the follow-up periods ranged from 6 months to 27 years. Many studies have examined the success rates of endodontically treated teeth using different criteria. In these studies, success rates have been reported ranging from 74% to 98% and 67 to 94% for initial root canal treatments and retreatments, respectively. The purpose of this review is to evaluate the success rates of root canal treatments and retreatments, the number of treated teeth and the follow-up period of these studies.

Key words: Endodontic treatment, success, failure, clinical examination, radiographic examination.

**HEMŞİRELİKTE PROFESYONELLİK VE ETİK
DUYARLILIK İLİŞKİSİ**

Aybike Köse¹, Zehra Göçmen Baykara²

*1Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü,
Hemşirelik, Ankara, Türkiye, aybike_kose@hotmail.com*

*2Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik
Esasları Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye,
gocmenzehra@yahoo.com*

Meslek, uzun bir eğitimsel hazırlık süreci olan, alanına ilişkin bilgi, beceri ve tutum geliştiren, insanın hayatını kazanmak için yaptığı ve ahlak kuralları ile uyumlu bir uğraş alanıdır. Bir uğraşın meslek olması için; mesleğe özgü bilgi yükünün, bilimsel araştırmalarının, teorisinin, mesleki örgütünün, özerkliğinin, topluma hizmet sunma konusunda vazgeçilmezliğinin ve etik kodlarının olması gerekmektedir. Hemşirelik, meslekleşme sürecini tamamlamak üzere olan bir disiplindir.

Meslekleşmenin önemli kriterlerinden birisi etik kodlarının olması ve meslek üyelerinin bu kodlara uygun eylemde bulunmasıdır. Hemşirelik mesleğinin amacı birey, aile ve toplumun sağlığını korumak, yaşanan sağlık sorunlarına çözüm bulmak ve nitelikli bir yaşam oluşturmaktır. Hemşireler mesleki uygulamalarının her boyutunda insan-insana bir ilişki içinde oldukları için bu ilişki aynı zamanda etik bir ilişkidir. Hemşire, insanı en değerli varlık olarak görüp, onun yaşamına, onuruna, bireysellik ve bütünlüğüne, değer ve rollerine saygı duyarak hizmet vermek durumundadır. Hemşire uygulamalarını birey üzerinde yine o bireyin iyiliği için yapmaktadır. Hizmet sunduğu bireyler, ona güvenmek zorundadır. Bu nedenle hemşire her uygulamasının etik açıdan sorgulamalı ve her seferinde “etiğe uygun olsun” diye değil “etik olsun” diye eylemde bulunmalıdır. Bu bağlamda profesyonel bir hemşirenin etik duyarlılığına sahip olması oldukça önemlidir.

Etik duyarlılığına sahip hemşireler hizmet sunduğu bireylerin ihtiyaçlarını belirlemek için sözlü ya da sözsüz ipuçlarını ve davranışlarını gözlemler, fiziksel ve duygusal gereksinimlerine duyarlı, bireylerin haklarının savunucusu olur. Bu bağlamda etik duyarlılığın yüksek olması hemşirelerin profesyonellik davranışlarına katkıda bulunup, verilecek hemşirelik bakımının kalitesini de artıracaktır.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik, profesyonellik, etik, etik duyarlılık.

**STRESSFUL SITUATIONS IN NURSING
STUDENTS AND COPING METHODS**

Seyda Gül Akbulut¹, Cemile ÇELEBİ², Tuncay ŞEN¹,
Merve AKDEMİR¹, Sevede Nur EKİNCİ¹

*¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Hemşirelik Bölümü,
seydagulakbulut@gmail.com*

*²Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği A. D.*

Stress is defined as a situation where the physical and mental boundaries of the organism are threatened, coerced and threatened by the physical and mental balance of the individual. While the events that can affect the lives of individuals on a wide scale can be a cause of stress, important life changes, Daily life events that individuals may encounter at all times can also be a course of stress.

Nursing education is a curriculum which enables students to use their knowledge, attitudes and skills of nurses, which aims to gain them to nursing profession, which has a theoretical and clinical background. Nursing students are faced with stress factors that affect their performance and quality of life from the first moments of their education. In the studies, students experienced financial difficulties, family problems, sexual problems depression, problems with peers, academic burden, lack of knowledge and skills related to academic status and clinical status, uncertainty about their future can cause the students to experience stress.

In recent years, it has been stated that the interest in the studies on this subject has increased due to the fact that there are more cases of experiencing stress and experiencing stress than the students who have been educated in other departments during the education process of nursing students. In the study of Deary (2003), it was reported that the stress levels of the student nurses were higher in coping with stress than the emotional-oriented coping and avoidance behaviors. Sossah et al. (2015) it is stated in the study that nursing students have the most fear of performing in a clinical setting, but they are able to act on emotional, spiritual support systems and cope with stress by participating in social and physical activities organized at school.

In the studies, it is reported that the stress experienced by the student nurses affects the academic progress and adaptation of the students. In the studies, it is reported that the stress experienced by the student nurses affects the academic progress and adaptation of the students.

Key words: Nursing, student, stress, coping

GESTASYONEL YAŞIN BEYİN FELÇLİ ÇOCUKLAR ÜZERİNDEKİ KLİNİK ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Öznur FİDAN,¹ Arzu GENÇ²

¹ Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Eskişehir

² Dokuz Eylül Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu, İzmir

E-mail: fztznur@hotmail.com

Beyin felci (BF), yaşamın erken döneminde başlayan, progresif olmayan ve hareketin veya postürün anormal kontrolünü gösteren bir grup merkezi sinir sistemi bozukluğuna işaret eder. Serebral palsinin prevalansı 1000 canlı doğumda yaklaşık 1.0 ila 2.3 arasında olup çocukluk çağıının en yaygın fiziksel yetersizliğidir.

Gestasyonel yaş ile BF arasında güçlü bir ilişki vardır. Gestasyonel yaş, geç (34⁺⁰ – 36⁺⁶ hafta), orta (32⁺⁰ - 33⁺⁶ hafta), erken preterm ($\leq$ 32⁺⁰ hafta) ve term ($\geq$ 37 hafta) olarak sınıflandırılmaktadır. BF riskinin artan gestasyonel yaş ile birlikte azaldığı bilinmektedir.

Çalışmanın amacı, 1,5-25 yaş aralığındaki BF'li çocuklarda doğum haftasının, fonksiyonel ve klinik durumları üzerine olan etkilerini incelemektir.

Çalışmaya, yaş ortalaması 9.91 $\pm$ 5.21 olan 79 beyin felçli çocuk dahil edildi. Çocukların doğum haftaları, doğum ağırlığı, doğum tipi ve klinik tipleri kaydedildi. Çocuklar doğum haftalarına göre, 28-37 hafta arası preterm (n: 39), $\geq$ 37 hafta term (n: 40) dönem olarak 2 gruba ayrıldı. Çocukların yetersizlik şiddeti Kaba Motor Fonksiyon Sınıflama Sistemi (KMFSS) ile değerlendirildi.

Veriler Windows SPSS 21.00 istatistiksel analiz programıyla analiz edildi. Anlamlılık düzeyi P<0.05 olarak alındı. Gruplar arası fark Mann-Whitney U Testi ile analiz edildi. Korelasyon analizi için Spearman korelasyon analizi yöntemi kullanıldı.

Gruplar karşılaştırıldığında BF'li çocukların doğum haftaları ile; KMFSS (Z= -1.687, p>0.05) seviyeleri ve BF klinik tipi (Z= -0.285, p>0.05) arasında fark saptanmadı.

KMFSS ile doğum ağırlığı arasında ise anlamlı bir ilişki görüldü (Z= 0.267, p<0.05).

Quadriplejik ve diplejik çocukların büyük çoğunluğunu preterm dönemde doğan çocuklar oluşturmaları, hemiplejik ve ataksik klinik tiplerin oranları term dönemde doğan çocuklarda daha fazladır.

Beyin felcinin, baskın olarak prenatal bir etiyolojiye sahip olduğu bilinmektedir. Gestasyonel yaş, BF'li çocukların klinik durumları üzerinde tek başına belirleyici bir unsur olmamakla birlikte; gestasyonel yaşla beyin felci görülme sıklığı arasındaki ilişkinin incelenmesi BF'yi daha iyi anlama ve önleme amaçlı araştırma çalışmalarına yardımcı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Beyin felci, Doğum ağırlığı, Doğum yaşı

DİABETES MELLİTUS ÜZERİNE HEMŞİRELİK LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ:

Gizem ÖZCAN*, Ayşe ÖZKARAMAN**

*Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Enstitüsü, Hemşirelik Ana Bilim Dalı, Eskişehir

** Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı,
Eskişehir

Diabetes Mellitus insülin eksikliği ya da etkisindeki defektler nedeniyle ortaya çıkan bir metabolizma hastalığıdır. Sürekli izlem ve bakım gerektiren bu hastalıkta primer bakım verenler hemşirelerin kanıt temelli çalışma sonuçlarını bakıma yansıtmaları beklenir. Bu çalışma Türkiye'de diabetes mellitus hakkında yapılmış hemşirelik lisansüstü tez çalışmalarının sistematik bir yaklaşımla incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırma 01.04.2018-12.04.2018 tarihleri arasında Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanında “diabetes mellitus”, “diyabetes mellitus”, “diabet”, “diyabet”, “hemşire”, “bakım”, “insülin” anahtar kelimeleri girilerek 12 Nisan 2018 tarihine kadar yapılan tezler oluşturmuştur. Yapılan içerik analizinde

tezin konusu, çalışmanın türü, kullanılan ölçüm araçları, yapılan hemşirelik müdahaleleri incelenmiştir.

Yapılan araştırmada diabetes mellitus hakkında yapılan toplam 4383 tez incelenmiş, bunların 222 tanesinin hemşirelikte lisansüstü tezlerden oluştuğu saptanmıştır. Diabetes mellitusta yapılan hemşirelik lisansüstü tezlerinin %73,87'sinin (n=164) yüksek lisans tezi, %26,12'sinin doktora tezi (n=58) olduğu ve çoğunluğunun tanımlayıcı nitelikte çalışmaların olduğu belirlenmiştir. Bulunan doktora tezlerinin %63,79'u erişime açıktır. Yüksek lisans tezlerinin ise %74,39'u erişime açıktır. Erişim izni olan tezlerde emosyonel sorunlar, hasta eğitimi ve danışmanlık, gebelik, diyabetik ayak, ilaç uyumu ve ölçek geliştirme konularında tanımlayıcı ve girişimsel müdahalelerde bulunulmuştur. Kronik bir hastalık olan ve yönetilemediğinde birçok komplikasyona neden olabilen diabetes mellitus alanında hemşirelerin araştırmacı rollerini kullandıkları saptanmıştır. Ancak bu alanda yapılan hemşirelik çalışmalarının çoğunlukla tanımlayıcı nitelikte olduğu, bu nedenle kanıt temelli çalışmaların artırılması önerilir.

PARENTERAL BESLENME DESTEĞİNDE KANITA DAYALI HEMŞİRELİK: GÜNCEL BAKIŞ

Ezgi TEMEL*, Nurdan GEZER*

**Adnan Menderes Üniversitesi Cerrahi Hastalıkları
Hemşireliği Anabilim Dalı*

Parenteral beslenme desteğinde kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarının incelenmesidir.

Derleme çalışmasıdır.

Oral alıma başlaması 3 gün içinde beklenmeyen tüm hastalarda enteral beslenme tolere edilemiyorsa veya kontrendike ise 24-48 saat içinde parenteral beslenme başlanmalıdır (Kanıt Düzeyi: C). Kısa süreli (<14 gün) parenteral beslenme planlanan hastalarda, santral venöz girişin mümkün olmadığı hastalarda, kateter sepsisi ya da bakteriyeminin geciktirilmesi periferik parenteral beslenmenin endikasyonlarıdır. Parenteral beslemenin yapılacağı ven seçimi verilecek sıvının osmolaritesi, pH'sı, infüzyon hızına göre yapılmalıdır. Periferik kanül yardımıyla besleme, kısa süreli (<14 gün) yapılacaksa ve beslenme solüsyonu <850 mOsm/L'yi aşmayacaksa

önerilmektedir (Kanıt Düzeyi:C). Evde parenteral beslenmeye devam edilecek hastalarda periferik parenteral besleme, kateterin yerinden çıkması ve komplikasyonlara neden olabileceği gerekçesiyle riskli olduğu bildirilmektedir (Kanıt Düzeyi: C). Periferik veni bulunamayan, yüksek enerji/protein/elektrolit ihtiyacı olan ve uzun süreli beslenme desteği alacak hastalarda santral ven aracılığıyla parenteral besleme yapılmalıdır. Enfeksiyon, tıkanma, yerinden çıkma ve venöz tromboz olaylarının yüksek olması nedeniyle evde parenteral beslemede tünelsiz santral kateter kullanımı önerilmemektedir (Kanıt Düzeyi: B). Femoral venin parenteral beslenme için kullanımı kontaminasyon ve venöz tromboz riski nedeniyle önerilmemektedir (Kanıt Düzeyi: B). Parenteral beslenme karışımı aynı torbada karıştırılmalı ve uygulanmalıdır (Kanıt Düzeyi: B). Kritik hastalığı olan hastaların alması gereken asgari karbonhidrat miktarı 2 g/kg'dır (Kanıt Düzeyi: B). Hiperglisemi tablosu kritik hastalarda mortaliteyi artırması ve enfeksiyonlara yatkınlığı artırdığından önlenmelidir (Kanıt Düzeyi: B). Sıkı sınırlar arasında kan glukoz düzeyi tutulmaya çalışılırsa hipoglisemi gelişme riski yüksektir (Kanıt Düzeyi: A). Uzun süreli yoğun bakımda kalan hastalara esansiyel yağ asitleri takviye edilmelidir (Kanıt Düzeyi: B). Zeytinyağı bazlı parenteral beslenme kritik hastalarda iyi tolere edilmektedir (Kanıt Düzeyi: B). Tüm parenteral beslenme solüsyonlarının günlük multivitamin ve eser element içermelidir (Kanıt Düzeyi: C). Balık yağıyla zenginleştirilmiş lipid emülsiyonları, kritik hastalardaki kalış süresini azaltmaktadır (Kanıt Düzeyi: B).

Hemşireler, hastaya en iyi bakımı sağlaması için bilimsel verilere dayanan kanıta dayalı uygulamaları takip etmeli, araştırmalı ve geliştirmelidir.

Anahtar kelimeler: parenteral beslenme, hemşire, kanıta dayalı uygulama

HEMŞİRE ve EBELERİN ÇALIŞMA ORTAMLARI İLE İŞ DOYUMLARI ve ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Birsen ÇETİNKAYA*, Ayşegül OKSAY ŞAHİN**

* Safranbolu Devlet Hastanesi

** Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü

* birsencetinkaya@windowslive.com

Hastanelerde çalışma ortamının sağlık ekibi ve hasta yararına tedavi edici ortam özelliği taşıması gerekmektedir. İş doyumunu yüksek çalışanların ise tedavi edici ortam yaratmada etkin rol alabileceği bildirilmektedir.

Hastanelerde çalışan hemşire ve ebelerin çalışma ortamları, iş doyumları ve arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Bir ilde bulunan dört hastanede çalışan hemşire ve ebeler evreni oluşturdu (N=521). Örneklem seçimine gidilmedi gönüllülük ilkesi gözetilerek evrenin tamamı çalışma kapsamına alındı (n=314; katılım oranı %60). Çalışma için etik kurul izni, kurum izinleri ve katılımcıların bilgilendirilmiş onamları alındı. Araştırmada “Bilgi Formu”, “Hemşirelik Çalışma Ortamını Değerlendirme Ölçeği”, “Minnesota Doyum Ölçeği Kısa Formu” kullanıldı. Verilerin analizinde tanımlayıcı analizler, Cronbach Alfa katsayısı, ilişkisiz örneklemelerde t testi, tek yönlü ANOVA, Kruskal Wallis-H, Mann Whitney-U, Pearson korelasyon katsayısı ve çoklu doğrusal regresyon analizi testleri kullanıldı.

Hemşirelerin %47,8’inin 35-44 yaş grubunda, %58,4’ünün lisans mezunu, %67,8’inin eğitim-araştırma hastanesinde çalıştığı, %30,6’sının 20 yıl ve üstü çalıştığı; ebelerin ise %74,6’sının 35-44 yaş grubunda, %55,9’unun lisans mezunu olduğu, %76,3’ünün eğitim-araştırma hastanesinde, %45,8’inin 11-19 yıldır çalıştığı saptandı. Çalışma grubunun hemşirelik çalışma ortamını değerlendirme ölçeğinden elde edilen toplam puanlarının ortalaması $3,08 \pm 0,69$ olarak bulundu (hemşireler $2,35 \pm 0,48$; ebeler $2,40 \pm 0,43$). Minnesota doyum ölçeği toplam puan ortalaması $3,08 \pm 0,69$ olarak belirlendi (içsel doyum $3,27 \pm 0,68$; dışsal doyum $2,80 \pm 0,84$). Her iki ölçekten hemşireler ve ebelerin aldığı puan ortalamaları

arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmazken ($p > 0,05$) çalışılan hastaneler arasında anlamlı fark saptandı ($p < 0,05$). Katılımcıların hemşirelik çalışma ortamını değerlendirme ölçeği puanları ile Minnesota doyum ölçeği puanları arasında pozitif yönde ve anlamlı düzeyde bir ilişki vardır ($p < 0,01$). Çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda hemşirelik çalışma ortamını değerlendirme ölçeğinin beş alt boyutunun birlikte Minnesota doyum ölçeği toplam puanlarındaki değişimin %44’ünü açıkladığı bulundu.

Çalışma sonucunda hemşire ve ebelerin iş ortamına yönelik tutumları ve iş doyumları orta düzeyde olumlu ve iki değişken arasında pozitif yönde ve anlamlı düzeyde bir ilişki bulundu.

Anahtar Sözcükler: Çalışma Ortamı, İş Doyumu, Hemşirelik, Ebelik

ANNE DOSTU HASTANE UYGULAMASI İLE DOĞAL DOĞUMLAR ARTAR MI?

Okan VARDAR*, Pınar SERÇEKUŞ AK*,
Sevgi ÖZKAN*

*Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği
Anabilim Dalı, Denizli

okan192192@outlook.com, pınarsercekus@gmail.com,
sozkan@pau.edu.tr

Doğal doğum, mümkün olduğu kadar az ya da hiç müdahale edilmeden gerçekleştirilen doğumdur. Temelinde; doğumun kendiliğinden başlamasına izin verme, doğumda hareket serbestliği, kadının yanında destek sağlayan birinin olması, gerekmedikçe müdahale edilmemesi, doğumda sırt üstü olmayan pozisyonların kullanılması ve doğum sonu anne ve bebeğin bir arada tutulması vardır. Ancak gerekmedikçe yapılan oksitosin infüzyonu, prostoglandin uygulaması, amniyotomi, epizyotomi, forseps, vakum gibi müdahaleler doğumu doğal bir süreç olmaktan uzaklaştırmaktadır. 1996 yılında “Annelik Hizmetlerini Geliştirme Koalisyonu”, “anne dostu hastane kavramını” gündeme getirmiştir. Bu kuruluşun misyonu; sezaryen sayılarını azaltmak, normal doğuma teşvik etmek, kanıt temelli uygulamaları artırmak, kadının kendi doğumuna katılımını cesaretlendirmek gibi pek çok ilkeden oluşmaktadır. Ülkemizde anne dostu hastane yaklaşımının temelleri ise

Sağlık Bakanlığı tarafından 2011 yılında atılmıştır. Bu yaklaşımının öncelikli amacı, anne sağlığı hizmetlerinin niteliğini artırarak güvenli ve kaliteli bir doğum hizmeti sağlamaktır. Bu noktadan hareketle, mahremiyetin ön planda olduğu tek kişilik “Doğum Ünitelerinin” oluşturulmasına önem verilmiştir. Anne dostu hastanelerin diğer hedefleri, normal doğumu özendirmek, sezaryen oranlarını düşürmek ve doğumda müdahale oranlarını azaltmaktır. Gebeler, seçtikleri bir refakatçi ile kendilerini ev ortamında olduğu gibi rahat hissedebilmeli, hareket özgürlüğüne sahip olabilmelidir. Ülkemizde anne dostu hastane kapsamında Manisa, pilot il olarak seçilmiş ve “anne dostu hastane unvanını” ilk kez 2015 yılında Manisa’daki üç devlet hastanesi almaya hak kazanmıştır. 2015 yılından bugüne anne dostu hastane sayısı 30’a yükselmiş olup, anne dostu hastane kriterlerini karşılama yolunda çaba gösteren hastane sayısında da artış olmuştur. Ülkemizdeki anne dostu hastanelerin artmasıyla, doğuma gereksiz müdahalelerin azalması, doğumun daha istendik ortam ve koşullarda, daha keyifli halde yaşanması, dolayısıyla da “doğal doğumların” artması muhtemeldir.

Anahtar Kelimeler: Doğal doğum, Anne dostu hastane

GERİATRİK HASTALARDA ÇOĞUL DİRENÇLİ BAKTERİ KOLONİZASYONU VE RİSK FAKTÖRLERİ

Esra Nurlu Temel

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi

Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji AD

dresratemel@gmail.com

Çoğul dirençli bakteri enfeksiyonları, tüm dünyada yaygın olarak görülmeye başlamıştır. Bir veya daha fazla antimikrobiyal ilaç sınıfına dirençli olan bu mikroorganizmalar, sıkça kullanılan birçok antibiyotiğe karşı duyarsızdır. Yaşlı bireylerin, kronik hastalık ve hastaneye yatış oranları fazla olduğu için çoğul dirençli bakteriler ile kolonize ve sonrasında enfekte olma riskleri genel popülasyon ile karşılaştırıldığında yüksektir.

Yaşlanmaya bağlı olarak meydana gelen fizyolojik değişiklikler enfeksiyon hastalıklarının klasik belirti ve bulgularını değiştirmektedir. Dolayısıyla çoğul dirençli

mikroorganizmalara bağlı gelişen enfeksiyonların tanısı geriatrik hastalarda geç konulmaktadır. Tedavide etkili antibiyotiklerin olmaması mevcut antibiyotiklerin kombine edilerek veya tedavi dozlarının yükseltilerek kullanılmasına yol açmıştır. Bu durum; geriatrik hastalarda çoklu ilaç kullanımına, ilaç etkileşimlerinin artmasına ve başta karaciğer olmak üzere ilaçların metabolize edildiği organlarda işlev bozukluğuna sebep olabilmektedir. Yapılan çalışmalarda çoğul dirençli bakteri kolonizasyonu ile ilişkili risk faktörlerinin başında sırasıyla, uygunsuz antibiyotik kullanımı, hastalığın şiddeti, komorbid hastalıklar, bağışıklık durumu ve takip edildiği hastanede enfeksiyon kontrol programlarının etkin uygulanmaması gelmektedir. Özellikle bu risk faktörlerine sahip geriatrik hastaların tedavi yönetimleri zor, hastanede kalış süreleri uzun, mortalite ve morbidite oranları yüksektir.

Bu sebeple geriatrik bireylere uygulanacak destek ve tedavi programları farklı yönlerden ele alınmalıdır. Özellikle endüstrileşmiş ülkelerde nüfusun dağılımındaki değişikliklere paralel olarak sağlık hizmetlerinin paylaşımı ve sosyal güvenlik hakları gibi pek çok sorun bu alandaki çalışmaları hızlandırmıştır. Ülkemizde de enfeksiyon gelişimine yatkın olan yaşlı bireylerin öncelikli olarak epidemiyolojik saha çalışmaları ile kronik hastalıklar açısından düzenli takip ve tedavisi gereklidir. Ayrıca enfeksiyonların önlenmesi için erişkin aşılama programlarının uygulanması, yaşlı bakımı ile ilgili donanımlı personellerin sayısının hastanelerde artırılması ve özellikle de enfeksiyon kontrol önlemlerine uyumun sağlanması çok önemlidir. Çünkü çoğul dirençli mikroorganizmaların varlığı geriatrik hastaların yaşam süresini kısaltmakla birlikte tedavi maliyetlerini arttırmaktadır. Sonuç olarak risk faktörlerinin kontrolüne yönelik olarak uygulanacak geniş ve çok merkezli çalışmaların yapılmasına ihtiyaç vardır.

Anahtar kelimeler: Geriatri, Enfeksiyon, Bakteri

HEMŞİRELERİN BAKIM UYGULAMALARINDA İNOVASYON (YENİLİKÇİLİK) OLUŞTURMAYA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

*Sibel ŞENTÜRK, **Dilek ZENGİN

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık
Yüksekokulu, sibelsenturk@mehmetakif.edu.tr*

*** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık
Yüksekokulu, Hemşirelik II.nci Sınıf Öğrencisi,
dilekzengin179@gmail.com*

İnovasyon (Yenilik), yeni ve değerli bir bilgiyi ya da fikri, ürün, süreç veya hizmet olarak doğru zamanda somutlaştırmak ve toplumsal faydaya dönüştürmektir. Hemşirelik uygulamalarında sağlığın desteklenmesi, hastalıkların önlenmesi, risk faktörlerinin tanımlanması ve önlenmesi, sağlığı geliştirici davranışların artırılması, bakımın daha nitelikli verilebilmesi için yeni bilgilerin ve yöntemlerin bulunmasında inovasyonun önemli rolü bulunmaktadır.

Bu çalışma, hemşirelerin bakım uygulamalarında inovasyon (yenilikçilik) oluşturmaya yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı ve kesitsel olarak yapılmıştır.

Çalışmanın evrenini, Bucak Devlet Hastanesi ve Özel Lider Hastanesi'nde çalışan hemşireler (n:185) oluşturmuş ve çalışmanın yapıldığı gün hastanede bulunan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 152 (%82.1) hemşire ile tamamlanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından literatür desteği ile geliştirilen 28 soruluk anket formu ve Bireysel Yenilikçilik Ölçeği (BYÖ) uygulanmıştır. Çalışma için etik kurul, kurum izni ve hemşirelerden de yazılı ve sözlü katılım onayı alınmıştır. Verilerin analizi; SPSS 21 paket programı yardımıyla değerlendirilmiştir.

Araştırmaya katılan hemşirelerin %84.9'u kadın, %47.4'ü lisans mezunu, %50.0'ı meslekte 10 yıl ve üzerinde çalışmakta, %28.3' ü cerrahi birimlerde, %90.1'i servis hemşiresi, %70.4'ü vardiya şeklinde ve %65.1'i haftalık 40 ila 47 saat arasında çalışmakta olup, yaş ortalaması 32.83±8.41'di. Hemşirelerin %19.1'i inovasyonla ilgili eğitim aldığını, %36.2'si inovasyonun tanımını kısmen bildiğini, %47.4'ü hastanedeki bakım uygulamalarında eksiklik olduğunu, %58.6'si bakım uygulamalarında inovasyonun önemli bir rolü olduğunu, %63.2'si ise

inovasyonla ilgili eğitim almak istediklerini belirtti. Hemşirelerin bireysel yenilikçilik ölçeğinden aldıkları puan ortalaması 59.71±7.90 olup %40.8'inin kuşkucu ve %39.5'inin gelenekçi oldukları saptandı.

Hemşirelerin büyük çoğunluğunun bakım uygulamalarında inovasyon geliştirmeye yönelik görüşlerinin olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda, mezuniyet öncesinde eğitim müfredatlarında inovasyon ile ilgili seçmeli derslerin konulması, hemşirelerin hem eğitim hayatlarında hem de iş hayatlarında inovasyon ile ilgili bilimsel etkinliklere ve yarışmalara katılması, hizmet içi eğitimler verilmesi, çalışma ortamında inovasyon kültürünün oluşturulması için hastane yönetiminin inovatif yaklaşımları desteklemesi ve kurum kültürünün oluşturulması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Bakım Uygulaması, Bireysel Yenilikçilik.

AĞIZ SAĞLIĞI - SİSTEMİK SAĞLIK - YAŞAM KALİTESİ ÜÇGENİ

Burak Gökay YILDIRIM*, Arzu BEKLEN*

*Periodontoloji Anabilim Dalı, Eskişehir Osmangazi
Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Eskişehir, Türkiye.*

Son yıllardaki gelişmeler periodontal hastalıkların patogenezi daha iyi bir şekilde kavramamızı sağlamıştır. Periodontal hastalık enfeksiyöz bir hastalıktır. Bazı sistemik hastalıkların diş eti sağlığını etkilediği kesin olarak bilinmektedir. Sistemik sağlık – ağız sağlığı ilişkisine yeni bir bakış açısıyla bakılması gerekmektedir. Bu bakış açısı periodontal hastalıkların, çeşitli sistemler üzerindeki olası etkileridir. Bu sunumda, “Periodonsiyumun bakteriyel enfeksiyonu olan periodontitisin sistemik etkileri var mıdır? Periodontal enfeksiyon sistemik hastalıklar için bir risk faktörü müdür? Periodontal sağlık yaşam kalitemiz de ne gibi değişiklikler meydana getirir?” Sorularına yanıt vermek amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Diş ve dişeti sağlığı, Yaşam kalitesi, Periodontal hastalıklar, sistemik hastalıklar

**DO RADIOLOGICAL AND FUNCTIONAL
OUTCOMES CORRELATED FOR PATIENTS
RECEIVING PHYSIOTHERAPY AFTER VOLAR
PLATING OF DISTAL RADIUS FRACTURE?**

Murat TOMRUK¹, Nihal GELECEK², Onur BAŞÇI³,

Mustafa Hulisi ÖZKAN⁴

¹ Dokuz Eylul University, School of Physical Therapy and Rehabilitation, fztmurattomruk@gmail.com

² Dokuz Eylul University, School of Physical Therapy and Rehabilitation,

³ Dokuz Eylul University, Faculty of Medicine, Surgery Medicine Department of Orthopedics and Traumatology,

⁴ Dokuz Eylul University, Faculty of Medicine, Surgery Medicine Department of Orthopedics and Traumatology,

Better anatomic reduction is expected to lead better functional outcomes in distal radius fractures. However, the results of the studies investigating the relationship between radiological and functional outcomes are controversial. Besides, no study has investigated this relationship in patients receiving physiotherapy after volar plating of distal radius fracture.

To investigate the relationships between radiological outcomes and range of motions, grip strength, and functional outcomes in patients receiving physiotherapy after volar plating of distal radius fracture.

31 patients (18 female, 13 male) who completed the 12-week supervised physiotherapy program after volar plating of distal radius fracture were enrolled. Radiographic measurements of the patients were made by direct radiographs taken at 1 week postoperatively. Volar tilt, radial length, radial inclination and ulnar variance values were recorded. Wrist and forearm range of motions, grip strength and functional level (Patient Rated Wrist Evaluation-PRWE and Disabilities of Arm, Hand and Shoulder-DASH) were assessed at the end of the 12-week physiotherapy program postoperatively. Relationships between radiological and functional outcomes were analyzed.

Significant positive correlations were found between "ulnar variance value", which is one of the radiological measurements, and PRWE pain score and PRWE total score ($p=0.030$, $r=0.443$; $p=0.039$, $r=0.424$, respectively). There were no statistically significant correlations

between other radiological measurements and none of the parameters ($p>0.05$). Wrist flexion and extension were significantly correlated with grip strength ($r=0.660$, $r=0.619$, respectively) and PRWE function score ($r=-0.497$, $r=-0.520$, respectively).

This study showed that only ulnar variance value has the effect on functional outcomes in patients receiving physiotherapy after volar plating of distal radius fracture. It was also determined that wrist range of motions are important for improving grip strength and functional scores. For more precise results, studies with various reduction types and larger sample size were needed.

Key Words: Radius Fracture, Physiotherapy, Radiological, Functional, Outcome.

**HEMŞİRELERİN PALYATİF BAKIM İLE İLGİLİ
GÖRÜŞ VE UYGULAMALARI**

Diğdem LAFÇI¹, Ebru YILDIZS¹, Seda PEHLİVAN²

¹Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

²Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Palyatif bakım ile yaşamın son dönemindeki hastalarda, kronik ve yaşamı tehdit edici hastalığı olan ve bu sorunlarla yaşayan bireylerde acının hafifletilmesi ve yaşam kalitesinin iyileştirilmesi hedeflenilmektedir.

Bu çalışma, bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin palyatif bakım konusunda görüş ve uygulamalarının belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapıldı.

Araştırmaya katılmayı kabul eden 59 hemşire çalışmaya alındı. Veriler, literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından oluşturulan "Birey Tanıtım Formu" ve "Palyatif Bakım ile İlgili Görüş ve Uygulamalar" soru formu ile toplandı. Verilerin değerlendirilmesinde, SPSS 20.0 yardımıyla tanımlayıcı istatistikler (sayı ve yüzde) yapıldı.

Araştırmaya katılan hemşirelerin %23.7'sinin onkoloji kliniğinde çalıştığı, %40.7'sinin klinikte yatan hastaların yarısından çoğunun palyatif bakıma ihtiyacı olduğunu ifade ettiği ve %23.7'sinin palyatif bakım konusunda bilgi aldıkları belirlendi. Hemşirelerin %84.7'si palyatif bakımın hastanede verilmesi gerektiğini belirttiği, bununla birlikte %30.5'i palyatif bakım hizmeti verilebilmesi için palyatif bakım ünitesinin olması

gerektiğini bildirdi. Hemşirelerin %54.2'sinin "palyatif bakım multidisipliner bir ekip tarafından verilmelidir" ifadesine katıldığı ve sadece %18.6'sının "palyatif bakım ekibinin başkanı hekimdir" ifadesine katılmadığı görüldü. Palyatif bakımın kapsamını; hemşirelerin %96.6'sı ağrının giderilmesi, %89.8'i semptom yönetimi, %83.1'i beslenmenin sürdürülmesi, %78'i iyi ölümün sağlanması olarak değerlendirdiği saptandı. Palyatif bakımda karşılaşılan güçlüklerin sırasıyla; kötü haber verme (%88.1), etik ve yasal sorunlar (%81.4), ağrı yönetimi (%79.7), semptom yönetimi (%78), ölüm sırası bakım (%67.8) konularında olduğu belirlendi. Hemşirelerin %35.6'sının "palyatif bakım sadece kanser hastalarına verilir" ifadesine katıldığı saptandı. Hemşirelerin palyatif bakım ihtiyacı olan hastaya bakım verirken en çok yaptıkları uygulamalar; "yaşam sonu bakım uygulamalarında etik ilkelere dikkat ederim" (%76.3) idi. En az yapılan uygulamaların ise; "Hasta ve ailesi ile ölüm hakkında konuşurum" (%22.0) olduğu belirlendi. Hemşirelerin çoğunluğunun palyatif bakım konusunda eğitim almadıkları ve bu durumdan palyatif bakım ile ilgili görüşlerinin etkilendiği düşünülmektedir. Palyatif bakımda hemşirenin uygulamalarda etik ilkelere dikkat ettiği, ancak palyatif bakımın önemli bir parçası olan ölüm ve yas sürecinde uygulamalarının yetersiz olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Palyatif bakım, hemşire ve hasta.

KEMOTERAPİ TEDAVİSİ UYGULANAN ÇOCUKLARDA BULANTI VE KUSMA'YA UZAK DOĞU'DAN BİR YAKLAŞIM: AKUPRESÜR

Ebuzer Coşkun¹, Meltem Kürtüncü²

¹Hemş., Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Enstitüsü Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği
Yüksek Lisans Öğrencisi, Zonguldak,
ebuzercoskun@gmail.com

²Doç. Dr., Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Zonguldak,
Bulanti ve kusma, kemoterapi uygulanan çocuklarda
sıklıkla görülen bir yan etkidir. Son dönemlerde semptom
yönetiminde medikal tedaviye ek olarak tamamlayıcı ve
alternatif tıp yöntemleri de tercih edilmektedir. Bu
yöntemlerden birisi olan akupresür, bedenin belli
bölgelerindeki noktalara basınç ile uygulanan bir tedavi

yöntemidir. Yapılan çalışmalarda akupresür yönteminin
kanseri hastaların bulantı ve kusmalarının kontrol altına
alınmasında etkili olduğu gösterilmiştir. Bu derlemede,
çocuklarda kemoterapiye bağlı gelişen bulantı ve
kusmayı kontrol altına alabilmek için kullanılan
akupresür yönteminin etkisini belirlemek amacıyla
yapılmış olan literatürü incelemek amaçlanmıştır. Veri
tabanlarından yapılan literatür taraması sonucu
oluşturulmuştur. Kemoterapi tedavisi gören çocuklarda
bulantı ve kusmaya yönelik uygulanan akupresür yöntemi
ile ilgili YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde kayıtlı yüksek
lisans/doktora tezi bulunmamaktadır. Literatür
taramasında, Türkiye'de kemoterapi tedavisi gören
çocukların bulantı ve kusma düzeyleri üzerine, akupresür
yönteminin etkisini belirlemek amacıyla yapılmış
bilimsel çalışmaya rastlanmamıştır. Konu ile ilgili
sayısız yurt dışı literatür ve makale taranmış olup, genel
itibarıyla kemoterapi tedavisi alan hastalarda uygulanan
akupresür yönteminin bulantı kusma düzeyini önemli
ölçüde azaltmada etkili olduğunu belirleyen araştırmalara
ulaşmıştır. Kemoterapi tedavisi sürecinde medikal
bulantı ve kusma profilaksisi/tedavisine ek olarak
akupresür yöntemi uygulanan çalışmalarda; sadece
medikal bulantı ve kusma profilaksisi/tedavisi uygulanan
çalışmalara oranla bulantı ve kusmanın şiddeti, sıklığı ve
süresi daha düşük bulunmuştur. Pediatrik popülasyonda,
akupresür yönteminin kemoterapiye bağlı gelişen bulantı
ve kusma üzerine etkisini inceleyen az sayıda çalışma
bulunmaktadır. Yapılan çalışmalarda daha homojen
örneklem gruplarının kullanılması, randomize
çalışmalar yapılması ve konu ile ilgili daha çok sayıda
çalışma yapılması akupresür yönteminin bakım
uygulamalarına girebilmesini kolaylaştıracak ve
etkinliğini ortaya koymaya yardımcı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Akupresür, Kemoterapi, Bulantı,
Kusma

**LUMBAL DİSK HERNİLİ HASTALARDA
HASTALIK EVRESİNİN DENGE ÜZERİNE
ETKİSİ**

Pilot Çalışma

Alp Tunca YAPICI¹, Nihal GELECEK², Melda SOYSAL TOMRUK³, Orhan KALEMCİ⁴

^{1.} Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 35340, İzmir.

^{2.} Dokuz Eylül Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu, 35340, İzmir.

^{3.} Dokuz Eylül Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu, 35340, İzmir.
melda.soysal@deu.edu.tr

^{4.} Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Beyin ve Sinir Cerrahi Anabilim Dalı, 35340, İzmir.

Lumbal disk hernisi ağrı ve disabiliteye yol açan bir rahatsızlıktır. Lumbal disk hernili hastalarda meydana gelen ağrı ve duysal değişiklikler postural kontrol ve dengeyi etkileyebilmektedir. Lumbal disk hernili hastalar ve sağlıklı grup üzerinde yapılan çalışmalarda disk hernisinin dengeyi olumsuz etkilediği gösterilmekle birlikte hastalığın evresi veya seviyesine göre denge nasıl etkilendiğini araştıran çalışmaya rastlanmamıştır.

Araştırmanın amacı; L5-S1 seviyesinde lumbal disk hernisi olan hastalarda hastalık evresinin (bulging ve protrüzyon) dengeye etkisini araştırmaktır.

Araştırmaya ortalama yaşı 43,58±14,50 yıl ve beden kütle indeksi 27,42±5,35 kg/m² olan 29 kadın (%55,8) ve 26 erkek (%44,2) olmak üzere toplam 55 hasta dahil edildi. Evrelerine göre bulging ve protrüzyon olmak üzere iki gruba ayrıldı. Hastaların denge ile ilişkili parametreler Biodex Denge Sistemi üzerinde Limits of Stability (LoS) ve Duyusal Etkileşim Denge testi (CTSIB) kullanılarak değerlendirildi.

L5-S1 seviyesindeki hastalarda denge ile ilgili parametreler karşılaştırıldığında, protrüzyonu olan hasta grubunun LoS skorları bulging grubuna göre daha yüksek, CTSIB skorları ise daha düşük olmakla birlikte aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildi (p>0.005). Benzer şekilde bulging ve protrüzyon grubundaki hastaların ortalama LoS skoru, gözler açık ve kapalıyken test edilen sert ve yumuşak zemin CTSIB denge skorları benzerdi ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktu (p>0.005).

Lumbal disk hernili hastalarda yapılan pek çok çalışmada hastalar postüral stabilite ve LoS değerlerine göre sağlıklı

gruplarla karşılaştırılmış ve sağlıklı kişilere göre bu hastalarda dengeyi olumsuz yönde etkilendiği gösterilmiştir. Bizim çalışmamızda ise disk problemlerinin en çok görüldüğü L5-S1 seviyesindeki disk problemi olan (bulging ve protrüzyon) hastalar seçilmiş ve hastalar evrelerine göre ayrılarak denge skorları karşılaştırılmıştır. Çalışmamızın sonuçları, aynı seviyedeki protrüzyonun bulging'e göre bir ileri derecedeki disk problemi olmasına karşın hastaların denge ve denge ile ilişkili ölçümlerinin benzer olabileceğini göstermiştir. Bu sonuç, disk problemlerinde hastalık evresinden bağımsız her evredeki hastada denge eğitimi ile ilgili uygulamaların fizyoterapi programlarına dahil edilebileceğini düşündürmüştür.

Anahtar Sözcükler: Lumbal Disk Hernisi, Denge, Protrüzyon, Bulging

**DOKU TİPLENDİRME LABORATUVARINA
GÖNDERİLMİŞ OLAN ÖRNEKLERDE HLA
ANTİJENLERİNİN DAĞILIMININ
ARAŞTIRILMASI**

Ergun METE

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji
AD. DENİZLİ.

ergunmete@pau.edu.tr

Günümüzde transplantasyonların artan bir sıklıkta yapılması nedeniyle doku grubu tayinlerinin önemi artmaktadır. Ülkemizdeki HLA antijenlerinin sıklığı konusunda kısıtlı sayıda yayın vardır.

Bu çalışmada, Human Lökosit Antijenlerinin (HLA) sıklığı araştırılmıştır. Bu amaçla; Pamukkale Üniversitesi Hastaneleri Doku tipleme Laboratuvarına HLA antijenlerini belirlemek amacıyla gönderilen örnekler değerlendirmeye alınmıştır.

Değerlendirmeye alınmış olan kişilerin %57.4'ü erkek, %42.3'ü kadındır. Çalışmamızda toplam 1903 kişinin verileri incelenmiş ve HLA sınıf I ve II allel sıklığı hesaplanmıştır. HLA A, B ve DRB1 allelleri 1903 kişide, HLA Cw ve DQB1 allelleri 493 kişide çalışılmıştır. HLA allellerinin belirlenmesinde PCR-SSO (sequence specific oligonucleotid) yöntemi kullanılmıştır.

Abstract Book (Oral Presentation)

En sık tespit ettiğimiz HLA-A allelleri HLA-A*02(%22.3), HLA-A*24 (%17.1) ve HLA-A*03 (%10.5) şeklinde sıralanmıştır. En sık görülen HLA-B allelleri; HLA-B*35(%16.3), B*51(%15.2) ve B*44(%8.3) olarak, HLA-C allelleri; HLA-Cw*4(%19.1), Cw*7(%16.0) ve Cw*12(%15.0), HLA-DRB1 allelleri; HLA-DRB1*11(%19.9), HLA-DRB1*4(%17.7) ve HLA-DRB1*15(%10.5), HLA-DQB1 allelleri; DQB1*3(%40.9), DQB1*5(%25.7) ve DQB1*6(%18.3) olarak saptanmıştır.

Bu sonuçlar, daha önce ülkemizden bildirilen sonuçlara uygunluk göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Transplantasyon, HLA, PCR-SSO.

LOMBER DİSK HERNİSİ TANILI KADINLAR İLE SAĞLIKLI KADINLARIN AĞRI, YORGUNLUK ŞİDDETİ, UYKU VE YAŞAM KALİTELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Sinem ERTURAN¹, Esra ATILGAN², Candan ALGUN²

¹Atatürk Üniversitesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Erzurum, Türkiye, sinem.erturan@atauni.edu.tr

²İstanbul Medipol Üniversitesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul, Türkiye, eatilgan@medipol.edu.tr

Lumbal disk hernisi(LDH); bütün yaş aralıklarında görülebilen başlangıçta bel ağrısıyla sonrasında radiküler kalça ve bacak ağrısına yol açabilen, kişinin yaşam kalitesinde azalmaya, sosyoekonomik ve bunun gibi birçok sıkıntının ortaya çıkmasına sebep olan sakatlayıcı ve ağrılı spinal dejeneratif bozukluklardır.

LDH tanısı almış kadınlar ile sağlıklı kadınların ağrı, yorgunluk şiddeti, uyku ve yaşam kalitelerinin karşılaştırmaktır.

Çalışmamıza yaşları 20-65 arasında, 60 LDH tanılı(Grup I) ve 60 sağlıklı kadın(Grup II) dahil edilmiştir. Tüm kadınlara ağrı şiddetinin değerlendirilmesi için West Haven Yale Çok Boyutlu Ağrı Envanteri(WHYMPI), yorgunluk için Yorgunluk Şiddet Ölçeği(YŞÖ), uyku kalitesi için Pittsburg Uyku Kalitesi İndeksi(PUKİ), yaşam kalitesi için ise; Kısa Form-36(SF-36) anketleri kullanıldı. Veriler, SPSS for Windows 23 paket programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizinde, normal dağılıma uyan ikili grupların ortalamalarının karşılaştırılmasında

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

student t testi, normal dağılıma uymayanlarda Mann Whitney-U analizi kullanılmıştır. Verilerin normallik dağılımları ise Shapiro Wilk Testi ile incelenmiştir.

YŞÖ puan ortalaması Grup I'de daha yüksek olup, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulundu($p<0.05$). PUKİ'nin toplam puan ortalaması gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı olarak farklıyken($p<0.05$), sadece ilaç kullanımında gruplar arasında anlamlı fark bulunmadı($p>0.05$). Uyku süresi alt başlığı dışındaki tüm alt başlıklarda Grup I'de puan ortalamasının daha yüksek olduğu tespit edildi. WHYMPI'nin A ve B bölümünde bulunan bütün alt başlıkların puan ortalamaları Grup I'de daha fazla olmakla beraber gruplar arasında istatistiksel olarak farklı bulundu($p<0.05$). Sadece C bölümü içerisindeki Sosyal aktiviteler kısmında gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmadı($p>0.05$). SF-36'nın bütün alt başlıklarının puan ortalamalarında Grup I'de daha düşük olmakla beraber, gruplar arasında istatistiksel olarak fark bulundu($p<0.05$).

LDH tanısının; ağrı ve yorgunluk şiddeti, uyku ve yaşam kalitesi değerlerini olumsuz yönde etkilediği bulunmuştur. Tedavi protokolü oluşturulurken çok yönlü düşünmenin tedavinin etkinliğini olumlu etkileyeceği düşünülmektedir.

THE EFFECTS OF KINESIO TAPING ON FLEXIBILITY, MUSCLE STRENGTH AND BALANCE IN HEALTHY INDIVIDUALS: A PLACEBO CONTROLLED TRIAL

Emrullah ALKAN¹, Melda SOYSAL TOMRUK²,
Murat TOMRUK³, Nihal GELECEK⁴

¹. Balıkesir University School of Health, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, 10145, Balıkesir. emrullah.alkan@balikesir.edu.tr

². Dokuz Eylül University School of Physical Therapy and Rehabilitation, 35340, İzmir.

³. Dokuz Eylül University School of Physical Therapy and Rehabilitation, 35340, İzmir.

⁴. Dokuz Eylül University School of Physical Therapy and Rehabilitation, 35340, İzmir.

Kinesio Taping (KT) has been proposed to positively affect proprioception, flexibility, muscle strength and

balance. However there is limited study on the effect of these outcome measures in healthy individuals.

The aim of this study was to determine the effect of KT applied over the ankle on balance, muscle strength, flexibility and range of motion (ROM).

34 healthy subjects (mean age: 22.91±1.66 and mean BMI: 22.69±3.77 kg/m²) were randomly divided into KT (11 female, 7 male) and sham tape (10 female, 6 male) groups. Posteriosuperior mechanic correction taping was applied to both ankles. The evaluations were repeated after waiting 45 minutes to reveal the effect of Kinesio Taping. Balance was measured by using Biodex Balance Systems' Limits of Stability (LoS) Test. Muscle strength, flexibility and ROM were measured by handheld dynamometer, Weight-Bearing Lunge Test and digital goniometer, respectively.

Age, body mass index and physical activity level of groups were similar (p>0.05). LoS overall score and LoS test time were significantly improved in KT group (p=0.004, p=0.024, respectively). No other significant difference were found in KT group (p>0.05). In Sham group, none of the measured variable were significantly changed (p>0.05).

Previous studies suggested that Kinesio® Tape might improve static restraint in the ankle joint without altering peak motion or dynamic postural control. In our study Kinesio Taping applied to the ankle in healthy individuals immediately caused a positive change in balance and balance performance. The results showed that Kinesio Taping may be beneficial in order to improve balance in healthy individuals. Further studies should investigate the effects of Kinesio Taping in people with balance disorders.

Key Words: Kinesio Taping, Balance, Sham, Muscle Strength, Flexibility

AĞIZ MUKOZASINDAKİ DİŞETİ BÜYÜMESİ: PYOJENİK GRANULOMA

Umut YİĞİT

Uşak Üniversitesi

Piyojenik granüloma vasküler tümörler içinde yer alan iyi huylu bir lezyondur. Deri ve mukozada gelişmekle

birlikte en sık tespit edildiği yer oral mukozadır. Oral mukozada ise en sık görüldüğü yer dişetidir. Dişetindeki bütün reaktif lezyonların %30-60'ını kapsamaktadır. Gelişmesinde travma, damar duvarı enfeksiyonları, hormonal faktörler, yabancı cisimler, hipertansiyon ve zayıf oral hijyenin etken olduğu bildirilmektedir. Tüm yaş gruplarında ve her iki cinsten de görülebilir. Pembeden koyu kırmızıya kadar değişen, yüzeyden kabarık, saplı/sapsız, düzgün yüzeyli, genellikle tek başına granüler ya da lobuler tarzdadır. Büyüklüğü birkaç mm.den 3 cm.ye kadar ulaşabilir. Kesin tanı histopatolojik incelenmeyle konulabilir.

Ağız içerisinde dişeti büyümeleri şikayetiyle kliniğimize sevk edilen çok sayıda gingival hiperplazi olgusundan üç tanesinin tanı ve tedavisinin takibini amaçlamaktadır.

Farklı yaş ve cinsiyet gruplarındaki sistemik sağlıklı, sigara kullanmayan üç hasta dişetindeki büyüme ve kanama şikayetiyle kliniğimize başvurdu. Ağız içi muayenesinden sonra pyojenik granüloma öntanısı konuldu. Başlangıç tedavisi olarak hastaya oral hijyen eğitimi verildi, plak ve diş taşları uzaklaştırıldı. Lezyonun ağızda görülebilecek diğer patolojik oluşumlardan ayırıcı tanısını yapabilmek için lokal anestezi altında lezyon bisturi yardımıyla eksizyonel biyopsi ile alınan doku histopatolojik incelemeye gönderildi.

Genellikle ağrısızdır, yavaş ve asemptomatik gelişir. Aşırı damarlanması nedeniyle kanamaya meyillidir. Travmaya bağlı olarak lezyonun yüzeyinde ülserasyonlar görülebilir. Histolojik olarak endotelial ve fibroblastik proliferasyon ile nötrofil, plazma hücresi ve lenfosit gibi enflamatuvar hücrelerin yoğun şekilde görüldüğü granülasyon dokusuna benzer. Rekürans oranı %0-43.5 olarak verilmiştir ve özellikle hamilelikte rekürans riskinin oldukça yüksektir.

Bu olgu raporunda doğru tedavi yaklaşımının uygulanması ve muhtemel etkenlerin tümüyle uzaklaştırılması sonucunda bir yıllık takipte rekürans görülmezsizin estetik ve fonksiyonel açıdan yeterli ve başarılı bir sonuç elde edildi. Piyojenik granülomun tedavisinde klinik ve histolojik bulguların ışığında doğru teşhis temel alınarak yapılan etkili tedavi planlaması ve uygulamasının önemi bir kez daha görülmektedir.

Anahtar Sözcükler ; Pyojenik Granüloma, Dişeti Büyümesi

**HASTANIN TEDAVİYİ RET ETMESİNİN
NEDENLERİ VE DEMOGRAFİK
ÖZELLİKLERİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA:
SAKARYA İLİ ÖRNEĞİ**

Fatma KARAKAYA

Ülkemizin hasta hakları yönetmeliğinin 25. maddesinde aydınlatılma sonrası hastanın tedaviyi ret etme hakkı koruma altına alınmıştır. Bu çalışmada da sağlık alanında hizmet alan bireyleri bu haklarını kullanmaya iten nedenlerinin ne olduğu saptanmaya çalışılmıştır.

Hastaların muayene sonrasında tedaviyi kabul etmeyip ret etme nedenlerini belirlemek ve demografik özelliklerini ortaya koymaktır.

Çalışma Sakarya ilindeki hastanelerden aldığı herhangi bir tedaviyi ret etmiş olan 100 gönüllü katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Veriler tedavinin ret edilmesi ile ilgili 10 tane çoktan seçmeli ve 7 tane de demografik sorudan oluşan bir anket formu kullanılarak elde edilmiştir.

Elde edilen bulgulara göre katılımcıların % 69 kadındır. 18 ile 25 yaş aralığında katılımcı oranı %28 düzeyinde iken 42 yaş üzerinde ki katılımcı oranı ise %31 şeklindedir. Katılımcıların çoğu evlidir (%63) ve %15 lisanüstü, %21 lise ve % 31 ise ilköğretim mezunudur. Hastalara tedaviyi ret etmelerinin nedenlerinin sorulduğu bir den çok seçmeli olarak işaretlenebilen sorularda “başka hastane ya da hekime gitmek, personelin olumsuz davranışı, tıbbi müdahaleye güvenmeme” katılımcılar tarafından en fazla katılımın olduğu ret nedenleridir. Eğitim durumlarına göre ise ilköğretim mezunu katılımcılar “tıbbi müdahale konusunda aydınlatılmamayı” neden olarak gösterirken lisanüstünde en fazla katılım “tıbbi müdahaleye güvenmeme” seçeneğine olmuştur. Cinsiyet değişkenine göre “başka hastane ya da hekime gitme”, aylık gelire göre ise “muayene sonra kendini iyi hissetme” en çok katılım gösterilen ret nedeni olmuştur. Kamu sektöründe hizmet alan hastaların tıbbi işlem konusunda aydınlatılmadıkları için tedaviyi ret ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Tedavinin ret edilmesinin genel olarak hasta tabanlığı olduğu ve hastanın personel ile kurduğu iletişiminden

kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Hastaların sağlık okuryazarlık düzeylerinin artmasının ve sağlık personelinin hasta ile kuracağı sağlıklı iletişimin bu noktada önem arz ettiği düşünülmektedir.

Anahtar kelimler: Tedaviyi Reddetme, Hasta Hakkı, Etik

**SAĞLIKLI BİREYLER VE PARKİNSON
HASTALARINDA BEDEN KİTLE İNDEKSİNİN
FİZİKSEL AKTİVİTE İLE İLİŞKİSİ**

Burçin AKTAR¹, Berril DÖNMEZ ÇOLAKOĞLU²,

Birgül BALCI¹,

burcinaktar@gmail.com

¹*Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu, İzmir*

²*Dokuz Eylül Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Nöroloji
Anabilim Dalı, İzmir*

Sağlığın geliştirilmesinde, bireylerin bağımsızlığını ve mobilitesini etkilediği bilinen fiziksel aktivitenin önemi giderek artmaktadır. Parkinson hastalarında obezite ve fiziksel inaktivite birlikteliği sıklıkla tartışılmaktadır. Fakat literatüre bakıldığında beden kitle indeksi (BKİ) ile fiziksel aktivite arasındaki ilişkiyi inceleyip, bunu sağlıklı bireyler ile Parkinson hastalarında karşılaştıran çalışmalar kısıtlıdır.

Sağlıklı bireyler ve Parkinson hastalarında BKİ'yle fiziksel aktivite, fonksiyonel mobilite arasındaki ilişkiyi incelemekti.

Katılımcıların demografik bilgileri kaydedilerek BKİ, vücut ağırlığı/boy² (kg/m²) formülünden hesaplandı. Ardışık 7 gün boyunca kullandıkları SenseWear aktivite monitörüyle fiziksel aktivite parametrelerine ait metabolik eşik değeri (MET/hafta) ve fiziksel aktivite süresi (3-MET-dk/hafta) elde edildi. Fonksiyonel mobilite süreli kalk yürü testi (SKYT, saniye) ile, egzersiz kapasiteleri 6 dakika yürüme testiyle (6 DYT, metre) değerlendirildi. Her iki grubun verileri normal dağılmadığından parametreler arasındaki ilişki “Spearman korelasyon”, gruplar arasındaki farklılık “Mann-Whitney U” testiyle analiz edildi. Tanımlayıcı istatistikler ortanca olarak verildi.

Çalışmamıza 47 sağlıklı birey ile 50 Parkinson hastası alınmış olup yaşları ile BKİ ortancası sırasıyla 63.00

(57.00-68.00) ve 27.73 (24.91-29.74) ile 65.50 (57.75-72.00) ve 28.87 (25.94-30.85) idi. Gruplar arasında BKİ ($p=0.096$), fiziksel aktivite parametrelerine ait MET ($p=0.254$) ve fiziksel aktivite süresi ($p=0.817$) açısından anlamlı fark yoktu. SKYT ($p=0.000$) ve 6 DYT ($p=0.000$) açısından gruplar arasında anlamlı farklılık vardı. Sağlıklı bireylerin BKİ ile MET ($r= -0.445$, $p=0.002$; orta), fiziksel aktivite süresi ($r= -0.404$, $p=0.005$; orta), 6 DYT ($r= -0.300$, $p=0.041$; zayıf) arasında negatif yönde, anlamlı ilişki saptanırken SKYT ($r=0.324$, $p=0.026$) arasında pozitif yönde, zayıf, anlamlı ilişki saptandı. Parkinson hastalarında BKİ ile değerlendirilen tüm parametreler arasında anlamlı ilişki saptanmadı ($p>0.05$). Sonuçlarımıza göre sağlıklı yetişkin bireylerin BKİ'leri fonksiyonel mobilite düzeyini azaltarak sedanter yaşam tarzına yol açabilir. BKİ'nin Parkinson hastalığı için risk faktörü olduğuna dair tartışmalar devam etse de çalışmamızda fiziksel aktivite seviyesini etkilediği ortaya çıkmamıştır. Fakat buna neden olabilecek faktörlerin daha ayrıntılı değerlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Sağlıklı Yetişkin, Parkinson Hastalığı, Beden Kitle İndeksi, Fiziksel Aktivite

HEMŞİRELİK 1. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN KLİNİK UYGULAMAYA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Ayşe Yacan Kök*, Şefika Dedemoğlu*, Serpil İnce**

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık
Yüksekokulu, ayacan@mehmetakif.edu.tr

** Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

1.Giriş

Hemşirelik eğitimi birbirini tamamlayan teorik bilgi ve klinik uygulamalardan oluşmaktadır. Klinik eğitim hemşirelik beceri ve uygulamalarının öğrenimi ve gelişimi açısından fırsat sunan dinamik ve karmaşık bir süreçtir. Aynı zamanda öğrencinin ileride meslek yaşamını doğrudan etkileyebilecek öneme sahiptir. Klinik eğitim sürecinde uygulama alanları; öğrencilere edindikleri teorik bilgileri uygulama, meslek rollerinin ve sağlık sisteminin işleyişine ilişkin gözlem yapma olanağı sağlamaktadır. Bununla birlikte klinik eğitim çevresi oldukça kapsamlı ve karmaşık faktörleri içermektedir. Öğrencinin klinik deneyimini etkileyen en önemli

faktörlerin; klinik eğitimci, akran ve akran ilişkileri, hastanedeki sağlık ekibi, hastalar ve fiziksel çevre olduğu yapılan çalışmalarda gösterilmiştir. Klinik uygulamada uzun süre vakit geçiren öğrenci için klinik eğitimci etkili bir öğrenmenin gerçekleştirilmesi için anahtar rol oynamaktadır. Eğitici ve öğrenci arasında interaktif bir süreç olan klinik uygulama sırasında hümanistik ve destekleyici bir klinik eğiticinin öğrencinin öğrenimini geliştirdiği gösterilmiştir. Bununla birlikte sağlık ekibi ve fiziksel çevrenin öğrencinin ilk klinik deneyimi sırasında anksiyete, korku, kaygı ve stres gibi duygusal yanıtlarını ve hemşirelik bölümünde eğitim almaya devam etme durumunu etkilediği bildirilmiştir.

2.Amaç: Çalışmamızda ilk kez klinik uygulamaya çıkan hemşirelik öğrencilerinin klinik beklenti ve görüşlerini belirlemeyi amaçladık.

3.Yöntem: Araştırmamızın çalışma grubunu, 2017-2018 Öğretim Yılı Bahar Dönemi'nde

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık yüksekokulunda öğrenim gören ve klinik uygulamaya ilk kez çıkan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmacılar tarafından literatür incelenerek hazırlanmış veri toplama araçları bilgilendirilmiş onamları alındıktan sonra çalışmanın evreninin oluşturan öğrenciye yüz yüze görüşme yöntemi ile uygulanmıştır.

4. Bulgular: Hemşirelik 1. sınıf öğrencilerinin %38'i erkek olup, %42,6'sı Sağlık meslek lisesi mezunudur. Hemşirelik bölümü %56,1'i ilk 5 tercihi arasında yer almaktadır. Klinik uygulamaların yararlı olmayacağını düşünen öğrenciler %3,6 oranını oluşturmaktadır. Kliniğe çıkmadan önce endişeli olduğunu ifade edenler %57,1 i oluşturmakta olup; % 32,1' i hasta güvenliği ve bakımını yerine getiremeyeceğinden endişe ettiğini bildirmiştir. Öğrencilerden teorik bilgi birikimlerinin yetersiz olması düşüncesi nedeniyle endişe edenlerin oranı %25'i oluşturmaktadır. % 8,9' u ise öğretim elemanları ile klinik uygulamaya çıkacağından endişe ettiğini ifade etmiştir.

5. Sonuç ve Öneriler: Öğrencilerin klinik uygulamaya ilk çıkmada endişe yaşadıkları ve bu endişenin azaltılmasında klinik eğitimcinin önemli bir rolü olduğu literatürdekine benzer şekilde sonuçlarımıza yansımıştır.

Abstract Book
(Oral Presentation)

Öğrencilerin klinik uygulama sahasını öğrenimleri için uygunsuz buldukları ve klinik ortamda kalabalık olmaları nedeniyle öğretim elemanı sayısının artırılması önerileri getirmişlerdir.

6. Anahtar Kelimeler: Klinik uygulama, Hemşirelik esasları, Klinik eğitim

**THE RELATION BETWEEN SCORE OF DMFT,
NUMBER OF ENDODONTICALLY TREATED
TEETH AND PERIODONTAL HEALTH WITH
OBESITY**

Safa KURNAZ¹, Ali KANDEĞER²

¹ *Dumlupınar University, Faculty of Dentistry,
Department of Endodontics, Kutahya, Turkey,
safakurnaz@hotmail.com*

² *Isparta City Hospital, Department of Psychiatry,
Isparta, Turkey,*

Obesity is defined by the World Health Organization as abnormal or excessive fat accumulation that may impair health. Body mass index (BMI) which used to describe obesity is calculated as an individual's weight in kilograms divided by the height in meters squared. Individuals with a BMI value is greater than or equal to 30 are classified as obese. Obesity is related to many systemic diseases and also a predisposing factor for dental caries, tooth loss, periodontitis.

The aim of this study was to determine the association between BMI values and total number of dental caries, tooth loss, dental filling, teeth with endodontic treatment and periodontal health.

Socio-demographic information of 139 patients who applied for routine dental treatments to the faculty of dentistry was recorded. The patients' oral and dental examinations were performed. The number of dental caries, dental filling, extracted teeth and DMFT scores was calculated. The number of endodontically treated teeth, the number of total tooth present in patient were recorded and also periodontal health was grouped according to periodontal disease classification. Patients' body mass indexes were calculated. Findings were compared with Pearson correlation analysis ($P < 0.05$).

There was statistically significant correlation between BMI and DMFT scores ($P < 0.05$). It has been observed

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

that in patient with high BMI, the number of endodontically treated teeth was higher, periodontal diseases were more severe and the total number of teeth present in the patient was lesser ($P < 0.05$).

Oral and dental health is poor in patients with obesity. Obesity is a risk factor for oral health. Dietitians and dentists should cooperate in the treatment of obese individuals.

Key words: Body Mass Index, Dental Caries, DMFT, Obesity, Periodontal Disease

**SEPSİSİN AKCİĞER DOKUSUNA ETKİSİ VE
LAKOZAMİDİN ROLÜ**

Önder Öztürk¹, Mustafa Saygın², Özlem Özmen³

¹ *Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs
Hastalıkları Anabilim Dalı, Isparta.*

² *Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji
Anabilim Dalı, Isparta.*

³ *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi
Patoloji Anabilim Dalı, Burdur.*

Çalışmada, lipopolisakkarit ile oluşturulan sepsiste lakozamidin akciğer dokusu üzerindeki etkilerinin araştırılması amaçlanmıştır.

24 adet dişi Wistar Albino sıçan rastgele 3 gruba ayrıldı. Gruplar, kontrol, lipopolisakkarit (LPS) ve LPS+Lakozamid olarak oluşturuldu. Kontrol grubuna, lakozamid ve LPS'ye eşdeğer hacimde salin solüsyonu uygulandı. LPS grubuna (5mg/kg LPS, i.p.) tek doz verildi. LPS+Lakozamid grubuna [(5mg/kg LPS, i.p.)+(40 mg/kg lakozamid, oral, 3 gün/günde tek doz)] uygulandı. Hayvanlar LPS uygulamasından 6 saat sonra kurban edilerek akciğer dokusu histopatolojik ve immünohistokimyasal incelemeler için alındı.

Histopatolojik analizde, LPS grubunda kontrol grubuna göre akciğer dokusunda hemoraji, ve damarlarda belirgin nötrofil infiltrasyonu anlamlı olarak arttı ($p < 0.05$). Ayrıca septal duvar kalınlaşması ödem, enflamasyon ve pnömosit hücre dejenerasyonu saptandı. LPS+Lakozamid grubunda histopatolojik bulguların LPS grubuna göre anlamlı olarak azaldığı tespit edildi ($p < 0.05$). İmmünohistokimyasal incelemede LPS grubunda, MDA, CRP, HSP, IL-1 β ve TNF- α reaktiviteleri kontrol grubuna göre arttı ($p < 0.001$). LPS+Lakozamid grubunda ise bu

Abstract Book (Oral Presentation)

markırların reaktiviteleri LPS grubuna göre anlamlı olarak azaldı ($p<0.001$).

LPS ile oluřtrulan sepsis modelinde lakozamid histopatolojik ve enflamatuvar cevabı (MDA, CRP, HSP, IL-1 β ve TNF- α) iyileřtirdi. Lakozamidin sepsis olan hastalarda ekbir tedavi seçeneęi olarak kullanılabileceęini dűřűnmekteyiz.

Anahtar Sűzcűkler: Sepsis, Lakozamid, Akcięer

ÇOCUKLARDA OBEZİTE ve AğIZ-Dİş SAğLIğI

Derya Ceyhan

Sűleyman Demirel űniversitesi, Dİř Hekimlięi Fakűltesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Isparta, Tűrkiye

Çocukluk obezitesi, son yıllarda hızla bűyűyen ciddi bir saęlık problemi haline gelmiřtir. Genetik eęilim, kűltűrel, çevresel ve davranıřsal farklılıklar, enerji alımı ile harcanması arasındaki dengeyi bozarak obezitenin oluřumuna neden olmaktadır. Bu derlemenin amacı, çok yűnlű bir hastalık olan obezitenin aęız-diř saęlıęı űzerindeki etkilerini, risk faktűrlerini ve koruyucu yaklařımları sunmaktır. Dİř űrűęű, űzellikle geliřmekte olan űlkelerde, űnemli saęlık sorunlarından biridir. Çocuklarda obezitenin ve űrűęűn temel faktűrű diyet alışkanlıkları olduęundan çocukluk obezitesinin dİř űrűęű ile iliřkisi pek çok arařtırmacı tarafından arařtırılmıřtır. Çocukların diyetlerindeki řeker oranının ve ara űęűn sayısının fazla olmasının hem dİř űrűęű hem de kilo artıřı ile sonuçlanabildięi bildirilmiřtir. Beslenme alışkanlıklarının asitli/řekerli içecekler ve hazır yiyeceklerin tűketimi yűnűnde deęiřmesi, teknolojik geliřmelere baęlı olarak hareketsiz yařama eęiliminin artması ve yařam kořullarının iyileřmesinin obez bireylerin sayısının artmasına neden olduęu da çalıřmalarda ifade edilmiřtir. Çocukların televizyon ve bilgisayar bařında fazla zaman geçirmesi fiziksel aktiviteyi azaltırken, besin alımında artıřa neden olmaktadır. Gebelik diyabeti, intrauterin yetersiz beslenme, anne sűtű alamama, çocukluk dűneminde hızlı kilo artıřı ve kısa uyku sűresi de yařamın ileri evrelerinde obezite riskinde artıř ile iliřkilendirilmiřtir. Obez ocuklarda dİř űrűęűnűn yanı sıra dİř eti hastalıkları, travmatik dİř yaralanmaları ve aęız kuruluęu sıklıęının arttıęı da rapor edilmiřtir. Saęlık űzerindeki etkileri gűz

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

űnűne alındıęında, obeziteden koruma, prenatal dűnemden bařlayarak tűm yařam sűresince devam ettirilmelidir. Beslenme ve fiziksel aktivite alışkanlıklarının çocukluk dűneminde kazanıldıęı dűřűnűlűrse, koruma programları űncelikle ocuk ve adűlesanları hedeflemelidir. Obeziteye yol açan beslenme ve yařam tarzı alışkanlıklarının deęiřtirilmesi için çok yűnlű programlar geliřtirilmelidir. Bařta ocuk dİř hekimleri olmak űzere tűm dİř hekimleri ve saęlık çalıřanları, çocukluk obezitesine karřı bilinçli olmalı, ilgili hekim ve diyetisyenlerle eř gűdűmlű çalıřmalı, hastalar için gerekli bilgilendirme ve yűnlendirme faaliyetlerinde bulunmalıdırlar.

Anahtar Sűzcűkler: ocuk, Dİř űrűęű, Obezite, Saęlık

şİDDET İÇEREN BİLGİSAYAR OYUNLARININ ÇOCUKLARDA SALDIRGAN DAVRANIř űZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ: SİSTEMATİK DERLEME

* Fatma Dilek TURAN GűRHOPUR, Ayřegűl İřLER DALGIÇ

**Akdeniz űniversitesi, Hemřirelik Fakűltesi, ocuk Saęlıęı ve Hastalıkları Hemřirelięi AD.*

Bilgisayar oyunlarının çocuklarda saldırgan davranıř űzerine etkisinin belirlenmesidir.

Tarama, Nisan 2018 tarihinde, Akdeniz űniversitesi "Pubmed, Cinahl, Sciencedirect, Cochrane, Ulakbim, Tűrk Medline, Wiley" elektronik veritabanlarında "computer game playing", "video game playing", "computer games", "video games", "aggression", "aggressive behavior", "violence", "violent behavior", "children", "adolescents", "youth", "child", "teenager", "teens", "young people" İngilizce anahtar kelimeleri ve bu anahtar kelimelere karřılık gelen Tűrke anahtar kelimeler ile yıl sınırlaması olmaksızın yapılmıřtır.

Ulaşılan 129 makalenin 12'si dublikasyondur. 123 makaleden araştırmaya dahil edilme kriterlerini sağlayan 8 randomize kontrollű çalışma derlemeye alınmıştır. Arriaga et al. (2008) ve Bartholow et al. (2005), şiddet içeren bilgisayar oyunlarını oynayan çocuklarda dűřmanlık ve saldırganlık davranışlarının anlamlı ۆlűde arttığını ifade etmiştir. Hasan et al. (2013), şiddet içeren bilgisayar oyunlarının saldırgan davranışı arttırdığını

Abstract Book (Oral Presentation)

kardiyolojik olarak açıklamışlardır. Bilgisayar oyunu oynayan grupta kalp uyumunun azaldığını, stres yanıtının oluşarak saldırgan davranışların ortaya çıktığını göstermişlerdir. Hollingdale&Greitemeyer (2014), şiddet içeren ve içermeyen oyunları karşılaştırmış, her iki grubun da saldırgan davranış gösterdiğini belirtilmiş ancak şiddet içeren oyunları oynayan grubun, günlük hayattaki zorluklarla başedemediği ve daha fazla saldırgan davranış gösterdiği ifade etmiştir. Konijn et al. (2007) adölesan erkeklerde yaptıkları çalışmalarında şiddet içeren oyunların saldırgan davranışı pekiştirdiğini, daha saldırgan davranış sergileyen adölesanların oyun esnasında kendini daha çok kaybeden, kalıcı işitme kaybına neden olacak kadar fazla ses kullanan ve karakter olarak daha saldırgan karaktere sahip olmak isteyen adölesanlar olduğunu belirtilmişlerdir. Polman et al. (2008), çocukları şiddet içeren bilgisayar oyunlarını aktif olarak oynayanlar, pasif olarak izleyenler ve şiddet içermeyen bir oyun oynayanlar şeklinde üç gruba ayırarak gruplar arasındaki farkı incelemişlerdir. Erkeklerde oyunu oynamak izlemekten daha fazla saldırgan davranışa sebep olurken, kızlarda gruplar arasında fark bulunmamıştır. Robinson et al. (2001) televizyon, video ve bilgisayar oyunlarını azaltmanın fiziksel ve sözel şiddet davranışları üzerine etkisini inceledikleri incelemiş, kontrol grubu ile karşılaştırıldığında bilgisayar oyunlarını azaltmanın fiziki ve sözlü şiddete başvurmaya anlamlı ölçüde azalttığı tespit edilmiştir. Sanchez et al. (2017), şiddet içermeyen interaktif bilgisayar oyunlarının saldırgan ve zorba davranışı tetiklemediğini aksine sosyal becerileri kısıtlı olan çocukların mental gelişiminde etkili olduğunu göstermiştir.

Bilgisayar oyunlarının çocukların en önemli eğlence araçları konumuna geldiği bu dönemde şiddet içeren bilgisayar oyunlarının saldırgan davranışlara etkisinin kanıt düzeyi yüksek bir çalışma ile ortaya konması, konu ile ilgili önlem alabilme bakımından oldukça önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Computer game playing; aggressive behavior; violence; children; systematic review

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

TOTAL DİZ ARTROPLASTİLİ HASTALARIN CERRAHİ SONRASI ERKEN DÖNEMDE PERFORMANS DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Özge İPEK*, Banu BAYAR*, Kılıçhan BAYAR*

*Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

ozgeipek@mu.edu.tr

Osteoartrit, özellikle yük taşıyan eklemlerde görülen ağrı, hareket kısıtlılığı, yaşam kalitesinde azalma ve fonksiyonel kayıpla karakterize dejeneratif bir patolojidir. Vücut ağırlığını taşıması dolayısıyla diz ekleminde osteoartrit görülme sıklığı yüksektir. Diz osteoartriti tedavisinde konservatif ve cerrahi tedavi yaklaşımları yer almaktadır. Total diz artroplastisi (TDA), konservatif tedaviye cevap vermeyen diz osteoartrinde sıkça uygulanan bir cerrahi yöntemdir.

Çalışmamızın amacı TDA cerrahisi geçiren bireylerin post operatif hastane içi dönemdeki performans düzeylerini belirlemektir.

Çalışmaya diz osteoartriti tanısı nedeniyle primer TDA uygulanan 58 gönüllü birey dahil edildi. Gönüllüler çalışmaya katılmadan önce araştırma hakkında bilgilendirildi. Sözlü ve yazılı onamları alındı. Araştırmacılar tarafından hazırlanan sosyodemografik form ile gönüllülerin demografik bilgileri, alışkanlıkları ve ağrı düzeyleri kaydedildi. Ağrı şiddetinin belirlenmesinde Vizüel Analog Skala (VAS) kullanıldı. Performans düzeylerinin değerlendirilmesinde hastalara 30 saniye otur kalk testi post operatif 2,4 ve 6. günlerde tekrarlandı. Verilerin istatistiksel analizi için bağımlı grupların karşılaştırılmasında t-testi kullanıldı. Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ alındı.

Çalışmaya katılan bireylerin yaş ortalaması 65.3 ± 7.2 yılıdır. Gönüllülerin 19'u erkek, 39'u kadındır. Ortalama boy uzunlukları 1.55 ± 0.6 m, vücut ağırlıkları 82.0 ± 13.1 kg, vücut kütle indeksleri 33.89 ± 4.11 kg/m² olarak hesaplandı. Kronik hastalıkları incelendiğinde 18'inin hipertansiyon, 6'sının ise diabetes mellitus tanısı aldığı saptandı. Hastaların ağrı şiddetlerinin VAS'a göre post operatif 2.günde 6.96 ± 1.12 cm, 4.günde 5.81 ± 0.26 cm ve 6.günde 3.68 ± 1.35 cm olduğu görüldü. Post operatif ağrı

Abstract Book
(Oral Presentation)

şiddetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktu ($p>0,05$). Performans değerlendirmesinde kullanılan 30 saniye otur kalk testi tekrar sayıları post operatif 2.günde $4\pm 2,6$, 4.günde $5\pm 1,3$ ve 6.günde $9\pm 0,6$ bulundu. Tekrar sayıları arasında post op 6.gün ile 2 ve 4.günler arasında istatistiksel olarak anlamlı fark görüldü ($p<0,05$). Post operatif 2 ve 4. günler arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktu ($p>0,05$).

TDA cerrahisi sonrasında hastaların fonksiyonel kapasiteleri etkilenmektedir. Cerrahi öncesi ve sonrası performans düzeylerinin belirlenip karşılaştırılması ile hastaların fiziksel fonksiyonları hakkında daha kesin sonuçlara ulaşılabacaktır.

Anahtar Kelimeler: Diz osteoartriti, artroplasti, fonksiyonel düzey

KOKSARTROZLU HASTALARIN YAŞAM
KALİTELERİNİN İNCELENMESİ

Özge İPEK*, Banu BAYAR*, Kılıçhan BAYAR*

**Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*

ozgeipek@mu.edu.tr

Koksartroz özellikle geriatrik bireylerde kalça eklemine dejenereasyonu sonucu ağrı ve hareket limitasyonuna yol açan bir hastalıktır. Hastalığın ilerlemesiyle bireyin bağımsızlık düzeyinde meydana gelen azalma aynı zamanda yaşam kalitesinde de ciddi bozulmalara neden olmaktadır.

Çalışmamızın amacı koksartroz tanısı almış hastaların yaşam kalitelerini değerlendirmektir.

Çalışmaya koksartroz tanısı almış 36 gönüllü birey dahil edildi. Araştırma hakkında bilgilendirilip sözlü ve yazılı onamları alındıktan sonra çalışmaya katılmaya gönüllü olan bireyler örneklemi oluşturdu. Sosyodemografik form ile gönüllülerin demografik bilgileri, kronik hastalıkları ve alışkanlıkları kaydedildi. Yaşam kalitesinin değerlendirilmesinde koksartrozlu hastalarda geçerlik çalışması yapılmış 8 alt boyut ve 36 maddeden oluşan SF-36 yaşam kalitesi anketi kullanıldı. Verilerin istatistiksel analizi SPSS 22.0 paket programı ile yapıldı.

Çalışmaya katılan bireylerin yaş ortalaması $61,15\pm 7,10$ yılıdır. Gönüllülerin 21'i kadın, 15'i erkektir. Ortalama boy

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

uzunlukları $1,58\pm 0,81$ m, vücut ağırlıkları $80,22\pm 10,9$ kg, vücut kütle indeksleri $30,61\pm 3,71$ kg/m² olarak hesaplandı. Kronik hastalıkları incelendiğinde 11'inin hipertansiyon, 9'unun diabetes mellitus tanısı aldığı görüldü. Gönüllülerin düzenli fiziksel aktivite alışkanlıkları yoktu. SF-36 Fiziksel Fonksiyon toplam skor ortalamaları $55,6\pm 18,4$; SF-36 Fiziksel Rol toplam skor ortalamaları $75,5\pm 28,0$; SF-36 Emosyonel Rol toplam skor ortalamaları $69,2\pm 51,7$; SF-36 Enerji/Yorgunluk toplam skor ortalamaları $68,31\pm 21,2$; SF-36 Emosyonel İyilik toplam skor ortalamaları $73,9\pm 21,4$; SF-36 Sosyal Fonksiyon toplam skor ortalamaları $79,6\pm 18$; SF-36 Ağrı toplam skor ortalamaları $68,2\pm 30,1$ ve SF-36 Genel Sağlık toplam skor ortalamaları $72,5\pm 20,4$ bulundu. Cinsiyete göre SF-36 alt grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktu ($p>0,05$).

Koksartrozlu hastaların yaşam kalitelerini etkileyen değiştirilebilir faktörlerin belirlenmesi önemlidir. Bu anlamda hastalara egzersiz alışkanlığının kazandırılmasının ağrıyı azaltıp, fonksiyonelliği ve yaşam kalitesini arttıracaklarını düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Koksartroz, yaşam kalitesi, SF-36

EVALUATION OF STEM CELL MARKERS IN
CD138+ AND CD138- CELLS OBTAINED FROM
MULTIPLE MYELOMA PATIENTS

Dilara Akcora Yıldız^{1,2}, Tulin Ozkan², Meral Beksac³
and Asuman Sunguroglu²

¹ Department of Biology, Art&Science Faculty, Mehmet Akif Ersoy University, Burdur, TURKEY

² Department of Medical Biology, Faculty of Medicine, Ankara University, Ankara, TURKEY

³ Department of Hematology, Faculty of Medicine, Ankara University, Ankara, TURKEY

Multiple Myeloma (MM) manifested by proliferation of malignant plasma cells in the bone marrow is the second most common hematologic cancer. Despite the introduction of novel agents including immunomodulators, proteasome inhibitors, monoclonal antibodies and histone deacetylase inhibitors, MM is still incurable. Cancer stem cells (CSCs), commonly recognized by the expression of cell surface markers, are

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

thought to be responsible for minimal residual disease and chemo/radio-resistance in a growing number of hematological and solid tissue malignancies including MM. Although CD138 (called Syndecan-1) has been widely used to detect MM cells for decades, CD138 negative myeloma cells were shown to be drug-resistant residual cells. Therefore, in this study we investigated the expression of CSCs markers including Nanog, Sox2 and Oct-4 in CD138+ and CD138- cells derived from three newly diagnosed and relapse/refractory MM patients.

Materials and Methods: The experiments with human cells were approved by the Ethical Committee of Ankara University School of Medicine (protocol 04-176-13). CD138+ and CD138- cells were immunomagnetically selected from bone marrow aspirates using the EasySep CD138 positive selection kit (STEMCELL Technologies). mRNA expressions of Nanog, Sox2 and Oct-4 were investigated in MM cells using quantitative real-time PCR.

mRNA expressions of Nanog, Sox2 and Oct-4 seemed to be comparable in primary CD138+ myeloma cells compared to CD138- cells obtained from the identical newly diagnosed and relapsed /refractory MM patients.

Conclusion: Although, the expression of Nanog, Sox2 and Oct-4 seemed to be increased in CD138+ myeloma cells obtained from relapsed / refractory patients, because of the variances in results the increase is not statistically significant. Therefore, further investigation with more patients to investigate the expression of these markers in CD138+ and CD138- cell populations is required.

**TRANSPORT HEMŞİRELİĞİNDE
FARMAKOLOJİ EĞİTİMİNİN ÖNEMİ**

Bahattin BULDUK¹, Mehmet BULDUK², Yavuz ÜREN¹, Sevgi DEMİR³,
Ercan DEMİROK⁴

¹ Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu
65200, Van, Türkiye

² Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Erciş Meslek
Yüksekokulu, 65400, Erciş, Van, Türkiye

³ Artvin Çoruh Üniversitesi, Şavşat Meslek Yüksekokulu,
08000, Şavşat, Artvin, Türkiye

E mail: sevgidemir91@hotmail.com

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

⁴ Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu, 65200, Van, Türkiye

Yenidoğan transportunun daha güvenli olması için transport ekibinde bulunan hemşirenin görev ve sorumluluğunun nasıl artabileceğini belirlemek amacıyla yapılmıştır

Çalışma google akademik, sicendirect ve pubmed veri tabanları üzerinden transport hemşireliği, yenidoğan hemşireliği, farmakoloji kelimeleri ile yapılan taramalar sonucu tam metnine ulaşılan çalışmaların derlenmesi ile hazırlanmıştır.

Sağlık durumu kritik olan yenidoğanların sağlık durumlarının iyileştirilmesi amacıyla belirli koşullar sağlanarak daha donanımlı merkezlere taşınması gerekebilir. Bu taşıma esnasında, transport ekibinde bulunan hemşirenin görev ve sorumlulukları üzerine Amerika, Kanada ve İngiltere’de yapılan çalışmalarda yenidoğan hemşiresinin ekip lideri olduğu pozisyonlarda transportun güvenli olduğu belirtilmektedir. Yine bu çalışmalarda oksijen saturasyonu, PH ve ısı kontrolünün, doktor liderliğinde yapılan transporta göre anlamlı olarak daha iyi olduğu tespit edilmiştir. Pratik ortamlardaki hemşireler, ilaçları ancak bir doktorun reçetesi yazıldıktan sonra uygulayabilirler. Hemşirelerin özerkliğinin ve sorumluluğunun bu şekilde sınırlandırılması, özellikle yenidoğan bakım hemşireleri için olumsuz etkilere yol açmaktadır. Örnek olarak karmaşık hesaplamalar yapamaması (mg / kg / gün), istenmeyen ilaç etkileşimlerini veya doz aşımını anlayamaması ve bildirememesi olarak söyleyebiliriz. Hemşirelerin, yenidoğan bakımına özgü farmakoloji eğitimi almaları mesleki açıdan kritik öneme sahiptir. Ayrıca hem teoride hem de pratik uygulamada etkili çalışan bir farmakoloji bilgisine sahip olmaları gerekir. Hemşirelerin, uyumsuzluk veya ceza korkusu olmaksızın olumsuz ilaç olaylarını bildirme imkanlarının olması gerekir. Hemşirelik özerkliğinin gelişmesi ve etkinliğinin artması için daha iyi farmakoloji eğitimi gereklidir.

Hemşire özerkliğinin gelişimi ile ülkemizde transport hemşireliğinde ekip liderinin hemşire olmasının önündeki büyük engellerden biri kalkmış olacaktır.

Anahtar kelimeler: Transport hemşireliği, Yenidoğan hemşireliği, Farmakoloji

**METABOLISM OF ¹⁴C LABELLED GLUCOSE
AND FRUCTOSE IN HepG2 CELLS**

Ebru Aydın

*Süleyman Demirel Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi,
Gıda Mühendisliği, Isparta, ebruaydin@sdu.edu.tr*

Glucose plays a role in the development of diabetes. Sucrose can lead to an increase of post-prandial blood glucose (liberated glucose from sucrose) and liberated fructose is utilised in the liver to generate products such as glucose, glycogen, lactate and pyruvate, and affect lipid metabolism, which also might affect insulin resistance and type-2 diabetes.

Present publications regarding inhibition of digestive enzymes or inhibition of glucose transport (in the small intestine) showed that plant polyphenols had an effect on carbohydrate metabolism. This research aims to analyse the uptake of radiolabelled glucose and fructose with or without each other's presence and quercetin in HepG2 cell line.

The initial steps of method development for inhibition of radiolabelled glucose or/and fructose uptake in HepG2 cell line involved determining the concentration of sugars in the presence of quercetin using Liquid Scintillation Analyser (LSC).

It was found that ¹⁴C-glucose* uptake reach the highest concentration in the presence of fructose compare to glucose* alone at 10 minutes. For 30 min it seems cells does not want to take glucose anymore and the uptake of fructose gets faster. Also, the presence of glucose does not affect the uptake of fructose* however the presence of fructose decrease the uptake of glucose in cells. Additionally, when 20 µM quercetin introduced to cells it was seen that the amount of glucose and fructose uptake decreased.

These findings demonstrate that the presence of fructose has an effect on the uptake of glucose in liver cells but glucose presence does not affect the fructose uptake. Furthermore, quercetin inhibited the uptake of both sugars in HePG2 cells. If this effects occur in vivo polyphenols may stimulate glucose uptake into the liver where it is metabolized, consequently lowering the glucose concentration in the blood.

Key words: Quercetin, HepG2, Glucose, Fructose, Diabetes

**SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ DİŞ
HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ PROTETİK DİŞ**

TEDAVİSİ KLİNİĞİNE BAŞVURAN

HASTALARDA PROTEZ HİJYEN

ALİŞKANLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ:

ÖNCÜL ÇALIŞMA

Işın Kürkçüoğlu¹, H. Yasemin Yay Kuşçu¹, Tuğçe Gül Elmas¹

*¹Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi,
Protetik Diş Tedavisi Ana Bilim Dalı*

*isinkurk@gmail.com, yaseminyay123@gmail.com,
tugceglms@gmail.com*

Hareketli bölümlü protez kullanan bireylerde ve özellikle geriatrik hastalarda, protez hijyenin temini ve devamlılığının sağlanması, ağız dokularının olduğu kadar genel sağlığın korunmasında da önemli bir faktördür. Bu çalışmanın amacı Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Protetik Diş Tedavisi Ana Bilim Dalı Kliniği'ne başvuran hareketli protez hastalarının protez hijyen alışkanlıklarını değerlendirmektir

Hareketli protez kullanıcısı 70 katılımcıya protezlerinin kullanımı ve hijyen alışkanlıklarıyla ilgili sorular içeren bir anket yüz yüze görüşülerek uygulanmıştır.

Ankete katılan 70 bireyin 39'u kadın, 31'i erkektir. Katılımcılardan 39 kişi 60-69 yaş aralığında iken, 31 kişi 70 yaş ve üzerindedir. Katılımcıların % 57'si 10 yılın üzerinde protez kullanıcısıdır. Hastaların %37'si ilk protezini kullanırken geriye kalan bireylerin, geçmişte 2 ila 5 defa hareketli protez yaptırdığı saptanmıştır. 70 katılımcının %86'sı ağız hijyeni bilgisi olduğunu söylerken, bu kişilerin % 50'si bu bilgiyi diş hekiminden aldığını belirtmiştir. Katılımcıların %91'i sorunu olmadığı sürece diş hekimine gitmediğini söylemiştir. Doğal dişlerini günde kaç kere temizlediği sorulduğunda, katılımcıların %33'ü 1 kez, geriye kalan bireylerin ise 2 kez veya daha fazla dişlerini temizlediğini bildirmiştir. Protez temizliği konusunda ise %40'ının protezlerini günde 1 kez temizlediği, %29'unun günde 2 kez ve kalan % 31'inin de günde 3 kez ve üzeri temizlediği bilgisi alınmıştır. Katılımcıların yarısından fazlasının protez temizlik bilgisini diş hekiminden öğrendiğini bildirmiştir.

Katılımcıların %79'u gece protezlerini çıkarırken, 15 kişinin protezleri ile uyuduğu saptanmıştır. Katılımcılardan %70'i protezlerini çıkardıklarında su dolu bardakta, diğer bireyler ise mendile sarılı veya boş bir kap ya da bardakta beklettiğini bildirmiştir. Katılımcıların %91'inin protez yapıştırıcısı kullanmadığı saptanmıştır.

Hareketli protez kullanıcısı bireylerin protez hijyen bilgilerinin artırılması ve düzenli aralıklarla diş hekimi kontrollerine gitmeleri konusunda bilinçlendirilmeleri gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hareketli Protez, Geriatri, Protez Hijyeni

POSTMENAPOZAL DÖNEMDE FİZİKSEL AKTİVİTENİN ÖNEMİ

Alavuddin Kurbonboyev, Beliz Belgen Kaygısız***

Lefke Avrupa Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Lefke, 99728, KKTC

** email: a.kurbonboyev@gmail.com ***

Günlük yaşam içerisinde iskelet kaslarını kullanarak yapılan ve enerji harcamasını gerektiren her hareket fiziksel aktivite olarak tanımlanır. Günümüzde kalp-damar hastalıkları, diyabet, obezite gibi kronik sağlık sorunlarında ve kas -iskelet sistemi problemlerinde fiziksel aktivitenin önemi kanıtlanmıştır. Son yıllarda günlük ortamın önemli ölçüde değişmesi nedeni ile yeterli fiziksel aktivite düzeylerinin sağlanması daha da zor hale gelmektedir. Fiziksel hareketsizliğin sebepleri ağırlıklı olarak günlük yaşam ve çalışma ortamlarını giderek daha hareketsiz kılan sistemsel ve çevresel faktörlerin sonucudur. Bireysel sağlığın ve dolayısı ile toplumsal sağlığın fiziksel aktivite alışkanlığı ile korunması giderek maliyeti yükselen sağlık harcamalarının azaltılması konusunda etkili bir araç olarak düşünülmektedir.

Günümüzde fiziksel aktivitenin hem sağlıklı hem de kronik hastalığı olan bireylerde mental, psikolojik ve emosyonel yönden pozitif etkileri olduğu bildirilmiştir. Bu derlemede amacımız yapılan çalışmalarda fiziksel

aktivitenin postmenopozal kadınlarda görülen etkilerini ortaya koymaktır.

Postmenopozal dönemdeki kadınlarda fiziksel aktivitenin kandaki insulin düzeyini, LDL seviyesini, menopoza bağlı fiziksel ve psikolojik semptomları azalttığı, ayrıca meme kanseri görülme riskini, kronik kalp yetmezliği ve kardiyovasküler hastalıklara bağlı mortalite riskini azalttığı belirlenmiştir. Düzenli yapılan fiziksel aktivitenin kemik mineral yoğunluğunu artırdığı, ve dolayısı ile osteoporozla ilgili kırık risklerini önlemede etkin olduğu, immünometabolik hastalıklara karşı koruyucu bir faktör olduğu ve yaşam kalitesini pozitif etkileri olduğu vurgulanmaktadır. Fiziksel aktivitenin vazomotor ve seksüel semptomlar üzerine etkisi birçok çalışmada araştırılmış olsa da farklı sonuçların bulunması nedeniyle halen tartışılmaktadır.

Kadınların, menopoz öncesinden başlayarak fiziksel aktivite seviyelerini artırmaları hem menopoz dönemi hem de sonrasında oluşabilecek riskleri ve komplikasyonları azaltmak ve yaşam kalitesini artırmak için önemlidir. Fizyoterapistlerin ve sağlık çalışanlarının bu konuda farkındalığı artırması ve fiziksel aktiviteye teşvik etmesi önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Fiziksel Aktivite, Kadın, Menapoz, Yaşam Kalitesi

ASSESSMENT OF OPTIC NERVE DIAMETER IN PATIENTS UNDERGOING EPIDUROSCOPY

Tire Y¹

Konya Public Hospitals Association, Health Sciences University, Konya Meram Education and Research Hospital, Konya, Turkey¹

Epiduroscopy is commonly used for evaluation and treatment of low back pain. Saline with or without local anesthetic addition was used to visualize epidural space structure during this procedure.^{1,2} A sudden increase in epidural space pressure is transmitted into the spinal space to the optic nerve sheath.³ This study aimed to estimate the effects of epiduroscopy on optic nerve sheath diameter (ONSD) according to the volume of fluid using the ultrasonographic measurement of optic nerve sheath diameter in adult patients.

Forty patients who have been treated for low back pain with epiduroscopy using 30 or 50 mL fluid application were allocated into the study. Measurement of ONSD was performed before (BT), immediately after the procedure (POT), and postoperative 0 min(T0),10 min(T1) and 20 (T2) min after the epiduroscopy procedure.

Two groups of ONSD values were compared. Especially T0,T1 and T2 ONSD values were statistically different between the two groups.(Table 1) In the group with 50 ml epidural volume, ONSD values were higher than the group with 30 ml epidural volume.

Ultrasonography of ONSD shows a good level of diagnostic accuracy for detecting epidural hypertension. In the clinical decision-making phase, this may help physicians to be more cautious about volume when making epidural injections of the disease.

Keywords: Epidural injection, intracranial hypertension, Optic nerve sheath diameter, Ultrasonography.

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN ÖZYETERLİLİK DÜZEYLERİ İLE PSİKOMOTOR BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Leyla BARAN*, Ülkü GÜNEŞ*, Leyla KHORSHID*

**Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Hemşirelik
Esasları A.D.*

*Leyla BARAN: leyla_brn@hotmail.com; Ülkü GÜNEŞ:
ulku.gunes@ege.edu.tr; Leyla KHORSHID:
leyla.khorshid@yahoo.com*

Özyeterlilik, kişinin çevresinde olup bitenler üzerinde etkili olabilecek biçimde bir edimi başlatıp sonuç alınca kadar sürdürebileceğine olan inancıdır. Hemşirelik öğrencileri için lisans eğitiminde hedef; öğrenciye bilişsel, duyuşsal ve psikomotor boyutta temel bilgi, beceri ve tutumlar kazandırmaktır. Psikomotor alan duyu organları, zihin ve kasların birlikte çalışması sonucu ortaya çıkan davranışları içerir. Hemşirelik öğrencilerinin özyeterlilik düzeyinin bilinmesi, öğrenmeleri kolaylaştıracak stratejilerin geliştirilmesi açısından yararlı olacaktır.

Bu çalışmanın amacı hemşirelik öğrencilerinin özyeterlilik düzeyleri ile psikomotor becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Araştırma verileri Kasım 2017- Ocak 2018 tarihleri arasında anket ve gözlem yoluyla toplanmıştır. Araştırmanın evrenini bir hemşirelik fakültesinde öğrenim gören 2. sınıf öğrencileri (N:298) oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise evreni oluşturan öğrencilerden araştırmaya katılmayı kabul eden öğrenciler oluşturmuştur (n:94). Verilerin toplanmasında “Birey Tanıcı Bilgi Formu”, 17 maddelik 5’li likert tipi olan “Genel Özyeterlilik Ölçeği-GÖÖ” (min-max:17-85), (Ölçeğin alt boyutlarının min-max değerleri sırasıyla "Başlama" için 9-45, "Yılmama" için 5-25 ve "Israr" için 3-15) ve "İntravenöz (IV) Kateter Yerleştirme İşlem Basamakları Kontrol Listesi" (min-max:0-100) kullanılmıştır. Verilerin analizinde korelasyon testi kullanılmıştır.

Araştırma toplamda 94 ikinci sınıf öğrencisi ile tamamlanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.93±1.98 yıldır, %80.9'u kız öğrencidir, %73.4'ü Anadolu Lisesi mezunudur. Araştırmaya katılan öğrencilerin GÖÖ'den aldıkları toplam puan ortalaması 66.19±9.23'tür. Ölçeğin alt boyutlarından alınan toplam puan ortalamaları sırasıyla "Başlama" için 36.47±5.66, "Yılmama" için 19.22±3.25 ve "Israr" için 10.50±1.92'dir. Araştırmaya katılan öğrencilerin “IV Kateter Yerleştirme İşlem Basamakları”ndan aldıkları toplam puan ortalaması ise 75.36±7.49'dur. Araştırmaya katılan öğrencilerin genel özyeterlilik düzeyleri ile IV kateter yerleştirme psikomotor becerileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (p>0.05).

Çalışma sonucunda öğrencilerin özyeterlilik düzeylerinin orta düzeyde olduğu ve özyeterlilik düzeyleri ile IV kateter yerleştirme psikomotor becerileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Çalışma, ikinci sınıf hemşirelik öğrencilerinin tek bir grubundan oluşan örneklem büyüklüğü ile sınırlandırılmıştır ve tek bir psikomotor beceri ile değerlendirilmiştir. Bu nedenle, diğer psikomotor becerilerin kullanıldığı ileri araştırmalara gereksinim duyulmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Hemşirelik öğrencisi, Özyeterlilik, Psikomotor beceri

**PREMETÜRE BEBEKLERE İNVAZİV İŞLEMLER
SIRASINDA KULLANILAN İŞİTME DUYUSUNA
(SESE) YÖNELİK GİRİŞİMLERİN AĞRI
ÜZERİNE ETKİSİ: SİSTEMATİK DERLEME**

Ayşe Kahraman

Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD. Bornova, İzmir

ayse.ersun@gmail.com ayse.kahraman@ege.edu.tr

Bu çalışma prematüre bebeklerin ağrısını azaltmaya yönelik kullanılan işitsel girişimler ile ilgili 2007-2018 yılları arasında yayınlanmış çalışmaların gözden geçirilmesi ve çalışmalardan elde edilen verilerin sistematik biçimde incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Bu incelemede, “Prematüre bebeklere uygulanan invaziv işlemler sırasında sese yönelik girişimler nelerdir? “Prematüre bebeklere uygulanan invaziv işlemler sırasında sese yönelik yapılan girişimlerin ağrı üzerine etkileri nelerdir?” odak sorusuna yanıt aranmıştır. Pubmed, Science Direct, Cochrane Library, PsychINFO, Proquest arama motorlarında, prematüre bebek, (preterminfants, prematureinfants, pretermbaby, prematurebaby, ses (voices-noise), ağrı (pain), ağrılı işlem (painfulprocedure) anahtar kelimeleri ile tarama yapılmıştır. Konuyla ilgili 42 ulusal ve uluslararası yayına ulaşılmış olup araştırmaya dahil edilme kriterlerine uygun olarak 14 yayın çalışma kapsamında değerlendirilmiştir. Sese yönelik girişimlerin büyüme, taburculuk süresi, fizyolojik ve davranışsal parametrelere etkisini inceleyen çalışmalar ile derleme ve sistematik derlemeler çalışmaya dahil edilmemiştir. Araştırmaya dahil edilen tüm yayınlar çalışma yöntemleri ve bulguları açısından sistematize edilerek incelenmiştir.

Bu sistematik inceleme sonunda prematüre bebeklere invaziv işlemler sırasında işitme duyusuna yönelik olarak uygulanan girişimlerin, müzik (Mozart ve klasik yöresel müzikler, ninni), beyaz gürültü, annenin kaydedilmiş sesi, anne karnındaki sesler ve ninni olduğu belirlenmiştir. Ayrıca kulak tıkacı ile sesin azaltılması ve anne karnında

maruz kalan müziğin doğum sonrası da dinletilmesi gibi girişimlerde uygulanmıştır. Ağrı yönetiminde işitme duyusuna yönelik girişimler ile tatlı solüsyonların (glukoz ve sukroz) karşılaştırıldığı 4 çalışmada gruplarda anlamlı farklılığın olmadığı, iki çalışmada müziğin ağrıyı azaltmada etkili olduğu, kanguru bakımı ile müzik terapinin aynı anda uygulanmasının daha etkili olduğu saptanmıştır. Anne karnında maruz kalan müziğin doğum sonrası da ağrıyı azalttığı belirlenmiştir. Beyaz gürültü ve kulak tıkacı ile ses azaltmanın da ağrıyı azalttığı, iki çalışmada kaydedilmiş anne sesinin etkili olmadığı sadece bir çalışmada etkili bulunduğu saptanmıştır.

Ağrılı girişimlerde sese yönelik girişimlerin kontrol grupları ile karşılaştırıldığında ağrıyı azalttığı fakat ağrıyı azaltmada farklı girişimler kullanıldığında gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Çalışma sonucunda etkin ağrı yönetiminde sese yönelik girişimlerin diğer gelişimsel destekleyici bakım yaklaşımlar ile kombine edilerek kullanılması sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ses, Ağrı, Premature.

MIKNATIS HASTANE KAVRAMI VE GELİŞİMİ

Dilek ŞAHİN, Nurdan ORAL KARA

Düzce Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü,

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü,
nokara@mehmetakif.edu.tr

Hastanelerde hemşirelerin çalışma ortamının iyileştirilmesi birçok araştırmanın, komisyonun ve komitenin ana odağı ve mücadele alanı olmuştur. Amerika'daki Hemşirelik Akademisi (AAN) hemşire iş gücü krizinin yoğun olarak sorgulandığı 1980'li yıllarda, bazı hastanelerin hemşireler tarafından çekici bulunduğu ve devir hızının düşük olduğuna dikkat çekmiştir. McClure, Poulin, Sovie, & Wandelt (1983) yaptığı ilk mıknaş hastane çalışmasında hem hemşireler hem de yönetici hemşireler tarafından tanımlanan çevresel faktörlerin kapsamlı bir listesine dayanarak iş doyumu ve verimliliğini ölçmek için girişimlerde bulunmuştur. Daha sonraki yıllarda Mıknaş Hastane

Abstract Book
(Oral Presentation)

özelliklerine ilişkin kriterler geliştirilmiştir. Güçlü hemşirelik çalışmalarıyla sağlık hizmeti veren örgütleri geliştirmek ve karşılaştırmak için Amerikan Hemşirelik Merkezi (American Nurses Credentialing Center-ANCC) tarafından Mıknatıs Tanımlama Programları (The Magnet Recognition Program) başlatılmıştır. Sağlık bakım kuruluşları programın bir parçası olarak kalabilmek için "Mıknatıs Statüsü" adı verilen önceden belirlenmiş ölçütlerle uyumları gerekmektedir.

Bu çalışmanın amacı hemşireler açısından olumlu bir çalışma ortamı oluşturulmasına ve daha iyi hasta bakımına yardımcı olan mıknatıs hastane özelliklerinin hemşireler ve hastane yöneticileri tarafından fark edilmesi ve bu hastane özelliklerinin bilinirliğinin artırılması hedeflenmiştir.

Araştırma literatür taraması şeklinde gerçekleştirilmiştir. Mıknatıs hastanelerde, hemşirelerin kendilerini değerli ve saygın hissetmelerinin sağlandığı, sürekli eğitim ve profesyonel gelişmelerinin desteklendiği, hekim-hemşire ilişkileri ve işbirliğinin iyi olduğu, hemşirelerin otonomi sahibi olduğu ve otonomilerinin artması için desteklendiği, hastaya değer veren bir hizmet ortamının yaratıldığı, çalışanların sayı ve nitelik olarak yeterli olduğu ve hemşirelerin yöneticilerden destek aldığı pek çok çalışmada gösterilmiştir.

Ülkemizde kalite ve akreditasyon çalışmaları 2000'li yıllarda başlatılmış olup mıknatıs hastane ve hemşire iş ortamı kavramları henüz yeni tartışılmaya başlanmıştır. Hastanelerde Hemşireleri Kuruma Çeken ve Tutan Özelliklerin Belirlenmesi Ölçeği Yıldırım, Kısa ve Hisar tarafından 2012 yılında Türkçe'ye uyarlanmasına karşın konu ile ilgili ülke gerçeklerini yansıtan yayımlanmış yeterli sayıda çalışmaya rastlanamamıştır.

Anahtar Sözcükler: Mıknatıs Hastane, Çalışma Ortamı, Hemşire

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

SOME FOOD-BORNE BACTERIAL INFECTIONS
THAT ARE SEEN AT VICTIMS AFTER DISASTER

¹Sema OZMERT ERGIN, ²Cennet ERDOGAN, ³Aysun GUZEL, ⁴Musa SIMSEK

¹Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Health Sciences, Nutrition and Dietetics Department, sozmert@mehmetakif.edu.tr

²Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Health Sciences, Emergency Aid and Disaster Management Department, cenneterdogan.07@hotmail.com

³Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Health Sciences, Emergency Aid and Disaster Management Department, ayurdakul@mehmetakif.edu.tr

⁴Avrasya University, Vocational School of Health Services, Emergency and Disaster Management Department (graduated), musasimsek122@gmail.com

Disasters are events that stop or interrupt human life, require external assistance beyond borders, and cause loss of life and property. The main purpose of the response to disasters is to save human life. While rescue works continue, improvement works at disasters are also continue from one side. In the process of improvement, the basic needs of victims such as recovery, nutrition and security are met. In our country, within the Turkey Disaster Response Plan (TAMP), Kızılay is the institution that organizing nutrition services. Environmental damage occurred by disasters causes pollution of food and deterioration of human health. Especially, damages to the sewage system leads to contamination of drinking water and food. In result of the consumption of contaminant foods and inadequate hygiene, food-borne bacterial infections and various diseases are seen in individuals. Cholera, dysentery and typhoid are among the most common diseases. These bacterial diseases are caused by *Vibrio cholerae*, *Shigella* and *Salmonella typhi*, respectively. These diseases transmitting by fecal-oral way and transmitter vectors such as fly, insect are spread more easily at places where people are living collectively and hygiene is inadequate. Hemorrhagic colitis (*Escherichia coli*) and Enteritis (*Enterococcus*) are also transmitting infections by fecal-oral way. *Clostridium botulinum* is a neurotoxic bacteria with high mortality causing botulism, which can be found in soil, water and animal faeces. Listeriosis (*Listeria monocytogenes*) and Tuberculosis (*Mycobacterium*

tuberculosis) are also among the important health problems which can occur with the consumption of contaminated animal foods.

The bacterial infections occur due to inadequate hygiene in the collective living areas after the disaster. Food-borne infections and health problems due to infections can be reduced if staff and disaster victims in the disaster area are informed about subjects such as food consumption, food storage type and time, environment and water hygiene.

Key words: Disaster, Nutrition, Hygiene, Bacterial infection

ACİL OBSTETRİK BAKIM NEDEN ÖNEMLİ?

Ayşe AYDIN¹, Raziye ENGİN²

¹Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi (Dr. Öğr. Üyesi)

²Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi (Öğr. Gör.)

Acil obstetrik bakım (AOB) gebelik, doğum ve doğum sonrası 42 gün içerisinde meydana gelen anne ve fetusun yaşamını tehdit eden, acil müdahale gerektiren durumlarda verilen hizmetler bütünüdür. AOB programı, anne ve fetusun mortalite ve morbidite oranlarının düşürülmesinde önemli paya sahiptir.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) raporuna göre; doğum doğal ve fizyolojik bir olay gibi görünse de, her yıl dünyada obstetrik komplikasyonlar nedeniyle 289.000 kadın hayatını kaybetmektedir. Anne ölümlerinin yüzde 99'u gelişmekte olan ülkelerde meydana gelmektedir. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) 2013 raporuna göre, ülkemizdeki genel doğurganlık hızı 2.26, ortalama canlı doğum sayısı 1.67, ortalama ölü doğum 0.04 olarak belirlenmiş olup son beş yılda meydana gelen gebeliklerin %63'ü herhangi bir risk kategorisine girmektedir. Anne ölümlerinin çoğu önlenabilir risk faktörlerinden kaynaklanmakta olup, büyük çoğunluğu önlenilmektedir. AOB programında görev alan kadın doğum uzmanı, hemşire ve ebelerin anne ve fetusun hayatı için önem taşıyan rol ve sorumlulukları bulunmaktadır. Bu derleme ile acil obstetrik bakımın öneminin vurgulanması hedeflenmiştir.

Acil obstetrik bakım, gebelerin sağlık kuruluşuna başvurdıklarında ilk değerlendirmenin hızlı bir şekilde yapılmasını, anne veya fetusun hayatını tehdit eden herhangi bir durumun varlığında gereken tedavilerin yapılmasını, gerekiyorsa bir üst düzey sağlık kuruluşuna sevk edilmesini ve gerektiğinde de sağlık kuruluşlarında yapılacak güvenli kan naklini içermektedir.

Acil obstetrik bakımın amacı; gebeliğe bağlı ortaya çıkan komplikasyonlarda annenin ve bebeğin hayatını kurtarmak ve zarar görmesini önlemektir. Anne morbidite ve mortalite oranlarının düşürülmesinde önemli bir yere sahip olan acil obstetrik bakım hizmetlerinden gebelerin yararlanması anne ve fetusun sağlığı açısından oldukça önemlidir. Obstetrik bir komplikasyonu olan bir gebeye ne kadar erken müdahale edilirse maternal mortalite ya da gebeliğe bağlı meydana gelebilecek komplikasyon oranı o derece az olacaktır. Ortaya çıkan acil obstetrik vakaların yönetimi amacıyla, ülkemizde en sık görülen anne ölüm nedenleri dikkate alınarak Acil Obstetrik Bakım Yönetim Rehberi hazırlanmıştır.

Acil obstetrik bakım; zamanla yarışılan, anne ve fetusun yaşamını etkileyen ve rutin olarak karşılaşılan bir durum değildir. Bu nedenle göz ardı edilmemelidir.

ANTIÖKSİDAN MEKANİZMANIN KARANLIK YÜZÜ: ANTIÖKSİDAN GEN SESTRİN2 VE KARACİĞER KANSERİ PERSPEKTİFİ

Erkan Kahraman¹, Ezgi Bağışakçı¹, Ayşim Güneş¹, Esra Erdal¹, Deniz Nart², Funda Yılmaz Barbet², Neşe Atabey¹

¹Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir Uluslararası Biyotıp ve Genom Merkezi

²Ege Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Patoloji Anabilim Dalı

erkankahraman@gmail.com

Oksidatif stres, serbest radikaller ve reaktif metabolitlerin üretimi arasındaki dengesizlik olarak tanımlanır. Oksidanlar yada Reaktif Oksijen Türleri (ROS) olarak adlandırılan radikaller, hücre içerisinde DNA ve diğer makro moleküllerde hasara yol açarak kanserleşme sürecini başlatabilmektedirler. ROS ve türevlerinin ortadan kaldırılması antioksidan yollarında görev alan genlerin aktivasyonu ile gerçekleşmekte, hücreler

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

ROS'lar tarafından neden olunan DNA hasarından korunabilmektedirler.

Son yıllarda, antioksidan mekanizmada yer alan Sestrin2 geni tanımlanmış, oksidatif stres koşulları altında aktive olduğu, hücrel ROS düzeyini azalttığı ve oksidatif hasara karşı koruyucu rol üstlendiği gösterilmiştir. Çalışmamızda antioksidan Sestrin2 geninin kanserleşme progresyonunda oynamış olduğu rollerin aydınlatılmasını amaçladık.

Çalışmamızda karaciğer kanseri hücre dizilerindeki Sestrin2 gen ekspresyonu mRNA düzeyinde qPCR, protein düzeyinde Western Blot analiziyle gösterildi. Oksidatif stres modeli oluşturmak için hücrelere çeşitli dozlarda H₂O₂ uygulaması gerçekleştirildi. pCMV6-AC-SESN2-GFP vektörünün transient transfeksiyonu ile Sestrin2 aşırı eksprese ettirilen ve Sestrin2 siRNA ile susturulan karaciğer kanseri hücrelerinde, proliferasyon, apoptoz, senesens düzeyleri araştırıldı. Karaciğer kanseri ve normal karaciğer dokularında immüno-histokimyasal olarak Sestrin2 ekspresyon düzeyi belirlendi.

Karaciğer kanseri hücre dizilerinde, bazal koşullarda Sestrin2 ekspresyonu olmamasına rağmen oksidatif stres uyarımıyla ekspresyonunun arttığı belirlendi ($p < 0,05$). Aynı etkiler normal karaciğer hücrelerinde de görüldü ($p < 0,05$). Artan Sestrin2 düzeylerinin hem normal hemde karaciğer kanseri hücre dizilerinde hücrel ROS düzeylerini azalttığı ve oksidatif koşullar altında Sestrin2 geninin ekspresyonundaki artışın proliferasyonu etkilememesine rağmen, karaciğer kanseri hücrelerini apoptoza karşı daha dirençli hale getirdiği belirlendi ($p < 0,01$). Bu etkilere paralel bir şekilde, artan Sestrin2 düzeyinin oksidatif stres indüklü senesens karaciğer kanseri hücrelerini koruduğu gösterildi ($p < 0,001$). Hasta dokularında ise, oksidatif zeminde gelişen karaciğer kanseri tümörlerinde Sestrin2 ekspresyonunun normal dokuya kıyasla anlamlı olarak daha yüksek olduğu tespit edildi ($p < 0,05$).

Yapmış olduğumuz çalışmayla literatürde ilk kez, antioksidan mekanizmada yer alan Sestrin2 geninin normal fizyolojik koşullar altında hücreleri oksidatif hasara karşı koruduğu, fakat karaciğer kanser gelişimi sürecinde ise aktive olmasının tümör hücrelerini ROS

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

hasarına karşı daha dirençli hale getirerek karaciğer kanseri progresyonuna avantaj sağladığı gösterilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Oksidatif Stres, Sestrin2, Karaciğer Kanseri, Antioksidan Mekanizma

*Bu çalışma TÜBİTAK 1001 Proje Fonu (Proje No:114S359) tarafından desteklenmiştir.

**DİKKAT EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVİTE
BOZUKLUĞU OLAN ÇOCUKLAR İLE NORMAL
GELİŞİM GÖSTEREN ÇOCUKLARIN
DİKKATSİZLİK, DÜRTÜSELLİK VE İŞLEME
HIZLARININ KARŞILAŞTIRILMASI**

Ümit AKAY¹, Nurullah BÜKER¹, Gökhan YÖYLER²,

Yeşim ŞENGÜL¹

¹Dokuz Eylül Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu

²Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi

umitakay@gmail.com; gokhan.yoyler@gmail.com;
yesimsalik@gmail.com

Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB) bulunan çocuklar, sağlıklı çocuklarla karşılaştırıldığında dikkatsizlik ve dürtüsellik seviyelerinin daha yüksek olduğu bilinmektedir.

Çalışmamızın amacı DEHB tanısı almış çocukların dikkatsizlik, dürtüsellik, işleme hızı ve dikkat seviyelerini belirlemek ve sağlıklı çocuklarla karşılaştırmaktır.

Çalışmaya Dokuz Eylül Üniversitesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Bölümüne başvuran ve DEHB tanısı almış 25 çocuk (4 kız, 21 erkek); normal gelişim gösteren sağlıklı 48 çocuk (12 kız, 36 erkek) olmak üzere toplam 73 çocuk katılmıştır. Katılımcılara kağıt üzerinde d2 Dikkat Testi uygulanmıştır. D2 dikkat testinde ihmal sayısı (E1-dikkatsizlik), hata sayısı (E2-dürtüsellik), işleme hızı (TN) ve dikkat seviyeleri (-E) incelenmiştir.

DEHB tanısı almış çocukların yaş ortalaması 9.44 ± 1.73 (ort $\pm$ SD), sağlıklı çocukların ise 9.85 ± 1.78 (ort $\pm$ SD) idi. DEHB tanısı almış çocukların sağlıklı çocuklar ile karşılaştırıldığında E1, E2 ve -E değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunurken ($p < 0.01$); TN skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0.05$).

DEHB tanısı almış çocuklar verilen görevi aynı hızla tamamlamış olsa da; ihmal ve dürtüsellik yüzlerinde sağlıklı çocuklara göre belirgin bir artış göstermektedir. Bu durum DEHB tanısı almış çocuklara akademik veya günlük yaşantıda verilen görev veya sorumlulukların yapılmasında değil; bunların kaliteli şekilde yerine getirilmesinde problemlere yol açmaktadır. Bu yüzden DEHB tanısı almış çocuklara ebeveyn veya öğretmen tarafından verilen görev niteliğinin daha ciddi şekilde takibinin ve kontrolünün gerekliliği gösterilmektedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: DEHB, Dikkat, Dürtüsellik, İşleme Hızı

**İN VITRO KOŞULLARDA DOSETAKSEL VE
ABİRATERON ASETAT UYGULAMASININ
İNSAN PROSTAT KANSER HÜCRELERİNDEKİ
NOTCH1, JAGGED1 VE HES1
EKSPRESYONLARINA ETKİSİ**

Hakan Soylu¹, Mustafa Kırça⁴, Kayıhan Karaçor¹, Ersin

Beyazççek², Bülent Özpolat⁵, İsmail Üstünel³

¹Düzce Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Histoloji ve Embriyoloji AbD, Düzce

²Düzce Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji AbD, Düzce

³Akdeniz Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Histoloji ve Embriyoloji AbD, Antalya

⁴Akdeniz Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyokimya, Antalya

⁵Texas Üniversitesi, MD Anderson Kanser Merkezi, Deneyel Terapötikler AbD, Houston, Texas, ABD

Prostat kanseri (PCa) erkeklerde gözlenen en yaygın kanser türüdür. Erkeklerde kanserle ilişkili ölümlerde ikinci sırayı almaktadır. PCa tedavisinde kullanılan dosetaksel ve abirateron asetatin, hücre proliferasyonu, farklanması ve kaderinde önemli bir yolak olan Notch sinyal yolağı üyelerinin ekspresyonlarını nasıl etkilediği ve bu ekspresyonların tedavi sürecini nasıl etkileyeceğine ilişkin literatürde şu ana kadar herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

Bu çalışmanın amacı, abirateron asetat ve dosetaksel'in prostat kanseri hücre hatlarında, Notch1, Jagged1 ve Hes1 ekspresyonlarına etkilerini araştırmak şeklinde belirlendi.

In vitro koşullarda; LNCaP ve PC3 hücre hatları 37 °C'de 72 saat kültüre edildikten sonra, abirateron asetat ve dosetaksel'in Notch1, Jagged1 ve Hes1 ekspresyonu üzerindeki etkileri MTT proliferasyon testi, immüno floresan, western blot ve qRT-PCR teknikleriyle incelendi.

Çalışmada, PC3 hücrelerine abirateron asetat, dosetaksel ve abirateron asetat+dosetaksel, Notch1 düzeyini düşürürken, özellikle Hes1'in mRNA düzeyini çok önemli düzeyde artırdı. LNCaP hücrelerinde, abirateron asetat ve abirateron asetat+dosetaksel, Notch1 ekspresyonunu azalttı. Jagged1 ekspresyonu, abirateron asetat, dosetaksel ve abirateron asetat+dosetaksel uygulamasından önemli ölçüde etkilenmedi. Hes1 ekspresyonu, tüm ilaç gruplarında, hem gen hem de protein düzeyinde önemli ölçüde arttı.

In vitro koşullarda prostat kanseri hücrelerine abirateron asetat ve dosetaksel uygulandığında, Notch sinyal yolağı proteinlerinin ekspresyonları değişti. Bu ilaçların uygulanması ile; her iki hücre hattında da, özellikle Hes1 ekspresyonu çok anlamlı oranda artış gösterdi. Dolayısıyla, prostat kanserli hasta tedavisinde, bu kemoterapötik ilaçlarla birlikte, Notch sinyal yolağı inhibitörlerinin birlikte uygulanmasının, Hes1 ekspresyonunu azaltılabileceği ve hastanın prognozundaki kötüye gidişi durdurulabileceği düşünüldü.

Anahtar Sözcükler: Prostat, kanser, notch, abirateron asetat, dosetaksel

**GENÇ ERİŞKİN BİREYLERDE AKILLI TELEFON
KULLANIM ALIŞKANLIKLARI VE KAS
İSKELET SİSTEMİNE ETKİLERİNE İLİŞKİN
TUTUMLARININ İNCELENMESİ**

Ali Ceylan¹, Ertuğrul Demirdel², Başak Kavalcı³

¹. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Karaman

².Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara

³. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Gümüşhane

Teknolojinin gelişmesi, toplum hayatında birçok kolaylık sağladığı gibi bazı olumsuzlukları da beraberinde

Abstract Book (Oral Presentation)

getirmektedir. Erken yaşlarda akıllı telefon kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte, son dönemlerde akıllı telefon kullanımına ayrılan süreler dikkat çekici boyutlara ulaşmıştır. Genç erişkin bireyler arasında kullanımı son derece yaygın olan akıllı telefonların haberleşmenin yanı sıra eğlence aracı olarak da kullanımı oldukça sıktır.

Çalışmamız, genç erişkin bireylerde akıllı telefon kullanım alışkanlıkları ve kas iskelet sistemi üzerine etkilerine ilişkin tutumlarının incelenmesi amacıyla planlanmıştır.

Çalışmamıza 18-25 yaş arası genç erişkin bireyler alınmıştır. Bireylerin demografik özellikleriyle, akıllı telefon kullanım süreleri, amaçları (konuşma, mesajlaşma ve eğlence/sosyal medya), akıllı telefon kullanırken aldıkları postürler, ağrı deneyimleri ve ağrıyı önleyici ergonomik önlemleri kayıt edildi. Ayrıca; bireylerin uyku ve sağlıkla ilgili etkilenimiyle, bağımlılık durumları da kaydedildi.

Çalışmaya yaş ortalamaları 20.23 ± 1.68 yıl olan 70 birey alındı. Bireylerin toplam akıllı telefon kullanım yılı ortalaması 5.31 ± 1.91 yıl, gün içerisinde akıllı telefonu konuşma, mesajlaşma ve eğlence/sosyal medya için kullanım süreleri ortalamaları sırasıyla 59.29 ± 65.45 , 124.15 ± 121.32 , 176.29 ± 159.74 dakikaydı. Bireylerin 15'i (%21,43) akıllı telefon kullanımı sırasında duruşlarına dikkat etmezken, 55'i (%78,57) duruşlarına dikkat ettiklerini bildirmişlerdir. Bireylerin 47'si (%67,14) kas iskelet sisteminde ağrı yaşadığını bildirmiş, bunlardan 45'i (%95,74) ağrının omuz, dirsek/el/el-bileği, boyun ve üst-sırt bölgelerinde olduğunu belirtmiştir. İstatistiksel analizde ağrı yaşadığını bildirenler ile ağrısı olmayan bireylerin akıllı telefon kullanım sürelerinde fark olmadığı bulunmuştur ($p > 0,05$). Bununla birlikte bireylerin 48'i (%68,57) akıllı telefon kullanımının uykuyu etkilediğini, 61'i (%87,14) sağlığı olumsuz etkilerinin olduğunu ve 16'sı (%22,86) kendilerini akıllı telefon kullanımı yönünden bağımlı hissettiklerini bildirmiştir.

Genç erişkinlerin akıllı telefon kullanım süresince duruşlarına dikkat etmeleri, kullanım sırasında yaşadıkları ağrıyla ilişkili olabileceğini düşündürmüştür. Kullanım sırasında özellikle boyun, omuz, dirsek/el/el-bileği ve üst-sırt bölgesinde ağrı yaşamaları, bu

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

bölgelerde uzun dönemde farklı deformitelerin gelişmesi riskini artırmaktadır. Her ne kadar bireyler; uzun süre akıllı telefon kullanımının sağlığı olumsuz etkilerinin bilincinde olsalar da; uzun dönemde karşılaşılabilecek sorunlarla ilgili farkındalığın artırılması, koruyucu rehabilitasyon açısından son derece önemlidir.

Anahtar sözcükler: Genç erişkin, telefon kullanımı, ağrı,

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE EĞİTİM DÖNEMİNDEKİ BİR HAFTALIK BESLENME DURUMU, BESLENME ALIŞKANLIKLARININ VE FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYİNİN, BİYOELEKTRİK İMPEDANS ANALİZİ (BİA) YÖNTEMİ KULLANILARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

Cenk Murat ÖZER¹, Caner SARIKAYA¹

¹Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Anatomi A.D.

Beslenme, canlının büyümesi, gelişmesi ve yaşamını devam ettirebilmesi için gerekli olan enerji ve besin öğelerinin her birini yeterli miktarda alması ve kullanmasıdır. Fiziksel aktivite ise, iskelet kaslarının kasılması sonucu üretilen, dinlenme enerji harcamasına ek olarak enerji harcanmasında artış sağlayan, bireylerin günlük olarak yaptığı vücut hareketleridir. Bireylerin vücut kompozisyonlarının belirlenmesi amacıyla; vücut kitle indeksi, deri kıvrımlarının ölçülmesi ve Biyoelektrik İmpedans Analizi (BIA) gibi farklı teknikler kullanılmaktadır. 500 μ A-800 μ A gibi çok düşük şiddette uyarıcı elektrik akımının 50kHz'lik bir frekansla vücuda verilip bu akıma karşı gösterilen direncin ölçüldüğü BIA vücut kompozisyonlarının belirlenmesinde noninvaziv, kolay, ucuz, portatif ve etkin bir değerlendirme yöntemidir.

Üniversite öğrencilerinde okul dönemindeki geçirdikleri bir haftanın ilk, orta ve son günlerindeki beslenme durumu ve beslenme alışkanlıklarının, BIA yöntemi ve Uluslararası Fiziksel Aktivite Anketi (IPAQ-UFAA) kullanılarak değerlendirmek.

Çalışmamızda Bülent Ecevit Üniversitesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon bölümü öğrencilerinden, yaşları 19-26 ($20,01 \pm 1,15$) olan toplam 71 öğrenci (30 Erkek, 41 Kız)

Abstract Book
(Oral Presentation)

alınacaktır. Katılımcılara bir hafta içerisinde üç kez önceki gün ile ilgili beslenme durumunu sorgulayan Üç Günlük Besin Alımı Formu (UGBAF) ile bir kez UFAA'ı uygulanacak, beslenme durumu ile ilgili formun uygulandığı günler sonrasında yine üç kez Tanita BC 418 cihazıyla öğrencilerin aşağıdaki değerleri ölçülecektir. Çalışmamızın istatistiksel analizleri SPSS 19 programında yazılmıştır. Tanımlayıcı istatistikler kategorik değişkenler için frekans ve yüzde ile sürekli değişkenler için median, minimum ve maksimum değerleri ile verilmiştir. Çalışmadaki tüm istatistiksel karşılaştırmalarda $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Bazal metabolizma hızı (BMR) pazartesten çarşambaya istatistiksel olarak anlamlı derecede artmış, çarşambadan cumaya istatistiksel olarak anlamlı derecede azalmıştır. Pazartesi ve cuma günlerinin BMR ölçümleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Tüm ölçüm günlerinde Uluslararası Fiziksel Aktivite Puanı (UFAP) ile BMR arasında pozitif yönlü korelasyon belirlenmiştir. Yurtta kalan öğrenciler ile evde kalan öğrenciler arasında BMR ölçümleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır. Her üç günde de evde kalanların BMR ölçümleri yurtta kalanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Sigara kullananlar ile sigara kullanmayanlar arasında BMR ölçümleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlenmiştir. Buna göre her üç günde de sigara kullananların BMR ölçümleri sigara kullanmayanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Öğün atlayanlar ile atlamayanlar arasında ise her üç günde de BMR ölçümleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur.

UGBAF, UFAP ve BIA yöntemi kullanılarak elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Buna göre üniversite öğrencilerinin okul dönemindeki geçirdikleri bir haftalık dönemde haftanın ortası olan çarşamba günündeki BMR' si pazartesi ve cuma günlerinden daha yüksek çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bazal metabolizma hızı, Uluslararası Fiziksel Aktivite Anketi, Biyoelektriksel İmpedans Analizi, Beslenme

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

**GENÇ ERİŞKİN BİREYLERDE YAŞ, AKILLI
TELEFON KULLANIM SÜRESİ VE UYKU
KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

Başak Kavalcı¹, Ertuğrul Demirdel², Ali Ceylan³

¹.Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Gümüşhane

². Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara

³.Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Karaman

Hızla gelişen teknolojiyle birlikte akıllı telefon kullanımı özellikle genç erişkin bireylerde giderek artmaktadır. Akıllı telefon kullanımı ile geçirilen sürenin artması da bireylerin uyku sürelerinin kısalmasına, uyku kalitesinin azalmasına ve uzun dönem uyku rahatsızlıklarına neden olabilmektedir.

Genç erişkin bireylerde akıllı telefon kullanım süresini saptamak ve bu sürenin yaş ve uyku kalitesi ile ilişkisini incelemektir.

Çalışmamıza 18-25 yaş arasındaki genç erişkin bireyler dahil edildi. Bireylerin demografik bilgileriyle beraber akıllı telefon kullanım alışkanlıklarını sorgulayan bir değerlendirme formu kullanıldı. Bireylerin toplam akıllı telefon kullanım yılı, gün içerisinde akıllı telefonu konuşma, mesajlaşma ve eğlence/sosyal medya için kullanım süreleri kaydedildi. Uyku kalitesi, Pittsburg Uyku Kalite İndeksi (PUKİ) ile sorgulandı. İstatistiksel analiz için Pearson Korelasyon Analizi kullanıldı. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p<0,05$ kabul edildi.

Çalışmaya yaş ortalamaları 20.23 ± 1.68 yıl olan 70 birey alındı. Bireylerin toplam akıllı telefon kullanım yılı ortalama 5.31 ± 1.91 yıl, gün içerisinde akıllı telefonu konuşma, mesajlaşma ve eğlence/sosyal medya için kullanım süreleri ortalamaları sırasıyla 59.29 ± 65.45 , 124.15 ± 121.32 , 176.29 ± 159.74 dakikaydı. Bireylerin PUKİ skoru ortalamaları 7.01 ± 3.59 idi. Yapılan korelasyon analizinde yaş ile akıllı telefon kullanım yılı arasında hafif-orta kuvvette, pozitif ilişki olduğu ($r=0,286;p<0,05$); yaş ile akıllı telefonu eğlence/sosyal medya için kullanım süresi arasında ise hafif-orta kuvvette, negatif ilişki olduğu belirlendi ($r=-0,240;p<0,05$). Çalışmamızda akıllı telefon kullanım

süresi ile uyku kalitesi arasında ilişki olmadığı bulundu ($p>0,05$).

Genç erişkinlerde yaş arttıkça akıllı telefon kullanım süresi artarken, eğlence ve sosyal medyada geçirilen sürenin azaldığı tespit edildi. Ülkemizde akıllı telefon kullanımının yıllar içerisinde yaygınlaşma sürecine bakıldığında ve hızla artan sosyal medya kullanımı ile birlikte bulduğumuz sonuçlar genç erişkinlerin özellikle yaşça daha küçük olanlarının akıllı telefonda eğlence ve sosyal amaçlı geçirdiği sürenin arttığını göstermektedir. Çalışmamıza katılan bireylerde akıllı telefon kullanım süresinin uyku kalitesini etkilemediği belirlendi. Genç erişkinlerde daha fazla bireyin katıldığı ileri çalışmalarla farklı sonuçlar elde edilebilir.

Anahtar sözcükler: Genç erişkin, telefon kullanımı, uyku kalitesi

KALP YETMEZLİĞİ OLAN BİREYLERİN YAŞAM KALİTELERİ İLE BAKIM VEREN HASTA YAKINLARININ BAKIMA HAZIR OLUŞLUKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ

Ebru YILDIZ¹, Diğdem LAFÇI¹, Fadime
TORU¹, Ahmet ÇELİK²

¹Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik
Esasları AD

²Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kardiyoloji AD

Kalp yetmezliği ile birlikte gelişen fonksiyonel kayıpların yanı sıra sosyal, fiziksel, duygusal ve ekonomik zorluklar aileden yardım alma gereksinimi duyan bireylerin yaşam kalitelerini azaltmaktadır. Bu nedenle bakımda aktif olarak rol alan ve birey üzerinde etkisi yüksek olan aile bireylerinin bakım vermeye hazır olma durumları da önemli ve etkilidir.

Kalp yetmezliği olan hastalara bakım veren aile bireylerinin bakım vermeye hazır olma durumlarının hastaların yaşam kalitelerine olan etkisinin belirlenmesidir.

10 Temmuz–10 Eylül 2017 tarihleri arasında Mersin Üniversitesi Hastanesi’nde kalp yetmezliği nedeniyle kardiyoloji polikliniğine başvuran ve serviste yatan, sınıf I kalp yetmezliği olan hasta ve yakınları (n=192) ile tanımlayıcı türde yapıldı. Veriler, Hasta Ve Hasta Yakını

Tanıttım Formu, Minnesota Kalp Yetmezliği ile Yaşam Anketi (MLHFQ) ve Bakım Vermeye Hazır Oluşluk Ölçeği ile toplandı.

Hastaların yaş ortalamasının 62.12 ± 10.74 yıl, %54.2’sinin erkek, %50’sinin kalp yetmezliğinin yanı sıra hipertansiyon hastası olduğu, MLHFQ puan ortalaması 64.31 ± 24.64 ve MLHFQ ölçeğinin alt boyutları fiziksel fonksiyon 27.60 ± 9.53 ve emosyonel fonksiyon ise 13.34 ± 10.77 olarak saptanmıştır. Hastaların fiziksel boyut ile yaşları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır ($p<0.05$). Kronik obstrüktif akciğer hastalığı ve böbrek yetmezliği olan bireylerin yaşam kalitesi puanı ve emosyonel boyut arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark vardır. Bakım veren hasta yakınlarının yaş ortalamasının 48.82 ± 12.60 yıl, %69.8’inini kadın, %80.2’sinin hasta ile birlikte yaşadığı, %85.4’ünün hasta bakımında deneyime sahip olduğu, %90.6’sının bakım sırasında destek aldığı, Bakım Vermeye Hazır Oluşluk Ölçeği puan ortalamasının 22.18 ± 7.05 olduğu saptanmıştır. Hasta yakınlarının bakıma hazır oluşluk ölçeği ile hastalarının yaşam kalitesi arasında negatif yönde ilişki vardır ($r=-0.287$; $p<0.05$).

Bakım gereksinimini karşılayan hasta yakınlarının bakıma hazır oluşluk seviyeleri azaldıkça hastaların yaşam kalitesi düşmektedir. Kalp yetmezliği ile birlikte KOAH, BY gibi kronik hastalığı olan bireylere bakımı sağlayan aile üyelerinin hastalıkla ilgili bilgi, bakım, destek, empati, motivasyon gibi gereksinimleri konusunda hazır olma düzeyleri hastaların yaşam kalitesi için önemli ve etkilidir.

Anahtar kelimeler: Kalp yetmezliği, bakıma hazır oluşluk, yaşam kalitesi, hemşirelik.

**YENİ DOĞUM YAPMIŞ ANNELERİN, ANNE
SÜTÜ VE EMZİRME HAKKINDAKİ BİLGİ
DÜZEYLERİ**

Yahya ERGEZEN, Emine EFE, Fatma ÇALIŞKAN
ÖZDÖL, Şevkiye DİKMEN

*Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Antalya,
Türkiye*

Emzirme önemli bir halk sağlığı sorunudur. Anne sütü ile beslenme oranları anne bebek sağlığı için iyi bir gösterge olarak kabul edilir. Bu nedenle, bebeklik dönemindeki beslenme diğer dönemler içerisinde özel bir grup olarak ele alınmalıdır. Anne sütü, bebeğin yeterli ve dengeli bir şekilde beslenmesi ve sağlıklı büyümesinde temel koşuldur. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde anne sütü ile beslenmenin yaygınlaştırılması çalışmalarına önem verilmektedir. Bu çalışmaların odağında olan annelerin, anne sütü ve emzirme ile ilgili bilgi düzeyleri bebeklerin anne sütüyle beslenme durumunu büyük ölçüde etkilemektedir.

Çalışmanın amacı, yeni doğum yapmış annelerin, anne sütü ve emzirme hakkındaki bilgi düzeylerini belirlemektir.

Tanımlayıcı tipte bir çalışmadır. Araştırma, üniversite hastanesinde yeni doğum yapmış 100 anneye uygulanmıştır. Araştırmanın verileri literatür doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulan anket formu ile toplanmıştır. Anket formu 2 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, annelerin demografik özelliklerini içeren sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise annelerin, anne sütü ve emzirme ile ilgili bilgi düzeylerini belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır.

Araştırmada annelerin yaş ortalaması 29,7±5,7'dir. Araştırmada annelerin sadece %66'sının doğum öncesi anne sütü ve emzirme hakkında bilgi aldığı, bunların %76'sının sağlık personelinin bilgi aldığı belirlendi. Bununla birlikte, annelerin %35'i bebek emmediginde sağılan sütün atılacağını, %90'ı doğumdan sonra ilk yarım saat içinde emzirmeye başlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca, annelerin %71'i eğer meme ucu çatlağı varsa bebeğin emzirilmemesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Araştırma sonucunda, annelerin emzirme ve anne sütü ile ilgili bilgi düzeylerinin iyi olduğu saptandı. Bununla birlikte, ilk anne sütü ile beslenme oranının Türkiye ortalamasının üstünde olduğu görüldü. Bu bağlamda, annelerin emzirme davranışını, anne sütü ve emzirme ile ilgili bilgi düzeyi etkilediğinden dolayı, annelerin bilgilerinin artırılmasına yönelik eğitim programlarının yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Anne sütü, Emzirme, Bilgi, Hemşire

**EVDE HEMODİYALİZ UYGULAYAN
HASTALARIN DENEYİMLERİ VE DİYALİZ
ETKİNLİĞİ**

Arife AZAK¹, Asiye KARÇKAY², Melike
ÜNVER³, Davut AKIN³

¹ Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

² Pamukkale Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksek Okulu

³ Denizli Devlet Hastanesi-Nefroloji Kliniği

Evde hemodiyaliz (EHD), son dönem böbrek yetmezliği tedavi seçenekleri arasında hastaya birçok avantaj sunan renal replasman tedavi yöntemlerinden biridir. Ülkemizde Sağlık Bakanlığı 2016 yılı verilerine göre 364 hasta EHD uygulamaktadır. EHD uygulayan hastalarda ölüm riskinin azaldığı, kan basıncı kontrolünün daha iyi olduğu, yaşam kalitesinin yükseldiği, bağımsızlığın arttığı, hastaların daha fazla iş ve rehabilitasyon olanağına sahip oldukları belirlenmiştir. Hastaların deneyimlerinin öğrenilmesi, olası problemlerin saptanması ve çözüm yollarının belirlenmesine, EHD'in yaygınlaşmasına katkı sağlayacaktır.

Araştırma, EHD uygulayan hastaların deneyimlerini derinlemesine görüşmeler ile ortaya koymak, diyaliz etkinliğini değerlendirmek amacıyla nitel ve nicel yöntemle yapılmıştır. Araştırmanın evrenini devlet hastanesi nefroloji polikliniği kontrolünde EHD uygulayan 11 hasta oluşturmaktadır olup, evrenin tamamı örneklem olarak alınmıştır. Verileri toplamak amacıyla hastaların sosyo-demografik ve hastalığa ilişkin özelliklerini içeren bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma için gerekli olan etik kurul izni ve hastalardan yazılı onam alınmıştır.

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

Verilerin değerlendirilmesinde içerik analizi ve SPSS istatistik programı kullanılmıştır.

Araştırmaya katılan hastaların %81.8'i erkek ve %18.2'si kadındır. Yaş ortalamaları ± 41.45 ve %54.5'i ilköğretim mezunudur. %36.4'ü Hipertansiyona bağlı böbrek yetmezliği tanısı almıştır. Hastaların %63.6'sı 0-6 aydır EHD uygulamaktadır. %81.8'i gece, %63.6'sı 8 saat ve %100'ü haftada 3 gün uygulamaktadır. EHD'ne başlamadan öncesi ve sonrası üre çıkış ($z=-2.223, p<0.05$), kreatinin çıkış ($z=-2.380, p<0.05$), kalsiyum ($z=-2.253, p<0.05$) ve albümin ($z=-2.446, p<0.05$) değerlerinde negatif yönde, Kt/V ($z=-2.667, p<0.05$) ve URR ($z=-2.766, p<0.05$) değerlerinde pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuş olup, sodyum, potasyum, Hb, Hct, protein, fosfor, ferritin ve PTH değerlerinde anlamlı bir fark yoktur. Araştırmaya katılan hastaların böbrek yetmezliği ve tedavisi hakkında önceden bilgi sahibi olmadıkları, doktorlarının ve EHD uygulayan diğer hastaların önerileri doğrultusunda EHD uygulamasına karar verdikleri belirlenmiştir. 3-4 ay eğitim aldıktan sonra kendilerinin uygulamaya başladığı, uygulama basamaklarını ve acil durumlarda neler yapmaları gerektiğini doğru bildikleri, sorumluluk kendilerinde olduğu için daha uyumlu oldukları belirlenmiştir. Hastalar EHD uygulamasının yaşam kalitelerini arttırdığını ve kendilerini daha özgür hissettiklerini belirtmişlerdir.

EHD uygulayan hastaların, uygulamayı kendilerinin yapabildikleri, yaşam kalitelerinin arttığı, diğer diyaliz hastalarına evde uygulamayı tavsiye ettikleri ve EHD uygulamasının diyaliz etkinliğini arttırdığı belirlenmiştir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Evde hemodiyaliz, Hasta deneyimleri

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

**GENETICALLY MODIFIED CROPS. ARE THEY
THREAT FOR HEALTH?**

Selman Uluşık

Mehmet Akif Ersoy University, Burdur Food, Agriculture and Livestock Vocational School, Burdur, Turkey. Email: suluisik@mehmetakif.edu.tr

Plants with favourable characteristics have been produced since human being started as we all always looking to better fruits and vegetables. This 'better' means was size, shape and colour, but it is more about nutritional quality. In conventional breeding, desirable traits are selected, combined and propagated by repeated sexual crossings over numerous generations, however this process takes is very long taking up at least 10 years (Key et al., 2008). Genetic engineering reduce this long time to a couple of years, and it also reduce huge amount of labour work.

Genetic modification is a special set of gene technology that alters the genetic machinery of such living organisms as animals, plants or microorganisms. The principle of Genetically Modified Crops is to create new varieties which are more resistant against herbicides and insecticides. Advancements in genetic engineering and related technologies have enhanced food quality (yield, aroma, texture, shelf life) and food scarcity reasoned by lack of water, increasing saltiness and obviously increased population. Like all new technologies, this technology might have some advantages and disadvantages known and unknown (Bawa and Anilakumar, 2013). Major concern about GM crops is mainly include mixing of GMOs and non-genetically modified products in the food supply, and on the environment.

This review will try to explain, is recombinant technology really beneficial? What are the health concerns that people scare of?

Key words, Genetically engineered crops, health, environment

**TÜRKİYE'DE DANA ETİ FİYATLARI İLE TÜFE
ARASINDAKİ NEDENSELLİK İLİŞKİSİNİN
BELİRLENMESİ**

Ahmet Cumhur Akın¹, Mustafa Bahadır Çevrimli²,
Mehmet Saltuk Arıkan³, Mustafa Agah Tekindal⁴

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi,
Hayvan Sağlığı Ekonomisi ve İşletmeciliği Anabilim Dalı,
15030, Burdur, Türkiye,
acumhurakin@mehmetakif.edu.tr

²Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Hayvancılık
Ekonomisi ve İşletmeciliği Anabilim Dalı, 42003, Konya,
Türkiye,

³Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Hayvan Sağlığı
Ekonomisi ve İşletmeciliği Anabilim Dalı, 23119, Elazığ,
Türkiye,

⁴Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Biyoistatistik
Anabilim Dalı, 42003, Konya, Türkiye,

Günümüz dünyasında gelişmekte olan ülkeler, kendilerine rol model aldıkları gelişmiş ülkelerin sadece ekonomik değerlerini toplumlarına hedef olarak gösterdiği sürece ulaşmaları gereken gelişmişlik düzeyine ulaşamayacaklardır. Toplumların gelişmişliğinin pek çok göstergesi olmakla birlikte en önemlilerinden biri nitelikli ve sağlıklı gıda maddelerinin her bireye yeterli düzeyde ulaştırılabilir olmasıdır. Sağlıklı beslenme, toplumun teminatı olan genç nüfusun gerek mental gerekse fiziki gelişiminde belirleyici bir faktördür. Hayvansal kökenli gıdalar ve özellikle kırmızı et içerdiği esansiyel amino asitler bakımından büyük önem arz etmektedir. Bu bağlamda hayvansal ürünlerin toplumun her kesimine ulaştırılabilir ve fiyat açısından alınabilir olması gerekmektedir. Türkiye’de son yıllarda kırmızı et fiyatlarında yaşanan artışlara bağlı olarak tüketicilerin, yeterli ve dengeli beslenmeleri için gerekli olan kırmızı ete ulaşılabilirliği büyük oranda kısıtlanmıştır. Yaşanan bu artışların kırmızı et fiyatlarının TÜFE’nin yükselmesi üzerine etkili olan baş aktörlerden biri olduğu görüşüne yol açmıştır. Ortaya atılan bu görüşün geçerliliğinin belirlenmesi ve TÜFE’de yaşanan değişimin kırmızı et fiyatları ile nedensellik ilişkisi bağlamında ortaya konması önem arz etmektedir. Bu bağlamda yapılan çalışmayla; 2005/1 Ocak ile 2018/12 Şubat döneminde aylık verilere göre dana eti ortalama fiyatları ile TÜFE’nin bir önceki yılın aynı ayına göre yüzdesel değişimi arasındaki nedensellik ilişkisi ayrı ayrı

incelenmiştir. Değişkenler zaman serisine dayalı olduğu için öncelikle serilerin durağan olup olmadığı Genişletilmiş Dickey Fuller (ADF) ve Phillips-Perron (PP) yöntemleriyle test edilmiştir. Durağan olmayan seriler farkları alınarak durağan hale getirilmiştir. Birim kök testi uygulanan serilere daha sonra VAR (Vector Auto Regression) modeli kurulmuş ve değişkenler arasındaki nedensellik ilişkisi Granger Nedensellik Analizi ile test edilmiştir. Tüm testler ekonometrik analiz programı Eviews 10 kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Granger Nedensellik Analizi sonuçlarına bakıldığında; Dana Eti aylık fiyat ortalamaları ile TÜFE Endeksinde bir önceki yılın aynı ayına göre yaşanan yüzdesel değişim arasında %5 ve %10 düzeyde bir nedensel bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Sonuç itibariyle TÜFE Endeksi 2005/1 Ocak-2018/12 Şubat aylık verileri ile Dana Eti 2005/1 Ocak-2018/12 Şubat aylık verileri arasında %1 anlam düzeyinde bir nedensellik ilişkisi bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Dana eti fiyatları, granger analizi, nedensellik, var analizi, TÜFE

**HÜCRE KÜLTÜRÜ ÇALIŞMALARINDA HÜCRE
SAYISININ FİBER OPTİK SPEKTROSKOPİ
SİSTEMİ İLE BELİRLENMESİ**

Aslınur Sircan Küçüksayan¹, Ertan Küçüksayan²

¹Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Biyofizik Anabilim Dalı

²Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Tıbbi Biyokimya Anabilim Dalı

Hücre kültürü çalışmaları kanser, diyabet ve nörodejeneratif hastalıklar gibi birçok hastalığın araştırılmasında kullanılan en önemli in vitro deney modelidir. Hücre kültürü deney protokollerinde hücre sayımı, deneylerin standardizasyonu ve optimizasyonu için önemli bir aşamadır. Hücre sayısını belirlemek için hemositometre mikroskop, otomatik ve kamera entegreli hücre sayım cihazları kullanılmaktadır. Ancak bu sistemler, tripan mavisi gibi özel belirtece ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca bu şekilde yapılan ölçümler araştırmacılar için zaman alıcı ve maliyetli olmaktadır. Hücre sayısını belirlemenin en ideal yolu hücrelerin ortamlarını değiştirmeden, önemli ölçüde pH veya

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

sıcaklık değişimi yaratmadan hızlı ve doğru ölçüm yapabilmektir.

Hücre kültüründe hücre sayısını belirlemek için Fiber Optik Spektroskopi Sistemi kullanarak, yeni bir yöntem geliştirmek.

Bu çalışmada kullanılan deney düzeneği, spektrometre, tungsten-halojen ışık kaynağı ve fiber optik probtan oluşmaktadır. Işık fiber optik prob ile numuneye gönderilir, numuneye etkileştikten sonra geri yansıyan ışık yine fiber optik prob ile toplanır ve spektrometreyle veriler işlenir. Elde edilen spektrumun analizinden hücre kültüründe bulunan hücre sayısı belirlenebilir. Bunun için A549 akciğer kanseri hücreleri Dulbecco's modified Eagle's medium (DMEM) %10 fetal bovine serum (FBS), 100 units/mL penicillin, 100 µg/mL streptomycin ve 1 mM glutamin içeren medyumla, 37°C ve %5 CO₂ inkübatör ortamında standart hücre kültürü tekniği ile çoğaltıldı. Hücreler flakstan tripsin ile kaldırılıp santrifüj edilerek supernatani atıldı. Eppendorf tüpüne alınarak başlangıç hacmine tamamlandı. Tüm derişimler seyreltme yöntemi ile hazırlandı. Ölçümler probu tüpe 0.5mm daldırarak ve siyah bir zemin üzerinde yapıldı.

Farklı hücre sayısına sahip iki flakstan elde edilen hücrelerden elde edilen spektrumlar hücre sayısına bağlı olarak değişmiştir. Spektrumlar fit edilerek hesaplanan hücre sayıları, hücre sayım cihazı sonuçları ile korelasyon göstermiştir.

Fiber optik spektroskopi sistemi pratikte hücre kültürü koşullarına müdahale etmeden hücre sayısını gerçek zamanlı belirleyebilen yeni bir yaklaşımdır. Bu yöntem hücre sayısının zamana bağlı izlenmesine olanak veren invaziv olmayan, objektif, tekrarlanabilir ve tecrübe gerektirmeyen bir teknik olarak geliştirilme potansiyeli vardır.

Anahtar Kelimeler: Hücre sayımı, Fiber Optik, Spektroskopi

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

**KANSER HASTALARININ GELENEKSEL VE
TAMAMLAYICI TIP BİLGİ DÜZEYİ VE
KULLANIMLARI**

Utku Eser¹, Kurtuluş Öngel²

¹Uşak Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği
Anabilim Dalı, Uşak

²İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile
Hekimliği Anabilim Dalı, İzmir
(kurtulusongel@gmail.com)

Her ne kadar yüzyıllardan beri uygulansa da resmi olarak tamamlayıcı tıpla ilgili Sağlık Bakanlığı tarafından 27 Ekim 2014 tarih ve 29158 sayılı Resmi Gazete'de Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları (GTAT) Yönetmeliği yayınlanmıştır. Yönetmelikte 15 GTAT uygulaması tanımlanmıştır. (Akupunktur, Apiterapi, Fitoterapi, Hipnoz, Sülük uygulamaları, Homeopati, Karyopraktik, Kupa uygulaması, Larva uygulaması, Mezoterapi, Osteopati, Ozon uygulaması, Refleksoloji ve Müzik Terapi). Bu destekleyici tedaviler içinde, çok azının kanser tedavisinde yeri olmasına rağmen, kötü niyetli kişiler, hastaların çaresiz durumlarından faydalanabilmektedirler.

Bu ön-çalışmamızın amacı yönetmelikte tanımlanan geleneksel ve tamamlayıcı tıp uygulamalarının kanser hastalarında tarafından uygulanma düzeyi ve hastaların bilgi düzeylerini saptamaktır.

Tanımlayıcı özellikteki bu ön-çalışmaya, Ocak-Şubat 2018 tarihlerinde onkoloji polikliniğine başvuran kanser tanısı almış ve çalışma anketini cevaplamayı kabul eden hastalar dahil edildi. Sosyodemografik özellikleri, tamamlayıcı tedavi bilgi düzeyleri ve kullanım durumlarını sorgulayan bir anket formu, anketi cevaplamayı kabul eden hastalara yüzyüze uygulandı.

Çalışmaya katılan toplam 47 kişinin 25'ü (%53) erkek, 22'si (%47) kadın olup yaş ortalaması 53.4±4.7 ve eğitim düzeyleri değerlendirildiğinde çoğunluğu ilkökul mezunuydu (%57). Sağlık Bakanlığı yönetmeliğinde tanımlanan 15 GTAT uygulaması içinde, en çok bilinen uygulama %80 (n:38) ile fitoterapi (bitkisel tedavi) olup, onu %68 (n:32) ile akupunktur uygulaması izliyordu. Homeopati, karyopraktik, mezoterapi, osteopati uygulamaları hakkında daha önce bilgisi olan hasta bulunmamaktaydı. Hastalar tarafından en çok uygulanan

destekleyici tedavi ise %85 (n:40) ile fitoterapi olurken, bu bitkisel destek tedavisi alanlar içinde en çok ısırgan otu %80 (n:32) kullanıldığı saptanmıştır. Doktor veya sağlık personeli tarafından bu tedavileri öğrenen ve uygulayan hasta bulunmamaktadır.

Kanser hastalarının, duygudurumları dikkate alındığından, kötü niyetli kişiler tarafından istismar edilmeleri mümkündür. Sonuçlarımız göstermektedir ki, hastalar GTAT uygulamalarını doktor veya sağlık personeli vasıtasıyla öğrenmemiştir.

GTAT uygulamaları, Sağlık Bakanlığı tarafından yönetmelikle tanımlanmasına rağmen kanser hastaları tarafından bilinçsizce uygulanmaktadır. Bu konuyla ilgili hem sağlık çalışanları ve devlet tarafından bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır.

EVDE SAĞLIK, EVDE BAKIM, PALYATİF BAKIM ÜZERİNE LİTERATÜR TARAMASI

Kurtuluş Öngel, Emin Önen, Berna Erdoğan Mergen
*İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim Araştırma
Hastanesi Aile Hekimliği Kliniği*

Evde bakım; bireyin sağlığını koruyucu, geliştirici ve iyileştirici sosyal hizmetlerin aile bireyleri yada profesyonel düzeyde, kişinin yaşadığı ortamda sunulmasıdır. Evde sağlık ise; sağlık kuruluşuna erişim güçlüğü bulunan yatağa bağımlı, kronik veya malign hastalığı olan hastaların ev ortamında muayene, tetkik, tedavi ve rehabilitatif hizmetlerinin profesyonel sağlık ekibi ile verilmesidir. Bir başka tanım olan palyatif bakım; giderek ilerleyen ve tedavisi olmayan, ölümcül hastalıklarda, hastaların yaşam kalitesini artırmayı amaçlayan bir bakım sistemidir.

Bu çalışma ile; bahsedilen konulardaki literatür taranarak gelişim incelenmiştir.

Çalışma 2018 Mart ayında “Evde sağlık, evde bakım ve palyatif bakım” anahtar kelimelerinin “google akademik-scholar” dizininde taranması ve yapılan çalışmaların yıllara göre sayısal olarak karşılaştırılması şeklinde planlanmıştır.

“Evde sağlık” başlığı altında ilk çalışmanın 1994 yılında yapılmış olduğu, toplam 554 çalışma bulunduğu; 1990-2000 yılları arasında 6, 2001-2010 yılları arasında 85,

2010-2014 yılları arasında 244, 2014-2018 yılları arasında da 215 çalışma olduğu tespit edilmiştir. “Evde bakım” ile ilişkili toplam 2400 çalışma bulunmuş, ilk çalışmanın 1989 yılında olduğu görülmüştür. 1980-1990 yılları arası 1 çalışma, 1991-2000 yılları arası 35 çalışma, 2001-2010 yılları arası 567 çalışma, 2010-2014 arası 1143 çalışma ve 2015-2018 arası 654 çalışma olduğu saptanmıştır. “Palyatif bakım” ile ilgili ilk çalışmalar 1993 yılında başlamış (4 çalışma), 1990-2000 yılları arası 7, 2001-2010 yılları arası 109, 2011-2014 yılları arası 255 çalışma ve 2014-2018 arasında 352 çalışma olmak üzere toplam 727 çalışma olduğu gözlenmiştir.

İlgili literatür gözönüne alındığında; “evde bakım” teriminin daha fazla bilinen ve üzerinde çalışılan bir konu olduğu söylenebilir. Evde sağlık ve palyatif bakım kavramları ise daha sonraki yıllarda tıp literatürüne dahil olmuş konulardır. Bu durum evde verilen hizmetlerde, bakım hizmetlerinin sağlık hizmetlerine göre öncelikli olması ile açıklanabilir. Her ne şekilde olursa olsun, evde verilen hizmetlerin zaman içerisinde giderek önem kazandığı ve üzerinde daha çok çalışıldığı aşikardır.

Anahtar kelimeler: evde bakım, evde sağlık, palyatif bakım.

SIĞIRLARDA TOPALLIK TESPİTİNDE BİLGİSAYAR DESTEKLİ SİSTEMLERİN KULLANIMI

Ahmet Böbrek¹, İsmail Kırbas²

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Burdur, Türkiye, abobrek@mehmetakif.edu.tr

² Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Burdur, Türkiye, ismailkirbas@mehmetakif.edu.tr

Siğirlarda görülen ayak hastalıkları, hayvan refahını olumsuz etkilemesinin yanında süt endüstrisinde büyük miktarda ekonomik kayıplara neden olmaktadır. Genel olarak hayvanlarda görülen hastalıklar incelendiğinde ayak hastalıklarının interfilite ve mastisit sona üçüncü sırada geldiği tespit edilmiştir. Ayak hastalıklarının görülme sıklığı bölgelere göre farklılık göstermektedir. Örneğin Erzurum ve yöresinde yapılan bir çalışmada %22,72 oranında ayak hastalığı tespit edilmiştir. Ayak

hastalıklarının en büyük göstergesi topallıktır. Topallık acı veya ağrıdan kaynaklanan yürüyüş simetrisinde meydana gelen bozukluklar olarak tanımlanır. Süt hayvanlarında refahı önemli derecede azaltır. Topallığın görülme sıklığı %55'e kadar çıkabilir. Topallık tespitinde genellikle kullanılan yöntem hareketlerden puanlama sistemidir. Değerlendirme esnasında baş ve postural bölgenin hareketlerini gözlemlemenin yanı sıra tekrarlanabilirliğin çok zor olması da engel olarak karşımıza çıkar. Bu yöntemle tespitin yapılabilmesi için uzman kişilerin eğitimine ihtiyaç vardır. Gözleme sürekli yapılmalı ve hayvan başına gerekli zaman ayrılabilmelidir.

Topallığın erken tespit edilebilmesiyle ekonomik kayıplar azaltılabilir, iyileşmenin daha erken olması sağlanarak hayvan refahına artırılabilir. Çiftliklerdeki hayvan sayısı arttıkça bakıcının hayvan başına gözleme için ayıracağı zaman azalmaktadır. Bu durumda aşırı derecede hasta olanlar haricindeki hayvanlarda topallık fark edilememektedir. Otomatik algılama sistemleri, erken teşhis ve tedavi için çiftçilere yardımcı olmaktadır.

Bilgisayar destekli otomatik algılama sistemleri yapay zeka algoritmalarıyla zenginleştirilerek veteriner hekimlerce hastalık teşhis ve takibinde kullanılabilecek ön veri oluşturulmaktadır. Yapılan çalışmalarda gerçekleştirilen bilgisayar destekli sistemlerin bir kısmı yeterli başarıyı sağlamış ve ticari ürüne dönüşmüştür.

Anahtar Kelimeler: sığırlarda topallık, ayak hastalıkları, topallık tespiti

ÇOCUKLARDAKİ BESLENME

ALİŞKANLIKLARININ HALİTOZİS (AĞIZ KOKUSU) OLUŞUMU ÜZERİNE ETKİLERİ

Esra ÖZ*, Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN*

**Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi,
Pedodonti Anabilim Dalı, Isparta*

*esrakaraagac@sdu.edu.tr.
kucukesmencigdem@gmail.com*

Halitozis (ağız kokusu), ağız içi veya ağız dışı kaynaklı olmasına dikkat edilmeksizin, nefeste kokuya neden olan maddelerin ağızdan yayılmasını ifade etmektedir. Çocuklarda, ergenlik dönemi ağız kokusunun en çok gözlemlendiği dönem olarak belirtilmektedir. Yapılan

çalışmalar incelendiğinde, çocuklarda halitozis prevalansının %14,5-37,6 arasında olduğu görülmektedir. Halitozisin objektif olarak değerlendirilmesinin zor olmasından dolayı, çocuklarda görülen halitozisin prevalansı kesin olarak bilinmemektedir.

Erişkinlerde olduğu gibi, çocuklarda da halitozisin kaynağını ağız boşluğu oluşturmaktadır. Bu durum, erişkinlerde ağız kokusuna neden olan oral patojenlerin, çocukların dental plaklarında da bulunmasından kaynaklanmaktadır. 2-5 yaşları arasındaki çocuklarda tonsil kriptalarında yerleşen besin artıkları ve bakterilere bağlı spesifik bir ağız kokusu oluşabilmektedir. Protein bakımından zengin besinler, asidik gıdalar, fazla şeker tüketimine bağlı yüksek kan şekeri, anaerobik bakterilerin ağız içinde çoğalmasını sağlayarak çocuklarda ağız kokusunun oluşmasına neden olmaktadır. Bununla birlikte, vitamin ve mineral eksikliği (A veya B₁₂ vitamini, demir, çinko vb.) ağız kuruluğu ile birlikte, gıda ve doku artıklarının dişlere ve yumuşak dokulara tutunmasını kolaylaştırmakta ve halitozisin oluşmasına katkıda bulunmaktadır.

Halitozisin önlenmesinde etkenin ortadan kaldırılmasının yanı sıra, çocuklarda beslenme alışkanlıkları da düzenlenmelidir. Çocukların tükettiği şekerli yiyecek ve içeceklerin miktarlarının azaltılması, tükürük akışını arttıran lifli gıda, taze meyve, sebze tüketiminin artırılması ve vücutta su eksikliği sonucu meydana gelen ağız kuruluğunun oluşmasının önlenmesinde bol su tüketiminin sağlanması gereklidir. Buna ilave olarak, yemeklerden sonra sakız çiğnemek tükürük miktarını artırarak ağız ortamından gıda artıklarının uzaklaştırılmasını sağlamakta, ağız kavitesinin temizlenmesi yoluyla halitozisin ortadan kalkmasına yardımcı olmaktadır. Çocuk ve ebeveynlere oral hijyen eğitimi verilmeli, uzun süreli etkinliğin sağlanmasında önemli rolü olan dil temizliğinin nasıl yapılması gerektiği anlatılmalı, tercih edilecek diş macunu ve ağız gargarası tipinin önemi vurgulanmalıdır.

Anahtar kelimeler: Ağız kokusu, Beslenme, Çocuk, Halitozis

**AFETLERDEN ÖNCE SON ADIM HAZIRLIK
EVRESİ**

Sinem Yağmur¹

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur

Afetler insan yaşamına zarar veren ve sekteye uğratan olaylardır. Bu olayların engellenmesi veya etkilerinin en aza indirgenmesini sağlamak için afet yönetim planını kullanılır. Afet yönetim planı bu konuda çok önemli bir rol oynar. Bu derlemede afet yönetim planından hazırlık aşaması yer almaktadır. Hazırlık aşaması afet öncesinde, afet sırasında ve sonrasında yapılması gerekenleri içeren ve iş dağılımını oluşturan planlardır. Toplumun tamamı veya belli kesimleri normal hayatı ve insan faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan, etkilenen toplumun baş etme kapasitesinin yeterli olmadığı doğa, teknoloji veya insan kaynaklı olaylara afet denir. Fiziksel,ekonomik ve sosyal kayıplara neden olur.

Afet yönetimi herhangi bir afetin önlenmesi için afet öncesinde, sırasında ve sonrasında gerekli planlamaların yapılarak afetlerin olası etkisini en aza indigeme çalışmalarıdır.Afet yönetimi evreleri 5 kısımdan oluşur. Bu evreler zarar azaltma, hazırlık,kurtarma ve ilk yardım, iyileştirme ve yeniden inşaadır.Kapsamlı bir afet yönetiminde hazırlık aşaması çok önemlidir. Hazırlık aşaması ne karada iyi ve etkili olursa afetlerden etkilenen insan sayısı da o kadar az olacaktır. Bu nedenle hazırlık aşamasının iyi bir şekilde planlanması gerekmektedir. Hazırlık aşamasında aşamada amaç afet sonucu ortaya çıkacak olan etkilerin en az indirilmesini sağlamaktır. Bu aşamada hazırlanan planların açık, kısa ve tam anlaşılır, net, esnek, o günün koşullarında uygulanabilir ve sık gözden geçirilen olması gerekir. Planda yapılması gereken öncelikler sıralanmalıdır. Oluşturulan planlara göre eğitim çalışmaları yapılır. Bu çalışmalar afet yönetiminde çalışacak veya afet yönetimi planlarını hazırlayacak personelden, kamu ve sivil toplum kuruluşlarının afet sırasında çalışacak gruplarının ve halkın eğitimine kadar büyük bir kapsam ile yapılır. Hazırlık aşamasının iyi geçmesi diğer aşamalarda kolaylık sağlayacaktır. Sonuç olarak; afet meydana geldiğinde hazırlıklı olmak çok önemlidir. Afet yönetimi, afetten sonra yapılacaklar değil

afet öncesi yapılan gerçekçi ve akılcı bir planla afetin zararlarını en aza indirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Afet, afet yönetimi, hazırlık, önlem

**SERVİS HEMŞİRELERİNDE ZAMAN YÖNETİMİ
BECERİLERİNİN KAZANDIRILMASI**

Nilgün KAHRAMAN¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kastamonu Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Kastamonu,
nkahraman@kastamonu.edu.tr

Zamanın objektif olarak var oluşu yaşam bilimlerinin en önemli problemleri arasında yer alır. “Zaman gerçekten var mı? Peki zaman gerçekten akıyor mu? Akıyorsa ne tarafa doğru akıyor?” gibi soruları neticesinde zamanın aslında soyut bir kavram olduğunu hayatı parsellemek ya da daha iyi organize etmek için kullanılan bir parametre olduğu görülmüştür. Dolayısıyla zamanı yönetmek aslında hayatı yönetme becerisidir. Hayattan beklentilerimizin, amaçlarımızın, varoluş sebeplerimiz ile geçirdiğimiz bir gün arasındaki uyum ve başarı aslında bizi kendimizi iyi hissettiren şey olmuştur. Dolayısıyla zamanı yönetmek aslında hayatı yönetmektir. Servis hemşireleri, hastaların bütüncül bakımlarının sağlanması, olası risklerin azaltılması ve erken fark edilmesi, tüm hastalara bakım hakimiyetinin sağlanması ve servis rutinlerinin yönetimi gibi bakım, yönetim, eğitim, araştırma gibi rollerini yerine getirirken zaman yönetimi becerilerine ihtiyaç duymaktadır. Hemşirelerin fiziksel, ruhsal, sosyal iyilik hali, profesyonel ve sosyal yaşam başarıları için zaman yönetimi oldukça elzem olduğu görülmüştür. Yapılan çalışmalara bakıldığında hemşirelerin sıklıkla zaman yetersizliği, işleri yetiştirememesi, mesleki rollerini yapma fırsatı bulamama, servis rutinlerinde kaybolma, takip edilen servis hastalarına hakim olamama, hastalar arasında triaj değerlendirmesi yapamama gibi sıkıntılarının zaman yetersizliğinden kaynaklandığı gösterilmiştir. Hissedilen zaman yetersizliği başarısız bir zaman yönetiminin sonucudur. Günlük “yapılacak işler” listesi tutmak, “hayır” deme becerisi kazanma, kesintiler, önceden görülmeyen problemler, program dışı olaylar için zaman ayırma, “mutlak sükunet” zamanı ayırma, beş dakikalık

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

kısa işler listesi tutma, iki işi bir arada yapmayı öğrenme, uykuyu düzenleme, amaç plan cetveli oluşturma, 4d tekniği (kararlılık, isteklilik, disiplin, sürdürme) gibi teknik ve becerilerinin zaman yönetimi konusunda faydalı olduğu görülmüştür. Zamanı etkin kullanan hemşire sayısının artırılmasının hasta bakım kalitesini, bakım maliyetini, hemşirelerin başarısına pek çok katkı sağlayacağı öngörülmüştür. Bu derlemede servis hemşirelerinin günlük ve profesyonel iş yaşamlarında kullanabilecekleri zaman yönetimi becerilerini içeren teknikler ele alınmıştır.

Anahtar kelimeler: Zaman yönetimi, servis hemşireleri, kendini tanıma ve yönetme

ANNE SÜTÜ ve PESTİSİTLER

Aylin Atakan¹, Rana Nagihan Akder², Ceren Yapıcı², Recı Meseri², Özge Küçükerdönmez²

¹Ege Üniversitesi İzmir Atatürk Yüksekokulu, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İzmir

²Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İzmir

Aylin Atakan: aylin.atakan@outlook.com

Yarar amacı güderek kullandığımız bazı kimyasallar aynı zamanda sağlığımızı tehdit etmektedir. Pestisit; kısıtlı hale gelmekte olan tarım alanlarımızdaki verimi arttırmak, haşere nedenli kaybı en aza indirmek için kullandığımız kimyasalların genel adıdır. Besin piramidinin en alt basamağındaki bitkilerin bünyesine geçen pestisitler; tüketim, dış çevreyle etkileşim gibi nedenlerle canlıların bünyesine girmektedir. Besin zincirinin üst katlarına doğru çıktıkça seviyeleri artar ve bunun nedeni pestisit kalıntılarının yağda çözünbilme ve yağ dokusunda birikebilme özelliğinden kaynaklanır. Dokulara yerleşen bu kimyasalların miktarı çevresel etmenler ve yaşam koşulları ile birlikte artmaya devam etmektedir. Kadınların yağ kütesinin en yoğun olduğu yerlerden biri meme dokusudur. Hamilelik süreciyle birlikte süt oluşumu başlar. Anne sütü yeni doğanın tüm gereksinimlerini karşılamak amacıyla insan vücudunun salgıladığı bir sıvıdır. Bebek için en yararlı temel besin ögesidir. Anne sütünün içeriği incelendiğinde, yerine konulabilecek hiçbir besinin yüzde yüz anne sütünün getirilerini karşılamadığı yapılan araştırmalarla

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

kanıtlanmıştır. Ancak anne sütü kirleticilerin toplanması için uygun bir ortamdır ve yeni doğanların pestisit ile ilk karşılaşmaları da anne sütü ile olur. Gelişmekte olan bir bedende pestisit türevi kimyasalların birikimi kanser riskini artırır, nörolojik hasara ve endokrin bozukluklara yol açabilir. Sonuç olarak bulaş yolları incelenerek, pestisitler hakkında üretici ve halk bilinçlendirilmeli, pestisitlerin etkilerinin ve bulaş risklerinin en aza indirilebilmesi için gerekli önlemler alınmalıdır.

Anahtar kelimeler: Anne sütü, pestisit, sağlık

**İDİOPATİK PARKİNSON HASTALARINDA
FİZİKSEL ETKİNLİK DÜZEYİ İLE DENGİ
PERFORMANSLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Aybüke Cansu KALKAN¹, Turhan KAHRAMAN²,
Birön Onur ÜĞÜT², Berril DÖNMEZ ÇOLAKOĞLU³,
Arzu GENÇ¹

¹Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu, İzmir

²İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir

³Dokuz Eylül Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Nöroloji Anabilim Dalı, İzmir

acansukalkan@hotmail.com

Fiziksel inaktivite ciddi sağlık sorunlarına yol açan önemli bir risk faktörüdür. Parkinson hastalığının neden olduğu fiziksel dizabılıteyle birlikte bireylerin fiziksel aktivite seviyeleri azalmakta ve sedanter bir yaşam tarzı gelişmektedir. Parkinson hastalarında postüral kontrol ve dengede bozulmalar sık görülür ve bu bozulmaların fiziksel etkinlik düzeyini olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülmektedir.

İdiyopatik Parkinson hastalarında fiziksel etkinlik düzeyi ile denge performansları arasındaki ilişkiyi belirlemekti.

Çalışmaya İdiyopatik Parkinson hastalığı tanısı almış olan 50 birey dahil edildi. Hastaların klinik değerlendirmesi Modifiye Hoehn-Yahr Ölçeği (MHYÖ) ve Birleşik Parkinson Hastalığı Derecelendirme Ölçeği (BPHDÖ) ile belirlendi. Fiziksel etkinlik düzeyi Fiziksel Etkinliğin Hızlı Değerlendirilmesi Anketi (FEHD) ile değerlendirildi ve hastalar aktif ve inaktif olmak üzere iki gruba ayrıldı. Denge performansları Berg Denge Ölçeği

(BDÖ) ve bilgisayarlı denge ölçüm cihazı kullanılarak uygulanan Kararlılık Sınırları Testi (KST) ve Dengenin Kliniğe Uyarlanmış Duyusal Etkileşim Testi (DKUDET) ile değerlendirildi.

Hastaların 36'sının inaktif (%72) ve 14'ünün aktif (%28) olduğu belirlendi. Fiziksel açıdan aktif ve inaktif gruplar arasında yaş ($p=0,638$), MHYÖ ($p=0,794$) ve BPHDÖ ($p=0,866$) puanları açısından anlamlı fark yoktu. DKUDET ($p=0,002$) ve KST-Yön Kontrolü ($p=0,035$) ve BDÖ ($p=0,033$) açısından aktif ve inaktif gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptandı.

Yaş, hastalık evresi ve hastalık semptomlarının şiddeti açısından benzer gruplarda inaktif bireylerin aktif bireylere göre denge performanslarının daha düşük olduğu gösterildi. Hastalığın ilerleyici özelliği de düşünüldüğünde Parkinson hastalarında sekonder komplikasyonların açığa çıkmaması açısından uygun denge rehabilitasyon programlarıyla hastaların fiziksel etkinlik düzeylerinin artırılması amaçlanmalıdır.

Anahtar Sözcükler: Fiziksel etkinlik düzeyi, Denge, Parkinson

**İNME HASTALARINDA GÖVDENİN
KISITLANMIŞ POZİSYONUNDA VERİLEN
UZANMA AKTİVİTELERİNİN ÜST EKSTREMİTE
FONKSİYONLARI ÜZERİNE ETKİSİNİN
ARAŞTIRILMASI : PİLOT ÇALIŞMA**

Ayşegül KÜPELİ, Kadriye ARMUTLU

İnme, yetişkinlerde sakatlık ve özürlülük yapan en önemli nedenlerdendir. İnme sonrasında hastalar etkilenmiş taraf kollarını günlük yaşam aktivitelerinde kullanmakta zorluk çekmekte ve aktiviteler sırasında gövde kompensasyonları geliştirmektedirler.

İnme hastalarına nörofizyolojik yaklaşımlı fizyoterapi programına ek gövde kısıtlanmış veya serbest pozisyonda verilen uzanma aktivitelerinin üst ekstremitte fonksiyonel sonuçlarına olan etkilerini karşılaştırmaktır.

Çalışmaya yaş ortalamaları $64,37 \pm 14,06$ olan 8 inme hastası alındı. İlk kez inme geçiren, Brunnstrom üst ekstremitte evrelemesine göre ≥ 3 ; Modifiye Ashworth Skalasına göre ≤ 2 puan alan hastalar dahil edilirken; skolyozu ve üst ekstremitte Botulinum Toksin-A

enjeksiyonu olan hastalar dışlandı. Hastaların demografik bilgileri kaydedildi. Eklem hareket açıklıkları ve üst ekstremitte kas kuvvetleri izokinetik cihazla değerlendirildi. Değerlendirmelerde yaşam kalitesi için "Stroke Specific Quality of Life Scale" ölçeğinin Türkçeleştirilmiş versiyonu "İnme Özgü Yaşam Kalitesi Ölçeği"; üst ekstremitte motor fonksiyonları için Fugl Mayer ölçeği, günlük yaşam aktivitelerini için Functional Independence Measure ölçekleri kullanıldı. Değerlendirmeler başlangıçta ve 2 hafta süren fizyoterapi programı sonrasında tekrarlandı. Uygulanan fizyoterapi programının içeriği; haftada 5 gün 40 dk süren tedaviye ek 20 dk boyunca uygulanan uzanma aktivitelerinden oluşmaktaydı. Uzanma aktiviteleri sırasında çalışma grubunda gövde kısıtlıyken, kontrol grubunda gövde serbest bırakıldı. Analiz için Mann Whitney U testi ve Wilcoxon testi kullanıldı. İstatistik anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ alındı.

Başlangıç değerleri açısından çalışma ve kontrol grubundaki olguların sonuçları incelendiğinde horizontal addüksiyon kas kuvveti ($p=0,029$), Fonksiyonel Bağımsızlık Ölçümü ($p=0,029$) ve yaşam kalitesi ($p=0,029$) değerleri açısından iki grup arasında fark olduğu görüldü. Tedavi etkisiyle meydana gelen değişimlerin grup içi ve gruplar arası karşılaştırmaları incelendiğinde anlamlı fark olmadığı görüldü ($p > 0,05$).

Her iki grupta olumlu değişimler olsa da bu değişimler istatistiksel olarak anlamlı çıkmadı. Bunun nedeni olarak olgu sayısının azlığı ve tedavi süresinin kısalığı düşünülmektedir. Çalışmaya daha fazla olgu sayısı ve daha uzun tedavi süresi ile devam edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Tedavi öncesi ve sonrası yapılan değerlendirmelerde her iki grup arasında istatistiksel bir farklılık bulunamamıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Hemipleji, İnme, Uzanma, Gövde kısıtlaması

**GENÇ ERİŞKİN BİREYLERDE PEKTORALİS
MİNÖR UZUNLUĞU İLE KOR ENDURANSI
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: PİLOT
ÇALIŞMA**

Muhammet Özalp¹, Ertuğrul Demirdel², Tahir Fatih
Dikici³, Meryem Sevim⁴

¹. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Kozaklı Meslek
Yüksekokulu, Nevşehir, ozalpmuhammet87@gmail.com

². Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara

³. Alanya Alaattin Keykubat Üniversitesi, Sağlık
Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Alanya,

⁴. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı,
Ankara

Vücudun biyomekanikliği kinetik bir zincir içerisinde işlemekte olup, bir bölgedeki patolojik değişiklikler diğer bölgeleri de etkileyebilmektedir. Buna istinaden pektoralis minör kasının uzunluk-gerim ilişkisi kinetik zincir aracılığıyla kor enduransını da etkileyebileceği düşünülmektedir.

Çalışmamız, sağlıklı bireylerde pektoralis minör kas uzunluğu ile kor enduransı arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla planlanmıştır.

Çalışmamıza 18-25 arası genç erişkin bireyler alınmıştır. Pektoralis minör uzunluğu sırtüstü pozisyonunda yatak-akromion arası mesafe ölçülerek değerlendirildi. Gövde kas enduransları McGill'in gövde kas endurans testleri (gövde fleksiyon testi, gövde ekstansiyon testi, dominant ve non-dominant taraf lateral köprü testleri) ile değerlendirildi. İstatistiksel analiz için Pearson Korelasyon Analizi kullanıldı.

Çalışmaya yaş ortalamaları 20,64±2,11 yıl olan 80 birey alındı. Pektoralis minör uzunluğu için yapılan değerlendirmede yatak-akromion arası mesafe dominant tarafta 8,79±2,24cm, non-dominant tarafta ise 8,37±2,25cm ölçüldü. Bireylerin kor enduransları gövde fleksiyon testinde 57,18±34,86sn, gövde ekstansiyon testinde 84,10±37,88sn, dominant taraf lateral köprü testinde 48,15±24,02sn ve non-dominant taraf lateral köprü testinde 45,15±23,30sn olarak ölçüldü. Yapılan istatistiksel analizde dominant taraf pektoralis minör uzunluğu ile gövde kor enduransının ilişkili olmadığı bulundu (p>0,05). Non-dominant taraf pektoralis minör

uzunluğu ölçümünde ise yatak-akromion arası mesafe ile non-dominant taraf lateral köprü test süresi arasında hafif-orta kuvvette, negatif yönlü bir ilişki olduğu ($r=-0.247$; $p<0,05$), pektoralis minör uzunluğunun artmasının non-dominant taraf lateral kor kaslarının enduransını olumlu etkilediği belirlendi. Non-dominant taraf pektoralis minör uzunluğunun gövde fleksiyon testi, gövde ekstansiyon testi ve dominant taraf lateral köprü testi ile ilişkisinin olmadığı bulundu ($p>0,05$)

Bu çalışma sonucuna göre non-dominant taraf pektoralis minör kas uzunluğunun, non-dominant taraf lateral kor kaslarının enduransını olumlu etkilediği bulundu. Bu sonuç, kas kısalıklarının erken dönemde tespiti ile uygun esnekliğin sağlanmasının, birçok fonksiyonel aktivitede önemli etkiye sahip kor kaslarının enduransına etkisi açısından önemli olduğunu düşündürmüştür. Pektoralis minör kas uzunluğu-kor endurans ilişkisinin inceleneceği, daha fazla katılımcı ile yapılacak farklı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar sözcükler: Pektoralis minör uzunluğu, kor endurans

**İDİOPATİK PARKİNSON HASTALARINDA
BİRLEŞİK PARKİNSON HASTALIĞI
DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ'NİN ÜST
EKSTREMİTE MADDELERİYLE OBJEKTİF ÜST
EKSTREMİTE PERFORMANS TESTLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Aybüke Cansu KALKAN¹, Turhan KAHRAMAN²,
Bırön Onur ÜĞÜT², Berril DÖNMEZ ÇOLAKOĞLU³,
Arzu GENÇ¹

¹ Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve
Rehabilitasyon Yüksekokulu, İzmir

² İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir

³ Dokuz Eylül Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Nöroloji
Anabilim Dalı, İzmir

acansukalkan@hotmail.com

Parkinson hastalığında ortaya çıkan motor bulguların yanı sıra beceri edinimi ve motor öğrenmedeki zorluklar hastaların el fonksiyonlarını ve el reaksiyon zamanını olumsuz etkiler. Üst ekstremitelerde görülen bu bozukluklar hastaların günlük yaşam aktivitelerini

Abstract Book
(Oral Presentation)

kısıtlamakta ve yaşam kalitesini olumsuz etkilemektedir. Her ne kadar Birleşik Parkinson Hastalığı Değerlendirme Ölçeği (BPHDÖ) klinik pratikte hastaların motor fonksiyonlarını değerlendirmede uzun yıllardır yaygın olarak kullanılan bir yöntem olsa da daha objektif ölçüm yöntemlerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Çalışmamızın amacı İdiyopatik Parkinson hastalarında BPHDÖ'nün üst ekstremitte semptomları maddeleriyle objektif performans testleri olan Dokuz Delikli Çivi Testi (DDÇT) ve Basit El Reaksiyon Testi (BERT) arasındaki ilişkinin incelenmesiydi.

Çalışmaya 51 İdiyopatik Parkinson hastası dahil edildi. Değerlendirme araçları olarak hastalık evresi için Modifiye Hoehn-Yahr Ölçeği (MHYÖ), hastalık semptomları için BPHDÖ, el becerisi için bilateral olarak DDÇT ve el reaksiyon zamanı için baskın elde BERT uygulandı.

Çalışmaya katılan hastaların 20'si kadın (%39,2) ve 31'i (%60,8) erkekti. Katılımcıların yaş ortalaması 66,4 (10,3) yıl ve MHYÖ evresi 2,5 (çeyrekler açıklığı; 2,0-2,5) olarak bulundu. DDÇT skorları BPHDÖ'nün rijidite, parmak vurma, el hareketleri, ellerin hızlı tekrarlayıcı hareketleri madde puanlarıyla anlamlı düşük-orta düzeyde korele olarak bulundu ($r=0,309-0,446$, $p=0,027-0,001$). Ancak DDÇT skorları ile BPHDÖ'nün istirahat tremoru, ellerde aksiyon ve postüral tremor madde puanları arasında anlamlı korelasyon bulunmadı ($p>0,05$). BERT skoruyorsa yalnızca BPHDÖ'nün parmak vurma madde puanıyla anlamlı orta düzeyde korelasyona sahipti ($r=0,362$, $p=0,009$).

Çalışmanın sonuçları, Parkinson hastalarında BPHDÖ'nün üst ekstremitte semptomlarıyla ilgili olan alt maddelerinin objektif el becerisi ve reaksiyon zamanı testleriyle büyük oranda ilişkili olduğunu göstermektedir. Sonuçlar, BPHDÖ'nün rutin klinik pratikte uygulanmasının yeterli olduğu göstermektedir. Ancak elde edilen korelasyon katsayılarının görece küçük olması, üst ekstremitteye yönelik tedavi çalışmalarında objektif performans testlerinin de kullanılmasının gerekliliğine vurgu yapmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Parkinson, Üst ekstremitte, Ölçek, Test

DİKKAT EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVİTE
BOZUKLUĞU (DEHB) BULUNAN ÇOCUKLARDA
POSTÜRAL KONTROLÜN YÖNETİCİ İŞLEVLER
ve SEÇİCİ DİKKAT İLE İLİŞKİSİ – ÖN ÇALIŞMA

Nurullah BÜKER¹, Umit AKAY¹, Gökhan YÖYLER²

Yeşim ŞENGÜL¹

¹Dokuz Eylül Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu

²Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk ve Ergen
Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

nurullahbucker@gmail.com; gokhan.yoyler@gmail.com;
yesimsalik@gmail.com

Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB), dikkatsizlik, hiperaktivite ve dürtüsellik semptomlarının görüldüğü, çocuklarda en sık rastlanılan nörogelişimsel bozukluklardan biridir. DEHB; önemli akademik, sosyal ve psikiyatrik sorunlara yol açabilmektedir. Bunun yanı sıra DEHB' de serebellar etkilenim de bildirilmiştir. Çalışmanın amacı DEHB hastalarında postüral kontrolün yürütücü işlevler ve seçici dikkat ile ilişkisini incelemektir.

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Polikliniğine başvuran 7-13 yaş arası 14 erkek çocuk çalışmaya dahil edildi. Postural kontrol, ikili görev verilerek (dual task) ve ikili görevsiz şekilde Balance Master denge ve performans test cihazı (NeuroCom SystemVersion 8.1.0, NeuroCom® International Inc. USA) ile, seçici dikkat kağıt üzerinde d2 Dikkat Testi ile ölçüldü. Yönetici işlevler için her çocuğa Wisconsin kart eşleme testi uygulandı.

Çocukların yaş ortalaması $9,64 \pm 1,74$ (ort $\pm$ SD) idi. Tek ayak denge, çift ayak denge, ikili görev verilirken (dual task) tek ayak denge ve çift ayak denge skorları hem Wisconsin test skorları ile hem de d2 Dikkat Testi skorları ile istatistiksel olarak ($p<0,05$) negatif ilişkili bulundu.

DEHB tanısı alan çocuklarda psikiyatrik sorunların dışında serebellar fonksiyonlar da etkilenmektedir. Bu çocukların egzersiz veya spora yönlendirilmesi postural kontrol parametrelerinin, yönetici işlevlerin ve seçici dikkat parametrelerinin gelişimine olumlu katkı sağlayabilir.

KRONİK HASTALIKLARDA BAKIMVEREN

YÜKÜ: SİSTEMATİK DERLEME

Selçuk Görücü¹, Gülşah Gürol Arslan²

¹*Buca Seyfi Demirsoy Devlet Hastanesi, İzmir, Türkiye.*

²*Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İzmir, Türkiye.*

¹*selcukgorucu@hotmail.com*

Bakım veren kişi bakım sürecinde olumsuz yönde etkilenebilir. Kronik hastalıkların doğası göz önüne alındığında, zorluklar, kötü yaşam kalitesi ve tükenmişlik risklerini arttıran benzersiz zorluklarla karşılaşılır. Bakım veren yükünü azaltmaya yönelik çalışmalar, kısa vadede yaşam kalitesinin iyileştirilmesini ve sıkıntıların azaldığını göstermektedir. Bununla birlikte, uzun vadeli faydaları ele almak için az sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu sistematik derlemede, ülkemizde kronik hastalığı olan bireylere bakım verenlerin yükünü belirlemek amacıyla yapılmıştır tez çalışmalarını incelemek amaçlanmıştır.

Araştırma, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanı kullanılarak yapılmıştır. Tarama, Türkçe belirlenen “bakım veren yükü” anahtar sözcüğü ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamına 23 çalışma dahil edilmiştir.

İncelemeye alınan tez çalışmalarının büyük bir çoğunluğu (n=11) yüksek lisans (hemşirelik 7, psikoloji 3, fizyoterapi 1), beşi doktora (hemşirelik 3, psikoloji 1, sosyal hizmetler 1), yedisi de tıpta uzmanlık tezi olarak yürütülmüştür. Tez çalışmalarının büyük bir çoğunluğu tanımlayıcıdır. Tez araştırmalarında farklı ölçüm araçları kullanılırken, 14 tezin örneklemini yalnızca bakım verenler oluşturmuş, 9 tezin ise hem hasta hem de bakım verenleri oluşturmuştur. Tüm tez çalışmalarında toplam 213376 bireye ulaşılmıştır. Bu bireylerin %31’ini hastalar oluştururken, %68’ini bakım verenlerinin olduğu belirlenmiştir. İncelenen tezlerde bakım verenlerin orta ve şiddetli düzeyde yük algılarının olduğu ve yükün farklı değişkenlerden etkilendiği saptanmıştır. Bakım veren yükünün çeşitli ölçekler ile değerlendirildiği tez araştırma sonuçlarında bazı sosyo-demografik değişkenler ve

bakım verilen hasta bireyin özelliklerine göre anlamlı farklar elde edildiği bildirilmiştir. Kronik hastalığı olan bireylerin de değerlendirildiği 9 tez çalışmasında, bakım verenlerin yükü kadar bakım alanların da yaşam kalitesini etkileyen yüklerin olduğunun belirlendiği görülmüştür.

Sonuç: Bakım verenlerin yükünü belirlemeye yönelik farklı örneklem gruplarıyla deneysel ve niteliksel çalışmaların yapılmasına gereksinim vardır. Daha iyi bakım sunulabilmesi için, ailede bakım verenlerin bakım verme yüklerinin ve etkileyen faktörlerin tanımlanması, bakım verenlere gerekli desteğin sağlanması kadar bakım gereksinim olan bireylerinde desteklenebileceği sistemlerin kurulması önerilmektedir.

Anahtar sözcükler: Bakım veren yükü, kronik hastalık, sistematik derleme.

**DİKKAT EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVİTE
BOZUKLUĞU (DEHB) BULUNAN ÇOCUKLARDA
OYUN BAĞIMLILIĞI ŞİDDETİNİN, DEHB
SEMPTOMLARI ve BİLİŞSEL FONKSİYONLAR
İLE İLİŞKİSİ**

*Nurullah BÜKER¹, Umit AKAY¹, Gökhan YÖYLER²,
Yeşim ŞENGÜL¹*

¹*Dokuz Eylül Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu*

²*Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk ve Ergen
Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı*

umitakay@gmail.com

Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB), çocuklarda en sık görülen nörogelişimsel bozukluklardan biridir. Son yıllarda DEHB tanılı çocuklarda internet veya oyun bağımlılığının hızla arttığı bildirilmektedir. Üstelik bu gibi nedenlerden dolayı sedanter yaşam biçimine yönelimin ve sedanter zaman geçirme süresinin arttığı ve okul çağındaki çocuklarda fiziksel ve psikososyal yönden olumsuz etkilenimlerin olduğu belirtilmiştir.

Çalışmanın amacı DEHB’li çocuklarda oyun bağımlılığının DEHB semptomları ve bilişsel fonksiyonlar ile ilişkisini incelemektir.

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Polikliniğine başvuran 7-13 yaş arası 14 erkek çocuk çalışmaya dahil edildi. Oyun

bağımlılığını değerlendirmek için 'Çocuklar İçin Bilgisayar Oyun Bağımlılığı Ölçeği' kullanıldı. DEHB semptomlarının ağırlık dereceleri 'Conners Ana-baba Dereceleme Ölçeği-Yenilenmiş Kısa (CADÖ-YK) formu' ile kognitif fonksiyon 'Stroop testi' ile, seçici dikkat ise 'd2 Dikkat Testi' ile ölçüldü.

Çocukların yaş ortalaması $9,63 \pm 1,74$ (Ort $\pm$ SD) idi . Oyun bağımlılığı skorunun CADÖ-YK hiperaktivite skoru ($r=0,664$, $p=0,01$), Stroop testi toplam hata sayısı ($r=0,798$, $p<0,01$) , d2 Dikkat Testi dürtüsellik skoru ($r=0,682$, $p<0,01$) ve toplam skoru ($r=0,583$, $p<0,05$) arasında istatistiksel olarak pozitif ilişki bulundu.

DEHB'li çocuklarda oyun bağımlılığı bu çocuklarda semptomatik ve bilişsel olarak olumsuz etkiler yaratmaktadır. Oyun bağımlılığının azaltılmasına yönelik stratejiler (egzersiz alışkanlığı, spora yönlendirme gibi) DEHB'li çocuklarda semptomların azaltılması, bilişsel fonksiyonların geliştirilmesi ve vücudun fiziksel gelişimi için olumlu sonuçlar gösterebilir.

Anahtar Sözcükler:DEHB, Oyun Bağımlılığı, Dikkat, Dürtüsellik

DİYABETİK AYAK RİSKİNİ AZALTMADA YENİ

YAKLAŞIM:DİYABETİK AYAK

TERMOMETRESİ

Yasemin TOPAK¹ Nedime KÖŞGEROĞLU²

¹ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Eskişehir, Türkiye, ytopak@ogu.edu.tr

² Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Eskişehir, Türkiye, nkosgeroglu@gmail.com

Diyabetik ayak komplikasyonlarının erken saptanması tedavisi maliyetli ve karmaşık olduğu için büyük problem oluşturur. Bu problemin erken saptanması çok önemlidir. Bu derlemenin amacı, hastaların kullandığı basit bir cihazın potansiyel olarak zararlı inflamasyonu tanımlayabildiğini ve hastanın ülserasyondan önce aktivitesini değiştirmesine izin verebileceğini göstermektir.

Bu metin, literatür taraması sonucunda elde edilen araştırma sonuçları kullanılarak derlenmiştir.

Ayak altındaki yüksek sıcaklıklar, azalmış veya tam bir duyu kaybıyla(nöropati) birleştiğinde hastanın ayak ülserasyonunu etkileyebilir.

Ülserin neden olduğu alanlar, iltihaplanma ve doku enzimatik otolizi nedeniyle bu alanların sıcaklığını artırır. Kızarıklık, fonksiyon kaybı, şişlik, sıcaklık artışı ve ağrı belirtileri temel olarak inflamasyonu karakterize eder.

Sıcaklık, kişinin sağlıklı olduğunu gösteren iyi bir parametredir. Sıcaklık bazı bölgelerde diğer alanlardan daha yüksek veya daha düşük olursa, bu durumda enfeksiyon, nekroz, vb. gibi bazı sorunların olduğu düşünülecektir.

Ayak sıcaklığının düzenli olarak izlenmesi şimdiye kadar standart diyabet bakımına entegre edilmemiştir. Ayak sıcaklığı ekstremitelerde sıcaklık dağılımı çok çeşitli olduğundan geleneksel termometre kullanılarak ölçülemez. Özel ve kullanımı kolay bir termometresi vardır.

Sağlıklı bir insan vücudunun derisinin sıcaklık dağılımı, kontra lateral simetri sergiler. Ayak sıcaklıkları hastalar arasında ve ortam sıcaklığına ve aktivite düzeyine bağlı olarak değişir. En sık kullanılan referans bu nedenle kontra lateral ayakta ilgili bir alandır. Sağ ve sol ayağın ilgili alanlarındaki sıcaklıklar genellikle 1 C°den fazla farklılık göstermez ve 2.2C°den fazla bir sıcaklık farkı anormal kabul edilir. Ayrıca, arteriovenöz şantlar ve ateroskleroz gibi daha yüksek veya daha düşük ayak sıcaklıklarına neden olan durumlarda, sıcaklık değişimi genellikle ayaklar arasında eşit olarak dağılır. Sonuç olarak diyabetik hastalarda ayak sıcaklıklarının ölçülmesi, mantıklı bir sebeptir.

Türkçe literatürde bu konuda çalışmaya rastlanmamıştır. Yabancı literatürlerde ise ayak sıcaklığının düzenli olarak izlenmesinin, ayak ülserleri ve alt ekstremitte amputasyonları gibi rahatsız edici durumların sıklığını sınırlandırabildiğini göstermektedir. Bu şekilde, cilt sıcaklıklarını kontrol ederek aktivitelerini değiştirebilirler.

Anahtar kelimeler: Diyabetik ayak, Ülser, Termografi, Termometre

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ORGAN NAKLİ
VE BAĞIŞINA İLİŞKİN BİLGİ, TUTUM VE
DAVRANIŞLARI**

Emel Avçin¹, Şeyda Can¹, Beyza Erkoç¹, Fatma
Kocaağa¹

¹ Yalova Üniversitesi Termal Meslek Yüksek Okulu

Kişinin kendi iradesi ile tıbbi ölüm sonrası, doku ve organlarının başka hastaların tedavisinde kullanılmasına izin vermesi organ-doku bağıışı olarak tanımlanmaktadır. Beklenen yaşam süresinin uzamasına bağlı, son dönem organ yetmezliği sıklığının artması, organ bağıışını daha da önemli kılmıştır. Fakat tüm dünyada yetersiz organ bağıışı, organ nakillerinin önünde hala ciddi bir engeldir. Sağlık çalışanlarının eğitiminde organ nakline gerekli önemin verilmesi, bu konuda yeterli toplumsal bilincin oluşmasında etkili yollardan birisidir.

Bu çalışma, sağlık ile ilgili bölümlerde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin organ nakli ve bağıışına ilişkin bilgi düzeylerini, tutum ve davranışlarını saptamak amacıyla planlanmış tanımlayıcı türde bir araştırmadır.

Araştırma, Yalova Üniversitesi Termal Meslek Yüksekokulu ilk ve acil yardım (n:83), fizyoterapi (n:56), sağlık kurumları işletmeciliği (n:34) ve yaşlı bakım programlarında (n:41) öğrenim gören 1. ve 2. sınıf öğrencilerinde gerçekleştirilmiş tanımlayıcı bir çalışmadır. Çalışmaya toplam 214 öğrenci katıldı. Katılımcı bilgi formu ve organ bağıışına yönelik bilgi formu ile birlikte toplamda 24 sorulu anket formu kullanıldı. Araştırmanın her basamağında etik ilkelere bağlı kalındı.

Çalışmaya 150 kadın öğrenci, 64 erkek öğrenci katıldı. Katılımcıların yaş ortalaması 19.89±1.60'dır. Organ bağıış kartı olan 12(%5.6) kişi vardı. Katılımcılardan; organ bağıışlamayı düşünen 120(%56.1) kişi, organ bağıışlamayı istemeyen 34(%15.9) kişi, kararsız olan ise 60(%28) kişi vardı ve organ bağıışını düşünenlerin 109(%60.55)'u ise hayat kurtarma düşüncesi ile yapmaya karar vermiştir. Gerektiğinde kendine organ nakli yapılmasını isteyen 189(%88.3) kişi ve aileden birinin ölüm öncesi organlarının bağıışlanmasını istemeyen ise 66(%30.8)kişi ve 11 kişi sorumluluk almak istemediği için, 14'ü de cesede müdahale edilmesini istemediği içindi.

Katılımcıların 144(%67.3)'ü eğer maddi destek sağlanırsa organ bağıışının artacağını düşünmektedir. Yazılı ve görsel basında organ bağıışı ile ilgili haberle karşılaşan sadece 24(%11.2) kişi ve bunlardan da 20(%83.3)'si sağlık kuruluşlarında karşılaştıklarını belirtmişlerdir.

Çalışmada, öğrencilerin büyük çoğunluğunun organ bağıışlamayı düşündüğü ancak organ bağıışlamayı düşünenlerin çok azının organ bağıışında bulunduğu saptanmıştır. Ayrıca öğrencilerin organ nakli ve bağıışı ile ilgili farklı tutum ve davranışları olduğu görülmüştür. Organ nakli ve bağıışı hakkındaki farkındalığı en üst düzeye çıkarmak için çeşitli eğitimlerin düzenlenmesi, bağıış kampanyalarının hayata geçirilmesi, üniversite öğrencilerinin organ bağıışı hakkındaki duyarlılığını arttırmada etkili olabileceği düşünülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Organ bağıışı, Nakil, Üniversite öğrencileri, Bilgi düzeyi.

**MEME KANSERİ İLE İLİŞKİLİ LENFÖDEMLİ
BİREYLERDE KOMPLEKS DEKONJESTİF
FİZYOTERAPİNİN ÖDEM, YAŞAM KALİTESİ VE
ÜST EKSTREMİTE FONKSİYONLARINA ETKİSİ:**

PİLOT ÇALIŞMA

Elif Duygu, Yeşim Bakar

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fizik Tedavi ve
Rehabilitasyon Yüksekokulu, Bolu

elifduygu@gmail.com, ptyesim@yahoo.de

Meme kanseri kadınlarda en sık görülen kanser türü olmakla birlikte tanı konulan kanserlerin yaklaşık %30'unu oluşturmaktadır. Güncel tedaviler ile hayatta kalma oranları yaklaşık %90 civarındadır. Ancak kanser tedavisinin bazı komplikasyonları bulunmaktadır. Meme kanseri ile ilişkili lenfödem (MKİL), önemli komplikasyonlardan biridir. MKİL, etkilenmiş kadınlarda ödem, hareket açıklığında azalma, günlük yaşam aktivitelerinde ve yaşam kalitesinde olumsuz etkilenme gibi bir çok semptomun gelişmesine sebep olmaktadır.

Bu çalışmanın amacı Kompleks Dekonjestif Fizyoterapi'nin lenfödem, üst ekstremitte fonksiyonunu ve yaşam kalitesine etkisini araştırmaktır.

Çalışmaya Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokuluna MKİL için fizyoterapi uygulamaları için yönlendirilen 23 kadın katıldı.

Bireylerin sosyo-demografik verileri alındı. Ekstremitte hacmi, çevre ölçümlerini hacme çeviren truncated cone formülü ile hesaplandı. Üst ekstremitte fonksiyonu Hızlı El Omuz Dirsek Özür Anketi ile, hastalığa özgü yaşam kalitesi Lenfödem Yaşam Kalitesi Anketi ile değerlendirildi. Manuel lenf drenajı, cilt bakımı, kompresyon bandajı ve egzersizden oluşan Kompleks Dekonjestif Fizyoterapi'nin boşaltım fazı haftada 5 gün, 3-4 hafta süresince uygulandı. Değerlendirmeler tedavi sonunda tekrarlandı.

Çalışmaya katılan bireylerin yaş ortalaması 57,4±11,9 yıl idi. Kompleks Dekonjestif Fizyoterapi'nin ekstremitte hacmini azalttığı (p=0,002), ancak yaşam kalitesi ve fonksiyonellik (Hızlı El Omuz Dirsek Özür Anketi) skorlarında anlamlı bir fark oluşturmadığı (p>0,05) belirlendi.

Kompleks Dekonjestif Fizyoterapi lenfödemi azaltmada etkili bir uygulama olmasına rağmen, ödemin azalmasının yaşam kalitesi ve üst ekstremitte fonksiyonlarına etkisi olmadığı görüldü. Bunun sebebinin örneklem büyüklüğünün yetersizliği olabileceği gibi, son değerlendirmenin bandaj etkisinin devam ettiği Kompleks Dekonjestif Fizyoterapi bitiminden hemen sonra yapılmasından da kaynaklanmış olabileceği düşünüldü. Değerlendirmenin daha büyük bir örneklem ve bandajın kısıtlayıcı etkisini ortadan kaldırdığı çoraplanma fazından sonra yapılmasının yaşam kalitesi ve fonksiyonelliği daha iyi yansıtacağı düşüncesindeyiz.

Anahtar Sözcükler: Lenfödem, Kompleks Dekonjestif Fizyoterapi, Üst ekstremitte fonksiyonu, Meme kanseri, Yaşam kalitesi

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN GRUPLA PSİKOLOJİK DANIŞMANLIKLA KARIYER PLANLAMASININ SAĞLANMASI

Nilgün KAHRAMAN¹

¹ Kastamonu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü, Kastamonu,
nkahraman@kastamonu.edu.tr

Kariyer, bir kişinin yaşamı boyunca yaptığı işler, yaşamını oluşturan olaylar dizisi, yaşam rollerinin örüntüsüdür. Meslek de bu yaşam rollerinin bir kısmını

oluşturmaktadır. Kariyer, meslek rollerinde ilerleme, duraklama ve gerilimleri de içerir. Kariyer yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Kariyer gelişimi Kişinin yaşamı boyunca sergilediği rollerin, içinde bulunduğu ortamların ve yaşadığı olayların etkileşimi ve entegrasyonu sonucunda ortaya çıkmaktadır. Yaptığımız iş, yaşamdaki diğer rollerimizi ve yaşam içindeki tüm konumumuzu etkiler. Yaptığımız iş, düşüncelerimize ve yaşamımıza belli bir biçim verir. Bireyin sosyal statüsünü belirleyen en önemli kriter işidir. Kariyer planlama hemşirelik son sınıf öğrencilerinin hemen hemen hepsinin yüz yüze geldiği önemli adımlardan biridir. Öğrencilerin profesyonel iş yaşamına geçişte planlı, başarılı, kendilerini tanıyarak yapacakları seçimler ve başlangıçlar bu kişilerim mesleki yaşamlarını, sosyal yaşamlarını ve bireysel yaşam kalitelerini etkileyebilecek önemli bir adımdır. Bu süreçte öğrencilere verilen profesyonel danışmanlık ve destek programlarının faydalı olabileceği bazı çalışmalarda gösterilmiştir. Bu süreci grupla psikolojik danışmanlık adımına dönüştürmek danışmanlık sürecinde öğrencilerin bilgi gereksinimi kadar kendini tanıma ve fark etme, stres yönetimi, ortak sorunların olabileceğini görme, soruna eğilme, diğergamlık, evrensellik gibi pek çok grubun iyileştirici etmenlerinden de faydalanacağı ön görülmektedir. Bu derleme çalışmada uygulanmış bir grupla psikolojik danışmanlık programlarının oturumları anlatılacaktır. Sekiz oturumda gerçekleşen bu programda her bir oturumun başlığı şu şekildedir: Tanışma ve grup bilinci oluşturma, kendini tanıma ve farkındalık geliştirme, mezuniyet sonrası hedef ve çalışma alanları belirleme, gerekli sınavlara hazırlık durumları ve bu konudaki motivasyonları, atamalar hakkında bilgilendirme, iş yaşamından beklentileri ve iş görüşmeleri, hedef ve çalışma alanlarının yeniden gözden geçirilmesi ve sonlandırma. Bu derlemede her bir haftada bir kez aynı gün ve saatte gerçekleştirilen bu oturumlarda yapılan aktiviteler, paylaşımlar, grup hedef ve çıktıları aktarılmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Kariyer planlama, hemşirelik öğrencileri, grupla psikolojik danışmanlık

ACIL OBSTETRİK BAKIM NEDEN ÖNEMLİ?

Ayşe AYDIN¹, Raziye ENGİN²

¹Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi

²Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi

Acil obstetrik bakım (AOB) gebelik, doğum ve doğum sonrası 42 gün içerisinde meydana gelen anne ve fetusun yaşamını tehdit eden, acil müdahale gerektiren durumlarda verilen hizmetler bütünüdür. AOB programı, anne ve fetusun mortalite ve morbidite oranlarının düşürülmesinde önemli paya sahiptir.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) raporuna göre; doğum doğal ve fizyolojik bir olay gibi görünse de, her yıl dünyada obstetrik komplikasyonlar nedeniyle 289.000 kadın hayatını kaybetmektedir. Anne ölümlerinin yüzde 99'u gelişmekte olan ülkelerde meydana gelmektedir. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) 2013 raporuna göre, ülkemizdeki genel doğurganlık hızı 2.26, ortalama canlı doğum sayısı 1.67, ortalama ölü doğum 0.04 olarak belirlenmiş olup son beş yılda meydana gelen gebeliklerin %63'ü herhangi bir risk kategorisine girmektedir. Anne ölümlerinin çoğu önlenabilir risk faktörlerinden kaynaklanmakta olup, büyük çoğunluğu önlenilmektedir. AOB programında görev alan kadın doğum uzmanı, hemşire ve ebelerin anne ve fetusun hayatı için önem taşıyan rol ve sorumlulukları bulunmaktadır. Bu derleme ile acil obstetrik bakımın önemini vurgulanması hedeflenmiştir.

Acil obstetrik bakım, gebelerin sağlık kuruluşuna başvurdıklarında ilk değerlendirmenin hızlı bir şekilde yapılmasını, anne veya fetusun hayatını tehdit eden herhangi bir durumun varlığında gereken tedavilerin yapılmasını, gerekiyorsa bir üst düzey sağlık kuruluşuna sevk edilmesini ve gerektiğinde de sağlık kuruluşlarında yapılacak güvenli kan naklini içermektedir.

Acil obstetrik bakımın amacı; gebeliğe bağlı ortaya çıkan komplikasyonlarda annenin ve bebeğin hayatını kurtarmak ve zarar görmesini önlemektir. Anne morbidite ve mortalite oranlarının düşürülmesinde önemli bir yere sahip olan acil obstetrik bakım hizmetlerinden gebelerin yararlanması anne ve fetusun sağlığı açısından oldukça önemlidir. Obstetrik bir komplikasyonu olan bir gebeye ne kadar erken müdahale edilirse maternal mortalite ya da gebeliğe bağlı meydana gelebilecek komplikasyon oranı

o derece az olacaktır. Ortaya çıkan acil obstetrik vakaların yönetimi amacıyla, ülkemizde en sık görülen anne ölüm nedenleri dikkate alınarak Acil Obstetrik Bakım Yönetim Rehberi hazırlanmıştır.

Acil obstetrik bakım; zamanla yarışılan, anne ve fetusun yaşamını etkileyen ve rutin olarak karşılaşılan bir durum değildir. Bu nedenle göz ardı edilmemelidir.

FETÜSÜN “YAŞAMA HAKKI” VE ETİK

Zeliha Olgaç¹, Sevgi Özsoy²

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Muğla

²Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Doğum- Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı, Aydın

İntrauterin dönemde fetüste bir anomali, hastalık varlığında ya da istenmeyen gebelikte tıbbi ya da hukuki olarak gebeliğin sonlandırılması kararı verilebilmektedir. Bu durumda, gebeliğin sonlandırılması gerekliliği ve “yaşama hakkı” etik ikilem doğurmaktadır. Yaşama hakkı, “insan/canlı yaşamı”nı içerdiğinden, “Yaşam ne zaman başlar?”, “Fetus bir birey/canlı mıdır?” sorularının cevaplanması önemlidir. Bu derlemede, yaşama hakkı ile yaşamın başlangıcına karar vermede tıbbi, hukuki yaklaşımlar ve etik ele alınmıştır.

Tıbbi açıdan yaşamın başlangıcı net değildir. Döllenme anını ya da korteksin oluşumu ile elektriksel faaliyetlerinin başladığı sekizinci haftayı yaşamın başlangıcı olarak kabul eden görüşlerin yanı sıra, yumurta ve sperm hücresinin canlı olduğu dolayısıyla yaşamın kesintisiz devam ettiğini belirten görüşler de vardır. Bu düşüncelere göre hangi haftada olursa olsun gebeliğin sonlandırılması “yaşam hakkını” ihlal anlamına gelmekte ve etik ikilem oluşturmaktadır.

Ulusal/Uluslararası hukukta yaşamın korunması hakkı, temel hak ve özgürlüklerin ilk sırasında yer almaktadır. Hukuki açıdan fetusun konumu ise ülkelere göre farklılık göstermektedir. Anayasamızda, sağ doğmuş bireylerin yaşam hakkı ele alınmakta ve yaşamın, doğumla başlayıp ölümle sona erdiği belirtilmekte, doğum öncesini kapsayacak bir ifade bulunmamaktadır. Amerikan hukuku, annenin yaşama hakkının fetusun yaşama hakkından üstün olduğunu savunmaktadır. İnsan Hakları

Sözleşmesinde ise herkesin yaşama hakkı olduğu savunulurken, “herkes” kavramına fetüsün girip girmediği konusunda açıklık bulunmamaktadır.

Üreme sağlığı ile ilgili düşük, kürtaj, cinsiyet belirlenmesi ve üremeye yardımcı tedavi uygulamalarındaki tartışmalar kadının sağlığı ve hakları, fetüsün sağlığı ve yaşama hakkı konularında etik ikilemler doğurabilmektedir. Özellikle gebelik sonlandırılması durumunda, kadının kendi bedeni üzerinde karar verme hakkı (özerklik hakkı), çocuk sahibi olup olmamaya karar verme hakkı ile embriyonun yaşama hakkı konusunda etik ikilem ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak, fetüsün yaşama hakkı hala tartışmalıdır, ancak yaşama annenin sağlığı söz konusu olduğunda yaşama hakkı önceliği hem tıbbi hem de hukuki olarak anneye tanınmaktadır. Üreme sağlığı alanında çalışan hemşireler ve diğer sağlık profesyonelleri bu gibi durumlarda kendileri de etik ikilem yaşayabilirler. Bu nedenle, hem kendilerini koruyabilmek hem de bireylere doğru danışmanlık yapabilmek için tıbbi ve hukuki yaklaşımları iyi bilmelidirler.

Anahtar Kelimeler: Yaşama hakkı, fetüs, etik

GEBELİKTE ŞİDDET

Ayşe AYDIN¹, Raziye ENGİN²

¹Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi (Dr. Öğr. Üyesi)

²Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi (Öğr. Gör.)

Gebelik, kadın hayatının en riskli dönemlerinden biri olup, gebelikte kadına uygulanan şiddet bu riski daha da arttırmaktadır. Gebelikteki şiddet hem annenin hem de fetüsün sağlığını olumsuz etkiler. Şiddetin bir sınırı yoktur tüm kültür, ırk, cinsiyet, yaş, eğitim seviyeleri ve gruplarda görülebilmektedir. Kadınların maruz kaldıkları şiddet türleri; fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik şiddettir. Gebelikte şiddeti etkileyen faktörler ise sosyal, ekonomik, kültürel, biyolojik ve çevresel faktörlerdir. Aile içerisinde kadına şiddet gebelik döneminde başlayabilir ya da var olan şiddet gebelikte artabilir. Şiddetin farklı nedenleri olabilir. Gebeliğin biyopsikolojik stresleri, eşlerin sorunlarıyla başa çıkabilmelerini güçleştirir. Kadının erkeğe olan ilgisinin

azalıp bebeğe yönelmesi erkeği sınırlendirebilir veya erkek bebeği kıskanabilir. Bazı erkekler fiziksel şiddetin gebelikte yarattığı olumsuz etkiyi bilmeyebilir. Bazıları ise bilerek gebeliği sonlandırmak için şiddet uygulayabilir.

DSÖ tarafından dünyada gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerde (Peru, Japonya, Uganda, Avustralya, Danimarka, Kamboçya, Filipinler, Hindistan, Suudi Arabistan, Meksika, Mısır, Afrika ülkeleri gibi) yapılan birçok çalışmada gebelikte yaşanan şiddet sıklığının %1 ile %49 oranları arasında değiştiği görülmüştür. Sağkal ve arkadaşları 2014’te yaptıkları çalışmada gebelerin %10.9’unun fiziksel, %52.6’sının duygusal, %31.7’sinin ekonomik ve %8.3’ünün cinsel şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir.

Gebelikteki şiddetin sıklığını bilmek, sekelleri önleme ve tedavi etme bakımından önemlidir. Gebelikte şiddete maruz kalan kadınlarda şiddete maruz kalmayanlara göre dört kez daha fazla düşük doğum ağırlıklı bebek dünyaya getirme ihtimali vardır. Gebelikte şiddetin anne ve fetüs üzerine etkileri; spontan abortus, preterm eylem, ablasio plasenta, fetomaternal tranfüzyon ve ölü doğum riskinde artış, elektrolit dengesizliği, hipovolemi, anemi, I. ve II trimestir kanamaları ve şok, dissemine intravasküler koagülasyon (DIC), respiratuvar distres, spinal kord yaralanmasıyla birlikte hiperrefleksi sendromu, beyin ölümü, anne ölümü, psikolojik olarak uzamış stres erken doğum ve plasental hipoperfüzyonla sonuçlanabilen maternal katekolaminlerin salınmasına yol açabilir.

Şiddeti önlemede hemşirelerin önemli rol ve sorumlulukları vardır. Hemşireler toplumun bütün kesimlerinde bireylerle çok yakın çalışan sağlık profesyonelleri oldukları için aile içi şiddet konusunda uyanık olmaları gerekir. Hemşireler aile içi şiddeti gösteren ya da düşündüren belirtileri bilmeli ve bunları gözlemlemelidir. Hemşire, şiddetin belirtilerini gözlemlediği kişilere karşı önyargılı olmamalı, kişileri eleştirmemeli ve suçlayıcı tutumdan kaçınmalıdır. Ayrıca hemşireler şiddetin ve oluşabilecek yaralanmaların önlenmesinde kadınları eğiterek, gerektiği durumlarda nerelere başvurabileceklerini öğretmek şiddetin azaltılmasında güçlü bir etki oluşturabilirler.

**DEĞİŞKEN ALANLI JEL ELEKTROFOREZİ
(PULSE FIELD GEL ELECTROPHORESIS, PFGE)
YÖNTEMİYLE *PSEUDOMONAS AERUGINOSA*
KLİNİK İZOLATLARININ MOLEKÜLER
TİPLENDİRİLMESİ**

Ebru Önem¹, Özlem Ünalı², Fatma Filiz Arı²

¹Süleyman Demirel Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi,
Farmasötik Mikrobiyoloji ABD, Isparta

²Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Ulusal Moleküler
Mikrobiyoloji Referans Laboratuvarı, Ankara.
filizari@hotmail.com

İnfeksiyöz ajanların epidemiyolojik araştırılmasında moleküler yöntemler giderek artan oranda kullanılmaktadır. Bu yöntemlerden, klinik izolatların genotiplendirilmesinde altın standart olarak kabul edilen PFGE kullanılarak patojenlerin kaynağının tespiti, yayılma yollarının belirlenmesi (bulaş) ve böylece hastane infeksiyonlarının önlenmesi sağlanabilir.

Isparta'da bir kamu hastanesinde yatan hastalardan dokuz ay boyunca (Nisan-Aralık 2016) izole edilen *P. aeruginosa* klinik izolatlarının PFGE profillerini saptayarak izolatlar arasındaki klonal ilişkiyi araştırmaktır.

Hastanenin farklı servislerinde yatan hastalardan izole edilen 50 *P. aeruginosa* suşu çalışmaya dahil edildi. Elli suşun, yirmi altısı trakeal aspirat, on sekizi idrar, üçü kan, biri katater, biri balgam ve biri de bronkoalveolar lavajdan izole edilmiştir. İdentifikasyon sonrasında izolatlar arasındaki klonal ilişkinin saptanmasında PFGE yöntemi kullanıldı ve elde edilen DNA paternleri BioNumerics programı ile değerlendirildi.

Toplam 50 izolatın 41 farklı genotip (pulsotip) oluşturduğu saptandı. %85 ve üzeri benzerlik oranı esas alındığında elli suşun 16'sının özgü profil gösterdiği ve geriye kalan 34 suşun ise 10 farklı PFGE grubu oluşturduğu bulundu. Kırk bir pulsotip içersinde yeralan 16 suş yedi küme oluşturmakta ve küme genişliği 2-3 arasında değişmektedir. Kümeleşme oranı (16/50)=%32 bulundu. %85 ve üzeri benzerlik oranına göre suşların %68'i klonal yönden ilişkili bulundu.

PFGE analizi sonuçları *P. aeruginosa* klinik izolatlarının tek klondan oluşmadığını, suş sayısı dört ile altı arasında değişen dört majör klonun bulunduğunu göstermiştir.

%85 ve üzeri benzerlik oranı gösteren dört majör klonun her birinin kendi içinde bulaş olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: *Pseudomonas aeruginosa*, PFGE, Moleküler Epidemiyoloji

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE BESLENME,
FİZİKSEL AKTİVİTE VE TEKNOLOJİ
KULLANIM ALIŞKANLIKLARININ BEDEN
KİTLE İNDEKSİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

Emel Avcın¹, Şeyda Can¹, Asuman Saltan¹, Fatma
Kocaağa¹

¹Yalova Üniversitesi Termal Meslek Yüksek Okulu

Sağlıklı beslenme ve fiziksel aktivite yaparak birey, fiziksel sağlığının yanında olumlu bir ruhsal yapı ve yaşama iyimser bakabilme gücü kazanabilir. Çünkü bedensel ve ruhsal yapı arasında karşılıklı etkileşim bulunmaktadır. Ancak son zamanlarda teknoloji kullanımının artmasıyla birlikte sedanter yaşam tarzı benimsenmeye başlanmıştır.

Bu çalışma, sağlık ile ilgili bölümlerde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin beslenme, fiziksel aktivite ve teknoloji kullanım alışkanlıklarının beden kitle indeksine etkisini belirlemek amacıyla planlanmış bir araştırmadır.

Araştırma, Yalova Üniversitesi ilk ve acil yardım bölümü öğrencilerinin 1.sınıf 1.dönem, 2.Sınıf 1.dönem olmak üzere 2 defa Beden Kitle İndeksi(BKİ) ölçülerek yapılan prospektif bir çalışmadır. Çalışmaya toplam 54 öğrenci katıldı. Katılımcı bilgi formu ile demografik bilgiler elde edildikten sonra, Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Ölçeği (Özgür, 2016) 60 maddelik, fiziksel aktivite durumu hakkında bilgi formu (6 soru), beslenme alışkanlıkları bilgi formu (7soru) kullanıldı. Araştırmanın her basamağında etik ilkelere bağlı kalındı.

Katılımcıların 37'si kadın, 17'si erkektir. 1. Sınıf 1. Dönem normal kilolu 43(%79.6), fazla kilolu 8(%14.8) iken 2. Sınıf 1. Dönemde sırasıyla 41(%75.9) ve 11(%20.4) olmuştur. Yapılan en sık spor tipi yürüyüştür(n:36). 24(%44.4) kişi sağlıklı besleniyor musun sorusuna evet derken; en sık tükettikleri öğüne de kahvaltı-akşam yemeği demişlerdir. Genellikle yemek yenilen yerler yemekhane(%38.9) ve kantin/kafe(%10.2)'dir. Öğrencilerin yaş ortalaması

20.61±1.13, 1. Sınıf 1. Dönem BKİ ortalaması 21.91±2.61 (min:18.229,max:30.49), 2.sınıf 2.dönem ise 22.32±3.12 (min:17.15,max:29.76) bulunmuştur. Öğrenciler haftaiçi 6.96±1.83, haftasonu 8.62±2.56 saat uyku süreleridir. Katılımcılar haftada 4.14±1.80 (min:1,max:7) gün, 59.72±48.21 (min:20,max:300) dk fiziksel aktivite yapmaktadır. Medya ve teknoloji kullanımları ölçeği puan ortalaması 329.22±83.72 (min:150,max:570)'dir. İlk ölçülen BKİ ile ikinci ölçülen BKİ arasında pozitif yönde anlamlı ilişki (p:0.00), ilk BKİ ve ikinci bakılan BKİ ile kaç gün fiziksel aktivite yapıldığı arasında negatif yönde anlamlı ilişki(p:0.19,P:0.11), medya ve teknoloji kullanım ölçeği toplam puanı ile beslenme alışkanlıkları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır(p>0.05).

Çalışmada, öğrencilerin fiziksel aktivitelerinin BKİ'ni olumlu yönde etkilediği saptanmıştır. Ancak öğrencilerin, medya ve teknoloji kullanım ile beslenme alışkanlıklarının BKİ üzerine etkisi anlamlı bulunmamıştır. Bu çalışma, fiziksel aktivitenin artırılması konusunda farkındalık kazandırılması ayrıca diğer yaşam alışkanlıklarının ve ilgili süreçlerin daha kapsamlı ileriki araştırmalar ile değerlendirilmesi açısından önemlidir.

Anahtar Sözcükler: Beslenme alışkanlığı, Fiziksel aktivite, Teknoloji.

DİJİTAL HASTANE VE HEMŞİRELİK

Gülistan YOLDAŞ¹ Aynur TÜREYEN²

¹Bornova Türkan Özlhan Devlet Hastanesi
glstnylds@gmail.com

²Ege Üniversitesi, aynur.tureyen@ege.edu.tr

Bilişim teknolojilerinin sağlık alanında kullanılmasıyla ortaya çıkan dijital hastane (DH), son yıllarda gelişmiş ülkelerin sağlık alanında en büyük yatırımı yaptığı uygulamalardan biridir. Ülkemizde de, sağlık bilişimi alanında dünyada kabul gören akreditasyon kuruluşu olan HIMSS tarafından 2013 yılında ilk DH akredite edilmiş, 2015 yılında aynı kurum hastaneleri denetleyerek toplam 18 hastaneye (6.düzey, bazıları en üst seviye 7. düzey) DH belgesi vermiştir

DH, idari, ekonomik, tıbbi süreçlerde en üst düzeyde bilgi teknolojilerinin kullanıldığı, sağlık çalışanlarının

verimliliğini arttırmaya, maliyeti düşürmeye, süreç kalitesini iyileştirmeye, hasta güvenliğini sağlamaya katkıda bulunan bir uygulamadır. DH sisteminde; uygulanan bilişim sistemleri ile, hastaya sunulan hizmet kolaylaşmakta, çalışanların yaptığı işi hem kendisinin hem kurumun değerlendirmesine olanak sağlamakta, hastaya ve ailesine ayrılan zaman artmaktadır. Günümüzde hemşire sayısının yetersizliği ve kağıda dayalı çalışma alışkanlığının, sağlık hizmetlerinin yavaşlamasına neden olmasına karşın DH ile; sağlık kayıtlarının daha düzgün ve sistematik tutulması, saklanması, hastaların tedavisi ve bakımının en az hata ile ve multidisipliner yapılması sağlanabilmektedir. Yanı sıra; sisteme her yerden ulaşabilme, minimum hata, çalışan ve hasta memnuniyeti, teşhis, tedavi ve bakımda hız ve başarı da sağlanmaktadır. Ancak, DH sisteminin avantajlarının yanında dezavantajları da bulunmaktadır; kayıtların belge/arşiv sistemi yerine bilgisayar ortamında tutulması nedeniyle herhangi bir şekilde kaybolmasının kuruma getireceği hasar endişe yaratmaktadır. Kurum içinden/dışından, sağlık verilerine ulaşılabilmesi riski de hasta mahremiyetinin gizliliği için ayrı bir tartışma konusudur. Ayrıca, hemşirelik bakımının bilgisayarda yazılı hazır paket programlarla sınırlandırılarak, bireye özgü bakımın verilememesi konusu da başka sorundur. Bu durum özellikle hemşirenin akademik-mesleki bilgilerini deneyimleriyle birleştirerek edindiği örtük bilgi birikimini ve etik-felsefik edinimlerini kullanmasını kısıtlamaktadır; bu da hastaya özgün bakım verilmesini engellemektedir. Diğer yandan sağlık çalışanlarının görev ve sorumluluklarında da karmaşaya neden olabilmektedir. Ülkemizde teknolojik gelişmeler ve güncel gereksinimlerle sağlık hizmetlerinin kalitesinin artırılması için hastanelerin dijitalleşmesi sürecine odaklanılmaktadır; ancak bu aşamada başka sorunların yaşanmaması için olası riskler çok iyi analiz edilmelidir. Bu çalışmada, DH kavramı ve tehditler literatür ışığında incelenmiştir.

**KALP YETERSİZLİĞİ VE GEÇİŞ BAKIM
UYGULAMALARI**

Ayşe YÜCESAN* Esmâ KABASAKAL*

** Hacettepe Üniversitesi, Halk Sağlığı Hemşireliği
Anabilim Dalı*

Kalp yetersizliği (KY) dünya genelinde 26 milyon, ülkemizde ise 2 milyonun kişiyi etkilemektedir. KY hastaları tekrarlı yatış ve acil servise sık başvuru açısından da önemli bir hasta grubunu oluşturmaktadır.. Hastaların yaklaşık yarısının tanı aldıktan sonra en az 4 kez hastaneye yattığı; taburculuk sonrası ise hastaların %12'sinin 30 gün içerisinde hastaneye tekrar yattığını belirtilmektedir.

KY ile yaşam süresinin uzaması, çoklu ilaç kullanımı ve tekrarlı yatışlar hastalarının yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. Hastaların refahını ve yaşam kalitesini artırmak, hastaneye yatış süresini ve sayısını azaltmak için hasta eğitimi ve semptomların öz-yönetimine temellenen hastanede başlayarak taburculuk sonrası evde bakım ile devam eden girişimlerin uygulanması önerilmektedir. Bu amaçla bakımın sürekliliğini sağlamaya odaklanan geçiş bakımı “hastaların hastaneler, subakut veya postakut bakım servisleri, hastanın evi, bakım evleri, uzun süreli bakım kurumları arasındaki transferi sırasında sağlığın koordinasyonunu ve sürekliliğini sağlamak için tasarlanmış bir dizi eylem” olarak tanımlanmaktadır. Geçiş bakımı, tekrarlı yatışları azaltmak ve hasta bakım kalitesini artırmak için hastaların ihtiyaçlarını karşılamaya odaklanan, genellikle hemşireler tarafından koordine edilen ve gelişmekte olan bir sağlık bakım alanıdır. Etkili bir geçiş bakımı, akut hastalık döneminde hastaların ihtiyaçlarını karşılarken, temel veya kronik dönemde bakım yönetimini sağlamaktadır.

Geçiş bakımı, geçiş sürecinde kritik olarak gerekli hizmetlerin sürekliliğini sağlamakta, iletişim ve koordinasyon eksikliklerini gidermeye yardımcı olmakta, bakım hedeflerini belirlemesine, hastanın zamanında takibinin sağlanmasına, eğitim ve destek verilmesine, hasta ve ailesi ile koordinasyon kurulmasına olanak tanımaktadır. KY hastalarında geçiş bakımının acil servise başvuru ve hastaneye yatış sıklığının azalmasında, tekrarlı yatışlar arasındaki sürenin uzamasında, hastanede

kalış süresinin azalmasında, hastalık semptomlarının gerilemesinde, bakım maliyetinin azalmasında, hasta ve ailesinin memnuniyet düzeyinin artmasında etkili olduğu belirtilmektedir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde geçiş bakım uygulamalarının yaygınlaştırılması, 2. ve 3. basamak sağlık kurumlarında geçiş bakım birimlerinin kurulması ve geçiş bakım hemşireleri tarafından bakımın planlanması ve sağlık hizmetinin sürekliliğinin sağlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kalp yetersizliği, Geçiş bakımı, Hemşire

KALP YETERSİZLİĞİ VE ÖZ-BAKIM

Ayşe YÜCESAN* Esmâ KABASAKAL*

** Hacettepe Üniversitesi, Halk Sağlığı Hemşireliği
Anabilim Dalı*

Yaşamı, sağlığı ve iyilik durumunu sürdürmek için bireyler tarafından başlatılan ve gerçekleştirilen etkinlikler olarak tanımlanan öz-bakım, KY gibi kronik hastalığı olan bireylerde tekrarlı yatışların en önemli nedenlerinden birisidir. KY hastalarında öz-bakım uygulamaları genellikle reçeteli ilaçların düzenli ve uygun şekilde kullanımı, tuzdan fakir diyetle uyum, sıvı alımının kısıtlanması, kolesterolde fakir diyet, egzersiz programı, yaşam tarzı değişikliklerinin uygulanması, KY semptomların değerlendirilmesi ve yönetimini kapsamaktadır. KY hastalarının öz-bakım düzeylerinin düşük olduğu ve özellikle ileri yaş ile birlikte öz-bakım gücünün azaldığı belirtilmektedir. Kronik KY olan hastaların ilaç kullanımına, kilo-sıvı izlemine, diyetle ve aktivite-dinlenmeye ilişkin öz-bakım davranışlarında eksiklikler olduğunu belirtmektedir. KY’nde ilaç tedavisi önemli bir yer tutmaktadır. Hastaların ACEI/ARB, β -blokerleri, dijitaller ve diüretik ajanlar gibi ilaçların en az birini yaşam süresi boyunca kullanmaları gerekmektedir. Ancak, çoğunun önerilen ilaç kullanımına uymadığı ve taburculuk sonrası ilaç kullanımına uyumun 2-4 ay içerisinde azaldığı görülmektedir. Hemşireler tarafından KY hastalarına uygulanacak öz-bakım programlarının hastaların öz-bakım uygulamalarında iyileşme sağlayarak hastalık semptomlarının gerilemesine ve tekrarlı yatışların azaltılmasına yardımcı olduğu belirtilmektedir. Literatürde, hemşireler tarafından KY hastalarına

uygulanen öz-bakım ile ilgili eğitim programı sonrasında hastalar 3 ay süre ile takip edilmiş ve öz-bakım uygulamalarının geliştiği, tekrarlı yatışlarda ise azalma olduğu gösterilmiştir. Ayrıca, KY hastalarının öz-bakım eğitimini ve öz-bakım gelişimini sağlamak için gerekli kaynakların kullanılmasında hemşireler etkin rol oynamaktadır. Hemşirelik alanında öz-bakımın geliştirilmesine yönelik kullanılan en temel model Dorothy Orem' in Öz-bakım Eksikliği Hemşirelik Modeli'dir. Model, Orem tarafından 1972 yılında ortaya konmuştur. Orem'in Öz-bakım Eksikliği Hemşirelik Modeli'nin KY hastalarında öz-bakım eksikliğinin ve istenen çıktılara ulaşmak için uygulanacak girişimlerin belirlenmesinde bir araç olarak kullanılması önemlidir.

Hemşireler tarafından KY hastalarında tekrarlı yatışları azaltmak için öz-bakım ihtiyaçlarının Orem'in modeline göre belirlenerek, bu yönde girişimlerin uygulanması ve yaygınlaştırılması etkili olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kalp yetersizliği, Öz-bakım, Orem, Hemşire

SELF-ESTEEM IN INDIVIDUALS WITH ORTHOPEDIC SURGERY

Merve AKDEMİR¹, Cemile ÇELEBİ², Sevde Nur EKİNCİ¹, Şeyda Gül AKBULUT¹, Tuncay ŞEN¹

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Hemşirelik Bölümü,
merve.akdemir.01@outlook.com

²Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği A. D.

Movement activity, one of the vital activities, is closely related to the individual's independence/ dependency status. It is a fact that addiction in mobility activity, which is a condition that affects all systems, is likely to negatively affect other activities of the individual. It is possible that the individual loses his basic physical functions and experiences various emotional reactions to the disease and has difficulties in maintaining social relations. The addictive individual who develops physical discomfort or organ loss; body integrity, future and life goals may feel threatened.

In the individual who can meet the pre-dependence requirements, he or she may be affected by changes in

daily life habits, loss of function of the body part, deformations due to trauma or surgery, loss of the posterior bodily sensation change, departure from the social environment and ending unhappiness, despair, decrease in respect may occur. Decreasing self-esteem due to physical illness is important because it can lead to loss of self-confidence, to social injuries, and to the fight against disease.

Surgical procedures can create in people a certain amount of uneasiness and disturbance. Individuals in the orthopedics and traumatology clinics who are provided with services for health problems requiring long-term care and require multidisciplinary team work; may become partial or complete nursing-dependent in life activities for therapeutic purposes. Every kind of dependency plays an important role on self esteem. The change in self-esteem depends on the individual's psychosocial problems in less intensity and adaptation to the new situation, the use of the individual's coping skills, and the support provided by the family and the healthcare team. The independence of treatment-adjusted individuals ensures that treatment success improves while positively affecting self-esteem and body image. At the same time, effective treatment prevents possible complications, shortens hospitalizations and reduces the cost of returning the patients to their active lives in a short period of time.

Key words: Orthopedic patient, self esteem, body image

YANSIYAN KULAK AĞRISININ ÖNEMİ

Hasan YASAN

Süleyman Demirel Üniversitesi

Kulak ağrısı şikayeti hastalara ilk etapta kulak problemi düşündüren ve oldukça rahatsız edici bir durumdur. Kulak ağrısının kulak dışında çok fazla sayıda sebebi bulunmakta olup çoğu zaman gereksiz antibiyotik kullanılmasına sebep olmakta ve zaman zaman da altta yatan hastalığın tespitinde gecikmeler ortaya çıkmaktadır. Kulak ağrısı şikayetinin % 12-46 oranda kulak dışı bir hastalıktan kaynaklandığı bilinmektedir. Bazen miyokard enfarktüsünün ilk belirtisi olarak bile karşımıza çıkmaktadır. Bu bakımdan, yansıyan kulak ağrısı sebebi olan diş ve diş eti hastalıkları, temporomandibuler eklem

rahatsızlıkları, bruksizm, trigeminal nevralji, Eagle sendromu, temporal arterit, migren, baş ve boyun bölgesi malign tümörleri gibi nedenlerin zamanında teşhis edilmesi için kulak muayenesi normal olan olgularda yeterli klinik araştırmanın yapılması önem arz etmektedir. Sunumun amacı bu tür durumlarda uygun teşhisi yakalayıp zamanında ve gerekli tedaviyi yaparak hem gereksiz antibiyotik kullanmanın hem de çok fazla sayıda hastane başvurularının azaltılmasının sağlanmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Sekonder kulak ağrısı, Teşhis, Tedavi

PLANTAR FASİİTTE YOĞUN FİZYOTERAPİ PROGRAMININ ETKİLERİ – 12 HAFTALIK TAKİP PROGRAMI

Sülenur Yıldız, Nilgün Bek

*Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ortez ve
Biyomekanik Ünitesi, Ankara*

E-posta adresi: sulenur.subasi@hacettepe.edu.tr

Literatürde ayakla ilgili problemlerin önemli bir kısmını oluşturan plantar fasiit, bireylerin doktora başvurma nedenleri arasında üst sıralarda yer almaktadır. Hastalık sürecinde bireylerin en sık şikayet sebebi, ağrı ve ağrı ile ilişkili fonksiyonel kısıtlanmalardır.

Çalışmamızın amacı altı hafta boyunca fizyoterapist tarafından uygulanan yoğun fizyoterapi programının etkinliğini araştırmak ve tedavi öncesi, altıncı hafta ve on ikinci hafta sonuçlarını karşılaştırmaktır.

Yaşları 25-62 (5 kadın 2 erkek) arasında değişen plantar fasiit tanılı 12 ayak çalışmamız kapsamında değerlendirildi. Bireylere ait demografik ve antropometrik veriler kaydedildi. Sabah ilk adımlardaki palpasyonla ve uzun süre ayakta durma sonrasındaki ağrı şiddeti Görsel Analog Skalası (VAS) kullanılarak kaydedildi. Amerikan Ortopedik Ayak ve Ayak Bileği Cerrahisi Derneği (AOFAS) Ayak Bileği-Arka Ayak Skalası ağrı fonksiyon ve dizilim alt skorları ve toplam skor olarak kaydedildi. Yoğun fizyoterapi programı kapsamında fizyoterapi uygulamaları (mobilizasyon ve friksiyon) ve ev egzersizleri (germe ve kuvvetlendirme

egzersizleri) uygulandı. Tüm değerlendirmeler altıncı ve on ikinci hafta sonrasında tekrarlandı.

VAS ile değerlendirilen ortalama ağrı değerleri başlangıç değerlendirmesinde sabahları ilk adımlarda $6,17 \pm 2,48$, palpasyonla $4,65 \pm 2,32$ ve uzun süre ayakta durma sonrasında $5,21 \pm 2,32$ değerlerindeydi. Altıncı hafta kontrolünde ise bu değerler sabahları ilk adımlarda VAS'a göre $2,41 \pm 1,98$ palpasyonla $1,39 \pm 1,81$ ve uzun süre ayakta durma sonrasında $2,42 \pm 2,97$ 'ye indi. On ikinci hafta kontrolünde ise bu değerler sırasıyla $2,18 \pm 2,6$, $1,69 \pm 1,97$ ve $2,61 \pm 2,76$ değerindeydi. Başlangıç, altıncı hafta ve on ikinci hafta AOFAS Ayak Bileği-Arka Ayak Skalası 61,25, 78,58, ve 89,5 şeklinde artış gösterdi. Altıncı haftada başlangıca göre ağrı da anlamlı derecede azalma görülürken ($p < 0,001$), AOFAS Ayak-Bileği Arka Ayak skalasındaki etkin değişim on ikinci haftada gözlemlendi ($p < 0,001$).

Bu çalışma sonucunda yoğun fizyoterapi programının ağrıda kısa sürede etkili olup bu etkinin on ikinci haftaya kadar sürdürülebildiği gösterilirken, ayak fonksiyon ve biyomekanisi açısından on ikinci haftada etkinin açığa çıkmasıyla daha uzun süreye ihtiyaç olduğu gösterildi

Anahtar Sözcükler: Fizyoterapi, Plantar fasiit, Egzersiz, Fonksiyon

AMELİYAT SONRASI PULMONER KOMPLİKASYONLARIN ÖNLENMESİNDE HEMŞİRE'NİN ROLLERİ

*Zülfiye SARI, ** Halise ÇİNAR,

** Adnan Menderes Üniversitesi, Cerrahi Hastalıkları
Hemşireliği Yüksek Lisans*

*** Adnan Menderes Üniversitesi, Söke Sağlık Hizmetleri
Meslek Yüksekokulu, Aydın*

zulfiyesari.86@gmail.com

Cerrahi girişimler getirecekleri yararlar ile birlikte bazı riskler de taşımaktadır. Her ameliyat ameliyatın büyüklüğü ile doğru orantılı olarak bazı komplikasyonları da beraberinde getirir. Ameliyat sonrası görülen komplikasyonlardan önemli bir tanesi de pulmoner komplikasyonlardır. Pulmoner komplikasyonlar kardiyak komplikasyonlar kadar sık görülmektedir. Majör ameliyatlardan sonra oluşan komplikasyonların büyük kısmını anestezi etkisi ve ağrıya bağlı olarak ortaya çıkan

Abstract Book
(Oral Presentation)

pulmoner komplikasyonlar oluşturmaktadır. Bunlara ek olarak yapılan araştırmalarda hastaların ASA III kategorisinde olması, sigara öyküsü ve hastalarda yandaş hastalığın bulunması pulmoner komplikasyon riskini arttırmaktadır. Örneğin toraks cerrahisi ameliyatlarından sonra pulmoner komplikasyon görülme riski (%10-59) , abdominal cerrahiye (%0-17) göre daha yüksektir. Bu komplikasyonlar; atelektazi, pnömoni, akut bronşit, bronkospazm, pulmoner tromboemboli, plevral sıvı, pnömotoraks, aritmi, uzamış mekanik ventilasyon ve solunum yetmezliği (ARDS) olarak sayılabilir. Ameliyat sonrası pulmoner komplikasyonlar mortalite ve morbiditeyi artırır, hastanede kalma süresini uzatır, yoğun bakım gereksinimine neden olur ve bunların sonucunda da sağlık harcamalarında maliyet ve iş yükünde artışa neden olmaktadır.

Ameliyat öncesi dönemde, gelişebilecek ameliyat sonrası komplikasyonların tanımlanması ve bunlara karşı preoperatif dönemde önlemler alınması postoperatif komplikasyon görülme sıklığını azaltacaktır. Hemşirelik, kuramsal içeriğin pratik beceri ile anlamlı bir biçimde birleşmesini gerektiren uygulamalı bir meslektir. Hemşirelik eğitiminin amacı, güvenli bir bakımın verilmesi için gerekli teori ve hemşirelik becerilerinin entegrasyonunun sağlanmasıdır. Yapılan literatür taraması sonucunda; hemşirelik esaslarını ve mesleğin düşünsel boyutunu ele alan temel kitaplar ve makaleler sonucu saptanan 13 hemşirelik rolünden bakım verme, eğitim , araştırma, rehabilite edici , karar vericilik ve danışmanlık rolleri pulmoner komplikasyonların önlenmesinde etkin rol oynamaktadır. Bu nedenle komplikasyonları önlemek amacıyla hastaların ameliyat öncesi değerlendirilmesi ve eğitimi büyük önem taşımaktadır.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

YALNIZLIĞIN MORTALİTE VE MORBİDİTİYE
ETKİSİ

Ayşegül ILGAZ*, Ayşe AKGÖZ**

** Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, ailgaz@akdeniz.edu.tr*

*** Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye*

Yalnızlık sık görülen ve ciddi bir sosyal ve halk sağlığı problemidir. Yalnızlık ile birlikte depresif semptomların görülmesi, uyku düzeninin bozulması, günlük yaşam aktivitelerini yerine getirmede zorluk, subjektif iyilik halinin azalması, fiziksel sağlığın ve ruh sağlığının bozulması ihtimali artar. Yalnızlığın sağlık üzerine yaşam kalitesini olumsuz yönde etkileme, vasküler direnci ve kan basıncını artırma, stres yanıtını ve bilişsel aktiviteyi azaltma, demans sürecini ilerletme gibi olumsuz etkileri vardır. Ayrıca koroner arter hastalığı, metabolik sendrom, inme ve hipertansiyon gibi birçok sağlık probleminin oluşmasında da etkilidir.

Longitudinal araştırmalar, yalnızlığın artmış mortalite ve morbidite üzerinde etkisi olduğunu göstermektedir. Mortalite ve morbiditeye sebep olan faktörleri araştırırken ilaç toksisitesine, ilaç etkileşimlerine, çevresel maruziyetlere ve genetik faktörlere odaklanılmaktadır. Ancak yalnızlığın neden olduğu hastalıklar araştırılmamaktadır. Yalnızlığın sorgulanması (örneğin en çok ölüme neden olan kardiyovasküler hastalıklarda) belki de hayat kurtarıcı olabilir. Bireylerin yalnızlığını ele almak, hastalık sürecini olumlu yönde etkileyebilir. Yalnızlık, hastalık sürecini sağlık davranışlarının iyileşmesi, stres direncinin azalması, fizyolojik onarım ve bakım süreçlerinin etkili/yeterli olması gibi durumlarla etkilemektedir.

Yalnızlığın etkileri fizyolojik yaşlanmayı hızlandırabildiği gibi mortalite ve morbiditenin artmasına da neden olmaktadır. Yalnızlığın mortalite üzerine etkileri kronik hastalıklar, fonksiyonel durum ve bireysel sağlık durumu ile açıklanabilir. Örneğin bireylerin yalnızlığı deneyimlediği durumların sayısı arttıkça kardiyovasküler sağlık risklerinin (beden kitle indeksi, sistolik kan basıncı, total ve HDL kolesterol seviyeleri vb.) sayısı da artmaktadır. Bu nedenle yalnızlık

kardiyovasküler mortalite riskini artırırken, immün sistemi, kardiyovasküler hastalıkları ve tüm mortalite sebeplerini etkilemektedir.

Yalnızlık mortalite ve morbidite için bir risk faktörü olup bu durumun yapısını anlamak, yaşam kalitesinin artmasına, yaşam süresinin uzamasına ve hastalık sürecinin düzelmesine yardımcı olabilir. Bu sonuçlardan yola çıkarak, yalnızlık hisseden bireylerin tespit edilmesi, riskli bir grup olarak ele alınması ve yalnızlık düzeylerini azaltacak hemşirelik girişimlerin planlamasının mortalite ve morbitide üzerinde önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar sözcükler: Yalnızlık, mortalite, morbidite, sağlık

**BEBEK LİDERLİĞİNDE BESLENME (BLW)
VEYA KLASİK BESLEME İLE EK GIDAYA
GEÇEN EBEVEYNLERİN DENEYİMLERİNİN VE
BESLEME UYGULAMALARININ SOSYAL
MEDYA ÜZERİNDEN İNCELENMESİ**

Ayşe KAHRAMAN¹, Merve GÜMÜŞ², Şeyda BİNAY³,
Zümrüt BAŞBAKKAL⁴

¹Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir

²Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir

³Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir

⁴Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir

Sorumlu Yazar: Ayşe KAHRAMAN, e-mail:
ayse.ersun@gmail.com; ayse.kahraman@ege.edu.tr

Ek besinlere geçiş klasik besleme veya bebek liderliğinde besleme ile olmaktadır. Ek besinler klasik beslemede bebeğin annesi tarafından püre veya çorbalar şeklinde kaşıkla verilmektedir. Bebek Liderliğinde Beslenmede ise bebeğin tutabileceği şekilde hazırlanan besinlerin bebeğe sunulduğu ve annesinin bebeğine müdahale etmediği güncel bir beslenme yaklaşımı benimsenmektedir.

Bu çalışma, ülkemizde klasik yöntem ve BLW yöntemiyle ek besinlere geçen bebeklerin annelerinin deneyimlerinin, çocuk besleme stilleri ve uygulamalarının incelenmesi amacıyla planlanmıştır.

Araştırma; tanımlayıcı tipte bir çalışmadır. Veriler, Ekim 2017-Şubat 2018 tarihleri arasında toplanmıştır. Çalışmaya sosyal medya kullanan, 6 ay-2 yaş arasında bebeği/çocuğu olan ve bebeği/çocuğu ek besinlere geçen 485 anne dahil edilmiştir. Araştırma verilerinin toplanmasında; Aile Tanıtım Formu, Ek Besinlere Geçiş Anket Formu, Çocuk Besleme Anketi (Child Feeding Questionnaire-CFQ) kullanılmıştır. Anket formları, Google Documents web sitesi kullanılarak oluşturulmuş, internet tabanlı anket yazılımı limesurvey aracılığıyla gerçekleştirilmiştir ve anket formunun linki Facebook, Twitter, Instagram, bloglar ve forumlar gibi sosyal medya araçları ile dağıtılarak katılımcıların ankete katılması sağlanmıştır.

Çalışmaya alınan annelerin%28.2'si BLW, %21.1'i klasik, %50.7'si klasik+BLW beslenme yöntemi uyguladığını belirtmiştir. Bebeğin cinsiyeti, doğum ağırlığı, annenin çalışma durumunun besleme yöntemi tercihini etkilemediği, eğitim düzeyinin ise etkilediği belirlenmiştir. BLW ile ek gıdaya başlayan annelerin %92'sinin, BLW+Klasik besleyenlerin %60.2'sinin ilk besin olarak sebzeyi, klasik besleme ile ek gıdaya başlayanların ise %39.2'sinin sebzeyi, %33.3'ünün süt ve süt ürünlerini tercih ettiği belirlenmiştir. Annelerin Çocuk Besleme Anketine verdikleri yanıtlar incelendiğinde, algılanan sorumluluk, çocuk ağırlığına ilgi ve yeme baskısı alt boyut toplam puan ortalamalarında gruplar arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir (p<0.05). Bebeğini klasik besleyen annelerin blw ve klasik+blw ile beslenme yaklaşımını uygulayan annelere göre algılanan sorumluluk, çocuk ağırlığına ilgi ve yeme baskısı alt boyut toplam puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (p<0.05).

Bebeğini klasik besleyen annelerin bebeğini beslenme kontrolünün daha fazla olduğu belirlenmiştir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Bebek, Çocuk, Ek Gıda, Bebek Liderliğinde Beslenme, Klasik Besleme.

**PREVENTIVE EFFECT OF LACOSAMIDE IN
LIPOPLISACCARIDE INDUCED PANCREATIC
PATHOLOGY**

Ozlem Ozmen¹, Senay Topsakal²

¹ Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary
Medicine, Department of Pathology, Burdur, Turkey

² Pamukkale University, Department of Endocrinology
and Metabolism, Denizli, Turkey

This study aimed to examine pancreatic pathology and possible prophylactic effects of lacosamide (LCM) in lipopolisaccaride (LPS) induced sepsis model in rats. Twenty-four female, one-year-old, Wistar Albino rats were used in three groups; Group I (control), Group II (study group-5mg/kg LPS i.p, single dose) and Group III group (treatment group- 40 mg/kg i.p LCM one time a day during the three days + 5mg/kg LPS, 30 minute after last LCM treatment). Animals were euthanised six hours after LPS administration. During necropsy, blood and pancreatic tissue samples were collected for biochemical, pathological and immunohistochemical analyzes. LPS caused increase in serum amylase and lipase levels while decrease in glucose levels. Histopathological analysis revealed that, numerous neutrophil leucocyte infiltrations were seen in pancreatic interstitial tissue and in vessels. In addition, slight vacuoles indicatin degenerative changes were observed in endocrine and exocrine pancreatic tissue. Increased MDA, CRP, HSP, IL-1 β and TNF- α expression was observed in both endocrine and exocrine part of the pancreas in LPS group. LCM ameliorated biochemical, histopathological and immunohistochemical findings. Present study results revealed that LPS induced pancreatic damage both endocrine and exocrine cells. But lacosamide has ameliorative effects both biochemical and pathological findings in rats.

Keywords: Lipopolisaccaride (LPS), lacosamide, pancreas, pathology, immunohistochemistry.

**HEMŞİRELİK ESASLARI DERSİNDE
SİMÜLASYON KULLANIMI**

Yağmur Sezer¹ Tuğba Tetik²

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi 15030, Burdur, Türkiye

² Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi 15030, Burdur, Türkiye

yagmursezer@gmail.com
tugbatetik03@outlook.com

Hemşirelik; topluma hizmet veren, insanların sağlığını koruyan ve geliştiren, hastaya bakım veren ve güvende olduğunu hissetmesini sağlayan bir meslektir. Hemşirelik mesleğinin görev tanımları arasında bakım verme, karar verme, koruyucu, savunucu, yönetici, rehabilite edici ve eğitici rolleri bulunmaktadır. Hemşirelik eğitimi bu rollerin kazandırılmasına yönelik bilişsel, duyuşsal ve psikomotor öğrenme alanlarını kapsayan bir eğitim sistemini gerektirmektedir. Bu eğitimlerde yenilikçi uygulamaların kullanılması önem taşımaktadır. Günümüzde gelişen teknoloji ile birlikte eğitimde yeni öğrenme araçları kullanılmaya başlanmış ve gelişimi sürekli artmıştır. Bu artış hemşirelik eğitiminde teknik ve teknik dışı becerilerin artırılmasında yaygın olarak kullanılan, güvenilir eğitim yöntemlerinden biri olan simülasyon uygulamalarının ve araçlarının yaygınlaşmasına fırsat vermiştir. Simülasyon hasta bakımını geliştirmesi ve hasta güvenliğini sağlaması nedeniyle hemşirelik eğitiminin önemli bir parçasıdır. Simülasyonun hemşirelik eğitiminde kullanılmasının birçok üstün yanı vardır. Bu üstün yanlar; klinik ortamın gerçek şekilde canlandırılabilme, eleştirel düşünme, klinik karar verme ve problem çözme becerisinin gelişmesini destekler; simülasyonla eğitimde spesifik bir durum/beceri veya örnek olgu durumu çok yönlü canlandırılabilir. Böylece bütün öğrencilere aktif öğrenme fırsatı sunularak tutarlı ve karşılaştırılabilir deneyimler oluşturulması sağlanabilir; öğrencilerin bilgi ve becerilerini bütünleştirmesine yardımcı olunabilir. Öğrenme sürecinde doğruyu yapıncaya kadar tekrar edebilme fırsatı yaratarak gerçek yaşamda hatalı uygulamaları azaltır ve güvenli hasta bakımını geliştirir. Simülasyonun, geleneksel temel beceri öğretimine alternatif bir eğitim yöntemi olarak kullanılıp değerlendirilmesine gereksinim vardır. Bu derlemede

Abstract Book
(Oral Presentation)

hemşirelik öğrencilerine katkı sağladığı için eğitimleri sırasında simülasyonun kullanılması ve yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Hemşirelik eğitimi, Simülasyon.

**DUAL EFFECT OF CURCUMIN ON
CYTOSKELETON PROTEINS IN NORMAL AND
STRESSED WITH HYDROGEN PEROXIDE RPE1
CELLS**

Can Ali Ağca¹, Şehriban Büyükkılıç¹, Artem
Tykhomyrov², Victor Nedzvetsky^{1,3}

¹Department of Molecular Biology and Genetics, Faculty
of Arts and Sciences, Bingöl University, Bingöl, Turkey

²Department of Enzyme Chemistry and Biochemistry,
Palladin Institute of Biochemistry of the National
Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

³Department of Biophysics and Biochemistry, Dnipro
National University, Dnipro, Ukraine

sehribanbuyukkilic@hotmail.com

The vision pathologies, especially age-related macular degeneration (AMD) and retinopathy, are practically irreversible almost for 9% of world population and associated with various disturbances. Decline of retinal function is linked to oxidative damages caused both aging changes and signaling pathways disregulation. Take account that RPE cells critically vulnerable to oxidative damages to inhibit of ROS-increment with antioxidants in these cells is recognized to protect surviving and functional potency of retinal cells. RPE cells provide a blood-retinal barrier and transports various metabolites between the capillaries and the neural retina. Thus, the protection of RPE cells against oxidative damage may be an effective strategy for the amelioration of early AMD as well as aging decline of the vision. Curcumin is a natural polyphenolic antioxidant isolated from turmeric (*Curcuma longa*) with neuroprotective activities. Curcumin attenuates glial reactivity in CNS through antiproliferative effect. The inhibitory effect of curcumin in retinal cells could potentiates selective cell death depend on reactivity or/and damage range. However, the effect of curcumin against oxidative damages of RPE1 cells cytoskeleton remains unknown.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

The aim of study was to investigate cytoprotective effect of low dose of curcumin in H₂O₂-stressed retinal epithelium cells.

The human RPE cells were treated 300 µM H₂O₂ (HP) for 24 hours. Both treated and untreated cells were pre-incubated for 30 min with 5 µM curcumin. The expression of TIGAR, GFAP, vimentin, and β-actin was measured by western blot.

Exposure RPE cells to HP induced meaningful ($P \leq 0.05$) increment of TIGAR, vimentin and GFAP content and opposite a lack of β-actin. The treatment with 5 µM curcumin exposed to HP cells restored the disregulation all of them. Exposure to curcumin alone induced neither TIGAR nor cytoskeleton changes. Observed results showed the reciprocal disregulation of microfilament and intermediate filament cytoskeleton in stressed RPE cells. Moreover, low dose of curcumin attenuates disbalance between filamentous proteins and TIGAR expression as potential regulator of RPE cytoskeleton. Presented results support a conception that curcumin may develop dual reciprocal effect in normal and damaged cells.

Key words: RPE1 cells, Cytoskeleton, TIGAR, GFAP, Retinal injury.

IHSLC
2018

**EGZERSİZ ŞİDDETİNİN BAĞIŞIKLIK SİSTEMİ
ÜZERİNE ETKİSİ**

İbrahim Kubilay TÜRKAY¹, Hidayet TUTUN², Emrah
ATAY¹, Özlem ÖZMEN², Aynur BAŞALP³

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor
Yüksekokulu, BURDUR

²Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi,
BURDUR

³ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, BURDUR

kubilay.turk.ay@hotmail.com

Egzersiz kişinin fiziksel durumunu iyileştirme niyeti ile yapılan planlı, yapılandırılmış, sistemli, fiziksel uygunluğu geliştirmeyi hedefleyen fiziksel aktivitedir. Düzenli egzersizin biyokimyasal değerlere yönelik etkisi, süre gelen bir çalışma alanı durumuna gelmiştir. Aynı zamanda yapılan egzersizin yöntemine, şiddetine ve süresine bağlı olarak biyokimyasal anlamda farklılıkların olduğu da bilimsel olarak ispatlanmıştır. Egzersizin organizmaya etkileri sonucu görülen yanıtlar akut ve düzenli tipte olur. Akut yanıtlar tek bir seferlik egzersiz periyodunu takiben, düzenli yanıtlar ise tekrarlayan egzersiz periyotları sonunda oluşur. Bu araştırma egzersiz şiddetinin bağışıklık sistemi üzerine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Egzersiz hem hücrel bağışıklık sistemi hem de humoral bağışıklık sistemi üzerinde etkileri vardır. Orta şiddetteki düzenli egzersizler bağışıklık sistemini pozitif etkilerken, yüksek şiddetteki akut egzersizler zıt etkiler gösterir. Son yıllarda egzersizde iskelet kasının interlökin-6 (IL-6) ve interlökin-10 (I L-10) stokinlerini ürettiği saptanmıştır. Stokinler, hücreler arası ilişkileri, immün yanıtı ve inflamatuvar olayları düzenleyen sinyal proteinleridir. Yapılan düzenli egzersiz sonucu, bağışıklık sistemi stokinlerinden olan IL-6 kortizolü artırır ve kasta açığa çıkan IL-6 egzersiz sonucu artan lökosit trafiğini düzenler. IL-6'nın fonksiyonları yağ dokusunun düşük yoğunluklu lipoprotein (LDL) aktivitesini ve enerji depolanmasını azaltır.

Düzenli yapılan orta ve hafif yoğunluktaki egzersizler bağışıklık sistemini güçlendirmektedir. Bunun yanında yoğun egzersizin lökosit miktarında bir azalmaya neden

olduğunu bildiren çalışmalar da mevcuttur. Genel olarak uygun süre (<60 dak.) ve uygun şiddette (<%60 VO2 maks.) yapılan egzersizler yüksek şiddetli egzersizlere göre immün sistem üzerinde daha az stres oluşturmaktadır.

Bu sonuçlar dikkate alınarak uygulanacak egzersizin şiddeti ve süresi bağışıklık sistemi üzerinde olumlu ya da olumsuz yönde etki göstermektedir. Düzenli yapılan haftıdan ortaya doğru şiddetteki egzersizler bağışıklık sistemini güçlendirmekte ve olumlu yönde etkilemektedir.

Anahtar kelimeler: Egzersiz şiddeti, Bağışıklık sistemi, Etki

**OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE GÖRÜLEN
DAVRANIŞ PROBLEMLERİNİ ETKİLEYEN BAZI
FAKTÖRLERE GENEL BİR BAKIŞ**

Rabia Kıvanç*, Emine Nilgün Metin**,

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık
Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Bölümü,
rabiayildiz92@gmail.com*

*** Hacettepe Üniversitesi, Çocuk Gelişimi Bölümü,
enmetin@gmail.com*

Çocuklar büyüme aşamasında davranışlarını genellikle çevresindeki kişilerin davranışları taklit ederek edinmektedirler; davranış problemleri ise büyük ölçüde yine çevresindeki kişilerin sergilediği ve çocuğun gelişim özelliklerine uygun olmayan tutum ve davranışlardan kaynaklanmaktadır. Çocukları gelişimsel olarak inceleyen ve gelişimsel özelliklerini açıklamaya çalışan farklı kuramlar incelendiğinde benzer sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Çocukların bilişsel gelişim özelliklerini inceleyen Piaget, çocukların yaklaşık olarak 11 yaşından önce soyut düşünme becerisini kazanamadıklarını hatta yaklaşık olarak 7 yaşına kadar da benmerkezci düşüncenin ötesine geçemediklerini kuramında açıklamıştır. Bu sebepten, özellikle okul öncesi dönemdeki çocuklar, başkalarının açısından düşünme veya kendi isteklerini duruma uyarlama gibi becerileri kazanmak için henüz olgunlaşmamışlardır.

İnsanı ahlak gelişimi açısından inceleyen Kohlberg ise çocukların yaklaşık olarak 9 yaşına kadar doğru ile yanlış, iyi ile kötüyü, davranışları sonucunda karşılaştıkları ceza veya ödüllere göre düzenlediklerini vurgulamaktadır.

Çocukların gelişimsel özellikleri ile birlikte değerlendirildiğinde, okul öncesi dönemde görülen davranış problemlerinin çocuğun gelişim süreci ve sosyal çevresi ile ilgili olduğu söylenebilir. Bu dönemde çocuğun gelişim özelliklerine uygun yetişkin desteği ve rehberliğinin önemi, çeşitli kuramlar ve araştırmalarla vurgulanmıştır. Bu bilgiler ışığında, çalışmada okul öncesi dönemde görülen davranış problemleri ile anne-baba tutumu, anne-baba-çocuk ilişkileri ve anne-baba eğitim düzeyi arasındaki ilişki, ilgili alan yazında yapılmış araştırma sonuçları analiz edilerek araştırılacaktır.

Çalışma derleme çalışması şeklinde planlanmış olup, 2013-2018 yılları arasında, okul öncesi çağındaki çocuklarda görülen davranış problemlerini ele alan çalışmalar ve sonuçları, amaç kapsamında analiz edilerek yorumlanacaktır.

Çalışma, alan yazında 2013-2018 yılları arasında, okul öncesi çağındaki çocuklarda görülen davranış problemlerini ele alan çalışmaları analiz etme aşamasındadır.

: Çalışmadan elde edilecek sonuçlar ve yorumlar henüz tamamlanmamıştır. Analiz sonuçları ve yorumlar kongrede katılımcılarla paylaşılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Okul öncesi dönem, Davranış problemleri, Ebeveyn tutumları, Ebeveyn-çocuk ilişkileri, Ana- baba eğitim durumu

**AMELİYAT SONRASI ATEŞTE HASTA
YÖNETİMİ**

Hossein ASGAPOUR, Hatice ÖZSOY

Amerika Yoğun Bakım ve Enfeksiyon Hastalıkları Derneği (Society of Critical Care Medicine and The Infectious Disease Society of America) tarafından ateş, vücut iç sıcaklığının $\geq 38.3^{\circ}\text{C}$ ($\geq 101^{\circ}\text{F}$) olarak tanımlanmıştır. Ameliyat sonrası dönemde en sık karşılaşılan sorunlardan biri vücut sıcaklığının artışıdır. Ameliyat sonrası dönemde gelişen ateş bir enfeksiyon nedeniyle olduğu gibi enfeksiyon dışı birçok nedenle de oluşabilir. Ameliyat sonrası ilk günlerde ateş sık görülür ve ameliyat travmasına karşı gelişen enflamatuvar yanıt ile ilgilidir. Ameliyat sonrası ateşin enfeksiyon dışı nedenleri daha az sıklıkla, kullanılan ilaçlar veya kan gibi ürünlere karşı gelişen reaksiyon, derin ven trombozu, pulmoner emboli, myokard infarktüs, pankreatit, hematoma, alkol yoksunluğu sendromu olabilir. Ameliyattan sonraki ilk haftada çıkan ateşin en sık görülen nedenleri; hastane kökenli mikroorganizmalara bağlı olarak gelişen cerrahi alan, üriner sistem, akciğer ve kateterler ile ilişkili enfeksiyonlarıdır. Ameliyat sonrası ortaya çıkan ateş nedenleri göre beş grupta (5 W) incelenmektedir. Bunlar; Wind: Ameliyat sonrası ilk 48 saatte, akciğerler ile ilgili örneğin atelektazi, Water: ameliyat sonrası 2-3. günlerinde renal sistem ile ilgili örneğin idrar yolu enfeksiyonu, Wound: ameliyat sonrası 3-5. günlerinde

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

cerrahi yara ile ilgili örneğin cerrahi alan enfeksiyonu, Walking: ameliyat sonrası 5-7. günlerde dolaşım sistemi ile ilgili örneğin derin ventrombozu/tromboflebit ve Wonder: ameliyat sonrası 7. günden sonra bağışıklık sistemi ile ilgili örneğin ilaçlara bağlı, kapsamaktadır. Ameliyat sonrası dönemde inflamatuvar yanıtına bağlı olan ateşin başlangıcı erken ve kısa sürelidir. Ateşin nedeni ameliyatın büyüklüğü ve süresine bağlı olmakla birlikte tedaviye gereksinim yoktur ve kısa bir süre içinde vücut sıcaklığı normale döner. Ameliyat sonrası ilk 48 saatte olan hafif derecede bir yükselme (en fazla 38 °C) genellikle cerrahi strese tepkiyi düşündürür. Orta derecede bir ateş (38 °C'nin üzerinde) çoğunlukla solunum konjesyonu, ateletazi ya da dehidrasyon nedeniyle olabilir. İlk 48 saatten sonraki belirgin bir yükselme genellikle enfeksiyona bağlı olarak görülür. Ameliyat sonrası ateş yönetimi için uygulanan nonfarmakolojik yöntemler kullanılmaktadır. Nonfarmakolojik yöntemler periferik soğutma yöntemleri, yaş soğuk uygulamalar (kompresler, banyolar, genel yaş soğuk uygulama, yüzeysel yaş soğuk uygulama, ıslak çarşafa sarmak) kuru soğuk uygulamalar (disposable buz paketi, buz torbası, soğutucu battaniyeler) kapsamaktadır. Farmakolojik yöntemler ise antipiretik ajanlar örneğin parasetamol, ibuprofen, asetil salisilik asit sayılabilir. Farmakolojik ajanlar kortikostroid ve non steroid anti inflamatuvar sınıfa ayrılmaktadır. Yapılan çalışmalarda kullanılan her iki ateş yönetiminin hasta hemodinamiğini etkilemekle birlikte antipiretik ajanların hemodinamiği daha fazla etkilediği belirlenmiştir. Sonuç olarak, ateşi olan hastalarda, ateşin derecesi ve başlangıç zamanı dikkate alınarak, fizyolojik değerlerin yakından takip edilmesi, hasta değerlendirilmesi, radyografik incelemelerin yanında kan/ıdrar yara kültürlerin yapılması tedavi süresinin belirlenmesinde ve hasta sonuçlarının olumlu etkileyeceği düşünülmektedir

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN E- SAĞLIK
OKURYAZARLIĞI DÜZEYLERİ VE SAĞLIKLA
İLGİLİ BİLGİLERE ERIŞİMDE İNTERNET
KULLANIMLARI**

Birgül TUNCAY¹, Aynur CİN², Hatice DEMİRAG³,
Selda YÜZER ALSAÇ⁴

¹Gümüşhane Üniversitesi Kelkit Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Programı, Gümüşhane
birgul.tuncay@gumushane.edu.tr

² Gümüşhane Üniversitesi Kelkit Sağlık Hizmetleri
Meslek Yüksekokulu, İlk ve Acil Yardım Programı,
Gümüşhane

³Gümüşhane Üniversitesi Kelkit Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu, İlk ve Acil Yardım Programı, Gümüşhane

⁴ Bozok Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk
Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği A.D. Yozgat

İnternetin birçok konuda bilgi kaynağı olarak yaygın bir şekilde kullanıldığı günümüzde, internet üzerinden sağlıkla ilgili bilgilere erişme, bunları anlama ve yorumlamak önem taşımaktadır. Genç nüfusun interneti ve teknolojiyi yoğun bir şekilde kullanması ise gençlerin e-sağlık okuryazarlığını gündeme getirmiştir. E-sağlık okuryazarlığı düzeyinin yeterli düzeyde olması istenilen bir durum olmaktadır.

Bu çalışma, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunda (SHMYO) okuyan öğrencilerin e-sağlık okuryazarlık düzeyi ve sağlıkla ilgili internet kullanım durumlarını araştırmak amacı ile yapılmıştır.

Çalışma 12.02.2018-16.03.2018 tarihleri arasında öğrencilerden yazılı ve sözlü anam, etik kurul ve kurum izni alındıktan sonra; Gümüşhane Üniversitesi Kelkit SHMYO öğrencileri ile gerçekleştirildi. Çalışmanın örneklemini araştırmaya katılmayı kabul eden 170 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma verileri öğrencilerin tanımlayıcı özellikleri ve sağlıkla ilgili internet kullanımı hakkında görüşlerini içeren soru formu ve e-sağlık okuryazarlığı ölçeği uygulanarak toplandı. Verilerin analizi, bilgisayar ortamında yüzdelik ve parametrik testler kullanılarak değerlendirildi.

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamasının 19.911.08 ve %52'sinin erkek öğrenci olduğu, %85.9'unun yurttan kaldığı, 62.9'unun gelirinin gıdeye eşit olduğu belirlendi. Öğrencilerin %87'si cep telefonundan, %18.8'i internet kafelerden internet erişimini

Abstract Book
(Oral Presentation)

sağlamaktadır. Öğrencilerin %56.4'ü interneti sosyal medya için kullanmakta, günlük internet kullanım süreleri ortalaması 5.94±4.5 saattir. Öğrencilerin %92.9'u sağlıklı ilgili bilgilere erişmek için interneti kullandıklarını, % 57.6'sı sağlığı hakkında karar vermede internetin yararlı olduğunu belirtmiştir. İnterneti sağlık için kullanan öğrencilerin % 45.9'u kendi sağlık sorunları, % 43.5'i ilaçlar, %28.2 alternatif tedavi, %29.4'ü beslenme konularında interneti kullanmaktadırlar. Araştırmaya katılan öğrencilerin e-sağlık okuryazarlığı puan ortalaması 30.26± 5.49 olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin %72.9'u hastalık ve sağlık ile ilgili daha bilgili olmak, %42.9'u sağlıklı beslenmeyi öğrenmek, % 21.8'i kilo vermeyi sağlamak konularında internetin olumlu etkisinin olduğunu belirtmişlerdir.

Çalışma SHMYO öğrencilerinin internet kullanımının ve sağlık bilgisine internet yoluyla erişimin yüksek olduğu ancak e-sağlık okuryazarlığı düzeyini artırma yönündeki etkisinin yeterli düzeyde olmadığı ve bu konuda eğitimin gerekli olduğunu göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Öğrenci, E-sağlık okuryazarlığı, İnternet kullanımı, Sağlık

ACUT EXERCISE AND OXIDATIVE STRESS

Serdal ÖĞÜT¹, İ. Kubilay TÜRKAY², Emrah ATAY²,

¹Adnan Menderes University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, AYDIN

² Mehmet Akif Ersoy University, High school of Physical Education and Sports, BURDUR

serdalogut@yahoo.com, kubilay.turk.ay@hotmail.com, emrahatay@mehmetakif.edu.tr

Free radicals can be defined as molecules or molecular particles containing one or more unpaired electrons in outer atomic or molecular orbitals. The increase of free radicals in living systems causes oxidative stress. Oxidative stress is defined as the deterioration of the oxidative balance resulting from the deficiency of antioxidants, which detoxifies them by the increase of reactive oxygen species (ROS) such as hydroxyl radical, superoxide radical and singlet oxygen radical formed during cellular metabolism. In sports, severe and acute activities can cause oxidative stress to increase with free radicals.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

In this study, information about the formation of free radicals and the increase of oxidative stress index in sportsmen with heavy and acute exercise were investigated. For this purpose, national and international indices were searched and literature was compiled with this subject.

It has been determined that the results of the investigations lead to the increase of oxidant parameters in people with heavy exercises and sports that require excessive effort. Accordingly, oxidative stress is also increased in these individuals. Many studies have also reported that heavy exercises reduce antioxidant enzyme levels. The benefits of doing physical activity and regular sports have been proven by work done in many health fields all over the world. However, for sports involving acute exercise, this situation needs to be assessed from a different angle. Many studies have shown that sports that require excessive effort may cause oxidative stress in humans. Therefore, those interested in these sports should keep antioxidant systems strong and pay more attention to their nutrition. Choosing sports branches that do not require less strenuous and acute energy expenditure to do leisure sports will be healthier. Medium-intensity exercises should be preferred to improve health

Key words: Antioxidant, exercise, oxidative stress.

TÜRKİYEDE SAĞLIK BİLİMLERİNDE
(HEMŞİRELİK FAKÜLTESİ, SAĞLIK BİLİMLERİ
FAKÜLTESİ, SAĞLIK YÜKSEKOKULU ,SAĞLIK
HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU)
HİSTOLOJİ VE EMBRİYOLOJİNİN YERİ

Hatice Kübra Başaloğlu*

** Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Histoloji-Embriyoloji Anabilim Dalı, 09100 AYDIN*

Sağlıkla ilgili fakülte ve yüksekokullardan mezun olan öğrenciler Lisans Üstü eğitim yapmak için Histoloji ve Embriyoloji anabilim dallarına başvurabilmektedirler. Lisans üstü eğitim için başvuran bu öğrencileri mülakata aldığımızda bazı fakülte ve yüksekokullarda Histoloji ve Embriyoloji dersini almadıklarını hatta aynı üniversitenin iki yüksekokulundan birinde bu dersin olduğunu, diğerinde olmadığını görmekteyiz.

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

Meslek Yüksekokullarının bazı bölümlerinden mezun olanlar laboratuvar teknisyeni olarak (Histoloji,patoloji,hemotoloji)çalışmaktadırlar. Bu bölümlerden bu dersi kaldırdılar. Bu çalışmada Histoloji ve Embriyoloji dersinin verilmesinin gerekliliği konusunda nasıl daha faydalı olunabileceği sorusuna cevap aranmıştır.Üniversitelerin sağlıkla ilgili bölümlerinin eğitim ve öğretim programları incelenmiştir. Son yıllarda hızla gelişen hücre bilimindeki ilerlemelerin ışığında Histoloji ve Embriyoloji biliminin, kısa tanımını şöyle özetlenebilir. Histoloji, hücre yapısı (moleküler ve mikroskopik), hücre genetiği ve biyokimyasının oluşturduğu multidisipliner kavramın içindedir. İnsan organizmasındaki yaklaşık 200 farklı hücre tipinin mikroskopik ve moleküler yapıyla bağlantılı işlevlerini tanımlayan bir temel bilim alanıdır. Hücreler, hücrelerin oluşturduğu dokular, dokulardan oluşan organlar ve sistemler şeklindeki yapılanmanın insan organizmasının normal işleyişi içindeki önemini yapısal kriterler bazında ortaya koyar.Embriyoloji, İnsan organizmasının gelişimini; intrauterin gelişimi ve sistem bazındaki gelişimsel bozuklukların nedenlerini açıklar. İnsan organizması erken gelişiminin invitro ortamda başarılması ve ilişkili laboratuvar tekniklerinin uygulanması Histoloji-Embriyolojinin klinik uygulamaya yönelik bir uğraşı alanıdır. İnsan organizmasındaki temel yapı olan hücreden başlayarak doku organ ve sistemlerin mikroskopik (ışık ve Elektron mikroskobu) yapılarını incelemektedir. Normal yapının oluşumunu, sürekliliğini , yapıdaki sapmaların neden olacağı patolojileri anlamak için, teorik ve mikroskopik düzeyde bilgilendirmektedir.Temel bilimlerde önemli bir yeri olan bu bilim dalının sağlıkla ilgili bölümlerde ne kadar yer aldığının incelenmesi yapılmıştır. Bu bildiride, sağlıkla ilgili fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarında histoloji ve embriyoloji dersinin varlığı yada yokluğu durumu gözden geçirilerek ileride yapılacak değişikliklere rehberlik etmesi amaçlanmıştır.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

**COMPARISON OF FALLING, PHYSICAL
ACTIVITY AND FEAR AVOIDANCE BELIEFS IN
ELDERLY PEOPLE WITH AND WITHOUT
HYPERTENSION**

Eylem TÜTÜN YÜMİN¹, Alp ÖZEL¹, Meral SERTEL²

¹Abant İzzet Baysal University, School of Physical
Therapy and Rehabilitation, Bolu

²Kırıkkale University, Faculty of Health Science,
Department of Physical Therapy, Kırıkkale

Asst. Prof. Dr. Eylem TÜTÜN YÜMİN,
eylemtutun78@hotmail.com

Res. Asst. Alp ÖZEL, ptalpozel@gmail.com

Asst.Prof. Dr. Meral SERTEL,
fzt_meralaksehir@hotmail.com

Hypertension is considered as one of the most important health problems in the population over 65 years of age. Our society is getting older and the balance and physical activity of the elderly person is decreasing.

This study was designed to compare the beliefs of falling, physical activity and fear avoidance in elderly individuals with and without hypertension.

A total of 125 subjects were included: 57 (46%) elderly individuals with hypertension in the study and 68 (54%) elderly individuals without hypertension were included. Socio-demographic information of the individuals participating in the study was recorded and then individuals were assessed for fear of falling by using the Tinetti Fall Effect Scale, the fear avoidance level, the Fear Avoidance Questionnaire, and the physical activity level Physical Activity Scale for the Elderly (PASE).

The age and body mass index (BMI) values of the subjects included in the study were 72.4 ± 7 years, 26.66 ± 4.23 kg/m² for individuals with hypertension and 70.88 ± 6.1 years and 26.87 ± 4.90 kg/m² for individuals without hypertension, respectively. When gender distributions of the groups were examined, 70% of the individuals with hypertension were female and 46% of the non-hypertensive group were female. While 84% of individuals with hypertension were living with their family, 79% of individuals without hypertension were living with their family. As a result of the statistical analysis, there was no difference between the groups in terms of age mean and BMI ($p > 0.05$). The mean fear of

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

falling in the group with hypertension was 35.16 ± 22.83 , the mean of physical activity was 151.97 ± 66.49 , and the fear avoidance average was 28.98 ± 16.14 . Mean non-hypertensive group fear of falling was 23.96 ± 14.59 , mean physical activity was 187.57 ± 70.56 , and fear avoidance was 28.21 ± 13.75 . Statistical analysis revealed that there was a significant difference between the groups in terms of falling and physical activity parameters ($p < 0.05$), but there was no difference in fear-avoidance beliefs ($p > 0.05$).

The relationship between increased inactivity with age and cardiovascular diseases such as hypertension has been reported in the literature. As a result of this study, it was seen that the elderly individuals with hypertension had less physical activity and higher fear of falling. Regular physical activity is important for the protection of the health of elderly individuals and for reducing the fear of falling.

Keywords: Elderly, Hypertension, Physical activity, Fear of fall

**BURDUR AFET MÜDAHALE PLANI VE
AMAÇLARI**

Kenan Ülker¹, Hüseyin Hakan İnce², Gülhan İnce³

¹ Burdur İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü
(kenan.ulker@afad.gov.tr)

^{2,3} Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Mühendislik Mimarlık
Fakültesi İnşaat Mühendisliği Bölümü

(hakanince@mehmetakif.edu.tr ;
gulhanince@mehmetakif.edu.tr)

Afetler, can ve mal kaybına yol açan, normal hayatı ve faaliyetleri durduran veya kesintiye uğratan doğal (deprem, heyelan, sel, yangın vb.), teknolojik (baraj patlamaları vb.) veya insan kaynaklı (yangın, çevre kirliliği vb.) olaylardır. Afet sonrasında kesintiye uğrayan hayatı ve faaliyetleri normale döndürmek, can kayıplarının azaltılması ve afet sonrasında müdahale çalışmalarının hızlı ve planlı bir şekilde gerçekleştirilmesi önemlidir. Bu gibi sebeplerle ve müdahalede ihtiyaç duyulacak kaynakları yerel düzeyde planlamak ve olay bölgesine hızlı ve etkin bir şekilde ulaştırılmasını sağlamak, müdahale hizmetlerini ve bu hizmetlerin koordinasyonundan sorumlu ana ve destek çözüm

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

ortaklarını ve yerel düzeyde sorumlu birimlerin görev ve sorumluluklarını planlama esaslarını belirlemek amacıyla Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği 2013 yılı sonunda, bu yönetmelik hükümlerine göre hazırlanan Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) ise 2014 yılı başında yürürlüğe girmiştir. Burdur Afet Müdahale Planı'nın amacı ise yerel düzeyde afetler öncesinde, sırasında ve sonrasında gerekli tedbirlerin alınması, hazırlıkların ve planlamanın yapılmasıdır. Bu kapsamda il bazında çalışmalar yapılmaktadır. Afet müdahale planıyla afet öncesinde ve sonrasında kurum ve kuruluşların ne yapacağı ve müdahalenin nasıl bir organizasyon içinde yapılacağı belirlenerek tüm çalışmaların planlı bir şekilde yürütülmesi hedeflenmektedir. Bu hedeflere ulaşılabilmesi için afet yönetim planlarının herkes tarafından bilinmesi ve farkındalık yaratılması da önemlidir.

Anahtar sözcükler: Afet, Burdur, TAMP

**BURDUR BÖLGESİNDE BİR SIĞIR
İŞLETMESİNDE MAVİDİL VE EPIZOOTIC
HAEMORRHAGIC DISEASE İLE MİX
ENFEKSİYON**

Sibel HASIRCIOĞLU

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi,
Viroloji ABD, 15100, Burdur, Türkiye.

shasircioglu@mehmetakif.edu.tr

Bu olguda, bir sığır işletmesinde bulunan hayvanlarda aynı virus ailesinde (*Orbivirus*) bulunan Mavıdıl virusu (BTV) ve Epizootic Haemorrhagic Disease virusu (EHDV) ile eşzamanlı meydana gelen mix enfeksiyonu ortaya koymaktayız. Sahada, bu viral ajanlar ile eşzamanlı meydana gelen doğal enfeksiyonlara nadir rastlanmaktadır. Burdur ilinde bulunan bir çiftlikten Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Viroloji Anabilim Dalı laboratuvarına viral hastalık şüpheli tam kan örnekleri gönderildi. İşletmede bulunan bir hayvanın gözünde oluşan keratit is olgusu yüzünden klinik tablo Coryza Gangrenosa Bovum enfeksiyonuna benzemekteydi. İşletmedeki diğer hayvanlarda keratit isin dışında ateş, purulent nasal akıntı, salya akışı, oral ve nasal mukozalarda eroziv-ülseratif-nekrotik lezyonlar gibi belirtiler görülmekteydi. Yapılan moleküler analizler

sonucunda, gönderilen kan örneklerinde real-time RT-PCR yöntemi ile hem BTV hemde EHDV genom varlığı tespit edildi. Tanı neticesinde; hayvanlar kesime gönderilmedi ve işletmeye danışmanlık yapan veteriner hekim tarafından yapılan semptomatik tedavi neticesinde hayvanlarda iyileşmeler kaydedildi.

Sonuç olarak, Coryza Gangrenosa Bovum şüpheli vakalarda, keratitis olgusunun EHDV enfeksiyonlarında da görülebileceği veteriner hekimler tarafından göz ardı edilmemelidir. Bu üç hastalığın endemik olduğu bölgede çıkan vakalarda, ayırıcı tanın laboratuvar tetkikleriyle desteklenerek yapılması gerektiği önerilmektedir.

Anahtar kelimeler; Mavidil, Epizootic Haemorrhagic Disease, mix enfeksiyon, real-time RT-PCR, ayırıcı tanı.

SPORCULARIN SIK KULLANDIĞI BESLENME DESTEK ÜRÜNLERİ

Serdal ÖĞÜT¹, İ. Kubilay TÜRKAY², Emrah ATAY²

¹Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, AYDIN

² Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor
Yüksekokulu, BURDUR

Spor yapan bireylerin kullandığı spora yönelik destek amaçlı ek besinlerin kullanımı yaygınlaşmakta ve bunun sonucunda da yanlış ve bilinçsiz kullanıcı sayısı da artmaktadır. Ergojenik yardımcı olarak kullanılan besin destek ürünleri, performansı yükseltmek için dışarıdan takviye amacıyla alınan ek besinlerdir. Ek besinlerin alınma sebepleri; dayanıklılığı arttırmak, kaslarımızın kuvvetini ve yoğunluğunu artırarak, yapılan aktivite esnasında vücudumuzda oluşan yorgunluk hissiyatını en aza indirmektir. Ayrıca aktivite sonrası toparlanma sürecini hızlandırmaktır.

Bu çalışmada, ülkemizde ve dünyada sporcuların sık tercih ettiği beslenme destek ürünlerinin derlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla ulusal ve uluslararası indeksler taranmış ve en sık tercih edilen beslenme destek ürünleri ve özellikleri belirlenmiştir.

Yapılan araştırmalar sonucu sporcuların en sık tercih ettiği beslenme destek ürünlerinin süt, kolostrum, immünonütrientler (glutamin ve arjinin), enerji içecekleri (guarana ginseng, inositol, taurin), sporcu içecekleri, sporcu barları ve jelleri, aminoasitleri whey proteini,

protein tozları, kreatin, konjuge linoleik asit, anabolik steroidler, büyüme hormonu, L-karnitin, L-triptofan olduğu belirlenmiştir.

Fizyolojik ve psikolojik farklılıklar sadece uygulanan spor dallarında değil aynı zamanda alınan besinlerde ve bireyin enerji kapasitesinde de değişiklik gösterebilir. Beslenmenin bireye özel olmasının temel nedeni budur. Beslenme destek ürünlerinin her zaman sporcuya yararlı olabileceği düşünülmemelidir. Bu ürünleri kullanırken muhakkak konusunda uzman diyetisyen, spor hekimi ve spor bilimleri mezunlarından yardım alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Ergojenik yardımcıları, destek ürün, sporcu

MUĞLA AYDIN KIYI YAPILARI DEPREMSELLİĞİ

Özen ARLI KÜÇÜKOSMANOĞLU¹, Alp
KÜÇÜKOSMANOĞLU², Hamit PARLAK³, Anıl
GÜZEL⁴, Can Elmar BALAS⁵

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, Türkiye,
okucukosmanoglu@mehmetakif.edu.tr

² Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, Türkiye,
akucukosmanoglu@mehmetakif.edu.tr

³ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, Türkiye,
parlakhamit@outlook.com

⁴ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, Türkiye,
guzel.anil@gmail.com

⁵ Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye, cbalas@gazi.edu.tr

Bu çalışmada, Ege Bölgemizde yer alan Aydın ve Muğla il sınırları kıyılarında bulunan kıyı yapıları incelenmiştir. Aydın ve Muğla il sınırları kıyıları toplam kıyı uzunluğu 1629 metredir. Çalışma kapsamında Google Earth görüntüleri kullanılarak kıyı yapıları belirlenmiş ve CBS ortamında derlenmiştir. Lagün, balık çiftliği, ahşap kazık iskele, beton kazık iskele, çelik kazık iskele, beton dolgu iskele, taş dolgu iskele, taş dolgu mahmuz, beton sahil dolgusu, taş sahil dolgusu olmak üzere 10 grup oluşturulmuştur. Aydın ve Muğla kıyılarında ayrıca 23 adet balıkçı barınağı, 1 adet yük limanı, 1 adet feribot iskelesi, 1 adet kruvaziyer limanı ve 31 adet yat limanı ve tekne yanaşma yeri bulunmaktadır. Bunun yanında sahil şeridinde 187 adet ahşap kazık iskele, 8 adet lagün, 1 adet yunus parkı, 25 adet beton kazık iskele, 11 adet beton

Abstract Book
(Oral Presentation)

dolgu iskele, 12 adet taş dolgu iskele, 28 adet taş dolgu mahmuz, 11 adet beton sahil dolgusu, 15 adet taş sahil dolgusu, 4 adet çelik kazık iskele bulunmaktadır. Geçmişte gerçekleşen deprem kayıtları incelenerek her bir yapının deprem merkez noktalarına uzaklıkları incelenmiş ve kıyı yapılarının riski belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kıyı Yapıları Depremselliği, Aydın Kıyı Yapıları, Muğla Kıyı Yapıları

YAŞLILARDA BOCCE ANTRENMANLARININ
SAĞLIKLA İLGİLİ YAŞAM KALİTESİ VE
BIYOMOTORİK ÖZELLİKLER ÜZERİNE
ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Davut AKSU¹, Emrah ATAY¹

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor
Yüksekokulu, Burdur

davutaksu44@hotmail.com,
emrahatay@mehmetakif.edu.tr

Son yıllarda bilim ve sağlık alanındaki gelişmeler, yeni ilaçlar, yeni tedavi yöntemleri, toplumu tehdit eden sağlık sorunlarının çözümü ile birlikte ortalama insan ömrünün uzaması ve dolayısıyla yaşlıların genel popülasyondaki oranının artması dikkate değer bir şekilde gözlenmektedir. Yaşlanma süreci insanların bir takım fiziksel ve fonksiyonel yetilerini kaybetmeye başlamalarıyla karakterizedir. Bu kayıplar yaşlının yaşam kalitesini de olumsuz etkilemektedir. Fiziksel aktivite ve spor kaybedilen bu yetilerin yavaşlatılması ve bir kısmının geriye kazanılması sürecinde büyük öneme sahiptir ve yaşam kalitesinin artırılmasında kilit rol üslenmektedir. Bu çalışmanın amacı; yaşlılara uygulanan bocce antrenmanlarının sağlıkla ilgili yaşam kalitesi ve biyomotorik özellikler üzerine etkisinin incelenmesidir.

Çalışmaya yaşları 78.88±6.07yıl boyları 169.24±7.99cm, ağırlıkları 79,92±9,65kg arasında 13 (%52,0) bocce sporu yapan, 12 (%48,0) sedanter toplam 25 yaşlı katılmıştır. Katılımcıların yaşam kalitesi” Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği” ile değerlendirilmiştir. Ayrıca yaşlıların esneklik, kuvvet ve dayanıklılık özelliklerine protokollere uygun olarak ölçülmüştür. Verilerin değerlendirilmesinde sosyal bilimler için geliştirilmiş istatistik programlar kullanılmıştır. Veriler %95 güven

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

aralığında ve 0.05 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

Çalışma verileri incelendiğinde bocce sporu yapan yaşlıların sedanter yaşlılara göre genel yaşam kalitesi, Geçmiş, Bugün, Gelecek Faaliyetleri, Sosyal katılım alt boyutları puanları anlamlı düzeyde yüksektir (p<0,05). Alt bacak kuvveti bocce grubunda sedanter gruba göre anlamlı düzeyde fazladır (p<0,05). El kavrama kuvveti bocce grubunda sedanter gruba göre anlamlı düzeyde fazladır (p<0,05). Bocce grubunun sedanter gruba oranla üst ekstremitte esnekliği, zamanlı kalk yürü testi ve denge skorları daha iyidir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir (p<0.05).

Sonuç olarak bocce sporunun yaşlıların sağlıkla ilgili yaşam kalitesi ve biyomotorik özellikler üzerine pozitif etkisi olduğunu söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Biyomotorik özellikler, Bocce, Yaşam kalitesi

BURDUR BÖLGESİNDE BİR SIĞIR
İŞLETMESİNDE MAVİDİL VE EPIZOOTIC
HAEMORRHAGIC DISEASE İLE MİX
ENFEKSİYON

Sibel HASIRCIOĞLU

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi,
Viroloji ABD, 15100, Burdur, Türkiye.

shasircioglu@mehmetakif.edu.tr

Bu olguda, bir sığır işletmesinde bulunan hayvanlarda aynı virus ailesinde (*Orbivirus*) bulunan Mavıdıl virusu (BTV) ve Epizootic Haemorrhagic Disease virusu (EHDV) ile eşzamanlı meydana gelen mix enfeksiyonu ortaya koymaktayız. Sahada, bu viral ajanlar ile eşzamanlı meydana gelen doğal enfeksiyonlara nadir rastlanmaktadır.

Burdur ilinde bulunan bir çiftlikten Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Viroloji Anabilim Dalı laboratuvarına viral hastalık şüpheli tam kan örnekleri gönderildi. İşletmede bulunan bir hayvanın gözünde oluşan keratitisi olgusu yüzünden klinik tablo Coryza Gangrenosa Bovum enfeksiyonuna benzemektedir. İşletmedeki diğer hayvanlarda keratitisin dışında ateş, purulent nasal akıntı, salya akışı, oral ve nasal mukozalarda eroziv-ülseratif-nekrotik lezyonlar gibi

Abstract Book (Oral Presentation)

belirtiler görülmekteydi. Yapılan moleküler analizler sonucunda, gönderilen kan örneklerinde real-time RT-PCR yöntemi ile hem BTV hemde EHDV genom varlığı tespit edildi. Tanı neticesinde; hayvanlar kesime gönderilmedi ve işletmeye danışmanlık yapan veteriner hekim tarafından yapılan semptomatik tedavi neticesinde hayvanlarda iyileşmeler kaydedildi.

Sonuç olarak, Coryza Gangrenosa Bovum şüpheli vakalarda, keratitis olgusunun EHDV enfeksiyonlarında da görülebileceği veteriner hekimler tarafından göz ardı edilmemelidir. Bu üç hastalığın endemik olduğu bölgede çıkan vakalarda, ayırıcı tanın laboratuvar tetkikleriyle desteklenerek yapılması gerektiği önerilmektedir.

Anahtar kelimeler; Mavidil, Epizootic Haemorrhagic Disease, mix enfeksiyon, real-time RT-PCR, ayırıcı tanı.

GLYCOGEN BODY

Emine KARAKURUM, Ömer Gürkan DİLEK, Özcan ÖZGEL

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi,
Anatomi Anabilim Dalı, Burdur-Türkiye*

Many species of birds differ from vertebrates because they have a glycogen body (corpus gelatinosum). This is a special structure within the fossa rhomboidea spinalis between the third lumbar vertebra and the first sacral vertebra of the medulla spinalis. Colorless, dorso-ventral, oval shaped, in gelatinous consistency and can be separated from the structure of the medulla spinalis with the naked eye. Cranial, ventral, and caudal portions are protected by from the the medulla spinalis and dorsal portion by the roof the columna vertebralis dorsally. It lies deep between the cornu dorsalis and divides the medulla spinalis into two right and left halves and is connected to the commissura ventralis at the same time. The dorsal face of the glycogen body is covered with pia mater. Pia mater enters from the anterior face of the organ, separating the large part of the dorsal from the small part of the ventral.

It is made up of astrogilial cells, which contain a lot of glycogen derivatives. The nature of the factors that control the uptake and release of these glycogen derivatives is still unknown. Although there are assumptions that they have different functions such as

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

and energy storage for nervous tissue and cerebrospinal fluid, and role in myelin synthesis, there is not yet enough information about the function of this organ.

Key words: Glycogen body, avian

INVESTIGATION OF HEALTHY LIFE IN URBAN OPEN AND GREEN AREAS

Candan KUŞ ŞAHİN¹, Büşra EZENCİ²

¹ *Süleyman Demirel Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi,
Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Isparta, Türkiye,
candansahin@sdu.edu.tr*

² *Süleyman Demirel Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi,
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye,
busraezenci@sdu.edu.tr*

Urban open spaces and green areas are important elements for urban planning. However, rapid urbanization and development in settlements have effects on the population density, which has led to the change of the ecological order and the deterioration of the balance between functional areas and nature. For this reason, the importance of green spaces in the urban areas have become very important issue.

Urban open green space have a functions of providing physical balance for cities. However, restricting urban development, providing microclimatic features to the city, improve recreation opportunities, enriching urban aesthetics. Hence, open spaces and green areas affecting urban quality of life positively are one of urban areas with high recreational use potential.

Park and gardens, gaming and sport fields, functional green areas, aesthetic places in public areas, natural green areas and/or corridors, protected areas for various reasons (i.e., geological, ecological, archaeological, historical etc.) private green lands are all provide open green spaces in urbans.

However, open spaces and green areas, which are public spaces that affect the social, physical and psychological state of people positively; are fields containing elements such as soil, lawn, bush, trees, squares, roads plans for ecological, social and economic purposes. Moreover, for the planning of open spaces and green areas; the urban development should be controlled and negative impacts reduced with improving the quality of human life.

Abstract Book
(Oral Presentation)

In this study; the ecological and physical benefits of open spaces and green spaces in urban to the city and people in terms of healthy living have been examined and some suggestions related to this topic have been presented.

Keywords: Urbanizations, open spaces, green area, benefits of green areas

**FUTBOLCULARDA FONKSİYONEL HAREKET
VE BAZI PERFORMANS PARAMETRELERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

¹Fatma ÜNVER, ²Halil KORKMAZ, ¹Fatih Kayhan

TELEF

¹*Pamukkale Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
YO, Denizli*

²*İstanbul Gedik Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi,
İstanbul*

kayhantef48@gmail.com

Alt ekstremité Y-Denge Testi (YBT) ve fonksiyonel hareket taraması (FMS), sporcularda ve farklı popülasyonlarda yaralanma riskini taramak için önerilen spesifik testlerdir. Sıçrama performansında asimetri indeksi de yaralanmaları öngörmek için kullanılır. Fakat bu tesler arasındaki ilişki net değildir.

Bu çalışmanın amacı futbolcularda fonksiyonel hareket, denge, sıçrama ve sürat performansları arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Çalışmaya 19 profesyonel futbolcu gönüllü olarak katıldı. Sporcuların alt ekstremité uzunlukları kaydedilip, ısınma için 5dk serbest koşu verildi. Tanita ile yağ ölçümleri kaydedildi. Sporcuların sürat; 10m ve 30m sürat testi ile, dinamik denge ; Y Denge Testi (YBT) ile yapılarak, YBT kompozit skoru kaydedildi. Sıçrama ölçümleri durarak uzun atlama testi (hop test) ve vertikal sıçrama sağ, sol ve çift ayak olmak üzere My Jump 2 programı (for iOS) kullanılarak test edildi. Sporcuların Functional Movement Screen (Fonksiyonel Hareket Taraması) yapılarak total skor kaydedildi. Testler arası ilişki Pearson korelasyon analizi kullanılarak yapıldı.

İstatistiksel analiz sonucunda sağ durarak uzun atlama testi ile Y denge testi sağ posteromedial ($p=0.021$; $r=0.526$), posterolateral ($p=0.013$; $r=0.561$), ve sol durarak uzun atlama testi ile sol posteromedial ($p=0.024$; $r=$

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

0.514), posterolateral ($p=0.579$; $r=0.009$) komponentleri arasında anlamlı bir ilişki bulundu.

Futbolcularda fonksiyonel hareket, dinamik denge ve diğer performans parametrelerini etkilememektedir. Dinamik dengenin zor komponentleri ile tek adım sıçrama performansı arasındaki orta düzey ilişki tekrarlayan dinamik instabilite riski taşıyan bireyleri tanımlamak için için kullanılan sıçrama testlerinin yanında YBT testinin de dizin dinamik stabilitesi hakkında fikir verebileceğini düşündürmektedir. Bunun için sıçrama testi ölçümleri ve YBT performansının rolünü açıkça tanımlamak için daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır.

Anahtar Sözcükler: Denge, Sürat, Sıçrama, Fonksiyonel hareket

**TIBBİ ATIK YÖNETİMİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ: BİR KAMU HASTANESİ
ÖRNEĞİ**

Güliden Bağatur¹, Tuğba Altıntaş Yıldız², Aliye İçli¹

¹*Dr.Sami Ulus Kadın Doğum Çocuk Sağlığı ve
Hastalıkları Hastanesi,*

²*Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi*

Tıbbi katı atık miktarları sürekli arttığı için, her ülke gibi ülkemizde de tıbbi atıkların yönetimi ile ilgili mevzuat ilk olarak 22.07.2005 tarih ve 25883 sayılı Resmi Gazete’de Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği (TAKY) adı ile yayınlanmıştır.

Bir kamu hastanesinin 4 yıllık tıbbi atık miktarlarının yıllara ve servislere göre incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmada tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırma İstanbul’da bir kamu hastanesinde 2014-2017 yıllarına ait tıbbi atık kayıtları alınmıştır. Veriler SPSS 21.0 paket programı kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzdelik hesabı, ortalama kullanılmıştır.

Araştırmamızda 2014, 2015, 2016, 2017 yıllarına göre tıbbi atık miktarları sırasıyla 42379 kg., 43818 kg., 50039,5 kg., 43366 kg’dır. En fazla tıbbi atık 2016 yılında çıkmıştır. Dört yıla ait tıbbi atık miktarı toplam 179640 kg.’dır. 2017 yılında bu artışın devam etmesi durumunda hastaneye maddi ve manevi kayıplarının olacağı öngörülmüş ve tıbbi atık komisyonu kurulmuş ve

Abstract Book (Oral Presentation)

toplantı düzenlenmiştir. Alınan kararlar ve yapılan planlamalar sonucundan 2017 yılı tıbbi atık miktarının önceki yıla göre 6673,5 kg., özellikle ameliyathanede ise 3000 kg. düşüş sağlanmıştır.

Hastanede tıbbi atık yönetimi ile ilgili ilk kayıtlar Nisan 2014 tarihinde başlanmış ve kliniklere, sabah-akşam ve yıllara göre detaylı olarak kayıtlar tutulmamıştır. Yönetmeliğin çıkmasının üzerine 2016 ve 2017 yıllarına ait tüm servislerin atık miktarları detaylı olarak kaydedilmiştir. Hastanede yapılan eğitimler ve denetimler sonucu tıbbi atık miktarları fark edilir düzeyde azalmıştır. Tıbbi atık eğitiminin kurum içi tüm çalışanlar, stajyer öğrencilere ve hasta-hasta yakınlarına verilmelidir. Ameliyathanede hastaya kullanılan serumların dolu bir şekilde tıbbi atık kovalarına atıldığı gözlenmiş ve çalışanlara serumların kesilerek boşaltılması önerilmiş ve ameliyathanede atık miktarları ciddi oranda azalmıştır. Tıbbi atık yönetiminde en önemli müdahale tıbbi atıkların yerinde düzenli ayrıştırılmasıdır. Bunun için hastane içinde bir denetim ekibi oluşturulmalı, belirli olmayan gün-saatlerde hastane içi denetim gerçekleştirmeleri önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: tıbbi atık, tıbbi atık yönetimi, hastane, klinik, ameliyathane

URBAN EQUIPMENT AND ERGONOMICS FOR PEOPLE

Büşra EZENCİ¹, Candan KUŞ ŞAHİN², Seriyre
REHİMBEYLİ³

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi,
Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Isparta, Türkiye,
candansahin@sdu.edu.tr

² Süleyman Demirel Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi,
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye,
candansahin@sdu.edu.tr

³ Süleyman Demirel Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi,
Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Isparta, Türkiye,
seriyyerehimbeyli@sdu.edu.tr

Public places are urban spaces made up of streets, parks, squares, pedestrian areas and shopping districts where ceremonies, celebrations and demonstrations are held at different times throughout history, people come together for various purposes and perform various activities. Urban equipments have important functions in the

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

revitalization of the decoration of these places. Equipments that are mostly intended for individual uses have aesthetic effects with their colors and forms, and with these features they are visual richness elements. The functional characteristics of the accessory elements are quite important. The ergonomic features of these elements are increasing the use of equipments and directing their functionality.

The ergonomic term that emerges as a means of increasing harmony with the environment in which the person lives is used extensively for equipments. Because the equipments encountered in urban spaces that are used extensively should be designed and placed in the most appropriate way to human and should be able to provide the right service to its users. In this context, the terms equipment and ergonomics should be examined as a whole.

Every age group forming the society, every income group, every level of education, in summary, every individual forming the society has the right to use public spaces equally. Therefore, both planning and ergonomics and comfort must be considered in the public space organization and design of the design process.

In this study, the term "ergonomics" and "equipments in public spaces" were examined and the ergonomics targets were determined and the necessary standards of equipments were determined in order to create urban spaces where people can feel comfortable. Finally, in terms of human health, ergonomics have been emphasized in equipments.

Keywords: Public places, Ergonomics, Equipments

KANSER HÜCRE ÖZELLİKLERİ VE KANSER PROGRESYONUNDAKİ ÖNEMİ

Erkan KAHRAMAN¹, Gül Özlem YILDIRIM¹, Gülseren
KESKİN¹

¹Ege Üniversitesi, Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu

erkan.kahraman@ege.edu.tr

Kanser genel olarak, gen ifadesinde çoklu değişiklikler nedeniyle meydana gelen, hücrelerin kontrolsüz ve sınırsız çoğalma yeteneği elde ettiği malign bir durum

olarak tanımlanmaktadır. Genetik materyal olan DNA'nın işlevinde meydana gelen bu değişiklikler, kanserleşme süreci içerisine giren hücrelere bazı yeni özellikler kazandırmaktadır. Bu özellikler 2000 yılında Hanahan ve Weinberg tarafından altı başlık altında toplanarak "Hallmarks of Cancer" olarak isimlendirilmiş ve bu altı özelliğin çoğu kanser türü için ortak olduğu ifade edilmiştir. Kanser progresyonuna giren hücrelerin, büyümeyi baskılayıcı sinyallerden kaçtığı, programlanmış hücre ölümünden korunduğu, sınırsız çoğalma yeteneği edindiği, bağımsız olarak kendi kendine büyüme sinyalleri ürettiği, sürekli bir anjiogenez oluşturma yeteneği kazandığı ve sonrasında ise doku invazyonu ve metastatik yetenekler elde ettiği, bu altı özellik içerisinde tanımlanmıştır.

Moleküler biyoloji ve genetik alanında meydana gelen gelişmeler ve daha ileri düzeyde yapılan kanser çalışmalarıyla birlikte, bu altı özelliğin yetersiz kaldığı ve dört adet özelliğin daha eklenmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. 2011 yılında yapılan güncelleme ile kanser hücrelerinin immün hücreler tarafından yıkımdan kaçtığı, kendi enerji mekanizmasını yeniden düzenlediği, tümör başlatıcı inflamatuvar mikroçevrenin rolü, genomik instabilite ve mutasyonların avantajını kullanma yetenekleri, kanser hücrelerinin özellikleri içerisine eklenmiş ve sayı ona çıkartılmıştır. Ayrıca kanser gelişiminde, değişen mikro çevrenin özelliklerinin ve kanser kök hücreleri, perisitler, endotel hücreler, immün inflamatuvar hücreler, kanser ilişkili fibroblastlar gibi mikro çevrede bulunan hücrelerin oynadığı roller vurgulanmıştır. Kanser belirtileri arasına eklenmesi de son yıllarda yapılan çalışmalarla mikro RNA'lar, uzun kodlamayan RNA'lar, obezite, kanser ve metabolizma gibi görüşlerde resme dahil edilerek çerçeve genişletilmiştir.

Sonuç olarak teknolojiye ilerlemeler ve paralelinde gelen bilimsel gelişmeler, kanser hücresinin ve mikro çevresinin özelliklerini daha iyi anlamamıza, tanı ve tedavide daha ileri düzeye ulaşmamıza büyük katkılar sunmaktadır. Bu bağlamda kanser biyobelirteçlerinin en iyi şekilde okunması kanser progresyonunda kritik önem taşımaktadır.

Anahtar Sözcükler: Kanser, Kanser Biyobelirteçleri, Hallmarks of Cancer

**SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK
YÜKSEKOKULU KADIN ÖĞRENCİLERİNİN
DEPRESYON DURUMU İLE MENSTRUAL
SİKLUS VE DİĞER İLİŞKİLİ FAKTÖRLERİN
BELİRLENMESİ**

Şule Ergöl¹, Ayşe Kuzu²

¹Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları
Hemşireliği Kırıkkale eposta: slrgl@yahoo.com

²Bülent Ecevit Üniversitesi Ahmet Erdoğan Sağlık
Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Sağlık Bakım Hizmetleri
Bölümü eposta: aysekuzu@gmail.com

Bu çalışma bir üniversitenin Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören kadın öğrencilerde depresyon durumu ve ilişkili faktörleri belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapıldı.

Çalışmanın evrenini üniversitenin sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda öğrenim gören 1410 kadın öğrenci oluşturdu. Örneklem sayısı evrenin bilindiği durumlarda örneklem büyüklüğü belirlemede formülü ile 210 olarak bulundu. Bölümlere göre tabakalama yapılarak basit rastgele örnekleme yöntemi ile öğrencilere ulaşıldı. Veriler Kişisel Bilgi Formu, Beck Depresyon Ölçeği kullanılarak toplandı. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, ki-kare analizi kullanıldı. İstatistiksel analizlerde anlamlılık düzeyi p<0.05 olarak kabul edildi.

Öğrencilerin yaş ortancası 20 idi. Katılımcıların % 52,9'u birinci sınıf olduğu, %63,8'i çekirdek ailede büyüdüğü, %48,1'inin annesi ilkököl mezunu, %35,2'sinin babası ilkököl mezunu, %59,5'i gelirinin giderini karşıladığı, %36,7'si ilçede yaşadığı, %59'unun masraflarını ailesinin karşıladığı, %69,5'i yurttan kaldığı, %57,1'uyku sorunu yaşadığı, %22,4'ü sigara kullandığı, %71,9'unun adetlerinin düzenli olduğu bulundu. Öğrencilerin %27,9'unda olası depresyon durumu vardı. Öğrencilerin adet düzenine (p=0,006), sınıflarına (p=0,011), ailede depresyon öyküsüne (p=0,022), sağlığını algılama şekline (p<0,001) gelir durumlarına (p=0,027), masraflarını

Abstract Book (Oral Presentation)

karşılama şekillerine ($p=0,021$), destek alma durumuna ($p<0,001$) ve uyku durumuna ($p<0,001$) göre depresyon riski açısından gruplar arasında anlamlı fark bulundu. Menstruasyon döngüsüne, menstruasyon durumuna, ağrılı menstruasyona, anne babanın eğitim durumuna, anne babanın yaşama durumuna, aile tipine, ailenin çocuk sayısına, yaşanan yere, sigara/alkol kullanma durumuna, kronik hastalık durumuna göre depresyon riski açısından anlamlı fark bulunmadı.

Çalışmanın sonucunda literatürle uyumlu olacak şekilde kadın öğrencilerin dörtte birinden fazlasında depresyon olasılığı olduğunu ve siklus özelliklerinden yalnız adet düzeninin depresyon riski ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğrenim görülen sınıf, gelir durumu, destek alma durumu, uyku sorunları ve kişinin sağlığını algılama şeklinin de depresyon riski ile ilişkili olduğu görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Beck depresyon ölçeği, kadın öğrenci, menstrual siklus

GUT MİKROBİYOTASI VE HİPOKAMPAL FONKSİYON

ŞEMSİ GÜL YILMAZI*, MURAT ALTAN², ASLI
UÇAR³

¹Ankara Üniversitesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü,
Ankara, Türkiye

² Ankara Üniversitesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü,
Ankara, Türkiye

³ Ankara Üniversitesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü,
Ankara, Türkiye

*Sorumlu Yazar: semsigul_10@hotmail.com

Mikrobiyota; barsaklarda bulunan bakteri, virüs ve parazit türlerinin tamamı olarak tanımlanmaktadır. Gut mikrobiyotası; nörolojik gelişme, enerji homeostazisi, immün regülasyon, vitamin sentezi ve sindirim gibi, konak metabolizmasında içeren çeşitli fizyolojik aktivitelerden sorumlu olmakla birlikte, kendi başına bir organ olarak görülmektedir. Son yıllarda yapılan çalışmalar, beyin-bağırsak aksı terimi ile bağırsak mikrobiyotasının, mikrobiyota geçirgenliği ve kan-beyin bariyeri bütünlüğünü doğrudan etkileyerek hipokampal fonksiyon üzerinde güçlü etkileri olduğunu ortaya koymaktadır.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Bu çalışmanın amacı; gut mikrobiyotası ve hipokampal fonksiyonlar arasındaki ilişkiyi değerlendirmektir.

Özellikle son yıllarda yapılmış “Gut Mikrobiyota ve Hipokampal Fonksiyon” ile ilgili literatür çalışmaları değerlendirilmiştir. Çalışmada, 2008 ile 2018 yılları arasında yapılmış olan ve tam metnine ulaşılabilen tüm makaleler incelenmiştir. Araştırma için PubMed, Google Scholar, Embase ve Science Direct veritabanları kullanıldı. Anahtar kelimeler «Gut Microbiota, Hippocampal Function, Gut-Brain Axis» kullanıldı.

Yapılan araştırmalar, mikrobiyota ve hipokampal fonksiyonların; enterik sinir sistemi (ESS), vagus siniri, immün sistem veya bağırsak mikroorganizmalarının metabolik süreçleri aracılığıyla ilişkili olduğunu göstermektedir. Barsak ve beyin arasında doğrudan nöronal iletişim, endokrin sinyal iletişim araçları ve bağışıklık sistemi olmak üzere üç iletişim sistemi bulunmaktadır.

Gut mikrobiyotasının hipokampal fonksiyonu etkileme mekanizmaları farklı şekillerde açıklanmaktadır. İlk mekanizma mikrobiyal kompozisyondaki değişimler olup; ekzojen olarak uygulanan probiyotik bakteriler veya enfeksiyöz ajanlar bu değişimi sağlamaktadır. Bu sistemde yararlı bakterilerde artış olmakta, sonuçta barsak geçirgenliği iyileşmekte ve inflamasyon azalmakta, bu da hipokampal fonksiyonları etkilemektedir. İkinci mekanizma mikrobiyal metabolitler/nörometabolitler ile ilgilidir. Gut bakterileri, sindirilmeyen karbonhidratları fermente etmekte, sonuçta da nöroaktif özelliklere sahip olduğu bilinen n-bütirat, asetat ve propionat gibi kısa zincirli yağ asitleri oluşmaktadır. Bu yağ asitleri hem kolonisitler için enerji kaynağı olarak kullanılmakta, hem de antiinflamatuvar, antikarsinogenik ve immünomodülatör etkiler göstererek sağlığı korumaktadır. Üçüncü mekanizma ise vagus siniri ile ilgili olup; mikrobiyota veya potansiyel probiyotiklerin beyin fonksiyonlarına olan etkilerinin çoğunun vagal aktivasyona bağlı olduğu gösterilmiştir. Diğer mekanizmalar; immün aktivasyon, triptofan metabolizması, bakteri hücre duvarı şekeridir.

Gut mikrobiyotanın hipokampal fonksiyona etkisi konusunda farklı mekanizmalar söz konusu olmasına karşın,, mekanizma ne olursa olsun gelecekte nörolojik

ve bilişsel işlev bozukluklarında alternatif tedavi yöntemi olarak mikrobiyotanın kullanılabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gut Mikrobiyota, Hipokampal Fonksiyon, Gut-Beyin Axis

PERİODONTAL HASTALIK İLE SERUM ALANIN AMİNOTRANSFERAZ SEVİYELERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Esra Sinem Kemer Doğan¹, Burak Doğan², Elif Teke³, Özlem Fentoğlu⁴, Fatma Yeşim Kırzioğlu⁵

¹ Mustafa Kemal Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji AD., Hatay (e-mail: esradogan@mku.edu.tr)

² Mustafa Kemal Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji AD., Hatay (e-mail: bdogan@mku.edu.tr)

³ Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji AD., Isparta (e-mail: elifteke@yahoo.com)

⁴ Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji AD., Isparta (e-mail: ofentoglu@yahoo.com)

⁵ Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji AD., Isparta (e-mail: yesimkirzioglu@sdu.edu.tr)

Periodontal hastalığın bakteriler, proenflamatuvar mediyatörler ve oksidatif stres gibi çeşitli mekanizmalar ile karaciğer hastalıklarını etkileyebileceği gösterilmiştir. Bu çalışmanın amacı, sistemik sağlıklı bireylerde periodontal hastalık ile serum alanin aminotransferaz (ALT) seviyeleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesidir.

Çalışmaya 30-60 yaş arasında, sistemik sağlıklı 152 birey dahil edildi. Bireyler periodontal durumlarına göre periodontitis olan (P) (n=80; 39 kadın, 41 erkek) ve periodontitis olmayan (P-olmayan) (n=72; 42 kadın, 30 erkek) olarak 2 gruba ayrıldı. Sosyodemografik özellikler (cinsiyet, yaş, vücut kitle indeksi (VKİ), sigara, eğitim düzeyi ve oral hijyen alışkanlıkları) bir anket yardımı ile toplandı. Periodontal parametreler (plak indeksi (PI), gingival indeks (Gİ), sondalamada kanama (SK), sondalama derinliği (SD), klinik ataçman seviyesi (KAS), eksik diş (ED), total dental indeks (TDİ)) ölçüldü ve serum ALT seviyeleri belirlendi.

P grubunda yaş ve VKİ, P-olmayan gruba kıyasla daha yüksekti (P <0.05). Uyumlandırılmış lineer regresyon

analizinde, tüm bireylerde ALT ile SK ve TDİ arasında pozitif ilişki saptandı. Periodontal tanı açısından incelendiğinde, P-olmayan grupta ALT ile KAS hariç tüm periodontal parametreler arasında ve P grubunda ALT ile Gİ, SK, SD, KAS ve ED arasında pozitif korelasyonlar belirlendi. Cinsiyet açısından değerlendirildiğinde erkek bireylerde ALT ile Gİ, SK ve TDİ arasında pozitif korelasyon görüldü.

Periodontal parametreler ile ALT arasındaki pozitif ilişkiler, sistemik sağlıklı bireylerde periodontal hastalığın karaciğer fonksiyonları üzerine etkili olabileceğini ve erkek bireylerin bu anlamda daha yüksek risk taşıdığını düşündürmektedir. Periodontal hastalığın sistemik sağlığın idamesinde kontrol altına alınması gereken bir faktör olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Anahtar sözcükler: Periodontal hastalık, karaciğer fonksiyonları, alanin aminotransferaz

UŞAK ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYELERİNİN KAZANIMA YÖNELİK SORU YAZMA ALIŞKANLIKLARININ İNCELENMESİ

Rahşan İLİKÇİ SAĞKAN*

Uşak Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyoloji Anabilim Dalı, 64000, Uşak, Türkiye

rahshan.ilicki@usak.edu.tr

Ölçme değerlendirmenin kapsam geçerliliği açısından kazanıma yönelik sınav sorusu hazırlanması önem arz etmektedir. UÜTF eğitim hayatına 2017-2018 eğitim öğretim yılı içinde başlamıştır. Bu akademik yılda yapılan üç ders kurulu sınavı için öğretim üyelerinin kazanım yazma ve kazanıma bağlı soru yazma alışkanlıklarındaki değişim izlenmiştir.

Uşak Üniversitesi Tıp Fakültesi'ndeki 27 öğretim üyesine akademik yıl başında KEYPS sistemi üzerinde hiyerarşik belirtke tablosu ve soru hazırlama teknik eğitimi verilmiştir. Tıp fakültesinde bundan sonra elektronik sınav yapılacağı, sınavlarda çoktan seçmeli, çoklu seçmeli, eşleştirmeli, kısa cevaplı ve açık uçlu soruların kullanılabileceği iletilmiştir. Tüm öğretim üyelerine şahsen kullanabilecekleri ara yüzler için kullanıcı adı ve şifreleri verilerek dersler başlatılmıştır. Öğretim üyelerinden sorular elektronik ortam üzerinden istenmiş,

Abstract Book (Oral Presentation)

sınavlar bilgisayar temelli sınav olarak uygulanmış, sınav sonrasında soruların madde analizleri sistem tarafından yapılmış ve öğretim üyeleri ile paylaşılmıştır. Akademik yıl içinde 30 Mart 2018 tarihine kadar toplam 3 ders kurulu eğitim verilmiş ve 3 kurul sınavı yapılmıştır.

Toplam 27 öğretim üyesi 3 ders kurulu için toplam 384 ve aktif 349 adet soru hazırlamışlardır. Bu soruların 300 adeti sınavlarda kullanılmıştır.

Eğiticiler yaklaşık 6 aylık bir süre içinde elektronik ortamda 349 aktif soru hazırlamışlardır. Bu soruların 300 adeti sınavlarda kullanılmıştır. Toplam 258 adet ders için 196 adet kazanım yazılmış, soruların 172 adeti kazanımla ilişkilendirilmiş ve 177 adeti kazanımla ilişkilendirilmemiştir. Tüm soruların kazanımla ilişkili hazırlanması alışkanlığının kazanılması için zamana gereksinim olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler

KEYPS sistemi, belirtke tablosu, soru hazırlama, elektronik sınav

PERİODONTAL TEDAVİNİN SALYA OKSİDATİF STRES DÜZEYLERİNE OLAN ETKİLERİ

Özlem Fentoğlu¹, Burak Doğan², Esra Sinem Kemer Doğan³, F. Yeşim Kırzioğlu⁴

¹Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji AD., Isparta

e-mail: ofentoglu@yahoo.com

²Mustafa Kemal Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji AD., Hatay

e-mail: bdogan@mku.edu.tr

³Mustafa Kemal Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji AD., Hatay

e-mail: esradogan@mku.edu.tr

⁴Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji AD., Isparta

e-mail: yesimkırzioğlu@sdu.edu.tr

Oksidatif stres periodontal hastalık dahil pek çok enflamatuvar hastalığın patogeneğinde önemli bir role sahiptir. Bu çalışmanın amacı periodontal tedavinin salya oksidatif stres parametreleri üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesidir.

Çalışmamızda, tıbbi kontrolden geçirilmiş sistemik olarak sağlıklı bireyler periodontal hastalık durumlarına göre

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

gingivitis (n=20), periodontitis (n=28) ve periodontal sağlıklı (n=20) olarak kategorize edildi. Tüm bireylerden başlangıç ve periodontal tedaviyi takiben 3. ayda uyarılmamış total salya örnekleri alınarak plak indeksi, gingival indeks, sondalama cep derinliği, sondlamada kanama yüzdesi ve klinik ataçman seviyesi ölçüldü. Periodontal hastalıklı bireylere cerrahi olmayan periodontal tedavi uygulanarak salya örneklerinde malondialdehit (MDA), glutatyon, glutatyon peroksidaz ve süperoksit dismutaz (SOD) seviyeleri periodontal tedavi öncesi ve sonrasında değerlendirildi.

Periodontal tedaviyi takiben 3. ayda periodontal hastalıklı bireylerde MDA seviyelerinde azalma gözlenirken ($P > 0.05$), gingivitisli bireylerde SOD seviyelerinde 3. ayda gözlenen artış istatistiksel olarak anlamlı idi ($P = 0.039$).

Periodontal tedavi, oksidatif stresi azaltarak ve oksidan ve antioksidan dengenin sağlanmasına katkı sağlayarak, periodontal hastalıklı bireylerde yaşam kalitesinin artırılması adına önemli bir basamak oluşturabilecektir.

Not: Çalışmamızı 107S056 no'lu proje ile destekleyen TÜBİTAK'a teşekkürlerimizi sunarız.

Anahtar Sözcükler: Gingivitis, periodontitis, oksidatif stres, antioksidan enzimler

EKİNOKOKKOZİS (HİDATİDOZİS)

Kemal Varol

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Burdur Gıda Tarım ve Hayvancılık Meslek Yüksek Okulu Burdur- Türkiye, kmlvrl@yahoo.com

Ekinokokkozis (Hidatidozis); ergin formları karnivorların ince bağırsaklarında yaşamlarını sürdüren *Echinococcus* genusunda bulunan tenya cestodlarının, larval evresinin insanların ve memeli hayvanların çeşitli organlarında meydana getirdiği zoonotik hastalıklardan biridir. Türkiye'de Hidatidozis sebep olan türler ise *Echinococcus granulosus* ve *Echinococcus multilocularis*'tir. En sık görülen ekinok türü ise *E. granulosus*'tur. *Echinococcus granulosus*'un son konakları köpek, tilki ve kurt gibi karnivorlardır. Ara konakları ise sığır, koyun keçi gibi çoğu memeli türleridir. Kistik *Echinococcus* insanlarda "Kist hidatik" denen zoonoz bir hastalığa sebep olur. İnsanda kistik ve alveoler ekinokokkozun kesin tanısı için, radyoloji, ultrasonografi, bilgisayarlı aksel

tomografi (BT taraması) ve manyetik rezonans görüntüleme gibi fiziksel görüntüleme yöntemleri kullanılır. Serumda dolaşımdaki *E. granulosus* antijenlerinin saptanması, antikor seçiminden daha az duyarlıdır, bu da seçim yöntemidir. ELISA, indirekt hemagglütinasyon antikor testi, lateks agglütinasyon testi ve immunoblot testi en sık kullanılan immünolojik yöntemlerdir. Kesin konaklarda *Echinococcus spp.*'in olgunları antelmintik ilaçlar ile tedavi edilebilir. Hem genç hem de yetişkin *Echinococcus* parazitlerine karşı etkili olan prazikuantel, sıklıkla kullanılır. Ara konaklarda, cerrahi genellikle tercih edilen tedavidir. Uzun süreli antelmintik tedavi bazı kistleri de baskılayabilir. Uzun süreli günlük albendazol tedavisi, kist kitlelerinin cerrahi rezeksiyonu sonrası, *E. multilocularis* kistleri ile bazı köpeklerde parazit gelişimini baskılayabilmektedir. Korunmada köpek veya tilki dışkılarıyla temastan kaçınılmalıdır. Mezbahalar denetlenmeli, mezbaha çalışanları hizmet içi eğitimle desteklenmelidir. Dünyanın çoğu bölgesinde ciddi komplikasyonlara yol açan kist hidatik ciddi morbidite ve mortaliteye sahip olmakla birlikte aniden gelişen ölümlere de yol açabilen bir hastalık olması sebebiyle dikkat edilecek paraziter hastalıklardan biri olduğu asla unutulmamalıdır.

Anahtar Kelimeler: Ekinokokkozis, Kist hidatik, *Echinococcus granulosus*, *Echinococcus multilocularis*, Alveoler ekinokokkozis

UŞAK ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ
KURAMSAL SINAV SORULARININ ZORLUK VE
AYIRT EDİCİLİKLERİNİN ZAMANA GÖRE
DEĞİŞİMİ

Rahsan ILIKÇI SAĞKAN*, Aynur KARADAĞ, Hasan ASKER, Barış UZUNOK

Uşak Üniversitesi, Tıp Fakültesi, 64000, Uşak, Türkiye
rahsan.ilikci@usak.edu.tr

Ölçme değerlendirmede kuramsal soruların zorluk ve ayırt edicilik endeksleri soruların sınavla tutarlılığı açısından önemli parametrelerdir. Biz de fakültemizde 2017-2018 akademik yılı başından itibaren KEYPS sistemi tarafından her sınav için hesaplanan zorluk ve

ayırt edicilik endekslerini gözlemlemekteyiz. Elektronik sistemle yapılan sınavlarda sınavın hemen bitiminde zorluk ve ayırt edicilik endeksleri hesap edilerek öğretim üyelerimizle paylaşılmaktadır. Bu çalışmada soruları konusunda geribildirim alan öğretim üyelerimizin sorularının zaman geçtikçe ayırıcılık ve zorluk açısından nasıl değiştiğini belirlemeyi amaçladık.

Uşak Üniversitesi Tıp Fakültesi'ndeki 27 öğretim üyesi tarafından akademik yıl başından itibaren KEYPS sistemi üzerinden sorular elektronik ortamda hazırlanmakta ve yine elektronik olarak yapılan sınavların sonunda eğiticiler kendi sınav soruları hakkında zorluk ve ayırt edicilikleri açısından geribildirim alabilmektedirler.

Bu çalışmada 6 ay boyunca yapılan 3 kuramsal sınavda eğiticiler tarafından hazırlanan kuramsal soruların sınav sonrası hesaplanan zorluk ve ayırt ediciliklerinin her sınav için ortalaması hesaplanmış ve birbirleri ile karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmada sınavlarda soruların endekslerinin sadece ortalamalar arasındaki farkları gözlemsel olarak karşılaştırılmış, herhangi bir istatistik yapılarak ortalamalar arasındaki farkın anlamlılığı hesaplanmamıştır. Toplam 27 öğretim üyesi 3 ders kurulu için sınav oluşturmuştur. Her sınavda 100 kuramsal soru sorulmuştur.

1. Sınavda ayırt ediciliği 0 olan soru sayısı 13 tür ve bunlardan 4 adetinin zorluğu da 0 olarak bulunmuştur. Geri kalan soruların zorlukları 1 veya 1'e yakın olarak tespit edilmiştir.

2. Sınavda ayırt ediciliği 0 olan soru sayısı 12 dir ve bunlardan 3 adetinin zorluğu da 0 veya 0'a yakın olarak bulunmuştur. Geri kalan sorulardan zorlukları 1 veya 1'e yakın olarak tespit edilen 6 soru mevcuttur. Diğer 3 soruda ise ayırt edicilik 0 olmakla birlikte zorlukları kabul edilebilir sınırdadır.

3. Sınavda ayırt ediciliği 0 olan soru sayısı 8 dir ve bunlardan sadece 1 adetinin zorluğu da 0'a yakın olarak bulunmuştur. Geri kalan sorulardan zorlukları 1 veya 1'e yakın olarak tespit edilen 6 soru mevcuttur. Diğer 1 soruda ise ayırt edicilik 0 olmakla birlikte zorluğu kabul edilebilir sınırdadır.

Sınavların ortalama zorluk dereceleri 0,6 civarında mükemmele yakın tespit edilmişken, ayırt ediciliğin her sınavda bir öncekine nazaran daha yüksek olduğu tespit

edilmiştir. Soruların mükemmele yakın olan zorluk endekslerinin ortalamalarında önemli bir değişiklik olmazken, ayırt ediciliklerinin giderek artması soruların sınav sonrası yapılan analizlerinin eğitimciler tarafından gözlenebilir olmasının olumlu bir sonucunun olduğunu düşündürmektedir. Ancak bu etkinin daha net olarak belirlenebilmesi için daha uzun süreli gözlemlere gereksinim vardır.

Anahtar Sözcükler

KEYPS sistemi, soru endeksi, elektronik sınav

OMEGA-3 SUPLEMENT ALIMININ NON-ALKOLİK KARACİĞER YAĞLANMASI ÜZERİNE ETKİSİ

Murat Altan¹, Şemsi Gül Yılmaz^{2*}, Funda Pınar Çakıroğlu³

¹Ankara Üniversitesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye

² Ankara Üniversitesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye

³ Ankara Üniversitesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye

*Sorumlu Yazar: semsigul_10@hotmail.com

Non-alkolik Karaciğer Yağlanması (NAFLD) karaciğerdeki yağın patolojik birikimi ile tanımlanır ve izole hepatik steatoz, alkolsüz steatohepatit (NASH) ve sirozu kapsamaktadır. NAFLD, yetişkin nüfusun % 10-35'ini etkilemektedir. NAFLD, uzun süreli kemoterapi ve total parenteral beslenme, obezite ve diyabet gibi metabolik bozukluklarla ilişkilidir. Omega-3 (N-3) yağ asitleri elzem ve çoklu doymamış yağ asitleridir (PUFA'lar). Diyetle, daha çok balık yağı, keten tohumu ve bazı sert kabuklu meyvelerde doğal olarak bulunurlar. A-linolenik asitten türetilirler ve esas olarak anti-inflamatuar olan eikosapentaenoik asit (EPA) ve dokosaheksaenoik asit (DHA) olarak bulunurlar. Bu çalışmada Omega-3 takviyesinin NAFLD'ye etkisinin araştırılması amaçlanmıştır.

Çalışmada 'Science Direct, Pubmed, Medicine Science, Google Scholar' veri tabanları kullanılarak son 15 yıla ait 15 adet çalışma incelenmiştir.

Omega-3 yağ asitleri, peroksizom proliferatörü ile aktive edilmiş reseptör alfa (PPARα) ve sterol düzenleyici

element-bağlayıcı protein-1 (SREBP-1) ile hepatik gen transkripsiyonunun kilit düzenleyicileridir. Bunlar karbohidrat ve lipid metabolizması üzerinde çeşitli etkilere sahiptir ve hidrofobik hormonlar gibi davranabilirler. Yani, ligand bağlanması ve aktivasyonu üzerine, hedef genlerdeki spesifik tepki elemanlarının işlevini sağlar ve değiştirebilirler. Ayrıca, Omega-3 yağ asitleri, membran stabilizatörleri olarak önemli özelliklere sahiptir ve hücre membranı akışkanlığını değiştirebilmektedir. Diyetle alınan Omega-3'ün hepatosit membran fosfolipid bileşimini ve işlevini etkilediği gösterilmiştir. Yapılan çalışmalarda, Omega-3'ün muhtemel bu mekanizmalarla karaciğer yağlanmasında olumlu etkileri olabileceği belirtilmektedir. Bazı çalışmalarda ise olumlu bir etkinin olmadığı gözlenmiştir. Omega-3 yağ asitleri elzem yağ asitleridir ve alınması gereklidir. NAFLD için suplement olarak alınan Omega 3'ün olumlu etkisinin olduğunu gösteren çalışmalar olsa da etkisinin kanıtlanması için daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelime: Omega 3, Nonalkolik Karaciğer Yağlanması, EPA, DHA

EPİLEPSİ VE NÖBETLERDE SEFTRİAKSON'UN ETKİSİ

(THE EFFECT OF CEFTRIAZONE IN EPILEPSY AND SEIZURES)

Numan TAŞPINAR

Uşak Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Farmakoloji
Anabilim Dalı, UŞAK, TÜRKİYE,
numan.taspinar@usak.edu.tr

Epilepsi, anormal nöronal ateşlemenin, çeşitli nörotransmitterler aracılığıyla komplike peryotlarla ortaya çıkan duyuşsal algı, davranış, motor ve / veya otonomik işlev bozukluğu ile nörolojik disfonksiyon ataklarıyla karakterize yaygın bir nörolojik hastalıktır. Epileptik nöbet sırasında meydana gelen değişiklikler, uyarılma ve inhibisyon arasındaki ağ dengesinin bozulmasına neden olur ve bu da epileptik nöbet oluşumuna kalıcı yatkınlık sağlar. Uyarılma, eksitator nörotransmitterler ve özellikle de glutamatla düzenlenir. Genellikle MSS'deki glutamatla ilişkili eksitator iletiminin sonlandırılmasında, yüksek afiniteli, sodyum

bağımlı, glutamat taşıyıcılarının aracılık ettiği kabul edilir. Böylelikle verici sinyali sonlandırır ve nöronları eksitotoksik bir etkiden korur. Bu glutamat taşıyıcılarından en önemlisi de astroglial hücrelerde konumlanmış olan ana glutamat taşıyıcısı GLT-1'dir. Seftriakson antibakteriyal tedavilerde kullanılan üçüncü kuşak sefalosporinlerden β -laktam bir antibiyotiktir. Özellikle 2006 yılında yapılmış olan bir çalışmada GLT-1 üzerindeki etkinliğinden bahsedilmiş ve sonrasında hem GLT-1 ve hem de GLT-1'le ilişkili olarak anti-epileptik tedavi yaklaşımı olabilir mi düşüncesiyle birçok çalışma yapılmıştır. Bu bağlamda epilepsi ve nöbetlerde seftriaksonun etkileri hali hazırdaki bu derlemede değerlendirilecektir.

ORİBATİD AKARLARIN MORFOLOJİ, BİYOLOJİ VE MEDİKAL ÖNEMLERİ

Mustafa ESER¹, Hatice ÇİÇEK², Kemal VAROL³

¹Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Sağlık Programları Bölümü, Eskişehir, Türkiye, meser961@anadolu.edu.tr

²Afyon Kocatepe Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Parazitoloji Anabilim Dalı, Afyonkarahisar, Türkiye, hcicek@aku.edu.tr

³Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Gıda Tarım ve Hayvancılık Meslek Yüksek Okulu Burdur, Türkiye, kmlvrl@yahoo.com

“Beetle mite” veya “box mite” olarak da bilinen oribatidler, toprakta bulunan organik maddelerin ayrıştırılmasında ve besin siklusunda aktif olarak görev almaktadır. Bazıları yırtıcı oldukları halde hiçbir türü parazit olmayan oribatid akarlar; bitki yaprakları, bitki döküntüleri, mantar materyalleri ve hayvan leşleri ile beslenmektedirler. Oribatid akarlar, çoğunlukla toprakta olmak üzere hemen hemen tüm ekosistemlerde yaşayan eklembacaklıların en önemlileri arasında yer alır. Şimdiye kadar tanımı yapılmış on binin üzerinde türü bilinmekte olup bunlardan yaklaşık 4000'e yakını Paleartik bölgede dağılışı göstermektedir. Acarina takımını ilk defa Canestrini, akarların vücut yapılarını dikkate alarak; vücutları toplu ve vücutları uzun olmak üzere iki gruba ayırmıştır. Daha sonra Tonessante ve Silvestri, Acarina'ların stigma yapılarını dikkate almış, günümüz yazarları tarafından kabul edilen

sınıflandırmayı yapmıştır. Oribatid akarlar stigmaları tam olarak gözlenemediği için Cryptostigmata takımaltında incelenmekte, tür ve birey sayısı bakımından akarların en zengin gruplarından birini oluşturmaktadır. Oribatid akarlara dâhil olan birçok aile ve soyun canlılardaki bazı sestod enfeksiyon etkenlerine arakonaklık yaptıkları saptanmıştır. Oribatidler koyunlarda; *Moniezia expansa*, Tavşanlarda; *Cittotaenia ctenoides* ve *Cittotaenia dentriculata*, atlarda; *Anaplocephala perfoliata*, *Anaplocephala magna*, *Paranaplocephala mamillana*, Ruminantlarda; *Moniezia benedeni* ve koyunlarla birlikte diğer hayvanlarda; *Thysaniezia giardi* enfeksiyonlarına arakonaklık yapmaktadırlar. Oribatidae'lerin ayrıca insanlarda ve maymunlarda enfeksiyona sebep olan *Bertiella studeri*'ye de arakonaklık yaptıkları bilinmektedir. Bu sestodlarla enfekte olan hayvanlarda yavaş ilerleyen anemi, kanda eritrosit ve hemoglobin miktarında düşüş, sonrasında da sindirim sistemi bozuklukları gözlenmektedir. Bu durumda hayvanlarda yemden yararlanmada düşüş, ağırlık kaybı ve daha sonraki dönemlerde felçler belirgin olmaktadır. Enfeksiyon ekonomik olarak yetiştiricilikte önemli derecelerde kayıplara sebep olmaktadır. Yapılan araştırmalara göre Türkiye'de ki bu sestod enfeksiyonlarının da dağılımının azımsanmayacak kadar yüksek oranlarda olduğu belirtilmektedir. Enfeksiyondan korunmada, meraların Oribatidae'lerle kontaminasyonunun engellenmesi önemlidir. Ekimi yapılan arazilerde toprağın sürülmesi sayesinde akarların gıda maddeleri parçalanmakta ve gelişmeleri için gerekli olan nemli ortam kurutularak yaşam olanakları kısıtlanmaktadır. Bu durum sestodların yaşam döngüsündeki zincirin kırılmasıyla enfeksiyondan korunmayı sağlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Oribatidae, Toprak akarı, *Moniezia spp.*, Arakonak, Cryptostigmatik akar

**KRONİK HASTALIĞI OLAN ÇOCUĞA SAHİP
AİLELERDE HASTALIKLA BAŞA ÇIKMA
TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE
İLİŞKİLİ FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ**

Hatice Nihan Bozkurt, Tülay Tarsuslu Şimşek

*Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu*

tulay_tarsuslu@yahoo.com

Başa çıkma; bireyin kendisi için stres oluşturan olay ya da etkenlere karşı direnmesi ve bu durumlara karşı dayanma amacıyla gösterdiği bilişsel, duygusal ve davranışsal tepkilerin tümüdür. Kronik hastalıkların alevlenme dönemleri nedeniyle çocuğun yaşam kalitesi bozulmakta, tekrarlayan hastane yatışları ailenin yaşam kalitesini etkilemekte, aileler sorumluluklarını yerine getirememektedir. Kronik hastalıklar çocuğun yanı sıra aileyi de olumsuz etkilemektedir ve aile için stres faktörü olmaktadır. Ebeveynlerin kronik hastalığın oluşturduğu stres ve sorunlarla baş etme becerileri ailenin ve çocuğun uyumunda önemlidir.

Kronik hastalığı olan çocuğa sahip ailelerde hastalıkla başa çıkma tutumlarının değerlendirilmesi ve ilgili faktörlerin belirlenmesidir.

Çalışmaya 7 ay-17 yaş arası farklı tanıda kronik hastalığı olan 85 çocuk dahil edildi. Çalışmaya dahil edilen çocukların ve ailelerin sosyo-demografik özellikleri araştırmacı tarafından hazırlanan form ile sorgulandı. Ailenin başa çıkma tutumları, Başa Çıkma Tutumlarını Değerlendirme Ölçeği (BÇTDÖ) ile değerlendirildi.

Çalışmaya dahil edilen çocukların yaş ortalaması 7,54±5,37, ebeveynlerin yaş ortalaması 35,93±7,94 idi. BÇTDÖ skoru toplam 128 puan üzerinden 88,36±8,78 olarak bulundu. En düşük skorlanan BÇTDÖ alt bölümü sakınma kaçınma iken en yüksek skorlanan alt bölüm yaklaşım bölümüydü. Yapılan analizlerde hastalık süresi, ebeveynin yaşı ve doğum yerinin BÇTDÖ üzerinde bir etkisi olmadığı bulundu ($p>0,05$). Ebeveynin eğitim durumunun BÇTDÖ toplam skoru, uyum sağlama, sakınma kaçınma ve kendine ceza alt bölümleri üzerinde etkili olduğu bulundu ($p<0,05$).

Kronik hastalığı olan çocuğun hastalık süresi, ebeveynin yaşı ve doğum yerinin BÇTDÖ üzerinde bir etkisi olmadığı bulundu. Ebeveynin eğitim durumu ile BÇTDÖ ilişkisi rastlanmıştır. Ailelerin eğitim düzeyinin

artırılması hastalıkla daha iyi baş edebilmelerini sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: Başa Çıkma Tutumları, Kronik Hastalık

**THE INVESTIGATION OF THE EFFECT OF
BEVACIZUMAB ON RANDOM-PATTERNED
FLAP VIABILITY, IN RATS**

Fuat Uslusoy¹, Selman Hakkı Altuntaş², Turgut Ortak³,
Mustafa Asım Aydın⁴

¹*Süleyman Demirel Üniversitesi, Plastik,Rekonstrüktif Ve
Estetik Cerrahi A.D.,Isparta,Türkiye,
drfuatuslusoy@yahoo.com*

²*Süleyman Demirel Üniversitesi, Plastik,Rekonstrüktif
Ve Estetik Cerrahi A.D.,Isparta,Türkiye,
shaltuntas@gmail.com*

³*Özel FBM Tıp Merkezi,,Samsun,Türkiye,
drtortak@yahoo.com*

⁴*Süleyman Demirel Üniversitesi, Plastik,Rekonstrüktif
Ve Estetik Cerrahi A.D.,Isparta,Türkiye,
masimaydin@gmail.com*

Vascular endothelial growth factor (VEGF) and its receptors is a central role in pathological and physiological angiogenesis. Bevacizumab (Altuzan® 100mg/4ml) is a recombinant human monoclonal antibody which specifically bind to human VEGF and neutralizes biological activity. It has approval from FDA for the treatment colon and rectal cancers. We aimed to investigate the effect of Bevacizumab on neovascularization independent of pedicles caudally based dorsal random-pattern skin flap viability of the flap showing the model in rats.

We used weighing 150-250 g female Wistar albino rats in our study. Control and BVZM groups were studied in 2 main groups the Evaluation of flap viability group and the assessment of neovascularization for vascular census group.

As an experimental flap model, caudal circulation-based random-pattern skin flap which removed from rats back was chosen. Some of the rats after surgery 2-8 regardless of the viability of the flap pedicles were cut from the days flaps pedicles. The rest of the animals in groups after surgery were sacrificed at 2-5. days and samples were taken for histological analysis.

The frequency of flap survival and the mean rate of the survival area were significantly increased in BVZM group than the control group at 2., 3, 4 and 5th days. Full flap survival rate increased in BVZM group than the control group at 3., 4., and 5th days. The vessel counts of crosssections which are stained with immunohistochemical for CD31 were increased in BVZM group than the control group at 2nd day.

The increase in vascularization when given chemical agent which is known to antiangiogenic by inhibition of VEGF requires on explanation of possible mechanisms. BVZM's this effect can be explained by such as a *pharmacological preconditioning or Anjiopoetin 1/Tie-2, Eph / ephrin or the delta-notch pathways and non-specific growth factors* such as alternative ways of angiogenesis due to the blockage of VEGF or VEGF independent mechanism of compensatory angiogenesis can be explained through an.

Keywords: Bevacizumab, Neovascularization, VEGF, The viability of regardless of flap pedicle.

ERKEK HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİN KADIN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ DERSİ KLİNİK UYGULAMASINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Belma TOPTAŞ (belma_toptas1@hotmail.com)

Hilmiye AKSU (hilmiyeaksu@yahoo.com)

Mükerrem BAŞLI (mbasli@adu.edu.tr)

Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi,
Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği
Anabilim Dalı

Türkiye’de Hemşirelik Yasası’nın 2007 yılında değişmesiyle beraber hemşirelik erkeklerin de hizmet verebileceği bir meslek haline gelmiştir. Hemşirelik mesleğinin toplumdaki imajı meslek üyelerini ve meslek adaylarını olumlu ya da olumsuz yönde etkilemektedir. Erkek hemşirelik öğrencilerin kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği dersi klinik uygulamasına ilişkin görüşlerini belirlemektir.

Tanımlayıcı tipte yürütülen araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Adnan Menderes Üniversitesi Aydın Sağlık Yüksekokulu

Hemşirelik bölümü 3. ve 4. sınıfta olan 213 erkek öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın örnekleme katılımcıları seçmede olasılıksız örnekleme yöntemlerinden gelişigüzel örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Örnekleme Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği dersini alan 3. ve 4. sınıfta olan 120 erkek öğrenci oluşturmuştur. Verilerin toplandığı tarihlerde okulda olmayan, kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği dersini almayan ve araştırmaya katılmak istemeyenler çalışma dışı bırakılmıştır. Veriler, gerekli izinler alındıktan sonra gönüllü öğrencilerden soru formu kullanılarak yüz yüze görüşme yöntemi ile 15-30 Mart 2018 tarihleri arasında toplanmıştır.

Öğrenciler 22,4±0,13 yaşındadır ve %58,3’ü 4. sınıftadır. Öğrencilerden %100’ünün bekâr olduğu, %46,7’sinin en uzun süre ilçede yaşadığı, %63,3’ünün arkadaşları ile aynı evde yaşadığı ve %55,8’inin Anadolu Lisesi’nden mezun olduğu saptanmıştır. Öğrencilerden çoğu (%51,1) iş bulma kolaylığı olduğu için hemşirelik mesleğini seçtiğini ifade etmiştir. Çalışmadaki öğrencilerin çoğu (%95,0) sınıftaki kız arkadaşlarının ve (%48,9) ailesinin erkek hemşirelerin meslekte olmasını normal karşıladıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin %55,6’sı erkek hemşirelerin hemşirelik mesleğinin kalitesini arttıracaklarını söylemiştir. Öğrencilerin çoğu (%29,4) klinik uygulamada kadınlara bakım ve danışmanlık verirken çekimser olduklarını ve (%42,2)’si kadın hastaların çekimser davrandığı için klinik uygulamada sıkıntı yaşadığını söylemiştir. Çalışmadaki öğrencilerin çoğu (%45,9) cinsel ilişki konusunda eğitim vermede zorlandıklarını (%37,4)’ü en iyi kliniğin poliklinik olduğunu ve (%41,0)’ı en kötü kliniğin doğumhane olduğunu ifade etmişlerdir.

Erkek öğrenciler mezun olduktan sonra kolay iş bulmak için hemşireliği seçmiştir. Kadınlara bakım ve danışmanlık verirken hem kendilerinin hem de hastaların çekimser davranmaları uygulamada sıkıntı yaşamalarına neden olmuştur. Erkek öğrenciler klinik uygulamalarda güçlük yaşadığı için klinik uygulamaları kolaylaştırıcı girişimlerin planlanması gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Erkek hemşire, hemşirelik, kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği

**KRONİK HASTALIĞI OLAN ÇOCUĞA SAHİP
AİLELERDE TAMAMLAYICI VE ALTERNATİF
TEDAVİ YÖNTEMLERİNE BAŞVURU
DURUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

Hatice Nihan Bozkurt, Tülay Tarsuslu Şimşek

*Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu*

tulay_tarsuslu@yahoo.com

Tamamlayıcı ve alternatif tıp, geleneksel olarak karşılanamayan talepleri karşılayarak, temel tıbbi bir bütünlük katan tanı, tedavi ve koruma sistemidir. Kronik hastalık durumunda aileler hastalığın kronikliği, tedavisinin olmayışı, uygulanan tedavinin karmaşıklığı ya da belirsizliği nedeniyle tamamlayıcı ve alternatif tedaviye yönelmektedirler.

Kronik hastalığı olan çocuğa sahip ailelerde tamamlayıcı ve alternatif tedavi yöntemlerine başvuru durumlarının değerlendirilmesidir.

Çalışmaya 7 ay-17 yaş arası kronik hastalığı olan 85 çocuk dahil edildi. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri araştırmacı tarafından hazırlanan form ile sorgulandı. Ailelerin tamamlayıcı ve alternatif tedaviye başvuru durumları araştırmacı tarafından hazırlanan anketle değerlendirildi. Ailelerin tamamlayıcı ve alternatif tedavi, temel tıp tedavi yönteminden memnuniyetleri Görsel Analog Skala (GAS) ile sorgulandı.

Çalışmaya dahil edilen çocukların yaş ortalaması 7,54±5,37 ebeveynlerin yaş ortalaması 35,93±7,94 idi. Ailelerin %98,8'i tamamlayıcı ve alternatif tedaviye başvurmuştur. Ailelerin en çok başvurduğu tamamlayıcı ve alternatif tedavi yöntemi dini uygulamalardan dua etmek iken, en az başvurduğu tedavi yöntemleri ise reiki, akupunktur, sülük, homeopati, hidroterapidir. Tamamlayıcı ve alternatif tedaviye başvuranların %62,4'ü inançları gereği başvurduklarını belirtmiştir. Ailelerin %94'ünün tamamlayıcı ve alternatif tedaviden beklentisi çocuğunun iyileşmesidir. Tamamlayıcı ve alternatif tedaviye başvuranların %64,3'ü dua etmenin beklentilerini karşılarken, dua dışında diğer tedavi yöntemlerine başvuranların %60'ının beklentisini karşılamamıştır. Tamamlayıcı ve alternatif tedaviye başvuranların %58,3'ü temel tıbbi daha etkili olduğunu

belirtmiştir. Temel tıp tedavi yönteminden memnuniyet 10 üzerinden 9,2±1,12 iken dua etme yönteminden memnuniyet 8,58±2,08 dir. Başvurulan diğer tamamlayıcı ve alternatif tedavi yönteminden memnuniyet ise 2,28±1,78'dir.

Tamamlayıcı ve alternatif tedaviye başvuru oranının çok yüksek olduğu ve çeşitli yöntemlerin denendiği bulundu. En çok memnuniyetin dini uygulamalardan olan dua etme olduğu, ancak diğer yöntemlerden memnuniyetin oldukça düşük olduğu görüldü. Temel tıp tedavisinden memnuniyet ise tamamlayıcı ve alternatif tedaviden daha yüksek bulundu. Kronik hastalığa sahip pediatrik olgularda sağlık çalışanları tarafından tamamlayıcı ve alternatif tedaviye başvuru sorgulanmalı ve aileler bilgilendirilmelidir.

Anahtar Sözcükler: Tamamlayıcı ve Alternatif Tedavi, Kronik Hastalık

TREATMENT APPROACH IN BURNED PATIENT

Fuat Uslusoy¹

¹Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, drfuatuslusoy@yahoo.com

Burn; thermal, chemical, electrical and radioactive factors and tissue damage is one of the most severe traumas that individuals may encounter. The treatment of burn injuries in our country and in the world is a long and difficult process in physical and psychological sense. Most of the burns are due to carelessness and lack of education, and burns cause permanent physical and psychological follow-up.

Burn is a very traumatic trauma that requires rehabilitation during and after treatment, along with life threatening. The burn patient must be evaluated in detail at the first step. While the shape of the burn in the story and the duration of the contact are important, the width, depth and burning body region of the burn are important in the examination findings. In the early period, the patient can be prevented from deepening the infection, infection, fluid loss caused by proper intervention. Patients with more severe injuries should be directed to advanced centers after appropriate emergency interventions.

Due to a disruptive accident, the medical team places an extra burden on patients and their relatives, the hospital and the economy. Therefore, the real aim should be prevention of burns and development of measures.

Key words: Burn, thermal, physical examination

**THE RELATIONSHIP BETWEEN THE
ANTROPOMETRIC CHARACTERISTICS OF
WHEELCHAIR AND USER PERFORMANCE**

Ayşe Arsen Keçer¹, Süleyman Emre Aydın², Başar Öztürk³

*Biruni University Faculty of Health Sciences
Physiotherapy and Rehabilitation Department Intern
Physiotherapist*

140506055@st.biruni.edu.tr

*Biruni University Faculty of Health Sciences
Occupational Therapy Department
150505032@st.biruni.edu.tr*

*Biruni University Faculty of Health Sciences
Occupational Therapy Department Assistant Prof.
ozturkb@biruni.edu.tr*

Approximately 12% of Turkey's population has disabilities and the rate of approximately 2% is comprised of physical disabilities. Wheelchairs are used to provide mobility and transfers of individuals who are physically disabled and can't walk independently. In order to use a manual wheelchair, the user must have sufficient physical performance capacity.

We have aimed to investigate the relationship between wheelchair and user-specific anthropometric properties and the physical performance of the user.

The study included 30 manual wheelchair users with a mean age of 34.43 ± 14.80 years, a body mass index of 23.26 ± 4.71 kg / m² and paraplegia. The upper, lower extremity and trunk muscle strength, flexibility and length measurements were applied; also the anthropometric features of the wheelchair (seat leg angle, cushion length, chair back height and width, armrest height and armrest width, leg support length, seat height, seating plane angle, etc.) were calculated. The users were subjected to various physical performance tests (slalom, 10x5 meter, 15 meter and one stroke push tests).

According to the results of Pearson correlation analysis there was a negative correlation between upper extremity

muscle test results (shoulder abduction, flexion, extension, adduction, internal and external rotation, forearm pronation, supination, wrist flexion, extension) and slalom test, 10x5 meter test, 15 meter test and one stroke push test results ($p < 0.001$); it has been observed that as the upper limb strength increases, users realize performance tests more quickly.

Based on the results of our research, it is envisaged that exercise and activity applications to increase the upper extremity strength will improve the wheelchair use performance and increase the participation of users in sports and recreational activities. It is planned to continue the analysis by reaching more users in the course of the research.

Keywords: Wheelchair, Physical Performance, Muscle Strength.

**HEMŞİRELİK FAKÜLTESİ KIZ
ÖĞRENCİLERİNDE ÜRİNER İNKONTİNANS
PREVALANSI VE ÜRİNER İNKONTİNANSA
YÖNELİK GÖRÜŞLERİ**

Gül Ertem¹, Oya Kavlak¹, Şenay Ünsal Atan¹, Endam Cetinkaya¹, Aylin Taner¹, Hilal Karadeniz², Tuğçe Yeşilyaprak¹

¹Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

ertemgul19@gmail.com, oya.kavlak@gmail.com,
senay.unsal.atan@gmail.com, endam-35@hotmail.com,
aylintaner@gmail.com, tugceyesilyaprak39@gmail.com

²Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

hilalkaradeniz1993@hotmail.com

Üriner inkontinans, Uluslararası Kontinans Topluluğu (ICS) tarafından sosyal ve hijyenik sorunlara yol açan ve objektif olarak gösterilebilen istemsiz idrar kaçırma olarak tanımlanmaktadır.

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinde üriner inkontinans prevalansının ve üriner inkontinansa yönelik görüşlerinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı ve kesitsel olarak yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi'nde okuyan tüm kız öğrenciler (n=1443) olup, Şubat 2016-Haziran 2017 tarihleri arasında çalışmaya katılmayı kabul eden, radyoterapi öyküsü, gebelik veya laktasyonel dönemde ve nörolojik rahatsızlığı olmayan

Abstract Book
(Oral Presentation)

836 kız öğrenci oluşturmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında, sosyodemografik ve üriner inkontinansa yönelik soruları içeren anket formu ve Ürogenital Distres Envanteri (UDI-6 Urogenital Distress Inventory) kullanılmıştır. Araştırmanın verilerinin değerlendirilmesinde SPSS programı ile sayı-yüzde, ortalama, karşılaştırmalara yönelik analizler için ise student t ve oneway-anova testleri kullanılmıştır.

Öğrencilerin yaş ortalaması 21.32 ± 1.73 olarak bulunmuştur. Öğrencilerin %85.2'si inkontinansın önlenebileceğini, %71.5'i inkontinansın sebebini bildiğini, %75.2'si tedavi için nereye başvuracağını bildiğini ve %36.7'si kegel egzersizi uyguladığını belirtmiştir. Öğrencilerin %4.2'sinde (n=35) son bir yıl içinde inkontinans şikayeti olmuştur ve ortalama 1.82 ± 1.07 yıldır bu sorunu yaşamaktadırlar. Sadece dört öğrenci buna yönelik tedavi görmüştür. İnkontinans olan öğrencilerin UDI-6 toplam puan ortalaması 5.45 ± 2.53 'tür. Alt ölçek puan ortalamaları sırasıyla; irritatif semptomlar 2.65 ± 1.41 , stres 1.42 ± 1.06 , obstrüktif ve işeme zorluğu semptomları da 1.37 ± 1.26 'dır. İnkontinans şikayeti olmayan öğrencilerin UDI-6 toplam puan ortalaması 2.28 ± 2.19 'dur. Alt ölçek puan ortalamaları sırasıyla 1.34 ± 1.34 , 0.34 ± 0.75 , 0.60 ± 1.01 'dir. İnkontinans olan öğrencilerin konstipasyon sorunu, obstrüktif ve işeme zorluğu semptomları puan ortalamasını; sık idrar yolu enfeksiyonu geçirmesi, irritatif semptomlar puan ortalamasını; kalp hastalığı öyküsü, stres semptomları puan ortalamasını etkilemektedir ($p < 0.05$).

Üriner inkontinans görülme sıklığı yaş ile beraber artış göstermektedir. Üniversite öğrencileriyle yapılan bu çalışmada genç yaş grubuyla çalışılmasına rağmen, düşük düzeyde de olsa inkontinans saptanmıştır. Öğrencilerin büyük çoğunluğu inkontinansın önlenebileceğini bilmesine rağmen yalnızca üçte biri kegel egzersizlerini yapmaktadır.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

POLİKİSTİK OVER SENDROMU VE İNSÜLİN DİRENCİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Merve PEHLİVAN¹, Yasemin AKDEVİLİOĞLU²

¹ Kırklareli Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Kırklareli, TÜRKİYE

² Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, TÜRKİYE

1pehlivan.merve@hotmail.com

2demircioglu@gmail.com

Polikistik over sendromunun patogenezi uzun dönemli risk olarak tip 2 diyabete dönüşebilen insülin direnci ve hiperinsülinemi ile ilişkilidir (1). Normalde insülin, reseptörüne bağlandığı anda spesifik tirozin rezidülerinin fosforilasyonu gerçekleşmektedir. Bu durumda reseptörün intrasitoplazmik kısmının insülin reseptör substrat-1 gibi diğer hücre içi substratların fosforilasyonuna izin vermektedir. Böylece adipoz doku ve iskelet kasına glukoz transporter protein-4 (GLUT4) aracılığı ile glukoz girişi sağlanmaktadır. Fakat PCOS'lu hastalarda insülin reseptörlerindeki tirozin rezidülerinin fosforile olması gerekirken onun yerine reseptörde serin rezidüleri fosforile olmaktadır. Bu durumda da reseptördeki tirozin rezidülerinin fosforile olması engellenmektedir ve tirozin rezidüleri fosforile olamamaktadır. Serin fosforilasyonu olduğu zaman post reseptör etki engellenmekte ve GLUT 4 glukoz transportu yapamamaktadır. Bu durumun genetik bir bozukluktan kaynaklanabileceği tartışılmaktadır ve bu duruma neden olabilecek genler günümüzde hala araştırılmaktadır (2).

Bu derlemenin amacı ise polikistik over sendromu ve insülin direnci arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Yapılmış olan birçok çalışmada da PCOS'lu kadınlarda insülin direnci kontrol grubuna göre daha sık görülmüştür (3,4,5,6,7,8). Xiang ve arkadaşlarının (9) 2012 yılında yapmış oldukları çalışmada PCOS'lu kadınların HOMA-IR değeri kontrol grubuna göre yaklaşık 3 kat daha yüksek bulunmuştur. Tsai ve arkadaşlarının (10) 2013 yılında yapmış oldukları çalışmada ise PCOS'lu grubun açlık insülin ve HOMA-IR değerleri sağlıklı kontrol grubuna göre önemli derecede yüksek çıkmıştır.

Günümüz yaşam şartları ve beslenme alışkanlıkları göz önünde bulundurulduğunda insidansın daha da artması kaçınılmazdır. Bu nedenle PCOS'lu kadınlarda saptanan

insülin direnci göz ardı edilmemelidir. Polikistik over sendromlu kadınlarda yapılacak olan küçük yaşam tarzı değişiklikleri insülin direnci gelişim riskini azaltmak açısından temel hedefler arasında yer almalıdır. PCOS'lu kadınlarda sağlıklı beslenme programlarının uygulanması, basit karbonhidratlardan ve glisemik indeksi yüksek besinlerin tüketiminden kaçınılması, haftada 150 dk orta şiddette fiziksel aktivitenin önerilmesi kişilerde gelişebilecek insülin direnci gelişim riskini tamamen ortadan kaldırmaya bile şiddetini hafifletebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Polikistik Over Sendromu, İnsülin Direnci

**SAĞLIK BİLİMLERİNDE ÖĞRENİM GÖREN
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN FİZİKSEL
AKTİVİTE DÜZEYLERİ İLE YAŞAM KALİTESİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DİĞER BÖLÜMLERDE
ÖĞRENİM GÖREN ÜNİVERSİTE
ÖĞRENCİLERİYLE KARŞILAŞTIRILMASI**

Onur Köksal¹, Seda Saka¹, Nur Tunalı¹

*Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*

E-mail: sedasaka@halic.edu.tr

Dünyada olduğu gibi bizim ülkemizde de teknolojik, ekonomik ve sosyal yaşamımızda meydana gelen değişimler maalesef her zaman iyi sonuçlar vermemektedir. Özellikle yaşamımızda fiziksel aktiviteye yeterince yer verilmemesi ve bu konuda bilinçli olunmaması veya çeşitli sebeplerden kaçınılması sonucu sağlığımız bundan olumsuz etkilenmektedir. Bu durum çeşitli şekillerde fiziksel ve ruhsal yaşam kalitemizi de olumsuz olarak etkilemektedir.

Bu çalışma ile sağlık konularındaki eğitimleri dikkate alınarak, Sağlık Bilimleri öğrencilerinin fiziksel aktivite düzeyleriyle yaşam kalite düzeyleri arasındaki ilişkinin diğer bölümlerde okuyan öğrencilerinden farklı olup olmadığı araştırılmıştır.

Çalışmamıza Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu'nda öğrenim gören 150 öğrenci ve Haliç Üniversitesi diğer bölümlerinde öğrenim gören 150 olmak üzere toplam 300 öğrenci dahil edilmiştir.

Katılımcıların fiziksel ve sosyodemografik özellikleri kaydedilmiştir. Katılımcıların fiziksel aktivite düzeyleri Uluslararası Fiziksel Aktivite Anketi (Kısa Form) (International Physical Activity Questionnaire, Short Form, IPAQ) ve yaşam kalitesi düzeyleri ise Kısa Form Yaşam Kalite Ölçeği (SF-36) ile değerlendirilmiştir. Üniversite öğrencilerinden anket yoluyla toplana verilerin genel istatistiksel analizleri için SPSS 20.0 paket programı kullanılmıştır.

Her iki grup katılımcıların sosyodemografik özellikleri benzerdir ve gruplar homojen olarak dağılmaktadır. Gruplar IPAQ verilerine göre karşılaştırıldığında (genel) toplam fiziksel aktivite düzeyleri arasında anlamlı fark olduğu bulunmuştur ($p=0.004$). Grupların SF-36 skorları karşılaştırıldığında 'Fiziksel Sağlık' alt parametresinde gruplar arasında istatistiksel fark olduğu ($p=0.03$) ancak 'Ruhsal Sağlık' alt parametresinde gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın bulunmadığı ($p=0.578$) sonucuna varılmıştır.

Çalışmamız sonucunda, Sağlık Bilimleri öğrencilerinin fiziksel aktivite düzeylerinin, diğer bölüm öğrencilerin fiziksel aktivite düzeylerinden anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Aynı zamanda, Sağlık Bilimleri öğrencilerinin yaşam kalitesi 'Fiziksel Sağlık' alt parametresi skorlarının diğer bölüm öğrencilerine göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ancak SF-36 'Ruhsal Sağlık' alt parametresi skorları her iki grupta da benzer bulunmuştur.

Elde ettiğimiz sonuçlar, Sağlık Bilimleri öğrencilerinin mesleki öğrenim durumlarının fiziksel aktivite ve yaşam kalite düzeylerinde bir farklılaşmaya neden olduğunu, farkındalık düzeylerini artırdığını göstermektedir.

Anahtar Sözcükler

Fiziksel aktivite, Yaşam kalitesi

HASTA DÜŞMELERİNİN ÖNLENMESİNDE EGZERSİZİN ÖNEMİ

Emel TOP¹, Güलगün TÜRK¹

¹ *Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi
Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı*

Hastanede yatan hastalar için major bir güvenlik sorunu olan hasta düşmelerinin önlenmesinde egzersizler önemli bir role sahiptir.

Bu makalenin amacı, hastanelerdeki hasta düşmelerinin önlenmesinde egzersizin öneminin belirlenmesidir.

Bu makale hazırlanırken Science Direct, Cochrane Library, Web of Science, Pubmed, Medline, OVID, ScienceDirect, Web of Science, ULAKBİM-Ulusal Veri Tabanları, UpToDate, CINAHL Complete, anahtar kelimeler girilerek veri tabanları taranmıştır.

Yapılan çalışmalarda belirtilen en yaygın düşme risk faktörü denge ve güç zayıflığıdır (1, 2). Bu risk faktörü ile bağlantılı olarak düşmeleri önlemeye yönelik en etkili egzersiz girişimlerinin ise denge ve güçlendirme egzersizleri olduğunu belirtilmiştir (1, 2). Düşmeleri önleyici egzersiz programları içerisinde esnek ve dansa benzeyen hareketler içeren Tai Chi egzersizleri, Yürüme-Denge-Güçlendirme Egzersizleri, Grup Egzersizleri, Aerobik Egzersizler, Pilates, Otago Egzersiz Programı, ROM Egzersizleri, Vücut Farkındalığı Egzersizleri (VFE) gibi egzersizler yer almaktadır. Tai Chi egzersizinin bireylerdeki düşme korkusunu azalttığı, alt ekstremité kuvvetini ve dengesini geliştirerek düşmeleri önlemeye yardımcı olduğunu ve düşme riskini %47.5 oranında azalttığı belirtilmiştir (3). Yaşlı yetişkinlere uygulanan 6 aylık Otago Egzersiz programının düşme riskini önemli oranda azalttığı (yaklaşık %35) ve tüm fiziksel fonksiyonları artırdığı belirtilmiştir (4). Pilates egzersizinin yaşlı kadınlarda, düşme sayısını azalttığı, kas kuvvetini artırdığı, dinamik denge ve esnekliği arttırdığı ve bununla birlikte anksiyete düzeyini düşürürken, yaşam kalitesini artırdığı sonucuna ulaşılmıştır (5). 12 haftalık Vücut Farkındalığı Egzersizinin yaşlılarda denge üzerine olumlu etkiye sahip olduğu bulunmuştur (6). Parkinson hastalarında uygulanan TİDS ile denge eğitiminin denge üzerinde olumlu etkilere sahip olduğu ve düşme riskini azalttığı belirtilmiştir (7). Yapılan bir çalışmada grup egzersizlerinin yürüyüş performansı, kas kuvveti ve

denge üzerinde olumlu etkilere sahip olduğu belirtilmiştir (8). Sağlık çalışanları hastane ortamındaki hasta düşmelerini tamamen önleyemese de uygulanacak etkin koruyucu önlemler arasında bulunan egzersiz programlarını uygulayarak en aza indirebilir.

Anahtar Sözcükler: Hasta düşmeleri, düşmelerin önlenmesi, egzersiz

PROGRESİF GEVŞEME EGZERSİZLERİNİN KEMOTERAPİ SEMPTOMLARINA ETKİSİ

Berna KURT¹, Sevgisun KAPUCU¹

¹*Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç
Hastalıkları Hemşireliği AD., Ankara*

Sorumlu Yazar: Arş. Gör. Berna KURT

*Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Adnan
Saygun Cad. D Blokları Kat 1 06100, Ankara*

*Eposta: bernacolakoglu85@gmail.com/bernacolakoglu@
hacettepe.edu.tr*

Kanser dünyada görülme sıklığı açısından her geçen gün artan, sağ kalımı ve yaşam kalitesini etkileyen kronik hastalıklardandır. Kanser tedavisinde pek çok yöntem tek başına ya da aynı anda kullanılmaktadır. Bu tedavi yöntemleri farmakolojik ve nonfarmakolojik olarak etki göstermektedir. Bilindiği gibi kemoterapi ve diğer kanser tedavileri hastalıklı hücreleri yok ederken sağlıklı hücrelere de zarar vermektedir. Hastalar hem hastalıkla hem de tedavinin etkileriyle baş etmeye çalışmaktadırlar. Nonfarmakolojik tedavi yaklaşımları, farmakolojik tedavi yaklaşımlarının etkisi arttıran ve hastaların tedaviye uyumları etkileyen yöntemlerdir. Bunlardan biri de hastaya verilen eğitimle kolayca uygulanan, yan etkisi olmayan ve pratik bir yöntem olan bilişsel yaklaşım yöntemlerinden progresif gevşeme egzersizleridir. Progresif gevşeme egzersizleri hastaların kas gruplarını kasıp gevşeterek ve doğru nefes egzersizleri eşliğinde uyguladıkları yöntemdir. Bu egzersizleri rahatlatıcı müziklerle uygulamak yöntemin etkinliğini artırmaktadır. Son yıllarda kanser tedavilerinde progresif gevşeme egzersizleri ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır. Yapılan pek çok çalışmada progresif gevşeme egzersizlerinin kanser hastalarında görülen semptomların (ağrı, bulantı-kusma, yorgunluk, mukozit, iştahsızlık, anksiyete, depresyon, iştahsızlık) şiddetini azaltmada ve ortaya

çıkmadan engellemede etkisi olduğu belirtilmiştir. Hastaların semptom şiddetlerinin kontrol altına alınması ile hem tedavinin etkisi artar hem de hastalar biyopsikososyal yönden kendilerini iyi hissederler. Bu literatür derlemesindeki amaç, kanserli hastalara primer bakım veren sağlık personellerinin, özellikle hemşirelerin progresif gevşeme egzersizleri ve kemoterapi semptom şiddetinin ilişkisi ve yönetimi üzerindeki etkileri konusunda bilgilendirmektir.

Anahtar Kelimeler: Kanser, Progresif gevşeme egzersizleri, Kemoterapi semptomları, Semptom şiddeti

SAĞLIKLI YETİŞKİNLERDE YAŞ İLE BİRLİKTE DENGİ İLE İLİŞKİLİ DUYUSAL İNTEGRASYON DEĞİŞİMİNİN İNCELENMESİ

Kader Çekim¹, Arzu Güçlü Gündüz¹, Çağla Özkul¹,
Gökhan Yazıcı¹

¹Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara, Türkiye

Yaşın ilerlemesiyle birlikte denge ile ilişkili sensorial sistemlerde ortaya çıkan yetersizlikler ve bu sistemler arasındaki integrasyonun bozulması dengeyi olumsuz yönde etkilemektedir.

Bu çalışmada sağlıklı yetişkinlerde yaş ile birlikte dengeden sorumlu duyuşal sistemlerde meydana gelen değişimin denge ile ilişkisini incelemek amaçlandı.

Çalışmaya yaşları 22 ile 59 arasında değişen 30 sağlıklı birey (ort $\pm$ ss=37 $\pm$ 12.3 yıl) dahil edildi. Denge Modifiye Sensori Organizasyon Testi (MSOT) ile değerlendirildi. MSOT görsel, somatosensori ve vestibüler sistemlerin dengeye katkılarını ve birbirleri ile integrasyonlarını incelemektedir. Test 4 farklı durumda yapılmaktadır: 1; gözler açık-sert zemin, 2; gözler açık-yumuşak zemin, 3; gözler kapalı-sert zemin, 4; gözler kapalı-yumuşak zemin. Yaş tüm MSOT durumları ile ilişkili bulundu, en kuvvetli ilişkinin ise durum 4'de olduğu görüldü (sırası ile $r = 0.530, 0.557, 0.469, 0.581, p < 0.05$).

Çalışmamızın sonuçları sağlıklı yetişkinlerde yaş ilerledikçe dengenin bozulduğunu göstermektedir. Özellikle, görsel ve somatosensori duyuşlar azaldığında postüral salınımların arttığı, vestibüler sistemin postüral salınımlardaki artışı kompanse etmekte zorlanmaya

başladığı sonucuna varıldı. Buradan yola çıkarak, sağlıklı yetişkinlerin egzersiz rutinlerinin sadece aerobik ve kuvvetlendirme hedefli programları değil, aynı zamanda dengeyi ve denge ile ilişkili duyuşal sistemleri geliştirmeye yönelik egzersiz metodlarını da içermesi gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Denge, Duyusal İntegrasyon, Yaş

OYUN PARKI DÜZENLEMELERİNİN, ÇOCUKLARDA DENTAL YARALANMALAR ÜZERİNE ETKİSİ VE ACİL MÜDAHALE

Zuhal KIRZIOĞLU, Merve GÖK BABA

Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi
Pedodonti Anabilim Dalı

zuhalkirzioglu@gmail.com , gokmerve@hotmail.com

Oyun; çocukların zihinsel, duyuşal, sosyal, fiziksel kısacası tüm gelişimlerini destekleyen, belli bir konusu, kuralı olan ya da olmayan, ancak çocuğun ve gerçek hayatın bir parçası olan ve çocukların haz aldıkları bir süreçtir.

Çocuk oyun alanları ise; çocukların oyun ihtiyaçlarını karşıladıkları, sosyal ilişkilerini arttırdıkları, fazla enerjilerini boşalttıkları, içinde çeşitli oyun araçlarının bulunduğu ve oyun amacına yönelik olarak tasarlanmış genellikle açık mekanlardır.

Çocuk psikologları ve doktorları, dış mekândan yoksun kapalı alanlarda oyun oynamanın çocukların zihinsel, fiziksel ve sosyal gelişimlerini olumsuz yönde etkilediğini bildirmektedir. Bu nedenle hekimler, çevre tasarım mühendisleri, endüstriyel tasarım mühendisleri yerel yönetimlere çocukların güven içinde oyun oynayabilecekleri iyi tasarlanmış park alanları oluşturma çağrısında bulunmaktadır.

Çocukların ruhsal gelişimlerini destekleyen oyun parkları aynı zamanda tehlikeli olabilmektedir. Bu mekanlarda bedensel travmaların yanı sıra dental yaralanmalar da gerçekleşmektedir. Bu yaralanmaların; meydana gelme alanlarına göre sınıflandırıldığında, dental yaralanmalar içinde yüksek bir yüzdesi olduğu görülmektedir.

Diş yaralanması olduğunda çocuğu gözetim altında bulunduran kişinin nasıl bir yol izlemesi konusunda bilgili olması gerekmektedir. Acil müdahale bazı

durumlarda dişin ağız içinde kalıp, fonksiyonunu sürdürmesini sağlamaktadır. Bunun yanı sıra travmanın olduğu alandaki mikrobiyal kontaminasyon, dişin prognozunu etkileyebilmektedir. Çocuğun yaşına göre süt ve daimi dişlenmede farklı tedavi protokolleri gerekebilmektedir. Diş hekimleri tüm bu durumlara karşılık gerekli bilgilendirmeyi yapmalıdır.

Bu kazalar sorgulandığında; en önemli nedenlerin uygun olmayan metal, sert oyuncaklar ve zemin kaplamaları olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle oyun alanlarındaki oyuncak ve zemin, çocukları düşme vb. kazalardan korumak için yeterince yumuşak ve sağlam olmalıdır. Çocukların sağlığını ve yaşamını riske edecek uygulamalardan kaçınılması gerekmektedir.

Bu sebeplerle, uzun zamanda ortaya çıkabilecek problemlerde yerel yönetimlerin gösterecekleri hassasiyet önemlidir ve diş hekimleri iş birliği içerisinde çalışılmalıdır.

Anahtar kelimeler: Çocuk diş hekimliği, Dental travma, Oyun parkı

HEMŞİRELERİN KLİNİKLERE GÖRE TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Merve İNCE¹, Leyla KHORSHTD²

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, 15030, Burdur merveince993@gmail.com

²Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, 35100, İzmir
khorshidleyla@gmail.com

Tükenmişlik kavramı ilk kez Freunderberger (1974) tarafından aşırı çalışma sonucu işinin sorumluluklarını yerine getirememeye, duygusal tükenme durumu olarak tanımlanmıştır. Maslach ve Jackson ise tükenmişliği, işi gereği sürekli insanlarla iletişim halinde olan bireylerin fiziksel bitkinlik, yorgunluk, işine ve bireylere karşı olumsuz tavırlar sergilemesi olarak tanımlamıştır. Hemşireler, aşırı iş yükü, terminal dönem hastalarına bakım verme, insanlarla yüz yüze iletişime girme, tehlikeli iş koşulları, mobbinge maruz kalma, uyku düzeninin bozulması, travmatik olaylara tanıklık etme gibi birçok etmenle karşı karşıya kaldıkları için, işle ilgili stres yaşamaktadırlar. Yom'un, 464 hemşire üzerinde yaptığı araştırmada; iş yükünün duygusal tükenme üzerinde doğrudan etkisi olduğunu kanıtlamıştır.

Raftopoulos ve ark.ları işini stresli olarak gören hemşirelerin, yüksek düzeyde tükenmişlik yaşadığı sonucuna ulaşmışlardır. Hemşirelerde bireysel özelliklerin tükenmişlik üzerinde etkileri olduğu gibi çalışılan servislerin de tükenmişlikte etkili olduğu söylenebilir. Özellikle yoğun bakım ünitelerinde çalışan hemşireler stresli iş ortamı ve yoğun çalışma saatleri nedeniyle tükenmişlik sendromu açısından en riskli çalışan gruplarından birisidir. Yapılan çalışmalarda acil birimlerinde çalışan hemşirelerin diğer servis hemşirelerine göre daha fazla stresörle karşılaştığını bu yüzden de daha fazla tükenmişlik sendromunu yaşama eğilimine sahip olduğunu göstermiştir. Barutçu ve Serinkan'ın yaptıkları çalışmada yoğun bakım ve acil servislerde çalışanların, diğer servislerde çalışanlara göre duygusal tükenmişlik puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yapılan çalışmalarda; cerrahi bölümlerde çalışan hemşirelerin de tükenmişlik puan düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır. Servis hemşiresi olarak çalışanlar ve sorumlu hemşire olarak çalışanların kıyaslandığı bir araştırmada ise servis hemşirelerinin kişisel başarı, duyarsızlaşma ve genel tükenmişlik düzeylerinin sorumlu hemşirelerden yüksek olduğunu tespit edilmiştir. Şenturan ve ark.ları tarafından yapılan çalışmada; diyaliz ünitelerinde çalışan hemşirelerin tükenmişliği düşük seviyede yaşadıkları ve iş doyumlarının yüksek olduğu bulunmuştur.

Sonuç olarak, hemşireler mesleki tükenmişlik yaşayabilmektedir. Bu durumu en aza indirmek için; hemşirelerin mesleğin ilk yıllarında yoğun bakım gerektirmeyen kliniklerde görev alması sağlanmalı, performans değerlendirmesi sonucunda başarılı olanlar ödüllendirilmeli, mesleki gelişim için eğitim faaliyetlerinin yanında bilimsel araştırmalara da katılımları sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler; Hemşirelik, Tükenmişlik, Yoğun bakım

**A RESEARCH ON THE INVESTIGATION OF
HOSPITAL GARDENS**

Candan KUŞ ŞAHİN¹, Saadet Yeşim ÖZKURT², Büşra
EZENCİ³

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi,
Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Isparta, Türkiye,
candansahin@sdu.edu.tr

² Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü,
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye,
yl1530126509@stud.sdu.edu.tr

³ Süleyman Demirel Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi,
Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Isparta, Türkiye,
busraezenci@sdu.edu.tr

Health system was a process of the change from the medieval monastery hospitals that saw nature, fresh air and sunlight as essential requirements for healing in the past centuries, to large municipal hospitals in the 17th and 18th centuries and to orphanages, nursing homes and sanatoriums in the 19th and 20th centuries. However, with this process, there have been many changes in the health care system worldwide.

As a results of the developments that come along with technology have begun to be important while that nature is not needed or ignored. In this sense, with the self-confidence gained, the treatment methods that have been applied have moved away from naturalness. Hence, the side effects that have arisen as a result of the increase in the use of chemicals or pharmaceuticals and the methods used have also begun to be seen quickly.

Toward the end of the twentieth century, landscaping meant the decoration that hospitals only used to increase the potential of their customers. With the health sector increasingly turning to the technologically high-rise buildings for profit, the gardens have been diminished at their importance and presence. The fact that so far away from naturalness has led people to yearn for nature. Together with this longing for people's natural vitality, the healing properties of the gardens began to be researched again in the 1990s.

In this study; some valuable suggestions could be made by investigating the outdoors in the vicinity of the hospital by examining the prevalence of patients, staff, and visitors.

Keywords: Hospital gardens, design criteria's, healing
effe

**DOES CAROB PODS AND ROSEMARY EXTRACT
PROTECTING RAM SPERMATOZOA AGAINST
FREEZE-THAWING PROTOCOL?**

Sukru GUNGOR¹, Muhammed Enes INANC¹, Caner
OZTURK²

¹Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary
Medicine, Department of Reproduction and Artificial
Insemination, Burdur/Turkey

²Aksaray University, Faculty of Veterinary Medicine,
Department of Reproduction and Artificial Insemination,
Aksaray/Turkey

The aim of this study was to investigate the effects of two levels gallic acid and carnosic acid on ram sperm parameters (motilities and kinetic parameters) after the frozen/thawed process. Five rams (1-3 years of age), belonging to the Bahri Dagdas International Agricultural Research Institute, Konya-Turkey (located at 37.857063 north latitude and 32.567036 east longitude), were maintained under uniform feeding, housing and lighting conditions in non-breeding season. Ejaculates were collected from the rams using an artificial vagina, as 4 replicates (with an interval of 4 day) according to AI standard procedures. The ejaculates containing spermatozoa with >80% motility and concentrations higher than 1.5×10^9 spermatozoa/ml were used in the study. Ejaculates were pooled at 37°C, divided into five equal aliquots, and diluted (37°C) with the Tris based extender containing gallic acid 0.05 mM + Glycerol (G) 6%, gallic acid 2 mM + G 6%, carnosic acid 0.05 mM + G 6%, carnosic acid 0.2 mM + G %6 and no antioxidant (control), respectively, were cooled to 5 °C than frozen in 0.25 ml French straws and stored in liquid nitrogen.

The extender supplemented gallic acid 2 mM ($39.95 \pm 9.74\%$) resulted in higher casa total motility, in comparison to the control ($29.25 \pm 2.62\%$) group, ($P < 0.05$). Also, there was no significant differences between the carnosic acid 0.2 mM ($13.59 \pm 4.26\%$), gallic acid 0.05 ($15.22 \pm 4.06\%$) and gallic acid 2 mM ($16.85 \pm 6.33\%$) groups but progressive motilities were higher than control group (9.30 ± 4.69) ($P > 0.05$). Our data

suggest that gallic acid 2 mM and carnosic acid 0.2 mM can be added to Tris based extender for protecting the post-thawed sperm motilities in ram semen.

Key words: Gallic acid, canosic acid, frozen-thawed process, CASA motility, ram semen

**İLETİŞİM BECERİLERİ DERSİNİ ALAN VE
ALMAYAN PARAMEDİK 1. SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN İLETİŞİM BECERİ
DÜZEYİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**

Merve ÇAMLİBEL¹

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri
Meslek Yüksekokulu, Burdur, Türkiye,
merveertugrul@hotmail.com.tr

Paramedik mesleğinde her yaş ve sosyoekonomik düzeydeki bireylerle iletişim kurulmaktadır. Paramedik bakım verdiği bireylerle ve yakınlarıyla etkili iletişim kurabilmelidir. Paramedik mesleğinde iletişim becerilerinin öğrenilmesi öncelikle eğitim süreci içinde gerçekleşir. Bu süreçte öğrencilerin gerek formal dersler gerekse uygulamalar sırasında kendine güven ve saygılarının artması, kişisel ve mesleki yönden gelişmeleri hedeflenir. Bu nedenle paramediklerin iletişim becerilerinin yüksek olması gerekir. Bu konudaki araştırmalar incelendiğinde, paramedik öğrencilerinin iletişim beceri düzeyini inceleyen herhangi araştırmaya rastlanmamıştır.

Paramedik 1. sınıf öğrencilerinde iletişim becerileri dersinin, iletişim beceri düzeyine etkisini belirlemek.

Veriler Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Burdur Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda Şubat-Mayıs 2017 tarihleri arasında öğrenimlerini sürdüren İletişim Becerileri dersini alan (30) ve almayan (30) toplam 60 öğrenciden toplanmıştır. İletişim Becerileri seçmeli dersi birinci sınıfın bahar döneminde, haftada 2 saat teorik olarak yer almıştır. Dersin sorumlu öğretim üyesi tarafından 10 hafta teorik ders anlatılmıştır, diğer 4 hafta öğrenciler en sık karşılaştıkları iletişim sorunları (ağlayan bireye, öfkeli bireye, anksiyeteli bireye, sürekli istekte bulunan bireye yaklaşım) ile ilgili rol playler hazırlayarak derse interaktif katılmıştır. Veri toplama aracı olarak, sosyodemografik özellikler formu, İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ) kullanılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerinin 29'u kız, 31'i erkek yaş ortalaması 19.36 ± 1.14 'dür. Öğrencilerin %49,2'si sağlık meslek lisesi mezunu, %32,8'i Anadolu lisesi mezunudur. Araştırmadaki sosyodemografik özellikler (yaş, cinsiyet, mezun olunan lise, yaşanan yer) İBDÖ puanını etkilememektedir ($p>0.05$). İletişim becerileri dersini alan öğrencilerin İBDÖ puan ortalaması 84.60 ± 6.90 dersi almayan öğrencilerin İBDÖ puan ortalaması 74.63 ± 9.60 ve iki grup arasında anlamlı fark vardır. Çalışmada, iletişim becerileri dersinin gruplar arasında anlamlı fark yarattığı belirlenmiştir. Paramedikler hastane öncesi alanda özel iletişim gereksinimi olan bireylerle sık karşılaşmaktadır. Bu durum iletişimi bir adım daha önemli hale getirmektedir. Öğrencilere seçmeli iletişim becerileri dersleri yanısıra psikodrama, yaratıcılık gibi rol alma tekniklerinin kullanıldığı derslerin eğitim programına eklenmesi ve öğrencilerin teşvik edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Paramedik, iletişim becerileri

**ROBOT YARDIMLI RADİKAL
PROSTATEKTOMİ SONRASI HEMŞİRELİK
BAKIMI: OLGU SUNUMU**

Nilgün AKSOY¹, Deniz DEMET², Mhriban
KISAARSLAN³

¹Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Cerrahi
Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı,
nilgunmutluaksoy@akdeniz.edu.tr

²Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık
Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü,
ddemet@mehmetakif.edu.tr

³Akdeniz Üniversitesi Hastanesi,
mhribancengiz@akdeniz.edu.tr

Giriş: Radikal Prostatektomi (RP), 10 yıllık yaşam beklentisi olan lokalize prostat kanseri hastalarında standart bir tedavi olarak kullanılmaktadır. Robotik cerrahi sistemlerinin kanama miktarının, hastanede kalış süresinin, komplikasyon oranının ve ameliyat sonrası ağrı hissinin daha az olması gibi avantajlarından dolayı hemşirelik bakımına etkilerinin olumlu olarak yansıtıldığı görülmektedir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, robot yardımcı radikal prostatektomi cerrahisi geçiren hastalarda uygulanan

Abstract Book (Oral Presentation)

perioperatif hemşirelik bakımını bir olgu kapsamında sunmaktır.

Olgu Sunumu: Prostat Ca, 60 Yaşında, Erkek Hasta

Ek hastalık:-

Sigara, alkol öyküsü:-

Ameliyat Öncesi Hasta Hazırlığı: Hastanın ameliyattan bir gün önce üroloji kliniğine yatışı yapılmıştır. Genel ameliyat öncesi hasta hazırlığı (rutin kan tetkikleri, kardiyak ve pulmoner değerlendirme, aydınlatılmış onam) yapıldı.

Ameliyat Sonrası Bakım: Mart 2018 tarihinde opere edilen hasta saat Anestezi Sonrası Bakım Ünitesinden üroloji kliniğine nakledilmiştir. Hastamızda foley katater ve bir adet dren bulunmaktadır. Yaşam bulguları stabil olan hastaya order edilen ilaçlar uygulanmıştır.

Hemşirelik değerlendirmesi: Yaşam bulgularının stabilitesi, ağrı kontrolü, foley kateter ve abdominal drenaj çıkışı, ağrı değerlendirmesi, batin değerlendirmesi ve mesane spazmı açısından değerlendirildi.

Ameliyat sonrası komplikasyonların değerlendirilmesi: Anesteziye ilişkin gelişebilecek sorunlar ve ileus riski dikkatle izlenmiştir.

Hastada ameliyattan sonraki günün öğleden sonrasında sıvı besinlere, ikinci gün posalı gıdalara geçilmiştir. Bu dönemde yara yeri ve idrar yolu enfeksiyonu, üriner kaçak yönünden takip edildi. Ayrıca hasta üreter yaralanması, mesane yaralanması, idrar ekstravazasyonu, bağırsak perferasyonu ve intraabdominal kanama gibi gelişebilecek diğer problemler açısından yakın takip edilmiştir.

Ameliyat sonrası dördüncü günde dreni çekilen hastaya; evde ağrı yönetimi, foley sonda bakımı, altı hafta boyunca ağır kaldırmama, zorlayıcı egzersizden kaçınma, duş alma, lifli gıda alımının önemi, kegel egzersizleri ve olası problemler konusunda bilgilendirilmiştir. Belirtilen sürelerde kontrollere gelmesi ve ameliyat sonrası uzun dönem komplikasyonlar, erektil disfonksiyon, üretral striktür, kanserin tekrarlama olasılığı, idrar inkontinansı hakkında taburculuk eğitimi verilerek beşinci gün taburcu edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Radikal prostatektomi, robotik cerrahi, hemşirelik bakımı

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

ONE HEALTH – ONE WELFARE: A HOLISTIC APPROACH FOR STRAY ANIMAL POPULATION CONTROL

Zehra Bozkurt¹, Serdar Koçak², Koray

Çelikeloglu³, Özlem Güzüyener⁴, Metin Erdoğan⁵,

Mustafa Tekerli⁶

¹Afyon Kocatepe University, Faculty of Veterinary,
Department of Animal Science, Afyonkarahisar, Turkey,
zhra.bozkurt@gmail.com

²Afyon Kocatepe University, Faculty of Veterinary,
Department of Animal Science, Afyonkarahisar, Turkey,
serkocak@aku.edu.tr

³Afyon Kocatepe University, Faculty of Veterinary,
Department of Animal Science, Afyonkarahisar, Turkey,
kcelikeloglu@aku.edu.tr

⁴Afyon Kocatepe University, Faculty of Veterinary,
Department of Animal Science, Afyonkarahisar, Turkey,
ogucuyener@gmail.com

⁵Afyon Kocatepe University, Faculty of Veterinary,
Department of Medical Biology and Genetics,
Afyonkarahisar, Turkey,erdogan@aku.edu.tr

⁶Afyon Kocatepe University, Faculty of Veterinary,
Department of Animal Science, Afyonkarahisar, Turkey,
mtekerli@hotmail.com

“One World, One Health” is a world-wide concept and aims to create a common vision, communication and cooperation culture among disciplines operating on the local, national and global levels in health. While it is undeniable that the human being is at the center of this holistic and inclusive approach, the sustainability of human's well-being is possible through a healthy society and a stable ecosystem. Therefore, the One World, One Health concept has been combined with the “One Welfare” concept to establish a more precise and strong stakeholder relationship by integrating animals that are the other important actors. Furthermore, the One Health, One Welfare approach has common vision and goals for a healthy society in which struggling with diseases, adequate food, healthy environment and humanistic values prevail. The direct connection between animal and human health and the global results of animal diseases show that a closer co-operation in terms of struggling for parasitic, epidemic and zoonotic diseases, cancer, cardiovascular diseases and metabolic disorders will be beneficial for both humans and animals. Stray animals are also an important current issue in this connection. In

Abstract Book (Oral Presentation)

this paper, the threats arising from the stray animals such as infectious diseases, genetic and environmental pollution and attacks to humans and other animals have been addressed on the basis of human and community health. Furthermore, the adverse effects on animal welfare of the strategies aiming to reduce stray animal population and the impact on societal mental health of the ethical concerns with respect to implementation of these strategies are also discussed.

Keywords: One Health, One Welfare, Stray animals

HIGH SCHOOL STUDENTS' VIEW OF ORGAN DONATION

Ayşe DAĞLI *, Elvan ŞAŞMAZ TÜRKMEN **

This research has been done to identify the view of Fethiye Melsa Vocational and Technical Anatolian High School Students on organ donation

The sample of the research consists of 400 students of the school .15 students included in the pre-application of the research and 14 students who refused to participate in the research haven't been included in the research.371 students participated in the research .Data have been collected via a questionnaire , the aim of the work was explained to the students and their oral permissiens were taken. The analysis of the data was evaluated using frequency and percentage values in SPSS.15.0 program.

It has been identified that most of the participants were female, that their mothers' are primary school graduate , that their fathers' are primary school graduate,that they valunteered to donate their organs , that they knew where to apply for organ donation , that they don't find organ donation objectionanable in terms of religion , that the reasonfor their wishing to donate organs was to save a life and to heal someone and that they find the works done in our country for organ donation insufficient .

Efforts should be made for organ donation and health personnel should acknowledge people to solve out lack of knowledge

Key words : Organ , Organ Donation , Student , Transplantation

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

HEMŞİRELİK 3.VE 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DUYGUSAL ZEKÂ VE MESLEKİ GÜDÜLENME DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Merve ÇAMLİBEL ¹

*1 Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri
Meslek Yüksekokulu, Burdur, Türkiye,
merveertugrul@hotmail.com.tr*

Duygusal zekâ bireyin kendisinin ve başkalarının duygularını algılayabilme, bunları birbirinde ayırabilme becerisi ve duyguları yönetme kapasitesidir. Hemşirelik için duygusal zekâ çok önemli bir kavram olup mesleki motivasyonu etkilemektedir.

Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin duygusal zeka ve mesleki güdülenme düzeyleri arasındaki ilişki incelenerek literatüre katkı sağlayacaktır.

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Hemşirelik Bölümü'nde Haziran 2017- Ekim 2017 tarihleri arasında öğrenimlerini sürdüren 3. ve 4. sınıf toplam 120 hemşirelik öğrencisinden toplanmıştır. Veri toplama aracı, Sosyodemografik Özellikler Formu; Duygusal Zekâ Özelliği Ölçeği (DZÖ); Güdülenme Kaynakları ve Sorunları Ölçeği (GKSÖ) kullanılmıştır.

Öğrencilerin 73'u kadın, 47'i erkek, yaş ortalaması 21.01 ± 1.32 olup 61 öğrenci 3. Sınıf, 59 öğrenci 4. Sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin akademik başarı ortalamaları 2.63 ± 0.76'dır. *DZÖ iyi oluş alt boyutu* 3. Sınıf öğrencilerde 19.46±0.70, 4. Sınıf öğrencilerde 21.61±0.52 gruplar arasında anlamlı fark vardır (p=0.02). *DZÖ öz kontrol alt boyutu ve duygusallık alt boyutu* gruplar arasında anlamsızdır (p=0.34). *DZÖ sosyallik alt boyutu* 3. Sınıf öğrencilerde 17.92±0.83, 4. Sınıf öğrencilerde 20.67±0.85 gruplar arasında anlamlı fark vardır (p=0.02). *DZÖ toplam puanı* 3. Sınıf öğrencilerde 89.12±2.46, 4. Sınıf öğrencilerde 98.38±2.65 gruplar arasında anlamlı fark vardır. (p=0.01). *GKSÖ içsel ve dışsal güdülenme alt boyutu* istatistiksel olarak anlamsızdır (p=0.09). *GKSÖ olumsuz güdülenme alt boyutu* 3. Sınıf öğrencilerde 2.95±0.11, 4. Sınıf öğrencilerde 3.40±0.10 olup anlamlıdır (p=0.00). *GKSÖ toplam puanı* 3. Sınıf öğrencilerde 10.08±0.20, 4. Sınıf öğrencilerde 10.92±0.30 gruplar arasında anlamlı fark vardır (p=0.02). Korelasyon analizi sonucunda DZÖ iyi oluş alt boyutu ve DZÖ toplam puanı ile GKSÖ toplam

puanı arasında orta düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Olumsuz güdülenme alt boyutu ile DZÖ iyi oluş alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir.

Sonuç olarak duygusal zekâ yeteneği, hemşirelerin güdülenme düzeylerini etkilemektedir. Bu amaçla, hemşirelik eğitim müfredatında öğrencilerin bakım verici rolünü geliştirmek amacıyla duygusal farkındalıklarını artırıcı ve duygusal zekâyı geliştirici etkinliklere yer verilmesi yararlı olacaktır.

Anahtar Sözcükler: Duygusal zekâ, güdülenme, hemşirelik

AMELİYATHANELERDE ÇALIŞAN GÜVENLİĞİNİ TEHDİT EDEN UNSURLAR ve İŞ GÜVENLİĞİ

İlker YILMAZ*, Gülseren MARAŞ**

*İ Yılmaz, Araş. Gör Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Kayseri, ilkeryilmaz@erciyes.edu.tr

**G Maraş, Araş. Gör Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Kayseri, gulserenmaras@erciyes.edu.tr

Sağlık çalışanlarının mesleki riskleri çalıştığı bölüme göre değişiklik göstermektedir. Ameliyathaneler kullanılan cihazlar, kimyasallar, gazlar, delici kesici aletler, radyasyon, mekanik ve ergonomik şartlar nedeniyle çalışan sağlığını tehdit etmektedir.

Bu araştırma; ameliyathane hemşirelerinin iş güvenliğine verdikleri önem düzeyini ve çalışan sağlığını tehdit eden unsurları belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Çalışma bir üniversite hastanesinde çalışan 40 ameliyathane hemşiresi ile yapılmıştır. Veriler ilgili literatür taranarak ve uzman görüşü alınarak oluşturulan anket formu ve "İş Güvenliği Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde uygun istatistiki testler uygulanmıştır. Değerlendirmede $p < 0.05$ anlamlılık düzeyi olarak kabul edilmiştir. Çalışmanın yapılması için etik kurul izni, kurum izni ve katılımcılardan yazılı onam alınmıştır.

Çalışmaya katılan hemşirelerin yaş ortalaması 38.47 ± 6.47 , %90.0'ı kadın, %75.5'i lisans mezunu, ve %52.5'i 4- 10 yıl arası mesleki deneyime sahiptir. Hemşirelerin %52.5'i vardiyalı çalışmakta, %52.5'i haftada 40 saat

mesai yapmaktadır. Hemşirelerin tamamı iş sağlığı ve güvenliği (İSG) eğitimlerini aldıklarını bildirmekle birlikte eğitim içeriğinin %97.5'i enfeksiyon hastalıklarına karşı korunma, %92.5'i delici kesici alet yaralanmaları, %80.0'i meslek hastalıkları, %75'i radyasyon güvenliği ile ilgili eğitimler aldıklarını bildirmişlerdir.

İSG ölçeğine göre toplam puan değeri 115.05 ± 24.09 olarak bulunmuş, cronbach's alfa değeri 0.826'dır. İSG eğitimi alanların, kazalar ve zehirlenmeler ($P=0.040$) ve fiziksel ortam uygunluğu puanları ($p=0.031$), delici ve kesici alet yaralanmalarına yönelik eğitim alanların kazalar ve zehirlenmeler ($p=0.027$), çalışanların ruh sağlığına yönelik eğitim alanların yönetsel destek ve yaklaşımlar ($p=0.025$) puan ortalamaları daha yüksek ve istatistiki olarak anlamlı bulunmuştur.

Çalışmada ameliyathane hemşirelerinin çalışma ortamlarının İSG açısından yeterli düzeyde olmadığı, ameliyathane gibi riskli ortamlarda konunun daha fazla önemsenmesi gerektiği ve alana özel eğitimler verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelime: Ameliyathane, İş Sağlığı ve Güvenliği, Hemşire

SAĞLIKLI YETİŞKİNLERDE UYGULANAN GLÜTENSİZ DİYETİN MAKRO VE MİKRO BESİN ÖĞESİ YETERSİZLİKLERİ ÜZERİNE ETKİSİ

Sueda Beyza DİNÇER¹, Merve PEHLİVAN², Gökçe ÇAKMAK³

¹ Kırklareli Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Kırklareli, TÜRKİYE

² Kırklareli Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Kırklareli, TÜRKİYE

³ Kırklareli Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Kırklareli, TÜRKİYE

Isuedabeyza35@gmail.com

Glüten; buğday, arpa, çavdardaki glütenin ve gliadin proteinlerinin belirli oranlardaki karışımından oluşan protein kompleksidir (1). Glüten tüketimi ile ilişkili hastalıklar; çölyak hastalığı, çölyak dışı glüten duyarlılığı, dermatitis herpetiformis, glüten ataksisi ve buğday alerjisidir. Bu hastalıkların tedavisi veya

semptomlarının giderilmesi için bireylerde glütensiz diyet uygulamaları yapılmaktadır (2). Son dönemlerde ise toplumda glütensiz diyet uygulamaları belirgin bir popülerlik kazanmıştır. Bu durumun nedenleri arasında; bir hastalığı tedavi etmek, hastalığın gelecekteki riskini en aza indirmek ve toplumdaki ünlü insanların ağırlık kaybı da dahil olmak üzere glütensiz diyetin sağlığa yararlı olduğu iddiaları gösterilebilmektedir. Bu durum sonucunda buğday ve glüten içeren gıdalardan kaçınma ve tüketicilerin glütensiz ürünleri daha fazla satın alma eğilimi artmaktadır (3). Bununla birlikte glütensiz diyetin sadece glütensiz olmasından ziyade sağlıklı olması, makro ve mikro besin ögesi yetersizliklerini veya aşırılıklarını önlemesi gerekmektedir. Fakat glütensiz ürünlerin içeriklerinden ve/veya hastalık durumunda oluşabilecek malabsorbsiyondan kaynaklı glütensiz diyet uygulamaları makro ve mikro besin ögesi yetersizliklerine neden olabilmektedirler (4).

Bu derlemenin amacı, son dönemlerde popüleritesi çok yüksek olan glütensiz diyet uygulamasının makro ve mikro besin öğeleri yetersizlikleri üzerine etkisini incelemektir.

Yapılan çalışmalarda glütensiz tahılların ve bu tahıllardan yapılan ikame ürünlerinin; lif, demir, potasyum, kalsiyum, çinko, folat, tiamin, riboflavin ve niasini yeterli miktarda içermediği ortaya konmuştur (5,6). Martin ve arkadaşları yapmış oldukları çalışmalarında (7); çölyak hastalarının folik asit, vitamin C ve B12 alımlarının anlamlı derecede daha düşük seviyede seyrettiğini göstermişlerdir. Shepherd ve arkadaşları ise yapmış oldukları çalışmada (8); glütensiz diyet uygulaması ile özellikle her iki cinsiyette magnezyum, kalsiyum; erkeklerde çinko ve kadınlarda demir alımının yetersiz olduğu bulunmuştur.

Bu bilgiler ışığında günümüzde bir hastalığa yönelik olarak değil sadece popüler olduğu için bilinçsizce uygulanan glütensiz diyetlerin makro ve mikro besin ögesi yetersizliklerine neden olduğu göz önünde bulundurularak, bu tarz diyetlerin sağlık uzmanları gözetiminde bir hastalığa yönelik uygulanması gerektiği vurgulanmalıdır.

Anahtar kelimeler: Glüten, Buğday, Glütensiz diyet, Makro ve Mikro Besin Öğeleri

KRONİK OBSTRÜKTİF AKCİĞER HASTALARINDA ADO İNDEKSİNİN PULMONER REHABİLİTASYON KAZANIMLARI İLE İLİŞKİSİ

İlknur Naz Gürşan¹, Hulya Sahin²

¹*İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*

²*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İzmir Dr. Suat Seren
Göğüs Hastalıkları ve Cerrahisi Eğitim ve Araştırma
Hastanesi*

Pulmoner Rehabilitasyon (PR) kronik solunum hastalarında fonksiyonelliği ve yaşam kalitesini arttırmayı amaçlayan, egzersiz eğitimi, eğitim ve davranış değişikliği gibi yaklaşımlar içeren interdisipliner yaklaşımlar bütünüdür. ADO indeksi Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalarında (KOAH), yaş, dispne ve havayolu obstruksiyonu parametrelerinden oluşmakta ve mortalite belirteci olarak kabul edilmektedir.

Literatürde PR kazanımları ile ilgili farklı belirteçler tanımlanmış, ancak başlangıç ADO skoru ile ilişkisi belirtilmemiştir. Çalışmamızın amacı KOAH hastalarında ADO İndeksinin PR kazanımları ile ilişkisini incelemektir.

Çalışmamıza 152'si erkek 172 hasta (Ortanca Yaş; 63[58-68] yıl, FEV1%: 37[29-55]) dahil edildi. Tüm olgular 8 haftalık, toplam 16 seans süren, solunum, aerobik ve kuvvetlendirme egzersizlerinden oluşan PR programını tamamladı. Program öncesi ve sonrası solunum fonksiyon testleri, arter kan gazları, MMRC Dispne Skorları, 6 Dakika Yürütme Testi mesafeleri, St. George Yaşam Kalitesi Anketi ve Hastane Anksiyete Depresyon Anketi skorları kaydedildi. ADO indeksi skorları hesaplandı.

Başlangıç değerlendirmeleri ile karşılaştırıldığında hastalarımızda; diğer akciğer kapasitelerinde değişiklik olmazken ($p>0,05$), karbon monoksit difüzyon kapasitesi (DLCO), FEV₁ yüzdesi, oksijenasyon, egzersiz kapasitesi, dispne algısı, yaşam kalitesi parametreleri, anksiyete-depresyon ve ADO skorlarında anlamlı iyileşme olduğu saptandı ($p<0,05$). Hastaların fonksiyonel skorlarındaki değişikliklerin başlangıç ADO skoru ile ilişkisi incelendiğinde; altı dakika yürütme mesafesi ve dispnedeki kazanımın başlangıç ADO skoru

Abstract Book (Oral Presentation)

ile orta derecede ilişkisi olduğu görüldü (sırasıyla; $r=0,58$ $r=0,56$, $p<0,05$).

Egzersiz ve eğitimden oluşan PR programı KOAH hastalarında oksijenasyon, egzersiz kapasitesi, dispne hissi, anksiyete, depresyon ve yaşam kalitesi parametreleri üzerine olumlu etkilere sahiptir. Mortalite için önemli bir belirteç olan ADO indeksinin pulmoner rehabilitasyon sonrası egzersiz kapasitesi ve dispnedeki kazanımı öngörmeye orta derecede etkiye sahip olduğu görülmüştür. PR sonrası ADO indeksindeki düşüş, programın mortaliteyi azaltması görüşünü destekler niteliktedir.

Anahtar Sözcükler: ADO İndeksi; Kronik Obstruktif Akciğer Hastalığı; Pulmoner Rehabilitasyon

CERRAHİ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ ALANINDA LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ALAN ERKEK ÖĞRENCİLERİN ARAŞTIRMA TERCİHLERİ

Ömer Şahin İLYA¹, Emine ÇATAL²

Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Yüksek Lisans Öğrencisi 1

Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Öğretim Üyesi 2

E mail: ilya.omersahin1989@gmail.com,

Türkiye’de 1999 yılında ilk erkek hemşirenin mezun verilmesi ardından yıllar içinde sayı giderek artmış, lisans eğitimini takiben lisansüstü eğitimde de erkek öğrenciler yerini almıştır.

Bu çalışma, Türkiye’de yazarı erkek olup Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği (CHH) alanında yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin içerik ve yöntem açısından değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini, Türkiye’de 1990-2018 yılları arasında CHH alanında yapılan, tam metnine ve özetine ulaşılan yüksek lisans ve doktora tezleri oluşturmuştur. Çalışmada veriler Yükseköğrenim Kurumu (YÖK)’nun Ulusal Tez Merkezi veri tabanı kullanılarak elde edilmiştir. Kodlama sürecinde tezler; yazarı, yapıldıkları üniversitesi, bölüm/programı, türü (yüksek lisans tez/doktora), yılı, tezin adı, yöntemi ve veri toplama araçları şeklinde kategorize edilmiştir.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Çalışmada yazarı erkek olup 1990-2018 yılları arasında taranan 27 tanesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Programı ve 13 tanesi konu itibarı ile cerrahi alanı kapsayan ve Hemşirelik Anabilim Dalı olarak geçentoplam 40 yüksek lisans tezi ile 6 Doktora Programı olmak üzere toplam 46 teze ulaşılmıştır. CHH alanında tamamlanan ilk yüksek lisans tezi (1992 yılında İstanbul Üniversitesi) ve ilk doktora tezi (2007 yılında Marmara Üniversitesi) tanımlayıcı türde yapılmıştır. Yüksek lisans tezlerinin araştırma türlerine göre; %77,5 (n=31) tanımlayıcı, %15,0 (n=6, biri randomize kontrollü çalışma olmak üzere) deneysel, %5,0 (n=2) ön-test, son-test gruplu yarı-deneysel, %2,5 (n=1) metodolojik olduğu görülmüştür. Doktora tezleri incelendiğinde (n=6) ise; deneysel, ön-test, son-test karşılaştırmalı yarı deneysel, tanımlayıcı, korelasyonel, retrospektif ve metodolojik türde birer araştırma yapıldığı belirlenmiştir.

Yapılan çalışmada yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerinden daha fazla olduğu görülmektedir. Bu sonuç, doktora eğitiminin daha geç başlaması ve doktora programlarının ve bu programlardaki öğrenci sayısının daha az olmasından kaynaklanmaktadır. Bu çalışma sonucunda elde edilen veriler yüksek lisans tezlerinin büyük bir oranda tanımlayıcı türde olduğu, doktora tezlerinin dağılımında ise belli bir türde artış olmadığı görülmüştür. CHH alanındaki erkek hemşirelerin araştırma tercihlerinin nedenlerinin belirlendiği nitel çalışmalar ile gerek meslekte gerek lisansüstü eğitimde cinsiyet rolünün tanımlanması önerilir.

Anahtar Kelimeler: Lisansüstü eğitim, Hemşirelik, Erkek hemşireler, Araştırma.

YAPAY SİNİR AĞI İLE OTİSTİK SPEKTRUM BOZUKLUĞUNUN TESPİTİ

Sedat METLEK¹

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Elektronik ve Otomasyon Bölümü, Burdur, Türkiye, sedatmetlek@mehmetakif.edu.tr

Otistik Spektrum Bozukluğu (OSB), bir nörogelişim sorunudur ve erken teşhis, OSB vakalarını önemli ölçüde azaltabilmektedir. Ama maalesef, OSB tanısı için tanı koyma süreleri uzun ve meşakkatlidir. Dünya geneline bakıldığında ise OSB vakalarındaki artış, kolay

uygulanan ve etkili tarama yöntemlerinin geliştirilmesine acil ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle, sağlık çalışanlarına yardımcı olmak ve hastalara klinik tanı koymak için zaman açısından verimli ve kısa sürede cevap verebilecek bir sisteme ihtiyaç vardır.

Dünyadaki OSB vakalarının sayısındaki hızlı artıştan dolayı teşhis için ilk olarak davranış özelliklerine ilişkin veri kümeleri gerekmektedir. Bununla birlikte, bu tür veri setleri, OSB tarama sürecinin verimliliğini, duyarlılığını, özgüllüğünü ve tahmini doğruluğunu geliştirmek ve kapsamlı analizler yapmak için de gerekmektedir. Günümüzde ise klinik veya tarama ile ilişkili çok sınırlı otizm veri setleri mevcuttur. Yapılan çalışmada Manukau Teknoloji Enstitüsünün bu tür araştırmalar için sunmuş olduğu veri seti kullanılmıştır. Bu veri setinde özellikle otistik özelliklerin belirlenmesinde ve OSB vakalarının sınıflandırılmasının iyileştirilmesinde kullanılmak üzere 20 farklı özellik içeren veriler bulunmaktadır. Bu veriler ve Yapay Sinir Ağı kullanılarak Matlab ortamında kişilere hızlı teşhis koymak için kullanılabilecek bir sistem geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Otistik Spektrum Bozukluğu Tespiti, Yapay Sinir Ağı, Matlab.

2010-2018 YILLARI ARASINDA MEYDAN GELEN AFETLERİN DÜNYA EKONOMİSİNE ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Melikşah TURAN¹ Vildan ORAL²

¹Gümüşhane Üniversitesi, shahturan@gmail.com

²Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi,
voral@mehmetakif.edu.tr

Afetler dünyada çapında çeşitli boyutlarda kayıplara yol açmakta; sosyal, psikolojik, siyasi ve kültürel değişimlerin yanı sıra ekonomik anlamda da ülkeleri zora sokmaktadır.

Bu çalışmanın yürütülmesinde afetlerin öncesinde alınacak önlemler ve izlenecek politikalarla azaltılması mümkün olan maddi kayıpların verilerle ortaya konulması amaçlanmıştır. Çalışma dünyada 2010-2018 yılları arasında meydana gelmiş afetlerin ekonomik açıdan kıtasal, afet türü ve yıl bazında verdikleri zararları ortaya koymaktadır.

Çalışma verileri 2010-2018 yıllarına ait EM-DAT (Uluslararası Afet Veri Tabanı) verileri derlenerek oluşturulmuştur. Elde edilen veriler kıta, afet türü ve yıl bazlı değerlendirilmiş, doğal ve teknolojik afetlerin oluşturduğu maddi zararlar incelenmiştir.

2010-2018 yılları arasındaki veriler incelendiğinde en fazla ekonomik zarara uğrayan kıtaların Asya (%47), Amerika (%41) ve Avrupa (%7) olduğu görülmektedir. 2010-2018 yılları arasında afetlerin yol açtığı ekonomik zararların %37'sini meteoroloji kökenli afetler, %28'ini depremler, %26'sını seller ve %9'luk kısmını ise diğer (orman yangınları, kuraklık, endüstriyel kazalar vb.) afetler oluşturmuştur. 2010-2018 yılları arasında yıl değişkenine göre afet zararlarına bakıldığında; 2011 yılında meydana gelmiş afetler %29'luk oranla en büyük paya sahiptir. Afetlerin yıl ve afet türü bakımından zararları incelendiğinde en fazla ekonomik kaybın; 2011 yılında deprem afetinde, 2010, 2013, 2016 yıllarında sel afetinde ve 2012, 2014, 2015, 2017 yıllarında meteoroloji kökenli afetlerde olduğu görülmüştür. Yıl ve kıtasal bazda değerlendirme yapıldığında; 2010, 2012, 2017 yıllarında kıtalar arasında en fazla ekonomik kayıp Amerika kıtası iken, 2011, 2013, 2014, 2015 ve 2016 yıllarında en fazla ekonomik kayıp Asya kıtasında görülmüştür.

Belirlenen periyotta değerlendirmeye alınan veriler sonucunda en fazla zarar kaydedilen yılın 2011 yılı, en fazla ekonomik zarar gören kıtanın Asya kıtası ve en fazla zarara yol açan afetin meteoroloji kökenli afetler olduğu görülmüştür. Afetlerin ekonomik etkilerinin spesifik nedenlerine ulaşmak için nüfus, gayri safi milli hasıla, kıtasal bazda maruz kalınan afet türleri, geliştirilen erken uyarı ve önleme sistemleri vb. çok yönlü parametrelerle değerlendirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Afet, Ekonomi, EM-DAT, Kıta, Yıl.

**ACİL YARDIM VE AFET YÖNETİMİ BÖLÜMÜ
ÖĞRENCİLERİNİN TAKIM ÇALIŞMASI
TUTUMLARI VE AFETLERE YÖNELİK
GÖNÜLLÜLÜKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Vildan ORAL¹ Melikşah TURAN² Mehmet Zeki
YILDIRIM³

¹Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi,
voral@mehmetakif.edu.tr

²Gümüşhane Üniversitesi, shahturan@gmail.com

³Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi,
mzyildirim@mehmetakif.edu.tr

Afetler toplumun örgütlü biçimde hazırlıklı olması gereken, insan hayatını tehdit eden, ekonomik kalkınmayı olumsuz yönde etkileyen, kültürel mirasa ve doğal kaynaklara zarar verme potansiyele sahip sosyal ve çevresel sorunlar arasındadır. (Güler, 1994: 11) Bu nitelikte olaylar yönetim yönünden değerlendirildiğinde her aşaması için ekip çalışmasına uyumlu ve gönüllü bireylere yönelik ihtiyaç vardır.

Çalışmanın amacı, Acil Yardım ve Afet Yönetimi bölümü öğrencilerinin takım çalışması tutumları ve afetlere yönelik gönüllülüklerini cinsiyet, yaş, sınıf ve eğitim aldıkları şehir değişkenleri açısından değerlendirmektir.

Çalışma Gümüşhane ve Burdur illerinde eğitim alan Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü öğrencilerinden rastgele tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 110 katılımcıya Agency for Healthcare Research and Quality tarafından geliştirilen 'Teamstepss Takım Çalışması Tutum Ölçeği' ve Gülşah Ayvazoğlu tarafından geliştirilen "Gönüllülük Anket Formu" uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmada yaş, cinsiyet, sınıf ve eğitim gördükleri şehrin takım çalışması tutumlarını ve gönüllülüklerini etkileyip etkilemediğine bakılmıştır.

Çalışmanın Cronbach's Alpha katsayısı 0,882 bulunarak güvenilir kabul edilmiştir. Demografik verilerin analizi için frekans, yüzde dağılımı, aritmetik ortalama vb. istatistiksel analizler kullanılmıştır. $p < 0,05$ olarak bulunmuştur. Araştırmada T-Test, Mann-Whitney U testi, Independent Samples t testi, korelasyon ve regresyon yöntemleri kullanılmıştır. Katılımcıların %28,2'si erkek, %71,8'i kadın; %58,2'sinin I. sınıf, %41,8'inin II. Sınıf olduğu görülmüştür. Katılımcıların %40,9'u Burdur,

%59,1'i ise Gümüşhane ilinde eğitim görmektedir. Katılımcıların %13,6'sının 18 yaş, 21,8'inin 19 yaş, %30,9'unun 20 yaş, 33,6'sının ise 21 yaş grubunda olduğu görülmüştür. Takım çalışması tutum ortalama puanları $3,86 \pm 0,541$, gönüllülük ortalama puanları $3,62 \pm 0,659$ olarak bulunmuştur. Gönüllülük ortalama puanı ile katılımcıların değişkenleri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. ($p > 0,05$) Takım çalışması tutum ortalama puanı ile katılımcıların il, sınıf ve cinsiyet değişkenleri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. ($p > 0,05$) Takım çalışması tutum ortalama puanı ile katılımcıların yaş değişkeni ile arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır.

Takım çalışması tutum ortalama puanları ile gönüllülük ortalama puanları arasında pozitif yönde ilişkiye rastlanmıştır. Gönüllülük arttıkça takım çalışması tutumları artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: AYAY, Gönüllülük, Afet, Takım Çalışması, Tutum

**HAFİF-ORTA EVRE ALZHEİMER
HASTALARINDA EGZERSİZİN SOLUNUM
FONKSİYONLARI VE EGZERSİZ KAPASİTESİ
ÜZERİNE ETKİSİ (OLGU SERİSİ)**

Elvan Keleş¹, Sevgi Özalevli², Görsev Yener³

¹ İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir,
Türkiye, elvan_keles@yahoo.com

² Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve
Rehabilitasyon Yüksekokulu, İzmir, Türkiye,
sevgi.ozalevli@deu.edu.tr

³ Dokuz Eylül Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Nöroloji
Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, gorsev.yener@deu.edu.tr

Bütün demans tiplerinden en sık görüleni olan Alzheimer hastalığında kognitif fonksiyon bozukluklarının yanı sıra ciddi solunumsal problemler de görülmektedir. Pnömoni demans hastalarında primer ölüm nedeni olarak karşımıza çıkmaktadır.

Hafif-orta evre Alzheimer hastalarında egzersizin solunum fonksiyonları ve egzersiz kapasitesi üzerine etkisini incelemek amaçlanmıştır.

Alzheimer hastalığı tanısı almış 5 (3 erkek, 2 kadın) hasta çalışmaya dahil edildi. Hastaların dördü hafif, biri orta evre idi. Spirometre ile solunum fonksiyonları ve

Abstract Book (Oral Presentation)

solunum kas kuvveti değerlendirmesi yapıldı. Egzersiz kapasitesi 6 Dakika Yürüme Testi (6DYT) ile değerlendirildi. Hastalar, 12 hafta boyunca haftada 2 gün solunum, aerobik ve kuvvetlendirme egzersizlerinden oluşan egzersiz programına dahil edildi. Başlangıç ve egzersiz programı bitiminde olmak üzere iki kere değerlendirme yapıldı.

Hastaların başlangıç ve egzersiz programı bitiminde yapılan değerlendirme sonuçları sırasıyla tablo 1 ve tablo 2'de verilmiştir. Çalışmanın sonuçları incelendiğinde 12 haftalık egzersiz programı ile tüm hastaların 6 dakika yürüme mesafesindeki artışa bağlı olarak egzersiz kapasitesinin arttığı görülmektedir.

Hastaların üçünde vital kapasite (VC), birinde zorlu vital kapasite (FVC), ikisinde birinci saniyedeki zorlu ekspirasyon volümü (FEV1, ikisinde FEV1/FVC, beşinde tepe akım hızı (PEF), dördünde maksimum inspiratuar basınç (MIP) ve ikisinde maksimum ekspiratuar basınç (MEP) artmış, diğerlerinde ise azalmıştır.

6 DYT: 6 Dakika Yürüme Testi, VC max: Maksimum Vital Kapasite, FVC: Zorlu Vital Kapasite, FEV1: 1. Saniyedeki Zorlu Ekspirasyon Volümü, PEF: Tepe Akım Hızı, MIP: Maksimum Inspiratuar Basınç, MEP: Maksimum Ekspiratuar Basınç

6 DYT: 6 Dakika Yürüme Testi, VC max: Maksimum Vital Kapasite, FVC: Zorlu Vital Kapasite, FEV1: 1. Saniyedeki Zorlu Ekspirasyon Volümü, PEF: Tepe Akım Hızı, MIP: Maksimum Inspiratuar Basınç, MEP: Maksimum Ekspiratuar Basınç

Literatür incelendiğinde Alzheimer hastalarında solunum egzersizlerini de içeren egzersiz programlarının uygulanmadığı görülmüş, solunum sistemi değerlendirmeleri açısından da kısıtlı çalışmalarla karşılaşmıştır. Solunum, aerobik ve kuvvetlendirme egzersizlerinden oluşan kombine egzersiz programlarıyla solunum fonksiyonları ve solunum kas kuvvetindeki artışa bağlı olarak ilerleyen süreçte başta pnömoni olmak üzere solunum sistemi problemleri ve komplikasyonlarının önlenileceğini düşünmekteyiz. Çalışma devam etmektedir, taraf tutmaya neden olmamak için istatistiksel analiz yapılmamış, sadece hastaların verileri sunulmuştur.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Anahtar Kelimeler: Alzheimer Hastalığı, Egzersiz Kapasitesi, Solunum Fonksiyonu, Solunum Kas Kuvveti

SAĞLIK KURULUŞUNA BAŞVURAN İŞ KAZASI VAKALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ; GÜMÜŞHANE DEVLET HASTANESİ 2015-2017 ÖRNEĞİ

Melikşah TURAN¹

¹Gümüşhane Üniversitesi, shahturan@gmail.com

Her yıl 2.78 milyondan daha fazla insan iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu ölmektedir. Ayrıca yaklaşık 374 milyon ölümcül olmayan iş kazası ve hastalık sonucunda iş kaybı meydana gelmektedir. Yıllık tahmini küresel gayri safi yurt içi hasılanın %3,94'lük kısmı iş kazası ve meslek hastalıklarına harcanarak ekonomik yük oluşturmaktadır. (ILO, 2018). İş kazaları çalışanların yanı sıra işverenleri, yakınlarını, toplumu ve ülkeyi etkileyerek iş, gelir ve zaman kayıplarına neden olmaktadır.

Çalışmanın amacı Gümüşhane Devlet Hastanesi'nde 2015-2017 yılları arasında meydana gelmiş iş kazalarının farklı değişkenlerine göre değerlendirmektir.

Çalışma verileri 2015-2017 yıllarına ait Gümüşhane Devlet Hastanesi verileri derlenerek oluşturulmuştur.

Elde edilen veriler cinsiyet, yaş, saat aralığı, tanı türü, süre ve yaklaşık maliyet bazında değerlendirilmiştir.

Belirlenen periyotta Gümüşhane Devlet Hastanesi'ne 2015 yılında 102, 2016 yılında 127 ve 2017 yılında 193 iş kazası vakası başvurmıştır. Vakalar cinsiyetlerine göre değerlendirildiğinde %96,7'sinin erkek, %3,3' ünün kadın, yaşlarına göre değerlendirildiğinde 18-35 yaş aralığının %54,7, 36-50 yaş aralığının %34,1, 51 ve üzeri yaş aralığının %11,1 olduğu görülmüştür. Başvurular mevsimsel olarak değerlendirildiğinde %28' inin ilkbahar, %23,7'inin yaz, %28,4' ünün sonbahar, %19,9' unun kış mevsimlerinde, başvuru saatlerine yoğunlaştığı saat aralıkları 07-12 saat aralığında %41,2, 13-18 saat aralığında %44,5 olduğu görülmüştür. Vakalar tanılarına göre değerlendirildiğinde %17,3' ü düşme, %58,8'i yumuşak doku travması, %4,5'i yabancı cisim, %4,7'i yanık, %8,1'i kırık, %6,6'sı diğer olarak sınıflandırılmıştır. Yaralanma bölgesel olarak değerlendirildiğinde %79,6'sının genel, %11,1'inin

ekstremiteler, %7,1'inin kafa ve %2,1'inin göğüs-karın yaralanması olduğu görülmüştür. Vaka müdahalelerinin yaklaşık maliyetlerinin 2015 yılında 18.807,3₺, 2016 yılında 26.881,97₺, 2017 yılında 102.874,7₺; müdahale için harcanan sürenin 2015 yılında 426,43 saat, 2016 yılında 651,65 saat ve 2017 yılında ise 856,28 saat olduğu görülmüştür.

Belirlenen periyotta değerlendirilen veriler sonucunda yıldan yıla iş kazası sayıları, müdahale süreleri ve yaklaşık maliyetleri artmaktadır. En fazla başvuru sonbahar mevsiminde, en fazla yaralanma 18-35 yaş aralığında olmaktadır. Tanılarına göre en fazla başvuru nedeni yumuşak doku travmasıdır.

Anahtar Sözcükler: İş kazası, Yaklaşık Maliyet, Tanı, Yıl.

SAĞLIKLI BİREYLERDE SERVİKAL BÖLGE EKLEM POZİSYON HİSSİ İLE YÜRÜYÜŞÜN ZAMAN-MESAFE ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: PİLOT ÇALIŞMA

Zehra Korkut¹, Ertuğrul Demirdel², Hatice Ekinalan³, B.

Sönmez Ünüvar¹

¹KTO Karatay Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Fizyoterapi Programı Konya

²Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara

³Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Fizyoterapi Programı, Karaman

ertudemirdel@yahoo.com

bayram.sonmez.unuvar@karatay.edu.tr

zehra.korkut@karatay.edu.tr

hekinalan@kmu.edu.tr

Propriosepsiyon, dinamik durumlarda eklem stabilitesinin korunmasında önemli rol oynar. Bu duyu, görsel ve vestibüler girdilerle birlikte, postüral ve motor kontrol için gerekli merkezi sinir sisteminin motor komutlarının oluşmasını sağlar. Yürüme kabiliyetinin görsel, vestibüler, proprioseptif ve somatosensoryel fonksiyonlara bağlı olduğu bilinmektedir. Propriosepsiyonun ana bileşenlerinden eklem pozisyon hissi (EPH), önceden belirlenmiş pozisyonları yeniden oluşturma ve algılama yeteneğidir. Servikal omurgadan anormal bilgilerin, sensorimotor kontrol sistemi içindeki

girdilerin entegrasyonunu etkileyebileceği öne sürülmüştür.

Çalışmamız, sağlıklı bireylerde servikal bölge EPH ile yürüyüşün zaman-mesafe özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla planlanmıştır.

Çalışmaya herhangi bir sağlık problemi olmayan bireyler dahil edildi. Servikal bölge EPH, CROM cihazı ile değerlendirildi. Boyun hareketlerinde referans 30° olarak belirlendi. Hedef pozisyon için istenen hareket aktif olarak üç kez tekrarlandı. Hedef pozisyon için bireyin hareketi üç kez tekrarlaması istenerek, yanılma dereceleri kaydedildi. Üç ölçümün ortalaması alındı. Yürüyüş değerlendirmesinde ayak izi yöntemi kullanıldı. Yürüyüşün zaman-mesafe karakteristikleri (adım uzunluğu, çift adım uzunluğu, adım genişliği, ayak açısı, kadans) belirlendi. Yürüyüş hızı, “(çift adım uzunluğu x kadans)/120” formülü ile hesaplandı. İstatistiksel analiz için Spearman Testi kullanıldı. İstatistiksel anlamlılık düzeyi p<0,05 kabul edildi.

Çalışmaya yaş ortalamaları 25,75±4,41 yıl olan 20 birey alındı. Bireylerin servikal bölgede sapma miktarı ortalamaları sırasıyla fleksiyonda 1,46±1,78°, ekstansiyonda 1,83±2,99°, sol lateral fleksiyonda 1,23±1,35°, sağ lateral fleksiyonda 0,91±1,03°, sol rotasyonda 2,05±2,42° ve sağ rotasyonda 1,83±2,00° ölçüldü. Bireylerin ortalama adım uzunluğu dominant tarafta 62,30±6,48cm, non-dominant tarafta 61,67±6,07cm, çift adım uzunluğu 122,55±13,63cm, adım genişliği 9,48±2,47cm, ayak açısı dominant tarafta 9,70±3,54°, non-dominant tarafta 9,45±4,52°, kadansı 124,90±10,39adım/dk ve yürüyüş hızı 1,27±0,15m/sn idi. Servikal bölge eklem pozisyon hissi ile yürüyüşün zaman-mesafe özellikleri arasında ilişki olmadığı bulundu (p>0,05).

Çalışmamızda sağlıklı bireylerin servikal bölge EPH ile yürüyüşün zaman-mesafe özellikleri arasında ilişki olmadığı görüldü. Ağrı, eklem hareket açıklığı ve kas kuvvetindeki değişikliklerin servikal bölge propriosepsiyonuna etkileri de dikkate alınarak, boyun problemi olan bireylerin de dâhil edildiği daha fazla katılımcıyla yapılacak çalışmalarla farklı sonuçlar elde edilebilir.

Anahtar sözcükler: Boyun eklem pozisyon hissi, yürüyüş.

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMÜ
ÖĞRENCİLERİNİN İLK YARDIM BİLGİ
DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ: BURDUR
MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ
Mehmet Zeki YILDIRIM¹ Melikşah TURAN² Vildan
ORAL³

¹Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi,
mzyildirim@mehmetakif.edu.tr

²Gümüşhane Üniversitesi, shahturan@gmail.com

³Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi,
voral@mehmetakif.edu.tr

İlk yardım, sağlık görevlileri gelene kadar, ilk yardıma ihtiyacı olan kişiye yapılan ve hayatta kalmasını sağlayan ilaçsız uygulamalar olarak tanımlanabilir. (Köksoy vd., 2012) Kendi korumasını sağlayamayan yaş grubundaki çocuklara acil durumlarda ilk müdahaleyi yapması beklenen sınıf öğretmenlerinin temel ilk yardım uygulamalarına yönelik bilgi düzeylerinin belirlenmesi gerekliliği mevcuttur.

Bu çalışmanın amacı, Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ilk yardım bilgi düzeylerini cinsiyet, yaş ve ilk yardım eğitimi alma durumu değişkenleri açısından değerlendirmektir.

Çalışma Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi bünyesinde eğitim alan Sınıf Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinden rastgele tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 90 katılımcıya Selma Altındış tarafından geliştirilen “İlk Yardım Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi Anket Formu” uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmada cinsiyet, yaş ve ilk yardım eğitimi alma durumunun ilk yardım bilgi düzeylerini etkileyip etkilemediğine bakılmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen veriler SPSS 18.0 Paket Programı ile analiz edilmiştir. Çalışmada Cronbach's Alpha katsayısı 0,795 bulunarak güvenilir kabul edilmiştir. Demografik verilerin analizi için frekans, yüzde dağılımı, aritmetik ortalama vb. istatistiksel analizler kullanılmıştır. $p < 0,05$ olarak bulunmuştur. Araştırmada T-Test, Mann-Whitney U testi, Independent Samples t testi yöntemleri kullanılmıştır. Toplam 90 katılımcının 64'ünün (%71,1)

kadın, 26'sının (%28,9) erkek olduğu görülmüştür. Katılımcıların %7,8'i 18 yaş, %15,6'sı 19 yaş, %25,6'sı 20 yaş ve %51,1'i 21 yaş ve üzeri olduğu görülmüştür. Katılımcıların %72,2'si daha önce eğitim almadığını, %27,8'i eğitim aldığını belirtmiştir. 25 ilkyardım bilgi sorusunun her doğru cevabı için 4 puan verilerek katılımcıların 100 puan üzerinden ilkyardım bilgi puanı (İBP) hesaplanmıştır. Katılımcıların İBP ortalaması $62,04 \pm 12,76$ olarak bulunmuştur. Katılımcıların %90'ı yaralının ilk değerlendirilmesinde, %63,3'ü burun kanamalarında, %54,4'ü yanıklarda, %90'ı asit vb. maddelerin içilmesinde, %93,3'ü uzuv kopmalarında ilk yardım uygulamalarını bilmedikleri görülmüştür.

Çalışma sonucunda katılımcıların ilk yardım bilgi puanlarının yüksek olduğu görülmüştür. Katılımcıların; ilk yardım öncelikleri, yaralının ilk değerlendirilmesi, bilinci kapalı olan bir kişiye yaklaşım, burun kanamaları, yanıklar, asit vb. maddelerin içilmesi, uzuv kopmaları konularında bilgi eksikliklerinin olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmenliği, İlk Yardım, Bilgi Düzeyi.

MOUTH SYMPTOMS IN PEMPHYGUS
VULGARIS PATIENTS

Özlem DALTABAN*

*Akdeniz University, Faculty of Dentistry, Department of
Periodontology, Antalya, Türkiye,
daltabanozlem@yahoo.com

Oral mucosal lesions are among the most frequently encountered pathologies in family medicine, dentistry, otorhinolaryngology and dermatology clinics. Pemphigus vulgaris (PV) is a chronic autoimmune and may be a life threatening disease characterized by blistering of the skin and mucosa. Most commonly, the disease begins in the oral mucosa and spreads to the other mucous membranes and skin. Patients often complain of soreness, especially when eating acidic or spicy food, and bleeding with tooth brushing. It is often difficult to diagnose the patients when only oral involvement is present. PV diagnosis is made by clinical examination and histopathological and immunological examination of biopsy specimens taken. In mouth ulcers, which persist for a long time, the diagnosis of PV in this lesions should be kept in mind. In

this article clinical symptoms for PV are reviewed on the basis of clinical experiences and current informations.

Key words: Mouth wounds, Pemphigus vulgaris, Clinical symptoms

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE IVF'İN KIRK YILLIK SERÜVENİ

Dilek Ulusoy Karatopuk^{1,2}, Emine Esra Nal³

Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları Ve Doğum Anabilim Dalı, ÜYTE Merkezi, Isparta, Türkiye, dilekulusoy@hotmail.com

Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Histoloji ve embriyoloji Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, dilekulusoy@hotmail.com

Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları Ve Doğum Anabilim Dalı, ÜYTE Merkezi, Isparta, Türkiye, eminesranal@gmail.com

Tüp bebek tedavisi 1890'lı yıllarda Cambridge üniversitesinde Prof. ve hekim olan Walter Heape'in hayvan çalışmaları ile başlamıştır. Modern tüp bebek tedavisinin kurucusu olan İngiliz bilim adamı Robert Edwards ise ilk kez 1965 yılında insan oositlerini in vitro dölleme girişiminde bulunmuştur. Bu çalışmalar sonucunda ilk tüp bebek olan Lousie Brown'un 1978 yılında İngiltere'de dünyaya gelmesiyle yaygınlaşarak kullanılan bir teknik olan IVF çeşitli infertilite nedenleri için umut ışığı olmuştur. Takip eden yıllarda; embriyo kültür ortamlarının geliştirilmesi, laboratuvar şartlarının iyileştirilmesi ile beraber gebelik başarılarında artışlar sağlanmıştır. Türkiye'de 1987 yılında Ege üniversitesi Tıp Fakültesi'nde ilk tüp bebek gebeliği gerçekleşmiş, ülkemizin ilk tüp bebeğinin doğumu ise 1989 yılında gerçekleşmiştir. Bu yıllardan sonra IVF yöntemleri dünya ile eşzamanlı olarak ülkemizde de uygulanmaya halen devam edilmektedir. Son yıllarda ise infertilite probleminin altında yatan genetik sebeplerin de konuya dâhil olması ile birlikte infertilite genetiği hem dünyada hem de Türkiye'de IVF tedavisinin vazgeçilmez parçası haline gelmiştir. Bu derlememizle de Tüp bebek tedavisindeki güncel gelişmeler ışığında geçmişten günümüze kadar olan tüm süreci gözden geçirmek hedeflenmiştir.

Anahtar kelimeler: Tüp bebek, IVF, Infertilite

OLGU SUNUMU: TULAREMİ TANILI BİR ÇOCUĞUN HEMŞİRELİK BAKIMI

Hicran TÜRKKAN¹, Aysel TOPAN², Öznur YILMAZ³

¹⁻³Bülent Ecevit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

oznur5294@gmail.com, htrkkn1991@gmail.com

²Bülent Ecevit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

ayskose@hotmail.com

Tularemi, hareketsiz, pleomorfik, gram negatif bir kokobasil olan Francisellatularensis'in etken olduğu ağırlıklı olarak Kuzey Yarım Kürede görülen zoonotik bir enfeksiyon hastalığıdır. Bulaşma enfekte hayvanın kan ve sıvısıyla temas, doğrudan ısırılma, kene ya da sineklerin ısırıkları, kontamine su veya yiyeceklerin tüketilmesiyle olmaktadır. A.O. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi (BEÜ) Uygulama ve Araştırma Hastanesi Çocuk Sağlığı servisinde yatmakta olan 15 Şubat 2017 de tularemi tanısı konmuş 14 yaşında bir kız çocuğudur. Tularemi tanısı almış çocuk olguda tüm süreç boyunca uygulanan hemşirelik bakımını ortaya koymak amaçlanmıştır. Google akademi, pubmed ve dergilerde tularemi tanısı olan olgular incelenerek hazırlanan bir olgu sunumudur. Ocak 2017 de hafif boğaz ağrısı, halsizlik, baş dönmesi, ateş(39.5°C),bulantı, iştahta azalma gibi şikayetlerle çocuk acil servisine başvurmuş ÜSYE tanısı konularak bir haftalık ayaktan antibiyotik tedavisiyle taburcu edilmiştir. Bir haftanın sonunda boğazda şişlik belirginleşmeye ve şikayetlerinde artma olması üzerine yatış verilmiştir. Yatışı yapılan hastaya bir hafta IV antibiyotik tedavisi uygulanmış ve şikayetleri azalınca tekrar taburcu edilmiştir. Şikayetlerin tekrarlaması üzerine aile KBB polikliniğine başvurmuş. Tübeküloz ve tularemi şüphesi üzerine BEÜ Uygulama ve Araştırma Merkezi'ne yönlendirilmiştir. Ultrason çekilen hastada tularemiyle karakteristik lenfadenopati ve tedaviye rağmen geçmeyen gribal enfeksiyon belirtileri olması nedeniyle tularemiden şüphelenilmiştir. Kesin tanı için Ankara Refik Saydam Hıfzısıhha Merkezi Başkanlığı Ulusal Tularemi Referans Merkezine kan gönderilmiştir. Sonucun pozitif çıkmasıyla gerekli tedavi ve bakım yapıpı taburculuk sağlanmıştır. Türkiye'de kontamine su tüketimiyle ilişkili orofarengeal form en sık görülen

klinik tablodur. Zargar ve arkadaşları 1936-2011 yılları arasında Türkiye genelinde tularemi bildirimlerini taradıkları çalışmalarında rapor edilen tularemi olgularının büyük kısmının Orofaringeal tularemi olduğunu ve bulaşın %90 oranında su kaynaklı olduğunu belirlemişlerdir. Hemşirelik tanıları, fiziksel harekette bozulma, uyku örüntüsünde bozulma, anksiyete, sosyal izolasyon, doku bütünlüğünde bozulma, hipertermi riski ile ilgili girişimler uygulanmıştır. Hemşirelik bakımı ve etkin tedaviyle olguların yaşam kalitesi atmakta ve hemşirelerde tularemi tanısı ve bakımı konusunda farkındalık yaratılmaya çalışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tularemi, Hemşirelik Bakımı, Çocuk, Kontamine Su

KANSER TEDAVİSİ ALAN HASTALARDA GEVŞEME EGZERSİZLERİNİN YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ

Berna KURT¹, Sevgisun KAPUCU¹

Arş. Gör. Berna KURT¹

Doç. Dr. Sevgisun KAPUCU¹

¹Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç
Hastalıkları Hemşireliği AD., Ankara

Sorumlu Yazar: Arş. Gör. Berna KURT

Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Adnan
Saygun Cad. D Blok Kat 1 06100, Ankara

Eposta: bernacolakoglu85@gmail.com/bernacolakoglu@
hacettepe.edu.tr

Kanser dünyada hızla artan en önemli sağlık sorunlarının başında gelmektedir. Kronik hastalıklardan biri olarak kabul edilen kanserin, görülme sıklığının artması ve ölüm riskinin yüksek olması nedeni ile çağımızın önde gelen sağlık sorunu haline gelmiştir. Kanser ülkemizde kalp-damar hastalıklarından sonra en çok öldüren kronik hastalıklar arasında ikinci sıraya yükselmiştir. Bu kadar sık görülmesi ve ölüm riskinin bu kadar fazla olması etkili tedavi yöntemini/yöntemlerini gündeme getirmektedir. Bu tedavi yöntemleri kemoterapi, radyoterapi, immünoterapi gibi klasik yöntemlerdir. Klasik tedavi yöntemleri kanserli dokulara zarar verirken diğer dokuları da olumsuz etkilemektedir. Hastalarda görülen semptomlar (yorgunluk, ağrı, mukozit, alopesi, uykusuzluk, iştahsızlık, depresyon) hastaları

biyopsikososyal yönden etkilenmekte ve sonucunda yaşam kalitesi olumsuz etkilenmektedir. Yaşam kalitesi olumsuz etkilenen bireyler kendilerini önemsiz, değersiz, işeyaramaz hissederler ve bu bireylerin tedaviye uyum sağlaması zorlaşmaktadır. Bu nedenle pek çok yan etkisi olan tedavi yöntemlerinin etkilerini azaltacak hatta engelleyecek yaklaşımlara ihtiyaç duyulmaktadır. Hastalık sürecinde hastaları psikososyal ve bilişsel yönden de destekleyen progresif gevşeme egzersizleri gibi farmakolojik olmayan yöntemlerinin kullanması gündeme gelmiştir. Progresif gevşeme egzersizleri hastayla işbirliği halinde yapılan ve hastaya herhangi bir zararı olmayan yöntemlerdir. Literatürde progresif gevşeme egzersizlerinin, hastalarda en sık görülen semptomların dahi şiddetini düzenli uygulamalarla azalttığı, hastaların tedaviye bağlılığını artırarak tedavinin etkinliğini artırdığı belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kanser, Progresif gevşeme egzersizleri, Yaşam kalitesi

AKROLEİNİN SIÇAN AKCİĞERİNDE OLUŞTURDUĞU HASAR ÜZERİNE SELENYUMUN KORUYUCU ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

Banu EREN¹, Dilek SAĞIR², Ayşe BAŞARDI GÖKÇE¹

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Feb-Edebiyat Fakültesi,
Biyoloji Bölümü, Samsun, Türkiye

²Sinop Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik
Bölümü, Sinop, Türkiye

Akrolein insanların endüstriyel, çevresel ve terapötik durumlarda maruz kaldığı son derece elektrofilik bir α,β -doymamış aldehittir. Günümüzde toksinlere karşı çeşitli hastalıklarda koruyucu etki oluşturan ve toksisitelerini önemli oranda azaltan, in vitro ve in vivo çalışmalarda, en çok kullanılan maddeler antioksidanlardır. Selenyum, toksik ve yan etkilerinin olmaması ve immün sistem üzerindeki faydalı etkilerinden dolayı en güçlü immüno modülatörlerden biri olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle selenyum üzerinde yoğun çalışmalar yapılmaktadır.

İnsanların günlük hayatlarında sıklıkla maruz kaldığı bir toksin olan akroleinin sıçanların akciğerlerinde oluşturduğu hasarı ve yapılan pek çok çalışma ile güçlü

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

bir antioksidan olduğu gösterilen selenyumun bu hasarı ne yönde ve ne derece etkilediğini, ayrıca selenyumun tek başına akciğer dokusunda nasıl bir etki oluşturduğunu histopatolojik olarak araştırmak.

Çalışmada 24 adet Wistar albino erkek sıçan kullanıldı. Sıçanlar, kontrol, akrolein, selenyum, akrolein+selenyum olmak üzere 4 gruba ayrıldı. Selenyum (1 mg/kg/gün) ve akrolein (4 mg/kg/gün) 7 gün süreyle tek dozda gavajla verildi. Her gruptan 6 erkek sıçan, son gavajdan 24 saat sonra intrakardiyak perfüzyonla öldürüldü ve akciğerleri çıkarılarak, %10 tamponlanmış nötral formaldehit içerisinde alındı. Alınan akciğer dokularına rutin histolojik işlemler uygulandı. Dokular parafin bloklara gömüldü ve 5µm'lik kesitler alındı. Alınan kesitlere Hematoksilen-Eosin ve Masson'un üçlü boyaması yapıldı. Boyanan kesitler skorlama yapılarak değerlendirildi.

Akroleinin tek başına verildiği grupların akciğer dokuları kontrol gruplarıyla kıyaslandığında; alveol duvarlarında kalınlaşma, yaygın inflamasyon ve fibrozis olduğu gözlemlendi. Akrolein ve selenyumun birlikte verildiği gruplar akrolein gruplarıyla kıyaslandığında bu histopatolojik değişikliklerin daha az olduğu, selenyumun tek başına verildiği gruplarda ise akciğerlerin kontrole benzer bir histolojik görünümü olduğu gözlemlendi.

Mevcut literatür bilgisi ve bu çalışmadan elde ettiğimiz ışık mikroskopik bulgularla akroleinin serbest radikal üretimini artırarak akciğer dokusunda oksidatif hasar oluşturduğunu, selenyumun ise akciğer üzerinde toksik bir etkisinin olmadığını ve bir antioksidan olarak akroleinin akciğer üzerinde oluşturduğu oksidatif hasarı indirdiğini söyleyebiliriz.

Anahtar kelimeler: Acrolein, Selenyum, Karaciğer, Histopatoloji

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

**PROSTAT CERRAHİSİ SONRASI
İNKONTİNANSTA TEDAVİ YAKLAŞIMLARI VE
EGZERSİZİN ETKİSİ**

İlker YILMAZ*, Gülseren MARAŞ**, Özlem
CEYHAN***

** İ Yılmaz, Araş. Gör Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Kayseri, ilkeryilmaz@erciyes.edu.tr*

***G Maraş, Araş. Gör Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Kayseri, gulserenmaras@erciyes.edu.tr*

****Ö Ceyhan, Dr. Öğrt. Üyesi Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Kayseri, ozlemg@erciyes.edu.tr*

Erkeklerde ilerleyen yaşla birlikte en sık görülen sorunlardan birisi prostat rahatsızlıklarıdır. Prostat ile ilgili hastalıkların tedavisi amacıyla uygulanan cerrahi girişimler sonucunda sık karşılaşılan komplikasyonlardan birisinin de üriner inkontinans (Üİ) olduğu bilinmektedir. Üİ yaşam kalitesini olumsuz etkilemesinin yanında farklı sağlık sorunlarına da neden olabilmektedir. Üİ tedavisinde ise cerrahi, farmakolojik ve konservatif tedavi seçenekleri bulunmaktadır. Bu derlemede prostat cerrahisi sonrasında inkontinansa yönelik konservatif tedavi yaklaşımlarından pelvik taban egzersizleri (PTE)'ne değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: pelvik taban egzersizleri, inkontinans, prostat cerrahisi

**AMELİYAT ÖNCESİ ORAL KARBONHİDRAT
SOLÜSYON KULLANIMININ AMELİYAT
SONRASI İNSÜLİN DİRENCİNE ETKİSİ**

Gülseren MARAŞ*, İlker YILMAZ**, Özlem
CEYHAN***

**G Maraş, Araş. Gör Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Kayseri, gulserenmaras@erciyes.edu.tr*

*** İ Yılmaz, Araş. Gör Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Kayseri, ilkeryilmaz@erciyes.edu.tr*

****Ö Ceyhan, Dr. Öğrt. Üyesi Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Kayseri, ozlemg@erciyes.edu.tr*

Geleneksel ameliyat öncesi bakımda, ameliyat öncesi gece katı ve sıvı alımının kesilmesi ile mide sıvı hacminin azalacağı ve cerrahi sırasında pulmoner

Abstract Book (Oral Presentation)

aspirasyon riskini azaltacağı düşünülerek bireyler uzun süreli açlığa maruz bırakılmaktadır. Bu uygulamayı kanıtlayan bilimsel çalışmaların bulunmaması nedeni ile son yıllarda elektif cerrahi uygulanan hastalarda ameliyat öncesi ve sonrası durumun optimize edilmesi amacı ile ameliyat öncesi oral karbonhidrat solüsyonlarının kullanımı göze çarpmaktadır. Cerrahi hastaların ameliyat öncesi refah düzeyini arttırmak için çoğu batı ülkesi son 10-15 yıldır rutinlerini değiştirerek anesteziden 2 saat öncesine kadar berrak sıvıların alınmasına izin vermektedir. Uygulamanın temel hedefi; ameliyat öncesi dönemde açlık süresini kısaltarak ameliyat sonrasında stres düzeylerinin ve travmanın neden olduğu insülin duyarlılığını azaltarak kan şekerinin düşürülmesidir. Bu derlemede ameliyat öncesi oral karbonhidrat solüsyonu kullanımının ameliyat sonrası insülin direnci üzerine etkisi tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ameliyat öncesi açlık; karbonhidrat solüsyonu; insülin direnci; hemşirelik.

GERİATRİK ACİLLERE YAKLAŞIM

Esmâ GÜLTÜRK¹, Emine Selda GÜNDÜZ², Kamile KABUKCUOĞLU³

¹ Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Antalya / Türkiye, egulturk@akdeniz.edu.tr

² Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Antalya / Türkiye, seldagunduz@akdeniz.edu.tr

³ Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Antalya / Türkiye, kkamile@akdeniz.edu.tr

Yaşlılık insan yaşamının geri dönüşümsüz bir süreci olarak kabul edilmektedir. Çevresel faktörlere uyum sağlayabilme yeteneğinin azaldığı, pek çok sağlık probleminin eşlik edebildiği bir dönem olan yaşlılık Birleşmiş Milletler tarafından 60 yaş ve üzeri olarak tanımlanırken, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) kronolojik bir sınır belirleyip 65 yaş ve üstünü yaşlı olarak tanımlamıştır. Bu kronolojik tanımlamanın yanı sıra yaşlılığın biyolojik, sosyal, ekonomik, fizyolojik ve kültürel tanımları yapılmaktadır[1]. Türkiye’de 1970’lerden itibaren 65 yaş ve üzerindeki nüfusun toplam nüfus içindeki payı 1940 yılında yüzde 3.5 iken, 2013 yılında ise yüzde 7,5’e yükselmiştir. Bu oranın 2023

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

yılında %10,2’ye, 2050 yılında ise %20,8’e ulaşması öngörülmektedir [2]. 2017 yılı TÜİK verilerine göre doğuştan beklenen yaşam süresi, toplamda 78, erkeklerde 75,3 ve kadınlarda 80,7 yıldır [3].

Literatürde geriatrik hastaların acil servise en sık başvuru nedenlerinin hipertansiyon, kardiyak ve pulmoner hastalıklar, üst solunum yolu ve idrar yolu infeksiyonları olduğu [4] yarısının hastaneye yatırıldığı ve en sık yatış yapılan kliniklerin iç hastalıkları, nöroloji, koroner yoğun bakım ve genel cerrahi servisleri olduğu bildirilmektedir [5]. Gün geçtikçe hizmet verdiği hasta sayısı artan acil servislerde yaşlı hastaların acil servislere kabulü, değerlendirilmesi, takibi ve taburculuğu ayrı bir dikkat ve özen gerektirmektedir. Bu nedenle sağlık sisteminin bütün basamaklarında görev alan profesyonellerin, temel geriatri bilgilerini geliştirmeleri ve güncel tutmaları önerilmektedir [6,7]. Bu makalede geriatrik hastalarda, travma ve travma dışı nedenler (medikal aciller) olmak üzere, sık karşılaşılan acil durumlar ve geriatriye özgü yaklaşım ele alındı.

Anahtar Kelimeler: Acil Servis, Geriatrik Acil, Hemşirelik, Hastane Öncesi

AMELİYATHANE HEMŞİRELERİNİN CERRAHİ DUMANA İLİŞKİN YAŞADIKLARI SAĞLIK SORUNLARI VE KORUNMAYA YÖNELİK KULLANDIKLARI YÖNTEMLER

Gülseren MARAŞ*, İlker YILMAZ**, Özlem CEYHAN***

*G Maraş, Araş. Gör Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Kayseri, gulserenmaras@erciyes.edu.tr

** İ Yılmaz, Araş. Gör Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Kayseri, ilkeryilmaz@erciyes.edu.tr

***Ö Ceyhan, Dr. Öğrt. Üyesi Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Kayseri, ozlemg@erciyes.edu.tr

Sağlık çalışanlarının mesleki riskleri çalıştığı bölüme göre değişiklik göstermektedir. Ameliyathaneler özellikle kanama kontrolü ve doku diseksiyonunu sağlamak için kullanılan aletler nedeniyle çalışanların cerrahi dumana maruz kaldığı birimlerdir.

Abstract Book (Oral Presentation)

Bu çalışma ameliyathane hemşirelerinin cerrahi dumana ilişkin yaşadıkları sağlık sorunları ve korunmaya yönelik kullandıkları yöntemleri belirlemek amacı ile yapılmıştır. Çalışma bir üniversite hastanesinde çalışan 40 ameliyathane hemşiresi ile yapılmıştır. Veriler ilgili literatür taranarak ve uzman görüşü alınarak oluşturulan anket formu ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde uygun istatistiki testler uygulanmıştır. Değerlendirmede $p < 0.05$ anlamlılık düzeyi olarak kabul edilmiştir. Çalışmanın yapılması için etik kurul izni, kurum izni ve katılımcılardan yazılı onam alınmıştır.

Çalışmaya katılan hemşirelerin yaş ortalaması 38.47 ± 6.47 , %90.0'i kadın, %75.5'i lisans mezunu, ve %47.5'i 4-10 yıldır ameliyathanede çalışmaktadır. Çalışanların %70.0'i cerrahi duman hakkında bilgiye sahip olduklarını, %30'u cerrahi duman ve korunmaya yönelik eğitim aldıklarını, eğitim alanların % 80.0'i kurumlarından, %13.3'ü ise katıldıkları kongrelerden eğitim aldıklarını bildirmişlerdir. Hemşirelerin %30'unda bir kronik hastalık bulunmakta, hasta olanların %12.5'inde alerji olduğu bildirilmektedir. Hemşirelerin cerrahi dumana bağlı olarak %77.5'i baş ağrısı, %40.0'ı öksürük, %35.0'ı mide bulantısı, %32.5'i solunum problemleri, %30.0'ı göz yaşarması, %27.5'i boğazda yanma, %25.0'ı hapşıрма, %12.5'i baş dönmesi gibi semptomlar yaşadıkları saptanmıştır. Cerrahi dumana karşı korunmak amacıyla hemşirelerin %92.5'i aspiratör, %75.0'ı cerrahi maske, %37.5'i SF ile yıkama kullandıklarını bildirmişlerdir. Katılımcıların sadece %2.5'i hastanede merkezi duman tahliye sistemlerinin kullanıldığını bildiklerini ifade etmişlerdir. Cerrahi dumana karşı korunma önlemlerinin kullanılmamasını hemşireler %82.5 duman tahliye ekipmanlarının mevcut olmaması, %37.5 ekipmanların pahalı olması, %17.5 gürültülü olması ve %17.5 etkili olmadığının düşünülmesi olarak belirtmişlerdir. Hemşirelerin cerrahi duman konusunda bilgi ile yaşadıkları semptomlar karşılaştırıldığında bilgisi olanların daha az semptom yaşadığı ve bunun istatistiki olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p=0.031$).

Çalışmada hemşirelerin çoğunluğunun cerrahi dumana bağlı sorun yaşadıkları, bilgisi olanların daha az

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

etkilendiği, ancak korunmaya yönelik girişimleri etkin kullanmadıkları belirlenmiştir. Çalışma bulguları literatürle benzerlik göstermektedir. Buna yönelik eğitimlerin verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ameliyathane, Cerrahi Duman, Hemşire

COMBINATION OF RESVERATROL AND 5-FLUOROURACIL MODULATES PROGRAMMED CELL DEATH THROUGH TIGAR EXPRESSION IN A549 LUNG CANCER CELL LINE

Abdurrahman Can¹, Yeşim Yumak¹, Mahinur Kırıcı², Victor Nedzvetsky^{1,3}, Can Ali Ağca^{1*}

¹ Bingöl Üniversitesi, Moleküler Biyoloji ve Genetik Bölümü, 12000, Türkiye

² Bingöl Üniversitesi, Kimya Bölümü, 12000, Türkiye

³ Dnipro National University, Biophysycs & Biochemistry Dept., 49010, Ukraine

Resveratrol is a non-flavon polyphenolic compound that is found in many plant species, has cardiovascular disease and chemotherapeutic effects in various types of cancer. 5-Fluorouracil (5-FU) is a chemotherapy drug that has been used therapeutically in various types of cancer including breast, stomach, oesophageal (gullet), and pancreatic cancer. Lung cancer is the most common type of cancer in the world. There is an annual increase in deaths due to smoking, global expansion of environmental pollution and industrialization. The A549 lung cancer cell line is suitable model to study chemotherapy effect various bioactive compounds. Both TIGAR and p62 are multifunctional regulators of metabolic pathways that can trigger cell death escape. Despite of the fact that effects of resveratrol and 5-FU either alone has been studied, the effect of Resveratrol combined with chemotherapy agents, especially 5FU remains unknown as well as a switching of molecular mechanisms of cell death has not been addressed in A549 cell line.

The aim of study was to elucidate the effect of resveratrol and 5-FU either alone or in combination on cell death pathway regulation in lung cancer A549 cell line.

The cells of A549 were treated with Resveratrol and 5FU either alone or in combination (RSV: 25, 50 μ M; 5FU: 5

Abstract Book
(Oral Presentation)

μM) for 24 h. Viability of cells were detected by MTT analysis. ROS levels were measured by DCF-DA assay. TIGAR, p62 and Bax proteins expression were determined with Western blot analysis.

Obtained results showed that the differences ($P \leq 0.05$) in a growth of total ROS level in lung cancer cells exposed to range of Resveratrol doses. The treatment with 5-FU induced meaningful ($P \leq 0.01$) increasing ROS generation as well. However, co-treatment of Resveratrol and 5-FU induced a decrement of ROS level compared to the treatment either of them. Moreover cotreatment with Resveratrol and 5FU developed reciprocal dose-dependent manner in A549 cell line. Western blot results revealed significant decrease in the expression of both TIGAR and p62 was significantly decreased by co-treatment.

Presented results evident the interference of Resveratrol and 5FU effects on ROS generation and downregulation of TIGAR and p62 protein expression that trigger to programmed cell death in A549 lung cancer.

Key words: Lung cancer A549 cells, Resveratrol, 5FU, TIGAR

**YEŞİL YAPRAKLI SEBZELERE UYGULANAN
BAZI DEZENFEKTANLARIN SEBZELERİN C
VİTAMİNİ İÇERİĞİ ÜZERİNE ETKİSİ**

Tuba Eda ARPA¹, Huri İLYASOĞLU¹

¹Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Beslenme ve Diyetetik Bölümü

E-posta:tubaedarpa@gmail.com

Bu çalışmanın amacı yeşil yapraklı sebzeler (maydanoz ve dereotu) uygulanan dezenfeksiyon işleminin C vitamini kaybı üzerine etkisini belirlemektir. Sebzeler yeterli ve dengeli beslenmenin önemli bir bileşenini oluşturmaktadır. Günlük olarak düzenli tüketilen sebzelerin kardiovasküler hastalıklar, obezite ve kanser gibi hastalıklarının önlenmesine yardımcı oldukları bildirilmiştir. Yeşil yapraklı sebzeler vitaminler ve mineraller gibi mikrobeyin öğeleri ve fitokimyasallar açısından en iyi kaynaklardan birisidir. Yeşil yapraklı sebzelerin tüketilmeden önce yüzeyinde bulunan fiziksel, kimyasal ve biyolojik tehlikelerden arındırılması gerekmektedir. Bu nedenle tüketilmeden önce su veya su

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

içerisine konulmuş bazı dezenfektan çözeltileriyle yıkanarak tüketiciye sunulmaktadır. Gıdaya özgü olarak kullanılan dezenfektanlar (klor, kalsiyum hipoklorit, asetik asit ve sirke vd.) yeşil yapraklı sebzelerde bulunan vitaminlerde kayıplara neden olmaktadır. Suda çözünen C vitamini (askorbik asit) dezenfeksiyon işlemine en hassas olan vitaminlerden birisidir. Bu çalışmada maydanoz (*Petroselinum crispum*) ve dereotu (*Anethum graveolens*) sebzelerinin farklı dezenfektan çözeltilerinde (sıvı klor, kalsiyum hipoklorit, asetik asit ve sirke), farklı çözelti konsantrasyonlarında (% 0.5 ve % 5) ve farklı sürelerde bekletilmeleri (5 dk ve 15 dk) sonrasında C vitamini miktarlarında meydana gelen değişimler belirlenmiştir. C vitamini analizinde spektrofotometrik yöntem kullanılmıştır. Dezenfeksiyon işlemi ile uygulanan dezenfektan konsantrasyon ve süresine bağlı olarak maydanozda %5-66 oranında ve dereotunda ise %13-62 oranında C vitamini içeriğinde azalma meydana geldiği belirlenmiştir. Sıvı klorun en fazla vitamin kaybına neden olan dezenfektan olduğu tespit edilmiştir. Dezenfektan konsantrasyonu ve uygulama süresi arttıkça vitamin kaybının arttığı belirlenmiştir. Kalsiyum hipoklorit uygulamasında C vitamini kaybı diğer dezenfektanlara göre düşük bulunmuştur. Yeşil sebzeler uygulanan dezenfeksiyon işlemi esnasında meydana gelen vitamin kaybının minimum seviyede tutulabilmesi için dezenfeksiyon işleminde sodyum hipoklorit uygulanması önerilmektedir. Kalsiyum hipokloritin mikrobiyolojik açıdan yeterli bir dezenfektan çözeltisi olduğunu saptayabilmek için çalışmalar yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: maydanoz, dereotu, C vitamini, dezenfektan

**İNME Lİ HASTALARDA DENG
PERFORMANSININ DÜŞME KORKUSU İLE
İLİŞKİSİ**

Yusuf EMÜK¹, Gizem GENÇ², Umit AKAY³, Vesile
ÖZTÜRK⁴, Yeşim ŞENGÜL³

¹*İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*

²*Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı*

³*Dokuz Eylül Üniversitesi Fizik tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu*

⁴*Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroloji
Anabilim Dalı*

yusuf.emuk@ikc.edu.tr; gizemgenc_00@hotmail.com;
vesile.ozturk@deu.edu.tr; yesimsalik@gmail.com

İnme; santral sinir sistemindeki akut merkezi yaralanmalara bağlı bir nörolojik bozukluktur ve dünya genelinde engellilik ve ölümün asıl sebeplerindendir. Literatürde, inmeli hastalarda yaşam kalitesi, fiziksel aktivite ve fonksiyonel kapasiteyi değerlendiren birçok çalışma mevcuttur. Ancak denge problemlerinin araştırıldığı çok yönlü ve parametrelerin birbirleriyle ilişkisini inceleyen araştırma sayısı yeterli değildir. Bu çalışmanın amacı inmeli hastalarda denge fonksiyonlarını değerlendirmek ve denge etkileniminin düşme korkusu ile ilişkisini incelemektir.

Araştırmının örneklemini, Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi Nöroloji Anabilim Dalı inme polikliniğine başvuran inme hastalarından seçilmiştir. Katılımcıların, statik ve dinamik dengeleri Berg Denge Ölçeği (BDÖ), Zamanlı Kalk-Yürü Testi (ZKYT) ve Balance Master Denge Ölçüm (NeuroCom® International Inc., USA) cihazı kullanılarak değerlendirilmiştir. Hastaların düşme korkusu “Düşme Etkinlik Ölçeği” ile değerlendirilmiştir. İstatistiksel analiz SPSS 22 paket programı ile yapılmış ve değişkenler arasındaki ilişki Spearman Sıralı (Spearman's Rank-Order Correlation) Korelasyon testi ile incelenmiştir.

Çalışmaya 40 inme hastası dahil edilmiştir. (21 K, 19 E). Katılımcıların ortalama yaşı 64,9 ±10,6, vücut kitle indeksleri 26,7±3,8 ve inme sonrası geçen süre 4,9±4,2 yıl idi. Katılımcıların ortalama BDÖ test skorları 49,3±11,4 puan, ZKYT süreleri 14,4±6,1 saniye idi. Araştırmada; düşme korkusu ile BDÖ arasında negatif

yönde yüksek derecede korelasyon ($\rho=-0,59$), düşme korkusu ile ZKYT arasında pozitif yönde yüksek derecede korelasyon ($r=0,59$) bulunmuştur. Ayrıca total postural salınım hızı ve yürüme adım genişliği arasında orta derecede pozitif korelasyon (sırasıyla; $r=0,48$, $r=0,46$), düşme korkusu ile reaksiyon zamanı ve yürüme adım uzunluğu arasında negatif yönde orta derecede korelasyon bulunmuştur. (sırasıyla; $\rho=-0,39$, $r=-0,37$) Denge, inme sonrası sıklıkla etkilenen ve hastanın ileri ki dönem nöro-rehabilitasyon programının başarısını belirleyen önemli bir parametredir. Bu çalışma, denge etkileniminin inme hastalarında düşme riskini ve düşme korkusunu ciddi düzeyde artırdığını göstermiştir. Bu nedenle, inme rehabilitasyonunda statik-dinamik denge ve düşme ile ilgili komponentlerin göz önünde bulundurulması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İnme, denge, düşme korkusu, BDÖ, ZKYT

**HEKİM VE HEMŞİRELERİN HASTALARIN
SİĞARA BIRAKMA GİRİŞİMİNE YÖNELİK
GÖRÜŞ VE DAVRANIŞLARI**

Emine TARLABLEN KARAYTUĞ*, Ebru BULUT*,
Sakine BOYRAZ*

**Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi*

Sağlık çalışanları, hastaların sigara bırakma girişimlerini desteklemeyi görevlerinin bir parçası olarak görmelidirler.

Hastaların sigara bırakma girişimine yönelik, hekim-hemşirelerin görüş ve davranışlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Analitik-kesitsel tipte planlanan araştırmanın verileri, Adnan Menderes Üniversitesi Uygulama ve Araştırma Hastanesi'nde çalışan hekim ve hemşirelerden toplanmıştır. Araştırma için kurum izni ve etik kurul onayı alınmıştır. Araştırmanın evreni 950 sağlık personelidir (400 doktor, 550 hemşire), örneklem seçimine gidilmemiş Ağustos-Ekim 2017 tarihleri arasında 223 kişiye ulaşılmıştır. Veriler, literatüre ve uzman görüşüne dayanarak hazırlanan katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini, sigara kullanma öyküsünü, hastaların sigara bırakma girişimlerine yönelik

Abstract Book
(Oral Presentation)

davranışlarını içeren "yapılandırılmış soru formu" ile toplanmıştır.

Katılımcıların %70,9'unun kadın, %52,5'inin bekar, %72,5'inin hemşire, yaş ortalamasının 28,67±7,32, çalışma sürelerinin 6,3±6,63 yıl, %67'sinin mesleki deneyimlerinin 5 yıl, %57,8'i hiç sigara içmemişken, %34,1'i sigara içtiğini, hemşirelerin sigara içme oranının hekimlerden daha fazla olduğu saptanmıştır. Sigara içenlerin %54,1'i en az 5 yıldır, %22,7'si günde bir paket içtiğini, %50'si sigarayı bırakmayı hiç denemediğini bildirmiştir.

Katılımcıların %43,9'u her zaman hastalara sigara içip-içmediklerini sorduklarını; hekimlerin %62,9'u, hemşirelerin %28,8'i her zaman hastalara sigarayı bırakmasını önerdiğini ve katılımcıların %37,2'si ise nadiren hastalara sigarayı bırakması için yardımcı olduğunu, %41,3'ü nadiren hastalara sigarayı bırakma konusunda eğitim verdiğini, %56,1'i hiçbir zaman eğitimde materyal kullanmadığını bildirmişlerdir. Hekimlerin %34,3'ü, hemşirelerin ise %13,7'si her zaman hastaları sigara bırakma polikliniğine yönlendirdiğini ve hekimlerin %30'u, hemşirelerin %7,8'i sıklıkla hastanın sigarayı bırakıp-bırakmadığını denetlediğini bildirmiştir.

Hastalar sigarayı bırakmayı istemiyorsa kendilerinin yapabileceği bir şey olmadığını (%52,5), hastalara sigarayı bıraktıracak eğitime (%36,3) ve danışmalık için yeterli zamanı olmadıklarını (%52,9), bunun sorumlukları arasında olduğunu (%54,3'ü), danışmalık vermenin onlarla olan iletişimlerini geliştireceğine inandıklarını (%55,6) bildirmişlerdir.

Katılımcıların, sigarayı bırakmak isteyen hastalara eğitim ve danışmanlık hizmeti sunmada yeterli düzeyde olmadıkları, ancak hastalara danışmanlık-destek verilmesi gerektiğine inandıkları saptanmıştır. Sigarayı bırakmak isteyen hastalar, eğitilmiş personelin görev aldığı "sigara bırakma veya aile hekimliği polikliniğine" yönlendirmelerinin uygun olacağını düşünmekteyiz.

Anahtar Sözcükler

Sigaranın bırakılması, Sigara bırakma danışmanlığı

**YETİŞKİN ERKEK KOBAYLARDA HUMERUS VE
FEMUR'UN OSTEOMETRİK ANALİZİ**

M. Orhun DAYAN¹, Kamil BEŞOLUK¹, Emrullah
EKEN¹, Sedat AYDOĞDU¹, Nimet TURGUT¹

¹Selçuk Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Anatomi
Anabilim Dalı, Konya, Türkiye

Bu çalışmanın amacı; kobaylarda humerus (sağ/sol) ve femur'a (sağ/sol) ait bazı osteometrik değerlerin belirlenmesidir. Yapılan literatür araştırmalarında kobaylara ait ön ve arka bacak uzun kemikleri üzerinde yapılan morfometrik çalışmaların sınırlı olduğu gözlenmiştir.

Bu amaçla sağlıklı yetişkin 6 adet erkek kobay (*Guinea pig*) kullanılmıştır. Araştırma prosedürü Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (09.03.2017 -2017/26). Kobaylara ait humerus ve femur ortaya çıkarılarak diseksiyon edilmiş ve maserasyon işlemine tabi tutulmuştur. Bu işlemlerin ardından dijital kumpas (Showa 0-150 mm x 0,01 mm) yardımıyla aşağıda belirtilen osteometrik analizler gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışma ile her hayvana ait humerus (sağ/sol) ve femur (sağ/sol) üzerinde osteometrik analiz işlemi başarılı bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Klinik açıdan omuz-dirsek ve kalça-diz eklemleri ile ilgili yapılacak cerrahi girişimlerde ve kemikte oluşabilecek hastalıkların tedavisinde morfometrik değerlerin bilinmesinin önemli olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kobay, Humerus, Femur, Osteometrik

*Bu çalışma Selçuk Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından desteklenmiştir.

**OSTEOMETRIC ANALYSIS OF HUMERUS AND
FEMUR IN ADULT MALE GUINEA PIGS**

M. Orhun DAYAN¹, Kamil BEŞOLUK¹, Emrullah
EKEN¹, Sedat AYDOĞDU¹, Nimet TURGUT¹

¹*Selcuk University, Faculty of Veterinary Medicine,
Department of Anatomy, Konya, Turkey*

The purpose of this study; to determine some osteometric values of humerus (right/left) and femur (right /left) in guinea pigs. Morphometric studies on the long bones of the forelimb and hindlimb of the guinea pigs were limited in literature studies.

For this purpose, healthy adult 6 male guinea pigs were used. This study was carried out under the approval of the Selcuk University Veterinary Faculty Ethics Committee (09.03.2017 and 2017/26). The humerus and femur of the guinea pigs were dissected and these bones were macerated. Following these procedures, undermentioned osteometric analyzes were performed with digital caliper (Showa 0-150 mm x 0,01 mm).

This study successfully performed osteometric analysis on humerus (right/left) and femur (right /left) of each animal. It is used clinically in the surgical procedures to be performed on shoulder-elbow and hip-knee joints. Besides it is important to know the morphometric values in the treatment of diseases that may occur in the bone.

Keywords: Guinea pig, Humerus, Femur, Osteometric

*This study was supported by Selcuk University Scientific Research Projects Coordination Unit.

MEDYA VE SAĞLIK

Derya ÖZLÜ*, Zeliha DEMİRCİ*, Ceren KOCA*, M.

Zeki YILDIRIM**

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık
Yüksekokulu*

*** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık
Yüksekokulu*

Dünya Sağlık Örgütü tarafından sağlık“yalnızca hastalık ya da sakatlığın bulunmaması değil, aynı zamanda bedensel, ruhsal ve sosyal yönlerden tam bir iyilik hali” olarak tanımlanmaktadır.

Sağlık, tekrar yerine gelmesi mümkün olmayan ve bireyin bir başkasına devremediği en temel insan haklarından birisidir. İletişimin en gerekli olduğu ve

üzerinde ciddi derecede etkiye bulunabileceği alan şüphesiz ki sağlıktır. Bireylerin, içinde yaşadıkları toplumun yapısına göre, gündelik yaşamda sağlık konusuna ilişkin anlam ve bildiklerini birbirleriyle paylaşımı sağlık iletişiminin konularının başında gelmektedir. Sadece kişiler arası bilgi aktarımı değil, aynı zamanda medya üzerinden de aktarılan mesajlar bireysel ve toplumsal sağlığın üzerinde ilk elden etkilidir. Kişinin öğrendiği bilgiyi yorumlama yetisi, sağlık davranışının şekillenmesi üzerinde bir etkiye bulunabileceği gibi, sağlık bakımının sunum kalitesi ve alınan sağlık hizmetinden elde edilecek doyum üzerinde de çok fazla etkili olmaktadır.

İnsan, çevresinde ve dünyada olan olayları öğrenmek ve öğrendiklerini, fikirlerini diğer bireylere duyurmak ihtiyacını hisseder. Bu ihtiyacın giderilmesi amacıyla, bugün medya denilen ve toplumun dördüncü kuvveti sayılan kitle iletişim araçları oluşturulmuştur. Doğru sağlık haberciliği, aktarılabilecek olan bilginin kalitesine, düzenli denetleme mekanizmalarına ve yeterli düzeyde uzmanlaşmaya bağlıdır. Bu noktadan hareketle sağlık ile ilgili bilgi paylaşımı medyanın araçlarının çeşitlerine göre değerlendirmeye alınmış ve yazılı, işitsel, görsel, elektronik(sosyal medya) iletişim araçları olarak tespit edilmiştir.

Sağlık haberciliği temelde insan sağlığını, yaşam kalitesini ilgilendiren tüm konularda yapılan habercilik çalışmalarını kapsamaktadır. Sağlık haberciliğinin toplumu sağlık konusunda aydınlatma amacı taşıdığı ve toplum sağlığı konusunda farkındalık yaratmak, toplumu bilinçlendirmek ve gereken durumlarda bireyleri uyarmak gibi çok önemli işlevlere sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Medya, Sağlık, Toplum, Eğitim

**BİLATERAL TOTAL DİZ PROTEZİ UYGULANAN
HASTALARINDA KAPALI KİNETİK ZİNCİR
EGZERSİZLERİNİN AĞRI ŞİDDETİ VE EKLEM
HAREKET AÇIKLIKLARINA ETKİSİ**

Elif Kırac¹, Nihal Gelecek², Murat Tomruk³

¹ Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü,
elifkiracc@gmail.com

² Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve
Rehabilitasyon Yüksekokulu, nihal.gelecek@deu.edu.tr

³ Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve
Rehabilitasyon Yüksekokulu, fztmurattomruk@gmail.com

Total diz protezi (TDP) uygulamaları, konservatif tedaviyle iyileşmesi mümkün olmayan diz eklemi hastalarının tedavisinde uygulanan cerrahi yöntemlerden biridir. Cerrahi sonrası fizyoterapi ve rehabilitasyon uygulamaları ilk 24 saat içinde başlanır ve temel amaç ağrının azaltılması, eklem hareket açıklığının artırılması ve en erken dönemde mobilitenin tekrar kazanılmasıdır. Çalışmalarda hastane içi ve taburcu olduktan sonraki dönemde fizyoterapi programlarında en sık açık kinetik zincir egzersizleri (AKZE) programlarda yer alırken kapalı kinetik zincir egzersizlerinin (KKZE) daha az tercih edildiği görülmektedir.

Hastane içi başlanan KKZE programının TDP uygulaması sonrası gelişen ağrı ve diz eklemi hareket açıklığı üzerine etkilerini belirlemektir.

Aynı cerrahi ekip tarafından bilateral TDP uygulanan toplam 36 hasta basit rastgele örnekleme yöntemi ile KKZE grubu (n=18) ve AKZE grubu (n=18) olmak üzere iki gruba ayrıldı. Postoperatif ilk 3 gün tüm hastalara aynı rutin fizyoterapi programı uygulanırken 4. günden itibaren gruplarına göre AKZE ve KKZE'den oluşan programa devam edildi. Hastaların istirahatteki ağrı şiddeti Görsel Analog Skalası (GAS, 0-10), eklem hareket açıklığı evrensel gonyometre ile aktif ve pasif olarak ölçüldü. Ölçümler postoperatif 3. gün ve 6. hafta yapıldı.

Grupların ilk değerlendirmeleri arasında demografik özellikler, beden kütle indeksi, eklem hareket açıklıkları (fleksiyon, ekstansiyon) ve ağrı şiddetleri açısından anlamlı fark yoktu ($p>0.05$). 6 haftalık takip sonunda her iki grupta da aktif ve pasif fleksiyon ve ekstansiyon hareket açıklıklarında anlamlı artış belirlenirken

($p<0.05$), ağrı şiddetinde ise meydana gelen değişikliklerin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görüldü ($p>0.05$).

Çalışma sonuçlarımız postoperatif erken dönemde KKZE egzersizlerinin verilmesinin semptomları arttırmadığını, hareket açıklığını arttırmada AKZE egzersizlerine benzer etkilere sahip olduğunu gösterdi. Bu sonuçlar KKZE'lerinin erken dönemde TDP fizyoterapi programlarına güvenli olarak eklenebileceğini düşündürmekle birlikte uygulamaların ağrı şiddeti üzerine etkinliği ile ilgili daha kesin sonuçlar için ileriki çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Sözcükler: Diz Protezi, Egzersiz, Kapalı Kinetik Zincir, Eklem Hareketi, Ağrı.

**ZİHİNSEL ENGELLİ ÇOCUĞA SAHİP
ANNELERE YÖNELİK AİLE İÇİ DUYGUSAL
ŞİDDET**

* Serdarhan DURU, ** Veli DUYAN

* Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal
Hizmet Bölümü, duru@ankara.edu.tr

** Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal
Hizmet Bölümü, duyanveli@yahoo.com

Bu çalışma, zihinsel engelli çocuğa sahip ailelerde kadına yönelik aile içi duygusal şiddetin incelenmesi ve annelerin aile içi duygusal şiddete ilişkin neler düşündüklerini ve aile içi duygusal şiddet karşısında neler hissettiklerini belirlemek amacıyla yürütülmüştür. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılarak zihinsel engelli çocuğu olan annelerle yarı-yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler yapılmış, araştırmanın verileri Ankara'daki rehabilitasyon merkezlerinden zihinsel engelli çocukları için hizmet alan Altındağ'dan 4, Keçiören'den 6, Çankaya'dan 2 olmak üzere toplam 12 kadınla yapılan derinlemesine görüşmelerden elde edilmiştir. Kadınların şiddete ilişkin paylaşımlarının çözümlenmesinde betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırmaya katılan kadınların aile içinde eşleri tarafından, eşlerinin aile ve yakın akrabaları tarafından ve zihinsel engelli çocukları tarafından duygusal şiddete maruz kaldıkları şiddete ilişkin öykülerine ulaşılmıştır. Zihinsel engelli çocuğa sahip annelerin eş, eşin ailesi ve zihinsel engelli çocukları tarafından yoğun olarak

duygusal şiddete maruz kaldıkları, şiddetin kaynağında zihinsel engelli çocuğun ve toplumsal cinsiyet rollerinin etkisinin olduğu görülmektedir. Altındağ ve Keçiören’de yaşayan annelerin ifadelerinde duygusal şiddet öyküsü daha yayginken, Çankaya’daki annelerin anlatımlarında şiddet öyküsüne rastlanmamıştır. Elde edilen sonuçlar sosyal hizmet bağlamında değerlendirilerek koruyucu önleyici, tedavi edici ve güçlendirici sosyal politikaların yapılandırılması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Zihinsel engelli çocuk, Kadına yönelik şiddet, Toplumsal cinsiyet, Sosyal hizmet

EXAMINATION OF INFECTION DEVELOPMENT IN THE PATIENTS WHO ARE DIAGNOSED WITH ORGANOPHOSPHATE POISONING IN THE INTENSIVE CARE UNIT

Huzeyfe Feyyaz DEMİREL¹, Berit Gökçe CEYLAN²

¹ Isparta Şehir Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği, Isparta, TÜRKİYE, hfeyyaz@hotmail.com

² S.D.Ü Tıp Fakültesi Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon AD., Isparta, TÜRKİYE, berceylan@gmail.com

Organophosphate compounds are frequently used in agriculture. Therefore, acute organophosphate intoxication is particularly prevalent in underdeveloped and developing countries. Poisoning can occur in the areas of production, transport and use of these chemicals, as a result of accident at home or suicide.

We aimed to investigate organophosphate intoxications in terms of infection clinic in our retrospective study which we carried out in Adult Intensive Care Unit.

64 patients admitted to the Intensive Care Unit due to OF poisoning were included. Case files were reviewed retrospectively by accessing the computer registry of the hospital's archive system and, if necessary, by telephone. Patients were divided into two groups: patients who developed infection clinic at the end of 72 h (group 2) and patients who did not develop infection clinic (group 1) at the end of this period.

31 (% 48,4) of the patients were male and 33 (% 51,6) of them were female. Mean age of the population was 35,6 ± 16 years. The number of patients who developed infection clinic was 21 (32.8%) (Group 2). The number

of patients who did not develop infection clinic was 43 (67.2%) (Group 1). In Group 1, 10 patients intubated, whereas in Group 2, 20 were intubated (p<0,00). It is detected that the mean duration of mechanical ventilation time was 0,6 ± 1,5 in group 1 and 24,7 ± 28,1 in group 2 (p<0,00).

One of the most important factors that adversely affect the intensive care process is infection, which is an additional case that prolongs the process of organophosphate intoxication requiring long intensive care. We think that the probable relationship between infection development and biochemical and clinical parameter deterioration is likely to be investigated prospectively and with studies enriched with more detailed clinical follow-up.

Keywords: Organophosphate intoxication, Intensive care, Infection clinic, Mechanical ventilation

HEMŞİRELİK SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN EKİP ÇALIŞMASINA YÖNELİK TUTUMLARININ BELİRLENMESİ

Gamze Muz¹, Nisa Yavuzer Bayrak², Ayser Döner²

¹ Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Semra ve Vefa Küçük Sağlık Yüksekokulu

² Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Semra ve Vefa Küçük Sağlık Yüksekokulu

Sağlık kurumlarında mevcut işlerin sürekliliği birçok faktöre bağlı olarak yürütülmektedir. Bu faktörler arasında; yöneticilerin sahip olduğu bilgi, deneyim ve ekip çalışması yer almaktadır (1-2). Bu çalışma hemşirelik son sınıf öğrencilerinin ekip çalışmasına yönelik tutumlarını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Tanımlayıcı tipteki bu çalışma, sağlık yüksekokulu hemşirelik bölümü son sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma verilerinin toplanmasında, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini belirlemek amacı ile oluşturulan “Tanımlayıcı Bilgi Formu” ile “Ekip Çalışması Tutumları Ölçeği (EÇTÖ)” kullanılmıştır. Gerekli kurum ve ölçek izinleri alındıktan sonra veri toplama aşamasına geçilmiştir. Araştırmanın örneklemi araştırmaya katılmayı kabul eden 88 son sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Evrenin %86’sına

ulaşılmıştır. Verilerin analizinde, yüzde, aritmetik ortalama, frekans, standart sapma, Bağımsız örneklem t testi, one way anova testi kullanılmıştır.

Öğrencilerin %78.4'ünün kadın olduğu, %70.5'inin çekirdek aileye sahip olduğu ve gelir durumlarının gider durumlarına eşit olduğu ve %56.8'nin ilk tercih olarak hemşirelik bölümü tercih ettikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin %75'i bölüme isteyerek geldiğini ve %51.1'i hemşirelik bölümünü okumaktan memnun olduğunu ifade etmiştir. Cinsiyet ile EÇTÖ'nin liderlik ve karşılıklı destek alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu, hemşirelik bölümünü tercih etme sırası ile EÇTÖ'nin toplam puan, liderlik ve durum izlem alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu, hemşirelik bölümünü okumada memnuniyet durumu ile EÇTÖ'nin ekip yapısı ve liderlik alt boyutu ile istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Ekonomik durum, aile tipi, en son mezun olduğu okul ile EÇTÖ'nin tüm alt boyut ve toplam puan arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0.05$). EÇTÖ puan ortalamaları 121.70 ± 11.19 'dur.

Anahtar Kelime: Hemşirelik, ekip çalışması, hemşirelik öğrencileri

MEME KANSERİ TEDAVİSİNDE MULTİDİSİPLİNER TEDAVİ EKİBİNİN ÖNEMİ

Cihan ASLAN

Serdarhan DURU, Erdinç KALAYCI

Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, aslanc@ankara.edu.tr

Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, duruserdarhan01@gmail.com

Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, kalaycierdinc@gmail.com

Kanser, olağan sınırlarının ötesinde hücrelerin anormal büyümesiyle karakterize edilen geniş bir hastalık grubunun genel bir terimidir ve vücudun bitişik bölümlerine istila edebilir ve/veya diğer organlara yayabilir. Kanser vücudun herhangi bir bölümünü etkileyebilir ve her biri belirli tedavi stratejileri gerektiren birçok farklı alt türü içerir (WHO, 2018).

Kanser çağımızın en çok korkulan ölümcül hastalıklarından birisidir. Bu hastalık meydana geldiği organ ile adlandırılır. Kanser hastalığının bir çok türü vardır. Bunlardan birisi ise meme kanseridir. Genel olarak kanser ve meme kanseri hastalığının görülme sıklığı, ölüm oranlarına bakıldığında ciddi bir sağlık sorunu olduğu görülecektir. Meme kanseri çoğunlukla kadınlarda görülmesi nedeniyle önemli bir kadın sağlığı sorunudur.

Hastalıkların görülme sıklıkları, ölüm riskleri ve biyolojik etkilerinin yanı sıra insan vücudunda ve ruhunda bıraktıkları izler de önemlidir. Çünkü hastalığın biyolojik etkilerinin yanı sıra fiziksel ve psikososyal etkileri de insanların yaşam kalitelerini düşürmektedir. Buradan hareketle kısaca meme kanserinin kadınlar üzerindeki etkilerine değinmek gerekirse; meme kanseri tanısının hastada belirsiz gelecek korkusunun yanı sıra; vücut bütünlüğünün bozulacağı ve kadın olarak güzelliğini, cinselliğini ve annelik yeteneğini kaybedebileceği, yalnız kalacağı, başkalarına muhtaç olacağı ve açığı çekeceği korkularına neden olacağını belirtilmektedir (Ünal, 2003: s. 119).

Meme kanseri de hasta üzerinde yarattığı etkiler göz önünde bulundurulduğunda; multidisipliner bir ekip tarafından sağlanan çok yönlü bir tedavi yaklaşımı gerektiren karmaşık bir hastalıktır (Dorris ve Jones, 2014). Multidisipliner ekip, teşhis ve tedavi seçeneklerini ortaklaşa değerlendirmek ve hasta için en iyi bakımı sağlamak adına kanser tedavisine katkı sunar. Bu sayede multidisipliner ekip, mesleki işbirliğini doğrudan kolaylaştırmakta ve hasta bakımının kalitesini iyileştirmektedir. Müdahale sürecini tam olarak planlamak ve başarılı bir şekilde gerçekleştirmek tedavi için multidisipliner ekip çalışması olmazsa olmazdır (Page ve Golden, 2009: Özmen, 2009: Look Hong, Wright, Gagliardi, Brown ve Dobrow, 2009).

Meme kanserinin tedavisi devam ederken ya da bittikten sonra önemli olan hastanın yaşam kalitesini arttırmak, tedavi sürecinin ve hastalığın hasta üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirmektir. Bu nedenle tedavi süresince hasta ve ailesi, doktorlar, sosyal hizmet uzmanları, hemşireler ve diğer meslek elamanlarının birlikte ve

uyumlu bir şekilde çalışması tedavi sürecine olumlu etkide bulunabilir.

Anahtar Sözcükler: Meme Kanseri, Multidisipliner Tedavi, Kanseri ve Etkileri, Hasta ve Ailesi

HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRE YARDIMCILIĞI UNVANI HAKKINDAKİ BİLGİ VE GÖRÜŞLERİ

Ayşegül OKSAY ŞAHİN*, Aynur ÖZCAN*, Merve
ÖZDEMİR*, Zehra ORAL*, Tuğba GÜNGÖR**

* Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü

**Karabük Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu

* ayseguloksay@gmail.com
* aynurozcan.7878@gmail.com
* merveozdemirr@hotmail.com
* zehra_78.bjk@hotmail.com
** tugbagungor@karabuk.edu.tr

Yeni tanımlanmış olan hemşire yardımcılığı unvanı ve bu unvan ile mezun olacak grubun gerek eğitim gerek uygulama alanına yansımaları henüz bilinmemektedir. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin geleceklerini ve çalışma yaşamlarını etkileyecek bu gelişmeler hakkındaki farkındalıkları önemlidir.

Hemşirelik bölümü öğrencilerinin hemşire yardımcılığı hakkındaki bilgi ve görüşlerinin belirlenmesidir.

Bir Sağlık Bilimleri Fakültesinin Hemşirelik bölümü öğrencileri tüm evreni (N=390) oluşturdu. Örneklem seçimine gidilmedi gönüllülük ilkesi gözetilerek evrenin tamamı çalışma kapsamına alındı (n=281; katılım oranı %72). Çalışma için etik kurul izni ve öğrencilerin bilgilendirilmiş onamları alındı. Araştırmada “Hemşire Yardımcılığı Unvanı Hakkında Bilgi ve Görüşler Anketi” kullanıldı. Verilerin analizinde frekans, yüzde, ortalama, standart sapma, karşılaştırmalarda ki kare testleri kullanıldı.

Bulgular: Araştırma grubunun(n=281) yaş ortalaması 21,20±2,09(Min=18-Max=31), %30,6’sı 3. sınıf öğrencisi, %74’ü kadın, %16,7’si Sağlık meslek lisesi mezunu, %6’sı çalışmakta, %3,6’sı ise hemşire olarak çalışan bireylerden oluşmaktadır. Hemşire yardımcılığı hakkında öğrencilerin bilgi ve görüşlerini öğrenmek için olumlu ve olumsuz çeşitli ifadeler oluşturulmuştur. Bu ifadelerden en büyük katılım yüzdesine sahip olanlar;

Hastaların gözünde “hemşire” ile “hemşire yardımcısı” rollerinde karışıklıklar olacaktır(%68), “Hemşire” ile “hemşire yardımcısı” arasında görev yetki ve sorumluluklarda belirsizlik yaşanacaktır(%60,9), “Hemşire yardımcısı” hemşirenin iş yükünü hafifletecektir(%50,9), “Hemşire yardımcıları” hemşirelerin denetim ve gözetiminde çalışacaktır(%50,2) ve “Hemşire yardımcıları” hastaların kişisel bakımlarının sağlanması gibi temel teknik beceri gerektiren işlerde daha etkin olacaktır(%50,2) ifadeleridir. “Hemşirelik ekibinde hemşire yardımcısı olmalıdır” ifadesine katılıyorum cevabını verenlerin oranının okudukları sınıf seviyesi ve yaş grubu yükseldikçe arttığı ve istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu bulundu(p<0,05). Aynı ifadeye hemşire olarak çalışanların katılımının olumsuz(%70) ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptandı(p<0,05). “Sağlık meslek liseleri mezun vermeye devam etmelidir” ifadesine ise üst sınıflara çıktıkça düşen oranda fakat aynı yönde olumsuz yaklaşıldığı, istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulundu(p>0,05).

Çalışma sonucunda hemşirelik öğrencilerinin hemşire yardımcılığı unvanı hakkında yeterince farkında ve bilgi sahibi olmadığı söylenebilir. Üst sınıfların ve yüksek yaş grubunun bu unvan hakkında daha olumlu, hemşire olarak çalışanların olumsuz görüş bildirdiği belirlendi.

Anahtar Sözcükler: Hemşire yardımcısı, Hemşirelik, Profesyonel, Teknisyen

DONANIMLI BİR BECERİ LABORATUVARININ HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KLİNİK UYGULAMALARINA ETKİSİ

*Mümin POLAT, *Çiğdem AYDIN ACAR, *Sibel
ŞENTÜRK, *Şükriye YEŞİLOT, *İlknur MARAŞLI,
*Soner DÖNMEZ

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık
Yüksekokulu

Mesleki beceri laboratuvarları klinik uygulamaya benzer ortamların sağlanarak becerilerin, insancıl yaklaşım kavramı benimsenerek, mankenler, modeller, maketler, posterler, gerçek sarf malzemeleri, video ve bilgisayar programları yardımıyla kazanılmasına, her becerinin gerektiği kadar tekrar edilebilmesine, hata yapıp düzeltilebilmesine, her beceri için öğrenciye geri bildirim

Abstract Book
(Oral Presentation)

verilebilmesine ve böylelikle öğrencinin klinik ortama hazırlanmasına olanak sağlamaktır.

Bu çalışma, proje kapsamında Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık Yüksekokulu'na Mesleki Beceri Laboratuvarı kazandırılması ve çıktılarının değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

2016-2017 eğitim öğretim yılı içerisinde beceri laboratuvarı için gerekli malzemelerin ve beceri uygulanabilecek maketlerin temin edilmesi ve yeni bir laboratuvar ortamı hazırlanması planlandı. Bu plan doğrultusunda hemşirelik beceri laboratuvarı kurulması için gerekli olan malzeme listesi belirlendi. Ayrıca beceri laboratuvarında kullanılmak üzere beceri öğrenme rehberi, bir öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı ve beceri laboratuvarında olması gereken malzemelerin uygunluğu, güncelliği ve gerekliliği kapsamında listeler oluşturuldu. Bu malzemeler temin edildikten sonra hastane ortamı oluşturularak öğrencilerin hastane uygulamasına çıkmadan önce öğrenim rehberi eşliğinde Hemşirelik Esasları I ve II dersi beceri eğitimi gerçekleştirildi. Laboratuvar uygulamalarının sonunda öğrencilere beceri laboratuvarının kendilerine katkı sağlayıp sağlamadıklarını öğrenmek için bir anket uygulaması yapıldı.

Proje kapsamında Hemşirelik Esasları I ve II dersinin uygulaması için alınan malzemelerle yapılan uygulamalar sonucunda öğrenciler, klinik uygulama öncesi üzerlerinde bulunan stresi attıklarını, daha az hata yapabileceklerini, kendilerine güvenlerinin geldiğini ve klinik uygulama öncesi beceri laboratuvarında uygulamaları öğrenmelerinin daha verimli olduğunu ifade etti.

Sonuç olarak beceri laboratuvarındaki uygulamaların, öğrencilerin yüksek teknolojik araç ve gereçlerin kullanıldığı, yeni bilgilerin ışığında çeşitli tekniklerin uygulandığı, ekip çalışması ve doğru kararların hızla alınmasının çok önemli olduğu bir ortam olan hastanelerin alan uygulamasına çıkmadan mesleki becerilerini geliştirmeleri gerektiği ve böylece değerlendirme ve takip aşamasında yapılan hata ve uygulamaların en aza indirileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Beceri Laboratuvarı, Hemşirelik Öğrencisi, Klinik Uygulama.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

MİKROBİYAL DENTAL PLAĞIN KARYOJENİK
GIDALAR İLE ETKİSİ

Beril ŞEN, Merve VİCİR

Mikrobiyal dental plak dil, dudak, yanak, tükürük ile mekanik olarak temizlenmeyen diş yüzeylerine yerleşen ve sıkıca yapışan, protein ve polisakkaritlerin oluşturduğu, içerisinde yoğun mikroorganizma bulunduran, hava-su spreji ile uzaklaştırılmayan organik birikintilerdir. Normal şartlar altında diş sert dokuları ve tükürük sürekli iyon alışverişindedir. Plakın asidik olması yani H⁺ iyonlarının artması ile diş sert dokularından Ca, Po₄ gibi iyonlar çözünür. Bu olaya demineralizasyon denir. Ortam hemen nötr veya alkali hale gelirse bu ortamdaki iyonlar tekrar diş sert dokularına çökebilir. Bu olay ise remineralizasyon denir. Normalde demineralizasyon ve remineralizasyon birbirleri ile uyum içindedir. Ancak asidik yiyecek ve içeceklerin çok sık alınmasıyla lokal ve kısa süreli etki oluşur ve mikroorganizmalar plak içerisinde çürük için etkili asidik ortamı meydana getirir. Bu sürecin ilerlemesiyle diş çürüğü oluşur.

Plak pH'nın uzun süreli asidik olması; mevcut bakterilerin sayının fazla olması, tükürük ve plak sıvısının tamponlama kapasitesinin azalması, tükürüğün akış hızının az ve viskozitesinin fazla olması, daha çok yapışkan ve karbonhidrat yönünden zengin gıdaların ağızda kalış süresinin artması, oral hijyen alışkanlığının zayıf olması gibi nedenlerden etkilenir. Bu etkenlerden karbonhidrat alımı ile diş çürükleri arasında direkt ilişki vardır. Pek çok ülkede karyojenik gıdalar; ağıza alınmalarından sonra 30 dakika içerisinde plak pH'nı 5.5 'in altına düşüren gıdalar olarak tanımlanmaktadır.

Karyojenik gıdalardan en fazla etkilenen risk grubu ; diyabetik hastalar, gebeler, menopoza ve benzeri sistemik hastalığı olanlar, diş çapraşıklığı, oral hijyen bilgisi ve uygulaması zayıf olan bireylerdir. Bunların pH etkisinden daha az zarar görebilmeleri için plak kontrolü şarttır. Bu plak kontrolünü iki kısımda incelenir. Birincisi, hekim tarafından hastaya oral hijyen eğitimi verilmesi ve plak temizliği yöntemlerinin öğretilmesi, periyodik kontrollerin yapılması ve hasta motivasyonunun sağlanması; ikincisi, birey tarafından uygulanan işlemler ,diş fırçalama, diyetle dikkat edilmesi(şekerli ,yapışkan,

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

asitli ve benzeri gıdalar), düzenli diş hekimi kontrolü ile gerekli önlemlerin alınması sonucu çürük riskinin azalacağını vurgulamaktayız.

Anahtar kelimeler: Mikrobiyal dental plak, pH, oral hijyen

**SYSTEMS PROVIDING COMMUNICATION
WITH FIRST AID UNITS IN TRAFFIC ACCIDENT**

Gül Fatma Türker¹

¹ *Süleyman Demirel Üniversitesi, Elektronik ve
Haberleşme Mühendisliği, Isparta, Turkey,
gulturker@sdu.edu.tr*

Traffic accidents have become one of the leading causes of death in the world. Emergency medical intervention after an accident has a significant effect on survival rate. In-vehicle automatic accident detection and notification systems continue to work to detect the location of traffic accidents and to notify emergency personnel promptly so that emergency medical units can reach the scene. In this study, an investigation of in-vehicle systems that communicate with the nearest health teams was conducted when an accident occurred. Vehicle to Infrastructure (V2I) and Vehicle to Environment (V2X) communication applications used in intelligent transportation systems, technology infrastructure used in the accident, the health status of the driver continues to work. When Dedicated Short Communication Systems (DSRC) and Vehicular Ad-Hoc Network (VANET) technologies are examined, it is possible to determine where the vehicle is located by means of external hardware installed every time. In addition, smartphones that are widespread in intelligent transportation systems automatically detect traffic accidents and develop applications where they immediately access the central emergency unit after an accident. This research reflects the latest status of technological systems that provide fast access to injured drivers and passengers by transmitting accident status information to first aid units thanks to existing technologies used in intelligent transportation systems.

Key words: Driver health, traffic accident, first aid.

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

**INFORMATION PROVIDED FOR HIGH SCHOOL
STUDENTS ABOUT BASIC LIFE SUPPORT**

AYŞE KÜBRA AKNEHİR

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık
Yüksekokulu, Acil Yardım Ve Afet
Yönetimi, Burdur, Türkiye, kubraaknehir@gmail.com*

Respiratory and / or heart stopped in people with artificial respiration oxygen to the lungs, and the drug-free medical applications made to provide necessities, heart pumping blood with external cardiac massage called basic life support. The purpose of basic life support; by providing emergency oxygen support to the tissues to prevent non-irreversible damage that can occur in vital organs due to lack of oxygen and to improve the survival of the patient or injury.

The basic life support practice consists of three phases:

- A (Assessment of airway openness)
- B (Respiratory evaluation)
- C (Assessment of circulation)

Criteria for ending the basic life support are as follows: I. When the vital reflexes (respiration, cough, etc.) of the patient or wound return, II. When the first assistant is too tired to do this practice, III. Medical assistance (112) when it finds the end of the first tasks of help. There is absolutely no authority to make a death sentence for a first-aider, sick or injured. The first assistant should continue to apply until the above termination criteria are met. The reason for choosing this subject is; The emphasis on basic life support is that the people are inadequate in first aid when we look at accident and death rates in the country we live in; the students who are in high school with the questionnaires and presentations that we prepared in this regard in this regard have acquired knowledge in this regard.

Key Words: Basic Life Support, First Aid, ABC, Medical Aid, Education

**TÜRKİYE’DE BELEDİYELERİN
GERÇEKLEŞTİRDİĞİ ENGELLİLERE YÖNELİK
HİZMETLER**

Necati Buğra Kuddaş, Cihan Aslan, Elif Sinem Arıkan

*Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü*

bkuddas@gmail.com

*Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal
Hizmet Bölümü*

cihan24aslan@gmail.com

*Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal
Hizmet Bölümü*

esinemarikan@gmail.com

Türkiye’de yerel yönetimlerin görev ve yetkileri, gündelik yaşamın toplum faydasına yapılandırılmasına ilişkin karar ve hizmet alanındadır. Kurumların bu misyonu nedeniyle, bireysel görüşlerin yerel yönetimler düzeyinde alınan kararlara katılması gerekliliği ile birlikte, günlük yaşama ilişkin eylemlerin tüm toplum için erişilebilir kılınması, sosyal ortama katılımı önemli bir aşama olacaktır. Yerel yönetimlerce oluşturulacak sosyal hizmet politikalarının geliştirilerek yaygınlaştırılması insanların daha sağlıklı, güvenilir ve mutlu bir çevrede yaşamalarına olanak sağlayacaktır. Bu nedenle toplumda oluşan ya da olası olan sosyal sorunlara doğru tanınan konması, uygun önlem ve yaklaşımların geliştirilerek uygulanması gerekmektedir.

Bu araştırmanın amacı Türkiye sınırlarına vatandaşlık aidiyeti ile bağlı her engelli bireyin eşit ve adil ve de evrensel standartlarda hizmet almasına yönelik mevzuat ve uygulamaların durumunu araştırmaktır.

Bulgular, ulaşım sorunları ve engellinin hareket yeteneğindeki kısıtlılık nedeniyle, bu vatandaşların yaşadıkları ev dışındaki zorunlu işlerini yürütmeleri hayli güç olmaktadır. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi’nde, günlük işlerini yapmakta zorlanan engellilere yardım amacıyla “Alo Özürlüyüm Destek Hattı” kurulmuştur. Hatta yapılan başvuruyla iletilecek talepler, fatura ödemek, kira yatırmak ya da devlet dairesinde bir işlemin yapılması, evinin temizliği, badana-boya veya onarım işleri, ulaşım hizmeti olabilmekte ve kurulmuş bulunan ekipler, özürünün bu tür işlerini yerine getirmektedir.

Belediyelerin bakım ve destek hizmetlerinden bir diğeri ise ailelere dönük olarak tasarlanmıştır. Engelli çocuğa sahip ailelerin kendilerine özgür zaman yaratabilmelerine, sosyal-kültürel etkinliklere katılabilmelerine katkıda bulunmak amacıyla, Cuma ve Cumartesi akşamları 19.00- 23.30 saatleri arasında uzmanlar, üniversite öğrencileri ve gönüllü anneler eşliğinde akşam bakım hizmeti verilmesi şeklinde tasarlanan bu hizmet, İzmir Narlıdere Belediyesi’nce yürütülen örnek çalışmalardan biridir

Sosyal belediyecilik anlayışı açısından büyük önem taşıyan bu hizmetlerin üstlenilmesinde belediyelerin yerel yakınlık unsurunu kullanabilmesi en önemli hizmet avantajını oluşturmaktadır. Ancak bir uzmanlık alanı olan bu konuda yeterli deneyime ve uzman istihdam olanağına sahip olmamaları da büyük sorun yaratmaktadır. Ayrıca uygulamaların dağınık ve parçalı yapısının ÖZİDA’nın Ulusal politika ve stratejileri ile uyumunun sağlanması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: engelli hizmetleri, sosyal belediyecilik

**ŞİZOFRENİ TANISI ALMIŞ ÇOCUĞU OLAN
BABALARIN TEDAVİ SÜRECİ DENEYİMİ**

Elif Sinem ARIKAN, Cihan ASLAN, Necati Buğra Kuddaş

*Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal
Hizmet Bölümü*

esinemarikan@gmail.com

*Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal
Hizmet Bölümü cihan24aslan@gmail.com*

*Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü*

bkuddas@gmail.com

Şizofreni, kişinin dış dünyadan uzaklaşarak içine kapandığı; duygu, düşünce ve davranışlarında önemli bozuklukların ortaya çıktığı, biyolojik, ruhsal ve toplumsal bütünlük içinde değerlendirilmesi gereken bir beyin hastalığıdır (Soygür, 2014). Şizofreni tedavisi gören kişiler Türkiye’de çoğunlukla aileleri ile birlikte yaşamaktadır. Şizofreni tanısı almış kişilere bakım vermenin maddi ve manevi yükler getirdiği bilinmektedir. Bu yükün Türkiye’deki bakım verenlerin

Abstract Book
(Oral Presentation)

çoğunluğunun anneler olması hasebiyle anneler üzerinde daha etkili olduğunu düşünmek mümkündür. Babaların şizofreni tanısı alma, tedavi ve bakım verme sürecini nasıl deneyimlediklerine ilişkin çalışma ve tartışmaların ise daha az olduğu görülmektedir. Bu araştırmanın amacı şizofreni tanısı almış kişilerin babalarının hastalık öncesi – tanı alma süreci ve tedavi süreçlerine ilişkin deneyimlerinin babaların anlatımıyla ortaya çıkarılmasıdır. Babaların şizofreni tanısı almış kişilerin ailelerinin sosyal destek ağları içinde kadınlardan daha az yer aldığı bilinmektedir. Bunun nedenlerini ortaya çıkarmak da araştırmanın diğer amacıdır. Şizofreni tanısı almış kişilere bakım veren yedi baba ile yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak, derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Babalara ulaşmak için Şizofreni Dernekleri Federasyonu ve federasyona bağlı Mavi At Kafe çalışanları ile iletişim kurulmuştur. Şizofreni Dernekleri Federasyonu'nun seçilme nedeni; Ankara ilinde en yüksek üye sayısına sahip olan, alanda faaliyet gösteren çatı örgüt olmasıdır. Görüşmelerde ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Ses kayıtları deşifre edildikten sonra veri analizi yapılmıştır. Bulgular, hastalık öncesi süreç, tanı ve tedavi süreci, hastalığın etkileri; aile ilişkileri, ev içi iş bölümü, bakım verme yükü ve stigma başlıkları altında derlenmiştir. Ailelerle işbirliğinin geliştirilmesi tedavi süreci açısından çok önemlidir. Aile – STK – devlet – TRSM- uluslararası örgütlerin tamamını kapsayacak bir işbirliğinin geliştirilmesi için mekanizmalar yaratılmalıdır. Aileler için maddi ve psikolojik destek sağlanmalıdır. İstihdam en temel sorun olarak görülmektedir. Korumalı işyerleri kurulmalı ve meslek edindirme kursları hizmet verilmelidir. Babaların ve annelerin toplumsal cinsiyete ilişkin farkındalıklarının gelişmesi için çalışmalar yürütülmelidir.

Anahtar Kelimeler: Şizofreni, Bakım Yükü, Toplumsal Cinsiyet.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

KRONİK PSİKİYATRİ SERVİSİNDE YATAN
ŞİZOFRENİ TANILI HASTALARDA ÖLÜM
ORANLARI VE ÖLÜM NEDENLERİ TARAMASI

Menekşe Sıla Yazar

Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Psikiyatri Kliniği, İstanbul, Türkiye, meneksesila@gmail.com

Şizofrenide, sağlıklı kişilere göre daha erken yaşta ölüm söz konusudur. Görece erken yaşta ölen şizofrenlerde % 60 oranında fiziksel hastalık eş-tanısı bildirilmiştir. Bu dezavantajlı durum yeterli önleyici bakımla azaltılabilir.

Çalışmamızın amacı, kronik psikiyatri servisinde şizofreni tanısıyla, en az beş yıldır yatırılarak tedavi edilen ve ölen hastaların, sosyodemografik ve klinik özellikleri ile ölüm nedenlerinin belirlenmesidir.

Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi kronik psikiyatri servisinde şizofreni tanısıyla en az 5 yıl yatmış olan hastaların dosyaları retrospektif olarak taranmıştır. Sosyodemografik, klinik özellikleri ve ölüm nedenleri hazırlanan bir tarama formuna kayıt edilerek değerlendirilmiştir.

Ölüm yaş ortalaması: 58.8 ± 9.2 ; minumum yaş 39, maksimum 76 ; Ölüm nedenleri :% 33 respiratuvar hastalık nedenli solunum yetmezliği , % 31.1 kardiyopulmoner arrest , % 13.3 travma-düşme-yaralanma , % 11.1 kardiyovasküler hastalık , % 6.7 böbrek yetmezliği, % 2.2 kanser ve % 2.2 karaciğer yetmezliği idi..

Çalışmamızda hastaların ölüm yaş ortalaması 58.8 ± 9.2 idi. TÜİK verilerine göre yaşları için beklenen yaşam süresine göre daha erken öldükleri saptanmıştır. En fazla ölüm nedeni kalp ve solunum hastalıkları bulundu. Hastalarda yüksek oranda kafa travması, femur fraktürü ve düşme oranları saptanmış olmamız, kullanılan antipsikotiklerin hipotansif, artimi ve senkop etkileri ile ilişkili olabilir. Sonuç olarak, genel mortalite riskini arttıran çoklu ve yüksek doz ilaç kullanımından olabildiğince uzak durulması şizofreni hastalarının yaşam sürelerini uzatabilir. Sağlık ekibi düşme riski açısından eğitilmeli ve hastalara düşen hemşire ve hasta bakıcı sayısı arttırılmalıdır. Şizofreni hastalarının ek tıbbi

hastalıkları sıklıkla kontrol edilmeli, ilgili branşlarla temasa geçilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Şizofreni, erken ölüm yaşı, önleyici bakım

**İDİYOPATİK PARKİNSON HASTALARINDA
YÜRÜMENİN DONMASIYLA DENGİ
FONKSİYONU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

Birön Onur ÜĞÜT¹, Aybuke Cansu KALKAN², Turhan KAHRAMAN¹, Berril DÖNMEZ ÇOLAKOĞLU³, Arzu GENÇ²

1 İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir

2 Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu, İzmir

3 Dokuz Eylül Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Nöroloji Anabilim Dalı, İzmir

onur.ugut@gmail.com
acansukalkan@hotmail.com
turhan.kahraman@yahoo.com
berril.donmez@deu.edu.tr
arzu.genc@deu.edu.tr

Yürümenin donması, Parkinson hastalarında pek de nadir görülmeyen ve ileri derecede özür lülüğe neden olan smeptomlardan biridir ve adım atmanın sağlanmasında epizodik beceri kaybı olarak tanımlanabilir. Denge; ağırlık merkezinin kontrolü, postüral salınım, duyu sal oryantasyon, antisipatuvar ve reaktif postüral cevaplar gibi altbaşlıkları içeren kompleks bir mekanizmadır. İdiyopatik Parkinson'lu hastalarda denge yanıtlarının ve total olarak dengenin kötü yönlü etkilendiği bilinmektedir. Yürümenin donması olan idiyopatik Parkinson hastası bireylerin, yürümenin donması olmayan idiyopatik Parkinson hastası bireylere göre daha fazla denge problemine sahip olduğu düşünülmektedir.

Çalışmamızın amacı; idiyopatik Parkinson hastası popülasyonda fonksiyonel dengenin yürümenin donmasıyla olan ilişkisinin belirlenmesidir.

Çalışmaya 44 İdiyopatik Parkinson Hastası birey dahil edildi. Değerlendirme araçları olarak; denge ölçümü için Berg Denge Skalası, yürümenin donmasının ölçümü için Yürümenin Donması Anketi kullanıldı.

Çalışmaya dahil edilen hastaların yaşları ortancası 67,5 (60,25-73), hastalık evreleri ortancası 2 (1,625-2,5),

UPDRS ortancaları 32 (19,5-41,5) olarak bulundu. Cinsiyet dağılımı %31,8 (n=14) kadın, %68,2 (n=30) erkek olarak belirlendi. Yürümenin Donmasıyla Anketi skorları ve Berg Denge Skalası skorları arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı korelasyon bulundu (rs=-0,314, p<0,05).

İdiyopatik Parkinsonlu hastalarda yürümenin donması dengeyi negatif yönde etkilemektedir. İdiyopatik Parkinsonlu hastalarda dengenin değerlendirilmesinde yürümenin donması da göz önünde bulundurulması gereken önemli bir faktördür.

**DARBELİ ELEKTROMANYETİK ALAN VE
DARBELİ RADYOFREKANS
UYGULAMALARININ YARA İYİLEŞTİRMESİNE
ETKİSİNİN SENSÖR TEKNOLOJİSİYLE
ARAŞTIRILMASI**

Merve Bardak¹, Ziyaşan Buse Yara lı², Adnan Kaya³, Ozan Karaman⁴

¹Biyomedikal Teknolojileri ABD, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi m.bardak1mail.com

²Biyomedikal Teknolojileri ABD, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi ziysanbuse@gmail.com

³Elektronik Mühendisliği Bölümü İzmir Katip Çelebi Üniversitesi adnan.kaya@ikc.edu.tr

⁴Biyomedikal Mühendisliği Bölümü, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi ozan.karaman@ikc.edu.tr

Düşük frekanslı elektromanyetik alan çalışmalarının yumuşak doku yaralanmaları, deri ülserleri, parçalı kemik kırıkları tedavisinde kullanılan etkili bir yöntem olduğu belirtilmiştir. 100 Hz frekansından düşük dalga formları biçimindeki darbeli elektromanyetik alanlar (PEMF) yardımcı tedavi olarak kullanıldığında iyileşme sürecinde pozitif etkisinin olduğu görülmüştür. Darbeli radyofrekans enerjisi (PRFE) 27.12 MHz frekansında tasarlanan anten aplikatörlerle kullanıldığında tıpta tedavi amaçlı geniş bir kullanım alanına sahiptir.

Bu çalışmada darbeli elektromanyetik alan tedavisinin ve darbeli radyofrekans uygulamasının in vitro deneylerde sıcaklık ve manyetik alan sensörleriyle yara iyileşmesine etkisi araştırılmıştır.

PEMF sistemi için 75 Hz'de iki ayrı bobin tasarlanmıştır. İlkinde Kikusui cihazından amplifier ile beslenen bobin

kullanılırken diğ erinde PASCO Helmholtz bobinler kullanılmış tır. PRFE sistemi için ise 27.12 MHz de farklı spiral antenler tasarlanmıştır. CST Studio programında farklı pozisyonlarda bobinlerin , anten aplikatörlerinin doku modelinin simülasyonları gerçekleştirilmiştir. L929 hücre hattı 4 saat boyunca manyetik alana maruz bırakılıp sonuçları araştırılmış tır.

L929 hücrelerinin, çoğ alması ve migrasyonuyla oluşturulan yara alanını kapatması belirtilen günlerde mikroskop altında çekilen fotoğ raflarla gösterilmiştir. Yara alanın kapanma yüzdesi hesaplanmıştır ve kontrol grubu ile karşılaştırıldığında, PEMF ve PRFE gruplarında anlamlı bir farklılık olduğu görölmektedir.

Bu çalışmada PEMF ve PRFE sistemlerinin in vitro yara iyileş me modelindeki etkisi karşılaştırmalı olarak incelenmiş, hücre çoğ almasını ve migrasyonu artırdığı gösterilmiştir. Deneylerde sensörler yardımıyla hücre içindeki sıcaklık artışı gözlenmiş ve manyetik alan sürekli ölçölmüştür. 72 saatin sonunda oluşturulan yara alanının tamamen kapandığı gösterilmiştir.

Anahtar Sözcükler

Elektromanyetik alan, Cst Studio, In vitro, Sensör

AMELİYATHANEDE TEMİZLEME, PAKETLEME VE DEPOLAMA YÖNTEMLERİNDE KANITLAR

Çiğ dem ÇETİN¹, Emine ÇATAL²

Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Cerrahi Hastalıkları Hemş iireliğı Doktora Öğrencisi¹

Akdeniz Üniversitesi Hemş iirelik Faköltesi Cerrahi Hastalıkları Hemş iireliğı Anabilim Dalı Öğretim Üyesi²

E mail: cgdmctn07@gmail.com,

emine.catal@gmail.com

Bu çalışma ameliyathanede temizleme paketleme ve depolama yöntemlerinde kanıtları ortaya koymak amacıyla literatür derleme olarak yapılmıştır.

Konuya ilişkin Türkçe ve İngilizce olarak Google Scholar, EBSCOHOST, Pubmed veri tabanlarından en iyi kanıtı sunan çalışmalardan AORN, ORNAC, EORNA ve DAS önerileri ele alınmıştır.

Kritik malzemeler buhar, hidrojen peroksit gazı, ETO ile sterilizasyonu yapılırken, yarı kritik malzemeler ise nemli ısı yüksek düzey dezenfeksiyon yöntemi, kritik olmayan malzemeler düşük düzey dezenfeksiyon (≤ 10

dk. temas) yöntem ile dezenfekte edilmelidir. Paketleme materyali; sterilantın penetrasyonuna izin vermemelidir (IB). Paketleme delinmelere karşı güçlü ve mikroorganizmaya ve neme bariyer oluşturmalıdır (IB). Etilen oksitde paketleme; havalanmaya izin vermeli, malzemeyi korumalıdır. Ozon sterilizasyonunda paketleme; dokunmamış, polietilenle kaplanmış, selüloz içermeyen tek kullanımlık filtre içecek şekilde olmalıdır. Paketleme materyalleri 20-23°C’de ve %30-60 nem aralığında depolanmalıdır. Yeniden kullanılabilir malzemeler tercih edilirken FDA rehber önerilerinin dışında tekrar işlenmemelidir. Steril edilecek malzemenin ağırlığı 25 lb’yi geçmemelidir. Sterilizasyonda mekanik ve kimyasal indikatörler olmalı (II), en az haftalık olarak sterilizatörün etkinliğini görmek için indikatör kullanılmalıdır (IB). Buhar sterilizasyonunun dışındaki metodlar için tek pozitif biyolojik indikatör kullanımından sonra en son negatif biyolojik indikatör döngüsüne kadar bütün aletler nonsteril sayılmalı, nonsteril aletler gerekli görülürse tekrar işleme alınmalıdır (II). Isı ve nem hassasiyeti olan, tekrar işlenen hasta bakım malzemeleri için düşük ısı-sıcaklık sterilizasyon teknolojisi kullanılmalıdır (IA). Parasetik asit, ısıya duyarlı suya daldırılabilir tıbbi ve cerrahi aletler için kullanılabilir (IB). Steril edilen malzeme tüm bilgiler belirtilerek etiketlenir (IB). Paketlenen malzemenin raf ömrü, paket kalitesi, depolama şartları, transport şartları, kullanım sayısı, paket bütünlüğünün uygunluğ una göre değişir (IB). Depolama rafları zeminden 45 cm, yerden 20-25 cm uzaklıkta olmalıdır. Isı, nem ve havalandırma kontrol edilmeli ve trafik sınırlandırılmalıdır.

Ameliyathanede kullanılan malzemelerin temizlenmesi, paketlenmesi ve depolanması cerrahi sürecin başarısındaki önemli adımlardan biridir, geliş en ve değiş en teknolojilerden doğrudan etkilenen bu süreçte, güncel çalışmalardan elde edilen kanıtların izlenmesi önemli bir gerekliliktir.

Anahtar Sözcükler: Ameliyathane, Dezenfeksiyon, Sterilizasyon, Paketleme, Depolama.

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN HASTA
GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜ DÜZEYLERİNİN
BELİRLENMESİ**

Sule ÇİFTÇİOĞLU, Vildan CIRIK, , Emine EFE

*Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Çocuk
Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği*

*sulesenol@akdeniz.edu.tr, vapaydin@akdeniz.edu.tr,
eefe@akdeniz.edu.tr*

Hemşirelik öğrencilerinin hasta güvenliği kültürünün farkında olarak mezun olmaları, hastaların ve diğer sağlık profesyonellerinin risk durumları ve riskin azaltılması konusunda bilgilendirilmesi, hasta güvenliğinin savunulması ve istenmeyen olayların rapor edilmesi gibi hemşirenin hasta güvenliğine yönelik görevlerini yerine getirebilmeleri konusunda önemli bir yer tutmaktadır.

Hemşirelik öğrencilerinin hasta güvenliği kültürü düzeylerinin belirlenmesidir.

Tanımlayıcı tipte olan araştırmanın örneklemini 2018 yılında Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi'nde 1., 2., 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören 299 lisans öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada, veri toplama aracı olarak "Hasta Güvenliği Kültürü Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Veriler Şubat 2018-Nisan 2018 tarihleri arasında toplanmıştır. Verilerin analizi SPSS 20.0 programıyla yapılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamaları 20.64 ± 0.07 'dir. Öğrencilerin hasta güvenliği kültürü ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalaması 3.08 ± 0.43 , alt ölçek puan ortalamaları sırasıyla; yönetim ve liderlik 2.89 ± 0.80 , çalışan eğitimi 3.01 ± 0.79 , olay ve hata rapor etme 3.07 ± 0.79 , bakım ortamı 3.13 ± 0.77 çalışan davranışı 3.10 ± 0.78 olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin hasta güvenliği kültürü düzeylerinin orta düzeyde olduğu ve sınıflar arasındaki puanlarda anlamlı fark olmadığı saptanmıştır. Öğrencinin cinsiyetinin kadın olması ($n=236$) ve mesleğini isteyerek tercih etmesinin ($n=190$) hasta güvenliği kültürü düzeylerini anlamlı olarak etkilediği belirlenmiştir ($p<0.05$).

Hemşirelik öğrencilerinin puan ortalamaları yakın değerlerde olsa da 2. ve 3. sınıflarda en yüksek; 1. ve 4. sınıflarda ise en düşük olduğu görülmüştür. Hemşire adaylarının hasta güvenliği kültürünün farkında olarak mezun olmaları, hastaların ve diğer sağlık

profesyonellerinin risk durumları ve riskin azaltılması konusunda bilgilendirilmesi, hasta güvenliğinin savunulması ve istenmeyen olayların rapor edilmesi gibi hemşirenin hasta güvenliğine yönelik görevlerini yerine getirebilmeleri konusunda önemli bir yer tutmaktadır. Müfredatta hasta güvenliği eğitiminin daha fazla yer alması, öğrencilerin hasta güvenliği kültürünün geliştirilmesi için katkı sağlayabilir.

Anahtar Sözcükler: Hasta güvenliği kültürü, Hemşirelik, Öğrenci.

**GAZETELERDE YAYINLANAN ÇOCUKLARA
YÖNELİK FİZİKSEL ŞİDDET HABERLERİNİN
İNCELENMESİ**

Sule ÇİFTÇİOĞLU, Vildan CIRIK, , Emine EFE

*Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Çocuk
Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği*

*sulesenol@akdeniz.edu.tr, vapaydin@akdeniz.edu.tr,
eefe@akdeniz.edu.tr*

Şiddet, her yaşta bireyi etkilemekle birlikte, gelişme sürecinde olan çocukları daha fazla etkilemektedir. Fiziksel şiddet, şiddet türleri içinde en yaygın olarak görülen ve bilinenidir. Fiziksel şiddet, tüm yaş gruplarındaki kız ve erkek çocuklarını etkileyen yaygın bir olgudur.

Basın, çocuğa yönelik fiziksel şiddetin önlenmesinde ve toplumsal farkındalık oluşturulmasında büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, basının fiziksel şiddette çocuk mağdurlar ve şiddeti uygulayanlar hakkında ne kadar ve nasıl bir bilgi verdiği oldukça önemlidir.

Türkiye'de basına yansıyan çocuğa yönelik fiziksel şiddet mağdurları ve şiddeti uygulayanlar hakkında basının ne kadar bilgi verdiğini incelemektir.

Bu araştırma nitel bir araştırma olup, sistematik derleme desenindedir. Veri toplama yöntemi olarak dokümanlar (gazete haberleri) kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, 2018 yılının tiraj rakamları 200.000'in üzerinde olan beş gazete oluşturmaktadır. Haberler üzerinde içerik analizi tekniği kullanılarak çözümleme yapılmıştır. Veriler Nisan ayını kapsayan bir aylık sürede toplanmıştır. Seçilen gazetelerin 12.04.2018 tarihinden önce yayımlanan sayılarında yer alan çocuğa yönelik fiziksel şiddet haberler taranmış ve 01.02.2002-

12.04.2018 tarihleri arasındaki çocuğa yönelik tüm fiziksel şiddet haberlerine ulaşılmıştır.

Araştırma kapsamına alınan gazetelerdeki çocuğa yönelik fiziksel şiddet ile ilgili yapılan analizler sonucunda toplam 116 gazete haberi incelenmiştir. Bu haberlerden bazılarında birden fazla çocuk yer aldığı için, bu çalışmada 136 çocuk ile ilgili haber yer almıştır. Sonuçlar doğrultusunda, gazete haberlerinde yer alan çocukların yaşlarının 3 ay ile 18 yaş arasında olduğu, %61.8'inin erkek, %94.8'inin sağlıklı olduğu ve %73.5'inin fiziksel şiddet sonrasında hayatta kaldıkları görülmektedir. Fiziksel şiddeti uygulayanların ise %66.4'ünün erkek, %27.6'sının baba, %19.8'inin öğretmen, %15.5'inin anne ve %7.8'inin kreş/sevgi evi bakıcısı olduğu saptanmıştır. Çocukların %30.8'inin adının ve %14.7'sinin resminin, gazete haberlerinde açık bir şekilde verildiği tespit edilmiştir.

Fiziksel şiddete maruz kalan çocuklar ve şiddeti uygulayanlar hakkında genel bir bilgi elde edilerek risk altındaki çocuklara yönelik koruyucu önlemlerin alınması sağlanabilir. Bu bağlamda eğitimlerin yapılmasında ve fiziksel şiddet gören çocukların/ailelerin rehabilitasyonunda çocuk hemşirelerine birincil rol düşmektedir.

Anahtar Sözcükler: Çocuk, Fiziksel Şiddet, Gazete, Haber, Hemşire

İNME Lİ BİREYLERDE FİZİKSEL AKTİVİTE KATILIMI ve ALGILANAN İYİLEŞME ARASINDAKİ İLİŞKİ

Esmâ Nur KOLBAŞI¹, Burcu ERSÖZ

HÜSEYİNSİNOĞLU², Nurgül BULUT³

*İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Fizyoterapi ve
Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul, Türkiye,
esmanur.kolbasi@medeniyet.edu.tr*

*İstanbul Üniversitesi, Nörolojik Fizyoterapi ve
Rehabilitasyon Anabilimdalı, İstanbul, Türkiye,
burcu.ersoz@istanbul.edu.tr*

*İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Biyoistatistik ve Tıp
Bilişimi, İstanbul, Türkiye,
nurgul.bulut@medeniyet.edu.tr*

Fiziksel aktivite (FA), kardiyovasküler ve metabolik sağlığın korunmasında oldukça önemlidir. İnme li bireylerde de inme rekürrensini önlenmesinde ve

kardiyovasküler sağlığın iyileştirilmesinde primer rol oynar. Buna rağmen, inmeyi takiben birçok faktöre bağlı olarak FA katılımında azalma olur.

Bu çalışmanın amacı, inmeli bireylerde algılanan iyileşme düzeyinin FA katılımına etkisini araştırmaktır.

Çalışmaya amaç doğrultusunda 30 minör inmeli birey (ort.66,77±7,98 yaş, %76,7 erkek) ve 34 sağlıklı birey (ort.65,94±10,12 yaş, %67,6 erkek) dahil edildi. Dahil edilme kriterleri a) bir kez ve minör inme geçirmiş olmak, b) 50 yaş ve üzerinde olmak, c) Fonksiyonel Ambulasyon Sınıflaması(FAS)'nda evre 3 ve üzerinde yer almak olarak belirlendi. Hastaların algıladıkları iyileşme düzeyi İnme Etki Ölçeği 3,0 (İEÖ-3) ile sorgulandı. Katılımcıların FA seviyelerinin belirlenmesi için Fiziksel Etkinliğin Hızlı Değerlendirilmesi (FEHD) anketi kullanıldı.

İnme grubunda ortalama hastalık süresi 9,36±11,08 ay idi. Hastaların %36,7'sinde sağ hemiparezi mevcuttu ve %93,3'ü iskemik nedenli inmeye sahipti. Yapılan istatistiksel analizde gruplar arasında FEHD'nin aerobik komponentinde anlamlı bir farklılık (p=0,05) bulunurken, kuvvet ve esneklik komponentinde fark yoktu (p=0,607). İnmeli grupta FAS evre artışına paralel olarak FEHD'nin aerobik komponentinde de artış olduğu görüldü (p=0,048). İEÖ-3'te ise yalnızca Günlük Yaşam Aktiviteleri (p=0,027), Mobilite (p=0,08) ve El Fonksiyonu (p=0,044) bölümleri ile FEHD'nin aerobik komponenti arasında pozitif bir ilişki saptandı.

Sonuç olarak, minör inme tanısı almış bireylerde inmeyi takiben FA katılımının azaldığı görüldü. Bu azalmanın inme sonrası ortaya çıkan fiziksel özrürlülüğe bağlı olduğu kadar, kişinin özellikle günlük yaşam aktiviteleri ve mobilite alanlarında algıladığı iyileşmeye de bağlı olduğu saptandı. Bu yüzden klinisyenler, inme sonrası FA önerisinde bulunurken bireyin fiziksel limitasyonlarının yanısıra algıladığı iyileşme düzeyini de göz önünde bulundurmalıdırlar.

Anahtar Sözcükler: Fiziksel aktivite, inme, inme etki ölçeği 3,0

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN BİREYSEL
YENİLİKÇİLİK ÖZELLİKLERİ İLE BAKIM
DAVRANIŞLARINI ALGILAMALARI
ARASINDAKİ İLİŞKİ VE ETKİLEYEN
FAKTÖRLER**

İlknur MARAŞLI* Ebru EREK KAZAN**

* Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık
Yüksekokulu, imarasli@mehmetakif.edu.tr

** Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, ebru_erek@yahoo.ca

Hemşirelik bakımının teknolojik ve bilimsel gelişmeler doğrultusunda başarılı bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için hemşirelik eğitimi süresince bakım davranışlarının çok iyi biçimde kavranması, bireysel yenilikçilik özellikleri ile içselleştirilmesi ve uygulamaya aktarılması gerekmektedir.

Araştırma, hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik özellikleri ile bakım davranışlarını algılamaları arasındaki ilişkinin incelenmesi ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Tanımlayıcı nitelikte yapılan araştırmanın evrenini, Antalya’da bulunan bir üniversitenin Hemşirelik Fakültesi’nde öğrenim gören tüm lisans öğrencileri (N=911) oluşturmuştur. Örneklem seçimine gidilmemiş, araştırmanın uygulamasının gerçekleştirildiği tarihlerde derslere devam eden, en az bir yıl klinik uygulamaya çıkmış olan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 575 öğrenci araştırmaya dahil edilmiştir. Veri toplama aracı olarak “Tanıtıcı Özellikler Formu”, “Bireysel Yenilikçilik Ölçeği (BYÖ)” ve “Bakım Değerlendirme Ölçeği (BDÖ)” kullanılmıştır. Verilerin analizinde sayı, yüzdelik dağılımları, ortalama, standart sapma, bağımsız gruplar t testi, ANOVA testi ve Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır.

Araştırmada öğrencilerin %68.6’sının 20-22 yaşları arasında, %75.5’inin kız, %24.2’sinin hemşirelik mesleğini sevdiği için seçtiği ve %83.7’sinin bakımı hemşiresinin birincil görevi olarak gördüğü belirlenmiştir. Öğrencilerin Bireysel Yenilikçilik Ölçeği ortalama puanı

$\bar{X}=63.32\pm8.56$, Bakım Değerlendirme Ölçeği ortalama puanı $\bar{X}=5.10\pm0.77$ ’dir. Çalışmada kız öğrencilerin, ailesi istediği için hemşirelik bölümünü

tercih edenlerin, hemşirelik alanında akademik kariyer yapmak isteyenlerin ve bakımı hemşiresinin birincil görevi olarak görenlerin Bireysel Yenilikçilik Ölçeği ortalama puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). Çalışmada kız öğrencilerin, hemşirelik mesleğini sevdiği için hemşirelik bölümünü tercih edenlerin, hemşirelik alanında akademik kariyer yapmak isteyenlerin ve bakımı hemşiresinin birincil görevi olarak görenlerin Bakım Değerlendirme Ölçeği puanlarının anlamlı derecede daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Araştırmada hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik özellikleri ile bakım davranışlarını algılamaları arasında pozitif yönde, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r=0.429$), ($p<0.01$).

Öğrencilerin yenilikçilik kategorilerinin “kuşkucu” kategoride olduğu ve bakım davranışı algılarının iyi düzeyde olduğu belirlenmiş olup, öğrencilerin bireysel yenilikçilik özellikleri ile bakım davranışlarını algılamaları arasında pozitif yönde, anlamlı ve orta düzeyde bir ilişki saptanmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda gerekli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bireysel Yenilikçilik, Bakım, Davranış, Hemşirelik Öğrencisi.

**EVALUATION OF THE RELATIONSHIP OF
NASOLACRIMAL DUCT WITH UNCINATE
PROCESS: PRELIMINARY REPORT**

Cihat Gun¹, Mehmet Cengiz Tatar², Ekrem Solmaz³,
Vafa Moghaddam⁴, Zeliha Fazliogullari⁵, Mehmet
Ozturk⁶, Ahmet Kagan Karabulut⁷

¹Beyşehir State Hospital, Department of Emergency,
Konya, Turkey, chtgun@gmail.com

²Selcuk University, Faculty of Medicine, Department of
Anatomy, Konya, Turkey, cengiztatar@gmail.com

³Selcuk University, Faculty of Medicine, Department of
Anatomy, Konya, Turkey, drsolmazekrem@gmail.com

⁴Selcuk University, Faculty of Dentistry, Undergraduate
Student, Konya, Turkey, vafamoghaddam97@gmail.com

⁵Selcuk University, Faculty of Medicine, Department of
Anatomy, Konya, Turkey, z_topal@yahoo.com

⁶Selcuk University, Faculty of Medicine, Department of
Radiology, Konya, Turkey, drmehmet1212@gmail.com

⁷Selcuk University, Faculty of Medicine, Department of
Anatomy, Konya, Turkey, akkarabulut@yahoo.com

Abstract Book (Oral Presentation)

Lacrimal groove in maxilla surrounded by lacrimal bone and inferior nasal concha, turned into nasolacrimal duct (ND). Uncinate process can be continuity with ND. One of the constricting structures of maxillary sinus is uncinate process. An anatomical relationship is important because ND can be harmed while removing uncinate process in maxillary sinus surgery.

One of the causes of ND obstruction is the complications of maxillary sinus surgery. The relation of adjacency anatomical structures and morphometry were investigated.

A total of 20 cases (10 males, 10 females) (18 years and over) underwent computed tomography, paranasal sinuses, nasal cavity and orbital imaging in the Department of Radiology of the University of Selçuk University. The images of 40 sides on the axial and coronal sections were retrospectively analyzed. We measured anteroposterior and mediolateral diameter from the widest part of the entrance of the right and left ND in the axial section, anteroposterior diameter from the terminal point in the sagittal section and craniocaudal length from the coronal section.

In males, on the right side, the mean of anteroposterior, mediolateral, terminal diameter and craniocaudal length were measured 4.92 mm, 4.34 mm, 4.78 mm and 14.42 mm, respectively. In females, on the right side, the mean of anteroposterior, mediolateral, terminal diameter and craniocaudal length were measured 4.91 mm, 4.1 mm, 5.17 mm and 12.51 mm, respectively. In males, on the left side, the mean of anteroposterior, mediolateral, terminal diameter and craniocaudal length were measured 5.41 mm, 4.41 mm, 4.93 mm and 15.23 mm, respectively. In females, on the left side, the mean of anteroposterior, mediolateral, terminal diameter and craniocaudal length were measured 4.92 mm, 4.26 mm, 4.92 mm and 11.54 mm, respectively.

Surgeons should be considered ND because of sinus, orbital surgery and transnasal intervention are at risk for ND.

Key words: Nasolacrimal duct, uncinate process, computed tomography

KUVARS İLE GELİŞTİRİLMİŞ FOTO-AKUSTİK SENSÖRLER İLE NEFES ANALİZİ

Hatice AKMAN, Gül TÜRKER, İsmail BAYRAKLI

Fotoakustik yöntem, katı, sıvı ve gaz maddelerin incelenmesinde oldukça hassas bir tekniktir. Genel absorpsiyon spektroskopisi yansıyan ve iletilen ışığın ölçülmesine bağlıdır. Foto-akustik temeli optoakustik veya foto-akustik etkiye dayanmaktadır ve tarihte ilk kez 1880 yılında Graham Bell tarafından keşfedilmiştir. Bell, bir hücre içerisine periyodik olarak kesik güneş ışınları düşürüldüğünde hücreye takılan bir tüp aracılığıyla işitilebilir bir ses duyulabileceğini keşfetmiştir. 1960 yılların sonuna doğru lazerin bir ışık kaynağı olarak keşfedilmesi ve son derece hassas piezoelektrik transdüser, mikrofon gibi ses dedektörleri geliştirilmesiyle PAS yöntemiyle ilgili önemli çalışmalar yapılmaya başlandı. Rosencwaig ve Gersho tarafından katılardaki fotoakustik etkinin ilk kapsamlı teorik açıklaması, RG teorisi olarak açıklanmıştır. Bu teoriden sonra çalışmalar yoğunlaşmıştır.

Foto akustik yöntem hassastır ve diğer yöntemlere göre öne çıkan en büyük avantajı kompakt yapıda olmasıdır. Bu yöntem ile portatif nefes analizi cihazları geliştirilebilir. Nefes analizinde, numune alımında profesyonel yardıma ihtiyaç yoktur, invaziftir, istenildiği kadar tekrar numune alınabilir, sistem geliştirildikten sonra neredeyse masrafsızdır. Hasta nefes torbası ile nefesini analiz merkezlerine gönderebilir veya taşınabilir analiz sistemleri hastanın hayatında kolaylık sağlamak için kullanılabilir.

Foto akustik sensörler, miktar analizi yapılacak olan molekülün lazeri absorpsiyonu sonucu açığa çıkan titreşim ve sesin algılanmasında kullanılan farklı yöntemler ile farklı şekillerde geliştirilebilmektedirler. Çalışmamızda kuvars ile geliştirilmiş fotoakustik sensörlerin teknik yapıları ve hassaslıkları ile ilgili derleme yapılmıştır.

ANTICANCER ACTIVITY OF GREEN AgNPs

Sükrü YEŞİLOT¹, Çiğdem AYDIN ACAR¹

¹ Mehmet Akif Ersoy University, Bucak School of Health Nanoparticles (NPs) are defined as particles ranging in size from 1 to 100 nm. The design of soft and non-toxic

synthesis of metallic nanoparticles is an actual subject in the nanotechnology field. The green synthesis of silver nanoparticles (AgNPs) using a *plant* leaf extract is a good way to fabricate NPs because of less toxic, more effective, low cost, eco-friendly and economically safe. AgNPs have stronger effect than the silver (Ag) ions because properties of AgNPs as anti-bacterial, anti-fungal, anti-viral, anti-inflammatory, anti-angiogenic and anti-cancer therapy demonstrate in some research. The mechanisms by which AgNPs cause toxicity in cancer cells are thought to be related to mitochondrial damage, oxidative stress, DNA damage, and induction of apoptosis. Green biosynthesis of AgNPs have been currently widely used in biomedical area due to its unique physicochemical properties and they are expected hopefully to revolutionize the cancer diagnosis and therapy. Anticancer activity on early stage breast cancer (MCF-7), liver hepatocellular carcinoma (HepG2), colon cancer (HCT-116), human lung cancer (A549), human myeloblastic leukemia (HL60) and cervical cancer (HeLa), human neonatal skin stromal (hSSCs) and colon cancer (HT115) cell lines give very promised results which are that silver nanoparticles inhibit cell lines in a dose-dependent manner or IC₅₀ value and have excellent cytotoxic effect. This application of green synthesis AgNPs may be valuable for future nanomedicine approach.

Key word: Green synthesis, AgNp, Anticancer

YAŞLILARDA ÖLÜM FARKINDALIĞI VE SPİRİTÜEL İYİ OLUŞ

Adeviye AYDIN*, Abdullah IŞIK**, Nilgün

KAHRAMAN***

*Sinop Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik
Bölümü adeviye86@gmail.com

** Sinop Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Sosyal Hizmet
Bölümü altinisik0@hotmail.com

***Kastamonu Üniversitesi Fazıl Boyner Sağlık Bilimleri
Fakültesi Hemşirelik Bölümü ngulerr@hotmail.com

Yaşlılık dönemi, sağlığın bozulması, enerjinin kaybı gibi nedenlerle zorlu yaşam dönemlerinden biridir. Yaşlılık dönemi sona yaklaşma, ölümün gerçekliğiyle yüzleşme ve yaşamın son evresi olarak da

değerlendirilebilmektedir. Ölüm sadece yaşlılık dönemine özgü olmayıp tüm bireyler için kaçınılmazdır. Yaşlı bireylerin ise ölümü daha kabul edilebilir olarak görülebilmekte ancak her ölüm yine de erken olarak algılanmaktadır. Ölümün gerçekliği karşısında bireyler baş etmede spiritüalliteyi (tinsellik) kullanabilmektedirler.

Spiritüallite, yaşamın anlamını anlamaya yönelik güçlü bir ilgi hissetme, içsel bir durum olarak tanımlanmaktadır. En temelde spiritüallite anlamın izini sürme peşindedir. Bu bağlamda spiritüallite, esasen bireyin hayatına anlam vermekte; bireyin bağışlama, sevgi ve güven yeteneğini etkileyebilmektedir. Ayrıca bireyin ruh sağlığını da bütüncül açıdan etkileyebilmektedir. Yaşlılık döneminde spiritüallite manevi unsurları da barındırmaktadır. Dini uygulamalardan duanın yaşlılarda fiziksel ve psikososyal sağlığın gelişiminde önemli bir destekleyici kaynak olduğu belirtilmektedir. Bununla birlikte ruhsal sıkıntıyı azaltarak iç huzuru ve umudu artırabilmektedir. Spiritüel /dini uygulamaların yaşlılarda spiritüel iyi oluşu artırdığı ve anksiyete düzeylerini azalttığı saptanmıştır.

Yaşlılık döneminde ölüm düşüncesi ya da yakınların kaybıyla deneyimlenen ölüm gerçekliği bireylerde stres ve anksiyeteye yol açabilmektedir. Bu durum ise yaşlıların yeterince bu dönemi sağlıklı bir biçimde geçirmelerini önleyebilmektedir. Ölümün inkârı ya da ölüm karşısında yüksek düzeyde hissedilen anksiyetenin yerine ölümün farkındalığının kabul edilmesi yaşlıların ruh sağlıkları açısından da önemli bir yer tutabilmektedir. Ayrıca her ölüm karşısında birey yaşamın anlamını da sorgulayabilmekte bu nedenle spiritüalliteyi kullanarak bireyler daha iyi oluş düzeyi sergileyebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlılar, spiritüel iyi oluş, ölüm farkındalığı

**İDİOPATİK PARKİNSON HASTALARINDA
ZAMANLI KALK YÜRÜ TESTİ'NİN NORMAL VE
KOGNİTİF FORMUNUN MENTAL VE KOGNİTİF
FONKSİYONLARLA OLAN İLİŞKİSİNİN
İNCELENMESİ**

Birön Onur ÜĞÜT¹, Aybüke Cansu KALKAN², Turhan
KAHRAMAN¹, Berril DÖNMEZ ÇOLAKOĞLU³, Arzu
GENÇ²

¹ İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir

² Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve
Rehabilitasyon Yüksekokulu, İzmir

³ Dokuz Eylül Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Nöroloji
Anabilim Dalı, İzmir

onur.ugut@gmail.com

Parkinson Hastalığı; tremor, rijidite, bradikinezi gibi motor semptomlara ve mental bozukluklar, gastrointestinal sistem bozuklukları, uyku bozuklukları ve kognitif bozukluklar gibi non-motor semptomlara neden olan ilerleyici nörodejeneratif bir hastalıktır. Zamanlı Kalk Yürü Testi (ZKYT) Parkinson hastalarında yaygın olarak kullanılan güvenilir ve yararlı bir mobilite ölçüm testidir. ZKYT'nin kognitif fonksiyonlarla ilişkili olduğu bilinmesine rağmen ZKYT'ye eklenen ikincil kognitif bir görevin kognitif fonksiyonları yansıtmaya kapasitesi net olarak bilinmemektedir.

Çalışmamızın amacı; İdiyopatik Parkinson hastalarında ZKYT ve ZKYT-kognitif görev'in mental ve kognitif fonksiyonlarla olan ilişkisinin incelenmesidir.

Çalışmaya 43 idiyopatik Parkinson Hastası dahil edildi. ZKYT normal ve kognitif form olarak uygulandı. Hastaların mental ve kognitif durumları Mini Mental Test ve Birleşik Parkinson Hastalığı Derecelendirme Ölçeği'nin (BPHDÖ) mental (BPHDÖ-I) alt ölçek puanı kullanılarak değerlendirildi. Hastaların klinik değerlendirmesi BPHDÖ ve Hoehn&Yahr Evrelemesi kullanılarak yapıldı.

Cinsiyet dağılımı kadın 14 (%32,6) ve erkek 28 (%65,1) olarak belirlendi. Katılımcıların yaş ortancası 68 (60-73) yıl, hastalık evresi (Hoehn&Yahr Evrelemesi) ortancası 2 (2-2,5), Mini Mental Test ortancası 29 (27-30), BPHDÖ-I ortancası 2 (1-3), ZKYT-kognitif ortancası 11,18 (9,17-12,4) sn, ZKYT ortancası 8,53 (7,57-9,58) olarak

bulundu. ZKYT- skorları ile; Mini Mental Test skorları arasında negatif yönde orta ($rs=-0,305$, $p<0,05$) ve BPHDÖ-I skorları arasında pozitif yönde yüksek ($rs=0,505$, $p<0,05$) korelasyon bulundu. ZKYT ile MMT arasında anlamlı bir korelasyon bulunmadı ($p>0,05$) ve ZKYT ile BPHDÖ-I (mental altbaşlık) arasında orta ($0,479$, $p<0,05$) düzeyde korelasyon bulundu.

ZKYT ile MMT arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ve ZKYT ile BPHDÖ-I arasında ZKYT-kognitif'e göre daha düşük korelasyon olduğu gösterildi. Sonuç olarak ZKYT'ye eklenen ikincil kognitif bir görevin Parkinson hastalarındaki kognitif ve mental fonksiyonlardaki etkilenimi daha iyi yansıtabileceği düşünülmektedir.

**SAĞLIK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN
İLAÇ KULLANMA ALIŞKANLIKLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Sükrü YEŞİLOT¹

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık
Yüksekokulu

İlaç; "hastalıkların tanısı, tedavisi, profilaksisi veya bazı fizyolojik fonksiyonların düzeltilmesi amacıyla alanın yararına değiştirilmesi için tıpta kullanılan biyolojik etkinliği olan saf kimyasal madde veya ona eşdeğer bitkisel veya hayvansal kaynaklı standart miktarda etkin madde ve bir yada daha fazla yardımcı madde içeren kimyasal preparatır" şeklinde tanımlanmaktadır. İlaçların rasyonel bir şekilde kullanımının tanımlanması ise hastaya doğru tanının konulması, tedavi amaçlarının belirlenmesi, etkinliği kanıtlanmış, güvenilir ilaç ya da ilaç grubunun seçilmesi, uygun bir reçete yazılması, hastanın açıkça bilgilendirilerek yerine getirmesi gereken talimatlarla tedaviye başlanması, tedavinin sonuçlarının izlenmesi ve değerlendirilmesine kadar süren sistematik bir yaklaşım biçimini içermektedir.

İleride sağlık sektöründe aktif rol alacak Bucak Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik ve Acil Yardım ve Afet Yönetimi öğrencilerinin akılcı-rasyonel ilaç kullanma durumlarını etkileyen sosyodemografik faktörleri, hastalandıkları durumlarda tedaviye başlama ve sürdürme yaklaşımlarını, aldıkları eğitiminin akılcı ilaç kullanımı üzerindeki etkilerini araştırmak üzere bu çalışma planlanmıştır. Çalışmaya 171 öğrenci katılmış olup,

veriler SPSS 18.0 programında frekans analizi ve ki kare testi ile değerlendirilmiştir. Ankete katılan öğrencilerin reçetesiz ilaç kullanımına bakış açıları, sağlık yüksekokuluna başlamadan önceki ve sonraki reçetesiz ilaç kullanımı hakkında görüşlerinin değişip değişmediği cevabı, son bir ay içinde doktora başvurmadan reçetesiz ilaç kullanım durumları, reçetesiz kullanılan ilaçlardan ilk sırayı alan ilaç grubunun ne olduğu, öğrencilerin reçetesiz ilaç kullanma eğilimlerini artıran etkenlerin neler olduğu, kendi hastalığına iyi gelen bir ilacı başkalarına önerip önermediği öğrenilmiştir. Hemşirelik bölümü ile AYAY bölümü arasında reçetesiz ilaç kullanımıyla ilgili görüşlerinde farklılıklar karşılaştırılmıştır.

Öğrencilerinin bir çoğunun reçetesiz ilaç kullanımına karşı oldukları halde reçetesiz ilaç kullandıkları ve aldıkları farmakoloji eğitimi ile bu tutumlarının değişmediği tespit edilmiştir. Mezun olduktan sonra sağlık hizmetlerinde ve sağlık eğitiminde önemli yer alacak olan sağlık yüksekokulu öğrencileri rasyonel ilaç kullanma konusunda özellikle bilinçli olması gereken bir grup olup, eğitimlerinin ilk yıllarından itibaren rasyonel ilaç kullanılması yönünde eğitilmeleri gerekmektedir.

Anahtar Kelime: Reçetesiz ilaç, akılcı ilaç

10 YILLIK ÇİLE: GLUTEAL YERLEŞİMLİ YAYGIN HİDRADENİTİS SUPPURATİVA'LI OLGUNUN HEMŞİRELİK BAKIMI

Ebru KARAZEYBEK¹, Emine ÇATAL¹, Ebru

KURTOĞLU²

*Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Cerrahi
Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı¹*

*Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Cerrahi
Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı¹*

E-posta: ebru.0767@outlook.com

Hidradenitis suppurativa (HS) cilt ve cilt altı dokunun kronik ve tekrarlayıcı inflamatuvar bir hastalığıdır.

Bu çalışmada, kronik gluteal HS tanılı, geniş eksizyon ve bilateral flep uygulanan olgunun ameliyat sonrası erken dönem hemşirelik bakımı açıklanmıştır.

Herhangi bir ek sistemik problemi olmayan, 63 yaşındaki erkek hastada (RS); gluteal bölgede, yaklaşık 10 yıldır devam eden ve her iki-üç ayda bir tekrarlayan abse şikayeti mevcuttu. RS, aralıklı apse atak dönemlerinde

“pansumancı” olarak tariflediği kişi tarafından absenin drene edildiğini, yöresel uygulamalardan “vurgu” olarak tanımladığı haşlanmış bamya ve un karışımını uyguladığını ve sonra da drenaj işlemini tekrarlattığını bildirdi. Farklı pek çok ilde, birçok kuruma başvuran RS, her iki glutealde, yer yer akıntılı sinüs ağzları içeren ve oldukça geniş bir alanı içine alan lezyonlarla (Resim 1) tetkik ve tedavi amacıyla Akdeniz Üniversitesi Hastanesi Genel Cerrahi Kliniği'ne yatırılmıştır. Mevcut hastalığın gluteal alandaki yaygınlığı nedeniyle eksizyon sonrası flep ile rekonstrüksiyon için çift taraflı flep yapılmıştır (Resim 2). RS çalışmada, ameliyat sonrası 0.-24. günler arası izlenmiş, aydınlatılmış onamı alınmıştır.

Ameliyat sonrası 0. günde karşılanan RS'ye yüzüstü pozisyon verildi, baş-boyun bölgesi desteklenerek sağa ve sola çevrilmesi sağlandı. Solunum ve dolaşım komplikasyonları açısından yakın takip yapıldı, hasta monitörize edildi. Cilt altına konulan vakumlu drenaj gelen miktar izlendi (3. gün çekildi), yara yeri enfeksiyon açısından izlendi, pansuman değişimleri sağlandı. Bası noktaları desteklendi, sırt, omuz başları gibi alanlarda dolaşımı sağlamak ve hasta konforu için masaj uygulandı. Postoperatif 8. günde sürekli yüzüstü yatmaya bağlı göz kapaklarında şişlik belgirdi, soğuk uygulama yapıldı. Ameliyat sonrası 15. günde dikişler alındı ve sağ yan-sol yan pozisyona dönmeye başladı, 21. günde ayağa kaldırıldı. Evde bakıma yönelik taburculuk eğitimi verildi. RS, kontrole geleceği tarih bildirilerek 24.gün taburcu edildi.

Yaygın gluteal HS ciddi bir sağlık sorunudur, sıklıkla sınırları büyük cerrahi girişimlere gereksinim duyulmaktadır ve hastanede uzun yatış süresi gerektirmektedir. HS tedavisinde multidisipliner ekip çalışması yanı sıra doğru ve etkili hemşirelik bakımı, sürecin önemli basamaklarından biridir.

Anahtar kelimeler: Hidradenitis suppurativa, Cerrahi tedavi, Hemşirelik bakımı.

2018 ICN TEMASI
SAĞLIK BİR İNSAN HAKKIDIR: HEMŞİRELER
ÖNCÜ BİR SES

Elif GÜRSOY¹, Havva YEŞİLDERE SAĞLAM²

¹Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, elif070@gmail.com

²Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Sağlık Yüksekokulu,
Hemşirelik Bölümü, havva.yesildere@dpu.edu.tr

Uluslararası Hemşireler Birliği (International Council of Nurses-ICN) dünya çapında yaşanan sorunlara dikkat çekmek ve bu konuda hemşirelere düşen görev ve sorumlulukları belirtmek için her yıl bir tema belirlemektedir. 2018 yılı için belirlenen ICN teması “Sağlık Bir İnsan Hakkıdır” olarak belirlenmiştir.

Bu bildirinin amacı 2018 yılı teması teması olarak belirlenen “Sağlık Bir İnsan Hakkıdır” konusunu özetlemek, farkındalık oluşturmak ve hemşirelere düşen görevlere dikkat çekmektir.

2018 ICN teması baz alınarak oluşturulmuştur.

2018 ICN teması “Sağlık Bir İnsan Hakkıdır” felsefesinden hareketle birey ve toplum merkezli bir perspektiften bakılmasını önermektedir. Buna göre hemşirelerin sağlık hakkı yaklaşımının kanıta dayalı olması, her insanın içsel bir değeri ve insanlığının ifadesi olması, hasta ve yakınları ile en fazla zaman geçiren ve hikâyelerini ilk elden öğrenen kişi olması gibi çeşitli nedenlerle sağlık hakkı ile ilgilenmelidir. Sağlık bakımına erişimin sağlanmasında öncelikli olarak; fark edilmeyen ve karşılanmamış ihtiyaçların belirlenmesi ve bu ihtiyaçların karşılanması, erişilebilir ve ulaşımı kolay hizmetlerin sağlanması, güvenli ve kaliteli bakımın sağlanması, birey odaklı bakımın benimsenmesinin gerekli olduğu vurgulanmaktadır. Hemşirenin felsefi temeli, sağlığa insan odaklı bir yaklaşımdır. Herkes için sağlığın geliştirilmesinde hemşirelerin liderliği önem taşımaktadır. ICN hemşirelerin lider pozisyonlara katıldıklarında; bakımın kalitesi artmakta, daha düşük maliyetle daha kaliteli bakım elde edilmekte, hastalar için gelişmiş hastane deneyimi ve hasta memnuniyetinde artış meydana geldiğinin altını çizmektedir. Herhangi bir insanın sağlık hizmetlerini alamamasının artık kabul edilemez olduğu ve 2018 yılının sağlıkta öncülük edecek

bir sene olması gerektiği belirtilmektedir. Hemşireler ‘Sağlık Bir İnsan Hakkıdır’ söylemine öncü bir sestir.

2018 yılı için belirlenen temada hemşireler, insan merkezli yaklaşım ile kişilerin sağlığına kavuşturulmasını sağlayarak ve sağlık politikalarını, planlamayı ve hükmünü etkileme konusunda seslerini duyurarak bakım hizmetlerine erişimi iyileştirerek öncülük-liderlik edecek bir ses olacağı belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, sağlık hakkı, tema

OBEZİTE CERRAHİSİ VE CİNSEL YAŞAM

Damla ATEŞ¹, Fatma CEBECİ²

*Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Cerrahi
Hastalıkları Hemşireliği Yüksek Lisans Öğrencisi 1*

*Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Cerrahi
Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Öğretim Üyesi 2*

*E mail: damlaates1342@gmail.com,
fatmacebeci@gmail.com*

Obezite giderek artmakta, birçok hastalığı beraberinde getirmekte, obez bireyler hem obezite hem de obezite ile ilişkili faktörlerle mücadele etmek zorunda kalabilmektedir. Obezite ve obeziteyle ilişkili hastalıklar, bireylerin yaşam kaliteleri bozmakta ve cinsel yaşamı da olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle tedavi edilmesi gereken hastalık grubunda yer almaktadır. Cerrahi ise obezitenin tedavi yöntemlerinden biridir ve giderek artan oranda uygulanmaktadır.

Literatür derleme olarak planlanan bu araştırma obezite cerrahisi sonrası bireylerin cinsel yaşam değişimlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Ebscohost, Pubmed, Google Akademik, Cinahl veri tabanlarından “bariatric/obesity surgery, obesity, body mass indeks, sexuality, quality of life” anahtar kelimeleriyle taranmıştır.

Obezite cerrahisi, hem obezitenin hem de yol açtığı komorbid hastalıkların tedavisinde en etkili tedavi yöntemi olarak kabul edilmektedir. Obezite cerrahisinin hastaların psikolojik durumları ve cinsel fonksiyonları üzerine pozitif etkisinin olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur. Ameliyat sonrası dönemde her iki cinsiyette de cinsel disfonksiyon görüldüğünü belirten çalışmalar da bulunmaktadır. Başka bir çalışmada ise obezite cerrahisi sonrası cinsel yaşam kalitesinin cerrahi öncesi yeme

Abstract Book
(Oral Presentation)

alışkanlıklarına ve depresyon düzeylerine bağlı olarak değiştiği gösterilmiştir. Yapılan bir sistematik derlemede obezite cerrahisi sonrası cinsel fonksiyon değişimleri altı ay ve üç yıl arasında bakılmıştır ve bireylerin bu dönemlerde cinsel disfonksiyon yaşadıkları belirtilmiştir. Bariatrik cerrahinin beden imajı, yaşam kalitesi ve cinsellik gibi birçok durumda olumlu sonuçlar verdiği belirtilmektedir. Ancak yapılan bir çalışmada cerrahi ve cerrahi dışı yöntemlerin cinsel disfonksiyon üzerine etkisi karşılaştırıldığında aralarında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Anahtar Sözcükler: obezite, cinsellik, bariatrik cerrahi, hemşirelik, cinsel yaşam

VENTRİKÜL DESTEK CİHAZIYLA YAŞAMA
UYUM

Damla ATEŞ¹, Fatma CEBECİ²

Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Yüksek Lisans Öğrencisi 1

Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Öğretim Üyesi 2

E mail: damlaates1342@gmail.com,

Dünya Sağlık Örgütü uyumu “Bireylerin ilaçlarını alma, diyetini takip etme, yaşam tarzı değişikliklerini gerçekleştirme ve sağlık personelinin önerilerine karşılık verme dereceleri.” şeklinde tanımlamıştır. Ventrikül destek cihazlı hastalarda uyum hayati önem taşımaktadır. Literatür derleme olarak planlanan bu araştırma ventrikül destek cihazı ile yaşam süren hastaların sürece uyumunu belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Ebscohost, Pubmed, Google Akademik, Cinahl veri tabanlarından “*compliance, adherence, ventricular assist device*” anahtar kelimeleriyle taranmıştır.

Amerika’da 20.000’in üzerinde ventrikül destek cihazı (VAD) bulunan hasta verilerinden elde edilen raporda; hastaların ilk yılda sağ kalım oranı %81 iken ikinci yılda sağ kalım oranının %70’e düştüğü belirtilmiştir. VAD takıldıktan sonra hastaların iki yıllık süreçte yaşam kalitelerinde ciddi anlamda iyileşmelerin olduğu vurgulanmaktadır. Ancak bu cihazlarla yaşamı öğrenmek ve cihaza uyum önemlidir. VAD sonrası hastalarda cihaz enfeksiyonu, gastrointestinal kanama, tromboz, inme gibi majör komplikasyonlar ortaya çıkabilmektedir.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Potansiyel majör komplikasyonlardan kaynaklı hastaların ilaçlar, cihaz bakımı ve takiplerine sıkı bir şekilde uymaları gerekmektedir. Bu süreçte uyumda oluşan herhangi bir problem ölüm ile sonuçlanabilmektedir. Yapılan bir çalışmada sol ventrikül destek cihazlı hastaların bilişsel fonksiyonu ile cihaza uyumları arasında önemli bir ilişki bulunmuştur. Yapılan bir diğer çalışmada Sol VAD’lı (LVAD) hastalar için uygulama standartları rehberi geliştirilmiş ve bu doğrultuda hastaların rehberle uyumları ile komplikasyon ve sağ kalımları arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Sonuç olarak uyumun kanama ve sağ kalım üzerine etki etmediği ancak trombotik komplikasyonları azalttığı belirtilmektedir. LVAD sonrası ilaca uyumun araştırıldığı bir çalışmada ise hastaların azdan çoğa sırasıyla diüretikler, ACE inhibitörleri, antikoagülanlar ve beta blokörlere uyum sağladığı saptanmıştır.

Bu yüksek riskli popülasyonda optimal sonuçlara ulaşmak için ilaçlara ve yaşam tarzı önerilerine bağlılık kritik öneme sahiptir. Hastaları kendi bakım aktivitelerine dahil etmek, ilaca bağlı kalmanın önemini anlatmak, cihazı tanımasını sağlamak ve akıllarındaki tüm soru işaretlerini sormalarına fırsat vermek, hastaların ventriküler destek cihazı ile yaşama uyum sağlamasında en önemli kriterlerdir.

Anahtar Sözcükler: Ventrikül destek cihazı, uyum, hemşirelik, yaşam kalitesi

FAZLA KİLOLU VE OBEZ KADINLARDA
AEROBİK EGZERSİZLE KOMBİNE DÖNGÜSEL
DİRENÇLİ EGZERSİZİN VÜCUT
KOMPOZİSYONU ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN
İNCELENMESİ

Emre BASKAN, Özden AKYOL BASKAN, Orçin

TELLİ ATALAY,., Güzin KARA,

Pamukkale Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu, Denizli,

e-posta: guzin1196@yahoo.com

Düzenli olarak yapılan ve kişiye özel olarak hazırlanan egzersiz eğitiminin bireylerin vücut kitle indeksi, kilo, vücut kompozisyonu gibi parametrelerinde iyileşmeyi sağladığı ya da var olan uygun düzeyleri koruduğu bilinmektedir. Döngüsel dirençli egzersizler hareketliliği,

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

kuvveti ve dayanıklılığı eş zamanlı olarak geliştirmek için kullanılan bir yöntemdir. Kas kuvveti, kardiyovasküler endurans, vücut yağ oranı ve kilo üzerinde hangi egzersiz tipinin daha etkin olduğu hala araştırma konusudur.

Fazla kilolu ve obez kadın olgularda, aerobik egzersizle döngüsel dirençli egzersiz kombinasyonunun etkilerini belirlemek ve özellikle az sayıda bulunan döngüsel dirençli egzersizlerin etkileri ile ilgili literatüre katkıda bulunmaktadır.

Çalışmaya toplam 50 olgu dahil edilmiştir. Olguların cinsiyet, yaş, meslek gibi bilgileri ile bel çevresi, kalça çevresi, bel kalça oranı, vücut kitle indeksi(VKİ) gibi bilgiler egzersiz programı öncesinde ve sonrasında hazırlanan veri formuna kaydedilmiştir. Vücut kompozisyonu ile ilgili yağ oranı, su oranı, kas oranı, iç yağ oranı ve kilo yüzdesi değerlendirmeleri biyoelektrik empedans analizi ile yapılmıştır. Çalışmaya dahil edilen katılımcılar 12 haftalık egzersiz eğitim programına alınmıştır.

Çalışmaya yaş ortalaması $30,14 \pm 10,62$ yıl olan fazla kilolu ($n=25$, VKİ: $25-29,99 \text{ kg/m}^2$) ve obez ($n=25$, VKİ: $30-34,99 \text{ kg/m}^2$) kadın olgular dahil edilmiştir. Gruplar arasında egzersiz öncesi vücut kompozisyon değerleri ve yaş dağılımında homojenik bir yapı görülmektedir. Döngüsel egzersiz fazla kilolu ve obez olgularda etkisi karşılaştırıldığında her iki grupta kilo verme açısından egzersizin etkili olduğu ($p<0,0001$) görülmüştür.

Aerobik egzersizle kombine döngüsel dirençli egzersizler kilo verme amaçlı kullanılabilecek kısa süreli, kontrollü etkili bir alternatiftir. Kontrollü olması, egzersiz sırasında yaralanma riskinin az olması, grupla yapılması nedeniyle, özellikle spor yapmak ve kilo vermek isteyen kadınlarda ve erişkin bireylerde daha fazla tercih sebebi olabilir.

Anahtar Kelimeler: Döngüsel Dirençli Egzersiz, Kilo Verme, Obezite.

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

**DİZ OSTEOARTRİTİ OLAN HASTALARDA
KAPLICA TEDAVİ SÜRESİNİN AĞRI,
DİSABİLİTE VE YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE
ETKİLERİ**

Kağan ÖZKUK

Uşak Üniversitesi Tıp Fakültesi

Diz osteoartriti olan hastalarda kaplica tedavi süresinin ağrı, disabilite ve yaşam kalitesi üzerine etkisini araştırmak

Diz osteoartriti olan 60 hasta çalışmaya alındı. Hastalar iki gruba ayrıldı. Birinci grup 15 seans, ikinci grup 10 seans tedavi aldı. Hastalar tedavi öncesi ve tedavi sonrası ve tedavi sonrası 1.ayda ağrı (VAS), Western Ontario ve Mc Master Üniversiteleri Osteoartrit İndeksi (WOMAC) ve Nottingham Sağlık Profili (NHP) kullanılarak değerlendirildi.

Ölçümler, sosyal izolasyon(NHP) alt grubu haricinde, tedaviden önce her iki grubun tedavisinden önce gözlemlenenlere göre belirgin düzelmeye gösterdi. Gruplar birbiriyle karşılaştırıldığında; ağrıyı değerlendiren(VAS, WOMAC, NHP) tüm ölçüm zamanlarında Grup 1 lehine anlamlı iyileşme gözlemlendi.

Her iki grupta da; tedavi öncesine göre tedavi sonrası VAS, WOMAC ve NHP'nin sosyal izolasyon alt grubu hariç tüm değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı iyileşme saptandı. Fark skorları karşılaştırıldığında ise VAS ve WOMAC ağrı düzeylerinde tüm ölçüm zamanlarında Grup 1 lehine istatistiksel olarak anlamlı iyileşme görülürken, WOMAC total düzeylerinde hemen tedavi sonrası yine Grup 1 lehine istatistiksel olarak anlamlı iyileşme tespit edilmedi. NHP değerlerinde ise sadece ağrı alt grubunda tüm zamanlarda Grup 1 lehine istatistiksel olarak anlamlı iyileşme görülürken, diğer alt gruplarda istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmadı.

Bulgularımız balneoterapinin hastalarda ağrı, fiziksel aktivite ve yaşam kalitesini olumlu yönde etkilediğini ve 15 seansta ağrı düzeyinin azalmasında daha etkili olduğunu düşündürmektedir.

HIV VE EGZERSİZ

Ative KAŞ¹, Orçin TELLİ ATALAY², Aysun YAĞCI
ŞENTÜRK³, Harun TAŞKIN⁴, Ali YALMAN⁵

¹Pamukkale Üniversitesi, Sarayköy Meslek Yüksekokulu,
Denizli, akas@pau.edu.tr

²Pamukkale Üniversitesi, Fizik Tedavi Ve Rehabilitasyon
YO, Denizli, orcint@pau.edu.tr

³Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tonya Meslek
Yüksekokulu, Trabzon, aysunsenturk@ktu.edu.tr

⁴Pamukkale Üniversitesi, Fizik Tedavi Ve Rehabilitasyon
YO, Denizli, fzt_harun@hotmail.com

⁵Pamukkale Üniversitesi, Fizik Tedavi Ve Rehabilitasyon
YO, Denizli, yalman_ali@yahoo.com

HIV enfeksiyonu bireylerin bağışıklık sistemini zayıflatmakla birlikte aynı zamanda diğer sistemleri de olumsuz etkilemektedir. Sıklıkla fırsatçı enfeksiyonlar ve yorgunluk görülür, fiziksel aktivite, kassal fonksiyon ve yaşam kalitesi azalır. Ayrıca tedavisinde kullanılan antiretroviral terapi de birçok sistem üzerinde iyatrojenik komplikasyonlar oluşturur. Bunlar da tükenme, lipodistrofi, metabolik fonksiyonlarda bozulma, kardiyak disfonksiyonu, osteonekrozis/avasküler nekroz ve gastrointestinal sistem bozukluklarını tetikler.

Bu derleme HIV enfeksiyonlu bireylerde egzersizin etkisinin incelendiği farklı sonuç bildiren çalışmaları bir araya getirmek amacıyla yapıldı.

HIV salgın olduğu ilk dönemlerde(1980'ler) sağlık profesyonelleri; bireylerin zaten bağışıklık fonksiyonlarının bozulduğunu ve egzersizin de bağışıklık sistemini baskılayacağını düşünerek egzersize karşı çıkıyorlardı. Bu konuda son yıllarda yapılan araştırmalarda farklı sonuçlar bildirilmiştir. Egzersizin bağışıklık sistemi üzerine önemli etkisi olmadığını gösteren bazı çalışmalar vardır. Fakat düzenli orta şiddette egzersiz programının bireylerdeki psikolojik stresi, anksiyete ve depresyon semptomlarını azalttığı ve bağışıklık fonksiyonlarına olumlu etki sağlayarak yaşam kalitesini artırdığını kanıtlayan çalışmalar da vardır. Bu çalışmalar egzersiz ile lökositlerin uyarıldığını, lenfoid organlar ve dolaşım sistemindeki efektör hücrelerin dağılımlarının arttığını, hemodinamik değerlerin arttığını ve sempatik sinir sisteminin aktive olduğunu belirtmişlerdir. Özellikle HIV enfeksiyonunda CD4+ hücre sayısının arttığı gösterilmiştir.

Ayrıca egzersizin yorgunluk belirtilerinin daha geç oluşmasını sağladığı gibi iyatrojenik kökenli komplikasyonlara da olumlu etki sağladığı bildirilmektedir. Düzenli egzersiz programı oluşturulmuş, aerobik egzersiz, kuvvetlendirme ve esneklik egzersizleri yapan HIV enfeksiyonlu bireylerde anksiyete ve depresyon bulgularının azalarak emosyonel durumlarının iyileştiği belirtilmektedir. Bunun yanında insülin direnci ve visseral yağlanmada azalma; kas kitlesi ve kuvvetinde artma; vücut kompozisyonunda düzelme; kardiyovasküler uygunluk ve fiziksel fonksiyonlarda artma sağladığı gözlenmiştir. Tükenme bulguları olan olgularda vücut kompozisyonu ve fiziksel fonksiyonların daha fazla iyileştiği bildirilmektedir. Tüm bu iyileşmelerle fiziksel aktivite düzeyinin arttığı, bireylerin günlük yaşam aktivitelerinde kolaylık sağlandığı ve yaşam kalitelerinin arttığı kanıtlanmıştır.

Sonuç olarak egzersizin kontraendike olduğu ortopedik komplikasyon ve patolojiler olmadığı sürece; HIV enfeksiyonlu bireylerin orta şiddetli kuvvetlendirme, esneklik ve aerobik egzersiz eğitimi içeren rehabilitasyon programına ihtiyaçları vardır. Bu rehabilitasyon programı bireylerin genel sağlık düzeylerini artırarak daha uzun ve üretken bir yaşam sürmelerini sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: Human immunodeficiency virus, İnsan bağışıklık yetmezlik virüsü, Rehabilitasyon, Fonksiyonel kapasite, Fiziksel aktivite.

SAĞLIK HİZMETLERİNDE BÜYÜK VERİ HAKKINDA YAPILAN LİTERATÜR TARAMALARINA DAİR LİTERATÜR TARAMASI

Özlem GÜDÜK¹, Emrah ÖNDER², Özden GÜDÜK³

¹ İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü, Kamu Hastaneleri
Hizmetleri Başkanlığı-2, İstanbul/Türkiye
gudukozlem@gmail.com

² İstanbul Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Sayısal
Yöntemler Anabilim Dalı, İstanbul /Türkiye
emrah@istanbul.edu.tr

³ Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı, Türkiye Halk
Sağlığı ve Kronik Hastalıklar Enstitüsü, İstanbul/Türkiye
ozdenguduk@hotmail.com

Gelişen internet teknolojileri ve bilgi sistemleri sayesinde her geçen gün kullanılan veri hacmi artmaktadır. Sağlık

Abstract Book (Oral Presentation)

alanında kişisel sağlık verileri, biyoteknoloji, gen araştırmaları ve toplum sağlığını geliştirmeye yönelik uygulamalar gibi çok geniş bir yelpazede Büyük Veri uygulamalarından faydalanılmaktadır. Sağlık alanında Büyük Veri'nin hangi alanlarda, ne amaçla kullanıldığı ve hangi teknikler kullanılarak çalışmalar yapıldığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca sağlıkta Büyük Veri kullanımının faydaları ve süreç boyunca yaşanan sorunların neler olduğu araştırılmıştır. PubMed, MEDLINE, Scopus, ScienceDirect, Google Akademik veri tabanlarından "Healthcare", "Big Data", "Hospital" ve "Literature Review" anahtar kelimeleri kullanılarak sağlık alanında Büyük Veri konusunda yapılan literatür taraması çalışmaları taranmıştır. Yıl kısıtlaması olmaksızın, sadece İngilizce dilinde yazılan çalışmalar kapsama alınmıştır. Toplam 36 adet makale elde edilmiştir. Bu makaleler öncelikli olarak anahtar kelimeleri ve özet bölümleri açısından incelenmiş ve çalışmaya uygunlukları değerlendirilmiştir. 19 makale çalışmaya uygun bulunmuştur. Makaleler yayın yılları, kullanılan anahtar kelimeler, ele aldıkları konular, yayınlandıkları dergiler ve ülkeler açısından incelenmiştir. Sağlık alanında Büyük Veri çalışmalarının 2000'li yılların başında yapılmaya başlandığını, ancak 2010 yıllarına kadar yayın sayısının çok az olduğunu görülmektedir. Özellikle 2013 yılından sonra yayın sayıları hızlı bir artış göstermektedir. Büyük Veri çalışmalarının farklı başlıklar ve alt başlıklar altında toplanarak kategorize edildiği görülmektedir. Büyük Veri kullanımının büyük avantajlar sağlaması yanı sıra bir takım zorluklar da barındırdığı açığa çıkarılmıştır. En fazla ifade edilen zorluklar; verinin depolanması ve analizinin yüksek maliyet gerektirmesi, heterojen verilerin işlenmesinin zor olması, bu alanda çalışan deneyimli personel sayısının az olması, mahremiyetin korunması ve veri güvenliği riskleri ile karşılaşılabilmesidir. Diğer yandan, hastanelerde maliyetleri azaltması, hasta verilerinin sürekli güncel tutulmasına yardımcı olması, sağlık bakım kalitesini yükseltmesi, hastanelerde farklı meslek gruplarının koordinasyon halinde çalışmasına imkan sağlaması avantajları arasında yer almaktadır.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Büyük Verinin avantajları göz önünde bulundurulduğunda, sağlık sunucuları, araştırmacılar, hizmet alanlar ve ödeme yapan taraflar açısından büyük veri kullanımı her geçen gün vazgeçilmez olmaya başlamıştır. Özellikle son 10 yıldır yapılan çalışmaların ve bilimsel yayınların arttığı açıkça görülmektedir. Sağlık alanında büyük veri ile yapılan çalışmaların sayısı her geçen yıl giderek artmakta olduğu görülmüştür. Büyük veri tanımında bir fikir birliği oluşturulması ve verinin kullanımı konusunda yaşanan sorunlar için çözüm önerileri geliştirilmesi ile gelecekte Büyük Veriden daha kapsamlı faydalanmak mümkün olabilecektir.

Anahtar Sözcükler: Sağlık, Büyük Veri, Big Data, Literatür Tarama.

KRONİK İNMELİ HASTALARDA FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yusuf EMÜK¹, Gizem GENÇ², Umit AKAY³, Vesile
ÖZTÜRK⁴, Yeşim ŞENGÜL³

¹*İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*

²*Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı*

³*Dokuz Eylül Üniversitesi Fizik tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu*

⁴*Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroloji
Anabilim Dalı*

yusuf.emuk@ikc.edu.tr; gizemgenc_00@hotmail.com;
vesile.ozturk@deu.edu.tr; yesimsalik@gmail.com

İnme sonrasında hastaların fonksiyonel kapasite ve fiziksel aktivite düzeyinin azaldığı birçok çalışmada gösterilmiştir. Fiziksel aktivitedeki bu azalmanın en büyük nedenlerinden birisinin denge fonksiyonlarındaki bozulma olduğu bildirilmiştir.

Kronik inmeli hastalarda fiziksel aktivite düzeyini değerlendirmek ve fiziksel aktivite düzeyi ile ilgili parametreleri incelemektir.

Araştırmaya, Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi Nöroloji Anabilim Dalı İnme Polikliniğine başvuran, çalışmaya katılmayı kabul eden hastalar alınmıştır. Statik ve dinamik denge değerlendirmesinde, Berg Denge Ölçeği (BDÖ), Zamanlı Kalk-Yürü Testi (ZKYT) ve Balance Master Denge Ölçüm (NeuroCom® International

Inc., USA) cihazı kullanılmıştır. Fiziksel aktivite düzeyleri Fiziksel Etkinliğin Hızlı Değerlendirilmesi Anketi (RAPA) ile değerlendirilmiştir. İstatistiksel analiz SPSS 22 paket programı ile Spearmanın Sıralı Korelasyon testi ile yapılmıştır.

Çalışmaya ortalama yaşı 65,4±9,4 yıl ve 5,6±4,1 yıl önce inme geçiren 33 katılımcı dahil edildi (16 K, 17 E). Ortalama BDÖ puanları 49,1±12,3, ZKYT süreleri 13,6±5,3 sn idi. Hastaların %33,3'ü haftada 5 günden veya günde 30 dakikadan az olacak şekilde her hafta orta dereceli fiziksel etkinlik yaptıklarını, %27,3'ü her hafta hafif derecede fiziksel etkinlik yaptıklarını, %24,2'si hafif veya orta derecedeki fiziksel etkinlikleri hiç veya her hafta yapmadıklarını bildirmişlerdir. Araştırmada; RAPA ile BDÖ pozitif yönde orta derecede korelasyon ($r=-0,33$), RAPA ile ZKYT negatif yönde zayıf korelasyon ($r=-0,25$), RAPA ile yürüme adım uzunluğu pozitif yönde orta derecede korelasyon ($r=-0,36$), RAPA ile yürüme adım genişliği arasında negatif yönde zayıf korelasyon ($r=-0,23$) görüldü. RAPA ile eğitim seviyesi arasında pozitif yönde orta derecede korelasyon ($r=-0,34$) saptandı.

Inme sonrası hastaların denge etkilenimi az olsa bile fiziksel aktivite düzeyinin azaldığı görülmüştür. Artmış fiziksel aktivite seviyesi mobilite ile ilgili parametrelerde iyileşmeyi sağlamaktadır. Eğitim seviyesi arttıkça fiziksel aktivite düzeyinin arttığı bulunmuştur. Çalışmamıza göre, kronik inmeli hastalarda fiziksel aktivite düzeyinin artırılması için hastaların fiziksel aktivitelerle yönlendirilmeleri gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İnme, fiziksel aktivite, denge, BDÖ, ZKYT

SPEKÜLATİF FLOR DİŞLER İÇİN YARARLI, SAĞLIK İÇİN ZARARLI MI?

Sibel ACAR EZBERCİ

Uşak Üniversitesi

Son zamanlarda çok sayıda çarpıcı haberin konusu olan Flor. Diş çürüklerinin kontrolü ve engellenmesi için diş hekimliği alanında uzun yıllardır güvenli ve etkili bir yöntem olarak kullanılan Flor.

Bu derlemenin amacı florun çürükten korunmadaki güvenli ve efektif etkisini, toplumun ağız sağlığını

korumada ne kadar önemli olduğu ve genel sağlığa olan etkilerini göstermektir.

Dünya Sağlık Örgütü(WHO), Amerikan Pediatri Birliği(AAP), Amerikan Pediatrik Dişhekimliği Birliği(AAPD), Avrupa Pediatrik Dişhekimliği Birliği (EAPD) yayımladıkları bilimsel raporlarda diş çürüğünün azaltılmasında çeşitli flor uygulamalarının etkinliği bildirmiş ve her uygulama için belirli dozlar önermiştir.

Flor preparatları topikal(diş macunları, gargara, vernik ve jel) veya sistemik (florlu su, florlu süt, florlu tuz, flor tabletleri, flor damlaları) olarak uygulanabilir. Florun dişler üzerindeki koruyucu etkisinin topikal uygulamalarla daha fazla yarar sağladığı son yıllarda yapılan çalışmalarla kanıtlanmıştır.

Sistemik flor uygulamaları dişlerin gelişim döneminde(sürme öncesi) etkilidir. Suların florlanması tüm dünyada kullanılan en ucuz ve etkin yöntemdir. EAPD'nin yayımladığı rehberde 0,3- 0,6 mgF/L yeterli olduğu belirtilmiş; AAPD ise alt limit olarak 0,7 mgF/L belirlemiştir. Sudaki flor oranının bu değerlerden az olduğu durumlarda yüksek çürük riski olan çocuklara yaş aralığına göre uygun sayıda flor tabletleri verilebileceği önerilmiştir.

İçme sularında optimum dozdan fazla flor bulunan bölgelerde birincil olumsuz etki Florozis olarak gözlenmektedir. Deney hayvanlarında yapılan bir çalışmada optimal dozun 60 katı Flor içeren su verilen hayvanlarda herhangi bir beyinsel değişiklik gözlenmezken ancak 200 kat fazla Florlu su içen hayvanlarda kronik flor toksisitesi gözlenmiştir.

Özellikle pediatristler ve diş hekimleri, ebeveynleri flor gibi koruyucu tedavilere yönlendirmede büyük rol oynamaktadır. Çürükten korunma amacıyla uygulanan flor kaynakları toksik dozda florür içermemektedir. Dişhekimlerinin önerdiği dozda kullanılan florun insan sağlığı üzerine hiç bir yan etkisi bulunmamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Flor, Dişhekimliği, Toksisite, Diş çürüğü, Koruyucu Tedaviler

**MOLECULAR DOCKING STUDIES OF AZO
DERIVATIVES AS POTENTIAL
ANTIBACTERIAL AGENTS**

Çiğdem KARABACAK ATAY¹, Tahir TİLKi², Bülent
DEDE²

¹Mehmet Akif Ersoy University, Education Faculty, Basic
Education Department, BURDUR

²Süleyman Demirel University, Arts & Sciences Faculty,
Chemistry Department, ISPARTA

ckatay@mehmetakif.edu.tr, tahirtilki@sdu.edu.tr,
bulentdede@sdu.edu.tr

In recent years, molecular modelling studies have been frequently used in the study of enzyme-ligand relationships. Detecting the structural properties and the kinetics of their interaction with inhibitors of medically important enzymes by molecular modelling methods will bring significant benefits to pharmaceutical chemistry both in terms of time and cost. Although several classes of antibacterial agents are presently available, resistance in most of the pathogenic bacteria to these drugs constantly emerges. In order to prevent this serious medical problem, the elaboration of new types of antibacterial agents or the expansion of bioactivity of the previous drugs is a very important task [1]. In this study, molecular docking studies were applied to three azo dyes, 2-[(3,5-diamino-1H-pyrazol-4-yl)diazenyl]-5-nitrobenzoic acid (**A**), 2-[(3,5-dimethyl-1H-pyrazol-4-yl)diazenyl]-5-nitrobenzoic acid (**B**) and 2-[(5-amino-3-methyl-1H-pyrazol-4-yl)diazenyl]-5-nitrobenzoic acid (**C**), synthesized by Karabacak Atay et al. [2]. Modelling was performed on SwissDock web server using EADock DSS algorithm [3]. Docking simulations of ligands (A, B and C) were performed into the *E. coli* b-ketoacyl-acyl carrier protein synthase III (PDB ID: 1HNJ) active site to determine the probable binding conformations and inhibitory effects. Docking results were also compared with triclosan used as a commercial antibacterial agent and it was found that compound **B** has the best antibacterial properties.

Keywords: Molecular Docking, Azo compound, Antibacterial properties

**A NOVEL LIGAND INCLUDING AZO GROUP
AND ITS MONONUCLEAR Cu(II) COMPLEX:
SYNTHESIS, SPECTROSCOPIC PROPERTIES
AND CATALASE-LIKE ENZYMATIC ACTIVITY
STUDIES**

Tahir TİLKi¹, Çiğdem KARABACAK ATAY², Bülent
DEDE¹

¹Süleyman Demirel University, Arts & Sciences Faculty,
Chemistry Department, ISPARTA

²Mehmet Akif Ersoy University, Education Faculty, Basic
Education Department, BURDUR

ckatay@mehmetakif.edu.tr

It is very important to design and synthesize synthetic compounds that mimic them by acting like natural enzymes in biochemical reactions. When biological systems are examined, metals play a very active role, and when the structure of all known proteins is examined, it is seen that a significant part contains metal. These metals, which are involved in proteins, play a very active role in enzyme catalyzed reactions by regulating the electron flow between the substrate and the enzyme [1-3]. On the basis of these considerations, in our study, a new azo compound, 2-((1H-1,2,4-triazol-3-yl)diazenyl)-3,5,6-trimethylbenzene-1,4-diol was synthesized. Due to the presence of metal in the structure of a significant portion of the catalysts involved in the enzymatic reactions, mononuclear Cu(II) complex (**A**) of novel ligand was obtained. Structures of synthesized compounds were characterized by spectroscopic and stoichiometric methods. The catalase-like enzymatic activity of the novel Cu(II) complex and its kinetic parameters were determined. It was found that synthesized metal complex exhibited effective catalytic activity for H₂O₂ disproportionation reaction.

Keywords: Azo compound, Metal complex, Enzymatic activity, Catalase, Disproportionation

**USE OF AZO DERIVATIVES TO REMOVE SOME
HEAVY METALS FROM AQUEOUS MEDIA BY
APPLYING SOLVENT EXTRACTION METHOD**

Bülent DEDE¹, Çiğdem KARABACAK ATAY², Merve GÖKALP¹, Tahir TILKİ¹

¹ Süleyman Demirel University, Arts & Sciences Faculty,
Chemistry Department, ISPARTA

² Mehmet Akif Ersoy University, Education Faculty, Basic
Education Department, BURDUR

mervegokalp@outlook.com,

Nowadays, the increase of human activity and the rapid development of the industry have brought about the problem of increasing the amount of metals released to the environment. Metals, more than 60, are in the heavy metal group such as zinc, copper, cobalt, lead, cadmium, iron, nickel etc. From these metals, although zinc, copper, nickel, manganese and iron are necessary for living things, when they reach high concentrations they are toxic. Along with that, heavy metals such as cadmium, chromium, mercury and lead are not necessary for living things, and even trace amounts have toxic effects. Solvent extraction is one of the most versatile procedures among the separation techniques used for the removal and separation of metals. The development of selective extractants has expanded the use of solvent extraction for metal recovery and purification [1]. The extraction ability of the selected azo molecules were examined by the solvent extraction of selected transition metal (Mn^{2+} , Co^{2+} , Ni^{2+} , Cu^{2+} , Zn^{2+} , Cd^{2+} , Hg^{2+} , Pb^{2+}) cations [2]. Picrate extraction experiments were performed following Pedersen's procedure [3]. From the experimental results it was found that the azo derivatives showed strong binding ability towards Hg^{2+} and Cu^{2+} ions.

Keywords: Heavy metal, Azo Compound, Solvent extraction method

**DETERMINATION OF ANTIOXIDANT
CAPACITIES OF AZO MOLECULES USING DFT
METHOD**

Çiğdem KARABACAK ATAY¹, Merve GÖKALP²,

Bülent DEDE², Tahir TILKİ²

¹ Mehmet Akif Ersoy University, Education Faculty, Basic
Education Department, BURDUR

² Süleyman Demirel University, Arts & Sciences Faculty,
Chemistry Department, ISPARTA

mervegokalp@outlook.com,

Antioxidants have attracted considerable attention in recent years in the prevention of diseases which are increasing due to various reasons. The protective effects of antioxidants produced in the human body are limited and oxidative stress can occur if the formation of reactive oxygen species exceeds the antioxidant capacity of biological systems. For this reason, the study of antioxidant capacity of many molecules has become important. Due to the limited availability of experimental work and the expensive measurement devices are required processes, the determination of the structural properties and activities of antioxidants should be clarified using theoretical methods. Antioxidant capacity studies were applied three azo dyes, 2-[(3-hydroxy-5-methyl-1H-pyrazol-4-yl)diazanyl]-5-nitrobenzoic acid (**AO1**), 4-[3'-methyl-4'-phenylazo-1'-phenylpyrazole-5'-ylazo]-3-amino-5-hydroxy-1H-pyrazole (**AO2**) and 4-[3'-methyl-4'-(2"-nitrophenylazo)-1'-phenylpyrazole-5'-ylazo]-3-amino-5-hydroxy-1H-pyrazole (**AO3**), synthesized by Karabacak Atay et al.[1] and Karabacak et al. [2]. The antioxidant properties of the compounds were investigated using reactions with 1,1-diphenyl-2-picrylhydrazyl (DPPH) and 2,2'-Azino-bis(3-ethylbenzothiazoline-6-sulfonic acid) (ABTS) radicals. Geometrical optimizations of the molecules were performed at the level of density functional theory (DFT) using Becke's three parameter exchange-functional (B3) combined with gradient-corrected correlation functional of Lee, Yang and Parr (LYP) (B3LYP) [3-4]. We used 6-311G(d,p) basis set for quantum chemical calculations. As a result of the DFT calculations, it was determined that the compounds interacted better with DPPH radical and the **AO3** molecule had the best antioxidant activity.

Keywords: Azo compound, Antioxidant capacity, Density functional theory

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ
DEĞERLERİNE İLİŞKİN ALGILARI VE
ETKİLEYEN FAKTÖRLER**

İlknur MARAŞLI*, Ayşe YACAN KÖK**

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık
Yüksekokulu, imarasli@mehmetakif.edu.tr*

***Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık
Yüksekokulu, ayacan@mehmetakif.edu.tr*

Günümüzde hemşireler sağlık bakımı vermenin yanı sıra araştırma yapma, teori geliştirme, mesleki örgütlere ve politik aktivitelere katılma gibi profesyoneller tarafından yerine getirilen işlevleri gerçekleştirir duruma gelmişlerdir (Karadağ & Uçan 2006; Görüş vd 2014). Böylece hemşirelikte profesyonellik ve hemşirelikte profesyonel değerler kavramları da önem kazanmaya başlamıştır (Görüş vd 2014). Hemşirelikte profesyonellik hızla değişen sağlık bakımı alanında, meslekte deneyimli hemşireler yerine profesyonellik düzeyi daha yüksek hemşirelerin olmasını gerekli kılmıştır (Hwang vd 2009; Çelik 2010). Profesyonel hemşire, hemşirelik etik değerlerine sahip çıkan, otonomisi yüksek ve bilimsel gelişmeleri takip eden bir meslek üyesi olarak hasta bakım kalitesinin artmasını da sağlamaktadır (Karadağ vd 2007; Çelik 2010).

Mesleki değerler, ortak bir hemşirelik ideolojisi ve misyonunu tanımlama, mesleki uygulamalara anlam kazandırma, öğrencileri ve hemşireleri ortak bir kültürde birleştirme olanağı sağlar (Weis & Schank 2002; Shaw & Degazon 2008; Acaroğlu 2014). Literatürde hemşirelerin ve öğrencilerin mesleki değerlere ilişkin algı ve davranışlarının değerlendirilmesinin önemi vurgulanmaktadır (Schank & Weis 2000; Weis & Schank 2000; Leduc & Kotzer 2009). Mesleki değerlerin incelenmesi ile elde edilecek sonuçların, bu değerlerin içselleştirilmesini sağlayacak eğitim ve uygulamalara rehberlik edeceği ve daha etkin stratejilerin geliştirilmesi için yararlı bilgiler sağlayacağı öngörülmektedir (Acaroğlu 2014, Weis & Schank 2009). Bu nedenle hemşirelik öğrencilerinin mesleki değer algılarının ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi son derece önemlidir.

Hemşirelik öğrencilerinin mesleki değerlerine ilişkin algılarının ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini, 2017-2018 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören 1. ve 2. sınıf öğrencileri, örneklemini ise araştırmanın uygulamasının gerçekleştirildiği tarihlerde devamsızlık yapmayan ve araştırmaya katılmayı kabul eden öğrenciler oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak "Tanıtıcı Özellikler Formu" ve "Hemşirelerin Mesleki Değerleri Ölçeği-Revize" kullanılmıştır.

Öğrencilerin %70,1'i kadın, %34,8'i 19 yaşında ve %64,2'si ise genel lise mezunudur. Öğrenciler hemşirelik mesleğini seçme nedeni olarak %41,6 oranında "YGS - LYS'den aldığım puanla girebileceğim en uygun bölüm olduğu için" seçeneğini işaretlemişlerdir. Hemşirelik bölümünden mezun olduktan sonra herhangi bir sağlık kuruluşunda hemşire olarak çalışmayı düşünenlerin oranı %68,8'dir. Kişilik yapısının hemşirelik mesleğine uygun olduğunu düşünenlerin oranı %81'dir. Üniversite öğrenimi süresince etik dersi alanların oranı %61,1 olup etik bilgi düzeyini yeterli bulanların oranı %58,4'tür. Hemşirelik 2. sınıf öğrencilerinin mesleki değer puan ortalamaları ile 1. sınıf öğrencilerinin mesleki değer puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı (p=0,025) bulunmuştur. Cinsiyete göre mesleki değer uyum puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (p=0,64).

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Öğrencisi, Mesleki Değerler, Etkileyen Faktörler.

**SAĞLIKLI GENÇ ERİŞKİNLERDE ALT
EKSTREMİTE, GÖVDE KAS KUVVETİ,
ENDURANSI VE FİZİKSEL AKTİVİTE
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Güzin KARA.¹, Fettah Saygılı², Emre BASKAN³,

¹*Pamukkale Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu, Denizli,
e-posta: guzin1196@yahoo.com*

²*Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Aydın,
e-posta: fsaygili@adu.edu.tr*

³*Pamukkale Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu, Denizli,
e-posta: ebaskan@hotmail.com*

Sağlıklı genç erişkinlerde fiziksel aktivite düzeyinin iyi olmasının günlük yaşamda çok kullanılan büyük kas gruplarına da olumlu etki yapacağı düşünülmektedir. Bu kas grupları genellikle alt ekstremitte ve gövde kas gruplarını içermektedir.

Sağlıklı genç erişkinlerde alt ekstremitte ve gövde kas kuvveti, enduransı ve fiziksel aktivite arasında ilişkinin incelenmesidir. Ayrıca fiziksel aktivite düzeyinin alt ekstremitte ile gövde kas kuvveti ve enduransını ne düzeyde etkilediği de incelenmiştir.

Çalışmaya yaş ortalaması 22,53±1,34 yıl olan 45 sağlıklı genç erişkin birey (K=28,E=17) dahil edilmiştir. Katılımcıların fiziksel aktiviteleri Uluslararası Fiziksel Aktivite Anketi(UFAA) ile, alt ekstremiteden M. Gluteus Maximus, M. Quadriceps Femoris, M. Gastrocnemius kasları ile sırt ekstansörlerinin kas kuvveti Power Track Manuel Muscle Tester ile değerlendirilmiştir. Üst abdominal ve alt abdominal kaslarının kuvvetleri manuel kas testi ile değerlendirilmiştir. Gövde ve alt ekstremitte kaslarının enduranslarının değerlendirilmesi için ise, maksimum plankta durma süresi kaydedilmiştir, dinamik abdominal endurans testi, çömelme testi(maksimum tekrar sayısı) yapılmıştır.

Sağlıklı genç erişkinliklerde alt ekstremitte ve gövde kas kuvvetleri ile enduransları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki bulunurken($p \leq 0,05$), fiziksel aktivite ile anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p > 0,05$). Sadece sağ, sol M. Gastrocnemius ve sırt ekstansör kas grubunun kuvvetleri ile fiziksel aktivite arasında negatif yönlü orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur($p \leq 0,05$): Sağlıklı genç erişkinlerde yaptığımız ölçümler, kas kuvveti ve enduransdaki iyilik

halinin birbirini olumlu etkilediğini göstermektedir. Buna karşılık olguların fiziksel aktivite düzeylerinin yüksek olması, kas kuvveti ve enduransa yansımadağı gibi bazı kas gruplarında negatif sonuçlar verebilmektedir. Fiziksel aktivite her ne kadar sağlıklı ilgili farklı parametrelere etki etse de kas kuvvet ve enduransını korumak ve arttırmak için yeterli değildir.

Anahtar Sözcükler:Genç Erişkin, Fiziksel Aktivite, Kas Kuvveti, Endurans, Gövde ve Alt Ekstremitte.

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN MESLEK
SEÇİMİ İLE SAĞLIK ALGISI ARASINDAKİ
İLİŞKİ**

Havva YEŞİLDERE SAĞLAM¹, Sevil ÇİÇEK¹, Deniz
YİĞİT², Recep Serkan ARIK³

¹*Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Sağlık Yüksekokulu,
Hemşirelik Bölümü, havva.yesildere@dpu.edu.tr,
sevil.cicek@dpu.edu.tr*

²*Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, deniz.yigit@dpu.edu.tr*

³*Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim
Bilimleri Bölümü, rserkan.arik@dpu.edu.tr*

İnsan hayatının en önemli dönüm noktalarından birisi olan meslek seçimi, bireyin yaşam biçimini değiştirebilecek ki en önemli kararlardandır. Sağlık algısı ise kişinin kendi sağlığını değerlendirmesidir.

Araştırma, hemşirelik öğrencilerinin sağlık algısı ile meslek seçimi arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacı ile yapılmıştır.

Tanımlayıcı olarak yapılan araştırmanın evrenini Dumlupınar Üniversitesi Kütahya Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü'nde okuyan 427 öğrenci, örneklemini ise; araştırmaya katılmayı kabul eden 411 öğrenci oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında literatür taraması sonucu hazırlanan anket formu, "Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği" (HMSÖ) ve "Sağlık Algısı Ölçeği" (SAÖ) kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 21 programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde sayı, yüzde ve Pearson-Korelasyon testi kullanılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %31.6'sı 4.sınıf, %23.6'sı 20 yaşında, %79.8'i kız, %87.3'ünün annesi ev hanımı ve %26.8'inin baba mesleği serbest meslektir. Öğrencilerin %74.2'si öğrenim gördüğü bölümden

Abstract Book
(Oral Presentation)

memnun, %54.3'ünün aile, yakın ve akrabalarında hemşire olarak çalışan biri bulunmaktadır. Öğrencilerin hemşirelik mesleğini tercih etme nedenlerine bakıldığında; %20.9'u insanları ve onlara yardım etmeyi sevdiği için, %13.1'i ailesi istediği için, %29.7'si sağlık alanına ilgi duyduğu için, %6.3'ü geliri iyi olduğu için, %29.7'si ise ataması kolay olduğu için bu mesleği tercih etmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin HMSÖ'den aldıkları puanlar ile SAÖ'den aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmadı ($p>0.05$). HMSÖ alt boyutlarından olan mesleki uygunluk alt boyutundan alınan puanlar ile SAÖ alt boyutlarından olan kontrol merkezi, sağlığın önemi ve öz farkındalık alt boyutundan alınan puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptandı ($p<0.05$). HMSÖ alt boyutlarından olan yaşamsal nedenler alt boyutundan alınan puanlar ile SAÖ alt boyutlarından olan kontrol merkezi ve kesinlik alt boyutundan alınan puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptandı ($p<0.05$).

Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ile sağlık algısı arasında anlamlı bir ilişki saptanmadı. Sağlık hizmetlerinde önemli rolü olan hemşirelerin sağlığı geliştirmenin önemini kavramaları ve bu davranışların kazanılmasında rehber olmaları gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Meslek seçimi, sağlık algısı, hemşirelik

EV KAZALARINDA YAPILAN İLK YARDIM
BİLGİ DÜZEYİNİN ÖLÇÜLMESİ
AYSU ERSÖZ, MELEK SAĞLAR

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık
Yüksekokulu, Acil Yardım Ve Afet
Yönetimi, Burdur, Türkiye
,meleksaglar48@gmail.com*

Proje konusu, ev kazalarında insanların yaşamlarını tehlikeye sokan durumlarda 112 ekibi olay yerine gelinceye kadar yaşam kalitesini arttırmak için yapılan durumları öğretmektir.

Konumuzun amacı ile ilişkisi ev kazalarında zarar gören insanların durumuna yönelik yapabilecekleri uygulamaların bilgi düzeylerinin ölçülmesi, öğretilmesi sağlanmasıdır.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Kesitsel tipteki bu çalışmada Burdur'un Bucak ilçesinde bir mahalle seçilerek, mahallenin muhtarı ile gerekli irtibatı sağladıktan sonra mahalledeki 130 hanede ev hanımlarına ilk yardım bilgilere düzeylerini değerlendirmek için anket çalışmasının yapılması.

Anket sonuçlarının değerlendirilmesi ve istatistiğe dökülmesi.

Araştırma yapılan mahallenin bir ortaokulu ayarlanarak burada eğitim amaçlı bir konferans verilmesi. Konferans konuşmacısı için Bucak İlçe Sağlık Müdürlüğü ile irtibata geçilip konuşmacının ayarlanması, yeterli düzeyde bilgi ve uygulamaları anlatması.

YAŞLI İLE BİRLİKTE YAŞAYAN BİREYLERİN
YAŞLILIK SÜRECİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ:
GÖLHİSAR İLÇESİNDE YAŞAYAN YAŞLILAR
ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Adem KORKMAZ, Gülsüm KORKUT, Zahide
GENÇTÜRK, Fatih GÜNDOĞDU

*Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF, ÇEEİ Bölümü,
ademkorkmaz@sdu.edu.tr*

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İİBF, Sosyal Hizmet
Bölümü, gkorkut@mehmetakif.edu.tr*

*Süleyman Demirel Üniversitesi, Atabey MYO, Çocuk
Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü,
zahidegencturk@sdu.edu.tr*

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Gölhisar MYO, Sosyal
Güvenlik Bölümü, fgundogdu@mehmetakif.edu.tr*

Modern toplumla birlikte yaşlılık geleneksel toplumda olduğunun aksine bir sosyal sorun olarak ele alınmıştır. Nüfusun kırsal alandan koparak kent merkezlerinde yoğunlaşması, ailenin küçülmesi, bireyselliğin ön plana çıkmaya başlaması, geçim sıkıntısı, kadının çalışma hayatına girişini kolaylaştıran politikaların artması gibi sebeplerle birlikte yaşlıların toplumdaki konumu yeniden şekillenmiştir. Kendine özgü özellikleri barındıran yaşlılık süreci ile yaşlılar fiziksel aktivitelerin yavaşlaması, ruhsal ve duygusal sorunlar, günlük yaşam pratiklerinde başkalarına bağımlı olma, sosyal ilişkilerin zayıflaması ve toplumdan soyutlanma gibi sorunlarla karşı karşıya kalabilmektedir. Bütün bunlarla ilgili olarak fiziksel gücünde azalma olan yaşlının bakımının gerçekleştirileceği çeşitli uygulamalar söz konusudur. Bu uygulamaların başında huzurevi, aktif yaşam merkezleri,

rehabilitasyon merkezleri ve evde bakım gibi politikalar gelmektedir. Yaşlıların bakımı hususunda aile kurumu da hala ülkemizde önemini ve ağırlığını koruyan sosyal destek mekanizmaları arasında yer almaktadır. Modern toplumda statüsü yeniden şekillenen yaşlıların önemli bir kısmı yaşamlarının son evresi olan yaşlılık sürecini çocuklarının ve torunlarının yanında geçirmek istemektedirler. Bu durumun ise yaşlı ile birlikte kalan ve yaşlının bakımını üstlenen bireyler üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri olabilmektedir. Bu noktada yaşlı bakımını üstlenen ve birlikte yaşayan bireylerin genel özellikleri, yaşlıların günlük yaşam pratiklerinde başkalarına ne denli bağımlı olduğu ve geçmişte yaşlı bakımını üstlenen ve birlikte yaşayan birey ile yaşlı birey arasındaki ilişkinin düzeyi belirleyici olabilmektedir.

Bu çalışma yaşlı ile birlikte yaşayan bireylerin yaşlılık sürecine yönelik görüşlerini tespit etmek amacıyla Burdur ili Gölhisar ilçesinde ikamet eden toplam 20 yaşlı ile birlikte yaşayan bireyle yapılan görüşmelere dayanmaktadır. Elde edilen veriler kategorik içerik analizi yöntemi ile değerlendirilerek Burdur ili Gölhisar ilçesinde ikamet eden yaşlı ile birlikte yaşayan bireylerin yaşlılık sürecine yönelik görüşleri saptanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı, Aile, Yaşlanma Süreci.

LAPARASKOPİK KOLESİSTEKTOMİ SONRASINDA CİLT ALTINDA BEKLENMEYEN MİSAFİR? UNUTULMUŞ TAŞ

Özcan Dere , Okay Nazlı

*Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Genel Cerrahi
Anabilim dalı*

Günümüzde cerrahi klinik pratikte laparoskopik kolesistektomi en sık belki de en hızlı yapılan ameliyatlarda listesinde ilk sıraları almaktadır. Gerek performans kaygısı, gerekte ameliyatlarda hızlı sonlandırma isteği hastalarda beklenmedik komplikasyonlara yol açmakta ve hastaların mortalite- morbiditesinin artmasına yol açmaktadır.

Yaklaşık bir yıl önce kronik kolesistit nedeni ile dış merkezde laparoskopik kolesistektomi uygulanan hasta epigastrik bölgede ağrı şikayetleri ile opere edildiği merkeze aralıklarla başvurmuş. Ancak şikayetlerinde

artma olması nedeni ile kliniğimize başvurmakta ileri tetkik amaçlı interne edildi. Görüntülemelerinde cilt altı yabancı cisim saptanan hasta yapılan eksplorasyonda eski epigastrik trokar yerinden umblikusa doğru uzanan yabancı cisim granülasyonu ile birlikte enkapsule 2 cm lik safra kesesi taşı saptanarak eksize edildi. Sonrasında hasta postoperatif 2. Gününde şifa ile eksterne edildi.

Laparoskopik kolesistektomi cerrahi klinik pratiğinde sıkça uygulanan bir ameliyattır. Ameliyat sonrasında koledok yaralanması, hepatik yaralanma, operasyon yerinde apse, duodenum perforasyonu gibi nadir komplikasyonlar görülebilir. Operasyon esnasında milimetrik taşlar safra kesesinin delinmesi ile operasyon sahasına açılabilir. Cerrahi olarak mümkün olan bütün taşlar ekstrakte edilmelidir. Operasyon sonrası non-spesifik karın ağrılarına yol açabileceği gibi apse ve koleksiyonlara yol açabilir. Cilt altında unutulmuş taş ve buna bağlı cilt altı koleksiyon litaretür taramasında rastlanılmamıştır. Perioperatif safra kesesinin ekstraksiyonu esnasında çıkarılan materyal ve preoperatif görüntülemelerde saptanan taş boyutu karşılaştırılmalıdır. Uyumsuzluk var ise reeksplorasyonunun tekrarı faydalı olacaktır.

YAŞLILARLA ÇALIŞAN EVDE BAKIM SOSYAL HİZMET UZMANLARININ MESLEKİ ROLLERİ

Erdoğan Kalaycı, Necati Buğra Kudlaş, Serdarhan Duru

*Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal
Hizmet Anabilim Dalı*

*Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi*

*Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal
Hizmet Bölümü*

duruserdarhan01@gmail.com

Evde bakım hizmetleri yaşlı bakımında önemli bir hizmet olarak değerlendirilmektedir. Yaşlı bireyler için evde bakım hizmetleri genellikle kurum bakımından uzakta rahat bir yaşamı temsil etmekte ve aynı zamanda hizmetten faydalanan yaşlı bireylerin kurum ile her türlü bağlantısının da kesilmemesi gerekmektedir.

Yaşlı, sağlık sisteminden taburcu olduktan sonraki ilk haftalar süresince düzenli olarak fiziksel, psikolojik ve

sosyal desteğe ihtiyaç duymaktadır. Evde bakım hizmetleri, yaşlıların kendi evlerinde kalırken ihtiyaç duydukları hizmetleri almalarına yardımcı olmak için özel olarak planlanmış ve koordine edilmiş bakım paketleridir. Evde bakım hizmetlerinin sunumunda sosyal hizmet uzmanı, diğer meslek elemanları, kurumlar ve yaşlı bireyler arasında denge görevi üstlenmektedir.

Sosyal hizmet mesleği ve disiplini, yaşlıların ve risk altındaki dezavantajlı grupların haklarını koruyan, yaşam kalitesini arttırmaya yönelik çözüm önerileri geliştiren bir disiplin olup, aynı zamanda yaşlılık döneminde yaşanan sorunların azaltılması, yaşlıların toplum ve sosyal çevreleri ile olan ilişkilerini sağlıklı bir şekilde sürdürmesini amaçlamakta ve bu amaca yönelik müdahalelerde bulunmaktadır.

Yaşlılarla çalışan evde bakım sosyal hizmet uzmanlarının müdahalenin etkililiği ve müracaatçının iyilik halinin sağlanması için üstlenmesi gereken roller bulunmaktadır. Bu çalışmada, evde bakım kavramı incelenerek, evde bakım sürecinde yaşlı bireyler ile çalışan sosyal hizmet uzmanlarının rolleri değerlendirilecektir.

Anahtar kelimeler: Evde bakım, yaşlılık, sosyal hizmet uzmanı.

**YAŞLI BAKIMEVLERİNDE KALAN YAŞLI
BİREYLERİN KURUMLA İLGİLİ
BEKLENTİLERİ: ISPARTA AKTİF YAŞAM
MERKEZİ VE ISPARTA HUZUREVİ ve YAŞLI
BAKIM MERKEZİNDE KALAN YAŞLI
BİREYLERİN KARŞILAŞTIRILMASI**

Gülsüm KORKUT,Zahide GENCTÜRK,Meyrem TUNA
UYSAL

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İİBF, Sosyal Hizmet
Bölümü, gkorkut@mehmetakif.edu.tr*

*Süleyman Demirel Üniversitesi, Atabey MYO, Çocuk
Bakımı ve Gençlik Hizmetleri,
zahidegencturk@sdu.edu.tr*

*Süleyman Demirel Üniversitesi, FEF, Sosyoloji Bölümü,
meyremtuna@sdu.edu.tr*

Dünya ölçeğinde bilhassa gelişmiş ekonomilerde nüfus yaşlanma eğilimini sürdürmektedir. Doğum oranlarının azalması, ortalama yaşam süresinin artması ve göç gibi sebeplerden dolayı yaşlı nüfusun toplam nüfus

içerisindeki ağırlığı gittikçe artmaktadır. Nüfusun yaşlanması bir sorun olarak ele alınabildiği gibi son yıllarda bir fırsat olarak da değerlendirilebilmektedir. Ekonomilerde yaşlanan nüfus başta ekonomi, çalışma hayatı, sağlık ve sosyal güvenlik gibi alanlarda sorunlara işaret etmenin yanı sıra günümüzde bilhassa Avrupa Birliği tarafından durumun fırsata çevrilmesi yönünde çabalar da mevcuttur. Hatta AB bu durumu bir sektör olarak dahi ele alabilmektedir. Yaşlı nüfusun kendine özgü tüketim alışkanlıklarından ve sağlık, sosyal, ekonomik ve kültürel gereksinimlerinden yola çıkarak nüfus projeksiyonlarına göre daha da yaşlanacak olan nüfusa uyumlu politikalar üretmek sadece AB'nin değil bütün ülkelerin gündeme almaları gereken önemli hususlar arasında yer almaktadır. Bu hususta sorunu fırsata çevirebilecek planlı ve sürdürülebilir politikalar üretmeyen ve uygulamayan ülkeler yaşlanan nüfus ile birlikte çok ciddi sosyo-ekonomik sorunları yaşamaya devam edecektir. Nüfusun yaşlanması bilhassa sağlık, sosyal güvenlik ve sosyal hizmet alanlarındaki ihtiyaç ve beklentileri arttıracaktır. Ülkeler bu durumu göz ardı etmeyerek gelişmişlik düzeylerine göre yaşlılarla ilgili çeşitli uygulamaları hayata geçirebilmektedir. Sosyal bakım ve sosyal yardım, emeklilik sistemi gibi uygulamaların yanı sıra hizmetlerin kurumsal boyuta taşındığı huzurevi, yaşlı kreşleri başka bir ifadeyle aktif yaşam merkezleri ve yaşlı sokağı gibi hizmetler de sağlanmaktadır.

Bu çalışma huzurevi ve aktif yaşam merkezinde kalan yaşlı bireylerin kurumla ilgili görüşleri ve kurumdan beklentilerini değerlendirmek amacıyla Isparta Aktif Yaşam Merkezi ve Isparta Huzurevi ve Yaşlı Bakım Merkezi'nde kalan toplam 14 yaşlı bireyle yapılan görüşmelere dayanmaktadır. Elde edilen veriler kategorik içerik analizi yöntemi ile değerlendirilerek, her iki kurumda kalan yaşlı bireylerin görüşleri karşılaştırma yapılarak analiz edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yaşlılık, Yaşlanma Süreci, Huzurevi, Aktif Yaşam Merkezi.

**SAĞLIKLI YETİŞKİNLERDE YORGUNLUK VE
UYKU KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

Çağla Özkul¹, Arzu Güçlü Gündüz¹, Kader Çekim¹,
Gökhan Yazıcı¹

¹Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Yorgunluk ve uyku kalitesinde bozulma yaşam kalitesini olumsuz yönde etkileyen ve oldukça sık görülen şikâyetler arasındadır. Her iki problem de birçok biyolojik, psikolojik ve çevresel faktörden etkilenmekle birlikte, sağlıklı bireylerde bu iki faktörün birbiriyle ilişkisi henüz tam olarak açıklığa kavuşmamıştır.

Bu çalışmanın amacı, sağlıklı yetişkinlerde yorgunluk ve uyku kalitesi arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Çalışmaya 18-60 yaş arasında 18 sağlıklı birey (Yaş: 34.72±9.4 yıl) katıldı. Bireylerin yorgunluk düzeyleri Yorgunluk Etki Ölçeği (YEÖ) ile değerlendirildi. “YEÖ” ile son 1 ay içinde bireyin hissettiği yorgunluğun günlük yaşam aktivitelerindeki kognitif, fiziksel ve psikososyal fonksiyonlara etkileri değerlendirilmektedir. Uyku kalitesi ise Pittsburgh Uyku Kalitesi İndeksi (PUKİ) ile değerlendirildi. “PUKİ” ile bireyin son 1 ay içindeki uyku kalitesi, uyku latensi, uyku süresi, alışımlı uyku etkinliği, uyku bozukluğu, uyku ilacı kullanımı, gündüz işlev bozukluğu değerlendirilmekte ve bu bileşenlerin puanları toplanarak uyku kalitesinin genel olarak ne kadar etkilendiği belirlenmektedir. Yorgunluk ve uyku kalitesi arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla istatistiksel analizde “Spearman korelasyon analizi” kullanıldı.

Sağlıklı bireylerde yorgunluğun günlük yaşam aktiviteleri üzerindeki genel etkisi ile uyku kalitesinin genel etkilenimi arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu görüldü ($r:0.477$, $p<0.05$). YEÖ alt parametreleri ile uyku kalitesi arasındaki ilişki incelendiğinde: sağlıklı bireylerde yorgunluğun kognitif fonksiyonlar üzerine etkisi ile uyku kalitesinin genel etkilenimi arasında orta kuvvette pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu görülürken ($r:0.625$, $p<0.01$); yorgunluğun fiziksel ve psikososyal fonksiyonlar üzerine etkisi ile uyku kalitesi arasında anlamlı ilişki olmadığı görüldü ($p>0.05$).

Bu çalışma sağlıklı yetişkinlerde yorgunluk ve uyku kalitesinin birbiriyle ilişkili olduğunu göstermektedir.

Özellikle yorgunluğun kognitif fonksiyonlar üzerinde oluşturduğu olumsuz etki ile uyku kalitesindeki bozulmanın birbirini etkileyebileceği göz önünde tutulmalıdır. Bu nedenle yorgunluk ve uyku bozuklukları ile baş etme stratejilerinde bu yakın ilişkinin ihmal edilmemesi gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler

Yorgunluk, Uyku kalitesi, Sağlıklı yetişkin

**POLİKİSTİK OVER SENDROMU VE OBEZİTE
İLİŞKİSİ**

¹Merve Köksal, ²Mehtap Ünlü Söğüt

¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Samsun Eğitim Araştırma Hastanesi, Beslenme ve Diyet Birimi, SAMSUN

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, SAMSUN

e-mail: mrvkoksal@gmail.com

Polikistik over sendromu (PKOS) en sık üreme dönemindeki kadınlarda rastlanmakta olup, PKOS'luların yaklaşık %50'si obezdir. PKOS'a bağlı olarak obezitenin üremeyi etkilediği bildirilmektedir.

PKOS ve obezite ilişkisinin güncel literatür bilgisi ile değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

“Pubmed, EBSCO, Science Direct ve Google Akademik” veri tabanları kullanılarak, konu ile ilgili son 5 yıla ait makaleler taranmıştır.

PKOS üreme çağının herhangi bir döneminde ortaya çıkabilen, kronik seyreden ve gelecekte yaşam kalitesini düşürebilen kompleks bir hastalıktır. Yapılan çalışmalarda polikistik over morfolojisi sıklığı %40'ın üzerindedir ve genel oran %28 olarak belirtilmiştir. PKOS'da obezite sıklığı %40-60 arasında değişmektedir. Obezite temel olarak vücut yağ oranının artmasıyla ilişkilidir. Obezitenin PKOS'un nedeni mi yoksa hastalığın bir sonucu mu olduğu halen tartışmalıdır. PKOS için ilk olarak önerilen tedavi yaşam tarzı değişikliğidir. PKOS'lu kadınların % 44-57'sinde yaşam tarzı değişikliği ve ağırlık kaybı sonrası; menstrual döngü veya yumurtlama fonksiyonlarında iyileşme olduğu belirlenmiştir. PKOS'lu morbid obez bireylerde (BKI>40), bariatrik cerrahi obezite açısından etkili bir tedavidir. Bariatrik cerrahinin anlamlı kilo kaybı ile ilişkili olarak; PKOS'un komplikasyonlarında da

iyileşme sağladığı gösterilmiştir. Beslenme tedavisi sonucunda sağlanacak %5-10 ağırlık kaybı ile PKOS'lu kadınlarda; yumurtlama sıklığında artış, üreme fonksiyonlarında iyileşme ve serbest androjen indeksi, testosteron, hiperlipidemi, hiperglisemi ve insülin direnci gibi faktörlerde azalma saptanmıştır.

PCOS'lu bireylerde yapılan çalışmalarda; enerji kısıtlaması ve sağlıklı beslenme önerilerinin vücut ağırlığı, BKİ, bel çevresi, hirsutizm skorunda azalma ve menstruasyon düzeninde önemli ölçüde iyileşme sağladığı belirlenmiştir. Ayrıca normal ağırlıkta olan PKOS'lu kadınlarda yeterli ve dengeli beslenmenin sağlanarak ağırlığın optimum aralıklarda tutulması; fazla kilolu veya obez olan PKOS'lu bireylerde ise 3 ay içinde %5-10 ağırlık kaybı sağlanması PKOS'un semptomlarının azalması ve iyileştirilmesinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak PKOS'lu bireylerin tedavisinde jinekolog ve diyetisyen iletişimi ile multidisipliner bir yaklaşım oldukça önemlidir.

Anahtar Sözcükler: Polikistik over sendromu, Obezite, Beslenme

KALP YETERSİZLİĞİNDE GORDON'UN FONKSİYONEL SAĞLIK ÖRÜNTÜLERİ MODELİ DOĞRULTUSUNDA HEMŞİRELİK BAKIMI:

OLGU SUNUMU

Derya GERESİNLİ, Esra OKSEL, Asiye AKYOL

Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi (Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı); doktoraderya@gmail.com

Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Kalp yetersizliği bireyin yaşam kalitesini önemli ölçüde etkileyen, morbidite ve mortalitesi yüksek klinik bir durumdur. Bu bireylere uygulanacak etkili hemşirelik bakımı sayesinde yaşam kalitesinde düzelme ile birlikte; morbidite ve mortalite oranlarında azalma görüldüğü yapılan çalışmalarda da belirtilmiştir. Hemşirelik modellerinden biri olan Gordon'un Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri modeli kullanılarak, bu hastalara sistematik bir hemşirelik bakımı verilmesi sağlanmaktadır. Bu olguda kalp yetersizliği olan bireyin hemşirelik bakımı bu model doğrultusunda ele alınmıştır.

Gordon'un Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri modeli kullanılarak bireyin kalp yetersizliğine bağlı belirtileri azaltmak, egzersiz toleransını arttırmak, farmakolojik tedavinin etkilerini değerlendirmek, kalp yetersizliği ile ilgili komplikasyonları önlemek ve hasta/aile eğitimi amaçlanmıştır.

Bayan EG, 20 yaşında, bekar, üniversite öğrencisi, sosyal güvencesi SGK, ailesi ile birlikte yaşıyor. 2016 Mart ayında ÜSYE sonrasında gelişen nefes darlığı, ayaklarda şişme ve yorgunluk şikayeti olduğu için KY tanısını almış. Daha sonra gelişen aritmiler nedeniyle VT ablasyon yapılamayan hastaya 2016 Nisan ayında ICD takılmış. Nefes darlığı, bacaklarda şişlik, hareketlerinde zorlanma şikayetlerinin gelişmesi üzerine 16.01.2018 tarihinde kardiyoloji servisine yatışı planlanmış. Bireyin Gordon'un "Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri" modeli kullanılarak ve sistem değerlendirmesi yapılarak verileri toplanmış, hemşirelik tanıları belirlenmiştir. Hemşirelik tanıları olarak; fiziksel harekette bozulma, sıvı volüm fazlalığı, yorgunluk/bitkinlik, anksiyete, beden imajında değişim, korku, üstlendiği rolleri yerine getirmede yetersizlik, aile içi baş etmede yetersizlik, sosyal izolasyon riski tanıları belirlenmiştir. Bu hemşirelik tanıları doğrultusunda hastaya girişimler planlanmış ve bakımı gerçekleştirilmiştir. Yapılan girişim ve bakımlar sonucunda hastada rahatlama gözlenmiştir.

Morbidite ve mortalite oranı yüksek olan KY'de hemşireler hasta bakımında model kullanarak tıbbi tedavinin uygulanmasında, hasta izleminde ve eğitiminde hastaların hastalıklarına uyumlarını arttırmada önemli roller üstlendiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kalp yetmezliği, Bakım Modeli, Hemşirelik

**PRACTICES THAT IMPROVE QUALITY OF LIFE
IN FOOT DROP DISEASE**

Gül Fatma Türker¹, Hatice Akman²

¹ *Süleyman Demirel Üniversitesi, Elektronik ve
Haberleşme Mühendisliği, gulturker@sdu.edu.tr*

² *Süleyman Demirel Üniversitesi, Biyomedikal
Mühendisliği, haticeakman@sdu.edu.tr*

Foot drop disease is one of the most common problems in rehabilitation clinics. Because your foot muscles do not work, your leg is a crawl walking form. Patients with foot drop may have difficulty lifting or lifting the foot upward from the wrist. Walking in this way can make it difficult for the person to walk, it can cause obstacles and fall. Diseases that often cause low stool; paralysis, stomach pain and multiple sclerosis. In the majority of foot drop patients, muscle and nerve in the leg are intact, there is a defect in the transmission in the central nervous system. In foot drop patients, normal walking is deteriorating as a result of foot uncontrollable. Because the patient is on the ground, he can not walk fast, it is difficult to climb up stairs and on the slopes and faces danger of falling. Devices and apparatuses for walking used in foot drop patients are being developed.

Ankle-Foot-Ortesis (AFO) is frequently used as an aid device in the ambulance of foot drop patients. Another method used to assist walking in patients with foot drop disease is Functional Electrical Stimulation (FES) devices. These systems must be used continuously by patients. Otherwise, orthopedic disorders such as joint disorders and foot deformity may occur in the disease process. In this study, assist systems for the walking of foot drop patients were investigated. The positive and negative aspects of the devices and apparatuses in use are examined.

Key words: Foot drop, ortesis, stimulation.

**BALIKESİR BÖLGESİNDE YAŞAYAN İNFERTİL
ERKEK HASTALARIN SEMEN
PARAMETRELERİ**

Fatma Bahar SUNAY*, Sema SERTER KOÇOĞLU*,
Fatma Durdu Tuğçe ŞAN**, Elif DURMUŞ***, Nursel
HASANOĞLU AKBULUT****

* *Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi Histoloji ve
Embriyoloji Anabilim Dalı Öğretim Elemanı,
fbsunay@gmail.com, serteser_bio@hotmail.com*

** *Balıkesir Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Moleküler Biyoloji ve Genetik Bölümü Öğrencisi,
fduugcesan@gmail.com*

*** *Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans
Öğrencisi, durmuself@hotmail.com*

**** *Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı Doktora
Öğrencisi, nurselgerbil@gmail.com*

İnfertil erkeklerde üreme fonksiyonunun değerlendirilmesinde en sık başvuru tanı yöntemi semen analizidir. Literatürde bölgesel farklılıkların semen kalitesi üzerinde önemli etkileri olduğunu gösteren birkaç yayın mevcuttur. Ancak, ülkemize ait veriler oldukça azdır.

Bu çalışmanın amacı; Balıkesir bölgesinde yaşayan infertil erkek hastaların semen hacmi, sperm konsantrasyonu, toplam sperm sayısı, sperm hareketliliği, canlılığı ve morfolojisi gibi parametrelerini incelemektir. Çalışmaya 01.01.2015-31.08.2017 tarihleri arasında üniversitemiz hastanesine infertilite nedeniyle başvuran ve Androloji Laboratuvarı'nda rutin spermiyogram analizleri yapılan 734 hasta dahil edildi. Hasta dosyalarından hasta yaşı, cinsel perhiz süresi, semen hacmi, viskozitesi, sperm konsantrasyonu, hareketliliği, morfolojisi ve teratozoospermik indeks (TZI) verilerine ulaşıldı. Her bir parametre için ortalamalar ve standart sapmalar hesaplandı.

Hastaların yaş ortalaması 31,37 ($\pm 6,17$), cinsel perhiz süresi 3,92 ($\pm 1,07$) gün, semen hacmi 3,49 ($\pm 1,62$) ml olarak bulundu. Hastaların %20'sinde semen viskozite ve 43 hasta (%5,9) azoospermikti ve bu nedenle diğer veriler azoospermik olmayan 691 hastadan elde edildi. Ortalama sperm konsantrasyonu 64,4 ($\pm 71,24$) milyon/ml, hareketli sperm oranı %50,65 ($\pm 19,61$), ortalama normal

Abstract Book (Oral Presentation)

morfolojiye sahip sperm oranı %7,6 ($\pm 6,39$) ve ortalama TZI değeri 1,50 ($\pm 0,17$) olarak bulundu.

Hem genetik faktörler hem de çevresel faktörler ve farklı yaşam şekilleri farklı toplumlarda ve farklı bölgelerde semen değerlerinde farklılıklara neden olabilir. Bu çalışma Balıkesir yöresinde geniş bir infertil hasta grubunun semen değerlerini analiz ederek bölgemiz için bugüne kadar incelenmemiş önemli istatistiksel veriye ulaşılmasını sağlamıştır.

Anahtar sözcükler: İnfertil erkek hasta, Semen kalitesi, Bölgesel farklılıklar, Sperm konsantrasyonu, Üreme fonksiyonu

YAŞLILIKTA ENFEKSİYON HASTALIKLARI VE ÖNEMİ

Yağmur ARTAN¹, Asiye DURMAZ AKYOL²

¹Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Enfeksiyon Kontrol, İzmir

²Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği, İzmir

Fizyolojik bir olay olan yaşlanma, her canlıda görülen, tüm işlevlerde azalmaya neden olan, süregelen ve evrensel bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Yaşlanma organizmanın molekül, hücre, doku, organ ve sistemler düzeyinde; zamanın ilerlemesi ile ortaya çıkan, geriye dönüşü olmayan yapısal, fonksiyonel, mental ve biyopsikososyal işlevlerde görülen değişikliklerin tümüdür (1). Yaşlılık, yapısal ve fonksiyonel değişikliklerin yaşandığı, bunlara bağlı olarak çoğunlukla korunma, gözetim ve bakım gereksiniminin arttığı bir dönemdir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından demografik anlamda yaşlılık sınırı 65 yaş ve üzeri olarak kabul edilmiştir (2). Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] 2014 verilerine göre, ülkemizde yaşlı nüfus oranı %8; 2023 yılında %10.2, 2050 yılında %20.8, 2075 yılında ise %27.7'ye yükseleceği tahmin edilmektedir (3). Yaşlı bireylerin genç popülasyona oranla enfeksiyonlara karşı daha hassas olduğu bilinmektedir. Bu durum; vücut savunmasındaki defektler (hücresel ve humoral bağışıklıktaki bozukluklar vb.), fizyolojik fonksiyonların bozulması (incelmış deri, büyümüş prostat, öksürme refleksinde azalma, bozulmuş yara iyileşmesi, inkontinans vb.), enfeksiyonla ilişkili kronik hastalıkların

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

prevelansının artması (diyabet, kanser, demans, ateroskleroz vb.) kullanılan ilaçlar (immünsupresifler , antikolinerjikler, sedatifler, antiasitler vb.) ve kullanılan tıbbi araçlar gibi nedenlerle açıklanabilir (4). Ayrıca yaşlı bireyler hastaneye yatış açısından yüksek riske sahiptir ve bu durum kompleks sağlık bakım ilişkili enfeksiyonlara neden olur. Dünya genelinde ve Türkiye'de yaşlı nüfusunun artması ile birlikte uzun dönem sağlık bakımı ve buna bağlı olarak sağlık bakım ilişkili enfeksiyon oranı artmaktadır. Enfeksiyonlar, özellikle sağlık bakım ilişkili enfeksiyonlar yaşlı bireylerde mortalite ve morbiditenin en önemli nedenlerindendir (5). Yaşlı bireylerde tanımlanamayan enfeksiyonlar yaygındır. Fonksiyonel durumdaki herhangi bir akut değişiklik ciddi bir enfeksiyon hastalığının göstergesi olabilir. Yaşlı bireylerde enfeksiyonların etkisini azaltmak için gereken başlıca uygulamalar; korunma, erken tanılama ve antimikrobiyal tedaviye hızlıca başlanmasıdır (6).

TÜRKİYE'DEKİ ÜNİVERSİTELERDE YER ALAN ECZANE HİZMETLERİ PROGRAMINA GENEL

BAKIŞ

Hakan TEKELİ, Fatma TAŞ

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Gölhisar Sağlık Hizmetleri MYO. Burdur/Türkiye
htekeli@mehmetakif.edu.tr

² Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Gölhisar Sağlık Hizmetleri MYO. Burdur/Türkiye
fatmatas@mehmetakif.edu.tr

Modern tedavi yöntemlerindeki gelişmeler ve farklı türden hastalıkların ortaya çıkması ilaç kullanımını artırmıştır. İnsanlar olumsuz sağlık durumlarında kullandığı ilaçlarla ilgili olarak doğrudan eczaneye başvurabilmektedir. Ülkemiz insanına hizmet eden eczanelerimizin ve ilaç sektörümüzün ihtiyaç duyduğu ara elemanlar olan eczane teknikerleri, eczane hizmetleri ön lisans programı mezunlarından karşılanmaktadır.

Bu çalışma ile üniversitelerde sağlık hizmetleri meslek yüksekokulları bünyesinde yer alan eczane hizmetleri programının genel yapısı ve mevcut durumunun ortaya konulması amaçlanmıştır.

Abstract Book (Oral Presentation)

Nitel araştırma yaklaşımı benimsenerek gerçekleştirilen araştırmanın verileri doküman incelemesi yoluyla elde edilmiştir.

Üniversiteler değerlendirildiğinde eczane hizmetleri programı altında çalışan öğretim üyeleri ve öğretim görevlilerinin Eczacılık Fakültesi ve Fen Fakültesi mezunlarından oluştuğu görülmektedir. Unvanlar değerlendirildiğinde öğretim üyesi sayısının azlığı dikkat çekmektedir. Eczane hizmetleri programı 8'i vakıf 13'ü devlet olmak üzere toplam 21 üniversitede yaklaşık 1400 kontenjan ile eğitim vermektedir. Eczane hizmetleri programı öğretim müfredatı incelendiğinde teorik derslerin yanında uygulama derslerine de ağırlık verildiği görülmektedir.

Çalışma sonunda her eğitim öğretim yılında sayısı her geçen gün artan eczane hizmetleri programı mezunlarının sorunlarına ve çözüm önerilerine yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Eczane, Eczane hizmetleri, Sağlık Hizmetleri MYO.

TİP 2 DİABETES MELLİTUS'LU KADINLARDA FONKSİYONEL KAPASİTE VE EL KAVRAMA KUVVETİ ÖLÇÜMÜ SONUÇLARININ SAĞLIKLI KADINLARLA KARŞILAŞTIRILMASI

Buket Akıncı, Yonca Zenginler

*Biruni Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi
ve Rehabilitasyon Bölümü*

*İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*

Tip 2 Diabetes Mellitus (DM) prevalansı yaşam tarzındaki hızlı değişim ile tüm dünyada, özellikle kadınlarda hızla yükselmektedir. Tip 2DM'nin fonksiyonel kapasitede ve kas kuvvetinde azalmalara sebep olduğu bilinmektedir.

Çalışmamızın amacı Tip 2DM'li kadınlarda fonksiyonel kapasite ve üst ekstremitte kas kuvveti ölçümlerinin sağlıklı kadınlarla karşılaştırılmasıdır.

Çalışmaya en az 1 yıldır Tip 2DM tanısı ile takip edilen, HbA1c düzeyleri 6,5-11mg/dL arasında olan, 36 kadın (Grup 1; ortalama yaş: 51.7±5.8/yaş, vücut kütle indeksi (VKİ): 30.6±4.8 diabet yaşı: 11.1±5.9) ile benzer yaş grubu, bilinen bir hastalığı olmayan 21 sağlıklı kadın (Grup 2; ortalama yaş: 51.61±8.4, VKİ:29.1±4.3) dahil

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

edildi. Duyu kusuru, nöropati, testlere engel olabilecek nörolojik veya ortopedik problemi olan veya aşırı obez (>35 kg/cm²) tip 2DM'liler ve görsel analog skalaya göre >2 ağrı tarifleyen katılımcılar çalışma dışı bırakıldı. Her iki gruptaki bireylere fonksiyonel kapasiteyi belirlemek için Amerikan Toraks Derneği kriterlerine uygun olarak 30 metrelik bir koridorda 6 dakika yürüme testi (6DYT) yapıldı ve 6 dakika yürüme mesafeleri (6DYM) kaydedildi. El kavrama kuvveti ölçümü için "Jamar (NY 10533)" marka dinamometre kullanıldı. Ölçüm dominant el için, kişi sandalyede otururken, dirsek 90° fleksiyonda, el nötral pozisyondayken, 3'er kez maksimum izometrik kontraksiyon istenerek yapıldı ve ortalama değer "pound (p)" cinsinden kaydedildi.

Olguların yaş (p=0,945) ve VKİ'leri benzerdi (p=0,250). Grup 1 (484.3±48.8 metre) ve Grup 2'nin (505±66.8 metre) 6DYM'leri arasında anlamlı fark yoktu (p=0,185). Grup 1'de el kavrama kuvveti Grup 2'ye göre anlamlı olarak daha azdı (sırasıyla 48,6±13 p, 56,6±12,7 p; p=0.029).

Çalışmamızın sonuçları, Tip 2DM'li kadınlarda fonksiyonel kapasitenin aynı yaş grubu sağlıklı bireylere göre farklılık göstermediğini, kavrama kuvvetinin ise sağlıklı bireylere göre azaldığını göstermiştir. Bu sonuçlar üst ekstremitenin semptomsuz kas-iskelet sistemi limitasyonları veya diabete bağlı kas kütlelerinin azalması ile ilişkili olabilir. Tip 2DM'li kadınlarda üst ekstremitte odaklı aktivite ve egzersizlerin teşvikinin ve bu bölgeye ilişkin koruyucu yaklaşımların önemsenmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Anahtar Sözcükler: Tip 2 Diabet, Fonksiyonel Kapasite, Kavrama Kuvveti

A GENERAL VIEW ON PHARMACY SERVICES PROGRAMIN UNIVERSITIES IN TURKEY

Hakan TEKELİ, Fatma TAŞ,

*1 Mehmet Akif Ersoy University, Golhisar Vocational
High School of Health Service, Burdur-Turkey
htekeli@mehmetakif.edu.tr*

*2 Mehmet Akif Ersoy University, Golhisar Vocational
High School of Health Service, Burdur-Turkey
fatmatas@mehmetakif.edu.tr*

The developments in modern treatment methods and the emergence of different kinds of diseases have increased

the use of drugs. People may apply to pharmacies about the medications they are using in negative health situations. Pharmacy technicians, who are the intermediary employees needed by the pharmacy sector, and the pharmacies that serve the people of our country are trained by Pharmacy Services Associate Degree Programs.

With this study, the aim was to determine the general structure and the present situation of the Pharmacy Services Programs included in Healthcare Services Vocational High Schools of universities.

The data of this study were collected by using qualitative approaches and document analysis was used in the study.

When the universities are considered, it is seen that the academicians working in the Pharmacy Services Program are graduated from Faculties of Pharmacy and Science Faculties. When the titles of the academicians are considered, it attracts attention that the number of the academicians is low. The Pharmacy Services Programs exist in 8 Foundation Universities, and in 13 State Universities, which makes a total of 21 universities with nearly 1400 quota. When the curriculum of the Pharmacy Services Program is considered, it is seen that theoretical classes as well as practice classes are emphasized.

At the end of the study, the problems of pharmacy services program whose number is increasing with each passing day were determined and solution offers for these problems were included.

Keywords: Pharmacy, Pharmacy services, Healthcare Services VHS.

YAŞLILARDA DİYABETES MELLİTUS PATO FİZYOLOJİSİ

Dilek SAĞIR¹, Bilge BAL ÖZKAPTAN¹

¹Sinop Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu

Diyabetes Mellitus (DM); günümüzde sıklığı ve neden olduğu komplikasyonlar nedeniyle tüm dünyada gittikçe önemi artan kronik bir hastalıktır. Uluslararası Diyabet Federasyonu 2013 verilerine göre Türkiye, Avrupa ülkeleri arasında diyabet prevalansının en yüksek olduğu ülkedir. Dünyada ve Türkiye’de yaşlı nüfus oranının

giderek artış göstermesi diyabet gibi kronik hastalıkların yaygın olarak görülmesinde önemli bir etkidir. Altmış beş yaş üstü diyabetik hastalar tüm diyabetiklerin hemen hemen %40’ını oluşturmaktadır. Yine geriatrik yaş grubunun %20’sinde bozulmuş glikoz toleransı vardır. Diyabet tipleri açısından bir değerlendirme yapıldığında yaşlı diyabetiklerin yaklaşık %90’unda tip II diyabet bulunmaktadır. Yaşlılarda pankreatik beta hücrelerinin otoimmün harabiyeti gözlenmez ve total beta hücre kütlelerinde hafif bir azalma olmakla birlikte ciddi bir kayıp yoktur. Yaşlıların diyabetes mellitusa yatkın olmasının patofizyolojik değişikliklere neden olan birçok nedeni vardır. Genetik yapı, yaşlanmayla insülin salgısında azalma, insülin direnci gelişimi, yaşlıda yağ dokusunun artması, fiziksel aktivitenin azalması, kullanılan bazı ilaçlar (tiyazid, glukokortikoid vb.) gibi birçok faktör ve bunların bir arada bulunması yaşlılarda diyabetin ortaya çıkmasında etkili olmaktadır. Bu çalışmada yaşlılarda diyabetes mellitusun patofizyolojisi, sıklığı, belirtileri, tanısı, komplikasyonları ve diyabetin yönetimi hakkında ilgili literatür taranarak elde edilen bilgiler sunulmaktadır. Bu bilgiler yaşlılarda diyabet ile ilgili yapılacak olan çalışmalar için veri kaynağı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yaşlılık, Diyabetes Mellitus, Patofizyoloji

A REVIEW FOR PREVENTION OF CROSS INFECTION IN DENTAL LABORATORIES

Ulviye Şebnem Büyükkaplan*

*Akdeniz University Faculty of Dentistry Department of
Prosthodontics, Antalya, Türkiye*

The working media of dentistry creates a hazardous environment for all related persons if the preventive measures are not taken. In the dental terminology, the term “cross infection” means that microorganism transition between dental patient, clinician, dental staff and dental laboratory staff. In dental clinics and applications, the most risky stages include dental laboratory procedures. In the case of not-taking preventive measures; clinician, clinical staff, dental laboratory staff and prosthetic treatment patients may be the actors of cross-infection. The probable causative

Abstract Book (Oral Presentation)

factors in cross infection in dental laboratory procedures are impression transfer, model preparation, contacting the contaminated materials by different dental staff in different media.

Evaluating the effectiveness of the cross-infection contamination methods has a great importance while validity of prevention methods. Thus, the aim of the present review was making a criticism for current concepts and applications for prevention of cross infection including dental laboratories.

In the present review, the contaminant microorganisms, their elimination methods, the methods for prevention of cross infection and protection methods were revisited in the lights of the current scientific literature.

The most important stage for prevention of cross infection is generation of a consciousness about this subject. Since the consciousness leads the dental staff seeking knowledge about prevention and protection methods of cross infection, regular education programs about current practise could be effective in this manner.

Key words: Cross Infection, Dentistry, Dental Laboratory

DİZ OSTEOARTRİTİ OLAN HASTALARDA KUADRİSEPS KUVVETİ VE AĞRI SEVİYELERİNİN KORELASYONU

Özge Ece Günaydın, Gürkan Günaydın, Volga Bayrakçı
Tunay

*Anan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*

*Anan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*

*Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*

Diz osteoartriti (OA) olan hastalar, ağrı ve kuvvet kaybı sebebiyle günlük aktivitelerinde limitasyonlar ve daha düşük yaşam kalitesi seviyeleri sergilemektedirler.

Bu çalışmanın amacı; bu hastalardaki kuadriseps kas kuvvetinin farklı hareketler esnasında meydana gelen ağrı ile olan ilişkisini göstermektir.

Çalışmaya 50-65 yaş arası, OA tanısı konmuş 48 kadın hasta dahil edildi. Hastalar kuadriseps kuvveti için

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

izokinetik dinamometre, ağrı değerlendirme için Vizüel analog skala (VAS) kullanıldı.

Kuadriseps kas kuvvetinin merdiven çıkma ($r: -0,391$) ve merdiven inme ($r: -0,290$) esnasındaki ağrı ile arasında negatif yönde ve zayıf fakat istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon görüldü ($p < 0,05$). Kuadriseps kuvveti ile istirahat esnasındaki ve çömelme hareketi esnasındaki ağrı arasında herhangi bir korelasyon saptanmadı.

Kuadriseps kasının daha fazla kontrolünü gerektiren merdiven inme ve merdiven çıkma hareketlerinde meydana gelen ağrının seviyesi kuadriseps kasının konsentrik kuvveti ile ilişkilidir. Diz OA' li hastaların fonksiyon kayıplarını azaltmak için kuadriseps kasının rehabilitasyonun her aşamasında kuvvetlendirilmesinin önemli olduğunu düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Diz, Osteoartrit, Kuvvet, Ağrı

FİZYOTERAPİ VE REHABİLİTASYON BÖLÜMÜ SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TAMAMLAYICI VE ALTERNATİF TEDAVİLER HAKKINDAKİ BİLGİ, TUTUM VE İNANISLARININ İNCELENMESİ

Betül TAŞPINAR¹, Ferruh TAŞPINAR¹, Selda
GÖKÇEN¹, Ahmet ERDOĞAN¹, İsmail OKUR¹, Eda
Özge OKUR¹

¹*Dumlupınar Üniversitesi Kütahya Sağlık Yüksekokulu
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Kütahya, Türkiye.*

Tamamlayıcı ve Alternatif Tedaviler (TAT)'in pratikte kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır. Bu çalışmanın amacı Fizyoterapi ve Rehabilitasyon (FTR) Bölümü son sınıf öğrencilerinin TAT hakkındaki bilgi, tutum ve inanışlarını incelemektir.

Yöntem: Çalışmaya yaş ortalaması 22,22±1,11 yıl olan toplam 78 katılımcı (45 Kadın, 33 Erkek) dahil edildi. Katılımcıların demografik bilgileri kaydedildikten sonra literatür taranarak oluşturulan bir anket uygulandı.

Öğrencilerin %32,1'i TAT hakkında bilgi sahibi ve %83,3'ü TAT'a inanmakta idi. En çok bilinen yöntem ve en etkili yöntem sırasıyla %68 ile hacamat ve %38 ile diyet idi. %71,8'i TAT'ın eğitim-öğretim müfredatında bulunması gerektiğini bildirdi.

Bu çalışmanın sonucunda, FTR son sınıf öğrencilerinin TAT hakkında bilgi düzeylerinin düşük olduğu, ancak

Abstract Book
(Oral Presentation)

tutum ve inanışlarının olumlu olduğu belirlendi. Böylece FTR eğitim müfredatına TAT yöntemlerinin eklenmesinin, bilgi düzeyinin artırılması ve yanlış uygulamaların önlenmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tamamlayıcı tedaviler, geleneksel, terapi, inanç, sağlık eğitimi.

**INVESTIGATION OF KNOWLEDGE, ATTITUDES
AND BELIEFS ABOUT COMPLEMENTARY AND
ALTERNATIVE TREATMENTS OF
PHYSIOTHERAPY AND REHABILITATION
DEPARTMENT SENIOR STUDENTS**

Betul TASPINAR¹, Ferruh TASPINAR¹, Selda
GOKCEN¹, Ahmet ERDOGAN¹, Ismail OKUR¹, Eda
Ozge OKUR¹

¹*Department of Physiotherapy and Rehabilitation, School
of Health Science, Dumlupinar University, Kutahya,
Turkey.*

The practical use of Complementary and Alternative Therapies (CAM) is becoming increasingly widespread. The aim of this study was to investigate the knowledge, attitudes and beliefs about CAM of Physiotherapy and Rehabilitation (PT) Department senior students.

Totally 78 participants with mean age of 22.22±1.11 years (45 Female, 33 Male) were included. After demographic information of participants were recorded a survey was conducted.

32.1% of the students had information and believed 83.3%. The most well-known and most effective method were cupping and diet with 68% and 38.5% respectively. 71.8% reported that CAM should be included in education curriculum.

As a result of this study, it was determined that PT senior students had low level of knowledge about CAM, but their attitudes and beliefs were positive. Thus, the inclusion of CAM to PT education curriculum is thought to be important in terms of increasing the level of knowledge and preventing malpractices.

Key Words: Complementary therapies, traditional, therapy, faith, health education.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

**NURSING ROLE IN CONTROL OF PAIN IN
OPERATING ROOM**

Sevde Nur EKİNCİ¹, Cemile ÇELEBİ², Şeyda Gül
AKBULUT¹, Tuncay ŞEN¹, Merve AKDEMİR¹

¹*Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Hemşirelik Bölümü, sevde06sevde@icloud.com*

²*Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği A. D.*

According to the Ministry of Health, the number of people in our country increases every year and millions of people are treated surgically. The operating sequence begins with the patient entering the operating room, terminating with the transfer to the separation unit or intensive care unit. At the basis of nursing care in this period, providing individual and environment safety, physiological monitoring and psychological support are included. The purpose of perioperative patient care is to reduce the anxiety, to maintain the safety, to prevent positional and other injuries, to keep the confidentiality of the patient, to prevent complications.

Body systems deteriorate due to anesthesia and surgical intervention, although homeostatic equilibrium can be achieved in the majority of patients, all patients are at risk during the procedure. These risks include pain associated with prolonged or inappropriate positioning, deterioration of skin integrity. The quality of the pain management depends on the knowledge, behavior and abilities of the health professionals who are in pain treatment. Nurses have a very important role in this process. nurses have responsibilities in preparing patients for painful procedures during the time they are treated, assessment, preventing, remedying or alleviating pain at the time of treatment. It is also legally responsible for the diagnosis of the patient's problems, the solution, the communication with other health professionals, the education of the patient and his family, the nature of the care and the quality. As long as the patient is in the operating room, the highest standards of care can be achieved by reducing the pain initially experienced. It is then necessary to make, apply and evaluate care plans for a new pain experience. For this reason, a good diagnosis should be made during the planning of the surgical procedure for the efficient removal of the pain.

When operating theater nurses evaluate the pain, they should use the skill of observation effectively. Indeed, individual behavior, face expression, activity status can be observed,

pain and severity can be evaluated. In addition, pulse rate, respiratory rate, blood pressure values and pupil size are painful images showing pain. Recording of these data by operating room nurses makes it possible to reevaluate the patient.

Key words: Operating room, pain control, nursing care

HEMATÜRİ İLE YATIŞI YAPILAN, DEMANS HASTASININ HENDERSON HEMŞİRELİK MODELİNE GÖRE BAKIMIN İNCELENMESİ: OLGU SUNUMU

Fatma Çetinkaya¹, Yasemin Yıldırım², Fisun Şenuzun
Aykar³

¹*Buca Seyfi Demirsoy Devlet Hastanesi(Ege Ü. İç Hast.
Hem. A.B.D. Doktora Öğrenci)Fizik Tedavi ve
Rehabilitasyon Kliniği, İzmir, Türkiye.
cetinkaya.izmir@gmail.com*

²*Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları
Hemşireliği A.B.D.İzmir,
Türkiye.yasemin.kyildirim@ege.edu.tr*

³*Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Dekan. İç
Hastalıkları Hemşireliği A.B.D.fisunsenuzun@gmail.com*

Hemşirelik kuram ve modelleri, hemşirelere bakım sürecinde rehberlik ederek, güvenli, yüksek kalitede ve hasta merkezli bakım vermelerini sağlar. Kaliteli bakım sağlamak günümüzde sağlık bakım hizmetlerinin en önemli hedefidir. Genel olarak hemşireliğin amacı, bireyin sağlığını desteklemek, sürdürmek ya da sağlık düzeyini yükseltmektir. Bunun için hemşireler bakım hizmeti sunarken, hemşirelik teorilerine dayandırılmış çeşitli hemşirelik bakım modellerinden yararlanmalıdır. Hematüri ile yatışı yapılan, demans hastasının Henderson hemşirelik modeline göre bakımını incelenmektedir.

Olgu 76 yaşındaki B.Ç. nin 2 gündür ara ara idrarını yaparken kan görülmesi, aşırı halsizlik, yorgunluk ve sonunda senkop geçirmesi sonucunda 112 aranmış. Vaka 23.Ekim.2017 bilinci açık olarak acil servise getirilmiş. Serebrovasküler olay şüphesi ile beyin tomografisi çekilmiş. Tomografide beyinde ciddi atrofiler görülmüş fakat akut bir durum, kanama saptanmamış. Akciğer grafisi normal bulunmuş. İdrar tetkikinde bol miktarda kanama nedeniyle hasta üroloji kliniğine yatışı yapılmış. Hastaya idrarda kanama nedeniyle üç yollu foley sonda

takılarak pıhtı oluşumunu önlemek için sürekli mesane irrigasyonu başlanmış.

B.Ç.'nin özgeçmişi değerlendirildiğinde, 2007 yılında Alzheimer ve ateroskleroz, 2008 yılında hipertansiyon (HT), 2009 yılında da atrial fibrilasyon tanısı aldığı saptanmıştır.

Hemşirelik öyküsü alındıktan sonra belirlenen sorunlar, Henderson Hemşirelik Modeli'nde yer alan temel ihtiyaçlara göre sınıflandırılarak belirlenmiştir.

Bu tip olgularda hemşirelik tanımlarını belirlemede standart bir model kullanılarak, hastanın hemşirelik tanımları hızlıca belirlenip, bakım zaman kaybetmeden uygulanabilir. Böylece kronik bir hastalığı olan hastanın akut bir durumdan çıkıp daha kaliteli ve konforlu bir şekilde geçirmesi sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler:Bakım modeli, bakım, hemşirelik

ÖĞRENCİLERİN SALDIRGANLIK VE ŞİDDETE YÖNELİK TUTUMLARININ BELİRLENMESİ

Eda Özge YAZGAN¹, Tuğba ALTUNTAŞ YILDIZ²,
Fulya AKGÜL GÖK³, Ayten DEMİR⁴, Veli DUYAN⁵

¹ *Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü, Arş. Gör.*

² *Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik
Bölümü, Arş. Gör.*

³ *Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal
Hizmet Bölümü, Arş. Gör.*

⁴ *Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü, Prof. Dr.*

⁵ *Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal
Hizmet Bölümü, Prof. Dr.*

Saldırganlık, diğer bir insana fiziksel, duygusal ya da psikolojik olarak zarar verme niyetiyle yapılan davranış, şiddet ise bu davranışın doğrudan ya da dolaylı yolla uygulanmasıdır. Profesyonel bir mesleğin üyesi olmaya aday hemşirelik ve sosyal hizmet bölümü öğrencileri şiddet ve saldırganlık konusunda önyargılarını, inançlarını ve olumsuz tutumlarını mesleklerine yansıtmamalıdır. Bunun durum mesleğe ilk adım olan lisans eğitimi düzeyinde benimsenmiş olmalıdır.

Bu araştırma öğrencilerin saldırganlık ve şiddete yönelik tutumlarını değerlendirmek amaçlanmıştır.

Çalışmanın evrenini Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik ve Sosyal Hizmet bölümü

öğrencileri oluşturmaktadır. Halen devam etmekte olan çalışmada örneklem seçimine gidilmeksizin tüm öğrencilere ulaşmak hedeflenmiş, ilk etapta 163 öğrenciye ulaşılmıştır. Veriler sosyodemografik özelliklere ilişkin veri toplama formu, Buss-Perry saldırganlık ölçeği, şiddete yönelik tutum ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizi için SPSS 21.0 paket programı kullanılmıştır.

Katılımcıların %79,1'inin kadın olduğu, %69,3'ünün hayatının büyük bölümünü şehir merkezinde geçirdiği, %22,1'inin annesinin, %24,5'inin babasının lise mezunu olduğu belirlendi. Katılımcıların şiddete yönelik tutum ölçeği puan ortalamasının $222,509 \pm 21,87$, saldırganlık ölçeği puan ortalamasının ise $2,679 \pm 0,578$ olduğu saptandı. Katılımcıların şiddete yönelik tutum ölçeği puanları ile saldırganlık ölçeği puanları arasında negatif orta düzeyde ilişki olduğu belirlendi ($p=0.0001$).

Önemli bir sağlık sorunu olan şiddetin önlenmesi ve şiddete maruz kalan bireyin doğru bir biçimde yönlendirilmesinde sağlık çalışanlarına önemli roller düşmektedir. Öğrencilerin saldırganlık ve şiddetin önlenmesine yönelik olumlu tutum geliştirmesi farkındalığının artması meslek yaşantılarında profesyonel tutum sergilemelerini sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: Hemşirelik, Saldırganlık, Sosyal Hizmet, Şiddet

**PULMONER REHABİLİTASYON PROGRAMI
UYGULANAN KONTROLSÜZ ASTIM
HASTALARINDA EGZERSİZ KAPASİTESİNDEKİ
KAZANIM İLE İLİŞKİLİ FAKTÖRLERİN
İNCELENMESİ**

İlknur Naz Gürşan¹, Hulya Sahin²

¹*İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*

²*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İzmir Dr. Suat Seren
Göğüs Hastalıkları ve Cerrahisi Eğitim ve Araştırma
Hastanesi*

Pulmoner rehabilitasyon (PR) kronik solunum hastalarının fiziksel ve emosyonel durumlarını düzenlemeyi ve sağlığı geliştirici kalıcı davranışlar sağlamayı hedefleyen çalışmalar bütünüdür. Toplumda en sık karşılaşılan kronik solunum yolu hastalıklarından biri

olan astımda tedavinin primer amacı; semptomlar ve fonksiyonel bozukluklar gibi astım belirtilerinin ne derece azaldığını ve tedavinin amacına ne kadar ulaşabildiğini ifade eden astım kontrolünün sağlanmasıdır. Ancak uygulanan çok sayıda tedavi yöntemine rağmen astım hastalarında kontrol düzeyi düşüktür.

PR uygulamalarının astım hastalarında fonksiyonel sonuçlar üzerine olumlu etkileri gösterilmiş olmakla birlikte, kontrolsüz astım hastalarında egzersiz kapasitesindeki kazanım ile ilişkili faktörler bilinmemektedir. Bu nedenle bu çalışmadaki amacımız astım hastalarının büyük kısmını oluşturan kontrolsüz astım hastalarına uygulanan PR programı sonrası egzersiz kapasitesindeki kazanımla ilişkili faktörleri belirlemektir. Çalışmaya 26' sını kadın toplam 27 astım hastası dahil edildi [Ortanca yaş: 55(49,60) yıl]. Tüm hastalara 8 hafta toplam 16 seans süren solunum, aerobik ve kuvvetlendirme egzersizlerinden oluşan PR programı uygulandı. Hastaların PR öncesi ve sonrası değerlendirmelerinde; altı dakika yürüme mesafeleri, Astım Kontrol Testi, MMRC Dispne Skalası, Hastane Anksiyete ve Depresyon Testi, St. George Solunum Hastalıkları Anketi skorları kaydedildi.

Hastaların program sonunda solunum fonksiyon testi parametrelerinde ve oksijenasyonlarında bir değişiklik olmazken ($p>0,05$), astım kontrol testi, altı dakika yürüme mesafesi, dispne algısı, yaşam kalitesi parametreleri, anksiyete ve depresyon ölçümlerinde anlamlı iyileşme kaydedildi ($p<0,05$). PR sonrası altı dakika yürüme mesafesindeki kazanımın başlangıç ölçümleri ile ilişkisi incelendiğinde FEV1 ile pozitif yönde, rezidüel volüm ve mMRC dispne skoru ile negatif yönde korelasyon gösterdiği sonucuna varıldı (sırasıyla; $r=0,404$, $r=-0,434$, $r=-0,404$, $p<0,05$).

Kontrolsüz astım hastalarında PR programı; astım kontrolü, egzersiz kapasitesi, dispne algısı, yaşam kalitesi, anksiyete ve depresyonda iyileşme ile sonuçlanmaktadır. Bu hasta grubunda PR öncesi düşük dispne hissi ile dinamik hiperinflasyon durumu ve yüksek FEV1 değeri, program sonunda egzersiz kapasitesindeki yüksek kazanımla ilişkilidir.

Anahtar Sözcükler: Astım; Egzersiz Kapasitesi; Pulmoner Rehabilitasyon

**MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ ACIL
YARDIM VE AFET YÖNETİMİ VE HEMŞİRELİK
BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN SAĞLIK
BİLİMLERİ ALANINI SEÇME NEDENLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Ayşe Nur ÖZDEMİR*, Ebru AY, Emine YÜKSEL
ÇAKIR

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur,
TÜRKİYE*

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi ve Hemşirelik bölümü öğrencilerinin bölümlerini seçmelerindeki amaç ve etkiler, okudukları bölüm hakkındaki düşünceleri, mezun olduktan sonraki meslek hayatlarına dair görüşlerini değerlendirmek.

Bu araştırma, gönüllülük esas alınarak belirlenen Sağlık Bilimleri Fakültesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü (AYAY) ve Hemşirelik Bölümü öğrencilerinden seçilen 100 gönüllü katılımcıya uygulanmıştır. Araştırma verileri; öğrencilerin sağlık bilimleri seçme nedenlerini değerlendirmeye yönelik araştırmacı tarafından özgün olarak oluşturulan, 20 sorudan oluşan anket ile elde edilmiştir. Verilerin analizi SPSS 21,0 programında yapılmıştır.

Araştırma grubunun %50'sini Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü öğrencileri diğer %50'sini Hemşirelik Bölümü öğrencileri oluşturuyor. Öğrencilerin %65'i kendi isteğiyle, %20'si ailesinin isteğiyle, %11'i rehberlik öğretmeninin etkisiyle, %4'ü de diğer sebeplerle okudukları bölümleri seçmişlerdir. Bölümlerini seçerken %35'i insanlara yardım etmek, %22'si atama şartları iyi olduğu için, %9'u şu anki maaşlarına etkisi nedeniyle, %9'u da diğer sebeplerle seçmişler. Mezun olunca atanabileceğini düşünen öğrenci yüzdesi %62 iken atanamayacağını düşünenlerin yüzdesi ise %38'dir. Yeni tercih yapanlara okuduğu bölümü tavsiye edenler %51, tavsiye etmeyenler %48'dir. Tavsiye etmeme sebeplerinin %49'u atama olmamasını, %23'ü sorumluluğun çok olmasını, %19'u mesleğin zor ve fazla dikkat istemesini, %7'i ise diğer sebepleri öne

sürüyor. Yüksek lisans yapmayı isteyenler %59, yüksek lisans yapmayı düşünmeyenler ise %41'dir.

Öğrencilerin büyük bir kısmı bölümünü kendi seçerken bölümünün öneminin farkındadır. Çoğu öğrenci okudukları bölümü insanlara yardım etmek için seçmişken bu orana yakını da kolay iş bulabileceğini düşündüğü için okuduğu bölümleri seçmişlerdir. Buna rağmen öğrencilerin yarısına yakını bölümlerini yeni tercih yapacak öğrencilere tavsiye etmemektedir çünkü mezun olunca iş bulamayacaklarını, mesleki sorumluluğun fazla olduğunu, mesleklerinin zor ve dikkat gerektirdiğini düşünmektedirler. Öğrencilerin yarısından fazlası da yüksek lisans yapmayı düşünmektedir.

Anahtar Kelimeler: AYAY (Acil Yardım ve Afet Yönetimi), Hemşirelik, Bölüm seçimi

**BAĞIRSAK PERFORASYONU HEMŞİRELİK
BAKIMI: OLGU SUNUMU**

Nilgün AKSOY¹, Ebru KARAZEYBEK², Deniz
DEMET³

*1Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Cerrahi
Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı,
nilgunmutluaksoy@akdeniz.edu.tr*

*2Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Cerrahi
Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı,
ekarazeybek@akdeniz.edu.tr*

*3Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık
Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü,
ddemet@mehmetakif.edu.tr*

Giriş: Bağırsak perforasyonları, acil cerrahi girişim gerektiren patolojilerin önde gelen sebeplerindendir.

Amaç: Sezaryen ameliyatı esnasında bağırsak perforasyonu gelişen hastada ameliyat sonrası tedavi sürecindeki hemşirelik bakımı ve sonuçlarını açıklamaktır.

Bulgular ve Yöntem: 38 yaşında, evli, 2 çocuk sahibi 36 haftalık gebe olan hastaya Ekim 2017 tarihinde dış merkezde spinal anestezi ile sezaryen yapılmıştır. Taburculuk sonrası hastada 3.gün yeşil renkli, sulu, sümüksü diyare başlamış ve bu şikayetine kusma eklenmiştir. Daha sonra dudaklarda kuruluk, karında şişlik ve umbilikustan gaita sızıntısı şikayetleri ile devlet hastanesine başvuran hasta, genel cerrahi kliniğine tetkik ve tedavi amacı ile yatırılmıştır. Tetkikler sonucunda

sezaryen esnasında kolon perforasyonu ve ileus tanısı ile operasyona alınan hastaya, peritoneal tuvalet ve debritleme uygulanmıştır. Operasyon sonrası beş gün yoğun bakımda takip ve tedavisi devam eden hastanın bu sürede diyare şikayeti devam etmiştir. Yaklaşık bir hafta klinikte izlenen hasta Üniversite Hastanesinin Genel Cerrahi kliniğine sevk edilmiş ve Kasım 2017 tarihinde tekrar operasyona alınmıştır (peritoneal tuvalet sonrası dren takılmıştır). Ayrıca yaraya VAC uygulanmıştır. Şubat 2018’de solunum sıkıntısı ve enfeksiyon belirtileri saptanan hastaya yapılan tomografi sonucunda bilateral plevral effüzyon tanısı konularak torasentez uygulanmıştır. Nisan 2018’de taburcu edilmiştir.

Tartışma: Kolon rezeksiyonu yapıldıktan sonra ileostomi açılan olguya aşağıdaki hemşirelik tanıları konulmuştur:

- Akut Ağrı
- Enfeksiyon
- Beden Gereksiniminden Az Beslenme
- Sıvı- Elektrolit Dengesinde Bozulma
- Solunum Fonksiyonlarında Etkisizlik
- Öz-bakım Eksikliği
- Beden İmajında Bozulma
- Rol Performansında Etkisizlik

Sonuç: Ameliyat sonrası süreçte komplikasyonların erken fark edilmesi ya da önlenmesi, sağ kalım oranının artırılması ve erken zamanda iyileşmenin sağlanması için cerrahi hemşiresinin gözlem, hemşirelik girişimleri ve değerlendirmesi büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Sözcükler: Bağırsak perforasyonu, Sezaryen, Hemşirelik bakımı.

KEMOTERAPİ ALAN KANSER HASTALARINDA HEMŞİRELİK BAKIM MEMNUNİYETİNİN HASTALIK ALGISI VE YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ

Ebru KARACA¹, Esra KÖROĞLU ÇAMDEVİREN²

¹.İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Hemşirelik Anabilim Dalı ekaraca@st.medipol.edu.tr

².İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü ekoroğlu@medipol.edu.tr

Kanser, tüm dünyada en sık görülen ve ölüme neden olan hastalıklar arasındadır. Kanser tedavisi yöntemlerinden

biri olan kemoterapi ile daha uzun süreli yaşam elde edilebilmesine rağmen hastada istenmeyen etkiler oluşabilmektedir. Kemoterapi tedavisi alan hastalar, karşılaştıkları bu yan etkilerden dolayı daha fazla hemşirelik bakımına gereksinim duymaktadırlar. Hastaların gereksinimlerine göre hastalığa ilişkin algıları değişebilmekte, hastalık algısı bireyin yaşamına ilişkin öznel yorumunu ifade eden yaşam kalitesini belirleyebilmektedir.

Bu çalışma, kemoterapi alan kanser hastalarında hemşirelik bakım memnuniyetinin hastalık algısı ve yaşam kalitesine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Kesitsel ve ilişki arayıcı türünde olan bu araştırma, özel bir hastanede kemoterapi alan 612 kanser hastası ile Ağustos 2016- Şubat 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Veri toplama araçları olarak literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından geliştirilen Hasta Bilgi Formu ile Newcastle Hemşirelik Bakımından Memnuniyet Ölçeği, Hastalık Algısı Ölçeği ve EORTC QLQ-C30 Yaşam Kalitesi Ölçeği kullanılmıştır. Veriler etik kurul, kurum izni ve katılımcıların yazılı onamları alındıktan sonra gönüllü hastalardan araştırmacı tarafından toplanmıştır. Elde edilen veriler IBM-SPSS programı kullanılarak tanımlayıcı istatistikler, t-testi, tek yönlü anova, korelasyon ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan hastaların %47,4’ünün kadın, çoğunluğunun (%75,8) evli ve %69,6’sının gelir durumunun orta düzeyde olduğu bulundu. Hastaların, hemşirelik bakımından memnuniyet puan ortalaması 92,44±7,72; hastalık algısı alt boyutlarından hastalık tipi sayısı ortalaması 8,10±2,71; duygusal temsiller ortalaması 18,66±4,75; yaşam kalitesi alt boyutlarından genel iyilik hali alt boyutu ortalaması 49,79±17,19 olarak saptandı. Hastalık tipi sayısı ile hemşirelik bakımından memnuniyet arasında ve duygusal temsiller ile hemşirelik bakımından memnuniyet arasında çok zayıf, negatif yönde anlamlı ilişki belirlendi. (p<0,05). Hemşirelik bakımından memnuniyet ile yaşam kalitesi arasında ilişki bulunmadığı saptandı. (p>0,05).

Hemşire, hastanın gereksinimlerini yakından takip eden önemli bir sağlık ekibi üyesidir. Kemoterapiye bağlı yan etkiler kontrol altına alınmadığı takdirde hastanın memnuniyet düzeyi olumsuz yönde etkilenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Bakım memnuniyeti, Yaşam kalitesi, Hastalık algısı, Kanser.

ANNELERİN BEBEK BESLENMESİNE YÖNELİK TUTUMLARININ VE ETKİ EDEN FAKTÖRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Müge Seval¹, Eda Çiftçi², Aleyna Açıcı³, Asiye Tokal, Ayşenur İşbilir³, Burcu İlhan³, Büşra Uslu³, Bircan Alakazlar³, Hasan Denizhan³, Yasin Yıldırım³

¹Bülent Ecevit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı (sevalmuge@gmail.com)

²Bülent Ecevit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Yüksek Lisans Programı (edaciftci333@gmail.com)

³Bülent Ecevit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Lisans Bölümü

Anne sütünün ve ek gıdaların doğru zaman ve tekniklerle verilmesi, bebeğin sağlıklı büyüme ve gelişiminde önemli bir etkidir. Bir davranışın gerçekleşebilmesinde o davranışa yönelik tutumun ve doğru şekilde yapılması ya da yapılmamasındaki etkenler de önemlidir. Bu nedenle annelerin bebek beslenmesine yönelik tutumlarının belirlenmesi hemşire ve ebelerin bebek beslenmesine yönelik düzenleyecekleri eğitimlerde yol gösterici olacaktır.

Bu çalışmada, 0-1 yaş arasındaki bebek annelerinin bebek beslenmesindeki tutumlarının ve beslenmenin bebek gelişimi üzerindeki etkilerinin çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırma Zonguldak iline bağlı bir aile sağlığı merkezinde 2018 yılı Şubat-Mart ayları arasında tanımlayıcı olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini aile sağlığı merkezine başvuran 0-1 yaş arasında çocuğa sahip olan 121 anne oluşturmaktadır. Araştırmaya başlamadan önce Bülent Ecevit Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan ve katılımcı ebeveynlerden yazılı izin alınmıştır. Çalışmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan "Anne Tanıtıcı Bilgiler Formu" ve "Iowa Bebek Beslenmesi Tutum Ölçeği" ile toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 23,0 paket programında betimleyici istatistikler, t testi, tek yönlü varyans çözümlemesi (ANOVA) yöntemleri kullanılarak değerlendirilmiştir.

Çalışma grubunu oluşturan annelerin %62,0'si 21-30 yaşları arasında olduğu, %28,1'inin lise, %27,3'ünün ortaokul, %25,6'sının ise üniversite ve üzeri bir öğrenim düzeyine sahip olduğu, %82,6'sının ev hanımı olduğu, %66,1'inin 0-6 aylık yaş grubunda bebeği olduğu, %61,2'sinin multipar olduğu ve %59,5'inin ailelerinin asgari ücretin üzerinde gelire sahip olduğu belirlenmiştir. Annelerin bebeklerine ortalama 5 ay anne sütü verdikleri, ilk ek gıdayı bebek ortalama 4 ay olduğunda, sütünün yetersiz ya da hiç olmaması (%48,5) sebebiyle bebeklerine mama (%53,5) ve yoğurt (%31,0) ürünlerini ek gıda olarak verdikleri görülmüştür. Anneler "Iowa Bebek Beslenmesi Tutum Ölçeği"nden ortalama 63,53 puan almıştır (Alt – Üst Sınır= 17 – 85). Annelerin eğitim düzeyi ve bebeğin 0-6 aylık yaş grubunda olması ile "Iowa Bebek Beslenmesi Tutum Ölçeği"nden aldıkları puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel yönden anlamlı bulunmuştur.

Bu araştırmanın sonucunda birinci basamak sağlık hizmetlerinde görev yapan hemşire ve ebelerin emzirmenin erken başlatılması, sürdürülmesi ve erken bırakılmaması, anne sütü yeterliliğine, ek gıdalara geçiş dönemine yönelik eğitim programlarının düzenlenmesi gerekli görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Bebek beslenmesi, Emzirme tutumu, Tamamlayıcı beslenme

ANNELERİN İLK BİR YILDA BEBEK BAKIMINA İLİŞKİN SORUNLARI ÇÖZME BECERİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Eda Çiftçi¹, Müge Seval², Ayşe Koç³, Ayşe Seyhan³, İrem Gül Yılmaz³, Mustafa Eroğlu³, Ezgi Kaplan³, Tuğba Can³, Berna Kaya³, Ali Özdemir³, Ramazan Demir³, Mustafa Akdeniz³

¹Bülent Ecevit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Yüksek Lisans Programı (edaciftci333@gmail.com)

²Bülent Ecevit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı (sevalmuge@gmail.com)

³Bülent Ecevit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Lisans Bölümü

Doğumla birlikte aileye yeni bir bireyin katılması her aile bireyinin yaşamında yeni bir değişiklik getirebileceği gibi

Abstract Book
(Oral Presentation)

aile çatısı altında yeni bir düzenin kurulmasına sebep olmaktadır. Bu yeni düzen içerisinde anne ve diğer aile bireyleri çeşitli sorunlarla karşılaşabilmektedir. Anne, bebek bakımında primer bakım verici rolüne sahip olduğundan sağlıklı bebek bakımında karşılaştıkları sorunları çözme becerilerinin değerlendirilmesi önemlidir. Böylece bebek bakımında ebeveynlerin karşılaştıkları sorunların çözümünde hemşirelik uygulamalarının yol gösterici olacağı varsayılmaktadır. Bu araştırma 0-12 ay arasında bebeğe sahip olan annelerin bebeğin bakım sorunlarını çözme becerilerinin çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma Zonguldak iline bağlı bir aile sağlığı merkezinde 2018 Ocak-Nisan ayları arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini aile sağlığı merkezine başvuran 0-12 ay arasında çocuğa sahip olan 150 anne oluşturmaktadır. Araştırmaya başlamadan önce Bülent Ecevit Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan, çalışmanın yürütüleceği merkezin sorumlu hekiminden ve katılımcı ebeveynlerden yazılı izin alınmıştır. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan "Aile Tanıtıcı Formu" ve "Sorun Çözme Becerileri Değerlendirme Formu-Bebegimin Bakım Sorunları İle İlgilenme Durumum" formuyla toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 23,0 paket programında betimleyici istatistikler, t testi, tek yönlü varyans çözümlemesi (ANOVA) yöntemleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Çalışma grubunu oluşturan annelerin %34,7'si 28-32 yaş grubunda, %36,7'sinin ortaokul mezunu, %78,7'sinin çalışmadığı, %74,0'ünün gebeliğinin planlı gerçekleştiği ve %58,0'inin gebelik öncesinde bakım hizmetlerinden yararlandığı belirlenmiştir. Ailelerin %60,7'sinin sosyo-ekonomik düzeylerini gelir gider tablosunun denk olduğu saptanmıştır. Annelerin; yaş, eğitim düzeyi, çalışma durumu, gebeliğin planlı/plansız olma durumu ve gebelik öncesinde bakım hizmetlerinden yararlanma düzeyleri, anneye verilen sosyal destek ile sorun çözme beceri formundan aldıkları puanlar belirlenerek karşılaştırmalar yapılmıştır. Yapılan karşılaştırmalar sonucunda annenin eğitim düzeyi, çalışma durumu, gebeliğin planlı/plansız olma durumu ve ailelerin ekonomik düzeylerinin gruplar arası farkının istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Bu araştırmanın sonucunda annenin eğitim düzeyi, çalışma durumu, gebeliğin planlı/plansız olma durumu ve ailelerin ekonomik düzeylerinin bebek bakımına ilişkin sorun çözme beceri puanlarını arttırdığı saptanmıştır. Anne yaşının, baba eğitim düzeyinin, aileden algılanan sosyal destek ve gebelik öncesi bakım hizmetlerinden yararlanmanın sorun çözme becerilerine etkisi olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sorun çözme, Sorun çözme becerisi, Bebek bakımı

DİZ OSTEOARTRİTİ OLAN HASTALARDA
EGZERSİZ PROGRAMINA EK OLARAK
UYGULANAN ESWT VE KİNEZYU

BANTLAMANNIN YÜRÜME SÜRESİNE ETKİLERİ

Özge Ece Günaydın Gürkan Günaydın,, Volga Bayrakçı
Tunay,

*Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü
Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü
Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*

Kronik dejeneratif bir hastalık olan diz osteoartriti, bireylerde yürüme zorluğu ve bununla birlikte gelişen yavaş yürüme probleminin en büyük sebebidir.

Bu çalışmanın amacı; diz osteoartriti bulunan hastalara uygulanan ESWT (şok dalga) ve Kinezyo bantlama tedavilerinin kısa süreli yürüyüş performansına olan etkilerini karşılaştırmaktır.

Çalışmaya 50-65 yaş arası, OA tanısı konmuş 48 kadın hasta dahil edildi. Hastaların yürüyüş performansı için 10m yürüme testi kullanıldı. ESWT grubu haftada 1 seans, 6 hafta ESWT uygulaması ve egzersiz, Kinezyo bant grubu haftada 2 kez, 6 hafta Kinezyo bantlama ve egzersiz, kontrol grubu ise yalnızca egzersiz programı aldı.

Gruplar arası sonuçlarda 10 m yürüme testi 6. hafta ölçümlerinde Kinezyo Bant grubu lehine anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,05$). Grup içi sonuçlarda ise, her grupta anlamlı iyileşmeler görülmüştür ($p<0,05$).

Bu çalışmanın sonuçları, ESWT ve Kinezyo bant uygulamalarının diz OA' lı hastalarda diz kuvveti ve yürüyüş performansının artırılması açısından etkili olduğunu göstermiştir. Kinezyo Bant kullanımı bu

hastalarda yürüyüş performansına daha büyük katkı sağlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Diz, Osteoartrit, Şok dalga, Kinezyobant

SAĞLIĞIN İYİLEŞTİRİLMESİNE GİDEN YOL: HEMŞİRELİKTE MOTİVASYONEL GÖRÜŞME

Mediha Sert, Aynur Türeyen

*Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları
Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye,
medihaserett@gmail.com, aynur.tureyen@ege.edu.tr*

Sağlıklı yaşam davranışları bireyin; sağlığını koruyarak geliştirmek, sürdürmek, hastalıklardan korunmak için inanarak yaptığı davranışlardır. Bu davranışların başında sağlığı koruma, doğru beslenme, stresten uzak durma, kronik hastalıklar ve risklerinden korunma gelmektedir. Tüm bireylerin sağlıklı yaşam davranışlarına sahip olması gerekir. Bireylere sağlıklı yaşam davranışları kazandırma konusunda motivasyonunu sağlayarak desteklemek, sağlık profesyonellerinin özellikle hemşirelerin en temel işlevlerindendir; çünkü hemşireler bireylerle sağlık hizmetlerinin her aşamasında sürekli iletişim halindedir. Motivasyon kelimesi Hemşirelik Terimleri Sözlüğünde “1.Bireyin, iç ya da dış dürtülerin etkisiyle belirlenen amaç doğrultusunda harekete geçmesi. 2.Bir kimsenin belli bir şeyi öğrenmeye ya da yapmaya karşı ilgi ve istek duyması.” şeklinde tanımlanmaktadır. Motivasyonel görüşme kavramı ise literatürde; bireylerin sorunlarını anlamak, baş etmede isteksiz ve kararsızlık durumlarını çözmek ve davranış değişikliği oluşturmak için eyleme geçilmesini sağlamak amacıyla kullanılan, cesaretlendirici ve danışan merkezli bir yaklaşım olarak bildirilmektedir. İlk olarak 1983 yılında tanımlanarak alkol bağımlısı hastalara uygulanmıştır. 1990 yılı itibarıyla kronik hastalıklarda sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının geliştirilmesinde kullanılmıştır. Günümüzde obezite, diyabet, diyet, madde bağımlılığı, kronik ağrı, HIV/AIDS ’den korunma, kazaları önleme gibi alanlarda kullanılmakta ve etkililiği yapılan çalışmalarda bildirilmektedir. Motivasyonel görüşmenin; empati kurma, tartışmadan kaçınma, çelişkileri ortaya çıkarma, dirençle mücadele etme ve öz etkililiği destekleme olmak üzere beş ilkesi vardır. Bu ilkeleri

uygulamada kullanılan araçlar ise: açık uçlu, tarafsız ve açıklayıcı sorular ile odak problem üzerinde tartışma, doğrulama, onaylama ile değişime olan güveni destekleme, yansıtıcı dinleme ve özetleme yöntemleridir. Motivasyonel görüşme tekniği bireyin, kendi değişimi hakkındaki düşüncelerinin farkındalığını sağlayan ve açık iletişimi destekleyen kanıta dayalı, etkinliği ispatlanmış, uygulanması ve öğrenmesi kolay bir uygulama yöntemidir. Hemşirelik uygulamalarında motivasyonel görüşme tekniğinin kullanımındaki artışın, hemşirelik bakımının kalitesini ve sürekliliğini de arttıracak ön görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, bireylere sağlıklı yaşam davranışlarının kazandırılmasında motivasyonel görüşme tekniği kullanımı konusunda hemşirelerin bilgi ve farkındalığını arttırmaktır.

Anahtar Kelimeler: Motivasyonel Görüşme, Hemşirelik, Değişim, Motivasyon.

ENGELLİ ÇOCUĞU OLAN EBEVEYNLERİN ÖZ ETKİNLİK DÜZEYLERİNİN FONKSİYONEL OLMAYAN TUTUMLARDAN ETKİLENME DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Müge SEVAL¹, Seval CİBİR², Tuba KANADIKIRIK²,
Yasemin ODABAŞ²

*¹Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği,
Zonguldak, Türkiye, sevalmuge@gmail.com,*

*²Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği,
Zonguldak, Türkiye, sevalcbr@gmail.com,
kanadikiriktuba@hotmail.com,
yaseminodabas@outlook.com*

Bir çocuğun engelli olduğunun öğrenilmesi ailesi için travmatik bir durumdur, böyle bir durumailerin algılarındaki ideal çocuk profilini yok eder ve aileler kendini daha çok çaresiz hisseder, durumla ilgili nasıl başa çıkacaklarını bilememektedirler. Tüm aile üyelerinin iç ve dış ilişkilerini etkileyen bu durum, aile işlevlerinin yeniden değerlendirilmesini gerektirir. Ailenin yaptığı planlar, gelecekle ilgili projeleri ve beklentileri engellilik durumu ile yön değiştirmektedir. Yaşanılan sorunlar karşısında bireylerin öz etkinlik inancının güçlü olması başarı ve iyilik durumunu artırır, bireyler olumsuzlukları kendi eksikliklerine değil, yanlış metodların

kullanılmasına bağlar, sonuç olarak sorunların üstesinden gelebilmek için yeni yöntemlere başvururlar.

Bu araştırma, engelli çocuğu olan annelerin öz etkinlik düzeylerinin fonksiyonel olmayan tutumlardan etkilenme durumunun değerlendirilmesi amacı ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırma tanımlayıcı tipte Zonguldak ilindeki bir Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi'ne devam eden 90 engelli çocuk ebeveyniyle (anne yada baba) Ocak-Nisan 2018 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri 'Kişisel Bilgi Formu', 'Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği', 'Öz Etkinlik Ölçeği' kullanılarak toplanmıştır. Çalışmanın istatistiksel analizleri SPSS 24.0 paket programında yapılmıştır. Araştırma öncesinden katılımcılardan sözel onam ve Bülent Ecevit Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Başkanlığından izin alınmıştır.

Katılımcıların 90'ının (%94,7) anne, 5'i (%5,3) baba olduğu, 91'inin (%95,8) evli, 3'ü (%3,2) boşanmış, 1'i (%1,1) eşinin vefat etmiş olduğu, çocukların tanısının 37'si (%38,9) otizm olduğu, bireylerin %34,3'ünün bu süreçte ev işlerinde zorlandığı, %90,5'inin bu süreçte psikolojik destek almadığı saptanmıştır.

Bireylerin bağımsız/otonom tutum ile zorluklara atılma-mücadele, işe başlama- tamamlama, sosyal etkinlik ve öz etkinlik arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre, ebeveynlerin öz yeterlilik algılarının yüksek olması, başarı ve iyilik halinin oluşmasını, kişisel gelişimin ve becerilerin çeşitlenmesini sağladığı görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Engelli Çocuk, Öz Etkinlik, Ebeveyn

MASTEKTOMİLİ HASTADA HEMŞİRELİK YÖNETİMİ

Büşra ŞAHİN¹, Rahşan ÇAM²

*Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi,
Aydın, Türkiye, busratipirdamaz@gmail.com*

*Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi,
Aydın, Türkiye, rahsancam77@gmail.com*

Meme kanseri, meme dokusundaki hücrelerden gelişen kanserlerdir. En sık görülen tipi; meme kanallarından kaynaklanan "duktal" kanser denir. Her yıl

1.67 milyondan fazla vakayla meme kanseri dünya genelindeki kadınlar arasında en sık teşhis edilen kanserdir. Her yıl 522.000'den fazla kadın meme kanserinden ölse de kanser önleme, teşhis ve tedavideki ilerlemeler hayatta kalma oranlarının sürekli olarak yükselmesine neden olmuştur.

Meme Kanserinin cerrahi tedavisi Radikal Mastektomi, Modifiye Radikal Mastektomi, Basit Mastektomi ve Subkutan (Deri altı-Deri Koruyucu) Mastektomi olarak yer almaktadır. Meme kanserli hastanın bakımı, hekim, hemşire ve diğer ekip üyelerinin işbirliğini gerektiren bir süreçtir. Ameliyat öncesi hastaya mastektominin neden yapılacağı, yararları, psikolojik ve kozmetik etkileri iyice anlatılmalı ve tartışılmalıdır. Mastektomi yapılması planlanan bir hastaya verilecek ameliyat öncesi hastanede uygulanacak rutin yatış işlemleri, ameliyat öncesi rutin fiziksel hazırlık işlemleri, insizyon şekli, yeri ve drenaj sistemi, yatak içinde dönme ve oturma, etkilenen taraftaki kolun elevasyonu etkilenen taraftaki el ve kolun bakımı ameliyat sonrası omuz ve kol egzersizleri derin solunum ve öksürme egzersizleri hakkında eğitim verilmelidir.

Mastektomi sonrası hemşirelik yönetiminde hastanın fiziksel olarak konforunun sağlanmasının yanı sıra deri bütünlüğü sağlanmalı, ağrı kontrolü yapılmalı, psikolojik destek lenf ödem gelişimi önlenmeli, beslenme ve dinlenme sağlanmalıdır. Meme cerrahisi sonrasında deri bütünlüğünün bozulmasına bağlı olarak en sık gelişen komplikasyonlar enfeksiyon, hematoma, seroma, deri flep nekrozları ve sinir hasarıdır. Ameliyat sonrası kontrol altına alınamayan ağrı pulmoner, kardiyovasküler ve diğer sistemler üzerinde bir takım olumsuz etkiler yaparak komplikasyonlara neden olmaktadır. İnsizyon ağrısını gidermede farmakolojik yöntemler en etkili yöntem olmasına karşın hastanın fantom ağrıları için nonfarmakolojik yöntemler de uygulanmaktadır. Bu yöntemler arasında soğuk ve sıcak uygulama, solunum egzersizi, masaj, gevşeme, terapotik dokunma, uygun pozisyon verme, dikkati başka yöne çekme, düşünme, müzik dinletisi, mentollü kremler ve uyku sayılabilir. Bu bilgiler doğrultusunda mastektomili bir hastada hemşirelik yönetiminin iyi yapılandırılmış bir sisteme dayanması önemli ve gereklidir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Yönetimi, Mastektomi, Meme Kanseri.

DOĞUM ŞEKLİ VE MİKROBİYOTA GELİŞİMİ

İlknur DEMİRHAN¹, Sevil ŞAHİN¹

¹Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ankara, Türkiye, ilknur0603@hotmail.com

¹Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ankara, Türkiye, sevilshin1@gmail.com

İnsanın, büyük kısmı başta sindirim sistemi olmak üzere deri, genito-üriner ve solunum sistemi gibi doku ve organlarında kolonize olan mikroorganizmalar genel olarak insan mikrobiyotası olarak adlandırılmaktadır. Daha önceleri amniyon sıvısı, anne karnındaki ortam ve fetüsün tamamen steril olduğu, ilk bakteriyel kolonizasyonunun bebeğin doğum kanalından geçmesi sırasında gerçekleştiği düşünülmekteydi. Ancak, son yıllarda yapılan araştırmalar, bebeğin annenin gastrointestinal mikrobiyotası ile karşılaşmasının ve kolonizasyonun fetal dönemde başladığını ve mikroorganizmaların plasental olarak transfer edilerek intestinal mikrobiyotanın gelişiminde rol oynadığını göstermektedir.

Mikrobiyota gelişimi, doğum şekli, annenin mikrobiyotası, anne sütü alımı, bakterilere çevresel maruziyet, antibiyotik/probiyotik kullanımı ve beslenme gibi birçok faktörden etkilenmektedir. Özellikle doğum şekli, bebeklerde intestinal mikrobiyotanın şekillenmesinde son derece önem taşımaktadır. Normal vajinal doğumda, vajinal kanaldaki birçok mikroorganizma ile karşılaşarak bebeğin intestinal mikrobiyotası oluşurken; sezaryen doğumda, bebeğin intestinal sistem mikrobiyota kompozisyonunun deri mikroorganizmalarına benzer şekilde olduğu görülmektedir. Sezaryen doğumun bebeğin normal doğumda doğum kanalından geçerken maruz kaldığı vajinal ve intestinal bakteriler ile temas etmemesi sonucunda mikrobiyota gelişimi üzerinde olumsuz etki yaptığına yönelik araştırma sonuçları bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, bebeğin sezaryen ile doğmasının, fizyolojik stres ve bazı hormonların olmaması nedeniyle anne sütüne mikrobiyota geçişini de olumsuz yönde etkilediği ileri sürülmektedir. Ayrıca, sezaryen doğumun

bebeklerde tip 1 diyabet, çölyak hastalığı, astım ve alerji gibi immünolojik hastalıkların gelişmesinde etkili olduğu bildirilmektedir.

Sonuç olarak; doğum ile birlikte başlayan hayatta sağlıklı intestinal mikrobiyota kurmak, sağlıklı yaşamı devam ettirmede büyük önem taşımaktadır. Doğum şekline etkilenen mikrobiyota kolonizasyonu, anne sütü ve yaşamın ilerleyen dönemlerinde diyetin etkisiyle de devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler; Mikrobiyota, vajinal doğum, sezaryen doğum

İNANÇ AĞIRLIKLIL BAŞA ÇIKMA DURUMUNUN ENGELLİ ÇOCUĞU OLAN EBEVEYNLERİN GENEL BAŞA ÇIKMA BECERİLERİNE ETKİSİ

Müge SEVAL¹, Seval CIBİR²

¹Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Zonguldak, Türkiye, sevalmuge@gmail.com

²Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Zonguldak, Türkiye, sevalcbr@gmail.com

Bir çocuğun dünyaya gelmesi ailenin yaşamında önemli bir dönüm noktasıdır. Şüphesiz ki tüm ebeveynlerin beklentisi sağlıklı çocuklara sahip olmaktır. Eğer çocuk engelli ya da kronik hastalığı olarak dünyaya gelmiş ise, ailenin çocuğa uyumu çok kolay olmamaktadır. Aslında bu durum küçük çapta bir krizdir ve krizler iyi yönetilirse fırsat haline dönüşebilmektedir. Ancak çoğu zaman kullanılan etkisiz baş etme stratejilerinden dolayı aile üyelerinde mutsuzluk, umutsuzluk, isteksizlik, hayal kırıklığı, stres ve depresyon gibi duygu durumlar değişimleri yaşanabilmektedir. İnancın güçlendirilmesi yüzyıllardır desteklenen en önemli ve en etkili başa çıkma yöntemlerinden birisidir. Özellikle engelli çocukların ebeveynlerinde zor zamanlarda başa gelenleri anlamlandırma olanağı sağlayarak başa çıkmayı kolaylaştırmaktadır.

Bu çalışma, inanç ağırlıklı başa çıkma durumunun engelli çocuğu olan ebeveynlerin genel başa çıkma becerilerine etkisini incelemek amacıyla planlanmıştır.

Araştırma tanımlayıcı tipte Zonguldak ilindeki bir Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi'ne devam eden 80 engelli çocuk ebeveyniyle (anne yada baba) Ocak-Nisan

Abstract Book
(Oral Presentation)

2018 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri 'Kişisel Bilgi Formu', 'Dini Başa Çıkma Ölçeği' ve 'Başa Çıkma Tutumlarını Değerlendirme Ölçeği' kullanılarak toplanmıştır. Çalışmanın istatistiksel analizleri SPSS 24.0 paket programında yapılmıştır. Araştırma öncesinden katılımcılardan sözel onam ve Bülent Ecevit Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Başkanlığından izin alınmıştır.

Katılımcıların %93,8'i annedir. Çocuklarının %32,5 fiziksel, %55,0 zihinsel, %12,5 hem fiziksel hem zihinsel engellidir. Tüm çocukların %67,5 yarı bağımlıdır. Ebeveynlerin %33,8 el işi yaparak, %37,5'i birileri ile konuşarak, %22,5 ağlayarak, %47,5'i ibadet ederek içinde bulunduğu durumla baş ettikleri belirlenmiştir. İnanç ağırlıklı başa çıkma faaliyetlerini benimseyen ebeveynlerin ölçek puanlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0.05$).

İnanç ağırlıklı başa çıkma stratejilerini benimseyen ebeveynlerde genel başa çıkma becerileri de olumlu yönde anlamlı çıkmıştır. İnanç ağırlıklı başa çıkma engelli çocuğu olan ebeveynlerde manevi açıdan destekleyici olmaktadır. Zor şartlar altında kalan ebeveynlerin inançları sayesinde ayakta kalabildikleri görülmektedir. Özellikle çocuk hemşirelerinin manevi rehberlik becerilerini geliştirerek, ebeveynlerin inanç ağırlıklı başa çıkma becerilerini güçlendirmesi ve desteklemesi sağlanabilir.

Anahtar Sözcükler: Engelli Çocuk, Başa Çıkma, İnanç

**GLİOBLASTOMA HASTALARININDA TEK ARK
VE ÇİFT ARK TEKNİĞİ İLE YAPILAN
VOLÜMETRİK AYARLI ARK TERAPİSİ
PLANLARININ KARŞILAŞTIRILMASI**

Yonca YAHŞİ ÇELEN¹

¹Afyon Kocatepe Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Radyasyon
Onkolojisi Bölümü, Afyonkarahisar, Türkiye,
yyahsi@aku.edu.tr

Glioblastoma, bütün beyin tümörlerinin içinde en sık rastlanan primer kötü huylu beyin tümörüdür. Ayrıca bu tümör tedavi edilmesi en zor olan tümörlerden de biridir. Postoperatif radyoterapinin; cerrahi sonrası oluşabilecek nüksleri engellemesi, nörolojik ve yaşam kalitesinin düzeltilmesine yönelik palyatif etkisi ve daha önemli

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

olarak sağkalıma olan direkt etkisi yapılan çeşitli çalışmalarda gösterilmiştir.

Radyasyon onkolojisi kliniğinde tedavi edilen 10 adet glioblastoma (GBM) hastasının Volümetrik Ayarlı Ark Terapisi (VMAT) tedavi planlarında tek ark ve çift ark tekniği kullanılarak tümör volümü ve kritik organ dozlarının karşılaştırılması amaçlandı.

Hastaların planları Varian Trilogy Lineer Hızlandırıcı cihazıyla Eclipse (ver.13.6) tedavi planlama sisteminde Volümetrik Ayarlı Ark Terapisi (VMAT) tek ark ve çift ark teknikleri kullanılarak, 6 MV foton enerjisiyle toplamda 30 fraksiyon 60 Gy doz alacak şekilde reçetelendirilerek oluşturulmuştur. Planlardan elde edilen doz volüm histogram (DVH) verileri değerlendirildi. Planlanan hedef hacmin (PTV) ve risk altındaki organların (OAR) maksimum nokta dozları (dmax) ve toplam monitör unit (MU) ile tedavi süreleri karşılaştırıldı.

PTV 60 için reçete edilen dozun %95' nin sardığı hacmin ortalamaları tek ark ve çift ark planları için sırasıyla % 98,2 ve % 98,7 bulundu. MU değerleri 659 ve 795 ortalama tedavi süresi ise 125 saniye ve 210 saniye olarak bulundu.

% 95' lik dozun sardığı hedef volüm ve OAR dozları her iki planda da birbirine oldukça yakın bulundu. Tedavi süresinde ve toplam MU değerinde iki plan arasında farklılıklar bulundu. İki teknik arasında tercih yapılırken bu parametreler dikkate alınmalıdır.

Anahtar Sözcükler: GBM, VMAT, Tek Ark, Çift Ark

**EVRENSEL TASARIM İLKELERİ BOYUTUNDA
ENGELLİ BİREYLERİN SAĞLIK
HİZMETLERİNDEKİ ERİŞİMİ**

Tuğçe Kalaycı, Erdinç Kalaycı, Elif Sinem Arıkan

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç
Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü
esinemarikan@gmail.com

Engellilik hali günümüz koşulları, sağlıksız beslenme, hava kirliliği ve genel anlamda olumsuz yaşam koşulları sebebiyle sanıldığından aksine çok daha yaygın ve ortak bir durum ifade etmektedir. Sağlıklı insanların tümü doğuştan herhangi bir engel durumları olmasa da, her an engellilikle sonuçlanabilecek bir hastalık ya da kaza ile

Abstract Book (Oral Presentation)

karşılaşma olasılıklarının olduğunu unutmamaları gerekmektedir. Dolayısıyla, engelli olma hali hayatımızın normal ve yaygın bir durumu olarak kabul edilmelidir. Bu durum, bazı insanlarda kronik bir şekilde yaşanırken, bazı insanlar gündelik hayat içerisinde geçici engellilik durumlarıyla karşılaşabilirler.

Engelli bireylerin sağlık hizmetlerinden faydalanma durumları genel oranın içinde gün geçtikçe daha da fazla artış göstermektedir. Türkiye’de yaklaşık olarak 5-6 milyon arasında kişinin engelli olduğu bilinmektedir. Aynı zamanda yaşlı nüfusun artması ve yaş ilerledikçe kişinin engellilik halinin artabileceği de göz önünde bulundurulacağından toplumda yer alan bu grubun sağlık hizmetlerin en etkili bir şekilde faydalanması gerekmektedir.

Evrensel tasarım kavramı mümkün olduğunca herkes tarafından kullanılabilen, ürün ve yapı özelliklerini bir araya getiren tasarımlar yapmayı hedefleyen bir yaklaşımı tanımlamak üzere kullanılmıştır. Dolayısıyla herkes yeteneklerinden bağımsız olarak evrensel tasarım ilkelerine uygun olarak hizmetlerden faydalanması gerekmektedir.

Toplumda engelli bireylerin en fazla kullandığı kamu kurumlarının başında şüphesiz sağlık kurumları gelmektedir. Sağlık kurumlarına erişim ve ulaşılabilirlik ne kadar önemliyse, engelli bireylerin sağlık kurumları içindeki erişilebilirliğinin sağlanması da büyük önem teşkil etmektedir.

Daha evrensel olarak kullanılabilen sağlık hizmetleri ortamları ve hizmetleri yaratmak, engelli bireyler de dahil olmak üzere tüm kullanıcılara fayda sağlayacaktır. Erişilebilirliğin ötesine geçmek, engelli bireyler için zorunlu bir durumdur. Sağlık kurumlarında erişimin artırılması, daha fazla insanın hizmet almasını teşvik edecek ve engelli bireylerin genel sağlığını artıracakı düşünülmektedir.

Bu çalışmada, evrensel tasarım ilkeleri incelenerek, engelli bireyleri sağlık kurumlarına erişim konusunda bu ilkelerin önemine değinilecektir.

Anahtar kelimeler: Engellilik, evrensel tasarım, sağlık kurumu.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

HEMŞİRELİK ARAŞTIRMALARINDA İHTİYAÇ ANALİZİNİN KULLANIMI: BİR LİTERATÜR İNCELEMESİ

Sibel Peksoy*, İlknur Demirhan*

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara/Türkiye

sibelpeksoy@gmail.com

ilknur0603@hotmail.com

İhtiyaç var olan ile olması gereken durum arasındaki farkı tanımlamaktadır. İhtiyaçlar yaşamımızda önemli yer tutmaktadır. Bu nedenle ihtiyaçları belirlemede hedef gereksinime göre belirlenmelidir. Bu nedenle hemşirelik alanında verilen sağlık hizmetlerinin sunumunda gereksinimler ihtiyaç analizi ile belirlenebilmektedir.

Amaç: İhtiyaç analizinde mesleğin, toplumun ve bireyin ihtiyacını belirlenirken; farklı yaklaşımlar (Süreç, betimsel, analitik, demokratik ve farklar yaklaşımı gibi) ve ihtiyaç belirleme teknikleri (Delphi, progel, meslek analizi, görüşme, kaynak tarama gibi) kullanılabilmektedir. Bu literatür derlemesi; ihtiyaç analizinin hemşirelikte hangi alanlarda kullanıldığını ve hangi ihtiyaç belirleme tekniklerinin tercih edildiğini belirlemek amacıyla oluşturulmuştur.

Bu çalışma bir literatür derlemesidir.

Hemşirelik alanında ulusal/uluslararası taranan yayınlarda, ihtiyaç analizinde sıklıkla delphi tekniğinin tercih edildiği, nadiren dacom tekniğinin kullanıldığı belirlenmiştir. İhtiyaç analizinin kullanıldığı çalışmalar ise; palyatif bakım, yenidoğan yoğun bakım, sağlık politikalarını geliştirme, hemşirelik mevzuatını düzenleme, acil bakım hemşireliği, oyun terapisi, telehemşirelik uygulamaları, kültürel bağlamlar, rol çatışmaları ve etik olarak sıralanabilmektedir.

Hemşirelik araştırmalarında en sık kullanılan teknik olan delphinin, sıklıkla üç aşamalı olarak yapılandırıldığı saptamıştır. Yenidoğan yoğun bakım hemşireliğinin araştırma konularının önceliklerinin belirlenmesinde, birinci aşamada; yenidoğan yoğun bakım hemşirelerinin görüşü alınmış, ikinci aşamada; ihtiyaçlara göre maddeler analiz edilmiş, üçüncü aşamada; fikir birliği sağlanan maddelere göre öncelik listesi oluşturulmuştur. Kadın sağlığı alanında ileri teknolojinin kullanımına yönelik

yapılan bir çalışmada da delphi tekniği üç aşamalı olarak düzenlenmiş olup etik ihlallere vurgu yapılmıştır. Telehemsirelik üzerine yapılan diğer bir çalışmada ise, telehemsireliğin ileride yaşayabileceği olası sorunları analiz edilmiş ve fizibilitesi değerlendirilmiş olup, delphi tekniği içerisinde aynı zamanda SWOT analizine de yer verilmiştir. İhtiyaç analizinin yapılan çalışmalarda, standartları oluşturması, sağlık sorunlarında öncelik sıralamasının yapılması, iş gücü planlamasının yapılması gibi önceliklere yer verildiği görülmektedir.

Sonuç: İhtiyaç analizinin hemsirelik mesleğinin her alanında önemli bir araştırma tekniği olduğu düşünülmektedir. Ayrıca ihtiyaç analizinin kullanımda farklı teknikleri kapsayabilmesi alternatif analizler yapılmasına da imkan sağlamaktadır.

Anahtar kelimeler: İhtiyaç analizi, hemsirelik, ihtiyaç analizi çalışma alanları, kullanılan teknikler.

ERGENLERİN MİZAH ALGISI İLE İYİ OLUŞ DURUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Müge Seval¹, Gamze Uzun², Güler Tenekeci², Hazal Daştan², Hatice Gizem Aytekin², Jiyan Timurtaş², Büşra Yuca², Aslı Sena Dededağlılar², Emre Sarıtaş², Hatice Şentürk², Ayşenur Mahmutoğlu²

¹Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği,
Zonguldak, Türkiye, sevalmuge@gmail.com

²Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği,
Zonguldak, Türkiye, uzunmeltem511@gmail.com

Ergenlik dönemi, çocuğun fizyolojik, psikolojik, sosyal ve manevi pek çok değişime uğradığı bir dönemdir. Bu dönemde ergen aile tutumları, sorumluluklar, sınav kaygısı, kitle iletişim araçları, akran ilişkileri gibi nedenlerle karşılaşma ve başa çıkma becerisinde sorunlar yaşamaktadır. Duygu durumunda yaşanan bu iniş çıkışlar ergenin iyi oluşluk durumunu etkiler. İyi oluşluk durumunun bozulmasıyla baş edebilmek için ergen, eğitim hayatından uzaklaşma, alkol ve uyuşturucu madde kullanımı, evi terk etme, kaba kuvvete eğilim gösterme, intihar girişimi, suça eğilimli olma, erken cinsel ilişkide bulunma gibi riskli davranışlarda bulunabilmektedir. Ancak istendik olan ergenin mizahı

kullanma gibi olumlu yöntemler kullanmasının desteklenmesidir.

Bu araştırma ergenlerin mizah algısı ile iyi oluşluk durumlarının arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırma tanımlayıcı olarak 1 Ocak-30 Nisan 2018 tarihleri arasında Zonguldak'ta bir devlet okulunun yedinci ve sekizinci sınıfına devam eden 12-13 yaşındaki 383 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma öncesinde gerekli izinler ve sözel onam alınmıştır. Veriler Çocuk ve Ebeveyne İlişkin Sosyo-Demografik Veri Formu, EPOCH Ölçeği (Ergenler İçin Beş Boyutlu İyi Oluş Modeli) ve Ergenlerde Mizah Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin yüzdelik, frekans, mann-whitney, kruskall wallis ve korelasyon testleri ile değerlendirilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %52'si tek çocuk, %33,7'sinin annesi, %31,9'unun babası üniversite mezunudur. 7.sınıfların EPOCH bağıllık, kararlılık, iyimserlik, mutluluk alt grup ve iyi oluşluk toplam puanları 8.sınıflardan yüksek bulunmuştur (14,05±3,47; 15,10±3,13; 15,49±3,57; 15,58±3,61; 77,94±12,58; p<0.001). Kardeşi olmayanları iyimserlik alt grup puanı yüksek çıkmıştır (15,84±3,21; p<0.05). Mizah ölçek puanları sınıf, kardeş sayısı, kaçınıcı çocuk, anne-baba eğitimi ve anne-baba mesleğinden etkilenmemiştir. İyi oluşluk bağıllık alt grubu mizah ölçeği faktör 1, 2 ve 3'den (p= 0.001), iyimserlik alt grubu faktör 1 ve 3 den (p=0.000, p=0,03), ilişkililik alt grubu faktör 1'den (p=0.023), mutluluk alt grubu 1, 2 ve 3'den (p=0.000) anlamlı düzeyde etkilenmiştir.

Yedinci sınıfların her iki ölçek için toplam ve alt grup puanları sekizinci sınıflara göre yüksek çıkmıştır. EPOCH bağıllık ve mutluluk alt grup puanlarının Faktör 1 (olayları algılama, öğrenme, hatırlama, bilişsel süreçlerde mizahın kullanılması), Faktör 2 (grupla ve karşı cinsle iletişim ve etkileşimi güçlendirmek için mizahın kullanılması), Faktör 3 (kaygı, korku ve gerginlikle başa çıkmak için mizahın kullanılması)'den etkilendiği belirlenmiştir. Sekizinci sınıf öğrencilerinde liseye geçiş sınav kaygısı, yeni bir okul sürecine geçme endişesi ve okul içi başarıda yaşanan sorunlardan dolayı iyi oluşluğun ve mizah algısının olumsuz yönde etkilendiği düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: İyi oluşluk, Mizah algısı, Ergenlik

**SPORCULARDA OMUZ ÇIKIĞINA UYGULANAN
İLK MÜDAHALE YÖNTEMLERİ**

Selim GENÇ¹, Giray SALMAN²

¹ MAKÜ, Sağlık ve Biyomedikal Tezli Yüksek Lisans Programı, Burdur, TÜRKİYE, selim.selim15@gmail.com

² MAKÜ, Sağlık ve Biyomedikal Tezli Yüksek Lisans Programı, Burdur, TÜRKİYE

Omuz eklemi kol ve gövde arasında bulunan hareket kabiliyeti oldukça fazla olan bir eklemdir. Sporcularda gözlenen, en sık çıkığın görüldüğü eklem omuz eklemi olup, gerek anatomik yapısı gerekse biyomekaniği incelendiğinde çıkık olayının gerçekleşmesine uygun bir yapısı olduğu gözlenebilmektedir. Özellikle yüzme, güreş, voleybol, hentbol gibi sporlarda omuz çıkığı vakalarıyla sıkça karşılaşılır. Sporculardaki omuz çıkıklarının yaklaşık yüzde 95 i travmatik bir olayla yüzde 5 lik kısmı ise atravmatik bir olayla meydana gelmektedir. Genç sporcuların yüzde 90 ın da tekrarlayan omuz çıkığı görülmeye ihtimali vardır. Bu oranı etkileyen faktörler hastanın ilk çıkık anındaki yaşı, çıkığa eşlik eden kemik ve yumuşak dokuya ait patolojik bulgular, uygulanan tedavi protokolü ve hastanın sportif aktivitesidir. Çıkığa ilk müdahale genelde olay anından hemen sonra yapılır. Omuz redüksiyonunu sağlamak için farklı metotlar kullanılır. Sıkça kullanılan bazı yöntemler; kocher yöntemi (Dirsek fleksiyona alınarak göğsün üzerine bastırılır. Dirsekten dışa doğru döndürülerek direnç hissedilir), stimson yöntemi (sedye veya sandalye gibi yardımcı ekipmanlardan faydalanılır. Hastanın kolu sedye veya sandalyeden sarkıtılarak eline yaklaşık 5-6kg lık yük verilir. Yük verildikten sonra redüksiyonun gerçekleşmesi için yaklaşık 20-30 dk beklenilir.), milch yöntemi(omuz eklemi abduksiyon pozisyonuna alınıyorken aynı hızda dirsek üzerinden omuz dış rotasyon yaptırılır), chair yöntemi(Hasta sandalyeye ters bir şekilde oturtulup, sorunlu kol aşağıya sarkıtılıp, koltuk altına yastık veya havlu konularak pozisyonlanır. Pozisyonlamadan sonra kol dış rotasyona alınarak aşağıya çekilir), spaso (Omuz traksiyona alındıktan sonra, omuza dış rotasyon yaptırılır.) yöntemidir. Bu yöntemlerin uygulanmasıyla çıkık sonrası meydana gelebilecek yumuşak doku zedelenmesi, nörovasküler ve diğer komplikasyonların önlenmesi amaçlanırken,

sporunun aktiviteye devam edebilmesi ya da sakatlık sürecinin kısaltılması sağlanmış olur.

Anahtar Kelimeler: Omuz Çıkığı, Sporcu Rehabilitasyonu, Redüksiyon Yöntemleri

**İSTENMEYEN HİPOTERMİ VE HEMŞİRELİK
BAKIMI**

Tuncay ŞEN¹, Cemile ÇELEBİ², Merve AKDEMİR¹,
Sevde Nur EKİNCİ¹, Şeyda Gül AKBULUT¹,

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, tncy.0507@gmail.com

²Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği A. D.

Perioperatif hipotermi, preoperatif dönemden (anestezi öncesi 1 saat) başlar, postoperatif (anestezi sonrası ilk 24 saat) döneme kadar geçen süre içinde vücut sıcaklığının 36°C'nin altına düşmesidir. Anestezi sırasında önlenemeyen hipotermi, en sık rastlanan termal bozukluktur. Perioperatif hipotermi uzun süren cerrahi işlemlerden sonra sık görülen ancak önlenebilen bir durumdur. Anestezi ve premedikasyon ilaçları, antiseptik solüsyonlar, düşük ortam sıcaklığı, hastanın üzerindeki cerrahi steril örtülerin ıslak olması, soğuk verilen intravenöz sıvılar, nemli olmayan gazların kullanılması ve doku ve iç organların açıkta kalması gibi faktörlere bağlı olarak termoregülasyon mekanizmasının bozulması sonucu gelişmektedir.

İstenmeyen hipotermi tüm vücut sistemlerinde değişmelere neden olur. Ameliyat döneminde istenmeyen hipotermi'nin immün sistem direncini düşürdüğü, ameliyat sonrası ağrıyı arttırdığı, kardiyovasküler sistem ve metabolizmanın aşırı çalışmasını gerektirdiği miyokart infarktüsü riskini artırdığı ve pulmoner, renal ve endokrin fonksiyonları olumsuz etkilediği bilinmektedir. Morbidite ve mortaliteyi arttırıcı pek çok komplikasyona neden olup hastanede kalış süresinin ve maliyetin artmasına neden olan perioperatif hipotermi günümüzde önlenmesi gereken ancak, henüz tam olarak çözümlenmemiş sorunlardan birisidir.

Perioperatif dönemde normal beden sıcaklığının sağlanması ve sürdürülmesi, hipotermi'nin morbidite ve mortaliteye neden olabilecek komplikasyonlarının önlenmesinde, cerrahi hastalarının konforunun

Abstract Book (Oral Presentation)

sağlanmasında ve klinik sonuçlarının geliştirilmesinde önemlidir. Bu nedenle perioperatif dönemde hastaların beden sıcaklıkları düzenli aralıklarla izlenmeli, beden sıcaklığını koruyucu girişimler zamanında ve etkin olarak uygulanmalıdır. Perioperatif dönem boyunca yapılacak uygulamalar ile hastalarda normal beden sıcaklığına ulaşma süresinin kısaltılması hipotermi kaynaklı komplikasyonların görülme sıklığını azaltarak cerrahi girişimin başarısını ve iyileşme sürecini olumlu yönde etkileyecektir.

Anahtar kelimeler: Hipotermi, termoregülasyon, hemşirelik bakımı

Perioperative hypothermia refers to a decrease in body temperature below 36 ° C during the period from the preoperative period (1 hour before anesthesia) to the time of postoperative (first 24 hours after anesthesia). Hypothermia, which can not be prevented during anesthesia, is the most common thermal disorder. Perioperative hypothermia is a common but often preventable condition after prolonged surgery. Anesthesia and premedication medications, antiseptic solutions, low ambient temperature, the sterility of surgical sterile covers on the patient, the use of cold intravenous fluids, the use of non-humidified gases, and the exposure of tissues and internal organs to the deterioration of thermoregulation mechanism.

Unintended hypothermia causes changes in all body systems. It is known that undesirable hypothermia during surgery reduces immunosurveillance, increases postoperative pain, increases the risk of myocardial infarction and cardiovascular system and metabolic overload, and negatively affects pulmonary, renal and endocrine functions. Perioperative hypothermia, which causes many complications that increase morbidity and mortality and leads to increased hospitalization time and cost, is one of the problems that should be prevented nowadays but not yet fully resolved.

Providing and maintaining the normal body temperature in the perioperative period is important in preventing the complications that may cause morbidity and mortality, ensuring the comfort of surgical patients and improving clinical outcomes. For this reason, the body temperatures of the patients should be regularly monitored in the

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

perioperative period, and interventions to prevent body temperature must be performed effectively and timely. Shortening the time to reach normal body temperature in patients with perioperative period will decrease the incidence of hypothermic complications and affect the success of the surgical procedure and the healing process positively.

Key words: Hypothermia, thermoregulation, nursing care

THE LEVEL OF PHYSICAL ACTIVITY IN HEALTHY ADULTS AND THE CORRELATION BETWEEN THE SCALES USED

Begüm Sarıpinarlı, Derya Azim Rezaei, Nejla
Uzun, Tuğba Çivi

*Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi
ve Rehabilitasyon Bölümü*

*İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*

begum.saripinarli@okan.edu.tr

The purpose of the study is to determine the level of physical activity in healthy adult subjects by sex and to examine the correlation between the scales used.

40 healthy adults who appropriate the inclusion criteria were included the study. The functional status of the patients was evaluated by the International Physical Activity Questionnaire-Short Form (IPAQ) and Aggregated Locomotor Function (ALF) test. Sociodemographic information gathered with the form which was prepared by the researchers. The SPSS 20.0 statistical program was used in the data analysis of the study and the level of significance was accepted as $p<0,05$.

Twenty - two (55%) women and 18 (45%) men, with a mean age of 45.23 ± 6.79 years, were included in the study. The IPAQ score averages were found to be $2002,98\pm2501.14(0-14844)$ MET-min/week. While the mean IPAQ score of males was 2932 MET-min/week, the mean IPAQ score of females was 1580 MET-min/week. ALF walking test, step test and transfer time averages were found to be $7,07\pm2,03$ sec., $7,37\pm1,09$ sec. and $3,75\pm0,67$ sec. respectively. The ALF walking test, step test and transfer test averages were $6.10\pm2,18$ sec., $6.74\pm1,12$ sec., $3.5\pm0,71$ sec., for males, $7.86\pm1,53$ sec.,

Abstract Book
(Oral Presentation)

7.89±0,77 sec., 3.94±0,71 sec. for females. There was no statistically significant correlation between IPAQ score and ALF walking test ($p = 0.86$ $r = -0.028$) step test ($p = 0,44$ $r = -0,123$ and transfer time ($p = 0,76$ $r = -0,048$).

No correlation found between BLFS and IPAQ. In this study presented, it is claimed that males doing more physical activity than females. As a result, healthy individuals physical activity level is insufficient, participants (n=40) are minimally active during the week due to energy expenditure calculated as MET.

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRELİK
MESLEĞİNİ SEÇME NEDENLERİ VE
MESLEKLERİNE İLİŞKİN METAFOR ALGILARI**

Fadime TEKİN¹ Rumeysa YILDIZ²

¹ Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi,
tekin.fadime@gmail.com

² Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi,
rmys_tpz@hotmail.com

Öğrencilerin hemşirelik mesleğine isteyerek yada zorla gelmeleri hayatını olumlu yada olumsuz etkilemektedir.

Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğini seçme nedenleri ve mesleklerine ilişkin metaforların belirlenmesidir.

Araştırma Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nde 2016-2017 Eğitim-Öğretim yılında araştırmaya katılmayı kabul eden 20 hemşirelik birinci sınıf öğrencisiyle; hemşirelik mesleğini seçme nedenleri, mesleği neye benzettikleri ile ilgili sorular sorularak yazılı görüş alınarak yapılmıştır. Toplanan veriler analiz edilmiş, sonra gönüllü sekiz öğrenciyle yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesi yapılmıştır. Bu çalışmada betimsel ve içerik analizi kullanılmıştır.

Öğrencilerin hemşirelik mesleğini isteyerek seçmelerinin nedenleri “iş imkanı, mesleğe ilgi, insan sevgisi ve zorunluluk” olarak dört kategori altında toplanmıştır. Öğrenciler iş imkanı kategorisinde işin garanti olması, atamanın ve iş bulmanın kolay olması; mesleki ilgi kategorisinde mesleğe ilgi duyduklarını, mesleği ve hastane ortamını sevdiklerini; zorunluluk kategorisinde ise puanları yettiği için mesleği tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Öğrenciler genellikle en çok insan sevgisi kategorisinde görüş bildirmişlerdir.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Öğrencilerin hemşirelik mesleğini zorunlu/istemeyerek seçme nedenleri “puan yetersizliği, garanti, ekonomik ve olumsuz meslek imajı” olarak dört kategori altında toplanmıştır. Öğrenciler puan yetersizliği kategorisinde zoraki/istemeyerek ve puanı istediği bölüme yetmediği için, garanti kategorisinde iş garantisi olduğu için ve ekonomi kategorisinde ise parası nedeniyle seçimlerini söylemişlerdir. Olumsuz meslek imajı kategorisinde toplumda mesleğin statüsü düşük görüldüğü, ezik bir meslek olarak düşünüldüğü, doktorların yardımcısı olarak görüldüğü ve hak ettiği mertebe ve ilgiyi göremediği ve erkek ideolojisine ters bir algının olması nedeniyle mesleği seçtiklerini ifade etmişlerdir.

Öğrenciler, hemşirelik mesleği ile ilgili çirkin ördek yavrusu, kedi, güneş, yağmur, ağaç, sebze yemeği, sararıp solan bir çiçeğe, Soraka, anne, Selen, kül kedisi, süpermen/süperwoman, galatasaray taraftarı, Stephing King, arka sokaklar dizisi, kusmuk, gümüş gibi metaforlarını kullanmışlardır.

Öğrencilerin hemşirelik mesleğinin isteyerek seçme nedenlerini iş imkanının olması, mesleğe ilgi duyması, insan sevgisi ve zorunluluk olarak ve zorunlu seçme nedenlerini ise puan yetersizliği, mesleğin garanti olması, ekonomik ve olumsuz meslek imajı gibi nedenler belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Hemşirelik mesleği, Metafor, Hemşirelik öğrencileri

**FİZYOTERAPİSTLERİN TERAPATİK
BANTLAMA HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİ**

Murat Dalkılıç*, Nilay Yürekdel Şahin**, Hakan Akkan***

*Dubai Military Hospital, ptmurat@gmail.com

** Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Sağlık
Yüksekokulu, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü,
Kütahya nilay.ysahin@dpu.edu.tr

*** Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Sağlık
Yüksekokulu, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü,
Kütahya hakan.akkan@dpu.edu.tr

Bantlama fizyoterapistlerin, eklem stabilitesini arttırmak, atletik performansı geliştirmek, yaralanmayı önlemek ve yaralanma rekürensini azaltmak gibi amaçlar için kullanılan bir terapatik yöntemdir.

Bu çalışmasının amacı fizyoterapistlerin terapötik bantlama hakkındaki bilgi düzeylerinin belirlemektir.

Yöntem: Araştırmacılar tarafından literatür taranarak oluşturulmuş olan anket formu internet üzerinden fizyoterapistlere mail ve sosyal medya aracılığıyla gönderilerek doldurulmuştur.

Başlangıçta araştırmaya 348 fizyoterapist katılmıştır. Eksik verilerin olduğu formlar çıkarıldıktan sonra 249 katılımcının (154 kadın, 95 erkek) verileri incelenmiştir. Terapötik bantlama hakkında herhangi bir eğitim almayan fizyoterapistlerin oranı %45, bu eğitimi lisans döneminde alanların oranı %38,2 ve mezuniyet sonrası alanların oranının ise %16,8 olduğu saptanmıştır. Katılımcılara isimlerini bildikleri bantlama yöntemleri sorulduğunda %89'unun kinezyolojik bantlamayı, %87'sinin rijit bantlamayı ve %57'sinin de sportif/atletik bantlama yöntemlerini duydukları görülmüştür. Bantlamanın gösterdiği etkiler sorulduğunda ise katılımcıların %94'ü eklem stabilitesini sağlamak, %89'u hasarlı eklem ve yumuşak dokuları desteklemek ve %81'i de proprioseptif farkındalığı arttırmak olarak ifade etmiştir. Katılımcıların %96'sının terapötik bantlamanın etkinliğine inandığı, %4'ünün ise inanmadığını gözlenmiştir.

Ülkemizdeki fizyoterapistlerin terapötik bantlama hakkındaki bilgilerinin güncellenerek kanıta dayalı uygulamalar seviyesine çıkartılmalıdır.

Anahtar Sözcükler: Terapötik bantlama, bilgi düzeyi

SEPSİS VE HEMŞİRELERİN SORUMLULUKLARI

Yağmur ARTAN¹, Aynur TÜREYEN²

¹Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Enfeksiyon Kontrol Hemşireliği Yük.Lis.Öğr., İzmir

²Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği AD. Öğretim Üyesi Prof.Dr., İzmir

Sepsis sıklıkla bakteriyel, daha seyrek olarak viral ve fungal enfeksiyonlarda rastlanan ciddi bir enfeksiyon olgusudur. Yenidoğan ve 65 yaş üzeri popülasyonda diğer yaş gruplarına göre oldukça sıktır. Ayrıca immunosupresif tedavi alanlar, operasyon geçirenler, hiposplenik ve diyabetik olgularda sepsise eğilim yüksektir

2016 yılında ESICM (European Society of Intensive Care Medicine) ve SCCM (Society of Critical Care Medicine)

tarafından düzenlenen Sepsis-3 isimli toplantıda tanımlamalar tekrar gözden geçirilmiştir. Bu toplantılar sonucunda “Sepsis” tanımı “enfeksiyona karşı disregüle konak yanıtına bağlı organ disfonksiyonu” şeklinde değiştirilmiştir. Şiddetli sepsis” tanımlaması ve “Systemic Inflammatory Response Syndrome”(SIRS) kriterlerinin kullanılması günümüzde terkedilmiştir. Septik şok tanımında ise önceleri sepsis ile birlikte sıvı resusitasyonuna dirençli hipotansiyon kriteri aranmaktayken yeni kriterlerde yeterli sıvı resusitasyonuna karşın ortalama arteriyel basınç değerinin 65 mmHg ve üzerinde tutulabilmesi için vazopressör gerekliliği ve serum laktat düzeyinin 2 mmol/L üzerinde olması olarak önerilmektedir. Sepsis ve septik şok, gerek profilaksi gerek tedavi ve bakım sürecinde hekim hemşire işbirliği gerektiren ve hemşireye önemli sorumluluklar yükleyen ciddi bir klinikdir

Tedavi Protokolü ve Hemşirelerin Rolü

Tanımlama: Hemşirelerin tanı için alınan örneklerde ve antibiyoterapinin yönetilmesinde direk rolü vardır.

Kaynak Kontrolü: Kaynak kontrolü; enfekte abse ya da yaranın debritlemesi, enfekte damar içi aletlerin çıkarılması ya da potansiyel enfeksiyon kaynaklarının ortadan kaldırılmasını kapsar. Hastanın günlük bakımı sırasında tanınması enfeksiyon kaynağı hakkında bilgi verebilir.

Enfeksiyondan Koruma: El hijyeni, bariyer önlemleri, kateter bakımı, yatak başı elevasyonu, ağız bakımı, subglottik aspirasyon gibi enfeksiyon kontrol uygulamaları ek komplikasyonlardan korumaktadır. Enfeksiyon kontrolü, hemşirelik bakımının primer alanıdır.

Sıvı tedavisi: Septik şoktaki hastaya sıvı resusitasyonu için kristaloidler önerilmektedir. Eğer hemodinamik parametrelerde düzelme görülmezse sıvı resusitasyonuna son verilmesi ve gerektiğinde vasopressör başlanması önerilebilir. Hemşireler tedavi boyunca uygun resusitasyonun sağlanması ve hastaların sıvı resusitasyonuna verdiği yanıtı izlemek için temeldir.

**THE POTENTIAL EFFECTS OF HISTONE
DEACETYLASE INHIBITOR (HDACI)
“ROMIDEPSIN” UPON TRAIL-SENSITIZATION
AND APOPTOSIS ON GLIOBLASTOMA
MULTIFORME (GBM) CELLS IN VITRO**

Levent ELMAS¹, Ahmet CINGOZ², Filiz
SENBABAOGU², Mucahit SECME¹, Yavuz
DODURGA¹, Tugba BAGCI-ONDER², Gulseren
BAGCI³

¹ Pamukkale University, School of Medicine, Department
of Medical Biology, Denizli, Turkey

² Koc University, School of Medicine, İstanbul, Turkey

³ Pamukkale University, School of Medicine, Department
of Medical Genetics, Denizli, Turkey

*elmas.levent@gmail.com

Glioblastoma multiforme which is an aggressive brain tumor mainly occur in adults, is the most common central nervous system tumour. Despite conventional therapies, survival of the disease is 14.6 months. Limitation of the conventional chemotherapy is due to blood-brain-barrier, intrinsic heterogeneity of tumor, intrinsic GBM resistance and non-specific toxicity. TRAIL is a promising agent with regard to no effect to normal cells but targets tumour cells. GBM shows resistance to TRAIL-mediated apoptosis. Therefore, new strategies such as HDACi combined with TRAIL is current strategy for GBM therapy.

In this study, we aimed to investigate the effects of Romidepsin to TRAIL-sensitization and to determine the potential effects of this HDACi upon apoptotic pathway on GBM.

Effects of TRAIL, Romidepsin and combined Romidepsin+TRAIL treatment on LN18, T98G, U87MG and U373 was determined with CellTiter-Glo method and IC₅₀ doses were calculated via GraphPad Prism program. Effects of the combination of TRAIL with Romidepsin upon apoptosis were calculated by flow-cytometry. Expression changes of pro-apoptotic and anti-apoptotic genes were analyzed by quantitative real-time PCR. Additionally, protein expressions of Bcl-2, Bax, caspase-8 and caspase-9 were determined by western blot analysis.

With regard to our results, Romidepsin have a cytotoxic and TRAIL-sensitizing effects on GBM cell lines. Induced apoptosis effect of Romidepsin+TRAIL were obtained from flow-cytometry analysis. It is found that Romidepsin induced some important apoptotic and reduced some anti-apoptotic genes expressions significantly. There aren't any significant changes on protein levels.

Histone acetylation/deacetylation is an important epigenetic mechanism for cancer treatment and HDACis are promising candidate agents for cancer therapy. Our results indicated that Romidepsin shows significant TRAIL sensitizing and apoptotic effects on GBM. It is suggested that Romidepsin may be a promising agent for GBM therapy but new detailed studies are needed to be performed for its molecular mechanisms.

Key words: Glioblastoma Multiforme, Apoptosis, TRAIL, HDACi, Romidepsin

**DİKKAT EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVİTE
BOZUKLUĞU (DEHB) BULUNAN ÇOCUKLARDA
OYUN BAĞIMLILIĞI ŞİDDETİNİN, DEHB
SEMPTOMLARI ve BİLİŞSEL FONKSİYONLAR
İLE İLİŞKİSİ**

Nurullah BÜKER¹, Umit AKAY¹, Gökhan YÖYLER²,
Yeşim ŞENGÜL¹

¹Dokuz Eylül Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Yüksekokulu

²Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk ve Ergen
Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

umitakayy@gmail.com; gokhan.yoyler@gmail.com;
yesimsalik@gmail.com

Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB), çocuklarda en sık görülen nörogelişimsel bozukluklardan biridir. Son yıllarda DEHB tanılı çocuklarda internet veya oyun bağımlılığının hızla arttığı bildirilmektedir. Üstelik bu gibi nedenlerden dolayı sedanter yaşam biçimine yönelimin ve sedanter zaman geçirme süresinin arttığı ve okul çağındaki çocuklarda fiziksel ve psikososyal yönden olumsuz etkilenimlerin olduğu belirtilmiştir.

Çalışmanın amacı DEHB'li çocuklarda oyun bağımlılığının DEHB semptomları ve bilişsel fonksiyonlar ile ilişkisini incelemektir.

Abstract Book
(Oral Presentation)

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Polikliniğine başvuran 7-13 yaş arası 14 erkek çocuk çalışmaya dahil edildi. Oyun bağımlılığını değerlendirmek için ‘Çocuklar İçin Bilgisayar Oyun Bağımlılığı Ölçeği’ kullanıldı. DEHB semptomlarının ağırlık dereceleri ‘Conners Ana-baba Dereceleme Ölçeği-Yenilenmiş Kısa (CADÖ-YK) formu’ ile kognitif fonksiyon ‘Stroop testi’ ile, seçici dikkat ise ‘d2 Dikkat Testi’ ile ölçüldü.

Çocukların yaş ortalaması $9,63 \pm 1,74$ (Ort $\pm$ SD) idi . Oyun bağımlılığı skorunun CADÖ-YK hiperaktivite skoru ($r=0,664$, $p=0,01$), Stroop testi toplam hata sayısı ($r=0,798$, $p<0,01$) , d2 Dikkat Testi dürtüsellik skoru ($r=0,682$, $p<0,01$) ve toplam skoru ($r=0,583$, $p<0,05$) arasında istatistiksel olarak pozitif ilişki bulundu.

DEHB’li çocuklarda oyun bağımlılığı bu çocuklarda semptomatik ve bilişsel olarak olumsuz etkiler yaratmaktadır. Oyun bağımlılığının azaltılmasına yönelik stratejiler (egzersiz alışkanlığı, spora yönlendirme gibi) DEHB’li çocuklarda semptomların azaltılması, bilişsel fonksiyonların geliştirilmesi ve vücudun fiziksel gelişimi için olumlu sonuçlar gösterebilir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER

DEHB, Oyun Bağımlılığı, Dikkat, Dürtüsellik

ANTİK ÇİN’DE TIP ANLAYIŞI

Sercan Özbek YAZICI*, Işıl KALAYCI**, Metin

ÖZKUL***, Hatice OĞUZ****

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, sozbekyazici@hotmail.com*

***Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, isilkalayci@sdu.edu.tr*

****Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, metinozkul@sdu.edu.tr*

*****Süleyman Demirel Üniversitesi, Uluborlu Selahattin Karasoy Meslek Yüksekokulu, Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Engelli Bakımı ve Rehabilitasyon Programı, haticeoguz@sdu.edu.tr*

Antik Çin Tıbbı, Çin Medeniyetinin ve bilgisinin ayrılmaz bir parçasıdır. İnsanlar, hastalıklarla mücadele etmek, sağlıklı ve uzun ömür yaşamak için tıbbi bilgileri doğa koşulları içerisinde değerlendirmiş ve uzun yıllar elde edilen tıbbi uygulamaları ortaya koymuşlardır. Tıp

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

anlayışının teorik temeli 3000 yıl önce Huang di nei jing’de, Doğu Han hanedanlığının (M.Ö. 202-220) Zhang Zhongjing’in Shang han za bing lun’sında ve diğer tıbbi klasiklere dayanmaktadır. Antik Çin’de uzun evrim süreci boyunca, bilgiler ve tecrübeler gelişmiş, hastalıklarla mücadele için çeşitli reçeteler toplanmış ve tıp bilimi zenginleşmiştir. Arkeolojik araştırmalarda kemikler ve kaplumbağa kabukları üzerine baş ağrısı, karın ağrısı, baş dönmesi, yaygın soğuk, kulak çınlaması, sağırılık, göz hastalıkları, ülser, çocuk ve kadın hastalıkları, diş hastalıkları (diş çürüğü gibi), enfeksiyon hastalıkları, parazitlerle ilişkili çeşitli yazıların bulunduğu tespit edilmiştir.

Bu çalışmada Antik Çin’de ki tıp anlayışının günümüz tıp uygulamalarına yaptığı katkılarının incelenmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tıp, mistik uygulamalar, deneysel uygulamalar

ANTİK YUNAN’DA TIP ANLAYIŞI

Sercan Özbek YAZICI*, Işıl KALAYCI**, Metin

ÖZKUL***

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, sozbekyazici@hotmail.com*

***Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, isilkalayci@sdu.edu.tr*

****Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, metinozkul@sdu.edu.tr*

Yunan medeniyetine ait entelektüel gelenekler batı medeniyetlerinin felsefesinin, biliminin ve tıbbın ilerlemesini sağlamıştır Yunanlıların erken döneme ait tarihi iki döneme ayrılmıştır. 1. Dönem M.Ö.1500-1100 tarihleri arasında ki Miken uygarlığı ve M.S. 1100-800 arasında ki Karanlık Dönemdir. Yunanlıların dönemine ait savaşlar, kaoslar, talihsizlikler, zaferler ve tıbbi bilgiler efsaneler şeklinde anlatılmış ve günümüze kadar ulaşmıştır. Yunan tıbbı homerik dönem, mitolojik dönem, Filozof hekimler dönemi ve bilimsel dönem olmak üzere 4 bölümde incelenmektedir. Bilimsel dönemde yaşayan Yunan filozoflarının ve tıp yazarlarının çoğunun büyük ölçüde unutulmasına karşın Hipokrates adı (yaklaşık MÖ. 460–360) “Tıbbın Babası” olarak anılmıştır Hipokrates

herhangi bir katı tıbbi dogmaya, “benzerlikler” ya da “karşıtlıklar” gibi tedavi edici sistemlere bağlı olmayı reddetmiştir. Ona göre, deneyimli bir hekim, bazı hastalıkların karşıtların, bazılarının ise benzerliklerin kullanımı ile iyileştirebildiğini bilmektedir. Örneğin, hekimler, “sıcak” hastalıkları soğutma ilaçlarıyla, soğuk hastalıkları ısıtma ile iyileştirilebildiğini keşfetmişlerdir. Hekimler herhangi bir felsefi sistemlere bağlı olmamakla birlikte, şifa sanatının uygulayıcısı olarak düşünerek hareket etmelidir. Gerçek hekim, insanın, hastalığın, teşhisin ve tedavinin doğasıyla ilgili eylem sürecini yönlendiren temel ilkeleri anlaması gerekmektedir. Çeşitli Hipokrates metinlerde mesleki tanınırlıkla ilgili sorunlar, uygulama standartları ve etik yükümlülüklerde ele alınmıştır. Hipokrat tedavide büyüsel uygulamaları hor görmesine rağmen rüyaların hastanın psikolojik durumu hakkında bilgi verdiğini düşündüğü için kayıtsız kalamamıştır. Ona göre bazı rüyaları önbilişsel “ilahi rüyalar”dır ve bazıları ise hastanın isteklerini ifade eden rüyalar. Hekimler tedaviye yardımcı olan ve hastalıkları sembolik olarak gösteren rüyalara ilgi göstermişlerdir. Birçok antik filozof, bilincin yerinin kalp olduğunu düşünürken, Hipokrat bu rolü beyne vermiştir. Bu nedenle en tehlikeli hastalıklara beynin neden olduğunu düşünmüştür. Beyin psikolojik faaliyetlerin merkezi olarak görüldüğü için merkezi rolü olduğu düşünülmüştür. Bu çalışmada Antik Yunan’da bilimsel dönemde ki tıp anlayışının günümüz tıp uygulamalarına yaptığı katkıların incelenmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tıp, bilimsel dönem, tedavi

EVALUATION OF OXIDATIVE STRESS PARAMETERS AND EFFICACY OF DIFFERENT KV VALUES IN PULMONARY CT ANGIOGRAPHY

Mustafa Kayan¹, Gursel Cetinkaya¹, Mustafa Saygin²,
Veysel Atilla Ayvildiz¹, Demet Unal¹

*Suleyman Demirel University Faculty of Medicine
Department of Radiology1*

*Suleyman Demirel University Faculty of Medicine
Department of Physiology1*

Pulmonary thromboembolism is a disease with a high probability of recurrence, mortality and morbidity, usually caused by obstruction of pulmonary artery branches from the parts of the thrombus in the deep venous limb. Recently, the most commonly used method for diagnosing acute pulmonary thromboembolism is multislice computerized tomography pulmonary angiography. However, with this method being widely used, different drawing protocols are applied at different centers and there is no common consensus.

The aim of this study was to determine the optimal kilovolt value in multislice computerized tomography pulmonary angiography applications and to investigate the feasibility of the lowest possible radiation exposure which would not affect the diagnosis and the result of the examination with the least amount of DNA damage and oxidative damage in the appropriate image quality

In this study, a total of 123 patients with pulmonary thromboembolism diagnosis were treated with a computerized tomography (CT) device (Definition AS, Siemens Medical Solutions, Forchheim, Germany) in Group I: 80 kV, Group II: 100 kV and Group III: 120 Kv three different groups were separated. Events in all groups; mean radiation dose, pulmonary artery attenuation values and opacification, visual quality and motion artifacts that they were exposed to were compared. DNA damage and oxidant - antioxidant parameters were studied in blood samples taken in the light of informed consent taken before and after the exposure.

There was a significant difference between the three groups ($p < 0.001$) and the lowest radiation exposure was found in group I in terms of the radiation dose to which they were exposed. There was a significant difference between groups in terms of pulmonary artery attenuation values ($p < 0,05$) and significantly higher values in group I were obtained. There was no statistically significant difference in image quality between three groups ($p > 0,05$). There was no significant difference between the groups in terms of pulmonary artery opacification and motion artefacts. The comet score was statistically significant in the comparison between the groups based on the difference between the values before and after the

exposure, and the scores after exposure were higher in all three groups ($p < 0.05$). There was a statistically significant decrease in total antioxidant values (TAS) in group II and III compared to group I ($p < 0.05$).

There was no significant difference in image quality between the groups using 80, 100 and 120 kilovolts, but there was a significant difference between the three groups in terms of the radiation dose to which they were exposed. Assessment of concurrent venous blood samples revealed increased DNA damage with increased radiation doses and decreased levels of TAS in groups II and III using 100 and 120 kilovolts, respectively. According to the results of this study, the use of 80 kilovolts as a low kilovolt value in multislice computerized tomography pulmonary angiography exposure during pulmonary thromboembolies in pre-diagnosed cases may increase the opacification of the pulmonary arteries and reduce the radiation dose, oxidative damage and DNA damage.

Keywords: Multislice computed tomography, Kilovoltage, Radiation, DNA damage, Oxidative stress.

SAĞLIK HİZMETLERİ EĞİTİMİNDE ÇEVRE KORUMA DERSİNİN ÖĞRENCİLERİN ÇEVRE BİLİNCİNE ETKİSİ

Ece Acar¹, Seliha Seçil Bayram², Nuray Dorukbaşı³,
Tuba Zoroğlu⁴

¹ Karabük Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu, Fizyoterapi Programı eceacar@karabuk.edu.tr

² Karabük Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu, Tıbbi Tanıtım ve Pazarlama Programı, secilbayram@karabuk.edu.tr

³ Karabük Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu, Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı, nuraydorukbasi@karabuk.edu.tr

⁴ Karabük Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu, Fizyoterapi Programı, tubazoroglu@karabuk.edu.tr

Sağlık uygulamaları sırasında üretilen atıkları, evsel nitelikli atıklar, tıbbi ve enfektif atıklar, kimyasal atıklar ve radyoaktif atıklar şeklinde sınıflandırılabilir. Sağlık personelleri atık yönetiminin her aşamasında aktif rol alabilmektedir. Bu nedenle sağlık personellerinin çevre kirliliği konusunda bilinçli olması sürdürülebilir çevre politikaları açısından önemlidir.

Ön lisans düzeyinde sağlık teknikerliği eğitiminde çevre koruma dersinin öğrencilerin çevre bilincine etkisini araştırmaktır.

Araştırma Türkiye’de Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokullarında Ağız ve Diş Sağlığı (ADS), Sağlık Kurumları İşletmeciliği (SKİ), Tıbbi Tanıtım Pazarlama (TTP), Tıbbi Dokümantasyon Ve Sekreterlik (TDS), İlk Ve Acil Yardım (İAY), Tıbbi Laboratuvar Teknikleri (TLT), programlarına aktif olarak devam eden 1. ve 2. Sınıf öğrencileri ile gerçekleştirildi. Veri toplama aracı olarak tarafımızca oluşturulan ve iki kısımdan oluşan soru formu kullanıldı. Soru formu Google forms aracılığı ile online hale dönüştürülerek sosyal medya platformlarında dağıtıldı. Soru formunun birinci kısmında sosyodemografik bilgiler ve çevre koruma dersine ilişkin sorular yer aldı. İkinci kısım ise çevre bilinci ölçeğinden oluşmaktaydı.

Araştırmaya yaş ortalaması $19,86 \pm 2,03$ olan 265 öğrenci katıldı. Öğrencilerden 45 kişi (%17) ADS, 33 kişi (%12,5) SKİ, 41 kişi (%15,5) TTP, 64 kişi (%24,2) TDS, 62 kişi (%23,4) İAY, 20 kişi (%7,5) TLT programlarında eğitim almaktaydı. Çevre koruma dersi alan öğrenciler tüm katılımcıların %33,2’sini oluşturdu. Çevre koruma dersi alan öğrenciler ‘doğanın tadı’ alt ölçeğinde, ‘alışveriş merkezi yerine doğada olmayı tercih ederim’ önermesine daha fazla olumlu yanıt verdiler ve fark anlamlı düzeydeydi ($p=0,34$). ‘Çevresel eylemler alt ölçeğinde’, ‘çevre koruma için para toplanmasına yardımcı olurum’ yanıtı ($p=0,42$) ve ‘çevrenin önemli olduğuna başkalarını inandırmak isterim’ yanıtı ($p=0,02$) diğer öğrenciler ile kıyaslandığında anlamlı düzeyde de fazlaydı.

Çalışmamızda çevre koruma dersinin öğrencileri çevresel sorunlara ve çözüm politikalarına daha duyarlı hale getirdiği görülmektedir. Sağlık eğitimi veren tüm okullarda çevre koruma dersinin müfredata eklenmesi, sağlık uygulamaları sırasında çevreye verilen zararın asgari düzeye indirilmesinde yararlı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık teknisyeni, çevre koruma eğitimi, tıbbi atık,

**RELATIONSHIP BETWEEN SLEEP QUALITY
AND CHRONIC NECK PAIN IN ADULTS**

1- *MSc. Begüm SARIPINARLI, PT. Okan University, Faculty of Health Sciences, Physiotherapy and Rehabilitation Department, b.saripinarli@gmail.com*

2- *Asst. Prof. Dr. Zuhale Didem TAKİNACI, PT. University of Health Sciences, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, didemtakinaci@gmail.com*

Neck pain may result in disability, limitations in activities and restrictions in participation in daily living. Insufficient quantity and quality of sleep could well be related to the increased prevalence of musculoskeletal pain.

The aim of the study is to observe the relation between chronic neck pain and sleep quality in the adult population.

For declared purpose; 100 volunteer adults (aged between 18 to 65) having neck pain more than three months filled the Neck Disability Index (NDI) and Pittsburgh Sleep Quality Index (PSQI). Participants excluded if they had specific neck pain, surgery in the past one year, physical therapy in the last six months or if they are pregnant.

Due to all information and statistically analysis run in the SPSS Version 1.6; The mean age of the sample was 29.5 ± 4.25 ; and gender distribution is 64% female 36% male. NDI score mean 9.7 ± 10.37 under 50 points and participants score ranging between 0 and 36. BMI mean 25.31 ± 7.12 and PSQI mean 6.91 ± 2.50 under 21. Correlation between neck pain and sleep quality was found 0.625.

Negative findings in individuals with non-specific chronic neck pain can affect the individual's sleep quality. Although medium correlation found between neck pain and sleep quality in response, patients may face many of the traditional compensatory strategies in an effort to improve sleep quantity and quality.

Key Words: Sleep quality, Neck Pain, Adults, Musculoskeletal problems

**DETERMINATION OF NURSING IMAGE
ACCORDING TO DIFFERENT GENERATIONS**

Ilkay CULHA*, Esin DALYAN*, Aysegul SEVİM*

**Eskisehir Osmangazi University Faculty of Health Science, Nursing Department, Eskisehir*

Today societies consist of silent generation (1965-1980), baby-boomers (1974-1964), X generation (1965-1980), Y generation (1981-2000) and Z generation (born after the year 2000). The nurses' professional qualifications and their behaviors towards the individuals whom they serve form the nursing image of the society. This image can affect the members of the professions and the candidates positively/negatively.

The aim of the study is to determine nursing image according to the individuals in different generations.

This study is a descriptive study carried out between November- January 2017 with 226 individuals, represent other generations except silent, and are working at a university rectorate, living in a student residence and studying at a high school in the province of Eskişehir. Collecting data only from the institutions that we can receive research permission is the limitation of studying. Datas were collected with 17-item data form, consist of sociodemographic characteristics and expressions for the nursing profession, and Nursing Image Scale. The scale consist of 28 items triple likert type and 3 sub-dimensions as "General View", "Communication", "Vocational and Educational Qualifications". The lowest score of the scale is 28, highest score is 84. The high score indicates that the image of nursing is positive. Descriptive statistics, one way variance analysis independent groups were used in the evaluation of the data. Significance level was accepted as $p < 0.05$.

129(57.1%) of the study group were female and 97(42.9%) were male and the mean age was 25.66 ± 13.02 years. 159(70.4%) of the individuals participating in the study are students and 91(40.3%) are representatives of the Y generation, 69(30.5%) had previously received nursing services; 31(13.7%) indicate that the personality of the nurse is effective in the health care they receive. 76.5% of the individuals refer to nursing as a necessary profession to assist the health of the community and

61.1% as assistant to the patient. The nursing image scores of the study group ranged from 40 to 79 with an average of 62.12 ± 7.19 . The nursing image score of the baby boomers was the highest (66.93 ± 8.97), and there was a significant difference between the nursing image averages of the individuals representing 4 different age groups ($F=1.858$, $p=0.005$).

The nursing image of the baby boomers is at medium level and higher than the other generations. Differences in the lifelong perspectives and lifestyles of generations may be effective in this case.

Keywords: nursing, nursing image, generations

**SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
ÖĞRENCİLERİNİN KARIYER STRES
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

Yasemin AYHAN ÖNCÜ*, Demet TEKİN**

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Hemşirelikte Yönetim
Anabilim Dalı*

***Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği
Anabilim Dalı*

Kariyer planlama; bireyin motivasyonunun artmasına ve kişisel gelişiminin sürdürülmesine olanak sağlar. Bu durum, bireye daha iyi bir iş, daha çok para, artan sorumluluk, hareketlilik ve verimliliğini artırma becerisi kazandırır.

Hemşirelik ve Acil Yardım Afet Yönetimi bölümü üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin kariyer planları ile ilgili stres düzeylerinin incelenmektedir.

Araştırma, tanımlayıcı olarak gerçekleştirilmiştir. Türkiye’de bulunan bir devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik ve Acil Yardım Afet Yönetimi üçüncü ve dördüncü sınıf toplam öğrencileri bu çalışmanın evrenini oluşturmuştur ($N=607$). Araştırmada herhangi bir örnekleme yöntemine gidilmeden evren, örneklem olarak değerlendirilmiş ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan bütün öğrencilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Çalışmanın verileri; araştırmacılar tarafından hazırlanan “Kişisel Özellikler ve Eğitim Koşullarına İlişkin Soru Formu” ve Choi ve arkadaşları (2011) tarafından geliştirilen, Özden ve Sertel-Berk tarafından (2017) Türkçe’ye uyarlanan

Kariyer Stresi Ölçeği ile toplanmıştır. Araştırmada; öğrencilerin kişisel özellikleri ve eğitim koşullarına ilişkin verilerinin analizinde tanımlayıcı istatistikler, yaş, cinsiyet, bölüm, sınıf, gelir durumu, kariyer planlamasının yapılma durumu göre Kariyer Stres Düzeyleri Ölçeği puan ortalamaları iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi kullanılmıştır.

Çalışmaya katılan 277 öğrencinin; %63,2’si hemşirelik öğrencisi; %65,3’ü kadındır. Öğrencilerin %56’sı dördüncü sınıf ve % 54,9’unun geliri giderine denktir. Katılımcıların %74,4’ü kariyer ile ilgili herhangi bir ders almadığını ve %59,2’sinin kariyer planını yapmadıklarını belirtmişlerdir. Çalışmada Kariyer Stresi Ölçeği’nin Cronbach α değeri ,90 olarak bulunmuştur. Kariyer Stresi Ölçeği altboyutlarında; kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği altboyutu puan ortalamalarının $23,54 \pm 8,34$; dışsal çatışma altboyutu puan ortalamalarının $8,38 \pm 3,66$; iş bulma baskısı altboyutu puan ortalamalarının ise $18,20 \pm 5,30$ olduğu bulunmuştur. Yapılan analizlerde hemşirelik öğrencileri ile Acil Yardım Afet Yönetimi öğrencilerinin Kariyer Stresi Ölçeği toplam ve altboyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır.

Günümüzde Sağlık Bakanlığı’nın teşkilat yapısının değişmesi ve yeni organizasyon yapısındaki hastanelerin oluşması nedenleriyle, sağlık profesyonellerinin öğrencilik sürecinde iş bulma ve kariyerleri ile ilgili endişeleri artmıştır.

Anahtar Sözcükler: hemşirelik, acil yardım ve afet yönetimi, kariyer planlama, kariyer stresi.

**SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK
YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN YEME
FARKINDALIĞI DÜZEYLERİ VE ETKİLEYEN
FAKTÖRLER**

***Nazife BAKIR, *Hatice ÖZSOY**

** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Gölhisar Sağlık
Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Burdur*

Yeme farkındalığı, ‘Ne yenildiğinden çok, nasıl ve neden yeme davranışının oluştuğunu fark ederek, fiziksel açlık-tokluk kavramını içselleştirip duygu ve düşüncelerin etkisinin farkında olarak, çevresel etmenlerden

Abstract Book
(Oral Presentation)

etkilenmeden, besin seçimlerini yargılamadan burada ve şu anda tüketilecek olan besine odaklanarak yeme' olarak tanımlanmıştır.

Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin yeme farkındalığı düzeyleri ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla planlanmıştır.

Tanımlayıcı nitelikteki çalışma Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Gölhisar Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören 222 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Veriler "Kişisel Bilgi Formu", "Yeme Farkındalığı Ölçeği" ile 01-30 Mart 2018 tarihleri arasında sınıf ortamında yüz yüze görüşme yöntemi ile elde edilmiştir. Veriler SPSS 20.0 programı ile değerlendirilmiştir. Analizlerde sayı, yüzde, Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis H Testleri kullanılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 72.1 (n=160) kız, %27.9 (n=62) erkek olduğu, %28.4 (n=63) tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik, % 33.3 (n=74) eczane hizmetleri, % 28.4 (n=85) çocuk gelişimi bölümünde okuduğu, öğrencilerin gelir durumları incelendiğinde % 40.5 (n=90) gelir giderden az, %19.4 (n=43) gelir giderden fazla, %40.1 (n=89), gelir gidere denk olduğu, %72.5 (n=161)'nin yurt /pansiyonda kaldığı, %54.1 (n=120)'nin vücut ağırlığından memnun olduğu bulunmuştur.

Araştırmamızın bulgularında öğrencilerin yeme farkındalığı puanları ortalaması 88.96±14.25 olarak bulunmuştur. Araştırmamızda öğrencilerin kaldığı yere göre yeme farkındalığı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre yurttan ve pansiyonda kalanların yeme farkındalığının evde kalanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: yeme farkındalığı, üniversite öğrencileri, bilinçli farkındalık

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

APIGENİNİN FARMAKOLOJİK ETKİLERİ

Yeliz AKYOL¹, Fatma ŞAHİNDOKUYUCU
KOCASARI²

¹ *Burdur Sağlık Müdürlüğü, Burdur, Türkiye*
(yelizakyol@ogr.mehmetakif.edu.tr)

² *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi,*
Farmakoloji ve Toksikoloji Anabilim Dalı, Burdur,
Türkiye (fatmasa@mehmetakif.edu.tr)

Gıdalardaki çeşitli biyoaktif bileşiklerin canlılar üzerinde çok yönlü etkileri bulunmaktadır. Bu biyoaktif bileşikler arasında polifenolik yapıda bulunan maddeler oldukça dikkat çekicidir. Polifenolik bileşiklerin en önemli üyeleri ise flavonoidlerdir. Flavonoidler düşük molekül ağırlıklı olup, bitkiler alemi içinde sekonder metabolitler olarak yaygın bir şekilde bulunurlar. Günümüzde, 9000'den fazla flavonoid tanımlanmıştır ve bunların bazıları klinik olarak kullanılmaktadır. Flavonoidler yangı ve kanser önleme ile sinir hücrelerini koruyucu etkileri, serbest oksijen radikallerini önleme ve metal bağlama kapasitelerinden dolayı günümüzde oldukça ilgi çekmektedirler. Apigenin, önemli flavonoidlerden birisidir ve flavonların bir alt üyesidir. Apigenin enzim etkinliği önleme, çeşitli doku ve hücre koruyucu etkileri yanında, antifungal, antibakteriyel, antiviral ve kanser önleyici etkilere sahiptir. Diğer flavonoidlere göre kanser ve tümör önleyici etkileri daha yüksektir. Apigeninin etkileri ile ilgili çok sayıda araştırma yapılmış ve her araştırmada farklı bir farmakolojik etkisi ile karşılaşılmıştır. Halen çalışılmaya devam edilen bu değerli flavonun, terapötik bir ajan olarak yeni hedeflerin belirlenmesine yardımcı olabileceği düşünülmektedir. Bu derleme kapsamında, apigeninin yapısı, etki mekanizması ile canlılar üzerindeki biyolojik ve farmakolojik etkileri hakkında bilgiler verilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Apigenin, farmakolojik etki, insan, hayvan

**VITAMINS AND CANCER-WHERE DO WE DO IT
WRONG?**

Burcu Menekşe BALKAN¹, Güzin ÇAMKERTEN²,
Tevhide SEL³

¹*Department of Biochemistry, Faculty of Veterinary
Medicine, Mehmet Akif Ersoy
University, burcualpaslan@yahoo.com*

²*Technical Sciences Vocational School Aksaray, Aksaray
University, oguzalperen@hotmail.com*

³*Department of Biochemistry, Faculty of Veterinary
Medicine, Ankara University
sel@veterinary.ankara.edu.tr*

Vitamins are essential for human metabolism and play an important role as coenzymes in many vital processes for normal functioning of the body. Many studies in recent years have revealed that proper use of vitamins in certain diseases is very important. It is known that vitamins may play an important role, especially in the prevention and treatment of cancer, but the results of studies are controversial.

In this review, it is aimed to present the results of recent studies on the use of certain vitamins in the prevention and treatment of cancer. The use of vitamins in cancer treatment should be emphasized and its effects should be clarified. Studies on the use of vitamins alone or in combination with chemotherapeutic agents continue to be made. Determining the effects and application doses of vitamins in cancer treatment will make a significant contribution to the development of new treatment strategies in the future.

Key Words: Vitamin, Cancer

**THE ROLE OF VITAMIN E IN THE TREATMENT
OF COLORECTAL CANCER**

Görkem KISMALI¹, Burcu Menekşe BALKAN²,
Tevhide SEL¹

¹*Department of Biochemistry, Faculty of Veterinary
Medicine, Ankara University
gorkemkismali@yahoo.com,
sel@veterinary.ankara.edu.tr*

²*Department of Biochemistry, Faculty of Veterinary
Medicine, Mehmet Akif Ersoy University,
burcualpaslan@yahoo.com*

Today, drug and biotechnology companies are experimenting about 860 new cancer drugs. This figure is much more than other disease categories. The

effectiveness of modern drugs discovered over the past forty years have controversial and they have quite high costs.

Today, there is no fully proven, safe and effective treatment for colorectal cancer. Dietary agents are generally considered safe, but their mechanism of action and whether they are effective or not are not yet proven. Two of these agents are Tocotrienols (T3) and Tocopherols (TP). Although much is known about tocopherols, very little information is available about T3. Members of the vitamin E family, tocopherols (TP) and tocotrienols (T3) have four isomers namely; alpha, beta, gamma, and delta. The structural difference between them is that the saturated phytyl chain is found in the TPs, while this chain is absent in the T3's. In addition, places found in the nature are also varying. The common point of all studies is that T3 is a chemical substance that is active in various types of cancer. Colorectal cancer is a type of cancer directly related to lifestyle and nutritional habits. In our studies, it is aimed to investigate the cytotoxic effects and the possible metabolic pathways of TP and T3 on colorectal cancer cell lines.

As a result, it was found that gamma and delta tocotrienol were the most effective form of vitamin E, they induce intrinsic apoptotic pathway and suppress metastatic markers as well.

Key words: Tocotrienol, tocopherol, colorectal cancer, vitamin

**KANSER HASTALARININ GELENEKSEL VE
TAMAMLAYICI TIP BİLGİ DÜZEYİ VE
KULLANIMLARI**

Utku Eser¹, Kurtuluş Öngel²

¹*Uşak Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği
Anabilim Dalı, Uşak (utkueser@gmail.com)*

²*İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile
Hekimliği Anabilim Dalı, İzmir
(kurtulusongel@gmail.com)*

Her ne kadar yüzyıllardan beri uygulansa da resmi olarak tamamlayıcı tıpla ilgili Sağlık Bakanlığı tarafından 27 Ekim 2014 tarih ve 29158 sayılı Resmi Gazete'de Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları (GTAT)

Abstract Book (Oral Presentation)

Yönetmeliği yayınlanmıştır. Yönetmelikte 15 GTAT uygulaması tanımlanmıştır. (Akupunktur, Apiterapi, Fitoterapi, Hipnoz, Sülük uygulamaları, Homeopati, Karyopraktik, Kupa uygulaması, Larva uygulaması, Mezoterapi, Osteopati, Ozon uygulaması, Refleksoloji ve Müzik Terapi). Bu destekleyici tedaviler içinde, çok azının kanser tedavisinde yeri olmasına rağmen, kötü niyetli kişiler, hastaların çaresiz durumlarından faydalanabilmektedirler.

Bu ön-çalışmamızın amacı yönetmelikte tanımlanan geleneksel ve tamamlayıcı tıp uygulamalarının kanser hastalarında tarafından uygulanma düzeyi ve hastaların bilgi düzeylerini saptamaktır.

Tanımlayıcı özellikteki bu ön-çalışmaya, Ocak-Şubat 2018 tarihlerinde onkoloji polikliniğine başvuran kanser tanısı almış ve çalışma anketini cevaplamayı kabul eden hastalar dahil edildi. Sosyodemografik özellikleri, tamamlayıcı tedavi bilgi düzeyleri ve kullanım durumlarını sorgulayan bir anket formu, anketi cevaplamayı kabul eden hastalara yüzyüze uygulandı.

Çalışmaya katılan toplam 47 kişinin 25'ü (%53) erkek, 22'si (%47) kadın olup yaş ortalaması 53.4 ± 4.7 ve eğitim düzeyleri değerlendirildiğinde çoğunluğu ilkökul mezunuydu (%57). Sağlık Bakanlığı yönetmeliğinde tanımlanan 15 GTAT uygulaması içinde, en çok bilinen uygulama %80 (n:38) ile fitoterapi (bitkisel tedavi) olup, onu %68 (n:32) ile akupunktur uygulaması izliyordu. Homeopati, karyopraktik, mezoterapi, osteopati uygulamaları hakkında daha önce bilgisi olan hasta bulunmamaktaydı. Hastalar tarafından en çok uygulanan destekleyici tedavi ise %85 (n:40) ile fitoterapi olurken, bu bitkisel destek tedavisi alanlar içinde en çok ısırgan otu %80 (n:32) kullanıldığı saptanmıştır. Doktor veya sağlık personeli tarafından bu tedavileri öğrenen ve uygulayan hasta bulunmamaktadır.

Kanser hastalarının, duygudurumları dikkate alındığından, kötü niyetli kişiler tarafından istismar edilmeleri mümkündür. Sonuçlarımız göstermektedir ki, hastalar GTAT uygulamalarını doktor veya sağlık personeli vasıtasıyla öğrenmemiştir.

GTAT uygulamaları, Sağlık Bakanlığı tarafından yönetmelikle tanımlanmasına rağmen kanser hastaları tarafından bilinçsizce uygulanmaktadır. Bu konuyla ilgili

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

hem sağlık çalışanları ve devlet tarafından bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır.

EFFECTS OF DIAZEPAM ON BIOTESTER ORGANISMS

Schröder Verginica¹, Iancu Irina Mihaela¹, Georgeta Pavalache¹,

¹Faculty of Pharmacy, Ovidius University of Constanta, Romania

Benzodiazepines are the most prescribed pharmaceuticals as depresses of the nervous system. Among these, the group of benzodiazepines with special relevance to diazepam, is the most extensively studied as potential environmental contaminants. Diazepam has been detected in WWTP originating from hospitals as well as in effluents from municipal WWTP plants.

The purpose of the present study is to identify whether the diazepam solutions generate any effects at tested specie and from what concentrations these were recorded at crustaceans organism. The adults of *Gammarus pulex balcanicus* (Crustacea Amphipoda) were tested according to GamTox protocol for aquatic toxicity.

Diazepam injectible solutions (5mg/mL) were purchased from Terapia SA.Cluj Napoca, Romania. For testing, four dilutions were used: 1 µg/mL, 2 µg/mL, 10 µg/mL and 20 µg/mL. The behavior and mortality were evaluated at 12, 24, 36, 48, 72 hours from start.

The lethal effects (30 %) were presented in the first 12 hours of the exposure at 20 µg/mL at diazepam concentrations. In the next time more extensive physiology responses and the specimens mortality were gradually recorded. LD50 was recorded at 7,8 µg/mL, after 36 hours. The more lethal effects (LD 85 and LD100) were recorded at higher than 1 µg/mL concentrations.

In conclusions, the diazepam solutions induced changes quickly and more extensive on the physiology of the bio tester organism, which becoming in 12- 48 hours a toxic substance with effects on all vital process. These results are representative data about benzodiazepines effects at aquatic crustacean species, in current context when the effects of pharmaceuticals as potential contaminant at these aquatic communities were little known.

Keywords: diazepam, aquatic crustacean, *Gammarus*, pharmaceuticals

**COMPARATIVE PHARMACO-CHEMICAL
STUDY BETWEEN BACTERIOSTATIC
SULPHAMIDES AND ANTIDIABETIC
SULPHAMIDES**

Georgeta Pavalache¹, Schröder Verginica¹

¹*Faculty of Pharmacy, Ovidius University of Constanta,
Romania*

The scientific literature contains numerous studies on bacteriostatic sulfamides and antidiabetic sulphonamides (pharmacological research, clinical studies, physico-chemical aspects, synthetic methods, etc.). It has been found, however, that there was no comparative study performed between the two classes of sulfonamides in chemical structure, namely the relationship between chemical structure and pharmacological action between two classes of substances.

The aim of the paper is therefore to supplement the literature with a comparative study which highlights the similarities and structural differences of the two sulfamide classes and the implications of these structural comparisons in the pharmacological action of the studied substances.

Bacteriostatic and oral anti-diabetic sulphonamides have in the basic structure the aromatic ring and the sulfonyl group. The sulfonyl group cannot be replaced by any other group. If the sulfanyl group is acylated, the sulfamides obtained act only on certain pathogens.

Replacement of the benzene ring with another aromatic ring or aliphatic chain leads to the formation of compounds with appreciable pharmacological activity. Particularly important is the *para*- position of the two substituents on the benzene nucleus, which is absolutely necessary. Moving into the *ortho*- or *meta*- positions of the substituents of the compounds presenting the same groups in the *para*-, forms inactive sulfamides.

The amino group is very important for pharmacological activity, since every modification of it, other than the production of prodrugs, leads to decreased activity.

Substitution of the amino group with other radicals gives inactive sulfamides.

The comparison of the two classes of drugs confirms the close relationship between the chemical structure and the pharmacological action. In other words, small structural

changes can lead to totally different pharmacological actions and the inclusion of new substances in different classes of drugs.

Keywords: Bacteriostatic Sulfamides, Antidiabetic Sulfamides, Chemical Structures

**FEAR OF CANCER RECURRENCE AMONG
WOMEN UNDERGONE COLPOSCOPY: A
QUALITATIVE RESEARCH**

Oznur Korukcu¹, Fatma Ozlem Uner²

¹*Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Antalya,
Türkiye, oznurkorukcu@akdeniz.edu.tr*

²*Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Antalya,
Türkiye, ozlmuner@gmail.com*

This study was planned to determine the foci of cancer fears in women undergoing colposcopy. The study was conducted on women who were admitted to the Gynecologic Oncology Polyclinic of Akdeniz University for colposcopy between July-October 2017. A descriptive study conducted in qualitative design, based on the thematic analysis approach. Individual in-depth interviews were conducted with ten women. The study data were collected using the personal information form and the semi-structured interview form prepared by the researchers. As a result of the interviews, three main themes were achieved: Fear of gynecological examination, fear of colposcopy, and fear of getting a diagnosis of cancer. Moreover, it was determined that women experienced a fear of death, a fear of family being affected, a fear of stigmatization by society, and a fear of not coping with the treatment process. It was determined that women undergoing colposcopy experienced a significant fear of cancer recurrence. It was found that gynecological examination and colposcopy caused worries in patients. The psychosocial care needs of these patients should be met.

Keywords: Fear of cancer recurrence, colposcopy, abnormal Pap test, fear of death

**KOLPOSKOPİ YAPTIRAN KADINLARDA
KANSER REKÜRRENS KORKUSU: NİTEL BİR
ARAŞTIRMA**

Oznur Korukcu¹, Fatma Ozlem Uner²

¹ Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Antalya,
Türkiye, oznurkorukcu@akdeniz.edu.tr

² Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Antalya,
Türkiye, ozlmuner@gmail.com

Bu çalışma kolposkopi yaptıran kadınların kansere ilişkin yaşadığı korkuları odaklarını belirlemek amacıyla planlanmıştır. Tanımlayıcı ve nitel desende yapılan bu çalışmada tematik analiz yöntemi kullanılmıştır. Kolposkopi yaptırmak için başvuran on kadın ile bireysel derinleme görüşme yapılarak çalışma verileri toplanmıştır. Görüşmeler sonucunda üç ana tema elde edilmiştir: Jinekolojik muayene korkusu, kolposkopi işleminden korku, kanser tanısı alma korkusu. Ayrıca, kadınların ölüm korkusu, ailenin etkileneceği korkusu, toplum tarafından damgalanma korkusu ve tedavi süreci ile baş edememe korkusu yaşadığı belirlenmiştir. Kolposkopi yaptırmaya gelen kadınların önemli derecede kanser rekürrens korkusu yaşadıkları belirlenmiştir. Bu hastaların psikososyal bakım gereksinimlerinin karşılanması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kanser rekürrens korkusu, kolposkopi, anormal Pap test, ölüm korkusu

**İPRATROPIUM BROMİDE'İN NEDEN OLDUĞU
ANİ GELİŞEN ANİZOKORİ .**

Bakırköy Dr.Sadi Konuk Eğitim Araştırma Hastanesi
İstanbul/ Türkiye drbedihbalkan 21@gmail.com

İpratropium bromid' in gözdeki kolinerjik reseptörlerde asetilkolin antagonist olarak midriazisi yaptığı bilinmektedir. Olgumuzda yüz maskesinden nebulize olarak verilen ipratropium' un anizokoriye neden olduğunu saptadık

Anahtar kelime: : Anizokori, İpratropium bromid, Anizokori ya da pupil çaplarının birbirinden farklı olması, nörolojik acillerin erken bir işareti olabilir (1).

72 yaşında erkek hasta epidural kanama nedeni ile acil operasyon alındı postoperatif yoğun bakım ünitesine alınan hasta operasyondan sonra hemodinamisi stabil

olduğu için ektube edildi Fizik muayenede saptanan wheezing nedeniyle nebulize salbuterol ve ipratropium bromide tedavisi aldı. NIV ve oronazal maske desteği ile solunum desteği sağlandı. Yatışının 2.gününde 6 mm çapında fix dilate sağ pupil farkedildi. Beyin BT çekildi bir kanama tespit edilemedi . Işık refleksi sağda alınamıyordu. Göz hareketleri normal, klinik testlerde görme bozukluğu yoktu Tek taraflı fix dilate pupil etyolojisine yönelik pilokarpin testi uygulandı.. Hastanın son tedavisi gözden geçirildiğinde 15 dakika önce yüz maskesi ile nebulize salbuterol ve ipratropium bromide tedavisi aldığı tespit edildi. Nebul buharının maskenin malpozisyonu nedeniyle sağ göze temas ettiği kanıtlandı. Anizokon birkaç saat içinde kendiliğinden geriledi

İpratropium bromide bronkodilatör olarak kullanılan ajandır. Lokal veya sistemik emilimi sonucu midriazis, siklopleji, görmede bulanıklaşma, gözlerde kuruluk, gözlenebilir. Direkt temas ya da yüz maskesinin yanlış yerleşimi sonucu kaçak nedeniyle tek taraflı ya da iki taraflı midriazis bildirilmiştir (2).

Tek başına ipratropium bromid etkisine bağlı anizokori i varlığında nörolojik muayene ve görüntüleme yöntemleri sonucunda özellik saptanmayan hastalarda antikolinerjik ajanlarla topikal maruziyet de akla getirilmelidir.

**KOLOREKTAL KANSERİN TEDAVİSİNDE E
VİTAMİNİN ROLÜ**

Görkem Kısmalı¹, Burcu Menekşe Balkan²,Tevhide Sel¹

¹Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Biyokimya
Anabilim Dalı

²Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Biyokimya Anabilim Dalı

İlaç ve biyoteknoloji şirketleri günümüzde yaklaşık 860 yeni kanser ilacı üzerine denemeler yapmaktadır. Bu rakam diğer hastalık kategorilerinden çok daha fazladır. Geçtiğimiz kırk yıl içinde kanserle olan savaşta elde edilen modern ilaçların pek çoğunun etkileri tartışılır durumdadır ve maliyetleri oldukça yüksektir.

Günümüzde etkinliği tam olarak kanıtlanmış, güvenli olarak kullanılabilen kolorektal kanseri tedavi edici ilaç bulunmamaktadır. Diyetle alınan ajanlar genellikle güvenli kabul edilirler fakat bunların etki mekanizmaları ve etkili olup olmadıkları henüz kanıtlanabilmiş değildir.

Bu ajanlardan bir tanesi Tokotrienoller (T3) ve Tokoferollerdir (TP). Tokoferoller hakkında pek çok şey bilinmesine rağmen T3 ile ilgili çok az bilgi elimizde mevcuttur. Tokoferoller (TP) ve tokotrienoller (T3); alfa,beta,gama ve dalta izomerleri bulunan, vitamin E ailesinin üyesi olan kimyasal maddelerdir. Aralarındaki yapısal fark, TP'lerde doymuş phytyl zinciri bulunurken, T3'lerde bu zincir bulunmaz. Ayrıca doğada bulunuş yerleri de farklılık gösterir.

Yapılan çalışmaların hepsinin ortak noktası, çeşitli kanser türlerinde T3'ün aktivite gösteren bir kimyasal madde olduğudur. Kolorektal kanser, yaşam tarzı ve beslenme alışkanlığı ile doğrudan ilişkili bir kanser türüdür ve çalışmalarımızda TP ve T3'lerin kolorektal kanser hücre hatlarında sitotoksik etkileri ve hangi metabolik yollar üzerinden aktivite gösterdiklerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Sonuç olarak, gama ve dalta tokotrienolün en etkili vitanin E formu olduğu, intrinsik yoldan apoptozisi indüklediği ve bunun yanında metastaz belirteçlerini de baskıladığı ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Tokotrienol, Tokoferol, kolorektal kanser, vitamin

FONKSİYONEL FERMENTE ÜRÜNLER VE SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ

Dilek Bengü YAMAN ACAY¹, Gülden BAŞYİĞİT
KILIÇ²

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bilimsel ve Teknoloji
Uygulama ve Araştırma Laboratuvarı, 15030, Burdur,
Türkiye

²Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık
Fakültesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, 15030, Burdur,
Türkiye

Fermente gıdalar eski çağlardan günümüze kadar tüketilen en önemli ürünler arasında yer almaktadır. Fermentasyon, yararlı mikroorganizmalar tarafından karbonhidrat gibi yüksek moleküllü organik bileşiklerin daha küçük moleküllü organik bileşiklere parçalanmasıdır. En yaygın bilinen ve tüketilen fermente ürünlere; peynir, yoğurt gibi süt ürünleri, sucuk, sirke, turşu, tarhana ve ekmek örnek olarak verilebilir. Fermentasyonun ürünün besin değerini arttırmasının yanında, gıda üretiminde ürünün raf ömrünün uzatılması,

ürünün organoleptik özelliklerinin geliştirilmesi, patojenleri inhibe ederek gıda güvenliğinin artırılması gibi farklı etkileri bulunmaktadır. Bu sebeplerden dolayı yeni ürün geliştirmede, fermentasyon teknolojisi büyük önem arz etmektedir. Fonksiyonel ürün üretimi üzerine yapılan çalışmalar bütün dünyada gün geçtikçe artış göstermektedir. Özellikle süt alerjisi, laktoz intoleransı ve kolesterol problemi olan tüketiciler için süt ürünleri dışında yeni fonksiyonel ürün geliştirmek amacıyla araştırmalar yapılmaktadır. Bu amaçla tahıllar, baklagiller, sebze ve meyveler tercih edilmektedir. Fermente ürün geliştirmede; ürünün protein, karbonhidrat gibi besinsel içeriği, asitliği, üründe tatlandırıcı ve koruyucu gibi katkıların kullanımı dikkate alınmaktadır. Tüm bu özellikler fermentasyonda rol oynayan yararlı mikroorganizmaların canlılığını ve gelişimini etkilemektedir.

Fermentasyon doğal olarak gerçekleşebileceği gibi dışarıdan starter (başlatıcı) kültürlerin eklenmesi yolu ile de yapılmaktadır. Başlatıcı kültür kullanımı üretimin daha kontrollü olması, aynı kalitede ürün elde edilmesi, ürünün işlenmesinden tüketimine kadar olan süreçte canlılığını koruyabilmesi nedeni ile tercih edilmektedir. Ayrıca başlatıcı kültür kullanımı ile daha güvenli ürün üretilmektedir. Farklı ürünlerin üretiminde probiyotikler, laktik asit bakterileri, bazı maya ve küfler başlatıcı kültür olarak kullanılmaktadır. Doğal fermentasyon veya başlatıcı kültür kullanımı sonucu oluşan organik bileşiklerin ve dolayısı ile artan antioksidan aktivitenin, polifenollerin, vitaminlerin ve diğer besin öğelerindeki artışların sağlık üzerine etkileri yapılan araştırmalar ile tespit edilmiştir. Bu etkilerin başında, bağışıklık sisteminin gelişimi, kalsiyum emilimini uyarma, mikrobiyal enfeksiyonlara karşı koruma, kolesterol seviyesini düşürme, kardiyovasküler bozuklukları önleme, kanser tedavisine yardımcı olma ve kilo kontrolü sağlama gelmektedir. Bu derlemede fermentasyonda rol oynayan fonksiyonel mikroorganizmaların kullanılmasıyla hazırlanmış fonksiyonel gıdalar ve bu gıdaların sağlık üzerindeki olumlu etkileri incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fermentasyon, Probiyotikler, Fonksiyonel Gıdalar, Sağlık

**NEW TECHNOLOGICAL APPROACHES ON
PRODUCTION OF ESSENTIAL OILS FROM
AROMATIC PLANTS**

Hasan Özçelik

*Süleyman Demirel University, Science and Literature
Fac., Dept. of Biology, Isparta/Türkiye*

E. mail: hasanozcelik@sdu.edu.tr

The Mediterranean region is the center of aromatic plants. The lake region is an important center where aromatic plants are grown and processed in the industry. There are about 25 rose oil factories in the region. These factories produce essential oil from flowers of *R. damascena*, then produce the oils of other aromatic plants. Some factories only produce kongregate.

After essential oils production from rose flower or other aromatic plants, then other materials throw out, the waste pollute the environment.

In 2017, drying experiments were carried out on industrial furnaces under different conditions and their results were recorded. The results are presented to the customers who have been subjected to sensory and visual tests. This report focuses on the methods of evaluating scum or making unsuitable production from aromatic plants by us.

It is also stated that for families or small scale producers, the need for the production of small industrial boilers, in which aromatic plants can be distilled outside the factories, and that such a product is manufactured by us.

Key Words: Aromatic plants, Essential oil production, Waste, New methods, Lakes region

**NEW TECHNOLOGICAL APPROACHES TO THE
DRYING IN INDUSTRIAL FURNACES OF
AROMATIC PLANTS**

Hasan Özçelik¹, M.Mustafa Özçelik², Mehmet Poyraz³

*¹Süleyman Demirel Univ., Science and Literature Fac.,
Dept. of Biology, Isparta/Türkiye
E. mail: hasanozcelik@sdu.edu.tr*

*² Süleyman Demirel Univ., Engineering Fac., Dept. of
Food and Tecnology, Isparta/ Türkiye*

*³ Eksis Makine Company, New Industrial Site,
Isparta/Türkiye*

Aromatic plants are usually harvested from natural fields in Türkiye. Some of them is cultured. Most of the aromatic plants are dried, ground and packaged for

domestic needs and presented to the consumer. Conventional method in drying; evaporation of moisture by laying them in an area where the air is circulated. In practice; drying in industrial ovens is not common. In addition, aromatic plants dried in industrial ovens have a weaker customer preference. The results of physical, chemical, biological and sensory analyzes such as color, flavor, aroma are not as successful as traditional methods. To enable drying of aromatic plants in industrial ovens similar to traditional methods of drying.

Drying experiments were carried out in industrial furnaces under different conditions in 2017 and their results were recorded. The results are presented to the customers who have been subjected to sensory and visual tests.

The Mediterranean region and especially the Lake Regions within the region are the production centers of aromatic plants. Aromatic plants collected from the nature are scattered in the fields seen in the mountains and are exposed to light, humidity and temperature differences during the day and night, unexpected precipitation, etc. it makes it difficult to dry according to the standards. Transport is not economically and biologically appropriate for transportation of the herb to the distant plants. In this case, the collecting area can be operated, the taste of the product, the color, the chemical composition does not break; In short, industrial kilns nearest to natural drying are needed. Our scientific and industrial works for solution of the problem are described in this report.

Drying of aromatic plants made with conventional methods can be realized in industrial ovens.

Key Words: Aromatic plants, Drying, Industrial drying oven, Lakes region

**İŞİTME ENGELLİ BİREYLERİN SAĞLIK
HİZMETLERİNDEN YARARLANMASI ÜZERİNE
TANIMLAYICI BİR ÇALIŞMA**

Aslı SAPMAZ*, Serkan KÖKSOY**

*Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi

En önemli duyularımızdan birisi olan işitme durumu değişik nedenler ile ilişkili olarak gelişmeyeabilmektedir. Bu engelin şekillenmesi genel olarak fetal hayatta, doğumda veya dil gelişimi esnasında şekillenmektedir. Çok azı dil şekillendikten sonra şekillenmektedir. Kendisine söylenilenlerin duyulmıyor olması aynı zamanda anlamasının da önüne geçebilmektedir. Bu nedenle dikkatli davranılması veya kullanılması gereken hususlarda istenmeyen durumlar oluşabilmektedir.

Çalışmamızda işitme engeli olan bireylerin sağlık hizmetlerinden yararlanma konusundaki tutumlarını ölçmeyi amaçladık. İletişim kurulamaması neticesinde karşılaşılan sorunları araştırmayı amaçladık.

Ankara ilindeki bir dernekte bulunan ve işitme engeli bulunan 100 kişi üzerinde çalışma gerçekleştirilmiştir. Yazarlar tarafından oluşturulan anket, işaret diline çevrilmiş ve işaret dili alanında uzman iki kişinin ankete onay vermesinden sonra araştırma gerçekleştirilmiştir.

Araştırmamıza katılan bireylerin yaş ortalaması 48,09±14,94 yıl olarak ölçülmüştür. Cinsiyet dağılımı kadın: %40 (n=40) ve erkek: %60 (n=60) olarak ölçülmüştür. Medeni durumları evli: %79 (n=79), bekar: %21 (n=21) olarak ölçülmüştür. Acil servislerde iletişim problemi yaşama sıklığı %66 olarak ölçülmüştür. Aile hekimi ile kolay iletişim kurma sıklığı %30 olarak ölçülmüştür. Sağlık profesyonelleri tarafından yapılacak tıbbi işlemlerin açık ve anlaşılır açıklanma sıklığı %39 olarak ölçülmüştür.

İşitme engeli olan bir bireyin sunulan hizmetlerden tam yararlanabilmesi için işaret dilinin yaygınlaştırılması gerektiği kanaatindeyiz. Ayrıca yüksek yatak kapasiteli sağlık merkezlerinde işaret dili bilen bir uzmanın istihdamının sunulan hizmetlerin kalitesini arttıracığı kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: İşitme Engeli, Sağlık Hizmetleri, Yararlanma, Hizmet Kalitesi

**AROMATİK YAĞLARIN ÇOCUKLARDA
KULLANIMI**

Müge Seval¹, Gülsün Kocagöz Acar²

¹Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği,
Zonguldak,Türkiye, sevalmuge@gmail.com

²Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği,
Zonguldak,Türkiye, gulsunkocagoz6792@gmail.com

Yüzyıllardan beri insanlar bitkilerin farklı özelliklerinden yararlanarak şifa bulmaya çalışmışlardır. Pek çok bitkilerden elde edilen eterik yağlar (uçucu yağlar, esanslar), vücudun savunma gücünü artırarak organların işlevlerini desteklenmesinde ve yeniden iyileştirilmesinde yararlanılmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO), dünyada yaklaşık 4 milyar insanın sağlık sorunlarını ilk etapta bitkisel ilaçlarla gidermeye çalıştıkları bildirmektedir (dünya nüfusunun % 80'i). Tıbbi bitkiler için günümüzde “tıbbi” ve “aromatik” bitkiler terimi birlikte kullanılmaktadır.

Bu derlemede son yıllarda aşılara yapılan haksızlıklar ve aşılama önündeki engellerin literatür desteği ile açıklanması amaçlanmıştır.

Derlemede Medline, Science Direct, Pub Med, Ovid, ProQuest, Google Akademik, Johanna Briggs ve Cochrane Library'den elde edilen makaleler kullanılmıştır.

Aromatik bitki ve uçucu yağlardan ağrı kesici, diüretik, tas düşürücü, mide ve bağırsak gazlarını giderici, soğuk algınlığı belirtilerini azaltıcı, antimikrobiyal ve bakterisidal olarak kullanılabilir. Ancak çocukların fizyolojisinin yetkinlerden farklıdır. Metabolik enzim sistemleri tam gelişmemiştir, ciltleri dış etkilere daha açık, narin ve incedir. Bundan dolayı her aromatik bitki bebek ve çocuklarda kullanılması mümkün olmamaktadır. Çocuklarda sık kullanılan yağları şunlardır:

Adaçayı Yağı (Elma Yağı):Elma yağı bebeklerde grip ve soğuk algınlığında yine bebeklerin gaz problemlerinde tedaviye yardımcı olarak karın bölgesine, sırta ve ayak tabanlarına masaj şeklinde kullanılabilir.

Defne Yaprağı Yağı: Bebeklerde grip ve soğuk algınlığında yine bebeklerin gaz problemlerinde tedaviye yardımcı olarak karın bölgesine, sırt ve ayak tabanlarına masaj şeklinde kullanılabilir.

Lavanta Yağı: Cilde sürüldüğünde ateşi düşürür. Saçtaki sirkeleri gidericidir.

Okaliptus Yağı: Bebeklerde grip ve soğuk algınlığında yine bebeklerin gaz problemlerinde tedaviye yardımcı olarak karın bölgesine, sırt ve ayak tabanlarına masaj şeklinde kullanılabilir.

Çörekotu Yağı: Bağışıklık sistemini güçlendirebileceğini göstermektedir

Rezene Yağı: Gaz problemlerinde tedaviye destekleyici olarak kullanılabilir. Midevi şişkinlik, hazımsızlık rahatsızlıklarını giderir.

Kantaron Yağı: Yaraların iyileşmesinde tedaviye yardımcı olarak kullanılabilir. Bebeklerin pişiklerinde etkilidir. Hazmı kolaylaştırıcı ve iştah açıcı özelliklere sahiptir. Ateş düşürücü etkisi vardır.

Zeytinyağı: Cildi besleyicidir. Aromaterapi de masaj yağı olarak kullanılır.

Aromatik yağlar tüm yararlarına rağmen çocuklarda dikkatli kullanılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Aromatik yağlar, Çocuk

HÜMİK ASİT UYGULAMALARININ BÖRÜLCE TOHUMLARINDA ÇİMLENME ÜZERİNE ETKİLERİNİN BELİRLENMESİ

Halime ÖZDAMAR ÜNLÜ¹, Aşlıhan CESUR
TURGUT²

¹Süleyman Demirel Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü

²Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bilimsel ve Teknoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi
halimeunlu@sdu.edu.tr
acesur@mehmetakif.edu.tr

Hümik maddeler doğal olarak toprakta bulunan ve organik maddenin humuslaşması esnasında meydana gelen yan ürünlerdir [1]. Hümik maddeler kimyasal olarak kararlı ve yüksek moleküler ağırlıklı yapıya sahiptirler [2]. Hümik maddeler asit ve alkali ortamlarda çözünürlüklerine göre 3 ana gruba (hümik asit, fulvik asit ve humin) ayrılmaktadırlar [3]. Hümik asitlerin renkleri sarıdan siyaha kadar değişebilmekte ve bozulmaya dayanıklıdırlar. Hümik asitler tarımsal üretimde pek çok

önemli rol üstlenmektedirler [4]. Hümik asit uygulamaları ile ilgili olarak yapılan birçok araştırmanın sonucu; hümik asit uygulamalarının verim, gelişim, kalite, besin maddesi alımı ve toprak özellikleri (fiziksel, kimyasal ve biyolojik) üzerine olumlu katkılar sağladığını ortaya koymaktadır [5-15].

Börülce anavatanı Güney Asya ve Hindistan olan Fabaceae familyasına ait bir sebze türüdür. Besin değeri yüksek sebzelerden birisi olan börülcenin olgunlaşmamış meyveleri (bakla) ve tohumları tüketilebilmektedir. Ayrıca börülce baklalarının turşu ve konserve olarak da değerlendirilmesi mümkündür [16]. Börülce insanların beslenmesinde kullanımının yanı sıra hayvanların beslenmesinde de hayvan yemi olarak değerlendirilebilen bir baklagil sebzesidir [17]. Börülce yetiştiriciliğinde direkt tohum ekimi yöntemi [16] kullanıldığı için tohumlarının çimlenme oranlarının önemi arazideki kayıpları önlemek adına önem taşımaktadır.

Bu çalışmada farklı dozlarda ve farklı sürelerde gerçekleştirilen hümik asit uygulamalarının börülce (Karnıkara çeşidi) tohumlarının çimlenmesi üzerine etkilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Börülce, hümik asit, çimlenme

FERMENTE GIDALARIN ÜRETİMİNDE ETKİLİ OLAN MAYALARIN GIDA KORUYUCU VE FONKSİYONEL ÖZELLİKLERİ; SAĞLIK AÇISINDAN ÖNEMİ

Arzu KART^{1*}, Nagihan ÇİLCAN¹

¹Süleyman Demirel Üniversitesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, Isparta/TURKEY

email: arzukart@sdu.edu.tr

Mayalar, uzun yıllardan beri fermente gıdaların üretiminde kullanılmaları ve özellikle son yıllarda gıdalarda koruyucu olarak kullanılma potansiyeline sahip olmaları nedeni ile gıda endüstrisinde önemli bir yere sahiptir. Mayaların günümüzde yaygın olarak kullanılan kimyasal koruyuculara alternatif olarak seçilmesi hem sağlık hem de çevresel risklere sahip olan kimyasal koruyucuların kullanımını azaltacaktır. Böylece kimyasal koruyucular yerine mayaların kullanıldığı fermente gıdalar, tüketici sağlığını koruyan daha doğal ürünler

Abstract Book (Oral Presentation)

olarak piyasaya sunulabilecektir. Ayrıca fermente gıdaların insan beslemesinde ne kadar önemli oldukları yapılan pek çok çalışma ile desteklenmiştir. Çalışmalar sonucunda esansiyel besin maddelerince zengin olan fermente gıdaların kanser, diyabet ve kolesterol gibi hastalıkların önlenmesinde etkili olduğu belirlenmiştir.

Fermente gıdalarda bulunan, sağlık açısından yararlı ve fonksiyonel özellikteki birçok bileşen bu gıdaların önemli gıda ürünleri olmasını sağlamaktadır. Bu bakımdan fermente gıdalarda bulunan başta mayalar ve diğer mikroorganizmalar tarafından fermentasyon süresince üretilen yararlı bileşikler, hem gıdanın kalite özelliklerini geliştirmekte hem de insan sağlığını teşvik eden fonksiyonel gıdaların üretilmesinde etkili olmaktadır.

Starter kültür veya doğal gıda florası olarak fermentasyona dahil edilen bakteri ve mayalar çeşitli vitamin, peptid, antimikrobiyal ve antioksidan bileşiklerin üretimini sağlamaktadır. Bu işlemler, daha az koruyucu kullanılan / kullanılmayan fonksiyonel ve çok doğal fermente gıdaların üretimini teşvik edecektir.

Dolayısıyla bu tür bileşikler yüksek miktarlarda üretebilen maya ve bakterilerin belirlenmesi, bu mikroorganizmaların çeşitli fermente gıdalarda kullanımları ile daha fonksiyonel ve sağlıklı gıda üretimini sağlayacaktır.

Sonuç olarak, doğal koruyucu olarak kullanılabilen ve gıdaların fonksiyonel özelliklerini geliştirebilen bu mayaların kullanımı sayesinde bazı hastalıkların önlenmesinde etkili olabilen fermente gıdaların sağlık alanındaki önemi daha da artmaktadır.

Anahtar kelimeler: fermente gıdalar, insan sağlığı, mayalar, fonksiyonel bileşikler

EARLY EVENT-RELATED POTENTIAL DURING FACE AND FACE-PAREIDOLIA PROCESSES

Gülsüm Akdeniz

*Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Biyofizik AD*

Electroencephalography has the best temporal resolution among the known medical imaging modalities. The electrical activity of the brain recorded simultaneously with the stimulus, is called as event-related potential (ERP). Both the vertex-positive-potential (VPP) and

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

N170 components of ERPs to visual stimuli have a remarkable importance to face and face-pareidolia researches. The purpose of this study is to investigate the N170 and VPP of ERP components of face and face-pareidolia and to question the underlying causes of this phenomenon. Pareidolia is a phenomenon in which the brain interprets the patterns it perceives first time as familiar to previously learned but unrelated ones. Pareidolia paradigm is an ideal paradigm for understanding how the brain integrates bottom-up and top-down modulations. ERP s were recorded in 20 right-handed (10 women) healthy participants for this study. Mean amplitudes and latencies of the N170 were measured at the P7, TP7, P8, and TP8 electrode sites and the VPP were measured at the F3, FC3, C3, F4, FC4, C4 electrode sites between the 160-190 ms time range. N170 was earlier and larger to faces than to face-pareidolias. VPP was also earlier to faces than to face-pareidolias, however, the amplitude of VPP was larger for face-pareidolias than that for faces. N170 responses were observed to both faces and face-pareidolias at the temporal sites. Differences in VPP responses between stimuli may reflect top-down modulation between temporal and frontal regions. Preliminary results of the study indicated that faces and face-pareidolias were processed in an early stage of visual perception.

Keywords: N170; VPP; N250; face processing; pareidolia

**ANNELERİN YEMEK ZAMANI DAVRANIŞLARI
İLE ÇOCUKLARIN BEDEN KİTLE İNDEKSİLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Nevin Uslu¹, Fahriye Pazarcıkcı², Bünyamin Ertürk³,

Fatma Aksu³

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, Türkiye,
nusu@mehmetakif.edu.tr*

*Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, Türkiye,
fahriyecelikk@gmail.com*

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, Türkiye,
bünyaminerturk4201@gmail.com*

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, Türkiye,
fatmaaksumaku@gmail.com*

Çocukların beslenmesinde annelerin yemek zamanı davranışlarının (YZD) belirlenmesi önemlidir.

Bu çalışma annelerin yemek zamanı davranışları ile çocukların beden kitle indeksleri (BKİ) arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla planlanmıştır.

Araştırmanın örneklem hacmi Arslan'ın çalışmasına göre hesaplanmış, örnekleme $\alpha=0.05$, güç %90 olacak şekilde 112 anne dahil edilmiştir. Annelerden 4-12 yaş arasında çocuğu olan ve pediatri servisinde yatan, fiziksel, bilişsel, psikolojik açıdan herhangi bir engeli olmayan, okuma yazması olan, Türkçe konuşma yeteneği olanlar araştırma kapsamına alınmıştır. Veriler Anket Formu, Ebeveyn Yemek Zamanı Ölçeği kullanılarak yüz yüze görüşme yoluyla toplanmıştır. Görüşmelerde çocukların vücut ağırlığı, boy uzunluğu ölçülmüş, BKİ değerleri hesaplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, Shapiro-Wilk, Man-Whitney U, Kruskal Wallis, Spearman korelasyon testleri kullanılmıştır. Çalışmanın yapılabilmesi için etik kuruldan, akademik kuruldan, kurumlardan, annelerden sözlü ve yazılı izinler alınmıştır.

Çalışmada çocukların yaş ortalamalarının 7.5 ± 2.3 yıl, %53.3'ünün erkek, %58.3'ünün sezeryan doğum, %81.7'sinin miadında olduğu ve %91.7'sinin herhangi bir kronik hastalığı bulunmadığı belirlenmiştir. Annelerin yaş ortalamaları 34.3 ± 5.8 yıl, babaların 38.1 ± 6.2 yıl, anne ve babaların %32.5'ilkokul mezunu, annelerin %94.2, babaların %96.7'sinde herhangi bir kronik hastalık bulunmamaktadır. Çocukların anne sütü alma sürelerinin (ASAS) 16.4 ± 5.6 ay, ek besine başlama zamanlarının (EBBZ) 8.7 ± 2.3 ay olduğu, %40'ının hazır mama kullandığı belirlenmiştir. Annelerin YZD'den en çok

günlük meyve sebze tüketimi, yemek yemeye teşvik etmede olumlu iknayı kullanma ve atıştırma miktarlarına sınırlama getirme, en az yemek konusunda ısrar etme davranışlarını kullandıkları belirlenmiştir. Ayrıca çocuğu prematür ve kronik hastalığı olan annelerin, çocuklarının besin alımlarına yönelik tercihler yapmasına izin verdikleri, çocuğu hazır mama kullanan annelerin de yeme konusunda ısrarcı davrandıkları belirlenmiştir. Annelerin yemek zamanı davranışlarından; çocuk için ailenin yediği yemeklerden farklı olarak özel yemekler hazırlama alt ölçeği ile BKİ arasında negatif, hayvansal yağların azaltılması alt ölçeği ile pozitif yönde istatistiksel olarak önemli bir ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Çalışmada anne YZD'lerinin çocuk beslenmesinde önemli bulunmuştur. Gelecekte anne ve babaların davranışlarının karşılaştırıldığı farklı çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Beslenmesi, Anne, Yemek Zamanı Davranışları, BKİ

**METABOLITES OF JUGLONE AND
RESVERATROL INDUCE LIVER APOPTOTIC
MECHANISM IN THE EHRlich ASCITES
TUMOR MODELLING**

Esra ASLAN

dr_esragul@hotmail.com

*Department of Histology and Embryology, Faculty of
Medicine, Afyon Kocatepe University, Afyonkarahisar*

Ehrlich Assit Tumor (EAT) first appeared as a spontaneous breast adenocarcinoma in a female mouse. This tumor was obtained in liquid form in the peritoneum of mice and was named Ehrlich Assit Tumor because of the presence of acid liquid as well as cells in the peritoneum. Previous studies demonstrated persuasive summarize that juglone and resveratrol have mighty anticarcinogenic features. However, there is insufficient data on the fractions of these molecules.

This study was therefore undertaken to evaluate the anticarcinogenic effects of JRK (Metabolites of juglone and resveratrol by Kefir) against liver tissues of Ehrlich ascites carcinoma bearing mice.

Lactobacillus bacterias in kefir yeast were grown in the cell culture (1.5×10^9 /ml). Juglone and resveratrol (1:2) were added to the medium and exposed for 48 hours. The solution obtained after filtration was applied to Bap-c male mice (0.1 ml/day i.p.) given EAC (Ehrlich ascites carcinoma) cells throughout five days. Then; Bax, Caspase-6, 8 and 9 mRNA levels were measured by Real-Time PCR method in the liver homogenates which isolated from the abdomen after decapitation.

JRK solution significantly reduced EAC cells. Accordingly, the waist circumference has also decreased. JRK did not change Caspase-6 mRNA expressions but enhanced Bax, Caspase-8 and Caspase-9. On the other hand, JRK solution prevented the EAT cells from infiltrating into the liver capsule.

These findings indicate that JRK solution shows protective activity against the liver of EAT modelling. In the advanced phase, higher dosing and more comprehensive results are likely to benefit from clarifying the effects of JRK solution.

Keywords: Juglone, Resveratrol, Kefir, Ehrlich ascites carcinoma, Liver, Apoptosis

**ECBALLIUM ELATERIUM (L.) RICH
BİTKİSİNDEN ELDE EDİLEN EKSTRAKTLARIN
ANTIOKSİDAN AKTİVİTESİNİN BELİRLENMESİ**

Sercan ÖZBEK YAZICI¹, Hüseyin ALKAN²,
İsmail ÖZMEN³

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü,
sozbekyazici@hotmail.com

² Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü

³ Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi,
Kimya Bölümü

Türkiye florası içerdiği tür sayısı ve endemik bitkiler açısından dünyada önemli bir gen merkezi konumundadır. Birçok bitki geleneksel olarak hastalıkların tedavisinde kullanılmaktadır. *Ecballium elaterium* (L.) A. Rich, acı kavun, *Cucurbitaceae* ailesine mensup bir bitki türüdür. Akdeniz coğrafyası ile Anadolu'da yaygın olarak yetişen bir bitkidir. Bitkinin kökleri Türkiye'de halk arasında hemoroid tedavisinde

kullanılmaktadır. Ayrıca taze meyve suyu ise bel ağrısı, sarılık, noktürü, kulak ağrısı, sinüzit tedavisinde yaygın olarak kullanılmaktadır.

Bu çalışmada *Ecballium elaterium* (L.) A. Rich bitkisinin çekirdek (tohum) ve meyve bölümlerinden elde edilen metanol ekstraktlarının fenolik madde miktarı ve antioksidan aktivitesinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmada kullanılan *Ecballium elaterium* (L.) olgun meyveleri, 2017 Ağustos ayında Isparta ili, Gelincik Köyünden toplanmıştır. Bitkinin olgun meyveleri çekirdeklerinden ayrıldıktan sonra meyve ve çekirdek kısmı gölgede kurutuldu. Kurutulan bitki örnekleri mekanik öğütücü ile toz haline getirildikten sonra (10 g her biri), 24 saat boyunca oda sıcaklığında 100 ml metanol ile ekstraksiyonu gerçekleştirildi. Ekstratlar, DPPH (1,1-diphenyl-2-picrilhidrazil) radikal giderme aktivitesi ve FRAP (demir indirgeme gücü) testi kullanılarak antioksidan özellikleri açısından araştırıldı. Toplam fenolik içerik de Folin-Ciocalteu yöntemi ile belirlenmiştir.

E. elaterium meyve ve çekirdek ekstraktlarının toplam fenolik içerikleri sırasıyla 92.2 ± 1.52 µg GAE /mg, 69 ± 1.54 µg GAE (gallik acit eşdeğeri)/mg (ekstrakt) olarak bulunmuştur. Ekstraktların konsantrasyona bağlı olarak DPPH• radikalini giderdiği gözlenmiştir. Sonuç olarak çekirdek ekstraktı için IC₅₀ değeri 1,062 mg/ml, meyve ekstraktı için 0,97 mg/ml bulunurken sentetik antioksidan olan BHA'nın ise IC₅₀ 32,6 µg/ml olarak bulunmuştur. Oyaizu metoduna göre ise ekstraktların ve standart bileşiğin demir indirgeme gücü şu sırayla bulunmuştur: BHA> meyve ekstraktı> tohum ekstraktı.

Elde edilen bulgulara göre, bitkinin bölümlerine göre fenolik madde içeriğindeki farklılıklar gösterdikleri ve bunun antioksidan özelliklerini etkilediği görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Antioksidan aktivite, DPPH, *E. Elaterium*

**BEŞİNCİ VE ALTINCI SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
AİLE İÇİ İLİŞKİLERİNİN DUYGUSAL ZEKA
SEVİYELERİNE ETKİSİ**

Müge Seval¹, Sümeyye Erayazlar¹, Burak Özgür¹, Ayça Aydın¹, Cansel Koroğlu¹

Başak Ögüt¹, Miray Akçıl¹, İlayda Akdeniz¹, Şeyda Altıntaş¹, Gamze Doğru¹, Hazal Kırbaş¹

¹Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik, Zonguldak, Türkiye, sevalmuge@gmail.com

Çocuğun kendisi dışındaki insanlarla ilk etkileşim ve ilişki kurduğu yer ailesidir. Çocuğun aile içerisindeki ile ilişkisinin niteliği dış dünya ile etkileşim ve ilişki kurma becerisini doğrudan etkilemektedir. Duyguları kontrol eden mekanizma duygusal zekadır. Salovey ve Mayer (1990)'a göre duygusal zeka duyguların farkında olma, duygularla başa çıkabilme, kendini kontrol edebilme, empati kurabilme ve ilişkileri yürütebilme çerçevesinde beş komponentten oluşur. Ön ergenlik aşaması olan 9-11 yaş, çocuğun kendini var etme çabasından dolayı duygularını kontrol etmekte güçlük çektiği gerek aile içi gerekse dış dünya ilişkilerinde olumsuzluk yaşayabildiği ve duygusal zekanın etkilenebildiği bir dönemdir.

Bu araştırmanın amacı beşinci ve altıncı sınıfa devam eden öğrencilerin aile içi ilişkilerin duygusal zeka seviyesine etkisini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırma tanımlayıcı olarak 1 Ocak-30 Nisan 2018 tarihleri arasında Zonguldak'ta bir devlet okulunun beşinci ve altıncı sınıfa devam eden 9-11 yaşındaki 351 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma öncesinde gerekli izinler ve sözel onam alınmıştır. Veriler Çocuğa İlişkin Bilgiler Formu, Çocuklar İçin Aile İçi İlişkiler Ölçeği ve 7-13 Yaş Duygusal Zeka Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin yüzdelik, frekans, mann-whitney, kruskall wallis ve korelasyon testleri ile değerlendirilmiştir.

Aile içi ilişkiler ölçeğinin birinci alt boyuta engelleyici aile ilişkileri; ikinci alt boyuta da destekleyici aile ilişkileri adı verilmiştir. Annelerin %23,1'i babaların %33,6'si üniversite mezunudur. Çocukların %59,5'i tek çocuktur. Altıncı sınıfların destekleyici aile içi ilişkiler puan ortalaması (177.00) ve duygusal zeka ortalaması (170,14)) beşinci sınıflara göre (173,08; 168,42) yüksek

bulunmuştur. Duygusal zeka anne, baba eğitimi, kaçınıcı çocuk ve kardeş olduğundan etkilenmemektedir. Ancak 7-13 yaş grubu çocuklarda duygusal zeka ile destekleyici aile içi ilişkiler arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur. (Pearson 0.229, p=0.000)

Duygusal zekanın destekleyici aile içi ilişkilerden olumlu yönde etkilendiği belirlenmiştir. Duygusal zekanın kendini ve duygularını kontrol edebilme ve problemlerle başa çıkma becerilerinin birleşimidir. Bundan dolayı aile içinde desteklenen çocuğun duygusal zekâ seviyesinin olumlu yönde gelişmesi beklenen bir sonuçtur.

Anahtar Kelimeler: Duygusal zeka, Çocuk, Aile içi ilişkiler

**DOES CHRONIC INFLAMMATION PREDISPOSE
TO ISCHEMIC CEREBROVASCULAR DISEASE
IN PATIENTS WITH DIABETES MELLITUS?**

Şadiye Gümüştayla¹, Gülsüm Akdeniz², Gönül Vural¹

¹Ankara Yıldırım Beyazıt University, Medicine
Faculty, Department of Neurology, Ankara

²Ankara Yıldırım Beyazıt, University, Medicine Faculty,
Department of Biophysics, Ankara

Diabetes Mellitus (DM) is a known risk factor for ischemic cerebrovascular events. In this study, we aimed to investigate the inflammatory profile of patients with DM who has the acute ischemic cerebrovascular disease and the relationship between this profile and disability.

Patient files of patients who had been diagnosed with the ischemic cerebrovascular disease and hospitalized in our hospital Neurology Clinic between January 2017 and January 2018 were reviewed retrospectively. These individuals were divided into two groups, those with DM and those without DM. Hemoglobin, HbA1c, neutrophil count, lymphocyte count, monocyte count, platelet count, red cell distribution ratio (RDW), mean platelet volume (MPV), monocyte / HDL ratio, neutrophil/lymphocyte ratio (NLR), neutrophil/monocyte ratio (NMR) were recorded, and it was examined whether there was a difference between the two groups in these parameters and whether these parameters had an effect on the patients' clinical disability scores.

The mean lymphocyte, monocyte and platelet counts, monocyte / HDL ratio and NMR ratio of individuals with

DM who were followed for the ischemic cerebrovascular disease were significantly higher than those who were followed for without DM and ischemic cerebrovascular disease. Individuals with DM who were followed for the ischemic cerebrovascular disease were significantly higher than those who were followed for without DM and ischemic cerebrovascular disease. There was no difference between the mean value of RDW and MPV between the two groups. There was a correlation between the NLR and NMR ratios and National Institutes of Health Stroke Scale (NIHSS) at the time of referral of individuals with DM who were followed for the ischemic cerebrovascular disease.

Increased chronic inflammation in patients with DM may be predisposing to ischemic cerebrovascular disease in this group of patients. In addition, DM presence may be associated with higher disability scores in patients with the ischemic cerebrovascular disease.

THE LEVEL OF PHYSICAL ACTIVITY IN HEALTHY ADULTS AND THE CORRELATION BETWEEN THE SCALES USED

Begüm Sarıpinarlı, Derya Azim Rezaei, Nejla Uzun,
Tuğba Karaaslan, Arzu Razak Özdinçler

*Okan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi
ve Rehabilitasyon Bölümü*

*İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*

The purpose of the study is to determine the level of physical activity in healthy adult subjects by sex and to examine the correlation between the scales used.

40 healthy adults who appropriate the inclusion criteria were included the study. The functional status of the patients was evaluated by the International Physical Activity Questionnaire - Short Form (IPAQ) and Aggregated Locomotor Function (ALF) test. Sociodemographic information gathered with the form which was prepared by the researchers. The SPSS 20.0 statistical program was used in the data analysis of the study and the level of significance was accepted as $p < 0,05$.

Twenty - two (55%) women and 18 (45%) men, with a mean age of 45.23 ± 6.79 years, were included in the

study. The participants had an average weight of 73.65 ± 12.37 kg and an average height of 167.90 ± 8.51 cm. The IPAQ score averages were found to be $2002,98 \pm 2501.14$ (0-14844) MET-min/week. While the mean IPAQ score of males was 2932 MET-min/week, the mean IPAQ score of females was 1580 MET-min/week. ALF walking test, step test and transfer time averages were found to be 7,07 sec., 7,37 sec. and 3,75 sec., respectively. There was no statistically significant correlation between IPAQ score and ALF walking test ($p = 0,86$ $r = -0,028$) step test ($p = 0,44$ $r = -0,123$ and transfer time ($p = 0,76$ $r = -0,048$).

No correlation found between BLFS and IPAQ. In this study presented, it is claimed that males doing more physical activity than females. As a result, healthy individuals physical activity level is insufficient, participants (n=40) are minimally active during the week due to energy expenditure calculated as MET

Key Words: Physical Activity, Healthy Adults

LOHUSALARDA MATERNAL BAĞLANMA VE SAĞLIKLI YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Oya KAVLAK*, Üyesi Sezer ER GÜNERİ *Duygu
GÜLEÇ ŞATIR*, Figen KAZANKAYA*

**Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Kadın Sağlığı ve
Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir*

*oya.kavлак@gmail.com, er.sezer@hotmail.com, duyugule
c50@hotmail.com, fgndgn@hotmail.com*

Postpartum dönem aileler için bir kriz ve uyum dönemidir, bu dönemde anneler ebeveynliğe ilişkin yeni sorumluluklar sebebiyle kendilerine yönelik sağlıklı yaşam biçimi davranışlarını erteleyebilmektedir. Doğum sonu maternal bağlanmanın gelişiminde ise annenin fiziksel ve duygusal sağlığı önemli rol oynamaktadır. Araştırma lohusaların maternal bağlanma ve sağlıklı yaşam davranışları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın örneklemini, Ekim 2016-Ekim 2017 tarihleri arasında Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Obstetri Kliniğinde yatan 350 gönüllü anne oluşturmuştur. Annelerin tanımlayıcı özelliklerine ilişkin

bilgiler ve iletişim bilgileri doğum sonrası hastaneden ayrılmadan önce, Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği II (SYBDÖ) ve Maternal Bağlanma Ölçeği (MBÖ) ise doğum sonrası altıncı haftada e-mail yolu ile uygulanmıştır.

Kadınların yaş ortalaması 29.35 ± 5.05 , evlilik yılı ortalaması 5.88 ± 3.54 'dir. Kadınların %64.6'sı sezaryen doğum yapmış ve %71.4'ü multipardır. Vücut kitle indeksi ortalaması 28.84 ± 4.09 olup, %17.4'ü düzenli egzersiz yapmakta, %1.4'ü sigara içmektedir. Kadınların Maternal Bağlanma Ölçeği toplam puan ortalaması 95.64 ± 10.53 ; Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği toplam puan 140.99 ± 20.95 ($\mu = 2.71 \pm 0.40$) olarak hesaplanmıştır. SYBDÖ alt ölçek puan ortalamaları sırasıyla kişilerarası ilişkiler $\mu = 2.85 \pm 0.48$, manevi gelişim $\mu = 2.84 \pm 0.40$, beslenme $\mu = 2.78 \pm 0.47$, sağlık sorumluluğu $\mu = 2.75 \pm 0.48$, stres yönetimi $\mu = 2.63 \pm 0.50$, fiziksel aktivite $\mu = 2.34 \pm 0.66$ olarak saptanmıştır. MBÖ ve SYBDÖ puan ortalamaları arasında yapılan korelasyon analizinde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamıştır ($r = 0.20$, $p > 0.05$)

Araştırma kapsamına alınan kadınların maternal bağlanma puan ortalamaları diğer sağlıklı lohusalarla yapılan çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Lohusaların sağlıklı yaşam biçimi davranışları puan ortalamaları düşük bulunmuş olup; alt ölçek puan ortalamalarında ise en düşük stres yönetimi ve fiziksel aktivite olarak saptanmıştır. Çalışmanın sonucunda lohusaların sağlıklı yaşam biçimi davranışları düşük olmasına karşın maternal bağlanma düzeyleri bu durumdan etkilenmemiştir.

Anahtar Sözcükler: Lohusa, bağlanma, sağlıklı yaşam

EVDE SAĞLIK, EVDE BAKIM, PALYATİF BAKIM ÜZERİNE LİTERATÜR TARAMASI

Kurtuluş Öngel, Emin Önen, Berna Erdoğan Mergen
*İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim Araştırma
Hastanesi Aile Hekimliği Kliniği*

Evde bakım; bireyin sağlığını koruyucu, geliştirici ve iyileştirici sosyal hizmetlerin aile bireyleri yada profesyonel düzeyde, kişinin yaşadığı ortamda sunulmasıdır. Evde sağlık ise; sağlık kuruluşuna erişim

güçlüğü bulunan yatağa bağımlı, kronik veya malign hastalığı olan hastaların ev ortamında muayene, tetkik, tedavi ve rehabilitatif hizmetlerinin profesyonel sağlık ekibi ile verilmesidir. Bir başka tanım olan palyatif bakım; giderek ilerleyen ve tedavisi olmayan, ölümcül hastalıklarda, hastaların yaşam kalitesini artırmayı amaçlayan bir bakım sistemidir.

Bu çalışma ile; bahsedilen konulardaki literatür taranarak gelişim incelenmiştir.

Çalışma 2018 Mart ayında “Evde sağlık, evde bakım ve palyatif bakım” anahtar kelimelerinin “google akademik-scholar” dizininde taranması ve yapılan çalışmaların yıllara göre sayısal olarak karşılaştırılması şeklinde planlanmıştır.

“Evde sağlık” başlığı altında ilk çalışmanın 1994 yılında yapılmış olduğu, toplam 554 çalışma bulunduğu; 1990-2000 yılları arasında 6, 2001-2010 yılları arasında 85, 2010-2014 yılları arasında 244, 2014-2018 yılları arasında da 215 çalışma olduğu tespit edilmiştir. “Evde bakım” ile ilişkili toplam 2400 çalışma bulunmuş, ilk çalışmanın 1989 yılında olduğu görülmüştür. 1980-1990 yılları arası 1 çalışma, 1991-2000 yılları arası 35 çalışma, 2001-2010 yılları arası 567 çalışma, 2010-2014 arası 1143 çalışma ve 2015-2018 arası 654 çalışma olduğu saptanmıştır. “Palyatif bakım” ile ilgili ilk çalışmalar 1993 yılında başlamış (4 çalışma), 1990-2000 yılları arası 7, 2001-2010 yılları arası 109, 2011-2014 yılları arası 255 çalışma ve 2014-2018 arasında 352 çalışma olmak üzere toplam 727 çalışma olduğu gözlenmiştir.

İlgili literatür gözönüne alındığında; “evde bakım” teriminin daha fazla bilinen ve üzerinde çalışılan bir konu olduğu söylenebilir. Evde sağlık ve palyatif bakım kavramları ise daha sonraki yıllarda tıp literatürüne dahil olmuş konulardır. Bu durum evde verilen hizmetlerde, bakım hizmetlerinin sağlık hizmetlerine göre öncelikli olması ile açıklanabilir. Her ne şekilde olursa olsun, evde verilen hizmetlerin zaman içerisinde giderek önem kazandığı ve üzerinde daha çok çalışıldığı aşikardır.

Anahtar kelimeler: evde bakım, evde sağlık, palyatif bakım.

**İSTANBUL İLİNDE ÖZEL MESLEKİ VE TEKNİK
ANADOLU LİSELERİNDE ÖĞRENİM GÖREN
ÖĞRENCİLERİN SOSYO-DEMOGRAFİK
ÖZELLİKLERİNİN GELECEK BEKLENTİLERİ
ÜZERİNE ETKİSİ**

Ece Alagöz¹, Gül Ünsal²

*1Okan Üniversitesi Hemşirelik Bölümü,
ece.alagoz@okan.edu.tr*

*2Marmara Üniversitesi Psikiyatri Hemşireliği Bölümü,
gulunsal@gmail.com*

Gelecek tasarımlarının oluştuğu dönem olan ergenlik döneminde ergenlerin gelecek beklentilerini nelerin etkilediğini belirlemek önemlidir.

Bu çalışma, sağlık alanında eğitim verilen özel mesleki ve teknik liselerinde öğrenim gören 15-18 yaş grubu ergenlerin sosyo demografik özelliklerinin gelecek beklentilerini hangi yönde ve nasıl etkilediğini belirlemek amacıyla yapıldı.

Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı, kesitsel desende yapılan çalışma İstanbul'da 30 özel mesleki ve teknik anadolu lisesinde gerçekleştirildi. Araştırmanın, örneklemi evreni temsil eden 518 öğrenci oluşturmuştur. Veriler, Sosyodemografik Veri Formu ve Gelecek Beklentisi Ölçeği ile toplanmıştır. Veriler, tanımlayıcı istatistiksel analizler, Kolmogorov-Smirnov testi, Pearson korelasyon analizi, Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis-H ve post hoc scheffe testi ile değerlendirilmiştir. Çalışmanın yapılabilmesi için Marmara Üniversitesi Etik Kurulu'ndan etik kurul izni, İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğünden kurum izni alınmıştır.

Öğrencilerin yaş ortalamaları 16.2 ± 0.7 , % 63.1', kadın, %36.9'u erkektir. Gelecek Beklentisi Ölçeği puan ortalaması 109 ± 27.81 olup orta düzeydedir. Gelecek Beklentisi Ölçeği'nin ekonomik gelecek alt boyut puan ortalaması 22.4 ± 7.4 orta düzeyde, sosyal gelecek alt boyut puan ortalaması 25.1 ± 10 olup orta düzeyde, eğitsel gelecek alt boyut puan ortalaması 21.8 ± 7.99 orta düzeyde, kişisel ve mesleki gelecek alt boyut puan ortalaması 40.3 ± 9.1 olup ortanın üstü düzeydedir. Gelecek Beklentisi Ölçeği alt boyut puan ortalaması ve ölçek toplam puan ortalamaları ile yaş arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmıştır.

Öğrencilerin eğitim gördükleri sınıflara göre Gelecek Beklentisi Ölçeği alt boyut puan ortalaması ve ölçek toplam puan ortalaması arasından pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmıştır.

Öğrencilerin gelecek beklentilerinin orta düzeyde olduğu, yaş, cinsiyet, öğrenim gördükleri sınıf ile gelecek beklentileri arasında ilişki olduğu saptandı.

Anahtar kelimeler: Ergenlik, gelecek beklentisi, sosyo-demografik özellikler.

**ONKOLOJİ ALANINDA NAVİGATÖR
HEMŞİRELİK KAVRAMI**

Ayfer KaradakovanHicran Yıldız ***Semire Zengi*

****Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, **Uludağ
Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, *Uludağ
Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi*

Kanser, ülkemizde ve dünyada prevalansı giderek artan morbidite ve mortalite oranı yüksek bir hastalıktır. Amerika'da kanser kalp hastalıklarından sonra en önemli ikinci ölüm nedenidir. Kanser hastalığının uzun ve zorlu bir tanı ve tedavi sürecine sahiptir. Bu durum, diğer kronik hastalıklara göre kanser hastasının daha fazla destek ve bilgi ihtiyacını ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Kanser hastasının bilgi gereksinimlerinin karşılanmaması, yeterli destek alamaması ve yaşadığı iletişim sorunları psikososyal sorunları da beraberinde getirmektedir. Buna bağlı olarak da yaşam kalitesi düşmekte ve tükenmişlik artmaktadır. "Hasta navigasyonu" kavramı, 1980'li yılların sonunda ortaya çıkmıştır. Harold Freeman hasta navigasyonunun kurucusu olarak kabul edilmektedir. "Hasta navigasyonu" kavramı, kanserli hastaların çok azının hastalıkları hakkında sağlık profesyonellerinden tam, doğru ve anlaşılabilir bir bilgi aldığı, saptanması sonucu ortaya atılan bir kavramdır. Bu durumun, yetersiz iletişim ve bilgi, okuryazarlık oranının düşüklüğü, dil farklılığı, kültürel engeller, kültürel ve ırksal farklılıklara dayalı önyargılar nedeniyle sağlık bakım hizmetinin sunumundaki yetersizlikler ve bazı hastaların korku ve güvensizlik nedeniyle ihtiyaç duydukları sağlık bakımından etkin şekilde yararlanamamasından kaynaklandığı saptanmıştır. Hemşirelerin hasta navigasyonuna katılımı ise, 1990 ile 2009 yılları

Abstract Book (Oral Presentation)

arasındaki 20 yıllık süreçte gerçekleşmiştir. Hemşireler açısından hasta navigasyonu bakımın koordinasyonu anlamına gelmektedir. Bu amaca yönelik olarak, navigatör onkoloji hemşiresinin görevleri, bilgi alanları ve becerileri tanımlanmıştır. Günümüzde navigatör onkoloji hemşiresi sadece kanser tanısı sonrası verilen sağlık bakımını değil, kanser tarama ve tanılama dönemini de kapsamaktadır. Navigatör onkoloji hemşiresi, hastalara, ailelere ve bakım vericilere sağlık sistemi engellerinin üstesinden gelmeye yardımcı olmak için kişiye özel yardım sunan, onkolojiye özel klinik bilgi sahibi olan profesyonel bir hemşiredir. Navigatör onkoloji hemşiresi, hemşirelik sürecini kullanarak, bilinçli karar vermeyi ve kanser süresinin tüm aşamalarında kaliteli sağlık bakımına zamanında erişimi kolaylaştırmak için eğitim vermekte ve kaynak sağlamaktadır. Navigatör onkoloji hemşireliğinin yaygınlaştırılmasının, sağlık profesyonellerinin iş yükünün azalmasına ve iş doyumunun artmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Navigatör hemşire, onkoloji, görevleri

GENEL CERRAHİ KLİNİĞİNDE PERKUTAN ENDOSKOPİK GASTROSTOMİ UYGULAMA

SONUÇLARIMIZ: 42 OLGUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

İlhan TAŞDÖVEN

*Bülent Ecevit Üniversitesi Tıp Fakültesi, Genel Cerrahi
Ana Bilim Dalı, Zonguldak*

Anahtar kelimeler: Perkutan endoskopik gastrostomi, endikasyon, komplikasyon

Bu çalışmamızda perkutan endoskopik gastrostomi uygulanan hastalarda bulduğumuz sonuçları ve deneyimizi sunmayı amaçladık.

01 Ocak 2017 – 15 mart 2018 tarihleri arasında Bülent Ecevit Üniversitesi Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Kliniği'nce endoskopi ünitesi ve yoğun bakımlarda hasta yatağında perkutan endoskopik gastrostomi tüpü takılan 42 hasta çalışmaya alındı. Hasta kayıtları endikasyon, komplikasyon ve sonuçlar açısından değerlendirildi.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Hastalarımız PEG uygulanan 42 hastanın 25'i (%59,5) erkek, 17'i (%40,5) ise kadındı. Ortalama yaş 64.8(20 - 83)'di. PEG açılma nedeni olan hastalıklar sıklık sırasına göre; 39'unun da (% 93) primer ya da sekonder nörolojik hastalığı mevcuttu, 2'sinde (%4,7) baş, boyun ve özofagus tümörü tanısı varken ,1'inde (%2,3) hasta subtotal gastrektomili . İşlem sonrası hiçbir hastamızda ciddi komplikasyon görülmedi. Yara yeri enfeksiyonu 2 hastada gelişmiş olup 1 hastada kanama 1 peg çıkması ve tıkanması gelişti.1 hastada da Burried bumper sendromu gelişti. Minör komplikasyon oranı %.10.5 iken major komplikasyon oranı % 2,3 olarak saptandı.

İlk kez 1980 yılında Gauderer ve Ponsky PEG'i tarif etmişler. Literatürde PEG işlemi ile ilişkili ölüm %1-3 olarak bildirilmiştir.Basit, güvenli ve komplikasyon oranı düşük bir enteral beslenme yöntemi olan perkutan endoskopik gastrostomi, uzun süreli enteral beslenme için öncelikle başvurulması gereken beslenme yöntemidir.

İLKEL TOPLUMLARDA TIP ANLAYIŞI

Sercan Özbek YAZICI*, Işıl KALAYCI**, vMetin
ÖZKUL***

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü,
sozbekyazici@hotmail.com*

***Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, isilkalayci@sdu.edu.tr*

****Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat
Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, metinozkul@sdu.edu.tr*

Tarih öncesi dönem (prehistoria) yazının icat edilmesi ve yerleşik düzene geçinceye kadar ki döneme verilen isimdir. Arkeolojik kazılarda çıkartılan iskeletlerin patolojik ve antropolojik yönden incelenmesi, ilkel insanların kemiklerini nasıl kırdığı, av kazalarından nasıl yaralandığı, beslenme koşulları ve diyetlerinde dikkat ettikleri noktaları, doğum eyleminde karşılaştıkları sorunları, geçirdikleri hastalıkları, hastalıklara katlanma yolları, tedavi yöntemleri ve ölüm nedenleri hakkında bilgiler sunmaktadır. İlkel dönemde yaşayan insanların sağlık sorunları kazalardan gizemli hastalıklara kadar uzanan geniş bir yelpazededir. İnsanların niçin hasta oldukları hakkında fikirleri olmamasına karşın hastalıkları iyileştirmek için çeşitli tedavi yöntemleri

Abstract Book
(Oral Presentation)

geliştirmişlerdir. İskelet üzerinde yapılan çalışmalarda; kemik iliğinde demirin fazla depolanmasının beslenme bozukluğuna, kemikte kalsiyumun fazla olması osteoporoz, iskelette lezyonun olması tüberküloz, buresella, leproz, frengi, ekvator frengisi gibi hastalıklara ve kemiklerde arsenik, kurşun, civa, selenyum gibi elementlerin bulunması deformiteye neden olduğu bildirilmektedir. Uzmanlar besin hazırlanan ve atıkların atıldığı alanlardan elde ettikleri insan buluntularında parazit ve yumurtaları, kemirgenler, bakteriler ve toksinler tespit etmiştir. Bu bulgular o dönemde malarya, lyme hastalığının ve batı nil virusunun neden olduğu hastalıkların yaygın olduğunu göstermiştir. Ayrıca enfeksiyon hastalıklarının, safra ve böbrek hastalıklarının, pnömoninin, deri lezyonlarının, travmaların, raşitizmin vb. sık görüldüğü saptanmıştır. Avcı-toplayıcı insanlar, su kaynaklarını kirliletecek kadar uzun süre aynı yerde yaşamadıkları için kirli nehirlerde yaşayan böcekler tarafından yayılabilen hastalıklardan ve kirlenmiş suyun getirdiği sağlık sorunlarından uzak durabilmişlerdir. İnsanlar yaralandıkları zaman toprak kaynaklı bakterilerin deri lezyonlarından geçmesi sonucu kangren veya botulismus hastalığına da yakalanmışlardır. Avcı toplayıcı insanlar, düşük yoğunluklu gruplar halinde yaşadıkları için bulaşıcı hastalıkların yayılması nadir görülmüştür. Bu dönemde insanların yaşadığı öncelikli sağlık sorunları kemikte kırıklar, çıkıklar ve burkulmalar, eklem bağlarında yırtılmalar, dejeneratif eklem hastalıkları, penetran yaralanmalar ve nazal septum deformasyonlarıdır. Bu tarz yaralanması olanların iyileşme sürecinde çok acı çektiği düşünülmektedir. İlkel insanlar hayvandan insana geçebilen bazı hastalıklarla da mücadele etmişlerdir

Bu çalışmada ilkel toplumlar da ki tıp anlayışının incelenmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tıp, ilkel toplum, sağlık, hastalık

**A FLAVONOID IN NATURAL PRODUCTS AND
CANCER RELATIONSHIP: RUTIN**

Tevhide SEL¹, Gökem KISMALI¹, Burcu Menekşe
BALKAN²

*1Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Biyokimya
Anabilim Dalı, sel@veterinary.ankara.edu.tr*

*2Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi,
Biyokimya Anabilim Dalı, burcualpaslan@yahoo.com*

The effect of the diet on overall health is quite important and this fact has become more understood in recent years. Up to 80% of all cancer cases and cancer related deaths are associated with the diet. The addition of natural or synthetic substances to the diets and alterations in diets have become an important issue in prevention of cancer. As cancer preventive agents dietary flavonoids also have important effects on apoptosis, differentiation and proliferation of cancer cells. Flavonoids have antioxidant and free radical scavenging activities as well as antiinflammatory, antiviral, especially anticancer properties and interact with various cellular targets to affect human health positively. Studies on various animal cell models have shown that some flavonoids can inhibit tumor formation as well as tumor progression.

Rutin, a glucoside of a quercetin, is a flavonoid that usually found in advanced plants. Many diets contain in large proportions rutin especially in many plants such as apple peel and tea. Rutin is a phenolic antioxidant, proven to sweep superoxide radicals and can chelate with metal ions such as iron cations. The in vivo antioxidant activity of the rutin is derived from quercetine which is the advanced digestive and aglycane form of rutin. The rutin also helps to maintain the level of a biological antioxidant such as reduced glutathione,. Under certain circumstances, however, rutin and its metabolite quercetine also function as prooxidants. Compare the other flavonoids, rutin is a powerful antioxidant molecule with the advantages of being non-oxidising and non-toxic molecule. In recent years. the combination of natural compounds with anticancer drugs has become a promising approach in cancer treatment strategy In this study antiproliferative, apoptotic, antiinflammatory effects and chemosensitization efficacy of rutin were evaluated in cancer cells.

**KURKUMİN EKSTRAKTININ
ANTİMİKROBİYAL AKTİVİTESİNİN
ARAŞTIRILMASI**

Berna ERDAL YILDIRIM¹

¹Namık Kemal Üniversitesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalı, Tekirdağ, Türkiye, byildirim@nku.edu.tr

Ana vatanı Güney Asya olan Kurkumin; Zingiberaceae ailesine ait Curcuma longa bitkisinin rizomlarından elde edilen halk arasında “zerdeçal ve hint safranı” olarak da bilinen turuncu renkte polifenolik bir yapıdadır¹. Yemeklerde çoğunlukla kullanılan köri baharatının ana bileşenidir². Kurkuminin baharat olarak kullanımına ek olarak antioksidan, anti-inflamatuvar, immünomodülatuar, antitümoral ve antimikrobiyal etkinliği yapılan çalışmalar ile gösterilmiştir³.

Bu çalışmada, Hindistan kökenli Kurkumin ekstraktının çeşitli mikroorganizmalar (3 gram pozitif / 2 gram negatif bakteri ve 2 maya izolatu) üzerine antimikrobiyal aktivitesinin araştırılması amaçlanmıştır.

Çalışmada; Bacillus subtilis NRRL NRS-744, Staphylococcus aureus ATCC 29213, Escherichia coli ATCC 25922, Enterococcus faecalis ATCC 29212, Pseudomonas aeruginosa ATCC 27853, Candida albicans ATCC 90028 ve Candida glabrata ATCC 90030 referans suşları kullanılmıştır. Antibakteriyel MİK (Minimum İnhibisyon Konsantrasyonu) çalışmasında gentamisin son konsantrasyonu 32-0.0625 µg/ml, antifungal MİK çalışmasında flukonazol son konsantrasyonu 64-0.125 µg/ml ve Kurkumin son konsantrasyonu 160-0.3125 µg/ml olacak şekilde hazırlanmıştır. Antibakteriyel (M07-A9) ve antifungal (M27-S4) aktivitenin belirlenmesi için CLSI kriterlerine göre mikrodilüsyon yöntemi kullanılarak MİK değerleri saptanmış ve sonuçlar görsel olarak değerlendirilmiştir. MİK sonuçlarını doğrulamak için her kuyucuk içeriği ilgili besiyerlerine ekilmiştir.

Mikroorganizmalar, özellikle immün sistemi baskılanmış hastalarda ölümcül enfeksiyonlara neden olabilmektedir. Bu çalışmada, Kurkuminin farklı konsantrasyonlarda mikroorganizmaların üremesini baskıladığı belirlenmiştir. Kurkuminin antimikrobiyal ajanlar ile kombine kullanımının mikroorganizmalar üzerine etkilerinin in-

vitro çalışmalar ile gösterilmesi, çeşitli enfeksiyonlardaki terapötik yararının ortaya konulması için çok sayıda in-vivo çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Antimikrobiyal aktivite, Kurkumin, MİK

**KAN KÜLTÜRÜ ALIMININ KONTAMİNASYON
ORANLARINA ETKİSİ**

Birol ŞAFAK

Namık Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Tekirdağ

bsafak@nku.edu.tr

Kan kültürü; kateter ile ilişkili dolaşım sistemi enfeksiyonları, üriner sistem enfeksiyonları, alt solunum yolu enfeksiyonları, intraabdominal enfeksiyonlar, deri enfeksiyonları, enfektif endokardit gibi bakteriyemiye neden olan klinik durumlarda hastaların tanı ve tedavisi için uygulanan en önemli laboratuvar testlerinden biridir.

Doğru endikasyonlar ile uygun miktarda örneğin antisepsi kurallarına uyularak alınması, laboratuvara doğru şekilde transferinin sağlanması ve laboratuvarda kankültürü üremelerinin doğru bir şekilde değerlendirilmesi sürekli olarak izlenmelidir. Bu süreçte karşımıza sık çıkan problemlerden biri kontaminasyondur. Kontaminasyon, kan kültürlerinde örneğin uygun şekilde alınmadığını ve cilt mikrobiyotasıyla bulaşı gösteren bir problemdir. Tamamen ortadan kaldırılamayacağından kontaminasyon oranının %3'ün altında tutulması hedeflenir. Bu oranı istenen seviyede tutmak için kan kültürlerinin alınışıyla ilgili sürekli eğitimler verilmeli ve eğer mümkünse flebotomi ekibinin kurulması sağlanmalıdır.

Hastanemizde kontaminasyon oranlarının yüksekliği nedeniyle gerekli eğitimler verilmiş ve 2017 yılı temmuz ayından itibaren yoğun bakım ünitelerinde (YBÜ) görev yapmak üzere kan kültürü alımı için flebotomi ekibi oluşturulmuştur. Bu çalışmada flebotomi ekibi kurulduktan sonraki kontaminasyon oranları geriye dönük olarak incelenmiştir.

2017 yılının ilk yarısında kan kültürü kontaminasyon oranlarının yüksek çıkması üzerine flebotomi ekibi kurulmuştur. Flebotomi ekibi oluşturulduktan sonraki kan

Abstract Book (Oral Presentation)

kültürü kontaminasyon oranları önceki dönemle karşılaştırılmıştır.

Flebotomi ekibinin olmadığı dönemde kontaminasyon oranı % 8,6 olarak hesaplanmıştır. Flebotomi ekibinin görev yaptığı ilk 3 aylık dönemde bu oran % 5,5 olarak bulunmuştur. Daha sonraki dönemde ise oranın tekrar yükselerek % 6,7'ye çıktığı görülmüştür. Kan kültürü kontaminasyon oranları Tablo'da gösterilmiştir.

Flebotomi ekibi tarafından örneklerin alınmasının kontaminasyon oranını azalttığını bildiren çalışmalar bulunmaktadır. Bizim çalışmamızda da YBÜ'de flebotomi ekibi görevlendirildikten sonraki kısa dönemde kontaminasyon oranlarının hızla düştüğü görülmüştür. Bu sonuçlar flebotomi ekibi uygulamasının etkinliğini göstermiştir.

Ancak uygulamanın terk edilmesiyle bu oranların yükselmeye başladığı izlenmiştir. Dolayısıyla kan kültürü kontaminasyon oranının, klinik mikrobiyoloji uzmanları derneği rehberinde ve sağlık bakanlığı kalite standartlarında önerildiği gibi sürekli izlenmesi gerektiği düşünülmüştür.

Anahtar Sözcükler

KanKültürü, Antisepsi, Kontaminasyon

MERMER İŞÇİLERİNDE ARTAN TEHLİKE; ERASMUS SENDROMU

*Bahadır ALGÜL, **Mümin POLAT

* Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Öğretim Üyesi

Geçmişten günümüze tarihin hemen hemen her döneminde sık rastladığımız mermer geçmişte olduğu gibi bugün de önemini korumaktadır. Doğaltaş sınıfına giren mermer değişik alanlarda kullanılmakta olup birçok çeşidi bulunmaktadır.

Ülkemiz mermer rezervi açısından zengin bir ülke olup dünya rezervinin büyük bir bölümünü karşılamaktadır. Afyon, Balıkesir, Bursa, Bilecik, Denizli, Muğla, Burdur, Kırklareli, Kırşehir, Çorum, Çankırı, Kastamonu, Kayseri, Bitlis, Erzincan, Sivas, Niğde, Tokat, Kütahya, Eskişehir, Diyarbakır, Elazığ, Çanakkale, Manisa ve Konya ülkemizde mermer rezervinin yoğun miktarda

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

bulunduğu, çıkarıldığı ve işlendiği illerdir. Bu illerimizde sanayileşme günden güne ilerlerken buna paralel olarak da meslek hastalıkları ilerlemekte ve yeni hastalıklar ortaya çıkmaktadır. Dünyada da bu durumda en çok sanayileşme olan bölge halkı etkilenmektedir.

Meslek hastalıklarının en önemlilerinden mesleki akciğer hastalıkları günümüzde yaygın ve artan bir hastalık olarak bilinmektedir. Mermer işçilerinin solunum yoluyla maruz kaldığı mermer tozu birçok rahatsızlığa yol açmakta olup silika tozundan kaynaklanan silikozis bunların en yaygın bilineni ve tehlikeli olanlarından biridir.

Fakat silika tozunun tek etkisi bu değildir. Silika tozu birtakım değişimlere yol açarak sklerodermanın etkilenmesine zemin hazırladığı düşünülmektedir. Sistemik skleroderma ve silika tozu ilişkisi ise Erasmus Sendromu olarak isimlendirilmiş olup bu konuda birçok vakaya rastlanması silika tozuna maruz kalan çalışanların skleroderma gelişimi açısından yakın takibe alınması ve gerektiğinde maruz kalınan durumun sonlandırılmasına karar verilmesi halk sağlığı açısından büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mermer işçileri, mermer tozu, erasmus sendromu.

İŞİTME SAĞLIĞI, İŞİTME KAYBI FARKINDALIĞI VE BİLGİSİ

Ebru Kurt¹, Adem Topal¹, Gülderen Sevinç¹, Necla El¹,
Rabia Yaldır¹, Rüveyda Cin¹, Salih Tuncer¹, Zeynep
Titrek¹, Zeynep Yelda Sunğur¹, Sare Ocak², Selva
Zeren³, Ahmet Bolulu³, Abdullah Yüksel Barut⁴

*İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Yüksekokulu, Odyoloji Bölümü*

ebruurt1212@gmail.com, ademt1655@gmail.com,
gulderensevinc94@gmail.com,
necla_el@outlook.com, yaldirrrabia@gmail.com, ruveyy
yyy5@gmail.com,
salihtncr54@gmail.com, ztitrekk@gmail.com,
zyelda.zysq@gmail.com, saocak@gelisim.edu.tr,
szeren@gelisim.edu.tr, abolulu@gelisim.edu.tr,
aybarut@gelisim.edu.tr

Odyoloji biliminin temel uğraşı alanlarının başında toplumda işitme sağlığının korunması ve gerekli tedbirlerin alınmasının sağlanması ile toplumun işitme sağlığı düzeyinin iyileştirilmesi gelmektedir. Odyoloji

Abstract Book (Oral Presentation)

Bölümü öğrencileri olarak işitme sağlığı ile ilgili farkındalık düzeyini belirlemek ve bilgilendirme yaparak gündem yaratabilmeyi amaçladık.

Öncelikle okulumuzda, hatta kendi bölümümüzde, sonra da mesleki nedenlerle gürültüye maruz kalan kişilerde işitme sağlığı farkındalığı ve bilgi düzeyini belirleyerek, toplumu bilgilendirme görevimize yön vermek amacı ile yol haritası oluşturmayı amaçladık.

Konu ile ilgili literatür taraması sırasında karşılaştığımız üniversite öğrencilerine yönelik hazırlanmış bir ölçek formunu dilimize çevirdik. Bu çeviri üzerinde yapılan düzenlemeleri denemek amacı ile 40 öğrenciden oluşan bir grup tarafından anket yanıtlandı. Geribildirimler değerlendirilerek bazı sorularda yeniden düzenleme yapıldı. Onam kısmı eklendikten sonra anketin son şekli verildi. Bu çalışma İstanbul Gelişim Üniversitesi Etik Kurulu tarafından değerlendirildi. Son şekli verilen ölçekler ders saatinde öğrencilere uygulandı. Çağrı merkezi çalışanları iş yerlerinde ziyaret edilerek katılımcı tarafından dolduruldu. Tüm veriler SPSS programı kullanılarak değerlendirildi. Her bir soru için yanıtların yüzdeleri belirlendi.

Ölçek 830 kişi tarafından yanıtlandı (440 kadın, 390 erkek). Katılımcıların 730'u öğrenci (348 kadın, 382 erkek), 100'ü çağrı merkezi çalışanıydı (42 kadın, 58 erkek). Öğrenci grubunun yaş ortalaması 21,5, çalışan grubunun yaş ortalaması 27,5 idi. Müzik dinlemek amacı ile kulaklık sisteminin yaygın olarak kullanıldığı (%90,8), grubun yarısına yakın oranda maç, konser gibi gürültü düzeyi yüksek ortamlarda bulunduğu (%46,5), koruma amaçlı kulaklık kullanımının % 21,2 oranında olduğu izlendi. İşitme sağlığı bilgi düzeyini ölçen 22 sorudan 12'sinde öğrenci grubunun doğru yanıtlama oranlarının çalışan grubundan daha yüksek olduğu görüldü.

Bu çalışmanın sonuçları, Üniversitemizin öğrencileri arasında işitme sağlığının korunmasında kaçınılması gereken durumlar konusunda farkındalık ve bilgilendirme düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durumda okulumuzda, öğrenci arkadaşlarımıza, ileride yapmayı planladığımız bilgilendirmelerde daha spesifik konulara eğilebileceğimizi düşünüyoruz. Öğrenci olmayan gruplara yönelik bilgilendirmelerde ise öncelikle temel işitme sağlığı konularını ele almak daha uygun olacaktır.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Anahtar Sözcükler: Odyoloji, İşitme, Farkındalık, Ölçek

ERKEK FUTSAL OYUNCULARININ BAZI PERFORMANS PARAMETRELERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

¹Fatma Ünver, ¹Fatih Kayhan TELEF, ²Halit Egesoy,
²Eylem Çelik

¹Pamukkale Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
YO, Denizli

² Pamukkale Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi,
Denizli

Fonksiyonel Hareket Tarama ve Y Dengesi Testi, anormal hareket paternleri, asimetri ve dinamik dengeye dayalı yaralanma riskini değerlendirmek için klinik olarak kullanılan tarama araçlarındandır.

Bu çalışmanın amacı, erkek futsal oyuncularında fonksiyonel hareket, esneklik, sıçrama ve dinamik denge performansları arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Çalışmaya Pamukkale Üniversitesi erkek futsal takımında oynayan yaşları ortalaması 21,88±3,88 olan 17 sağlıklı erkek futsal oyuncusu gönüllü olarak katılmıştır. Katılımcıların, alt ekstremité uzunluk ve dominant ekstremité değerleri kaydedilmiştir. Skinfold ile yağ ölçümleri (triceps,biceps,subskapular,suprailiak)

alınmıştır. Katılımcılara test öncesi ısınma için 5 dk tempolu koşu yaptırılmıştır. Esneklik değerlendirmesi; dorsifleksiyon-kapalı kinetik hareket açıklığı, sıçrama; sağ ve sol tek ayak durarak uzun atlama testi, 3 adım atlama testi, lateral sıçrama testi, dinamik denge; Y Denge Testi(YBT) ile yapılarak, YBT kompozit skoru kaydedilmiştir. Sporcuların Fonksiyonel Hareket Taraması(FMS) yapılarak total skor kaydedildi. Verilerin analizinde, Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır.

Dorsifleksiyon-kapalı kinetik hareket açıklığı testi ortalamaları sağ 32,88±2,42 sol 32,88±2,26, durarak uzun atlama skoru sağ 173,82±15,28 sol 179,71± 16,05, 3 adım atlama skoru sağ 589,88±53,57 sol 602,76±56,17, lateral sıçrama testi sağ 154,82±16,43 sol 158,71±17,52, YBT kompozit skoru sağ 104,94±5,61 sol 105,32±5,30 olarak kaydedildi. İstatistiksel analiz sonucunda belirlenen performans parametreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (p> 0.05).

**Abstract Book
(Oral Presentation)**

Erkek futsal oyuncularında fonksiyonel hareket, dinamik denge, sıçrama, esneklik performans parametrelerinin birbirinden etkilenmediği gözlenmiştir. Daha net sonuçların elde edilebilmesi için farklı lig düzeyinde olgu sayısının artırıldığı ileriki çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Dinamik denge, Futsal, Fonksiyonel hareket

**THE EFFECTS OF MK-801 ON APOPTOSIS IN A
TRAUMATIC BRAIN INJURY MODEL IN
IMMATURE RATS**

Oya Sayın¹, Seren Gülşen Gürgen²

¹ Department of Biochemistry, School of Vocational Health Service, Dokuz Eylul University Izmir, Turkey,

² Department of Histology and Embryology, School of Vocational Health Service, Celal Bayar University, Manisa, Turkey

oya.sayin@deu.edu.tr

serengurgen@yahoo.com

Traumatic brain injury (TBI) is a major public health problem and a essential cause of morbidity and mortality during childhood. Aim of this study was to investigate the effect of MK-801, a competitive NMDA receptor antagonist, on hippocampal damage on 10-day-old rat pups exposed to contusion injury. Forty-two Wistar Albino rats were randomised into three groups : a control group, a trauma group, and a MK-801 treatment group, each having fourteen rats. MK-801, was injected intraperitoneally at the doses of 1 mg/kg of body weight immediately after induction of traumatic injury. Hippocampal damage of dentate gyrus and CA1 region was evaluated by apoptosis. BAX, Cytochrome C and caspase-3 immunoreactivity were used to detect apoptosis. The control group showed weakly BAX and Cytochrome C immunoreactivities in hippocampus but elevated reactions were observed in TBI group. Especially, it was determined that the cytochrome c immunoreactivity was granular form in the neurons of hippocampus DG region. In the MK-801 treatment group decreased BAX and Cytochrome C immunoreactivities. While a weak caspase-3 immunoreactivity was observed in control group, stronger immunoreactivity was

**1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY**

determined both DG and CA1 region of hippocampus in TBI group. In the MK-801 treatment group, caspase-3 immunoreactivity decreased in hippocampus region when compared to TBI group. Our results showed that treatment with MK-801 may decreased significantly apoptosis especially through caspase-3 pathway.

Keywords: Traumatic brain injury, Apoptosis, MK-801

ANNE SÜTÜ VE OKSİDATİF STRES

Funda YILDIRIM BAŞ 1 , Şükriye YEŞİLOT 2

1 Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği A.D.

2 Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık Yüksekokulu

Anne sütünün ve emzirmenin hem bebek, hem de anne için başta beslenme olmak üzere, gelişimsel, psikolojik, sosyal ve ekonomik yönden pek çok sayıda yararları vardır. Anne sütünün içeriği; gestasyon yaşına, laktasyon süresine ve annenin diyetine bağlı olarak değişmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) bebeklerin 0-6 ay yalnızca anne sütü ile beslenmelerini, altıncı ayda ek gıdalarla beslenmesini ve emzirmenin 2 yıl ve ötesine sürdürülmesini tavsiye etmektedir. Özellikle ilk 6 ay sadece anne sütü alındığı için anne sütünün içeriği çok önemlidir. Anne sütü ile beslenmenin birçok hastalığa karşı koruyucu olduğu yapılan çalışmalarla ortaya konulmaktadır. Koruma da birçok mekanizma ile sürdürülmektedir. Bu koruyucu mekanizmalardan biri de şüphesiz antioksidan savunmadır. Antioksidanlar; İnsanlarda fizyolojik şartlarda oluşan serbest oksijen radikalleri ya da serbest nitrojen radikallerinden birinin ya da her ikisinin de olumsuz etkilerini azaltabilen maddeler şeklinde tanımlanmaktadır. Yüksek besin değerinin yanı sıra sütün bileşiminde de antioksidan maddeler bulunmaktadır. Anne sütü içerisindeki laktoferrin, E, A ve C vitaminleri, karotenoidler, süperoksit dismutaz (SOD), katalaz ve glutatyon peroksidaz (GSH-Px) gibi enzimler, bakır çinko gibi metaller antioksidan özellik göstermektedir. Antioksidan bileşenler, okside olabilen bileşiklerin oksidasyonunu önleyerek vücutta antibakteriyel, antikanserojen ve kalp-damar hastalıkları riskini azaltıcı rol oynamaktadır. Anne sütü ile beslenen bebeklerde

Abstract Book (Oral Presentation)

nekrotizan enterokolit, sepsis ve solunum yolu hastalıkları daha az görülmektedir bunun sebebi antioksidan kapasitenin fazla olmasıdır. Oksidatif stres düzeyini artıran en önemli etkenler; stres, enfeksiyon ve diyetdir. Şeker ve işlenmemiş gıdalar diyetle en çok suçlanan ürünlerdir. Buna karşılık antioksidan kapasitenin yüksek olduğu bilinen besinler; ıspanak, domates, soğan, kuruyemiş, şeftali, tarçın, zencefil vb. dir. Anne diyetinin sütü etkilediğini gösteren çalışmalar mevcuttur. Anne sütündeki oksidatif stres ve antioksidan kapasitenin ölçülerek anneye uygulanacak diyetle dengenin sağlanması sağlıklı çocuk gelişimi açısından faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu konu üzerine çalışmalar yapılarak anne sütü içerik analizleri yaygınlaştırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Anne sütü, oksidatif stres, antioksidan

TOPLUM SKOLYOZDAN HABERDAR MI?

* Hamdiye ARDA SÜRÜCÜ, * Gülbeyaz BARAN
**Emine AVCU

*Dicle Üniversitesi Atatürk Sağlık Yüksekokulu,
Diyarbakır

** Dicle Üniversitesi Atatürk Sağlık Yüksekokulu,
Diyarbakır

Objective: If spinal curvature developed in scoliosis is too large, it may cause heart and lung problems and if highly severe curvatures develop, they may compress nerves or spinal cord, which may lead stroke. This study was carried out in order to investigate awareness of parents who have children between 8 and 18 years old about scoliosis (Spinal Curvature-Postural impairments). Materials and Method: The research was carried out at a Family Health Center affiliated to Batman province center. The data of the study were collected from 400 parents (from mothers and fathers) who applied to Family Health Center between 1st August-30th October 2017. The data were collected by using introductory information form.

Findings: It was determined that 83.0% of parents who participated in the study had never heard of the term scoliosis before and 91.5% did not know that one in every three children suffered from scoliosis. 2.3% of the

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

parents in the study stated that three common symptoms of Scoliosis existed in their children. It was found that the relationship between the children who had scoliosis symptoms and the daily duration of the sitting position at the desk in order to study was statistically significant ($r=0.111$, $p=0.026$).

Conclusion: It was found that majority of parents were not aware of scoliosis and did not pay attention to scoliosis risk factors. Besides, it was determined that there was a significant relationship between the time spent by the child to study at the desk and the presence of scoliosis symptoms. Development of parental awareness about Scoliosis and determination and enforcement of national policies in order to conduct school surveys in routine follow-ups are recommended. Wide ranging prospective projects and studies on scoliosis should be planned.

Keywords: Adolescent, Child, Postural Disorders, Scoliosis.

İNTESTİNAL MİKROBİYOTANIN OTİZMDE ROLÜ OLABİLİR Mİ?

Gül Eda Kılınç, Mehtap Ünlü Söğüt,

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Beslenme ve Diyetetik Bölümü, SAMSUN

guleda.kilinc@omu.edu.tr
mehtap.sogut@omu.edu.tr

İntestinal mikrobiyota; sağlık üzerindeki önemli rolleri sebebiyle obezite, diyabet, şizofreni, otizm, anksiyete, depresyon gibi birçok hastalıkla ilişkilendirilmektedir.

İntestinal mikrobiyota ile otizm arasındaki mekanizmaların incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmalar PubMed, Google Scholar, Embase, ScienceDirect ve BioMed gibi veri tabanlarında 'İntestinal mikrobiyota, otizm' anahtar kelimeleri taratılarak güncel veriler incelenmiştir.

İntestinal mikrobiyota ve otizm arasındaki mekanizmalardan ilki, "Sızdıran Bağırsak Hipotezi" olup intestinal epitel bariyer fonksiyonlarındaki bozulmayla çeşitli sayıda ve türde metabolitin dolaşım sistemine geçmesini ifade etmektedir. Artan bağırsak

Abstract Book
(Oral Presentation)

geçirgenliğinin, otizm patogeneziindeki ilişkinin temelini oluşturduğu düşünülmektedir. Gluten gibi besin alerjenleri ve zonulin molekülü de bağırsak geçirgenliğini arttırarak otizm patogeneziinde önemli rol oynayabilmektedir. Ayrıca *Clostridia*, *Desulfovibrio*, *Bacteroidetes*, *Firmicutes* ve *Betaproteobacteria* gibi bakterilerin artışı bağırsak geçirgenliğini artırarak otizm semptomlarına neden olurken, *Bacteroides fragilis*, *Prevotella*, *Coprococcus*, ve *Veillonellaceae* türlerinin otizmlili çocuklarda azaldığı belirlenmiştir. İkinci mekanizma beyin-bağırsak eksenini olup, beyin-bağırsak arasındaki çift yönlü nöronal iletişim sistemi hem nöroendokrin ve nöroimmün mekanizmaları hem de merkezi sinir sistemiyle enterik sinir sistemini etkilemektedir. İntestinal mikrobiyotanın ürettiği metabolitler kan beyin bariyerinden geçerek serebral fonksiyonlar üzerinde etkili olabilmektedir. Örneğin; *Lactobacillus rhamnosus* önemli bir inhibitör nörotransmitter olan gama bütirik asidin üretimini sağlamakta ve nöradrenalin, dopamin ve serotonin gibi birçok monoaminlerin üretimine katkıda bulunarak beyin fonksiyonları üzerine etki edebilmektedir. Diğer bir mekanizma gastrointestinal semptomlar ve otizm semptomları arasındaki ilişki olup mitokondri enzimlerinde bozulma veya taşınmasında meydana gelen hasarlar sebebiyle bağırsak inflamasyonu oluşturarak, otizm patogeneziinde rol oynadığı düşünülmektedir. İntestinal mikrobiyotanın yıkım ürünü olan propiyonatın da mitokondriyal bozukluklar oluşturarak nörotoksositeye, gastrointestinal semptomlara ve otistik davranışları tetiklediği düşünülmektedir.

İntestinal mikrobiyotanın değişmesiyle otizm semptomları arasında güçlü bir ilişki mevcut olup, disbiyozis tablosunun eşlik ettiği otizmin araştırılması ve intestinal mikrobiyota kompozisyonundaki değişikliklerle ilişkilendirilmesinin; patogenezi tam olarak açıklanamamış otizmin, tedavisi için umut verici olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: İntestinal mikrobiyota, otizm

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

**HİPERTANSİYON TEDAVİSİNDE KULLANILAN
DASH DİYETİ ve SAĞLIK**

Zeynep UZDİL^{*1}, Pınar SÖKÜLMEZ KAYA^{*2}

**Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Kurupelit/Samsun*

¹ zeynep.uzdil@omu.edu.tr

² pinar.sokulmez@omu.edu.tr

Hipertansiyonun tıbbi tedavisinin dışında, beslenmenin düzenlenmesinde DASH (Dietary Approaches to Stop Hypertension) diyetinin uygulanmasının olumlu etkileri bilinmektedir. Diyet, orta düzey sodyum içeren; basit şeker ve toplam yağdan fakir; protein, posa, potasyum, magnezyum ve kalsiyumdan zengin besinlerin tüketimine dayanır. Sebze-meyve, tam tahıl, kurubaklagil ve beyaz et tüketiminin arttırılması; kırmızı et, rafine karbonhidrat ve şekerli içecek tüketiminin azaltılması önerilir. Bu besinler antioksidan A, C, E vitaminlerinden zengindir. Bu çalışmada hipertansiyonun tedavisi için geliştirilmiş olan DASH diyetinin uygulanmasının, hipertansiyon dışı olumlu etkilerinin gösterildiği çalışmaların incelenmesi amaçlanmıştır.

PubMed, ScienceDirect ve Google Scholar gibi veri tabanlarında “DASH diyeti” anahtar sözcüğü kullanılarak yapılan tarama sonrası 2008-2017 yılları arasında yayımlanan makaleler değerlendirilmiştir.

DASH diyetinin metabolik sendromlu ve hiperlipidemik bireylerde açlık insülin konsantrasyonunu düşürdüğü ve çalışmaların alt grup analizlerinde 16 haftadan uzun süre diyetle uyumun etkinliği arttırdığı bildirilmiştir. Diyetin insülin düzeyini etkilemesini, antioksidan kapasiteyi arttırıp oksidatif stresi azaltması yoluyla gösterilebileceği belirtilmiştir. Gestasyonel diyabetlilerde (GDM) yapılan farklı çalışmalarda; DASH diyeti uygulayanların açlık kan şekeri, insülin düzeyi, insülin direnci, hemoglobin A1c düzeylerini içeren diyabet semptomlarının; serum trigliserid ve HDL kolesterol düzeylerinin; toplam antioksidan kapasitesi ve glutatyon düzeylerini içeren inflamatuvar sistemle ilgili değerlerinin olumlu etkilendiği gösterilmiştir. Ayrıca diyetle tam uyumun GDM riskini %71 azalttığı saptanmıştır. Polikistik over sendromu olan kadınlarda 8 hafta süresince DASH diyeti uygulamasının

vücut ağırlığı, BKİ, serum trigliserid ve VLDL düzeylerinde azalma; plazma total antioksidan kapasitesi ve glutatyon düzeylerinde artış; serum insülin düzeylerinde azalmaya neden olduğu belirtilmiştir.

Hipertansiyonun tedavi edilmesinde olumlu etkileri bilinen DASH diyetinin; tip 2 diyabet, GDM ve polikistik over sendromlu bireylerde glukoz metabolizması ile ilgili sonuçları olumlu etkilediği görülmektedir. Glukoz ve lipid profilini iyileştirmesi nedeniyle hastalıkların önlenmesinde, sağlıklı bireylerin de uygulamasının önerilebileceği bir diyet yaklaşımı olabilir.

Anahtar Kelimeler: DASH Diyeti, Sağlık, Beslenme

HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNDE ÖĞRENME BİÇEMİ

Ülker Yağcı, Arzu Yalçın, Rahime Aslankoç, Gurbet Pınar Polat, Mustafa Saygın

Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji ABD, Isparta.

Öğrenme stiline temel boyutlarından biri olarak öğrenme biçiminin 3 boyutu vardır. Bunlar bedensel (kinestetik), işitsel (auditory) ve görsel (visual) biçimlerdir. Bu araştırmada Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik bölümü birinci ve ikinci öğretim programlarında Fizyoloji dersini alan öğrencilerin öğrenme biçimlerini belirlemeyi amaçladık. Çalışmamız Klinik Çalışmalar Etik Kurulu tarafından onaylandı. Öğrencilerin öğrenme biçimlerini değerlendirmek için BİG-16 anketini kullandık. BİG-16 anketinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. BİG-16, 48 maddeden oluşan ve 3 alt grubu (görsel, işitsel ve bedensel) temsil eden bir ankettir. Envanterleri “Kesinlikle Katılıyorum= 2, Katılıyorum= 1, Kararsızım= 0, Katılmıyorum= -1, Kesinlikle Katılmıyorum= -2” seçenek ve puanlarından oluşmaktadır. Buradaki Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum olumsuz yanıtları hangi öğrenme stiline aitse o stiline öğrenci tarafından tercih edilmediğini, öğrencinin o stile tepkili olduğunu göstermektedir.

Bulgular: Çalışmamıza yaş ortalaması 18,48±2,79 olan 149 hemşirelik 1. öğretim (K:129, E: 30) ve 19,17±0,91 olan 80 hemşirelik 2. öğretim (K:61, E: 19) öğrencisi katıldı. BİG-16 anketine göre;

Hemşirelik 1. öğretim öğrencilerinin; 10'u (% 6,7) Baskın stili olmayan, 14'ü (% 9,4) Bedensel, 25'i (% 16,8) İşitsel, 68'i (% 45,6) Görsel, 11'i (% 7,4) Bedensel-Görsel, 14'ü (% 9,4) İşitsel-Görsel, 5'i (% 3,4) Bedensel-İşitsel, 1'i (% 0,7) Tepkili görsel, 1'i (% 0,7) Tepkili bedensel öğrenme biçimlerine sahipti.

Hemşirelik 2. öğretim öğrencileri için; 2'si (% 2,5) Baskın stili olmayan, 16'sı (% 20) Bedensel, 12'si (% 15) İşitsel, 35'i (% 43,8) Görsel, 7'si (% 8,8) Bedensel-Görsel, 5'i (% 6,3) İşitsel-Görsel, 2'si (% 2,5) Bedensel-İşitsel, 1'i (% 1,3) Tepkili bedensel öğrenme biçimlerine sahipti.

Öğrencilerin bu envanter ile değerlendirilmesinde Hemşirelik bölümü öğrencilerinin ağırlıklı olarak görsel ve işitsel öğrenme biçimleri içerisinde olduğunu tespit ettik. İkinci öğretim öğrencilerinde bedensel öğrenme biçimi birinci öğretimlere göre daha ön plana çıkmaktaydı. Öğrenme biçimleri ve aldıkları eğitim tipi göz önüne alınarak Fizyoloji eğitiminde baskın stillere göre eğitim-öğretim faaliyetlerinin belirlenmesinin başarıyı arttıracakını öngörmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Öğrenme Biçimleri, BİG-16, Görsel, İşitsel, Bedensel.

PRİMER DİSMENOREDE MİYOFASYAL GEVŞETME TEKNİKLERİNİN GENEL SAĞLIK ÜZERİNE ETKİSİ

Aybüke Seven¹; Burcu Talu²

¹Bingöl Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Bölümü;

²İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

¹aybuke.seven@inonu.edu.tr; ²burcu.talu@inonu.edu.tr

Giriş: Dismenore ağırlı menstrual kramplar olarak tanımlanmaktadır. Her yaşta ve ırktan kadında en sık rastlanan jinekolojik problemdir ve pelvik ağrının en yaygın nedenlerinden biridir. Neredeyse her kadın bu dönemde bir miktar rahatsızlık çekmektedir. Adolesan kızlarda ve genç kadınlarda sosyal, akademik

Abstract Book
(Oral Presentation)

aktivitelerde kısıtlılıkla birlikte okul veya işle ilgili tekrarlayan devamsızlığın önde gelen nedeni olarak bildirilmektedir. Miyofasyal gevşetme tekniği, fasiyal dokunun optimum uzunluğunu geri getirme, ağrıyı azaltma ve işlevselliği geliştirme amacıyla, miyofasiyal komplekse düşük yüklü, uzun süreli bir gerilmenin uygulanmasını içeren bir manuel terapi yöntemidir. MGT çeşitli akut ve kronik etkilere sahip gibi görünse de şu anda yol açtığı mekanizma veya mekanizmalar hakkında herhangi bir görüş birliği bulunmamaktadır. Bununla birlikte birçok mekanizma olduğu öne sürülmüş ve detaylı olarak incelenmiştir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı primer dismenoreesi olan bireylere uygulanan miyofasyal gevşetme tekniklerinin (MGT) genel sağlık üzerine etkisini incelemektir.

Yöntem: Çalışma Eylül 2017- Şubat 2018 tarihleri arasında 80 dismenoreli bireyin katılımıyla gerçekleştirildi. Katılımcılar ilgili evrenden olasılıksız basit rastgele yöntemle seçildi. İlk değerlendirmenin ardından randomize 2 gruba ayrıldı. Birinci gruptaki hastalara (n=40) ağrının en şiddetli olduğu gün MGT uygulandı. İkinci gruptaki hastalara (n=40) herhangi bir uygulama yapılmadı. Değerlendirme için Genel Sağlık Anketi (GSA) kullanıldı.

Bulgular: MGT grubunun tedavi öncesi ve sonrası yapılan ölçümlerinde GSA total puanında, uyku ve depresyon alt ölçeklerinde anlamlı bir azalma ($p<0.05$) kaydedilirken, somatik ve sosyal alt ölçeklerinde anlamlı bir fark gözlenmedi ($p>0.05$). İki grup kıyaslandığında GSA total puanı, uyku, depresyon ve sosyal alt ölçeklerinde anlamlı bir azalma ($p<0.05$) kaydedilirken, somatik alt ölçeğinde anlamlı bir fark gözlenmedi ($p>0.05$).

Tartışma ve Sonuç: Primer dismenoreye bağlı olarak bireylerin genel sağlık durumlarında bozulmalar meydana gelmekte bu da kişilerde duygu ve davranış değişikliklerine yol açmaktadır. Semptomlara yönelik uygulanan miyofasyal gevşetme tekniğinin bireylerin genel sağlığı üzerinde etkili olduğu görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Dismenore, miyofasyal gevşetme teknikleri, genel sağlık anketi, depresyon, uyku

KURKUMİN EKSTRAKTININ
ANTİMİKROBİYAL AKTİVİTESİNİN
ARAŞTIRILMASI

Berna ERDAL YILDIRIM¹

¹Namık Kemal Üniversitesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalı, Tekirdağ, Türkiye, byildirim@nku.edu.tr

GİRİŞ

Ana vatanı Güney Asya olan Kurkumin; Zingiberaceae ailesine ait *Curcuma longa* bitkisinin rizomlarından elde edilen halk arasında “zerdeçal ve hint safranı” olarak da bilinen turuncu renkte polifenolik bir yapıdadır¹. Yemeklerde çoğunlukla kullanılan köri baharatının ana bileşenidir². Kurkuminin baharat olarak kullanımına ek olarak antioksidan, anti-inflamatuar, immünomodülatuar, antitümoral ve antimikrobiyal etkinliği yapılan çalışmalar ile gösterilmiştir.

AMAÇ: Bu çalışmada, Hindistan kökenli Kurkumin ekstraktının çeşitli mikroorganizmalar (3 gram pozitif / 2 gram negatif bakteri ve 2 maya izolatu) üzerine antimikrobiyal aktivitesinin araştırılması amaçlanmıştır.

YÖNTEM. Çalışmada; *Bacillus subtilis* NRRL NRS-744, *Staphylococcus aureus* ATCC 29213, *Escherichia coli* ATCC 25922, *Enterococcus faecalis* ATCC 29212, *Pseudomonas aeruginosa* ATCC 27853, *Candida albicans* ATCC 90028 ve *Candida glabrata* ATCC 90030 referans suşları kullanılmıştır. Antibakteriyel MİK (Minimum İnhibisyon Konsantrasyonu) çalışmasında gentamisin son konsantrasyonu 32-0.0625 µg/ml, antifungal MİK çalışmasında flukonazol son konsantrasyonu 64-0.125 µg/ml ve Kurkumin son konsantrasyonu 160-0.3125 µg/ml olacak şekilde hazırlanmıştır. Antibakteriyel (M07-A9) ve antifungal (M27-S4) aktivitenin belirlenmesi için CLSI kriterlerine göre mikrodilüsyon yöntemi kullanılarak MİK değerleri saptanmış ve sonuçlar görsel olarak değerlendirilmiştir. MİK sonuçlarını doğrulamak için her kuyucuk içeriği ilgili besiyerlerine ekilmiştir.

BULGULAR: Çalışılan mikroorganizmaların kurkumin, gentamisin ve flukonazol için MİK sonuçları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Mikroorganizmalara karşı kurkumin, gentamisin ve flukonazolün antimikrobiyal aktiviteleri

SUŞLAR	KURKUMİN MİK (µg/ml)	GENTAMİSİN MİK (µg/ml)	FLUKONAZOL MİK (µg/ml)
<i>Bacillus subtilis</i>	40	1	-
<i>Staphylococcus aureus</i>	80	0.0625	-
<i>Escherichia coli</i>	160	2	-
<i>Enterococcus faecalis</i>	80	0.5	-
<i>Pseudomonas aeruginosa</i>	160	1	-
<i>Candida albicans</i>	80	-	2
<i>Candida glabrata</i>	80	-	2

TARTIŞMA VE SONUÇ: Mikroorganizmalar, özellikle immün sistemi baskılanmış hastalarda ölümcül enfeksiyonlara neden olabilmektedir. Bu çalışmada, Kurkuminin farklı konsantrasyonlarda mikroorganizmaların üremesini baskıladığı belirlenmiştir. Kurkuminin antimikrobiyal ajanlar ile kombine kullanımının mikroorganizmalar üzerine etkilerinin in-vitro çalışmalar ile gösterilmesi, çeşitli enfeksiyonlardaki terapötik yararının ortaya konulması için çok sayıda in-vivo çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Antimikrobiyal aktivite, Kurkumin, MİK

SOME FOOD-BORNE BACTERIAL INFECTIONS THAT ARE SEEN AT VICTIMS AFTER DISASTER

¹Sema OZMERT ERGIN, ²Cennet ERDOĞAN, ³Aysun GUZEL, ⁴Musa SIMSEK

¹Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Health Sciences, Nutrition and Dietetics Department, sozmert@mehmetakif.edu.tr

²Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Health Sciences, Emergency Aid and Disaster Management Department, cenneterdogan.07@hotmail.com

³Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Health Sciences, Emergency Aid and Disaster Management Department, ayurdakul@mehmetakif.edu.tr

⁴Avrasya University, Vocational School of Health Services, Emergency and Disaster Management Department (graduated), musasimsek122@gmail.com

Introduction: Disasters are events that stop or interrupt human life, require external assistance beyond borders, and cause loss of life and property. The main purpose of the response to disasters is to save human life. While rescue works continue, improvement works at disasters

are also continue from one side. In the process of improvement, the basic needs of victims such as recovery, nutrition and security are met. In our country, within the Turkey Disaster Response Plan (TAMP), Kızılay is the institution that organizing nutrition services. Environmental damage occurred by disasters causes pollution of food and deterioration of human health. Especially, damages to the sewage system leads to contamination of drinking water and food. In result of the consumption of contaminant foods and inadequate hygiene, food-borne bacterial infections and various diseases are seen in individuals. Cholera, dysentery and typhoid are among the most common diseases. These bacterial diseases are caused by *Vibrio cholerae*, *Shigella* and *Salmonella typhi*, respectively. These diseases transmitting by fecal-oral way and transmitter vectors such as fly, insect are spread more easily at places where people are living collectively and hygiene is inadequate. Hemorrhagic colitis (*Escherichia coli*) and Enteritis (*Enterococcus*) are also transmitting infections by fecal-oral way. *Clostridium botulinum* is a neurotoxic bacteria with high mortality causing botulism, which can be found in soil, water and animal faeces. Listeriosis (*Listeria monocytogenes*) and Tuberculosis (*Mycobacterium tuberculosis*) are also among the important health problems which can occur with the consumption of contaminated animal foods.

Conclusion: The bacterial infections occur due to inadequate hygiene in the collective living areas after the disaster. Food-borne infections and health problems due to infections can be reduced if staff and disaster victims in the disaster area are informed about subjects such as food consumption, food storage type and time, environment and water hygiene.

Key words: Disaster, Nutrition, Hygiene, Bacterial infection

**SAĞLIKLI BİREYLERDE TORAKOLUMBAL
FASYAYA UYGULANAN KİNEZYO
BANTLAMANNIN GÖVDE ESNEKLİĞİ ÜZERİNE
AKUT ETKİLERİ**

Özge Çoban¹, Şeyda Toprak Çelenay¹, Çağlar Soylu¹
Tuğba Birben¹

¹Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara

Giriş: Torakolumbal fasya; bitişik tabakaların birbiri içerisine kayan hareketine izin veren gevşek ve gözenekli bağ dokusu katmanları ile birlikte çok sayıda yoğun bağ dokusu katmanından oluşan bir yapıdır. Bu yapı, gövdenin alt bölümünü destekleyen, postürün korunmasında, gövde kasları ile omurga arasındaki kuvvet aktarımının transferinde, stabilizasyonunda ve respirasyonda önemli rol oynayan miyofasyal ünitenin kritik bir parçasıdır. Bu yapıda meydana gelebilen fibröz ve adhesiv oluşumlar katmanlar arasındaki kayma hareketindeki kayıplar ile birlikte vücut hareketlerini kısıtlayabilmektedir. Kinezyo bantlama; bantlanan bölgede yer alan fasyada fizyolojik değişikliklere neden olan çeşitli amaçlarla fizyoterapide sık tercih edilen bir uygulamadır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, sağlıklı bireylerde torakolumbal fasyaya uygulanan kinezyo bant uygulamasının gövde esnekliği üzerindeki akut etkisini araştırmaktır.

Yöntem: Çalışmaya 20 sağlıklı birey dâhil edildi. Kinezyo bantlama sağ ve sol torakolumbal fasya üzerine fasya koreksiyon tekniği ile %10-50 ossilasyonlarla uygulandı. Katılımcıların gövde fleksiyon esnekliği için gövde fleksiyonu sırasında parmak ucu ve yer mesafesi, gövde ekstansiyon esnekliği için gövde ekstansiyonu sırasında sternal çentik ile duvar mesafesi, dominant ve dominant olmayan taraf lateral fleksiyon esnekliği için her iki yöne olan lateral fleksiyon miktarı mezura ile (cm) ölçüldü. Değerlendirmeler bantlama öncesi (BÖ) ve 1 saat sonra (BS) kaydedildi.

Bulgular: Bireyleri yaşları ve vücut kütle indeksi sırasıyla 19,95±1,76 yıl ve 21,95±3,3,34 kg/m² olarak bulundu. Katılımcıların %70'i kadın ve %30'u erkekti. BÖ ve BS; gövde fleksiyon esnekliğinin (BÖ:-4,1±6,59

cm; BS:-3,57 ±5,83 cm; p=0,049), gövde ekstansiyon esnekliğinin (BÖ:33,10±6,98 cm; BS:38,72±6,69 cm; p<0,001), dominant (BÖ:21,65±3,33 cm; BS:22,57±3,22 cm; p=0,044) ve dominant olmayan taraf lateral fleksiyon esnekliğinin (BÖ:21,35±3,52 cm; BS:22,75±3,36 cm; p=0,002) arttığı görüldü.

Tartışma ve Sonuç: Çalışmamızda, torakolumbal fasyaya uygulanan kinezyo bant uygulaması gövde fleksiyon, gövde ekstansiyon, dominant ve dominant olmayan taraf lateral fleksiyon esnekliğini arttırdı. Bu sonuçlara göre özellikle kronik bel ağrısı gibi torakolumbal fasyanın etkilenebileceği durumlarda bu fasyanın kinezyo bant ile desteklenmesi gövde esnekliğinin korunması açısından önemli olabilir.

Anahtar Kelimeler: Torakolumbal fasya, kinezyo bantlama, gövde esnekliği

**AFET SONRASI YAPILAN HASAR TESPİTİ VE
ACİL YARDIMLAR**

Hüseyin Hakan İnce¹, Gülhan İnce², Kenan Ülker³

^{1,2} Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Mühendislik Mimarlık
Fakültesi İnşaat Mühendisliği Bölümü

(hakanince@mehmetakif.edu.tr ;
gulhanince@mehmetakif.edu.tr)

³ Burdur İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü
(kenan.ulker@afad.gov.tr)

Ülkemiz, bulunduğu konum itibarıyla ve jeolojik, jeomorfolojik yapısı, iklim koşulları ile başta depremler olmak üzere, heyelan, sel, kaya düşmesi, yangın gibi afetlerle sık sık karşılaşmaktadır. Bu afetler büyük can ve mal kayıplarına yol açabilmektedir. Olası bir afet durumunda afetten zarar gören vatandaşlara Başbakanlık AFAD Başkanlığı tarafından 7269 sayılı Kanun'un 1. ve 6. maddesine göre, 5902 sayılı Kanun'un 23. maddesine göre ve 4123 sayılı Kanun'un 6. maddesine göre acil yardımlar yapılmaktadır. Acil yardım taleplerinde en önemli husus talebin 15 gün içerisinde Başbakanlık AFAD Başkanlığı'na iletilmesidir. Yapılan yardımlarda meydana gelen afette zarar gören yapının durumu göz önüne alınmaktadır. Bunun için hasar tespiti doğru bir şekilde yapılmalıdır. Hasar tespiti meydana gelen bir afetin yapıya verdiği hasarın gözlemsel olarak

değerlendirilip derecelendirilmesidir ve sadece olmuş afetin yapıya verdiği hasarın tespitini kapsar. Daha önce yapının aldığı hasarları, projelendirme ve inşaat aşamasındaki imalat hatalarını kapsamaz. AFAD Başkanlığı tarafından belirtilen limitler dâhilinde il müdürlüklerinin hazırladıkları inceleme raporları, olay yeri tutanakları, afetin belirlenmesine esas olan raporlar da dikkate alınarak bu acil yardımlar yapılmaktadır. Afet sebebiyle alt yapı ve yollarda meydana gelen zararların karşılanması amacıyla da Belediye ve İl Özel idarelerine acil yardımlar gönderilmektedir. Buradaki önemli olan husus, ödenek talep edilmesi aşamasında hazırlanan keşiflerin afet sebebiyle meydana gelen zararları kapsamıdır. Sonuç olarak acil yardımların doğru bir şekilde yerine ulaşabilmesi için zamanında başvuru yapılması ve hasar tespitinin özenle yapılması önemlidir.

Anahtar sözcükler: Acil yardım, afet, hasar tespiti

**BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN
CİNSEL YOLLA BULASAN HASTALIKLAR
KONUSUNDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN
BELİRLENMESİ: ATAMAN KIZ YURDU ÖRNEĞİ**

Rabia Gülcen¹, Nuriye Karadağ², Kübra Gözütok¹

¹Balıkesir Sağlık Yüksekokulu, Ebelik Bölümü 2.sınıf Öğr.

²Balıkesir Sağlık Yüksekokulu, Öğr. Gör.

Giriş ve Amaç:Cinsel yolla bulaşan hastalıklar(CYBH), birçok ülkede özellikle 15-29 yaşarası gençlerde en yaygın görülen hastalıklardır.Ülkemizde CYBH hakkındaki bilgiler daha çok evli,erişkin yaş grupları üzerinde yoğunlaşmıştır.Genç gruplarla ilgili bilgiler sınırlıdır.Ayrıca varolan sağlık hizmetleri kapsamında gençlere yeterli hizmetler sunulmamaktadır.Gençlik dönemi,çocukluktan yetişkinliğe geçişte,sağlık alışkanlıklarının ve cinsel davranışlarının şekillenmeye başladığı bir dönem olması nedeniyle cinsel sağlık-üreme sağlığı konularında öncelikli olarak ele alınması gereken bir dönemdir.Bu nedenle araştırma Balıkesir Üniversitesi'nde öğrenim gören gençlerin,CYBH konusundaki bilgi,tutum ve görüşlerini,sağlık açısından risk oluşturan davranışlarını ve cinsel-sağlık

hizmetlerinden beklentilerini saptamak amacıyla planlandı.

Yöntem:Çalışmanın evrenini Balıkesir Üniversitesinde öğrenim gören Özel Ataman Kız yurdundaki öğrencileri oluşturmuştur.Araştırmada örneklem yapılmaksızın 12Şubat/12Mart 2018 tarihlerinde araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere(n=110) ulaşıldı.Anket formu öğrencilerin sosyo-demografik özellikleriyle,CYBH konusundaki bilgi,tutum ve görüşlerini,sağlık açısından risk oluşturan davranışlarını ve cinsel-sağlık hizmetlerinden beklentilerini belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır.Kişi ve kurumlardan izin alındıktan sonra,yaklaşık 10dk süren uygulama öğrencilerle yüzyüze görüşülerek anket formlarının doldurulması şeklinde veriler toplandı.Toplanan veriler SPSS istatistik programında frekans dağılımları ve ki-kare testi ile değerlendirildi,p<0.05 anlamlılık düzeyi kabul edildi.

Bulgular:Öğrencilerin yaş ortalaması 20.3±2.5[18-41]'dır. Araştırmaya katılan öğrencilerin en uzun süre yaşadığı yerleşim birimine baktığımızda %56.4'ünün kentsel bölgede yaşamakta olduğu,%54.6'ünün Emekli Sandığı sağlık güvencesine sahip olduğu saptandı.Ailelerinin öğrencilere karşı genel tutumları incelendiğinde anlayış ve güven içinde anlaşıyor diye belirten öğrencilerin oranı %70.0,aileleriyle cinsel konularda konuşma durumu sorulduğunda %58.2'i ise cinsel konuların tabu olduğu inancıyla kesinlikle konuşmadığını,%50.0'si evlilik öncesi her türlü cinsel deneyime karşı olduklarını söylemektedir.Öğrencilerin %93.6'sı CYBH tedavisi için doktora gidilmesi gerektiğini,CYBH'dan korunmak için yapılması gerekenler sorulduğunda;öğrencilerin %47.3'ü kondom kullanılması gerektiğini,CYBH olması durumunda ilk gidecekleri sağlık kuruluşunu çoğu(%70.9) Devlet hastanesi olarak belirtmektedir.

Sonuç:Öğrencilerin ailelerinin çoğunun kentsel bölgede yaşamakta, aileleriyle cinsel konularda konuşmadıklarını belirtmektedir.Öğrencilerin CYBH bilgilerinde yetersizlikler olduğu saptanmıştır.Bu nedenle öğrencilere CYBH'ın bulaşma yolları,belirtileri,tedavileri-komplikasyonları ve korunma yolları hakkında eğitim programları düzenlenmelidir.Ülkemizin değişik

bölgelerinde, gençlik gruplarının cinsel yaşamlarını analiz eden araştırmalar yapılarak, gençlerin cinsel yaşama ilişkin sorunları gerçekçi bir şekilde ortaya konulup çözüm önerileri getirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Cinsel sağlık, Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar, Üniversite öğrencileri...

EKSTRABİLİYER ASCARIS LUMBRICOIDES KAYNAKLI KOLANJİOKARSİNOMU: OLGU SUNUMU

Mehmet KÖK¹

¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi Antalya Eğitim ve
Araştırma Hastanesi İç Hastalıkları Kliniği

dr.mehmetkok@hotmail.com

GİRİŞ: Kolanjiokarsinom safra yollarının epitel hücrelerinden kaynaklanan malign bir tümördür. Hepatobiliyer sistem kaynaklı kanserlerin %15 -20 sinin oluşturur. Etiyolojisinde hepatolitiasiz , koledok kisteleri, primer sklerozan kolonjit, parazitik enfeksiyonlar rol oynamaktadır. Safra kesesine ve safra yollarına yerleşen parazitler, kronik inflamasyona neden olarak kansere yol açabilmektedir. Bu parazitlerin başında Chlonorshis sinensis, Opisthorchis viverrini gelmekle birlikte, ektrabiliyer yerleşim gösterebilen Ascaris lumbricoides de kolonji kansere neden olabilir. Bu olgu sunumunda çok nadir görülen Ascaris lumbricoides ilişkili kolonji kanser vakası sunulmuştur.

VAKA: 77 yaşında bayan hasta acil servise sarılık kaşıntı ve kilo kaybı ile başvurdu. Fizik muayanesinde skleralar ikterik sağ üst kadranda defans ve rebaund saptandı. Tetiklerinde AST: 202 ALT:102 U/L GGT:250 U/L LDH:389 U/L Total bilirubin:14 Direk bilirubin: 8,4 saptandı. Batın USG 'de safra kesesinde taş intra hepatik ve ekstra heptalik safra yollarında dilatasyon saptandı. Hasta akut kolesistit ,koledokolitiasiz ön tanısı ile yatırıldı. Batın manyetik rezonans görüntülemesinde (MR) de sağ ve sol hepatik safra yolların birleşim düzeyinden koledok proksimale kadar uzanan heterojen düzensiz sınırlı olan ve kontrastlanma gösteren hipovasküler lezyon ve pankreas baş kısmında kistik kitle saptandı. Batın tomografisinde sinde MR dakine benzer benzer

lezyonlarla birlikte peritonitis karsinomatosis ile uyumlu bulgular saptandı. Endoskopik retrogrand kolonjiografisinde (ERCP) duodenumda çok sayıda Ascaris lumbricoides görüldü(Şekil 1) albendazol başlandı.Mevcut bulgularla hastada Ascaris lumbricoides ilişkili metazatik kolonjiokarsinom tanısı konuldu.

TARTIŞMA: Ascaris lumbricoides gastrointestinal sistemin en sık görülen parazit enfeksiyonlarından. Afrika uzak doğu ülkelerinde ve Latin Amerikanın kırsal kesimlerinde endemik olarak görülmektedir. Ülkemizde ise Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde daha sık görülmektedir. Ascaris lumbricoides sıklıkla proksimal ince bağırsak kolonize olur ve asemptomatik seyreder. Nadiren biliyer sistmede geçerek kolanjit biliyer obstrüksan ve hepatik apseye neden olmaktadır. Ascaris in gastrointestinal maligniteyle ilişkisi tartışmalıdır. Cal WK ve ark. 313 kolonjikarsinom vakasında Ascaris %4,8 saptanmıştır. Ülkemizde gastrointestinal parazitlerin oldukça sık görüldüğü ve ayrıca tanılarda akılma tuluması gereken etkenlerden biridir.

Anahtar kelimeler: Ascaris lumbricoides , Sarılık , Kolonjiokarsinom

ÇOCUKLARDA HELİKOBAKTER PYLORI ENFEKSİYON SIKLIĞI: 10 YILLIK TEK

MERKEZ DENEYİMİ

Hülya Tosun Yıldırım

Sağlık Bilimleri Üniversitesi

Giriş: Helikobakter pylori gram negatif bir bakteridir ve gastritin, peptik ve duodenal ülserin en önemli sebeplerinden biridir. Özellikle H.pylori enfeksiyonu, gelişmekte olan ülkelere göre daha sık ve daha erken yaşta görülmekle birlikte, hem çocuklarda hem de yetişkinlerde önemli bir sağlık problemidir. Ayrıca H.pylori enfeksiyonu, gelişmekte olan ülkelere göre daha sık ve daha erken yaşta görülmektedir.

Amaç: Çalışmanın amacı, çocuklarda H. pylori pozitifliğinin prevalansını tespit etmek ve Sydney sınıflamasının kriterleri ile karşılaştırmasını yapmak idi.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışma, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Antalya eğitim ve Araştırma hastanesi Patoloji kliniğinde değerlendirilen 2007-2017'ye kadarki

Abstract Book (Oral Presentation)

10 yıllık süreci kapsamaktadır. Olguların yaşı, cinsiyeti, H.pylori enfeksiyonunun tanısı endoskopik biyopsi raporları ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Çalışma 0-17 yaş arası (ortalama 11,2) değişen 408 çocuğu içermektedir. Olguların 212'si kız (%51,9) ve 196'sı erkek (%48,1) idi. Çocukların 158'inde (%38,7) H.pylori pozitif saptanmıştır ve bu pozitivitenin kronik inflamasyon, nötrofilik aktivite, lenfoid agregat ve folikül varlığı ile korele olduğu görülmüştür. Kız çocuklarda erkeklere göre H.pylori pozitifliğine daha çok rastlanmıştır. Endoskopik görüntülemeye eritamatöz pangastrit H.pylori pozitifliği ile ilişkili bulunmuştur.

Sonuç: Hastane temelli bu çalışmamızda saptadığımız bulgular, H.pylori enfeksiyonunun çocuklar açısından özellikle gelişmekte olan ülkelerde önemli bir problem teşkil ettiğini göstermektedir.

A PROTON TRANSFER COMPOUND AND ITS METAL COMPLEXES AND THEIR ANTIBACTERIAL ACTIVITY STUDIES.

Halil İlkimen¹, Aysel Gülbandır², Cengiz Yenikaya¹

¹Department of Chemistry, Faculty of Arts and Sciences,
Dumlupınar University, 43100 Kütahya, Turkey

² Department of Food Technology, Altıntaş Vocational
School, Dumlupınar University, 43800 Altıntaş Kütahya,
Turkey

2-Aminobenzothiazole and their simple metal complexes are well-known for their biological activities, such as antimicrobial, anticancer, antifungal, anti-inflammatory, anthelmintic, antiulcer, antitumor, and carbonic anhydrase inhibition.

A proton transfer compound and its metal complexes have been prepared. Furthermore, parent compounds, simple metal complexes of parent compounds, and the synthesised compounds were screened for their antibacterial activities against *Staphylococcus aureus* (ATCC 29213) (Gram positive), *Escherichia coli* (ATCC 25922), and *Enterococcus faecalis* (ATCC 29212) (Gram negative). The results were compared with the control compounds, Vancomycin, Cefepime, Levofloxacin as antibacterial agents.

1st International Health Sciences and Life Congress 02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

S. aureus, *E. coli* and *E. faecalis* liquid cultures were prepared in brain heart infusion broth for their antimicrobial activity tests, activity tests.

The compounds were dissolved in DMSO at concentrations of 10 mg mL⁻¹ using a Millipore membrane filter (0.45 µm, Millipore). Approximately 1 mL of 24 h broth cultures containing 10⁶ cfu mL⁻¹ were placed in sterile Petri dishes. Moltent Mueller Hinton Agar (15 mL) kept at 45 °C was then poured into the Petri dishes and allowed to solidify. Six millimeter diameter holes were then punched carefully using a sterile cork borer and completely filled with the test solutions. The plates were incubated for 24 h at 37 °C. Then the inhibition zone that appeared around the holes in each plate was measured.

All compounds showed antimicrobial activity against the Gr(-) bacteria such as *E. coli*, *E. faecalis* but no activity was observed against the Gr(+) bacteria such as *S.aureus*.

Keywords: proton transfer, metal complexes, antibacterial activities.

DİYET POLİKLİNİĞİNE BAŞVURAN BİREYLERİN BESLENME ALIŞKANLIKLARI VE OBEZİTE DURUMUNUN BELİRLENMESİ: AYDIN İL'İNDE KESİTSEL BİR ÇALIŞMA

Erkan Polat¹, Nurgül Arslan ², Ayşe Demet Karaman³
Serdal Ögüt⁴

^{1,2}Artuklu Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Mardin,
Türkiye.

³Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Aydın,
Türkiye.

⁴Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Üniversitesi, Aydın, Türkiye.

Amaç: Obezite, yirmibirinci yüzyılın en büyük sağlık sorunlarından biri olarak görülmektedir. Ulusal Sağlık Enstitüsü (NIH) ve Dünya Sağlık Örgütü'ne (WHO) göre kişinin beden kütle indeksinin (BKİ) 25 kg/m² ve üzerinde olması "hafif şişmanlık", 30 kg/m² ve üzerinde olması ise "obezite" olarak tanımlanmaktadır. Yapılan Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) verilerine bakıldığında 1998 yılında kadınların ortalama beden kütle indeksi (BKİ) değeri 26.0 kg/cm² iken 2013 TNSA verilerine göre bu ortalama 26.7 kg/cm² olarak

Abstract Book
(Oral Presentation)

saptanmıştır. Yapılan çalışmalarda Mardin ilinin Türkiye’de obezite oranının en düşük olduğu güneydoğu Anadolu bölgesinde bulunmasına rağmen obezite prevalansının artış söz konusudur. Bu araştırma Mardin Devlet Hastanesi diyet polikliniğine başvuran bireylerin beslenme alışkanlıkları ve beden kütle indeksi kullanılarak obezite durumunun saptanması amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma diyet polikliniğine başvuran 86 yetişkin birey üzerinden yürütülmüş kesitsel bir çalışmadır. Araştırmaya katılan bireylerin gönüllü katılımı ile yapılmış olup veriler bireylerin sosyo-demografik bilgileri ile birlikte beslenme alışkanlıkları, fiziksel aktivite durumları ve antropometrik ölçümlerini içeren bilgi toplama formu ile birebir görüşülerek elde edilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyet dağılımı %68,6’sı kadın, %31,4’ü erkektir. Araştırmaya katılan bireylerin yaş ortalaması 37,38±13,11 yıl olarak saptanmıştır. Bireylerin ortalama BKİ değerleri 30,56±3,19 kg/cm²’dir. Çalışmaya katılan bireylerin kan glukoz düzeyi ve kan lipitleri (LDL-K, TK, HDL-K, TG) sırasıyla 110,00±48,55, 119,36±34,02, 193,01±41,33, 51,76±15,08, 123,75±71,93 mg/dl olarak saptanmıştır. Bireylerin ortalama günlük ekmek tüketimi 6,52±2,31 dilim ekmek tüketmektedir. Bireylerin %38,4’ü haftanın 2-3 günü balık tükettiğini bildirmiştir. Bireylerin öğün yapma alışkanlığı ve BKİ, kan lipitleri(TG,HDL-K, LDL-K, toplam kolesterol) arasındaki ilişki cinsiyete göre incelenmiştir.

Sonuçlar: Çalışma sonuçlarına göre tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de her geçen gün obezite prevalansı artmakta ve beraberinde bir çok sağlık sorununu getirmektedir. Bireylerin öğün atlama nedenlerinin çeşitli olduğu görülmüştür. Bireylerin cinsiyete göre BKİ’leri ile düzenli öğün yapma alışkanlığı, öğün atlama alışkanlığı incelenmiş olup istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç bulunamamıştır. Bireyleri obezite durumu ve kan lipitleri arasındaki incelenmiş olup kan lipitleri (TG,HDL-K, LDL-K, toplam kolesterol) ve BKİ arasındaki ilişki istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (p<0,05). Çalışma sonucuna Mardin ilinde obezite ve obezitenin neden olduğu sağlık sorunlarında artış olduğu öngörülmektedir.

1st International Health Sciences and Life Congress
02-05 May 2018 Burdur/TURKEY

Anahtar Kelimeler: Obezite, Beden Kütle İndeksi, Beslenme Alışkanlıkları.

RADIOLOGY IN BREAST CANCER SCREENING

Veysel Atilla AYYILDIZ

Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Radyoloji Anabilim Dalı

Breast cancer is a major public health problem for Turkey is the most common cancer in women. Screening methods that reduce mortality and effectiveness are proven are used to diagnose breast cancer early. For this reason, as part of cancer control, collective screening programs on breast cancer need to be implemented. In our country, the national standards of breast cancer screening program prepared by the Ministry of Health public health institution are used. The main purpose of screening for breast cancer is to detect it at an early stage before clinical symptoms have occurred and to decrease the mortality rate due to breast cancer in women. Screening are divided into organizing and opportunistic screening. Screenings in our country are in the opportunistic screening group. Opportunistic screenings are screenings conducted by women on their own behalf or as recommended by their doctor. Screening mammography is the most commonly used method of diagnosing breast cancer early in the world and it is recommended to have it done every 2 years in women aged 40-69. In the guidelines prepared by the Turkish Radiological Society, the age of onset of mammograms is assumed to be 40 years and annual control is recommended. Every woman over age 40 is recommended to have a mammogram every year until the age of 70 years. When mammography is done in accordance with radiological rules, breast cancer can be diagnosed 3-4 years before it is handled. Mammographic screening can not detect all cancers early enough in the period they can be treated. Digital tomosynthesis (DT), which is called breast tomography and evaluates the breast tissue in cross-section, has started to be used in screening mammography in recent years. In the screening woman, it is predicted that on the same side breast can be assessed without the necessity of digital MG imaging with synthetic reconstructed images obtained from DT

and these images. Breast MRI is recommended only in the high-risk group because it is an expensive test, not widely available, not have enough experts to evaluate, and has false positives associated with high-sensitivity tests such as all screening tests. Researches for comparing MG, US, and MRI although they are expensive studies, MRI is the method with the highest sensitivity and specificity. It is important for these surveys to establish scientific screening standards that are compatible with the country's realities and to screen for groups at risk.

Keywords: Breast cancer, mammography, digital tomosynthesis

EFFECTS OF METFORMIN ON CANCER AND LONGEVITY; POSSIBLE TELOMERASE CONNECTION

Ülkü Bayhan¹, Ayşe Gül Mutlu², Hülya Yıldız³, İnanç Yılmaz¹

¹Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Art and Science, Department of Physics

²Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Art and Science, Department of Molecular Biology and Genetics

³Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Art and Science, Department of Biology
(ubayhan@mehmetakif.edu.tr)

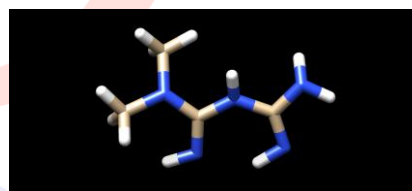
Metformin is a widely used drug in complications related to glucose metabolism and diabetes. Globally more than 100 million patients use this drug. Metformin accumulates in mitochondria at a concentration 1000 times greater than in extracellular medium. Metformin has been shown to inhibit both gluconeogenesis and mitochondrial respiratory chain inhibition. In addition, metformin targets the enzyme AMPK (AMP-activated protein kinase), which stimulates the muscles to take glucose. Studies have shown that an up-regulator of AMPK is a protein kinase known as LKB1. LKB1 is a well-known tumor suppressor. LKB1 is required for the activation of AMPK with metformin and exercise, which explains why exercise is beneficial in the prevention of primary and secondary cancers. Therefore, it is assumed that the use of metformin may reduce the risk of cancer in patients with Type 2 diabetes.

In addition, long-term administration of metformin has been shown to increase lifespan in mice. The benefits of metformin administration are similar to those of calorie restriction. Increased physical performance, increased insulin sensitivity, and lowering of LDL levels are some of these.

It is possible that there is an interaction with the metformin and telomerase enzyme activity which is known to be effective in both cancer and longevity. In some studies, it has been shown that metformin inhibits telomerase and hTERT expression in cancer cells at certain doses. Inhibiting of cancer progression may be associated with the inhibition of telomerase in cancer cells. However, there is no information in the literature about how telomerase activity changes with metformin in normal cells in relation to their lifespan.

In this molecular docking study, the interaction of telomerase and metformin was demonstrated *in silico* media.

Metformin Section 1

In Calculations section was used AutoDock 4.0 MGLTools package relationships. Results were shown as Table.

Metformin Iterations	Binding Energy	Inhibition Constant	Interaction Energy	Total Interaction	RefRMS	Hydrogen
1	-3.54	2.53	-3.54	0	20.02	THR42(p)
2	-3.46	2.91	-3.46	0	24.53	
3	-3.46	2.92	-3.46	0	24.53	
4	-3.46	2.92	-3.46	0	24.42	
5	-3.55	2.51	-3.55	0	20.04	THR42(p)
6	-3.3	3.83	-3.3	0	22.58	
7	-3.46	2.91	-3.46	0	24.5	
8	-3.55	2.51	-3.55	0	20.04	THR42(p)
9	-3.46	2.91	-3.46	0	24.51	
10	-2.79	9.07	-2.79	0	37.61	GLU54(p), LYS58(p)

Experimental studies of whether metformin affects telomerase enzyme activity in healthy subjects were initiated following calculations at the Physics&NanoSimulations Laboratory.

Keywords: Metformin, Telomerase, experiment and Docking calculations.

GEBELERİN GEBELİKTE GRİP AŞISINA DAİR TUTUMLARI VE BİLGİ DÜZEYİ NEDİR?

Abdullah TOK¹, Alev ÖZER¹, Uğurkan ERKAYIRAN¹,
Aslı YAYLALI²

¹ Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kahramanmaraş, Türkiye

² Histoloji ve Embryoloji Anabilim Dalı, Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kahramanmaraş, Türkiye

Grip (influenza) virüsü global epidemilere neden olmakta ve tüm yaş gruplarını etkileyebilmektedir. Grip enfeksiyonundan korunmanın en etkin yolu aşılama'dır. Ancak günümüzde 6 aydan daha küçük yenidoğanlar için ruhsat almış herhangi bir grip aşısı yoktur Dolayısıyla gebelere yapılan grip aşısı hem gebeyi korumakta hem de annede oluşan Ig-G tipi antikorların plasentadan ve anne sütünden geçişi ile yenidoğan bebekler de korunmaktadır Gebelikte grip aşısının bilimsel olarak koruyuculuğu bilinmesine rağmen ülkemizde gebeyken bu aşığı yaptıranların oranı oldukça düşüktür. Bu çalışmamızda gebeler üzerinde yapılan bir anket çalışmasıyla gebelikte grip aşısına dair gebelerin tutumu ve bilgi düzeyini saptamayı amaçladık.

Şubat-Mart 2018 tarihlerinde 3. Basamak bir üniversite hastanesinin kadın hastalıkları polikliniğine başvuran gebelerden gönüllülük esasına göre 14 soruluk bir anketi cevaplamaları istendi. Anket sonuçları SPSS 18.0 kullanılarak analiz edildi.

Çalışma süresi boyunca 75 gebe anketi doldurmaya gönüllü oldu. Çalışmaya katılan gebelerin yaş ortalaması 28.6±6.0, ortalama gebelik sayısı 2.8±1.4 olarak saptandı. 'gebelikte grip aşısı yaptırmamanın bebeğe zarar vereceğini düşünüyor musunuz' sorusuna katılımcıların %66.2'si evet yanıtını verdi ve bu katılımcıların %31.3'ü bu bilgiyi doktorlardan aldığını belirtti. Katılımcıların %85.7'si sağlık kurumlarınca kendilerine grip aşısı yaptırmalarına

dair bilgi verilmediğini belirtti. Katılımcıların %98.6'sının mevcut veya önceki gebeliklerinde grip aşısı yaptırmadığı saptandı. Aşı yaptırmış olan 8 gebenin %50'si kadın doğum uzmanının, %37.5'i aile hekiminin tavsiyesiyle, %12.5'i ise kendi talebi üzerine aşılandığını belirtti (Tablo1).

Sağlık bakanlığınca 2014'te yayınlanan "Doğum Öncesi Bakım Yönetim Rehberi"nde gebelikte grip aşısı önerilmektedir. Ancak yaptığımız anket gebelerin sadece %1.4'ünün aşılandığını ve bebeğe zarar vereceği endişesiyle gebelerin büyük çoğunluğunun aşı olmaktan kaçındığını göstermiştir. Katılımcıların 1/3'ü, aşının zararlı olabileceğine dair bilgiyi doktorlardan edindiğini belirtmiştir. Dolayısıyla sadece gebelere değil sağlık personeline de aşının anne ve bebek üzerine olan koruyuculuğu konusunda güncel bilgilendirmeler içeren eğitimler yapılması önemlidir.

Çalışmamız gebelerin grip aşısının zararlı olduğuna dair yanlış bir tutum içerisinde olduklarını ve gebelikte aşılama oranlarının çok düşük olduğunu göstermiştir.

Anahtar kelimeler: Gebelik; gebelerin tutumu; grip aşısı;

Tablo1: Katılımcıların gebelikte grip aşısına dair tutum ve inançları, bilgi düzeyleri

Katılımcı sayısı	75
Gebelikte grip enfeksiyonu geçirdiniz mi? EVET HAYIR	%33,3 %66,6
Gebelikte grip enfeksiyonu sizce daha mı ağır geçirilir? EVET HAYIR	%74,3 %25,7
Gebelikte grip hastalığına yakalandığınızda bebekte sıkıntı olabileceğini düşünüyor musunuz? EVET HAYIR	%56,9 %43,1
Gebelikte gripi aşı ile önlemenin, hastalığı geçirmekten daha kolay olduğu sizin için de doğru mudur? EVET HAYIR	%40,3 %59,7
Gebelikte gripi önlemek için ne yaparsınız? A-Doğal beslenirim B-Ek vitamin desteği alırım C-Aşı yaptıırım D-Hepsi	%69,3 %20,0 %1,3 %9,3

Gebelikte grip aşısı yapılması sizce bebeğe zarar verir mi? EVET HAYIR	%66,2 %33,8
Eğer zarar vereceğini düşünüyor iseniz bu bilgiyi nereden aldınız? A-Eş, dost, akrabalarından B-Doktorlardan C-Televizyondan D-Sosyal medyadan	%66,5 %31,3 %8,3 %22,9
Eğer grip aşısının bebeğe zarar vermeyeceğini düşünüyor iseniz gebelik sürecinde grip aşısı yaptırdınız mı? EVET HAYIR	%7,1 %92,9
Grip aşısı hakkında bilginiz var ve yaptırmak istemiyorsanız bunun sebebi aşağıdakilerden şıklardan hangisi veya hangileridir? A-Aşıdan korkmak B-Etkin olmadığını düşünmek C-Aşının yan etkilerinden çekinmek D-Bebeğe zararlı olabileceğini düşünmek E-Hiçbiri	%4,7 %14,1 %12,5 %46,9 %21,9
Gebelik sürecinde grip aşısı yaptırdınız mı? EVET HAYIR	%1,4 %98,6
Grip aşısı yaptırdı iseniz kim tavsiye etti? A-kadın doğum uzmanı B- hemşire C. Aile hekimi D. televizyon,internet gibi iletişim kanallarından kendim öğrenip aşı olmayı kendim talep ettim	%50,0 0 %37,5 %12,5
Aşı yaptırdaysanız aşının herhangi bir yan etkisi oldu mu ? A. EVET OLDU B. HAYIR OLMADI	0 %100
Aşının yan etkisi olduysa bu yan etkiyi yazınız	

**PEPLAU’NUN KİŞİLER ARASI İLİŞKİLER
KURAMI’NA GÖRE DİKKAT EKSİKLİĞİ
HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU OLAN HASTAYA
HEMŞİRELİK BAKIMI: OLGU SUNUMU**

Nesrin CUNKUŞ¹, Gülay TAŞDEMİR YİĞİTOĞLU²

¹Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Doktora Öğrencisi, Denizli

²Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, Denizli

ncunkus@pau.edu.tr,

Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB), yaş ve gelişim düzeyi ile uyumsuzluk, dikkatsizlik, hiperaktivite ve dürtüsellik belirtileri ile kendini gösteren, çocukluk çağında yaygın görülen ve etkileri yaşam boyu sürebilen bir psikiyatrik bozukluktur. Dünya genelinde yapılan çalışmalarda %1 ile %20 arasında değişen oranlar bildirilmiştir. Okul çağında; DEHB tanılı çocukların; okul başarılarının daha düşük olduğu ve sınıf tekrarı yapma oranlarının arttığı bildirilmektedir. Tedavi edilmediği takdirde çocuğun ruhsal, sosyal gelişimini ve eğitim hayatını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu olgu sunumunda, çocuğun annesinden ve kendisinden izin alınmıştır. Olgunun, yaklaşık 8 ay önce saldırganlık, çabuk öfkelenme ve çevresindekilere zarar verme gibi şikayetleri başlamıştır. 11.11.2017 tarihinde hasta erkek arkadaşından ayrıldıktan sonra evdeki ilaçlar ile intihar girişiminde bulunmasıyla Denizli ilindeki bir hastaneye getirilerek çocuk ve ergen psikiyatri kliniğine yatırılıp yapılmıştır. Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu + B Küme Kişilik Örgütlenmesi? tanısı alan 15 yaşında ergen kız hasta ile 17.11.2017-12.12.2017 tarihleri arasında haftada 1 kez 45 dakikalık toplam 4 kez görüşme yapılmıştır. Hastanın görüşmeler sırasında istekli, ilgili bir tutum içerisinde olduğu gözlenmiştir. Planlanan girişimlerin sürekliliği için hastanın annesi bu konuyla ilgili bilgilendirilmiştir. Peplau’nun Kişiler Arası İlişkiler Kuramı’na göre hemşirelik bakımı planlanan hastaya “intihar riski, kendini sakat etme riski, düşme riski, sağlığı sürdürmede etkisizlik, etkisiz başatma, duyuşsal algılamada bozulma, sosyal etkileşimde bozulma, beslenmede dengesizlik: beden

gereksiniminden fazla, eğlence aktivitesinde eksiklik, sıvı volüm dengesizliği riski” ve klinikte yatışı boyunca refakat eden annesi için “bakım verici rolünde zorlanma” hemşirelik tanıları belirlenmiştir. Daha sonra hasta ve yakını ile beraber saptanan tanımlara yönelik amaçlar ve neler yapılabileceği konuşulmuştur. Hastaya öfke kontrolü, gevşeme teknikleri ve derin solunum egzersizleri öğretilmiştir. Hastanın gereksinimleri, hasta ile işbirliği içinde karşılanmıştır. Kuramın hemşirelik bakım sürecinde etkin bir şekilde kullanılabileceği düşünülmektedir. Kuramın kullanımı konusunda farklı hasta gruplarıyla çalışma yapılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu, Hemşirelik Girişimi, Peplau Kişiler Arası İlişkiler Kuramı.

